Completată

Biblioteca jud
MUREȘ
TIRGU-MURE

În acest număr

Primul document politic al anului

flacara

anul XXXV (1593) 1 SÎMBĂTĂ 4 IANUARIE 1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

ADRESAT CU PRILEJUL ANULUI NOU

„Fie ca 1986 — primul an al noului cincinal — să deschidă calea unor noi și tot mai mari realizări în toate domeniile de activitate, în lupta și munca harnicului nostru popor pentru înfăptuirea hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea, a Programului partidului, să asigure înaintarea neabătută a patriei pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ridicarea gradului de civilizație și bunăstare a întregii națiuni, întărirea continuă a independenței și suveranității României !"

„Plugușorul" la sediul Comitetului Central al Partidului

Să ne fiți mereu în frunte
Spre victorii și mai multe!

685.628 P

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Încheiem anul 1985 și, totodată, cel de-al 7-lea cincinal, cu satisfacția datoriei împlinite, cu rezultate însemnate în dezvoltarea economică și socială a patriei. În condițiile grele, determinate de criza economică mondială și unele lipsuri și contradicții interne, România a străbătut o nouă etapă importantă pe calea consolidării orînduirii sale socialiste, a progresului și civilizației, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Au continuat să se dezvolte industria, agricultura, celelalte ramuri ale economiei naționale, a sporit avuția țării și venitul național. Au fost obținute, de asemenea, realizări importante în domeniul învățămîntului, științei și culturii — factori de cea mai mare însemnătate în asigurarea progresului general al societății noastre socialiste.

Ca rezultat al dezvoltării generale a patriei și pe baza creșterii venitului național, s-a asigurat mărirea retribuției reale a oamenilor muncii cu 8 la sută, iar a veniturilor țărănimii cooperatiste cu 12 la sută, sporirea volumului desfacerilor de mărfuri și a serviciilor către populație.

Toate aceste realizări reprezintă o puternică ilustrare a superiorității orînduirii noastre socialiste, a caracterului profund științific, realist și mobilizator al planurilor și programelor noastre de dezvoltare economico-socială, a capacității creatoare și forței poporului român de a învinge orice obstacole și greutăți și de a acționa, într-o strînsă unitate, sub conducerea partidului — centrul vital al națiunii noastre — pentru ridicarea continuă a patriei sale, libere și suverane, pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Pentru rezultatele bune obținute în acest an și în întreg cincinalul 1981—1985, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat și guvernului, precum și al meu personal, adresez clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, cele mai calde felicitări și urări de noi victorii în înfăptuirea neabătută a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai României socialiste,

Începem noul an 1986 — primul an al celui de-al 8-lea cincinal — cu un program cutezător și de mare perspectivă, care va asigura intrarea României într-o etapă nouă de dezvoltare, trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare, la cel de țară mediu dezvoltată.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, în cincinalul 1986—1990, industria, agricultura, construcțiile, știința și cultura vor cunoaște o nouă dezvoltare, un puternic avînt. În centrul atenției va sta dezvoltarea intensivă a întregii activități, realizarea unei calități noi, superioare, a muncii și vieții poporului nostru.

Trebuie să trecem cu toată hotărîrea, încă din prima zi de muncă a noului an, la realizarea acestor mărețe obiective, să acționăm cu întreaga noastră pricepere și energie pentru a asigura înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului, a programelor speciale pe care le avem în diferite domenii de activitate. Și în continuare se impune să fie pus un accent deosebit pe dezvoltarea puternică a bazei energetice și de materii prime, pe întărirea simțului gospodăresc și a spiritului de răspundere în folosirea judicioasă și reducerea consumurilor energetice și materiale. Este necesar, de asemenea, să se acționeze cu toată fermitatea în direcția creșterii substanțiale a productivității muncii, a ridicării calității și nivelului tehnic al producției, pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În agricultură va trebui să asigurăm desfășurarea largă, în această perioadă, a noii revoluții agrare, care presupune, înainte de toate, producții agricole mari în toate sectoarele, schimbarea revoluționară a modului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii.

În spiritul recentelor hotărîri ale Congresului științei și învățămîntului, se impune să acționăm cu toată fermitatea pentru a asigura progresul continuu al cercetării științifice și aplicarea mai rapidă în producție a rezultatelor acesteia, pentru dezvoltarea pe o treaptă superioară a învățămîntului, a activității de pregătire și formare a cadrelor pentru toate sectoarele vieții economice și sociale. Va trebui să ridicăm la un nivel superior cultura și arta, să asigurăm lărgirea continuă a orizontului de cunoștințe ale oamenilor muncii, să intensificăm activitatea politico-educativă de formare a omului nou, cu o conștiință și morală înaintată. Să promovăm ferm, la toate nivelele societății, modul de viață socialist, umanismul revoluționar, principiile de etică și echitate, de egalitate în drepturi între toți cetățenii patriei.

O atenție deosebită trebuie să acordăm dezvoltării democrației muncitorești-revoluționare, perfecționării cadrului de participare nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii societăți.

Intrăm în noul an 1986 cu hotărîrea fermă de a face totul pentru perfecționarea activității de conducere și organizare a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, pentru ridicarea spiritului revoluționar, de răspundere, ordine și disciplină în toate domeniile, în vederea realizării în cele mai bune condițiuni a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, care asigură mersul ferm înainte pe calea înfăptuirii visului de aur al omenirii — comunismul — pe pămîntul României, bunăstarea și fericirea întregului popor, întărirea continuă a independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,

În anul 1985, situația internațională a continuat să se mențină gravă și complexă, ca urmare a continuării cursei înarmărilor și, îndeosebi, a celei nucleare, a existenței a numeroase conflicte și stări de tensiune în diferite regiuni ale globului, a adîncirii crizei economice și înrăutățirii foarte serioase a situației țărilor în curs de dezvoltare, a politicii de forță și de amestec brutal în treburile interne ale altor state. A crescut pericolul unui nou război mondial, care s-ar transforma, inevitabil, într-un război nuclear care ar duce la distrugerea a însăși condițiilor existenței vieții pe planeta noastră.

Iată de ce problema fundamentală a epocii noastre este oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor, la existență, la viață, la libertate și pace.

Situația gravă mondială face mai necesară ca oricînd unirea și conlucrarea strînsă, solidaritatea activă a tuturor popoarelor, a forțelor democratice, progresiste de pretutindeni, pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război și reluarea politicii de destindere, de înțelegere și largă conlucrare, pentru asigurarea păcii în lume.

Întîlnirea sovieto-americană la nivel înalt de la Geneva a reprezentat un moment important al anului pe care îl încheiem, a deschis perspectiva continuării tratativelor în problemele armelor nucleare și militarizării Cosmosului. Dar problemele fundamentale nu au fost soluționate. De aceea, se impune să fie intensificate și mai mult acțiunile politico-diplomatice, unirea tuturor popoarelor, a forțelor realiste, pentru a se ajunge, într-un timp cît mai scurt posibil, la acorduri reciproc acceptabile, și pentru a se trece de la declarații la măsuri reale de dezarmare.

Intrînd în noul an — proclamat de Organizația Națiunilor Unite ca Anul internațional al păcii — să ne unim forțele cu toate popoarele lumii și să facem totul pentru ca el să răspundă pe deplin așteptărilor și speranțelor întregii omeniri de a se ajunge la înțelegeri care să deschidă calea dezarmării, a înlăturării pericolului nuclear.

Vom face totul pentru întărirea încrederii și colaborării în Balcani, pentru transformarea acestora într-o zonă a păcii, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Vom sprijini realizarea de zone denuclearizate în nordul și centrul Europei, precum și în alte părți ale lumii.

În actualele împrejurări internaționale este necesar să se facă totul pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai pe cale politică, prin tratative.

Vom depune toate eforturile pentru a contribui activ la soluționarea problemelor subdezvoltării — inclusiv a datoriilor externe, extrem de mari, ale țărilor în curs de dezvoltare — pentru instaurarea noii ordini economice mondiale.

În întreaga noastră activitate internațională vom acorda — ca și pînă acum — o atenție deosebită dezvoltării relațiilor cu țările socialiste, întăririi unității și solidarității lor în lupta pentru socialism, pentru progres și pace în lume. Vom acționa, de asemenea, cu toată fermitatea pentru extinderea în continuare a relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. La baza tuturor acestor relații vom situa, și în continuare, principiile deplinei egalități, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară.

Intrăm în noul an cu hotărîrea de a întări conlucrarea cu forțele democratice, înaintate de pretutindeni, cu toate popoarele care doresc pacea, pentru a contribui la triumful rațiunii, la înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, la victoria politicii de dezarmare, securitate și destindere, la asigurarea viitorului liber și independent al poporului nostru, al tuturor națiunilor lumii.

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Fie ca 1986 — primul an al noului cincinal — să deschidă calea unor noi și tot mai mari realizări în toate domeniile de activitate, în munca și lupta harnicului nostru popor pentru înfăptuirea hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea, a Programului partidului, să asigure înaintarea neabătută a patriei pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ridicarea gradului de civilizație și bunăstare a întregii națiuni, întărirea continuă a independenței și suveranității României!

Fie ca anul 1986 să ducă la realizarea unor progrese reale pe calea dezarmării, a destinderii, colaborării și păcii!

Vă urez din toată inima, dragi tovarăși și prieteni, noi și noi succese în muncă și viață, un An Nou fericit, plin de satisfacții și bucurii, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine, multă sănătate și fericire!

La mulți ani!

Președintele Nicolae Ceaușescu a primit felicitările corpului diplomatic

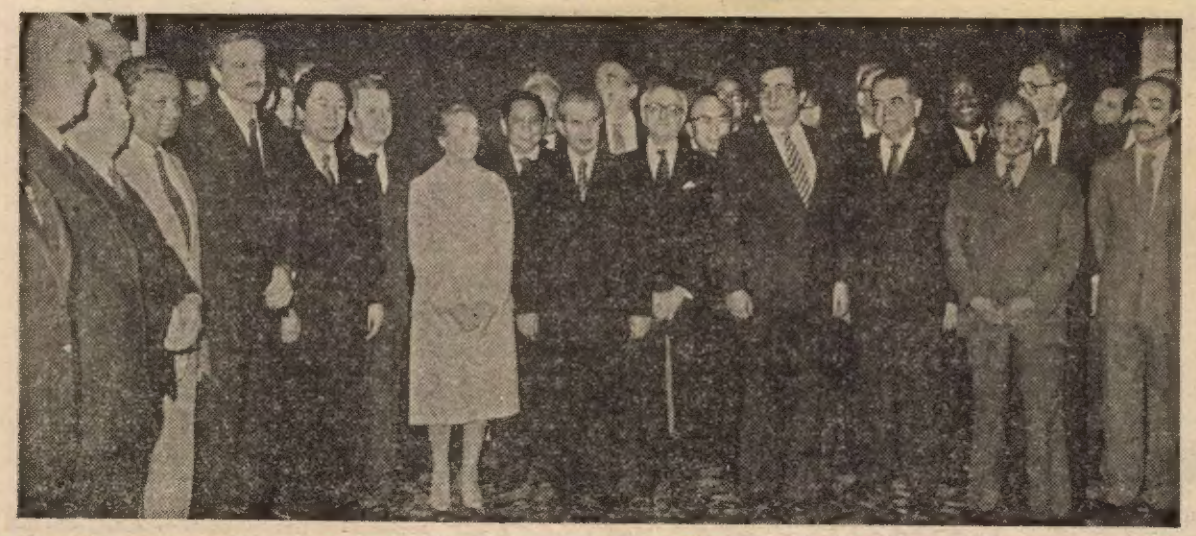

În cadrul unei festivități care a avut loc luni, 30 decembrie 1985, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe șefii misiunilor diplomatice și pe reprezentanții unor organizații acreditate în țara noastră, care au prezentat felicitări cu prilejul celei de-a 38-a aniversări a proclamării Republicii și al Anului Nou.

Diplomații au transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea șefilor de state și de guverne, a conducătorilor organizațiilor pe care le reprezintă calde felicitări, urări de sănătate și fericire, de noi succese în rodnica și bogata activitate ce o desfășoară în fruntea statului român, spre fericirea și bunăstarea poporului, pentru prietenie, înțelegere și conlucrare între toate națiunile, pentru securitate, colaborare și pace în lume. Din partea șefilor de misiuni diplomatice și a reprezentanților organizațiilor acreditate în țara noastră a vorbit decanul corpului diplomatic, ambasadorul Republicii Federative a Braziliei, Carlos dos Santos Veras.

Mulțumind pentru felicitările și urările adresate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare în care sînt sintetizate principiile politicii externe a partidului și statului nostru, precum și semnificațiile pentru țara noastră ale principalelor evenimente politice internaționale ale anului 1985. Arătînd că importanța politică a acestor evenimente se cere confirmată în noul an prin măsuri concrete și realizări practice, în spiritul angajamentelor și declarațiilor făcute privind dezarmarea nucleară, oprirea experiențelor nucleare și a acțiunilor de militarizare a Cosmosului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat totodată strînsa interdependență ce există între problemele dezarmării și cele ale economiei mondiale, a căror soluționare globală condiționează îmbunătățirea generală a relațiilor internaționale și reluarea cursului destinderii în întreaga lume.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit, după datina străbună, urările de An Nou ale tinerei generații

La mulți ani cu fericire
Pentru-a țării propășire

În spiritul tradiției Plugușorului, care perpetuează din timpuri străvechi obiceiuri și datini ce vorbesc despre talentul și hărnicia poporului nostru, care, în existența sa milenară, și-a dovedit statornica dragoste față de glia străbună, dorința de a o face mereu mai rodnică, mai înfloritoare, de a trăi în pace și bună înțelegere cu alte popoare, pe data de 29 decembrie 1985, în fața sediului Comitetului Central al Partidului Comunist Român, mii de copii și tineri de pe întreg cuprinsul patriei au venit să ureze din toată inima, cu căldura și cu entuziasmul specifice vîrstei lor, conducătorului partidului și al statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, tradiționalul „La mulți ani !", viață lungă, multă sănătate și fericire, nesecată putere de muncă, pentru progresul necontenit al patriei noastre, pentru binele și prosperitatea întregului popor român, pentru înfăptuirea aspirațiilor sale de libertate și de pace. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și cu tovarășa Elena Ceaușescu au venit în fața sediului Comitetului Central membrii și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului. Erau de față membri ai Secretariatului C.C. al U.T.C., cadre de conducere ale Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și ai Consiliului Național al Organizației Pionierilor. La această sărbătoare, marcată de bucuria reîntîlnirii cu conducătorul partidului și statului, acum, la ora bilanțului succeselor din 1985 și a proiectelor de viitor, au fost prezenți un mare număr de oameni ai muncii din Capitală. Ei au venit pentru a ura, alături de reprezentanții tinerei generații, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu ani mulți, cu sănătate și fericire. Este urarea pe care, în prag de An Nou 1986, întregul nostru popor a adresat-o conducătorului stimat și iubit al partidului și al țării, de numele și activitatea cărula se leagă toate marile împliniri ale acestei perioade rodnice.

Acestor sentimente le-au dat glas și urările colindătorilor :

„Aho, aho, fîrtați voinici
Ia pocniți cu toți din bici
Că noi am venit aici
Cu urarea strămosească
De pe glia românească
Să-i urăm de Plugușor
Tovarășului Nicolae Ceaușescu,
Marele Conducător,
Care-a ctitorit sub soare
Cea mai mîndră, înfloritoare
Epocă de măreție
Pentru scumpa Românie !"

Urările de Anul Nou au fost însoțite, în secvențele următoare ale manifestării, adevărate demonstrații de virtuozitate artistică, de mobilizatoare îndemnuri de muncă susținută în noul cincinal, pentru obținerea de realizări la nivelul epocii pe care o trăim. După cum se știe, 1986, primul an al noului cincinal, are în același timp și o deosebită semnificație istorică : în cursul lui se vor împlini 65 de ani de la crearea partidului comunist al clasei muncitoare. Importanța acestei aniversări a fost sintetizată simbolic în vers și dans, alături de numeroase alte idei privind activitatea tineretului, a întregului nostru popor.

În această atmosferă de entuziasm și bucurie a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru se constituie într-un vibrant și mobilizator îndemn adresat tinerei generații de a învăța, de a se pregăti cu temeinicie pentru a deveni constructori destoinici ai comunismului în România. „Urez tineretului patriei noastre, studenților — se spune în cuvîntare — să obțină noi și noi realizări în ridicarea nivelului de cunoștințe în toate domeniile, în însușirea temeinică a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurarea unei bune pregătiri profesionale și tehnice, pentru că numai așa își vor putea îndeplini misiunea istorică de a asigura ridicarea patriei noastre pe noi trepte de civilizație și progres, înfăptuirea societății comuniste ! Urez elevilor, tuturor copiilor patriei noastre să facă totul pentru a învăța, a învăța și iar a învăța. Însușiți-vă, dragi prieteni, cele mai noi cunoștințe în toate domeniile ! În anul 2000, cînd încheiem etapa de dezvoltare hotărîtă de Congresul al XIII-lea, voi veți lucra în diferite sectoare ale construcției socialiste și comuniste. Pregătiți-vă temeinic pentru aceasta !" În același timp, secretarul general al partidului a adresat întregului popor român urarea de a acționa în deplină unitate, sub conducerea partidului, pentru a realiza în cele mai bune condiții planul pe 1986, primul an al celui de-al optulea cincinal, care va asigura ridicarea României socialiste pe o nouă treaptă de dezvoltare. „Fie ca anul 1986, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, să aducă noi realizări în toate domeniile de activitate, noi împliniri în muncă și în viață, în ridicarea gradului general de civilizație al poporului nostru ! Fie ca anul 1986 să aducă, sau cel puțin să deschidă calea spre realizarea dezarmării, spre destindere, spre conlucrare, spre o politică de pace !"

Participanții la emoționanta sărbătoare a Plugușorului au dat expresie hotăririi ferme a tinerei generații a patriei, a întregului nostru popor de a-și intensifica eforturile consacrate realizării exemplare a cincinalului ce va începe, înfloririi continue a României socialiste, sporirii prestigiului său în lume.

ION CODRU

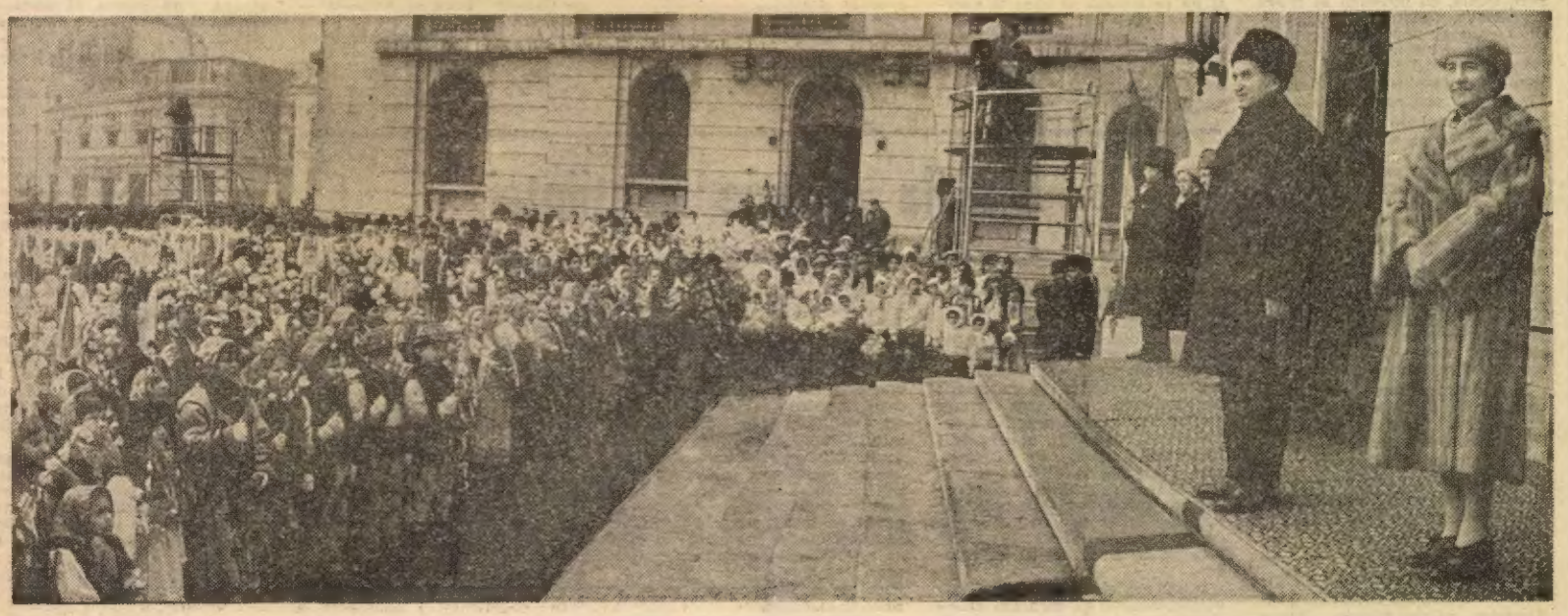

O viață dăruită luptei, muncii și științei, pentru libertatea și înflorirea patriei, pentru fericirea poporului

Calendarul începutului de an marchează, la 7 ianuarie, ziua de naștere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Învățământului. E aceasta o sărbătoare la care la parte, cu sufletul și cu cugetul, întregul partid, întregul popor, rememorînd cu mîndrie un timp istoric și, totodată, exprimînd sentimente de fierbinte recunoștință și nețărmurită dragoste față de proeminenta personalitate care, alături de Eroul patriei, a marcat și marchează profund destinul țării noastre, deschizîndu-i cele mai luminoase perspective.

Prezență activă, neobosită în primele rînduri ale bătăliei împotriva exploatării, a fascismului, tovarășa Elena Ceaușescu a participat cu patos revoluționar, cu dăruire la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, iar mai apoi la vasta operă de reconstrucție a țării, condusă de partid, desfășurînd o prodigioasă activitate atît în domeniul muncii politice, de partid cît și, în temeiul unei vocații strălucitoare, certificată de onoruri internaționale de anvergură, în cel al cercetării științifice, al chimiei.

Puține femei în istorie, nu numai în cea a românilor, au izbutit să unească într-o viziune atît de armonioasă și de rodnică luciditatea militantului politic și răspunderea savantului, plenar implicat în propășirea țării sale, ca tovarășa Elena Ceaușescu, personalitate multilaterală, sub îndrumarea căreia se află domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a României socialiste precum știința, învățămîntul și cultura. În cadrul amplului concept-program, născut din inițiativa și cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, în conformitate cu care știința trebuie privită ca pivot central al dezvoltării, ca mijloc de producție, tovarășa Elena Ceaușescu a elaborat direcții noi, cutezătoare, imprimînd cercetării științifice și ingineriei tehnologice un ritm înalt, legîndu-le de nevoile și imperativele producției, promovînd integrarea învățămîntului cu cercetarea și, nemijlocit, cu producția. Dincolo de investigațiile proprii din domeniul chimiei polimerilor, a elastomerilor etc., care au permis realizarea în țara noastră a uneia din cele mai redutabile industrii de acest fel din lume, dincolo de lucrările sale științifice, multe de pionierat, prioritare pe plan mondial, dincolo de cărțile pe care le-a scris, tovarășa Elena Ceaușescu a condus și conduce, cu neodihnă, cu clarviziune, cu spirit novator mersul înainte al științei românești, tot mai respectată azi pretutindeni. Împotriva rutinei, a gîndirii încătușate, pentru fixarea, și în cercetare, a omului potrivit la locul potrivit, exemplul de fiecare zi al muncii perseverente, ambițioase a tovarășei Elena Ceaușescu a deschis științei noastre orizonturi nebănuite, culmi altădată imposibil de escaladat. Într-un interval istoric relativ scurt, știința românească a făcut dovada clară, tulburătoare că poate nu numai să intre în competiție cu inventica mondială, ci și să anunțe descoperiri și realizări prioritare în lume.

Savant de renume mondial, unanim elogiat de comunitatea științifică internațională, ales în academii, societăți științifice și universități de pe toată planeta, tradus în numeroase limbi, tovarășa Elena Ceaușescu e, în același timp, și un militant de frunte al Partidului Comunist Român și al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, afirmîndu-și și pe acest tărîm, cu aceeași pregnanță, valențele uriașei sale personalități. Prezentă alături de marele fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii de pe întreaga geografie a patriei sau purtînd, de-a lungul și de-a latul pămîntului, înalta solie de pace, prietenie și colaborare a României socialiste, tovarășa Elena Ceaușescu și-a adus și își aduce o contribuție de seamă la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, întruchipînd în modul cel mai fericit trăsăturile tradiționale, proprii femeii române.

Acum, într-un moment ce se impune inimii și gîndului nostru printr-o deosebită solemnitate, prin larga și vibranta retrospectivă a unui trecut glorios, dar și prin nestrămutata încredere într-un viitor de aur, întregul popor român urează tovarășului Nicolae Ceaușescu, cîrmaciul destinului național, tovarășei Elena Ceaușescu ani mulți și fericiți, sănătate și putere de muncă, pentru prosperitatea și înflorirea României socialiste.

Nobila ctitorie a științei

Dorim și pe această cale, noi, cercetătorii, oamenii de știință din Institutul Central de Chimie, împreună cu toți lucrătorii din sectorul științei și tehnologiei să ne exprimăm sentimentele de aleasă gratitudine, stimă și prețuire față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminentă personalitate a vieții științifice și politice de largă recunoaștere și prețuire internațională, model de implicare totală, cu întreaga sa ființă și dăruire, alături de cel mai iubit fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în lupta poporului nostru pentru împlinirea visului său de aur, de libertate și progres social.

Este meritul de necontestat al tovarășei Elena Ceaușescu de a fi mobilizat cu înaltă competență și înflăcărat patriotism detașamentul oamenilor de știință din România spre înfăptuirea obiectivelor economice prioritare. Noi ramuri ale științei și ingineriei tehnologice cunosc o dezvoltare fără precedent în consens cu cerințele economiei naționale și tendințele evoluției științifice în lume, realizările românești atingînd niveluri înalte, bucurîndu-se de largă apreciere și recunoaștere internațională.

Sînt de menționat rezultatele competitive pe plan mondial obținute de cercetarea științifică în domeniul ingineriei și tehnologiei chimice, școala românească de chimie consolidîndu-se și cunoscînd o dezvoltare fără precedent tocmai în această ultimă perioadă.

În acest context general se reliefează cu pregnanță prodigioasa contribuție a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu la dezvoltarea științei românești, în general, și a chimiei, în special, contribuție substanțială care atrage stima și admirația celor mai largi cercuri științifice și tehnice de pe toate meridianele. Conducînd cu înaltă competență, timp de mai multi ani, cel mai mare institut de cercetare de profil din țară — Institutul de cercetări chimice — ICECHIM —, cercetările întreprinse de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu și de colectivul pe care îl coordonează, privind fabricarea cauciucului poliizoprenic, după o concepție proprie, au fost aplicate în industrie cu rezultate deosebite, iar lucrările științifice ce au stat la baza acestor procese tehnologice au fost publicate în mai multe volume, traduse în numeroase țări.

Propunîndu-și în mod programatic organizarea cît mai eficientă a activității științifice, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, scurtarea duratei de materializare în practică a rezultatelor cercetării, a organizat Institutul Central de Chimie, care participă la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare a industriei chimice, iar prin legăturile sale cu institutele de învățămînt superior asigură integrarea acestuia cu cercetarea.

După modelul acestui institut-etalon, condus de tovarășa Elena Ceaușescu, au fost create institute centrale în principalele ramuri ale activității economico-sociale, prin mijlocirea cărora s-a putut generaliza, în țara noastră, o apropiere reală, cuprinzătoare, a cercetării și proiectării de învățămînt superior de specialitate și de producție. Expresia cea mai concentrată și grăitoare a acestui proces o constituie realizarea, în ultimii ani, a platformelor integrate de cercetare-învățămînt-producție ale chimiei, fizicii, electronicii, aeronauticii și altele.

Înalta eficiență a întregii activități desfășurate a situat, în ultimii ani, Institutul de cercetări chimice — ICECHIM, pe primul loc în întrecerea socialistă a unităților de cercetare tivare și coordonare a acesteia, tovarășa Elena Ceaușescu le-a adăugat preocuparea permanentă de înscriere a întregii activități într-un context de largă comunicare și cooperare internațională. Congresele naționale de chimie, la care au participat prestigioși oameni de știință din numeroase țări, ca și desfășurarea la București a celui de-al 29-lea simpozion de macromolecule al Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată — I.U.P.A.C. au marcat această preocupare prin evenimente de mare rezonanță.

Cinstind munca, demnitatea, dragostea față de istorie și prezent, devotamentul pentru pace, Comitetului Național „Oamenii de Știință și Pacea", militează cu înalta abnegație a femeii și a mamei pentru pace, pentru viață, pentru punerea uriașelor forțe ale științei în slujba progresului, a existenței umane, unind sub înaltul său exemplu pe oamenii de știință și cultură chemați să valorifice în beneficiul omului marile cuceriri ale geniului uman, pentru instaurarea unui climat de emulație creatoare, un climat al păcii, al afirmării celor mai înalte însușiri umane.

Gîndurile noastre se îndreaptă cu deosebit respect și înaltă prețuire către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, aducînd un respectuos omagiu exemplarei sale activități, întreaga noastră recunoștință și gratitudine pentru sprijinul acordat științei și învățămîntului românesc și îi adresăm urări de deplină sănătate și putere de muncă, ani mulți fericiți, încărcați de succese tot mai mari în strălucita și rodnica sa activitate, alături de iubitul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării. În aceste momente sărbătorești îi asigurăm de întreaga și neobosita noastră dăruire în muncă pe frontul științei și tehnologiei, pentru înfăptuirea mărețului Program al partidului, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului și ale primului Congres al Științei și Învățămîntului, spre binele poporului, spre înflorirea scumpei noastre patrii, România socialistă.

Ing. ȘERBAN SEVER
director general adjunct al Institutului Central de Chimie

Eminent om politic, militant de frunte al partidului și statului nostru, dăruit cu întreaga ființă cauzei progresului, păcii, libertății și fericirii în lume

De sărbătoare

Mi-e dragă, totuși, iarna cu zăpadă,
Făina ei de aur alb să cadă
Pe-ogoarele ce- toate semănate
Pe-ntinderile țării noastre toate.
Să crească grîul spic verde-nchis
Ca trupul vrăbiei cum este zis
De harnicii țărani de mii, de mii de ani
De cînd sînt ei pe-aici daco-romani.
Să fie snopii grei pentru mașină
Cu spicele crescute în lumină
Căci țara noastră este România
Ce-și află prin Eroul său vecia
Cînd Fiica Ei în sărbătoare
Primește a poporului urare.

MIHAI BENIUC

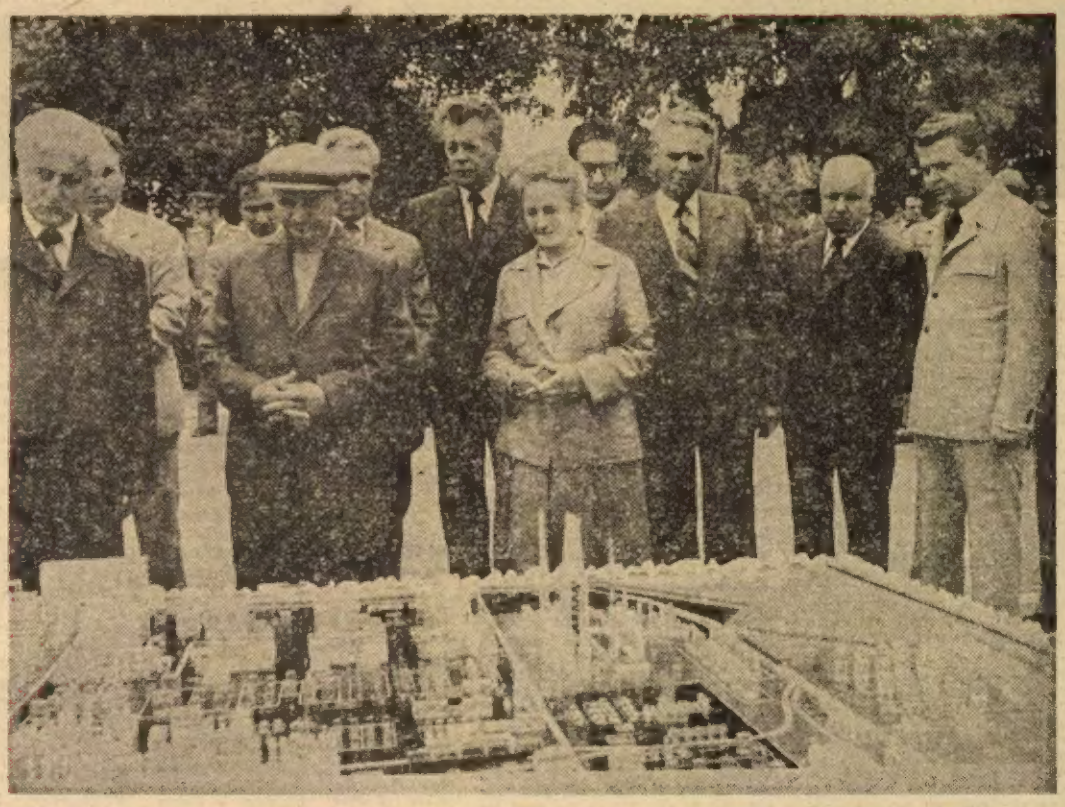

Mereu alături de cîrmaciul destinului național, împreună cu poporul, prezență vie și dinamizatoare în momentele decisive ale grandioasei opere de făurire a României moderne

Ne sînteți lumină

Trandafiri vă înconjoară din inima mea
Fierbinte, Strălucitul nume pană-mi visa
Azi să vi-l cînte în tonuri de violină.
Elena Ceaușescu — ne sînteți lumină !

Căci dragostea Dumneavoastră rosturi pătrunde
Crește înalte armonii în stupine rotunde
În frumoasa noastră Românie-Grădină.
Elena Ceaușescu — ne sînteți lumină !

Cîștar viu Vi-i gîndul. Mireasmă-a iasomiei
Sufletul. Prestigiu-al Științei și al Omeniei
Sînteți. Și-a neamului Floare și Eroină.
Elena Ceaușescu — ne sînteți lumină !

Să trăiți mulți ani cu sănătate, vă dorim.
Lîngă Cîrmaciul Țării să vă sărbătorim !

ANA LUNGU

Savant de reputație mondială, neobosit promotor al noului în toate domeniile, al transformării științei în forță de producție, în pilon al păcii mondiale

Erou și Eroină

Cînd țara noastră-n frunte are
Un Erou bărbat, cum l-au visat
Străbunii toți, cu-nfrigurare,
Adevărată culme de Carpat,

Și cînd îi stă alături cu iubire
O Eroină și în faptă și în gînd,
Noi toți, slăvindu-i azi, întru cinstire,
Cu flori și vers unite-n cînt,

Slăvim înalta-ntruchipare
A tot ce are țara mai frumos,
Eroul Păcii Mondiale
Și Eroina țării, chip curat, duios.

MARIA ALBU

O viață dăruită luptei, muncii și științei,

Un exemplar potențial creator

„De-a lungul anilor am avut de nenumărate ori satisfacția să beneficiem, cu prilejul vizitelor efectuate, împreună cu ilustrul și mult stimatul secretar general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe meleagurile timișene, de prețioasele indicații și orientări, ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, devenite fapte și certitudini în întreaga activitate de învățămînt, cercetare și producție desfășurată de Institutul agronomic din Timișoara. Ca participantă la primul Congres al științei și învățămîntului unde au fost dezbătute și stabilite direcțiile de acțiune în viitor, sarcinile de mare răspundere care revin oamenilor de știință din patria noastră, am rămas puternic impresionată de profunzimea analizei făcute activității de cercetare științifică, contribuția hotărîtoare pe care aceasta trebuie să o aducă la realizarea amplului program de dezvoltare economică și socială a patriei, adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului. Avînd vii în memorie îndemnurile ce ne-au fost adresate, indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, am acordat și acordăm o atenție specială îmbinării cercetării cu producția, atît în cadrul propriei stațiuni didactice și experimentale, cît și în cele 18 consilii agroindustriale și 44 de unități agricole socialiste. Recoltele obținute anul trecut pe terenurile unde au fost concretizate rezultatele cercetării demonstrează că dispunem de un puternic potențial creator, capabil să asigure îndeplinirea integrală a sarcinilor revenite agriculturii timișene în actualul cincinal. Astfel, în ciuda condițiilor climaterice mai puțin favorabile, am obținut, în medie la hectar, peste 7 000 kg de grîu, 3 460 kg floarea-soarelui și 13 480 kg porumb boabe ; producția de lapte de la fiecare vacă furajată s-a ridicat la peste 5 mii litri. Sînt realizări care se constituie în argumente pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor trasate cercetării stiințifice și învățămîntului din patria noastră, de conducerea superioară a partidului, pentru continua ei înflorire și propășire.

Încredințați că vom beneficia, ca și pînă acum, de sprijinul și de prețuita îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, remarcabilă personalitate a vieții politice și științifice naționale și internaționale, cadrele didactice și studenții Institutului agronomic Timișoara îi adresează multă sănătate, putere de muncă, fericire și bucurii, spre binele patriei și bunăstarea întregului popor !"

Prof. dr. ing. GEORGETA NICHITĂ
prorector al Institutului agronomic din Timișoara

Înaltă competență și devotament comunist

„Această dublă cucerire — afirmarea științei ca forță propulsoare a progresului și afirmarea femeii ca forță socială egală cu cea a egalilor lor, bărbații, și în știință, în învățămînt, în cercetare, cu o pregnanță fără etalon de comparație în întreaga istorie a țării — o datorăm politicii partidului nostru, viziunii profund moderne și creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării societății socialiste românești și, în mod cu totul exemplar, tovarășei Elena Ceaușescu, femeie-remarcabil om politic, femeie-redutabil om de știință al unei epoci copleșite de efervescența descoperirilor tehnico-științifice, întruchipînd virtuțile unei personalități ilustre a contemporaneității. În calitatea sa de membru al Guvernului și de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, ne-a vizitat, alături de secretarul general al partidului, nu o dată institutul, oferindu-ne indicații de preț pentru orientarea activității noastre în direcțiile prioritare jalonate de Programul național al cercetării științifice și tehnologice din țara noastră, într-o schimbare de sens al drumului parcurs pînă acum. Ne-a indicat să prelungim cercetarea fundamentală, s-o dublăm în permanență, cu cea aplicativă. Azi nu ne mai sperie noțiunea de tehnologie, sîntem chiar autori și deținători de tehnologii pentru importante sectoare economice și sociale. Dacă **biotehnologia** — direcția spre care se îndreaptă domeniul nostru azi — exprimă un nivel nou de înțelegere al științelor naturii, această realitate plasează biologia în rîndul științelor de viitor. Cum ne îndruma recent de la înalta tribună a primului Congres al științei și învățămîntului din țara noastră, tovarășa Elena Ceaușescu, sîntem pregătite să ne aliniem, să răspundem sarcinii de onoare de „a dezvolta și mai mult cercetarea fundamentală de perspectivă, în toate domeniile cunoașterii umane, pentru a deschide noi orizonturi cercetării aplicative și a spori aportul științei la progresul general al țării, la îmbogățirea tezaurului gîndirii științifice universale". Privind cu mîndrie și recunoștință la activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, îi dorim cu prilejul aniversării zilei de naștere, din tot sufletul, la mulți ani, sănătate și putere de muncă".

Conferențiar doctor DOINA IVAN
director general al Institutului de științe biologice din București

Puternică îmbogățire a tezaurului științific

„Întreaga operă de transformare și înnoire desfășurată în sfera științei românești, este nemijlocit legată de prodigioasa activitate a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de largă recunoaștere internațională.

Contribuind activ, cu înaltă competență și răspundere comunistă, la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, în cadrul multiplelor și prestigioaselor activități, un loc central îl ocupă îndrumarea permanentă a cercetării, învățămîntului și culturii românești. Orientînd întregul potențial științific și tehnic de care dispune țara noastră, în vederea rezolvării problemelor cardinale ale economiei naționale și a perfecționării procesului instructiv-educativ în România, tovarășa Elena Ceaușescu are un rol decisiv atît în domeniile considerate tradiționale, cît și în cele de virf ale progresului tehnico-științific. În paralel, militînd cu consecvență pentru organizarea și concentrarea întregului potențial științific și tehnic, tovarășa Elena Ceaușescu desfășoară și o vastă și remarcabilă activitate de creație științifică proprie, în domenii de virf ale științei și tehnologiei moderne. Prin valoarea lor, aceste cercetări contribuie la rezolvarea unor probleme fundamentale cu largi implicații în dezvoltarea economiei naționale, fiind deschizătoare de noi orizonturi în domeniul sintezei elastomerilor. Drept urmare, ele au pus bazele în țara noastră, uneia din cele mai puternice industrii de cauciuc polibutadienic, poliizoprenic și de cauciuc termoplastic ELTAR, din lume.

Model de îmbinare organizată a unor studii de cercetare fundamentală și aplicativă, lucrările tovarășei Elena Ceaușescu, puncte de referință în ramurile de virf ale economiei moderne, sporesc faima școlii românești de chimie, contribuind la îmbogățirea tezaurului științific național și universal.

Personalitate de primă mărime în lumea științelor contemporane, tovarășa Elena Ceaușescu este bine cunoscută și stimată și prin vasta sa operă științifică, ce se bucură de o largă rezonanță în cercuri științifice din numeroase țări cu tradiție în domeniu.

Prestigioasa recunoaștere internațională și-a găsit o elocventă ilustrare și prin acordarea a numeroase titluri de „Doctor Honoris Causa" și „Membru de onoare" al unor prestigioase foruri științifice universitare din numeroase țări ale lumii. În calitate de președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", tovarășa Elena Ceaușescu militează neobosit pentru pace și dezarmare, pentru înlăturarea primejdiei unui război nuclear, conferind o strălucită expresie vocației de pace a oamenilor de știință, artă și cultură din țara noastră.

Recenta constituire a Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, cu prilejul primului Congres al Științei și Învățămîntului și desemnarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu în înalta funcție de președinte, constituie garanția angajării depline a științei și tehnologiei românești în opera de înfăptuire cu fermitate și la cele mai înalte exigențe, a marilor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Omagiind cu prilejul fericitului eveniment aniversar și dînd expresie celor mai profunde sentimente de stimă și aleasă prețuire, exprimăm ilustrului om de știință, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cu profundă și firească emoție, cele mai respectuoase urări de viață îndelungată, putere de muncă și strălucite succese în prestigioasa și multilaterala activitate ce o desfășoară, alături de strategul tuturor victoriilor noastre, conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tărîmul științific, politic și social, pentru ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație".

Prof. univ. dr. doc. GHEORGHE MARCU
directorul Institutului de chimie din Cluj-Napoca

Nume sinonim cutezanței revoluționare

„Istoria îmi este aproape ca însăși viața, ca însuși aerul pe care îl respir, fiindu-mi profesie și vocație de peste 20 de ani. În mod firesc, văd și simt momentele de răscruce ale prezentului ca momente și evenimente de unicitate în îndelungatul proces al trăirii poporului nostru. Decantez, de altfel ca orice locuitor al acestui pămînt, că, de-a lungul istoriei, marii conducători din epocile eroice ale neamului, au avut alături personalități feminine — mame, soții, surori — pe măsura lor, ajutîndu-i, sprijinindu-i cu devotament, uneori pînă la sacrificiu, susținîndu-le efortul întru înălțarea neamului. În pleiada unor asemenea ilustre efigii istorice, regăsim, în logica firească și dreaptă a realității, personalitatea cu înalte virtuți morale și spirituale a tovarășei Elena Ceaușescu. Un simbol al femeii române din zilele noastre. Tovarășă de viață a unui conducător care nu cunoaște odihna în lucrarea sa fără precedent pentru binele țării și al poporului, pentru demnitatea și pacea omului pe Pămînt, a fost și este, în același timp, tovarășă de luptă și de idei, mamă devotată și femeie a timpului său, propriul său Pigmalyon care s-a desăvîrșit perpetuu pe sine, învățînd și creînd, dublînd continuu omul de știință, pe omul politic de o profundă conștiință revoluționară și patriotică. Numele său — nume sinonim cutezanței revoluționare ; știm cum a intrat din tinerețe în mișcarea tineretului comunist, cum s-a remarcat, încă din 1939, alături de neînfricatul utecist Nicolae Ceaușescu, în lupta muncitorilor pentru drepturi, pentru libertate, pentru democrație, pentru pace, împotriva teroarei fasciste. Tînăra muncitoare Elena Petrescu era încă de-atunci un simbol și un exemplu pentru tinerele fete românce, pentru aspirațiile lor către emancipare, către participarea și afirmarea lor în viața socială. Astăzi, cînd sîntem, de netăgăduit, o forță a societății și ne manifestăm în toate sferele și domeniile de activitate, avem în față exemplul cel mai elocvent și mai total pentru activitatea sa prodigioasă și inegalabilă pe tovarășa Elena Ceaușescu.

Iubește copiii țării cu același spirit matern și ocrotitor cu care își iubește propriii fii, dar și cu conștiința politică a ceea ce ei reprezintă ca viitor al patriei și națiunii. Alături de conducătorul partidului și al poporului, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndrumă cu permanentă grijă formarea în chip nou și modern a tinerei generații, pregătirea acesteia pentru a face față timpului de mîine, unei civilizații înalte pe care o va atinge societatea românească. Nu cunoaștem în istorie o mai înaltă preocupare față de copii, față de tineret ca în Epoca Ceaușescu. Nu s-au investit niciodată mai mult, nu s-au creat niciodată mai desăvîrșite condiții pentru învățătură, cultură, destindere, educație, sănătate, împlinire a personalității copiilor și tineretului ca acum.

Sînt educator, sînt cadru didactic, și trăiesc poate mai intens ca alții acest adevăr. Am fost printre participanții la recentul Congres al științei și învățămîntului și am putut să mă conving încă o dată de importanța covîrșitoare ce o acordă partidul și statul nostru condițiilor de viață și de educație a tinerei generații. Profunzimea de gînd cu care a analizat rolul și menirea școlii românești în actuala etapă de dezvoltare a țării, tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea sa, detaliind ideile de bază, ideile-forță din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne-a înflăcărat pe noi, cadrele didactice, pe toți educatorii țării în a ne aduce la îndeplinire profesia într-un chip nou. Să formăm o tînără generație completă, înarmată cu cunoștințele de bază din disciplinele fundamentale ale științelor naturii ca și ale științelor sociale, căci numai astfel „poate fi împlinită menirea profund umanistă a școlii noastre" cum sublinia tovarășa Elena Ceaușescu, acest profund și mare educator cum s-a dovedit și cum se dovedește prin întreaga sa activitate, la scară socială".

Prof. ALEXANDRINA GORINCIOI
directoare adjunctă a Liceului industrial metalurgic Iași

pentru libertatea și înflorirea patriei, pentru fericirea poporului

Înălțător exemplu

Ne sînt permanent vii în minte cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Construim o societate nouă în epoca celor mai noi descoperiri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane". Prezentul și viitorul omenirii nu pot fi concepute în afara marilor cuceriri ale gîndirii științifice. Sub înrîurirea directă a științei, omenirea progresează în stăpînirea tainelor naturii și, ca urmare, poate valorifica tot mai eficient bogățiile Terrei, modificînd totodată într-un ritm rapid condițiile producției materiale prin perfecționarea forțelor de producție și implicit a gîndirii și creației spirituale. Pornind de la aceste premize, conducerea partidului și statului nostru acordă o importanță de prim ordin activității științifice, punînd cuceririle științei și culturii la baza construcției orînduirii socialiste și comuniste ca factor hotărîtor al progresului și civilizației, al ridicării continue a nivelului de trai și de civilizație al oamenilor muncii.

O contribuție remarcabilă la elaborarea și transpunerea în viață a acestei politici a partidului de dezvoltare a științei și tehnologiei în România aparține tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial și militant de frunte al partidului. Sărbătorind-o cu ocazia aniversării zilei de naștere, precum și pentru îndelungata sa activitate revoluționară, oamenii muncii din cercetarea științifică omagiază în personalitatea tovarășei Elena Ceaușescu, modelul perfect de îmbinare a atribuțiilor profesionale cu activitatea politică și ideologică, model călăuzitor în întreaga lor activitate.

Coordonarea activității Consiliului Național pentru Știință și Învățămînt de către tovarășa academician Elena Ceaușescu asigură orientarea și concentrarea eforturilor oamenilor de știință pentru stabilirea celor mai adecvate soluții specifice țării noastre, pentru crearea și consolidarea economiei naționale pe baza politicii acumulărilor productive de înaltă tehnicitate, competitive în cadrul economiei mondiale.

Paralel cu activitatea de organizare, coordonare și orientare a cercetării științifice și tehnologice și de pregătire a cadrelor de specialiști pentru etapele viitoare ale dezvoltării economiei naționale, tovarășa academician Elena Ceaușescu și-a adus un aport deosebit ca om de știință printr-o vastă operă încununată de o binemeritată recunoaștere și stimă pe plan mondial. Însemnatele lucrări publicate în reviste de specialitate sau comunicate la congrese naționale și internaționale, precum și numeroasele invenții, s-au bucurat de o largă rezonanță în cercurile științifice din numeroase țări ale lumii. Semnificative în acest sens sînt cuvintele doctorului Dorothy Crowfoot Hodgkin, laureată a Premiului Nobel pentru chimie (Marea Britanie) și președintă a mișcării Pugwash, care, referindu-se la activitatea tovarășei academician Elena Ceaușescu, spunea : „Am fost impresionată de faptul că, îndeplinindu-și înalte misiuni de stat ce i-au fost încredințate, academicianul doctor inginer Elena Ceaușescu își rezervă, în continuare, timpul necesar activității de cercetare. Întreaga activitate a Doamnei Elena Ceaușescu este și în această privință pilduitoare". Numeroase aprecieri similare ale unor numeroase personalități ale vieții științifice și culturale de pe toate meridianele lumii, precum și multiplele titluri academice și distincții primite sînt de natură să ne aducă mulțumire și mîndrie pentru poziția științei românești în lumea contemporană.

Îmbinînd fericit calitățile sale de eminent om politic și activ om de știință, activitatea sa își pune puternic pecetea pe ampioarea și dinamismul acțiunilor slujitorilor științei și învățămîntului din țara noastră consacrate soluționării problemelor globale ale omenirii, ale păcii și dezarmării, ale salvării și conservării vieții pe planeta noastră. Activitatea tovarășei Elena Ceaușescu în fruntea Consiliului Național Român „Oameni de Știință și Pacea" permite afirmarea puternică a științei românești în cadrul frontului mondial al oamenilor de știință. În acest cadru, oamenii de știință și cercetătorii români din domeniul chimiei, toți cei ce muncesc în producția materială din ramura chimiei își manifestă hotărîrea fermă de a duce la îndeplinire, în mod exemplar, sarcinile din domeniul lor de activitate pe tărîm profesional și politic, în conformitate cu rolul umanist al științei în general și al chimiei în special.

Însuflețiți de respectuoasele sentimente de stimă, prețuire și admirație pe care le purtăm tovarășei Elena Ceaușescu, îi dorim, din inimă, cu prilejul aniversării zilei de naștere, multă sănătate și putere de muncă, noi și importante succese, pentru ca, alături de iubitul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să contribuie cu noi opere la transpunerea în viață a politicii interne și externe a partidului și statului, la făurirea civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României.

Prof. dr. doc.
CONSTANTIN LUCA
directorul Centrului de chimie-fizică ICECHIM

Principalele lucrări ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu

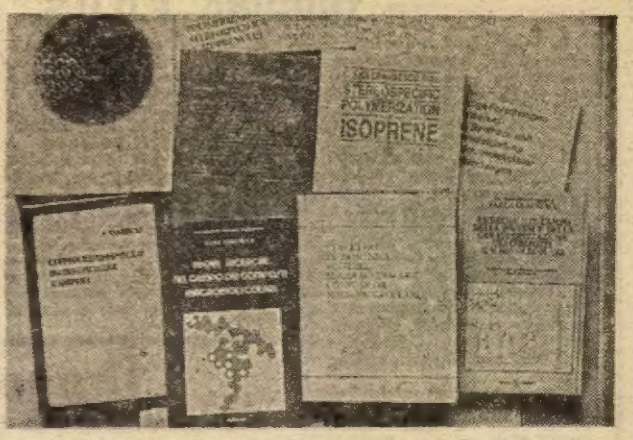

CERCETĂRI ÎN DOMENIUL SINTEZEI ȘI CARACTERIZĂRII COMPUȘILOR MACROMOLECULARI
A apărut în limbile :
— română, Editura Academiei Republicii Socialiste România
— engleză, Ed. Academiei R.S.România
— germană, Univ. Darmstadt, R.F. Germania
— greacă, Ed. Aimos, Atena, Grecia
— italiană, Ed. Sugar, Milano, Italia

POLIMERIZAREA STEREOSPECIFICĂ A IZOPRENULUI
A apărut în limbile :
— română, Editura Academiei Republicii Socialiste România
— engleză, Ed. Pergamon Press, Londra, Anglia
— rusă, Ed. Himia, Moscova, U.R.S.S.
— greacă, Ed. Pneumatikou, Atena, Grecia
— olandeză, la Univ. Haga, Olanda
— italiană, la Ed. Edimez, Roma, Italia
— spaniolă, la Univ. Mexico-City, Mexic
— japoneză, la Univ. Tokyo, Japonia
— chineză, la Academia de Științe din Beijing, R.P. Chineză

NOI CERCETĂRI ÎN DOMENIUL COMPUȘILOR MACROMOLECULARI
A apărut în limbile :
— română, Editura Academiei Republicii Socialiste România
— greacă, Ed. Koronakis, Atena, Grecia
— italiană, Ed. Edimez, Roma, Italia
— rusă, Ed. Himia, Moscova, U.R.S.S.
— engleză, Ed. Pergamon Press, Londra Anglia
— chineză, la Ed. Academiei din Beijing, R.P. Chineză

CERCETĂRI ÎN CHIMIA ȘI TEHNOLOGIA POLIMERILOR
A apărut în limba :
— română, Editura Academiei Republicii Socialiste România

ENCICLOPEDIA DE CHIMIE
A apărut în limba :
— română, Editura științifică și enciclopedică

Noul an de muncă a început cu bine

Tradiționala sărbătoare a Noului An a cunoscut, pretutindeni în țară, pulsul de semnificație pe care-l au în aceste zile confluența dintre două cincinale și intrarea țării noastre în etapa care va marca ridicarea ei la un nivel mediu de dezvoltare. Puternic însuflețiți de caldele aprecieri, îndemnuri și urări adresate întregii națiuni de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Mesajul de Anul Nou, oamenii muncii din întreaga țară, întregul nostru popor au păsit în 1986 cu deplină și unanimă încredere în viitorul strălucit al patriei, cu hotărîrea fermă de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea istoricelor prevederi din documentele Congresului al XIII-lea al partidului. Primele vești, care ne parvin, că de obicei în asemenea momente, din locurile cu foc continuu ale patriei, confirmă că, într-adevăr semne bune anul are :

● În primele clipe ale noului an, de pe liniile de fabricație ale Combinatului de lianți și materiale refractare Turda a ieșit prima „șarjă" de 100 tone ciment purtînd pecetea lui 1986 ● În primele două zile ale noului an, oamenii muncii din Combinatul siderurgic Galați au realizat, suplimentar prevederilor, 450 tone cocs metalurgic, 300 tone fontă lichidă, 415 tone oțel, precum și 320 tone sleburi, 300 tone tablă groasă și 160 tone tablă subțire. ● Tot în primele două zile ale anului, la Slatina au fost realizate peste plan 20 tone aluminiu de calitate superioară. ● Petrochimiștii pitești, asigurînd în aceste zile funcționarea la întreaga capacitate a tuturor instalațiilor, au obținut peste plan, în zilele de 1 și 2 ianuarie, 150 tone polietilenă de mică și mare densitate, 100 tone acrilonitril, 30 tone stiren și altele. De asemenea, au fost realizate primele cantități destinate exportului din acest an : 300 tone negru de fum, 300 tone acrilonitril, 50 tone polistiren. ● Sondorii schelei de producție Moșoaia (Trustul de foraj-extracție Pitești) au livrat peste prevederile din graficul de producție al primelor două zile ale anului 5 tone gazolină, 6 tone etan și 50 000 mc gaze asociate utilizabile. ● Întreprinderea „Electrocentrale" din Rîmnicu Vîlcea a menținut la dispoziția dispecerului energetic național o putere efectivă utilizabilă superioară cu 38 MW celei prevăzute inițial, la care s-a adăugat o producție suplimentară, în primele două zile ale anului, de 100 000 kWh ● La Combinatul siderurgic Reșița, au fost elaborate peste planul primelor două zile ale noului an 300 tone laminate, 200tone semifabricate, 200 tone oțel și aproape tot atîtea de fontă, peste 50 tone cocs ● Chimiștii din cadrul Combinatului petrochimic „Solventul" din Timișoara au realizat un spor de 100 tone plastifianți, 20 tone polietilenă de joasă tensiune, precum și alte produse care valorifică mai eficient materiile prime și materialele ● Tot 100 000 kWh energie electrică a furnizat peste plan în primele două zile aleanului și Întreprinderea „Electrocentrale" din Curtea de Argeș ● În prima noapte a noului an, la Întreprinderea „Laminorul" din Brăila, s-au obținut peste 200 tone laminate, 90 tone sîrmă trefilată, 150 tone oțel calibrat, 35 tone cuie și 10 tone microlaminate ● extras în primele două zile ale anului cu 300 tone cărbune Minerii întreprinderii de profil din Cîmpulung-Muscel au energetic mai mult decît prevedea planul de producție. ●

● Aceste prime, dar importante succese din primele ore ale noului an semnifică și de această dată puternica unitate a clasei noastre muncitoare, a întregului nostru popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîrea unanimă a tuturor oamenilor muncii de a face totul pentru realizarea cu succes a noului cincinal, pentru transformarea lui 1986 într-un an de referință în dezvoltarea modernă a patriei noastre socialiste. **(O. Știre)**

Investițiile noului cincinal

De ce este așteptată primăvara la Chitila

Chitila e la doi pași de București dar parcă e mai frig aici și, în răstimpul de-o clipă cît inginerul Sever Rocsin a întins mîna ca să închidă aparatul de radio, fără să mai fie nevoie de cuvinte în ochii lui se poate citi limpede întrebarea : să fie numai minus trei grade ? Sus, lîngă streașina acoperișului, doi sudori agățați în centurile lor de piele simt în față suflarea rece a zilei care trece peste ei și se sparge în țipete stridente în grinzile de oțel. Valurile curenților sînt la fel de puternice și jos, unde se aud și parcă se și văd cum străbat prin armăturile metalice ori se lovesc de zidurile roșii de cărămidă herghelille sălbatice ale frigurilor iernii. Aproape, la o sută de metri, panglica de asfalt a șoselei abia se mai zărește, albăstrie, în întinderea de pămînt degerat, alb, sfărîmicios, de pe care ultimele resturi de iarbă, măcinate de ger, au fost spulberate de vînt. Din goana mașinii, călătorul zărește pe poarta șantierului, înscrise cu vopsea proaspătă, patru inițiale : S.P.M.R. Ele înseamnă Secția de prelucrare a materialelor refolosibile. O investiție deosebit de necesară, după cum poate să-și dea seama oricine. Acum, la trecerea pragului unui an nou și al unui nou cincinal, cînd domeniul recuperării și valorificării materialelor refolosibile va trebui privit cu un simț al răspunderii pe măsura realei însemnătăți pe care el o are și, potrivit hotărîrilor de partid și de stat, se cuvine să o aibă într-o măsură mai mare ca resursă de materii prime și materiale pentru economia națională, inițiativa de a construi această secție de prelucrare poate fi privită ca semnul sigur al unei noi calități ce se impune și în acest domeniu de activitate. Tot cetățeanul știe că risipa nu e semn de inteligențe și că adevărul acesta nu trăiește numai între pereții casei lui ci și în casa și în viața noastră, a tuturor, incontestabil fiind că în ultima vreme recuperarea materialelor refolosibile a făcut pași mari. Valorificarea inteligentă, superioară, și readucerea în circuitul economic a acestor materiale se produce însă prin elaborarea unor tehnologii adecvate și prin investiții de felul celei la care se lucrează acum în marginea comunei Chitila.

Azi dimineață, inginerul Sever Rocsin s-a trezit la ora 5 și jumătate. A înaintat prin întunericul dormitorului și a dat deoparte un colț de perdea. După zbuciumul crenguțelor negre ale arborilor din fața blocului și-a dat seama că pe stradă vîntul aleargă ca la o cursă fără obstacole și și-a zis că astăzi, chiar dacă nimeni n-o să-și mai descheie nasturele de la gulerul cămășii, va fi încă o zi bună de lucru, fără îndoială. S-a bărbierit pe îndelete, s-a îmbrăcat repede și după ce a băut o cafea a ieșit din casă exact la 6 și un sfert. De cum a deschis ușa blocului, vîntul s-a repezit la el ca o haită zgomotoasă. Și-a ridicat gulerul și a pornit în pas întins și spornic, de bărbat înalt, pînă la stația autobuzului. La 7, cînd a ajuns pe șantier, din întunericul dimineții au început să se arate și ceilalți. Și-au îmbrăcat pufoaicele groase sub care și-au aranjat pieptarele de lînă, și-au pus căștile, și-au luat mănușile și vreo cîțiva, cu toate că pămîntul pe șantier era tare ca piatra, și-au încălțat cizmele de cauciuc. Dinspre barăcile cu ferestre albastre ca de cerneală în revărsatul zorilor ei s-au risipit care încotro, fiecare acolo unde știa că și-a întrerupt munca ieri seară. Unii la gospodăria de șpan, alții la centrala termică. Unii la soneta de 3 tone forță sau la stația de neutralizare acizi iar alții la postul „trafo" sau la rezervorul de acid sulfuric ori la stația de pompare a sărurilor uzate. Pe șantier lucrează trei unități de construcții, astăzi s-au prezentat 170 de oameni „efectiv control", ceea ce înseamnă că nu lipsește nimeni de la muncă, fiecare zi are asadar prețul ei, bine știut de toți, de aceea nici nu s-ar putea spune că nu sînt, cu toții, oameni de nădejde. Și un șef de echipă de dulgheri cum este Andrei Costache, și un subinginer ca Marin Grănuci și un șef de formație de electricieni cum este Nicolae Anghel. Prin străduința acestor oameni, secția va începe să producă peste cîteva luni, în primăvara anului 1986, după cum ne încredințează inginerul Sever Rocsin. Iar ce anume se va produce aici aflăm tot de la el, pentru că el răspunde de această secție în numele beneficiarului care este întreprinderea bucureșteană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Tot ceea ce se va aduna din recuperarea de materiale plastice, pungi, saci, doniți, cutii, navete se va spăla, mărunța și în cele din urmă va lua forma granulelor ce reprezintă, mai ales că e vorba de vreo 5 000 de tone pe an, o cantitate însemnată de materie primă pentru întreprinderile de mase plastice. Tot aici va funcționa și o instalație cu ajutorul căreia se va putea recupera o cantitate apreciabilă de stanțiu de pe cutiile de conserve și pentru a înțelege mai bine utilitatea acestei fapte s-ar cădea să adăugăm că stanțiul e rar și scump în lume, că noi îl importăm pe valută și că pretutindeni el este foarte căutat și este folosit nu numai ca strat protector pentru cutiile de conserve, bineînțeles, ci și pentru producerea a tot felul de aliaje. În cadrul aceleiași secții de la Chitila tabla va fi balotată și retrimisă în circuitul industrial, ca fiind doar o parte din cele 50 000 de tone de material feros ce vor lua în fiecare an calea oțelăriilor. Nu întîmplător se montează aici o presă de 250 tone forță și nu întîmplător se face și o instalație de brichetare a șpanului. Prin această reducere a volumului unor materiale refolosibile se asigură o sporire a eficienței transporturilor. Încă de pe acum, secția de la Chitila dispune de o linie de cale ferată și de o locomotivă.

Oamenii și-au ridicat gulerele, și-au lăsat căștile pe ochi și muncesc în tăcere. În anumite locuri, munca e grea și migăloasă dar operația trebuie să fie executată cu precizie și cu mînă sigură și atunci mănușile mai mult te încurcă. Ici-colo se lucrează, pentru un timp, fără mănușile cu care nu poți prinde chiar atît de bine unelțele ci cu mîna descoperită. Și e atît de frig încît mîna pare că se lipește de fier. Iar flacăra aparatului de sudat nu ține deloc de cald. Albăstruie, tremurînd ca o vietate speriată în aerul tare și limpede, flacăra de acetilenă e rece și ea. Constructorii fac tot ce depinde de ei ca la sfîrșitul acestei ierni, odată cu primăvara, secția de la Chitila să înceapă să producă în plin. Dar pentru ei nu e un secret că s-ar putea să mai aibă de lucru și după aceea, fiindcă se vorbește încă de pe acum despre o a doua etapă a lucrărilor și despre o posibilă extindere a activității acestei secții care va fi, după cum se vede, un grup de ateliere specializate în valorificarea materialelor refolosibile la nivelul optim al unor tehnologii specifice. Etapa următoare ar presupune, aflăm, construirea unei a doua linii de cale ferată și instalarea unei macarale portal sau amenajarea unui atelier pentru prelucrarea hîrtiei recuperate. Dacă în 1938, bunăoară, consumul de hîrtie ajungea la noi, pentru fiecare locuitor, la 5 kilograme, în 1985, potrivit unor statistici, el a fost de aproximativ nouă ori mai mare și este îmbucurător să aflî că în Capitală, de exemplu, hîrtia nu mai ajunge în coșul risipei în aceeași proporție ca în alți ani. În urmă cu zece ani se recuperau din casele bucureștenilor aproape 2 000 de tone de hîrtie iar acum se recuperează, într-un singur an, de zece ori mai mult. Bucureștenii se dovedesc mai economi, risipesc mai puțin, nu mai fac să se piardă ceea ce poate să fie o materie primă valoroasă. Construirea unui atelier, la Chitila, pentru prelucrarea hîrtiei recuperate ca și, în perspectivă, a altor materiale refolosibile aparține însă, cum spuneam, proiectului unei a doua etape a lucrărilor. Deocamdată se lucrează în plin la finalizarea primei etape și e sigur că pe șantierul din marginea comunei Chitila oamenii nu lasă ziua să treacă fără a putea spune că și-au făcut datoria.

DUMITRU ELIADE

TRIBUNA F.D.U.S.

Dragul nostru, Crișul Pietros

În toiul unei nopți din luna iunie 1980, pe neașteptate, în urma unor ploi cu rupere de nori în Munții Apuseni, riul și-a ieșit din fire și din matcă, tîrînd și rostogolind cu vuiet mare bolovanii cît niște ghiulele de tun medievale, rupînd podurile ca și cum ar fi fost vreascuri, zmulgînd răchiți și înșfăcînd hăiși uriașe de pămînt ca o fiară apocaliptică, vîrînd spaima în locuitorii satelor Pietroasa, Gurani, Buntești, Lelești, Sebiș, Belejeni, Drăgănești, Grădinari și Tărcaia. Tot atunci a fost rupt și podul de cale ferată de la Beiuș și inundat Uileacul de Beiuș. Niciodată Crișul Pietros n-a fost mai înspăimîntător ca atunci.

Mai ales, între satele Lelești și Sebiș, riul avînd o cădere mai pronunțată, a rupt malurile vechii albii și s-a năpustit ca din pușcă în direcția satului Sebiș, acoperindu-i izvorul din capăt, lărgind foarte mult spărtura din terasamentul fostei căi ferate forestiere Sudrigiu-Budureasa și izbind în doalma satului pe lîngă care a luat-o apoi, vulnd și distrugînd o parte din grădinile cu zarzavaturi ale oamenilor. Țăranii au rămas o vreme fără apă din izvorul cel „bătrîn și bun", cum îi spuneau ei ca unui adevărat domnitor peste ținutul lor, au băut, strîmbîndu-se nemulțumiți, apă sălcie din fîntîni adînci, regretînd-o pe cea de la suprafață. Din inițiativa primarului comunei, Miron Horgiu, s-a săpat o arteziană care să potolească setea orfanilor de izvor. Cum riul nu dădea semne că ar fi dorit să se reîntoarcă la vechea lui albie, același primar, după multe bătăi de cap și bătăi la uși a făcut rost de un buldozer strașnic cu ajutorul căruia s-a ridicat un dig din pietriș împotriva apei, oamenii au dat și ei o mînă de ajutor, au tinut pe cheltuiala lor pe mașinist și au cumpărat motorina. Probabil că digul ar fi rezistat cu timpul tot îndesîndu-se și acoperindu-se cu trecerea anilor cu vegetație, sălcii și răchiți, dar inamicul nu a așteptat întărirea redutei, ci și-a adunat iar în secret trupele de la munte și a izbit din nou digul, s-a strecurat, picătură cu picătură, printre pietre, a spălat nisipul și a trecut dincolo ca la el doilea asalt să dărîme totul.

Oamenii au văzut că au stricat motorina și au risipit munca pe degeaba, au constatat cu amărăciune că grădinile sînt dispărute din viitură, izvorul acoperit iar cu mîl, riul trecînd iar pe lîngă doalma satului, gata oricînd să înece vreun copil nesupravegheat îndestul de părinți și legăturile rupte atît cu gospodăria C.A.P. cît și cu pămînturile de dincolo de apă.

Îl întreb pe primarul comunei Drăgănești, tovarășul Horgiu Miron, ce planuri de apărare are împotriva tendinței de invazie a riului. Primarul e un om tînăr. Pe deasupra, chiar din partea locului, din Drăgănești, și culmea e că s-a și scăldat, copil fiind, în dulbina de lîngă pod, nebănuind atunci, fireste, că prietenii îți pot deveni, în anumite împrejurări, dușmani.

Îmi mărturisește că a avut nopți nedormite din cauza riului, dar astea sînt o nimica toată față de primejdia reală pe care o reprezintă, el alectind cu liniștile sale din albie circa 80 de hectare din avuția cooperativei.

Pentru a se proteja cel mai bun pămînt s-a construit un dig prea mici și apa se îmbulzește la ieșire, dar fără prea mult folos, în drumul ei spre Criș.

Soluția pe care o preconizează primarul este ca în cooperare cu constructorii, sătenii, toți membri O.D.U.S., să ajute la montarea încă a unor țuburi de evacuare ale apei, în vederea eliminării excesului de umiditate. Sătenii din Grădinari, vestiți pentru hărnicia lor, veghează ca niște doctori sui generis pentru sănătatea pămîntului lor. Mai ales dacă avem în vedere împrejurarea că un țăran plătește cu 200 lei o remorcă de pămînt aluvionar din lunca Crișului Negru pentru grădina sa. Jurca Gheorghe la vîrsta respectabilă de 76 de ani, unul din cei mai buni grădinari din sat ar da, poate, și mai mult, pentru că pe acest pămînt crește de minune în solarii salata, ridichiile, spanacul, roșiile și ardeiul.

Mă aflu cu primarul chiar pe digul care protejează în același timp și una din cele mai mari ferme de iepuri din țară care se contruiește aici. Peste cîteva luni, valea care trece prin satul Grădinari se umflă și bălțește apoi pe o parte din teren din cauza faptului că țuburile de evacuare ale apei montate în dig de O.G.A. Bihor sînt înalt și bine tasat pe o lungime de 2 km din zona podului de cale ferată de la Drăgănești și pînă în satul Grădinari.

În „incinta" astfel obținută s-a realizat anul trecut o producție record, avînd în vedere condițiile modeste de sol din această zonă, de 14 000 kg de știuleți porumb la ha. E o victorie pe care primarul o smulge astfel, riului, cu care se află în luptă. Se pare însă că primarul a fost sortit de ursitori să aibă mereu de furcă cu apa. În timpul ploilor, valea care trece prin satul Grădinari se umflă și bălțește apoi pe o parte din teren din cauza faptului că țuburile de evacuare ale apei montate în dig de O.G.A. Bihor sînt

Soluția pe care o preconizează primarul este ca în cooperare cu constructorii, sătenii, toți membri O.D.U.S., să ajute la montarea încă a unor țuburi de evacuare ale apei, în vederea eliminării excesului de umiditate. Sătenii din Grădinari, vestiți pentru hărnicia lor, veghează ca niște doctori sui generis pentru sănătatea pămîntului lor. Mai ales dacă avem în vedere împrejurarea că un țăran plătește cu 200 lei o remorcă de pămînt aluvionar din lunca Crișului Negru pentru grădina sa. Jurca Gheorghe la vîrsta respectabilă de 76 de ani, unul din cei mai buni grădinari din sat ar da, poate, și mai mult, pentru că pe acest pămînt crește de minune în solarii salata, ridichiile, spanacul, roșiile și ardeiul.

Mă aflu cu primarul chiar pe digul care protejează în același timp și una din cele mai mari ferme de iepuri din țară care se contruiește aici. Peste cîteva luni, valea care trece prin satul Grădinari se umflă și bălțește apoi pe o parte din teren din cauza faptului că țuburile de evacuare ale apei montate în dig de O.G.A. Bihor sînt înalt și bine tasat pe o lungime de 2 km din zona podului de cale ferată de la Drăgănești și pînă în satul Grădinari.

În „incinta" astfel obținută s-a realizat anul trecut o producție record, avînd în vedere condițiile modeste de sol din această zonă, de 14 000 kg de știuleți porumb la ha. E o victorie pe care primarul o smulge astfel, riului, cu care se află în luptă. Se pare însă că primarul a fost sortit de ursitori să aibă mereu de furcă cu apa. În timpul ploilor, valea care trece prin satul Grădinari se umflă și bălțește apoi pe o parte din teren din cauza faptului că țuburile de evacuare ale apei montate în dig de O.G.A. Bihor sînt

Și în toiul unei nopți din luna iunie 1980, pe neașteptate, în urma unor ploi cu rupere de nori în Munții Apuseni, riul și-a ieșit din fire și din matcă, tîrînd și rostogolind cu vuiet mare bolovanii cît niște ghiulele de tun medievale, rupînd podurile ca și cum ar fi fost vreascuri, zmulgînd răchiți și înșfăcînd hăiși uriașe de pămînt ca o fiară apocaliptică, vîrînd spaima în locuitorii satelor Pietroasa, Gurani, Buntești, Lelești, Sebiș, Belejeni, Drăgănești, Grădinari și Tărcaia. Tot atunci a fost rupt și podul de cale ferată de la Beiuș și inundat Uileacul de Beiuș. Niciodată Crișul Pietros n-a fost mai înspăimîntător ca atunci.

Mai ales, între satele Lelești și Sebiș, riul avînd o cădere mai pronunțată, a rupt malurile vechii albii și s-a năpustit ca din pușcă în direcția satului Sebiș, acoperindu-i izvorul din capăt, lărgind foarte mult spărtura din terasamentul fostei căi ferate forestiere Sudrigiu-Budureasa și izbind în doalma satului pe lîngă care a luat-o apoi, vulnd și distrugînd o parte din grădinile cu zarzavaturi ale oamenilor. Țăranii au rămas o vreme fără apă din izvorul cel „bătrîn și bun", cum îi spuneau ei ca unui adevărat domnitor peste ținutul lor, au băut, strîmbîndu-se nemulțumiți, apă sălcie din fîntîni adînci, regretînd-o pe cea de la suprafață. Din inițiativa primarului comunei, Miron Horgiu, s-a săpat o arteziană care să potolească setea orfanilor de izvor. Cum riul nu dădea semne că ar fi dorit să se reîntoarcă la vechea lui albie, același primar, după multe bătăi de cap și bătăi la uși a făcut rost de un buldozer strașnic cu ajutorul căruia s-a ridicat un dig din pietriș împotriva apei, oamenii au dat și ei o mînă de ajutor, au tinut pe cheltuiala lor pe mașinist și au cumpărat motorina. Probabil că digul ar fi rezistat cu timpul tot îndesîndu-se și acoperindu-se cu trecerea anilor cu vegetație, sălcii și răchiți, dar inamicul nu a așteptat întărirea redutei, ci și-a adunat iar în secret trupele de

PASCU BALACI

„Seriozitate, disciplină, profesionalism"

— Convorbire cu inginerul TIBERIU FISCUTEAN, directorul Intreprinderii Mecanice Bistrița —

— De cîteva zile bune, de cînd sînt în Bistrița, vă tot caut, vă tot întîlnesc, dar numai așa, în fugă, nereușind să legăm împreună mai mult de două-trei fraze. Știu, e sfîrșit de an, se apropie un an nou, mai știu și o mulțime de lucruri despre întreprindere, dar despre dumneavoastră, în afara faptului că-i sînteți director, mai nimic. Să începem cu data nașterii, nu de alta, dar îmi păreți cam tînăr pentru a fi director într-o întreprindere de complexitatea acesteia în care ne aflăm.

— Chestiunea cu vîrsta e o prejudecată, dar, în fine, dacă m-ați întrebat, vă răspund : 20 aprilie 1946, Sebiș.

— Sebiș de Alba ?

— Sebiș de Bistrița. Un sătuc de munte, în ținutul Sieului. Un loc în care înțelegi, prin ceea ce vezi, prin oameni, bineînțeles, în primul rînd, fondul nostru dacic. Acolo — bătrînii de peste 60 de ani poartă păr lung, clop întărit și cămeși albe. Dacă treci pe drum, ai să găsești, pe la porți, grupuri-grupuri ; dar cît ar fi ei de mulți și de bătrîni, tot se ridică în picioare atunci cînd îl salută pe acela ce trece pe ulițâ. Lecția bunului simț se învață acolo fără cuvinte. Altceva ?

— Mai spuneți-mi de Sebișul dumneavoastră.

— Tatăl meu a fost patruzeci de ani directorul școlii din sat, iar acum e director unul dintre frații mei. Mama a fost și ea învățătoare. Este o așezare din care s-au ridicat mulți intelectuali adevărați, dar încă și mai mulți oameni adevărați. Mă cutremur atunci cînd aud, pe ici — pe colo, rostită ca o invectivă, expresia „băi, țărane !", țăran însemnînd, în cazul ăsta, necioplit. E o greșeală cumplită, e ceva ce sufletul românesc nu merită să îndure. Țăranul își crește pruncii în spiritul respectului față de cel de-aproape, al ajutorării celor aflați la necaz. Iar țăranul este și foarte sensibil, deși nu face caz de asta.

— Cînd ați plecat din sat ?

— În clasa a V-a am mers la Bistrița, la Liceul „Liviu Rebreanu". Cînd am ieșit pe poartă, tata mi-a zis doar atît — să nu mîne rușine de pe urma ta. La liceu am primit o mare lecție de viață, în urma căreia m-am apucat serios de matematică. Aveam un profesor, Olteanu îl chema, de de obîrșie din Sebiș, rudă cumva cu noi și prieten cu părinții mei. Ne-a dat o lucrare de control, la care n-am reușit mare lucru. Dar îmi făceam socoteala : pentru că se cunoaște cu tata, un 5 tot îmi dă ; pentru că am fost o dată la el la masă, îmi poate pune și 6 ; pentru că tot am făcut ceva, pot lua chiar 7 ; în fine, după alte calcule, m-am stabilit la 8. S-au adus lucrările și au început să se dea. A mea — nicăieri. Zize profesorul — mai este o lucrare, dar atît de slabă, încît n-am putut-o nota. Din acel moment, n-am mai avut la matematică, pînă la terminarea liceului, decît 10.

— Cînd v-ați îndrăgostit prima dată ?

— În clasa a VII-a. Pe fată o chema Dana și era cu un an mai mică. În anul patru de facultate, ne-am căsătorit.

— Ce facultate ați făcut ?

— Electromecanica din Cluj. Am intrat al doilea, dar în primul an am luat doar un 6, la desen, restul — numai 5 ! În schimb, după căsătorie, în ultimii doi ani de studiu, am avut numai zece !

— Unde ați fost repartizat ?

— La București, la Ministerul Agriculturii. Dar n-am stat decît o săptămînă, după care am cerut să plec, sătul de hîrtii. M-am dus în Balta Brăilei, la îndiguiri. O viață aparte, decor nou...

— Îmi vine în mine o întrebare, numai aparent naivă, pe care am întîlnit-o într-un interviu luat de un mare scriitor altui mare scriitor : vă place, cum se spune, natura ?

— De cînd sînt director aici, primul gînd a fost acela de a transforma, înfrumusețîndu-le, incăperile. Nu concep o cameră fără flori. Marile construcții industriale n-au ținut, din păcate, cont de natură, eliminînd-o ca pe un dușman, în loc să și-o apropie. Eu am început să forez betonul din curte pentru a planta copaci. Sînt cam sentimental, veți zice, dar am a vă răspunde că toți sîntem așa, doar că unii nu vor să se arate. Atunci cînd ajung, de pildă, într-un post de răspundere, vor să fie văzuți altfel decît sînt. Cred că-i prinde mai bine poza de „duri". Eu unul, fără a face paradă de modestie, nu consider că am subordonați ci numai colaboratori.

— Ajungem și aici. Pînă una-alta, sîntem încă în Balta Brăilei...

— N-am stat mult nici acolo, viața obligîndu-mă să cer un loc de muncă în Ardeal. Și am ajuns la Oradea, tot ca șantierist. Perioadă grea, inundații... După trei ani, am venit la Bistrița și, după un timp în care am fost mecanic-șef și șef de producție, am fost cooptat în secția economică a județenei de partid, unde am lucrat șapte ani, în chiar anii de foc ai industrializării Bistriței. Am muncit, de fapt, direct în meserie, participînd la puneri în funcțiune, la activitatea de proiectare... O veritabilă perioadă romantică, în urma căreia s-a creat ceea ce vedeți azi : o mare platformă industrială.

— Care sînt cele mai de seamă idei pe care vreți să le transpuneți în viață în anul 1986 ?

— Prima, despre care începusem deja să vă vorbesc, este înlocuirea definitivă a conceptului de subaltern prin acela de colaborator. Este, desigur, o utopie să crezi că vei reuși, în condițiile ritmului impus de o mare întreprindere, să cunoști, în amănunt, toți muncitorii sau maiștrii. Dar măcar pe cei mai apropiați dintre colaboratori, cei din echipa de conducere și din așa-numitul eșalon doi, adică șefii punctelor de lucru, trebuie să-i cunoști bine, cu firea și problemele fiecăruia. Și sînt cam o sută... Apoi, avînd în vedere că intrăm într-un nou cincinal, în care se așteaptă mult de la noi, instaurarea unui climat de seriozitate deplină, disciplină fermă și profesionalism. În fine, eliminarea unei mai vechi racile — aceea de a nu cerceta decît efectele și de a nu-ți pune întrebări, căutînd să afli și răspunsuri, privind cauzele care au condus la cutare sau cutare efect.

— Dorințe personale ?

— Să ajung să văd mari pomii pe care-i voi planta. Apoi, de a continua linia pe care am demarat, aceea a unei gospodării înțelepte, țărănești, aș putea zice, a întreprinderii. Și ar mai fi ceva. Tot conversînd noi despre atîtea lucruri, mi s-a făcut dor de satul meu. Știți ce vă propun ? Să mergem la Sebiș, să-i cunoașteți pe un bătrîn care clobănește de 46 de veri, de nu mai știe nimeni cum îi cheamă și toți îi zic doar Baciul, să vorbiți cu el și cu alți cîțiva de-ai noștri și să scrieți ceva pornind de la expresia aia imposibilă — „băi, țărane !". Promiteți ?

— Promit.

DAN MUCENIC
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

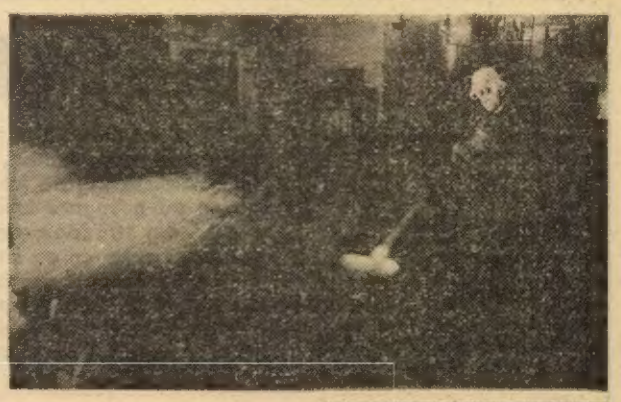

Anul Nou în fața cuptoarelor

Anul Nou printre oamenii de la „23 August" înseamnă multe, dar în primul rînd muncă. Marin Șurub are 46 de ani. E maistru principal la „fabrica de motoare". Serbează al optulea revelion în întreprindere. Zice : „aici am crescut de copil, aici m-am format ca om, aici mi-am făcut familia cea mică, aici am familia mea mare". Este secretar de partid. Cum va fi 1986 ? Noi linii tehnologice, mașini-unelte cu comandă numerică și cu program, sisteme flexibile de transport și depozitare, adică industrie modernă, competitivă.

La ora 24, sîntem la secția 3 oțelărie. Aici îi întîlnim pe cei din imaginea de mai sus. Ei sînt Ion Melinte, șef de secție, secretar de partid ; Marin Mihalcea, șef de schimb ; Stere Staicovici, maistru principal ; Cristache Velicu, maistru ; Ion Nicolae, macaragiu și oțelarii : Orest Mirișteanu, Eugen Nistorescu, Marin Frățilă, Ion Gherman, Ghoorghe Ciucă, Petre Bușțiuc, Ion Manolache, Tudor Păunică, Dumitru Suță, Stelică Lepădatu, Victor Todirașcu, Aurică Grigore, Marin Oprea, Viorel Maftei, Florea Matei și Oscar Stoica. Primul schimb al anului 1986 a dat șaptezeci de tone de oțel. Oțel tărîi, oțel cald, direct din inimile lor...

În zori, Petre Răducanu spune : și în 1986 întreprinderea „23 August" va fi fruntașă. Angajamentele noastre vor deveni, și în acest an, fapte.

La mulți ani și spor la muncă !

PAUL AGARICI

TRIBUNA F.D.U.S.

Viață și muncă la „Electroargeș"

Sînt create condiții ca fiecare să depindem de fiecare în tot ceea ce facem, dar sensurile acestei dependențe sînt cele care dau conținut și viață relațiilor dintr-o întreprindere. La „Electroargeș" din Curtea de Argeș aceste sensuri sînt clare pentru toți cei peste 5 000 de oameni ai muncii care lucrează aici, din care aproape un sfert sînt membri ai O.D.U.S.. Întreprinderea este ceea ce se cheamă o redută a industriei noastre electronice, statut la care a ajuns în mai puțin de un deceniu de cînd ființează. În această ramură industrială timpul se comprimă foarte mult, cercetarea științifică escaladează în ritm rapid stadiul de la un moment dat al producției astfel încît înnoirea este însăși rațiunea de a fi a oricărei întreprinderi ce aparține și slujește ideea tehnicii de vîrf. Ritmul domeniului, al profesiei imprimă, cum se întîmplă de obicei, și un anumit ritm vieții, o anume stare de spirit celor angajați în frumoasa aventură a industriei electronice. În electronică, rezistența se măsoară în ohmi, dar, în viață, rezistența unei fabrici se măsoară în oameni. Este unul din lucrurile care sînt bine înțelese la „Electroargeș", din moment ce aici condițiile de muncă și viață ale oamenilor constituie un sector conectat în permanență la conducerea colectivă a fabricii și, ca atare, supus unei semnalizări continue la care răspunsurile nu întîrzie să apară.

La „Electroargeș", subiectele fierbinți, primordiale, ca să zic așa, sînt dintotdeauna cele ale producției — creație și inovare științifică, modernizare tehnologică, reducerea consumurilor energetice și de materii prime —, capitole la care întreprinderea argeșeană înregistrează an de an succese notabile. La această oră fierbinți sînt cifrele de plan ale noului cincinal. Printr-o justă ierarhizare a importanței problemelor, despre ceea ce se află în spatele frontului am avut privilegiul să discut mai întîi și mai pe larg cu președintele comitetului sindicatului din întreprindere, Tudorel Bărbulescu, om pătruns de importanța pe care organizațiile sindicale, organizațiile democrației și unității socialiste din fabrică o au în bunul mers al întregii activități. Iar acest bun mers include și componenta socială a muncii, eforturile făcute pentru crearea ambianței, să zic așa, din jurul a ceea ce este central și se petrece în fabrică.

Pe lîngă mai vechea cantină restaurant, necesitatea a impus crearea unor microcantine în secțiile fabricii. Aparent simplă treaba a presupus o gîndire la care s-au angajat și cei care au avut inițiativa respectivă, muncitori, membri ai O.D.U.S. și ai organizației sindicale. Investiția, întreținerea, mobilierul au putut fi asigurate, în principiu, de fabrică, dar finalizarea întregii operațiuni a presupus o strînsă colaborare între mai multe secții, printre sufletiști aflîndu-se inginerii Marin Constantinescu (de la potențiometre), Ion Boncu (de la montaj), Aurel Ilea (de la mecanic-șef). În prezent cele 6 microcantine sînt un bun cîștigat al muncitorilor, dar și al fabricii, în general.

Una din particularitățile faze locuința. La cele două cămine de nefamiliști, cu cîte aproape 290 de locuri, s-a mai adăugat un bloc de garsoniere construit în regia fabricii cu cîțiva ani în urmă. Toate aceste spații au dotările elementare necesare asigurării unor condiții civilizate de locuit. În plus, în Curtea de Argeș s-au construit în acest cincinal peste 2 000 de apartamente, de multe din ele beneficiind diferite generații de lucrători la „Electroargeș", unitate care, vrînd-nevrînd, rămîne un poridrapel contemporan al acestei vechi cetăți.

Un alt plan, mai subtil dar nu mai puțin eficient, de atragere a specialiștilor spre acest oraș și, ca urmare, de contrabalansare a magnetismului pe care-l exercită mica metropolă a Piteștiului și cea mare a Bucureștiului este organizarea sistematică a practicii productive a studenților. Prin grija comisiilor de specialitate a C.O.M. și cu evidenta implicare a O.D.U.S. (președinte, ing. Ana Manolache), această perioadă de activitate (și nu de ședere) a studenților, viitori electroniști, în fabrică este folosită la maximum astfel încît nu puțini sînt cei care rămîn încîntați de această întreprindere și solicită să fie repartizați aici, abia după aceea rămînînd de soluționat problema mai delicată a menținerii lor.

Deloc lipsită de importanță este atenția acordată aici activității sportive. Asociația sportivă a fabricii are o echipă de fotbal în divizia C și rezultate meritorii pe plan național la judo și turism-alpinism. Se are în vedere lărgirea bazei de masă a practicării sportului, prin definitivarea unor noi terenuri de handbal, volei, tenis de cîmp, după cum într-o incintă din clădirea vechiului spital, mutat complet într-un spațiu nou, se va amenaja sediul secției de șah a asociației, sport pentru care electroniștii de aici — și nu numai ei — au o pasiune demnă de o cauză mai bună.

Eforturile tuturor organizațiilor componente ale F.D.U.S. din fabrică pentru crearea și permanenta îmbunătățire a condițiilor de viață și de muncă ale muncitorilor găsesc de fiecare dată în comitetul de partid pe întreprindere (secretar Mihai Barbu) nu numai sprijinul necesar, dar și starea de spirit necesară concepției și ducerii la bun sfîrșit a propriilor inițiative.

OCTAVIAN ȘTIREANU

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ŞI LITERATURĂ

Sărbători ale culturii naţionale

Vigoarea unei culturi, cum este cea a patriei noastre socialiste, constă între altele şi în faptul că ea se bizuie pe o bogată tradiţie, care, la rîndul ei, s-a născut din strădanie entuziastă şi profund patriotică a tuturor celor ce au simţit nevoia să valorifice la un mod cît mai înalt cu putinţă uriaşul talent şi geniu artistic al poporului nostru.

A sărbători vîrsta jubiliară a unor creaţii şi a unor instituţii cultural-artistice înseamnă a ne mîndri cu tradiţia vieţii noastre cultural-artistice, înseamnă a acorda respectul cuvenit tuturor celor care au înfăptuit-o şi, totodată, o profundă angajare de a duce mai departe, în climatul de neegalată rodnicie al orînduirii noastre socialiste lucrarea înaintaşilor noştri.

Aceste adevăruri s-au relevat încă o dată şi în cele două importante evenimente culturale de la finele anului trecut, pe care le consemnăm.

Patria mea

Îţi mulţumesc, patrie, pentru lumină
şi pentru locul unde mă îmbrac în ea ;
mi-e bine-aici, cu tine, sub aceeaşi stea
şi-avînd în ceaţa humii aceeaşi rădăcină.

Îţi mulţumesc pentru adevăr şi pentru
puterea de-a rămîne lîngă el mereu,
ştiind că nu-i un altul, oricît ne-ar fi de greu
la amîndoi prin vreme şi margine şi centru.

Îţi mulţumesc, patrie, pentru ce mi-ai dat,
ori ai spus că-mi vei da şi, cine mai ştie,
n-a mai fost timp, ori ţi-a lipsit şi ţie şi mie,
ori, poate-amîndurora alţii ni l-au luat.

Îţi mulţumesc pentru visul pe care,
de cînd mă ştiu, trec din noapte-n noapte
nedesţărmat şi-acelaşi, şi-avînd aceleaşi şapte
vieţi de demult drept singure izvoare.

Cum aş fi putut, spune-mi, să nu-i fi ocrotit,
cînd simt cum calc pe pulberea atîtor vise
ale altora, punţi de sînge trimise
să lege-un ţărm real de altu-nchipuit ?

Numai ce-a curs cu ei pe sub aceste
imposibile vaduri a fost adevărat ;
şi tu şi eu cu curgerea ne-am mingîlat,
dar dacă-a curs, s-a dus şi nu mai este.

Ci mă întreb, de-aceea, cum poate să-ţi rămînă
fînără pururi prea frumoasa-ţi faţă,
cînd unul după altul noi dispărem în ceaţă
şi pînă şi tristeţea ţi-atîta de bătrînă.

Cum de nimic nu pierzi, cînd toate ce-ţi sînt parte,
pînă şi apa, pînă şi pădurea,
desprinse de la ţărmuri, călătoresc alurea
şi nu pot să mai vină din atît departe.

Şi cum de-ndestulată ţi-e casa, iar pridvorul
ţi-e plin numai cu flori de primăvară,
cînd ars de geruri grîul nu poate să răsară
şi nici un gînd străin nu-ţi seamănă ogorul.

De unde, patrie, atîta înzecită
putere de a fi, atîta aşteptare,
atîta timp, şi-atîta-nsingurare
la marginile limbii la fel de neclintită ?

Că stau cu tine, noaptea, fără de cuvinte,
de vorbă şi de suflet şi sufletu-mi răspunde
că tu nu eşti doar vremea şi numai locul unde
un neam îşi creşte viaţa şi-aducerea aminte.

Nu eşti doar sărbătoare şi numai bucurie,
ci tot ce îşi rosteşte prin glasul tău tăcerea
sau cîntecul sau rodul. Eşti pînă şi durerea
de-acum, de mai nainte şi care va să fie.

Eşti iarba şi eşti ploaia care nu mai vine,
şi seceta fierbinte şi vîntul care bate,
poemele nescrise, cuvintele uitate
de mult de cei ce-şi uită adeseori de tine.

Nu eşti numai, în piete, atîta de frumoase
statuile pe umeri cu păsări călătoare
şi cai de bronz şi săbii lucitoare
şi cărţi de piatră-n mînă, albitele lor oase.

Eşti, patrie, în toate acestea şi în cele
aici neamintite, dar mai ales mulţimea
de suflete şi trupuri care-ţi dau mărimea
de timp prin timp şi cumpănă de stele.

Nimica niciodată nu ai fi fost în lume
fără de lumea ta şi fără visu-i viu,
aşa cum eu nimica nu aş fi fost să fiu,
de nu mi-ar fi fost leagăn prea frumosu-ţi nume.

Mi-e bine-aici, cu tine, sub aceeaşi stea
şi-avînd în ceaţa humii aceeaşi rădăcină ;
îţi mulţumesc, patrie, pentru lumină
şi pentru locul unde mă îmbrac în ea.

DARIE NOVACEANU

Corul „Ion Vidu" — 175 de ani de existenţă

Centenarul Operei române din Bucureşti

După cea de a X-a ediţie a **Festivalului Internaţional „George Enescu"**, amplă şi prestigioasă manifestare culturală ce-a confirmat încă o dată geniul artistic al poporului român, nobila sa tradiţie în arta muzicii, iată o nouă sărbătoare de anvergură a culturii române, 100 de ani de la crearea Operei Române din Bucureşti şi, totodată, împlinirea a 150 de ani de activitate lirică în România.

Ne întoarcem în timp şi, graţie documentelor, presei din acea vreme, inclusiv lucrărilor semnate de Octavian Lazăr, **Hronicul Muzicii Româneşti** (vol. IV) şi **Opera Românească** (vol. I—II), notăm că muzica de operă românească îşi are sorgintea încă înainte de 1848, cînd lucrările dramatice ale lui Gheorghe Asachi, Timotei Cipariu, Iordache Golescu şi mulţi alţii erau adesea însoţite de **muzica de scenă** care se executa de obicei în antracte, acestor prime manifestări urmîndu-le seria largă de **comedii cu cîntice**, mai exact spus vodevilurile compuse de Alexandru Flechtenmacher, Tudor Flondor, Iacob Mureşianu, Eduard Wachmann, Ion Wachmann, Teodor K. Wagner, Ludovic Wiest şi alţii pe texte semnate de Vasile Alecsandri, Cezar Bolliac, Costache Negruzzi, Nicolae Bălcescu, Costache Caragiale, Matei Millo, C. Aristia şi M. Pascaly. De la aceste prime manifestări de activitate lirică şi pînă la spectacolul din 6 mai 1885, cu opera **Linda di Chamonix**, de Gaetano Donizetti, în limba română, considerat a fi actul de naştere al **Operei Române** ce se numea pe-atunci **Teatrul Naţional din Bucureşti**, drumul a fost lung, presărat cu numeroase obstacole, dar şi cu izbînzi ce au ilustrat fierbintele patriotism al tuturor celor ce, iubind arta, muzica şi frumosul, au înţeles să le pună în slujba poporului, a limbii române, a istoriei sale, a artei sale interpretative. De menţionat că, pînă la acest spectacol, numeroşi artişti lirici din ţara noastră cîntaseră şi impresionaseră prin talentul lor pe marile scene lirice ale lumii. Ne referim la Elena Teodorini, Haricleia Darclée, Zina de Nori, Margareta Iamandi, Ion Băjenaru şi alţii. Acestui excepţional eveniment îi va urma, mulţi ani mai tîrziu, un altul care va consacra definitiv denumirea actuală a instituţiei. E vorba de spectacolul din 1 aprilie 1921, cu opera **Lohengrin** de Richard Wagner, sub bagheta marelui muzician român George Enescu. Începuturile activităţii lirice şi coregrafice din ţara noastră n-au fost, desigur, decît un impuls şi o încurajare pentru artiştii care au venit, hotărîţi să continue creaţia înaintaşilor şi s-o ridice la nivelul celei mai înalte exigenţe. Cu adevărat semnificativ este faptul că activitatea Operei Române a atins în ultimii ani, în această epocă de înfăptuiri fără precedent pe tărîm artistic, baremul unei diversificări tematice şi al unei desăvîrşiri profesionale care au stat în permanenţă sub semnul competenţei. Ca o încununare firească a acestor izbînzi, artistice, ajunse la împlinire în epoca noastră, zilele trecute, mai exact sîmbătă, 28 decembrie 1985, în cadrul unei adunări festive desfăşurate la sediul Operei Române, i s-a conferit acestei prestigioase instituţii **Ordinul „Meritul Cultural" clasa I pentru contribuţia deosebită adusă la dezvoltarea artei lirice şi coregrafice româneşti cu prilejul aniversării centenarului său**, o distincţie care consfinţeşte o dată în plus interesul acordat artei de către partid şi guvern. Emoţionante alocuţiuni susţinute de cei mai de seamă artişti ai Operei Române au subliniat gratitudinea lor pentru înalta cinste ce le-a fost acordată de preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de tovarăşa Elena Ceauşescu. „Avînd în cuget şi simţire îndemnurile de-a ţine mereu trează făclia tradiţiei, inspirîndu-ne din izvoarele mereu vii ale folclorului românesc şi nutrind respect pentru creaţia muzicală a înaintaşilor noştri — se spune în telegrama pe care colectivul Operei Române din Bucureşti a adresat-o tovarăşului Nicolae Ceauşescu —, ne asumăm, cu responsabilitate comunistă, datoria de a dezvolta pe mai departe creaţia muzicală şi arta spectacolului, de a lansa la public noi şi valoroase lucrări lirice şi coregrafice într-o varietate de stiluri, în care să se reflecte cu pregnanţă uriaşul tumult al construcţiei socialiste, eroismul făuritorilor de bunuri materiale şi spirituale de la oraşe şi sate, aspiraţiile de pace şi înţelegere între toate ţările lumii".

Adunarea festivă a fost urmată de un spectacol omagial susţinut de colectivul Operei Române din Bucureşti.

N. VICTOR

Cel mai vechi cor

— Să amintim cititorilor, Remus Taşcău, faptul că, nu demult, corul „Ion Vidu" din Lugoj, al cărui dirijor sînteţi, a împlinit 175 de ani, o vîrstă care-i conferă titlul de cel mai vechi cor românesc. Povestiţine, pe scurt, căci probabil sînt multe de spus, istoria corului acestuia

— Istoria aceasta ar umple o carte, ea se confundă în bună parte cu viaţa culturală a Lugojului din această perioadă. Să amintim doar cîteva date fără de care nu putem înţelege ce înseamnă o viaţă de un secol şi trei sferturi în slujba muzicii. Data de naştere a corului a fost stabilită ca fiind anul 1810. În 1840, un grup de tineri este trimis la Timişoara să înveţe cîntarea pe note. Întoarcerea lor a însemnat un reviriment pentru activitatea corului, existenţa acestuia dobîndind, în contextul vremii, puternice accente politice. La 1848 corul îl însoţeşte pe Eftimie Murgu la Marea Adunare de la Lugoj şi interpretează cîntece româneşti. **Reuniunea română de cîntări şi muzică** a însemnat un mijloc de rezistenţă, de conservare a ideii de unitate naţională : în 1918, la 1 Decembrie, Ion Vidu, dirijorul, din 1889, al corului conduce o delegaţie de corişti la Alba Iulia, după ce, pînă atunci, corul stabilise nenumărate legături cu românii de dincolo de munţi. Exemple care să dovedească importanţa politică a activităţii, a chiar existenţei corului aflăm la tot pasul în această istorie biseculară. Aş mai alege unul, participarea corului dirijat de maestrul Ion Vidu la Expoziţia Română din 1906, de la Bucureşti, alături de alte opt coruri din Banat, eveniment pe care autorităţile nu au reuşit să-l împiedice, deşi şi-au dat toată silinţa.

— Pentru că aţi adus vorba despre aceste coruri bănăţene, de ce credeţi că s-a răspîndit atît de puternic, în această parte a ţării, cîntarea corală ?

— Motivele sînt, evident, multiple. Primează, cred eu, motivaţia politică. La cor se puteau aduna românii nestingheriţi de autorităţi, aici îşi puteau împărtăşi opiniile şi gîndurile, era o formă de rezistenţă, de înflăcărare naţională. Avocatul Gh. Dobrin, preşedinte al corului, declara, la sosirea în Bucureşti, în 1906 că „...noi nu cîntăm ca să cîntăm numai, ci ca să ne asigurăm existenţa neamului". Răspîndirea manifestărilor corale s-a făcut pe toate căile, prin cursuri de dirijat, prin turnee şi spectacole în diverse comune, prin schimburi de experienţă. Tradiţia coristică s-a răspîndit de la părinţi la copii, era o mîndrie să cînţi în cor şi, apoi, cred că natura a fost darnică prin partea locului cu dotarea pentru muzică. Amintesc, spre a-mi susţine afirmaţia, doar cîteva dintre numele unor incontestabile personalităţi muzicale care sînt legate de Lugoj : Ion Vidu, Tiberiu Brediceanu, Traian Grozăvescu, Filaret Barbu, Zeno Vancea...

— Se vorbeşte de patru perioade distincte în aceşti 175 de ani de activitate a corului, cu toate că au existat, în total, nouă dirijori. Aceste perioade sînt marcate de personalităţile următorilor dirijori : Ion Vidu, Filaret Barbu, Dimitrie Stan şi... Remus Taşcău. Ce aţi făcut în această ultimă perioadă ? Cum aţi ajuns dirijor al corului Ion Vidu ?

— Am să răspund mai întîi la ultima întrebare. Eram student la Conservatorul din Cluj, terminasem anul trei şi, în vacanţa de vară, tatăl meu, director la căminul cultural din comuna Sinteşti, rămînînd fără dirijor al corului tocmai cînd urma să se prezinte la un concurs la Lugoj, m-a rugat să dirijez eu. M-am codit foarte tare pentru că în Conservator ni s-a atras atenţia să nu ne stricăm urechea cu coruri de amatori, făceam dirijat cu Dorin Pop, unul dintre cei mai buni profesori de la noi, aveam orgoliul meu. Am cedat totuşi în faţa tatălui meu şi am acceptat să repet cu ei, era un cor în stil ţărănesc, mai lălăiau ei, dar aveau voci bune. Am muncit foarte mult şi la Lugoj am luat locul întîi ; preşedintele juriului era Dimitrie Stan care m-a şi contactat după aceea şi mi-a spus că voi fi urmaşul lui. Mi-a sugerat să iau un post cît mai aproape de Lugoj. Aşa am făcut, şi astfel am ajuns din 1968, dirijorul corului lugojan.

— Repet o întrebare anterioară. Ce-aţi făcut de cînd aţi ajuns la pupitrul dirijoral ?

— Două sînt direcţiile în care am acţionat. Am trecut prin „sită" tot corul, am renunţat la vocile care nu corespundeau, n-a fost uşor, am făcut selecţii, am înscris oamenii la Şcoala populară de artă la Canto, am cooptat profesorii de muzică şi pot să spun că nu mai există azi, nici un corist care să cînte după ureche. Apoi am „umblat" la repertoriu, am introdus piese din muzica universală pe care le cîntăm în limba originală, am rupt-o cu concepţia repertoriului sută la sută bănăţean, care a dus la o anumită stagnare. Concertele noastre a capella aveau, de acum, două părţi, una cu muzică românească, una cu muzică universală. Ca urmare, s-a mai şlefuit cîte ceva în stilul interpretativ, s-a mai ridicat nivelul artistic.

— La ce nivel valoric aţi ajuns acum ?

— Cred că nivelul actual este unul foarte bun, dovadă sînt şi colaborările noastre cu Filarmonica „George Enescu" din Capitală, cu ocazia interpretării, în comun a operei **Orfeu** de Glück, variantă de concert, la Ateneu, colaborarea cu Filarmonica timişoreană pentru interpretarea **Fanteziei pentru pian, cor şi orchestră** de Beethoven sau colaborarea cu nume de prestigiu cum ar fi Adina Iurăşcu, Corina Circa, Gerda Radler, Nicolae Boboc, Mihai Brediceanu, Remus Georgescu, Dragoş Mihăilescu.

RADU G. ŢEPOSU

Festivalul naţional „Cîntarea României“

Osul de cerb

La Broşteni — Broşteni lui Creangă şi ai mătuşii Irinuca — se ajunge, dinspre Suceava, trecînd Puzdra, un munte mare şi cuminte. Păduri scunde şi viguroase, de brad temeinic, string umbra şi o aruncă peste apa sclipitoare a Bistriţei. Păduri de munte, în care primăvara boncăluie cerbii, iar, peste an, tot ei îşi uită, cu dărnicia celui avut, podoaba rămuroasă a coarnelor. De drept, „prada“ e a ocolului silvic, a statului adică. Dar se mai bucură uneori de ea şi cîte un copil, ori sătean, mai ales că din cornul lucios, cald încă, nea Miron, bărbat din vatra Broştenilor, scoate cu dăltiţe de oţel lumi nebănuite.

Mi-l închipuiam ca pe un „rapsod“, în straie bucovinene, cu piele alb-gălbuie şi vorba aşezată. Da, vorba-i este aşezată, ca a oricărui moldovean cuminte. Încolo însă, Constantin Miron este, la cei 51 de ani ai săi, un bărbat slăbuţ şi iute, cu toate aparenţele unui muncitor al zilelor noastre.

„Din tată-n fiu, ai mei au lucrat la drumuri şi poduri. Am învăţat şi eu meseria asta de la tata. Ultimul pod l-am făcut peste Ozana, cînd era tata de 70 de ani. Pe urmă, m-am lăsat, dintr-o boală grea la stomac, şi m-am făcut electrician“.

Zice că avea prea mult timp liber în munca uşoară ce-o primise după boală. Şi, ca să nu bată circiumile ca alţii, a căutat să-şi facă „un univers“, „să-mbogăţesc patrimoniul statului“ (!). Şi s-a apucat, acum aproape 20 de ani, să cioplească un „os de cerb“ (corn). „Cu desenul m-am împăcat eu tare bine încă de mic, nu ca şi cu matematica...“ La 8 ani îi făcea învăţătorului „un desen“, o caricatură, răzbunîndu-se pentru cele patru „la palmă“ primite pentru vreo şotie. Învăţătorul s-a încruntat, dar a luat desenul şi l-a arătat şi altora...

De urît, de necaz că boala îl silea să stea parcă prea ca boierii, nea Miron a învăţat cioplitul. Şi-a făcut singur, pe-ncercate, dălţiţe călite de mîna lui, ca să reziste la duritatea materialului. Iar de idei n-a dus lipsă niciodată. Uneori, îi veneau ideile în vis şi n-avea linişte pînă nu le vedea înfăptuite. Lucrările meşterului Miron sînt nu numai comori de migală — miniatura fiind domeniul său predilect — ci şi surprinzătoare sinteze de gîndire şi imaginaţie. **Marea linişte** este titlul lucrării cu care a obţinut în 1975 premiul II la faza pe ţară a Festivalului naţional „Cîntarea României“ : o sferă din lemn palid de păr sălbatic, închipuind o faţă a Lunii, dincolo de care se dezvoltă o alegorie a izbînzii omului-cosmonaut : primul pas pe Lună. Complexitate a ideii, simbolistică a detaliilor, împletire a intuiţiei profunde cu sugestia naivă.

„Lucrez în corn de cerb şi în lemn. În piatră nu. Îmi place lucrul mic, să-l ţin aproape, să-l mîgîiesc. Cornul şi lemnul sînt vii, au căldură. Piatra mi se pare străină, duşmană“. Am văzut o splendidă poveste a omului, cuprinsă în scheletul unui corn de cerb de trei ani. Scenele alegorice se alătură ca în miniaturile lui Picu Pătruţ. Detaliul merge pînă la lacrima de pe obraz ori fructul din pom, cînd obrazul şi pomul măsoară doar cîţiva milimetri. În casa lui (două odăi impodobite tare, odăi de bloc, comune) am mai văzut o masă joasă, rotundă, sculptată în esenţe lemnoase diferite, cu scene vînătoreşti şi patru alegorii ale anotimpurilor. De la o vreme, îl caută sătenii. Vor şi ei candelabre sculptate. Cîteva este primprejur se mîndresc cu munca lui Constantin Miron. Nu seamănă între ele candelabrele? „Ba mai seamănă, dar la fiecare mă silesc să pun cîte ceva deosebit, deşi oamenii vor să fie ca al meu, ori ca al vecinului cutare, altfel îi se pare că i-am înşelat“.

Da, lucrul în serie e o primejdie. Nea Miron nu prea pare să-şi dea seama de ea. E drept, migala în os e tot mai dificilă. Pe meşter îl cam lasă vederile.

Dar am văzut în odăiţa care-i serveşte drept atelier extraordinare decoraţii de **mozaic în lemn**, intarsii cu lemn de esenţe (deci şi de culori) diferite, în combinaţii de mare rafinament şi în cea mai autentică tradiţie a cromaticii bucovinene.

Constantin Miron e un artist naiv, descoperitor pe cont propriu al unei arte în care n-are alţi maeştri decît bunul său simţ, bunul-gust ţărănesc, mintea trează, puterea imaginaţiei şi tenacitatea. Cu asemenea calităţi a obţinut şi în 1983 premiul I la faza judeţeană a „Cîntării României“.

Se bucură că am venit „de la ziar“ să-l vedem. E convins că ceea ce face merită toată atenţia, pentru că se simte un creator... colectiv ! Asa se explică de ce vrea să apară în articol şi ceva despre buna lui mamă, despre soţia sa Lucreţia, dacă se poate, şi despre cei patru copii — Cristian, Lenuţa, Ioan şi Florin, despre prietenii apropiaţi, prof. Traicu Mihai şi electricianul Cioată Gheorghe, ba chiar şi despre medicii care i-au îngrijit de-a lungul anilor numeroasa familie (Negreanu Laurenţiu, Patiu Zoe, Grigorescu Paula, Vuţă Eugen), despre primarul comunei, Neculai Chiriac, ş.a.m.d. E drept ? Pentru un om modest şi generos, e drept.

TANIA RADU

Permanenţe ale fiinţei noastre naţionale

Sînt multe sărbătorile străvechimii noastre pe aceste pămînturi de dincoace şi dincolo de Carpaţi, iar dintre ele poate că niciunele nu sînt atît de bogat grăitoare ca obiceiurile de iarnă în care se succed straturi ale limbii, în fapt straturi ale existenţei şi gîndirii româneşti, care te impresionează prin dimensiunile şi durabilitatea lor de piatră. Clujenii, respectiv **Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă, împreună cu activul său Centru de îndrumare a creaţiei populare şi mişcării artistice de masă** îşi fac o datorie sfîntă din a aduce în scenă la sfîrşit de an aceste obiceiuri. Gazda e aproape întotdeauna Casa de cultură a studenţilor, care prin aşezarea sa şi prin activitatea îndelungată consacrată stringerii şi promovării creaţiei populare şi-a cîştigat un loc de frunte în inimile şi în topografia spirituală a municipiului clujean. Spun şi prin aşezare deoarece din imensa sa piaţă pornesc în paradă cetele de colindători în costume care amintesc sintetic de întreaga policromie românească, păstrîndu-şi alesurile lor specifice şi atît de originale.

După parada care a înconjurat întregul centru al municipiului de pe Someş, răscolind atîtea simţiri şi aduceri aminte ale copilăriei alergătoare în aceste zile din casă în casă spre a aduce lumina vechii colinde, iată-l pe scenă pe bravii mesageri ai veacurilor româneşti. E de-ajuns ca micii colindători din satul Stoiana (absolută coincidentă cu numele semnatarului acestui articolaş) să proclame „Să deschidă porţile, să intre colindele“ şi canaturile se dau în lături pentru a da spaţiu de desfăşurare unui spectacol în faţa căruia, cuprins de un tumult de sentimente, orice român va rămîne cu ochii în lacrimi la atîtea revelaţii de frumuseţe dăruitoare. Datinile, considera vizionar Alecu Russo, sînt arhivele popoarelor alături de alte creaţii populare. Şi obiceiurile prezentate de clujeni au dovedit-o cu prisosinţă, şi cu toate că jugul turcesc, de pildă, n-a bîntuit prin aceste locuri, colindul popular n-a prididit să-i consemne barbaria. Dar fiind înainte de toate o sublimare a întîmplărilor mari şi mici ale existenţei românilor pe aceste meleaguri, colindele sînt mai ales dovezi ale caracterelor poporului nostru, solaritatea lor, încrederea în viaţă şi în viitor fiind o prioritate absolută. Spre deosebire de cîntecele de stea care sînt otova, indiferent din ce parte a ţării ar proveni — şi e bine că organizatorii au ocolit asemenea producţii intruse — colindele păstrează întocmai ca un răsad bun pe rădăcini pămîntul din care s-au izvodit. Am admirat astfel vigoarea ritmurilor sincopate, sacadate ale cetelor de copile de la Bobîlna, care dădeau impresia unei urcări în marş pe dealurile lor, invocarea primăverii ceremonioasă şi plină de suflet a celor de la Panticeu sau Dezmir, costumele distinse ale cetei de colindătoare din Băişoara, fetele şi femeile care o formau fiind fiice sau neveste de mineri şi ciobani.

Dar ne-a făcut în egală măsură o mare bucurie să constatăm că orăşenii n-au fost mai puţin inspiraţi colindători. Şi n-am cita, tot cu titlu de exemplu, decît Sindicatul învăţămînt şi elevii Liceului de muzică, şi unii şi alţii întrecîndu-se a ne reda în toată splendoarea lor virtuţile artistice ale acestor inestimabile colinde. Putem astfel conclude că spectacolul obiceiurilor de iarnă de la Cluj-Napoca de la sfîrşitul de an 1985 s-a transformat într-o adevărată sărbătoare naţională, într-o revelare cu talent şi simţire patriotică a acelor permanenţe care ne-au ţinut ca români şi stăpîni ai acestor pămînturi întotdeauna, viguroşi şi mîndri. Organizatorii se pot felicita pentru acest act în egală măsură de patriotism şi cultură.

NICULAE STOIAN

Iarnă românească

...Grîuşor de primăvară
Şi în pod
Şi în cămară...
ŢURA-LUI

...Cîţi cărbuni în vatră
Atîţia peţitori la poartă
Cîte pene pe cucoş
Atîţia coconi frumoşi
Cîte pene de găină
Atîtea mîţe la slănină...
ŢURA-LUUI !

...Aşa a început, cu urarea **sprijinară şi sinceră a copiilor din** Vadul Izei (Maramureş) şezătoarea cooperatorilor din Bordei Verde, transpusă pe scena Sălii Polivalente din Brăila. Interpreţi de seamă ai muzicii populare — Angela Buciu, Viorica Flintaşu, Nicolae Sabău, colindători din Rădăuţi — Oglinzi (Neamţ) din Victoria, Tufeşti şi Gropeni (Brăila) din judeţele Bacău, Galaţi, Vîlcea şi Mehedinţi şi-au unit glasurile şi voinţa într-un emoţionant şi veridic spectacol de datini şi **obiceiuri laice, intitulat sugestiv** „Iarnă românească“.

La reuşita spectacolului au contribuit cu eleganţă şi înalt profesionalism, actriţa Silvia Popovici şi soprana Elvira Cîrje.

Asigurînd unitatea în diversitate a celor mai autentice datini, manifestarea, aflată la prima ediţie, a constituit o reuşită, creînd starea de emulaţie pentru redimensionarea la scară **valorică a prezentului socialist**, a unor străvechi şi atît de pline de semnificaţii datini şi obiceiuri, — în organizarea Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Brăila, cu sprijinul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste.

LAURENŢIU NICOLAU

Document

Pisicile lui Malraux

Nu doar raţiuni publicistice îl vor fi făcut pe Cristian Popişteanu să adune în cartea sa, **Istoria clipei** (Albatros, 1984), cele cîteva evocări ale unor mari personalităţi culturale române şi străine, ci şi necesitatea autorului de a se confesa într-un stil patetic însă credibil, provocat nu atît de vanităţi profesionale, cît de impulsuri lăuntrice, mărturisite discret, cu o pudoare ce ţine de bunul simţ artistic. Cristian Popişteanu declară a-şi fi conceput cartea într-un sanatoriu sau spital, dacă am înţeles bine, unde, ca un alt Hans Castorp, găseşte prilejul să întoarcă pe toate feţele adevărurile vieţii şi să tragă de aici învăţăminte pentru minte, inimă şi istorie, căci autorul este şi un reputat cercetător al istoriei relaţiilor internaţionale, în care s-a iniţiat de timpuriu. Confesiunea lui are, prin urmare, o notă de maturitate dulcoasă, tradusă cel mai adesea în reflecţii ce angajează experienţa, viaţa trăită : „Nicăieri nu îşi cunoaşte omul mai precis, mai profund şi mai acut forţele şi slăbiciunile, nicăieri nu-şi descoperă rădăcinile şi nu-şi străbate abisurile, nicăieri nu se confruntă cu el însuşi şi nu-şi dă mai bine seama să fie el măsura tuturor lucrurilor, ca pe front sau într-o temniţă. Există însă un loc în libertate care le pune în stare de front şi de temniţă laolaltă. Este spitalul (**Profesiunea secolului**).

Obiectul propriu-zis al cărţii îl constituie contactul cu cîteva oameni de ştiinţă şi cultură de prestigiu, pe care ziaristul i-a cunoscut la început din motive profesionale, dar în care a descoperit, apoi, nişte modele umane impecabile care au prelungit comunicarea dincolo de graniţa convenţională, împingînd-o pînă la prietenia afectuoasă. Abordaţi iniţial cu oarecare evlavie şi comentaţi în ton hagiografic, conlocutorii lui Cristian Popişteanu s-au dovedit, cu prilejul unor noi întîlniri, nişte fiinţe cordiale, animate de aceleaşi idealuri umanitare şi, dacă autorul e un foarte priceput cunoscător de oameni, aceasta se vede în răbdarea de a le desprinde de pe faţă masca sobrietăţii şi a misterului impenetrabil. Cele mai frumoase şi mai consistente evocări sînt cele ale istoricului Arnold Toynbee şi ale lui André Malraux, încheiate, amîndouă, cu descrierea premonitorie a sfîrşitului celor doi. Momentul retragerii lui Toynbee din Londra, cînd îşi împacheteză bagajele cu un soi de oboseală melancolică, ori patriarhalitatea resemnată a lui Malraux, la Verrières-le-Buisson, sînt două momente excepţionale în care Cristian Popişteanu pune mult talent şi o tensiune a relatării incontestabilă. Iată-l pe Malraux, portretizat din unghiul unei embleme afective, pe care o afişa tot mai limpede în ultimii ani ai vieţii : „Îmi amintesc de fotografii celebre, cum e cea care-l înfăţişează în uniforma de comandant al brigăzii Alsacia-Lorena, cu o pisicuţă agăţată ca o broşă de cureaua de pe pieptul lui (...). Ciudat, pisicii nu-i era frică să rămînă agăţată de Malraux, deşi se ştie ce teamă le e micilor feline să stea căţărate pe un trup viu. Una e în copac, alta e pe un om ; în braţe le place, agăţate nu (...) Şi atunci cum stau lucrurile cu pisicuţa colonelului Malraux ? E cazul — nu-i aşa ? — să lăsăm această întrebare amuzantă fără răspuns... Prea multe răspunsuri decise strică. Zgîrie“.

Celelalte întîlniri (cu Constantin C. Giurescu, Mircea Grigorescu, V.V. Tilea, Toma Caragiu şi aceea, neîmplinită, cu Martha Bibescu) îi prilejuiesc autorului şi ocazia de a reproduce **în extenso** pagini de jurnal ori memorii, de a apela la documente, din care ne putem face o idee despre viaţa politică internaţională premergătoare celui de-al doilea război. În amestecul acesta de document afectiv şi document politic stă întregul interes al **Istoriei clipei**, carte admirabilă în care se răsfrîng talentul evocării şi intuiţia psihologică.

RADU G. ŢEPOSU

Cele patru prize ale unei antreprize

Reportaj : ION ZUBAȘCU. Fotografii : PAUL AGARICI

Priviți, așa se schimbă geografia

Pe asemenea șantiere, și cînd coboară, oamenii parcă urcă...

Focul de legătură dintre oameni.

RĂMUREA DE CETIOARĂ

Cununiță griu de aur, Mulți ani !
O urare peste plaiuri, Mulți ani !
O urare de ani buni
Cum e dat de la străbuni
Cununiță griu de aur, Mulți ani !

Rămurea de măr în floare, Mulți ani !
Luminată de urare, Mulți ani !
Cu-nnoirea anului
La casa românului
Rămurea de măr în floare, Mulți ani !

Rămurea de cetioară, Mulți ani !
O urare pentru țară, Mulți ani !
De pe munții din Caraiman
Zicem țării La mulți ani !
Rămurea de cetioară, Mulți ani !

DUMITRU VASILESCU LIMAN

Dumitru Raica, dulgher

Constantin Avram, maistru

Scleverdeanu Alexandru, macaragiu

Ștefan Ristea, șef echipă montaj

Un nou arc pentru săgeata progresului

Nu fac absolut deloc un joc gratuit de cuvinte spunînd că priza este preocuparea principală a oricărei Antreprize de construcții hidroenergetice. Dacă toată lumea știe ce este o priză de curent, dacă știu pînă și școlarii că cimentul face priză, mai puțini cred că sînt cei care știu ce este o priză de apă. Între aceștia se numără și subsemnatul înainte de a-l cunoaște pe Ionescu Dan de la Antreprizа Mehadia. Dacă voi repeta cuvintele inginerului șef de la A.C.H. Mehadia precizînd că **priza de apă este** locul în care se captează un volum de apă în vederea unui mod oarecare de folosință, va fi cît se poate de clar, sper, ce legătură e între prizele unei Antreprize : mai înainte de toate trebuie să **facă priză cimentul** în lamele marilor baraje hidroenergetice pentru ca în spatele lor apa să facă și ea **priză** cît mai înaltă ca astfel **priza** apartamentelor noastre și ale diverselor întreprinderi ale țării să fie însuflețite de potențialul luminoasei și indispensabilei energii electrice.

Dinu Alexandrescu, directorul de zi și de noapte al A.C.H. Mehadia, știe că antreprizа sa nu e decît instituția responsabilă e acestor prize, un fel de ingenios mecanism uman care la un munte, sau un lanț de munți în primire, și ani în șir îl meșterește și-l drege pînă cînd îl stoarce de tot potențialul său energetic cum ai stoarce bunăoară o lămîie. Antreprizа : un păianjen tehnologic care ține sub continua sa supraveghere zeci pînă zeă de riuri, afluenți, piraie, torenți, a unui masiv muntos pe o rază de peste o sută de kilometri, transformînd sălbăticia energiilor naturale în geometria controlată de galerii subterane de aducțiе, baraje, canale, ameliorări de înaltă tehnicitate. Antreprizа : un năvod uriaș de amenajări hidroenergetice aruncat asupra munților noștri pentru a pescui din străfundurile pămîntului, din întunecoasele văi ale codrilor, păstrăvul de aur ai celei mai indispensabile dintre energiile actuale : curentul electric.

Există în țară 13 Antreprize de construcții hidroenergetice, 13 centre de supraveghere a munților — capitale ale unor județe netrecute pe nici o hartă administrativă cu nici un semn convențional, dar care și-au împărțit demult teritoriul Carpaților în delimitări stricte în vederea unei ingenioase chirurgii estetice aplicate naturii. Numai că această chirurgie estetică operată pe stîncile celor mai prăpăstioase văi nu se face de dragul frumuseții turistice în sine cît mai ales de dragul unei eficiențe de care viitorul nostru energetic are absolută nevoie. Antreprizа din Mehadia are 8 brigăzi de construcții-montaj, 2 secții de producție industrială și o secție de transporturi. Numai la Turceni lucrează 3 brigăzi avînd fiecare aproximativ 500 de oameni. Inginerul Szekely Levente, coordonatorul colectivului de tehnologii noi, se consideră la cei 30 de ani ai săi deja un bătrîn șantierist. E din Tîrgu Mureș și a terminat facultatea la Timișoara. A lucrat la Vîja 2 și la Porcuia. Din '83 a venit aici, la Mehadia. Soția e tot inginеră, cetecistă la barajul de pe Cerna. L-am găsit pregătind Consfătuirea anuală de protecție a muncii pe teme de construcții hidroenergetice la care participă reprezentanți ai tuturor antreprizelor din țară.

M-a dus în fața unei hărți. O hartă cu totul diferită decît cea turistică pe care o are fiecare dintre noi în imagine. Pentru un inginer de la Antreprizа Mehadia, această zonă a Carpaților este un fel de bucătărie uriașă în care se pun la foc cratițele imense ale lacurilor de acumulare. Aici e Poneasca, la 78 de kilometri de noi, către Oravița, la altitudinea 500. Prizа de apă asigură apă de răcire pentru termocentrala pe șisturi bituminoase de la Anina. Pentru realizarea barajului de la Poneasca s-a calculat un volum de aproximativ un milion mc de anrocamente. E încă în fază de lucru. S-a realizat betonul amonte — barajul care deviază cursul apei pentru a pune la uscat lucrările la barajul mare. În alt punct geografic aflat la zeci de kilometri de Poneasca, e marcat lacul barajului de la Cornereva de unde se are în vedere construirea unei aducțiuni principale de 12 km pentru realizarea căreia e necesară introducerea unor mașini noi, antigravitaționale. La punctul Cerna se lucrează deja la casa barajului : sediul personalului de supraveghere. Barajul Cerna e un lac de acumulare care aduce apa pe uzina hidroelectrică de la Valea Mare și are alte captări secundare care completează volumul de apă din lac : Craiova pe Craiovița, Olanu și Balmezu. Sînt baraje de înălțimi mici, pînă la 10 m, e căror apă e adusă prin aducțiuni secundare în lac. Principala aducțiune e de la lacul Cerna la Centrala Motru. După ce apa e uzinată aici, se varsă în lacul Motru. Altă aducțiune principală e de la lacul Motru la Centrala Tismana. Amenajarea Cerna-Motru-Tismana va avea în final o putere instalată de circa 150 MgW.

La bazinul Bistrițel se lucrează în prima fază la un baraj de beton de greutate care va fi înălțat prin anrocamente la cota finală. În această primă fază înălțimea barajului e de 35 m iar în a II-a fază va fi de 94. Barajul are legătură printr-o aducțiune de 1 km cu Centrala hidroenergetică de la Clocotiș de 10,5 MgW. După uzinare apa trece în lacul Clocotiș unde e un baraj în arc cu înălțimea de vreo 54 m. De pe lacul Clocotiș vine cealaltă aducțiune principală pe Centrala Tismana ; lungimea aducțiunii e de 11 km. După uzinare, apa trece în lacul Tismana aval unde se mai produc 2,3 MgW.

Pe Valea Jiului se lucrează la Turceni care va asigura apă pentru răcirea termocentralei de aici avînd însă ca scop secundar și producerea de energie într-o centrală de 19 MgW. În amonte s-au atacat deja lucrările la hidroameliorările de la Tîrgu Jiu avîndu-se în perspectivă imediată lucrările la Vădeni, Turcinești și Bumbești.

Menționez încă o dată că toate aceste nume de locuri nu coincid cu cele de pe hărțile turistice și administrative. Ele ne-au în limbajul specialiștilor de la Antreprizа Mehadia o semnificație de lucru aparte. Dacă de exemplu rezonanța numelui Tismana ne-a rămas în memorie din lecturile literare făcute în liceu, acestor nume cît și altora încep să li se creeze o nouă rezonanță energetică ce va surclasa prin ponderea ei prioritară romanticele rezonanțe estetice rămase din anii liceului. Dar pentru a avea, totuși, o viziune mai apropiată de cea de pe hărțile turistice, vom preciza că această dantelărie de baraje, de lacuri în cascade, de canale de aducție, de galerii subterane se țese la mari depărtări de așezări locuite. Vîja Clocotiș, de exemplu, e la 20 km de orice cătun locuit, în Munții Vîlcanului, și se lucrează acolo în condiții extrem de grele. Aproape de lacul Cerna se înalță vîrful Godeanu, de aproape 2 000 m (localnicii îl spun Iovan de la legendarul Iorgovan). Turcenii sînt la 140 de km de Antreprizа Mehadia, Tg.-Jiu la 120 km, iar Vîja, la 160 km. Am dat aceste detalii pentru a întregi o imagine mai exactă asupra condițiilor în care se lucrează într-o antreprizа și asupra spațiului muntos extrem de întins și de dificil pe care îl controlează. Antreprizа e deci și un fel de dispecerat general al tuturor curgerilor de ape, văilor și piraielor, dintr-un lanț muntos astfel încît nici un fir să nu treacă la vale, spre mare, fără să-și aducă, din înălțimea izvoarelor sale, prinosul de energie electrică actualelor necesități umane.

Toate dificultățile inerente unei atît de ample viziuni constructive pot fi învinse și simt într-un singur mod : prin exploatarea propriei inteligențe și potențial creator al constructorilor. Alături de mările investiții pentru obținerea energiei electrice, în paralel cu rețeaua de canale care împînzește odincolo munților unindu-l într-o geometrie subterană nebănuită de ochiul turistului, se desfășoară un front la fel de larg al unei alte energii : inteligența omului față în față cu dificultățile muntelui, atît de fragila materie cenușie în lupta ei cu stînca amorfă și cu torentul dezlănțuit. Fără această **priză de inteligență creatoare** și ingeniozitate constructivă nici cimentul n-ar face priză între prăpăstiile văilor, nu s-ar realiza nici priza de apă din spatele barajelor, nici curentul electric n-ar ajunge în banala priză a interiorului casnic.

Această investiție de inteligență se face din mers, problemele se rezolvă pe măsură ce apar în practica de construcție pentru că nu întotdeauna realitățile de la fața locului coincid cu modul ideal în care sînt văzute lucrurile pe planșeta de proiecție. Mai întotdeauna intervine un coeficient, mai mare sau mai mic, de imprevizibilitate, un „coeficient de hazard" — ca să împrumutăm o expresie din fizica particulelor elementare. Acest coeficient care diferă de la caz la caz poate fi eliminat prin două moduri : fie mizînd-se pe forța unor mașini mai puternice proiectate și construite special în vederea dificultății apărute, fie mizînd-se pe creativitatea spontană, pe inteligența și potențialul de inovație al constructorilor care nu mai așteaptă să vină soluții și ajutoare „din afară", ci rezolvă ei înșiși, în superbul lor anonimat, situații grele găsind soluții atît de ingenioase încît ar merita de multe ori titlul de brevet de invenție.

Vom primi o mașină de forat la secțiune plină I.F.G.O. — 3,6, îmi spune inginerul Dan Ionescu. E a treia mașină românească de forat galerii orizontale și prima pe secțiunea 3,6 — cap de serie. Urmează să mai primim de asemenea (poate că între timp le-au și primit), încă trei mașini de forat, una de construcție normală și două de construcție antigrizutuoasă pentru Cerna-Belareca, iar în perspectivă, sperăm să fim dotați pentru lucrările din defileul Jiului, cu încă două de 5,5, de construcție normală. La lucrările de excavație se lucrează cu mașini de perforat cu două brațe. De curînd, s-a omologat prima macara-turn de 500 tm, la barajul de la Herculane.

Pentru creșterea productivității muncii în celălalt sens în care am vorbit, s-a înființat la A.C.H. Mehadia un colectiv de elaborare de noi tehnologii despre ale cărui realizări spectaculoase am aflat de la inginerul șef. Dar pentru unele precizări și detalii am fost „dat în primire" tînărului inginer Szekely Levente, coordonatorul acestui colectiv. Prin tehnologii noi încercăm, în general, să eliminăm lipsa forței de muncă specializată în ideea industrializării construcțiilor. Astfel, întrucît am constatat că lemnul cofrajelor se degradează după prima folosire, am conceput niște cofraje metalice cu un număr de refolosire de peste 50. Pe ansamblu lesim mai leftin la factorul timp pentru că nu e totuna să execuți o lucrare în două săptămîni sau în două zile. La planșeu am încercat, de asemenea, industrializarea betoanărilor cu ajutorul portcadrului-cofraj, acesta fiind montat pe un cărucior care culisează pe șine și se mută de la o deschidere la alta, după configurația grinzilor și a nervurilor din planșeu. Un cofraj de lemn, la o suprafață de 100 de deschideri, ar fi cerut foarte multă manoperă : dă-l jos, construiește-l din nou, și așa mai departe din 5 în 5 metri. Prin noua tehnologie se așază cutiile după configurația planșeului, se betoanează, se decofrează și se mută tot ansamblul mai departe. Toate acestea s-au conceput aici fiind necesități născute din practica și experiența noastră imediată. Șeful acestui proiect e inginerul Bandrabur Liviu. Vițian Aurel lucrează la ceva asemănător, la suprastructura casei vanelor de la barajul Herculane : tot aici s-a conceput o nouă tehnologie de betonare a suprastructurii centrale. O altă realizare importantă a acestui colectiv de creație este cofrajul aparent folosit în galeriile de injecție, acesta fiind un prefabricat, o coajă de 12 cm grosime de beton sub formă de inele montate în șir indian în spatele cărora se toarnă beton masiv. Procedeul s-a folosit la Poneasca și se va introduce la Vîja. Cofrajul aparent a făcut mare succes întrucît nu mai presupune nici o decofrare, cofrajele fiind astfel înlocuite cu prefabricate care rămîn înglobate în construcție.

Impresionant este că inginerii, tehnicienii și constructorii de la Antreprizа Mehadia au realizat pe lîngă niște tehnologii menționate multe altele care aduc beneficii importante de bani și de timp și mai ales că acești oameni nu au nici măcar orgoliul de inovatori, ei sînt doar o parte activă din ceea ce se numește cu un termen absolut anonim : colectivul de elaborare a unor noi tehnologii. Intră deci în sarcina lor de serviciu să creeze, să supralicitеze noul, să fie cu inteligența în fiecare clipă pe fază în fața necesităților imediate, a dificultăților care trebuie învinse pentru a face din 1986 un an al realizărilor record, în spiritul mobilizator al Mesajului de Anul Nou adresat întregului popor de cîrmaciul destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Antreprizа este, așadar, și un laborator uriaș de creație în care retortele și eprubetele sînt chiar marile locuri de acumulare, rîurile vijelioase ale munților noștri domolite în spatele marilor baraje. Să facem deci o scurtă recapitulare : prize de ciment, prize de apă, prize de curent și prize de inteligență. Neapărat inteligența creatoare care transformă văgăunile munților și văile cele mai prăpăstioase în laboratoare din care se naște continuu o luminoasă și neîntreruptă creație : energia electrică !

Viața în cărțile de publicistică

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Partea nevăzută a reportajelor

Ioan Simion Pop, autorul recentului volum de reportaje intitulat **Vedere din turnul de control** și apărut la **Editura Sport-Turism**, este una și aceeași persoană cu cîștigătorul, de-acum cîțiva ani buni, al unui concurs ce-a ținut treaz interesul unui foarte mare număr de telespectatori care, săptămînă de săptămînă, erau alături de ei și-i voiau să fie ceea ce, pînă la urmă, a și devenit, cîștigătorul celui mai lung și mai dificil concurs ce se numea, dacă bine ne-aducem aminte, **„Cîștigătorul merge mai departe"**. Dar Ioan Simion Pop este, în același timp, sau mai corect spus, de-atunci încoace, un frenetic reporter TV. Trenurile, avioanele, vapoarele, sau orice alte mijloace de transport, prin care înțelegem mașini, căruțe, cai etc, i-au devenit, ca oricărui alt reporter înnăscut sau făcut, tot atît de familiare precum tramvaiele sau autobuzele transportului în comun. Volumul său, un debut editorial ce se putea materializa mult mai demult, este o culegere aparte de reportaje, în sensul că Ioan Simion Pop refăcea sau detaliază partea nevăzută a reportajelor sale de televiziune, a emisiunilor sale pe care, atît cît le-am urmărit, ni l-au arătat ca scenarist și reporter totodată. Același dublu statut, de scriitor și reporter totodată, îi au și povestirile-reportajele din volumul **Vedere din turnul de control**. Cu un plus de efort, dacă autorul ar fi vrut să fie numai scriitor, **Vedere din turnul de control** ar fi fost o excelentă carte de schițe ale căror personaje, creionate succint și cu o mînă sigură, sînt încărcate de viață și adevărurile timpului nostru precum strugurii de soare. Cu același efort, dacă Ioan Simion Pop ar fi vrut să fie numai reporter, respectivul volum, eliminînd din piesele sale însăși implicarea autorului, devenit el însuși personaj al povestirii, se putea transforma într-o sugestivă carte de reportaje privind viața la zi a cîtorva zeci de orașe, șantiere, oameni...Volumul este, însă, ceea ce este, adică și una și alta, iar ceea ce ni se relevă din paginile sale este dragostea curată și caldă pe care Ioan Simion Pop o nutrește față de toți oamenii pe care i-a întîlnit în peregrinările sale. Este un punct de vedere, exprimat limpede și clar, față de întîmplările de tot felul ce alcătuiesc viața prietenilor săi. Este, dacă vreți, tristețea ce-l cuprinde în fața unor eșecuri ce nu-l privesc personal, dar pe care le trăiește cu maximă tandrețe și bărbăție, dar și bucuria nestăpînită, de autentică prietenie, în fața reușitelor personajelor sale, în fața vieții lor împlinite. Dacă, prin absurd, am putea urmări din nou emisiunile sale și, simultan, am citi povestirile-reportaje cuprinse în **Vedere din turnul de control**, sau invers, am avea imaginea exactă a acestei cărți care deconspiră amănunte nu numai tehnice ale unei meserii mai puțin cunoscute de marele public, aceea de reporter TV, dar și frumusețea acestei meserii care, atunci cînd e făcută și cu inimă, se acoperă de bucuria însăși a vieții. Profesiune de credință și mărturie de sine, **Vedere din turnul de control** este un debut de excepție și ne promite o altă (sau alte) carte (cărți) despre oameni pe lîngă care, mai mult sau mai puțin din întîmplare, am trecut și pe care, iată, îi putem înțelege mai de-adevăratelea prin ochii unui observator și comentator de marcă.

VICTOR NIȚA ■

Un eșantion de umanitate românească

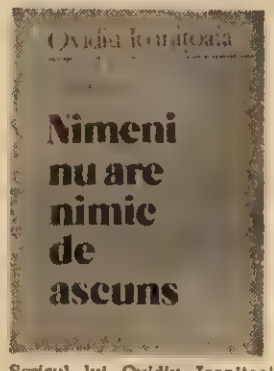

Scrisul lui Ovidiu Ioanițoaia are o mare calitate : nu este niciodată plictisitor. O dovadă o constituie și volumul **Nimeni nu are nimic de ascuns**, publicat de curînd la Editura Eminescu . Cele douăzeci și unu de portrete-interviu care figurează în sumar se citesc cu interes deși se înscriu într-un gen pe care cititorii au ajuns să-l evite, din cauza cultivării lui de către tot felul de reporteri improvizați și lipsiți de entuziasm. Este vorba de elogierea omului de azi, care participă la construirea unei civilizații moderne în România. Ovidiu Ioanițoaia aduce un suflu nou în compunerea acestor articole „pozitive" și reușește să le facă pasionante.

O regulă pe care o încalcă — în stilul său decis, bărbătesc — este aceea de a alege interlocutori exclusiv dintre oamenii obișnuiți. Așa cum înainte de război, din goana după senzațional, se ajunsese la frivola vînare a „celebrităților", în ultimii ani se preferă la noi, cu ostentație, personajele șterse. Ovidiu Ioanițoaia refuză instinctiv mediocritatea și îi caută printre contemporanii săi pe autorii unor realizări deosebite, dar fără să se întoarcă la stilul presei de senzație. Elastic în gîndire și democratic, el descoperă „realizările deosebite" și în acupunctură, dar și în șoferie, în artizanat, dar și în munca de conducere a unui C.A.P. Această lipsă de prejudecăți în selectarea interlocutorilor asigură profilurilor realizate de el o vie diversitate și le transformă — la nivelul ansamblului — într-un eșantion de umanitate românească contemporană.

Toate personajele portretizate de Ovidiu Ioanițoaia în **această a treia carte a sa sînt** surprinse în mișcare, ca oameni care au muncit, muncesc și vor munci o viață întreagă, dar fără să se ajungă la stereotipia caricaturală a unor declarații de genul „îmi aduc aportul" sau „în vederea sporirii eficienței". Perspectiva asupra existenței este mult mai cuprinzătoare, dîndu-ne posibilitatea să vedem și cum se îmbracă un om, cum iubește, cum plînge sau rîde, cum își educă copiii. Surpriza constă în faptul că tocmai prin această completare a tabloului cu elemente din afara actului muncii se realizează o imagine mai dramatică și mai convingătoare a ceea ce înseamnă munca în viața unui om. Stînd de vorbă, de exemplu, cu o mare cercetătoare din domeniul medicinei, cunoscută pe toate meridianele globului pămîntesc, reporterul nu se sfiește s-o întrebe de ce nu s-a măritat și nu a făcut copii, dacă nu se simte singură, dacă nu este excesiv de ambițioasă etc. În felul acesta, dincolo de chipul zîmbitor imortalizat de aparatele fotografice pentru reclama celebrului medicament inventat de ea întrevedem implicațiile sufletești și biografice ale devotamentului dus pînă la fanatism față de munca de cercetare.

În investigațiile pe care le face, Ovidiu Ioanițoaia are atitudinea unui Kojak al gazetăriei, fiind deopotrivă comprehensiv și antipatic. Știe tot despre orice, se grăbește și îi adresează interlocutorului exact întrebările la care acesta nu se așteaptă. De multe ori își lasă personajul să se caracterizeze singur, prin modul de a vorbi, dar nu trebuie să fim naivi și să ne închipuim că în cazurile acestea atribuția reporterului se reduce la o simplă stenografiere. De fapt, este vorba de o re-creare, cu intenție artistică, a limbajului celuilalt. Într-o prefață scrisă de criticul literar Radu G. Țeposu se evidențiază faptul că stilul operativ al lui Ovidiu Ioanițoaia se apropie mai mult de literatură decît literaturizările la care recurg în mod curent numeroși reporteri. Este adevărat. Într-o istorie a literaturii române contemporane, în capitolul rezervat reportajului, ar trebui să figureze în mod sigur și Ovidiu Ioanițoaia, care se numără printre elevii, dar și printre profesorii excelenței școli de gazetărie de la **Flacăra**.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Interviul — arta de a crea ocazia

Istoria realizării unui interviu poate fi tot atît de semnificativă ca interviul propriu zis, iar gazetarul care știe să afle și, adesea, să creeze ocazia de a lua interviuri acolo unde, din pricini ce nu se dezvăluie întotdeauna, ocazia e rară și dificultuoasă, e gazetar născut. Chestiunea ar fi că la marile personalități accesul îți e îngăduit numai cu personalitate, că nu pui întrebări, ci susții, cu o motivație incitantă, dialogul. Nu poți să te documentezi, în cîteva zile și nici măcar într-un timp mai îndelungat, asupra problemelor existenței creatoare a unui Giorgio de Chirico, bunăoară ; o întîlnire cu Giorgio de Chirico are fruct bun dacă arta acestuia îți este și familiară, și dragă. Nu poți pricepe, oricît de minuțios ai concepe documentarea, care sînt vizavi-urile pictorului cu lumea picturii, dacă nu ești „în temă". E adevărat, un gazetar abil reușește să interpreteze convingător și rolul celui care e întotdeauna în temă, numai că una este să interpretezi rolul cuiva și alta e să-ți joci propriul rol. Meritul cărții lui **Radu Bogdan : „Cînd muzele se destăinuie"** (**Editura Eminescu**) e unul pasionant și complex. De multe ori recunoști meritul unei scrieri, chiar dacă ea nu e tocmai pasionantă. Volumul lui Radu Bogdan este. Aș spune în ciuda chiar a faptului că personalitățile intervievate se cheamă : Montale, de Filippo, Moravia, Pasolini, de Chirico, Manzu, Guttuso, de Sica, Sordi, Fellini, Mastroiani. În ciuda listei de nume, întrucît doar numele să fie și cartea merge cu credit la cititor. Din cauza numelui celui intervievat, ești tentat să nu observi că, de foarte multe ori, textul n-are conținut. Numele e o instituție care blochează îndeobște simțul critic. Radu Bogdan propune marilor personalități abordate cea mai proprie temă : cum își gîndesc arta, cum muncesc. O carte de interviuri despre munca intelectuală,prin urmare, despre cursul ideii de sine. Tomul conține un număr edificator — sub raportul construcției unei conștiințe de artist — de „portrete în mișcare". Cheia meșteșugului lui Radu Bogdan e adecvarea. El pune exact întrebarea ce merită a fi pusă, astfel că discuțiile nu conțin amabilități și nici lauda convențională ce însoțește de regulă vedeta. Datorită acestui efort continuu de adecvare, cartea e mereu altceva, deși metoda fiecărui capitol este, în esență, aceeași.

TUDOR OCTAVIAN ■

Profesionalismul bine marcat

După cum în pofida metalelor nobile, materialelor plastice, plăcilor aglomerate și tuturor altor substituiri, oțelul a rămas și va rămîne plinea albă a economiei moderne, — la rîndul său reportajul este și va fi plinea albă a prozei moderne. Mai mult chiar, — reportajul a ajuns să influențeze romanul și poezia, uneori și eseul prin limbajul său lapidar și prin cureaua sa de legătură directă cu viața. Căci reportajul (bun, adevărat, inspirat) se citește cu sufletul la gură, în rîndurile lui aflînd multe și de toate, — lucruri pe care, un alt gen literar și publicistic nu ți le poate oferi în sensul frumos al cuvîntului.

Așa și cartea lui Răzvan Bărbulescu, tînăr talent din echipa de reporteri de la **„Flacăra"**. Citite aparte în revistă, reportajele și cuvintele din cartea sa de debut **Cu stimă, frumoșii mei contemporani** prefigurau ceea ce cartea, în rotunjimea ei, confirmă : talentul ferm, profesionalismul deja bine marcat, spiritul de observație și pătrundere a fenomenelor vieții, capacitatea de sinteză, nervul și originalitatea stilului, — adică tocmai virtuțile structural necesare reporterului din secolul XX.

Pe un spațiu parcimonios, de abia vreo 150 de pagini, cartea aceasta panoramează o seamă dintre cele mai reprezentative realizări ale socialismului românesc din recentele două decenii, — dar nu ca fotografiile la minut ci, nu rareori, ca radiografii alcătuite cu pasiune. Poposim pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră, lîngă Ștefan Neiner, constructor la 26 de poduri românești și lîngă o macara „mare cît podul lui Saligny". Aflăm noutatea că la proiectul podului de acum peste 100 de ani, participaseră, cu proiecte, somități mondiale de talia lui G. Eiffel dar că cel prezentat de Anghel Saligny al nostru era superior și a cîștigat cinstit concursul. Trecem apoi pe șantierul de construcții industriale unde aflăm, din gura inginerului veteran Adrian Dumitrescu (octogenar, la vîrstă, dar încă prezent la datorie, că cheia succesului, a durabilității și a frumuseții operei de construcție stă în a vedea în ea nu doar o simplă performanță tehnică ci un act politic, patriotic. Și tocmai aici văd eu meritul primordial al cărții : în urmărirea atentă a formării conștiinței profesionale, conștiinței civice, — punerea în lumină a marilor sensuri care animă munca, creația din toate domeniile. Căci poposind apoi printre minerii de pe Jii, aceste adevăruri sînt desfășurate în latura lor morală, cu insistență pe generațiile tinere. Spiritul de răspundere planează tutelar și asupra mecanicilor de pe locomotivele Diesel (o altă victorie a epocii de după Congresul al IX-lea) care duc, în vagoane, **un oraș adormit**, spune plastic reporterul despre călătorii adormiți în liniște și siguranță sufletească. Aflăm, ca noutate, că Predealul este cea mai tehnică gară din România. De la mineri și ceferiști ajungem la petroliști, cu preferința pentru portretul literar, gazetăresc, în speță al lui Hubscher tatăl (de 50 de ani) și fiul (de 25 de ani) amîndoi inventatori în materie de forare. Tabloul este completat apoi cu lumea constructorilor din industria chimică, în miezul Combinatului petrochimic de la Midia Năvodari. Aflăm, ca noutate, că, de fapt, combinatul cuprinde 27 de fabrici felurite, deci cît un însemnat oraș industrial. Firește că din palmaresul Epocii Ceaușescu nu putea lipsi construcția metroului bucureștean, — una din capodoperele epocii și unul din examenele ei cele mai dificile, ținînd cont de lipsa de tradiție și de experiență în construcțiile de acest gen. Aflăm ca noutate că la Arad, (unde au fost fabricate vagoanele) s-a construit o linie de probă unde constructorii de vagoare își perfecționau opera, văzînd, experimentînd. Și mai aflăm că metroul nostru nu este cu nimic inferior metrourilor cu staif din Paris, Berlin, Moscova etc.

Mai apoi tabloul este îmbogățit cu panoramări agricole, — dar esențial alese : o fermă zootehnică model, un I.A.S. din Deltă unde se face agricultură încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare și încă mai de dinainte etc. Ca ecou ultramodern, în reportaje scrise cu suspansuri de le citești pe nerăsuflate, — mutarea, pe roate, a unui bloc la o distanță respectabilă de vechea-i fundație și, — mai ultramodern, în realizările din geodezie și fotogrametrie, cu imagini ale pămîntului luate din avion și sateliți, — cartea prinde culori și nuanțe suplimentare. Cu irizări lirice în lumea unei grădinițe de copii, romantice, în cea a unei pictorițe mîhnită că și-a întrerupt, involuntar, studiile de arte plastice sau a unei tinere care nu a reușit examenul de admitere la facultate. Se evită astfel monotonia tematică, — se creează posibilități de schimbare a timbrului stilistic.

Constructorii socialismului din cartea lui Răzvan Bărbulescu sînt oameni debitori de cultură și artă, oameni de carte. Inginerul veteran Adrian Dumitrescu, îl citează pe Rilke, — tehnicianul petrolist Silvestru Hubscher compară mirajul lumii subpămîntene cu viziunile lui Jules Verne, inginerul Radu Suman a scris versuri de genul lui Tepîrceanu, Claudia Enea din Trustul de construcții este poetă, membră a Cenaclului Vasile Cîrlova, generalul Petre Constantinescu, director general al întreprinderii Metrou București, nădăjduiește că despre muncitorii de la Metrou, de pe Canal, din mari șantiere de construcții, se vor scrie cărți. (Și eu aș vrea. Mi-e și dor să le citesc. Dar nu le prea văd nici barem în planul editorial...), Bărăganul este privit, de un alt erou ca în paginile din **Pseudokinegetikos** ca în fine, adolescenții participanți la olimpiadele internaționale de matematică să ne mărturisească gustul pentru picturile moderne ale unor Picasso, Braque, Paul Klee, Miro, Kandinsky etc., — la care eu aș fi adăugat totuși și pe Palady, Brâncuși, Țuculescu, că-s mai dinspre noi...

Răzvan Bărbulescu debutează cu o carte sub buni auguri, dovedind că bunul reportaj, adevăratul reportaj nu mai pune probleme afilierii la literatură sau gazetărie, — fiind prin virtuțile sale reale, puntea de lumină care le leagă în dublă și frumos transfigurată paternitate

ALEXANDRU ANDRIȚOIU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

A. Filip : Am primit voluminosul transport (pe viitor, e de dorit să faceți dv. însăși necesara selecție și să reduceți numărul paginilor la 10—12). Cele mai multe sînt lucruri cunoscute, cîteva noi, un ansamblu mai de grabă pozitiv (nu le putem cita fiind prea numeroase).

Al. Palaghia : Spre regretul nostru, nu ne-au convins pe deplin, nici de data asta, „vedeniile" dv., cu aer ritual, fantaste, inaccesibile, afectate, citeodată vacuumatice. Poate ar merita să încercați și alte modalități și formule de creație.

Rupal : Aveți talent, fără îndoială, dar nu stăpîniți încă destul de bine mijloacele „tehnice" ale creației, meșteșugul. Deaici, o serie de pagini (interesante, altminteri) care nu ajung la o finisare adecvată, de-aici acel balast, pe care degeaba vă căzniți să-l periaflați prin exagerare caricaturală (ei este atîta cît este, suficient ca să împiedice reușita unui poem, afirmarea unui talent...). Lucruri bune, așadar : „Îngerul meu blond" (titlu cam răsuflat, fie vorba-ntre noi !...), „Ultima țigară", „Grațiela". De asemeni (dar cu unele rezerve) : „Grand Hotel", „Cai verzi" (insuficient finisate), „A plus H", „Jurnal", „Sedința", „Cu scaun" (confuze, supraaglomerate, „balast"). Să vedem, în continuare.

Optimus : Multe pagini de „făcătură", lucruri făcute cu efort dar fără inspirație. Doar cîteva sugerează oarecum starea de grație („Spaima de toamnă", „Inerții", „Frig la inimă").

D. Negru : Nu sînt pagini demne de condeiul dv. (lucru căznit, neinspirat cu iz de vechitură...)

Dorel S. : Pagini de consistență redusă, în pierdere de suflu și de vibrație. Ceva, în „Anotimp cu țăranu", „Autobiografie". Ce se întîmplă ?...

D. E. R. : „Floare a tăcerii mele", „Oniroemă", „Pălăria neagră", „Acces".

M. Giurgiu : „Noapte de iarnă" e lucrul cel mai bun. Nu se poate să nu rămînem convinși că vor urma și altele, cel puțin la fel de bune.

G. Serghe : Sînt, desigur, semne de sensibilitate și gîngășie, poate chiar de lirism, dar exprimarea acestor stări și însușiri e atît de nefiresc sucită și complicată, ori abreviată și eliptică, încît sensul, tîlcul, sugestia, mesajul, toate se pierd iremediabil printre vorbe, spre regretul cititorului. Poate veți încerca și o formulă mai directă, mai deschisă. Mulțumim pentru vorbele bune, și reciproca !

Dan Crișan : S-ar putea să fie și niște semne de poezie, deocamdată vagi, incerte, înecate într-o masă amorfă de vorbe-vorbe, din care nu lipsesc banalitățile și convenționalismele, etc. Spiritul dv. critic e într-un net deficit ! Ceva, totuși, mai mult sau mai puțin semnificativ, mai mult sau mai puțin promițător, există în „E important", „Spovedanie optimistă", „Identitate", „Vis". Să vedem ce mai urmează.

Sorin Alexandru, F. Tiris Țăranu, Marilena Sicoe, R.-V. Bordianu, Marius Nevăcescu, Vasile Mihalcea, Mălina Scinteioară, Gabriela G., Daniela Andrei (ceva, în „Martie", „Simplă"), **Vioder Agurel, V. V. Iocan, Cătălin-Floare, Emil Perșa, Iosif Brad, Viorel Anghelescu, G. Militaru :** Nimic nou ! **Marcel Ștefănescu, Maricel Jalbă, Mirela Mateescu, Octavian Mladin, Suzana Mitrea, Emil Gheorghe, Adonis G. D., V. R. Haicu, Marian Preda, Daniela Pasip, Z. Sigmirean, Cezar Șerbu, Ov. Limbășanu, M. D. Micu, Preda Vîrfureanu, S.G.D., Anton Ivașcu, Cyrus George, Simona Neacșu, Less Marușa, Dolores Laurențiu, M. Dumitrescu Bostină, Cristina Diaconescu, Const. Tremuricl, G. Zorilescu, Aura Burlac, Roman Vlad, Nicoleta Stan, I. Popescu, Dorin Podoleni, Eugen L. Țăranu, I. Burs Gabriel :** Încercări de nivel modest.

Erata. Dintr-o greșeală de paginație șirul de nume apărut la finele „atelierului" din nr. 50 (13 decembrie crt.) a fost lipsit tocmai de calificativul necesar : „încercări de nivel modest".

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CAVALUL

De liniște mă tîngui și tăcere,
De nepăsarea rece care vine ;
Ca salcia cu crengile-n cădere
Se despletesc tristețile în mine.
Departe, știu, că-s florile în care
A ris o vară-ntreagă ceru-albastru ;
Sînt lunca fără soare, fără zare,
Sînt cuibul părăsit dintr-un jugastru.
Încerc să mă adun din umbre-afurea
Să fiu ce-am fost, să-mi bată-n suflet dorul,
Dar inima mi-e goală ca pădurea
Din care roibii au păscut mohorul.
Prin mine o potecă nu mai trece,
Mă ocolesc și ultimele drumuri ;
Secat în palme mi-e piriul rece,
Fîntînă părăsită sînt sub fumuri
De păsări care vin și care pleacă ;
Doar citeodată fag mă simt în visul
În care noaptea fluier vrea să-și facă
Și-și pleacă brișca lunii pe surîsul
De gresie al zării și-al durerii,
Plimbînd-o s-o ascută cît mai lute
Pînă nu-l mor mai toți cărbunii vreri
Și stelele mai sar pe întrecute,
Atunci buimac, cu răsuflarea beată
De vinul deznădejdii ca-ntr-o ceață
Învăluit, să nu mă pierd odată
Ca simplu colb în trecere prin viață,
Îndoi pios, furat de-o sete mare,
Genunchiul frunții către idealul
De-a fi cu carnea crengii verzi prin care
Își subțiază cîntece cavalul !...

ION CRAIOVA

SATUL MEU

Satul meu e o corabie de diamant
ce despică larg valuri de humă
galbenă spumă de grîu în urmă lăsînd

satul meu e o boabă de rouă
cu care am lovit orizontul stelelor
lacrimă de copii norocoși

călărind curcubee prin lume
crezînd întruna că plouă peste
satul meu cît o boabă de rouă.

MARIN IFRIM

AUTOBIOGRAFIE

M-am născut într-o toamnă
sub streșini de cocori tîrzii

mama mi-a strigat : Tudore
se face frig în lume
să-mbraci cuvîntu-n cinci cojoace
să-și țină cald în poezii !

DOREL SĂUCIUC

APROAPE DE LEGENDĂ

Fruntea poetului strălucește
ca un cer albastru, românesc.
Carpații, hașurați de cronicile măreție,
coboară în adîncul istoriei,
în țara cu soare, cu grîu, cu livezi.

Ecoul se aude
peste timpul reînnoit
în ecoul apelor, în fîorul pietrei,
în tainicul strigăt al visașului
cu barca pe fluviul gigantic.

Pîinea dospește, ceasornicul bate,
mugurii înfloresc și dragostea
joacă pe Cer în jurul Lunii.
Carul Mare răsfață pe cîmpie
snopii arginții ai pămîntului !

AURICA PELEA

CITITORI

Cititorii au gesturi hieratice,
cititoriței au blestem de zînă ;
cum ar putea altfel să țină
lăcașe, fîntîni și alte cititorii într-o mînă ?
Cum ar putea să rămînă
toate cititorițe jertfei, încă de la daci,
și de la romani, și moldoveni și valahi,
pe umerii lor de oameni săraci,
înmuiați în fir care nu era al lor,
bătuți de cercei uriași dăruiți lui Manole
pentru ziduri mănăstiri ?
Pe mîinile lor deprinse cu plugul,
cu suveica și acul, cu buzduganul,
în care destinele țării au stat
în clătinătoarele veacuri, și-n anul
mereu, mereu reluat,
curg recolte de grîne și sînge,
de sudoare și dor, de cicoare și cer,
în care abia de pot strînge
atîta durere a unor oameni ce nu pier.
Cititorii sînt eroi fermecați.
De s-ar destrăma vraja de neam,
n-am mai putea ține os de os
și destrămîndu-ne, am
fi pulbere care alți cititori ar ține,
cu aceeași vlagă de vrajă în sînge,
cu aceeași uitare de sine.

MIHAELA COSMETTO

FLORI PENTRU LUPTĂTORI

Deschideți larg porțile
luptătorii se-ntorc în cetate
liberă fie calea lor !

Ei vor primi din mîinile voastre
flori cu care-și vor bandaja
zîmbetul rănit pe
cîmpul de luptă...

GAVRIL BĂLEA

Aplauze la scenă deschisă

S-a întors din Irlanda, în ultimele zile ale anului trecut, un grup de interpreți de mare prestigiu, care a susținut o serie prelungită de spectacole la **Grand Opera Society** din **Dublin.** Reprezentanții noștri, mezzosoprana Rodica Mitrică-Bădircea, soprana Monica Teodorescu, bașii Pompei Hărășteanu și Dan Zancu, tenorii Constantin Ene și Ionel Voineag, ca și baritonul Emil Iurașcu — toți, soliști ai Operei Române din București — precum și dirijorul Erwin Aczel și regizorul Anghel Ionescu Arbore de la aceeași centenară instituție au oferit publicului irlandez o minunată **mostră a nivelului calității și măiestriei artistice interpretative a scenei lirice românești,** ce se bucură, pretutindeni, de un binemeritat prestigiu internațional. Prețuirea artiștilor bucureșteni s-a vădit — în primul rînd — chiar în elegantul caiet-program al stagiunii, unde fotografiile lor, însoțite de largi prezentări, s-au situat la un loc de cinste, fără a se face deosebiri de partenerii lor englezi, scoțieni sau irlandezi. Cele 11 manifestări care au cuprins operele **Carmen,** de Georges Bizet, **Evgheni Oneghin,** de Piotr Ilici Ceaikovski și **Bărbierul din Sevilla,** de Gioacchino Rossini și care s-au întins pe parcursul a 15 zile ale lunii decembrie, s-au soldat cu mari succese ale cîntăreților noștri, ale căror prestații au fost elogiate, de altfel, în numeroase cronici din care, succint, detașăm : **„Opera — Romanian Style"**, rînduri emoționante despre arta interpretativă a lui **Ionel Voineag** (Lenski), **Monica Teodorescu** (Tatiana), **Emil Iurașcu** (Oneghin) și **Pompei Hărășteanu** (Gremin), în regia lui **Anghel Ionescu Arbore,** publicate în „The Irish Times" din 9 decembrie ; **„Gala Night"**, spectacolul de gală cu opera Evgheni Oneghin, la care au asistat personalități de seamă ale vieții politice și culturale irlandeze, în frunte cu prezidentul **Hillery,** inserate în „The Irish Press" din 11 decembrie ; **„Oneghin 'a triumph"**, iată un titlu care exprimă, singur, ovațiile publicului care a răsplătit arta românească, citit de noi în ziarul „Sunday Independent" din 15 decembrie ; ca și **„Oneghin fails to excite"**, cronică semnată de **Fanny Feehan,** în „The Sunday Press", din 15 decembrie, concisă, dar concluzivă asupra potențelor interpretative ce au evoluat pe scena operei din Dublin. Cît despre opera Carmen, ajung doar trei referiri, cu titlurile **„A fiery, passionate Carmen"** (The Sunday Post, 8 decembrie) **„A Carmen lacking in instant passion"** (Irish Independent, 5 decembrie) și **„An odd setting for Carmen"** (Evening Herald, 5 decembrie) însoțite de fotografia în prim plan a **Rodicăi Mitrică-Bădircea,** interpreta rolului titular, precum și cu laude prețioase adresate celorlalți compatrioți ai noștri aflați în spectacol : **Constantin Ene** (Don Jose), **Dan Zancu** (Escamillo) și **Pompei Hărășteanu** (Zuniga).

CLAUDIU NEGULESCU ■

P.S. Referindu-ne la articolul nostru apărut în numărul trecut al revistei se cuvine a fi făcute următoarele precizări. Lucrarea maestrului Sigismund Toduță, care a deschis în octombrie 1985 Festivalul Toamna Clujeană, a fost, desigur, opera-oratoriu „Mesterul Manole", care urmează drumul oratoriului „Miorița" și nu invers, cum au apărut cele două titluri ; iar textul, în întregul său, subliniază tocmai înaltele calități ale acestei opere, care, la început, a folosit versiunea lui Lucian Blaga și, mai tîrziu, a ajuns la ultima sa versiune ce aparține chiar compozitorului. De asemeni, simbolurile **B.A.C.H.,** folosite în Simfonia a XIV-a au înțelesul latin al sunetelor **Si bemol, La, Do** și **Si.** Wilhelm Georg Berger apelînd la terminologia germană (unanim acceptată după secolul XVII) și nu la aceea engleză, în care litera **B** se traduce, într-adevăr prin nota **Si.** Pentru confuziile eventuale, rezultate din exprimarea inserată în articolul cu pricina, autorul își cere scuzele de rigoare.

Desene pe asfalt

Inscripție pe un clopot

În vara ce ar fi fost să fie a cincizecea în viața poetului Labiș am refăcut cu pasul, cîteva din drumurile lui.

Am început, firesc, prin a căuta casa în care s-a născut, la Vălenii-Poiana Mărului și am aflat-o, așa cum ne-a descris-o chiar poetul el, cu geamuri dînd într-o livadă de poveste. Casă simplă, abandonată acum (să ne așteptăm la prefacerea ei în muzeu ?). Casă de munte, cu cerdăcuț de lemn și cu treptele roase de pași ce au uitat-o.

La școala din Vălenii unde părinții lui Labiș au dăscălit cîțiva ani buni și unde poetul a învățat semnele abecedarului ne-am uimit de imaginea „clopoțelului"... Școlița e prevăzută cu un adevărat clopot de schit și, nedumerit, m-am întrebat care va fi fost rostul acestei nepotriviri. L-am aflat de la sora marelui poet, Margareta : satul, avînd casele risipite, Eugen Labiș nu se putea sluji de un clopoțel clasic spre a vesti începutul ori sfîrșitul orelor de clasă. Nu mai vorbim că și ceasornicele lipseau din Vălenii... A instalat atunci, gospodărește, clopotul ce mai bate și azi.

Clopot fără turlă.

Clopot fără schit.

El bate din amintire și pe toată albia Suhăi vibrează straniu eurîtmii ; clopotul e auzit de bătrînii ce l-au văzut pe „copchilul lui Domn' Eujen", pentru aproape bătrînii ce i-au fost acestuia colegi de școală și de sburdălnicii, bate pentru oierii din stîne și pentru pădurari.

Drumul ce absoarbe aceste sunete nu e altul decît cel pe care, neîmpăcată, îl va fi străbătut Victoria Lipan.

Drumul ce duce spre 'Crucea Tătanului știută de noi din Sadoveanu.

Și duce spre Sadoveanu și spre toate minunile silvestre ale Moldovei nemuritoare...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Vorbiți și scrieți românește

Trei probleme

Treceam zilele trecute pe Calea Moșilor și-i admiram noul aspect, cînd, deodată, ochii mi-au căzut pe un afiș dintr-o vitrină, prin care eram invitați să apreciem calitățile preparatului casei, un „mixex grillés" socotit delicios de către cei ce-l ofereau. „Ce-ar putea fi acest misterios preparat ?" m-am întrebat. „Grillés" sună frățuzește, dar „mixex" nu spune nimic ! Și prea erau scrise frumos și apăsat toate literele ca să cred că era o greșeală și că, de fapt, ar fi vorba de un „mixed-grill", cuvînt englezesc menit să denumească într-adevăr delicioasa noastră... frigărui !

Multe cofetării ne oferă prăjituri cu „șocoladă", „șocolată", „chocoladă", „chocolată" și chiar „chocollată", cînd limba română a ales de mult varianta „ciocolată", consemnată de dicționare și confirmată corectă ca atare de lucrările normative.

Tot în cofetării putem găsi „kek", „chek", „keck", „cacke", „check" (adăugați dumneavoastră și alte variante), ceea ce ar vrea să reproducă cuvîntul englezesc „cake" a cărui adaptare românească, „chec" pur și simplu, a fost admisă de lucrările normative — nici nu se putea altfel, cuvîntul ajungînd să desemneze un tip specific de prăjitură — încît nu mai e nevoie de alte grafii, unele din ele dovedind nu numai fantezie, ci și snobism, pentru că cel mai frecvent apare grafia cu ck, inexistentă în original.

În schimb, același grup de litere dispare acolo unde ar trebui să fie : într-un mare și elegant hotel bucureștean frecventat de mii de oaspeți de peste hotare, sîntem invitați la „snak" (corect, trebuia scris „snack"), iar în altă parte a țării ni se recomandă cu căldură un „snake bar", adică un bar unde probabil vom minca... șarpe ! („Snake" — șarpe, în limba engleză).

În toată această... babilonie se amestecă (era să spun „se mixează") trei probleme.

Prima este aceea a traducerii forțate a unui termen românesc, desemnînd adesea ceva **foarte precis și chiar specific,** cum ar fi **frigărui** cu pricina, care putea fi păstrată ca atare. Dacă în italiană „spaghetto" înseamnă „sforicică", nici francezii nu s-au gîndit să inventeze un termen „ficelles", nici englezii — „little strings" pentru „spaghetti". Să zicem că frigărui ar fi un „grătar amestecat", dar termenul autohton ar putea fi foarte bine impus turiștilor străini care ne vizitează țara.

A doua este aceea a termenilor preluați din diferite limbi străine care împlinind, ca să zicem așa, o anumită vîrstă, s-au adaptat în limba română, au fost consemnați de dicționare, încît orice fantezie grafică nu are rost. Este cazul deja discutatului „chec", la care se pot adăuga multe altele dintre care țin să mă opresc la de acum bătrînul „abajur" ce continuă să apară prin vitrine ca „abajoar", „abajour" sau „abajor".

A treia este problema inexistenței în română a unui termen care ar putea fi echivalent celui original care, în felul acesta, trebuie preluat ca atare. Este cazul lui „snack-bar". Dacă îl preluăm, cel puțin să-l scriem corect ! Dacă ținem cu tot dinadinsul să traducem frigărui, să folosim măcar ortografia originală, nu ceva care îți și încurcă limba („mixex") și te și face de rîs în fața unui cunoscător.

Revenind însă la titlul rubricii : fac parte dintre aceia care în nici un caz nu pot fi suspectați de neaoșism. Și totuși, de multe ori nu mă pot opri să cred că, chiar atunci cînd ne adresăm oaspeților și turiștilor străini veniți la noi (căci trebuie să recunoaștem că, pătrunzînd în circuitul turistic internațional, o cultură și o limbă națională trebuie să se adapteze unor condiții specifice) putem păstra și, cum spuneam, putem chiar impune termeni care sînt specifici și oferă o anumită „savoare" vizitatorului totdeauna dispus de altfel să învețe două, trei vorbe în limba țării pe care o descoperă. Altfel o să ne trezim într-o bună zi că sîntem invitați să mîncăm într-un restaurant delicioși... „petits" sau „littles" care, se știe, merg foarte bine cu „bière" sau „beer" !

CEZAR TABARCEA ■

La expoziția mondială a tinerilor inventatori: România — 8 medalii de aur

3. Frînele care accelerează progresul

Fotografie de ELENA GHERA

Trăiesc un sentiment ciudat alcătuit din contrarii. Intîlnesc, în ultima vreme, fără să-i caut anume, tot mai des oameni despre care am mai scris. Mă bucur pentru ei, regret, pe o anumită undă, pentru mine. Sînt oameni care nu-și dezmint valoarea, mergînd spre cote ascendente, iar reporterii, nu-i așa, nu pot face mereu descoperiri. Între cele 8 invenții tinere, medaliate cu Aur în orașul bulgar, două aparțin Institutului de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică, ICPE-ului, cum ne-am obișnuit să-i spunem, ca într-o adevărată emblemă sau marcă de prestigiu. Ambele i se potrivesc, acest pilon din cercetarea tehnică națională afirmă aproape anual invenții de prestigiu, este distins cu numeroase ordine și medalii ale țării pentru rezultatele lui deosebite în promovarea progresului tehnic. Numele lui Victor Nițiguș nu mi-a spus nimic la început, cînd am citit lista premianților la Plovdiv, surpriza am trăit-o în biroul unde mă așteptau, însoțit de colegul său, Laurențiu Vătafu, celălalt premiat, de secretarul U.T.C. — ing. Octavian Nicolau, directorul științific — ing. Valeriu Ciofu și coordonatorul activității de brevetare și valorificare a invențiilor — ing. Lucian Marinete. (Însoțindu-i pe inventatori sfera discuției noastre asupra modalităților în care se cultivă și se stimulează acțiunea pentru invenția brevetabilă în acest institut pe care un director de fabrică îl definește, pe drept cuvînt, „un virtuos realizator al noului, o garanție a calității tehnologiei și a nivelului ridicat al performanțelor"). Cel ce mă recunoaște primul este Nițiguș, cu o bucurie proaspătă, de copil. Așa îl și regăsesc, deși au trecut cîțiva ani buni de cînd mi-a fost erou de reportaj, al unui reportaj despre speranțele tinere ale cercetării în ICPE. Aceeași figură de băiețan debordînd de temperament, vorbind puțin repezit, rostogolind vorbele prin buzele goase de meridional, făcînd să-i clipească niște ochi mici, dar expresivi și inteligenți. Iată-l, așadar, inventator. Cu brevete afirmate internațional. Dacă este adevărat, cum spunea un mare savant, că o viață ilustră este un vis de tinerețe înfăptuit la vîrsta maturității, putem să aducem un amendament celebrei butade. În vremea de azi, cînd sîntem obligați să trăim și să gîndim mai rapid, altfel rămînem în urmă, un vis de tinerețe se poate împlini în chiar marginile vîrstei de aur. Cu o condiție, precum avea să avanseze Nițiguș în discuția noastră : „cu condiția să lucrăm, să lucrăm cu seriozitate și să ne cunoaștem bine domeniul. Nu poți să ajungi în vîrf, fără să stăpînești baza, fără să-i cunoști toate cotloanele și capcanele, într-un cuvînt, fără să știi bine bazele electrotehnicii". Cu alte cuvinte, am zice noi, mult citatul dicton al lui Pasteur, „întîmplarea nu ajută decît o minte pregătită" se confirmă și se reconfirmă mereu, pentru fiecare generație. Dar, invenția inginerului Victor Nițiguș nu este nici pe departe penicilina lui Fleming, nu s-a ivit din întîmplare, ci din deliberare. S-a pornit de la nivelul atins în lume în domeniu și s-a căutat îmbunătățirea performanțelor a ceea ce exista. (Cum astfel stau lucrurile, în general, în tehnica secolului nostru.) Tema sa de cercetare era foarte strîns legată de nevoile economiei naționale. De decenii întregi, România este un vast șantier. Viața unui șantier este întîm determinată de existența acelor mașini grele de ridicat, numite simplu, macarale. Nu poți să construiești nici blocuri de locuințe, nici platforme de foraj marin, nici coșuri de fabrici, nici turnuri de răcire, nici coloane chimice spărgînd văzduhul, nimic nu mai poți să înalți fără macaralele mari, de putere. Ca și fără poduri rulante, fără de care nu poți să faci nici siderurgie, nici metalurgie, practic, nici o altă industrie. Performanțele acestor uzine pe șenile sînt strict de domeniul electrotehnicii, țin de motoarele ce le pun în mișcare, iar performanțele acestora de sistemul lor de frînare, care, de fapt, este mecanismul intim al nivelului ei de tehnicitate. Deci, țara avea, are nevoie de tot mai multe macarale și poduri rulante. Le importam de la firme de prestigiu ca FATTAY și AEG — Telefunken din Germania federală. Dar aveam nevoie de foarte multe și într-un tempo extrem de rapid. S-a întocmit un program pentru a ni le construi singuri. Era firesc ca să se pună în fața inginerilor români problema soluțiilor tehnice și tehnologice de ultimă oră. Victor Nițiguș, la 23 de ani, cînd a absolvit facultatea, în 1969 a pătruns în această „problemă la zi" a economiei naționale, repartizat fiind la ICPE, în laboratorul menit s-o rezolve. Frînele clasice, hidraulice, nu mai corespundeau, greoaie, presupuneau instalații-gigant, mari consumatoare de metal și de energie. Își făcuseră apariția frînele cu curenți turbionari. Teoretic, problema era cunoscută (Nițiguș o studiase și el, la facultate), dar realizarea practică — un secret deplin ; cele cîteva firme care dețineau anumite soluții le apărau, firește cu strășnicie. În cîțiva ani, ICPE-ul oferă o soluție proprie, de **„Frînă dinamo-electrică cu curenți turbionari"** — Brevet R.S.R. nr. 77851. Cu unele performanțe chiar peste stacheta mondială. Autori : ing. Victor Nițiguș, Marian Rădulescu, Aurel Anuți. Cercetător cu un înalt simț moral — în fond, viața unui laborator este viața unui grup —, n-a uitat și n-a omis să-i înscrie pe documentația invenției pe colaboratorii fără de care gîndirea sa ar fi rămas doar o posibilitate, o idee teoretică. Pe colegul care a proiectat o astfel de frînă, Marian Rădulescu, pe confratele din producție, de la „Electromotor" Timișoara, care a surmontat toate dificultățile transpunerii industriale, de la prototip la producția de serie. („Electromotor" Timișoara — o uzină care își asumă întotdeauna șansele și riscurile noului, cîștigînd. în fapt, întotdeauna.) Față de alte firme cu renume, de instalațiile echivalente, instalațiile „tip Nițiguș" au parametrii de frînare mai ridicați. Cum spune directorul științific, ing. Valerian Ciofu, „nu este puțin lucru să fii la nivelul lui AEG, cea mai importantă firmă, cel puțin din Europa, producătoare de astfel de produse, și să ai totodată o putere disipată mai mare pe unitatea de greutate a frînei, ceea ce permite creșterea substanțială a randamentului energetic al instalației de ridicat și compactizarea ei, adică reducerea gabaritului acesteia". Pe scurt și pe înțelesul nostru, al profanilor în electrotehnică, frînele cu curenți turbionari concepute în ICPE dau posibilitatea construirii unor macarale puternice dar cu gabarite mai reduse, deci economii considerabile de metal (și pe cine din lume nu interesează azi acest fapt ? !) și cu un consum energetic de la sursă, din sistemul național, incomparabil mai mic. Două cîștiguri ale timpului, două enorme cîștiguri în parametrii contemporani ai dezvoltării. De la această primă soluție s-a ajuns la 8 tipodimensiuni de instalații de frînare cu curenți turbionari pentru mașini mari de ridicat care sînt în fabricație și care sînt solicitate la export trecînd demult granițele țării. De altfel, această gîndire a și fost îmbunătățită, trecîndu-se de la sistemul de acționare cu frînă la cuplaje cu curenți turbionari, determinînd un consum și mai redus de energie. Și care permite extinderea gamei de aplicații a invenției și spre alte instalații pentru alte industrii mari consumatoare de energie, cum ar fi, de pildă, pentru benzile transportoare din minerit, industria cimentului, termocentrale, activități portuare etc.

Temperamental, la antipodul lui Nițiguș, Laurențiu Vătafu vorbește rar, încet și oarecum didactic, mereu cu analogii la îndemînă din domeniul la care se referă invenția sa. Și se referă la un sector despre care știm cîte ceva cu toții. La industria confecțiilor. Practic, revoluționează mașina clasică de cusut pentru industrie. Invenția al cărei autor principal este — Brevet R.S.R. nr. 82 939 — nominalizează o **„Instalație electronică de comandă a sistemelor de acționare a cuplajelor electromagnetice pentru mașina de cusut și (sau) surfilat industriale"**. Se cheamă complicat, cum și este de fapt micul mecanism electronic cu care s-a echipat capul clasic al mașinii de cusut pentru a simplifica munca lucrătoarei și pentru a-i asigura o productivitate fantastică, practic de sută la sută. În același timp, o lucrătoare poate realiza o producție dublă. De fapt, acest brevet încumbă și un altul ; mai întîi s-a gîndit un alt motor (**„Sistem de acționare electromecanic cu turație variabilă"**) care să fie capabil să se cupleze cu dispozitivul electronic menit să lucreze singur, muncitoarea doar urmărind și supraveghind operațiile programate dinainte pe memoria mașinii. Și aici, gîndirea a fost împinsă de cerința socială, ca totul în tehnica lumii de azi. Modernizarea utilajelor din industria textilă, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, reducerea importurilor sînt comandamente majore ale politicii economice a partidului nostru în strategia dezvoltării țării. România deține, se știe, tradiție și un potențial ridicat în industria confecțiilor (exportul ei mondial e binecunoscut), precum deține și în domeniul construcțiilor de mașini textile. Conform invenției ICPE, viteza de coasere a utilajelor pe care le producem acum la Tg. Mureș a ajuns la 6 000 împunsături pe minut, fiind continuu reglabilă, ceea ce înseamnă în domeniu o performanță importantă, ca și poziționarea automată a acului. Cînd spunem că poate să execute singură, automat, conform unui program dinainte stabilit, nu mai este credem, nevoie de amănunte. Precizăm doar că este o treabă încă de pionierat în lume pentru industria confecțiilor, „un pionierat care, evident, continuă și la noi" cum ne asigură cercetătorul științific Laurențiu Vătafu. De profesie este automatist, a absolvit Facultatea de automatică din București, în 1969. A lucrat o vreme la Brașov, în universul industriei de tractoare. Ideea de a se reprofila pe automatizarea mașinilor textile i-a dat-o un profesor de la Politehnică, căruia i s-a adresat pentru o teză de doctorat. Îi fusese elev, îl cunoștea potențialul. Astfel, din 1973 lucrează la ICPE, pătrunzînd într-un microunivers al tehnicii, nu ușor de stăpînit — al servo și micromașinilor electrice. Originalitatea lucrării premiate la Expoziția mondială din Bulgaria este fără de tăgadă, se înțelege, altfel n-ar fi fost premiată. Ea ține de schema electronică „dintr-un optim de componente discrete îmbinate cu cele integrate, realizînd performanțe dinamice superioare", ca și de comanda de turație „care este continuu variabilă", ceea ce-i conferă mașinii românești superioritate față de realizările altor firme și care a atras atenția și interesul constructorilor de mașini textile din diverse țări. Ne roagă să nu uităm că toată această parte de automatizare „este concepută numai și numai cu componente românești".

CICI IORDACHE-ADAM

Tratamentul homeopatic în boala neoplazică

Homeopatia este, împreună cu acupunctura, fitoterapia și apiterapia, una din importantele redescoperiri ale medicinei contemporane. Această disciplină medicală se alătură de altfel unei tendințe dominante în terapia modernă — susținută în mod special prin cercetări de imunologie — și care vizează stimularea mijloacelor proprii de apărare ale organismului, atît prin descifrarea sistemului imunitar, cît și prin administrarea de medicamente sau produse biologice naturale, capabile de a potența dispozitivul defensiv al omului.

Homeopatia, reamintim, reprezintă creația medicului german Samuel Hahnemann (1755—1843) și se bazează pe reactivitatea și vitalitatea dinamică a organismelor vii cu sînge cald. Ea are ca principiu de lucru legea similitudinii (similia similibus curantur) și devine practică medicală prin administrarea unor medicamente homeopatice. Acestea au rolul de a provoca simptome patologice (boli artificiale), ducînd la vindecarea sau ameliorarea maladiilor reale care au forme de manifestare asemănătoare cu cele provocate de către medicamentele în cauză. Sau cum o spunea chiar Hahnemann în al său „Organon" : „În organismul viu dacă există o maladie dinamică, ea este anihilată într-un mod durabil de către o forță mai dinamică care este diferită ca specificitate, și dacă i se aseamănă concomitent prin manifestările secundare și extrem de ieftine, deci la îndemîna oricui. Ele au fost aprobate în mod oficial de către Ministerul Sănătății, ceea ce a dus la înființarea unor numeroase cabinete homeopatice.

Evident, cum era de așteptat, metodologia a fost încercată și în terapia bolii neoplazice. S-au obținut unele rezultate încurajatoare în ameliorarea sau stoparea afecțiunii. Reținem pentru informarea cititorilor noștri cîteva exemple oferite de cabinetul de homeopatie al Dispensarului „Diham" din Capitală :

I. E. La vîrsta de 75 de ani a fost operată, cu patru ani în urmă, de o tumoare malignă a ureterului drept. Ca urmare a tratamentului homeopatic, boala nu a recidivat pînă în prezent. **C. I.** La vîrsta de 70 ani, are un proces proliferativ malign la colonul sigmoidal stîng. Tratamentul hahnemannian și-a dovedit eficacitatea, bolnavul ducînd o viață normală. **M. I.** În 1975, la vîrsta de 37 ani, a fost tratat homeopatic pentru o tumoare malignă a pancreasului, asociată cu un diabet. Pacientul deține o funcție de răspundere într-un minister, unde își desfășoară în mod normal activitatea. **R. M.** Pacientă afectată la 75 de ani de un neoplasm tiroidian. Tratamentul a dus la ameliorarea maladiei. Se poate constata o vindecare progresivă. **M. T.** Diagnostic : tumoare malignă la mamela stîngă. După tratament, și-a reluat activitatea profesională. **P. E.** Bolnav cu neoplasm rectosigmoidian. A fost iradiat cu raze X și apoi operat. Ca urmare a tratamentului homeopatic și-a reluat parțial munca profesională. **B. C.** La 54 de ani are o indurație a corpilor cavernoși cancerigeni. Și-a reluat activitatea după tratamentul homeopatic.

Din păcate — așa cum o dovedesc fișele medicale aflate în arhiva cabinetului amintit — tratamentele nu și-au demonstrat întotdeauna eficiența așteptată, organismul rămînînd pasiv în urma medicației administrate. Sînt enigme în fața cărora știința actuală nu poate veni decît cu supoziții și speculații teoretice, aparatul imuno-protector constituind poate cel mai paradoxal și alambicat patent al naturii.

O mai largă și activă colaborare cu medicina alopată — a fost de părere titularul cabinetului din Dispensarul „Diham", — ar putea favoriza în mai mare măsură extinderea acestor tratamente și o mai corectă verificare a rezultatelor obținute pe această cale. În ceea ce ne privește, speranța că — de la caz la caz — tratamentul homeopatic va putea duce și în continuare la ameliorarea sau încetinirea evoluției unor forme de cancer — ne-a îndemnat să încredințăm tiparului scurta noastră relatare.

LIVIU TIMBUS

Deschidere de drum

Apariția primului „Atlas de Anatomie" românesc, acum în librării cu volumul 3, reprezintă o treaptă superioară în evoluția gîndirii anatomice, fiind în același timp un eveniment editorial de primă însemnătate.

Concepția sa are la bază gîndirea marelui savant Francisc I Rainer care, punînd bazele anatomiei românești, a fost în același timp o personalitate științifică de nivel mondial, aducînd contribuții esențiale în dezvoltarea acestei științe pe linia legării sale de viață și de practica medicală.

Autorii atlasului dezvoltă această valoroasă tradiție, reușind să redea cu mare rigozitate științifică noțiunile anatomice esențiale, legate de clinică și eliminînd în mod voit balastul descriptiv, fără semnificație practică, de natură doar să încarce memoria și să scadă interesul pentru această disciplină fundamentală. Altfel Atlasul este un instrument de lucru pentru medic și student, nu un document de relevare a unei multitudini de date anatomice fără finalitate practică. Este meritul acestei lucrări de a fi depășit stadiul descriptivist-clasicist care încă mai persistă și a trecut cu curaj la descongestionarea anatomiei de ceea ce nu este folositor medicului, deosebind principalul de secundar. Acest fapt se impunea deoarece dacă studentului i se încarcă memoria cu elemente necesențiale ajunge în situația ca

în anii superiori clinici și în practică să nu cunoască aspecte anatomice de bază și în consecință să comită greșeli grave în exercitarea profesiei.

Ceea ce constituie de asemenea meritul deosebit al acestui Atlas și-i conferă un caracter de originalitate și competitivitate pe plan mondial este prezența formațiunilor anatomice vizualizate prin cele mai noi metode de investigație clinică, precum radiografii computerizate, scintigrafii, ecografii, rezonanță magnetică nucleară etc., la care se adaugă capitolele de anatomie pe viu și aplicațiile medico-chirurgicale.

O mențiune aparte fac pentru aparatul renal care constituie obiectul specialității mele, considerînd că este foarte bine prezentat și ilustrat, existînd concordanță între text și iconografie, conținînd exact ceea ce este util clinicianului.

Imaginile realizate de Emil Pătrășcuță sînt de un înalt nivel artistic și științific, fiind competitive cu ale oricărui atlas de prestigiu existent în prezent în lume. Desigur pentru viitor ar fi de un real folos existența unor fotografii intraoperatorii pe organismul uman, este însă greu de realizat și în nici un caz nu ar putea fi înlocuite prin fotografii pe cadavru, deoarece ne interesează în principal „anatomia ca știință a formei vii" și nu anatomia cadavrului ca scop în sine.

Consider în concluzie că, prin apariția primului „Atlas de Anatomie" românesc, colectivul de autori coordonat de conf. dr. Mircea Ifrim aduce o contribuție de seamă la dezvoltarea științei anatomice românești, iar această lucrare, prin marea ei utilitate practică, își găsește un loc de frunte în biblioteca fiecărui medic sau specialist care se ocupă cu studiul organismului uman.

Prof. dr. doc.
VALENTIN NEAGU ■

Construcția omului

Există, astăzi, o preocupare aproape generalizată pentru descifrarea mecanismelor învățării. De la planul individual pînă la cel societal se construiesc teorii, modele, strategii. Se elaborează noi paradigme, noi consensuri ale comunității științifice, unele dintre ele foarte îndrăznețe și tulburătoare. Interesul crescînd pentru problematica omului, cizelat tot mai mult sub impulsul lesnirii din speculativ și intrării în experimental, este probatoriu pentru realele cîștiguri de statut înregistrate de științele socio-umane. Iată că rîul generic în care apariția unei noi lucrări originale, ce pune în relație directă învățarea cu dezvoltarea omului*) stîrnește din capul locului legitime reacții de așteptare și curiozitate științifică.

Cadrul analitic, sugerat chiar din titlu, nu este desigur nou. Literatura de la noi, ca și din alte țări, tinde evident spre descifrarea mecanismelor și fazelor dezvoltării în raport de dependență prioritară cu procesul de învățare. Nouă este însă perspectiva dialectică propusă de autor, delansarea evidentă de „tabu"-urile clasice ale abordărilor de acest fel, modul curajos în care explorează — avansînd noi ipoteze — un climp relațional de o mare complexitate. Așa cum ni se spune, de altfel, un obiectiv fundamental al lucrării este acela „de a investiga evenimentele de învățare, care debutează cu fante externe, pînă la transpunerea lor în configurații endogene, în calități și caracteristici mentale care să-i permită copilului să treacă el însuși la structurarea realului (a sarcinilor cu care interacționează) potrivit schemelor sale interne" (pag. 11). Se cuprinde, aici, o profundă osmoză dialectică a cuplului „mental-real", un canal al promovării ideii de învățare activă nu ca deziderat abstract ci ca strategie a lucrului bine făcut, dominat de virtuți praxiologice directe.

Rezervat, contaminat de o anume lăudabilă îndoială carteziană, autorul declară preferința sa pentru procesele cognitive, pentru

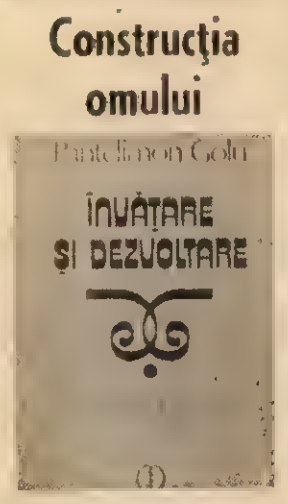

tele sale pentru învățarea și dezvoltarea „cognitivă" la vîrsta școlară, dar extensia analizei este mult mai mare, cuprinzînd și variabile ale învățării biologice, sociale, antescolare, necognitive, normale etc. Dacă predominînd prezentarea unor experimente și modele de învățare cognitivă, prin prisma măsurii în care ele condiționează dezvoltarea, aceasta reprezintă doar un „decupaj metodologic" căruia i se găsesc conexiuni dintre cele mai variate.

După cum, oferind necesare delimitări conceptuale (cu precădere în sondile de atribute ale conceptelor din titlu), lucrarea o face cu intenția operaționalizării, a validării lor prin indicatori, variabile, mărimi diverse, în planul experimentului metodic urmărit și pe larg prezentat în ultima parte a demersului. Dincolo de o modernă prelucrare a informației de referință, cu o „rată de actualitate" evidentă, lucrarea incită resorturi noi ale creativității pedagogice, propune educatorului profesionist piste de renovare a acțiunii sale, în concordanță cu datele științelor. Mai cu seamă în concordanță cu ceea ce autorul numește „optică tridimensională", în fapt perspectivă sistemică asupra acțiunii de modelare a personalității: „intrările" variabile, fazele „intermediare" și „ieșirile" (faptele comportamentale efective). Modelul sistemic adoptat, deși induce o anume contrare pe structuralitate, se dovedește a fi multiplu „exploatat" prin recursul la abordări genetice, dinamice, traductibile în „scenarii alternative" ale optimizării învățării, cu folos real pentru întreaga personalitate umană.

De aceea, lucrarea face un real serviciu practicii instructiv-informative, oferă căi și soluții ameliorative, aplicabile în circumstanțe ce pot fi riguros definite de către fiecare educator.

Cum ne spune autorul însuși, „deschiderile" pe pista dezvoltării prin învățare, sînt mascate adesea de numeroși factori. Dar în efortul comunitar, specific societății noastre socialiste, de a cunoaște și controla cît mai bine acești factori, lucrarea profesorului Pantelimon Golu se înscrie ca o contribuție valoroasă, ca o competentă invitație la acțiune și dezbatere. S-ar putea discuta mult și în detaliu despre relevanța montajului unor experimente, despre locul atribuit motivației ca forță motrice a personalității (idee ce putea fi valorificată mai mult, mai ales în planul componentelor și dependentelor sale sociale), despre gradul de testare a unora dintre ipotezele avansate. Dar, dincolo de orișicîte ispititoare și autentic divergentă a specialistului, este cert că lucrarea aduce spre publicul larg o vibrație teoretică și practică nouă, ce merită atenția educatorilor, a tuturor celor interesați într-o calitate superioară a acțiunii de modelare a omului nou, a tipului uman specific societății noastre.

ACULIN CAZACU ■

*) Pantelimon Golu, Învățămînt și dezvoltare", Editura științifică și enciclopedică, 1985

Ultrasonarea

Înainte de a face cîteva referiri la recenta carte a conferențiarului doctor Ilie Gavrilă din Brașov, carte tipărită de Editura Științifică și Enciclopedică cu titlul „Ultrasonarea acumulatoarelor electrice", e util de știut că ideile fizicianului amintit s-au și văzut materializate. La I.T.A. Pitești și la I.U.G.C. Galați, funcționează în prezent, fructificînd experiența conferențiarului Gavrilă privind stimularea, prin ultrasonare, a energiei de activare a generatoarelor chimice de curent electric, moderne instalații de ultrasonare în care viața acumulatoarelor de tracțiune sau de pornire se prelungește cu 70 pînă la 90 la sută. Aproape că nu mai e nevoie să precizăm ce înseamnă asta: o importantă economie de energie, cu atît mai prețioasă azi cînd, se știe, se depun eforturi considerabile (și costisitoare) pentru depășirea dificultăților implicate de criza energetică mondială.

Bogată în informații, scrisă într-un limbaj accesibil (totuși) și nespecialiștilor, lucrarea se deschide printr-un scurt istoric al cercetării românești în domeniul pilelor electrice, contribuțiile unor fizicieni ca Șt. Procopiu, Th. V. Ionescu sau N. Vasilescu-Karpen rezervîndu-li-se locul și respectul meritat. Capitolul 5 reprezintă, ca să zicem așa, „cheia" cărții. El cuprinde rezultatele îndelungatelor și valoroaselor cercetări efectuate de autor în cazul folosirii de electroliți ultrasonați pentru formarea diverselor acumulatoare, intensificarea proceselor de difuzie și a reactiilor chimice de la electrozi explicînd creșterea capacității și a energiei specifice a acumulatoarelor astfel formate.

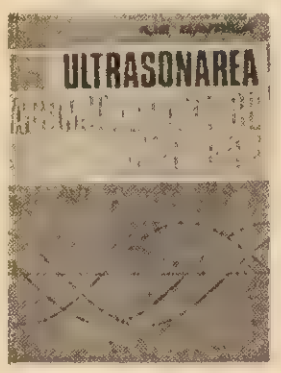

Conducîndu-și cu rigoare și limpezime argumentația, Ilie Gavrilă ajunge să-l convingă pînă și pe un profan de avantajele metodei sale (brevetată în 1975), calculele prezentate la sfîrșitul lucrării fiind, în acest sens, lămuritoare. În concluzie, notează profesorul doctor docent V.P. Mihu în Prefața „Ultrasonării", lucrarea conferențiarului Gavrilă „îmbogățește literatura de specialitate cu noi metode de cercetare", punînd la îndemîna celor interesați, fizicieni și nu numai, o sumedenie de idei originale, ușor aplicabile și cu beneficiu imediat.

ANDREI GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

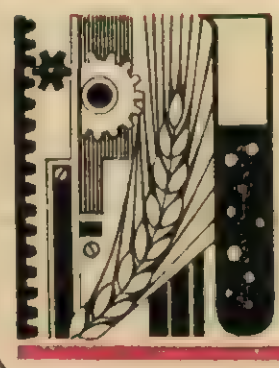

Din cele mai vechi timpuri

De șase milenii privește spre noi enigmatic statueta neolitică a „Gînditorului" descoperit la Cernavodă (cultura Hamangia), mărturie nepieritoare a unei spiritualități creatoare excepționale; de cinci milenii datează plăcuțele de lut ars dezgropate în comuna Tărtăria (jud. Alba), acoperite cu semne pictografice constituind texte străvechi, de la izvoarele scrisului omenesc. Nu știm nimic despre cel care a modelat statueta, nici despre ființa umană care și-a încrustat mesajul în lut asemenea altor oameni (care-și aveau sălașul între Tigru și Eufrat). Dar urma pe care ei au lăsat-o este inconfundabilă, chiar dacă ne e greu să înțelegem contextul.

Știm prea bine că istoricul științei, tehnicii, culturii trebuie să se ferească de exagerări, după cum trebuie să înfrunte și să combată și minimalizările, deopotrivă dăunătoare, relevînd numai **caratele valorii autentice, verificate.** Dar navigînd cu prudență între aceste Scylla și Caribda, el nu poate să scape din vedere faptele, să ignore realitățile, oricît de surprinzătoare.

Gînditorul de la Cernavodă veghează și parcă întreabă mereu: **știți voi ce s-a făptuit aici și ce se poate făptui sub imperiul necesității și la îndemnul cugetului omenesc?**

Într-adevăr, ieri, în spațiul aflat de o parte și alta a Carpaților, lîngă Dunăre și Mare, ceramica neolitică de Cucuteni a reprezentat nu numai o realizare artistică deosebită, dar și o performanță de chimie empirică în prepararea culorilor, care le-a dat acestora o strălucire și durabilitate excepționale; ea a fost totodată posibilă datorită utilizării unui nou tip de cuptor, închis, cu reverberație, la care cele două camere suprapuse asigurau o ardere reglabilă. În epoca metalelor, teritoriul Transilvaniei de astăzi a fost una dintre puținele regiuni ale lumii în care cuprul a devenit la un moment dat principalul material de producție pentru construirea de unelte și arme, iar ulterior metalurgia bronzului a cunoscut o strălucire neasemuită.

Și a venit vremea geto-dacilor, cu o civilizație încă nu îndeajuns de străfrată, dar ale cărei urme monumentale, scoase treptat la lumină, vorbesc atît de grăitor — despre o metalurgie originală, un minierit intensiv, construcții impunătoare de cetăți (care utilizau și ceea ce romanii numeau „murus dacicus") meșteșuguri diversificate, bazate pe unelte și mecanisme ingenioase, roți hidraulice și joagăre tăind în două sensuri, un sanctuar-calendar construit după calcule astronomice precise, în legătură cu care s-au elaborat mai multe ipoteze. Totodată s-a dezvoltat o medicină pe care izvoarele grecești, chiar și Platon, o elogiază pentru concepția ei întemeiată pe ideea unității organismului. Iată-l în sfîrșit și pe primul erudit cunoscut, Deceneu, mare preot și apoi urmaș la tron al lui Burebista, cu întinse cunoștințe în domeniul științelor naturii.

Cucerirea romană a însemnat și debutul fuziunii daco-romane; a început plămădirea poporului român, care după retragerea armatei romane a intrat într-o fază nouă. Și dacă strămoșii, apoi românii și-au continuat existența, supraviețuind chiar și năvălirilor migratoare, aceasta s-a datorat și permanenței activității tehnice, faptului că, în ciuda distrugerii orașelor, producția de unelte, de ceramică, minieritul, meșteșugurile casnice, prelucrarea lemnului, practicile agricole au continuat să existe, iar după potolirea urgiilor chiar să se dezvolte. Aproape izolați cu totul de luminile Apusului, localnicii au creat treptat un tezaur tehnico-științific indispensabil vieții material și spirituale. O extraordinară astronomie populară a proiectat pe cer tot universul satului, de la rariță la cioban cu oile lui, pînă la legendele luptelor daco-romane și la datini asemenea horei. Țăranii și păstorii au fost nevoiți să inventeze nenumărate procedee de aprindere a focului, legate și de tradiții interesante, au creat noi meșteșuguri, printre ele „bozăria", apoi o mare varietate de mijloace și sisteme de industrie sătească, puse în mișcare atît manual, cît și prin originale instalații hidrotehnice; în lipsă de metal suficient, au făurit din lemn adevărate minuni, de la lacăte („încuietoare cu cătei") și pînă la clădiri înalte, ca bisericile semețe din Maramureș și Bihor, uluitoare înfăptuiri constructive.

Și printre aceste realizări s-au aflat unele de cel mai înalt nivel, care au atras atenția străinătății. Căci printre nenumăratele tipuri de mori cu apă românești, s-a aflat și eficienta moară cu roată cu făcăie, expusă nu numai la Muzeul Tehnic din București sau la Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului, ci și la Muzeul Capodoperelor Științei și Tehnicii din München (cel mai mare din lume) sau la Muzeul Tehnic din Viena; această „Rumänische Mühle" este pe drept cuvînt apreciată drept străbuna modernei turbine Pelton. Iar la Muzeul Tehnicii Transporturilor din Berlinul Occidental — iată expus un modest vehicul de lemn, pe șine de lemn: este vagonetul de la Brad, cel dintîi vehicul pe șine din istoria tehnicii, nelipsit nici de măcaz. Cît despre interesantul cuptor de topit minereu de la Ghelar, săpat în stîncă, iată-l expus la muzee din Londra și Budapesta. Și cîtă inventivitate la femeile care preparau coloranți cu sute de nuanțe pentru textile, la meșterii-zugravi țărani care au creat „vopsele" unice cu care au creat picturile — tot unice —, de la Voroneț sau Sucevița (printre care celebrul „albastru de Voroneț").

Și cum să uităm primele nume care apar în aceste veacuri zise „întunecate". Un Dionisie cel Mic (Dionysius Exiguus), sec. V—VI, este matematicianul dobrogean care face calculele complexe pentru trecerea de la socotirea anilor „ab urbe condita" („de la fondarea Romei", cum se obișnuia), la ceea ce numim azi era noastră. Alții se intitulează cu mîndrie „din Dacia" sau „de Dacia", ca acel Petru de Dacia, care prin 1290 întocmește tabele de calcul sexagesimal pentru înmulțirea numerelor cu două cifre și expune un procedeu propriu de extragere a rădăcinii cubice a unui număr cu mai multe cifre. Să-i menționăm, printre acești înaintași ai științei noastre, pe Ioan Românul din Alba Iulia, care în „moara valahică" din acest oraș a creat, în veacul XV, originale rețete pentru fabricat explozivi, pe sibianul Conrad Haas, inventatorul celor dintîi rachete multiple (cu trei trepte) din istoria tehnicii. Iar din secolele imediat următoare trebuie să amintim mari eruditi, cum au fost spătarul Nicolae Milescu, Johannes Honterus, Paulus Kyr (autorul primei opere medicale scrise în România) pe egumenul-astronom Siluan de la Putna, pe naturalistul Ioan Căianu, pe medicul și mineralogul Samoil Köleseri, pe cărturarul enciclopedist Gavriil Ivul, de obîrșie din Banat, pe un etior al terminologiei noastre științifice, umanistul M. Halici, — ca și pe mulți alți oameni ai începuturilor, despre care, credem, încă prea rar se vorbește.

I. M. ȘTEFAN ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Eveniment.** La Voinești, județul Dîmbovița, în cadrul Stațiunii de cercetare și producție pomicolă din localitate, unitate distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, s-a desfășurat la sfîrșitul anului trecut, mai precis în zilele de 26—27 decembrie, ediția a VI-a a Concursului național de fructe. Organizat de Direcția generală economică a horticulturii și Institutul de cercetări pentru pomicultură Pitești-Mărăcineni, cu sprijinul Trustului horticol al județului Dîmbovița, concursul s-a dovedit un remarcabil prilej de prezentare a celor mai valoroase soiuri și exemplare de-mere, pere, gutui și nuci. Juriul, alcătuit din personalități de prestigiu ale horticulturii românești, a răsplătit eforturile cercetătorilor și pomicultorilor atribuind celor mai valoroase fructe numeroase medalii. (Ing. **Gheorghe Stănciugel**, București, Calea Moșilor nr. 221).

■ **UJECOOP Satu Mare** răspunde scrisorii cetățeanului Rus Chirilă din comuna Drăgușeni : petentul a predat la fondul de stat cantitatea de 210 kg floarea soarelui. Aplicînd corect procentajul de reducere a impurităților (26,6 la sută), baza de recepție a primit efectiv cantitatea de 154,35 kg pentru care producătorul avea dreptul să primească 59,8 kg ulei și 46 kg șrot. Or, dintr-o greșeală de calcul, omul a primit 84,2 kg ulei, deci un plus de 4,6 kg, punîndu-i-se în vedere restituirea cantității primite în plus pe nedrept, după care va primi și cantitatea de șroturi. În ce privește rabatul comercial, într-adevăr el se acordă de către fabrica de ulei conform prevederilor Decretului 391/1980, însă acesta se cuvine cooperativei care suportă cheltuielile de manipulare.

■ **Ana Nichita** din Mediaș, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 40, ne scrie despre efectul benefic al tratamentului cu noul medicament românesc numit **pagosten**. „Cu toate că n-am împlinit nici 45 de ani — ne spune femeia, printre altele —, fiind suferindă cu glanda, **pînă** nu demult aveam 116 kg ! Sufeream cumplit, sentimentul de jenă mă copleșea. Spre marea mea satisfacție însă, citind în revista dv. articolul colonelului dr. Oiță Nicolae despre medicamentul Pagosten, mi-am pus toată speranța în el. Cu destulă greutate am reușit să procur acest medicament și să urmez un riguros tratament. Urmarea a fost de-a dreptul miraculoasă : numai în trei luni am slăbit cu 26 kg ! Dar, în fond, nu chiar despre asta voiam eu să vă scriu. Mă întreb și fie-mi îngăduit să vă întreb și pe dumneavoastră : dacă acest medicament a fost descoperit și se fabrică în țara noastră, iar rezultatele lui s-au dovedit spectaculoase, de ce atîta dificultate în procurarea lui ? De ce nu-i posibilă fabricarea pagostenului în cantități suficiente, astfel încît cei interesați să-i poată găsi la orice farmacie din țară, fără a mai fi nevoiți să bată drumul pînă la Iași ? !"

■ Că răspuns la sesizarea cetățeanului Iovian Decean din Jimbolia, județul Timiș, **Consiliul popular al orașului Jimbolia** ne informează că, drept urmare a unor controale inopinate efectuate la Depozitul de combustibil 192 Jimbolia, s-au depistat diferențe între cantitatea de combustibili ce trebuia să fie transportată în căruțe și cea reală, în sensul că oamenii primeau mai puțin decît plăteau. Diferența de cantitate era dusă acasă de căruțaș. Cei trei căruțași găsiți în delict de către organul de miliție au fost amendați și avertizați că, în cazul cînd vor mai fi găsiți în această situație, li se vor ridica autorizațiile și vor fi deferiți justiției. Cu toate că sustragerile respective de combustibili erau mici, s-au luat și alte măsuri pentru ca asemenea fapte să nu se mai repete. Șefului de depozit i s-a atras atenția asupra corectitudinii întregului personal, și sporirii preocupării pentru a asigura aprovizionarea ritmică

■ Primim de la **Ion Bordei** din București, bd. București Noi nr. 60, o epistolă de 4 pagini din care spicuim : În ziua de 10.X.1985, în jurul orelor 16,30, m-am prezentat, împreună cu soția și copilul, cu bilete plătite în regulă, la hotelul Minerva din Herculane, pentru a fi cazați. Am fost primiți cu o răceală și indiferență greu de închipuit. Mai întîi, ni s-a refuzat cazarea în hotelul pentru care aveam biletele, spunîndu-ni-se că pentru noi nu mai sînt camere, ceea ce nu era adevărat. Am fost trimiși la hotelul Afrodita și de acolo înapoi. Timp de aproape 5 ore, de la 16,30 pînă la 21,40, am fost trambalați cu bagaje cu tot de la un hotel la altul, însă fără succes. Abia la orele 22 am fost, în sfîrșit, cazați la Minerva, în camera 1212, la etajul 12. Dar după cîtă tevatură și consum de tensiune nervoasă ! Îmi venise să-mi iau familia și să plec, să renunț la odihnă și tratament, la totul. Pentru că noi nu venisem să cerșim bunăvoința recepționerelor și nici să ne mănînăm nervii și sănătatea copilului nostru.

■ Ridicarea continuă a nivelului pregătirii profesionale, îndeosebi prin sistemul reciclării periodice a cadrelor medico-sanitare, preocupă îndeaproape și Direcția sanitară a județului Prahova — ne informează colaboratorul nostru, dr. **Ioana Neagu** din Ploiești, str. Teiuș nr.3A. Astfel, pe o perioadă de 7 luni, începînd din aprilie 1985, s-au organizat și desfășurat cursurile de Metodologia educației sanitare la dispensarele medicale rurale care au cuprins toate cadrele medii sanitare de la nivelul circumscripțiilor medicale rurale din județ și care, în noiembrie trecut, s-au încheiat într-o primă etapă prin susținerea unor lucrări de testare. De curînd a început și reciclarea medicilor de medicină generală din orașele și comunele prahovene. Eșalonată săptămînal pe perioada anilor 1985—1986, acțiunea cuprinde 35 teme de specialitate care vor fi susținute de medicii șefi de secții ai spitalelor din municipiul Ploiești, precum și de către prestigioși doctori specialiști din București.

■ Cu privire la scrisoarea tovarășului Nevelici Luca din Cluj-Napoca, str. Dobrogeanu Gherea nr. 21, vizînd strecurarea unor erori în calcularea și încasarea sumelor pentru consumul de gaze naturale la imobilul în care locuiește, **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Cluj** ne răspunde că, într-adevăr, datorită defectării calculatorului, la un număr de abonați, printre care și sus-numitul, facturile de plată au apărut cu erori pentru remedierea cărora s-a luat măsura întocmirii de facturi manuale. Începînd cu luna septembrie 1985, toate defecțiunile au fost înlăturate. În scopul prevenirii pe viitor a oricăror modificări nepermise și evitării încasării de sume în plus de către casierii de teren, conducerea Regionalei de gaze Cluj a fost obligată să ia măsura ca abonații să achite facturile manuale numai la casierie.

■ **Subsemnatul E. Ciubotaru**, fost impiegat de mișcare, actualmente pensionar C.F.R., cu domiciliul în Piatra Neamț, aleea Iasomiei, bl. 11, sc. A, ap. 9, telefon 26677, vă rog să interveniți dvs. la forurile în drept, precum Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, spre a mi se elibera și mie permisc pentru călătorie gratuită pe calea ferată, deoarece, în pofida nenumăratelor mele solicitări, Direcția regională C.F.R. Iași refuză sistematic și fără motiv să mi le elibereze, spunîndu-mi invariabil că n-am dreptul. Menționez că am 17 ani munciți numai ca impiegat de mișcare și în toată cariera mea am avut doar o singură absență, și aia motivată, așa că nu pot înțelege nici în ruptul capului de ce eu sînt privat de acest drept de a beneficia de permise de călătorie, în timp ce alții, cu mult mai puțini ani lucrați la C.F.R., au acest drept. Am făcut oare cuiva vreun rău ?

■ Referitor la reclamația tovarășului Ioan Teselman din București, str. Telița nr. 14, **Inspectoratul General al Miliției** ne comunică următoarele : În luna iulie 1984, Miliția municipiului București l-a depistat pe reclamant în timp ce oferea spre vînzare, pe Calea Victoriei, un radiocasetofon marca SHARF G. F. 565. Aprecîndu-se că a comis o contravenție, în baza art. 71, litera L din Legea nr. 3/1972, cu procesul verbal seria K, nr. 0895149, i s-a aplicat o amendă de 250 lei, iar în temeiul art. 80, din același act normativ, s-a dispus confiscarea radiocasetofonului. Întrucît Teselman Ioan a semnat procesul verbal de contravenție și nu a anunțat organul constatator că a făcut întîmpinare la judecătorie împotriva procesului verbal de contravenție, solicitînd restituirea radiocasetofonului, aparatul a fost valorificat între timp, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 111/1951. Cu adresa noastră nr. 116147, din 2 august 1985, petentul a fost anunțat să se prezinte la circumscripția financiară a sectorului 2 București pentru a-și încasa contravaloarea aparatului valorificat.

■ O veste plăcută aflăm de la arheologul dr. **Mișu Davidescu**, directorul Muzeului Porțile de Fier din Drobeta-Tr. Severin : Capul Podului lui Traian de pe malul românesc al Dunării va fi reconstituit aidoma celui înălțat, între anii 103—105, de vestitul arhitect Apolodor din Damasc. Deosebirea constă doar în principiile moderne de construcție, precum și în faptul, esențial, că actualele ruine ale podului vor fi conservate cu grijă prin înglobarea lor într-un fel de mansoane sau cămăși în chiar noile picioare turnate din beton și dotate cu scări interioare și cu tot ce trebuie pentru accesul optim al vizitatorilor. Totul se face pe baza unui ingenios proiect de execuție, în cadrul programului de amenajare complexă a întregii zone aflate în perimetrul noului lac de acumulare al Hidrocentralei Porțile de Fier II. Lucrările se află în plină desfășurare și vor fi gata cel mai tîrziu pînă la sfîrșitul anului viitor.

...Din nou, **pecetea Romei antice în picioare...** cum metaforic se exprima cîndva Nicolae Iorga, referindu-se la ruinele Podului lui Traian. (Vom reveni, într-unul din numerele viitoare ale revistei, cu un reportaj pe această temă.)

■ **D.P.M.O.S. Satu Mare** ne trimite un răspuns pentru Florica Mureșan din municipiul Satu Mare, aleea Oituz nr. 9, bl. 23, ap. 70 : Oficiul forței de muncă are posibilitatea de a vă repartiza în muncă fie la Cooperativa textile-tricotaje (ca lucrătoare cu munca la domiciliu, pe bază de contract, retribuția fiind în raport cu realizările efectiv obținute), la Sucursala județeană Loto-Pronosport Satu Mare (ca vînzătoare-remizieră, permanent, retribuită în raport de vînzările efectuate la loz în plic), fie la Cooperativa textile-tricotaje — vînzătoare la tonetă (garanție de 5000 lei). În cazul cînd acceptați unul din locurile de muncă menționate, sînteți invitată să vă prezentați la oficiul forței de muncă, pentru a vi se înmîna repartiția.

■ **Locuind în blocurile din imediata apropiere a secției de panificație a Fabricii „Steagul Roșu" din București, șos. Sălaj nr. 171—173, ne confruntăm cu** un mare necaz pricinuit de zgomotele și fumul insuportabil emanate de această unitate. Zgomotul cel mai puternic, asemănător cu cel al unui motor de avion turboreactor, provine de la instalația-compresor de descărcat făina din autocisterne peste care se suprapun, la intervale neregulate de timp, niște bubuituri de baros aplicat pe tubulatura de tablă prin care circulă făina, asurzind totul împrejur. Iar asta și zi și noapte, de nu ne putem deloc odihni. Ajutați-ne să ne redobîndim liniștea după care tînjim de atîta vreme. Semnează, **președinții și administratorii asociațiilor de locatari ale unui număr de 6 blocuri din zonă (55, 55A, 53A, 68, 69, 69A, 69B, 690).**

■ **Anica și Valentin Moceanu** din Turda, str. Rapsodiei nr. 2 A, bl. F1, sc. A, ap. 2, ne solicită sprijinul în obținerea mai vechiului apartament deținut cu chirie în str. Aviatorilor nr. 3 A. Cu adresa de răspuns nr. 9156, aflăm însă cu stupoare de la **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Turda** că, încă de la data mutării lor în blocul din str. Aviatorilor, soții Moceanu au dovedit o comportare cu totul necorespunzătoare — tulburînd grav liniștea și odihna colocatarilor care, nemaiputînd îndura, au cerut în mai multe rînduri intervenția miliției. Au fost amendați și atenționați să se corijeze. Întrucît au continuat cu același mod de comportare necivilizată, în plus inundînd din neglijență de mai multe ori apartamentele de la nivelurile inferioare, amenințînd pe cei ce îndrăzneau să le atragă atenția, asociația de locatari a fost nevoită să se adreseze justiției. În temeiul prevederilor Legii 5/1973, art. 24, Judecătoria Turda a dispus corect evacuarea familiei Moceanu din apartamentul deținut în str. Aviatorilor. Recursul a fost respins iar sentința a rămas definitivă. Pînă la urmă, familia M. a primit un alt apartament, tot cu 3 camere, dar de confort mai redus, în str. Rapsodiei, unde locuiește în prezent... (Din considerente umanitare, **ba chiar filantropice** — n.n.).

...Cam mare răspunsul, e drept, dar ne-am gîndit să-l publicăm aproape integral, spre a oferi prilej de reflecție și pentru alții tentați să nu respecte normele morale ale bunei conviețuiri la bloc **sau** să pricinuiască daune bunului obștesc încredințat spre folosire.

■ Am cumpărat din comerț un montaj de miniorgă produs de I.P.R.S. Băneasa. E drept că l-am primit sigilat, dar la desfacere, acasă, am găsit lipsă întregul set de **tranzistori** (11 bucăți) cu care trebuia livrat montajul în valoare de circa 600 lei. Am reținut inscrisura de pe biletul de însoțire : Ambalat I.P.R.S. Băneasa, C.T.C. 223-M3. Ghiniomul s-a ținut scai de mine : în aceeași lună am cumpărat de la magazinul de specialitate din Tg. Jiu patru **teristori**. I-am cumpărat la noroc, pentru că magazinul n-avea instalație de încercare ; doi erau defecți din fabricație, deci nefolosibili. Am sesizat în scris întreprinderea produsului despre lipsa tranzistorilor, i-am trimis un pachețel cu teristorii defecți dar, din septembrie trecut și pînă în prezent, tăcere pe toată linia... motiv ce m-a determinat să mă adresez dumneavoastră cu speranța și cu o propunere : magazinele de specialitate să fie dotate cu instalații care să permită verificarea pe loc a unor astfel de produse, iar ambalatorii și C.T.C.-iștii I.P.R.S. Băneasa să-și facă datoria cu mai mult simț de răspundere. Personal, pretind să fiu despăgubit. (**Constantin Eugen**, Tg. Jiu, **str. General Teli, bl. 8A, ap. 8**).

■ **De la Procuratura județeană Vrancea** primim următorul răspuns : La adresa dvs. nr. 10928/1985 vă facem cunoscut că o copie după sesizarea tovarășei Andronache Victoria din Brașov, str. Octombrie Roșu nr. 43, a fost înaintată Miliției județului Vrancea în vederea efectuării cercetării penale asupra cazului de sustragere a protezei dentare de aur. Facem menționarea că petenta a adresat o sesizare identică și Ministerului Muncii care a trimis-o spre soluționare Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vrancea.

■ **Mă numesc Malinetescu Mircea** și domiciliez în București, Calea Cringași nr. 12 bl. 20, ap. 37. Locuiesc într-un bloc confortabil, într-unul dintre cele mai frumoase și moderne cartiere ale Capitalei, care crește zilnic sub proprii noștri ochi, avînd la ora actuală peste 30 000 locuitori. În numele mai multor concetățeni din cartier, propun o mai mare diversificare a unităților comerciale și prestatoare, precum și înființarea unor noi unități, cum ar fi, bunăoară, de alimentație publică, florărie, difuzarea presei, iar pentru viitor — amplasarea în zonă a unui cinematograf și a unei grădinițe de copii. Cred că dacă s-ar înființa toate acestea, sau numai o parte dintre ele, bucuria noastră, a tuturor, ar fi și mai deplină, am economisi timpul dedicat cumpărăturilor și satisfacerii diverselor noastre trebuințe.

■ **Constantin Șerbulea**, din **Bucov, județul Prahova**, ne atrage atenția că în curînd se împlinește un an de cînd revista noastră a publicat articolul **Tată cu anasîna** (nr. 7 / 15 febr. 1985), care sesiza un caz de stabilire abuzivă a unei paternități, la care organele în drept n-au dat încă nici un răspuns. Înțelegem în ce stare se află ca fiind în cauză, dar ți recomandăm să nu-și piardă răbdarea, întrucît, fiind vorba de o situație ce nu poate fi ușor trecută cu vederea, forurile competente se vor pronunța cu siguranță.

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Timiș**, ca răspuns Rodicăi Covaciuc din Timișoara, Post-restant 5, care solicită acordul organului local al puterii de stat pentru supraetajarea imobilului din str. Lorena nr. 68 : În principiu sîntem de acord cu solicitarea dv. în condițiile respectării Legii nr. 8/1977. Deoarece sînteți proprietară în indiviziune asupra imobilului în cauză, este necesar și acordul coproprietarului. Pe cale administrativă nu poate fi obligat să accepte supraetajarea imobilului dacă el nu dorește acest lucru de bunăvoie. În această situație este necesar să apelați la instanța de judecată, singura în măsură să decidă ieșirea din indiviziune sau să oblige coproprietarul să accepte realizarea lucrărilor.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU ■

Poșta redacției

Moroianu Marian — Brăila : Adresați-vă Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. ● **Marin Constantin** — Videle : Durata căsătoriei se stabilește cu certificatul de căsătorie. Aveți dreptul la pensie de urmaș dacă ați fost căsătorită cu respectivul cel puțin 10 ani. ● **Rus Marian** — comuna Tritenii de Jos, jud. Cluj : Trebuie să depuneți actele personale (copie de pe diploma de bacalaureat, de pe certificatul de naștere etc.) pentru a se încheia contractul de muncă la Asociația Economică Intervitivicolă. ● **Reghină Ion** — comuna Padina, jud. Buzău : În conformitate cu art. 54 din Regulamentul privind activitatea elevilor din învățămîntul liceal, transferul de la un liceul la altul se poate realiza numai în cazul în care elevul a contractat o boală gravă sau o infirmitate care determină incapacitatea totală de muncă în meseria pentru care se pregătește. ● **Duduță Floarea** — Botoșani : Adresați-vă instanței civile, respectiv comisiei de judecată. ● **Ilieșcu Sorin** — București : În conformitate cu prevederile art. 2, al. 2, din Legea nr. 5/1973, în suprafața locuibilă sînt cuprinse holurile și camerele de trecere, vestibulul și culoarul fiind dependințe. Litigiile dintre chiriași și I.C.R.A.L. în legătură cu aplicarea Legii nr. 5/1973 se soluționează de către instanțele judecătorești. Potrivit art. 35, ultimul alineat din această lege, tinerii nou încadrați în producție timp de 5 ani de la încadrare sînt exceptați de la prevederile al. 1 privitor la majorarea chiriei. ● **Băețică Simion** — București : Art. 10 din Statutul Caselor de Ajutor Reciproc organizate de sindicatele din R.S.R. prevede : „în caz de deces al unui membru al C.A.R., depunerile la fondul social se restituie moștenitorilor legali, la cererea acestora". Dv. puteți recupera suma reținută în baza angajamentului de girare de la moștenitorii legali ai colegului defunct, conform prevederilor art. 1 669/1 660 Cod civil.

REGHINA VĂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

GRIJA PENTRU COPII — GRIJĂ PENTRU VIITORUL ȚĂRII

Cetățenii țării noastre au primit cu un sentiment de vie și puternică satisfacție apariția recentului Decret privind alocația de stat și indemnizația pentru copii, ajutoarele ce se acordă mamelor cu mai mulți copii și soților de militari în termen, precum și indemnizația de naștere. Acest decret, care concretizează măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., reprezintă o nouă și importantă acțiune de ordin social care exprimă, cum nu se poate mai elocvent, preocuparea deosebită a partidului și statului nostru pentru a asigura vlăstarelor celei mai tinere generații a țării și familiilor lor generoase condiții de viață spre binele lor și al întregii colectivități românești. Decretul recent publicat se înscrie, de fapt, ca o importantă completare a măsurilor adoptate în ultimii ani din inițiativa secretarului general al partidului în vederea sprijinirii familiilor cu mai mulți copii, pentru stimularea natalității și creșterea sporului natural al populației, pentru păstrarea tinereții și vigorii națiunii noastre. Noul act normativ sintetizează într-o viziune juridică unitară concepția partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, asupra problemelor demografice ale țării, importanța excepțională pe care ele o au pentru prosperitatea și progresul general al României socialiste.

Anticipînd prevederile binefăcătoare pentru societatea noastră ale noului decret, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii că prevederile acestea se înscriu în cadrul măsurilor stabilite de partidul și statul nostru, pentru anul 1986 și pentru întregul cincinal pe care-l începem, cu privire la creșterea nivelului de trai al întregului popor. „Luăm aceste măsuri — arăta secretarul general al partidului — pornind de la necesitatea de a asigura o îmbunătățire a situației demografice a țării, o creștere corespunzătoare a natalității și a sporului natural al populației, păstrarea tinereții și vigorii națiunii noastre socialiste. Așa cum am menționat și în alte împrejurări, avem răspunderea — și trebuie să ne gîndim la viitorul națiunii noastre — de a asigura un spor natural corespunzător, de a păstra tinerețea poporului!"

Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi înscris politica demografică rațională și de înaltă responsabilitate istorică printre prioritățile societății noastre, ea constituind o problemă vitală pentru poporul nostru, fiindcă prin ea se realizează echilibrul demografic corespunzător al societății românești ce are nevoie, pentru progresul său continuu, de infuzia de energie și putere creatoare a tineretului. Fiind de la sine înțeles că numai prin măsuri de durată în acest domeniu poate fi realizat în bune condițiuni amplul program de înflorire a patriei și trecerea ei într-un nou stadiu de civilizație socialistă.

Încă de cînd vin pe lume copiii beneficiază de asistență medicală calificată ; astăzi, 98,5 la sută din copiii țării se nasc în maternități sau unități sanitare. Ei beneficiază pe toată durata copilăriei de asistență medicală gratuită și de medicamente gratuite, pentru îngrijirea și apărarea sănătății lor funcționînd unități medicale de profil, capacitatea rețelei de pediatrie dezvoltîndu-se an de an.

Grija pentru sănătatea și creșterea viguroasă a copiilor se împletește cu preocuparea statornică pentru instruirea tinerei generații, constituind o realitate faptul că la noi în țară toți copiii au acces neîngrădit la instruire și beneficiază de învățămînt gratuit, de manuale școlare gratuite. Funcționează, pe tot cuprinsul țării, o vastă rețea de creșe, grădinițe și școli în care sînt cuprinși toți copiii de vîrstă școlară.

În același timp, prin grija partidului și statului, copiii beneficiază de o puternică bază materială destinată petrecerii cît mai plăcute a vacanțelor, a timpului liber. Pentru ei sînt organizate tabere, colonii, excursii și expediții pionierești, sînt amenajate terenuri și baze sportive, parcuri și locuri de joacă. Pentru dezvoltarea armonioasă, multilaterală, a personalității copiilor, aceștia au acces neîngrădit la întreaga viață cultural-artistică a țării, în cadrul a numeroase instituții social-culturale destinate copiilor, case ale pionierilor și șoimilor patriei.

În cadrul politicii demografice, de ocrotire a mamei și copilului, de stimulare a natalității, se înscriu, este știut, și înlesnirile financiare acordate de societate, alocația de stat, ajutoarele bănești pentru mamele cu mai mulți copii, alte ajutoare financiare. Amploarea lor este ilustrată de faptul că anual beneficiază de aceste înlesniri circa 5 milioane de copii, efortul financiar al statului fiind în 1985, bunăoară, de peste 14 miliarde de lei. Potrivit prevederilor recentului decret, este cunoscut, sprijinul material al familiilor cu mai mulți copii va crește substanțial.

Cu generozitatea și umanismul partidului și statului nostru, proprii gîndirii conducătorului, noul Decret al Consiliului de Stat reglementează o cerință esențială a dezvoltării societății noastre, completînd și întregind prin prevederile sale crearea unor condiții din ce în ce mai bune în țara noastră pentru asigurarea sprijinului material necesar oamenilor muncii în vederea creșterii și educării copiilor, a pregătirii lor multilaterale pentru muncă și viață a tinerei generații. Elaborat pe temelia solidă a creșterii continue a venitului național al societății noastre, decretul cuprinde prevederi potrivit cărora familiile cu mai mulți copii vor beneficia, în cadrul creșterii veniturilor reale, de fonduri financiare care la nivelul unui an se ridică la 6,5 miliarde lei.

Elaborat din inițiativa directă și sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest decret reprezintă un exemplu strălucit de înalt umanism patriotic, constituind un puternic stimulent material pentru întărirea familiei și sporirea natalității, pentru creșterea populației României, pentru dezvoltarea armonioasă a națiunii, a patriei noastre socialiste.

E. DUMITRU ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

11 bucurii

— Cîți copii aveți, tovarășe Gheorghe Florea ?

— Am avut 12, dar de cînd s-a prăpădit Ionel, acum 9 ani, am rămas cu 11. Primul, pe care îl cheamă Gheorghe, ca pe mine, are 33 de ani, iar ultimul e o fată, Elisabeta, de 14. Ia vino, Elisabeto, și spune bună-ziua tovarășilor.

— Bună ziua. În ce clasă ești ?

— Într-a opta, la Școala generală 42. Învăț bine, nu-i necăjesc pe-ai mei.

— Nea Gheorghe, dar soția matale unde e ?

— Am venit eu de la fabrică și a plecat dînsa. Conducerea de la țevi sudate, unde lucrăm, eu ca fierar, dînsa ca îngrijitoare, ne-a înțeles și ne-a pus în schimburi diferite. Acum e mai ușor și pentru noi, copiii au mai crescut și mulți sînt la case lor, dar mai înainte a fost greu. Ne dădeau tot felul de emoții.

— Ce emoții ?

— Aici la noi, în Voluntari, fiind București aproape, ne trezeam ba cu Gică, ba cu Maria că și-au lăsat lecțiile și-au zbughit-o la Capitală !

— Nu-i lăsați ?

— Ba da, dar cu cap. Nu să umble brambura și să se ia de rele. Poate că de-aia au și ieșit buni, că i-am supravegheat și le-am vorbit.

— Ce le-ați vorbit ?

— Atît eu, ca bărbat, cît și dînsa, mai apropape de fete, care sînt 9, le-am explicat despre muncă. Fără respect față de muncă, le-am zis, n-o să ajungeți nimic și-o să vă arate lumea cu degetul. Copiii, nerăsfățați, ne-au înțeles.

— Toți muncesc ?

— Afară de Elisabeta, de Elena și de Sanda, ele au copii mici, restul sînt la treabă. Băieții cu noi, la țevi sudate, cu meserii, alte 3 fete la „Dimbovița", la încălțăminte, Ioana e cofetăreasă, iar Aurica vînzătoare.

— Nu vrei, nea Gheorghe, să-i luăm pe rînd ?

— Cum nu : Gheorghe, Maria, Iuliana, Ioana, Paula, Aurica, Virgil, Ioana, Elena, Sanda și Elisabeta, au ieșit 11 ?

— Au ieșit, dar parcă sînt două Ioane !

— Sînt, că numele ăsta i-a plăcut dînsei.

— De ce-i zici matale soției dînsa ? !

— Păi cum să-i zic altfel ? ! Alt bărbat poate că s-ar rușina, dar eu recunosc că nici nu-i trec femeii pe dinainte. Mi-a dăruit atîția copii, i-a crescut, i-a făcut mari, de cîte ori nu s-a lipsit dînsa ca să aibă ei, cum să-i fi zis altfel ?!

— Cînd v-ați cunoscut ?

— În '51. Venise de la Șentereaga, din Bistrița, am văzut-o în piață, la Sfîntu Gheorghe, și m-am luat de dînsa, în sensul că am plăcut-o. Ne-am căsătorit în 3 luni și, în '52, s-a născut Gheorghe.

— Cine a vrut atîția copii ?

— Cum cine, amîndoi ! Ce bucurie poate fi mai mare pe lume decît să ai casa plină de copii, mai ales azi, cînd partidul și statul îi ajută pe părinți cu tot felul de înlesniri ? Noi, s-o spun și pe-asta, fără bani primiți ne-am fi descurcat greu sau deloc. Iar acum, am înțeles, indemnizațiile au crescut, e și mai ușor. Numai că unii, mă mir, zău așa, se opresc la un copil, doi. Cu mintea mea, eu îi găsesc egoiști. Dar și neștiutori.

— Cum adică neștiutori ?

— Cînd se string toți copiii, de nu mai au loc în odăi, că nu vin singuri, ci cu copiii lor, că Paula are 3, iar Elena și Sanda au și ele, noi, ca părinți, ne simțim fericiți. Dînsa iese cu ei pe ulită și, o văd eu, abia își mai încape în piele de mîndrie ! Alde Gică Florea cu ai lui, ne zice lumea, și sîntem vreo 20 ! Uite acum, că Virgil e plecat prin Oltenia, fiind în concediu, dînsa abia-l așteaptă.

— Matale, soția aveți vreo religie ?

— Vreo ce ? ! Păi nouă ne-a ars de prostii ? ! N-am avut atîta treabă ? !

— Pe care-l iubești cel mai mult ?

— Pe toți, la fel. I-am educat să fie buni și să se ajute unul pe celălalt. Cîștigăm, nimic de zis, dar fetele tot și-au mai dat una alteia cîte o rochie, cîte un pulover. Dînsa le-a povățuit : nu contează că-s mai vechi, totul e să fie curate ! Și-au fost.

— Cum ați încăput toți în 4 camere ?

— Ne-am mai strîns și-am încăput. Acum, uită-te și matale la nisipul ăsta, vreau să mărească casa, dar am oprire. Cică ne-ar demola, că se lungește orașul. Am rămas așa pînă la primăvară, dar la primăvară, cu Gheorghe și cu Virgil, o luăm din nou. Se ridică nepoții și cer.

— Una peste alta, ești mulțumit, nea Gheorghe ?

— Auzi întrebare, sigur că sînt. Și dînsa e. Copiii ne aduc mulțumire : sînt cinstiți și muncitori. Harnici. Fetele, că le-a învățat dînsa, știu și meserie, dar și să gătească. Sînt, într-un cuvînt, gospodine. Altă zestre nici nu le-am oferit decît respectul față de muncă și față de oameni. Noi reclamații de pe urma copiilor n-am avut, ci numai vorbe frumoase : 11 copii, 11 bucurii !

— Sănătate, nea Gheorghe și la mulți ani !

— Sănătate, că-i mai bună decît toate ! La mulți ani !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Nu doar pentru că muncește bine la Țevi sudate, ci și pentru că are 11 copii, Gheorghe Florea e un om respectat în Voluntari. Cînd iese la plimbare, înconjurat de copii și de nepoți, el e ceea ce se cheamă un om mîndru. Are și de ce !

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Sportului românesc cît mai multe asemenea imagini în 1986

Mult succes tricolorilor în noul an sportiv!

După ce, în numărul trecut, am evidențiat cîteva din succesele de prestigiu înregistrate de tricolori în 1985, vă propunem acum, stimați cititori, o scurtă avanpremieră a anului sportiv 1986, care se anunță și el bogat în întreceri de anvergură, la care vor lua parte, firește, și reprezentanții noștri.

Deși, ca de obicei, mai săracă, luna ianuarie e așteptată cu înfrigurare de iubitorii fotbalului, sorții având să decidă, în ziua de 9, pe cine va întîlni Steaua în turul 3 al Cupei campionilor. Ei vor hotărî, la 14 februarie, și din ce grupă preliminară a competiției va face parte echipa reprezentativă în noua ei tentativă de a ajunge, ca și în 1984, la turneul final. Practic, sezonul marilor confruntări va va fi deschis de atletism, prin europenele indoor, programate din 22 februarie la Madrid, unde Doina Melinte și Ella Kovacs vor trebui să-și apere titlul. Tot de pe agenda atletismului : cea dintîi ediție a mondialelor de juniori (Atena, 16—20 iulie) și europenele în aer liber (Stuttgart, 26—31 august). Cum pînă atunci mai e, să notăm că singura manifestare mondială la nivelul seniorilor, crosul, își va desemna campionii în Elveția, la Neuchâtel, în 23 martie, marile noastre nădejdi legîndu-se mai ales de Maricica Puică (prima la East Rutheford), care s-a pregătit pînă nu demult, premieră absolută !, în salina de la Slănic Prahova.

Trecînd mai departe, mondiale de box în Statele Unite și europene pentru juniori în Danemarca. Nimic, surprinzător, în gimnastică, unde mijlocul ciclului olimpic pare rezervat tatonărilor și, unde e cazul, improspătării echipelor. Caiaciștii și canoiștii vor traversa (desigur la figurat !) Atlanticul, laurii de campioni ai lumii urmînd să se împartă în Canada, de data asta, pentru prima dată după 16 ani, fără Ivan Patzaichin, retras din activitate și cooptat ca antrenor al lotului. Nu vreau să dau nume, ne spunea mai deunăzi Patzaichin, dar vă asigur că nu vom rămîne datori cu medaliile ! Îi dorim, și noi dorim să aibă dreptate ! Tot ei (handbaliștii și toți ceilalți) vor porni la drum, două zile după crosul de la Neuchâtel, mondialele de handbal masculin, la care băieții noștri vor încerca, sperăm, cu succes, să obțină cel local cucerirea titlu suprem. Dincolo de explicații, participarea la Supercupă a fost un test din care, sîntem convinși, tehnicienii și jucătorii înșiși au tras toate învățămintele necesare.

Contăm pe izbînzi și la alte competiții de prim rang : la mondialele de lupte greco-romane (Ungaria), la cele de natație (Spania), popice (R.F.G.) și scrimă (Bulgaria), la Olimpiada de șah, la europenele de tenis de masă pentru cadete (Cehoslovacia) etc., întreceri la care tricolorii au datoria să răsplătească prin cît mai multe medalii, prin clasificări frunțașe excelentele condiții pe care partidul și statul le-au creat mișcării noastre sportive, precum și încrederea ce li s-a acordat, cea mai înaltă cea mai onorantă, aceea de a reprezenta culorile sportului românesc, ale țării.

Înainte de a încheia, să reamintim că și în 1986 România va fi gazda unor competiții prestigioase, devenite de-acum tradiționale pe continent și în lume, adunînd la start „cărți de vizită" dintre cele mai renumite. Nu am referi, alegînd dintr-o listă mai lungă, la „Trofeul Carpați" la handbal, la „Regata București" la canotaj, la „Centura de aur" la box, la „Cupa țărilor latine" la judo, la Campionatele internaționale de gimnastică ale României etc.

Se anunță deci, lesne de dedus, un an 1986 bogat pe plan sportiv. Lupta pentru supremație va fi grea, iar izbînzile vor zîmbi celor cu adevărat merituoși, celor care vor înțelege, arătînd asta, că drumul spre culmi e unul al muncii și al sudorii, nu o dată al sacrificiului. Urînd sportului românesc La mulți ani !, îi dorim un an cît mai rodnic, cu cît mai strălucitoare succese !

Gh. Mulțescu:

„În toamna asta parcă am îmbătrînit cu 5 ani !"

— Gigi Mulțescu, echipa la care joci și pe care o și antrenezi, Jiul Petroșani, a terminat turul seriei a III-a a diviziei B pe locul 1, motiv pentru care îți propun să schimbăm cîteva vorbe. A fost greu ?

— Nu-mi plac vorbele mari, dar parcă am îmbătrînit în toamna asta cu 5 ani !

— Deci a fost greu

— În primul rînd pentru că, revenind la Petroșani după 6 ani, am găsit un oraș supărat pe echipă, care retrogradase după 19 ani de divizia A, și o echipă resemnată, nestiind încotro s-o apuce. A trebuit, din primul moment, să depun eforturi serioase pentru a-i scoate pe jucători dintr-o stare de apatie vecină cu indiferența.

— Nu și pe suporteri ?

— Mi-am făcut socoteala că, o dată convinși, aceștia se vor aduna lîngă echipă. Și nu m-am înșelat. La început, au venit 3—4 mii, mai mult din curiozitate. Am terminat turul cu 8—10 mii, cu mai mulți spectatori decît avea Jiul în zilele lui bune din divizia A. Aș minți însă dacă-aș susține că am luptat de unul singur. M-au ajutat toți oamenii adevărați de fotbal din oraș și, întîi și întîi, Otto Abraham și Ioan Carpinet.

— Practic, ce-ai schimbat? Ai adus jucători noi ?

— Nu prea. Aș îndrăzni chiar să afirm că, pierzîndu-i pe Mircea Popa și pe Varga pentru a-l cîștiga pe Pachițeanu de la Galați, pe Toma și pe Mihai Răducanu de la Dinamo, Jiul a ieșit într-un oarecare deficit.

— O clipă : l-ai uitat pe Multescu !

— Nu l-am uitat, dar el a împlinit, în 13 noiembrie, 34 de ani.

— Modestie, modestie, dar nici chiar așa ! Una că ai jucat toate meciurile, cu excepția celui cu Baia Mare, cînd ai stat pentru cumul de cartonașe, alta că ești golgeterul echipei, corect ?

— Corect, dar despre mine e vorba ?

— Despre Jiul, deci și despre tine. De ce ziceai c-ai îmbătrînit cu 5 ani ?

— Pentru că în B se joacă mult mai tare decît în A. În seria a III-a, nivelul tehnic e, după părerea mea, ridicat, dar nu lipsesc nici surprizele.

— Adică ?

— La Alba Iulia, de pildă, unde am pierdut cu 0—1, a fost mai mult masacru decît fotbal !

— Dar la Petroșani ?

— Asta am încercat și, în parte, am reușit : să ordonez echipa, s-o disciplinez din toate punctele de vedere, nu numai tactic, s-o fac să joace cît mai sportiv. Pînă și pe Florescu, altădată abonat la eliminări, l-am cumințit, n-am mai avut probleme la acest capitol. La Petroșani, într-un stadion superb, ca o bijuterie, Baia Mare, de exemplu, ne-a luat un punct și nu cred c-a avut de ce să se plîngă ! L-a meritat, l-a luat. Pe noi însă, n-o să-mi scoată asta nimeni din cap, jocul dur al unor gazde și, în strînsă legătură, arbitrajele ostile ne au împiedicat să ne distanțăm.

— Totuși 3 puncte avans cîte are Jiul față de Baia Mare și Bistrița, sînt 3 puncte !

— În clasamentul general, dar la „adevăr" ? N-avem decît unul, noi +8, ei +7.

— De unde a adunat Jiul puncte ?

— Unul de la Boeșa și cîte două de la Deva, Brad, Lupeni și Orăștie.

— Iartă-mă, dar nu trebuie să știi prea multă geografie pentru a te lămuri că, în afară de Boeșa, restul punctelor au fost aduse din județ!

— Am mai auzit povestea asta ! O prejudecată ca atîtea altele ! Chiar dacă au fost în județ, toate meciurile la care m-am referit au fost grele și, ca un numitor comun, disputate, uneori cu scîntei. Cui să fi cerut favoruri ? Lupenilor cu care, fotbalistic discutînd, Petroșanii sînt de 50 de ani în rivalitate ?! Orăștiei care e în zonă ?! Hai să fim serioși ?!

— Care a fost argumentul numărul 1 al Jiului ?

— Puterea de luptă și, firește, experiența. Cu toate că cel mai bun jucător al echipei n-a fost, în tur, nici Gâman, nici Lasconi, nici Bălută și nici măcar Multescu. A fost Szekely, mijlocașul de acoperire.

— Prezintă-ne, te rog, formația standard.

— Toma — Popa, Neagu, Florescu, Stana, Szekely, Gâman, Dosan, Multescu, Lasconi, Bălută, la care trebuie adăugați Petre Grigore, Mihai Răducanu, Sălăjan, Benone Popescu, Buzdugan și Pachițeanu. Cu toții, 19, adică un lot, față de nevoile diviziei B, relativ redus.

— Nu cumva exagerezi ? N-ajung 19 jucători ?

— Ajung mai degrabă la A decît la B. Pentru că dacă primești 7 cartonașe într-un meci, cum am primit noi la Alba Iulia, între care unul roșu, ce te faci ? Pe cine bagi în etapa următoare ?

— Să zicem că am înțeles. Ești optimist în privința promovării ?

— Cred în ea și lupt pentru ea, dar ce pot spune ? Iesim în retur și la Baia Mare, și la Bistrița, așta poate fi un avantaj, dar eu m-am obișnuit să sar mai întîi pîrleazul și apoi să zic hop ! Ca să fiu sincer, de Baia Mare mi-e teamă mai mult. Pentru că vrea și pentru că e, la toate capitolele, o echipă puternică.

— Bun. Ce transferuri intenționează Jiul ?

— Am avea nevoie, concret, de 2 fundași și de un vîrf de atac și cred că i-am găsit. Nu știu însă dacă-i vom putea aduce pe Merlă și pe Vancea.

— Merlă e probabil cel de la Brad, fost la Corvinul, dar Vancea ?

— Un atacant de la Satu Mare. Puternic, cu poftă de gol.

— După ce-ți urez La mulți ani !, te mai întreb o dată revine Jiul în A ?

— Pentru mine ar fi, după eliminarea Hamburgului cu Dinamo, cea mai mare satisfacție din carieră, dar mă pot hazarda într-un pronostic ?

OVIDIU IOANITOAIA ■

La peluză

Omisiune

În fotbal, ca și în viața oamenilor, există momente de decantare, cînd potențialitatea trebuie să confirme și „poate" devine „este" sau numai „putea să fie și n-a fost". Faptele se desprind din trecut ca să treacă în prezent ca treptele rachetei sau dimpotrivă se prăbușesc după ce reflexul strălucirii lor mai luminează cîteva clipe. Evenimentul care produce astfel de rupturi apare în ochii contemporanilor sub forma contradictorie a întîmplării și doar posteritatea vede în ea expresia necesității. Istoria nu consemnează nici un eveniment întîmplător care să fi lucrat de partea nevolnicilor.

Toamna fotbalistică pe care o încheiem prin clasamente a avut două asemenea momente de decantare : meciurile cu Irlanda de Nord și Honved. Primul trebuia să ne acorde viza pentru Mexic, iar cel de-al doilea pentru Europa. N-aș putea spune că unul era mai important decît celălalt, ci doar că întotdeauna cămașa e mai aproape de trup. Nordirlandezii au sosit la București cu șansa a doua și cu speranța unui extrem de dificil meci nul. Honved, cu aureola unei naționale calificate strălucitor și o tradiție care le-a fost totdeauna favorabilă. Ce-a fost în meciul dintîi stim și nu mai revenim. Numai ce s-a întîmplat într-al doilea pare-se am uitat. Paginile de istoria fotbalului rețin într-însele momente de luptă acerbă și de victorii mari. Dar numai rarcori în minutele de grea încercare satisfacției izbînzii i s-a adăugat și mărețiu unui triumf categoric, așa cum s-a întîmplat în toamna aceasta în meciul cu Honved. Steaua a păsit în rîndul celor mai bune opt echipe ale Europei cu dezinvoltura marilor campioni și un căpitan de echipă, Tudorel Stoica irezistibil în impetuozitatea care-l alătură celor mai mari mijlocași ai Europei din toate timpurile. Fapt recunoscut atunci și trecut cu vederea acum de unghiul subiectiv al oricărei ierarhizări. Căpitanul Stelei n-a fost urcat pe podiumul celor mai buni fotbaliști al anului în cel mai glorios an al său și al echipei pe care o conduce în teren, campioana absolută a tuturor clasamentelor obiective. Ba sînt cronicari care nu l-au enumerat nici măcar între primii zece fotbaliști ai momentului.

Și totuși aceste liste de la sfîrșit de an își au farmecul și utilitatea lor întrucît nimic nu e mai omenesc decît plăcerea de a-ți impune măcar o clipă voința împotriva unei realități pe care a-i voi-o neschimbătoare. Și dacă tablourile întocmite sînt inevitabil subiective, valoarea lor documentară rezidă în evidența stării de spirit care le inspiră. Decodificarea ei este mai plină de învățăminte decît toate plăcerile trecătoare.

NICOLAE CRISTACHE ■

Serial Flacăra

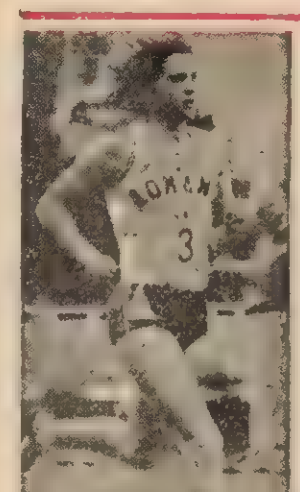

O FATA IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

I.

10 august 1984, penultima zi a Jocurilor olimpice de la Los Angeles, ziua cea mai mare sau „Examenul suprem" al celor 18 ani de muncă neîntreruptă, de sacrificii și bucurii, de dorințe și realizări, de 81 000 km alergați pe frig, ploaie, ninsoare, vînt sau soare, alergați pentru a ajunge aici, în California, pe stadionul „Memorial Coliseum", unde se va desfășura la ora 18,30 cea mai așteptată finală a Olimpiadei, cursa de 3 000 m fete!

Dimineața prevestea o zi frumoasă, calmă, așa cum voiam să părem și noi, deși tensiunea ajunsese la maximum, iar sîngele circula în vene de parcă ar fi vrut să o ia la fugă, cu mult înaintea startului.

După micul dejun (jumătate de castron cu lapte și fulgi de porumb) care a durat foarte puțin, am plecat încet, la pas, tăcuți și gînditori (dar răspunzînd zîmbitori și parcă mai volubili ca altă dată la orice salut!) spre Stadionul de încălzire din cadrul Satului Olimpic. După efectuarea unui ușor antrenament de 20 minute, pentru a pregăti organismul în vederea marii confruntări de după amiază, dar și pentru a trece mai ușor și mai repede orele ce mai rămăseseră pînă la start.

Prînzul, tot așa de „bogat", a constat din puțină carne fiartă și legume fierte, iar ca desert și în loc de apă, o felie de pepene!

Pe toată durata mesei, am încercat să închegăm o discuție, dar nu am reușit. Ce aveam de spus și stabilit, spusesem și stabilisem cu multe zile înainte, cînd eram calmi și lucizi. Acum ar fi fost tardiv.

De altfel ne așezasem intenționat la o masă unde mîncau cîțiva sportivi japonezi, tocmai pentru a nu înțelege ce spun și pentru a nu fi obligați să răspundem la te miri ce întrebări. Eram cantonați împreună cu ei în același loc, cu aceeași sală de mese, dar cu spațiu și intrări separate.

Doream ca Maricica să poată medita neîncetat, atent și profund, asupra lucrurilor stabilite, pentru confruntarea care venise și pentru care trebuia să păstreze și să adune și cea mai mică energie!

Pentru acest lucru, în afară de retragerea în tine însuți, trebuie o voință și o stăpînire de sine ieșite din comun. Și cum să nu fie așa! Obstacole? Reclama ce i se făcea lui Mary Decker, la radio, la televiziune în presă sau pe panourile uriașe ce o reprezentau în alergare și care erau împrăștiate prin tot orașul (cred că în toată America!), iar pe panou scria „Mary Decker AUR"! Pur și simplu Olimpiada (din punct de vedere al interesului) fusese împărțită în două: toate celelalte probe atletice de o parte, iar cursa feminină de 3 000 m de cealaltă parte.

Și cum să nu fie așa cînd, pe anul 1983, Mary Decker fusese prima sportivă a Americii și cînd cursa de 3 000 m alinia la startul ei :

— 3 campioane mondiale, care bătuseră tot ce exista în materie de fond feminin de pe glob!

— Mary Decker, campioană mondială la 1 500 și 3 000 m în 1983

— Wendy Sly, campioană mondială pe 10 000 m

— Maricica Puică, campioană mondială cros în 1984

— două recordmane mondiale, Zola Budd — 2 000 m — 5:43,15 în iulie 1984 (vechiul record îi aparținea Mariciței Puică cu 5:33,5) Maricica Puică — milă — 4:17,44 (din 1982) și toate celelalte concurente, ajunse în finală, care fiecare emitea pretenții în felul lor.

Cu două ore înaintea startului, am plecat spre stadion. Nu ne-am oprit la stadionul „Cromwell", de unde, după ce terminai încălzirea, erai transportat cu un autobuz special la stadionul de concurs, mai precis, la locul de apel, pînă unde se făceau între 7 și

„Pe scurt, cam așa a fost, tovarășe căpitan : Mergeam spre fabrica unde lucrez. Deși nu era prea frig, umezeala, ceața densă, care parcă îți pătrundeau în oase, mă făceau să-mi îndes mereu căciula pe cap și să-mi adun mai strins fularul în jurul gîtului. Singura dorință, la ora aceea, era să ajung cît mai repede la serviciu, să scap de vremea aceea afurisită. Mai aveam circa o jumătate de kilometru pînă la poarta fabricii, cînd un scrîșnet puternic de frînă de automobil și o lovitură înfundată m-au făcut să întorc brusc capul înapoi. Mi-au atras atenția farurile de ceață, aprinse, ale unei mașini Dacia 1 300. Dădeau o lumină galbenă-portocalie, care încercau să străpungă ceața prin care altminteri nu vedeai nimic. Erau aprinse și luminile obișnuite ale mașinii, dar abia se zăreau neputincioase prin ceața lăptoasă. „De ce mi-au atras atenția luminile suplimentare, portocalii ?“ Pentru că și noi la mașina noastră avem faruri asemănătoare. „Ce culoare avea mașina ?“ Asta n-o pot spune. De ce să vă induc în eroare ? Se vedea o culoare închisă. Putea fi foarte bine grena, verde, albastră, indigo ori chiar neagră. Nu pot preciza. Am zărit doar luminile despre care vă spuneam și un contur de mașină Dacia 1 300. Apoi automobilul s-a oprit, iar un bărbat și o femeie care au coborît repede din autoturism, s-au îndreptat spre o persoană căzută pe asfalt, străduindu-se să o ridice. M-am oprit pentru o clipă și am reușit să observ cum cei doi au reușit s-o ridice și să o așeze pe trotuar. Mi-ar fi greu să precizez dacă era vorba de un bărbat ori de o femeie. Distanța prea mare și ceața de nestrăbătut mă împiedicau să observ detalii. Spatele puțin încovoiat și statura mică, firavă, lăsau mai degrabă impresia că era vorba de o bătrînă sau un bătrîn. Ce-au făcut după asta nu mai știu. Am grăbit pasul și n-am mai stăruit cu privirea spre locul respectiv, căci riscam să întîrzii la serviciu. Cînd am intrat în secție, colegele m-au înconjurat, întrebîndu-mă dacă am pățit ceva. „Ce-i cu tine, Elviro, de ești așa schimbată la față, și s-a întîmplat ceva ?“ Deși eu am aproape 40 de ani, iar ele nu-s trecute de 25, îmi spun pe numele mic. Nu mă supăr. Parcă așa mă simt și eu mai tînără. Mi-s tare dragi, toate, fără excepție. Îmi spun necazurile și frămîntările lor, îmi cer sfatul. Simt probabil că sînt aproape de sufletul lor. „Păi ce să fie, uite ce am văzut pe drum“. Și le-am povestit cu lux de amănunte toată tărășenia. „Și ai văzut cum a luat-o pe femeie sau pe bărbat, ce-o fi fost?“ Măi, fetelor, eu am auzit doar bușitura, nu pot garanta că ăia cu mașina au lovit un om. „Oricum, treabă curată nu-i, Elviro“, și-a exprimat temerile Victoria, care la 25 de ani are 4 copii, isteață la minte foc, săritoare, dar tare iute la mînie. Face mereu caz că-i născută în zodia racului, d-aia îi sare țandăra atît de ușor. „Trebuie să dai telefon la miliție, nu putem lăsa lucrurile așa“, insista ea. „Și ce să le spun, Victorița ?, că nu-i nimic sigur. Am văzut o mașină cu faruri de ceață, două persoane coborînd din ea și ajutînd-o pe a treia. Ei, și ce-i cu asta ?“ „În situații de-astea interesează orice amănunt. Ei pun cap la cap fel de fel de detalii și reconstituiesc o întîmplare, o faptă, un adevăr. Tu zici că de ce să dai telefon, că-i vorba de ceva banal, fără importanță. Dar dacă un om a fost lovit, accidentat și la miliție nu se știe încă nimic ?“ „N-aș prea crede, poate că aveți dreptate. Haideți cu mine la telefon, să-mi dați curaj. Îmi tremură picioarele de emoție.“ Interlocutorul Elvirei a ascultat-o calm, i-a cerut să repete unele detalii, i-a mulțumit, iar în final i-a cerut adresa, numărul de telefon, zicea el, pentru eventualitatea că vor mai avea nevoie de ea, și a pus receptorul în furcă. „Uite în ce tărășenie m-ați băgat, să-mi pierd vremea și pe la tribunale“. „Nu te supăra, Elviro, dar ce-ai făcut tu e omenește, pe oricare dintre noi, dacă asistam la o asemenea scenă, nu ne-ai fi îndemnat să procedăm la fel ?“ „Asta ce-i drept, așa-i“.

„Cele două zile, de la accident și pînă acum, cînd vă vorbesc, au fost pentru mine un adevărat coșmar. Povara unui om pe conștiință e un lucru groaznic, a unui om care mai putea să trăiască dacă i se dădea ajutor la timp.

Nu-mi vine a crede cum eu, o mamă care mi-am crescut copilul singură, cu mari greutăți, pînă l-am văzut om, am putut comite asemenea faptă. În cei 20 și ceva de ani de cînd sînt educatoare, am învățat copiii numai lucruri bune. Lui Gelu îi spuneam mereu : „Fii cinstit mamă, generos, drept, ajută-i pe alții cît poți, să nu-ți împovărezi cu nimic conștiința, să poți dormi liniștit pe perna ta, mai bine sărac, dar curat, cum e proverbul, ce realizezi să fie din munca ta“. Îmi spunea el dăunăzi : „Mamă, nu-mi pare rău că ți-am urmat sfatul. Uite, tot ce vezi aici, în apartamentul ăsta e rezultatul muncii mele. Cine ar fi crezut vreodată că eu, un copil amărît, voi ajunge, pe lîngă multe altele, să am mașină ? Mă uitam la automobile cînd eram mic, ca la niște minuni. Cînd nenea George m-a plimbat prima dată cu mașina, nu-mi venea a crede, parcă visam“. Și uite acum ne e rușine să ne uităm unul la altul. Era pe la 5 și jumătate. Amîndoi, și eu și băiatul, începem programul la șase. Ne îndreptam spre serviciu, el la fabrică, eu la grădinița unde sînt educatoare. Tocmai îmi povestea că are un cadou pentru viitoarea lui nevastă. Îi cumpărase o scurtă de blană. „Un dar scump, la care ea cu siguranță nu se aștepta“. „Mi-e milă de ea, spunea Gelu, cînd o văd cum își stringe paltonașul pe corp și dirdîie de frig. E tare friguroasă. Cornelia, mamă. Ce bine o să-i pară“. Ceața era teribilă. Nu vedeai nici măcar marginile trotuarelor. Și noi eram cufundați în discuția despre viitoarea nevastă a lui Gelu, despre nuntă, despre localul unde va avea loc și cîte altele. Pe bătrînică am văzut-o tîrziu. Poate că Gelu trebuia să fie mai atent. Am auzit întîi scrîșnetul de frîne și eram nedumerită de ce băiatul apasă cu atîta putere pe pedală. Abia după aceea am văzut-o pe femeia cu statură de copil, pe capotă, Cu cîteva clipe înainte de oprirea mașinii, bătrîna a căzu pe carosabil. Am coborît amîndoi cît am putut de repede și... în loc s-o urcăm în mașină și s-o ducem la spital, am făcut cu totul altceva. Ca niște veritabili lași, am luat-o în brațe și am depus-o pe marginea trotuarului, rezemată de stîlpul de iluminat electric. Îmi stăruie și acum în minte respirația slabă a femeii, ochii ei care implorau ajutor, geamătul ei de copil. Apoi, amîndoi ne-am urcat în mașină și am plecat. Tot drumul pînă la școală m-a urmărit privirea bătrînei îndreptată spre mine, o privire nedumerită, căreia nu-i venea să creadă că în loc s-o ajutăm, o abandonam în frig, pe stradă. După ce am ajuns la grădiniță, neliniștea mea a continuat să crească. Nu știam ce să fac, mișcările mi-erau stîngace, făceam același lucru de trei ori, iar colegele mele se uitau la mine și nu le venea să creadă că eu, atît de comunicativă de obicei, nu scoteam o vorbă. Telefonul e instalat la noi, într-o încăpere unde se perindă multă lume. Voiam din tot sufletul să fac ceva pentru salvarea bătrînei, dar nu îndrăzneam să telefonez la spital, de frică ca vocea să nu mă trădeze. Mă învirteam mereu pe lîngă aparat, duceam mîna spre receptor, dar mi-o retrăgeam imediat. „Ce-i cu tine, Ano, ți s-a întîmplat ceva, pot să te ajut, spune, nu te sfii !“, m-a întrebat directoarea, cînd m-a văzut că nu-mi găsesc ceva pentru salvarea femeii. Al doilea moment de lașitate. M-am întors la grădiniță. Trăiam un adevărat coșmar. Iar am încercat să telefonez. Îmi tremura mîna, vocea. Am reușit să pun mîna pe receptor într-un moment cînd în hol nu era nimeni, am format numărul de la „salvare“ dar exact cînd mi s-a răspuns, a intrat cineva în cameră, iar eu am pus receptorul în furcă. „Alo, alo, vorbiți domnule, odată“, s-a mai auzit spre sfîrșit în telefon. Mă uitam în gol cu gîndul aiurea, colegele mele vorbeau cu părinții care-și aduceau copii la grădiniță, dar eu nu înțelegeam nimic. O mamă mi se adresa zimbind, avea la noi o fetiță blondă, bucălată, la care eu țineam foarte mult. Îi distingeam mișcările buzelor, dar nu înțelegeam ce spune. Apoi femeia, jenată, s-a îndepărtat, tot uitîndu-se înapoi, spre mine, nedumerită.

M-am trezit din transă cînd mama unei fetițe, o femeie înaltă, cu trăsăturile Angelei Similea, adresîndu-se tuturor, ne informa că a fost găsită, nu departe de încrucișarea dintre bulevarde, o femeie în vîrstă, lovită probabil de o mașină. „Închipuiți-vă, au trîntit-o la pămînt și apoi au așezat-o pe bordura trotuarului. Ce ticăloși ! Au dus-o la spital cu salvarea“, relată ea în continuare. Discuția tuturor celor prezenți în hol s-a învîrtit încă mult timp în jurul uitîndu-mă undeva în gol. Am început apoi s-o privesc pe Cornelia, dar de fapt mă uitam nu la ea, ci prin ea. Fata a început să plîngă. „Gelule, Gelule ce s-a întîmplat cu tine, ești bolnav, ai pățit ceva la serviciu, acasă ? Hai, vorbește, mă scoate din minți tăcerea asta bolnăvicioasă. Hai, fii cum ai fost întotdeauna, vesel, tandru, optimist. A apărut altă față în viața ta ? Hai, nu mă chinui, spune-i fetei tale dragi ce s-a întîmplat ?“ Îmi amintesc scena. Dădeam din cap în semn că nu și tăceam. Figura mi-era ca împietrită. Apoi fata s-a repezit la telefon încep ind o convorbire cu mama, care și-a dat seama imediat despre ce-i vorba și a izbucnit în plîns. Asta a fost punctul culminant pentru Cornelia. „Nu, nu se poate, s-a întîmplat ceva, voi îmi ascundeți niște lucruri grave. Mama ta niciodată n-a plîns în fața mea, dimpotrivă, era veselă, vorbăreață, curajoasă. Spune, Gelule, ce s-a întîmplat, spune !“ Apoi, eu mi-am luat pălăria și m-am îndreptat spre ușă. „Cum așa, Gelule, n-ai chiar nimic să-mi spui ?“ Și-a acoperit fața cu mîinile. A podidit-o plînsul.

„Bună pentru cercetările noastre depoziția femeii, dar în orașul ăsta, unde-i ceață chiar și în miezul verii, și toate Daciile au proiectoare pentru ceață, spusele ei le-a ca „o frecție pe un picior de lemn“. Au fost luate la rînd, la verificat, mii de mașini cu asemenea faruri. „Ce facem noi, spunea un tînăr locotenent, îi un fel de muncă a lui Sisif“. „Ne agățăm și noi de ce avem, ce să-i faci, minzule“. La examinarea atentă a îmbrăcămințil bătrînei, care între timp murise, s-au găsit în buzunare niște semințe. Specialiștii de mare calibru din acel oraș al grădinilor, au precizat imediat că e vorba de „Gura leului“. Într-adevăr, bătrîna, mare iubitoare a florilor, umbla mereu cu tot felul de semințe, cumpăra, făcea schimb cu alți amatori de flori.

„Acum, băieți, zise căpitanul, problema se pune așa : nu cumva pe, sau în mașina pe care o căutăm, au căzut niscaiva semințe ?“ După încă 6 ore de căutări înverșunate, în orificiul de ventilare de sub parbrizul din față, al Daciei verzi, cu faruri de ceață, s-au găsit nu multe, ci doar trei semințe de Gura leului“. În secvența cînd bătrîna a fost luată pe capotă, din buzunarul paltonului i-au căzut minusculele boabe. Alte urme pe mașină n-au rămas.

N-au rămas, pentru că bătrîna, cu cele 40 de kg ale ei, a fost luată pe capotă cînd Dacia avea o viteză mică. Capota, parbrizul, cît și alte părți ale autoturismului n-au suferit nici cea mai mică stricăciune.

„Nu pot înțelege cum în prezența mamei mele, care mi-a dat viață și m-a învățat numai de bine, se destăinuie Gelu, am putut comite o asemenea mîrșăvie“.

„Nu-mi pot explica cum eu, medita cu amărăciune mama, care trebuia să intervin cu hotărîre pentru a salva viața unui om, am dovedit atîta lașitate, contrazicînd printr-o faptă care s-a scurs într-un minut, toată educația care i-am dat-o fiului meu, vreme de 25 de ani“.

VICTOR BEDA

Cronica șoselei

Sămînță de Gura leului

Cînd bătrîna a fost luată pe capotă, din buzunarul paltonului i-au căzut minusculele boabe. Alte urme pe mașină n-au rămas.

N-au rămas, pentru că bătrîna, cu cele 40 de kg ale ei, a fost luată pe capotă cînd Dacia avea o viteză mică. Capota, parbrizul, cît și alte părți ale autoturismului n-au suferit nici cea mai mică stricăciune.

„Nu pot înțelege cum în prezența mamei mele, care mi-a dat viață și m-a învățat numai de bine, se destăinuie Gelu, am putut comite o asemenea mîrșăvie“.

„Nu-mi pot explica cum eu, medita cu amărăciune mama, care trebuia să intervin cu hotărîre pentru a salva viața unui om, am dovedit atîta lașitate, contrazicînd printr-o faptă care s-a scurs într-un minut, toată educația care i-am dat-o fiului meu, vreme de 25 de ani“.

VICTOR BEDA

Serial Flacăra

10 minute (depinzînd de aglomerația ce-o prindeai), ci ne-am dus direct la locul de apel, pînă unde aveam și eu acces.

Aici era amenajată o mică pistă pentru menținerea încălzirii, dar noi hotărîsem să facem aici toată încălzirea, pentru a evita orice surpriză.

După 45 de minute, care au trecut ca un secol, în care rolul meu a fost de a o observa, fără ca ea să observe, de a o simți, fără ca ea să simtă, de a exprima optimismul și încrederea, de care avea atîta nevoie în acele momente și de a mă afla acolo, lîngă ea, gata pentru orice sfat sau intervenție, am dat drumul la încălzire.

Venise, parcă prea repede acum, clipa mult visată, dar și temută, „Examenul Suprem“, nu în fața unui profesor, ci a 100 000 oameni prezenți pe stadion și, cel mai important, a altor 22 de milioane de români, care așteptau de la delegația noastră de cît mai multe ori ridicarea tricolorului pe cel mai înalt catarg!

Odată cu începutul încălzirii, am simțit-o că s-a descătușat — zarurile fuseseră aruncate. Și, sigură de sine, neinteresînd-o de nimeni și nimic, își continua solitară alergarea, atentă doar la reacțiile organismului. Din cînd în cînd, cînd trecea pe lîngă mine, îmi făcea semn că totul e-n ordine.

Cu 30 de minute înaintea startului, toate cele 12 finaliste ale probei de 3 000 m au fost conduse într-o cameră specială, de unde nu se mai putea ieși decît pentru start.

Rolul meu se terminase. Totul, acum, depindea de ea. De felul cum va ști să aplice sfaturile mele tactice, de felul cum va ști să-și întrebuințeze calitățile ei fizice, perfecționate în zeci și sute de ore de antrenament, în mii și zeci de mii de ore, în 18 ani de așteptare!...

În drum spre locul rezervat antrenorilor, mă gîndeam: Va rezista!? Era a treia zi de curse consecutive, cu rezultate dintre cele mai bune, la una chiar cu record olimpic!

Era singura care lua startul la cele două probe, 1 500 m și 3 000 m, care, datorită repartizării lor în program nu ofereau nici o zi de odihnă! De aceea, sau poate tocmai de aceea, Mary Decker, campioana mondială a acestor probe, nu se înscrisese la amîndouă, preferind numai 3 000 m.

Cursa a început, după cum și dumneavoastră vă aduceți aminte, într-un vacarm de nedescris, tribunele scandînd-o continuu pe Decker.

Turele trec una după alta, iar la cel de al cincilea, după ce s-a ieșit din prima turnantă, stupoare, Mary Decker cade cînd voia s-o depășească, prin stînga!, pe Budd, care era foarte aproape de bordura interioară, lăsînd deci foarte puțin loc (ducru nepermis de regulament).

Deși în căderea ei Mary Decker o atinge cu cuiele și pe Maricica, aceasta știe să evite busculada și continuă cursa la fel de hotărîtă și sigură pe sine, terminînd cu un avans de peste 20 de metri, într-un sprint prelungit (300 m) și cu un nou record olimpic: 8:35,9.

În timpul premierii, cînd tricolorul se înalță pe cel mai înalt catarg și în timp ce crainicul anunță „Doamnelor și domnilor, vă rog să vă ridicați pentru a asculta Imnul României“..., mă gîndeam că Maricica este singura atletă din lume care în același an și în decurs de cîteva luni cucerește un titlu mondial (în martie la East Rutheford) și un titlu olimpic (în august la Los Angeles), precum și medalia de bronz la 1 500 m, tot aici, la Los Angeles.

Sigur, bucuria a fost imensă, nu se poate exprima în cuvinte, dar parcă și mai intens o trăim acum (departe de emoțiile marilor concursuri) cînd scriem știrii senzaționale adusă de copia Angelei Similea. Într-un fel, mă simțeam ușurată că femeia beneficiază de îngrijiri medicale și poate va fi salvată. Aș fi dat tot avutul agonisit într-o viață, numai să știu că bătrînica nu se va sfîrși.

„După accident, după fuga lasă de lîngă bătrîna care ne implora ajutorul, eram parcă buimăcit. Mă surprinde că, rulînd așa, în neștire, nu am comis alt accident ori alte accidente. La uzină munceam ca un automat, gîndul meu era numai acolo, la intersecție. Nu vorbeam ,nu salutam pe nimeni, nu răspundeam la saluturi. Nu mă mai interesa nimeni și nimic. În pauza de masă puneam cîte ceva în gură, doar, să nu dau de bănuit colegilor. Și așa se șușotea pe seama mea că m-aș fi țăcănit. Unii, prieteni buni, mă întrebau în mod sincer, serios : „Ce s-a întîmplat, Gelule, cu tine ? Nu mai ești cel care ai fost. Dacă ai ceva pe suflet, de ce nu ne spui și nouă, poate putem să-ți dăm o mînă de ajutor !“ Le răspundeam la toți „Nu mă puteți ajuta cu nimic“. Alții profitau de starea mea pentru a se lansa în tot felul de glume răutăcioase ori de prost gust. Înduram cu stoicism rîsul batjocoritor al celor care se distrau pe seama mea. Culmea, nimic nu mă deranja, parcă devenisem imun la tot și la toate.

În după-amiaza zilei cînd s-a întîmplat nenorocirea, m-am dus, așa cum convenisem, la viitoarea mea nevastă. Am intrat în apartament fără să salut, exact ca un robot, punînd pachetul cu cojocul pe masă. M-am așezat apoi pe un scaun, uitîndu-mă undeva în gol. Am început apoi s-o privesc pe Cornelia, dar de fapt mă uitam nu la ea, ci prin ea. Fata a început să plîngă. „Gelule, Gelule ce s-a întîmplat cu tine, ești bolnav, ai pățit ceva la serviciu, acasă ? Hai, vorbește, mă scoate din minți tăcerea asta bolnăvicioasă. Hai, fii cum ai fost întotdeauna, vesel, tandru, optimist. A apărut altă față în viața ta ? Hai, nu mă chinui, spune-i fetei tale dragi ce s-a întîmplat ?“ Îmi amintesc scena. Dădeam din cap în semn că nu și tăceam. Figura mi-era ca împietrită. Apoi fata s-a repezit la telefon încep ind o convorbire cu mama, care și-a dat seama imediat despre ce-i vorba și a izbucnit în plîns. Asta a fost punctul culminant pentru Cornelia. „Nu, nu se poate, s-a întîmplat ceva, voi îmi ascundeți niște lucruri grave. Mama ta niciodată n-a plîns în fața mea, dimpotrivă, era veselă, vorbăreață, curajoasă. Spune, Gelule, ce s-a întîmplat, spune !“ Apoi, eu mi-am luat pălăria și m-am îndreptat spre ușă. „Cum așa, Gelule, n-ai chiar nimic să-mi spui ?“ Și-a acoperit fața cu mîinile. A podidit-o plînsul.

„Bună pentru cercetările noastre depoziția femeii, dar în orașul ăsta, unde-i ceață chiar și în miezul verii, și toate Daciile au proiectoare pentru ceață, spusele ei le-a ca „o frecție pe un picior de lemn“. Au fost luate la rînd, la verificat, mii de mașini cu asemenea faruri. „Ce facem noi, spunea un tînăr locotenent, îi un fel de muncă a lui Sisif“. „Ne agățăm și noi de ce avem, ce să-i faci, minzule“. La examinarea atentă a îmbrăcămințil bătrînei, care între timp murise, s-au găsit în buzunare niște semințe. Specialiștii de mare calibru din acel oraș al grădinilor, au precizat imediat că e vorba de „Gura leului“. Într-adevăr, bătrîna, mare iubitoare a florilor, umbla mereu cu tot felul de semințe, cumpăra, făcea schimb cu alți amatori de flori.

„Acum, băieți, zise căpitanul, problema se pune așa : nu cumva pe, sau în mașina pe care o căutăm, au căzut niscaiva semințe ?“ După încă 6 ore de căutări înverșunate, în orificiul de ventilare de sub parbrizul din față, al Daciei verzi, cu faruri de ceață, s-au găsit nu multe, ci doar trei semințe de Gura leului“. În secvența cînd bătrîna a fost luată pe capotă, din buzunarul paltonului i-au căzut minusculele boabe. Alte urme pe mașină n-au rămas.

N-au rămas, pentru că bătrîna, cu cele 40 de kg ale ei, a fost luată pe capotă cînd Dacia avea o viteză mică. Capota, parbrizul, cît și alte părți ale autoturismului n-au suferit nici cea mai mică stricăciune.

„Nu pot înțelege cum în prezența mamei mele, care mi-a dat viață și m-a învățat numai de bine, se destăinuie Gelu, am putut comite o asemenea mîrșăvie“.

„Nu-mi pot explica cum eu, medita cu amărăciune mama, care trebuia să intervin cu hotărîre pentru a salva viața unui om, am dovedit atîta lașitate, contrazicînd printr-o faptă care s-a scurs într-un minut, toată educația care i-am dat-o fiului meu, vreme de 25 de ani“.

VICTOR BEDA

Serial Flacăra

10 minute (depinzînd de aglomerația ce-o prindeai), ci ne-am dus direct la locul de apel, pînă unde aveam și eu acces.

Aici era amenajată o mică pistă pentru menținerea încălzirii, dar noi hotărîsem să facem aici toată încălzirea, pentru a evita orice surpriză.

După 45 de minute, care au trecut ca un secol, în care rolul meu a fost de a o observa, fără ca ea să observe, de a o simți, fără ca ea să simtă, de a exprima optimismul și încrederea, de care avea atîta nevoie în acele momente și de a mă afla acolo, lîngă ea, gata pentru orice sfat sau intervenție, am dat drumul la încălzire.

Venise, parcă prea repede acum, clipa mult visată, dar și temută, „Examenul Suprem“, nu în fața unui profesor, ci a 100 000 oameni prezenți pe stadion și, cel mai important, a altor 22 de milioane de români, care așteptau de la delegația noastră de cît mai multe ori ridicarea tricolorului pe cel mai înalt catarg!

Odată cu începutul încălzirii, am simțit-o că s-a descătușat — zarurile fuseseră aruncate. Și, sigură de sine, neinteresînd-o de nimeni și nimic, își continua solitară alergarea, atentă doar la reacțiile organismului. Din cînd în cînd, cînd trecea pe lîngă mine, îmi făcea semn că totul e-n ordine.

Cu 30 de minute înaintea startului, toate cele 12 finaliste ale probei de 3 000 m au fost conduse într-o cameră specială, de unde nu se mai putea ieși decît pentru start.

Rolul meu se terminase. Totul, acum, depindea de ea. De felul cum va ști să aplice sfaturile mele tactice, de felul cum va ști să-și întrebuințeze calitățile ei fizice, perfecționate în zeci și sute de ore de antrenament, în mii și zeci de mii de ore, în 18 ani de așteptare!...

În drum spre locul rezervat antrenorilor, mă gîndeam: Va rezista!? Era a treia zi de curse consecutive, cu rezultate dintre cele mai bune, la una chiar cu record olimpic!

Era singura care lua startul la cele două probe, 1 500 m și 3 000 m, care, datorită repartizării lor în program nu ofereau nici o zi de odihnă! De aceea, sau poate tocmai de aceea, Mary Decker, campioana mondială a acestor probe, nu se înscrisese la amîndouă, preferind numai 3 000 m.

Cursa a început, după cum și dumneavoastră vă aduceți aminte, într-un vacarm de nedescris, tribunele scandînd-o continuu pe Decker.

Turele trec una după alta, iar la cel de al cincilea, după ce s-a ieșit din prima turnantă, stupoare, Mary Decker cade cînd voia s-o depășească, prin stînga!, pe Budd, care era foarte aproape de bordura interioară, lăsînd deci foarte puțin loc (ducru nepermis de regulament).

Deși în căderea ei Mary Decker o atinge cu cuiele și pe Maricica, aceasta știe să evite busculada și continuă cursa la fel de hotărîtă și sigură pe sine, terminînd cu un avans de peste 20 de metri, într-un sprint prelungit (300 m) și cu un nou record olimpic: 8:35,9.

În timpul premierii, cînd tricolorul se înalță pe cel mai înalt catarg și în timp ce crainicul anunță „Doamnelor și domnilor, vă rog să vă ridicați pentru a asculta Imnul României“..., mă gîndeam că Maricica este singura atletă din lume care în același an și în decurs de cîteva luni cucerește un titlu mondial (în martie la East Rutheford) și un titlu olimpic (în august la Los Angeles), precum și medalia de bronz la 1 500 m, tot aici, la Los Angeles.

Sigur, bucuria a fost imensă, nu se poate exprima în cuvinte, dar parcă și mai intens o trăim acum (departe de emoțiile marilor concursuri) cînd scriem aceste rînduri și recitim ecouri ale presei străine, articole ale ziariștilor noștri sau cuvintele unor alte participante la această finală dramatică:

— Agenția „Reuter“ : „Maricica Puică din România e splendidă atletă cu părul blond, a cucerit gloria olimpică la Los Angeles!“.

— Un publicist american, care numai cu ocazia Jocurilor a colaborat și la rubrica sport, scria după cursă: „Păcat că spectatorilor le-a fost atrasă destul de mult atenția de accidentul lui Decker și nu au urmărit-o pe Puică în alergarea-i frumoasă și dezinvoltă. A primei campioane olimpice în proba de 3 000 m fete“.

— Articolul lui Geo Raețchi, din „Sportul“, intitulat „Tinerețe fără bătrînețe“, în care se notează printre altele: „La 34 de ani, Maricica Puică cîștigă bătălii cu timpul, cîștigă lauri olimpici, întrece atlete care abia se năsteau cînd ea începuse lunga-i alergare, pentru care nici un sacrificiu nu a fost prea mare, întru împlinirea celui mai de preț vis de sportiv-model. Superbă izbîndă!“

— Aurora Chuna, Portugalia, ocupanta locului VI și ulterior campioană mondială pe 10 000 m la Madrid: „Știam că ai să cîștigi, erai cea mai bună! S-a văzut din serii și ai demonstrat-o încă din martie, dar mai ales acum în finală!“

Grete Waitz, care nu a luat parte la cursa de 3 000 m, alergînd doar la maraton unde a ocupat locul doi, fiind întrebată înaintea cursei de șansele concurentelor, a răspuns: „Locul I se va decide între cele 3 campioane mondiale!“. Iucru în parte adeverit prin locurile I și II, ocupate în ordine de Maricica Puică și Wendy Sly.

ION PUICA

Continuare în numărul viitor

Comentariul săptămînii

Anul Internațional al Păcii

Organizația Națiunilor Unite a proclamat, după cum este cunoscut, 1986 drept „Anul Internațional al Păcii". Prin urmare, păşind în noul an, 1986, am intrat de fapt într-o perioadă calendaristică de 365 de zile în cuprinsul căreia acțiunile şi eforturile în favoarea dezarmării şi păcii, permanent necesare atita vreme cît în lume va persista pericolul unei noi conflagrații mondiale, vor dobîndi amploare, se vor intensifica, sub egida prestigioasei organizații mondiale. . .

Care ar putea fi direcțiile fundamentale ale acțiunilor din cadrul Anului Internațional al Păcii ? Evident, în primul rînd continuarea şi finalizarea, cu rezultatele dorite de întreaga lume, a acelor inițiative pozitive care au marcat anul 1985 pe plan internațional. Este vorba de întîlniri, convorbiri şi tratative între reprezentanții diferitelor țări, cu caracter bilateral sau multilateral, precum şi de lucrările unor foruri cum sînt conferințele de la Stockholm, Viena, Geneva. În al doilea rînd, în Anul Internațional al Păcii urmează să aibă loc şi alte acțiuni, unele planificate mai de mult, cum este reuniunea din toamnă de la Viena a statelor participante la Conferința pentru securitate şi cooperare în Europa, altele urmînd a fi inițiate de acum încolo. Pornind de la cerințele şi de la menirea Anului Internațional al Păcii, se înțelege de la sine că în centrul preocupărilor legate de acest an se va situa problema fundamentală a zilelor noastre — încetarea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, şi trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. Un rol important în această privință îl poate avea întîlnirea la cel mai înalt nivel sovieto-americană, convenită pentru anul curent. Firește, de la această întîlnire se aşteaptă mai mult, am spune chiar mult mai mult decît s-a realizat la reuniunea precedentă, din noiembrie 1985. Pentru că, deşi acest prim dialog dintre Mihail Gorbaciov şi Ronald Reagan a fost apreciat pozitiv, problemele fundamentale au rămas nerezolvate. Continuă cursa înarmărilor, inclusiv amplasarea rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa. Totodată, unele state din Europa occidentală au aderat la proiectul american Inițiativa de Apărare Strategică (aşa-numitul „război al stelelor"), ceea ce înseamnă, de fapt, continuarea militarizării Cosmosului, cu toate consecințele sale deosebit de grave.

Ținînd cont de aceste realități, România, președintele ei consideră că trebuie făcut totul pentru a se realiza înțelegeri şi acorduri corespunzătoare între Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii pentru oprirea producerii şi amplasării de noi arme nucleare, pentru trecerea reală la dezarmare. Avînd în vedere situația existentă, este imperios necesar ca toate statele, forțele înaintate de pretutindeni să conlucreze strîns în vederea opririi cursului periculos al evenimentelor spre confruntare şi război, în vederea trecerii la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, în scopul apărării dreptului popoarelor la existență, la o viață liberă şi demnă, la pace.

„Mai mult ca oricînd — spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu — este necesar să se intensifice lupta tuturor forțelor realiste şi progresiste, a tuturor popoarelor împotriva înarmărilor, a pericolului unui nou război mondial, al unui război nuclear, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor la existență, la viață, la libertate şi pace. În epoca noastră nu există problemă mai importantă decît aceea a înlăturării pericolului unui nou război mondial, al unei catastrofe nucleare, decît asigurarea păcii în lume".

Alături de dezarmare, pe agenda Anului Internațional al Păcii vor figura, se-nțelege, şi alte probleme de cea mai mare importanță pentru pacea lumii : securitatea europeană, lichidarea focarelor de încordare de pe glob, crearea de zone fără arme nucleare şi fără arme chimice ş.a. Legat de aceasta, un interes puternic în regiune şi în alte țări a stîrnit **Declarația-Apel** lansată de România şi Bulgaria, în care cele două țări se pronunță în modul cel mai hotărît împotriva armelor chimice, ca mijloc de distrugere în masă, adresează un apel solemn şefilor de stat şi de guvern din țările balcanice pentru unirea şi conjugarea eforturilor tuturor statelor din această regiune în vederea transformării Balcanilor într-o zonă fără armă chimică, propun începerea neîntîrziată de negocieri în vederea realizării unui acord între țările balcanice privind neexperimentarea, neobținerea şi nestocarea oricăror arme chimice pe teritoriul lor. După cum se menționează chiar în textul documentului, proclamarea Balcanilor ca zonă lipsită de arme chimice ar constitui un pas important pe calea eliberării întregii Europe de o categorie deosebit de periculoasă de arme, ar contribui la întărirea încrederii şi colaborării între țările şi popoarele din această regiune.

Intrucît 1986 debutează sub bune auspicii, datorită premiselor favorabile — despre care am scris în articolele precedente — create anul trecut, locuitorii Terrei speră ca Anul Internațional al Păcii să înregistreze, în sfîrşit, mult aşteptatele măsuri concrete menite să-i izbăvească de spectrul unui nou război mondial, să le readucă zîmbetul pe chipuri şi în inimi dragostea de viață.

ION D. GOIA ■

Fotoreportaj pe glob

De Anul Nou

...aproape o mie de săraci din New York au căpătat un prînz la Sheridan Center Hotel. Din păcate, Anul Nou, nu-i decît o singură dată la 365 de zile, iar numărul săracilor din orașele bogate nu-i nici el doar o singură mie.

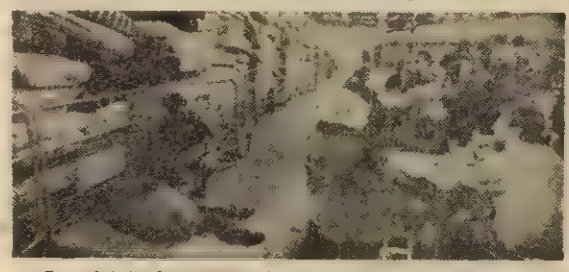

...O societate de caritate din Londra a oferit persoanelor lipsite de locuință adăpost şi mîncare, pe perioada sărbătorilor de iarnă într-un garaj părăsit. Din păcate sărbătorile de iarnă nu durează decît cîteva zile, iar numărul persoanelor lipsite de locuință e într-atît de mare că n-ar putea fi cuprins sub un acoperiş chiar dacă toate garajele ar fi destinate acestui gest filantropic.

Sub semnul speranței în găsirea unui mijloc de existență, pentru ei şi familiile lor, aşteptau, şi-n ultimele zile ale anului 1985, acești oameni din fața unui Birou de plasare a forței de muncă din Milano. O speranță, — un drept fundamental al omului — pentru zeci, sute de mii şi milioane de oameni din cele mai bogate țări ale lumii, aminată mereu, de la un an la altul, pentru la anul şi la mulți ani.

Roboții

Robotul. O mașinărie fixată în mintea noastră sub înfățişarea de armură medievală făcînd la comandă ce i se cere.

Filmele de science fiction sînt de vină. Ele au uniformizat pentru noi pămîntenii această creație, obligîndu-ne s-o păstrăm departe de noi, ca orice personaj insolit şi totodată incomod.

Timpurile s-au mai schimbat. Funcționează în S.U.A. 7 000 de roboți. În Europa 9 000. În Japonia 18 000. Şi noi ne-am mai schimbat optica. Considerăm robotul drept o componentă vitală a fabricii viitorului. Cu cît un robot operează mai asemănător omului cu atît considerăm mașina în cauză „mai robot". O combinație de inteligență electronică şi creație mecanică, lucrînd independent de om. Făpturi puse îndeosebi să preia munci periculoase pentru om. Progenituri care au şansa să ajungă înaintea noastră pe alte planete, dar comportîndu-se ca şi noi.

La IBM, robotul cu două brațe poate verifica 8 000 de conexiuni de fire într-un computer. Unul singur controlor i-ar trebui 100 de ore. Robotul comite operația în 5 ore.

Dotați cu senzori, roboții încep să vadă, să citească, să audă, să miroasă, să pipăie.

În decurs de zece ani, fabricile vor putea apela la serviciile roboților care gîndesc, în stare să perceapă schimbările în procesul de producție exact cînd au loc şi automat să facă ajustările de rigoare. Peste 20 de ani, oamenii se vor trezi cu roboții la domiciliu, care vor prelua fără să cricnească atribuții lăsate azi pe umerii bietelor gospodine.

Deocamdată, industria auto şi-a revendicat cu grabă primatul în a pune la treabă roboții. Producția de serie facilitează logodna robot-producție. S-au aşezat la rînd serviciile de împachetare. Se anunță zile bune, în această ordine de idei, pentru turnătorii, forje, vopsitorii, sudură prin arc şi în puncte, asamblare. De asemeni, în controlul de calitate.

Roboții se dovedesc ascultători şi gata să acționeze. La un spital californian se află în testare un exemplar pregătit pentru a colabora la efectuarea operațiilor pe creier.

Acum treaba cade în sarcina medicilor care în decurs de 5—6 ore caută să determine locul unde poate fi perforat craniul pentru extirparea tumorii. Un computer este pus să determine locul cu pricina comandînd robotul care va fixa tubul de intervenție la punct fix. La turnarea elicei pentru vapor lucrează de regulă 15—20 de persoane. Robotul a fost chemat şi pus să-şi arate utilitatea. Computerul face măsurători în timp ce robotul realizează operațiile de prelucrare mecanică, eliminîndu-se inconvenientele, pentru operatorul uman, de a lucra în zgomot şi praf.

Vom merge mai departe în comunicarea noastră cu robotul? Desigur. Îl vom pune să culeagă gunoiul, ne zic specialiştii, să culeagă fructe, să pregătească mîncare în autoservirile rapide, să toace carne, să tundă oile. Desigur, roboții cu ochi să vadă fructele, să le pipăie, să le adune fără a le atinge. El va trebui cu sau fără voie, să spele ferestrele, să măture. Dimineața, cînd plecăm la serviciu, robotul preia meniul mesei de prînz astfel ca la întoarcere să găsești ingredientele şi cele necesare. După ce totul este gătit, robotul prinde de veste şi spală vasele, face curat. El va avea grijă de copil cînd mămica este la slujbă. El va da semnalul în caz de incendiu. Şi mai ales nu are voie să doarmă.

Ne rămîn destule nouă, celorlalți. Să fim liniştiți. Cu cît de mai multă judecată este nevoie cu atît paşaportului robotic îi este interzisă valabilitatea. Cu cît munca ce trebuie făcută presupune variație şi creativitate.

Şi, peste toate, puterea de comunicare cu roboții înşişi.

NEAGU UDROIU ■

Julio Iglesias revine

Ce se mai întîmplă cu „idolul doamnelor de la o anumită virstă în sus", cum îl numea un cronicar de la „Time" pe marele cîntăreț care a readus muzica ușoară spaniolă în topurile internaționale ? După un turneu apreciat drept triumfal în S.U.A., Iglesias a dispărut. Dar, de această dată nu a mai fost vorba de o răpire ca în cazul tatălui său, care a suferit o asemenea teribilă aventură în urmă cu cîțiva ani. Nu, de această dată a fost vorba de altceva, deşi, se poate spune, de o gravitate similară. Ziariştii de la revista franceză „Paris Match" au reuşit să dea de urma celebrului interpret, cu destul de mare dificultate. Pentru că noua sa reşedință se afla undeva în Bahamas. Motivul retragerii cîntărețului atît de departe de civilizația care îl aclamă ? „O teribilă depresiune", după cum a declarat el însuşi ziariştilor parizieni. Pare de neconceput, dar acesta este adevărul : Iglesias nu este fericit. Deşi este atît de celebru la numai 42 de ani. Deşi are la activ nu mai puțin de 120 de milioane de discuri. „Am petrecut cele mai dificile şase luni din viața mea — declară el. Am luptat ca un nebun pentru a obține succesul mondial. Îl am dar se pare că prețul este prea mare". Şi în continuare, confesiunile lui Julio se mențin pe aceeaşi linie : „Am capotat. Abia am putut ieşi dintr-o îngrozitoare depresiune. Dacă nu aş fi avut voință şi spirit de disciplină, aş fi ajuns cu siguranță la spital".

Şi marele adulat, cel ce pare să se simtă atît de bine pe scenă în fața miilor, zecilor de mii şi chiar sutelor de mii de spectatori, mărturisește cu o sinceritate dezarmantă : „Sînt un tip plin de complexe, foarte neliniştit. Sînt considerat superficial. Am avut mult de suferit din această cauză, pentru că nu este adevărat". Mai mult chiar, cel ce pare întruchiparea îndrăgostitului romantic, afirmă că în viața lui nu există în prezent nici o femeie. „Am destul de furcă cu mine însumi. Cuceririle facile nu mă interesează", relevă el cu simplitate. Iar la insistențele ziariştilor care doreau să ştie care va fi următoarea lui „cucerire", Iglesias a spus : „Eu însumi". O veste bună deci pentru cei care îl îndrăgesc muzica : Julio revine printre noi !

ROMEO NĂDĂŞAN ■

ACCENTE IN LUME

R. Clayderman — pianist supralicitat ?

Puțini sînt cei care nu l-au văzut şi auzit la televizor sau ascultat la radio pe Richard Clayderman. Pe adevăratul său nume Philippe Pagès, el devine Richard Clayderman datorită producătorului său Paul de Senneville care consideră că este numele ce poate fi pronunțat cu uşurință pe toate meridianele globului, de la Beijing la New York. R. C. s-a născut la Romainville (Franța). El a început să cînte de timpuriu la pian. Mai puțin dotat pentru muzica clasică, el preferă să cînte cu diverse grupuri rock la balurile de simbătă seara. Devenit între timp acompaniator al lui Michel Jonasz, apoi al lui Thierry Le Luron, R.C. are marea şansă de a-l întîlni pe Paul de Senneville. După şase luni, interpretul „Baladei pentru Adeline" umple stadioane în Australia, cucereşte America, străbate în lung şi în lat Japonia. Primit cu răceală de critică, reprosîndu-i-se, printre altele, succesul dobîndit prea lesne, succes pe care nu-l au, uneori, nici marii virtuoşi, Richard Clayderman vinde în nouă ani 38 785 000 de discuri, iar calendarul său de concerte este complet pentru trei ani de-acum încolo. Ultimul său album se intitulează „Sonate".

Substanțe împotriva rechinilor

Cercetătorii Universității din Jerusalim, studiind un anumit tip de peşte denumit „şalele de Moise", au descoperit că acesta secretă un fel de „lapte" care conține un detergent puternic, paraxima, ce pune pe fugă rechinii.

Mai sînt şi excepții

Gerontologii au ajuns la concluzia că în secolul următor media de virstă ar putea creşte pînă la 100 de ani cu condiția să se respecte niște reguli elementare de igienă : multe exerciții, puțin alcool, puține grăsimi, puțin zahăr, fără tutun şi multă bună dispoziție. Iată că Shigeshiyo Izumi, născut în 1865, a ajuns la respectabila virstă de 120 de ani bînd în fiecare seară alcool, shochu, iar regimul său alimentar este „rezonabil" : multe legume prăjite în grăsime de porc (hrănit cu vegetale), puțină carne şi în mod sistematic peşte. Mai sînt şi excepții !

ELENA GRECESCU ■

CRISTIAN MIHĂILESCU ■

DE PESTE HOTARE

Bălțățești, un complex de medicină naturistă

Foarte mulți m-au întrebat „unde vin Bălțățeștii". Încep deci cu prezentările. Pe hartă, la 33 km de Piatra Neamț, la 12 de Tg. Neamț. Pînă la București — 375 km. Adăpostită în căusul colinelor domoale, stațiunea beneficiază de condițiile naturale oferite de acest tip de relief : altitudine 475 m, atmosferă dominată de calm, microclimat de cruțare, raport favorabil negativ al ionizării aerului puternic ozonat. Dinamica cromatică a pădurilor din zonă l-a inspirat pe Mihai Eminescu : în apropiere se află „codrii de aramă" și „pădurea de argint". În 1810 se împrejmuiesc vechile „fîntîni de slatină", se clădesc două barăci și se așază feredee. Savantul Petru Poni prezintă compoziția chimică și apele minerale clorură-sodice, sulfatate-calcice, iodurate, magneziene și bromurate atrag oaspeți din Rusia, Turcia, Franța, Italia. Doctorul Dimitrie Cantemir, strănepot al domnitorului cărturar, bursier al statului la Torino și Paris, cumpără în 1878 băile și pune priceperea și avutul său în slujba sănătății oamenilor. În 1883, dr. Konya, autor al analizelor izvorului principal de la Baden-Baden, constată că izvoarele de la Bălțățești „sînt cele mai bogate în săruri din toate apele omologate de pe continentul european". Începe să se fabrice sarea purgativă — Salis athermarum Baltitesciana, recomandată în locul preparatelor străine, artificiale și scumpe. Apele minerale de Bălțățești au fost încununate cu medalia de aur la expozițiile internaționale de la Paris (1901) și București (1903, 1906).

Semnele noului sînt prezente pretutindeni. Din 1970, stațiunea a fost reconstruită din temelii. Pavilioane cu 444 locuri pe serie în camere confortabile, tip garsonieră, cu încălzire centrală, modernul complex de tratament balneofizical și de medicină tradițională, bazinul de înot, sala de gimnastică, blocul alimentar, dotările pentru agrement satisfac exigențele sporite ale celor ce vin aici să-și caute sănătatea ● Se construiește un nou pavilion cu unități prestatoare de servicii la parter. ● Cura de teren pe ademenitoarele dealuri din jur, prin parcul stațiunii sau al localității, precum și excursiile organizate de O.J.T. completează tratamentul propriu-zis. ● Linia de cale ferată Tg. Neamț—Pașcani aflată în construcție va facilita ajungerea în stațiune. ● Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă Piatra Neamț, care administrează Băile Bălțățești, a primit în 1984 Ordinul Muncii clasa I. ● Aplicînd principiul autogospodăririi, întreprinderea dispune la Bălțățești și de o fermă proprie. ● Se organizează aici recreații de neuitat, precum și vacanțe pentru elevi. ● O întrebare care-i frămîntă pe toți factorii care conlucrează pentru promovarea în continuare a stațiunii este legată de inexplicabila rezervă manifestată de cîțiva ani de către U.G.S.R., care nu contractează și nu pune în circulație bilete de tratament pentru Bălțățești, deși se fac în fiecare an oferte ferme. ● Legat de viitorul Băilor Bălțățești, s-a propus în cadrul simpozionului executarea de foraje pentru studierea posibilității captării unor ape magneziene, care la ora de față lipsesc în țara noastră și s-a demonstrat că există în subsolul de aici.

Toate acestea le-am aflat în prima zi a simpozionului jubiliar „Bălțățești — 175 ani de existență și activitate în slujba sănătății". O sărbătoare științifică în întregime, organizată de Consiliul popular județean Neamț, Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă, Direcția sanitară și Filiala Uniunii societăților de științe medicale. Întîlnirea a debutat cu o festivitate jubiliară. S-a subliniat că Bălțățeștii sînt o pagină importantă a istoriografiei medicale și balneologice românești. Și aici se poate constata că în anii socialismului și cu precădere în ultimele două decenii, de cînd la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, baza tehnico-materială a sănătății a sporit cantitativ ducînd la o creștere calitativ superioară.

În continuare, oaspeții au dăruit stațiunii sărbătorite din experiența lor. Au fost prezentate referate și comunicări din domeniile : istorie, arheologie, geologie, botanică, fizică, chimie, psihologie, balneofiziologie, neurologie, ginecologie, biologie, farmacie, acupunctură și medicină tradițională, chirurgie, biotehnologie, cercetare clinică.

S-au prezentat valoroase filme științifice care au ilustrat unele comunicări și au constituit prezențe prețioase ale unor medici.

■

— Doctore Dan Vlad Filimon, cum vă simțiți ?

— Mulțumirea este sentimentul ce mă stăpînește.

— Inițiatorii acestei reuniuni ?

— Ideea aparține medicilor din stațiune și a fost îmbrățișată cu entuziasm de ing. Dumitru Ștefan, directorul întreprinderii tutelare. Am fost însă sprijiniți realmente de forurile de partid și de stat județene și comunale, de Direcția Sanitară, de Uniunea Societăților de Științe Medicale filiala Neamț, de O.J.T., de mari întreprinderi din Piatra Neamț. Mulțumesc pe această cale tuturor pentru contribuțiile lor numeroase și eficiente la reușita manifestării. S-a demonstrat încă o dată că știința este ca iarba care crupe în locurile cele mai improprii. Dar dacă are condiții favorabile, atunci ea se dezvoltă minunat.

— Motivați-vă inițiativa.

— Prilejul a fost împlinirea a 175 de ani de existență și activitate în slujba sănătății a stațiunii balneare. Este necesar să știm de unde am plecat și încotro ne îndreptăm. Nu e numai o îndatorire patriotică de recunoștință pentru cei ce ne-au precedat, ci și o înregistrare a unor tezaure pentru a vedea cum putem să continuăm.

— De ce ați invitat specialiști din atît de diverse domenii ?

— Manifestarea științifică complexă este forma de activitate pe care o cred potrivită. Prezența biologilor, a fizicienilor, a unor profesori și cercetători din institutele universitare și din institutele de cercetare a relevat importanța unui tip de gîndire medicală în perspectiva oferită de interdisciplinaritate. Cea mai eficientă atitudine în slujba sănătății este aceea care are un cîmp de vedere cuprinzător, dătător de idei devansatoare, fără a fi diluat, iar științele de graniță constituie lianțul pe care o astfel de activitate trebuie să se bazeze. Nu se poate să nu amintim însă că științele de graniță prezintă pericolul diletantismului. În acest sens dascălul meu de la Tg. Mureș, conf. dr. Racosfalvy Zoltan, a făcut precizări de o valoare aparte, mai ales în practica medicală din stațiunile balneare. Înțelegerea profundă a unor determinanți cum sînt factorii ambientali, factorii biologici, factorii energetici a devenit definitorie în activitatea medicală născîndu-se ceea ce trebuie să fie specific unei arte — medicina — care va rămîne artă doar cu un solid fundament științific.

— Cum v-ați pregătit pentru sărbătoare ?

— Cu acest prilej s-au modernizat, îmbogățit și dotat toate cabinetele de proceduri terapeutice. Am primit un aparat Roentgen, un electrocardioscop și altele. S-a ornat holul central cu o frescă împunătoare și un panou plastic în tehnică mixtă datorate pictorului Gheorghe Diaconu. A fost modernizată și dotată baza de alimentație a stațiunii, cît și hotelul din pavilionul central. Renovările din baza de tratament o ridică la nivelul stațiunilor cu confort modern și de mare eficacitate. Colectivul de medici s-a îmbogățit cu încă doi tineri și pasionați colegi, soții Lenard. Ne străduim să realizăm la Bălțățești o complexă activitate profesională. În acest scop am diversificat gama de procedee terapeutice, în esență toate fiind de tip naturist, crescînd numărul lor de la 7 în 1970 la 24, pentru ca frontul de afecțiuni tratabile să fie cît mai complet. De asemenea, avem condițiile propice pentru a realiza o prestare medicală de tip activ în sensul că cei care în aparență sînt sănătoși să fie instruiți și avertizați cu mult înainte ca îmbolnăvirile posibile să apară. În lucrările prezentate de colegii de la Iași, în frunte cu dr. Vlad Bejan, s-au exprimat explicit metodele și perspectivele practicării unei astfel de activități medico-sanitare.

— Ce ați desprins pentru stațiunea Bălțățești ?

— Experiențele grupului de cercetători condus de dr. biolog Marioara Godeanu privind efectele în aparență misterioase asupra organismelor vii plasate în spațiul piramidelor ne vor ajuta să aplicăm și la noi în țara o terapie extrem de eficientă, confortabilă și ieftină pe de o parte, iar pe de altă parte constituie un teren în care studiile interdisciplinare cu siguranță vor extrage esențe noi în dorința de a înțelege complexitatea materiei vii. Această practică terapeutică este folosită în unele țări și este foarte accesibilă. Cred că într-un viitor apropiat la Bălțățești se va putea beneficia și de acest procedeu terapeutic care astăzi pare bizar, așa cum părea și acupunctura în urmă cu cîteva decenii. Sporind numărul de cadre medicale, pe lîngă notorietatea pe care acupunctura o conferă stațiunii Bălțățești, se va îmbogăți cu încă un cabinet cu 6 paturi, fapt care va permite a trata un număr mai mare de cazuri care solicită și necesită această formă de intervenție. Pentru a atinge și scopul de informare a cititorilor, voi pomeni și alte proceduri de tip naturist provenite din bogata experiență a medicinei tradiționale cum sînt masajele reflexogene zonale, automasajele hidrokinetice, keiraku shiatzu, tai kithuan — forme de intervenție similare masajului, dar care se aplică pe zone precis individualizate și cu tehnici riguros conduse. Amintesc că în stațiune se aplică tratamentul cu Boicil forte. Colaborarea cu laboratorul Plantavorel este o incidență de reușită pentru că ne pune la îndemînă o gamă diversificată de droguri pe bază de plante, iar apoi prin aceea că sperăm într-o colaborare în sensul sarcinii pe care o au de a dezvolta munca de cercetare pe acest tărîm. Medicamentele făcute la Plantavorel se găsesc în farmaciile stațiunii și noi le recomandăm. Dorim să realizăm tot în colaborare cu Plantavorel un extract injectabil din apa de Bălțățești, să repunem în circulație „sarea atermală" sub formă de plicuri cu conținutul unei doze pentru terapia bolilor digestive cronice și pentru irigații la domiciliu în tratamentul unor afecțiuni ginecologice. Folosim experimental o pomadă pe care sperăm s-o omologăm, pentru afecțiuni reumatice cronice și care se pare că are o eficacitate deosebită și în tratarea infecțiilor. Folosim plante medicinale pentru fitoaerosoli. Intenționăm să facem un studiu mult mai riguros care să permită tratarea cu ajutorul băilor de plante a altor diferite tulburări patologice. Colegul stomatolog Svеatoslav Iovanovici propune un studiu interdisciplinar în aplicarea unei teranii de tip complex în parodontopatii. Am acceptat propunerea colectivului condus de psihologul Viorel Paraschiv din Iași de a înființa un cabinet de psihoterapie de relaxare în complexul balneofizical. Vom strînge lucrările prezentate în prima zi într-o monografie ce va ilustra detaliat individualitatea și importanța Bălțățeștilor. De asemenea, dorim să publicăm separat comunicările științifice prezentate, lucrare care, în intenția tuturor autorilor, dorește să demonstreze că ne-am angajat conștient pe drumul studierii medicinei folosind metoda interdisciplinarității.

— Alte planuri ?

— Toți participanții au fost de acord ca anul 175 al stațiunii balneare Bălțățești să fie anul I al unor întîlniri științifice periodice, confruntările rămînînd finalmente examenele și reciclările obligatorii în evoluția profesională a oricărui medic. Este în lucru un bust al dr. Dimitrie Cantemir pe care dorim să-l dezvelim în curînd și am propus ca noul pavilion să-i poarte numele, ca un omagiu pe deplin meritat. Anul acesta, O.N.T. Carpați a propus contractarea a 50 de locuri pe serie pentru pacienți din străinătate, motiv pentru care pregătirile privind dotarea și activitatea în stațiunea noastră au luat o amploare specială pentru a ne dovedi nu numai ospitalitatea caracteristică, cît mai ales calitatea de terapeuți destoinici.

REGHINA VĂRVICI ■

o noapte de vis
REVELIONUL

...Copii înaintînd cu plugușorul belșugului, copii pocnind din bice de mătasă, colindători cu simbolice măști dansînd ca în sarabande, sorcove în care ard curcubee și vorbele de duh ale urării, așa începe, din vremuri imemoriale, revelionul la români. Copii, ei înșiși, fiind simbolul viitorului, al tinereții veșnice și al perenității. Ne facem daruri, ne împodobim și ne deschidem casele pentru urători și pentru oaspeți, de la marea casă a țării, de la sediul Comitetului Central al Partidului, la cea din urmă zidire de locuitor al pămîntului românesc. Ținem la tradițiile noastre, căci ele ne exprimă însăși ființa națională. Răspunzînd colindătorilor, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aducea în prim planul gîndirii noastre și cealaltă bună și străveche datină românească de a întîmpina un an nou întotdeauna cu bilanțul aceluia care se încheie. De a așeza urările deasupra edificiului a ceea ce am înfăptuit pe parcursul unui an, ca punct de plecare spre un alt urcuș. Astfel, în tradiționalul său mesaj de Anul Nou, președintele țării ne-a îndemnat să închinăm cupele de șampanie „cu satisfacția datoriei împlinite", căci am încheiat anul 1985 „cu rezultate însemnate în dezvoltarea economică și socială a patriei". Succese la care a pus umărul poporul întreg, succese posibile prin modul revoluționar și clarvăzător în care sînt conduse destinele patriei. Alba noapte de sărbătoare ne-a aflat astfel mai puternici cu un cincinal, cu un pas înainte în edificarea României moderne, ne-a aflat și mai cunoscuți în lume și mai respectați de toate popoarele pentru eforturile și voința noastră de pace pe Pămînt.

Anul 1986 ne-a aflat de veghe la țărmul liniștii noastre, hotărîți să urmăm îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu de a munci mai bine încă din prima zi a noului an, fiind un an cu totul deosebit pentru noi, anul-deschidere a unui nou cincinal, anul-deschidere spre o nouă treaptă în evoluția țării, de înscriere în rîndul țărilor mediu dezvoltate ale lumii. Primul an dintr-un cincinal al unei mari cuceriri istorice. Toți oamenii muncii din România sînt conștienți de uriașul astfel de urcuș spre care ne-am angajat cu tenacitate și mîndrie națională, așa cum ne-au relatat și colegii noștri aflați în noaptea-cumpănă dintre ani în numeroase din casele-cetăți ca martori oculari la petrecerea revelionului. Să le dăm cuvîntul.

La „23 August", masa nr. 52, „masa tineretului".
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Din marea rotondă a Pavilionului expozițional de la Casa Scînteii din Capitală, care a devenit o tradiție a revelionului tinerești, DORIN GHERGHINESCU transmite :

Este momentul în care ceasurile arată trecerea în noul an. Mai mult de 5 000 de tineri bucureșteni fruntași în producție fac primul pas în 1986 în ritm de dans, pe muzică de sărbătoare, la pavilionul central al Întreprinderii de Tîrguri și Expoziții din Piața Scînteii. Clipele de mare entuziasm se petrec în clinchet de cupe, în îmbrățișări, într-un uriaș tumult al bucuriei și încrederii în forțele proprii, în viitorul țării. Aici, sub uriașa cupolă care a adăpostit în toamnă o bună parte din expoziția realizărilor economiei naționale, tinerii autori ai multora dintre cerea întreprinderilor unde lucrează acum. Deciși să contribuie esențial la îndeplinirea programului de dezvoltare a țării în această perioadă, stabilit de partid sub îndrumarea secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tinerii muncitori din Capitală serbează revelionul 1986 ca pe o sărbătoare de deschidere a unui formidabil șantier al tineretului ce-l așteaptă să probeze întreaga lor capacitate de muncă, de creație, adînca dragoste de țară, întregul elan tineresc al vîrstei lor.

Au contribuit la fastul serii de neuitat, între altele, Ansamblul artistic al U.T.C., ansamblurile „Rapsodia" și „Ciocîrlia", precum și aproape toate teatrele din Capitală.

Aflat la Constanța, lîngă timpla mării, RĂZVAN BĂLBULESCU a înregistrat modul mai particular și mai deosebit în care și-au petrecut revelionul cei aflați la datorie, pe navele noastre comerciale, navigînd pe apele și oceanele lumii, oameni înregistrînd la o înaltă tensiune emoțională Mesajul de Anul Nou al secretarului general al partidului, care li se transmite la o altă oră decît cea a României, înregistrat pe bandă de magnetofon, odată cu telegramele și urările familiei. Cu toții, indiferent unde ne-am afla, sîntem o familie, o patrie, un popor. Citiți notațiile reporterului nostru.

...La ora 24 a ultimei nopți a anului 1985 stația de radio coastă Constanța, de unde transmitem aceste rînduri, recepționează printre altele că nava „Botoșani" de 55 000 tdw, în drum spre India, traversează o mare calmă, Marea Roșie, „Filioara", aflată în aceleași ape, dar avînd alte coordonate se îndreaptă spre Kuweit ; membrii echipajului care nu fac de cart, au parte de un revelion, aproape ca în familie. În schimb, oamenii de pe mineralierul „Brătulești" luptă de ore bune cu o furtună specifică Atlanticului, de gradul 6—7, ceea ce înseamnă un vînt de 90—100 km pe oră, totul petrecîndu-se cam prin dreptul insulelor Azore. Pe un astfel de vînt, echipajul nu-și mai vede capul de treburi iar de sărbătoarea Anului Nou își vor aduce aminte mai tîrziu ca de un lucru care putea să li se întîmple și lor și nu doar celor aflați cu picioarele pe pămînt.

Aici, în România, la stația de radio-coastă ținem legătura permanent cu navele aflate departe de țară, în marș sau în diferite porturi ale lumii, chiar acum la ora la care cu toții ne dorim un Nou An cu sănătate și bucurie. Viața marinarilor se măsoară nu numai cu ani ci și cu furtunile, ce vor face mai tîrziu deliciul nepoților, multe dintre sărbătorile vieții prinzîndu-i în larg sau în cine știe ce colț de lume.

Veire cu foc continuu, multe din navele noastre comerciale străbat chiar și acum, la cumpăna dintre ani apele mărilor și oceanelor lumii, peste 100 de echipaje aflîndu-se în misiune departe de Constanța, orașul unde. În noaptea de 31 decembrie 1985, cîteva mii de familii de marinari au avut parte de un revelion plin de nostalgii. Proba cea mai elocventă a dorului marinăresc este numărul imens de mesaje transmis dinspre nave și dinspre țărm prin stația unde ne aflăm — 15 000 de mesaje numai în cursul lunii decembrie — stație care în noaptea asta are, alături de cei plecați peste mări, echipa lui Dumitru Zărnescu, femei și bărbați, telegrafiști, radiotelegrafiști etc., care știu totul despre „Filioara" sau „Del" sau...

...De la bordul „Munteniei", ancorat într-un port din Golful Persic, Vasile Dincă îi transmite soției : „Ție, Cristinel și tuturor celor din casă „La mulți ani !", fără ca el să știe că un mesaj similar cu urări de bine, avea să-i ajungă din Constanța în orele următoare. Tot un Vasile îi transmite din Portul Sudan, de pe nava „Făgăraș", Eltdei Șandru și întregii familii „multă fericire și toate sărutările" pe care, de cînd a plecat, i le-a dat numai în somn. Mesajele transmise de aproape și totuși de departe — e vorba de platformele de foraj marin Prometeu sau Atlas — sînt la fel de omenești și de aceea emoționante pe cum o mărturisesc și cuvintele adresate Luminiței Chiorean : „un an fericit, cu multă dragoste, Doru".

La marea cantină a Întreprinderii „23 August"

Dacă în noaptea asta ca de primăvară (pentru că de iarnă nu poate fi vorba aici, la Constanța), Stația de radio-coastă nu are o clipă de răgaz, la fel se poate spune și despre bucătarii de pe navele cu care ținem legătura. Fiindcă, la fel ca pe uscat, la bord, personajul cel mai important este omul de a cărui pricepere și talent culinar depinde buna dispoziție a echipajului. Astfel, bucătarului Marin Călin, deși se află în Marea Roșie (cu nava „Dej"), plăcintele cu răvașe l-au ieșit aproape ca-n patrie,-iar sarmalele lui Dinciu Arghir (de pe „Filioara") au rupt inima tîrgului" pe o noapte caldă în care doar bradul de plastic împodobit din vreme amintește de sărbătorile de iarnă.

Tuturor, Dumitru Zărnescu și cei 11 colegi ai săi aflați de „cart" le urează sănătate, chiar dacă nu direct, ci numai prin grija cu care le supraveghează, de la distanță, existența.

DAN MUCENIC a avut ideea

Se zice pe aici că numai oamenii de frunte într-ale muncii știu cu adevărat să petrească. Dacă-i așa, înseamnă că la Căpilna am aflat prilejul trecerii dintr-un an în altul numai printre gospodari de prima mînă. Dovezi — îndestulatoarele caselor și fericirea lesne de citit pe fețele celor din jur. Și încă un lucru motivează încrederea în viitor a sătenilor ; numărul mare de tineri aflați la revelionul organizat la Căminul cultural, loc unde, pînă înspre zori, s-a cîntat și jucat — „țărănește și orășenește".

În dimineața primei zile a lui '86, de cum s-a luminat copiii au ieșit cu sorcova, găsind în jurul caselor oameni care porniseră deja truda noului an.

CORNEL NISTORESCU s-a oprit la curbura vajnicilor noștri Carpați, în localitatea Covasna, acolo unde trăiesc și muncesc laolaltă, ca frați ai aceluiași pămînt, români și maghiari. Și care au primit pentru dalba noapte, unde a nins cu nisori străbune, mii de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării, Covasna devenind, în ultimii ani, un epicentru al turismului românesc iar acum un mod de exprimare a revelionului 1986 la români.

Cu cîteva ore înainte de începerea revelionului, deasupra curburii Carpaților din zona fostelor Trei Scaune, cerul s-a închis și a început să cearnă o boare de zăpadă. Mai tîrziu, s-a întețit și în cele din urmă singurul lucru care lipsea la Covasna și Tîrgu Secuiesc a completat tabloul firesc de sfîrșit de an. Zeci de autocare venite chiar de pe litoral au asaltat spațiul acesta privilegiat, o geografie în care apa și aerul fac minuni asupra corpului omenesc. La Tîrgu Secuiesc, cei mai buni „pantalonari" din țară, după ce au încheiat conturile anului trecut și au pus la cale o parte din modelele anului acesta, s-au strîns în sala clubului în acordurile orchestrei sporii.

La Covasna, orașul celor o mie de izvoare (aici multe familii au în curte fîntîni și izvoare de apă minerală), au fost organizate zeci de revelioane. Al celor de la cooperativa „Textila" — producătorii celebrei stofe „Covasna", al lemnarilor de la Fabrica de prelucrare a lemnului, al pensionarilor din sectorul 6 al Capitalei, care au aici două vile liniștite, al cooperatorilor, care s-au strîns într-o vilă de o sută de locuri, al Cooperației meșteșugărești și, nu în cele din urmă, revelionul sindicatelor. Dacă turiștii veniți prin O.J.T. au ocupat cîteva hoteluri și au petrecut zile liniștite în aerul Covasnei, cei din Casa de odihnă și tratament a sindicatelor (de fapt, un hotel cu 520 de locuri) au venit la odihnă și tratament, anunțînd cu săptămîni și luni înainte că vor să aibă un loc rezervat la revelion. Și revelionul, pregătit cu grijă de directorul Casei, Eugen Caltza, și de responsabilul cantinei, Andrei Csomos, s-a bucurat de toate cele de cuviință și tradiționale : plugușorul copiilor din Voinești, muzică bună cu formația „Saniton", sarmale și tombolă, de glume și surprize. Și la mese s-au așezat oameni din toate colțurile țării, contabilul Vasile Decu din Constanța, aviatorul Costache Lupu din Caracal, maistrul Andrei Biro — cel care a lucrat acum 10 ani chiar la construirea hotelului —, familiile Sălăjan din Cluj-Napoca și Ratz din Covasna, români și maghiari, sărbătorind împreună despărțirea de un an și întîlnirea cu plinul de speranțe în 1986.

Pagină realizată de
CICI IORDACHE-ADAM ■

Ultimele zile ale anului trecut au prilejuit tradiționala întîlnire a copiilor cu îndrăgitul lor Moș Gerilă. Imaginea alăturată reprezintă o secvență a vizitei făcute de vestitul personaj la magazinul „Bucur-Obor" din Capitală. Din alaiul său au făcut parte, de astă dată, și cunoscuți artiști ai teatrelor bucureștene.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
2
VINERI
10 IANUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Bibliotecă județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Din inima poporului, cald și respectuos omagiu

ANIVERSAREA ZILEI DE NAȘTERE A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

din

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășei Elena Ceaușescu

paginile 2–3

Ritmul fiecărei zile de muncă, ritmul înalt al noului cincinal!

Am intrat în noul cincinal înflăcărați de gîndul ce anticipează împlinirea cutezătorului obiectiv al acestui răstimp al devenirii noastre : ridicarea României pe trepte cît mai înalte de dezvoltare. Această istorică prevedere adoptată la cel de-al XIII-lea Congres al partidului capătă în această primă lună, în aceste prime zile ale noului cincinal, „structura de rezistență" a lucidității și realismului care ne determină să înțelegem că bilanțul pe care-l vom face la sfîrșitul actualului cincinal depinde, în mod decisiv, de bilanțul pe care fiecare din noi îl face încă de pe acum la sfîrșitul fiecărei zile de muncă.

Răspunzînd chemărilor și îndemnurilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, toți oamenii muncii din patria noastră, întregul popor român au purces la amplă lucrare istorică a noului răstimp cu hotărîrea de a îndeplini și depăși prevederile fiecărei unități de timp, astfel incît întregul edificiu economico-social al acestui nou cincinal să aibă încă de la temelie cele mai sigure și mai ferme argumente ale înălțării sale. Revista noastră realizează și în acest număr o amplă radiografie a acestor eforturi noi pentru o țară nouă, a acestei lupte pentru comprimarea timpului și descătușarea energiilor creatoare ale poporului.

(paginile 4–5)

Cu repeziciune, anul care a început va adăuga noi repere de temeinicie și frumusețe cetății socialiste a Craiovei

Aniversarea zilei de naştere

SCRISOAREA
Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarăşei Elena Ceauşescu

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu,

Cu cele mai alese sentimente de stimă, respect şi preţuire, dorim ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naştere, să vă adresăm, din adîncul inimilor, calde felicitări şi urări de ani mulţi şi luminoşi, în deplină sănătate şi fericire, alături de mult iubitul şi stimatul conducător al partidului şi statului nostru, ctitorul strălucit al României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Ne este tuturor deosebit de plăcut ca, folosind acest moment aniversar, să vă aducem un fierbinte omagiu şi să vă exprimăm înalta apreciere pe care, împreună cu toţi comuniştii, cu întreaga naţiune, o dăm îndelungatei şi rodnicei dumneavoastră activităţi în mişcarea revoluţionară, în conducerea partidului şi statului, pentru binele şi fericirea poporului român, pentru edificarea cu succes a socialismului şi comunismului pe pămîntul scump al patriei, pentru progres social şi pace în lume.

În rîndurile întregului nostru partid şi popor este unanim recunoscută contribuţia dumneavoastră de înaltă competenţă şi răspundere comunistă — ca membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi prim vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, la elaborarea şi înfăptuirea în viaţă a măreţelor planuri şi programe de dezvoltare economico-socială a patriei, la perfecţionarea organizării şi conducerii societăţii, la progresul continuu al cercetării ştiinţifice şi aplicarea largă în producţie a rezultatelor acesteia, la înfăptuirea neabătută a Programului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Întreaga ţară preţuieşte în mod deosebit activitatea remarcabilă pe care o desfăşuraţi pe tărîmul ştiinţei şi tehnologiei, contribuţia de mare însemnătate pe care o aduceţi — ca eminent om de ştiinţă de renume mondial — la dezvoltarea şi înflorirea gîndirii ştiinţifice, a învăţămîntului şi culturii româneşti, la unirea şi organizarea forţelor din aceste importante sectoare de activitate în vederea asigurării progresului multilateral al patriei socialiste, a îmbogăţirii vieţii spirituale şi lărgirii orizontului de cunoaştere şi cultură al întregului popor. Valoroasa dumneavoastră operă — încununată cu înalte distincţii şi titluri ale unor prestigioase instituţii de ştiinţă, cultură şi învăţămînt din diferite ţări ale lumii — reprezintă, spre mîndria întregului nostru popor, o contribuţie de mare însemnătate la înflorirea ştiinţei şi culturii naţionale şi universale, un exemplu strălucit de dăruire revoluţionară, de profund ataşament faţă de cauza înfloririi României socialiste, a progresului şi civilizaţiei tuturor popoarelor.

Alegerea dumneavoastră ca preşedinte al Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţămîntului — într-un moment în care cercetarea ştiinţifică este chemată să aducă o importantă contribuţie la progresul multilateral al societăţii româneşti — constituie recunoaşterea unanimă a meritelor deosebite pe care le aveţi în dezvoltarea şi coordonarea acestor importante sectoare ale construcţiei socialiste din patria noastră, şi totodată, o garanţie că, sub conducerea şi îndrumarea dumneavoastră, activitatea, în aceste domenii va cunoaşte un şi mai mare avînt în viitor.

Slujind cu abnegaţie interesele ţării, ale poporului român, cauza socialismului pe pămîntul României, dumneavoastră, mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, v-aţi afirmat, totodată, ca promotor neobosit al celor mai nobile idealuri de înţelegere, colaborare şi pace între naţiuni, ca strălucit militant pentru apărarea dreptului fundamental al naţiunilor, al oamenilor — la viaţă, la existenţă liberă şi demnă, la independenţă şi suveranitate, la pace.

Împreună cu întregul popor, apreciem în mod deosebit aportul dumneavoastră la promovarea politicii de pace şi colaborare a partidului şi statului nostru, la întărirea prieteniei şi colaborării României cu toate ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În actualele împrejurări internaţionale, cînd pe plan mondial s-a ajuns la o încordare deosebită, cînd viaţa, libertatea şi independenţa popoarelor, liniştea şi pacea întregii lumi sînt tot mai grav puse în pericol, îndemnurile pe care dumneavoastră le adresaţi, ca om de ştiinţă, de a se face totul spre a se înlătura pericolul războiului, pentru ca ştiinţa şi tehnica să fie puse exclusiv în slujba păcii şi bunăstării popoarelor — şi nu a războiului şi distrugerii — găsesc un profund ecou în rîndurile oamenilor de ştiinţă şi cultură din patria noastră şi din întreaga lume.

În această zi aniversară, dorim să vă asigurăm, mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, de hotărîrea noastră neabătută de a urma minunatul exemplu pe care îl oferiţi comuniştilor şi întregului popor, de a acţiona cu abnegaţie, răspundere comunistă şi spirit revoluţionar pentru a înfăptui obiectivele istorice stabilite de Congresul al XIII-lea, orientările şi indicaţiile secretarului general al partidului, pentru a asigura trecerea României într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare, pentru afirmarea continuă a patriei noastre, liberă, suverană şi independentă în rîndul naţiunilor lumii.

Ne angajăm să militäm cu toate forţele pentru creşterea continuă a rolului conducător al partidului, pentru întărirea şi mai puternică a unităţii poporului în jurul gloriosului nostru partid comunist, al secretarului său general, să facem totul pentru înfăptuirea, pe pămîntul patriei, a măreţelor idealuri ale socialismului şi comunismului, pe care — alături de cei mai de seamă fii ai poporului român, eminent revoluţionar şi patriot înflăcărat, ilustră personalitate a lumii contemporane, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — le-aţi slujit şi le slujiţi cu nemărginit devotament, cu înaltă răspundere pentru împlinirea noului destin istoric al naţiunii noastre.

În aceste clipe de sărbătoare, dînd glas gîndurilor şi sentimentelor întregului partid, ale comuniştilor şi tuturor oamenilor muncii din România, vă dorim, din toată inima, ani mulţi şi fericiţi, noi şi noi succese în întreaga activitate pe care o desfăşuraţi, în conducerea partidului şi statului, pentru progresul şi bunăstarea poporului român, pentru înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Vă adresăm, din adîncul inimii, cu simţăminte de înalt respect şi afecţiune tovărăşească, tradiţionala urare

LA MULŢI ANI!

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

În Italia şi Grecia au apărut noi volume din opera ştiinţifică a tovarăşei Elena Ceauşescu

Înalta apreciere faţă de prodigioasa activitate ştiinţifică desfăşurată de academician doctor inginer Elena Ceauşescu, savant de renume mondial, interesul şi preţuirea deosebite manifestate peste hotare pentru marcanta contribuţie a eminentului om de ştiinţă român la progresul chimiei — în special în domenii de mare actualitate şi importanţă, cum este chimia polimerilor —, pentru aportul său la extinderea cunoaşterii ştiinţifice în general şi la utilizarea rezultatelor acesteia în interesul bunăstării popoarelor, al păcii au fost reafirmate cu prilejul unor importante evenimente editoriale : publicarea în Italia a volumului „Cercetări în domeniul chimiei şi tehnologiei polimerilor" şi în Grecia a lucrării „Cercetări în chimia şi tehnologia polimerilor", ambele făcînd parte din opera ştiinţifică a eminentului savant român Elena Ceauşescu.

Festivitatea prezentării volumului apărut în Italia s-a desfăşurat la Milano, sub auspiciile Societăţii Montedison, ale Societăţii de chimie italiană, ale Academiei Dei Lincei şi ale Asociaţiei de inginerie chimică din Milano. Participanţii la reuniune au adus un profund omagiu omului de ştiinţă de amplă recunoaştere internaţională, academician doctor inginer Elena Ceauşescu, adresîndu-i calde felicitări şi cele mai bune urări de succes în nobila activitate pe care o consacră progresului ştiinţei în folosul păcii şi bunăstării în lume, cu ocazia apropiatei aniversări a zilei de naştere, şi exprimînd totodată înalte aprecieri pentru ştiinţa românească, pentru bogatele sale tradiţii, pentru mesajul pe care aceasta îl promovează pe plan mondial, în scopul apropierii şi colaborării, al înţelegerii şi păcii între popoare. Cu deosebit interes a primit lucrarea presa din Italia. În cadrul rubricii sale ştiinţifice şi tehnice agenţia ANSA a dedicat un amplu comentariu, în care, printre altele, se relevă că „opera prezentată la Milano în traducere italiană ilustrează rezultatele cele mai semnificative din punct de vedere ştiinţific şi industrial obţinute de cercetătorii şcolii româneşti de chimie, condusă de academician doctor inginer Elena Ceauşescu, în domeniul cauciucului sintetic".

În Grecia, apariţia noului volum din opera tovarăşei Elena Ceauşescu a fost primită cu deosebit interes, iar aprecierile unor reprezentanţi de frunte ai vieţii ştiinţifice, sociale şi politice în legătură cu valoarea lucrării şi cu importanţa traducerii ei în limba greacă constituie o mărturie elocventă a înaltei preţuiri faţă de personalitatea eminentului om de ştiinţă român, a amplului prestigiu internaţional de care se bucură pretutindeni activitatea sa. Relevînd înalta preţuire şi interesul unanim faţă de remarcabilele realizări obţinute pe tărîmul ştiinţei de tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu, personalitate de seamă a vieţii ştiinţifice şi politice, apariţia în limba elenă a unui nou volum din opera sa a fost privită în Grecia ca un eveniment de primă importanţă. S-a apreciat că noua carte prezintă specialiştilor noi înfăptuiri în ansamblul unei opere ştiinţifice de mare valoare, o operă exemplară, care deschide ample perspective în domeniile de mare actualitate pe care le abordează, contribuind atît la intensificarea cooperării reciproc avantajoase dintre cele două ţări, cît şi la materializarea imperativului major al epocii actuale privind orientarea activităţii de cercetare exclusiv în folosul bunăstării, al progresului şi al păcii pe planeta noastră.

P. NICOARA ■

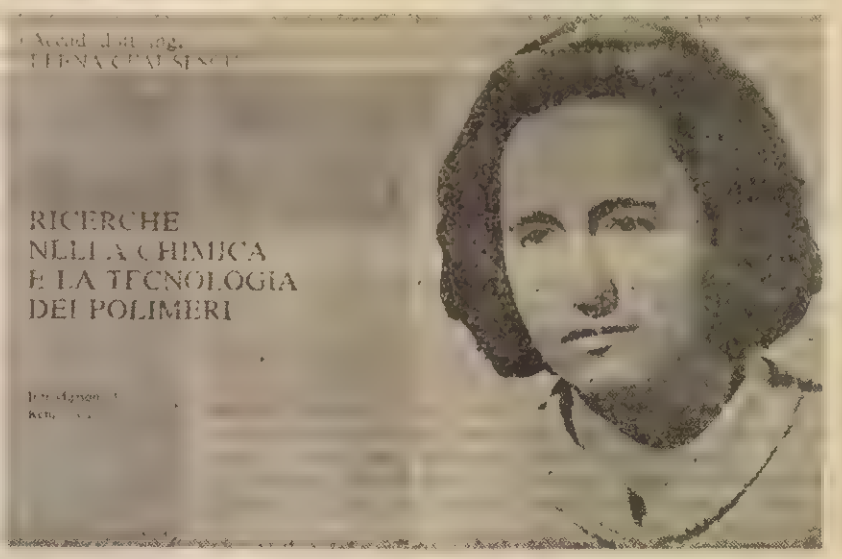

a tovarășei Elena Ceaușescu

Dragostea și prețuirea întregului popor

În cadrul unei solemnități care a avut loc marți la București, tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim-viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Științei și Învățământului, a fost sărbătorită cu ocazia zilei de naștere și a îndelungatei sale activități revoluționare.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la solemnitate au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai C.C. al P.C.R., membri ai Consiliului de Stat și ai Guvernului.

În acest cadru, tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost înmînată scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. de către tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România.

În cadrul solemnității, care a constituit o grăitoare dovadă a aprecierii deosebite pe care partidul și poporul nostru o dau fiicei națiunii, a fost omagiată activitatea neobosită pe care tovarășa Elena Ceaușescu o consacră, cu înaltă competență și spirit revoluționar, elaborării și înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și a statului nostru, dezvoltării economico-sociale a țării, înfloririi vieții materiale și spirituale a poporului nostru, afirmării tot mai puternice a României pe plan internațional. Au fost puse cu putere în evidență și cu acest prilej alesele gînduri și sentimente de prețuire și de stimă pe care toți oamenii muncii din patria noastră le poartă tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și al statului, strălucit om de știință, savant de renume mondial, pentru abnegația și dăruirea cu care se consacră, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, progresului neîntrerupt al României socialiste, pentru contribuția activă pe care a adus-o și o aduce la înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., a-mărețelor obiective ale Programului partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

În această zi de sărbătoare au fost evocate munca plină de abnegație pe care tovarășa Elena Ceaușescu o desfășoară pe tărîmul cercetării științifice, contribuția de mare însemnătate pe care o aduce la progresul științei și învățămîntului, la orientarea lor în direcțiile hotărîtoare pentru înfăptuirea cu succes a întregii opere de construcție socialistă, la introducerea și promovarea susținută, în toate domeniile vieții economice și sociale, a celor mai noi și valoroase realizări ale științei și tehnicii, la afirmarea științei românești pe plan național și mondial. De asemenea, a fost omagiată activitatea desfășurată de tovarășa Elena Ceaușescu pentru promovarea marilor ideaiuri de pace și colaborare ale României socialiste, pentru soluționarea pașnică a problemelor complexe cu care se confruntă în prezent omenirea, pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru cauza destinderii internaționale, a independenței și a suveranității popoarelor.

Tovarășii din conducerea partidului și statului prezenți la solemnitate, dînd glas sentimentelor de înaltă considerație, dragoste și prețuire ale întregului partid și ale întregului popor, au felicitat călduros pe tovarășa Elena Ceaușescu, adresîndu-i urări de viață îndelungată, multă sănătate și putere de muncă, pentru a obține noi realizări de prestigiu în înaltele misiuni ce i-au fost încredințate de partid, de popor, și a contribui, împreună cu întregul nostru partid, la făurirea noii orînduiri sociale, a civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României.

Profundă stimă și recunoștință

Pentru abnegația și dăruirea cu care se consacră progresului neîntrerupt al României socialiste, bunăstării și fericirii poporului român, triumfului colaborării și păcii în lume, folosirii cuceririlor științei numai în scopuri pașnice, alături de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul, întregul popor român aduc un cald omagiu personalității proeminente a tovarășei Elena Ceaușescu, exprimă sentimente de aleasă și înaltă cinstire pentru neobosita activitate pe care o depune în calitate de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de prim-viceprim-ministru al Guvernului, de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. În aceste zile, gîndurile și sentimentele tuturor cetățenilor României se îndreaptă către tovarășa Elena Ceaușescu cu dragoste și cu recunoștință. Aceste gînduri și sentimente sînt exprimate în numeroase mesaje, scrisori și telegrame de felicitare trimise de comitetele județene, municipale, orășenești și comunale de partid, de ministere, instituții centrale, organizații de masă și obștești, de colective de muncă din întreprinderi, instituții de cercetare și învățămînt, instituții și unități agricole, de personalități ale vieții politice, științifice și cultural-artistice de pe cuprinsul întregii țări. Semnatarii mesajelor, și prin ei toți cetățenii patriei, adresează tovarășei Elena Ceaușescu, cu prilejul aniversării zilei sale de naștere, care constituie o aleasă sărbătoare pentru întregul nostru popor, urări de sănătate și fericire, de viață lungă, încununată mereu de noi și tot mai mari succese în prestigioasa activitate pe care o dedică înfăptuirii neabătute a politicii partidului și statului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, împlinirii celor mai cutezătoare aspirații ale poporului nostru.

Prin conținutul lor, mesajele constituie un vibrant omagiu adus tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic, ilustru savant de largă recunoaștere internațională, pentru contribuția strălucită pe care a adus-o și o aduce la edificarea socialistă a țării, pentru lunga și îndelungata sa activitate revoluționară. În mesaje, în scrisori și telegrame se dă o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășa Elena Ceaușescu pentru înfăptuirea idealurilor scumpe de libertate, dreptate și independență ale poporului român, pentru construirea socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, pentru creșterea necontenită a prestigiului și a rolului României socialiste în lume. Este subliniată contribuția de mare valoare a tovarășei Elena Ceaușescu în sporirea întregului potențial al științei, al învățămîntului și al culturii, în afirmarea caracterului intensiv al dezvoltării și modernizării tuturor sectoarelor economiei naționale, prin promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile de activitate, pentru a asigura, pe această bază, o nouă calitate a muncii și a vieții întregului nostru popor. Autorii mesajelor evidențiază, de asemenea, eforturile depuse de tovarășa Elena Ceaușescu pentru triumful rațiunii, al cauzei nobile a colaborării și păcii, a dezarmării și destinderii, pentru ca marile cuceriri ale geniului uman să fie puse în slujba împlinirii multilaterale a personalității umane, a progresului general al întregii omeniri. Ei reafirmă hotărîrea comuniștilor, a întregului popor român ca, urmînd exemplul strălucit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, să facă totul pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor și obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DE DIMINEAȚĂ

Calitatea – emblemă pentru cinci ani

Calitatea vieții este chiar sensul ei. A trăi oricum intră deja în perimetrul subcivilizatului. Neavînd la îndemînă decît o singură viață nu ne poate fi indiferent cît și cum o trăim. Supraviețuirea nu ține de calitatea vieții, ci de biologie, căci dincolo de nevoile elementare, care țin de hrană, îmbrăcăminte și locuință, ca să existe, ca să-și împlinească un rost, ca să lase o urmă a trecerii sale, omul mai are nevoie de multe altele, dar de toate la un loc, la același nivel, de aceeași valoare. Calitatea vieții înseamnă și drumuri civilizate, și comunicație, și valorile spiritului uman la îndemîna fiecărui om și, prin extindere, la îndemîna unei națiuni și multe alte lucruri la care am aspirat chiar înainte de a cunoaște sensurile cuvîntului dezvoltare. Pe parcursul lungului drum de înfăptuire a celor necesare am îmbogățit mereu evantaiul de dorințe. Pentru prima dată în istoria noastră avem un program al calității. Calitatea vieții a devenit o stare cu tot mai multe înțelesuri. Așa cum ni se întîmplă fiecăruia cînd spunem că mai am nevoie de cutare lucru și pe urmă nu îmi mai trebuie nimic, la fel și societatea, pe măsură ce și-a apropiat țința, a depărtat-o prin stabilirea de noi țeluri, de limanuri și mai propice omului. De bună seamă, dezvoltarea unei societăți, multul sau puținul cîștigat de-a lungul anilor nu este nici cadoul primit la o sărbătoare, nici cumpărătura de preț făcută la un mare magazin planetar. Ea este rodul trudei, al eforturilor fiecărui om în parte, al tuturor în măsura în care au înțeles să-și reunească, să-și concentreze și sincronizeze eforturile.

La Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Vom pune în centrul atenției dezvoltarea intensivă a întregii activități din toate domeniile — industrie, agricultură și celelalte. Vom acționa cu toată hotărîrea pentru realizarea unei calități superioare a muncii și vieții poporului nostru".** De-a lungul etapelor parcurse, poporul nostru și-a stabilit generoase țeluri de viitor. Uneori ele au ținut de minimul necesar, ca mai tîrziu să țină de ambițiile celor curajoși. Dar pentru prima dată în istoria noastră, pe parcursul a cinci ani, ne-am propus un țel cum n-am avut niciodată : să ne îmbunătățim calitatea vieții, să ne preocupăm îndeaproape de tot ceea ce facem spre a da lucrurilor noastre, vieții noastre o dimensiune civilizatorie : calitatea. Căci sub raport economic, calitatea înseamnă aparate, produse, întreprinderi funcționînd la parametri maximi, înseamnă ritm de ceasornic în toate și produse valoroase în sine și valoroase în competiție cu cele produse de alții. A produce oricum ține de copilăria dezvoltării iar maturizarea economiei românești își arată multiplele semne în prestigiul cîștigat pe piața internațională. Dacă acest spor de calitate vizează în mod special exportul, el nu poate fi și nu trebuie să fie o preocupare izolată. Calitatea, emblema unui cincinal, este aerul necesar pentru toate sectoarele vieții sociale, ea devine un cuvînt de ordine pentru fiecare loc de muncă. Pentru un funcționar public calitatea înseamnă promptitudine, operativitate, corectitudine, inițiativă, și ea se repercutează fericit în timpul și în viața cetățeanului. Și calitatea pîinii ne interesează. Și calitatea pămîntului. Preocuparea tuturor lucrătorilor din agricultură de a da ogorului potențialul maxim, de a-l păstra nealterat pentru generațiile viitoare înseamnă nu numai o preocupare în sensul calității, ci îndeplinirea unei profunde datorii patriotice. La fel, valorificarea produselor pămîntului, creșterea animalelor au nevoie de o preocupare, de o sporire în sensul calității. Iar calitatea nu poate fi concepută în afara competenței, a organizării, a rigorii și efortului conștient. Ea nu este un produs întîmplător, ci o sinteză complexă a tuturor capacităților creatoare ale societății. La nivel individual, a te bate pentru calitatea vieții înseamnă a te respecta pe tine, a nu abdica de la normele elementare ale profesiei, ale spiritului revoluționar și, nu în cele din urmă, bătălia pentru calitate este în egală măsură și o formă a respectului pentru ceilalți, pentru întreaga societate românească. Nu poți pretinde produse de vîrf, calitate în tot ceea ce te înconjoară dacă tu, la rîndul tău, nu ai făcut totul pentru aceasta. Climatul de competiție, de valoare, de viață trăită în spațiul generos al valorilor materiale și spirituale generează posibilități multiple de afirmare a individului, a capacităților lui creatoare. Punctul de plecare al calității în toate domeniile are ca reper o sintagmă cunoscută. Ea se numește să-ți faci datoria. Iar acest cincinal cere fiecăruia în parte și tuturor reuniți în marea familie a societății, să ne facem datoria la un nivel superior, să dăm disciplinei sensul ei generos, să facem cale liberă noului, să primim inițiativa ca pe o formă de căutare a mai bunului și a mai binelui.

Cincinalul calității superioare, cinci ani în slujba unei idei generoase, trecută acum pe primul plan al vieții noastre, trebuie să însemne un salt calitativ în toate sectoarele vieții. Avem nevoie de calitate în producție și în organizarea activității pe marile platforme industriale, avem nevoie de calitate în cultură și în bunurile de consum, în agricultură și în turism, în construcții și în transporturi, în tot ceea ce înfăptuim. Calitatea vieții înseamnă o calitate a raporturilor interumane, a relațiilor de prietenie și colaborare, înseamnă, și iar nu în cele din urmă, calitatea asistenței sociale, a grijii față de om și o calitate a aerului pe care îl respirăm. Așezarea calității la rangul de cuvînt de ordine, la rangul de comandament a tot ceea ce întreprindem, realizăm și trăim înseamnă o revoluție în conștiință, în modul de a fi al fiecăruia. Iată de ce chemările președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să aibă în fiecare un ecou fertil, calitatea vieții, a tot ceea ce înfăptuim și trăim fiind aspirație și ideal, dorință de a fi a fiecărui cetățean al României.

CORNEL NISTORESCU ■

În Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Începem noul an 1986 — primul an al celui de-al 8-lea cincinal — cu un program cutezător și de mare perspectivă, care va asigura intrarea României într-o etapă nouă de dezvoltare, trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată". O cumpănă între ani, o cumpănă între două cincinale cutezătoare, cel de acum marcînd pentru România un impresionant salt calitativ. Tot președintele țării în Mesajul de Anul Nou ne adresa tuturor chemarea : „Să trecem cu toată hotărîrea, încă din prima zi de muncă a noului an, la realizarea acestor mărețe obiective, să acționăm cu întreaga noastră pricepere și energie pentru a asigura înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului, a programelor speciale pe care le avem în diferite domenii de activitate." Ca răspuns la această însuflețitoare chemare, iată, din toate sectoarele economiei naționale ne sosesc vești despre primele succese ale acestui cincinal, despre eforturile oamenilor muncii de a fi la înălțimea măreților țeluri. Produse realizate în termen, comenzi livrate în devans sînt numitorul comun al acestor zile. În ultima decadă a anului recent încheiat, zeci și zeci de întreprinderi au raportat încheierea planului înainte de termen și abordarea producției din acest an. Pentru cei harnici cincinalul a început încă de anul trecut și aceste zile îi găsește la datorie, sporind zestrea și raportînd realizarea de noi produse, de noi performanțe. În această perioadă colectivele de oameni ai muncii depun eforturi susținute, la capacitatea maximă, în vederea realizării și depășirii planului încă din primele decade. Un rol de seamă îl prezintă angajamentele colectivelor de oameni ai muncii, cele chemate să estimeze sursele și resursele existente, în vederea valorificării lor superioare și, în condițiile optime ale dotării materiale și ale potențialului uman existent, fiecare întreprindere, fiecare secție, fiecare loc de muncă să reprezinte un motor activ al realizării cifrelor de plan. Uniți în largul Front al Democrației și Unității Socialiste, oamenii muncii răspund prin fapte acestui imperativ esențial al economiei noastre : realizarea și depășirea planului înainte de termen. Grupăm sub acest generic relatările redactorilor noștri, martori ai prodigiosului efort creator, ai trudei împlinite încă din aceste prime zile de ianuarie, zilele unui nou cincinal în care lesne putem citi temeiul izbînzilor viitoare.

Lumină nouă, de Colibița

De sus, de pe coama barajului pentru a cărui ridicare au fost aduse și puse una lîngă alta milioane de pietre de toate mărimile, alcătuind un peisaj ciudat, aproape selenar, de acolo, de sus, se zărește un munte cu crestele roase, ca o gură știrbă Un munte care s-a mutat. Un munte care a fost așezat la temelia luminii de mîine. Alături de el — noul baraj, o lucrare unicat la nivel național și una din puținele lucrări de acest gen din Europa. Inginerul șef Titus Gorgoi vorbește despre această construcție cu aparentă lipsă de emoție și participare a celui care a mai spus de multe ori aceleași lucruri și știe, din această experiență de povestitor-tehnician, că și cifrele pot impresiona. Zice, așadar, că barajul are 90 de metri înălțime și va cuprinde, în final, 1 600 000 tone de arocament. Într-o primă etapă, s-a realizat etanșarea cu folie de polietilenă a blocurilor de piatră tasate, (după un proiect al ISPH București în colaborare cu TAGCH), urmînd ca de la cota 760 în sus toată masca definitivă să fie din beton asfaltic. Întregul proiect de execuție și toate utilajele necesare punerii în operă sînt, ține să sublinieze inginerul Gorgoi, în exclusivitate românești. Și tot ca o lucrare cu un caracter ceva mai special — a doua de acest gen în țară — este și excavarea, spre frontul amonte, cu o mașină de forat INBO 3,2, produsă de întreprinderile „1 Mai" Ploiești și „Unio" Satu Mare.

Lucrarea de la Colibița a fost începută în 1977 și urmează să producă lumină în acest an. Este una din explicațiile pentru care constructorii au început noul an într-un ritm care să devanseze planul de producție încă din acest ianuarie. Barajul, despre care am spus cîte ceva, lacul de acumulare cu un volum de 90 milioane metri cubi de apă, schimbările profunde aduse geografiei zonei, construirea unor spectaculoase drumuri de acces către o viitoare zonă turistică de o frumusețe care, chiar ieșită de sub zodia sălbăticiei, tulbură privirea — totul a însemnat trudă, speranță, competență și iarăși trudă.

Uzina electrică de la Colibița va avea o putere instalată de 22 MW, apa urmînd a străbate o aducțiune principală în lungime de 6,2 km. Există, în aceste zile de iarnă, cînd munca în aer liber e mai anevoioasă, cîteva locuri de muncă fierbinți : pe fronturile din subteran, pe cel de la aducțiune la priza barajului, la betoane, în amonte de priză, unde prefabricatele au și fost plecate pe mai bine de un kilometru, la frontul Șoimul și la cel de debușare.

În zare, din biroul plin de fum și de hîrtii cu situații al inginerului șef, culmile Călimanilor se zăresc albe ca încrederea în lumină, ca o necurmată sete de lumină. Aici, pe șantier, se vorbește despre oamenii cei mai harnici și pricepuți, se alcătuiesc clasamente, dar, oricum, lista e lungă, dar și rugămintea de a o transcrie în întregime e bine argumentată — e vorba, în fond, de numele unor oameni care merită cu adevărat să fie cunoscuți, oameni pentru care a fi erou înseamnă riumai și numai să participi, de opt ani, la finalizarea acestei mari lucrări, care a determinat schimbarea unei întregi regiuni, solicitînd bărbăție și tenacitate. Notăm, așadar : excavatoriștii din carieră Ion Sima și Roman Lăcătuș ; foreziștii Ion Burac și Dumitru Galben, din echipa condusă de subinginerul Constantin Iusep ; la baraj — sub îndrumarea șefului de punct de lucru Pavel Pleșea, se evidențiază buldozeriștii Mihai Verașciaghin și Mihai Burisup ; șoferii Ion Verașciaghin, Nicolae Vaiduș și Ion Ciucanu ; minerii conduși de subinginerul Petru Tripon ; muncitorii de pe frontul de lucru Șoimul de Jos, avîndu-l, ca șef de punct de lucru, pe maistrul principal Caron Wolfart și, ca șef de formație, pe Vasile Viman ; inginerul Radu Tulai și maistrul Eugen Țigancea (de la frontul INGO 3,2) ; maistrul George Gaftone, de la uzina electrică...

În noiembrie 1986, uzina electrică de la Colibița trebuie să dea sistemului energetic național primii kilowați. Constructorii sînt însă absolut siguri că, în ritmul de acum, uzina va fi gata mai devreme, și că lumina cea nouă, de Colibița, va pătrunde mult mai grabnic în casele sătenilor de pe Birgaie și din ținuturile învecinate. Semn că munca este alei, ca pretutindeni, suprema lumină a vieții.

DAN MUCENIC ■

Contracte onorate în devans

Uzinele Timpuri Noi din Capitală sînt o firmă recunoscută între producătorii mondiali de motoare și compresoare, iar faptul că încă din prima săptămînă a acestui an ieșeau pe poarta întreprinderii 61 de compresoare pentru locomotive cu destinația R.D.G. dovedește, cu prisosință, că produsele românești sînt solicitate pe piața externă și că această firmă, onorîndu-și contractele în devans, rămîne un ideal partener de comerț exterior.

ELENA GHERA ■

Orizonturi subterane

Douăzeci de ani a lucrat Tușan Ion la Exploatarea Minieră Leșul Ursului. Apoi, așa, dintr-o dată, poate ca să se apropie mai mult de casă, ei fiind din Gherla, de lîngă Cluj, s-a decis să se mute împreună cu familia la Exploatarea Minieră din Baia Borșa. Acum e mai aproape de locurile natale cu cîțiva munți. Sau, mai exact, cu cîteva subterane de munți. Pentru că în cei 23 de ani de muncă, el a lucrat numai în subteran. De-a dreptul curios e însă faptul că împreună cu șeful de brigadă Tușan Ion s-au mutat și cei trei mineri, șefi de schimb, Crihan Teodor, Pătruș Victor, Panțiru Dinu, deși aceștia erau toți trei din Moldova și trecînd munții, în Maramureș, s-au îndepărtat de locurile natale. Încercînd să-mi explic fenomenul, am descoperit că muncind ani în șir alături, în condițiile dificile ale oricărei exploatări subterane, se stabilește între oameni o solidaritate greu de înțeles din afară, de la suprafață, ei devin cu timpul un fel de rudenii de subteran, un fel de neamuri de abataje și orizonturi subterane ale căror relații umane sînt, la un moment dat, mai puternice chiar decît înrudirea de sînge. Așa că atunci cînd șeful de brigadă s-a decis să treacă pasul

CINCINALUL, DIN PRIMELE ZILE DE MUNCĂ

An nou, produse noi

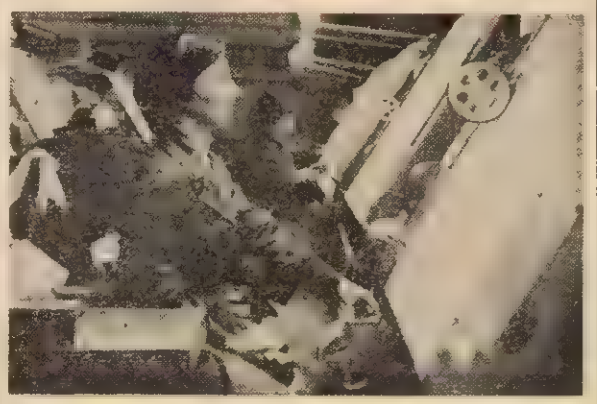

Încă din primele zile ale anului 1986, oamenii muncii de la Întreprinderea textilă „Dacia" din București au realizat o importantă producție în devans față de plan, creînd totodată o gamă de produse noi, prin valorificarea superioară a materiei prime. Produsele acestei întreprinderi, competitive în lume și solicitate de firme din R.D. Germană, S.U.A., Franța, U.R.S.S., Canada, R.S. Cehoslovacă, Italia etc., sînt pregătite pentru a fi livrate în termenele stabilite prin contracte. Fiecare zi este, iată, un pas concret pe calea autodepășirii, a bătăliei pentru o calitate superioară.

VICTOR RADULESCU ■

Prislop, el a făcut pasul acesta împreună cu familiile celor trei tovarăși ai săi de muncă în mod atît de firesc de parcă ar fi fost vorba de o singură, dar atît de puternică familie.

Tușan Ion lucrează, deci, în prezent la Exploatarea Minieră Gura Băii și are în preajma sa, ca șef de brigadă, 14 oameni. Mina Gura Băii e organizată în 2 sectoare de producție, 1 de investiție și 1 de electromecanică. Sectorul 1 de producție are 3 raioane. Fiecare raion are cîteva brigăzi. Tușan Ion este șeful uneia din cele 5 brigăzi ale raionului 3 din sectorul 1 al minei Gura Băii care este la rîndul ei doar una din cele cîteva mine ale Întreprinderii Miniere de la Baia Borșa. Am dat aceste detalii pentru a-l plasa pe șeful de brigadă la locul său exact în marele mecanism uman care treieră și cutreieră subsolurile unui munte, cernînd minereurile atît de diverse în desăvîrșita curățenie finală a metalelor neferoase.

Dincolo de această organizare administrativă, interiorul unui munte este gospodărit asemenea unui bloc cu mai multe etaje. Fiecare etaj al uriașului bloc al unui munte corespunde unui nivel numit, în termeni specifici mineritului, **orizont**, a cărui înălțime se măsoară de la n velul mării, abatajele fiind coridoarele, uneori labirintice, ale unui orizont, adevărate străzi subterane care n-au altă logică de înaintare într-o direcție sau alta decît vinarea filonului sau a unui minereu mai bogat în neferoase. Orizonturile se suprapatează din 30 în 30 de metri. Se extrage minereu de la orizontul 1320, 1350, 1380. Dacă la suprafață, elevii de clasa a III-a numesc **orizont** linia unde pămîntul se unește cu cerul, linia după care apune soarele —, în subteran, orizonturile ar putea fi considerate liniile de după care răsar aurul și argintul, cuprul și toate celelalte metale neferoase ale subsolului românesc.

În clipa în care dumneavoastră citiți aceste rînduri, în miezul unui munte din nordul României, șeful de brigadă Tușan Ion împreună cu cei 14 oameni ai săi lucrează la orizontul 1410. A muncit doi ani și jumătate la orizontul 1380 și n-a fost prea mulțumit. Acolo realiza planul doar în proporție de 100%. La orizontul 1410 unde s-a mutat în anul acesta, lucrurile merg mai bine : realizează planul în proporție de 110 pînă la 120%.

Un an din viața unui șef de brigadă înseamnă peste 300 de coboriri în adîncul pămîntului pînă la nivelul orizontului său subteran, peste 300 de întîlniri cu cei 14 oameni alături de care logia și preistoria pămîntului întunecat devine lumină, geodevin eficiență economică, civilizație și istorie. Din cînd în cînd cei 3 tampeliști ai brigăzii dau găuri pentru evantai. Mai întîi lasă un pilier de 5 m care se perforează și pe urmă se impușcă prin pușcături masive. O împușcătură masivă și deschiderea ei se numește în limbajul minerilor evantai. Am vrea ca în anul acesta să depășim planul cu 2 000 tone. Asta e una din dorințele noastre pentru acest prim an din cincinal. Nu e prea mult, întreb, față de doar cele 400 ale anului precedent. Nu e prea mult, mi se răspunde. Am zis 2 000 cunoscînd puterea brigăzii și a abatajului și văzînd rezultatele din aceste prime zile ale anului. Avem o brigadă foarte bună, ne înțelegem între noi, cîștigăm bine, de la 6 6500 la 7 500 lei pe lună.

Anul acesta am primit o instalație nouă de perforat la evantai, un MIS cu care un singur tampelist poate da, în 8 ore, 80 de m liniari de găuri. Pînă la 10 ianuarie trebuie să primim al doilea MIS ca să creească și mai mult productivitatea astfel încît să putem începe anul cu 3000 tone pe lună. Iar cînd ai oameni ca frații Timiș Ion și Gheorghe, vagonetari, Pantiru Sorin, feciorul șefului de schimb și toți ceilalți mineri calificați sau necalificați, călîți de duritatea tăcută a florilor de mină, posibilitatea devine oricînd realitate.

ION ZUBAȘCU ■

Un țăran din Maramureș ascultă ceasul pămîntului

E dimineață de iarnă. Asta zic calendarele. Iarna adevărată o așteaptă oamenii să le acopere semănăturile cu caldul strat rece al omătului. Dar uite, pe la noi nu-i așa. Plouă de trebuie să umbli numai în cisme de cauciuc, păpucii domnești se umflă cu apă ca buretele de șters tabla după o lecție cu multe formule matematice. Încă pe la noi, prin Maramureș, nu-i iarnă iar buletinul meteorologic este o știre care se ascultă cu sufletul la gură de țărani. Mai ales de ei.

„Bună dimineața" își zic deși e încă întuneric, și mai este mult pînă se luminează, dar ei zic „bună dimineața" semenilor cu care se întîlnesc. Dimineața țăranului este cu noaptea în cap, cum se zice, gospodăria lui se conduce după un alt orar, așa cum încă din primele zile ale anului orice țăran harnic se străduiește ca anul să fie bogat. Sînt ceasurile pămîntului, vechi, dar iată, că le trăim și noi, cu lucrătorii acestor ținuturi.

De data asta nu am ținut să ajung într-un sat maramureșean ci într-un oraș maramureșean unde țăranii există. Certificatul lor de a fi, verb tulburător !, este înscris pe ceea ce fac. Sigiliul lor este truda din noapte în noapte.

Nu am ținut să ajung într-un sat maramureșean, acum la cumpăna anilor, ci în municipiul Sighetu Marmației care are și el țăranii lui. Deci, iată-ne, pe strada Topliței nr. 89 din Sighetu Marmației, în gospodăria lui Gheorghe Pop, un loc liniștit, pierdut printre grădini de meri și pruni. Ca la țară.

Batem în poartă. Spun, batem, deoarece era cu mine și doctorul Coriolan Dragomir, medicul șef al circumscripției de control al alimentelor din municipiu, care știe bine această gospodărie. pe drum, în mașina care ne scotea din oraș spre cele două Rone, a ghicit adresa : omul stă acolo unde sînt multe clăi de fîn în grădină. Cînd plec cu trenul spre București, spune doctorul, mă uit cu drag la așezarea asta că aici trebuie să locuiască un om de ispravă.

Asta s-a văzut decum am intrat în ogradă. (Ocol, se spune pe la noi, îmi zice gospodarul !) Ocol îi zic și eu. Adică un loc rotund în care este așezată gospodăria. Și locul este bătut în pietre de rîu puse pe cant cu înclinație de scurgere. Vedem o casă, o casă de țară, un grajd, o colejnă, o fîntînă, da, neapărat o fîntînă, iar încolo un cîmp neted ca palma, cu multe clăi de fîn. (Doctorul Dragomir nu s-a înșelat în bănuială).

Prima intrare am făcut-o în grajd (nu în casă) deoarece spunem acum că Gheorghe Pop este un renumit crescător de animale din zonă. Vedem patru animale pe care nu stă apa. Adică frumoase. Omul crește animale de cînd a fost acasă, în satul Deseși, de pe Valea Marei. Venind în Sighetu Marmației, prin 1958, a venit ca țăran. De aceea s-a așezat în partea agricolă a orașului. Ca să fim drepți, aici nu e oraș numai prin cuprindere administrativă. Gheorghe Pop și-a ales un spațiu de respirație și trai ca la el acasă. Da, are buletin de oraș, dar actul de identitate stă în buzunar sau pe o policioară în casă, dar el a venit aici cu întreg sufletul lui de țăran. Iată, deci, în acest caz buletinul este un simplu act. Adresa lui se numește : Gheorghe Pop, unul din cei mai harnici gospodari din Maramureș. Și asta nu e puțin.

După ce și-a pus casa în rînd cu lumea (prin asta se înțelege întreaga gospodărie !) rîvna lui a fost să nu se despartă de animale. Asta a și făcut. Din anul 1965 a contractat cu statul tăuraș, juninci, și evident mult lapte. În fiecare an a predat statului un tăuraș și o junincă. Și nu orice fel de animale, ci de aleasă îngrijire. De elită. A primit pentru un tăuraș contractat și 40 000 lei dar mai jos de 22 000 lei nu a coborît. Deci socotiți !

El crede una și bună : „Trebuie să-ți curgă prin sînge dragostea de țarină, de animale. Eu așa cred".

Și pentru această credință el este invitat la expoziții-tîrg care se organizează în Sighetu Marmației de Stațiunea de cercetări și creștere a bovinelor. El vine aici cu munca lui, cu ceea ce știe din vechimea lui.

Ne spune un moment emoționant pentru el. Învățat la școala agriculturii, a dragostei de ce avem nevoie oricînd, îmbrăcat în cămașă albă, cu cheptar și cioreci cu ciop în cap, cum îi stă omului bine, în 1981 cînd expoziția-tîrg de la Sighetu Marmației a fost vizitată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, el Gheorghe Pop, l-a întîmpinat la poarta maramureșeană și l-a spus cuvinte de bun venit în acest loc al hărniciei.

Și în această toamnă gospodarul de pe strada Topliței nr. 89 din Sighetu Marmației a fost premiat la expoziția-tîrg de la Sighetu Marmației pentru că a obținut 7 000 l lapte în 305 zile de la o vacă în lactația a doua.

Deci, douăzeci de ani de mare gospodar. El își scrie biografia fără cuvinte alese ci cu fapte de preț. Ajutat de soția Maria, el scrie cu rotirea fiecărei dimineți adevărul despre starea de a fi țăran. Apa trece, pietrele rămîn ! Timpul trece, țăranii trebuie să rămînă în rostul lor cu datină și sărbători, cu muncă și horea lungă a neamului.

Timpul cît am stat în ocol, în mijlocul gospodăriei, ne-a putut convinge că acest om din Maramureș și-a construit totul cu folos, cu dragoste de țarină, după legile sufletului moștenit.

Acum, la începutul unui nou cincinal, în casa aceasta retrasă spre cîmpul cu clăi, puteam spune colinda gospodarului. După datina Maramureșului. Este un țăran care ascultă ceasul pămîntului.

GHEORGHE PIRJA ■

Școală pentru marinari

E o vreme rea, vînt nord-nord-est de forța 7—8 pe scara Beauforth, marea e de gradul 6—7 iar de pe nava aflată într-o situație precară ofițerul radiotelegrafist transmite un mesaj de primejdie.

Pe toată rețeaua căilor el de navigație, planeta întreagă ascultă cu respirația tăiată orice mesaj de primejdie, de oriunde ar veni el, cu singura condiție de a fi transmis corect. Și de fiecare dată se face tot ce este omenește posibil. Adică, uneori, imposibilul.

Așa cum ar urma să se întîmple și acum, după mesajul transmis de ofițerul radiotelegrafist, dacă totul n-ar fi, cum este din fericire, doar un simplu exercițiu, fiindcă și vremea rea și vîntul de forța 7—8 și marea de gradul 6—7 sînt doar elementele ce alcătuiesc cadrul de desfășurare a acestui exercițiu și nu ne aflăm, săltînd ca o coajă de nucă, pe spinarea nici unei mări clinoase și nici în puterea vreunui ocean răzvrătit ci pe-o stradă liniștită din Constanța, într-unul din laboratoarele Centrului de instruire și perfecționare a celor ce lucrează în marina noastră comercială.

Cîteva mii de cursanți trec în fiecare an prin laboratoarele acestui centru și la capătul unor cicluri de pregătire cu conținut și cu durate diferite, bineînțeles, în funcție de scopul propus, se dau examene dintre cele mai riguroase, fie pentru obținerea certificatului de marinar, fie pentru obținerea brevetului prin care unul ofițer i se atestă un grad superior pe scara ierarhică. Centrul dispune de aparatură modernă, de laboratoare și simulatoare ce fac posibilă pregătirea la un nivel superior, de incontestabilă calitate, a tuturor cursanților, iar experți-instructori precum Gheorghe Uzunov de la punctul central de comandă al unui compartiment-mașini sau Mircea Teodor de la laboratorul de segregare a mărfurilor periculoase sau Victor Cordea de la laboratorul de radiotelegrafie sînt sfătuitorii de nădejde și dascălii tuturor celor ce au ajuns să știe îndeajuns de bine meseria de navigator încît să fie convinși că ea nu e o meserie care se învață o dată pentru totdeauna. Instructorul Nicolae Popescu se numără printre cei ce întocmesc planurile de activitate ale centrului și e ușor să ne convingem că planurile acestea sînt cît se poate de bogate și că ele n-aveau cum să uite, bunăoară, nici desăvîrșirea cunoștințelor de limbi străine, în cadrul laboratorului fonic condus de profesoara Georgeta Albu, nici învățămintele ce pot fi desprinse dintr-o sumedenie de filme documentare pe care operatorul Adrian Covaci le face să ruleze în studioul de televiziune al centrului. Un film de zece minute, în limba engleză, color, prezintă aspecte de la parada velierelor din 4 iulie 1976, din S.U.A., unde a fost prezentat și bricul Mircea. O serie de filme avertizează asupra poluării mărilor și oceanelor. Altele, de strictă specialitate, înregistrate pe casete și avînd comentariul tot în limba engleză, se intitulează „Separator de ulei", „Radarul și folosirea lui", „Extinctor de incendiu", „Conducerea navei pe timp de noapte și zi". Titlurile citorva dintre filmele realizate în 1985 chiar de centrul din Constanța fiind „Utilajele portuare", „Mijloace de salvare pe mare", „Predarea cartului", „Manevra ancorei", „Preluarea pilotului", „Trecerea Bosforului". E bine ca oamenii noștri să știe cît mai multe, să fie bine instruiți, zice Nicolae Vâjiac, expert-instructor principal în probleme de navigație, fiindcă marinăria nu se învață, într-adevăr, o dată pentru totdeauna. Ea se învață mereu, toată viața, și cine nu ține pasul cu progresele ei se descalifică în cele din urmă. Iar adevărul acesta e mai limpede astăzi decît oricînd, pentru că a fi marinar pe o navă modernă e cu totul altceva decît însemna meseria de navigator pe o ambarcațiune cu pînze ori chiar cu motoare din vremuri mai vechi. Despre acele timpuri mai vechi vine vorba oricum dacă ținem să cunoaștem vreunul dintre marinarii aflați în preajma vîrstei de pensie. Cel pe care l-am cunoscut noi, la Constanța, în aceeași zi, numindu-se Manole Bulboacă.

În dreptul unei ferestre prin care răzbate țipătul răgușit al pescărușilor pînă aici, într-un apartament de pe strada Remus Opreanu, răsfoim un album, o parte din recolta de vreo 3 000 de fotografii pe care Manole Bulboacă a adunat-o într-o viață. Aici este el, cu mîinile-n șold, la Piramide, dincoace e la Luxor, acolo e comandantul Coteț în piața Trafalgar din Londra, aici e tot el printre porumbeii din piața San Marco, la Veneția, ori în ricșă prin Indonezia, iar poza asta'laltă e din Ceylon, să vezi cum arată românul cățărat sus de tot, într-un cocotier, după nuci de cocos. Manole Bulboacă este constănțean și neam de marinari. Un frate al lui, Iosif, a fost timonier iar celălalt frate, Mircea, a fost motorist. Tatăl lor, Constantin, a fost tot timonier și a lucrat într-o vreme și cu vestitul comandant Gheorghe Bădescu de care își aduce aminte și el, cum adaugă, cu deosebit respect. Acest comandant, căruia i s-a ridicat un bust în portul Constanța, a navigat pînă la 74 de ani. El găsise niște greșeli în seria de logaritmi din Brown Almanac, un fel de ghid, o carte de căpătîi a tuturor marinarilor, și în anul următor s-au făcut corecturile necesare iar numele lui a fost trecut în cartea de aur a amiralității britanice. Experiența și rangul pe care știau să-l dea profesiei de marinar o pleiadă de comandanți printre ale căror nume oricînd vor fi de amintit și cele ale lui Liviu Neguț, George Popescu, Victor Velicicu, Constantin Coteț, s-au alăturat disciplinei moștenite de la Serviciul Maritim Român și aveau să-și dovedească însemnătatea mai ales atunci cînd, marinari fiind destui de mulți iar navele mai puține, după al doilea război mondial, ei trebuiau să se îmbarce pe rînd, prin rotație, pentru a reuși să-și întrețină cu toții familiile. Manole Bulboacă s-a înscris în sindicatul marinarilor prin '46, cînd abia venise din armată. Sindicatul se afla în clădirea unde e acum restaurantul „Pescarul", acolo veneau unii și spuneau că vom avea și nave mari, de 10 000—15 000 de tone, și unii marinari credeau, alții nu prea. Oricum, ar fi fost greu de întrevăzut atunci proporțiile pe care avea să le ia, după o vreme, flota noastră comercială. În istoria acestei flote, anul 1965 rămîne înscris cu litere de aur. Și e drept să luăm ca reper anul 1965 pentru că al IX-lea Congres, eveniment ce a însemnat alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și, mai tîrziu, a statului, a constituit o piatră de hotar în dezvoltarea flotei noastre. Din 1965 încoace, capacitatea flotei maritime comerciale românești a crescut de mai bine de 25 de ori. Și este de înțeles, astfel, că înființarea în urmă cu zece ani a Centrului de instruire și perfecționare de la Constanța a reprezentat o necesitate, mai ales dacă avem în vedere că flota noastră se alcătuiește din nave concepute și construite în viziunea modernă ce a făcut ca o navă să fie, astăzi, o adevărată uzină plutitoare, în ale cărei compartimente și-au făcut loc din plin elemente ale tehnicii de vîrf. Or, noi trebuia să avem și avem marinari pe măsura nu numai a dimensiunilor flotei noastre, ce va continua să se dezvolte substanțial în cincinalul care începe cu acest an, 1986, ci și pe măsura complexității tehnice a fiecărei nave. Chiar acesta fiind și rostul Centrului de instruire și perfecționare de la Constanța.

Pînă acum au fost atestați, în cadrul programelor acestui centru, mai bine de două treimi dintre marinarii noștri. Programele prevăd atestarea tuturor marinarilor din flota noastră comercială pînă în 1990. Dacă atestarea s-ar fi făcut ori s-ar face în străinătate, prețul ar fi de 5 000 de dolari pentru fiecare om, zice expertul-instructor Nicolae Vâjiac. Existența acestui centru la Constanța a făcut posibilă, adaugă el, o economie de 30 de milioane de dolari.

Pregătirea în acest fel a marinarilor fiind absolut necesară, se înțelege, pentru că flota noastră reprezintă o avuție națională de multe miliarde de lei iar această avuție trebuie să se afle pe mîini bune. Un calcul, oricît de sumar, ar arăta că fiecare marinar răspunde, la urma

DUMITRU ELIADE ■

Cu încredere, despre biogaz

S-a scris mult despre tot mai larga utilizare a biogazului, despre modul în care această sursă ieftină și eficientă de energie poate rezolva destule dintre problemele energetice ale mai micilor sau mai marilor gospodării țărănești, în special, locuri unde materia primă pentru producerea biogazului se găsește cu ușurință și în cantități mari. Un exemplu edificator pentru avantajele producerii și utilizării biogazului la nivel industrial am aflat la Întreprinderea de stat pentru producerea, creșterea și îngrășarea porcilor din localitatea bistrițeană Șieu Măgheruș.

Atît directorul unității, inginerul Titus Negruțiu, cît și dr. Ilie Tomșa, inginer șef, și economistul Mihai Pop, contabil-șef, ne-au vorbit pe larg despre avantajele instalației de biogaz de aici — cea mai mare din țară, în momentul de față, avînd două capacități a cîte 750 de metri cubi fiecare. După ce, chiar în ultima perioadă a lui 1985, a fost pus în funcțiune și al doilea grup de producere a biogazului, s-a ajuns ca instalațiile să funcționeze non stop, reușind să asigure condițiile unei încălziri corespunzătoare pentru toate grajdurile, care adăpostesc în jur de 30 000 capete de porcine.

Instalația de biogaz — îngrijită de numai patru mecanici, coordonați și îndrumați de subinginerul Radu Drăguș — reprezintă, incontestabil, o importantă reușită a I.S.C.I.P. Șieu Măgheruș, dovedind că încrederea în știință, în introducerea noului are — atunci cînd este dublată de competența celor ce preiau și pun în operă rezultatele cercetărilor — efecte benefice, mari economii de combustibil și energie, rezultate economice dintre cele mai bune. Se cuvine, așadar să vorbim și pe mai departe, cu încredere despre biogaz, dar mai ales să se acționeze, cu hotărîre, în această direcție.

D. M. ALEXANDRU ■

La umbra nucului bătrîn o discuție despre nucul cel tînăr

Nucul se cultivă de milenii în România.

Puțin în urmă, ocupa locul trei în ierarhia pomilor fructiferi, după prun și măr.

Miezul de nucă (Doamne, ce bun era în seara colindelor !) e un aliment complet : conține, aud și eu, substanțe grase (lipide), proteice (protide), hidrați de carbon (glucide), minerale alcătuite din calciu, fosfor, fier, potasiu, magneziu, sulf, zinc, sodiu, are un conținut bogat de vitamine A, B, C, E, P. Într-un kilogram de miez se ascund 7 286 calorii. Din miez se extrage un ulei care, grație poliacizilor grași nesaturați, limitează creșterea colesterolului. Uleiul ăsta se mai folosește în industria vopselelor, lacurilor, a cernelurilor poligrafice, săpunurilor de lux, în pictură.

Coaja verde conține vitamina C, frunzele, mugurii, rădăcinile și mai ales lemnul sînt tot atîtea resurse de materii prime pentru industrie.

Sînt, deci, destule motive să înțelegem de ce nucul a fost atît de lîngă inima românului, cîntat în doine, nemurit în colinde !

— Mai e și azi ? întreb un om care știe mult despre soarta nucului.

— Azi, zice doctorul inginer **Victor Vasilescu**, responsabilul Programului național al „Culturii speciilor nucifere", cercetător principal la Institutul de cercetare și producție pentru pomicultură Pitești-Mărăcineni, producția anuală de nuci e de 30—35 mii tone. Nu e prea mare. Pînă la primul război mondial, nucul era foarte răspîndit : în județele Gorj, Vîlcea, Argeș, Dîmbovița, Prahova, Bacău, Neamț, Iași, Suceava și Hunedoara nucul forma păduri întinse ! În 1928 România ocupa locul trei în lume la exportul nucilor în coajă ; în perioada interbelică livram anual, în Germania, Danemarca, Polonia, Cehoslovacia, Austria, chiar în Franța, țară mare producătoare de nuci, peste 100 mii tone de nuci.

— V-am pus o întrebare : dacă mai e dragoste pentru nuc ?

— Este, dacă ținem cont că din cei 4,5 milioane de nuci tineri și pe rod cît însumează patrimoniul nucifer al țării, 94 la sută din ei sînt cultivați în gospodăriile populației : în mod răzlet. Dar asta-i puțin !

— În general se cunosc cauzele diminuării numărului de nuci : defrișările irațională în perioada dintre cele două războaie mondiale ; gerurile puternice de prin anii '40 ; comasările unor unități agricole ; agrotehnica necorespunzătoare aplicată de unii cultivatori, neaplicarea unor tratamente fitosanitare obligatorii și or mai fi și altele. Nu asta consider că e important acum, ci ce faceți dvs., cercetătorii de la acest institut de profil, pentru a repune nucul, cum s-a mai scris, în drepturile sale ?

— E bine să recunoaștem, cred eu, că un bun număr de ani a existat o preocupare mai slabă pentru înmulțirea nucului : azi, în țară, nu avem o plantație în masiv pe rod, din material săditor altoit. Deși s-a scris mult despre nuc, abia în ultimul cincinal am pus la punct o tehnologie modernă de altoire a nucului.

— De ce tocmai acum ?

— Datorită unor particularități biologice, altoirea nucului e mult mai greoaie decît a altor specii : clima noastră (insuficiența de căldură și umiditate) nu permite altoirea nucului direct în cîmp, ca în Franța, de pildă. Atunci, am recurs la forțarea, în spații protejate, a materialului săditor : ca la vița de vie. Cu tehnologia amintită, elaborată de cercetători de la institut și de la Stațiunea pomicolă din Tîrgu Jiu, în ultimii cinci ani s-au produs 120 mii de nuci altoiți, din care 10 mii au fost livrați în Iugoslavia, iar 110 mii au fost folosiți la înființarea primelor plantații în masiv, în județele Gorj, Argeș, Bihor și Iași. În institutul nostru s-a inventat și fabricat chiar o mașină cu care, la masă, într-un singur schimb, se pot altoi 3 000 de puieți. Am generalizat această metodă la pepinierele principale din țară și obținem rezultate bune.

— Se prevedea o sarcină mai mare : de 635 mii nuci altoiți, în cincinalul care se încheie ; s-au realizat doar 120 mii bucăți ramuri — altoi. E vorba de o restanță cam mare : de ce ?

— Așa este : nu am avut înființate plantații-mamă, furnizoare de ramuri-altoi. Parțial s-a rezolvat problema : s-au înființat astfel de plantații-mamă, la institut și în stațiunile specializate. Vom mai avea, însă, greutăți chiar și în această campanie : față de un necesar de 50 mii de ramuri-altoi, nu se pot asigura decît cca. 20 mii. În viitor, însă, problema va fi, cred, rezolvată.

— Care sînt avantajele nucului altoit față de cel nealtoit ?

— Nucul produs direct din sămînță, intră pe rod la 16—18 ani de la plantare ; nucile ce se obțin sînt, datorită heterozigotismului, neuniforme, de obicei costelive. Nucul altoit, dimpotrivă, intră pe rod la 7—8 ani de la plantare, pomii au o talie mai mică, se poate spori densitatea pe unitate de suprafață, iar nucile obținute sînt omogene și de o calitate superioară.

— Cînd vor parcurge aceste rînduri, cititorii precis se vor întreba : „unde se vor fi găsind astfel de nuci ?"

— Am spus, abia s-au înființat primele plantații cu nuc altoit, în masiv, în județele amintite ; ele vor intra însă pe rod mai tîrziu, în 1987—1988.

— Dumneavoastră vorbești însă de calitatea lor ca și cînd le-ați fi avut în hambar. De unde știți că nucile pe care le vom recolta peste doi sau trei ani, vor fi atît de bune ? Vă întreb asta nu să vă sîcîi, ci pentru faptul că uneori, să nu zic de multe ori, una scrie la carte și alta oferă terenul !...

— Nucii au fost altoiți și prin altoire se transmit în totalitate caracterele soiurilor de care am vorbit. Biotipurile identificate de noi au aceste caracteristici. Trebuie să ținem cont și de „ce scrie la carte". Mai ales că aceste calități le-am constatat noi, în experiențe, și tot noi le-am scris în cărțile noi. Asta e știință !

— Apropos de biotipuri : ce sarcini ați avut, ce realizări aveți ?

— Încă din 1979, am organizat o amplă acțiune pentru identificarea unor biotipuri valoroase de nuc : cu concursul scolilor generale din aproape toate județele țării s-au strîns peste 30 mii probe de nuci, după o metodologie elaborată de institut, din care am selecționat 85 biotipuri, asupra cărora se fac observații și din care se recoltează ramuri-altoi. Din acestea, am identificat peste 60 noi biotipuri valoroase, care au fost introduse în culturi de concurs, în județele Bacău, Iași, Suceava, Argeș și Vrancea. Am omologat și 12 soiuri de nuc, primele soiuri autohtone, dintre care se evidențiază : Sarmis, Geoagiu 65, Jupinești, Susița și altele. Am identificat apoi biotipuri de nuc comun și nuc negru și am omologat primul port-altoi, la Stațiunea din Tîrgu Jiu.

— Dar plantații furnizoare de ramuri altoi aveți acum ?

— S-au înființat plantații-mamă în cinci centre din țară : Mărăcineni, Tîrgu Jiu, Focșani, Strejești, Geoagiu, cu soiuri de nuc din import și indigene.

— Se prevede, de asemenea, ca în anii '81—'85, să se înființeze și 21 ferme specializate — nucifere : cîte s-au înființat ?

— Nu s-au înființat : nu ni s-au asigurat amplasamentele, pe de o parte ; pe de altă parte, materialul săditor a fost insuficient. Nucii pentru fructe trebuie plantați pe terenuri mecanizabile, cu soluri ce au o textură ușoară, lutoasă, lutonisipoasă, cele mai bune soluri fiind cele de natură aluvionară, din zonele cuprinse între izotermele de 9 grade C și 11 grade C, la altitudini de 250—450 m.

— Credeți că numai procedînd astfel vom avea nuci ?

— Sînt convins că asigurarea producției necesare de nuci va fi posibilă numai astfel : prin înființarea, în funcție de port-altoiul folosit, a livezilor de tip intensiv și superintensiv, adică a fermelor specializate de nuc.

— Fermierii acceptă o astfel de idee ?

— Unii da, alții nu ; reținerea vine de la faptul că nucul ar intra mai tîrziu pe rod. Dar recuperarea investiției se poate urgenta : pînă la intrarea pe rod, pe intervalele dintre pomi se pot cultiva diferite plante agroalimentare, de talie mică : căpșuni, cartofi, fasole, chiar unii arbuști fructiferi — coacăz roșu și negru — cu durată de funcționalitate mai redusă. Ținînd cont că nucul altoit intră pe rod în 7—8 ani și că, în acest timp, putem cultiva alte plante, destul de rentabile, înțelegi,

„Azi, geografia e mai implicată ca oricînd în economie"

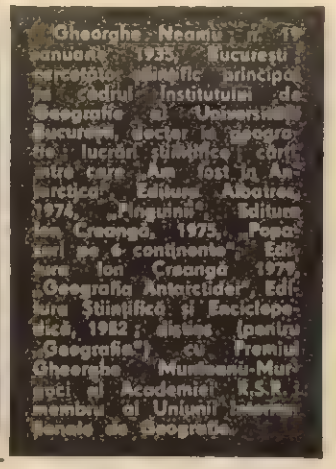

Gheorghe Neamu, n. 1 ianuarie 1935, București, specialist științific principal la Centrul de geografie al Universității București, doctor în geografie, autor a numeroase lucrări științifice, cărți și studii despre Antarctica: „Antarctica" (Editura Albatros, 1974), „Pinguinii" (Editura Ion Creangă, 1975), „Popasuri pe 6 continente" (Editura Ion Creangă, 1979), „Geografia Antarctidei" (Editura Științifică și Enciclopedică, 1982; distins (pentru „Geografia") cu Premiul „Gheorghe Munteanu-Murgoci" al Academiei R.S.R., membru al Uniunii Internaționale de Geografie.

— În ce ne aflăm, tovarășe Neamu ?

— În 4 ianuarie, de ce ?

— Nu vă spune nimic această dată ?

— 4 ianuarie, 4 ianuarie ? Nu-mi amintesc.

— Bine, să lăsăm. Cărți de vizită aveți ?

— Am.

— Ce scrie pe ele ?

— Ce să scrie, numele, adresa, telefonul. Nu înțeleg scopul întrebării.

— În locul dumneavoastră, eu aș fi adăugat „primul român care a fost în Antarctica" !

— Nu în Antarctica, unde Emil Racoviță a fost cel dintîi, ci în Antarctida.

— E vreo diferență ?

— Foarte mare. Antarctica definește întreaga zonă a cercului polar austral, în interiorul căreia Antarctida reprezintă continentul. Aproape 14 milioane de kilometri pătrați de pămînt ascunși sub un giulgiu de gheață gros, la țărm, de 400 de metri și, în unele locuri, chiar de 5 kilometri.

— Gheață, nu glumă !

— Cam 90 la sută, se estimează, din rezerva de apă dulce a Terrei. Dacă, prin absurd, toată această gheață s-ar topi, oceanul planetar ar crește cu o sută de metri și toate cîmpiile de azi ar deveni mări. Practic însă, un asemenea fenomen e exclus.

— Deci Racoviță n-a ajuns pe continent ?

— N-a ajuns, dar meritele lui de explorator sînt uriașe : a fost între primii 19 oameni care au iernat în zona antarctică, „Belgica" rătăcind 13 luni printre ghețurile Mării Bellingshausen. Din cei 19, s-au întors numai 17, dar moartea celor 2, ca și suferințele celorlalți, cum nota însuși Racoviță, n-au fost zadarnice, ele deschizînd drum către o zonă a planetei socotită inaccesibilă. Mi-a fost dat, aproape 80 de ani mai tîrziu, să refac o mare parte din traseul parcurs de Racoviță și să descopăr, la Muzeul de științe naturale din Punta Arenas, impresiile lui, notate în cartea de onoare. Un scris mărunt, nervos.

— Unde e Punta Arenas ?

— În Patagonia, în sudul Americii de Sud. Lîngă Țara de Foc, unde un alt român, inginerul Iuliu Popper, a întemeiat după 1888 o colonie și a dat cîtorva rîuri și cîtorva vîrfuri nume românești. Hărțile consemnează și azi Punta Sinaia, Punta Caraiman, Rio Urechea, Rio Lahovary, Urechea și Lahovary fiind vicepreședinții de atunci ai Societății Române de Geografie.

— Dumneavoastră, tovarășe Neamu, cînd ați pus piciorul în Antarctida ?

— În primele zile ale anului [illegible]

— Cu ce ocazie ? Aveați vreo treabă prin părțile locului ?

— Ca invitat al Institutului arctic și antarctic din Leningrad, am făcut parte dintr-o expediție științifică internațională, care a durat exact 182 de zile. Din noiembrie 1971 în aprilie 1972. Nava care ne-a dus și ne-a adus purta numele unui mare explorator, „Professor Vize".

— Ce tonaj avea ?

— Parcă 6 mii.

— Dar „Belgica" ?

— O, pe lîngă nava noastră, era o coajă de nucă, cu un deplasament doar de 258 de tone. E și motivul pentru care expediția lui Racoviță n-a coborît decît pînă la 73 de grade latitudine sudică.

— Dar dumneavoastră ?

— Am atins, la stația numită „Vostok", 78 de grade și 28 de minute, cel mai sudic punct la care a ajuns vreodată un român. Pînă la polul sud geografic mai erau doar 600 de kilometri.

— „Vostok" e însă polul frigului, nu ?

— Exact. Acolo s-a înregistrat, la 25 august 1960, cea mai scăzută temperatură de pe planetă, minus 88 de grade și 3 zecimi.

— Numai atît ? ! Parcă am citit undeva și de minus 93 ? !

— E o cifră găsibilă, din păcate, în mai toate manualele de geografie. M-am interesat și eu de unde e scoasă și mi s-a explicat că din calcule. M-am mirat pentru că știu bine că aparatura existentă în Antarctida, foarte modernă, e capabilă să înregistreze cu precizie. Nu e însă singura „licență" pe care le-aș reproșa-o autorilor de manuale.

— Adică ?

— Majoritatea lor ignoră Oceanul Înghețat de Sud, pe care îl consideră ca aparținînd Pacificului, Indianului sau Atlanticului ! Ei susțin că n-ar avea bazin propriu, dar nu-i așa, fiind bine marcat de insule. Ba mai mult, Oceanul Înghețat de Sud are legile lui proprii, care-l diferențiază net de oceanele în care mulți autori îl cuprind. Nu doar eu, care am mers 13 zile prin el, suportînd și un ciclon cumplit, ci și o mulțime de marinari români pot depune mărturie în acest sens. Oceanul Înghețat de Sud, vă rog să mă credeți, e o realitate. Rectificările se impun.

— De ce-i zice cum îi zice ?

— Pentru că e înghețat. Înaintam uneori și cu 900 de metri pe zi, deși nava noastră era ajutată să-și taie drum de două spărgătoare, „Navarin" și „Obi", cu cîte 18 mii de cai fiecare !

— Deci cine nu crede, să poftească să vadă, nu ? ! Să ne întoarcem. Cînd ați sosit acolo, ce temperatură era ?

— Fiind vară, nu era chiar frig.

— Îmi închipui ! Trebuie să fi fost doar minus 50 de grade !

— Poate chiar mai puțin, minus 45. Dar nu frigul reprezenta cel dintîi pericol, ci soarele.

— Soarele ? !

— Exact. Aerul fiind foarte pur, lipsit de vapori, de noxe de poluare etc, razele cad netulburate și, reflectate de gheață, îți pot arde fața în cîteva minute. Din acest motiv, ca și pentru învingerea lipsei de oxigen, portul măștii e obligatoriu.

— Am înțeles cum vă protejați fața, dar restul corpului ? Aveați șube ?

— Primisem, ca toți cei ai lți, un costum special, de explorator polar, varianta 2. Un costum de vară, mai lejer.

— Cît de lejer ?

— Cîntărea vreo 40 de kilograme. Cel de iarnă, varianta I, e mult mai greu.

— Aviz amatorilor : pînă și la polul frigului se ține cont de modă ! Într-un fel se îmbracă lumea vara și într-alt fel iarna !

— Costumele de iarnă seamănă cu cele ale cosmonauților.

— Altceva : pînă la minus cît poate rezista omul ?

— Fără mască, la minus 80 de grade, el ar muri la prima inspirație, instataneu.

— Ați trecut pe unde n-a mai fost nici un român, ați lăsat vreo urmă acolo ?

— Pe lîngă observațiile din jurnalul stației, am înfipt un țăruș și, pe el, am fixat o săgeată : „București 13 500 km". De scris, firește, a fost ușor, mai greu a fost pînă am reușit să procur lemnul, adevărat aur în imensitatea aceea de gheață.

— N-ați primit și o diplomă ?

— Nu se obișnuiește. Diplomă am primit numai la trecerea Ecuatorului.

— Iertați-mi ignoranța : era și vînt ?

— Stațiile de cercetare fiind plasate pe platourile înalte, vîntul bate fără întrerupere, iar la fiecare două, trei zile e o furtună strașnică. Atunci vîntul suflă cu 60 de metri pe secundă și, dacă te expui, riști să te ridice și, conținînd pentru o clipă, să te izbească de stînci sau de gheață.

— Sînt și stînci ?

— Uscatul propriu-zis reprezintă cam 4—5 la sută, dar el înseamnă mai mult vîrfuri de munți, care au izbutit să spargă crusta de gheață. Pămîntul pămînt e puțin, iar fișiile acelea se cheamă, ca și în deșert, oaze. În rest, cît vezi cu ochii, gheață, gheață și iar gheață.

— Să nu uit : 60 de metri pe secundă e mult ?

— În 1979, cînd a smuls acoperișurile caselor din sudul Banatului, coșava a suflat cu 30 de metri ! La 60 deci, e prăpăd.

— Totul e alb, nu ? N-a ajuns să vă obsedeze această culoare ?

— La întoarcerea acasă, ca să vă dau un exemplu, cîteva luni nu m-am putut atinge de brînză. Știți de ce ?

— Poate că nu vă place.

— Ba da, dar nu-i puteam suferi culoarea ! Și ca să mă apuc de scris, am avut nevoie de o perioadă de acomodare. Foile, albe și ele, îmi jucau în fața ochilor. Am reintrat însă repede în normal.

— Aproape 6 luni n-ați auzit o vorbă românească, da ?

— Ceva mai puțin pentru că, la Las Palmas, în Canare, am întîlnit nava „Ceahlăul", al cărei căpitan, Eugen Constantinescu, a avut amabilitatea să-mi împrumute cîteva cărți. Cînd mi se făcea dor, luam o carte și mă mai domoleam.

— Apropo de cărți : ați fost la Punta Arenas, unde Radu Tudoran localizează o parte din acțiunea romanului „Toate pînzele sus". Ați avut curiozitatea să-l verificați ?

— În carte e, desigur, și multă fantezie, dar m-am convins că plasarea geografică e, în general, corectă, fidelă. Probabil că Radu Tudoran a citit mult înainte de a se așterne la scris.

— Îmi spuneați că aveți în plan, chiar pentru anul în curs, o călătorie în Insulele Spitzberg, către polul nord. Să zicem că ea se va realiza și că n-ați putea lua decît o singură carte. Pentru care ați opta ?

— Îmi cereți imposibilul.

— E o meteahnă a mea, vă rog să mă înțelegeți.

— Cred c-aș alege „Terra" lui Simion Mehedinți, cartea de căpătîi a oricărui geograf român.

— De ce de căpătîi ?

— Pentru că ea inaugurează, practic, geografia noastră modernă, ca știință. Cu obiect și conținut bine precizate. Tot Simion Mehedinți e cel care a scos geografia de sub tutela filozofiei, înființînd, la Universitatea din București, prima catedră de specialitate. Marii geografi care l-au urmat, George Vîlsan, Constantin Brătescu, Vintilă Mihăilescu, Mihai David, Tiberiu Morariu, Ion Conea și alții, dar pășit pe urmele lui, devenind personalități recunoscute pe plan internațional, cu contribuții de referință.

— Cînd a apărut „Terra" ?

— În 1930.

— Să fi început totul atît de tîrziu ? Doar Dimitrie Cantemir a scris „Descriptio Moldaviae" în 1716 ?

— Mă refeream mai puțin la literatură și mai mult la geografie, ca știință, așezată pe baze riguroase, limpezi. Altfel, mulți dintre scriitorii noștri importanți au fost, implicit, și geografi, făcînd servicii acestei discipline.

— Vă gîndiți la Sadoveanu ?

— În primul rînd, pentru că lui îi datorez descoperirea celui mai frumos loc din țară.

— Anume ?

— Într-o vară, mai demult, am pornit pe urmele Vitoriei Lipan, căutînd să reconstitui geografia „Baltagului". Nu doar că m-am lămurit că geografia ascunsă în paginile cărții lui Sadoveanu e exactă, pînă la detaliu, dar am și găsit la Borca, pe malul Sabasei, afluent al Bistriței pe stînga, un loc de o frumusețe neasemuită.

— Judecînd după ce criteri ?

— Nu mă luați așa ! Sigur că o astfel de afirmație e subiectivă, dar vă invit să țineți cont că ea vine de la un geograf, adică de la un om care a bătut cu pasul toată țara.

— Mi-e teamă că exagerați !

— Cu nimic. Pentru „Geografia Văii Dunării românești", de pildă, am cartat kilometru cu kilometru, umblînd cu corturile și înregistrînd totul, pînă și copacii, pînă și pietrele ! Cînd eram mai tînăr, petreceam pe teren și jumătate din an, pe jos, pe cociauri. Meseria de geograf, dacă e bine făcută, nu poate fi despărțită de mersul pe jos. E ca și cum ai concepe chirurgia fără bisturiu !

— Tovarășe Neamu, ați scris o grămadă de cărți. Pentru una din ele, ați primit chiar un onorant premiu al Academiei R.S.R. Uite, asta vă întreb : pe care o iubiți cel mai tare ? Care vă e cea mai dragă ?

— Una care nu e a mea, ci la care am colaborat. Cel dintîi Tratat de geografia României, operă monumentală, din care institutul la care lucrez a și scos două volume, geografia fizică în 1983 și cea economică în 1984. E o legătură directă, gîndesc, între apariția acestei cărți și anii pe care îi trăim, cei mai fertili din istoria patriei.

— Aveți și o carte pentru copii intitulată „Pinguinii", așa-i ?

— Mi-am făcut, ca să zic așa, mina cu ea, după ce am studiat, în Antarctida, viața celor 20 de mii de pinguini din colonia „Haswell". Am și adus două piei, una de papuan, alta de antarctic, pe care specialiștii de la Muzeul „Antipa" le-au împăiat și expus. Dealtfel, de la un pinguin am și o amintire mai puțin plăcută : semnul acesta de pe buză.

— V-a mușcat unul ?

— De regulă, pinguinii sînt prietenoși, acceptă omul. Acela însă, pe care l-am luat în brațe pentru o poză, s-a speriat și m-a lovit cu ciocul. Cei din expediție s-au prăpădit de rîs, zicînd c-a fost o pinguină, care a încercat să mă sărute. Cît ești de urît, a glumit rolul ei în ce mai constă ? Greșesc sau ea doar o știință, cum s-o numesc?, de întreținere ?

— Comiteți o gravă eroare.

— Nu comit nici o eroare, doar întreb.

— E ca și cum l-ai imputa literaturii că folosește acum aceleași cuvinte ca și în urmă cu o sută de ani ? ! În prezent, ca să vă răspund cît mai concis, geografia e mai implicată ca oricînd în economie, contribuind decisiv la mai buna folosire a spațiului care ne înconjoară, la valorificarea lui logică și legică. Acest spațiu trebuie să ne dea cît mai mult și să dureze cît mai mult. Informațiile și datele pe care le oferă geografia, referitoare la climă, la precipitații, la sol etc. etc., sînt indispensabile societății. Se discută, să zicem, deschiderea unei stațiuni montane. Geografia e cea care dă verdictul : cît se poate încărca locul respectiv, cu oameni și cu dotări, pentru ca echilibrul să nu se rupă.

— Nu m-ați convins. Poate vă opriți la alt exemplu.

— Iată, între grandioasele proiecte ale Epocii Nicolae Ceaușescu, se numără și cel al amenajării Deltei Dunării. Institutul nostru are un contract cu Centrala „Delta Dunării", punîndu-i la dispoziție cercetări, date etc. care să conducă, în zona respectivă, la păstrarea echilibrului ecologic. Problema e delicată pentru că tulburarea acestui echilibru nu se manifestă totdeauna imediat. Consecințele pot apărea mai tîrziu, cînd poate fi, ca să recurg la un joc de cuvinte, prea tîrziu.

— Și mai concret ?

— Să luăm încintele care se îndiguiesc, pentru orez, pentru porumb, pentru alte culturi. De ce se îndiguiesc, se știe, pentru obținerea unor recolte cît mai mari. Dar cît, unde și cum, asta e treaba geografiei, pentru că, neregenerate de apa cu mîl, suprafețele respective pot claca după 2—3 ani de producție.

— Dar și după aceea, nu-i așa, omul poate interveni prin mijloace chimice.

— Poate, dar cu ce cheltuială ? Cum se spune, ar da pe mere ce-a luat pe pere !

— Clar. Ce credeți că e mai greu, să ajungi la polul frigului sau pe Everest ?

— Vă rog să nu confundați performanța sportivă, și ea lăudabilă, cu munca științifică. Ele sînt foarte diferite și doar ideea de echipă le apropie.

— Cum ?

— Nimeni, oricît ar fi de dotat, fizic și material, oricît ar fi de temerar, nu poate răzbate la polul frigului sau pe Everest de unul singur. Asta e o utopie. Normal ar fi, ca să revin la întrebare, să nu se compare una cu alta, dar dacă vreți, fie. În Antarctida e mai dur, dar se ajunge mai ușor, cu vaporul, cu avionul etc. Pentru cucerirea „acoperișului lumii" efortul trebuie să fie mai generos. Omul trebuie să lupte mai mult cu el însuși.

— Chiar nu vă spune nimic data de 4 ianuarie ?

— Nu, ce-ar trebui să-mi spună ?

— Cum se face că, deși ați fost pe-aproape, n-ați ținut să puneți piciorul și la polul sud ? ! În locul dumneavoastră, nu m-aș fi lăsat, zău așa, de cîte ori ajunge omul, într-o viață, la pol ? !

— Poate că n-ați înțeles : eu m-am dus să lucrez, nu să bat recorduri. Polul sud geografic, care era la o aruncătură de băț, nu aparține misiunii mele. Și-apoi, ca să vă liniștesc, acolo e mai ușor de trăit, altitudinea e mai coborîtă și marea mai aproape.

— N-ați simțit nevoia în nemărginirea aceea să scrieți o poezie, două ?

— Să scriu, nu, dar să recit, da. De cîteva ori m-am trezit rememorînd „Luceafărul" și „Nunta Zamfirei".

— Titlul unuia din volumele dumneavoastră sună „Popasuri pe 6 continente". Trei le-am depistat, Europa, Antarctida și America de Sud. Care sînt celelalte ?

— Cu prilejul aceleiași expediții, am poposit în Australia, la Perth, și în Africa, străbătînd o parte din Senegal. Separat, am fost în Asia, de mai multe ori, ultima dată în 1985.

— Vă mai lipsește America de Nord, da ?

— Observ, cu mulțumire, cîtă geografie știți !

— Atît de multă încît vă pot reaminti că azi, 4 ianuarie 1986, se împlinesc 14 ani de cînd primul și, pînă acum, singurul român, geograful Gheorghe Neamu, a pus piciorul pe pămîntul Antarctidei !

— Aveți dreptate ! Ce repede a trecut timpul !

OVIDIU IOANIȚOAIA

O carte zguduitoare despre un adevăr clar ca lumina zilei:

Nici o împilare n-a putut frînge dragostea de țară și de libertate a poporului român

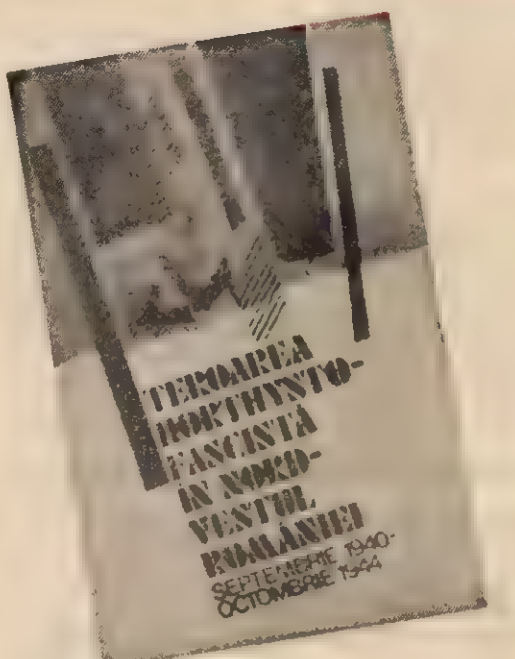

A apărut recent, în Editura Politică, o carte zguduitoare: **Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României, septembrie 1940 — octombrie 1944**, o carte pe care conștiința românească o aștepta de mult, deoarece adevărul nu poate fi ținut sub obroc, escamotat, falsificat.

Este o carte-document, în care cel mai adesea sînt lăsate faptele să vorbească despre cele petrecute în nord-vestul Transilvaniei în timpul ocupației horthyste. Coordonatorii lucrării sînt Mihai Fătu și Mircea Mușat, iar autorii Ion Ardeleanu, Gheorghe Bodea, Mihai Fătu, Oliver Lustig, Mircea Mușat, Ludovic Vajda; au mai colaborat: Vasile Arimia, Vasile Bobocescu, Ion Calafeteanu, Ladislau Fodor, Olimpiu Matichescu, Ion Pătroiu, Gheorghe Unc.

În **Introducere** autorii prezintă, în linii generale, evoluția istorică a poporului român, „popor statornic, plămădit unitar în vatra vechii Dacii" (p. VI), cu deosebire a românilor din Transilvania, care au avut de făcut față politicii expansioniste a regatului maghiar, apoi a monarhiei habsburgice. Sînt evocate principalele momente din lupta poporului nostru împotriva dominației străine, pentru făurirea statului său național unitar. Cu puterea de convingere a datelor statistice se argumentează ideea că românii au constituit întotdeauna majoritatea populației Transilvaniei, că ei au rămas statornic în vechea vatră strămoșească, că politica de desnaționalizare forțată promovată de guvernul de la Budapesta nu și-a putut atinge obiectivul. Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918, a fost rezultatul istoric obiectiv, expresia voinței plebiscitare a întregului nostru popor.

Cercurile conducătoare ale Ungariei, în frunte cu Horthy, au promovat o politică revizionistă, fiind alături de Hitler în acțiunile vizînd lichidarea sistemului tratatelor de pace de la Paris, dezmembrarea statelor naționale constituite în cursul anului 1918. Prin dictatul fascist de la Viena, din 30 august 1940, Ungaria a primit, din partea lui Hitler și Mussolini, o suprafață de 43 492 km² și o populație de 2 667 000 locuitori, din care mai bine de jumătate (50,2 la sută) erau români, 37,1 la sută maghiari și secui, iar restul era format din germani, evrei și alte naționalități.

Așa cum se subliniază în lucrare, „dictatul fascist de la Viena din august 1940 a constituit un atentat odios împotriva independenței și suveranității naționale, a integrității hotarelor României" (p. 1). Marile manifestații populare împotriva dictatului de la Viena, desfășurate pe întreg cuprinsul țării, s-au constituit în cea mai viguroasă ripostă pe care poporul român o dădea celor care-i amputaseră teritoriul național. Avînd asigurat sprijinul celor două mari puteri fasciste — Germania și Italia — armata și autoritățile de ocupație maghiare au început să cotropească teritoriul românesc obținut prin dictatul de la Viena, instaurînd un regim de cruntă teroare, îndreptat, în principal, împotriva populației române majoritare.

În continuare, autorii prezintă mecanismul politic și de stat prin care s-a instaurat și exercitat regimul de teroare horthystă în teritoriul de nord-vest al României. Se subliniază că „tot ce a existat mai reacționar, mai naționalist și mai sălbatic în organizarea politică și statală a regimului horthyst și-a dat mîna, s-a împletit și s-a unit într-un singur angrenaj politico-funcționăresc și militaro-polițienesc pentru a instaura și menține în nord-vestul României cotropite un regim de teroare împotriva românilor și a celorlalte populații asuprite" (p. 45). Cele trei principale organe de represiune ale regimului fascisto-horthyst — armata, poliția și jandarmeria — completate de un pălenjeniș de organizații naționalist-șovine, revizioniste, instituții militarizate sau paramilitare au acționat fără îndurare, nedîndu-se înapoi de la nimic, pentru a apăra și menține regimul de ocupație și a reduce la tăcere orice mișcare de rezistență.

Capitolele următoare ale lucrării analizează pe larg crimele comise de ocupanții horthyști de-a lungul celor peste patru ani de dominație în nord-vestul Transilvaniei. Sînt redate fapte de o cruzime înspăimîntătoare, pe care mintea omenească cu greu le poate concepe. Iată cîteva exemple, extrase din documentele citate în lucrare: În apropiere de satul Trăznea horthyștii au găsit cîțiva copii români păscînd vițele: „Fără nici o vorbă au fost toți împușcați și lăsați morți pe izlazul comunei" (p. 63). Ajunși în sat, „Românii sînt masacrați cu focuri de armă și mitralieră, străpunși cu săbiile și baionetele, iar casele atacate cu grenade și incendiate" (p. 63). Rezultatul masacrului de la Trăznea: 263 români (copii, femei, bărbați, tineri și bătrîni) morți și răniți (p. 66). Asemenea crime s-au repetat la Camăr, Cosmiciul de Sus, Ip, Păușa, Ciumărna, Șimleul Silvaniei, Mureșenii de Cîmpie, Huedin etc. Un document din 21 septembrie 1940 consemna că „după intrarea armatelor ungare de ocupație, în orașul Cluj s-au organizat numeroase bande de teroriști înarmate cu cuțite, securi, topoare, care au început să atace populația românească și să devasteze locuințele românilor. Românii care încercau să reziste erau „omorîți în bătăi, injunghiați cu cuțite și tăiați cu topoare" (p. 73). În comuna Mijlocenii Bîrgăului din județul Bistrița Năsăud „au fost arestați de horthyști mai mulți români și închiși într-o pivniță, într-o vreme, noaptea, au fost scoși afară să-și sape groapa, iar după miezul nopții au fost scoși cîte unul pe rînd așezați în fața gropii, unul ținea un felinar sus, iar doi trăgeau cu armele și victima cădea în groapă" (p. 99).

Concomitent cu asemenea barbarii, regimul fascisto-horthyst a aplicat o politică de stat, oficială, de alungare, expulzare, dislocare în masă a populației românești, ca mijloc premeditat pentru schimbarea forțată a raportului numeric dintre naționalități în favoarea maghiarilor. Lozincile oficiale, strigate pe stradă, fățiș, exaltat, erau: „Vrem patrie fără valahi!", „Horthy, Csáky, Teleki, toți valahii să se care!"; mai tîrziu a apărut și varianta: „Vrem Ardealul fără evrei!" Un ziar al vremii descria următoarea scenă: „Un lung tren de marfă a sosit în Turda, venind din Ardealul robit de Ungaria și aducînd peste o sută de familii de moți, din jurul Careilor și Sătmarului. Un adevărat tren al groazei, mizeriei și al nenorocirii. Bieții oameni nu erau numai despuiați de tot avutul lor agonisit în douăzeci de ani de muncă cinstită, ci autoritățile maghiare i-au încărcat în vagoane de vite, așa cum se găseau în momentul arestării lor, unii pe jumătate goi, flămînzi, bolnavi și însetați. În vagoane se aflau și doi morți, doi copii care au sucombat pe drum din cauza mizeriilor îndurate, căci de la locul de îmbarcare și pînă la granița românească au venit zile întregi, multe și friguroase, fără să li se permită a părăsi măcar pentru un moment vagoanele în care au fost încuiați. Aspectul ce-l ofereau acești nenorociți la sosirea în stația Turda era înfiorător, neimaginabil" (p. 113). Ca urmare a presiunilor, a torturilor fizice și morale, peste 500 000 de români au fost siliți să părăsească nord-vestul Transilvaniei și să se refugieze pe teritoriul României (p. 144).

Pentru asigurarea stăpînirii netulburate asupra teritoriului ocupat și a jefuirii bogățiilor solului și subsolului în interesul claselor dominante ungare, guvernul de la Budapesta, pe lîngă acțiunile teroriste săvîrșite cu o deosebită cruzime, a luat măsuri pentru diminuarea potențialului economic al populației românești. Referindu-se la acest aspect, gazeta „Ardealul", care apărea în România, scria la 20 aprilie 1941: „Refacerea cu orice preț a supremației economice ungare și pauperizarea cît mai rapidă a maselor românești este țelul principal urmărit de conducătorii ungari în Ardealul cedat" (p. 148). În acest scop au fost preluate întreprinderile economice deținute de români, a fost anulată reforma agrară din 1921, restituindu-se pămîntul moșierilor maghiari, s-au efectuat masive concedieri din rîndul muncitorilor români, precum și al altor salariați, au fost rechiziționate bunurile populației.

Între metodele de bază utilizate de horthyști împotriva românilor s-au aflat trimiterea în lagărele de internare, taberele și detașamentele de muncă forțată, precum și deportările. Încă de la intrarea trupelor maghiare în nord-vestul Transilvaniei s-au înființat lagăre speciale pentru români pe teritoriul Ungariei, apoi și în teritoriul ocupat; totalul celor arestați și internați s-a ridicat la 13 359 oameni (p. 177). Regimul din lagărele de internare era deosebit de brutal, inuman, sălbatic. Bătjocura, bătaia, înfometarea, dezumanizarea spirituală erau practicate cu un cinism greu de imaginat de către organele de represiune horthyste. Circa 70 000 de români au fost integrați în companii de muncă forțată (p. 183), mulți dintre ei fiind trimiși în Germania.

Cu deosebită ură s-au aruncat horthyștii împotriva mișcării comuniste și muncitorești, antifasciste și democratice. Încă de la 11 octombrie 1940 s-a trecut la întocmirea listelor cu comuniști (români, maghiari, evrei și de alte naționalități) pentru a fi internați în lagăre; apoi au fost organizate subunități speciale pentru urmărirea mișcării comuniste și muncitorești. În timpul cercetărilor organele represive horthyste au folosit cele mai bestiale metode. Unul din cei care au reușit să scape cu viață dintr-un asemenea lagăr avea să-și amintească: „Am trecut prin următoarele schingiuiri: bătăi pe tălpi, pe testicule, răsucirea mîinilor și tras pe ușa camerei de tortură, o simulare de execuție (eram pus la zid și patru jandarmi stăteau cu arma îndreptată spre mine), arderea degetelor cu trabuc, călcat cu picioarele" (p. 202).

După dictatul fascist de la Viena, desnaționalizarea populației românești din teritoriul cotropit a devenit o dominantă a politicii naționalist-șovine a trației români au fost trecuți ca fiind unguri. Românilor li s-a interzis să meargă în grupuri și să vorbească românește, iar portul românesc era interzis. Văzînd că biserica românească era nu numai o instituție confesională, ci și un bastion de rezistență a populației românești majoritare față de regimul de ocupație, horthyștii nu s-au dat în lături de la schingiuirea și omorîrea preoților, de la dărîmarea bisericilor.

Ocuparea Ungariei, la 19 martie 1944, de către armatele hitleriste a avut ca rezultat înăsprirea terorii în partea de nord-vest a Transilvaniei. La samavolniciile săvîrșite de soldați, polițiștii și jandarmii horthyști s-au adăugat fărădelegile hitleriștilor. La 29 martie 1944, Consiliul de Miniștri al Ungariei a adoptat măsuri vizînd aplicarea „soluției finale" în problema evreilor — adică exterminarea. Cîteva zile mai tîrziu, la 3 mai 1944, în toate orașele și satele din nord-vestul Transilvaniei a început arestarea evreilor și internarea lor în ghetouri, cei mai mulți fiind trimiși în lagărele de exterminare. Bilanțul aplicării „soluției finale" de către horthyști, susținuți și încurajați de naziști, este următorul: înainte de deportare, în mai 1944, pe teritoriul nord-vestului României cotropit prin dictatul de la Viena, trăiau 166 601 evrei; dintre aceștia 151 180 au fost deportați la Birkenau — Auschwitz iar 14 881 concentrați în detașamente de muncă forțată; au supraviețuit 15,5, adică aproximativ 25 000—26 000 (p. 265—266).

Concomitent cu deportările evreilor s-a desfășurat o nouă acțiune de ridicare cu forța a românilor, care au fost duși, în număr mare, la muncă în Germania și Ungaria, sau trimiși să execute diferite lucrări în spatele frontului. Unele sate românești au fost aproape depopulate, fiind transportați la muncă atît bărbații, cît și femeile și fetele de la 16 ani în sus. Numărul românilor trimiși la muncă în Germania, în cei patru ani de ocupație horthystă, se ridică la aproape 30 000 (p. 279).

Începînd cu data de 15 iunie 1944, pe întreg teritoriul Ardealului de nord; Gestapoul, trupele SS și trupele corpului IX Armată horthystă au declanșat o acțiune generală și unitară împotriva tuturor forțelor de rezistență antifascistă din această parte a țării. O adevărată vînătoare de oameni a fost organizată cu forțe armate, polițienești, jandarmerești, formațiuni paramilitare horthyste etc.

Aflînd de victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, de ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea ei la coaliția Națiunilor Unite, guvernul de la Budapesta a decis arestarea și întemnițarea tuturor elementelor românești suspecte. Execuțiile se țineau lanț. Între asasinatele în masă comise în acea perioadă se remarcă, prin cruzimea lui, cel săvîrșit în ziua de 14 octombrie 1944, la Moisei. Unicul supraviețuitor avea să-și amintească: „Au ordonat să ne culcăm cu toții la pămînt. Noi ne-am culcat cu toții pe scîndura podelei și ei au tras pe fereastră și pe ușă cu armele automate în noi, cam cinci minute. Apoi ne-au căutat, călcînd peste noi cu bocancii și lovind cu baionetele pentru a vedea dacă mai trăiește cineva. Au vrut să aprindă casa, dar nu li s-a aprins bricheta. Așa am scăpat nearși. Eu am fost împușcat prin cap și umăr. Menționez că în momentul cînd au tras în noi horthyștii, în număr de patru, cu pene de cocoș, noi toți românii, cam treizeci, și un evreu, eram culcați la pămînt, adică pe dușumeaua casei. Casa s-a umplut de sînge, cam de patru degete" (p. 293—294).

Crimele și silniciile de tot felul, politica de nimicire a populației române majoritare, n-au avut și nu puteau să aibă efectul dorit de ocupanții horthyști. Poporul român, care timp de secole a luptat pentru apărarea ființei sale, pentru a trăi liber și independent în vatra sa strămoșească, nu s-a lăsat nici de această dată copleșit de forța și brutalitatea invadatorilor. Sub conducerea Partidului Comunist Român s-a desfășurat o amplă mișcare de rezistență care a cuprins toate clasele sociale, toate forțele patriotice, democratice, antifasciste și antiimperialiste.

După 23 August 1944 mișcarea de rezistență din nord-vestul Transilvaniei s-a intensificat, contribuind — alături de armata română, precum și de cea sovietică — la lichidarea dominației horthyste și la reintegrarea acestui pămînt românesc la patria mamă. În ziua de 25 octombrie 1944 ultima palmă de pămînt din teritoriul Transilvaniei a fost eliberată. În continuare, armata română a luptat pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei de sub ocupația hitleristă, aducîndu-și propria-i jertfă la victoria popoarelor asupra fascismului.

Cele prezentate în această carte dezvăluie adevărul întreg, faptele de o cruzime greu de imaginat, care s-au petrecut aievea, pe pămîntul românesc al Transilvaniei de nord. În lumina acestor realități încercările care se fac — mai pe ocolite sau mai direct — de a înfrumuseța politica regimului fascist în frunte cu Horthy, de a arunca asupra altora răspunderea pentru cele petrecute, de a absolvi, în fond, de răspunderea pe adevărații vinovați, constituie o profanare a memoriei sutelor de mii de oameni ce au căzut răpuși de cei care, la mijlocul secolului al XX-lea, au reînviat mentalitățile și mijloacele de tortură specifice evului mediu.

Lucrarea **Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României, septembrie 1940 — octombrie 1944** se înscrie pe linia realizărilor de marcă ale istoriografiei românești, impunîndu-se prin documentația solidă, forța de argumentație și claritatea expunerii. Este, în același timp, o carte politică — în sensul cel mai bun al cuvîntului, atrăgînd atenția asupra pericolului pe care l-a reprezentat și îl reprezintă pentru viața popoarelor, inclusiv a poporului român, fascismul și războiul. Ea este și un omagiu adus celor care — înfruntînd cele mai grele privațiuni, amenințați în orice clipă de cotropitori trufași și singeroși — au știut să-și stringă rîndurile, să spere și să lupte, să cinstească numele de român.

O asemenea carte, cu o încărcătură de fapte zguduitoare, trebuie citită, iar mesajul ei adînc patriotic purtat în suflet de orice român, care nu trebuie să uite.

Conf. univ. dr. IOAN SCURTU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Ctitorie culturală

Ceramica și sticlăria, aceste „arte ale focului", alături de celelalte valori ale artelor plastice, muzică sau poezie, sînt deopotrivă mesageri ai frumosului, ai culturii și civilizațiilor făurite de-a lungul istoriei omenirii. Și pentru a fi puse în valoare, pentru a dăinui în timp, aceste cîștiguri de meșteșug ale epocilor trecute materializate în creații pe care le înmănunchează patrimoniul nostru național, a luat ființă în București o nouă și prestigioasă instituție de artă și cultură. Muzeul ceramicii și sticlei. Inițiată și sprijinită direct, cu prețuire și dragoste pentru frumos de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, noua instituție muzeală este încă o confirmare a preocupării pentru ocrotirea și valorificarea patrimoniului național, pentru integrarea lui într-un larg circuit public.

Constituind o premieră absolută pe plan național, fiind după informațiile noastre singurul muzeu cu acest profil din lume, Muzeul ceramicii și sticlei reunește în cele 18 săli de expunere 2 000 piese de artă veche și contemporană românească și europeană, orientală, extrem-orientală și americană. Considerate valori inestimabile, exponatele sînt grupate după criterii riguros științifice, oferind vizitatorului un permanent dialog între fondul de opere autohton și cel aparținînd culturii universale, o imagine sintetică ilustrată sugestiv a unor universuri umane făurite de-a lungul mileniilor.

Reprezentative pentru cultura noastră sînt sălile ce adăpostesc străvechi forme de lut, datînd încă din mileniul al IV-lea î.e.n., incontestabile documente ilustrînd continuitatea cultural artistică a unei vetre de civilizație din spațiul carpato-danubiano pontic. Filonul istoric se relevă de la sine urmărind uluitorul fenomen al transmiterii din generație în generație a unor ocupații tradiționale, a artei și măiestriei unui meșteșug care dăinuie pînă în zilele noastre. De la contururile și cromatica ceramicii aparținînd culturilor Boian, Gumelnița, Cucuteni, obiecte aparținînd epocii bronzului, culturile Monteoru și Otomani, vase specifice epocii fierului sau obiecte aparținînd secolelor XV—XVII, pînă la izbutitele creații ale artei noastre ceramice tradiționale și la cele de înaltă ținută artistică premiate la edițiile Festivalului național „Cîntarea României", sînt mărturii ale perenității spiritului creator al poporului nostru, al unității culturale românești.

Valorificînd măiestria tradițională, industria contemporană de porțelan și sticlă realizează cu rafinament, într-un design propriu, o valoroasă gamă sortimentală. Ampla dezvoltare a industriei ceramicii și sticlei cunoscută în ultimele două decenii, evidențiază fabrici ca Iris — Cluj-Napoca, Arpo — Curtea de Argeș, Porțelanul — Alba Iulia, Tomești — Timiș, Pădurea Neagră — Bihor, Perla — Buzău, Vitrometan — Mediaș, Faianța — Sighișoara, Întreprinderea de sticlărie și faianță Baia Mare, majoritatea citorii ale Epocii Ceaușescu, fabrici care și-au cîștigat renumele în țară și în lume prin creații de excepție.

Urmînd același principiu cronologic de expunere, sălile rezervate ceramicii și sticlei universale, oferă o imagine complexă a dialogului și interferențelor diferitelor școli și maniere de exprimare artistică și implicit un istoric al ceramicii și sticlăriei universale. Sînt prezentate piese de faianță din Turcia, Persia, China și Japonia trecînd apoi în Europa — Spania, Italia, Franța, Olanda, Germania, Anglia, Rusia și Cehoslovacia, sticlărie de Boemia și Murano, piese „art nouveau" semnate de Emil Gallé, Louis Confort Tiffany și alți maeștri ai acestei arte.

Muzeul ceramicii și sticlei, instituție cultural-educativă fără precedent, ne prilejuiește, prin graiul peren al artei, o confruntare cu istoria, cu valori artistice de prestigiu, mărturii ale inepuizabilei creativități umane.

ALEXANDRU CEBUC ■

Artistul — conștiință a vremii sale

CONSTANTIN PILIUȚĂ:

„Îmi plac primăverile..."

— Credeți că în ansamblul vieții noastre, aceste gînduri pe care le vom rosti și apoi le vei așterne dumneata pe hîrtie vor fi necesare? Ne vor face mai bună? Mai înțelepți?

— Dacă vă referiți la un efect imediat, nu cred. Însă în timp, cine știe... Poate ne vom aduce aminte cu plăcere de discuția noastră. Așa cum ne-am adus aminte de cîteva ori cu drag de o convorbire pe care am avut-o mai demult. Ce-ați mai făcut de-atunci, Constantin Piliuță?

— N-am, desigur, datele mari ale omenirii în impasul ei actual, dar cît pot eu înțelege cu sufletul, caut să-mi răspund mie însumi — și nu izbutesc — la o sumedenie de întrebări legate de viitorul nostru. Întreaga viață a evoluat, numai unele politici au rămas medievale și brutale. Sînt convins că nici o țară din lume n-are nevoie de balastul atomic creat. Și totuși, în continuare, cu o diabolică perseverență, cu o inversunare încăpățînată și cu un cinism înfricoșător, se la pîinea de la gura copiilor, pentru ca bita să fie mai mare și mai cumplită. Dar, paradoxal, cu toate micimile zilei, intenția omului rămîne în continuare frumoasă. Prețul păcii e uriaș, însă sper să trăim în pace, în ciuda tuturor pronosticurilor răilor și a acestei aberante conspirații împotriva planetei. Mă întrebi ce-am mai făcut în acești ani? Ei bine, am nădăjduit. Și nu la o mulțumire egoistă.

— Dar la ce?

— Am nădăjduit cu gîndul la acea populație tăcută și muncitoare, anonimă, de pe glob, pe umerii căreia se răsfrîng toate relele civilizației noastre. Datoria noastră este să iubim omul de faptă și de frumoasă actualitate precum și pe cei dinaintea noastră care ne sînt în inimi. Și nu pot fi uitați. De aceea detest cu toată convingerea pe cei incapabili să-și facă datoria aici, pe acest pămînt care i-a hrănit și i-a ocrotit, pe ei și pe strămoșii lor. Nu fac niciodecum demagogie, știu sigur că este loc de mai bine în această țară, și chiar se va ajunge odată la acel bine, dar de aici și pînă la a te înstrăina de locurile unde ai copilărit, unde ai învățat cum se cheamă toate cîte te înconjoară, e o cale imensă și de neînțeles pentru mine. Toată existența noastră așteaptă din zi în zi vești îmbucurătoare. Ele nu vin totdeauna. Dar în cămașa sufletului nostru cuvîntul nădejde există în continuare.

— Ce vă dă această nădejde?

— Mă bucură că pe pămîntul românesc se nasc atîția copii. Cu ei avem un potențial de a gîndi și a munci care va duce țara asta spre ce-am visat dintotdeauna. Este ca o garanție spre viitor. De aceea mă răzvrătesc în sinea mea cînd îmi dau seama că practica din licee e uneori fictivă, un fel de a arunca praf în ochi că se desfășoară o activitate. Cine nu e învățat de mic cu munca va deveni un incompetent care va aștepta cele două chenzine, satisfăcut că poate înșela și dormi liniștit în mediocritatea lui. Sînt convins că singurul lucru care poate echilibra viața omului este munca. În ea îți poți găsi supremul reazem. De fapt, nu munca în sine trebuie să-ți placă. Trebuie să-ți placă viața. Omul trebuie să aibă un univers din care să nu lipsească verbul „a plăcea".

— Mai este pînă cînd se va ajunge la așa ceva pretutindeni.

— Sînt obișnuințe vechi, veninuri strînse, dar pentru asta ar trebui să se găsească soluții pentru ca oamenii să se poată uita unii în ochii altora fără să plece capul jos. Discuțiile despre soarta planetei se poartă deseori cu ușile închise. Cu ce drept? Arderea care poate veni e o problemă a tuturor. Ei, cu gîndurile astea, cu neliniștile astea mă apropii de foaia de hîrtie și încep să desenez. M-apropii de pînză și-ncep să închipui medicamentele mele pentru om. Cam astea sînt coordonatele meseriei mele și sînt fericit cînd, uneori, la temperaturi mai înalte, beau un pahar de vin cu prietenii și cînd cîte un nedezvoltat îmi mai și scîrțîie la ureche un cîntec de demult.

— Dar altceva nu vă face fericit?

— Ba da. Lucrările mele viitoare.

— Nu sînteți niței cam orgolios?

— Nu. Nu cred. Simt urgent dacă lucrările mele plac oamenilor sau nu. Eu am ajuns la o vîrstă la care nu am voie să nu-mi cunosc valoarea faptei. De fapt, lucrările mele sînt telegrame, nu scrisori.

— Adică?

— Nu te preface că n-ai înțeles. Vreau să spun că eu mai mult sugerez decît explic cu de-amănuntul totul. Și mulți oameni-sînt fericiți cînd cunosc telegramele mele. Asta mă ține în viață. Asta mă cheamă în atelier și îmi dă încredere și îmi dă puterea de a o lua de la capăt în fiecare zi.

— Dar nu vă simțiți vinovat fiindcă lucrările dumneavoastră exprimă multă seninătate, armonie, în timp ce lumea mai e bîntuită de-atîtea neliniști?

— De ce m-aș simți vinovat? Dacă eu pot să aduc o clipă de pace, de alinare, de ce să n-o fac? E drept, nu urmăresc să încînt cu orice preț. Ar fi un indemn la facilitate. E foarte ușor să faci compromisuri. Dar după ce le-ai făcut, reintoarcerea în tine însuți e mai anevoioasă decît la început, dacă nu cumva imposibilă. O muncă irosită în van.

— Folosiți des cuvîntul „muncă".

— Fiindcă am un cult pentru ea. În familia mea, cînd eram mic, era o singură leafă la trei copii. Mai erau o vacă și un hectar de pămînt. Tata se ducea la slujbă, mama și cu bunica la strîns și pregătit hrana. Pînă în clasa a opta nu mi s-au cum-

(continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Album de imagini frumoase

Două lumi — satul și orașul — într-un singur univers : pictura lui Constantin Piliuță

Poeme pentru patrie

Acasă

Oricît ai stringe-n brațe mari ninsori
Oricît te-ar duce trenul de departe
Numai acasă cerul n-are moarte
Numai acasă ai dori să mori

Numai acasă te mai ară zorii
Duios și blînd cu plugul unei flori
Și din pămînt ar năvăli cocori
Să umple cerul, de-ar lipsi cocorii

Cînd viscolește-a busuioc prin soartă
Sau dimpotrivă ninge în zadar
Din umbra unui veșnic felinar
Pămîntul vede, judecă și iartă

Pămînt bătrîn cu sufletul de caisă
De pus pe răni, cînd rana e deschisă

DAN VERONA ■

Cartea — examen de conștiință

Cenușă și diamant

Cine vrea să înțeleagă prozele lui Radu Cosașu din **Logica** (Editura „Cartea Românească", 1985), volumul al cincilea din **Supraviețuiri**, nu trebuie să cerceteze cu orice preț viața particulară a autorului și nici să răsfoiască dosarele epocii, pentru a stabili gradul de fidelitate al relatării. E adevărat, autorul e chiar personajul narațiunilor, iar ceea ce ne spune acesta din urmă despre anii săi de ucenicie s-a întîmplat aievea și trebuie să fim siguri de asta, fiindcă, dincolo de combinația subtilă dintre ironie și sinceritate, după modelul croșetatului (un gînd pe față, unul pe dos), cititorul recunoaște cu ușurință pactul autobiografic stabilit în paginile cărții. Cum Radu Cosașu nu urmărește însă o reconstituire riguroasă, reportericeacă a vieții (asta a făcut-o în tinerețe și-a ieșit o enormă ficțiune !), ci propriul său destin scriitoricesc reflectat în conștiință, trebuie să ne intereseze personajul pe care autorul îl construiește din confesiuni joviale și nostalgice, pline de umor dar și de tristețe, fără melodramă însă, arătîndu-ni-l cînd din față, cînd din profil, lucru simplu de altfel, întrucît modelul real pare să fi fost extrem de mobil.

Logica e, așadar, cartea unei formări, un **bildungsroman** adică. Dar relatarea tribulațiilor la care e supus tînărul scriitor și narator nu e deloc simplă, fiindcă ea se complică cu o alta a meandrelor politice prin care trece. Salturile sînt întotdeauna spectaculoase și cei puțin ciudate : cădere și înălțare, necaz și extaz, privațiune și triumf. Iată, de pildă, cum în planul activității literare personajul e în același timp un rafinat vorbitor de franceză și un cititor destoinic al marilor prozatori (Anatole France, Malraux, Babel, Tolstoi etc.) dar și un autor de articole lozincarde și oportuniste, pe care le scrie cu elan, fiindcă e animat de convingeri înalte, printre care chiar și demascarea (sau, mă rog, dreptul la opinie) so poate strecura. Cel puțin o dramă avem aici : accea a esteticului. E posibil ca marea literatură „dictată de gust, să stea alături de literatura subdezvoltată, produsă de aceleași convingeri ? Dacă într-o ordine logică lucrul este imposibil, în plan epic se vede treaba că da, iar amestecul acesta ține, în fond, de două planuri distincte pe care autorul le interfercază doar atît cît să mijlocească un stil artistic. Personajul își comentează, prin urmare, producțiile de junețe, parodiindu-le spumos și punindu-le în legătură cu chiar formarea sa politică și culturală, deloc liniară, ba chiar presărată cu obstacole din cele mai dramatice. De tînăr, intră în conflict cu familia din pricina revoluției care-l acaparează, are de luptat cu originea sa mic-burgheză, e, mai întîi, ziarist vigil, apoi muncitor și căutător de slujbă, face eforturi să se reabiliteze, stilizează articolele altora și proiectează un volum de nuvele, își pierde părinții și rămîne sub tutela unor mătuși, perioadă care, epic vorbind, e cea mai interesantă și mai plină de peripeții. Mătușile sînt niște habotnice sîcîitoare, riguroase pînă la anancastism în viața domestică, pline de spaime și prejudecăți. Viața mătușii Sanseverina este, indiscutabil, cea mai amuzantă, fiindcă Radu Cosașu știe să pună în reconstituire umor și duioșie, un fel de sentimentalism ironic care face din ipochimenii săi niște prezențe deopotrivă de atrăgătoare și iritante. Altădată, personajul poartă cu ele, cu mătușile, dialoguri literare din cele mai bizare, căci partenerele lui au opinii bătoase și nu admit să fie contrazise. Iată o conversație cu tanti Verona, în care regăsim ceva din intransigența mătușii Céline a lui Proust : „Pentru prima oară își luă ochii de la fetița aceea creață, privindu-mă drept în față; înțelegeam ce-mi spunea, totuși i-am precizat că tipul, tipul literar, e din capul meu, poate cu unele amănunte adevărate, dar restul e invenție, cum să-i explic ?, restul e nuvelă !

— Nu există nuvelă ! îmi tăie scurt și drastic, ca un expert în critica literară, elanul teoretic — claritatea formulei mă încremeni, ca în urmă cu un an, la »Gazetă«, acel «Ficționarilor b» al femeii de serviciu". Sînt multe nuvele superbe în care, cum e **Melodrama**, de pildă, observația scriitorului se aplică pe o materie delicată și sensibilă. Astfel de pagini înseamnă creație pură, de cea mai înaltă speță, întrucît „lupta împotriva melodramei", cum zice personajul, nu mai e o tactică a confesiunii, ci un procedeu natural.

Însă **Logica** e mai mult decît o descriere, cu umor și inteligență, a mediului social și a tipurilor care îl populează ; e, cum am spus, cartea unui destin. Personajul, în complicitate cu cititorul, dă la iveală propria biografie, devenită un stigmat, cu gîndul unei reabilitări discrete sau, mai bine zis, pentru a o trece din registrul odios în cel simpatic. El are onestitatea să mărturisească fapte pe ca e, în principiu, le dezavuează și să ilustreze remomorările cu creații literare personale din epocă, sub forma bibliografiei. Procedeul e jumătate ironic, deci artistic, jumătate justificator, etic. În acest chip, personajul ne apare infinit mai agreabil, iar stilul său umoristic și calamburistic aruncă asupra întregii existențe a naratorului un aer de farsă tragică. El știe să-și pună cenușă în cap, lăsînd să cadă și cîte-o piatră prețioasă. Cenușă și diamant, așadar ! Aceasta face tot timpul personajul lui Radu Cosașu : amestecă, într-o manieră inimitabilă, confesiunea cu persiflarea, sugerînd o penitență ironică.

În acest dublu registru stă chiar substanța artistică a cărții. Comentîndu-și producția infamă a începutului, Radu Cosașu (să-l numim astfel pe narator) o amestecă în discursul fermecător al maturității, convertind-o în literatură propriu-zisă prin parodie și ilustrînd astfel, voluntar sau nu, o idee care i-ar fi încîntat mult pe formaliștii ruși. Din cenușa tinereții scoate acum diamante. Aceasta e, în fond, logica onestității sale. Pentru a ajunge la un asemenea procedeu, pe propria piele, e nevoie nu doar de curaj, ci și de mult talent, fiindcă sinceritatea poate fi adesea o formă de ineptie explicită. Radu Cosașu a dat însă, prin nuvelele sale, o carte în care calitățile indiscutabile de prozator știu să se joace în chip rafinat cu păcatele tinereților.

RADU G. ȚEPOSU ■

Viața reportajului

Fotografii artistice

Ciudat. Dacă proza lui Eugen Mihăescu are haz, vorba iute și pișcătoare, reportajele sale — **Numele tău, Ioane** (Editura Eminescu, 1985) — sînt mai degrabă melancolice. Acolo unde te-ai aștepta să întîlnești realitatea nefardată, aspră, în haine de lucru, tropăind grăbită pe lîngă amintiri și emoții, afli cu surprindere un fel aparte de **a vedea**, — decupînd cu ochiul detaliul cu valoare exemplară și ridicîndu-l discret, insistent și, pînă la urmă, persuasiv, la rangul de model.

Gen nu tocmai demult admis în cetatea artei literare, reportajul o o capcană — paradoxal, inofensivă pentru condeiul mediocru, reală pentru cel înzestrat. În aparență, nimic mai simplu decît înregistrarea unor impresii nemijlocite, care par să scutească pe reporter de travaliul sublimării artistice (cerule de proză, spre exemplu). Ușor de „confecționat", reportajul se devitalizează însă la fel de ușor, dacă e redus la inutilul serviciu al copiei după natură, în absența unei viziuni ordonatoare, a unei piedoarii, a unei mize etice, în ultimă instanță.

Chiar dacă nu toate paginile cărții de reportaje a lui Eugen Mihăescu se ridică decis la nivelul literar propriu-zis, cartea în ansamblu plutește fără efort, bine etanșeizată, pregătită (cu modestie) pentru drum lung. **Numele tău, Ioane** e o „laudă a țăranului român". Ea nu **relatează**, cît **arată**, scoate din anonimat ceea ce reporterul crede că poate convinge. Se judecă în fața noastră — cititorii — un proces fundamental : al țăranului tînăr. Se judecă, să zicem așa, în absență. La Ipotești, la Șiria, la Salcia (unde pretextelu de istorie literară rămîn totuși numai... pretexte), la Oltent — Teleorman, sus, în Sarul-Dornei, în satul Roma de lîngă Botoșani, în Zagra Năsăudului ori pe Valea Chioarului, reporterul vede, notează, îscodește „avînd mereu în minte o singură întrebare : unde ne sînt [illegible] ? Dincolo de cifre (care nu lipsesc, dar nici nu prisosesc, ceea ce e bine, pentru că reportajul publicăt în

volum își pierde din valoarea informativă, dobîndind, prin alăturare, un liant de altă natură), dincolo de nume (multe, frumoase, oferite parcă drept recompensă că acei oameni minunați există cu adevărat), dincolo de toate acestea, Eugen Mihăescu pune **credința** în legitimitatea gravei întrebări. Pornit prin satele României nu atît ca să se convingă dacă mai sînt și cîți sînt tinerii rămași la coasă și la „coada vacii", ci mai degrabă ca să ne convingă că **mai sînt** și dintr-aceștia, destoinici, frumoși, fericiți, ei își obțin astfel dreptul de **a alege** lumina cea mai limpede, unghiul cel mai adecvat, cadrul cel mai elocvent — adică exact ceea ce transformă meșteșugul fotografului de rînd în **artă**.

Numele tău, Ioane este o carte articulată ca un poem. Scriitorul nu se eliberează „obiectiv", ci dimpotrivă se predă — aproape imprudent — lectorului, cu tot bagajul afectivității sale, al parti-pris-ului său (ca fiu de țăran), al fericitei sale idei preconcepute : „Cu dragoste am umblat și umblu prin satele noastre. Cu grijă. Ca printr-un muzeu cu lucrări fragile și scumpe. Un muzeu viu al sufletului nostru. Muzeu astăzi ca și acum o mie de ani...".

TANIA RADU ■

Un film de acțiune

Număr cu ghinion

Cu un titlu dur, incitant, promițînd un palpitant film de acțiune, **Racolarea** (regia George Cornea, scenariul, Constantin Volvozeanu) este totuși o reușită cuminte, îngrijit didactică. Acțiunea se articulează corect : inginerul geolog Tudoran (Florin Piersic), face o călătorie peste hotare, împreună cu soția (Tora Vasilescu) și cade victimă unui șir de șantaje și înscenări puse la cale de o rețea de spionaj industrial. În obiectiv — zăcămintele de uraniu din Africa de Sud, în exploatarea cărora era angrenată și activitatea profesională a inginerului român. Urmează aventura umilitoare a „lagărului" — în care Tudoran devine „numărul cinci" (număr... cu ghinion, cum se vede) —, aventura antrenamentelor minuțioase de tip comando, a evadării, a întîlnirii cu „frații de culoare" (cu care, de altfel, eroul nostru are o relație de prietenie încă din copilărie), a întoarcerii în țară, a reluării activității, a descoperirii adevăratului vinovat, a reabilitării.

Ca în orice film de acțiune, ritmul e alert, dar nu și verosimilitatea. Cînd, de pildă, Tudoran, în loc să se ducă la aeroport, se duce la o cafenea, unde, în mod inexplicabil, e lăsat să telefoneze, cînd, în loc să se ducă la ambasadă

do, crizele de conștiință, tortura amintirilor, remușcările. În sfîrșit, Tudoran găsește prilejul să evadeze și se întoarce în țară, cu sprijinul organelor noastre diplomatice, alături de soția sa, marcată și ea de amara experiență. Mai sînt de amintit și cîteva scene de întregire a acțiunii, care îl leagă pe Tudoran de viața șantierelor geologice din țară în care se formase ca specialist, de viața familiei sale.

Filmul lui George Cornea ambiționează să compună pe ecran un „concentrat" de ambianță occidentală. Detalii bine desenate (de remarcat aici decorurile lui Călin Papură, și costumele create de Maria Maliță), sînt lesne extrapolabile, așa încît atmosfera are putere de sugestie, fără excese de publicitate turistică. Ceea ce este însă important este faptul că impresia de ansamblu evită senzația penibilă de „copie" și filmul este, din acest punct de vedere, o performanță. De altfel, mare parte din dialoguri sînt susținute de actorii noștri în limba engleză — o engleză fără alt cusur decît... hipercorectitudinea și ritmul lent, împrumutat parcă unor lecții de specialitate. N-am înțeles însă de ce a fost nevoie și de Mircea Anghelescu (în rolul „antrenorului" lui Tudoran) să fie dublat... de el însuși (!) în... limba română (e drept, o română cu accent englezesc). Găselnița e cam puerilă, și, în fond, pune la îndoială capacitatea de înțelegere a spectatorului nostru care ar fi priceput oricum că acțiunea se desfășoară în afara granițelor țării.

Fără îndoială, partea cea mai bună a filmului o constituie interpretarea. O distribuție cumpănită, foarte adecvată, a prilejuit roluri în general convingătoare, susținute cu profesionalism, chiar dacă nu neapărat tulburătoare. Singurătatea și frămîntările inginerului, adaptarea lui forțată la un regim de viață depersonalizant capătă dramatism în interpretarea lui Florin Piersic. Atît numai că scenariul rămîne la nivelul sugestiilor elementare, nelăsînd timp pentru acumulări psihologice. În rolul soției lui Tudoran, Tora Vasilescu este feminitatea puțin obosită, vag decepționată de existență și, deci, dispusă la compromisuri. Totuși, scena inițială a filmului se dezleagă mult prea tîrziu și destul de greu ca fiind o „pre-racolare" a inginerului prin soția sa. Desigur, în rolurile de „mafioți" pe care le compun Ion Dichiseanu, Ion Besoiu, Constantin Diplan, e și multă sarjă, dar plăcerea jocului este evidentă și „emploi"-urile, adecvate. O apariție mai mult decorativă, cu vagi insuflețiri, rezervă scenariul actriței Rodica Mureșan. În crochiuri curate, oportune — Sebastian Papaiani, Rodica Popescu-Bitănescu, George Negoescu.

Racolarea e ceea ce se numește un film „de consum", în sensul bun al cuvîntului, un film corect, dar fără strălucire, care poate atrage însă prin prezența unor actori de cea mai bună calitate. Și nu trebuie să uităm că avem nevoie și de asemenea filme. Filmul de acțiune, făcut cu pricepere și bun simț, trebuie să-și dobîndească odată și odată statutul meritat!

R. TANIA ■

Vă prezentăm un tînăr dirijor

Așchia nu sare departe nici cînd e baghetă!

Dirijorul *Ion Marin*, pînă mai ieri un necunoscut, participă astăzi, frecvent, la viața de concert a Franței, intrînd în circuitul, de multe ori greu accesibil, al acestei filiere de mare prestigiu, extinzîndu-și mai departe periplul său european în R.D. Germană, Cehoslovacia, Bulgaria, Grecia, Italia etc., revenind de fiecare dată acasă, la Filarmonica din Arad, unde a debutat în 1981 și al cărei dirijor permanent este încă din septembrie 1982.

Ion Marin, în vîrstă de 25 de ani, este fiul cunoscutului maestru Marin Constantin, conducătorul vestitului cor „Madrigal". Educația muzicală primită încă din copilărie a fost perfecționată continuu, ajungînd ca după studiile efectuate la Conservatorul „Ciprian Porumbescu", avînd drept mentori pe profesorii Constantin Bugeanu, Tiberiu Olah și Iosif Conta, să se specializeze la Academiile „Mozarteum" din Salzburg — Austria (1977), „Chigiana" din Siena — Italia (1981) și la Conservatorul din Nisa — Franța (1982), pe acesta din urmă absolvindu-l cu Magna cum laude, îndrumătorii săi fiind — în ordine — celebrii Carlo Zecchi, Franco Ferrara și Pierre Dervaux. De altfel, referindu-se la tînărul său discipol, Franco Ferrara spunea : „E un dirijor înnăscut, dublat de un foarte pregătit muzician", iar Zecchi completa : „Un muzician de prim ordin!". În 1982, Ion Marin confirmă aceste declarații pline de speranțe, cucerind locul al doilea în clasamentul general al concursului de tineri dirijori de la Besançon, care este — după cum se știe — unul dintre cele mai serioase examene între afirmarea internațională a viitorilor șefi de orchestră. Drumul era, deci, deschis, iar perspectivele dintre cele mai îmbucurătoare. Filarmonica din Arad i-a oferit condiții minunate de lucru. Ion Marin și-a „făcut" mîna, dirijînd creații din diferite secole, în multiple stiluri și scrituri, neuitînd nici o clipă că este muzician român, abordînd în prim plan lucrări din patrimoniul nostru național. Dar nu numai atît. El a format și orchestra de cameră a filarmonicii, iar împreună cu ea a efectuat numeroase turnee, toate încununate de succese care fac cinste artei interpretative românești. Căci, în urma concursului de la Besançon, lui Ion Marin i s-au oferit contracte pentru vara anului 1983, el participînd — împreună cu Orchestra de cameră Transilvania — în opt festivaluri importante din Franța : Paris, „Festival de l'Orangerie", Montpellier, Grasmont, „Festival de la Picardie", „Festival des Pays de la Loire", „Festival d'Arles" etc. Să recunoaștem, un turneu puțin obișnuit și deloc la îndemîna oricui ! Mai ales că prestațiile instrumeniștilor arădeni s-au bucurat de toată prețuirea, cronicile apărute în diferite publicații, ca de exemplu în „Nouveau Journal" sau „Journal de Midi", toate sub semnături de prestigiu în viața muzicală franceză, elogiind calitățile și ridicatul nivel interpretativ al ansamblului românesc.

Acest turneu a însemnat o experiență importantă pentru activitatea viitoare a lui Ion Marin. El i-a prilejuit și cunoașterea unor mari personalități ale festivalurilor, ca Arturro Benedetti Michelangeli, Jean Pierre Rampal și încă mulți alții. Cuvintele lor măgulitoare l-au îmbărbătat și l-au hotărît să concureze, în 1984, la Concursul internațional de la Geneva, unde, spre deplina noastră satisfacție, a cucerit Medalia de argint „Ernest Ansermet". Anii au trecut, pe nesimțite, iar Ion Marin și-a îmbogățit experiența și faima internațională nu numai în filiera muzicală franceză, care l-a propulsat, ci și pe alte meridiane, așa cum am mai arătat la început. Să consemnăm dintre acestea doar cel mai recent turneu, pe care l-a efectuat în R.D. Germană, unde a obținut un strălucit succes prin maniera sa interpretativă, în special în concertele susținute la Rostok, cu Filarmonica din localitate. După toate cele de mai sus, nu este, deci, de mirare că în 1985 găsim numele lui Ion Marin înscrat în celebrul dictionar „Who's Who" de la Cambridge. Iar ultima mare satisfacție a tînărului muzician a constituit-o invitația pe care a primit-o și pe care a onorat-o, de a face parte din membrii juriului secțiilor de vioară și fagot din cadrul concursului „Viotti" de la Vercelli — Italia, unul dintre cele mai dificile și cu atît mai rîvnite, din întreaga Europă. Spre lămurirea cititorilor, să arătăm „echipa" care a format juriul de mai sus, din care a făcut parte și Ion Marin : Herman Krebbers (președintele celebrului „Concertgebow" din Amsterdam), Renato de Bardieri (președintele concursului „Paganini"), Giorgio Ferrari (rectorul Conservatorului „Giuseppe Verdi", din Torino), Michael Frischenschlager (decanul Academiei de muzică din Viena) și Michael Chapman (de la „Royal Philarmonia" din Londra) ! Edificator, nu ?

CLAUDIU NEGULESCU ■

O precizare

Prefațînd pe Cezar Petrescu

Prefața mea la ediția critică a lui Mihai Dascal de **Opere** din Cezar Petrescu se intitulează **Cezar Petrescu azi.** Mi-am luat libertatea de a intitula astfel ceea ce edițiile critice numesc în chip obișnuit „studiu introductiv", în ideea că dreptul de a socoti sau nu studiu ceea ce am scris eu aparține cititorului. De acest drept beneficiază între alții N. Georgescu care în **Luceafărul** nr. 51 susține că prefața mea este numită impropriu studiu introductiv, că „subtitlul" trebuia să fie **Cezar Petrescu ieri** „pentru că se bazează preponderent pe critica veche a autorului". Nu este vorba de critica lui Cezar Petrescu, cum s-ar putea înțelege, nici de critica mea (am mai publicat în 1972 un articol cu titlul **Cezar Petrescu azi**), ci de alți critici ai operei lui Cezar Petrescu prezentați în prefață în primele două pagini cu opiniile lor. N. Georgescu consideră actualul meu studiu un obstacol în calea cărții propriuzise (ediției) „de data aceasta un itinerant și stabil". Obstacol itinerant ? Știam că itinerant e bine se deplasează pentru a exercita o anumită funcție, nu un obstacol care pe deasupra mai e și stabil. Termenul de studiu, mai zice N. Georgescu, nu se justifică nici măcar etimologic, fiindcă Al. Piru discută despre Cezar Petrescu „sine studio". Așa e ! Am scris numai **sine studio**, numai **fără părtinire**, nu ca Tacit **sine ira et studio**, fără minie și părtinire. Dar de ce prefața n-ar fi chiar un studiu ? Fiindcă n-are, argumentează N. Georgescu, „cunoscutele note de subsol", precum studiile academice caracterizate de „acribie filologică". Să mă consolez cu faptul că „acribia filologică nu este apanajul tinereții, dimpotrivă" ? Presupun că N. Georgescu nu este prea în vîrstă. A greșit luînd de la mine o informație despre o ediție Eminescu. Însă, la rîndul meu, am luat respectivă informație, cum putea să verifice N. Georgescu însuși, din tabloul edițiilor dat de academicianul Perpessicius în ediția critică de **Opere** din Eminescu (IV, **Poezii postume**, E.A.R.S.R., 1952, p. XX). Nu ne ocupăm de filatelie, nu știm prin urmare ce e cu timbrul despre care ne informează atît de erudit N. Georgescu. Tînăr, tînăr, dar de acribie, nu glumă. În continuare sînt acizat că nu citesc reviste, ci numai cărți, motiv pentru care mi-a scăpat articolul lui Pompiliu Constantinescu publicat în **Vremea** din 15 februarie 1931. Aș putea la rîndul meu să obiectez lui N. Georgescu, pe dos, că citește numai reviste, nu și cărți, deoarece articolul lui Pompiliu Constantinescu invocat se găsește și în volumul său de **Scrieri**, 4, Minerva, 1970, la un loc cu toate articolele despre Cezar Petrescu. Reproduc caracterizarea globală a romanului **Întunecare** de la p. 284 care nu mi se pare însă prea favorabilă : „Liricul se îndreaptă spre observație și analiză a obiectului, anunțînd trecerea spre realism. Noua sa formulă o afirmă romanul **Întunecare**, conceput pe dimensiuni de frescă de un realism prea minuțios în documentarea descriptivă. Eroii păsesc după logica intimă a faptelor, se plasticizează, dar nu mărturisesc totdeauna o viață independentă de intențiile prestabilite ale scriitorului. Aspectul de fantoșe pe care-l găsim în figura lui Comșa, evidența de copie de pe natură a atîtor personagii ascund încă pe liric, convertit în căutarea de situații satirice și melodramatice." De altfel eu n-am zis că Pompiliu Constantinescu nu a citit volumul al doilea din **Întunecare**, ci numai că nu l-a recenzat. Am preluat ideile lui Aderca fără să-l citez. Am spus doar că **Unchiul din America** seamănă cu **Mon oncle Jules** de Maupassant, dar că s-a demonstrat (de G. Ibrăileanu, vezi ediția noastră **Opere**, X 360—364) că autorul localizează pe un spațiu de trei ori mai mare, folosind din textul străin doar ideea epică. N. Georgescu relatează apoi după ureche o anecdotă despre Diogene spre a mă învinui că pun în pagină numai ce am la îndemînă, fără a mă folosi de urdte Nu știu la ce s-a gîndit, dar constat că din anecdota despre Diogene n-a înțeles nimic, fiindcă ea sună autentic (Diogen Laertiu, VI, 37) astfel : „Într-o zi, văzînd (filozoful) cum un copil bea din palmă, își aruncă ulcica din desagă cu cuvintele : Un copil m-a întrecut în felul simplu de a trăi". De ce e cinică prefața mea ? Pentru că am mers la opera lui Cezar Petrescu direct, fără uncalta altora ? Alt cinism : am luat un an bun din viața lui Cezar Petrescu, scăzînd din data morții data nașterii. Chiar așa am făcut, numai că prozatorul s-a născut la 1 decembrie 1892 și a murit la 9 martie 1961. A trăit deci din anul 1892 numai o lună, iar din anul 1961 numai două luni și nouă zile. N-a împlinit 68 de ani: „Scriitorul a fost mult tradus în străinătate mai ales între cele două războaie mondiale, spune N. Georgescu. Adevărul e că a fost tradus mai mult în zilele noastre. De pildă între cele două războaie **Întunecare** s-a tradus numai în limba polonă. După război s-a tradus încă odată în limba polonă și în plus în limbile franceză, spaniolă, engleză, germană, rusă, bulgară, cehă și maghiară. Traducerea franceză a fost înregistrată de editorii Laffont—Bompiani în **Dictionnaire des oeuvres contemporaines de tous les pays** din 1968 sub cuvintele : „Acest roman are vigoarea unei mărturii asupra societății românești din timpul și de după primul război mondial". Despre alte traduceri, vezi prefața noastră.

AL. PIRU ■

CAP LIMPEDE

● **Ultima oră.** Traducătorul japonez Sumiya Haruya anunță, cu o plăcere deloc disimulată, că a dus la bun sfîrșit traducerea romanului **Ion** de Liviu Rebreanu. Volumul, ne înștiințează eminentul traducător, a și apărut în librăriile din Tokio, începînd cu data de 25 decembrie 1985, adică în anul în care am sărbătorit Centenarul Rebreanu. Avem, așadar, toate motivele să ne bucurăm că romanul **Ion** a mai cucerit o limbă. **(Radu G. Țeposu).**

● **Am citit, dar au în pauză...** Stagiunea teatrală 1985—1986 se îndreaptă vertiginos către orele sale de vîrf, acum, cînd proiectele verii au început să prindă contur, iar sălile teatrului să devină modul cel mai fericit de a-și petrece ceasurile libere. Tradiționalul **Caiet al Teatrului Național** „I.L. Caragiale" din București este deja la îndemîna spectatorilor, purtînd pe copertă numărul 71. An de an, aceste **Caiete** conturează proporțiile unei binevenite „biblioteci" a fenomenului teatral, prin contribuții de real interes, puse în pagină cu admirabil simț gazetăresc și cu avantajul unor semnături de prestigiu.

În numărul 71 putem găsi interviuri, cronici, recenzii, portrete, traduceri, bilanțuri, amintiri, proiecte, relatări. Așadar, o lectură care depășește cu mult răgazul unei pauze de spectacol. Primul grupaj al recentului **Caiet** este alcătuit de Irina Coroiu **(Spectacole, repetiții, proiecte)** și lansează un prim spot de lumină asupra viitoarelor spectacole ale stagiunii, gîndite de regizorii Sanda Manu, Anca Ovanez-Doroșenco, Horea Popescu și Mihai Berechet. Două texte marchează apoi centenarul lui Liviu Rebreanu. Dacă evocarea lui George Macovescu recompune chipul aproape olimpian, echilibrat, greu penetrabil al marelui prozator, Virgil Petrovici ne restituie date mai puțin cunoscute, prin mijlocirea

marelui om de teatru care a fost Soare Z. Soare. La confluența teatrului cu literatura, **cartea de teatru** prilejuiește un grupaj de recenzii, semnate de Nicolae Manolescu, Natalia Stancu, Dana Dumitriu, Tia Șerbănescu, Mihai Vasiliu, Emil Dinescu, Alexandru A. Popovici. Oarecum neglijată de publicațiile literare propriu-zise, cartea de teatru și despre teatru își găsește astfel în paginile **Caietului** Teatrului Național atenția cuvenită. Iar dacă scriitorii și criticii literari scriu cu plăcere despre teatru, nu e mai puțin adevărat că și actorii încalcă uneori (cu folos) granițele. Așa se face că Mircea Ciobanu poate scrie despre **Vizite**, recentul volum de versuri al lui Mircea Albulescu.

„Premierele" **Caietului** cu numărul 71 (citește **inedite**) se numesc Alain Decaux — **Victor Hugo** (în traducerea Sandei Răpeanu și însoțită de o frumoasă evocare a atmosferei teatrale a anului 1885 în Franța, semnată de Valeriu Răpeanu) și Ronald Harwood — **Întreaga lume e o scenă** (cel de-al treilea episod, în traducerea și prezentarea Feliciei Antip).

Am mai citit — dar nu în pauză — o sensibilă evocare a celui ce a fost Constantin Rautchi, semnată de Gheorghe Cozorici, un interesant **Panoramic teatral milanez** și multe altele, printre care ochiul a ales, cu plăcere și fotomontajele de bună calitate. **(Tania Radu).**

● **Așa da.** Ultimele două numere, 5—6, pe anul 1985, ale revistei **Convingeri comuniste**, publicație serisă de studenții Centrului Universitar București, conțin, pe lîngă obișnuitele pagini dedicate vieții universitare bucureștene, și un foarte interesant supliment intitulat **Festival**, o ediție specială realizată cu ocazia **Festivalului Artei și Creației Studențești**, ediția a XVI-a, din 15 noiembrie — 15 decembrie, desfășurat la Timișoara. Scris într-un stil alert, plin de o sumedenie de date și informații, cuprinzînd numeroase interviuri și microinterviuri; ilustrat cu fotografii (inclusiv explicații) ce dau sarea și piperul tuturor celor 12 pagini, suplimentul face din plin dovada unor condeie nu doar formate, ci perfect adecvate exuberanței cu care studenții întregii țări s-au întrecut intru artă și frumos. Ne-au încîntat paginile semnate de Ovidiu Constantinescu (un foto-reporter ubicuu), Dan Tincă, Bogdan Teodorescu, Cristina Mariaescu, Romeo Rușegescu, Dan Silviu Boerescu, Monica Stănescu, Mirela Stoenescu, Luminița Cipacă, Mihaela Fâșie și coordonatorul revistei, Paul Nancă. Cu alte cuvinte, așa da ! **(Victor Nițu).**

SUB ZODIA CIVILIZATIEI SOCIALISTE

Moment artistic pentru un monument al istoriei naționale:

UNIREA

Monumentala tapiserie „Unirea principatelor", lucrare realizată între anii 1976—1985

Prețul, în muncă, al operei de artă

Operele de artă, chiar și acelea de mari dimensiuni, dau rareori seamă de natura și cantitatea muncii depuse întru realizarea lor. Frumosul se însuflețește îndeobște cu ideea de spontaneitate, astfel că, deși se vorbește destul de mult despre *meșteritul* artistului, puțini știu că pentru locul unde-și croiesc opera artiștii plastici nu există un nume mai potrivit. Un atelier e o făurărie, indiferent că acolo se face pictură sau sculptură sau artă decorativă. Tot lăudînd inspirația și talentul, aproape că uităm cu ce trudă se cladesc și inspirația și talentul, că numai un atelier intens frecventat și mult muncit dă autentica inspirație și îngăduie libertatea și împlinirea talentului.

Pentru ca tapiseria *„Unirea principatelor"*, care este importanta în biografia pictorului Dimitrie Grigoraș și — ne încumetăm să spunem — fapt de artă însemnat în toată istoria tapiseriei românești, să ajungă în toată splendoarea ei la Muzeul de istorie al Moldovei (pentru care este comandată) au trebuit nouă ani de lucru al minții și al mîinii. Tapiseria, concepută în tehnica haute-lisse, deci cu o textură tradițională, dar care pretinde, ca tot ce-i tradițional, unele măiestrii, pe cît de temeinice, pe atît de gingașe, are o suprafață de 4,20 metri pe 9,40 metri. Mărimea ei impresionează, iar alegoria înfățișată, de asemenea, pentru că e plină de ritm și poezie. Una din acele compoziții ce trăiesc din căldura și eleganța desenului și din pareva lumioasă a culorilor. Ceva complex, pornit dintr-o elaborată simplitate. Complexitatea și forța operei care-și cunoaște bine destinația și posibilitățile. O creație monumentală hotărîtă a evoca un moment istoric crucial nu-i un experiment, ci o așezare, o trăire-cheie de sentiment și dar artistic. Pictorul Dimitrie Grigoraș a început să deseneze cartoanele tapiseriei în 1976, după ce se va fi documentat foarte serios asupra epocii, a oamenilor și idealurilor lor. Desenul a fost gata după patru ani (la dimensiunea finală a tesăturii).

Încă doi ani a durat pictura în ulei, după care — sub controlul permanent al artistului și urmînd fidel un alt desen, tras pe calc — o echipă de țesătoare de la Combinatul Fondului Plastic va pune pe gherghef lucrarea. Operațiunea, țesutului propriu-zis a cerut, și ea, doi ani. Muncă încordată, un tip de dăruire continuă, fiindcă artistul, după ce-și lasă atelierul, toi la treburile acestuia gîndește. Gîndirea, odată pornită, nu prea cunoaște răgaz. Opera te absoarbe, te cheamă, naște idei și soluții, se naște pe sine și-l ține pe artist tot timpul în preajmă, îi prefațe viața, îi condiționează interesele. Nouă ani sînt nouă ani. Nimănuit nu-i este indiferent cum se cheltuie ei, dacă pe intîmplări ce nu lasă semn, sau pe acțiuni cu memorie, cu efect spiritual. Sfîrșitul unei astfel de munci vine cu o dulce istovire, cu simțămîntul că nu a fost degeaba, că a meritat să te dărui, că viața are sens. Dimitrie Grigoraș a vrut, la un moment dat, să deschidă o expoziție, în care să arate unui public mare ce interesant e făcutul operei de artă, ce morală are timpul într-un atelier. N-a deschis expoziția, întrucît aceasta l-ar fi luat din zilele de lucru la frumos.

Termenul nu trebuie să ne sperie. Tapiseria lui Dimitrie Grigoraș are o sumă de frumuseți, după care sîntem, deși n-o recunoaștem întotdeauna, însetați. „Există o tendință — spune pictorul Dimitrie Grigoraș — de a înfățișa frumosul prin urît. Dacă înfățișez un trup omenesc sau un chip, caut să am un model incitător, plin de sănătate și armonie. Mărturisesc că îmi place să-i văd pe oameni demni, cu o statură viguroasă și solemnă ; cît să impună, fără să dea senzația de rigiditate. Cu o privire încrezătoare, tandră și solară. Cei care au făcut unirea aveau ideal și oameni cu ideal sînt frumoși, emoția îi se citește pe obraz, mișcările le sînt armonioase și sigure. Îmi place să mă pătrund de ființa lor, să le cinstesc amintirea prin operă".

TUDOR OCTAVIAN ■

TAPISERIE — Piesă țesută de obicei din lînă sau din alte fibre, manual sau la război, destinată să decoreze un zid, o mobilă etc., executată după un model pictat sau desen transpus... În secolul al XX-lea, datorită concepției unor mari artiști ca Le Corbusier, Lurçat, Grommaire, Dufy, Miro, Pisacco, tapiseria redevine un element integrat funcțional compoziției arhitecturale, un tip de decorație specifică interiorului modern. (Dicționar de estetică generală).

Pictorul DIMITRIE GRIGORAȘ **s-a născut în anul 1934, în comuna Filipești, județul Bacău. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" în anul 1960, clasa pictorului Eugen Popa. A participat la toate marile manifestări ale breslei în țară, cu pictură și grafică, precum și la o seamă de expoziții în străinătate. Autor al tapiseriei „Ștefan cel Mare" (8×4 m.), al frescel de la Casa de cultură a sindicatelor din Deva și al unui panou în mozaic la Iași. Artist cu o cultură plastică temeinică și rafinată, Dimitrie Grigoraș ilustrează, în cadrul direcției realiste, cazul creatorului marcat de lirism și de o mare dragoste pentru motiv. Poriretele și compozițiile sale au o eleganță și o strălucire inconfundabile, rod al unui studiu atent și devotat al artei maeștrilor din vechime, precum și al unei metode laborioase.**

Desen pregătitor pentru marea tapiserie

Pictorul Dimitrie Grigoraș controlînd calitatea transpunerii de pe desen pe gherghef

Cele patru muncitoare — Elena Hanță, Maria Georgescu, Rada Stoica, Salomeea Mănăilă — care au realizat cei aproape 39 mp de țesătură conform desenului și picturii la scara 1/1 semnate de Dimitrie Grigoraș

Morala unei profesii, înțeleasă și trăită ca morală de viață de către un constructor care se dovedește a fi, totodată, și constructor de oameni

Arta de a trăi liniștit

Adevărul este că are necazuri la serviciu. Și le cam face cu mîna lui, sau, mai bine zis, prin firea lui. Este un munte de om, dar are coloana vertebrală dreaptă, cam prea dreaptă, și-o privire care te sfredelește pînă în străfundurile conștiinței. Dacă reziști acestei priviri, ai putea să vezi prin albastrul ochilor lui că în acest uriaș se ascunde un suflet de copil. Are 31 de ani de meserie, este comunist, este membru în C.O.M.-ul Întreprinderii și conduce brigada care construiește baza de producție a I.A.C.E.R. „Dîmbovița". „Necazul pornește de la faptul că nu mi s-au dat acești oameni cu care am lucrat ani de zile. Înțelegerea a fost să pornesc măcar cu 20 de oameni din cei cu care lucrasem la stația de metrou Brîncoveanu. N-am primit nici unul, e trebuit să iau totul de la zero, dar în trei luni nu poți să faci mare lucru. Am pornit cu 80 și am rămas 35. De ce ? Pentru că nu pot fi necinstit față de meserie, nu pot să spun că e galbenă dacă e albă. De la o vreme, nu-ți mai poți permite să dai căcăleală, să faci lucrări aiurea — nu-ți mai poți păta obrazul, pentru că nu mai ai cînd să-i speli. Mi se reproșează că nu fac repede. Un atelier mecanic are 7 500 de gururi, și fiecare trebuie pus la locul lui și strîns ca la carte pentru că nu te poți juca cu viața celor care vor lucra dedesubt. Din cei 14 care lucrează aici, numai 3 au mai ținut cheia în mînă. Și-atunci, umbli după ei cu ciocanul de verificat? Umbli. Îi întorci din drum? Îi întorci. Merge greu ? Merge. Într-un fel face un șobar rochii și-un doctor cărămizi. Un cioban poate strînge o pluiță pînă rețează șurubul — un lăcătuș îl știe pasul". Începuse calm, dar glasul i s-a aprins pe măsură ce-și aducea aminte de cîte-l înconjoară. Încerc să-l întorc: în fond, ce ceri dumneata de la om ? „Să fie serios, cu drag de muncă, să se vadă că iese ceva după el; să fie disciplinat — programul de lucru în construcții se termină după ce ai încheiat treaba, nu să dai drumul la rangă c-a sunat sirena... Și să facă treabă, nu să dea din gură. Treaba cea mai bună se face pe mușețe — stringi din dinți și-o faci, pentru că n-am venit aici să ne sprijinim în lopată. Mi se reproșează că nu angajez oameni. Am tot primit la lucru, dar n-au rezistat, pentru că singurul lucru care mă interesează este lucrarea. Nu ne putem bate joc nici de meserie, nici de timpul nostru, nici de banii statului. Cu orice risc, nimeni nu-mi poate clinti aceasta convingere". Îl consideram deja un om inflexibil, un încăpățînat. Îl întreb cum a reușit, atunci, să-și formeze de fiecare dată o echipă, să aducă în jurul lui oameni care au ținut la el și cărora acum le duce dorul. „Fiecare om se spune că este o mină — de aur, de diamant, dar poate fi și de steril. Trebuie să știi ce să ceri de la fiecare și cum să-l iei pe fiecare. Unul lucrează numai dacă-l certi la tot pasul, altul — dacă-l bați la cap, altul dacă-l lași în legea lui, unuia trebuie să-l spui la sfîrșit bravo, altuia că se putea și mai bine. Nu sînt toți de-un fel, nu-s făcuți la șantă. Și mai e ceva: noi, să zicem, sîntem cu capul, dar treaba o fac ei, muncitorii. Omul simplu e mai delicat, pentru că averea cea mai mare a lui e bunul simț. Orice lucrare e rodul gîndirii tuturor. Să știi că și-un dulgher poate să nu doarmă dacă i-a ieșit o strîmbătură, sau un zidar, dacă nu i-a stat ieri tencuiala pe zid. Fiecare se zbate pentru meseria lui — și asta e starea de spirit pe care eu o cer și pentru care mă lupt". De-aia vă pare rău după oamenii cu care ați lucrat ? „Mă-ntelegeam din ochi cu ei. Treceai, ta-ta-tai cum a făcut și te știa după față dacă erai mulțumit. Se perfecționau din voința lor proprie, fără să-i mîne cineva de la spate. D'aia e necesar un nucleu cu experiență, pentru ca ceilalți să aibă de unde fura meserie, să aibă la ce să raporteze. Și meseria o furi numai cei care au drag de ea. Cu ani în urmă lucram cu un inginer tînăr, Alexandru Stănescu. Îl mai văd și acum, a ajuns ca un țîr, dar știe și cînd nu merge un rulment de la cutare betonieră. Cînd îl văd cum muncește și ce iese în urma lui am și eu o mulțumire sufletească, cum am și de pe urma celorlalți cu care am lucrat și care au crescut pe lîngă mine. Inginerul Radu Matei e acum șef de secție la I.C.P.G.A., un alt ajuns testi din stagiu. Marian Cusdrioreanu, finalizează lucrările la stația de metrou Piața Sudului, Dumitru Manole e un maistru de bază la Întreprinderea „Dîmbovița", Vasile Mocanu un excelent strungar la I.C.P.G.A. și la fel de bine apreciați sînt, acolo unde sînt, și ceilalți — betoniștii Vasile Ghețu și Petre Moldovan, zidarul Rus Lazăr, dulgherul Victor Alexa și alții. Despre ei, pălmași, trebuie să scrieți, pentru că muncitorii constructori mor ca niște anonimi. Se propusese odată ca pe fiecare clădire să se treacă și numele constructorului. Ar fi fost bine. Ei lucrează în soare, praf, ploaie, ninsoare — și lucrează pentru confortul altora care se obține, iată, cu discomfort, ca să zic așa. Cine se înghesuie să vină acum pe șantier, în cizme de cauciuc și cu pufoaica udă ? D'aia la oamenii ăștia trebuie să te uiți altfel, ca și la mineri, sau la cei din vîrful muntelui, de la hidrocentrale. Drumul vieții noastre spre mai bine trece mereu prin mîinile lor". Devenise nostalgic. Îi spun că el, Alexandru Constantinescu, e încă tînăr, în ianuarie va împlini 49 de ani. „Pînă la un timp, înveți tu; de la un timp, îi înveți pe alții. O parte din viață umpli găleata, altă parte îi adăpi pe alții din găleata umplută. Trebuie ținut cont de oamenii care știu". Cînd ai început să pui în găleată, nea Sandule ? „Absolvisem școala medie de arhitectură — director era marele arhitect Antonescu. După un de preparator la Institutul de Arhitectură — n-aveam ce face în acea catedră, nu sînt sorti să stau în birou — m-am dus la o întreprindere de construcții. Erau tămîie între cei de acolo. Am început pe mîna unui maistru, îl țin minte și acum, Ionaș Andrei îl chema. aveș o palmă grea, mamă, mamă... Pe palmele alea am învățat meserie, aveam 18 ani, mă trezea la realitate, vedeam că școala e una și șantierul alta. Prima mea construcție — la nici 20 de ani — a fost supraetajarea unei case din București". Mai rezistă ? „Nu numai că rezistă, deși a trecut și un cutremur peste ea, dar e făcută dintr-o zidărie cu goluri, deci mai ușoară, mai economică și termoizolantă. Din păcate, azi nu se mai face așa ceva. E o treabă cu dichis, pentru care nu mai există răbdarea și timpul necesare. Una din problemele de atunci era să nu roșești în fața unei lucrări, să nu fie cazul să-ți duci degetul la obraz".

Tatăl lui, „Nea Nae" Constantinescu, era unul din puținii noștri specialiști în tutun „Virginia", și la fel bunicul, Alexandru Milcoveanu. „Bunicul era un om sever, nu l-am văzut rizînd niciodată. A avut de crescut șase copii și a reușit fără nici-un compromis de la niște reguli morale sfinte. Îmi spunea — seara cînd te culci să-ți pui mîinile sub cap și să faci bilanțul zilei, iar dacă ai vreun semn că ai fost lichea, n-ai să mai poți dormi pînă a doua zi, cînd trebuie să repari ce-ai stricat". Toată copilăria și-a petrecut-o însoțindu-și părinții, prin locurile unde tatăl său avea de pus la punct o cultură de tutun sau o orezărie sau o cultură de sfeclă. „Mă puneau deseuît la coarnele plugului, îmi spunea că trebuie să știu cum se face pîinea pentru a-i putea simți gustul. Iar dacă nu-mi făceam norma la cățat cenușă, ca să-i crească bulbul, nu-mi dădea să mănînc".

Și încît cum se face că nu s-a lipit agricultura de el, ar fi putut moșteni cel puțin pasiunea pentru prepararea tutunului. Își aprinde un Carpați cu filtru și mă privește pe sub sprîncene : „Nu mi-a plăcut, în agricultură prea depinzi de timp, nu era să faci tu să crească ce semănai. Mie îmi place să hotărăști tu, să faci tu să crească, chiar dacă nu vrea, d-aia m-am apucat de construcții și d-aia țin la o lucrare, pentru că dacă mi se spune să fac într-un fel care nu e bine, făcînd așa, greșit, nu mă răzbun pe cel care mi-a spus ci pe lucrare, deși știu că un arici se omoară cu cel mai ușor cu fundul altuia ; omul mai pleacă, se mută, dar lucrarea rămîne — și nimic nu poate fi mai plăcut decît să te lauzi cu ce lași în urmă. E mai greu să faci decît să spui altuia cum se face — și-ntre astea două mi-a plăcut întotdeauna să iau partea mai grea. Cînd ești circaș, munca nu-ți-o la nimeni din spate — și d'aia să zice că meseria e brătară do aur, adică o avere pe care nu ți-o poate scoate nimeni din mînă".

Simțisem mai demult, după privirea lui, că deveniserm cam sicîitor, și, oricum, răspunsul cu „mîncu ce-mi ți-o la nimeni din mînă" m-a scutit să-l mai întreb ce are de gînd să facă în viitor, într-un viitor imediat. I-am strîns mîna și l-am lăsat la treburile lui.

OCTAVIAN STIREANU ■
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Desene pe asfalt

Meșteșugul istorici

Istoria e meșteșugul nostru cel mai de preț.

Ce fac mai cu deosebire românii ? Ocupația de căpetenie a românilor e umplerea cu viață a istoriei românilor.

Ne trăim istoria cu calmul visătorului-constructor. Istorie care nu e hlamidă bizantină trasă pe umeri în zilele de sărbătoare ci cămașa lipită pe piele de nu de-a dreptul pe sînge a celui ce trudește pentru mai-binele alor lui.

Sîntem păstrătorii plini de respect ai urmelor trecutului pe care chivotele vechilor tomuri le conservă cu netulburate alcătuiri. Semne de fală, patalamalele *Incepăturilor* obștei, hrisoave de moșie, cintece rupte de pe buze de oșteni, toate ne sînt avut neintinat și zestre.

Și suma acestor semne sporește mereu, parcă fără efort : sapă mai adînc, în pămînt, excavatoristul și iește cioburi de amforă cu brîie de culori încă neofilite sau monete cu chipul împăraților Romei sau, bătute de trezoreriile dacilor, monetele turnate în argint cu care-și plăteau mai-bătrînii, grîul și vinul. Ba, se mai întîmplă, în bibliotecî de departe (de nu chiar în bibliotecile vecinilor) la primenirea sertarelor necercetate, gospodari ai muzeelor și arhivelor dau de noi și noi documente ce luminează istoria romanilor, atîta cîtă va fi fost ea, cît va fi curs pe albia timpului : preț de cîteva mîlenii...

Jind neîmplinit al Împăratului Lumii, Alexandru Macedonul, „pohtă" încercată doar cu gîndul de Iuliu Cezar înainte de a fi spart de pumnale, istoria românilor le-a rămas în grijă, românilor.

Se mai ieșește însă cîte un „istoric" de pe alte meleaguri ce-și moaie pana în călimara cu cerneluri trezite a minciunii și uită că ne pomenim țintă unor atacuri fără noimă, de nu nedemne în totul, în „temeiul" unor argumente derizorii ce ne pun sub semn de îndoială înscrisurile cititoricești.

Stau în ograda mea de cînd mă știu. Am credința că iarba de-o calc răsare din barba regelui Decebal.

Junghiat cu sabie înțeapă, pus pe tron de fier înroșit de foc, tras pe roată, îmbucătățit de cămile, retezat de cap, dat gurilor de fiintină n-am încetat, în ființă, ori neființă, chiar cînd părelnic eram golit de viață să simt cum mă umple spre a mă reface după tipar, cum am fost, pămîntul de totdeauna al meu.

Dar fost-am numai junghiat, întronat pe spuză, călcat de roți și hărțănit de cămile ? Nu. De trei mii de ori (citește : de trei mii de ani) nu. Am fost cu osebire cel ce a dăinuit, neîngenunchiatul, neînvinsul.

Am fost, chiar la greu, al izbînzii.

Cu fiecare picătură de sînge ce-a curs din rănile mele am lipit mai trainic între ele pietrele de cetate, podurile și apeductele. Speranțele cintecele, cuvintele...

Se întîmpla aceasta înainte de împreunarea cinstitilor părinți ai lui Cristofor Columb în vederea nașterii unui cocon ce va să descopere noi „Indii", înainte de roaderea în țărînă a oaselor viforosului Atilla sub care vor fi murit o sută de cai...

Vrem să fim pe mai departe mai buni și mai drepți. Aceasta e visul de-l trăim. Le lăsăm dilettanților întru ale istoriei prezumțiile de tot curioase Unde am fost, înainte de timp ? De cînd sîntem ? Cum să ne punem asemenea întrebări ? E ca și cînd capul s-ar întreba pe care umeri viiază. Sîntem,

În strălucirea bîruinței ca și în eroare, la ceas de jubilație ori la descumpănire, la bine și la rău, asta știm să facem, să trăim înnobilînd un pămînt numit de Eminescu „parte înăsprită a Europei", să purtăm în noi semințele speranței...

GHEORGHE TOMOZEI

Realizatorii de emisiuni ai Radioteleviziunii au muncit în ultimele săptămîni la temperatura înaltă a orelor de bilanț : au prezentat izbînzile și gîndurile de viitor ale creatorilor de bunuri materiale și spirituale la sfîrșit și început de an și de cincinal și și-au socotit propriile realizări. Am așezat printre cadourile de sub bradul de Anul Nou multe rubrici și emisiuni. La radio am ascultat cu plăcere concertul corului Madrigal dirijat de Marin Constantin. Două emoționante pagini dintr-un **Muzeu sonor al culturii românești** alese de Iulius Tundrea au cuprins fragmente din roluri mari interpretate de actori mari, Lucia Sturdza Bulandra, George Vraca, Agepsina Macri-Eftimiu, Ion Manolescu, prefațate de Ion Zamfirescu. Alături, „Eminescu, poetul nostru național, în înregistrări radiofonice". Preveniți cum se cuvine, iubitorii de poezie au ascultat un recital din versurile lui Nichita Stănescu în rostirea actorilor Marina Maican, George Constantin, Victor Rebengiuc și Ion Caramitru. Concertul tradițional de Anul Nou al Filarmonicii din Viena sub bagheta lui Lorin Maazel ne-a fost prezentat la radio de Alexandra Mihăescu cu bucurie și profesionalitate. Pe micul ecran comentariul a fost înlocuit de grația și virtuozitatea balerinilor și. coregrafului care au demonstrat inepuizabila frumusețe a bătrînului vals. Iată că și Concertul extraordinar de Anul Nou al formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii Române împreună cu invitații lor a devenit o tradițională prezență în prima zi a lui ianuarie. Sub conducerea lui Iosif Conta, orchestrele, corurile și soliștii au interpretat un program cu grijă ales. Am avut și surpriza unei prime audiții : **Ecouri românești** de Johann Strauss. Însă, dacă ne e permis, cadrul scenografic parcă n-a fost de tot sărbătoresc. Ivona Cristescu l-a invitat la un Album duminical pe pianistul Dan Grigore, care ne-a oferit minute de delectare și cîteva gînduri generoase. Într-adevăr ca în visul unei nopți de iarnă, Valeria Seciu „a aburit ca o pline caldă" spunîndu-ne versuri de Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei. Tudor Gheorghe ne-a melancolizat cu acest dialog simplu : „Care floare-nfloare / Noaptea pe răcoare ? / Floarea crinului / Și cu-a dorului. / Care frunză bate / Vîntul cînd nu bate ? / Frunza plopului / Și cu-a dorului". A cîntat cum se cîntă cîteva nestemate ale sufletului poporului nostru, născute de veacuri în răscrucile Carpaților. Dar le-a pecetluit

RADIO T.V.

Sub cetină de brad

cu strălucire. Am văzut cîrc pe arena de gheață și numere unice ale artiștilor chinezi. Am admirat pe fugă „poemele tăcute" sculptate cu-n fierăstrău iarnă din blocuri de gheață într-o regiune a Chinei de minile și talentul unor iubitori de fumos care au transformat jocul într-un mijloc de promovare a artei. Ne-am amintit cu nostalgie de comediile muzicale românești într-o emisiune realizată de Eugen Atanasiu. Copiii mai mari i-au revăzut pe uitații lor prieteni Mihaela și Azorel, iar cei mici, cu nostimdu-i acum, de sărbători, așteaptă să-i mai întîlnească la 1001 de seri. Dar Revelionul ?! Emisiunile de Revelion, recunoaște toată lumea, nu pot să înlăture în egală măsură tuturor. O noapte este totuși numai o noapte. Nu pot să încapă în ea toate preferințele. Revelionul tineretului pe programul II la radio, realizat de Adriana Marian și Marius Ciocirlan, a demonstrat de ce „nu se demodează radioul : pentru că poți să asculți și în timp ce dansezi". Cel de pe programul I a cuprins de toate pentru toți ascultătorii, realizatorii avînd o bună experiență din emisiunile muzical-umoristice de peste an. Iar în programele TV de după Revelion i-am regăsit și pe Marin Moraru, Draga Olteanu-Matei, Tamara Buciuceanu-Botez și pe alții care au lipsit din programul cel mai lung al anului. E adevărat c-au o-am fost glume noi din anii vechi sau, vorba Stelei Popescu, „de pe vremea cînd Moș Gerilă juca țurca". Dar de ce să fim egoiști, să nu rîdă și cei mai tineri de glumele pe care noi le-am gustat cînd eram ca ei ? Da, Stela Popescu, ne cunoaștem de-o viață și-ți mulțumim pentru multele clipe frumoase în care ne-ai încîntat la radio sau pe micul ecran. Nu e puțin lucru să fii o „străveche umoristă" cum te autoprezentai, pentru că ai făcut cu sclipitor talent ca „zîmbetul să fie semnul de recunoaștere între oameni", cum spunea un alt mare umorist.

REGHINA VĂRVICI

Trei zile printre cei care iubesc frumosul

La ieșirea din muzeu

Vineri, simbătă și duminică, printre vizitatorii Muzeului de Artă al Republicii, în fața capodoperelor picturii și sculpturii române și universale, tulburătoare și nesecătuite izvoare de adîncă simțire și gîndire între frumos și adevăr artistic. Au fost trei zile în care ne-am bucurat să aflăm cît de puternic lucrează culoarea și forma asupra conștiinței celui ce se oprește în fața unei pînze, în fața unui bronz care a înfruntat timpul, în fața unei marmure din mlezul căreia s-a desprins cea mai frumoasă minune a lumii, un trup uman. Uneori, întrebările noastre, formulate cu maximă discreție, au întrerupt, totuși, cîte o visare îndelungă și solitară. Ne-am cerut scuze și ele au fost acceptate, firește. Și iată, acum, cînd scriem, încă mai avem sentimentul că indiscreția noastră reportericească a comis un sacrilegiu. Alteori, intervenția noastră a fost primită cu sinceră plăcere, iar emoțiile erau împărtășite cu o reală bucurie de parcă am fi fost așteptați. Au fost însă și cazuri cînd a trebuit să suportăm cîte o privire dacă nu superioară, atunci cel puțin jignitoare. Dialagoul nu s-a încheiat. În astfel de situații, în ce ne privește, am suportat riscurile meseriei și ne-am văzut de treabă, mai departe Sîntem în posesia cîtorva zeci și zeci de nume dubiate de profesii, virste, adrese, locuri de muncă și, desigur, mărturisiri, adică răspunsuri la întrebările noastre privind motivele pentru care au vizitat muzeul în aceste prime zile ale anului, privind locul pe care artă îl ocupă în viața lor și, mai ales, cu ce sentiment ies în mijlocul vieții după ce ochiul și inima lor s-au hrănit cu frumusețile celui mai mare muzeu al țării. Care sînt, cu alte cuvinte, starea de spirit și întîmplările de suflet cu care vizitatorii părăsesc acest tulburător lăcaș de cultură aflat în chiar inima Bucureștiului ? Se poate oare vorbi — aceasta a fost, ca să zicem așa, ultima întrebare adresată interlocutorilor noștri — despre o cît de mică deosebire între dumneavoastră, cel ce-a intrat în muzeu, și dumneavoastră, cel ce iese din muzeu ? Ne grăbim a transcrie cît mai fidel cu putință, răspunsurile fie ele chiar și cu anumite crori. Deci, pentru început, doi tineri, studenți politehniști. El : „Deosebirea, mică sau mare, între noi, cei care am intrat și cei care iesim este marcată cu exactitate prin acest minuscul aparat ce se numește ceas sau cronometru. Sîntem mai bătrîni cu aproximativ o oră și patruzecisicinci de minute. E adevărat, am trecut mai în fugă prin fața unor lucrări, dar avem și bilete la un film". Ea : „Eu, ca să vedeți ce bine ne înțelegem încă de la bun început, am să spun că, dimpotrivă, am întinerit cu o oră și patruzecisicinci de minute. Și pentru că am trecut, într-adevăr, cam în fugă prin fața unor lucrări, vom reveni." El : „Vom reveni ca să întinerim cît mai mult, nu-i așa ?! De-adevăratelea, lăsînd gluma la o parte, ea, prietena mea, deși politehnistă, pictează. Ca o amatoare, bine-înțeles, dar cu mult, foarte mult obișnuit al muzeului, al expozițiilor și, totodată, un pic de colecționar. Am fost sus, la etajul trei, la expoziția de covoare orientale, prima pe care a organizat-o muzeul din piesele pe care le deține. Rar mi-a fost dat să văd atîta măiestrie, atîta meșteșug străvechi, atîta talent și-atîta culoare. Sînt pur și simplu copleșit. Și pentru că tot la etajul trei se află și galeria de artă universală, am intrat să văd cele trei împunătoare, magnifice pînze ale lui El Greco, **Adorația, Logodna** și **Martirul**, sau **Omul cu tichia albastră**, de Jan Van Eyck. N-am putut să trec, firește, peste **Uciderea pruncilor de** Pieter Brueghel **sau Crucificarea**, de Antonello da Messina, sau peste Rembrandt, cel mai mare pictor al tuturor timpurilor. Cu a sa **Esthera implorată de Haman**. Pentru mine, orice nouă vizită la Muzeul de Artă al R.S.R. este o veritabilă sărbătoare a sufletului, o sărbătoare ce se împlinește cu recolegerea pe care o trăiesc în fața **Stejarului** lui Ion Andreescu și a **Florilor** lui Ștefan Luchian". Un grup de tineri, mai toți elevi și eleve aflați în vacanță Vesel, exuberant, zîmbitori. Mi-am dat seama că nu e ușor să fie purtătorul lor de cuvînt : „A fost ideea Adrianei să venim la muzeu. Nu regret. E liniște mare, mare. Uitându-te la tablouri, parcă vorbești cu tine însuți. E prima oară cînd văd și eu, de-adevăratelea, o sculptură de Brâncuși. E-atît de ciudat față de toți ceilalți ! **Cuminția pămîntului** și **Pieta** sînt parcă din străvechimea timpului. Au în ei ceva foarte primitiv. Dar cîte alte lucrări nu sînt tot atît de frumoase și de interesante ! Sînt sigură că am să mai revin. Păcat că la școală nu facem niște lecții mai speciale, nu neapărat ca să răspundem și să luăm note, ci doar așa, ca să știm și noi ce se află în acest muzeu, să venim mai pregătiți și să ne îmbogățim și noi cultura, pentru că, orice s-ar spune, pe lîngă matematică și fizică și chimie, și cultura contează. Și dacă cineva din grupul nostru are altceva de spus, eu zic să spună

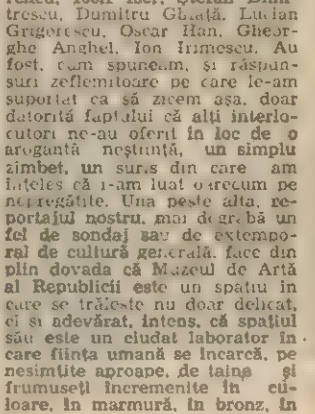

suflet. Aceștia ar fi motivul pentru care ne-am încumetat să intrăm în muzeu. Cel mai mult ne-am oprit în fața unor pînze semnate de Ion Tuculescu. De la prietena mea am aflat că Tuculescu a fost, de fapt, un medic. Dar pictura sa nu este, după cîte am văzut și am înțeles eu, cu nimic mai prejos decît a altor mari maeștri cu care se învecinează." Ea : „Recunoaște că nu ai ajuns singur la concluzia asta, că m-am chinuit chiar ca să te convingă că..." El : „Așa e, s-a cam chinuit să-mi demonstreze, și a reușit pe deplin că pictura nu este doar ceva care reproduce ceea ce se vede cu ochiul liber, ci și ceva care se simte cu sufletul. Marturisesc că prin Tuculescu am făcut o mare descoperire". Mărturisim, în ceea ce ne privește că nu întîmplător am început acest reportaj cu răspunsurile acestor doi tineri între ei, dincolo de vioiciunea în sine a dialogului dintre ei, mărturiile lor justifică în bună parte chiar reportajul de față. Aidoma unui spectacol de teatru, aidoma unui film, unui roman, sau unui poet, Muzeul de Artă al Republicii, prin prestigioasele lucrări ce le adăposteste, deschide în fața oamenilor o nebănuită fereastră prin care se străvede efortul și bucuria artistului de-a se descoperi pe sine, de-a depune mărturie despre tulburătoarea frumusețe a clipei ce ne înconjoară. Un cetățean în vîrstă : „Sînt, dacă pot să spun așa, un om cu oarecare experiență de viață și de cultură, dar, vă mărturisesc, am ieșit din muzeu cu sufletul la gură. Mi-am dat seama că nu știu cum s-o fac. În consecință ne-am oprit în fața tablourilor și le-am admirat. În ce mă privește, cred că intru în muzeu pentru a doua oară în viața mea. Acum, în primele zile ale anului, cînd am puțin timp liber, m-am gîndit să dau curs invitației unui prieten care mi-a spus că ar fi bine să-i obișnuiesc pe copii încă de pe-acuma cu muzeele, cu expozițiile. M-a convins că acest lucru le va folosi cîndva. Am fost cu ei la muzeul „Antipa" și nu-am dat seama că muzeul poate fi un fel de profesor. Nu știu ce au înțeles ei aici, printre tablouri. Pentru ei, această lecție despre culoare trebuie să se repete de cîteva ori. Și nu numai pentru ei. Eu însumi trebuie să mai vin de cîteva ori și să-mi bucur ochii cu aceste minunății. O mămică însoțită și ea, la rîndul ei, de două fetițe, ceva mai mari însă, de 16 și 14 ani : „În ce mă privește, am ajuns ca felele mele să fie cele care să mă aducă la muzeu. Una dintre ele are de făcut o compunere Dar mai bine să vă vorbească ele" Fetița de 16 ani : „Am de făcut la limba română o compunere despre felul în care sînt oglindite în pictură anotimpurile anului. Tovarășa ne-a spus să mergem la etajul al treilea al Muzeului de Artă unde am fost și am văzut o foarte frumoasă expoziție de covoare și, în prelungirea ei, expoziția despre anotimpuri. Am notat într-un carnet numele cîtorva pictori români și străini și titlurile cîtorva din tablourile lor. Mă gîndesc că atunci cînd voi descrie tablourile să folosesc și versuri din Cosbuc, Alecsandri și alți poeți care descriu natura". El, pe care nu-l vom prezenta, întrucît o va face singur și cu un farmec, zicem noi, deosebit : „Eu sînt un bătrîn iesan și-am venit la muzeu pentru expoziția artistului Dan Hatmanu. Cineva, un foarte bun cunoscut, care a văzut expoziția asta intitulată **Iașul — evocare sentimentală**, mi-a telefonat și mi-a spus că există aici un tablou cu o căsuță din Iașul de altădată, o căsuță de pe strada Sărăriei. Era casa părinților mei care nu mai sînt, era casa în care m-am născut acum peste 70 de ani, era casa în care am crescut, în care m-am căsătorit. Nici nevasta mea nu mai e. S-a dus. S-a dus și casa. Am revăzut-o și, pe furiș, am lăcrimat. Ce i-o fi venit artistului să picteze chiar căsuța aceea, mititică, încărcată de verdeață, cu cerdacul scăldat de soare ?! Cît despre toată expoziția, ce să mai spun, este un fel de dar pe care ne iesan l-a făcut tuturor ieșenilor aflați în București, un mic dar dar din inimă". Am reprodus, după cum se vede cîteva răspunsuri mai largi, mai cuprinzătoare, mai semnificative. Au fost, firește, și alte feluri de răspunsuri, extrem de concise, limitate la o simplă înșiruire de nume de artiști sau de titluri de lucrări. A le transcrie ar însemna să notăm Dimitrie Paciurea, Corneliu Baba, Gheorghe Petrașcu, Camil Ressu, Theodor Pallady, Al. Ciucurencu, Iosif Iser, Ștefan Dimitrescu, Dumitru Ghiață, Lucian Grigorescu, Oscar Han, Gheorghe Anghel, Ion Irimescu. Au fost, cum spuneam, și răspunsuri zeflemitoare pe care le-am suportat ca să zicem așa, doar datorită faptului că alți interlocutori ne-au oferit în loc de o aroganță neștiință, un simplu zîmbet, un surîs din care am înțeles că i-am luat o trecum pe neregătite. Una peste alta, reportajul nostru, mai degrabă un fel de sondaj sau de extemporal de cultură generală, face din plin dovada că Muzeul de Artă al Republicii este un spațiu în care se trăiește nu doar delicat, ci și adevărat, intens, că spațiul său este un ciudat laborator în care ființa umană se încarcă, pe nesimțite aproape, de taine și frumusești incremenite în culoare, în marmură, în bronz, în timp...

VICTOR NIȚĂ

atelier literar

de G. Dumitrescu

I.B.-București : Mulțumiri pentru vești și urări (și reciproca !). Vom atelege ceva din delicatele interpretări pe marginea muzicii.

Ghiuler Bolaț : Nici o schimbare ! (cu alte cuvinte, „nimic nou"). Pasiunea dv. pentru poezie se rezumă la declarații. O adevărată pasiune însă presupune un interes neîncetat, o curiozitate permanentă, lecturi nesfîrșite, lacome, de poezie, despre poezie, studiu, exerciții etc. Altminteri, **nu se poate progresa,** chiar dacă aveți talent (ceea ce încă nu e absolut sigur...). Și atunci, ce vă mai putem spune noi, în afară de aceste sfaturi (pe care le-ați auzit și văzut de multe ori) decît... „nimic nou" ! Le răspundem nominal și mai pe larg celor care merită, care ridică probleme de interes mai larg, care au nevoie de o vorbă de sprijin și de încurajare, etc. și, doar în ultimul rînd, unor circotași și pretențioși (ca d-v., de pildă !) care ar dori să aibă la dispoziție, în fiecare săptămînă, cel puțin jumătate din spațiul „atelierului", fără să ofere nimic în schimb, nici măcar un singur vers ca lumea !... (Apropo, singurul vers pe care l-ați citit vreodată dintr-un mare poet — cel cu „niciodată toamna" — din ultima scrisoare, e și el stîlcit într-un bal fără hal !... Semn că nu cunoașteți prea multă poezie bună și că știți pe dinafară și mai puțină !)

Silvia : Talentul, poezia sînt niște „chestii" gingașe și complicate. Nu prea se poate spune „verde-n față", cît ai' bate din palme, ce și cum... Trebuie să no facem mai întîi o părere, bine întemeiată, uneori trebuie să vă urmărim o perioadă mai îndelungată (de-aia vă răspundem adesea prin „să mai vedem") etc., înainte de a ne pronunța. Iar dv. trebuie să ne ajutați, trimițîndu-ne regulat cele mai bune rezultate ale lucrului dv. poetic și așteptînd cu (multă) răbdare răspunsul nostru. (Despre scrisoarea cu privire la adolescență nu știm nimic. S-o fi rătăcit, poate.)

C. Daniel : Lucruri mai interesante sînt de așteptat pe linia „Taină", „Nocturnă", „Gîndul acesta", „Veghe", și nu pe aceea a tiradelor simpliste, sforăitoare, vecine cu banalitatea. Să sperăm că vom fi confirmați cît de curînd.

Bazil : 1) Slabe, fără speranță. 2). Nu, n-are sens. 3). Nu se cunoaște (dar nici nu e verosimil !...).

E. Vernescu : Sînt foarte inegale paginile pe care ni le trimiteți din cînd în cînd (probabil, în funcție de timpul și atenția pe care le dăruiți poeziei). Unele sînt reale dovezi de talent (am și publicat ceva, dacă nu ne înșelăm...), altele sînt simple bruioane azvîrlite din fugă pe hîrtie, dezlînate, neglijente, nefinisate artistic. Și în acest plic, există cîntioane din ambele genuri. „Monezi false" rămîne confuză, fără adresă clară, fără încheiere. „Dacă dragostea" cuprinde și un adevăr amar, din păcate, dar lipsește o detașare lămurită, un refuz față de acest adevăr amar. „Vot de blam", „Candidați", „Cimitir", cam de aceeași inspirație, sînt niște înfrigurate și răvășite mărturii de tristețe și desperare. Regretabile și, după părerea noastră, inadmisibile (cînd cineva dispune de o zestre spirituală, ca dv., e dator s-o cultive, să se ridice prin ea, „cu ghearele și cu dinții", nu să se lase pradă deznădejdii). Ne-am bucura să primim și vești mai bune din partea dv.

Nic. Sac. : „Cînd noaptea este" (restul, surprinzător de slab !...). **Dina V., Roxana-Eugenia, Natalia N., Călin B. Gabriel, Liliana B., M. M. Băjenescu, Aurel Nae, Timeca Triște, Ioana Petruia, Valdan Păune, Cătălin Serediue, H. Muntenus, Bazil Constantinescu, Cristian Sișman, Leonard Georgescu, Puiu Hiticaș, Daniel Kitu, Camelia Diaconescu, Dorin Ghimiș, Andrei Vremir, C. Tanescu, Nora, Marius Gligor, Liviu Birsan :** Încă nu, să mai vedem.

Ștefan Cîrjan, Renée, Iosif Brad, W. A. Gabond, Corina Stoian, Carmen Popovici, Aurel Trif, V. Zgorobete, Ela Al., Diana M. Ionescu (ceva, în „Dans prin ploaie"), **I. Tătar :** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

Ianuarie

Cu gemete
De Prometeu înlănțuit
Ca un leitmotiv
Apari în viață
Un cerc în plus
Aduci în dar
Și-atîtea
Broderii de gheață...

Luminoase
Ca fulgii de nea
Poemele doinesc
În inima mea...

INA BUCULEI

Natură

Ochii mei — capcee de ghindă și
degetele mele — semn de mirare
în verbul a fi
gura mea — blesteme, păcate, silabe
tăcere nechemată
urechile mele — ghioc la tîmpla mării
tălpile mele — mulaje-n țărîna
străinilor pași
inima mea — galop pe hotarul
dintre mîine și ieri
eu — ce minusculă virgulă
de-a lungul secundei !

RUXANDRA COLIBAN

Pastel

Incrementele vîlvătăi. În iecl
de țurțuri, razele s-au stins.
Prin ger, de solzi tăioși
de promoroacă, văzduhul pare nins.

Cu zvon de cioburi, se aude-n noapte
pe nesfîrșite lespezi de zăpadă
cum stelele-nghețate
au început să cadă.

Poem

Ochii tăi,
nespus de albaștri... —
semn că sufletul
are ieșire
la mare.

ANDREI VREMIR

Sonet VI

Cînd noaptea este neagră și nu mai vezi
cărarea,
Cînd ochiul ți se zbate și nu cuprinde
zarea,
Cînd ceața stă să cadă și bezna este grea,
Cînd cugetul se frînge și-ncepe-a îe
durea,
Cînd totul se desface și cade-n anemic,
Cînd lumea pare-ntoarsă și n-are
cîn-s-o ție,
Atunci coboară-n tine, la treapta cea
dintîi,
Și-așteaptă-acolo tainic și-ascultă și rămîi,
Și-alege și trudește și caută și-adună,
Puterea necoruptă, puterea veșnic bună
Ce leagă-n pintec pruncul și pune rod
în vie,
Puterea neatinsă de rău și de stihie.
Și curățată de zgură, fă-ți cugetul curat
În casa minții tale să fii ca-ntr-un palat.

NICOLAE SACALIS

Stare de veghe

Nu miră pe nimeni
că mă las deseori
învins de cuvinte :
e numai un fel
de a suprima zidul de uimire
dintre mine și ceea ce
nu pot atinge
e numai un joc în amintirea
purității pierdute
menit să mă țină totdeauna
cu ochii deschiși

MARIUS DUMITRESCU

Descîntec de profesoară

Dă-mi trei foi de mure,
mi-a spus vrăjitoarea
răsărită nu știu de unde
în arșița drumului de fără,
am să-ți aduc din întunerie
pe cei doi îndrăgostiți
care te-au făcut să plîngi.
Lasă-i, i-am spus, fericiți să rămînă,
ca elevii mei cu ghiozdanul în mînă
și gîndul la prima iubire.
Adu-mi zilele tale, mi-a spus,
am să-ți ghicesc șovăiala
și am s-o desfășur
ca pe șirișin
de pe mîinile tale obosite,
pătate de cerneală și cer,
de cînd te-ai făcut a slove cier.
De ce înveți pe alții
ceea ce însăți nu știi ?
Alături de altul, prin înaltul ierbii,
nu vrei s-auzi, ca-n versul vechi,
păscînd toți cerbii ?
Foaia de hîrtie s-a topit ca zăpada,
am scăpat creionul din mînă
și cînd l-am ridicat,
preschimbat în sulfină,
s-a destrămat într-un rel de albine.

MIHAELA COSMETTO

CONSTANTIN PILIUȚĂ:

(continuare din pag. 9)

părînt pantaloni lungi. Îmi făcenu pantaloni din cei rămași de la ceilalți. Așa am învățat că timpul lucrat și chibzuința înseamnă rezistență și continuitate.

— Aveți, deci, un cult pentru muncă.

— Toți trebuie să avem. Iar cînd e stimată de cei din jur — fie că ești agricultor, muncitor, cărturar, orînduitor de munci — acesta este lucrul suprem care ne conduce și ne dă voie să adormim liniștiți și să intrăm sub pașnici, așa cum și-au dorit părinții noștri.

— În afară de muncă mai aveți ceva fără care n-ați concepe viața ?

— Firescul vieții. Sîntem o țară prea frecată de istorie ca să credem că vom ieși spre bine altfel decît muncind și trăind firesc. De aceea trebuie să ne gîndim la copii, dar nu cu dragoste bolnavă, ci exactă, pentru ca ei, la rîndul lor, să știe să se descurce între cer și pămînt. Totul în viața noastră trebuie să fie firesc și acest firesc trebuie stabilit de noi înșine.

— Ce înțelegeți, de fapt, prin acest „firesc" ?

— Omului nu-i trebuie mult ca să fie fericit. Dar lui nu-i trebuie să-i dai ce vrei tu. Întreabă-l mai bine de ce are nevoie. M-a uimit un lucru în Suedia. Spațiile dintre niște blocuri n-au fost asfaltate vreo doi ani. Oamenii au făcut cărări și pe urmele pașilor lor s-a turnat apoi asfaltul. Nu-i așa că e un exemplu de respect al ființei umane ? Așa trebuie să ne comportăm față de orice bot care iese din pîntecele mamei și să veghem ca el să-și facă datoria ca om și nu ca o simplă uncaltă vorbitoare. Din nefericire, mai există locuri pe acest Pămînt unde așa ceva pare o himeră.

— Sînteți într-un moment de împlinire a mijloacelor dumneavoastră artistice. Cum vi le-ați caracteriza ?

— Am ajuns să spun cu foarte puține mijloace plastice un mult sufletesc.

— Credeți că mai aveți ceva de spus în continuare ?

— Dacă nu ai un cap și un suflet în mișcare, te șablonizezi. Acea lege stabilită de civilizația culturii de a uita o formulă atunci cînd ajungi la ea, e valabilă și acum.

— Sînteți un om popular. Vă place popularitatea ?

— Ei, am ajuns la o popularitate pe care o ating actorii. Mă cunoaște multă lume. Trăiesc precum peștele în deltă. Dar nu fac caz de asta. Fiindcă mie nu-mi plac ieșirile din comun. Și soprana de coloratură și femeia plivind un ogor, sînt la fel de frumoase în sinea mea. Iar pe mine n-are de ce să mă invidieze nimeni. Și eu mă cert cu soacra, și eu mă duc la spital, și eu am chinurile mele. Dar asta e viața mea, aidoma atîtor vieți de pe lume.

— Vorbiți-mi, vă rog, despre nivelul la care a ajuns plastica românească în acest moment. Se pare că e destul de ridicat.

— După părerea mea, avem o plastică de mare vîrf în Europa. Dar uneori ne facem că nu știm asta și nu ne punem așa cum trebuie în valoare. Nu numai în plastică. Dovada cea mai concludentă este faptul că n-avem încă nici un Premiu Nobel. Uneori nu vrem să și cheltuim pentru a obține ceva care ne-ar propulsa pe orbite strălucitoare. Dealtfel, sîntem o țară care ar fi avut drept la o civilizație omenească de multă vreme. Dar nu s-a putut. Și azi, cînd avem o astfel de civilizație și vrem s-o și sporim, ne dăm seama că fiecare lucru costă imens. Chiar și în cultură. Și apoi, mai am un of...

— Care anume ?

— „Of" e puțin zis. Mă enervează teribil raportarea unor victorii inexistente. Mă scoate din sărite faptul că, într-un loc sau altul, se poate și minți. Ar trebui desființate procesele verbale și rapoartele de activitate false iar cei care le întocmesc ar trebui pedepsiți cu strășnicie. Să muncim cu toată răspunderea, fiecare la locul nostru. Nu condica de prezență e totul, ci munca pe care o depunem, indiferent la ce nivel ne aflăm. Noi, poporul ăsta truditor, avem nevoie de sinceritate, de oglinzi fidele, care să ne arate așa cum sîntem. Numai așa ne putem concentra spre fapta noastră de mîine.

— E surprinzător cît de interesat sînteți dumneavoastră de problemele cetății, ale planetei. Dealtfel, nu e nimic surprinzător în asta. Orice mare artist, orice mare scriitor sau cărturar au fost și mari conștiințe.

— Să știi dumneata de la mine : tot mai puțin mă interesează oamenii prea inteligenți și tot mai fermecat sînt în schimb de marile caractere. Din păcate, le întîlnești așa de rar... Dar zici că îți place faptul că sînt interesat de problemele cetății. Uite, ca să-ți dovedesc că așa e, îți mai spun ceva : e vorba de o durere mai veche a mea și de care oricine își poate da seama cu ușurință. E vorba de turismul românesc. Îl facem ca niște amatori, nu știm să creăm profesioniști în această industrie care ne-ar putea rapid îmbogăți. Trăim în calapoade ieftine, avînd o țară splendidă.

— Nu cred că aveți chiar toate datele problemei.

— Nu le am, dar le constat efectul.

— Despre dragostea de țară ?

— Nu-mi plac cei care-și fac profesie din a mă învăța să trăiesc și să-mi iubesc țara. Ostașul care a căzut în tranșee n-a avut nevoie de profesori pentru moartea lui. Dar pentru mine el va fi întotdeauna sfînt. După cum am să-mi ridic întotdeauna pălăria în fața acelui activist de partid care, mergînd pe cîmp, și văzînd ce mănîncă tractoriștii, a cerut imediat să li se aducă marmite cu mîncare caldă.

— Vă place foarte mult să vă înconjurați de oameni, Constantin Piliuță. Le ascultați poveștile, le povestiți la rîndul dumneavoastră din cele pe care le-ați trăit.

— Cel mai grav și periculos lucru este ce-ți trece prin cap cînd ești singur. Atunci cînd visezi cu ochii deschiși. De aceea mă înconjor de oameni simpli care, cu migală, își fac echilibrul lor. Îmi place și un vin rotund, frumos, pe care cînd îl bei îți dai seama că a bătut soarele pe colina aceea de unde s-au cules strugurii. Și mai îmi plac primăverile cînd vin cu un nou și cu o speranță în plus. Nu e de-ajuns ?

Vorbiți și scrieți românește

Greșeli persistente

Este cunoscut faptul că, dintre limbile moderne de cultură, franceza este aceea care a exercitat asupra românei cea mai puternică influență. Începînd cu sfîrșitul secolului al XVIII-lea și pînă în perioada actuală, sînt împrumutate din franceză bogate contingente de cuvinte, dar și sensuri, expresii sau sufixe și prefixe. O expresie a intensității și, totodată, a rafinamentului penetrației franceze în română este, poate, însăși prezența — în nivelul cel mai abstract al limbii, acela al elementelor de relație — a conjuncției **or.**

În limba franceză, **or** este o conjuncție care „marchează tranziția între două idei, în cursul unui raționament, între două momente distincte ale unei povestiri sau introduce o reflecție incidentă". În **Dicționarul explicativ al limbii române, or,** e înregistrat cu valoare de conjuncție, cu „sensul" **dar, însă : deci, așadar.** Prin urmare, este vorba de o conjuncție coordonatoare : „Seara, autocarul s-a oprit într-un sat, **or** noi am fi vrut să înnoptăm la cabană".

În enunțul de mai sus, **or** este un element de relație coordonator adversativ, care marchează o opoziție atenuată — între „**or** noi am fi vrut" și „seara, autocarul s-a oprit într-un sat" —, la fel cu **însă** sau **dar,** singurele conjuncții adversative prin care poate fi substituit **or.** Sinonimia lexical-gramaticală dintre **dar, însă** și **or** este ...însă parțială. Dacă prin **dar** și **însă** pot fi coordonate nu numai propoziții, ci și părți de propoziție de același fel („e harnic, **dar** zăpăcit"), **or** se întrebuințează doar la nivelul frazei.

Din păcate, astăzi se face însă din ce în ce mai rar distincția între **or** și conjuncția disjunctivă **ori,** care exprimă un raport de excludere între două propoziții aflate în relație de coordonare : „Pleci **ori** rămîi". Frecvent, **ori** este întrebuințat însă cu valoarea conjuncției neologice **or** : „El susține că v-a anunțat, **ori** nici unul dintre voi nu știe nimic despre acest concurs". Deși este foarte răspîndită, confuzia dintre **or** și **ori** — explicabilă numai prin structura lor fonetică asemănătoare — poate fi înlăturată ținînd cont de valoarea fiecărei conjuncții, de echivalentele pe care le au : „Eu voiam să mergem la teatru, **or** el a cumpărat bilete la film", — „Eu voiam..., dar el a cumpărat..." — „Eu voiam..., **însă** el a cumpărat...". Și : „Ninge **ori** plouă". — „Ninge **sau** plouă".

În afară de valoarea diferită a celor două conjuncții, **ori** se deosebește de **or** și prin faptul că poate exprima o relație de coordonare între două poziții sintactice de același fel, atît în frază („Intri **ori** aștepți."), cît și în propoziție („Îți dau vin **ori** bere."), în vreme ce **or,** după cum am menționat deja, leagă numai propoziții : „Eu i-am oferit ajutor, **or** el m-a refuzat". În „Eu i-am zis să se uite la semafor, **ori** el face tot ce știe", dată fiind diferența de valoare dintre cele două conjuncții, este evident că utilizarea lui **ori** în locul lui **or** e o greșeală care trebuie evitată.

Ori și celelalte conjuncții disjunctive se disting de asemenea prin capacitatea lor de a forma perechi corelative : „**Ori** pleci **ori** rămîi". „Luăm **sau** vin **sau** bere". Dintre adversative, cu excepția lui **ci** (**nu numai... ci și**), nici una nu are cuplu corelativ. În contextul „I-am spus să respecte regulile de circulație, **dar însă** el nu mă ascultă" (sau : „**dar** el nu mă ascultă **însă**"), nu avem a face cu o pereche corelativă, ci cu un caz de pleonasm. Ambele fiind conjuncții adversative, **dar** și **însă** nu pot apărea în aceeași propoziție. Deși este veche, întrebuințarea împreună a adversativelor **dar** și **însă** e o greșeală încă persistentă. Persistentă, dar evitabilă !

COMAN LUPU ■

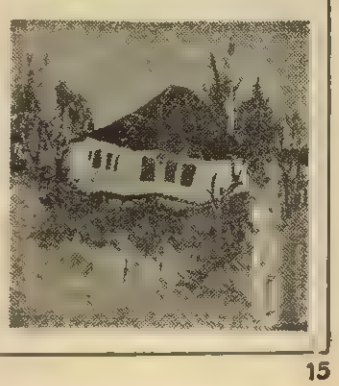

Decodificarea întregii scrieri a antichității

O cercetare științifică de mare interes și de importantă valoare, din multiple puncte de vedere, este pe cale de a se finaliza la Pitești. În cadrul unui Cerc de studii pluridisciplinare, ce funcționează sub auspiciile Asociației Oamenilor de Știință din România.

Obiectivul acestei cercetări este remarcabil de a reface întreaga cunoaștere a trecutului, folosind atît datele istorice certe cît și elementele de adevăr din mitologie și cărțile de cult, într-o articulație logică, rațională care permite suplinirea celui puțin parțială a „izvoarelor pierdute".

Metoda de cercetare este una indubitabilă, din moment ce se bazează pe un algoritm matematic, de o deosebită forță euristică, prin care se poate decodifica orice scriere hieratică (în care sînt prezente, conex, litere latine și/sau grecești, amestecate cu simboluri secrete), indiferent de spațiul geografic și timpul istoric cărora aparține respectiva inscripție.

Iar ipoteza fundamentală pe care o degajă rezultatele de pînă acum ale acestei cercetări este una copleșitoare — apariția limbilor este consecința unei revoluții alfabetice, care a fost provocată premeditat și care a constat în codificarea (încifrarea) în patru moduri distincte a unei limbi unice, „pulverizată" în varii modalități de exprimare (mnemonică, pictografică, ideografică, acrofonică), dar toate gîndite fonetic și „comprimate" în literă. Autorii acestei veritabile „rebotezări a lumii" ar fi fost geții, deci revoluția alfabetică, și, prin asta, originea limbilor ar fi plasate în spațiul carpato-dunărean.

O asemenea avalanșă de noutăți, a căror confirmare ar produce o veritabilă revoluționare a modului nostru de a percepe și a ne raporta la trecutul istoric foarte îndepărtat, nu poate fi, desigur, asimilată, dintr-o dată. Cum spun undeva interlocutorii noștri, „desprinderea de cunoscut presupune uriași în gîndire. Cîți pot explica, chiar azi, ce-nseamnă e = mc² ?"

Revista noastră, păstrînd o necesară și cuvenită distanță critică față de admiterea acestor rezultate ca definitive și certe, le face, totuși, cunoscute, în virtutea inalienabilului drept la ipoteză științifică pe care-l are, din principiu, orice cercetător. Respectînd acest drept, respectăm totodată datoria firească pe care specialiștii, istoricii, toți cei angajați pe frontul cunoașterii științifice a trecutului nostru o au în a se implica în analiza acestei ipoteze și a rezultatelor pe care le încumbă, astfel încît munca cercetătorilor piteșteni să poată fi integrată sub girul necesar al autorităților în materie.

Publicăm mai jos un interviu luat autorilor acestei cercetări — dr. ILIE STANCIU și prof. TUDOR DIACONU. Conținutul acestui interviu, care s-a sedimentat în urma unor deloc simple „dezbateri" pentru înțelegerea reciprocă a intențiilor, reprezintă, trebuie s-o spunem, doar o preliminară punere în temă cu obiectul, metoda și rezultatele parțiale ale acestei cercetări, prin care sperăm, deci, nu să încheiem discuția cu verdicte definitive, ci dimpotrivă, să deschidem, potrivit menirii revistei noastre, un fructuos dialog între specialiștii interesați de această problematică.

Dr. ILIE STANCIU : Procesul cunoașterii cuprinde o permanentă curiozitate, căutare. Tot ce știm constituie o sferă în expansiune, care nu poate urma decît legile generale ale universului. Istoricul nu se poate sustrage cunoașterii legilor fizice, decît cu inerentul risc al izolării factologice : evenimentul istoric se petrece, ca și cel fizic, în spațiu și timp. Cum bine aflăm de la Platon, „cunoașterea este ca disecția unui animal, un bun dialectician află articulațiile, unul prost, osul..." Or, în ce privește istoria mai îndepărtată a neamului nostru, nu cunoaștem **articulațiile** civilizației strămoșești, ci numai „oasele" - evenimentele izolate. Prin „pierderea sau necunoașterea izvoarelor despre daco-geți" se păstrează un șir de enigme, a căror elucidare duce, firesc, spre o nouă paradigmă, spre un nou sistem de cunoaștere — prin cuvinte — a lumii vechi, a strămoșilor noștri.

Prof. TUDOR DIACONU : Noua paradigmă oferă putința conexiunii părții în întreg. Algoritmul nostru se bazează pe aflarea aspectului izomorf al graiului cu litera și cifra. Pentru aceasta a trebuit să analizăm foarte temeinic toate „alfabetele", care, de fapt, sînt UNU, cel protolatin, și să stabilim baza matematică a fiecărei litere. Pictograma, ideograma, silabarul, alfabetul nu sînt forme de comunicare în evoluție, ci moduri de reprezentare a aceluiași înțeles invariant.

În principal, pe noi ne interesează Geții. Totul începe de la IO. Recitirea atentă, în traducerea lui Ghica, a ceea ce a scris părintele istoriei, Herodot, deschide noi punți în cunoașterea istorică.

Dr. I. S. : Una din concluziile studiilor noastre este că geții nu au fost un popor, cum se spune, ci numai **casta sacerdotală IO** a dacilor din neamul trac, cum se știe. Așa rezultă și de pe inelul de la Ezerovo, descifrat și de profesorul Diaconu încă din 1980, rezultatul cu totul deosebit fiind comunicat la o sesiune științifică de la Pitești, în 1982, Acad. Condurachi aprecia acest inel drept principal izvor de cunoaștere a limbii tracilor. Cunoscînd filiația : masageți-geți-getuli, casta „acoperea" trei continente, ceea ce justifică relițiile „cludate" între, de pildă, limba birom (vorbită în Nigeria septentrională și comentată de Luc Bouquiau), protolatină și scrierea protosumeriană. Părerile încetățenite despre „indo-europeană" ar putea fi revizuite. Revoluția alfabetică este una, iar **sursa necunoscută** se află în spațiul carpato-danubian — fapt care explică și, totodată, este confirmat de descoperirile tăbliței de la Tărtăria, Caranovo, Gracianița, Lipinski-vîr care stau de mai mulți ani în atenția cercetătorilor din lumea întreagă. În consens cu majoritatea cercetătorilor, codul identificat de noi confirmă anterioritatea, cu cel puțin un mileniu față de sumerieni, a scrierii, a primului alfabet, cel dac, de la Sion (despre care au scris Hasdeu și Bolliac) și care au apărut aci la noi, la Tărtăria. Aci e „capu și începătura mosilor", cum scria cronicarul Ureche.

Prof. T. D. : Limba vorbită era unică, s-o numim limba dacilor, dar încifrarea ei după un anumit cod aparține, în mod premeditat, geților, castei ce vroia să dețină și mențină monopolul cunoașterii. Cele patru coduri de cult (ebraic, latin, elin, sanscrit) sînt părți, sînt cele 4 sferturi ale cunoașterii. Aici este marele secret și mister al getilor : „pulverizarea" prin limbă, prin numire, a unității cunoașterii. Totul pornește de la viziunea cunoașterii pe care o aveau geții, acești sacerdoți ai întregii antichități. Parcurgînd, în spirală, conform codului (algoritmului), drumul invers acestei „risipiri lingvistice", ajungem la acel 5 508 înscris pe toate lăcașurile noastre de cult și care datează „facerea lumii", adică botezarea ei prin cuvînt, adică numirea. Se pune, astfel, într-o lumină nouă însăși mult discutata problemă a continuității, care este dovedită implicit, prin acest drum continuu al limbii, al unei limbi unice.

Dr. I. S. : Drumul cunoașterii prin limba a istoriei noastre, a istoriei străvechi pornește de la concluzia că unul european știa o limbă, una singură, apărută în epoca de după ultima glaciație Würm. Acel studiu al vînătoarei, unanim acceptat în existența omului, este atestat și de sinonimia din limbile europene a denumirilor animalelor furnizoare de hrană. Există și un mic dicționar paleo-european, realizat de Nicolae Miulescu și din care rezultă această sinonimie. O altă etapă ar fi calea păstorilor carpato-istrieni, „Drumul zeilor", marcat de stînci uriașe și care este menționat în multe izvoare, scrise în diferite epoci și locuri — Pindar, Kausitaki-Upanișad, Herodot, Ovidiu, Cantemir. N. Miulescu îi consideră pe acești păstori drept creatori ai științei și artei primare. Redefinirea lor este utilă pentru a înțelege mai bine și mai exact cine erau barbarii, despre care Clement Alexandrinul scrie : „Barbarii n-au fost numai descoperitorii filosofiei, ci și descoperitorii tehnicii, științei și artei!"...

Prof. T. D. : Metoda de cunoaștere propusă de noi urmează, prin algoritmul găsit, calea spiralată a materiei în mișcare, traversînd și nu ocolind „misterele". După ce va fi parcursă această cale de cunoaștere, va fi necesară o nouă paradigmă, pentru că, în sine, cunoașterea este infinită, ca și universul, mersul său spre o „Vega" fiind asemenea unui burghiu.

RED. : În ce constă acest algoritm ? Cît de operațional este ? Ce puteți descifra cu ajutorul lui ?

Dr. I. S. : Într-o prezentare foarte schematică, algoritmul constă în următoarele : orice inscripție sau simbol, de orice natură și indiferent de spațiul geografic al sursei arheologice, este transpusă în cuvinte (și, deci, litere) românești, înșiruite continuu într-un tabel sau matrice; fiecărei litere i se asociază una și aceeași cifră, indiferent de poziția în care figurează, rezultînd astfel o nouă matrice, formată din numere, de data aceasta : cu aceste numere se fac anumite operații matematice, după niște reguli precise, mereu aceleași, obținîndu-se firesc, alte numere, care sînt supuse aceloraș operațiuni, după aceleași reguli ; algoritmul se sfîrșește cînd se obține o anumită „cheie", de asemenea mereu aceeași. Șirul de cifre obținut la sfîrșitul acestor succesive operațiuni iterative este re-pus în litere, care — culmea ! — compun cuvinte cu sens în limba românească. Cîteva exemple : celebrul Ezerovo începe : **„Noroc, scrii limba odală spusă getă**, limnul Troii apare" etc. ; discul din Festos : „Sumer e oraș, aci e domn Patesi Vlad, e bărbat" ; Tărtăria (tăblița rotundă) : „Olt e soare inițial. Re îi la orizont, e capul flinței..." !.

Toate inscripțiile intraductibile cu dicționarele curente, aflate pe piatră și aur, se citesc prin acest algoritm. Indiferent de spațiu geografic, indiferent de timp — începînd cu mileniul VI î.e.n. și pînă la inscripția misterioasă de pe mormîntul lui W. Shakespeare. Toate se citesc legovir, abateri aparente fiind la cele continui și spiralice. Dacă literele lipsesc ori nu sînt clare, inscripția este ilizibilă. Orice incercare de reconstituire cu adaosuri — procedeu vechi, ca și în cazul încercărilor de reconstrucție a limbii indo-europene — este inoperantă.

Prof. T. D. : Același algoritm decodifică și cognomenele personalităților antice precizează cuvintele fundamentale ambigue pînă acum ca și noțiunile fundamentale din sfera filozofiei, religiei și mitologiei generale. Decriptarea scrierii hieratice înseamnă cunoașterea totală a materiei, spiritului, a trecutului îndepărtat al neamului omenesc în general. Această codificare a rămas esența misterelor getice. Casta și-a păstrat secretul cel mare : scrisul, metafora, parabola. În fond, sacerdoții au ascuns materialitatea lumii, geneza adevărată, ca să ne exprimăm în termeni actuali.

Dr. I. S. : Noi foarte bine putem să începem **cu însuși începutul,** cu textul din Manava-Dharma-Sastra (Cartea legii lui Manu). Încă din perioada vedică. Pentru că, la început, a fost crearea graiului articulat, a cuvîntului care scoate omenirea din haos, cum se spune metaforic. „Scoaterea lumii din haos" s-a făcut prin numirea ei, prin „botezarea" ei.

Dar — și acesta e lucrul cel mai important — numai în limba noastră românească se poate explica interrelația cifră-literă-semn grafic prin intermediul cărora au fost „mascate" acele denumiri inițiale.

RED. : Dați-mi un exemplu.

Dr. I. S. : Numărul 6, numit de pitagoreici „număr de mijloc" (meseutis), între 1 și 10. Forma cifrei parcurge toate sensurile mișcării materiei : sus, jos, dreapta, stînga, înainte și înapoi. Scrîind cifra, curba ei închide, în spirală spațiul. Totodată, 6 redă mișcarea soarelui de la un tropic la altul (6 luni), fetusul e format la 182 de zile, adică la 6 luni. Cît despre litera care-i corespunde în cod, F este suflu, este viață, iar cuvintele primare ce se pot forma cu litera f nu au nevoie de explicații suplimentare... Fie și numai prin aceste relații se poate înțelege ce erau, de fapt, vestalele și, mai ales, cum trebuie să interpretăm mult discutatul sistem hexazecimal dacic.

După părerea noastră, lucrurile se simplifică prin literă — și așa se poate demitiza, în sensul autentic al cuvîntului, și se poate înțelege totul, pentru că mă gîndesc la copii, și la fiul meu, Mihai, care citește mitologie, dar care trebuie să aibă în viitor o concepție clară despre mit. Aș repeta o comparație făcută de Clement, care spune că filosofia și mitologia au, ca și nuca, un miez, dar nu toată nuca este bună de mîncat ! „Decojirea" mi se pare necesară, ca medic și ca om. Numai astfel ieșim din „obscuritatea" voită inițial, perpetuată de tradiție, și intrăm în timpul istoric, pentru a separa cronologic evenimentele, pentru a afla corespondențele lor logice.

Prof. T. D. : Voi da un alt exemplu. În Herodot, IV, se vorbește despre fiurile din Scitia, între care și mult discutatul Tyarantos. În „Izvoare privind istoria României", la pag. 31, nota 29, se comentează astfel : „În realitate, cele trei riuri, indiferent care ar fi ele, curg între Prut și Siret. Avem de-a face cu una dintre numeroasele greșeli ale lui Herodot, datorată informațiilor insuficiente despre regiunile noastre, din interiorul continentului". Deci, Herodot ar greși, dar așa să fie ? Luînd cele trei denumiri în cauză, Oltu, Alutus și Tyarantos și aplicîndu-le separat algoritmul amintit pe scurt mai sus se obține unul și același rezultat, cifra 1 (vă amintiți Tărtăria ? „Oltu e soare inițial..."!)

La Ocnița s-a găsit un cuvînt „ciudat", BACIL, altul TIA MARKOS altul REB Toate au sens. Să spunem că Bacil era un alt nume al lui BOREAS despre care diverși cercetători ai hermeneuticii spun cîte și mai cîte ? Cum spuneam, același algoritm permite dezvăluirea identității reale a eroilor mitologici și biblici aflarea a ceea ce biografii antichității n au vrut să se afle. Am alcătuit un dicționar de peste 1 000 de pagini cuprinzînd 646 de astfel de „acte de identitate ale neamului românesc".

Pe teritoriul țării noastre au fost găsite peste 90 la sută din inscripțiile lumii străvechi. Cu un salt peste timp, tipografii noștri vor face cărți de cult pentru zone largi, cu „limbi" de cult diferite. De pildă. între 1690—1718 tipografiile noastre vor edita cărțile grecești, arabe, slavone și georgiene etc. Brâncoveanu era denumit „Ptolomeu vrednic de cununî", în 1701 apare la Snagov Liturghierul bilingv greco-arab, în anul următor Ceaslovul greco-arab, în 1706 Evanghelia de Psaltire , arabă... Tipografia Rimnicleană tipărea mai întîi la Alep cărți de cult, apoi a fost mutată la Balamand și la Saeg, în sudul Libanului. Ivireanu, ajuns în vîrful ierarhiei ecleziastice la noi, instruiește pe Mihail Iștfanovici la Rîmnic și-l trimite la Tîflis, unde tipărește, în 1709, primele cărți caucaziene, un Liturghier și Evanghelia...

Iată cum tradiția „stupului" românesc este factor de cultură în continuare...

Cum observa cercetătorul ardelean Ackner, pereții minelor de la Grădiștea Muncelului s-au găsit litere și monograme „grecești". Săpăturile din 1950 au scos la iveală blocuri de piatră cu inscripții despre care se presupune că ar fi fost un pomelnic cu nume de regi... „Se presupune" — pentru că nimeni nu s-a ocupat de ele. De aceea, inscripțiile trebuiau să fie numai latine — pentru că așa spune dogma care ține și azi pe loc cercetarea poporului și limbii noastre.

RED : Unde se situează, în ipoteza dumneavoastră, latinitatea limbii și a poporului nostru ?

Dr. I. S. : Chiar în centrul ei, în sensul că latinitatea noastră nu vine din afară. Protolatinii sîntem noi. De aci se desprind toate codurile de cult și limbile de mai tîrziu.

Prof. T. D. : Nu greșim dacă afirmăm că azi despre spiritualitatea daco-geților se știe cam cît se știa și cu un secol în urmă. Despre limbă — nimic mai mult, decît bănuieli. Etnogeneza se află în același stadiu.

Citind inscripțiile, aflăm, de pildă, amănunte despre Dromikete, care avea, într-adevăr cetatea Helis, cum scrie Diodor, dar era Slonul din zona Buzăului ; citind criptograma din Psaltirea Scheiană (pag. 483), aflăm că Ioan I (Burebista) este ucis la Cozia, prin decapitare, exact la 5 mai 44 î.e.n. Aflăm despre seria de regi daci și mari preoți din dinastia dimbovițeană a Decebulilor.

Sfera scrierii hieratice este vast ă o aflăm și în nordul Africii (Libia), în zona mediteraneană în Italia și Grecia. Diversele modalități de prezentare redau un aspect al acestei scrieri, care, oricît ar părea de incredibil, fixează pe marmură și piatră sau pe aur limba latină „vulgară", pe care noi o numim, de fapt, limba dacilor sau românească. Iată de ce paradigma schimbă cu totul liniile mari ale cunoașterii adevăratei istorii.

Spuneam că istoria noastră îndepărtată se implică în ceea ce istoricii numesc „negura veacurilor" care este în fond apariția omului european, cultural care a creat baza întregii civilizații și culturi ulterioare. Geții sînt aceștia, cei mai drepți și viteji dintre traci. Necunoașterea luptei surde dintre biserica răsăriteană și cea secretă a Romei a privat pe istorici de documentele de bază.. Ele se despart în cîteva zile. Pe de altă parte, atît în cărțile sapiențiale, cît și în mitologie, cuvintele cu mai multe înțelesuri, vorbirea alegorică și metaforică etc. n-au fost înțelese. Imaginația s-a perpetuat în timp, ca rostogolirea bulgărelui de zăpadă, antrenînd erori grave.

Dr. I. S. : Că trecutul neamului românesc este adesea necunoscut, sau falsificat prezentat peste hotare nu este de mirare. Cum să așteptăm ca alții să reconstituie adevărul ? Cine, dacă nu noi, aici, va trebui să regîndim logic totul ?

Cît despre cei care s-au dedicat unei științe sau arte „per il loro dilleto", cum spunea Schopenhauer, vorbind despre „diletanți și profesioniști", ei au fost întotdeauna suspectați, din principiu, de lipsă de profesionalitate ; dar tot ei dă șirul lung al piumerilor științei care s-au afirmat și au avut descoperiri epocale în alte domenii decît cele trecute în „cartea de muncă".

RED : Cum credeți că va fi primită de specialiști cercetarea dumneavoastră ?

Prof. T. D. : Noua paradigmă va avea atîta viitor cît încorporează în sine. Nimeni nu-i va putea scurta sau prelungi existența, în afara rezistenței pe care i-o dă adevărul științific încorporat.

Dr. I. S. : Apoi, în nici **un** fel nu ne interesează opinia celor care consideră **încheiată** cercetarea trecutului nostru îndepărtat ; încercînd să combată această ipoteză, ei de fapt o vor confirma și perfecționa, dacă vor aprofunda fie și numai izvoarele scrise, care dau mult de gîndit.

RED. : Atunci, ce credeți că ar trebui făcut pentru consacrarea acestei paradigme ?

Prof. T. D. : Forțind puțin nota, cred că nimic. Ea există. Denumită metalimbaj get, axioma noțiunilor aparent vide, și abia acum descifrarea scrierii hieratice, trudă a luat conturul, perfect deocamdată, al noii paradigme. Va elucida actualele mistere și enigme, va fi folosită de alte minți mai luminate, va deveni metadigmă, iar noile... necunoașteri vor crea o altă... paradigmă a cunoașterii. Trebuie nolens-volens, să repetăm mersul „burghiului" spre... Vega !

RED. : Totuși, credeți în succesul tezelor dumneavoastră ?

Dr. I. S. : Da. Rațiunea triumfă sigur, dar greu !

Prof. T. D. : Nu. Deocamdată. Desprinderea de „cunoscut" cere uriași în gîndire. Cîți pot explica, chiar azi, ce-nseamnă e = mc² ?

OCTAVIAN ȘTIREANU

La expoziția mondială a tinerilor inventatori: România — 8 medalii de aur

Fotografie de ELENA GHERA

4. Chimie pentru energetică

Ce face, unde se află, cum trăiește, ce destin parcurge un șef de promoție la distanța unor ani de la ieșirea de pe băncile facultății, acele „mari speranțe", cum îi definesc profesorii lor — și în capacitatea cărora chiar cu toții ne punem, firește, speranțe — este un subiect ce ne-a dat deseori tircoale, dar foarte rar am putut să-l atingem în reportajele noastre, pentru ciudatul motiv că nimeni, odată porțile școlii depășite, nu mai ține evidența unor asemenea tineri. Nu știi de unde să le iei urma, unde să-i afli. Uneori, ne ajută întîmplarea, așa cum s-a petrecut și acum. Mergînd în căutarea autorilor celor 8 invenții premiate la Plovdiv, am ajuns la un astfel de subiect. Se numește **Lelian Ciorolanu** și l-am aflat retras într-un laborator de pe vasta platformă a Institutului de cercetări pentru energetică din sudul Bucureștiului. Retras, la propriu și la figurat. Lelian Ciorolanu este un tînăr profund timid, am zice chiar exagerat de timid pentru vîrsta sa — a împlinit nu demult 35 de ani — și pentru ceea ce reprezintă laboratorul pe care îl conduce — de materiale noi — în fizionomia importantului institut unde lucrează. Timiditatea este, poate, modul său de a se apăra de insidioasa mulțumire de sine, de superficialitate sau de egocentrism, acești dușmani ai spiritului și caracterului uman ce le-ar putea împinge în mediocritate sau chiar în ratare. La 26 de ani aborda un sector al chimiei pentru energetică, rezolvat doar de o singură firmă din lume și care oferea produsul finit, instalațiile cuvenite, posibilități de modernizare ale acestora, service, piese de schimb, tot ce vrei dar nu și licența privind rețeta produsului, protejîndu-și cu strășnicie patentul, apărîndu-se, astfel, de concurență. La 35 de ani este autorul a peste 10 brevete de invenție înregistrate și publicate, dintre care cel premiat la manifestarea științifică din Bulgaria fiind tocmai acesta ce situează România între țările deținătoare de licență, și potențial de producție chiar pentru export de obținere a bilelor din cauciuc spongios pentru sistemele de curățire în flux continuu a condensatoarelor din termocentralele electrice. Licență ce include de fapt două brevete, unul pentru obținerea tipului respectiv de cauciuc și altul pentru instalația de format și fasonat bilele respective. Aceste bile ceva mai mici decît niște mingi de ping-pong, cu proprietăți anume cînd trec prin țevile de răcire, pentru a le decolmata de impuritățile pe care apa din surse naturale le depune pe pereții acestora, trebuie și recaptate pentru a reintra în flux o durată cît mai mare de timp sînt o mare problemă tehnologică. A energeticii și a chimiei. Cum spuneam, secretul și patentul firmei vest-germane care multă vreme a fost unica producătoare din lume constă tocmai în rețeta de fabricație a acestui cauciuc deosebit, capabil să întrunească caracteristicile necesare destinației lui. O destinație deosebit de importantă pentru randamentul turbinelor. Dacă răcirea aburului ce iese din ultima treaptă a turbinei nu se face normal, utilajul nu mai funcționează la parametrii prevăzuți și, pentru a contracara acest efect, se consumă un plus de combustibil. Pe acest teren de o maximă importanță tehnică și socială pornea un tînăr specialist de 26 de ani. Asta și așteaptă în fapt tinerii absolvenți de clasă intelectuală, să fie confruntați cu probleme majore, cu drumurile noi și neparcurse, iar cine știe să-i îndrume astfel cîștigă. Înțelegeți, Lelian Ciorolanu nu este energetician ci chimist. Inginer chimist. S-a născut în 1950, la București, ca unicul fiu al unui tehnician geodezie iar pasiunea pentru chimie i-a insuflat-o profesorul său de liceu, un dascăl retras și el în lumea pasiunii sale, fapt pentru care avea puțini adepți, fiind socotit prea sever și „de modă veche". În sufletul lui Lelian însă, el era un model și iată, a dat țării un valoros chimist, mai mult, un inventator, un specialist aplecat spre probleme majore pentru economia țării și timpului său. Căci trebuie spus că importul unor asemenea bile pentru nevoile energeticii românești era imens și în continuă creștere, pe măsură ce alte și alte centrale termice se construiau și intrau în funcțiune. La absolvire, în 1974, a avut cea mai mare medie pe trei centre universitare din România cu facultăți de chimie industrială, deci era cel mai sus dintr-o promoție cu mult peste 1 000 de chimiști. El a ales ICEMENERG „pentru secția de producție", căci în acel an nevoile economiei naționale au făcut ca toți specialiștii cu studii superioare să fie repartizați în producție. Tînărul firav și blond, serafic chiar, mai potrivit pentru o scenă de teatru decît pentru scena dură a vieții industriale, a străbătut cîțiva ani buni țara, umblînd, aparent fără o treabă serioasă, „în documentare", din centrală termică în centrală. Ur-

mărea, chiar se documenta, cum se face curățirea chimică în termocentralele noastre mai vechi și mai noi. „Am cunoscut viața de aproape", spune, viața însemnînd realitatea muncii sale. A aflat astfel și cu ce eforturi valutare se obțin bilele pentru curățirea condensatoarelor, cu atît mai mult cu cît durata acestora este relativ scurtă, după circa 3 săptămîni ajung sub dimensiuni și se pierd în riurile unde se deversează apele de răcire și altele trebuie să le ia locul. Directorul tehnic, ing. Teodor Bodu, i-a dat această temă de meditație. După cîtva timp, tînărul timid intra în biroul său și-i ruga să-i asigure sprijin și condiții „să facem singuri, aici în institut, bilele". Cum directorul Bodu știe să cunoască oamenii și să le acorde creditul cuvenit, cum știe, mai întîi, să-i asculte, ascultîndu-l pe Lelian Ciorolanu și-a dat seama că tînărul are temei în ideea sa. Și i-a dat girul. Inginerul a umblat mai întîi prin cîteva institute pentru cauciuc pentru a-i asigura materia primă — chiar să-și prepare și materia primă îi era ușor teamă să încerce —, dar cum nu a găsit aderență, treaba era prea complicată și nu intra în tematica de cercetare „la zi" a respectivelor institute, a încercat tot singur. Adică în ICEMENERG, ajutat de soția sa, chimista Gabriela Ciorolanu, apoi de colega Virginia Munteanu și de un ingenios tehnician, Romulus Edirea. La început, a lucrat ca în bucătăria mamei, pur și simplu a bătut spuma de latex cu un tel de bucătărie, apoi a trecut la un malaxor mic, ca de jucărie, apoi la o instalație întreagă. Astăzi, la ICEMENERG există un important atelier care produce bile din cauciuc spongios pentru termocentrale, furnizînd o importantă cantitate din necesarul pe economia națională și astfel, pe lîngă economii valutare însemnate, între 300 000 și 500 000 lei, prin performanțele lor, aduce economii de combustibil numai la un singur grup energetic a 100 MW, în valoare de circa 150 000 lei, la unul de 200 MW de circa 460 000 lei iar la unul de 330 MW de 1 400 000 lei.

Dacă acest băiat, în copilăria și adolescența sa, n-a prea bătut mingea, cum ne mărturisea, bate acum un veritabil record internațional cu delicatele sale mingiuțe din cauciuc spongios, mingi colorate, colorate, care chiar sar dacă le atingi de podea, dar care nu sînt pentru jocuri de copii, ci pentru vitala problemă a zilei de azi — energia, energetica.

CICI IORDACHE-ADAM

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

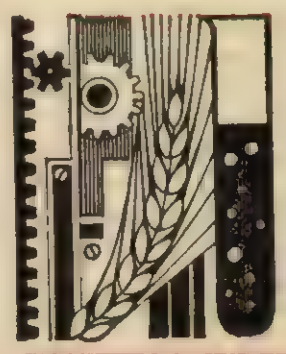

Tratate și discipline în premieră mondială

Nivelul înalt la care s-a ridicat știința românească încă din perioada de început a dezvoltării școlilor științifice românești s-a materializat desigur în primul rînd în descoperiri și invenții importante, care s-au înscris în patrimoniul mondial, ca și în teorii deschizătoare de noi drumuri în cunoaștere. S-a materializat de asemenea în mii de termeni românești care s-au impus în terminologia universală, de la curbura lui Bacalogiu la curbele și rețelele lui Țițeica, de la procedeul Edeleanu la efectul Coandă. „Ce noroc ar avea omenirea — scria marele savant-inventator Henri Coandă, de la a cărui naștere aniversăm în 1986 o sută de ani — dacă ar exista multe nații care să-i fi adus, față de numărul de locuitori, atît cît i-a adus națiа română în ultimii 120 de ani...".

Adevărul spuselor celui ce a fost necontestat creatorul aviației cu reacție și-a găsit expresia și într-un aspect extrem de semnificativ, acela al unor tratate și discipline în premieră mondială care constituie creația unor fii ai României.

Iată, sîntem în anul 1865, la numai opt ani de la dobîndirea independenței de stat a României. La Paris apare lucrarea **Les Bactéries et leur rôle dans l'étiologie, l'anatomie et l'histologie pathologique des maladies infectieuses.** Pe copertă doi autori, Victor Babeș, pe atunci un tînăr de 31 de ani, cunoscut de acum prin contribuții de răsunet, și profesorul de anatomie patologică al Facultății de medicină din Paris, André Victor Cornil. La 26 februarie 1887, Academia de Științe a Franței distinge lucrarea cu importantul premiu Montyon, raportorul înaltului for fiind însuși Louis Pasteur.

Anul 1909. Două cărți românești de pionierat marchează istoria științei românești și mondiale. Este vorba în primul rînd de **Les Secrétions internes. Pathologie et physiologie.** Din nou doi autori, de această dată amîndoi din România, medicii Constantin I. Parhon și M. H. Goldstein. Despre glandele cu secreție internă se mai scrisese, atît în România, cît și pe plan mondial. Dar aceasta era prima sinteză (la care se adăugau contribuțiile personale ale autorilor), cel dintîi tratat complet de endocrinologie din lume, într-o vreme cînd ansamblul acestei științe abia era în curs de cristalizare, revoluționînd întreaga viziune a medicinei. Cel de-al doilea volum deschizător de drumuri apărut în același an a fost **La Cellule nerveuse,** în 2 tomuri, monografie datorată fondatorului școlii românești de neurologie, savantul Gheorghe Marinescu. Cartea aceasta este prima analiză sintetică a neuronului și pune bazele neurologiei moderne. Prefața este semnată de Santiago Ramon y Cajal, unul dintre fondatorii histopatologiei.

Doi ani mai tîrziu — o nouă premieră. Autorul ei este un matematician român care nu împlinise încă 29 de ani: Traian Lalescu. Cartea se numește **Introducere în teoria ecuațiilor integrale** și reprezintă prima monografie pe plan mondial asupra ecuațiilor integrale, domeniu în care savantul român a devenit o autoritate recunoscută. Doar un an mai tîrziu a apărut versiunea franceză a cărții (1912), cu un ecou foarte larg.

Ne aflăm în 1918. La Londra apare lucrarea fundamentală a inginerului Gogu (George) Constantinescu. Este vorba de **Theory of Sonics. A Treatise on Transmission of Power by Vibrations.** Odată cu aceasta este întemeiată o nouă disciplină tehnică, cu numeroase aplicații : **sonicitatea,** al cărei părinte este inventatorul român.

În 1938, la Editura Maloine din Paris apare tratatul fundamental **Psychologie consonantiste,** în 2 volume, al medicului Ștefan Odobleja. Sînt expuse, pornindu-se de la psihologie, pentru prima oară, o serie de legi și principii de bază ale ciberneticii, printre care principiul fundamental al conexiunii inverse. Odată cu aceasta, este întemeiată psihocibernetica.

Desigur, cu aceasta nu am epuizat enumerarea premierelor mondiale de sorginte românească, concretizate în volume. Spre pildă, monografia **Piroplasme și piroplasmoze** a medicului veterinar Constantin Cernăianu (2 vol., 1957—1958), contribuție de seamă în prevenirea epizootiilor, este cea dintîi lucrare pe plan mondial în această specialitate. Lucrarea regretatului matematician și mecanician Ștefan Gheorghiță **Introducere în hidrodinamica corpurilor poroase** (1969) este prima monografie în acest domeniu, mult utilizată în studiul și proiectarea barajelor din întreaga lume. Pe această bază, ca și în lumina unor scrieri anterioare, Șt. Gheorghiță este considerat pionierul pe plan mondial al **hidrogazodinamicii subterane,** abordată de el încă din teza sa de doctorat (1955). Trebuie de asemenea subliniat că în volume ca **Mecanica invariantivă și cosmologia** (1974) și **Invariantive Mechanics** (1974) marele matematician, probabilist și mecanician Octav Onicescu a fundamentat un nou tip de mecanică — **mecanica invariantivă.** Monografii care au constituit de asemenea prime abordări ale unui domeniu au fost **Introducere în chimia ciclurilor anorganice** (1960) de Ionel Haiduc și **Chimia Azot-ilidelor** (1974) de Magda Petrovanu și I. Zugrăvescu, la care am adăuga **Poetica matematică** (1970) de Solomon Marcus, pionier al analizei matematice a poeziei.

În ce privește disciplinele create de români, am menționat de acum **sonicitatea** și **hidrogazodinamica subterană** în legătură cu monografiile de pionierat la care ne-am referit. Este de asemenea necesar să amintim și o serie de alte discipline inițiate de români. Astfel **biospeologia,** știința formelor de viață cavernicole, a fost fundamentată de marele biolog român Emil Gh. Racoviță. Un alt biolog român, Constantin Motaș, este creatorul **freatobiologiei,** studiul formelor de viață din apele freatice. Janos Bolyai a pus bazele **geometriei neeuclidiene,** independent de N.I. Lobacevski. **Farmacodinamica nespecifică** (care analizează efectele nespecifice, uneori chiar de sens contrar celui urmărit ale medicamentelor) a fost edificată de către medicul și fiziologul Daniel Danielopolu, iar printre ctitorii neconiestați ai **inframicrobiologiei** se numără savantul Constantin Levaditi, după cum Gheorghe Țițeica a fost unul dintre fondatorii **geometriei diferențiale centroafine.** Tot astfel, Pius Servien-Coculescu și Matila Ghyka se numără, alături de americanul G.D. Birkhoff, printre întemeietorii **esteticii matematice.** În sfîrșit, endocrinologul C.I. Parhon este întemeietorul **biologiei virstelor,** pentru care a propus în 1925 termenul **ilikibiologie.**

Sînt numai cîteva repere ale unei mari creații, la care fără îndoială că specialiștii vor putea adăuga altele, dar și acestea sînt pe deplin edificatoare pentru a ilustra afirmarea științei românești în concertul mondial și a confirma cuvintele lui Coandă.

I. M. ȘTEFAN

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

● „În numărul 30/1985 al revistei am citit și m-am bucurat de munca unor tineri — cu care am lucrat și eu — din Lovrin, unde este creierul întregii activități de forare și exploatare a apei geotermale din partea de Sud-Vest a țării, aici avîndu-și sediul brigada TIMIȘ a Întreprinderii de prospecțiuni și exploatări geologice „Banatul" din Caransebeș. Eu însumi am terminat o facultate de profil și am lucrat împreună cu tînărul „stat major" al energiei geotermale din Banat, începînd din 1981, anul terminării facultății, și pînă în 1984. Este o activitate interesantă, pasionantă, dar mai ales extrem de importantă deoarece concură la valorificarea unui nou tip de energie care ar fi păcat să se piardă, tocmai acum cînd avem atîta nevoie de ea ; sondele de la Șofronea, Zerind, Pecica, Arad de pildă, utilizate corect, pot da beneficii substanțiale. Și iată că am ajuns de fapt la destinația propriu zisă a acestor rînduri : faza de cercetare și experimentare se va termina curînd și se va trece la faza de producție efectivă, cu toate problemele și răspunderile ce decurg de aici ; dar succesul activității de forare și exploatare a apei geotermale este legat și de felul în care beneficiarii înțeleg să folosească această energie. Consideră că ar fi bine să se întreprindă ceva mai mult pentru impulsionarea acestei activități care fusese într-un fel sau altul cam neglijată. Cu alte cuvinte, sînt unul dintre acei susținători ai ideilor și acțiunilor menite a evidenția importanta apei geotermale în balanța energetică a țării, aspect încă prea puțin analizat în paginile publicațiilor noastre **(Eugen Constantinescu, strada Mihai Viteazu nr. 2, Dumbrăveni, Sibiu).**

● **Primim, din partea Consiliului popular al municipiului Focșani :**

„În legătură cu scrisoarea adresată de către **Anișoara Pelin** din Focșani, prin care aceasta solicita sprijin în rezolvarea situației sale locative, vă comunicăm : urmare cererii sale, D.J.P.Tc. — Vrancea i-a repartizat un apartament cu două camere în Focșani, strada Tănăsescu, blocul 15, apartamentul 7".

● „Am fost delegat din partea C.A.P. Uriu, județul Bistrița-Năsăud, cu delegație de la Baza de aprovizionare pentru agricultură Bistrița, la Baza de aprovizionare pentru agricultură Ștefănești-București, pentru a procura una remorcă-auto, pentru care am depus formele de plată legale. Baza Ștefănești mi-a dat o dispoziție de livrare către Uzina „Autobuzul" București, aici mi s-au preluat actele urmînd a se expedia la C.A.P. Uriu una remorcă auto : asta s-a întîmplat în perioada 10—15 octombrie 1985. Deși avem mare nevoie de această remorcă, deși un autocamion al nostru nu poate circula fără ea, conform normelor în vigoare, nici pînă la data la care vă scriu — 15.12.85, N. R. — remorca plătită nu ne-a parvenit" **(Ion Petrican, satul Ilizna, comuna Uriu, jud. Bistrița Năsăud).**

● „De prin luna septembrie a anului care s-a scurs, pe strada Apusului, în dreptul imobilelor cu nr. 84—86, s-a spart o conductă de apă iar aceasta curge în neștire, pierzîndu-se sute de metri cubi de apă în 24 ore ; odată cu venirea sezonului rece, abia mai putem circula din pricina nămolului sau gheții. Am telefonat la I.C.A.B. — secția Grozăvești, am fost luați în evidență, dar atît : nu s-a luat nici o măsură **(Ion Manole, strada Apusului 80, Sectorul 6 — București).**

● **Cooperativa „TELEPRECIZIA" Ploiești :**

„În urma controlului efectuat de către o echipă a I.R.E. Ploiești și a Inspectoratului de Stat pentru controlul prețurilor Prahova, la unitățile nr. 68-FOTO și 30-ELECTROCASNICE din cadrul cooperativei noastre, referitor la deficiențele semnalate în revistă (articolul „Propunerile — obligații imediate" din nr. 43/1985) — vă comunicăm următoarele : instalațiile electrice ale unităților s-au revizuit ; s-au instruit lucrătorii asupra modului de aplicare a tarifelor ; s-au sancționat cu mustrare cei doi șefi ai unităților și adjuncții acestora ; abaterile constatate au fost discutate și prelucrate cu colectivele ambelor unități, precum și cu ceilalți membri din unitățile similare pentru înlăturarea în viitor a deficiențelor în aplicarea tarifelor".

● **Sergiu Volosciuc din Baia Mare** (strada Dr. V. Babeș 3L/5), revine nu demult cu o scrisoare în care reia problema vînzărilor condiționate ce se mai practică încă la unele magazine alimentare sau unități aprozar ale municipiului. Astfel — ne scrie cititorul nostru — la o unitate aprozar din piață, al cărei responsabil este „tov. Predescu", vînzarea verzei a fost condiționată de vînzarea și a unor... garoafe (?!), iar la magazinul „FLORA", spirtul medicinal s-a vîndut numai împreună cu niște conserve de pește al căror termen de garanție era demult depășit. Deși S.V. a sesizat prin reclamație scrisă Direcția comercială Baia Mare, deși a primit un răspuns prompt în sensul că această problemă se va discuta într-o ședință cu gestionarii, peste cîteva zile, la același magazin „FLORA" — cît și în alte părți —, acest sistem de vînzare, interzis de legile noastre, a continuat.

● **De la Consiliul popular al județului Cluj :**

„La scrisoarea **Luminiței-Mihaela Rus** din Cîmpia Turzii, strada N. Bălcescu nr. 4, vă comunicăm următoarele : solicitînd să fie încadrată în muncă la Combinatul metalurgic din localitate și fiind absolventă a Liceului metalurgic de aici, ea a fost încadrată, conform dorinței sale, la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, începînd cu data de 2 decembrie 1985, pe baza repartiției primite din partea liceului".

● „Continui de mulți ani să peregrinez munții noștri mînat de dorința de a smulge sălbăticiei și a reda turismului, așa precum pot, zone tulburător de frumoase ale Carpaților ; în drumețiile mele prin cele 28 județe montane, am întîlnit — referindu-mă la cele peste 1000 trasee marcate — situații care prin ele însele trag un semnal de alarmă. Mă voi referi la două dintre ele : cele din zona Băilor Herculane — stațiune climaterică de talie internațională — sau traseele din Făgăraș, unele dintre cele mai dure din punct de vedere turistic. În ambele cazuri, indicatoarele văzute de mine în anul care s-a scurs arată jalnic ; la fel, cîteva refugii — dovadă că mai există unii așa ziși „turiști" care uită că astfel de adăposturi înseamnă viață pentru alții aflați în situațile limită ! De pildă, cel din zona Berevoiescu, altul în Căldarea Moldoveanului, apoi la Căltun sau, în fine ,la Chica Fedeleșului : parcă au trecut pe aici vandali, unele obiective erau incendiate, altele devastate Cred că trebuie să se acționeze cu mai multă perseverență și eficiență pe linia educației turistice, a educației „omului de munte !" **(Grigore Petre, București)**

● **Consiliul popular al județului Galați :**

„Referitor la scrisoarea adresată de către **Ilie Nistor** din comuna Cosmești, județul Galați : cererea de pensie a acestuia a fost soluționată de către Comisia județeană de pensii în ședința din 25 noiembrie 1985, prin decizia nr. 65476/25.11.85 ; întîrzierea plății acestei pensii s-a datorat faptului că unitatea, respectiv S.I.L. Cosmești, nu a confirmat la timp primirea deciziei de pensie și data desfacerii contractului de muncă.

● „Părinții mei locuiesc în Crivina, sat ce aparține de comuna Burila Mare, județul Mehedinți, iar eu m-am stabilit în Reșița de mai multă vreme. Din păcate, legătura cu părinții nu o pot ține prin poștă, așa cum ar fi normal, deoarece activitatea Oficiului poștal Crivina lasă mult de dorit : coletele poștale, și uneori chiar scrisorile pe care părinții mei le depun, sînt ulterior restituite, deoarece nu le duce nimeni la oficiul din Burila Mare pentru a fi transportate mai departe — ori, invers, cele expediate de mine nu sînt ridicate de acolo, fiindu-mi returnate. Cred că este de datoria serviciilor P.T.T. — Mehedinți să nu mai permită apariția unor astfel de cazuri neplăcute în zona pe care o dirijează. **(Ion Cocoroiu, Aleea Trandafirilor, blocul 4, scara A, apartament 1 — Reșița).**

● Imaginile pe care le reproducem reprezintă cîteva dintre operele artistului artizan pensionar **Ioan Dulghera** din Sighișoara, strada Șt. O. Iosif nr. 41. Om cu o biografie de excepție — a fost, printre altele, student în matematică și drept, posesor de brevet de pilot de planor categoria A și B, șofer profesionist între 42 și 52 ani !, contabil, etc. — abia la cîțiva ani după ieșirea la pensie, deci prin iunie 1976, a făcut primii pași în munca de creație artizanală, avînd la această oră cîteva expoziții personale și fiind cunoscut de un mare număr de amatori de artă din țară și de peste hotare. „Cînd voi mai îmbătrîni și voi

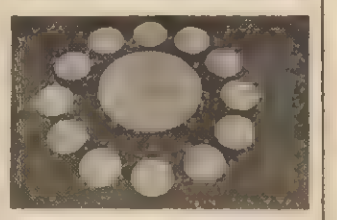

deveni neputincios în muncă, voi dona toate lucrările mele de acasă Muzeului Județean Suceava" — ne scrie dînsul, cu modestie și tact.

Pînă atunci mai e însă, lucrările sale îl dovedesc a fi foarte tînăr și îi urăm La mulți ani !, invitîndu-i pe cititorii noștri, atunci cînd au drum prin Suceava, să nu-i ocolească „muzeul" de acasă, pus oricînd la dispoziția amatorilor de frumos. Îi asigurăm că vor avea ce vedea !

● **Consiliul popular al municipiului Buzău :**

„Cu privire la scrisoarea adresată de **Chira Popescu** din municipiul nostru, prin care aceasta solicita sprijin pentru a fi încadrată în muncă, vă comunicăm : din verificările efectuate s-a constatat că soția corespunde realității, motiv pentru care sus-numita a fost încadrată la Întreprinderea Metalurgică Buzău".

● „La parterul blocului în care locuim se află o unitate foto pentru servirea populației ; aici s-a montat un ventilator pentru evacuarea aerului viciat din laborator. Locatarii din vecinătatea locului de montare a ventilatorului — etajele I și II, mai ales, — nu pot deschide ferestrele pentru a aerisi și nici nu se pot odihni datorită zgomotului puternic produs de instalația respectivă. Am intervenit, prin adresa nr. 161/10.10.85, la unitatea Fotografia din strada Colței nr. 9, Sectorul 3 — unitate ce are în subordine pe cea de la parterul blocului nostru : nu am primit nici un răspuns, ventilatorul deranjîndu-ne în continuare **(Florin Ariton, președintele Asociației de locatari bloc 17, bulevardul Păcii nr. 5, Sectorul 6, București).**

● „Mă numesc **Florin Pîrvu din Brăila, strada Scînteii 88** : din anul 1975, cu data de 24.10, am depus o cerere de instalare a unui post telefonic pentru mama mea. **Vilica Pîrvu** : mama mea suferă de mult timp de astm bronsic infecto-alergic cu numeroase complicații. Desele intervenții și tratamentul continuu stau mărturie. Crizele intervin mai ales noaptea, cînd este necesară asistența medicală la domiciliu. Tata lucrează în schimbul de noapte, iar eu sînt student la Facultatea de electronică, anul V, București ; starea disperată în care se află mama, de multe ori rămasă singură, mă face să scriu aceste rînduri, poate că se va rezolva ceva, măcar acum. Mai menționez că singurul telefon public pe care l-am putea folosi, se află la circa 500 metri și este de cele mai multe ori defect ; îl rugăm, încă o dată, pe cei în drept să ne ajute în acest caz".

● **Consiliul popular al municipiului Lugoj :**

„Privind scrisoarea adresată de către **Vasile Ionescu din Lugoj**, strada I. Huniade nr. 8, prin care acesta solicită a i se aproba racordarea apartamentului la conducta de gaz metan, vă informăm : întrucît V.I. a prezentat toate documentele solicitate, în sensul de a face dovada că nu a posedat niciodată butelie de aragaz cumpărată din fondul de stat, i s-a aprobat racordarea la rețeaua de gaz metan, urmînd să fie executată".

● „Mă numesc **Gh. Nichifor**, domiciliez în satul Vadu-Săpat, comuna Fintinele, județul Prahova, și mă adresez în numele unui GRUP de oameni al muncii în următoarea problemă de interes comun : lucrînd la C.P. Teleajen, Ploiești, naveta la serviciu o facem cu trenul de la Ploiești la Mizil, iar distanța de la Mizil la Vadu-Săpat (7 kilometri) o facem cu autobuzul la schimbul I și III, și cu bicicleta la schimbul II, deoarece autobuzul pentru schimbul II pleacă la ora 0,30 din autogara Mizil iar trenul sosește în Mizil la ora 0,48, deci cu 18 minute după plecarea autobuzului. Majoritatea dintre noi avînd abonamente I.T.A., dorim să fim ajutați în sensul ca autobuzul să aștepte și trenul în cauză, deoarece acum, în iarnă, cu bicicleta este foarte greu — și apoi, credem, cele 18 minute nu reprezintă prea mult pentru un mijloc de transport precum un autobuz încălzit. Mulțumim anticipat celor în drept pentru o rezolvare favorabilă rugăminții noastre !"

● **Consiliul popular județean Hunedoara — D.P.M.O.S. :**

„Urmare scrisorii semnate de către **Cristodorina Sirop** din Lupeni, strada Spiru Haret, blocul 5, apartamentul 56 — care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă — vă comunicăm că la data de 28 noiembrie 1985 numita a fost încadrată la Întreprinderea minieră Lupeni, avînd o retribuție tarifară lunară de 2 033 lei".

● **Referitor la scrisorile cetățenilor Marin Bădiță și George Nistor Radu din București, Consiliul popular al Sectorului 2** ne trimite un răspuns care poate interesa mai mulți posesori de autoturisme : Conform deciziei 1 070/1982, toate locurile de parcare organizate de A.D.P. se avizează de C.P.M.B. și I.M.M.B. și se închiriază posesorilor de autoturisme cu avizul asociațiilor de locatari. În anul 1983, Asociația de locatari a blocului 5 din bd. Lacul Tei nr. 121 a depus o schiță cu 54 de locuri de parcare ce au fost marcate și numerotate, montîndu-se și tăblița indicatoare „Parcare cu plată-rezervată blocului 5". Din documentația existentă rezultă că petiționarilor li s-au repartizat locurile pentru care au achitat taxa de parcare pînă la data de 31.12.1984. Neachitarea taxei de parcare în continuare, pînă la sfîrșitul trimestrului I al anului în curs, de 300 lei, constituie contravenție și se sancționează cu amendă, conform Hotărîrii 14/1980, iar locurile de parcare rămase disponibile se distribuie altor solicitanți.

● În aceste zile de început de an, la Fabrica de amoniac din cadrul Combinatului chimic Turnu Măgurele a fost pusă în funcțiune o instalație de recuperare și utilizare a resurselor energetice secundare. Realizată cu forțe proprii în atelierele secției mecano-energetice, noua instalație se adaugă altora de același fel concepute aici în ultimii doi ani. Cu ajutorul acestora, valorificînd resursele energetice secundare rezultate din procesele tehnologice, combinatul asigură agentul termic necesar încălzirii unui însemnat număr de locuințe și unități social-culturale din municipiu, obținînd totodată o importantă economie de combustibil convențional. **(Ing. Ioan Stănciugel, București, Calea Moșilor nr. 221).**

● **Primim de la Întreprinderea de produse electrotehnice Bistrița, Fabrica „Acumulatorul"**, un răspuns prompt la scrisoarea tovarășului Ștefan Ciuraru din Constanța : „Reclamația petiționarului a fost rezolvată cu actul nr. 114/31.10.1985 de către Cooperativa „Prestarea" din Constanța, în sensul că acumulatorul defect a fost înlocuit cu unul bun, corespunzător din punct de vedere calitativ. Menționăm că întreprinderea face eforturi susținute pentru ridicarea calității produselor și pentru soluționarea în timp cît mai scurt a sesizărilor și reclamațiilor primite de la beneficiari. În această privință, am încheiat deja contracte de asistență privind acumulatoarele căzute în termen de garanție și ne străduim să livrăm la fondul pieții numai acumulatoare de bună calitate".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU

Poșta redacției

● **Batîru Andronic** — comuna Chiajna, sector agricol Ilfov : În conformitate cu prevederile Statutului C.A.P., pot beneficia de lot în folosință membrii C.A.P. care au efectuat numărul minim de norme hotărît de adunarea generală, pensionarii C.A.P. și alte categorii stabilite, de asemenea, de adunarea generală. ● **Mureșan Maria** — comuna Tăuții Măgherăuș, jud. Maramureș : Potrivit art. 39, al. 2, din Legea nr. 3/1977, copiii au dreptul la pensie de urmas dacă susținătorul era pensionar sau era în activitate, îndeplinind condițiile cerute de lege pentru obținerea unei pensii. ● **Dincă Gheorghe** — Oltenița : Pentru diagnosticarea bolii de care suferă fiul dv. este necesar să vă adresați unui specialist pediatru sau urolog. Orice tratament empiric sau general nu este indicat, deoarece această boală poate fi determinată de mai multe cauze ce se sancționează terapeutic diferit. ● **Standima Maria** — Sibiu : Nu mai este cazul să vă adresați Procuraturii generale a R.S.R. cu cerere pentru promovarea unui recurs extraordinar, deoarece s-a admis, prin decizia civilă nr. 825, dată de Tribunalul județean Sibiu, ca imobilul dobîndit de soțul defunct să fie inclus la masa succesorală. ● **Vătafu Florica** — București : Punctul 13, lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983 prevede că persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, potrivit legii, își păstrează dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin pot fi scutite în lunile respective numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere, vidanjării, consumului de energie electrică pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea hidroforului și crematoriului, pentru ascensor, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane. Dacă absența din imobil este efectivă pe întreaga lună calendaristică, trebuie să depuneți cerere scrisă comitetului asociației de locatari. ● **Cosuleanu Gheorghe** — Brașov : Puteți contesta în termen de 5 zile de la comunicare hotărîrea nr. 721/1985 privind încredințarea minorei Cosuleanu Claudia Vica la Judecătoria Brașov, iar instanța de judecată va decide.

REGHINA VARVICI

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Pentru sănătatea copiilor noștri

Măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru înflorirea în nouă și dinamică tinerețe a țării — **„pentru ca, așa cum se spune în povești, să avem permanent un popor tînăr, un popor cu tinerețe fără bătrînețe !"**, după cum arăta cîrmaciul destinului național în preajma Anului Nou, în fața miilor de copii și tineri ai României veniți să aducă omagiul dragostei și recunoștinței unei întregi generații — au trezit, cum era și firesc, un ecou cu totul aparte printre cei care, prin profesie și răspunderi, sînt legați direct de aceste probleme, de gingașul și atît de pretențiosul tărîm al copilăriei, în primul rînd, deci de viitorul națiunii noastre în starea lui cea mai pură. Truda acestor oameni trebuie să se desfășoare azi, mai mult ca oricînd, sub semnul noului, noul însemnînd și aici, ca în toate planurile devenirii noastre, o racordare la exigențe de vîrf, întemeiată pe cele mai redutabile cuceriri ale științei.

Cel cu care discutăm pe această temă este dr. Dragoș Serafim, de la Spitalul județean din Rm. Vîlcea. Dr. Dragoș Serafim este medic primar pediatru, deci un om implicat în arzătoarea temă de care ne ocupăm prin însăși profesia lui. Prin profesie, prin nemijlocitele ei răspunderi și, nu în ultimul rînd, printr-un demers — mai exact, printr-un șir de demersuri — ce scapă din granițele obligațiilor lui curente, înscrîndu-se de-a dreptul în beneficiul ideii de pasiune. De pasiune trăită la cea mai înaltă temperatură. Ca scriitor, autor de proze poematice risipite prin revistele anilor, dar atent urmărite de un public ales și fidel, Dragoș Serafim își ia adesea eroii și subiectele din lumea copiilor și din cea a adolescenților. Ca publicist, la fel. (Gazeta vîlceană „Orizont" i-a găzduit, anul trecut, un amplu serial de articole pe teme puse în circulație de Anul Internațional al Tineretului). Dr. Dragoș Serafim e, în sfîrșit, un harnic slujitor (și, după cum vom vedea, și un creator) în domeniul demografiei, avînd ca țintă a cercetărilor lui copilul și viața acestuia.

Ce au propus — și ce au adus — cercetările interlocutorului nostru ? Și în ce măsură — sub incidența generoaselor măsuri ale partidului — își reliefează aceste cercetări o valoare demnă să le impună unui mai larg efort de cunoaștere și de aplicare ?

De mai mulți ani, cu o constanță pe care doar pasiunea o poate da, dublată de un aprig travaliu științific și practic, dr. Dragoș Serafim se ocupă de problemele mortalității infantile, privite și cu ochii medicului, și cu cei ai unui profesionist al observației sociale. „Cauzele medicale și sociale ale mortalității infantile" a fost titlul tezei sale de doctorat, elaborată în 1974 ; teză girată de autoritatea unui savant de talia profesorului Alfred Rusescu și pusă în operă într-o bază clinică temeinică și modernă, cea a Institutului pentru ocrotirea mamei și copilului. Noutatea propusă de medicul-cercetător, revelată ca atare de profesorul Rusescu și devenită apoi bun național, fiind adoptată de manualul de pediatrie al prof. dr. Mircea Georgeneanu, a constat într-o **viziune sistemică a așa-numiților factori de risc ai mortalității infantile**, întregită cu o originală metodă, **metoda scorului**, de selectare a copiilor expuși unor riscuri mai multe și mai acute. Nu vom intra în detaliile „viziunii sistemice" sau „integraliste" (vizînd integrarea biosistemului mamă-copil în alte biosteme, progresiv lărgite, ca familia, populația, mediul natural ambianța, psihică și socială etc.), propusă de dr. Dragoș Serafim ; vom spune doar că, în lumina acestei concepții, mortalitatea infantilă se înfățișează ca un fenomen cu multiple conexiuni, fiecare din ele și toate laolaltă cerînd intervenția unor factori atent definiți, puși la lucru în cadrul unor programe bazate pe „cuantificarea riscului". Vom mai spune că în 1979, pornind de la teza dr. Dragoș Serafim, Institutul de ocrotire a mamei și copilului, în colaborare cu alte organe interesate, a elaborat asemenea programe-pilot pentru județele Vîlcea, Gorj și Olt, după care un simpozion al specialiștilor în domeniu (ținut la Vîlcea) a validat metoda, îmbogățînd-o cu datele vieții. În Vîlcea, începînd cu anul 1980, toate datele noilor născuți au fost înregistrate pe calculatorul electronic (pus la dispoziție de Uzina chimică Govora), trăgîndu-se concluziile care se impuneau asupra „factorilor de risc" și a anihilării acestora.

Aceste lucruri s-au întîmplat într-o Vîlce care, în 1968, deținea încă un trist record : cel mai mare procent al mortalității infantile pe țară

Aceeași Vîlce, în 1980, se prezenta, alături de Sibiu, cu cel mai coborît indicator național în materie, ritmul lui mediu anual de scădere cifrîndu-se în acest județ. În ultimul deceniu, la 6 la sută, cu virtualități (devenite tot mai evident fapte vii) de a se intensifica de la an la an. E, spun statisticile, ritmul cel mai rapid înregistrat la noi în acest domeniu. Și, pare-se, nu doar la noi.

Firesc, aceste cifre au reverberat, atrăgînd atenția Organizației Mondiale a Sănătății și a altor factori interesați. Sub egida acestor factori (O.M.S.-ul, Fondul Națiunilor Unite pentru activități în materie de populație, Centrul demografic O.N.U.-România, Comisia națională de demografie, Ministerul Sănătății, Direcția sanitară Vîlcea) s-a desfășurat la Călimănești, în septembrie 1983, Seminarul internațional „Metode de control al mortalității infantile bazate pe factorii de risc", cu participarea unor specialiști din țara noastră, ca și din Bulgaria, Grecia, Ungaria, Italia, Polonia, Portugalia, R.D.G., Cehoslovacia, Jugoslavia, Franța. (Notabile, în această participare, numele prof. dr. Olimpia Solomonescu, prof. dr. Dan Enăchescu, decanul Facultății de pediatrie din București și directorul seminarului, prof. dr. Răzvan Prișcu, al lui Rafael Sadas, directorul F.N.U.A.P., al reprezentantului O.M.S., Edouard Lindsay, al consilierului francez Monique Kaminsky ș.a.). Referatul central al seminarului, **„Strategia regională de diminuare a mortalității infantile fondată pe cuantificarea riscului"**, a fost susținut de Dr. Dragoș Serafim, iar dezbaterile au notificat unanim existența, în România, a unei astfel de „strategii", apță să regleze eficient tirul împotriva unui dușman ce dă de furcă în destule colțuri ale planetei.

Desigur, ne atrage atenția interlocutorul, nu „viziunea sistemică" asupra „factorilor de risc" și nici „metoda scorului", derivată din ea, au fost factotumul bătăliei purtate aici cu acest dușman, ele neflînd, după cum spuneam, decît niște instrumente de reglare a tirului, sporind eficacitatea armelor la care sînt anexate. Aceste arme au însemnat, în Vîlcea ultimilor ani, o nouă calitate a vieții, efect al dezvoltării economico-sociale accelerate, o calitate grație căreia, pentru prima oară, „factorii riscului", ai oricăror „riscuri", au căzut mult sub orizontul primejdiilor alarmante atît pentru copii cît și pentru toate vîrstele. Ele au însemnat venituri mai mari pentru cei ce muncesc, deci trai mai bun ; au însemnat un standard tot mai înalt de civilizație, o „ambianță socială" modernă (cele peste 25 000 de noi apartamente puse la dispoziția populației în ultimele două decenii nefiind decît un exemplu) ; au însemnat un grad sporit de cultură (implicit de cultură medico-sanitară la nivelul familiei, cu toate consecințele ce decurg de aici pentru viața copilului) ; au însemnat noi mijloace de ocrotire a sănătății (noul spital județean, echipat la cota de exigență a epocii, în care lucrează dr. Serafim, fiind și el doar un exemplu, și, nu în ultimul rînd, de ocrotire a mamei și a copilului printr-un sistem de măsuri ce și-au adus și își aduc din plin dobînda. Aceste arme, nu mai e nevoie s-o spunem, bat cu aceeași intensitate pe întreg spațiul țării, dirijate printr-o unică strategie a dezvoltării. Dar existența, în Vîlcea, a unor particularități de programe în domeniul de care ne ocupăm a dus la acele succese cu valoare de referință destăinuite de cifrele de mai sus.

Succese cucerite prin trudă, prin intensă și dăruită trudă. Căci cuantificarea „factorilor de risc" nu înseamnă automat și eliminarea acestora, așa cum datele copilului nou născut, încredințate memoriei electronice, nu se transformă, „deus ex machina", în impulsuri de viață, ci doar în descoperirea clapelor pe care trebuie apăsat pentru ca aceste impulsuri să-și aibă cuvenitele rezonanțe. Astfel spus, depistarea copiilor care „colectează" cele mai mari și mai multe „riscuri" și evidențierea acestor „riscuri" în plan exact, cu feluritele lor prevalențe, intensități și conexiuni, a fost doar un pas dintr-o veritabilă cursă împotriva mortalității, cursă care a angajat deopotrivă și medicul, dar și „factorii sociali" amintiți mai sus. Este vorba de consiliile populare, de consiliile F.D.U.S., de Comisia județeană de demografie (al cărei secretar este doctorul nostru), de Casa copilului, de organisme cu atribuții educative, factori chemați la acțiuni conjugate pentru fortificarea și întregirea pe varii planuri a efortului medical. Astfel că, lîngă atenția specială a medicului, lîngă medicamentația specială, lîngă hrana specială, lîngă îngrijirea specială (nici una din acestea ușor de înfăptuit, în circumstanțele în care copiii în cauză sînt risipiți în tot județul și în care, ca să dăm doar un exemplu, baia zilnică a multora dintre ei nu mai este lăsată în seama mamei ci e preluată de sora de ocrotire), s-a vădit cu temeinicie efortul unui întreg „colectiv social" în protejarea și în asigurarea unor familii cu condiții care să scadă „riscul" pînă la anularea lui.

(O discuție adiacentă la temă, purtată cu tov. Gheorghe Stoica, vicepreședinte al Consiliului popular județean și președintele Comisiei de demografie a Vîlcii, ne-a revelat acest amplu efort printr-o întreagă suită de mărturii, multe din ele emoționante. Nu numai în Rîmnic, dar și în comune ca Frîncești și Costești, în care datorită unor medici-cercetători ca M. Mazilu și T. Ceapă s-au experimentat la înaltă ținută științifică programele-pilot ale anului '79, și nu numai aici, ci și în alte așezări ale Vîlcii, și factorii medico-sanitari, și consiliile populare, și organizațiile Democrației și Unității Socialiste au explorat și au fructificat posibilități dintre cele mai eficace și mai dinamice, ducînd la scoaterea copilului de sub spectrul „riscului" — chiar și a copilului din cel mai îndepărtat cătun de munte — și la aducerea lui la unisonul național al dezvoltării unui corp sănătos și al unei minți sănătoase. Păcat că spațiul tipografic nu ne îngăduie parcurgerea acestui vast și complex itinerar de eforturi și de căutări pentru salvarea unor amenințate vieți fragede, ca element de apăsată pondere în procesul ocrotitor de tinerețe a națiunii ! Tov. Gheorghe Stoica îi invită pe cei cu interes față de fenomen în Vîlcea, ca să ia pe viu și temperatura, și datele practice ale acestui itinerar).

La ceasul de față, metoda își clarifică sensurile și își desăvîrșește eficiența. Noilor născuți sub semnul „riscului", constituiți în ceea ce se cheamă o „generație de fond", li se urmărește atent evoluția sub multiple aspecte, culegîndu-se date ce intră în studierea celui de „al doilea indicator" al mortalității, cel al vîrstei cuprinse între 1 și 4 ani. Aceste date — ca și cele de pînă acum, încercuind „primul indicator" al vîrstei, avînd ca scadență 1 an — vor fi puse la dispoziția Ministerului Sănătății, care va trage concluziile de rigoare, oferindu-le direcțiilor sanitare ale județelor. Direcții care au luat de fapt act, printr-o „carte albastră" (o carte cu frumoase coperți albastre și mai ales cu un sugestiv conținut, incluzînd dezbaterile Seminarului internațional de la Călimănești), de „experiența Vîlcea" și de promisiunile care se degajă din ea. O experiență care, după știința doctorului Dragoș Serafim, se și aplică în județe ca Mehedinți și Bihor și în localități ca Sighetul Marmației, cu rezultate ce intră în competiție cu cele ale locului de origine.

O experiență care, credem noi, își așteaptă încă un studiu aprofundat și o extindere pe măsură, ca una care — în contextul noilor și marilor măsuri pentru ocrotirea vîrstei tinere a națiunii noastre — are de spus un cuvînt prețios.

ILIE PURCARU ■

O noapte de gardă

Orele 21,30. Surpriza (plăcută !) începe chiar de la poartă. „Nu-i nici o problemă — zice portarul — să vi se facă un pansament la această oră. Avem 6 linii de gardă, printre care și ceea ce vă trebuie dv., chirurgie". Fără alte „artificii" îmi îndrumă pașii spre unde trebuia să ajung...

...Pe holul camerelor de gardă — liniște. Bat la ușa spre care fusesem îndrumată. Două tinere (cochete pînă și în imaculatul alb al halatelor lor) mă primesc cu bunăvoință. Aflu, fără vreun efort, că au terminat facultatea în acest an (n.n. — anul trecut !), deci că sînt proaspete stagiare și că primiseră casă în acea zi. Erau bucuroase, încrezătoare, apartamentul cu care fuseseră întîmpinate adăugindu-le alte aripi acestui nou început de drum. Și un pansament simplu, îmi zic, pentru un neînsemnat panarițiu (față de cazul grav care sosise înaintea mea la care opera la acea oră medicul de gardă — o ocluzie intestinală —, înseamnă pentru niște stagiare aceeași considerație față de pacientul care le bate la ușă. Cea care mă luase în primire, Corina Chezan, după ce dezinfectase rana, după ce o curățise cu atenție să nu simt nici durerea, mă ține cîteva minute în plus să-mi facă un pansament... estetic ! Apare și chirurgul de gardă, dr. Mihai Pahomeanu (doctor în științe medicale, cum aveam să aflu mai tîrziu), însoțit de sora Zeno Popa. „Operația a reușit, zice, pacienta e în afară de pericol", după care, văzîndu-mă cu proaspătul pansament mă întreabă ce mi se întîmplase.

— De fapt, doctore, eu venisem să fac o noapte de gardă cu dv. Panarițiul meu a fost doar un pretext...

Și iată-mă intrată din plin în documentarea reportajului meu. Noaptea a fost destul de liniștită pentru cei 6 medici ai Spitalului județean Călărași. Din punctul de vedere al lor, al medicilor ; în ce ne privește, plină de emoții și descifrări de sensuri adînci privitoare la sănătate.

Cineva bate la ușă. Își face apariția un băiețel de vreo 10—12 ani, însoțit de tatăl său. „Să mă iertați că vin așa tîrziu dar am fost la țară și știind că oricum vă găsesc în această seară..." — încearcă o scuză pușiul, privindu-i pe doctor, căruia i se adresase cu uriașă căldură. Avea și de ce ! Băiatul, Vasile Iulian, fusese adus cu două săptămîni în urmă cu o peritonită „urîtă de tot". De gardă în acea noapte era tot dr Pahomeanu. Situația era dramatică, tatăl disperat vedea cum i se prăpădește în brațe fiul. Acum Vasilică e în afară de orice primejdie. Mai mult decît atît ! Cu ajutorul colegilor, al tovarășilor profesori a reușit să-și dea și tezele și să intre în vacanță fără povara unor restanțe. Își permisese și el o escapadă la bunici motiv pentru care venise așa tîrziu. Era aproape mîndru, cînd a plecat, că operația îi merge bine, că a fost un băiețel cuminte care l-a ascultat, întru totul, pe nenea doctorul...

Precum un om de-al casei, își face apariția pe Vintilă Tudor, ceapist din Gîldău. „Ce să fac, doctore, nu pot să dorm pînă nu vă mai zic o dată sară bună și gardă ușoară" zice pe un ton hîtru. După care, ceva mai puțin sigur pe el, îl întreabă, precum o făcea de mai multe ori pe zi : nu-i așa că peste o săptămînă voi pleca pe picioarele mele ? Odată asigurat că așa va fi, fără a mai aștepta îndemnuri anume ne povestește pățaniile lui. Cu vreo 3—4 ani în urmă fusese operat, prima oară. Recidivînd **pentru o ocluzie intestinală**, două internări pentru ortopedie cu fractură de humerus, două operații de colici renale, una de colită biliară, plus alte 6 consultații care n-au necesitat intervenție chirurgicală.

După miezul nopții devenim „coechipieri" al dr. Emil Gorunescu, șeful secției de anestezie și terapie intensivă. A fost, firesc, și el în echipa celor ce efectuaseră operațiile de boala, a trebuit să mai suporte alte două operații — acum aflîndu-se la a treia. „Cum vă ziceam, peste o săptămînă, gata, plec. Că le tot spun și la ceilalți bolnavi care, cu spaima de cuțit în suflet, se topesc pe picioare. Măi oameni buni, uitați-vă la mine că trăiesc și-mi merge bine, și le povestesc de-a fir a păr toate cele prin cîte am trecut. Că pe mine cînd m-au operat prima oară, nevasta îmi cumpărase toate cele pentru îngropăciune. Ei, și ce credeți că am făcut cu ele ? Aflați că m-am tot dus întolit cu ele la crișmă, pînă le-am spart. Nu ca să beau mă duceam, că nu prea mai merge. ci așa, să-i rîd morții în nas. Că dacă nu era dl. doctor, ehei, eram de mult ulceluș..."

Gata cu poveștile noastre. Sosise cu salvarea un pacient cu apendicită acută. Medicul îl ia în primire, asigurînd rudele celui înfierînd că totul va fi bine. Aveam să aflăm la plecare că în această noapte „liniștită" doctorul Pahomeanu a mai avut încă o intervenție ocluzie intestinală și apendicită acută, după cum, cu cei de la ginecologie mai rezolvaseră două cazuri. E solicitat la o altă urgență, la ginecologie, o femeie sosită cu salvarea de la Lehliu...

...Alexandrina Ciurea din comuna Radu Vodă se pomenise, pe nepusă masă, cu dureri insuportabile. Cînd a fost luată cu salvarea, fără a ști ce o așteptă, nu-și plîngea viața ei de femeie de 30 de ani, ci pe cea a copilor ei, 4 la număr, micuți care cum s-ar fi descurcat fără mamă. De la Lehliu, unde a ajuns inițial, sesizîndu-se gravitatea cazului, a fost trimisă imediat la spitalul județean. Pe lîngă anemia mare a tinerei femei în urma unei hemoragii intense, aci i s-a mai depistat și un icter. Intervenția pentru salvarea sa a început imediat. După ore de muncă, echipa de medici a reușit să o scoată de sub starea de șoc. O mamă care în curînd se va întoarce la cei 4 copii.

Iată cîteva din gîndurile celor doi medici de gardă pe care i-am însoțit într-o noapte pe baricada luptei pentru viață. Dr. Mihai Pahomeanu : „De multe ori bolnavii nu realizează riscul vital al unei intervenții nefăcute la timp, tocmai pentru că se tem de durerea fizică. Cu puțină răbdare, puțin mai multă muncă pentru manevrele chirurgicale, încrederea pacienților este ușor cîștigată. Dacă reușești să-ți confunzi bolnavul cu o rudă apropiată reușești, cu atît mai mult acest lucru. Oricum, noi nu facem colecții de cazuri, nu așteptăm aplauze. Spre deosebire de fotbaliști, la noi nu se trag urale pe margine. Să știți însă, satisfacția în meseria noastră este mare. Să te întîlnești peste ani cu un fost pacient al tău, să reînnozi cu el amintirea acelui gest al tău, care pentru el a însemnat viață, ce-ți poți dori mai mult ? !" Dr. Emil Gorunescu (care este și directorul spitalului și director adjunct al Direcției sanitare județene Călărași) : „Cîtă vreme vor fi bolnavi pe pămînt, sănătatea lor va rămîne pentru noi o permanentă bătălie de performanță. Pentru că performanța cea mai mare, din punctul nostru de vedere, este cîștigarea unei vieți. După cum, tot ce s-a făcut și se face pentru om, pentru sănătatea lui, este o performanță. În primul trimestru al acestui an, de pildă, se va da în folosință și noua aripă a spitalului nostru, cu încă 470 de paturi, după cum, se va da în folosință blocul materno-infantil realizat după cele mai moderne cerințe. Plastic vorbind, aș putea spune că și noi „construim" alături de marii meșteri ai acestei minunate epoci — sănătatea oamenilor !"

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Să nu ne jucăm cu prestigiul handbalului nostru !

Fetele : victorii pe toată linia în cupele europene.

Băieții : eșec fără precedent la turneul din Spania !

Irezistibilă, băcăuanca Elena Nițoiu a marcat 18 goluri în poarta lui Polisens Stockholm !

Fotografie de EUGEN BATRÎNA

Toate echipele noastre de handbal feminin angajate în optimile competițiilor europene, Știința Bacău în Cupa campionilor, Terom Iași în Cupa cupelor și Chimistul Rîmnicu Vîlcea în Cupa I.H.F., au trecut cu bine examenul primei manșe. Măcar primele două, dar și Chimistul, chiar dacă a cîștigat mai greu, și-au asigurat pentru retur diferențe de scor liniștitoare, deși nu în această stare de spirit trebuie pregătit returul, știut fiind că după un meci nu ai totuși calificarea în buzunar.

La Bacău, beneficiind și de eficacitatea de excepție a Elenei Nițoiu, care a marcat 18 goluri (cît întreaga echipă adversă !), Știința n-a lăsat nici o speranță suedezelor de la Polisens Stockholm, detașîndu-se clar : 34—18. Și mai net, cu 39—17, au cîștigat ieșencele în fața vienezelor de la Renault Landhaus, pe care le-au întrecut la toate capitolele, scorul acutindu-ne de alte comentarii. Din cîte am înțeles, Rodica Covaliuc, Cornelia Tacu și Angela Anton au fost cele mai bune dintre cele mai bune, alături de coechipierele lor ele oferind numerosului public din Sala sporturilor un spectacol de zile mari. Cu mai multă dificultate, deși pînă la urmă convingător, și-a croit drum spre izbîndă Chimistul. Echipa vest-germană TV Lutzellinden și-a apărat șansa cu tenacitate și, cu toate că Edith Torok a fost „în mînă" (13 goluri), vîlcencele nu s-au putut desprinde decît la 6 puncte, scorul final fiind 28—22. Așadar, victorii pe toată linia, pe care la salutăm ca atare, păstrînd însă măsura pentru că, nu spunem nici o noutate, greul abia începe și adversarilor cu adevărat puternici, din elita handbalului continental, abia de-acum înainte le vine rîndul ! Oricum, bravo, fetelor, și succes în continuare !

Nu putem încheia aceste cîteva rînduri despre handbal fără a nota, cu mîhnire, că aflată în Spania, la un turneu amical, reprezentativa noastră masculină s-a prezentat sub așteptări, ocupînd ultimul loc după ce a pierdut totul : 24—27 cu Iugoslavia, 18—21 cu Spania, 22—28 cu Franța ? ! Sigur că întrecerea a fost de pregătire (de unde și „discreția" cu care a fost tratată de ziarul de specialitate !) și că n-are rost, nu-i așa, să ne neliniștim, dar iată că, după eșecul de la Supercupă, un altul, mult mai grav (ne-a bătut Franța și încă fără drept de apel !), vine să ridice noi semne de întrebare. Cum mînă la campionatele mondiale, programate cu începere din 25 martie în Elveția, a mai rămas puțin, a mai mult ca oricînd momentul ca jucătorii și tehnicienii noștri să-și strîngă rîndurile și să muncească mai serios, mai responsabil. Oricît ar ține aceste înfrîngeri de un „camuflaj" tactic, oricîte scheme noi vor fi încercat antrenorii, înfrîngerile tot așa rămîn, adumbrind un prestigiu, făurit în timp și cu multă sudoare, cu care nu-i e nimănui permis să se joace ! Doci, la lucru, numai „blazonul" neflind suficient pentru obținerea celui de al 5-lea titlu suprem !

Nu era mai normal ?

După dezamăgirile din 1985, iată că nici 1986 nu începe prea promițător pentru fotbalul nostru ! Participînd în Grecia, la Balcaniadă, și în Israel, la un turneu amical, juniorii români au dezamăgit, ocupînd locuri modeste : 4 (din 5 !) și, respectiv 3. Formația antrenată de Gheorghe Ola și Petre Gavrilă, alcătuită — cum au zis dumnealor — în pripă și cuprinzînd un lot eterogen (vezi „Sportul" din 4 ianuarie), a învins un meci (3—1 cu Turcia), a terminat unul la egalitate (0—0 cu Albania) și a pierdut restul (0—3 cu Bulgaria, 0—2 cu Grecia). În Israel, prima reprezentativă, U.E.F.A. '86, cam ? ! Unde în altă parte decît în Grecia, în fața unor formații de același calibru și de aceeași vîrstă, adică într-un turneu puternic și cu tradiție, în care „rangul" se ține prin rezultate, ar fi putut Staicu și Frățilă să-și verifice mai bine elevii, pe care îi așteaptă, reamintim, dificila partidă (din deplasare) cu U.R.S.S. ? ! S-a procedat însă ,cum s-a procedat, ajungîndu-se astfel la explicații „diplomatice" (de genul celor invocate de Ola) și, să nu ne fie teamă de cuvinte, la pierderea altor poziții de prestigiu. Și-apoi, pentru că și această întrebare merită pusă, să încredințăm antrenorilor Gheorghe Staicu și Constantin Frățilă, s-a comportat ceva mai bine, dar nu satisfăcător : 3—0 cu Elveția, 1—2 cu Suedia, 2—0 cu Ungaria.

O dată în plus, chiar dacă la nivelul juniorilor, reprezentarea fotbalului românesc pe plan internațional n-a avut de cîștigat, din vina celor în cauză firește, dar și din aceea, nu mai mică, a federației. Spargem de-acum toate oalele în capul federației ? Nu, dar considerăm că F.R.F. nu s-a orientat atunci cînd a acceptat ca echipa națională, singura cuprinsă într-o competiție oficială cu obiectiv imediat (calificările campionatului european), să ia parte nu la Balcaniadă, unde i-ar fi fost locul, ci la o întrecere amicală, de vară, nu fi aflat F.R.F. de Balcaniadă, cu toate aminările de dată ale acesteia, decît în ultimul moment ? Pentru că, altfel, n-ar fi avut ea obligația să le ofere lui Ola și Gavrilă răgazul necesar pentru a alcătui un lot mai puțin pestriț, sau măcar de a-l pregăti cum s-ar fi cuvenit ? ! Poveștea că unul sau doi jucători s-au călit în Grecia, înaintînd frumoase perspective, o cunoaștem, nu e prima și, probabil, nici ultima dată cînd ne e dat să auzim așa ceva. Rezultatele contează și ele au fost slabe, federația nefăcînd cea mai fericită alegere. Pentru că, roversul medaliei, dacă trebuie omogenizat un lot, nu era mai normal, și mai logic, ca asta să se realizeze într-un turneu amical, fără pretenții de palmares ? !

Scurt, foarte scurt... ■ Ștefănescu, antrenor la F.C.M. Brașov ! ■ Ion Marin și Augustin la Dinamo Victoria ■ Junioarele noastre, învingătoare la Halle ■ Ce vor hotărî sorții pentru Steaua ? ■ ...Scurt, foarte scurt.

În primele 12 locuri ale clasamentului celor mai bune gimnaste din 1985 figurează și 4 românce, Ecaterina Szabo (3), Daniela Silivaș (7), Camelia Voinea (10) și Laura Cutina (12). Bravo lor ! ● În ultimul moment și fără să-i fi aplicat și în faza preliminară, federația a folosit sistemul elvețian (în locul celui turneu) în finala campionatului feminin de șah. S-au cheltuit mai mulți bani (24 de participante față de 16, anul trecut), nici combativitatea n-a crescut, dar lucrurile s-au încurcat atît de rău, din vina arbitrilor, încît Edith Cosma, de pildă, a jucat în primele 9 partide de 6 ori cu piesele negre ! 23 din cele 24 de finaliste au acuzat sistemul, dar F.R.Ș. n-a cedat ! Poate dă vreo mutare în plic ● Numit la conducerea lotului reprezentativ de box, Eustațiu Mărgărit, pe care îl vor mai ajuta Ion Popa și Callistrat Cuțov, s-a fixat asupra celor 31 „posibili" pentru mondialele din S.U.A. Surprinzător, dintre campionii en titre lipsesc Dorin Răcaru și Petrică Stoiu. Cum or fi leșit ei campioni fără să aibă valoare ? ! ● Sînt în curs, din 5 pînă în 20 ianuarie, tranzacțiile în fotbal. Nu transpiră mai nimic, dar tot se știe că Dinamo Victoria va recurge, între alții, la Ion Marin și la Augustin. ● Să ne bucurăm : echipa de handbal junioare a României a cîștigat importantul turneu de la Halle, la care au mai luat parte reprezentativele R.D.G., Bulgariei, Cehoslovaciei și Poloniei ● O contribuție teoretică fundamentală la dezvoltarea fotbalului pare să aducă, în ultimul număr al „Săptămînii", Dan Claudiu Tănăsescu, informîndu-ne că acest joc s-ar disputa pe „triunghiul de larbă". Îi mulțumim frumos. ● Constantin Ardeleanu, antrenorul Sportului studențesc : „În afară de Cristea, pentru care continuăm să tratăm cu F.C.M. Brașov (n.n. care nu se lasă, cerînd pe Șerbănică și pe Terheș), nu intenționăm nici o altă achiziție. Vom promova însă, de la tineret, pe Rădulețiu, Cîncă și Gheorghe Gigel". ● Posibili la Dinamo : Damaschin I și Mihăescu, aceștia din urmă de la Flacăra Automecanica Moreni ● Victor Dinuț, fostul secund de la Steaua și Universitatea Craiova, poartă discuții cu Mecanica Orăștie, echipă la care s-a „retras" Dobrău. ● Într-un falnic autointerviu, Mircea M. Ionescu ne aduce la cunoștință că fotbaliștii tricolori au o cotă mai ridicată decît Canada, Irak, Coreea de Sud sau Maroc, notînd că echipele Angliei, Italiei, Portugaliei etc. au capotat în fața formației noastre. O fi adevărat, dar la ce folosește ? ● Auzită lîngă Podul Grant, cel nou : Petcu (de la Steaua) la Rapid ● Puternică și, după părerea noastră, nefondată campanie susține unul dintre cronicarii „Vieții studențești" împotriva antrenorului Florin Halagian și a echipei F.C. Argeș, acuzați, cînd mai făție, cînd mai voalat, de toate relele fotbalului nostru ! N-o fi, de acord, Halagian ușă de biserică, îl mai trădează uneori temperamentul, dar de aici și pînă la a-l împroșca cu fel de fel de invective, pocindu-i chiar numele, e cale lungă și greșită. Dacă e „la Pitești ca la... Pitești", titlul unui recent articol din amintita revistă (astfel cu o poziție realistă, constructivă în problemele fotbalului și, în general, ale sportului), cum se explică punctele pe care le-au luat în Trivale Steaua (două), Rapid, F.C. Bihor, Corvinul și F.C. Olt ? Dar Nica, Moiceanu, Iovănescu, Voicu, Toma și ceilalți jucători argeșeni care au stat departe de gazon cu săptămînile și lunile, unii chiar prin ghips, s-au accidentat singuri ? Se uită toate astea, ca și faptul că Argeșul are (fără Cristian) 5 fotbaliști în loturile naționale, se uită prea repede și e păcat ● Excelentă analiza făcută în „Sportul" de Constantin Firănescu sub titlul „Un retur dificil pentru giuleștenî" ● În drum spre Poiana Brașov, Universitatea Craiova s-a reunit zilele trecute, lipsind de la apel Ștefănescu și Cîțoi. În privința lui Ștefănescu, nu mai există nici un dubiu. După cum ne-a informat, miercuri, Dumitru Dragomir, președintele lui F.C.M. Brașov, Ștefănescu a fost învestit de la 1 ianuarie ca antrenor principal al divizionarei A din Brașov, avîndu-l ca secund pe Dumitru Anescu. Rămîne de văzut dacă el va mai și juca, Universitatea neflind de acord (pînă acum) să-i ofere dezlegarea. ● Promisiunile hocheiștilor nu prea se adeveresc : 0—8 cu Austria ! ● La ora la care revista noastră se îndreaptă spre tipar, sorții urmează să stabilească, la Zürich, pe cine va întîlni Steaua în sferturile de finală ale Cupei campionilor europeni la fotbal. Cum nu vă putem oferi numele adversarei, vă oferim, stimați cititori, un pronostic : marți la amiază, președintele clubului militar, Nicolae Gavrilă, a „optat" pentru I.F.K. Göteborg. Indiferent cu cine va juca, să-i urăm Stelei mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Serial Flacăra

O FATA IUTE DE PICIOR

■

11 august 1984, ultima zi a celei de-a XXIII-a ediție a Jocurilor olimpice de vară. A doua zi după marea finală !

La ora 18,20 urma o altă finală, cea de 1500 m, la care, e adevărat, nu erau atîtea nume sonore, dar oricum era o finală ! Ea a fost mai grea decît ne așteptam ! Dar nu datorită faptului că se acumulase oboseală după 3 zile de concurs consecutiv sau că se consumase o mare cantitate de energie nervoasă. Și adversarele acumulaseră oboseală, dar mai avuseseră și zile de refacere, cîte una sau chiar două, între serii și finală, sau între o probă și alta, cum a fost cazul celor care au alergat 800 și 1500 m. Nici datorită faptului că încă nu se dezmeticise bine după marea finală, cînd bucuria victoriei a fost, imediat, „încărcată" de îngrijorarea finalei de a doua zi !

Ci datorită faptului că încă de dimineață, în ziua finalei la 1500 m, Maricica a simțit înțepături în ficat, datorate efortului depus, dar mai sigur alimentației VOIT sărace din ultimele zile.

Cu toată intervenția doctorului Ion Drăgan (care era oprit în a administra medicamente pe motivul controlului antidoping de după-amiază), durerile nu au cedat și Maricica totuși a plecat în cursă !

Pe ultimii 80 m (păcat că nu de la 120 m !), cînd vede că mai este în picioare și deși n-o lasă în pace ficatul (cuvintele ei de după cursă), cu o voință ieșită din comun, Maricica sprintează și, de pe poziția a șaptea, trecînd de pe culoarul unu pe trei, terminînd a treia, la 91 sutimi de secundă de locul I, cucerind astfel medalia de bronz.

Aurul a fost cîștigat, pe merit, de italianca Gabriele Dorio, care a făcut o cursă curajoasă. Locul doi a revenit tot unei alergătoare românce, Doina Melinte, cîștigătoarea de la 800 m.

Cu această medalie de bronz, pentru Maricica cortina se trage peste marile concursuri ale anului 1984, un an de excepție cum l-am numit noi : o medalie de aur mondială (prin titlul mondial la cros), o medalie de aur olimpică (prin titlul olimpic la 3000 m), o medalie de bronz olimpică (prin locul III la 1500 m), două medalii de aur balcanice (cros și 3000 m pistă), un record olimpic (la 3000 m), două recorduri naționale (1000 și 1500 m). O „carte de vizită", veți fi de acord, care ar onora și pe cel mai pretențios atlet.

■ La Los Angeles, Maricica Puică n-a alergat numai acel 3000 de metri triumfal, de neuitat, ci și un curajos 1500 metri, în care, dîrză ca întotdeauna, nu s-a lăsat pînă nu a smuls și o medalie de bronz, în ciuda dificultăților fizice.

A impresionat de fiecare dată spectatorii și a făcut să se neliniștească, în serii și finale, pașii alergătoarelor din toată lumea.

Ziariștii americani au scris entuziaști de fuleul și vitalitatea Maricicăi, de prezența ei, repetată, în atîtea curse. Un reporter, inspirat și cu mai multă imaginație, spunea că ea este o alergătoare completă, capabilă, chiar dacă ar alerga singură, să ofere spectatorilor un show, un adevărat spectacol.

De fapt, așa sugera cursa ei din marea finală. O apariție aeriană, zburătoare, imaterială aproape. Un păr blond, nimbat de lumină, lung, revărsat, pluting ca niște funigei, două picioare armonioase și mai repezi decît în visele noastre cele mai frumoase.

Ziua aceea a însemnat pentru noi, concurență și antrenor, mai mult decît cîteva mari succese adunate la un loc.

În clipa întrecerii am fi dat, dacă ni s-ar fi cerut, toate medaliile de pînă atunci, de bronz, de argint și chiar de aur, pentru aurul Jocurilor olimpice.

V-am povestit întrecerea...

Kasparov contra F.I.D.E.!

Va avea loc o nouă confruntare între Garri Kasparov și Anatoli Karpov? Meciul-revanșă este programat pentru luna februarie, fiind cel de-al treilea jucat pentru una și aceeași soartă: titlul de campion al lumii! Mulți dintre cei care iubesc acest sport sau, pur și simplu, au auzit de peripețiile ultimului campionat vor spune: nu-i prea mult pentru doi ani? Dacă suporterii și foștii spectatori schițează oboseala sau plictiseala, ce se petrece cu cei doi „vești adversari"? Ex-campionul mondial a participat imediat după pierderea cununii cu lauri la Lucerna împreună cu echipa și a cucerit titlul de campioni ai lumii, iar în luna ianuarie este așteptat să participe la un superturneu internațional.

Noul campion al lumii a refuzat (în luna noiembrie) invitația de-a fi oaspetele Federației internaționale pe perioada campionatului mondial pe echipe. Este încă supărat pe președintele Florencio Campomanes pentru intervenția acestuia în semifinalele meciurilor candidaților și, mai ales, pentru oprirea meciului „maraton" pretextînd „epuizarea jucătorilor" și modificarea regulamentului privind meciul pentru titlu. În ultimele zile ale lui decembrie un nou „meci-școală" a ținut trează atenția suporterilor celui mai tînăr campion al tuturor timpurilor: Garri Kasparov l-a învins cu 4—2 pe marele maestru olandez Jan Timman. Cu ocazia acestui duel, Garri Kasparov a dat mai multe interviuri prin care a făcut destăinuiri surprinzătoare privind felul cum un campion mondial interpretează situația actuală a șahului mondial. La tabla de joc, Kasparov a răsturnat, în mare parte, teoria modernă a deschiderilor și, acum, vrea să modifice și regulamentele, propune înnoiri apărînd drepturile jucătorilor. Aidoma altor campioni mondiali, care și-au impus punctul de vedere, marele maestru din Baku vede cu alți ochi progresul șahului decît F.I.D.E.

„Nu va avea loc un meci-revanșă!" — afirmă campionul demonstrînd că actualul regulament al desfășurării campionatului lumii a fost ginditt greșit, că s-a intervenit și modificat prin puterea președintelui și în afara congresului. Kasparov nu dorește să-i acorde revanșa lui Karpov, campionului care... „nu a jucat cu nici un campion mondial". Dacă, într-adevăr, meciul nu va avea loc, se va repeta oare situația meciului Fischer-Karpov și titlul va reveni la „masa verde" pentru a doua oară lui Karpov? Sau Kasparov va face modificările pentru care luptă? Tînărul campion mondial își spune punctul de vedere privind accelerarea C.M. de la trei ani la doi și suprasolicitarea campionului, care nu mai poate avea „viață competițională" în afara campionatului lumii. Kasparov atacă problema corectitudinii în intervenții a președintelui F.I.D.E., insistînd asupra faptului că nici nu s-ar putea crede cît a putut influența acest „fost jucător" soarta meciului, abuzînd de funcția sa și defavorizîndu-l. Kasparov crede și luptă pentru constituirea unui sindicat al jucătorilor care să acționeze în vederea aplicării corecte a regulamentelor, controlînd activitatea șahistă internațională. Kasparov speră că la viitoarele alegeri pentru președinția F.I.D.E., Florencio Campomanes nu va mai rămîne în funcție. Speranțele electorale ale campionului sînt legate de actualul consilier F.I.D.E., englezul Keene, și de brazilianul Lucena.

Cine va învinge în duelul Kasparov-F.I.D.E.? Vom afla curînd? Se speră că victoria va aparține progresului șahului!

MARGARETA MUREȘAN ■

RACUL

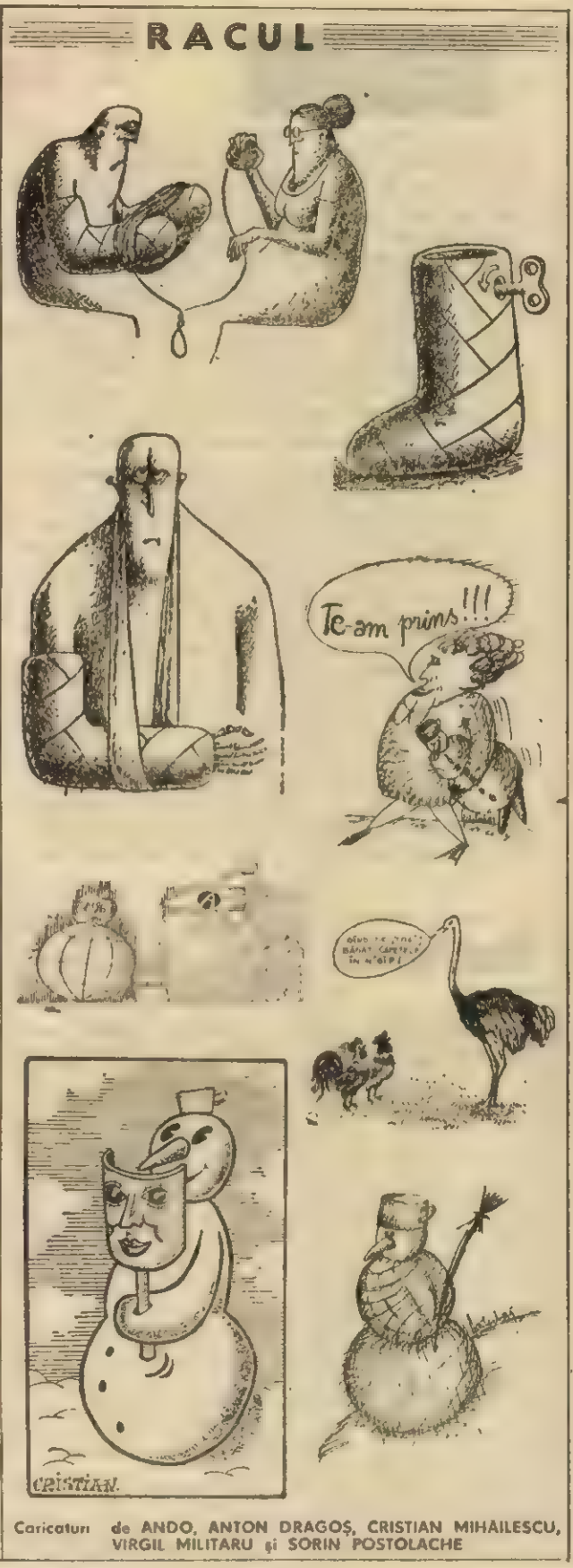

Caricaturi de ANDO, ANTON DRAGOȘ, CRISTIAN MIHAILESCU, VIRGIL MILITARU și SORIN POSTOLACHE

Cronica șoselei

Coliziune puțin obișnuită

„E drept, pînă la oraș nu-s mai mult de 30 de km, nici jumătate de oră de mers, dar, după cum vezi, Ligia, există și un dar, tu abia ai primit permisul. Am socotit, ești șoferița abia de 14 zile. Deși nu-i tîrziu, cinci și jumătate seara, afară-i întuneric de-a binelea. În plus pe jos e mizgă și s-a lăsat o ceață puternică. De ce să riscăm, are vreun rost? Mîine sîntem liberi amîndoi. Ne odihnim aici și plecăm dimineața pe lumină, odihniți, iar pînă seara ornăm nu un pom, ci zece! Ce zici, ești de acord?"

„Cînd spun ceva obișnuiesc să mă țin de cuvînt. I-am promis celei mici să facem pomul azi, trebuie să-l facem. Va învăța și ea astfel să-și respecte promisiunile". Bine, dar în viață mai intervin și niște lucruri, să le zicem așa, de forță majoră. Uite și tu ce lapte e în aer, nu vezi la doi pași. „Pentru «fleacul» ăsta de 30 de km o să ne trebuiască două ore de mers, ajungem tîrziu, obosiți, tu enervată din pricina mersului la pas și numai de ornat pomul n-o să ne ardă. Hai să fim rezonabili". „Sîntem două temperamente diferite, scumpul meu soț. Mie nu-mi place să las pe mîine ce pot face azi, iar tu ești dispus mereu să amîni, parcă nu te știu! „Îl facem... mergem, nu vreau să ne stricăm ziua. După ce ne-am simțit azi atît de bine la părinții tăi, după ce oamenii au fost așa drăguți și atenți cu noi, ar fi culmea să le „oferim" la sfîrșit o ceartă între noi, care le-ar strica și lor dispoziția pentru o lună și... te rog, pentru niște nimicuri. Hai să urcăm bagajele în mașină". Obosită de atîta joacă, Simona, fetița Ligiei și a lui Ionel, care la șapte ani arată de 10, înălțată, voinică, cu o privire inteligentă, a adormit imediat.

„Mai spune și tu ceva că doar nu ți-ai pierdut graiul, Ionele. Doar știi că mie îmi trece repede supărarea. Ai avut dreptate, ce să mai vorbim. Să-ți spun drept nici nu-mi dau seama unde sînt marginile drumului. Mă uit pe cadran. Înaintăm cu 20 pe oră. Sper că mai departe să fie mai bine. Aici pe Valea Morii, întotdeauna, de cînd eram copilă îmi amintesc că era ceață". Bărbatul n-a răspuns nimic. I se citea pe față îngrijorarea. Într-un tîrziu a rostit cu vocea lui domoală de moldovean: „Concentrează-ți atenția la drum, să nu te pomenești cu vreun obstacol în față". „Așa și fac". Se vedea cît de colo că femeia conduce încordat, că e inhibată. Strînge volanul în mînă, să-l rupă, nu alta. Mai departe cînd au ajuns pe drumul în linie dreaptă situat pe podișul cu livezi ceața s-a mai spulberat. Probabil că vîntul ușor dinspre răsărit îi venea de hac. Ligia a mărit ceva viteza mașinii și s-a luminat la față. „Ce-i asta, Ionele? Zgomot de căruță?" Într-adevăr se auzea un huruit așa cum îl fac roțile cu jgheaburi metalice cînd trec peste piatra de rîu a drumurilor. N-au trecut mai mult de cîteva secunde și alluta unui cal speriat la culme a apărut în imediata apropiere a autoturismului în dreptul postului de nilotaj. S-a ridicat apoi în două picioare și s-a smucit puternic spre stînga încercînd să ocolească mașina. În mod sigur apariția în calea lui a autovehiculului i-a amplificat spaima. Nu se aștepta, probabil, ca așa, deodată, să se trezească cu un monstru pe patru roți apărîndu-i în cale.

După cum nici șoferiței nu-i trecuse prin minte, ca așa, parcă picat din cer, un cap de cal să-i atingă aproape geamul lateral al mașinii.

Animalul a reușit să evite ciocnirea cu mașina, dar o hulubă a căruței a pătruns în geam, în mașină, înfigîndu-se ca o suliță în capul femeii. Bărbatul și fetița, care stăteau pe bancheta din spate, au scăpat. După ce a făcut un slalom pe o distanță de circa 50 de metri, datorită vitezei mici, autoturismul s-a oprit. Murgul s-a descotorisit de hamuri și a dispărut în noapte.

Stăpînul său, îngrijitor de animale la o fermă, o dăduse de dimineață pe rachiu de drojdie, apoi pe căpșunică, mai pe urmă bîrfe cu prietenii niște bere și se afla la „cîrma" șaretei pe jumătate adormit, cînd un grup de colindători cu fel de fel de măști pe față au apărut în fața murgului. Atunci calul speriat a pornit-o în galop pe șosea. În acel moment, Mitru, îngrijitorul, a zburat din șaretă precum un balot neglijent încărcat.

Secvența următoare s-a petrecut la nici 30 de m de locul căderii lui Mitru din șaretă și a avut din păcate tragicul deznodămînt la care m-am referit.

Murgul cunoștea perfect drumul pînă la grajdul său. După spaima teribilă care a tras-o, la traversarea drumului, cînd a ajuns pe ulița îngustă care ducea spre casa lui Mitru, s-a mai potolit trecînd de la galop la trap și apoi la mers normal. A împins poarta cu copita și s-a oprit exact în dreptul staulului. Mînca niște lucernă în clipa cînd vecinii lui Mitru, alarmați de cele întîmplate și de dispariția calului, au venit să se convingă dacă murgul ajunsese sau nu acasă. Animalul a ridicat capul șforăind ușor uitîndu-se la oamenii din ușa grajdului.

Ochii lui mirați păreau a spune: „Eu n-am nici o vină în afacerea asta!"

VICTOR BEDA ■

Serial Flacăra

Ei bine, bucuria, gloria, amintirea acelei zile unice pentru noi ne va urmări întreaga viață, pentru totdeauna. Și urăm tuturor celor care își doresc un astfel de vis să și-l împlinească. Oricîtă muncă și sacrificii ar cere el.

Privim cîteodată dansul rock al cifrelor, al performanțelor din acești ani care au trecut fără să-ți dai seama, ca o simplă alergare de 800 metri, o serie oarecare.

Dar cîte planuri de pregătire, cîte calcule „electronice", cîte tactici, cîte temeri au fost în fiecare alergare. Și cîte gînduri, cîte bătăi de inimă în mintea și în pieptul Maricicăi Puică.

Da, acesta este atletismul. Ispită. Luptă. Speranțe. Bucurie. Americanii spuneau la Los Angeles „Go for the Gold" — Aleargă pentru aur. Noi am spune altfel, dar în același spirit olimpic, „Go for the Life" — Aleargă pentru viață...

■ Eu alerg așa cum alții respiră, cîntă sau citesc. Alergarea a devenit în ani a doua mea natură... Dacă n-aș fi fost alergătoare, natura m-ar fi făcut poate căprioară, antilopă sau, deși nu mi-ar fi plăcut, iepure, mai ales că și eu am alergat pe cîmp și peste arături.

Eu cred că fiecare om se naște cu un talent și talentul meu a fost alergarea. Nadia trebuia să fie balerină sau ceea ce a fost, gimnasta lumii. Năstase nu putea fi decît tenisman, deși el se visa fotbalist, iar Patzaichin — vrăjitorul apelor. La fotbal nu mă pricep — știu că toată lumea zice altfel — dar am auzit că Dobrin ar fi putut să joace la orice mare club din Europa.

De ce am devenit eu alergătoare de fond? Nu știu precis, dar e sigur că în nici un caz n-aș fi fost sprinteră. Mie îmi plac distanțele lungi, schimbările de ritm și de priorități tactice, dîrzenia luptei și voința dezlănțuită a sprintului final.

Desigur, pentru aceasta trebuie să ai anumite calități, un antrenor care să te formeze și să te pregătească — eu am avut șansa să-l am chiar pe soțul meu. Și mai presus de toate, dragoste, pasiune fără limite pentru ceea ce faci și o voință nețărmurită.

Bărbații ne-au crezut mereu pe noi, femeile, incapabile de mari eforturi, de distanțe lungi, care și pe ei îi puneau la încercare.

Dar psihologii și medicii știu: femeia este mai rezistentă ca bărbatul, în răbdare, în suferință, în tărie de caracter.

Și apoi cînd am început eu, eram puține fondiste pe glob (astăzi este altfel). De cînd mă știu, cînd încep un lucru, nu mă las pînă nu-l termin. Și cînd reușesc ceva care îmi place, merg mai departe și mai departe. Dar dacă nu reușesc? mă veți întreba. Atunci îmi amintesc de Nansen, exploratorul polar, și îmi spun în taină, numai mie, de zeci și sute de ori: „Ai reușit, continuă! N-ai reușit, continuă!"

Exemplul meu în sport, care m-a călăuzit întotdeauna și m-a purtat adeseori spre victorie, pentru că nu totdeauna învingi, chiar excepțional pregătit și fiind cel mai bun, a fost Lia Manoliu. O știți. Probabil vă place sau ați fi vrut să fiți ca ea. Pentru mine a fost ca steaua polară pentru navigatori, un zîmbet și o rază de soare în clipe grele, cînd simțeam că nu mai pot, că voi renunța, indiferent ce va spune lumea și antrenorul meu.

Acum, cînd anii s-au adunat — deși sînt încă tînără, sînt mereu lăudată pentru longevitate sportivă — mă întreb uneori dacă a meritat tot ce am făcut. Și răspund cu mîna pe inimă și cu picioarele mele fremătînd încă de zecile de mii de kilometri parcurși în toate anotimpurile, pe toate meridianele lumii: da, a meritat. Am fost fericită și acest lucru pe pămînt nu se poate obține fără efort, fără dăruire, fără sacrificii. Faceți ca mine și veți întîlni, dar nu curînd și numai dacă aveți răbdare, fericirea!

■ Sînt bucuroasă că într-o carte în care mai mult alții vorbesc despre mine pot spune și eu cîteva cuvinte.

De la început, vreau să vă mărturisesc că regăsindu-mă în paginile acestei cărți în principalele momente ale celor optsprezece ani de activitate atletică, mă încearcă o bucurie la fel de mare ca aceea a urcării pe podium, pe treapta cea mai înaltă, a unui mare concurs internațional sau mondial.

Această bucurie aș vrea s-o dăruiesc tuturor celor care au crezut în mine, care au fost lîngă mine și m-au ajutat în clipe grele.

Nu este ușor să ajungi aici, să se scrie o carte despre tine, dar nici greu nu este. Trebuie să știi numai ce vrei, atunci cînd te apuci de lucru! Trebuie să ai curajul să te gîndești la mai mult decît se gîndesc cei din jurul tău. Pentru aceasta nu trebuie să fii un om deosebit, dar trebuie să vrei și să crezi în tine.

Și pentru că cei buni, campionii, au datoria să transmită mai departe ștafeta și să-și împărtășească experiența, acumulată cu grijă și eforturi în ani mulți, iată-mă dîndu-vă cîteva sfaturi și îndemnuri pentru prezența sau viitoarea voastră activitate atletică. Sfaturi tehnice și îndemnuri sufletești.

ION PUICA ■

Continuare în numărul viitor

Comentariul săptămînii

A doua criză energetică

Criza energetică determinată preponderent de criza petrolului, cu numeroasele trepte și faze ale acesteia din urmă, a afectat, se-nțelege, toate țările globului. Treptat, după cum se știe, luînd unele măsuri de economisire și acordînd o atenție tot mai mare surselor noi de energie, cum sînt căldura solară și forța mareelor, precum și unor surse cunoscute de mult, dar căzute vreme îndelungată în dizgrație (forța vîntului, de exemplu), țările dezvoltate au început să facă față crizei energetice. Nu același lucru s-a întîmplat însă cu țările în curs de dezvoltare (e vorba, firește, de cele neexportatoare de petrol). Nedispunînd de mijloacele financiare necesare, aceste țări n-au putut recurge și ele la noile forme de energie — mult mai costisitoare, deocamdată, decît cele clasice —, care să le izbăvească în bună măsură de trebuința de a importa petrol. În același timp însă, aceste state, a căror populație utilizează pe scară largă drept combustibil lemnul, suportă o nouă criză, cea a lemnului de foc. Aceasta a fost denumită de specialiști a doua criză energetică.

Lemnul se procură prin tăierea pădurilor. Care tăiere, luînd an de an proporții tot mai mari, a dus la despăduriri masive. Zone vaste au fost transformate în deșerturi. În mod inevitabil, prețul combustibilului, în speță al lemnului, a crescut, unele familii din țări africane sau asiatice fiind nevoite să cheltuiască un sfert din venitul lor, și așa redus, pentru lemnul necesar gătitului și încălzitului. Sub presiunea lipsei de combustibil, au început să se schimbe și unele habitudini în domeniul alimentației. Dr. Jeffery Burley, specialist de la Oxford în problemele pădurilor, a relevat că în unele părți ale Thailandei, în Bangladesh, în India și în Africa, oamenii își reduc numărul meselor calde de la 2—3 pe zi, la una pe zi, fapt ce are drept rezultat o creștere a bolilor de stomac și a infecțiilor parazitare. Totodată, oamenii recurg la mîncăruri care se pregătesc rapid și le abandonează pe cele cu un conținut ridicat de proteine, cum este fasolea, pentru că necesită o fierbere îndelungată. Bineînțeles, din această cauză malnutriția se accentuează. Și e vorba nu de cazuri izolate, ci de fenomene larg răspîndite. Pentru că în numeroase țări din Africa lemnul reprezintă peste 90 la sută, iar în altele, din Africa sau din Asia, cum este, de pildă, Nepalul, 100 la sută din totalul combustibilului folosit. Un miliard de oameni trăiesc în regiuni deficitare, unde tăierea masivă a copacilor amenință aprovizionarea cu lemne în viitor.

Dar, după cum scria nu demult Sunday Times Magazine, lemnul nu este folosit drept combustibil numai pentru uz casnic, în gospodării. Cărămidăriile, fierăriile, fabricile de bere, de uleiuri vegetale, de ceai, de cafea și tutun — toate au nevoie de combustibil și folosesc în acest scop lemnul. Multe dintre aceste industrii, vitale pentru dezvoltarea economică, sînt pe cale să se prăbușească din cauza penuriei de combustibil lemnos. În consecință, cererea de lemn este tot mai mare, fapt care duce, pe de o parte, după cum am văzut, la creșterea prețului acestui material și, pe de altă parte, la dezechilibru ecologic rezultat din tăierea pădurilor. Efectul ecologic defavorabil este sporit și din pricină că, pe măsură ce dispare lemnul, oamenii se îndreaptă spre resturile de plante și spre bălegar. Or, aceasta face ca solul să fie lipsit de o sursă importantă de fertilizare. Deșertul capătă dimensiuni și mai mari.

Și astfel cea de-a doua criză energetică tinde să se cronicizeze. Cum se poate ieși totuși din ea? Specialiștii au propus unele remedii, cum ar fi găsirea de specii de copaci care să răspundă mai eficient necesităților decît speciile tradiționale și, mai ales, reîmpăduririle pe scară largă, în pas cu defrișările. Aceasta ar însemna, potrivit aprecierilor Băncii Mohdiale, plantarea a circa 50 de milioane de hectare, operațiune pentru care ar trebui fonduri în valoare de aproximativ 50 de miliarde de dolari. Însă în planurile existente se prevede abia 10 la sută din necesarul de împăduriri. Dacă situația de acum se va menține, pînă la sfîrșitul secolului numărul celor care vor suferi de lipsă acută de combustibil se va ridica la 3 miliarde de persoane.

Desigur, eforturile în sensul propunerilor de mai sus sînt binevenite și necesare. Însă o rezolvare temeinică, de perspectivă a problemei combustibilului în țările în curs de dezvoltare, care să ducă la lichidarea celei de-a doua crize energetice, este posibilă numai în contextul larg al dezvoltării, prin măsuri care să răspundă cerințelor făuririi unei noi ordini economice internaționale.

ION D. GOIA ■

Placa turnantă

Biroul de azi pare disputat de forțe centrifuge, se divide în trei cosmosuri care se ignoră reciproc: telefonul, mașina de birou, echipamentul informatic. Se tratează ca și cum ar vorbi altă limbă. Pentru a intra în legătură, mesajele se cer traduse și retraduse. Altfel, starea de discomunicare persistă. Cine să facă asta? O „inteligență centrală". Ea există, se numește JISCOM și constituie în viziunea realizatorilor o soluție mai completă, mai adaptată, globală. Este conceptul rețelei universale de comunicații între companii. Pentru a ajuta factorii de decizie înconjurați de echipamente de birou produse de diferiți fabricanți să participe la schimbul de informații, „Jeumont — Schneider" a aruncat în proba de foc pe „JISCOM". O placă turnantă care reunește telefonia, telematica, microinformatica, echipamentele de birou. Microcomputere, autocomutatoare, adaptoare — toate adunate în același sistem numit JISCOM, prin care, afirmă producătorii, este vizată finalizarea Rețelei Numerice Integrate de la sfîrșitul secolului.

La nivel mondial, piața informaticii de uz profesional cunoaște un ritm anual de creștere apreciabil: 65 la sută. O performanță considerată de specialiști, în etapa actuală, fabuloasă. Într-un singur an, vînzările au urcat la 11 miliarde dolari. Numărul de mașini comercializate în lumea întreagă a crescut într-un singur an cu 100 000 unități. Trei sînt principalii furnizori de echipamente care își dispută șansele de piață. Europa reprezintă 14 la sută din piața mondială. În Franța, vînzarea microordinatoarelor de uz profesional a crescut, în 1983, la 80 000 unități. Adică nici 2,5 la sută din piața lumii. Două treimi din mașinile procurate în Europa provin din S.U.A., care de altfel dețin și două treimi din întregul volum al vînzărilor mondiale. Japonia, al doilea în ordine ca mărime, a preferat să acopere cerințele de microordinatoare de uz profesional la ea acasă.

Personajele centrale ale comerțului pe acest front sînt IBM, Apple, Tandy, Hewlett — Packard. Singură Olivetti, dintre constructorii europeni, a reușit să prindă plasa producătorilor de peste Ocean, pe piața Vechiului Continent. „Intelligent Electronics", firmă specializată în studii cu privire la piața microinformaticii, ne propune o clasificare a microordinatoarelor: de buzunar; portabile; transportabile; domestice; personale; profesionale. Pentru a nu face confuzii — posibile — se precizează: microordinatoarele de buzunar se pot ține în mînă și — evident — în buzunar, cele portabile se țin în mînă iar cele transportabile se duc cu mîna, cîntărind între 7 și 11 kg. Microordinatoarele personale se transportă de la birou acasă, în mașină, dar presupun, pentru manipulare, două mîini. Microordinatoarele profesionale nu îngăduie o astfel de mutare de colo-colo.

Microordinatoarele de buzunar slujesc la calcule profesionale (devize, studii tehnice, proiecte financiare). Microordinatorul portabil servește de asemenea pentru calcule dar și pentru gestiune personală, permițînd stocarea informațiilor primite din afară. La fel de puternic, cel transportabil dispune de disc, care însă nu multiplică foarte mult capacitatea de memorizare. Microordinatoarele personal și profesional sînt mult mai puternice dar oferă aceleași posibilități ca și precedentele. Ele pot funcționa ca sisteme autonome precum și ca terminale de sisteme informatice centrale. Rămîne de văzut, de acum încolo, în ce măsură întreprinderile și instituțiile vor dori să apeleze la aceste mașini multifuncționale. Cît de repede se vor decide și în ce direcție?

NEAGU UDROIU ■

Metropola de pe Spree

În 1985, în capitala R.D. Germane, Berlin, au fost restaurate peste 30 de străzi și piețe din zona centrală a orașului. Prin aceasta au fost eliminate ultimele cicatrice care marcau chipul Berlinului, oraș supus unor intense bombardamente în cursul celui de-al doilea război mondial. Clădirile nou ridicate combină tehnica constructivă tradițională, bazată pe cărămida cu cea modernă, folosind prefabricate din beton. După ce în ultimii ani au fost construite mari complexe de locuințe, în special la marginea orașului, printre care se distinge vastul cartier Marzahn, unde numai din 1977 și pînă acum s-au mutat în locuințe noi peste 130 000 de persoane, acum șantierele s-au apropiat tot mai mult de zona veche a orașului și au „cucerit" centrul capitalei R.D.G.

Această activitate de eliminare prin blocuri-plomb a ultimelor goluri din structura arhitectonică a orașului se înscrie în ansamblul măsurilor stabilite în perspectiva aniversării a 750 de ani de la consemnarea documentară a existenței Berlinului, manifestare ce va avea loc în anul 1987. Pe lîngă cele 23 000 de locuințe nou construite anual, sînt reconstruite și modernizate alte 9 000 de locuințe, în principal în așa-numitele „cazărmi pentru chiriași", care au fost ridicate în secolul XIX. Din 1970 și pînă acum aproximativ 700 000 din cei 1,2 milioane de berlinezi s-au mutat în locuințe noi sau modernizate.

Unul dintre cele mai importante șantiere este situat între vechea Primărie a Berlinului, construită în urmă cu 115 ani, și malul riului Spree. Mărginit de blocuri moderne, aici — pe locul unde a fost pusă piatra de temelie a Berlinului în secolele XII—XIII, ca oraș al comerțului medieval — se ridică acum un ansamblu de construcții istorice, între care se află și Nikolaikirche, un fel de biserică a lui Bucur, care este menționată într-un document din 1264 și care a fost distrusă în cursul ultimului război. O adevărată bijuterie de arhitectură veche este așa-numita „Gerichtslaube", care la terminarea construcției va adăposti o berărie tipic berlineză, tradiția acestui local avîndu-și originea tocmai în anul 1270. Însă, pe lîngă restaurarea vechilor monumente de arhitectură, în cartierul „Nikolaiviertel" vor fi date în folosință aproximativ 700 de noi apartamente pentru aproximativ 1 500 de berlinezi. Și chiar dacă fațadele au reprodus vechea înfățișare a clădirilor ce au existat aici înainte de război, noile apartamente sînt înzestrate cu toate facilitățile confortului modern. Iată deci că pe măsură ce se apropie jubileul său multicentenar, Berlinul capătă o nouă înfățișare, vechiul și nou întrepătrunzîndu-se armonios, modernitatea fiind integrată cît mai bine în ceea ce este considerat mai valoros din tradiția centrului istoric al metropolei de pe Spree.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Astrologii la început de an

Jocul de societate de sfîrșit de an în Occident — previzionările abracadabrante ale astrologilor — nu a lipsit nici de această dată. Agențiile de presă, chiar și cele mai serioase, au reluat, firește, ca un fapt divers, oarecare, aceste produse ale imaginației brodate pe o serie de realități tipice lumii capitaliste și piperate cu elemente care să satisfacă foamea de senzație a unui anumit gen de presă, denumită generic bulevardieră. Cîteva mostre citate de agenția France Presse: un pescar norvegian va prinde cu năvodul monstrul din Loch Ness, un bombardier se va prăbuși asupra turnului Eiffel, mii de vampiri (sic) se vor năpusti asupra unui mare oraș american, iar astronauții navetei „Columbia" vor intra în contact cu... extraterestrii! Cei puțin, spre deosebire de anii trecuți, astrologii nu mai caută să ne înspăimînte, neprecizînd nici un război atomic, nici un atentat care să bulverseze lumea și, mergînd pe linia dezghețului incipient din relațiile internaționale, afirmă că 1986 va fi anul încheierii unui acord de dezarmare între marile puteri. Iată deci că ampla mișcare împotriva pericolului de război a găsit ecou pînă și în prezicerile astrologilor, care, prin specificul „ocupației" lor, sînt nevoiți să țină seamă de preocupările opiniei publice.

În Italia, ne informează agenția ANSA, s-a profitat de această conjunctură „astrologică" pentru a se reedita unul dintre textele cele mai importante în materie ale antichității, renumita lucrare „Tetrabiblos" a lui Ptolemeu, celebru astronom care a trăit la Alexandria în secolul II e.n. Ptolemeu a fost însă, înainte de toate, un mare matematician și un ilustru savant, metoda sa științifică fiind și astăzi considerată foarte modernă. Dar, pe lîngă cartea lui Ptolemeu, care prin concluziile sale raționaliste îi va dezamăgi pe mulți cumpărători amatori de obscurantism, în librăriile italiene se găsesc și alte publicații, complet diferite. Se pot cumpăra ghiduri astrologice pe 1986, cum ar fi cel de Lucia Alberti sau „Previziunile" lui Sugarco. Pe lîngă aceste volume mai ample, de o desfacere bună se bucură și broșurile cu sfaturi „pentru a ajuta pe toată lumea să înfrunte mai bine anul viitor", cum scria pe coperta uneia dintre ele. „Această proliferare a horoscopelor — notează ANSA — nu este, firește, un indiciu al securității sociale și personale, ci dovedește cu cîte incertitudini sînt confruntați contemporanii noștri și în ce mare măsură au ei nevoie de a fi încurajați". Fenomenul se află și în atenția sociologilor, care au lansat pe piață o serie de studii de mare interes. De pildă, cumpărătorii de horoscoape ar face bine să citească „Istoria astrologiei" de F. Boll, X. Bezold și W. Gundel, în care se face o trecere în revistă à rebours de la horoscoapele moderne la Ptolemeu și la vechile culturi orientale, găsindu-se o explicație științifică acestei vechi pasiuni umane pentru cunoașterea viitorului, de care nu s-au sfiit și nu se sfiesc să profite șarlatani de toate soiurile. În lucrarea respectivă se arată, printre altele, că prezicătorii au avut cea mai mare trecere în perioadele de criză, tulburi, în care la orizont se profilau prea puține speranțe. Este și cazul lumii occidentale actuale, în care grija pentru ziua de mîine devine o preocupare tot mai neliniștitoare, avînd în vedere șomajul galopant, stagnarea economică, proliferarea violenței și a crimei.

N. ROMEO ■

ACCENTE IN LUME

Lumea văzută de copii

Edit Tot (R.S.F. Iugoslavia), în vîrstă de aproape 18 ani, s-a numărat printre premiații Expoziției internaționale de desene ale copiilor de la Moscova, a cărei temă a fost „Lumea așa cum o văd". Desenul Editei, executat cu mină sigură, în culori vii, reprezintă o barcă în formă de porumbel al păcii, încărcată cu copii veseli, de pe toate continentele.

Remodelarea salutară

Gavriil Ilizarov, doctor în științe medicale, directorul Institutului de cercetări de traumatologie și ortopedie experimentală și clinică din Kurgan, plecînd de la realitatea că toate ramurile științei medicale se dezvoltă și se perfecționează în permanență, s-a gîndit la necesitatea revoluționării traumatologiei și ortopediei, ramuri ale medicinei ce rămăseseră ca pe vremea lui Hipocrat.

În acest sens, el a creat un aparat unic cu ajutorul cărula poate lungi un braț sau un picior cu o jumătate de metru sau mai mult. Fără bisturiu, deci fără intervenție chirurgicală, corectează o deformație congenitală a extremităților, cu alte cuvinte, „face" omul din nou. Numărul celor vindecați după metoda lui Ilizarov se ridică la aproape o jumătate de milion, metoda fiind preluată de diferite centre specializate din lume.

Copacul cu „roșii"

La expoziția de la Tsukuba accentul a căzut în special pe informatică, telecomunicații, aparataj audiovizual, agricultura ocupînd un loc minor. Cu toate acestea, ținîndu-se cont de existența unor țări cu densitate mare a populației, defavorizate și de condițiile climatice, și de sol, în expoziție au fost prezentate culturi fără sol, înălțate mult pe verticală. Cele mai spectaculoase au fost roșiile. Fiecare „picior" de plantă crește 3—4 m înălțime înainte de a se deschide sub formă de umbrelă pe cîteva zeci de metri. În patru luni „un picior" ar trebui să dea 10 mii de roșii. O lumină artificială permite fructelor să crească și să se coacă.

ELENA GRECESCU ■

Filtrul viu

Primul pacient (natural), după numeroase experiențe pe animale) care s-a vindecat, și încă într-un chip uimitor, prin această metodă a fost o fată de 15 ani. Suferind de o septicemie puternică, ea era în pragul morții — nici un fel de antibiotice nu-i mai ajutau. Și cu toate acestea s-a produs o minune. După numai o ședință de purificare a sîngelui prin cuplare la o splină de porc, adolescenta s-a ridicat din pat și s-a apucat să scrie părinților. A doilea caz. La secția de reanimare a Spitalului clinic orășenesc nr. 67 din Moscova a fost adus un bărbat în vîrstă de 36 de ani, care se zbătea, ca și fata, între viață și moarte. La fel, antibioticele nu mai erau de nici un folos. Însă după ședința de purificare a sîngelui cu ajutorul splinei de porc s-a petrecut aceeași miraculoasă întoarcere „de pe lumea cealaltă".

Corespondentul agenției sovietice de presă „Novosti", care a scris despre aceste cazuri, oferă și alte amănunte cu privire la amintita metodă, elaborată de medicii sovietici de la Institutul de cercetări științifice în domeniul transplantologiei și al organelor artificiale, din Moscova. După cum este cunoscut, splina joacă un rol imens în apărarea organismului de infecții, întrucît elementele ei — leucocitele și macrofagele — distrug particulele străine care nimeresc în sînge. De aceea, absența splinei, înlăturată prin operație, departe de a fi, așa cum îndeobște se crede, lipsită de importanță, provoacă numeroase neplăceri. Astfel, la oamenii fără splină complicațiile postoperatorii sînt de 38 de ori mai dese decît la cei care au acest organ. Dificultăți, și încă foarte mari, provoacă și splina bolnavă, „obosită", ducînd frecvent la septicemie, cu atît mai mult cu cît în ultimii ani a crescut considerabil numărul microbilor rezistenți la antibiotice. În această situație, în fața medicilor se aflau două căi : fie să caute noi antibiotice, cu care, mai devreme sau mai tîrziu, microbii s-ar obișnui, fie să găsească alte metode de vindecare a septicemiei. Încercările de transplant al splinei (pentru a întări forțele proprii de apărare ale organismului) n-au dat rezultate. Atunci oamenii de știință s-au gîndit să folosească splina donatorului (animal) nu pentru transplant, ci drept filtru. Era deci vorba de a utiliza în locul filtrelor artificiale, țesuturi vii, în stare de funcționare, prin care sîngele să treacă fără nici o vătămare, ca și în cazul filtrării prin splina proprie. Rezultatele au depășit orice așteptări, fiind de-a dreptul extraordinare.

De ce s-a recurs anume la o splină de porc, și nu la una aparținînd altui animal ? În primul rînd din cauză că, potrivit aprecierilor specialiștilor, splina de porc reacționează foarte intens la orice infecție, sistemul de apărare al porcului fiind mai puternic dezvoltat decît al altor animale. În al doilea rînd, pentru că splina porcină este apropiată de cea umană, țesuturile ei acomodîndu-se bine cu ale noastre. De altfel, după cum se știe, insulina se obține tot dintr-un organ porcin, pancreasul, iar din inima de porc se iau țesuturi pentru valvula artificială care se implantează omului. În ceea ce privește tehnica tratamentului, ea este destul de simplă. În artera radială a bolnavului, la încheietura mîinii, acolo unde se ia pulsul, se introduce un tub subțire de plastic, care la capătul celălalt se cuplează cu artera splinei de porc, aflate într-un termostat. Un tub asemănător leagă vena splinei cu o venă a bolnavului. În felul acesta se obține un circuit închis. Sîngele este făcut să circule, cu ajutorul unei pompe, prin acest filtru viu. Tratamentul durează circa o oră, timp suficient pentru ca splina-filtru să distrugă microbii, redînd organismului uman sîngele purificat și îmbogățit cu substanțe biologice active. În cazuri deosebit de grave, după cîteva zile tratamentul se repetă. De regulă însă, la rezultatul urmărit se ajunge de prima dată, analizele indicînd o îmbunătățire bruscă — sîngele devine steril. Importanța metodei constă și în faptul că o astfel de purificare stimulează forțele proprii de apărare ale organismului. Fiindcă splina bolnavului, „obosită", epuizîndu-și rezervele în lupta cu infecția, are o prestație brusc scăzută. În această situație, splina-filtru (de porc) ajută organismul uman, distrugînd microbii și absorbind toxinele, dînd posibilitatea splinei bolnavului să-și restabilească forțele.

Prin folosirea acestei metode, în U.R.S.S. au fost salvate zeci de vieți omenești. În momentul de față se studiază posibilitatea de a folosi tratamentul respectiv împotriva și a altor boli infecțioase.

ION CODRU ■

FOTOREPORTAJ PE GLOB

Apartheidul nu înseamnă doar traiul în comunități separate, pe criterii de rasă, cum susține propaganda oficialităților de la Pretoria, ci și — mai cu seamă — o netă diferență în ceea ce privește veniturile, și deci nivelul de trai, în defavoarea populației africane majoritare, lipsa de drepturi a acestei populații. Fotografiile pe care le publicăm surprind două aspecte cu totul contrastante privind condițiile de locuit : în bantustanul Crossroads, din apropiere de Cape Town (sus) și în „Orașul Soarelui" din Bophuthatswana, destinat vacanțelor albilor.

Criticul Eugen Simion vă prezintă un prieten al culturii române

Thomas Carlson

Am cunoscut cu trei ani în urmă, la București, un american simpatic și prietenos, pasionat de Poe și pasionat, în genere, de poezie. Este el însuși poet, critic literar și profesor de literatură la Memphis State University. A predat timp de doi ani ca profesor Fulbright la secția engleză a Universității din București. Era interesat de receptarea operei lui Poe în România și, documentîndu-se în acest sens, a scris mai multe studii pe această temă. Traduce, acum, poemele lui Nichita Stănescu și are în vedere și alte scrieri din literatura română. Este un om cultivat, fără prejudecăți, cu spiritul deschis. A călătorit mult prin țara noastră și și-a notat impresiile în cîteva poeme obiective din care poetul, ca subiect, se exclude. El descoperă doar lumea din operă și o notează fără fast imagistic ; o bătrînă țărancă în fața porții, dangătul clopotului la Prejmer, coșurile uriașe lîngă castelul Huniazilor, o gîscă și un camion pe un drum de țară, un peisaj de Grigorescu și un alt peisaj care-i amintește de Bloga. Thomas Carlson este atent la semnele (semnificațiile) faptelor mici și înregistrează totul cu o voită lipsă de emoție, însă emoția lirică se întoarce în poem prin aceste fotografii ce sugerează legătura misterioasă dintre lucruri.

EUGEN SIMION ■

Sat, amiază

Pe o bancă
la fîntînă (lemn
de culoarea stupilor vechi)
șade bătrîna
la soare
ca o seceră fața
piele creață
rătăcită în galaxia neagră a portului ei.
Peste cap
o așteaptă un soare cît palma
înghețat în fierul
porții ei
un țăfeles de tot uitat.

Nicolae Grigorescu : Drum greu

Vițele acelea și ei se știau ; ca un suspin cald
de îndrăgostiți, le mîna în frîu,
le cunoștea într-alții,
le bătea ușor pe spate ca o mîngîiere,
înjugate la rînd, în șir, perechi,
năuci cenușii alburii
vin către noi cu genunchii înnoroiați
asudate muncite pînă la înțelepciune
trecute și de dealuri,
amurgul colnic le joacă
în spinări, și ureă
așa ca ceața, ca un abur care așterne cerul
sus peste îndepărtata negură de povară —

cît de bine știute, trei ghioșturi, doar alît
vițele — două albe cu pete ; una ca frunzele
căzute,
alît ajunge, și greoale, nesfîrșite,
răstignite cu funii, cu jug de lemn și sînge viu
pumni și vițe de povară
ceapcele ureă spre pinteo
lucioase, ca funii pestrițe, aurii și negre,
trag parcă-n spate umbrele iubirii
se opintesc în zori,
trupuri abia ghicite în ziua neîncepută,
au de ochi, ei de palme aspre mîngîietoare,
împinse către viață și lumină
doar cu o smucitură a mîinii,
coastă rotundă, ca un arc
din șold în umăr, la cea mai mică atingere,
duc în ochi semnul cărbunelui negru de tîrgp
își sucesc coarnele, iată întreg
chinul închis în oasele lor
dar și ale noastre ;

priviți-i, încălțări singerii
cămașă roșcată, pălărie ca luna fără culoare —
un băiat, trecut de anii lui mai jos de brîu,
satir deasupra, priviți-l cum se repede
amenințînd cu brațul drept în sus — ori semn
de prețuire —
cu puiaua vîrîtă
pînă-n miezul cerului singerînd peste munte —
călăuză bună, supus și stăpîn
eliberat de țărînă, un dar de o clipă,
înecat în zvîcniri stacojii și bucurii fără noimă,
ferecat în zvîcniri — doamne — cît de străine.

Tipar pentru amintire : munții Apuseni

lui Lucian Blaga

În preajma copacilor, toamnă.
Pașe oi
în zig zag
într-o caligrafie de buștenî albiți,
păstorul călcîiul drept peste genunchiul sting,
blana mițoasă pe umeri, ciudat echilibru de bîrză
pe gînduri,
cruce răsăriteană sălțată din țărînă
dar rădăcina aceea încăpățînată
răsucită în zig zag
sub talpa lui înfiptă-n pămînt.

visează păstorul, aude parcă tauri la împerechere
făgăduiala seminției bărbătești în zorii anului
îi fug sub pleoape vechi încrucișări roșu cu negru
și iată, pleoapa muntelui se lasă
nesfîrșite îi curg în vedere zări
în zig zag

roșu cu negru iar și iar
ager pas
vine îngroșate se întretaie tivind muchie cu
muchie

se întretaie, se dezleagă totuși
(din care veche dănțuire să fi deprins
amăgitoarele atingeri ?)
geometria amintirilor,
vieți peste vieți, iar întristare,
volosie iar,
și la capătul îndepărtat al țiparului nevăzut
răsare o floare singerie, răsfirate-i sînt frunzele
arătîndu-i încotro, în sus,
zig zagul acului,
înversunat să închidă în pătrat cercul
netemător zburînd în marginea genunii.
Oaie în amurg sus în sălcii,
stavila înecată sub lacul Taga.
În străvechiul locului tulbure
satul își trece viața neguroasă
(doar biserica de lemn au strămutat-o mai sus,
chibzuind cum s-o îmbine la loc bucată cu
bucată)
— în giulgiul catifelat de apă
bărbații leagănă alene greble de lemn,
așezați cu capul gol pe pietre lunecoase, iar
bătrînele,
cu poalele umflate-n sus precum clopotele negre,
tot mestecă în crăițe înnămolite. Fîntîna se
varsă
în stradă, ziduri de piatră fug
la vale
în zig zag
către întinderi de ierburi aprig verzi, legănate
de ape
în neguri.

Ureă din lac clopotnița de piatră
nu-i altă rădăcină — iute un pește
bătrîn și înțelept, cum să nu-l știe păstorul,
are pîntec de lumină ca untdelemn înecat,
și-și risipește pui pe ulițe
apoi adastă să simtă viața
cum dă din ou, pe la porțile clopilo toate
în zig zag

Se știe, apa eroză drumuri pietruite
dar zilele sfinte le despică și dacă-a fost din ciment,
roade pînă rămîne doar vergeaua de fier, care se
leapădă de culoare
goind la vale roșie ca focul
în zig zag
pînă ce totul, totul prinde rădăcini
acolo
în mare.

Ursul peșterilor

„Primitivii se închinau ursului ca la un zeu".
Și desenară trupul lui
pe stînci de peșteri, ei, acei
ce-și duceau traiul în colibele din piei și coiți de
mamut
la Ripiceni și Mitoc de-a lungul rîului Prut,
la Dîrțu și Brosteni, Bistricioara și Vașcău,
unde și-au lăsat focurile în urma lor.
Îl desenară, îl cioplră, talismane
pentru vatră după chipul lui își făcură.
Zeu le era
fiindcă și ei pe două picioare se putea ridica,
la fel ca ei mîinile și le folosea,
pînă și urmele labelor toi ca ei le lăsa,
ba chiar și vorbea,
ecoica seara urletc de bărbat,
știa plînge ca o muiere cărcia pruncul i-a fost
furat —
din ce mîncau ei și ei se înfrupta,
pe urmele acelorași turme ca și ei genea către
ghețari ;
mamuți, bizoni, cai sălbatici și căprioare.
Străbătea Oltenia și Dobrogea,
domolii munți Apuseni, ca și ei.
Dar la fel îi ucidea
pe acei ce-n peșterile lui pătrundeau
îl desenau cu cărbune și galben mineral
și cu degetul pe ziduri de norod îmbibat îl
nemuriau.
I se închinară așadar acelui zeu între zei
cum îl vedeau ei.
Mai marele peșterilor, tare fără măsură
îi învăță
la căldura focului să se adune laolaltă,
și astfel îngrămădiți la un loc sufletul și-l aflară,
darul trupesc, minunăție
împărăție a chinului și iubirii nemurcate.
Apoi se stinse zeul.
Așa a voit.
Am găsit o sută de urși în aceeași peșteră.
Rîuri de oase, urme peste urme
surîzătoare țeste învăluite
în praf de vînt polar, gheluri topite.
Ei bine, fu acum rîndul lor să aprindă focul în
peșteri
lei și colo printre coastele adormiților meșteri.
Și-i însemnară trupul iar pe stîncă
doar că acum mai sus le urca degetul.

Douăzeci de mii de ierni iată s-au scurs
și toi se mai află printre noi acest urs
(și inima, ce bate o dată doar la un veac)
cu izul lui viu
ca pe vremea cînd pomii-și însemna hotar
puiului.
Mireasma dînd roată pămîntului
ne pătrunde pe nesimțite în nări
cînd ard mocnit frunzele încă ude din iarnă.
Ureă din lutul reavăn din preajmă de fîntînă
din gardurile cu stinghii cenușii.
E mireasma lui în părul femeii fără să știi
cînd dă să se abată furtuna, cînd trestia trosnește
bîntuită de vînt, iat-o în spaima ce se rotește
prin curți
în ochii vițelor de un an
în fricа îndrăgostiților și a mielului bălan nou
născut
viață alunecoasă
dintre picioarele mamei abia scoasă.
Pretutindeni în cîmpul proaspăt arat
în sîngele sfeclei și uleiul de motor uzat
pe piatră chiar, în cîntecul de roată.
Un iz ce zace în mîna copilului
lăsat să se joace
bucurie și spaimă urlet și cîntare
îngheață oasele
vorba în piept lung răsună.
La foc adunați, trupuri calde
izul lui leagă oameni, nimic nu-i desparte :
omul, femeia și pruncul, toți
viețuind pe tărîmul pe care
cîndva în vremi apuse ursul îl străbătea.

Traducere de
LIDIA VIANU ■

TRAMVAIUL IN ACTUALITATE

Ziarele anunță că la Ploiești au fost demarate lucrările de construcție a primei linii de tramvai din acest oraș. Se începe cu construcția depoului și cu amenajarea unui tronson pentru linie dublă în lungime de 17 km. La Craiova, se fac lucrări pregătitoare pentru introducerea primului tronson de tramvai. Cele două linii ale tronsonului urmează să fie dotate cu 60 de garnituri de tramvai, cu mai multe vagoane fiecare. Circulația acestora va înregistra frecvențe mari în orele de vîrf cînd se vor succede la 8 minute distanță. De la un capăt la celălalt al tronsonului, în lungime de 18,5 kilometri, fiecare garnitură de tramvai urmează să parcurgă distanța în 60 de minute. Durata construcției liniilor de tramvai craiovene a fost prevăzută pentru doi ani, cu posibilități de scurtare a termenului.

DRUMEȚIE IN BUCEGI

Îi informăm pe amatorii de drumeție și pe iubitorii sporturilor specifice sezonului alb că în zona Bucegilor dimboviteni stratul de zăpadă atinge în jur de 40 de centimetri. Cabanele din aceste locuri se află într-un decor de iarnă fabuloasă și își așteaptă oaspeții. Cei care au petrecut revelionul în aer ozonat, la cabanele Scropoasa, Cheile Zănoagei, Bolboci și Padina au avut posibilitatea să constate cîte atracții oferă aceste locuri la capitolul frumuseți naturale. Se pot face excursii pe poteci marcate spre Piatra Arsă și Babele, spre vîrfurile Omul și Caraiman. Cei mai comozi pot folosi telecabina care străbate zilnic — cu excepția zilei de marți, cînd se fac reviziile tehnice — distanța Peștera — Babele — Bușteni. Mai menționăm că la Peștera se desfășoară, cu începere de la 6 ianuarie, tabăra de schi a pionierilor dimboviteni.

● Anul care s-a încheiat a adus orașului Petroșani 372 de familii noi și 1 415 noi născuți.

● La Deva și Sarmizegetusa a avut loc un simpozion științific, „Județul Hunedoara — permanență și continuitate în istoria României". Cu acest prilej, au fost evidențiate principalele rezultate ale săpăturilor arheologice executate în 1985 la Sarmizegetusa, vatră de legendă și istorie care a furnizat specialiștilor atîtea documente de piatră de prim ordin. O vastă încăpere romană scoasă la lumină se adaugă dovezilor care atestă continuitatea și stabilitatea populației care a viețuit pe aceste locuri în secolele IV-V e.n. Săpăturile executate la Tapae, unde după cum se știe a avut loc o îndîrjită bătălie între oștile dacă și cele romane, au dus, după cum arată dr. V. Moraru în ziarul „Steagul Roșu", la unele rezultate fulminante. S-au descoperit urme care nu aparțin dacilor, deși se leagă de lucrările acestora. Elemente constructive și de altă natură au evidențiat că ele aparțin românilor timpurii.

● Teatrul popular din Slobozia a împlinit zece ani de activitate. La mulți ani !, le urăm și noi sărbătoriților.

21 000 de tone mărfuri generale, comportîndu-se „excelent" și făcînd cinste constructorilor săi, navaliștii gălățeni. Echipajul, condus de căpitanul de cursă lungă Vasile Feștean, merită deasemenea felicitări pentru curajul și profesionalismul cu care a înfruntat cîteva puternice furtuni.

● Pentru columbofilii din întreaga țară, cel mai important eveniment sportiv al anului trecut s-a consumat la sfîrșitul lui decembrie cînd, la Alba Iulia, a avut loc cea de-a XVII-a Expoziție națională columbofilă. Aici au fost prezentați porumbeii cei mai buni, campioni la zbor (viteză, demifond și fond), în urma celor 14 etape de concurs desfășurate în 1985 la care s-au prezentat peste 100 000 de porumbei. Pe baza palmaresului realizat în aceste concursuri s-a alcătuit și lotul ce va reprezenta țara noastră la concursul internațional de la Leipzig care se va desfășura în această lună.

● Aflăm că în punctul „Rinca", din Paring, la 1 530—1 575 m altitudine, există o grădină botanică montană unică în țară. Aici a fost organizat, din inițiativa catedrei de biologie de la Universitatea din Craiova, un adevărat sanctuar al comorilor de floră din Carpații noștri.

vrea să se oprească aici. El caută o soluție pentru ridicarea puterii instalației sale, încît să-și asigure energia electrică și pentru frigider, fierul de călcat și aspirator. Un panou solar pe care l-a confecționat singur îi asigură, vara, apa menajeră la o temperatură de 60—70°C. Un fapt divers, dar semnificativ. Iată ce poate face lăcusința unui om care nu vrea să lase vîntul să treacă degeaba pe lîngă el fluierînd. Cu alte cuvinte, nu vrea să fie indiferent într-un moment cînd folosirea oricărei posibilități locale de sporire a energiei e prețioasă.

● Se împlinesc șase veacuri de la prima atestare documentară a orașului Roșiori de Vede. Acest eveniment a fost marcat de un simpozion desfășurat recent în localitate. Iată una dintre cifrele prin care vorbitorii au ilustrat dezvoltarea orașului în anii din urmă : în prezent, Roșiori de Vede realizează peste 20 la sută din producția industrială a județului Teleorman.

● Și de data aceasta o veste bună pentru schiori. Telescaunul de la Straja a fost pus în funcțiune pentru cei ce doresc să urce pe munte. De asemenea pîrtiile de schi au fost reamenajate și dotate cu teleschiuri.

A venit circul!... — a venit circul!...

...și zvonul adună la repezeală, pe ulița mare, mulțimea gălăgioasă a strengarilor care însoțesc, plini de curiozitate și încîntare caravana circului. A venit circul !... a venit circul, într-adevăr, cu un nou spectacol. La Circul de stat București, cei mici, dar și cei mari pot urmări noul spectacol „La circ ca-n filme". Scenariul spectacolului aparține maestrului Iosefini și regizorului Cornel Ionescu, scenografia este semnată de Dana Lazeanu și Matei Nedelescu, iar coregrafia, de Mihai Cristinoiu. Plecînd de la ideea îmbinării unor secvențe din filme cu numere specifice circului, rezultă un spectacol de mare atractivitate, dovadă citindu-se pe fețele celor prezenți în sală. Se remarcă în mod deosebit numărul la pers, executat de Maria Lazăr, apoi trupa Mosoianu, urmată de cel dintr-un turneu din S.U.A. Acrobațiile Monicăi Dumitrescu, executate la trapez, fără plasă, le țin înfrînte... Restul la gură. Din această stare trec la rîs, căci cuplul Mina Gheorghe și Catană Marius (în Stan și Bran autohtoni) au cîteva momente ce pot descreți și cea mai înnegurată frunte. Grația și curajul voltijoarelor pe cai îți limpezesc imaginea despre amazoane, iar acrobațiile pe cai ale trupei Ropciuc par decupate dintr-un western veritabil. Cum dintr-un spectacol de circ nu pot lipsi animalele, dresorul Ionel Gheorghe apare cu o dresură de urși. Se integrează perfect în atmosfera spectacolului și trupele străine. Este senzațional numărul Litianei Dimitrova, de la Circul de stat din Sofia, la fel și dresura de elefanți a trupei Noras, de la Circul de stat din Praga. În loc de încheiere — zîmbetul Mihaelei Stroici, care te întîmpină și apoi te petrece la plecare, prezență ce contribuie din foaier, la buna desfășurare a spectacolului.

ELENA GRECESCU ■

Ultima oră

PE DRUMUL LUI MAGELLAN

Semnalăm și noi performanța cargoului „Voronej", a patra navă sub pavilion românesc care a făcut înconjurul lumii. Cele 27 866 de mile ale călătoriei au fost parcurse în 213 zile. Cargoul „Voronej" a navigat prin cinci mări și trei oceane, a ancorat în 13 porturi și a transportat peste

VREMEA IN IANUARIE

Meteorologii apreciază că evoluția vremii nu va prezenta abateri însemnate față de mersul normal al acestei luni de iarnă privită în ansamblu. Probabil, temperaturile vor avea o tendință spre valori ceva mai coborîte decît mediile multianuale în regiunile centrale și de nord ale țării, unde stratul de zăpadă va avea o persistență mai mare. Cantitățile de precipitații însumate pe întreaga lună vor fi ceva mai însemnate în vestul țării. Pentru sfîrșitul lunii, cînd vremea se va răci mai mult, prognozele prevăd că în timpul nopții se vor înregistra temperaturi de —15°C și chiar sub —20°C în nordul și estul țării. Cele mai ridicate temperaturi ale lunii, care nu vor depăși decît izolat valori maxime de 5 sau 6°C, se vor înregistra în jurul datelor de 14 și 24 sau 25 ianuarie. Precipitațiile sub formă de ninsoare care vor avea șanse să fie viscolite trecător se vor înregistra în cea de-a doua parte a fiecărei decade a lunii. În restul perioadelor, precipitațiile nu vor fi importante, ele fiind chiar și sub formă de burniță și ploaie într-o bună parte din țară. Se poate spune prin urmare că ianuarie 1986 se va situa, cu unele excepții, în limitele normale. (Informațiile ne-au fost furnizate de cercetătorul principal Constantin Mareș de la Institutul de meteorologie și hidrologie).

● În miez de iarnă, se ridică pe malul mării, la Costinești, noi vile, ce vor găzdui la vară, cîți tineri ? Deocamdată nu știm. Dar știm că vilele vor avea și balcoane, și un regim variat de înălțime, fiind dispuse planimetric, în trei tipuri, încît să poată crea curți interioare. În aceste mici perimetre, se vor găsi spații verzi și banchete. Așadar, sub cerul sticlos al iernii, zidarii pregătesc la Costinești o parte din bucuria vacanței de vară.

A PUS VINTUL SĂ DEA CURENT !

Desigur, un fapt divers. Un gospodar inventiv, din Dumbrăvești-Prahova, și-a construit singur, din materiale recuperate, „o microcentrală eoliană", cum îi place lui s-o numească, „morișca lui Corcodel", cum îi zic localnicii. Reporterul ziarului „Flamura Prahovei" care a stat de vorbă cu ingeniosul gospodar notează această declarație : „Îmi părea rău că vîntul trecea degeaba pe lîngă mine fluierînd". Instalația eoliană asigură energia electrică pentru iluminatul a patru camere și a unui televizor „Sport", dar autorul ei nu

● Mai mulți cititori ai ziarului „Dobrogea nouă" s-au întrebat ce se întîmplă cu Cazinoul constănțean ? (pe care l-au văzut încins într-un brîu de schele). Simplu ! Am răspuns colegii noștri din Constanța. În scopul conservării lui, acest monument arhitectural este supus restaurării integrale. Acum se efectuează consolidarea structurii de rezistență. Va urma restaurarea bogatelor decorațiuni interioare. Cazinoul va avea un restaurant cu trei săli, un bar de zi, o terasă spre mare și o sală polivalentă pentru spectacole de varietă.

„Un colțișor dintr-o țară de basm"

„Am vizitat expoziția de aranjamente florale tip Ikebana, făcute din zahăr, și plecăm de-a dreptul uluiți, atît de noutatea ideii, cît și de realizarea ei, care este fantastică. Iată că acolo unde există talent și fantezie arta poate țîșni din orice. Salutăm aceste opere de artă și așteptăm și alte noutăți, care să încînte ochiul și să mîngîie sufletul". „Am fost foarte impresionați de gîngășia fără pereche a tuturor exponatelor, de realizarea lor inspirată. Am dori să fie accesibile, să ni le putem procura pentru acasă. Sincere felicitări și mult spor în continuare". „Expoziția pare un colțișor dintr-o țară de basm". „Adevărată operă de artă și un triumf al bunului gust". Acestea sînt doar cîteva din numeroasele notații ale vizitatorilor în cartea de impresii a expoziției de aranjamente florale din zahăr, organizate în clădirea Operetei din capitală și, ulterior, în foaierul Teatrului Mic. După cum aminteam și cu alt prilej (v. **Flacăra** nr. 51 din 20 decembrie 1985), aceste suave creații artistice sînt opera Vasilicăi Răceanu, șefa laboratorului cofetăriei „Ghiocelul" din București, și a soțului ei, Vasile Răceanu, care lucrează la aceeași unitate. La organizarea și la popularizarea expoziției a pus mult suflet și Liliana Pagu, apreciata primă solistă a Operetei.

— De cum am văzut, întîmplător, un exemplar din aceste aranjamente florale, ne spune Liliana Pagu, mi-am dat seama că avem de-a face cu ceva cu totul deosebit, de mare valoare. De aceea, m-am străduit să putem face expoziția la noi la Operetă, pentru ca spectatorii să poată admira această artă în antracte. Totodată, am prezentat exponatele și în cadrul spectacolului „Feerie de iarnă", susținut în sala Operetei cu ocazia sărbătoririi Pomului de iarnă. Atît la vizitatori, cît și la micii spectatori invitați la „Feerie", succesul Ikebanei de zahăr a fost total.

— Primirea deosebit de bună, aș putea spune entuziastă de care s-au bucurat lucrările soților Răceanu din partea vizitatorilor, a spectatorilor este pentru noi deosebit de încurajatoare, ne întărește convingerea că sîntem pe drumul cel bun — remarcă Liviu Radu, responsabilul „Ghiocelului", care s-a zbătut și se zbate în continuare cu multă energie pentru materializarea ideii de artă în comerțul cu produse de cofetărie, care a inițiat și susținut crearea aranjamentelor florale. Mai sînt încă multe de rezolvat, printre care stabilirea prețurilor, avînd în vedere că fiecare piesă este un unicat, dar sperăm s-o scoatem la capăt. Important mi se pare faptul că Ikebana noastră de zahăr a cîștigat pariul cu publicul și își poate începe drumul către iubitorii de frumos.

ION CODRU ■

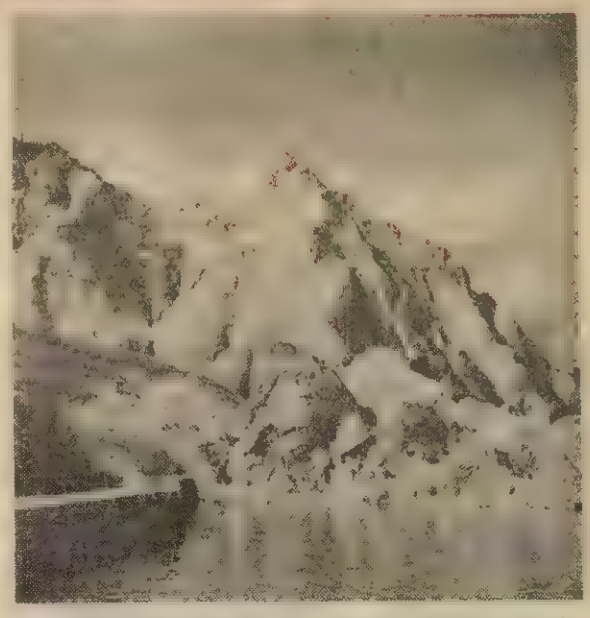

UN MUNTE DE SARE

Colaboratorul nostru Vasile Sencu, cercetător la Institutul de geografie, ne-a adus, zilele trecute, la redacție fotografia celui mai mare munte de sare din lume : un munte românesc, aflat la Slănic Prahova, despre care mulți savanți străini au declarat că nu are asemănare.

Istoria genezei acestui munte unic este prea complicată pentru a o putea reda, întreagă, aici. Ne mulțumim să amintim că el nu există pînă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, cînd una din camerele în formă de clopot prin care se făcea exploatarea sării de la Slănic-Prahova s-a prăbușit și, pe locul ei, s-a format lacul sărat Baia Baciului. Prăbușirea a atras după sine o imensă masă de roci, avînd ca rezultat apariția la lumina zilei a muntelui de sare.

De departe, el pare un aisberg eșuat pe uscat, unic vestigiu al unei mări defuncte. Albul sării sfrălucește orbitor. Pe măsură ce te apropii, distingi pe pantele abrupte mii de șănțulețe formate de apa care a dizolvat sarea. Zbucîumul sării în drumul ei din adîncuri spre suprafață și eroziunile care au tatuat trupul muntelui au colaborat pentru a crea aici un adevărat eveniment geologic, un monument natural în același timp misterios și impunător. Creste zimțate, vîrfuri zvelte, nenumărate ace, toate din sare, împodobesc muntele. În vîrf se află o imensă deschizătură care comunică cu o veche exploatare. Se distinge foarte bine camera în formă de clopot al cărei tavan s-a prăbușit. Este vestita grotă a Miresei, unde apa e atît de sărată încît nu mai poate dizolva sarea din jur.

Cei ce vor să cunoască monumentele naturii din țara noastră nu pot ignora drumul spre Slănic-Prahova.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

Flacăra

3 1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Răspuns prin fapte la chemarea președintelui țării, de-a trăi fiecare clipă cu conștiința datoriei împlinite

Ziua bună se cunoaște de dimineață, cincinalul din primele zile de muncă

Ce se discută și, mai ales, ce se face prin **TRIBUNA DEMOCRAȚIEI**

Reportaj din județul Tulcea

pagînile 2–3.

Cînd faci un lucru, să-l faci cu nădejde

Pescărușii vestesc Dîmbovița cea nouă

Fotoreportaj pe cel mai întins șantier bucureștean

pagînile 12–13

Criteriul principal

Am adunat zilele acestea în memoria mea știrile de presă despre debutul anului economic românesc 1986. Sînt sigură că peste ani ele se vor constitui drept „documente ale unui moment de istorie". Informațiile de pretutindeni privind „producția la zi" și „faptele la zi" ale oamenilor exprimă nu doar simplele acte concrete ale muncii, nu doar **producția-fizică** și **producția-marfă** ce pleacă spre beneficiari, ci mișcările mai profunde, procesul mai complex ce are loc în societatea noastră la ora prezentă. Criteriul dominant, criteriul intensivității, ce definește ce de al optulea cincinal în care am pășit, se resimte în orice act al muncii prin toate componentele sale. La o întreprindere bucureșteană din prima linie a progresului tehnic, la „Electrotehnica", de pildă, au intrat în fabricație mijloace de automatizare pentru mașini unelte din cea mai recentă generație ce s-a creat pe plan mondial, cu performanțe egale celor similare ale firmelor cu cel mai înalt renume în domeniu. Produse noi, gîndite și proiectate în uzină, miniaturizate, și astfel consumă mai puține materiale pentru alcătuirea lor dar și mai puțină energie în funcționare — acest parametru de vîrf al competitivității în ziua de azi. La întreprinderea de motoare din cadrul marii uzine „23 August" din Capitală, și una dintre cele mai mari producătoare de motoare diesel de puteri medii din Europa și, se pare, chiar din lume, s-a declanșat o energică acțiune de modernizare a liniilor tehnologice, prin automatizarea și mecanizarea complexă a acestora. La Fibre sintetice Iași s-a lansat un nou fir poliesteric după o invenție românească brevetată și recunoscută. Combinatul minier Rovinari a și extras, în mai puțin de 2 săptămîni, 1 000 tone de lignit peste plan, printr-o mai bună organizare a locurilor de muncă și prin utilizarea mai judicioasă a utilajelor din dotare. Institutul de științe biologice din București a pus la punct o importantă biotehnologie pentru industria extractivă, menită să mărească factorul de recuperare a țițeiului din zăcămînt. El trimite deja trusturilor de extracție din țară bacteriile respective...

Regăsim în totalitatea informațiilor, ca și în aceste cîteva exemple, efortul de inteligență, capacitatea de care industria și știința românească dispun pentru saltuirile de calitate ce vor defini toate ramurile economice în acest cincinal deosebit în care ne-am asumat țelul nobil și țelul meritat de poporul nostru harnic și dotat, țelul istoric proiectat prin Directivele ultimelor două Congrese ale Partidului, de situare a României în rîndul țărilor europene mediu dezvoltate. Efortul de inteligență și efortul de organizare, de maximă disciplină și de totală dăruire al oamenilor muncii, a noastră a tuturor, ține nu numai de aspirație și curaj, ține de structura societății noastre socialiste, de resursele ei și de modul strălucit în care este condusă de eminentul om politic și patriot, Nicolae Ceaușescu. În Cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a sintetizat încă o dată liniile de acțiune și măsurile ce trebuie luate pentru ca acest criteriu fundamental ce va caracteriza actualul cincinal — **intensivitatea** — să fie realitatea intimă a economiei naționale, a întregii activități sociale. Este certitudinea autodezvoltării noastre, racordată, în același timp la dimensiunea timpului, la cea mai înaltă valență atinsă de civilizația omului pe pămînt.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Prin tipărita iarnă românească

Prin spațiu alb, timp alb, netulburat,
un dulce frig frumos. Ca-ntr-o eglogă
clasicizează Istrul spre Carpat
senatul iernii în suprema-i togă. —
Și încă mult mai dedemult aud
latin ecou din iernile sarmate
la cumpenele dintre Nord și Sud
unde acest tărîm în puls ne bate.

Îmi curge cîntecul cu desoletiri
de ape românești prin ora clară
în zorii cu etherici trandafiri
sau seara cu-albăstrimi de călimară.
O pace infinită s-a-mpînzit
peste troieni cu modulări rotunde
încît se-aude grîul încolțit
în embrion, glutenuri vii, fecunde.

A nins din Rodna pînă-n Euxin
cu constelații lirice. De ieri ni-i
mai strălucită vatra și mai plin
mi-e sufletul de scăpărarea iernii.
Ca după vinuri vechi, către obraji
fiori fierbinți se urcă să-i nuntească.
Și ni-s ca de colind blajinii pași
prin tipărita iarnă românească.

AL. ANDRIȚOIU ■

Aici geografia se scria după mersul apelor,

Reportaje din județul TULCEA

Între județele patriei Tulcea își are locul său inconfundabil, cîștigat nu atît prin relief, cît mai ales prin munca oamenilor care au înnobilat acest pămînt prin realizări de prestigiu, prin obiective economice de mare amploare. Dezvoltarea acestui județ, semnificativă pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și județelor țării, poate fi ridicată la rangul de simbol al prefacerilor acestui timp eroic, intrat în conștiința noastră cu numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Ce se discută și, mai ales, ce se face prin
TRIBUNA DEMOCRAȚIEI

Ochii și conștiința orașului

Ați privit vreodată cu atenție piața de unde vă cumpărați alimente? Ați privit-o ca pe un monument ori ca pe un ambient, ca pe un loc în care să vă intîlniți cu circuite funcționale menite să vă economisească timpul și, totodată, alcătuite ori marcate de lucruri frumoase care să vă creeze confort psihic, atenuînd starea de stress, de regulă, resimțită în spațiu aglomerate? Se pare că tulceanul are o asemenea vocație și, în consecință, asemenea dorințe. La ora cînd scriem aceste rînduri, pe planșeta unui arhitect de la Centrul județean de proiectări prinde contur un proiect de **intimizare** a pieței centrale agroalimentare din Tulcea. Deși creată în ultimii ani, avînd toate amenajările moderne gîndite din capul locului în termeni estetici și cu elemente de inedit și atmosferă, totuși, mîndrii locuitori ai acestui oraș, atît de căutat de turiști din întreaga țară ca și din lumea întreagă, în aspirația lor spre un confort edilitar cît mai înalt, găsesc încă punctele și soluțiile perfectibilității. Din însăși dialectica relației lor cu orașul, din dialectica nivelului lor de trai. Ei știau astfel că piața reprezintă una din cele mai expresive cărți de vizită ale civilizației unei localități și, ca atare, în numeroase dintre adunările publice din cadrul **Tribunei Democrației** au propus ca acest loc, unde fiecare poposește cel, puțin odată pe **săptămînă, să fie înzestrat încă,** funcțional și estetic, cu noi dotări specifice și care s-o individualizeze. Propunerea a intrat pe agenda de lucru a întreprinderii comerciale de profil, ca și a consiliului popular municipal. Iată, se și materializează.

De fapt, în județul Tulcea, acest dialog în agora pe care îl reprezintă adunările populare ale Tribunei Democrației a acumulat o experiență importantă, demnă de relevat și — am zice noi, — de preluat în ceea ce are pozitiv și posibil de generalizat. Recent, foarte recent, pe la jumătatea lunii decembrie, într-o plenară a Consiliului județean al F.D.U.S. s-a analizat modul de acțiune al Tribunei Democrației în cursul anului 1985, „analiză întreprinsă după criteriul fundamental al oricărei activități sociale — *eficiența*, cum ne semnalează președinta Consiliului județean Tulcea al F.D.U.S., Ileana Colesniciuc. Eficiență măsurabilă în actele concrete ale participării maselor de oameni ai muncii, de cetățeni, la înfăptuirea obiectivelor majore ce ne revin în lumina programelor stabilite la Congresul al XIII-lea al partidului, ale participării la perfecționarea activității economice și sociale, a noastră însăși". Statistic, această eficiență își are indicatorii ei: **2 120 de propuneri din care soluționate — 1 815.** diferența aflîndu-se în studiul organelor locale de partid și de stat. Pe domenii de activitate, tabloul este și mai elocvent — 634 aparțin domeniului economic, 780 — celui edilitar-gospodăresc, 230 — celui social-cultural, 380 vizează modernizarea și îmbunătățirea activității de comerț, 96 — rețeaua de învățămînt, 80 — variate alte aspecte ale vieții cetățenești. Statistica nu este aproximativă, ci riguros exactă, ușor de întocmit, grație unei metodologii de lucru de cea mai bună factură, adoptată de către Consiliul județean al FDUS, care dă putința înregistrării ca și urmăririi întregii activități a Tribunei Democrației. A întocmit și tipărit trei formulare, trei imprimate statistice — unul pentru evidența **Programului-grafic,** conform planificării adunărilor populare (cu data, ora, locul unde se organizează, cine participă dintre factorii de răspundere), al doilea cuprinzînd **Situația statistică a cetățenilor prezenți** (cu rubrici referitoare la organizația F.D.U.S., data adunării, numărul celor prezenți, numărul participanților la dezbateri, numărul și nominalizarea propunerilor, observații) și al treilea — **Situația realizării propunerilor** cu rubricile — propunerile nominale prezentate, modul de rezolvare, data rezolvării. Desigur, nu scopul formal, al statisticilor, s-a urmărit, ci calitatea și autoritatea în mase a acestei largi forme democratice, precum însuși numele o definește, de exprimare a cetățeanului, de implicare în tot ceea ce înfăptuim pentru noi și prin noi. Chiar și o simplă lectură a acestor formulare din oricare dintre localitățile județului, orașe, comune ori sate, pune în evidență faptul că locuitorul a depășit stadiul simplu al propunerii, al solicitării deci, situîndu-se în dublu rol, de participant direct și activ la realizarea a ceea ce el propune. Dacă sînt semnificative pentru mișcarea urbanistică și demografică a localităților județului Tulcea propuneri ca necesitatea construirii unor noi unități școlare în centrul civic al municipiului și în cartierele de curînd apărute, C5 și de est, ca și în comunele Jijila, Smîrdan, Dăeni, a unor cămine culturale în Daia, Dăeni și Valea Teilor, a unor grădinițe pentru preșcolari în comunele Cerna și Dăeni, în cartierele C5 și pe lîngă Întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic din Tulcea, creșterea numărului de apartamente în orașele Măcin, Babadag, Isaccea și Sulina, ca și necesitatea construirii unor cămine de nefamiliști în aceste centre urbane în plină ascensiune în actualul cincinal, sînt la fel de semnificative și propunerile ce s-au realizat și se realizează, în proporție covîrșitoare prin faptele oamenilor. S-au plantat astfel, prin muncă obștească, 150 000 de pomi fructiferi (laolaltă ar fi cîteva mari livezi), în curțile cetățenilor și de-a lungul drumurilor, a șoselelor naționale, județene și comunale, s-au redat în circuitul agricol peste 45 hectare terenuri intravilane, care altădată stăteau nefolosite, s-au reparat numeroase poduri și podețe, s-au construit și amenajat baze sportive, terenuri de joacă pentru copii, trasee și drumuri turistice, parcuri, peluze și zone verzi, s-au reparat și asfaltat mii și mii de metri pătrați de străzi, dar cîte ?!... Ochii, conștiința și mîinile locuitorilor se simt și resimt pretutindeni : 226 de mii de oameni au înfăptuit, pe parcursul anului 1985, mai mici sau mai mari zidiri pentru confortul lor civic în valoare de peste 2 milioane de lei. Dialog deschis și lucid, în adunările populare ale Tribunei Democrației de pe cuprinsul județului se spun lucrurilor pe nume, cel mai adesea demersul este critic, chiar tăios. Este glasul opiniei publice ca profilaxie și tratament radical al unor stări de lucruri pe care obștea nu le (sau nu le mai) îngăduie. La Măcin, de pildă, cum confirmă Iordana Manolache, președinta Consiliului orășenesc al F.D.U.S., în adunările populare ale Tribunei, cetățenii s-au arătat nemulțumiți de aspectul orașului lor sub raportul curățeniei și au luat atitudine împotriva celor care o neglijează, că și împotriva acelora cu comportamente-nedemne în familie. Sînt nemulțumiți chiar și de faptul că nu au avut nici o formație artistică promovată în faza republicană. Nu au talente ?! Nu cred, poate nu au instructorii și îndrumătorii care le trebuie acestora. Dacă la nivelul județului, comisia de răspîndire a cunoștințelor cultural-științifice a Consiliului F.D.U.S. a acționat bine, înființînd un **laborator de educație materialist-științifică,** unele localități așteaptă totul de la acest colectiv, așteaptă totul de la centru, deși în fiecare comună există azi specialiști, intelectuali cu înaltă pregătire, competenți „pentru a se ocupa de această activitate și care să fie instruiți periodic, cum propune Nicolae Rusalin, cel ce răspunde în Consiliul județean al F.D.U.S. de interesantul laborator. Nu sînt atrase toate forțele intelectuale existente în comune. Sînt antrenate, de regulă, cadrele didactice și, cel mult, medicii, dar despre mecanismul economico-financiar mai bine poate vorbi un economist, un contabil, un inginer, ca și despre multe alte probleme ale pămîntului și ale agriculturii moderne".

Iată, în cadrul experienței județene Tulcea se profilează și se desăvîrșesc experiențe locale, specifice, fapt remarcabil și indicator prețios pentru impactul Tribunei Democrației în rîndul maselor, pentru valorea acestora în viața noastră socială.

Civilizația serviciilor

Maria Andrei, președinta Consiliului municipal Tulcea al F.D.U.S., un desăvîrșit pedagog la catedra școlii obștești, activist de vocație cu aproape 2 decenii de activitate, ne vorbește tocmai despre un asemenea specific ce s-a și cristalizat în orașul reședință de județ. Cu o populație de 82 000 locuitori, fără navetiști și flotanți, fără cei din comunele suburbane, o populație în continuă creștere și, cum spuneam, cu aspirații și pretenții urbane dintre cele mai mari, conștientă totodată de faptul că trăiește în văzul lumii întregi, ca oraș turistic dintre cele mai căutate este o obște foarte preocupată de civilizația serviciilor. Cînd analizezi cu atenție acele „scadențare" cu propuneri și „rezolvări ale propunerilor", poți să ai pulsul vieții civice a oricărei localități, poți să ai, fără dificultate, obiectul major spre care organele locale să-și poată îndrepta numeroase decizii. Deci, în aproape toate adunările populare din cele patru zone ale orașului, cum sînt ele organizate la Tulcea, au apărut propuneri referitoare la diversificarea și calitatea serviciilor. Consiliul municipal al F.D.U.S. a luat atunci hotărîrea de a analiza acest important sector cu toți factorii de răspundere și de a organiza o consfătuire a activului echipelor de control ale oamenilor muncii. Ce s-a rezolvat ? Au apărut serviciile solicitate de cetățeni, cum ar fi înființarea unei echipe de hornari (orașul mai are și locuințe vechi, nu-i așa ?!), de reparare și întreținere a mobilierului la domiciliu, reprofilarea unui restaurant din cartierul „23 August" într-o modernă cofetărie, atelierele cooperației meșteșugărești au fost mai bine dispuse în teritoriu, și mai ales în cartierele noi-noi. Echipele de control obștesc sînt mai active și mai exigente, reușind să pătrundă în toate unitățile comerciale, prestatoare de servicii și sociale. S-au efectuat, în anul care a trecut, 162 de controale. Simțul cetățenesc evoluat de azi are, în primul rînd, componentă morală, omul nu se mai mulțumește doar să i se asigure o rețea de servicii cît mai completă, mai diversificată, menită să răspundă nevoilor lui în creștere. Îl interesează ca orice prestare să-i fie la nivelul calitativ corespunzător, executată cu promptitudine și cu cinste ireproșabilă. Ceea ce se afirmă în cadrul adunărilor populare ale Tribunei Democrației, ca un teren de acțiune permanent al tuturor organizațiilor F.D.U.S. și al cetățenilor înșiși.

Cabinetul de educație juridică

La Babadag există și aici, aproape ca în fiecare oraș tulcean, un specific care concentrează activitatea Tribunei Democrației, dincolo de problemele generale și de ansamblu ale vieții cetățenești (servicii, curățenie, sistematizare ș.a.m.d.). Tovarășul Ionel Tutunaru, președintele Consiliului orășenesc al F.D.U.S., remarcă în acest sens **Cabinetul de educație juridică înființat în urma studierii atente a propunerilor oamenilor în adunările publice. Multe dintre întrebări, dintre chestiunile ridicate dovedeau o necunoaștere ori o insuficientă cunoaștere, din partea cetățenilor, a legislației noastre ori a cadrului juridic din structurile noastre sociale. Prin intermediul acestui cabinet, oamenii află de la specialiști competenți toate răspunsurile la problemele lor și, concomitent, se realizează componenta educativă. Un om informat este întotdeauna mai înarmat pentru viața colectivă și socială, pentru o viață civică demnă.**

Experiențele sînt multiple, am selecționat doar cîteva, mai mult pentru a incita, pentru a lansa propunerea către toate consiliile județene, municipale, orășenești, comunale ale F.D.U.S. din întreaga țară de a ne împărtăși propria lor experiență, ori dacă a preluat și experimentat ceea ce a considerat valoros și apt și pentru localitatea lor, din cele relatate în paginile revistei noastre. Este rubrica dumneavoastră, deci,

Scrieți-o !

CICI IORDACHE-ADAM

iar acum după nevoia de bucurie a oamenilor

Pe masa de lucru a țării – un nou proiect de anvergură eroică inspirat de cutezătoarea gîndire a președintelui Nicolae Ceaușescu

Prezența președintelui țării în repetate rînduri în mijlocul oamenilor deltei, cei care ani la rînd au trăit nu numai la marginea țării, dar și la periferia civilizației a avut de fiecare dată proporția unor evenimente hotărîtoare. Prin grija și preocuparea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cîrmaciul destinului nostru național, cel care ne-a îndemnat să facem România la fel de frumoasă în fiecare colț al ei, chipul județului Tulcea s-a schimbat ca prin minune. Așa s-a născut grandiosul proiect de valorificare a resurselor Deltei Dunării, veritabilă înnoire a geografiei acestui ținut.

— interviu cu tovarășul Gheorghe Velexar, șeful secției arhitectură și sistematizare tehnică și investiții al județului Tulcea —

— Este cunoscut fenomenul de depopulare pe care l-a trăit județul dv pînă-n urmă cu cîțiva ani. După cum, iarăși este cunoscut valul reintoarcerii în deltă a celor plecați. V-am ruga, stimate tovarășe Gheorghe Velexar să ne spuneți cum vă explicați această migrație, care credeți că este temeiul acestor reveniri în masă ?

— Pentru că urma să se nască o nouă deltă iar cei care au trăit cîndva aici nu puteau rămîne nepăsători ! Întregul județ Tulcea a fost pus în fața unei dezvoltări fără precedent odată cu apariția secretarului privind valorificarea superioară a resurselor deltei. S-au creat, pornind din '83 încoace, 6 mari zone de influență, 6 noi întreprinderi care dezvoltau activități noi — agricole, silvice, piscicole, de construcții etc. — așa încît oamenii nu numai că se puteau întoarce acasă avînd unde să muncească, dar puteau să-și și aleagă unde anume. Starea de efervescență care a cuprins întreaga deltă s-a repercutat, firesc, și asupra dezvoltării localităților urbane și rurale. Sulina s-a trezit la viață prin șantierul său naval, Babadagul, prin noile fabrici care au apărut pe teritoriul său, Măcinului i s-a dus vestea prin unitățile sale prestatoare... Cum spuneam, nu numai orașele au cunoscut o dezvoltare vertiginoasă în ultimul cincinal pe care i-am încheiat, ci și cele rurale. M-aș opri la două dintre ele — 1 Mai (fosta Pardina) și Chilia.

— Comunei 1 Mai îi cunoaștem evoluția, bătînd-o cu pasul de curînd.

— Bun. Deci despre Chilia. În urma vizitei secretarului general al partidului, din 1983 s-a hotărît sistematizarea localității. 18 apartamente au fost date în folosință în '85, alte 44 aflîndu-se în preajma predării la cheie. Pînă la sfîrșitul cincinalului numărul lor va atinge 500. În plus, un liceu cu 16 săli de clasă, cu internat și cantină, cresă-grădiniță, hotel, casă de cultură, centru politic-administrativ. Pentru că, odată cu noile investiții alocate pentru construirea viitorului abator, a noilor ferme de porci, de vaci, a secțiilor de fabricare a conservelor de peste și de legume, Chilia își va deschide larg porțile spre lume, pasul spre orașul de mîine fiind de pe acum pregătit.

— Nici municipiul Tulcea, după cîte știm, nu a rămas mai prejos privind dezvoltarea lui în ultimul cincinal.

— Aș putea spune că a fost vertiginoasă chiar ! Cuvintele secretarului general al partidului ca Tulcea să devină o adevărată poartă de intrare în țară, de pe Dunăre, au prins viață. Apariția impunătoarei fațade de azi este creația cincinalului trecut. Amintiți-vă cum arăta înainte : blocuri mici, construcții insalubre, vechea gară, fostul hotel Dunărea... Vederea de pe Dunăre dezvăluia un orășel mărunt, anost, în nici un caz municipiul în plină înflorire care era Tulcea noastră. Aceleași înnoitoare schimbări din mers le-au cunoscut arterele de penetrație în municipiu, apărînd pe harta orașului noi cartiere, apoi, zona centrală — sau centrul civic, cum îi spunem azi, în sfîrșit, obiectivele social-culturale cu care, pe bună dreptate, tulcenii se mîndresc — Biblioteca județeană și Casa cărții, Sala sporturilor, parcurile și terenurile sportive, dispensarul policlinic din zona industrială vest s.a.

— Care sînt perspectivele municipiului în acest cincinal ?

— Va cunoaște aceeași fabuloasă dezvoltare, așa încît, pentru cei care nu-l vor vedea în tot acest timp, le va fi greu să se descurce în noile ansambluri ale Tulcei viitoare. Deja, din ultimele zile ale anului trecut au fost atacate primele blocuri dintr-un viitor cartier — E 3 — cartier pentru muncitorii din zona industrială vest. El va avea, în final, 3 700 de apartamente — acțiune ce va fi încheiată pînă în 1990. De asemenea, mai avem în vedere, construirea a trei școli cu 24 de clase și 16 clase, a unei noi piețe agro-alimentare care va avea un spațiu de desfacere de peste 30 000 m.p., un parc de agrement „Victoria", întins pe 9 hectare — care va fi dat în folosință în acest an, alte zone de agrement în jurul lacului Ciuperca, baze sportive...

— Am văzut că ați început să montați în oraș ceasuri electrice.

— Da. În diferite puncte ale municipiului. Un semn că și municipiul nostru ține pasul cu marile realizări !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Stăm de vorbă cu dr. Ioan Munteanu, distinsul „deltist", director adjunct științific la Institutul de cercetare, proiectare și producție Delta Dunării din Tulcea. De 31 de ani, de cînd a terminat facultatea, s-a dedicat deltei cu pasiunea unui îndrăgostit. Nu poate da relații certe de unde i se trage această mare iubire, după cum nu poate explica faptul că din zona Rădăuțiului fiind — la vreo 12 km de mănăstirea Putna — terminînd facultatea de biologie a Universității din Iași a solicitat la repartiție delta cu care, de aci încolo, și-a confundat existența. 10 ani i-au trebuit pentru a-și aduna date pentru lucrarea de doctorat cu o temă din piscicultură, 10 ani de muncă asiduă în teren, urmărind creșterea producției de pește în incinta stufo-piscicolă Rusca.

— Din datele culese de la colaboratorii dv. am înțeles că, de fapt, întreaga deltă a devenit, pentru dv., omul aplecat spre știință, un vast laborator de cercetare. Cum ați reușit această performanță ?

— Descoperisem ceva din tainele acestei mirifice zone încă de pe băncile facultății, atracția spre ea devenind precum cea a unui magnet. După repartiție am cunoscut fiecare treaptă din ierarhia cercetării — de la asistent șef lucrări, la șef de laborator, șef de secție și, de 8 ani de zile, director adjunct științific al institutului nostru de cercetări. Șansa mea a fost, aș zice, cea a tuturor cercetătorilor din această epocă fără egal, cea a înnoirilor. Încă de la crearea institutului nostru, de prin '70, se conturau cu claritate, în ce privește Delta Dunării, trei direcții principale: cercetare, proiectare și producție. O dată cu apariția marelui Program în cincinalul pe care l-am încheiat, șansa cercetătorului a sporit incomparabil. Eram chemați să născtem o nouă deltă, în ce privește valorificarea resurselor ei și, în același timp, să-i păstrăm specificul, culoarea, să nu-i lăsăm cumva răni care să nu se mai poată repara.

— Cît anume revine institutului dv. din Programul general de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic privind valorificarea resurselor Deltei Dunării ?

— Jumătate ! Din cele 12 subprograme alcătuite pe specialități, nouă ne revin 6 care privesc probleme de dezvoltare a agriculturii în condiții de deltă, de valorificare a resurselor naturale prin piscicultură, prin zootehnie, silvicultură, probleme de stuf și de biomasă.

— Așadar, țineți în mîini, întreaga deltă a viitorului. Cum vă arăta ea privită nu atît de ochiul omului de știință, ci de cel al îndrăgostitului de deltă care sînteți ?

— În unele locuri chiar mai frumoasă decît o știați ! Să luăm, de pildă, zona Sfîntu Gheorghe. Avem acolo un cîmp experimental ce se întinde pe 1 200 de hectare. Putem spune că avem încă de pe acum, pe acest uriaș spațiu, o pădure tînără care îmbogățește locul prin frumusețe. Înainte vreme, cît vedeai cu ochii te loveai doar de nisipul mișcător, de mici dune ce se mișcau după vînt. Zonă pustie cu vegetație săracă, de sărătură. Predomina Salicornia, o plantă măruntă, lipsită de frumusețe. Pămînt arid, sălbatic, lipsit de viață. Gîndul nașterii acestei păduri a fost la început pentru fixarea nisipurilor din zonă. Mai apoi, o dată nisipurile fixate, nu puteam să nu mergem mai departe, ivindu-se o nouă preocupare — să realizăm plantații forestiere care să producă masă lemnoasă. Cel mai bine, din tot ce am pus pînă în prezent la Sf. Gheorghe, se comportă cătina, salcîmul, plopul, chiar și pinul. În funcție de rezultatele pe care le vom obține ne gîndim să creăm parchete silvice cu speciile ce se vor dovedi corespunzătoare creșterii și dezvoltării lor în condiții de deltă. Să vedeți pădurea de cătină acum, în plină iarnă ! Este o splendoare ! Fructele — o cîudățenie a deltei ! — se păstrează într-o stare perfectă, pînă în primăvară, iar coloritul lor, roșu-portocaliu nu poate decît să încînte pe orice trecător prin zonă — fie el turist, fie om pernit la drum cu treburi.

— Tînără pădure nu și-a atras și o faună proprie ?

— Ba da ! Predomină iepurii și fazanii. În ce-i privește pe ultimii și-au găsit în fructele de cătină o delicioasă hrană, motiv pentru care numărul lor a sporit substanțial. De altfel, în preocupările noastre se include și urmărirea dinamicii ornitofaunei din deltă. Stabilim evoluția speciilor de păsări, luăm măsuri de protecție pentru anumite specii care ajung la un punct critic, aici intrînd și păsările ocrotite prin lege, cum ar fi pelicanul creț, vulturul cudalb — care trăiește numai în Delta Dunării. Întocmim programe de optimizare a efectivelor lor. În anul care a trecut s-au întors în deltă foarte puțini țigănuși — acele păsări negre, înalte, cu ciocul foarte lung, cele mai mari consumatoare de lipitori. Desigur că măsurile de protejare a lor s-au impus imediat. Cum vă spuneam, noi dorim ca delta să rămînă, indiferent cît am exploata-o, un ecosistem care să constituie permanent un loc de odihnă și recreere. Rezultate satisfăcătoare am obținut și în materie de pomi fructiferi și vie. Avem cîmpuri experimentale la Chilia și Sf. Gheorghe. Nu s-ar fi putut face agricultură în deltă fără o tehnologie a destufizării terenurilor care au fost sau urmează a fi luate în culturile agricole, pentru că n-am fi putut scăpa de stuf.

— Nu cumva vom ajunge la o problemă a stufului prin această destufizare masivă, știut fiind că și el este o materie primă mult căutată ?

— Problema, într-adevăr, se pune sub aspectul menținerii cantității lui. Se va reuși acest lucru în primul rînd, prin luarea unor măsuri de protecție a zonelor exploatate — adică să se recolteze un an mecanizat, după care, cîțiva ani să fie lăsat în pace pentru refacerea lui.

— Delta va rămîne, presupunem, patria peștelui...

— Firește ! În cadrul bazei noastre de selecție de la Maliuc, care se întinde pe 450 hectare, avem o colecție de 21 de linii și forme de crap ameliorat. Prin lucrările de ameliorare și selecție dorim să asigurăm, în continuare, reproducători de pești pentru unitățile de producție care să aibă indici biologici superiori precum rezistență la boli, prolificitate crescută, ritm de creștere superior care să asigure sporul de producție și care să valorifice, în special, baza de hrană naturală existentă în condițiile deltei. Am luat-o pe piramidă — la Maliuc am organizat o fermă de punici, pe cea de părinți — în zona deltei și abia la urmă se ajunge la fermele-copii (cele de producție). Preocupările noastre privesc și creșterea producției piscicole prin valorificarea resurselor naturale de hrană din complexul Razelm și zonele naturale rămase în regim liber de inundații din Delta Dunării. Așa încît, delta va rămîne, cu adevărat, patria peștelui. Și poate, cine știe ? — și a racilor.

— A racilor ?

— De fapt am vrut să vă anunț o noutate mai puțin curioscută din munca noastră. Experimentăm, cu rezultate bune, și creșterea racilor în sisteme dirijate în baza de cercetare de la Sarinasuf.

— Vă mulțumim, stimate tovarășe dr. Ioan Munteanu pentru cele relatate și vă dorim ca anul 1986 să fie și mai plin în reușite în folosul mult iubitei noastre delte !

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DE DIMINEAȚĂ,

Protocolul unei mese de prinz în plină cîmpie

Era imediat după sărbători pe un mic șantier de irigații din Sistemul de irigații Mostiștea II, la Șindrilița. Discuția a început și s-a înfierbîntat deasupra unui punct de jăratec peste care sfîrîiau mai multe frigărui. Numai draglinistul, Ion Dadiciu, vîntura cărbunii cu o frîntură de azbest și tăcea. Nu era ger, dar cele cîteva grade sub zero și un musafir ce se interesa de rostul lor l-a făcut, pe loc, vorbăreți. „Frigul?... e ca pe stradă. E același". Trebuie să recunoaștem că o asemenea formulare, ca cea a sudorului Nicolae Zemski, îl poate surprinde chiar și pe cel mai pedant logician. Băieții rîd uimiți și ei de simplitatea problemei, amintindu-și, totuși, că la stația Nuci au muncit o săptămînă, zi și noapte, pe un ger năprasnic, însuflețiți de dorința de a devansa lucrarea. Eforturi asemănătoare, puse cap la cap, au făcut ca sistemul de irigații Snagov, în zona C.A.P. Gruiu, să fie dat în folosință cu un an înainte. 1 050 de hectare au cîștigat un an recoltă! Amintirile se succedau. După fiecare lucrare mai încrîncenată spărgeau cîte o sticlă de șampanie. „La Tunari, cînd a țîșnit apa pe conductă, am spart trei! Din vorbele șefului de echipă, Gheorghe Marinescu, înțelegem că mulțumirea 'or era direct proporțională cu numărul sticlelor de șampanie cu care își botezau lucrarea. Încercam să înțeleg ce îi putea face pe acești oameni să-și lege destinul de o muncă atît de grea. Greutățile puteau să-i împrăștie pe care încotro, dar odată depășite și încă cu mult succes, tot ele puteau să-i și sudeze. Frînturile de fraze, ce se întretăiau deasupra focului, exprimau chiar această sudură. „Nu mi-a zis nimeni să mă fac ca tata, ...dar dacă tot timpul mă țineam după el...", sau: „fiecare întreprindere își are cîțiva oameni pe care să-i poți urma orbește: eu am avut norocul ca un asemenea om să fie chiar tatăl meu". (Valentin Petrică, tehnician). „Mi-ar fi greu în alt loc de muncă. Aici am satisfacția că lucrez într-o întreprindere la modă". (Ștefan Culea, șofer). „Doi dintre noi avem mașină, ne înghesuim cam trei familii și plecăm vară de vară pe litoral. Ne simțim bine împreună. Atunci trecem în revistă toate pompele pe care le-am făcut, semănate de-a lungul cîmpului". (Petru Pantea, mecanic).

În perimetrul Sectorului Agricol Ilfov, pe care ne găsim, ne spune directorul tehnic al I.E.E.L.I.F. — Voluntari, inginerul Lucian Stănișteanu, executarea lucrărilor de irigații a ridicat aspecte deosebite, fiind împînzit de o rețea foarte densă de rețele de gaze, de petrol și de telecomunicații; linii de cale ferată și de tramvaie, drumuri naționale și județene. Sursa de apă a dictat încadrarea lucrărilor de irigații în mai multe sisteme. Șase în total. Lacul Buftea, Snagovul, lacul Căldărușani, sînt sursele sigure pentru patru dintre ele. Ialomița este următoarea, iar pentru cel mai mare teren, din zona Mostiștea II (10 000 ha), apa trebuie adusă chiar din Dunăre. Lucrările sînt complexe și de lungă durată, dar faptul că, an de an, tot ce ne-am propus am reușit să finalizăm, ne-a dat curajul să ne suplimentăm, în continuare, planul pentru 1986. În 1984 am luat locul III pe țară, anul trecut am depășit planul cu 2 la sută, am obținut un milion de lei beneficii. Pentru 1986 va trebui să pregătim pentru irigații 6 712 ha, un volum mare de muncă. Cu toate acestea ne-am propus să facem 8 770 ha. Toate lucrările pe care le-am dat în devans în anii precedenți ne dau certitudinea că vom reuși.

ELENA GHERA

Un foc continuu : investițiile

Așa se naște pămîntul cel tînăr

Pe aici vor trece ploile artificiale pentru grîu

Chiar dacă el cheamă, Ion Dadiciu nu cere nimic. El dă.

Reportaj din județul Tulcea

Constructorii unui nou Bărăgan

Încă nu văzusem Bărăganul Deltei. Spre el mergeam. Cu o șalupă rapidă care în goana ei îmi oferă pe lîngă splendoarea Dunării și imagini halucinante. Mi se părea că pe nesfîrșita întindere de ape îmi apar alevea pămînturile mănoase ale complexului Pardina, pămînturi despre existența cărora nu știam decît din spusele altora și, mărturisesc că încă nu puteam să le concretizez cîtă vreme păstram încă vie imaginea locurilor de odinioară. Stuf, cît vedeai cu ochii, ghioluri, mai mari sau mai mici, care apăreau sau dispăreau în funcție de revărsările Dunării. Printre ele, un sat uitat de lume, cu cîteva sute de suflete — Pardina — azi 1 Mai. Ing. Horia Marinescu, directorul Întreprinderii antreprize . construcții montaj Delta Dunării, care îmi înlesnește această documentare pe Dunăre, îmi atrage atenția, cînd șalupa își îndreaptă drumul pe un canal, lăsînd în urmă întinderea largă a mersului apei, că pătrundem, de aci încolo, pe un canal tăiat de ei, constructorii, pentru a înlesni drumul pe apă spre amenajarea agricolă a complexului Pardina. Știam și despre existența lui, că fusese dat în funcțiune în '84 și că prin el s-a scurtat distanța Tulcea — Pardina cu 35 km. Îl privesc însă cu alți ochi. Nu era vorba de un canal pe care Dunărea își săvîrșise în mersul ei, cum întîlnești atîtea în deltă, ci de unul făcut de mîna omului, în interesul oamenilor. Drum pe apă care a înghițit în el un uriaș efort omenesc din care se mai păstrează și acum urme încă neacoperite de apele care șterg totul. Și pe un mal, și pe celălalt, cioturi de copaci încremeniți precum niște străvechi statui care păstrau încă însemnele intervenției omului cu toată șlefuirea făcută de apă. Nu mai avuseseră timp, ei, constructorii, să facă și toaletarea malurilor, treaba asta au lăsat-o pentru mai tîrziu cînd vor termina cu realizarea cererii de pămînt de hîlde bogate pentru deltă. Se angajaseră să predea aproape 30 000 hectare pe care agricultura modernă urma să le îmbrățișeze. Și asta în timp scurt, extrem de scurt. În '83 secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, lansa genială indicație a revalorificării și refolosirii superioare a resurselor deltei, descoperind cu ochii unei minți luminate că acolo se putea naște un alt Bărăgan. Iar ei, constructorii, au înțeles. În '84 au predat cheia pentru aproape 20 000 de hectare. Ultimele 8000 trebuiau să le predea la sfîrșitul anului '85 — dar au făcut-o în martie '85 — cu 9 luni mai devreme de termen.

„... La terminarea facultății tînăra familie Marianciuc, amîndoi de prin părțile Brăilei, au solicitat repartiție pentru amenajarea agricolă complex Pardina. Știau că se vor înhăma la muncă, doar pentru asta veniseră, doi tineri ingineri stagiari trebuiau să învețe pe viu să răspundă prezent noilor cerințe. În iarna lui '85, cînd brigada lor dădea bătălia pe ultima sută de metri pentru predarea înainte de termen a ultimelor 8000 hectare, au rămas izolați de restul lumii prin înghețarea Dunării. Singura legătură, timp de 3 luni, au păstrat-o prin radio. Poate acest stagierat de excepție, în care au fost puși să la decizii, în care răspunderea pentru toți muncitorii sechestrați de sloiuri, devenea dureros de concretă uneori, i-a hotărît, în final, pe cei doi tineri ingineri să se stabilească definitiv în Tulcea — unde au și primit apartament — să devină oameni stabili ai antreprizei de construcții montaj Delta Dunării.

În prezent brigada condusă de ing. Dumitru Doagă lucrează la alte amenajări agricole — 8 000 ha la Sireasa, cîte 2 500 la Babina și Cernovca, urmînd ca pe parcurs să le atace și pe cele de la Gorgova, Carasuhat, Rusca ș.a. Tot ei, constructorii acestei amenajări, execută și alte lucrări, precum blocuri în satul 1 Mai. Deja două dintre ele au fost predate. Pînă în '87, alte 10 blocuri vor fi predate la cheie. Sătucul fără nici un orizont de altădată va deveni în scurt timp o mică așezare urbană. Mai ales că, lucru unic în istoria locurilor, s-a început și construirea unui drum pe pămînt, nu pe ape care, deocamdată, va lega comuna 1 Mai de Chilia Veche, urmînd dîra unuia din canalele magistrale. În viitor acest drum va fi prelungit pînă la Tulcea — primul drum din istoria acestor meleaguri care va lega Tulcea cu comunele înșirate de-a lungul brațului Chilia !! „Atunci — zice Florea Carașca, primarul comunei 1 Mai — și oamenii noștri își vor putea cumpăra mașini. Iar ieșirea în lume va fi definitivă, vechiul sat Pardina rupîndu-și legăturile care-l țin-tuiau de veacuri !"

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

CINCINALUL, DIN PRIMELE ZILE DE MUNCĂ

Biografia marilor recolte

Învățați s-aveți noroc

Există comune a căror faimă nu trece dincolo de cercul satelor din jurul lor. Comuna Sintandrei nu este una dintre acestea. Faima acestei comune de lîngă Oradea a ajuns să fie cel puțin de nivel județean, în urmă cu vreo doi ani, cînd ea a reușit să obțină cea mai mare producție de porumb din județul Bihor. Președintele C.A.P.-ului, inginerul Ioan Pop, venise la Sintandrei doar cu un an înainte și isprava, de-a fi obținut o producție foarte bună de porumb a îngăduit multora să creadă că el a călcat cu dreptul pe pămîntul acestei comune, cu toate că abia de-atunci încolo urma să se vadă că la mijloc n-a fost doar o simplă întîmplare norocoasă.

Ioan Pop are 40 de ani, de fel este din comuna Nimigea de Jos, din județul Bistrița-Năsăud, și după ce-a terminat facultatea la Cluj a lucrat o vreme prin județul Sălaj, la Someș-Odorhei, iar apoi la Diosig, în județul Bihor. Soția sa, Laura, este medic și obținînd prin concurs un post la Spitalul de copii din Oradea a fost nevoie ca Ioan Pop să se transfere și el mai aproape, comuna Sintandrei fiind doar la 4 kilometri de oraș. De aici, spune el, a știut că nu va mai pleca niciodată. Și pentru că a intrat în Sintandrei cu un astfel de gînd de tomeinicie, dorința lui de-a face să se vorbească frumos despre cooperativa agricolă din această comună este de înțeles. Ioan Pop nu s-a dat în lături să facă mărturisirea că în această privință are „ambiții serioase", asta neavînd chiar nimic de-a face nici cu modestia și nici cu lipsa de modestie. Pur și simplu, zice el, a vrut să-și facă datoria de inginer agronom. Așa că întîmplările norocoase au fost și sînt binevenite, dar nu pe ele s-a contat în primul rînd la Sintandrei, în această comună suburbană pe ale cărei pămînturi, atunci cînd ies la muncă, țăranii pot să vadă blocurile din marginea orașului. Cît ține o iarnă, pămînturile acestea au fost fertilizate, cam un sfert din ele, cu îngrășăminte naturale, o pentru fiecare hectar vreo 60 de tone, acesta fiind începutul unui plan pe care se reazimă, în bună parte, optimismul inginerului Ioan Pop: în patru ani vrem să fertilizăm astfel tot pămîntul C.A.P.-ului și să continuăm apoi această operație în ritmul pe care l-am stabilit, a patra parte din întreaga suprafață să fie fertilizată în fiecare an. Pe urmă, înțelegem, țăranii din Sintandrei or să aibă mai mult chef să stea de vorbă cu oricine i-ar întreba cît grîu sau porumb au cules. Dar încă de pe-acum, e adevărat, unei astfel de întrebări ei nu mai au nici un motiv să-i dea răspunsuri în doi peri sau pe ocolite. Să fi fost producția din '84 doar rezultatul norocului și-al întîmplării? Fie, zic ei, dar în '85 au obținut 8 095 kilograme de grîu și 10 000 kilograme porumb boabe la hectar, în condiții neirigate, chiar dacă anul a fost cam secetos, după cum se știe bine. Iar rezultatele acestea încep să nu mai aibă chiar nimic de-a face, cum se vede, cu întîmplarea norocoasă. Mai presus de orice, important fiind că oamenii au dobîndit, incontestabil, o mare încredere în ei înșiși, în faptul că de munca lor depinde dacă nu totul, atunci aproape totul în obținerea unor recolte mari. Și de-aceea încă de-acum există motive ca la Sintandrei oamenii să creadă că anul '86 va fi un an bun, această certitudine, întemeindu-se înainte de toate chiar pe sporul pe care ei au înțeles să-i dea muncii lor încă din primele zile și din prima lună a anului. Mulți dintre ei lucrează, cum spuneam, la fertilizarea pămînturilor cooperativei, această acțiune, desfășurîndu-se după un grafic riguros. Însă optimismul celor din Sintandrei are și alte temeiuri decît această strădanie de fertilizare a celor 1 500 de hectare ale cooperativei. Pentru prima oară în istoria acestei unități agricole, la scurtă vreme după alegerea inginerului Ioan Pop ca președinte al cooperativei, s-a trecut la cartarea agrochimică a pămîntului și asta a însemnat că pentru prima oară a devenit posibilă utilizarea cu maximă eficiență a îngrășămintelor chimice, în funcție de potențialul productiv al fiecărei sole și de necesitatea aprovizionării ei cu anumite elemente nutritive în cantități și sortimente determinate cu precizie pentru atingerea nivelului planificat al recoltelor.

Inginerul Ioan Pop este, cum spuneam, un om ambițios, dar s-a văzut prea bine pînă acum că ambiția lui nu are nimic comun cu trufia și în această privință aprue semnificativ cum a înțeles el să desprindă o învățătură folositoare din experiența pozitivă a altora. În scurtă vreme după ce-a fost ales președintele al cooperativei el a pecetluit prin județele Timiș, Arad și Olt ca să vadă cum reușesc unele C.A.P.-uri de acolo să obțină producții foarte bune. Pentru a se interesa asupra unor tehnologii cît mai eficiente a ajuns în cele din urmă și la Stațiunea de cercetări agricole de la Fundulea. În drumurile lui a fost însoțit uneori de șeful secției de mecanizare a C.A.P.-ului, Aurel Abrudan. Așa că dacă tot vorbim despre ambiții, ar trebui înțeles că inginerul Ioan Pop împreună cu oamenii din preajma lui nu sînt nicidecum dintre acela care să nu se gîndească mai întîi ce e de făcut pentru ca ambițiile lor să treacă dincolo de pragul cuvintelor, al angajamentelor formale. Pe seama aceleiași seriozități cu care el a înțeles să-și facă datoria poate fi pusă și strădania lui de-a ține sub observație, zi de zi, loturile de cercetare, pentru a ajunge în cele din urmă la concluzia că din cele 23 soiuri și hibrizi pentru grîu și 22 pentru porumb, în 18 variante, numai 4 pot să valorifice la maximum potențialul productiv al pămîntului de la Sintandrei. Dar valorificînd rezultatele acestei munci, acum e limpede, recoltele mari nu mai pot să fie explicate la Sintandrei doar prin cine știe ce întîmplare plină de noroc. Norocul și-l fac oamenii, numai ei, și de aceea ei pot fi știuți dinainte. Cînd țăranii din această comună spun că anul '86 va fi un an bun, ei dau de înțeles că în ce-i privește și-au făcut și își fac datoria. Și mai are vreun rost să ne întrebăm de ce sînt optimiști aceștii oameni, hasnici?

DUMITRU ELIADE

Primăria și cetățeanul

În centrul orașului, dar mai ales în inima lui

Pe **Aurelia Orășanu**, primar de Buziaș, am cunoscut-o anul trecut, la puțin timp după instalare. Era tematoare, îngrijorată. Am discutat de una, de alta, apoi ne-am despărțit. Mi s-a părut un om ambițios, credeam în ambiția ei, dar nu puteam anticipa nimic. Și a trecut un an.

— Ei, altă viață, tovarășă primar. V-a dispărut neliniștea, gesturile vă sînt mai precise, parcă sînteți aici de-o viață.

— Nu e firesc? Anul trecut eram tematoare din mai multe motive: copilul era mic, soțul în București, la „Ștefan Gheorghiu", iar eu trebuia să vin la Buziaș într-o muncă grea și necunoscută. Primele luni au fost cum, se spune, de groază.

— Cum e normal, înainte de a veni la dumneavoastră, mi-am notat cîte ceva, am întrebat oameni, am descusut lumea.

— Asta vă e meseria. Și ce-ați aflat?

— Și bune și rele. M-a bucurat că orașul e curat, am văzut chiar măturători pe stradă. Buziașul parcă s-a primenit într-un singur an. Deh, ochi de femeie, mi-am zis. Cîți privește oameni, aici părerile sînt împărțite. Unii vă aprobă, alții nu.

— Ce să-i faci, un om aflat la conducerea unui colectiv atunci cînd îi împiedică pe cei necinstiți o inevitabil să cadă în dizgrație. Sînt om și dreptății și sînt hotărîtă să nu abdic de la principiile mele.

— Sînt unii sărora le-ar conveni astfel?

— Așa e viața. Nici n-am prelucrat bine munca în conducerea orașului, și m-am izbit de problema apei. Nu era și pace! Am stat de vorbă cu acela care lucrează la stația de pompare, am văzut că toți au calificarea necesară și am fost asigurată că această problemă nu va mai exista. Chiar în aceeași zi, rămînem din nou fără apă! M-am supărat și am efectuat un control inopinat, la toate cele trei schimburi de la stația de pompare. Realitatea m-a înspăimîntat: eclipe incomplete, băutura — la loc de cinste; mișunau șoarecii — ca la ei acasă! Am strîns urgent toate cele trei schimburi și le-am trasat sarcini aproape imposibile. Le-am acordat două zile. Desfacerile contractelor de muncă erau ca și semnate. Hotărîsem să nu fac nici o concesie. Cînd am revenit peste două zile, m-am mirat eu însămi de ce am găsit. Deci, se poate! A fost prima încercare grea, iar de atunci problema apei nu mai există, dar cu adevărat.

— Sigur că un primar trebuie să fie un om drept, principial și ferm. Dar are nevoie și de suflet.

— Cum să n-aibă. Numai că el trebuie umblat cu grijă, nu oricum și oriunde. Uite, vin în audiență fel de fel de oameni. Sufletul se emoționează, rațiunea însă trebuie să fie limpede. Sigur că am mai fost și păcălită, dar am și învățat.

— Dați-mi un exemplu.

— Într-o zi am fost sesizată că la Silagiu se află un copil de 13 ani, abandonat. Tatăl decedat, mamă alcoolică. Se acțiuse pe lîngă niște ciobani care își băteau joc de el. Nu tu haine, nu tu școală, nu tu casă! Hăituit ca un ogar. Gheorghiță era în pragul sălbăticiei. L-am adus la mine. Ochii lui trădau frică, dar și deșteptăciune. Tot ce-l întrebam se izbea ca de un zid. Nu voia decît să se reîntoarcă la oi. Cred că nu se mai spălase de doi ani. În ciuda eforturilor, nu găseam cheia sufletului său. Mi-a venit în ajutor un zugrav, care s-a arătat dornic să-l primească în bătătura lui. Reeducarea copilului a fost grea și plină de neprevăzut. Tendința de fugă era de nestăvilit. În vara aceea, directorul școlii a dus o muncă sisifică pentru a-l face să învețe. Mai bine zis, l-a învățat cum să învețe. Acum e într-a VI-a. Disciplinat, serios, ambițios. Îmi trimite uneori scrisori de mulțumire. Rîndurile sale îmi sînt foarte dragi. Le voi păstra toată viața.

— Mi-e teamă să nu alunecăm prea mult pe panta sentimentalismului... Ce se mai aude la Buziaș pentru anul 1986?

— Ne străduim să înfrumusețăm orașul cu construcții noi, în care amprenta bănățeană să fie pregnantă. Întreprinderea balneară este unitatea noastră de primă mărime. Avem baze de tratament foarte moderne și dorim ca, în afara celor 50 000 de turiști români, să primim, în fiecare an, și mulți străini. Avem cu ce ne mîndri. În jurul orașului e o pădure pe care vrem să o amenajăm pentru agrement și vînătoare. Are toate șansele să devină celebră.

— Stațiunea e renumită și pentru că e veche. Ea păstrează vestigiile trecutului, care-i dau un farmec aparte. Sper că modernizarea va ține cont de trecut?

— Dorim să păstrăm parfumul de altădată. Colonadele din parc le vom renova, fanfara militară cîntă săptămînal, vrem, sîntem, totuși, la început de '86 și avem o seamă de probleme ale timpului de azi.

— Să ne întoarcem, vă propun și spre acele aspecte ale muncii care v-au solicitat astprime. După cîte am aflat, s-au adoptat în oraș niște măsuri care, privind și persoane cu munci de răspundere, continuă să fie mult comentate.

— Ce să-i faci, așa-i viața. Buziașul, trebuie să știți, nu are comerț de stat, ci numai cooperatist. Deci, acela care răspunde de problemele cooperației, președintele trebuia să fie bun achizitor, dar și bun negustor. Pălăria aceasta pentru fostul președinte era prea mare. Orașul — prost aprovizionat, reclamații — cu duiumul. Acum este merceolog, adică omul potrivit la locul potrivit.

O altă măsură: fostul șef de fermă de la Silagiu care a dăstrus — din lipsă de competență — trei ferme. Ce era să facem noi? Să-l lăsăm pînă la falimentul total? A fost schimbat și acesta.

— În sarcina primăriei intră și problemele unui I.A.S., ale celor două C.A.P.-uri și ale unei asociații intercooperatiste. Cît și cum vă preocupați de starea sectorului agricol. Faptul că soțul dumneavoastră este instructorul C.U.A.S.C.-ului vă facilitează munca?

— Fiecare membru al biroului orășenesc de partid își are partea sa de responsabilitate și în acest domeniu. Nu uitați că noi sîntem în zona a patra de fertilitate. Munca în agricultură, rezultatele ei nu mă prea mulțumesc, ceea ce înseamnă că din primul an al noului cincinal trebuie să luăm o serie de măsuri pentru îmbunătățirea muncii și creșterea recoltelor din acest sector.

— Directoarea Casei de cultură se zbate pentru atragerea localnicilor și turiștilor spre acest locaș. Există acolo formații multe și bune, premiate, se desfășoară tot felul de acțiuni pe care le consider atractive, dar cu toate acestea, lumea nu prea merge acolo. De ce?

— Oare de ce? E aici un paradox, a cărui rezolvare nu va întîrzia să vină. Pînă atunci, încercăm tot felul de formule, dar rezultatele se lasă încă așteptate.

— De fapt, cine sînteți, tovarășă primar?

— Am 37 de ani. Am început să lucrez la o fabrică din Timișoara și am terminat liceul la seral. Apoi am urmat, la zi cursurile Academiei „Ștefan Gheorghiu". Din '71 sînt activistă. În '81 m-am căsătorit. Fiul meu Răzvan, e destul de rar mingiiat de mama sa. Nu prea am timp de el, din păcate. Desigur, lucrul acesta mă doare, căci orice copil merită din partea mamei lui toate sacrificiile. Vorbind cu el, uit de toate necazurile.

DAN BÂRLĂDEANU

Isprăvile bunului gospodar

Un om fără mănuși

Cînd intrai în biroul său plin de cărți și de piei observai că îți studiază mîinile, sau, mai corect spus, mănușile. De cum le scoteai, le lua și le sucea pe toate părțile. Nu o dată interlocutorii săi au rămas descumpăniți. Economistul Mircea Sturdza, zîmbind cu amărăciune, le rupea și le arunca la coș, chemîndu-i pe cei de la controlul tehnic, mustrîndu-i cu severitate, cum ați dat drumul la asemenea prostii? ar trebui să vă pun să le plătiți! Asta se petrecea cu ani în urmă, cînd Întreprinderea de piele și mănuși din Timișoara începea să existe la nivelul altor pretenții, cînd ambițiile firmei trecuseră cu puțin de granițele României. Și atunci și acum directorul a fost un om fără mănuși. Pe unde mergea lua mănușile de pe mese și le studia. Ce tuseu au, cum rezistă la purtare, cît de comode sînt. Și de fiecare dată cînd a dat peste o pereche mai slabă a început să-și piardă umorul. Și toate discuțiile sale în materie de producție au fost și sînt niște dialoguri fără mănuși. Mănușile sînt ca un sac fără fund. Asta a fost prima sa descoperire. Că lumea are mîini subțiri, înfrigurate și că la moara ei cea mare poți să macini mai multe vieți. A doua mare descoperire a fost cînd a primit rezultatele de la creație. Din peticele rămase de la croieli, din nimicurile diforme, ce mai putea face încă ceva. Și a pus la cale o secție de confecții din resturi, prețios spus memereuri, adică materiale recuperabile, refolosibile. Și a reușit ca din aceste nimicuri să scoată în fiecare an cîteva milioane. A treia descoperire a fost cînd a primit rezultatul cercetărilor de laborator. Din nimicurile rămase de la nimicurile căzute de la croit, în fond niște tăitei de piele, se poate extrage o substanță mai mult decît necesară, colagenul. Colagenul scos din nimic valorează enorm. Cu el imobilizezi picile de o calitate mai slabă și, intocmind cazeina, o substanță adusă de aiurea, a pus la cale un proiect care valorează mai mult decît o mașină de făcut bani. Pe scurt, așa s-a născut o firmă celebră în 20 de țări și pe cinci continente încă nu se găsesc mănuși și scurte românești în îndepărtata Americă de Sud, care în anul 1985 și-a realizat planul la export în proporție de 106%, iar în 1986, în zilele de 6 și 8 ianuarie, a expediat spre Anglia și R.F.G. primele două transporturi de mănuși și scurte. Anul 1986 înseamnă pentru Mircea Sturdza, directorul Întreprinderii de piele și mănuși din Timișoara, un asalt în plus. E ca o zvîcnire spre un țărm liniștit. Din acest an firma pe care o conduce nu va mai avea guror. Intră în funcțiune stația pilot de producere a colagenului din furdalele de la furdale (resturile de la resturi) și o stație de spălat și uscat lînă tăbăcărească. „Și ne rămîne să ne menținem clienții vechi și să cîștigăm mușterii noi, oameni care să caute mănuși românești oriunde s-ar afla pe meridianele globului. Pe 1985 am izbutit să scoatem toți indicatorii peste sută. Pe 1986 avem toate condițiile, începînd de la materia primă și sfîrșind cu contractele de export ca să trecem de sută la fiecare capitol. Ce-am livrat în primele zile de ianuarie este dovada faptului că sîntem la zi". La zi, din punct de vedere al cifrelor. Dar cu un pas înainte, cu o idee, cu un gînd, cu o speranță în fața celorlalți. Căci pe cei de la Timișoara nimeni nu-i poate arăta cu degetul purtînd în mînă o mănușă cu etichetă prinsă de el. Iar Mircea Sturdza nu poartă mănuși, modelul ideal nefiind încă inventat, și cînd se bate pentru un pas înainte cu atît mai puțin e dispus să le poarte.

CORNEL NISTORESCU

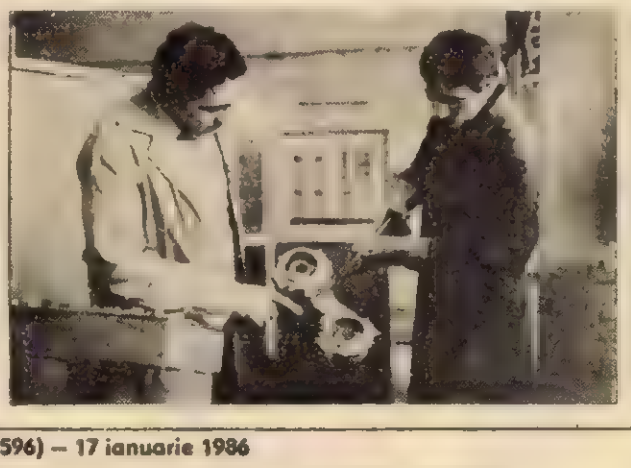

Soclul de oțel al noii Constanțe

Constanța, străvechea cetate românească a Mării Negre, capitala solară a patriei, briliant de primă mărime în colierul stațiunilor litoralului și al orașelor României de azi, mare centru industrial, mare port, monument de arhitectură, superb balcon de beton și sticlă străjuind de la soarele-răsare peste zările țării, rai al florilor sudice, roză a vînturilor sufocată de miresmele tuturor continentelor, paradis al pictorilor, pămînt de culoare și nostalgie plastică, golf al soarelui, care ține pînă în soare sau pînă în capătul timpului, dincolo de curbura planetei de unde astrul izvorăște mereu, e mai cu seamă — și peste toate — un loc al oamenilor.

Fără ei, fără cei peste 400 000 de oameni care trăiesc aici, și fără oaspeții lor, cele peste 2 000 000 de turiști români și străini care vin, anual, să-și petreacă vacanțele la țărmul mării, țărmul mării ar fi trist. Trist ca în **Tristele** lui Ovidiu.

Ce ne atrage, verile, aici? Marea, desigur, cu farmecul ei etern, soarele ei, cu iradierea și transparența lui unice, prelungind bătrînii și blajinii munți ai Dobrogei într-un adînc de cer cu dimensiunea de Himalaie; dar nu numai marea, nu numai soarele, nu numai nevoia de thalasoterapie și de helioterapie, ci și o nevoie, major împlinită aici, de civilizație, de mare civilizație, deci de element uman. Venim aici pentru mare și pentru soare, dar venim să vedem și „ce s-a mai făcut la Constanța" (căci Constanța, de la o vreme, așa ne-a obișnuit, ca un loc în care se fac foarte multe!), venim să admirăm un oraș românesc în care totul, în panoramele largi ca și în detaliu, se înscrie tot mai spectaculos sub semnul noului. Vocațiile de retragere anahoretică în natură sînt rare, oamenii, de fapt, caută oriunde oameni, mai mult decît pitorescul unei priveliști, iar prezența omului, aici, la țărmul de răsărit al ființei noastre, este marcată edificator prin marea construcție a **Epocii Ceaușescu**, desfășurată într-un evantai de imagini de o anvergură fără pereche.

În puține așezări românești s-a edificat, într-un timp atît de scurt, atît de mult, puține te înzestrează, la plecare, cu o asemenea amplă proiecție de prefaceri industriale, care va opera asupră-ți multă vreme, puține te obligă atît de acut să te cerți, mental sau la fața locului, cu propria lor imagine, pe care chiar ele ți-au dăruit-o nu prea demult. Zicînd „puține", ne vom grăbi, spre a nu provoca riposta altor mari și dinamice centre, să notăm cîteva cifre, simbolice prin realitatea pe care o concentrează în sinteza lor. Constanța și ținutul numit de ea deține, spun aceste cifre, cel mai mare volum de fonduri fixe între județele țării (la începutul cincinalului pe care l-am încheiat el atingea fabuloasa sumă de 94,3 miliarde lei, sumă ce a sporit an de an, investițiile alocate celui mai mare oraș românesc de pe țărmul mării ridicîndu-se, în cuprinsul aceluiași cincinal, la 60 de miliarde lei!). Am putea alinia aici și cifrele substanțial majorate, ale actualului cincinal, dar, poate, e mai bine să le traducem în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură, conform planurilor emanate din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în cadrul arhitectonic al industriei constănțene a zilei de azi și de mîine.

Cu ce să începem? Cu portul, desigur, ca veche și primă stemă a locului, și cu amenajările constructive polarizate de el, cele mai mari de acest fel din țară și unele dintre cele mai mari de pe continent. Nu le poți cuprinde în vastitatea, complexitatea și altitudinea lor printr-o cercetare făcută cu pasul, singură perspectiva aeriană îți le poate fixa corect și pregnant pe retină, deși, ca să le înțelegi devenirea, va trebui să răscolești prundișul și mîlul fierbinte al faptelor de creație și de eroism suprapuse aici în timp. Am putea lua această perspectivă din piscul noului far ridicat pe promontoriul din sudul Constanței, și cuprinzînd scînteierile oglinzilor lui cîteva zeci de kilometri de noapte marină. (Razele mai vechiului far, a cărui siluetă ne-a fost atît de familiară, pictată fiind pe toate cărțile poștale ilustrate ale Constanței, s-au stins de mult, de prin anii '60. Fusese un zvelt, frumos și orgolios obelisc acel far, pe potriva portului conceput de Anghel Saligny, el însuși, acest port, fiind în epoca înălțării lui un orgoliu al țării, un unicat de gîndire tehnică și de artă, admirat ca atare de specialiștii veacului.) Noul far, acest nou orgoliu al constănțenilor (mai puțin și al ilustratelor care încă n-au rezolvat, nici nu pot rezolva dilema selecțiilor emblematice între prea multele noi și monumentale priveliști ale orașului), vesteste parcă, peste întinderi în care zările n-au hotar, că aici, la Pont Euxin, a apărut în anii din urmă unul dintre cele mai mari și mai moderne porturi din sud-estul Europei și din estul Mediteranei. Un port care, încă de prin anii '70, a crescut de nu mai puțin de trei ori, aruncînd peste mare un fantastic balcon de piatră, smulgînd din valuri vreo 500 de hectare, transformîndu-le în uriașe bazine și dane, și sporind de atunci mereu, pe orizontală și mai cu seamă pe verticală, prin construcții și instalații de extremă complexitate și de ultimă noutate tehnică. Un port în care intră și din care ies anual circa 3 600 de nave sub toate pavilioanele lumii, un port-bază navală a unei flote comerciale naționale înglobînd 230 de nave, slujite de o armată de 8 000 de oameni și însumînd 3,8 milioane tdw. Un port care preia 85 la sută din traficul de mărfuri vehiculate la import-export, un port în care se „operează", cum se spune în limbajul branșei, peste 120 000 de tone de mărfuri zilnic; un port care, exploziv renăscut (de fapt născut, totul în el fiind nou!) la o scară de nevisat acum două decenii (și care încă n-a atins treapta cea mai de sus!), a și început să prolifereze, dînd naștere unor sateliți, unor „porturi-pui", cum le zic cei ai locului, cu o metaforă contrazisă de anvergura tehnico-economică a noilor edificii. Este vorba de noul „port liber" Constanța-Sud, în plină și accelerată zidire, în care debușează Canalul Dunăre — Marea Neagră și care va fi, spun proiectele, unul din cele mai mari ale planetei; este vorba de noul port al Mangaliei, de noul port Midia-Năvodari, punct final al celui mai lung canal navigabil, cu startul la Poarta Albă, aflat în stadiul final de edificare. Un complex de mari porturi-porți ale țării spre lume, deschizîndu-se navelor lumii și avînd ele însele în „anexă" (alt termen contrazis de masivitatea realității constrînse în el), șantiere făuritoare de nave, concentrînd 45 la sută din efortul național al domeniului. Șantiere cum e cel al Constanței, cel mai mare din țară, de unde se lansează vapoare ajungînd pînă la 150 000 tdw, sau cel al Mangaliei, autor de cargoboturi cu capacități pornind de la 55 000 tdw.

Dar Constanța, ca și Mangalia sau Năvodari, localități care-i intră în componență, înseamnă, industrial, mult mai mult. Flancat de două întinse platforme de nouă economie, una în nord, alta în sud, între care, legate ca verigile unui lanț, articulate ca o șiră vertebrală a așezării, se înșiră alte și alte împunătoare sedii ale tehnicii veacului, orașul industrial privește deopotrivă spre mare (spre noile porturi și șantiere navale și dincolo de ele, spre marile platforme de foraj marin) și spre el însuși, recunoscîndu-și cu tot mai multă dificultate chipul în transfigurarea lui de la an la an. Numai la Mangalia s-a ridicat, pe lîngă noul port inaugurat acum doi ani, și pe lîngă șantierul naval, o industrie textilă care prelucrează anual peste 2 500 de tone de fibră de in.

La Constanța, spuneam, oamenii veniți de aiurea caută, ca pretutindeni, oameni, mai mult decît frumusețea peisajelor, iar oamenii Constanței, constructorii ei, merită cu adevărat a fi căutați, ei avînd ce spune contemporanilor prin fapta lor. Ca unii care au pus și pun în operă investiții aglomerînd miliarde (peste 130 de miliarde de lei în ultimele două decenii!), traducînd în realitate unele din cele mai grandioase planuri ale partidului, ei ni s-au părut a purta pe chip și în suflet un semn distinct, un tatuaj de un fel deosebit, o urmă de văpaie ce s-ar putea numi iradierea istoriei, a marii istorii a **Epocii Ceaușescu**. I-am regăsit în aceste zile de început de an nou și de nou cincinal desfășurînd, ca întotdeauna, dar parcă mai încordat, mai pasionat și mai lucid ca oricînd, o bătălie a muncii și o bătălie a cugetării, a creației, a inteligenței, puse sub semnul noului, al prospecției îndrăznețe pe toate planurile, pentru fructificarea tuturor surselor și resurselor care să dea siguranța exemplarei înfăptuiri a comandamentelor anului și a comandamentelor cincinalului. „E răspunsul nostru — ne-a spus ing. Ilie Georgescu, directorul Trustului de antrepriză generală de construcții-montaj, distins acum doi ani cu titlul de Erou al Muncii Socialiste — la chemarea secretarului general al partidului; eforturile ce ni se cer sînt mari, dar noi, ca toți oamenii României, sîntem datori să le facem, doritori să le facem, atunci cînd ele ni se cer deschis și cînd știm — tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a învățat! — că alt drum spre viitor nu există".

„Da, e firesc să facem aceste eforturi, să le facem din toată inima și cu toate puterile — ne-a spus la rîndu-i Ion Voicu, vechi muncitor navalist — căci dacă această Constanță a noastră, ca tot ce e vatră de Românie, a devenit ce a devenit, asta se datorează trudei noastre, a tuturor, trudă grea, dar pentru prima oară teafără în împliniri, făcînd să rodească fiecare strop de sudoare, prin chipul în care a gîndit-o, a hotărît-o, a îndrumat-o și a vegheat-o tovarășul Nicolae Ceaușescu".

Noul cadru industrial al Constanței — nucleu și emblemă ale tuturor celorlalte înfăptuiri ale locului — reprezintă, într-adevăr, o înălță încununare de trudă și de creație, o victorie a noului românesc pe care o putem numi, fără să ezităm la cuvînt, epocală. Epocală fiindcă e produsul unei epoci, simbolizînd o epocă, cea mai fierbinte și cea mai densă în străluciri din străvechea lucrare a secolelor pe aceste pămînturi, epoca ce poartă numele celui dintîi bărbat al patriei. Poartă numele omului care, gîndind o țară, lansînd ideea care i-a schimbat și îl schimbă fața, s-a dovedit, în același timp, cel mai neostenit, mai tenace și mai fervent slujitor pe șantierul ideii, cristalizîndu-i și străjuindu-i înfăptuirea. Aici, la Constanța, prezența sa, pasionatul său dialog cu oamenii, îndrumările sale de apăsată eficiență au marcat decisiv toate marile transformări, toate etapele cardinale ale deveniri orașului de-a lungul acestor din urmă ani. Sînt anii în care cîrmaciul partidului și al națiunii a bătut, cu pasul, toate încintele de hotărîtor aport la noua industrie a orașului, portul și șantierul naval, trasîndu-le inedita hartă a dezvoltării în timp și spațiu, locurile de amplasare ale noilor obiective, inclusiv ale celor de la Mangalia și Constanța-Sud, masivele platforme din nordul și din sudul municipiului, culminînd cu Combinatul petrochimic de la Midia-Năvodari. Așa cum, concepînd într-o nouă sinteză tabloul arhitectonic-edilitar al orașului, l-a înconjurat moderna economie cu o centură de civilizație pe măsura ei.

Constanța înseamnă deci azi, cum spuneam la începutul acestor rînduri, mult mai mult decît un țărm al frumosului natural, decît un popas pitoresc la întîlnirea noastră cu marea. Pitorescul, observa cineva, e o categorie estetică tînără, o recentă descoperire a omului, datînd din clipa cînd acesta a văzut „artistic" natura, nu luau act artistic de ea. Pentru ei, cîmpul era frumos cînd era fertil, toamna era frumoasă cînd era încărcată cu roade, marea era frumoasă cînd se făcea prielnică navigației și pescuitului. La antici, inclusiv la strămoșii noștri de pe țărmul Pontului Euxin, o țară, un oraș, o vatră de viață existau mai ales prin civilizația lor. Tomisul, cel mai mare centru comercial de pe litoralul Sciției mici, era admirat tocmai pentru aceasta. Constanța de azi e admirată de noi toți — și de cei care ne ospetesc — și pentru natura, dar și pentru civilizația ei dinamică și laborioasă. Ne reîntîlnim deci cu anticii, socotind că o țară, un oraș, o vatră de viață sînt, înainte de toate, creația omului, a generațiilor care le poartă numele pe pămînt.

La Constanța, ca pretutindeni la noi, generația creației maxime, a civilizației maxime, poartă numele unei epoci: **Epoca Nicolae Ceaușescu.**

ILIE PURCARU ■

Niște țărănci

La 16 ani era o sălbăticiune subțire, cu păr negru, cu toate stelele nopții aprinse în ochii mirați. Copiii încă o mai strigau Aurelia și ea, în loc de răspuns, ridica de după copacii groși ai pădurii sau de pe o muchie de stîncă. Purta numele acesta cu o mîndrie aparte, fără să știe că-n el este și multă istorie, că părinții ei au botezat-o așa pentru ca trăind atunci sub ocupație, autoritățile acesteia, dacă ar încerca vreodată, să nu-l poată stîlci, și fratele ei se numea Aurel și tatăl ei se numea Traian și vecinul ei se numea Romulus și vecina ei, o fetuță mai mică și blondă, se numea Aurelia și ei purtau fără să știe numele lungului șir de împărați ai Romei, fără să fi citit prea atent istoria celebrului imperiu. La 14 ani Aurelia secera și la 16 ani țesea covoare cu flori mari, în culori aprinse, cosea cămăși brodate și la 17 ani a devenit mamă. Fratele ei, Aurel, i-a cîntat la vioară același cîntec pe care îl cînta adeseori pe prispa de deasupra văii. Și Aurelia a fost mireasă, dusă în car și a plîns cochet, tocmai ea, lumina acelei comune numite Cerul Băcăinți. Și a luat-o un bărbat în toată puterea cuvîntului, tăcut ca un urs, cu privire neclintită, cu un piept ca dulapul de haine, cu o gură tăiată frumos. Vorbea rar. Uneori doar mormăia. Și a luat-o pe Aurelia și a dus-o spre vîrful acelui munte mic, pe umărul de piatră pe care își spînzurase casa. A trecut o săptămînă, o lună, femeile au așteptat-o s-o întrebe cum e măritată, dar Aurelia n-a coborît nici peste două luni, nici peste un an. A rămas o ciudățenie frumoasă. O vedeau trecînd spre brădiș, uneori o auzeau cîntînd pe sub pruni, alteori, pe prispa casei, își legăna fetița într-un coș de nuiele. Doar ursul frumos cobora în vale, mai făcea cumpărături și urca iar spre casa lui ca un amvon de unde predica tăcerea peste vale. Mulți se îndoiau dacă fiica Aureliei va cobori la școală. Mai tîrziu s-au rușinat de gîndul acesta. A venit și a învățat bine. Stătea neclintită și de cum suna clopoțelul era ca o trezire a neastîmpărului uitat al mamei ei. A mers la liceu, au dat-o la universitate fără ca Aurelia s-o fi căutat vreodată. Doar frumosul ei urs mergea 15 kilometri pe vale ca să ajungă la o haltă. Acolo aștepta trenul care îl lua în aceeași zi și dus și întors. După desaga ușoară știai că vine de la fată. Au măritat-o și pe ea. Cu cîteva zile înainte de nuntă au încercat s-o convingă pe Aurelia să meargă și ea la oraș. A intervenit un motiv. Că nu suportă drumul cu mașina. Nu cred că-i era frică. Pur și simplu nu suporta o asemenea călătorie. Este o rușine, mamă, nu mă poți lăsa singură în ziua nunții, i-a spus fiica ei. E greu de știut cum au convins-o și cum au dus-o. A fost și singura dată cînd a acceptat să se fotografieze. A doua zi spre seară era în pridvorul încărcat cu mușcate, pe scaunul din dreapta ursului ei frumos și argintiu, privind valea săracă și pietroasă. Și au trecut 20 de ani și ninsese fluturat pe o lumină orbitoare și păstrăvii jucau în apa sticloasă a văii și Aurelia, încălțată cu cizme de cauciuc, bătea rufele cu maiul pe o lespede de piatră. Pe marginea apei, un guguloi de fetiță alerga cu gura căscată să prindă fulgii din zbor, întorcîndu-se ascultătoare și bosumflată de fiecare dată cînd Aurelia o striga fără să ridice privirea din apă. Sticlirile reci îi vălureau chipul și mîinile i se înroșiseră de frig. Era tot subțire ca o creangă de alun, cu obrazul neted și roșu iar în privirea ei înmugurea la nesfîrșit lumina primei stele de seară, cea care trezește cerul. Avea doi dinți de metal și mîinile care spuneau că Aurelia nu mai are 16 ani. Din pridvorul unei case din marginea văii se auzea vocea ursului bătrîn.

— Uuuu, a răspuns Aurelia, punînd palma streașină în dreptul ochilor înundați de lumina orbitoare și irizată.

Cumpăraseră o casă mai jos, mai aproape de apă și Aurelia putea fi văzută aproape în fiecare zi. Și cînd bătrînul urs a mai dat un semn, Aurelia a ridicat coșul cu rufe și l-a strîns subsuoară, cu cealaltă mînă agățînd mogildeața care încerca să vîneze fulgii cu gura deschisă.

— Ce frumos era acolo sus, a zis Aurelia sărind din piatră în piatră, ca la 16 ani, în vreme ce prin apa sticloasă și rece ca un suvoi de cristale păstrăvii neobosiți își croiau drumul spre înălțimile de piatră de unde lumea avea un sens niciodată descifrat îndeajuns.

CORNEL NISTORESCU ■

● Un om, o staţiune ● Programul de ameliorare ● O rasă nouă fără coarne ● De la cercetare la marea producţie ● Pérspective optimiste ● Lemnul, lina, laptele.

Pledoarie pentru Bruna de Maramureş

Scurta istorie a unei rase

La centenarul Brunei de Maramureş de la Sighetu Marmaţiei am auzit prima dată de inginerul Şerban Dumitru, directorul Staţiunii de cercetare şi producţie pentru creşterea bovinelor, pe care o conduce de peste zece ani şi ale cărei rezultate au atras aprecierile celor mai malte foruri de stat şi de partid care au vizitat-o, inclusiv ale secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Înfiinţarea Staţiunii cu profil zootehnic din Sighetu Marmaţiei s-a datorat faptului că în această zonă se lucrează de peste o sută de ani la ameliorarea taurinelor prin infuzie cu rasa Schwytz, aceasta venind din Austria şi Elveţia odată cu înfiinţarea unor ocoale silvice în zona Sighet şi Vişeu, al căror muncitori forestieri şi-au adus din locurile de baştină atit familiile cit şi animalele. Exemplarele din rasa Schwytz au găsit în Maramureş condiţii asemănătoare celor din Austria şi, pe deasupra, s-au bucurat de apreciere din partea populaţiei locale care le-a încrucişat cu taurinele din rasa locală, **sura de stepă şi vaca de munte.** Din încrucişarea acestor rase, prin selecţie şi ameliorare, s-a creat de-a lungul timpului o nouă rasă denumită în prezent Bruna de Maramureş. **Sura de stepă şi vaca de munte,** cele două rase autohtone, au cam dispărut. Ar fi fost de dorit să se facă, la timpul potrivit, o genotecă, să se păstreze aceste rase autohtone în stare curată ca în momentele potrivite să fie folosite în lucrările de ameliorare. Acestе rase locale se caracterizau prin unele însuşiri deosebite : rezistenţă la boli şi intemperii, erau puţin pretenţioase la mediul aspru, cu multă umezeală, frig, ploi, erau perfect adaptate la condiţiile locale de hrană şi îngrijire.

Încrucişări între vite din rasa Schwytz şi alte rase s-au făcut şi în alte zone, dar n-au reuşit decit în Maramureş, unde condiţiile pedoclimatice sînt întru totul prielnice. Rasa Schwytz era o rasă mixtă de lapte şi carne, animalele locale aveau avantajul că erau în plus şi vite de muncă. Boii din rasa sură maramureşeană erau vestiţi în toată Europa pentru capacitatea lor de muncă şi puterea de tracţiune. Se făcea export pe scară mare cu Ungaria, Cehoslovacia etc. Tuturor acestor calităţi, rasa Schwytz le-a adăugat calitatea de mai bună producătoare de carne şi lapte în aceleaşi condiţii de hrană şi îngrijire.

Bruna este o rasă cu calităţi care o ridică deasupra altor rase de taurine avînd o capacitate de producţie de 60 la sută pentru lapte şi 40 la sută pentru carne, în timp ce Bălţata românească are un potenţial de 60 la sută pentru carne şi 40 la sută pentru lapte. Aşadar Bruna de Maramureş este o rasa mixtă cu un indice de lactaţie mai bun decit altele. La 100 kg greutate vie dă mai mult lapte decit Bălţata românească ce deţine, în prezent, ca efectiv, primul loc în ţară.

Ataşament străvechi şi reciproc

Bruna de Maramureş este o rasă mai mică, mai **stofată** (robustă, plină), bine aşezată pe membre, cu aplomburi corecte, putînd urca pe poteci de munte şi folosind, astfel, cu bune rezultate, păşunile de pe cele mai mari înălţimi situate la altitudini de pînă la 2 000 m. Fiind un animal mai mic, consumă mai puţine furaje pentru un litru de lapte, prezentînd deci un net avantaj economic. Poate de asemenea să „se caţere" pe pantele repezi din arealul său de formare şi creştere în care îşi petrece o bună perioadă din an.

Vaca brună este un animal frumos din punct de vedere zootehnic, cu ochi vioi, expresivi, plăcută la vedere, cu forme proporţionate. Se pretează mai bine decit alte rase la mulsul mecanic. Are o comportare blîndă şi docilă ceea ce justifică dragostea maramureşenilor pentru viţele lor. Uneori cînd vacile fată iarna, ţăranul la viţelul în casă să nu îngheţe de ger. Acest ataşament străvechi şi reciproc explică poate de ce aici, în Maramureş, s-a format o rasă nouă, puternică şi în continuă expansiune spre deosebire de alte zone mai bogate în care nu s-a reuşit acest lucru.

Pînă şi culoarea brună o avantajează. Bălţata românească, de exemplu, nu poate fi crescută în zone cu mari arşite datorită culorii ei. Pe cînd Bruna poate creşte de la nivelul mării pînă pe vîrfurile munţilor. Datorită culorii şi însuşirilor sale, rezistă la orice condiţii pedoclimatice. Arealul său de răspîndire poate cuprinde tot globul : din Alaska pînă în Africa de Sud. Nu există zone în lume în care să nu poată creşte şi rezista această rasă de vacă ce are un valoros genofond şi o adaptabilitate cu totul remarcabilă.

Încă de la înfiinţare, Staţiunea de cercetări din Sighetu Marmaţiei a avut ca obiectiv principal ameliorarea Brunei, respectiv obţinerea unei vaci cu un potenţial de producţie de 5 000—5 500 kg lapte şi 550—580 kg greutate vie, care să se preteze la mulsul mecanic, să poată creşte atit în condiţii gospodăreşti cit şi intensive şi care să folosească eficient suprafeţele mari de păşuni şi fînete din arealul ei de creştere.

Pentru realizarea acestui obiectiv s-a întocmit un program de ameliorare aflat în curs de desfăşurare şi în cadrul căruia s-au obţinut unele rezultate meritorii. Astfel, s-au obţinut pînă în prezent două recorduri naţionale la producţia de lapte, în 1975 cu vaca „Pastora" — 9 785 kg lapte şi 3,85 la sută grăsime — şi în 1979 cu vaca „Sigheteana" — 11 196 kg lapte şi 3,96 la sută grăsime. De asemenea, pe întreg efectivul de 500 capete vaci mediu furajate s-a obţinut o producţie de 4 900 kg lapte, ceea ce este o producţie bună în condiţiile existente în Maramureş şi cu tehnologiile pe care le folosim.

Rasa Brună şi-a etalat calităţile şi în producţia de carne. Pe un lot experimental de 20 de capete furajate intensiv pînă la 15 luni s-a obţinut un spor mediu zilnic de îngrăşare, pe zi de viaţă, de 1 267 g. ceea ce demonstrează capacitatea bună de valorificare a furajelor în direcţia producţiei de carne şi posibilitatea ca la 15-17 luni, în condiţii de furajare semiintensivă, rasa să realizeze pînă la 400 kg greutate vie.

Sigur că la Staţiunea de cercetări se creează animale valoroase prin metode deosebite : se folosesc, astfel, pentru însămînţări cele mai bune vaci, cu materialul seminal de cea mai bună calitate, de la cei mai buni tauri din ţară şi de peste hotare. Unitatea depune în acest sens serioase eforturi financiare şi tehnice. S-a trecut cu mai mare hotărire la creşterea pe bază de linii şi familii zootehnice valoroase avînd deja formate în cadrul Staţiunii 3 linii zootehnice cu rezultate bune : Linia A, provenită din împerecherea Brunei de Maramureş cu Bruna elveţiană, dă 4 322 kg lapte cu 3,87 la sută grăsime ; Linia B, provenită din împerecherea Brunei de Maramureş cu Bruna austriacă şi americană, dă o producţie de 4 570 kg de lapte cu 3,85 la sută grăsime ; Linia C, rezultată din împerecherea acestor două linii produce deja 4 633 kg lapte cu 4,03 la sută grăsime, fiind de fapt o linie hibridă.

În acest fel se realizează, în cadrul Staţiunii, indicaţia secretarului general de a se crea rase şi hibrizi noi de animale cu însuşiri superioare de producţie.

Spectacolul cercetării genetice

Un obiectiv propriu al Staţiunii este şi formarea unui nou tip de vacă în cadrul rasei Brune de Maramureş, vaca fără coarne. Aceasta are unele avantaje faţă de tipul cu coarne : se pretează la creşterea în stabulaţie liberă, tehnologie care se răspîndeşte în marile crescătorii, mai ales de tineret. Este un tip mai blînd, mai docil, evitîndu-se astfel accidentele la om şi animale. Se elimină de asemenea cheltuielile din prezent, cu ecornarea artificială : la 5—14 zile maximum, viţeii sînt cauterizaţi în dreptul cepilor osoşi.

În situaţia actuală, cînd taurinele nu se mai folosesc pentru munci agricole, coarnele lor au devenit un impediment. Animalele mai retive sînt un real pericol, în special reproducătorii masculi, mai ales în marile crescătorii cu mii de animale, unde se fac o serie de acţiuni, cum ar fi recoltările de sînge sau de material seminal, şi unde toate aceste operaţii sînt extrem de dificile în condiţiile de agresivitate ale taurinelor cu coarne. Iniţial, coarnele erau un mijloc de apărare a animalului care trăia în stare naturală. Mai tirziu cînd au fost domesticite, animalele puteau fi legate de coarne şi conduse mai uşor ; chiar şi mijlocul de tracţiune era făcut astfel încit, datorită coarnelor, animalul să nu poată scoate capul din jug. Cu totul alta este însă situaţia actuală.

În cadrul lucrărilor de profilaxie genetică din zona Maramureşului, pe care o ţinem permanent sub control prin dispensarele veterinare, s-au identificat la un crescător particular de pe Valea Vişeului două animale care prezentau anomalia de-a se fi născut fără coarne. Le-am adus în cadrul unităţii şi le-am studiat pentru a vedea dacă lipsa coarnelor e de natură genetică sau e doar o fenocopie. Directorul Şerban Dumitru relatează în continuare. În împerecherile făcute ne-am dat seama prin produşii obţinuţi, că această anomalie e de natură genetică şi se transmite la urmaşi în proporţie de 50 la sută fiind, de fapt, o heterozigoţie. După care am trecut la crearea unui nou tip de animal fără coarne ceea ce, în cadrul rasei Brune, este o prioritate pe plan naţional şi internaţional.

Această mutaţie n-a influenţat negativ celelalte însuşiri, pe baza rezultatelor obţinute pînă acum, nici în producţia de lapte, nici de carne. Dimpotrivă, procentul de grăsime e mai ridicat şi sporul de creştere în greutate e mai bun ceea ce se explică prin temperamentul mai liniştit, avînd ca urmare, o capacitate mai bună de valorificare a furajelor. Între animalele cu coarne există o continuă luptă pentru dominaţie şi stabilirea unei ierarhii de putere care să le favorizeze accesul la cele mai bune şi mai multe furaje. În această luptă, o mare parte dintre animale sînt dominate şi îndepărtate de la iesle, dobîndindu-şi foarte greu dreptul la furaje. Cu cit sînt animalele mai bătăuşe, cu atit sînt şi rezultatele producţiei mai slabe. În cadrul tipului de taurine fără coarne, ele dobîndesc nu numai un temperament mai liniştit dar dispare starea generală de frică şi luptă pentru putere. Pe de altă parte, materialul cornos e viu, e proteină. Tot furajul necesar menţinerii în viaţă a materialului cornos devine spor de greutate în carne şi grăsime în cazul tipului fără coarne. Astfel, dacă la tăuraşii din Linia Bruna de Maramureş **cu coarne** s-a obţinut un spor mediu zilnic de 875 g, la tăuraşii din aceeaşi linie, **dar fără coarne,** s-a obţinut un spor mediu zilnic de 937 g. Cu 62 g mai mult faţă de tipul cu coarne !

Sigur că fiind o unitate de cercetare şi ameliorare, principalul obiectiv al Staţiunii, pe lîngă formarea unor animale cu genofond foarte valoros, este livrarea lor în marea producţie unde să contribuie direct, prin calităţile lor, la ameliorarea efectivelor şi la creşterea producţiei de carne şi lapte. Acest obiectiv principal e realizat prin vînzarea unui număr foarte mare de tăuraşi de prăsilă, viţele, juninci şi vaci de lapte. Numai în 1984 s-au livrat oficiilor judeţene de reproducţie şi selecţie, I.A.S.-urilor şi C.A.P.-urilor, Întreprinderilor „Semtest", un număr de 179 tăuraşi şi 350 viţele, juninci şi vaci de prăsilă cu efecte deosebite în procesul de ameliorare. Prin aceste animale de prăsilă se transmit, de fapt, în sectorul de producţie, genele valoroase create în cadrul staţiunii contribuindu-se, în acest fel, în mare măsură la progresul de ameliorare a rasei pe plan naţional.

În ceea ce priveşte numărul de tăuraşi de prăsilă vînduţi, S.C.P.C.B. Sighetu Marmaţiei se situează pe primul loc din ţară în cadrul fermelor de elită. Există în cadrul rasei Brune 16 ferme de elită în toată ţara între care se menţine o permanentă stare de emulaţie şi concurenţă. Vinde cel care e mai bun. Iar un animal de prăsilă e de 5-10 ori mai scump decit unul de producţie. În acest an, staţiunea sigheteană a livrat deja peste 150 de tăuraşi de prăsilă dintre care 85 capete Întreprinderii „Semtest" — unitate care se ocupă cu creşterea şi testarea tăuraşilor de prăsilă în vederea folosirii lor la reproducere. 85 e un număr formidabil întrucît dacă toţi aceştia vor reuşi la testare, vor fi folosiţi în reţeaua de însămînţări artificiale cu material seminal congelat. De la un singur taur se obţin anual între 1 500—5 000 descendenţi, ceea ce faţă de monta naturală e un număr mare. Prin cei 85 de tauri livraţi „Semtestului", zona de influenţare a Staţiunii e extrem de mare în cadrul a ceea ce se numeşte, cu un termen specific, piramida de ameliorare.

Arta zootehniei

Avem datoria — îmi spune pasionatul cercetător Şerban Dumitru — ca toate aceste lucrări prospective să le folosim în fermele noastre de producţie şi să le transmitem mai ales unităţilor de producţie. Pe această linie sînt încă multe de făcut. În mod special, va trebui pe viitor să grăbim ritmul de pătrundere a rezultatelor de cercetare din unitatea noastră în zonele în care acţionăm, să lărgim colaborarea dintre cercetător şi unitatea productivă.

Ţinînd seama de importanţa care se acordă de la cel mai înalt nivel muncii de cercetare în ameliorarea raselor, între care Bruna de Maramureş e pe primele locuri, perspectivele colectivului Staţiunii sînt frumoase. Bruna de Maramureş ocupă cam 37,5% din efectivul de taurine al ţării şi acest efectiv de rasă e în continuă creştere. Bruna a cunoscut saltul cel mai spectaculos dintre toate celelalte rase, ţinînd seama de faptul că între 1940—1950 ea reprezenta doar 7,1% din potenţialul taurin naţional. Oriunde pătrunde Bruna de Maramureş se fixează printr-o extraordinară putere de adaptare şi rămîne acolo definitiv. Noi sîntem lezaţi de această rasă şi vom trăi cu ea atit timp cit ea va progresa.

Aproape îmi vine să cred la sfîrşitul acestei convorbiri cu inginerul Şerban Dumitru că nu întîmplător Staţiunea de cercetare şi producţie pentru creşterea bovinelor se află la intrarea în Sighetu Marmaţiei în imediata apropiere a Muzeului etnografic de pe dealul Dobăieş. Dacă marele muzeu în aer liber încearcă să conserve un mesaj străvechi de civilizaţie autohtonă, staţiunea de cercetări zootehnice de peste drum face acelaşi lucru, prin mijloacele sale specifice, în domeniul unei activităţi pe care aş numi-o nu atit zootehnie (tehnică a creşterii animalelor) cit mai ales **artă a creşterii animalelor,** pentru că Maramureşul este cu adevărat o civilizaţie a lemnului, dar în egală măsură şi un teritoriu al civilizaţiei zootehnice. Lemnul, lina, laptele — iată cele trei semne primordiale ale unei civilizaţii materiale şi spirituale a cărei identitate începe să cîştige, pe zi ce trece, recunoaşterea mondială, distincţia de nobleţe în marele dialog planetar atit prin mesajul conservat în lemnul porţilor maramureşene, în geometria unică a cergilor şi ţolurilor de lînă cit şi prin mesajul la fel de viu şi nepieritor al laptelui. Dacă lemnul de Maramureş şi lina de Maramureş şi-au dobîndit pînă acum recunoaşterea meritată, e rîndul izvoarelor de lapte să curgă din Munţii Maramureşului spre deltele viitorului. Calea Laptelui are cu siguranţă o rădăcină cosmică şi în Maramureş.

ION ZUBAŞCU ■

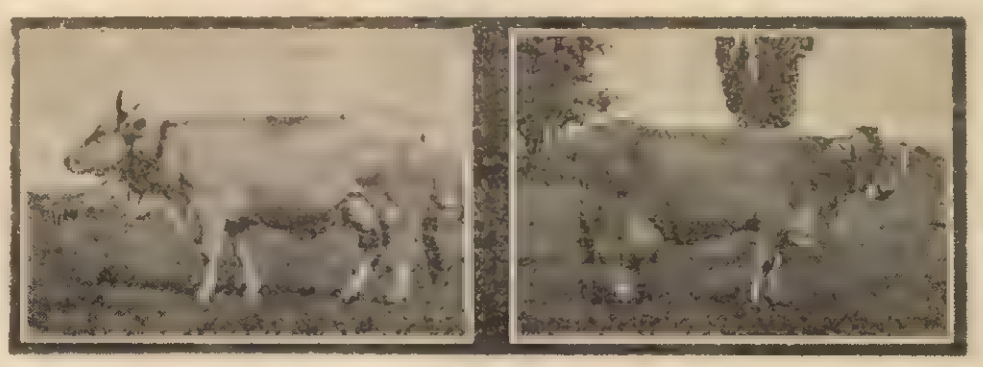

Încă o variantă pentru piramidele egiptene

Posesor al unui număr de 13 certificate de inventator, arhitectul Alexandru Ene și-a dezvăluit vocația pentru creativitate încă din timpul studiilor universitare. Primele brevete i-au fost acordate de către Comitetul de stat pentru invenții și descoperiri al Uniunii Sovietice, compatriotul nostru fiind în perioada respectivă (1955—1961) student la Institutul de arhitectură din Moscova. Ulterior, în București (unde a lucrat mai întîi ca asistent la Institutul de arhitectură „Ion Mincu", pe urmă ca arhitect la I.P.I.U.), interlocutorul nostru a mai brevetat alte zece soluții constructive originale, iar cu ocazia unei severe confruntări de specialitate — Salonul internațional de invenții deschis la Viena în 1973 — a obținut o medalie de aur și două de argint.

Cu toate acestea — și e cazul să o spunem chiar de la început — acest prețios capital de idei novatoare a rămas pînă astăzi un simplu înscris tipografic, sau, dacă vreți, doar un titlu de onoare în fișa biografică și profesională a subiectului nostru. Evident, arhitectul Alexandru Ene are tot dreptul să fie trist și nemulțumit de soarta creațiilor sale, iar noi, cei care-i notăm și-i împărtășim gîndurile, avem din nou prilejul să constatăm, nu fără părere de rău, cît de redus se dovedește uneori interesul specialiștilor noștri pentru brevetoteca Oficiului Național pentru Invenții și Mărci, această imensă rezervă de inteligență aflată la dispoziția tuturor. Nu în puține colective de muncă — avea să ne declare într-un precedent interviu directorul instituției amintite — se inventează și se descoperă lucruri gata inventate și descoperite, și asta numai fiindcă cei în cauză nu și-au creat obișnuința (obligația, de fapt !) de a consulta periodic cataloagele O.S.I.M. !

Dar să revenim la cele trei realizări medaliate la Viena. Prima, cea onorată cu aur, se referă la un aparat capabil de a transforma imaginea plană în imagine de perspectivă, deci de a obține, pe baza unui desen, grafia în spațiu (fotografică) a unui obiect, clădire, ansamblu urbanistic, automobil, instalație tehnologică etc. Un asemenea aparat, e lesne de înțeles, are menirea de a ușura și simplifica în mare măsură munca proiectantului. Cu toate acestea nici o întreprindere nu s-a arătat dispusă să-l fabrice în serie. Există doar un singur exemplar, uitat și el în atelierele institutului. De notat, deopotrivă, că prin acest procedeu mecanic se pot executa în egală măsură și desene plane după imagini grafice în spațiu.

Medalia de argint a fost acordată unui hașurator de desene, piesă ingenioasă, în stare de a realiza hașuri între zero și 5 mm, trecînd din zecime în zecime de milimetru printr-o simplă mișcare. Dar nici pentru această invenție nu s-a găsit un executant ferm. Interesant de amintit că acest exponat al Salonului internațional de invenții de la Viena a atras în mod particular atenția unui om de afaceri din R.F.G. care s-a arătat dispus să cumpere brevetul. Tranzacția nu s-a finalizat, motivele rămînînd necunoscute autorului invenției.

În sfîrșit, tot o medalie de argint a primit și așa numitul „Procedeu și instalație pentru evacuarea lichidelor mai ușoare din rezervoarele submerse", în cazul de față fiind vorba de o tehnică sui-generis de extragere a petrolului din navele scufundate. În acest sens, arhitectul Ene a imaginat un procedeu ce folosește niște rezervoare de construcție obișnuită, dar care, pliate și scufundate la nivelul la care se găsește nava, permit transvazarea petrolului. Totul nu reclamă decît un lucru mecanic foarte redus, iar experimentele făcute la scara unei machete au confirmat ingeniozitatea și rentabilitatea metodei și instalației.

Notînd toate acestea, acum după aproape 13 ani de la acordarea celor trei medalii, ne exprimăm speranța că istoria celor trei invenții nu va rămîne doar o simplă informație de presă. Poate pe această cale, creațiile arhitectului Ene (în mod special, primele două) vor ajunge să cucerească interesul unor virtuali beneficiari, iar aceasta spre folosul sutelor de ateliere și servicii de proiectare din țară. Nu ne îndoim, de asemenea, că prin originalitatea lor conceptuală, primele două aparate ar avea toate șansele de a cîștiga pe piața externă competiția cu produse asemănătoare.

Vizitîndu-ne la redacție, arhitectul Alexandru Ene nu a intenționat totuși, de la bun început, să ne solicite ajutorul pentru readucerea celor trei invenții în atenția cercurilor de specialitate. Ideea ne aparține și s-a născut ca urmare a conversației pe care am avut-o cu autorul creațiilor respective. În fapt, Alexandru Ene s-a adresat redacției pentru a propune publicarea unei ipoteze privind tehnologia de transport pe marile șantiere ale antichității.

Cititorii noștri știu desigur că monumentele megalitice precum și uriașele construcții de acum 4—5 mii de ani (piramidele egiptene și cele precolumbiene, în primul rînd) continuă să suscite pînă astăzi interesul cercetărilor de specialitate. Cum și prin ce mijloace s-a realizat deplasarea uriașelor blocuri de piatră, greu de urnit chiar și cu instalațiile tehnice ale contemporaneității ? S-au emis în această privință numeroase ipoteze, mai mult sau mai puțin acceptate,, la care, iată, interlocutorul nostru ține să adauge una personală. E de părere că deplasarea pe sol a imenselor corpuri de piatră s-a făcut nu pe trunchiuri de copaci sau sănii, ci pe burdufuri din piei de animale pline cu apă, deci prin folosirea unui sistem elastic, perna de apă permițînd atît rostogolirea blocului cît și a recipientului cu lichid. Ipoteza a fost verificată practic și s-a putut constata că metoda face posibilă reducerea efortului de tracțiune și de pornire față de tractarea directă pe sol de 3,66 ori și, respectiv, 3,18 ori. Prin acest procedeu, consideră autorul, constructorii antichității, au avut în vedere deplasarea Pietrii Sudului de la Baalbek cu un volum de 435,30 metri cubi. Pentru fundamentarea ipotezei, ni s-au prezentat de asemenea numeroase desene și calcule inginerești.

Împlinind dorința interlocutorului nostru (prin publicare, ipoteza își revendică prioritatea absolută), ne îngăduim să rămînem totuși la convingerea că meritele arhitectului Alexandru Ene rămîn legate în principal de invențiile amintite mai sus, realizări cu valoare confirmată de un juriu internațional. Este regretabil că aurul și argintul ce le împodobește continuă să rămînă doar un simplu atestat onorific.

LIVIU TIMBUS

Cine pune soarele la muncă?

Motivul pentru care folosirea surselor neconvenționale de energie s-a făcut, la noi ca și în altă parte, într-un ritm mai lent a fost exclusiv economic : eforturi de investiție mari, o durată de amortizare, comparativ cu cea a surselor tradiționale, mai îndelungată. E drept, durata de amortizare a scăzut vertiginos în ultimii ani odată cu succesele cercetării, cu trecerea la producția de serie a utilajelor. Totuși, soluțiile clasice realizate pînă astăzi, deși perfectibile, sînt încă scumpe. Întrebarea la care au de răspuns cercetătorii din domeniu este următoarea : ce este mai rentabil, pentru ce trebuie să optăm, pentru instalații cu randament mai ridicat și mai scumpe sau pentru unele cu un randament ceva mai scăzut, însă mult mai ieftine, mai ușor de realizat și de întreținut, din materiale mai la îndemîna noastră ? Răspunsul va fi dat de un calcul tehnico-economic de rentabilitate, în care nu numai prețul de cost va decide soluția, ci și posibilitatea folosirii unei game mai largi de materiale, a montării lor pe clădirile existente, fără necesitatea unor amenajări sau consolidări speciale.

Tocmai spre găsirea unor soluții care să mărească posibilitatea de folosire a materialelor nemetalice, ieftine și la îndemînă, și-au îndreptat eforturile cercetătorii Colectivului de implementare a energiei solare și a căldurii recuperate din Secția de instalații a I.N.C.E.R.C. București, condus de inginerul Ioan Mateescu, din care, printre alții, mai fac parte inginerii Mircea Dogaru, Octav Bărbuneanu și tehnicianul Gheorghe Brodel. Ideile, inventivitatea specialiștilor au conceput instalații solare în sisteme constructive și din materiale pe care nu le putem imagina capabile să servească captării energiei solare. Iată cîteva din ele :

Un captator din plăci ondulate de azbociment, duble. Aerul dintre ondule este aspirat de un ventilator și, printr-o tubulatură, este difuzat într-o hală de creștere a puilor. Eventual, peste plăcile de azbociment, pentru crearea unui efect de seră se montează un geam. Avantaje : nu sînt necesare piese metalice, azbocimentul nu corodează.

Tot un captator ușor, care nu obligă la consolidarea acoperișului, este imaginat dintr-o ramă pe care este montată o plasă de sîrmă tip Buzău. Peste plasă este prinsă o pînză neagră. Un ventilator, legat de asemenea la o tubulatură, aspiră aerul încălzit dintre pînză și acoperiș. Se pretează la uscătoarele de cereale. Institutul de cercetări textile are ca temă de cercetare o pînză care să reziste minimum 7 ani. După ploaie, pînza se usucă în cîteva minute. Cînd nu se aspiră, pînza face falduri la bătaia vîntului și se autodecolmatează. La acest tip de captator a colaborat și Institutul Politehnic din Timișoara. Eficiența captatorului propus este apropiată de cel clasic. Mai rămîne de studiat ce se întîmplă în cazul suprafețelor mari. Modelul experimental a încălzit aerul pînă la temperatura de 50 de grade. Se pretează la uscătoarele de cereale. Pînza nu este altceva decît o prelată care se poate monta într-un timp foarte scurt. Randamentul captatorului cu pînză este de 40—65 la sută, funcție de vîntul atmosferic. După trecerea campaniei agricole, pînza poate fi strînsă și păstrată pînă anul viitor.

Să remarcăm un alt avantaj al acestor captatoare. Prețul de cost redus face rentabilă înlocuirea sau mutarea lor cînd se schimbă destinația clădirii. Un captator conceput să funcționeze 30—40 de ani necesită o investiție mare, nerentabilă.

Tot ca o completare a instalațiilor existente, pentru folosirea mai rapidă a tuturor posibilităților, cercetătorii de la I.N.C.E.R.C. au conceput și cîteva instalații de preparat apă caldă. Pe acoperiș, se montează o folie de plastic. Peste aceasta sînt puse țevi de plastic înglobate într-o sapă de beton ușor, vopsit cu o emulsie de bitum. Instalația este prevăzută cu o pompă care circulă apa și un rezervor de stocaj. Avantaje : circulație directă, costuri reduse, economisirea metalului, țevile de plastic nu impurifică apa. Costul unui metru pătrat de captator de acest tip este mai mic de peste 3 ori decît cel clasic. panouri independente montate în serie. ICECHIM, care colaborează la această realizare, este în căutarea unei țevi de polietilenă cît mai rezistentă. Soluția este realizată, pe suprafețe de 140 metri pătrați la hoteluri din stațiunile Slănic-Prahova și Mamaia și la I.A.S. Albești.

La Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea puilor de la Gorneni-Giurgiu s-au folosit cu bune rezultate captatoarele amintite, combinate cu un sistem de încălzire a pardoselii. Pe lîngă importantele economii de energie electrică, a fost posibilă renunțarea la așternutul de paie, posibilă sursă de incendii în cazul defectării elevezelor electrice. Prin montarea în locul elevezelor electrice a unei simple folii de plastic, un rol de ecran pentru menținerea temperaturii, consumul energetic a scăzut cu peste 30 la sută. Instalația de la Gorneni funcționează de aproape doi ani. Este în construcție o instalație asemănătoare la ferma de pui de la Tîncăbești.

Cele cîteva idei din multele pe care le are colectivul inginerului Ioan Mateescu ni se par remarcabile. Ele aduc un ceas mai devreme instalațiile solare în zona veritabilei competitivități.

OPREA GEORGESCU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

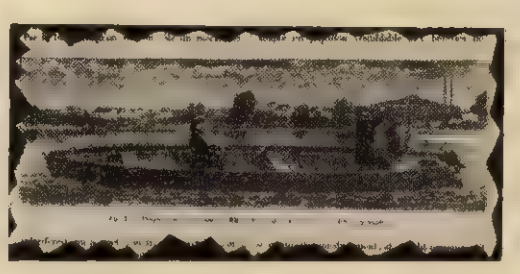

Propulsorul Ciurcu-Buisson

Acum o sută de ani, în 1886, știința și tehnica românească realizau două premiere, în domenii atît de diferite cum sînt rachetotehnica și explorările geografice, cea dintîi la Paris, cea de a doua în Țara de Foc...

3 august 1886. O mică ambarcațiune, o balenieră, urcă la Paris cursul Senei, nepropulsată nici de zbaturi, nici de vreo elice, nici de tradiționalele vîsle sau de vreo pînză pe care s-o umfle vîntul. Un motor dudue și printr-un orificiu aflat la pupă țîșnește un șuvoi întunecat de gaze. Publicul aflat pe chei nu înțelege nimic, dar cei doi inventatori aflați în barcă știu că au reușit : șuvoiul de gaze orientat înapoi împinge barca înainte, ea navighează datorită forței reactive. Cea dintîi ambarcațiune reactivă din istoria tehnicii a fost experimentată cu succes deplin ! Asistînd la una dintre experiențele următoare, colonelul Maurouard, reprezentantul guvernului francez, consemnează în raportul său : „Gazele sînt ejectate cu un zgomot puternic, iar vasul înaintează în direcția opusă țîșnirii lor. Este de fapt o rachetă care zboară și care antrenează cu ea tot obiectul pe care se află". Excelentă caracterizare, mai ales că la navigația aeriană se gîndiseră în primul rînd cei doi protagoniști ai propulsiei reactive !

Inventatorii erau doi buni prieteni, românul Alexandru Ciurcu (1854—1922), ziarist și tehnician autodidact, și francezul Just Buisson, fost reprezentant al agenției de presă „Havas" la București. În capitala României se născuse în 1881—1882 ideea și se făcuseră și primele experimentări. În 1884 cei doi călătoresc împreună prin mai multe țări din Occident pentru a-și prezenta invenția — un motor termic reactiv cu combustibil lichid —, iar în Belgia fac noi experimentări. În fine, în 1886 Alexandru Ciurcu soseste la Paris și amîndoi se consacră total invenției, depunînd totodată în mai multe țări cereri de brevetare pentru un „propulsor cu reacție", menit să devină prima invenție românească de notorietate mondială. Brevetul francez este obținut cel dintîi. El poartă nr. 179 001 din 12 octombrie 1886 și este emis de Ministerul Comerțului și Industriei al Republicii Franceze, fiind urmat la 19 octombrie de brevetul german.

Tot în 1886, inventatorii construiesc o variantă perfecționată de propulsor, la care recipientul metalic unic al primului model este înlocuit prin două corpuri — un corp de combustie (generatorul) și o butelie cu ejector — conectate prin tubulatura adecvată, ansamblul fiind dotat cu aparate de măsură și control. Este perfecționat și combustibilul special, care arde fără a lăsa reziduuri. Construiesc și o variantă de motor pentru aeronautică — încă o prioritate — cu un dispozitiv de dirijare a jetului, dar inventatorii nu dispun de fondurile necesare spre a realiza aparatul de zbor pe care să-l instaleze. La un moment dat, Ministerul de Război al Franței le propune achiziționarea invenției, dar în scopuri militare, ceea ce Ciurcu și Buisson refuză hotărît. Mai mult, ei declară presei că visul lor este organizarea unei flotile de aeronave reactive care să pună capăt tuturor războaielor și să impună pe pămînt pacea eternă !

Experiențele cu nava propulsată prin reacție sînt continuate, un bancher promite la un moment dat să le pună la dispoziție bani pentru a o produce în serie, dar apoi... își retrage făgăduiala. La 16 decembrie 1886, o defecțiune banală la tubulatură blochează circulația gazelor, presiunea crește nemăsurat, apoi se produce explozia instalației. Just Buisson moare, Ciurcu este rănit, dar supraviețuiește și, bun înotător, ajunge la mal. I se întentează un proces pentru „omor prin imprudență", de care este însă achitat. Trebuie să învingă el însuși șocul psihic suferit, ca și durerea de a fi pierdut pe cel mai bun prieten, apoi se apucă iarăși de muncă. În incinta pulberăriei de la Sevran-Livry, el realizează cea de a treia prioritate a sa, o drezină reactivă, care circulă timp de luni de zile, în cele mai bune condiții, fiind primul vehicul pe șine reactiv din istoria tehnicii. Aceasta s-a întîmplat în 1887 și întreaga presă a scris atunci mult despre realizarea sa. Cu toate acestea, „memoria" istoricilor tehnicii mondiale e și de data aceasta „scurtă" pentru români, căci invenția drezinei cu jet este în mod curent atribuită rachetotehnicianului german Max Valier, care... nu se născuse încă în anul cînd Ciurcu realizase vagonetul cu reacție.

Între timp, brevetele pentru „propulsorul reactiv", în versiuni mereu perfecționate, se acordă succesiv : brevetul englez, belgian, italian și austro-ungar în 1887, iar în 1889 cel al Statelor Unite ale Americii. Această ultimă dată este semnificativă. Pe de o parte brevetul este mult îmbunătățit (acordat, firește, numai pe numele lui Ciurcu), pe de altă parte e pentru prima dată cînd Oficiul de Patente din S.U.A. acordă — după datele ce cunoaștem pînă acum —, un brevet de invenție unui român. Menționez că textul brevetului francez inițial, ca și al celui final american nu erau cunoscute pînă acum cîțiva ani, cînd am reușit să le descopăr în străinătate și să le restitui patrimoniului cultural românesc, comunicînd textul lor la o sesiune a Academiei ; celelalte brevete, intermediare, nu îmi sînt încă cunoscute.

În anul 1888, Ciurcu a participat la prima cursă de baloane din istoria aeronauticii, între Paris și Corbeil, aerostatul din al cărui echipaj făcea parte obținînd Premiul I. Totodată se ocupă cu prîcepere și pasiune de organizarea Pavilionului României la Expoziția Universală de la Paris din 1889, în calitate de comisar general al acestui pavilion, care s-a bucurat de un mare succes internațional. Totodată continuă perfecționarea sistemului propulsiv conceput de el.

E drept, invenția propulsorului reactiv, momentul important în istoria rachetotehnicii mondiale, nu a fost decît un episod din viața agitată a lui Ciurcu, dedicată gazetăriei bucureștene (unde a și întemeiat cotidiane și a condus timp de un deceniu ziarul „Timpul"), apoi foarte activ ca agronom și edil, în această ultimă calitate fiind și prim ajutor de primar al Capitalei. A fost întemeietorul Sindicatului Ziariștilor, ulterior fondator și primul președinte al Asociației Generale a Presei Române.

Invenția sa îl situează în numeroasa pleiadă a românilor care au contribuit la progresul rachetotehnicii, mult prea puțin cunoscuți, de la Ioan Romanul și Conrad Haas, la Ștefan C. Michăilescu, Henri Coandă, Ion Stroescu și de curînd dispărutul George Vaideanu. Cine va face cronica lor, pe deplin meritată ?

I. M. ȘTEFAN

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Porni Luceafărul

În fiecare început de an, la mijlocul lui ianuarie, poezia românească trăiește spectrul unei lumini tutelare. Cosmogonia sa ține de starea și puterea geniului creator. Mihai Eminescu, poetul nostru național, i-a imprimat de aici de pe pământ o traiectorie eternă. Luceafărul este capodopera sa, marea și inconfundabila proporție de aur a întregii sale creații. Meditația filozofică merge mînă în mînă cu implicația de ordin moral și fixează condiția geniului în universalitate. Lumea e deopotrivă cosmică și terestră, este a ființei în efemer și a ființei în eternitate. Poate că e și o dedublare aici, dar în ce tip de unitate se încadrează ea și în ce spirit înalt al indisolubilului!

S-a născut în mijlocul lunii ianuarie poetul, va fi nins în steaua și sub zodia lui, probabil, vor fi bătut vînturi, se vor fi auzit nori. Clipa aceea îmi place să cred că a rămas undeva-n cosmos, incrementită, și pe ea, ca într-o minusculă și gravă planetă, picură și azi sunetele unei fantastice simfonii. Și poate că de atunci, așa cum va spune mai tîrziu poetul, porni Luceafărul: „Porni Luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe / Și căi de mii de ani treceau / În tot atîtea clipe".

Ne trecem noi generațiile, ne trecem și noi cei care îndrăznim să ne numim poeți, mulți dintre noi poate că glumim chiar cu destinul nostru. Eminescu însă nu. Pentru că, așa cum, cu o conștiință poetică deosebită, un alt mare poet ne justifica într-un fel și ne îndatora odinioară: pe Eminescu nu îl vom ajunge.

Primatul călătoriei sale ca și durata țin de strălucire, de forța metaforică a ideii ca și de claritatea inimitabilă a rostirii. Poetul e poezia însăși, romantic. Ar fi părut un sceptic dar s-a eliberat printr-o muncă și o inspirație istovitoare. A îmbrăcat și armura luptătorului pentru că, altfel, de ce s-ar fi dedicat cu atîta ardoare și publicisticii, gazetăriei? Și astăzi cercetătorii literari dau la iveală dintre paginile rămase în manuscris idei și formulări care-i poartă sigiliul de personalitate. Se lupta, desigur, și nu învingea totdeauna, dar care ar fi fost altfel măreția? Luceafărul pornise; porni Luceafărul și astfel în universul literelor și spiritului românesc stă de atunci efigia poetului național.

Porni Luceafărul și, ca într-un pantheon, în memoria timpului răsună toate poemele și poeziile lui Mihai Eminescu. Îl recităm și-l recităm deși îl știm aproape pe de rost. Generațiile alcătuiesc poate imaginea celei mai ample și mai înălțătoare cărți, generațiile au fost și sînt întotdeauna o carte întreagă, o carte vie pe ale cărei pagini nu ajunge niciodată să spui totul din Eminescu și să scrii totul despre Eminescu. Fiecare generație și-l explică și-l înțelege în felul ei. Eminescu e unic, e total și numai generațiile sînt diferite. Ceva le unește însă, ceva le leagă, ceva le uimește. Este acest: porni Luceafărul.

„Porni Luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe / Și căi de mii de ani treceau / În tot atîtea clipe". O ireproșabilă dorință de zbor, de avînt cosmic, universal, cu întoarceri la rădăcini originare și volute largi care să atingă și să scuture pulberi albe, stelare, pe mîini dăinuie în fiecare și face starea și matca poetică a fiecărula dar Eminescu stă acolo în punctul cel mai de sus al vîrstei și sensibilității omenești, în cosmos adică și spune: porni Luceafărul.

A. I. ZAINESCU

„Părea un tînăr voievod"...

La Eminescu

Întrerupt în lucrarea lui în 1889 — de fapt încă din 1883 — geniul eminescian a pus stăpînire pe tot ce s-a scris de atunci și putem spune că el va domina și pe mai departe „scripturile române", model intangibil însumînd în misterioasa-i aură tot ce e mai de preț în simțirea celor de un neam cu el.

În Eminescu am iubit la început însăși imaginea de posibilă încarnare a Poetului. Căderea lui în neființă ne doare de parcă s-ar fi petrecut ieri. Am iubit cu cuvintele lui, am încantat peisajele saturate de arginturi selenice pe care scrisa lui le-a luminat ori le-a închipuit. Lavă de miere, floarea teilor eminescieni a împietrit în ipostaze rigide gestica întîilor epigoni ai autorului „Luceafărului". Au ars aripi de ceară, stihurile imitatorilor artizani cărora aparenta „simplitate" a versurilor lui le-a stîrnit năstrușnicia de a încerca să-l repete. Muzica fluidă a poeziilor lui Eminescu a provocat clamori romantice ori chiar romanțe și n-au lipsit paginile pretins biografice prezentîndu-l pe cel mai plin de vigoare dintre cîntăreții neamului ca pe un personaj defensiv, emaciat de triști erotici, sceptic. Eroare profundă: Eminescu a fost viforos lucid, el n-a fost trist ci amar n-a fost un dezarmat ci un învingător, constructor de viziuni proteice fundamentale. Proiecția unui asemenea Eminescu, străvăzut de „mașina timpului", ne-a lipsit multă vreme de posibilitatea de a-l înțelege și a-l iubi mai deplin.

Abia în aceste ultime decenii de sfîrșit de veac și sfîrșit de mileniu, punerea în valoare a operei eminesciene a căpătat meritatele proporții. Pe lîngă actualitate, versurile lui își păstrează întreaga, magnetică forță.

Acest Eminescu trebuie să ne obsedeze, el, neînfricatul poet, el, Unicul, neasemuitul, făuritorul de limbă românească și de gîndire poetică, filozoful redutabil cu preocupări enciclopedice de copleșitoare întindere, omul unor aproape nemenești ambiții, el, magica ființă în care ne răsfrîngem chipurile, sufletele, amintirile.

Eminescu: plenitudine și nu zbor frînt, zestre fundamentală a lacrelor noastre de sensibilitate, chezășie a perenității poporului pe care l-a slujit și căruia i s-a jertfit.

Emipescu e contemporan cu toate emoțiile alor lui, cu dorul lor de perfecțiune, cu întrarea în viitor.

Evocîndu-l, redeșteptăm în noi sentimente de aleasă mîndrie: apariția în literatura noastră a unui poet ca Eminescu e meritatul dar pe care destinul l-a făcut nemuritoarei obști a românilor. Geniul său ne semnifică și ne rezumă aspirațiile. Așază un adaos de noblețe pe conturul clipei. Ne logodește cu imponderabile spații de visare.

Ne ninge cu lumina Desăvîrșirii...

GHEORGHE TOMOZEI

Ediția monumentală, academică (recuperînd mai nou, traducerile poetului și literatura sa gazetărească) au apărut cîteva sute de alte ediții, însumînd milioane și milioane de exemplare. De ordinul sutelor sînt și exegezele eminesciene. Fapt insolit, piesele sale de teatru au văzut lumina rampei. Opera lui Eminescu se vădește și în acest moment de intensă istorie contemporană de o uriașă

Festivalul național „Cîntarea României"

Zile, nopți...

Cei care nu-l cunosc prea bine și se uită numai la părul său alb și la statura impunătă de vîrstă, îl spun moș Dranca. Pentru mulți alții însă, Chiril Dranca a fost și a rămas **învățătorul**, omul care de mai bine de patruzeci de ani a păstorit copiii din Stulpicani (Suceava). A fost învățător, alături de soția sa. De sub obladuirea lor, sutele de copii care s-au ridicat aici au plecat în viață nu numai cu buchea cărții, ci și cu dragostea de lucru frumos.

„Cînd eram copil, tata mai cioplea cîte un jug și mă lăsa pe mine să-i fac florile. Era mare bucurie pentru mine și așa m-am desprins să „zgîrii" lemnul". De tînăr, Chiril Dranca a deprins **gravura în lemn**, așa cum o practicau în vechime ciobanii. Academia sa de belle arte a fost munca pasionată de culegător de folclor, munca de colecționar de etnografie. Meșteri — păstorii care-și împodobeau botele (bîtele) cu modele geometrice de mare rafinament, moșnegii făcători de linguri (o astfel de lingură din lemn — adevărată bijuterie în lemn de vișin, veche de mai bine de două sute de ani — se află în casa învățătorului) și-i imaginația copiilor. „La școală, i-am învățat pe toți elevii mei **să graveze în lemn**. Unii erau foarte dotați. Păcat numai că niciunul n-a continuat. Toți s-au făcut mineri. Și copiii îmi cereau mereu modele noi. Modele noi și iar modele. Ca să-i mîn tot înainte, le ziceam așa: faceți două casete, ori două rame, ori două blidare — ce lucrau ei atunci. Care-i mai frumoasă, o punem la expoziție, care-i urîtă, o duceți acasă. Și vă-nchipuiți ce se mai sileau micuții să le facă pe amîndouă frumoase, să nu rîdă frații și surorile lor acasă de ei."

„Cum se gravează lemnul? Eu lucrez după meșteșugul vechi al ciobanilor: se face întîi obiectul din lemn, încheiat, lustruit, aranjat. Pe urmă îl ungi bine-bine cu seu ori cu altă grăsime și apoi zgîrii cu ac special ori crestezi cu cuțitul modelul care-ți trebuie. Pe urmă, faci baiț cu apă și băițuiești lucrul. Culoarea va prinde numai pe lemnul crud, crestat, nu și peste grăsime". Chiril Dranca este un artist nu numai rafinat, dar și lucid, preocupat ca arta sa să nu devină orgolioasă, ci să se păstreze în perimetrul generos, fecund, al tradiției populare. Formele zvelte, ornamentația simplă, diversă (folosind însă din belșug briul de romburi alb-negre căruia i se zice prin partea locului „zi-noapte"), cromatica austeră, jonglînd însă curajos cu nuanțele diverse ale esențelor lemnoase au fost desigur calitățile pentru care o sumedenie de concursuri au încununat creațiile lui Chiril Dranca cu distincții de tot felul. Primul premiu — premiul I pe regiunea Cîmpulung, la Expoziția regională a școlilor primare — l-a primit în 1948. Cele mai recente sînt premiile la edițiile II, III, și IV ale Festivalului Național „Cîntarea României".

Mai vin și azi copiii de la școală cu lucrul lor în lemn să primească ori sfat, ori laudă, ori dojană, după cum e cazul. Casa soților Dranca — de tihnă bătrînească — le este totdeauna deschisă. O mare grijă ascute acum toate gîndurile fostului învățător: să adune materialul necesar pentru o monografie a școlii din Stulpicani, una dintre cele mai vechi din partea locului, de vreme ce comuna se apropie de aniversarea a jumătate de mileniu de atestare documentară (în vremea lui Ștefan cel Mare).

Locuri vechi, oameni vechi, meșteșuguri vechi.

TANIA RADU

Viața culturală la zi

Dimineața privirii

Privesc întotdeauna cu blîndețe muntele,
Îl privesc în liniște, în extaz, cum crește
Ca o himeră albastră în fața mea.
Privesc întotdeauna cu blîndețe cîmpul
Din profunzime vin păsări și nori
Un val pur îmi scaldă picioarele
Să dormi în grîu nu e prea tîrziu niciodată.
Privesc întotdeauna cu o liniște simplă oamenii
Îmi apropii fața de ei, cu o atracție perpetuă
Le ascult vocile, sînt înconjurat de lumina lor
De privirea lor, de vitalitate, de muzică
Privesc marea cu bunătate
Furibundă sau calmă,
Ca mine însumi, pe țărm
O privesc cu bucurie și cu uimire
Mă asemăn mării, mă asemăn muntelui,
Sîntem patria însăși, așa
Simpli și buni. Simt un fel de imensitate
Un fel de bucurie, exist.
Cine ești tu ? român, sînt, — răspund
Pe limba mea ard cuvinte strălucitoare ca sîngele
În fața ferestrei deschise privesc dimineața
Oameni pe străzi, cîmpii, munți
Privesc cu uimire, cu bunătate.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU ■

Firește, fiecare nou an își dorește să debuteze sub bune auspicii. Și, pentru aceasta, el se pregătește din vreme, bizuindu-se adesea pe inițiativele, reușitele, aspirațiile celui vechi. Viața culturală are în mod deosebit o astfel de întemeiere pe trecutul imediat, din care pornesc, iată, și cele mai multe din faptele artistice pe care le avem în acest moment la îndemînă. Cărți, spectacole, expoziții : aceasta este ecuația în care am înscris majoritatea informațiilor culturale pe care le veți găsi în rîndurile ce urmează. În plus, sperăm că formula dialogului direct cu creatorii (uneori mijlocit de prezența reporterului) să fie nu numai un procedeu gazetăresc, ci și o caldă invitație de a onora cu interesul dumneavoastră evenimentele culturale ale acestui început de an.

Prozatorul Mircea Horia Simionescu prezintă cititorilor noua sa carte

„În lumea de azi, performanțele tehnicii îl pot ispiti pe romancier să treacă pe un plan secundar sentimentele, ideile generoase, idealurile umanitare. Cu alte cuvinte, scriitorul poate fi furat de șlefuirea veșmintelor, scăpînd din vedere palpitul viu al inimii aflate sub ele.

Noul meu roman, **Licitația**, e o încercare de a redescoperi răgazul, atît de rîvnit de contemporanii noștri, pentru a-și întoarce privirile spre aventurile inimii. Eroul meu caută neobosit adevărul și frumusețea și pentru aceasta nu pregetă a trece prin cele mai neînchipuite peripeții. Scenariul, utilizînd toate tehnicile romanului modern, inclusiv ale celui polițist, n-are alt scop decît de a pune în lumină adevărul că statura morală a omului rămîne întotdeauna o realitate, mai presus de accidentele diurne, un model.

În această privință, ca ton și mișcare epică, **Licitația** se aseamănă cu mai vechiul meu roman **Învățături pentru delfin.**"

În conformitate cu adevărul istoric

La Editura Științifică și Enciclopedică au apărut recent două importante titluri în domeniul istoriografiei : A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană** și N. Iorga, **Locul românilor în istoria universală.** Despre contextul care a prilejuit aceste importante restituiri ne-a vorbit directorul editurii, Mircea Măciu :

„Volumul A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană** deschide seria de **Opere** dedicată acestui mare istoric, îngrijită de Alexandru Zub, împreună cu un colectiv larg de istorici. Pentru anul 1986, se preconizează apariția volumului al doilea. Lucrarea reprezintă una din componentele fundamentale ale istoriografiei românești, în care gînditorul Xenopol a abordat problemele istoriei patriei în integralitatea lor și în conformitate cu adevărul istoric. Sînt astfel puse în evidență vechimea poporului român pe aceste meleaguri, unitatea de neam și de limbă, spiritul său constructiv, creator, pașnic. Volumul reprezintă nu numai o lectură plăcută, dar și una instructivă, de pregătire și formare a noilor generații de cititori.

Cu **Locul românilor în istoria universală**, se continuă seria de **Opere N. Iorga.** Lucrarea a fost tradusă după ediția originală franceză. Tezele și ideile marelui istoric, cuprinse în filele recentei ediții sînt de mare actualitate și ele au fost confirmate de altfel și de noile descoperiri arheologice realizate în anii socialismului la noi. Prezentul volum deschide un cîmp larg de idei și informații cititorilor de orice profesie, privind locul și rolul românilor, de-a lungul secolelor, în împlinirea progresului social."

Un roman de familie și social

Un nou roman semnat de Dumitru Popescu, **Vitraliu incolore.** De la Editura Eminescu, la foarte scurt timp după tipărirea cărții, primim cîteva detalii — pentru cei mai mulți, în avanpremieră — de la redactorul cărții, Mariana Ionescu :

„De această dată, prozatorul Dumitru Popescu ne oferă un roman de familie și social, aducînd deci o temă inedită în evoluția scriitorului. **Vitralii incolore** este romanul formării unui tînăr intelectual prin intermediul unei povești de dragoste. Frescă a societății contemporane, romanul merge pe traseul unui realism înnoit prin instrumentele dobîndite de literatura contemporană. Construcția e precisă, dincolo de interesul pe care îl aduce formula mozaicală. Cartea își va cuceri cititorii prin personajele sale — voci care se construiesc din interior. O tipologie foarte bogată, o mare naturalețe a discursului epic, precum și concretețea deosebită a vieții descrise concură la senzația de intensă autenticitate pe care o degajă **Vitralii incolore.** Există aici înfuzat un necesar criteriu moral. În virtutea căruia scriitorul sancționează prin ironie tipuri învechite. De altfel, cartea cuprinde fragmente de mare virtuozitate, atît în registrul liric, cît și în cel ironic."

Poveste despre doi tineri

Scriitorul Vasile Băran semnează scenariul unui film care-și așteaptă premiera în zilele următoare, **Vară sentimentală,** în regia lui Francisc Munteanu, o producție a Casei de filme Patru.

— Care este biografia acestui scenariu, stimate Vasile Băran ?

— În vreme ce scriam **Rănița grea a iubirii,** mi-am dat seama că unul din capitole iese din scriitura strict epică, fiind mult mai potrivit ca scenariu de film. Am părăsit pentru un timp romanul și am scris această poveste cinematografică despre doi tineri de la țară. Ceea ce a urmat din momentul în care casa de filme a pus în lucru scenariul, a fost pentru mine o foarte interesantă experiență de reporter. Am participat, cît mi-a stat în putință, la filmările desfășurate, în mare parte, într-o comună frumoasă : Gruiu, nu departe de Snagov. M-a impresionat colaborarea benevolă a sătenilor, bunăvoința, devotamentul cu care au fost alături de noi tot timpul. Realismul filmului se bazează așadar pe această realitate palpabilă, cărela regizorul Francisc Munteanu i-a dat, cu pricepere, formă artistică. Trebuie să vă spun că, după 25 de cărți apărute, emoția „semnului" s-a mai cumințit la mine. Ca scenarist însă, aștept premiera filmului cu mare curiozitate. Filmul (pe care nu l-am văzut în nici una din fazele lui de montaj !) este pentru mine o operă complet nouă, de care mă apropii cu emoție. E o experiență pe care o recomand cu căldură mai ales tinerilor prozatori. Filmul merită să primească în scenariu aportul unor cît mai buni observatori ai vieții.

Premiul Herder — unui compozitor român

Prețuire

O știre de ultimă oră ne anunță că mult rîvnitul Premiu Gottfried von Herder, pentru anul 1986, al Academiei din Viena, a fost decernat compozitorului român Anatol Vieru. **Vestea aceasta onorează pe toți muzicienii noștri și nu numai pe ei, căci înalta distincție se acordă doar marilor personalități culturale europene, trecute printr-o sită extrem de riguroasă a mai multor universități germane și austriece, fiecare în parte și împreună enunțînd, nimă la urmă, într-un deplin acord, numele fericitului laureat. Se observă astfel că România deține — în ani — de cîteva ori acest prestigios titlu, printre marii creatori născuți pe plaiurile Mioriței numărîndu-se scriitori ca Tudor Arghezi, Eugen Barbu, Ana Blandiana, Nichita Stănescu, sculptorul Constantin Lucaci, compozitorul Zeno Vancea și încă alți cărturari importanți ai neamului.**

Premiul Gottfried von Herder vine să încunune, astăzi, prodigioasa activitate a lui Anatol Vieru, unul dintre creatorii noii școli naționale românești și, în același timp, mentor al multor muzicieni care au ajuns nu numai colegii fostului lor profesor, dar și personalități marcante ale artei Euterpei din țara noastră. Și, pentru a încheia scurta prezentare a lui Anatol Vieru, despre care noi am mai scris în paginile revistei, să înserăm, succint, doar cîteva evenimente recente care demonstrează edificator prețuirea națională și internațională de care se bucură proaspătul laureat al Academiei din Viena : în vara lui '85, la Geneva, a avut loc prima audiție absolută a „Concertului pentru harpă și instrumente", în interpretarea orchestrei radioteleviziunii „Suisse Romande" ; în aceeași perioadă, în cadrul Zilelor Balcanice, la Sofia, orchestra radioteleviziunii bulgare îl cînta „Simfonia a III-a", iar la Ierusalim, orchestra radio îi înregistra „Concertul pentru vioară și orchestră" ; anul 1986 a debutat cu transmiterea integrală a operei „Iona", pe posturile de radio SFB, din Berlinul Occidental ; iar la sfîrșitul acestei luni, mai precis în 30 ianuarie, corul și orchestra radioteleviziunii române, sub conducerea lui Ludovic Baci, îi va interpreta — în primă audiție absolută — „Simfonia a V-a", scrisă pe versurile marelui Eminescu, cele patru părți numindu-se „Peste vîrfuri", „Colinde, colinde", „Dintre sute de catarge" și „Glossă" ; în sfîrșit, la 9 februarie 1986, la Nisa, va avea loc o altă primă audiție absolută, „Simfonia pentru saxofon și orchestră", solist fiind celebrul Daniel Kientzy.

Itinerar creator național și european, sinonim cu prețuire națională și internațională, de deplin meritată de către Anatol Vieru, de către muzica românească.

CLAUDIU NEGULESCU ■
Fotografie de
PAUL AGARICI ■

Poetul și marea

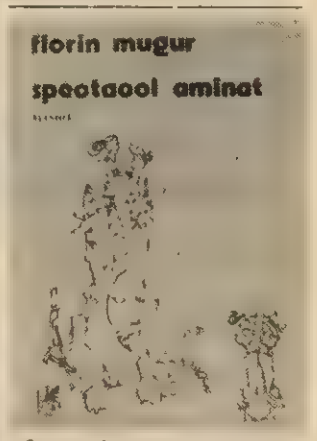

În loc de orice prezentare, desprindem din foarte recentul volum de versuri al poetului Florin Mugur — **Spectacol aminat,** Editura Cartea Românească — poemul cu care se deschide această minunată carte de poezie :

MAREA

credeam că sînt la capătul
puterilor
și deodată am văzut marea
mă privea, era în asfințit și-și
spunea :
credeam că sînt la capătul
puterilor
și uite-l deodată cum se-ndreaptă
întrebător spre mine
ce-o fi vrînd ?

Dans și poezie

Săptămîna trecută, gong inaugural în Sala Studio a Teatrului Nottara. De data aceasta este vorba de un spectacol de dans intitulat „Conexiuni", susținut de quartetul de dans contemporan, gîndit și desenat plastic de Raluca Ianegic. Alături de ea și împreună cu ea dansează cu fior și emoție : Theodora Dumitrache, Doina Ungureanu și Doru Constantin. Momentele poetice sînt susținute de foarte talentata Elena Bog. „Este un moment și un act de unitate — ne-a declarat imediat după premieră Raluca Ianegic — existența dansului contemporan, în factura în care îl gîndesc eu, pe scena unui teatru bucureștean. La fiecare spectacol, eu, dansatorii interpreți, alături de Elena Bog, ne întîlnim cu dorința de-a dărui „conexiunilor" permanență, existență scenică, viabilă și pasionantă".

Utile dulci

La Nottara, emoțiile apropiatei premiere au pus parcă stăpînire pe întregul colectiv, cu toate că piesa scriitorului bulgar Ivan Rabsev „Ris și plîns" nu are o distribuție prea numeroasă. Rolul principal și regia aparțin foarte cunoscutului artist Petre Gheorghiu, care a ținut să ne declare (probabil pentru a elucida nedumerirea noastră) : „Am părăsit Teatrul Bulandra și m-am mutat la Mic, dar cum haltele uneori fac bine, m-am oprit puțin și la Nottara. Doresc să realizez un spectacol inedit, față de cel jucat anii trecuți pe scena de la Casandra. Ineditul doresc să-l realizez între adevăr și metaforă. Mai sîntem în febra căutărilor, cu toate că premiera bate la ușă. Nu dorim o supă reîncălzită. Lucrez împreună și alături de excelenți colegi. Dan Micu, regizorul teatrului — a colaborat cu mine de o manieră impresionantă. Cu asemenea colegi tot să lucrezi". Și cum din distribuție face parte și talentatul Mircea Diaconu, nu ne-am putut reține să nu-l abordăm și pe el. Să-i dăm cuvîntul : „Doresc ca această interesantă piesă să placă așa cum în 1975, plăcea cremșnitul. Sîntem un grup, de actori dulci, textul e foarte amuzant, nu așteptăm decît spectatorii".

Pagină realizată
de TANIA RADU
și DAN BÂRLĂDEANU ■

Expoziții care continuă

Patru din expozițiile anului trecut, deschise spre sfîrșitul lunii decembrie, din care două personale (**Eugen Bratfanof**, la Galeriile de Artă ale Municipiului, și **Virgil Preda**, la Orizont) și două expoziții de grup (**Natură statică**, la Eforie, și **Arta Poștală, sau Mail Art**, mai întîi la Orizont, dar, din diverse motive tehnice, mutată acum la Căminul Artei, sala de la parter), continuă să țină trează și să satisfacă setea de frumos a publicului iubitor de artă.

În ceea ce-l privește pe **Eugen Bratfanof**, ne-am exprimat opinia anul trecut, în ultimul număr al revistei noastre, cînd am considerat, în baza unui larg sondaj de opinie, că pictorul tulcean, aflat la prima sa personală, a reușit una din cele mai interesante expoziții ale anului, lucrările sale impunînd un nume, un stil, o viziune, o autentică trăire, un discurs plastic de anvergură. Dincolo de calitățile ei plastice, această expoziție poate fi, totodată, un îndemn la meditație adresat cu precădere tinerilor. Departe de varii influențe, mai mult sau mai puțin la modă, dar aplecat, asupra artei sale, asupra lucrului său, temeinicindu-se în sine, ca să zicem așa, Eugen Bratfanof își vede așteptarea pe deplin răsplătită. Dacă ar fi fost după el, avea să ne mărturisească că plasticianul **Nicolae Gadonschi-Tepeș**, unul din pretenții săi apropiați, această expoziție ar fi fost amînată ca atîtea altele de pînă acum. Este de o scrupulozitate înspăimîntătoare. I-am și spus că în timp ce el face și refăce o lucrare, — o singură lucrare! — alții pregătesc o întreagă expoziție. A surîs amar, a dat din umeri a neputință și mi-a răspuns: „Așa e, recunosc, dar ce să-i fac dacă eu însumi am ales acest drum, acest fel de-a mă povesti?! Pe mine nu timpul mă interesează, ci lucrul în sine, străduința de-a fi cît mai aproape de ceea ce am năzuit, de ceea ce am văzut cu ochii sufletului". Cred că asta spune aproape totul despre acest artist pe care-l cunosc de foarte mult timp și pe care aproape că m-am zbătut să-l conving să vină la București, să dea piept cu marele public și cu specialiștii, așa cum am mai făcut-o și cu alt pictor tulcean, **Cicerone Ciobanu**, sau cu alți doi tineri pictori din Slatina, **Ezula** și **Paul Tudor**, sau cu mulți alții. De ce o fac? Asta ar fi o altă problemă, dar dintre toți, **Eugen Bratfanof** îmi pare a fi cel ce-a cucerit, uimitor de repede și sigur, sufragiile publicului și-ale criticii".

La galeriile **Orizont**, în expoziția pe care **Virgil Preda** și-a intitulat-o **Dobrogea — spațiu și forme**, într-un foarte scurt dialog cu doi tineri, Claudia și Anghel Teodor Gheorghiu, ingineri constructori, care au fost atrași mai întîi și-ntîi de titlul expoziției (amîndoi sînt dobrogeni), dar și de obișnuința de-a intra prin expoziții. „Deși lucrările sînt extrem de esențializate, totul se reduce parcă la niște scheme, recunosc peisajul Dobrogei, dealurile sale, cîmpiile calcinate de soare, șantierele navale, casele mici, pierdute în imensitatea spațiilor, dar, avea să ne declare Claudia Gheorghiu, aș fi vrut mai multă via-

ță, mai multă dragoste față de acest peisaj extrem de frumos care este Dobrogea. Sigur că da, artistul a interpretat, a redus totul la simbol, dar eu am nevoie și de căldură sufletească, nu doar de lucrări abstracte, teoretice. De ce venim prin expoziții? Pentru că, pînă voi avea bani să-mi cumpăr o lucrare, mai bine privesc decît să mă abandonez kitsch-ului care ne pîndește uneori". Dar iată-l, sesizînd mirarea celor doi tineri ingineri, pe autor, pe Virgil Preda, mărturisindu-se: „M-am străduit să redau armonia robustă a Dobrogei, conjugînd construcția imaginilor cu regulile severe ale gramaticii plastice. Am concentrat la maximum formele, căutînd o simplitate care să rezume, să cuprindă o multitudine de alte forme posibile ajutătoare. Linia desenului dialoghează cu suprafețele plane pline de culoare, într-un limbaj ce caută necontenit armonia".

La Galeria **Eforie**, un grup foarte larg (expun 15 artiști reuniți, cum remarca în programul de expoziție criticul **Liviu H. Oprescu**, priatr-o stare de fapt, dacă nu biografică, măcar anecdotică: au atelierele grupate dimpreună, la catul de sus al palatului Nifon, str. Doamnei, nr. 1*.) ne oferă începînd din acest an (1985, n.n.) cîteva cicluri ce pot fi nu doar interesante, ci și folositoare pentru evoluția fiecăruia din cei 15 artiști. S-a început cu **Natura statică**, urmîndu-i aceleia **Portretul, Peisajul** și **Compoziția**. Un program ambițios, după cum se vede, și după cum ne încumetăm să credem, cu mari șanse de reușită. Un prim argument, numele celor 15 plasticieni ce au impus, pînă în clipa de față, fiecare în parte, o expresie plastică intrată în atenția severă a criticilor: **A. M. Agripa, Constantin Albani, Nicolae Blei, Gabriel Catrinescu, Augustin Costinescu, Dan Constantinescu, Gheorghe Constantin, Serghei Niculescu-Mizil, Virgil Preda, Andrei Romoceanu, Sabin Ștefănuță, Alexandru Recepovici, Petre Velicu, Spiru Vergulescu** și **Lucian Cioată**.

În foaierul Teatrului Mic, un tînăr artist, **Dan Popovici**, despre care am mai scris acum un an, cînd a mai avut, în același spațiu, o expoziție ce vădea sensibilitate, bucurie de-a picta, rafinament cromatic, calități prezente, la un nivel în creștere, și în această nouă ieșire în public. I-am solicitat un fel de autoportret, o profesiune de credință. Iat-o: „Mulțumesc consecvenței cu care sînt sprijinit de Teatrul Mic. Actului său de cultură i se adaugă, cu modestia sa, străduința mea într-ale picturii. Nu sînt încă un pictor profesionist, dar sînt sigur că voi fi. Mă bazez întîi și-ntîi pe ceea ce am învățat de la cîțiva meșteri, pe cursurile pe care le-am făcut cu dinșii, mă bazez pe mîna mea, din ce în ce mai sigură în peisaj, portret și natură statică, dar mai ales pe această uriașă plăcere și bucurie pe care mi-o produce munca la șevalet. Un autoportret al meu? Un om care ține la piept, ca pe-o comoară, un uriaș bulgăre alcătuit din toate culorile lumii. Culori, adică gînduri, sentimente..."

Cît despre ampla expoziție de **Artă Poștală, sau Mail Art**, mutată de la **Orizont** la **Căminul Artei**, vom nota că organizatorii ei, **Dan Mihălțianu, Andrei Oișteanu** și **Mircea Florian**, au depus eforturi supraomenești pentru a pune pe picioare o expoziție în care joc, cu precădere grafic, naște, grație serviciilor poștale, o artă aparte, poate mai greu de sesizat la prima vedere, dar cu nebănuite implicații de ordin subiectiv în viața noastră de toate zilele. În orice caz, această primă manifestare de Artă Poștală, la nivelul întregii țări, în sensul că au participat artiști din foarte multe orașe ale țării, îi îndreptățește pe cei ce-au aderat la această expresie artistică să spere într-o nouă expoziție, cu o participare internațională chiar, dedicată, după cîte am înțeles, **Anului Internațional al Păcii**.

Acestea ar fi, în cîteva cuvinte, expozițiile care, deschise anul trecut, spre finele lunii decembrie, au continuat să atragă și în aceste prime zile ale anului un număr mereu sporit de vizitatori. Ar mai fi de comentat **Trienala de design**, sau noile expoziții, deschise la **Simeza (Dan Constantinescu)**, la **Căminul Artei**, sala de la etaj (o foarte interesantă expoziție de grup intitulată **Prolog I**), sau o foarte recentă expoziție deschisă la **Galeria Galateea (Ana Gelici)**, dar, despre toate acestea, altă dată.

VICTOR NIȚĂ

Cronica literară de Romul Munteanu

Intrarea și ieșirea poetului din serie

Frumoasa idee care stimula atenția criticilor spre o detectare cît mai riguroasă a **unicatului** a devenit pe parcursul timpului o utopie din ce în ce mai evidentă. Criticii, ba și unii scriitori și filosofi ai culturii, vorbesc nu numai de **moartea capodoperei**, ci mai ales de structurarea serială a enunțurilor literare, izvorîtă dintr-o gîndire serială, determinată de specificul universului imaginar. Pe măsură ce știința a pătruns în cele mai adînci straturi ale vieții noastre psihice s-a constatat că zonele abisale ale conștiinței lasă să se întrevadă unele creații **seriale / arhetipale**. Chiar dacă faptul acesta poate reprezenta un motiv de tristețe pentru creatorii foarte orgolioși ei nu poate schimba raportul dintre imaginar și realitate. Dar la urma urmei de ce atîta orgoliu? Dacă arta și știința s-ar compune numai din unicate, stocul de informații (estetice) care ne-ar strivi conștiința ar fi uriaș. Starea aceasta nu s-a produs însă niciodată: Poeții, ca și alte genuri de creatori, au deschis, continuat sau terminat anumite **serii** în artă. **Unicatele** au fost întotdeauna apariții extrem de rare, iar cînd în unele epoci s-au produs adevărate **aglomerări**, explicațiile acestea au rămas întotdeauna extrem de precare.

S-ar putea spune că un asemenea preambul nu se potrivește cel mai bine cu poezia lui Nicolae Prelipceanu. Dar de ce nu? Și el face parte dintr-o **serie literară**, iar discretele sale **îndepărtări** întreține prin **repetabilitatea** lor specifică integrarea în **poezia serială**. Spre deosebire de alți scriitori care s-au programat să cultive enunțul literar de șoc, autorul **Armei anatomice** (Editura Eminescu, 1985) rămîne un poet discret al nuanțelor, pînă la riscul căderii în monotonie. Ideile-teme obsedante ale creației sale lirice sînt susținute de un spirit imaginar grefat pe **apă** și **piatră**. Așadar, cititorul este pus **să încerce** nostalgia mării trăită din cele mai variate perspective, corelată cu sentimentul întoarcerii spre **munte**, pădurea (montană) fiind, de fapt, spațiul protector al poetului. Între acestea este instalat spațiul aspru, ușor exotic, al **cîmpiei** dobrogene. Spiritul imaginar al scriitorului alunecă ușor printre aceste **elemente**, mai ales că **timpul afectiv** din poezia sa este extrem de mobil. Dealtfel, ideile-teme recurente în poezia lui Nicolae Prelipceanu, ca și constantele sale stilistice capătă o deosebită pregnanță în **Degetul de gheață** („Cartea Românească", 1984), anologie care reunește texte din întreaga sa carieră literară. Toamna rămîne anotimpul preferențial care cumulează în spațiul imaginar **elementele** fundamentale din poezia sa; **„Începe toamna soarele decade / în fiecare dintre noi pe rînd / încremenește apa în cascade / pe munte o cîpîă luminînd" (Începe toamna).** Descripția poetului este realizată din perspectiva unei conștiințe poziționale nostalgice. Se cuvine, dealtfel, să precizăm că Nicolae Prelipceanu este un poet elegiac discret. Tonurile stridente nu-și găsesc loc niciodată în creația sa literară. Din această cauză opera sa nu se deschide nici spre tragismul intens, nici spre accentele patetice grefate pe **„Cuvinte mari"**.

În **Arma anatomică** toate aceste trăsături rămîn constante. Poetul nu și-a propus, se pare, niciodată să facă surprize. De aceea, semnele înnoirii din opera sa literară sînt aproape invizibile, sentimentul de **repetabilitate**, de trăire permanentă în propria sa **serie artistică** rămînînd extrem de puternic. Două aspecte se cuvin să fie subliniate cu acest prilej. Primul rezultă din modul de asumare a timpului afectiv. Cînd elementele concrete, rezultate din filmul vieții cotidiene se estompează pînă la dispariție, cînd lucrurile intră în stare de evanescență, căutarea timpului pierdut, provocată de sciziunea eului, capătă o pregnanță deosebită: **„dar care pe unde în care ținuturi s-au dus / zilele mele și cîțpele mele trecute / să fie trăite / din nou prima oară" (Pe cîmpia de calcar).**

Poet al suprafețelor mișcătoare, Nicolae Prelipceanu eșuează uneori într-o cronică banală a cotidianului. Cînd ironia facilă se instalează în versurile susținute de poante, căderea este ireparabilă. Poemele sale mai lungi bazate pe un *stil* colocvial sînt redundante pînă la golirea de spirit poetic.

Scriitorului i se potrivește atitudinea nostalgică, discretă, tonurile estompate. Cînd pe banda memoriei afective se instalează **erosul**, poezia lui Nicolae Prelipceanu se revitalizează. Statuară, în apă, pe uscat, trăită ca absență, imaginea iubitei rămîne marele stimul (vehicol) al spiritului său imaginar: **„Iar tu stai probabil și tremuri în frigul nopții / cu trupul tău alb neîmbrățișat astăzi de nimeni / țeiul uscat de la fereastra bucătăriei / au-l vezi"** (Scrisoare).

Serial în propria serie, prizonier al nuanțelor, asemănătoare cu desenele vag modulate de pe cuvoarele orientale, Nicolae Prelipceanu este amenințat doar de primejdia de a rămîne cum este.

RADIO T.V.

În apărarea vieții pe Terra

Odată cu sfîrșitul anului s-a încheiat și serialul științific **Planeta vie**. Cele 24 de episoade ne-au înfățișat palpitanta aventură a cunoașterii în amănunțime a lumii vii, din Groapa Marianelor pînă în deșerturi, de la marginea uscatului pînă în atmosferă. Realizatorii, în frunte cu David Attenborough, cu infinită răbdare, cu adevărată dragoste pentru Planeta Pămînt, cu abnegația, curajul și noblețea proprii cercetătorului, au scotocit toate tainițele, surprinzînd pe peliculă secrete ale viețuitoarelor, rarități ale naturii, devărate minuni ale adaptării: cel mai vechi organism viu cunoscut pînă în prezent — o plantă a cărei virstă este estimată la 10—12 mii de ani și care, ca o culme a perfecțiunii și adaptării, trăiește în deșert; o fosilă vie, urmaș direct al dinozaurilor, dragonul din insula indoneziană Komodo; viețuitoare acvatice deosebite — peștele care vînează cu momeală, peștii-far, alții deghizați, peștele care trăiește mai mult pe uscat, construindu-și un zid din nămol; aventura de 7 ani pentru dezvoltare a celor mai mari semințe produse de o plantă; nucile de cocos uriașe; cel mai mare papagal care e pe cale de dispariție, pasărea Kiwi care depune un ou aproape cît ea de mare; enigmatica broască țestoasă uriașă, rătăcitor singuratic al oceanelor, o colonie de balene albe cu pui lor; fragilitatea ecosistemelor insulare — refugiul unor specii străvechi, locul de naștere a unor specii noi (păsări care se hrănesc cu nectar, omizi care au devenit carnivore); „planctonul" văzduhului și multe, multe altele. Au demonstrat că omul este cel care prin lăcomie sau nesăbuință pune în pericol acel minunat echilibru al naturii din care face și el parte. Concluziile acestei cercetări se constituie într-un vibrant și emoționant apel al ecologilor: Pămîntul este singurul colț viu al Universului, iar viața lui este în mîinile oamenilor! N-avem dreptul să distrugem viețuitoarele cu care împărțim planeta! N-avem dreptul să exploatăm pînă la epuizare rezervele naturale! N-avem dreptul să acționăm brutal și în adîncuri! ● În primele zile ale lui 1986, primul **An internațional al păcii**, la declararea căruia inițiativa și propunerile țării noastre, ale președintelui ei au fost hotărîtoare, canalul național de televiziune a difuzat o inspirată emisiune-manifest: **Războiul — substantiv neutru?** Realizator Alexandru Stark. Toți bărbații și toate femeile planetei sînt chemați la datorie în lupta dreaptă pentru apărarea unei minuni a lumii, neomologată în șirul celor cîteva notabile și stabile — zîmbetul de copil, împotriva războiului, acest substantiv care în mod paradoxal este neutru, dar care cuprinde în el pericole și nenorociri mai groaznice decît orice cataclism natural. Cutremurător blestemul copilului la adresa războiului! Cutremurător și drept! ● Și-a terminat și serialul **Părinți și copii**, transpunere fidelă pentru micul ecran a romanului cu același titlu de Ivan Turgheniev, producție a Televiziunii sovietice. A ținut loc, într-un fel, **Telecinemateci**.

REGHINA VĂRVICI

La Operă

● **Bal mascat** de Giuseppe Verdi este programat vineri 17 ianuarie, la ora 17. În distribuție figurează Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Monica Teodorescu, Adina Iurașcu, Gerda Radler-Anca, Nicolae Constantinescu, Valentin Loghin, Ștefan Teodorescu, Cristian Mihăilescu, Iuliu Truția. Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

● Simbătă 18 ianuarie, la ora 18, **Răpirea din serai** de Mozart cu Ionel Voineag, Ștefăniță Lascu, Pompei Hărășteanu, Victoria Bezetti, Eleonora Enăchescu și Adrian Ștefănescu. La pupitru Cornel Trăilescu.

● În matineul de duminică 19 ianuarie (ora 11) **Bărbierul din Sevilla**. Principalii interpreți: Nicolae Bratu (Almaviva), Silvia Voinea (Rosina), Emil Iurașcu (Figaro), Alexandru Moisiuc (Bartolo) și Teodor Ciurdea (Basilio). Dirijor Carol Litvin.

● În regia și coregrafia Mihaelei Atanasiu (totodată și semnatara libretului), duminică 19 ianuarie (ora 18) premiera baletului **Peer Gynt**, după piesa lui Henrik Ibsen, pe un colaj muzical din lucrări de Edvard Grieg, John Williams, Isao Tomita și Karlheinz Stockhausen. Scenografia este semnată de Viorica Petrovici. În rolul titular balerinul Ștefan Bănică, alături de Beatrice Matei, Carmen Anghelus, Mihaela Țigănuș, Aglaia Gheorghe, Cristina Osiceanu, Florin Brinduș și Adrian Gheorghiu.

● Marți 21 ianuarie (ora 17) se va prezenta opera **Lakmé**. Din distribuție notăm pe Eleonora Enăchescu (Lakmé), Ionel Voineag (Gerald), Pompei Hărășteanu (Nilakantha). Dirijor Lucian Anca.

● **Rigoletto** de miercuri 22 ianuarie (ora 18) are în distribuție pe Florin Diaconescu (Ducele), Nicolae Urziceanu (Rigoletto), Victoria Bezetti (Gilda), Dan Zancu (Monterone). La pupitru Cornel Trăilescu.

● Baletul **Frumoasa din pădurea adormită** figurează pe afișul zilei de joi 23 ianuarie, la ora 18. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor evolua ca protagoniști: Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Maria Cumbari și Aglaia Gheorghe.

EPISOD ROMANTIC ÎN CRONICA MARILOR CTITORII BUCUREȘTENE

Pescărușii vestesc Dîmbovița cea nouă

Limpezirea Dîmboviței aduce cu sine o briză de aer proaspăt, pentru casele și străzile noastre dar, mai ales, pentru sufletele noastre, din ce în ce mai împăcate, iată, în nevoia lor de curățenie — adică de demnitate și civilizație.

Sînt cîteva săptămîni din vîrstă imemorială a acestui riu în care se poate păși pe uscat pe fundul albiei sale. Un răgaz pentru eternitate

Fotoreportaj de OCTAVIAN ȘTIREANU și PAUL AGARICI

Dîmbovița lese la lumină — va respira în voie, în văzul soarelui și-al tuturor

Există și o anume distincție a meseriei de betonist : o întruchipează Fichtus Nicolae, de peste cinci decenii pe șantierele patriei.

Aer curat deasupra Dîmboviței și pentru sudorul Argyo Ernö

Maistrul principal Valentin Golomboș, de data aceasta începe o construcție cu partea de sus

Ing. Luis Diamandi, după 17 ani în proiectare, a început munca de execuție de la cota zero a Dîmboviței

Dîmbovița lese la lumină. O luptă vizibilă și invizibilă se duce pentru a da apei tutelare a Bucureștiului o nouă strălucire, pentru a-i conferi limpezimea și vitalitatea demne de un riu menit să vascularizeze organismul unei mari metropole. Dacă este adevărat că peste tot în lume viața marilor orașe este legată de apă, de prezența tonică și revigorantă a vreunui riu sau fluviu, Dîmbovița va deveni nu peste mult timp o asemenea coloană vertebrală a Capitalei noastre, recăpătîndu-și valoarea de simbol și de semn heraldic veritabil al străvechei așezări a lui Bucur. Dîmbovița lese la lumină, recăpătîndu-și peste veacuri susurul și limpezimea ancestrale, în aceeași albie și totuși alta, croită anume pentru demnitatea și măreția pe care îrebule să le albă riul-ax al unui oraș în plină modernizare, recordat la propriu și figurat, prin toate arterele sale, la un intens efort civilizatoriu, care sintetizează simbolic la scara unui oraș ample preocupări structurale ale întregii noastre patrii socialiste.

Dîmbovița lese la lumină și în sensul cel mai propriu cu putință. Din dreptul Operetei și pînă la Calea Rahovei se lucrează la scoaterea planșeului de beton pentru ca apa cristalină a rîului să poată respira în voie, în văzul soarelui și-al tuturor. Pentru maistrul principal Golomboș Valentin, de la brigada 2 a Antreprizei „Dîmbovița-aval", un veteran al barajelor și al metroului, această lucrare de decopertare este prima în care acțiunea de întemeiere, de construire a ceva nou are alt sens decît cel cu care fusese obișnuit în atîția ani de meserie. Împreună cu solidarii săi betoniști, la atuși și sudori, Petre Moldovan, Vasile Pop, Traian Pop, Gheorghe Benea, Ion Picoș și colaboratorii lucrează la acest edificiu al albiei Dîmboviței începînd de sus, din partea lui superioară. Lucrările vor intra în matca lor — și odată cu ele înșiși apa Dîmboviței — pe măsură ce ei vor înălța „în jos" prestigioasa și eleganta construcție a noului fagas.

Cîteva sute de metri mai încolo, în dreptul magazinului „Unirea", situația se inversează : apele Dîmboviței au fost deviate în niște conducte uriașe pentru a lăsa liberă albia, pe o lungime de 170 m și o lățime de 48 m. Sînt cîteva săptămîni în virstă imemorială a acestui riu cînd se poate merge pe uscat pe fundul albiei sale. N-am rezistat tentației și am pășit pe sub fostul pod Șerban Vodă și pe sub adîngirile de planșeu care i s-au făcut de-a lungul anilor, în avul și amonte și care compun acum imensul platou de beton din Piața Unirii. Degajările de hidrogen sulfurat incepuseră să roadă de jos acoperișul riului, armăturile de fier și oțel părînd acum ca niște biete scame suspendate în bolta de ciment care continuă să înghită trepidațiile vieții ob'nuite de la suprafață. În această incintă ulie acum un aer proaspăt. Aici lucrează oamenii brigăzii 1 ai aceleiași Antreprize „Dîmbovița-aval". S-au scos vagoane de mîl și de duhoare, s-a curățat la bisoi fundul albiei fiind aici chiar căptușit cu scînduri de stejari și abia după o început lucrarea propriu-zisă : tunsoare precaută, peste care se vor construi alăturat cele două casele de deversare, peste care apoi va fi construit ceea ce vom vedea noi împedește a fi fundul apei și malurile sale tăluzate. Brigada condusă de ing. Luis Diamandi are de făcut în această zonă una din cele mai dificile, mai delicate și mai spectaculoase lucrări din întregul traseu al amenajării Dîmboviței. Se lucrează „sub roțile" mașinilor de deasupra, dar peste accesul pietonal care face legătura dintre magistralele I și II de metrou. Este o zonă cu cea mai mare încărcătură tehnologică pe metrul cub din întregul subsol al Capitalei. Consensul cu celelalte lucrări care se fac în acest complicat mod de urbanistică subterană este la fel de obligatoriu cu întîmplarea „la milimetru" a lucrărilor specifice de amenajare a Dîmboviței care se fac în amonte de fostul pod Șerban Vodă. Directorul Antreprizei „Dîmbovița-aval", ing. Cezar Stănescu, și inginerul ei șef Ion Udrescu parcurg, odată cu lucrările din acest sector, un fel de pariu profesional față de ei înșiși, de a face ca această construcție, pe cît este ea de subterană, pe atît să fie de impecabilă. Calculele care guvernează munca de aici au în vedere tot — de la colosala forță ce apasă de deasupra, unde circulația decurge în mod normal, la posibilitatea unor imperceptibile infiltrații de apă ce se pot produce peste ani, cînd va fi mult prea tîrziu ca totul să fie luat de la capăt. De aceea, atenția acordată fiecărui cancioc de beton, fiecărui metru de armătură este maximă — o lucrare aparent de rutină deveninâ un unicat tocmai datorită importanței și ireversibilității sale. Profesionalismul se cere — și este — practicat în această zonă la proporție de masă, la scara întregului colectiv de 90 de oameni ai muncii care compun aminitita brigadă I.

Dîmbovița lese la lumină și la aer curat. Prin alte părți, această nouă pornire spre civilizație, această nouă poștură a acelelași de neliniști valuri de civilizațiie a locuitorilor acestor meleaguri, poate mirosi urît : n-ar fi singura dată. Văzută și trăită din centrul Bucureștiului și, mai ales, din nucleul deviniței noastre de mai bine decît această limpezire a apelor Dîmboviței, aduce, însă, cu sine, o briză de aer proaspăt nu numai caselor și străzilor noastre, ci și sufletelor noastre, din ce în ce mai împăcate, iată, în nevoia lor de curățenie — adică de demnitate și civilizație.

Spațiul de deasupra apei este „ocupat" bucată cu bucată.

Două generații unăr la unăr : Pichi Mihai și Bizgan Ștefan

Buldozeristul Ștefan Ilie deschide cale pentru aer și lumină în vechea albie

O altă Dîmbovița pe la ferestrele caselor noastre

Pentru cîtăva vreme, albia Dîmboviței va fi o conducă

Artistul ... o conștiință a vremii sale

— Deci, afară ninge cu fulgi mari ; se pare că iarna a venit și la București. Deci, stăm de vorbă împreună, Liana Alexandra, în această cameră din apartamentul dumneavoastră unde, printre obiectele care ne înconjoară se află un pian — la care cu siguranță cîntați, aveți unghiile tăiate scurt, —, partituri, afișe strînse în suluri, un birou. Ați pus ca fundal sonor caseta cu înregistrarea muzicii compuse pentru baletul Mica sirenă după un basm de Andersen. E un basm cam trist, despre o sirenă ademenită de un pămînteau să-și abandoneze condiția de nemuritoare și care, după ce face acest sacrificiu, își dă seama că a fost amăgită și pînă la urmă revine la mediul unde s-a născut transformîndu-se în spumă de mare. Dar pînă atunci mai e : acum orchestra ingînă o melodie plină de farmec, ca într-o feerie. E poate cel mai nimerit moment să vă amintiți de anii senini și copilăriei, cînd pentru dumneavoastră întîmplările din povești erau fapte petrecute aievea.

— Știu eu dacă am ceva de spus esențial despre copilăria mea ? Ceva care să deosebească fetița care am fost de celelalți copii ? Poate doar faptul că primul limbaj la care am avut acces a fost cel muzical. La cinci ani citeam note și cîntam la pian.

— La îndemnul cuiva ?

— Al mamei, care a studiat mai mulți ani vioara. Apoi, era o pornire spontană, pe care nu pot s-o explic. Muzica îmi producea o bucurie imensă de pe-atunci.

— Ați început un studiu sistematic ?

— Nu. Părinții mei, deși mari iubitori de muzică, nu doreau să devin o profesionistă în acest domeniu. De aceea, am absolvit un liceu teoretic, nu unul de muzică, fiind chiar pasionată de matematică. Curios e că pe măsură ce trec anii îmi revine vechea pasiune. Evident, nu posed limbajul matematic în așa măsură încît să mă încumet să-l și folosesc. Dar mă interesează mai mult filozofia lui.

— Sînteți, prin urmare, mai mult o cerebrală ?

— Să mă gîndesc... Nu, nu cred. Sînt și cerebrală și sentimentală.

— Dar uneori muzica dumneavoastră pare glacială.

— Nu-i adevărat. E o muzică plină de căldură.

— Ca și acest pasaj din Mica sirenă care se aude acum. Cred că pămînteanul a început să se facă ascultat de către strania făptură a mării. Dar la ce vă ajută matematica, sau, cum ați zis, filozofia ei ?

— Mă disciplinează, mă curăță de gînduri inutile și meschine, mă echilibrează. Numai atunci lucrările mele exprimă sentimentele în starea lor pură, de parcă ar fi fost trecute printr-o flacără. Numai așa am curaj să le prezint publicului pentru care compun. Fiindcă nu mă sfiesc să spun că scriu pentru public și sînt sincer interesată de opinia lui.

— Dar asta nu seamănă mai curînd cu o reverență pe care i-o faceți ?

— De ce ? Orice artă are un destinatar și surpriza este cu atît mai mare cînd destinatarul este necunoscut. Dacă nu comunic cu semenii mei de azi, dacă nu contribui la modelarea sufletelor lor, a caracterelor lor, îmi este greu să cred că voi izbuti acest lucru după dispariția mea. Am scris pentru copii, am scris cîntece patriotice, am scris simfonii. Bineînțeles, pentru fiecare lucrare, potrivit specificului ei, am abordat un anumit limbaj, ca să fiu înțeleasă de cei cărora mă adresez. E oare rău faptul că doresc să comunic, potrivit sensibilității mele, potrivit experienței mele de viață și puterii mele de a înțelege această lume, cu toți ce-mi sînt contemporani ?

— Nu. Dar s-a întîmplat ceva cu muzica de la caselofon. Încă mai exprimă multă liniște, însă se insinuează acorduri grave.

— Și dialogul nostru a devenit mai abrupt. Deși eu iubesc mult armonia, sonoritățile luminoase, transparente, care să fie captivante de la primul lor contact cu auditoriul. Nu-mi place ca mai întîi să teoretizez cinci ore după care să ofer o lucrare de cincisprezece minute și care nici atunci nu e înțeleasă. Și mă străduiesc să dau drumul unor lucrări finisate pînă la detaliu. Muzica secolului XX a adus și multă improvizație. E firesc ca o lucrare muzicală să sune diferit, în funcție de cine o cîntă. Dar mi se pare nefiresc ca respectivul lucru să se datoreze voinței compozitorului de a lăsa pe seama hazardului ceea ce e de datoria lui să realizeze.

— Vă place, deci, avangarda ?

— Sincer să fiu, nici nu știu ce înseamnă avangarda. Bach, Beethoven, Corelli, Enescu cred că nu și-au propus să fie avangardiști. Au compus pur și simplu. Ei rămîn în istoria muzicii prin autenticitatea demersului lor artistic, prin originalitatea cu care au reușit să impună noi idei, noi sonorități, fără să rivnească violentarea cu orice preț, în sine, a tradițiilor muzicale.

— Credeți că aleatorismul care bîntuie muzica secolului XX e datorat faptului că istoria acestui secol a fost atît de zbuciumată, creîndu-i omului o stare de nesiguranță, de inconfort, din moment ce nu știe uneori pe care dintre căile deschise în fața lui să aducă pentru a cunoaște salvarea ?

— Tot ce se poate. Ceea ce știu sigur e că deși am asimilat, așa cum e și firesc, diversele stiluri muzicale ale secolului nostru, m-am îndreptat pînă la urmă spre arhetipurile muzicii populare românești.

— Vă plăcea de mică pianul. Dar cum ați devenit compozitoare ?

— Propriu zis nu-mi plăcea să cînt la pian. De cîte ori mă așezam în fața lui doream să născocesc melodii, să improvizez... Era mijlocul cel mai direct de a veni în contact cu muzica.

— Prima compoziție ?

— Un cîntec de leagăn. Nu este cazul să-mi amintesc de el.

— De ce ? E doar un început. Și orice început e minunat să-ți revină în memorie înconjurat de o aură plină de farmec.

— E-adevărat. Tac rușinată.

— Ba nu. Vorbiți mai departe. Am auzit că ați fost premiantă în școală, că ați fost șefă de promoție la conservator. Stau cumva în fața unei tocilare ?

— Da de unde ! Am știut să mă și plimb, să mă și distrez. Fiți sigur că-n-am tocit. Nu faceți ochii mari, c-așa e.

— N-am cum să nu vă cred. Dar experiența dumneavoastră de viață se răsfrînge în muzica pe care o creați ?

— Ce să răspund ? Să mă gîndesc... În primul rînd m-a ajutat contactul cu natura. E o mare plăcere de-a mea de-a compune în natură. Nu neapărat în mijlocul unor peisaje frumoase. Uneori aleg așa zisele locuri urîte. Înconjurată de o vegetație deloc aspectuoasă în aparență, cum ar fi de pildă bălăriile, mă simt într-un mediu familiar, ocrotitor. Compun, dealtfel, în minte, nu la pian.

— Nu vă deranjează greierii ? Nu vă simțiți concurată de ei ?

— Nu. De fapt, din tot ce-am trăit pînă acum, am aflat ceva esențial, să renunț la tot ce e inutil raportat la actul de creație. Practic am învățat să renunț la tentațiile imediate.

— Seamănă a dezumanizare ?

— Cîtuși de puțin. Doar așa am reușit să mă formez, să mă construiesc pe mine însămi, așa cum sînt acum. Cu puține excepții, un compozitor se formează mai greu decît un interpret. Dealtfel, am avut o educație cazonă. Vorbesc în sensul propriu al termenului, deoarece tata a fost ofițer. Sculatul era de exemplu la ora șase, iar șase și cinci era deja o altă oră. Asta m-a ajutat să-mi păstrez încăpățînarea de-a munci, fără a mă mîna nimeni de la spate.

— Mica sirenă a ajuns acum să sune foarte dramatic.

— Mai tîrziu va fi și mai și. Dar ce vreți să vă mai spun ?

— Ce părere aveți despre școala românească de muzică de astăzi ?

— Nu exagerez cu nimic dacă afirm că însemnăm foarte mult. Roadele se văd în numeroasele premii internaționale pe care le cîștigăm. E o consecință firească a condițiilor de care ne bucurăm în România de azi. Iată, înflorirea fără precedent a țării pe multiple planuri, atrage după sine și o înflorire fără precedent, în cadrul culturii române a muzicii. Din punct de vedere, muzical, trăim un moment unic, cum n-a mai fost niciodată.

— De acord. Dar de ce n-avem un Enescu ?

— O să vă pară surprinzător ce vă spun, dar eu cred că avem mai mulți Enescu. Cînd marele muzician era în viață, era socotit doar un artist complex. În timp însă, a devenit un simbol al muzicii românești. Peste ani, vom avea o altfel de perspectivă asupra unora dintre urmașii lui Enescu, care vor ocupa fără doar și poate, același loc pe care îl ocupă acesta în conștiința națională și universală.

— Cum se explică această explozie uriașă de talente în componistica românească ?

— Pentru mulți e un miracol. Dacă ne raportăm la secolele precedente n-avem nici un Bach sau Beethoven. Și totuși, azi sîntem socotiți ca o școală valoroasă, importantă, din Europa.

— Sînt niște vorbe foarte mari !

— Dar deloc gratuite ! Se compune mult și bine la noi și e minunat. Avem o densitate de compozitori buni, din diferite generații, impresionantă. Ei nu s-ar fi putut împlini decît în climatul de largă deschidere culturală existent astăzi la noi.

— O altă explicație ?

— Numai în anii socialismului s-a pus la punct în mod riguros învățămîntul muzical. Nu era nici o tradiție în acest sens. E drept, am avut în schimb o tradiție folclorică de o prospețime și o vigoare remarcabile. Rădăcinile noastre fiind puternice ne dau originalitate în context universal. De aceea, lucrările noastre sînt poate, uneori, mai cantabile decît ale altor creatori din alte părți. Chiar și experimentele care se fac au și ele o frumusețe a expresiei, sînt întreprinse cu multă bună cuviință.

— Liana Alexandra, vă propun să vă gîndiți la muzica românească luată ca un tot : și cea cultă, și cea folclorică. Descoperiți ce trăsătură distinctivă are față de muzica altor popoare ?

— E o întrebare grea. Să văd... Cred că ea reflectă temperamentul blajin al poporului nostru.

— „Blajin". Iată un cuvînt frumos.

— Și mai exprimă un anumit sentiment al echilibrului și o seninătate a spiritului românesc. Nimic nu e crîncen în ea, nimic nu rîvnește să violenteze auzul, ca urmare a unui mare respect față de om.

— Dar acum, Mica sirenă, a atins paroxismul în dramatismul său.

— Se va potoli, se va potoli. Fiindcă nimic nu poate să dureze numai într-o stare de tensiune. Vine o vreme cînd orice conflict se aplanează. Cel puțin așa m-a învățat viața pe care doresc s-o exprim.

— Iată o idee care ar trebui dezvoltată. Cum încercați să exprimați viața ? Ce anume din ea ?

— Dragostea pe care o am față de oameni. Nu sînt un om rău. Nu vreau să devin un om rău. De cîte ori surprind la mine o pornire egoistă, încerc să o alung.

— Sînteți un om deosebit de riguros, chiar sever cu dumneavoastră însivă.

— În nici un domeniu de performanță nu se poate altfel.

— Creația înseamnă cumva o revanșă pentru ceea ce nu trăiți ?

— S-ar putea. Eu merg pe o muzică în forță, fiindcă așa e temperamentul meu. Îmi place muzica energică, luminoasă. Nu iubesc sonoritățile estompate. Prefer trăsăturile mai arhaice, primitive chiar. De aceea simt aproape muzica lui Mihai Moldoveanu sau Liviu Glodeanu.

— Dacă lucrările dumneavoastră ar fi descoperite peste cîteva secole, să zicem, ce caracteristici ale lor ar demonstra că ele au fost compuse în acest timp al nostru, în acest spațiu al nostru ?

— Iar trebuie să mă concentrez. Să conceptualizez. Așa... În primul rînd stilistic. Eu sînt contemporană cu un univers sonor de la noi și din alte părți și deci folosesc mijloace care circulă, sînt asimilate și la care am ajuns cu toții. Dacă vreți, e ca automobilul care a devenit o emblemă a secolului XX. Dar, în același timp, creația mea poartă amprenta inconfundabilă a legăturii mele cu cele mai adînci rădăcini ale culturii noastre. Apoi, mai există și implicarea mea directă în social, prin lucrările pe care mi le cere societatea și care marchează evenimentele politice și istorice din țara noastră.

— O compozitoare — mai ales una importantă — este un caz rar chiar și la nivel planetar. Cum vă simțiți în această postură inedită ?

— Să nu rîdeți de ceea ce am să vă spun : de mică am copilărit printre băieți. În cartierul în care locuiam nu prea erau fete de seama mea. Așa că în loc să mă joc cu păpuși, am învățat să joc fotbal, nasturi, țurca... Culmea e că situația s-a perpetuat și mai tîrziu, desfășurîndu-mi activitatea mai mult alături de colegi de sex masculin. Cooptarea de exemplu în Biroul secției simfonice și de muzică de cameră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Sînt alături de mari creatori ca : Wilhelm Berger, Pascal Bentoiu, Dumitru Bughici, Nicolae Beloiu, Dumitru Capoianu, Dan Constantinescu, Mircea Chiriac, Mircea Istrate, C. D. Georgescu, Octav Nemescu, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Aurel Stroe, Anatol Vieru, mi-a lăsat impresia, în primii ani, că fac un al doilea Conservator, la care se adaugă o permanentă școală de înaltă ținută etică. Și cu siguranță că acestea m-au debarasat de unele ticuri feminine.

— Dar nu ați pierdut nimic din farmec.

— Mulțumesc. Revenind, pot spune că, într-adevăr, compoziția feminină, la scară mondială, e o problemă de pionerat. Dar am remarcat un fapt curios : în ultimii ani ne vin tot mai multe fete la compoziție. Și sînt foarte bune. Înseamnă că s-a schimbat ceva.

— Sînteți un creator unar. Ce aduce nou creația tinără în peisajul nostru muzical ?

— Cel mai important lucru este faptul că se consolidează noțiunea de școală. Venim în pluton, nu ca niște individualități, deși fiecare își are personalitatea lui, și asigurăm o etapă necesară unei dezvoltări ulterioare. Desigur, timpul va cerne valorile.

— Împărtășiți îngrijorarea celor care deplîng absența uneori din săli a melomanilor ?

— Nu. Acum este cu mult mai greu să fii contemporan cu semenii tăi. Pe timpul lui Haendel, să zicem, publicul nu asculta decît ceea ce se compunea în momentul respectiv. Acum însă, datorită atîtor mijloace de înregistrare și redare a sunetului, melomanul își alege exact muzica de care are nevoie în clipa respectivă. Cu atît mai mult mă bucură faptul că afluența în sălile de concert nu se diminuează, deși cunoaște uneori fluctuații. Mai intervine apoi și o dezorientare de care sînt conștientă ori de cîte ori îmi abandonez domeniul. Uneori, citesc o carte sau privesc un tablou, care constat ulterior, că nu mi-au fost strict necesare. Desigur, cuceririle tehnicii nu trebuie abandonate. Orice creator, indiferent de specialitatea sa, cunoaște și avantajele lor, dar și așa zisele dezavantaje, care se dovedesc mai mult niște exagerări. E însă nevoie de o critică bine orientată, fermă în opinii și clară în opțiuni, care să-i ajute pe cititori, spectatori, melomani, nu să-i deruteze și mai mult. Dar atîta vreme cît va exista omenire, va fi și un apetit pentru cultură în numeroasele ei forme de expresie.

— Sînteți atît de încrezătoare ?

— Da. Sînt o fire tonică. Eu fac parte dintre acei care nu cred că va fi un al treilea război mondial. Nu cred că în ceasul al doisprezecelea nu vor fi oameni care să nu-și dea seama de ce ravagii ar declanșa detonarea tuturor bombelor de pe planetă. În fiecare dintre noi e ceva bun. De ce să nu unim partea noastră de lumină și să alungăm pe cea de întuneric ?

— MICA SIRENĂ s-a terminat la fel de senin cum a început, ca o feerie încîntătoare în care nimic nu amenință pe nimeni. Și totuși, ar fi trebuit să fie o melodie tînguitoare în final, fiindcă deci a revenit în mare, făptura înselată s-a transformat în spumă.

— Nu-i așa. Mi-am permis să nuantez muzical basmul lui Andersen. Din spuma de mare, sirena va putea renaște oricînd în fantezia copiilor. E nevoia mea de poveste și de bine. Mi se poate reproșa asta ?

— Nu.

GEORGE ARION

Liana Alexandra :

„Trăim un moment muzical unic"

Liana Alexandra (n. 1947) este un nume de prestigiu în componistica românească actuală fiind totodată cunoscută și peste hotare. A cîștigat premii la concursuri de prestigiu cum ar fi „Karl Maria von Weber" la Dresda, R.D. Germană (1979), concursul Fundației „Gaudeamus" de la Bilthoven, Olanda (în 1979 pentru muzică de cameră și în 1980 pentru operă), premiul concursului pentru muzică de orgă de la Magadino (Elveția, 1982) precum și patru premii ale Uniunii Compozitorilor din România (în 1975, 1979, 1981, 1982), Premiul Academiei R.S. România (în 1980) și premiul Festivalului Național „Cîntarea României" în 1981.

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

VICTOR A. : Nu sînt încă, din păcate, așteptatele semne de înviorare. Cîteva pagini de menționat, totuși (din cele două plicuri) : „Mai la urmă", „Răscruce", „Alegere", „Invocație".

Aurel M. Petcu : Există indicii de talent, chiar dacă nu e încă previzibilă cu certitudine o viitoare preponderență a poeziei. Deocamdată, mijloacele sînt încă nesigure, insuficient de abile, dominate de inflație verbală (pînă la incontinență, în unele piese !), de discursivitate, procesul decantării, al sublimării, al esențializării, rămînînd încă în stadii incipiente. Printre lucrurile mai aproape de reușită, se pot cita : „Porțile ei", „Marșul absurd", „Alter ego II", „Gara trecerii", „Nocturnă". Inutil să vă mai amintim că pentru greșelile de ortografie nu se pot cere scuze, nefiind vorba de o carență independentă de voința dv., ci de o lene sau incapacitate de ordin școlar. (Dacă vă veți convinge că e într-adevăr o incapacitate iremediabilă, nu ezitați să renunțați și la literatură !...).

P. Sîrbu : Cîteva lucruri interesante : „După ce m-ați țesut", „Porumbelul", „După război", „Un opaiț". Dar jumătate din pagini nu le-am putut descifra complet (trebuie să spălați literele și să schimbați panglica).

S. Vidan : Încă nu e concludent (prea multe lucruri evazive, confuze, în doi peri). Să mai vedem și alte texte.

G. Rădulescu : V-am citit cu atenție, după cum ne-ați cerut, așa cum ne-ați citit și dv. pe noi (mulțumiri !). Textul nu ne-a făcut o impresie prea bună, dar nu ne grăbim niciodată să tragem concluzii dintr-o singură pagină. Reveniți, deci, cu mai multe.

Solange, V. Neicu : Ne-ați trimis prea puțin, ca să putem trage o concluzie întemeiată. Reveniți cu un număr mai mare de pagini (10—15) și cu o mică autoprezentare.

Titi Anonimu : Sînt ceva semne (mai ales în „De ce?", „Chemare mută"), care justifică recidivele și ieșirea din anonimat.

M. Dtr. : Cîteva pagini, în maniere diverse (una, renovată în final, dar nu tocmai convingător și cursiv) : „Stare de veghe", „De toamnă", „Scurtă artă poetică", „Motiv de romanță", „Finis".

V. Sichitiu : Lucruri interesante, cu bune perspective. Sînt, desigur, și elemente indezirabile, cum ar fi, în primul rînd, un anumit trucaj lexical, o anumită ambiguitate și confuzie „jucată" (care, pînă la urmă va deveni reală, în lipsa unui control insuficient de subtil), alunecări în suprarealismul conservator, „tradiționalist", etc. Dar ținuta celor mai bune dintre texte (prea multe pentru a le putea cita aici) oferă garanții importante împotriva acestor primejdii.

Afro : Am avut dreptate ! Cînd renunțați la ambițiile exagerate ale poemului fluviu, monografic, care nu prea reușește oricui, lucrurile capătă o altă înfățișare, poezia reintră în drepturile ei și se apropie din ce în ce mai mult de împlinire, ca, de pildă, în piesele : „Aș vrea" (mai ales strofa finală), „Ideal", „Luptă", chiar „Odă" (care, însă, ar mai trebui șlefuită) și mai ales „Casanova", compoziție densă, pătrunzătoare, bine documentată (finalul e, însă, mai slab, aleatoriu și oarecum fățarnic). Nu încape îndoială că acordînd mai multă atenție și concentrare lucrului dv. poetic, rezultatele vor fi din ce în ce mai bune.

M. Neculăiasa, Radu Iulian, Val. Bărbieru, Liliana Dragu, Dinu Romulus Adrian, Daniel Durău, Mihaela Moga, Mircea Apann, Iancu A. Ion, Ioan Ovidiu Pop, Aurel Onișor, Iosif Haibuc, L. Brăescu, Al. Nicolescu, Liviu Iacob (ortografia ?), **Andra Dorot, Stoica Marin** (mai citeț !), **Dorin Bran, Titi Păduraru, Nicolina Cupșan, Mariana Jipa, Emil Rotaru, Iulian Ionescu, Ionescu A.-M., Camelia Cojocaru, Leontina Mirișan, Marinela Ilie, Cristina Mitache, Ion Popescu** (ceva, în „Surparea") : Încercări de nivel modest.

Semnatarul rubricii răspunde prin vii mulțumiri, cele mai bune gînduri și „la mulți ani !" corespondenților și cititorilor care i-au adresat cu prilejul sărbătorilor, tradiționale urări.

GEO DUMITRESCU

CRINUL

Și pentru că era senin
(cel puțin așa se zvonea din senin),
au pălmuit obrajii unui crin :
că nu e roditor ca un nap,
că se scoală cu roua în cap,
și toată ziua bună-ziua miroase,
jignind narinele preacuvioase.
Plus de asta, mai își permite
— cea mai supremă dovadă —
să afișeze un alb imaculat, de zăpadă.
Cînd, după cum sîntem informați,
știm că toți crinii sînt turmentați.
De aceea, crinii vor fi puși în giastră,
să se dea cu mireasma de fereastră,
că, mult mai bine este în viață,
să fii trandafir pentru dulceață.

NICULAE ALEXANDRU VEST

PERENĂ

Mă zbat între nopți
ca un cui
între brațele de fum
ale menghinei
și tot ce am de spus
spun într-o lacrimă
nu uit însă
să-mi întreb de fiecare dată
pixul :
spune-mi
spune-mi de unde știi
atîtea poezii ? !

EMIL ACHELĂRIȚEI

SIMPLU

Mizez
pe
ceea
ce
vă spun
și
din
prea multă sinceritate
cuvintele mele
devin versuri

A. VALONI

ONIROEMĂ

În coliba mea urîtă și dragă
beam lacrimi din pantoful cenușăresei

era mult fum în coliba mea
afară era ianuarie
și-n visul meu dormeai tu
pe sînii tăi mărșăluiau crinii

DAN EMILIAN ROȘCA

ALTER EGO

Un ou pe masă se zgîlția din străfunduri
se rotea de la sine pulsînd între limitele proprii
Așteptam curios rezultatul,
nici măcar nu-mi era frică de posibilul
adevăr al zicătoarei : „Curioșii mor repede"
de fapt și de fapt asistam la o naștere.

Oul se cufundă tot mai mult
în forme de fulgere răzlețe,
se spărgea lent în vibrațiile cojii.
Așteptam să văd și eu un pui de fiară
cu aripi ascuțite
orb și cu ciocul încă moale
chircit de atîta înghesuială.
Așteptam puțin însoțimîntat
izbucnirea interiorului desăvîrșit
către nedesăvîrșire,
mă uitam, iscodind lacom cu privirea
înnebunind de nerăbdare.

În sfîrșit după atîta așteptare
au țîșnit deodată
numai niște brațe lungi în umeri tociți
ținînd dinadins către privirile mele
o oglindă ovală.

AUREL PETCU

Vorbiți și scrieți românește

Mai mult ca gramatica

Ne-am obișnuit să vorbim despre corectitudinea exprimării în limba română mai ales din punctul de vedere al cuvintelor luate în parte, al proprietății sensului lor, al formei lor gramaticale, al combinațiilor lor imediate, într-un cuvînt, din punctul de vedere a ceea ce am putea numi cu un termen general — și o și facem în limbajul uzual — „gramatică".

Cu toate acestea, lingviștii atrag mereu atenția — chiar în spațiul rubricii de față — că folosirea corectă a limbii române nu înseamnă numai grija de a da fiecărui cuvînt forma impusă de normele limbii. Gramatica nu este un scop în sine, chiar dacă amintirile noastre școlare o leagă mai ales de analiză, ci trebuie concepută mai curînd ca un fel de „aparat" pentru crearea mesajelor prin care vrem să comunicăm ceva, cît mai exact, cît mai clar și, de ce nu, uneori cît mai frumos.

Mi s-a întîmplat nu o dată — sînt sigur că și dumneavoastră — să fiu martorul involuntar al relatării unei întîmplări de către cineva pentru altcineva, o persoană căreia datele respective întîmplări îi erau total necunoscute, să zicem că această întîmplare era un film sau o carte... Ei bine, ați observat de cîte ori povestirea (căci, de fapt, este vorba de o povestire) conține cuvinte foarte corecte, luate separat, dar este, cum se zice, total dezlînată în ansamblu?

Termeni foarte generali ca „el", „ea", „ăla", „aia", neînsoțiți de determinări care să-i individualizeze fac să se piardă logica personajelor și a acțiunii. Ce-ați spune de o relatare ca aceasta: „Și atunci el s-a dus la ăla ca să-l convingă să vorbească cu celălalt, dar nu i-a spus ei nimic ca nu cumva să afle și ăsta, fiindcă el știa că ea îi spune lui tot, iar el e prieten cu ăla"? Gramatica nu suferă aici, iar formele „ăsta", „ăla" etc sînt admise în exprimarea orală și totuși ceva nu merge... Ei bine, imaginați-vă o povestire alcătuită numai din fraze de felul acesta! Tăcănitul ritmic al roților de tren nu reușește nici măcar să te mai adoarmă, căci mintea ți-e frămîntată de întrebări: „ele"? „ea"? „ăla"?... Vorba lui Caragiale: „Știi ce? nu-i spune nimic, fiindcă poate nu știi minte exact persoanele".

Cineva mi-a povestit o excursie pe care o făcuse, dar încurca atît de rău adverbele „aici" și „acolo" încît trebuia să-l întrerup mereu ca să-mi dau seama exact unde se afla: „— Cînd am plecat de la Brașov era frumos, dar cînd am ajuns în Sinaia, acolo ploua. — Unde? La Brașov? — Nu, la Sinaia! Aici ningea! — Unde, La Sinaia? — Nu, la Brașov!" Și tot așa...

Există în orice limbă o serie de elemente care reflectă tocmai plasarea celui care relatează față de cele relatate sau în înlănțuirea logică a faptelor. Menirea acestor elemente (pronume, adverbe, forme ale verbului etc.) este tocmai aceea de a asigura o anumită coerență a întregii sale relatări. Utilizarea lor presupune nu numai stăpînirea formelor corecte, ci și o educare a deprinderii de sinteză.

Cineva m-a întrebat odată de ce socotesc o greșeală faptul că spusese: „Cînd am ajuns la el, a plecat de o oră". Era, desigur, mai mult o grabă în exprimare, căci am constatat că interlocutorul meu știa despre existența mai mult ca perfectului în limba română, „plecase", așa cum ar fi fost corect, dar nu prea știe ce să facă cu el. Mi-a mărturisit chiar, cu o lăudabilă sinceritate, că, din școală, nu-și mai pusese problema acestui timp verbal și că i se părea chiar că nici nu ar fi nevoie să și-o pună deoarece îl folosește destul de rar. Avea dreptate. Există o tendință în acest sens (bunăoară: „Cînd am ajuns la el, mi s-a spus că a plecat de o oră"), dar iată că ceva „mai mult ca gramatica" — necesitatea coerenței exprimării noastre, pe care o invocăm mai sus — sprijină supraviețuirea mai mult ca perfectului.

Intervenția de mai sus ascunde o pledoarie: nu pentru „reînvățarea" gramaticii, ci pentru folosirea ei în totalitate, pentru educarea continuă a deprinderii noastre de a folosi limbajul prin lectură și — nu în ultimul rînd — prin cultivarea acelei plăceri de a povesti, atît de proprie românului.

CEZAR TABARCEA

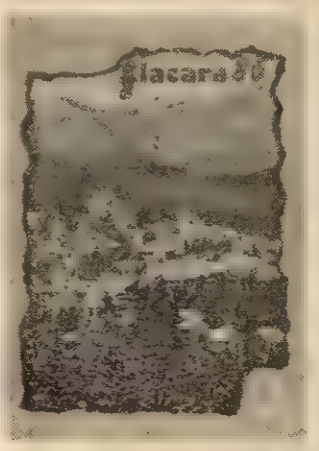

Și totuși...

E-adevărat ! Almanahul FLACĂRA-86 a apărut ! Un hîtru bun de glume, cum spunea bardul de la Mircești, afirmă că întîrzierea cu care apare se datorează faptului, binecunoscut de toată lumea, că anul care a trecut a fost mai scurt ca de obicei, iar anul care abia a venit a fost mult prea grăbit. Vă rugăm să acceptați această glumă ca pe o scuză din partea noastră. Acum, în clipa de față, important este că Almanahul FLACĂRA-86 a apărut ! Noi nu vrem să spunem că este cel mai bun, cel mai complet, cel mai frumos, cel mai ilustrat, cel mai bogat, cel mai bine scris... De calități ale lui vă veți convinge, sperăm, chiar dumneavoastră. O sugerăm, întrucît, pentru a-l scrie noi nu ne-am întrecut cu nimeni altcineva decît cu noi înșine. Ne-am străduit să-l facem cît mai viu, mai plin de informații, de reportaje, evocări, umor, cuvinte încrucișate, sport, mărturisiri, vise, speranțe, adică, într-un singur cuvînt, cît mai plin de viață. Dacă veți insista, dacă veți avea și puțină șansă, dacă veți fi, cum se spune în termeni sportivi, pe fază, veți fi fericitul posesor al unui exemplar de Almanah FLACĂRA-86 ! Din cuprinsul său, un amplu fotoreportaj despre Dîmbovița de ieri, azi și mîine, un altul despre nașterea muzeului ceramicii și sticlei, o prezentare a șanselor oferite de noile surse de energie, o trecere în revistă a două școli de medicină, din Iași și Tîrgu-Mureș, precum și două reportaje despre eforturile oamenilor de știință pentru a da o nouă strălucire monumentelor reprezentative ale istoriei patriei. O amplă anchetă, In ce ambianță vă place să lucrați ? la care răspund Cezar Baltag, Ion Băieșu, Constanța Buzea, Mircea Cărtărescu, Dinu Flămînd, Ioan Grosan, Nicolae Manolescu, Adrian Marino, Mircea Martin, Florin Mugur, Gabriela Negreanu, Platon Pardău, Al. Paleologu, Al. Piru, Nicolae Prelipceanu, Binu Săraru, Petre Sălcudeanu, Eugen Simion, Alex. Ștefănescu, Gheorghe Tomozei, Doina Uricariu și Nicolae Velea. Știți, de exemplu, cine a fost George Pomuț ? Un celebru român, erou al războiului civil din Sud, devenit mai apoi general de brigadă al voluntarilor din S.U.A. și, după război, consul general la Petersburg. Pentru alte amănunte, un detaliat comentariu dedicat acestui erou pe care ni-l prezintă Ioan Voicu. Pentru amatorii de teatru, Memoriile unei mari artiste, Leny Caler, despre care Tudor Arghezi spunea că este „un material din seria briliantelor...", dar și o anchetă semnată de Tania Radu și intitulată Colegi de replică, în care răspund Coca Andronescu, Ion Besoiu, Ion Caramitru, Iarina Demian, Mihai Fotino, Luminița Gheorghiu, Ileana Stana Ionescu, Horațiu Mălăele, Stela Popescu, Silvia Popovici, Valentin Teodosiu. Un articol de senzație, apreciem noi, Totul despre un campion mondial (despre Garry Kasparov, n.n.), semnat de Margareta Mureșan. Un articol, surprinzător prin titlu și conținut, Totul despre ochelari. Să bată, să bată, să bată ! se intitulează reportajul lui Cornel Nistorescu despre operațiile pe cord deschis, pe care îl veți citi cu sufletul la gură. Nici excelentul studiu Lamartine și românii, de Ion Cheșcă nu vă poate lăsa indiferenți, N. Gr. Mărășanu reface drumul primului comandant de navă din România în Oceanul Înghețat de Sud sub titlul Pledoarie pentru Antaretica. Un instructiv și interesant documentar semnează Constantin Popescu sub titlul Festivalurile și lumea lor, dedicat vieții cinematografice mondiale. Despre Versailles, Kremlin și Prado, trei mari muzee ale lumii scrie Constantin Chifane-Drăgușani. O altă lectură incitantă : Momentul fatidic al adevărului ; Corrida, de Iulian C stanuache. Cite ceva despre romanul lui Ilie Năstase intitulat Tie-Break. Cite ceva despre Veteranii rockului. De la fața locului, cum se spune, un amplu reportaj semnat de Ilie Purcaru și intitulat 7 zile în delta Mekongului. O anchetă de anvergură semnată Mihai Pelin : Misiune în România. Almanahul nostru se-ncheie, ca de fiecare dată, cu un roman polițist. În acest an, Raymond Chandler, Nimic de vînzare. Sub titlurile Un cincinal se încheie, un cincinal începe, sau De la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, și Activitatea politică internațională a României socialiste în anul 1985, plus reportajul Astăzi lumea ne cunoaște, o trecere în revistă a ceea ce a însemnat TIB 85, Almanahul nostru face o pertinentă analiză a anului recent încheiat. Acestea fiind zise, nu ne mai rămîne decît să vă urăm o lectură cît mai plăcută, o lectură pentru care, repetăm, neam întrecut cu noi înșine din dragoste pentru dumneavoastră, stimați și iubiți cititori.

Premiile revistei Flacăra pe anul 1985

POEZIE : Nicolae Dragoș
PROZĂ : Radu Cosașu
CRITICĂ : Edgar Papu
ISTORIE LITERARĂ : Nicolae Gheran
DRAMATURGIE : Platon Pardău
CONTRIBUȚII LA DEZVOLTAREA GÎNDIRII ORIGINALE : prof., dr. ing. Kelemen Arpad și conf. dr. ing. Ioan Boldea
MUZICĂ : Liana Alexandra
PLASTICĂ : Vasile Grigore
REGIE TEATRU : Mihai Manolescu
REGIE FILM : Mircea Veroiu
PENTRU ÎNTREAGA ACTIVITATE : Alexandru Rosetti ; prof. dr. Dan Alessandrescu ; Alexandru Zub
PROMOVAREA UNOR TEHNICI DE VÎRF : Mr. dr. Ioan Codorean și dr. Gheorghe Bugeag
MATEMATICĂ : Gheorghe Păun
PUBLICISTICĂ : L. Kalustian ; Neagu Udroiu
MUZICĂ POPULARĂ : Sofia Vicoveanca ; Alexandru Mica
ACTORI : Olga Tudorache ; Melania Ursu ; Marin Moraru ; Gheorghe Dinică ;
ISTORIE : Colectivului de autori ai lucrării „23 August — documente", vol. III—IV și colectivului de autori „Teroarea horthystă-fascistă în nord-vestul României"
PERFORMANȚĂ SPORTIVĂ : Sorin Matei
FAIR-PLAY : Rodion Cămătaru

Profesorul

Sînt multe personalitățile din lumea universitară clujeană care prin vocație și strădanie îndelungată la catedră își merită acest înalt titlu : Profesorul. Și cu toate acestea, parcă nici una dintre ele nu mi s-a părut a fi mai îndreptățită să fie învestită cu această stimă unică, încă de cînd am cunoscut-o, respectiv pe prof. dr. docent Roman Vlaicu, cunoștință prilejuită pe atunci, în urmă cu peste 15 ani, de meseria de gazetar, solicitat să poarte o convorbire în cadrul unei rubrici ce se chema „Destinele epocii" și apărea în „Viața studențească". Amabilitatea, tinerețea și o anumită simplitate a moțului descins din Călățelele Clujului au rămas nealterate cu timpul, chiar dacă numele Profesorului a trecut demult fruntariile științei medicale românești, îndeosebi ale cardiologiei, al cărui principal și autorizat exponent este.

Spun aceasta deoarece un domeniu esențial al afecțiunilor cardiace, **hipertensiunea și ateroscleroza**, relațiile intime dintre acestea cunosc pe plan mondial contribuțiile de marcă ale Profesorului. Din observația și cercetarea acestei interdependențe a decurs, firesc, în viziunea Profesorului rolul pe care-l joacă **peretele arterial** asemenea vetrei la un cuptor de elaborat oțel, dacă-mi permite ilustrul savant această comparație. Tot din observația îndelungată a devenirilor peretului arterial s-a desprins și concluzia, care a făcut senzație la ultimul Congres mondial de cardiologie că, de pildă, colesterolul începe să se depună pe acesta încă din ombilicul copilului, ceea ce a determinat pe un grup de profesori americani să se intereseze în mod special la Cluj-Napoca, pentru a se familiariza cu această descoperire. Tot în legătură cu aceste priorități în știința medicală mondială s-ar mai putea aduce ca argumente **prezența procesului imun** al peretelui arterial, după cum în relația hipertensiune și ateroscleroză ar mai trebui reamintit, tot ca o contribuție a Profesorului, **rolul glandei tiroide.**

Dar, tentat de performanțele științifice ale savantului clujean, risc să-l prezint numai ca un eminent cercetător de laborator, ceea ce nu e în intenția mea ab initio, fiindcă Profesorul dr. docent Roman Vlaicu, șeful Clinicii medicale numărul 1, ședică al acelui sanctuar al medicinei noastre în care a oficiat pînă cu decenii în urmă marele întemeietor de școală medicală românească Iuliu Hațeganu, reprezintă o adevărată punte de aur între celebrii săi înaintași și contemporani. Unii dintre ei i-au fost dascăli, începînd cu Hațeganu, Goia, Moga, Bologa, Fodor și încă alte nume de rezonanță pe toate meridianele dominate de atotputernicia lui Esculap. Un amănunt din ucenicia marelui Profesor de azi mă tulburâ ori de cîte ori mi-l amintesc. Tînăr asistent, la începutul anilor '50, își cumpărase niște pantofi cu talpa moale, ca de pîslă, pentru ca în nopțile de gardă să poată trece pe la căpătîiul bolnavilor fără să-l simtă.

Acei pantofi cu talpă moale, de fapt acea însinuare magistrală, s-au transformat, cu anii, într-o metaforă definitorie. I.-am urmărit, de pildă pe profesor în amfiteatrul străjuit de bustul maestrului său Hațeganu (există trei asemenea busturi în incinta Clinicii, plus un portret în biroul profesorului) ținîndu-și cursul de urgențe medicale, domeniu în care a realizat, în colaborare cu cîțiva colegi, și un tratat dintre cele mai perspicace și utile.

Dar poate că prima virtute a unui Profesor e aceea de a avea discipoli printre colegi și învățăcei. Și dacă vom numi aci numai pe distinșii conferențiari Macavei și Olinic, pe asistenții Petre Mircea sau Shirley Fischer sau chiar pe asistentele Iovițâ și Ignat, pe care-i cunosc mai îndeaproape încă voi fi convingător pentru cei ce cunosc școala Profesorului Roman Vlaicu.

Dar școala școlilor rămîne raportul de gardă, nici pe departe un inventar plictisit al nopții de veghe, cum se întîmplă alteori, ci o recapitulare îmbogățită cu cazurile de boală la zi puse în fața științei medicale. Profesorul, în spiritul bunei tradiții a lui Hațeganu, nu uită ca la acest raport să-și pună la curent pe discipolii săi și cu alte evenimente care privesc instituția lor, centrul universitar, municipiul, Țara. Patriotismul fiului de moț din Călățelele Clujului se află la el acasă, căci nu întîmplător bacalaureatul Liceului „Sf. Sava" din București, anului 1946 se ducea să deprindă misiunea și să-și împlinească vocația de **profesor** la Cluj-Napoca. Și ceea ce și-a dorit s-a împlinit : calitatea de Profesor e aceea de intelectual total, de om TOTAL. După cum tradiția la Clinica medicală 1 îr seamnă în prezent, după aprecierea Profesorului, **„o abordare a problemelor noastre de sănătate și de boală, felul în care trebuie să se apropie medicul de afecțiunile bolnavului, atitudinea de bunătate, comprehensiune, spirit științific și respectul adevărului".**

NICULAE STOIAN

Ipoteze

Scurt interludiu cu gramatică și păsări

— În Almanahul Flacăra '84 ați publicat un text cu titlul „O nouă unitate sintactică?" și cu subtitlul... „sau cum poate cînta o pasăre — din nou — pe portativele limbii române". Articolul dv. nu-și trăda incitantul titlu, propunînd, cu argumente care nouă ni s-au părut demne de interes (altfel nu-l publicam), chiar o nouă unitate sintactică! De curînd, în numărul din octombrie '85 al revistei „Ramuri", v-am citit microstudiul „Elemente de sintaxă modernă", al cărui sens polemic nu ne-a scăpat. În fond, ce doriți dv., stimate tovarășe profesor Gh. Bosianu? Văd că polemizați cu autorii de gramatici; vreți să transformați gramatica?

— Dimpotrivă, vreau s-o apăr.

— O amenință cineva?

— Autorii unor „gramatici" de ultimă oră, așa-zisele „gramatici transformaționale".

— Cine sînt ei și ce vor?

— Nu știu dacă numele lor vă spune ceva, căci, spre fericirea gramaticii (deși spre regretul unor adepți ai lor de pe la noi), n-au fost traduși în românește : L. Bloomfield, Z. S. Harris, L. Hjelmslev, R. Jakobson ș.a. Iar ce vor ei se poate rezuma în cîteva vorbe : vor să „transforme" gramatica tradițională, care datează din antichitate, fiind validată de o întreagă istorie a cunoștințelor umane în materie.

— Și de ce ziceți că vor s-o transforme?

— Există pe unele meridiane o modă a „transformărilor" de dragul transformării, a „inovațiilor" de dragul inovației.

— Totuși, pe ceva s-or fi bizuind acești „transformaționaliști" cînd propun ce propun !

— Da, pare-se că unii din ei pleacă de la niște lacune sau de la niște lucruri încă nu îndeajuns de clarificate din gramatica tradițională. Se simte nevoia unor completări și clarificări pe această linie, dar nu în sensul pe care-l vor „transformaționaliștii", ci în prelungirea marilor reguli ale gramaticii clasice. Ceea ce m-am străduit să fac și eu.

— Mai exact ?

— Mai exact, în analizele gramaticale actuale se ivesc tot felul de dificultăți din cauza puținătății unităților sintactice. Astfel, se determină predicatul, atributul și complementul, cuvinte care determină, deci nu pot primi determinări, fiindcă sînt părți de propoziție determinante. Numai părțile de propoziție determinabile pot fi determinate. Propoziția se alcătuiește din părțile ei, iar nu din părțile vorbirii (căci un întreg nu poate fi alcătuit decît din părțile lui, iar nu din părțile altuia). Părțile de vorbire sînt cuvinte izolate, fără legătură de subordonare, care nu pot alcătui propoziția. Părțile de vorbire alcătuiesc numai părțile de propoziție. E limpede?

— Va fi și mai limpede dacă ne veți da niște exemple.

— Perfect, să luăm un enunț foarte simplu: **om** este un **subiect** exprimat printr-un substantiv și nu un substantiv, iar înțelept este un **atribut adjectival**, iar nu un adjectiv. Tot ce v-am spus pînă acum sînt adevăruri evidente; dar iată că unii autori de lucrări de gramatică le pierd din vedere. Să mergem mai departe...

— Să mergem, dar aveți grijă, vă rugăm, ca discuția noastră să nu devină prea specializată. Nu toți cititorii „Flacării" sînt filologi sau profesori de română.

— Dar cititorii-filologi și profesori ai prestigioasei dv. reviste sînt mulți, foarte mulți !

— Dacă așa puneți problema, vă ascultăm. Să vorbim deci pentru mii de profesori ce predau gramatica unor sute de mii de tineri. Ce-ați mai vrea să le spuneți ?

— Mi-aș permite, cu voia dv., să încerc să completez unitățile gramaticale existente. Am ajuns, după cum vă spuneam, la concluzia că aceste unități sînt prea puține și, din această cauză, pot da naștere la confuzii. Ajungînd la această concluzie, am căutat noi unități sintactice determinabile, care să completeze respectivele categorii.

— Foarte bine, continuați, stimate tovarășe profesor Gh. Bosianu, lecția de gramatică pe care ați început-o. Neflind noi chiar experți, în materie, vă cerem îngăduința că, atunci cînd n-o să înțelegem nimic, să vă întrerupem.

— **Enunțul** (propoziția) este comunicarea prin care se **atribuie** un lucru altuia. Clar, nu? Orice enunț este alcătuit din doi termeni: **subiectul** și **modul subiectului.** Subiectul și modul subiectului sînt două principii contrare: subiectul este un principiu determinabil, iar modul un principiu determinant; subiectul este termenul care primește modul, iar modul este termenul care se atribuie (care se dă) subiectului; subiectul este suportul (substratul) modului, iar modul este o proprietate (o posesie) a subiectului; modul aparține subiectului, iar subiectul nu aparține nimănui; modul este enunțat despre subiect, pe cînd subiectul nu poate fi enunțat despre mod.

— Exemplificați-ne prin propoziția, familiară nouă din Almanahul '84, „pasărea cîntă".

— **Pasărea cîntă** este o propoziție (un enunț) în care primul termen, **pasărea**, este **subiect**, fiindcă **primește** acțiunea de a cînta, iar cel de-al doilea termen, **cîntă**, este mod, fiindcă **atribuie** primului termen, **pasărea**, acțiunea de a cînta. În orice serie de cuvinte subordonate unele altora sînt deci trei termeni: **primul**, care este **subiect**; **ultimul**, care este **mod** ; **și al treilea, intermediar**, care este **și mod, și subiect** în același timp. Altfel zis, toate cuvintele care se găsesc între primul și ultimul termen sînt și moduri, și subiecte: moduri în raport cu un termen supraordonat și subiecte în raport cu un termen subordonat.

— Bun, am înțeles, am trecut de la „pasărea cîntă" la „pasărea cîntă frumos" !

— Exact. Aici, primul termen, **pasărea**, este **subiect** în raport cu al treilea termen, intermediar, **cîntă**; ultimul termen, **frumos** este **mod** în raport cu al treilea termen intermediar **cîntă** ; iar al treilea termen intermediar **cîntă**, este și **mod, și subiect : mod** în raport cu primul termen, **pasărea**, și **subiect** în raport cu ultimul termen, **frumos.**

— Ați început lecția dv. cu subiectul. Cum devine cu el, în viziunea dv. ?

— După cum este un termen prim sau intermediar (dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora), **subiectul este de două feluri: propriu-zis și mediu. Subiectul propriu-zis** este **primul** termen dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora. El este alcătuit dintr-un substantiv; **subiectul mediu** este un termen **intermediar determinabil** dintr-o serie de cuvinte subordonate unele altora. După partea de vorbire din care este alcătuit, subiectul mediu este, la rîndul lui, de două feluri: **substantival** și **nesubstantival. Subiectul mediu substantival** este alcătuit, firesc, dintr-un substantiv, iar **subiectul mediu nesubstantival** este alcătuit dintr-un verb, adjectiv, adverb sau dintr-o interjecție. Continuînd „lecția" la care m-ați invitat, ar urma să vă spun că, după cum determină subiectul propriu-zis sau subiectul mediu și după cum este cu sau fără înțeles temporal, modul este de trei feluri: **predicat, atribut și complement.**

— Luați-le, vă rugăm, pe rînd și pe scurt. Și nu uitați „pasărea" noastră!

— 1. **Predicatul** este modul subiectului propriu-zis. El are înțeles temporal. În exemple ca **pasărea cîntă** și **pasărea este cîntătoare, cîntă**, din primul raport, și **este cîntătoare**, din cel de-al doilea raport, sînt predicate, fiindcă **atribuie subiectului propriu-zis, pasărea, modul de a cînta, la timpul prezent. 2. Atributul** este modul subiectului propriu-zis și al subiectului mediu substantival. El este fără înțeles temporal. Într-un exemplu ca **pasărea din colivia mică, „din colivia"** este **atribut**, fiindcă determină, **fără înțeles temporal, subiectul propriu-zis pasărea**, iar **mică** este, de asemenea, **atribut**, fiindcă determină **subiectul mediu substantival „din colivia". 3. Complementul** este modul subiectului mediu nesubstantival. În exemplul **pasărea cîntă frumos, frumos** este **complement**, fiindcă determină **subiectul mediu nesubstantival „cîntă".**

— Ce-ar mai fi de adăugat, ca să încheiem totuși această lecție?

— Ceva despre felurile unităților gramaticale.

— Adică ?

— Unitățile gramaticale sînt de două feluri: **părți de vorbire** și **părți de propoziție. Părțile de vorbire** sînt cuvinte izolate, fără legătură de determinare, de subordonare. Părțile de vorbire (substantivul, adjectivul, verbul, pronumele, numeralul, adverbul și unele interjecții) alcătuiesc părțile de propoziție. **Părțile de propoziție** sînt cuvinte legate între ele printr-un raport de determinare, de subordonare. Părțile de propoziție alcătuiesc propoziția (enunțul). Ele sînt în număr de șase: subiectul propriu-zis, subiectul mediu substantival, subiectul mediu nesubstantival, predicatul, atributul și complementul.

— Desigur că și părțile de propoziție sînt, la rîndul lor, de mai multe feluri...

— De două feluri: **subiective** și **modale.** Cele **subiective** sînt cuvinte care primesc determinări, fără a determina. Ele sînt: subiectul propriu-zis, subiectul mediu substantival și subiectul mediu nesubstantival. **Părțile de propoziție modale** sînt cuvinte care determină, fără a primi determinări. Ele sînt: predicatul, atributul și complementul. Părțile de propoziție constituie cei doi termeni ai raportului de subordonare: primul termen este o parte de propoziție subiectivă, iar cel de-al doilea o parte de propoziție modală. Raporturile de subordonare sînt în număr de patru: **subiectul propriu-zis — predicat; subiectul propriu-zis — atribut; subiectul mediu substantival — atribut; subiectul mediu nesubstantival — complement.** În orice serie de propoziții subordonate unele altora sînt, de asemenea, trei termeni: **primul**, care e o **propoziție regentă; ultimul**, care e o **propoziție subordonată**, și **al treilea, intermediar**, care e o **propoziție subordonată și regentă** în același timp. Cu alte cuvinte, toate propozițiile care se găsesc între prima și ultima propoziție sînt și subordonate, și regente. Dar văd că dați semne de nerăbdare, așa că ne oprim deocamdată aici...

— Și tot ce ne-ați spus reprezintă o apărare — prin „completare", cum ziceți dv. — a gramaticii clasice?

— Întocmai. O apărare prin, după opinia mea, necesare completări și limpeziri în unele zone ale gramaticii clasice. Repet, nu vreau să transform, ci să apăr această gramatică, ea fiind (vezi gramatica elaborată de Academia Română!) un veritabil monument de rigoare științifică. Pe unii însă, după cum vă spuneam la începutul conversației noastre, pare să-i nemulțumească tocmai această rigoare, preferîndu-i complicațiile și sofisticările, o mie și una de reguli confuze; dar asta înseamnă nu știință, ci empirism. Știința se întemeiază pe puține reguli, pe puține principii, sau pe un singur principiu, din care derivă numeroase cunoștințe, ordonate într-un sistem. E și cazul gramaticii, care de la Aristotel încoace e aceeași.

— De la Aristotel și pînă la „transformaționaliști", vreți să spuneți.

— Glumiți!

— Glumim. Dar, cum nu sîntem experți în materie (v-am mai spus-o!), vă propunem să-i invităm împreună pe experți să se pronunțe asupra opiniilor dv. De acord ?

— De acord!

ILIE PURCARU

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ **Primarul comunei Băsești, județul Maramureș** — printr-o plăcută coincidență avind numele **Gheorghe Pop** — ne informa că a intrat în tradiția comunei de a cinsti periodic personalitatea aceluia care s-a aflat în fruntea luptei pentru libertatea și unitatea națională din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea și primele două decenii ale secolului XX — George Pop de Băsești, supranumit „Badea George". Simpozionul închinat acestei figuri ilustre a luptei pentru emancipareа românilor transilvăneni, s-a bucurat de prezențe marcante, precum : prof. dr. Valeriu Achim, prof. dr. Florian Roatiș, Lucia Pop, muzeograf la muzeul județean de istorie Maramureș, Marian Marchiș, prim-secretar al comitetului județean Maramureș al U.T.C., veterani de război, alți invitați.

■ **Consiliul popular al Sectorului 5 București** răspunde scrisorii lui Nicolae Badea, sudor la I.A.R.C.T. București : Biroul permanent al comitetului executiv al Consiliului popular al Sectorului 5 a aprobat, în ședința din 30 noiembrie 1985, închirierea de către Nicolae Grigore a suprafeței locative din șos. Alexandria nr. 108. Pornind de la faptul că petentul se bucură de prerogativele Decretului 68/1976 — încadrat fiind la Întreprinderea „Vulcan" încă din data de 12 decembrie 1973 — urmare și a asigurării spațiului de locuit în Capitală, C.O.M. din cadrul Întreprinderii de antrepriză și reparații centrale termice București, conform articolului 13 din decretul mai sus numit, are latitudinea să propună schimbarea domiciliului lui N. Badea în municipiul București.

Mulțumim Consiliului popular al Sectorului 5, în mod special tovarășului președinte, pentru înțelegerea și solicitudinea dovedite în cazul sudorului Nicolae Badea de la I.A.R.C.T. București.

■ În curtea mamei mele din suburbia Roșu, satul Roșu, cartier Militari, str. Caporal Dumitru Călin nr. 10, Sectorul 6 București, a apărut un porumbel voiajor, care are înregistrat pe brățara-inel numărul 73428 sau 79428 (al doilea număr este cam șters ..și nu se înțelege prea bine). A poposit aici fiind ușor accidentat la aripa dreaptă. Am sunat la Asociația columbofililor și cineva de acolo mi-a răspuns să-i dăm boabe de porumb și apă, lucru pe care altminteri îl știam, apoi mi s-a închis brusc telefonul... De ce v-am deranjat ? Ajutați-ne să-i găsim stăpînul sau măcar un columbofil serios. **(Constantin Călin, București, str. Caporal Dumitru Călin nr. 10).** Eventualele relații la telefoanele : 71 87 54, 60 87 01 sau [redacted] 54.

■ **Inginerul Conrad Cosma,** str. Nicolae Racoța nr. 2, bl. 67, sc. A, ap. 57, Sectorul 1, București, posedă colecția integrală a revistei „Flacăra", de la numărul 1 la 1540, și este gata să o pună la dispoziția celor doritori și interesați.

■ **Ministerul Sănătății, Direcția asistenței sociale,** răspunde scrisorilor lui Stelian Cristescu și Mihai Taradacine din București : Pentru a beneficia de tratamentul aplicat de farmacistul Alexandru Toriescu din Brăila în vindecarea unor afecțiuni ale pielii, vă puteți prezenta la Dispensarul policlinic Brăila, secția dermatologie. În urma examinării dvs. de către medicul dermatolog, urmează ca farmacistul Alexandru Torjescu să vă prescrie și aplice tratamentul adecvat pentru boala de care suferiți.

■ **Cooperativa „Arta Maramureșeană" din Sighetu Marmației** — ne scrie **Ioan Ciani** din municipiul Baia Mare — execută frumoase și originale cergi maramureșene, cît și alte produse din lînă, deosebit de valoroase și mult căutate și de turiștii străini. Iată pentru ce m-am adresat dvs. : în municipiul Baia Mare s-a deschis un luxos hotel numit „Mara", al cărui portal și mobilier are unele incrustături în lemn specifice zonei. Oare nu s-ar fi putut mobila și dota întregul hotel cu materiale specifice Maramureșului ? Mă gîndesc inclusiv la splendidele cergi confecționate la cooperativa „Arta Maramureșului".

Credem că ar fi util și original.

■ Dăm publicității două dintre situațiile locative rezolvate cu sprijinul nemijlocit al factorilor de resort. Consiliul popular al municipiului Făgăraș răspunde doleanței lui Iuliu Kadar : Cererea mai sus-numitului a fost reanalizată de către **conducerea Combinatului chimic Făgăraș** și, confirmîndu-se cele scrise de el, i-a fost atribuit un apartament cu două camere în blocul nr. 1 din colonia combinatului, **Consiliul popular al municipiului Sibiu** ne înștiințează că, în ședința C.O.M. din cadrul I.P.A. Sibiu, întreprindere în care lucrează soțul Mariei Frincu, a analizat situația familiei Frincu și a hotărît să repartizeze locuința rămasă liberă din str. Nouă nr. 42, Sibiu.

■ Sînt un vechi membru al A.C.R. și un admirator constant al acestei instituții de masă — ne scrie **Gheorghe Enăchiuc,** Calea 13 Septembrie nr. 63, ap. 15, Sectorul 5 București — dat fiind numărul mare al conducătorilor auto — în vădită creștere —, propun să se publice periodic în revista „Flacăra" și anumite aspecte referitoare la istoricul automobilului în lume și în țara noastră. Chiar dacă există o revistă de specialitate, nu ar fi rele și unele sfaturi tehnice și educative pentru conducătorii auto, asta, în afara rubricii susținute autoritar de către Victor Beda. Un plus de pregătire și civilitudine în traficul nostru rutier nu strică, ba dimpotrivă.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Olt** răspuns scrisorilor semnate de țăranii cu gospodărie individuală Constantin și Maria Cringeanu din comuna Milcov, județul Olt : Verificîndu-se aspectele sesizate ,s-a constatat că terenurile dispersate, în suprafață de 4,1 ha, au fost într-adevăr comasate de către C.A.P. Milcov, cu consimțămîntul consiliului popular comunal. În schimb, lui Constantin Cringeanu i s-au atribuit 2,6 ha teren arabil în tarlalele nr. 110 și 111 din punctul „Valea Oltului", iar Mariei Cringeanu i s-a atribuit 1,5 ha teren arabil în sola nr. 111, așa cum de altfel solicitaseră.

■ **Inginerul Valentin Coman, directorul Întreprinderii Metalurgice din Beclean,** județul Bistrița Năsăud, ne încunoștințează că în noua cantină muncitorească a avut loc revelionul laminoriștilor beclenani, organizat de către I.C.S.M. Beclean. După 1 an de muncă trudnică — realizările, în expresie valorică — depășesc 1,3 miliarde lei, iar exportul se cifrează la peste 25 milioane de dolari —, noaptea de trecere dintre ani a fost sărbătorită așa cum se cuvine în orașul de pe Someș. Meniul asortat și bogat. La reușita programului cultural-artistic și-a adus contribuția Formația artistică de amatori „Someșul", în frunte cu solistul vocal Grigore Ștefcu, precum și Ioan Ianchiș, Ioan Ilișiu, Valentin Falup, Vasile Tătar, Iacob Moldovan.

Întrucît laminorul a lucrat în flux continuu, primele 28 000 de tone oțel de cea mai bună calitate — ne asigură inginerul Coman — sînt gata să ia drumul beneficiarilor interni și externi. Noul an a început, la Beclean, bine. Cum se spune, ziua bună se cunoaște de dimineață.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Galați** răspunde apelurilor repetate ale lui Corneliu Ciupercă : S-a reanalizat situația traficului de impulsuri înregistrat la contorul postului dvs. telefonic pe tot parcursul anului 1985 și s-a dispus restituirea sumei de 7 809 lei. Operațiunea de creditare va apare în factura lunii ianuarie 1936.

■ **Lăcrămioara Gîrțu** din satul Răcătău, comuna Horjești, județul Bacău, ne scrie : citesc cu deosebită atenție rubrica „Flacăra la dispoziția dvs." și de fiecare dată mă surprinde plăcut solicitudinea cu care răspundeți oamenilor. Vă scriu și, iată, nu vă cer nimic. Vreau doar să vă asigur — și în asentimentul meu sînt convinsă că sînt sute de oameni pe care i-ați ajutat în vreun fel ori i-ați sprijinit — de înalta noastră prețuire și gratitudine pentru munca pe care o prestați în folosul oamenilor.

■ **Direcția circulație din cadrul M.I.** răspunde lui Marin Constantin din București : Inspectoratul județean Dîmbovița al M.I., serviciul de circulație, în urma verificărilor efectuate, a dispus anularea procesului verbal de contravenție, cît și a ștampilei radar aplicată în carnetul de conducere auto.

■ **Cooperativa meșteșugărească „Mobila" din Arad,** unitate despre care revista a scris în nr. 49, din 6 decembrie 1985, face adesea și lucruri foarte frumoase, dar eu vă trimit o mostră — se cheamă CELULA LUI HOREA — care costă, nici mai mult, nici mai puțin, decît 148 lei. Nu numai că este un kitsch, cum încă mai întîlnim din păcate în arta artizanală, dar în alegoria reprodusă pe lemn se vede de departe că nu poate fi vorba de „Celula lui Horea", ci despre un obelisc ridicat în urmă cu 48 de ani. **(Radu Dăncilă,** str. Narciselor nr. 1, ap. 15 Cugir). Un mai mare respect față de artă în general și față de adevărul istoric în mod special se impune incontestabil și din partea tuturor celor care execută lucrări de artizanat.

■ Pentru rezolvarea situației lor profesionale mai mulți cetățeni ne-au solicitat sprijin. Redăm citeva dintre soluționările favorabile primite între timp la redacție. **Consiliul popular județean Maramureș** ne înștiințează că, pe motiv de boală, lui Mihai Prascineți din Remeți i s-a schimbat locul de muncă, în prezent aceasta fiind încadrat paznic la A.E.I. Sighetu Marmației ; **Consiliul popular județean Neamț** ne informează că, după ce Margareta Darandoi a schimbat mai multe locuri de muncă și a refuzat cu dezinvoltură altele, a acceptat, în sfîrșit, dispoziția de repartizare pentru I.C.H.C. Piatra Neamț ; **Întreprinderea de morărit și panificație din Baia Mare** răspunde apelului nostru pentru Maria Gavriș, mamă a trei copii minori căreia, după un concediu aprobat pentru creșterea și îngrijirea copiilor, i se tergiversa nejustificat reîncadrarea : începînd de la 1 noiembrie 1983, sus-numita a fost reîncadrată la unitatea noastră, unde lucrează încă din anul 1980.

■ Institutul de cercetări și amenajări silvice București ne-a făcut un dar cu ocazia sărbătorilor de iarnă : a pus în vînzare brazi argintii ! Să ne fie cu iertare dacă vă spunem că livrarea respectivilor brazi s-a transformat într-un fel de bramburelă fără pereche. Dacă se nimerea să-l cunoști pe inginerul cu nume sofisticat, care distribuia brazii, era bine, dacă nu, era rău. Dacă se nimerea s-o știi pe „tanti Cecilia" ori pe „tanti Mița", care alegeau brazii după ochi și sprinceană, era bine, dacă nu, iar era rău. Ba chiar se aruncau bani peste gardul de sîrmă pentru o alegere mai acătării a bradului dorit. Este păcat pentru un institut de un asemenea prestigiu pe care niște inși puși pe ciubucăreală au căutat să-l transforme, fie și numai pentru un moment, într-un banal chioșc de... aprozar. **(Dora Sărvăzeleanu, str. Ion Creangă nr. 6 A, bl. 91, ap. 20, București).**

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Bihor** : s-a constatat că sînt reale cele semnalate de Ion Huș, din comuna Sînmartin. După capacitatea termică a centralei aparținînd de C.H.R. „Băile Felix", muncitorii trebuiau încadrați în gradul B de retribuire, nu în gradul C, așa cum eronat a procedat conducerea întreprinderii. Eroarea a fost remediată la 17 decembrie 1985. Complexul de hoteluri și restaurante „Băile Felix" urmează, așadar, să plătească muncitorilor de la centrala termică sumele aferente, în total de 36 603 lei — sumă ce reprezintă diferența de retribuire la care muncitorii au avut dreptul pe ultimii trei ani, cu respectarea termenului de prescripție.

■ **Teodor Rusu, primarul comunei Branițte, județul Bistrița Năsăud,** ne informează că, zilele trecute, a avut loc la nivelul comunei un izbutit program cultural-artistic realizat de către elevii și pionierii școlii generale din localitate și susținut în limbile română și maghiară, spectacol la care a participat un numeros public. Firește că la reușita spectacolului — ne asigură interlocutorul — un rol aparte au avut cadrele didactice. De unde tragem noi concluzia că și la Branițte, iată, este posibilă o vacanță activă, cu plăcute manifestări cu tineretul și pentru tineret.

■ Dăm publicității un răspuns de mai larg interes cetățenesc primit din partea **Ministerului Muncii** : ziua liberă ce se acordă lunar, ca urmare a reducerii săptămînii de lucru, se consideră zi nelucrătoare și, ca oricare zi nelucrătoare, nu este plătită separat. În consecință, dacă în perioada concediului de odihnă se cuprind și astfel de zile libere, ele nu se includ în durata concediului de odihnă, întrucît conform prevederilor din articolul 1 din Legea 26/1967, concediul de odihnă se acordă în zilele lucrătoare plătite, în raport cu vechimea în muncă a celor în cauză. În același mod se procedează și în cazul cînd ziua liberă se cuprinde în perioada concediului medical. Aceasta se acordă după încetarea situațiilor de mai sus, care au determinat lipsa din unitate a personalului în cauză, la o dată ce se stabilește de conducerea unității, cu acordul comitetului sindical. Nivelul indemnizațiilor pentru concediile de odihnă și de boală, cuvenite în condițiile acordării unei zile libere, este, în fond, menținut prin aceea că indemnizația medie de o zi este mai mare din moment ce cîștigurile — respectiv retribuția tarifară lunară realizată pe o lună — se împart la 24,4 și nu la 25,5 cît reprezintă numărul mediu de zile lucrătoare dintr-o lună, aplicabil săptămînii de lucru de 48 de ore.

■ Gospodinele o știu mai bine decît mine : un plic cu foi de dafin ajunge unei gospodine timp de un an, căci nu toate mîncărurile se prepară cu foi de dafin. Unitatea I.D.R.M.A.I. București desfăcea, pînă mai ieri, plicuri de foi de dafin de 10 grame, iar acum, din rațiuni care îmi scapă, se desfac plicuri de 40 de grame. Făcînd un calcul succint, un kilogram de foi de dafin satisfăcea 100 de gospodine pe timp de un an în condițiile ambalării în plicuri de 10 grame. În noile condiții de ambalare, ajung să-și satisfacă cerințele gospodărești, practic, doar 25 de gospodine. **(Marin Șerban, bulevardul Tomis 287, bloc T. 12, ap. 89, Constanța).**

■ **Vasile Anișoara C. din comuna Bistra, județul Maramureș,** ne înștiințează că a făcut o deplasare în interes de serviciu în județul Caraș-Severin. În drum, mai mult din curiozitate gospodărească, s-a oprit la ferma de vaci cu lapte din satul Sărbăgelu Nou, comuna Sacu. Să vezi și să nu crezi ! — zice omul. Ferma de vaci de aici este într-o stare de delăsare jalnică. Cele 45 vaci abia dacă dau împreună 57 litri de lapte la două mulsori. De parcă ar fi capre. Cauza ? Proasta întreținere și furajare, dublate de lipsa totală de interes în îngrijirea bovinelor. Așa devine cazul cînd la C.A.P. Sărbăgelu zootehnia este plasată la periferia interesului, rămasă pe post de cenușăreasă.

■ **I.C.R.A.L. „Pajura" din Sectorul 1 București,** în urma unei consemnări apărute în coloanele revistei și semnate de Haralambie Butincu, muncitor la S.G.L. 5 București, ne răspunde în legătură cu neîntemeiata aminare a montării unei sobe de teracotă : pentru raportarea lucrării cu anticipație, și pentru tărăgănarea executării ei din luna februarie pînă în luna noiembrie 1985, Dumitru Rusu, șef al S.G.L. 5 a fost sancționat cu mustrare, iar maistrul Vasile Todica a fost sancționat cu reținerea unei gradații pe timp de 2 luni.

■ Ca urmare a articolului apărut în nr. 1589/28 noiembrie 1985 și intitulat „După Samantha la Capra Neagră", ne răspunde O.N.T. „Carpați" Brașov : Deficiențele semnalate la restaurantului „Capra Neagră" au fost reale, personalul unității făcîndu-se vinovat de încălcarea regulilor de comerț, și de atitudini necorespunzătoare față de organele de control. În acest sens au fost luate următoarele măsuri disciplinare : Dumitru Stoica, șef sală, a fost trecut ca osnătar și i s-a diminuat retribuția cu 10% pentru neacordarea de sprijin oragnelor de control ; Gheorghe Scîrnaciu, bucătar-gestionar, a fost retrogradat din funcție pe timp de trei luni și trecut în funcția de bucătar III ; ospătara Mariana Nistor, pentru sustragerea probelor preluate de echipa de control, a fost transferată la cantina personalului ; barmanul Octavian Pop a fost schimbat din funcție pentru nerespectarea gramajului la băuturile servite. Șeful de unitate, Petre Róth, chiar dacă la ora controlului nu se afla în unitate, a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 10% pe timp de o lună pentru nesupravegherea personalului din subordine.

...Așa încît toată lumea să fie bine dispusă și... să nu rămînă supărată...

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Constantinescu Constantin — satul Mănăstirea Doamnei, com. Curtești, jud. Botoșani : Dacă doriți să încercați virtuțile terapeutice ale Cătinei albe, puteți lua legătura cu prof. Ion Brad de la Facultatea de științe ale naturii a Universității din Craiova sau în București, sectorul 4, str. Elena Cuza 67, cod. 75 146 ● **Banu Nicolae** — com. Tămădăul Mare, jud. Călărași : Pe perioada satisfacerii serviciului militar aveți dreptul să primiți alocație de stat pentru fetița dv., iar soția beneficiază de un ajutor lunar cumulativ cu alocația de stat, dacă nu este încadrată în muncă ● **Nițescu Silvia** — Tîrgoviște : Cererea dv. a fost înaintată Ministerului Muncii, care va cerceta și va dispune ● **Ciriteanu Costică** — București : Memoriul dv. a fost trimis Procuraturii Generale, întrucît soluția fiind definitivă, numai Procurorul general mai poate promova, dacă este cazul, un nou recurs extraordinar ● **Andreescu Dorel** — București : Ne bucurăm că v-am putut fi de folos și vă dorim numai bine în casă nouă. ● **Andreșciu Ion** — Baia Mare : Ne avertizați că adresa de pe plic nu e bună, dar nu o precizați. Din acest motiv nu ați putut fi chemat pentru consult de specialitate la Spitalul județean Baia Mare. Duceți-vă și urmați cu încredere prescripțiile medicului oftalmolog. ● **Nae Maria** — com. Sărulești, jud. Călărași : Ca să fi dobîndit dreptul la pensie C.A.P., trebuia să mai fi efectuat încă doi ani numărul de norme stabilit. Avînd în vedere situația dv., numai adunarea generală a C.A.P. poate aproba atribuirea lotului în folosință. ● **Avram Năstase** — com. Drăgușeni, jud. Galați : La clinica de neurologie a Spitalului „Gh. Marinescu" din București, unde veți fi transferat, vi se vor face investigații de specialitate cu aparatura modernă de care dispune clinica și vi se va întocmi planul de recuperare. ● **Mușat Silvia** — Galați : Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă nu vă poate întocmi contract de închiriere pînă nu prezentați dovada aprobării intrării în municipiu sau cel puțin dovada că unitatea unde lucrează soțul dv. l-a trecut pe tabelul cu propuneri pentru stabilirea domiciliului în Galați. ● **Brenner Arthur** — București : Documentația a fost aprobată. Urmează să vă prezentați cu actele la I.C.R.A.L. „Pajura". ● **Nicolae M. Gheorghe** — București : Conform art. 8 din contractul de închiriere, bazat pe dispozițiile Legii nr. 5/1973 și H.C.M. nr. 860/1973, chiria se recalculează ori de cîte ori este rezultatul unei erori. Eroarea nefiind imputabilă dv., diferența plătită în plus rămîne în contul chiriei viitoare. ● **Predan Aurel** — Băilești, jud. Dolj : Vă sfătuim să răspundeți cu mai multă seriozitate sprijinului pe care vi-l acordă Comitetul orășenesc de partid și să vă prezentați la locul de muncă ce corespunde pregătirii și stării sănătății dv. ● **Sutac Petru** — Suceava : Vă puteți prezenta pentru consultație, indicații terapeutice și eventual internare la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., str. Mihail Cioranu nr. 2f, Sectorul 5, București.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Însoțind echipele de control ale oamenilor muncii

Copii în așteptarea unor părinți mai buni

I-am cunoscut la Consiliul municipal al sindicatelor Tulcea. Trei oameni hotărîți, aproape încăpățînați, în a pune în fapt ceea ce stabiliseră : să meargă într-un control inopinat la Casa de copii preșcolari despre care primiseră sesizări că ar avea nevoie de ceva sprijin în această iarnă. Nu știau ce echipă a oamenilor muncii răspundea de această unitate, dar fiind vorba despre niște copii, dacă lucrurile se adevereau, trebuiau să intervină prompt. Ne-am alăturat imediat și noi celor trei — Andrei Misurnov, Grigore Pocora și Marin Milea (ultimul din partea Consiliului municipal al sindicatelor) — reprezentanți ai uneia dintre echipele de control ai oamenilor muncii de la Căpitănia Portului Tulcea.

Ajungem la o vilă frumoasă, cu două etaje, situată pe o stradă liniștită. Clădirea fiind așezată ceva mai spre interiorul curții nu dezvăluia trecătorului neavizat că acolo s-ar afla 118 preșcolari pentru creșterea și educarea cărora statul nostru, în umanitara-i grijă, le asigurase toate condițiile. Intrăm. La etaj se auzeau glasuri de copii ce s-ar fi aflat parcă într-o recreație. Conducîndu-ne după ele ajungem într-o clasă în care micuții erau singuri, hărmălaia fiind în toi. „Unde-i tovarășa voastră ?“ — îi întrebăm dună ce răspundem corului de bună seara. „Este la grupa cealaltă“ — ne răspunde un curajos, explicîndu-ne că trebuie să vină și cellalți la ei deoarece „astă seară nu e tovarășa lor“. „Și voi de ce nu stați cuminți ?“ — reluăm dialogul. „Ba da, sîntem dar Gicel a spart ieri un geam !“, „Ionică a vorbit prostioare“, „Iar pe mine mă doare un degetel, uite cum m-am lovit“... „Nu avem lucrări...“ „Mie mi-e frică de întuneric dacă vine Baba Cloanța“... (becul era stins, afară se lăsase întunericul, fiind trecut de 17.30).

Aveam să aflăm de la tovarășa directoare, Camelia Alexandrescu (după care sunasem acasă să vină să ne dea registrul unic de control închis în biroul dumneaei), despre o situație care nu ni se pare deloc normală. La o unitate cu regim special, cum este Casa de copii preșcolari, educatoarele au un program aparte, lucrînd, inclusiv duminicile, motiv pentru care, legal, își iau recuperări. Nefirescul vine din faptul că din 8 educatoare cîte are Casa de copii, 4 sînt obligate să meargă la corul cadrelor didactice — ale cărui repetiții se anunță în ziua ținerii lor și fie că educatoarele se află în tura de lucru, fie că nu, trebuie să meargă la cor. Așa ceva se întîmplase în seara vizitei noastre. Din 8 — două erau în recuperare, trei la cor, urmînd ca să fie împărțiți copiii celor cinci grupe rămase fără „tovarășa“, la celelalte trei care rămîneau pe... baricade. Este de explicat vacarmul din sala în care copiii erau nesupravegheați ! Să nu se găsească o soluție ca toate educatoarele de aici să fie lăsate să-și desfășoare nestingherite munca de educare a acestor copii care au, poate, mai mare nevoie, decît cellalți, care au și părinți lîngă ei ? Oricum, ni se pare abuzivă scoaterea lor din timpul programului didactic pentru a merge la repetiția unui cor !

Vizităm dormitoarele. Camere mari, neprimitoare, cu pereții goi. În locul pătuțurilor pentru prichindei — dormeze care parcă înghețau și mai mult camerele — acum, în perioada de iarnă dormind pe un asemenea pat cîte 3 copii. „O soluție de compromis — ne explică tovarășa directoare — din cauza unei stări de lucruri fără ieșire în această iarnă. În toamna lui '85 s-a reparat acoperișul. Atît de „bine“ s-a făcut lucrarea încît imediat ce au venit ploile, apoi, zăpezile, apa s-a prelins pe tavanele și pereții unor dormitoare care în aceste condiții au devenit impracticabile. A trebuit, din 10 cîte erau, să facem șase — de aceea, dorm cîte trei copii în cîte un pat. În afară de acest lucru, caloriferele nu funcționează toate. Am încercat să suplinim lipsa de căldură, punînd două sobe de tuci pe holuri, procurîndu-ne și lemne pentru acest lucru, dar odată igrasia intrată în pereți (chiar și dușumelele au putrezit în unele dormitoare !), nu puteam ține copii acolo“. Pînă și în sala de sport a micuților, aflată la etajul I, a pătruns apa. Și era singurul loc în care un perete era pictat cu imagini din lumea copilăriei lor, basmele. Se transformase, cu încetul, într-o sală de speriat copii, nu de sport și recreere. „Cineva ar trebui, fie și acum, să răspundă de această situație — punea punctul pe „i“ unul din însoțitorii noștri — niște copii nu trebuie să sufere pentru că o echipă de cîrpaci a făcut lucru de mîntuială. După cum trebuie întronat în această casă de copii spiritul cu adevărat gospodăresc. Nu e suficient să-i acuzi pe alții — cîtă vreme chiar sub ochii celor care stau zi de zi cu micuții — se consumă scene care dăunează tot copiilor. Într-un dormitor era un geam spart ; la grupul social ai copiilor, un geam lipsea cu totul, bătînd vîntul pe acolo.

S-au mai ridicat și alte „de ce-uri“, nescăpînd nici unul dintre ele ochiului format al unor oameni care-și propuseseră ferm acest control tocmai pentru a-i ajuta pe copii. De ce nu se asigură unității un mijloc de transport al alimentelor ? De ce nu se respectă totdeauna notele de comandă, știut fiind că aceste colectivități de copii au prioritate ; de ce depozitul de unde se ridică rechizitele și jucăriile nu le dă mai nimic pe viramente — la începutul anului școlar trecut au primit doar ascuțitori! Recunosc însă însoțitorii noștri că o vină, în existența acestei situații de excepție, o poartă și comisia de control căreia îi fusese repartizată această unitate și care în tot anul care a trecut nu ajunsese niciodată.

Dacă n-ar exista condiții am zice : asta-i situația ! Dar o vilă splendidă, cum este această casă, să fie pusă la dispoziția copiilor, statul investind în creșterea lor fonduri foarte mari, și să vină o echipă să facă lucru de mîntuială — cînd bani buni s-au investit și în această lucrare — ni se pare prea mult. Sîntem siguri că, de această dată, cauza acestor copii va fi îmbrățișată de cei în drept !

GEORGETA ȘTEFANESCU

Timpul cetățeanului la moara nepăsării

Omul se retrage negru de supărare. Ceilalți, vreo 20 la număr, privesc jenați scena, ocolindu-i privirea. Îl văzuseră cu toții că stătuse liniștit la rînd, la același ghișeu, 33, pentru a i se da informația solicitată. Și-apoi, era om în toată firea, respectabil, căruia n-avea voie nimeni să-i vorbească așa, să țipe la el. Simt nevoia să-i spun două vorbe bune. Rămăsese nehotărît încotro s-o pornească. Vede pe hol un inspector și-l roagă să-l îndrume unde să se adreseze pentru o problemă ce ține de strada... „La ghișeul 38“ — i se răspunde amabil. La 38 așteptau încă trei. Trec și eu în spatele bătrînului „Spune și mata — zice întorcîndu-se spre mine — am eu figură de om neserios ? Se poate să țipe așa la mine ? Să-mi spună că am visat pes.e noapte greșeli închipuite și neavînd altă treabă am venit s-o bat la cap ? ! Îi cerusem doar o lămurire, de fapt, sesizasem o greșeală. N-am făcut atîta drum tocmai din Militari, pînă aici, pe strada Roma, ca să plec cu treburile nedescurcate. Iar acum aștept, ce pot să fac. După cum se vede, la acest ghișeu nu-i nimeni...“

Tocmai atunci apare și inspectoarea. Căutase un dosar. Cu ei în mînă dă lămuririle pe un ton sec. Vine rîndul și bătrînului nostru. Nu, nu aici trebuie să aștepte, i se spune, ci alături, la 39. „Păi, dl. inspector a zis...“ „Nu știu ce a zis dl. inspector, eu vă spun unde să așteptați“. „Dacă trebuie, trebuie“ — își zice oftind omul și se așează grupului de 4 cetățeni aflați în așteptare cam de multișor. Se făcuse 9,25. Pînă la 10,00 nu a deschis nimeni la acest ghișeu, cu toate că s-a tot bătut în el. „El, nea Manole, se supără unul dintre cei care așteptau, se făcu și mămăliga și mata tot nu apari !“ Și pleacă. Nea Manole era inspectorul căutat. În vremea asta, bătrînul nostru, ca să mai treacă timpul, îmi povestește despre una, alta. Prin '58 și-a cumpărat un lot de casă, teren viran. N-a mai apucat s-o ridice deoarece a primit la bloc — stă în Militari, bloc O 10, apartament 6. Nu și-a lăsat însă locul în paragină. A pus pomi fructiferi și-a rînduit o grădină frumoasă, cu de toate, nelipsind nici florile. Visase la treaba asta încă de tînăr. Acolo, pe locomotivă, care-i era ca a doua casă a lui, i s-a născut acest gînd. Că a fost mecanic de locomotivă o viață. Din '76 s-a pensionat iar grădina asta a lui l-a salvat — are de lucru tot timpul în ea. Tocmai terenul ăsta l-a adus aici, să plătească pentru el, să fie cu impozitul la zi. Numai că descoperise o greșeală la calculator — el figurează, în rol, la nr. 25 — nu 29. Nu trebuia s-o rectifice ? După cum, o altă neconcordanță descoperise la sumă — anul trecut plătise 195, acum apărea cu 199. Putea dovedi cu chitanța veche că așa stăteau lucrurile, nu că „băsmește“, cum i-a zis fata aceea de la 33 (Cînd a aflat ce ne adusese a insistat chiar să-i trecem și numele — Gheorghe Cățâ din Militari Bucureștiului). Un alt pensionar — A.C. — (n.n. — ne-a rugat să nu-i trecem numele, să nu i se facă necazuri) pune punctul pe „i“ despre viața pensionarilor : „Nu poți să stai degeaba, să aștepți pînă-ți vine pensia. Eu, care iubeam pescuitul, fiind foarte îndeminatic la confecționat scule de pescuit, mi-am găsit în ele un mijloc de a-mi trece plăcut timpul și de a cîștiga un ban în plus. Pentru prelungirea autorizației mă aflu aici. Nu ducem lipsă de răbdare dar, cum vedeți, prea ni se pune la încercare...“

Cam plimbați oamenii de la un ghișeu la altul la Circumscripția financiară a sectorului 1. „Mai bine s-ar instala aici o moară de măcinat timp“ exclama un cetățean care așteptase la 5 ghișee pentru a afla soarta dosarului de strămutare a mașinii sale „Lada“ din sectorul 2, în sectorul 1. Nici el nu dorește să-i apară numele. Tocmai găsise un tovarăș inspector care, în sfîrșit, se ocupă de dosarul lui...

Stăm de vorbă cu inspectorul șef al circumscripției financiare, Vasile Mic, despre situația constatată. Nu rămîne surprins de atitudinea operatoarei de rol de la ghișeul 33. „Cu Boiangiu Camelia și noi avem probleme“ — ne spune, nemailăsînd loc de comentarii. „Totuși, insistăm, publicul ce vină are ?“ „Uneori mai greșesc și cetățenii, fac scandal fără nici un suport real. Cu cîteva zile în urmă a venit la mine unul să-mi reclame că nimeni nu-l ia în seamă, că el plătește de doi ani rolul pe numele altuia. M-am interesat. Nu adusese încă dosarul cu acte care să dovedească dreptul lui de nou proprietar. Nu vă spun ce stare de spirit a creat printre cellalți, cu scandalul lui — nu puteai să-i explici fiecăruia în parte că nu avea dreptate să se supere, vina aparținîndu-i. Și, mai rețineți un lucru. În primele 3 luni ale anului se perindă zilnic pe la noi între 400—600 de cetățeni, vreme în care, pe lîngă planul nostru de a realiza bugetul statului, sîntem puși în situația de a-i urmări pe răi platnici, de multe ori, de a elibera adeverințe care nu folosesc nimănui — precum procedează ICRAL-ul, Spațiul locativ. Acest aspect nu intră tot la timpul pierdut al cetățeanului ? !“

În timp ce stăteam cu inspectorul șef de vorbă, insistînd pe ce se poate face pentru înlăturarea risipei de timp — prelungirea programului de lucru cu publicul în această perioadă fiind una din măsurile care s-au impus — dă buzna (aceasta este cuvîntul!) un cetățean, Dima Tudor, care timp de mai bine de o oră fusese plimbat pe la 5 ghișee, pentru un formular tip, pentru ca în final să fie trimis la dactilografie unde, din pricina supraaglomerației nu avea nici o șansă în acea zi să-și obțină formularul. „Cum o să stau la rînd cînd 40 de oameni așteaptă să li se bată ceva la mașină ?“ — se întreabă și ne întreabă exasperat omul. Nu înțelegeți că mie îmi trebuie doar formularul pe care îl pot completa singur ?“

Îl însoțim la dactilografie. Ne strecurăm cu greu prin culoarul îngust, înțesat de lume. Într-o cămăruță extrem de mică două dactilografe bătea la mașină. Cel cu formularul ne urmase. Întrebăm dacă n-au vreunul pentru d-lui. Cea din dreapta (nici una din ele nu purta ecuson) răsfoiește un teanc de pagini dactilografiate și scoate unul. Aveau ! Numai că nu au voie să-l dea necompletat fără numele și adresa omului. Ele ce pot să facă, fiind doar două — a treia se află în concediu — să-l ia peste rînd ? Să aștepte !

Vorba ceea : de ce simplu cînd se poate și complicat ! Convinși de faptul că și aici se învîrte o rotiță deșurubată în buna servire a cetățeanului, ne-am îndreptat pașii înspre cei care aveau menirea s-o repare — Cooperativa meșteșugărească „Prestarea“ București. Reținem din spusele tovarășului vicepreședinte al cooperativei Mihai Ionel și din cele ale tehnicienei responsabile de secția de dactilografie, Mihaela Popescu, următoarele : 1. Nu au dat vreun ordin ca situații cînd cetățeanul solicită doar formularul — fără a fi completat — să nu-l dea, precum cazul lui Dima Tudor. De obicei însă documentele solicitate de diverse instituții — precum Notariatul (pentru care, de fapt, finețează această secție) trebuie completate de dactilografe. 2. Cert este că este greu pentru cele 3 dactilografe (dintre care una acum se află în concediu) să facă față solicitărilor, cîtă vreme în aceeași clădire se află 3 instituții mari în directă relație cu publicul — Circumscripția financiară, Notariatul de stat și Oficiul de pensii. 3. Se impune deci mărirea numărului de dactilografe — problemă pe care ei o pot rezolva oricînd dacă li s-ar mai da un spațiu pe care să și-l amenajeze fie și pe unul din holurile mari ale celor 3 unități. 4. Deocamdată, vor lua măsura afișării secțiilor celor mai apropiate la care pot apela cetățenii în situații de mari aglomerări.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Cine și ce recuperează ?

Una din piesele fără de care un televizor nu merge este transformatorul ieșire linii. Îl rugăm pe Nicolae Anton, șef de raion la magazinul de piese de schimb pentru radio și televizoare „Dioda“ din București, să ni-l descrie, după care vom intra în miezul problemei ce ne interesează. Deci :

— În funcție de tipul televizorului, transformatorul costă între 120 și 161 lei. Este format dintr-un miez de ferită și două bobine : primară și secundară. Bobinele sînt făcute din sîrmă de cupru și din carcase de material plastic. Transformatorul se strică atunci cînd una din bobine se defectează. Mai des se defectează secundara. Costul unei bobine este în jur de 50 lei, prețul exact fiind dat tot de tipul televizorului.

Din păcate, ca orice lucru pe lumea asta, din cînd în cînd transformatorul se strică. Atunci omul dă fuga la magazin.

Tot Nicolae Anton ne spune că pînă în urmă cu vreo cinci ani se găseau la magazin, separat, bobine. Înlocuiai, deci, doar partea defectă. Miezul de ferită nu se strică. N-are cum. Acum, vrei-nu vrei, trebuie să cumperi transformatorul întreg. Asta înseamnă că dintr-un transformator se aruncă aproximativ trei sferturi piese bune, care ar putea să funcționeze în continuare (cealaltă bobină și miezul de ferită) și mai înseamnă că pe cetățean îl costă această operațiune cu o sută de lei mai mult. Să mai spunem că niciodată bobinele nu se strică amîndouă deodată. Paguba se contabilizează la toată lumea. El pierde o sută de lei, iar noi pierdem vreo trei sferturi din valoarea de întrebuințare a transformatorului pentru că este evident că cetățeanul n-o să se ducă la un centru de recuperare a materialelor uzate cu cele trei sferturi de transformator, ci o să le arunce la tub.

Pînă în urmă cu un an transformatoarele erau executate de Electronica din București. Astăzi ele sînt fabricate de Cooperativa Radiotehnica Constanța. Probabil Radiotehnica își îndeplinește planul și nu duce lipsă de comenzi. Ne întrebăm de ce nu se mai găsesc în magazine bobinele ca atare ? Cine are interesul să vîndă transformatorul cu totul ? De ce un sistem bun, acela de a oferi celor interesați piesele componentele ale transformatorului a fost schimbat ? Ne întrebăm pentru că, interesîndu-ne ,am aflat că înlocuirea unei bobine defecte este o muncă de rutină pentru un meșter de televizoare.

Și pentru că tot ne aflăm la Dioda, cel mai mare și mai cunoscut magazin de piese de schimb pentru radiouri și televizoare din țară, să mai sesizăm un mod de a pune pe drumuri pe cetățeanul nevinovat de aceste încurcături.

Transformatorul cu pricina are garanție 6 luni. Cînd acesta se defectează în termenul prevăzut în certificat, cetățeanul, dacă vrea să beneficieze de dreptul garantat de fabrică (Cooperativa Radiotehnica Constanța) trebuie să trimită prin poștă, la cooperativă, transformatorul defect. Cooperativa se obligă ca în termen de 5 zile să restituie transformatorul reparat sau unul nou. Știți ce înseamnă repararea ? Simplu : înlocuirea bobinei defecte. Deci, drumul dus și întors de la București, să zicem, pînă la Constanța, plus cele 5 zile (admitem că termenul va fi respectat), cele două drumuri ale poștașului cu avizele de înștiințare, drumurile pînă la poștă pentru trimiterea și preluarea transformatoarelor înseamnă ceva pierdere de timp. De ce nu se pot rezolva aceste probleme prin magazin, care să verifice pe loc transformatorul defect și să livreze unul nou ? Să nu uităm că omul vrea ca televizorul să-i meargă a doua zi nu cînd vor cei de la Cooperativa Radiotehnica.

Cu atîta tevatură și timp pierdut, în cele din urmă omul renunță și cumpără un nou transformator (nu o bobină sau alta). Nu cumva chiar pe asta se contează ?

OPREA GEORGESCU

Grădinița — o investiție pentru ziua de azi, o investiție pentru ziua de mîine

Ample investiții pentru dezvoltarea transportului în comun

Va fi 1986 un an al tramvaiului?

La sfîrșitul anului trecut, revista noastră și-a informa cititorii despre extinderea rețelei de tramvaie la Iași, precum și despre o noutate în viața acestui mare municipiu: introducerea tramvaiului la Craiova. O asemenea preocupare pentru îmbunătățirea transportului în comun se înregistrează și în alte orașe din țară. Va fi 1986 un an al tramvaiului ? Zilele trecute am purtat o discuție pe această temă cu tovarășul Romeo Dragomirescu, vicepreședinte al Comitetului pentru problemele consiliilor populare. Am înțeles că ar fi impropriu să vorbim de o revenire în actualitate a tramvaiului. „Mai corect spus, este vorba de preocuparea conducerii de partid și de stat pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor și, implicit, a transportului în comun. Aplicată la nivelul de care vorbim de tot mai multe consilii populare, această preocupare înseamnă concret, în final, viteză mai mare de deplasare a oamenilor, economisirea timpului lor, confort sporit, dar și artere modernizate în orașe sistematizate, în care aceste artere au fost gîndite, de la început, pentru a avea toate condițiile ca să preia și acest trafic, la nivelul tehnic cerut de transportul modern". În orașele în care există o rețea de tramvaie, ea se extinde; în altele se introduce acum prima oară tramvaiul. În prima categorie sînt : Constanța, Galați, Brăila, Iași, Oradea, de pildă. În cea de a doua intră Craiova, Brașovul, Cluj-Napoca, Sibiul, Ploieștiul, Reșița.

Tramvaiul este adecvat mai cu seamă pe trasee cu 8 pînă la 12 mii de călători pe sens într-o oră. Asigură fluența necesară și condiții de circulație superioare spre zonele industriale, legînd, în același timp, zonele centrale cu marile cartiere de locuințe construite în ultima vreme. Tramvaiul este utilizabil chiar și pentru transporturi de marfă în timpul nopții, cu avantajul adiacent că se asigură, astfel, o mai echilibrată încărcare a tuturor celor trei schimburi.

Pentru dezvoltarea rețelei de tramvaie din țară, în cincinalul care a început, se vor investi 500 de milioane de lei, cam 100 de milioane pe an. În cadrul procesului continuu de modernizare a localităților, grija pentru asigurarea unui transport în comun corespunzător include, firesc, extinderea, utilizării tramvaiului. Acesta are, cum spuneam mai sus, funcțiuni multiple în cadrul vieții orașului. La toate avantajele arătate, el mai adaugă și pe acela al economisirii de hidrocarburi, oferind în schimb, față de autobuze, o mai mare capacitate de transport și viteze sporite. Linii de proporțiile aceleia ce pornește, la Craiova, de la firma Oltcit și ajunge — trecînd prin centru — pînă la Işalnița, fac mari servicii cetățenilor. La fel în Constanța, în Cluj-Napoca, în Ploiești, unde au fost gîndite asemenea trasee de mare interes și eficiență, pornindu-se, în primul rînd, de la nevoile oamenilor. Gradul de confort al unui tramvai implică, între primele componente, nivelul de zgomot. Ei bine, toate tramvaiele ce se introduc în cadrul investițiilor amintite vor fi tramvaie silențioase. Ele se produc la Timișoara și la București.

Sigur, aceeași grijă pentru economisirea de carburanți a tranșat și concurența cu autobuzele în favoarea nu doar a tramvaielor, ci și a troleibuzelor. În vreo 25 de localități se vor introduce troleibuze atribuindu-se și pentru acestea cîte 100 de milioane pe an în cincinalul 1986—1990. Se preconizează să aibă troleibuze orașe ca Suceava, Baia Mare, Bacău, Buzău, Petroșani, Tîrgu Mureș, Focșani sau Tîrgoviște. Acestea se consideră foarte potrivite acolo unde traficul cuprinde între 4 și 8 mii de călători pe oră în fiecare sens.

Întorcîndu-ne la tramvaie, unde înființarea de rețele și extinderea celor vechi prevăd lucrări mai complexe, muncitori de specialitate, trebuie spus că municipalitățile colaborează bine cu M.T.Tc., care ajută cu specialiști și, cînd este nevoie, asigură asistența tehnică necesară astfel ca lucrările să corespundă în ansamblu și în amănunt, pentru o cît mai lungă perioadă cerințelor unui trafic modern. Va fi 1986 un an al tramvaiului ? O asemenea formulare pare ușor forțată. Ceea ce putem spune, însă, este că va fi un an în care se va face mult, se va investi substanțial și se va munci din plin pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor și în acest plan, cel al unui transport în comun cu grad sporit de confort și cu economie de timp.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica șoselei

Eticheta aurie

Discuția se învîrtea în jurul alcoolului și avea loc într-o mașină care staționa. Participanți la dezbatere : pilotul și cei trei pasageri, primul, posesor al permisului de conducere din '84, iar ceilalți din '83. Toți patru inamici declarați și convinși ai licorilor de tot felul. „Din cauza lui au loc atîtea nenorociri în lume, oamenii își pierd mintea, își maltratează familiile, comit fel de fel de fărădelegi, accidente de muncă, de circulație, din familii de alcoolici se nasc copii cu malformații, nedezvoltați mintal ca să nu mai vorbim de numeroasele boli care au la origine alcoolul și de cîți oameni mor prematur din cauza lui...", susține Domițian, student în anul trei la Politehnică. Apoi, rînd pe rînd, ceilalți ocupanți aduc alte și alte argumente menite să completeze dosarul alcoolului și așa atît de încărcat. Veneau cu noi dovezi, probe, rezultate din bogatul material apărut peste tot, care acuză fără drept de apel acest drog la fel de periculos ca și extrem de nocivele prafuri albe. Unul dintre ocupanți afirma chiar că citise nu demult într-o revistă un lucru senzațional și anume că într-o zi se publică pe mapamond peste 50 000 de pagini dactilografiate care conțin date, argumente care „țintuiesc la stîlpul infamiei" periculoasa otravă.

Cînd un ocupant, magaziner la o unitate economică din municipiu, a scos sticla de vermut, ceilalți au izbucnit în rîs. „Bine, Mariane dragă, va să zică tot ce discutăm noi pînă acum a fost demagogie goală, nu ?" interveni Vladimir, maistru la o mare uzină, un om prematur încărunțit la nici 45 de ani. „Să nu întrepretăm lucrurile mecanic. Una e să-ți bei mințile și alta e să sorbi 50 de grame din băutura asta, care după cum se știe e destul de anemică la capitolul grade. Și apoi să nu uităm, aci numai unul conduce, Aureliu, iar restul sînt pasageri. Alt factor care nu trebuie ignorat e frigul. Cum să-l combatem în timp ce așteptăm aci, ca tatăl pilotului să găsească blestemata cheie de contact a mașinii ? Folosind acest «încălzitor» intern, economisim benzina, nepornind motorul".

Și tot așa, din vorbă în vorbă, în sticlă n-a mai rămas decît un sfert din conținut. Pînă atunci Aureliu nu comentase nimic, în timp ce ocupanții din ce în ce mai bine dispuși ajunseseră la stadiul în care toți vorbesc și nimeni nu ascultă. Pindea nerăbdător sosirea tatălui cu cheia, fără de care deplasarea plănuită pentru sărbătorirea zilei de naștere a unui prieten comun era ratată. Bătrînul însă întîrzia, ceea ce începea să-l neliniștească pe pilot. „Știu cît ești de sobru în privința conducerii auto, scumpul meu coleg de an, dar cred că n-o fi foc dacă sorbi și tu o gură din licoarea asta miraculoasă". „E un vermut fin, nu-i de duzină". „Cum să interpretez aluzia la sobrietate, Domițiane ? Ca o răutate, o persiflare, o glumă proastă, cînd știi foarte bine că după ghinionul de la cabană, am stat un trimestru pe dreapta. Pentru o dușcă din licoarea ta extrafină, s-o pățesc din nou, ori mai mult, să rămîn un an, doi fără cartea de vizită de culoare roz bombon ?" „Na că te supărași, am făcut și eu o propunere, doar n-am dat cu parul ! dar în ce privește băutura susțin că tu nu ești bețiv, ai avut doar un ghinion, asta-i". „Hai, Aureliule, gustă, băutura e slabă, nici nu se cunoaște că ai pus-o în gură. Și-apoi nici nu se știe dacă mai plecăm. Uite a trecut o oră de cînd taică-tău tot caută cheile, intervenii maistrul. Aureliu nu răspunde nimic, apoi, după cîteva minute de tăcere face un gest care vrea să însemne „dați sticla încoace". Boa cu nădejde ce-a mai rămas din sticlă, așa cam 200 de grame. „Să știți că aveți dreptate, nu-i rea parșiva asta de licoare, amăgitoare". Timpul trece. „Mai am o sticlă". Întrerupe magazinerul liniștea apărută după micul incident din mașină. „Avem destule cadouri pentru Ovidiu, în afara sticlei de vermut". Pofta vine mîncînd. Pasagerii abia așteptaseră o nouă apariție cu eticheta aurie. „Da, ai dreptate, am la picioare o damigeană de 20 de litri, vin nobil parfumat, plus trei sticle palincă".

Cînd a venit, în sfîrșit, bătrînul cu cheia, toți l-au întîmpinat cu strigăte de bucurie. „Ia, tataie, și mata ce-a mai rămas aici. Cred că în viața dumitale n-ai băut o asemenea minune". „Văd că nu pierdurăți timpul degeaba. Probabil, altfel ați fi înghețat bocnă. Sper însă că nu l-ați îmbiat și pe Aureliu !" „Se poate, tataie, l-am dat doar de-a gustat". „Nu-mi dau seama, observ doar că-i strălucesc ochii mai mult ca de obicei. Vouă vi se încurcă limbile de-a binelea". „Dacă ne ținurăți aproape două ore în frig, trebuia să luăm și noi măsuri, nu ?" Expresia cu măsurile a plăcut ocupanților, care au izbucnit cu toți în rîs.

„Bine, mergeți însă cu atenție. Ponderat, Aureliule, soseaua-i goală, curată, dar mai poți întîlni petice de gheață". „Nici o grijă, tată !"

Aureliu nu conducea rău. Nu participa la veselia generală Doar o glumă extrem de reușită l-a făcut să întoarcă capul și să zăbovească cu privirea ceva mai mult asupra grupului.

Destul pentru ca traiectoria mașinii să se modifice spre dreapta, spre plopii frumos plantați pe marginea șoselei, la aceeași distanță unul de altul. Cînd pilotul își dă seama, e prea tîrziu. Mașina lovește succesiv trei pomi, portierele zboară năuce, la fel și aripa din față, iar parbrizul se transformă în mii de țăndări care, în drumul lor spre asfalt, strălucesc în soare ca niște diamante.

Aureliu și colegul lui din dreapta, Domițian, mor pe loc, ceilalți doi, cu picioarele zdrobite, sînt transportați la spital.

Curios, cele trei sticle cu etichete aurii rămîn întregi. Le-a găsit un băiețel, la vreo 20 de metri depărtare de mașină. „N-am mai văzut așa ceva. Le duc mamei, îs bune pentru lapte".

VICTOR BEDA ■

Strada — un bun al tuturor

Am lăsat-o baltă!

Mai multă vreme au lucrat la un canal. E greu de știut la ce reparație, modificare sau îmbunătățire au trudit. Oricum, canalul l-au săpat într-o săptămînă și de astupat l-au astupat în cinci. Au plecat și au lăsat în urmă un compresor. Cam la o lună și-au adus aminte de el. Abia atunci am observat că becul din parcare nu se mai aprinde. Toți am crezut că săpaseră canalul măcar pentru a face să ardă lumina. Am acuzat I.D.E.B.-ul. Dar am primit o adresă. I.D.E.B.-ul dădea în scris că nu săpase nici un canal prin preajma blocului OD1 din strada Drumul Taberei nr. 129. Dacă n-a săpat, atunci măcar să întreprindă ceva ca să scăpăm de beznă. I.D.E.B.-ul a fost prompt. A venit cu o mașină și a înlocuit toate becurile arse. Seara s-au aprins aproape toate. Aproape, pentru că spre bucuria adolescenților care mai șopteau la întuneric, singurul rece a rămas tot cel din parcare. Nu se putea face nimic. Recunoșteau electricienii care descoperiseră că echipa de șoc, ceea care săpase canalul, rupsese firele de alimentare cu curent electric. De murit n-om muri, am zis, ne-om descurca și fără lumină. În fond noaptea de ce-i noapte, ca să fie întuneric. Și am continuat așa. Dar bezna i-a atras pe alții. Într-o noapte ne-au spart toate mașinile. Cum în parcare era noroi, e de la sine înțeles că acesta a ajuns pe scaune. De ciudă că n-au găsit bani sau altceva care să-i tenteze, hoții au urcat cu picioarele pe scaune. Dar parcarea era și este betonată. De unde apăruse noroiul ? Noroiul venise odată cu întunericul. Cei care săpaseră canalul rupseseră firele de curent și astupaseră și canalul care lega gura de scurgere din marginea parcării de o conductă colectoare. Așa a apărut apa. De fiecare dată cînd plouă parcarea se transformă într-o mică piscină de beton, de vreo 200 de metri pătrați și adîncă de 20 de centimetri. Cînd într-o zi un prieten i-a cerut o piesă unui vecin, acesta a zis, ți-o dau dacă îmi aduci o pereche de cizme de cauciuc. Celălalt a crezut că glumește. Dacă vii fără cizme n-ai nici o șansă să vezi piesa ! Omul a venit cu cizme și s-a dumirit abia în parcare. Cînd plouă mai îndesat piscina e de-un genunche și-i adună pe copiii din toate blocurile vecine. Unii vin cu păpuși gonflabile, alții cu lighene, unii pe margine, alții cu bărcuțele în mijlocul ei trăiesc o bucurie nebună, aruncă pietre, stropesc, aduc găleți sparte, cratițe fără fund, un fel de bucătărie de vacanță improvizată în marea chiuvetă de beton în care se bălăcesc și blindele autoturisme, așezate cu burta pe valuri. În primăvara anului trecut un drum al meu a trecut și pe la I.C.A.B. După cele de serviciu, înainte de a ne despărți, cu jena de rigoare, i-am povestit directorului cîte ceva despre „piscina" în cauză. S-a marcat! Să nu fie nici o mașină parcată pe gura de scurgere și se rezolvă. Am plecat mîndru, cu o bucurie secretă că de a doua zi se sfîrșea cu balta veselă. Oricum, a dispărut și, o vreme, am crezut că în urma modestelor mele diligențe. Abia mai tîrziu mi-am dat seama că balta se evaporase din cauza căldurii. La prima ploaie cotele apelor au fost în sensibilă creștere. Cu totul întîmplător, cîteva luni mai tîrziu am ajuns la I.C.A.B. într-o altă problemă, legată de pămînturile părăsite. Am întrebat-o pe secretara directorului dacă nu s-ar putea desfunda un canal care nu vrea să mai înghită apa. Spuneți adresa și s-a marcat ! Dar să aveți grijă să nu fie nici o mașină parcată pe gura de scurgere. Era acel plin de speranțe și amăgitor vineee pe care-l strigă ospătarii. N-a venit nimeni. Sau dacă a venit, a contemplat-o, a măsurat-o, i-a căutat izvorul și a plecat. Balta a rămas, tot veselă, tot adîncă, tot artificială, într-un beton turnat ca pentru o crescătorie de păstrăvi. Acum e și mai și. Dă și peste trotuar. Discutînd despre noua noastră ieșire la mare, un vecin se căina și părea să sufere. Nu vă mai necăjiți, am zis eu, Mîine merg iarăși la I.C.A.B. Ce să faceți acolo ? Să le spun despre baltă ! N-are rost, eu am fost și-n audiență, am făcut și hîrtie și în loc să dispară, parcă apa e și mai mare. Mai bine lăsați-o, poate se scurge. Iar acum stau să mă întreb. Să mai merg o dată la I.C.A.B. sau s-o las așa? Parcă se poate trăi și cu o baltă în fața intrării. În fond, nu s-a înecat nimeni ! Și așa terenul de joacă al copiilor e distrus. De ce să le stric și această distracție. Și ce dacă proprietarii nu se pot apropia de mașini ? Merg și ei cu autobuzul și fac economie. Și apoi am putea folosi această baltă. S-o transformăm în ceva rodnic. I.C.A.B.-ul cîștigă ceva pentru că nu mai bate drumurile și nu cheltuie materiale iar noi sîntem locatarii fericiți ai unui bloc cu ieșire la mare. Dacă nu vin cei de la I.C.A.B., unde mai găsesc eu o asemenea priveliște, luna oglindită în valurile galbene ale apei care clipocește într-o ușă de frigider ?

CORNEL NISTORESCU ■

Lascăr Pană: „În meserie, niciodată nu m-am mulțumit cu puțin"

— Tovarășe Lascăr Pană, departe de mine intenția de a vă mărturisi meritele, cunoscute și recunoscute în handbal, cîștigarea mai multor titluri mondiale universitare, doctoratul Capei I.H.F. cu Minaur Baia Mare etc., dar asta nu mă împiedică să observ că, de la o vreme, naționala masculină pe care o antrenați o ține din înfrîngere în înfrîngere ! Cum mondialele sînt pe-aproape, urmînd să începă în 25 februarie, vă invit să vă explicați. De ce atîtea eșecuri ? Care e cauza lor ?

— Aveți dreptate, rezultatele din ultimul timp nemulțumesc. La fel de adevărat e însă că, obținînd titlul mondial universitar, handbalul nostru masculin a îndeplinit obiectivul numărul 1 al anului 1985. Și în ce condiții ? Fără Stîngă, accidentat, fără Boros, fără Drăgănită, fără Covaciu etc., depășiți de vîrstă, iar sovieticii, învinșii noștri din finală, cu toată garnitura, practic cu echipa națională.

— Adică, într-acolo bateți ?, să nu ne facem probleme ? ! Putem pierde peste tot, și chiar pierdem, în Elveția, la mondiale, o să arătăm noi ce știm, da ? Nu vă contrazic, sînteți cel mai în măsură să cîntăriți situația, dar veți fi de acord că semnele nu sînt deloc îmbucurătoare ! Locul 4 la Supercupă, 2 în Elveția și la Balcaniadă, 3 în R.D.G. și acum, în urmă cu cîteva zile, 4 în Spania ! Ultimul, cu 3 înfrîngeri din 3 întîlniri !

— N-ar fi trebuit să mergem în Spania, am spus-o și o repet.

— Cînd ați spus-o ? Cui ?

— Conducerea tehnică, înțelegînd prin asta și pe secundul Cezar Nica, și pe melodistul Mihai Cojocaru, și pe doctorul Eugen Craioveanu, a fost de părere că, după 10 zile de pauză, echipa nu va putea juca la nivelul cerut de o asemenea competiție. Federația însă a insistat, invocînd obligația de calendar. Cele întîmplate, mai ales meciul cu Franța, au demonstrat că nu ne-am temut degeaba.

— De ce a fost nevoie de 10 zile de pauză ?

— Pentru că ajunsesem la concluzia că, oboșiți tizic și mai ales psihic, băieții trebuie să se refacă. Din păcate, imediat după acest liber, s-a mers în Spania.

— Să socotim federația vinovată pentru cacialmaua din Spania ?

— N-am zis asta. Vinovați sîntem noi, jucătorii și antrenorii.

— Adică ?

— Sigur că s-au accidentat Stîngă și Ghimeș, care au ieșit din primul meci, cel cu Iugoslavia, dar se cuvine să și subliniez că, în general, echipa nu s-a mobilizat. A jucat numai din nume, din reputație, crezînd că adversarii se vor speria !

— Și nu s-au speriat !

— Partida cu Franța a fost un coșmar. Băieții au luat-o în ușor, nu pierduseră niciodată la francezi, cum era să piardă acum ? ! Degeaba i-am avertizat, cînd s-au trezit, n-au mai putut decît să reducă din handicap. Dealtfel, la sfîrșit, francezii aproape că nu se bucurau. Se uitau la tabelă și nu le venea să creadă !

— Parcă nouă ne-a venit. Cum ați reacționat ?

— Am intrat în cabină și, stăpînindu-mă, nu le-am zis decît să le fie rușine ! Atît pentru ei, cît pentru tot handbalul românesc, care și-a clădit prestigiul în timp și cu multă sudoare. Povestea asta e însă mai complicată.

— În ce sens ?

— Părerea mea e, să-mi fie cu iertare, că handbalul nostru de azi trăiește prea mult din amintiri. Și mai concret : actuala generație pare să nu înțeleagă cît datorează, ca glorie sportivă, celei vechi, care a adus cele 4 titluri supreme. Pe care noi toți nu contenim să le invocăm, uitînd însă esențialul : că nu sîntem, ci am fost campioni ai lumii. Ultima oară acum 12 ani, în R.D.G. Firește, tradiția contează, dar nu decide.

— Cine decide ?

— Munca. Disciplina. Seriozitatea.

— Dar valoarea ?

— Ce înseamnă ea fără muncă ? Hai să luăm un exemplu, cel al lui Stîngă, jucător cotat de unii drept cel mai mare din istoria handbalului românesc. Talent cu carul, fără discuție, dar ce „carte de vizită" ? Pînă la 29 de ani, cîți are, nu se poate lăuda cu nici un titlu mondial !

— Să înțeleg că nu sînteți mulțumit de fundamentul lui Stîngă ?

— N-o să mă plîng tocmai de căpitanul echipei, dar aștept și de la Stîngă mai mult ! Pentru că poate mai mult ! Ceilalți joacă pentru ei, dar el nu joacă, apreciez, cît ar trebui și cît ar putea pentru ceilalți ! Nu se implică suficient, nu-i trage după el și pe ceilalți. E și motivul pentru care, mai nou, am apelat și la Drăgănită, jucător care, deși la 32 de ani, e mai activ, mai responsabil. Am avut, recunosc, destule rezerve cu privire la convocarea lui, dar acum mă bucur că l-am adus. A schimbat atmosfera la lot, l-a îndîrjit pe băieți.

— De ce-ați avut rezerve ? Pentru că e de la Steaua ?

— Refuz un asemenea mod îngust de a pune problema ! Nu-i aici vorba nici de Minaur, nici de Steaua, e vorba de handbalul românesc, pe care se cuvine să-l slujim, e crezul meu, dincolo de mărunțele rivalități de club. Și-apoi, ca să vă răspund, în lot figurează 4 jucători de la Minaur și 8 de la Steaua. Inițial, au fost 5 băimăreni, dar Petran s-a internat în spital, avînd o discopatie.

— Apropo de portari : mulți vă acuză că l-ați îndepărtat pe Munteanu !

— Nu că are 35 de ani, deși și de asta, nu-i așa ?, ar fi trebuit să țin seama, dar m-am gîndit că nu-i logic și nici fair play să fac din marele Munteanu de altădată rezerva lui Buligan și Simion. Pentru că, mă siliți să fiu dur, înaintea lor n-ar fi apărat !

— Credeți ?

— Vedeți, problema e delicată. Pînă una alta, eu fac totul, nu dumneavoastră.

— Așa e. Tovarășe Pană, dumneavoastră sînteți un antrenor, cum să vă numesc ?, agitat, impulsiv, nu credeți că această stare de agitație, ușor de detectat pe bancă, se transmite și echipei ?

— Aș vrea să fiu mai indiferent, dar nu pot. Handbalul e viața mea și-l trăiesc cu maximă implicare, dăruindu-mă lui cu toată ființa. Înaintea finalei cu Zaporoje, din Cupa I.H.F., mi-am îngropat mama. Credeți că a doua zi am fost mai liniștit la sală ?

— Recurgeți la sentimentalisme ?

— Nu. Încărcătura nervoasă e însă extraordinară, nu poți să stai ca o statuie decît dacă ești de fier ! Nu doar eu sînt zbuciumat, ci și Evtușenko, și Turcin, și Stentzel, și Tiedemann.

— Se pare că se poartă antrenorii „o mie de volți" !, așa o fi, dar vă întreb dacă e bine ?

— Nervozitatea mea, cîtă e, nu împietează asupra lucidității. Indicațiile plecate de pe bancă sînt cele mai nimerite, iar ele îl mobilizează pe jucători, nu-i descumpănesc.

— De unde știți ?

— Cum de unde, de la ei !

— Avînd 8 steliști în lot, de ce nu l-ați luat ca secund pe Radu Voina ?

— Din punctul meu de vedere, n-am avut și n-am nimic de împărțit cu antrenorul Stelei, pe care l-am cunoscut bine ca jucător. Și l-am stimat. Am optat însă pentru Nica, gîndind că el a fost antrenorul național de tineret. Atît.

— Meciul cu Franța a fost un accident ?

— Fără îndoială. Dac-am mai juca o sută de partide cu ei, pe toate le-am cîștiga.

— Nu vă întreb fără o legătură. Cînd a apărut Spania, în urmă cu cîțiva ani, mulți au zis că e un foc de paie, dar n-a fost. De la un timp, Spania ne bate pe unde ne prinde !

— Nu-i chiar așa, dar mă rog. Spania e, azi, tot mai mult o „mare putere" în handbal și, dacă mi s-ar solicita o listă cu favoriții mondialelor din februarie, n-aș omite-o. Explicații sînt destule.

— Ca de pildă ?

— Pe de-o parte, temperamentul latin se potrivește ca o mănușă handbaluiui actual, care e mai dinamic ca oricînd. Pe de alta, creșterea se realizează datorită unor cluburi puternice, din toate punctele de vedere. Atîta vreme cît Barcelona deține Cupa cupelor, întrecînd în finală pe T.S.K.A. Moscova, iar Atletico Madrid a pierdut, la mare luptă, Cupa campionilor, spaniolii au de ce emite pretenții.

— Vreau un răspuns sincer : dar noi ? Putem spera la al cincilea titlu ?

— Sînt optimist, dar cu măsură. Scara valorică s-a modificat și se modifică, un pronostic e greu de dat. Cînd Norvegia bate Polonia în R.D.G., cînd Spania, săptămîna trecută, surclasează Iugoslavia și cînd, ca să nu mă mai lungesc, Cehoslovacia întrece Danemarca cu 10 goluri, ce să mai zici ? Va hotărî, probabil, momentul, de aceea îl și pregătim cît mai bine.

— Ați uitat diferența de 7 puncte dintre R.F.G. și U.R.S.S., la Supercupă.

— Consider că Supercupa e întîi și întîi o competiție comercială, iar meciul acela a fost, orice mi s-ar spune, cu cintec. Sovieticii s-au lăsat bătuți ca să rămînă la Dortmund, unde noi am ajuns, de la Hanovra, la 3 dimineață ! Cu toate astea, nu ne-au învins decît la 7 metri, după două reprize de prelungiri ! Deși au avut, la pauză, 12—6 !

— Cît pe-aci să se repete isprava de la Olimpiada din 1980, nu ?

— Acela a fost unul dintre cele mai frumoase meciuri ale vieții mele. Am remontat de la 9—15 și am cîștigat cu 22—19 ! Am trasă partida pe video și nu mă despart de casetă. Cînd mi-e greu, o pun și capăt cutaj.

— Acum vă e greu ?

— După altea dușuri reci, cum să-mi fie ? ! Să zburd ?, ! Dar privesc înainte.

— Și ce vedeți ?

— Că se poate. Intervalul care urmează e hotărîtor. Dacă băieții vor pune osul, și nu mă îndoiesc că-l vor pune, vom reuși.

— Care e programul nostru la mondiale ?

— Aș îndrăzni să afirm că e avantajos : în 25 cu Cehoslovacia, la Geneva, în 26 cu Coreea de Sud, la La Chaux-de-Fonds, în 28 cu Islanda, la Berna. În grupa semifinală vom întîlni, aș zice sigur, Ungaria, Danemarca și Suedia, a patra echipă, Algeria, fiind fără șanse.

— Așadar, fără U.R.S.S., fără Iugoslavia, fără Spania, fără R.F.G., fără R.D.G., formațiile de pe lista dumneavoastră de favoriți !

— Ce vă spuneam, un culoar bun. În mod normal, doar Cehoslovacia ar mai putea să vizeze finala. Și ea intră în calcule.

— De ce finala ?

— Una din cele 6 de mai sus, eliminînd și Coreea de Sud, va disputa finala, urmînd să întîlnească pe prima din cealaltă jumătate a „tabloului".

— Șansele sînt deci mari.

— Fără discuție.

— Să nu uit : se tot vorbește despre un „complex iugoslav" al băieților noștri. Credeți în așa ceva ?

— Nu. Doar că iugoslavii, împotriva românilor, se mobilizează mai mult. În rest, cred că e o speculație. Oricum, pentru a cîștiga moral, am programat pentru ultima perioadă de pregătiri 4 meciuri amicale cu iugoslavii. Două la ei, două la noi.

— De ce pentru a cîștiga moral ?

— Pentru că la acea oră, sînt convins, vom avea o echipă capabilă să asalteze titlul mondial. Se impun cîteva retușuri, mai ales în apărare. Aici trebuie să insistăm, și încă serios. Pentru că apărările decid tot mai mult soarta meciurilor și pentru că, în ceea ce ne privește, nu mai avem, ca altădată, un Licu, un Gunesch, un Kicsid, un Stockl, adică unul sau mai mulți jucători care să se dedice mai ales fazei defensive. Care e nu numai mai grea, dar și mai puțin spectaculoasă, handbaliștii fiind și ei, ca și în fotbal, mai atrași de gol. E frumos să marchezi și incomod să te apere, așa-i. Una e să construiești, să creezi situații, alta să demolezi, să strici, dar pe teren ambele situații sînt la fel de importante. Băieții noștri, nu toți, par să înțeleagă mai greu acest adevăr. Aici e bătălia, dar o vom cîștiga. Și în handbal, contează numai rezultatele finale. Turnee, precum cel din Spania, sînt cu zecile într-un an, ele se uită, se șterg repede.

— Sînt curios ce-ați fi zis dacă ieșeam învingători în Spania !

— Același lucru. Nu obișnuiesc să mă schimb după cum bate vîntul.

— Dumneavoastră, tovarășe Pană, cum vă socotiți : un antrenor dur, un antrenor dificil ?

— Un antrenor care se respectă și respectă. Vreau mult, niciodată nu m-am mulțumit cu puțin în meserie, dar pentru asta am nevoie de jucători harnici și disciplinați. Cît ține de mine, nu vă faceți griji, nu rămîn dator. Și de-o fi să-mi dau sufletul în sală.

— Tocmai așa e, că ne facem griji. După atîtea eșecuri, nu credeți că e firesc ?

— Îmi permit să vă dau un sfat : mergeți pe mîna noastră și n-o să pierdeți !

— Regret, viața m-a învățat să merg numai pe mîna mea, de aceea vă mai întreb o dată : ce vă face să fiți atît de optimist ? Cunoașteți dumneavoastră vreun secret, pe care nu vreți să-ni-l împărtășiți ?

— Nu sînt atît de optimist, sînt doar lucid. Putem și, dacă putem, trebuie.

— Așa să fie. Vă mulțumesc și vă mai pun o întrebare : dacă mondialele ar începe mîine, ce garnitură ați alinia ?

— Notați : Buligan — Berbece, Dumitru Marian, Boros, Stîngă, Maricel Voinea, Mocanu. Să nădăjduim că indisponibilitățile de ultimă oră ne vor ocoli !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Serial Flacăra

O FATĂ IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

O fac cu drag de dragoste, fiind convinsă că vă vor folosi și că, la rîndul vostru, cînd veți fi mari campioni, o veți face și voi. Aceasta pentru gloria sportului românesc.

1. Primul meu sfat tehnic este simplu, dar nu ușor de realizat. Aleargă zilnic... Învață să alergi corect fiindcă se aleargă altfel pe zăpadă sau recortan, pe arătură sau asfalt, la vale sau la deal, în pantofi cu cuie sau de cros ;

2. Nu vei ajunge de la sine și repede la acest lucru. Dar străduiește-te. Ceea ce nu înveți de la început, vei învăța anevoie mai tîrziu sau nu vei învăța deloc ;

3. Încearcă să simți ritmul alergării. El face parte din tine. Fără aceasta vei fi doar un alergător care fuge după alții ;

4. Fiecare probă de alergare își are tempourile sale. Altfel alergi 800 sau 1500 m, 1000 sau 2000 m, 3000 metri sau cros. Dar, ca să ajungi la acest lucru, este bine să alergi mult, cu plăcere și gîndind... Dacă știi că ești bun, nu te lăsa condus și tîrît în trenă falsă. Cînd vei vrea să ataci, să preiei cursa, va fi prea tîrziu ;

5. Urmează toate sfaturile antrenorului, dar nu uita de tine, trebuie să ai și tu personalitatea ta ;

6. Așadar, după corectitudinea alergării și gîndirea în cursă, recomand puterea de luptă. În alergarea de rezistență, cea mai bună rezistență este aceea a voinței, a dorinței de a vrea cu orice preț să cucerești victoria ;

7. Este bine să ai un partener de alergare, antrenamentul devine mai ușor, mai plăcut. Dar nu uita, în cursă ești totdeauna singur. De ce n-ai învăța atunci să faci acest lucru de la început ?

8. Aleargă pe orice vreme. Mai ales cînd este rea — ploaie, burniță, vînt, căldură, zăpadă — și nu ai plăcere să te antrenezi. Nici concursurile nu se dispută după cele mai favorabile buletine meteorologice ;

9. Nu fugi, nu te speria de zilele grele de antrenament. Cu cît lucrezi mai tare, mai dur, cu atît va fi mai ușor, mai bine, mai sigur în competiție ;

10. Fii totdeauna pregătit, fizic și psihic pentru orice efort și orice concurs. Adevăratul campion nu este cel care iese primul, ci acela care dorește, poate și reușește acest lucru.

— Învățați-vă să iubiți atletismul, proba pe care v-ați ales-o sau v-a ales ea pe voi ;

— Fără pasiune nu se poate face atletism și nimic de calitate. Orice lucru deosebit în lume cere cunoaștere, dragoste, devotament, renunțări și sacrificii ;

— Talentul nu-i totul sau, mai bine-zis este chiar primejdios să-l ai cînd nu e dublat de voință, de o voință de cremene ;

— Alergați în zori și în amurg, pe ploaie și pe zăpadă. Veți înțelege mai bine frumusețea alergării și măreția naturii ;

— Alergați cu picioarele goale. E plăcut și aveți prilejul să simțiți cum crește iarba ;

— Alergați pe nisip, vara, la mare, în ritmul valurilor mării ;

— Alergați diagonal, cu spatele sau lateral, ca să învingeți monotonia, să vă educați suplețea și coordonarea ;

— Alergați cu ochii închiși — antrenament mental — ca să simțiți ritmul și bucuria alergării și ca să vă desprindeți de tot ce vă înconjoară ;

— Antrenați-vă în doi, cu cea mai bună prietenă, prietenia fiind, și în atletism, partenerul ideal ;

— Învățați să prețuiți performanțele adversarului

Scurt, foarte scurt... ● Cernăianu și Dumitru la Rapid ● Scoția — România la 26 martie ● Reka Lazar învingătoare la Budapesta ● Cine va prelua banderola lui Ștefănescu ? ● Un curs pentru... secunzi ? ! ● ...Scurt, foarte scurt.

Două prezențe inedite la hotelul „Silva" din Bușteni, în aceste zile „cartierul general" al Rapidului : antrenorul Constantin Cernăianu și jucătorul Ion Dumitru. ● Bravo pentru handbaliștele de la Știința Bacău și Terom Iași, care s-au calificat în sferturile de finală ale Cupei campionilor și, respectiv, Cupei cupelor. Ambele au cîștigat și partidele retur, programate în deplasare. Ceea ce n-a izbutit Chimistul Rîmnicu Vîlcea (în Cupa I.H.F.), care a ieșit din cursă. ● Prezent la Zürich, la o importantă reuniune U.E.F.A., vicepreședintele F.R.F. Mircea Pașcu a primit din partea federației scoțiene invitația ca echipa noastră națională să întîlnească Scoția la 26 martie, într-o partidă amicală. Oferta a fost acceptată în principiu, urmînd să se stabilească detaliile. După toate probabilitățile, meciul se va disputa la Glasgow. ● Aflăm că din retur Mușnay va avea drept de joc pentru Universitatea Cluj-Napoca. ● După o mai lungă eclipsă, Florin Gheorghiu revine, el figurînd (după 6 runde) printre fruntașii redutabilului turneu de la Viena, la egalitate cu Karpov, Beliavski, Korcinoi ș.a. Numai de l-ar ține ! ● Relativă acalmie în privința transferărilor din fotbal, „loviturile de teatru" fiind păstrate pentru ultimele zile (pînă la 20 ianuarie). Dintre echipele mai cunoscute, marți la prînz, numai Dinamo depusese la F.R.F. forme complete pentru Damaschin I (de la Politehnica Iași) și Mihăescu (de la Flacăra Automecanica Moreni). ● După despărțirea de Ștefănescu (de-acum confirmată), între alte probleme de rezolvat Universitatea Craiova o are și pe aceea a căpitanului de echipă. Întrebat de noi, în holul hotelului „Ciucaș" din Poiana Brașov, cui îi va încredința banderola, antrenorul Mircea Rădulescu a ocolit un răspuns ferm, zicînd doar că intenționează să facă din Irimescu un jucător-cheie, cu un rol asemănător celui deținut de Bolони în mecanismul Stelei. Atît. Înțeleagă fiecare ce crede ! ● În schimbul lui Cristea, cedat Sportului studențesc, F.C.M. Brașov va beneficia din retur de serviciile lui Șerbănică și Pană, ultimul pînă în vară. ● Contînd pentru Cupa Mondială (juniori), turneul internațional de floretă de la Budapesta a fost cîștigat de românca Reka Lazar. ● La pregătirile lui F.C. Bihor ia parte și ex-stelistul Petcu. ● Inițial, Kuusysi Lahti a ținut să joace returul cu Steaua în Belgia, numai că federația belgiană n-a marșat, explicînd finlandezilor că nu le-ar surîde concurența cu Waregem și Anderlecht ! S-a ales pînă la urmă Utrechtul, oraș din Olanda. Vorba unui suporter din „Ghencea", oriunde, fie și în Patagonia, numai să bată Steaua ! Asupra Stelei și a partidei ei din C.E.E. vom reveni. ● Viorel Kraus poartă tratative cu Politehnica Iași. ● Alături de Ion Marin, Augustin și Cățoi (acesta fără dezlegare de la Craiova), încă o „noutate" la Victoria București: Lala, fost la Oțelul Galați. ● Dana Nuțu a călcat cu stîngul în turneul de la Jaice, pierzînd prima partidă. E drept că în fața campioanei mondiale, Maia Ciburdanidze. ● Tot din șah : în vederea barajului pentru titlul feminin (ce stă să înceapă la Sinaia), F.R.Ș. a asigurat cazare pentru Gabriela Olărașu-Stanciu, dar nu și pentru Margareta Mureșan ! Fiecare se descurcă cum poate, nu ? ! ● Radu Viorel a trecut de la Dinamo la Politehnica Iași. ● „Rocadă" în fotbalul gălățean : Ralea la Oțelul, Diaconescu la Dunărea C.S.U. Se mai discută despre reintoarcerea (de la F.C. Olt) lui Hanghiuc. ● Fetele noastre n-au strălucit la turneul de juniore de la Sofia, cîștigat de voleibalistele din R.D.G. : locul 5 din 8. ● Între 8 și 10 ianuarie, federația de fotbal a organizat, la București, un curs de reciclare pentru antrenori. Salutînd acțiunea, firește utilă, se cuvine totuși să ne exprimăm surprinderea că ea a fost programată la o dată nepotrivită, imediat după revenirea echipelor divizionare din vacanță ! E și motivul pentru care, avînd multe treburi de pus la punct, o parte dintre tehnicieni au absentat, formațiile divizionare preferînd să fie reprezentate de secunzi ! Să fi fost calendarul F.R.F. chiar atît de încărcat ?! ● E în curs de perfectare un meci Suedia — România (A) pentru 28 mai. ● Antrenor nou la Șoimii I.P.A. Sibiu : Ion Circiumărescu.

La peluză

O scrisoare

Semnează : Mihaela. Iscălitura este caligrafiată frumos și citeț. După ce a terminat de scris, semnatara n-a simțit nevoia să se deghizeze indescifrabil. Numele de familie n-are importanță. Ea este Mihaela. O fată. A incitat-o la scris tableta mea despre Corvinul. O consideră sinceră și bine scrisă. Cine începe astfel, sfîrșește de obicei prin a cere ceva, dar la urmă ea nu pretinde nimic. Epistola este tristă și totodată tonică ; respiră prin fiecare cuvînt o viziune calmă și bravă în fața vieții. Destine implacabil nedrepte îi urmăresc și pe oamenii fotbaliști. Prin contingență cu Rednic, Andone și Gabor am vorbit și despre ceilalți „canguri". Am spus : „Ceilalți colegi de generație : Hanghiuc, Sertov și alții au obosit înainte de vreme și atmosfera de la cluburi trebuie să fi pecetluit ceea ce ei singuri n-au putut pricepe decît poate prea tîrziu. „Ea nu știe care-i situația lui Hanghiuc; în ce-l privește pe Sertov, am dreptate. În ultimul timp, nu și-a mai ajutat echipa. Probabil că eu știu însă că la sfîrșitul turului trecut, Sertov a fost pe cale să-și piardă un picior și de atunci se tot tratează. Ceea ce nu știu eu este că Sertov a suferit cumplit, nu numai fizic, ci și sufletește. Cînd era mic, cea mai mare dorință a lui a a fost să ajungă fotbalist și a ajuns. A jucat cu „cangurii" în Australia și a fost fericit. Pentru ca apoi, dintr-o dată, să fie în situația de a-și pierde piciorul. Așa e în fotbal. Purtătorul de talent se expune continuu. Față de ceilalți trei pe care îi amintesc, Sertov, Hanghiuc și ceilalți n-au avut șansa întîlnirii cu Mircea Lucescu. Respectiv cu un bărbat tînăr care, pentru a se impune, se înarmează cu răbdare și speranță. Virtutea a avut nevoie de virtute. Specificul șansei în fotbal constă în aceea că ea, șansa, trebuie să survină la timpul potrivit. Timpul e scurt și ireversibil. Nu există amînări. Atunci sau niciodată. Lipsa lui „atunci" te face să te îndoiești de propriul talent, îți dă sentimentul inferiorității în fața colegilor de generație. Declinul ia forma prăbușirii.

Mihaela nu acuză. Constată. Revolta ei este senină și adîncă. Nu e supărată. E gravă, dar gravitatea n-o copleșește. Această calmă și curajoasă răsculată iubind dramatic nu se înăsprește. Din păcate, continuă ea, Sertov nu este singurul în situația asta. Chiar tinerii juniori din ultima generație. Cîți dintre ei s-au întîlnit cu șansa lui Gabor ? Badea, Pistol, Pologea, Popescu și cam atît. După meciul cu Turcia s-a făcut zarvă în jurul numelui lui Leu. Antrenorii au dat declarații. Leu este rezervă la „Poli". Nici măcar în echipa de tineret nu figurează. Și nu e singurul. După părerea Mihaelei, cei mai serios dintre ei, N. Zamfir, va avea destinul lui Sertov. Prea curînd potențialitatea lor fragilă este încredințată „urgențelor" unor cluburi care minate de nevoi imediate preferă duritatea talentului. Înțelege cineva ce înseamnă pentru un tînăr aureolat de talent în echipa de juniori să joace într-un întreg campionat doar două minute în vreme ce mediocrii robuști sînt trimiși în teren să se bată, să lovească, să se apere cu dinții ? Cine îi protejează pe primii ? Mihaela nu are vocații reformatoare. Nu propune nimic pentru că înțelege totul. Și ne îndeamnă și pe noi să înțelegem mult ca să condamnăm puțin. Mesajul acesta, chiar dacă nu e manifest, e implicit. Văd că am plecat de la una și am ajuns la alta, scrie ea. V-aș spune părerea mea în legătură cu toți, dar mi-e teamă că v-aș plictisi.

Nici o ranchiună, nici o etichetare. Nici unul din imboldurile răzbunătoare care inspiră de cele mai multe ori astfel de scrisori. O confesiune caldă și îngrijorată. Fotbalul generează și astfel de pasiuni. Cu o lacrimă de bucurie pe obrajii Mihaelei, fotbalul își răscumpără toate păcatele. Am văzut recent un bărbat bucuros pe care exuberanța îl făcea grobian, agresiv și intolerant. Lîngă el, Mihaela ar fi amuțit. Din cînd în cînd, să facem liniște și să ascultăm adîncurile !

NICOLAE CRISTACHE ■

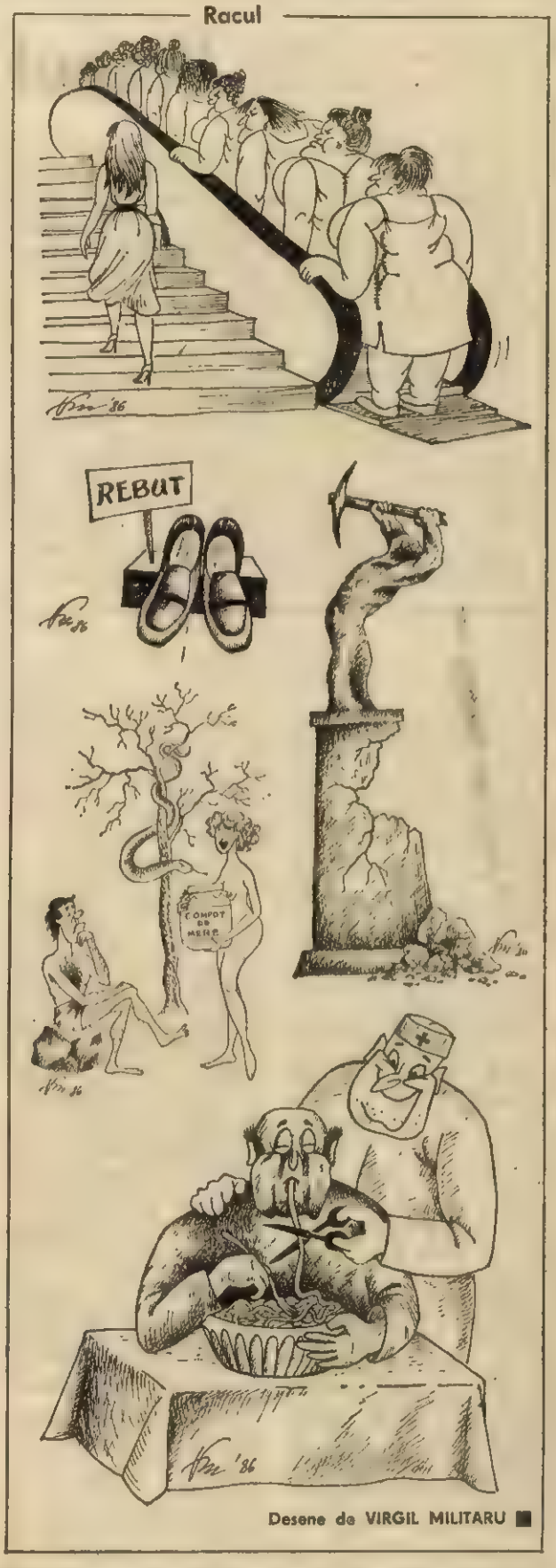

Desene de VIRGIL MILITARU ■

Serial Flacăra

și să-l felicitați cel dintîi. A doua oară o va face el, ca să nu rămînă dator sportivității.

— Chiar dacă nu devii un mare campion, atletismul va face din tine un însetat de mișcare și de natură, implicit un om de voință și de caracter.

Ca fiecare probă dealtfel, și alergarea de fond își are psihologia sa, dar celui care o face, aceasta i se pare mai aparte, neobișnuită. S-ar putea chiar, în ce ne privește, să fie adevărat. Mai ales cînd un fost alergător de fond devine antrenor și eleva să îi este chiar soție. Atunci clasica singurătate a alergătorului de cursă lungă devine a amîndurora, singurătate în doi...

Maricica, pe traseele de antrenament, în luptă cu kilometrii, pe soare, ploaie, vînt, ceață, zăpadă, singură, cu gîndurile ei. Iar eu, undeva pe traseu sau așteptînd-o la capătul lui, întrebător, înfrigurat, neliniștit, dar tot singur, tot în singurătate.

Uneori ea pleacă departe, în străinătate, fără mine, în gînd doar cu graficul și tactica cursei. Iar eu rămîn acasă, chinuit de întrebări, de gînduri, de speranțe. Singurătate în doi.

Sau, și mai straniu, sîntem în ziua concursului, pregătit cu luni și ani înainte. Amîndoi, aproape unul lîngă altul. Alergăm în același ritm, cu aceeași bătaie de inimă, cu aceleași gînduri în cursă. Nu auzim freamătarea stadionului (ca a mării, vara, care ne place atît de mult), doar glasurile miilor de oameni care vuiesc ca-ntr-un ghioc imens și prevestitor, a ce ?, nu știm încă.

Sîntem împreună, la un pas unul de altul, dar firesc de departe în ceea ce facem. Ea — alergătoarea cu părul blond și picioarele suple, înaripate. Eu — antrenorul, cu acele cronometrului fierbîndu-mi creierul, torturîndu-mi liniștea. Și totuși și acum sîntem laolaltă, ca totdeauna, dar singuri. Marea noastră singurătate în doi.

Nu cred în spiritism, medii și hipnotism. Dar cred în biocurenți, în materialitatea noastră, în putința de a comunica, prin ultrascurte, ca delfinii.

Totdeauna, cînd am fost la un pas sau la zeci de mii de km, ne-am simțit alături, ca într-o seară de iarnă, urmărind un film la televizor, în două fotolii învecinate, gemene aproape.

Poiana Brașov era numai ninsoare și basm. Maricica terminase o zi grea de muncă, necruțătoare. Eu, ca un computer obosit de calcule, mai gîndeam încă. Eram împreună, dar fiecare în lumea lui, în enigmatica lui singurătate.

Cel mai mult am avut această senzație, acest simțămînt care ne încerca adeseori, în avionul de New York, care ne purta prin nori spre aventura lui „Fifth Avenue", într-un zbor de nouă ore. Era un avion cu sală de cinematograf și patru ecrane, cu muzică în căști pentru fiecare scaun de pasager. Nu pot să uit nici mondialele de cros din '84, tot în America și tot în apropiere de New York, spre care am pornit neliniștiți, fiecare cu frămîntarea lui, încerți în obținerea unui rezultat mare. Sau Olimpiada, într-un imens ocean de oameni, cu aproape 100 000 de voci, creiere și inimi fremătătoare.

Dar, ciudat, cursa care mi-a dat cea mai teribilă senzație de solitudine, de apropiere și depărtare totodată, a fost tot „Fifth Avenue". Era ca un fluviu de oameni care curgea inconștient, dar năvalnic, zgomotos, ca o lavă. Și în această neverosimilă scurgere, cascadă orizontală de așteptări, pasiuni, undeva sau nicăieri, noi doi, alergătorii de cursă lungă.

Maricica, fără cozile blonde și ochii albaștri din Iașii începutului, maturizată de ani, campioană și recordmană mondială. Și eu, fostul alergător de semifond și fond de la C.C.A., care mă înfruntam cu Tilmaciu, Grecescu, Vamoș, Bădici, V. Pop, mai bătrîn și eu, poate mai înțelept.

Noi doi, două picături de apă, într-o vastă mare de încordare și neliniști.

Oamenii care se iubesc, care au aceleași afinități, gînduri și preferințe sînt mereu împreună, se bucură de fiecare clipă și fiecare gînd al lor. A fost și destinul nostru ca, împreună fiind, să fim vînturați de această chemare, mai puternică decît oricare, pasiunea pentru atletism.

Cuplurile de „forțe" sînt obișnuite în lumea noastră, a sportului. Emil Zatopek și soția sa Dana, sulițașă, mai înseamnă și patru medalii de aur într-o singură Olimpiadă — Helsinki 1952.

Poate că o unică energie, o singură forță nu-i de ajuns pentru a învinge rezistența și limitele atletice. Și atunci se string două... Apare în lume, și la noi, simbioza antrenor-atletă sau amîndoi soți, atleți de valoare. Parcă perechi de dans pe luciul gheții și pe muzica lui Mendelsohn.

ION PUICA ■

Continuare în numărul viitor

Pragul

Ce cotă au atins cheltuielile militare pe mapamond, cît de mari sînt ele în momentul de față ? Mașinăria greoaie a birocrației contabilicești va da răspunsul exact mai tîrziu, după ce se vor fi făcut toate calculele. Însă datele deja existente, ca și aprecierile experților duc la concluzia că fondurile alocate pentru înarmări erau la sfîrșitul lui 1985 de aproape 1 000 de miliarde de dolari. Cifra aceasta a fost, de altfel, evocată în studii și în comentarii de mai multă vreme și a fost privită de cei mai mulți ca o frontieră naturală, ca un prag peste care omenirea nu mai are putere, nu mai are resurse ca să treacă. Dar oare așa stau lucrurile ?

Examinînd graficul cheltuielilor militare făcute în cele patru decenii care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial, ne dăm seama că ritmul de creștere a acestor cheltuieli s-a dezvoltat în progresie geometrică, semănînd cu accelerația unui corp în cădere. Dacă în 1965, deci după 20 de ani de evoluție postbelică, cheltuielile militare se ridicau la 162 de miliarde de dolari, au fost suficienți doar 10 ani pentru ca ele să se dubleze, ajungînd în 1975 la 300 de miliarde de dolari. În continuare, dublarea a necesitat doar 5 ani, în 1980 fondurile destinate înarmărilor fiind de 590 de miliarde de dolari. Și iată că pentru 1985 se ia în considerație suma de 1 000 de miliarde de dolari. Urmînd logica acestei desfășurări, s-ar părea că și de acum încolo o creștere a cheltuielilor militare, ceea ce ar însemna, desigur, o depășire a pragului de 1 000 de miliarde de dolari, nu numai că este posibilă, dar este, într-un anumit fel, inevitabilă.

Și totuși logica evoluțiilor de pînă acum nu este deloc infailibilă. Mai întîi, deoarece cursa înarmărilor este, prin ea însăși, lipsită de logică, aberantă. Apoi, fiindcă, potrivit legilor dialecticii, o acumulare cantitativă ajunsă într-un anumit stadiu determină modificări de substanță ; în cazul înarmărilor, ceea ce, într-un stadiu inițial, însemna apărare, supraviețuire se transformă în sinucidere. Prin urmare, în favoarea opririi cursei iraționale a înarmărilor pledează rațiunea : s-au acumulat pe Pămînt destule arme, mai ales arme nucleare, în stare să distrugă viața de pe planetă ; cheltuielile militare nu mai au sens. Pledează, în aceeași direcție, necesitatea stringentă de a nu risipi în van resursele materiale și umane ale globului. Pledează, de asemenea, mișcarea pentru pace, care demonstrează voința locuitorilor Terrei de a menține planeta lor în viață, de a exclude posibilitatea unui război, care în prezent ar echivala cu un cataclism cu consecințe ireversibile.

Din aceste motive, plafonul de 1 000 de miliarde de dolari trebuie să constituie o limită absolută. În această privință, este mai actuală ca oricînd propunerea României de înghețare imediată a cheltuielilor militare și de trecere apoi la reducerea lor succesivă cu 5—10 la sută anual. Omenirea are toată îndreptățirea să ceară ca în 1986, Anul Internațional al Păcii, cursa înarmărilor să fie, în sfîrșit, stăvilită. Să ceară și să spere că peste pragul celor 1 000 de miliarde de dolari cheltuieli militare, pragul absurdului, nu se va păși niciodată.

ION D. GOIA ■

[illegible]

Publicist cu un condei viguros, vechi și avizat comentator de politică externă, prezent de decenii în paginile ziarelor și revistelor noastre cu articole pline de substanță, Crăciun Ionescu este un foarte bun cunoscător al situației și al problemelor Orientului Mijlociu. A fost acolo corespondent de presă mai mulți ani, a scris și scrie cu precădere despre această zonă fierbinte a globului. Era firesc deci ca el să ne dea și cărțile consacrate acestui subiect de mare actualitate. Și iată că după „Corespondent în Orientul Mijlociu", tipărită cu doi ani în urmă, autorul ne oferă acum „Furtună deasupra Orientului".

În noua sa lucrare, Crăciun Ionescu realizează un documentat și în același timp alert reportaj politico-istoric referitor la Orientul Mijlociu, structurat pe trei momente-cheie : prăbușirea Imperiului Otoman, împărțirea prăzii între Rusia, Anglia și Franța, lupta popoarelor arabe pentru independență. Bineînțeles, cel interesat poate să găsească informații multe și precise cu privire la toate aceste probleme în tratatele și în enciclopediile de istorie. Însă autorul cărții de care ne ocupăm, fără să ocolească datele și cifrele, pe care însă le minuiește cu parcimonie, izbutește să reînsufletească istoria, s-o facă să se deruleze, pe ecranul minții noastre, a doua oară. Printre eroii cărții apar cunoscute personalități politice, precum și figuri pitorești și enigmatice, cum sînt faimosul colonel Thomas Edward Lawrence, arheolog, militar, diplomat și aventurier englez deosebit de înzestrat, dar mai presus de toate spion de înaltă clasă, ori șeicul Abdullah, alias maiorul britanic Harry St. John Bridger Philby, fără îndoială tot un agent al serviciilor secrete engleze. De mare savoare sînt unele episoade precum deplasarea prin peninsula Sinai a grupului de spioni englezi, condus de Lawrence, care se dădeau drept arheologi în căutarea... drumului lui Moise (în realitate întocmeau o hartă militară a regiunii), sau degringolada trupelor mussoliniene în nordul Africii și în Balcani, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Cartea lui Crăciun Ionescu iese, în chip deliberat, programatic, din perimetrul afirmațiilor și se plasează solid în zona demonstrației, făcute însă prin forța deosebită a detaliului viu, încărcat de semnificații. În esență, autorul lasă faptele să vorbească. Cititorul se convinge pe deplin că puterile colonialiste s-au străduit tot timpul să smulgă de la ceilalți, fie ei adversari, fie parteneri, tot ce se putea smulge. În același timp, cititorul se va mai deprinde să facă, atunci cînd e vorba de statele puternice, cuvenita și necesara distincție între declarațiile de intenții în politică și intențiile adevărate, între vorbe și fapte.

Pe de altă parte, Crăciun Ionescu privește cu deosebită simpatie și înfățișează convingător lupta arabilor pentru libertate și independență națională, în antiteză cu intrigile și acțiunile puterilor străine ce aveau drept scop aservirea și jefuirea regiunii Orientului Mijlociu. După ce face să reînvie într-o cuprinzătoare frescă marea revoltă a arabilor împotriva stăpînirii otomane din perioada primului război mondial, autorul arată cum arabii nu s-au împăcat niciodată cu schimbarea dominației turcești cu o altă stăpînire străină. Ca urmare tocmai a dîrzeniei cu care popoarele arabe s-au opus celor care luaseră locul otomanilor, în cele din urmă așa-numitul sistem al mandatelor s-a prăbușit, statele din Orientul Mijlociu și-au dobîndit independența. În acest moment se și încheie „Furtună deasupra Orientului", adică în primii ani de după terminarea ultimei conflagrații mondiale.

Au trecut de-atunci aproape patru decenii și, din păcate, în zonă au apărut noi conflicte, s-au produs noi ciocniri și războaie, cu numeroase victime omenești. După cum este cunoscut, România s-a pronunțat și se pronunță pentru soluționarea acestor conflicte exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. Socotim că sîntem îndreptățiți să așteptăm de la Crăciun Ionescu o carte cu privire la evenimentele ce s-au petrecut în Orientul Mijlociu începînd din perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial și pînă în prezent, informîndu-l pe cititor „la zi" și punînd în valoare acțiunile și inițiativele țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru rezolvarea justă și durabilă a tuturor problemelor privind această regiune.

ION D. GOIA ■

Fotoreportaj pe glob

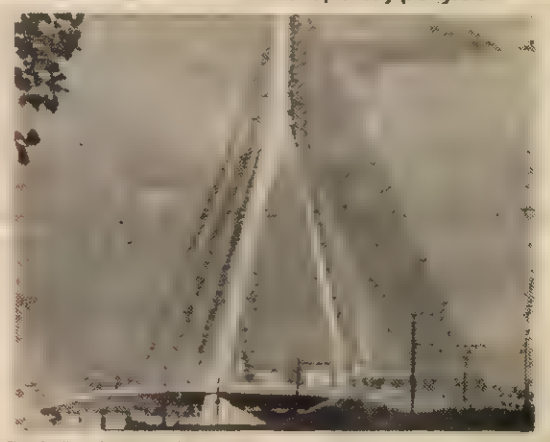

Realizări tehnice de excepție. — Noul pod de peste fluviul Dvina (Daugava), în orașul Riga (U.R.S.S.) ; — Cel mai mic aparat de radio cu tranzistori din lume, în greutate de numai... 50 de grame, produs în Japonia.

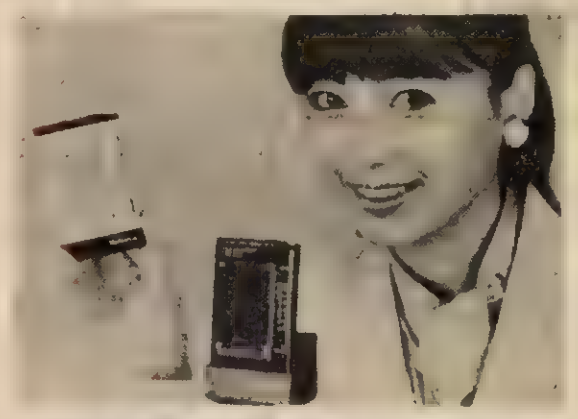

O celebră piață din capitala Italiei. Dar nu e vorba de o fotografie, ci de o... machetă

A fi mamă...

„Acest copil este viitorul meu. Prin el voi trăi mereu. E un dar atît de minunat încît nu-mi vine să cred că sînt atît de norocoasă" — declara, în septembrie 1984, Betsy Sneith, americanca de 24 de ani care a intrat în istoria medicinei. Ea este prima femeie care a dat naștere unui copil după ce a suportat un transplant cardiac.

Avea 18 ani, își terminase liceul de puțină vreme și era gata pentru deniveiatul drum al vieții, cu o diplomă de programatoare pentru computere în buzunar și multe, multe speranțe. O supăra un dinte așa că a apelat la dentist pentru o banală extracție. Care din banală a devenit problematică, în urma unui control serios descoperindu-i-se pe inimă o tumoare benignă, care bloca fluxul sanguin. Era condamnată la vîrsta cînd bucuria tinereții explodează, cînd viața promite mai mult ca oricînd. Lui Betsy viața îi promitea încă 3 săptămîni, după care...

Betsy n-a acceptat verdictul și a luptat cu mult curaj. După ce medicii i-au explicat că doar un transplant o poate salva, s-a prezentat la Stanford Hospital din California pentru a cere ajutor. A trebuit să aștepte multe luni pînă cînd inima mult dorită i-a fost oferită. Transplantul, o reușită perfectă, a fost efectuat în 1980. Apoi Betsy a început o viață nouă, minunată. „Pentru a fi pe deplin fericită, pentru a fi o femeie ca oricare alta, vreau să am un copil", spunea ea ignorînd avertismentele medicilor care încercau să o convingă să renunțe la o asemenea temerară acțiune căreia nouă inimă nu i-ar fi putut rezista. Sfidînd moartea, Betsy, o personalitate de o tenacitate rar întîlnită, a rămas însărcinată. N-a deranjat-o nici fuga tatălui copilului, terorizat la gîndul că se poate transforma, fără voie, într-un asasin. Medicii au încercat să o facă să avorteze dar Betsy a refuzat, și Sierra, „fiica miracolului", cum au numit-o ziariștii, s-a născut. Fericirea acestei mame n-a cunoscut margini. Medicii, emoționați, îngrijorați dar plini de admirație pentru curajul excepțional al acestei fete, au externat-o, perfect sănătoasă. La bucuria ei a participat întreaga țară, milioane de oameni i-au trimis felicitări și scrisori pline de admirație pentru gestul ei realmente eroic.

Așa cum de obicei se întîmplă, fericirea ei n-a fost de durată. Implacabilă cum numai ea poate fi, moartea n-a suportat să mai fie păcălită încă odată. Betsy a început să se plîngă de dureri de cap, vertijuri, grețuri. Controi medical cu diagnosticul „tumoare la creier". „Pînă acum am reușit să învinq moartea, dar iată că nu mai pot fugi de destin. Vreau să se termine repede, înainte ca fiica mea să înceapă să mă recunoască și să mă iubească. Nu vreau ca moartea mea să fie pentru ea o traumă care să-i răscolească viața. E mai bine ca de pe acum să aibă lîngă ea o altă femeie care să o iubească, o altă mamă".

Betsy a renunțat la medicamentele care-i ajutau organismul în lupta împotriva fenomenului respingerii inimii transplantate, scurtîndu-și singură zilele.

Aici se sfîrșește povestea tragică a acestei tinere curajoase, care, pentru a naște un copil, și-a riscat viața, iar pentru fericirea lui a ales moartea. Copila nu a rămas singură. Bunicii au înfiat-o și, poate peste cîțiva ani, îi vor povesti cine a fost mama ei care a iubit-o mai mult decît viața, ce-a făcut pentru ca ea să existe și să fie fericită.

IOAN ROȘCA ■

Orientul și Europa

Primul chinez care va scrie o biografie a poetului Friedrich Schiller se numește Zhang Yushu și este profesor la Universitatea din Pekin, șeful secției germane. Lucrarea va avea cam 300 de pagini.

„Premiul Hambach 1985" a fost decernat japonezului Yoruaki Suzuki pentru opera sa orchestrală „Metamorfoză simfonică". Compoziția sa a fost selecționată dintre alte 500 trimise din 32 de țări.

Ceas cu cuc — uriaș

În localitatea Shonach, situată în una din cele mai pitorești văi ale Pădurii-Neagre (R.F.G.) — principala sursă de venit a locuitorilor rezultă din turism și orologerie. Aici poate fi admirat un ceas cu cuc uriaș, operă a meșterului ceasornicar Iosef Dold.

Această capodoperă a artei și tehnicii are 3,60 m lățime și 3,10 m înălțime. „Locatarul" are la dispoziție o adevărată cabană pe care mulți și-ar dori-o !

Cărți rare

Secția de cărți și manuscrise rare reprezintă unul din motivele de mîndrie ale Bibliotecii de Stat a R.S.S. Kazahe din Alma-Ata. În colecția secției se află cărți vechi în limbile vest-europene printre care „Elogiul nebuniei" a

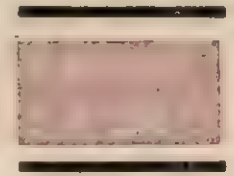

lui Erasm din Rotterdam din 1523 și lucrarea lui Galileo Galilei, „Sistemul lumilor". Tot aici se păstrează ediții din timpul vieții, ale savantului rus Lomonosov (sec. XVII) și ale poetului Pușkin (sec. XIX).

Șampanie suedeză

DIN MERE, struguri și bace de soc roșu o întreprindere suedeză specializată în producția de alcool din fructe va prepara după o rețetă proprie primele cantități de ...șampanie. Iată că spumoasa băutură se poate prepara din te miri ce. Credem însă că de preferat rămîne tot cea din struguri.

Numai despre dragoste

Ultimul roman al scriitorului „Gabriel Garcia Marquez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură se numește „Dragoste în vremuri de restriște". În cuprinsul celor 480 de pagini, scriitorul dezvăluie viața unor tineri îndrăgostiți care se revăd după o lungă perioadă de timp reluîndu-și idila. Referindu-se la ultima sa creație, autorul precizează că este „cel mai bun roman de pînă acum" căci „abia acum am avut curajul să scriu 480 de pagini numai despre dragoste".

ELENA GRECESCU ■

Vom izbuti, în sfîrşit, să prevedem cutremurele ?

Este cunoscut că pînă în prezent ştiinţa n-a putut, din păcate, să prevadă cu exactitate unde, cînd şi cu ce forţă se va produce un cutremur pe Pămînt, deşi semne prevestitoare ale cataclismelor de sub scoarţa terestră sînt destul de numeroase. Nu demult, omul de ştiinţă sovietic Ikram Kerimov, seismolog, doctor în ştiinţe fizico-matematice, a propus o nouă metodă de prognozare a cutremurelor. El s-a referit la această metodă, la preocupările sale şi la rezultatele obţinute într-o convorbire cu un redactor de la A.P.N., la care facem apel pentru informaţiile din acest articol.

Cu 5 zile înaintea puternicului cutremur din Mexic, de la sfîrşitul anului 1985, afirmă autorul noii teorii, semnale de pericol au fost recepţionate la unul din poligoanele Institutului de Geologie al Academiei de Ştiinţe din Azerbaidjan. E drept, acest lucru a fost cunoscut abia după ce oamenii de ştiinţă au descifrat „limbajul" zgomotelor seismice pe care le-a înregistrat, timp de mai multe luni, aparatura de la complexul special seismologic mobil. Spre deosebire de reţeaua staţionară, acest sistem mobil, care a fost poreclit „broasca ţestoasă", dispune de o capacitate de cîteva ori mai mare de a capta cele mai slabe vibraţii ale Pămîntului. Avem dovezi, spune Kerimov, că seismul, cutremurul, nu este un fenomen instantaneu de destindere a energiei acumulate în adîncurile planetei, ci un proces îndelung, pregătit, ale cărui etape pot fi urmărite pe baza înregistrărilor zgomotelor seismice produse de focare.

Cutremurul mexican i-a oferit omului de ştiinţă sovietic un şir de fapte care au confirmat justeţea teoriei lui cu privire la caracterul proceselor din focare, procese ce provoacă erupţiile subterane. Nu cu mult înainte de puseul de bază, în focarul viitorului cutremur apare un cîmp seismic slab de un fel deosebit, ale cărui radiaţii, răspîndindu-se la distanţe considerabile, poartă cu ele informaţia necesară pentru a stabili cînd şi cu ce forţă se va dezlănţui furtuna seismică. Descifrarea fonogramelor conţinînd zgomotele emise de focarul cutremurului mexican, declară Kerimov, a arătat că cu cîteva zile înainte de catastrofă acest focar a semnalizat viitorul cataclism, emiţînd unde caracteristice, care au fost numite microseisme.

E oare posibil să asculţi „vocea" unui cutremur care încă n-a avut loc ? Pare de domeniul fanteziei. Totuşi, oamenii de ştiinţă de la institutul amintit prezintă probe reale — circa 800 de înregistrări, făcute de ei începînd din 1976, ale zgomotelor emise de focare pe întreaga planetă. Aceste înregistrări s-au dovedit a fi fost fixate cu 24 de ore sau cu mai mult înainte de a fi auzite de martorii de la suprafaţă ai catastrofei. Ele sînt asemănătoare cu cele pe care le emite stihia odată dezlănţuită. Dar de ce asemenea semnale cu totul specifice, care apar în focare înainte de cutremure, au rămas aşa de multă vreme în afara atenţiei seismologilor ? Înainte de toate, explică omul de ştiinţă sovietic, din cauză că s-a presupus că multă vreme, pînă în ajunul erupţiei subterane, focarele nu emit sunete, şi această aşa-numită linişte seismică este pînă astăzi considerată ca unul din cele mai importante semne prevestitoare ale unei iminente catastrofe. „Dar problema tocmai în asta constă — subliniază Ikram Kerimov — că o asemenea «tăcere seismică» în general nu există. Exact acest lucru îl şi demonstrează cercetările noastre. Dimpotrivă, în preajma erupţiei, în zona focarului se produce un fel de alarmă seismică, dar semnalele ei n-au fost luate în seamă pînă în prezent din pricină că... n-au fost considerate semnale. Pînă nu demult, toate zgomotele au fost socotite la fel de întîmplătoare, lipsite de sens, ca orice trosnet banal în eter. Cu ele se proceda la fel ca şi cu paraziţii radio — se făcea totul pentru a scăpa de ele. La staţiile seismice, cînd se realiza prelucrarea datelor cu privire la cutremure, zgomotele slabe erau, cel mai adesea, pur şi simplu date la o parte. Abia cînd ne-am ocupat de aceste «deşeuri»-ale producţiei seismice de bază, ne-a dat în gînd că tocmai în ele se păstrează semnalele care prevestesc catastrofele iminente".

Din aceeaşi sursă, aflăm că după zgomotul seismic se pot obţine informaţii referitoare la comportarea focarelor practic pentru orice erupţie subterană, în orice colţ al globului pămîntesc s-ar produce. Acest lucru poate părea neverosimil, întrucît contrazice legile fizicii clasice, conform cărora cu cît sursa este mai slabă, cu atît undele pe care le emite se sting mai repede. În cazul microseismelor însă, şi undele slabe se pot răspîndi aproape pe întreaga planetă, ceea ce nu pot face alte unde, mult mai puternice. Aceasta se întîmplă din cauză că undele seismice caracteristice (microundele) au capacitatea ultimitoare de a se alimenta cu energia altor unde, inclusiv cu oscilaţiile Pămîntului. Ele se „aprovizionează" cu această energie pe întregul drum pe care îl parcurg.

Seismologii de la Institutul de Geologie al Academiei de Ştiinţe din Azerbaidjan au elaborat şi o metodică specială care dă posibilitatea triangulării zgomotelor seismice, alegîndu-se cele care sînt emise direct de focare. Ei au stabilit direcţionalitatea undelor, ceea ce dă posibilitatea să se localizeze exact focarul, în situaţia în care îşi încep activitatea mai multe focare deodată. S-a stabilit, de asemenea, că pe măsură ce puseul principal se apropie, microseismele focarului îşi schimbă frecvenţa. În plus, acest lucru se petrece după un program dinainte stabilit: fiecărei etape a pregătirii îi corespunde o anume undă, pe care funcţionează emiţătorul focarului. „Dispunem în prezent de un adevărat complex de prognoză, afirmă Kerimov. Prin crearea unei reţele speciale de observaţie, care ar permite, într-un regim automat şi în timp util — concomitent cu primirea informaţiei —, să se analizeze starea microseismică a zonelor cu focare, noi am obţine posibilitatea de a depista perturbările iminente ale stihiei din adîncuri".

Ne aflăm, aşadar, în faţa unei noi idei ispititoare şi, după cum s-a văzut, întemeiate pe date concrete în domeniul seismologiei. Se va dovedi oare această nouă metodă de prognozare a cutremurelor mai eficientă şi mai sigură decît încercările de pînă acum ?

ION CODRU

Publicistul Neagu Udroiu ne propune un interviu despre

Sănătatea pentru toţi

La ora la care pătrundem în sediul O.M.S. nimic spectaculos nu pare a se derula în spaţiile rezervate întrunirilor de specialitate. O linişte propice studiului, încurajătoare pentru conversaţii în cadru restrîns, posibile şi necesare pentru a înţelege mai bine preocupările acestei organizaţii. Faţă în faţă cu LU RUSHAN, asistent al directorului general, convenim o discuţie axată cu deosebire în jurul programului cunoscut sub numele de „SĂNĂTATE PENTRU TOŢI", angajat pentru anii ce ne despart de anul 2000. Interlocutorul meu a fost în România şi începe prin a mă face depozitarul impresiilor sale de călător, de specialist, de cunoscător al realităţilor de la noi de acasă.

— Am impresii foarte bune cu privire la activitatea de ocrotire a sănătăţii în ţara dumneavoastră. În zilele cît m-am aflat în România am putut vizita centrul de boli cardiovasculare din Bucureşti, precum şi o serie de instituţii medicale din Cluj-Napoca. Asistenţa medicală în ansamblu se constituie într-un sistem foarte bine organizat. Pentru populaţie este extrem de important să poată beneficia de un cadru de asistenţă atît de bine pus la punct. Am văzut cu ochii mei asemenea lucruri. După cîte ştiu, noi avem o serie de colaborări cu instituţiile de specialitate din ţara dumneavoastră, nu demult a fost inaugurat un asemenea centru în România, consacrat medicinei tradiţionale româneşti. Un alt centru de colaborare este consacrat bolilor mentale. Probabil că ştiţi acest lucru. Şi ar putea fi spuse alte exemple de bună conlucrare între O.M.S. în medicina românească. Privesc cu încredere colaborarea cu specialiştii români în viitor. Cunosc facultăţile de medicină. M-a surprins la modul plăcut deschiderea şcolii de medicină către alte ţări şi continente. Am întîlnit atîţia studenţi străini veniţi să înveţe medicina în România. Iată un lucru cu adevărat excelent.

— Sînt încîntat să vă ascult vorbind astfel despre România şi despre români.

— Repet că apreciez foarte mult modul în care este gîndită apărarea sănătăţii în ţara dumneavoastră.

— În 1977, Adunarea mondială a sănătăţii a stabilit că principalul obiectiv social trebuie să fie asigurarea pentru toţi cetăţenii lumii a unui nivel de sănătate superior. Este ceea ce a devenit cunoscut sub numele de „Sănătate pentru toţi pînă în anul 2000". Aş propune să vă referiţi la acest program.

— Deviza pusă în circulaţie are în vedere preocuparea de a face din sănătate un bun nouă, tuturor locuitorilor planetei, de a permite astfel o condiţie necesară pentru a munci normal, pentru a participa normal la viaţa colectivităţii din care facem parte. O strategie mondială, indicînd direcţiile importante de acţiune în domeniul sănătăţii, în sectoarele economice şi sociale conexe, la nivel naţional şi internaţional. Întrucît, nu poate să ne fie străin, problemele de sănătate şi cele socio-economice sînt legate strîns.

Pornind de la constatarea că aproape un miliard de oameni sînt antrenaţi în cercul vicios al mizeriei, subalimentaţiei, al bolilor care le decimează energia, le reduce capacitatea de muncă, le restrînge posibilitatea de a-şi stabili planuri de viitor. Mari disparităţi guvernează lumea din acest punct de vedere. În timp ce speranţa de viaţă urcă la 72 de ani în cazul ţărilor dezvoltate, ea nu trece de 55 de ani în ţările în curs de dezvoltare şi gravitează în jurul a 50 de ani în Africa şi sudul Asiei. La 1000 de naşteri, în ţările dezvoltate se înregistrează 10—12 decese în primul an de viaţă. În ţările slab dezvoltate rata este de 100—200. Rata mortalităţii în rîndul copiilor între 1—5 ani este de 1 la 1000 în statele puternic dezvoltate şi de 20 în numeroase ţări subdezvoltate. Din 1000 de copii care se nasc în mizerie în ţările lumii a treia, 200 mor înainte de a împlini un an şi alţi 100 pînă a avea 5 ani, doar 500 din ei atingînd vîrsta de 40 de ani.

Sînt multe alte elemente care definesc problematica sănătăţii. „Sănătatea pentru toţi pînă în anul 2000" urmăreşte să contribuie la ameliorarea stărilor de lucruri, să instaureze o nouă ordine în acest domeniu, să asigure tuturor ramurilor un nivel de sănătate cît mai ridicat posibil. În mai 1984 Organizaţia Mondială a Sănătăţii a procedat la o primă evaluare a demersurilor în acest sens.

Convorbire cu Dr. Lu Rushan,

asistent al Directorului general al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii

— Aş îndrăzni să vă întreb prin această prismă : vom fi noi într-o condiţie mai bună de sănătate la finele secolului ?

— Nici o îndoială, ne vom găsi într-o stare mult mai bună din punct de vedere al sănătăţii. Dar aceasta nu este un obiectiv atît de uşor. Condiţiile sînt foarte diferite de la o ţară la alta. Chiar în interiorul aceleiaşi ţări condiţiile diferă de la o regiune la alta. Trebuie muncit enorm. Cred în posibilitatea de a consolida condiţiile de ocrotire a sănătăţii în viitorii ani. Se impune să facem aceasta. Dar sînt atîtea de rezolvat pentru a ne găsi în anul 2000 într-o situaţie modificată în bine. Rămîne, în înţelegerea mea, un obiectiv foarte stimulator, deosebit de atrăgător.

— Se poate vorbi de o neînţelegere, la nivel guvernamental, a problemelor de sănătate ?

— Pot afirma că sînt şi astfel de cazuri cînd nu au fost înţelese cum trebuie problemele de sănătate ale oamenilor. Chestiunile de sănătate se cer privite ca o parte componentă a dezvoltării economice şi sociale. Am vizitat ţara dumneavoastră şi am putut constata că sănătatea constituie o secţiune a dezvoltării ţării în ansamblul său. Aşa este normal să se întîmple.

— Vreau să cred că acele situaţii pe care aţi început a le comenta dezvăluie mai degrabă o latură financiară — a putea sau a nu putea să faci ce trebuie — decît o atitudine politică.

— Filozofia O.M.S. este de a încerca imposibilul pentru a încuraja tehnologii adecvate în infrastructura sistemului de ocrotire a sănătăţii. Ne gîndim la asigurarea facilităţilor trebuincioase, eficiente. Nu ne putem imagina că se poate ajunge ca fiecare din noi să dispună de aparatura sofisticată pe care o au cei bogaţi. Dar trebuie să aibă acces la ce le este necesar. Infrastructura, iată prin urmare un capitol de primă însemnătate. El priveşte centrele medicale, instituţiile specializate.

Aş sublinia apoi rolul educaţiei sanitare a populaţiei, care priveşte, veţi fi de acord cu mine, pe toată lumea. Un mare număr de boli pot fi evitate printr-o educaţie medicală corespunzătoare. Măsurile preventive trebuie considerate drept o cale de mare eficienţă, un aliat de nădejde în apărarea sănătăţii. Se impune amenajarea unui sistem foarte bun, la nivelele de bază, pentru a învinge sănătatea oamenilor. Aceasta nu diminuează importanţa spitalelor. Dar mai bine să nu ajungi acolo. Situaţia diferă de la o ţară la alta, dar principiul rămîne acelaşi. Succesul acestei întreprinderi de importanţă extraordinară depinde de perseverenţa cu care se acţionează la acest nivel, de bază, pentru consult, tratament, pentru educaţie a oamenilor de toate vîrstele.

— Revin la ceea ce spuneam la un moment dat : ni se poate promite o stare de sănătate sigur mai bună în anul 2000, nouă, tuturor ?

— Vorbim din păcate nu despre un singur cetăţean al Terrei al anului 2000. Sîntem nevoiţi să vorbim despre europeanul anului 2000, despre africanul anului 2000, despre asiaticul anului 2000. Nu este acelaşi lucru. Ştiaţi, de exemplu, că datorită subnutriţiei, absenţei din alimente a vitaminei A, mai mult de jumătate de copii născuţi în ţările în curs de dezvoltare îşi pierd vederea. Aproape două treimi dintre ei mor la cîteva săptămîni după orbire. Ştiaţi că, în afara lor, peste 6 milioane de copii suferă de alte forme de avitaminoză ? Aceasta se întîmplă în Africa, în America Latină, în Asia. Nu este deloc lipsit de importanţă, în aceste condiţii, să ştim că 74 la sută din populaţia lumii în vîrstă de 15—20 de ani locuieşte în ţările în curs de dezvoltare. În anul 2000, acest procent va ajunge, se pare, la 84 la sută.

Problemele sînt foarte diferite, sarcinile în consecinţă diferă, condiţiile, posibilităţile diferă şi ele. Dar principiul rămîne. Ne propunem o sănătate mai bună pentru fiecare, indiferent că locuieşte în Europa, în Africa, în China. În Europa nivelul de viaţă este ridicat şi puterea de a soluţiona stările de lucru se dovedeşte superioară. Pe cînd în Africa ?

— Aşa-dar, vom trăi mai mult ? Vor fi mai puţini cei dispăruţi înainte de vreme ?

— Fără îndoială. Pentru aceasta, am mai spus, trebuie făcute enorm de multe lucruri, pe plan naţional, pe plan regional. Se cere dezvoltarea colaborării între statele lumii pe acest front al salvării sănătăţii. Rămînem încrezînţi însă că putem atinge scopurile propuse. Pentru aceasta este nevoie însă şi de prezervarea condiţiilor normale de viaţă pe planeta noastră. Putem face ce gîndim să facem dacă va fi pace, să ne putem consacra scopurilor propuse pentru a fi tot mai stăpîni pe sănătatea noastră.

NEAGU UDROIU

Mai există piraţi !

În rapoartele şi cartotecile forţelor de poliţie şi de securitate ale ţărilor din Asia de Sud-Est, cazul apare la rubrica „Marile 1985". În această lună a anului trecut s-a înregistrat un fapt ce nu mai este de mult o excepţie în această zonă : în apele teritoriale thailandeze, nu departe de Bangkok, nava petrolieră „Pattani Dernrus Thai" a fost oprită şi acostată de o şalupă rapidă ce părea să aparţină organelor controlului vamal. Însă în locul vameşilor, pe nava petrolieră au năvălit... piraţii ! Opt persoane, deghizate în vameşi, au reuşit să neutralizeze echipajul, pentru ca apoi să golească rapid în rezervoarele unei nave complice încărcătura de pe „Pattani Dernrus Thai" — 300 000 litri de motorină, în valoare de două milioane de baht. Cîteva ore mai tîrziu „Pattani" era găsită, plutind în derivă, cu echipajul legat fedeleş. Nu era decît unul dintre numeroasele acte pirateresti dintr-un dosar destul de voluminos. Abia în mijlocul lunii iunie a reuşit poliţia thailandeză să-i aresteze pe vinovaţi. Cu acest prilej, se descoperea că aceştia făceau parte dintr-un adevărat „sindicat al piraţilor", bine organizat, ce acţiona pe scară mare.

De mai mulţi ani, şi în ultimele luni tot mai intens, zona maritimă şi strîmtorile din regiunea sud-est-asiatică au devenit terenul de acţiune al pirateriei. Aceşti urmaşi moderni ai vechilor tîlhari ai mărilor atacă atît tancurile mari petroliere şi navele container, cît şi ambarcaţiunile mai mici de turism sau de pescuit. Deosebit de periculoasă pare să fi devenit strîmtoarea Singapore, o zonă de navigaţie relativ îngustă situată între strîmtoarea Malacca şi Marea Chinei de Sud. La sfîrşitul lunii februarie 1985, numai într-o singură zi aici s-au înregistrat trei atacuri pirateresti. De altfel, statisticile oficiale arată că între 1981 şi 1984 au avut loc în această zonă nu mai puţin de 179 de atacuri. Şi chiar dacă, aşa cum se arată pe bună dreptate într-o declaraţie a ministerului de interne singaporez, cifra respectivă, raportată la traficul intens de aici, este mică — numai în luna octombrie au trecut 5 335 de nave — nimeni nu subapreciază pericolele existente.

Firească, „pirateria" contemporană nu are nimic de a face cu imaginile romantice ale navelor cu trei catarge, cu pînze în vînt, cu steagul cu cap de mort şi un căpitan cu tricorn, fără un ochi şi care, tirînd un picior de lemn pe punte, comandă o şleahtă de tîlhari. Acum pe navele rapide cu motor se află echipe de gangsteri ce omoară cu sînge rece şi care stau la pîndă în zonele cele mai propice şi mai singuratice atacînd prin surprindere. Relatările de presă din regiune arată că procedeele lor se aseamănă : înarmaţi cu un fel de pumnale lungi, piraţii se caţără la bordul navelor, la adăpostul întunericului şi, după ce neutralizează echipajul, caută să ia la bordul ambarcaţiunilor lor cît mai multe mărfuri sau alte valori aflate la bordul navei prădate. Apoi, piraţii încearcă să dispară cît mai repede înainte de intervenţia forţelor de poliţie.

Avînd în vedere această situaţie, autorităţile ţărilor din regiune au luat o serie de măsuri pentru întărirea securităţii traficului maritim, atît de important pentru dezvoltarea lor social-economică. Au fost create unităţi speciale de luptă împotriva piraţilor, s-au înmulţit acţiunile de patrulare. Marina militară a oraşului-stat Singapore şi-a intensificat controalele, mai ales în timpul nopţii în asemenea măsură încît, în cursul anului trecut, nu au mai fost înregistrate cazuri de jefuire a navelor în apele sale teritoriale. De asemenea, elicoptere ale armatei asigură o supraveghere cît mai bună a navigaţiei, pentru a depista la timp, din aer, cazurile de piraterie. Pentru a recepţiona la momentul oportun semnalul de ajutor, a fost creat un canal de comunicaţii radio special. Se pare însă că cel mai eficient mijloc este de a te apăra singur, aşa prin înmulţirea oamenilor de pază la trecerea prin zonele „infestate cu piraţi", cît şi prin dotarea cu armele necesare. Pentru că, deşi problema a tost dezbătută în ultimii ani şi la O.N.U., şi organizaţia mondială a statelor riverane în combaterea acestui flagel, despre care se credea că a dispărut de mult, piraterie continuă să existe. În plin secol XX !

ROMEO NADAŞAN

Ultima oră

● Duminică, 12 ianuarie a căzut prima zăpadă din 1986 între Bucureşti şi Cimpina. Ninsoarea calmă, ceremonioasă, ca în poveştile hibernale. La Sinaia, mulţi turişti aşteptă telecabina, dornică să ajungă la Cota 1 400 unde decorul arată, cu siguranţă, fabulos. Şi se declanşase o adevărată pasiune colectivă a datului cu sănioara. Copiii (şi nu numai copiii) care nu aveau sanie se foloseau de folii de plastic pentru a aluneca pe pîrtiile improvizate. La întoarcere, însă, iarna a început să-şi arate şi o faţă mai puţin idilică. Undeva după Bărcăneşti, mai multe maşini se ciocniseră din pricina poleiului care se transformase, pe şosea, într-o perfidă capcană imaculată.

● Atestat documentar în 1503, ridicat la rangul de oraş domnesc de Mihai Viteazul în 1597, Ploieştiul avea în 1810 doar 2 024 locuitori. O scurtă istorie demografică ar arăta astfel : 25 468 de locuitori în 1859 ; 45 107 locuitori în ultimul an al secolului trecut ; 79 149 locuitori în 1930 ; 114 544 locuitori în 1956 ; 178 256 în 1975. Acum Ploieştiul are peste 300 000 de locuitori, cu comunele suburbane. Ce arată aceste cifre ? În mai bine de un secol, adică între 1810 şi 1930, populaţia oraşului a sporit cu numai 77 123 de locuitori. În schimb, în numai 19 ani, adică între 1956 şi 1975, ea a sporit cu 63 712 locuitori, iar în ultimul deceniu a sporit cu peste 121 de mii de locuitori. Ceea ce arată de la sine că istoria acestui oraş, asemenea istoriei întregii ţări, a cunoscut în epoca noastră ritmuri de dezvoltare fără precedent.

● „Tehnoton", cunoscuta întreprindere ieşeană, îşi îmbogăţeşte mereu gama de produse. Ultima noutate consemnată chiar la început de an este un aparat de radio portabil, cu două lungimi de undă, conceput în laboratoarele de specialişti ai întreprinderii şi denumit : „Iris".

Iarna, prudenţa şi muntele

Iarna îmbină celor care urcă pe munte un spirit de prevedere sporit. Altfel, imprudenţele pot avea urmări neplăcute. Am aflat, de pildă, păţania unor bucureşteni care au vrut să-şi petreacă Revelionul la cabana de pe „Omul", dar calculînd rău drumul şi timpul au trecut pragul noului an tremurînd de frig undeva între „Omul" şi „Babele". Nu ştiu dacă au avut la ei şampanie ca să ciocnească atunci un pahar, dar sîntem siguri că şi-au început anul amintindu-şi de un adevăr foarte vechi, pe care strămoşii noştri romani îl sintetizau astfel : Prudenţia est mater sapientiae. Credem că nu e nevoie de traducere.

● Dar, fiindcă a venit vorba despre munte. Aflăm că la Buşteni a luat fiinţă primul club specializat de schi din ţară. Peste 200 de schiori, între 6 şi 16 ani, au trecut deja la antrenamente profitînd de zăpadă la Cota 2000 şi la Piatra Arsă. Aşteptăm campionii !

● Sub egida Inspectoratului şcolar judeţean şi a Casei corpului didactic şi-a început activitatea cenaclul profesional „Sinteze" al cadrelor didactice hunedorene. Profesorul Cornel Hogman din Deva ne împărtăşeşte obiectivele ce şi le-au propus profesorii de limba şi literatura română, creatori de proză şi poezie, eseişti : abordarea creaţiei artistice ca pe un act de responsabilitate majoră, dezbaterea într-un spirit militant a problemelor specifice literaturii, precum şi a celor profesionale legate de procesul instructiv-educativ şi de îndrumarea cercurilor literare ale elevilor. (R. V.).

Botez vînătoresc

Vînătorii vîlceni, şi nu numai ei, au motive de optimism. Circa 16 000 de iepuri, peste 6 300 de căpriori, 250 de cerbi carpatini, numeroşi mistreţi, fazani populează munţii, pădurile şi cîmpiile judeţului. În ziarul din Focşani nu găsim asemenea date statistice. În schimb, aflăm amănunte despre un simpatic obicei : botezul vînătoresc. Atenţie, deci, începători ! Trebuie să treceţi obligatoriu prin acest botez, bineînţeles dacă aţi împuşcat ceva. La sfîrşitul primei partide de vînătoare, după masă — şi ea vînătorească (normal, nu ?) — proaspătul vînător este aşezat pe un braţ de paie sau de coceni, cu faţa în jos. „Starostele" vînătorii comandă o salvă, apoi fiecare vînător mai în vîrstă (deci, cu experienţă !) îl loveşte pe proaspătul confrate (desigur, mai mult simbolic !) cu vergi proaspăt tălate, şi îi dă şi un sfat. Aşadar, fiecărei lovituri i se asociază un sfat, care cu siguranţă nu va fi uitat niciodată. „Botezul" este ciclic în sensul că el se repetă cu prilejul fiecărei piese mai importante vînată : vulpe, lup, mistreţ, urs, etc. Grea e prima vînătoare, nu ?

● La Mizil a început să funcţioneze din chiar prima secundă a acestui an un ceas electronic public instalat în centrul oraşului.

● Anul Nou a adus o bucurie şi unei familii de urşi din parcul zoologic de la Piatra Neamţ. Ursoaica a adus pe lume doi ursuleţi.

● Un nou complex turistic a fost dat în folosinţă la Băile Felix. „Mureşul", aşa a fost el numit, are o capacitate de cazare de 650 locuri. Noul complex are şi o bază proprie de tratament.

Arheologia la zi

Arheologia românească traversează, se pare, o perioadă fecundă. Am putea cita mai multe exemple, dar ne oprim azi la două. În secţia de istorie veche a muzeului „Vasile Pîrvan" din Birlad pot fi văzute acum obiecte de o deosebită valoare (vase, unelte de muncă, figurine) scoase la lumină recent, cu prilejul săpăturilor arheologice de la Trestiana şi Birlad. Dé un adevărat tezaur arheologic, „tezaurul de la Brad", vorbeşte prof. V. Ursachi de la muzeul de istorie din Roman, prezentînd în ziarul „Ceahlăul" o recentă descoperire de excepţie. Tezaurul cuprinde obiecte de podoabă din epoca eneolitică, respectiv de acum mai bine de 5 000 de ani. El conţine cel mai mare număr de piese (480) din aria culturilor neo-eneolitice descoperite pînă în prezent pe teritoriul ţării noastre. Unele din ele sînt unicate sau piese foarte rare. Aşa sînt cele două pandantive, sub formă de discuri convexe, lucrate din foiţă de aur. Asemenea discuri nu au mai fost găsite la noi decît confecţionate din aramă sau lut ars. E demn de relevat, de asemenea, că aceste pandantive constituie primele obiecte de aur, descoperite pînă acum, în aria culturii Cucuteni. Un alt obiect preţios este şi toporul cu lamele încrucişate, care demonstrează, prin fineţea lucrăturii, o mare stăpînire a meşteşugului prelucrării aramei. Ca formă, acest topor reprezintă un unicat în cultură Cucuteni şi printre puţinele existente în aria culturilor eneolitice din sud-estul Europei.

● Păstrăvăriile constituie una din atracţiile judeţului Caraş-Severin. Colegii noştri de la ziarul din Reşiţa consemnează faptul că păstrăvăriile de la Poiana Mărului, de la Beiuş, Văliug, Miniş şi Topleţ urmează să dea o producţie de cca. 150 de tone de peşte anual.

Ce e nou în genetică

Este un truism că medicina actuală datorează enorm geneticii. Prin genetică medicina devine o altă medicină. Pentru că este cert că întreaga patologie umană implică un coeficient ereditar mai mult sau mai puţin important, uneori hotărîtor, alteori abia perceptibil. Este suficient să reamintim că au fost descoperite mai mult de 3 500 de tulburări genetice, şi numărul lor creşte continuu. Tulburări care acum un deceniu erau atribuite mediului ambiant sînt incluse acum în catalogul erorilor genetice. Şi mai impresionant este faptul că multe tulburări genetice au început să fie studiate la nivel molecular, mai exact la nivelul genei. Performanţa pare să aparţină imposibilului.

Pentru a afla care sînt ultimele realizări ale geneticii noastre ne-am adresat dr. C. Maximilian, de la Institutul de Endocrinologie, cu rugămintea de a schiţa un succint tablou al împlinirilor.

— Genetica noastră este chemată să răspundă marilor imperative pe care le impune asistenţa medicală. Trebuie să participe în măsura posibilităţilor ei la reducerea frecvenţei tulburărilor genetice, inclusiv a malformaţiilor congenitale. Din iniţiativa Ministerului Sănătăţii a fost organizat registrul naţional al malformaţiilor congenitale. Forurile de decizie vor avea astfel o imagine reală a frecvenţei şi a distribuţiei acestor accidente. Este o premisă indispensabilă pentru instituirea unei politici profilactice de maximă eficienţă.

Un rol deosebit de important în realizarea aceleiaşi politici îl au centrele de sfaturi prenuptiale. Printre altele ele trebuie să identifice seturile parentale cu risc genetic şi să sugereze o poziţie medicală adecvată. Au fost instituite primele programe de detectare pre-şi post natală a erorilor de dezvoltare, foarte multe dintre ele condiţionate genetic. Astfel amniocenteza are încă un caracter experimental dar cert va deveni foarte curînd o metodă de rutină. Ecografia-a devenit accesibilă tuturor mamelor. Pe aceeaşi linie de lucru trebuie subliniată realizarea unei echipe a Institutului Cantacuzino, condusă de dr. T. Ionescu. Ea a reuşit să determine valorile normale ale alfa-fetoproteinei. Dr. L. Dumitriu şi colegii lui de la Institutul de Endocrinologie, cercetează sistematic, în cîteva maternităţi din ţară, hipotiroidismul congenital. Este o temă extrem de importantă deoarece copiii handicapaţi beneficiază de un tratament adecvat. S-a extins reţeaua de laboratoare de citogenetică şi au fost introduse metode de mare fineţe care permit diagnosticul micilor anomalii cromozomiale (Institutul de Endocrinologie), anomalii care nu pot fi detectate cu teşnicile clasice. Vreau să mai menţionez faptul că s-a amplificat numărul centrelor de sfaturi genetice. Numeroase clinici şi institute medicale şi-au fixat teme de cercetare cu coloratură genetică — I.O.M.C., Institutul Victor Babeş, Institutul de Virusologie, pentru a reaminti numai cîteva.

Este neîndoielnic că genetica noastră va contribui mereu mai mult la rezolvarea problemelor pe care le pune asistenţa medicală.

„Ocrotiţi păsările !"

Semnalăm o frumoasă iniţiativă a pionierilor din Miercurea Ciuc. Membrii cercului de biologie-ecologie s-au hotărît să dea o formă concretă grijii pentru ocrotirea păsărilor, confecţionînd hrănitori pentru păsări care sînt instalate în parcurile municipiului. Ei asigură şi hrana inaripatelor vieţuitoare şi fac observaţii asupra comportamentului lor. Toate amănuntele culese vor fi strînse şi vor face obiectul unui simpozion ştiinţific.

● Cel mai nou hotel din Miercurea Ciuc este „Harghita", dat în folosinţă în ultimele zile ale anului trecut. „Harghita" are 300 de locuri de cazare, un restaurant, salon popular, salon pentru servirea micului dejun, bar de zi, discotecă şi o sală multifuncţională. Deci, tot ce trebuie pentru o ambianţă plăcută.

Un elev premiat la Olimpiada de matematică se mai joacă cu bărcuţa ?!

Aşa au apreciat probabil lucrătorii librăriei din oraşul Mizil, judeţul Prahova, cînd au pus în aceeaşi pungă-cadou o culegere de probleme de matematică pentru gimnaziu şi... o bărcuţă, e adevărat, cu motor. Cartea costă 23,50, iar jucăria 75 de lei ! Pensionarul Vasile Nistor, str. Erou Radu Nicolae nr. 19, bunic iubitor, n-a avut de ales, pentru că nepotului său, care se pregăteşte pentru faza republicană a Olimpiadei de matematică, îi era necesară cartea. Ce face însă cu bărcuţa ? Dacă cineva ar fi ţinut să cumpere bărcuţa pentru vreun prichindel, cartea ar fi putut fi considerată ca o urare pentru viitorul lui. Dar aşa, bărcuţa trebuie păstrată pentru copiii elevului de azi, care se vor juca cu ea prin anul 2000. Iată o investiţie cu bătaie lungă ! **(Reghina Vârvici)**

● Un original aparat pentru vindecarea fracturilor, trecut deja de proba experimentărilor cu bune rezultate în mai multe clinici de specialitate, va fi confecţionat anul acesta de Întreprinderea de produse ortopedice şi protezare din Bucureşti. Aparatul, denumit „Fixator extern pentru oasele gambei şi femurului", ajută la realizarea osteosintezei. El are o eficienţă medicală superioară celor utilizate pînă în prezent. Pe lîngă faptul că reduce timpul de vindecare, asigură fracturii o bună stabilitate şi permite efectuarea mişcărilor necesare corectării deplasării fragmenteior osoase.

● Un sfat util pe care l-am întîlnit în ziarul „Dobrogea Nouă" : „Nu aruncaţi coji de ouă ! Bine pisate, devin un excelent îngrăşămînt pentru plantele decorative şi pentru florile din apartamente". Bine că plantele nu au probleme cu colesterolul !

● Chiar dacă se află departe de zonele montane, şi brăilenii pot face sport iarna. O dovadă : invitaţia la patinoarul artificial din localitate, frecventat anul trecut de peste 10 000 de iubitori ai patinajului.

Pagină realizată de ALEXANDRU ŞERBAN

Căsătoria la români

În cadrul sectorului de folclor al Institutului de cercetări etnologice şi dialectologice s-a realizat un dicţionar de tip enciclopedic al obiceiurilor premergătoare căsătoriei. Dicţionarul cuprinde 355 de termeni şi fiecare termen este, de fapt, o mică monografie, rod al unei îndelungi şi laborioase investigări ce a cuprins întreg teritoriul ţării şi care, în sfîrşit, ne oferă o imagine completă a datinilor legate de pregătirea evenimentului căsătoriei şi, indirect, de o componentă a spiritualităţii româneşti. Căci, o asemenea lucrare de sinteză nu este pur şi simplu o antologie de obiceiuri, cum s-ar părea la prima vedere, ci reprezintă dovada locului major pe care l-a avut de-a lungul veacurilor căsătoria la români. Înainte de promulgarea unui cod civil, care să dea căsătoriei autoritate juridică, riturile, datinile, i-au dat o autoritate morală, consfinţind seriozitatea profundă cu care străbunii noştri au privit întemeierea familiei. Faptul că unele obiceiuri consemnate în dicţionar preced cu mult actul căsătoriei propriu-zise, coborînd pînă în copilărie chiar, arată că în concepţia poporului nostru evenimentul închegării unei familii a constituit de-a lungul vremii nu o problemă de circumstanţă, oarecare, ocazională, ci o preocupare adîncă, angajînd destine şi interesul obştesc. Dincolo de obiceiurile cu caracter oracular (sînt consemnate, de exemplu, obiceiul de a interoga cucul cînd cîntă prima oară, primăvara : „Cucule, cucule, cîţi ani mi-oi da pînă cînd m-oi mărita ?", sau datina de Sînziene, de a merge în grup la cules de flori, de a face cununi, de a le arunca peste casă, pentru a vedea la a cîta aruncare cununa rămîne pe casă, pentru a şti cîţi ani mai are fata respectivă pînă la măritiş) trebuie să vedem ceea ce ele exprimă, de fapt : nevoia de a visa, de a dori căsătoria, de a o trăi ca eveniment aşteptat. Ceea ce pare unei priviri superficiale ceremonial naiv, ascunde în adîncime o atitudine morală care arată sensul înalt acordat căsătoriei în tradiţia românească şi în filozofia de viaţă a poporului nostru. Oare nu aduce aminte acest obicei, potrivit căruia a nu încheia torsul înseamnă a amîna căsătoria, de legendara pînză a Penelopei ? Unele dintre datinile consemnate în dicţionar ţin, ca să spunem aşa, de regia socială a pregătirii căsătoriei, cum ar fi, de exemplu, ritualul după care fata e introdusă în joc, dar cele mai multe aruncă o lumină asupra unei părţi din ceea ce numim suflet românesc. Şi de aceea ne-am bucurat aflînd că acest dicţionar finalizat de curînd reprezintă o etapă spre realizarea unui amplu şi complet dicţionar al obiceiurilor populare.

Redacţia, Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 212, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV 4 (1527) VINERI 24 IANUARIE 1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Fierbinte gînd sărbătoresc, din inima întregului popor

La mulți ani, mult stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU!

CITITOR DE ȚARĂ, CITITOR DE ISTORIE

Pentru toți cei ce făuresc cu brațele și mintea destinul acestei țări, dar și pentru orice om de bună credință din întreaga lume, marile izbînzi și cuceriri ale ultimelor două decenii de istorie națională sînt indisolubil legate de activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, bărbatul, comunistul de omenie, creator demiurgic și politician de geniu, ctitorul României moderne, al unei epoci ce-i poartă cu cinste și veneratie numele. Trup din trupul clasei noastre muncitoare, aflat din fragedă tinerețe pe barricadele luptei revoluționare, ducînd pe umerii lui de conducător de partid și de stat, de comandant și oștean, de arhitect și constructor, trecutul, prezentul și certitudinea zilei de mîine — marele fiu al națiunii noastre asimilează și sintetizează în mod magistral întreaga zestre de valori, acumulată de veacuri, dînd o nouă strălucire însușirilor tradiționale ale poporului nostru : înțelepciunea, hărnicia și vigoarea, omenia și stima pentru ființa și crezul altor popoare, opțiunea lui totală pentru un climat de pace, de progres, curajul, ingeniozitatea și înaltul său patriotism. Iată de ce, la 26 ianuarie, aniversarea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu și împlinirea a peste cinci decenii de neîntreruptă activitate revoluționară, se impun inimii și cugetului nostru atît prin solemnitatea momentului, cît, deopotrivă, prin larga retrospectivă a unei istorii făurite prin vrerea noastră și prin armele națiunii. Într-o deplină unitate, partidul și poporul aduc un călduros omagiu proeminentei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dînd glas celor mai alese sentimente de stimă, respect și gratitudine pentru inestimabila contribuție teoretică și practică la edificarea noii orînduiri, pentru slujirea intereselor și năzuințelor națiunii noastre, a cauzei socialismului, a păcii și colaborării în lume. Așezăm tocmai de aceea lîngă numele marilor ctitori de neam și țară numele ce simbolizează această epocă în expresia ei majoră. O facem din nou acum cînd țara întreagă, în haine de lucru, se pregătește pentru o însuflețitoare manifestare sărbătorească.

(Continuare în pagina 2)

NICOLAE GIOSAN
președintele
Marii Adunări Naționale

Momente din cronica înfăptuirilor noastre socialiste — în filele unui album omagial dedicat zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu

Ideal și împlinire în destinul mărelui Erou

• Unitate socialistă, democrație revoluționară • O economie modernă, o știință înfloritoare • Cultura — creație și bun ale întregului popor • O lume mai bună, o lume a păcii •

Ctitor de țară,

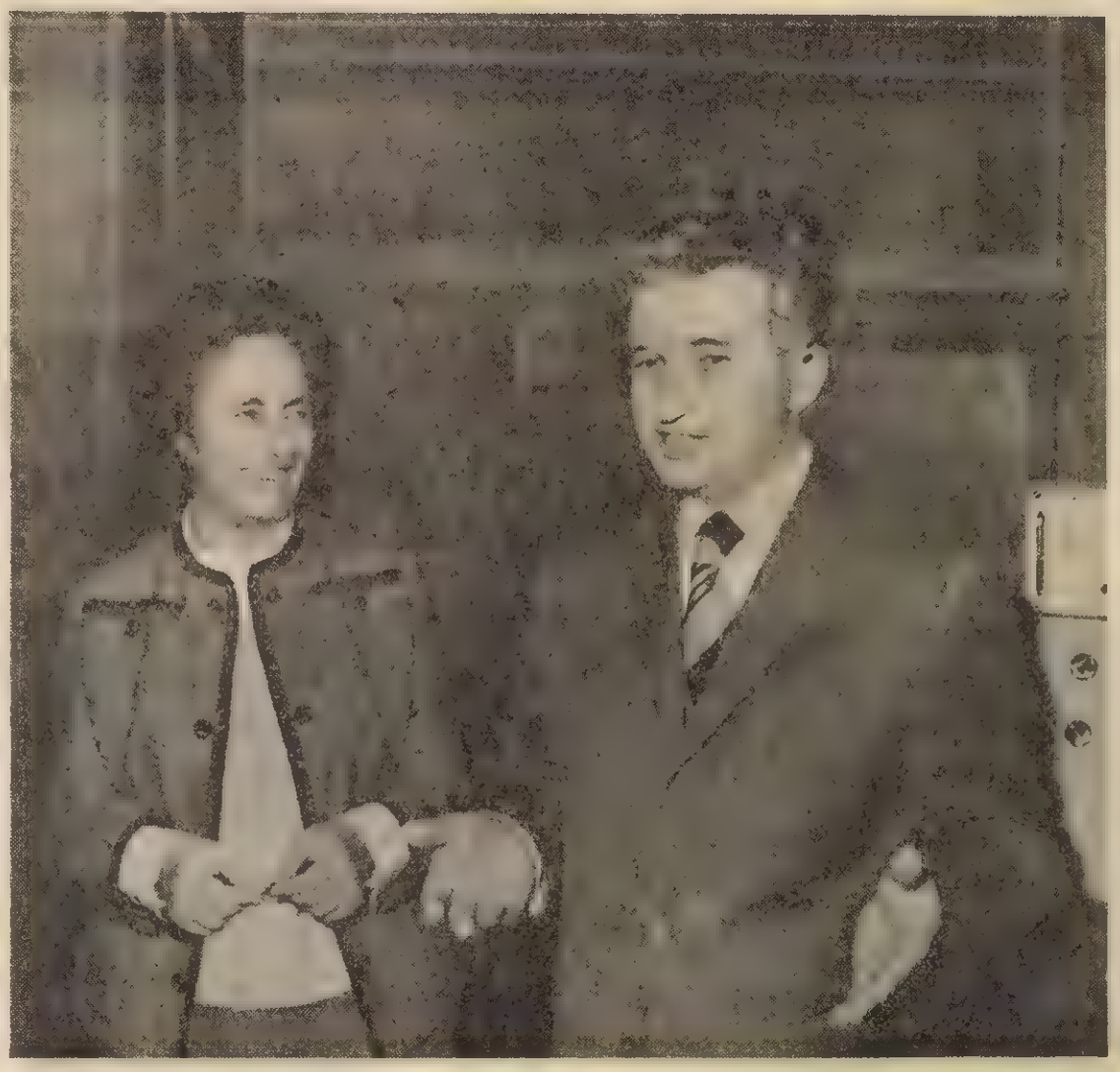

Urări pentru anii care vin

Mi-e dragă țara mea, e România,
Vecină este ea cu veșnicia
Și ea este iubirea tuturor
Ce împreună toți sînt un popor
În șesuri, văi și munții ei de peatră —
De mii de ani ea le e scumpă vatră.
Și dacă peste ea mulți s-au impins
Poporul ce-o iubește i-a învins ;
Încît să-i spunem patrie străbună
Pe cap cu munții ei Carpați cunună
Cu Dunărea măreață falnic briu
Și cîmpuri aurii cu spic de grîu.
Românu-i este veac de veac stăpînul
Și lui, neam harnic, își desface sînul.
Și cu poporul ei și Ceaușescu-n frunte
Ea pace vrea și nu războaie crunte.
E drept că-n orice clipă gata stăm,
Dar numai țara să ne-o apărăm.
Iar cu partidul nostru vrem încalte
Să ne-nălțăm pe trepte mai înalte,
Sus printre brazi măreți, stejari și ulmi,
Pe creste către comuniste culmi,
Acolo unde toți vom fi ca frații
Cu tinerele noastre generații.

MIHAI BENIUC ■

(Urmare din pagina 1)

Este bine știut că la temelia urîașului edificiu al socialismului, partidul, secretarul său general au așezat axioma civilizației contemporane : înfăptuirea unei economii stabile, prospere, bazate pe o consecventă politică de industrializare a patriei, de activă modernizare a agriculturii. Dar înainte de aceasta, înainte de orice, datorăm iubitului conducător al partidului și statului nostru eliberarea gîndirii politice din strînsoarea dogmatismului, restituirea funcției novatoare, creatoare a teoriei, transformarea ei într-un instrument de descifrare și pătrundere în esența realității concret-istorice, a specificului național și a contextului internațional aflate în mișcare dialectică. Numai pe această bază, partidul, comuniștii au avut marea tărie de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, numai pe această cale am fost martorii și beneficiarii evoluției ascendente a economiei, științei, culturii, concepțiilor și formelor de viață, numai astfel au fost înfăptuite marile cetăți ale economiei și spiritualității românești, țara noastră cucerindu-și un loc de cinste în marea familie a popoarelor lumii. Prin contribuția directă, nemijlocită, a președintelui României, au fost adoptate noi și originale soluții în rezolvarea problemelor fundamentale ale organizării și conducerii vieții sociale pe baza aplicării creatoare la condițiile concrete din țara noastră a concepției materialismului dialectic și istoric. A fost elaborată o nouă strategie revoluționară în dezvoltarea economică, aceasta fiind concepută și realizată în condițiile repartizării rationale a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, concomitent cu racordarea fiecărui județ la cerințele complexului economic unitar, potrivit conceptului de dezvoltare multilaterală a patriei socialiste. S-a acordat cuvenita importanță științei și învățămîntului, care au cunoscut o dezvoltare fără precedent sub conducerea eminentului savant de renume mondial, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, tuturor celorlalte domenii de activitate, în cadrul unui proces dinamic și legic, de permanentă reînnoire istorică a României, de ridicare la scara realității a celor mai nobile virtuți ale socialismului : echitate politică și socială, democrație plenară, bunăstare, împlinirea personalității umane, ambianța favorabilă pentru larga desfășurare a tuturor energiilor creatoare.

Poporul nostru prețuiește în mod deosebit contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la întărirea Partidului Comunist Român și creșterea rolului său conducător în societate, la perfecționarea continuă a formelor și metodelor de activitate și legarea lui mai strînsă, organică, de masele largi populare. Pentru întîia oară în istoria României, îndrumările-cheie ale unui partid de guvernămînt au devenit propriile noastre opțiuni, pentru prima dată oamenii muncii s-au putut convinge că viața, aspirațiile lor se înfăptuiesc într-o concordanță strictă cu programul elaborat de partid. A fost deschis și permanentizat astfel, marele dialog dintre partid și popor, acest dialog fundamental căruia îi datorăm reînvierea și reînvigorarea tuturor celulelor organismului nostru social. Din inițiativa și cu participarea nemijlocită a secretarului general al partidului au fost elaborate și statuate principiile democratismului și umanismului socialist, ale legalității noi, creîndu-se edificiul instituționalizat al democrației socialiste, al conducerii muncitorești, bazat pe practica conducerii colective la toate nivelurile. S-au realizat treptat tot mai multe și variate canale de comunicare și interacțiune între cetățeni și cei cărora li s-a încredințat, prin mandat, răspunderea conducerii sociale, punîndu-se un accent deosebit pe funcționalitatea instituțiilor și formelor democratice de participare a maselor la conducerea țării.

Corelația dintre partid și stat, conlucrarea dintre organele de stat, organismele autoconducerii muncitorești și organizațiile de masă și obștești, împletirea activității lor sînt deosebit de bogate și complete. Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — care funcționează ca parlament economic, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare ș.a. au un rol de seamă în sectoare importante ale conducerii activității social-economice. În componența organelor de stat, ca, de pildă, a ministerelor, intră reprezentanți ai unor organizații de masă și obștești, precum și oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție. De asemenea, în componența unor organisme ale autoconducerii muncitorești, ca, de pildă, Consiliul Național al Oamenilor Muncii sau Consiliul Național al Agriculturii, intră și reprezentanți ai unor organe de stat și organizații obștești. Organele de partid (Comitetul Central), organismele obștești (Consiliul Național al F.D.U.S. și Consiliul Național al Oamenilor Muncii) au drept de inițiativă legislativă. În acest fel, elaborarea celor mai importante legi și a altor acte de conducere este rezultatul conlucrării tuturor organismelor sistemului democrației noastre socialiste, sub conducerea partidului comunist.

Fundamentul real, efectiv și practic al acestui edificiu îl constituie noul statut al oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători ai bunurilor materiale și spirituale și de beneficiari ai avuției sociale, care garantează deplina egalitate între toți cetățenii, drepturile și libertățile democratice, participarea fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la conducerea treburilor întregii societăți.

În acest cadru se cuvine să subliniem importanța de excepție a tezei tovarășului Nicolae Ceaușescu privind imperativul creșterii și mai puternice a rolului și funcțiilor statului nostru socialist — stat al democrației muncitorești, revoluționare — chemat să asigure organizarea și conducerea unitară, pe baza planului național unic a întregii activități economico-sociale, a dezvoltării armonioase a societății, a concordanței cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale.

Un concept de bază privind dezvoltarea, prosperitatea și înflorirea multilaterală a României este cel privind noua condiție a omului în societatea noastră socialistă. În vederile tovarășului Nicolae Ceaușescu, socialismul este orînduirea în care omul muncii se bucură de cea mai înaltă demnitate, aceasta fiind determinată de participarea sa conștientă la făurirea propriului destin. Activitatea ideologică și politico-educativă pentru formarea omului nou reprezintă tocmai de aceea o problemă majoră pentru întreaga societate și ea nu poate fi realizată decît cu participarea activă a întregului partid, a organizațiilor de masă și obștești, a școlii, a tuturor instituțiilor culturale și științifice, preocuparea ca pe planul condiției umane să se asigure, alături de alte premise, o temeinică pregătire politico-ideologică, o cunoaștere și înțelegere aprofundată a legilor obiective ale progresului social și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecăruia în muncă, trebuie să devină o constantă a întregii politici economice, culturale, demografice, ecologice în toate domeniile de activitate. Numai astfel, a precizat primul bărbat al țării, socialismul devine prima societate din istorie în care dimensiunea antropologică a condiției umane se armonizează cu cea sociologică, în care însuși dezideratul umanist al perfectibilității naturii devine obiectivul fundamental al acțiunii sociale.

Spirit analitic, investit deopotrivă cu o impresionantă capacitate de comprehensiune, cercetător atent al dialecticii sociale în plan național și mondial, președintele României și-a întregit înalta sa personalitate prin remarcabile studii fundamentale, contribuții teoretice, ideologice, de acțiune politică, probate de partidul comuniștilor români, restituind filozofiei marxiste din țara noastră atributul ei de investigatoare nepreconcepută a realității obiective. Recomandînd cercetarea cutezătoare a vieții, pornind de fiecare dată de la cercetarea particularului pentru a regăsi și în el ceea ce este general, și nu invers, secretarul general al partidului nostru a învestit filozofia marxistă din țara noastră cu un plus de forță creatoare, transformînd-o într-un instrument viu, flexibil, într-o armă de cunoaștere, de luptă, pătrunzătoare în real. O vastă operă teoretică vine astfel în întîmpinarea marilor probleme ale construcției socialismului în țara noastră, ale unor numeroase alte probleme cu care se confruntă omenirea la ora actuală, lucrările ce poartă semnătura președintelui României fiind traduse în numeroase țări cu orînduiri sociale diferite, și mult apreciate de oameni politici, precum și de specialiști în domeniul științelor sociale și politice.

Toate acestea în contextul unei politici externe, caracteristice unui stat socialist independent, suveran, deplin stăpîn pe atributele sale de opțiune și decizie, subiect egal în drepturi cu toate națiunile. Prin con-

ctitor de istorie

tribuția președintelui României, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la rezolvarea problemelor internaționale România a devenit în zilele noastre o țară înconjurată cu admirație și prețuire și îndreptățită speranță pentru promptitudinea, justețea și înțelepciunea politicii sale interne și externe.

Profundele transformări înnoitoare care au avut loc în societatea românească prin aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu, au condus la ridicarea pe o treaptă superioară și a organizării și funcționării Marii Adunări Naționale, la creșterea considerabilă a rolului forumului suprem al puterii de stat în toate domeniile vieții economico-sociale, ca unic organ legiuitor, sub conducerea și controlul căruia își desfășoară activitatea toate organele statului. Această orientare își găsește o pregnantă manifestare în însăși lărgirea democratismului sistemului nostru electoral, în componența Marii Adunări Naționale, care reflectă fidel structura societății românești contemporane, cuprinzînd reprezentanți ai tuturor categoriilor sociale, o creștere însemnată cunoscînd numărul femeilor și tinerilor deputați.

O preocupare constantă privește perfecționarea activității legislative, menită să asigure cadrul juridic necesar și propice pentru așezarea tuturor relațiilor sociale pe temelia de nezdruncinat a legalității socialiste. În acest spirit, a crescut sfera de cuprindere a reglementării prin lege a relațiilor sociale, acordîndu-se o atenție susținută pregătirii temeinice și analizării aprofundate, cu toți factorii de răspundere, cu participarea largă a maselor de oameni ai muncii, a planurilor unice de dezvoltare economico-socială, a bugetului de stat, a tuturor proiectelor de legi supuse parlamentului spre dezbatere și adoptare. Totodată, a sporit simțitor preocuparea ca legea să constituie un puternic instrument pentru promovarea trăsăturilor de conștiință și comportare specifice eticii și echității socialiste, cristalizarea climatului pentru întărirea responsabilității colective și individuale, pentru manifestarea largă a spiritului de inițiativă, ordine și disciplină.

Procesul adîncirii continue a democratizării mecanismului legislativ a fost puternic stimulat de supunerea spre dezbatere publică a celor mai importante proiecte de acte normative, ceea ce a condus la prezentarea de către oamenii muncii a numeroase sugestii și propuneri judicioase de îmbunătățire a legislației.

În concordanță cu cerința subliniată în repetate rînduri de secretarul general al partidului, a sporit, totodată, preocuparea Marii Adunări Naționale și a comisiilor sale în ceea ce privește controlul asupra activității organelor statului, a modului în care sînt aplicate și respectate legile țării.

În același timp, ca rezultat direct al concepției președintelui Nicolae Ceaușescu privind înaltele responsabilități care revin parlamentelor în înfăptuirea nobilelor idealuri ale păcii, înțelegerii și colaborării internaționale, în ultimii ani a crescut considerabil rolul Marii Adunări Naționale în promovarea politicii noastre externe. Declarațiile, hotărîrile și actele politice adoptate de parlamentul român, vibrantele sale apeluri la acțiuni energice pentru apărarea intereselor vitale de libertate, securitate și pace ale popoarelor Europei, ale tuturor popoarelor lumii, pentru făurirea unei noi ordini economice internaționale, reprezintă o relevantă expresie a dimensiunii largi și bogate a activității forului legislativ suprem în acest domeniu.

O puternică intensificare au cunoscut contactele cu parlamentele de pe toate continentele, a sporit participarea activă a parlamentarilor români la conferințele Uniunii Interparlamentare, la alte întîlniri parlamentare, deputații români acționînd ferm pentru ancorarea sporită a forurilor legislative supreme în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane.

Întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu un număr mare de delegații și personalități parlamentare au evidențiat cu pregnanță înalta prețuire și admirație față de concepția președintelui Republicii privind rolul parlamentelor în afirmarea puternică a unor relații de tip nou între state.

În toate aceste cuceriri ale muncii, ale inteligenței active, poporul nostru vede întruchipat spiritul novator, gîndirea originală, suplă și îndrăzneață a tovarășului Nicolae Ceaușescu, energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră.

Avem cu toții fericirea și privilegiul de a fi contemporani cu un asemenea om, ales între aleși, bărbatul și comunistul de omenie ce și-a asumat cea mai grea sarcină într-o Românie a sfîrșitului de veac și de mileniu. Profesiunea sa de credință a fost rostită prin aceste admirabile cuvinte ce vor rămîne pentru totdeauna săpate la loc de frunte în panteonul istoriei naționale: „Nu am avut, nu am și nu voi avea nimic mai de preț decît interesele poporului în rîndul căruia m-am născut, am trăit și trăiesc! Nu am avut, nu am și nu voi avea nimic mai de preț decît servirea dorințelor sale de bunăstare, de fericire, de libertate și independență! Voi face totul pentru a asigura, sub conducerea partidului nostru, mersul ferm înainte al națiunii noastre spre culmile luminoase ale societății socialiste multilateral dezvoltate, ale societății comuniste. Numai așa voi considera că mi-am îndeplinit îndatorirea de comunist, de revoluționar, de patriot, de fiu al poporului român!"

Dînd expresie înaltei prețuiri pe care o acordă nobilei și îndelungatei activități revoluționare puse în slujba libertății, independenței și prosperității nației române, comuniștii, toți oamenii muncii, întregul nostru popor, urează tovarășului Nicolae Ceaușescu, viață lungă, fericire, sănătate și putere de muncă, mulți ani de noi și noi împliniri în activitatea prodigioasă pe care o desfășoară pentru binele și fericirea poporului român, pentru pace, colaborare și progres social, pentru cauza socialismului în lume!

El a sădit în noi

El a sădit în noi nu stranii goluri,
Deșarte-nchipuiri, uscate frunze,
Ci gînduri de-nțeles adînc pătrunse,
Elanurile noilor simboluri,
Încununînd înaripatul mit
Al visului în albia străbună,
Din singe plămădit și din țărînă
Cu fapta sa înaltă — conducător iubit,

Atît de drag și de aproape nouă,
El, Ceaușescu, dătător de legi,
Strateg neîntrecut între strategi,
A-nsămînțat pe acest scump coclaur
Recolta fabuloasă-a vremilor de aur
Pe care o sporește mereu prin tot ce face,

A vremilor dorite de dragoste și pace.

Să ne primească de ziua sa urare:
Să-i fie viața plină de-nfăptuiri mărețe

Mulți ani să ne conducă, să ne-nvețe,
În plină sănătate și vigoare!

VIRGIL TEODORESCU ■

Comunistul zbor spre soare

Cuvintele noastre, ca niște nestemate,
În șiraguri și salbe de omagiu adunate,
Țîșnesc din inimi, din suflete deschise
... cîntec ale țării însuflețite vise
Înălțate spre cerul ce se-ntinde
Peste zile cuprinse de-un freamăt fierbinte.
Sensurile noi se desprind din stei,
Din însăși viața plină de temei,
De-împliniri rotunjite în gînd
Pe chipul cetății cîntînd
Înalta, comunista eră se-mpletește
Cu dorința, cu fapta; se-ntîlnește
Cu orizontul pașnic al durării
Schimbînd din temelie chipul țării.
Prin el, prin Ceaușescu, omul ce-l iubim,
Drumul ne e sigur, ne e plin,
Prin el, temerarul, se-adună-n carate
Visurile noastre, azi descătușate.
El e chezășia înălțării drepte
Pe scara istoriei, spre noi trepte,
În zborul avîntat spre comunism al gliei,
Al țării noastre, al României.

HORVATH DEZIDERIU ■

Înaltă cinstire...

Înaltă cinstire,
Ctitorului acestui Pămînt
de gînd și visare;

Înaltă cinstire,
Cutezătorului Dimineții de culori
din toate pridvoarele Țării;

Înaltă cinstire,
Stejarului-Veghe
peste liniștea fiilor
Maicii Românii;

Înaltă cinstire,
Eroului păcii
de pe planeta Pămînt;

Înaltă cinstire,
Speranței de mai bine,
Lumină-Torță,
în destine...

GEORGE COROBEA ■

Ideal și împlinire în destinul marelui Erou

UNITATE SOCIALISTĂ, DEMOCRAȚIE REVOLUȚIONARĂ

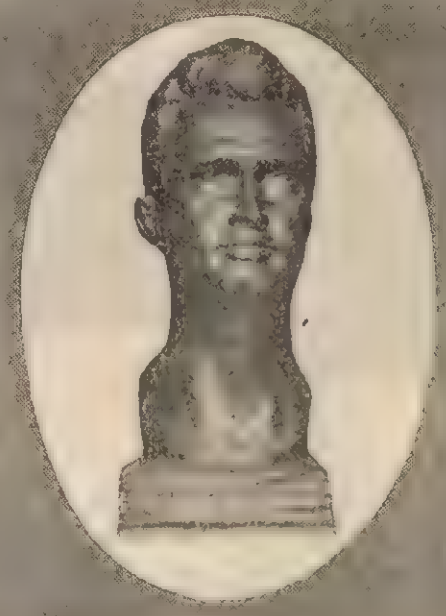

„Forma avansată de guvernare a țării de către popor și pentru popor, democrația noastră socialistă își confirmă cu tot mai multă putere marea superioritate, capacitatea de a asigura exercitarea reală și plenară a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, egalitatea deplină între toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, conștientă de către marele largi populare a propriei lor istorii, a viitorului lor viitor".

Datorită spiritului revoluționar al tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe parcursul a douăzeci de ani, democrația a devenit un bun la îndemîna muncitorilor, cum este pîinea. Și, tot ca pîinea, ea hrănește, într-un fel, muncitorii. La întreprinderea noastră — „23 August" — actualii membri ai Organizației democrației și unității socialiste, ca peste tot, poate, erau lăsați deoparte cînd era vorba de deciziile pentru soarta uzinei. În prezent, ei au ajuns să participe, cu mintea și cu sufletul, la tot ce înseamnă dezvoltarea ei. Toți. Un astfel de muncitor se simte luat în seamă cînd se discută modernizarea unei secții ori poate să ia parte în C.O.M. la alegerea celei mai bune decizii pentru dezvoltarea de ansamblu. Eu am simțit în mod deosebit deschiderea aceasta spre o adevărată democrație, muncitorească. Mai înainte, cel mult în grupa sindicală puteam să-mi spun o părere, să fac o propunere. Acum, în calitate de președinte al O.D.U.S. pe întreprindere, iau parte la ședințele comitetului oamenilor muncii, am ajuns să particip la congres, să iau cuvîntul în fața președintelui țării.

Cu ocazia vizitelor la „23 August", toate etapele de modernizare și dezvoltare a întreprinderii le-a dezbătut întîi cu muncitorii și cu inginerii, consecvent gîndului bun și clarvăzător cu care și-a început tovarășul Nicolae Ceaușescu marile dialoguri cu oamenii muncii încă înainte de Congresul al IX-lea al partidului. Îmi aduc aminte că, pe atunci, a spus, cu o asemenea ocazie, că e bun obiceiul poporului nostru după care, înainte de a pleca la drum, omul se sfătuiește cu familia sa sau cu prietenii săi pe ce drum să meargă și că „partidul nostru consideră că e bine ca înainte de a porni la drum să ne sfătuim cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu bărbații și femeile, cu bătrînii și tinerii, într-un cuvînt cu întregul popor în alegerea celui mai bun drum spre țelurile pe care le avem de înfăptuit".

La toate vizitele pe care le-a făcut aici tovarășul Nicolae Ceaușescu, democrația noastră a fost un fapt. Aș zice — un fapt viu. Secretarul general al partidului se sfătuiește cu muncitorii, îi întreabă cum muncesc, îi întreabă cum trăiesc, ce se poate face pentru mai bine. Așa s-a ajuns să se modernizeze secții, încît să vină mulți din alte întreprinderi din țară să vadă ce am făcut noi. Pentru că muncitorii pun suflet în tot ce fac. Ideile tovarășului Nicolae Ceaușescu vin din gîndurile unui om care simți că vrea binele țării și muncitorilor. Acum trei ani nu existau nici piața agroalimentară, nici complexul comercial din fața întreprinderii. S-au făcut la indicația dînsului, în urma unei vizite la noi, cînd a discutat cu muncitorii despre viața și grijile lor. Acum avem aici și o gară, pe linia Oltenița, tot rod al unui astfel de dialog. În întreprindere, tot ce s-a făcut și se face în epoca aceasta — pe care noi, muncitorii, am botezat-o pentru istorie cu numele întîiului președinte al României, așa cum ai da unui copil numele părintelui tău — totul s-a făcut și se face prin munca și dăruirea tuturor muncitorilor. Atmosfera instaurată prin democrația adevărată în care ține atît de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu îi face pe oameni să simtă că ei sînt beneficiarii acestei politici, că este făcută pentru ei. Altfel muncește un om cînd simte așa ceva. Un simplu muncitor, cînd vede că gîndul lui cinstit este ascultat și de președintele țării, ține întotdeauna capul sus. Prin acest fel de a trăi fără să-și plece privirea, tovarășul Nicolae Ceaușescu trezi că a făcut din muncitori proprietarii fabricilor mai mult decît ar fi putut s-o facă legea. Omul nu stă cu legea în buzunar, dar chipul președintelui republicii alături de ei, cuvintele calde pe care i le-a adresat acesta sînt lucruri care se întîmpărește în suflet pentru toată viața și pentru fiecare clipă. Poate nimic nu a contribuit mai mult ca democrația instaurată de dînsul la unitatea tuturor muncitorilor și a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general. Acum, la aniversarea zilei de naștere a iubitului nostru conducător, fie-mi îngăduit și mie ca, alături de ceilalți muncitori ai uzinei, alături de toți oamenii muncii din întreaga țară, să-i urez din inimă LA MULȚI ANI!

CONSTANTIN BALTĂ
vicepreședinte al Biroului C.C. al O.D.U.S.

Forța care potențează energiile

Simplu și adevărat spus — în municipiul de reședință al Bihorului pot fi distinse două orașe. Unul dintre ele este vechea urbe, păstrînd, restaurate cu grijă și migală, multe edificii cu adevărat frumoase, respirînd istorie; celălalt este noua localitate, mai mare și infinit mai îndrăzneață în soluții arhitectonice, clădită cu aleasă grijă pentru om și problemele sale de fiecare zi. Orașele acestea — ne istorisește primarul Paraschiv Alecu — se împacă bine unul cu celălalt, nu se deranjează, ci se completează de minune. Cel mai tînăr dintre ele este în întregime o creație a acestor ani ai Epocii Nicolae Ceaușescu, ultimele două decenii însemnînd pentru Oradea o veritabilă reîntemeiere. Marele centru industrial — unde acum douăzeci de ani s-a produs pentru prima dată aluminiu românesc — poartă cu mîndrie amprenta timpului pe care-l traversează, a modului în care oamenii săi, în deplină unitate, urmează neabătut direcțiile trasate, cu prilejul numeroaselor sale vizite de lucru, de președintele țării. Totul a crescut și s-a împlinit vertiginos aici. Iar acest lucru a fost posibil grație participării permanente și responsabile a locuitorilor săi — români și maghiari — la toate treburile importante ale municipiului, grație climatului profund democratic în care au fost gîndite și apoi transpuse în viață proiecte temerare transformate, curînd, în realități vii.

Oradea de astăzi nu poate fi concepută în afara Epocii pe care o străbate întreaga țară. Lucru pe care-l evidențiază toți cei de pe aceste meleaguri — întîlnirile avute de secretarul general al partidului cu ei, caldele sale îndemnuri, căile de acțiune aflate la chip inspirat au determinat, în mod esențial, deventrea localității. S-a făptuit mult — cu și pentru oameni. Să ne gîndim doar la faptul că investițiile anului 1965 s-au cifrat la 595 milioane de lei, la nivelul anului trecut ele atingînd aproape două miliarde și jumătate, ceea ce a condus la o creștere a producției industriale de la 2,1 miliarde lei în '65 la peste 16,8 miliarde lei în anul cincinalului care s-a încheiat. Înțelegem, fie și numai din aceste date, ce a însemnat Epoca Nicolae Ceaușescu pentru Oradea, ca și pentru întreaga țară. Și mai putem afirma, în temeiul celor văzute și consemnate, că nu e vorba alci numai de două orașe într-unul singur, ci de mult mai mult. Numărul personalului muncitor s-a dublat și, așa cum arată cifrele pe care am avut posibilitatea să le consultăm, valoarea realizată de fiecare om al muncii a sporit considerabil de la un an la altul. Este cea dintîi, în ordinea importanței, dovadă că, laolaltă, uniți în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, oamenii sînt cei care au împlinit generoasele direcții de dezvoltare deschise României și fiecărui loc al său în parte de către Congresul al IX-lea al partidului, de către vizionara și fertila politică de dezvoltare multilaterală a patriei promovată în chip consecvent de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Oamenii orașului sînt cei care au ridicat, în ultimele două decenii, peste 43 000 de apartamente, adică mai mult decît totalul celor existente la începutul noii Epoci; tot ei sînt ziditorii unor edificii social-culturale impunătoare — Casa de cultură a sindicatelor, cinematograful „Patria", Sala sporturilor, Casa științei și tehnicii pentru tineret etc. — a căror capacitate este de peste două ori mai mare decît a sălilor de spectacol existente pînă la 1965. Iar exemplele de acest gen se pot înmulți: numărul paturilor din spitalele orașului s-a dublat, așa cum s-a dublat și întinderea traseelor străbătute de mijloacele de transport în comun, iar volumul desfacerilor de mărfuri către populație este de patru ori mai mare decît acum 20 de ani. Totul a crescut într-un ritm care ora de neimaginat atunci cînd a început noua zidire a bătrînului oraș de pe Crișuri. Iar munca e departe de a se fi încheiat. Ritmul este departe de a fi considerat cel mai intens posibil. Se poate mai mult și se va realiza mai mult — aceasta este deviza viitorului la Oradea, inspirată de modul în care primul bărbat al țării privește viitorul.

În săptămîna trecută au avut loc aici mari adunări cetățenești, prilej cu care — expresie a unei reale și depline democrații — s-au stabilit obiectivele prioritare ce urmează a fi realizate în acest an prin contribuția oamenilor orașului. S-a discutat mult și la concret. S-au precizat responsabilitățile fiecăruia. S-au dezbătut sute și sute de propuneri. Orașul continuă să crească și să se înfrumusețeze. Pe acest drum nu există halte mărunte și inutile. Oradea este o pildă de voință, de dăruire, de încredere în destinul pe care oamenii săi i l-au croit, avînd mereu în minte exemplul de dăruire și patos revoluționar al celui mai iubit fiu al poporului. Este un loc în pas cu vremea, cu tempoul impus de această vreme. Un spațiu al speranțelor. O așezare românească unde totul s-a împlinit prin muncă unită, prin participare entuziastă, în contextul profund democratic al celei mai cutezătoare Epoci din întreaga istorie a țării. Chezășia drumului mereu ascendent al acestui oraș între orașele frumoase ale țării — noile perspective așezate în fața națiunii de către Congresul al XIII-lea al partidului, precum și activitatea neobosită a strategului nostru Români, omul spre care se îndreaptă, în aceste zile de ianuarie, toate gîndurile de bine și urările sincere, frumoase ale țării, în al cărui cor se disting, firești, și acelea ale oamenilor din Oradea — locul a cărui întîlnire se datorează, în chip decisiv, vizionarului președinte al țării și oamenilor pentru care unitatea în jurul tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă certitudinea împlinirii, și pe mai departe, a tuturor visele și aspirațiilor.

DAN MUCENIC

Continua dezvoltare a unei vechi citadele muncitorești

Întreprinderea, sau uzinele „23 August", cum se spune adesea, înseamnă una din cetățile industriale de frunte ale țării. Cîteva mii de muncitori, comuniști, utecîști, membri ai organizațiilor democrației și unității socialiste, mențin și întăresc acest prestigiu. El înseamnă munca și viața mai multor generații de meseriași foarte buni, înseamnă munca și viața actualilor autori ai produselor renumitei uzine. Pentru unii, legătura cu această firmă industrială a început din adolescență. Cu ani în urmă, un copil a intrat în uzină, ca elev la școala ei profesională. De la acea vîrstă a început să lucreze aici. Mai tîrziu, a făcut liceul la seral, fiind muncitor în întreprindere. Erau ani de schimbări multe și esențiale în viața oamenilor, a fabricilor. Muncitorii începeau să devină literalmente stăpînii uzinei, așa cum, de drept, deveniseră de la 11 iunie 1948. Copilul de care vorbeam se numea Ion. Ion Petre. Devenea un muncitor din ce în ce mai bun. A crescut. A fost, șapte ani, strungar. Apoi a fost proiectant. Se spunea despre el că este un tînăr de nădejde. A urmat facultatea la seral. Politehnica. T.C.M. A ieșit inginer. A fost încadrat ca inginer.

Crescuse. Dar și uzina luase proporții. Sînt peste doisprezece ani de cînd acest inginer îndeplinește la „23 August" funcții de conducere. În prezent, directorul adjunct tehnic și de producție al uriașei întreprinderi se numește Ion Petre. A trăit din plin, în ultimii douăzeci de ani, o realitate decisivă pentru țara noastră : adîncirea democrației revoluționare, întărirea unității socialiste a muncitorilor, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general. În marea școală a uzinei s-au format mulți, foarte mulți oameni de nădejde. Marin Șurup este, la cei 46 de ani ai săi, maistru principal la fabrica de motoare a întreprinderii. Unul din cei mai buni maiștri. Tot aici a crescut. Fabrica în care lucrează acum a fost doar o secție, pînă nu demult. Cu ocazia vizitelor tovarășului Nicolae Ceaușescu în întreprindere, discutînd cu muncitorii posibilitățile de dezvoltare și de modernizare a acesteia, secretarul general al partidului le-a indicat concret, de fiecare dată, pașii cei mai siguri pe acest drum. Așa a devenit, în cîțiva ani, secția respectivă, o fabrică. Ea singură cuprinde azi trei secții și un compartiment numit proiectare tehnologie motoare, care este, de fapt, a patra secție. Întreagă această dezvoltare, zice maistrul Marin Șurup, înseamnă munca entuziastă a primilor ei beneficiari, lucrătorii și specialiștii de aici, dar a urmat întocmai gîndul președintelui țării, „care cunoaște întreprinderea, pînă în cel mai mic detaliu și, poate mai mult decît toate cuvintele frumoase pe care i le putem adresa emoționați cînd îi întîlnim, ar trebui spus că întemeiază în noi mîndria și fericirea de a ne ști îndrumați cu o statornică dragoste muncitorească de către secretarul general".

Dezvoltarea dintr-o secție oarecare a puternicei fabrici — produce acum o nouă familie de motoare, pentru basculante de 50 și 100 de tone, pentru grupuri de foraj și pentru locomotive speciale —, creșterea aceasta este un proces care continuă. „Tot secretarul general al partidului a indicat să mărim fabrica, astfel încît, din 1990 să dăm peste 10 000 de motoare pe an". S-au adus mașini moderne cu comandă numerică. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat, de cîte ori a vizitat întreprinderea, de posibilitățile de ridicare a productivității muncii, de ușurare a efortului fizic, dar și de nivelul tehnic, de ansamblu al produselor. La indicațiile sale s-a realizat linia de montaj M.T. pentru care a fost construită o nouă hală. Oamenii selectați au fost pregătiți din mers. Cei mai buni meseriași și ingineri au preluat sarcina iar la vizita din decembrie 1985 tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a putut prezenta linia realizată. Entuziasmul oamenilor, mîndria și căldura aceea din sufletele lor, cu care urmează îndemnurile secretarului general al partidului, i-au ajutat să facă totul într-un timp care, poate, pe alții i-ar uimi. La fel s-au petrecut lucrurile cu actuala fabrică de compresoare. Și tot la fel s-a desfășurat și spectaculoasa modernizare — deocamdată parțială —, a turnătoriei de oțel, cum ține să ne spună inginerul Ion Melinte, un tînăr moldovean intrat în marea familie muncitorească de la „23 August" la terminarea facultății, în 1972. Tot dintr-un dialog direct al președintelui țării cu muncitorii a rezultat și o importantă îmbunătățire a calității produselor secției **locomotive montaj.** Așa cum își amintește lăcătușul Nicolae Enache, „tovarășul Nicolae Ceaușescu a observat niște ondulații la caroserii, vizibile numai din anumite unghiuri, sub bălaia puternică a luminii". Le-a indicat celor din secție să înlăture prin ambutisare acele neregularități. N-a fost ușor. Dar muncitorii au simțit, împreună cu inginerii din colectiv, că aceasta este ideea valabilă. Pînă la urmă, au reușit. Ideea se confirma. Ca în atîtea rînduri, dialogul lor cu secretarul general al partidului, în cea mai autentică expresie a democrației revoluționare și a unității socialiste în jurul acestuia, dădea fruct. În rezultate economice, în produse competitive. Acum, locomotivele au scăpat de acea deficiență. La fel și automotoarele diesel, care sînt apreciate de beneficiarul extern.

Specialiști cu înaltă calificare ori muncitori pur și simplu, comuniști, uteciști ori membri ai O.D.U.S., de la „bătrînii" meseriilor și ai prestigiului acestei mari firme, pînă la tineri, întregul colectiv muncitoresc de la „23 August" este o mare familie unită și entuziastă, dominată de spiritul creator al democrației revoluționare instaurate de secretarul general al partidului ca fapt definitoriu în existența lor, în viața întregii țări.

„În prezent ne aflăm în stadiul final de realizare pentru prima dată în țara noastră, a unui gazomotocompresor de o mie de cai putere, ne mai spune tovarășul director Ion Petre. Producția noastră de motoare a ajuns la nivel competitiv pe plan european. În continuare, ca urmare a celor mai recente indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin măsurile organizatorice și de dotare pe care le luăm, vom avea, în acest cincinal, o puternică fabrică de compresoare ce va da produse de înaltă calitate, la nivel mondial. Cu ocazia aniversării zilei de naștere a secretarului nostru general, putem raporta că întreaga întreprindere își va realiza sarcina de producție marfă pe ianuarie. Datorită sprijinului, indicațiilor, îdeilor dînsului, pornim cu dreptul în acest cincinal. Este omagiul nostru la aniversarea zilei de naștere a președintelui, o sărbătoare scumpă a întregului popor, pentru că omul din fruntea partidului și a țării este suflet în sufletul neamului său".

DORIN GHERGHINESCU ■

Gîndire vizionară, faptă cutezătoare

Marile înfăptuiri realizate de România socialistă pe drumul dezvoltării economico-sociale, progresele obținute în economie, în creșterea neîntreruptă, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, prestigiul înalt pe care îl are astăzi România în lume, perspectivele luminoase care se deschid țării noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism constituie realități legate indestructibil de gîndul și fapta uneia dintre cele mai mari personalități din istoria patriei noastre. De gîndul și fapta unui strălucit conducător, care a făurit un nou destin țării și poporului român, devenind pentru întreaga națiune simbolul inteligenței, realismului și clarviziunii, orizontului larg de gîndire și acțiune, simbolul muncii pline de abnegație consacrate patriei și partidului, realizării celor mai de seamă aspirații umane — pace, independență, dreptatea națională și socială —, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prin bogata sa activitate teoretică și practică, înlăturînd cu hotărîre dogmele și orientările preconcepute, pornind, înainte de toate, de la determinarea conținutului, trăsăturilor și cerințelor fiecărei etape a construcției socialiste, ale fiecărui stadiu de dezvoltare a țării — premisă hotărîtoare pentru strategia unei linii politice realiste și a programului de acțiune —, secretarul general al partidului a adus și aduce o excepțională contribuție personală la elaborarea unor teze și concepte fundamentale de teorie și politică economică. Fundamentînd rolul și însemnătatea pe care le au în epoca noastră complexul economiei naționale, națiunea, în general, opera și activitatea practică ale secretarului general al partidului au demonstrat cu putere strînsa legătură ce există între dezvoltarea economică și independența națională. Cu clarviziunea proprie marilor personalități ale istoriei, secretarul general al partidului arăta că „a considera suficient faptul că am lichidat clasele exploatatoare, că am făurit o economie socialistă unitară și relații socialiste de producție, fără a ne preocupa de nivelul dezvoltării forțelor de producție ale industriei, agriculturii, științei și culturii ar fi o greșeală de neiertat ; aceasta ar putea să determine încetinirea ritmului dezvoltării țării noastre, ceea ce... ar condamna România pentru o lungă perioadă de timp la stagnare și, implicit, la rămînere în urmă". În descendența directă a acestei viziunare aprecieri, una din cele mai caracteristice trăsături ale dezvoltării economiei românești este dinamismul său, reflectat în modul cel mai elocvent de ritmurile înalte de dezvoltare ale tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate. Iată un indicator economic de mare putere, capabil să exprime forța economică a României socialiste — mărimea venitului național. Astăzi, la acest indicator de bază, economia României este în măsură să demonstreze o putere de peste 15 ori mai mare față de perioada de început a construcției socialiste. Întregul venit național al anului 1950 se obține în prezent în circa 20 de zile, iar întreaga producție industrială a anului 1938 se obține în mai puțin de 6 zile — desigur, într-o structură și de o calitate care nu pot fi comparabile. Cît de puternică este forța industrială a economiei noastre naționale, rezultă dintr-o comparație esențială a capacității potențialului productiv : astăzi, industria României socialiste, în special construcția de mașini, este în măsură să producă toate utilajele și mașinile de care avem nevoie, inclusiv pentru centrale atomo-electrice, față de perioada de dinaintea celui de-al doilea război mondial, cînd numai 5 la sută din necesarul de mașini și utilaje îl puteam asigura din producție proprie. Imaginea forței industriale a României este relevată și de un alt element semnificativ — repartizarea ei rațională pe întregul teritoriu al țării. În prezent, întreaga producție industrială a anului 1938 este produsă astăzi de două județe, și acestea dintre cele mai puțin industrializate, ca să nu mai vorbim de faptul că sînt 22 de județe care, fiecare, dau o producție marfă industrială mai mare decît toată România vechiului regim.

„Dacă nu am fi realizat această puternică dezvoltare a bazei materiale a societății noastre socialiste — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, am fi condamnat țara noastră, poporul român, pentru o lungă perioadă, la rămînere în urmă. Și poate că aceasta ar fi avut repercusiuni puternice asupra dezvoltării generale, inclusiv în ce privește întărirea independenței și suveranității țării. Pe această bază am reușit să obținem o creștere puternică a avuției generale, a venitului național și a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România".

Globalitatea concepției secretarului general al partidului referitoare la rolul politicii economice în întărirea suveranității și independenței naționale a integrat o permanentă și consecvent științifică analiză a ansamblului unitar și, deopotrivă, puternic diversificat și nu de puține ori contradictoriu al economiei mondiale, astfel încît măsurile și orientările imprimate economiei naționale au putut asigura un mers ascendent pe coordonata fundamentală a dezvoltării independente într-o lume a interdependențelor. Astăzi, cînd timpul ne permite să măsurăm retrospectiv, cu luciditate, întreaga forță a economiei noastre naționale și însemnătatea ei în asigurarea independenței și suveranității naționale, trebuie să subliniem importanța istorică a inițiativelor luate în „Epoca Nicolae Ceaușescu" privind dezvoltarea puternică a forțelor de producție, intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, dezvoltarea armonioasă și perfecționarea activității tuturor domeniilor vieții economico-sociale, înfăptuirea programelor speciale, de importanță națională, referitoare la energie, la creșterea productivității muncii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, realizarea unor producții sigure și stabile în agricultură, intensificarea recuperării materialelor refolosibile, sporirea substanțială a eficienței economice în toate domeniile de activitate, perfecționarea noului mecanism economico-financiar, participarea oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economico-socială și la beneficii. Un asemenea larg spectru de inițiative, de ample mutații la scară economică, în primul rînd, care învederează uriașa forță de inovare socială a partidului nostru și care-și au sorgintea în opera teoretică și activitatea practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut și are drept consecințe — pe plan politic, întărirea permanentă a suveranității și independenței patriei, iar pe plan economic — înscrierea tot mai fermă și mai prestigioasă a României în circuitul economic internațional. Abordînd în același consecvent spirit revoluționar relația dintre mijloc și scop, secretarul general al partidului arăta că o asemenea mutație și expresie ale forței economiei noastre naționale sînt necesare și posibile de înfăptuit numai pe baza aplicării în viață, în producție a cunoștințelor tehnice și științifice cele mai înaintate. „Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XIII-lea — patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ideal și împlinire în destinul marelui Erou

O ECONOMIE MODERNĂ, O ȘTIINȚĂ ÎNFLORITOARE

socialistă
dezvoltată
mie avansată, o
trie modernă și
cultură intensiv
înalt randament, o și

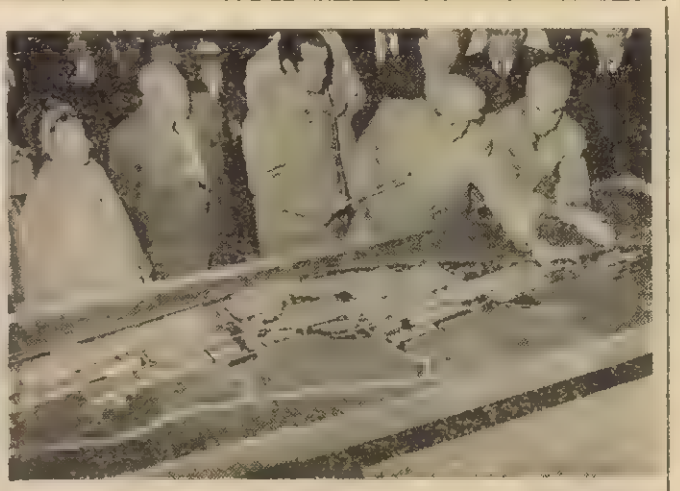

Creator al dinamicei industrii românești

În tabela marilor ctitorii ale Epocii Ceaușescu — vastă cît țara — **Drobeta energetică** își are pătratul ei, cu parametrii încă în mișcare și în studiu. De pe acum, cele două hidrocentrale-gigant de pe Dunăre—Porțile de Fier I și II — dau 40 la sută din producția națională de energie hidroelectrică. Am zis „de pe acum" fiindcă Porțile II sînt încă în curs de edificare și-au racordat sistemului energetic al țării doar primele 5 din cele 8 grupuri ce le fixează puterea instalată totală. Parametrii Drobetei energetice se vor încărca spectaculos cu o nouă forță prin darea în funcțiune, în actualul cincinal, a termocentralei pe cărbune de la marginea Severinului, de la punctul numit Halinga. O termocentrală care, alături de cele de la București, Iași, Oradea, Suceava, înscrise și ele în proiecția anilor care vin, va înălța cu cîteva zeci de metri mai sus, prin uriașele ei coșuri-turnuri, peisajul demersului constructiv românesc al acestei vremi. Primul din cele șase grupuri — prevăzute pentru o primă etapă — ale termocentralei Drobetei se și pregătește să intre în funcțiune.

Asistăm deci și aici, în orașul cu atîta istorie dar și cu atîta încremenire, pînă mai ieri un sediu al paseismului, pînă mai ieri doar un dar (e drept, de o nobilă frumusețe) al marelui fluviu al continentului, la acel miracol al „sfințirii locurilor" de către om care s-a produs, la dimensiuni geografice, sub lucrarea Epocii Ceaușescu. Cine nu ne cunoaște Severinul sau țara va trebui deci să ne vizteze cu ultima ediție a manualului de geografie în mînă. Va trebui să creadă nu atît planșele cît faptele, căci chiar și orbirea poate constata, pe pipăite, că România și-a dat, în ultimele două decenii, o nouă geografie economică, o nouă geografie a civilizației sale, pe scurt o nouă geografie în sensul primordial al acestei discipline concrete și reale ca și adevărul. Că faptul acesta e un fapt revoluționar nu mai e nevoie să subliniem. Vom sublinia altceva, un element ce atestă calitatea, eficacitatea și perspectiva de lungă și lucidă bătaie a acestei gigantice întreprinderi transformatoare. Vom sublinia faptul că, în cadrul cel mare al noii economii a acestor ani, cetățile energetice — hidrocentrale, termocentrale — ocupă un loc aparte, punînd în pregnant relief o politică de un realism și o iradiere vizionară cu valoare de unicat. Grație acestei politici, atent concepută și strins veghează de cîrmaciul destinului național, criza energetică planetară nu ne-a surprins nepregătiți, am fost crușați de multe din rigorile care aiurea fac ravagii.

Imensul efort — material, tehnic, financiar, de gîndire, fizic — menit a pune în operă această politică are sufiu eroic și amplu de epopee. Cînd, în toamna lui 1964 — istoricul an în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a preluat pe umerii săi povara destinelor neamului — se monta placa inaugurală a construcției primelor Porți, mulți dintre noi — este și cazul celui ce scrie aceste rînduri—am fost uimiți. Uimiți și încîntați de anvergura proiectului, dar și un pic deconcertați. Nu sceptici, deconcertați. Eram, în epocă, mult mai tineri. Înclinați desigur spre încredere, existînd prin încredere, dar acest proiect — fizic — ne depășea. Era greu de realizat ideea că apele marelui fluviu vor putea fi supuse, doar în decurs de ani și sezoane, prin cea mai mare hidrocentrală din Europa de mijloc și de apus ! Trăiam, chiar dacă nu pe deplin conștient, ciuda că, poate, n-o să apucăm să vedem împlinit acest proiect, trăiam invidia pentru cei ce-l vor apuca, iar uimirea noastră și a altora ca noi se traducea (recitiți reportajele vremii !) într-un limbaj grandiloc-vent, semn al emoției fără acoperire în acte. (O cifră, una dintre primele lansate în public de marea construcție, cu totul covîrșitoare pentru înțelegerea epocii : efortul românesc de proiectare și studiu, acea bătălie a cugetării, preludiu la înfruntarea materială cu valurile, supuse înainte de toate în mod abstract, în laboratoare și pe planșete, totaliza nu mai puțin de 3 250 000 de ore de energie intelectuală !) Am fost apoi martori la aglomerarea unor fapte de muncă și de creație unice, am luat act de performanțe constructive și la premiere tehnice absolute (barajul înalt de 72,5 m., lacul de acumulare lung de 150 km., ecluza-gigant, cea mai mare din Europa și cea mai grea „poartă" de acest fel din lume, etc., etc.) ce l-au făcut pe un gazetar străin să echivaleze acest monument de pe Dunărea noastră cu un veritabil Program „Apollo".

Din 1970, de la „intrarea în paralel" a primeia din cele 6 turbine de 178 MW, Porțile de Fier I au pompat în arterele economice ale patriei zeci de miliarde de kilowați-ore (2,143 miliarde furnizate suplimentar doar în cincinalul trecut !), cu o constanță, cu o ritmicitate, cu o mereu și mereu înteită vigoare, fruct al tehnicii și al capacității tehnice a slujitorilor magilor agregate, încununată în 1985 cu suprema distincție românească a vredniciei de idee și faptă : titlul de Erou al Muncii Socialiste.

Dar Drobeta energetică era încă la primii pași. E drept, de rezonanță continentală, dar cu un capital de surprize ce încă nu-și dăduse măsura. În decembrie 1977, pe insula Ostrovul Mare, în prezența președintelui României socialiste, a ctitorului României performanțelor, se inaugura construcția Porților II, astăzi cu primele 5 grupuri energetice sub presiune, cu alte 3 gata să le urmeze. Noua hidrocentrală — operă, ca și prima, a colaborării româno-iugoslave —, amplasată la 80 km. în aval, unde nu mai sînt munți, nu mai sînt „Porți de Fier" între ei și Dunăre, păstrează, simbolic, același nume, cele două uriașe Sisteme hidroenergetice și de navigație legîndu-se, intenționat, și prin toponomastică, ele putîndu-se citi pe firul fluviului în suită, ca inseparabile părți ale unui magnific întreg. Cele două centrale ale Porților II, dotate cu cîte 6 turbine de cîte 432 MW, vor prelua o parte din sarcinile primelor Porți, înfăptuindu-se astfel o mai strînsă gospodărire a energiilor fluviului. „Porțile" își unesc astfel lucrarea, supunîndu-și energiile unei unice apăsări pe buton. Extinzînd ecuația, introducînd în ea și alți termeni — Lotrul, Oltul, Someșul, Riul Mare etc. — obținem, sub denumirea de „sistem hidroenergetic național", un adevărat sistem de chivernisire și fructificare a apelor țării, suprapus sistemului hidrografic și răspunzînd, ca și un sistem nervos, unei singure comenzi. Baza acestui sistem este Dunărea, care adună în harfa-i profundă firele de cristal fluid venite de pretutindeni, convertindu-le armoniile în registrul ei grav, conducîndu-le spre o unică rezolvare de simfonie.

Prezent, în mai multe rînduri, printre constructorii Drobetei socialiste, implicit ai Drobetei energetice, în momente care s-au transformat în sărbători ale inimilor și ale ideii, în etape de răspîntie ale impetuosului mars către viitor al orașului și ținutului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a devenit pentru oamenii locului — ca pentru toți oamenii României — alesul simbol al noului lor loc sub soare, încărcat cu toată iradiația unei nețărmurite dragoste și recunoștințe. «Dacă n-ar fi fost decît aceste Porți de Fier, aceste cîteva de forță cum puține pe lume sînt — ne-a spus maistrul Nicolae M. Nicolae de la Porțile II, om care și-a așternut semnătura pe nu mai puțin de 30 de turbine montate pe apele României —, și tot am fi avut de ce să numim Epoca Nicolae Ceaușescu o epocă, în înțelesul cel mai înalt al cuvîntului".

Iar acum, în aceste febrile zile de început de an și de cincinal, o bătălie la fel de înversunată se desfășoară la Halinga Drobetei, pe șantierul termocentralei pe cărbune cu o putere instalată (doar într-o primă etapă) de 300 MW. Se fac deja, cum aminteam mai sus, preparative pentru pornirea primului grup energetic, preparative în care sînt implicați mii de constructori și de montori și dincolo de zările șantierului, mîine de mineri ai tînărului bazin de lignit al Mehedinților. O bătălie care-și merită cu prisosință numele, prin valorile materiale și morale, de strategie și tactică, aruncate în focul ei, o bătălie în care efortul ce nu se crută pe sine se întîlnește cu exigențele unei creații de vîrf, ce nu admite decît calitatea maximă, rigoarea maximă, tehnica și tehnicitatea ridicate la cote supreme. Pe una din platformele minjeritului, la Husnicioara, s-a pus pe picioare primul excavator cu rotor alcătuit exclusiv din echipament românesc (un colos de peste 2 000 de tone, înalt cît un bloc de 12 etaje), în curînd se va monta și cel de-al doilea, în timp ce aici, la Halinga, oameni ce poartă în degete știința subtilă de a conlucra cu cele mai intime taine ale materiei au pus în operă, fără cusur, toate cele peste 1 060 de agregate ale primului bloc energetic.

Drobeta energetică — o mare ctitorie a Epocii Ceaușescu și, deopotrivă, un ardent omagiu — purtînd semnăturile a zeci și zeci de mii de constructori — adus unei epoci care le-a împlinit în major vocațiile și destinul.

ILIE PURCARU

La confluența a două cincinale care, prin marile înfăptuiri ale poporului nostru și strălucitele perspective ale dezvoltării economico-sociale a patriei, se înscriu în paginile de glorie și măreție ale EPOCII CEAUȘESCU, sărbătorim în acest an, cu dragoste fierbinte și recunoștință profundă, pe marele conducător al partidului și al țării, cel mai iubit și stimat fiu al neamului românesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Într-adevăr izbânzile istorice din perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, sînt indisolubil legate de concepția economică științifică și activitatea revoluționară desfășurată cu pasiune creatoare și patriotism clocotitor de cel care s-a identificat cu destinul socialist și comunist al patriei libere și independente, secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca rezultat al transformărilor înnoitoare din acești ani, România se înfățișează astăzi ca o țară cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu o amplă dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii, cu un grad tot mai ridicat de civilizație materială și spirituală a poporului, cu un înalt prestigiu pe plan internațional.

Concepția economică a conducătorului nostru cutezător și clarvăzător, atestă cu putere uriașa cuprindere și înțelegere a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, capacitatea de excepție de a realiza analize economice de mare complexitate și adîncime, pătrunse de înaltă principialitate, luciditate și patos revoluționar, luînd în calcul cerințele și posibilitățile naționale, precum și fenomenele contradictorii din economia mondială. Viziunea creatoare în îmbinarea generalului cu particularul în dezvoltarea economiei românești, spiritul constructiv, originalitatea soluțiilor formulate, capacitatea impresionantă de a întui maturizarea fenomenelor economico-sociale și de a indica, fără greș, măsurile ce se impun pentru a se satisface cerințe care iau caracter de necesitate obiectivă sînt elemente fundamentale ale concepției și acțiunii practice revoluționare ale secretarului general al partidului nostru. Această concepție novatoare, de largă perspectivă istorică își găsește expresia în **făurirea și dezvoltarea unei economii naționale unitare moderne, eficiente, care îmbină armonios industria și agricultura, articulează organic subramurile industriei, producția de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi și avansate cuceriri tehnico-științifice, sporindu-se caracterul industrial al tuturor ramurilor, protecția mediului natural și asigurîndu-se o eficiență maximă și un ridicat venit național pe locuitor.**

Este meritul esențial al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi elaborat teza potrivit căreia complexul economic național unitar este cadrul de bază al progresului economico-social al poporului. Dezvoltarea puternică și modernizarea industriei, creșterea eficienței economice, revoluționarea agriculturii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, promovarea consecventă a științei, dezvoltarea tehnologică, introducerea largă a progresului tehnic în producție, repartizarea rațională a forțelor de producție în profil de ramură și teritorial, reprezintă, în concepția secretarului general al partidului, organizarea crescîndă a spațiului economic național într-un complex economic unitar, echilibrat și eficient.

Orientată pe baza tezelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la agricultură, ca ramură de bază a economiei românești, și la necesitatea realizării noii revoluții agrare, politica agrară a partidului a urmărit și urmărește modernizarea susținută a forțelor de producție ale acestei ramuri, perfecționarea formelor de organizare și conducere, creșterea mai accentuată a randamentelor și productivității muncii, sporirea contribuției agriculturii la producerea venitului național și la satisfacerea nevoilor generale ale societății.

Un loc deosebit ocupă în concepția economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, mecanismul economic bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. Acesta are în centrul său utilizarea rațională a resurselor economice, financiare și umane, creșterea mai accentuată a calității și eficienței întregii activități economico-sociale.

Traducerea cu consecvență în viață a concepției economice a conducătorului partidului și al țării implică dezvoltarea competenței tehnico-științifice, profesionale, a răspunderii comuniste pentru realizarea exemplară a sarcinilor de producție la fiecare loc de muncă, întărirea ordinii și disciplinei în toate momentele reproducției socialiste, dezvoltarea spiritului revoluționar, a devotamentului și dragostei față de patrie, partid și popor, față de cauza socialismului, a independenței patriei, a păcii pe planeta noastră.

În aceste clipe de aleasă sărbătoare adresăm din adîncul inimii, cu înaltă stimă și recunoștință, mult stimatului și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai fierbinte omagiu și urările cele mai respectuoase de sănătate, viață lungă spre binele și prosperitatea patriei noastre, a înaintării ei ferme pe culmile civilizației comuniste. SĂ NE TRĂIȚI ÎNTRU MULȚI ANI, MULT STIMATE ȘI IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU.

Prof. univ. dr. DUMITRU CIUCUR ■

Ne-a învățat demnitatea îndrăznelii

Institutul nostru, unitate cu un apreciabil potențial creator în domeniul proiectării construcțiilor de mașini, s-a bucurat de mai multe ori de deosebita cinste de a-l avea ca oaspete pe primul bărbat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Sînt momente de neuitat, emoționante, înălțătoare, copleșitoare sub raport afectiv, dar care, mai ales, au însemnat enorm pentru activitatea generală a institutului pentru stilul de muncă al colectivelor noastre de cercetare și proiectare ; a însemnat de fiecare dată o veritabilă infuzie de energie și cutezanță, un nou imbold pentru o mai judicioasă și îndrăzneață abordare a problemelor curente și de perspectivă. Dialogul de lucru, caracterizat printr-un larg schimb de idei, prin franchețe și spirit tovărășesc, s-a concretizat prin noi direcții de lucru, prin analizarea riguroasă, la obiect a nu puține probleme de strictă specialitate. Voi aminti astfel, că la indicațiile și recomandările tovarășului Nicolae Ceaușescu privind necesitatea elaborării de tehnologii integrate și sisteme complexe de fabricație, **Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini (I.C.T.C.M.)** are în profilul său actual teme de cercetare ce vizează lucrări moderne de mare productivitate, modernizarea și automatizarea proceselor de prelucrare și montaj, proiectarea asistată de calculator, asigurarea calității prin elaborarea de tehnologii și utilaje automate de control, asistate de calculator, precum și cercetări, experimente, încercări de anduranță, tensometrie, tribologie a organelor și transmisiunilor mecanice.

Indicațiile secretarului general al partidului nostru au fundamentat o altă direcție de lucru a colectivelor noastre de cercetare : mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, ridicarea calității și execuției produselor, reducerea consumurilor de materiale și energie.

Evident, în actualul cincinal, institutul este antrenat în rezolvarea unor probleme din ce în ce mai complexe ce reclamă o mare investiție de inteligență, temeritate, ingeniozitate. Voi aminti că numai în 1986, oamenii muncii de la I.C.T.C.M. sînt chemați să ofere soluții viabile unui număr de 97 lucrări privind ridicarea calității și a productivității, 79 lucrări de modernizare și 20 lucrări de recuperări și condiționări. Între acestea : sisteme flexibile cu microprocesor pentru verificarea multidimensională a pieselor auto ; tehnologii și utilaje neconvenționale de prelucrare, decupare, debavurare prin electroeroziune, electrochimie, laser, ultrasunete ; tehnologii și instalații moderne de ecruisare, sablare, degresare, precum și utilaje pentru recuperări de metale neferoase lichide de răcire, soluții de decapare și degresare etc., etc.

Întîlnirile frecvente pe care colectivul nostru le-a avut cu secretarul general al partidului nostru, recomandările, îndrumările, sfaturile înțelepte, criticile pe deplin justificate, numeroasele observații cu caracter general și particular formulate în asemenea ocazii de tovarășul Nicolae Ceaușescu — ne-au făcut să înțelegem odată mai mult, că, în țara noastră, cu o tradiție atît de bogată în domeniul construcțiilor de mașini, cu realizări remarcabile în special în ultimele două decenii, totul, absolut totul **depinde de noi**, de muncă, pricepere și buna noastră credință, că dispunem de tot ceea ce este necesar pentru ca orice temă de cercetare să se finalizeze cu mijloace proprii, că talentul, pasiunea și activitatea multidisciplinară ne pot conduce spre realizarea unor mașini și utilaje nu numai egale, ci chiar superioare celor înfăptuite pe plan mondial. Este o idee scumpă, o veritabilă profesiune de credință pe care colectivul nostru și-o amintește mereu, cu atît mai mult în aceste zile, premergătoare unei adevărate sărbători naționale, cînd țara întreagă se pregătește să ureze, într-un glas, iubitului ei conducător, viață lungă, sănătate, putere de muncă, pentru împlinirea măreților idealuri de progres, bunăstare, prosperitate, civilizație, obiective și deziderate scumpe a căror cheză a fost și rămîne omul care întruchipează atît de plenar crezul, înțelepciunea și vigoarea întregului nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arhitectul și cititorul României moderne.

Dr. ing. CAROL MANIȚIU ■
Director general al Institutului Central pentru Construcții de Mașini

Strălucit promotor al noului

Sîntem pe deplin îndreptățiți să afirmăm că, după 1965, România a intrat în cea mai fertilă perioadă a multimilenarei sale istorii. Nenumărate și zdrobitoare dovezi, din toate domeniile de activitate, vin să ateste că nicicînd țara noastră n-a cunoscut ritmuri mai înalte de dezvoltare și n-a atins, ca o consecință a lor, o mai cuprinzătoare înflorire. Între alte explicații ale acestei deveniri plenare, indestructibil legată de gîndirea și acțiunea primului bărbat al țării, ctitor și arhitect al României moderne, e și aceea că tovarășul Nicolae Ceaușescu a conferit științei, cercetării științifice și tehnologice statutul responsabil și dimensiunile largi ale unei întreprinderi naționale de mare însemnătate, asigurîndu-i, în paralel, condiții propice de exprimare și stabilindu-i obiective îndrăznețe. Datorită contribuției profund novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul științei, ca mijloc de producție, în viața societății, România dispune, pentru întîia dată în istoria ei, de o politică de stat programatică în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, de o concepție clar și temeinic fundamentată care consacră științei și tehnologiei o poziție prioritară în strategia edificării noii societăți.

Încă din 1965, cu excepțională intuiție, cu clarviziune, secretarul general al partidului a sesizat că „a subaprecia rolul științei, a nu depune eforturi susținute pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere", subliniind apoi, cu fiecare prilej, că o economie puternică și, plecînd de la ea, o societate o bunăstării oamenilor nu pot fi făurite în afara tehnologiilor avasate, de virf, a produselor de calitate, competitive pe plan mondial. Notînd că, 20 de ani mai tîrziu, la Adunarea solemnă a Academiei R.S.R. din iulie 1985, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „viitorul poporului nostru — ca și al altor popoare — este strîns legat, determinat de felul cum vom ști să acționăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare științifică", reiese limpede că n-a fost vorba despre o idee sau alta, cît de prețioase, enunțate, urmărite un timp și apoi abandonate, ci despre o concepție revoluționară, dinamică, cu perspectivă, despre o gîndire avîntată, originală, lucidă, opusă oricărei dogme, capabilă să aplice în mod creator principiile socialismului științific la condițiile concrete ale României și ale lumii contemporane. Din primul moment ca nimeni altul, cirmaciul destinului național a înțeles, și acționat neobosit, că desincronizarea țării de ritmurile unor serioase investiții în știință și tehnică poate conduce la o consistoare, dacă nu chiar irecuperabilă, rămînere în urmă, antrenînd grave servituți atît pe plan intern cît și în raporturile economice, politice și culturale internaționale. Ținînd cont de acest adevăr, tot mai evidențiat de realitățile din ultimii ani, cu începere de la Congresul al IX-lea al P.C.R., conducerea partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au elaborat, inițiat și urmărit în practică o serie de programe menite să pună la dispoziția cercetării științifice românești o bază tehnico-materială modernă și, totodată, să-i dinamizeze, să-i implice adînc pe lucrătorii din acest domeniu, chemați să participe tot mai direct și într-o măsură tot mai mare la progresul general al țării. Înflorirea științei, sector încredințat tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, a determinat modernizarea tuturor structurilor economice în noua etapă de dezvoltare a României, pe baza aplicării în producție cît mai rapide, a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii. Noua revoluție tehnico-științifică, al cărui concept poartă inconfundabila amprentă a tovarășei Elena Ceaușescu, vizează acest proces amplu și dens, cît și, ridicînd pe o treaptă superioară utilizarea inteligenței românești, afirmarea științei noastre pe plan mondial, creșterea contribuției ei la zestrea de valori a umanității.

Știința românească, cercetarea, creatorii de tot felul sînt chemați acum, mai mult ca oricînd, să participe la bucuria mai bunei poporului, la edificarea unei României mai bogate și mai prospere, pe deplin stăpînă pe destinele sale libere și independentă. Nu e o sarcină simplă, dar slujitorii acestui sector de activitate și-o asumă cu responsabilitate și devotament, convinși că numai prin muncă, dăruire și seriozitate pot răspăli condițiile de care se bucură, statutul de demnitate, de deplină afirmare a personalității, creat lor în anii de aur ai Epocii Nicolae Ceaușescu. În această zi aniversară, zi pentru istorie, ei, lucrătorii din aria științei românești, care au cîștigat din fiecare întîlnire cu cel mai iubit fiu a poporului noi și rodnice orientări, către marile probleme ale dezvoltării patriei, își unesc glasul cu cel al țării, urîndu-i tovarășului Nicolae Ceaușescu la mulți ani, sănătate și putere de muncă !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cincinalul 8 — încă o treaptă

Inima uzinei

Vorbește mult, precipitat, cu un aplomb de orator, trecînd de la problemele uzinei la pasiunea lui pentru schi și muzică. N-ai timp nici să întrebi, fiindcă frazele se desfășoară în cascadă, însă nici nu mai e nevoie să pui întrebări, omul povestește totul, aglomerînd detaliile, glumind, trecînd de la tonul serios la cel jovial. E muntean, născut în Bărăganul Brăilei, dar de tînăr a plecat la Brașov, imediat după armată, și a lucrat acolo, fiind printre cei care au luat parte la trezirea primelor 10 motoare pentru autocamioanele noi. La scurtă vreme, a venit aici, la „Electroprecizie", în Săcele, s-a căsătorit cu o fată de mocani, și peste cîteva zile, iată, cînd va împlini 50 de ani, Emil Potîrniche va trece în biografia sa încă o vîrstă, aceea a meseriei sale de frezor și rectificator prin coordonare la secția scularie, pe care n-a părăsit-o de cînd s-a angajat la „Electroprecizie". Are 18 ani de muncă aici, timp în care a devenit maistru și secretarul comitetului de partid pe secție, însă asta nu schimbă cu nimic lucrurile, fiindcă relațiile cu ceilalți colegi de muncă au rămas tot prietenești, vorbesc parcă și mai încrezători, înțeleg că viața lui rămîne legată mai întîi de atelierul de prelucrare în coordonare, și abia mai apoi de ședințe și discuții. Ca să ne-arate că nu s-a îndepărtat nici o clipă de meserie, pornește degrabă o mașină, o cochilă care execută 12 piese deodată. E indemînatic, nici vorbă, și e bucuros că ne poate arăta șmecheria asta, e mașina cu cea mai mare precizie și turație din uzină, zice el, lucrează cu scule diamantate. În timp ce se învîrtește, cochila scoate un șuierat aspru, ca bormașina de la dentist care mi-a chinuit copilăria, și pe spate începe să-mi coboare un frig ascuțit, rostogolindu-se în călcîie.

Emil Potîrniche îi strînge lîngă el pe toți colegii din atelier cu un gest discret și ocrotitor și în jurul nostru se adună un grup mărișor de oameni în halate și maistrul îi prezintă pe fiecare, cu aceeași rapiditate cu care și-a povestit și viața, îi laudă pe toți și-i bate amical pe umăr. Cel mai vechi muncitor din secție este Ion Bogdan. El i-a format pe toți ceilalți și, împotriva vîrstei, a continuat să se specializeze, încît acum a ajuns să cunoască trei meserii. De la el a învățat și maistrul Petre Butucă, destul de tînăr dar destoinic. De altfel, au mai auzit și alții de el, cînd era strungar a participat la un concurs și a obținut „Strungul de aur", apoi a continuat să se specializeze și să lucreze într-un colectiv de inovatori cu care a ajuns acum la cea de-a 84-a invenție. Petre Butucă vorbește rar și sfios, deși e ditamai bărbatul, abia apucă să spună cîteva vorbulițe, rodează și sau cel vorbăreț începe degrabă să povestească în locul celuilalt, enervat parcă de faptul că e prea modest. Nu l-a pus nimeni să se ocupe de invenții, zice Emil Potîrniche, dar capul lui s-a gîndit, așa, să facă și altceva decît ce-i cere uzina și uite c-a reușit. E un băiat foarte bun. Între timp îl întîlnim și pe șeful secției Scularie, Ioan Lup, care se grăbește, mă duc pînă la tovarășul director tehnic niște sarcini urgente. El e părintele sculăriei, mai adaugă însoțitorul meu, și spune asta cu blîndețe, ca și cînd ar vorbi despre un tată sau un bunic.

Cele mai importante lucruri sînt aici precizia și competența. Scularia este inima uzinei, iar grija oamenilor e de a păstra mașinile în perfectă stare, fiindcă investiția a fost enormă. Emil Potîrniche vorbește despre mașina lui ca despre o bijuterie de familie: „Are 11 ani și, în afară de mine, nimeni n-a pus mîna pe ea". Viața unui colectiv cum e acesta din secția Scularie, unde se pregătesc sculele pentru echipamentul electric al autoturismului **Dacia**, se întinde așadar de la grija față de mașini pînă la pregătirea profesională și toți se străduiesc să nu iasă din obișnuințele frumoase ale secției pentru a nu fi arătat cu degetul și nici discutat în ședințe, unde cel mai trist lucru e să stai cu capul plecat. Secția are însă fruntași, nu codași, iar inginera Elena Balint îi știe pe de rost și-i numără pe degete, căci nu sînt prea mulți: frezorul George Vrînceanu, sculerii-matrițeri Vochin Badea și Vasile Postelnicu. Toate lucrurile bune sînt în număr de trei.

Cele mai complicate procese tehnologice au loc în atelierul de prelucrare în electroeroziune, unde s-a introdus o tehnologie de vîrf și aparatele au o precizie imposibil de tradus altfel decît matematic. O asemenea mașină, produsă de „Electrotimiș", pare o minune. E însoțită de un ecran pe care apar datele introduse la computer, iar deasupra micului televizor un anunț caligrafiat frumos atrage atenția în permanență celor de-aici să lucreze cu grijă și atenție sporită, fiindcă mașina costă 3 583 410 lei! Tocmai funcționează și în fața noastră un fir de cupru la fel de subțire ca și cel de păr străbate încet dar impetuos o piesă de oțel precum un bisturiu alunecînd ușor pe pielea fragilă. Alături, supraveghează doi muncitori, Ionel Ion și Gheorghe Grosu, ambii operatori în electroeroziune. Eu am pus prima dată mîna pe mașină, zice Gheorghe Grosu, acum îi știu toate chichițele și nu-mi mai pare deloc complicată. Ca să-mi demonstreze mai pe înțeles cum a evoluat tehnica în acest atelier, Emil Potîrniche îmi arată în stînga o altă mașină, tocită de ani: „Vedeți, aia e bunica atelierului!"

RADU G. ȚEPOSU ■

Din fiecare gospodărie, o contribuție sporită la mai binele tuturor

Acum se desfășoară contractările în agricultură, oamenii chibzuiesc anume cît din rezultatul muncii lor vor contracta, pentru a contribui la fondul centralizat al statului. Într-o economie planificată ca a noastră este firesc să știm dinainte pe ce se poate conta. E vorba de hrana întregului popor, de toate nevoile țării. Țăranii smulg prin trudă și hărnicie tot ce poate da lotul, gospodăria lor. Obțin nu doar atît cît consumă familia, ci și un surplus de produse vegetale și animale, pe care, livrîndu-le statului, la prețuri avantajoase, realizează cîștiguri importante. Contractînd din vreme și asumîndu-și, în mod responsabil, sarcina de a onora la timp aceste contracte, ei participă, în acest chip, la realizarea programului de dezvoltare a țării, program de largă respirație, elaborat de partid sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Îndatorirea de a încheia asemenea contracte se cuvine să fie înțeleasă și ca o obligație decurgînd din chiar natura societății noastre, care armonizează interesele generale cu posibilitățile reale ale fiecărui om de a contribui la împlinirea acestor interese. Este o îndatorire patriotică pentru toți locuitorii satelor. A țăranilor cu gospodării individuale ca și a tuturor celor care beneficiază de loturi în folosință de la C.A.P. Așa cum numai prin munca și grija tuturor putem face să rodească fiecare palmă de pămînt, numai prin participarea fiecăruia la contractări se poate sprijini, în mod real, asigurarea tuturor celor necesare patriei. Țăranul român a fost și mai este rădăcina hrănitoare a arborelui acestui popor, rădăcină fără de care nici frunzele, nici florile, nici fructele n-ar fi. Ei, țăranii, trebuie să înțeleagă firește că, așa cum muncitorilor industriali țara le cere să facă totul pentru dezvoltarea și propășirea ei, și muncitorii agricoli, ca fii ai aceleiași țări, au dreptul și obligația de a face la fel. După puterile fiecăruia, dar evaluate cu sinceritate și în mod responsabil. Au obligația aceasta pentru că nu e numai țara și casa muncitorilor de la oraș. Și au dreptul acesta pentru că nu li-l poate prescrie nimeni. E dreptul lor — și al lor — de a duce țara înainte. Îi îndreptățesc la mîndria aceasta șirurile nesfîrșite de generații de țărani români din care se trag și care au întemeiat casa a neamului românesc pe vatra străbună a Daciei și au apărat această casă, adesea cu prețul vieții. Asta de pe cînd nu existau încă decît țărani în țara care numai pe țărani se sprijinea. Mai ales pentru muncă. Iar patria prin muncă s-a clădit și cu jertfe a fost apărată. Azi, în România socialistă, țăranii conduc alături de muncitorii această țară, care este a lor deopotrivă. Deopotrivă îi sprijină dezvoltarea fiecare prin produsele muncii lui. Este normal, deci, să participe cu aceeași angajare patriotică și țăranii la propășirea țării, cum fac tovarășii lor din uzine. Zi de zi. Prin toate mijloacele. Contractările prilejuiesc în fiecare casă de sătean evaluarea muncii și a cîștigului pe care le presupune îndeplinirea unui contract oarecare. Dar ele se cade să fie înțelese și ca un prilej de întoarcere a gîndurilor fiecăruia către marele rotund al țării, către viitorul ei și spre felul în care poate fiecare contribui prin munca lui la lumina acelui viitor.

DORIN GHERGHINESCU ■

„Avem nevoie de cît mai mulți copii!"

- **O caldă aducere aminte a sensurilor primordiale ale împlinirii umane**
- **O generoasă subliniere a responsabilității fiecăruia față de viitorul națiunii române**

O femeie de la țară ne spunea, referindu-se la cei 26 de nepoți pe care îi avea, deocamdată, de la cele șapte fete ale sale, că „mai mulți copii înseamnă întotdeauna o permanentă tinerețe în casă", bucuria faptului elementar că „simți pentru ce trăiești, acesta fiind rostul omului", că „adevărata satisfacție n-o poți avea decît trăindu-le pe cele ale copiilor, ajunși oameni mari, pe la casele lor". Concluzia celor spuse pînă aici o sublinia astfel: „Cine va crește un singur copil (excludea faptul inexistenței unui copil într-o casă de oameni!), îi va crește mult mai greu decît dacă ar crește mai mulți, care pun mîna și te ajută, crescîndu-se unul pe altul". Am putea adăuga și alte argumente aduse de Valerica Mihalache, pensionară a C.A.P.-ului din comuna Ștefănești de Călărași, mamă a 7 fete, căreia nu i-a fost ușor să le crească, să le dea la școli, să le facă oameni, să le trimită pe la casele lor, cu fruntea sus. Venise doar pentru două ore aici, la maternitatea Spitalului Filantropia. Își promisese că n-o să facă drumul, avea acasă pe ceilalți 3 nepoți ai Ioanei, mezina care îi mai sădise încă o bucurie în suflet, prin aducerea pe lume a unei fetițe, avînd acum de la ea 4 nepoțel: două fete, doi băieți. Dar, n-a rezistase! Știa că e sănătoasă și ea și copilul, că în preajma lor vegheau neîntrerupt medicii. Rugase o vecină să aibă grijă de nepoți — în afară de copiii Ioanei mai avea încă 3 acasă, de la alte fete ale ei! — și dăduse o fugă să se convingă că lucrurile stau așa. Ioana Stancu, tînără mamă care la 23 de ani avea deja 4 copii, subliniază la rîndul ei: neîntreruptul sprijin acordat de partidul și statul nostru pentru creșterea și educarea copiilor țării, ultimul Decret al Consiliului de Stat privind mărirea substanțială a alocațiilor de stat, a indemnizațiilor și ajutoarelor acordate familiilor cu mai mulți copii — nereprezentînd altceva decît o nouă expresie a politicii noastre demografice, a grijii pentru întărirea familiei, pentru ocrotirea mamelor, a copiilor.

Stăm de vorbă cu dr. Violeta Dumitrache pe care profesorul — cum îi spune fiecare pacientă, dr. docent Ion Dan Lemnete — o desemnase (din lipsa de timp) să ne conducă prin labirintul unor nașteri ceva mai dificile. Mai înainte de a intra în amănuntele unor asemenea cazuri, de a le cunoaște fie pe fericitele mame, fie pe viitoarele mame, ni se aduc alte argumente în favoarea nașterii mai multor copii într-o familie, de această dată, argumente medicale. „Starea de maternitate se înscrie în condițiile certe care se asociază cu viața, cu sănătatea femeii! Se poate spune azi, fără dubii, că incidența bolilor degenerative este mai scăzută la mame. Nu sînt doar simple vorbe cînd se spune că starea de maternitate este favorabilă longevității". 133 de copii s-au născut, în primele 15 zile ale anului 1986, în maternitatea Filantropia. De la ei pornind, încă o remarcă demnă de reținut, făcută de dr. Dumitrache: în așteptarea unui copil, părinții, atît mama cît și tatăl, devin mai grijulii față de propria lor sănătate — viața rațională înscriindu-se, mai mult decît oricînd, în astfel de situații, ca un precept moral. Ne oprim, de comun acord, la cîteva cazuri de cupluri care, în disperare că nu pot să aibă copii, că nu-și pot aduce în casă acea mult dorită rază de soare, sînt în stare să meargă pînă la sacrificiu pentru atingerea cu coarda sufletului lor a acestei celei mai omenești dintre bucurii...

...În ce-o privește, fusese-ră doar trei copii acasă. Crescuseră frumos, ei, cei trei, învățaseră, se școliseră, ea ajunsese profesoară în comuna natală, Vișina din Dîmbovița. Abia aștepta să-și împlinească rostul în lume, să-și aibă familia, copiii ei, mulți, să o bucure cît lumea. Mai ales că viitorul soț avea 8 frați. S-a simțit, nu după mult timp, din nu se știe ce pricini, ca o pasăre căzută din zbor. Nu putea avea copii — acesta a fost verdictul unor prime controale medicale, care-i lăsau, totuși, și un strop de speranță: poate că în urma unui îndelungat tratament va reuși să-și vadă visul cu ochii. I s-a spus că această treabă presupune sacrificii din partea ei, și nu numai a ei. „Nu am avut de ales — spune Natalia Leafu. Viața fără copii mi se părea precum mersul unui orb prin lume. Mi-am spus — și i-am convins și pe cei din jur — că trebuie să-mi asum un astfel de sacrificiu. Am făcut-o! Fetița mea, Mirela, are de acum 3 ani. Am stat aproape întreaga perioadă prenatală internată în acest spital, părîndu-mi-se, pe atunci, cu adevărat, un sacrificiu. Mi-am dat seama însă în cele 7 luni de așteptare, că sacrificiul nu-mi aparține numai mie. Statul îmi plătește concediile medicale. Medicamentele, unele dintre ele foarte scumpe, sînt gratuite. Totul pentru a cunoaște extraordinara bucurie de a fi mamă! La început am fost luată în evidență la Centrul de sterilitate al spitalului. Apoi, avînd un singur copil, mi l-am dorit și pe cel de al doilea, chiar dacă pentru acest lucru am mai suferit o intervenție chirurgicală. Mi l-aș dori și pe cel de al treilea... Ca fapt divers vă spun: știți cît costă un singur medicament — obligatoriu pentru viața femeii care stă luni de zile internată pentru a aduce pe lume un copil? Se numește Alinesthenol și costă 54 de lei flaconul. După 3—4 zile trebuie să ți se dea un alt flacon și tot așa, timp de 7 luni de zile. Nu mai vorbesc de celelalte investiții făcute pentru noi, femeile aflate într-o asemenea situație. Cum să nu rămîi, iertați-mi expresia, o „datornică" pe viață tuturor celor care mi-au dat posibilitatea trăirii sublimului fapt al nașterii unui copil?"

„...Ieri, pe 18 ianuarie, a fost ziua de naștere a soțului meu — ne spune Magdalena Voicu care abia de cîteva zile adusese pe lume un băiețel. Niciodată, i-am zis, nu-ți voi aduce un cadou mai frumos decît Robert-Cristian al nostru". În cei aproape 6 ani de căsnicie trăise disperarea a 5 avorturi spontane care, în felul lor, ca femeie, o negau. Plecă, de acum, din acest spital, cu o fericire pe care nu o atinsese niciodată — avea un băiețel al ei!

Fapte de viață care vorbesc limpede despre grija față de om, față de viitorul viguros al națiunii!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

spre viitorul de aur al României

MOBILIZATOARE CHEMĂRI LA ÎNTRECERE

În virtutea unei frumoase tradiții statornicite în viața politico-economică și socială a țării noastre, chemările la întrecere care au început să fie date publicității începînd de miercuri, 22 ianuarie, întruchipează cadrul de desfășurare a unei însuflețite competiții a valorilor, a hărniciei și creativității tuturor celor care, devotîndu-se muncii, se regăsesc solidari prin semnificația și fructul muncii lor închinate idealului de progres și bunăstare a țării, de trecere a României socialiste pe o nouă treaptă, superioară, de civilizație.

Demonstrînd în mod elocvent justețea și realismul politicii partidului și statului nostru, succesele obținute în cincinalul precedent au creat, într-adevăr, condițiile necesare trecerii la o nouă etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, caracterizată prin accentuarea puternică a factorilor intensivi, a laturilor calitative, modernizarea susținută a producției, promovarea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, creșterea eficienței în toate domeniile de activitate. Toate aceste obiective majore se împlinesc, în mod concret, prin dovezile zilnice ale muncii, la fiecare loc de muncă, și în această privință apare semnificativ că în această perioadă de început de an și de cincinal activitatea productivă s-a desfășurat într-o atmosferă de puternică emulație, de efervescență creatoare, de exemplară angajare muncitorească pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan încă din luna ianuarie, pentru obținerea unor producții suplimentare cît mai mari. Rezultatele înregistrate în primele două decade ale acestei luni demonstrează că mobilizatoarele chemări adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, au avut un puternic ecou în rîndurile clasei noastre muncitoare, ale specialiștilor și cadrelor de conducere din toate sferele producției materiale. Totodată, în lumina exigențelor actuale ale activității productive, adunările generale ale oamenilor muncii, care încep să se desfășoare în unitățile economice, constituie cadrul cel mai favorabil în care — pe baza analizei temeinice, în spirit critic și autocritic, a rezultatelor obținute în anul trecut, prin dezbaterea cu simț de răspundere a sarcinilor de plan pe anul în curs — se pot stabili direcțiile și modalitățile concrete de acțiune pentru îmbunătățirea organizării muncii și a fluxurilor tehnologice, pentru soluționarea tuturor problemelor de care depind îndeplinirea și depășirea planului de producție, creșterea mai puternică a eficienței economice în perioada imediat următoare și pe întregul an 1986.

În acest cadru rodnic de stimulare a energiei creatoare și a inițiativei fiecărui colectiv și a fiecărui om al muncii, însuflețitoarele chemări la întrecere pe acest prim an al cincinalului 1986—1990, an de temelie al noului cincinal, vor cuprinde toate sectoarele activității economico-sociale, de la industrie, agricultură, construcții, cercetare științifică-proiectare, transporturi la consiliile populare. Ampla competiție pe tărîmul fertil al muncii din anul 1986 are drept obiectiv principal îndeplinirea și depășirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., a orientărilor și sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din decembrie anul trecut, care constituie programe de muncă și luptă avîntată ale întregului partid și popor în perioada 1986—1990.

Marea competiție a muncii din acest an a fost declanșată prin chemările la întrecere adresate de Organizația municipiului București a P.C.R. și de Organizația județeană Timiș a P.C.R. Bucureștenii cheamă la întrecere toate organizațiile județene de partid pentru depășirea planului și creșterea mai puternică a eficienței economice, pentru realizarea unei calități noi, superioare a muncii în industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor. La rîndul lor, cei din județul Timiș adresează tuturor organizațiilor de partid chemarea la întrecere pentru valorificarea din plin a tuturor posibilităților de creștere a producției agricole și sporirea cantităților de produse livrate la fondul de stat.

Chemările la întrecere ilustrează, prin angajamentele mobilizatoare asumate, hotărîrea fermă a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a întregului nostru popor de a răspunde prin fapte vibrantelor chemări adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a obține în anul 1986 realizări superioare prevederilor planului, pentru a crea astfel o bază trainică îndeplinirii în bune condiții a obiectivelor noului cincinal, de a acționa cu înaltă responsabilitate și întreaga capacitate creatoare pentru accentuarea laturilor calitative, de eficiență ale creșterii economice, spre a asigura dezvoltarea intensivă a economiei naționale, sporirea venitului național, a avuției societății, mersul neabătut înainte al patriei noastre pe calea progresului economic și social.

DUMITRU ELIADE ■

Cazanul nu piere

Maistrul Florea Bădică, este cazangiu, și chiar îi place să i se spună așa, pentru că meseria asta are un dichis al ei pe care nu oricine poate să-l priceapă. Lucrează la cazane din 1958, cînd terminase o școală profesională a Uzinelor „Vulcan" la care-l dusese mama lui. A trecut prin toate fazele de evoluție a producției de astfel de utilaje care, acum, nu mai au nimic comun cu ceea ce credem noi a fi un cazan. „Am început cu așa-zisele cazane loco-mobile, de tipul celor care erau pe vechile locomotive. Le nituiam cu ciocanul pneumatic. Acum, la construcția unui cazan participă întreaga uzină, pentru că ceea ce numim noi cazan nu mai este o incintă în care fierbe apa, ci un sistem de țevi și agregate, din ce în ce mai sofisticat, prin care s-a reușit obținerea unor randamente de 97 la sută". Îl întreb, cu sentimentul că voi comite o impolitețe, încotro va evolua industria asta a cazanelor, în contextul în care se vorbește tot mai mult de energie solară, de energie nucleară ș.a.m.d. Îmi răspunde fără să clipească, chiar ușor amuzat: „Cazanul nu piere. Atîta vreme cît agentul termic, pentru multe procese tehnologice, rămîne apa sau aburul, ele trebuie să treacă printr-un cazan, indiferent cum se încălzește acesta — cu energie solară sau nucleară".

Noul an l-a găsit pe maistrul Florea Bădică lucrînd de zor la montarea celor două turbine de cîte 7,2 MW, ce vor furniza curent electric furnalului din Combinatul Siderurgic Călărași. Împreună cu șefii de echipă Ciocea Vasile și Dinu Ionel, cu sudorii Diaconu Radu, Ciotea Marin și Comșa Gheorghe, erau puternic „înșurubați" în treaba asta migăloasă a montării turbinelor din centralele suflante ale furnalului. „Deși noi așteptăm furnalul, și nu invers, sîntem hotărîți să începem cu dreptul nouă an și noul cincinal, să menținem ritmul de pînă acum și să realizăm în devans toate sarcinile care ne revin pe această mare platformă siderurgică, așa încît, atunci cînd furnalul va fi gata, instalațiile noastre să pornească la cheie".

Gata să pornească la cheie sînt, în schimb, turbinele de 12 MW de la uzina cocso-chimică a combinatului. Aici a mai rămas de montat doar unul din cele trei cazane, și spre acest loc sînt concentrate în acest început de an toate forțele maistrului Nicolae Coja și ale oamenilor săi — Diaconu Stelică, Pipera Valentin, Zlate Constantin, Fiu Ion și ceilalți. Dacă e să-l credem pe Nicolae Coja, cum că un adevărat turbinist se formează greu, cam după 10 ani de experiență, atunci el este gata format, de 30 de ani lucrînd numai la agregate rotative — turbine, pompe, compresoare, ventilatoare etc. „E greu de acceptat că viața unui colos industrial ca acest combinat siderurgic depinde de niște mărimi infinitezimale, dar în cazul acestei uzine, lucrurile așa stau. Un rotor de 10 tone se învîrtește cu 3 000 ture pe minut și, în aceste condiții, i se admit jocuri radiale de maximum 2 zecimi de milimetru, el plutind pe un film de ulei de 5 sutimi pînă la o zecime de milimetru. Orice abateri de la acești parametri duc la compromiterea întregului angrenaj". Lui Nicolae Coja îi plac exactitățile, a fost dintotdeauna un îndrăgostit de matematică. Pe vremea cînd lucra la centrala Grozăvești, a făcut liceul la seral și a dat și la facultate, la Construcții, dar la proba de fizică nu s-a mai dus, nu-i plăcea fizica, se considera turbinist și îi era de ajuns. Acum, după ce a ajuns un consacrat al acestei meserii și după ce a lucrat, trimis de întreprindere, și în străinătate, nu-i pare rău că a ajuns numai maistru.

Ultima verigă a lanțului energetic al acestei uzine este legătura dintre turbine și cazane. Aici lucrează maistrul Neagu Constantin, meseriaș vechi și el, are vreo 35 de ani de muncă numai între „țăvărie", a lucrat la centralele din Craiova, Paroșeni, București, Tulcea, Hunedoara, Călan, Dolcești. „Munca noastră e risipită în această hală, trebuie să ai răbdare să vezi cum mătăraia asta de țevi și conducte se apropie de configurația finală. Drumurile noastre sînt între cazane și turbine, cum se face într-un capăt ceva, trebuie să ajungem cu instalațiile în celălalt capăt". Important este ca nici unii, nici alții — nici cazangiii, nici turboniștii — să n-aibă ceva a-i reproșa, și pînă acum nu s-a-ntîmplat acest lucru, peste tot pe unde a lucrat, inclusiv peste hotare.

Maistrul cazangiu Petre Cărăruș a venit în Antrepriza Sud a I.A.M.R.C.T. de șase ani, dar a venit cu ascendentul pe care l l-au dat cei patru ani de lucru la Turceni și alți patru la Rovinari. La Turceni a montat pentru prima dată în țară un tip nou de conducte de alimentare a cazanelor. Iar la Rovinari l-a venit ideea să preasambleze un cazan la 45 metri înălțime pentru a-l urca apoi la 92. Aceeași tehnologie originală o aplică și aici, la Călărași, unde conduce operațiunile de preasamblare la sol, pe un plan înclinat, a cazanelor, care apoi sînt ridicate la cotele normale de funcționare. În felul acesta, durata de montare a unui cazan se reduce cu 6 luni față de durata clasică — și iată unul din „secretele" avansului pe care-l au montorii de pe platforma Călărași. Un alt secret este că maistrul Cărăruș a venit aici cu întreaga echipă cu care lucrase la o centrală termică din Slobozia — Constantin Cărăruș, Cotaie Dumitru, Brișcaru Constantin, Samson Vasile și alții —, astfel încît fiecare știe cum și unde „prinde șurubul" celălalt.

Despre toți acești oameni ai Întreprinderii Antrepriză de Montaj și Reparații Centrale Termice București, subinginerul Aurelian Iorgovici, șeful secției Recuperări din cadrul Uzinei de producere și distribuire a energiei în Combinatul siderurgic — reprezentant al beneficiarului, cum ar veni —, are numai cuvinte de bine. „Grupul energetic la care lucrează maiștrii Coja, Neagu și ceilalți este cel mai mare din județ și va alimenta consumatorii vitali din combinat. De aici se furnizează energie pentru uzina cocso-chimică, agentul termic trecînd mai departe, pe fluxul tehnologic, sfîrșind într-un boiler general care va fi folosit la termoficarea orașului. Operațiunile pe care le fac oamenii brigăzii de la I.A.M.R.C.T. sînt operațiuni-cheie pentru combinatul nostru și ne bucurăm că sînt făcute bine și chiar înainte de termen".

Constructorii de elită ai Călărașului

O coloană dreaptă, pînă la ultima vertebră

Colectivul de conducere a brigăzii de la Călărași este format din profesioniști de elită, oameni pentru care montarea conductelor, țevilor, a cazanelor și turbinelor, a vanelor și chiar a șuruburilor reprezintă un adevărat ritual de muncă angajată, trecută, la fiecare pas, prin filtrul rațiunii. Șef de brigadă este inginerul Vasile Păsăreanu, absolvent de termoenergetică acum douăzeci de ani. A lucrat la Galați și Hunedoara, apoi la rafinăriile din Ploiești, Capul Midia, Teleajen, apoi la centralele termice din Țăndărei și Slobozia. O vreme a primit sarcina de a fi director la montaj nuclear în centrala de la Cernavodă („m-am întors la prima dragoste, cunoșteam oamenii și asta îmi dă o satisfacție mai mare decît aceea că mi se zicea director"). Urmare a competenței sale a făcut parte dintr-o comisie a Asociației Internaționale pentru Energie Atomică, cu sediul la Viena — postură care i-a permis să se documenteze, să cîștige experiență și să vadă care-i perspectiva globală a acestei complexe probleme care este energetica nucleară. Vorbește rar și cu o anume distincție, care te obligă să-ți înalți fruntea și gîndurile spre zonele conceptuale, să zic așa, ale energeticii. Dacă ai face abstracție de pufoaică și cizme, și l-ai imagina într-un halat alb, ar părea un chirurg care gîndește cu voce tare la fiecare din operațiile pe care le-a făcut sau le are de făcut. Prestanța sa aveam s-o regăsim pe întreaga filieră ierarhică a acestui colectiv muncitoresc, de la directorul general al întreprinderii, ing. Vlad Bădulescu și directorul Antreprizei Sud, ing. Constantin Stroie și pînă la maiștrii și șefii de echipă cu care stătusem de vorbă mai înainte. Era, acest fel de a fi, o subtilă formă de compensație pentru ceea ce știam că înseamnă și pentru ceea ce este de fapt viața de șantier.

Adjunctul șefului de brigadă, ing. Gheorghe Ostafi, este un temerar al acestei profesii, mergînd de fiecare dată acolo unde se cerea un om îndrăznet, tenace și care, eventual, să aibă și umor. Este tipul profesionistului pur, pentru care principala regulă de conduită este probitatea morală față de tot ceea ce faci. Nu întîmplător în 1980 i s-a încredințat conducerea șantierului care a făcut protecția anticorozivă a ecluzelor de la Năvodari și Cernavodă. Era un aspect asupra căruia nu mă gîndisem niciodată cînd prin fața ochilor mi se perindaseră imagini cu aceste ecluze. „Protecția lor anticorozivă este, se înțelege, un lucru foarte important. Se realizează cu o peliculă de vopsea de o zecime de milimetru, aplicată în patru straturi. De finețea acestei operațiuni depinde soarta ulterioară și durata de menținere în funcțiune a întregii ecluze". A venit la Călărași în 1983, dar iernile avea parte mai ales de Rovinari și Turceni, unde trebuia să meargă pentru reparațiile respectivelor centrale, și de astfel de drumuri „ad-hoc" n-a dus niciodată lipsă. În aceste condiții și-a împus, totuși, voința de a termina o facultate, măcar la seral, lucru ce s-a și întîmplat, de altfel, în 1973, cînd a absolvit T.C.M.

Celălalt adjunct al șefului de brigadă, ing. Petru Popescu, era considerat „teoreticianul" grupului, întrucît lucrase multă vreme la proiectare, în cadrul I.C.P.E.T. Din vremea aceea se mîndrește cu aplicarea a ceea ce se numește efectul „Corona" — un fel de ionizare a particulelor de cenușă care rezultă din ardere, în urma căreia acestea sînt „absorbite" de un cîmp electrostatic, astfel încît instalațiile de ardere rămîn aproape curate și-și prelungesc durata de funcționare. Teoria ca teoria, dar nici practica „nu-l omoară", dimpotrivă, are acum posibilitatea să se afirme pe măsura dorinței sale, din moment ce i s-a încredințat coordonarea lucrărilor la grupul energetic de la uzina cocso-chimică, fapt ce-l determină să depună mult zel în orice lucru, cît de mic.

Nu trebuie să mă feresc în a spune că acești oameni mi-au format o impresie excelentă — dincolo sau mai înainte de rezultatele muncii lor —, după cum sînt convins că între aceste rezultate și felul lor de a fi există o strînsă corelație. Lucrul acesta avea să mi-l confirme secretarul comitetului de partid pe întreprindere, Gheorghe Bărbălău. El însuși șantierist vechi — a lucrat la Călan, Hunedoara și apoi, pînă în 1984, chiar la Călărași — știe foarte bine care este specificul acestei munci și, ca atare, se îngrijește tocmai de acele „puncte sensibile" ale vieții pe oricare șantier. Maistru montor de meserie, viața a făcut să se „lipească" mai mult de problemele... sudurii, de care și răspunde într-un fel, în toate brigăzile Antreprizei Sud. Pe un alt plan, însă, îl interesează foarte mult sudura între oameni. „Specificul lucrărilor noastre, montajul acestor echipamente și instalații, face ca fiecare să depindă de fiecare în toate lucrările. În plus, viața de șantier este destul de grea dacă nu există o coeziune între toți oamenii, în întreg colectivul. De aceea ne preocupă constant intensificarea activității organizațiilor noastre în cadrul F.D.U.S. din fiecare brigadă — cadru organizatoric extrem de favorabil desfășurării unei activități corespunzătoare în toate șantierele noastre, unde, cum se știe, nu toți oamenii muncii sînt membri de partid. Deși, pe întreaga antrepriză, planul pe anul trecut a fost depășit cu 20 la sută, obiectivele noastre pentru acest an se referă în primul rînd la calitate. Spre asta am orientat deja, în spiritul Mesajului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, toate planurile noastre de muncă pe acest trimestru — și avem motive să credem că Antreprizei Sud, ca și întreaga întreprindere vor înregistra în acest prim an al cincinalului succese cel puțin la fel de importante cu cele cu care am încheiat recentul cincinal, ale cărui prevederi întreprinderea noastră le-a îndeplinit la 1 aprilie 1985".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ideal și împlinire în destinul Marelui Erou

CULTURA — CREAȚIE DE BUN AU ÎNTREGULUI POPOR

Ion Bogdan Cociuba: „Pomul vieții"

Eugen Popa: „Inscripție pe drapel"

Ion Țarălungă: „Conducătorul suprem la aplicații"

Șansa marii arte

Aș începe aceste rînduri pe care cu căldură și emoție le aștern acum, cînd întreaga țară omagiază ziua de naștere a celui mai iubit fiu al ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aducîndu-mi aminte că anul trecut viața muzicală a României a trăit două momente de mare ținută cultural-artistică : prestigiosul Festival internațional „George Enescu" și împlinirea a o sută de ani de la înființarea Operei Române din București.

Modul sărbătoresc în care au fost cinstite aceste două mari evenimente fac din plin dovada interesului extraordinar, părintesc, aș zice, cu care este sprijinită și încurajată arta muzicală la noi, în general întreaga artă. Față de aceste minunate condiții de afirmare și împlinire, este și firesc ca toți artiștii să nu precupețească nici un efort pentru ca tradițiile luminoase ale înaintașilor să fie continuate cu aceeași ardoare și strălucire, cu același nobil sentiment că arta este pusă în slujba poporului, întru sporirea gloriei lui, a geniului său creator, recunoscut și prețuit astăzi în toată lumea.

EUGENIA MOLDOVEANU ■

O concepție umanistă

Dezvoltarea intensivă a forțelor de producție pe temeiul celor mai noi date ale cercetării științifice și ale progresului tehnic, perfecționarea relațiilor de producție precum și a tuturor mecanismelor instituționale (de stat și obștești) de organizare științifică a tuturor ramurilor de activitate și de participare democratică a întregului popor la dezbaterea și adoptarea deciziilor privind interesul public local sau național, o amplă dezvoltare culturală la nivel local sau național, la nivelul receptării cît și la cel al creării valorilor — toate acestea sînt mijloace vizînd edificarea unui nou tip de civilizație, transformarea României dintr-o țară în curs de dezvoltare într-o țară mediu dezvoltată și apoi cu un nivel superior de dezvoltare. Scopul suprem este omul — **personalitatea umană** ca formă superioară de organizare, structurare și finalizare a existenței și conștiinței umane, o ipostază majoră a umanului. Din punct de vedere al umanismului revoluționar — concept amplu și profund elaborat în gîndirea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un **nou model al personalității și procesul real de personalizare** a societății reprezintă piatra de încercare a societății moderne, criteriul fundamental după care trebuie să judecăm programele de dezvoltare și direcțiile de acțiune în edificarea viitorului. Modelul menționat este acela al **personalității multilateral dezvoltate** și el este corelat organic cu alte două idei fundamentale ale concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu despre căile edificării societății comuniste : a) **societatea socialistă multilateral dezvoltată** care ne relevă nu numai o fază de tranziție între socialism și comunism dar și un concept operațional — metodologic, indicîndu-ne un **mod de gîndire și un mod de acțiune** care se opune reducționismului, unilateralității, unor inegalități și dezechilibrări grave în dezvoltarea societății. Numai pe temeiul unei atari dezvoltări armonioase și echilibrate este posibilă „realizarea societății în stare să asigure manifestarea plenară a personalității umane, înflorirea capacității și aptitudinilor fiecărui cetățean", căci „socialismul asigură manifestarea multilaterală a posibilităților de creație a individului și colectivității" b) **civilizația socialistă** definită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea ca o „civilizație materială și spirituală superioară". Superioară tocmai prin capacitatea de a făuri un nou model uman al personalității care să echivaleze cu cea mai profundă renaștere a umanului, cu visul de aur al umaniștilor dintotdeauna, care abia acum se poate realiza — **omul universal**, produs al propriei sale munci creatoare și al culturii. Este însă cu totul altceva decît modelul elitist și enciclopedist al Renașterii ; el are o bază socială de masă și două laturi inseparabile — **socializarea personalității**, în sensul integrării în structurile și dinamica vieții sociale, și **personalizarea societății**, în sensul tratării fiecărui om ca o individualitate distinctă și a valorizării sale specifice. Să luăm aminte la următoarea apreciere semnificativă a secretarului general al partidului : „Trebuie să existe deplină claritate : nu ne propunem și nu ne putem propune uniformizarea omului. Aceasta ar fi o absurditate, un nonsens. Noi acționăm pentru formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală, a unui comunist de omenie. Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca **omul** să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți".

Găsim în pasajul citat temeiul unei teorii marxiste a personalității, cu o dublă deschidere — către lumea socială și obiectivă cu legile și obiectivele ei majore, și către individualitatea umană, ceea ce presupune unitatea **momentului sociologic și a celui antropologic al personalității.**

Fiecare tip de civilizație a avut nevoie și a produs un anume tip de personalitate. Civilizația socialistă românească, în concordanță cu profilul spiritual al poporului român și cu idealul cultural socialist, promovează un **etos etico-estetic** armonios, echilibrat și un model al personalității ca expresie superioară a condiției umane, reprezentînd pentru prima dată o sinteză (o unitate lăuntrică) între social și individual, realizată prin muncă și creație. **Principiul socialității, principiul individualității și principiul creației** — iată ceea ce contribuie esențialmente la făurirea și dezvoltarea noului model de personalitate, fără a ignora desigur elementele biogene și psihogene, zestrea bio-psihică transmisă ereditar. În alți termeni și din alt unghi de vedere putem considera că principalii factori, (sau momente), în făurirea personalității sînt : **rolul social** — activități complexe funcție de organizarea internă a personalității, de energetica sa psihică și spirituală, de structura și organizarea internă a grupului social sau a comunității umane în care acționează individul etc ; **idealul cultural** care determină modele de comportare și metode de acțiune, atît prin **dimensiunea sa normativă** cît și prin **dimensiunea de originalitate și libertate** a culturii deci în sensul unificării dar și al diferențierii personalor ; **acțiunea** este factorul de sinteză prin care rolul social și idealul cultural devin efective, generatoare de transformări în sistemul personalității. Ideea de personalitate nu poate fi determinată numai printr-un cumul de potențialități, printr-un set de valori potențiale, ci și prin capacitatea de acțiune. Exercitarea rolului social și realizarea idealului cultural se fac prin acțiune. O personalitate închisă în sine, ruptă de societate, care nu contribuie cu nimic la propășirea societății este un nonsens. Personalitatea reclamă **un cîmp larg al libertății** de acțiune dar întemeiată pe știință și cu o **înaltă conștiință a responsabilității.**

Există desigur nivele distincte de organizare a personalității — **biopsihic, psiho-adaptativ, etico-axiologic,** dar esențial este faptul că **socializarea** și **educarea** personalității în lumina **idealului cultural socialist** nu înseamnă uniformizare, standardizare, ci dimpotrivă, diferențiere, dezvoltarea personalității creatoare, asigurînd fiecărula condiții prielnice pentru realizarea maximă a talentelor, vocațiilor, disponibilităților de creativitate.

AL. TĂNASE ■

Definirea spirituală a omului nou

În dezvoltarea personalității umane, contextul social-istoric este, fără îndoială, unul din factorii primordiali. De deschiderea, de efervescența momentului social-istoric depinde în ultimă instanță **profilul moral** al epocii respective, care-și va pune la rîndul lui amprenta asupra întregului climat spiritual. Trăim — în ce ne privește — un astfel de moment de efervescență. În care dezvoltarea personalității umane se înscrie între țelurile de prim rang. Trăim un moment în care personalitatea umană se bucură de condiții deosebite de formare, de desfășurare, de afirmare, fiind în chip oportun favorizată de acțiunea factorilor educaționali. Familia, școala, cultura și arta concură astfel la

Mă întîlnesc adeseori cu oameni ai generației tinere și caut să fac o paralelă între noi, cei de acum 35 de ani, cînd părăseam băncile liceului, cu cei de azi. Nu urmăresc curba ascendentă sau descendentă a preferințelor literare sau artistice ci mă interesează, în primul rînd, în cadrul acestor colocvii, modul în care o noțiune ce pare abstractă la prima vedere capătă contur și concretețe. Mă refer anume la ceea ce îndeobște numim : personalitate complexă și multilaterală. Ce componente ale educației primite nu numai în cadrul procesului didactic, în fluxul orelor de școală, concură astăzi, la noi, în constituirea unei astfel de personalități. Fără îndoială o generație se definește în momentul cînd înfruntă viața, pregătindu-se să-și asume răspunderile prin atitudinea pe care o are față de realitatea contemporană, față de sistemul de valori ale timpului lor și prin perspectiva, aș spune prin imaginea, pe care și-o face despre viitor.

Iată întrebarea care m-a preocupat mult deoarece trecutul se identifică nu odată la vîrsta tinereții cu ceea ce trebuie părăsit, cu ceea ce a corespuns unor formule dacă nu anacronice cel puțin depășite de existență și nu mai are tangență cu cerințele spirituale ale unei generații, mai ales cînd aceasta crește sub auspiciile unei modernități galopante.

Am putea oare să ne închipuim o personalitate complexă, armonioasă, adevărată care să facă abstracție de această dimensiune spirituală ? Dacă ni s-ar îngădui o mărturisire aș spune că generația noastră, cea care s-a confruntat cu viața în anii 1948—1950 a resimțit în chip dureros ce înseamnă retezarea nu odată brutală a noțiunii de tradiție, de trecut, ruperea punților cu ceea ce fusese, inversarea scării valorilor în pofida oricărei evidențe, ca și pogorîrea unei cețe dense asupra a ceea ce o spiritualitate dăduse. Această traumă a determinat atîtea frămîntări și răsuciri, atîtea întrebări și deznădejdi încît în momentul în care, începînd cu 1965, am avut certitudinea că o nouă perspectivă se deschide, această generație a dat contribuția cea mai însemnată calitativ și cantitativ, a avut ideile cele mai îndrăznețe și mai novatoare în acest proces de valorificare a unei moșteniri culturale. De aceea această generație a aflat în ceea ce secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a spus și a subliniat cu o îndreptățită mîndrie și nu odată cu patosul izvorît de credința în valoarea perenă a operelor ce alcătuiesc acest tezaur nu numai satisfacția restabilirii unui adevăr ci și deschiderea acelor orizonturi ce confereau certitudinea împlinirii unui program ce făcea parte din însăși ființa ei. Care depășea cadrele unui program estetic, a dorinței de-a ne reîntîlni cu unul sau altul din idolii adolescenței sau tinereții ce îmbrățișau într-o largă și îndelungată perspectivă însăși structura culturii române. Așa se explică de ce această generație a răspuns cu un evident entuziasm atunci în 1965 unei chemări de restituire pe care a simțit-o ca o racordare la rosturile noastre fundamentale. N-am spune adevărul dacă am afirma că drumul a fost liniar, că procesul reconsiderării nu s-a lovit de rezistențe, de neînțelegeri, de idei preconcepute, de resentimente personale chiar și nu odată de invidiile ale celor care creindu-și un soclu prin înlăturarea altora s-au văzut așezați în relația adevăratei lor valori.

Ca orice fenomen al vieții și pe acest tărîm contradicțiile s-au manifestat nu odată, distorsiunile au apărut și decalajele între diferitele domenii ale culturii care au fost reintroduse în circuitul public s-au manifestat pînă nu de mult. Să ne gîndim de pildă, la faptul că momentele cheie ale gîndirii și istoriografiei românești și-au ocupat în cadrul acestui proces abia mai tîrziu locul meritat. Cînd inițiativele și un spirit de îndrăzneală au pornit nu dintr-o stare de exaltare ci dintr-o evaluare lucidă și realistă a ceea ce a fost, a locului pe care l-au avut în evoluția unei culturi creatorii ei reprezentativi, am avut satisfacția să vedem cum originalitatea unei spiritualități devine o realitate și anume o realitate obiectivă. Dar acest proces nu s-a desfășurat în sine și pentru sine, nu a avut doar o finalitate reparatorie pentru oameni și opere ; el a creat o conștiință națională, a dat unui popor sentimentul apartenenței la o structură spirituală și morală care s-a constituit în timp și s-a definit prin trăsături de o reală originalitate.

La cel de-al doilea Congres al educației și culturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că nu poate fi concepută o educație patriotică fără cultivarea limbii și fără cunoașterea istoriei țării. Or, noile generații, cele care vin și vor veni după noi, vor avea acest sentiment în măsura în care ele vor primi în mod firesc aceste opere. De aceea problema circulației acestor lucrări, a ritmicității apariției unor serii de opere, a reluării la nivelul cerințelor și exigențelor de artă, al perspectivelor mult mai largi pe care le avem acum asupra istoriei noastre — nu reprezintă doar probleme organizatorice și administrative. Ele constituie acel răspuns pe care sîntem datori să-l dăm interesului din ce în ce mai mare al tuturor pentru cultura noastră clasică. Ceea ce s-a realizat pe acest tărîm e impresionant din orice perspectivă am privi : atît cantitativă cît și calitativă. Ei trebuie să capete dimensiunea permanenței, a necontenitei lărgiri de orizonturi, a unei necontenite abordări curajoase, fără prejudecăți dar și fără efuziuni lipsite de simțul realității, cu un spirit critic bazat pe o adîncă situare în context istoric, cu o dăruire afectivă dar și cu luciditate, cu credința că oricît s-a făcut de mult niciodată nu vom ajunge la un capăt, că vom așeza cuvîntul sfîrșit la încheierea unei pagini și că totul trebuie necontenit reînceput, îmbogățit, nuanțat printr-o superbă încordare intelectuală a tuturor forțelor spirituale ale acestei țări. Bineînțeles, nu prin declarații, ci prin acea muncă încordată, care chiar dacă se mai izbește de zidurile nevăzute dar tenace ale birocrației și ale oportunismului nu poate decît să se încheie în mod pozitiv.

Faptul că această vastă acțiune începută în urmă cu 20 de ani nu a avut o viață paralelă, că nu a fost receptată doar de circuitul didactic, ci s-a transformat într-una din realitățile spirituale cele mai sesizante ale prezentului, desemnînd un fenomen de masă, un fenomen popular în adevăratul înțeles al cuvîntului, reprezintă suprema lui validare istorică.

VALERIU RĂPEANU

Cornelia Ionescu : „În mijlocul copiilor"

Doru Rotaru: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu în vizită la Canalul Dunăre-Marea Neagră"

Ion Țărălungă: „Document ostășesc"

Ileana Baloță : „Omagiu"

Larg cîmp de afirmare plenară

Acum, cînd țara întreagă omagiază ziua de naștere a celui mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de-a cărui neobosită activitate sînt legate numeroase victorii și tot attitea ctitorii ale socialismului, gîndul artiștilor plastici, pictori, sculptori, graficieni sau ceramiști — se îndreaptă cu adîncă recunoștință spre cel care, cu o profundă gîndire revoluționară, dar și cu un înalt sentiment patriotic a deschis în fața artistului român contemporan un larg cîmp de afirmare plenară, i-a oferit șansa unei depline împliniri. Datorită îndemnurilor sale, pertinentelor sale observații, dar și condițiilor de muncă și viață create artiștilor de toate vîrstele, arta românească, de-a lungul celor 20 de ani, ciți s-au scurs, de exemplu, de la lucrările istoricului Congres al IX-lea al partidului, s-a regăsit pe sine. Pusă în slujba vieții, a omului ce-a schimbat, printr-un titanic efort, chipul însuși al patriei, adăugindu-i noi și noi frumuseți, continuînd o strălucită tradiție artistică, dar înnoindu-și continuu mijloacele de expresie, exprimînd, în ultimă instanță, starea de suflet și gînd a omului ce trăiește în România, arta plastică din țara noastră a cucerit în confruntările sale internaționale o binemeritată recunoaștere, iar pe plan intern are satisfacția de a-și fi întărit rîndurile cu numeroși tineri ce fac dovada unor remarcabile talente și-a unor deprinderi de meșteșug artistic de înaltă ținută. Am convingerea că artiștii noștri, așa cum au răspuns de fiecare dată comandamentelor sociale, din adîncă dragoste de patrie, și au adăugat un plus de frumusețe orașelor țării prin numeroasele monumente ce-au fost închinate eroilor patriei, vor continua să facă dovadă, și pe mai departe, a modului exemplar în care înțeleg să vină în întîmpinarea cererii de artă a societății noastre socialiste. În aceste clipe, cînd ne-alăturăm țării care îi urează iubitului ei fiu multă sănătate și cît mai multă putere de muncă în folosul devenirii patriei noastre pe drumul edificării socialismului, ne angajăm plenar să dăruim țării noi și noi frumuseți măreațe opere de artă care să cînte viața, omul și timpul României socialiste.

DAN BĂNCILĂ

Artă inspirată de oameni și închinată oamenilor

În acești ultimi 20 de ani România a cunoscut o dezvoltare fără precedent, într-o epocă a gloriei, ce poartă numele celui care a ctitorit-o, EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Poporul nostru, stăpîn pe destinele lui, unit în jurul și la chemarea partidului, se află astăzi în epoca unei puternice afirmări a devenirii sale naționale — căci ele, afirmarea și devenirea sînt astăzi, pentru toate națiunile lumii, cele mai autentice, mai invincibile arme strategice de apărare a păcii și civilizației moderne.

Iată aici tocmai focarul inspirației literaturii și artelor românești ce-au dus la noi spre o nouă cultură, închinată milioanelor de noi conștiințe și inspirată din grandiosul program de dezvoltare multilaterală a României socialiste, magistral conceput de însuși secretarul general al Partidului Comunist Român și Președintele Republicii Socialiste România, a cărui zi de naștere o sărbătorim cu recunoștința celei mai înalte prețuiri, în elanul fiecărui început de an.

Unde ar fi putut mai bine teatrul, filmul, artele în general, al căror slujitor mă știu din toți acești 20 de ani de impresionante transformări revoluționare, să-și găsească climatul fertil al afirmării, evoluția, succesul ? Unde în lume se vorbea înainte, atît și așa cum se vorbește astăzi, despre artele românești, despre marile ei valori intrate în circuite internaționale de cea mai înaltă selecție ?

Cu atît sînt mai conștient că tot ceea ce dă consistență creației artistice din țara noastră este tocmai spiritul umanist revoluționar insuflat grandiosului Festival Național „Cîntarea României", conceput de însuși secretarul general al partidului ca o amplă și impresionantă manifestare a întregului nostru popor. Practicăm astfel o artă inspirată de oameni și închinată oamenilor, o artă a modelării și perfecționării continue a noilor conștiințe, o artă a militantismului major, o artă profund progresistă, căci numai această artă slujește patria, poporul, numai această artă își va cîștiga întotdeauna succesul.

Iată de ce, cu nemărginită dragoste și mîndrie, conștient pe deplin de prețul acestor izbînzi ca și de răspunderea pentru marele viitor, urez secretarului general al partidului și președintelui țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, ani de viață fericită și lungă, în care să călăuzească mai departe pașii de progres și bunăstare ai poporului român spre împlinirea visului de aur al comunismului românesc de mîine !

GEORGE MOTOI

definirea spirituală a omului nou al timpului nostru.

Teatrul, ca instituție de spectacole, are un profund rol educativ, recunoscut și în alte epoci ca atare, dar pus în valoare într-un mod cu totul deosebit în anii pe care-i trăim. Prin natura sa, spectacolul de teatru se adresează unui public divers, cu nivele de cultură diferite, cu gusturi deosebite, un public alcătuit din personalități mai mult sau mai puțin formate. Seară de seară, spectacol de spectacol, acest dialog al scenei, a ceea ce se rostește pe scenă cu spectatorul se poartă după reguli deloc simple și de a căror respectare depinde însăși reușita actului artistic. Și, ca să fie limpede la ce mă refer, am să fac o acoladă mai amplă, spunînd că, dacă în urmă cu 25—30 de ani apropierea teatrului de orizontul de înțelegere al publicului se reducea la abordarea unui repertoriu simplist, schematic, „pe înțelesul tuturor", dar, în fond negînd stratificările firești existente în rîndul spectatorilor, astăzi alcătuirea repertoriului unui teatru se face mult mai nuanțat, mult mai realist. Este firesc să avem în repertoriu piese pentru tineret, piese pentru muncitori, piese pentru intelectuali și, de ce nu, piese pentru țăranii cooperatori. Numai că toate aceste spectacole mizează pe un grad mediu de cultură mult mai ridicat decît acum 30 de ani, pe o reală încredere în competența publicului nostru spectator.

Astfel grija principală a omului de teatru al zilelor noastre trebuie să fie echilibrarea repertoriului. Fiecare spectator trebuie să se găsească în permanență în dialog cu ceea ce se petrece pe scenă. Or, dacă teatrul — și arta, în genere — trebuie să țină pasul cu momentul social-istoric, este firesc ca, pe scenă, piesa de actualitate să se afle la loc de cinste. Piesa de teatru, această prețioasă „materie primă" a artei spectacolului, reprezintă în fond cheia de boltă a domeniului. În piesa de actualitate, actorul trebuie să creeze eroi, personaje credibile, care să fie în același timp exemplare, să reprezinte modele de urmat. Spectatorul — și în mod special spectatorul tînăr — trebuie să poată simți în mod spontan dorința de a semăna cu personajul de pe scenă, de a prelua de la acesta anumite trăsături de caracter. De altfel, aceste deziderate sînt prezente în numeroase documente de partid, în care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu formulează cu clarviziune direcțiile cele mai adecvate și mai profitabile pe care va trebui să le urmeze arta noastră contemporană.

Spuneam mai sus că „materia primă" este pentru noi, oamenii de teatru, **piesa de teatru.** În deceniile din urmă, literatura dramaturgică a evoluat simțitor. S-a alcătuit deja un „fond de aur" al scenei românești. Piese cum sînt **Răscoala**, de Marin Sorescu, **Interviu**, de Ecaterina Oproiu, **Mobilă și durere**, de Teodor Mazilu, **Gustul parvenirii**, de Paul Everac și altele au dat naștere, la Teatrul Bulandra, unor spectacole de-a dreptul longevive. Piesa românească de bună calitate a făcut și va face întotdeauna săli pline. Nu este însă mai puțin adevărat că nu toată producția dramaturgică se ridică la același nivel. Nu vreau să supăr pe colegii mei, dramaturgii, dar punem uneori în scenă texte care nu numai că nu se sincronizează cu problemele timpului nostru, dar nu reușesc să propună nici personaje viabile. Teatrul are nevoie de eroi de neuitat, răscolitori de conștiințe. Numai prin mijlocirea lor vocația formativă a teatrului poate deveni cu adevărat constructivă. Sigur că aici lucrurile sînt mai complicate. Comanda socială este o realitate și o necesitate, nu însă și o soluție spontană.

Pot spune că sînt fericit de a-mi fi dedicat 36 de ani de viață acestei profesiuni, în care am găsit nu numai satisfacții de ordin artistic, ci și acea necesară legătură cu destinatarii artei. Față în față cu spectatorul, reușita sau nereușita actului artistic este permanent controlabilă. Actorul este astfel, în mod necesar, un ins profund responsabil, conștient de misiunea formativă, modelatoare a artei sale.

ION BESOIU

„Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji,

a tuturor bărbaților noștri cei mari“

Ideile supreme ale demnității naționale

Viața și lupta de strălucit revoluționar și înflăcărat patriot, cei peste 50 de ani de activitate revoluționară, ilustrația exemplară cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat și militează pentru a sluji interesele supreme ale poporului, de care s-a dovedit în permanență legat prin fapte memorabile, s-au întipărit puternic în conștiința întregii noastre națiuni, sînt înscrise pentru totdeauna în istoria glorioasă a partidului, a patriei.

De peste două decenii în fruntea partidului și a țării, conducînd cu înțelepciune și cutezanță poporul în opera de construcție socialistă, de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt profund legate mărețele realizări, fără egal în istoria României, realizări ce vor rămîne în memoria vremurilor ca mărturii nepieritoare ale vocației constructive a poporului, a clarviziunii creatoare a marelui om politic, ale cărui alese virtuți de conducător, al cărui genial spirit vizionar sînt unanim recunoscute și prețuite.

Prin conducerea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a operei de edificare socialistă a patriei, prin vasta operă teoretică, prin exemplara activitate practică, partidul și statul nostru au promovat în aceste două decenii — cele mai dinamice și rodnice din istoria țării — o politică internă de profund realism, de amplă anvergură, materializată în mărețe înfăptuiri, precum și o politică externă principială, nesupusă conjuncturilor, de pace și conlucrare între popoare, prin care România socialistă s-a impus în mod prestigios și durabil în conștiința umanității.

În cei peste 20 de ani cuprinși între Congresul al IX-lea al partidului — deschizător de noi și îndrăznețe drumuri pentru devenirile socialiste, — și ziua de azi, în deceniile supreme ale demnității naționale, s-au înscris în cartea de aur a patriei opere durabile și monumentale, a căror emblemă reprezentativă o constituie Canalul Dunăre—Marea Neagră, operă de construcție grandioasă a poporului român. Toate acestea sînt rodul gîndirii înalt vizionare, al patrioticei activități prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu a slujit și slujește cu exemplară dăruire și pasiune comunistă, cu priceperea competență, țelurile supreme ale patriei, demnitatea, independența și suveranitatea ei, cauză măreață a înfloririi necontenite a României socialiste.

Întruchipînd în cel mai înalt grad alesele virtuți care au caracterizat întotdeauna pe marii bărbați ai istoriei patriei, întruchipînd setea de dreptate și libertate a poporului, voința lui multiseculară de a trăi liber și demn, într-o țară liberă și puternică, vocația de prietenie și pace cu toate popoarele lumii, prin viața și lupta sa nefrîntă, eroică, prin vasta operă teoretică și inepuizabila acțiune practică, tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie un simbol nepieritor al capacității și energiilor creatoare ale poporului, al unității, libertății și suveranității patriei. Asemenea virtuți au fost, sînt și vor fi păstrate cu prețuire și cinstire în inimile țării.

Spiritul larg vizionar, puterea de sinteză, capacitatea de a desprinde din realitățile prezentului concluzii de excepțională însemnătate pentru construcțiile viitorului, sînt o nouă și impresionantă materializare în documentele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, în obiectivele stabilite în vederea progresului multilateral al patriei, prin realizarea sarcinilor cuprinse în cincinalul 1986—1990 și a direcțiilor de dezvoltare a țării pînă în anul 2000. Ale țării care își asumă lucid orizonturile cuprinzătoare ale construcției dinăuntru, angajîndu-se totodată cu recunoscută consecvență în acțiunile de profund umanism ale salvgardării țelurilor supreme ale omenirii întregi — apărarea păcii și a liniștii planetei. Prin glasul autorizat, prin inițiativele strălucite ale președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România promovează o politică externă de exemplară consecvență și înaltă principialitate, numele poporului nostru fiind unanim prețuit în conștiința umanității. Inițiativele de larg răsunet consacrate dezarmării și, în primul rînd, dezarmării nucleare, salvgardării păcii și dezvoltării unor relații de prietenie între popoare, voința de pace, realismul și spiritul de conlucrare al poporului nostru sînt afirmate în cei mai înalt grad, cu o pregnanță și consecvență memorabile.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului, Programul partidului, prețioasele orientări și indicații cuprinse în istoricele cuvîntări ale secretarului general al partidului deschid în fața țării orizonturile unor noi și superioare înfăptuiri, ale unei opere și mai vaste, pentru ca România să se înalțe „mereu mai frumoasă, și mai arătoasă“, dînd replică stenică și durabilă mesajului de frumos și monumental al legendelor naționale.

Omagiul suprem al partidului, al țării, al fiecărui fiu al patriei, nu poate fi altul, acum cînd este sărbătorită cu sentimente de înaltă cinstire și dragoste ziua de naștere a celui mai iubit fiu al poporului, decît acela de a face totul pentru a îndeplini istoricele obiective ale construcției social-economice, limpede dimensionată în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, de a înscrie noi fapte glorioase în istoria contemporană a țării, România socialistă continuîndu-și astfel neabătut drumul cutezător pe care s-a angajat, sub clarvăzătoarea conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, drum de muncă și luptă revoluționară, patriotică.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Strateg al luptei pentru independență

În lumea contemporană, în care aspirația profundă și vitală a popoarelor de a fi libere și independente continuă să se confrunte cu politica imperialistă de forță și de amestecare cu forța, de nesocotire a dreptului popoarelor la autodeterminare prin plasarea lor sînteți în zone de influență sau de interese, în lumea noastră unde orice națiune vrea să decidă, în deplină libertate, drumul propriu, în această lume, România socialistă este considerată, pe bună dreptate, președintele Nicolae Ceaușescu, ca una din expresiile cele mai curajoase și statornice ale politicii care face din respectul independenței și securității naționale fundamentul relațiilor dintre state și popoare. „O țară atît de înverșunat independentă ca România“ — astfel se caracterizează în memoriile sale fostul secretar de stat al S.U.A., Henry Kissinger. Această percepție a României, în care independența este trăsătura definitorie, este rezultatul eforturilor președintelui Nicolae Ceaușescu de a promova pretutindeni, în lume, respectul pentru suveranitatea națională, după cum făcuse respectat acest principiu pentru propria-i țară.

În anul 1968, adică la scurt timp după ce luminosul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român inaugurase epoca celor mai mari înfăptuiri ale multimilenarei istorii a patriei, unul din cei mai reputați specialiști în istoria Europei răsăritene și de sud-est, profesorul britanic Hugh Seton-Watson scria că în istoria acestei părți a continentului nostru cel mai izbitor fenomen petrecut era politica de independență a României. La data cînd această politică era în faza ei de debut, mulți comentatori străini — sceptici sau neinformați, dacă nu de-a dreptul ostili — se complăceau în a sublinia că ea are un caracter „conjunctural“, „riscat“, sigur fără viitor. Toate aceste evaluări, istoria ultimelor două decenii le-a dezmințit cu prisosință. O expertă în problemele Europei răsăritene, de competență și talia Hélènei Carrère d'Encausse, scrie în unul din recentele ei volume că România și-a asigurat, prin politica energică a președintelui Nicolae Ceaușescu, statutul unui stat cu adevărat independent, iar un observator atît de sagace al vieții internaționale ca André Fontaine consideră, în ultima sa carte, că specificul politicii externe a României de azi este dat de principiul independenței naționale pe care se sprijină întreaga. Exemplele ar putea desigur, continua; ele relevă că pentru oricine cunoaște și evaluează cu competență și obiectivitate realitățile lumii contemporane, România apare drept promotoarea politicii care răspunde intereselor vitale ale națiunilor, aceea care face din dreptul fiecărui popor de a-și decide liber soarta, fundamentul ei, iar această politică este opera — de inteligență și curaj politic — a președintelui Nicolae Ceaușescu.

Opera de cugetare și faptă a iubitului nostru conducător își are rădăcinile adînc înfipte în istoria poporului român, care a văzut întotdeauna în independența bunul său cel mai de preț. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat el însuși perfecta continuitate dintre tradițiile plurimilenarele luptei pentru independența a românilor și politica externă a României socialiste. În interviul acordat la 8 decembrie 1983 corespondentului ziarului „The New York Times“, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că în însăși concepția socialismului **„problemele făuririi unei lumi a egalității, a dreptății și a colaborării egale, problema păcii și înlăturării războaielor s-au situat, de la începuturi, pe primul plan și ele constituie și acum principiile de bază ale societății pe care o edificăm în România. Desigur, la aceasta trebuie adăugată și dezvoltarea istorică a poporului român, a țării noastre, care a cunoscut multă vreme dominația străină, a trebuit să dea lupte îndelungate pentru a-și cîștiga independența“.** Pentru cine scrutează istoria românească de la obîrșiile ei și pînă astăzi, atașamentul profund pentru idealul neatîrnării apare ca o constantă caracteristică. Este semnificativ din acest punct de vedere că prima manifestare a geto-dacilor, consemnată de istorie, este refuzul lor de a se pleca în fața puterii de-a lungul întregii noastre istorii. Aici, în această parte a continentului, care a cunoscut secole de-a rîndul regimul de pașalîc instaurat de Poarta otomană, noi, românii, am fost singurul popor care i-am impus recunoașterea statutului de autonomie a țărilor române. Cît adevăr în cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu cînd sublinia că **„lupta necurmată pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pentru libertate și neatîrnare constituie, astfel, trăsătura caracteristică fundamentală a întregii istorii a poporului nostru, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile sale“.**

În fîrcea poporului român n-a existat niciodată gîndul de a cuceri și asupri alte popoare. Axioma că nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare a fost încorporată statornic conștiinței politice românești, adînc pătrunsă de spiritul de solidaritate militantă cu oricine s-a bătut pentru propria sa libertate. Deschiderea spre toți, în spiritul respectului și înțelegerii reciproce, iată ce ne caracterizează istoria. Așa cum remarca Nicolae Iorga, „E foarte interesant pentru blîndețea sufletească a poporului nostru că din **contra** latin, pe care noi nu l-am pierdut, s-a făcut acel **către** care înseamnă nu pornire inamică asupra cuiva ci îndreptare prietenească spre dînsul“. Tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția, în cadrul interviului acordat ziarului „The New York Times“, că **„punînd problema independenței, noi nu înțelegem prin aceasta a duce o politică de izolare. Dimpotrivă, noi sîntem pentru o largă colaborare cu toate statele lumii“.**

Rezultatul independenței într-o lume de pace și securitate îl atinge obiectivul major al tuturor străduințelor nobile care au conferit tovarășului Nicolae Ceaușescu statura unei personalități de excepțională anvergură a epocii contemporane. Nu există astăzi problemă importantă a vieții politice internaționale în care România, prin glasul autorizat al președintelui ei, să nu-și fi formulat poziția și să nu fi indicat soluțiile potrivite. Prin gîndirea politică și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndreptate spre eliminarea surselor de conflict și tensiune, spre dezarmare — în primul rînd nucleară — și tratative în vederea reglementării problemelor internaționale aflate în litigiu, România a cîștigat în lume un prestigiu fără precedent.

Istoria ne-a învățat că nu există sacrificiu de la care românii să se fi dat la o parte pentru a-și păstra independența. De la bunurile jertfite în calea năvălitorului pentru a-i slei forțele — așa cum au făcut sute de ani înaintașii noștri — pînă la jertfa supremă: viața, nimic nu a fost cruțat pentru ca popor și stat să-și asigure dăinuirea neatîrnată. Această mostenire de dăinuire și abnegație, această comoară, a fost neștiți, adînc pătrunsă de spiritul de solidaritate militantă cu oricine s-a bătut pentru propria sa libertate. Deschiderea spre toți, în spiritul respectului și înțelegerii reciproce, iată ce ne caracterizează istoria. Așa cum remarca Nicolae Iorga, „E foarte interesant pentru blîndețea sufletească a poporului nostru că din **contra** latin, pe care noi nu l-am pierdut, s-a făcut acel **către** care înseamnă nu pornire inamică asupra cuiva ci îndreptare prietenească spre dînsul“. Tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția, în cadrul interviului acordat ziarului „The New York Times“, că **„punînd problema independenței, noi nu înțelegem prin aceasta a duce o politică de izolare. Dimpotrivă, noi sîntem pentru o largă colaborare cu toate statele lumii“.**

FL. CONSTANTINIU ■

„Unirea e actul energic al întregii națiuni române"

„Însă rumâni înteleg nu numai ceştia de aici, ce şi den Ardeal, cari încă şi mai neaoşi sînt şi moldovenii şi tot cîti şi într-altă parte să află şi au această limbă...", scria cu aproape trei veacuri în urmă Constantin Cantacuzino Stolnicul, dînd glas unei convingeri a unității, care nu-i aparținea numai lui și cărturarilor, ci întregului popor român răspîndit, prin vicisitudinile istoriei, în țări și sub stăpîniri deosebite. Călugării de la mănăstirea Dealului din preajma Tîrgoviștei, oameni simpli, mărturiseau și ei — încă la începutul secolului al XVI-lea unul umanist italian — credințele lor privind atît unitatea cît și originea latină a neamului lor. Uniți au fost românii încă de la începutul existenței lor istorice, prin originea comună, avînd la temel simbioza daco-romană, prin limba lipsită de dialecte în spațiul dacic, prin legăturile lor necontenite pe plan economic, politic și militar, prin comunitatea de viață spirituală. Este însă neîndoielnic că, odată cu începuturile destrămării vechii societăți feudale și cu afirmarea din ce în ce mai puternică a erei moderne, ceea ce fusese o frățietate pasivă a devenit o comunitate națională deosebit de activă și s-a impus în mod neapărat dobîndirea unui nou cadru de vieţuire nu numai pe plan socio-economic, politic și cultural, ci și teritorial. Hotărîrile nefirești, anacronismul unor artificiale despărțiri nu-și mai puteau avea rostul într-o lume nouă ce se năștea. Națiunea modernă a luat locul neamului, conștiința națională conștiinței de neam și obiectivul firesc al națiunii a devenit statul modern, unitar și independent al românilor de pretutindeni.

În clocotul noilor vremuri ideea unității a dobîndit noi valențe. Ea a apărut la țăranii răsculați transilvani conduși cu neînfricare în 1784 de marele luptător al poporului, Horea, ea poate fi regăsită și în anul revoluționar 1821, atunci cînd slugerul Tudor Vladimirescu, comandirul pandurilor și conducătorul „Adunării norodului", cerea Divanului din București să stabilească legături cu cei din Iași „ca unii ce sîntem de un neam, de o lege și supt aceeași stăpînire...", „...ca — adăuga el ceva mai departe — fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova, să putem cîștiga deplinătatea dreptățile acestor Principate, ajutorîndu-ne unii pe alții". Tot atunci, în 1821, revoluția lui Tudor a înregistrat un adînc ecou și în Transilvania, unde țăranii români asupriți așteptau cu înfrigurare ca noul „crăișor Todorut" să reia lupta „crăișorului Horea", cel atît de cumplit și nemilos ucis pe roată în Alba Iulia care va găzdui, un veac și jumătate mai tîrziu, la 1 decembrie 1918, marea adunare a românilor, prin hotărîrea ireversibilă a cărei avea să fie împlinit un act de dreptate istorică. Gîndul unității a apărut străluciror, în forma sa integrală ori în cea mai ușor realizabilă prin similitudinea absolută de destine și situații a Moldovei și Țării Românești, în proiectele și acțiunile revoluționare din întreg cuprinsul românesc în deceniile premergătoare revoluției de la 1848. Una din marile idei ale revoluției pașoptiste, avînd ea însăși atîtea trăsături de unitate, a fost și aceea a realizării unității statale românești, unirea preconizată a Moldovei și Țării Românești fiind atît de plastic definită de Mihail Kogălniceanu drept „cheie de boltă" și drept „cunună" a lanțului de înnoiri cerute de luptătorii revoluționari și nu trebuie de asemenea uitat — cel puțin ca o sacră făgăduială pentru vremurile ce aveau să vină — strigătul țărănimii revoluționate de pe Cîmpia Libertății de la Blaj: „Noi vrem să ne unim cu Țara !"

Revoluția a fost în aparență înfrîntă, ostile imperiilor au ocupat teritoriile românești înăbușind strigătele de libertate, dar mările ei idealuri au rămas mai departe vii în sufletul națiunii, obligînd-o să lupte mai departe, să împlinească ceea ce era de împlinit. „Revoluția viitoare — scria Nicolae Bălcescu în 1850, mai departe fervent încrezător în destinele poporului său — nu se mai poate mărgini a voi ca românii să fie liberi, egali, proprietari de pămînt și de capital și frați asociați la fapta unui progres comun. Ea nu se va mărgini a cere libertatea dinlăuntru, care e peste putință a dobîndi fără libertatea din afară, libertatea de sub dominarea străină, ci va cere unitatea și libertatea națională. Deviza ei va fi Dreptate, Frăție, Unitate. Ea va fi o revoluție națională". Realizarea unității statale, deocamdată în forma atunci posibilă, prin strîngerea înăuntrul a unice hotare a moldovenilor și muntenilor, rămînînd ca în etape ulterioare ea să fie desăvîrșită, a devenit în perioada post-revoluționară un crez unanim.

Niciînd pînă atunci inimile românilor nu bătuseră mai puternic și mai la unison. Rareori, în istoria umanității o națiune avea să dea dovadă de unitate, maturitate politică și patriotism cum au făcut-o românii de la mijlocul veacului trecut. Mișcarea unionistă a avut în frunte și cîteva zeci de fruntași patrioți, iertfiți către țara lor în imaginea ei ideală, României ce trebuia să fie, dar în rîndurile ei s-a strîns o națiune, care lăsînd deoparte disensiunile a acționat ca un singur om, slujind ardent cauza Unirii. „În chestia Unirii Principatelor — scria Al. Papadopol Calimah, unul din tinerii conducători ai luptei unionuate, în iunie 1856 — stă astăzi viitorul țărilor noastre. Ea este nodul gordian ce românii sînt chemați a rupe spre a raporta biruința cea mare în lupta libertății contra fatalității și a sta ca o nație între națiile Europei". Ca un urias val pe care înamicii idealurilor poporului român nu l-au putut stăvili a crescut forța mișcării unioniste. „Fiți cu curagiu ! — îndemna pe români munteanul Dumitrie Brătianu — Fiți de bronz și de fier ! Fiți români !"

Dar, Principatele aparțineau Europei și problema lor a preocupat nu numai opinia publică a continentului, ci și cercurile ei guvernamentale. Problema Principatelor și cea a eventualei lor unificări a devenit, în consecință, în acei ani și o problemă europeană, de interes internațional, marile puteri împărțindu-se, în funcție de propriile lor interese, în susținătoarele sau adversarele Unirii celor două state românești. Neputîndu-se înțelege, dar vrînd totodată să evite un nou conflict armat — tocmai se încheiase războiul Crimeii — puterile au recurs la soluții de compromis. Românii au avut însă marele merit de a folosi cu inteligență și dăruire

său Nicolae Conachi-Vogoridi, dînd curs indemnurilor și presiunilor habsburgice și otomane, încercaseră ca prin răstălmăcire și fals să creeze o imagine denaturată a realităților. Dar nu s-ar fi ajuns la încordarea dintre puteri, dacă n-ar fi avut loc **în Principate** o uriașă mișcare de protest împotriva alegerilor măslulte. De asemenea, după ce alegerile falsificate au fost anulate, mișcarea pentru Unire a repurtat o strălucită izbîndă electorală, care n-a făcut, de altfel, decît să oglindească o realitate și anume aceea că separatiștii nu aveau nici o forță politică în cele două țări.

Adunările sau Divanurile ad-hoc au demonstrat în toamna anului 1857 patriotismul și unitatea națiunii. Programul unionist a fost adoptat cu unanimitatea voturilor la București, iar la Iași nu s-au înregistrat decît două rămășițe voturi potrivnice. Dacă ținem seama și de faptul că acest program nu avea în vedere numai unificarea statală a celor două principate, ci și modernizarea lor politică în limitele unei democrații burgheze, ceea ce a implicat un consens al claselor și categoriilor sociale ale celor două țări reorganizate în Adunările ad-hoc, înțelegem și mai mult însemnătatea voturilor menționate.

Marile puteri — puteri garante în virtutea tratatului de la Paris din 1856 — au ținut însă în restrînsă măsură seama de voința de unire atît de limpede și categoric exprimată de cei mandatați de români în Adunările ad-hoc. Dornice și de data aceasta să realizeze un compromis, ele au acordat Principatelor doar „o jumătate de Unire", cum se exprima un istoric, în elaboratul reprezentanților, lor întruniți la mijlocul anului 1858 din nou la Paris. Convenția din 7/19 august menționea mai departe doi domnitori, două guverne, două adunări legiuitoare și două administrații, recunoscînd doar celor două țări o denumire comună de **Principatele Unite** și mai multe instituții comune: Comisia centrală de la Focșani cu rosturi unificatoare în domeniul legislativ și Curtea de casație, instanță supremă în domeniul justiției. Era puțin față de ceea ce doriseră, ceruseră și așteptaseră românii !

Era însă evident că soluția problemei Principatelor avea să fie dată **dinăuntru**, că acestei probleme internaționale avea să i se găsească rezolvarea adecvată de cei direct concernați, de cei ce ar fi fost amenințați în firească lor dezvoltare istorică dacă hotărîrile marilor puteri reflectate în Convenția de la Paris privind menținerea separației Moldovei și a Țării Românești aveau să fie menținute. I-a revenit, în consecință, națiunii române să taie nodul gordian al unei probleme care o privea în mod direct, să găsească singură o cale de ieșire din impasul în care fusese așezată de puterile Europei, punîndu-ie totodată pe acestea în fața unui **fapt împlinit**. Dacă avem în vedere și stipulațiile electorale reacționare și restrictive anexate Convenției de la Paris, care restrîngea corpul electoral la cîteva mii de oameni, înțelegem și mai bine dimensiunile grelei situații în care se găseau românii în toamna anului 1858.

Dar forța unei națiuni, unită și dăruită către patrie, era de neînvins și energiile ei unificatoare nu puteau fi stăvilite. Lupta electorală nu s-a mărginit la cele cîteva mii de alegători „legali", ci ea a implicat națiunea în ansamblul ei. În Moldova, mulțumită și majorității progresiste a căimăcămiei interimare, partida națională unionistă și progresistă a dobîndit majoritatea mandatelor și prin aceasta drumul spre realizarea Unirii a fost deschis. În ziua de 5/17 ianuarie 1859, colonelul Alexandru Ioan Cuza, candidatul desemnat de partida națională a fost ales domnitor cu unanimitatea voturilor deputaților prezenți ai Adunării elective a Moldovei. Slujitor patriot ai progresului, revoluționar din 1848 și fruntaș al mișcării pentru Unire — făcîndu-se celebru prin demisia sa răsunătoare din vara anului 1857 din funcția de pîrcălab de Galați, în semn de protest împotriva samavolniciilor electorale — Cuza întruchipa biruința ideilor înnoitoare. El era domnul cel **nou** — nou prin năzuințele și funcțiile sale către națiune — pe care, înflăcărat, Kogălniceanu îl saluta în cuvinte memorabile chiar în ziua alegerii sale. „Fii dar omul epocei — i-a spus atunci cel ce avea să fie unul din cei mai de seamă sfetnici ai săi — fă ca legea să înloculască arbitrarul, fă ca legea să fie tare: iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blînd, fii bun mai ales pentru aceia pentru care mai toți Domnii au fost nepăsători sau răi. Nu uita că dacă 50 de deputați te-au ales Domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni". „N-am mai văzut niciodată un asemenea entuziasm ca în ziua aceea", scria în acele zile moldoveanul D.A. Sturdza munteanului A.G. Golescu-Negru. „Toată strada mare, mai adăuga el, era înțesată de lume. Ore în șir au ținut strigătele pline de entuzlasm ale poporului... Patru zile a fost luminat orașul. Vreme de patru zile, la lumina a 400—500 de făclii, s-au perindat procesiuni venite să-l felicite pe domnitor și pe membrii căimăcămiei".

În Țara Românească, ca și în Moldova, vestea alegerii de la Iași a fost primită cu satisfacție de marea majoritate. În Adunarea electivă, cu sprijinul majorității reacționare a căimăcăm i muntene și beneficiind de stipulațiile electorale restrictive, pătrunseseră în mai mare număr deputați reprezentînd ideile conservatoare. Nu erau antiunioniști, deoarece și foștii domni Bibescu și Știrbei ar fi dorit ca Unirea să se realizeze în folosul lor, dar nu erau adepți ai ideilor progresului. În situația care se crease, minoritatea înaintată din Adunare și mai ales gruparea radicală s-a adresat poporului cerîndu-i sprijinul. Este ceea ce s-a întîmplat în cele trei zile decisive din 22, 23 și 24 ianuarie/3, 4 și 5 februarie 1859. Majoritatea conservatoare și în bună măsură reacționară a fost paralizată prin acțiunea nemijlocită a maselor îndrumate de tribunii radicali. Ea n-a putut decît să plece capul în fața forței de neînvins a poporului. Cînd în urma hotăririi deputaților reprezentînd partida națională de a alege pe Cuza, domnitorul Moldovei, deputaților conservatori le-a fost oferită în ședința secretă de la 24 ianuarie această ieșire din impas, ei s-au grăbit să accepte propunerea. Și astfel, în după-amiaza aceleiași zile de 24 ianuarie/5 februarie și la București, ca și la Iași, Alexndru Ioan Cuza a fost ales cu unanimitatea voturilor deputaților prezenți, demonstrîndu-se Europei o solidaritate națională a mandatarilor națiunii în jurul nouului fapt împlinit, care nu reprezenta numai o dublă alegere a unuiași domnitor ci soluționarea de către români, prin propriile lor forțe, a problemei Unirii. Puterilor nu le mai rămînea decît să se adapteze situației ce se crease.

Unirea Principatelor a fost opera poporului român. „Unirea — spunea cîtiva ani mai tîrziu Kogălniceanu — e actul energic al întregei națiuni române, e mărea noastră conquistă !" Unirea a însemnat nu numai unificarea a două țări românești, ci ea a oferit bazele realizării unui lanț de **reforme modernizatoare**. Unirea a mai reprezentat și un preludiu, prologul unificării statale **integrale** a națiunii, a fost și o **condiție sine qua non** pentru cucerirea **independenței** noului stat național. La mai puțin de două decenii de la acest eveniment, ziua strălucitoare de 9 mai 1877 și izbînda unei neînfricate, tinere armate aveau să confirme succesiunea **logică** și **necesară** dintre făurirea statului național și dobîndirea neatîrnării sale. Nemuritoare îi este amintirea, **ca simbol al ideii sacre a unității naționale !**

DAN BERINDEI ■

Luna cea mai lungă a unui secol — ianuarie 1859

Frămîntată va fi fost iarna aceluia an de mijloc de secol și parcă nici sărbătorile nu mai fuseseră sărbători și nimănui nu-i mai ardea de petreceri și dănțuieli, toți așteptau cu încordare, căci în joc nu se aflau interese mărunte, colaterale, ci însăși soarta țării. După veacuri de impilări, nedreptăți și dezbinări se deschidea acum șansa unirii bourului moldovean cu vulturul muntean pe aceeași flamură a sufletului românesc. La acest vis priveau cu nădejde țăranul nevoiaș și mijlocașul, și orășanul mărunt, negustor sau meseriaș și studenții trecuți prin școlile Europei, dar și cei avuți; într-un cuvînt tot poporul român avea aceeași aspirație. Iar la acțiunea sa priveau nu numai frații de peste Carpați, plini de speranțe și dor de libertate, ci chiar întreaga Europă.

Moldova

● Boliot de Beyne, diplomat și ziarist francez, care va intra mai tîrziu în serviciul lui Cuza, ne-a lăsat un document sumar, dar extrem de precis asupra desfășurării alegerilor în Moldova: **Notes sur l'election du Prince, recueillies de la bouche de B. Alecsandri, les 2 et 3 sept. 80 a Mircești**: „Alegerea. Erau trei partide. 1. Partida națională, 31 la 32 de membri; 2. Partida Gr. Sturdza, peste 15; 3. Partida M. Sturdza, 5 sau 6". Partida națională era alcătuită mai ales din tineri cu idei liberale, dar era divizată. La început, majoritatea privirilor s-au îndreptat spre Costahe Negri, unul dintre cei mai apreciați și admirați contemporani. Negri însă nu avea averea necesară nici măcar pentru a fi ales deputat. El ar fi putut deveni bogat dacă accepta averea tatălui său vitreg, Costache Conachi, ceea ce a refuzat. De Beyne precizează: „Condiții pentru a fi candidat la domnie cu ocazia alegerilor din '59. Orice român posedînd un titlu de boierie (cel puțin postelnic) și un venit de 4 000 de ducați". Alecsandri și C. Rosetti l-au donat lui Negri două moșii și l-au ales deputat. Acesta și-a dat demisia, dar l-a fost respinsă de Cameră. Modest și romantic, într-o scrisoare, Costache Negri mărturisea că „sunt de ajuns bărbați moldoveni mai vrednici de însărcinat cu povara domniei, cari au și adevărate drepturi legale și cu cari astăzi nu mă pot asemăna decît în deopotrivă durere pentru binele acestui al nostru pămînt". ● Oscilațiile lui Negri au produs și mai multe disensiuni în rîndul partidei naționale. Împinși de orgolii, unii s-au grăbit să-și depună candidatura sau au acceptat să fie susținuți. La un moment dat, cele mai mari șanse le avea V. Alecsandri. Într-o scrisoare, nu lipsită de vanitate, acesta mărturisea fratelui său aflat la Paris: „Candidatura mea la domnie devine serioasă, vai chiar prea serioasă pentru gusturile și ideile mele. Dar ce pot face? Sunt împins de un partid destul de mare și sunt combătut de toți prietenii și cunoștințele noastre care se cred membri ai marii aristocrații". Într-un memoriu inedit, D.A. Sturdza, viitorul șef al partidului conservator, socotea că partizanii lui Alecsandri erau cei „pentru care a ajunge la putere era un cîștig, un mijloc de a face avere". Chiar și Xenopol era de părere că Alecsandri era susținut de „banda negară" condusă de un anume N. Docan. ● La 2 ianuarie a avut loc, din inițiativa lui Anastasie Panu, o adunare a partidei naționale în casa lui Costache Rolla. Panu a fluturat ideea Unirii sub un prinț străin, acceptată de unii. Cei mai vehemenți adversari, au fost Alecsandri și Cuza. Ultimul, în calitate de comandant al oștirii, a declarat că „nu va lăsa armata să participe la o asemenea mișcare". ● La 3 ianuarie a avut loc celebra adunare de la Sala Elefant. Deși unele voci îl bănuiesc de ingratitudine, avem convingerea că Alecsandri a jucat un rol pozitiv, mobilizînd toate constiințele pentru unitatea partidei naționale. Într-o scrisoare datată cu două zile mai devreme, el deja își anunța fratele: „În seara asta sunt hotărît să mă duc la reuniunea pregătitoare a partidei naționale pentru a le declara că este un spectacol rusinos acela pe care prin mizerabila noastră dezbinare îl oferim țării, că toate partidele trebuie să se contopească într-unul singur pentru a salva situația... eu, cel dintîi, mă desist de toate drepturile mele în favoarea lui Negri..." Lucru pe care poetul l-a și pus în practică printr-un discurs patetic, apoi întrebîndu-și pe rînd susținătorii dacă sunt de acord cu Negri. De Beyne precizează: „Numai Lascăr Catargiu a refuzat, zicînd că Negri era un comunist care vroia să împartă proprietățile țăranilor". Atunci a izbucnit un duel verbal, luînd formele cele mai violente între Kogălniceanu și Catargiu. Prin retragerea lui Kogălniceanu adunarea s-a dizolvat. La ora două noaptea, partida lui Alecsandri s-a reunit la Panait Cazimir acasă. Cineva a amintit că Negri era cumnat cu Vogoride și s-a lăsat o mare tăcere. „Atunci — scrie de Beyne — unul dintre ei, Docan, Pisoski sau Cracti pronunță numele lui Cuza, toți acceptară această candidatură". ● De-abia în seara zilei următoare a avut loc adunarea pregătitoare în care partida naționalăși-a ales candidatul. Au participat 31 de membri. Alecsandri a aflat cu surprindere că fusese propus Cuza. S-a trecut la vot și votul au ieșit astfel pentru cei trei candidați (după de Beyne): Negri 15, Cuza 13, Mavrogheni 3. Din nou a început discuția violentă între Catargiu și Kogălniceanu. Ultimul a plecat. Văzînd aceasta, Rolla sau Rosetti, a închis ușa cu cheia. Mavrogheni a leșinat, iar colonelul Pisoski a amenințat că se sinucide dacă cineva mai părăsește sala. Din nou s-a votat. ● „Cuza a avut majoritatea, notează de Beyne. Au jurat că a doua zi se va vota pentru el. L-au chemat pe colonel care venea rar, reținut de funcțiile sale. Cuza vine. Este salutat ca domn". În seara aceea Cuza fusese la teatru și de-abia la întoarcerea acasă a aflat de numirea sa. Mirat el însuși, alb la față, s-a prezentat totuși în fața susținătorilor săi. Nu ne-a rămas nici o mărturie dacă a rostit vreun discurs. S-a întocmit un proces verbal semnat de cei de față. Lipsea doar acordul lui Kogălniceanu. Acesta, trezit din somn, s-a interesat dacă nu au fost aleși Sturdzeștii sau Catargiu. Mai tîrziu, a povestit el însuși episodul în **Steaua Dunării**, prin care ar fi zis: „Ei bine, dacă acestia nu-s, iată că subscriu pe încrederea amicilor mei toare a partidei naționale pentru a le declara că este un spectacol rusinos acela pe care prin mizerabila noastră dezbinare îl oferim țării, că toate partidele trebuie să se contopească într-unul singur pentru a salva situația... eu, cel dintîi, mă desist de toate drepturile mele în favoarea lui Negri..." Lucru pe care poetul l-a și pus în practică printr-un discurs patetic, apoi întrebîndu-și pe rînd susținătorii dacă sunt de acord cu Negri. De Beyne precizează: „Numai Lascăr Catargiu a refuzat, zicînd că Negri era un comunist care vroia să împartă proprietățile țăranilor". Atunci a izbucnit un duel verbal, luînd formele cele mai violente între Kogălniceanu și Catargiu. Prin retragerea lui Kogălniceanu adunarea s-a dizolvat. La ora două noaptea, partida lui Alecsandri s-a reunit la Panait Cazimir acasă. Cineva a amintit că Negri era cumnat cu Vogoride și s-a lăsat o mare tăcere. „Atunci — scrie de Beyne — unul dintre ei, Docan, Pisoski sau Cracti pronunță numele lui Cuza, toți acceptară această candidatură". ● De-abia în seara zilei următoare a avut loc adunarea pregătitoare în care partida naționalăși-a ales candidatul. Au participat 31 de membri. Alecsandri a aflat cu surprindere că fusese propus Cuza. S-a trecut la vot și votul politici". ● Ziua de 5 ianuarie avea să se dovedească, după cum nota Nicolae Gane: „Zi frumoasă, cu soare, tot orașul era în picioare încă de dimineață. Fiecare simțea că în acea zi are să se petreacă un fapt mare, care va lăsa urme adînci în istoria țării noastre". Toți deputații au votat în favoarea lui Cuza. Unanimitatea a uimit Europa. Consulul britanic la Iași, Henry Churchill, o explica prin presiunea maselor. În schimb, Victor Place, consulul francez remarca: „alegerea lui Cuza este izbinda ideilor înaintate și liberale..." Aflînd ce s-a petrecut la Iași, Buol, ministrul de externe al Austriei a exclamat îngrijorat: „Cuza a fost ales domn al Moldovei și va fi de asemenea și în Valahia". ● Imediat, noul domn a depus jurămîntul. La aflarea veștii, o uriașă explozie de bucurie se reverberă în oraș, cum ne-a lăsat mărturie Vasile Alecsandri: „timp de trei zile populația Iașului s-a dedat la adevărate nebunii. Mase de oameni purtînd făclii și imagini alegorice parcurgeau străzile strigînd: Trăiască domnitorul! Trăiască deputații! (...) A doua zi (...) m-am întîlnit cu o imensă mulțime populară, înarmată cu făclii, drapele etc. Oricît am vrut să evit această întîlnire m-au recunoscut în sania mea și într-o clipă m-am văzut înconjurat de mai mult de 3 000 de oameni care s-au apucat să strige, salutîndu-mă: Trăiască Alecsandri! Trăiască deputatul nostru! Trăiască poetul nostru!... Cîntați mai **Hora Unirii**, că Alecsandri a făcut-o! Noi urale însoțite de joc, de cîntece. Era minunat!"

Țara Românească

● Între 8—12 ianuarie au avut loc la București alegerile de deputați pentru Adunarea Electivă a Țării Românești. Aici, partida națională avea poziții mult mai slabe. Mai numeroși, conservatorii se divizau între Gh. Bibescu, fost domn și Barbu Știrbei, fratele acestuia. Alegerea lui Cuza a produs o enormă presiune psihologică. A. Panu chiar l-a îndemnat pe Cuza să intre cu armata în Țara Românească pentru a realiza Unirea. Un astfel de gest necugetat ar fi avut implicații internaționale dintre cele mai neplăcute. ● Un rol deosebit în această conjunctură l-a avut delegația moldoveană condusă de C. Negri care, în drum spre Constantinopol, a poposit la București. Bolintineanu, biograful lui Cuza, arată că această delegație, printre altele, avea și misiunea „de a scruta ideea dacă este cu putință a veni la unirea țărilor cel puțin prin alegerea domnului Moldovei de domn al Țării Românești". La banchetul oferit în onoarea delegației s-a toastat pentru guvernul moldovean „care a știut a ridica cel dintîi stindardul național". Într-un editorial al ziarului **Românul** se exprima regretul că nu a participat nici un consul, „căci ar fi avut (...) dovada cea mai pipăită că nicî o putere omenească nu va mai putea în viitor despărți ceea ce este unit pentru eternitate". ● Adunarea Electivă s-a deschis la 22 ianuarie și, după informațiile lui Béclard, sansele erau împărțite astfel: Gh. Bibescu — 31 voturi, Barbu Știrbei — 23, N. Golescu; 18, Al. Ghica — 6, I. Cantacuzino — 5. Asadar, o majoritate zdrobitoare a conservatorilor care, dacă ar fi fost uniți, și-ar fi impus punctul de vedere. ● Un rol decisiv în stabilirea climatului politic l-au avut masele populare. Mircea Mălăeru, fost deputat, a mobilizat după aprecierile consului Franței peste 5 000 de țărani. Aceeași acțiune cu meseriașii bucureșteni a condus-o M.T. Orășanu. În memoriile sale intitulate **O pagină a vieții mele**, autorul descria impactul mulțimii ca „o mare vie ale cărei valuri abia se putea mișca și care amenința să năvălească pe uși și pe ferestre în Cameră ca să-și spulbere drepturile și principiul său". ● Prima acțiune a unioniștilor a fost invalidarea mandatelor unor deputați aleși prin fraudă. Cu această conservatorii erau slăbiți dar departe de a fi ingenuncheați. Dezbaterile furtunoase ale Adunării au continuat pe 23 ianuarie, sub presiunea sporită a maselor. În seara aceleiași zile, deputații conservatori s-au întrunit în casa Oteteleseanu. Speriați de evenimente ei au hotărît să se retragă din Adunare, dar consulii puterilor garante nu au aprobat această atitudine. ● Unioniștii s-au reunit în sala hotelului **Concordia** unde au început discuțiile pentru fixarea unui candidat unic. Cel mai mult se vehicula numele lui N. Golescu. Atunci D. Ghica, dîndu-și seama că nu mai are nici o șansă, a propus alegerea lui Cuza. După discuții aprinse s-a luat hotărîrea de a se susține candidatura domnului Moldovei. ● La 24 ianuarie, la deschiderea Camerei, deputatul Vasile Boeresçu a cerut o ședință secretă pentru a face o propunere. Aducînd o serie de argumente asupra „situației", el conchide: „Dar a ne uni asupra principiului Unirii, este a ne uni și asupra persoanei ce reprezintă acest principiu. Astă persoană este Alexandru Ioan Cuza, domnul Moldovei! Să ne unim asupra acestui nume și posteritatea ne va binecuvînta... și constiința noastră va fi împăcată că ne-am împlinit o datorie sfîntă". Cuvîntarea a produs o adîncă impresie. Candidatii și-au dat asentimentul și se încheie un proces verbal cu jurămintele deputaților. ● Între timp, se realizase o înțelegere cu masele care se retrăseseră. Orășanu scria că „mi s-a cerut... cea mai mare parte a poporului să meargă pe dealul Filaretului". Un alt contemporan, Valentineanu, își amintește: „Hotărîrea care se luase de comitetul liberal unionist era ca, îndată ce conservatorii sau albii din Cameră ar persista în alegerea lui Bibescu-vodă, poporul din deal și din curtea Mitropoliei, unit cu poporul de la Filaret, să năvălească în Cameră și să o silească a proclama de ales pe alesul Camerei Moldovei". Cert e că nefiind nevoie de nici o intervenție, alegerea s-a desfășurat în cea mai deplină ordine și legalitate, surprinzînd pe consulii străini.

★

Alegerile pentru Unire au fost urmărite cu deosebit interes și au produs emoție și freamăt în Transilvania. Entuziasmul nedisimulat și dorințele secrete ale românilor de peste Carpați au fost exprimate cu claritate într-un memoriu din 1860 înaintat de A. Papiu Ilarian lui Cuza: „...Românii din Transilvania, în împrejurările de față, numai în Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea".

IULIAN COSTANDACHE

Codicele Principelui Cuza

Între marii voievozi ai neamului nostru, există Domni — ca Alexandru cel Bun, Mircea ori Ștefan cel Mare — care au cîrmuit îndelung, avînd răgazul unor strălucite fapte și ctitorii, răgazuri să refacă și să ocrotească „pîrghia regenerării", cum spunea Xenopol, dar și principi care au reușit în domnii scurte, în intervale repezi de timp să lase nu mai puține acte și zidiri monumentale la temelia ființei naționale, pentru apărarea suveranității și neatîrnării ei în spațiul și vremurile trăirii istorice. Așa au fost un Vlad Țepeș, un Petru Rareș, un Constantin Brâncoveanu, un Mihai Viteazul ca și Domnul de întemeiere al statului modern român, Alexandru Ioan Cuza. În cei șapte ani cît s-a aflat, cît a putut să se afle, la cîrma Principatelor Române Unite a împlinit o inegalabilă și necesară operă socială, a înălțat însuși structura și arhitectura unui stat în „spiritul veacului", împlinind idealuri și țeluri ale îndelungatului proces revoluționar de emancipare și propășire socială și națională, a românilor, așa cum prefigurase generația pașoptistă, așa cum prefigurase generația unionistă din care el însuși a făcut parte. Înconjurat de cei mai destoinici bărbați, de spiritele cele mai alese, de patrioți înflăcărați ca Mihail Kogălniceanu, C. Negri, I. I. Filipescu, N. Crețulescu, Vasile Boerescu, principele Alexandru Ioan — cum îi plăcea lui Kogălniceanu să-l numească, reținînd nobila alăturare a două dintre cele mai pure nume românești — a săvîrșit cea mai puternică regenerare națională, împlinind reforme, adoptînd legi și decrete capitale menite să deschidă tînărului stat român calea spre modernitate, spre o dezvoltare economică, socială și emancipare politică de sine stătătoare la nivelul la care marea revoluție de la 1789 și marile revoluții politice burgheze o deschiseseră țărilor europene occidentale. Legi conforme cu „trebuințele publice" și „cu spiritul secolului", cum nota în Raportul său către Domn, Ministrul secretar de stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii publice, N. Crețulescu. „Astăzi dacă legislațiunea română este conformă staturilor celor mai civilisate, țara nu o datorește decît spiritului de progres care a presezut la facerea acestor legi. Condicele române sunt dară rezultatul ideilor regeneratorii ale Măriei Tale, și e drept ca ele să poarte numele de Alesandru Ioan".

Sînt legi, decrete și acte care, pe plan intern au dus la organizarea și dezvoltarea economiei, la depășirea stărilor de lucruri anacronice ale feudalismului, pe plan extern — la asigurarea și consolidarea suveranității naționale, a neamestecului altor puteri în treburile dinlăuntru. Astfel, la foarte puțin timp de la alegerea sa, la 28 aprilie 1859, Cuza înființează biroul de statistică al Țării Românești iar în iulie pentru Moldova, ca în august 1860 să instituie prima agenție diplomatică a Principatelor Unite la Paris și în decembrie același an să încheie prima Convenție cu Rusia, ce reprezintă totodată și prima Convenție internațională a noului stat român constituit. An de vîrf al desăvîrșirii legislației lui Cuza, anul 1864 rămîne anul celor mai profunde reforme în structura societății românești de la mijlocul secolului trecut care a propulsat-o pe calea dezvoltării capitaliste, calea cea mai progresistă a epocii, epocă marcată (între 1856—1875) de o adevărată revoluție în știință, în tehnică, industrie și comunicații cu urmări dintre cele mai importante în viața politico-socială din Europa, dar nu numai din Europa. Se promulgase legile fundamentale ca Secularizarea averilor mănăstirești, Reforma agrară, Legea comunală (pentru organizarea unitară administrativă a țării), pentru înființarea Camerelor de Comerț, Legea instrucțiunii (Reforma învățămîntului), alte legi, decrete și regulamente menite să întărească agricultura și economia țărănească, să impulsioneze dezvoltarea industriilor și a comerțului — cum au fost introducerea sistemului metric de măsură și greutăți (ce intrase în vigoare în țările dezvoltate europene), instituirea unei Case de economii și consemnațiuni (înființarea C.E.C.-ului), Legea telegrafo-poștală (în concordanță cu sistemul internațional), Legea pentru vînzarea tutunului și a tabacului cu drept exclusiv al statului, legile pentru alcătuirea bugetului și ale veniturilor statului și multe altele ce veneau să ordoneze fiecare compartiment al vieții sociale, în conformitate cu noile principii, cu noile deschideri progresiste ale țării. Un mare democrat și iluminist patriot al timpului său, Alexandru Ioan Cuza înțelege că o asemenea nouă evoluție a tînărului stat român nu putea să aibă loc fără constituirea de cadre, fără o știință, cultură și artă națională puse în slujba noilor țeluri. Astfel, în acești puțini ani, care au cucerit însă o întreagă epocă istorică, ai domniei-sale, s-au înființat cele două Universități — de la Iași și București —, s-a întemeiat Societatea Ateneul Român, s-a fondat Societatea română de științe, s-a reorganizat Eforia spitalelor și s-au pus temeliile a noi spitale, s-a emis Decretul pentru înființarea, la București, a Muzeului de antichități, simburele primei instituții destinată să aibă grijă de gloriosul trecut al pămîntului românesc. În planul vieții politice, legislația lui Alexandru Ioan a fost la fel de fecundă și de progresistă, constituind, în ianuarie 1862, primul Guvern unitar al României și, se deschide, la București, primul Parlament, de la tribuna căruia rostește **Proclamația către națiune** prin care aduce la cunoștință oficială că „unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată... că alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie". Sub Cuza se dă prima noastră Lege electorală, se emite, Legea pentru organizarea judecătorească și se constituie, prin firească și necesitate, Codul civil și Codul penal, modurile lor specifice de procedură, consfințind laolaltă și pe plan juridic toate atributele și funcțiile statului român național. Cuza a împlinit astfel năzuințele și programele revoluțiilor române anterioare, a așezat la edificiul Unirii de la 1859 o temelie sigură și indestructibilă pe care se va înălța și crește lupta pentru Unirea cea Mare de la 1 Decembrie 1918.

CICI IORDACHE-ADAM

Ideal și împlinire în destinul marelui Erou

O lume mai bună, o lume a păcii

„Ne pronunțăm ferm pentru rezolvarea la forță, la amenințarea cu forța, pentru respectarea dreptului fiecărui popor [illegible] pretenția de a impune altui popor felul său de gîndire, [illegible] politica sa, în [illegible]

Eminent militant în slujba celor mai scumpe aspirații ale omenirii

Pentru patria noastră, pentru poporul român, pentru întreaga suflare românească, a devenit o tradiție ca, la sfîrșit de ianuarie al fiecărui an, să sărbătorească, cu sentimente de înaltă prețuire și profundă recunoștință, ziua de naștere a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În aceste zile aducem omagiul nostru fierbinte ctitorului României socialiste moderne, arhitectului politicii externe a țării noastre, activității neobosite pe care o desfășoară secretarul general al partidului, președintele republicii, pusă în slujba celor mai nobile idealuri de înțelegere, colaborare și pace între națiuni, ale independenței și suveranității popoarelor, apărării dreptului fundamental al oamenilor la viață, la pace, la dezvoltare liberă și demnă, într-o lume mai bună și mai dreaptă, fără arme și războaie. Sub conducerea înțeleaptă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, România socialistă promovează o politică fermă de pace și colaborare, participă activ și constructiv la dezbaterea și soluționarea marilor probleme internaționale, ceea ce i-a adus o largă recunoaștere și prețuire pe plan mondial, ocupînd astăzi un loc demn în rîndul națiunilor lumii, bucurîndu-se de un înalt prestigiu internațional și avînd prieteni pe toate meridianele globului.

Este, desigur, foarte greu, chiar imposibil, ca într-un articol de proporțiile celui de față să se prezinte, fie în forma cea mai succintă, vasta și multilaterala, clocotitoarea și energica activitate internațională, teoretică și practică, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Dar dacă ar fi să arătăm prin ce se distinge personalitatea proeminentă și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu în viața internațională, atunci, credem că ar trebui să situăm la loc de frunte viziunea sa planetară asupra unei lumi în permanentă transformare, analizele profund științifice, materialist-dialectice și istorice asupra acestei lumi, descifrarea, de fiecare dată, din aceste analize, a tendințelor și forțelor ce se confruntă pe plan mondial, a unor concluzii clarvăzătoare privind direcțiile în care trebuie acționat, a unor importante inițiative și propuneri oportune, realiste, constructive pentru salvgardarea păcii, întărirea colaborării și încrederii între state. Cu gîndirea sa vie, profund creatoare și novatoare, străină oricăror dogme și prejudecăți, sesizînd esența mișcărilor în toată adîncimea lor, cu o neobișnuită putere de sinteză, de trecere de la particular la general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizînd situația internațională în ansamblul ei, nu a scăpat niciodată din vedere fenomenele, problemele și aspectele ei concrete, mergînd pînă la sesizarea detaliilor realităților internaționale imediate. Cu remarcabila sa forță analitică, putere de generalizare și de anticipare a evenimentelor, secretarul general al partidului, președintele republicii, a îmbogățit teoria revoluționară, socialismul științific cu noi teze privind definirea conținutului epocii contemporane, al evoluțiilor mondiale, sesizînd, din confruntarea tendințelor, pe cele purtătoare ale noului, identificînd forțele motrice ale schimbării și sensul acțiunilor.

Izvorîtă din esența orînduirii noi, socialiste, pe care o construim, făurită de Partidul Comunist Român, sub conducerea clarvăzătoare și cu participarea hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, politica externă a Republicii Socialiste România se distinge deopotrivă prin caracterul ei revoluționar, prin umanismul autentic din care se inspiră, prin realismul țelurilor urmărite, echitatea soluțiilor preconizate, prin valoarea înaltă morală a principiilor pe care se întemeiază și pe care le promovează, prin multitudinea formelor de manifestare și democratismul metodelor folosite, fiind, în toate împrejurările, purtătoarea mesajului poporului român de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele.

Faptul că astăzi România întreține relații diplomatice și consulare cu 141 de țări, relații economice, tehnico-științifice cu 150 de state și raporturi culturale cu peste 140 de țări, că face parte din 18 organizații specializate ale O.N.U. și din 470 de organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, că Partidul Comunist Român dezvoltă raporturi de colaborare și solidaritate cu 89 de partide comuniste și muncitorești, cu 53 de partide socialiste și social-democrate, cu 66 alte partide și formațiuni politice, precum și cu diverse organizații și mișcări de eliberare națională, vorbește de la sine despre politica de largă deschidere spre lume, de colaborare cu toate forțele înaintate ale contemporaneității, promovată de partidul și statul nostru.

Despre același lucru vorbește și situația contactelor la nivelul cel mai înalt. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut 219 întîlniri la nivel înalt în străinătate — vizite oficiale de prietenie, vizite de prietenie sau de lucru, întreprinse împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, participări la conferințe internaționale, la congresele diferitelor partide comuniste și muncitorești etc. — și 225 de întîlniri, la același nivel, pe pămîntul patriei noastre. Cu prilejul vizitelor la nivel înalt au fost semnate tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală cu șase țări socialiste europene, 17 tratate de prietenie și colaborare (cooperare), 34 de declarații solemne, 81 de declarații comune, circa 270 de comunicate comune și numeroase alte documente de conlucrare în cele mai diverse domenii de activitate — politic, economic, tehnic, științific, cultural ș.a. — cu state de pe toate continentele.

Paralel cu dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, România socialistă participă activ la soluționarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea, militează neabătut pentru o politică de cooperare, securitate și pace în lume. Cei ce vor scrie istoria ultimelor două decenii vor consemna, fără îndoială, faptul că nu există problemă majoră, dezbatere internațională arzătoare, în care țara noastră să nu-și fi adus o contribuție pozitivă, de substanță, în vederea găsirii unor soluții în concordanță cu interesele popoarelor, ale păcii și securității internaționale. Și aceasta nu pentru că România ar avea sau ar urmări interese sau scopuri speciale politice, economice, militaro-strategice sau de altă natură în diferite regiuni ale lumii. În toate acțiunile noastre de politică externă ne-a călăuzit și ne călăuzește un singur scop, pe care nu-l ținem secret; este înscris în Constituția țării, în Programul partidului, în toate documentele fundamentale de partid și de stat. Am fost și sîntem animați permanent de unicul obiectiv al asigurării condițiilor externe de pace și liniște propice înfăptuirii planurilor noastre de dezvoltare economico-socială, de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului român.

Iată de ce, întărirea păcii și securității constituie obiectivul fundamental al politicii externe a României, se află în centrul activității sale internaționale. Secretarul general al partidului nostru, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a intrat în conștiința universală contemporană ca cel care a elaborat și fundamentat o concepție originală, novatoare, realistă și mobilizatoare privind pacea și securitatea. Potrivit acestei concepții, pacea a fost întotdeauna un obiectiv necesar, pentru că numai în condiții de pace, liniște și colaborare internațională, popoarele, indiferent de sistemul regimurilor social-politice ale țărilor lor, își pot îndeplini aspirațiile și planurile de dezvoltare pe calea progresului economic și social. Din analiza condițiilor actuale ale escaladării fără precedent a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, luînd în considerație rezultatele cercetărilor oamenilor de știință, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ajuns la concluzia, pe care a făcut-o cunoscută tuturor popoarelor, potrivit căreia problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului, înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. „S-a ajuns la o asemenea situație — menționa secretarul general al partidului nostru — **cînd oprirea înarmărilor și trecerea la dezarmare, îndeosebi la dezarmare nucleară, asigurarea păcii au devenit problema fundamentală a epocii noastre". Revine președintelui României meritul istoric de a fi arătat că existența armelor nucleare a dus la schimbarea radicală a modului în care se pune astăzi problema războiului, că, în mod inevitabil, în zilele noastre, un război mondial s-ar transforma într-un război termonuclear nimicitor, în care nu vor exista nici învingători, nici învinși. Iată de ce, în concepția partidului nostru, împletirea dezarmării cu destinderea, cu întărirea încrederii între state, cu dezvoltarea colaborării internaționale constituie o cerință obiectivă a vieții internaționale contemporane, o condiție esențială pentru asigurarea păcii și securității internaționale.**

Promovînd cu consecvență și fermitate politica de pace și colaborare internațională, România socialistă a acționat și acționează în mod activ pentru dezarmare, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la măsuri concrete de dezarmare. Ea a fost și este printre primele țări care au ridicat problema dezarmării în organizațiile internaționale, în primul rînd în O.N.U., a propus și susține măsuri concrete în acest domeniu, a participat și participă la toate dezbaterile pe această problemă, a semnat și ratificat toate documentele internaționale privind dezarmarea. Ea a propus încă din 1957 crearea unei zone denuclearizate în Balcani, a susținut și susține crearea unor zone fără arme nucleare în alte părți ale lumii, a propus și susține măsuri de reducere a efectivelor și armamentelor în Europa, a propus și susține măsuri de întărire a încrederii între state, de dezarmare convențională, de interzicere a armelor chimice, de dezarmare navală, de interzicere a armelor cosmice, de dezarmare în Asia, în Pacific, în Oceanul Indian, în Africa, în America Latină.

Promovînd inițiative și propuneri proprii, elaborînd un program original, atotcuprinzător de pace și dezarmare, România socialistă a sprijinit, în același timp, orice idee, orice propunere sau inițiativă privind reducerea și lichidarea arsenalelor nucleare, pentru realizarea dezarmării. Salutînd rezultatele întîlnirii sovieto-americane la nivel înalt de la Geneva, din noiembrie 1985, în cadrul cărora cele două părți au fost de acord că într-un război nuclear nu pot exista învingători și s-au angajat să nu urmărească dobîndirea supremației nucleare, țara noastră, prin glasul președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat necesitatea de a se trece de la declarații la fapte, adică la realizarea de acorduri corespunzătoare angajamentelor și înțelegerilor de principiu convenite. Țara noastră a primit cu viu interes noile propuneri ale U.R.S.S., cuprinse în recenta declarație a secretarului general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul Mihail Gorbaciov, privind reducerea și lichidarea arsenalelor nucleare și a armelor chimice, considerînd că realizarea acestor propuneri, înfăptuirea programului de lichidare a armei nucleare, de abandonare a proiectelor de militarizare a Cosmosului corespunde aspirațiilor întregii umanități.

★

Acum, în aceste zile aniversare, comuniștii, toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, aduc un profund omagiu secretarului general al partidului, președintelui republicii, tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru întreaga activitate desfășurată spre binele și prosperitatea patriei, pentru stăruitoarele eforturi puse în slujba împlinirii celor mai scumpe idealuri ale tuturor națiunilor lumii: libertatea, independența, progresul, pacea, colaborarea. Tocmai în îmbinarea organică a intereselor poporului român cu interesele tuturor popoarelor se află unul din izvoarele principale ale prestigiului și prețuirii de care se bucură astăzi în lume patria noastră socialistă, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dr. ION CIUBOTARU ■

O operă care îmbogăţeşte tezaurul gîndirii social-politice contemporane

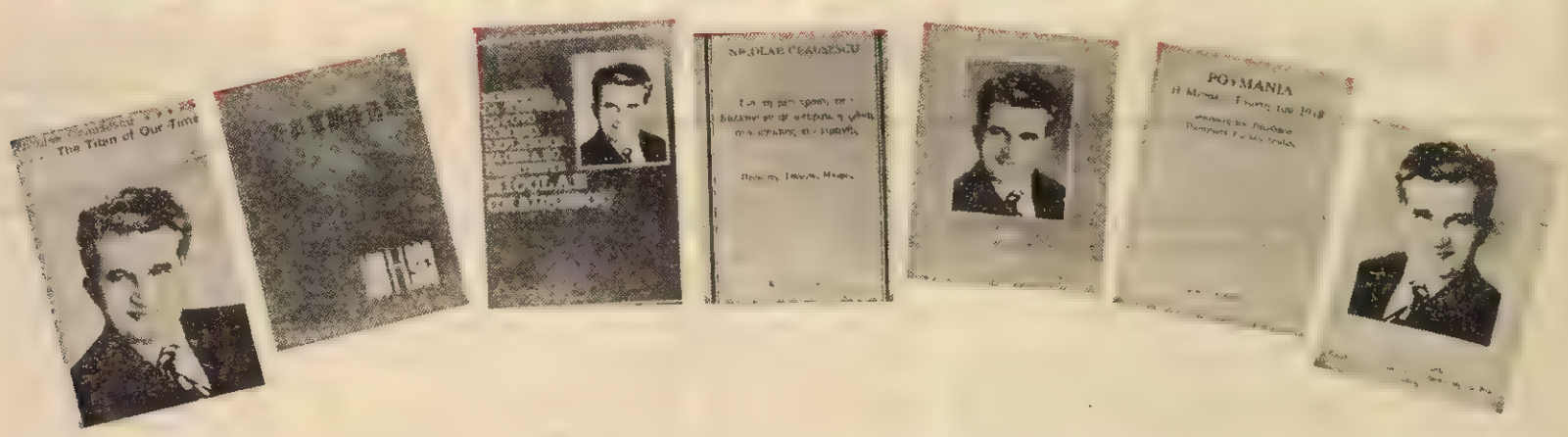

Prin vasta sa operă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adus o contribuţie de seamă la îmbogăţirea tezaurului gîndirii social-politice din zilele noastre. Sînt bine cunoscute şi se bucură de o largă apreciere în toată lumea tezele teoretice şi activitatea practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism, pentru încetarea cursei înarmărilor şi trecerea la măsuri de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, menite să deschidă calea unei lumi a păcii şi a înţelegerii, fără arme şi fără războaie; înlăturarea subdezvoltării, lichidarea împărţirii lumii în bogaţi şi săraci şi instaurarea unei noi ordini economice mondiale; apărarea şi consolidarea independenţei statelor, asigurarea dreptului lor asupra bogăţiilor naturale şi a dreptului lor imprescriptibil de a-şi hotărî liber propriile destine; abolirea politicii de forţă din viaţa internaţională, stingerea tuturor focarelor de încordare şi conflict şi reglementarea pe calea tratativelor a oricăror probleme şi diferende dintre state. Expresie a interesului deosebit faţă de gîndirea şi de ideile novatoare ale conducătorului României socialiste, în numeroase ţări de pe toate continentele au fost editate peste 150 de volume cuprinzînd scrieri ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, precum şi lucrări consacrate operei şi personalităţii sale. Aceste cărţi au apărut în 21 de limbi, printre care toate limbile de circulaţie internaţională, bucurîndu-se pretutindeni de o primire călduroasă şi de înalte aprecieri

Prestigiul României în lume – strîns legat de numele preşedintelui Nicolae Ceauşescu

„Comuniştii bulgari, poporul bulgar cunoaşte bine viaţa dumneavoastră, de fiu credincios al poporului român şi al Partidului Comunist Român. Comuniştii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, unul din marii prieteni ai ţării noastre".

TODOR JIVKOV
secretar general
al C.C. al P.C.B.,
preşedintele
Consiliului de Stat
al R.P. Bulgaria

„Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent conducător al poporului român, militant de seamă al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, desfăşoară o amplă activitate internaţională ca militant pentru pacea lumii".

KIM IR SEN
secretar general
al C.C. al Partidului Muncii
din Coreea,
preşedintele
R.P.D. Coreene

„Admir foarte mult activitatea preşedintelui Nicolae Ceauşescu pe arena internaţională. Şeful statului român a făcut bine cunoscute lumii poziţiile ţării sale. A făcut să răsune cu autoritate vocea unei naţiuni suverane. Consider ca fiind de mare importanţă ideile, contribuţia personală a preşedintelui României la edificarea unei noi ordini economice internaţionale".

Dr. RAFAEL CALDERA
senator
fost preşedinte
al Venezuelei

„Am urmărit contribuţia pe care şi-a adus-o România, sub conducerea clarvăzătoare a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, în cadrul eforturilor îndreptate spre soluţionarea problemelor internaţionale, rolul eficace al României în rezolvarea problemelor păcii în lume, contribuţia dumneavoastră personală la sprijinirea ţelurilor comune ale naţiunilor, a cauzei juste a popoarelor".

MOHAMED HOSNI MUBARAK
preşedintele
Republicii Arabe Egipt

„Importanta contribuţie a preşedintelui Nicolae Ceauşescu la lupta pentru destindere, pentru pace, pentru reducerea înarmărilor, şi în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii pentru o nouă ordine economică — această luptă v-a consacrat drept una din cele mai importante personalităţi ale epocii noastre".

ANDREAS PAPANDREU
primul ministru
al Republicii Elene

„Poziţia adoptată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de guvernul şi poporul român a fost permanent pozitivă şi, de aceea, cald apreciată de mişcările de eliberare din Africa şi de SWAPO îndeosebi. Ajutorul material considerabil primit din partea României a reprezentat pentru noi un important sprijin pentru a continua lupta de eliberare naţională".

SAM NUJOMA
preşedintele SWAPO

„Preşedintele Nicolae Ceauşescu este un om care crede în Organizaţia Naţiunilor Unite, crede că O.N.U. este un instrument adecvat pentru soluţionarea problemelor internaţionale, dar că, pe de altă parte, se simte nevoia unei schimbări a modului în care organizaţia mondială este folosită de ţările membre. Activitatea României a exercitat o deosebită influenţă asupra ţărilor membre ale O.N.U. Ea a obţinut rezoluţii de o extraordinară importanţă pentru viaţa internaţională".

JAVIER PEREZ
DE CUELLAR
secretar general al O.N.U.

„Preşedintele Nicolae Ceauşescu este una dintre personalităţile cele mai distinse ale lumii contemporane. Cînd stai de vorbă cu preşedintele României, îţi dai seama că vorbeşti cu o personalitate care cunoaşte perfect nu numai ceea ce este de făcut în ţara sa, dar şi ceea ce trebuie făcut în întreaga lume. Am fost foarte impresionat de personalitatea şefului statului român. Preşedintele României crede în pace şi crede în înţelegere".

SPYROS KYPRIANOU
preşedintele
Republicii Cipru

„Cred că aspectul cel mai semnificativ al activităţii desfăşurate de preşedintele Nicolae Ceauşescu este acela de a fi menţinut deschis dialogul cu toate ţările, dincolo de deosebirile de orînduire socială, acţionînd pentru ca speranţa de pace a lumii să devină realitate. În acest fel interpretăm opera sa — ca o operă de pace, de fraternitate, de realizare a acelui bun absolut care este libertatea lumii, înţelegerea între popoare".

ALBERTO CIAMPAGLIA
deputat, membru al Direcţiei
P.S.D. Italian

Ziarul coreean „NODON SINMUN"

Sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu eminentul său conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, România socialistă parcurge astăzi o epocă roditoare în care economia naţională este în plină dezvoltare, iar viaţa poporului devine tot mai prosperă. Strîns uniţi în jurul Partidului Comunist Român, stăpîn deplin pe destinele sale, poporul român este angrenat plenar în opera de transpunere în viaţă a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Revista greacă „ULTRA NEW INTERNATIONAL"

Printre conducătorii luminaţi, antirăzboinici, un loc deosebit îl ocupă preşedintele României prietene, Nicolae Ceauşescu. Cu apeluri permanente, cu acţiuni energice şi luptînd pe planul ideilor, el acţionează pentru făurirea pilonului de aur al coexistenţei şi al traiului paşnic al popoarelor. Nu se opreşte la formule teoretice. Trece la soluţii posibile pentru cîte o zonă, pentru întreaga Europă şi, mai departe, pentru întreaga omenire.

„THE EGYPTIAN GAZETTE"

Prestigiul internaţional de care se bucură România în zilele noastre este strîns legat de gîndirea şi de eforturile eminentului om politic şi de stat Nicolae Ceauşescu, ctitorul României moderne şi artizanul politicii externe a ţării.

Agenţia REUTER

România duce o politică externă activă, caracterizată prin numeroase vizite oficiale la Bucureşti şi de vizite în alte ţări efectuate de preşedintele Nicolae Ceauşescu, care îşi afirmă cu consecvenţă punctul de vedere în problemele dezvoltării.

Revista „TIDE" (Bangladesh)

În conştiinţa poporului român, toate realizările României din ultimele două decenii, care au schimbat complet înfăţişarea ţării sînt nemijlocit legate de gîndirea creatoare şi de îndelungata activitate revoluţionară ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu.

Ziarul libanez „LE REVEIL"

Prin numeroasele sale demersuri, România militează pentru instaurarea în lume de noi raporturi, capabile să garanteze fiecărui popor dreptul la o existenţă liberă şi suverană, să promoveze egalitatea, echitatea şi pacea, să faciliteze progresul şi prosperitatea, concentrarea tuturor eforturilor spre dezvoltarea paşnică pe întreaga planetă.

Ziarul italian „IL POPOLO"

În prezent, România asigură dezvoltarea economico-socială a tuturor regiunilor ţării, egalitatea deplină şi efectivă în drepturi a tuturor cetăţenilor, dreptul de a folosi limba maternă în instituţii, şcoli, în activităţile culturale, valorificînd tradiţiile şi patrimoniul cultural ale fiecărei naţionalităţi conlocuitoare. România se afirmă astăzi ca o prezenţă tot mai activă pe arena internaţională, dezvoltînd o amplă colaborare cu toate popoarele, militînd în mod ferm pentru afirmarea noilor principii în raporturile dintre state şi pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte.

Ziarul polonez „TRYBUNA LUDU"

Timpul care a trecut de la Congresul al IX-lea a fost o perioadă de dezvoltare deosebit de intensă. Acest lucru este demonstrat de indicatorii privind ritmul de sporire a producţiei industriale şi agricole, de creştere a nivelului de trai şi de dezvoltare a ştiinţei şi culturii. Este un ritm impunător. Şi pe arena internaţională, România se dovedeşte un factor activ, care se bucură de o largă apreciere. Dezvoltarea contactelor cu străinătatea este facilitată de politica sa de prietenie şi de colaborare cu toate popoarele lumii, cu ţări cu regim politic diferit. România duce o politică ce se concentrează asupra apărării păcii şi a vieţii, a opririi cursei înarmărilor nimicitoare.

Valoroase iniţiative în favoarea păcii

Oglindind concepţia şi activitatea neobosită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în favoarea păcii, înţelegerii şi cooperării între toate statele şi popoarele, România a luat şi în ultimul an numeroase iniţiative, promovînd în cadrul O.N.U., al altor organizaţii internaţionale, în dialogul bilateral, un program cuprinzător şi realist de acţiuni. Menţionăm, în acest sens, importante documente şi acţiuni ale ţării noastre:

- Apelul Marii Adunări Naţionale a Republicii Socialiste România adresat Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Congresului Statelor Unite ale Americii, parlamentelor din toate ţările europene şi din Canada;
- Apelul pentru dezarmare şi pace al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România, adresat partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor tuturor popoarelor din ţările europene, din Statele Unite şi din Canada;
- Apelul către oamenii de ştiinţă, de cultură şi către cadrele didactice din întreaga lume pentru colaborare, dezarmare şi pace;
- Comitetul naţional român „Oameni de ştiinţă şi pace", sub conducerea tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, a desfăşurat şi desfăşoară o rodnică activitate pentru mobilizarea savanţilor şi cercetătorilor în vederea opririi cursei înarmărilor, folosirii cuceririlor ştiinţei şi tehnicii exclusiv în scopuri paşnice;
- La iniţiativa României, anul 1985 a fost proclamat de O.N.U. şi s-a desfăşurat ca „An Internaţional al Tineretului", sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace";
- În scopul sistării conflictelor militare şi al soluţionării problemelor litigioase dintre state numai şi numai prin tratative, România a prezentat la sesiunea din 1985, jubiliară, a Adunării Generale a O.N.U. o rezoluţie pentru adoptarea unui Apel solemn către statele aflate în conflict pentru încetarea fără întîrziere a acţiunilor armate şi pentru soluţionarea problemelor dintre ele pe calea tratativelor şi a unui Angajament solemn al statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare şi conflict diferendele existente pe cale politică, de a se abţine de la folosirea forţei şi de la ameninţarea cu forţa, de la orice intervenţie în treburile interne ale altor state. Rezoluţia propusă de România a fost adoptată în unanimitate.

Viața culturală la zi

Scriitorul — conștiință a vremii sale

Verbul în fața cetății

Poet al lucrurilor categorice, cum însuși se definește într-un vers semnificativ pentru toată creația sa, **Niculae Stoian** face din plin dovada, de-a lungul unei vieți literare ce se întinde peste trei decenii, că verbul angajat, rostit în fața cetății, pus în slujba idealurilor ei, poate străluci plenar, agitatoric, aidoma inimii pe care legendarul Danko și-a smuls-o din piept și a transformat-o în făclie. Ilustrative sînt în acest sens nu numai volumele sale de pînă acum, cît și poemele primelor două cicluri (**Izbânditorul, Calendar de luptă**) din recentul volum intitulat **Răsunet peste țară** și apărut la **Editura Eminescu**. Astfel, dacă în discursul altor poeți, lumea satului, ca vatră primară, este comentată cu o sumedenie de trimiteri estetico-filozofice, la Niculae Stoian ea este o tulburătoare și incandescentă vatră maică : „Cu tălpile desculțe, încă — arzînd / De pulberea încinsă-n miez de vară. / Mai de demult, ori foarte de curînd, / Cu toții venim, ca Țara, de la țară. // De-acolo, unde neamul de țărani / Și-a-nfipt ca munții-adînca rădăcină, / Ca pin' la noi, de două mii de ani, / Un drum în sus, din sat în sat să vină..." (**Vatră maică**). Același vers simplu, energic, ferm, dar amplu prin perspectiva maiestuoasă pe care o sugerează îl întîlnim și-n poemul **Noi toți, partidul, patria, poporul** : „E țara românească-n sărbătoare, / Carpații dau ca bravi oșteni onorul, / Cînd urcă roșul steag și tricolorul / Ca pe-un catarg pe culmea cea mai mare / ...". Necontenit spleeindu-se cu adîncă înflorare în fața istoriei, a luptelor revoluționare, poetul va descoperi, de exemplu, trei sori ce luminează păruri o anume zi, ziua de 23 August : „... / O zi-ntr-o lună peste ani de-o ieI, / E cu trei sori în frunte luminată / Că într-un august douăzeci și trei / Mihai Viteazu-avea pe turci să-i bată. // Și în aceeași legendară zi / În nouăsute și șaptesprezece / Ca mulți eroi o Fată de la Jii / Cădea jurînd : „Pe-aicea nu se trece !" // Ca mai apoi , pe-același 'nalt tratect / Să urce ziua noastră de răscruce / Și soarele lui August însurect / Pe cerul țării liber să strălucе / ...". (**Calendar de luptă**). Cel de-al treilea ciclu, care dă și titlul volumului, **Răsunet peste țară**, reluînd unul din motivele lirici patriotice contemporane, sărbătoarea de la 23 August, toarnă-n bronzul versului nu doar starea de beatitudine revoluționară a poetului, cît și mereu înnoitoarele semnificații ale unui act politic și istoric de maximă importanță în destinul poporului nostru. Deosebit intrucîtva, în sensul că poetul privește nu numai în largul ființei sale, ci și în cele mai ascunse unghere, acolo unde viața e viață, cu bucurii și cu dureri, cel de-al patrulea ciclu al volumului, **Jertfe intime**, ne-oferă cîteva mostre a ceea ce înseamnă angajarea continuă a poetului revoluționar, pînă și prin durerile sale, în edificarea perpetuă a ființei sale, a urmașilor săi : „Un istovit Sisif, ființa mea, / Abia se mai urnește sub povară / Bag seamă a din ce în ce mai grea / Ființa mea ca piatra cea de moară / Cu fiece răsuflu-o simt căzînd, / Ea care-a dat de mii de ori asaltul, / ... / De-aceea urc pieptiș și nu mă tem, / Pîndit de hău în fiece clipită / / Chiar dacă-n urma-mi drumul e turnat / De sîngele ce rănile-mi prefiră / Mai lesne la urmași li-i de urcat / Pe dale devenite de profiră" (**Istovit Sisif, inima mea**). Nu neapărat ca o concluzie, **Răsunet peste țară** este o carte de poezie eminamente patriotică, dar, în același timp, mai ales prin ultimul ciclu, și-o carte în care se-aude, bărbătesc și adevărat, geamătul adînc al unei inimi crunt rănite : „Viață rău tocmită mi-a fost dată / Dacă vitregit am fost să fiu / Încă de copil orfan de tată / Iar ca tată, azi, orfan de fiu...".

N. VICTOR

În căutarea stelei polare

ÎN CĂUTAREA STELEI POLARE. La prima sa carte, romanul „Steaua polară" (Ed. „Scrisul românesc", 1985), Stela Szenteș ne surprinde ca o autoare formată, perfect stăpînă pe sine, dominînd pagina cu o peniță exactă și fină, trecută prin filtrul unor experiențe ferme. Romanul, inspirat din viața aviatorilor, nu-și ia, ca atîtea altele (mai puțin românești, căci românești cu astfel de inspirație nu prea există), modelul prozei psihologice încadrată de tensiuni și de ascuțimi electrice a lui Saint-Exupery, ci mai curînd al epicii foarte „terestre", complicată doar prin „tensiuni" de alcov, a unor Dessila sau Drumeș ; dar cu mai puțin melodramatism, cu mai mult dramatism. O Ioană pasionată parașutistă, silită de un accident să renunțe la pasiune, își împarte iubirea cu un ziarist cam efeminat, Andrei, mergînd pînă acolo încît îi adoptă copilul (făcut cu o nevastă care îl părăsise) și cu un vajnic pilot de avioane, Gabriel, cu care se și mărită (din dragoste pentru el, din dragoste pentru profesia lui ?). Andrei rămîne înubliabil, dar fosta parașutistă, ajunsă învățătoare, își trăiește pasiunea sîlnic întreruptă a zborului sub „steaua polară" a vieții soțului-zburător. În cadrul acestei romantice (ca să-i zicem așa) trame epice, totul se așază însă cu siguranță, deloc forțat, cu știință și cu finețe în aplicarea legilor prozei. Întîmplările cad exact în rostul lor funcțional, personajele sînt vii, se mișcă viu, sforile ce le trag nu se văd decît rar ; unii dintre eroi (aviatorii,. Gabriel și camarazii lui) nu se uită ușor, au robustețe, virilitate, vitalitate, penița fină a autoarei transformîndu-se, în cazul lor, într-un creion de sculptură a cărui incizie lasă urme adînci, deloc șovăielnice. Există, în această carte de debut, și unele șovăieli, cel puțin în paginile de început, de care autoarea e conștientă. Ceea ce face ca acele pagini să fie un pic crispate, rezultat al unei cenzuri, al unei constrîngeri pe care Stela Szenteș și-o impune ca să domine o materie ce încă îi scapă. Dar, treptat, această cenzură sau constrîngere se elimină, autoarea ajungînd la o limpezire, la un echilibru echivalent cu un autentic confort estetic, din care se nasc pagini de adevărată literatură. Cu totul interesanți, spuneam, eroii-aviatori, personaje puternice, dar nu niște „duri" de felul celor din romanele anglo-saxone, ci niște ființi care, trăind pentru zbor, unii murind pentru el, se comportă în viața de toate zilele ca niște copii mari, cu o voluptate, o foame, o frenezie a trăirii, a acaparării și a arderii fiecărei clipe pînă la cenușă, cu o acuitate senzorială, o sensibilitate și o surpriză a reacțiilor ce scapă din granițele controlului comun, acești eroi ai marilor bătălii cu spațiile și necunoscutul sînt tot atît de imprevizibili (la modul poetic) pe pămînt pe cît sînt de inflexibili în văzduh.

Zborul și oamenii lui, ne spune scriitoarea, rămîn, chiar și în epoca balisticii cosmice, un teritoriu al basmului despre feți-frumoși. Acești eroi conferă prozei Stelei Szenteș prospețime psihologică și, prin aceasta, succes literar asigurat. Dacă mai adăugăm acestei însușiri a romanului și pe cele de ordin stilistic (culoare lexică vie, pregnanță, proprietate a termenilor, calitate destul de rară nu numai la debutanți, dar și la case mai mari, și, în același timp, știința estompelor discrete și savante, a vrăjii enigmaticului de lumini și umbre ce aromează și înviorează numeroase pagini), nu putem decît să salutăm „Steaua polară" a Stelei Szenteș și să așteptăm cu încredere viitoarele cărți cu aceeași semnătură.

ILIE PURCARU

Universul poeziei

Preocupat mai de multă vreme de mecanismele poeticității, pe care le-a cercetat din diverse unghiuri în cărțile precedente, Eugen Negrici ne dă acum volumul întîi dintr-o proiectată **Introducere în poezia contemporană** („Cartea Românească"), cu o impecabilă demonstrație teoretică și practică. În stilul elevat al celor mai rafinați eseiști. Chiar dacă înclinația pentru teoria literaturii este covîrșitoare în scrisul său, Eugen Negrici știe să despovăreze ideea de ariditate prin ironie și plasticitate stilistică, pigmentate adesea de simpatico intruziuni confesive : „Nu simțim nici o plăcere recurgînd la operația de clasificare de mai jos. Orice demers taxinomic simplifică și descărnează, și nici vanitatea clasificării, nici sentimentul

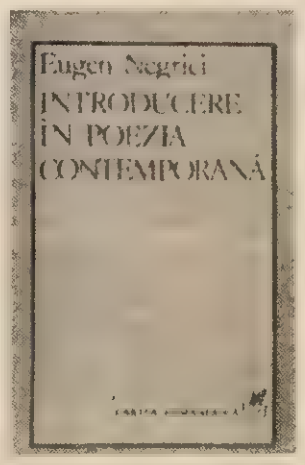

superiorității pe care ți-l dă cunoașterea metodică a unor creatori nu ar fi de-ajuns spre a-l îndreptăți". Cei zece poeți cu a căror operă își ilustrează ideile reprezintă doar un eșantion din lirica noastră contemporană pe care volumele următoare vor continua s-o investigheze.

RADU G. ȚEPOSU

Desene pe asfalt

A fi patriot, a fi patria

Nimeni n-ar putea avea nesăbuința de a-i întreba pe poeți de ce scriu despre patrie, dar ar putea gîndi — ca Eminescu într-un text jurnalier recent reapărut — că vorbind obsesiv și **oricum** despre ea, s-ar zice că am socoti-o amenințată.

Gazetarul, adesea egalîndu-l pe poet nu greșea : într-adevăr, atunci cînd întocmirile (vorbă din bătrîni) ne sînt amenințate, găsim parcă mai lesne **verbul** fericit gata să țină piept nefericirii. Și cînd am trăit noi românii într-un cuib edenic ferit de amenințarea armelor zăngănite departe (dar nu chiar așa de departe) de frunturile țării noastre ? Cîte veacuri de pace ne-au fost date ? Și numai de războaie a fost vorba ? N-am avut noi de pătimit de pe urma unor puteri ce ne-au sabotat istoria, neajutorîndu-ne la greu (deși promiseseră s-o facă), împingîndu-ne în aventuri (ale lor) și încercînd să ne lipsească de putința de a ne gîndi, liberi, destinul ?

Obținerea Unirilor (au fost mai multe) ori a Independenței ne oferă prilejul să descoperim cu cîtă tenacitate ni s-au impus ritualuri străine de sufletul nostru ; s-a încercat o intimidare a celor care studiindu-ne obîrșiile găseau în ele semnele unei dăinuiri din străvechimi.

Și dușmanul n-a fost doar oșteanul trufaș de nu mai știu unde, ori abilul diplomat dornic să ne vîndă. El a fost uneori ivit chiar între noi, nutrit cu tot ce am avut mai bun a-i oferi spre a deveni mai apoi un declarat chiar trădor în țară, un spoliator al patriei obștești, „stăpîn" peste oameni și averi, împănînat cu glorii false și neînșirare să lase urmă

Iată de ce nu e niciînd nepotrivit patetismul scrisei patriotice. Încîntînd splendorile patriei ne luminăm de lumina lor, devenim trup din trupul patriei, devenim patria.

Poezia de-i spunem noi patriotică e o dimensiune fundamentală a gîndirii literare românești și nu doar declarată și repetată mărturisire de dragoste. Ar fi ostentior, de nu inutil să ne mulțumim doar cu exaltarea, în sine a acestei iubiri dacă nu o împodobim cu fapte în stare să-i sporească avutul de simțăminte, dacă nu-i dedicăm întreaga noastră **lucrare**, întregul nostru efort constructiv.

O literatură patriotică se constituie din suma operelor durabile, de înaltă valoare etică și estetică, capabile să modeleze conștiințe, să condamne mentalități retrograde și, construindu-se pe sine după superioare exigențe creatoare, să dureze la rîndu-i nu doar un nou cititor ci un om nou. Restul e doar enunț, premiză lipsită de perspectiva împlinirii.

Cred astfel în posibilitatea de a **ne scrie** patria, adică asumîndu-ne credințele și elanurile ei, confundîndu-ne cu însemnul generic al grăiului ei.

Așa cum sîntem **scriși** de patria noastră, purtînd, ca tatuaje pe inimi, cuvintele limbii române cu tot ce ne sînt ele față și zestre.

Poeții literaturii noastre (aflate și ea într-un proces de unire a trudei tuturor generațiilor, de unire a mîndriilor și în luptă dusă spre confirmarea independenței sale) sînt cei ce au scris despre patrie din perspectiva cititorului suferind pentru fiecare cărămidă a Zidirii sale, pentru fiecare fir de iarbă, de grîu ori de vers.

A scrie despre patrie se cheamă a fi tu însuți, patria.

A scrie despre patrie : a da un „atestat" în fața istoriei (de om, de visător, de poet), a făuri cu energie și calm **fapte**, adică pagini trecute prin morile tipografice.

A scrie despre patrie — a avea un rost sub stele, a aparține unei familii în care nimeni nu moare, deși în răstimpuri cîte cineva trece în timpul fluid.

A scrie despre patrie înseamnă a exista, a respira, a iubi speranța într-un viitor fericit.

GHEORGHE TOMOZEI

Un „premiu" de vacanță

Maria Callas-Dinescu este regizoarea ultimei producții a Casei de filme cinci : **Marele premiu** (scenariul, Chirii Tricolici). Un film de vacanță, un film pentru copii, avînd cel puțin farmecul interpreților-copii. Doi profesioniști ai ecranului — Tora Vasilescu și Șerban Ionescu — joacă rolul unor tineri părinți care primesc de la fiul lor o emoționantă lecție de viață. Radu (Cosmin Șofron), traversează experiența dură a unei convalescențe cu puține speranțe, în urma unui accident de pe pista de carting. **Marele premiu** este povestea (cam sumară, totuși) trecerii unui prag — dinspre copilărie spre adolescență — cu ajutorul prieteniei și cu cîștigul neprețuit al tenacității. Concentrat în bună măsură în ultimele minute ale peliculei — cursa de carting, în care Radu se întrece nu numai cu ceilalți, dar mai ales cu sine însuși — dinamismul filmului este în cele din urmă cucerit și devine, pe ultimele secvențe, cuceritor.

Altfel, tinerii spectatori se vor întîlni cu atmosfera antrenantă a cartodromului (bine subliniată de costumele inspirate ale lui Ion Nedelcu, ca și de imaginea semnată de Cătălin Vago, cu lumea delicată și încă nesigură a sensibilității unor personalități în formare. **Marele premiu** — un mic premiu de vacanță pentru cei mai zeloși tineri spectatori.

TANIA RADU

Criticul Mircea Iorgulescu vă recomandă

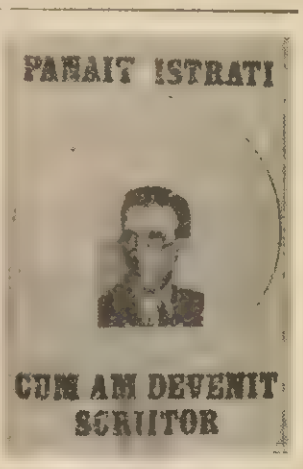

Cum am devenit scriitor, ediția a II-a (Minerva), este un pasionant roman autobiografic, scris de Panait Istrati și „făcut" de Alexandru Talex, după modelul — pe cît de prestigios pe atît de captivant — „...par lui même". Din corespondență, amintiri, evocări, confesiuni au fost extrase și ordonate cele mai caracteristice fragmente, realizîndu-se o carte unitară și coerentă, ce se citește cu sufletul la gură. Aventura lui Panait Istrati, născut la Brăila și ajuns cel mai cunoscut scriitor român în lume, continuă să fascineze...

atelier literar

G. Dumitrescu

Constantin Savin : O serie de pagini ne anunță un condei inzestrat („Dor", „Atita doar", „Singurătate", „Fărîmă de vis", „Parc", „La oglindă"). Iar altă serie de pagini ne indică și primejdiile care-l pîndesc : discursivitate, diluare. Așteptăm vești din ce în ce mai bune (și, înainte de orice, firești, dactilografierea și retrimiterea textelor menționate).

M. Gherman : Însemnările dv., atît de grăbite și frugale, nu pot fi incluse în hotarele poeziei propriu-zise, chiar dacă unele fulgurații lirice, jocuri metaforice etc. nu lipsesc. Dacă observați că atracția dv. pentru poezie rămîne uscă destul de puternică, trebuie să vă decideți să parcurgeți drumul de la acest stadiu diletant și sporadic la acela al **lucrului artistic**, al **creației** (implicațiile și mijloacele le cunoașteți, desigur). Ne va face plăcere să citim cît de curînd primele pagini angajate pe acest (anevoios) drum.

D. E.-Stăniloiu : Versificări de acuratețe, relativ abile și, uneori, spirituale (dar și stăpînite de convenționalism...). Lipsește, cum se zice, „un pic de nebunie", aripa lirică de înălțime. Se va ivi oare în viitoarele manuscrise ? Să sperăm.

Marius Birlea : Versurile sînt naive, stîngace, încercări de început care nu reprezintă, desigur, întregul dv. potențial. Dar ideea de a lua drept pseudonim numele unui poet binecunoscut e necugetată sau necuviincioasă.

O. Kadar : Cine se poate supăra pe dv. (mai ales după încheierea și-reată și onctuoasă — și formală, fie vorba-ntre noi — a ultimei scrisori ?...). Sînteți atît de „afonă" în materie de spirit critic și de autoevaluare, încît ați fi în stare să nu observați niciodată marile progrese pe care le-ați făcut de la primele „gherghefe" de acum cîțiva ani !... A trebuit, de aceea, să vă trimitem (cu premeditare) „o rază", cum ziceți, pentru a vă risipi exagseratele aprehensii. Scuzele dv. (pe care aveți deosebita măiestrie de a le anula chiar în cuprinsul aceleiași fraze : „...îmi pare rău..., dar dacă trimeteam cîte 10 pe lună.. etc.) sînt și ele superficiale : a citi 40 de pagini ale unui ins — a citi **numai una** din patru corespondențe a 10 pagini, cîte sînt cuviincios normale, și a rezolva **numai unul** din cele minimum 10 răspunsuri nominale, redacțional obligatorii, ale săptămînii respective ! Mai important, însă, decît supărare, scuze etc., este de data asta, foarte ascuțita observație din scrisoare în legătură cu un mod de a gîndi „superficial, precipitat, impulsiv, cu totul nerealist și aiurea", observație în care, dincolo de exagerări („de culoare"), există un miez de adevăr, de pe urma căruia, în afara mărunțelor „accidente" de comportament cotidian etc., au de suferit, în primul rînd și în modul cel mai grav și profund, poeziile dv. ! Dintre care, mai puțin dăunate și mai aproape de împlinire, dintr-un buchet nu chiar strălucitor (cum îl așteptam, „după o atît de lungă absență"...) am putea menționa : „Ruptură", „Năzărire", „Pragul de sus", „Consolare", „Crezi ?", „Pelerinaj", „Nu eu", „Atît", „Despînd".

Mara M. : Mulțumiri și cele mai bune urări ! Dar să știți că „boala" e fără leac și nu ne vom mira de loc să primim din nou într-o bună zi, obișnuitul, discretul dv. plic cu poezii.

L. C. Alex. : Început de manierism, cu scăderea substanței nobile, scurtarea respirației, clorozâ. Cîte ceva, totuși, prin „Politețe", „Despărțire", „Noapte de iarnă".

V. O. Rădăuțeanu : Nu ne ocupăm de proză.

M. M. — Bacău : Vom citi cu mare plăcere scrisorile dv., dar timpul nu ne îngăduie să vă răspundem decît în cadrul acestei rubrici.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Marea

Azi am văzut marea
pentru prima dată
m-am trădat căutînd
cu înfrigurare
o pasăre
o insulă
o barcă
în depărtare
între apă și cer...

MARIN IFRIM

Gîndul acesta, uneori

Pot să-mi închipui
un timp mai vechi
în care moartea
nu fusese încă inventată
iar oamenii
alunecau în bătrînețe
mirați și îngăduitori.
Un anotimp precum cel
în care Budha
se plimba zîmbind
prin grădina înflorită.
Abia mai tîrziu
au început oamenii
să pună cîte un gînd
deoparte.

C. DANIEL

Pășesc peste scheletul nopții

Pășesc peste scheletul nopții
călător fără bagaje
întrebîndu-mă :
ce mai e nou
în emisfera stîngă
în cea dreaptă
de ce trăiesc
din sentimente
ce valoare au ele
dacă într-o bună zi
mă vor înlocui
roboții.

ȘT. BARBU

Linii

Țin ceva în palmă
ca pe un ou,
țin ceva ce mi-e teamă să arăt :

liniile mărunte de carne și foc
despre care-am aflat
că-nseamnă destinul.

Cînd eram mică nu știam
să le citesc
și țineam adesea cartea
cu josul în sus
mi s-a-nchis cu grijă palma
și mi s-a spus : ai să le citești
mai tîrziu...
De atunci stau cu palma
închisă,
ca și cum aș ține un ou.

IRINA EFTIMESCU

„Arta fugii"

Nepăsător
În fața întunericului
Sufletul lui Bach
Floare de cîmp
Adăpostind licurici
Descifra misterul
Fiecărui suspin...

Un mesaj pe o claviatură
Și atîta speranță !...

INA BUCULEI

Despărțire

Iată-ne ținînd, fiecare,
de cîte un capăt
ai oceanului...
Scuturîndu-l,
ca pe un covor,
de imensitate.

Noapte de iarnă

Ninge peste lătrat de cîini.
Dincolo de sat
n-am chef
să mai adaug
nimic...
De stilpul amintirii
agăț, felinar aprins,
chipul unui minz.

LUCIAN CESINA

Opinia unui alegător

Țara și la țară, în ianuarie

Ninge cu speranță peste cîmpia română, în goana mașinii văd firele grîului nou cum se ascund cuminți sub mantia albă ocrotitoare, a încolțit bine pîinea de mîine, fumuri ușoare, albăstrii, cresc în depărtări torcînd povestea unui sat care-mi aduce aminte de copilărie și îmi dau seama că nostalgia mea nu mai are repere decît în ilustratele duioase de ieri, peste cîteva ore doar un președinte de C.A.P. mă va convinge că noua realitate rurală are și curajul și argumentele necesare, în multe locuri decisive, pentru a se revendica de la un tip de civilizație absolut inedită. Ies din păduri care parcă au împietrit sub cernerea de mătase și privirile sînt agresive, dar fericit agresive, surprinse de orgoliul arhitectural al țăranului român care poate, poate într-adevăr, da frumoase lecții urbaniștilor noștri. Ieri, dar cît de aproape în timp și, totuși, cît de departe în istoria politică, este acest ieri, ieri mă înduioșam de lanțul pridvoarelor pitice cu mușcate ca niște rîuri pe pînza de tort albă a geografiei Olteniei de sub munte, și azi trebuie să învăț să cînt la orgă pentru a fi la înălțimea portativului de ambiții izbucnind din nevoia de civilizație a țărănimii. Sigur, chestiunea țărănească e, așa cel puțin cred eu, una din cele mai spinoase în toată lumea și, firește, și în lumea socialistă, sîntem încă și noi, românii, în plin proces de revoluționare a unei meserii milenare, meseria pîinii de toate zilele și știm foarte bine că n-am exploatat încă nici toată înțelepciunea țăranului chiar și în ipostazele ei „conservatoare" dar nu întotdeauna și retrograde sau învechite căci ea, înțelepciunea țăranului, seamănă foarte bine cu proverbele lui, niciodată învinse de timp, însă ceea ce ne place să numim saltul istoric al lumii țărănești în România e un adevăr probat pînă și în cea mai umilă așezare de sub munții cei mai înzăpeziți. Urc, așadar, la începutul lui ianuarie spre Vînturația, pe valea Cheii vîlcene, unde boieri din vechime aveau un conac devenit sediu de C.A.P., umil azi, față de ambiția ultimului țăran. E un salt care implică în primul rînd sistemul socialist și curajul de a aborda chestiunea țărănească și gradul de competență al acestui curaj. Nu toți fiii de țăran mai vor, azi, să rămînă „la vaci" — cum zicea un împătimit de chestiunea țărănească, — nu toți țăranii vor să-și mai facă copiii țărani, e un adevăr, dar el cuprinde și șansa oferită unei clase întregi pînă nu prea demult oprită la bariera orașului de toate îngrădirile și ofensele, liberă azi să acceadă la decizia cu privire la propriul destin, nu numai faptul că încă n-am aflat, poate, toate soluțiile pentru a-l convinge chiar și pe orășean că ideea de civilizație, cu întreaga ei bogată desfășurare de avantaje ale nivelului de trai în primul rînd, e la fel de vie și în lumea satului. Există însă în România, azi, zone rurale întregi care se pot revendica de la un standard de civilizație ce poate fi invidiat de orășeni, ceea ce demonstrează că „Se poate" și că depinde de noi ca tezele revoluției agrare să se materializeze mai curînd într-un proces vast la nivel național. E nevoie, știm bine, și aici de curajul de a privi adevărul în față, propriul nostru adevăr, lumea țărănească azi are nevoie, cum mai spuneam, de acordurile orgii, și bucuriile și dramele ei cer, sigur, acordurile orgii, însă cîntărețul nu poate fi orb, el nu poate să nu vadă că țăranul român are, pentru prima dată în istorie, conștiința că nu se mai poate face istorie fără el — iată marele adevăr al revoluției socialiste și iată, de fapt, ce s-a și cerut cîntăreților, acordurile solidarității și încrederii lucide în ziua de mîine. Nici eu nu sînt întotdeauna convins că porumbul are pe toate pămînturile semănate cu el înălțimea pe care o merită și o merităm, „mămăliga" poate fi și mai aurie decît este, mi-ar place la Slătioara să văd poienile spuzite de oi, aș vrea să mă asurzească tălăngile pe care nu se sfia să le cînte nici Eminescu, însă nu pot să nu mă bucur cînd văd aici o Casă de cultură țărănească pe care măcar Teatrul Mic o poate invidia și cînd văd, la intrarea ei tranformată în muzeu, întreaga civilizație a copilăriei mele și nu mă simt și nici nu sînt bătrîn ! Într-adevăr, lumea țărănească românească de azi nu mai poate fi văzută de sub tăvălugul istoriei și al revoluției cum credeau țăranii mei deveniți eroi de roman. Acei „Niște țărani", cu toate durerile lor, sînt azi părinții unor muncitori, și ai unor medici, și ai unor savanți, și ai unor ofițeri, și ai unor profesori, și ai unor farmaciști, și ai unor țărani chiar, eroi ai muncii socialiste cu recolte record, și pînă la urmă părinții românilor care reprezintă azi România CE este ea și CÎT este.

Iată iar saltul revoluționar în timpul politic și în timpul istoric al lumii țărănești din România acestui ianuarie cu grîul bine încolțit și cu nădejde. Am putea noi, oare, desprinde acest salt, de întreaga frămîntare și dureroasă dar și înnoitoare care de două decenii transformă vertiginos chipul țării întregi încît, dacă sîntem pînă la capăt cinstiți va trebui să spunem limpede că nu există palmă de sat și de oraș românesc care să nu fi suferit inspirat cutezătoarea, nerăbdătoarea, incendiara patimă revoluționară și patriotică a omului, a comunistului care și-a pus o pecete așa de vie, de puternică și de hotărîtoare pe întregul destin socialist al României începînd cu Congresul al IX-lea al partidului nostru dinamitînd cu o energie copleșitoare atîtea din inerțiile și prejudecățile teoretice și practice ale unei concepții politice amenințate de o scleroză gravă și păgubitoare și redînd acestei concepții, și nouă, tuturor, tinerețea de spirit atît de proprie ideii de revoluție și deschizînd toate arterele acestei concepții pentru a pătrunde în ea singele românesc al voinței românilor de a-și zidi casa lor nouă și luminoasă și românească ? Am putea noi, oare, desprinde ziua de azi de toate zilele ultimilor douăzeci de ani de cînd sentimentul că politica comunistă este într-adevăr politica noastră și ne privește pe noi și destinul nostru ? !

Iată temeiul acestor însemnări din ianuarie 1986. O mașină românească, un automobil românesc — și cît de ușor ne obișnuim cu marile revelații ale propriei noastre identități, **ale noii noastre identități istorice și politice** — traversa cîmpia română sub o ninsoare de mătase ; părăseam pădurile împietrite, cotropite de roiurile argintii ale acestei ninsori ca o speranță albă, intram pe magistrala viu ramificată la debutul unui oraș care și-a încorporat atît de firesc sentimentul metropolei ; — Doamne, îmi spun, asta era acum douăzeci de ani „Strada îngustă" !, cu luminărari și curelari și dogari, și parcă mă văd intrînd să cumpăr un tocător de lemn, aplecîndu-mă să nu mă lovesc de pragul de sus unde spînzura o biată talangă sunînd trist și parcă văd, era tot iarna, cum ridica prăvăliașul fitilul felinarului ! Semafoare severe mă smulg din istorie, orașul nu are nici un complex față de Europa, sînt în Europa, România e o țară europeană, România e una din țările al cărei prestigiu și a cărei autoritate stă azi în voința noastră, în puterea noastră de a ne fi asumat destinul, politic și istoric.

Faceți ca mine și mă veți înțelege. Dincolo de greutățile care mai sînt, și sîntem chemați să nu le ignorăm și nu le vom ignora, dincolo de sentimentul că încă mai avem atîtea de făcut și de pus la punct și uneori, să recunoaștem, facem mai puțin decît știm să facem mai bine, dincolo de firească noastră nevoie de mai bine ce nu se poate împlini decît prin spiritul nostru lucid care ne obligă să fim cinstiți și cu ochii deschiși mari și responsabili în fața adevărului și a realității pe care sîntem datori să o recunoaștem așa cum este și cum noi înșine am imaginat-o și am construit-o, există un sentiment care în acești ultimi douăzeci și unu de ani, de fapt, ne-a făcut să fim mai mult ca oricînd în istorie noi înșine, sentimentul că sîntem comuniști români — cu toate gravele răspunderi care decurg de aici — și că România este și trebuie să fie opera noastră.

Intrați cu acest sentiment în satul vostru și în orașul vostru și mă veți înțelege cînd spun că niciodată n-am avut ca acum mai acut conștiința că țara aceasta e țara noastră și că noi sîntem stăpînii ei. Iată iar temeiul acestor însemnări din ianuarie 1986.

DINU SĂRARU ■

Ella Constantinescu :

„Trebuie să recîștigăm publicul!"

— La recentul meci de tenis de masă dintre Europa și Asia, ați fost, stimată tovarășă Ella Constantinescu, antrenoarea formației feminine a Europei. De ce tocmai dumneavoastră ?

— Pentru că reprezint un tenis de masă cu tradiție și rezultate de prestigiu pe plan internațional.

— Vă referiți la cele 5 titluri mondiale pe care, la dublu sau cu echipa, le-ați cucerit de-a lungul timpului?

— Mai puțin. Nu că titlurile n-ar fi rămas, sînt catalogate, dar s-au mai uitat. A contat, cred, activitatea mea în cadrul Uniunii Europene de Tenis de Masă, în care sînt președintă a Comisiei de clasamente. Bănuiesc că s-a mai avut în vedere și faptul că vorbesc cîteva limbi, condiție obligatorie cînd o echipă, cum a fost cea a Europei, e multinațională, cu o olandeză, o vestgermană, o sovietică, o unguroaică și așa mai departe.

— Și o româncă, nu ?

— Exact, Maria Alboiu a jucat în a treia echipă a Europei și a jucat bine, aducînd 3 puncte, cîte unul în fiecare întîlnire. Ca să vă lămuriți de importanța acestora, e suficient să reamintesc că olandeza Vriesekoop, mult mai bine cotată decît Alboiu, n-a învins decît de două ori !

— Nu prea înțeleg : s-a jucat pe echipe sau individual ?

— Fiecare selecționată a cuprins 9 fete și 12 băieți, convocarea adresîndu-se celor mai buni, în funcție de clasamentele anuale, cu excepțiile de rigoare. S-au alcătuit echipe de cîte 3, deci 3 echipe de fete și 4 de băieți, care s-au întrecut după sistemul Swaythling, obișnuit în competițiile masculine. De punctat însă, s-a punctat individual, fiecare victorie însemnînd un punct. După 3 „reprize", desfășurate succesiv la Roma, Eindhoven și Paris, Europa a cîștigat cu scorul de 82—78. Cu observația că, pe reuniuni, băieții din Europa n-au pierdut nimic, iar fetele au pierdut tot.

— Nu-i o afirmație în avantajul dumneavoastră!

— Nu, dar era de așteptat să se întîmple așa, valoarea asiaticelor fiind net superioară, recunoscută. Cînd fetele noastre au pierdut, la „Palazzetto dello Sport" din Roma, cu 11—13 s-a șocotit o surpriză. Celelalte înfrîngeri au fost, dealtfel, mai limpezi: 7—15 și 8—15.

— Am să vă întreb și de ce, imediat, dar pînă atunci aș vrea să știu ce înțelegeți prin excepțiile de rigoare ? Cine a lipsit și de ce ?

— La băieți, de pildă, a absentat suedezul Ulf Bengtsson, campionul continental en titre, bolnav, avînd se zice ceva cu inima. Au participat însă dublul campion mondial de la Göteborg 1965, chinezul Jiang Jialiang, ca și finalistul de la simplu, Chen Longcan. La fete, au lipsit și campioana mondială Cao Yanhua, retrasă din activitate, și campioana europeană Valentina Popova, care a devenit mamă, dar toate aceste absențe, deși de marcă, n-au afectat nivelul tehnic al întrecerilor. S-a jucat frumos, într-o atmosferă de deplin fair play, atît spectaliștii cît și spectatorii declarîndu-se mulțumiți.

— Au fost spectatori ?

— Cei mai mulți au venit la Paris, în sala „Georges Carpentier" : peste 4 500. În general însă, organizatorii au scontat pe o asistență și mai numeroasă, competiția mergînd în pierdere. Mai ales că sponsorul pe care se conta, „Telemundi" din Monte Carlo, nici nu și-a mai făcut apariția!

— E, se pare, o poveste mai veche în tenisul de masă, da ? De ce au început spectatorii să ocolească sălile, tovarășă Constantinescu ?

— De aceea s-a și organizat acest meci, în premieră, pentru a recîștiga publicul.

— Asta mi-e clar: rivalitatea dintre Europa și Asia, continentele cu cei mai mare număr de campioni, acum și altădată, poate trezi interesul. Ce nu mi-e clar e de ce acest interes a scăzut.

— Sînt tot felul de explicații și mi-e greu să vi le înfățișez la repezeală. Adevărul e că, de vreo 5 ani, ping-pongul tot pierde tereni, poate și pentru că televiziunea s-a îndepărtat de marile competiții.

— Nu mă refer la efecte, ci la cauze!

— Cîștigînd în viteză, tenisul de masă a pierdut în spectacol. Totul durează puțin, un lift sau o bombă și gata, omul la ce să se mai uite! Ca și în tenisul de cîmp, în care jocul propriu-zis s-a simplificat, numai că acolo mai salvează terenul, care e mai mare. La noi, viteza aproape că obosește!

— Ca membră în Comisia tehnică a Federației internaționale, ca antrenoare federală la F.R.T.M., problema nu vă preocupă ?

— Se discută tot mai mult, și contribui și eu, despre necesitatea modificării unor prevederi regulamentare, în așa fel încît spectacolul sportiv să fie repus în drepturi. Poate că vom apela la mingi mai mari, poate că vom reduce din eficiența serviciului, e prematur însă de făcut o afirmație, de dat un verdict. Să mai vedem.

— Boală lungă, moarte sigură !

— Mă îndoiesc că e exact ce-ar trebui spus. Tenisul de masă rămîne încă un sport răspîndit, puternic. Dacă se va schimba ceva, și nu mă îndoiesc că așa vor sta lucrurile, va fi o modificare măruntă, nu una radicală.

— Bun. De ce-au fost asiaticele superioare ?

— Tocmai datorită serviciului. Ingeniozitatea Asiei în materie de punere a mingiei în joc a atins cuime nebănuite, iar ea, ca și viteză „supersonică" de execuție, le deranjează pe europence. Poate că își spune cuvîntul și răbdarea.

— În ce sens ?

— Pe lîngă folosirea largă a unor materiale speciale, unele care opresc mingea, altele care o iuțesc etc., asiaticii, fete și băieți, au mai multă răbdare să repete, la infinit, un procedeu sau altul de serviciu. Îi ajută temperamentul. Ai noștri, europenii, se plictisesc mai repede. Se sustrag sau chiar refuză să dedice serviciului două ore în fiecare zi! Două din șase.

— Îmi închipui că nu e chiar plăcut !

— Nu e, dar parcă performanța înseamnă numai plăcere ? ! Fără migală, fără chin, rar ajungi în vîrf. Și mai rar încă, te menți.

— Ați răspuns, am înțeles, de echipa feminină, secondată fiind de sovieticul Vardanian. Cum a decurs colaborarea?

— Atît cu Vardanian, cît și cu antrenorii de la băieți, coordonați de iugoslavul Osmanagici, m-am înțeles de minune. Spiritele nu s-au încins decît în clipa, care a durat două ceasuri!, în care am discutat pe tema căpitanilor nejucători, cîte unul pentru fiecare echipă. Suedezul Krown s-a opus, susținînd că asta nu-i treaba noastră, a tehnicienilor, și că echipele însele trebuie să-și desemneze căpitanii.

— Pînă la urmă, cine a avut cîștig de cauză ?

— Nimeni.

— Cum așa ? !

— Loturile adunîndu-se în ultimul moment, problema căpitanilor nejucători nici măcar nu s-a mai pus !

— De fapt, iertați-mi ignoranța, în ce constă rolul unui antrenor în tenisul de masă ? Din cîte am auzit, mingiile sînt dirijate în cursul antrenamentelor de un robot!

— Există roboți, avem și noi unul, dar ei doar completează munca antrenorilor. Dealtfel, mai nou, s-a renunțat la roboți și dirijarea mingilor, foarte multe la fiecare masă, pînă la 3 sute, o fac tot antrenorii. Regulamentar, n-ai voie să vorbești cu jucătorul decît între seturi, dar se intervine mai tot timpul. Pentru că, uneori, nu-i așa, tactica trebuie modificată din mers. Atunci tu, ca antrenor, mai șoptești, mai arunci un cuvînt, două, te mai bagi.

— Ca de pildă ?

— Atacă-i serviciile ! Schimbă-i colțurile mai des ! Joacă-l pe reverul de stînga! Observații care scapă, de regulă, publicului.

— Aha ! Ziceați că Maria Alboiu s-a descurcat?

— Ea a înlocuit-o pe suedeza Lindbald, care n-a mai dat curs invitației, și a învins 3 partide din 6. Socotind clasa adversarelor, Maria a trecut examenul.

— Alboiu e jucătoarea noastră numărul 1 ? Nu e Otilia Bădescu ?

— Otilia e campioana țării, numai că, avînd doar 14 ani, încă n-a ajuns cunoscută pe plan internațional. E ca la tenisul de cîmp : dacă nu joci, n-ai puncte. Dacă n-ai puncte, nu te cheamă nimeni. Otilia însă, triplă campioană europeană de cadete, are tot viitorul înainte. Perspectiva ei se anunță deosebită, de mare anvergură.

— Stăm mai bine la fete sau la băieți ?

— Am avut în Topul 12 al junioarelor pe Otilia Bădescu, Kinga Lohr și Emilia Ciosu, cele mai multe din Europa și foarte, foarte tinere, Bădescu și Ciosu cu drept de joc încă 3 ani ! Cu ele, încercăm la europenele de la Praga, în aprilie, o medalie. Nu va fi ușor, de acord, dar tragem nădejde: rezultatele de pînă acum sînt încurajatoare. Băieții sînt și ei, în progres, „noul val", Vasile Florea, Andras Fejer, Simion Crișan. Călin Toma, obținînd calificarea în grupa valorică A. Urmează o generație și mai crudă, Creangă, Revisz, Zsoltan ș.a., mai promițătoare, cea cu care „am spart banca" la europenele de juniori din Olanda, cucerind 12 medalii.

— Deci tenisul nostru de masă e angajat pe un drum ascendent.

— Așa cred, dar mai e mult pînă departe. Pînă la marea performanță.

— În cîți ani se formează un jucător capabil să asalteze marea performanță ?

— Dacă începe la 7, și trebuie să înceapă, pe la 17 ani poate spera, în funcție de talent și, mai ales, de sudoare.

— Așadar, 10 ani, imens !

— Greșiți, pentru că și longevitatea, în disciplina aceasta, e mai mare. Maria Alexandru a ținut pînă la 40 de ani. Secretin sau Surbek, care au evoluat în selecționata Europei, au 36. Dar sînt pătimași, se dedică, se dăruiesc.

— Nu mă îndoiesc că sportul acesta, în care vă dumneavoastră, puneți multă pasiune, e captivant, dar îi lipsește ceva. Nu credeți ?

— Ce ?

— N-are nici offsaid și nici nu trage la poartă!

— Credeam că vorbim serios.

— Așa am și vorbit, stimată tovarășă Ella Constantinescu. Vă mulțumesc și vă doresc, dumneavoastră și tenisului de masă românesc, numai izbînzi !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

Campionatul

Cînd și cînd apar în presă declarațiile unor specialiști care în interviuri voioase sau fals grave se lamentează în legătură cu starea de „recul" sau „punct mort" a fotbalului nostru. Simțul critic e una și jeluirea alta. Chiar lăsîndu-ne în seama limbajului sec al observațiilor statistice putem observa că situația este intrucîtva diferită. Părerea mea este că fotbalul nostru n-a avut niciodată o așezare mai temeinică pe continent ca astăzi. Insuccesul din grupa preliminară a mondialelor nu este al fotbalului românesc în totalitatea lui. Este eșecul unei echipe necorespunzător gîndite pe tot traseul curbei de la apogeul numit Bratislava pînă la catastrofa din Franța. Am văzut un meci pe Ghencea unde echipa înfrîntă, Politehnica Timișoara, a jucat mai clar și mai bine orientată în teren decît națională noastră la Craiova în meciul cu Turcia cînd a ieșit învingătoare. Ar fi vorba deci de nerentabilitatea unui credit moral și nu numai. În cupele europene am rămas în cursă cu o singură echipă, ca și în ceilalți ani, ceea ce n-au reușit Olanda, Ungaria, Bulgaria, calificate pentru Mexic.

În campionatul intern se aduce în discuție, ca o fatalitate tragică ruperea valorică din vîrful piramidei. Fotbalul spaniol n-a suferit din pricina hegemoniei ani în șir a Realului. Dimpotrivă, numai o echipă constant puternică și invincibilă, model de urmat, poate propulsa fotbalul intern în elita întrecerii mondiale. Realul a tras după sine nu numai fotbalul spaniol, ci ansamblul întreg al fotbalului continental. Există într-adevăr o diferență de valoare între primele patru și celelalte echipe. Prin asta fotbalul românesc nu a făcut decît să se adapteze exigențelor de competiție internațională. Cu excepția campionatului englez, în toate celelalte țări contează, ca și la noi, cîteva echipe și nu întotdeauna patrucinci. N-aș vrea să se mai creadă cu un meci din campionatul italian între Avellino și Udinese arată altfel decît un meci între Corvinul—Gloria Buzău sau Rapid—F.C. Argeș. Ceea ce vedem noi la televizor preț de cîteva secunde este de natură să înducă în eroare fiindcă vedem doar golurile marilor echipe în apogeul competițiilor interne sau internaționale. Dacă am trimite ocupanta ultimului loc de la noi, F.C. Bihor, să joace în Franța cu ultima clasată rezultatul ne-ar uimi poate. Maniera în care Universitatea, Dinamo și mai recent Steaua au abordat meciurile din cupele europene nu dovedește cîtuși de puțin slăbiciunea campionatului intern. Dar la noi tendința de a ne subaprecia este mai mult o maladie endemică decît expresia modestiei și a spiritului autocritic. Sigur, țării noastre pe plan internațional își extrage seva din forța campionatului intern. Depinde cine o face și cum !

Există o diferență de valoare ? Desigur, dar este această realitate în defavoarea fotbalului românesc ? O întrebare. O alta ar putea fi : cine este de vină ? Diferența de puncte din clasament între Steaua și Sportul Studențesc (ca să iau două dintre favoritele mele) reflectă numai diferența dintre valorile individuale. Steaua a dat națională, practic, un singur titular. Pe podiumul de premiere al ziarului de specialitate ea n-a figurat cu nici un jucător. Și atunci ? Ori este vorba despre altceva, ori naționala și premiile sînt în urmă cu cîțiva ani... Și într-un caz și în celălalt nu ne rămîne decît să gîndim serios. Și să ne lamentăm mai puțin.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica șoselei

Ce este fericirea ?

„Da, într-adevăr e o treabă bună. La 28 de ani să ai un copil de 8 și unul de 6 ani. Cînd nici n-ai împlinit 40 de ani, ești mama unui băiat la facultate. Și o să ai, Margareto, căci Corneliu e un băiat ager la minte și cărula, în plus, îi place munca". Tînăra soție a șoferului, aflat la întîiul său drum în afara noului oraș, cu permis de numai trei zile, radia de fericire în primul rînd că ajunsese clipa fericită să poată călători în propria lor mașină pe care o visa de cînd era elevă, în al doilea rînd că urma cu succes cursurile școlii de șoferi împreună cu sora ei, cu care, acum, călătorea în același autoturism, și în al treilea rînd, pentru remarca făcută de cumnatul său, care îi reamintea de copilii ei atît de reușiți... Acum se îndreptau spre comuna unde locuiau părinții ei și ai Corinei. Ce fericiți vor fi bătrînii (de fapt, impropriu spus bătrîni, cînd tatăl avea 49 de ani, iar mama 46), cînd îi vor vedea pe toți împreună. Ce-i drept, sora sa mai mică avusese mai puțin noroc în viață. Era la a doua căsătorie. Scăpase cu greu de primul soț, un mare amator de licori și de nopți pierdute care, la 35 de ani, arăta mai bătrîn ca tatăl lor. O lăsase cu un copil, Ionuț, acum de vîrsta lui Corneliu, dar care, pe deasupra, învăța greu de tot la școală. Medicii făceau mereu referiri la soțul alcoolic. Căsătoria cu al doilea soț, Marcel, un om minunat, subinginer la o uzină metalurgică, inteligent, harnic, dominat de un optimism inegalabil, care știa întotdeauna să le descrețească frunțile cu o vorbă de duh, s-a anunțat de la început reușită. Dar cum nici un pămîntean nu e fericit în toate, nici Corina nu era. Un nor întuneca căsnicia lor. Trecuseră trei ani și tînăra femeie nu reușea să aibă încă un copil de la omul pe care îl iubea cu ardoare. Doctorii spuneau că traumele din prima căsătorie sînt de vină, că trebuie să aibă răbdare. Departe de a-i imputa ceva, Marcel o încuraja și găsea întotdeauna o glumă pentru a încheia o discuție în care îndoielile și gîndurile ei negre erau pe cale să se transforme într-o zdravănă porție de plîns. Lucrurile au luat o turnură și mai dramatică în clipa cînd Corinei i-a picat în mînă o carte în care era citată o cugetare arabă : „E dureros să fii fericit, tu, în viață și să ai casa pustie, fără moștenitori". Greu, greu de tot i-a fost soțului s-o liniștească, s-o încurajeze. A inventat chiar un medic, un făcător de minuni, care în cîteva luni va rezolva problema. Omul trebuie însă scuzat, a mințit cum se zice în mod constructiv, să-și salveze nevasta de la un șoc.

Șoferul, foarte concentrat asupra drumului, deși numai după 4 ore de somn, conducea atent, prudent. Făcea un slalom demn de invidiat chiar de cel mai virtuos schior, printre ramurile și chiar crengile căzute pe șosea după furtuna din ajun.

Gîndurile surorilor erau dominate de grija numărul unu : să termine cu bine școala de șoferi și să intre în posesia „cărții de vizită roz-bombon". Discutau, răsuceau pe toate fețele întrebările de toate genurile, pe cele cu toate răspunsurile exacte sau inexacte, variantele de răspunsuri aparent bune, cu cele care păreau că lasă problemele în coadă de pește. „Aștia care fac asemenea lucrări sînt diabolici, parcă urmăresc cu tot dinadinsul să încurce oamenii". „Da și voi, ați vrea, sare Tiberiu, să vă dea totul mură în gură, nu ?" „Nu, dragă soțiorule, nu dorim asta, căci nu sîntem niște proaste, dar al sentimentul că singura dorință a autorilor este să determine o descurajare a oamenilor, cu alte cuvinte ca un număr cît mai mare de elevi să pice la examen".

„Prostii, ei urmăresc ca voi să faceți cît mai multe, cum se spune, exerciții de gimnastică a minții și să stăpîniți materia. Problema nu e nouă, urmăriți, vă rog, manuale de fizică, de matematică, de geometrie, de chimie, toate-s construite la fel".

„Eu îți propun, Corina, uite așa, un joc. Să precizăm semnificația indicatoarelor întîlnite pe drum. Apoi ne verificăm cu ajutorul cărții". Exercițiile au fost mai mult decît utile. Drumul dificil, cu urcușuri, coborîșuri, serpentine, treceri peste calea ferată etc., a fost un test mai mult decît util pentru cele două surori începătoare. Una dintre ele numea indicatorul, îl preciza semnificația, iar cealaltă făcea verificarea. Apoi rolurile se inversau. Scorul, pînă la urmă, a fost egal, spre mulțumirea tuturor.

Fetele știau carte, nu glumă. Tot Tiberiu a fost cel cu remarca : „Asta-i, domnule, adevărul, femeile is mai serioase la învățătură decît bărbații care, în multe cazuri, sînt niște infatuați. Se cred mai deștepți și cad pe rupte la examenul teoretic, dar, și mai grav, la cel al șoselei".

Subinginerul, vechi posesor de permis de conducere, observă într-un tîrziu erorile făcute de șofer, de Laurian în conducere : „Mă, cumnate, n-ar fi cazul s-o lași mai încet ? Zece minute mai devreme ori mai tîrziu, are parcă vreo valoare ?" „Înseamnă, oare, lipsa mea de experiență, neapărat imprudență, prostie ?", ripostă șoferul: „Na-ți-o bună că ți-am dres-o, te supărași ? Ziceam și eu, așa, că pe un drum plin de crengi, frunze, nu-i bine să mergi în forță. Dacă dai peste un trunchi ? Ce, parcă furtuna rupe numai crengi ? Ea doboară și arbori. Dacă e să te dai mare, te dai față de o fetișcană, nu față de rudele tale apropiate".

Vădit iritat, șoferul aruncă o privire care nu prevestea nimic bun, spre cumnatul său, clipă în care mașina încetează slalomul și se duce direct într-un pom.

Mor doi oameni buni : Margareta și Marcel. Și-au spus din nou cuvîntul oboseala excesivă, lipsa de prudență, infatuarea, ignorarea lipsei aproape totale de experiență.

Au rămas două familii infirme.

După cîtva timp, atunci cînd Corina a răsfoit, din întîmplare, dicționarul și a găsit cugetarea „În ziua fericirii, nenorocirea este uitată, iar în ziua nenorocirii (omul) nu-și aduce aminte de fericire", a podidit-o plînsul. Nu-l adevărat, ea n-a uitat cît de fericiți erau toți în ziua cînd alergau să-și împărtășească măcar mulțumirea, dacă nu fericirea, părinților.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Zăpezile de acum

Este un adevăr larg cunoscut că, după o anumită vîrstă, oamenilor li se pare că „pe vremea lor" toate erau altfel — cei din jur mai buni, soarele mai cald și fetele mai frumoase. Poveste veche — unde sînt zăpezile de altădată ? Această nostalgie după anii cei mai frumoși ai fiecăruia este de înțeles, cu tot caracterul ei evident subiectiv. Ea se manifestă și se va manifesta mereu, la toți cei ajunși la epoca amintirilor. În ceea ce privește însă poluarea și stresul, avem repere precise care ne lămuresc că aici nu-i vorba (doar) de omenească părere de rău pentru că „fugit irreparabile tempus", ci de reflectarea unei înrăutățiri adevărate, concrete, indiscutabile a situației în comparație cu perioadele anterioare. De exemplu, în epoca voievozilor, a războaielor cu sulița, cu sabia și cu buzduganul, erau, fără discuție, iarba mai verde, apa mai limpede și aerul mai curat decît în zilele noastre. Și pîinea era mai dulce, și fructele erau mai parfumate, și carnea de pasăre era mai puțin fadă, și cotletul de porc nu mirosea a pește. Și bolile de inimă și cancerul nu erau în fruntea listei de cauze ale deceselor. De altfel, se știe că mașinismul și marea industrie, cu utilizarea pe scară largă a combustibililor minerali, datează doar din a doua jumătate a veacului trecut. Iar agresiunea nestăvilită în contra mediului înconjurător, la care, alături de vechii poluanți, participă masiv produsele chimice, exploziile și reziduurile nucleare, ca și exploatarea irațională a pădurilor și a pămîntului cultivabil, s-a produs în perioada de după al doilea război mondial.

Nu e de mirare, în atari împrejurări, că unii pămînteni au crezut că pot scăpa de poluare și de stres refugiindu-se în... trecut. Printre alte exemple, îl putem cita și pe acela al locuitorilor (550 în total) micii insule Sark (înșirată de Marea Britanie —, situată în Canalul Mînecii, care se conduc după o legislație datînd din... 1565, bineînțeles, cu anumite adaptări. În insulă nu există nici un fel de întreprindere care să scoată fum, automobilele sînt interzise (se poate merge doar pe jos, cu bicicleta sau cu căruța), unicul restaurant este deschis, în timpul iernii, numai o dată pe săptămînă, cetățenii nu plătesc impozite în bani, ci unele dări în natură, cum este „fumăritul", care se achită în pui de găină. Pe acoperișurile caselor se mai pot vedea mici platforme de piatră, plasate acolo pentru ca vrăjitoarele care umblă călare pe mătură să aibă pe ce se odihni și să nu mai intre, în acest scop, pe hornuri în interiorul locuințelor. „Mai mult decît orice pe lume — a declarat «seniorul» acestei insule — doresc să împiedic Sark-ul să ajungă în secolul 20".

Lăsînd la o parte și împrejurarea că arhaismul sarkienilor are un pronunțat caracter turistic (din turism trăiesc), și faptul că refugierea lor în trecut este iluzorie (aerul viciat, ploile acide, apele murdare ale mării care înconjoară insula, produsele industriale cumpărate și mizeria făcute de vizitatori n-au cum să le evite), ne izbim de realitatea că imensa majoritate a populației globului nu dispune de insule în care să poată măcar încerca să regăsească puritatea mediului ambiant de acum cîteva sute de ani. Noi nu putem face nimic ca să nu ajungem în secolul 20 ; sîntem în secolul 20, ba, ne aflăm chiar în pragul secolului 21. De la această realitate trebuie să pornim cînd vrem să scăpăm de poluare, de tot ce murdărește, urîțește și îmbolnăvește fața Pămîntului și pe oameni. Iar sănătatea planetei depinde de felul în care vom înlătura odată pentru totdeauna armamentul nuclear și experiențele nucleare, de felul în care vom ști să stăpînim dezvoltarea industrială și desfășurarea progresului tehnic, să protejăm natura. Pentru că, se-nțelege, dacă ne putem refugia în trecut cu ochii minții, pentru a înota în închipuire pînă la briu în nămeții de odinioară, ca indivizi reali, concreți, ca oameni în carne și oase aparținem exclusiv timpului în care trăim și, prin urmare, ne putem purta pașii numai prin zăpezile de acum.

ION D. GOIA ■

Gutenberg sau Marconi

Am dat acest titlu unei lucrări tipărite acum cîțiva ani. Încercam, cu argumente la îndemînă atunci, să răspund unei întrebări născute dintr-o preocupare reală semnalată în atîtea locuri : cum va evolua tiparul, alături de audio-vizual ?

Descopăr într-o revistă care apare la Paris, „Science et vie", un întreg conglomerat de con[illegible] pe această temă, repunînd pe tapet nu doar simpla aventură a tiparului, presat de săltărețul dans al noutăților electronicii. Se traforează, cu [illegible] de forțe născ[illegible]ția de instrumente adjudecate de ambii combatanți, în căutarea schimbărilor posibile pe eșichierul unde noi — cititorii, ascultătorii și privitorii — între atîtea lucruri ce ne trec prin minte, vrem să știm și ce se va alege de cutumele noastre în capitolul comunicațional.

Ca ins obișnuit să-mi știu mereu degetele prinse de cer[illegible] n-am decît să mă bucur alături de toți ai noștri de prin Casa Scînteii, constatînd cît de tare se ține pe poziție, pășind înainte cu demnitate, venerabilul Gutenberg. Că așa stau lucrurile, sîntem chemați să ne convingem răsfoind și singuri Anuarul UNESCO, stupul de cifre adunate sistematic de pe tot globul. Este extrasă spre examinare situația din diferite țări, privindu-se atent evoluția următorilor indicatori — în decursul a aproape două decenii, după 1960 : tirajul zilnic și numărul de exemplare de ziar la mia de locuitori. În primul caz, creșterea a fost în Japonia de 43 la sută, în R.F.G. de 37 la sută, în Olanda de 14, în Canada de 8 la sută, în Suedia de 7 la sută. Scăderi au înregistrat la acest capitol S.U.A. (13 la sută), Anglia (17 la sută), Franța (22 la sută), Italia (23 la sută).

Schimbările privind numărul de cotidiane la 1 000 de locuitori se plasează, de asemenea, pe o axă cu două accesuri : Japonia (+ 173), R.F.G. (+ 116), Olanda (+ 42), Suedia (+ 36), Canada (+ 19), Italia (— 29), S.U.A. (— 44), Franța (— 56), Anglia (— 88).

Putem, deci, să oftăm usurați: presa cotidiană nu pare deloc intimidată, global vorbind, de vecinătatea sfidătoare a radioteleviziunii. Fiecare, cu sacoșa plină, trece mai departe cu seninătate pe poteca șuierătăcită spre interesul nostru.

NEAGU UDROIU ■

Zgîrie-norii în dificultate

Pînă nu demult, în Statele Unite n-au existat opreliști serioase pentru companiile care construiau clădiri înalte. Și așa, după cum scria „Christian Science Monitor", în diferite orașe americane au apărut mereu, ca [illegible] noi și noi giganți cu multe etaje, care întunecau tot [illegible] În cele din urmă [illegible] reprezentanții organizațiilor de apărare a mediului înconjurător, municipalitățile și opinia publică au început să se întrebe dacă nu cumva zgîrie-norii, în afară de monumentalitatea și de însemnătatea lor arhitecturală, nu au și efecte negative asupra locuitorilor și a celorlalte construcții orășenești. Cercetările efectuate au relevat că edificiile înalte, situate aproape unul de altul, creează o barieră pentru lumina soarelui, sînt cauza apariției unor curenți puternici, a aglomerației pe străzi, provoacă dificultăți în sfera deservirii comunale, reprezintă un pericol pentru aviație. Ca urmare, a început o campanie pentru instituirea de norme stricte în construcțiile orășenești în ceea ce privește zgîrie-norii.

Aceste acțiuni au dat deja unele rezultate. La San-Francisco, de exemplu, nivelul permis pentru înălțimea unei clădiri a fost redus de la 70 la 30 de etaje în cartierele depărtate de centru, și pînă la 5 etaje în părțile centrale și în cele care nu mărginesc istorice sau alt gen de monumente de arhitectură. Compania de asigurări a fost fixată regula ca edificiile înalte pe care le construiesc să aibă formă conică ; suprafața destinată construcțiilor a fost limitată. „De pe urma zgîrie-norilor, cel mai mult suferă centrul orașului — consideră directorul adjunct al Direcției de Planificare a orașului San-Francisco — ; de aceea, în noile dispoziții către corporațiile de construcții am inclus reguli cu privire la aspecte cum sînt umbra pe care o va arunca noua clădire, poziția ei față de curenții atmosferici și față de străzile aglomerate ale orașului".

Chiar și în New York, numit de americani „părintele zgîrie-norilor", se înregistrează proteste împotriva construirii de clădiri cu multe etaje. Umbra perpetuă, îmbulzeala, vîntul tăios provocă nemulțumirea [illegible] rilor situate în preajma străzilor 56 și 57 și de pe Madison Avenue. În legătură cu aceasta, notabilitățile orașului au fost nevoite să ia un șir de măsuri pentru a îndrepta situația. Reprezentanții Institutului American de Arhitectură s-au pronunțat împotriva construirii de zgîrie-nori în apropiere de această instituție de cultură. Societatea Artelor din oraș duce o campanie împotriva înălțării cîtorva clădiri cu multe etaje în zona Times-Square. Biroul new-yorkez de măsuri a interzis construirea de zgîrie-nori în High East-Side, iar cei din West-Side încearcă să împiedice planurile de construire ale unui zgîrie-nori de 150 de etaje, care ar urma să fie cea mai înaltă clădire din lume.

ION CODRU ■

Preocupări urbanistice în R.P. Chineză

A controla extinderea marilor orașe, a dezvolta rațional orașele mijlocii și a stimula înflorirea orașelor mici — aceasta este motto-ul vuitoarei evoluții a urbanisticii chineze. Potrivit recensămîntului din 1982, 143 de milioane de persoane, adică aproximativ 14 la sută din populație, trăiesc în mediul urban, și această tendință de dezvoltare urbană va continua în ritm susținut în viitor. Peste jumătate din populația urbană trăiește în orașe cu peste 500 000 de locuitori. Orașele cu o medie de 20 000 de locuitori sînt considerate niște tîrgușoare, în întreaga țară existînd peste 635 de localități de acest gen. Pentru a completa imaginea sectorului urban al R.P. Chineze, să amintim că la cifrele de mai sus se mai adaugă alte 53 000 de așezări urbane mai mici. Planificarea urbanistică chineză pleacă de la premisa că, în perioada viitorilor 15—20 de ani, populația va spori cu aproximativ 200 de milioane de persoane. Trebuie să se țină cont de acest fapt, deoarece numai o parte din creșterea populației se va realiza la sate, în comunitățile rurale sau în uriașele zone slab populate din Nord și Vest. Orînduirea socialistă permite însă să se identifice din timp soluții complexe spre binele poporului. Se preliminează măsuri de stat care acoperă un spectru larg, de la extinderea sistematică a rețelei mijloacelor de transport public, cum ar fi, de pildă, metroul din Beijing, la îmbunătățirea rețelei stradale, edificarea de infrastructuri urbane în regiunile nou atrase în circuitul productiv, și pînă la crearea de zone verzi de cele mai diferite genuri. Numai în capitală, din 1980 au fost sădiți peste două milioane și jumătate de arbori, zona verde a orașului extinzîndu-se pe mai bine de 20 la sută din suprafața orașului. Crearea de zone verzi nu se limitează numai la străzi și parcuri, ci a cuprins și marile întreprinderi, cum ar fi oțelăria din Beijing. O decizie recentă a administrației orășenești din Beijing stipulează că, în viitor, vor fi construite sau extinse numai întreprinderi ale industriei ușoare, ale electronicii și ale industriei alimentare. Prin aceste măsuri, de o mare complexitate, se dorește îmbunătățirea radicală a condițiilor urbane, asigurarea unui mediu înconjurător sănătos, edificarea unor orașe moderne, frumoase, în continuă înflorire.

ROMEO NADĂȘAN ■

Imagine din Beijing, capitala R.P. Chineze

Construcții avintate în secolul XVI

La Moscova în incinta Kremlinului se poate vedea unul din cele mai interesante monumente arhitectonice ale capitalei. Este vorba de clopotnița Ivan cel Mare (înaltă de 60 metri), construită în anul 1508, care adăpostește la rîndu-i alte cîteva zeci de clopote de diferite mărimi. În perioada țarului Boris Godunov, clopotnița a fost înălțată cu 21 de metri. Originalitatea edificiului constă și în faptul că, în pofida înălțimii lui, fundamentul construcției nu are o adîncime mai mare de 5,5 metri, la un diametru de 25 de metri și a fost realizat din piatră [illegible] de stejar.

Piața „Salvador Dali"

Marile muzee oferă [illegible] de ordin estetic vizitatorilor. Iată că, în curînd, va fi suficient să fii doar trecător și să poți admira una din creațiile lui Salvador Dali. În iunie 1986 se vor încheia lucrările unei piețe

din Madrid al cărei proiect artistic poartă semnătura pictorului. Piața se va numi Salvador Dali și va avea o suprafață de 16 000 metri pătrați. În centrul ei se va afla monumentul [illegible] Isaac Newton [illegible] pot la proporții [illegible] — 13 metri înălțime, 230 tone greutate.

A fost odată...

Cam așa încep toate basmele. Pentru a participa cu adevărat [illegible] ar mai fi nevoie și de un cadru adecvat. În provincia [illegible] din sud-estul Chinei, [illegible] pot la [illegible] mamă [illegible] În această zonă a fost descoperită o formațiune de roci cu un aspect deosebit, denumită „pădurea de piatră". Pietrele au înălțimea cam de 10 metri și printre ele cresc uncle specii de plante. Cîndata „pădurii" se întinde pe o suprafață de 66.7 ha împreună cu un lac minunat din apropiere și cu o peșteră de formațiune carstică absolut unică. Un ansamblu natural ce poartă numele unui celebru filozof din perioada dinastiei Ming, Yang-ming.

ELENA GRECESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● Cînd au început lucrările și, bineînțeles, îmbulzeala pe autobuze și troleibuze, mă gîndeam că așa va fi toată iarna. Dar iată că ITB-ul, cel pe care-l pomenim nu întotdeauna de bine, știe să muncească și excelent. Pentru felul cum au trudit oamenii săi, în decembrie trecut, la amenajarea liniilor de tramvai de pe Calea Șerban Vodă — sincere felicitări ! S-a lucrat bine gîndit, curat, în liniște și foarte, foarte repede. Cred că celelalte întreprinderi care execută felurite lucrări pe arterele Capitalei vizez ICAB, IACED, IDEB etc. — ar avea multe de învățat referitor la modul exemplar în care, de astă dată, ITB-ul a gîndit și a executat o lucrare pe o mare arteră de circulație. **(Petre Radu, București, Calea Șerban Vodă nr. 232).**

● Reversul medaliei ni-l oferă **medicul Christian Klein, tot din București, str. Iacob Negruzzi nr. 28 :** „În februarie 1985, ICAB și IACED au început o serie de lucrări pentru schimbarea rețelei de canalizare și pentru asfaltarea străzii noastre (care nu are mai mult de 250 m lungime, situată în Sectorul 1, între Calea Griviței și bd. A.I. Cuza), dar nu au fost terminate nici pînă în prezent. Echipele veneau pe șantier cel mult 2—3 zile pe săptămînă și atunci lucrau în dorul lelii, făcînd o treabă de mîntuială. Așa se face că strada noastră a fost asfaltată doar pe o foarte mică porțiune, alte străzi vecine au început să fie răscolite, carosabilul a rămas și fără piatră cubică întrucît a fost scoasă ; peste tot sînt numai gropi și noroaie, canalizarea a fost prost executată. Accesul, circulația pietonilor și mai ales a autovehiculelor pe strada Iacob Negruzzi au devenit o adevărată aventură, gunoaiele menajere au rămas demult neridicate, iar cei care izbutesc totuși performanța de a ajunge pînă la noi, au impresia că au trecut de-a dreptul printr-un peisaj din Groapa lui Eugen Barbu".

Cu instalarea temeinică a zăpezii, ICAB-ul și IACED-ul au scăpat de griji. Nu se mai vede nici o groapă.

● Spicuim din răspunsul trimis de **Consiliul municipal al sindicatelor Tîrgoviște** unui grup de oameni ai muncii de la SUGC Galați : Majoritatea tovarășilor care s-au adresat revistei Flacăra lucrează ca mecanici de întreținere la Secția Șerban Vodă a SUGC Galați. Într-adevăr, nu au luat ziua liberă la care au dreptul dar, în urma analizei făcute, s-a desprins concluzia că nu s-a putut lua această zi întrucît unitatea respectivă deservește platforma industrială cu foc continuu, care are activitate și simbăta și duminica. Totuși, comitetul sindicatului împreună cu conducerea unității au dispus ca, zilnic, programul de lucru să fie de la 8 la 15, iar simbăta pînă la orele 13, zi în care oamenii vor fi pontați 8 ore. În această situație, cîte 2 ore în fiecare simbătă compensează ziua liberă cerută, fapt cu care toți au fost de acord pentru luna decembrie 1985. Începînd cu anul 1986, s-a recomandat conducerii unității ca, prin rotație, cîte 10 oameni săptămînal să primească ziua liberă, soluție îmbrățișată, se pare, și de conducerea SUGC Galați.

● Pe 29 mai 1985, am cumpărat de la magazinul de specialitate din Alba Iulia o chitară la prețul de 433 lei. După nici 10 zile, chitara s-a crăpat singură, fără să fie lovită, fără să sufere vreun alt șoc fizic și în asemenea situație am trimis-o Întreprinderii de prelucrare a lemnului din Reghin, producătorul unor astfel de obiecte, cu rugămintea de a-mi acorda asistență tehnică sau de a-mi schimba chitara. Chitara am trimis-o pe data de 14 iunie și era însoțită de certificatul de garanție. Am revenit după 3 luni (19 septembrie) cu o plîngere la tovarășul director al întreprinderii, dar tot fără rezultat, de aceea vă rog insistent pe dumneavoastră să mă ajutați să intru în posesia obiectului care m-a costat destui bani. Vă mulțumesc. **Gheorghe Cacovean din orașul Sebeș, str. Poștei nr. 78)**

● **Consiliul popular al municipiului Oradea, Comitetul executiv,** ca răspuns la scrisoarea **Iulianei Roman** din Oradea, str. Dinamo nr. 9, bl. Pb-57, ap. 10 : Cele relatate în scrisoare referitor la calcularea cheltuielilor comune de către Asociația locatarilor nr. 152 se confirmă parțial, motiv pentru care s-a recomandat comitetului asociației de care aparține și blocul proprietate personală, unde petenta deține o garsonieră, să recalculeze cheltuielile comune aferente perioadei iulie 1984—noiembrie 1985, cu respectarea strictă a prevederilor Hotărîrii nr. 30/1983 a Biroului executiv al CPCP cu privire la repartizarea cheltuielilor comune în clădirile cu mai multe apartamente.

● La data de 17 septembrie anul trecut am achitat Întreprinderii „Combustibilul" din Calea Floreasca, la casierie, contravaloarea a 700 kg lemne de foc și 1 800 kg lignit pentru care mi s-au eliberat bonurile 447893 și 447894. Spre sfîrșitul lunii septembrie am primit acasă lemnele și, la recîntărire, am constatat că mi s-au adus cu 200 kg mai puțin. În decembrie am primit cărbunii, și la aceștia am găsit o lipsă de 614 kg. Reclamațiile pe care le-am făcut în ambele cazuri s-au soldat numai cu recuperarea celor 200 kg lemne. Pe strada unde locuiesc sînt peste o sută alte familii care folosesc pentru încălzirea locuințelor combustibili solizi și pe foarte mulți cetățeni i-am auzit că li s-au livrat cantități mai mici fără a fi înștiințați de asta, fiind deci vorba în mod cert de o sustragere ; calculînd în medie numai 300—400 kg nelivrate, se ajunge la surprinzătoarea cifră de 3—4 vagoane, ceea ce e mult prea mult și propun organelor în drept să întreprindă urgent o anchetă în acest sens **(Petre Cirlig, București, str. Prutului nr. 43).**

● Mai mulți locatari ai blocului A 11 din București, bd. I.B. Tito nr. 38, în numele cărora semnează **Ion Iorgu, Zoe Mihalcea, Irina Nicolae și Ion Costinean,** ne sesizează că, încă din luna iunie, anul trecut, au comandat cu SGL 7 a ICRAL-ului „Vitan" confecționarea și montarea unor ferestre duble la apartamente. Cu chitanțe în regulă, au achitat contravaloarea comenzii prevăzută cu termen de livrare după 4 luni, adică în octombrie 1985. Iată însă că am intrat bine în noul an și comenzile n-au fost nici azi onorate. În consecință, vă rugăm pe dv. să faceți și aici puțină lumină. Eventual, să ni se restituie măcar banii, dacă nu ni se execută lucrare, iar vinovații să fie trași la răspundere pentru nerespectarea comenzii.

● Primim de la **Florica Manole din Sibiu, aleea Frații Buzești nr. 3, bl. 2, ap. 2 ;** Precis nu știu în ce an, în comuna mea natală, Morăști-Cărpiniș, județul Argeș, s-a construit, de către prof. dr. Ștefan Minovici și soția sa Viorica, o vilă sau, mai degrabă, un castel de o frumusețe și o arhitectură cu totul aparte, fără egal în toată zona, dar din păcate rămasă într-o condamnabilă stare de neîntreținere. Actualmente, adăpostește Magazinul Mixt care depozitează în interiorul ei, într-o dezordine de nedescris, sare și diferite ambalaje și, cînd vin rareori în satul meu natal, mă doare inima văzînd că această vilă se degradează cu pași repezi, de la un an la altul. Este și motivul pentru care, prin bunăvoința revistei, îmi îngădui să propun autorităților din sus-menționata comună să ia grabnice măsuri pentru salvarea de la distrugere a acestui splendid edificiu.

● Urmare adresei noastre nr. 7811/27 XI 1985, cu care am trimis spre atentă rezolvare memoriul lui Gheorghe N. Baciu din comuna Bălăbănești-Galați, **Procuratura județeană Galați** ne răspunde, printre altele : ...Neexistînd martori oculari, față de recunoașterile presupușilor agresori, s-a impus probarea faptei prin expertiza urmelor de pămînt rămase pe hainele părților vătămate și ale agresorilor. Expertiza este în curs de efectuare la Institutul de criminalistică al Ministerului de Interne. Părțile vătămate au fost audiate de procuror, după care s-au dat îndrumări organelor de miliție în vederea unei juste soluționări a dosarului. În ce privește al doilea aspect sesizat, într-adevăr petiționarului i-a fost furată o butelie de aragaz din domiciliu. Acționînd operativ, organele de miliție au recuperat butelia abandonată de făptuitor și au restituit-o părții vătămate. Făptuitorii n-au fost încă identificați, cauza fiind sub acest aspect, în atenția noastră. Pentru urgentarea cercetărilor în vederea descoperirii autorilor, procuratura județeană a făcut demersurile cuvenite la Miliția județeană Galați.

● Deși am achitat la timp avizul primit din partea Serviciului financiar al municipiului Timișoara, și posed chitanța respectivă, am mai primit totuși pe parcursul anului trecut încă alte 6 (șase !) avize de plată pentru aceeași sumă. Se vede treaba să fie unii, la acest serviciu, cărora caruselul inutil al hîrtiilor (...care costă și ele — n.n.) le convine, se pare, mai mult decît ținerea unei evidențe elementare riguroase. Mă întreb doar : în folosul cui ? ! **(Emil Găurean, Timișoara, str. Transilvaniei nr. 11, bl. E 10 apartamentul 20).**

● **Consiliul popular al județului Caraș-Severin :** Privitor la scrisoarea trimisă de Vasile Paraschiv din Hunedoara, str. Transilvaniei nr. 3, bl. V 6, ap. 47, prin care acesta sesizează neprimirea unor drepturi bănești din perioada anilor 1983—1984, cînd a lucrat la IMESB Anina : cele semnalate se confirmă, dar, din cauza necunoașterii adresei lui V.P. garanțiile reținute, în spiritul legii, pentru executarea unor lucrări de investiții la IMESB Anina, nu i s-au putut trimite la timp. Cu ocazia cercetării scrisorii respective, conducerea întreprinderii mai susmenionate a trimis lui V.P. suma de 1417 lei reprezentînd garanția în cauză.

● Subsemnatul **Cioară Liviu, cu domiciliul în orașul Buziaș, str. Griviței, bl. N 5,** vă scriu în numele mai multor posesori de motorete din orașul nostru cu rugămintea de a face cunoscută celor în drept dorința și propunerea noastră de a se amenaja, într-unul din noile magazine din oraș, un raion cu piese de schimb și pentru motorete, piese pe care la ora actuală le procurăm destul de greu, deplasîndu-ne drum lung și pierzînd timp pînă la Lugoj sau la Timișoara.

Rugăm IDMS-ul și autoritățile locale să analizeze propunerea și să vină în întîmpinarea doleanței îndreptățite a celor din Buziaș.

● **Asociația de locatari a blocului 55, șoseaua Sălaj nr. 133, sectorul 5, București** (și nu numai această asociație !) ne semnalează că întîmpină serioase dificultăți în problema administrării și gestionării optime a bunurilor materiale și bănești ale locatarilor, din lipsa imprimatelor (seturi de formulare tip cu regim special, registre de evidență, carnete-chitanțiere etc.), fără de care activitatea asociației este, practic, imposibil de desfășurat la nivelul exigențelor ce se impun. Cu toate insistențele și revenirile adresate Depozitul de imprimate tipizate din Calea Rahovei (stația Stan Tabără), lucrurile nu au intrat pe făgașul lor normal. Solicităm, la rîndul nostru, celor în drept să găsească înțelegere și să urgenteze rezolvarea acestei probleme nelipsită de interes cetățenesc.

● Dintr-o nefericită întîmplare, dintr-un stupid accident de circulație produs aproape exclusiv din vina mea, pe 30 ianuarie 1982, mă aleseseem cu fracturarea gravă a piciorului drept. Dădusem în cangrenă și pericolul amputării devenise inevitabil dar, spre norocul meu, tocmai atunci m-a văzut doctorul bucureștean Dan Chelariu, venit în concediu la noi, la Bacău. Mi-am legat de el ultima mea speranță. Om și medic cu inimă mare, dînsul m-a transferat de urgență la Spitalul de chirurgie estetică și reparatorie București unde, cu ajutorul neprecupețit al prof. dr. docent Agripa Ionescu și al dr. Sabău Daniel, mi-a stopat infecția. Apoi, am fost internat la Spitalul militar central unde, sub îndrumarea generalului maior dr. Gheorghe Niculescu și a lt. col. dr. George Constantin, am fost supus unei grele și îndelungi intervenții chirurgicale grație căreia piciorul mi-a fost salvat în ultimă instanță. Recent, refăcut aproape complet, după atîta suferință, m-am întors în familie și la munca mea în uzină și am socotit ca o primă datorie a mea să le mulțumesc tuturor acestor minunați oameni în alb, colaboratorilor dumnealor. Acum, la începutul de nou an, le urez numai bucurii și viață lungă. **(Victor Pădure, lăcătuș-mecanic din Bacău, str. Banca Națională bl. G 33, ap. 10).**

● De la **Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești, Direcția de organizare, control, personal și învățămînt,** primim un răspuns pentru Stana Lambu (Sectorul 6, str. Partizanilor nr. 4, bl. M 5, sc. A, ap. 18) din care reținem : În urma verificărilor efectuate pe linie tehno-economică a rezultat că minusul stabilit prin cele două inventare nu se confirmă, indicîndu-se conducerii cooperativei (Cooperativa „Arta textilă", Splaiul Independenței nr. 61 — precizarea noastră) să vi se restituie suma de 4 978,64 lei. În ce privește celelalte aspecte, așa cum rezultă din actele de control semnate de dv., se confirmă ca existente la data respectivă și pentru care cooperativa va lua măsurile necesare.

Numai că răspunsul nu lămurește pînă la capăt situația. A fost destituită din muncă o femeie, după cîte am aflat. Care au fost motivele ? Care sînt aspectele ce se confirmă și ce măsuri concrete s-au luat cu vinovații ? Asta am vrea și noi să știm, altfel răspunsul rămîne formal, deci fără valoare.

● Tîrgul Internațional al mobilei din străvechiul oraș vest-german, Köln care și-a deschis recent standurile, se bucură de participarea unor prestigioase firme producătoare străine între care și firme din România, precum Întreprinderea de mobilă „23 August" din Tg. Mureș. După cum ne informează colaboratorul nostru, **ing. Ioan Stănciugel din București, Calea Moșilor nr. 221,** tîrgmureșenii expun aici o bogată colecție de mobilier, alcătuită din peste 70 de piese de mobilă și garnituri complete concepute și realizate de muncitorii și specialiștii unității la un înalt nivel de exigență și competitivitate, în măsură să satisfacă cele mai diverse gusturi. De remarcat că mobila de Tg. Mureș și-a dobîndit deja un binemeritat renume pe piața mondială, numai anul acesta peste 95 la sută din producția susmenționatei întreprinderi românești fiind solicitată în țări de pe toate meridianele globului.

● Am aflat din răspunsul trimis de **Comisia de expertiză medicală județeană către Direcția sanitară a județului Maramureș :** La solicitarea dvs. către Comisia județeană de expertiză medicală Maramureș privind aprecierea capacității de muncă restante asupra Georgetei P. din comuna Groși, vă informăm că, pe baza examenului clinic și a actelor medicale pe care solicitanta le-a prezentat comisiei medicale, care a stabilit că, la data examinării G.P. nu prezenta o stare de invaliditate, fiind în măsură să efectueze o serie de activități în cadrul C.A.P. Groși.

● Vă scriem și noi **Aurel și Geiu Alexandru, domiciliați în comuna Măgurele, satul Dumitrana, str. Revoluției nr. 15, Sectorul agricol Ilfov.** Sîntem născuți amîndoi după anul 1970, cînd tatăl nostru, cu ultimul domiciliu în București, Calea Rahovei nr. 212, ne-a părăsit și de atunci nu l-am mai văzut și nici el pe noi nu ne mai cunoaște, pentru că am crescut și ne-am schimbat. Prin hotărîre judecătorească trebuia să ne dea pensie de întreținere ; dar chiar din anul 1974, dînsul n-a respectat hotărîrea tribunalului. Poate cu sprijinul revistei, îi vom lua și noi să-l mai vedem. Noi sîntem cuminți și învățăm destul de bine. . .

● Un grup de copii din satul Picior de Munte, sub semnătura lui **Marin R. Stoican din comuna Dragodana, județul Dîmbovița,** ne scrie că, în imediata apropiere a căminului cultural din satul lor, a existat un mic teren de fotbal. Un vecin năbădăios, fără nici un drept legal, a băgat tractorul și l-a arat în folosul lui exclusiv. Cei însărcinați pe plan local, cu organizarea și desfășurarea mișcării sportive de masă au adoptat o atitudine de totală indiferență. „În speranța că ne veți ajuta să redobîndim terenul, noi vă mulțumim !" încheie copiii din Picior de Munte.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Poșta redacției

Papp Zoltan — Oradea : Vă puteți adresa direct autorului medicamentului Epurox, dr. Szegli Gheiza, tel. 18 48 81. ● **Moldoveanu Gherghina** — Focșani : Folosiți calea legală a sesizării procuraturii pentru infracțiunea de nerespectare a hotărîrii judecătorești, art. 271 Cod penal. ● **Bonat Gheorghe** — Baia Mare. Ne-am interesat pentru dumneavoastră : Spondilita ankilozantă este o afecțiune cu caracter evolutiv și potențial invalidant cu prognostic vital bun în general. E posibil ca VSH permanent crescută să aibă și o componentă a procesului infecțios specific pulmonar. Cu atît mai mult în această situație este interzis tratamentul balneofizical. ● **Iliescu Traian** — Ploiești : Dacă notarul vă sfătuiește să faceți și un testament olograf, făceți-l. Iar beneficiarul lui trebuie să-și îndeplinească obligațiunile ce și le ia. ● **Turcu Vasile** — sat Poieni, Solca, jud. Suceava : Dacă dovediți că arhiva s-a pierdut, trebuie să vă reconstituiți din nou vechimea în muncă cu ajutorul martorilor. Adresați-vă comisiei de reconstituire a vechimii în muncă de pe lîngă consiliul popular. ● **Dumitrașcu Șt. Tudorel** — sat Lacu Sărat, com. Chiscani, jud. Brăila, **Nexrea Valeria,** com. Corbasca, jud. Bacău : Potrivit anexei nr. 9 din Decizia CENTROCOOP nr. 155/1975, dată în baza Legii 57/1974, lucrătorii din unitățile de prestări servicii ale cooperației de consum pot beneficia de alocație de stat pentru copii și majorarea retribuției, precum și de compensația prevăzută în Decretul 46/1980, numai în lunile în care aceștia realizează o retribuție cel puțin la nivelul retribuției minime pe economie. ● **Pleniceanu Constantin** — Chilia Veche, Tulcea : Adresa solicitată este Bd. Chimiștilor nr. 352, sectorul 3. ● **Fotache Costache** — com. Movilița, jud. Vrancea : Cooperativei „Servirea" Panciu îi revine obligația să vă repare frigiderul. ● **Petre Preda Stelian** — Arad : În conformitate cu Ordinul M.T.Tc. nr. 5/30.03.1982 de aplicare a tarifelor de poștă și telecomunicații aprobate prin Decretul 122/1982, taxa de mutare a unui post telefonic este de 800 lei. Prin H.C.M. 2487/1969, cap. II, art. 3, lit. f, se consideră contravenție lăsarea postului telefonic, în cazul în care titularul contractului se mută, unei persoane care nu face parte din familie, fără a anunța unitatea PTTR în termen de 60 zile. ● **Grigor Elena** — București : Memoriul dv. a fost înaintat Procuraturii Generale, Direcția a II-a. ● **Marinache Ilie** — București : Sigur că aveți dreptul la concediu de odihnă. ● **D. Cătănoiu** : Întrucît nu ne-ați comunicat adresa, nu vă putem indica oficiul farmaceutic teritorial de unde puteți cumpăra Difebiom. Reveniți eventual cu un telefon. ● **Aur Mircea** — Bîrlad : E mai simplu să vă procurați planta respectivă de la Plafar. ● **Cătălișan Ana** — Gheria : Adresați-vă direct Întreprinderii de ferite Urziceni, jud. Ialomița.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Margareta Mureșan, din nou campioană națională la șah

Sinaia, 21 ianuarie (prin telefon de la trimisul nostru). La ora la care transmit aceste rînduri, marți, după ora 19,00, peste Sinaia a căzut inserarea, iar peste meciul de baraj menit s-o desemneze pe campioana de șah a României a căzut cortina. Încă înainte de termenul așteptat, colega noastră de redacție, marea maestră internațională Margareta Mureșan, izbutind să transeze în numai trei partide un duel care ar fi trebuit să aibă, teoretic, patru. Fără să fiu sentimental, obiectivizînd pînă la capăt, mă văd totuși silit să observ că Margareta Mureșan n-a lăsat nici o șansă adversarei, după o remiză „de protocol", jucînd tăios, la cîștig, și obținînd două victorii consecutive. Pînă și azi, cînd ei i-ar fi fost suficientă o remiză, Margareta și-a luat (ca și la redacție !) rolul în serios și și-a trecut în cont un succes clar. Ea își adjudecă astfel cel de-al doilea titlu de campioană, confirmînd că este cea mai bună șahistă română a acestor ani, singura de altfel care a izbutit să cîștige, în 1982, un interzonal pentru șahul nostru, cel „infernal" de la Tbilisi, cînd s-a situat înaintea vicecampioanei mondiale. N-are rost ca tocmai eu, vecinul ei de birou, s-o elogiez. Acest succes, strălucitor prin maniera în care a fost obținut, subliniază pe de o parte arta șahistă a Margaretei Mureșan, membră a clubului Electromotor Timișoara (care a trimis aici numeroși suporteri, în frunte cu Viorel Ciobanu !) și, pe de alta, stăpînirea ei de sine, sîngele ei rece, calmul ei imperturbabil. Se cuvine să adaug că la reușita acestui baraj și-a adus contribuția și Gabriela Olărașu-Stanciu, care chiar dacă a fost învinsă, a fost o învinsă meritorie, care a „tras" de șansa ei pînă în ultima clipă. Nu-i mai puțin adevărat că Gabriela a jucat în condiții speciale de sănătate, urmînd să nască peste 3 luni, dar înfrîngerea ei s-a conturat în afara oricărui dubiu. Fiind mai tînără decît proaspăta campioană, deci cu mai puțină experiență competițională, să-i acordăm credit în continuare și s-o felicităm pentru acest onorabil loc doi, de fapt reeditarea poziției de la campionatul trecut. Cu sportivitate, soțul și antrenorul ei, Traian Stanciu, recunoștea justețea înfrîngerii, notînd însă că titlul s-a decis în partida a doua. Atunci, mi-a spus el, Gabriela a avut un net avantaj material, doi pioni, și o poziție cîștigată, dar a intrat în criză de timp și n-a mai putut să se redreseze. Fără să fac pe filozoful, asta este soarta șahului și trebuie să-i dăm dreptate lui Tartakower, fost campion mondial, care afirma că, de fapt, în șah cîștigă totdeauna cel care greșește penultimul !

Ultima partidă, care tocmai s-a încheiat, a fost una maraton. S-a jucat gambitul damei acceptat, Margareta admițînd sacrificiul unui pion, pe care apoi l-a cedat. În timp ce secondantul ei, inginerul timișorean Emil Ungureanu, maestru internațional, se plimba neliniștit prin holul hotelului Montana, Margareta a continuat impecabil și, conducînd cu abilitate un final în fortă, și-a creat un avantaj demolator pentru adversară. Deși cu un cal și un pion în minus, Gabriela Olărașu-Stanciu s-a agățat de fiecare mutare ca de un colac de salvare, pîndind o eventuală greșeală a marii maestre. Dar greșeala nu s-a produs și în cele din urmă, la mutarea 51, Gabriela s-a văzut nevoită să-i strîngă mîna noii campioane.

Nu mai insist, promițînd să revin săptămîna viitoare. Trebuie să menționez însă, în încheiere, că spre surprinderea mea acest baraj, care ar fi trebuit să fie un corolar al activității șahiste feminine, s-a desfășurat într-un perfect anonimat. O biată foaie de hîrtie, nu mai mare decît o filă dintr-un caiet, explica amatorilor de șah cine, unde și cînd joacă. Nici un cuvînt în plus, nici măcar un afiș, deși holul hotelului Montana nu e mai mic decît un teren de tenis. Asta nu vrea să însemne că inginerul Paul Diaconescu din Ploiești, și el mare maestru, chiar dacă prin corespondență, n-a asigurat un arbitraj corect, pe placul ambelor competitoare și al răzleților spectatori. Atît din Sinaia, cu bucurie și cu promisiunea unei reveniri.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Ultima oră

● Anul trecut, la Constanța, în fața ofițerului stării civile s-a spus de 4 980 de ori „da". Deci, s-au format 2 490 de noi familii.

O creație inconfundabilă

Aurel Zegrea a împlinit 73 de ani. Este pensionar și domiciliază împreună cu soția sa într-un apartament situat într-unul din blocurile noului cartier Băneasa aflat la intrarea dinspre nord a Bucureștiului. S-a născut la Iași, în Moldova, și s-a îndeletnicit cu pictura. De vreo 13 ani, însă, o nouă pasiune i-a acaparat timpul, de care, pensionar fiind, nu s-ar putea spune că duce lipsă. O pasiune care se rezumă la construcții din „chibrituri !

Privirea i-a slăbit din cauza unui început de cataractă. Ochelarii îl ajută din ce în ce mai puțin. Și totuși, starea sa firească atunci cînd cineva îi trece pragul, este zîmbetul. Un zîmbet cald, ascunzînd înțelepciune, experiența unei vieți nu dintre cele mai obișnuite.

Mîinile, atunci cînd își aprinde o țigară sau ia ceva de pe un raft, îi tremură puțin. Și totuși, aceste mîini creează veritabile bijuterii artizanale: obiecte confecționate din bețe și cutii de chibrituri, de o mare perfecțiune — farfurii, fructiere, căsuțe (reproducînd tipuri de locuințe țărănești din cele mai diverse zone ale țării), ploști, veioze, piane și viori. Toate executate numai din minuscule bețișoare. Și-a procurat un cuțit, căruia i-a dat o formă specială ; și-a procurat substanțe de lipit, hîrtie abrazivă și lac incolor. Cu timpul, preocuparea lui i-a adus mulți prieteni — copii care zăbovesc „minunile" ce prindeau viață între degetele sale de-a lungul a zeci și zeci de ore, au început să-i strîngă cutii și bețe.

A avut și cîteva expoziții. La farfurii — din care a făcut cu zecile fără a avea două exemplare identice — folosește 5 000 — 5 500 de bețe. Pentru o vioară îi sînt necesare nu mai puțin de 33 000 de bețe. În „Complexul Brâncuși", o miniatură executată după celebrele grupuri sculptate de la Tîrgu Jiu aparținînd marelui sculptor român de faimă mondială, peste 6 000 de bețe de chibrit au fost prefăcute în „scrum", materie din care Aurel Zegrea a făcut o „operă" pe care o poți ține în palmă. Peste 30 000 de cutii de

chibrituri au fost și ele prefăcute în „scrum", din care răbdătorul meșter a reprodus cu fantezie și gust alte cunoscute lucrări ale plasticii românești. În apartamentul său, Aurel Zegrea trăiește de fapt într-un muzeu miniatural ale cărui exponate au fost realizate de el însuși cu o infinită răbdare și trudă. **(Horia Păiraşeu)**

● Două noi localități au fost racordate la sistemul telefonic automat interurban. Amîndouă din județul Argeș : Stolnici (prefix 970) și Colibași—Mioveni (prefix 976).

● Ne bucură să consemnăm că gospodarii Mangaliei fac lucrările necesare pentru valorificarea nămolului sapropelic, estimat la 2 milioane m.c., o cărui valoare terapeutică a fost dovedită. Se defrișează stuful în zona unde se află acest important zăcămînt de turbă, se ridică diguri de contur, stăvilare și se fac drenaje pe o lungime de 3 km. Odată terminate aceste lucrări, nămolul de Mangalia va putea fi exploatat în cura balneară.

De la Pașcani la Tîrgu Neamț, cu trenul

● Lucrările la linia de cale ferată Pașcani — Tîrgu Neamț avansează rapid. Din întreg traseul, care măsoară 30,5 km, s-a încheiat deja montajul căii ferate pe 24 de km. În plus, au fost terminate lucrările de construcție a stațiilor de cale ferată Timișești, Ozana și Tîrgu Neamț, execuția tuturor podețelor de pe traseu și montajul suprastructurii celor trei viaducte. Acum se lucrează intens la terminarea lucrărilor pe ultimii 6 km. Ritmul rapid în care avansează lucrările este o dovadă că lucrătorii brigăzii de construcții căi ferate Roman se grăbesc să vadă cît mai curînd trenurile circulînd între Pașcani și Tîrgu Neamț.

Premieră absolută

Recent, colectivul Teatrului de stat din Oradea a trăit emoțiile și bucuriile unei noi premiere absolute cu piesa „Întoarcerea tatălui risipitor" de Mircea Bradu, în regia lui Sergiu Sakin. Scenografia aparține lui T. Th. Ciupe. Interpreții sînt Ion Mîinea, Simona Constantinescu, Cristina Schiopu, Ion Abrudan, Dan Bădărău, Daniel Vulcu, Eugen Harizomenov, Anca Miere-Chirilă, Iuliana Chelu. Tot la Oradea se află în pregătire „Iarba amăgirilor" de Jean Variot și „Amadeus" de Peter Shaffer. **(Reghina Vârvici).**

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Medicamente din plante

„Deși nimeni nu neagă utilitatea și necesitatea medicamentelor de sinteză, din care multe sînt de neînlocuit, extrasele din plante au imensul avantaj că sînt substanțe dintr-un organism viu care «merg» la un alt organism viu. De aici și faptul că medicamentele din plante sînt lipsite practic de efecte secundare, deși trebuie să subliniem că au și ele contraindicații". Cu aceste cuvinte își începe o frumoasă și convingătoare pledoarie pentru utilizarea medicamentelor din plante medicinale, prof. dr. Emanoil Grigorescu, șeful catedrei de Farmocognozie din cadrul Institutului medico-farmaceutic Iași, într-un recent interviu publicat în „Informația Harghitei" (la Miercurea Ciuc a avut loc un simpozion pe această temă). Profesorul ieșean dă exemplul digitalinei, o substanță cardiotonică extrasă din două specii de Digitalis (degețel). Ea a fost obținută și pe cale sintetică, numai că are nu mai puțin de 912 izomeri din care unul singur, cel care s-a găsit și în plantă, este activ din punct de vedere medical. „Ce este, de fapt, homeopatia ?" întreabă colegul nostru din Harghita, interesîndu-se de tratamentul homeopatic cu extracte din plante. Răspunsul debutează cu o glumă : „Un celebru savant francez explica tratamentul homeopatic astfel : se varsă o linguriță de medicament în Sena, la intrarea ei în Paris, iar la ieșire se ia din fluviu o sticluță de apă din care se folosesc apoi cîteva picături pe zi !" După care, profesorul ieșean arată că și hormonii, enzimele, vitaminele se află în organism în cantități extrem de mici, dar determină sau reglează procese deosebit de ample, de importanță vitală.

Aflăm din această discuție că din cele 8 600 de specii de plante descrise la noi în țară, sînt considerate plante medicinale 870. Dintre acestea au fost studiate pînă acum chimic și farmacodinamic cam 200 de specii ; circa 100 sînt folosite în industria de medicamente, iar 72 sînt utilizate la prepararea ceaiurilor „Plafar". Așadar, posibilitățile utilizării medicamentelor din plante medicinale sînt departe de a fi epuizate. Dintre ultimele medicamente realizate pe baza străduințelor cercetătorilor ieșeni sînt citate : Trimag (utilizat în afecțiuni cardiologice și endocrinologice), Rutin-S (folosit în afecțiuni venoase și în cazurile de hipotensiune), Cicatrol (în tratamentul arsurilor), Banterit (un antiaritmic) și Duracol (recomandat în afecțiuni dermatologice), specificîndu-se că patru din ele au la bază extracte din plante medicinale.

Firește, cînd vorbim despre utilizarea medicamentelor din plante nu putem trece cu vederea realizările importante obținute în acest domeniu de școala de farmacie clujeană. În cadrul Laboratorului de microproducție, creat anume la Facultatea de farmacie, s-au produs în anul trecut, 11 sortimente de medicamente, între acestea Tonobilul, Anetofagul, Adenostopul, gelurile pentru electrocardiograf și encefalograf constituind premiere absolute. Succesele clujene au dus la recunoașterea prestigiului cercetătorilor de aici, fapt atestat și de organizarea, în toamna trecută, la Cluj-Napoca, a simpozionului național „Medicamente indigene de proveniență vegetală". Între numeroasele noutăți scoase în evidență atunci a fost și producerea tincturilor homeopatice, circa 120 de sortimente, introduse pentru prima oară în țară în tratamentele diferitelor afecțiuni. Tincturi — aflăm acum — apreciate și peste hotare. În cursul acestui an, se vor elabora, tot la Cluj-Napoca, primele șarje de microproducție din Regopar, un hepato-protector deosebit de eficient.

● De cîteva zile, Întreprinderea de transport București a pus la dispoziția călătorilor un nou tip de abonament. Acest abonament e simplificat, față de cele anterioare (nu mai necesită fotografia deținătorului, iar marcarea termenului de valabilitate se face, și vizibil și economicos, barîndu-se pe coloana zilelor și pe coloana lunilor, lunile și zilele ce nu intră în perioada respectivă).

● În anul care a trecut au călătorit cu avionul de la Cluj-Napoca spre București și Constanța aproape 55 000 de persoane.

● Cea mai nouă și modernă (peste 80 la sută din totalul producției de cărbune se va extrage mecanizat) unitate din cadrul Combinatului minier Valea Jiului — mina Valea de Brazi — a început să producă. Valea de Brazi este a II-a mină din Valea Jiului.

„Dar ce cheie nu se pierde ?"

„Cheia ce mi-ai dat aseară — / Cheia de la poarta verde — / Am pierdut-o chiar aseară !... / Dar ce cheie nu se pierde ? /" întreba Minulescu în „Romanța cheii". Ne-am amintit de această întrebare citind în „Tribuna Sibiului" că la redacția acestui ziar au fost predate în 1985, nici mai mult nici mai puțin, 1 835 de chei, „singure sau în legătură, cu portchei din piele sau legate în... lanț, cu ștampile, ecusoane, plăcuțe metalice, brelocuri etc", uitate în diverse locuri din oraș. O banală împărțire arată că în Sibiu s-au pierdut în fiecare zi a anului trecut în medie cam 5 chei. Cu ce or fi reușit să deschidă ușa ulucii rămași fără chei, nu știm. Cert este că mulți dintre ei au uitat și să încerce să le mai găsească.

● Trenul 6003 Tecuci — Iași a oprit brusc. Călătorii s-au întrebat speriați: „Ce s-a întîmplat?". Nimic grav, din fericire. O bătrînă se împiedicase de linie. Mecanicul a reușit să frîneze și să oprească trenul la un metru de ea.

● Un butuc de viță de vie plantat cu trei ani în urmă, în curtea imobilului de pe strada Poporului nr. 91 din Constanța, a rodit în anul trecut de trei ori, primele serii de struguri ajungînd la maturitate. Curiozități ale naturii. N-ar strica să fie pe scară largă.

● Pe marele șantier de la Porțile de Fier II a avut loc recent un nou eveniment. Au fost începute lucrările de construire a hidrocentralei suplimentare de la Gogoșu. Acest important obiectiv al Sistemului hidroenergetic și de navigație de pe Dunăre de la Ostrovul Mare va contribui alături de hidrocentrala principală la valorificarea superioară a potențialului hidroenergetic al Dunării.

La Operă

● **Bălcescu**, opera istorică a compozitorului Cornel Trăilescu, avînd în rolul titular pe baritonul Nicolae Constantinescu, este programată pentru ziua de vineri 24 ianuarie, la ora 18. Dirijează Lucian Anca.

● Vasile Martinoiu în De Luna și Monica Teodorescu în Leonora, Adina Iurașcu în Azucena și Anatol Covali în Manrico sînt principalii interpreți din **Trubadurul** de sîmbătă 25 ianuarie (ora 18). Dirijor Constantin Petrovici.

● În matineul pentru copii de duminică 26 ianuarie, ora 11, baletul **Coppelia**, povestea așazisei păpuși mecanice creată, pasămite, de un bătrîn inventator zurliu. Protagoniștii sînt Cristina Teodorescu, Gheorghe Anghelus, Florin Matcescu. Dirijează Carol Litvin.

● Duminică seara (ora 18) sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu este programat un **dublu recital** oferit de apreciații cîntăreți care sînt soprana **Eugenia Moldoveanu** și tenorul **Florin Georgescu.**

● Marți 28 ianuarie, la ora 17, figurează pe afiș opera **Aida.** Interpreții principali : Lucia Țibuleac, Constantin Ene, Mihaela Agachi, Pompei Hărășteanu. La pupitru Constantin Petrovici.

● Miercuri 29 ianuarie, la ora 18, tripticul de balet **Rapsodia română, Bolero, Nunta însingerată.** Din distribuție notăm : Mihai Spiridonescu, Madeleine Vasilescu, Aglae Gheorghe, Cristina Teodorescu, Florin Brînduș, Mihai Tugearu.

● Mozart, **Flautul fermecat**, joi 30 ianuarie (ora 18). Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor cînta : Elena Simionescu, Eleonora Enăchescu, Ștefănița Lascu, Dan Zancu, Alexandru Moisiuc (debut în Papageno), Ștefan Teodorescu.

TRAIAN CATINCESCU, corespondentul Agerpres pentru județul Brașov, ne transmite corespondența intitulată

Cascador fără voie

Un fapt neobișnuit s-a întîmplat recent la Brașov. Tînărul Mihai Buta, în vîrstă de 18 ani, aflîndu-se pe balconul apartamentului său situat la etajul zece, într-un bloc din strada Lalelelor nr. 8, s-a aplecat prea mult pentru a purta o ...convorbire cu prietenul său de la un etaj inferior și s-a prăbușit în gol. Vîntul puternic care sufla în acel moment l-a proiectat în zidul balconului vecin și paralel, de acolo „coborînd" din balcon în balcon pînă a ajuns pe pămînt în picioare, performanță pe care nu o poate realiza decît pisica și eventual ...un cascador. Amortizarea căderii tînărului imprudent prin ricoșeu, dintr-un balcon în altul, a făcut ca acesta să rămînă în viață — bineînțeles cu numeroase leziuni și fracturi grave atît la picioare cît și la bazin. Transportat de urgență la Spitalul județean, el a fost supus imediat unor intervenții chirurgicale complicate. Echipa de medici condusă de cunoscutul ortoped Ioan Scarbură, autor a numeroase invenții brevetate care ajută la vindecarea fracturilor și sudarea oaselor, a reușit, după mai multe ore de muncă încordată și după repetate intervenții, să-l salveze pe imprudentul „acrobat". În prezent tînărul se află în afară de orice pericol, picioarele lui fiind complet refăcute după teribilul accident, urmînd ca în curînd să revină în mijlocul colectivului de muncă, unde este cunoscut ca un bun și harnic strungar.

Slăvind un Om, sărbătorim o Țară

Ianuarie

Privesc peste țară cu ochii zăpezii
eurata lumină s-așează spre munți
e pace, e-atîta putere de iarnă
că visele noastre se văd pînă-n frunți.

un drum transilvan se deschide-n fereastră
Alba Iulia-i spun și prin asta spun dor
către zarea moldavă, către Dunărea noastră
către grîul vuind sub pămînt, rotitor

și mi-e iară și iară-n cuvînt dimineață
ca o apă întoarsă-n izvor, luminoasă
ca o pasăre liberă ce-și aduce tot cerul
și îl face aripă în zborul spre casă

privesc peste țară cu ochii zăpezii
ianuarie alb către mine privește
aud din adîncuri, aud totdeauna
Carpații de veghe vorbind românește.

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ ■

Mărețul nume

Cînd Ceaușescu spun, văd prunci rizînd în soare
Și fagurii de miere ai patriei mai grei
Și mai aproape vremea viitoare
Și visele mai pline de temei.

Cînd Ceaușescu spun, văd pîinile pe masă
Și vinul în ulcioare spumegînd
Și fericire-n fiecare casă
Și-n fiecare piept un imn crescînd.

Și văd grădini cu rodul încărcat
Cu miezul faptei copt și în putere
Cînd Ceaușescu spun rostesc o țării vrere
De a avea în frunte pe marele Bărbat

Făuritor al demnelor destine
Și tuturor prin vremuri și crezul și mîndria
Cînd Ceaușescu spun, spun drumul spre mai bine
Al scumpei noastre patrii, România.

VIOREL VARGA ■

Despre patrie

Fericitule — preafericitule, îmi spun,
toate cuvintele să le spui acum
doar despre patrie —
numai ea este lumina nestinsă
ce pîlpîie-n orizonturi lăuntrice,
numai ea este dimineața sub care
se naște adevărul din gînd,
numai ea este gîndul sub care
se naște adevărul din faptă.

Fără de patrie totul ar fi
asemenea pulberii
pribegite de vînt...

EUGENIU NISTOR ■

În sunetul dragostei

Cîntăm luminoasele fîntîni
ale țării
din care cresc arbori ca niște păsări
hidrocentrale învolburate
de buchetele izvoarelor
cărbunii harnicelor abataje
aurul povîrnișurilor adînci
sondele înrourate
de lumină pe coline
pe toate le cîntăm erou al țării pentru tine.

MIHAI CULMAN ■

De ziua Președintelui

De ziua Președintelui închin poeme
născute-n dragostea de gînd și faptă,
căci dincolo de biruințî ne-așteaptă
eroii neamului înscriși în steme.

Și mă ridic cu fruntea către soare,
cu — liberul născut în libertate,
căci azi a-ngenunchea nu se mai poate,
fără-a da seamă-n cartea viitoare !

De ziua Președintelui în țară ninge
cu flori de pace pentru toți românii ;
și parcă pîn'la cer s-au dus saicmii —
căci țara astăzi riu și ram își stringe

Ca de-o lumină-n forul veșniciei
mi-e dor mereu de spațiul României.

GHEORGHE DINICĂ ■

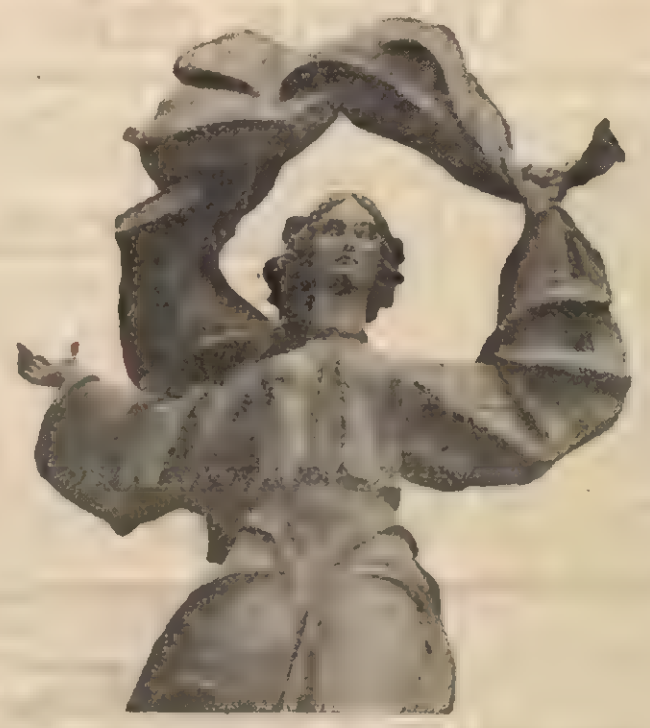

Monumentul Independenței din Iași, realizat de GABRIELA MANOLE-ADOC și GHEORGHE ADOC

Român și revoluționar

Încă din ianuarie
inspirația fericită
a neamului românesc
a făcut în momente alese
să se ivească
omul necesar
să indice calea adevărată
și să spună
ca român și revoluționar :
voi susține totdeauna
națiunea noastră română
în faptele,
în drepturile și interesele ei legitime
împotriva oricărei
amenințări cu forța
sau asupriri transnaționale,
împotriva oricărui atac
făți§ sau camuflat,
împotriva dictatelor
gîndind și propunînd
legea dreaptă,
pacea,
iubind
limba noastră română,
istoria ei,
libertatea,
egalitatea,
spiritul revoluționar,
patria socialistă.

SANDU STELIAN ■

Sub falduri roșii-galbene-albastre

E toată România-n sărbătoare
și în ianuar se face primăvară
din Olt și din Carpați pînă la mare :
slăvind un Om, sărbătorim o Țară !

Aprindeți dar garoafele în giamfire,
viorile din inimi să tresară :
sub falduri roșii-galbene-albastre
slăvind un Om, sărbătorim o Țară !

Privirea lui lumină-i, pururi vie,
ce-atîtea veacuri ne-o înflăcărară
spre a ivi un demn stejar în glie :
slăvind un Om, sărbătorim o Țară !

Popoarele privesc cu luare-aminte,
pe cerul României vulturi zboară
în ev de aur, anotimp fierbinte :
slăvind un Om, sărbătorim o Țară !

Unire-Unitate, toți un zid
braț lîngă braț — pădure legendară :
am fost, rămînem glorios partid :
slăvind un Om, sărbătorim o Țară !

VIRGIL DUMITRESCU ■

Riul

Sub talpa Țării curge-un riu de sînge
blînd fulgerat de numai trei culori,
el oasele-n covata lui le strînge
și le preface-n stîlpi și-n căpriori.

Deasupra magmei, ca un curcubeu,
se arcuiește sub păduri și roade,
ei este românescul empireu
slăvit în urături și în balade.

Din malurile lui incandescente
ne tragem rădăcinile-n afară
și-mbelșugați, rodim în sentimente
de dragoste și jertfă pentru Țară.

ION IANCU LEFTER ■

Duhul străbunilor

De dincolo de noi
din nemărginirea timpului chezaș,
sub timpiele Carpaților cărunți,
în curburi de granit, ca niște coloane
ce sprijină pe frunți românescul cer,
De prin gorgane
sub înghețuri și ploi,
ne vine întruna spre noi
duhul străbunilor,
strălumina lor !

De dincolo de noi...
Prin albiile nesecatelor riuri
ce ne încing cîmpiile și dealurile
ca niște brîuri,
Vin duhurile străbunilor
să le prefacă în gură de rai,
cu belșuguri de poame și grîne,
de pîine...
În ropotul copitelor de cai,
de boi, sub zborul înalt al vulturilor
deveniți domnești și voievodale peceți,
Vin din adîncul atîtor păduri
ce-adăpostesc putrezite cheptare
și sfărîmate armuri
și săbii și spade și buzdugane,
îngropate-n movile și în gorgane,
sub brazdă și glie,
vin ocrotitoare, frățîne
și stăpîne
pe viața și credința limbii române,
duhurile străbunilor !

DUMITRU SAVU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export- import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
5
VINERI
31 IANUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Patria,
cabinetul de lucru
al președintelui

Paginile 4–5

Într-o atmosferă de vibrant entuziasm, cu adîncă recunoștință și nețărmurită dragoste

ȚARA ȘI-A SĂRBĂTORIT MARELE EROU

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

Doresc să încep prin a vă mulțumi din toată inima pentru aprecierile și urările ce mi le-ați adresat cu prilejul zilei mele de naștere și al unei îndelungate activități în rîndurile partidului, în slujba patriei, a poporului, a socialismului și comunismului.

Doresc, de asemenea, să adresez cele mai calde mulțumiri partidului, întregului nostru popor pentru manifestările de încredere și prețuire ce îmi sînt adresate și cu acest prilej. Văd în toate acestea o expresie a încrederii depline în politica partidului nostru comunist, în hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, o expresie a încrederii în calea de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a patriei noastre spre comunism.

Tot ceea ce am realizat este rezultatul politicii juste a partidului nostru, al faptului că el aplică în mod creator principiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, adevărurile general-valabile, la condițiile și realitățile din țara noastră.

Toate aceste măreți înfăptuiri se datoresc muncii entuziaste a întregului popor, a clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate care, într-o deplină unitate, înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, ce corespunde pe deplin intereselor întregii națiuni.

Este, fără îndoială, plăcut — în asemenea împrejurări — să constați că anii care au trecut au fost folosiți în interesul poporului, al cauzei socialismului și comunismului, al păcii. Este fără nici o îndoială o bucurie să constați că, în această activitate, ai adus o contribuție, împreună cu întregul partid, cu întregul popor, la mărețele înfăptuiri realizate de popor pe calea socialismului și comunismului. Toate acestea ne cer să depunem în continuare noi eforturi, să lucrăm și mai bine pentru a asigura unirea eforturilor întregului partid, ale întregului popor în realizarea hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului.

Nu doresc să mă opresc asupra înfăptuirilor din trecut ; ele sînt bine cunoscute.

Acum ne aflăm la începutul unui nou cincinal. Sîntem în primul an în care trecem la realizarea, de fapt, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a planului de dezvoltare economico-socială pînă în 1990 și, în perspectivă, pînă în anii 2000. Trecem la realizarea unei noi etape de dezvoltare a patriei noastre, care trebuie să ducă, pînă în 1990, la trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară socialistă mediu dezvoltată.

Așa cum am menționat în mai multe împrejurări, avem toate condițiile pentru realizarea cu succes a hotărîrilor Congresului, a planului de dezvoltare, a Programului partidului. Acum hotărîtoare sînt măsurile și activitatea practică, organizatorică, de înfăptuire a lor.

Avem un program bun, un plan ce dă o perspectivă minunată dezvoltării patriei noastre. Avem toate condițiile pentru a le realiza. Mai presus de toate, avem o minunată clasă muncitoare, o țărănime, o intelectualitate care acționează în deplină unitate sub conducerea partidului ; avem un popor minunat, entuziast, care este ferm hotărît să înfăptuiască hotărîrile și programul de dezvoltare a patriei noastre. Depinde acum de munca partidului nostru, a tuturor acelora care, în diferite sectoare de activitate, de partid și de stat, în domeniul economic sau în sectoarele științei, învățămîntului, culturii, au misiunea și răspunderea de a acționa pentru realizarea în viață a tuturor acestor hotăriri și programe.

Aceasta impune și Comitetului nostru Politic Executiv și Consiliului de Stat, guvernului, Comitetului Central al partidului, de a acționa cu toată răspunderea și cu întreaga fermitate în vederea bunei organizări și conduceri a tuturor sectoarelor de activitate.

Am trecut la realizarea unor măsuri importante, care trebuie să asigure o mai bună organizare a producției și a muncii în toate sectoarele. Trebuie să facem în așa fel încît să înfăptuim, în timpul stabilit, toate aceste măsuri. Încă din prima jumătate a acestui an să trecem la realizarea primei etape a acestor măsuri, astfel ca, în linii generale, în anul viitor, pînă la Conferința Națională a partidului, să realizăm în întregime aceste măsuri în toate sectoarele de activitate.

Avem o serie de programe pe ramuri și subramuri, care concretizează obiectivele generale stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, de planul de dezvoltare economico-socială și de Programul partidului și dau fiecărula o orientare clară, un program precis de muncă și de activitate. Pe această bază se poate spune că depinde acum de felul cum fiecare dintre noi, fiecare activist de partid și de stat va acționa pentru realizarea lor. Fără îndoială că aceasta presupune o mai bună organizare a muncii, întărirea răspunderii, ordinii, disciplinei, a controlului, o mai bună repartizare a forțelor și a cadrelor, o largă activitate de unire a eforturilor tuturor oamenilor muncii, ale întregului popor, intensificarea muncii de ridicare a pregătirii profesionale, tehnice — deoarece, numai cu oameni cu înalt nivel de pregătire profesională și tehnică se pot realiza obiectivele noii revoluții tehnico-științifice, se poate realiza noua calitate a muncii și vieții, se poate înfăptui noua revoluție agrară.

Congresul Științei și Învățămîntului a dezbătut pe larg programul și orientările în această direcție. Avem în aceste domenii o perspectivă clară. Trebuie să facem totul pentru a înfăptui în cele mai bune condiții programul și orientările stabilite. Să nu uităm nici un moment că, numai și numai pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, numai înfăptuind noua revoluție tehnico-științifică și noua revoluție agrară vom putea realiza hotărîrile Congresului al XIII-lea, Programul partidului, vom asigura ridicarea patriei noastre la un nivel tot mai înalt de dezvoltare, în toate sectoarele.

În același timp, trebuie să intensificăm activitatea politico-educativă, de formare a omului nou, de dezvoltare a conștiinței revoluționare, de ridicare a nivelului ideologic, politic al partidului, deoarece numai un partid cu o concepție revoluționară înaintată, cu un înalt nivel ideologic și politic poate să-și îndeplinească în bune condiții rolul de forță politică conducătoare a societății. Trebuie să înțelegem bine că trăim o epocă în care au loc mari transformări, noi descoperiri în toate domeniile, care creează noi orizonturi, noi perspective, deschid căile pentru o amplificare a cunoașterii și înțelegerii mai bune a tainelor naturii și ale universului în general, pentru folosirea tuturor acestora în interesul progresului și bunăstării oamenilor, al popoarelor.

Trebuie, de asemenea, să înțelegem bine că, în conformitate cu noile realizări și progrese ale societății noastre, cu dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor sociale, se schimbă și felul de muncă, de organizare a societății și a tuturor sectoarelor, precum și diferitele concepții despre activitatea statului, a partidului, a celorlalte organisme ale societății noas-

(Continuare în pag. 3)

SCRISOAREA

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,

Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

La aniversarea zilei de naștere și a peste 50 de ani de amplă și intensă activitate revoluționară, permiteți-ne ca în deplin consens cu toți fiii României socialiste, care vă înconjoară cu alese sentimente de profundă stimă și înaltă prețuire, să vă adresăm dumneavoastră, strălucit conducător de neam și țară, cele mai calde felicitări și urări de sănătate și fericire, de viață îndelungată, înnobilată continuu de mărețe împliniri, noi și mari succese în activitatea de supremă răspundere pe care o desfășurați, cu abnegație și cutezanță comunistă, în fruntea partidului și statului, spre binele și prosperitatea întregii națiuni, pentru înălțarea scumpei noastre patrii pe culmile tot mai luminoase ale socialismului și comunismului.

În această memorabilă zi, devenită sărbătoarea scumpă a întregului popor, însoțim vibrantul nostru omagiu cu recunoștința fierbinte pe care v-o datorăm dumneavoastră, marele erou al națiunii române, ctitor al României socialiste moderne, înflăcărat militant revoluționar și patriot, care v-ați dedicat viața, din cei mai tineri ani, luptei pentru libertatea, demnitatea și fericirea poporului, slujirii cu credință a măreților idealuri de independență și progres, triumfului revoluției socialiste, înfloririi necontenite a patriei, cauzei colaborării, înțelegerii și păcii în lume.

Dăm cu toții o înaltă apreciere contribuției dumneavoastră inestimabile la întărirea unității și creșterea continuă a rolului conducător al partidului nostru comunist — continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă ale clasei muncitoare, ale poporului român — care împlinește în acest an șase decenii și jumătate de eroică și glorioasă existență. Ne facem o datorie de conștiință din a sublinia, și cu acest prilej aniversar că, prin sufiul nou pe care l-ați imprimat, după Congresul al IX-lea, întregii vieți politice și economico-sociale din patria noastră, ați adus o uriașă contribuție la promovarea în munca tuturor comuniștilor a unui stil dinamic, revoluționar, profund creator, pătruns de o înaltă responsabilitate față de prezentul și viitorul patriei, ați stimulat neabătut întărirea legăturii partidului cu masele, cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, ați veghiat permanent ca întreaga activitate a partidului și statului să reflecte voința și interesele supreme ale națiunii, ați fundamentat concepția de înaltă valoare umanistă, în baza căreia noua orînduire se făurește cu poporul și pentru popor.

Sub puternicul imbold al laborioasei dumneavoastră activități teoretice și practice, fundamentată pe studierea și cunoașterea profundă a realităților românești, pe analiza riguros științifică pe care o faceți permanent fenomenelor vieții social-politice contemporane, pe aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric, la condițiile concrete din țara noastră, Partidul Comunist Român este astăzi un partid puternic, strîns legat de mase și urmat cu adîncă încredere de întreaga națiune, care militează neabătut pentru progresul și înflorirea multilaterală a patriei, pentru bunăstarea poporului, pentru promovarea în întreaga viață socială a înaltelor principii ale umanismului socialist, a marilor valori și virtuți ce au caracterizat întotdeauna ființa poporului român, a idealurilor nobile ale colaborării și păcii. În istoria României nu a existat niciodată un partid politic care să fi servit cu atîta devotament, fermitate și abnegație interesele patriei, ale independenței și suveranității sale, ale bunăstării și fericirii întregului popor !

Recunoștința vie față de meritele nepieritoare pe care le aveți în făurirea unui asemenea partid și-a găsit și își găsește o puternică expresie în voința fierbinte și de nestrămutat a tuturor comuniștilor, a întregului nostru popor, care, alegîndu-vă la Congresul al IX-lea în funcția de supremă conducere în Partidul Comunist Român, și-a reconfirmat cu strălucire, în mod unanim, această istorică opțiune la toate congresele ce au urmat, ilustrînd cu putere vrerea tuturor fiilor patriei de a vă ști mereu în fruntea partidului și a țării, de a lupta pentru făurirea destinului nou socialist și comunist al României. În această perioadă de luptă eroică și mărețe realizări pe care istoria o consemnează cu litere de aur, pentru veacuri și veacuri, prin numele marelui său ctitor — „Epoca Nicolae Ceaușescu" —, întreaga noastră națiune vede cu legitimă mîndrie în dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, pe conducătorul înțelept și clarvăzător, care unește și orientează energiile creatoare ale întregului popor spre împlinirea unui țel grandios, a unor înfăptuiri fără egal în întreaga sa existență multimilenară.

Este meritul strălucit al partidului, al dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, de a fi promovat consecvent o strategie științifică, revoluționară de dezvoltare armonioasă și echilibrată a patriei, de înflorire multilaterală a ei, în centrul căreia ați situat industrializarea ca verigă de bază a progresului economico-social al României. În lumina acestei orientări fundamentale, în politica de dezvoltare economică generală a patriei, partidul și statul nostru au pus și pun un accent deosebit pe dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, pe crearea unei structuri industriale moderne, capabile să valorifice la un înalt nivel de eficiență resursele materiale și umane ale țării, creșterea puternică a productivității și a nivelului tehnic al produselor — ceea ce ne-a permis să trecem, în actuala etapă, la transpunerea exemplară în viață a obiectivelor istorice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării noastre economice, realizarea unei calități noi, superioare a muncii și vieții întregului popor. Înțelegem astăzi mai bine ca oricînd profunzimea, justețea și realismul orientărilor dumneavoastră, care au făcut posibilă așezarea economiei naționale pe o puternică bază tehnico-materială, au generat avîntul permanent al forțelor de producție, fără de care nu am fi realizat mersul nostru înainte, nu am fi avut o perspectivă, atît de minunată, de clară și luminoasă. Sîntem cu toții profund mobilizați de mărețul obiectiv stabilit la Congres, ca în actualul cincinal 1986–1990, România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să pășească în rîndul țărilor medii dezvoltate.

Strălucitei dumneavoastră gîndiri politice și activități practice îi datorăm concepția științifică privind rolul și funcțiile agriculturii, trecerea la înfăptuirea noii revoluții agrare, ca un proces cu vaste implicații, vizînd modernizarea continuă a acestei ramuri de bază a economiei naționale, transformarea revoluționară a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii, realizarea unor producții sigure și stabile, care să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele de consum ale populației, precum și alte necesități ale societății.

De concepția și activitatea dumneavoastră sînt nemijlocit legate orientările de o covîrșitoare importanță privind dezvoltarea echilibrată, armonioasă a economiei naționale, prin asigurarea unui raport judicios între resursele energetice și de materii prime și ramurile industriale prelucrătoare, între industrie și agricultură, asigurarea unui ritm înalt al forțelor de producție prin alocarea permanentă a unei părți însemnate — de circa o treime — din venitul național pentru fondul de acumulare, necesitatea consolidării și perfecționării continue a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, ca factor hotărîtor al progresului patriei, al ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Dăm cu toții o înaltă prețuire contribuției și preocupării deosebite pentru perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, orientărilor dumneavoastră cu privire la cerința obiectivă a creșterii și mai puternice a rolului statului socialist în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economice și sociale, pe baza planului național unic de dezvoltare a țării.

Dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați adus și aduceți o contribuție de inestimabilă valoare la înnoirea și dinamizarea permanentă a gîndirii și practicii revoluționare din patria noastră, prin preocuparea susținută pentru dezvoltarea și adîncirea continuă a democrației muncitorești revoluționare, pentru crearea unui larg și original cadru de participare efectivă, în condiții de deplină egalitate, a tuturor cetățenilor, a întregului popor, la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor, la conducerea societății. Este unanim apreciată definirea de către dumneavoastră a conceptului românesc de autoconducere muncitorească și instituționalizarea unui sistem complex de forme, metode și mecanisme în măsură să asigure întărirea răspunderii, ordinii, disciplinei și punerea largă în valoare a inițiativei și spiritului gospodăresc al celor ce muncesc în conducerea unităților, a activității economico-sociale, în gestionarea eficientă a avuției socialiste, a bunurilor întregului popor.

Strălucit strateg al dezvoltării științei și învățămîntului românesc, în strînsă legătură cu cerințele obiective de progres ale societății noastre, dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați asigurat elaborarea unui amplu și mobilizator program de dezvoltare a cercetării științifice și introducere a progresului tehnic, a cărui perspectivă depășește orizontul anului 2000, puternic ancorat în realitățile și cerințele epocii contemporane, ale revoluției tehnico-științifice moderne. Ați conferit, totodată, noi dimensiuni calitative procesului complex de formare a cadrelor, de pregătire pentru muncă și viață a tinerei generații pe baza cunoașterii și însușirii celor mai noi cuceriri ale gîndirii științifice și tehnice din toate domeniile de activitate, a educării ei în spiritul înaltei responsabilități față de patrie, partid și popor, al glorioaselor tradiții de luptă ale înaintașilor pentru apărarea și afirmarea ființei naționale.

Constituie o realitate, profund simțită și trăită de fiecare cetățean al țării modul strălucit în care îndrumați întreaga activitate politico-educativă, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, comunistă, punînd pe primul plan dezvoltarea patriotismului socialist, dragostea față de patrie, răspunderea și atașamentul față de popor, față de marile sale cuceriri, față de cauza socialismului și comunismului, preocuparea dumneavoastră statornică pentru păstrarea tinereții și vigorii națiunii noastre, pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Mărețul drum de victorii și izbînzi pe care România l-a străbătut sub înțeleapta și clarvăzătoarea dumneavoastră conducere, marile ctitorii înălțate în ultimii 20 de ani, minunatele realizări obținute în toate domeniile de activitate demonstrează forța și capacitatea creatoare a poporului nostru, care, liber, stăpîn deplin pe destinele sale, strîns unit în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general al partidului, președinte al Republicii, își făurește în mod conștient propriul său viitor socialist și comunist, de bunăstare și fericire. Puternic mobilizați de înflăcăratele dumneavoastră chemări, însuflețiți de luminosul exemplu de muncă și viață pe care ni-l oferiți zi de zi, oamenii muncii din patria noastră acționează cu toate forțele, cu spirit de răspundere, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității productive în noul cincinal, hotărîți să facă totul pentru ca încă din această primă lună a anului să obțină producții suplimentare în toate ramurile economiei, asigurînd astfel îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal.

Încercăm cu toții sentimente de cea mai înaltă mîndrie și — asemeni întregului popor — vă sîntem profund recunoscători pentru faptul că, datorită gîndirii și viziunii dumneavoastră revoluționare, ați deschis noi și însuflețitoare orizonturi activității întregii națiuni, ați descătușat energiile creatoare ale celor ce muncesc și ați dinamizat puternic întreaga operă de construcție socialistă, România înfățișîndu-se astăzi lumii ca o țară angajată ferm și viguros în înfăptuirea unui amplu program de construcție pașnică, în făurirea unei societăți superioare, în care se afirmă tot mai larg o etică și morală înaintate, principiile socialiste și comuniste de muncă și de viață.

Mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu

Neobosita dumneavoastră activitate consacrată afirmării României în viața internațională, inițiativele de colaborare, pace și dezarmare, forța ideilor dumneavoastră cutezătoare, justețea și umanismul principiilor pe care, cu neasemuită consecvență, le promovați în dialogul permanent cu conducătorii de partid și de stat, cu personalități ale lumii contemporane au asigurat țării noastre o înaltă prețuire, iar pe dumneavoastră v-au impus în conștiința omenirii drept unul din cei mai proeminenți oameni politici, ca luptător ferm pentru o lume mai bună și mai dreaptă, ca pe un mare și înflăcărat Erou al păcii.

În condițiile actuale ale vieții internaționale — cînd omenirea este confruntată cu o situație deosebit de gravă, datorată îndeosebi, accelerării cursei înarmărilor, cu precădere a celor nucleare, a persistenței a numeroase conflicte și stări de încordare — găsesc un profund ecou în rîndul forțelor iubitoare de pace de pretutindeni, al opiniei publice mondiale, inițiativele și propunerile dumneavoastră constructive, chemările la rațiune și luciditate pentru oprirea evoluției periculoase a evenimentelor spre confruntare nucleară și război, pentru reluarea politicii de destindere și soluționare pe cale pașnică, prin tratative a tuturor problemelor litigioase, pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor la libertate și independență, la existență, la viață, la pace.

În virtutea legăturii organice, indisolubile dintre politica internă și cea externă a partidului și statului nostru, dumneavoastră mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ați reafirmat solemn și în Mesajul ce l-ați adresat întregii națiuni la acest început de an, proclamat de O.N.U. ca Anul Internațional al Păcii, hotărîrea României de a întări și mai mult colaborarea cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate celelalte țări și popoare, cu forțele iubitoare de progres și pace de pretutindeni, pentru a asigura un climat trainic de încredere și conlucrare pașnică în întreaga lume, pentru triumful politicii de dezarmare și pace, de respect al independenței și suveranității popoarelor, de făurire a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Militînd fără preget pentru înțelegere și colaborare între popoare ați adus și aduceți o contribuție deosebită — de largă recunoaștere și apreciere internațională — la statornicirea și generalizarea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta în mod liber, de a-și hotărî singur destinele. Inițiativele și propunerile privind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, la reducerea cheltuielilor militare, încetarea fără întîrziere a conflictelor armate și reglementarea tuturor problemelor litigioase pe calea politică, a tratativelor, cele referitoare la democratizarea vieții internaționale, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, creșterea rolului O.N.U. și al altor organisme internaționale în rezolvarea democratică a problemelor ce confruntă omenirea, cu participarea tuturor statelor lumii, indiferent de mărime și orînduire socială, au adus României, dumneavoastră, ilustrul ei președinte, un uriaș prestigiu, numeroși prieteni pe toate meridianele globului.

Dorim să subliniem și cu acest prilej aprobarea unanimă de care se bucură din partea comuniștilor, a întregului popor român, activitatea intensă pe care o desfășurați pentru dezvoltarea colaborării și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste, democratice și antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru progres social și pace în lume.

Acțiunile și inițiativele dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, insuflă poporului român optimism, speranță și încredere în capacitatea națiunilor lumii ca, acționînd unite și conlucrînd tot mai strîns, să asigure — în pofida încordării și tensiunilor actuale din viața internațională — un curs nou, pozitiv, viitorul și dezvoltarea pașnică a întregii omeniri.

În aceste zile de luminoasă sărbătoare, întregul popor român, strîns unit în jurul gloriosului său partid comunist, al dumneavoastră — marele erou al revoluției noastre socialiste desemnat de istorie să poarte țara, prin vremi, spre culmile înalte ale comunismului — dă expresie nestrămutatei sale hotărîri de a vă urma neabătut pe drumul luminos pe care l-ați deschis țării întregi, de a munci cu abnegație și dăruire patriotică pentru realizarea exemplară a indicațiilor și orientărilor dumneavoastră, a sarcinilor actuale etape de dezvoltare a patriei, pentru îndeplinirea cu succes a planului pe 1986 — primul an al actualului cincinal — a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, asigurînd transpunerea fermă în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Puternic însuflețiți de îndemnurile dumneavoastră mobilizatoare, de activitatea neobosită ce o consacrați binelui și propășirii patriei, vă încredințăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu că nu ne vom precupeți nici un efort și că vom acționa cu toată fermitatea și puterea noastră de muncă pentru a asigura înfăptuirea neabătută, într-un climat de înaltă exigență, a sarcinilor complexe ce ne stau în față, a politicii partidului în sectoarele noastre de activitate, pentru a ne îndeplini în condiții tot mai bune marile răspunderi pe care ni le-ați încredințat și pentru a sluji, în toate împrejurările, cauza partidului și a poporului, destinele patriei, idealurile socialismului și comunismului, pentru care ați militat și militați cu exemplară dăruire și răspundere.

În acest moment de mare sărbătoare pentru toți fiii și fiicele României socialiste, vă adresăm din adîncul inimii, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, cele mai calde urări de sănătate, multă putere de muncă, pentru a conduce cu aceeași strălucire partidul și poporul român spre noi și tot mai multe victorii. Vă dorim tinerețe veșnică, viață lungă și fericită, plină de satisfacții și împliniri, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu întreaga familie, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați.

La mulți ani, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu !

Comitetul Politic Executiv
al Comitetului Central
al Partidului Comunist Român
Consiliul de Stat
și Guvernul Republicii Socialiste România

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

tre. Toate acestea merg în direcția creșterii și mai puternice a rolului maselor, a poporului, în conducerea și în realizarea făuririi socialismului și comunismului.

Sînt multe lucruri vechi, la care, pe parcurs, am renunțat. Mai sînt unele care ne țin încă încleștați, nu ne permit să înțelegem mai bine noile perspective. Trebuie să privim toate realitățile prin concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică, să înțelegem că tot ce este vechi, perimat, trebuie înlăturat și să deschidem în mod ferm drum noului, în toate sectoarele de activitate.

Partidul nostru a acționat în această direcție. Am dezvoltat democrația muncitorească-revoluționară, am creat un cadru larg, care permite fiecărei categorii de oameni ai muncii, întregului popor, să participe activ la conducerea tuturor sectoarelor, a întregii țări. Mai avem însă mult de făcut pentru perfecționarea și buna funcționare a acestui cadru.

Avem un nou mecanism economic. Ne-am propus să acționăm ferm în realizarea autoconducerii, autogestiunii, în toate unitățile, inclusiv cele teritoriale. Am obținut o serie de rezultate, dar, în multe domenii, se poate spune că sîntem încă la început. Din păcate, mai sînt unii care vorbesc mult despre autoconducere, autogestiune, dar înțeleg aceasta într-un sens îngust sau unilateral ; ei înțeleg că își pot lua — ca să spun așa — libertatea de a cheltui banii poporului fără nici un discernămînt, considerînd că, pînă la urmă, autoconducerea și autogestiunea constau în a cheltui și a nu da socoteală poporului de felul cum ai folosit banii, ce rezultate ai obținut. Este o înțelegere complet falsă, care nu are nimic cu autoconducerea, cu autogestiunea.

Autoconducerea și autogestiunea înseamnă o bună gospodărire de către fiecare colectiv de oameni ai muncii, de către fiecare unitate teritorială a mijloacelor încredințate de popor în administrare. Dar aceasta înseamnă a le gospodări în așa fel încît să obții o dezvoltare și o creștere continuă a avuției generale. Autogestiunea, autogospodărirea, autoconducerea presupun că fiecare colectiv, adunarea generală, consiliul de conducere, trebuie să facă totul pentru ca mijloacele încredințate de popor spre a le administra să contribuie la creșterea mai rapidă a avuției generale a țării, a venitului național, deoarece numai pe această bază se asigură întărirea patriei, ridicarea bunăstării generale a poporului.

Trebuie deci să acționăm pentru buna înțelegere și aplicarea fermă a autoconducerii, autogestiunii, a noului mecanism economic. Este necesar să înțelegem că fiecare răspunde, în fața poporului, de felul cum administrează și gospodărește mijloacele încredințate de popor — și trebuie să facă totul pentru a se putea prezenta cu capul sus — cum se spune în popor — să privească poporul în față și să spună că, acolo unde a fost pus, și-a făcut datoria și că, într-adevăr, a contribuit la dezvoltarea generală a patriei noastre.

Trebuie să înțelegem bine că autoconducerea, autogestiunea nu sînt noțiuni abstracte. Ele trebuie înțelese în sensul că tot ceea ce se produce în țara noastră, toate bogățiile materiale și spirituale aparțin poporului, sînt proprietatea întregii națiuni și nimeni nu poate să risipească sau să aducă daune acestei proprietăți și avuții. Obligația fiecăruia este de a face totul pentru creșterea avuției naționale, pentru a spori forța materială și spirituală a întregului nostru popor !

Faptul că un colectiv sau altul are în administrare, în autoconducere, o parte mai mare sau mai mică din avuția generală a patriei, nu face decît să sporească și mai mult răspunderea acestui colectiv. Noi privim întreaga proprietate socialistă —, fie sub formă de stat sau cooperatistă — ca o formă unică a proprietății întregului nostru popor. Și trebuie să facem totul pentru întărirea și dezvoltarea acestei proprietăți ! În acest sens trebuie să înțelegem principiile autoconducerii și autogestiunii, nu fărîmițarea și risipirea în părți mici, fără control, ci conducerea unitară a întregii societăți. Orice fel de înțelegere, alta decît în acest sens; este împotriva intereselor socialismului, este o înțelegere anarho-socialistă — ca să spun așa — și nu are nimic comun cu concepția democrației revoluționare, a autoconducerii și autogestiunii.

Subliniez aceasta pentru că — așa cum am spus de la început, — sînt unii care înțeleg greșit rolul autoconducerii și autogestiunii. Consider că, în activitatea noastră ideologică, politică, de educație va trebui să facem mai mult pentru o bună clarificare și înțelegere teoretică a acestor probleme de importanță deosebită pentru construcția socialismului și comunismului.

De asemenea este necesar să acționăm cu mai multă fermitate pentru buna funcționare și dezvoltare a organismelor democrației noastre socialiste. Socialismul nu se poate construi decît pe baza celor mai largi forme democratice de participare a poporului. Am formulat teza construcției socialismului cu poporul și pentru popor. Aceasta înseamnă a asigura cadrul corespunzător pentru ca masele populare, întregul popor să poată participa, în mod organizat și conștient, la conducerea întregii societăți. Avem un cadru bun. Cred însă că este necesar să-l perfecționăm în continuare, să facem să crească, în toate sectoarele, răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a adunărilor generale, a consiliilor oamenilor muncii — ca organe colective de conducere, de sus pînă jos, ca expresie a înaltei democrații revoluționare, muncitorești.

Este necesar să acționăm, cu toată fermitatea, pentru ridicarea nivelului politic-ideologic. Presa, radioul, televiziunea, activitatea culturală generală — literatura, arta, muzica, teatrul — toate formele noastre de creație și de activitate cultural-educativă trebuie să acționeze într-o direcție unică, de ridicare continuă a nivelului general de cultură și cunoștințe ale întregului popor. Numai un popor cu înalte cunoștințe, cu o înaltă cultură, cu înalt nivel de înțelegere a realităților, cu o concepție revoluționară materialist-dialectică despre lume și viață va putea să-și îndeplinească în bune condiții misiunea sa de a-și asigura progresul continuu, bunăstarea și fericirea, și de a-și păstra permanent independența și suveranitatea !

Am tras o serie de concluzii cu privire la rolul și activitatea partidului nostru. În Statutul partidului am introdus multe îmbunătățiri ; dar, din păcate, nu toate le aplicăm pînă la capăt. Este necesar să înțelegem că teza veche despre rolul de avangardă nu mai corespunde noilor realități. Partidul nostru este un partid de masă, un partid care trebuie să asigure nu acționarea sau acțiunea unor elemente din rîndul clasei muncitoare, ci trebuie să fie expresia întregii clase muncitoare, a întregii națiuni, pentru ca să-și poată îndeplini rolul său în societate. Însuși partidul s-a transformat și se transformă continuu — și aceasta nu diminuînd forța și activitatea sa revoluționară, ci ridicînd, alături de el, întreaga națiune, masele largi populare. Calea spre dispariția statului, a partidului — desigur, vorbind cu totul teoretic — este aceea de a acționa nu în direcția introducerii unor forme anarhice de conducere și de viață, ci în sensul creării de forme noi, de participare a maselor și poporului la întreaga activitate de conducere. Noi trebuie să facem ca partidul nostru să fie întotdeauna un partid revoluționar, al întregii națiuni, să acționeze permanent în strînsă legătură cu poporul, să servească poporul ! El trebuie să fie centrul vital care să asigure buna funcționare a tuturor sectoarelor și înnoirea gîndirii, să dea o perspectivă continuu nouă privind dezvoltarea societății noastre socialiste !

În acest spirit trebuie să facem mai mult pentru perfecționarea activității partidului nostru și, legat de aceasta, a statului, a organizațiilor de tineret, de sindicat, a tuturor organizațiilor de masă și obștești, care — toate —, sub îndrumarea politică și sub conducerea partidului, trebuie să acționeze într-o direcție unică.

M-am referit la toate acestea acum, pentru că sîntem, cum am spus, la începutul unui nou cincinal, al primului an de realizare a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, care a trasat tocmai asemenea obiective în fața partidului și poporului nostru. Doresc să subliniez că este necesar să ne propunem să facem cu mai multă fermitate, într-un spirit nou, la realizarea acestor obiective și hotăriri. Dispunem de tot ce este necesar și am convingerea că întregul Comitet Central, Comitetul Politic Executiv, întregul nostru partid vor acționa în așa fel încît să asigure unirea întregului popor în înfăptuirea acestor obiective pe care le avem în fața noastră.

Stimați tovarăși,

În legătură cu situația internațională trebuie să subliniez că hotărîrile Congresului al XIII-lea își păstrează pe deplin valabilitatea în ce privește căile și direcțiile de activitate pe plan mondial.

Situația internațională, la începutul acestui an, continuă să fie încă deosebit de gravă. Este adevărat, au apărut la orizont unele raze noi, care prevestesc posibilitatea înseninării vieții internaționale ; dar norii grei ai cursei înarmărilor, ai politicii de forță și de amenințare continuă încă să aibă un rol preponderent. Chiar la începutul acestui an am asistat la noi acțiuni de forță, de amenințare cu forța, la noi manifestări ale forței — cum se întîmplă și acum în Mediterana — ceea ce demonstrează că este necesar să facem totul pentru a determina o schimbare generală a cursului vieții internaționale, de a se trece la oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, de a se renunța cu desăvîrșire la politica de forță, de amenințare, de amestec în treburile altor state, de a se respecta neabătut, în relațiile dintre state, principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

La începutul acestui an, secretarul general al Comitetului Central al P.C.U.S. a prezentat noile propuneri ale Uniunii Sovietice privind reducerea armelor nucleare și lichidarea, pînă în anul 2000, a întregului arsenal de arme nucleare. Considerăm acest program ca foarte important. Realizarea lui va avea, fără îndoială, o mare însemnătate pentru desfășurarea întregii vieți internaționale, va înlătura cea mai mare primejdie care amenință însăși existența vieții pe planeta noastră. De aceea este necesar să sprijinim cu toată fermitatea și să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea acestui program.

În același timp, trebuie să intensificăm activitatea pentru dezarmarea generală, pentru reducerea și a armelor clasice, a efectivelor militare, deoarece numai pe această cale se va putea asigura o diminuare generală a încordării și a pericolului de noi războaie.

În acest spirit trebuie să acționăm și la Stockholm, și la Conferința pentru dezarmare de la Geneva, și la negocierile de la Viena, să facem totul pentru realizarea în Balcani a unei zone fără arme nucleare și fără arme chimice.

Este — sau continuă să fie — o necesitate trecerea la reducerea cheltuielilor, a bugetelor militare, ca o expresie a dorinței de a se ajunge la înfăptuirea programelor de dezarmare nucleară, de dezarmare generală, de a se crea condițiile pentru eliminarea războiului din viața omenirii.

Deci, în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea, al liniei generale politice, al hotărîrilor adoptate în comun de țările socialiste la Sofia în toamna anului trecut, trebuie să facem totul pentru a uni eforturile tuturor popoarelor, ale forțelor înaintate și realiste de pretutindeni, pentru că numai și numai cu participarea tuturor statelor, indiferent de mărime și de orînduire socială, prin lupta unită a tuturor popoarelor, vom putea asigura înfăptuirea programului de renunțare la armele nucleare, de dezarmare generală, de realizare a unei lumi fără arme, fără armate, fără război, a unei lumi a colaborării și prieteniei între toate națiunile lumii.

În acest spirit partidul și poporul nostru vor acționa cu toată fermitatea ! Sîntem hotărîți să facem totul pentru ca, în anul 1986 — proclamat de Organizația Națiunilor Unite drept An al Păcii — să contribuim la realizarea de măsuri reale în direcția dezarmării și păcii !

Vom întări neabătut colaborarea cu partidele comuniste, cu partidele socialiste, democrate, cu alte partide și forțe democratice, de eliberare națională, considerînd că toate acestea au un rol important în unirea popoarelor, în soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale.

Nu uităm nici un moment situația economică grea internațională și necesitatea de a face totul pentru o soluționare globală a problemelor subdezvoltării — inclusiv a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare —, pentru o nouă ordine economică mondială.

Vom acționa neabătut pentru soluționarea tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai și numai prin tratative.

În acest spirit, consider că partidul, guvernul, poporul nostru au marea răspundere în fața viitorului întregii națiuni de a nu precupeți nimic pentru pace, pentru colaborare și prietenie cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În ce mă privește, atît în activitatea încredințată de partid și popor pe plan intern, cît și în activitatea internațională, voi face totul pentru a servi în cele mai bune condiții, cu toată forța și ființa mea, poporul, cauza socialismului și comunismului, a bunăstării întregii națiuni, a independenței și suveranității țării !

Și în viitor voi acționa — ca și pînă acum — cu toată forța, în direcția dezvoltării relațiilor României cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru a crește contribuția noastră la cauza păcii și colaborării internaționale !

Aș dori, încă o dată, să vă mulțumesc vouă, să mulțumesc Comitetului Central, partidului, întregului nostru popor, pentru manifestările de încredere și să vă asigur că voi face totul pentru a servi cauza poporului, a socialismului, comunismului și păcii !

Doresc să urez tuturor membrilor Comitetului Politic Executiv, Comitetului nostru Central succese tot mai mari în întreaga activitate, ca, fiecare la locul său de muncă, să-și îndeplinească în cele mai bune condiții misiunea încredințată de partid și popor !

Urez întregului nostru partid, întregului popor succese cît mai mari în realizarea planului pe acest an — primul an al cincinalului —, în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, în ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație !

Vă urez tuturor multă sănătate și fericire ! Urez tuturor comuniștilor, întregului popor multă fericire, multă sănătate și împlinirea tuturor dorințelor de mai bine !

Sărbătorirea marelui EROU

Aniversarea zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a fost sărbătorită cu căldură de întregul nostru popor. Între acțiunile și manifestările organizate cu acest prilej, un loc important îl ocupă solemnitatea de la sediul C.C. al P.C.R., la care au luat parte membrii și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretarii Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat și ai Guvernului. Această solemnitate a constituit un fierbinte omagiu pe care comuniștii, toți cetățenii țării l-au adus tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminent conducător al partidului și al statului nostru, care și-a dedicat întreaga viață și putere de muncă măreței cauze a libertății, a independenței și a prosperității patriei, edificării socialismului și comunismului pe pămîntul României. Festivitatea a prilejuit reafirmarea simțămintelor de dragoste și de stimă ale întregii națiuni față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui conducere poporul nostru a obținut, în ultimele două decenii, realizări de excepțională însemnătate. În același timp, s-a exprimat prețuirea față de activitatea internațională a conducătorului României socialiste, care s-a impus ca o personalitate proeminentă a vieții politice mondiale, ca exponentul și promotorul cel mai autorizat al aspirațiilor de pace și de progres ale națiunii noastre, ca luptător neobosit pentru destindere, pentru dezarmare și securitate.

În acest cadru, la solemnitatea de la C.C. al P.C.R. s-a dat citire scrisorii adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de Consiliul de Stat și de Guvernul Republicii Socialiste România. „La aniversarea zilei de naștere și a peste 50 de ani de amplă și intensă activitate revoluționară — se spune în Scrisoare —, permiteți-ne ca, în deplin consens cu toți fiii României socialiste, care vă înconjoară cu alese sentimente de profundă stimă și înaltă prețuire, să vă adresăm dumneavoastră, strălucit conducător de neam și de țară, cele mai calde felicitări și urări de sănătate și fericire, de viață îndelungată, înnobilată continuu de măreațe împliniri, noi și mari succese în activitatea de supremă răspundere pe care o desfășurați cu abnegație și cutezanță comunistă, în fruntea partidului și a statului, spre binele și prosperitatea întregii națiuni, pentru înălțarea scumpei noastre patrii pe culmile tot mai luminoase ale socialismului și comunismului. În această memorabilă zi, devenită sărbătoare scumpă a întregului popor, însoțim vibrantul nostru omagiu de recunoștința fierbinte pe care v-o datorăm dumneavoastră, marele erou al națiunii române, ctitor al României socialiste moderne, înflăcărat militant revoluționar și patriot, care v-ați dedicat viața, din cei mai tineri ani, luptei pentru libertatea, demnitatea și fericirea poporului, slujirii cu credință a măreților idealuri de independență și progres, triumfului revoluției socialiste, înfloririi necontenite a patriei, cauzei colaborării, înțelegerii și păcii în lume". În Scrisoare se arată că în acest moment aniversativ, întregul popor român, strîns unit în jurul partidului comunist, al secretarului general, dă expresie hotărîrii de a-l urma neabătut pe conducătorul partidului și al statului, de a munci cu abnegație și cu dăruire patriotică pentru realizarea exemplară a indicațiilor și a orientărilor sale, a sarcinilor actualei etape de dezvoltare a patriei, pentru îndeplinirea cu succes a planului pe 1986, primul an al actualului cincinal, a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, asigurînd transpunerea fermă în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Mulțumind pentru aprecierile din Scrisoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Dureroc, de asemenea, să adresez cele mai calde mulțumiri partidului, întregului nostru popor pentru manifestările de încredere și prețuire ce îmi sînt adresate și cu acest prilej. Văd în toate acestea o expresie a încrederii depline în politica partidului nostru comunist, în hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, o expresie a încrederii în calea de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Tot ceea ce am realizat este rezultatul politicii juste a partidului nostru, al faptului că el aplică în mod creator principiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, adevărurile general valabile la condițiile și realitățile din țara noastră. Toate aceste măreațe înfăptuiri se datoresc muncii entuziaste a întregului popor, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, care, într-o deplină unitate, înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a partidului și a statului nostru, ce corespunde pe deplin intereselor întregii națiuni". Cuvîntarea s-a referit în continuare la sarcinile privind transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, realizarea planului de dezvoltare economico-socială pînă în 1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2 000, privind realizarea noii etape de dezvoltare a patriei noastre, care trebuie să ducă, pînă în anul 1990, la trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la aceea de țară socialistă mediu dezvoltată.

Momentul aniversar a prilejuit manifestări omagiale în întreaga țară. Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au adresat mesaje de felicitare comitetele județene și municipale ale P.C.R., Biroul Marii Adunări Naționale, conducerile ministerelor, Biroul Executiv al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Național al F.D.U.S., Consiliul Național al U.G.S.R., Comitetul Central al U.T.C., Consiliul Național al Femeilor, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Maghiară, Consiliul Oamenilor Muncii de Naționalitate Germană, alte organe și instituții centrale, județene și municipale, întreprinderi, instituții și numeroși oameni ai muncii. În aceste mesaje se arată că prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a statului, vasta și prodigioasa activitate pe care o desfășoară constituie pentru toți oamenii muncii un înalt exemplu de devotament și de abnegație pentru traducerea în viață a măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Autorii mesajelor exprimă angajamentul ferm de a acționa cu spirit revoluționar, cu întreaga răspundere pentru înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal — cincinalul calității și al eficienței, al dezvoltării economice intensive a României socialiste. Mesajele subliniază, totodată, că strălucitele inițiative de pace ale conducătorului României se bucură de aprecierea tuturor popoarelor, ridică tot mai sus prestigiul țării noastre în întreaga lume.

Felicitîndu-i cu căldură pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul partid, întregul popor, toți oamenii muncii și-au exprimat hotărîrea fermă de a urma minunatul său exemplu de înflăcărat patriot și de militant revoluționar, de a acționa cu fermitate pentru realizarea exemplară a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, înscrind noi și strălucite izbînzi în cronica eroicei epopei a construcției socialismului și comunismului în România.

ION D. GOIA ■

Neobosită activitate

O componentă de bază a stilului de muncă dinamic, revoluționar, democratic, profund științific al conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu o constituie consultarea permanentă a activului de partid și de stat, a specialiștilor, a oamenilor muncii, dialogul permanent cu poporul asupra problemelor care angajează politica internă și externă a României socialiste. Acest dialog cu țara se realizează în timpul frecventelor vizite ale secretarului general al partidului în județe, pe marile șantiere, în unități economico-sociale, la întîlnirile și consfătuirile cu reprezentanți ai oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. Este ceea ce s-a văzut cu tărie și în cursul ultimei săptămîni. În atmosfera de amplă angajare în muncă și de intensă activitate creatoare a tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe acest an, întîiul an al noului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat importante unități industriale din Capitală, a inaugurat o nouă linie a Metroului bucureștean, a examinat, în cadrul unei expoziții organizate la Complexul din Piața Scînteii, modul cum se acționează pentru modernizarea producției și pentru reducerea consumurilor în diferite ramuri ale economiei naționale. Peste tot, oamenii muncii l-au întîmpinat pe conducătorul partidului și statului cu căldură, adresîndu-i, cu prilejul aniversării zilei sale de naștere și al omagierii îndelungatei sale activități revoluționare, urări de sănătate și fericire, deplină putere de muncă în activitatea pentru binele poporului român.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu taie panglica inaugurală a noii linii de pe cea de-a doua magistrală a Metroului bucureștean

Într-o atmosferă însuflețitoare, întîmpinat de oamenii muncii din Capitală cu calde urări de ani mulți și fericiți, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat vinerea trecută prima parte a magistralei a doua a Metroului bucureștean, cuprinsă între Întreprinderea de Mașini Grele București și Piața Unirii. Inaugurarea acestei noi linii de metrou, lucrare finalizată în cinstea aniversării zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a constituit, atît pentru constructorii metroului, cît și pentru locuitorii Capitalei, un fericit prilej de a exprima încă o dată conducătorului partidului și statului, alături de întregul nostru popor, sentimentele lor de dragoste și stimă, împreună cu urarea de viață îndelungată, în deplină sănătate și putere de muncă, pentru a conduce ani mulți destinele României socialiste.

Noua magistrală a Metroului bucureștean, lucrare de proporții impresionante, ilustrînd forța și capacitatea tehnică a constructorilor metroului românesc, anticipează extinderea rețelei subterane în zone de maxim interes pentru transportul populației bucureștene, ea urmînd să lege, în final, prin centrul Capitalei, doi mari poli industriali ai orașului — Berceni și Pipera. O dată cu intrarea în exploatare a noii linii de metrou, s-au înfăptuit hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului privind punerea la dispoziția cetățenilor Bucureștiului, pînă la începutul anului 1986, a 35 de kilometri de rețea a acestui modern și eficient sistem de transport în comun. Rod al colaborării a numeroase institute de cercetare, proiectare și învățămînt superior, unități de construcții-montaj și întreprinderi industriale, lucrare de prestigiu a ingineriei, a tehnicii și a arhitecturii noastre, noua arteră subterană, de concepție exclusiv românească, va contribui în mod substanțial la îmbunătățirea transportului în comun, la sporirea fluenței traficului din ce în ce mai intens din București. Prin intermediul ei se asigură o legătură directă între platforma industrială Berceni, marele cartier de locuințe cu același nume și centrul municipiului. Această cale a metroului reprezintă un complex funcțional alcătuit dintr-un depou și din șase stații — I.M.G.B., Apărătorii Patriei, Piața Sudului, Pieptănari, Tineretului, Piața Unirii II, situate în puncte de convergență a multor trasee de transport în comun de la suprafață. Pe cale subterană, traseul de la I.M.G.B. la Piața Unirii va fi parcurs în circa 15

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de la sfîrșitul săptămînii trecute a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost dezbătut și aprobat Raportul cu privire la Programul suplimentar de producție industrială pe anul 1986. Elaborat în spiritul orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, pe baza unei analize temeinice a posibilităților materiale, tehnice și umane existente în toate ramurile industriale și în toate județele țării, programul prevede realizarea suplimentară în acest an a unei importante producții-marfă. Se are în vedere, mai întîi, creșterea mai puternică a producției [illegible] elemente — [illegible] sare pentru desfășurarea în condiții a activității din întreaga economie. Prevederile privind creșterile suplimentare în unitățile industriei extractive și energetice, se spune în raport, trebuie considerate ca minime, în aceste domenii planul putînd fi practic depășit în chip nelimitat. Programul prevede, de asemenea, creșterea suplimentară a producției și în celelalte sectoare ale industriei, în funcție de cerințele economiei naționale. În mod deosebit, se au în vedere îndeplinirea și depășirea planului la export, sporirea competitivității produselor românești pe piețele externe, aceasta reprezentînd o cerință esențială a întregii activități economice. În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că există posibilități reale pentru îndeplinirea prevederilor programului suplimentar de producție industrială pe anul 1986 și a cerut organelor și organizațiilor de partid, ministerelor, centralelor și unităților economice să acționeze pentru realizarea în bune condiții a tuturor obiectivelor acestui program. S-a cerut, de asemenea, ca în fiecare unitate și la fiecare loc de muncă să se asigure o bună organizare a activității de producție, utilizarea deplină a capacităților, perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea mai accentuată a productivității, factori esențiali pentru punerea largă în valoare a tuturor rezervelor de sporire a producției în toate ramurile economiei naționale. Legat de aceasta, secretarul general al partidului a atras atenția asupra necesității de a se acționa cu toată hotărîrea pentru urgentarea lucrărilor stabilite în programul privind organizarea și modernizarea proceselor de producție din întreprinderi, astfel încît într-un timp cît mai scurt să se poată trece la transpunerea în viață a măsurilor prevăzute în acest scop pentru prima etapă. S-a cerut, de asemenea, să fie impulsionată activitatea pentru aplicarea acordului global, astfel încît pînă la sfîrșitul lui februarie să se treacă la generalizarea acordului global în toate sectoarele. Pornind de la rezultatele obținute în prima parte a lunii ianuarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie folosite toate condițiile pentru ca, printr-o bună organizare a muncii, să se asigure îndeplinirea ritmică, integrală, la toți indicatorii a planului și a programului suplimentar în industrie, în investiții, în toate celelalte ramuri economice, o atenție deosebită acordîndu-se în continuare realizării la timp și la un înalt nivel calitativ a producției pentru export.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat, în continuare, o serie de documente importante cum sînt: Programul privind cultura viței de vie și a pomilor fructiferi în perioada 1986—1990; Programul privind dezvoltarea producției de sucuri răcoritoare pe perioada 1986—1990; Programul de dezvoltare a apiculturii în perioada 1986—1990; Programul pentru dezvoltarea sericiculturii în perioada 1986—1990; Programul pentru dezvoltarea creșterii iepurilor de casă în perioada 1986—1990. În cadrul aceleiași ședințe, au fost aprobate Mandatul delegației române la Conferința pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa de la Stockholm și Mandatul delegației române la sesiunea Conferinței pentru dezarmare de la Geneva. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca delegațiile țării noastre să acționeze în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru a aduce o contribuție activă, constructivă la desfășurarea cu rezultate cît mai bune a acestor importante reuniuni internaționale, la realizarea unor progrese reale pe calea întăririi încrederii, securității și dezarmării pe continentul nostru.

ION CODRU ■

pentru înflorirea României Socialiste

minute. Și la realizarea acestei linii, care are o lungime de 10,4 kilometri, constructorii metroului au avut de rezolvat o serie de probleme complexe, legate de subtraversarea Dîmboviței, de izolarea pînzelor subterane de apă, de protejarea instalațiilor edilitare și altele. La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, construcția noului traseu s-a efectuat cu scuturi realizate la Întreprinderea „23 August" din Capitală, instalații multifuncționale, cu ajutorul cărora se sapă, se evacuează pămîntul și se montează inelele de beton. Folosirea acestei tehnologii a asigurat o productivitate sporită și însemnate economii de materiale și de forță de muncă.

După ce a tăiat, în stația I.M.G.B., panglica inaugurală a noii linii de metrou, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o călătorie pe noua linie, oprindu-se în fiecare stație. Ultima a fost vizitată stația Piața Unirii II, una din cele mai mari și mai frumoase lucrări de acest gen realizate pînă în prezent pe traseele subterane ale Metroului bucureștean, care va asigura, la sfîrșitul anului 1986, legătura cu magistrala I, prin intermediul unui tunel pietonal care va subtraversa rîul Dîmbovița. Stația Piața Unirii II, amplasată în imediata apropiere a marelui magazin universal „Unirea", are cea mai adîncă cotă, fiind realizată pe trei niveluri. Dotată cu scări rulante și fixe, stația are o capacitate de peste 40 000 de călători pe oră și sens. La încheierea vizitei de inaugurare a noii linii a Metroului bucureștean, tovarășul Nicolae Ceaușescu a consemnat în Cartea de onoare a constructorilor metroului : „Adresez celor mai calde felicitări muncitorilor, inginerilor, maiștrilor și tehnicienilor, militarilor și tinerilor, tuturor acelora care prin munca și eforturile lor și-au adus contribuția la realizarea noii linii de metrou Piața Unirii — Întreprinderea de Mașini Grele București, construcție de mare amploare și complexitate ce ilustrează minunata capacitate de creație tehnică a poporului român, forța și vigoarea economiei noastre socialiste. Urez din toată inima tuturor constructorilor metroului noi și tot mai mari succese în realizarea acestor mărețe lucrări, mărturie a grijii și a preocupării deosebite ale partidului și ale statului nostru pentru dezvoltarea urbanistică a Capitalei, pentru creșterea nivelului de viață și de civilizație al întregului popor".

Vizita conducătorului partidului și al statului la noua linie de metrou, eveniment desfășurat sub însemne de mare sărbătoare, a oferit locuitorilor Capitalei prilejul de a-și exprima încă o dată sentimentele de stimă și de prețuire pe care poporul nostru le nutrește față de partid și față de secretarul general al acestuia, de a da glas voinței lor ferme de a contribui, alături de toți oamenii muncii, la înfăptuirea exemplară a hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, la ridicarea continuă a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

În două puternice unități ale industriei metalurgice

Fructuos dialog cu oamenii muncii

În șirul acțiunilor și activităților care atestă permanentul dialog al conducătorului partidului și al statului cu făuritorii bunurilor materiale, cu toți oamenii muncii, se înscrie și recenta vizită de lucru făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Uzina de Țevi Sudate și la Întreprinderea de Țevi „Republica" din Capitală. Desfășurată la începutul unui nou an de muncă, primul an din actualul cincinal, într-o perioadă de exemplară angajare pentru îndeplinirea și depășirea, încă din luna ianuarie, a prevederilor de plan, pentru obținerea de producții suplimentare cît mai mari, vizita a prilejuit analizarea modului în care se acționează pentru înfăptuirea importantelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea în continuare a industriei noastre metalurgice, chemată să-și aducă o contribuție esențială la dezvoltarea întregii economii naționale. În dialogul cu reprezentanții conducerii ministerului și a centralei industriale de resort, cu cadrele de conducere și cu specialiști din cele două unități vizitate, cu specialiști din institute de cercetare și de proiectare de specialitate, au fost analizate principalele aspecte ale dezvoltării și modernizării producției, au fost stabilite măsuri privind îndeplinirea prevederilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea eficienței economice a întregii activități.

Și cu acest prilej conducătorul partidului și al statului a dat la față locului îndrumări și sarcini concrete. Astfel, la Uzina de Țevi Sudate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze în continuare pentru modernizarea tuturor liniilor de fabricație în scopul realizării de produse cu parametri superiori celor similare de pe piața mondială. S-a cerut, de asemenea, pentru diversificarea în continuare a produselor în funcție de cerințele economiei naționale, să fie analizate posibilitățile de extindere a gamei de utilizare a țevilor inoxidabile astfel încît să fie acoperit necesarul intern și să se creeze și disponibilități pentru export. La Întreprinderea de Țevi „Republica", secretarul general al partidului a cerut să se acționeze mai intens pentru mărirea producției de țevi, îndeosebi a celor necesare înfăptuirii programului energetic nuclear, prin dezvoltarea capacităților actuale, pentru realizarea utilajelor și instalațiilor necesare. S-a indicat să se intensifice în continuare fabricarea de material tubular, în conformitate cu cerințele sporite ale economiei naționale, cu exigențele exportului. Examinînd stadiul execuției unei noi hale unde se vor produce țevi speciale pentru obiectivele energetice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța noii investiții și a cerut constructorilor și beneficiarilor să intensifice lucrările de construcție pentru ca în cel mai scurt timp să se poată trece la montajul utilajelor.

Desfășurată într-o atmosferă de entuziasm, de elan muncitoresc, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în cele două importante unități industriale bucureștene a constituit pentru toți cei ce trăiesc și muncesc în aceste zone industriale ale Capitalei, în preajma aniversării zilei de naștere și a omagierii îndelungatei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prilejul de a adresa conducătorului partidului și al statului tradiționala urare de ani mulți și fericiți, multă sănătate și putere de muncă, deplin succes în activitatea pe care o desfășoară pentru progresul și înflorirea continue a României socialiste, pentru creșterea prestigiului ei în lume.

Într-una din halele Întreprinderii de Țevi „Republica"

Analiza de la Complexul din „Piața Scînteii"

În timpul vizitei de la Complexul din Piața Scînteii

În șirul acțiunilor din ultima săptămînă ale tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrate înfloririi României socialiste se numără și examinarea făcută luni, în cadrul unei expoziții organizate la Complexul din Piața Scînteii, modul cum se acționează în diferite ramuri ale economiei naționale pentru modernizarea produselor și tehnologiilor, pentru reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie pe anul 1986 și pe întregul cincinal, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului. Au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Nicolae Constantin, Ștefan Andrei, Ștefan Birlea, Ion Ursu, Silviu Curticeanu, Ioan C. Petre, viceprim-miniștri ai guvernului, precum și miniștri, membri ai conducerii unor ministere, specialiști din unități de producție și de cercetare științifică. În cursul dialogului de lucru al secretarului general al partidului cu specialiștii au fost prezentate și examinate o serie de machete și de grafice, evidențiindu-se căi și direcții de acțiune, soluții tehnice eficiente pentru o reducere și mai accentuată a consumurilor, astfel încît în toate ramurile industriale și în toate unitățile de producție să fie pe deplin puse în valoare rezervele care există în această privință.

Analizînd exponatele, datele și cifrele prezentate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze în continuare, cu mai multă fermitate, cu întreaga răspundere pentru găsirea de soluții noi, cît mai eficiente, pentru realizarea unor produse de înaltă calitate, competitive pe plan internațional, cu consumuri cît mai mici. Evidențiind o serie de soluții tehnologice avansate, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a se acționa mai hotărît pentru introducerea acestora imediat în producție, pentru generalizarea lor în întreaga ramură de profil. S-a indicat ca pe viitor, atît în domeniul cercetării științifice și al ingineriei tehnologice, cît și în activitatea productivă, reducerea consumurilor de orice fel să ia în considerație produsul de bază, rezultatele obținute trebuind să se regăsească în micșorarea consumurilor și a cheltuielilor generale pe ansamblul ramurii.

Desfășurată într-un spirit de înaltă exigență, întîlnirea de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu cadre conducătoare, cu specialiști din sectoare deosebit de importante a economiei constituie o nouă expresie a preocupării statornice a conducătorului partidului și statului pentru îndeplinirea ritmică, integrală, la toți indicatorii, a planului, pentru modernizarea continuă a producției, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru creșterea rentabilității și eficienței în toate sectoarele de activitate.

P. NICOARĂ ■

Un vis de 100 de ani prinde viață

CU TRENUL LA TÎRGU NEAMȚ

Fotografie de MIRCEA HUDEK

La Tîrgu Neamț, mai tot omul se socotește dator să fie diriginte de șantier.

O sută de ani a visat orașul acesta să aibă cale ferată și s-ar putea spune că unii, în sufletul cărora visul trăia mai fierbinte, ar fi fost în stare să jure că aud șuieratul locomotivelor din gara Pașcanilor, de la 30 kilometri, dar acum nu mai încape nici o îndoială că o locomotivă aievea se află chiar la Tîrgu Neamț. A fost adusă pe șosea, pe o platformă cu multe roți, ni se spune. Și la fel, pe o platformă agabaritică, au fost aduse și vagoanele. Calea ferată a început să fie construită, în urmă cu vreo cîțiva ani, de la amîndouă capetele, de la Pașcani și de la Tîrgu Neamț, și era nevoie să fie adusă o garnitură de tren pentru a-i ajuta pe muncitorii cărora li se încredințase tronsonul Tîrgu Neamț — Timișești. În acest fel s-a ajuns desigur și la o reprezentare mai bogată, în plan local, a ceea ce vrea să însemne o garnitură ; fiindcă pînă atunci, în treacăt fie zis, cuvîntul era folosit cu alte înțelesuri, bunăoară pentru a nominaliza materia ce însoțește fripturile așezate în fața clienților de către ospătarii de la restaurantele Plăieșul sau Casa Arcașului.

După ce se va termina tunelul aflat la vreo zece kilometri de Tîrgu Neamț, la care se mai lucrează, încă, într-o luptă continuă cu pînzele de apă freatică, are să se poată deschide și acest drum nou de cale ferată desprins din magistrala feroviară cu numărul 500. Evenimentul mult așteptat va avea loc înspre vara acestui an, ne încredințează primarul orașului, Gheorghe Lețu. De aceea au și fost făcute propuneri, aflăm, pentru viitoarea ediție a Mersului trenurilor și chiar în aceste zile constructorii din lotul condus de inginerul Constantin Nistor lucrează cu toată sîrguința la clădirea gării celei noi pe care localnicii, visînd-o atîta amar de vreme, nu puteau să-și închipuie că ar arăta decît foarte frumoasă. Foarte frumoasă chiar este, cu adevărat, lucrul acesta se vede bine încă de pe acum, cu toate că muncitorii mai au încă de lucru, într-un loc să toarne mozaicul și să-l șlefuiască, într-altul să fixeze balustradele scărilor ce duc la etaj. Se întîmplă că adeseori cîte un localnic, mai cu seamă vreunul dintre bătrînii orașului sau dintre copii, umblă încoace și-ncolo printre constructori, atent să nu-l stînjenească, desigur, și privind fascinat scenele repede schimbătoare ale vieții șantierului.

Constructorii s-au obișnuit cu acești vizitatori. În glumă, ei spun că vizitatorii aceștia îi inspectează zilnic.

Într-o zi era de serviciu ca inspector al orașului pe șantier profesoara de limba română Maria Bidiuță, președinta Comitetului orășenesc de cultură și educație socialistă. Tocmai atunci a venit, într-o inspecție adevărată, inginerul Alexandru Filioreanu, directorul Regionalei C.F.R. Iași. Acesta fiind un om despre care, ar fi drept să amintim, la Tîrgu Neamț se vorbește cu un sentiment aparte de simpatie și de mulțumire pentru grija cu care s-a străduit să supravegheze mersul lucrărilor de construcție a noii căi ferate și pentru operativitatea cu care oamenii șantierului au fost ajutați să depășească momentele dificile ale muncii lor. Alexandru Filioreanu i-a spus, atunci, profesoarei din Tîrgu Neamț : de-acum încolo dumneavoastră sînteți diriginte de șantier aici !

Desigur, era acesta doar un fel de-a spune că măcar din punct de vedere sentimental diriginte de șantier poate să fie și chiar este chemat să fie tot cetățeanul din Tîrgu Neamț. De fapt, orașului i se adresa astfel invitația de-a fi părtaș la împlinirea unuia dintre visurile lui cele mai vechi. Cît despre felul cum se împlinește acest vis, apare semnificativ că despre gara din Tîrgu Neamț se spune să ar fi cea mai frumoasă gară din Moldova. Nu cea mai mare, dar cea mai frumoasă. Iar primarul Gheorghe Lețu aduce o precizare necesară pentru a risipi orice urmă de îndoială în această privință : da, e cea mai frumoasă gară, cel puțin așa zic specialiștii.

A fost o vreme cînd la Tîrgu Neamț ora exactă părea a fi un lux inutil. Se înțelege că asta nu înseamnă că viața se desfășura la voia întîmplării, fiindcă viața are rigorile ei chiar atunci cînd nu este nevoie ca semnalul orei exacte să-i amintească omului că are o datorie de împlinit. Iar Tîrgu Neamț e un oraș care și-a făcut datoria, fără îndoială, pe măsură ce i s-au deschis posibilități noi de fructificare a hărniciei, talentului și inițiativei locuitorilor lui. Nu întîmplător președintele C.A.P.-ului, inginerul Toader Babeș, are motive întemeiate de a vorbi despre dezvoltarea unei agriculturi puternice în această zonă. La rîndu-i inginerul Serafim Lungu, directorul Întreprinderii de volvatir, ne spune că valoarea producției industriale a orașului trece bine de un miliard de lei pe an. Cam o treime din această producție e realizată acum de întreprinderea pe care o conduce el dar această proporție se va modifica, nu peste mult timp, cînd alături de fabrica de mobilă va fi dată în funcțiune încă o fabrică de furnituri estetice. Dacă ne vom face datoria să amintim și că în urma alocării unor importante fonduri de investiții se execută acum lucrări de amenajare ale băilor de la Oglinzi, ce se află chiar în marginea orașului, vom înțelege că n-ar fi avut deloc dreptate cine ar fi stat să spună că orașul nu se dezvoltă pentru că nu are cale ferată și nu are cale ferată pentru că nu s-a dezvoltat. Nu e mai puțin adevărat însă că noua cale ferată va deschide dezvoltării orașului perspective noi.

În așteptarea zilei cînd un impegat de mișcare va da drum liber primului tren plecat din gara Tîrgu Neamț sau va primi primul tren venit de la Pașcani, localnicii s-au gîndit ca orașul lor să arate cumva, cine știe cum, mai frumos. E ca și cum cineva se gîndește dinainte la haina pe care s-ar cuveni să o poarte într-o așteptată zi mare. Tîrgu Neamț, zice primarul, a realizat în '85 și a depășit toți indicatorii pentru întrecerea socialistă, astfel încît orașul concură pentru un loc fruntaș pe țară, dar loc pentru fapte noi și pentru idei îndrăznețe rămîne încă destul de mult și de aceea el a adunat de curînd 168 de specialiști din Tîrgu Neamț și i-a rugat să vină fiecare cu cîte o propunere pentru înfrumusețarea orașului. Dintre ele, ni se spune, probabil că de mare efect va fi construirea unui ceas dinăuntrul căruia va ieși ca să dea ora exactă o pupăză ! Doar Humuleștii lui Creangă se află dincolo de Ozana, ca sat aparținător de oraș.

Cît privește proiectul de construire a unui bulevard care să lege gara cea nouă de centrul orașului, trebuie să-i înțelegem pe cei din Tîrgu Neamț de ce spun că se vor strădui ca bulevardul acesta să fie cel mai frumos din oraș. Drumul lor către gară și tren și cale ferată a șerpuit prin meandrele unui veac.

DUMITRU ELIADE

„ORIUNDE ÎN ROMÂNIA EȘTI ACASĂ"

— Fiți amabil, știți cumva cum am putea ajunge pe strada... ?

— Îmi pare rău, nu știu.

— A, nu sînteți roșiorean...

— Ba sînt. Dar nu prea știu numele străzilor.

Dialogul de mai sus l-am purtat acum cîteva zile, cînd, ajuns în Roșiori cu accelerațul de dimineață și adresîndu-ne primului întîlnit cu rugămintea din capul acestor rînduri, am primit derutantul răspuns pe care l-am reprodus. Derutant, căci Roșiorii Teleormanului nu e un colos, ci o așezare cu vreo 35 000 de locuitori, care, chiar dacă nu e trasată cu rigla (doar nou ei centru civic poartă urma unui astfel de instrument, descoperire mai veche a omului dar devenit uneltă cotidiană de lucru abia în arhitectura zilelor noastre), nu-i nici pe departe un stufos labirint de străzi, care să-l încurce chiar și pe localnic în cine știe ce șarade citadine. Derutant și fiindcă preopinentul nu era un țînc abia ieșit din geografia casei în cea a-străzii, ci un tînăr de vreo 25 de ani, cu un aer de ins stăpîn pe sine, deci și pe viața care îl înconjoară. Ca să n-o mai lungim, vom spune că tînărul nostru, Nistor Vlad Vlaicu pe nume și lăcătuș-sudor de profesie, e roșiorean prin adopțiune, botezul locului primindu-l nu prea demult. A venit în Roșiori dintr-o comună de pe firul Oltului, ispitit de munca într-o întreprindere modernă, I.M.A.I.A., una din noile și marile incinte industriale ale orașului. Ispita „a ținut", drept care Nistor Vlad Vlaicu și-a adus aici și nevasta. S-au mutat într-o locuință frumoasă, pe o stradă al cărei nume, firește, îl știe...

Un ceas mai tîrziu, într-o discuție cu primul secretar al Comitetului orășenesc de partid, Petre Badea (roșiorean din tată-n fiu, fost muncitor la vechiul Depou C.F.R., cîndva unica emblemă industrială a urbei), mi se limpezesc niște lucruri care s-au întîmplat, se întîmplă și se vor mai întîmpla și aiurea, dar care aici ni s-au părut a vădi o culoare mai apăsată. S-a întîmplat ca micul tîrg de pînă mai ieri, în care toată lumea se cunoștea cu toată lumea iar „nomenclatorul străzilor", cum se zice, era în buzunarul fiecăruia, a trecut în ultimul timp prin niște prefaceri de peisaj și de viață pe care tov. Petre Badea, fără să șovăie la cuvînt, le numește monumentale. Nu-l întrerupem, deși în sinea noastră nu ne putem reprima un zîmbet, căci a încerca să viri „monumentalul" în tiparele unui tîrg de cîmpie — un punct de tranzit al grîielor Bărăganului, pierdut în marea de grîie a Bărăganului — este, orice s-ar zice, o întreprindere în care orgoliul local joacă un rol bătător la ochi. Și totuși...

Și totuși, aceste prefaceri se tes compact de la o zare la alta a așezării, îmbrăcîndu-o ca într-o armură. Este vorba de marile edificii industriale ale ultimelor două decenii, adică de zece mari întreprinderi de talie republicană, (între care I.M.M.R., mai știută și sub numele de „fabrica de vagoane", Întreprinderea de prelucrări mecanice și construcții metalice I.M.A.I.A. lui Nistor Vlad Vlaicu, Țesătoria „Teleormanul", Întreprinderea de textile, Întreprinderea de tricotaje, fabricile de ulei, de bere, de nutrețuri combinate etc.), prin care orașul-platformă de grîie a devenit un oraș-platformă al noului. Astfel că vechiul tîrg, cu viața-i bătrînicioasă și calmă, tulburată doar de scîrțîitul domol al roților de care rostogolite pe ulițe de bolovani, a fost ocupat, peste noapte, de o populație tînără și dinamică, venită să pună-n mișcare agregate și instalații la care localnicul se uita de departe, trimițînd spre mister un ochi de pasăre curioasă și niteluș speriată. Că același localnic, după scurt timp, a intrat și el în tagma noului, deslușindu-l și stăpînindu-l, asta-i altă poveste, cu totul firească, asupra căreia nu insistăm. Merită însă să insistăm, crede roșioreanul Petre Badea asupra „roșiorenilor de ultimă oră", a muncitorilor și specialiștilor sosiți aici nu cu gîndul să plece, ci să rămînă. Oameni veniți din centre cu vechi tradiție industrială, aducînd autoritatea unei pregătiri și a unei experiențe înalte. Oameni care și-au abandonat niște treburi niște funcții și niște rosturi de viață consolidate, oameni care trimiși aici de partid, n-au trăit nici o clipă (sau, de-au trăit, n-au arătat-o) suferințe de „exilați", necerînd pentru „sacrificiul" lor avantaje sau recompense tîrguite avocățește, dreptul la an „bene merenti" material și moral. Și-au suflecat mînecile și s-au apucat de treabă, cu bucuria pionieratului și cu hotărîrea de a rămîne aici. Dacă e vorba de specialiști, continuă reia nu mai e nevoie să insistăm. Merită însă să insistăm, crede roșioreanul Petre Badea asupra „roșiorenilor de ultimă oră", a muncitorilor și specialiștilor sosiți aici nu cu gîndul să plece, ci să rămînă. Oameni veniți din centre cu vechi tradiție industrială, aducînd autoritatea unei pregătiri și a unei experiențe înalte. Oameni care și-au abandonat niște treburi niște funcții și niște rosturi de viață consolidate, oameni care trimiși aici de partid, n-au trăit nici o clipă (sau, de-au trăit, n-au arătat-o) suferințe de „exilați", necerînd pentru „sacrificiul" lor avantaje sau recompense tîrguite avocățește, dreptul la an „bene merenti" material și moral. Și-au suflecat mînecile și s-au apucat de treabă, cu bucuria pionieratului și cu hotărîrea de a rămîne aici. Dacă e vorba de specialiști, continuă tov. Petre Badea, notați-l, vă rog, pe ing. Constantin Crăsneanu, directorul I.M.M.R., venit aici în '72, în fruntea unui redutabil grup de ingineri, tehnicieni și muncitori brașoveni. Mai notați-l pe ing. Ioan Gheorghiu, care conduce Întreprinderea de textile, „roșiorean" de vreun deceniu și jumătate, de fel moldovean, ajuns aici prin via Pitești, unde vreo opt ani a fost inginerul șef tehnolog al unei unități omologate. Mai sînt de amintit și soții Maria și Dumitru Istrate, ea directoare de întreprindere, el inginer șef, părinți a trei băieți, cel mai mare cu act de naștere „de București", următorii cu acte emise de primăria Roșiorilor. Cei numiți, ca și mulți alții, au înfruntat cu curaj greutățile începuturilor, fie ele de muncă, fie de viață (locuințe improvizate, în primul rînd), fără să pretindă intempestiv, la înghesuială, prin somații sau amenințări cu „plecarea", înlesniri pe care, vedeau bine, orașul nu era încă în stare să le acorde. Mai era — și, să fim drepți, pe alocuri încă mai e — cam plicticos și cam cenușiu acest Roșiori, cu numai două cinematografe și nici o sală de spectacole care să atragă vreo trupă artistică mai ca lumea. Firește, o serie de nevoi de viață s-au rezolvat, odată cu crearea unui cadru urbanistic (peste 5 000 de noi apartamente) în rimă cu moderna dezvoltare industrială a urbei. O Casă a științei și tehnicii pentru tineret, o podoabă arhitectonică a orașului, cu o sală de spectacole de peste 300 de locuri, cu discotecă și spații pentru felurite activități culturale, e în febrile pregătiri pentru gongul inaugural.

Indiciile exterioare despre obîrșie (casa, haina, ritmul de viață, pretențiile de la viață) izbitoare la început, separîndu-l net pe localnicii de noii veniți, s-au estompat de mult. Locatarii de azi ai orașului, roșiorenii sau neroșiorenii, s-au constituit într-o familie urbană omogenă, în care s-au adus felurite culori, însușiri, particularități, accente, topite toate într-o calitate nouă. Toți sînt legați de acest oraș, prin intermediul noilor uzine, cu niște legături ca de rudenie. Toți poartă aceleași salopete, aceleași haine de casă sau elegante haine de sărbătoare, copiii lor se joacă împreună și, dacă totuși insiști în a căuta niște diferențe, le vei găsi doar în balcoanele blocurilor sau în peluzele curților. Ghivecele cu irișI sau cu bujori dau semn despre dragostea moldoveanului pentru astfel de flori, în timp ce grădina cu tufănici îți-l indică pe vechiul localnic.

Inginerul Mircea Pascal, care a dirijat construcția Casei științei și tehnicii, stabilit în Roșiori de 11 ani, însurat cu o roșioreancă, ne-a spus, cînd l-am întrebat cum se simte într-un oraș care totuși nu e al lui, cuvintele din titlul reportajului nostru : „Oriunde în România ești acasă". Casa părinților, a urmat interlocutorul, rămîne, firește, casa părinților, locul nașterii rămîne sacru, dar într-o țară ca țara de azi, în care întreg și parte sînt una, în care un neam întreg a devenit o singură ființă cu munca și cu creația sa, cum te-ai putea simți altfel decît *acasă*, oriunde te-ai duce sau oriunde te-ar duce viața ? Ne-a spus toate astea, simplu, fără nici un patetism exterior, ca pe un lucru de la sine înțeles.

Părea totuși un pic mirat. Mirat că i-am putut pune întrebarea pe care i-am pus-o.

ILIE PURCARU

Datoria patriotică a fiecărui ţăran: bun gospodar, bun cetăţean

Lumea satului trăieşte, de bună seamă, ca parte a unei lumi mai mari, mai cuprinzătoare, şi în această perspectivă se împlineşte, de fapt, şi schimbul de bunuri pe care satul este chemat a-l întreţine cu lumea oraşului. Dincă acestei relaţii fundamentale a societăţii noastre temeiul sigur al cointeresării materiale şi deopotrivă al principiilor eticii şi echităţii socialiste, în aceste zile se află în plină desfăşurare în vatra comunelor noastre acţiunea de încheiere a contractelor prin care ţăranii se angajează să contribuie pe anul în curs la realizarea fondului centralizat, de produse agroalimentare, al statului.

Nu întîmplător, aşadar, reportajele din aceste pagini se opresc asupra bunăstării ţăranului care-şi petrece viaţa tot pe cărările ce duc spre grajdurile încălzite de suflarea animalelor şi spre fineaţă şi spre livadă şi spre grădina de legume. Bogăţia adevărată a ţăranului fiind chiar aceasta, nu alta. Cărările despre care vorbim n-au înşelat şi nu vor înşela niciodată, asta ştiindu-se prea bine în primul rînd acolo unde oamenii n-au pus un preţ prea mare pe semnele exterioare ale bogăţiei vreunuia care şi-a transformat grajdul în garaj şi după ce şi-a asfaltat o bună parte din pămîntul de pe lîngă casă porneşte să cumpere din mîini străine mîncarea copiilor lui. O astfel de bogăţie nu merge în cele din urmă, nici măcar la inima celor ce se cred în acest fel bogaţi. Ea nu are acea însemnătate socială a adevăratei bogăţii a ţăranului, în înţelesul curat pe care şi-l dobîndeşte acest cuvînt de pe urma vredniciei fiecăruia. Vrednicie însemnînd, într-un fel direct sau mai puţin direct, a trudi în lucrarea pămîntului ce nu poate fi, cît va fi lumea, decît o muncă onestă.

Bogăţia adevărată a ţăranului este o bogăţie pentru toată lumea.

Exemplele de la Ostrat

Între drumurile ce se string, ca spiţele unei roţi, în direcţia marelui oraş, drumul care tate de-a dreptul prin pădurea Valea Mocanului dinspre satul Ostrat pînă în marginea de nord a Bucureştilor îşi are istoria lui, cu întîmplări de spus iarna, la gura sobei, şi cu personaje între care n-ar avea cum să lipsească numele unuia, Ştefan Bocitu. Lîngă pădurea de stejar şi cer, urmă a marelui Codru al Vlăsiei, acela ţinea un han şi în curtea hanului lui spre seară se adunau la odihnă zeci de căruţe, chiar şi cîte o sută de căruţe, se spune, iar pe la ora din noapte cînd cocoşii cîntau a doua oară convoiul se urnea înspre Bucureşti şi se risipea pe străzile oraşului, cînd se lumina de ziuă, aducînd spre vînzare în oboare şi pieţe tot ce se putea găsi prin gospodăriile ţărăneşti dinspre deal şi munte, fructe şi miere, rachiuri şi vinuri, piei şi blănuri. A fost acesta un drum circulat, cum spune Alexandru Androne, om de-al locului, şi trebuie să credem că el ştie bine despre ce vorbeşte mai cu seamă dacă avem în vedere şi că nevastă-sa, Profira, este una dintre fetele acelui vestit hangiu. Şi chiar mai încoace, adangă el, chiar dacă steaua acestui drum a cam apus, fiindcă lumea se îndreaptă spre Bucureşti pe şoselele ce trec prin Buftea sau prin Baloteşti şi Otopeni, încă se mai văd turmele mari ale ciobanilor dinspre munte cum trec pe drumul acesta vechi spre oraşele lor de iernat. Cît priveşte beişugul care se adună din dărnicia pămîntului şi din hărnicia oamenilor, fără îndoială că el nu este astăzi mai mic decît altădată, ba este chiar mai intim şi mai cuprinzător, cu siguranţă, şi cea mai bună dovadă în această privinţă este numărul mare al contractelor prin care ţăranii se angajează să livreze la fondul centralizat al statului o mulţime de produse agricole care depăşesc nevoile de consum ale proprilor lor gospodării. Încheierea acestor contracte reprezintă, se înţelege, şi o importantă sursă de venituri pentru familiile lor. Această realitate explică în cele din urmă şi punctualitatea cu care oamenii se achită de obligaţiile contractuale şi desigur că face mai uşoară şi munca de ţinere a evidenţelor, cum ne mărturiseşte Petrică Florea, vicepreşedintele Consiliului popular al comunei Corbeanca. Petrică Florea, împreună cu Nicolae Gavrilescu, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, ne arată un tabel întins pe multe pagini şi dintr-o lectură oricît de sumară a acestui tabel observăm că numărul celor ce se pot numi că sînt adevărate exemple în viaţa satului, în privinţa felului cum şi-au onorat contractele, se ridică la aproape 200. În totul, gospodăriile populaţiei au predat anul trecut 3 000 hectolitri de lapte, care s-au adăugat celor 10 333 de hectolitri predaţi de cooperativa agricolă. Aceeaşi cooperativă a dat 1 600 tone de legume şi 110 tone de carne iar gospodăriile populaţiei 181 şi respectiv 50. Prin munca aceloraşi ţărani, în cadrul cooperativei, s-au predat aproape 2 000 tone de porumb iar din gospodăriile lor doar 20 de tone, ceea ce e de înţeles, fiindcă ei au de crescut cu porumbul culeş de pe loturile aflate în folosinţa lor în primul rînd vitele şi păsările din ograda lor, în schimb ouăle, strugurii sau mierea au fost strînse numai din gospodăriile ţărăneşti şi cantităţile livrate au fost apreciabile din moment ce, spre a da un exemplu, ţăranul Vasile Ciobîncan a ajuns să aibă 150 de stupi. Însă numărul exemplelor, cum spuneam, e destul de mare în comuna Corbeanca şi mai ales în satul aparţinător Ostrat. Vasile Ioniţă, bunăoară, trebuia să dea 7 000 de litri şi a predat în cele din urmă 11 000 de la cele trei vaci ale lui. Gheorghe Dumitra a predat, de la două vaci, 5 000 de litri şi la fel şi Elena Filip. Cîte un tăuraş de vreo 400 de kilograme au predat aceiaşi Vasile Ioniţă sau fratele lui, Marin Ioniţă, sau Dumitru Alexe sau Alexandru Androne, ginerele fostului negustor care ţinea han în marginea pădurii Valea Mocanului. Alexandru Androne a mai contractat un porc şi cîteva zeci de găini, raţe, gîşte şi curci. Plus 250 de ouă, plus 100 de kilograme de legume. Cam asta e tot ce predă el în fiecare an şi contractele pe care le-a încheiat ori le va încheia pentru anul acesta vor fi la fel de cuprinzătoare, adaugă el, pentru că ambiţia lui de-a se număra printre ţăranii al căror nume poate fi dat ca exemplu se întemeiază înainte de toate pe adevărul bine ştiut de toată lumea că de exemple cu mîna goală n-are nimeni nevoie.

DUMITRU ELIADE

Fotografii de PAUL AGARICI

Ţărani dincolo de asfalt

Prin tot ceea ce se face aici, comuna Baloteşti încearcă să-şi respecte cît mai mult condiţia ei de reşedinţă a Sectorului agricol Ilfov, de localitate aşezată în vecul Capitalei şi al altor aşezări cu pretenţii (Snagov, Otopeni, Safa...), de „gazdă" a unor prestigioase institute de cercetare cu importanţă de nivel republican. Riscul şi de atîtea privilegii care se transformă în tot atîtea obligaţii suplimentare, comuna respiră un anume orgoliu, benefic, în esenţă, dar — şi aceasta e lucrul cel mai important — întemeiat mai ales pe modul în care îşi duce la împlinire rosturile „de bază" pe care le are orice aşezare rurală. Între acestea, obligaţiile contractuale sînt tratate de primărie cu plusul de atenţie pe care viaţa unei comune care beneficiază din plin de vecinătatea unei metropole trebuie s-o acorde unei anumite reciprocităţi în relaţia sa cu oraşul. De aici stăruinţa întregii obşti din Baloteşti de a-şi apăra orgoliul de comună prin structura şi calitatea produselor agroalimentare cu care C.A.P.-ul şi gospodăriile populaţiei înţeleg să participe la un tacit echivalent schimb cu ceea ce le oferă şi primesc de la oraş. Şi cum componenta de conştiinţă a acestei participări nu se poate realiza automat, iar realitatea n-are timp să aştepte, rămîne ca acel îndrăzneţi cu această delicată misiune să facă risipă de inventivitate şi persuasiune pentru ca treburile să meargă în consens cu interesul comun, al tuturor. „Planul" întregii activităţi de încheiere şi realizare a contractelor în Baloteşti este vicepreşedintele Consiliului popular comunal, Lucian Gheorghe, care, la nici 32 de ani ai săi numără deja patru în această funcţie. Tinereţea şi firea lui populară l-au impus repede în ochii cetăţenilor, care nu numai că-l privesc cu înţelegere şi chiar simpatie, dar se străduiesc să facă corp comun şi să întîmpine intenţiile autorităţii pe care el o reprezintă. Cunoscînd ca-n palmă viaţa cetăţenilor, posibilităţile fiecărui gospodării şi, mai ales, psihologia fiecăruia din cei cărora le trece pragul, Lucian Gheorghe a reuşit în foarte multe cazuri să întemeieze pe convingere o relaţie predispusă doar la acceptarea ei de obligaţie cetăţenească. Aşa se face că Baloteştii şi-au îndeplinit (la unele produse, chiar depăşit) planul de livrări la fondul de stat stabilit pentru anul trecut — la carne bovine şi de pasare, lapte, icpuri de casă, miere, carne de oaie şi lînă, struguri etc. — după cum individualizarea atentă, la faţa locului, a obligaţiilor contractuale pe acest an oferă premise favorabile îndeplinirii lor şi de-astă dată. Sînt oameni care încheie contracte de cînd se ştiu — aşa

(Continuare în pagina 8)

OCTAVIAN ŞTIREANU

(Urmare din pagina 7)

cum este Avram T. Gheorghe, muncitor agricol la un institut de cercetare din comună. Obișnuit de mic cu vitele (au fost șapte frați la părinți), nea Gică îngrijește și acum două vaci, deși singurul lor fiu e deja om mare, medic pediatru la Comarnic. Greul cade pe soție, Elena, care are grijă de întreaga gospodărie, de pe urma căreia cîștigă și ea un fel de retribuție lunară, dacă avem în vedere numai livrările de lapte (300 litri în acest ianuarie, 5 000 litri în întreg anul trecut), predat mereu cu un coeficient de grăsime premiabil suplimentar. Tot la capitolul lapte excelează și alți gospodari — Neagu Floarea, Nițu Gheorghe și chiar Mândică Iordache, care nici la cei 74 de ani ai săi nu s-a despărțit de vechea îndeletnicire a îngrijirii vacilor.

Spre a procura o a doua vacă în gospodărie se îndreaptă și gîndul Ecaterinei Șerban, pensionată de un an de la Spitalul din comună. Are 52 de ani și cinci copii — cel mare de 30 de ani, cel mai mic de 6 ani și 4 luni. Pe al doilea l-a născut cînd se născu și ultimul său frate, Gheorghe, al 15-lea copil al Mariei Ristea din Moara Vlăsiei. Ecaterina nu mai poate repeta performanța mamei sale, deși amîndouă rămîn în istoria familiei prin faptul de a fi născut cînd aveau 46 de ani. Odată văzîndu-se la pensie, Ecaterinei nu i-a plăcut „să stea degeaba pe bătătură și de birfă pe șanțuri" și s-a apucat serios de creșterea animalelor. A contractat porci, a cumpărat o vacă, vrea s-o cumpere și pe-a doua, mai ales dacă nea Radu va termina, așa cum i-a promis, grajdul pe care s-a apucat să-l facă în curte. Și-a crescut și-și crește copiii în legea sfîntă a muncii, așa cum sînt crescuți și trăiesc și cei zece frați ai săi care mai sînt în viață. Mulțumirea mătușii Maria de la Moara Vlăsiei, acum în vîrstă de 75 de ani, este să-și vadă copiii și multitudinea de nepoți (din diferite „încrengături" ale familiei) oameni la casele lor, buni gospodari, respectați și admirați de toată lumea.

Deși adierile de oraș sînt destul de evidente în acest Balotești, meritul locuitorilor este de a aduce mereu deasupra comunei lor aerul proaspăt al unei munci temeinice în ceea ce a fost dintotdeauna o ocupație de bază pe aceste locuri — agricultura.

Balotești este un oraș în devenire în sensul actual al termenului, în primul rînd pentru că nu-și uită rosturile sale agrare.

Meseria care nu se face cu ochii pe ceas

Zice: „Pentru a nu-ți da nimeni peste mînă, trebuie să ieși primul sau printre primii în munca de care te-ai apucat".

Iulian Cristea din comuna Sita Buzăului a dat anul trecut la contract un tăuraș de patru sute și un porc de peste o sută și o oaie de treizeci și cinci kilograme, doi iepuri, treizeci kilograme de lînă, o sută cincizeci kilograme de cartofi, două sute optzeci kilograme de sfeclă-de-zahăr.

Asta, fără să cunoaștem omul, nu înseamnă nici mult, nici puțin. El trece însă drept fruntaș în comuna lui.

Are cincisprezece ari de teren arabil și cincizeci și opt ari de fineață. Pînă în urmă cu vreo cîțiva ani terenul arabil era însămînțat cu cereale iar fînețea era mai mult un moft, fiind exploatată fără pretenții, fără dorința de a o rentabiliza. „La început nu mă gîndisem să cresc animale, nu pot spune că visul meu ăsta a fost. Dar îmi e foarte bine. E, ca să zic așa, ca o căsătorie sigură după ce ai iubit cu turbare o altă femeie, o iubire din care ai ieșit bolnav. Căsnicia asta îți ține viața în mînă și îți dă posibilitatea să trăiești fericit".

Nu mai știe exact cu cîte animale a început. L-am întrebat, a stat să se gîndească un timp, apoi a renunțat, spunîndu-mi că, dacă mai stă pe gînduri, încurcă treburile și mai rău. Dar, cum s-a apucat, s-a apucat. Întîi și întîi că nu s-a mai ajuns cu pămîntul. Unchiul lui, Nicolae Suciu, om ajuns acum la 82 de ani, și mătușa lui, Maria, de 77 de ani, aveau un hectar de teren arabil pe care nu mai erau în stare să îl muncească. Iulian Cristea a luat el pămîntul acesta pe mînă și a pus fîn pentru vitele lui 40 vacă, o junincă, trei viței, treizeci de oi) și pentru cele două vaci ale bătrînilor. „Nu cred că se poate arăta într-o poveste tot ce fac eu. Într-o poveste, toți stau de poveste aia, nu mai fac altceva. Or, eu fac de toate. Numai dădacă de copii nu sînt. Ce pot să-ți spun la sigur e că asta nu e o meserie care se face cu ochii pe ceas".

Ginerele lui Iulian Cristea, Gheorghe Stroe, a fost mecanic de locomotivă. S-a făcut mecanic pentru că a fost învățat de mic că lumea nouă e la oraș. Însă de doi ani, Gheorghe Stroe, din Crasna, a lăsat locomotiva și a venit lîngă socrul său să crească animale.

Iulian Cristea a contractat pentru acest an trei tăurași, un porc, două oi, treizeci kilograme lînă, două sute ouă, zece kilograme cărne de pasăre, trei sute kilograme de cartofi, și cinci sute kilograme de sfeclă. Ginerele lui, Gheorghe Stroe, a contractat tot pentru anul acesta cincizeci de tăurași. Iulian Cristea i-a promis că o să-l mai ajute cu finul. Socrul și ginerele mi-au spus că ar fi de făcut mai mult pentru îmbunătățirea pășunilor din comună. Cu ajutorul O.G.A., ar trebui consolidat malul Buzăului. Primăvara, cînd apa vine mare se mai strică pămîntul. Și e păcat. Pămînt mai puțin înseamnă mai puține animale. Și bogăție pierdută, nu-i așa?

AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Sus la munte, gospodari de frunte

În Șirnea, mai sus de Bran, unde Piatra Craiului se îmblînzește și-și leapădă stîncile colțuroase, cele dintîi vietăți care se trezesc dimineața sînt vacile și clinii. Apoi se scoală stăpînul casei, bagă lemne pe foc, trage plapuma peste copii, se îmbracă gros cu un cojocel cărula i se spune pieptar, iese afară în vîscol și dă zăpada la o parte, în timp ce cîinele se învîrtește în jurul lui, așteptînd să primească de mîncare. După ce-a tăiat drum prin omăt, gospodarul își leagă potaia și se duce în grajd, ca să îngrijească de vite. Aici la munte, unde oamenii se ocupă de creșterea animalelor, ziua începe în mijlocul dobitoacelor și sfîrșește tot în preajma lor, căci altă îndeletnicire mai de preț nu a. După ce vara omul a cosit iarba, a uscat-o și-a tocmit-o în clăi, în timpul iernii nu-i rămîne decît să aștepte, împreună cu vacile și oile, ca dealurile să se dezăpezească și să se acopere din nou de iarbă, de brîndușe și campanule. Pînă atunci însă, el țesală vacile, dă afeclă la oi, căci porumbul n-ajunge cu știuletele pînă la munte, mulge vacile și așteaptă să se lumineze de-a binelea, cînd sosește lăptarul satului cu sania, ca să stringă laptele în bidoane. Achizitorul Ioan Florescu străbate satul în fiecare dimineață de peste treizeci de ani și tot de-atunci el se ocupă de contractări, fiindcă șirnenii au dat întotdeauna lapte la stat. De la o mînă de case, cîte numără satul, sania lăptarului adună în fiecare zi o mie de litri de lapte, ceea ce înseamnă mult acum, în plină iarnă, cînd vacile sînt pe încărcate. Muntenii contractează nu doar lapte, ci și animale pe care vara le trimit la păscut pe coamele dealurilor, iar toamna, cînd le vine sorocul, le dau în primire achizitorilor. Fac acest lucru nu pentru a aștepta recompense și nici pentru a se vedea la gazeta satului, și așa acoperită de chiciură pe vremea asta, ci pentru că s-au obișnuit astfel și li se pare normal să-și respecte obligațiile contractuale față de stat, ceea ce-au făcut și de astă dată. În medie, fiecare gospodar ține cam patru vaci și zece oi, nemaipunînd la socoteală porcii, găinile și caii pe care, cei mai mulți, îi înlocuiesc cu măgarii, există și măgari pursînge, care la munte sînt mult mai eficienți și mai lesne de crescut. Cei care locuiesc pe coaste deșartă în fiecare dimineață laptele în bidoane și-l încarcă pe spinarea dobitocului, cam puțin la simțire însă harnic și modest, pentru a-l transporta în vatra satului, unde lăptarul trece cu regularitate de ceasornic și preia produsul, îl cîntărește și-i măsoară grăsimea. Apoi, omul ia măgarul de căpăstru și se întoarce acasă înotînd prin zăpadă.

Șirnenii nu sînt îndărătnici și nu așteaptă multe explicații cînd li se cere să facă ceva, așa cum n-au așteptat nici acum, cînd s-au încheiat contractările pe anul acesta. De fapt, ei nu așteaptă nimic altceva decît să treacă iarna și să se potolească viscolul. Cei mai harnici crescători de animale sînt, în chip firesc, și cei mai întreprinzători contractanți, care de pe acum se pregătesc să-și onoreze obligațiile la care s-au angajat. În registrele achizitorilor, în loc de seamă figurează Ioan Spiridon Florescu, Ion Istrate, Gheorghe Buta și Gheorghe Cioacă, de altfel și cetățenii cu cele mai multe animale. În gospodăria lui Ioan Florescu se află nici mai mult, nici mai puțin decît zece vaci, treizeci de oi și trei porci, din care partea ce se cuvine a fost deja contractată cu statul. Creșterea animalelor n-are aici nevoie de specialiști din afară, fiindcă la munte singura mînă de ajutor vine de la propriul tău braț.

Crescătorii de animale din Șirnea își leagă întreaga existență de vaci și oi, căci acestea sînt singurul reazem la 1 300 de metri, într-o zonă despre care toată lumea are imaginea unui paradis, fără să știe că bunăstarea oamenilor se întemeiază în primul rînd pe multă muncă, din primăvară pînă-n toamnă. Și mai cu seamă pînă-n iarnă.

RADU G. ȚEPOSU ■

Opinia unui alegător

Serviciile

Serviciile, termen încetățenit pentru a desemna în primul rînd evantaiul bogat de meserii practicate în ateliere mici și mijlocii puse, la rîndul lor, în slujba cetățeanului spre a-i veni în întîmpinare și rapid și economicos, sub raportul timpului și firește, al cheltuielilor, definesc în toată lumea civilizată un anume standard al civilizației respective. Să zicem că presați de timp, distrați, stresați, grăbiți, trîntim ușa casei, yala se închide cu o fermitate care acum ne lasă năuciți și cînd ne venim în fire, de la primul telefon, care și el trebuie să meargă bine, să primească, adică, fise, să cupleze, să ne ofere instantaneu tonul salvator, de la primul telefon public, și el o ipostază a serviciilor, cerem atelierul care și-a făcut reclama firească și, firește, în cîteva minute, într-o jumătate de oră, hai într-o oră, după gradul civilizației, specialistul vine și ne scoate din încurcătură. Așa ar trebui să se petreacă lucrurile în mod normal. Din păcate însă, în sfera serviciilor noastre, să recunoaștem, normalul la nu o dată înfățișarea excepției. Nu mai fac eu aici inventarul aminărilor la croitor, la cizmar, la tîmplar, la Radio-progres, (!) firmă care și-a împletit ergolioasă Progresul dar care face de atîția ani bunul subiectul pînă și al anecdotelor, nu numai al articolelor sau scrisorilor amare. Nu mai fac bilanțul, fiindcă este cunoscut și el, acest bilanț, care ar fi fost cazul să ilustreze excepțiile nefericite, a început să capete sau capătă, cîteodată, un caracter de normalitate.

Nimeni nu pune și nu poate pune la îndoială marile progrese existente la noi în rețeaua serviciilor, faptul că această rețea a devenit o realitate inspirată a grijii față de nevoile oamenilor și că la nivelul societății aceste servicii se află într-o autentică ascensiune pe scara civilizației.

E limpede că ai, datorită acestor servicii, cui să te adresezi, la cine să apelezi ca să repari un frigider, o mașină de călcat, de spălat, să instalezi o antenă de televiziune, să montezi o yală, să schimbi o țeavă, un robinet, să argăsești o piele de iepure, să faci o căciulă și sînt sigur că nu-mi va ajunge spațiul întreg al rubricii ca să enumăr impresionanta diversitate de servicii organizate din ce în ce mai bine și mai ambițios în sensul promptitudinii față de cerințele atît de numeroase și de îndreptățite ale cetățenilor.

Însă există, la rîndul ei, și o civilizație a serviciului la aceste servicii. O civilizație a răspunsului la bună ziua, la formularea unei comenzi, la preluarea unei comenzi, la executarea ei la timp și bine și cu obraz față de autorul comenzii, o civilizație a răspunsului imediat la apel, o civilizație a stabilirii prețurilor dacă vreți, o civilizație a bunăvoinței față de client, o civilizație la care, să recunoaștem, avem încă de făcut față cu greutate, cu peticneli, cu icneli, cu neîndeminări, cu încurcături, cu incapacitatea de a păstra zîmbetul pe buze și așa mai departe.

Se vorbește adesea de faptul că încă, în multe privințe, învățăm din mers, că sîntem, încă, la început, că ne formăm încă, și că nu ne lipsesc ambițiile, dar..

Adevărul este că nu mai sîntem demult la început, că am avut tot timpul să ne formăm și că în privința ambițiilor uneori ele sînt demne de o cauză mai bună.

Uneori nervii cheltuiți pînă să scoți de la reparat un aparat de radio sau o mașină de spălat costă, sau te costă, de trei ori mai mult decît prețul și ajungi să regreți că n-ai cumpărat mai bine un aparat nou decît să apuci pe calea serviciilor cooperativei care, cum mai ziceam, și-a revendicat orgolioasă și termenul de Progres...

Din păcate, în multe din astfel de cazuri ești literalmente dezarmat pentru că dacă nu se la de la un serviciu la altul buna comportare civilizată, lipsa de respect față de client se întinde ca pecinginea...

Sentimentul meu este că dincolo de buna organizare tehnico-administrativă, de autenticele succese repurtate de diversele servicii sub raport economic, demne de sublinierea cea mai vie, rămîne interesul nostru, al tuturor, pentru ținuta acestui tip de comerț, pentru celofanul lui, pentru încetățenirea zîmbetului în fața clientului și pentru morala termenului stabilit și a lucrului bine făcut.

Importanța serviciilor, fie că implică un tip sau altul de cooperație, fie că implică administrația comunală, fie că angajează mijloacele de transport, este una hotărîtoare pentru stabilirea unui anume standard de civilizație — mă repet, dar intenționat. Un tramvai care vine la timp, un tren care intră în gară la ora anunțată, un geam curat la autobuz, un taxi mirosind a spray, o toaletă publică amintind o farmacie, o sală de așteptare aeristă, un ghișeu care se deschide la secundă, un obraz zîmbitor la înserierea la audiențe, rezolvă singure jumătate din bucuria de a trăi.

Culmea este că aceia care lucrează la servicii sîntem, în ultimă instanță, toți noi, un frate al nostru, o soră, o rudă, un tovarăș, noi; civilizația serviciilor depinde, pînă la urmă, de noi și de felul cum o practicăm și de exigența de care sîntem capabili, de exigența cu care formulăm pretențiile minime, măcar, de exigența cu care ne prevalăm de ele și le respectăm.

DINU SĂRARU ■

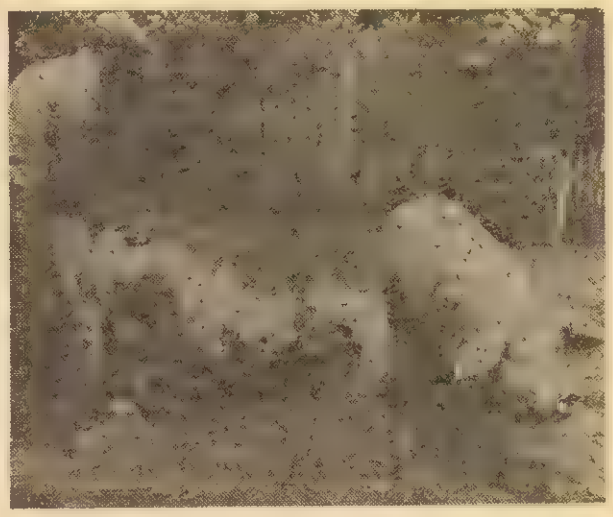

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Anii pe care-i trăim — ani de efervescență și de largă emulație în toate domeniile — numără între focarele lor de progres și artele. Teatrul, această veche și statornică dragoste a poporului nostru, se bucură azi de o dezvoltare fără precedent. În ciuda condiționărilor de limbă, faima școlii regizorale și interpretative românești a trecut demult granițele țării. Or, dacă teatrul poate vorbi despre noi, despre realizările noastre, despre idealurile noastre pe alte meridiane, cu atît mai mult ne putem bizui pe valențele sale modelatoare aici, între hotare. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea :

„Noi credem că datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care dorim să le cultivăm la fiecare cetățean și pe care poporul român le are în însăși structura sa psihică. Arta va contribui astfel la modelarea unui tip înaintat de om, gata să lupte pentru fericirea, libertatea și independența patriei sale, pentru cauza socialismului, pentru pace și prietenie între popoare".

În aceste cuvinte este cuprins un veritabil program cultural, în virtutea căruia teatrul capătă responsabilități majore — alături de celelalte arte.

În paginile acestui număr al revistei noastre veți putea citi o dezbatere pe teme de teatru, care, pe lîngă menirea sa de bilanț — mai bine zis imagine caleidoscopică a anului teatral 1985 — și-a propus să abordeze și unele probleme ale existenței de zi cu zi a fenomenului teatral. Așadar, o dezbatere în care va veni vorba nu o dată despre nivelul și exigențele puse în fața dramaturgiei românești actuale și în care veți reîntîlni mai multe nume de oameni ai scenei, precum și cîteva opinii rostite direct „din fotoliul spectatorului".

Interlocutorul nostru

Radu Beligan

Artistul — o conștiință a vremii sale

Cu Marietta Deculescu și Grigore Vasiliu-Birlic în pauza unei repetiții

Cu Silvia Popovici, Ovidiu Iuliu Moldovan și Victor Moldovan în Caligula de Camus

Cu Eugenia Maci în Poveste din Hollywood de Neil Simon

Alături de Mariela Rusu în Viața unei femei de Aurel Baranga

— Radu Beligan, ați interpretat zeci de roluri în teatru, în film. Dar care mai sînteți dv.? Mai este ușor să vă descoperiți identitatea? Nu v-ați pulverizat-o dînd viață atîtor personaje, bune și luminoase unele, altele ridicole iar altele de o cruzime înfricoșătoare? Cum sînteți de fapt? Care e esența dv.? Cum mai ajungeți la ea?

— Un actor își descoperă, își întregește și-și exprimă ființa artistică prin personajele pe care le întruchipează. Firește unele din roluri scot la iveală — să zicem — o sensibilitate vulnerată, sau mirarea în fața lumii, ori umorul ca atitudine defensivă. Nota dominantă a altor personaje este siretenia, grotescul, ferocitatea. „Cum sînt de fapt?" Dar întrebarea aceasta poate fi adresată cu egală îndreptățire oricărui artist. Bunăoară, ce fel de om era — hai să spunem — Delavrancea? Un Vitor, ori un Hagi Tudose? Sau Cehov poate fi regăsit doar în Trigorin, eroul său din **Pescărușul**? Flaubert, care a rostit cunoscuta mărturisire „Doamna Bovary sînt eu" nu se identifica-se și cu Charles Bovary? În aceeași ordine de idei îmi amintesc de-o vorbă a romancierului Scott Fitzgerald : „Nu, nu sînt un om complicat ; sînt doar un amestec de însușiri deosebite unii de alții". Dar, revenind la conditia interpretului, evident fiecare din noi se simte mai în largul său într-o anume familie de spirite.

— Care ar fi a dumneavoastră?

— Mie, bunăoară, îmi sînt tare apropiați Miroiu din **Steaua fără nume**, Bérenger din **Rinocerii**, George din **Cui i-e frică de Virginia Woolf?**. E ceva în toți acești oameni care-i înseamnă distinct. Cît privește împrejurarea că l-am făcut și pe Hlestacov din **Revizorul**, Robespierre din **Danton** sau Iancovici din filmul **Horia**, explicația pe care-mi place să mi-o ofer e următoarea. M-a atras spre ei curiozitatea de a vedea și satisfacția de a înțelege „dinlăuntru" firi, temperamente, minți cîteodată mai prejos sau mai presus decît mă socot și care mă amuză, mă uluiesc, mă sperie. Intri în pielea unor astfel de personaje ca să pricepi și să spui ceva. Pe scurt, consider că personalitatea unui actor nu se fărîmițează prin eroii pe care-i interpretează. Iar cîteodată ajunge la rădăcinile ei prin personaje de-a dreptul potrivnice realei sale structuri sufletești. Din acest punct de vedere, teatrul, ca orice artă, este joc și în același timp, disciplină intelectuală.

— Haideți să vedem ce-a fost mai întîi și întîi. De unde dorința dv. de teatru? Din plăcerea de a deveni celebru? Pentru bucuria aplauzelor? Sau, pe lîngă toate astea a existat ceva mai înalt, cu mult mai înalt, care v-a ajutat să vă păstrați dragostea pentru scenă pînă astăzi?

— N-am să tăgăduiesc că am visat de cînd mă știu să înfățișez ceva care să mă justifice în ochii mei și ai celorlalți. Inițial mi-am încercat puterile în poezie, însă nu foarte convins.

— În poezie? N-am știut.

— Da, da... Cînd am constatat cît e de greu, m-am resemnat să fiu doar premiantul liceului. Pe urmă, după ce am epuizat — relativ lute — și alte presupuneri despre o posibilă vocație, am ales teatrul, străduindu-mă să fiu mai norocos decît tatăl meu care a fost un actor tatat. Versuri am continuat să scriu și sînt încîntat că G. Călinescu le-a remarcat.

— Așadar, a acționat orgoliul.

— Orgoliul de a-mi apăra, afirma și adeveri existența, imprimîndu-i un tel și un rost. Mai mult decît atît. Am suferit crîncen ori de cîte ori ceea ce realizam, deși aplaudat, rămînea mediocru, facil sau minor. Orgoliul a devenit astfel exigență, luciditate, cîntă și modestie, iar modestia m-a ajutat să-mi păstrez nealterată pînă astăzi dragostea pentru scenă. Laolaltă cu nădejdea că voi izbuti mîine unde am esuat ieri. Dealtfel raporturile dintre orgoliu și modestie sînt mai complicate decît par.

— Drumul împlinirii dumneavoastră a fost lin? În aparență, de asa ceva va fi vorba, fiind înzestrat din tinerețe cu un farmec irezistibil. Pe care nu l-ați pierdut nici azi.

— Nu, drumul meu n-a fost deloc lin. E adevărat că am cunoscut aplauzele de îndată ce m-am urcat pe scenă. Dar, cum observa cîndva Sebastian, sînt succese de sub lespedea cărora nu te mai ridici. Si a trebuit să înfrunt acest risc. Faptul că în anumite roluri atrăgeam atenția publicului și aveam, cum se zice, haz, a însemnat și un sprijin și un handicap. Mă pîndea primejdia de a fi confundat cu un anume tip de personaje și de a mi se închide drumul spre altele cu o viață mai bogată în posibilități de comic și de tragic. A trăi destinul acelorași gen de eroi și întîmplări asemănătoare și repetate, îți țesește talentul și-ți plafonează posibilitățile. Un actor trebuie să umble printre oameni, răspunzînd dorinței sale de cunoastere și de autoverificare.

— Ce-ați vrut să spuneți oamenilor prin intermediul rolurilor interpretate?

— În orice caz, nimic grandilocvent. Sau cu pretenția de a fi unicul, infailibilul și fundamentalul adevăr. Cîteodată am tinut să le spun că nici obîsnuința, nici sila, nici nevoia nu sînt motive, de a se umili. Alteori le-am propus să privească și să vadă ce se află dincolo de ascunzișurile cuvintelor și de habitudinile judecății lor, pricepîndu-se pe sine fără amăgire și cruțare. Foarte adesea, cît sînt de primejdioase intoleranța, brutalitatea, discriminarea rasială, pestilența morală și alte imperative ori consecințe ale doctrinelor și practicilor fasciste. Iar, totdeauna, m-am străduit să sugerez că năzuința de a face, de a împlini laolaltă cu ceilalți e drumul pe care oamenii se pot întîlni cu demnitatea și sensul. Acum, cînd rostesc cuvintele astea, ele îmi sună în ureche grozav de retoric.

O mare șansă: patima de cultură

— Nu-i așa,

— Poate că pe scenă ele s-au exprimat mai discret, cu o reticență ce izvorăște din credința că în artă emoționează nu ceea ce e apăsat și explicitat, ci ceea ce deschide usa semnificației și îmboldește secret spectatorul să pătrundă prin această poartă.

— Cîte vieți poate să trăiască un actor fără să se epuizeze? Fără să se uniformizeze?

— Dacă-și păstrează nedegradată curiozitatea, dacă se reînnoiește și se împrospătează prin observația de sine și de semeni, el poate trăi fără să se istovească numeroase și felurite vieți. Totul e să rămînă conectat în marele și veșnic schimbătorul circuit de fapte, idei, sentimente, ale lumii. Să-și păstreze intacte resursele de uimire, de vibrație, de înțelegere. Fără blazare sau scepticism. Fără clișee de gîndire sau conveniente de simțire. Ca și cum ar descoperi pentru prima oară bucuria, durerea, lumina, moartea, realitatea și legenda existenței. Uniformizarea unui actor, este consecința abdicării sau oboselii interioare. Bineînțeles, cînd nu-i consecința unei pauperități de înzestrare.

— De fapt, interpretînd vieților altora, n-ați mai trăit-o pe-a dumneavoastră? Sau mă înșel? E poate o șansă a actorului de a trăi mai deplin uman decît altii fiindcă poate să intre în pielea atîtor personaje? De ce e vorba aici : de sacrificiu sau de o împlinire cum nu au norocul să cunoască mulți?

— Interpretînd viața altora, am trăit unele din cele mai pasionante și revelatorii aventuri spirituale. Din bogăția lor s-a nutrit însăși viața mea. De aceea n-am sentimentul că dăruindu-mi zilele și nopțile unor personaje am făcut o jertfă. Pe itinerariul ăsta au fost descoperiri, surprize, emoții, care mi-au dezlegat și activizat puterea de a fi eu însumi, desprinzîndu-mă de sub armătura invizibilă și imensă sub care, din comoditate, din ignoranță, din lipsă de imaginație, întreținem o anume imagine despre noi și despre ceilalți. Imagine care-i o păcăleală. Sau un sfert de adevăr. Desigur, privilegiul de care am beneficiat, are și aspecte mai puțin confortabile. Dar vorba lui nenea Iancu : „cu de toate nu se poate".

— Nu e o trădare cînd un actor renunță la un rol?

— Renuntînd la un rol, renunți uneori la un vis. Însă nu-i mai puțin adevărat că dacă-l accepți fără a cumpăni sorții de a-l realiza, riști să comiti o trădare. Eu unul nu mă încumet cu una cu două să joc un rol. După primul avînt, astept, reflectez și numai după ce am furat îndoielii un început de certitudine și după ce am scrutat luminile și umbrele personajului, mă hotărăsc. În clipa aceea „reîncare baterilie" entuziasmului și mă apropii de rol ca de un semn al libertății interioare și al posibili-

GEORGE ARION ■

(Continuare în pagina 16)

Viața culturală la zi

Ieșirea din comun

Colțurile cercului, noul roman al lui **H. Elvin**, este o poveste despre „un bărbat în ultimul anotimp al vieții". La 50 de ani Anton Adam se iscodește cu lăcomie și perplexitate, din dorința de a ieși în sfîrșit din carapacea sa obișnuită. Romancierul urmărește meticulos tentativa eroului de a renunța la confortul unei existențe mediocre, lipsite de inițiative. Crescut în cultul inaderenței la evenimente și astfel nepregătit să se confrunte cu ele, socotindu-se imediat învins la primele contacte cu istoria, acest personaj se închide în sine însuși. Frumusețea și bogăția sa sufletească nu mai răzbat pînă la ceilalți. Ele sînt ocrotite ca un tezaur de preț, la care numai posesorul lui are acces ca să-l contemple cu satisfacție și orgoliu. Pentru alții, Anton Adam e un om comun, insignifiant, acaparat de probleme minore dezbătute plat, un ins fără frămîntări lăuntrice deosebite. Ce diferență e însă între dialogurile pe care le poartă acesta cu prietenii, iubitele sau cunoscuții și monologurile lui interioare! Primele sînt uneori chiar spumoase, alteori ajung să puncteze aspecte grave ale vieții, dar de cele mai multe ori au un aer de frivolitate, nu ies dintr-un convenționalism și o răceală care nu emoționează pe nimeni. S-ar părea că, deși intelectual, protagonistul nu cunoaște febra ideilor, tensiunea comunicării.

În schimb, cînd coboară în sine, însuși, acolo unde se simte cel mai bine, ca într-un adăpost inviolabil, el demonstrează marea lui capacitate de a descifra lumea și de a vibra la semnalele ei. Atunci ni se înfățișează un fastuos spectacol al meditațiilor sale. Din păcate, teama lui de existență, neîncrederea în sine și în cei din jur îl constrîng să-și pună singur un căluș la gură și să nu se dezvăluie la adevăratele lui dimensiuni, abdicînd astfel de la nobila condiție de cărturar și gînditor care-i pretinde nu numai să înregistreze placid faptele, dar să și intervină în desfășurarea lor. Totuși, la sfîrșitul romanului, Anton Adam găsește puterea de a nu se mai lăsa dominat de succesiunea evenimentelor. **Colțurile cercului** devenind o pledoarie pentru abordarea cu îndrăzneală a vieții.

Dacă introspecțiile eroului sînt prezentate cu finețe, nu mai puțin realizate sînt paginile despre ambianța bucureșteană unde se petrece acțiunea. Decorul e înfățișat cu lux de amănunte ca de un reporter ce-și propune să nu uite nimic din reperele intîlnite în cale. Printre ele se plimbă cu melancolie un om gata să fie înfrînt nu de alții, ci de el însuși, dar care pînă la urmă izbutește să se salveze prin iubire, prin generozitatea manifestată față de semenii săi, prin încrederea în valorile umanismului. Scris limpede, fără nici un efort vizibil, romanul supune atenției cazul unui erou ce nu se poate uita ușor.

GEORGE ARION

Poet, totuși...

Romanele de pînă acum ale poetului **Ion Brad** (continuăm să-l numim poet, întrucît, după știrea noastră, nu există vindecare de boala curată și frumoasă a poeziei) au recompus cu lux de amănunte, cu veridicitate și cu un ales simț pentru anecdoticul reprezentativ, lumea satului transilvan din perioada anilor imediat următori celui de-al doilea război mondial, o lume pe care și alți prozatori au abordat-o și au dat la iveală nu neapărat prefacerile survenite, cît mai ales continuitatea acelor vetre de gînd și simțire românească, sau, altfel spus, procesul inedit, spectaculos și pitoresc, adeseori dramatic, al adaptării țăranului ardelean la noile tipare ale vremii. Față de acei alți scriitori, îndeosebi tineri, Ion Brad are avantajul de-a fi trăit, de-a fi înțeles, de-a fi pătruns cu însăși adolescența sa în acea lume în care miturile și legendele se continuau și se împleteau cu întîmplările de tot felul ale unui prezent care curgea năvalnic, aidoma bătrînului Mureș primăvara, cînd năbolește peste maluri și aproape că dărîmă tot ce întîlnește în cale. Acestea fiind zise, credeam că noul său roman, **Întîlnire periculoasă**, a cărui acțiune se petrece în sudul Europei, în capitala unei țări mediteraneene, ar fi putut schimba nu numai decorul, cît mai ales subiectul dezbaterii. Dar, surpriză, nici măcar viața unui consul nu este altceva decît tot o întoarcere la unul și același discurs literar, discurs care în ultimă instanță este analiza amănunțită, întoarcerea pe toate fețele, astfel încît nimic să nu rămînă nespus, nimic să nu se piardă din iluziile și adevărurile ce au alcătuit acea lume de-nceput de lume. Nu acuzăm aici o anume incompatibilitate a autorului

Doi eroi ai timpului nostru, două atitudini în fața vieții

Întîlnire periculoasă, a cărui acțiune se petrece în sudul Europei, în capitala unei țări mediteraneene, ar fi putut schimba nu numai decorul, cît mai ales subiectul dezbaterii. Dar, surpriză, nici măcar viața unui consul nu este altceva decît tot o întoarcere la unul și același discurs literar, discurs care în ultimă instanță este analiza amănunțită, întoarcerea pe toate fețele, astfel încît nimic să nu rămînă nespus, nimic să nu se piardă din iluziile și adevărurile ce au alcătuit acea lume de-nceput de lume. Nu acuzăm aici o anume incompatibilitate a autorului **Întîlnire periculoasă** față de un alt comentariu, ci, dimpotrivă, subliniem travaliul imens și deloc comod prin care Ion Brad ține să descrie, să precizeze, să supună atenției noastre acea devălmășie a unui sat transilvan așezat între cele două Tîrnave, în preajma unui oraș ce nu poate fi altul decît Blajul anilor '45—'55. Chiar dacă **Întîlnire periculoasă** este un roman cu cel puțin 10 personaje, ale căror interese, destine, pașapoarte etc. se întîlnesc, ca să zicem așa, pe masa consulului, principalele personaje și, deci, acțiunea principală a romanului sînt reprezentate de consul și prietenul său, Aurel, cei doi rememorînd, împreună sau separat, anii de liceu petrecuți în Orașul Școlilor, în casa Politicianului, în rîndul său un personaj principal, nu însă prin participare directă la acțiunea romanului, ci prin evocarea sa. Dealtfel, dincolo de decorul palpitant al romanului — întrucît o viață de consul, cu zeci și zeci de întîmplări și oameni, relatate cu aplomb și exactitate, este un peisaj eminamente palpitant și aproape inedit în literatura noastră — construcția însăși a volumului o constituie jocul continuu și abil al oglinzilor paralele: pe de-o parte viața la zi a tuturor personajelor prinse într-o horă aproape drăcească, iar pe de altă parte, evocarea unui alt grup de personaje ce prind viață și contururi reale, uneori mai reale chiar decît cele ce participă direct la acțiune. Ca manieră, desigur, nimic nou sub soare, dar Ion Brad nici nu credem că a intenționat să descopere o nouă manieră. Este atîta viață, cu bune și rele, atît adevăr, cînd vesel, cînd trist, în paginile acestui roman, ca și-n paginile celorlalte romane ale sale, încît pe Ion Brad n-are de ce să-l intereseze, deocamdată, inventiile stilistice, inclusiv cele de construcție romanească. Dorința supremă a autorului este să spună lucrurilor pe nume, să revină asupra acelor întîmplări și-nțelesuri din care este alcătuită viața sa, a tuturor celor cu care și-a împărțit „bucuria și amarul". Romanele sale sînt o mărturisire de sine și, orice ar face, Ion Brad rămîne, în consecință, tot poet, chiar dacă ni se destăinuie cu mijloacele specifice prozei sau dramaturgiei.

VICTOR NIȚA

Fantezie, inteligență, culoare

Fantezia, inteligența și culoarea sînt calități ce se desprind limpede din partitura coregrafică semnată de **Mihaela Atanasiu** la Opera Română (pe un libret propriu, după celebrul poem ibsenian) servindu-se de un colaj muzical unde coexistă fragmente din creația lui **Edvard Grieg, John Williams, Isao Tomita, Karlheinz Stockhausen,** colaj realizat de **Lucian Ionescu.** Această premieră primește clar, cred, atribute de eveniment, la care au contribuit substanțial forțele primei scene coregrafice a țării. **Fantezia** este aici rod al imaginării unor situații și evoluții coregrafice ca permanentă replică creatoare complexului unui libret urmărind insistent să „prindă" multitudinea de sensuri și situații ale textului ibsenian. Momentele de ansamblu și pas-de-deux-urile, momentele statice (variațiile) sau evolutive din punctul de vedere al narațiunii sînt gîndite astfel încît să se folosească de o largă, extinsă gamă de posibilități expresive specifice baletului. **Inteligența** a acaparat întreg spectacolul, care gravitează în jurul a trei dominante ideatice, cu rol de laitmotiv (relația Peer Gynt — mamă) sau de cadru dincolo de care existența eroului nu poate răzbate, nu poate fi înțeleasă („Jocul identităților lui Peer Gynt" și relația fantistic-realitate). **Culoarea** e aici învesmîntarea concretă a osmozei între cele două principii enunțate: ceea ce inteligența plăsmuiește și fantezia diversifică, culoarea întruchipează într-o manieră ținînd mereu cont de specificul artei coregrafice și de așteptările publicului. Niciodată, acțiunea nu trenează iar la aceasta contribuie și cadrul scenografic semnat de **Viorica Petrovici** (ușor convențional uneori însă). Dacă e să vorbim de unele limite ale baletului, acestea ar fi, cred, două. În primul rînd, colajul muzical e pe alocuri nepotrivit. Autoarea își explică argumentat în programul de sală viziunea sa, care pune accent în principal pe pendulări real-fantastic, însă nu aceasta deranjează aici ci modul brusc, stîngaci uneori în care se fac trecerile muzicale. În regizarea unor tranziții poate sta un univers întreg și ceea ce se petrece pe scenă, superb de multe ori, e deservit aici de muzică. Ar fi fost interesantă poate o bandă ignorînd complet muzica (și conotațiile romantice) ale celui-alt mare norvegian, Grieg, cu excepția poate a finalului, creionat cu mînă de maestru. În al doilea rînd, pe alocuri baletul suferă de un prea-plin de substanță. E aici gestul unui om care vrea să spună tot după ce multă vreme a tăcut și al cărui torent verbal îl copleșește pe interlocutor. E aceasta însă o „observație pozitivă", ca să spunem așa: niciodată nu strică prea multă fantezie iar Peer Gynt e eroul unui destin neprecupețindu-și fantezia în a-i orienta eroului pașii.

După încheierea spectacolului, am putut spune cu convingere că **Ștefan Bănică** este un balerin de valoare: un deosebit simț actoricesc, o plăcere vizibilă a interpretării, o calitate a mlădierii continue după datele în schimbare ale personajului, acestea sînt calitățile sale principale. **Adrian Gheorghiu** ne-a demonstrat forța sa expresivă în timp ce **Florin Brînduș** a realizat roluri de culoare, alături de **Gabriel Opincaru,** interpret al unui „logodnic" de operetă în aceeași tonalitate. Aș sublinia aici valoarea redării personajului Solveig de către **Mihaela Țigănuș** cu grație și reținută expresivitate în tonul unei sensibilități care se sprijină pe constanță și dăruire în așteptarea iubitului rătăcitor precum și expresivitatea lui **Beatrice Matei,** care a întruchipat pe mama eroului cu acea căldură doborînd orice piedici în calea unui fiu încă „necopt". **Daniela Constantinoiu** e categoric o balerină de mare talent, fină, expresivă, vădind o redare inteligentă a unui personaj trăind între niște limite foarte concrete în timp ce **Carmen Angheluș** a propus convingător varianta nordică a unui personaj malefic și în același timp ademenitor. **Doina Bunoiu** a oferit un rol de culoare în timp ce foarte tînăra **Cristina Osiceanu** și-a făcut un debut de bun augur, realizînd expresiv o dificilă partitură coregrafică. Alături de prezențele individuale, numerele de ansamblu au susținut consistent valoarea unui spectacol-eveniment.

VIOREL CREȚU

Balerinul Ștefan Bănică în Peer Gynt

CAP LIMPEDE

■ Populara emisiune TV „De pe marea scenă a țării pe micul ecran" — această săptămînală gală a „Cîntării României", susținută de virtuozi ai artei din județele patriei — ne oferă de la un timp spectacole de o tot mai bună ținută, ieșite din uniformitatea și platitudinea care le mai afectau acum niște ani. Cu totul remarcabil ni s-a părut recentul spectacol, în regia lui Octavian Greavu, realizat în colaborare cu Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Dolj. Ce ni s-a impus aici a fost o concepție unitară, înmănunchind forțele artistice ale loculul — atent selectate — într-un spectacol caracterizat prin stringența ideii și capacitatea emoțională a punerii ei în operă. Momentele închinate eroului națiunii, tovarășului Nicolae Ceaușescu, evocat în două dintre primele și decisivele sale prezențe în viața ținutului (momentul 1934, cînd a dus la Craiova protestul muncitorimii bucureștene la adresa procesului înscenat luptătorilor comuniști, și momentul 1946, cînd a condus organizația regională Oltenia a P.C.R.), au dominat tulburător emisiunea, trecînd dincolo de ecran, făcîndu-ne să le trăim la ardenta lor dimensiune istorică. Am mai reținut, dintre alte piese de rezistență ale spectacolului, Cantata în primă audiție „Epoca Ceaușescu" (muzica: C. Ungureanu, versurile: Ilarie Hinoveanu), un plin de frăgezime „dialog al artelor", în care violonista Cristina Anghelescu de la Filarmonica „Oltenia", a interpretat, cu binețiutu-i talent, lucrări de Enescu, avînd ca fundal tablouri de Țuculescu, și strălucitoarea prezență a lui Tudor Gheorghe, care, plimbîndu-și pe străzile Craiovei farmecul său si cîntecul său de intensă iradiere spre inimi, i-a evocat Băniei cîteva din etapele de răspîntie ale istoriei ei. Cu totul, un spectacol de notă maximă, susținut în întreaga-i desfășurare de versurile inspirate și proaspete, excelent dozate artistic, ale lui Ilarie Hinoveanu. (**I. Purcaru**).

● **Luna cărții la sate.** Ca în fiecare an, la început de Făurar, se inaugurează tradiționala suită de manifestări cu cartea în lumea satelor. Ediția de acum (a 26-a), orgnaizată în cadrul etapei de masă a Festivalului muncii și creației, se va desfășura sub semnul omagierii a 65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. Pe întreg parcursul lunii februarie în unități economice, cămine culturale, cluburi, școli, librării din numeroase localități rurale vor avea loc variate acțiuni de popularizare și difuzare a cărții: lansări ale unor recente apariții, dezbateri, simpozioane, mese rotunde, întîlniri ale cititorilor cu scriitorii, editori, oameni de știință, cultură și artă, prezentări ale unor serii și colecții de lucrări social-politice, științifice, tehnice, beletristice, diverse volume ce urmează să apară în cursul anului 1986 în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare. Un loc deosebit îl ocupă prezentarea și difuzarea lucrărilor de o excepțională valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărților care ilustrează marile realizări ale poporului nostru, sub conducerea partidului, a secretarului său general de-a lungul celor peste 20 de ani de istorie nouă, revoluționară, care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

În bogatul program al manifestărilor Lunii cărții la sate se integrează și acțiunile organizate cu sprijinul asociațiilor scriitorilor, al cercurilor și cenaclurilor literare locale și județene, al unor diverse publicații. Deschiderea la nivel republican va avea loc duminică 2 februarie în comunele Pecica-Arad și Chirnogi-Călărași — două puternice centre agroindustriale și cu frumoase realizări culturale — cu sprijinul editurilor Politică, „Eminescu" și „Ceres." (**Radu Levărdă**).

Desene pe asfalt

Viața ca un „roman"

Cu absolut unica sa disponibilitate metaforică, Fănuș Neagu se confesa zilele trecute, plumbului tipografic (devenit și el metaforă anacronică a unei mai vechi metafore) asupra unor tertipuri de atelier scriitoricesc. „Viața mea e un roman !" i s-ar fi spus prozatorului nostru, cum ni se spune dealtfel tuturor celor ce ținem între degete un condei și preopinentul e mereu același : om „obosit", preocupat de lucruri evident superioare scrisului, dar trăind capitol cu capitol un roman ignorat, ce s-ar cere extras din epica unei vieți „neobișnuite". „Eu îți povestesc și tu scrii !" pare a zice personagiul ce se crede (poate că și este) un Julien Sorel ori Pierre Bezuhov ce n-a avut șansa întîlnirii cu un Stendhal ori Tolstoi. „Restul, fleacurile astea cu stilul, te privesc pe tine !"

Zadarnic îi spui, calchiind spusa unui sculptor celebru că statuia zace și ea cu conture finite în blocul de marmură, amorf și că nu trebuie decît s-o extragi cuvîncios, cu dalta, din întuneric, spre a o 'sui pe soclul muzeal. Dar cine are „timp" s-o extragă ?

Și oare numai de timp e vorba ?

Numai de timp ?

Și e obligatoriu ca toate viețile nepovestite să capete șansa literaturii ? E orice „primă iubire", iubire adevărată ? Statistic, mi se pare că dintr-o mie de indivizi numai unuia îi e dată o „mare" iubire. În rest...

Nu se ignoră cumva tocmai meșteșugul „extracției" ? Scriitorul nu e un grefier ce-și umple caietele cu confesii ce, uneori, pot fi „băgate" în cărți, el e un adevărat căpcăun. Vreau să spun că nu cu spovedania unui singur om se mulțumește el, luîndu-i acestuia, croitorește, „măsurile" și turnînd litania (indeobște de pahar) în pagină scrisă. Lui îi trebuie zeci, sute de subiecți cu ale căror fapte de viață (și moarte) se hrănește.

Îi trebuie chiar viața.

Și chiar e, fără excepție, „un roman" orice viață povestită ? De ce se ignoră și alte specii de literatură mai puțin spectaculoase ? Abia aștept să vină la mine necunoscutul ce-mi va rosti, plauzibil : Viața mea e o nuvelă... Sau schiță. Sau o biată epigramă. Sau (se poartă) o parodie...

Tot respectul pentru „bucățile de marmură" friabilă cu care destinul (friabil și el) al scriitorului se întîlnește, tot respectul pentru zestrea de amintiri proprietate personală (confort sporit, cu „îmbunătățiri"), dar... cel puțin respect merită și sigiliul profesional al scriitorului-sculptor, sigiliu căruia i se zice comod și suficient (insuficient...) talent, cînd nu e de-a dreptul vorba de geniu.

Cînd scriitorul vede, arcuit peste Dunăre, fantast, un pod suspendat pe fire de argint, de-a dreptul din stele, nu cred că are ambiția să creadă că „de-ar fi avut timp" el ar fi fost autorul lui... Cel mult, va asemui acest pod cu „corespondentul" său și-l va logodi, logic, cu indicibila construcție a unui poem de Nichita Stănescu. Va asemui țevăriile rădăcinoase ale unei noi uzine cu construcția galactică a unui roman de Liviu Rebreanu. I se va părea că vede în grîul dat în pîrg, coama de aur a poetului Serghei Esenin.

Și întîlnind el un Om cu adevărat minunat, își va țipări în creier, într-o fulgerare de clipă, icoana lui Mihai Eminescu.

...Un vers adică, din „Oda în metru antic"...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Copii și fructe

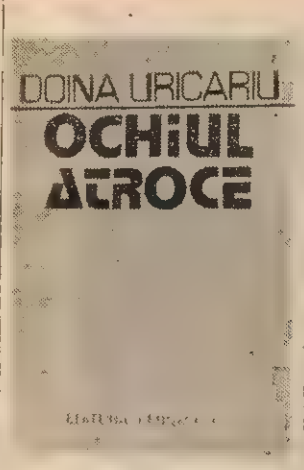

Un superb poem din ultimul volum al Doinei Uricariu, **Ochiul atroce** (Eminescu), intitulat **Fructe sărace**, ilustrează cel mai limpede și fără pledoarii inutile factura parabolic-confesivă a acestei lirici de incontestabilă autenticitate. Ca argumentul să fie însă cu adevărat convingător, să reproducem integral poemul, pentru bucuria cititorilor :

„Veneam la tine cu nostalgia sărăciei pierdute,
copii slabi cu pielea pe oase, mîncînd corcodușe,
cu dinții negri de dude,
animale cu blana împînzită de scaieți,
copii cu pielea pe oase mîncînd corcodușe,
veneam la tine
cu o luminare aprinsă pe frunte.

Nu-i așa că nu puteai să mă privești
ca și cum o vietate ciudată îți se cațără dintr-o dată în brațe,

ca și cum ți se punea o coroană pe creștet.

Copiii cu pielea pe oase, negri de dude,
Corcodușe de ceară, luminări acrișoare la gust,
Scaieți împînziți de animale rătăcite,
trupuri cu cosul pieptului atît de îngust.
Și ochii venind la tine ca două fructe sărace
Pe care le-ai aduce în palmă cuiva
strălucind acolo regești și buimace
înainte să ți se ia".

Cronică T.V.

Raze de luceafăr

Operatorul care a imprimat pe peliculă momentul Mihai Eminescu din Albumul duminicii a fost cu siguranță, el cel dintîi, fascinat de ochii Ginei Patrichi. Ochii actriței nu citeau în memorie versuri, ci scoteau din adîncul cuvintelor miezul fierbinte al sentimentelor exprimate de poetul care „și-a înmulat condeiul de-a dreptul în Luceafăr". Dacă nu am fi auzit vocea actriței am fi citit în strălucirea ochilor ei, ca-ntr-un cristal fermecat, întreaga frumusețe a poemelor eminesciene. Astfel de ochi, fascinați și fascinanți, am mai văzut de curînd pe micul ecran. Ca o oglindă fermecată, cei ai Vanessei Redgrave. (Cosima din serialul **Wagner**), filmați de operatorul Vittorio Storaro, exprimau măreția spectacolului wagnerian la care asista. Mi-aș fi dorit, de asemenea, să-i văd pe ai Marcelei Russu cînd înregistra la radio, în 1957, **Arborele genealogic.** ● Momentul poetic din dimineața de 15 ianuarie, cuprinzînd versuri dedicate lui Eminescu, a lansat în sufletele ascultătorilor cuvenitul ecou în această zi fericită din calendarul literaturii române. Dramatizarea lui Mircea Ștefănescu, **Făt Frumos din lacrimă**, la Teatru radiofonic pentru copii, ca și cea a lui Val Săndulescu după romanul **Bălăuca** de Eugen Lovinescu, cu Ion Caramitru, Ilinca Tomoroveanu și Octavian Cotescu, precum și alte interesante emisiuni dedicate creației sale l-au sărbătorit pe marele nostru Mihai Eminescu.

● Filmul **Monumente ale unității și independenței românilor**, producție a Studioului de film TV, este un document care probează o dată în plus eroismul poporului nostru în momentele cruciale ale istoriei sale, aflate toate sub deviza „unire și independență". De la Columna lui Traian la cele ridicate în ultimii ani pe locuri sfințite de jertfe neuitate în veci, sînt monumente jalon ale vitejiei românilor în lupta pentru apărarea pămîntului locuit dintotdeauna de ei. Realizatorii Stelian Tăbăraș și Nicolae Niță le-au adunat ca pe niște semne heraldice pe un blazon de noblețe al înaintașilor noștri și al nostru.

REGHINA VĂRVICI ■

Vetre de cultură

Hronicul Făgetului

Nu-mi este dată fericirea poetului Traian Iancu, sau a celuilalt Traian celebru, impetuosul Traian Stănescu al Naționalului bucureștean, de a mă fi născut într-o lume atît de fascinantă precum Făgetul Timișului, vatră de istorie, de cultură și civilizație cum puține sînt de o asemenea amploare, chiar într-o Țară atît de bogată ca a noastră sub aspectul vechilor și mereu tinerelor întemeieri de viață. Ceea ce nu mă oprește să-mi spun cu mîndrie, cu versurile unui mare poet al nostru: „Și de aici sînt". Și cum n-aș fi și de acolo, dacă din contemplările proprii, întărite de mărturisirile scrise ale autorităților, cu toți oamenii din generația mea, care și-au asumat răspunderea gospodăririi unei așezări de nu mai puțin 11 localități, o adevărată Țară în accepția românească tradițională, în care te întîmpină totul, de la peisajul cel mai tradițional la construcțiile de viață cele mai civilizate. Condițiile naturale nu sînt totdeauna dintre cele mai civilizate, dar, cînd afli că recoltele de grîu și de porumb se ridică la multe mii de kilograme la hectar, că aici funcționează la parametri naționali cîteva întreprinderi de înaltă tehnicitate cu un efectiv de 4 000 de muncitori, nu poți să nu te entuziasmezi pînă la incandescență, ca român ce ești din „verce colț" de țară, cum ar zice cel bătrîni. Ca să nu mai vorbim de zestrea culturală activă a celor de aici, de osîrdia prezentă a locuitorilor, în frunte cu cei 120 de intelectuali, care formează o strălucită vatră de spiritualitate românească din țară, ale cărei performanțe domină nu numai Festivalul național „Cîntarea României", la care nu fost distinși cu premii mai abitir ca un județ întreg, ci și multe manifestări de peste fruntariile țării, din Italia, Republica Democrată Germană sau R.S.F. Iugoslavia. Cum arată deopotrivă orașul și satele, cele vreo 11, dacă nu mă înșel, ale Făgetului, e de prisos să mai spun dacă orice cetățean civilizat ar dori să trăiască acolo, bucurîndu-se în egală măsură de avantajele unei vieți moderne, ca și de aceea tihnită, plină de curățenie, a înaintașilor noștri.

M-am simțit obligat să încep consemnările mele despre o tipăritură locală, intrată într-o impresionantă tradiție, cu această confesiune-preambul, fiindcă nu-i o carte ca oricare, ci de o unicitate impresionantă, care poartă modestul titlu de **Caietul literar-artistic al cenaclului „George Girda"**, în paginile căruia sînt reuniți toți oamenii de inițiativă ai locului, de la tînărul primar Ion Oltean, fiu al satului Povergina, de la adjunctul său cu probleme de propagandă, profesorul și poetul Ion Călman, pînă la neobosiții animatori culturali, ca învățătoarea Florica Paragină de la Bățești, folcloristul Cornel Veselău, profesorul și istoricul Ion Cipu, muzicianul George Popovici sau artiștii plastici Ernest Popovici sau Aurelia Strașnel Popa. Să nu-i uităm de a-i pomeni și pe sprijinitorii lor de la Timișoara, poetul Aurel Turcuș și prozatorii Ion Arieșanu și Teodor Bulza.

E o carte în toată puterea cuvîntului, format mare, care nu e rezultatul ambiției unor veleitari, ci a unor scriitori ce se autodefinesc după cuvintele unuia dintre ei, Aurel Păuncu, „cronicari pentru azi și pentru mîine ai Făgetului", cu conștiința și strădanie programatice de a nu lăsa nimic cercetătorilor de foi îngălbenite și de amintiri nu mai puțin estompate și ele cu timpul. De aici și un sumar în care te întîmpină întregul „Hronic și cîntec al vîrstelor" dintre cele mai vechi timpuri pînă la primele stihuri ale „mugurilor" în lumina de azi, unii deveniți, de cînd apare „caietul literar-artistic", poeți în toată puterea cuvîntului cu nume înscrise pe frontispiciul unor volume de debut, care conferă editurii județene „Facla", titlul el cel mai de glorie. Ba mai mult decît atît, volumul conține și interferențe culturale de marcă, precum ar fi confesiunile ilustrului autor pornit din această localitate Traian Iancu, luminător al multor pagini din istoria glorioasă a trecutului Făgetului, sau prof. dr. docent Mihai Pop, folcloristul care cu ale sale considerații așază Făgetul în rîndul celor mai talentați și harnici stringători de tezaur românesc spiritual.

Finis coronat opus, cum spune latinul, am lăsat la urmă contribuția poeziei care reprezintă partea cea mai substanțială a cărții, de la piese folclorice unice la creații contemporane, datorate unor poeți de primă mărime ca Ion Călman, Titus Dobîndă, Arcadie Chirsbaum, Ștefan Marinconi, Adriana Bulzan, Petre Icobescu, Angela Văduva și încă mulți alții. Singur grupajul de poeme telurico-patriotice, al animatorului plin de inimă al acestui cenaclu, Ion Călman, cu ale sale „Rostiri pentru patrie", mi-ar permite un comentariu care să se întindă pe o întreagă pagină a publicației de față. Mă voi limita să citez emoționanta și răscolitoarea „Aproape de suflet" dedicată „Nevremelnicului Nichita Stănescu" cu multele lui „exegi monumentum" ridicate în sufletele bănățenilor : „din morți nu mai pot' învia, / decît într-un singur pămînt, al patriei tale, / ca și cum peste iarbă s-ar adăuga / roua din dor, din doină, din jale... / / Din morți nu mai poți învia / decît într-un singur sens, devenind cuvînt, / trecînd prin oasele părinților spre stea / pînă la patria de piatră și pămînt... / / Din morți nu mai poți învia, / Ci numai te adaugi în alții cu sfială, / pînă te strigă din lumină cineva / să dai pentru vecie socoteală... / / În acest aproape de suflet, care-i pămîntul, / s-au dus mereu, strămoși și părinți, / aici ne-au descoperit zorii și vîntul, / în crezul aceleași patrii fierbinți".

După o asemenea rostire de patrie pentru un mare poet, aproape că uităsem să concluzionez cu exacta și entuziasta apreciere pe care Ion Arieșanu o face în cuvîntul preliminar al caietului cenaclului „George Girda" din Făget : „Este uimitor, pentru noi, de cîtă vitalitate spirituală poate da o mină de cărturari, poeți, din temeinica vatră a Făgetului, dacă de-a lungul acestor ani ei au reușit să-și înghebeze nu numai un cenaclu robust și de îndelungată rezistență, ca „George Girda", dacă ei au putut adăuga, an de an, între coperțile unor caiete, și creația lor entuziastă".

NICULAE STOIAN ■

CAP LIMPEDE

● **Sfîrșit de roman.** Iată cum se încheie romanul **Thyrza** de George Gissing, tradus de Bianca Zamfirescu și apărut recent la Editura Univers :

— „Urcăm pînă în vîrful dealului ? întrebă Egremont.

— Mai sus, nu.

O spuse cu o privire grăitoare, iar el pricepu". Mai sus de vîrful dealului era, desigur, o vale ! **(Radu G. Țeposu).**

● **Sărbătoare la Petrova.** Mihai Eminescu are într-unul din satele Maramureșului o sărbătoare tradițională care a ajuns la a X-a ediție a sa. În fiecare 15 ianuarie, cînd începe „Anul Nou cultural la români", în satul Petrova de pe Valea Vișcului, Cenaclul de cultură și artă **Mihai Eminescu**, însuflețit de profesorul și poetul Ion Petrovai aduce, în colaborare cu toți factorii și instituțiile culturale ale satului, un bogat și însuflețitor omagiu voievodului limbii române. **(Ion Zubașcu).**

● **Literatură și folclor.** A apărut nu demult **Anuarul de lingvistică și istorie literară**, 1983—1984, al Universității Al. I. Cuza din Iași, un volum impresionant prin varietate și densitatea sumarului, important nu numai pentru cercetătorii de specialitate. Sînt cuprinse aici studii de referință, de acum, în domeniul lor (cum ar fi **Eminescu și „ruptura" conștiinței europene moderne** de Eugen Munteanu, **„Luceafărul" și editorii săi** de Gavril Istrate, **Elemente mitice în dramaturgia lui L. Blaga** de Tereza Petrescu, **O idee literară : critica tematică** de Andrei Corbea), contribuții documentare, de folclor **(Obiceiurile agrare — o dominantă a culturii populare din Moldova** de Ion și Silvia Ciubotaru), istorie literară **(Roliade și începuturile „Curierului românesc"** de Mircea Anghelescu, **Panait Cerna. Simbolica relevantă** de Magda Ursache, **Publicistica teatrală a lui Mihail Sebastian** de Algeria Simota) sau literatură contemporană **(Pretexte antonpannești la Marin Preda)**, capitolul I dintr-un studiu inedit despre **doină**, semnat de Petru Caraman, precum și aproape 70 de cronici și recenzii la volume de eminescologie, istorie literară română și străină, etnologie, sociologie, estetică, mitologie, ediții de opere literare sau culegeri de folclor. **(Tania Radu).**

● **Tradiție.** Publicația elevilor liceului „Unirea" din Focșani, intitulată **Revista noastră**, confirmă o dată în plus frumosul prestigiu pe care l-a dobîndit de-a lungul anilor, crescînd de la un număr la celălalt sub toate aspectele publicistice. Numărul 113—114—115 este consacrat centenarului Rebreanu, prilej cu care profesorul Petrache Dima, coordonatorul **Revistei**, poartă un dialog cu Puia—Florica Rebreanu, iar Al. Piru, Const. Ciopraga și Gheorghe Bulgăr readuc în conștiința cititorilor opera rebreniană. Un bun prilej de familiarizare a elevilor cu creația romancierului este grupajul de comentarii **Liviu Rebreanu văzut de elevi**, care cuprinde semnăturile tinerilor Alina Măiereanu, Claudia Tița, Luminița Nicolfor, Mariana Rubin și Florentina-Alina Cojocaru și care dovedește multă prospețime în percepție și, în ciuda vîrstei, competență în interpretare. Dacă mai punem la socoteală și excelenta prezentare grafică, putem socoti **Revista noastră** o publicație adevărată care merită să fie cunoscută de cît mai mulți cititori. **(R. G. Ț.)**

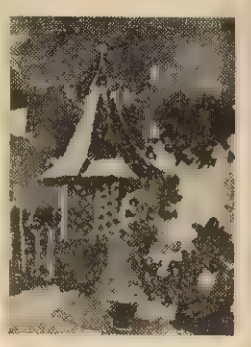

Memorandum către istorie

Două sate — martir

Ip și Treznea

Reportaj documentar de VASILE VETIȘANU
Fotografii de ELENA GHERA

Spațiu al vechimii și dăinuirii românești

...Înainte de noi n-a fost nimeni acolo. Sau dacă a fost cineva, au fost strămoșii noștri legitimi și numai ai noștri, de la Tracii cei vechi, Geții și Daci, până la Romani, care ne-au dat graiul, fără să distrugă însă rădăcinile milenare tracice în aceste regiuni".

(N. Iorga, Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria).

Transilvania — ca spațiu al dăinuirii noastre multimilenare își are inscrisă existența sa istorică într-o geografie sufletească specifică. Oamenii, așezările și satele păstrează în ființa lor istorică argumentele legilor nescrise, știindu-se aici de cind apele și pădurile, de cind tarba și munții negurosi, adică de nu se știe cînd sau, mai bine zis, deodată cu lumea. Căci înainte de Transilvania, a fost Silvania, cum era numit Sălajul de astăzi, ca țară a codrilor seculari, în care trăiau „dacii liberi", cei „nedezlipiți de munți", după cum spune cronicarul roman Annaeus Florus. Cel dintîi pămînt rivnit de cuceritorii din jur a fost Silvania, de unde, apoi, poate speriați și de desimea pădurilor și-au tăiat cale „dincolo", adică în Tran-silvania. Oamenii de aici au rămas însă pe mai departe legați de locurile lor, au crezut și au creat după aceleași „legi nescrise" ale muncii lor, revărsată ca o epopee într-o „civilizație a lemnului", așa cum o arată turlele bisericilor vechi de la Porți, Cehei și Fildu ori caselе ținguiate de pe Meseș și gurile de lemn din Plopiș, cu prapori legați numai în cuie, de lemn, după un meșteșug ce uimește încă. Toate s-au născut, după un „obicei al pămîntului", iar în forme lăuntrice de viață s-a păstrat semnul nobleței celei mari și vechi în două cuvinte : „om-omenie".

Cei, mai sălbatici decît goana sălbatică a cailor, ajunși pe aici au fost obligați să respecte datina celor ce trăiau în acest tărîm al strămoșilor daci, tărîme pe care s-a altoit, și apoi s-a așezat, civilizația romană. Aici au crescut, tot în credința vechi, luminoasele voievodate ale lui Gelu și Menumorut, cu cetățile și davele de renume, ... pînă astăzi sacre pentru localnicii care te îndeamnă să urci spre ele, sus, la cetatea Dacidava, de pe Măgura Șimleului, la cetatea de la Marca, pe Dealul Ursilor, la Zalnoc, ori să treci pe la fîntîna lui Menu, adică a lui Menumorut de la Maledava (azi Mălădia).

Și totuși, locurile acestea au cunoscut etăpinirile crude, barbare. Și totuși, oamenii acestor locuri stau cu fruntile sus, dar privindu-te, îți vor spune amarele lor dureri, căci la mijloc de secol XX au fost supuși cumplitelor încercări, intrate într-o bezmetică Irodiadă a acestui veac, nu mai prejos prin satanismul lor decît cele de la Lidice și Oradour, s-a declanșat în satele sălăjene, dar, mai ales, cu o cruzime rară, la Ip și Treznea, în Țara Silvaniei. Amintirea lor e cutremurătoare. Ea trebuie cunoscută. Nu trebuie uitată de cel care va ajunge pe aceste locuri.

Este știut faptul că României i s-a impus în vara anului 1940 „Dictatul de la Viena", care ceda Ungariei horthyste partea de nord-vest a Transilvaniei, în suprafață de 42 243 km², cu o populație de peste 2,6 milioane de locuitori. Dictatul însemna desmembrarea arbitrară a hotarelor țării și încălcarea drepturilor seculare la viață națională și socială a celor ce se știau aici din vremuri imemoriale. Impotriva odiosului Dictat s-au ridicat forțele înaintate ale țării, întregul popor român. Într-o Chemare din 1 septembrie 1940 se preconiza organizarea unei Adunări Naționale la Alba-Iulia, pentru a se protesta împotriva ciuntirii teritoriului transilvănean. „Să fim prezenți cît mai mulți, se arăta în Chemare, ca să arătăm lumii întregi voința noastră hotărîtă de a păstra cu orice jertfă pămîntul scump în care ne-am născut și în care odihnesc oasele strămoșilor noștri". La fel se pronunțau într-un manifest și oamenii muncii, lucizi, care atacau „tendințele imperialiste" etnice de dominație și asuprire. Cuprinzînd dorința luptei comune a românilor și maghiarilor împotriva celor ce căutau să supună și să înrăiască natiile, se scria în documentul de mai sus următoarele : „Noi ungurii ardeleni ținem legați de acest pămînt și de locuitorii săi de altă limbă, și în primul rînd de poporul român. În decursul veacurilor înfloririea socială a-n născut totdeauna din stima și ajutorul reciproc, în timp ce vrăjmășia, ura de clasă, exclusivismul național în dauna celuilalt au netezit calea jugului comun. Scopul nostru este buna înțelegere între popoarele mici amenințate din bazinul dunărean. Hotărîriile de la Alba-Iulia de acum două zeci de ani formează baza sigură pentru rezolvarea problemei naționalităților". Era calea pe care avea să se consolideze o tradiție de luptă revoluționară, într-un moment critic pentru acest colț de țară și pentru întreg poporul Român. A existat, de asemenea un **Comitet ardelean** pentru organizarea rezistenței, care și-a desfășurat activitatea în nord de țară, la Cluj, Oradea, Zalău, Satu-Mare, Bala-Mare, etc., mobilizînd întreaga suflare românească împotriva sentinței nedrepte de la Viena.

În aceste condiții vitrege, satele Sălajului inscriau o pagină neuitată de eroism și dîrzenie, opunînd rezistență stăpînirilor efemere pe aceste meleaguri, cu toate că prigoana dezlănțuită în toamna anului 1940 și în toți anii care au urmat sub dominația fascisto-horthystă a obligat pe cei mai mulți să se despartă de aceste locuri, să-și părăsească familiile, pentru a lua drumul dureros al pribegiei sau refugiului prin alte părți de țară. În număr de 218 000 de oameni, de la 1 septembrie 1940 pînă la 1 septembrie 1944. Cruzimea de care au dat dovadă forțele întunecate ale fascismului cotropitor întrece puterile imaginației omenești. De la început a fost instaurată o politică sovină, dură, de deznaționalizare a românilor, începînd, ca în epoca lui Telkes Simon, cu schimbarea numelui de buletin, de la copilul din leagăn la bătrîn, urmată de suspectarea continuă. Conștientă starea gravă în care se afla populația românească, „Tribuna Ardealului", din Cluj, condusă de dr. Emil Hatieganu, scria că „de la 1 septembrie 1940 înființarea de noi școli românești este imposibilă", iar din cauza acuzațiilor născocite, a suspiciunilor și a denunțurilor, pe români îi așteptă arestul, internarea sau pedeapsa cu închisoarea.

Sălajul a trebuit să reziste unei politici sadice, de distrugere fizică și spirituală pe care o instaurase regimul horthysto-fascist în satele de sub Meseș, de lîngă Șimleu și Carei, de la Bucium, la Luncani și Camăr. Această rezistență a trecut prin numeroase încercări, prin luări de poziție și atitudine, prin dureri și sacrificii imense, căci teroarea fascistă nu e-a dat în lături de la nimic. Măcelul e-a dezlănțuit fanatic la Ip și Treznea. În ziua de 9 septembrie 1940, în satul Treznea soldații horthyști au maltratat, apoi au asasinat 81 de persoane, români, și au dat foc la 27 de case sub pretextul că cineva ar fi tras din turnul bisericii asupra trupelor ungare în momentul intrării lor în sat. Un alt pretext, ca represalii pentru uciderea a doi ocupanți în noaptea de 13-14 septembrie 1940, la o săptămînă după cele întîmplate, au fost măcelăriți peste 150 de români din comuna Ip, iar într-un cătun aparținător comunei Marca a fost exterminată o familie de slovaci compusă din 9 membri.

Situații similare s-au petrecut în Bihor, la Oradea, la Satu-Mare, Carei, Cluj etc. Descrierea tragicei realități de pe teritoriul cedat horthyștilor, istoricul maghiar Csatári Daniel, într-o lucrare a sa apărută în 1968, la Budapesta, cu titlul : În tradducere : **În viltoarea timpului — Relatii maghiaro-române, 1940—1945**, scrie următoarele : „Burghezia maghiară a înființat un stat polițist... unde oamenii nu aveau curajul să vorbească decît în șoaptă, unde nu exista dreptul la întrunire, la organizare... Zilnic erau sute de acte de teroare. . Jandarmii conduc pe țărani pușcă în lanțuri spre închisoare, fiindcă au cerut zahăr și petrol sau au tăiat lemne din pădurea lor".

În astfel de condiții, Iuliu Maniu, într-o declarație de la Cluj, în 31 august 1940, a propus să se lanseze o chemare membrilor Partidului Național Țărănesc împotriva sentinței nedrepte de la Viena. Atunci, se arăta în continuare, „masele au înfierat „Dictatul de la Viena"... și ca în vremurile de mare restriște clopotele bisericilor au tras tot timpul într-o dungă".

Și totuși, ce a fost la Ip și Treznea ? Și dacă a fost, cum a fost posibilă ? Acolo la Ip și Treznea violența faptelor a prefăcut frumoasa Țară a Silvaniei — Sălajul — într-un pămînt al durerii, al celor care s-au îmbrățișat numai în moarte, sub lespezile reci ale pămîntului lor drag. Ura și hidoșenia urii au fost năprazнice. Așa cum nu s-au mai pomenit pe aceste locuri, de cînd se știe minte veghetoare de adevăruri. O mînă de fanatizați, un grup de jandarmi ignoranți și orgolioși, un pluton de execuție format din soldați înfuriați la suflet și la minte au ordonat sentința pentru cea dintîi deschidere de ochi pe lume: au decupat cu baioneta pîntecele mamelor ce trebuiau să nască ; au aruncat oamenii în gropile cu var nestins ; au mutilat bătrînii și apoi le-au bătut drapelul românesc în cuie pe spinare, scoțîndu-i dezbrăcați de-a lungul uliței. Cum de s-a putut ? De unde își trag originile astfel de apucături ? Din care colț de univers. de unde din Europa ? au poate nu de aici, ci din stepele pustiite ? Ce înseamnă vandalismele de la Ip și Treznea ? Cum de au fost posibile ? Și iar ne întrebăm : de ce ?

De la vînătorii de bouri din Ip la vaierul măcelului

„D-a vinează-ți d-un bour sur
Cu coarnele dă d-aur"

(Colind din Ip)

Documentele istorice vechi, din veacul al XIV-lea, pomenesc de existența „vînătorilor de bouri în satul Ip, cu locuitași și cîini de vînătoare", ceea ce aminteste de autohtonii și de îndeletnicirile lor străvechi, trecute în colinde minunate. Pădurile și dealurile împădurite dinspre Hălmăjel și Căsicioni ascundeau cîndva cîrezi de bouri, boi suri, pînă departe unde se înghesuia mai tare codrul nevăzut. Urmele bourilor din Ip au rămas în însemne voievodale, au rămas în culmile de pe Gozu Mic și de pe Iclenie ori Somoș. Dar în veacul nostru, la Ip, a început o altă vînătoare, neertată vinătoare, vină resa de oameni, nu de bouri, ca în colindul afînt. Nu cu hăitași, nici cu clini de vînătoare, ci vînătoarea sălbatică cu baioneta deschisă la armă și cu șuierele de gloanțe ale fiarelor cu chip de om. Despre îndeminarea vînătorilor de bouri din Ip se știe prea puțin sau aproape nimic, dar prunciii de aici gînguresc în același colind, de „vînatul lui Crăciun". Dar despre vînătoarea de oameni, mai cumplită decît orice vis apăsător ce poate tortura mintea omenească, viața treză, trebuie să la aminte și să se pronunțe. Neîegiuirile nu pot intra definitiv în seturile arhivelor, în notițe sau consemnări diplomatice de ocazie. Nu ! Deoarece oamenii care au scăpat atunci, cîte unul, ici-colo, așa cum scapă un fir de iarbă de sub tăișul coasei, acuză toți deodată într-un gas cu cei ce nu mai sînt. „Asa am scăpat și eu, ca un fir de iarbă de sub tăișul coasei", mărturisește astăzi Sărbu Gheorghe, om de 79 de ani, din Ip. Dar cine e Sărbu Gheorghe ? E cel care, la străduința inimoasului român, profesorul de istorie din Ip, Portanu, a pactizat la reconstituirea tabelelor celor uciși. El e trecut în tabel la rubrica : „Cine a declarat decesul". Căliți 1-au urmărit sub numele maghiarizat : „Szirbus György", căci și numele strămoșesc era schimbat și schilodit de vremelnica stăpînire. Schilodit și schimbat pînă și pe crucea din cimitir. Le rămase timp și pentru asta. El, bătrînul de astăzi, de 79 de ani, l-a declarat mort pe Crișan Dumitru, de 35 de ani, cu număr de înregistrare, „sentință locală", (așa s-a numit nelegiuirea), nr. 1 314 ; pe Crișan Floare, de 29 de ani, cu sentința nr. 1313 și pe Crișan Ioan de 1 an, cu sentința nr. 1312, toate declarate în 1941.

Cum a fost ? Era prin 1936. Ca fiecare an, la Ip era serbată ziua de 24 ianuarie, ziua Unirii. Pentru aceasta a venit de la Șimleu, directorul Liceului „Simion Bărnuțiu", dr. Ioan Ossian, cel care, în dragostea lui pentru țară și limbă, umbla în 1919, prin satele românești din jur și-i ruga pe oameni să-și lase copiii la școli. La intrarea sa în Ip l-au întîmpinat, în ținută de sărbătoare, călare pe cai, doi veri, Sărca Dumitru și Sărca Pavel, stră-stră-nepoții vînătorilor de bouri din Ip. Peste 4 ani, în septembrie 1940, ocupanții fasciști-horthyști, neavînd nici un pretext pentru a porni măcelul, s-au întors la ziua aceea de atunci, la sărbătoarea Unirii, de la Ip, din 1936. Așa au început persecuțiile. Urmările. Provocările. Apoi bătăile înjghebătoare. Apoi măcelul. Nici un tratat internațional, nici un paragraf din acestea nu cuprind sentințe de ucidere pentru manifestarea firească a sentimentului național, fie că e vorba de român, de maghiar sau de evreu. Dar la Ip, cele mai elementare drepturi umane, acelea de a rosti în limba nației tale, de a te ști ierat de ai tăi, au devenit pretext de acuzare. Bătăile au început în seara zilei de 12 spre 13 septembrie 1940, „rupîndu-i și făcîndu-i flanduri" pe cei mai mulți, care atunci avea 18 ani. Împușcăturile se auzeau prin sate. Pe fiecare ulită zbîrniiau gloanțele. Nimeni nu dormea. Începea măcelul de la Ip. Începuse spre ziuă, atunci cînd se crapă zorile albe pentru fiecare muritor de pe lume, în mod egal, căci egali sînt născuți pentru viață și egali în moarte toți oamenii. Atunci, ochii celor din Ip se închideau pentru totdeauna — 157 de români. Fiecare familie a fost ucisă sub strașina casei sale, în curtea ei, pe grămada de gunoi, în batjocură și pentru ca să nu se vadă singele, după ce era chemată pe numele ei stilcit. Intîi au fost zmulse de lîngă soți, femeile, apoi tinerii, apoi copiii cei mici, zmîcnindu-le viața între două lovituri de armă și gloanțe din plin. Atunci, la Ip, au murit nevinovații de un an, Butcovan Paula, cu același sentință nelegiuită cu nr. 5 238, a murit la aceeași vîrstă și Butcovan Paulina, cu sentința nr. 1 366. La vîrsta de doi ani neîmpliniți, le-au urmat Buboi Rozalia cu sentința nr. 1 257 și Medeșan Eugenia cu sentința 1 355. Apoi ceilalți, prinși în urgia măcelului dezlănțuit în noaptea spre zori, ființe fără vină, între 6 și 7 ani, ca Buboi Gheorghe, cu sentința nr. 1 358, Dritie Roza, cu sentința nr. 1 296. Butcovan Vasile, cu sentința nr. 5 237, pînă la fetele și flăcăii Bocean Florica, cu sentința nr. 1 372, Crișan Ana, cu sentința nr. 5 230, Medeșan Iosif cu sentința nr. 1 352, Lupui Vasile cu sentința nr. 1 305, care n-au mai venit horind de la holde pe înserat, ci au intrat în întunericul de veci, pregătit de gloanțele ce le-au despicat vocea caldă. Așa a început masacrul, continuînd cu cei în floarea vîrstei, foști soldați și luptători în primul război mondial, oameni dintre aceia care au pregătit înălțătorul moment al neamului, de la 1 decembrie 1918. Între ei era Hălmăjan Florian de 73 de ani, cu sentința nr. 4 222, era Sîrbu Vasile, de 74 de ani cu sentința nr. 1 301, apoi Beretean Petre de 60 de ani cu sentința nr. 63. Bocean Ioan de 64 de ani cu sentința nr. 5 616, și femeile lor, Maria de 64 de ani, cu sentința nr 4 231, Ana de 59 de ani, cu sentința nr 62 apoi mai tinerii Cosma Gheorghe, de 48 de ani, cu sentința nr. 75, Bocean Vasile de 33 de ani cu sentința 1 370, Hălduc Petru de 37 de ani, cu sentința nr. 1 481, Medeșan Mihai de 47 de ani, cu sentința nr. 1 201 ; și apoi soțiile lor, Domnica, Floarea, Leontina, Anisia, și iar Floarea, și Ana și Maria, cu anii lor tineri peste care s-a prăvălit sentința crudă și rușinoasă, de ucidere. S-a mai întîmplat un fapt, posibil să se întîmple în orice loc de pe glob pămîntesc, ca și aici la Ip, anume, în zorii zilei de 14 septembrie trebuia să nască femeia Gheorghii Lontii. Scăpînd pe moment de sub ecîipatul gloanțelor, ea a încercat să mcargă după moașă. Dar a fost numai o scăpare de moment, căci plutonul de execuție l-a replicat : „Nu-i nevoie. Vom asista noi la nastere". Așa au făcut. Dar nu ca oamenii ce pot ajuta o suferință la naștere, ci zmulgînd copilul cu baioneta. din pîntecele mamei și tăindu-i asa cum tai un măr copt la vremea lui. Mama și copilul au murit. Nelegiuirea n-a putut fi măsurată cu măsură omenească. În străfulgerarea ultimei clipe mama nu și-a mai putut vedea copilul, iar aceasta n-a mai ajuns să deschidă ochii lumii, nici să-i vadă pe călăi. Poate mai bine că nu i-a văzut. Numele copilului n-a mai putut fi declarat și nici scris pe nici un extras de nastere, de nicăieri, de nimeni, iar călăii n-au mai dat nici un număr de sentință. Pofta de sînge biruise. În zorii zilei de 14 septembrie 1940, oarele locuitorilor maghiari din sat nu s-au îndreptat la cimp, la Gozu Mic sau la Podini să culeagă roadele, ci la casele românilor, să culeagă morții, din curțile lor. Așa cum culegi vreascurile rupte dintr-un stejar falnic, culegeau ici o mînă, colo un picior sau încercau o deszlestare de frați.

Ce nu se poate uita

„Ura a fost numai în străturile de sus, hrănită de ziare, de cărți, și cultivată prin școli. Jos, oamenii care depun aceeași muncă se pot înțelege între dînșii. Țăranul român și țăranul maghiar locuiesc aceleași pămînt, cît sînt lăsați în seama lor, fără ațîțări, duc buna casă de odinioară".

(N. Iorga. Contra dușmăniei dintre nații Românii și Unguri, 1932).

Teoreticieni abili, conți de ocazie, cu tendințe doctrinare, cu apropape un veac în urmă, aniversau un așa zis mileniu de stăpînire a teritoriului transilvănean, neputînd observa adevărul de mai sus, scoțat de marele Iorga. De fapt, nu era un mileniu de stăpînire, ci de abia 51 de ani, de la data începerii dualismului — 1867 pînă în 1918 De aceea, capetele groflor și contilor maghiari s-au dezlănțuit cu atîta furie cînd li s-a ivit ocazia, vroind să înmulțească în mod artificial un popor și să nimicească brutal o națiune. Dovadă sînt cei „patruzeci de pa... ... contelui Apponyi ... ... maghiarizeze forțat și pe... ... drumurilor, de la limba folosită în grădiniță pînă la legile Dietei. Legile draconice ale dezînfruntat atîtea neînțelegeri din partea celor care în acești ani, recomandau să nu se vorbească despre Ip și Treznea, socotind că ar putea „deranja". Pe cine ? n-am întrebat. Pe cine deranjează IPUL și TREZNEA ? Pe cei care au fugit de aici, undeva, peste hotare în Canada sau în Rio de Janeiro, încercînd să mai aștîe oamenii și spiritele naive. Adevărul spus este el însuși o apărare în prudență, și încă una supremă. În alt an, într-un început de vară am fost din nou la Ip, împreună cu istoricul Vasile Netea, cu primarul Șimleului, prof. Ioan Pop, și cu Gheorghe Păcuraru. Pădurea de la Ip, pădurea ce se află mai sus de cimitir e plină și azi de stejari falnici. Oamenii de aici, români și maghiari, nu uită nimic și țin la un rost comun, acela al înfrățirii lor aici în pămîntul românesc, acoperit într-un moment cumplit de istorie, de dureroase neîelegiuiri. Un vînt de toamnă, din pădurea de sus, poartă sentința amintiru ce se strecoară în durerosele versuri din septembrie 1940 scrise de ultatul I.V. Spiridon : „În pădurea de la Ip / Nu auzi ciripir p / Numai vîntul hăuind / Oase de români jelind / Că-s cărările pustii / Pustiu drumul către vii / Numai noaptea-n miez de noapte / Poți s-auzi sub gîie șoapte / Că s-adună oascle / De la toate casle / Și tot roagă și tot cheamă / Și tot plîng și tot blestemă / Vîntul și cu salcîle / Pîng serișmindu-și fălcile" Așa s-au pogorît de atunc. din septembrie 1940 genule, promiterile, verile și toamnele poate cei uciși la Ip și Treznea. După aproape 35 de ani s-au dezvelit la Ip și Treznea cîte un monument în amintirea eroilor martiri. Au fost acolo păduri de oameni, care au alinat, îmbrățișînd, în amintirea lor, suferințele celor duși. „Au răsunat pădurile de la Ip și Treznea de florul cald al vremilor străbune, închise în imaginea înșiruitorilor de bouri, ca să alunge imaginile acelui cosmar. Dictatele făurite peste noapte au trecut ca noaptea sumbră pe care au adus-o în scurta lor existență Dreptatea istoriei s-a îndreptat aspra lor și reclădînd viața prin viață, le-a invins pentru totdeauna.

În pădurea de la Ip...

„Cîci-vară, cîci-vară
O să-mi cînți la primăvară ?"

(Viorica Liscan, din Cizer).

În primăvara ce a urmat acelor cumplite zile de septembrie 1940, pe locul unde au fost îngropați eroii-martiri de la Ip și Treznea a crescut un gard viu. Numeni nu l-a înfipt rădăcinile în pămînt. A crescut singur. Cîndva, pe locul gropii de la Ip, a fost o casă de gospodari, casa lui Secheres Gheorghe, dar pumai atîte oameni și spiritele naive. Adevărul spus este el însuși o apărare în prudență, și încă una supremă. În alt an, într-un început de vară am fost din nou la Ip, împreună cu istoricul Vasile Netea, cu primarul Șimleului, prof. Ioan Pop, și cu Gheorghe Păcuraru. Pădurea de la Ip, pădurea ce se află mai sus de cimitir e plină și azi de stejari falnici. Oamenii de aici, români și maghiari, nu uită nimic și țin la un rost comun, acela al înfrățirii lor aici în pămîntul românesc, acoperit într-un moment cumplit de istorie, de dureroase neîelegiuiri. Un vînt de toamnă, din pădurea de sus, poartă sentința amintiru ce se strecoară în durerosele versuri din septembrie 1940 scrise de ultatul I.V. Spiridon : „În pădurea de la Ip / Nu auzi ciripir p / Numai vîntul hăuind / Oase de români jelind / Că-s cărările pustii / Pustiu drumul către vii / Numai noaptea-n miez de noapte / Poți s-auzi sub gîie șoapte / Că s-adună oascle / De la toate casle / Și tot roagă și tot cheamă / Și tot plîng și tot blestemă / Vîntul și cu salcîle / Pîng serișmindu-și fălcile" Așa s-au pogorît de atunc. din septembrie 1940 genule, promiterile, verile și toamnele poate cei uciși la Ip și Treznea. După aproape 35 de ani s-au dezvelit la Ip și Treznea cîte un monument în amintirea eroilor martiri. Au fost acolo păduri de oameni, care au alinat, îmbrățișînd, în amintirea lor, suferințele celor duși. „Au răsunat pădurile de la Ip și Treznea de florul cald al vremilor străbune, închise în imaginea înșiruitorilor de bouri, ca să alunge imaginile acelui cosmar. Dictatele făurite peste noapte au trecut ca noaptea sumbră pe care au adus-o în scurta lor existență Dreptatea istoriei s-a îndreptat aspra lor și reclădînd viața prin viață, le-a invins pentru totdeauna.

Retrospectivă '85

Un an de teatru

În general, un an teatral e un segment, artificial delimitat, dintr-un flux continuu : viața teatrului românesc. El poate avea însă și valoare exponențială, indicînd coordonatele unui anume stadiu de dezvoltare a artei teatrale, a dramaturgiei. Să considerăm deci anul 1985, în care conflueză de fapt perioade ale stagiunilor 1984/1985 și 1985/1986, drept un asemenea fragment de istorie teatrală românească și să încercăm a-i distinge liniile de forță.

În mare, s-ar putea spune că anul teatral 1985 se caracterizează printr-o activitate de ansamblu fără precedent. Teatrele au programat un număr mult mai mare de premiere comparativ cu stagiunile anterioare. Lucrul se explică printr-o reală modificare de optică privind modul în care instituția de spectacol se implică în procesul muncii, modul cum este apreciat și finalizat efortul individual și colectiv, vizînd o calitate superioară, corespunzătoare exigențelor stadiului de dezvoltare a societății noastre. Într-un cuvînt, ideea de eficiență, de rentabilizare, a început să dea roade în acest an în domeniul teatrului, conducînd la soluții noi, tot mai mult alese din rîndul celor cu acoperire artistică.

Este de subliniat în mod deosebit prezența piesei românești, clasice și contemporane, în repertoriile teatrelor. Fiind tot mai mult programată la public, se mijlocește astfel în chipul cel mai adecvat influența profund modelatoare a artei dramatice. A te interesa în primul rînd de cultivarea valorilor proprii este un semn de încredere în forțele proprii de creație, în capacitatea proprie de a ne defini și raporta la tot ceea ce se înfăptuiește în acest domeniu pe alte meridiane. Nu este însă mai puțin adevărat că „oferta" dramaturgilor nu este totdeauna pe măsura așteptărilor. Lucrările dramatice de referință, de autentică valoare, care să se racordeze tematic în primul rînd la momentul contemporan românesc, care să găsească modul specific cel mai persuasiv de a transmite publicului ideile definitorii ale acestui timp se fac încă așteptate. În ciuda numărului mare de texte ajunse pe scenele țării, trebuie să recunoaștem că în prea puține cazuri reușita artistică a fost asigurată. Producția de lucrări pe teme minore, nedefinitorii, desprinse de locul și timpul pe care ar trebui să le ilustreze rămîne încă nedorit de numeroasă. În aceste condiții, critica de specialitate dobîndește un rol de mare răspundere, acela de a impune numai și numai valoarea, cu precădere cea autohtonă, de a contribui efectiv la maturizarea dramaturgiei actuale.

În acest domeniu, extrem de important, al creației dramaturgice originale, aflăm de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste că s-au lansat comenzi membrilor Uniunii Scriitorilor în colaborare cu alte organisme ale vieții social-politice (U.G.S.R., C.C. al U.T.C.) și că au demarat o serie de concursuri tematice. Au fost și vor fi marcate astfel evenimente majore din viața patriei și poporului nostru : aniversarea a 40 de ani de la istoricul act al Eliberării (Operațiunea Delta, *de H. Lerian*, Povestea unui erou, *de D.R. Popescu*, Jocul umbrelor vii, *de Tudor Popescu*), *aniversarea a 200 de ani de la răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan* (Execuția se repetă, *de M. Vaida*, Roțile, *de Dominic Stanca, dramatizare*), *Congresul al XIII-lea al partidului* (Scrisoare de departe, *de E. Busuioceanu*, Martorii sînt de față, *de Virgil Stoenescu* și *D. Sărar*u, Trestia gînditoare, *de Teodor Mănescu*), *Anul Internațional al Tineretului* (Studenții, *de M. Dușescu*), *aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român*, *Anul Internațional al păcii*, *600 de ani de la consolidarea Țării Românești ca stat în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn*. (Moștenire pentru viitor, *de C. Pricopie*) *etc. S-au scris de asemenea o serie de piese de teatru inspirate direct din viața oamenilor muncii din zilele noastre* (Pînda, *de I. Bălan*, Iubirile de-o viață, *de Platon Pardău*), *din viața și lupta eroică a clasei muncitoare, a secretarului general al partidului* (Martor și judecător, *de I. Bălan*, Primăvara eroului, *de E. Poenaru*) *etc. Din această lăudabilă emulație și competiție, anul teatral 1986 va avea de cîștigat, reușind să echilibreze repertoriile teatrelor în sensul celor mai noi cerințe exprimate de către conducerea de partid și de către alte foruri competente.*

Am cerut, în cele ce urmează, părerea mai multor oameni de teatru, precum și a unor spectatori, fără să ambiționăm un sondaj de opinie propriu-zis. În intenția noastră a fost realizarea unei imagini de ansamblu asupra anului teatral trecut, cu referiri mai atente asupra spectacolului cu piese românești. Conlocutorii noștri au lărgit uneori aria discuției abordînd, pe scurt, și unele probleme de principiu, evident în formula condensată a unui răspuns de anchetă.

O actriță — IRINA PETRESCU

Moment bun al dramaturgiei

— Care credeți că a fost dominanta anului teatral 1985 ?

— Greu de spus, cîtă vreme este vorba despre cîteva zeci de premiere și mult mai multe spectacole continuate din stagiunile precedente. Și încă mai greu de spus fiindcă nu m-aș putea lăuda să fi fost cel mai consecvent spectator. Dar dacă e să răspund ridicîndu-mă deasupra bilanțului foarte concret, m-ar tenta să spun că dominanta anului care a trecut este treptata „recucerire" de poziții în favoarea actorului. Multă vreme, regizorul a fost acela care a „ținut hățurile" spectacolului. De altfel s-a și vorbit îndelung și nu fără îndreptățire despre primatul regiei. Iată însă că, în ultima vreme, actorul își redobîndește firească importanță, făcînd ca anumite spectacole de mare succes să se lege în primul rînd de numele interpreților și abia în al doilea rînd de al regizorilor. Nu vreau să spun cu aceasta că ar fi scăzut forța creatoare a regizorilor noștri (sau poate ?...), ci că s-a ajuns în un echilibru de maturitate a artei teatrale și că se conturează o garanție de interpreți valoroși, de care teatrul românesc avea în mod cert nevoie.

Ceea ce mi se pare încă și mai interesant este că multe dintre aceste spectacole **de actor**, să le zicem, sînt prilejuite de texte dramatice românești. Fenomenul este și el fără precedent și e de natură să semnaleze că ne aflăm într-un moment bun al dramaturgiei noastre. Nici un bilanț al anului '85 n-ar putea să nu ia în considerare drept spectacole de prima linie valorică **Acești îngeri triști**, de Dumitru Radu Popescu, la Teatrul Nottara, cu Dana Dogaru și Horațiu Mălăele, **Cerul înstelat deasupra noastră**, de Ecaterina Oproiu, la Teatrul Mic, cu Valeria Seciu și Ștefan Iordache, **Noțiunea de fericire**, de Dumitru Solomon, **Anchetă asupra unui tînăr care n-a făcut nimic**, de Adrian Dohotaru, sau **Răceala**, de Marin Sorescu, ultimele trei, la Teatrul Bulandra. Îmi pare rău că n-am putut vedea un spectacol al Teatrului de Stat din Cluj-Napoca despre care am auzit numai lucruri bune — **Omul cu mîrțoaga**, de G. Ciprian, în regia lui Mihai Măniuțiu. În afara acestui ultim exemplu, e vorba, cum se vede, de dramaturgie contemporană. Spuneam că ne aflăm într-un moment bun al acestui gen literar pentru că, iată, — o spun în primul rînd din perspectiva profesiunii mele — piesa românească oferă în sfîrșit actorului partituri complexe, hrănite de conflict scenic autentic, personaje credibile, probleme profund umane, care să asigure nu numai participarea actorului față de rol, dar și pe a spectatorului, care se regăsește în universul scenic.

A existat, e drept, într-o vreme, o anume rezistență față de piesa românească, în special față de cea de actualitate. Ea a fost însă neutralizată tocmai prin asemenea spectacole de valoare, în care s-a văzut că e mai simplu și mai eficient din punct de vederea artistic să gîndești românește decît altcumva. Nu fac nici un fel de demagogie și n-am să susțin că trebuie să se rarefieze titlurile din literatura universală. De altfel un spectacol de excepție al anului care a trecut, desigur cel mai bun, a fost **Livada cu vișini**, de Cehov, în regia lui Gheorghe Harag, la Teatrul de Stat din Tîrgu-Mureș. Acolo, regia și interpretarea merg într-un consens rar, aducînd reușita pînă în pragul perfecțiunii.

O regizoare — CĂTĂLINA BUZOIANU

Trei spectacole și un „clasament" de suflet

— Care sînt spectacolele care v-au reținut atenția în anul care a trecut ?

— Nu știu dacă alegerea pe care o fac acum este singura posibilă. Am mai puțin în minte anul teatral 1985 și poate ceva mai bine stagiunile din care se constituie. Am impresia totuși că pe primul loc într-un asemenea „clasament" n-ar putea să nu stea **Hamlet**, în regia lui Alexandru Tocilescu. **Scapino**, în regia lui Alexandru Dabija și **Oh, les beaux jours** la Teatrul Bulandra, un spectacol care s-a repetat în 1985 și a cărui premieră a avut loc la începutul lui 1986. „Clasamentul" meu are, evident și o doză de subiectivitate, pentru că e vorba, în unele din aceste spectacole, și de foști studenți ai mei, pe care-i urmăresc cu mare interes și pe care-i văd și cu ochiul aspru al profesorului, dar și cu cel (poate și mai aspru !) al colegului. Tot în contul lui 1985 trebuie pus și spectacolul Teatrului de Tineret din Piatra-Neamț cu piesa lui Karel Capek. **R.U.R.**, pe care însă nu l-am văzut încă.

— Ce a însemnat pentru activitatea dumneavoastră 1985 ?

— A fost un an obișnuit. Am pus în scenă trei spectacole, de facturi foarte diferite, ceea ce e și dificil, dar, în ultimă instanță și odihnitor. S-ar număra aici **Doamna cu camelii**, la Teatrul Mic, **Cerul înstelat deasupra noastră**, de Ecaterina Oproiu, tot la Teatrul Mic și **Visul unei nopți de vară** la Teatrul din Bersheba. Dacă în **Doamna cu camelii** am încercat să compun și un spațiu cultural în care melodrama propriu-zisă să capete sensuri mai adecvate modului de a simți al spectatorului contemporan, de **Cerul înstelat deasupra noastră** m-am legat și altfel. În această poveste a unui cuplu aflat în situația atît de posibilă, de frecventă a unei crize la o anume vîrstă, am căutat expresia cea mai netă, cea mai percutantă a adevărului relațiilor dintre personaje. Așa cum a ieșit, spectacolul reprezintă ceva aparte și pentru cei doi interpreți. Valeria Seciu renunță aici la personajul ei ambiguu, enigmatic, Ștefan Iordache iese și el din pielea de duritate și ciudățenie a personajelor lui obișnuite. Amîndoi compun pe scenă doi oameni eliberați de orice convenții, față în față cu propria lor dramă, încrîncenți în aflarea unei soluții. E o piesă de mare combustie psihologică. În construirea spectacolului, a contat probabil simțitor și faptul că atît eu cît și cei doi interpreți avem vîrste apropiate între noi și față de personajele Ecaterinei Oproiu.

Aș mai vorbi despre un lucru început în 1985 și care se va finaliza în această primăvară : e vorba de repetițiile cu **Dimineața pierdută**, o dramatizare după romanul Gabrielei Adameșteanu. Cartea m-a interesant în mod deosebit, ca meditație profundă și responsabilă asupra timpului, a destinului uman, a destinelor acestui popor. Cu excelenta trupă de la Bulandra, sper să reușesc un fel de soga a unei familii cu destin exemplar. De ce o dramatizare în locul unei piese originale ? Nu mi-am pus problema. Romanul Gabrielei Adameșteanu mi s-a părut scenic, m-am apropiat de el cu mare interes și sper că va ieși un lucru bun. În locul lui aș fi putut avea, firește, și revelația unei piese originale. N-am avut-o. Cel puțin nu pentru această stagiune.

Un succes al Teatrului Mic din București : Doamna cu camelii

Un director de teatru — SILVIU STĂNCULESCU

Piesa românească are publicul ei

— Stimate Silviu Stanculescu, Teatrul de Comedie este una din instituțiile devotate dramaturgiei românești. S-au jucat aici, de-a lungul timpului, piese de mare succes, în interpretări memorabile. Ce a adus anul 1985 acestei scene foarte îndrăgite de către public ?

— Ca aproape fiecare an teatral, 1985 a adus scenei noastre două premiere, dintre care una cu text românesc : este vorba despre piesa lui Tudor Popescu **O lume nebună, nebună, nebună...** Și aș adăuga că de fiecare dată, alegerea a fost rezultatul unei deliberări colective la Teatrul de Comedie, repertoriul se hotărăște în comun. Nu numai din spirit democratic, ci și pentru că, neavînd în schemă regizori, pentru fiecare text nou trebuie să ținem posibile distribuții, pentru a vedea dacă piesa se potrivește trupei. Au fost cazuri în care mie, ca director, mi s-a părut că poate o piesă oferită de autor sau altul, fără să placă însă și colegilor mei or, secretariatului literar. Evident, a contat părerea majorității. Nu fac aici declarații de principiu, ci încerc să arăt că o anumită politică a repertoriului teatral este o acțiune de cea mai mare însemnătate și care nu se poate dispensa în nici un moment de aceptul trupei, de participarea afectivă a viitorilor interpreți vizavi de text.

Primim în fiecare stagiune numeroase oferte. De la dramaturgi consacrați, cu care am mai colaborat eventual, de la dramaturgi de renume care ni se oferă pentru prima dată sau chiar de la debutanți. Nu avem prejudecăți de nici o natură. Ceea ce ne interesează este, evident, calitatea. Or, cînd e vorba de comedie, tentația șarjelor, ușurelor, a poantelor care să stîrnească rîsul și altila tot este destul de mare. Pentru a fi pus în scenă la teatrul nostru, nu e suficient ca un anume text dramatic să fie comedie. As face, dacă mi se îngăduie, un repros colegial

O viziune modernă a lui Despot Vodă de Vasile Alecsandri pe scena Teatrului Național din București

Un cronicar dramatic — NATALIA STANCU

Eveniment principal? Setea de teatru!

— Stimată Natalia Stancu, sînteți unul din cronicarii dramatici cei mai constiincioși. Mă refer la prezența dumneavoastră în sălile de teatru ale țării, în urmărirea fenomenului teatral în genere. Cum ar arăta un succint bilanț al anului 1985?

Marile spectacole memorabile, de referință n-au lipsit din bilanțul anului teatral 1985. **Livada cu vișini** la Teatrul Național din Tg. Mureș (secția română), în regia lui Gh. Harag și scenografia lui Romulus Feneș — montare care a relevat în piesa lui Cehov dincolo de dramă ori de satira morală, socială, un discurs existențial — a fost primită cu unanim entuziasm. **Hamlet** la Teatrul „Bulandra" a fost și este încă viu disputat. Spectacolul în regia lui Al. Tocilescu, avîndu-l pe Ion Caramitru în rolul titular, implică, desigur, semne de întrebare, și chiar unele obiecții, dar rămîne un spectacol incitant, neliniștitor, cu idei și rezolvări interesante, cu scene antologice, cu străluciri interpretative — în marea linie a teatrului românesc din ultimele decenii.

Afișul anului trecut a inclus numeroase alte creații scenice de elevată ținută artistică. În vîrful clasificării mele: **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu, pusă în valoare inspirat, cu talent și dăruire de Valeria Seciu, Ștefan Iordache și regizoarea Cătălina Buzoianu, la Teatrul Mic și transfigurată cu dramatism sobru și la Brașov. Aș alătura acestei piese românești de actualitate o piesă clasică într-o judicioasă viziune modernă, preocupată de tematica politică: **Despot Vodă** la Teatrul Național din București (regia: Anca Ovanez, cu: Ovidiu Iuliu Moldovan și cu Mircea Albulescu — surprinzător în Ciubăr Vodă).

Finala Festivalului „Cîntarea României" (care implică la nivel de concurs național întrecerea versiunilor scenice ale unor piese originale, mai ales de actualitate), aniversările noastre istorice a căror omagiere a constituit, un punct important în programul teatrelor, centenarul Liviu Rebreanu și centenarul Mihail Sorbul — au prilejuit, de asemenea, montări remarcabile. La teatrele naționale din Iași, Timișoara, Craiova, Cluj-Napoca, la Galați și Brăila, la Satu Mare, Arad etc. au văzut lumina rampei lucrări mai vechi ce și-au confirmat valoarea în timp, sau cu texte mai noi semnate de Horia Lovinescu, Teodor Mazilu, D.R. Popescu, Paul Everac, Tudor Popescu, Titus Popovici, Teodor Mănescu, Dumitru Solomon, Iosif Naghiu, Ion Băieșu, Mircea Bradu, I. D. Șerban, Eugenia Busuioceanu, Mircea Marian și alții. Cu puțin înainte de încheierea anului, Naționalul bucureștean programa o premieră absolută cu o piesă de Ion Brad, iar I.A.T.C. repunea în atenție **Miorița** de Valeriu Anania, text de referință pentru prelucrarea originală a surselor folclorice și mitice autohtone.

Pe afișul teatral au figurat deci spectacole de teatru politic și de teatru istoric, de dezbatere morală și de meditație filozofică, piese realiste și parabole. De asemenea: sub semnul dialogului actelor și al sincretismului lor teatral a sporit numărul spectacolelor de poezie ce au inclus și expresive evoluții muzicale și coregrafice. Exemple în acest sens au oferit teatrele din Tg. Mureș, Satu Mare, Teatrul Mic, Teatrul „Bulandra", dar un adevărat model rămîne — prin frecvență, consecvență și varietatea activității „Studioului de poezie" — teatrul condus de scriitorul Ion Brad.

Cel mai impresionant eveniment al anului rămîne după mine setea de teatru a publicului, publicul care a urmărit cu deosebit interes, cu exemplară solicitudine manifestările „colocviilor" teatrale de la Timișoara, Galați, Piatra Neamț care validînd uneori, e drept și texte dramatice mediocre, a optat în genere pentru spectacole de calitate; care, mai ales la București face ca montări precum **Doamna cu camelii** la Mic, **Acești îngeri triști** la „Nottara", să se joace „cu casa închisă"; care angajează bilete la **Hamlet** cu două, trei luni în avans.

Cu gîndul la acest public ar trebui cumpănită mai judicios proporția dintre comedia bună (gen ce cunoaște o creștere cantitativă spectaculoasă nu întotdeauna asociat exigenței valorice cuvenite) și piesa de dezbatere gravă, responsabilă a problemelor omului contemporan.

Cu gîndul la acest public: textele propuse de scriitori și adoptate de teatre ar trebui să fie și mai substanțiale, mai implicate în frămîntările omului contemporan și superior finalizate estetic, urmărind deopotrivă mobilizarea intelectuală și emoțională a auditorului.

Cu gîndul la acest public: forțele artistice de care dispun teatrele noastre ar trebui și mai bine fructificate. Căci iată, puține au fost rolurile de eroi contemporani, reprezentativi pentru vocația revoluționară a omului nou — pe care i-am întîlnit pe scenele noastre. Căci iată: șansele date marilor noastre artiste din toate generațiile (și cînd spun șansă mă gîndesc mai ales la roluri generoase de eroine reprezentative ale actualității) au fost și mai mici. Căci iată: dacă tinerii regizori au avut în acest an al tineretului rezultate bune, mulți dintre regizorii de teatru consacrați ai generației de mijloc au lucrat puțin, cu randamente profund inegale. Tipurile de spectacole pe care le-au propus au îmbrățișat un evantai destul de sărac, experiențele artistice pe care le-au făcut au fost destul de rare și nu întotdeauna suficient de bine susținute.

Prin telefon, ne împărtășesc opțiunile lor:

DUMITRU SOLOMON

Într-o ordine absolut aleatorie, m-aș opri la următoarele spectacole:

● **D-ale carnavalului — Teatrul Național din Tg. Mureș. Regia, Mircea Corniștеanu. O imagine plină de fantezie a piesei lui Caragiale, în linia celor mai bune montări caragialiene.**

● **Avea două pistoale cu ochi albi și negri — Teatrul de comedie, regia, Grigore Gonța. O formulă de teatru în care spiritul ludic se confirmă din plin.**

● **Noțiunea de fericire — Teatrul Bulandra. Regia, Valeriu Moisescu. Virtuozitate regizorală și interpretativă la granița labilă dintre comic și grav.**

● **Hamlet — Teatrul Bulandra. Regia, Al. Tocilescu. O viziune lucidă a confruntării teatru-viață, ca dezvoltare a ideii shakespeariene: teatrul — oglindă a lumii.**

● **Cerul instelat deasupra noastră, la Teatrul Mic, regia, Cătălina Buzoianu. Excepțională demonstrație de talent actoricesc, pe un text de reală forță dramatică.**

● **Bărbierul din Sevilla — Teatrul Giulești. Regia, Dinu Cernescu. Vervă scenică, desen regizoral subtil.**

● **Jocul dragostei și-al întîmplării — Teatrul dramatic Ploiești. Regia, Dragoș Galgoțiu. Viziune barocă de o plasticitate remarcabilă.**

● **Cetățeanul invizibil — Teatrul dramatic Galați. Regia, Victor Frunză. Risipă de fantezie regizorală sclipitoare, angajament total al trupei.**

● **Revelion la baia de aburi — Teatrul dramatic Constanța. Regia, Dominic Dembinski. Potențarea inteligentă a fondului amar al piesei.**

De asemenea, regret a nu fi văzut încă Livada cu vișini, în regia lui Gheorghe Harag, la Teatrul Național din Tg. Mureș, Doamna cu camelii, la Teatrul Mic, în regia Cătălinei Buzoianu, Conu Leonida față cu reacțiunea, în regia lui Dragoș Galgoțiu, la Teatrul dramatic din Ploiești, Paznicul de la depozitul de nisip, în regia lui Mihai Manolescu, la Teatrul Național Craiova, RUR, în regia lui Alexandru Darie, la Teatrul tineretului din Piatra Neamț, Cerul instelat deasupra noastră, în regia lui Mircea Marin, la Teatrul dramatic din Brașov.

★

Prozatorul și dramaturgul **PLATON PARDĂU** a ales dintre spectacolele bucureștene ale anului trecut („N-am văzut decît spectacole bucureștene") **Hamlet**, la Teatrul Bulandra, **Cerul instelat deasupra noastră**, la Teatrul Mic și **D-ale carnavalului** (regia, Sanda Manu) la Teatrul Național „I. L. Caragiale".

Un dramaturg — TUDOR POPESCU

Contăm pe a doua parte a stagiunii

— Cum apreciați „recolta" dramaturgică a anului '85?

O discuție despre situația dramaturgiei în stagiunea ce se desfășoară, s-ar putea să fie prematură, deoarece tocmai piesele inedite, care i-ar modela specific profilul, încă n-au apărut în număr suficient de mare. Spectacole interesante s-au ivit. Pe piese clasice din dramaturgia universală sau românească, în cea mai mare parte. Dar cum stăm cu dramaturgia? Ce piese **inedite**, care să stîrnească interesul prin valoarea artistică și ideatică au apărut?

Aici, lucrurile cred că stau mai puțin bine. Dramaturgii importanți nu au ieșit încă pe scenă cu piese noi care să-i reprezinte. Cu mici excepții. D.R. Popescu e jucat la Craiova („Paznicul de la depozitul de nisip"), cu o piesă ce aud că este interesantă. Paul Everac e jucat cu o piesă de idei la Teatrul „Nottara", dar prea puțin pentru puterea lui de creație. Nu mi se pare că sînt reprezentați, în raport cu posibilitățile, în această primă parte a stagiunii, dramaturgi importanți: Sorescu, Băieșu, Mănescu, Iacoban, Solomon, Chitic, Tărchilă și alții. Rămîne să-i așteptăm în partea a doua a stagiunii. E o situație de fapt.

Cred că a doua parte a stagiunii se anunță mai interesantă din punctul de vedere al piesei inedite, raportul dintre piesele clasice și cele contemporane se va înclina spre acele opere dramatice care dezbat problemele noastre existențiale, care încearcă un răspuns la dificultățile ce se ivesc în rapida construcție a societății socialiste în țara noastră.

Anchetă realizată de TANIA RADU ■

Din fotoliul spectatorului

● **Am văzut nu demult spectacolul de la Teatrul Lucia Sturdza Bulandra cu Hamlet, în regia lui Al. Tocilescu. Mi se pare una din reușitele ultimilor ani. Este interesant că regizorii noștri se apropie tot mai mult de literatura dramatică a lui Shakespeare. Este o probă pentru priceperea lor, dar și pentru calitatea publicului. Or, a obține un bilet la Hamlet este o adevărată performanță. M-a impresionat foarte mult felul în care acest spetcacol aduce povestea prințului Hamlet în zilele noastre, printr-o interpretare firească, tulburătoare. Astfel, semnificațiile teatrului shakespearian își probează eterna valabilitate. (Marius Stoian, proiectant).**

● **Dintre spectacolele anului trecut pe care le-am putut vedea, aș alege Nu, nu regret nimic, de la Teatrul Giulești, în primul rînd pentru patetismul interpretării. Destinul marii cîntărețe care a fost Edith Piaf este prezentat aici cu mult har. Aș vrea să adaug însă că aș fi foarte bucuros să văd pe scena Teatrului Giulești sau altundeva în capitală un spectacol asemănător despre marea noastră cîntăreață Maria Tănase. Din cîte știu, biografia ei este foarte bogată și interesantă și sînt convins că ar putea deveni un personaj pe scenă. (Marin Ardeleanu, funcționar)**

● **Pentru mine, spectacolul anului a fost Cerul instelat deasupra noastră, de la Teatrul Mic. Cu ani în urmă, o piesă cum era Nu sînt Turnul Eiffel s-a jucat luni de-a rîndul cu casa închisă, cum se spune. Iată că și această nouă piesă de Ecaterina Oproiu este o surpriză la fel de plăcută. Felul în care știe ea să pună în replici realitatea așa de complicată, de intimă a relațiilorr din cuplu mi se pare absolut magistral. Teatrul Ecaterinei Oproiu este adevărat, emoționează tocmai prin aceea că noi spectatorii ne recunoaștem uneori în personajele de pe scenă și sîntem ajutați să găsim soluții pentru unele din frămîntările noastre interioare. În plus, interpretarea de excepție pe care o dau personajelor Valeria Seciu și Ștefan Iordache — doi actori de prima mînă, mult îndrăgiți, atrag publicul și tranformă piesa într-un spectacol rar. Întîmplarea face că, brașovean fiind eu de cîțiva ani, am putut vedea și acolo, la Teatrul Dramatic, o altă montare a piesei acesteia. Spectacolul este bun, la fel de bun, fiind însă cu totul și cu totul altceva. Am ajuns astfel la concluzia că a fi spectatorul unui singur teatru e foarte frumos, e o dovadă de fidelitate, dar e constrîngător. Aș propune deci ca teatrele să facă mai multe turnee să putem cunoaște și nivelul actorilor și regizorilor din alte orașe ale țării. (Silviu Moșoiu, inginer)**

● **Vin adesea la Teatrul de Comedie, dacă găsesc bilete. În anul trecut mi-a plăcut aici foarte mult spectacolul O lume nebună, nebună, nebună... Ca și alte piese de Tudor Popescu, această piesă vorbește despre oameni al zilelor noastre, despre problemele lor, satirizînd unele defecte cu mult haz. Mă bucur întotdeauna cînd reușesc să revăd actorii de la Comedie, pe care-i consider dintre cei mai buni. (Virginia Bulat, muncitoare)**

● **Mi-e foarte greu să aleg un singur spectacol din anul 1985. Sînt un spectator de teatru destul de entuziast — atît cît pot să-mi pun în valoare entuziasmul, procurîndu-mi bilete. La Teatrul Național, unde merg mai des, mi-a plăcut Despot-vodă, unde Ovidiu Iuliu Moldovan face un rol emoționant și Iubirile de-o viață, de Platon Pardău mi se pare o piesă de al cărei subiect mă simt legat într-un fel, fiind eu un părinte cu stagiu destul de îndelungat. Mai sînt și alte piese interesante. Dacă m-aș gîndi mai mult, aș pomeni de plidă interesantele spectacole de poezie de la Teatrul Nottara, unde am văzut și Acești îngeri triști, un spectacol foarte dur, dar foarte frumos, în care am ajuns să prețuiesc foarte mult doi tineri actori: Dana Dogaru și Horațiu Mălăele. (Oncu Pavel, maistru)**

● **Spectacole ale anului '85? Hamlet, Doamna cu camelii, Avea două pistoale cu ochi albi și negri.' (Antonia Murărescu, elevă)**

● **Am avut prilejul să văd un spectacol al Teatrului din Suceava, aflat în turneu la București, cu piesa Deșteptarea primăverii, de Wedekind. Fiind vorba de actori foarte tineri, dintre care unii sînt deja foarte cunoscuți din filme, mi se pare că acest nou teatru a început foarte bine. Cu această piesă, destul de dificilă, trupa suceveană a demonstrat că se pregătește de o carieră deosebită. (Cornelia Popovici, studentă)**

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

Vicențiu Vancea : Auspicii favorabile, în exercițiile dv. lirice, pline de sinceritate și prospețime, chiar dacă expresia e uneori prea laxă, diluată, prea frustă, insuficient de abilă și nuanțată, etc. (lucrurile care se câștigă în timp, odată cu experiența, în general). Cele mai reușite ni s-au părut : „Actualitate", „Descoperire", „De ce să ?", „Conflict", „Astenie". Ar trebui să ni le reurmiteți dactilografiate (însoțite eventual și de altele de același nivel).

W. Kramps : Dincolo de glumele, mai mult sau mai puțin amuzante, înghesuite metodic în scrisoare (ca într-un fel de raport ! ?), o pagină salvează situația : „Și pentru că era senin". (Ceva, și în „La fără" — nu se pune poanta în titlu, țineți minte ! — care mai suferă pe ici pe colo : vers 4 strofa 2, confuz, hurducat ; vers 4, strofa 3, largă coadă de pește, banalitate...). „Merge", oarecum, și „Poema", ușor pestriță și clătinată, ca și, de altfel, „Între cai" (Pentru una din ele, sînt șanse să luați și un premiu, din oficiu !...).

D. — A. Anescu : Nu e rău, pentru început, deși rigoarea și „sonorul" versificației (nu întotdeauna adecvată) aduc și o încărcătură convențională, indezirabilă. Rămîn, totuși, prea puține textele trimise, pentru o concluzie definitivă. Reveniți.

Laurențiu Speranța : Par să se ivească, pe ici pe colo, unele semne de progres (nu însă acolo unde dulcegăriile și banalitatea dau buzna cu „floricelele" lor !...). În ultima vreme, ați declanșat un adevărat bombardament de plicuri și manuscrise, dar contribuția valorică rămîne, din păcate, aproape derizorie : cîteva pagini cu unele semne promițătoare („Domnule Eminescu", „În fiecare zi", „Capelmaistrul", „Oștă", „Cert este că" — pentru metafora finală). E clar că scrieți prea mult, prea diluat, fără o concentrare și supraveghere adecvate. Pe viitor, un plic, o selecțe severă, o dată pe lună.

Adela Sasu : Sînteți nestatornică și cedați foarte ușor !... Porniți cu un gînd și-l pierdeți repede pe drum, orice rimă nouă care vă iese în cale vă „suceste capul" și nu mai știți nici de unde ați plecat, nici ce-ați vrut să spuneți... Fiecare text repetă, ulmitor, aceeași traiectorie alandala, fără sens și fără nici o legătură cu poezia. Căci pe Eminescu, Arghezi, Blaga, Barbu, se vede treaba că nu i-ați citit, deși ziceți că vă plac „la nebunie", că altfel ați fi reușit să aflați măcar cum arată și în ce constă o poezie !... (Progresele despre care vorbiți, presupunînd că ar exista, noi n-avem cum să le înregistrăm, de vreme ce, după cum singură ne informați, scrisorile dv. sînt semnate, de fiecare dată, cu altă „denumire" (sic !).

Mihai Chertic : E o confuzie. Răspunsul la care vă referiți (cu „frunzele arse") era destinat Mariei Chertic. Pe dv. nu vă cunoaștem. Versurile trimise acum sînt slabe, nesemnificative.

Dan T. Popa : Versurile sînt de nivel modest, fără perspective. Dar, judecînd după scrisoare, s-ar putea să existe o șansă în proză (pentru început, desigur, ceva autobiografic, o povestire... Merită să încercați).

Melania — Iași : Scrieți prea mult, prea grăbit, superficial, și astfel textul se umple de vorbe inutile, fără legătură cu „tema" aleasă, de banalități, și, cum le ziceți dv., „aiureli". Sînt însă și alte aspecte. O idee relativ nouă se ivește, de pildă, în „Răspundeți" (dar de ce „de burlac" ? — în altă parte n-ar fi la fel ?...). În „Cîinii vagabonzi", o notă bună pentru organizarea și concentrarea textului (deși nu prea original) ca, de altfel, și în „Alureală" (insuficient adîncită, însă, și, din această cauză, terminată oarecum provizoriu și... literal (cazul relatat nu sugerează, de fapt, un simplu sărut, ci ceva mai mult...). Aceste texte enumerate arată că puteți scrie și altfel decît ziceam la început ; celelalte concluzii sperăm să le deduceți singură.

GEO DUMITRESCU ■

TE AȘTEPT

Te-aștept cam de două vise ;
mi-ai promis că vii la fără o stea ;
gîndurile tale, păsări ucise —
pe unde umbli, dragostea mea ?

Un tei a trecut și pare-că știe
numele sub care ești și speri ;
acum, lumina pare-că este mai grea
decît ne vedeam prin inimă ieri.

Eu am rămas așa cum mă știi —
cum cerul după-o ploaie de vară ;
dragostea mea, dacă zbori, dacă vii,
eu te aștept ca niciun polară !

NICULAE ALEXANDRU VEST

DEZAMORSARE

Iau zîmbetul
între două degete sau
între două mirări
îl privesc atent
să nu-mi scape mărimea
culoarea seria anul fabricației
îl duc la ochi îl pipăi
îl deșurubez
de pe buza în culpă
și-l dezamorsez cu grijă
transformîndu-l în lacrimă.

IULIAN BOLDEA

NU EU

Mai aproape decît aruncasem
piatra,
căzuse pasărea în vrie.

Oricît galopam
prin stepa memoriei,
nu reușeam să găsesc,
fotografia gestului.

Nu eu ucisesem pasărea.
Cineva dinaintea mea,
din urma mea. Altcineva.

Eu pornisem doar
la vînătoarea norului rotund
ca un nufăr agățat
de cîngătoarea cerului.

OANA CADAR

SINGURĂ

Țînțarul (seamă năucă) știe
că în marea orchestră
vioara lui nu se distinge decît rar,
în nopțile
fără de soma
ale adolescenței.
Și totuși cîntă.
La fel eu
scriu poemul acesta fără să mă știe cineva
decît poate
adolescentul fără soma, fără liniște.
Scriu.

CELIA BĂNUȚ

POEȚII

Cei mai mulți
par niște copaci tineri
Albiți de neseman
cuvintele
se împuținează
cu ei
te apropii
de ei

A. VALONI

SCURTĂ ARTĂ POETICĂ

Spun lucrurilor pe nume
dar în alt fel
le numesc eu pseudonime
fiindcă vechile lor nume
sînt atît de vechi
că aproape nu le mai înțeleg...

MARIUS DUMITRESCU

ELEGIE CU MIROS DE LEMN ARS

Mă doare fiecare coborîre a păsărilor
pe acest pămînt ale cărui lumini
și povești
se fac tot mai puține, încetul cu încetul,
mă doare și uimirea din ochii lor,
copilăria e o garoafă pierdută.
Dimineților-mi cer să le dau un nume,
invizibil nu le pot oferi decît
brațele arzînd deasupra cuvintelor
și-un șuier de zăpadă viscolită.
Culorile sar din sunete ca zîmburi
dintr-un fruct,
frunza care se naște nu știe nimic
despre cea care va muri,
omul ca o piatră îngîndurată
stărue pe la răscruci
fără nici un adăpost
în arșița numită amintire.

DIANA BARBU

Radu Beligan

(Urmare din pagina 9)

tății care se cere asumată curajos.

— Cum e întrarea într-un alt timp, într-un alt spațiu ? Cum se realizează ea ? Se poate uita de ziua de azi ? De locul în care cineva s-a format ?

— Ca o călătorie îndelung pregătită și studiată. Verifici căile de acces, cercetezi cotidianul și senzaționalul epocii, moravurile și costumele, grițiile și utopiile ei. Pe urmă îți lei inima în dinți și începe numărătoarea inversă. Și vine și momentul cînd ești în stare de imponderabilitate. Adică nu mai ești tu, ești personajul. Evident, nu lași niciodată în pragul piesei experiența vieții tale și a zilelor curente. În teatru, interesează în primul rînd ce spune un text și un spectacol despre omul de astăzi. Iar creația scenică e chemată să reflecteze din polivalența înțelesurilor unei scrieri pe cele majore, actuale și acute acum și aici. Dealtminteri, n-am pretenția că spun o mare noutate afirmînd că în teatru bate miraculos pulsul vieții doar dacă publicul se vede ca într-o oglindă pe scenă.

— Mai aveți emoții la întîlnirea unui nou rol ?

— Cumplite. Din punctul ăsta de vedere nu m-am schimbat de fel. Mi-e teamă. Mi-e teamă că n-am să reușesc. Mi-e teamă că procedeele o vor lua înaintea spontaneității. Mi-e teamă c-o să-mi fring gîtul. Și mi-e teamă de această teamă.

— Ce înseamnă pentru formarea, pentru împlinirea unui actor, cultura ?

— Am fost ani de-a rîndul coleg cu un actor care știa să se lăcălească, dar citea deloc sau anevoie. Rolurile le învăța ascultîndu-le în lectura altora. N-am să-i pomenesc numele din respect pentru marele lui har. Și azi am în minte figurile atîtor intelectuali distinși pe care i-a interpretat strălucit. Îmi amintesc de asemenea de un alt vestit actor care nu cunoștea decît piesele în care juca. Într-un rînd, în timpul unui turneu prin țară, m-a întrebat ce citesc atît de pasionat, i-am răspuns : **Hamlet.** Mi-a cerut cartea și după două zile mi-a înapoiat-o cu următoarea remarcă : „Al dracului de greu rol. Ce să faci cu mîinile ore întregi, cînd costumul n-are buzunar ?". Ceea ce nu l-a împiedicat să fie un artist de succes durabile. Am citat aceste două exemple, întrucît ele sînt excepții stupefiante. În practica scenei, n-ai cum să realizezi un lucru temeinic fără cartea, muzica, tabloul care sporesc imaginația durerii sau comicului uman, și aprofundează capacitatea de „recepție" și de „emisie" a talentului. Mai cu seamă că talentul e ceva care se dobîndește și se pierde.

— Sînteți directorul Teatrului Național. Care sînt sarcinile unui astfel de teatru, cel mai mare din țară ?

— Funcția Teatrului Național este — cine n-o știe și cine n-o spune ? — aceea de a menține mările scrieri ale dramaturgiei naționale în circuitul viu al valorilor teatrale, de a contribui substanțial la dezvoltarea piesei românești contemporane, de a fi mesagerul original al titlurilor lustre din literatura universală de ieri și de astăzi, de a înfăptui spectacole afirmînd virtuțile artei noastre interpretative de a se înfățișa cu cele mai reprezentative din productiile sale în fața spectatorilor din toată țara, de a extinde mijloace de comunicare cu publicul prin întîlniri directe sau editarea de publicații și cărți în cadrul unei opere de informare și formare etc., etc. Și aș putea continua enumerînd îndatoririle sale dintre care, deloc neînsemnată este rentabilitatea mereu mai mare a muncii. Pe deasupra, un etalon consecvent al valorii, așa cum se cuvine din partea unui mentor artistic care deosebește dintr-o ochire meritul de moft, originalitatea de maimuțăreală, moda de inovirea reală. Nu-i așa că-i foarte puțin și foarte ușor ?

— Glumiți.

— N-as vrea să se deducă din cuvintele mele altceva decît răspunderea și complexitatea muncii pe care o desfășoară Naționalul. Pe al cărui afiș se află astăzi piese de Alecsandri, Caragiale, Delavrancea, Davila, Camil Petrescu, Tudor Muatescu, Kiriței-escu, G.M Zamfirescu. Care joacă pe Terențiu și pe Camus pe Shakespeare și pe Maiakovski, etc. precum și opere din dramaturgia americană, sovietică, iugoslavă, cehă și germană. Iar dintre piesele scriitorilor noștri de astăzi **Cartea lui Iovită** de Paul Everac, **Arheologia dragostei** de Ion Brad, **Iubirile de-o viață** de Platon Pardău, **Cheile orașului Breda** de Șt. Berceanu.

— Nu sînt cam puține titlurile din dramaturgia românească de azi ?

— Da, sînt puține. Dar activitatea unui teatru nu se judecă numai din perspectiva unei stagiuni. Ieri am reprezentat piese de Horia Lovinescu, Aurel Baranga, Marin Preda, Marin Sorescu, Eugen Barbu. Mîine vom înfățișa scrieri de Dumitru Radu Popescu, Paul Georgescu, Ecaterina Oproiu, Ion Băieșu.

— Cum se alcătuiește repertoriul unui astfel de teatru ?

— În primul rînd inițiind scrieri unor noi piese. Asa cum am procedat totdeauna. Nu uit de pildă că noi l-am îmboldit pe Marin Preda să realizeze **Tinerețea lui Moromete**, pe Paul Georgescu, **Monolog cu fata la perete**, pe Platon Pardău **Iubirile de-o viață** și **Ionești**. Piesa lui Titus Popovici **Barca pe valuri** este tot o solicitare a ansamblului nostru. Am petrecut ore întregi cu scumpul meu amic, imobilizat într-un pat de spital, și care lucra totuși cu o pasiune înțelenită de elanul vizitatorului. La ora de față Paul Georgescu a terminat o piesă anume pentru National. Dana Dumitriu și Mihai Berechet dramatizează **Scrisorile lui Ion Ghica** iar George Bălăiță scrie la îndemnul nostru o piesă **Familia**. În al doilea rînd, cercetînd cu atenție care anume din operele dramaturgiei naționale și universale pot determina deopotrivă prin substanța lor și printr-o creație personală și regizorului, scenografului și interpreților interesul publicului. Dar de cîte coordonate nu trebuie să ții seama la alcătuirea unui repertoriu !

— Enumerați cîteva dintre ele.

— O justă proporție între piesele românești și străine și predilecția explicit manifestată pentru dramaturgia țărilor prietene, opțiunile regizorilor și varietatea tematică a textelor, cantitatea și calitatea rolurilor (pe de o parte fiind foarte important volumul producției, pe de alta avînd datoria de a oferi interpreților partituri ce le pot dezvălui și desăvîrși talentul), preferințele unor virfuri actoricești, preocuparea de a cuprinde deopotrivă drame și comedii cu o problematică gravă, un coeficient educativ ridicat, dar și cît se poate de atrăgătoare etc., etc. Și apoi, o listă de titluri celebre nu înseamnă nimic ! Oricine o poate redacta : nici nu-i nevoie de un Secretariat literar foarte calificat. Însă în alcătuirea unui repertoriu este dator să ței în seamă dincolo de toți acești „indici", mai ales care din piese are șansa unui spectacol deosebit, care din piese făgăduiește întîlnirea fericită dintre autor, regizor, scenograf, interpreți și public. Avea dreptate, mereu are dreptate Caragiale care afirma că preferă un vodevil bine jucat unui Shakespeare masacrat !

— În ce măsură Naționalul lasă cîmp liber inovației ? Uneori, montările sînt cam prăfuite. E o fatalitate ca ele să existe ?

— „O literatură, nota Jorge Luis Borges, diferă mai puțin prin text și mai mult prin felul în care se citește". Adevărul se aplică perfect și în teatru. Hotărîtor este punctul de vedere al celor ce pun în scenă și joacă piesa, unghiul spiritual din care este înțeleasă, vibrația sensibilității estetice, calitatea și rigoarea inițiativei interpretative. E adevărat că uneori montările sînt cam prăfuite.

— De ce ?

— Mai degrabă pentru că e mai ușor să realizezi o transcriere scenică descriptivă, rutinieră, care nu supără pe nimeni și nu însuflețește nimic. Și pentru că nu-i la îndemîna oricui și oricînd să se desprindă de imaginea statornică și trevocabilă a unui text, pentru a-l percepe ca devenire, ca mutație. Însă, evident, cu atît mai dificilă este această operație într-un teatru — cum e Național — care toată săptămîna 20—30 de reprezentații. Ceea ce restrînge timpul de reflecție și stîrbește din intensitatea și continuitatea procesului de creație. Acestor împrejurări li se adaugă faptul că interpreții primei scene, fiind printre cei mai buni, ei sînt mereu chemați de cinematografie televiziune sau la manifestări artistice cu un caracter național.

— Ce rol ocupă teatrul azi în viața cetății ? De ce oamenii au nevoie în continuare de el ?

— Există la noi în țară o patimă de teatru, cum există, în general o patimă de cultură, pe care o socotesc o mare șansă și de care ar trebui să profităm pentru o educație estetică a publicului mult mai exigentă decît izbutim uneori. Avem un public formidabil și care, prin prezența lui neabătută la teatre, ne vorbește de o nevoie intimă, ce se cere nu numai întreținută dar și cultivată. Pentru spectator, teatrul înseamnă semnificație, bucurie, sentiment al împlinirii. Oamenii au nevoie în continuare de teatru întrucît cine vrea să rămînă om nu întoarce niciodată spatele inteligenței și frumosului, care sînt probele de foc ale existenței și nostalgiile și imprescriptibile. Și pe urmă să nu neglijăm o caracteristică a teatrului.

— Care anume ?

— Anume că deși spectatorul tace, între cel de pe scenă și cel din sală există un dialog efectiv la care participă într-o solidaritate de emoție bărbatul abia întors de la slujbă și femeia revenită de la serviciu după ce-a robotit prin casă, tînărul dornic să prieceapă și să admire, bătrînul năzuind regenerarea prin capodoperă, sau măcar căldura vieții etc.

— Străbătînd multe meridiane, ați avut prilejul să aflați păreri autorizate în legătură cu teatrul românesc. Care sînt ele ?

— Există o excelentă opinie despre teatrul românesc, cunoscut fie prin spectacolele prezentate peste hotare, fie prin cei ce-au pus în scenă — pe scenele din U.R.S.S., S.U.A., R.D.G., Franța, Iugoslavia sau Anglia. Se vorbește elogios atît despre uriașul potențial de talente cît și de nivelul profesional al mișcării noastre artistice. Mă bucur să constatat de asemenea bunul renume pe care-l au unele din tînărturile noastre de teatru. De pildă, am fost de curînd la Paris, unde cîtiva exegeți ai scenei s-au interesat de „Caietul Teatrului Național", „Caietul" e o realizare de care sînt mîndru și vreau să folosesc prilejul acesta ca să-l laud (fiindcă destul îl necăiesc altii) pe admirabilul său animator B. Elvin.

— Există un rol la care ați fînduit și la care n-ați ajuns ?

— Destule. La unele din ele am rîvnit prea devreme sau în contratimp cu circumstanțele, iar pentru altele e prea tîrziu.

— Care vi se pare a fi — pînă acum — evenimentul stagiunii la Național ?

— Nici vorbă **Jocul ielelor** în regia Sandei Manu. O creație în care tot ce este pasiune și efervescență ideatică în piesa lui Camil Petrescu dobîndește vigoare dramatică și concretețe, descifrîndu-se o viziune inedită a dramei, emoționant susținută de Ovidiu Iuliu Moldovan, Mircea Albulescu, Constantin Dinulescu, George Motoi, Tamara Cretulescu. Varietatea și pregnanța tipologiei umane, adusă la rampă de numeroși alți actori de prim rang ai Naționalului, constituie de asemenea un factor hotărîtor al succesului spectacolului. Mă gîndesc ce bucuros ar fi fost Camil, marele meu prieten, dacă ar fi putut vedea acest spectacol.

— Ce ați descoperit despre om interpretînd vieți de personaje din antichitate și pînă azi ?

— Că omul este perfectibil. Că sînt sorți să devină mai bun... Că doar această năzuință îl face uman.

— Cum vreți să piese spectatorii de la o reprezentație în care ați jucat ?

— Puțin îngîndurați, puțin întrebători și — să nu uit — dornici de revedere.

În universul biotehnologiilor

Pentru hrana de mîine

De curînd, s-a întors de peste ocean, acoperit de gloria celui mai important premiu, de la Festivalul filmului științific din Argentina, pelicula românească „Mugurii". Intitulat, ni se pare, prea modest și oarecum impropriu față de esența lui ; este un tulburător documentar despre ceea ce poate să facă azi pentru speranțele noastre de mîine, pentru viața practică și economică știința socotită pînă nu demult „eminamente" teoretică și fundamentală — biologia. Este un film realizat într-un laborator al Institutului de științe biologice din București și privește cercetările din largul domeniu al ingineriei genetice referitoare la culturile de celule și țesuturi în scopul obținerii și multiplicării așa numitelor genotipuri valoroase ale unor plante tehnice și alimentare de cea mai mare importanță. Utilizînd ultimitoarea descoperire științifică a forței și capacității lumii vegetale de a se regenera, de a se reîntregi și dezvolta ca specie, soiuri, individi, chiar și dintr-o fracțiune microscopică de țesut, chiar și dintr-o singură celulă „ruptă", izolată dintr-un mugur, o frunză sau o tulpiniță tînără și pusă într-un anumit mediu specific, biologii știu la ora actuală să minuiască în laboratoare destinul hranei noastre de mîine. Au ajuns la stadiul cînd pot să creeze în eprubetă („in vitro") soiurile cele mai convenabile de plante de cultură pentru cîmp, pentru marea agricultură. Cele mai înalt productive, mai invulnerabile la boli și dăunători, linii pure, „libere de viroze", cum se numesc în știință, la care chiar și cei mai optimiști agronomi de ieri nici nu cutezau să viseze. Culturile de celule și țesuturi de plante sînt una dintre liniile mondiale cele mai fascinante și mai noi de cercetări aplicative ale biologiei în care se înscrie cu rezultate dintre cele mai bune și știința românească. Este unul dintre domeniile ce se anunță tot mai vaste ale **biotehnologiilor** de la care viitorul așteaptă foarte mult, ca una dintre soluțiile **noii raționalități** pentru a contracara efectele crizelor ce bîntuie economia mondială și mai ales aceea privind materiile prime neregenerabile. Cum ne informa conf. univ. dr. Doina Ivan, directoarea generală a Institutului bucureștean, „Problematica biotehnologiilor ne situează pe un nivel nou de înțelegere a științei pe care o profesăm, biologia fiind chemată să ofere noi surse de hrană, noi surse de energie, noi surse de materii prime, de medicamente etc. În centrul preocupărilor noastre se află un vast program pentru astfel de tehnologii fine și complexe ce situează pentru prima dată biologia în primul etalon al științelor de viitor". În laboratorul de inginerie genetică și morfogeneză de pe cheiul Dîmboviței, un grup de tinere cercetătoare (semnificativ, media lor de vîrstă este de 30 de ani) — dr. Aurelia Brezeanu, dr. Margareta Iordan, Marcela Badea, Ana Roșu, Dorina Mirancea —, au creat astfel de plante dirijate în direcția dorită de om, ca și material vegetal sădător pe care l-au încredințat, odată cu tehnicile și tehnologiile de obținere, stațiunilor și institutelor de cercetări agricole și silvice. Au realizat, în „eprubetele" lor aparte, pepenele fără sămînță, viță-de-vie liberă de principalele viroze ale speciei, clone de usturoi deosebit de productive rezistente la intemperii și bolile ce îi atacă de obicei, două noi soiuri de tutun ca și un bogat material inițial de ameliorare pentru două dintre cele mai valoroase și importante plante medicinale destinate industriei farmaceutice — **Datura innoxia** și **Digitalia lanata**. Ca și specii lemnoase cu importanță economică, industrială, cum este Quercus Populus, o varietate de plop, dar și pentru unele specii cu regenerare naturală dificilă, într-o lungă perioadă de timp, și în proces de seădere în pădurile noastre, cum sînt monumentalii stejari ori neasemuiții fagi albi. În urma unor studii aprofundate s-au obținut rezultate interesante și importante pentru știință privind elucidarea mecanismelor de acțiune asupra plantelor a unor microelemente (calciul, magneziul, natriul, potasiul) la nivel celular și subcelular, ca și elucidarea unor aspecte genetice cu privire la regenerarea plantelor din microspori și celule somatice, studii și cercetări fundamentale pe care se vor înălța alte biotehnologii vizînd resursele noastre de hrană. Cele mai tinere din colectiv, biologele Petruța Belulescu, Dorica Vintilă, Dorina Avram, lucrează în pasionantul capitol al tehnologiei A.D.N.-ului recombinat, contribuind la obținerea de noi microorganisme fixatoare de azot, deosebit de prețioase în mărirea producției agricole și reducerea consumului de îngrășăminte cu azot.

Biomasă și energie

Cîțiva ani la rînd, revista noastră a urmărit — în scopul promovării pe scară mai largă a rezultatelor — o altă cercetare biotehnologică, din cadrul laboratorului de biomasă — fotosinteză — evoluționism, condus de dr. M. Godeanu, și anume microalga exotică **Spirulina platensis**, cu randament ridicat în producerea de biomasă și foarte bogată în proteine și vitamine. Colectivul format din Gabriela Vlădeanu, Doina Stanca, Teodora Toma, Paula Coman, a reușit ca odată cu găsirea, izolarea și adaptarea acestei microalge să elaboreze și tehnologiile de creștere și producere de biomasă pe baza ei. Miraculoasa algă poate asigura necesarul de substanțe proteice, săruri minerale și vitamine în medicină pentru tratarea diabetului zaharat, pancreatitelor, ulcerelor gastrice și posibil de aplicat chiar în regimul alimentar al sportivilor de performanță.

Cercetările pentru biomasă antrenează, de altfel, serioase forțe ale laboratorului, economia modernă privind cu ochii plini de speranțe spre această sursă de hrană, de materii prime și, mai ales, de energie (una chiar dintre cele mai promițătoare și mai sigure dintre cele neconvenționale). Cercetătoarea Mărioara Godeanu deține în acest sens contribuții originale cu mare perspectivă. A realizat primele tehnologii și instalații din țara noastră de ridicare pe verticală a procesului de epurare a apelor uzate și obținerea în respectivele stații de biomasă în sisteme tip turn. Lucrări protejate prin 9 brevete de invenții din care 5 au primit premiul Academiei R.S.R., „Emanoil Teodorescu". Deține totodată primele culturi de plante acvatice din România în scopul obținerii de energie sub diverse forme, ca și prima instalație bioenergetică tip piramidă pentru realizarea și valorificarea fitomasei acvatice pe ape uzate orășenești. Biotehnologiile în asigurarea unor surse neconvenționale de energie, fiind, se știe, o altă linie mondială de cercetări ce antrenează specialiști dintre cei mai valoroși reuniți în institute de anvergură. Biologele noastre Irina Zamfirescu și Anca Grigoriu, din cadrul laboratorului de microbiologie, desfășoară de peste 15 ani o susținută muncă privind microbiologia petrolului în scopul găsirii unor tulpini de microorganisme implicate în procesele de conversie a biomasei vegetale în metanol. În cincinalul 1980—1985, Lucia Dumitru și Ana-Maria Faghi au abordat lucrări pentru realizarea de gaze combustibile (metan și hidrogen) din surse neconvenționale, izolînd din medii naturale microorganisme cu ajutorul cărora se poate obține un randament de conversie a bioxidului de carbon la metan pînă la 98 la sută. Rezultatele deosebit de bune atinse în creșterea acestor microorganisme pe ape naturale mineralizate oferă posibilitatea de a face această metodă rentabilă economic. Tot în cadrul acestui laborator, condus de dr. biolog I. Lazăr, s-a pus la punct tehnologia de creștere a factorului final de recuperare a țițeiului prin metode microbiologice, cu largi aplicații nu numai în industria extractivă, ci și în industria alimentară, chimică, farmaceutică, cosmetică, lacuri, vopsele, papetărie etc. Laboratorul furnizează deja industriei petroliere biopolimerul ce poate „să stoarcă" țițeiul din rocă într-un procent nesperat pînă acum.

Programul colagen

Dacă acum cîțiva ani eram martoră la o dispută între biologi și inginerii din sectorul pielăriei asupra priorității cercetărilor privind recuperarea și valorificarea în produse dintre cele mai utile și mai scumpe a colagenului din produsele secundare rezultate în industria pielăriei, astăzi ICEBIOL este titularul și coordonatorul unuia dintre cele mai vaste programe științifice naționale de cercetări aplicative — **Programul colagen.** La care colaborează peste 20 de unități de cercetare, învățămînt și producție, cu realizări remarcabile. S-a pus la punct prima stație pilot de producție din istoria științelor biologice românești și asta se datorează tenacității, competenței și autorității profesionale a cercetătoarei Maria Caloianu-Iordăchel, om de știință prestigios, autoare a peste 180 lucrări științifice, a 2 tratate și 10 brevete de invenție, dintre care cele mai importante se referă la colagen. Aici s-au pus la punct și s-au realizat, stabilindu-se totodată tehnologii de producție, 22 de produse cu utilizări în medicina umană și veterinară, în zootehnie, în industrie și agricultură.

Ancorată în cea mai strîngentă actualitate, în conformitate cu programele naționale pentru rezolvarea unor probleme majore ale economiei noastre care să asigure țării dezvoltarea la parametrii propuși de Congresele al XII-lea și al XIII-lea ale partidului, biologia și biologii s-au implicat cu toate competențele și forțele ler în vitala problemă a asigurării din resurse proprii a cît mai multe dintre materiile prime, a valorificării mineralelor utile de care țara dispune. S-au abordat în premieră la noi, cu unele soluții de certă originalitate, cercetări privind solubilizarea (cu ajutorul unor microorganisme) a metalelor din minereurile sărace, un examen greu și dificil pus în fața științei. Cercetări efectuate pe parcursul a 10 ani de zile de către biologele Florina Săfțoiu și Maria Toniuc au dus la izolarea și selecționarea unor microorganisme cu capacități ridicate de a solubiliza cuprul, zincul, plumbul și manganul din minereuri și concentrate sărace și astfel un alt capitol se deschide în flotațiile industriei miniere. Promisiunile sînt captivante : în fază de laborator s-a ajuns la procente de extracție pînă la 88 și 95 la sută.

...Dacă ne-am oprit mai cu seamă la domenii care altădată erau mai greu de asociat cu biologia, chiar incompatibile, este tocmai pentru că sînt un teritoriu al noului în lumea întreagă, unde abundă febra căutărilor, unde biologia trăiește un intens proces revoluționar. Asta nu înseamnă însă că Institutul de biologie din București a abandonat domeniile mai „clasice", terenul mai apropiat de ea însăși, dar și aici orientarea biotehnologică este cea care precumpănește. Fără a fi abandonate cercetările fundamentale, afirmă și într-o direcție și în alta realizări de o remarcabilă ținută. De pildă, studiile fundamentale în domeniul ultrastructurii ale doctoriței în biologie Viorica Lazăr, în speță asupra unor bioproducători industriali de antibiotice, vitamine și aminoacizi, au dus la un „**Procedeu de biosinteză a eritromicinei**". În sfera medicinei, biotehnologiile de la ICEBIOL sînt tot mai numeroase și afirmă noutăți de certă valoare menite să asigure noi surse pentru industria farmaceutică, noi medicamente, noi mijloace terapeutice mai aproape de natura umană, de biologia sa. Promitem să revenim la Institutul de științe biologice din București, unde peste 85 la sută din efectiv o reprezintă femeile, pentru a prezenta mai pe larg unele dintre realizările de prestigiu ale acestui colectiv înzestrat, competent, racordat la prezent, pentru destinele și liniștea viitorului.

CICI IORDACHE-ADAM ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Schița tehnică a brevetului de invenție privind „Recoltatorul de aur" (se publică pentru prima oară în România).

Premieră geografică

Țara de Foc. Pînă în 1886 înconjurată de mister, numită astfel din pricina fumurilor care se ridicau mereu deasupra micilor colibe conice ale indigenilor, ale vînătorilor și pescarilor triburilor de onași, selknam și yaghan, care o populau. Circulau tot felul de legende, bizare, datorate toate ignoranței. Se spunea de către unii că marea insulă este un pustiu neprimitor, iar de către alții că este acoperită de păduri de nepătruns. Iar despre locuitori, puținii călători care, răzleț, puseseră piciorul pe acolo, afirmau că sînt cruzi și răzbunători, ba chiar că printre ei au zărit... oameni cu coadă.

S-a ivit atunci un om hotărît să dezlege tainele și să aducă civilizația în Țara de Foc. Îl chema Iuliu Popper și se născuse în 1857 la București, în familia unui erudit ebraist, profesor și librar, Naftali Popper. Studiase ingineria la Paris, lucrase la Compania Canalului de Suez și fusese întîiul om din România care a străbătut cinci continente : Europa, Africa, Asia, America de Nord și America de Sud. Era în excelente relații cu membrii de frunte ai cunoscutei Societăți Geografice Române, precum V.A. Ureche, generalul George Manu și George Lahovari — ultimul secretar general al S.G.R., interesați de relatările sale de explorator al unor tărîmuri îndepărtate.

După multe peregrinări, acest temerar a ajuns și în Argentina, pe la sfîrșitul anului 1885 sau începutul anului 1886, pe cînd avea 28 de ani. Guvernul Argentinei îl însărcinează să facă prospectări miniere, mai întîi în nordul, apoi în sudul extrem al țării. Convinge autoritățile să organizeze explorarea marii necunoscute care era pe atunci Țara de Foc. Expediția s-a desfășurat, sub conducerea lui Iuliu Popper, în perioada septembrie—decembrie 1886, deci acum o sută de ani. A fost prima cercetare sistematică a insulei, pe un circuit anevoios, prin pustiuri înghețate și prin adevărate jungle australe, peste munți înalți și prin văi adînci, iar rezultatele geografice, naturaliste, hidrografice, etnografice au fost extrem de importante.

Îndrăgostit de plaiurile natale, Iuliu Popper a presărat insula cu denumiri românești, ca monte Manu, monte Lahovary, punta Sinaia, rio Rosetti, rio Ureche — iar în sud chiar „Rumania". S-a împrietenit cu băștinașii și a combătut campania de exterminare a lor de către fermierii care se așezaseră în cîteva puncte de pe tărîmul insulei și n-ar mai fi vrut să-i vadă pe fugenei pe pășunile unde se înstăpîniseră.

Întors la Buenos Aires, Popper a relatat Societății Geografice a Argentinei despre descoperirile sale, a întocmit o hartă detaliată a zonei de nord a insulei, pe care a denumit-o „País de los Onas" și a elaborat un program cuprinzător pentru cercetarea în continuare a Țării de Foc, pentru construirea de așezări stabile, pentru valorificarea avuțiilor miniere ale insulei. Raportul a fost publicat în limba spaniolă, tradus și în franceză, iar traducerea în limba română a fost publicată de Naftali Popper în 1887, la București.

În legătură cu această primă expediție a anului 1886, Iuliu Popper a scris în detaliu Societății Geografice Române (cum se relatează în „Buletinul S.G.R."), care l-a ales printre cei 13 membri corespondenți ai săi (adică personalități ale geografiei rezidind în străinătate), la propunerea lui V.A. Ureche. Tot cu acest prilej, Popper a trimis un album cu 95 fotografii, format mare, Societății Geografice Române, de o inestimabilă valoare — cei dintîi reportaj fotografic din Țara de Foc. A fost expus cîtva timp la Academie și apoi păstrat la sediul S.G.R., unde însă un bombardament l-a distrus în 1944. Am regăsit însă o dublură a albumului (probabil cea trimisă tatălui său), în fondurile Bibliotecii F.C.E. din București, prezentînd-o în publicația academică NOESIS (nr. 11/1985).

După 1886, Popper a întreprins noi expediții în Țara de Foc, a construit acolo mai multe așezări, printre care El Paramo, a construit drumuri și căi ferate, a emis timbre, mult prețuite de filateliști, a emis monezi și a instituit chiar un tribunal. O invenție a sa, „Recoltatorul de aur", a fost brevetată în mai multe țări. A murit în 1893, probabil otrăvit de dușmanii săi, care nu-i puteau ierta lupta pe care o ducea pentru protejarea indigenilor. Într-o carte pe care i-a consacrat-o la Buenos Aires în 1974 Lewin Boleslao (un volum masiv, de 448 pagini) se află o hartă desenată de explorator, pe care figurează un traseu care l-ar fi parcurs în 1888 între Țara de Foc și arhipelagul Shetland, în preajma continentului alb !

În orice caz, în 1893, cînd Popper a fost asasinat, vasul „Explorador" îl aștepta în larg portului Buenos Aires, pentru a-l duce în cea mai cutezătoare dintre expedițiile sale, spre Antarctida. Iar cînd în 1974 președintele Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de stat în Argentina, el a declarat, cu prilejul decernării, la 6 martie 1974, a titlului de doctor honoris causa al Universității din Buenos Aires : „Între oamenii de știință români și argentinieni există vechi legături. Încă din 1886, Iuliu Popper a făcut explorări geografice și prospecțiuni miniere în Țara de Foc. Rezultatele acestor cercetări au fost publicate atît la Buenos Aires, cît și la București. Cu prilejul morții sale, presa argentiniană scria : «Țara noastră — Argentina — pe care o iubea ca pe o a doua lui patrie, pierde în el un bun luptător». Emil Racoviță a conlucrat cu savantul Francisco Moreno, creatorul și directorul Muzeului din La Plata. Și asemenea exemple sînt încă multe" (**România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate**, vol. 9, 1974, p. 1629—1630).

Recent am primit Buletinul „Steila Polaris" nr. 67/1985 al Grupării tematice de filatelie polară din cadrul Asociației Filateliștilor din România, în care un articol propune ca centenarul primei expediții în Țara de Foc să fie omagiat de filateliști ca „Anul Iuliu Popper", prin diferite manifestări. O inițiativă care merită încurajată, mai ales dacă va fi însoțită de expunerea publică, poate mai bine de multiplicarea, fotografică sau xerografiată, a Albumului din 1886, document care aparține civilizației.

I.M. ȘTEFAN ■

„Am cedat adesea, dar m-am ferit de compromisuri“

Ioan Constantin Stamatoiu : n. 11 decembrie 1925, Vulcan, Hunedoara ; profesor doctor docent, şeful Clinicii de neurologie de la Spitalul Municipal Bucureşti ; şef de catedră ; peste 130 de lucrări ştiinţifice ; cărţi (singur, în colaborare, sub redacţia) : „Practica medicinii interne în ambulatoriu“, Ed. Medicală 1978, „Electromiografie clinică“, Ed. Medicală 1981, „Diagnosticul şi tratamentul bolilor interne“, Ed. Medicală 1982, „Otoneurologie clinică“, Ed. Didactică şi Pedagogică 1979 (ed. 1), 1983 (ed. 2), „Neuropatii periferice“, Ed. Medicală 1984 etc. ; vicepreşedinte al Societăţii române de neurologie ; membru al Federaţiei mondiale de neurologie, al Societăţii europene pentru cercetarea somnului etc. ; ordine şi medalii.

— Vă socotiţi ardelean ?

— Într-o mare măsură, da, dar ce contează ?

— V-aş mai ruga ceva. Să vă aşezaţi, să nu vă mai plimbaţi, mi-e greu să vă urmăresc !

— Aveţi dreptate, e deformaţie profesională. M-am obişnuit să circul cînd predau, de la tablă la catedră, de la catedră la proiector şi tot aşa. De aceea, cînd am mai multe de spus, umblu, mă agit.

— Poate că aşa vă vin ideile mai uşor.

— Oare ? Cînd sînt, ideile sînt, fie că stai, fie că umbli.

— Zicînd într-o mare măsură, mă lăsaţi să înţeleg că nu sînteţi ardelean sută la sută, da ?

— Sînt după locul naşterii, după mamă şi după formaţia de medic, precizînd că am absolvit facultatea la Cluj. Tata însă era oltean. Din Budieni, Gorj, sat în care mă înrudesc cu jumătate din oameni, numele de Stamatoiu fiind foarte frecvent.

— Tovarăşe profesor, o să vă pun o întrebare care se pune, de regulă, copiilor de vîrstă preşcolară : pe cine aţi iubit mai mult, pe mama ori pe tata ?

— Mă îndoiesc că amănuntele ar interesa.

— S-o luăm atunci altfel : aţi avut o copilărie luminoasă ?

— Nu. Amintirile mele, cîte mai sînt, provin din prea multe părţi şi, datorită acestui motiv, sînt cețoase, vagi. Poate că ajunge să vă spun că am început şcoala la Urlaţi, am continuat-o la Petroşani şi am terminat-o la Tîrgu Jiu.

— N-ajunge !

— Tata fiind muncitor, abia mai tîrziu a devenit maistru electromecanic, a fost silit de vremuri, care erau grele, să alerge după o bucată de pîine de colo pînă dincolo, iar pe mama nu mi-o reamintesc altfel decît bolnavă. Cu o suferinţă cronică.

— Deprinderea timpurie cu durerea, iată un mare avantaj pentru un viitor medic, greşesc ?

— E un pic de poezie aici, dar şi un pic de adevăr. Din anii aceia am rămas cu un deosebit respect pentru durere, sentiment de care nu m-am mai desfăcut.

— Vă rog să nu vă ridicaţi ! Tocmai pentru că meseria îi obligă să vegheze în preajma durerii, tocmai de-aceea sînt medicii mai insensibili, imuni chiar faţă de durere ?

— N-aş putea să răspund în numele tuturor.

— Nici nu vă cer, răspundeţi în numele dumneavoastră.

— Înainte de a fi medici, şi noi sîntem oameni, deci sensibili în faţa durerii. Imunitatea despre care vorbiţi e iluzorie. Punem durerea la suflet, dar ne străduim să n-o arătăm. E ca un fel de teatru. Personal, consider că necazul fiecărui bolnav e, pînă la un punct, propriul meu necaz.

— Luptînd pentru el, luptaţi de fapt şi pentru dumneavoastră, da ? Asta ce e, nu tot poezie ?

— Dacă nu te implici, cît mai adînc, nu faci nimic. Poţi să te detaşezi, ca medic, dar numai în aparenţă. În realitate, participi. Te implici, ăsta e cuvîntul.

— Am înţeles. Altceva : cum aţi ajuns la neurologie, al cărei obiect, le reamintesc cititorilor, îl constituie patologia sistemului nervos central şi periferic ?

— Pînă acolo, notaţi un eveniment memorabil : prin mama, care i-a fost pacientă, am avut privilegiul de a-l întîlni pe ilustrul Gheorghe Marinescu, întemeietorul neurologiei. Cum Marinescu s-a prăpădit în 1938, puţini din generaţia mea pot spune că l-au văzut. Eu l-am văzut.

— L-aţi întîlnit adică pe Gheorghe Marinescu şi, gata, v-aţi decis : mă dedic neurologiei ! Îmi pare rău, dar nu vă cred !

— Nici n-aş susţine o astfel de enormitate ! Opţiunea mea pentru neurologie s-a produs, firesc, mult mai tîrziu, dar pe Gheorghe Marinescu l-am văzut !

— De ce suferea mama ?

— Marinescu a fost un titan, a deschis drumuri şi a fondat o şcoală de anvergură, elevii lui, Artur Kreindler, State Drăgănescu, Oscar Sager, Vlad Voiculescu, ajungînd ei înşişi profesori de referinţă. Tipărită în 1909, lucrarea lui Gheorghe Marinescu intitulată „La celule nerveuse“ continuă să fie considerată şi azi o operă fundamentală a neurologiei moderne. Tot lui i se datorează, din 1898, cel dintîi film de cercetare ştiinţifică, înfăţişînd tulburări ale mersului în diferite afecţiuni neurologice.

— De ce îmi spuneţi toate astea ?

— Pentru a sublinia că noi, românii, deţinem şi în materie de neurologie priorităţi şi o solidă tradiţie. Se cuvine să fim mîndri de ea, în faţa străinătăţii, dar avem şi datoria, asta în primul rînd, de a o consolida şi de a o îmbogăţi. Pe această linie se înscrie, sper eu, demersul nostru actual, înlesnit şi de condiţiile excelente pe care partidul şi statul ni le pun la dispoziţie. Priviţi la acest spital, dat în folosinţă în 1978. E o adevărată „uzină de sănătate“, nu-i lipseşte nimic.

— De ce suferea Catalina Stamatoiu ?

— Ca şi profesorul Ion Cincă, de la „Colentina“, eu m-am format la şcoala lui Oscar Sager. Maestrul nostru era riguros şi neinduplecat. Iubea esenţa şi fugea de mărunţişuri. Am ajuns la el după ce făcusem, la Cluj, o bună ucenicie pe lîngă profesorul Dezideriu Duma, rezervînd un an anatomiei şi chirurgiei infantile.

— Cum de-aţi renunţat la chirurgie ? Se zice că cine ia un bisturiu în mînă, nu se mai desparte de el !

— Dintr-un motiv cît se poate de prozaic : din lipsa unui post !

— N-aţi regretat, nu regretaţi ?

— A fost demult, ce să mai spun ? M-am ales însă, din practica efectuată pe lîngă profesorul Ion Prăgoiu, cu o îndemînare chirurgicală care, la Sager mi-a prins foarte bine. Îndeobşte în neurologia experimentală, pe care dascălul meu punea mare preţ.

— Dar anatomia ?

— Ştiinţă de căpătîi, e sine qua non în orice disciplină medicală. Abecedarul fiecărei specialităţi, fără structuri nu răzbaţi. Am să iau un exemplu. Am aici, la „Municipal“, un tînăr strălucit pentru vîrsta lui. La 27 de ani, Ovidiu Băjenaru e tobă de carte şi plin de talent, dar asta nu m-a împiedicat să-i recomand să facă un an de anatomie patologică. Poate că încă nu e lămurit, dar se va edifica curînd : n-a pierdut un an, ci a cîştigat unul. Dacă nu chiar mai mulţi !

— Ce însemna medicina clujeană la ora studenţiei dumneavoastră ?

— O pleiadă de corifei : Iuliu Haţieganu, Grigore Benetato, Aurel Moga, Ion Goia şi alţii. Sub o formă sau alta, ei şi-au pus pecetea asupra formării noastre, şcoala clujeană din acei ani fiind nu doar una de învăţătură, ci şi de caracter. Aşa se şi explică faptul că generaţia căreia îi aparţin a dat cîţiva profesori reputaţi.

— Anume ?

— Îmi vin în minte, la repezeală, Ioan Pop D. Popa, Dorin Hociotă şi Emil Cîmpeanu. Ultimul, fiind şef de lucrări pe cînd eu eram asistent, a avut un rol deosebit în orientarea mea, îndreptîndu-mă către neurologie.

— Cu care dintre ei aţi fost mai prieten ?

— Cu Pop D. Popa am fost şi coleg în echipa de fotbal a facultăţii. Eu portar, el stoper, nu ştiu dacă aveam chemare, dar ne plăcea mişcarea.

— Nu, nu, nu vă ridicaţi ! A fost primul şi ultimul dumneavoastră contact cu sportul ?

— Am rămas fidel schiului şi tenisului, dar şi pentru ele am, în vremea din urmă, tot mai puţin timp. După o întrerupere mai lungă, astă vară am luat din nou racheta în mînă, dar m-au deranjat nişte dureri la cot. Aş fi insistat totuşi, pentru condiţia fizică, dar m-a sfătuit profesorul Dan Gavriliu, celebrul chirurg, să abandonez.

— Ce sfat v-a dat ?

— M-a luat de-o parte şi, cu tonul cel mai serios, m-a implorat : „Ioane, lasă-te acum, în plină glorie, că altfel păţeşti ca Stan Smith. Faci artrită ? !“

— Cu cei pe care i-aţi pomenit mai devreme, aţi epuizat lista meştrilor ?

— Nu-l pot omite pe profesorul Vlad Voiculescu, actualul director al Institutului de neurologie şi psihiatrie. De la dînsul am învăţat multe. Vlad Voiculescu a consolidat o şcoală de prestigiu internaţional, ducînd mai departe torţa aprinsă de Gheorghe Marinescu. Nu mă sfiesc nici azi, cînd sînt eu însumi şef de disciplină şi de catedră, să apelez la competenţa şi experienţa profesorului Voiculescu. Nici o minte omenească nu poate cuprinde totul.

— Pricep că nu sînteţi un orgolios. Alţii, la poziţia dumneavoastră, la cărţile dumneavoastră, la contribuţiile dumneavoastră, ar considera o ştirbire a prestigiului să se consulte, să ceară părerea !

— Orgoliul e una din marile deşertăciuni ale fiinţei umane. Eu pot fi orgolios în viaţa personală, pe stradă, acasă, la operă, în autobuz, uneori şi sînt, dar în meserie nu-mi pot permite. Pentru că, la capul bolnavului, greşeala nu-i admisă, aflîndu-se în joc cel mai preţios bun de pe pămînt : viaţa unui om. E un pariu pe care, ca medic, n-am voie să-l pierd. De aceea nu-l ascult doar pe profesorul Voiculescu, care e o somitate, ci pe toţi colaboratorii, chiar şi pe cei foarte tineri care au mai puţină experienţă decît mine.

— Presupun că, gîndind aşa, aţi lăsat mereu de la dumneavoastră.

— Nu o dată, dar ferindu-mă de compromisuri. Am lăsat, dar n-am cedat. Părerea mea e că, dacă mai sînt oameni socotiţi rău, e pentru că nu i-a învăţat nimeni să fie buni. Calitatea numărul 1 a unuia care se pretinde e, cred, stăpînirea. Autocontrolul, care vine tot din exerciţiu.

— Ce vă irită cel mai tare ?

— Superficialitatea sau neglijenţa, cînd pot atinge şi leza interesul bolnavilor. Vezi dumneata, neurologia e o meserie în care trebuie să fii tot timpul în priză. Orice caz, cît de simplu, poate declanşa sau ascunde o dramă. Vine omul cu o banală, cu o inofensivă durere de cap. N-ai voie să treci pe lîngă ea fluierînd, pentru că poate fi, şi uneori chiar e, un semn. Recurgi la puncţie şi constaţi, stupefiat, e hemoragie meningee ! Momentul în care porneşti lupta e foarte important, contînd nu orele, ci minutele, poate chiar secundele. Pare o exagerare, dar nu e. Viaţa nu exagerează niciodată. Bătălia pentru ea a fost totdeauna, nu spun nici o noutate, una contracronometru, dar acum e cu atît mai mult, fiind atîtea accidente, atîta stress etc. De aceea nici nu accept, cînd e vorba despre bolnav, vreo scuză. Pentru că e o crimă ca, avînd toate condiţiile materiale, tocmai noi, cei responsabili cu îngrijirea, să greşim din grabă, să ratăm.

— Ce e omul, tovarăşe profesor ?

— O înlănţuire de relee. Forţînd, un computer viu. Dealtfel, azi, noi toţi sîntem medici şi, tot mai mult, ingineri ai organismului uman. În cazul unei îmbolnăviri, o luăm din aproape în aproape, verificînd releu după releu. Cîntărim semnele clinice ca să depistăm unde s-a produs scurt-circuitul. Apoi intervenim, depanăm.

— Nu cumva e prea tehnicistă interpretarea dumneavoastră ?

— Ce e fibra nervoasă ? O suită de condensatori. Dar blocurile de mielină ? Nişte rezistenţe. Mă opresc ?

— Ce ne facem însă cu multele necunoscute ? Aşteptăm ca tehnica să le elucideze ?

— Nu tehnica, ci omul. Cu ajutorul tehnicii, e drept, dar tot omul. El rămîne elementul primordial, de aceea şi permanenta lui perfecţionare e obligatorie. Nu doar în medicină, în toate domeniile. Iată, ştiţi de ce computerele, cît vor ajunge ele de perfecţionate, nu vor izbuti să depăşească niciodată creierul uman ?

— Pentru că n-au imaginaţie.

— Exact. Programarea îi revine tot omului. La el e cheia.

— Pe „lista neagră“ a morbidităţii, afecţiunile neurologice ocupă, dacă nu mă înşel, locul 2. Care sînt cele mai curente ?

— Bolile vasculare ale creierului, hemoragia şi ischemia cerebrală.

— Cum ne putem apăra de ele ?

— Cel dintîi factor de risc îl constituie hipertensiunea, favorizată de excesul de alcool, de tutun, de cafea etc. Un om care îşi îngrijeşte sănătatea, nu sare niciodată peste cal, fiind, de fapt, primul său medic ! Dincolo de zestrea genetică, fiecare răspunde de propria-i sănătate !

— Nu-i un joc de cuvinte ?

— Nicidecum. Profilaxia, medicina omului sănătos sînt, azi, o necesitate. Nu mai aşteptăm boala, ci venim în întîmpinarea ei, luînd toate măsurile de precauţie posibile. Controlul tensiunii arteriale, de pildă, e obligatoriu la intervale regulate, pentru că uneori, în afecţiunile neurologice, cînd e tîrziu e chiar prea tîrziu.

— Alt factor de risc ?

— Nerespectarea orelor de somn. Fie noaptea, fie ziua, dacă lucrează în schimbul 3, omult trebuie să doarmă.

— Cît ?

— Durata depinde de individ şi de vîrstă. Maturii, 6-7 ore din 24, vîrstnicii, 5-6.

— Fiind un subiect care vă e la îndemînă, în calitate de membru al Federaţiei europene pentru cercetarea somnului, v-aş întreba direct : putem dormi la comandă ?

— Multe aspecte legate de somn continuă să fie neelucidate, dar răspunsul la întrebarea aceasta e fără echivoc : nu noi dirijăm somnul.

— Dar cine ? ! Moş Ene care vine pe la gene ? !

— Momentul intrării în somn este hotărît de creier. Prin mesajele pe care le transmite, îngreunierea pleoapelor, căscat, slăbirea atenţiei etc, creierul doar ne informează.

— Frumos, iar noi ne conformăm !

— Multă vreme, s-a considerat că somnul reprezintă un fenomen pasiv, de care s-ar face „vinovaţi“ o serie de neuroni, cei responsabili de starea de veghe, care ar obosi progresiv, determinînd o dezactivare a scoarţei cerebrale. Ulterior însă, s-au adus numeroase argumente în favoarea somnului şi ca fenomen activ, nu doar ca o privaţiune de trezire.

— E complicat, zău aşa ! Ca să fiu şi mai lămurit : care somn e mai odihnitor, cel cu vise sau cel fără ?

— Cu vise, dar atenţie !, cu vise, nu cu coşmaruri.

— Dumneavoastră ce-aţi visat azi-noapte, tovarăşe profesor Stamatoiu ?.

— Interpretarea viselor e un alt aspect, şi mai controversat. Nici mie, care am urmat o specializare, pe probleme de somn, de un an, la Paris, la „Salpêtrière Pitié“, cu renumitul profesor Scherer, nu mi-e totul foarte clar.

— Mie nici atît, cred că mă înţelegeţi. Nu, nu, vă rog să mai rămîneţi, acum sîntem gata ! Vorbiţi cu atîta dragoste despre colegi, tocmai l-aţi elogiat pe profesorul Constantin Arseni, alt întemeietor de şcoală, cum de v-a ocolit într-atît invidia, şi ea, zău aşa, un sentiment omenesc ? V-a mers totul chiar din plin ?

— Vieţi fără cumpeni, de asta puteţi fi sigur, nu există. N-am scăpat nici eu de obstacole, dar le-am considerat obiective. E povaţa pe care le-o dau mereu studenţilor : toate culmile sînt severe, luptaţi pentru a le urca. Strîngeţi din dinţi şi, dacă e nevoie, luaţi-o de la capăt. Revenind la profesorul Arseni, îmi face plăcere să repet : a fost elevul lui Bagdasar şi, mergînd pe urmele lui, a urcat neurochirurgia românească foarte sus. Ea e azi, pe plan mondial, de referinţă.

— Studenţii, ferfeniţi-mi indiscreţia, vă socotesc un profesor cumsecade.

— Şi ce e rău în asta ? ! Nu-i înveţi pe alţii ce ştii şi nici ce vrei, îi înveţi ce eşti ! Gîndind aşa, am căutat mereu să fac educaţie prin exemplu personal.

— Oare aţi reuşit ?

— Cîteva lucruri sînt sigure. Am venit totdeauna primul şi am plecat ultimul, stînd în spital, în medie, 12 ore pe zi. M-am controlat cît am putut. Am ascultat pe toată lumea, apreciind că nu există situaţie fără ieşire. Am luptat, dezarmînd numai în faţa morţii. Temporar.

— Proveniţi dintr-o şcoală de elită, puteţi afirma că, la rîndul dumneavoastră, creaţi o şcoală ?

— Opt ani, cîţi am de cînd conduc această clinică, sînt prea puţini pentru a vorbi despre o şcoală. Timpul decide, să mai vedem.

— Sînt nevoit să remarc că altul, în locul dumneavoastră, ar fi fost mai optimist !

— Poate, dar e asta treaba mea ? Colaboratorii mei sînt excelenţi profesionişti, Maria Ionescu, Beatrice Popescu, Romulus Dimitriu, Ion Nicolae, cei-laiţi, dar nu i-am format eu. S-au format în alte părţi. Dimitriu direct la Sager, Ionescu la Vlad Voiculescu şi aşa mai departe.

— V-am întrebat mai devreme de ce boală a tratat-o Gheorghe Marinescu pe mama dumneavoastră şi aţi evitat să-mi răspundeţi. De ce ?

— A avut o stenoză esofagiană, cănătală din bătaie. A operat-o chiar profesorul Iacob Iacobovici, dar fără succes.

— Din ce ? ! Din bătaie ? !

— Copilă fiind, în timpul primului război mondial, mama le-a arătat trupelor române, comandate de colonelul Plesoianu, un drum lăturalnic, peste munte. Nu dintr-o mişiune, ci din întîmplare. Urcase cu vacile la păşune şi-a vrut, ca româncă, să dea o mînă de ajutor. Numai că ocupanţii vremelnici ai regiunii, austro-ungarii, au aflat şi s-au răzbunat, schingiuind-o pe faţa aceea şi lăsînd-o infirmă pe viaţă.

— Pot fuma o ţigară ?

— Fireşte, am să trag şi eu cîteva fumuri.

— Tovarăşe profesor, e adevărat că neuronul, unitatea structurală şi funcţională a sistemului nervos, nu are capacitatea de regenerare ?

— Are, dar numai la nivelul nervilor periferici. În nevrax, nu.

— Prin nevrax înţelegînd măduva spinării şi encefalul, da ? Adică păstrăm acelaşi număr de neuroni cu care ne născurăm ?

— Nu, pentru că mulţi din ei se pierd cu vîrsta. Asa se şi explică, fără a intra în detalii, de ce e posibilă, la tinereţe, o fixare memorială excepţională. Şi chiar şi atunci mulţi neuroni nu sînt puşi în mişcare.

— Nu-l cereţi creierului cît poate da ?

— Corect. De ce un violonist sau un pianist pot face mişcări de fineţe, inaccesibile unui om obişnuit ? Pentru că ei exersează, repetă, solicită creierul către limită. Aria deci, concluzia se impune ştiinţific, e talent, dar şi multă muncă, cît încape. Astronauţii, de exemplu, au o rezistenţă vestibulară deosebită, chiar uimitoare, realizată tot prin antrenamente.

— Mă întorc la povestea cu neuronii şi zic : dacă tinerii au mai mulţi, de ce nu sînt ei, automat, mai deştepţi, mai inteligenţi decît vîrstnicii, care numără, nu-i aşa, mai puţini neuroni ?

— Cu anii, se pierd neuroni, e drept, dar se cîştigă o zestre informaţională care rămîne fixată. Chiar dacă, mai tîrziu, scoarţa se evocă mai lent, ea e mai complexă, cuprinde şi experienţa acumulată în timp. Omul are, indiferent de etate, mari rezerve de neuroni, de aceea judecata vîrstnicului nu e afectată. Bătrînul gîndeşte mai încet, dar mai adînc.

— Cum dumneavoastră, stimate tovarăşe profesor Stamatoiu, aveţi 20 de ani mai mult decît mine, ce credeţi c-ar trebui să facem acum ?

— Să ne despărţim. Ce e mult strică.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părinții, să se bucure țara!

Mîndria unei mame:

„Mi se pare că bat în mine cinci inimi, nu una“

Muncește la Întreprinderea de panglici Zimnicea de ani buni. Aici s-a calificat în meserie, de aici a primit apartament cînd ajunsese într-un moment de răscruce, la cutremur. Multe s-au schimbat în viața ei de în acest pas, după cum, multe s-au schimbat în viața orășelului de la Dunăre, ridicat aproape din temelii de la cutremur încoace. Are 5 copii buni — ne spune cu mîndrie de mamă — adică, cuminți, harnici, înțelegători — care dacă n-ar fi fost cum sînt, n-ar fi reușit să se descurce cu ei doar ea și soțul. Pentru că n-au avut nici un bătrîn în casa lor care să-i supravegheze în timpul cînd ei se aflau la muncă. I-au crescut deci cu simțul răspunderii de mici : să aibă grijă unul de altul, să se crească unul pe altul ! Și Florica Drăgan, devenită între timp, și bunică la cei 39 de ani, ai ei, Liliana, fata cea mare, aflată la casa ei, făcînd-o să trăiască și această nouă stare de supremă bucurie, vorbește liber și degajat, ca și cînd ar fi citit molcom dintr-o carte, despre familia ei, despre neegalată fericire de a fi mamă și bunică. Și-aduce și acum aminte de spaima pe care a trăit-o la cutremur nu numai pentru viața celor trei copii pe care-i avea la acea dată ci și pentru a celui (nu știa pe atunci că vor fi cei or !) pe care-i purta în pîntece, casa în care i-a prins zguduindu-se năprasnic, rezistînd însă acestui cataclism, printre puținele din Zimnicea, chiar dacă suferise avarii vizibile.

Secretarul general al partidului îi asigurase, după acel dezastru, că viața își va relua mersul în pace, că orașul va fi reconstruit, acolo unde nu se va mai putea face nimic, iar omenească solidaritate — temelie a Zimnicei de azi — nelăsîndu-se așteptată. Întreprinderea l-a oferit pe loc un apartament unde să-și ducă viața cu cei 3 copii și următorul care urma să vină. Nu numai că s-a născut o nouă Zimnicee — venind să-și dea mîna, pentru reconstrucția ei, constructori din toată țara, dar și acele puține case care încă puteau fi puse pe picioare, au fost redate orașului de la Dunăre. Printre ele, și casa lor, cu gospodăria așezată, a cărei rezidire au urmărit-o, și ea, și soțul ei, de la înălțimea apartamentului ce le fusese dat, bucurîndu-se că la vremea soroculul ei, vor avea să se afle în vechea (de fapt, noua) lor casă ! Viața își urma cursul. Bărbatul ei își dorea mai mulți copii, fie băieți, fie fete. Cei doi copii născuți în acel an au fost gemeni, băieți.

„Povestea pe care v-o spun, este, de fapt, viața mea. De muncit, v-am spus, muncesc, fiind ajutată de întreprindere să-mi cresc copiii frumos. Pînă a se mărita Liliana, ea le ținea locul de „mamă și tată“ celorlalți 4. Ștafeta a preluat-o Daniel care-i în clasa a X-a Crenguța, dintr-a V-a, îl ajută fiind de felul ei liniștită și cuminte, punîndu-i la respect, nu de puține ori, pe cei doi gemeni, strengarii casei, Emi și Costel, care, la cei 8 ani ai lor, încă se țin de șotii. „Cînd îmi ies în cale, știind ora cînd mă întorc de la muncă, mi se pare că bat în mine 5 inimi, nu una. 5 inimi devenite neîncăpătoare pentru dragostea pe care le-o port copiilor mei“. Și, ca și cînd, vorbele erau prea mici ne-a rugat, să mergem, cît vreme ea se afla la muncă, să-i cunoaștem copii, chiar dacă Daniel era plecat la niște activități școlare — ne asigură — Crenguța, fetița dintr-a V-a, avea să ne întîmpine ca o gazdă veritabilă. Îi urmăm sfatul. Ne întîmpină o fetiță care, cunoscîndu-l pe însoțitorul nostru, ne invită în casă scuzîndu-se că o găsim într-o asemenea ținută. Purta un șorț de bucătărie croit pe măsura ei de copil. Tocmai le încălzise mîncarea gemenilor, fiind ora mesei. De abia îi adunase de la joacă, ei cred că alte lucruri pe lume, în afara jocurilor pe vremea vacanței, nu mai sînt.

— Și care ar fi alte treburi — o întrebăm.

— Să pună mîna să scrie, să socotească, sînt de-a abia în clasa I, altfel, după vacanță or să uite și ce au învățat. Azi însă le-am spus că nu mai au scăpare. Peste vreo două ore o să vină și Daniel, fratele mai mare, dintr-a X-a, și știu și ei că nu mai au încotro.

Casa, pusă la punct, ca și cînd nici un moment n-ar fi lipsit gospodina, e ținută de Daniel care nu le dă răgaz nici un moment să trăiască dezordonat chiar dacă jocurile care-i pasionează, lăsate la voia întîmplării, dezordine înseamnă. Ea, Crenguța, știe vreme gemenii se jucaseră cu alți copii din bloc, făcuse piața. Dăduse o fugă și pe la sora mai mare. Liliana, să-și vadă nepotul — o spune cu mîndria răspunderii pe care o are ! — ducîndu-i morcovi și păstîrnac pentru supă. Urma ca la întoarcerea lui Daniel, pînă la întoarcerea părinților acasă, să meargă la două colege cu care hotărîse să vadă un film. Își lua cu ea și albumul pe care și l-a făcut în vacanță privind istoria orașului. „Zimnicea — pe cît de veche așezare a țării, pe atît de nou oraș sub soare !“. Multe din fotografii erau decupate din ziare. Cîteva însă imagini din viața nouă a orașului, erau mîndria ei. „Sînt făcute de tata ! A înțeles că-mi doream mult acest album și mi-a făcut o surpriză.“

Un album de istorie, un album de familie care pentru Crenguța înseamnă multă dragoste : de părinți, de frați, de orașul cel vechi și cel nou.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Între atîtea roluri care l-au prins bine, e unul la care nu poate renunța niciodată: rolul de părinte

„Unde ești copilărie,
Cu pădurea ta cu tot ?“
(Eminescu, 1879, 1 febr.)

Poate ca nimeni altul nu a reușit să exprime în atît de puține cuvinte universalitatea unui imens regret uman care nu i-a ocolit nici pe cei mai fericiți oameni, așa cum a făcut-o Eminescu.

Dacă nu există în apropierea lui, copilul își va construi această pădure din poveștile bunicilor, din îmbrățișările părinților, din mulțimea de alergări și gesturi singulare care vor da chiar și străzii somptuoasa pădurii trezite la viață. Speranțele specifice vîrstei, visele la lumina soarelui, precum și jocul „ziceam că sîntem...“ vor deveni astfel elemente constructive și stimulative care vor însoți copilul pe acel drum care-l va îndepărta pe nesimțite de acea pădurea sădită cu atîta migală.

Tînărul va bate la porțile viitorului, încărcat de imaginile însorite ale biruințelor avute odată cu eroii din basme și povești ; nerenunțînd la joc, el se va lupta pentru primele certitudini, dar își va întoarce cu ușurință privirea spre pădurea din care a plecat odată cu fiecare mică înfrîngere. Și într-o zi această întoarcere de privire va deveni mai anevoioasă iar peisajul rîvnit va arăta ca fundalul încețoșat al al unui tablou de iarnă. Să nu existe, oare, nici o posibilă întoarcere la umbra codrului care a devenit legendă ?

Și totuși eternul regret se va estopa la lumina bucuriei de a avea copii. Pentru mine ei sînt singurii capabili a mă purta din nou pe acele cărări ademenitoare pe care le-am cutreierat și eu odată umplîndu-mi buzunarele de frunze și miros de primăvară. La prima vedere s-ar putea crede că este vorba de un exercițiu imaginativ pe care o eventuală extindere a exercițiului meu de actor îl prelungește dincolo de spațiul scenic sau de un exces de fantezie eliberată în scopul unei premeditate găsiri a bucuriei. Dar se poate nega oare, spontaneitatea sentimentului părintesc, atunci cînd copilul reușește să te prindă în jocul său ?

M-aș mai fi gîndit, oare, acum la povestirile lui Creangă și Sadoveanu, la basmele lui Ispirescu, la Andersen și Frații Grimm, dacă toată această lume minunată nu ar fi trebuit să fie recitită copiilor mei ?

Seara, cînd soția mea le citește, la culcare, copiilor noștri cîte o poveste, mă surprind trăgînd cu urechea și pentru o clipă mă eliberez de toate grijile inerente oricărui părinte.

Și iată că fără să vreau amintirile nu-mi mai sînt solicitate de o fotografie îngălbenită de vreme, ci de acele ființe vii, de curînd venite pe lume și care prin intuiție și naivitate, prin sensibilitate și prospețime, prin avînturi de-o șchioapă și gînduri curate, reușesc să mă poarte prin acel peisaj de care sînt conștient că nu-mi mai aparține dar a cărui parcurgere fie și pentru o clipă redevine posibilă.

MIHAIL STAN

Minunați feți frumoșii de pe pînzele pictorului, dar mai grozavi cei cinci copii care-i umplu casa

Pentru cei care creează, ideea de a lăsa ceva în urma lor este copleșitoare și mi se pare firesc să căutăm cele mai profunde modalități care să ne marcheze existența, trecerea prin viață. În fond, obsesia aceasta e veche și ea este consacrată chiar de înțelepciunea populară. Se spune că în viață omul trebuie să planteze cel puțin un pom, să sape o fîntînă și să facă un copil, pentru a lăsa niște semne trainice. Și creatorul dorește să-și proiecteze existența într-un viitor durabil. Eu nu știu dacă voi intra în istoria artelor, dacă arta mea va avea durată în timp, dar copiii mei cu siguranță vor perpetua ceva din identitatea mea. E la mijloc o idee mai veche, aceea a perenității cu care orice om cochetează într-un fel sau altul. Eu am cinci copii și bucuria de a-i vedea în jurul meu e atît de mare, încît a încerca să v-o descriu ar însemna s-o banalizez. Dar copiii nu sînt legați numai de viața mea cotidiană, căci ei apar și ca temă a picturii mele. Bineînțeles că nu e vorba de o circumstanță, ci de o pornire artistică firească, pentru că, în general, copiii fac parte din universul nostru, figurile lor fiind un pretext pentru pictură. Orice creație plastică e un autoportret, în sensul că, explicit sau doar aluziv, transfigurează ceva din propria personalitate a creatorului. Cînd îmi pictez propriii copii, mă portretizez de fapt pe mine folosind matricea lor. În această transfigurare se ascunde însă și un joc paradoxal cu timpul, fiindcă tema copilului în pictură e o încercare de reîntoarcere în copilărie și de proiectare în viitor. Nu e vorba doar de o latură pitorească a temei, ci de o reverberație sufletească mult mai profundă, de mare amplitudine. A avea cinci copii e, desigur, o desfătare, pentru că ei îți descrețesc fruntea chiar cînd te afli într-un impas creator. Dar e și o responsabilitate, căci trebuie să-i formezi spre a fi cel puțin la fel de buni ca tine. Așa încît, a avea copii înseamnă un examen fundamental, covîrșitor, în ciuda faptului că e fascinant să-i vezi cum cresc, cum prind o idee, un gînd, prin care tu însuți te redescoperi mereu în ipostaze estompate de trecerea anilor.

ZAMFIR DUMITRESCU

Victorie răsunătoare

Din aprilie 1984, această superprofesionistă echipă de baschet care se numește Primigi Vicenza n-a mai pierdut un meci. Cu 5 jucătoare din naționala Italiei și întărită cu americancele Lacey și Lawrence, Primigi a ținut-o din succes în succes, dobîndind între timp (1985) și trofeul menit s-o răsplătească pe cea mai puternică formație de club de pe continent (C.C.E.). Totul însă pînă joia trecută cînd, întîlnind pe Universitatea Cluj-Napoca în cadrul grupei sferturilor de finală ale C.C.E., italiencele s-au văzut nevoite să plece steagul. Fetele de la Universitatea, pregătite de Nicolae Martin și Horia Pop (îndrumați și controlați peste (fostă finalistă în C.C.E.), Partizan Belgrad (cu 2 ani în urmă cîștigătoare a Cupei „Liliana Ronchetti") și Levski Spartak Sofia (fostă deținătoare a C.C.E.), ca să enumerăm numai formații de primă mărime. Universitatea Cluj-Napoca face o nouă „victimă" de elită. Primigi fiind, reamintim, campioana Europei en titre! Izbinda în sine spune, firește, multe. Dar ea capătă o strălucire aparte notînd că, în finalul încendiar de joia trecută, s-au aflat în teren, alături de Pall, foarte tinerele Misăilă, Dragoș, Enyedi și Manasses, pînă nu demult jucătoare de minibaschet! E și acesta un semn,

Deși „păzită" de Lawrence, Magdalena Jerebie va găsi din nou cel mai scurt drum - spre coș. În întîlnirea cu Primigi, ea a marcat 23 de puncte.

Fotografie de I. LESPUC

îndeaproape de antrenorul federal George Chiraleu), au cîștigat cu 76—72, reușind un final de partidă entuziasmant, îndelung ovaționat de un public care făcuse neîncăpătoare Sala sporturilor de pe malul Someșului. Cu 3 minute înainte de sfîrșit, oaspetele aveau un avans de 4 coșuri și „vulcanicul" lor antrenor Aldo Corno (care răspunde și de reprezentativa feminină a Italiei) părea să fi lesit dintr-o altă încercare grea. Numai că, în baschet, n ai nevoie de prea mult timp pentru a răsturna un rezultat! Deși fără Marianna Bădinici (eliminată pentru 5 greșeli personale), clujencele au luptat cu o ardoare excepțională, au egalat și, irezistibil, s-au desprins în cîștigătoare, obținînd una dintre cele mai prețioase victorii din istoria baschetului românesc! Pentru care atît tehnicienii amintiți cît și, întîi și întîi, jucătoarele Magdalena Jerebie, Marțana Bădinici, Gabriela Kiss, Melania Lefter, Paula Misăilă, Tünde Enyedi, Aurora Dragoș, Ildiko Manasses, Elisabeta Czegledi, Suzana Sandor, Carmen Costanasiu și Gabriela Mărginean merită cele mai calde felicitări! Dealtfel, după cîteva clipe (omenești) de nervozitate, Aldo Corno și-a revenit și a recunoscut că „ați învins pe merit, atîta ambiție nici n-am crezut că există!"

Așadar, după Tungsram Budaveți fi de acord, că baschetul nostru feminin trăiește un reviriment, asaltînd prin valoare și cutezanță culmile marii performanțe.

Felicitîndu-le încă o dată pe clujence, să precizăm că, dacă au cîștigat o bătălie, e adevărat extrem de dificilă, ele n-au cîștigat încă războiul! Locul 5—6 în Europa e de-acum asigurat, dar cursa pentru o clasare și mai bună continuă. La ora la care revista noastră va merge spre difuzare (joi seara), baschetbalistele de la „U" urmează să întîlnească, la Belgrad, pe Partizan. O eventuală, și posibilă victorie (acasă, clujencele au învins la o diferență de 17 puncte), coroborată cu un succes (care n-ar surprinde) al lui Primigi la Sofia, în fața lui Levski Spartak, ar consfinți calificarea elevelor lui Martin și Pop în semifinalele C.C.E., adică măcar un loc între primele 4 formații de club ale continentului. Marți, clujencele au plecat spre Belgrad. Dîndu-ne această informație, secretarul responsabil al F.R.B., Sorin Satmari, ne spunea că le crede capabile pe studente de încă o ispravă de anvergură, ele izbutind să se exprime mai ales în partidele cu mîză. Nădăjduind că așa va fi, le ținem pumnii strînși baschetbalistelor Universității, urîndu-le mult succes!

OVIDIU IOANIȚOAIA

La peluză

Rapidul

E reconfortant să asculți un om vorbind despre domeniul osîrdiei de sub conducerea sa și el să nu despice firul în patru, cu justificări voalate și revolte trufașe; retrăgîndu-se ca un strateg expune faptele în limbajul sec, dar demn, al efectivului de forțe, al dispunerii lor în teren, lupte au mai fost și vor mai fi, soarta bătăliilor nu se hotărăște azi sau mîine, punctele noastre slabe sînt aici și dincolo, desigur nici adversarii nu sînt lipsiți de zone vulnerabile, vor hotărî rezervele și așa mai departe, adică exact cum mi-a vorbit Daniel Lăzărescu, președintele secției de fotbal a Rapidului, într-o dimineață de duminică după ce l-am întrebat ce e nou în Giulești și el mi-a răspuns că nouă e ziua care începe cu Dumitru, fiul risipitor întors în Grand cu o gură de aer cu care să scoată la suprafață, în zonele de lumină ale campionatului, echipa care l-a sprijinit să-și poarte tristețile aiurea și care astăzi sub coordonarea unui antrenor cu experiență, Constantin Cernăianu, sprijinit de cuplul Lupescu-Codreanu, care dacă n-a strălucit a dovedit seriozitate și abnegație, se pregătește conștiincios să redevină cu tinerii Țîră, Damaschin, Bacoș, Toader, Cîrstea, Goanță, Rada și consacrații Manea, Ștefan Popa, Agiu, Pușcaș și ceilalți echipa pe care copiii s-o alinieze cu creta, în alcătuirea ei tactică, pe asfaltul străzilor, chiar dacă visul acesta nu va fi realizat peste noapte. Soarta Rapidului, și a oricărei alteia a patra și a cincea echipe bucureștene, este pecetluită de faptul că practic el, spre deosebire de oricare altă echipă din prima divizie, dispută acasă trei meciuri mai puțin, cu Steaua, Sportul studențesc, Dinamo, echipe cu care obișnuiește să împartă frățește avantajele și dezavantajele, lui revenindu-i de obicei aplauzele iar celorlalte formații punctele. Teoretic, pe hîrtie, Rapidul începe campionatul de la minus șase în clasamentul adevărului.

Că în teren lucrurile se mai schimbă și se vor schimba din ce în ce mai mult cu o linie de mijloc, să zicem: Dumitru, Agiu, Pușcaș, Ștefan Popa, nu îndulcește prea mult destinul aspru al unei echipe concitadine cu primele trei echipe ale fotbalului românesc.

Ce spune Cernăianu?... Nu spune multe și e bine că nu se grăbește, mutările importante nu trebuie să fie multe, unadouă, dar simple și cu mult relief. N-a văzut echipa la lucru. După doi ani de activitate în Cipru, reîntors în țară, a trecut imediat la Dinamo. Rapidul l-a văzut în meci direct, o singură dată. Este un om echilibrat, cu multă experiență, măsoară de zece ori ca să taie o dată. După ce s-a întors cu băieții de la munte, am constatat cu bucurie, tocmai pentru că ne-am temut, că sudura cu vechiul cuplu de antrenori s-a realizat fără fisuri, conlucrarea debutînd sub auspiciile respectului și încrederii reciproce. A putut verifica personal ceea ce știam și noi prea bine, ceea ce a și rezultat în ședința de analiză chiar din spusele jucătorilor, că potențialul echipei nu este reflectat în locul pe care-l ocupă în clasament și că el permite atingerea obiectivului propus pentru retur, un loc cît mai sus și în mod deosebit un joc pe măsura pretențiilor înflăcărăților și devotaților ei suporteri.

NICOLAE CRISTACHE

Cronica șoselei

Trenul, trenul, nea Matache!

Milioane de oameni își încredințează zilnic viețile mecanicilor de locomotivă, piloților de avioane, căpitanilor de nave și nu numai lor, ci și modeștilor vatmani, șoferi de autobuze, troleibuze etc. Zdrobitoarea majoritate a acestora se achită cu răspundere și pricepere de această mare onoare.

Calculat la miliardele de călători transportați pe glob, pe uscat, în aer sau pe apă, accidentele nu sînt chiar atît de multe, iar tendința lor este de scădere. Pe primul loc al clasamentului celor mai sigure mijloace de transport se situează de mulți ani avioanele, iar pe ultimul, autovehiculele. Și acum să trecem la ale noastre.

La ora aceea matinală, mecanicul locomotivei electrice mătura cu privirea sa ageră și antrenată șinele care străluceau în lumina puternicelor proiectoare. Totul părea normal, pînă cînd omul zări o pată galbenă apropiindu-se de trecerea peste calea ferată care se observa cam la 2—3 km. „Alecule, se adresă mecanicul ajutorului său, galbenul care se îndreaptă spre pasaj nu-i un autobuz care ne ignoră? Cu riscul de a răvăși puțin compartimentele, a deranja călătorii, eu frînez!" Autoturismul frînează pe zeci de metri, iar trenul pe sute sau chiar kilometri. Una e să pilotezi o mașină de cîteva sute de kilograme și alta e să fii la comenzile unei locomotive care duce după ea cîteva mii de tone. „Cutia neagră" a locomotivei a demonstrat că mecanicul, veritabil erou, pentru a evita o iminentă catastrofă, a redus viteza de la 70 la 30 km pe oră.

Vinovatul, șoferul unui autocamion care transporta muncitori constructori la o platformă industrială, din nordul țării, cunoștea traseul ca pe propriul buzunar, știa mersul trenurilor pe de rost, putînd să-l spună ca pe o poezie, chiar după ce fi scula la miezul nopții din somn. Se apropie ca întotdeauna prudent de drumul de fier, reduce viteza, călătorii din autocamionul transformat în autobuz privesc apatici spre rapidul de 6,30 care, punctual ca de obicei, se zărește în depărtare apropiindu-se de pasaj, pînă cînd se aude o voce: „Călimane, dacă nea Matache al nostru mai înaintează puțin, are șanse să se pupe cu trenul, iar pe noi să ne transforme în îngerași!" „Doar nu-i nebun!" „Nebun, nenebun, eu îl atenționez! Matache, trenul, mă!" Vocii lui Vlad i se mai alătură și altele. „Trenul, mă, trenul!" Culmea, șoferul, după ce a redus substanțial viteza autovehiculului, apasă cu putere pe podala de accelerație.

Să revenim la Matache. În secvența următoare, el dă bice motorului, dar herghelia sa, relativ modestă, nu se poate compara cu cea de mii de cai a locomotivei electrice. În spatele autocamionului lui Matache rulează prietenul său Mușat. Prevăzător, atent, el își face o datorie colegială, semnalizîndu-l repetat cu fază lungă. „Oprește-te, oprește-te", spun luminile în noapte. Matache parcă ar fi orb. Nu vede luminile, le ignoră?, nu se știe. El merge înainte cu nonșalanță. Cînd o femeie strigă: „Ne omori, domnule, ne omori", șoferul le răspunde prin gemuletul de comunicare dintre cabină și salonul autovehiculului, termen folosit de specialiștii din transporturi: „Las că știu eu ce fac".

Lovirea mașinii n-a putut fi evitată. Locomotiva a izbit în plin autocamionul, rupîndu-l în două. O jumătate din el a tîrît-o în bot peste o sută de metri, iar cealaltă jumătate, transformată într-o jalnică epavă, într-o grămadă de fiare asemănătoare doar cu „opera" unui sculptor care se consideră deschizător de drumuri, creator al unei noi școli și care își justifică creațiile cu faimoasele cuvinte: „Așa văd eu lumea, dacă voi o vedeți altfel, cu atît mai rău pentru voi".

Ce s-a întîmplat cu oamenii, prin ce miracol n-a murit nici unul dintre ei? Toți trebuie să-i mulțumească mecanicului. Una e cînd un tren lovește cu 70—80 km pe oră și alta-i cînd viteza e doar de 30 km pe oră! Călătorii au fost aruncați, mai bine zis semănați, pe ogorul vecin cu linia ferată, prin „găurile" provocate autovehiculului în urma coliziunii cu locomotiva. Au fost multe brațe, picioare, coaste fracturate, și mai multe cucule, zgîrieturi, tăieturi, un călător și-a pierdut chiar o ureche, altul un vîrf de nas, dar nici unul nu și-a pierdut viața.

Matache, cînd e întrebat cum a fost, dă din umeri, se bîțîie, se face galben, roșu, alb, tace, îngînă ceva, se uită spre cer și rostește profetic: „Ceasu'rău, dom-le, ceasu' rău". Sînt chestionați și psihologi, care se lansează în perorații despre o posibilă reacție inversă (s-ar putea să aibă dreptate), se cer lămuriri și călătorilor care susțin cu toții că „au văzut trenul, cum să nu-l vadă, că doar era lung și toate vagoanele erau luminate. Numai nea Matache parcă a avut orbul găinilor, nu alta!"

Oricum, mecanicului, afirm din nou, trebuie să-i fie recunoscători nu numai călătorii, ci și soțiile, soții, fiii, fiicele, nepoții, toate rudele și prietenii pasagerilor, dar mai ales Matache care, într-adevăr, are pe conștiință mulți răniți, dar care a avut norocul ieșit din comun să nu răspundă pentru moartea nici unui om.

VICTOR BEDA

Serial Flacăra

O FATĂ ÎNTR-O DE PICIOR

Viața unei mari campioane

10

Adeseori, la Olimpiade, sportivii chiar de naționalități diferite își leagă destinele, între probe, în satul olimpic sau după victorii. Americanul Bill Toomey și englezoaica Mary Rand, campioni olimpici la decatlon și, respectiv, lungime. Josef Odlozil și Vera Ceaslavska, semifond și gimnastică. Harold Conolly și Olga Fikotova, ciocan și disc. Englezii Ann Baker și Robert Brightwell, 800 și 400 m. Și de ce nu?, perechea, doar jumătate atletică, dar unită și originală, soții olandezi Blankers — Koen. Ea multiplă recordmană mondială, cu patru medalii de aur la J.O. de la Londra, el dădacă, gospodină și cronometror.

Povestește Romeo Vilara, în cartea sa despre Jocurile Olimpice de la Tokio, cum Ann Packer și Robbie Brightwell erau prieteni vechi. Își promiseseră cînd au plecat de acasă să cîștige măcar unul dintre ei o medalie de aur. La Tokio s-au îndrăgostit unul de altul și de atunci a început lupta pentru medalie, împreună. Dar Ann sosește a doua la 400 m, iar Robert nu reușește pe aceeași distanță decît un loc patru. Atunci Ann are o idee: „Voi concura la 800 m. Și voi cîștiga o medalie pentru tine". Antrenorii au fost sceptici, dar dragostea e vrăjitoare. Ann cîștigă medalia de aur și, ca s-o sărbătorească, se căsătorește cu Robert, chiar în satul olimpic! Acum, tandră, talentată și dîrză, perechea Peter și Sebastian Coe, antrenor și alergător, tată și fiu.

Sau la noi, prea bine cunoscuții Iolanda Balaș și Ioan Soter — săritori de înălțime, soții Grecescu, cîndva — alergători de semifond și fond. Elena și Ioan Vintilă — săritori. Soții Melinte, astăzi — semifond și garduri, și ca în povestea noastră atletică de acum, soții Maricica și Ion Puică, amîndoi alergători de distanțe lungi.

În viață, adeseori un om, unul singur, abia poate răzbate. În doi, e mai simplu și mai frumos.

Atletismul este un sport individual, ca și alpinismul, care cunoaște totuși puritatea și elanul corzii alpine, al deschizătorului de drum și al secundului. Ca să nu rămînă mai prejos, ca să-și dovedească și spiritul de echipă, atletismul a inventat cuplurile de care v-am vorbit și... ștafetele!

Există însă, sau cel puțin așa cred, și un destin al alergătorilor de distanțe lungi. Destine fericite și nefericite, așa cum viața oferă mereu, în orice domeniu. Nu în doi, ci singulare...

Au avut destine fericite alergătoarea norvegiană Grete Waitz, mereu cîștigătoare în campionatele mondiale de cros (de cinci ori) și tot de atîtea ori în tradiționalul maraton de la New York, Mary Decker, dublă campioană mondială la Helsinki, în 1983 la probele de 1 500 și 3 000 m. Sau, dintre campioni, Peter Snell, învingător detașat la 800 și 1 500 m, 3 medalii de aur la J.O. de la Roma și Tokio.

Îi mai considerăm fericit pe alergătorul finlandez Laase Viren, învingător olimpic, necontestat, de cîte două ori la 5 000 și 10 000 m, în două Olimpiade succesive, amîndouă cu litera M, München și Montreal. A surprins, la Moscova, dar nimeni nu a considerat-o nemeritată, victoria reușită tîrziu, la 38 de ani, de etiopianul Miruts Yifteo, alergătorul înaltelor podișuri, în cursele de 5 000 și 10 000 metri. Și Sebastian Coe, fericit multirecordman mondial și dublu campion olimpic, antrenat, cum am spus, de tatăl său, dornic să adauge medaliilor două diplome universitare și să devină el însuși profesor universitar. A obținut răsplata meritată, deși modestă ca loc (5), alergătorul Zoltan Vamos, într-o finală olimpică de mari campioni, la Roma, în 1960, reușind excelentul 3 : 40,8 pe 1 500 m.

Și parcă prea puține pentru anii săi de muncă și devotament atletic, norocul i-a surîs lui Ilie Floroiu,

O poveste în aparență simplă

După mine, barajul de șah de la Sinaia a semănat, recurgînd la fotbal, cu un meci de cupă. În care totul se tranșează repede și în care, nu-i așa, orice surpriză e posibilă, legea fiind ori, ori. Înțelegînd și ele, din capul locului, că nu e nici cazul, nici momentul, cele două competitoare nici măcar nu și-au propus vreo inovație, vreo „găselniță" teoretică, ci s-au angajat într-un război care a fost, ca să-mi dau iarăși cu părerea, mai ales al literaturii și al nervilor. Să le acuz că, purtînd această pecete, jocul lor a fost mai degrabă modest, cu deschideri neregulate și cu treceri dintr-un sistem în altul? N-aș îndrăzni, miza era prea mare și, o dată în plus, scopul (mult rîvnitul titlu de campioană a țării) scuza mijloacele. Numai că, în raport cu ei, jucătoarele se găseau încă înaintea startului în situații foarte diferite. De-o parte, Margareta Mureșan, mai experimentată (singura română învingătoare într-un „interzonal", Tbilisi, 1982) și deci mai stăpînă pe teorie, pe de alta, Gabriela Olărașu-Stanciu, mult mai tînără (cu 14 ani) și urmînd să nască peste cîteva luni, adică într-o stare nu tocmai fericită pentru a se concentra și a rezista fizic. Totodată, Margareta mai beneficia de un avantaj, coeficientul el Bucholtz, mai mare, putînd să-l asigure, la egalitate, obținerea titlului. Sigur, un avantaj dobîndit, zestre din finala campionatului, dar tot un avantaj, nu ?

De-aici în colo s-a petrecut exact ce trebuia să se petracă. Neavînd de ales, Gabriela s'forțat. A imprimat jocului ei multă agresivitate, ca un boxer căutînd cu orice preț knockout-ul. Dar n-a avut, din păcate pentru ea, suficientă experiență pentru a valorifica poziții care, cam la jumătatea partidelor, păreau să-i surîdă. Sau, și mai corect zis, Margareta a știut, de fiecare dată, să-i dejoace planurile și, găsind-o, o mutare sau două „fără gardă", s-o domolească. Pentru ca apoi, mai abilă, s-o învingă. Jocul poziționai al noii campioane, expresie a unui bagaj de cunoștințe (din literatura de specialitate) net superior, a avut cîștig de cauză în fața nesăbuinței mai tinerei sale adversare. Margareta a fost, de cele mai multe ori, mai exactă, mai la obiect, deși în partida a doua, să mă ierte, n-a deschis suficient și, după un „aventuros" schimb de cai (unul activ pe unul „mort"), a fost la un pas de panică. S-a redresat însă în întîlnirea următoare (care avea să fie și ultima), cînd a făcut o demonstrație de clasă. Îi era suficientă o remiză, dar nu s-a mulțumit cu o jumătate de măsură. Am avut atunci senzația că e crudă, demolînd un adversar rămas practic, spre final, fără apărare. Neputînd să i-o spun (regulamentul interzice orice discuții), m-am adresat secondantului ei, inginerul timișorean Emil Ungureanu, care m-a lămurit și, de ce n-aș spune-o ?, m-a contrariat. În șah, l-am auzit, există o răutate care te obligă să-i arăți celui cu care joci că ești mai tare decît el. După care a completat : după păținia cu Semenova (n.a. din meciul candidatelor), Margareta a ajuns să dușmănească remizele ! Ce zic-eam ? Ca în cupă, ori, ori. Ba încă în condițiile în care, și 6 ceasuri, stai nemișcat deasupra unei mese, încordat la maximum, ca un arc. Uneori, asta am aflat-o după baraj, prevezi și 10—12 mutări. Ale tale, dar și ale adversarului ! E un joc adevărat deci, ce muți tu, dar și o iluzie, ce poate muta cel din fața ta. Orice încălcare a regulei în care începi să crezi duce la un fel de „orbire", iar aceasta antrenează erori pe care, ridicați de la tablă, șahiștii nu le pot concepe. Am mutat eu așa ? !, se mira Gabriela după ce, greșit, luase un pion „capcană". Ea mutase !

Revenind la meci, să vă reamintesc că el ar fi trebuit să dureze 4 partide. Margareta însă, cu 2,5 puncte la 0,5, l-a scurtat. Dacă ea a cîștigat clar, dovedindu-se mai matură și mai echilibrată, Gabriela Olărașu-Stanciu a pierdut demn. Agățîndu-se pînă în ultima clipă. Sperînd pînă și în situații disperate și asta, mi s-a părut frumos. Și nu numai mie. Abia „unsă" campioană (de profesorul Gheorghe Candea, președintele Clubului central de șah), Margareta Mureșan nu contenea s-o laude, zicînd că „talentul, ambiția și tinerețea îi conferă Gabrielei mari șanse de progres. Teoria se capătă și, dacă va continua să muncească serios, va urca culmile performanței. Eu i-o doresc din inimă".

Asta a fost, pe scurt, la Sinaia. În rest, vorba arbitrului Paul Diaconescu, totul e a2—a4. O poveste în aparență simplă, dar vă asigur atît de complicată !

OVIDIU IOANITOAIA
Fotografii de PAUL AGARICI

ULTIMA ORĂ

CÎT DE LUNGI TREBUIE SĂ FIE SCHIURILE

Un cititor, V. A., ne întreabă cît de lungi trebuie să fie schiurile. La început am crezut că a intervenit o modificare de ultimă oră în dimensiunile acestui articol sportiv, atît de frecvent în aceste zile în aglomerațiile din Gara de Nord, dar, interesîndu-ne, am aflat că lungimea schiurilor variază între aceleași limite cunoscute, în funcție de vîrsta și înălțimea fericitului posesor. Cum nu știm înălțimea semnatarului scrisorii, precizăm în principiu : schiorilor amatori școlari le corespund schiurile cu o lungime de la 175 la 180 cm, iar celor de talie mijlocie și înaltă, schiuri cu o lungime de 185 cm și, respectiv, 190 cm. Bărbații cu talie de peste 185 cm și femeile înalte de peste 175 cm pot alege, în general, schiuri cu 5 cm mai lungi decît propria talie. Bărbații cu talie sub 165 cm și femeile cu talie sub 155 cm pot alege schiuri cu 5 cm mai scurte decît talia. Acestea fiind zise, îi dorim corespondentului nostru o pîrtie bună și să nu se demoralizeze din pricina căzăturilor dacă se află la început. Orice mare campion a trecut prin asta, să știți !

TROFEE VÎNĂTOREȘTI

Un reporter al ziarului „Milcovul" a aflat cu surprindere de la un specialist că sînt socotite trofee vînătorești nu numai cele arhicunoscute (blana de urs, blana de lup, colții de mistreț etc.) ci și pensula de tepure (confecționată din perii mustății), craniul micilor răpitoare (nevăstuică, hermelină, dihor, jder), penițele sitarului de pădure, penele fin colorate ale potîrnichii, ierunci, cocoșarului, penițele cocoșului de munte, cîrligele rățoilor și rațelor sălbatice precum și ale gîștelor sălbatice, penițele albastre din aripa găiței s.a. Ba, sînt socotite trofee vînătorești și... pietrele din „stomacul" cocoșului de munte.

PRIMELE ZBORURI DIN 1986 CU DELTAPLANUL

Zborurile cu deltaplanul cer în general vreme frumoasă, cerul clar și o atmosferă cu transparențe de cristal. Atunci, acești sportivi cu suflet de Icar plutesc în văzduh trăind din plin setea înălțimilor pe care o implică pasiunea lor. Aflăm, însă, prin intermediul colegilor noștri de la „Informația Harghitei" că deltaplaniștii și-au făcut debutul în 1986 efectuînd în „extrasezon" primele zboruri în perimetrul dealului Șuta de lîngă Miercurea Ciuc, după care au plecat la Sinpaul, lîngă Brașov, pentru a participa la întîiul concurs test al anului.

Tinerilor aspiranți la satisfacțiile acestui sport li s-a dat întîlnire chiar la locul de zbor pentru a fi martori oculari la primele performanțe ale celor care au învățat de-acum să planeze la înălțime.

ALEXANDRU ȘERBAN

Serial Flacăra

alergătorul care se antrena cu marea, totuși prezent în finala cursei de 5 000 m, la Moscova (loc 10).

Dar au fost și multe alte destine potrivnice, nedrepte, inevitabile. Australianul Ron Clarke reușește să doboare 19 recorduri mondiale și să devină cel mai bun alergător de fond din lume, dar nu poate să smulgă decît o modestă medalie de bronz la Tokio, spre nedumerirea și disperarea antrenorului Cerutti.

Jim Ryun, cel mai talentat alergător junior din toate timpurile, nu reușește ca senior nici o medalie olimpică de aur, deși deținea atunci două recorduri mondiale ulitoare la 800 m și o milă. Căderea sa de neuitat la Mexico și ieșirea lui din cursă au fost o întîmplare mulți ani comentată și, cum vedeți, încă neuitată.

Dealtfel, ca și aceea a lui Chataway, cu ani înainte, în 1952, la Helsinki, în finala de 5 000 m, cu Zatopek și Schade, cînd, la intrarea în ultima turnantă, englezul s-a lovit de bordură ! S-a prăbușit pe pistă, ieșind chiar pe iarbă, dar s-a ridicat curajos și a continuat cursa pe care trebuia s-o cîștige, terminînd demn pe locul al 5-lea.

După ce devenise campion olimpic la Melbourne, Vladimir Kuț își continuă încă puțin cursa vieții și foarte de timpuriu bătăile inimii lui, alit de ritmice, trebuie să cedeze pentru totdeauna.

Ne-a părăsit după două victorii consecutive, unice în istoria maratonului olimpic, între care una obținută deseuit, într-o sosire la Roma, la Arcul lui Adri n, Bikila Abel . Paralizat, după un accident de automobil, prezent la Munchen, într-un paradoxal și stupid cărucior cu rotile, el, gazela podișurilor etiopiene, într-o zi își va lua la braț legenda și va pleca departe, mai departe decît poate pleca omul o sin-

S Board, tînăra Lilian de nici 21 de ani, europeană în 1969, la 800 metri, după neașteptatul și fericitul ei succes, se îmbolnăvește grav de o boală necruțătoare, de care nimeni în lume, cu toate eforturile făcute, n-o poate salva.

A fost ultima ei cursă a vieții, cursă de unul singur, în care a alergat, sperînd pînă la firul alb de la sosire. Și de data aceasta, s-a ilustrat vasta și dramatica singurătate a alergătorului de cursă lungă.

Dar, cum spunea Hemingway în „Bătrînul și marea", să continuăm cursa. Omul poate fi zdrobit, dar niciodată nimicit...

Se pare că doar muzicienii, chimiștii, fizicienii și sportivii au un limbaj universal. Dealtfel, mărturisea cu încîntare dramaturgul francez Jean Giraudoux, alergător și el în tinerețe, ca școlar, de 400 m în 50 secunde, sportul este un limbaj universal. Pretutindeni pe glob, pe toate continentele și chiar în taberele internaționale din Antarctida, recordurile atletice nu au nevoie de dicționare sau translatori. Magia și frenezia cifrelor atletice, a performanțelor lumii ! Și necruțătoarea și uneori nedreapta, pentru alergătorii de fond, tabelă internațională.

În sport nu există țări mari sau mici, industriale sau în curs de dezvoltare, ci talente, performanțe și recorduri. Înțelese și admirate în mod egal de toate popoarele. De ce ? Pentru că performanța înseamnă nu numai aptitudini, talente, ci și ani de muncă și sacrificii, de dăruire totală și de speranțe, care nu totdeauna se împlinesc așa cum le visăm. S-ar putea, cum spun unii filologi experimentați, ca esperanto să nu fie o limbă vie, adevărată. Dar nu credem că există în sport un limbaj mai viu și universal ca performanțele și recordurile atletice. Și aceasta de peste 2700 de ani de cînd se cunosc probele, distanțele, învingătorii și oarecum și rezultatele primelor Olimpiade antice.

Deci, fără să exagerăm puțină statistică... Mai întîi o alergare ușoară, „De-a lungul anilor". Debut, primele concursuri, momente psihologice, întîmplări semnificative. Apoi, „Performanțe și recorduri" un grafic cu cele mai bune rezultate, reflectînd progresul, maturizarea, împlinirea gîndurilor celor mai frumoase, campionatele naționale, europene, mondiale de cros, Jocurile Olimpice. Obligatorie, de nelipsit, „Evoluția performanței pe probe și ani", de fapt biografia cifrică a oricărui mare sportiv, cu stagnări, regrese sau saluri spectaculoase. Și, în final, o confruntare „Maricica Puică și tabela internațională" reflectare obiectivă, matematică a rezultatelor raportate la valoarea mondială și la punctajul tabelei, uneori nu prea generos cu alergările de fond feminine.

După cum am spus, Maricica a început atletismul în anul 1966, deci în toamna aceasta a lui '84, cînd acopăr această filă de jurnal, face 18 ani de activitate continuă.

Priviți din punct de vedere statistic, acești 18 ani ar arăta așa :

● 81 500 de kilometri parcurși, de două ori ocolul Pămîntului ; ● 25 de titluri naționale, individual și cu echipa ; ● 21 de titluri balcanice, pe pistă și la cros.

A stabilit în această perioadă :

1 record european la milă 4:21,82 — Viareggio 1981

2 recorduri mondiale : 2 000 m 5:33,5 — București 1979

— milă 4:17,44 — Rieti 1982

11 recorduri naționale — sală și aer liber.

ION PUICA

Continuare în numărul viitor

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ „Doresc, în primul rînd, să adresez felicitări **Matildei Buldur** din Craiova pentru propunerea făcută în ultimul număr al revistei Flacăra din anul care a trecut, și anume, de a se organiza un concurs pe tema „Cel mai frumos centru urban...": cunosc schimbarea de care dînsa ne-a vorbit, în ceea ce privește frumusețea actuală a centrului Băniei ; țin însă să adaug la rîndul meu că, după o absență ceva mai îndelungată, nu mi-am mai recunoscut orașul ! Am stat cîteva minute bune să mă dumiresc încotro s-o apuc pentru a ajunge în zona cunoscută a locuinței... este vorba de Reșița, orașul meu natal. Se găsește, cred, corespondent pe măsură noului centru craiovean — și nu mă refer acum numai la Reșița ! — țara întreagă îmbracă straiele progresului, ale socialismului, și noile centre urbane din diverse zone ale țării stau mărturie în acest sens. Ceea ce nu mă face însă să nu salut cu același entuziasm propunerea de concurs a M.B., în susținerea căruia mă angajez și eu, din suflet" **(Constantin Țigănele, Sodol — 2, Reșița).**

■ **Primim, din partea Consiliului popular al județului Prahova :**

„Referitor la scrisoarea adresată de către **Gheorghe T. Badicu din satul Nedelea, comuna Ariceștii — Rahtivani,** prin care acesta solicita sprijin în vederea încadrării în cîmpul muncii — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare — vă aducem la cunoștință că G.T.B. a fost invitat la Oficiul forței de muncă din Ploiești și repartizat la întreprinderea „Progresul" — Ploiești, în funcția de operator chimist, la data de 23 decembrie 1985".

■ „La sfîrșitul lunii iulie 1985, filiala de proiectare de care aparținem a expediat din Iași, prin poștă, către cooperativa „Tehnometalica" — București (str. • Vînători nr. 4, sectorul 5), trei colete cuprinzînd documentație tehnică. Coletele ne-au fost returnate pentru că beneficiarul și-a dat greșit adresa atît în comanda oficială **cu antet tipărit,** cît și **în contractul de proiectare** încheiat în urma comenzii. Luînd telefonic legătura cu conducerea cooperativei menționate, ni s-a dat adresa corectă fiind rugați să reexpediem coletele, cheltuielile urmînd a fi suportate — conform asigurării unui tov. vicepreședinte al cooperativei — de către „Tehnometalica". Am pus mînă de la mînă, am plătit magazinarea, returul și reexpedierea coletelor, dar acestea ne-au venit iarăși înapoi de la București cu mențiunea că destinatarul, deși a fost anunțat, nu s-a prezentat pentru ridicarea coletelor...1?! Din nou telefoane, din nou asigurări, iarăși am plătit magazinarea și returul. După un timp, a venit delegatul lor și a ridicat pachetele... Pe noi, ca persoane particulare, „distracția" asta ne-a costat 330 lei ; prin recomandata nr. 2938/07.09.85 am trimis la cooperativa bucureșteană chitanțele, așteptînd să ni se deconteze sumele achitate. De atunci tot așteptăm, iar cînd dăm telefon sîntem trimiși de la un vicepreședinte la altul... ! **(Liviu Buruiană, str. I. Creangă 17, bloc U 2, ap. 4 — telef : 981/78 475).**

■ **Din partea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției, vă facem cunoscut că situația absolventului **Ion Roman,** promoția 1984 — care solicita schimbarea locului de muncă în perioada de stagiu de la Satu Mare în Tg. Mureș — a fost rezolvată favorabil, datorită situației familiale și domiciliului de fapt al acestuia".

■ O propunere — firește, nu chiar simplu de realizat !, dar pe care o supunem atenției celor în drept — ne trimite, în numele mai multor mii de locuitori ai comunei Cetate din județul Dolj, **Mihai Gavrilă** : „Localitatea noastră este dispusă la hotarul dintre județele Dolj și Mehedinți ; pentru a putea ajunge în D.T. Severin, sau altă localitate din partea de vest a țării noastre, mulți locuitori ai comunei Cetate sînt nevoiți a se deplasa mai întîi la Calafat, apoi uneori la Craiova, ocolind astfel peste 100 kilometri și pierzînd totodată foarte mult timp ; propunerea și rugămintea noastră este aceea de a se analiza posibilitatea prelungirii capului de linie și așteptare a autobuzelor județului Mehedinți de pe ruta Salcia (ultima localitate a jud. Mehedinți) pînă în localitatea noastră, Cetate, aflată la **numai 9 kilometri** de cea dintîi. Am fi ajutați astfel extrem de mult în deplasările noastre de serviciu sau în interes familiar".

■ **Procuratura locală Gh. Gh. Dej :**

„Referitor la sesizarea numitei **Elvira Filip** din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, strada Buciumului, blocul 10, ap. 9, privind unele neregulă de gestiune ce persistă la întreprinderea de producție și prestări Tg. Ocna, fiind vizat în acest sens Bordeianu Costică, șeful biroului planorganizare, dezvoltare, juridic, vă comunicăm : prin ordonanța din 13.09.1985, B.C. a fost arestat ca învinuit ; la 5.10 se dispune revocarea măsurii arestării preventive, motivîndu-se că inculpatul nu se va sustrage de la urmărirea penală iar ancheta se poate desfășura și în stare de libertate ; după completarea urmăririi penale, apreciindu-se că există suficiente probe de vinovăție, s-a dispus, prin rechizitoriul din 13.12.1985, trimiterea în judecată și arestarea inculpatului B.C.".

■ „În perioada 30 iulie — 19 august 1985, împreună cu alte 7 femei de la Institutul politehnic Cluj-Napoca, am fost detașate în București, la cantina mare a Institutului politehnic București din Regie, Splaiul Independenței. Aici s-a lucrat efectiv 24 cu 24 ore, inclusiv duminicile, fiind de servit un mare număr de tineri participanți la festivitățile din vară. Pentru munca depusă, ni s-a propus cîte un premiu. În ziua de 19 august, avînd bilete luate cu două zile înainte pentru Cluj-Napoca, la ora 13, Irina Pașca, Rozalia Sabău, Victoria Miron, Rozalia Călinaș și subsemnata n-am mai apucat să luăm premiile respective, urmînd a ne fi trimise acasă, scop în care administratorul cantinei, tov. Oiteanu, și tov. Pașca, bucătarul șef, ne-au luat adresele, promițîndu-ne expedierea sumelor. Două colege, care au plecat seara din București, ne-au confirmat că ele au primit premiile, pentru care au semnat pe... o filă de calendar !? Nouă, celorlalte, nu ni s-a trimis nimic. Și nu pentru că ar fi vorba de cine știe ce sumă, dar ni se pare injust procedeul ăsta de a ne frustra de un drept, de răsplata meritată a unor eforturi depuse" **(Ana-Maria Broscoi, strada Tatra nr. 4, blocul V.I, scara III, apart. 27, Cluj-Napoca).**

■ **Consiliul popular al județului Olt :**

„Cu privire la sesizarea adresată de către un **GRUP de oameni și muncii de la I.I.S.Z. Drăgănești Olt,** prin care aceștia arătau că în luna septembrie a anului trecut li s-a reținut o parte din retribuție : din cercetările efectuate s-a constatat că reținerea respectivă pe luna septembrie s-a făcut cu acordul BAIA Drăgănești și conform instrucțiunilor primite de la C.P.I.S.Z. București pentru perioada probelor tehnologice. Deoarece n-au fost condiții pentru ca obiectivul să intre în probe tehnologice, s-a făcut recalcularea retribuției în luna octombrie și tot personalul muncitor și-a primit reținerea. Privind acordarea săptămînii reduse de lucru, s-a discutat cu conducerea unității pentru a respecta această obligație și s-a stabilit ca, prin rotație, întreg personalul să beneficieze de acest drept".

■ Mă numesc **Ioana Drăgan, domiciliez în București, bd. Ion Șulea nr. 79, bloc V. 11 Ozana, scara D, ap. 175, sectorul 3 :** în această vară am dublat geamurile și ușa de la sufragerie ; pe data de 27 iulie 1985, s-a prezentat la mine tov. Pavel, de la centrul ICRAL — Vitan S.C.L. 11, magazinul de geamuri, unde dînsul lucrează împreună cu soția. După efectuarea lucrării mi-a cerut suma de 405 lei. Am achitat suma cerută și am solicitat un bon, întrucît suma mi s-a părut exagerată. Tov. Pavel a refuzat însă să mi-l elibereze, spunîndu-mi să vin la magazin după data de 15 august, cînd se întoarce din concediu (?!). Au trecut de atunci luni de zile, tov. Pavel nu mi-a eliberat bonul, bă dimpotrivă — fiind deseori în stare de ebrietate — se poartă urît cu clienții ; după mine a aruncat cu o pungă cu chit !... Poate că aceste rînduri vor face puțină ordine în felul dînsului de a-și înțăptui atribuțiile de serviciu!"

■ **Consiliul popular municipal Galați :**

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Rafira Plesnilă** din Galați, prin care solicită spațiu de locuit — scrisoare trimisă nouă spre competență rezolvare — vă înștiințăm că aceasta s-a mutat în strada 23 August nr. 43, într-un apartament format din cameră, antreu, bucătărie și baie ; numita (în etate de 79 ani) s-a declarat mulțumită de modul de soluționare a scrisorii".

■ „În cursul anului trecut s-au executat lucrări de refacție a liniei ferate Ploiești — Mineciu, lucrări ce au cuprins și halta de mișcare Homorîciu. Urmare acestor lucrări, datorită tipului de șină și a traverselor din beton folosite, de dimensiuni mai mari decît cele folosite pînă acum, fostul peron care măsura circa 60 metri a rămas la nivelul actualei șine, făcînd ca distanța de la sol pînă la prima treaptă a vagonului să fie de circa 75 cm pe zona fostului peron și de circa 90—100 cm în rest. Aceasta face extrem de grea urcarea celor peste 1 000 de navetiști și a 200—300 elevi ce se deplasează zilnic spre școală, ca să nu mai vorbim de vîrstnicii ce au probleme familiare de rezolvat. Menționăm că pe întreg traseul Ploiești — Mineciu, halta Homorîciu este singura care a rămas fără peron adecvat. Îi rugăm pe cei în drept să-și îndrepte atenția și asupra acestui caz, pentru a se realiza și la noi un peron corespunzător **(scrisoarea, trimisă în numele unui grup, este semnată de Vasile Ciocea din Homorîciu, Prahova).**

■ **Consiliul popular al județului Olt :**

„Urmare scrisorii adresate redacției de către **Stela Barancea, din comuna Brastavățu, satul Crușov, județul Olt,** și din cercetarea de către noi a evidențelor s-au constatat următoarele : pensia de urmaș i-a fost sistată pe lunile august și septembrie 1985 deoarece aceasta nu a depus adeverința de școlarizare pentru fiica ei Lidia ; întrucît, ulterior, actul respectiv a fost înaintat, s-a reluat plata pensiei și s-a efectuat și plata pensiei sistate pe cele două luni, prin borderoul nr. 360/noiembrie 1985".

■ „În municipiul Giurgiu sînt două oficii poștale — 1 și 2. Oficiul nr. 2 s-a deschis cu puțin timp în urmă și este amplasat la o distanță de circa 4,5 kilometri de cel vechi. Pînă aici nimic deosebit. Greutatea pornește de la faptul că serviciul de mesagerii de la Oficiul 1 a fost desființat, el fiind transferat la Oficiul nr. 2. Este foarte greu să parcurgi o distanță atît de mare pentru un colet fie el și de 2—3 kilograme, și chiar mai mic, cînd nici mijloc de transport nu este în permanență. Eu cred că este o anomalie ca un oficiu poștal — mai ales atunci cînd sînt numai două în toată localitatea ! — să nu aibă serviciu de mesagerii. Am auzit că de cîteva săptămîni s-a reorganizat și acest serviciu, expedițiile se fac și la Oficiul 1 iar primirile se fac numai la Oficiul 2. Ce rost au aceste jumătăți de măsură ? Cred că logic, și în interesul cetățenilor, este ca la ambele oficii să se efectueze serviciul de mesagerii complet, adică atît predarea cît și primirea coletelor. **(Marin Iordan, șoseaua Ghizdanului 57, Giurgiu).**

■ Un surprinzător răspuns — surprinzător nu prin referirile sale, care sînt la obiect, ci prin atitudinea nesinceră și mai ales neserioasă a celui care ni s-a adresat ! — primim din partea **Consiliului popular al județului Sălaj :**

„La scrisoarea numitului **Mihai Kapronczai** (din Zalău, cartierul Porolissum, blocul S, ap. 18), vă facem cunoscut : cele reclamate nu corespund realității, întrucît M.K. a părăsit întreprinderea de anvelope Zalău, la care era încadrat, fără să-și întocmească formele de lichidare, din cauză că are o datorie de 7 300 lei față de unitate. Între timp, sus-numitul a încercat să se încadreze la diferite unități dar, neavînd lichidarea făcută, nu a reușit. În urma scrisorii adresate redacției dv., a fost invitat la Oficiul forțe de muncă în vederea clarificării situației și reîncadrării, însă pînă în prezent nu s-a prezentat. În momentul în care se va prezenta la Oficiul forțe de muncă, cu fișa de lichidare și carnetul de muncă, va fi repartizat la o altă unitate".

■ **Dorin Răsică, domiciliat în Rovinari, blocul A 6, scara 1, ap. 15, strada Plopilor — Gorj,** solicită sprijin în rezolvarea următoarei probleme : pe data de 15 mai 1985 a venit, prin transfer în interes de serviciu, de la Întreprinderea textilă „Teleorman" din Roșiori de Vede, la Antrepriza Energo-Construcții Timișoara, Brigada 2 Rovinari din jud. Gorj. „În urma transferării, am solicitat printr-o cerere înregistrată la secretariatul Brigăzii 2 Rovinari — la data de 2.07.1985 —, rambursarea cheltuielilor de transport dintr-o localitate în alta, indemnizația de transfer, precum și un concediu de 5 zile corespunzător mutării efective. Din nu știu ce motive, nu am primit nici un răspuns din partea unității. Menționez că lucrez în regim de 10 ore zilnic, am în îngrijire 4 copii, și nu am posibilitatea să mai fac drumuri la Timișoara, la sediu, unde probabil niște funcționari au împotmolit rezolvarea cererilor mele legale".

■ **Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii :**

„Urmare scrisorii adresate de către **Mihaela-Luminița Rus din Cîmpia Turzii, strada N. Bălcescu nr. 4,** prin care solicită sprijin pentru încadrare în muncă, vă comunicăm : tovarășa M-L.R. nu a putut fi încadrată la Combinatul metalurgic în locurile de muncă în care s-au făcut încadrări de fete, datorită stării sănătății. În prezent, ea este încadrată pe durată determinată pe un post de primitor-distribuitor în cadrul respectivului combinat, rămînînd în evidența noastră și în continuare pentru a i se rezolva definitiv situația, în funcție de posibilitățile ce vor apare".

■ „În luna septembrie a anului trecut am primit înștiințare de la Oficiul județean de poștă și telecomunicații Timiș să mă prezint în termen de 10 zile pentru a plăti instalarea unui post telefonic la domiciliu. Odată cu noi, au primit aceeași înștiințare și alți locatari din bloc care au avut cereri depuse. Eu am fost pe data de 20.09, achitînd cei 1 600 lei necesari instalării telefonului. Aparatele au fost instalate în bloc, ni s-au dat și numerele — asta a fost cam prin 15—17 octombrie. De la acea dată, bucuria noastră firească se consumă numai la jumătate, sau mai bine zis : deloc ! Pentru că nu avem ton. Mulți dintre noi au chestiuni de familie, de bonă, care necesită urgent convorbiri telefonice, deși, repet, am plătit sumele solicitate, nici pînă la data cînd vă scriu — ianuarie 4, anul curent — nu putem, din lipsa tonului, beneficia de aparatele instalate **(Marioara Cernescu, strada Gh. Lazăr 36, scara A, apartamentul 20 — Timișoara).**

■ **Direcția de telecomunicații a municipiului București :**

„În legătură cu scrisoarea adresată de **Anca Sadoveanu, din Drumul Taberei 138, blocul 715, scara B, apartamentul 47, sectorul 6 :** Conform solicitării acesteia, s-a dispus restricționarea postului telefonic la automatul interurban ; vă mai facem cunoscut de asemenea că în legătură cu cererea ei de decuplare a postului telefonic, cererea a fost aprobată, lucrarea fiind în curs de executare".

■ **Consiliul popular al municipiului Sfîntu Gheorghe :**

„Referitor la scrisoarea prin care **Gabin Lucaci, domiciliat în municipiul nostru, strada Văradi Jozsef, bloc 2, scara D, apartament 12,** solicita sprijin pentru deschiderea gazului metan la blocul respectiv, vă comunicăm : datorită unor defecțiuni ce au survenit pe conducte, gazul metan a fost închis ; după remedierea acestora și efectuarea probelor necesare, începînd cu noiembrie 1985 a fost deschis gazul la acest bloc, sobele locatarilor fiind legate la sursă, lucrare terminată la sfîrșitul anului trecut. În prezent focurile funcționează normal".

■ Și, în încheierea acestei pagini, un ultim răspuns oficial primit din partea **Întreprinderii de autocamioane Brașov :**

„În legătură cu cele relatate în scrisoarea numitei **Viorica Bălăni,** vă facem cunoscut faptul că aceasta a fost reîncadrată la secția unde a lucrat anterior, iar articolul cu care i s-a desfăcut contractul de muncă — 130, litera „i" din Legea 1/Codul Muncii — a fost înlocuit cu art. 9, alineatul 2, din Legea 1/1970 (îngrijirea copilului)".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Bătrîn Ștefan — Arad : Răspunsul Ministerului Educației și Învățămîntului este corect, repunînd legea în drepturi. Vinovată de situația dv. nu poate fi decît conducerea școlii, care trebuia să cunoască și să respecte reglementările respective. • **Cimponeriu Estera — Lugoj :** Vi se oferă posibilitatea să vă transferați la Cooperativa meșteșugărească „Dorna" din Vatra Dornei. • **Iancu Elena — Roman :** Conducerea I.F.F.P. vă va întocmi formele de încadrare într-un loc de muncă pe măsura calificării și capacității dv. de muncă, atunci cînd vă veți prezenta. • **Iosub Gh. Pavel — Tg. Ocna :** Situația dv. este cunoscută de toate unitățile medicale din județ unde ați fost internat și tratat. Ați fost sprijinit schimbîndu-vi-se locul de muncă la o secție mai apropiată de domiciliu. Trebuie să respectați însă sfaturile comisiei de expertiză. • **Dascălu P. Gheorghe — Iași :** M.E.I. nu are căderea să acorde derogări de la H.C.M. nr. 2 740/1968, art. 2, care stabilește că „la examenul de diplomă candidații se pot prezenta de cel mult 2 ori în timp de 3 ani de la absolvire și încă o singură dată în următorii trei ani". Potrivit art. 5 din aceeași hotărîre, absolvenții care nu reușesc la examenul de diplomă primesc, la cerere, certificat de absolvire. • **Lepădatu Gh. Ion — sat Bălțăteni, com. Băcani, jud. Vaslui :** Prezentați-vă pentru încadrare la Întreprinderea minieră Bărbăteni din Valea Jiului, unde vă veți putea califica în meseria dorită • **Zaharie Dumitru — sat Măneuți, com. Frătăuții Noi, jud. Suceava :** Lucrările solicitate sînt interzise de Decretul 476/1984. • **Raicovici Catalina — București :** În urma măsurilor luate de conducerea Întreprinderii „Microelectronica", i se va reține colocatarului dv. Popa Florin, în rate, suma datorată la I.D.E.B., acesta consimțind să intre în legalitate. • **Constantinescu Dana Gabriela — Cîmpia Turzii :** Situația dv. și a colegelor dv. va fi rezolvată după reglementarea planului forțelor de muncă pe anul 1986, odată cu punerea în funcțiune a noului obiectiv prevăzut în trimestrul I. • **Seralim Dumitru — Bacău :** Solicitarea dv. rămîne în evidența Direcției sanitare județene pentru a fi rezolvată în acest an. • **Stefăneseu Didi — satul Minier, jud. Prahova :** Vă mulțumim pentru vorbele bune. • **Ilie Valerică — București :** Nu, nu mai aveți dreptul. • **Dinu Maria — București :** Adresați-vă Notariatului de stat. • **Stănescu Olimpia — București :** Fiul dv., acum major, va trebui să ceară instanței judecătorești stabilirea unei pensii de întreținere prezentînd adeverința de student. • **Ungureanu Emilia — Sighișoara :** Programați-vă la cabinetul experimental din cadrul Policlinicii județene Brăila. • **Ghiță Ana — Curtea de Argeș, Bugeac Teodor — București :** Pentru Pagosten adresați-vă direct autorului — laboratorul Facultății de farmacie a I.M.F. sau la Spitalul militar Iași. • **Pătrașcu Sorin — Iași, Ionescu Adrian-Andrei — București, Petrariu Meda — Cluj-Napoca, Sfeta Iosif — Ghilod, jud. Timiș :** Urmăriți răspunsurile poetului Geo Dumitrescu la Atelier literar.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Acum

De mai mulți ani, în cadrul unor foruri sau cu prilejul unor întîlniri, au loc convorbiri cu privire la dezarmare, se fac propuneri, contrapropuneri și așa mai departe, însă fără nici un rezultat concret. Desfășurarea unor asemenea convorbiri, indiferent unde — la Conferința pentru măsuri de încredere și securitate în Europa, la întîlnirile de la Viena privind reducerea forțelor armate și a armamentelor și măsuri adiacente în Europa centrală, la Conferința pentru dezarmare de la Geneva, în timpul întîlnirilor sovieto-americane, la nivel înalt și la alte niveluri — constituie, desigur, un fenomen pozitiv. Dar, în același timp, negocierile pentru dezarmare nu sînt un scop în sine și nu au valoare prin ele însele, cum ar fi, de exemplu, tratativele de pace în condițiile opririi confruntărilor armate. Căci dacă referitor la acestea din urmă se poate spune că oricît de lungi și de anevoioase ar fi ele, sînt de preferat războiului, că încetarea luptelor constituie ea însăși un important cîștig, în cazul convorbirilor pentru dezarmare amintite ostilitățile, adică neînfrînata cursă a înarmărilor, continuă nestingherite. Cu excepția moratoriului sovietic asupra experiențelor nucleare, pînă în momentul de față nu s-a luat nici o hotărîre concretă, nu s-a întreprins nici o acțiune efectivă în direcția reducerii armamentelor. Sîntem, prin urmare, martorii unei tendințe de cronicizare a două fenomene care se desfășoară paralel, parcă fără legătură unul cu altul : pe de o parte, înarmările, pe de alta, convorbirile pentru dezarmare.

Dar această înaintare paralelă nu poate să dureze la infinit. Ținînd cont de nivelul pe care l-au atins arsenalele de distrugere, mai ales cele nucleare, cît și fondurile alocate pentru ele, orice întîrziere, orice aminare a luării unei hotărîri, a adoptării unei soluții mărește și mai tare povara cheltuielilor militare și sporește enorm pericolul unui cataclism la scară planetară, poate chiar cosmică. Intră, prin urmare, cu putere în acțiune factorul timp, lupta pentru dăinuirea vieții pe planeta noastră devine o cursă contra cronometru. Fiindcă, de pildă, reducerea armamentelor nucleare cu 50 la sută, în favoarea căreia s-au pronunțat ambele părți la întîlnirea sovieto-americană la nivel înalt din 1985, aplicată acum ar însemna o realizare de mare importanță pe calea înlăturării pericolului de război și a poverii cheltuielilor militare, însă aplicată peste cîțiva ani ar duce, poate, abia la atingerea nivelului de azi, socotit în întreaga lume ca inacceptabil, potențialul existent putînd distruge de mai multe ori întreaga populație a globului.

Pentru urnirea tratativelor de dezarmare din punctul mort în care se află de mulți ani, practic de cînd au început, o bună bază de pornire o constituie noile propuneri sovietice privind un program de eliminare totală a armelor nucleare din întreaga lume în următorii 15 ani. „Considerăm acest program — a spus președintele României — ca foarte important. Realizarea lui va avea, fără îndoială, o mare însemnătate pentru desfășurarea întregii vieți internaționale, va înlătura cea mai mare primejdie care amenință însăși existența vieții pe planeta noastră. De aceea, este necesar să sprijinim cu toată fermitatea și să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea acestui program. În același timp, trebuie să intensificăm activitatea pentru dezarmarea generală, pentru reducerea și a armelor clasice, a efectivelor militare, deoarece numai pe această cale se va putea asigura o diminuare generală a încordării și a pericolului de nou război".

Toate acestea sînt imperative ale zilei. Din motivele arătate anterior, omenirea apreciază că nu mai este vreme pentru tratative și convorbiri formale, de complezență, cu privire la dezarmare. Timpul presează. A sosit momentul să se ia hotărîri și să se treacă la măsuri concrete. Nu mai tîrziu, ci acum.

ION D. GOIA ■

Cinematograful nonagenar

„Chiar dacă prioritatea în ce privește inventarea imaginii în mișcare continuă să constituie un subiect de controversă, toată lumea este de acord că cinematograful ca spectacol public a debutat la Paris, la 28 decembrie 1895", afirma recent ziarul britanic „The Times", într-un articol recent, dedicat aniversării a 90 de ani de la evenimentul ce a produs mutații atît de profunde în viața oamenilor, mai ales în ce privește petrecerea timpului liber. În acea zi de simbătă, de acum peste 90 de ani, parizienii erau invitați în subsolul de la „Grand Café" de pe Boulevard des Capucines (în centrul capitalei franceze), la un spectacol ce părea pe atunci straniu: într-o sală întunecată un aparat proiecta pe o pînză albă scene din viața cotidiană — ieșirea de la fabrică, un copil încercînd să prindă un pește din acvariu, pompieri luptînd cu focul, munca unui grădinar întreruptă de o glumă proastă etc. Spectacolul dura 25 de minute. Dacă în prima zi au fost vîndute numai 33 de bilete, ceea ce nu acoperea nici chiria salonului unde avea loc spectacolul, în decurs de o săptămînă se formaseră deja cozi lungi, amatorii avînd de așteptat peste o oră pentru a reuși să vadă „minunea".

Tehnica „imaginilor în mișcare" exista încă din anii '30 ai secolului XIX, însă familia Lumière a fost aceea care a reușit să facă și să proiecteze filme pentru public. Organizatorul spectacolului cinematografic, Antoine Lumière, pictor devenit fotograf, nu era creatorul miraculosului aparat ce reușea să anime imaginea. Acesta a fost inventat de fiul său Louis, un savant autodidact, care nu a putut urma politehnica datorită faptului că suferea de... dureri de cap. Împreună cu fratele său, Auguste, el a pus la punct plăci fotografice care s-au bucurat de un renume mondial. În 1894, tatăl vede la Paris kinetoscopul lui Edison și cumpără unul din aparate, împreună cu 12 filme. Fiii lui devin interesați în perfecționarea aparatului lui Edison, care permitea vizionarea, în interiorul unei casete, a imaginilor animate realizate cu ajutorul „kinetograph"-ului. Continuînd opera unor inventatori ca Marey, Demeney și Reynaud, Louis Lumière găsește soluția unei probleme esențiale — mecanismul care permite derularea secadată, ritmică, a peliculei. Aparatul inventat de el cîntărea numai 5 kg și servea atît pentru luarea de vederi, cît și pentru proiecție. Grație familiei Lumière, cinematograful pierdea caracterul său de demonstrație științifică și începea cursa de cucerire a spectatorilor din întreaga lume.

Savant dublat de un artist, Louis a făcut el însuși filmări în genuri dintre cele mai diferite: documentare, scurte scene comice sau dramatice. Un deosebit succes a cunoscut filmul „Intrarea trenului în Gara Ciotat", proiecție în cursul căreia spectatorii trăiau momente palpitante, cînd trenul de pe ecran părea că se năpustește asupra lor. Perfecționînd invenția, frații Lumière au semnat împreună brevetele. La Expoziția Universală din 1900, ei și-au prezentat filmele pe un ecran gigant (15 metri — înălțime, 21 metri — lățime), făcînd din cinematograf, aflat încă la începuturile sale, punctul de atracție numărul unu al acestei manifestări mondiale. Louis a încetat din viață în anul 1948, acoperit de glorie. Auguste deceda șase ani mai tîrziu.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Meloterapie pentru automobiliști

Grecii antici susțineau că sunetul flautului, atît de penetrant, cu cantabilitate caldă și expresivă acționează asupra raționalului atît de prezent în om și produce o stare de plăcută relaxare. Egiptenii considerau muzica în stare să asigure liniștea spiritelor celor morți, frescele din mormintele faraonilor aducîndu-ne dovezi inatacabile. S-ar putea ca unii cititori să considere comune informațiile din primele fraze, fiecare resimțind, într-o ocazie sau alta, efectele muzicii. Dar, din punct de vedere științific, demonstrațiile, validînd panseurile caragialești după care muzica „laște ceva care sună bine la ureche", pledează pentru o acțiune concertată a muzicii asupra organismului uman. Vibrațiile emise de diferite instrumente provoacă în corpul uman reacții care mențin o bună stare fizică și psihică. Ascultarea muzicii alungă tristețea și stress-ul, favorizează digestia și apetitul intelectual, menține tonusul muscular și ascute atenția. În ultimii 20 de ani, în multe țări au apărut centre de muzicoterapie care-și propun să aprofundeze studiile referitoare la necesitatea implementării în rîndul populației a obișnuinței de a asculta muzică. Mulți oameni de știință și muzicieni celebri și-au oferit colaborarea. Celebrul dirijor și muzician Herbert von Karajan, care este fiu de medic, a deschis la Salzburg un important centru de muzicoterapie pe care-l conduce personal.

Cu o fericită intuiție, firma Philips a decis să pună la dispoziția automobiliștilor proprietățile terapeutice ale muzicii. Aceștia, mai ales cînd au de înfruntat voiaje lungi, se găsesc într-o particulară condiție de dificultate psihofizică. Traficul, imobilitatea la volan, împreună cu necesitatea concentrării îndelungate provoacă surmenaj nervos. Specialiștii firmei, ajutați de o echipă de medici și muzicieni au pus la punct un program de muzică pe casete în stare să amelioreze condiția automobilistului. Intitulat „Muzică pentru călătorie", acest program cuprinde 36 de casete cu muzică clasică în special din creația lui Bach, Haendel, Haydn, Mozart, Beethoven, Chopin, Liszt, Mendelsohn, Schubert.

În timpul experimentelor s-a constatat că Simfonia a IX-a de Beethoven are puterea de a trezi în sufletul conducătorului auto sentimente calde, înțelegere pentru semenii participanți la trafic, alungă mînia, agresivitatea, ranchiuna, invidia și dorințele de competiție, contribuind astfel la evitarea accidentelor. Specialiștii consideră că nu numai autorii celebri din secolele XVII și XVIII au creat muzică terapeutică ci și precursorii lor din prima jumătate a secolului XVII — Vivaldi, Albinoni, Locatelli. Compozițiile lor, executate mai ales la instrumente cu coarde, au o extraordinară influență benefică asupra sistemului nervos. Capodoperele care vor liniști nervii șoferilor năbădăioși sînt interpretate de ansamblul „I Musici" din Roma.

IOAN ROȘCA ■

Imagine de la tradiționalul „Festival al Somonului", care se desfășoară la început de ianuarie în orașul Yamada (Japonia) : copii și trofeele lor — pește prins cu mîna.

Iarna la Moscova

N-aveți un ziar în plus ?

Sub dogoarea audio-vizualului, cotidianul trebuie să-și recunoască fragilitatea. Seducția sa nu încetează, după cum se vede, dar electoratul flotant va fi găsit adesea la încrucișarea drumurilor spre televizor și periodic. O deplasare de acest fel a fost sesizată pe cursul acționat în spațiul lecturii. Suportul afirmației există. În 1960, în S.U.A. apăreau 475 cotidiane la mia de locuitori adulți și numai 192 de săptămînale, în 1980 s-au înregistrat 360 ziare și 245 hebdomadare. Insuccesul unei părți este pus automat pe seama părții adverse. În Franța, între anii 1956 și 1979 consumul de hîrtie pentru presă s-a dublat, dar ponderea celei de ziar în totalul existent s-a diminuat aproape la jumătate.

Optimismul pe care încercăm a-l afișa privitor la robustețea presei scrise are, iată, și alte puncte de sprijin. Chiar acolo unde există, rămînerea în urmă a presei cotidiene este efectul unor factori de natură eterogenă, desprinși de predilecția cititorului. Intervine pe această direcție tendința concentrării mijloacelor de producție pentru a prelua mai avantajos creșterile cheltuielilor, sporirea numărului de pagini, ridicarea mai rapidă a prețului ziarului în comparație cu costul vieții. În Franța, ne avertizează „Science et vie", între 1970 și 1982 costul vieții s-a multiplicat cu 3,16 iar prețul ziarelor cu 5,89.

Cu scrisul său vitriolic, Marshal McLuhan profetiza totalitarismul aflat pe drum al Galaxiei Marconi. Făcîndu-i în necaz, sociologii rămași la prima dragoste — tiparul — anunță pe toate drumurile tot ce le poate fi de folos pentru liniștea lor sufletească. De pildă : 20 de minute de telejurnal nu înseamnă decît vreo trei coloane de text și ziar. Și în consecință, într-o țară ca Franța, 15 milioane de telespectatori așteaptă în liniște ziarul care apare la ei în provincie pentru a se informa și lămuri ca lumea cum devine cazul cu rostogolirea Pămîntului pe sub balcoanele Lunii.

NEAGU UDROIU ■

O nouă poveste de dragoste

Printre filmele pe care le prezintă rețeaua americană de televiziune NBC se află și noul serial „John și Yoko : o poveste de dragoste". Subiectul serialului cuprinde ultima perioadă a carierei comune a celebrului grup, întîlnirea lui John Lennon cu Yoko Ono și o parte din celelalte întîmplări care au urmat pînă la evenimentul tragic ce a curmat viața animatorului formației din Liverpool. Mark Mc Gann, interpretul lui Lennon referindu-se la noul serial, declara următoarele : „Este un film onest, foarte realist, care oferă o imagine autentică despre Beatles, chiar și celor care credeau că știu totul despre ei".

Serbare la Memphis

Graceland, casa lui Elvis Presley din Memphis a devenit loc de pelerinaj al fanilor de la moartea cîntărețului în 1977. Numărul lor s-a ridicat la mai multe mii cu ocazia serbării prilejuită de a 51-a aniversare (8 ianuarie) a nașterii celui ce a fost supranumit „regele rock-ului"; în cursul căreia s-a dezvelit și o statuie de bronz a cîntărețului și s-a proiectat un film inedit despre viața lui, „If I can dream". Tot cu acest prilej, pe scările casei a fost tăiat un tort uriaș care a fost oferit apoi fanilor spre degustare, în restaurantul de vis-à-vis. „Heart Break hotel", numit așa după unul din cele mai mari succese ale lui Elvis. Toate manifestările au fost organizate de „Graceland Entreprises" societatea care girează toate bunurile cîntărețului în profitul singurei sale moștenitoare, fiica sa, Lisa Marie Presley.

AGENTE ÎN LUME

Undița minune

Au dispărut vremurile cînd cei robiți pescuitului puteau fi văzuți pe gîrlă, înarmați doar cu un băț, o șfoară și un cîrlig. Cea mai avansată tehnică invadează și acest sport ce n-a cunoscut prea mari modificări de-a lungul vremii. „Ultimul strigăt" în materie de undițe se numește „Fish Master", creație a companiei americane West Lafayette. Este o undiță computerizată care îi anunță pe pescar cînd s-a prins peștele, cît timp va fi nevoie să-l obosim pînă îl va fi luptă cu captura și... cît cîntărește prada. În condițiile date, în curînd, pescarul va sta acasă, iar undița își rezervă exclusiv plăcerile pescuitului.

ELENA GRECESCU ■

IARNA, ÎNTR-UN SAT PREȚUIT DE NICOLAE IORGA

Și, pentru că scrisoarea menționată ne-a făcut să vedem înălțimi albe, dincolo de ploile lunii ianuarie (lună care s-a dovedit parcimonioasă cu zăpada, dar generoasă în limpezimi aproape primăvăratice uneori), să consemnăm că la Sohodol, în județul Gorj, cei care trec pe-acolo pot admira unul dintre cele mai autentice peisaje de iarnă românească. Nicolae Iorga considera acest sat, ctitorniciț pe o vale îngustă, vegheată de munți austeri și pleșuvi, „cel mai vechi cuib de istorie românească", iar din vremea cînd marele istoric a străbătut aceste meleaguri, vechimea a fost înnobilată cu noi atribute. Vestiți meșteri în piatră și lemn, constructorii din Sohodol au ridicat în ultimele decenii peste o sută de case noi. Sub crenelurile de piatră ale munților, localnicii au captat două izvoare și, astăzi, în fiecare gospodărie, apa curge la robinet. Veche, „moară cu butoaie", unicat în țară (apa a fost adusă pe niște jgheaburi într-un bazin de beton, care imită forma unor butoale uriașe, de unde, cu o viteză mult sporită, cade peste ciutura morii) se asociază acum, lîngă pădurile nînse, cu cele mai recente construcții acoperite, de obicei, cu șindrilă. Biblioteca, magazinele, căminul cultural s-au integrat imaginii Sohodolului. Prin case, în aceste zile, războaiele de țesut funcționează din plin. La primăvară, cum e obiceiul locului, fetele trebuie să lase în lume cu costume populare noi, în care vor predomina ițile viu colorate în roș-albastru și maramele de borangic.

● Pentru cei care se află în județul Hunedoara (și se grăbesc), precizăm că pe distanța Deva-Petroșani și retur circulă de cîteva zile curse rapide de autobuze. Dar atenție ! Autobuzele respective nu circulă duminica și în sărbătorile legale.

● De la începutul anului au fost înregistrate la Oficiul de stare civilă al Consiliului popular municipal Iași nașterile a 6 perechi de gemeni : 2 de fetițe și 4 de băieți.

● Se dublează linia ferată Gura Motrului — Turceni — Rovinari, în lungime de 63 de kilometri. În paralel, au început lucrările de construcție la noua gară feroviară a municipiului Tîrgu Jiu. Prin realizarea acestor obiective se creează condiții pentru mărirea capacității de transport a lignitului din bazinele carbonifere ale Olteniei către centralele electrice de termoficare de la Ișalnița, Turceni, Rovinari, din alte localități. Totodată se întregește ansamblul arhitectonic al zonei de nord a municipiului Tîrgu Jiu, concomitent cu modernizarea traficului feroviar.

● Un nou și modern motel, cu nume de baladă, „Mioriția", a intrat în folosință la Orăștie. Motelul dispune de peste 60 de locuri de cazare, precum și de restaurant, bar de zi, cramă, terasă, cu mai bine de 420 de locuri la mese.

● Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tîrgu Jiu tinde să devină un nume cu greutate printre stațiunile de acest gen din țară. Ca dovadă, la ultima confruntare cu cei mai mari producători de fructe de la noi, stațiunea a obținut 6 medalii de aur și 6 de argint. Între soiurile premiate să amintim : Aurii — la gutui, Ionathan, Pătul, Banana de iarnă și Starkrimson — la măr.

SE SEMNALEAZĂ NOUTĂȚI ÎN FAUNA JUDEȚULUI BOTOȘANI

Din cîte se pare, prin pădurile județului Botoșani au început să-și facă apariția specii noi de animale nemaiîntîlnite pînă acum prin aceste locuri. Cu cîtva timp în urmă a fost văzută o ursoaică cu doi pui la Orășeni, distrugînd stupii unui gospodar. Ursoaica nu a fost convinsă să se retragă decît după ce s-au tras mai multe focuri de armă în aer. Mai mulți pădurari și vînători au întîlnit în diverse puncte ale județului exemplare de cerb lopătar și de cerb carpatin. Toate cele trei specii, ursul, cerbul lopătar și cerbul carpatin, sînt prezente în mod obișnuit în fauna Carpaților Orientali. Apariția lor în pădurile din Botoșani „afirmă prof. Ion Huzdup, nu poate avea decît două cauze. Tendința de a-și extinde aria de răspîndire (cazul cerbului lopătar și al celui carpatin) sau o expansiune accidentală (cazul ursului, în afară de apariția ursoaicei amintite, nemaifiind semnalat nici un exemplar).

● Patru noi linii de troleibuz în București. Este vorba de troleibuzele liniilor 67 (circulă din strada Valea Ialomiței, prin Drumul Taberei, Drumul Sării, B-dul Eroilor, Piața Operei, Piața Rosetti, pînă în strada Alexandru Sahia), 69 (circulă de la strada Valea Oltului, Drumul Taberei și apoi pe traseul lui 67), 70 (din B-dul Muncii, strada Popa Nan, Calea Plevnei, pînă în strada Vasile Pîrvan), 71 (de la strada Valea Oltului, Drumul Taberei, B-dul Eroilor, Calea Plevnei, Gara de Nord).

● Un eveniment astronomic cum este revenirea cometei Halley nu-i putea lăsa indiferenți nici pe editorii de timbre. N-am fost deci surprinși cînd am aflat că prima emisiune românească de timbre din acest an se cheamă „Întoarcerea cometei Halley". Emisiunea este formată din două mărci, cu valoare de 2 și respectiv 4 lei, și o colită nedantelată, cu valoare de 10 lei.

ANTICIPÎND SURPRIZELE ESTIVALE

În miez de iarnă, pregătirile pe litoral pentru sezonul estival sînt în plină desfășurare. Iată doar cîteva din bucuriile de vară ce ni se pregătesc, așa cum le-am aflat din ziarul „Dobrogea nouă" : vor fi transformate încă 5 tobogane aeriene în Mamaia, Neptun, Saturn și Eforie Sud și o bază de telegondole pe lacul Mamaia, spre insula Ovidiu. Pescarii amatori vor beneficia de trei centre de pescuit sportiv la mare, dotate cu scule, un cuter și 20 de bărci, centre amplasate în stațiunile Mamaia și Eforie Nord. Va continua amenajarea malului lacului Mamaia, unde se vor construi o alee de promenadă „zone pentru plajă și pentru practicarea windsurfingului în dreptul hotelurilor Dorna — Cristian. Tot la Mamaia va fi organizată o ceainărie cu specific japonez, iar zona din jurul restaurantului Cherhana va fi dotată cu mobilier și lămpioane în stil japonez. Patru noi centre de sporturi nautice și plimbări pe mare vor fi organizate în zona Cazino — Parc Mamaia, Belona — Eforie Nord și Cometa din Jupiter. Mai multe hoteluri vor fi modernizate : International, Albatros, Riviera din Mamaia, Astra, Orion și Zenit din Mangalia Sud, iar alte multe (Meridian, Flora, Carmen, Minerva, Venus, Diana, Azur, Hora, Balada, Raluca) își vor primi oaspeții în haine noi.

● Un nou tip de vagon pentru transporturi agabaritice a fost asimilat în producție la cunoscuta întreprindere de vagoane din Arad. Vagonul are o capacitate de încărcare de 95 de tone și o lungime de peste 35 de metri. Datorită faptului că este montat pe boghiuri speciale, el poate atinge viteze sporite de circulație în condiții de deplină securitate.

● Citățm cuvînt cu cuvînt din ziarul „Înainte" întrucît perplexitatea noastră e la fel de mare ca a confratelui din Brăila care a consemnat acest fapt, sperăm, izolat : „V. Mihalache a adus la redacție o sticlă de o jumătate de litru, cumpărată de la Alimentara. Dacă ar fi să ne luăm după ce scrie pe etichetă, în sticlă ar fi : «Special — fortifiant Carpați. Preparat pe bază de extracte din-tr-un mare număr de plante aromate». Dar mai jos citim «Ulei comestibil rafinat de floarea soarelui și soia, îmbuteliat la I.P.I.L.F. Vădeni». Și, ca și cînd astea n-ar fi fost suficiente, undeva în stînga, pe un fragment de hîrtie se... zărește inițiala binecunoscutei mărci Zarea. Iată un adevărat cocteil. Se pare că în sticlă se află, totuși, ulei".

● Biblioteca județeană Maramureș, mutată recent într-un nou local, dispune de aproximativ un sfert de milion de volume. Între ele se află și cărți de valoare deosebită și vechime apreciabilă : Pravila de la Govora (1640), Cazania lui Varlaam (1643), prima ediție a poeziilor lui Eminescu. Acestea, ca și revista „Dacia literară", pot fi consultate, firește, numai la serviciul „colecții speciale". În rest, ambianța obișnuită a cărților și bibliotecilor, stimulată de o organizare pe măsură.

CUM VA FI VREMEA ÎN FEBRUARIE

În mod obișnuit, caracteristicile termice și pluviometrice ale lunii februarie, pe trepte de relief, se prezintă astfel : în regiunile de cîmpie temperatura aerului este cuprinsă între —3 și +1°, iar cantitățile de precipitații între 20 și 50 de mm. În regiunile de deal și în depresiunile intramontane temperatura aerului este cuprinsă între —6 și — 3°, iar cantitățile de precipitații între 20 și 60 de mm. În regiunile de munte este de —6 pînă la —11° ,iar precipitațiile ating 60—140 mm. Comparativ cu această stare normală a vremii, pentru februarie 1986 se prevăd temperaturi mai coborîte în centrul și nord-estul țării, iar în sud-vest, dimpotrivă, ceva mai ridicate. În celelalte regiuni temperaturile se vor încadra, în ansamblu, în limite normale. Regimul pluviometric are toate șansele să fie excedentar în regiunile sudice și de răsărit ale țării. În celelalte zone se va încadra în limite obișnuite. Cît privește evoluția vremii pe parcursul lunii, se poate aprecia, în mijlociu, că de la o vreme în general umedă și ceva mai caldă în prima decadă, se va trece la o vreme predominant rece în a doua decadă, pentru ca apoi să se înregistreze o pregnantă variabilitate în ultima ei parte. Cele mai coborîte temperaturi se prevăd pentru nopțile de 10 și 11 februarie, cînd în centrul țării sînt șanse să se producă izolat temperaturi sub valoarea de —20 grade. Ninsorile de 17, 18 cînd mercurul termometrelor va coborî în nordul Moldovei și sub —15°. Cele mai ridicate temperaturi se vor produce în jurul datelor de 14 și 24 februarie cînd, ziua, maximele termice vor putea depăși în sud-estul țării și valori de 10°. Fluctuațiile termice însemnate vor face ca și natura precipitațiilor să difere de la o perioadă la alta. Astfel, în perioadele de la 5 la 10 și 15 la 20 se așteaptă ninsori care, în Moldova și în zona de munte, vor fi purtate de vînt. În celelalte perioade ale lunii, precipitațiile vor fi mixte, nelipsind, deci, nici ploile, în special în jurul datelor menționate cu încălzire.

În concluzie se poate spune că luna lui făurar începe să se contureze ca o lună destul de capricioasă. (Informațiile ne-au fost furnizate de meteorologul Constantin Mareș).

● Locuitorii noului cartier Piața Mărăști din Cluj-Napoca, beneficiază acum de un modern pasaj rutier — o subtraversare a căii ferate — care scurtează considerabil traseele spre platforma „Someș Nord" și spre Zalău, ușurînd în același timp accesul locuitorilor din Piața Mărăști, din cartierele Gheorghieni și Aurel Vlaicu, spre unitățile industriale din zonă. Pasajul are patru benzi de circulație, cîte două în fiecare sens, precum și două trotuare pietonale suspendate.

NOUTĂȚI ÎN ELECTRONOGRAFIE

— Tovarășe Ioan Mamulaș, v-am invitat la această discuție în dorința de a prezenta cititorilor noștri cele mai recente cercetări din domeniul electronografiei, întreprinse în laboratorul unde lucrați, cel de farmacologie al Centralei industriale de medicamente. N-ar strica, poate, chiar dacă s-a scris mult despre electronografie, să reamintiți, pe scurt, în ce constă metoda.

— Practic, înregistrarea electronografică de interes medical, să ne oprim la ea, constă în expunerea subiectului în cîmpul generat de un impuls triunghiular de înaltă tensiune (15—30 KV). Sub acțiunea acestui cîmp se produce o emisie bioelectroluminiscentă specifică, cu caracteristici determinate de starea fiziologică a subiectului. Altfel spus, determinată de starea de sănătate a pacientului. Această emisie este înregistrată instantaneu printr-un ecran de expunere și apoi interpretată. Sub raport medical, domeniile de aplicabilitate ale metodei pot fi împărțite în trei categorii. Prima, în orientarea diagnosticului în boli interne și în neuropsihiatrie. Aici, un domeniu de aplicabilitate de interes particular îl constituie acupunctura. Pe imaginile electronografice, în special pe cele abdominale, se remarcă apariția unor puncte luminoase care — s-a dovedit — corespund punctelor de acupuncturâ. Interesant este că pe electronografii apar numai acele puncte care corespund organelor bolnave, ceea ce permite un diagnostic foarte rapid. A doua categorie, urmărirea eficacității tratamentului (în special în neuropsihiatrie) iar cea de a treia, cercetarea biomedicală propriu-zisă, mai precis relevarea unor aspecte noi, încă necunoscute ale diferitelor afecțiuni.

— Revenind la scopul discuției noastre, vă rog să vă referiți la ceea ce se poate numi „ultima oră" în cercetările efectuate în cadrul laboratorului.

— În ultima perioadă, aceste cercetări pe care le-am făcut în colaborare cu medicii Pavel și Maria Chirilă s-au oprit la homeopatie și alergologie. În domeniul homeopatiei, prin electronografie s-a urmărit punerea în evidență a efectelor diluțiilor homeopatice. Această deoarece dovezi ale efectelor homeopatice erau puțin numeroase și nesistematice. Faptul că imaginile electronografice obținute de la pacienții cărora li s-au administrat doze homeopatice diferă net de cele obținute de la pacienții martori, constituie, credem, o dovadă clară a efectelor homeopatice. Prin utilizarea electronografiei în acest domeniu se deschide și perspectiva urmăririi eficacității tratamentului. În alergologie cercetările pe care le-am inițiat au urmărit, în primul rînd, specificitatea imaginilor electronografice în diferite afecțiuni alergologice. Rezultatele obținute pînă în prezent ne indică faptul că fiecare afecțiune alergologică are o expresie caracteristică, specifică.

— O ultimă întrebare. Ce veți aborda în viitorul imediat ?

— Dorim, în primul rînd, să realizăm o serie de perfecționări ale metodei. Perfecționări care s-ar traduce printr-un mai riguros control al cîmpului de înaltă tensiune, ceea ce ar duce la o mai fină delimitare a efectelor bioelectroluminiscente, apoi dorim extinderea zonelor anatomice de investigare, prin realizarea unor ecrane de expunere flexibile, cuplarea investigațiilor electronografice cu electrocardiografiul și electroencefalografiul și inițierea unui program de prelucrare electronică a imaginilor electronografice pentru separarea și analizarea elementelor specifice ale bioelectroluminiscenței, obținînd astfel o fidelitate a interpretării mai bună. Dacă ne referim însă la domeniile noi spre care ne vom îndrepta atenția, ele sînt cercetarea farmacologică, unde sperăm să elucidăm mecanismele de acțiune ale diferitelor medicamente, în special a celor cu acțiune asupra sistemului nervos și cercetarea bolii canceroase, în corelație cu alte metode biofizice, pentru a clarifica o serie de aspecte bioenergetice cu consecințe în optimizarea diferitelor tratamente.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN

Ultima oră

Flora: Noi acorduri la o adresă căutată

Cu toate că nu se află plasat chiar în centrul Capitalei, Complexul Flora și-a cîștigat de mult un nume care-i situează printre punctele de referință ale Bucureștiului. Trebuie să recunoaștem că Flora are un privilegiu : în incinta funcționează o școală de gentrie, care este vizitată anual de sute și sute de turiști străini. Notăm cu satisfacție că aici vin pacienți din peste 25 de țări, din aproape toate continentele. Acest lucru înseamnă foarte mult, căci acolo unde vin turiști străini, înseamnă că au pentru ce veni. Răsfoim „Cartea de impresii" și ne este dat să descifrăm cuvinte de laudă la adresa celor care zi de zi, aici, la Flora, trudesc pentru a răspunde înaltelor exigențe ale turiștilor străini. Dar Flora are porțile deschise și cetățenilor români, care sînt primiți cu același respect și dragoste ca și cei de peste hotare. Sauna, piscina, barul și cele trei saloane ale restaurantului stau la dispoziția celor doritori să petreacă cîteva ore într-o ambianță încîntătoare. Aici de mulți ani colaborează într-o perfectă înțelegere trei oameni de înaltă calificare : Florin Niculescu, Ion Mureșanu și Ștefan Vlăduț. Fiecare are sectorul său, dar toți se interesează de bunul mers al complexului. Ion Mureșanu ne relatează că, arhitectura superbă, linia mobilierului și peisajul înconjurător sînt primele elemente care fac plăcută munca, fiecare om la locul său este preocupat ca totul să meargă bine, totul să strălucească. Bucătăria este, evident, cap de afiș. Șefii bucătari Mircea Petcu și Mihai Popescu, oameni plimbați prin mari unități europene, ne arată cît de interesantă este viața lor aici, unde nu există bucurie mai mare decît aceea de a mulțumi pe fiecare din oaspeții săi indiferent din ce parte a globului ar veni. Străinii veniți la tratament fac parte din clienții stabili ai localului. Fiecare are locul lui. Discută despre una despre alta, dar probabil toți la un loc doresc să constate imediat efectul tratamentului. Integrîndu-se specificului localului, orchestra se aude sublim. Muzica pare o chemare de vînt. La clape remarcăm pe cunoscutul compozitor și conducător de orchestră Alexandru Vilmanyi care avea să ne spună :

— Să nu vă surprindă că ne găsiți aici. Am cîntat la baruri, la festivaluri, dar adevărata școală ți-o dă localul. Cu aceste ginduri am venit la Flora, după experiența de la Hotel Nord. Pentru noi, publicul eterogen de aici înseamnă foarte mult.

Orchestra, numără șase instrumentiști. Demn de reținut, că, în linii mari, sînt cam același oameni de la înființarea formației. În asta rezidă calitatea muzicii noastre, ne spune Vilmanyi, căci nu este esențial să ai șase instrumentiști de excepție adunați fortuit, ci nevoia de rodaj îndelungat își spune cuvîntul. Aflăm cu satisfacție că formația Vilmanyi imprimă zilnic, fie la radio, fie la Electrecord, fie la televiziune. Deci, are căutare. Apoi să nu uităm că la concursurile și la festivalurile concurs melodii și festivalurile de la Mamaia începînd de prin anii '62, o prezență constantă este formația Vilmanyi. Ne explicăm astfel și mai bine afluența de public pe care Flora o cunoaște seară de seară. O masă aleasă, un serviciu ireproșabil devin și mai atrăgătoare cînd se însoțesc de muzica elevată și de bună calitate a unei formații impuse de mult publicului românesc. (B. Dan).

Floacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
6
VINERI
7 FEBRUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

În cuprinsul revistei

Cincinalul opt, luna a doua: RITMUL CREȘTE, ÎNTRECEREA DĂ ARIPI

Biblioteca județeană ... LIPEȘ ... INSUSIRES

Pe viscol, ca și pe vreme bună, căile biruinței sînt aceleași:

UNIRE, RĂSPUNDERE, ORGANIZARE

Fotografia de PAUL AGARICI

DEMOCRAȚIA în mod sensibil

În paginile 6–7

Publicistul Ilie Purcaru și fotoreporterul Victor Rădulescu comentează desfășurarea adunărilor generale din două cooperative agricole de producție din Teleorman.

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părinții, să se bucure țara!

Ovidiu Ioanițoaia ne propune, într-un interviu, să aflăm ce înseamnă dragostea de mamă

pagina 8

Cici Iordache-Adam transmite din Bacău:

Un mesaj tulburător de-acum 6 milioane de ani

paginile 12–13

Codrule, măria ta

Natura a fost generoasă cu țara noastră, ale cărei condiții de situație geografică, relief, climă, sol, substrat litologic și — în numeroase cazuri — apă freatică, au făcut posibilă înzestrarea ei cu păduri pe aproximativ 25 la sută din suprafață. Acest procent este confirmat de răspîndirea geografică a solurilor formate și evoluate sub pădure. Procentul acceptat de noi este mai ridicat decît cel dat de acad. Emil Pop, în lucrarea sa „Pădurile și destinul nostru național" (1943) și decît acela dat de acad. C. Giurescu în „Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi" (1976), ambii autori acceptînd ca procent maxim 70 fără însă a avea o bază obiectivă în acceptarea acestui procent.

Pădurile țării noastre se pot grupa în formații forestiere, zonale, intrazonale și relicve, iar în ceea ce privește volumul mediu la ha, țara noastră se situează pe locul 3 în Europa. Volumul mediu din pădurile noastre depășește de două ori volumul mediu al continentului.

În ceea ce privește volumul total pe picior de lemn de foioase, țara noastră (0,8 miliarde mc) se situează pe primul loc împreună cu Franța.

Este interesant de explicat perenitatea multiseculară a pădurilor naturale din munții, dealurile și cîmpiile țării noastre, care au fost expuse asprimii vremurilor și atacurilor repetate ale factorilor biotici, fără a beneficia de acțiunea

(Continuare în pagina 14)

Prof. CONST. D. CHIRIȚĂ
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

O zi și două nopți în județul Dimbovița

Și de această dată, oamenii au învins!

E noapte, e ger din cale-afară și viscolește cumplit, de nu poți zări la doi pași. Cel mai aglomerat telefon din întreaga Tîrgoviște este acela al stației meteorologice. O să mai ningă mult? Ce viteză atinge vîntul? Care e grosimea stratului de zăpadă? Răspunsurile sînt oferite de un om cu voce tremurată, tremur împrumutat de la acela al corpului. Omul se numește Gheorghe Neacșu, are vreo 25 de ani, și este tehnicianul stației. Toate măsurătorile din noaptea de 2 spre 3 februarie au fost efectuate de către el, Manual. Stînd în plin viscol și măsurîndu-i intensitatea. A lucrat de la 7 seara pînă la 8 dimineața. Și același lucru era făcut în multe alte locuri din județul Dîmbovița, unde colaboratorii stației meteorologice luau pulsul fenomenelor naturii. Unii dintre acestia sînt foarte vîrstnici, așa cum este fostul învățător Agapie Dumbravă din Petrești (de 80 de ani și care, din pură pasiune, face acest lucru din 1940) sau Nicolae Postelnicu din Găești, fostul director al liceului din oraș, acum bărbat de 72 de ani. Pînă și pentru strîngerea informațiilor exacte despre starea vremii a fost nevoie de trudă, de spirit de sacrificiu. Restul nu e decît omenie.

★

Acesta este, de fapt, lucrul ce trebuie menționat în primul rînd: toți aceia cu care am discutat de-a lungul celor două zile petrecute în județul Dîmbovița — factori de răspundere din aparatul județean de partid și de stat, primari de localități, directori de unități industriale sau agricole, oameni ai muncii, ba chiar și copii — vorbeau despre această ieșire din pepeni a iernii ca despre ceva firesc, întîmpinat firesc și rezolvat firesc. Nu era normal — se întreba medicul veterinar Nicolae Manolache, directorul Asociației economice intercooperatiste Brănișteа — să vină și zăpada? Nu era de prevăzut, nu era în firea anotimpului să ne aducă și ninsoare, și ger, și viscol? Cum ne-ar fi putut găsi nepregătiți? Duminică a fost la Brănișteа o zi normală de lucru. Furajarea și programul — inclusiv prezența la program a tuturor îngrijitorilor din sectorul zootehnic — au fost cele obișnuite. Așa cum cele obișnuite au fost și producțiile de lapte obținute. O mică problemă s-a ivit, ce-i drept, luni de dimineață, pe la 5,30. S-a întrerupt curentul electric. Dar grupul electrogen a funcționat, așa încît impasul a fost depășit repede și cu același simț al firescului. Luni, la fel, nici o absență, nici o problemă deosebită. Au fost, însă, în județ, și unități zootehnice care au avut mai mult de suferit de pe urma vremii potrivnice. Tovarășul Ion Burlacu, director cu producția animală în cadrul Direcției agricole Dîmbovița, ne spunea că la Complexul de porcine de la Petrești zăpada a împiedicat realmente intrarea în unitate. Dar directorul Valeriu Șargu și 13 îngrijitori au reușit să pătrundă și să asigure furajarea întregului efectiv de animale. Cam la fel s-au petrecut lucrurile și la complexul de taurine de la Vișina. Luni de dimineață, însă, totul a intrat în normal. Nici în ceea ce privește situația din sere — conform spuselor directorului Trustului horticulturii, inginerul Gheorghe Georgescu — nu se semnalează necazuri deosebite, deși viscolul a spart multe geamuri și a troienit sere întregi. Dar intervenția de zi și noapte a oamenilor a condus la asigurarea temperaturilor necesare plantelor, la înlocuirea geamurilor și dublarea lor cu folie de polietilenă, la eliberarea aleilor de acces, ceea ce a determinat pierderi minime. Lucru demn de remarcat — dar încadrabil în același firesc despre care am tot vorbit (pentru că ni s-a tot vorbit despre el) — este acela că, în ciuda gerului și a viscolului, a întreruperii temporare a curentului electric și a aprovizionării cu apă, producțiile nu au fost afectate și, în sectorul zootehnic, nu s-a înregistrat nici măcar un singur caz de îmbolnăvire a vreunui animal. N-au fost pierderi nici la Întreprinderea avicolă de stat Titu (prima și cea mai mare unitate de acest gen din țară), grație aprovizionării din timp cu furaje și cu motorină pentru utilajele care au descongestionat drumurile de acces, astfel încît livrările s-au efectuat **normal** (termen asupra căruia au insistat, în discuția avută cu ei, George Cîrlugea, directorul tehnic, și Ion Gozu, directorul comercial).

★

Dar greutăți au fost. Însă n-au fost privite ca insurmontabile. Iată, povestește tovarășul Corvin Graur, primarul municipiului Tîrgoviște: „În noaptea de sîmbătă spre duminică a început vîntul, aducînd spice de zăpadă care pișcau rău. Un fel de măzăriche. Îi dau un telefon șefului de șantier al Consiliului și-i zic — dacă, dacă?... Zice el — chemăm oamenii! Și duminică de dimineață, la 4, oamenii au fost aici. Apoi — legătura cu unitățile economice, pentru mobilizarea personalului. Apoi, mobilizarea cetățenilor. Totul a mers șnur. Mii și mii de oameni au ieșit la deszăpezire. Pe marile bulevarde, la intrările orașului înspre Combinatul de oțeluri speciale, peste tot s-a lucrat, cum să spun, cu îndîrjire. Se creaseră dopuri de zăpadă, dune. Dar munca a continuat și duminică după-amiaza și luni toată ziua. Totul e, acum, în regulă. De-o ninsoare să ne temem noi? Termocentrala de la Doicești a mers ca de obicei, adică bine, mina Șotînga — la fel. Tîrgoviștea are, e-o recunoaștem, un orgoliu al ei, de fostă cetate de scaun".

Un alt primar, Ion Nicolae de la Titu, are, la rîndu-i, motive de satisfacție. Orașul e curățat de zăpadă, unitățile economice merg ceas, transportul se desfășoară în bune condițiuni. Aici, organizarea muncii a început de sîmbătă de la prînz, cînd s-a întrunit comandamentul orășenesc. Au fost inventariate utilajele în stare de funcționare și s-a stabilit programul de intervenție. Duminică de dimineața s-a ieșit masiv pe trasee, urmărindu-se în special menținerea circulației pe arterele principale și pe calea ferată. La complexul C.F.R. s-a lucrat în trei schimburi, cei de-acolo descurcîndu-se cu forțe proprii. S-au constituit garnituri locale, ducînd și aducînd muncitorii din Ghergani, Găești și Pietroșița. Sigur că da, în cadrul aceluiași firesc, duminică noaptea nici primarul, nici vicepreședintele consiliului popular, Dumitru Ionită, n-au ajuns acasă, făcînd de permanență la sediu și urmărind pe viu mersul lucrărilor de deszăpezire. Dacă am aduna nopțile pe care nu le-au dormit oamenii Dîmboviței în zilele bîntuite de viscol, am strînge cît pentru multe vieți. Dar totul a trecut de parcă n-ar fi fost. Au rămas învățămintele, a rămas reconfortantul sentiment al unității tuturor în fața greului, a rămas un examen, trecut cu brio, de înalt spirit cetățenesc, de patriotism.

★

Într-unul din drumurile făcute prin județ ni s-a sugerat pînă și ideea unui scenariu de film. Autor și erou al său, șoferul Ion Vieru de la Avicola Titu. Duminică seara, spune el, cînd începuse viscolul, parcă n-aveam deloc stare de stat acasă. Parcă mă izgoneau pereții camerei. Tocmai atunci îmi telefonează directorul George Cîrlugea. A hotărît să plecăm la unitate. Încă nu se înserase. Ne-am întîlnit cu inginera Maria Ivănescu, șefa fermei 1, cu inginerul Viorel Ghiță, șeful compartimentului mecanizare, și cu un alt inginer, Ion Alexe. Am verificat încă o dată starea mașinii și am pornit. Abia pe drum ne-am dat seama că ne va fi greu, aveam senzația că vîntul ne va arunca din șosea! Multe mașini abandonate. Am apăsat pe accelerator, dar aveam impresia că înot într-un ocean de zăpadă. După ce am depășit pădurea de la Tărtășești, n-am mai putut trece. Zăpada ne barase drumul. Toate încercările de a porni au fost zadarnice, mașina părînd o pană în munții de zăpadă. Abia după cîteva ore am scos-o de-acolo și am făcut calea întoarsă, dar nu mai puteam merge mult. Cel mai apropiat loc unde să ne adăpostim era curtea F.N.C.-ului. Am intrat acolo și am stat toată noaptea în mașină, gîndindu-ne că numai cîțiva kilometri ne mai despărțeau de Avicola. Dimineața, am luat legătura cu întreprinderea. Dacă noi n-am putut ajunge, ajunseseră ceilalți și totul era în regulă. Am luat apoi un tren și am văzut cu ochii noștri că nu se întîmplase nimic deosebit. Așa spusă și acum spusă, povestea pare banală. Dar atunci... Dar cîți dintre oameni cu responsabilități au dormit în noaptea aceea? Petre Horjea, directorul Întreprinderii de rețele electrice Tîrgoviște, și Octavian Erlic, inginerul șef, în nici un caz! În dimineața zilei de 2 februarie erau scoase din funcțiune 18 linii de 20 kW, care alimentau consumatori deosebit de importanți: schelele petroliere Titu și Valea Mare, complexele zootehnice și avicole Tărtășești și Titu, spitalul de la Răcari, alimentarea cu apă a orașului Găești.. Dar prin eforturi pe care e greu să le relatezi, ba chiar să le imaginezi, pînă seara erau puse în funcțiune liniile care alimentau schelele. În ziua următoare — aproape totul era rezolvat, trudei celor de la I.R.E. alăturîndu-se și aceea a oamenilor din localități, a sondorilor, a zootehniștilor. Unii dintre cei care au participat la intervenții au venit fără a fi fost chemați de cineva anume. La Titu intervenția a durat 48 de ore, timp în care n-au părăsit lucrul electricienii Tudor Dumitru, Nicolae Sava, Pompiliu Iorga, Aurel Tachianu, Grigore Constantin, maistrul Dumitru Ion și șeful de centru Ilie Ștefan.

★

Pe unul dintre șantierele de construcții din Tîrgoviște, unde se lucra în ritm absolut normal, am auzit o vorbă: nici o iarnă nu-i, prea grea dacă ai pîine și lumină. Pîine s-a găsit în perioada marilor viscole. Directorul Întreprinderii de morărit și panificație Dîmbovița, tovarășul Paul Cristescu, ne spune că nicăieri nu s-a sistat activitatea unităților livrînd populației, ca de obicei, între 180 și 200 de mii de pîini zilnic. Atunci cînd auzi acest lucru de la un om care face pîine pentru județul Dîmbovița de 18 ani și mai ales cînd vorbele sînt rostite cu un fel de solemnitate, vădind responsabilitatea deplină față de munca pe care o depun brutarii, înțeleg că nici nu s-ar fi putut să fie altfel. E drept, din pricina dificultăților transportului, unii dintre lucrători, femei în special, n-au putut veni duminică la lucru. Dar i-au înlocuit ceilalți. Rodica Micu, Maria Ceagîr, Liliana Pătru, Rafira Damian, Elena Stănilă, Florica Croitoru și încă multe altele au muncit două schimburi unul după altul, așa încît producția n-a stagnat nici un moment.

Cît privește lumina, Întreprinderea Electrocentrale Doicești și-au făcut din plin datoria. Tînărul director al acestei mari și însemnate unități — inginerul Zoldi Micloș — n-a prea știut ce-i somnul. S-a muncit intens pentru menținerea circulației continue a vagoanelor în trial, s-a descărcat cărbune cu toate forțele umane disponibile, momentele de satisfacție pentru cîte o reușită alternînd cu altele, dramatice. S-a defectat, de pildă, o stație de pompare a apei aflată la Poiana Mare, loc greu accesibil și vara, dar acum, pe zăpadă și viscole! Pericolul de inundație era mare, amenințînd scoaterea din funcțiune a unui grup de 200 MW. Trebuia dusă acolo o pompă care cîntărea cam o sută de kilograme. Soluția: în atelier a fost, repede, construită o sanie. Apoi, cu un autotun din dotare s-a mers pînă unde s-a putut, după care zece oameni au suit sania pînă la stație. La ora 2 noaptea totul era remediat. Dar, ca un făcut, tot pe la ora aceea, a căzut grupul 8! De fapt a fost oprit pentru că s-a constatat că în interiorul turbinei erau niște jevi sparte, care puneau în pericol cazanul. Mult a durat răcirea instalației, pentru că intervenția s-a sfîrșit în numai trei ceasuri, grație unei metode originale de depistare a locurilor fisurate. La ora 17, grupul 8 era legat în paralel.

★

Ceea ce n-am spus încă, deși s-ar fi cuvenit s-o facem chiar de la început, este faptul că oamenii cu care am discutat aveau o alură de învingători, respirau încredere în forțele lor și în ale celor din jur. Nimeni nu se plîngea că ar fi fost prea greu. Nimeni nu se gîndea că s-ar fi putut întîmpla și alt fel decît s-a întîmplat. Membrii tuturor organizațiilor ce alcătuiesc Frontul Democrației și Unității Socialiste au dovedit, în zile de mare încercare, tocmai unitate de acțiune și voință. Spațiu în care spiritul civic și revoluționar a fost din plin evidențiat, Dîmbovița este, asemenea tuturor județelor țării, un loc unde se gîndește bine și lucid și unde se acționează prompt, energic și precis. Eroismul — născut dintr-o înaltă demnitate umană — a învins. Acum, cînd isprăvim de scris aceste rînduri, zăpada nu mai creează probleme oamenilor din Dîmbovița; ea a rămas un plăcut element de decor, o întindere albă spre care oamenii privesc avînd cel mai firesc aer cu putință: de învingători adevărați.

TRIBUNA F.D.U.S.

De la bine la mai bine

Viața și preocupările unui colectiv muncitoresc, unit în hotărîrea de a-și depăși propriile performanțe

Cînd roaba constituia un pas înainte

În urmă cu 35 de ani, își aduce aminte tehnicianul Nicolae Cîță, președintele O.D.U.S. din I.U.P.S București, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb pentru industria lemnului și a materialelor de construcții, cînd s-a angajat în întreprinderea nou înființată în clădirile fostei Pirotehnii a armatei erau cu toții vreo 20 de oameni. Erau puși pe fapte mari, să fabrice roabe și tomberoane pentru construcții. Cu ele s-a început. Roaba a constituit la vremea aceea un pas înainte. Înlocuia targa, adică, nici mai mult nici mai puțin dubla productivitatea muncii. Bucureștiul era plin de maidane de pe care încă nu se ridicase molozul caselor năruite de bombe. Reconstrucția începuse. Pe atunci întreprinderea făcea parte din comuna Militari. Astăzi, ea este peste drum de Fabrica de confecții și tricotaje București, e vecină cu Institutul Politehnic și chiar în poarta ei se află o stație de metrou. Pe Armata Poporului rar trecea cîte o mașină și Nicolae Cîță fuma o țigară la poartă fără să vadă vreuna. Strada era pietruită și printre bolovanii de rîu creștea iarba. Toate s-au schimbat între timp.

I.U.P.S. București a devenit mecanicul șef al industriei cimentului și al industriei prelucrării lemnului. În țară s-au înființat alte întreprinderi similare. Aici, la București, au fost trimise să învețe, să se specializeze cadrele cu care s-a început activitatea în provincie. În urmă cu cîțiva ani, întreprinderea avea chiar un cămin de nefamiliști în grijă, în care locuiau cei veniți să învețe meserie.

Dorința de a fi util

O parte din producția întreprinderii bucureștene a fost preluată de noile unități, aici urmînd să fie realizate reperele mai deosebite, asimilările și înlocuirile de importuri. Spuneam că multe s-au schimbat în acești ultimi ani. Au rămas neschimbate entuziasmul și dorința de a fi mereu în pas cu ultimele noutăți tehnice, de a te face util.

Dumitru Groșanu, maistru principal la secția montaj și secretarul adjunct al Comitetului de partid, el însuși unul din oamenii cu care s-a pornit la drum în anul 1950, a trăit toate schimbările prin care a trecut întreprinderea.

În anul care s-a încheiat a fost finalizată linia de filme melaminice de la C.I.L. Pipera, importată pînă de curînd din Italia. S-a livrat fabricilor de mobilă și prelucrarea lemnului o gamă largă de utilaje și piese de schimb și mașini duble de profilat pentru P.A.L., tocătoare-așchietoare pentru P.A.L. Mașinile de găurit și cepuit pentru industria mobilei au fost realizate tot aici. Cu ele I.U.P.S. București s-a prezentat la T.I.B. de astă toamnă și acum le pregătește pentru contractare la export. Piesele de schimb pentru industria cimentului folosite la răcitoarele grătar, plăcile de uzură și traversele, corpurile de măcinare pentru morile de ciment au fost realizate pentru prima oară în țară tot aici.

La I.U.P.S. București se apelează și în cazul comenzilor urgente de care depinde buna desfășurare a producției fabricilor de ciment și a combinatelor de prelucrare a lemnului.

În anul 1985 au fost finalizate 11 linii de P.A.L. pentru R.P. Chineză, partener din cei mai exigenți, și s-a finalizat și contractul pentru piese de schimb pentru acestea.

Pentru a ne face o idee cît mai exactă despre ce a însemnat progresul tehnic, de unde s-a pornit și unde s-a ajuns, să amintim că o mașină dublă de profilat pentru P.A.L. costă mai bine de un milion lei. Să convenim că de la roabele care se fabricau în anii '50 și pînă la mașinile de astăzi e o cale lungă și frumoasă pe care nici o-nobănulau Dumitru Groșanu și

Energeticienii de la Dolcești și-au făcut din plin datoria, oameni precum inginerul Corneliu Sala muncind fără întrerupere vreme de 38 de ore pentru cît mai rapida descărcare a cărbunelui

— Tovarășe DUMITRU GHEORGHIȘAN — ca prim vicepreședinte al Consiliului popular județean Dîmbovița — v-ați aflat în fruntea comandamentului județean de deszăpezire pe parcursul primelor zile ale acestui februarie. Cum au răspuns cetățenii apelului formulat de comandament?

— Singurul răspuns au fost acțiunile concrete de înlăturare a zăpezii, peste 150 mii de oameni participînd cu unelte proprii, asigurînd accesul spre gospodăriile personale, pe uliți și drumuri, spre sectoarele zootehnice, truda lor, realmente eroică, ducînd la eliberarea a 1 200 km de drumuri și 725 km de trotuare. Trebuie să menționăm și faptul că, pe parcursul acestor zile de iarnă „agresivă", activitatea din toate localitățile, buna aprovizionare, precum și recensămîntul animalelor s-au desfășurat normal, într-un ritm corespunzător.

— Care dintre faptele eroice, așa cum le-ați numit cu îndreptățire, v-au produs o impresie mai puternică?

— E greu de ales, deoarece au fost multe dovezi de omenie, de patriotism autentic. Dar iată, sonda 577 a Schelei de producție petrolieră Moreni, unde începuseră probele de extracție, a fost izolată din cauza viscolului. Orice oră de întîrziere însemna mari pierderi de producție. Echipa condusă de sondorul Vasile Guțan din brigada 3, sub îndrumarea inginerului Stelian Ivan, a lucrat continuu la deblocarea drumului înzăpezit, reușind să rela operațiile de punere în funcțiune a sondei la timpul planificat.

La unitatea de panificație nr. 44 din Tîrgoviște se produc, chiar și pe viscol, 80 de tone de pîine zilnic

Există nutreț destul pentru hrana animalelor de la Braniștea. Aici, ca și la Întreprinderea avicolă de stat Titu, oamenii știu să învingă orice capricii ale iernii

Fotoreportaj de DAN MUCENIC și SORIN POSTOLACHE

Centrul Tîrgoviște se va îmbogăți, curînd, cu o nouă construcție, la care, chiar acum, în plin februarie, se lucrează intens

Dan Dumitru Vasile, elev în clasa I a Școlii generale din Sălcuța, dovedește pe viu că lecția spiritului civic se învață încă din copilărie.

TRIBUNA F.D.U.S.

Nicolae Cîță pe vremea tinereții lor. Astăzi totul li se pare firesc și vorbesc despre tehnologii speciale și despre problemele întreprinderii, despre calitate, productivitate, asimilări, importuri, noul mecanism economic și acordul global de parcă dintotdeauna numai asta l-ar fi preocupat.

Lăcătușul Costel Peiu, președintele sindicatului, e mai tînăr decît ceilalți interlocutori ai noștri. A început să lucreze aici în urmă cu 10 ani. Deja în puturile erau departe, deveniseră amintiri. Și, totuși, mai bine de jumătate din cei peste 1 200 de oameni ai muncii ai întreprinderii lucrează aici de 35 de ani. Mulți dintre ei își aduc copiii să lucreze alături de ei, să învețe meserie, să-și facă un rost în viață. E bine, deci, la I.U.P.S. București. Cine și-ar aduce copiii la rău? Oamenii harnici și cu inițiativă pot să se afirme, să învețe, să cîștige după munca lor. Să te încadrezi în colectivul muncitorilor de la I.U.P.S. nu e ușor. În timp, s-a format aici un colectiv bine pregătit, care a dovedit că se poate adapta tuturor sarcinilor de producție. Nu există muncitor în întreprindere care să lucreze sub normă. Acesta și este de altfel un obiectiv major pe agenda politico-educativă a tuturor organizațiilor componente ale F.D.U.S. din uzină. Planul este îndeplinit și depășit la toți indicatorii, oamenii își realizează retribuțiile și ceva pe deasupra și asta în condițiile în care li se cere mai întotdeauna să realizeze unicate, să fie în primele rînduri în asimilarea și reducerea importurilor.

Omul care gîndește este pus în valoare

Spuneam că mai bine de jumătate din muncitorii întreprinderii se apropie de pensie, au în spate 35 de ani de muncă în aceeași întreprindere. Nu mai sînt deci tineri și ceea ce surprinde în modul cel mai plăcut este spiritul cu adevărat muncitoresc, tineresc cu care sînt abordate toate problemele de producție. Omul care gîndește, care creează și face este pus în valoare, apreciat.

Cîteva din ideile cu care sîntem de acord cu toții, dar pe care le ignorăm uneori cînd trecem la acțiunile concrete, s-au materializat în întreprinderea bucureșteană cu maximă operativitate. Noul mecanism economic și acordul global funcționează fără greșeală. Datorită activității educative desfășurate fiecare știe cu precizie ce are de făcut, ce loc ocupă în angrenajul întreprinderii. Pentru a putea onora la timp și în cele mai bune condiții de calitate comenzile urgente, cap de serie sau prototipuri s-a organizat un atelier de prototipuri la care au fost repartizați cîțiva din oamenii cei mai pricepuți și creativi. Pentru problemele operative de tehnologie și proiectare s-a înființat în întreprindere o grupă de proiectare proprie. Ca să poți rezolva problemele fabricii repede și bine trebuie să fii în mijlocul lor, să le sesizezi uneori înainte chiar de a apărea. S-a construit cu mijloace proprii un vestiar model și un grup social pe lîngă atelierele unde se lucrează la cald. Instalația de recuperare a căldurii de la forje asigură iarna apă caldă. Vara, panourile solare fac același lucru. Tot prin eforturi proprii s-au modernizat instalațiile pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru la forje și turnătorie. La toate acestea o contribuție importantă o are și conducerea în frunte cu Florea Dună, directorul întreprinderii, un om căruia nu-i e străin nimic din ce e nou și are valoare. La toate acestea o contribuție esențială o au organizațiile de partid și obștești. Așa cum se întîmplă întotdeauna, cei care muncesc bine și eficient în meseria lor găsesc timp și entuziasm și pentru acțiunile de interes general. I.U.P.S. este una din întreprinderile cele mai receptive la acțiunile inițiate de sectorul 6, din care face parte. Oamenii de aici au participat și la plantările de arbori, și la modernizarea canalizărilor, și la finisarea blocurilor de locuințe, au dat o mînă de ajutor cooperatorilor de la Grădiștea. Nu l și Chiajna pentru terminarea la timp a unor investiții. Ba mai mult, au găsit timpul necesar să facă cu forțe proprii și două căruțe, treaba care s-a dovedit că nu e atît de simplă cum s-ar fi crezut la început. La toate aceste acțiuni a luat parte toată lumea, fără excepție.

O viață pe care o știu ocrotită

Nicolae Cîță, președintele O.D.U.S., ne spune: O contribuție de seamă la aceste acțiuni au avut și cei 455 de membri O.D.U.S., o adevărată forță, care pînă la înființarea organizațiilor era mai mult latentă. Membrii organizației nu se mai simt acum neglijați. S-au trezit la o adevărată viață politică. S-o spunem cinstit, membrii organizației noastre nu mai sînt chiar foarte tineri, dar experiența și puterea lor de muncă, folosite în mod organizat, dau rezultate din cele mai frumoase. Noi avem în sarcină în mod deosebit acțiunile pe care le organizăm în cadrul întîlnirii: ordinea și curățenia din incintă, solariul, gospodăria anexă pe care am început s-o amenajăm.

Oamenii își respectă munca și la rîndul lor sînt respectați. În anul care s-a încheiat, oamenilor muncii de la I.U.P.S. le-au fost repartizate 33 de apartamente, după principiul de la bine la mai bine, cu alte cuvinte toate problemele urgente au fost rezolvate. Grădinița nr. 94 din Drumul Taberei, patronată de întreprindere, este una din cele mai bune din sector. Părinții celor 1 100 de copii vor primi în plus, conform recentului decret privind alocația de stat și indemnizația pentru copii, un milion și jumătate lei pe an. Și oamenii muncii de aici merg la mare și la Predeal, își caută sănătatea exact în stațiunile recomandate de medic, fac sport, cîntă și dansează în brigada artistică, bineînțeles dacă au talent. O viață cu care s-au obișnuit, o viață pe care și-o simt ocrotită, în care pot să se afirme pe diverse planuri.

În încheiere, să numim pe cîțiva din cei 1 242 de oameni ai muncii din întreprindere: Gheorghe Badea, turnător-formator; Leontin Boca, lăcătuș, șef de echipă; Constantin Voicu, strungar; Constantin Istrate, turnător-formator; Vasile Radu, strungar. În anul care a trecut s-au aflat printre cei mai buni și continuă a fi și în acest început de an.

OPREA GEORGESCU ■

Cincinalul opt, luna a doua: Ritmul creşte,

Petrolistul are o vorbă: fapta!

Într-o brigadă de grad mare

Ninsoarea a trecut ca un vis alb prin schelăriile metalice ale sondelor de foraj, a trecut ca respiraţia curată a unui tărîm fermecat în cuprinsul căruia petroliştii din Cîmpia Română închipuie lanuri de grîu. E bine, îl auzi vorbind pe ţăranul din el, dacă înaintea acestei ninsori n-au fost geruri mari înseamnă că grîul n-a îngheţat. Aproape că poţi să-l auzi cum creşte, cum urcă treaptă cu treaptă către lumină, chiar dacă în acest loc, la baza turlei unei sonde ce poartă un număr oarecare, motoarele diesel alungă liniştea cu mersul lor uniform, de cursă întinsă pe distanţe mari. Datoria sondorilor de foraj fiind înainte de toate chiar asta, ca mersul motoarelor să nu se poticnească niciodată, fie că e zi, fie că e noapte, şi să funcţioneze perfect.

În cadrul Schelei de foraj Bălăria, din judeţul Giurgiu, există vreo cîteva brigăzi, iar inginerul Nicolae Dana e şeful celei mai mari dintre ele, care se numeşte chiar aşa, brigadă de grad mare, avînd mai multe formaţii de lucru decît oricare alta.

Brigada lui Nicolae Dana lucrează pe un teritoriu lung de vreo 20 de kilometri şi măsurînd în lăţime tot cam pe-atît, cuprins între comunele Blejeşti, Cartojani, Baciu şi Drăceşti. Nu se poate spune, aşadar, că teritoriul acesta ar fi într-atît de întins încît şeful de brigadă să nu reuşească să fie prezent întotdeauna acolo unde este nevoie să fie luată cu maximă operativitate vreo hotărîre, mai cu seamă că Nicolae Dana are şi ajutoare de nădejde ca subinginerul Andrei Ştefan, maistrul principal Ion Atomulesei, maistrul Gheorghe Roman, iar formaţiile sînt conduse de oameni la fel de destoinici, precum inginerul Monel Paizan sau maiştrii Gheorghe Iatan şi Constantin Mihai. Cu astfel de oameni a-a izbutit ca viteza medie înregistrată în fiecare lună de instalaţiile de foraj să crească de la 1 400 pînă spre 2 000 de metri iar timpul necesar pentru demontarea, transportul şi montarea în alt amplasament a unei instalaţii s-a redus de la 5—6 zile la 3—4. „Ne grăbim cît se poate, zice Nicolae Dana, şi ne străduim să predăm schelelor de producţie petrolieră Videle şi Poieni un număr mai mare de sonde decît era prevăzut". Unele formaţii din cadrul brigăzii şi-au îndeplinit planurile lunare în procent de 130—140 la sută, de aceea nu are cum să încapă nici o exagerare cînd oamenii, privind în jur, pot să spună : am săpat o pădure de sonde ! Ţara are nevoie de petrol iar ei, petroliştii, nu-şi ascund mulţumirea de a şti că şi-au făcut şi îşi fac datoria.

Chemarea la întrecere

Schela de foraj Bălăria a fost înfiinţată în 1983. Încă din primul an ea s-a situat pe locul al treilea pe ţară. În anul următor planul a crescut cu 37 la sută dar schela a reuşit să obţină iarăşi un loc de frunte în întrecerea socialistă, ca şi în 1985, dealtfel, cînd coeficientul de utilizare a instalaţiilor a fost superior celui planificat şi s-a putut spune că la Bălăria se înregistrează cea mai mare viteză de foraj din ţară.

Nu întîmplător, aşadar, chemarea la întrecere adresată tuturor schelelor de foraj din industria petrolului şi gazelor a venit în acest an chiar din partea schelei Bălăria.

Exprimîndu-şi hotărîrea fermă de a obţine şi în acest prim an al celui de-al 8-lea cincinal succese la fel de însemnate, petroliştii din această schelă şi-au propus, bunăoară, depăşirea cu 7 000 de metri a producţiei fizice planificate la forajul de cercetare şi exploatare. Între altele, aceasta va însemna predarea către schelele de producţie petrolieră a unui număr de 5 sonde peste prevederile de plan şi trebuie să remarcăm că îndeplinirea acestui obiectiv apare într-o totul realizabilă dacă avem în vedere realismul mijloacelor prin care oamenii îşi propun îndeplinirea lui. Introducerea unor metode moderne de lucru precum forajul cu jet sau cu diamante ori extinderea mecanizării în operaţiile de complexitate ridicată vor îngădui o viteză de foraj mai mare decît cea stabilită prin plan şi vor contribui substanţial la creşterea cu cîteva procente a coeficientului planificat de exploatare a instalaţiilor de foraj.

Nu întîmplător, aşadar, chiar în locul unde s-a înregistrat cea mai mare viteză de foraj pe instalaţie din ţară oamenii îşi propun să se străduiască pentru creşterea acestei viteze. Iar cele cîteva procente în care se adună această străduinţă a lor înseamnă, fără îndoială, foarte mult, fiindcă ele vor îngădui obţinerea unor apreciabile producţii suplimentare de ţiţei. Creşterea productivităţii muncii, pentru fiecare muncitor, cu cel puţin 20 metri foraţi peste prevederile planului şi reducerea cu 8 la sută a timpului planificat de montaj al sondelor vor avea loc în condiţiile în care preţul de cost planificat pe metrul forat se va reduce cu 6 lei şi, pe această cale, se va obţine o economie de 2 milioane de lei la costurile de producţie pe întreaga unitate.

În spiritul înflăcăratelor chemări ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, al importantelor măsuri stabilite în recenta şedinţă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la înfăptuirea Programului de creştere suplimentară a producţiei industriale în acest an, şi cu precădere în sectoarele care susţin efortul energetic al economiei naţionale, petroliştii de la Schela Bălăria dau angajamentelor lor, încă de pe acum, strălucirea faptei. Într-adevăr, în efortul de creştere — ce poate fi nelimitată — a producţiei de ţiţei, străduinţa lor are greutatea care n-o pot avea decît faptele unor oameni întru totul devotaţi muncii.

Argumentele unui profesionist

În urmă cu vreo treizeci de ani, o adevărată revelaţie a fost descoperirea unor importante zăcăminte de petrol pe un spaţiu mare în Cîmpia Română, mai întîi la Cartojani, apoi la Videle şi Hîrleşti. În scurt timp a fost înfiinţat, pe la începutul anilor '60, Trustul de foraj-extracţie Bolintin Vale, în a cărui subordine se află acum trei schele de foraj şi cinci de producţie petrolieră. El coordonează activitatea de cercetare geologică şi de foraj şi extracţie de la Olt pînă spre Galaţi şi este, se spune, cel mai mare trust din istoria exploatărilor petroliere din ţara noastră. Însumată, producţia anuală a schelelor aparţinătoare de acest trust reprezintă aproximativ un sfert din producţia naţională de petrol. Iar dacă ne întrebăm cît de durabilă poate fi această performanţă, aflăm că răspunsul e plin de un anume optimism dat de o perspectivă în mod cert favorabilă. „Argumentele sînt mai multe, ne spune inginerul Nicolae Tache, directorul adjunct cu probleme de foraj al trustului, şi chiar pe acest fapt îmi întemeiez credinţa că noi avem aici una şi aceeaşi meserie de viitor. Şi geologii care caută zăcăminte noi, şi cei care muncesc la foraj, care pregătesc sondele, şi cei care vin apoi să extragă petrolul. Între aceste argumente, cel mai important mi se pare a fi că în ultimii ani am primit o dotare tehnică de un volum şi de un nivel de calitate la care noi înşine n-am fi putut spera pînă într-o vreme. Şi e mai presus de orice îndoială că datorită acestor mijloace care ne-au fost puse la dispoziţie prin grija conducerii superioare de partid şi de stat, personal a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, munca noastră a dobîndit perspective şi posibilităţi noi. În acest fel a devenit posibilă identificarea unor zăcăminte noi la Bragadiru şi Copăceni, la Dărăşti şi Milcovăţ, la Botoroaga şi Cătrunești. E adevărat că nu mai sîntem răsfăţaţii debitelor spectaculoase ale unor sonde cum se întîmpla la început, dar nu e mai puţin adevărat că mijloacele tehnice perfecţionate pe care le avem acum la îndemînă ne îngăduie să trecem fără dificultăţi de adîncimile la care am găsit înainte petrol la Videle şi Stăncuţa-Giurgeni, la Glavacioc şi Stoienești, la Potlogi şi Serdanu. De pe la începutul anilor '80 am trecut la forajele la adîncime mare, în 5 000 de metri la Malu şi la 6 000 la Hîrleşti. Tot la 6 000 de metri vom merge şi cu sonda 6 016 de la Salcia, unde forajul a început în vara anului trecut. În sfîrşit, prin reluarea investigaţiilor în zone cercetate mai demult geologic şi geofizic s-a putut ajunge la descoperirea unor zăcăminte noi în aceleaşi cîmpuri petroliere de la Videle, bunăoară, sau de la Grădinari şi Cartojani. Acestea sînt fapte prin care punem o temelie solidă înfăptuirii sarcinilor de mare răspundere patriotică ce ne revin din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, sporind contribuţia noastră, a petroliştilor, la asigurarea nevoilor energetice ale economiei naţionale".

A fi din Vătaşi

Pînă să apară sondele, zice Radu Mihăilă, lumea s-a ocupat în satul lui şi prin alte zeci de sate din jur tot cu lucrul pămîntului. Aici, în satul Vătaşi, în mijlocul unei mări de pămînt, toate oraşele par depărtate. Pînă la Piteşti şi pînă la Roşiorii de Vede să tot fie vreo 60 de kilometri, tot cam atîţia cîţi sînt, în linie dreaptă spre răsărit, pînă la Bucureşti. Pînă la Videle, drept în calea soarelui, spre sud, ar fi doar 35 de kilometri, ca şi pînă la Găeşti, spre miază-noapte, dar oraşele acestea s-au dezvoltat şi ele, se ştie, mai ales în vremea din urmă. De aceea ţăranii de aici nu prea se îndemnau să plece din satele lor. Iar după ce-a fost descoperit petrol în această parte a ţării chiar n-ar mai fi avut motiv să plece undeva. Radu Mihăilă este unul dintre petroliştii care au învăţat meserie, cum se zice, la locul de muncă şi ca să afle locul acesta n-a fost nevoie să se depărteze prea mult de casă. Mai întîi a lucrat la Schela Cartojani iar de cîtva timp, nu prea mult, la Schela Poieni al cărei sediu se află chiar în comuna de care aparţine şi satul lui.

Înfiinţarea în urmă cu vreo trei ani a Schelei Poieni a coincis cu trecerea la un nou sistem de organizare a muncii petroliştilor, mai eficient, mai productiv. Potrivit orientărilor şi indicaţiilor formulate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, schelele au fost organizate în brigăzi de producţie, eliminîndu-se verigile intermediare ale secţiilor şi atelierelor. Fiecărei brigăzi îi revine acum un teritoriu mai mic, spune Radu Mihăilă, iar răspunderea e precizată cît se poate de bine, fiecărei formaţii de lucru cerîndu-i-se să se încrijească de un număr anumit de sonde. Astfel, brigada poate funcţiona pe principiul autogestiunii economice, fiind titulară de plan şi primind retribuţia în funcţie de producţia obţinută. O consecinţă a noului sistem de organizare a fost, de asemenea, mai adaugă Radu Mihăilă, creşterea simţitoare a disciplinei. Vechiul sistem de lucru nu excludea posibilitatea ca o abatere să rămînă neştiută de nimeni şi nesancţionată. Şi chiar dacă ar fi fost sancţionată, hotărîrea ar fi aparţinut conducerii atelierului, secţiei sau schelei, pe cînd în noile împrejurări, ea poate lua forma, mai greu de îndurat, a opiniei colective, a unei dezaprobări generale faţă de orice act de indisciplină, fiindcă brigăzile lucrează în acord global şi, cîştigurile tuturor depind direct de cantitatea de ţiţei extrasă. Iar această voinţă colectivă în care se regăseşte gîndul tuturor comuniştilor şi-al membrilor Organizaţiei Democraţiei şi Unităţii Socialiste de la Schela Poieni de a da ţării cît mai mult ţiţei nu este ea însăşi dovada conştiinţei muncitoreşti a unor oameni care pînă în urmă cu nu prea mult timp se ocupau numai şi numai cu lucrul pămîntului ?

Socoteli gospodăreşti în lumea satului

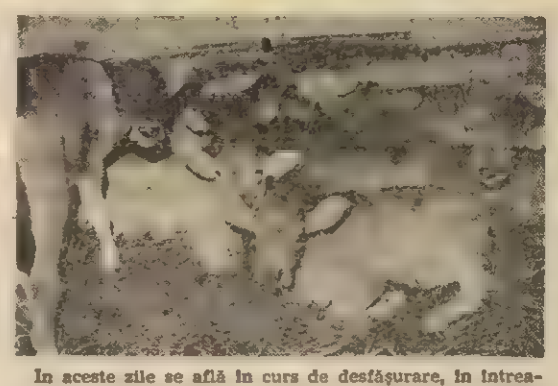

În aceste zile se află în curs de desfăşurare, în întreaga ţară, recensămîntul animalelor domestice. Această acţiune care, potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 1 din 1982, se efectuează anual la începutul lunii februarie, are o importanţă deosebită pentru că prin cunoaşterea situaţiei la zi a acestui sector al agriculturii noastre şi, prin compararea rezultatelor înregistrate în acest an cu cele înregistrate în anii trecuţi se pot identifica, fără îndoială, cele mai bune căi de acţiune pentru dezvoltarea în continuare a zootehniei. Din acest motiv, constituie o înaltă datorie de răspundere pentru toţi cei care participă la efectuarea recensămîntului cît şi pentru toţi cetăţenii să asigure înregistrarea corectă, cu exactitate, potrivit prevederilor legale, a efectivelor de vite şi păsări şi familii de albine existente la 1 februarie. Reuşita deplină a acestei acţiuni are o mare importanţă, se înţelege, şi pentru elaborarea şi înfăptuirea programelor de autoconducere şi autoaprovizionare.

Asupra acestei acţiuni vom reveni în numărul următor al revistei cu un amplu fotoreportaj.

întrecerea dă aripi

Îndemnul de a îndrăzni

Între argumentele pe care se sprijină convingerea petroliștilor că meseria lor este, incontestabil, o meserie de viitor, va trebui să amintim și despre procedeele din ce în ce mai eficiente de creștere a proporției țițeiului extras din zăcămint.

E vorba de creșterea așa numitului factor final de recuperare.

Petrolul stă în formațiunile geologice subterane ca apa într-un burete iar din depozitele acestea, a căror liniște n-a fost tulburată de multe milioane de ani, oamenii au izbutit să scoată doar o parte. Uneori un sfert, alteori o treime. Citeodată chiar mai mult, dar niciodată specialiștii n-au crezut că n-ar mai fi de făcut încă un pas pentru a spori procentul de recuperare a prețioasei materii.

Și dacă întoarcem cuvintele despre ceea ce se va putea face către ceea ce s-a și făcut, nu se poate să nu amintim că printr-un alt procedeu, al combustiei subterane, au fost obținute în ultimii cîțiva ani importante cantități de țiței din sonde ce altfel erau sortite abandonării. În plus, fiind de reținut și faptul că în zona Videle-Bălăria combustia subterană se aplică la adîncimi ce reprezintă o performanță mondială în domeniu. Toate instalațiile necesare aplicării acestui procedeu sînt de fabricație românească, după cum ne spune inginerul Nicolae Tache, director adjunct al Trustului Bolintin Vale. „Acestea reprezintă, adaugă el, o nouă dovadă a capacității industriei noastre de a realiza utilaje și tehnologii de anvergură mondială, prin care România se înscrie la loc de frunte în domeniul petrolier. De fapt, o trăsătură importantă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat-o întregii activități din acest domeniu este tocmai strînsa interdependență dintre nevoile energetice ale țării noastre și dezvoltarea ramurilor industriale ce contribuie la împlinirea acestei cerințe. Mă refer la industria construcțiilor de mașini, bunăoară, sau la industria chimică. Avîntul luat de industria petroliferă în anii Epocii Ceaușescu se întemeiază tocmai pe această strînsă legătură între forajul și extracția de petrol și succesele științifice și tehnologice obținute în domenii care acum sprijină efectiv dezvoltarea industriei petroliere".

DUMITRU ELIADE ■
OCTAVIAN STIREANU ■

După atîtea secole e greu să mai iubești fierul. E peste tot, ca aerul, nici în casă, nici în gunoi, nici în baie nu scapi de el. Iar în tabloul elementelor ocupă cel mai banal loc și cînd îi auzi numele, din reflex îți vine să zici fierul vechi... fierul vechi. Iar în minele de fier curiozitatea nu mai aduce pe nimeni. E ca și cum l-ai spune unui om vino să-ți arăt ceva interesant despre aer. Nu vine. Nu cheltuiește nici măcar o scînteie de interes. Și cei care vin la Hunedoara, cu greu trec de umbrele subțiri ale castelului Corvinești lor. Toți bat porțile combinatului. Acolo e flacăra, acolo e mîza cea mare. La minele bătrîne nu mai ajung decît cei plecați să cîștige o pîine. Tot ea dă măsura așa-zisei pasiuni pentru minerit. Cel puțin la Teliuc, la Zlaști, la Lelese și la Crăciuneasa dragostea pentru fier e aștișderea celei a țăranului pentru pămînt Și ei vin rar la Hunedoara, spre clădirile cenușii și afumate, spre șarpele de fum devenit emblemă a orașului oțelului. Stau în satele curate, liniștite, aproape uitate, așezări celebre, bătute de secole în căutarea fierului, risipite pe dealuri și văi scormonite de ei înșiși, de părinții și de părinții părinților lor. Fierul era și nădejdea și credința și scăparea. Dar mai apoi țăranii de prin satele vecine Hunedoarei au început să nu mai coboare în mină, să-și facă de lucru sub crengile copacilor, în poienile cu pămînt pietros, cu pomi și cu vite, redescoperind bucuria de a sta mai mult la soare, și-n locul lor au venit moldovenii și oameni de aiurea, sătui de semănături și încercînd să facă din coborîtul în mină experiența fundamentală a vieții lor. Erau mulți copii, se căiceu pe picioare cînd ieșeau la plivit sau la joacă și cei mai mari au plecat cu curaj dar și cu o strîngere de inimă. Pentru Buhaiu, cum îi spun minerii lui Neculai Buhaciuc, plecarea a însemnat despărțirea de cai. Bătrînul lui avea două vaci, doi cai, doi boi, păsări și porci. Dar de cai se legase cel mai mult. Le punea mușcate la hamuri, le împletea cozile și le pieptăna coamele. Avea 17 ani cînd s-a despărțit de ei și a plecat la cîștig, luat spre minele Hunedoarei de un cumnat care i-a zis, hai să cîștigi și tu vreo doi bănuți. Fiind minor nu l-au lăsat să coboare în mină și a lucrat cuplător de vagonete, o slujbă așa și așa, de om care stă la gura puțului și așteaptă vagonetele și cu o bîrnă îndoită la vîrf, semănînd cu o țapină, frînează roțile mici ale vagonetelor așezate apoi într-un convoi pitic spre a porni la uzina de preparare. A coborît în mină, nu în același loc în care, după 22 de ani, a adus o sticlă de lapte în care a pus cinci garoafe proaspete. La 50 de metri sub nivelul mării florile sînt un semn de sărbătoare stingheră, naivă chiar, și bărbatul venit acolo, pentru care și erau puse, s-a făcut că nu le vede, din teribilism, din bărbăție sau dintr-un motiv mai simplu, poate pentru că, în ciuda atîtor și atîtor momente dificile trăite vreme de peste o jumătate de secol în adîncul pămîntului, tocmai acum, la sfîrșit, la ultima sa coborîre în subteran, sub nivelul mării, la o masă simplă, meșterită din scînduri de brad îi venea să plîngă. Acest Neculai Buhaciuc este unul dintre oamenii des pomeniți în lumea minerilor. Nici directorului de întreprindere, nici inginerilor nu le este rușine să se așeze cu el la o masă ca să bea o bere. Dimpotrivă. Multă lume socotește compania lui ca o cinste și niment nu zîmbește cînd el întreabă, matali ge ziși ? Se duc bătrînii minei. Îi scoate întunericul la soare, îi scoate adîncul pămîntului la lumină, așa cum din lumea unui submarin apa smulge cît o aschie curată de lemn și o trimite la suprafață pentru odihnă. Buhaciuc, un destoinic șef de brigadă, s-a despărțit și de Ion Tilibașa de la Bacău sau Vaslui, și de Nicolae Mogoș de prin părțile Hațegului și de atîția alții cărora le-a uitat numele. Au ieșit deasupra necazurilor, au plecat spre comunele lor din răsăritul țării și l-au uitat. căci dacă oamenii te uită, pămîntul, mai mult, el nu ține minte, el are grijă doar de urmele tale, ți le păstrează o vreme și apoi le lasă în stăpînirea prafului, a ploilor și-a vîntului. De data aceasta florile din sticla de lapte erau pentru inginerul Silaghi, un moț din Roșia Montană, cu un bunic neamț, fost obersteiger la minele de aur, cu un arbore genealogic risipit și el prin actele minelor producătoare de aur. Numai că în aceste hîrtii se numea Sălăjan și cu vremea, printr-o stranie voință a unor funcționari amărnici a fost făcut Silaghi și bătrînul inginer a zis, fie cum o fi, l-oi duce și pe ăsta și nu l-oi face de rușine că tot la mine se referă. Cu 53 de ani în urmă, cînd Mina Cotroanța era semnul suprem al meseriei de miner, el începea să pipăie piatra, să asculte sunetul homerului, dogit la piatra aninată și gata să cadă, și plin, sănătos, la stînca masivă și adormită. A ajuns la Baia Sprie, apoi la Teliuc, prin 1957, cînd pornea spre cinematograf doar atunci cînd avea cizme de cauciuc fără găuri și de cînd a venit a tot condus la săpături în subteran, făcînd opturi și curbe, bucle și linii drepte, un traseu amețitor și straniu prin roca moale a subteranelor și uite, că pe nesimțite au trecut 53 de ani, mai bine de o jumătate de secol și i-a venit și lui ziua ca mina să-l „arunce" la suprafață, ca valurile de sudoare să-l scoată spre țărmul liniștii și al speranței, adică afară și cu acest prilej oamenii din echipa lui Buhaciuc au adus cele cinci garoafe. Dar bătrînul șef de sector se face că nu le vede și stă la masa de lemn și completează registrele cu calm, de parcă n-ar fi pentru ultima oară și pe lemnul mesei lustruit de atîtea coate își continuă cursa lungă o furnică și pe tavanul unei galerii, din picurii cuminți de apă au rămas țigările de piatră ale plinsului subteran. La masă șade și Lică Tudorel din comuna Tăcuta, județul Vaslui, om blînd, cu 6 copii la Ghelar, bătrîn și el, venit la Teliuc în urma unui afiș pus la magazinul mixt din comună prin anul 1953. Zice că el e cel mai bătrîn, și-și împreunează mîinile pe scîndură, deși de durut îl doare un șold și se duce la băi la Căciulata și Soveja, aminindu-și pentru cine știe cînd visul lui de a vedea marea, de a-și ține la soare reumele agonisite cu ani și ani în urmă, cînd se perfora fără apă și cînd se grăbea, de parcă s-ar fi înfruptat din ceva interzis și era un fel de excavator viu. Pe urmă se răzgîndește, am greșit, nu eu sînt cel mai bătrîn, e unul Marian Ștefan din Sălaj, ăla mă taie la ani, și-n încăperea aceea de piatră e aer curat și e cald și pe suitori scările sînt curate, uscate și lemnul prăfuit sună a gol, parcă ai fi în turnul unei biserici așezată cu vîrful spre centrul pămîntului și tot coborî și tot cobori să dai de clopotele adîncului. Și cînd suie bătrînul Lică Tudorel zice, maicul n-apucă să mi se uște pînă dimineața. Îi iau acasă și-l usc pe calorifer ca să-l pot folosi și mîine, ehe, parcă ieri încărcam la lumina lămpii de carbid, și avea o flacăra cît un bob de mazăre și trocutul era greu, te rupea din șale, he-he, lesam din mină și beam 20 de sticle de bere într-o după-amiază și făceam o gaură de un kilometru prin muntele ăsta cînd mă enervam, da acum a trecut, mă mai țin și eu pe lîngă mașină, să nu ne facem de rușine, că de cîțiva ani tot noi, trupa lui Buhaciuc și ai lui alde Scînteie și ai lui Barna sîntem la împărțirea diplomelor și-a banilor ăi mulți.

Flacăra lor se înalță-n adîncuri

■ Cinci garoafe sub nivelul mării ■ O jumătate de secol în subteran ■ Școala lui Golda ■ Munții de dolomită ■ Amintiri despre cai ■ Ce înseamnă o zi la Ghelar ■

Cînd inginerul Silaghi se ridică de la masă și le strînge mîinile, unul din brigada lui Buhaciuc dă să-i întindă florile și atunci bărbatul cu o jumătate de secol în subteran nu mai are încotro, trebuie să decidă, și reușește să-i refuze prietenește, îl îmbrățișează și zice, lasă mă, să rămînă în urma mea măcar o floare, pe lîngă kilometrii ăia de galerii. Și florile rămîn și Silaghi, însoțit de Buhaciuc urcă în colivie și pe lîngă puț plouă sonor, se aude o ploaie dulce și sănătoasă de vară, fiind de fapt apa infiltrată de la suprafață prin fisurile rocilor. Și colivia urcă și inginerul Ilie Rat, șeful minei, se ține cu homerul de bară și bara e galbenă și salopetele tuturor sînt galbene, parcă ar fi de fier și de atîția ani fierul ar fi ruginit, culoarea aceasta fiind chiar rugină pe hainele tuturor, o altă cale pe care fierul iese la lumină. Și cînd colivia se oprește la lumină și Buhaciuc înlătură gratiile de protecție, un fotograf se apropie ca să îi facă inginerului Silaghi fotografia ultimei ieșiri din subteran, omul iar zice nu, nu, și întinde mîna, e și bărbăție în asta dar și o încercare de a-și alunga plînsul. Pînă la urmă aparatul declanșează și lumea se uită și personajul a 53 de ani de minerit o ia la vale, șopăind cu cizmele ude în privirile admirative și curioase ale celor din jur, ale șutului de după amiază, care urcă agale panta galbenă, cu oxid de fier pe post de pigment.

Curtea întreprinderii miniere Hunedoara e la marginea Teliucului și e curată ca o curte de școală, fiind ideală pentru o vizită de curtoazie. De aici mîna cîștigă un optimism vizibil. La etajul întîi al clădirii e un dispecerat. La dispecerat e o femeie. Femeia se numește Sofia Robceanu. Ea coordonează toată mișcarea. Pe la ea trec legăturile cu toate minele. Din scaun se poate comunica imediat cu orice loc de muncă din subteran. La Teliuc funcționează un sistem de informații cum în puține locuri există. El a fost imitat de inginerul Vasile Golda. Numele acesta e rostit cu respect de toți minerii Hunedoarei. De aceea se și spune, mă, tu ai școala lu' Golda ! Propoziția asta funcționează ca un compliment. Și sistemul de legătură e pe cale de a fi modernizat. Tonele vor trece pe calculator, și absențele, și vagonetele și mijloacele de transport. Asta e preocuparea directorului tehnic adjunct, Simion Mariș. De fapt, una din ele. Cine le poate inventaria pe toate, atunci cînd cei doi ingineri, Mariș și Ioan Topliceanu, directorul minei, se împart între minereul scos, minereul plecat, dolomita extrasă, blocurile dolomitice care trebuie produse, energia care trebuie economisită, armăturile care trebuie recuperate, modalitățile de valorificare a talcului, intervențiile în distorsiunile sistemului. Căci dincolo de toate, Teliucul e o întreprindere care funcționează ca un sistem. La orice capitol el indică repede cu cît a trecut peste. Oricît ar fi de anonimi în raport cu Hunedoara sau cu Petroșanii, cei de la Teliuc scot în fiecare zi cîteva zeci de tone peste cît ar trebui. Și în anii trecuți, și în anul acesta, și pentru viitorii cinci ani. La ei fiecare zi e-o dată trăită cu fruntea sus. Și din munca lor se umplu furnalele Hunedoarei și tot din ea se ridică munții de dolomită din gara Hunedoarei, dolomită care este așteptată să ajungă la combinatele chimice de la Tîrgu Mureș, Craiova, Turnu Măgurele, acolo unde serviciile de aprovizionare poate că se întreabă oare ce fac ăla de la Hunedoara de nu mai scot dolomita aia după care ne arde buza ? Oricum, pentru cei care nu au dolomită și spun că fără ea nu pot lucra adăugăm și noi că în gara din Hunedoara munții de dolomită au atins proporții impresionante, fiind chiar materializarea trudei celor care sînt minerii Hunedoarei.

CORNEL NISTORESCU ■

Lucrătorii ogoarelor în exercițiul democratic al proiectării unui nou an de muncă

Ei nu prea vorbesc, ei tac și fac. Dar cînd au ce spune, spun!

Măldăeni, județul Teleorman. Sîmbătă, 1 februarie, a nu de viforița. O viforiță pe care n-o prevestește nimic. Duminicata e albă voaltă, n-o ciuntește un fir de vînt. Ger însă e, un ger dur, aineral, un „ger lucru", cum se spune prin partea locului (frumoasă vorba asta țărănească, s-o pui în ramă !) ; un ger care intimidează, pe crengi și pe sîrmele de telegraf nu sînt nici vrăbii.

În căminul cultural duduie sobele. Sala de ședințe e neagră de dimie și de tulpane, nu mai e loc în ea să azvîrli un ac. Delegații obștii cooperatorilor s-au înfundat în par la adunarea generală a C.A.P.-ului.

Se țin pretutindeni, la ceasul de față, astfel de [illegible], însuflețitoare expresii ale democrației noastre socialiste. Milioane de truditori ai pămîntului, pe unele cu un an atît de greu viața noastră, își judecă truda zilei de ieri, adică a anului abia încheiat. Își pun întrebări asupra ei (întrebările zilei de azi, cu fierbințile ei somații), caută răspunsuri pentru ziua de mîine. Se rostesc laude sau mustrări pentru ce s-a făcut ori nu s-a făcut, se dezbat cifre de plan, se aprobă indicatori economici și măsuri de înfăptuire a lor, se țin legăminte de muncă pentru cel dintîi an al celui de al optulea cincinal, se aleg noile organe de conducere. Se discută deschis, se spune lucrurilor pe nume, cu acea aprigă sete de adevăr și cu acea înaltă răspundere pentru viața pămîntului — adică pentru avuția și forța țării — pe care țăranul român le nutrește în sufletul lui din veac, dar pe care abia de vreo două decenii încoace și le poate dezvălui din plin.

Fotografii de VICTOR RADULESCU

Lucrurile, aici, la Măldăeni, s-au petrecut așa cum, probabil, s-au petrecut la ceasul acela în nu știu cîte locuri ale Cîmpiei Române.

Adunarea se vestise pentru ora 10, dar de pe la 8 sala era aproape plină. Oamenii, ca la orice întîlniri țărănești, povesteau între ei de-ale lor, de-ale muncii și de-ale vieții, se mai întîmpau și cu glume, într-o atmosferă caldă, intimă, de vatră înghebată de-a dreptul în suflete. Un copil sufocat între broboade și dulame care trece din mînă în mînă pînă la ușa, de unde îl preia bunica, comentariile femeilor în legătură cu pantalonii unei șefe de echipă, farsa făcută economistului, anunțat de cineva „din conducere" că trebuie să se pregătească pentru a inițiatisa adunării un raport financiar complet pe ultimii 15 ani, toate aceste întîmplări și altele de același soi, tipice întîlnirilor țărănești, îi legau parcă pe oameni ca pe un lut frămîntat cu tălpile, din care se modelează și se ard niște cărămizi puse la temelia satului nostru.

Dar din clipa în care a început adunarea, sala n-a mai fost decît atenție. Încordată atenție, asupra dării de seamă citită de președintele C.A.P.-ului, ing. Gheorghe Blaj. Ca într-o ceară, ai fi putut lua, pe placa acestei atenții, pînă și amprentele respirației.

Anul care s-a încheiat a fost și aici, la Măldăeni, ceea ce omul pămîntului numește „un an greu". Un an care i-a cerut pe truditorii plinii cu o secetă ca de Sahară. Un an care le-a cerut eforturi aspre, adesea disproporționat de mari în raport cu rezultatele (rezultate „deloc la nivel", cum avea să le prețuiască unul dintre participanții la discuții, adică unul a fost „nivelul" planului de producție și altul cel al recoltelor). Rezultate pe care unii le-au dat numai pe seama vremii, transferîndu-i ei toată răspunderea. Rezultate care — s-a subliniat în darea de seamă — puteau fi mai bune dacă toți s-ar fi înhămat cu nădejde la carul recoltei. (O voce din sală : „Așa e !", însoțită de un ropot de aplauze).

Spațiul tipografic de care dispunem nu ne îngăduie, firește, să cuprindem cele discutate pe parcursul a vreo patru ceasuri fierbinți. S-au discutat, desigur, multe-mărunte, dar s-au dezbătut mai cu seamă „probleme mari", una din ele — de fapt „problema problemelor", cum a numit-o șefa de echipă Georgeta Jercăleanu, problemă care, se vedea bine, afecta adînc întreaga obște — fiind datorile încă neplătite față de țară, de așteptările ei. „Și datorile astea, a urmat vorbitoarea, n-o să le putem plăti decît atunci cînd, cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, o să punem ordine în toate, stîrpind buruiana din bătătură și sămînța de haos din munca noastră.

Și tot Georgeta Jercăleanu : „Am în echipă 35 de inși, bărbați și femei în putere, dar la sapă nu vin decît vreo 10. Geaba le bat în geam dimineața, geaba mă rog și trag de ei... Stau și mă întreb : oare ce-or fi mîncînd oamenii ăștia, dacă nu muncesc ? Cine-i hrănește ?" „Și-i păcat de pămîntul ăsta al nostru, o susține grădinarul Nicula Neagu, că-i pămînt bun, de drag să-l muncești ! În grădină am putea face producții de trei ori mai mari, dacă ne-am pune toți la ambiție. Eu zic să mai umblăm la indicatori, să-i mai mărim, că numai așa mai întețim și ambițiile și numai așa putem să-i dăm țării dreptul ei".

Oamenii s-au înfierbîntat, se confruntă și se înfruntă opinii, se scot la iveală experiențe bune („tot secetă a fost și la ferma 3 vegetale, amintește cooperatoarea Elena Nuță, dar iote că aci întrecură planul !"), se rostesc critici, se mai fac și autocritici, se iau decizii hotărîte de toți, aprobate de toți. Ascultîndu-i, nu poți să nu prețuiești cuvîntul lor clar, dens, saturat de dorința ca lucrurile să meargă bine, nu poți să nu prețuiești agera lor judecată de gospodari, de gospodari ai întregii țări. Îndemnurile, limpede formulate și însuflețitor adresate autorilor plinii — în atitea prilejuri — de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru practicarea unei agriculturi a eficienței, a registrului intensiv la nivelul înzestrării sale tehnico-materiale și a nevoilor patriei, au căzut și aici în inimi, ca pretutindeni, ca sămînța într-un ogor pregătit, ant s-o încorporeze structurii sale și fiintei sale. „Avem mașini agricole de mina întîi, zice Mihai Armașu, șeful secției de mecanizare, putem face minuni cu ele. Și băieții mei fac. Tot ce ne mai trebuie — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este mai multă ordine, mai multă disciplină, o organizare a treburilor mai strînsă, o mai hotărîtă chiverniseală de gospodari".

Altă „problemă mare": zootehnia. Șefa de fermă Cristina Gheorghița e mîniată pe pierderile de producție din acest sector (pierderi de care, spune ea, e culpabilă și „conducerea", mai cu seamă conducerea, că n-a sărit în ajutorul îngrijitorilor la primul semnal de alarmă). De acord, îi ripostează economista Nastasia Burlăsteanu, dar pe-acolo, prin zootehnie, nu se prea respectă programul de lucru ; de asta cine mai e vinovat ? Păi sigur că-s vinovați și îngrijitorii, îi dă dreptate cooperatoarea Stela Nicula, dar ce te faci cînd nutreturile adunate cu trudă se strică ? Am băgat bani în moara de furaje, adică i-am făcut ziduri, dar am uitat să-i punem acoperiș, uși și ferestre. Plouă și ninge peste hrana animalelor, de ți-e mai mare mila ! Cineva din prezidiu se foiește pe scaun, ceva nu-i dă pace, o întrerupe : Bine, dar mai veniți, fratilor, și cu propuneri, că de criticat e ușor ! Păi dacă-i vorba de furaje, e de părere șefa de brigadă Stela Cîmaru, eu aș propune să captăm niște izvoare, că nu ducem lipsă de ele, ca să putem iriga mai bine suprafețele cu masă verde. Invitația la „propuneri" a dezlegat și mai mult simțul gospodăresc, inițiativa gospodărească, ideile curg. Se vede că oamenii au la inimă problemele obștii, văzute prin interesele țării, se vede că aceste probleme îi urmăresc și în somn. Și, de aceea, nu ne mirăm deloc cînd, la sfîrșit, adunarea generală a cooperatorilor din Măldăeni aprobă în unanimitate un plan economic cu indici sporiți, pe măsura puterii pămîntului și mai ales a puterii lor.

Ei, cum v-a plăcut adunarea ? — ne întreabă Zamfir Cringeanu, președintele C.U.A.S.C.-ului Rosiori, de care țin Măldăenii. Îi mărturisim, fără să șovăim, că ne-a plăcut. Oameni dintr-o bucată măldăenii ăștia ! — adaugăm. Nu numai ei, ne contrazice interlocutorul, toți oamenii C.U.A.S.C.-ului sînt așa. Oricum i-ai măsura și i-ai număra, tot o bucată ies. Toți sînt oameni dintr-o bucată. Sînt oamenii satului românesc al acestor ani, anii cei mai buni pentru sat, pentru lumea lui. Sînt anii ai căror focar de idee și fantă a fost Congresul al IX-lea al partidului, care a scos agricultura din zdrențele de cenușăreasă, redîndu-i, la o nouă dimensiune, niște mai vechi privilegii. De fapt nu privilegii, ci drepturi, drepturi pe potriva însemnătății ei pentru țară. Pămîntul românesc, adică lumea lui, s-a schimbat enorm în anii aceștia. E un pămînt arat cu uneltele noului. În stare să primească fertilizarea științei, agrotehnica îndrăznelii, selecția de răsaduri a viitorului.

La un ceas după adunare, cînd am părăsit Măldăenii, ulițele erau încă pline de oameni. Trecuse de mult de ceasul prînzului, dar oamenii uitaseră de masă, de casă, și, în grupuri largi, încă mai zăboveau comentînd aprins adunarea și ideile născute din ea.

În drum spre gara Roșiorilor ne oprim și la C.A.P.-ul din localitate. Adunarea generală e pe sfîrșite. Ultimii vorbitori (Florica Negrescu, Matei Șerban, Marin Pietreanu) exprimă puncte de vedere apăsat critice față de neajunsuri, dar nu uită să laude nici experiențele bune, nu puține la acest C.A.P., care trebuie săltate la nivelul de exigență al anului și al anilor care vin. S-a făcut tîrziu, sînt ceasuri de cînd se ține aprinsa dezbatere, vorbele vin mai greu, parcă proiectate peste sală cu încetinitorul, ca și gesturile. Trebuie să te ridici în picioare ca să-ți poți ține cuvintele drepte. Și toți își vor cuvintele drepte.

Afară ninge. Ninge bine, ninsoare zuruitoare, fulgi puternici, ca boabe fari de albe semințe, bat în geamurile spre care s-au întors toate privirile. Fetele încordate se destind ca într-o înflorire de surîs, ca într-un vis, și știm ce visează oamenii în aceste clipe. Ninge bogat, anticipînd bogat înfloririle primăverii.

Prezent la adunare, primarul Roșiorilor, Petre Badea, nu-și ascunde mulțumirea pentru modul activ, revoluționar și patriotic, prin care oamenii au apucat cu temeinicie în mîini problemele deveniții agriculturii noastre. Vedeți dv., ne amintește dînsul, despre țăranii noștri s-a spus, știți bine, că ei nu prea vorbesc, că ei tac și fac. Ei au plămădit în tăcere pîine, istorie, vatră și ființă. Ei dintotdeauna au fost tăcuți, au fost tăcuți și de la firea lor (unii au denumit tăcerea din veac a țăranului nostru cuvîntă sau bun simț, investind lunga mutenie a satului românesc cu un sens etic), au fost tăcuți și pentru că o întreagă epocă a tăcerii le-a ferecat buzele. Dar acum, continuă Petre Badea, ei vorbesc. Și i-ați auzit cum vorbesc.

Acum, pentru întîia oară de cînd se știu, ei iau parte nu numai cu sapa, ci și cu cuvîntul, la lucrarea și la rostirea întregii țări. I-am auzit, în aceste două decenii ale **Epocii Ceaușescu**, spunîndu-și cuvîntul în toate marile probleme ale politicii, ale economiei, ale democrației, ale culturii și civilizației noastre. I-am auzit vorbind despre ce-i al lor, adică al nostru, al tuturor : despre pîine, despre cîmpie, despre prezentul și viitorul satului românesc. I-am auzit vorbind despre vorbe, despre acele vorbe care se mai interpun uneori, ca o stavilă, între deziderate și fapte. I-am auzit vorbind, mai ales, despre fapte. I-am auzit vorbind despre multele probleme care-i confruntă — și ne confruntă — socotindu-și cuvîntul ca pe bobul ales din care trebuie să rodească ceva.

...Cu cuvinte care, desclestate din străfunda mutenie a unei istorii potrivnice nu doar faptei, ci și rostirii, ne fac să auzim zocea bătrînă și pururi tinere a maicii țări.

ILIE PURCARU

Din belșugul fiecărei gospodării — belșugul întregii țări!

Contractul cu statul

Poartă ce dă spre bunăstare

Primăria e așezată chiar în centrul satului, și, coborînd de pe treptele sale, oamenii pornesc care încotro. Cîțiva dintre ei mai rămîn la vorovă, se mai interesează de mersul gospodăriilor, de drumurile prin viață ale pruncilor, își mai povestesc ginerii sau nurorile care, întorși în comună cu năravuri orășenești, au cam uitat de rosturile cîmpului ori ale grajdurilor. Asta se-ntîmplă zilnic, dar în perioada cînd au fost pecetluite, prin semnături nu din cale-afară de citețe sau caligrafice, foile pe care erau înscrise angajamentele-contract ale sătenilor din Căpîlna, animația din fața consiliului popular a fost mult mai mare decît de obicei. Se adresau întrebări și veneau răspunsuri, fiecare rostind cifre prin care își evalua în fond propria-i hărnicie și propria-i bunăstare.

Căpîlna bihoreană nu este un sat din cale-afară de tînăr, dar e plin de oameni harnici pentru care truda creșterii de animale nu-i altceva decît o străveche obișnuință. Contractele au fost onorate, în mare parte, și anul trecut, dar, zic oamenii, ar fi fost încă loc de mai bine. Omul este mai bogat și mai cu tragere de inimă atunci cînd și C.A.P.-ul merge bine, la fel cum și marea gospodărie a obștii are altfel de rezultate cînd lucrează în ea oameni cu stare. Adevărul cel adevărat este, aici, acela că puterea de muncă a oamenilor și pricepe-rea lor într-ale agriculturii și zootehniei este peste nivelul rezultatelor înregistrate la C.A.P. Chestie de organizare și de tragere de inimă din partea celor care conduc treburile gospodăriei tuturor. Dar roadele anului trecut — sub ceea ce s-ar fi cuvenit realizat — nu-i demobilizează pe cei care discută cu aprindere în fața primăriei despre ceea ce este de făcut în acest nou an. Sînt oameni care vor și care au, cărora li s-au oferit posibilități de a avea și de a livra statului produsele de care este atîta nevoie. Sigur, sprijinul ar fi putut fi mai consistent; sigur, primăria și C.A.P.-ul s-ar fi putut apropia mai mult de problemele oamenilor. Dar, așa cum se cuvine cu prilejul fiecărui nou început de etapă, nu-i nevoie și nici loc nu-i pentru lamentări, pentru „dac-ar fi fost să fie...".

Am stat de vorbă cu mulți dintre harnicii gospodari din Căpîlna, cu aceia pentru care contractele către stat sînt exact ceea ce se cuvine să fie — angajamente ferme, care trebuie onorate, căci de acest lucru țin și creșterea dorită a veniturilor lor, și bunăstarea celor de prin alte părți ale județului și chiar ale țării. Locuitorii satului au dorința reală de a îndrepta multe din neajunsurile anului trecut, an în care o vrajbă cel puțin ciudată pentru niște oameni care sînt aproape cu toții rude a dus la situația — unică în istoria comunei — ca numărul de reclamații trimise de aici către forurile județene să fie cel mai mare din întregul Bihor. Se spune că de vină ar fi fost fostul primar, dar adevărul nu stă niciodată într-o singură vorbă. Cert este că relațiile dintre oameni păreau, la un moment dat, pe cale de a se deteriora. Dacă e să căutăm cu dinadinsul cauza, ea este de aflat în rezultatele nemulțumitoare obținute de C.A.P. Se știe că lipsurile îndirjesc și că disensiunile pornesc cel mai adesea de la neîmpliniri. Acum, comuna are un primar nou, în care oamenii au încredere. Contractele încheiate cu statul la acest început de an reprezintă prima etapă a unui proces deloc simplu, de reabilitare a satului în propriii săi ochi. Această vatră cu oameni devotați muncii nu-și poate permite — n-o acceptă mîndria sătenilor, tradițiile lor de belșug și de bună înțelegere — s-o pornească la vale. Iată unul dintre motivele pentru care numărul porcilor, vițelor, păsărilor, ca și producțiile de lapte și ouă sînt considerabil mai mari decît anul trecut. E vorba de o revanșă, pe care bărbații și femeile satului — tinerii, cîți sînt, și vîrstnicii — vor s-o obțină pentru acea delăsare de care s-au lăsat purtați o vreme, scurtă ce-i drept, dar cu destule pagube.

În curțile oamenilor, în pătule se găsește suficient nutreț pentru vite. Iarna nu-i încă din cale-afară de aspră, iar animalelor le merge bine. Un aer optimist se presimte în sat. Gospodarii de frunte — Ioan Bologan, Florian Ban, Ioan Lupaș, Mitru Bologan, Ioan Vid, Ioan Borza și mulți alții asemenea lor — se află, ca de fiecare dată, printre primii care au contractat cantități importante de produse, urmați de cei-lalți consăteni, dintr-o dorință unanimă de a-și face datoria față de țară, de ei înșiși. Intrarea în noul an s-a făcut, iată, prin poarta ce dă înspre belșug. Problemă de conștiință și, implicit, de patriotism, contractarea de produse agricole pentru anul ce vine înseamnă, și la Căpîlna, o necesară întoarcere a privirilor oamenilor către rosturile primordiale ale propriului lor sat.

DAN MUCENIC ■

În paginile de față, imagini de la două întîlniri tărănești puse sub semnul democrației socialiste în acțiune, al marilor răspunderi pentru soarta recoltei, deci pentru avuția și forța țării: adunările generale ale cooperatorilor din Măldăeni și Roșiori, județul Teleorman. Vorbitorii din pag. 7 sînt, în fotografia de sus, ing. **Gheorghe Blaj**, președintele C.A.P. Măldăeni, și, pe coloana din dreapta, **Maria Burtea, Nicula Neagu, Georgeta Jărcăleanu, Vasile Pencea**, iar în pagina 6, **Elena Nuță** (Măldăeni) Lauda rezultatelor bune și punctele de vedere critice la adresa neajunsurilor din bătălia plinii, rostite de zeci de vorbitori, au îmbrăcat, pînă la urmă, haina deopotrivă sărbătorească și de lucru a legămintelor muncii rodnice, ale unei munci organizate și înfăptuite fără cusur, în noul an al Cîmpiei Române.

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

Valeria Mircea, o mamă cu 5 fete și 3 feciori:

„Fără ei, nici nu știu pentru ce-aș fi trăit!"

— Aveți, Valeria Mircea, 8 copii, vi se par mulți ?

— Puțini. Și azi regret că, din motive de sănătate, a trebuit să mă opresc. Acasă, noi am fost, dreeți sau vitregi, 12. Mi-ar fi plăcut și mie să am atîția.

— Unde acasă ?

— Noi, eu și soțul, ne tragem de la deal, de la Pănătău. Tot pe Valea Buzăului, dar sus. Acolo ne-am cunoscut și ne-am luat. Parcă a fost ieri, zău așa, dar s-au și scurs, iată, 30 de ani. În toamnă se împlinesc 30, că și ziceau copii, mai deunăzi, că la soroc să facem o masă mare, cu invitați.

— O să faceți ?

— Parcă scăpăm de ei ? !

— Pe soțul dumneavoastră îl cheamă Ion, da ?

— Exact. Lucrează ca mașinist la depozitul de cherestea. La I.F.E.T. Cum ne-am luat ? Din dragoste și cu acte, din prima zi. O casă, zic eu, după mintea mea, e o treabă serioasă și fără dragoste nu iese nimic. Dar ne-am mai luat, ca să fiu sinceră, și din sărăcie, ca orfani. El fără tată de la 4 ani, eu fără mamă de la 9 ani.

— Cînd v-ați stabilit aici, în Nehoiu ?

— Păi să fac o socoteală. Îi aveam pe Aurelia, pe Vasile, pe Ioan și pe Maria. Nicu s-a născut la Nehoiu, are 21 de ani, deci să tot fi fost prin '62—'63. Am stat, la început, pe lîngă, la curte. Apoi, după ce-au apărut Nicu, Claudia, Larisa și Carolina, ne-a dat I.F.E.T.-ul la bloc. Din '80, am trecut la 4 camere.

— Sigur din '80 ?

— Precis. Tocmai plecase Vasile militar. S-au adunat anii și-i mai încurc. Îi țin minte după copii, cînd au intrat la școală, cînd au terminat, cînd s-au căsătorit.

— Aveți deci 5 fete și 3 băieți. Încăpeți toți în 4 camere ?

— Am încăput, dar nu mai e cazul. Primii 3 sînt de-acum la casele lor, în sensul că locuiesc tot aici, în bloc, doar că la alte scări. Cînd ne adunăm, cu nepoți cu tot, ne facem 16 și nu ne ajunge o masă. Punem două. În afară de Larisa și Carolina, care sînt încă la liceu, ceilalți lucrează, fie la I.F.E.T., fie la Tricotaje.

— Vă cer scuze că vă tot iscodesc, dar asta mi-e meseria : în ce clasă e Carolina?

— A mică ? Într-a zecea, noi îi zicem Coca. Larisa, care e a douăsprezecea, e și ea fruntașă. Ca și ceilalți care, înaintea lor, au învățat bine și nu ne-au dat bătăi de cap. Și-au văzut de carte și de treabă. Fie la liceu, fie la profesională, cum s-a putut. Dar cu sîrguință și respect.

— Nici unul nu v-a creat probleme ?

— Doar cînd au fost bolnavi. Vasile mai ales, pe care era să-l pierd cînd avea 4 ani. Am ieșit cu el din spital de la Pătîrlagele și s-a înverșunat brusc. Ca pruna s-a făcut. Credeam că se stinge, i-am aprins și luminarea. Dar s-a înzdrăvenit și, azi, e cît un munte. Restul n-au avut praguri sau au fost ușoare.

— Ați muncit mult pînă l-ați văzut mari ?

— La Pănătău, cu ziua și cu furca. Nu m-am speriat pentru că eu, de la 12 ani, am învățat să trag la furcă. Pentru o bucată de pîine care, pe atunci, nici măcar albă nu era ! La Nehoiu, cu serviciul și, în orele libere, cu andrelele. Ciorapi, căciuliță, de toate. Am tras, și eu și bărbată-miu, din greu, mai ales la tinerețe, dar a meritat. Dac-ar fi s-o iau de la capăt, aș lua-o.

— De ce ziceți că a meritat ?

— Pentru că avem copii buni. Harnici, cuminți și care nu ne trec pe dinainte. Pentru ei am tras și sînt sigură că, de-o fi cazul, și ei o să tragă pentru noi. Poate chiar mai tare. Eu de-aia mă consider fericită, fiindcă am mulți copii și sînt reușiți. Să nu-mi spuneți că există fericire mai mare pe pămînt că nu cred. E lucru mare să știi că la o adică ai pe cine te sprijini. Mă și mir, zău așa, de femeile care, comode sau inconștiente, fug de copii. Nu că mă bag, dar să te oprești la un copil, doi, e o greșeală, mai ales cînd dispui.

— Nu înțeleg.

— Cînd îți dă mîna adică, cînd n-o pornești, cum am pornit-o eu și cu Ion, de la lingură. Nu se poate ca, mai tîrziu, să nu-ți dai seama că ai greșit nefăcînd copii și să regreți, dar de cele mai multe ori e prea tîrziu.

— A fost greu cu atîția copii ?

— N-a fost ușor, recunosc, dar mai zic o dată : a meritat din plin. Pentru că o casă fără copii e, să fiu iertată, pustie. Mai adune banii pînă la suma necesară. Altceva. Cînd să se mărite Aurelia, că s-a cam grăbit, ne-am strîmtorat niței și i-am dat de toate. O mașină de cusut, o plapumă de mătase, un covor de lută, un recamier, mai știu eu ce. Trebuia să fim în rînd cu ceilalți, nu ?

— Și-ați fost ? Dar de ce ziceți că s-a grăbit ?

— Ea avea 16 ani, iar ginerele 18. Mai mult s-a grăbit el, să nu i-o ia altul înainte !

— V-ați opus în vreun fel ?

— Bărbată-miu, de, ca bărbații, s-a mai codit, dar eu nu, am fost hotărîtă. Am luat-o deoparte și i-am spus : dacă simți, mărită-te, mamă, dar ascultă sfatul meu. Fă copii, cît mai mulți, să-ți umple casa ! Azi, mă bucur eu că m-a ascultat, dar se bucură și ea. La 26 de ani, îl are pe Irinel de 11 și pe Evelina de 8. Nu scrieți așa, o alintăm noi Evelina, dar în acte e Elena. Îi vezi pe stradă să-ți ride inima : parcă sînt frați, nu mamă și copii !

— Valeria Mircea, nu vă supărați că vă întreb, dar cum de v-ați descurcat atît de bine ? ! Cu 8 copii, dar și cu televizor, cu mașină de spălat, cu frigider, cu casetofon, cu...

— Casetofonul are și orgă de lumini ! A realizat-o Nicu, care se ocupă de radio și televizoare. Înțeleg încotro bateți. Simplu : muncind.

— Să fie chiar atît de simplu ?

— Și să fi vrut să furăm, n-am fi avut de unde !

— Nici nu mi-a trecut așa ceva prin cap, dar tot nu mă dumiresc : cum ?

— Mai zic o dată, muncind, și adaug, chibzuind totul. Pînă la ultimul leu. Am muncit noi și, de mici, și muncit și copii. În vacanțe, băieții mergeau la pădure. Aduceau o mie, poate nici atît, dar erau bani. Intrau în casă, nu ieșeau. Mai înainte, cumpărau cîte o pîine, cîte un sifon, fleacuri de-astea, dar își scoteau dulciurile. De cîte una, alta, or mai fi dus ei lipsă, nu ne-a lăsat punga la toate, dar de dulciuri nu, niciodată.

— Nu vi s-a părut rușinos ca băieții dumneavoastră să facă altora mici servicii, comisioane ?

— Mie da, ca să nu mint, eu la început mai m-am fudulit. dar Ion m-a pus la punct. Valerico, mi-a zis, munca, oricare ar fi ea, nu înjosește ! Lasă-i să învețe de mici, că viața nu e o chermeză ! Mai tîrziu, am aflat de la televizor că și americanii procedează la fel. Părinții au bani, iar copiii lor vînd ziare !

— Apropo de bani, cîți aveți la C.E.C. ?

— Asta e secret. Fără Ion, care e la un vecin, drege un gard, nu pot să spun !

— Degeaba, Claudia v-a dat de gol !

— Știe și ea, sigur că știe, la noi în familie nu există taine. Avem 10 mii, așa e. Ne-am chivernisit și-am strîns, gîndind că ne așteaptă alte nunți. Și, după ele, botezuri. Măcar de-ar fi cît mai multe, că le-om răzbi noi !

— Ar urma, după vîrstă, Nicu, nu ?

— Nicu are, deocamdată, alte intenții. S-a băgat la C.A.R. ca să plece într-o excursie, în U.R.S.S. O să plece, fiți fără grijă. Îi ajutăm toți. Dealtfel, și el ne ajută : a plătit întreținerea pe decembrie. Eu la fete mă refeream. Iată, Sorin al Claudiei tocmai s-a liberat. Dacă mîine zice da, să ne prindă descoperiți ? ! N-ar fi rușine ? ! Cei puțin indemnizația mea de Mamă Eroină am pus-o, lună de lună, de-o parte. De cîte ori o ridic de la primărie, pe data de 3, mă simt mîndră. Adică judec că partidul și statul ne prețuiesc pe noi, femeile care am adus pe lume mai mulți copii. I-am adus pentru noi firește, dar și pentru țară.

— Dumneavoastră unde lucrați ?

— La creșă, ca îngrijitoare. Am leafă bună, două mii. Mai înainte, cînd Nehoiu era un sat ca vai de el, luam mult mai puțin, că n-avea decît o grupă. Acum e bine. Aș fi putut să intru în altă parte, sînt locuri destule că Nehoiu se dezvoltă, iar primarul, Oneț îi zice, e înțelegător, dar am vrut la creșă, că sînt copii.

— Mai lăsați andrelele alea !

— Nu-i vreme, Larisa mă așteaptă cu puloverul. De fapt, doar o ajut, la mineci. Piepții i-a făcut singură. Toate au îndeminare, ce iese de sub mîna lor e aur ! Lucrează artistic, opere de artă, nu alta ! Cînd plîmbă ele un pulover nou, tot Nehoiu le admiră ! Nicu mai și strigă după ele : surorile Mircea, iar ați plecat la măritat ! De, copii, mai glumesc și ei.

— Se mai și ceartă ?

— De la curățenie. Că aia n-a strîns masa imediat, că aia nu și-a pus lucrurile în dulap, povești de-astea. Chiar dacă se mai ciondănesc, cînd e de sărit unul pentru celălalt, sar ca arși ! Sîngele apă nu se face, nu-i așa ?

— Ce le gătiți ?

— N-o să mă credeți, dar de vreo 7—8 ani n-am mai intrat în bucătărie decît în inspecție !

— Cum așa ? !

— Bărbată-miu și zice : tu, noroc că au crescut fetele astea, să pot minca și eu mai ca lumea ! El se omoară după ciorbe. Probabil că-l mai spală după rumegușul de la fabrică. Dar problema e alta. Fiind și acum o familie mare, sarcinile noastre sînt împărțite. Dacă Larisa e azi cu bucătăria, Nicu e cu cămara și Carolina cu baia. În ziua următoare, se schimbă. Se mai iau la harță, dar nu se ceartă. Ion nu admite.

— În această organizare, capul familiei ce rol joacă?

— El e cu agricultura.

— Cu ce ? !

— Cu păsările și cu zarzavaturile. Am tot pus, pe lîngă bloc, ba un mărar, ba un cartof, pe fiecare palmă, peste tot. Cimbru, de exemplu, n-am mai cumpărat de nu mai țin minte, de vreo 3—4 ani, ba am mai și dat cu împrumut. Tot bărbată-miu se ocupă și de animale. Am tăiat un porc și ne-au rămas doi, mai mititei. Avem și găini.

— Telefonul cît vă costă ?

— Destul, că vorbesc fetele, dar e necesar. Cei mari cunosc lecția : cum vin de la serviciu, dacă nu pot trece pe-acasă, sună. Măcar să-i aud și să știu că nu li s-a întîmplat nimic.

— Ce să li se întîmple ?

— Vreo belea, doar sînt atîtea. De nepoți nu-mi fac griji. stau mai mult pe-aici, îi îndrumă fetele la lecții.

— Aveți, Valeria Mircea, vreun regret ? Vă pare rău după ceva ?

— Că nu m-am putut duce, an de an, la mare, căci reumatismul mă chinuie. Dar la vară mă duc sigur, împreună cu Mariana. E o cheltuială în plus, dar o scoatem la capăt. O să calculăm, o să găsim noi o soluție.

— Vă doresc de pe acum drum bun și vă mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Opinia unui alegător

Bunăvoința

Bunăvoința e un cuvînt frumos al limbii române iar eu întotdeauna am avut sentimentul, am avut convingerea, am trăit cu încrederea, cu liniștea că acest cuvînt seamănă neapărat cu un obraz frumos și luminos, pe care zîmbetul înflorește de la sine, cu „vorba dulce mult aduce", cu aplecarea nu îngăduitoare dar generoasă, deschisă binelui față de orice întrebare pusă firește și ea în suflet, cu cinste, acoperind o nevoie, un interes omenesc ; pînă și tîlharul simte, zic eu, umilința bunăvoinței, cu atît mai mult între oameni bunăvoința se cuvine să stabilească un climat anume al relației și al civilizației acestei relații.

Cînd întîlnești bunăvoința și cînd ea se exprimă cu acea lumină a chipului îndatoritor pînă și un **Nu** izvorît din rigorile realității peste care nu se poate trece nici cu bunăvoința, ți se înfățișează mai suportabil.

De ce aduc eu, însă, aici, această poveste în discuție ? Pentrucă, e bine să recunoaștem, nu sînt deloc puține împrejurările cînd lipsa bunăvoinței se transformă în sursa atîtor amărăciuni sufletești, nedumeriri dureroase, tracasări inutile, alergături fără rost, ciocănituri smerite la tot felul de uși, așteptări pe coridoare și în anticamere, petiții timbrate la nesfîrșit, tentative și sbateri mărturisite sau nu de a pune în mișcare lănțul nefericit al relațiilor, disperata ocolire a regulilor curat stabilite, etc., etc., etc. Am stat, odată, intenționat la un ghișeu oarecum important, subliniez oarecum, și dacă aș fi avut răbdare merita să încerc măcar să fac un studiu al pregătirii psihologice și de încovoiere, ca să nu zic, siluire, a caracterului, înaintea sau dinaintea ciocănitului în geamul lăsat al ghișeului. Nu se obținea mare lucru de la acel ghișeu, înscrierile și adeverințele așteptate nu erau nici un capăt de țară și nici nu te puneau la cine știe ce adăpost, biata ștampilă cu care plecai era, pînă la urmă, mai mult simbolică, însă pentru omul cinstit și cu frica legii, cum se spune, ea era un argument în plus față de o simplă declarație luată pe cuvînt și apoi omul cinstit crede în cheia de la poartă, numai hoțul nu se lasă impresionat de ea. Ei bine, era de văzut cum se apropiau acei oameni de ghișeu, fiindcă se dusese vestea că dincolo de geam e un obraz ursuz, certat rău cu lumina și cu zîmbetul și încreștit bine de o plictiseală ca o lene de a trăi.

— **Da**, zicea el cînd ridica în sfîrșit geamul nu opac, foarte opac, parcă ar fi fost dat cu o bidinea groasă, miuiată în fum de țigară proastă, **Da**, scurt, gros, mai mult răstit, nu **Vă rog**, nu **Poftiți**, nu **Cine dorește**, nu **Cine e la rînd**, **Da** și privirile îi și scăpau negre pe sub rama ochelarilor însă nu căutau pe cineva, nu se uitau la petiționar, nu-l vedeau, erau mai oarbe decît geamul ghișeului.

Nu trebuia să mă mai mir cum începeau precauțiile ciocănitului în geam, cum se înghițea pregătitor în sec și cît se înghițea pînă să se spună acel **Vă rog** cu care se încerca luminarea chipului încruntat al stăpînului de la ghișeu, pentru că toată înfățișarea aceluia amintea bine de tot **Stăpînul**.

Era de văzut, apoi, cum cerceta el o petiție sau hîrtiile adăugitoare acesteia, cum le resfirau degetele lui, cum trecea el cu vîrful plaivasului peste rîndurile ținînd rugămintea firească a celui de dincolo de ghișeu, cum se lăsa el pe gînduri ca și cînd ar fi judecat procesul lui Solomon și mai ales era de văzut cum se chinuia să se lumineze fruntea lui — căci se petrecea și un astfel de eveniment — cînd situația i se înfățișa capabilă să-i justifice un **Nu** superior, aproape fericit că descoperise fisura capabilă să-l facă important și de netrecut. Nu un cuvînt de îndrumare, de îmbărbătare, de explicație, de scoatere din încurcătură, nimic, **NU**, răspicat și categoric și hotărîtor față de care **Da**-ul de la ridicarea geamului răminea un dulce sunet de violă.

Și, firește, era de văzut și grimasa celui refuzat și nefericita lui îmlădiere de glas rugător de un cuvînt în plus față de acel **Nu** și scînteia de mîhnire din ochii și ei rugători și zîmbetul chinuit cu care se mai spera un cuvînt în plus fiindcă se așteptase destul, se bătuse un drum, se cheltuise timp, se măcinaseră nervi, se făcuse cu chin o plecare umilită în fața ghișeului, altfel, poate, și omul nostru avea și el o demnitate a lui sau măcar credea cinstit în dreptul lui la ea. NU — era clar, era limpede, era decisiv, era ca o poartă închisă. Și pînă una alta, ca și cînd ți se dădea timp ție, celui următor, să te pregătești să clocănești în geamul opac, geamul se lăsa **Sec** peste tejgheaua ghișeului.

Puneți dumneavoastră acum, singuri, în fereastra ghișeului sau pe scaunul oricărei slujbe chipurile celor care fac din **Nu** din prima secundă rostul existenței lor întregi, întîlniți sigur în atîtea împrejurări cînd viața noastră putea fi **foarte ușor, ușoară**, și o să vedeți ce mare rol poate juca bunăvoința dacă frumusețea acestui cuvînt devine literă de lege — morală, firește — a civilizației relațiilor noastre de fiecare zi.

Și subliniez, **de fiecare zi**, fiindcă Bunăvoința nu poate trăi numai la sărbători și la zile mari, ea trebuie să fie la rînd cu viața care numără toate zilele calendarului nu numai **deslegările de dulce**, cum zic țăranii.

Bunăvoința, repet, **nu e**, și nu poate fi, reflexul îngăduinței și nici cîrja neputinciosului, după cum nu poate fi nici avocatul lenesului sau tîrîie-brîului, căci și el se prevalează de lipsă de bunăvoință atunci cînd îi se arată cu degetul care e măsura lor adevărată. Însă fără bunăvoință viața poate arăta ca un cer mereu înnorat iar încruntarea nu poate ține loc, nici ea, nici de exigență, nici de fermitate, nici de spirit hotărît sau justițiar.

Zîmbetul de pe buzele care spun acest cuvînt frumos face cît o zi cu soare și sădește în suflete nădejdea. Mare lucru, cînd dai curat bunăziua, să ți se răspundă cu bunăvoință, ceea ce mai poate însemna și încredere.

DINU SĂRARU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Istoria ca prezent

Știința istoriei cunoaște azi în România una dintre cele mai fecunde și mai strălucite perioade ale existenței și afirmării sale. În slujba ei, ca și a celorlalte științe, se află minți pătrunzătoare, inteligențe active, voințe puternice, personalități dotate, care și-au pus și își pun întreaga activitate sub semnul apărării, cu consecvență, a adevărului.

Un simplu periplu în lumea cărților de istorie apărute la **Editura Științifică și Enciclopedică** ne arată direcțiile fundamentale pe care și-a înscris activitatea în acest domeniu : a) **studii** monografice, de o incontestabilă valoare științifică asupra unor etape și momente hotărîtoare în constituirea și ființarea ființei naționale române : — **Etnogeneza românilor** (I.I. Rusu) ; **Moldova în secolele XII—XIV** (Victor Spinei) ; **Emigrările din Transilvania în secolele XIII—XX** (Ștefan Meteș) ; **Supplex Libellus Valachorum** (David Prodan) ; **Răscoala lui Horea** (David Prodan) ; **România în valoarea anului 1939** (Livia Dandara) ș.a., b) **lucrări de sinteză** despre vitejia și tenacitatea românilor — **Pietrele dacilor vorbesc** (Paul McKendrick) , **România în izvoare geografice și cartografice** (Marin Popescu Spineni) ; **200 de zile mai devreme** (Ilie Ceaușescu, Florin Constantiniu, Mihai Ionescu) ; **The idea of Nation. The Romanians of Transilvania 1691—1849** (Keith Hitchins) etc. ; c) **Corpusuri de documente** referitoare la — **1848 la Români. Documente** (Cornelia Bodea) ; **Românii la 1859. Documente** (Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc) ; **1918 la Români. Documente** (Vasile Arimia, Ion Ardeleanu, Mircea Mușat), **23 August 1944. Documente** (Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Mircea Mușat).

Astfel de lucrări, și altele, cuprind și înfățișează, cu o mare veridicitate, publicului cititor, pe baza unor argumente indubitabile istorice, etnografice, lingvistice, de viață materială și spirituală pagini de mare glorie ori de încrîncenate lupte pentru supraviețuire, de strălucită afirmare ori de grea asuprire națională, de înaltă creație de valori autentice. Autorii lor s-au integrat și slujesc cu credință, prin ideile pe care le promovează istoriografia națională.

Opera și activitatea unor astfel de autori asigură vitalitatea științei istoriei, capacitatea sa de a cuprinde și analiza științific, pe baza adevărului, problematica istorică, de a răspunde năzuințelor de dreptate ale românilor, dorinței lor de mai bine, idealului lor constructiv, creator. Ei nu slujesc un simplu deziderat, ci promovează și susțin realități istorice și contemporane. În aceasta constă invicibilitatea operei lor, continuitatea ei în timp și răspîndirea în spațiu.

Istoriografia contemporană este susținută puternic și prin operele înaintașilor : Nicolae Iorga, A.D. Xenopol, Vasile Pârvan ș.a. Lucrările lor, ideile de vechime, continuitate și unitate a poporului român pe care le-au promovat și susținut cu competență fac parte componentă existențială din ființa istoriografiei noastre contemporane. Forța lor constă în adevărul pe care-l slujesc.

De fapt, în domeniul istoriei,

(Continuare în pag. 11)

MIRCEA MĂCIU ■

Scriitorul — conștiința a vremii sale

PLATON PARDĂU:

„Să privim lucid lumea în care trăim"

— Prin urmare, pînă acum, Platon Pardău, ați fost ziarist, poet, prozator, scenarist, dramaturg. Am uitat ceva ?

— Da. Ce-am fost înainte de-a fi... un om care scrie nu pur și simplu ca să probeze că a învățat literele alfabetului !

— Și ce-ați fost mai înainte ?

— Un copil, pe-un deal extraordinar, într-o Bucovină de miazănoapte în care doar să vrei puțin și atingi cu imaginația munți fabuloși, unde pădurile — marile păduri de brad — curg către livezi și văi nu componente ale unui regn spectaculos, ci aducînd către noi o viață misterioasă, pe întinse părți ale anului necunoscută, inabordabilă...

— V-am prins într-o dispoziție lirică, bag seama !

— Oare ? Gîndiți-vă, de pildă, ce lucruri nemaipomenite trebuie să se întîmple acum, în puterea zăpezii, în tăcerea Rarăului ori Giumalăului, în înaltul zimțat al Pietrosului : noaptea, în noieni ca oglinda, linse de lună, ori de firul piraielor sau sub aceleași omături unde se dizolvă bordeie și tranșee și gropi de tun din cele două războaie... !

— Nu spun eu ? Poetizați, poetizați !

— Mi-am descoperit tîrziu copilăria, cînd încetase să mai fie, și pe măsură ce am fost conștient de această pierdere, am înțeles cît de minunat era cîștigul acelor ani, înainte să fi descoperit forțele și relațiile de producție, legile obiective ale dezvoltării sociale și exploatarea omului de către om și chiar cum se poate muri călcînd pe o mină sau trăgînd imprudent inelul unei grenade.

— Brr ! Pare-că preferam clipa cînd erați liric !

— Spectacolul solemn al iernilor, cînd brazii devin albaștri, zăpada crestată de foșnetul piraielor către primăvară, dezghețul, livezile, căile de fîn, grămezile de bălegar împrăștiate pe dealuri, focurile mistuind tăcerea trecută. Împușcăturile din nopți de sărbătoare, țăranii mei regali în costume înegalate, străbătînd orășelul duminica, școala, vioara ca o pasăre roșie a învățătorului. Nu ne naștem unde vrem, dar depinde de noi ca locul nașterii să ne aparțină. Romantic, nu ?

— Aproape că-mi dau lacrimile.

— Ei, asta a fost înainte. A fost, am fost...

— Să vedem ce-i acum. De ce-ați abordat atîtea genuri literare ? Din teama de plafonare ?

— Iar eu aș întreba : credeți în posibilitatea unui program antiplafonare ? E adevărat, scriu voind ; nu cred că altcineva face altfel. Literatura e și ea o muncă deliberată. Cine nu vrea să scrie — nu scrie.

— Atunci ce face ?

— Se exersează : și talentul și înțelepciunea și prostia. În esență, totul se reduce la raporturile cu tine însuți. Descoperi că dacă urli, nu te-auzi. Tu, pe tine. Sau invers : că trebuie să urli ca să te auzi și să te zgudui din amorțire și uitare. E vorba nu de genuri, firește, și a nu se vedea aici o nouă împărțire a lor. Să numim mai degrabă trecere prin diferite stări de spirit, care obligă din interior, aleg, impun. Nu e mai puțin adevărat — eu așa cred — că un scriitor trebuie să-și slujească vocația, multă-puțină cîtă se va hotărî în cerurile istoriei literare de acum și viitoare, de-o fi să fie, prin cultură, cunoaștere polivalentă, dar, nu în ultimul rînd, cu această „întăritare de sine", care e o luptă pentru a te descoperi, a te chinui, cu succesive și din ce în ce mai periculoase aventurări pe buza prăpastiei, cu aceste pacte, hai să le zicem, cu domnul diavol însuși, poate, poate mai există un strat și încă un strat.

— Nu credeți că vă contraziceți ?

— Nu. Eu nu enunț un program tehnic, ci simpla și aspra magie a creației o amintesc, poate cu gîndul că prea se întîmplă să se confunde termenii și ceea ce e o chemare a îngerului, cu sînge și sudoare făcută, zi de zi, și noapte de noapte, fără nădejdea retragerii la pensie, mai degrabă cu spectrul clipei, fixată genial de Eminescu, a sfărîmării lirei și încetoșării mîntii, se comprimă în enunțul „N-am timp, că m-aș așeza la masă și aș scrie un roman mai bun ca al lui..." ; „să prind eu o săptămînă-două și să vezi ce volum de versuri fac...". Ca și vocația, plafonarea există sau nu pe dinăuntru. Fără un program de alimentare a sensibilității, spiritul se poate totuși degrada înaintea ruinării carcasei care-l transportă prin lume. D. I. Suchianu spunea odată că prostia e o stare de îmbătrînire a spiritului. Dar de ce poate îmbătrîni spiritul, prin ce viciene orificii se întîmplă să se piardă e, cum se spune, altă problemă.

— Anume ?

— Să zicem că e vorba de puterea de a rezista, de capacitatea de a inventa o nouă și nouă iluzie, încă și încă o speranță... Trăiești o singură dată și, ca scriitor, vrei toate timpurile adunate în tine. Altfel ai fi inutil...

— Sînteți un scriitor deosebit de harnic. Un adevărat profesionist al condeiului, care parcă se așază la masa de scris indiferent dacă are chef sau nu, știind că nu are voie să aștepte inspirația, ci trebuie să și-o provoace. Astfel ați ajuns să scrieți un număr impresionant de volume. Nu vi se pare că ați publicat prea mult ?

— Un bun prieten, regizor de talent, unul dintre cei mai interesanți, îmi povestește că, în urmă cu vreo zece ani buni ieșe de la premiera filmului său. În fața la „Patria" lumea se risipește, noaptea e tîrzie, omul nostru o pornește și el către casă, cînd îi vine ideea să tragă cu urechea la vreo „voce din public". Vocea din public e reprezentată de o pereche ce-o coteșe pe lîngă cinematograful Patria ; oameni maturi, puțin trecuți, bine îmbrăcați, braț la braț, toamnă către iarnă. Prietenul — numai urechi. Vocea — tăcere ; „prietenul se ține aproape. Vocea — nimic. Și cam pe unde se despart drumurile către și pe lîngă grădina Icoanei, bărbatul izbucnește gros : „Fir-ar să fie cu filmul lui !". Și punct. Am avut prezorie pe care ai chemat-o pînă te-ai iluzionat tu însuți și-și cere dreptul să te laude sau să te pedepsească prin chipul ei. Să le suportăm pe ambele.

— Fie. Dar în proza dumneavoastră, e lesne de remarcat coexistența liricului cu epicul, a realului cu fantasticul. Cum vă explicați ?

— Nu-mi explic.

— În primele volume pe care le-ați publicat — mă refer la cele de poezie — era prezentată o Bucovină extrem de reală, dar care nu te prea îmbia s-o cunoști. În schimb, ce fastuoasă înfățișare a ținutului Dornei — de fapt a aceluiași ținut prezentat și în poezii — faceți în SCRISORILE IMPERIALE ! E o adevărată invitație la vizitarea unui tărîm fabulos, cu obiceiuri aparte, cu o viață desfășurată după un protocol plin de farmec. Nu-mi place niciodată să lingușesc, dar cred că este vorba de una din cele mai bune cărți ale dumneavoastră, dacă nu cumva cea mai bună. Istoria unui neam e proiectată în fabulos. Cum ați ajuns la o astfel de înțelegere a ei ?

— Ar trebui să strig : „Nu-l me tangere!" apărîndu-mi poezia. Dumneavoastră nu sînteți însă ostașul și eu continui să desenez cercuri pe nisip, pentru care nu pot să vă fiu decît recunoscător că încercați să le citiți împreună cu mine. Întrebarea mă readuce la începutul convorbirii noastre.

— Poate că mergem pe linia unuia dintre cercurile pe care le trasați.

— Cine știe ? Întîi și întîi am fost un copil turmentat de locurile de baștină ! (Nu cred că toți copiii sînt turmentați de locurile de baștină !). Apoi am fost poet. Cu cheia asta a poeziei am încercat la porțile Împărăției, cum îi zice Radu Cosașu, altei Împărății însă. Tot încercînd așa, într-o zi s-a deschis și au apărut Cetitorul de scrisori, Nubert catîrul vorbitor, banditul Niculiță etern bolnav de amor și reumatism, Împăratul Însuși, Arthur, domnișoara Anga, Preșejinka, omul culegător de vîrcolaci, Tiron hamalul cu cange de fier, memoratoarea Agafia etc. etc. Nicolae Balotă care, ca și — vă amintiți ? — George Arion...

— Îmi amintesc acest nume.

— ...și Mircea Iorgulescu și Laurențiu Ulici și Nicolae Clobanu și Alex. Ștefănescu și Cornel Ungureanu și Marian Odangiu și Ioan Adam și Val Condurache, Zaharia Sângeorzan și alți critici literari au scris generos despre această carte. Iertat să fiu pentru vreo omisiune, lista este sub semnul venirii în minte, cu excepția primului nume, Nicolae Balotă, care, cel dintîi, a spus că în **Scrisorile imperiale** am dat de un filon necercetat la noi : reverie, vis, legendă, realitate, nostalgie, sentimentul timpului și utopia de a fi eterni ca ei și cu ei...

— E ca un certificat.

— Un certificat de finalizare, relativă, a unor linii din poezia mea „bucovineană" și din roma-

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

LASLO FESZT : „Peștii"

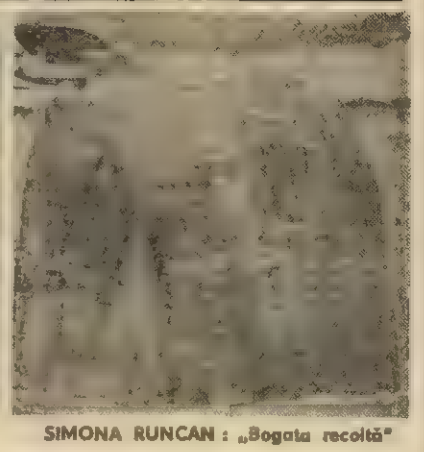

SIMONA RUNCAN : „Bogata recoltă"

Viața culturală la zi

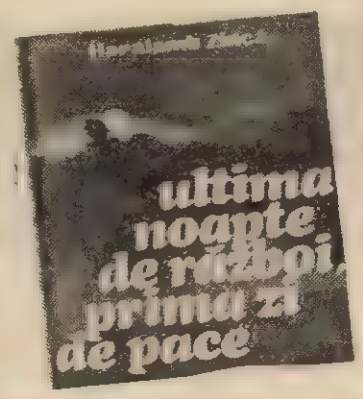

Războiul văzut dinăuntru

Prin Ultima noapte de război, prima zi de pace (Ed. Militară, 1985), Haralamb Zincă nu este nici la prima și, poate, nici la ultima carte dedicată celei mai mari conflagrații a veacului pe care, cel puțin în finalul ei, a trăit-o în uniformă de militar, și a cărei obsedantă amintire a transpus-o în multe pagini. **Și a fost ora H**, apărută acum cîțiva ani, a intrat în bibliografia de referință a unui moment de însemnătate istorică pentru destinele României, actul revoluționar de la 23 August 1944, cu radicalele lui consecințe pentru triumful războiului antihitlerist. **Și Ultima noapte...** proiectează o vie lumină asupra contribuției românilor într-un război în care nu s-au tocmit la jertfe, la care au participat cu sufletul, pînă la ultima răsuflare, cu trupul, pînă la sînge și cămașă. Într-un moment în care proza românească despre ultimul război este staționară, ca să nu zicem chiar absentă, oricum rămasă cu mult în urma cercetărilor istoriografice în domeniu, întreprinderea lui H. Zincă — „roman-document", cum o subintitulează autorul — merită salutată.

Zincă vehiculează o materie documentară vastă, extrasă din arhive românești și străine, de la informații din presa vremii la comunicate de front și jurnale de operații ale regimentelor și diviziilor, de la memorii ale comandanților militari și ale oamenilor politici la documentele (cîte sînt, sau, mai exact, cîte îngăduie accesul cercetătorului) ținînd de acțiunile din umbră ale serviciilor secrete ale marilor puteri. În chip predilect pe H. Zincă îl atrag „enigmele", încă nelimpezite, ale războiului, acele „resturi de adevăr" încă ferecate în ultrasecrete seifuri, autorul exprimîndu-și, ca și alți cercetători ai epocii, opinia că o clară judecată asupra complexelor motivații ale teribilei conflagrații nu se poate întemeia decît în condiția în care la masa deliberării sînt convocați — fără nici o scutire — toate probele și toți martorii. Întreaga materie a cărții e minuită cu strîngență, dar și cu ardență, cu forță emoțională, autorul „romanului-document" fiind totuși un romancier, un scriitor care nu-și poate reprima vocația. Și nici nu vrea să și-o reprime.

Cărți-document despre ultimul război mondial și despre prețioasa contribuție a românilor la victoria forțelor antihitleriste s-au mai scris și, sigur, se vor mai scrie, elementele lor de inedit ținînd de sporul de informație și de unghiul vizionării și interpretării acestuia. Ceea ce aduce interesant H. Zincă e convocarea, în ultima și cea mai substanțială parte a cărții, a nu mai puțini de 32 de veterani români ai războiului antifascist, puși să răspundă în scris unui chestionar menit să le resuscite amintirile și receptați cu răbdare, cu înțelegerea și cu emoția celui care le-a fost camarad de luptă. Utilitatea unui astfel de demers nu mai trebuie demonstrată. Interlocutorii lui Zincă — foști comandanți de mari unități sau simpli combatanți — sînt oameni care, fără îndemnul prozatorului-istoric, n-ar fi scris, poate, niciodată despre faptele de înălțător eroism pe care le-au săvîrșit sau la care au asistat. N-ar fi făcut-o fiindcă nu s-ar fi gîndit s-o facă, n-ar fi făcut-o, poate, din modestie, ori din lipsă de timp, ori pentru simplul motiv că scrisul, într-un concept popular, e, ca să zicem așa, o treabă de pensionari, de oameni care nu au ce face. Corespondenții lui Zincă produc, fiecare, pagini de o temperatură a trăirii ce te cutremură ca un „memento". Este acel tulburător „amintește-ți !" prin care ni se spune, deloc patetic, doar prin relatare de fapte, că libertatea noastră de azi a fost pecetluită cu sînge, cu șingele scurs din arterele unei întregi generații, că independența și suveranitatea României, atît de greu cucerite, trebuie să însemne lumina ochilor și viața poporului nostru. Acești oameni care, în August 1944, au încins pentru a doua oară armele, de data asta pentru o cauză dreaptă, nemăritori să moară de două ori în cursul aceleiași vieți, să moară acum pentru dreptul Daciei de a fi una singură, sieși stăpînă, sub fîlfîirea tricolorului românesc, și pentru dreptul celor de-o seamă cu ei la libertate și demnitate, încă există, încă ne sînt contemporani. Și a le valorifica mărturiile despre o istorie pe care au primit-o în plin piept este o datorie înaltă a zilei de azi față de viitor, astfel încît cel de mîine să poată prețui lupta celor de ieri în deplină conștiință a semnificațiilor.

O datorie la a cărei împlinire H. Zincă a cotizat cu pasiune și cu talent.

ILIE PURCARU

in istoria baletului romîne

Portret peste ani

Editura muzicală a publicat nu demult un volum intitulat **Amintiri despre Floria Capsali**, semnat de Mitiță Dumitrescu. Cele două nume, cîndva alcătuind unul din cele mai admirate cupluri de balerini din istoria dansului românesc, reprezintă și astăzi doi piloni — probabil cei fundamentali — la temelia artei românești a baletului, la temelia școlii românești de balet.

Cartea este, în alcătuirea sa, emoționantă. Relatarea se străduiește să se „obiectiveze", să se dezbare de participarea afectivă, de altfel iminentă și, oricum, superfluă, pentru că **Amintiri despre Floria Capsali** este o evocare din imediata apropiere, inteligent încadrată de materialul documentar „doveditor". Am pus ghilimele pentru că faima Floriei Capsali, în țară și peste hotare, a agitat cîteva decenii bune viața culturală a României între cele două războaie mondiale și nu mai trebuie probată în nici un fel. Floria Capsali s-a născut în anul 1900, a studiat vreme de nouă ani arta dansului la Paris, cu Christine Kerff, Jeanne Ronsay, Erico Cechetti. Îmbinînd în chip fericit elemente ale celor mai bune școli de balet ale timpului (franceză, italiană, rusă), ea a ajuns la un stil personal, care a și fundamentat o artă specific românească a dansului. De altfel, pentru prima oară sintagma „balet românesc" a figurat pe afiș alături de numele său. Maestră de balet a trupei „Căr㠖ușș", apoi a Operei Române, a ansamblurilor C.C.S. și „Ciocîrlia", partenera a unor balerini de talie mondială, cum au fost Alain Séphar, Clark Nichols, Gabriel Negry, Mitiță Dumitrescu, întemeietoare a școlii elementare de balet la noi, căreia i-a statuat cîteva principii salutare, perfect valabile și astăzi, susținătoare ferventă a muzicii românești (pentru Floria Capsali au scris muzică de balet cei mai mari compozitori ai timpului) viața marii balerine a fost încununată nu numai de o muncă de decenii, de laurii meritați, de adorația publicului, ci și de cuvintele pline de admirație ale unor mari personalități : „Trupul ei — pensulă dibace de maestru — imprimă linii succesive care ne tălmăcesc sensul ritmului ales (...) Greutatea ei materială nu mai există. Este o idee spiritualizată, care și-a găsit expresiunea în forma delicată a acestui trup, pătrunsă de fluiditatea melodiei" — scria Celia Delavrancea. Imposibil de trunchiat în această însemnare — articolele, portretele, evocările cuprinse în partea finală a volumului și semnate de Mircea Eliade, Dan Botta, Petru Comarnescu, Tudor Arghezi, Emil Botta ș.a. întregesc acest delicat omagiu adus unei mari artiste. **(Tania Radu).**

Dimineți cîștigate

Teatrul e o ființă duplicitară. Ca și actorul. O făptură de zi și una de noapte. Una în haine de lucru, fără aureolă, alta strălucitoare, feerică. Nimic mai tulburător, mai aproape de ceea ce o metaforă prea banalizată numește „atelierul creației", decît orele intime de dimineață, orele repetițiilor, decît liniștea vătuită din foaierele pustii, decît zgomotele diverse, destrămate din preajma scenei.

O dimineață oarecare de vineri, cu ger umed și nehotărît, tăind printre copacii — acum fără personalitate — din Grădina Icoanei. La Bulandra, unde cu o seară înainte s-a jucat **Răceala**, se repetă acum **Dimineața pierdută**, dramatizare după romanul cu același titlu al Gabrielei Adameșteanu, în regia Cătălinei Buzoianu. În scenă, Victor Rebengiuc, Irina Petrescu, Rodica Tapalagă, Marcel Iureș și o fetiță de nouă ani. Se repetă scene din actul al doilea. Victor Rebengiuc își construiește o replică mai lungă, cu iz de discurs politic, cu ajutorul unui foarte important personaj cu barbă — sufletul. Cîteva indicații din sală, unde Cătălina Buzoianu cîntărește din ochi spațiul scenic și nuanțele vocilor, și relațiile dintre personaje se revelă brusc : tînărul preventor, (Marcel Iureș), cu o demodată stîngăcie în mișcări, care însă ascunde o minte calculată, tot timpul cu ochii pe busolă, se află în casa profesorului spre a-i cîștiga favorul, nefiind însă dispus să refuze nici favorurile oferite... spontan de doamna casei (Rodica Tapalagă).

„Marcel ! Aici tu lingușești fin. Încerci să-ți cucerești gazdele acordînd atenție pușloaicei (Irina Petrescu — n.n.). Adică : vai, ce drăguță e Mărguța noastră !" „Bine, dar eu o vizez pe cealaltă !" „Nu, aici au. Deocamdată, tu ești fără vină. Tu speri la mîna aștepta mici, așa, pe departe".

„Victor Rebengiuc, dumneavoastră aveți un gest tandru față de Rodica. Ea se duce la telefon. Vă faceți mișcarea în funcție de plecarea ei. Vi se pare bine așa ?" „Daa, foarte bine. Am o singură obiecție : habar n-am avut că sună telefonul !" Da, în scenă se află un telefon, care deocamdată sună numai în... text.

După fiecare moment, reluat de două trei ori, o mică rumoare adună la un loc actorii. Patru plinișoare „din piața Amzei", un pilc de mere și cîteva cești de cafea care vin pe tăcute de undeva „din off" întrețin o conversație destinsă, ce rămîne totuși în atmosfera piesei. Se glumește în surdină. Marcel Iureș povestește ceva Irinei Petrescu, așezat într-o prea romantică poziție cavalerească dinaintea scaunului ei. Risul în șoaptă lasă loc, din instinct, dialogului de alături : Victor Rebengiuc își amintește cum făcea Dinu Cernescu pe... chitara într-un spectacol de acum vreo treizeci de ani, într-o seară, cînd chitaristul angajat „cu leafă" uitase să vină. Iar plinișoare, iar cafea. Mere ? Nu. „Tin regim" — spune Rodica Tapalagă.

Faze diferite de asimilare a rolului. Irina Petrescu își știe deja pe de rost majoritatea replicilor. Rolul său — de adolescentă, în aceste scene — cere oarecare efort de compoziție. Pantomimă, pe tema costumelor de epocă, evident, deocamdată inexistente. Mică scenă de nervozitate puberă. Actrița intră în rol, aproape nemaiauzind indicațiile regizorale.

Iar mică pauză. Cătălina Buzoianu coboară în scenă. În timp ce restul „societății" spovăle calm, lung aparteu cu Rodica Tapalagă. Se pun la punct stările sufletești ale personajului său. Mic duel de păreri. Apoi consens constructiv. „Reluăm ?" „Reluăm". Se reia și apoi — mai departe. Fermecător joc de puzzle ! Spectacolul seamănă cu acele portrete neterminate, la care pictorul finisează pe îndelete cîte un detaliu. Cu cît se apropie mai mult de verosimil o anume trăsătură, cu atît întregul pare mai nebulos.

„Cărțile ! Cocolaș, cărțile !" Cel zis „Cocolaș" apare, secondat de o tînără Mihaelă. Se aruncă pe jos, ici colo, cîteva cărți ferfenițite. Înțeleg de îndată că ele sînt... pietre pe o alee, înundată, de grădină. Scenă grea cu Marcel Iureș și Rodica Tapalagă. Asediul egoismului masculin. „Ea" îi dă de înțeles „Lui" că va avea un copil. Panică, repliere, fugă. Disperarea ei — apoi recucerire de poziții. „Vă rog frumos, n-o jucați în comedie. E comică de la sine. Nu e vodevil. Mai serios, cu pasiune. Ori vă jenați ?" „Nu ? De ce să ne jenăm ?" Scena „de sub nuc" se reia de patru-cinci ori, pînă cînd strigătul de victorie al Cătălinei Buzoianu („Asta e ! Așa !") pune punct.

Și tot așa. Scenele se rotunjesc de fiecare dată mai ferm. Se articulează, capătă relief. Cătălina Buzoianu intervine mereu cu calm, insistînd fin, cerînd părerea actorului pentru a o... însuruba în ansamblu pe a sa. Senzație de forță, de stăpînire perfectă a întregului. Ființa friabilă, nervoasă, retractilă, în permanentă agitație care este Cătălina Buzoianu în particular devine în scenă întruchiparea echilibrului și a lucidității sensibile.

„Putem să sărbătorim azi 50 de repetiții ?" — întreabă personajul în șcurtă de fiș numit „Cocolaș". „50 de repetiții ? Aoleu !"... Cincizeci de dimineți, cu ger umed și nehotărît, în care se cîștigă pas cu pas imperiul fascinant al unei ficțiuni. Dimineți cîștigate.

TANIA RADU

O piesă care mai întîi te amuză, apoi te pune pe gînduri.

Ris și plîns

În urmă cu cîțiva ani Studioul Casandra oferea publicului bucureștean un spectacol amuzant, avîndu-l drept protagonist pe actorul — profesor Petre Gheorghiu, care, împreună cu studenții săi, încerca să ne prezinte, pe lîngă ineditul piesei, pe viitorii actori profesioniști. Piesa aparținea scriitorului bulgar Ivan Radoev și se numea **Ris și plîns**. Pentru spectatorul din sală demonstrația a fost convingătoare, reprezentația ridicîndu-se mult peste exigențele cerute unei trupe studențești, iar în ceea ce-l privește pe autor, ne-a șocat asemănarea scriiturii sale cu una din schițele cunoscutului autor O' Henry. Sigur, unele date erau schimbate, acolo era vorba de un cop.l, aici de un academician, dar piesa era bine construită și se urmărea cu interes și participare.

Au trecut anii, și iată că lucrarea dramaturgului bulgar vede din nou lumina rampei, de data aceasta la Teatrul Nottara, avîndu-l drept protagonist și regizor pe același mare actor Petre Gheorghiu. Din distribuția puțin numeroasă răsare un nume : Mircea Diaconu. Iar un spectacol în care își încrucișează replicile în roluri diametral opuse doi astfel de actori nu poate decît să incite și să atragă ca un magnet. Preocupat de regie, foarte talentatul actor Petre Gheorghiu nu ne-a oferit, din păcate, un personaj pe măsura talentului și posibilităților lui interpretative cu care ne-a obișnuit de foarte multi ani.

Așa cum este lesne de ghicit, doar piesa se numește **Ris și plîns**, actul prim are drept notă dominantă umorul, pentru ca cel de-al doilea să ne trimită la filozofia realității cotidiene, care, în cazul dat este o lecție amară pentru cel răpit. Așa-i viața, așa-i și-n schița lui O'Henry, așa-i și-n piesa dramaturgului bulgar.

Primul act al tragicomediei se desfășoară la subsolul unui bloc, mai precis în sala caloriferelor, și surprinde momentul „răpirii" academicianului, sechestrat pentru că ea. Fata, a fost trîntită la examen de Profesorul căruia i se spune și Bivolul (dealtfel, așa se și numește piesa în original). Această situație mai mult decît hilară, din păcate nu prea a „ieșit" pe scena de la Nottara în ciuda eforturilor celor trei actori care-și schimbă replicile în primul act. Se cerea un plus de fantezie, un plus de ingeniozitate artistică, pentru că, vezi doamne, Băiatul, mecanicul, își depășește cu mult condiția, are o frază elevată, clasicii sînt evocați cu destulă ușurință și invocați mai în toate ocaziile. În rolul Băiatului, Mircea Diaconu este admirabil atunci cînd realizează „simfonia caloriferelor". Diana Lupescu, cel de-al treilea personaj al primului act, din păcate intră mai greu în pielea eroinei, cu toate că rolul este generos. Pe parcurs își revine și se încadrează perfect în poveste.

Intuind foarte bine intențiile autorului, scenografia lui Tudor Ghimeș este funcțională, permițînd desfășurarea acțiunii în două planuri paralele: jos, în subsol, trei oameni deveniți la un moment dat proprii lor prizonieri nu mai doresc „eliberarea", simțindu-se acolo mai în siguranță, feriți de nimicnicia oamenilor și vieții în timp ce sus, „gura lumii", e reprezentată de două lelițe care, cînd se bălăcăresc, cînd beau cafeaua împreună, fiind tot timpul dispuse să exagereze realitatea și degenerează fiecare informație într-un potop de zvonuri, care mai de care mai prăpăstioase. Parcă pentru a le evidenția caracterul, regizorul plasează interpelările lor zilnice lîngă niște tomberoane, care simbolizează joenicia. Foarte bune în rolul lelițelor Anda Caropol și Ruxandra Sireteanu. Cristina Tacoi, mama, se achită bine de rol.

„Răpitorii", oameni cuminți dealtfel, reușesc cu greu să-l determine pe profesor să se întoarcă la ai săi după ce au făcut imprudența să-i prezinte o bandă de magnetofon care-i relevă adevăratele gînduri ale colegilor și adevăratul preț al soției pe care o credea pînă atunci sinceră și devotată.

În repertoriul teatrelor bucureștene spectacolul de la Nottara se va bucura — sîntem siguri — de adeziunea publicului, căci **Ris și plîns** este o piesă care mai întîi te amuză, pentru ca apoi să te pună pe gînduri.

DAN BÎRLĂDEANU

Tablouri din expoziții

Dialog în Galateea

Dintr-un dialog cu doi tineri, la **Galateea**: El: „Prezența noastră aici, în expoziția **Anei Golici**, este și nu este întîmplătoare. Întrucît locuim pe Calea Victoriei, chiar lîngă galeria Galateea, ne-am făcut o obișnuință să intrăm mai întîi și-n-tîi aici, apoi duminică dimineața, să facem cîte un tur prin toate expozițiile. Ca să zic așa, ne cultularizăm. Despre expoziție — este frumoasă, interesantă, colorată cu mult rafinament, artista, despre care nu știu mai nimic, dovedind că are o imaginație debordantă". Ea: „Dar recunoaște că tu însuți m-ai întrebat ce vor să însemne aceste desene, iar eu ți-am spus că nu semnificația lor este importantă, cît felul în care artista lasă linia să curgă și să imagineze astfel o lume care există doar în imaginația ei". El: „Da, așa e, soția mea a descoperit acest unghi din care expoziția este, într-adevăr, frumoasă".

Vecinătate

La **Eforie** o nouă expoziție de grup în care expun **Carmen Lucaci** și **Petru Lucaci** (pictură), **Victoria Zidaru** (sculptură), **Ion Drăghici** și **Ovidiu Marciuc** (grafică) și **Lavinia Mârșu** (scenografie), adică o lume în care dialogul se înstăpînește de la sine, cu dezinvoltură. Alături, într-o sală ce ține de Clubul Sindicatelor din Comert, expune **Victor Moscu**, un virstnic pictor amator, îndrăgostit de flori și peisaje.

Din dragoste pentru iubitorii de frumos

La **Orizont**, o expoziție de anvergură, **Salonul anual de gravură —85**, un veritabil recital plastic asupra căruia, dată fiind semnificația sa deosebită, vom reveni mai pe larg într-un viitor număr al revistei noastre. Pînă atunci, convingerea fermă că ne aflăm în fața unuia din evenimentele artistice ale lunii ianuarie, că salonul, de-adevăratelea, s-a consumat la Tulcea, în luna noiembrie a anului trecut dar, din dragoste și respect pentru iubitorii de frumos din Capitală, organizatorii au ținut să-l aducă și în București, unde se va afla la dispoziția publicului pînă în data de 5 februarie.

Culori care cîntă

Lîngă **Teatrul Nottara**, la **Simeza**, **Dan Constantinescu**, un tînăr pictor care refuză somptuoasa imagine a unei Veneții ce se scufundă într-un ocean de melancolie poetică. Definindu-l, criticul **Liviu Il. Oprescu** notează: „Pulbere multă, infinitezimală în mișcarea lentă a formelor lumină surdinizată pe care cutare portret o proiectează afară din cadru; sugerînd tragicul: însingurarea elementelor disparate care compun o natură statică pe-o tingire de aramă; alchimia straturilor succesive de pigment așternut pentru a sugera lepra îngrășiată a murilor centenari; opțiunea pentru clipele melodioase din anticamera penumbrei; decupaje eliptic-simbolice ale unor situri arhitecturale (palazzo venet, dar și căsuță moldavă, deopotrivă) și, mai presus de toate, un soi de pudoare în fața Frumuseții, ca o mărturisire că de Ea trebuie să te apropii pur, delicat. Acestea sînt datele care constituie esența preocupărilor acestei perioade a picturii lui Dan Constantinescu." Cît despre sine, tînărul artist pare a spune: „Veneția nu este aceasta pe care o am sub ochi, ci aceea pe care, nostalgic și veșnic, o port în suflet." Cu alte cuvinte, o expoziție în care culoarea, de un rafinament aparte, intrucîtva elegiac, are puterea să cînte șoptit, dar grav și ferm, ca un tînguit prelung de violoncel.

Curgerea materiei

La **Căminul Artei**, două expoziții într-un interesant dialog: **Aurel Contraș**, sculptură, în sala de la parter, și **Florin Menzopol**, pictură, în sala de la etaj. Dacă bronzurile de mici dimensiuni ale lui Aurel Contraș atrag atenția prin suprafețele contorsionate, evidențiind doar un anume element al compoziției, restul lucrării părînd a fi, mai curînd, un fragment decupat din lava încă fierbinte a unei erupții vulcanice, pictura lui Florin Menzopol — artist buzoian cu o intensă activitate în domeniul artei monumentale, convinge prin expresivitatea stilistică și tematică prin deschiderea amplă, cu vizare, asupra realului. Cu alte cuvinte, un sculptor monocord, captivat de curgerea însăși a materiei, de intruchipările ei în plină mișcare, de forța primitivă ce o poț emana suprafețele dominate de un volum clar conturat, sugerînd punctul central al unei compoziții, și un pictor a cărui expresivitate transpare cu putere atît în interpretările cu tentă abstractă, dar cu elemente ușor recognoscibile, cît și-n lucrările (ne referim mai ales la opulentele sale naturi statice) în care figurativul se încarcă de-o aleasă poezie cromatică.

VICTOR NIȚĂ ■

Cronica literară

de Al. Piru

Ceremonia textului

Patru poeți români din secolul XX, George Bacovia, B. Fundoianu, Emil Botta și Nichita Stănescu sînt cuprinși în prima carte a lui Cristian Moraru **Ceremonia textului** (Eminescu, 1985). Debutul e autodefinit astfel pe coperta din spatele volumului: „Cînd nu-și asumă de timpuriu alte responsabilități, criticul începe (și uneori continuă să înceapă așa pînă la adînci bătrînețe) prin a fi discret, dar conștiincios maestru de ceremonii. Din respect pentru ambii părinți (mama — poeticiană, tatăl — acerb folletonist), el refuză să treacă la altceva înaintea unui stagiu de luciditate analitică la școala anatomiei textuale. Are aici prilejul de a regiza adevărate ceremonii de **in-ființare** a textului poetic. Încearcă, în fond, să urmeze scenariul poeziei înseși, reprimîndu-și conștient inventivitatea. Se străduiește, respectuos (și cu explicabilă exaltare uneori), să fie Sibyla prin gura căreia vorbește **Textul**. Cînd sec și didactic, cînd plin de elan, el pune în scenă **spectacole ale constituirii**, folosind cum se pricepe indicațiile de regie: autoreflexivitatea discursului bacovian, imaginarul agrest al lui B. Fundoianu, marile teme la Emil Botta, sintaxa poetică a lui Nichita Stănescu". Așadar, ceea ce-l interesează pe critic este să decripteze scenariul însuși al operei, și, ținîndu-se de el, să arate cum a luat ființă textul poetic, în ce constă poezia. Această operație e numită cît în glumă cît în serios, ceremonie a textului în care criticul joacă rol de regizor.

La lectura cărții, lucrurile apar ceva mai complicate. Criticul pornește de la un studiu al unui reprezentant al grupului **Tel Quel, Scriitură, ficțiune, ideologie** de Jean-Louis Baudry. Pentru acesta, scriitura nu este doar reprezentare a unei realități exterioare, ci acțiune interioară, scenă și spectacol, actor și spectator, joc al existenței și gîndirii. La Emil Botta, ne oprim numai la acest poet unde se face teoria „ceremoniei" textului, pantomima și gestica nu sînt un procedeu transplantat, extern, ci starea însăși dinamică de a fi a poeziei, pulsul textului sau un procedeu-text. În **Obiectul Capitalului**, Louis Althusser vorbește de un teatru care e în același timp propria sa scenă, propriul său text, propriii săi actori, un teatru fără autor și fără spectatori, deoarece aceștia sînt actorii săi forțați, siliți să intre în roluri. La fel interpretează relația scriitor, actor, receptor Philippe Sollers în studiul **Literatură și totalitate**. Scriitorul și lectorul sînt constrînși să devină actorii textului, să colaboreze sau să-și schimbe rolurile, astfel încît receptorul textului își însușește în actul interpretării modul teatral de a fi și privirea, critică din acest moment, a poetului. Sîntem acum în posesia mai clară a conceptului critic folosit de Cristian Moraru: **„Ceremonia textului**, în concluzie, scrie el, nu este decît un efect, particularitate a scriturii; modul teatral de a fi nu aparține numai subiectului, ci întregului text care astfel nu apare **dramatizat** doar în construcția textuală (poezia lui Emil Botta părînd un infinit monolog sau, mai bine zis, o necontenită succesiune de piese într-un act, cu plasarea acțiunii suferite de subiect în spațiu, o rapidă și sacadată confesiune cu rol de «narratio», culminînd într-un abrupt «epilog», ci **dramatizant**, ca o asociație continuă între scheme culminante posibile, de fapt, consecințe ale trăirilor convulsive, contrare, ce animă eul creator. Amplitudinea acestei pendulări este însă marcată de cîțiva parametri formalizați; identificabili în toată opera, dar putînd fi descriși, cu aproximările de rigoare, diacronic: morga grav-poesc, indoliată **(Intunecatul April)**, nostalgia existențială a dorului, dar și autoironia **(Pe-o gură de rai)**, fiorul extinctiv din ce în ce mai acut, dar și antifraza **(Vineri)**, sentimentul mioritic și tragismul **Dorului fără sațiu"**.

Peste 130 de pagini, dintr-un total de 230, dedică Cristian Moraru în volumul său lui Emil Botta. Se ocupă, după analiza opiniilor critice anterioare, de lumea poetului văzută spectacular dinăuntru (mundus silvester), de theatrum mundi (în accepția discutată), de măștile singurătății, de Eros și Thanatos, unele „Semne", pentru a defini mai bine figura spiritului creator. Criticul nu subscrie la teatralitatea poeziei lui Emil Botta ca Radu Călin Cristea, fiind mai aproape de formula dramei existențiale, a adevărului subiectivității cucerit prin locuirea alterității pe care i-a atribuit-o în eseul său Doina Uricariu, dar numai în sensul de ceremonie a textului văzut mai sus. În plus se vorbește de o fază mai veche de constructivism prin modelul Vinea înțeles ca „abstractizare, excesivă uneori și o mecanicizare a limbajului poetic". De fapt constructivismul era la Vinea o formă de futurism fără efecte notabile în poezia sa (altul e constructivismul zis și suprematism, militînd pentru unitatea artelor în mediul grupului Bauhaus după primul război mondial). Nu aș susține că Emil Botta are vreo asemănare cu poetul francez André Salmon care, el, a fost adeptul cubismului, fauvismului și curentelor de avangardă poetică. Cred că în eseul său Cristian Moraru ne oferă cea mai detaliată și complexă descriere a universului poeziei lui Emil Botta. Mai rămîn de catalogat puține lucruri. Astfel Plurabella, nume folosit de poet pentru o fată în rochie cu trenă, pentru o stea, era numele soției lui Italo Svevo: Ana Livia Plurabelle. Să fie personajul cu care poetul dialoghează în poezia Amarnic din Vineri, soția lui Heine, cum presupune Șerban Cioculescu, fiindcă i se zice „franțuzoaico, mierlo", iar poezia are ca motto un fragment dintr-o scrisoare a lui Heine către Lamartine? Într-adevăr, Heine s-a însurat la Paris cu o mănușăreasă, Crescence Eugénie Murat, zisă și Mathilde, care n-a fost însă pentru el o mierlă, o muză, ci o „pisică sălbatică" (chatte sauvage). „Legendarele" care scriu despre banul Mărăcină, și despre Casandre, Elene, Marii sînt desigur Les Amours de Ronsard în care se cuprind faimoasele Amours de Cassandre, Amours de Marie și Amours d'Hélène. „Domnul în negru" e „l'homme vêtu de noir" al lui Musset, „micul dejun pe iarbă" poate fi „le Déjeuner sur l'herbe" al lui Manet, cimitirul marin „Le cimitière marin" de Valéry. Fără îndoială, poezia e aici „son violon d'Ingres", „Amarnicul solo" al lui Emil Botta.

Succes de casă

Un film care nu greșește

Un tînăr agronom se transferă la C.A.P. „Viitorul" și, în ciuda celor patru diplome de cooperativă fruntașă, se apucă să facă „ordine" în obișnuințele înțepenite ale celor de aici. (Tinăr, tinăr, dar copt! — cum ar zice nenea Iancu). În jurul lui încep să graviteze gîndurile de măritiș ale frumuseților mai mult sau mai puțin disponibile ale satului, dar și instinctele de șicanare ale președintelui cooperativei. Pînă la urmă, brazda se face adîncă de 35 de centimetri, președintele hotărăște să se însoare, trei izvoare sînt captate și folosite pentru irigarea terenurilor, doi tineri se căsătoresc. Și — finis coronat opus — agronomul se însoară cu tehniciana agricolă și se mută în casă nouă. **Vară sentimentală** — regia, Francisc Munteanu, scenariul, Vasile Băran — se sprijină pe această epică lipsită de suspans, preocupată însă de a crea personaje.

În rolul agronomului, Emil Hossu împrumută ceva din duritatea tip Ștefan Iordache. Vorbește puțin, hotărăște pe loc, nu lasă loc de discuții. La el se înnoadă însă toate situațiile savuroase ale filmului, toate replicile hître ale paznicului porumbiștilor (Aurel Giurumia), cu hamletienele lui dileme („A bea sau a nu bea — asta-i întrebarea"), ale lui Strouț (Marin Moraru), cap de familie.. bicefală (soția lui fiind... Stela Popescu). Dialogurile sînt, în genere, pipărate, tăioase, tocmai cum le stă bine, iar filmul nu se teme de asimilarea gustului mai... campestru. Mai puțin generoase, replicile destinate lui Gheorghe Dinică (în rolul președintelui), ale lui Gheorghe Cozorici (secretarul de partid) și chiar ale lui Dan Puric (Mircea Abrudan) rămîn în sfera convenționalului. Un rol de mică întindere, susținut mai mult în registrul previzibilului, face Rodica Mureșan.

Dacă nu strălucește, în orice caz filmul lui Francisc Munteanu nu greșește. În plus, cîteva interpretări de culoare (Stela Popescu, Marin Moraru, Gheorghe Dinică), o atmosferă plăcută, plauzibilă și o muzică frumoasă (deși poate puțin prea dulce) îndreptățesc un bun succes de casă pentru **Vară sentimentală**.

TANIA RADU ■

La Operă

● Rolul **Lakmé** din opera cu același nume a lui Léo Delibes va fi interpretat, vineri 7 februarie (ora 17), de soprana Silvia Voinea. Ionel Voinea va fi Gerald și Dan Zancu — Nilakantha. La pupitru Constantin Petrovici.

● În conducerea muzicală a lui Carol Litvin, **Otello** de Verdi, cu Ludovic Spiess, Sandu Sandru, Nicolae Urziceanu și Florin Diaconescu, simbătă, 8 februarie, la ora 18.

● Matineul duminical de ora 11, dedicat copiilor, este baletul ceaikovskian **Spărgătorul de nuci**. În rolurile principale Mihaela Țigănuș, Elena Dacian, Gheorghe Anghelușă și Florin Brînduș. Dirijează Carol Litvin.

● Un nou spectacol de **Traviata**, de data aceasta cu Eugenia Moldoveanu în Violetta, duminică seara, la ora 18, cu Ștefănița Lascu în Alfredo și Emil Iurașcu în Germont. Conducerea muzicală Constantin Petrovici.

Eugenia Moldoveanu

● În **Carmen** de marți 11 februarie (ora 17) Mihaela Agachi va interpreta rolul titular. Don José va fi Gabriel Năstase, Escamillo — Nicolae Urdăreanu, Michaela — Elvira Cirje. Dirijează Constantin Petrovici.

● **Notre-Dame de Paris** a lui Hugo a fost sursa multor prelucrări, printre care și **Cocoșatul de la Notre-Dame**, baletul lui Oleg Danovschi, după cunoscutul **Esmeralda** de Cesare Pugni. Miercuri 12 februarie, la ora 18, vor dansa, în rolurile principale, Alexa Mezincescu, Adrian Gheorghiu, Ștefan Bănică, Mihai Tugearu, Anne Marie Vretos. La pupitru Lucian Anca.

● **Un Ballo in Maschera** a numit Verdi această operă a lui, la fel de melodioasă și cu un subiect la fel de compozit romantic ca **Rigoletto**. În **Bal mascat** de joi 11 februarie (ora 18) deci, sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu vor cînta tenorul Constantin Ene în Riccardo, baritonul Nicolae Urziceanu în Renato și soprana Monica Teodorescu în Amelia.

Istoria, ca prezent

(Urmare din pag. 9)

ca și al celorlalte științe, prezentul trăiește prin istorie și istoria prin prezent. Cînd o lucrare este realizată autentic, pe baza datelor oferite de cercetare, ea nici nu neagă ce a cucerit știința în trecut, nici nu poate fi negată de cei ce vor face știință în viitor.

Cu atît mai mult respectă acest adevăr știința istoriei. Lucrările de istorie de astăzi sînt o confirmare, evident completată pe baza noilor cercetări, a celor din trecut. Iar acestea, la rîndul lor, întregesc lucrările de istorie de astăzi.

Continuitatea în timp și spațiu a unui popor nu poate fi negată de nimeni. Activitățile sale, valorile materiale spirituale pe care le-a creat confirmă un asemenea fapt. El este însă pus în evidență și adus la cunoștința opiniei publice naționale și internaționale numai prin cartea de istorie. Ea ne crecază în timp și timpului îi rezistă numai acea carte care este adevărată.

La Bacău, o descoperire de covîrșitoare importanță științifică: un cimitir de fosile animale de acum 6 milioane de ani

UN MESAJ TULBURĂTOR DIN PREISTORIA PLANETEI PĂMÎNT

...Azi, 31 ianuarie 1986, am coborît în străfundurile timpului și ale Pămîntului, cam prin vremea cînd mica noastră planetă din infinitul și încă necunoscutul univers (și pe care, abia peste cîteva milioane de ani, o va lua în stăpînire omul) lua înfățișarea actuală. Continuții oceanele, mările, cu cea mai mare parte a reliefului contemporan nouă. Cînd, în urma retragerii Mării Sarmatice prin misterioase cataclisme, apăruseră, se ridicase din ape semețele lanțuri muntoase ale Europei și Asiei — Alpii, Carpații, Caucazul, Himalaia și se formau podișuri și cîmpii... Cataclisme ce au influențat tot cursul vieții pe Pămînt.

Sîntem pe buza unei gropi imense, încorsetate de beton și bare de oțel, unde se implîntă fundația unei stații de pompe a noii centrale electrotermice aflate în construcție lîngă unul din porțile orașului Bacău. Pe undeva, pe-aproape, susură undele Bistriței. Ne aflăm, chiar în terasa majoră a riului, ne avertizează cel ce ne însoțește, naturalistul Constantin Șova. Nisipul, pietrișul, copacii dimprejur ne-o confirmă. Ziua e neguroasă, dimineața a nins cu fulgi mari și calmi, dar mai spre prînz s-a întețit vîntul dinspre nord-est, stopînd curgerea albă, vălătuci de nori grei au cufundat în oceanul lor întreaga privelște. Tînărul inginer Paul Crețu, șeful punctului de lucru, ne reînvie însă o altă zi... Sîntem întrerupți de o voce puternică, bărbătească, urcînd un strigăt de lîngă chesonul de sub pămînt, de la 12 metri adîncime. „Hei, tovarășu' inginer am mai dat de niște oase. Sînt mai mărunte și n-am putut să le scoatem întregi". Le aduce cineva la suprafață. Sînt atît de „mărunte" încît niciunul nu este sub diametrul de 3—5 centimetri și par a fi fragmente de falange, fragmente de coaste, în nici un caz, deci, de la prea „mărunte" vietuitoare. Constantin Șova le ia cu repeziciune în căușul mîinilor sale, le cîntărește, le pipăie cu degetele tremurînde de emoție, conștient de importanța lor, emoție pe care ne-o transmite tuturor la gîndul că ținem în palme viață de acum 6 milioane de ani.

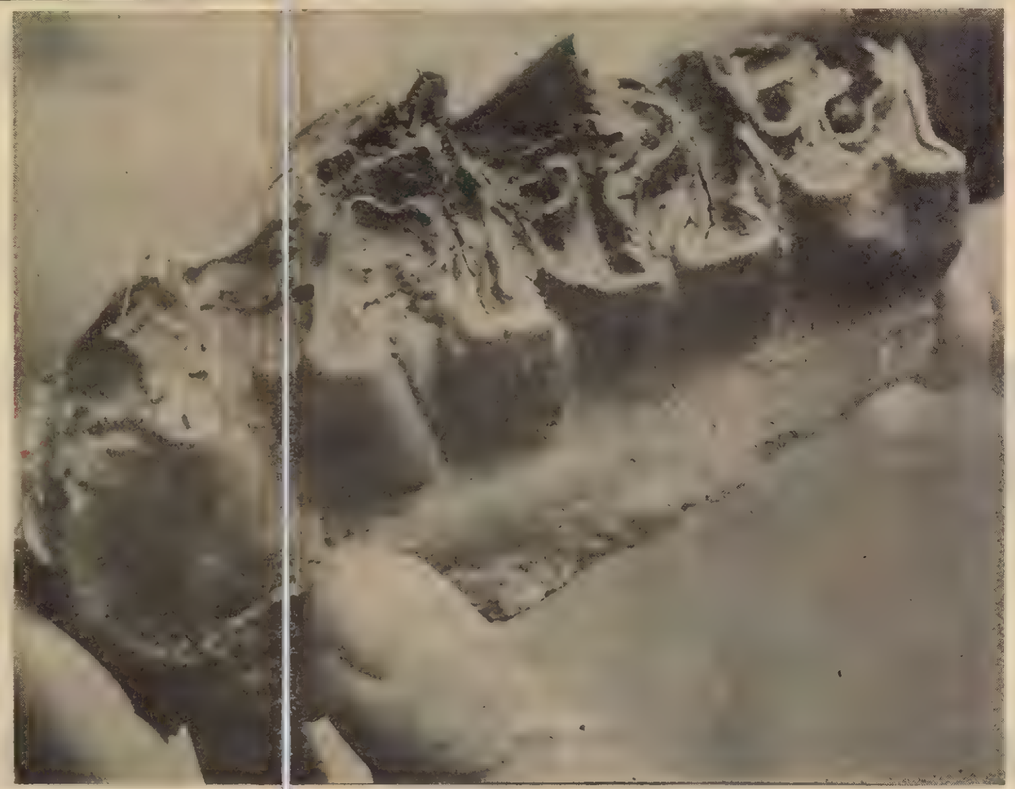

Ce umbre va lumina acest uriaș maxilar cu dentiție de fildeș strălucitor ?

Durînd pentru viitor, aflăm vești despre îndepărtatul trecut

Profesorul Constantin Șova și una din nelinițile sale : cui a aparținut acest femur gigant ?

...Într-o zi, dincolo de mijlocul lui decembrie anul trecut, inginerul Crețu își consuma pauza de prînz în biroul său — baracă : gusta un sandviș, purta o convorbire de lucru cu cîțiva colegi, ingineri și maiștri. În ușa metalică zor... un elocvent precipitat. Intră... lucrător ținînd în mîini o ciudată formă neagră, ușor arcuită, ca lama unei coase, ce părea din lemn de abanos, dar de proporții impresionante. I-o așază la picioare, pe podea, ca pe un trofeu. „Ce poate să fie ? L-am găsit în pămînt, cînd săpam în perete". Unii, care îl vor fi citit pe Daniken, au fugit cu imaginația spre alte lumi, ba că ar putea fi o armă, ba o unealtă a lor misterioasă. (Firească reacție în era zborurilor cosmice) Tînărul inginer își rememorează cota la care a ajuns lucrarea, fiind convins că trebuie să fie vreo fosilă geologică. Un inginer constructor nu e străin de geologie; elementele ei de bază se învață la facultate, el trebuie să știe pe ce roci, în ce straturi își așează edificiile pentru a rezista. Cota minus 8 metri îi atrage atenția, trebuie să fi ajuns într-un strat de prin neozoic, într-un etaj destul de străvechi al Pămîntului. Se apleacă și cercetează pe toate fețele piesa, care cam suferise la scoatere, se pare că și la aer era vulnerabilă, deși pa... în adînc fusese l... copul care ric... poată sparge. Curăță cu grijă într-un colț, stratul de argilă d... apoi un șir de măsele lucioase ca de fildeș, plate, puternice, de 3—4 centimetri lățime cam tot atîta înălțime. ... lar de animal preistoric ... de și pleacă, uitînd de s... lăsat la jumătate, de fraza rămasă în aer... Pleacă spre punctul de lucru, să cerceteze locul de unde a apărut. E incredințat că este un evenment important Vestea a făcut repede înconjurul șantierului, cu toții voiau să știe dacă „falca de mamut" este dinaunte ori după Potop ?, dinainte ori după apariția omului pe Pămînt ?, dinaintea sau după era noastră ? !, amestecînd timpurile, miturile și mitologia, fiindu-le de iertat, totuși, căci dominantă le era omenească și nestăvilita curiozitate. Ei, în fond, ridicau niște întrebări în fața științei. O știință pe care inginerul Crețu, ca și oricare alt inginer de pe șantier nu putea s-o stăpînească, nefiind specialitatea sa. „Aici trebuie chemat un paleontolog, își spune. Personal, decide să se „expedieze" trofeul „la birouri", cîțiva zeci de metri mai încolo, adică în barăcile unde sînt instalate birourile conducerii șantierului, care să anunțe un for competent. A doua decizie : să-l instruiască pe oamenii de la fundația stației de pompe Bagger, să lucreze mai cu atenție pentru a nu scăpa din vedere alte eventuale relicve, să nu ulite locul unde au apărut, să procedeze cu atenție pentru a nu le deteriora. Presupune că nu poate să fie singura, ceea ce se va adeveri curînd. În zilele următoare, ieșe la iveală un femur gigant, cam cît grosimea unui trunchi de copac în vîrstă de circa 10 ani. Soarea unui specialist apărea astfel absolut necesară. Conducerea șantierului anunță muzeul din localitate. În Bacău există, toată lumea știe, un Muzeu de științele naturii a cărui faimă depășea, cu cîțiva ani în urmă, hotarele județului, prin organizarea lui muzeistică și colecțiile deosebite, avînd reprezentată aproape întreaga faună din Carpații și, în deosebi, a acestei zone de la confluența Bistriței cu Siretul, dintre regiunea subcarpatică a Carpaților Orientali și Podișul Moldovei. Trec o săptămînă, două, trei... — nu se prezintă nimeni. Oamenii șantierului sînt dezamăgiți ; își cimentaseră ideea că au dat peste niște lucruri foarte prețioase. Ei au muncit cu rîvnă și cu atenția încordată, riscînd uneori să întîrzie graficele de avansare a construcției, pentru a nu pierde din vedere nici o lopată de pămînt, nici o felie de rocă dislocată unde s-ar fi putut furișa neobservată vreo fosilă. Era ca și cum ar fi căutat aur. De fapt, nu sînt departe, au găsit chiar aur pentru știință.

Reportaj de CICI IORDACHE-ADAM

Fotografii de ELENA GHERA și C. BURSUC

Pictorul Mircea Baciu trudește și ... dăruire la restaurarea relicvelor

...În fine, în jur de 8 ianuarie, vestea ajunge la cel îndreptățit să fi fost anunțat din prima clipă. (Mici indiferențe și mari inerții au ținut pe loc astfel demersul științific, dar și conservarea și protecția unor piese paleontologice de o deosebită valoare care nu se găsesc. În toată lumea, în fiecare zi). Naturalistul Constantin Șova, cel ce a organizat muzeul băcăuan, dăruindu-i peste 20 de ani de muncă, este un autentic om de știință Doctor în biologie — cu o teză deosebit de interesantă, asupra căreia ar putea să se aplece nepărtinitor specialiștii din zootehnie, privind hibridogeneza naturală ; cercetează și confirmă ipoteza despre existența la toate speciile de hibrizi naturali care nu-și pierd caracterele în decursul încrucișărilor și pot fi folosiți în activitatea practică de selecție și îmbunătățire a raselor —, pasiunea sa a fost și este zoologia. Fauna țării și, în context, ecologia. Firește, astfel nu-i este străină istoria și evoluția vieții pe Terra, nu-i este străină paleontologia. Mai mult, cu ani în urmă a întreprins chiar cercetări, alături de specialistul Ieșean N. Cosmovici, pe Coziu și Petricica, de pe teritoriul orașului Piatra Neamț, unde au și dat la iveală cîteva resturi fosile de Dinotherium giganteum, familie de mamifere uriașe, dintr-un etaj al Miocenului. Piese ce se află în muzeul de care se îngrijește cu multă dăruire și care sînt de aceeași vîrstă cu exemplarul de Dinotherium giganteum din Muzeul „Antipa", descoperire a savantului român paleontologul Gr. Ștefănescu la Mălăușteni — Vaslui.

Se deplasează urgent pe șantier, unde va avea să-și mute sediul multe zile și săptămîni. Cercetează „trofeele", coboară în groapa fundației, unde trebuie să spunem că nu sînt deloc condiții de bulevard ori de laborator, țîșnește apa în valuri, alunecă nisipuri și argile, se toarnă betoane iar umezeala îți intră în oase. Investighează straturile geologice, locul în care s-au aflat fosilele, studiază și mai atent oolitele. oolitele de marnă, pentru a nu se înșela : ele îi dau vîrsta stratului, iar vîrsta stratului luminează vîrsta fosilelor. Astfel concluzionează că „trebuie să aparțină epocii Pliocene, de acum 6 milioane de ani", argumentînd că ne aflăm în fața unei descoperiri senzaționale, de o importanță covîrșitoare pentru știință, fiind o perioadă încă insuficient cunoscută. (Se cuvine să reamintim cititorilor că știința geologiei a determinat pentru era cenozoică, ultima în formarea Pămîntului, cîteva mari etape în alcătuirea și transformarea scoarței sale terestre pînă a ajuns cam la înfățișarea, reliefu și clima moștenite de noi — Eocen, Oligocen, Miocen, Pliocen... —, fiecărula corespunzîndu-i durate de milioane de ani, fiecare, subîmpărțindu-se în mai multe etaje pe care au avut loc cataclisme ori revolutii uluitoare, transformări perpetue asupra vieții pe Pămînt, asupra înfățișării și speciilor, unele apărînd, altele dispărînd...) Înțelegem evoluția lor numai în măsura în care avem cît mai multe date despre această succesiune. Ori, dintr-o atare perspectivă științifică, descoperirea din terasa Bistriței, se prezintă cu adevărat covîrșitoare. **Dacă în respectiva epocă geologică au trăit sau nu mamifere atît de puternice, cu totul diferite, se pare, față de Dinotherium giganteum ?**, iată o întrebare la care vor putea răspunde oseminte găsite la Bacău. De aici, paleontologia își poate oricum îmbogăți tezaurul, și nu doar cu noi mărturii, ci, poate, chiar cu noi teorii.

Specialistă în arta monumentală, plasticienei Diana Brăescu nu i se pare mai puțin monumental impresionantul rest de fosilă geologică

...Deși obișnuit cu neobișnuitul, Constantin Șova — care a lucrat 8 ani ca profesor în Africa, la Universitatea din Zair, efectuînd cercetări de faună ecuatorială și de ecologie a întinselor parcuri naționale din acea regiune de pe centrul planetei — a trăit, ne spune, emoții și neliniști indescriptibile în fața acestor fragmente fosile. Ele nu sînt neobișnuite față de cesa ce știe, umple pe însă, cu totul necunoscute. Încolțit de întrebări, înconjurat de enigme, ipoteze și de supoziții pe care și le tot formulează, în prima și a scotocit toată noaptea bibliotecă după atlase geologice și zootehnice, enciclopedii și dicționare, lucrări și tratate la care nu mai apelase de mulți ani. Căutase cu înfrigurare Paleofauna în Caucaz, un tratat de referință mondială, și afundîndu-se în paginile lui, l-au prins zorile la masa de lucru pentru a găsi cît de cît indicii privind piesele pe care le deține. Vola, mai ales, să distingă vreo tehnologie pentru a desprinde întocte, fără suferințe la impactul cu uneltele, cu aerul, cu apa, cu alți agenți atmosferici, asemenea străvechi resturi de viață. N-a prea aflat, dar și-a întărit, în schimb, convingerea asupra timpului din care provin.

Norocul îi surîde în zilele următoare, „tezaurul" se îmbogățește, apar alte și alte relicve, un întreg cimitir — 5 maxilare (e o mare șansă pentru un paleontolog să le aibă, dentiția este esențială pentru determinarea speciei ca și a vîrstei), numeroase vertebre (iarăși de o maximă relevanță în stabilirea speciilor), colți imenși, mult mai mari în comparație cu ai elefanților din zilele noastre, o mulțime de fragmente de coaste, de omoplați, de falange... Constructorii s-au purtat admirabil, le-au scos cu mare grijă. Ipoteza profesorului Constantin Șova este, docamdată, că „trebuie să fi fost un cimitir de oase aduse de undeva mai de sus, poate din munți, de undele extrem de repezi ale unei ape curgătoare, care, se pare, străbătea și atunci, în îndepărtatul trecut geologic, această regiune și s-a oprit aici, întîlnind o rezistență. „Nu cred să fi murit în acest loc, am fi găsit schelete întregi, dar, orice e posibil", căci și această ipoteză poate să fie răsturnată de ciudata prezență a unui canin care, se pare, a aparținut unui carnivor (Carnivorele sînt sau nu din epoca celorlalte fosile). Enigmele vor fi, desigur, curînd elucidate, știința modernă a paleontologiei deține metode și tehnici de finețe pentru descifrarea lor. Profesorul Șova, cercetător onest, în respectul științei și eticii profesionale, a solicitat intervenția și colaborarea Institutului de speologie din București, a unui reputat paleontolog. Este de reținut că între fosilele date la iveală de terasa Bistriței, se află și scoarță de copaci, ceea ce poate ușura determinarea speciilor, precizările privind vîrsta acestora, va aduce date noi asupra climei, asupra procesului de formare a Carpaților noștri...

Pînă la sosirea specialiștilor din Capitală, profesorul se preocupă de curățirea, conservarea și restaurarea prețioaselor piese, cu ajutorul a doi tineri, serioși și pricepuți artiști plastici, Mircea Baciu și Diana Brăescu. Străduința lor este meritorie și deosebită, deși n-au mai restaurat vreodată fosile, în a le asigura integritatea, și a le conferi durabilitatea. Durabilitate pentru un inedit capitol și o nouă sală a Muzeului de științele naturii din orașul lor, pentru durabilitatea faimei acestuia. Muzeul ce resimte nevoia unei noi organizări într-un nou local ce i se va destina cu siguranță, cel actual intrînd în zonă restructurabilă, conform schiței de sistematizare. Un astfel de muzeu este un lăcaș al științei, un lăcaș de cultură, un lăcaș pentru învățătură și educație materialistă a tinerelor generații. Un lăcaș ce poate să individualizeze și să ducă faima unui oraș.

Vom reveni la Bacău, pe măsură ce tainele acestei descoperiri vor fi elucidate.

Unul dintre cel mai emoționante momente : după ore întregi de muncă s-a adus la suprafață de la 12 metri adîncime, calupul de pămînt cu cea mai mare parte a cimitirului de oseminte

Reportaj de scurt metraj

Poveste de pe front

— Mihăiță, vrei să stăm puțin de vorbă ? Am vrut să te chem mai demult, dar am văzut că numai gura e de tine și nu m-am îndurat. Hai să discutăm ca doi oameni serioși. Tu erai actorul și eu reporterul.

— Păi, eu sînt chiar actor, deși n-am decît șapte clase. Actor cu șapte clase, cum ar veni !

— Așa e, m-am interesat și am aflat că tu ești personajul principal în filmul lui Dinu Tănase, **Erou la treisprezece ani.** Ia povestește-mi și mie acțiunea. O știi ?

— Vag. Știți, a venit la noi, la Școala generală nr. 1 din București, nenea regizorul cu operatorul, ne-a strîns pe cîțiva elevi mai mărunței și ne-a pus să dăm probe la magnetoscop. La urmă, a hotărît să joc eu în film. Nu ne-a spus prea multe despre acțiune, trebuia să improvizăm noi, important era să avem reacții spontane. Ceva, ceva tot am aflat însă. E vorba de retragerea nemților înspre Berlin. Trecînd prin Transilvania, aceștia l-au luat cu ei pe un anume Constantin Oprișan, iar fiul lui, Matei, a plecat pe front să-l caute, însoțit de un cal. Cam așa ar fi.

— Deci e vorba de un moment istoric văzut prin ochii unui copil. Adică prin ochii tăi.

— Stați puțin, că e ficțiune ce fac eu !

— Bine, bine, ficțiune, dar tu trebuie să te transpui, să fii cît mai natural. O să reușești ?

— Trebuie. De fapt, am mai filmat și-a mers destul de bine.

— Mihăiță, nu vrei să te faci actor ? Văd că ai talent și vorbești foarte frumos.

— Nu cred. Să știți că, deși am fost ales pentru filmul ăsta, nu-mi fac iluzii. Aș vrea să mă fac inginer electronist sau stomatolog.

— De fapt, care e numele tău întreg ?

— Mihai Brătilă.

Cînd am sosit la Cincu, lîngă Făgăraș, unde se filma **Erou la treisprezece ani,** frontul ajunsese în Cehoslovacia. În centrul comunei, toate prăvăliile poartă firme slovace : **Pošta Telefon Listy Telegramy, Koloniál Cukraren, Chlieb, Krčma.** Vreau să-mi cumpăr țigări, dar nu știu încotro să mă-ndrept. Întreb o femeie care stă pe margine să vadă actorii și-mi arată cu mîna înspre o dugheană. În drum spre **Koloniál,** mă întîlnesc cu un slovac, îmbrăcat precum pelerinii medievali. Se fac repetiții. Îl aud pe Dinu Tănase :

— E prea mare, măi băiete ! Nu, dom'le, n-are ce căuta colivia în sac. E o bocceluță. Nu trebuie să aibă în ea decît niște piine, slană, un amnar.

Mihăiță, îmbrăcat într-un veston de postav aspru, își privește sacul legat de băț, cu care străbate Europa în căutarea tatălui. Îi fac semn de pe margine și-i urez drum bun în glumă. Îmi răspunde cu un zîmbet palid. Machiorul i-a dat o figură atît de bolnavă, încît îți vine să crezi c-a răcit, așteptînd în ger să-și facă rolul. Joacă bine, e foarte deștept, spune operatorul șef Constantin Chelba și-l mîngîie pe Mihăiță cu tandrețe.

La ora 13 și 8 minute apar doi cascadori, călare. Paul Agarici, colegul meu, fotografiază cum, cu zăbala în spumă. Sînt nervoși și, cum își mișcă gîtul încordat, sînt gata să dea peste domnul sublocotenent neamț care urmează să moară într-o explozie la **krčma,** tocmai cînd iubita lui, Anneliese, venise după el pe front, pentru a se căsători. Vlad Ganiș, pe numele său adevărat, e cam plictisit și bate pămîntul în bună tradiție ofițerească. Se comportă atît de natural, încît sînt nevoia să-l gratulez, Meine Hochachtung, și-l părăsesc pentru a mă holba la o figurantă ca-n filme...

Se filmează din interior, lumină multă, operatorul e atent, cameramanii sînt la post, regizorul secund, Alexandra Movileanu, urmărește acțiunea din afară, Dinu Tănase din interior, din **krčma** adică. Îl așteaptă pe Mihăiță să apară la

1. Platou de filmare în comuna Cincu

2. Eroul interpretat de Mihai Brătilă descoperă lumea la 13 ani

3. În rolul calului, calul Gică

Cel care vede primul filmul : operatorul Constantin Chelba

5. Regizorul Dinu Tănase și colaboratoarea sa Alexandra Movileanu

geam. „Vino din nou, mai așa, mai la stînga, stai așa ! Privește și p-aici, p-aici, p-aici așa ! Fă încă o dată la fel. Hai ! Buuun !" Și Mihăiță își plimbă privirea suferindă prin, ochiul de geam și trece mai departe și-n pata de lumină încețoșată se zărește urechea singerindă a micului erou, ca o cicatrice a istoriei.

★

E frig, brrr, e greu și la filmare, cine știe cum o fi fost pe front. Acolo nu jucai decît o dată scena, fără repetiții, fără regie. Jocul vieții și al morții. Mă duc să mă încălzesc în camera producției. E cald, toată lumea forfotește, parcă e o cooperativă meșteșugărească. Costumierele calcă și cos, machiorul Ana Stan îi dezlipește latextul de pe urechea rănită a lui Mihăiță, iar actrița Victoria Cociaș Șerban, care va juca rolul crișmăriței Hanka, stă încotoșmănită în cojoc, îmbrăcată în costum cu danteală, în așteptarea filmării. A venit cu personalul de la Brașov, peste cîteva ore trebuie să plece, fiindcă astă-seară are spectacol. **Cum vă place** de Shakespeare. Zîmbește doar cît să nu pară supărată și repetă rolul de pe o bucată de hîrtie. Shakespeare ori Carabăț ? Dumitru Carabăț este autorul scenariului **Erou la treisprezece ani.**

★

Din nou în **krčma,** de unde se filmează scena din piață. Figuranții, cu găleți și coșuri, se încrucișează abătuți, e doar război. Pe margine, stau sătenii și se uită. Unul din ei, mai hîtru, strigă la altul din partea opusă : „Măi, Mitre, ajută, măi, pe doamna să ducă coșul, că i-a fi greu !" Doamna zîmbește și-și vede de rol mai departe, ducînd pentru a șaptea oară coșul, doar-doar va ieși bine. Arta e grea, dar ea continuă să uimească pe oameni, așa cum a acaparat-o și pe tanti Aglaie, o bătrînă mucalită care nu-și mai ia ochii de la filmare. „Ți-ar fi plăcut să fii artistă, tanti Aglaie ?", o întreb. „Apoi, mi-ar fi plăcut, da' nu mă lasă bărbatu-meu !".

„Atenție, lăsați bătrîna, pleacă figurația ! Motor !" Piața se umple de mișcare. Înăuntru, actorul brașovean Paul Lavric repetă rolul lui Košik, **Hanka, ved s tym chlapcom niie ie dobre,** ioi, iștenem, mai bine vorbeam ungurește, că parcă era mai ușor.

★

Pe ziua de azi s-a terminat filmarea. Regizorul Dinu Tănase își viră mîinile în hanorac și, în timp ce-și rezeamă privirea de scenografia lui Vasile Rotaru, îl întreb cite ceva despre eroul principal. „Este extraordinar puștiul. A înțeles imediat ce trebuie să facă, d-aia am tras două duble, era o stare de expresie. Pentru mine e un mare noroc, fiindcă eu comunic cu el. Înțelege, intră repede-n rol. Nu suportă însă să-l brutalizezi. La un contact mai dur, data trecută, și-a aruncat căciula, ce, el să fie umilit ?" Pînă dau foaia carnetului, directorul filmului, Dumitru Pohuș, anunță de-afară că ne-așteaptă autocarul și discuția se termină, iar piața începe să se elibereze de figuranți și spectatori. Mîine, circiuma va sări în aer.

RADU G. ȚEPOSU ■

Codrule, măria ta

(Urmare din pag. 1)

protectoare a omului. Explicația acestei perenități o găsim în natura ecosistemică a acestor păduri, cu diversitate de compoziție și structură ecologică și genetică.

Procentul de împădurire a țării a scăzut continuu — mai puternic în ultimele două secole — cu toată lupta silvicultorilor ; astfel încît astăzi acesta este numai 27 la sută față de 75 cît era în trecut. Înainte de acțiunea distructivă a omului. Procesul de despădurire a țării s-a produs mai activ imediat după primul război mondial, ca urmare a acțiunii demagogice a politicienilor, cînd peste 1 million de ha de pădure, în cea mai mare parte accentuat înclinate au dispărut ; pădurile erau supralicitate de politicieni demagogi, în fața țărănimii necunoscătoare a funcțiilor de protecție a pădurilor, în special a aceleia de protecție a solului. Suprafețe importante de pădure au fost apoi pierdute prin defrișarea așa-numitelor pășuni împădurite.

În lupta pentru apărarea pădurilor noastre amintim în primul rînd numele regretatului profesor Marin D. Drăcea — luptător neobosit pentru conservarea pădurilor țării, și pe acela al savantului agronom academician Gheorghe Ionescu Sișești, apărător neobosit al pădurilor noastre.

Dintre problemele privind existența, calitatea și folosirea rațională a pădurilor se menționează : păstrarea integrității fondului forestier al țării și a calității acestuia, apreciată după compoziția arboretelor, structura lor pe clase de virstă, după starea arboretelor și a solului, mai bună sau mai rea, după categoria de productivitate ș.a. pot degrada în mare măsură printr-o gospodărire necorespunzătoare. Apoi, valorificarea rațională a resurselor forestiere. Respectarea posibilității — adică exploatarea unei cantități de materiale lemnoase corespunzătoare creșterii anuale a pădurii — este o condiție fundamentală a asigurării existenței acestcia. Aceasta este o problemă veche a economiei noastre forestiere, în fața căreia a luat atitudine fermă însuși președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care la Consfătuirea pe țară a silvicultorilor a declarat : „Să nu mai admitem sub nici un motiv tăieri mai mari decît cele normale, să asigurăm o creștere corespunzătoare anuală a fondului forestier". Recent, președintele Nicolae Ceaușescu a interzis orice fel de tăieri în pădurile de cîmpie. Conservarea pădurilor este condiționată apoi de culturalizarea arboretelor, prevenirea și combaterea eroziunii solului.

Cultura molidului în arborete pure, în locul ecosistemelor naturale, adaptate de veacuri la asprimile climatului lor, a condus la degradarea genofondului și ecofondului nostru forestier. Această greșeală greu reparabilă s-a produs în Bucovina, în bazinul Oltului și cel al Mureșului, în Munții Apuseni și pe Valea Sebeșului, începînd de la sfîrșitul secolului trecut și continuînd în secolul nostru, în mare parte chiar pînă în prezent. În această acțiune s-a imitat greșeala făcută în secolul trecut în Germania, unde pentru un plus imediat de rentabilitate arboretele naturale au fost înlocuite cu culturi de pin și molid. Consecințele acestei acțiuni au fost repetate rupturi și doborîturi produse de vînt și de zăpadă, dezvoltarea exagerată a vinatului ; dezvoltarea insectelor fitofage, infestarea arborilor cu ciuperca de putregai roșu, fomesannosus, gospodărirea nesănătoasă a pădurilor, prin depășirea continuă a posibilității și nerespectarea orînduirii în spațiu a tăierilor, fragmentarea exagerată a masivelor. Această situație nesănătoasă trebuie remediată prin cultura de ecosisteme stabile, cu diversitate de compoziție și structură, în cadrul așa-numitelor **reconstrucții ecologice.**

Protecția stejarului pedunculat, foarte slab reprezentat în fondul nostru forestier, în urma repetatelor uscări intense, este o măsură de importanță fundamentală pentru salvarea acestei specii prețioase („aristocratul speciilor lemnoase și diamantul lemnelor", cum a fost numit de regretatul profesor Marin D. Drăcea). Interzicerea tăierilor în pădurile de stejar existente și constituirea celor mai bune arborete în rezervații, protecția împotriva insectelor defoliatoare cu alacuri intense și asigurarea regenerării naturale cît mai abundente sînt măsurile indicate pentru salvarea stejarului.

Reconstrucția ecologică constînd în acțiunea de refacere a pădurilor nesănătoase, degradate, cu ecosistemie stabile, amestecate, constituie măsura necesară în cadrul acestei acțiuni. Ameliorarea ecologică a solului este altă măsură necesară pentru asigurarea productivității, o dată. Mai eficace și mai rațională este ameliorarea **biologică** a solurilor de pădure, prin introducerea în arborete a speciilor amelioratoare.

Diversitatea de compoziție și structură s-a dovedit a fi de importanță fundamentală pentru asigurarea sănătății arboretelor și sporirea productivității lor și a solului, prin mai buna folosire a spațiului aerian și subteran. Această diversitate se poate realiza la grade de diversitate diferite, în structura grădinărită, în structura pluricetățată — ca în pădurea de sleau — și chiar numai cu două specii ecologice compatibile, ca în stejarete cu carpen, în culturile de stejar și anin etc.

Aplicarea consecventă a principiilor de mai sus, reclamă formarea unei **constiințe forestiere** a silvicultorului, ca și a fiecărui cetățean care trebuie să înțeleagă în ce constă această bogăție, s-o protejeze și s-o fructifice în conștiință.

atelier literar

de G. Dumitrescu

A. Dan : Pagini frumoase, de înțelepciune amară, demne de un condei sensibil, cu atîta experiență.

Nina Vodă : Există talent și o anumită experiență a scrisului, în aceste pagini cu un registru divers, foarte feminine, care anunță probabil ivirea unei poete adevărate. (Indicați-ne mai precis semnătura și spuneți-ne două vorbe despre dv.).

Paul Sîrbu : Tristețea e strigată prea brutal, prea strident (în ultimele două trimiteri), fără nuanțele și transfigurările poeziei... (și ce s-ar face poezia fără singurătate ?...). **N. B. :** Paginile au devenit foarte greu de descifrat !

Mih. Andreescu : Tendințe obstructive, hermetizante, în multe pagini. Mai interesante și un pic mai degajate : „Ardere", „Adversitate", „Doză finală". Cît privește „dogmele" (vă referiți la unele, în scrisoare) nu se poate să nu vă amintiți că una din tradițiile cele mai de preț ale omenirii este chiar lupta împotriva lor !...

M. Cosm. : Mulțumiri ! „Căsuța" însă n-a mai ajuns pînă la noi, ci a rămas probabil pe undeva pe la secția de scrisori (n-ați menționat pe plic „pentru Atelier literar"!...). Explicația la „sulfine" nu rezolvă integral problema : rămîne imposibilitatea ori nefirescul de a rîndui sulfinele ca un... roi!?... Versurile de acum sînt, nu atît prozaice, cît nepuse la punct, unele foarte aproape de stadiul bruionului („Banalități", „Vis de student", „Filigran"). Mai aproape de reușită (dar nici ele scutite de neajunsuri și nefinisări), „Copii din flori", „Balada lucrurilor", „Zi de vacanță", „Pline neagră".

M. Gutui : Ceva, în „Rugă de seară". Prea puțin, însă, ca să putem trage concluzii.

Oreste : „Sălbăticiune", „În vis", „Patria".

Maria Chertic : După cum rezultă din scrisoare, se pare că lucrurile au intrat pe un făgaș favorabil, spre rezolvare. Sperăm să vă găsiți, în fine, liniștea și echilibrul și să vă puteți ocupa mai mult de lectură și studiu (singura cale de a progresa în meșteșugul scrisului !).

Carmen Mihaela Popovici : Frumoasă, inteligentă, subtilă, scrisoarea dv., un mesaj juvenil de caldă sinceritate, care ne-a impresionat (firește că pentru sinceritate nu se cer scuze !...). Ciudățenia e că spontaneitatea și căldura scrisorii nu prea mai apar și în poezii, care sînt, cu unele excepții, niște compoziții mai de grabă reci, decorative, deși lucrate cu acuratețe și îndeminare (dar și cu un soi de reținere și timiditate): „Coloanele", „Darul iernii", „Singurătate". Un plus de vibrație lirică, în „Dacă iubirea", „Interior", „Ce duhuri". Sperăm să primim în continuare vești din ce în ce mai bune.

V. Vosganian : Lucruri interesante, din nou, care poartă gînduri, viziuni, imagini de înaltă poezie, uneori, din păcate, pe un vehicul greoi, obscur, inadecvat, care pierde pe drum părți importante din zestrea de expresivitate, semnificație, lumină... Mai accesibile : „E timpul", „Degerați", „Lapidare", „Nemîntuiți", „Portret" (nefinisată).

B. Costin : Multe lucruri interesante, parcă în progres uneori, mai degajate (și ca arie tematică), avînd citeodată chiar și o undă de umor !... **Nicolae Fulga, Aromân** (3 plicuri), **Grigore Stela, Cristina Aelenei, Adrian Nicolescu, Letiția Balș, Sigo Aurelian, Dan Vladu, Luchen Fredith, Const. Nic. Petrescu, Nicolae Badea, R. Comanac, Ramina Liceanu, Relu Palade, Z. Ella, Vasile Pătrașcu, Mihail Ipate, Aleo Duhnic, Daniela Spiridon, R. H. Romilia, Ionel Neagu, Gh. Iordache, Maria Pandele, Alina Noreanu, C. Dănuț** (Șimeria), **C.-G. Jurj, Sergiu Danielescu, Fl. Mărginean, L. Antohi, Opus, Cristina B., Iulian D.-Lipova, Silviu Stoian, Mirela Valis, G. Bărbatu, Carmen (Claudia), G. Iftode, Mihaela Istrate, Marius Popescu, Călin Pop, Daniela-Nicoleta.** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. : Manuscrisele nu se înapoiază.

Acvariu

Stăpine, schimbă-mi apa tulbure
Să pot privi în vole sirena sfioasă
Cum se sbate în rama aurită
a tabloului
Stăpine, schimbă-mi apa tulbure
Să pot vedea trupul alb al femeii
Ce se alintă iar în brațele tale.
Stăpine, schimbă-mi apa tulbure
Și nu uita că doar eu am gustat
Din amarul lacrimilor tale
Ce-au picurat cîndva
În acest acvariu cu grătii transparente.

PAUL IOAN

Ardere

Ardeam
atît de intens încît
pămîntul
se învîrtea cuminte
în jurul nostru
convins
ca steaua aceea palidă
numită soare
n-o să-l mai intereseze
niciodată.

MIRCEA ȚĂLAN

Iarnă

Nopți scuturate; simt frunze,
de-a rîndul,
cum pier în sărutul uscat de fecioară
tîrzie;
nisipuri se sparg cu margini de sticlă
și tac corăbii, oprind, fără vise,
pămîntul,
o mare ne poartă, vislind val peste val.
Apă, ce vis al zăpezii! atît cît o topise
lumina de la stele; rămîn, ca să nu cale
prin zorii prăbușiți într-o subsuoară
de deal...

În ramuri se coc ghețuri, fructe
fără miez;
cum îți ningeau pe sini ochii mei
vreodată
tot albul ce-i aveam... uneori te mai
ored,
căprioară cu ochii de trecute zăpezi...
Pe palma stîngă soarta începe
să mă ardă
și umerii se fac prea strîmți
ca să-i mai port.
Ninsoarea s-a oprit; acum, prin gînduri,
foamea
mai ninge urme calde de lup
pe zăpadă...

VARUJAN VOSGANIAN

Scurtă biografie

Creionul scrierile a nou,
n-a mai scos pe gură
nici o figură de stil.
A crescut lunguleț ca un pistil,
a răsărit pe cine știe ce arătură
străină,
sperios ca o găină,
a fost programat să scrie lucruri
inspăimîntătoare,
apoi și-a pierdut vîrful de diamant
în mare,
în marea vorbelor, vreau să zic,
apoi a mai îmbătrînit un pic,
a ieșit schiopătînd din rastel,
a compus un demodat de pastel,
a tras o gură de aer puternic, tare,
și s-a scufundat bolborosind în mare.

CONSTANTIN BUICIUC

Frig

ninge
atît de liniștit
în poem,

literele
se string
una-n alta
ca vrăbiile
pe sîrma
de telegraf.

ROSE TALL

Amăgitoarele ninsori

Dacă-n ciuleandră stelele nebune
Învîrtejite urcă și cobor
Dacă e dat la sorocit sobor
Din zare-n zare fluturi să s-adune,

Din vechi troiene ce pe umeri porți
Pentru o clipă leapădă o parte
Acestor amăgiri imaculate
Desferecă și larg deschide porți.

Nu-ntinde palma visul să topești
Nu despica minciună de-adevăr
Zi că-s păreri ninsorile din păr
Și-alevea-ți rîd ireșii în fereștî

Chiar dacă știi că totul e un fard
Surîsul alb al ochilor ce mint
Și simți adînc sub masca de argint
Cum răni nevindecate încă ard.

DELIA NEGRU

PLATON PARDĂU:

(Urmare din pagina 9)

nele anterioare. Avem și continui să am dorința, ambiția eventual (cuvînt discutabil în cazul de față) scrierii unei cărți fixe și totale, apropiată de condiția poeziei. Un timp prezent și atemporal în aceeași măsură.

— Cum așa ?

— Mi se pare fascinant să încercăm a vedea totalitatea timpului în care existăm, aerul etern pe care-l respirăm, un univers închis dar elastic. Azi, limitele romanului sînt împinse către formidabile distanțe. Nu numai că nu se mai poate scrie ca altă dată. În discuțiile despre tematica literaturii, actualitatea sau neactualitatea ei, adesea sînt invocate (am făcut-o și eu) valorile perene ale omului, eternitățile sale, ca repere de militantism. Îmi pun întrebarea, periculoasă și compromițătoare, dacă azi acele eternități mai sînt cele de ieri ? Nu s-a produs o modificare în înseși semnificațiile omului, care atrage după sine căderea unui lung șir de mituri și înălță altele ? Convingerea în finalitatea inexorabilă de ce n-ar căuta soluții pentru altfel de salvări și supraviețuiri decît o făcea semenul nostru de acum două milenii? O teorie uluitoare ca idee și probe pare a identifica universul mort cu cel viu: sistemele planetare din spațiul infinit se organizează ca o făptură gînditoare ! Nu mai sîntem singuri, astfel, în timp și spații ! Peste pesimismul unei științe a rigorilor se profilează o nouă și neliniștitoare speranță.

— E o tentație.

— E o tentație care nu-ți permite să rămîi crispat în rîndurile literelor tale ! În ce mă privește nu cred într-o literatură fără aspirația depășirii regulei de trei simple, am impresia, frecventată de multe condeie demne de alte orizonturi.

— Faptul că v-ați născut în Bucovina v-a marcat fără doar și poate. Faptul că din cînd în cînd vă duceți acolo e simptomatic. Ce aduc în istoria țării aceste locuri ?

— Istoria ? Mă duce cu gîndul la pietrificat. Rămîn în nota **Scrisorilor imperiale.** Cînd autoritățile habsburgice au vrut să pună un străin ca primar în localitate, din rîndul cetățenilor chemați să voteze de formă, s-a ridicat un tînăr și a zis : „Cel mai bun de primar sînt eu !". Au trebuit să-l accepte .Și a fost cel mai bun. Să fie acesta un fapt din trecut? Era prin o mie opt sute și.... dar l-am cunoscut pe om foarte bine. Stătea pe celălalt deal, cu două case mai sus de pîriul Diecilor... S-ar putea să-l găsim tot pe acolo.

— Ați trăit acolo ceva atît de teribil, de zguduitor, încît să nu puteți uita nici acum ?

— Da. Războiul, cînd, de frica frontului și tunului, urșii, lupii, căprioarele, veverițele, porcii mistreți, cerbii, în plină vară, s-au refugiat din munți către văcării și case. Într-o după-amiază ne-am pomenit cu o veveriță pe coama bordeiului, iar, de la o vreme, devenise o regulă să te întîlnești dimineața pe ceață sau la asfințit, cu fiare pașnice.

— Cred că era un spectacol uluitor !

— Devierea asta m-a uluit și pe mine : tot ce știam și-mi închipuiam se corecta sau se răsturna. Mai degrabă, se întîmpla sălevea imposibilul, nu era nevoie de vreun moș șiret care să mintă de să înghețe apele, doar doar l-om crede noi, copiii. Toată nebunia asta avea loc în timp ce șirurile de soldați de toate neamurile (dealul devenise caput mundi) curgeau de pretutindeni. Poftim, forța de iluzionare a unui rezbel...

— Marchează.

— Precum marchează și descoperirea că, după ce lumea intră în făgaș normal, ceea ce crezi că nu e normal începe să aibă pretenții, cu șanse, de normalitate.

— Cînd v-ați dat seama de asta ?

— Eventual cînd am constatat că întîia delațiune despre mine, în loc să fie respinsă de plano (eram și eu unul dintre acei plictisitori premianți perpetui, iar pîra venea nu de departe de ograda părintească, dintr-o sursă la alfabetizarea căreia contribuisem cu sîrg) a început a fi cercetată, verificată, întoarsă pe toate părțile. Complicată e viața, dar luptăm înainte ! trebuie să-mi fi zis eu atunci și, cu mai mult avînt, am pornit să recit poezii la fel de fel de serbări închinate libertății popoarelor sau popoarelor în curs de eliberare. Aveam această pasiune de recitator...

— Cam ce recitați ?

— Țin minte și acum texte din A. Toma și alții, contemporani. Asta nu înseamnă că am fost victima obsedantului deceniu sau a altor mai mult sau mai puțin obsedante. Nici un fel de eroism și corecție de biografie. Repet : doar țin minte.

— E mult și-atît. Dar dumneavoastră sînteți interesat — și nu doar din curtoazie vă spun asta, ci cu toată sinceritatea — și de omul contemporan, de faptele lui, de întîmplările prin care trece, mai mult sau mai puțin învingător, mai mult sau mai puțin cu o conștiință exactă a acțiunilor sale. Narațiunile dumneavoastră aproape dau uneori impresia că sînt redactate cu febrilitatea gazetarului, dornic să prezinte evenimentele cît mai „calde", pentru a nu le răpi nimic din exactitate. Astfel de cărți, chiar dacă nu sînt foarte elaborate, chiar dacă nu foarte profunde, plac totuși cititorilor fiindcă aduc un aer proaspăt, aduc vești fidele despre ceea ce ne înconjoară. Îmi aduc aminte cît de bine a fost primit romanul ORE DE DIMINEAȚĂ, atît de cititori cît și de critică, fiindcă era direct implicat într-o realitate cunoscută de toți.

— Omul ăsta contemporan e într-o relație dialectică cu mine. Cînd îl atac eu, cînd mă atacă el ; ne iubim și ne mîncăm sufletele reciproc.

— Nu e prea vesel.

— Uite, cu vreo două seri în urmă,un inginer (și-a spus numele, obligația discreției s-o respectăm, atît : lucrează într-o întreprindere de reparat motoare Diesel, undeva, pe șoseaua Giurgiului, nu știu precis, n-am întrebat prea mult și, din motive că gluma e în firea românului scriitor confrate) deci, inginerul respectiv (31 de ani, două fetițe) mă felicită pentru **Ultima tentație** și îmi propune, la primăvară, o plimbare de cunoaștere reciprocă în parcul Herăstrău. Să mă duc, să nu mă duc ? Tentației de a răspunde invitației unui bătrîn de pe bulevardul Bălcescu (nume, prenume, telefon, apartament, etaj etc.) îndrăgostit de felul în care descriu eu Bucureștiul, Vatra Dornei și Oradea l-am rezistat. Din nou : a fost bine ? A fost rău ? Întrebările stîrnite de spectacolul **iubirile de-o viață** prin care generosul și marele om de artă, dragul meu maestru Radu Beligan m-a „botezat" dramaturg, bineînțeles, trebuind să parcurg potecile pline de stîngăcii în tovărășia, cu folos, a lui B. Elvin, a trebuit să le răspund în, cum se zice, dialog deschis. Stringerilor de mînă ale unor activiști de partid, pe un culoar de vagon de dormit, în legătură cu romanul **Ore de dimineață,** însoțite de zîmbete cu tîlc, nu m-am putut sustrage. Eram în același tren cu toții și aceeași ne era direcția și destinația. Recunosc, a fost o noapte scurtă și cît a rămas din somn e-a întîmplat cu mulțumire și profunzime. Numai că aceste cărți, numite de dumneavoastră „nu foarte elaborate" (vă dau cuvîntul : elaborarea și profunzimea lor m-au pus întotdeauna la maximum pe jăratic) nu te prea lasă să dormi nici cînd le scrii, nici cînd sînt în editură, nici după ce le publici. Exemplul de mai înainte : despre banditul Niculiță sau Papigal birjarul, domnișoara Angst ori gazetarul imperial Arthur, nici un telefon. Chiar culegătorul de vircolaci Preșejinka nu l-a făcut pe nimeni să ridice receptorul, măcar din motive practice : draci, vircolaci se mai află pe ici, pe colo.

— Deci, despre aceștia, nici o veste.

— Mi-a zis ceva Tiron hamalul, însă între două trenuri. Ce e cu activistul din **Limita de virstă** și de ce răbufnește în ei cîte o nemulțumire sînt însă întrebat în receptor și oral. Cum să dormi ? Alunecînd către grav și sobru, aici aș zice că există pericolul pluralității de ideal. Idealul scriitorului, idealul cititorului, idealul personaliei reale care, întîmplător, are o profesie aflătoare în carte. Plus alte idealuri : al redactorului, al editurii, al tipografiei... Cum le împăcăm pe toate ?

— Cine știe ? În orice caz, un roman ca ORE DE DIMINEAȚĂ ca și altele ale dumneavoastră, sau ale confraților dumneavoastră, n-ar fi putut apărea într-un climat de dogme, de închistări.

— Dogmele ! Asta-i ! Aveți dreptate. Pentru că există și o pluritate de dogme. Dogma scriitorului care vrea să spună adevărul „de ultimă oră" ; dogma cititorului care vrea și el adevărul de ultimă oră dar nu numai atît ; dogma criticii literare care — fără captatio benevolentiae — atrage atenția că ora procesului verbal a trecut sau te trimite înapoi la clasici și amintește că te-ai angajat în lucrarea pentru o cultură ceea ce e bine să nu uităm nici cînd trudim pe mica noastră parcelă ; apoi iar : dogma editorului, dogma... Paradoxal, dar existența acestei varietăți de habitudini sfîrșește prin a le anula unele pe altele în folosul literaturii, iar faptul că le discutăm, ne batem cu ele, le identificăm, reușim să le defrișăm întru facerea luminii este una dintre datele care alcătuiesc un climat tocmai... nedogmatic.

— E un cîștig al contemporaneității.

— El se măsoară în multe cărți de valoare, incomparabil mai multe decît atunci cînd nimeni nu recunoștea nici o dogmă și toate făceau ravagii.

— A spune lucrurilor pe nume nu înseamnă automat ferirea literaturii de rătăciri în labirinturi noi.

— Este bine că privim lucid lumea în care trăim și, firesc, nici o carte bună nu se sustrage de la discutarea acestei lumi, de la atitudinea critică-evaluatoare a ei : omul în mișcare, lumea în mișcare, nimic dat odată pentru totdeauna. Poate fi și aceasta o dogmă, ca literatura să încerce să corecteze rele, să impună individualități exemplare rezistente ca artă, să fie a zilei prin implementarea cu problematica stringentă, circumstanțială a omului de azi. Manevrată cu artă, aceastătendință e fertilă și, nu rezit, necesară. Nu din dorința de a capta interesul cititorului mă interesează lumea noastră din acest unghi de vedere.

— Dar atunci de ce ?

— Sînt și eu un om al acestei lumi. Îi trăiesc izbînzile și îi suport eșecurile, poate participă la ambele. De altfel, între acești doi poli gravitează identificarea scriitorului cu vremea lui : adeziune la nou, împotrivire la vechi. Nu se pot scrie cărți adevărate, măcar în această clipă rezistente, în absența vreunuia dintre cele două încărcături : ele se cloncesc și iscă scînteia. Trecut, prezent, viitor se deschid la flacăra acestei tensiuni.

— În ultimele dumneavoastră scrieri se constată o tot mai rigoroasă împletire a realului cu fantasticul. Să fie ultima dumneavoastră tentație, aceea de a împăca politica, istoria și mitul ? Sau de fapt spre altă zare năzuiți ?

— Nu vreau să împac nimic. Caut întregul. E și politică, e și mit, e și istorie, e și iluzie. Dar nu pot trăi și scrie fără să cred în noua realitate mereu posibilă prin această fascinantă osmoză. O încerc mereu, cum răstorni fermecatul triunghi din oglinzi în adîncul căruia mărgele colorate, cu fiece mișcare, trezesc alte și alte alcătuiri. Nu e o evadare din lume. Dimpotrivă. În nopțile de insomnie îmi place să cred că mulți semeni de-ai mei nu dorm din aceeași cauză. Sau dorm.

Flora patriei, un imens tezaur farmaceutic

Arta vindecării unor boli cu ajutorul plantelor are în patria noastră o vechime și bogata tradiție, fapt care este de altfel confirmat și de rezultatele unor cercetări arheologice care au dat la iveală anumite forme medicamentoase (colire sub formă de pastă, la Alba Iulia), precum și vasele în care se preparau aceste medicamente (unguzoare, pilnul din pământ ars etc.). Cu milenii în urmă, înaintașii noștri au reușit să recunoască din lumea variată a plantelor florei noastre acele specii cu virtuți terapeutice, tămăduitoare. Herodot, considerat pe bună dreptate părintele istoriei, cînd scria despre strămoșii noștri geto-daci ca fiind „cei mai cinstiți și viteji dintre traci", menționa și faptul că aveau temeinice cunoștințe de astronomie, dar și privind întrebuințarea plantelor vindecătoare. Cu patru secole mai tîrziu, medicul grec Dioscoride, aflat în armata lui Nero, semnalează că „pe teritoriul Daciei se foloseau pe scară întinsă plantele medicinale pentru tămăduirea diverselor boli". Numeroase alte documente atestă utilizarea plantelor medicinale de către medicina tradițională empirică, pe teritoriul țării noastre. Am putea da cu titlul de exemplu „Pravila" lui Matei Basarab (din 1652), în care se precizează că vraciului îi revenea sarcina să „cerceteze ierburile spre a descoperi pe cele cu proprietăți de vindecare".

Începînd însă cu secolul al XIX-lea, plantele medicinale din flora țării noastre, datorită înaltelor lor calități terapeutice, au fost sistematic căutate și apreciate pe piața europeană. Datorită poziției geografice și climaterice, teritoriul patriei noastre a fost și este leagănul unei variate și bogate vegetații. Specialiștii au identificat mai bine de 3 009 de specii de plante superioare, spontane și cultivate. Ele se regăsesc și azi în codrii noștri seculari, în covorul multicolor al poienilor și pajiștilor, livezilor, în întinsul cîmpiilor, pe malurile apelor de munte și de șes — în luciul lor oglindindu-se fața numeroaselor plante cu proprietăți miraculoase.

Nu este mai puțin adevărat însă că în sfîrșitul acestui secol și de mileniu, medicamentul natural ocupă un loc binemeritat, impunîndu-se față de medicamentele de sinteză prin anumite proprietăți superioare în ce privește toxicitatea, toleranța organismului (nu provoacă reacții adverse) și, nu în ultimă instanță, prețul lor este mai acceptabil, iar baza de materie primă este, practic, nesfîrșită. La noi, în țară, Întreprinderea „Biofarm" București produce medicamente naturale avînd, deci, materia primă constituită din plante medicinale și aromatice, glande, organe și subproduse animaliere. Este singura unitate cu acest profil, care are o tradiție bogată de peste 6 decenii, ocupînd un loc meritat în ierarhia producătorilor de medicamente de pe mapamond.

Zilele acestea ne-am oprit la întreprinderea de medicamente „Biofarm", tocmai pentru a vedea locul pe care îl ocupă medicamentul natural în aria cercetării cît, mai ales, al importanței ce i se acordă în terapeutica modernă. Am aflat, cu acest prilej, că specialiștii, (medici, biologi, ingineri, chimiști) acordă o atenție crescîndă acestei bogății naturale, apreciind la justa valoare importanța economică, sanitară și științifică pe care o reprezintă plantele medicinale și aromatice. Concret vorbind, în cincinalul 1981—1985, din cele 40 de medicamente noi intrate pe banda de fabricație 11 au fost pe bază de plante medicinale și din flora spontană. Din producția de medicamente numai pentru uz uman, circa 35 la sută reprezintă medicamentele provenite din plante și extracte din plante. E mult ? E puțin ? Aici se realizează peste 25 substanțe active sub cele mai variate forme farmaceutice. Ele reprezintă gama principală a substanțelor din clasele cunoscute pe plan mondial : alcaloizi (sparteină, atropină, colchicină), caretoneide (Haligal), glicoizi (antociani). Ar merita tratate în mod distinct și alte medicamente avînd proveniența naturală : silimarina, romazulanul, cinerolul, difebiomul, vincamina și altele, prezentate sub forma de soluții injectabile, comprimate și drajeuri, soluții de uz extern și intern, tincturi și extracte.

Inginerul Teodor Marinică, inginerul-șef al susmenționatei întreprinderi bucureștene, ne relata că unitatea realizează produse finite din substanțe active din plante furnizate prin cooperare de întreprinderea de antibiotice Iași, ca : Vincamina, Deslanozid C, Rutoxid, Maleat de metil ergometrină. Dintre plantele furnizate de Trustul PLAFAR și unitățile sale, care stau momentan la baza fabricării unor medicamente, vom aminti iarba și rădăcina de mătrăgună, măturicea, florile de crăiță, floarea de pătlagină, scoarța de crușin, semințele de armurariu, fructele de afine, frunzele de mentă, rădăcinile de valeriană, florile de arnică etc. etc. Aplicîndu-se tehnologii de extracție moderne și procedee de purificare selective s-au obținut medicamente competitive pe plan mondial. Vom aminti cîteva dintre aceste medicamente naturale care au constituit fericitul subiect al unor cercetări finalizate : Silimarina (medicament hepatoprotector), Romazulanul (antiinflamator), Bergonal, Foladon, Tinctura valerianae (spasmolitice). Apoi cardiotonicele : Digitalină, Digoxin, Dezacetil, Lanatoxid C. Medicamente recomandate ca reglatoare ale circulației sanguine cerebrale : Difebion, Vincomină. Altele, revulsive : Tinctura caprici și, în fine, altele laxative : Cortelax și Galcoon.

Programul complex de producție, ne spunea chimistul Iacob Barbos, directorul unității, se bazează pe activitatea de cercetare a institutelor de cercetare și învățămînt superior, coroborată cu preocuparea specialiștilor din unitate. Reușitele se bazează și pe o bună cooperare cu firmele străine : Boehringer-Ingelheim, Merk-Darmstadt (R. F. Germania), Galenica (Iugoslavia), Farmitalia-Carlo-Elba (Italia). Dintre produsele românești care s-au impus în vremea din urmă reținem atenția în mod special Silimarina (comprimate) și Difebrionul (comprimate) care înlocuiesc cu succes importul de Legalon și Difrarel. La realizarea acestor medicamente și-au dat concursul specialiștii de la I.C.S.M.C. în frunte cu dr. farm. O. Contz (dr. farm. M. Guja, dr. farm. V. Enescu, dr. farm. E. Tarpo, dr. farm. M. Manuchian).

Introducerea în fabricație a noi produse de uz pediatric, cosmetice, pentru uz ginecologic, stomatologic, zooveterinare, cosmetice, este o altă preocupare de prim ordin. Acțiunea este dirijată de C.I.M.C., care finanțează dealtfel și un însemnat număr de contracte de cercetare tehnico-științifice. O colaborare prodigioasă există cu Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, cu Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, cu Facultățile de Farmacie din București, Iași, Cluj-Napoca, Craiova. Inginera Maria Gheorghiu, șefă birou plan-dezvoltare la întreprinderea „Biofarm" ne înștiința că și alte plante își așteaptă cursul cercetării și a validării importanței lor terapeutice. În fază avansată de cercetare se află germenii de porumb, materialul vegetal rezultat de la copilului roșiilor, șaschiul, macul galben, cornul secărli, scoarța de castan etc. Eforturile de cercetare sînt susținute de specialiști destoinici precum dr. farm. Ecaterina Nichiforescu, dr. farm. Natalia Rădulescu, dr. farm. Radu Ghiocel, dr. farm. Ludmila Popa, ing. Vila Ștefănescu și alții.

Dintre preocupările de ultimă oră ale „Biofarm" vom menționa acelea privind valorificarea cătinei albe, cercetări inițiate de prof. dr. Ioan Brad de la Universitatea din Craiova. S-au și realizat deja 3 forme farmaceutice pe bază de cătină : spray, colir, perle gelatinoase — recomandate îndeobște ca dermorestitutive, energizante, remineralizante, — cît și în tratamentul ulcerului gastric. Trei specii de ghimpe (Xanthium sp.) stau la baza unui extract de ghimpe fluid, ADENOSTOP, recomandat în afecțiuni ale prostatei, în cistopielite, litiază renală, medicament în fază de finalizare, avînd ca „protagoniști" (după 15 ani de muncă de cercetare și testare) conf. univ. dr. Pavel Petcu și echipa de cercetători clujeni. Dintre temele de cercetare propuse pe linie de invenții și inovații se remarcă, de asemenea, produsul PROFIDENT, medicament cu acțiune antimicrobiană, cu utilizare profilactică în igienizarea cavității bucale și în practica stomatologică. Medicamentul are în compoziție mentă, sunătoare, propolis ș.a. și este semnat de binecunoscutul medic Dinu Florea din Cîmpina (Prahova). Medicamentul hepato-protector, HEPATOCAR, obținut din ciulini (Cardus nutans) și altul spasmolitic obținut din catalan (Petasites hibridus) sînt propuse de un colectiv de cercetători de la Facultatea de farmacie din București condus de prof. dr. Ion Ciulei.

Pentru valorificarea superioară a fondului de cercetare, pentru mai buna aprovizionare cu materie primă, pentru scurtarea drumului de la cercetare, asimilare și pînă la obținerea avizului de fabricație, autorizație de fabricație și inclusiv preț — este necesară, ca o concluzie finală, o mai bună conlucrare între factorii de resort. În același context se are în vedere dezvoltarea de noi capacități și, în special, a tehnologiilor de virf, care să permită obținerea de substanțe biologic active — avîndu-se în vedere și procedeele de obținere a lor prin culturi celulare și inginerie genetică.

Ciulinii profesorului Ciulei

Se vede limpede treaba că în anii din urmă multe medicamente românești de sorginte vegetală au constituit inițial subiect de cercetare, apoi au îmbrăcat haina brevetelor de invenție. Tot la fel de bine se poate constata că nu în puține cazuri au luat drumul testărilor preclinice și clinice iar, în final, au fost propuse pentru micro-producție în laboratoarele galenice ori, în cele mai fericite cazuri, au luat calea marii producții și, deci, a industrializării. HEPATOCAR-ul și SPASMOLIZIN-ul sînt alte două astfel de medicamente de proveniență vegetală destinate uzului uman. De ce să nu spunem, sînt două medicamente care și-au croit greu drumul experimentărilor clinice pînă la obținerea avizelor speciale și a normei tehnice de fabricație. Medicamentele amintite mai sus sînt în curs de fabricare la Întreprinderea BIOFARM București, ele încorporînd rodul muncii și al osîrdiei științifice ai unui grup lărgit de cercetători în frunte cu distinsul om de știință prof. dr. doc. Ioan Ciulei, șeful catedrei de Farmacognozie de la Facultatea de farmacie din București.

În cursul unei după amieze și al unei seri petrecute alături de un om de știință ce numără 67 de ani de cercetare, am realizat convorbirea de față.

— Stimate tovarășe prof. dr. doc. Ioan Ciulei, am fost surprins plăcut aflînd că pe banda de lucru a întreprinderii BIOFARM se află două medicamente de proveniență naturală, aparținînd unui grup de oameni de știință de la facultatea unde ne aflăm. De fapt, există o tradiție în domeniul cercetării plantelor la facultatea de farmacie bucureșteană ?

— La facultatea noastră există o bogată tradiție în ce privește studiul plantelor medicinale și aromatice, fie cultivate, fie din flora spontană. Pornim în cercetare tocmai de la această bază moștenită de la înaintașii noștri. La facultatea noastră s-au făcut cercetări de durată a speciei digitalis (degetel). S-a studiat cu minuție compoziția rădăcinii de valeriană. Cercetări de durată am întreprins pentru specia papaver (mac). Ne-au ocupat spații însemnate din timpul cercetării extragerea și valorificarea principiilor active ale pigmenților antociani, pigmenți care asigură culoarea roșie a fructelor și florilor, ori albastrul-violet al fructelor de afine și boz. Cred că nu este un prilej de laudă, ci unul de constatare dacă vă spun că în laboratoarele facultății noastre se realizează, prin micro-producție, diferite sorturi de medicamente de origine vegetală (și nu numai), astfel că facultatea a reușit în bună măsură să se autofinanțeze.

— La o atentă privire a documentației în cazul celor două noi medicamente propuse de colectivul pe care-l conduceți, am observat că s-a pornit tot de la medicina populară, tradițională, și s-a ajuns la cercetarea științifică, avansată, de laborator.

— Studiul medicamentului HEPATOCAR a pornit de la semnalarea folosirii părții vegetale a unei anumite specii de ciulin (Carduus nutans) în afecțiuni hepatice, iar în cazul SPASMOLIZIN-ului am pornit de la un extract din rădăcina de captan (Petasites hibridus). În primul caz, studentul Mihai Teodor și-a dat lucrarea de diplomă din acest subiect — ciulinul și proprietățile sale terapeutice, iar în al doilea caz, Aurelia Cristea și-a dat teza de doctorat din cercetări asupra captanului.

După ani de studii și cercetări în laboratoarele noastre, după alți ani de experimentări preclinice și clinice, am obținut din partea aeriană a unei specii de ciulin un extract purificat, cu excepționale calități hepatoprotectoare.

— Care sînt particularitățile curative ale HEPATOCAR-ului ?

— După cercetări clinice la spitale de specialitate s-a dovedit că are bune proprietăți în vindecarea afecțiunilor hepatice. Și-a dovedit excelenta comportare în special în refacerea organismului după hepatită. Specialiștii au verificat că medicamentul refac și celula hepatică. Mai concret spus, regenerează organitele din celula hepatică. În aceeași ordine de idei, medicamentul suplinește cu bro.o medicamentul de import Legelon.

— Vorbiți-ne, vă rog, despre al doilea medicament, SPASMOLIZIN.

— Spasmolizinul este un extract îmbogățit în substanțe sexviterpice. Substanța activă, petasină, este extrasă din rădăcina de captalan (Petasites hibridus). Științific vorbind, petasina este o sexviterpă, iar pentru a fi mai pe înțelesul cititorilor — un compus cu 15 atomi de carbon. Pentru a preîntîmpina o întrebare, notați că spasmolizinul are acțiune antiseptică și vasodilatatoare. În principal se caracterizează prin acțiune directă asupra musculaturii netede digestive, biliare și renale. De asemenea, este recomandat în spasm pilonic, colici intestinale, constipație sau diaree spastică, colica biliară sau colică renală.

— Am înțeles că sînt eventuale probleme cu timpul minim de dezagregare a comprimatelor de HEPATOCAR, iar în cazul SPASMOLIZINUL-ui ar fi greutăți cu aprovizionarea cu materie primă. E drept?

— Firește că una este medicamentul făcut cu mîna în laborator, și alta producerea lui pe scară largă, industrială. În pansoanele pentru tabletare, tasarea este mai puternică. Ultima formulă avizată și înaintată „Biofarm"-ului se încadrează perfect în farmacopee. Cît privește captalanul, e drept că el se găsește pe toate maidanele, dar acela din Transilvania este mai bogat în principii active. Se întîmplă ca vajnicii culegători de plante să țină zile întregi la muiat rădăcinile de captalan, apa sărăcind vădit și diluind în principii activi captalanul.

— Stimate tovarășe prof. dr. doc. Ioan Ciulei, discutînd din perspectiva avansată în care se află cele două noi medicamente românești din extracte de plante, nu vi se pare, totuși, că se lucrează cu incetinitorul?! Să fiu bine înțeles. Este vorba de medicamente care suplinesc cu bune rezultate pe acelea din import. Să fiu și mai bine înțeles: este vorba de binele public și de sănătatea publică!

— După încheierea contractelor, liniștit ne puteam vedea de alte treburi, înțelegeți alte medicamente, căci în prezent avem în avansată testare și cercetare LARINGOSAN-ul, destinat afecțiunilor O.R.L. și STOMAGINGIV-ul, preconizat în tratamentul afecțiunilor bucale și gingivale cronice. Colectivul nostru de cercetători — în treacăt fie vorba, vă rog să rețineți măcar cîteva nume ale distinșilor mei colegi și colaboratori : dr. farm. Lia Somer, dr. farm. Madelena Palade, dr. farm. Victoria Istudor, dr. farm. Aurelia Cristea, farm. doctorand Minaela Florentina Georgescu și alți farmaciști și chiar studenți eminenți — a înțeles perfect că esența ireductibilă a noului constă în a cultiva reușitele și chiar nou, iar nu în a te opri la pasagere eșecuri, fie ele și birocratice. Nou pentru care și revista „Flacăra", observ cu satisfacție, pledează în continuare.

Sigur că Trustul Plafar — care, iată, aparține acum de Ministerul Chimiei, tocmai pentru o mai bună conlucrare științifică — trebuie să manifeste un plus de atenție pentru materia primă necesară noilor medicamente românești provenite din materie vegetală. Sigur că, întreprinderea de medicamente „Biofarm" București, trebuie să manifeste un plus de solicitudine în chiar respectarea calității acestor medicamente noi, românești, în urgentarea „Șarjei 0" și a industrializării medicamentelor care s-au dovedit foarte bune după ani întregi de studii clinice. Nu intră nici în competența mea și nici în sfera mea de influență colaborarea cu institutele și centralele de resort. O spun însă la 65 de ani, după 37 de ani de muncă asiduă de cercetare, că indiferent cine anume semnează brevetul de invenție, trebuie să scurtăm drumul de la plantele medicinale și aromatice autohtone, la cercetarea științifică, avansată, contemporană. Întorcîndu-mă la răspunsul primei întrebări, voi încheia spunînd că, într-adevăr, cu un ochi trebuie să privim la valoroasa tradiție, iar cu amîndoi la ingineria genetică.

DORIN SĂLĂJAN ■

Descoperiri... redescoperite!

Tratamentul reumatismului prin transplant de placentă

Realizarea unui medicament antireumatismal pe bază de placentă umană a stirnit un mare interes în Franța, țara unde, se pare, au fost efectuate cele mai însemnate investigații în această privință. Am aflat totuși că, din păcate, este vorba de o cercetare încă nefinalizată, deci pe care proba timpului o va putea tot atît de bine promova sau scoate din competiție. În fapt, principiul nu e nou. Acest țesut a mai fost utilizat în scopuri terapeutice, e adevărat prin procedee de transplant, iar începuturile aparțin fără îndoială savantului sovietic B.V. Filatov. Acesta, prin 1933, în calitate de director al Institutului de cercetări oftalmologice din Odesa, ajunge la concluzia că un țesut extras dintr-un organism uman sau animal și conservat la rece, deci pus în condiții neprielnice de viață, continuă să trăiască, restructurîndu-se chimic prin nașterea unor substanțe pe care le-a numit „substanțe de rezistență sau stimulatori biogeni". Acestia (considerați de Filatov ca fiind diferiți de cunoscutii anticorpi), odată introduși în organism, accelerează procesul de reconstrucție și vindecare a stării patologice. Savantul sovietic a folosit în tratamentele oculare asemenea țesuturi extrase și conservate, folosind prin injecții subcutanate, implant, instilații, pomezi, cisme materiale autohomo sau heterogene ca placentă, creier, splină, ficat, ovar, piele, cartilagiu, scleră, retină, nerv optic, cornee, untură de pește, frunze de aloes etc. A obținut rezultate încurajatoare în diferite afecțiuni oculare, dar și în alte maladii. Numeroși specialiști au preluat ideea lui Filatov sau pur și simplu au aplicat întocmai țesutoterapia inițiată de Filatov. În legătură cu interpretarea științifică a fenomenului, părerile s-au dovedit însă mult mai diverse. S-a emis ipoteza că sub influența elementelor transplantate, se provoacă o excitare a glandelor endocrine. Alții au susținut că este vorba de o acțiune vasodilatatoare locală și una hormonală. S-a mai vorbit despre o excitare a sistemului reticuloendotelial, ca și despre mai intensa formare a autocatalizatorilor din țesuturile bolnave.

În țara noastră, procedeul a fost practicat de către medicul oftalmolog Aurel Rosin, care, începînd cu 1950, la recomandarea profesorului dr. Dumitru Michail, a întreprins în cadrul Institutului de cercetări oftalmologice din București primele studii și experimente terapeutice. În acest scop s-a folosit în exclusivitate placenta și în mod special cea recoltată de la nașterile prin cezariană. Implantările s-au făcut sub piele în regiunea axilară sau subconjunctivală.

De la aceste prime încercări și pînă în prezent, a efectuat cîteva mii de transplanturi de placentă în tratamentul bolilor oculare. Bolnavii urmăriți pe parcursul a nu mai puțin de 35 de ani i-au permis să ajungă la următoarele concluzii: tehnica se recomandă prin efecte certe în miopiile forte progresive și complicate, transplantul făcînd evidentă creșterea acuității vizuale și de adaptare. De asemenea, în keratite s-a putut remarca o îmbunătățire a acuității vizuale prin clarificarea parțială a opacităților corneene. În bolile retinei și ale tunicii vasculare tehnica transplantului a dus, odată cu sporirea acuității vizuale, la clarificarea parțială a tulburărilor din vitros și la absorbția hemoragiilor. Ameliorări demne de luat în seamă s-au mai obținut în tratamentul retinitei pigmentare, în atrofiile nervului optic, precum și în glaucom. Interesant de remarcat, totodată, că după efectuarea transplantului, unii bolnavi au declarat că intervenția a avut rezultate benefice, neașteptate, și asupra altor suferințe. Astfel, tratamentul oftalmologic prin țesutoterapie, a acționat, de la caz la caz, și asupra următoarelor afecțiuni: astm bronșic, nevrite, ulcer gastroduodenal, schizofrenie, eczeme, sclerodermie, tetanie, afecțiuni inflamatorii ginecologice, lupus eritematos. „Într-o zi — ne istorisește doctorul Rosin — s-a prezentat la mine un bolnav cu o miopie forte progresivă. La întocmirea fișei, cum se obișnuiește, l-am invitat să-mi prezinte mai complet starea sa generală și așa am aflat că omul suferea de un reumatism cronic degenerativ care îi provoca periodic dureri acute și-l obliga să poarte cîrpați groși. I-am făcut transplant cu placentă și după un timp pacientul mi-a mărturisit entuziasmat că durerile reumatismale au cedat foarte mult, că nu mai poartă cîrpați groși, iar mișcările au căpătat o mobilitate neașteptată. Acest bolnav se mai află și astăzi în tratamentul meu și îmi mărturisește în continuare că țesutoterapia constituie în principal leacul cel mai important pentru ameliorarea redorilor articulare. Am comunicat acest rezultat Centrului de reumatologie care mi-a trimis periodic bolnavi cu diferite afecțiuni reumatismale. Am obținut din nou rezultate bune, dar cu timpul îndatoririle profesionale (sînt oftalmolog, nu reumotolog!) m-au obligat să abandonez tratamentul reumatismului și să mă ocup numai de bolnavii mei de ochi."

Iată deci că înaintea specialiștilor francezi, a celor care la ora actuală, cum aminteam mai sus, sînt pe punctul de a propune un medicament pe bază de placentă — un medic român constată cu trei decenii în urmă efectele acestui țesut în ameliorarea reumatismului. Doctorul Aurel Rosin nu pretinde că este nici primul și nici singurul care a observat pe plan mondial efectele transplantului de placentă în tratamentul reumatismului. Dar, apreciem noi, bogata sa casuistică și rezultatele dobîndite de-alungul a trei decenii de aplicare a țesutoterapiei, reprezintă un valoros cîștig pentru știința medicală românească. Este regretabil că tehnica transplantului de placentă nu a fost preluată și de către serviciile de reumatologie. Considerăm totuși că, în pofida studiilor din străinătate, tehnica poate fi reintrodusă în terapia curentă și chiar ca temă de cercetare în laboratoarele noastre de farmacologie. Tratamentele și comunicările doctorului Aurel Rosin reprezintă în această privință o adevărată avanpremieră.

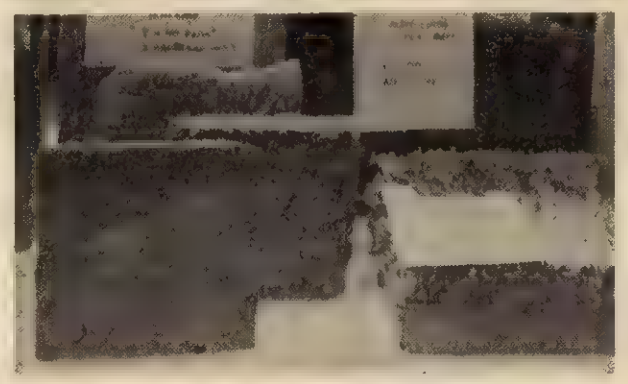

Un combustibil ieftin și de mare randament

L-am văzut deunăzi pe cercetătorul Paul Matei, autor a mai multor invenții consemnate și în paginile revistei noastre. Interlocutorul nostru a ținut să ne înștiințeze că, în urmă cu șase ani, a prezentat la OSIM spre brevetare un așa numit „combustibil solid sintetic", propunere de invenție apreciată la data respectivă ca lipsită de noutate și importanță economică. De curînd însă — ne informează tot Paul Matei — o propunere asemănătoare a primit brevet în Franța, eveniment consemnat și într-o lucrare românească. Dar să-i dăm cuvîntul inventatorului: „Primele experimente datează din 1971 cînd am izbutit să realizeze din rumeguș, talaș, coji de floarea soarelui, coceni de porumb, frunze, cărbune, sudate cu un liant niște brichete capabile de a înlocui în condiții optime cărbunele și lemnul de foc. Noutatea a fost consemnată în ziarul „România liberă". După alte încercări, în 1980, dispuneam deja de 15 combustibili brichetați, obținuți 100% din asemenea resturi și care au dovedit că posedă puteri calorice între 3000 și 6000 kcal/kg. Cei care le-au încercat, m-au sfătuit entuziasmați să propun invenția pentru brevetare. Am intitulat-o „combustibil solid sintetic" și am înregistrat-o la OSIM cu numărul 00811428/18 II 1980. Spre marea mea surprindere, OSIM-ul trimite dosarul spre avizare Institutului de cercetări metalurgice cînd în București există un institut special care se ocupă cu noii combustibili. Dosarul s-a întors cu aviz negativ. Atunci pentru a nu pierde prioritatea asupra tehnicii de obținere, am înaintat la OSIM o nouă propunere (nr. 10202 din 25 8 80) intitulată „Procedeu pentru obținerea de combustibili solizi". Dar și de data aceasta, spre marea mea nedumerire, invenția a fost trimisă pentru experimentare tot unei unități străine de preocupările mele, este vorba de I.C.P.A.O. Mediaș, care a considerat că: „soluția propusă este cunoscută, nu prezintă noutate și nu are eficiență economică". Ei bine, la sfîrșitul anului 1985, apare în București, în Editura „Albatros", lucrarea lui Viorel Prodea intitulată „Povestea celor 3 R" în care, la pagina 25, sînt consemnate următoarele: „Institutul francez pentru calitatea vieții a decernat doctorului Leas, inventatorul unui nou combustibil, prestigiosul premiu în domeniul energiei. Invenția sa se referă la realizarea unui produs sub formă de brichete combustibile obținute din deșeuri forestiere, organice și agricole. S-a calculat că dacă prin acest procedeu s-ar prelucra deșeurile organice din Franța, s-ar produce echivalentul a 5 000 000 tone petrol... S-a construit deja o astfel de instalație în orașul Laval care prelucrează zilnic 1 800 tone deșeuri". N-a fost o veste încurajatoare, dar am continuat totuși să-mi îmbunătățesc invenția. La ora actuală posed două tipuri de combustibili: combustibili menajeri cu o cifră calorică de pînă la 4000 kcal/kg (lemnele de foc avînd 2500 kcal/kg), și combustibili tehnici industriali cu o putere calorică de 5000—9000 kcal/kg. Acești înlocuitori sînt nepoluanți, și, prin ardere, emană un miros plăcut. Nu sînt vorbe aruncate la întîmplare. Ca întotdeauna, eu nu prezint doar idei în proiect, ci realizări palpabile. Orice instituție de stat poate verifica, oricînd, realizările mele".

Nu e locul și nici menirea noastră de a arbitra disputa dintre Paul Matei și cei solicitați să-și spună opinia privind dosarele sale de idei. Nu sîntem de asemenea nici în măsură să apreciem valoarea certă a combustibililor organici brichetați. Dar fiind vorba de o problemă la ordinea zilei, considerăm că invenția lui Paul Matei merită să fie supusă unui nou examen de specialitate. Îi informăm pe cei interesați că inventatorul lucrează în cadrul Laboratorului de cercetări și proiectări bunuri de larg consum al Institutului de cercetări și proiectări pentru mecanică fină din București.

LIVIU TIMBUS

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

De două ori C.N. Ionescu

Răsfoind masivele volume ale „Bibliografiei periodicelor românești" constați un fapt ciudat. Printre biografiile semnalate ca apărute în diferite ziare și reviste, 90 la sută se referă, în domeniul științei și tehnicii românești, la numai 70—80 de personalități din trecut, fără îndoială cele mai reprezentative, de la Babeș la Vuia, de la Petru Poni la Anghel Saligny. Desigur despre aceștia mai este mult de scris, există o seamă de fapte și aspecte ale vieții și creației lor ce se mai cer relevate. Dar ceilalți, numeroși, cîteva mii, cu contribuții deloc neglijabile? Ce facem cu toți cei „pe nedrept uitați"? La Iași, un erudit bibliograf a publicat sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului, 5 volume de **Personalități ieșene** (1972—1985), cuprinzînd în total 600 de biografii, cam o treime fiind din domeniul științei și tehnicii. Aceasta doar pentru un județ, e drept un focar cultural al țării! Și în alte județe au apărut astfel de dicționare biografice, e drept, mai modeste (Galați, Constanța, Brașov, Tg. Mureș, Suceava etc.). Se adună, treptat, e drept, materialul pentru o mare Biografie Națională.

Ne vom referi, în cele ce urmează, la doi învățați români, pe care doar cei din stricta lor specialitate nu i-au uitat. Pe amîndoi îi chema Constantin N. Ionescu și — coincidență — amîndoi își semnau lucrările științifice la fel: C.N. Ionescu.

Biologul Constantin N. Ionescu (1878—1935) s-a născut la Iași, unde a urmat cunoscutul Liceu Internat, iar în 1901 Universitatea din Iași i-a acordat diploma de licențiat în științe naturale, mentorul său fiind prof. Paul Bujor. Se specializează apoi la Stațiunea Zoologică din Neapole, sub îndrumarea lui A. Dohrn și la Universitatea din Jena, cu Ernst Haeckel. La Jena își susține doctoratul în 1908 cu o teză adesea citată, privind cercetări comparative, privind creierul albinelor. Utilizînd metode histologice de mare finețe, el descoperă în lobul optic o încrucișare nervoasă (chiasmă), denumită mai apoi „chiasmă internă". Identifică de asemenea rădăcinile reale și celulele motrice ale nervilor cerebrali.

La Iași, este numit profesor secundar de științe naturale (1903—1919) și în paralel predă la catedra de histologie și anatomie animală a Universității din Iași (1901—1933), în 1923 devenind docent. În afara cercetărilor sale clasice asupra creierului albinelor, domeniu în care este socotit o autoritate și un pionier, identifică porii abdominali la acipenseride, descrie secreția glandulară a unui ctenofor, publică studii privind coleopterele și insectele colembole din România.

Este în același timp cel dintîi român care întreprinde cercetări metodice asupra peșterilor din Carpați, începînd încă din 1910. Rezultatele obținute de Emil Racoviță în străinătate îl îndeamnă să se ocupe de biospeologie, iar în 1913 îi apare studiul **Biospeologia Carpaților Meridionali**, descoperind numeroase specii de animale cavernicole și făcînd observații inedite asupra adaptării viețuitoarelor la mediul subteran. Miriapodul **Spelaeogervasisia Ionescui** și araneidul cavernicol **Nesticus Ionescui** se numără printre speciile care îi poartă numele.

A scris și lucrări de propagandă agricolă, mai ales privind protecția plantelor împotriva insectelor dăunătoare. Maestrul său, Paul Bujor, îl descrie ca pe un cercetător inteligent și vesel, adăugind: „Oameni ca el, care în viața lor, oricît de modestă ar fi fost ea, au dat probe evidente de muncă folositoare societății, cu totul dezinteresată, au dreptul la toată dragostea și recunoștința societății".

Chimistul și farmacistul Constantin N. Ionescu (1905—1956) s-a născut la București, unde a absolvit Liceul „Mihai Viteazul". Și-a susținut doctoratul în chimie (1931) sub conducerea lui C.D. Nenițescu, apoi, în 1934 și licența în farmacie. Doar pentru scurt timp profesor secundar (1930—1931), a activat ulterior în cadrul Facultății de Farmacie (1931—1956), urcînd toate treptele ierarhiei didactice, finalmente fiind profesor de farmacie galenică și de chimie farmaceutică. În paralel, a fost director al Centralei Chimico-Farmaceutice (1948—1949) și al Institutului de Cercetări Farmaceutice (1949—1954), cu un aport însemnat în punerea bazelor industriei farmaceutice moderne în România. În 1948 a devenit membru corespondent al Academiei R.P.R.

A întreprins cercetări în domeniul sintezei enzimatice a zaharidelor, al acțiunii catalitice a acestora, al echilibrelor enzimatice. A descoperit reacția transferului de hidrogen în clasa hidrocarburilor saturate — punct de plecare al mai multor procedee aplicate în industria petrolului. Printre noutățile pe care le-a introdus în știință, amintim elaborarea unui procedeu de sinteză a acidului pantotenic, a unui procedeu de preparare a oxiiodurii de bismut (ca produs antisifilitic), perfecționarea metodelor polarografice pentru dozarea gluconatului de calciu, introducerea noțiunii de „indice amilolitic urinar" în cadrul studiului amilazei urinare. Este autorul unor metode eficiente de extragere a atropinei din plante indigene, de extragere a iodului din apele de la Govora și chiar din cele de sondă, de preparare a hidroxidului de magneziu din apele Mării Negre. Unele dintre aceste inovări au făcut obiectul celor șapte brevete de invenții pe care le-a obținut. În strînsă legătură, cu profesiunea sa, a elaborat lucrări privind incompatibilitățile farmaceutice și controlul medicamentelor, de asemenea a îndrumat și coordonat cea de a VII-a ediție a **Farmacopeei Române** (1956).

A fost un pionier al farmaciei românești de astăzi, conștient că faza tradițională, meșteșugărească, trebuie depășită, motiv pentru care scria: „În visurile sale de viitor, tînărul farmacist nu trebuie să se vadă numai într-o oficină, ci mai degrabă într-o industrie, înconjurată de mașini." Cei care l-au cunoscut îl descriau ca om al entuziasmului veșnic tînăr, dublat de severitatea unei gîndiri riguroase.

I.M. ȘTEFAN

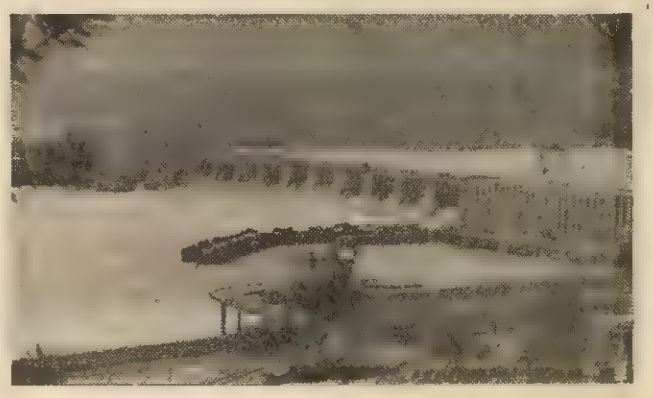

Contribuții la cunoașterea mișcării antifasciste din România

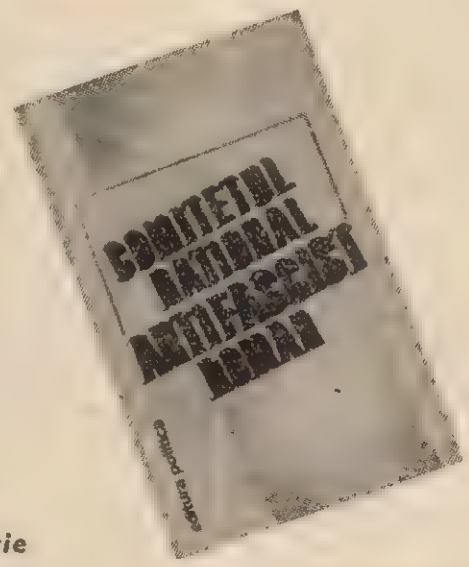

Cartea de istorie

Lucrarea cuprinde studii semnate de Ion Popescu-Puțuri, Gheorghe Unc, Marin Badea, Cristian Popișteanu, Aurică Simion, Augustin Deac, Constantin Petculescu, Ion Iacoș, Gheorghe Zaharia și Elena Mureșan.

Progresele remarcabile înregistrate în studiul istoriei contemporane a României de către istoricii noștri, după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, au permis cunoașterea aprofundată a luptei poporului român în frunte cu comuniștii pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru angajarea societății românești pe făgașul edificării socialismului. În cadrul acestui efort de investigație atît de fecundă în rezultate, se înscrie și noul volum apărut sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., **Comitetul Național Antifascist Român**, (Ed. Politică, 1985, 366 p.), întocmit de o echipă de reputați specialiști ai acestui institut, în frunte cu Ion Popescu-Puțuri.

În cuprinsul a nouă capitole, volumul prezintă contextul internațional în care a apărut fascismul în Europa după primul război mondial, grava amenințare reprezentată de această nefastă ideologie și de regimurile care au adoptat-o pentru pacea și securitatea internațională, lupta antifascistă în care s-au angajat forțe social-politice dintr-un larg spectru și, în acest cadru, acțiunile inițiate și conduse de comuniștii români împotriva fascismului internațional și a agenturii sale din România — mișcarea legionară.

În primul capitol Ion Popescu-Puțuri distinge trei perioade în lupta împotriva primejdiei naziste și a ideologiei hitleriste. Cea dintîi se încheie cu instaurarea la 30 ianuarie 1933 a regimului nazist în Germania și este caracterizată prin încercarea de a preîntîmpina ascensiunea hitlerismului spre putere ; cea de-a doua perioadă îmbrățișează anii 1933—1939, cînd hitlerismul a pregătit dezlănțuirea celui de-al doilea război mondial ; sînt anii de dinaintea războiului, cînd forțele antifasciste au încercat să împiedice realizarea sumbrelor planuri de expansiune și agresiune ale reich-ului nazist ; în sfîrșit, anii 1939—1945 — anii celui de-al doilea război mondial — cînd lupta antifascistă s-a desfășurat atît la nivelul coaliției antihitleriste, cît și la acela al mișcărilor de rezistență din țările ocupate sau controlate de forțele Wehrmacht-ului. Așa cum observă cu dreptate autorul : „Fără să se minimalizeze marile eforturi și, în primul rînd, uriașul tribut de sînge pe care l-au dat multe state și popoare în războiul antihitlerist, este necesară cunoașterea contribuției aduse de toate țările la combaterea nazismului cu mulți ani înainte de 1939, la preîntîmpinarea sau înfrînarea ascensiunii la putere a fascismului în alte țări".

Pe baza unei informații documentare bogate, ce valorifică și mult material inedit, și a unei analize de o mare forță de pătrundere, autorii relevă atitudinea antinazistă a poporului român și factorii care au generat-o. Antifascismul nu a fost specific doar clasei muncitoare, ci el s-a manifestat cu vigoare la diverse nivele ale societății românești și în cadrul unui larg evantai de partide și formațiuni politice. Constituirea unei organizații care să cuprindă pe toți adversarii fascismului indiferent de clasa socială era, așadar, pe deplin firească și această necesitate și-a găsit expresia în crearea din inițiativa Partidului Comunist Român în iunie 1933 a Comitetului Național Antifascist. În volum se subliniază că această organizație nu a fost o simplă creație politică legală a partidului comunist pentru a-i îngădui — aflat fiind în ilegalitate — să mențină legătura cu viața politică a țării, ci un organism politic **național** destinat să polarizeze toate forțele și personalitățile solidare în combaterea fascismului, care amenința deopotrivă neatîrnarea și integritatea țării, ca și libertățile cetățenești. „În această situație — se arată în lucrare — constituirea în România a Comitetului Național Antifascist în iunie 1933, la numai cîteva luni după venirea național-socialismului la putere în Germania, apare ca un fapt istoric de însemnătate europeană". În cuprinsul lucrării sînt amplu înfățișate inițiativele și acțiunile Comitetului Național Antifascist, care, pînă la interzicerea sa de către autorități, la 25 noiembrie 1934, a combătut energic activitatea agenturii naziste din România și a sprijinit mișcarea antifascistă internațională. Volumul înfățișează rolul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu în organizarea și dinamizarea luptei antifasciste. „Astăzi constituie o mîndrie pentru națiunea noastră socialistă că tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai stimat fiu al poporului român, a reprezentat, încă cu 50 de ani în urmă, în Comitetul Național Antifascist, întruchiparea spiritului patriotic și democratic al muncitorimii, al tineretului, hotărîrea lor de a lupta cu toată energia împotriva pericolului hitlerist, fascisto-revizionist, împotriva tendințelor expansioniste ale Germaniei naziste, pentru apărarea independenței și suveranității țării, pentru progresul și bunăstarea țării". Maturitatea politică, energia și abnegația tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au atras stima tuturor luptătorilor antifasciști din România și au determinat organele represive să-l supună supravegherii riguroase, iar apoi detenției. Tînărul militant comunist a făcut dovada atașamentului său fierbinte la cauza intereselor naționale, ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor, grav amenințate de „ciuma brună". Și după interzicerea Comitetului Național Antifascist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a condus cu aceeași dăruire lupta antifascistă care a cunoscut în marea demonstrație populară cu caracter antihitlerist de la 1 Mai 1939 — în a cărei organizare comunistul Nicolae Ceaușescu a avut un rol esențial — una dintre cele mai importante manifestări pe plan național și european.

Volumul se încheie cu două capitole consacrate frontului național antihitlerist din 1944 ca făuritor al eliberării României de sub dominația reich-ului hitlerist și concepției președintelui Nicolae Ceaușescu privind necesitatea luptei împotriva tuturor formelor de neofascism din lumea contemporană care constituie o primejdie pentru idealul de pace și colaborare între state și națiuni.

Comitetul Național Antifascist Român este o contribuție de înaltă valoare științifică și politică, o contribuție ce onorează pe autorii ei și îmbogățește patrimoniul științific al istoriografiei românești.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

În biblioteca de la „Sorbona" s-a descoperit un necunoscut JURNAL DE CĂLĂTORIE, de acum 2 secole, prin Țările Române

Un nou izvor istoric

Descifrarea informațiilor conținute de relatările călătorilor străini prin țările române în evul mediu constituie, de la sfîrșitul secolului trecut — cînd apărea studiul lui Nicolae Iorga, **Călători, ambasadori, și misionari în țerile noastre și asupra țerilor noastre** (București, 1899), prima culegere mai largă de astfel de izvoare din literatura noastră de specialitate — o preocupare statornică a medievisticii românești. Întregind sau, uneori, suplinind sursele documentare și narative primare — cele interne (documente de cancelarie sau particulare, cronici, inscripții), consemnările de călătorie ale străinilor care, în scopuri extrem de variate și pe un termen mai lung sau mai scurt, au venit în contact cu realitățile din Transilvania, Țara Românească sau Moldova contribuie la mai exacta evaluare a trecutului poporului nostru și, totodată, a imaginii sale în conștiința europeană.

Armonia și bogăția pămîntului românesc, originea poporului și a limbii române, continuitatea românilor în vatra strămoșească multimilenară, organizarea statului feudal, lupta necurmată pentru libertate, unitate și independență, originala și bogata creație culturală și artistică a oamenilor de pe aceste meleaguri — toate aceste aspecte esențiale ale vieții noastre ca popor beneficiază, astfel, de lumini fără de care tabloul restituției istoriografice ar fi incomplet.

Lucrările lui Iorga (dintre care cea mai cunoscută este splendida sa sinteză **Istoria românilor prin călători**, ed. I 1920—1922, ed. II 1928—1929, ed. III 1981), ale altor istorici români (P.P. Panaitescu, Al. Ciorănescu, Gh. Bezviconi), dar în special monumentalul corpus **Călători străini despre țările române** (8 volume elaborate pînă în prezent, sub egida Institutului de istorie „N. Iorga", de Maria Holban, Maria M. Alexandrescu-Dersca-Bulgaru și Paul Cernovodeanu) au demonstrat în mod strălucit viabilitatea demersului științific pe această fertilă cale de cercetare.

Semnalăm, în cele ce urmează, descoperirea unor noi mărturii din această categorie de izvoare istorice atît de prețioase pentru cunoașterea a ceea ce un eminent specialist numea trecutul zbuciumat „al acestui popor cuminte și înțelept, statornic și drept, deseori izbit, care a încercat și uneori a izbutit să creeze aici, pe aceste meleaguri — împotriva tuturor vicisitudinilor —, o sinteză originală de cultură și viețuire istorică".

Tînărul medievist francez **Jacques Paviot**, de la Unitatea Asociată de Istorie Maritimă din cadrul Universității Sorbona, a depistat în fondurile Bibliotecii Municipale din Bourg-en-Bresse (departamentul Ain) jurnalul de călătorie aparținînd lui Joseph Gabriel Monnier (1745—1818), care cu numai trei ani înainte de Revoluția franceză, a întreprins o călătorie prin țările române. Întrucît autorul descoperirii și-a rezervat dreptul de a publica într-unul din periodicele noastre de specialitate împrejurările și relatarea completă a acestei călătorii din 1786, ne mărginim să rezumăm cîteva date asupra ofițerului francez și a imaginii realităților românești, așa cum se reflectă acestea în „**Journal de mon voyage de Constantinople à Paris par la Turquie et l'Allemagne**", din care istoricul amintit a publicat cuprinzătoare fragmente în studiul **Les voyages de Joseph Gabriel Monnier (1745—1818), un officier du génie bressan à travers quelques évènements de la fin du XVIII-e siècle** („Les Nouvelles Annales de l'Ain", 1982, p. 75—124). Noul izvor istoric va fi pus la îndemîna cercetătorilor și a tuturor cititorilor interesați prin intermediul volumului X/2— aflat în pregătire — din colecția **Călători străini despre țările române.**

Luînd parte la două din misiunile militare pe care Franța, în scopul protejării intereselor sale economice și politice în Orient, le-a trimis în Imperiul otoman în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, J.G. Monnier a contribuit, între 1784—1788 și, apoi, în 1793, la instruirea genistică a trupelor turcești din Constantinopol. În drum spre patrie, la jumătatea perioadei afectate primei misiuni, Monnier a urmat un itinerar ce a cuprins și Țara Românească, Transilvania și Banatul (septembrie 1786). Trecînd Dunărea pe la Giurgiu, călătorii francezi (Monnier fiind însoțit de Le Hocq, secretar al ambasadei Franței la Constantinopol, și de doi servitori) poposesc scurtă vreme în București. Despre capitala Țării Românești, Monnier notează că este un oraș fără fortificații, avînd 50 000 de locuitori și numeroase lăcașuri de cult. „**Străzile sale sînt frumoase, largi și pavate cu arbori ciopliți în pătrat, împreunați și puși de-a curmezișul. Casele sînt mari, frumoase și construite din piatră, toate fiind despărțite de grădini sau locuri împrejmuite**". Referitor la bogăția pămîntului românesc, călătorul nostru scrie că („Valahia" este „o provincie printre „**cele mai frumoase și mai fertile din univers**", avînd „**cîmpii imense și necultivate**". Din punct de vedere a statutului politic, Monnier notează că „**această provincie tributară turcilor este guvernată de un principe numit anume de către Poartă și care nu poate fi depus fără asentimentul Rusiei** (aluzie la prevederile Tratatului de pace de la Kuciuk-Kainargi, din 10/21 iulie 1774, prin care Rusia țaristă își aroga dreptul de a interveni în problemele Principatelor, n.n.). **Locuitorii săi se conduc după legile și obiceiurile lor proprii**". (subl. n.). Avem aici încă o dată atestată realitatea istorică fundamentală că — după formularea corectă și sugestivă a unui alt călător străin prin țările noastre, la sfîrșitul sec. al XV-lea, umanistul italian Filippo Buonaccorsi-Callimachus — îndelungata rezistență militară românească a constrîns Poarta să accepte ca „**românii, după ce au respins armatele și încercările acesteia** (ale puterii otomane, n.n.)" să se închine „**prin tratate, nu ca învinși, ci ca învingători**". Păstrîndu-și autonomia internă, țările române și-au conservat structurile politico-administrative, legislative și militare proprii care se constată, astfel, și în plin secol al domniilor turco-fanariote.

În Transilvania, unde ajunge prin trecătoarea de la Turnu Roșu, și în Banat, Monnier remarcă orașele Sibiu („**destul de mare și bine construit, situat pe un mic riu într-o imensă cîmpie, a cărei munți apropiați se înalță pînă la 1 000—1 200 de stînjeni...** Cascle particulare și alte edificii sînt de piatră albă") și, respectiv, Timișoara (oraș „**bine construit, cu străzile aliniate, case de piatră albă și cărămidă**"). Călătorul francez amintește și în cazul acestor provincii românești cîmpiile imense „**acoperite de ierburi propice** (creșterii, n.n.) **vitelor**", numeroasele cursuri de apă ce udă pămîntul, solul „**bun și propriu pentru cultura grîului care începe a prospera și a furniza comerțului cantități considerabile spre Marea Neagră și Turcia, prin intermediul navigației pe Dunăre și pe cîteva rîuri afluente, cum ar fi Timișul, Mureșul și altele**".

Se presupune că ariditatea relativă a notațiilor din jurnalul lui J. G. Monnier — observabilă în relatarea întregii călătorii spre Franța, din septembrie-octombrie 1786 — va fi fost, poate, compensată de pitorescul descrierilor conținute de scrisorile adresate familiei. Din păcate, aceste epistole nu au ajuns pînă la noi. Oricum, jurnalul amintit, precum și însemnările — inedite încă — despre litoralul românesc al Mării Negre conținute de **Journal d'un voyage sur les côtes de la mer Noire, du 28 avril au 18 septembre 1786**", aparținînd căpitanului Lafitte-Clavé (căruia J. G. Monnier i-a fost subordonat pe timpul primei sale misiuni la Constantinopol), vor spori cunoștințele noastre despre o epocă din trecutul național ce anunța prefacerile structurale ale secolului următor.

MIRCEA SUCIU ■

Sugestie pentru firma unor noi unități ale alimentației publice

Vreți să câștigați timp?

NIMIC MAI SIMPLU!

Importantele hotărîri prevăzute în Programul privind dezvoltarea producției de preparate culinare în perioada 1986–1990 – document elaborat pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu – marchează trecerea spre o etapă superioară a dezvoltării industriei alimentare, a aprovizionării și servirii populației cu preparate și semipreparate. Asigurarea unei alimentații diversificate, în condiții civilizate, avîndu-se în vedere reducerea timpului și a eforturilor destinate preparării hranei în fiecare gospodărie sînt cîteva dintre obiectivele programului amintit. Și, iată, primele semne ale anului, ale cincinalului sînt edificatoare în ceea ce privește eficiența acestor măsuri. Vă prezentăm în acest număr experiențele deosebite ale primului centru de fabricație a produselor culinare „Delfinului" din Capitală, ale întreprinderilor de alimentație publică din alte două orașe ale țării, precum și reușitele, promisiunile industriei noastre alimentare de a pune la dispoziția celor mici cît mai multe și mai diverse alimente specifice vîrstei. Inaugurăm astfel o serie de articole pe această temă cu convingerea că transpunerea în viață, în cele mai bune condiții, a acestui program depinde de baza materială din alimentația publică, baza aflată într-o continuă modernizare și improspătare dar, în primul rînd, de pricepere și talentul celor ce vor găti pentru noi.

Un nume care se impune: „Delfinului"

Centrul de producție pentru preparate și semipreparate culinare Delfinului-Pantelimon, prima unitate de acest gen din țară, care funcționează în cadrul complexului agroalimentar cu același nume din marele cartier bucureștean, a intrat în cea de-a patra sa lună de existență, timp suficient pentru a dovedi eficiența unei idei. Altfel spus, în numai trei luni, centrul de producție Delfinului a trecut de la o capacitate de aproape o tonă la una de patru tone, preparate și semipreparate, pentru consumul de lo- au pentru „consumul acasă". Peste patruzeci de unități alimentara din sectorul 2 primes în fiecare dimineață mîncăruri gătite la acest centru care a început deja să fie un nume, adică să i se caute preparatele, să primească elogii. N-am spune adevărul dacă am afirma că unitatea a debutat spectaculos. Oamenii — șefii centrului, bucătarii, tehnologii, calculatorii —au trebuit să gîndească rețetele astfel încît gospodinele să fie atrase de calitatea și varietatea mîncărurilor. Mai era însă ceva, la fel de important pentru prezent, dar, mai ales pentru viitor, și anume statutul exact al centrului care nu era o bucătărie mai mare cum se putea ușor crede. Specialiștii I.A.P.L. Bistrița sprijiniți de organele comerciale ale municipiului și ținînd seama de experiența fiecărei zile, de observațiile și propunerile bucătarilor, șefilor de unitate, au adus o seamă de modificări fluxului tehnologic, amenajînd spațiile mai adecvat necesităților, asigurînd prin autodotare o serie de utilaje nu tocmai complicate fără de care procesul tehnologic avea de suferit. „Adevărul e, explică Mircea Bărbulescu, șeful biroului producție din I.A.P.L. Bistrița, că am învățat din mers cum trebuie să funcționeze un asemenea centru de pregătire pe cale industrială a produselor semipreparate și preparate și cred că experiența dobîndită poate fi de mare folos proiectanților care gîndesc acum viitoarele centre de preparare a hranei. Iată, de pildă, produsele centrului sînt livrate alimentarelor între orele 4,30 și 6 cu ajutorul a 4 izoterme echipate pentru astfel de transporturi, dar pentru ca mîncarea să ajungă la aceste ore ale dimineții, se lucrează în trei schimburi. Dacă unitățile alimentara solicită cantități suplimentare de produse, centrul le poate livra cu promptitudine. Și pentru că amintisem de proiectanți, de modul cum vor trebui să arate viitoarele centre de fabricație, am să vă spun că, de exemplu, camerele frigorifice înzidite, mult prea înalte pentru a se obține frigul necesar conservării, le-am scurtat la jumătate, după cum, ca să nu se întîlnească materia primă cu produsul finit, am reorganizat unele spații și trasee tehnologice. Desigur, pe cumpărător îl interesează foarte puțin fluxul tehnologic, dar toate acestea conduc la eficiența centrului de producție adică la preparate și semipreparate bine gătite și proaspete".

Firește, așa cum spunea și Gheorghe Voicu, unul dintre șefii unității, succesul mîncărurilor de la Delfinului se datorează în cea mai mare măsură bucătarilor, printre cei mai buni ai I.A.P.L.-ului Bistrița. Diverse salate, numeroase preparate și semipreparate din pește, pui sau carne de porc dovedesc limpede prioceperea celor ce le gătesc, dorința de a cîștiga gospodinele, de a impune o idee menită să ușureze munca femeii, să-i menajeze timpul, s-o scutească de o bună parte din eforturile gospodărești. „Discutăm mult cu beneficiarii noștri prin beneficiar înțelegînd atît unitățile alimentara cît și cumpărătorii, ne străduim și ținem seama de dorințele și observațiile lui, dar, în același timp, încercăm să-l convingem cu produsele noastre. Avem în jur de o sută de rețete, alcătuite după criterii de alimentație rațională, mîncăruri gătite cu pricepere, specialitatea unuia sau altuia dintre bucătari. Vrem să îmbogățim comenzile, să oferim preparate cît mai diverse și cît mai gustoase".

Am intrat în trei dintre unitățile alimentara care beneficiază de produsele centrului de producție Delfinului. În autoservirea cu același nume, unul dintre cei doi șefi de unitate, Petre Popescu, este convins că important este să știi să pui în valoare un preparat. Vitrina frigorifică, prezentînd 25 de semipreparate și alte 25 de preparate, pe lîngă cele 20 aflate la vînzare în restaurant, seamănă cu o mică expoziție, atrăgîndu-ți atenția prin prospețimea mîncărurilor. „Față de decembrie, explică Petre Popescu, vînzarea a crescut cu 100 000 lei și vă dau acest amănunt pentru a vă arăta că produsele centrului nostru se caută. Dacă ni se termină un sortiment, comandăm imediat în continuare, bucurîndu-ne, desigur, de avantajul că autoservirea se află exact deasupra centrului de fabricație".

La unitatea alimentara din cadrul complexului Delfinului, responsabila Viorica Secu crede că atunci cînd un produs este mai puțin căutat, gospodinei trebuie să-i vii în ajutor, s-o convingi că merită să cumpere. „Și, totuși, preparatele din pește și salata à la russe, adăugă ea, merg uneori mai slab, motiv pentru care nu le comandăm în fiecare zi". La doi pași de complex însă, la alimentara din Șos. Pantelimon, bloc 51, cea mai mare ca suprafață comercială din București, preparatele centrului de fabricație Delfinului „merg" foarte bine, pîftia și salata terminîndu-se la prima oră a dimineții.

Ion Popescu, directorul I.C.L. Alimentara din sectorul 2, este convins că preparatele centrelor de fabricație a produselor culinare (în curînd va funcționa un asemenea centru și în incinta halelor Obor) au succes și în măsura în care unitățile care le comercializează știu să-și facă datoria. „Comandînd cu grijă sortimentele, astfel ca în 3—4 zile toate produsele prevăzute în nomenclator să fie oferite cumpărătorilor, înseamnă să lucrăm în favoarea produsului, arăta el. Vedeți, aici nu este vorba doar de preparate noi nu atît pentru ele pledăm noi, ci pentru această modalitate modernă, civilizată, întîlnită peste tot în lume, de a face comerț alimentar. Noul nu se impune întotdeauna prea lesne, știți bine. Gospodina, dacă așa a apucat să învețe să-și gătească o mîncare, își asumă obligații gospodărești care de multe ori îi răpesc nu doar timpul, ci și bucuria de a găti. Calitatea preparatelor centrului din complexul Delfinului se impune și printr-o expunere adecvată a produsului. Avem magazine care vînd foarte bine. După testare se axează pe mîncărurile mai căutate, dar fără să le neglijeze pe celelalte. Ne străduim să vindem nu numai pentru a ne face planul, ci pentru a dovedi că aceste preparate sînt gătite ca acasă.

RĂZVAN BARBULESCU ■

„Gospodina" și două mașini de termosudat

Nu întîmplător, ani la rînd, întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică Bacău i s-au decernat numeroase distincții. Am descoperit aici experiențe interesante și pentru celelalte întreprinderi de profil. Inventivitate, ingeniozitate, bun gust, deschidere spre nou — iată cîteva din argumentele poziției cîștigate. Fiecare unitate în parte, în funcție de specificul ei, a reușit să-și facă un nume — începînd de la firmă, mobilier, pînă la frumoasele expoziții de pictură pe care le descoperi în interiorul unor localuri.

Cu cîteva zile înainte de a se încheia anul, deschideau un modern laborator de preparate culinare. Urmarea: 1986 a prins" pe piață cu produse culinare preambalate în caserole și pungi de polietilenă, sisteme deosebit de apreciate de cumpărători. Nu știu băcăuancele le mai nimic despre străduința depusă de acești oameni pentru a le oferi produsele în condiții de totală igienă, și în- hală comercială care să vadă bunul gust. Din aceste motive, s-au născut cele două mașini de termosudat — una pentru pungile din polietilenă, alta pentru caserole — mașini unice în felul lor (altele ca ele, în țară, nu mai există!) motiv pentru care s-au și organizat schimburi de experiență la nivel de minister, să le vadă și alții, și să le fabrice și ei. Le-au realizat cu meseriașii lor le-au pus la treabă, rezultatele depășind așteptările atît în ce privește aspectul comercial cît și asigurarea unei igiene perfecte a produsului. Deocamdată au desfăcut preparate de acest fel în valoare de 10 mii lei pe zi. Spunem deocamdată, deoarece, cum ne informa directorul adjunct Petre Neacșu, începînd cu februarie, se va extinde livrarea acestora și în magazinele alimentare. Capacitate există, deja a fost introdus și schimbul II, luna următoare devenind și început de foc continuu pentru tînărul laborator de producție, adică, se va înființa și schimbul III. În ce privește cele două cantine restaurant pe care le tutelează — cea a întreprinderii de mașini unelte și cea a Combinatului chimic — printre cele mai bune din municipiu — încă din această lună își vor deschide fiecare cîte o secție de desfacere a preparatelor culinare la domiciliu, realizate în bucătăria proprie.

Iată deci un motiv de mulțumire în primul rînd pentru gospodinele din Bacău. În urmă cu puțin timp, se bucurau de amenajarea unui restaurant numai pentru copii (elevi) — restaurantul „Select" — prețurile meniurilor la alegere fiind mai mult decît accesibile iar cadrul fiind unul cu totul deosebit subliniind un curajos gest al gazdelor: expozițiile permanente de pictură cu tablouri semnate de pictorii locali.

Numărul preparatelor și semipreparatelor cu desfacere curentă a ajuns la 65 — toate, cum spuneam, preambalate. Supe, ciorbe, mîncăruri și gustări, dulciuri de bucătărie, salate, semifabricate de cofetărie, semiindustrializate și murături fabricate în întreprindere, semipreparate de tot felul... Se va reduce, nesperat, timpul de bucătărit al băcăuancelor. Ore cîștigate pentru odihnă, pentru recreare, pentru aplecarea mai atentă asupra copiilor lor.

Cantina secției de utilaj, producție industrială, transporturi a Antreprizei pentru construcții montaj, reparații Buzău, abia ieșise (puțin dezorientată!) dintr-o foarte grea încercare. Lipsa de igienă devenise alarmantă o mare parte din ochiurile plitelor erau defecte, cuptoarele, la fel, boilerul incremenise la rîndul lui. Nici frigiderele două la număr nu păreau de mare folos fiind mai mult defecte... Cînd s-a dumirit comitetul de cantină cam cum stau treburile lucrurile atinseseră, cum spuneam, punctul critic. Oameni dintr-o bucată fiind, neascunzîndu-și vina pentru această stare au trecut la măsuri ferme: zugrăvirea întregii unități, repararea utilajelor după cum măsurile nu au ocolit nici sera unității nici gospodăria anexă.

În ziua vizitei noastre se făceau ultime retușuri în materie de vopsitorie. Totul mirosea a curat și proaspăt. Pînă și perdelele unității cu o zi înainte puse, te îmbiau la un răsuflet ari. Numai că, mulți dintre cei care-i trecuseră în acea zi pragul, plecaseră, precum veniseră. Adică, nemîncați! Cele o sută de porții — cîte se făcuseră în acea zi — se terminaseră deja în jurul orei 12,00. Cum explicațiile nu au putut, nici pe departe, să motivèze o asemenea situație încercăm să le găsim noi, punîndu-le pe proaspătul miros de vopsea al acelei zile. E greu de priceput astfel cum au putut să încropească doar o sută de porții cîtă vreme numărul flotanților se ridică la două — trei sute pe zi, cîtă vreme de la această cantină se asigură mîncarea și pentru patru microcantine din zonă — 3 la Întreprinderea de material de construcții și una pentru Întreprinderea județeană pentru recuperarea materialelor refolosibile. Recunosc, desigur, că mai au multe de pus la punct. După cum, sperăm, să ajungă să vîndă la bufetul lor și preparate pentru acasă — cantina fiind patronată de I.C.S.A.P. Buzău.

Tot pe raza Buzăului, am descoperit cantina-restaurant a Întreprinderii de industrializare a sfeclei de zahăr, deventă, mai ales în ultimul timp, o veritabilă cantină a întregii zone industriale Sud a municipiului. Că i-a mers vestea pentru mîncărurile ce se gătesc în incinta ei, pe cît de gustoase, pe atît de diverse, o dovedește faptul că 10 întreprinderi (printre care și ceu a uleiului, care se află la oarecare depărtare!) își asigură mesele zilnice ale microcantinelor lor de aici. Abonați sînt 500, flotanți — 700. Fiecare la la alegere, fie meniul îmbunătățit care costă 10 lei pentru abonați 12 lei pentru flotanți, fie pe cel comun — 7 lei abonați, 8 lei flotanți. Grigore Besoiu responsabilul cantinei nu numai că și a asigurat cu prisosință cămările iernii (Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr ajutîndu-i să-și facă și un beci de toată frumusețea!) dar își rezolvă singur cerințele de borș — cîte două butoaie pe săptămînă — după cum stă cu ochii pe cei 109 porci ai gospodăriei lor anexă (săptămînal puțind sacrifica cîte unul!), precum și pe gospodăriile anexă ale întreprinderii patronatoare care are 300 de oi și 60 de pași. Lai acestea din urmă apreciază adesea pentru dvoes fiarei cu mielor, nefiind, pînă acum, niciodată refuzat.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Poftă bună, copii

Există, se știe foarte bine, un specific al alimentației copiilor. Spun despre această medicii, lucrările de specialitate, că părinții se îngrijesc, spre binele pruncilor, să respecte întru totul sfaturile primite. E nevoie, în esență, de alimente proaspete, bogate în vitamine, deci cît mai hrănitoare. De regulă, ele sînt căutate și găsite în magazinele alimentare sau în acelea — mai de curînd deschise — destinate în exclusivitate produselor pentru copii. Mai sînt destule lucruri de făcut în această direcție. Își dau seama de acest lucru, atît vizitatorii ocazionali ai magazinelor de produse pentru copii, dar mai cu seamă părinții veniți după cumpărături. O astfel de unitate se află chiar în centrul Capitalei, în apropierea magazinului „Unic", coordonată de I.C.S. Comaliment. Pot fi găsite aici (în vecinătatea unui raion de jucării) o serie de produse căutate (în primul rînd piureuri de morcovi și pastă de fructe), în borcane de capacități mici, evitîndu-se în felul acesta învechirea sau alterarea conținutului după deschiderea borcanului. Soluția este potrivită, mulțumindu-le pe mame, răspunzînd, în același timp, și cerințelor medicale legate de timpul de păstrare a acestor produse. Alimentele pe bază de legume și fructe — atît de necesare pentru cei mici — mai sînt de găsit și în raioanele de dulciuri ale unor mari magazine alimentare, dar prezența lor s-ar impune în toate, evitîndu-se în acest fel pierderea de timp a părinților care trebuie să se deplaseze uneori prea mult pentru a le găsi.

Cei mai mulți dintre cumpărătorii cu care am stat de vorbă în magazine alimentare situate în diferite cartiere ale Bucureștiului au ridicat, cu îndreptățire, problema laptelui praf. Aliment absolut necesar (numărul 1 în topul căutărilor părinților), laptele praf se găsește în magazine, el fiind procurat cu prescripția medicului. În esență — măsura e bună, ea venind să prevîntîmpine consumul de lapte praf al celor care nu au, precum copiii, neapărată nevoie de el. Mai mult, se oferă posibilitatea medicului de a cunoaște, în funcție de prescripțiile sale, modul în care a fost alimentat copilul, poftа lui de mîncare etc. Singurul inconvenient îl reprezintă mecanismul încă greoi în urma căruia părintele intră în posesia rețetei pentru lapte praf. Dacă birocrația ar fi înlăturată din acest sector — lucru necesar și nu tocmai greu de realizat — problema ar fi pe deplin rezolvată.

Pentru a se asigura în continuare o alimentație rațională, științifică a copiilor, în sortimente și cantități cît mai bogate, la conducerea Ministerului Comerțului Interior este pe cale de a fi definitivat un program de acțiune viitoare în direcția unei tot mai bune și mai ritmice aprovizionări a magazinelor alimentare cu astfel de produse. Dincolo de solicitudinea comerțului e nevoie și de produse de calitate, oferite de către industrie. Firește, noul Minister al Industriei Alimentare se străduiește să rezolve toate cererile comerțului, urmînd să asigure o sporire a calității produselor sale, o continuă diversificare a acestora și, mai ales, o livrare, în cadrul graficelor stabilite.

Desigur, privind cu atenție lucrurile, văzînd mai multe magazine cu produse alimentare pentru copii, se pot ivi și unele nedumeriri, ținînd mai ales de respectarea strictă a profilului acestor magazine. Nu înțelegem, de pildă, de ce caută aici pachete de cafea cu înlocuitori sau cele cu boia de ardei. Tot astfel cum nu pot stîrni interesul cumpărătorilor borcanele prăfuite de compot sau de gem. Se cuvine mai multă grijă chiar și în ceea ce privește înfățișarea și starea de curățenie a acestor magazine.

Avem încredințarea că Ministerul Comerțului Interior, împreună cu Ministerul Industriei Alimentare, vor găsi, cît mai repede, soluțiile ce se impun pentru a oferi, micilor consumatori produse cît mai multe și cît mai bune, ilustrînd astfel, în chip tot mai convingător, grija de care se bucură copiii în țara noastră, sprijinul acordat mamelor pentru a li se ușura munca depusă pentru creșterea și cît mai corecta îndestulătoarea alimentare a fiilor și fiicelor lor. Semne bune există, așteptăm transpunerea lor în viață.

DAN MUCENIC ■

Antrenor federal sau antrenor al naționalei?

Am avut, nu încape nici o îndoială, un rugbi puternic, competitiv la cel mai înalt nivel. Stau mărturie limpede în acest sens izbînzile din Cupa F.I.R.A. (5 la număr, ultima din 1982) și mai multe rezultate răsunătoare, obținute în fața Franței (7 victorii, între care un 15—0 în 1980), a Țării Galilor (24—6 în 1983), a Scoției (28—22 în 1984, Scoția venind la București cu galoanele Marelui Slem), a Irlandei (13—13 în 1980, în deplasare) etc. Am rămas, firește, în elita balonului oval, pozițiile dobîndite nepierzîndu-se de pe o zi pe alta, acesta fiind și motivul, onorant pentru întreg sportul românesc, pentru care echipa națională a fost invitată să ia parte, în 1987, la prima ediție a campionatelor lumii (Australia, Noua Zeelandă). Numai că, din păcate, cîteva eșecuri de dată mai recentă (6—14 cu U.R.S.S. și, mai ales, 3—19 cu Italia, ambele din 1985) ne obligă la circumspecție, dacă nu cumva ne îndreptățesc să afirmăm (fără plăcere) că rugbiul nostru e într-un oarecare declin.

Sigur că discuția nu e simplă. Poate că nu atît am bătut noi pasul pe loc cît au progresat alții, deși e greu de admis, și de acceptat, ca Italia (chiar dacă pe teren propriu, la Aquila) să te învingă atît de categoric, atît de fără drept de apel ! Ca să nu mai spunem că și alte comparații posibile ne-ar dezavantaja, noi avînd cam de o sută de ori mai puțini jucători legitimați decît francezii, cam de optzeci de ori mai puține echipe decît englezii etc. etc. Mai mult chiar : în ciuda unor succese internaționale de anvergură, elogiate fără rețineri, rugbiul românesc a continuat (și continuă) să se confrunte cu destule dificultăți materiale (terenuri, echipament, mingi) și umane (antrenori, arbitri), baza lui fiind, iarăși prin comparații, necorespunzătoare. Dincolo însă de toate aceste aspecte, pe care le-am numi obiective, la blocarea sau măcar la încetinirea ascensiunii acestei discipline mai contribuie, din păcate, și alte cauze, de data asta subiective, care ar putea fi (tragem nădejde) îndreptate printr-o mai judicioasă organizare, prin intervenția C.N.E.F.S. Cea dintîi dintre ele se leagă, opinăm, de faptul că singurul antrenor federal al F.R.R., Valeriu Irimescu, e în același timp și antrenorul echipei reprezentative, situație care, de vreo 2—3 ani, nu s-a mai menținut decît în fotbal (director tehnic = antrenor), experimentul dovedindu-se, o dată în plus, nefericit. Nu că am avea noi ceva de împărțit cu Valeriu Irimescu, despre care am spus-o (vezi „Flacăra" nr. 2/1985) și o repetăm că e harnic și priceput, dar e greu de crezut că, ocupîndu-se mai tot timpul de cei 25—30 de membri ai lotului național, el mai poate să se dedice așa cum ar trebui muncii de perspectivă, de îndrumare și control, liniei metodice etc., însărcinări care revin în mod curent, sau ar trebui să revină, unui antrenor federal. Dealtfel, ca să fim corecți, după semnalul nostru de la începutul anului 1985, C.N.E.F.S. i-a retras lui Valeriu Irimescu calitatea de antrenor al echipei reprezentative, și, în 14 aprilie, la meciul cu Italia (7—6 la Brașov), de națională au răspuns Theodor Rădulescu (de la Steaua) și Mihai Naca (de la Farul). După care, surprinzător și fără nici o explicație, Theodor Rădulescu (antrenor emerit, de 3 ori campion al țării cu Steaua, club care a dat în permanență lotului în jur de 10 jucători) a fost înlocuit, conducerea tehnică a echipei fiind încredințată, cui credeți ?!, lui Valeriu Irimescu.

Nu facem, să fim bine înțeleși, o pledoarie pro Rădulescu, chit că el a luat parte, ca secund, la toate marile izbînzi de dată mai recentă ale rugbiului nostru, oferind și

acum lotului reprezentativ 11 jucători (Munteanu, Leonte, Constantin, Giucăl, Murariu, Rădulescu, Coman, David, Hodorcă, Moțoc, Vărzaru), ci ridicăm o problemă de principiu, întrebînd : e normal ca Irimescu să dețină funcția de executant (ca antrenor al națională) și, în același timp, pe cea de îndrumător (ca antrenor federal) ? În fața cui se justifică el ? În fața lui însuși. Cine îl controlează pe el ? El însuși. Cine îl trage pe el la răspundere pentru, să zicem, dureroasa înfrîngere de la Aquila ? Același răspuns care nu poate, veți fi de acord, să mulțumească, știut fiind faptul că acolo unde sînt mai multe capete sînt, automat, și mai multe idei. Nu vrem să jignim pe nimeni și nici să punem în cumpănă o competență sau alta, dar asta nu ne împiedică să observăm că, de la partida cu Anglia (15—22 pe „Twickenham", 5 ianuarie 1985), a fost încercată în cele 5 meciuri din cadrul anului trecut (trei victorii acasă, 7—6 cu Italia, 30—3 cu Tunisia, 16—12 cu U.R.S.S., două eșecuri în deplasare, 6—14 cu U.R.S.S., 3—19 cu Italia) o întreagă garnitură de debutanți, din care, vai, la mulți s-a renunțat cu aceeași grabă cu care s-a apelat ! Semnele de întinerire, care se întrezăreau la un moment dat, au fost iluzorii. La 29 de ani, de pildă, Galan a debutat la Aquila (mai evoluase 6 minute la Brașov, la 7—6), iar Constantin (Politehnica Iași) la București (la 16—12), pentru ca apoi să dispară din lot! Asemănătoare e și „sinusoida" urmată de Moț : reapărut după o mai lungă absență (din 1982), el a jucat întîlnirile cu Italia (adică în aprilie și în decembrie), în rest, și în prezent (cînd lotul este între Slănic Moldova și Eforie Nord), fiind lăsat la vatră ! Munteanu e, la 34 de ani, cînd prea „bătrîn", cînd tocmai îndicat să apere culorile naționalei ! Solicitat în ultimul moment (cu 48 de ore înainte !) pentru meciul cu U.R.S.S. din Capitală (20 octombrie). Aldea, care are și el 34 de ani, n-a mai ajuns să joace la Aquila (7 decembrie) !, iar această listă de ezitări, de inconsecvențe, de erori nu se încheie aici. Dacă există o monedă în rugbi, și trebuie să existe, atunci ni se pare logică întrebarea (care nu ne aparține), de ce a fost schimbat Rădulescu după o victorie, fie ea și la limită, și e păstrat în continuare Irimescu după o înfrîngere ?! Și nu după una oarecare, ci după una socotită, prin proporțiile scorului și evoluția din teren, una dintre cele mai drastice din istoria rugbiului românesc.

Articolul de acum un an l-am scris imediat după pierderea meciului cu Anglia, deci după un eșec onorabil. Situația de azi e alta, pentru că, să nu mai lungim vorba, una e Anglia în rugbi și alta Italia, infinit mai slab cotată, fără palmares și, între „marile puteri" ale balonului oval, fără veleități. Dacă ratarea de la Londra putea avea unele justificări (perioadă nepotrivită, campionat terminat etc.), cea de la Aquila n-are nici una. Ea trebuie să însemne, după părerea tehnicienilor cu care ne-am consultat, momentul unei analize temeinice și lucide, urmată de luarea unor măsuri ferme, între care și restringerea atribuțiilor lui Valeriu Irimescu. Nu mergînd în Australia, la o competiție de rugbi în 7 (16—24 martie), care nu se practică la noi mai deloc (n-a fost decît o cupă, în 1982 !), vom readuce echipa „frunzei de stejar" în fruntea ierarhiilor internaționale, ci muncind cu abnegație și, totodată, privind adevărul în ochi. Pentru că rugbiul nostru mai are multe de pus la punct pînă să ajungă ceea ce noi, ignoranți sau superficiali, am crezut că e. El mai are multe de retușat, multe de îndreptat. Pozițiile înalte, mai spunem o dată, se obțin greu, dar se păstrează și mai greu.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză — Bătrînii

Crește, prin contagiune, cota interesului pentru veterani și concomitent cu faptul că nu văd nimic rău în asta mă întreb dacă mîine Dobrin, Dinu sau Dumitrache nu vor recepționa S.O.S.-ul vreunei nave în deriva clasamentului primei divizii care, am impresia, se pregătește pentru răsturnări cum n-au mai fost și pentru acerbe lupte, așa cum rezultă pentru oricine citește cu atenție lista transferurilor recent încheiate, transferuri nespectaculoase, dar tocmai de aceea violente și primejdioase pentru cei care s-au grăbit să se considere la terminarea turului salvați de retrogradare. După exemplul Gloriei, în zona periculoasă au fost adusi cîte unul sau doi generali, bătrîni strategi în luptele de supraviețuire, întîrziați triști ai dictonului „Garda piere, dar nu se predă!"

Îmbucurător e faptul că acești bătrîni sînt secondați în cele mai multe cazuri de juniori din lotul național sau tineri care s-au remarcat în esaloanele inferioare și că se evită, spre deosebire de anii trecuți, îngrămădirea de nume cu efecte inverse celor scontate. Sigur, o privire numai în trecere ar putea vedea la F.C. Brașov și Victoria București loturile cele mai solid baricadate, fiindcă Brașovul cu Ștefănescu, Șerbănică și Pană, Barbu și Tălnar, sau Victoria cu Augustin și Ion Marin par a porni în retur cu speranțe îndreptățite să urce peste linia de plutire și gîndindu-ne la candidatele care le-ar putea lua locul nerîvnit mai degrabă urcăm privirea dincolo de jumătatea clasamentului decît în imediata vecinătate, unde Rapidul de pildă cu o singură mutare a schimbat configurația întregii table de șah. Oltul năzuiește spre vîrf, Bacăul fript o dată suflă și în iaurt, iar Timișoara pare irezistibilă. Singur Bihorul parcă s-a resemnat. Oricum, Brașovul și Victoria relansează campionatul și-i face vulnerabili pînă spre locul cinci al clasamentului unde Corvinul, cred eu, va prelungi șirul celor mari.

În vîrf, Steaua pare sigură pe locul ei, nu atît prin diferența de puncte care o separă de niște urmăritoare care își caută personalitatea, cît prin lectia pe care o știe la perfecție. Paradoxal, marea decepție a toamnei fotbalistice este Sportul Studențesc în anul ei cel mai bun, decepția producîndu-se nu prin raportare la ce a realizat, foarte mult și foarte bine, ci prin referire la ce poate și noi știm că poate chiar și acum să producă marea surpriză. Țicleanu Bozeșan și Hagi, Coraș și Mircea Sandu, Munteanu II, Iorgulescu, Mihai Marian și Speriatu, sub regimul de rigoare al Stelei, ar fi nume de campioni. Nu tactica de joc trebuie schimbată la această echipă pe care copiii încep să o iubească, ci mentalitatea jucătorului vizavi de statutul lui într-o competiție de lungă durată, care vizează marea performanță. Spun toate astea pentru că Sportului îi lipsește un titlu de campion și o performanță de răsunet pe continent pentru a deveni și a rămîne apoi echipa de suflet a adolescenței. Amîndouă condițiile îi sînt la îndemînă.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cititorii ne scriu

Emilia Mitroiu, București:

Nevrînd să vă răpesc prea mult timp, am să intru direct în subiect. Am scris cîteva scrisori unui jucător al „Universității" Craiova numele nu contează și nu am primit nici un răspuns. Nu m-am lăsat, ci m-am adresat președintelui clubului, Sergiu Cătăneanu. Iarăși nimic ! Nu pot înțelege de ce nimeni nu dă nici un semn de viață ! Nici măcar un răspuns, cît de laconic, nu merităm, nu eu ca persoană, ci eu ca suporter, stimînd echipa din Bănie? Prietena mea, care este stelistă, a scris clubului respectiv, dar nici ea n-a primit nimic ! Atunci a dat telefon la club și a întrebat ce se întîmplă cu scrisorile, dar răspunsul a fost glumeț, ca să nu zic altfel ! Oare problema susținătorilor, a celor care poartă la suflet o echipă sau alta, îi lasă chiar indiferenți pe cei în cauză ?

Ioan Pop, Bistrița :

Prin valoarea a cel puțin 7—8 formații din divizia B, seria nord-transilvană (numesc Jiul Petroșani, Gloria Bistrița, F.C. Baia Mare, F.C. Olimpia Satu Mare, U.T.A. Arad) este cotată drept „secondantă" a primului eșalon național. De 10 ani buni „Gloria" Bistrița ne joacă feste că vrea, că nu vrea să intre în A. Cluburi tinere, precum „Corvinul" Hunedoara ori „Gloria" Buzău, ne-au demonstrat că se pot menține binișor în prima divizie, dacă există seriozitate și preocupare. De ce n-ar cuteza mai mult și echipa bistrițeană ?

Tinca Troană, Suceava :

Nu mai este pentru nimeni un secret că, așa cum cluburile sportive „Universitatea" Craiova și „Dinamo" București au ținut ani de-a rîndul steagul sus în fotbalul românesc și continental, acum i-a venit rîndul Clubului militar din „Ghencea". „Steaua". N-aș spune că revista dvs., nu s-a ocupat de acest club, întrucît cronicarul Nicolae Cristache este, așa cum nu se sfiește s-o recunoască public, un stelist înveterat. De ce mă adresez dvs. ? Întrucît mai este sezon mort și întrucît în anii trecuți s-au realizat adevărate medalioane pentru Ștefănescu, Balaci, Lung, Cămătaru, tot așa cred că ar fi pe merit să se realizeze astfel de profiluri ori plăcute interviuri cu Pițurcă, Bolăni, Stoica, Lăcătuș et. comp.

Serial Flacăra

O FATĂ IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

11

Iată „calendarul" drumului nostru spre marea performanță :

1966 — Începutul „marii" călătorii ! Timizi, modești și anonimi, neștiind nici noi unde să ajungem !

1967 — Antrenamente, antrenamente și iar antrenamente, conjugate cu succesele pe plan local și cu ecou pînă la București.

1968 — Prima selecționare în echipa națională și primul titlu balcanic cu echipa de cros la Balcaniada din Turcia

1969 — Mutarea „ostilităților" din dulcele tîrg al Iașului în capitala țării, la București și de la stadionul din Dealul Copoului la stadionul Tineretului.

1970 — Metamorfozarea numelui din Luca în Puică...

1971 — Obținerea titlului de Maestră a sportului.

1972 — Ne dăm seama că se poate mai mult și ne hotărîm să încercăm.

1973 — Din nou antrenamente, antrenamente și iar antrenamente !

1974 — Progresul este evident, dar nu de remarcat !

1975 — Performanțele cresc încît au început să uimească pe cei din jur. Este selecționată pentru Olimpiadă !

1976 — Prima Olimpiadă : Maricica Puică pe locul 16, dar și cu învățăminte prețioase.

1977 — Anul consacrării definitive : primul record, 3 000 m, 8'46,0 ; prima medalie (argint) în finala Cupei Europei din Finlanda, la 3 000 m ; bronz la Jocurile Mondiale Universitare — Sofia, 1 500 m ; decorată cu Ordinul „Meritul Sportiv".

1978 — Primul titlu de campioană mondială cu echipa (Mărășescu, Puică, Gazibara și Iacob) și bronz la individual ; primul campionat european — Praga — loc 4 la 3 000 m.

1979 — Realizează ce n-a realizat nimeni într-o Cupă a Europei, cîștigînd 2 probe în 40 de minute. Coboară sub 4 minute pe 1 500 m 3 :59,8 și realizează 1 :57,8 pe 800 m ; figurează în primele 10 sportive din lume în 3 probe : 800 m, 1 500 m, 3 000 m ! ; primul record mondial, 2 000 m, 5 :33,5.

1980 — Olimpiada de la Moscova — locul 6—8 cu 4 :01,8, la egalitate cu sovietica Smaika.

1981 — Reeditează comportarea de la Paris, tot în Cupa Europei, dar la Pescara, cîștigînd tot două probe și tot în 45 de minute ; stabilește record național electronic în proba de 1 500 m, 3 :58,29 ; record european pe milă, 4 :21,8.

1982 — Primește titlul „Sportiv de valoare internațională", echivalent cu vechiul Maestru Emerit. An de excepție (cum a fost denumit de ziariști) : campioană mondială de cros, Roma, medalie de argint la 3 000 m la campionatele europene de sală — Milano ; medalie de argint la 3 000 m la campioantele europene, Atena, și locul 4 la 1 500 m ; stabilește două noi recorduri naționale, la 1 500 m, 3 :57,48 și la 3 000 m, 8 :31.6 ; record mondial pe o milă, 4 :17,44.

1983 — Anul pregătirii olimpiadei sau al încărcării bateriilor !

1984 — An de excepție (cum l-am denumit noi) : campioană mondială de cros, New York, campioană olimpică la 3 000 m, Los Angeles ; medaliată cu bronz la 1 500 m, Los Angeles ; stabilește recorduri naționale la 1 500 m, 3 :57,22 și și la 1 000 m, 2 :35,7.

Aleargă de cînd se știe, de cînd a simțit chemarea ritmurilor și a lungilor distanțe. Aleargă pentru victorie și trofee ? Nu ! Aleargă cu timpul, spre spațiile libere, descătușate, spre natură.

La mîna altuia

Așadar, echipa de baschet fete a Universității Cluj-Napoca n-a izbutit să se califice în semifinalele Cupei campionilor europeni. Pentru atingerea acestui scop (după cum scriam săptămîna trecută), ea ar fi avut nevoie de înfăptuirea a două condiții : pe de-o parte, să cîștige meciul de la Belgrad, cu Partizan, pe de alta, Primigi Vicenza, deținătoarea la zi a C.C.E. și liderul grupei, să nu piardă la Sofia, în fața lui Levski-Spartak. Se părea, apreciau specialiștii, că misiunea lui „U" era mai dificilă, Primigi, cu americancele ei, cu o „carte de vizită" impresionantă (ce se cerea, nu-i așa, onorată), neavînd cum să scape victoria.

Și Universitatea și-a îndeplinit misiunea : jucînd excelent, a realizat un succes net, la o diferență greu de anticipat, 114 la 99. Altfel vorbind, clujencele au făcut, în ultimul act al competiției, tot ce a depins de ele. Numai că, din păcate, pentru calificare succesul lor n-a ajuns. La Sofia, Levski-Spartak și-a valorificat avantajul terenului propriu (81—78) și, la puncte egale dar cu coșaveraj superior, a urcat în semifinale. Că Primigi n-a vrut (cum a „amenințat" antrenorul Aldo Corno după eșecul de la Cluj-Napoca) sau n-a putut să cîștige e, să ne fie cu iertare, o altă discuție, care nici măcar nu interesează. Esența e că baschetbalistele de la „U" au rămas, pentru calificare, la mîna altora, mînă care s-a dovedit, ca și în alte dăți, păguboasă pentru noi. Să ne reamintim, iarăși fără plăcere, că și fotbalul a trăit, nu demult, o întîmplare la fel de tristă. Deși spectaculos, succesul înregistrat de naționala la Izmir, 3—1 cu Turcia, nu le-a adus tricolorilor mult rîvnita calificare la Mexic, pentru că, terminînd în aceeași zi la egalitate, la Londra, Anglia și Irlanda de Nord au dobîndit dreptul de a pleca împreună în Mexic.

În ambele situații, care au un numitor comun, dar și o morală comună, s-a așteptat pînă în ultima clipă și, încă mai grav, s-a așteptat de la alții ! Iar prețul plătit a fost, invariabil, mare, oferind sportului românesc un prilej în plus de regret și de meditație. Înțelegînd încă o dată că nu e bine să rămîi niciodată la mîna altuia, nădăjduind că aceasta îți va rezolva ceea ce n-ai putut rezolva singur ! Românul, în înțelepciunea lui, zice de mult și zice adînc : norocul e cum și-l face omul. Noroc însemnînd, de fapt, muncă, seriozitate, disciplină și, obligatoriu, exploatarea la maximum a fiecărei șanse, nu doar, în disperare de cauză, a ultimeia. Din „pățania" baschetbaliștelor de la „U" (clasate totuși pe un merituos loc 5—6 în Europa) credem că sportul nostru are multe de învățat.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

SAH
la Margareta Mureșan

Punct... contrapunct...

● Așteptăm cu nerăbdare rezultatele finale ale turneului candidatelor la titlul mondial, care a început la Malmö la jumătatea lunii ianuarie în organizarea federației suedeze. Se joacă sistem turneu în runde duble. Cea mai bună șahistă a „restului lumii", Pia Cramling, poate fi mulțumită de avantajul... „terenului", dar nu poate spera la surprize de proporții. În lupta pentru titlul suprem are de înfruntat șase mari maestre sovietice dacă o includem și pe actuala deținătoare a cununei cu lauri, Maia Ciburdanidze. Nu trebuie uitat că în turneul candidatelor P. Cramling nu are „aliate" demne de luat în considerare în poloneza A. Brustman și talentata reprezentantă a Chinei, Wu Ming Quien. „Echipa" candidatelor sovietice este formată din I. Levitina, L. Semenova, N. Alexandria, M. Litinskaia, E. Ahmilovskaia.

● Ultimele grîji ale președintelui F.I.D.E., Florencio Campomanes, sînt legate de desfășurarea meciului-revanșă dintre G. Kasparov și A. Karpov. Revenirea la această manieră de confruntare (după aproximativ 25 ani de la ultima experiență de acest tip) este, desigur, foarte grea, mai ales cînd F. Campomanes pare cam grăbit în a-și realiza intențiile „părintești". S-a făcut aproape totul pentru meci, s-a stat de vorbă cu competitorii, s-au găsit numeroși organizatori, s-a anunțat chiar startul, dar cronometrele au înțepenit pînă la o dată pe care o va comunica federația sovietică la încheierea tratativelor dintre cei doi „așI". Deocamdată G. Kasparov nu dorește să-și pună titlul în joc. Necazuri similare i-a produs președintelui F.I.D.E. și un alt... „copil minune", care, ajuns la maturitate, a pus condiții : Jan Timman nu a fost de acord cu data începerii meciului candidaților contra lui A. Iusupov în aceeași zi în care, la Minsk, începea meciul dintre R. Vaganian și A. Sokolov ! În ultimă instanță F. Campomanes a acceptat o întîrziere de o săptămînă. Va accepta oare amînările propuse și în cazul meciului-revanșă ? Sau va convoca o festivitate la „masa verde" ? Intențiile președintelui le-am putea afla cu ocazia vizitei sale în România, în luna martie, cu prilejul desfășurării campionatului Europei rezervat junioarelor.

● Jan Timman a fost denumit după turneul candidaților de la Montpellier drept „campionul restului lumii", fiind singurul strecurat printre jucătorii sovietici rămași în cursa pentru cununa cu lauri. Într-un interviu acordat unei reviste sovietice de specialitate, J. Timman afirmă că, deși este jucător profesionist și este adeptul participărilor fără prea mult răgaz, consideră că noul ciclu de doi ani al CM nu avantajează, cum afirmau mulți teoreticieni sovietici, pe restul jucătorilor. Ciclul la doi ani este la fel de neplăcut pentru toți jucătorii.

● O carte nu se poate scrie de astăzi pe mîine. Și mai ales una de șah. Și, totuși, marele maestru german Wolfgang Uhlmann a imortalizat evenimentele luptei pentru titlul de campion mondial din 1985 în cartea sa „Das Duell der Giganten", dînd textul spre tipărire exact a doua zi după terminarea, la 9 noiembrie 1985, a variantei a doua a meciului de la Moscova. Ceva mai puțin grăbiți autorii Vl. Budde și L. Nikolaiczuk au tratat în 297 pagini același subiect sub titlul „Campionatul mondial de șah '84—'85. Karpov — Kasparov". Se fac referiri la turneele interzonale din 1982, la peripețiile meciurilor candidaților și la cele două meciuri surprinzînd anumite aspecte prin fotografii destul de sugestive.

● Robert Fischer este numele organizatorului ultimului campionat american de juniori. Dintre cei 631 jucători prezenți în competiție a învins Marco Robert din New York. În vîrstă de 14 ani, tînărul campion s-a impus aidoma fostului „copil minune" Bobby Fischer prin rezultatul său de excepție: 8 puncte din tot atîtea posibile. Din păcate, Robert James Fischer nu a avut posibilitatea de a-l felicita pe campion, neființd prezent la festivitatea de premiere unde s-au înmînat 101 trofee și 50 plachete, deoarece organizatorul nu este una și aceeași persoană cu fostul campion mondial ! E vorba doar de o coincidență de nume. Adevăratul Fischer nu a revenit încă !

● Cel de-al 59-lea campionat al Argentinei, desfășurat la Buenos Aires, a revenit marelui maestru internațional Oscar Panno cu 12 p din 14 posibile, urmat în clasament de Barbero-10 p, Soppe, Baillo-Gomez 9,5 p, Paglila 9 p, etc.

● Editura iugoslavă „Informator" a ajuns la cel de-al 40-lea volum de șah, care se tipărește acum. Pentru prima oară s-a oferit un premiu special (pentru cea mai bună partidă a volumului 39) de către organizatorii unui mare turneu internațional, cel de la Tilburg-Intrepolis. Un juriu competent format din Botvinnik, Byrne, Chandler Gligorici, Hort, Padevski, L. Schmid și Smislov a oferit distincția celei mai bune partide lui A. Karpov pentru a 27-a partidă din primul meci pentru titlul din 1984 susținut cu G. Kasparov. Darnicii organizatori de la Tilburg au dorit să mulțumească pe toată lumea : Karpov a primit 70%, lui Kasparov (ca învins) i-a revenit 20%, iar comentatorului din „Informator" (E. Gheller) i s-a acordat 10% din suma respectivă. Totul doar pentru o partidă ! Ex-campionului mondial i s-a dat pentru a șaptea oară (campion absolut) aprecierea de „cea mai bună partidă a anului". În clasament urmează : Spasski și Tal de trei ori, Fischer, Gheller, Kasparov, Miles și Smislov de două ori, etc.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Tractoristul

Era pe la 8—8,30 cînd lui Lixandru i-a pierit subit orice poftă de treabă. Cum același lucru îl s-a întîmplat și celor doi prieteni ai tractoristului, mecanizatori și ei, trebuiau să-și găsească un mod de a-și petrece timpul, nu ?

„Mergem la moș Stamate, propuse Lixandru. Omul mi-e obligat. Cine îi ară lui grădina, livada ? Nu eu ? Da, ce, parcă numai pe ale lui ? Și pe cele ale copiilor, cumnaților, verilor, nepoților. Nu tot eu ? Cum am un pic de timp, gata, aterizez la ei, lucrînd după un grafic precis. Eu sînt un băiat conștiincios. Îmi fac și norma la fix. Deseori chiar o depășesc. Nu vreau să se facă vreo legătură. «Uite, ăsta ară, face lucrări particulare, iar munca lui trebuie să i-o facă alții !» Așa ceva nu admit. Pentru bună dispoziție, la gustați voi din sticla asta cu lichid verde. Nu-i verde de Paris, nu vă fie frică. E și tare, e și dulce, parfumată. Prima vizită i-o facem, deci, bătrînului Stamate. A tăiat porcul, iar acum îs afumate toate. Dar nu-i numai asta. Știe moșul să le prepare, de mănînci și nu te mai saturi. Mușchiuleți, șunculiță, caltaboși, costiță. După cîte știu are și căpșunica cea mai bună din părțile noastre".

Cum moș Stamate trăia mai mult singur, vizita tractoriștilor, cam de aceeași vîrstă cu a nepoților, l-a bucurat mult. Îi îmbia mereu să mănînce și să bea, iar ei nu s-au lăsat mult rugați. Le-a povestit multe lucruri interesante, bătrînul. Din viața lui, a soției, care-i murise, a fiilor, fiicelor și nepoților. „Cea mai mare mulțumire a mea e că toți copiii mei îs oameni harnici și cinstiți. Nici unul nu m-a făcut de rușine și după cîte îi cunosc, nici nu mă vor face".

Se lăsase amurgul cînd băieții s-au despărțit de Stamate, care ar mai fi vrut să le povestească și altele.

„Avem program în continuare, nu mai putem sta, moș Stamate". „Ce program la ora asta? Vedeți, poate vă îmbătați și mai faceți vreo năzdrăvănie cu tractorul !" Tinerii i-au făcut doar un semn liniștitor și-au plecat spre locul unde parcaseră tractorul. N-au vrut să-l lase în fața porții lui Stamate, ar fi bătut la ochi. Ce să se mai îmbete, că Lixandru era praf. Abia pe ulițâ, cînd a făcut primii pași și-a dat seama că picioarele nu-l mai ascultau. Întrunea toate simptomele individului ajuns în stare avansată de ebrietate, picioarele i se împleticeau, vorbirea îi era întreruptă de sughițuri și total incoerentă, trecea de la un subiect la altul, fără nici o noimă. „Căpșunică, căpșunică, dar te însală a dracului", tot repeta Lixandru. Ceilalți băuseră mult mai puțin, mai ales Domide, care încerca să-l convingă pe tînăr să nu se urce la volan. Degeaba, parcă pe măsură ce Domide insista, Lixandru se îndîrjea tot mai mult. „Poate nu știți, dar eu conduc la fel de bine, dacă nu chiar mai bine, atunci cînd sînt beat. Pe jos, am nevoie să mă rezem de ceva, pentru a mă ține pe picioare. Aici nu-i nevoie, căci mă țin de volan, iar tractorul urmează o traiectorie ca sfoara întinsă, nu alta".

„Trebuie să-l împiedicăm să conducă, cu orice preț !" „Vorba-i, cum ?"

„Lixandrule, dragă, tu ești om serios, ascultător. Lasă-mă pe mine la volan, eu n-am băut decît un păhărel, știi că sufăr cu stomacul. Al vreun interes, tu, sau noi, să lasă vreo dandana ?" „Îți dau volanul dacă îmi dați 200 de coniac". „Nu-i cam mult ? Îți ajunge și cincizeci. Și apoi nu-i bine să le amesteci. Ți se face rău !" Pînă la urmă n-au avut ce face. S-au dus la bufet să-i facă hatîrul. La ieșirea din local, Lixandru se face că a uitat înțelegerea. „Eu ți-am promis așa ceva ? Ai înțeles greșit ! După tăria asta mă simt ca nou născut. Aș merge cu tractorul pînă la Brașov, nu alta, și poate c-ar fi o idee. 90 de km îi facem în trei ore". Domide se sfătuiește din nou cu al treilea coleg, Fănică. „Ăsta e ca turbat, nu va ceda volanul și nici singur nu putem să-l lăsăm, cine mai știe ce prostie face". „Să-i propunem o plimbare pe jos ". „Ce crezi, Lixandre, nu crezi că un pic de mers pe jos ar fi mai mult decît reconfortant ?" „10 km pe jos, să ne mănînce lupii, ați înnebunit ? Mergeți voi, dacă vă convine. Eu merg cu limuzina mea". Au urcat în cabina tractorului. Se gîndeau că poate acolo îl vor convinge. Aș! De unde. Lixandru se cramponează de volan și este hotărît să nu-l cedeze. Au încercat să-l smulgă printr-o mișcare neașteptată de la postul de pilotaj, în timpul unei scurte opriri. Imposibil, tractoristul e un tip bine clădit, de 1,80 m, la care se adaugă și plusul de putere pe care îl capătă bețivii, aflați în stadiul cînd devin violenți. Cursa reîncepe. Tractorul face un gen de slalom cu bucle mari, din șanț în șanț. Virajele bruște au fost în cîteva rînduri gata să dezechilibreze autovehiculul. „N-avem ce-i face, Fane, ăsta ne omoară, și-i păcat că ne rămîn copiii pe drumuri. Trebuie să sărim cît nu-i prea tîrziu". „Hai, oprește puțin, Lixandre", propune Fănică. Răspunsul fu un mîrîit și mărirea vitezei tractorului. Era clar că tractoristul nu mai era cîtuși de puțin conștient de acțiunile sale. Și atunci, exact ca doi parașutiști, tinerii au sărit din tractor prin spatele imenselor sale roți. N-au pățit nimic. Își scuturau zăpada, ultindu-se la slalomurile tot mai mari ale autovehiculului.

Au fost martorii momentului cînd Lixandru l-a lovit în plin pe Năstase Alupoaiei, care se întorcea pe bicicletă de la trialul C.F.R. unde lucra. I-au rămas patru copii și doi bătrîni de care se îngrijea.

Abia a doua zi seara s-a putut discuta cu Lixandru. „Eu nu-mi amintesc de nici un biciclist. De fapt am dormit la moș Stamate, era și normal după atîta căpșunică. Tractorul ? îl găsiți în livada de pruni a lui „Cap Mare". Acolo l-am lăsat. În drum era prea la vedere".

VICTOR BEDA ■

Serial Flacăra

Și bate recorduri !

Sigur, pentru că timpul vrea să-i fie recunoscător, fiindu-i prieten.

Ce spun oamenii care o văd alergînd ? Că este o căprioară, o nălucă, o fată morgana.

Așa ar fi dacă nu s-ar sui pe podium, nu ar da autografe și nu ar fi prezentă în toate clasamentele din lume și încă de mai multe ori în același an.

Maricica Puică aleargă deci pentru bucuria și spre amintirea oamenilor.

„Într-o țară care a dat-o pe Nadia și Năstase, nu m-am mirat că a apărut și Maricica Puică, strălucita învingătoare a cursei de... aur, de la Los Angeles "

(Juan Antonio Samaranch)

„Aș fi bucuros să avem în rîndul atleților din lumea întreagă sportivi ca Puică, reprezentantă demnă a Europei și campioană olimpică."

(Primo Nebiolo)

„Au fost totdeauna pentru noi o mare bucurie rezultatele Maricicăi Puică și, mai ales, spiritul ei olimpic."

(Alexandru Șiperco)

„Maricica spune că eu am fost modelul, exemplul ei. Mă bucură și-i doresc din tot sufletul, ca și ea să devină un exemplu. Performanțele și recordurile se vîntură. Ceea ce rămîne este omul."

(Lia Manoliu)

„Am devenit și vom rămîne prietene. Ne înfruntăm pe stadioane, dar după linia de sosire ne sărutăm, ne felicităm și ne promitem revanșa."

(Grete Waitz)

„Îmi face plăcere să alerg cu Maricica. Amîndouă blonde și încăpățînate. E frumos să lupți pentru victorie, chiar dacă nu îți revine totdeauna."

(Gabriella Dorio)

„Între noi a fost lupta pentru recordul milei și, păcat, cursa de la Los Angeles. Dar oamenii nu trebuie să vadă numai ambiția victoriei. Prețuiesc la Maricica Puică marea ei dragoste pentru alergare și sacrificiile pe care le face pentru ea."

(Mary Decker)

„Ea este foarte bună, greu de învins. Dar poate tocmai acest lucru îmi place. Să alerg cu ea, după ea și să fiu și eu mereu mai bună."

(Fița Lovin)

„Am auzit că în România, campioanei mondiale și olimpice Puică i se spune Sebastian Coe feminin. Sînt bucuros, dar mi se pare nedrept pentru ea. Ar fi așa cum mie mi s-ar spune Maricica Puică masculin. Dar aceasta e soarta campionilor, aceasta e fantezia ziariștilor."

(Sebastian Coe)

„Rezultatele și recordurile ei m-au făcut să mă bucur că nu m-am născut fată. Atunci n-aș mai fi intrat în nici o finală și n-aș mai fi luat nici o medalie de aur !"

(Ilie Floroiu)

„Sînteți o mare sportivă, signora. Vă admir de ani și ani pentru performanțe și pentru longevitate la un nivel atît de înalt. Acum, cînd am reușit să vă văd, sînt încîntat de alergarea dumneavoastră. Vă felicit și vă doresc noi medalii de aur !"

(Gino Bartali)

„Chiar dacă ar alerga singură, Maricica Puică ar oferi un spectacol atletic unic, care nu trebuie pierdut."

(Nancy Beffa, S.U.A.)

„Pentru mine, fost campion de decatlon care am alergat și eu „grozav" 1 500 m, în peste 4'20", Puică apare ca un fenomen al distanțelor lungi. Recordurile ei ar fi o mîndrie pentru foarte mulți bărbați."

(Gheorghe Zîmbreșteanu)

„Am fost coleg de sport cu Nelu Puică. Am văzut-o pe Maricica alergînd, victorioasă, de nenumărate ori. Un cuplu ca ei în teatru ar face enorm."

(Mircea Albulescu)

„De cînd n-am mai avut o campioană de anvergură mondială ca Maricica Puică în cel mai curat sport pe care îl cunoaște lumea !"

(Radu Cosașu)

O călătorie prețuiește cît zece biblioteci, spunea cu convingere chiar marele nostru savant Nicolae Iorga. Nu există om pe pămînt să nu vrea să străbată lumea, s-o cunoască și s-o îndrăgească.

Sportivii trăiesc această bucurie și mulți dintre noi ajung în ani să parcurgă nesperate continente și țări. Cea mai mare răsplată a vieții noastre rămîn călătoriile făcute împreună sau cu echipa națională, despre care am vorbit în această carte.

Priveam odată, ca niște școlari cuminți la ora de geografie, planiglobul și răsfoiam simultan un atlas geografic, precum și jurnalul sotului meu, cu toate concursurile la care am participat în aceste aproape două decenii, și ne-am dat seama atunci că, în fond, noi am străbătut patru continente și am concurat în aproape o sută de orașe mari, începînd cu ale noastre și terminînd cu orașe de aproape sau cu peste zece milioane de locuitori, cum sînt New York, Londra, Moscova, Los Angeles, Paris, Alger.

Cine ar fi gîndit vreodată — nici eu, nici ea, nici unul din noi — că într-o zi, privind globul, vom sta de vorbă prietenește cu el. În alergare. Maricica a făcut, după calculele reieșite din planurile de antrenament ale tuturor acestor ani, de două ori ocolul Pămîntului...

Dar cîți kilometri am parcurs noi în lume, în trenuri, avioane și mașini și apoi de-a lungul țărilor și orașelor, cine ar putea-o spune ?

ION PUIȚA ■

Continuare în numărul viitor

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Medicul Ioan Neagu din Ploiești** — unul dintre statornicii noștri colaboratori — ne relatează că Filiala Prahova a Uniunii de științe medicale a organizat recent un medalion științific dedicat doctorului Gheorghe Popescu din Craiova ; prin aceasta s-a omagiat un mare medic și umanist care, timp de peste o jumătate de secol, a desfășurat o prodigioasă activitate medicală și social-obștească în județul Prahova și în alte localități din țară. În anul 1947 a publicat prima Monografie sanitară a județului Prahova ; a publicat, de asemenea, multe lucrări științifice și de popularizare. De numele său se leagă o serie de dotări și construcții spitalicești, întrucît a fost primul medic șef de județ, după eliberare. Chiar și acum, la 80 de ani bătuți pe muchie, dr. Gh. Popescu desfășoară o pasionată activitate medicală benevolă în cadrul unui cămin de bătrîni. Așadar, un model demn de urmat, un exemplu menit să aducă în prim plan un luptător de nădejde pe tărîm medical, un intelectual angajat trup și suflet în nobila activitate de apărare a sănătății oamenilor.

■ În revista nr. 49, din 6 decembrie 1985, a apărut articolul „Unelte agricole, o problemă de sezon ?" — ne scrie **Cadrat N. Sirbu din Timișoara, str. Onești nr. 4.** Salutînd inițiativa revistei, conchide : Este un domeniu în care, din nefericire, s-au făcut pași timizi. Uneltele pentru micul gospodar, precum : sape, cazmale, furci, săpăligi, ferăstraie, pile, securi, coase, seceri, stropitori etc. se găsesc destul de rar în magazinele de specialitate, iar atunci cînd totuși se găsesc, unele sînt inestetice și prea puțin rezistente. N. Sîrbu propune : Prospectarea în continuare a magazinelor de profil dar, mai cu seamă, a unităților care fabrică astfel de unelte agricole, și urgentarea diversificării producției de unelte agricole, de mai bună calitate, spre a veni astfel cît mai eficient în sprijinul gospodarilor.

■ **Primim de la Consiliul popular al municipiului București** răspuns scrisorii adresate revistei de către comitetul asociațiilor de locatari ale blocurilor 3-T și 4-T din str. Ciurea nr. 6, cartier Titan, București : Studiile de specialitate făcute de factorii de resort din cadrul C.P.M.B. privind sistematizarea zonei respective prevăd demolarea zonei insalubre în care se referă memoriul, precum și construirea de noi blocuri de locuințe în zona respectivă. Urmează ca lucrările de demolare și de înălțare a noi construcții moderne, în rînd cu cele existente deja, să înceapă după aprobarea de către organele competente a executării acestora. Cu același prilej se vor finaliza și celelalte acțiuni și lucrări de interes cetățenesc și obștesc.

■ Aș face o propunere, dar mi-e să nu-mi fie luată în nume de rău. Iată asupra cărui aspect doresc să mă opresc. De la o vreme, întîlnim tot felul de nume străine date copiilor : Medeleina, Frusiana, Columbia, Joan, Louis, Petronela, Niky etc. Ba, mai mult, am întîlnit un copil care purta aidoma numele celebrului fotbalist brazilian Pele : Edson Arantes do Nascimento. Firește, este o problemă de familie, fiecare își „botează" copilul cum poftește. Noi, românii, avem însă nume foarte frumoase, bogate în vocale și provenind în majoritate din patrimoniul daco-latin : Ioan, Maria, Alexandru, Doina, Mircea, Veronica, Mihai, Nicolae, Aurelia, Ștefania, Adrian, Augustin ș.a. Oare, cei îndrituiți de la oficiile de stare civilă de pe lîngă consiliile populare nu ar putea influența, cu grijă, firește, și într-o mai mare măsură, atribuirea acestor nume de frumoasă sorginte românească ? Întreabă cu real temei **Gavril Damian, tehnican la Fabrica de biscuiți din orașul Carei.**

■ Primim de la **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Iași :** Maria Bezedică a lucrat, într-adevăr, la C.A.P. Verșeni, comuna Mirosovești, unde și-a realizat minimul de norme-muncă numai în 9 ani și, în aceste condiții, nu poate beneficia de pensie de incapacitate de muncă și nici de bătrînețe. C.A.P. Verșeni i-a acordat, în schimb, ajutor în produse agricole și lot în folosință — pînă în anul 1983, cînd și-a vîndut casa din sat și s-a mutat la copii în orașul Pașcani. Dată fiind situația ei mai deosebită, cererea adresată revistei dvs., și parvenită nouă spre competentă soluționare s-a supus aprobării adunării generale C.A.P. și astfel s-a hotărît să i se acorde și pe anul 1986 ajutor în produse agricole.

■ Un grup de cetățeni din satul Ciumafaia, comuna Borșa, județul Cluj, ne-a cerut sprijinul în reintroducerea singurului mijloc de transport care circula pe ruta Ciumafaia — Borșa. În acest sens, **Consiliul popular al județului Cluj** ne informează : În urma reexaminării situației de către I.T.A. Cluj, la finele anului 1985 s-au introdus două perechi de curse pe ruta amintită, cu plecare din Cluj-Napoca la orele 6,20 și 16, iar din Ciumafaia la orele 7,50 și 17,50, astfel că cerințele de transport ale cetățenilor au fost pe deplin satisfăcute.

■ Medicul veterinar **Popa Badea, de la Dispensarul veterinar teritorial din comuna Gogoșari, județul Giurgiu,** ne relatează cîteva aspecte privind starea sanitar-veterinară a celor 9 000 de oi, 3 000 taurine, 6 500 porcine, 15 000 păsări existente în fermele specializate ale C.A.P. Gogoșari și Izvoru, precum și în gospodăriile oamenilor, a crescătorilor de animale. Deși iarna este relativ blîndă, ea urmează după o vară excesiv de secetoasă, cu furaje puține. În condițiile date, furajele se drămuiesc cu cea mai mare grijă pentru a scoate bine animalele în primăvară. (prin furajare bună înțelegem animale sănătoase și productive, cu un procentaj redus de mortalități și animale sterile) Țăranul român din sudul țării, cu precădere crescătorul de animale, a trebuit și trebuie să se adapteze din mers condițiilor climaterice deosebit de fluctuante. Dar despre o pastorală în Cîmpia Burnasului, probabil cu un alt prilej.

■ De la **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brașov** primim răspuns la scrisoarea lui Carol Dumitru din strada Zorilor 6 : Cu scrisoarea noastră nr. 200, din 15 decembrie 1985, solicitantul a fost înștiințat de obligativitatea achitării taxelor de mutare a telefonului la adresa de mai sus. Prin urmare, lucrarea a fost aprobată, iar în cele din urmă instalarea telefonului a fost făcută, așa că sesizarea nu mai are obiect.

■ Sînt elevă în anul IV la Liceul industrial nr. 4 Sibiu și domiciliez în **str. Oștirii nr. 6, bl. 78 A, sc. A., ap. 5 Hipodrom III, Sibiu,** iar numele meu este **Gabriela Drăghici.** Să nu vi se pară o gratuitate scrisoarea mea. Doresc să urmez filologia iar la Sibiu și în împrejurimi nu am găsit manuale de limba italiană, de care am foarte mare trebuință. Este vorba de manualele pentru clasele IX-XII, respectiv, ani de studiu VII-X. Dacă există vreun binevoitor, rog să mi le expedieze, firește cu plata ramburs, adică, contracost, pe adresa menționată.

■ Localul bibliotecii din stațiunea balneară Călimănești-Băi este simțit spre plăcută recreare și lectură. **Bibliotecara Fenia Driva** ne informa recent că anual trec pragul bibliotecii circa 700 de cititori din toată țara. O umbră de amărăciune am citit, totuși, pe chipul ei. În ce sens, și de ce ? Marin Matcovescu, planificator la Institutul de motoare termice București, a plecat din stațiune cu 6 cărți „la purtător" ; așadar, fără a le restitui. Felicia Pană din Galați, str. Partizanilor nr. 29, bl. C-21, ap. 30, de asemenea a uitat să restituie trei cărți împrumutate. Floarea Călin din București a plecat și ea cu trei cărți în geamantan, lăsînd, în schimb, „zalog" biletul de tren. Iar exemple, din nefericire, s-ar putea da și altele — ne scrie un fost oaspete al Călimăneștiului, pe nume **Ioan V. Marin, str. 13 Decembrie nr. 25, bl. 9, ap. 86, Sectorul 1, București.**

■ În vederea clarificării situației lor profesionale, mai mulți cetățeni au solicitat sprijin revistei. Mulțumind factorilor de decizie și resort care ne-au ajutat, redăm cîteva din soluționările favorabile comunicate între timp și redacției **Consiliului popular al județului Iași** răspunde că Eugenia V. Spineanu, din comuna Stolnicenii-Prăjescu, a fost repartizată și încadrată la întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani ; **Consiliul popular al municipiului Roman, județul Neamț,** sprijină pe Stela Roman, în sensul că a facilitat încadrarea ei temporară la U.R.T.A.E. Roman și analizează posibilitatea de a o încadra pe perioadă nedeterminată ; **Consiliul popular al municipiului Sighetu-Marmației, județul Maramureș,** explicitează, într-un referat mai amplu, situația mai deosebită a lui Gheorghe Mich, în sensul că el a lucrat o perioadă la Spitalul din municipiul Sighetu Marmației, apoi i s-a oferit un loc de muncă la gospodăria anexă în cadrul aceluiași spital, post pe care însă l-a refuzat pretextînd că nu este capabil de muncă fizică. Luîndu-se în calcul situația familială a lui Gh. Mich, conducerea spitalului a angajat soția petentului într-un post provizoriu — cu perspective sigure de permanentizare ; **Consiliul popular al municipiului Constanța** ne înștiințează că D.G.A.I.A. Constanța a angajat pe Maria Neculae în meseria de tehnician horticol, conform pregătirii sale.

■ **Flavia Morar din Arad, str. Armata Poporului nr. 21,** ne încunoștințează că, în chiar coloanele paginii de față, mai exact spus, în nr. 44 din 1 noiembrie 1985 al revistei, a apărut informația referitoare la decizia nr. 15577/1983 a comitetului executiv al Consiliului popular al județului Arad privind stabilirea sus-numitei în municipiul Arad. Din cauza unui birocratism mărunt și a unei rele-credințe din partea unui anume funcționar, formalitățile și dosarul pentru stabilirea în Arad, conform deciziei amintite, întîrzie nepermis de mult.

■ **Consiliul popular al județului Neamț** confirmă că fiind reale cele semnalate de Anton Bulai din comuna Cordun, precizînd că într-adevăr familia Acatrinei din aceeași localitate nu se preocupă în mod corespunzător de creșterea și educarea celor 4 minori, deși dispune de condiții optime de viață. Consiliul popular al comunei Cordun a trecut la întocmirea dosarelor pentru ocrotirea minorilor Niculina și Gheorghe Acatrinei.

● **DPMOS Neamț,** în legătură cu scrisoarea adresată revistei de către Cristina Racaru din Roznov, ne informează : Obligația acordării drepturilor bănești pentru concediu de maternitate revine unității la care se afla numita în momentul ivirii concediului prenatal, această unitate fiind Cooperativa agricolă de producție Săvinești. Luîndu-se legătura cu C.A.P., respectiv cu contabilul șef Mihalache, am fost asigurați că, în urma depunerii certificatelor de concediu medical, se va efectua plata indemnizației cuvenite, la prima operațiune de casă.

■ **Ștefan Fodor** și alți doritori de autoturisme din **Oradea** au citit informațiile difuzate de I.D.M.S. în cotidianul „România liberă" nr. 12796, din 24 decembrie 1985, și în „Sportul" nr. 11 203, din aceeași dată și care făceau cunoscut că „Pînă la 31 decembrie 1985, se oferă spre vînzare cumpărătorilor interesați autoturisme DACIA 1210 (...) cu mențiunea că aceste autoturisme se livrează prin I.D.M.S. Pitești cumpărătorilor care au depus banii la C.E.C. anterior datei de 31 decembrie 1984". Cu toate formele în regulă oamenii s-au prezentat la I.D.M.S. Timișoara, de care teritorial aparțin, iar ulterior la I.D.M.S. Pitești și au constatat că, deși nu era 1 aprilie, ei 1 decembrie 1984 și-au cheltuit zile și bani de pomană. Așteaptă un răspuns măcar.

■ Primim **de la Consiliul popular al județului Harghita :** În prezent Dominic Tanco din orașul Borsec este încadrat în categoria 2, treapta I, cu o retribuție de 1887 lei, corespunzătoare pregătirii și vechimii în meserie, drept de personal stabilit corect prin respectarea prevederilor legale, respectiv Legea retribuției nr. 57/1974.

■ **Vasile Sas din Negrești Oaș, str. Victoriei, județul Satu Mare,** izbutește o deosebită descriere a Țării Oașului. În acest context apreciind inițiativa noastră cu privire la apele minerale, subliniind că în Țara Oașului — în localitățile Certeze, Bicsad, Negrești-Oaș, Orașu Nou, pe Valea Mării și la Luna Șes — există multe izvoare cu apă minerală dovedite a fi foarte propice atît pentru cură, cît și pentru băut. E drept că s-au făcut cîteva fîntîni pe Valea Mării, dar, de la o vreme, totul a fost lăsat baltă și e mare păcat că asemenea izvoare limpezi și reci se scurg gratuit pe... apa sîmbetei.

■ Cu aproximativ o lună înainte de revelion, am procurat de la O.J.T. Sălaj bilete pentru stațiunea Băile Boghiș, situată la 50 km de orașul Zalău. În ziua de 31 decembrie 1985 ne-am prezentat aici un grup compact de 9 persoane — ne scriu și semnează **Adriana și Kelement Balacz, Adriana Patics, Vasile Rigman, Iudith Irsai, Vasile Pantilie, lucrători la atelierul de proiectare a I.P.L. Zalău.** Contra sumei de 423 lei de persoană, nu ni s-a oferit nici un fel de condiții pentru petrecerea revelionului. Șeful de unitate, tov. Firezean, afișa un zîmbet angelic, dar se vedea limpede treaba că intenționat inospitalierele gazde au procedat așa, spre a ne determina pe noi să facem cale întoarsă. Astfel că noaptea de revelion am petrecut-o pe drum. Tovarășul Vasile Șpan, directorul O.J.T. Zalău, ne-a returnat banii, e drept, cu scuzele de rigoare, dar noi ne-am ales cu scuzele și cu noaptea de revelion petrecută pe drumuri și nu ni se pare o chestiune corectă pentru o instituție cu o firmă de altfel onorabilă.

■ **Consiliul popular al județului Botoșani** răspunde prin intermediul nostru scrisorii Veronicăi Ionescu din Dorohoi : În activitatea conducerii I.C.S.M. Dorohoi s-au manifestat, într-adevăr, multe neajunsuri. Se confirmă că amintita conducere, în frunte cu directorul Petru Tănase și Dumitru Olaru, contabil șef, nu au luat cele mai potrivite măsuri în privința stîrpirii unor nereguli săvîrșite de către gestionarii și vînzătorii comerciali din subordine, precum Maria Lăcătuș, Viorica Costea, Ana Gîlcă, Aurica Coțoveanu, Ioan Alexa, Angela Agavriloaie și alții.

Notă : Marcînd promptitudinea cu care factorii locali de decizie au soluționat o serie de nereguli semnalate în cadrul ICSM Dorohoi, așteptăm aceleași măsuri oportune și împotriva acelora care au înlesnit ori tolerat ani de-a rîndul o astfel de stare de fapt.

■ **Anca Ioana Moraru din București, str. Dezrobirii nr. 4, bl. M-25 ap. 46,** ridică — într-o misivă — interesanta problemă a banilor potriviți pentru cumpărături. În sprijinul afirmațiilor sale aduce în discuție exemplu alimentarei din București, bd. Uverturii (cartier Militari), unitate situată între stațiile auto „Dezrobirii" și „Dealul lui Tugulea", unde zilele trecute se desfăcea mălai grișat de către vînzătoarea Anișoara Feraru. Pentru cine dădea bani potriviți, adică 4,25 lei per/kg făină de mălai grișat nu cîntărea mai mult de maximum 2 kg, iar pentru cine dădea ceva ciubuc elibera și 10-15 kg, pretextînd că banii ciupiți în plus îi sînt trebuitori pentru cinstirea șoferului care aduce făina de mălai. Nu cumva și noi, cumpărătorii, se întreabă A. I. Moraru, încurajăm această practică și dăm apă la moara unor atari atitudini de curată ciubucăreală precum este aceea practicată în văzul lumii de A. Feraru ? !

■ **Marcela Baltag din Brăila, cartierul Viziru 1, bl. 38, ap. 13,** a expediat fiului său, Cătălin Rădulescu, suma nu tocmai derizorie pentru un soldat de 200 lei. Nu numai că scrisorile recomandate ajung cu o vădită întîrziere, dar suma de 200 lei, expediată telegrafic în 8 octombrie 1985, cu avizul nr. 5 295 (expediere făcută de la Oficiul poștal nr. 1 Brăila, pentru care a plătit suma de 16 lei), nu a ajuns în posesia soldatului C. Rădulescu nici pînă azi. Oficiul poștal 1 Brăila dă vina pe Oficiul poștal 5 Bacău și viceversa. Să vedem ce vor spune cei în drept pentru această nepermisă bramureală de la cele două oficii poștale.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Plaion Dumitru — Teplița : La consiliile populare județene există proiecte tip pentru instalații de diferite capacități pentru producerea biogazului, care pot fi executate prin Centrocoop. Ing. Petre Buleci, despre care s-a scris în revista noastră, lucrează la Șantierul naval Brăila. ● **Petre I. Aurelia — sat Negoiești, com. Brazi, jud. Prahova :** Încă din decembrie fiica dv. a fost invitată la Oficiul forței de muncă Ploiești, dar nu s-a prezentat. ● **Petrea V. Mihalache — com Umbrănești, jud. Galați :** Rezolvarea plîngerilor împotriva desfacerii contractului de muncă este numai de competența instanțelor judecătorești. În cazul dv., desfacerea contractului de muncă are autoritatea unui lucru judecat și vă puteți încadra numai în condițiile art. 63 Codul Muncii. ● **Tănase Ion — București :** Dosarul a fost identificat în urma cercetărilor întreprinse, prezentați-vă deci la Oficiul de pensii al sectorului I. ● **Sîrbu Gheorghe Vasile — Ploiești :** În funcție de locurile ce se vor crea, fiica dv. va fi ajutată de conducerea unității. ● **Corbu Ionica — București :** Depuneți cerere la I.C.L. Alimentara I. ● **Bazarea Ion — București :** La ultimele 2 sesizări răspunsurile sînt cele primite de dv. în octombrie și noiembrie 1985. ● **Carpencu Pop Carmen — Fălticeni :** Conform prevederilor legale în vigoare, trebuie să vă terminați stagiul de 3 ani acolo unde ați fost repartizată de Comisia guvernamentală. ● **Deac Ioan — sat Fodora, com. Gîlgău, jud. Sălaj :** Prezentați-vă la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Zalău pentru întocmirea formalităților necesare obținerii protezei. ● **Foltean Gheorghe — sat Moroda, com. Seleuș, jud. Arad :** C.A.P. Moroda, C.A.P. Seleuș și C.P.A.D.M. Seleuș e datoare și urmează să vă achite contravaloarea motorinei consumate. ● **Drăgan Maria Doina — Brad :** Fiind sub incidența Legii 22, nu mai puteți lucra în comerț. ● **Sanda Elisabeta — sat Comănești, com. Bala, jud Gorj :** Adresați-vă instanței judecătorești care-l poate obliga pe soțul dv. la plata unei pensii de întreținere pentru copii, ca și a alocației de stat pe care nu v-o dă. ● **Epure Valeria — Drobeta-Tr. Severin :** Instalația de încălzire a unui apartament nu poate fi scoasă vremelnic din funcțiune, de aceea nici cheltuielile pentru încălzire nu pot fi scăzute pe perioada absenței din apartament. ● **Prună Gheorghe — Rm. Vîlcea :** Încercați să-l convingeți să facă un tratament de dezalcoolizare. ● **Măgdălin Anișoara — com. Podoleni, jud. Neamț :** N-am înțeles la ce anume vă referiți. ● **Buga Claudia, Costea Angela — București :** Nu avem astfel de informații. ● **Marinescu Gheorghe — București :** Adăugați cererii către președintele Asociației de locatari o adresă care să adevereasă faptul că plătiți întreținere pentru copiii dv. acolo unde de fapt locuiesc. ● **Grup locatari bl. 29 str. Cercetătorilor 6 — București :** A.C.M. 3, I.A.C.F.D.B., I.I.M.I. și I.C.R.A.L. Berceni sînt în măsură să execute rostuirea distanțelor dintre plăci, rețeaua exterioară de gaze, precum și racordurile interioare, să termine amenajatul căilor de acces, sistematizarea pe verticală ; toate acestea vor fi făcute în trim. I și II a.c. ● **Ciochină-Goanță Maria — Craiova :** Trebuie așteptată hotărîrea instanței de judecată.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

„Challenger" – o stea plecată în depărtări

Cel de-al zecelea zbor al lui Challenger, care trebuia să țină cîteva zile, a durat numai 74 de secunde. În secunda 75 naveta a explodat și toți cei șapte astronauți aflați la bord au pierit. Tragedia a avut la bază, fără îndoială, o defecțiune. Ceva nu s-a potrivit, n-a mers. Ce anume, încă nu știm. Vom afla, poate, după ce se vor fi făcut toate cercetările. Ceea ce nu vom afla însă niciînd este angoasa trăită de cei șapte în secunda 75. Se spune că în situații limită o secundă este suficientă pentru ca oamenii să-și facă bilanțul întregii lor existențe și să și decidă dacă viața lor a fost o reușită sau un eșec. Își vor fi făcut oare și astronauții de pe Challenger un astfel de examen ? Nu știm și nu vom ști niciodată. Dar în locul și în contul celor șapte, întrebarea cu privire la izbinda sau neizbinda trecerii lor prin lume ne-o putem pune, și trebuie să ne-o punem, noi, toți cei care nu ne-am aflat în secunda 75 pe Challenger. Iar răspunsul nu poate fi decît unul singur : indiferent de împlinirile sau neîmplinirile ce vor fi marcat mai înainte viața fiecăruia, sfîrșitul lor eroic îl plasează printre învingători, printre cei cu existențe magnifice. Cei șapte magnifici. Care au murit pentru ca omenirea să mai facă un pas înainte pe calea cunoașterii și a progresului.

De ce s-a întîmplat catastrofa ? Deși investigațiile nu s-au terminat, s-a vorbit și de verificări tehnice insuficiente, și de un sistem de alertă foarte redus, toate acestea din motive de economii. Dincolo însă de imperfecțiunile tehnice, de alte controverse și critici, inclusiv de cele cu privire la cercetările de ordin militar făcute de navetele spațiale, rămîne de necontestat și întreagă jertfa celor șapte, eterna jertfă a deschizătorilor de drumuri : șapte Ane zidite în catedrala mergerii înainte. Motiv pentru care ziariștii aflați la locul nenorocirii, oameni hîrșiți în meserie, care au văzut multe și s-au obișnuit să nu se mire și să nu se emoționeze orice s-ar întîmpla, au plîns.

Un zbor spațial, se știe, este controlat și dirijat de la sol cu ajutorul unor computere din ce în ce mai perfecționate. Așa s-a întîmplat și în cazul lui Challenger. Însă aparatura electronică a indicat mereu că totul este O.K. Și n-a fost O.K. Și s-a dovedit încă o dată că mașina rămîne mașină și că nu-l va egala pe om niciodată.

Echipaje trimise special au cules din mare mai multe sfărîmături din navetă. Se vor mai găsi, poate, și altele. Însă chiar și în ipoteza ideală că s-ar găsi toate părțile componente ale vehiculului și că acesta ar fi reconstituit ca piesă de muzeu, naveta tot nu s-ar mai afla de-adevăratelea pe Pămînt. Trecut prin proba supremă de foc, Challenger a început o cursă fără de sfîrșit prin constelații, cu toți cei șapte la bord, care au intrat astfel în nemurire și în istorie.

ION D. GOIA ■

„Cei șapte" de pe Challenger. **De la stînga la dreapta, rîndul din față : Michael J. Smith (copilot, 40 de ani), Francis R. Scobee (comandantul navei, 46 de ani), Ronald E. McNair (specialist în activități pe orbită, 35 de ani) ; rîndul din spate : Ellison S. Onizuka (specialist în activități pe orbită, 39 de ani), Sharon Christa McAuliffe (profesoară, 37 de ani), Gregory Jarvis (astronaut-experimentator, 41 de ani), Judith A. Resnik (specialistă în activități pe orbită, 36 de ani).**

Așa s-a petrecut drama

Houston : „Challenger, putere maximă"

Michael Smith (pilotul) : „Am înțeles, putere maximă". A urmat o tăcere ce părea că nu se mai sfîrșește, cînd pe ecrane a apărut un uriaș glob de foc. În fine comentatorul NASA a reușit să-și recapete graiul și să spună : „Controlorii de zbor studiază îndeaproape situația. Evident, s-a întîmplat ceva grav. Nu mai avem nici o legătură de comunicații cu echipajul". Avusese loc cea mai mare catastrofă din istoria astronauticii. În decurs de cîteva minute strigătele voioase ale copiilor veniți în număr mare să asiste la plecarea profesoarei lor, Christa McAuliffe, la bordul navetei „Challenger", pentru a preda prima lecție în direct din Cosmos, s-au transformat în țipete de groază la anunțarea exploadării navetei spațiale. Erau prezenți, în apropierea pistei de lansare, părinții, soții și cei doi copii ai profesoarei, precum și părinții și alte persoane apropiate celor șase astronauți. Ceea ce trebuia să fie cel mai frumos spectacol din viața acestor copii s-a transformat într-o adevărată tragedie. Chiar și unii dintre ziariști, care participă în mod obișnuit la lansările navetelor americane, au izbucnit în plîns. Naveta „Challenger" a fost transformată într-o veritabilă sferă de foc, la circa 75 de secunde de la lansare, se pare prin explozia unuia din rezervoarele sale de combustibil. În momentul cînd se găsea la aproximativ 20 kilometri altitudine, în plină fază ascensională, cînd se îndrepta spre orbită cu o viteză de 3 200 km la oră. În rezervoarele navei se afla o cantitate uriașă de combustibil — 1,5 milioane de litri de hidrogen lichid, precum și 550 000 de litri de oxigen lichid, gaze care în amestec au o putere comparabilă cu cea a unei bombe atomice. Lansarea, care fusese amînată de mai multe ori în ultimele zile, ca urmare a condițiilor meteorologice și a unor defecțiuni tehnice, a avut loc pe un timp superb, dar după o noapte cu temperaturi scăzute, care au dat naștere la un strat de gheață pe turnul de control și pe anumite părți ale navetei. Misiunea acestui adevărat „cargo spațial", a cărui valoare este estimată la 1,2 miliarde de dolari, era a 25-a de la începutul programului inițiat în 1961. Trebuia să fie al zecelea zbor al lui „Challenger", una dintre cele patru navete americane, alături de Columbia, Discovery și Atlantis.

Firește, mijloacele de informare în masă din întreaga lume au acordat spații largi în ultima săptămînă acestui tragic accident, care va întîrzia cel puțin cu cîteva luni programul „Shuttle" al S.U.A. Au fost aduse elogii atît victimelor, acestor pionieri ai explorării Cosmosului, cît și profesiunii de astronaut în general, care, atunci cînd este dedicată unor scopuri pașnice, contribuie la deschiderea unor perspective nebănuite în fața omului, a umanității. Într-un interviu televizat, astronautul francez Patrick Baudry, care a zburat la bordul navetei „Discovery" în luna iunie 1985, declara : „Cred că sacrificiul prietenilor mei aflați la bord nu a fost zadarnic, ci va servi luptei omului pentru cucerirea spațiului cosmic".

ROMEO NADAȘAN ■

Cum poți înfia un dromader

De fapt, „înfierea" iese la iveală mai tîrziu ; la început, pare a fi vorba pur și simplu de o operațiune de vînzare-cumpărare : pentru suma de 1 000 de lire sterline Grădina Zoologică din Londra oferă amatorilor o cămilă cu o cocoașă, la alte sume — diferite alte animale exotice. Dar animalul nu este luat de cumpărător acasă, ci rămîne pe loc, însă pe cușca lui apare o tăbliță cu numele celui care l-a „înfiat". Totodată, cel ce înfiază — care poate fi cetățean particular, asociație, instituție, întreprindere etc. — primește fotografia animalului pe care îl ia sub aripa sa și un permis gratuit de intrare în parcul zoologic, valabil un an de zile, adică atît cît durează și înfierea. Sumele plătite diferă de la animal la animal : un elefant se poate înfia în schimbul a 5 000 de lire sterline, un hipopotam — cu numai 750 de lire, iar pentru o șopîrlă sînt suficiente 16 lire. Dincl aceste informații, „International Herald Tribune" precizează că sumele ce se percep pentru astfel de „înfieri" nu sînt stabilite arbitrar, ci reprezintă, pentru fiecare animal în parte, costul întreținerii pe timp de un an. În prezent, mai bine de o treime din bugetul Grădinii Zoologice londoneze provine din aceste donații ale celor ce „înfiază".

Situată nu departe de centrul capitalei engleze, pe o suprafață de 32 de acri (circa 13 hectare) al Regent Park-ului, Grădina Zoologică din Londra nu este nici cea mai veche și nici cea mai mare rezervație de acest fel din lume. Cu toate acestea, ea este considerată ca una din cele mai prestigioase, în special datorită intensei activități de cercetare pe care o duce acolo Institutul de Zoologie. Dar, oricît ar părea de ciudat, acest parc zoologic nu este finanțat de stat, ci e lăsat să se descurce cum o putea. Grădina a fost înființată în 1827 de către Societatea de Zoologie, și la început intrarea era permisă numai membrilor acestei societăți. Pentru a preîntîmpina „apariția de infecții ca rezultat al vizitării de către clasele sărace", accesul altor persoane era permis numai cu recomandarea unui membru al clubului, care trebuia să-l și însoțească pe cel recomandat pe toată durata vizitei. Dar vremurile acelea au trecut de mult. Parcul zoologic a devenit public, și-a sporit dimensiunile, au crescut numărul și valoarea exponatelor. Dar guvernul, observă ziarul amintit, nu s-a grăbit să ia asupra sa o povară de mai multe milioane de lire sterline. În plus, modernizările absolut necesare în următori 10—12 ani vor costa cel puțin 22 de milioane de lire sterline ; numai pentru noul acvariu va trebui să se cheltuiască peste 2,5 milioane de lire. Necontînd deci pe ajutorul din partea guvernului, direcția parcului se bizuie mai ales pe diferite donații. „În loc de a risipi un milion pentru reclama la televiziune, investiți acești bani în acvariu, și blazonul firmei dumneavoastră se va auri pe o perioadă de 30—40 de ani", se spune într-o chemare a direcției adresată întreprinderilor care ar putea sprijini supraviețuirea celebrei grădini zoologice. Și, pînă una-alta, pensionarii acestei rezervații continuă să fie „înfiați".

ION CODRU ■

Studentul preșcolar

În timpul colocviului, unul din profesori s-a ridicat și înainte de a părăsi sala a declarat cu candoare „Nu pot examina acest candidat. Știe mai mult decît mine". Cine poate fi studentul în fața căruia un profesor universitar să facă o asemenea declarație, ce fantastice calități poate avea el încît să demobilizeze un examinator experimentat, capabil să „înece" zeci și sute de candidați ?

Liu Xiaobin este cel mai tînăr student din lume. Examenul cu pricina s-a soldat cu admiterea lui la Facultatea de Tehnologie și Științe din Beijing. Și Liu are numai 5 ani... Aparent este un copil ca toți ceilalți. Dolofan, are părul negru corb, o „fereastră" deschisă de dinții de lapte care l-au părăsit și un zîmbet cald și prietenos cum numai copiii pot avea. Ești tentat să-i mîngîi căpșorul brun, dar orice impuls de acest fel trata ca pe un copil obișnuit îngheață cînd Liu pune mîna pe creion și hîrtie. La 3 ani și jumătate cunoștea 3 600 de cuvinte și știa să deseneze perfect caracterele literelor chinezești. Într-un singur an a asimilat matematica din întregul curs elementar și în 8 nopți fizica ce se predă în liceu. La ora actuală copilul este capabil să rezolve orice problemă de fizică sau matematică. În camera sa nu sînt jucării, ci doar un motan, o tablă mare, bucăți de cretă colorată, hîrtie și unelte de scris cît cuprinde. Liu locuiește într-un sat din provincia Jiangsu și este fiul unor învățători cu o cultură solidă și vaste cunoștințe. Ei sînt la fel de uimiți de calitățile excepționale ale copilului și total neputincioși în a le explica. Cînd Liu avea mai puțin de un an, povestea mama, l-am surprins scriind ceva pe o bucată de hîrtie. Am constatat consternată că bălatul scria, inspirat parcă de o forță misterioasă, formule matematice. Lucrul cel mai surprinzător — toate, dar absolut toate formulele erau exacte. La 3 ani Liu a început cursuri școlare speciale pe care le-a parcurs cu mare viteză și maximă eficiență. Au urmat controale medicale care au stabilit, dacă mai era necesar, că Liu este superdotat intelectual. Recent, după cum am arătat, el a fost admis la facultate reușind să-l determine pe unul din dascălii să-și declină competența.

Un cunoscut specialist în psihologie infantilă, profesorul italian Ernesto Manghi, precizează că manifestările de superinteligență la copii durează, în cele mai multe cazuri, prea puțin. Arareori un copil superdotat a ajuns altceva decît un adult obișnuit. Doar geniile muzicale își conservă la maturitate calitățile din copilărie. Mozart fiind unul din cele mai edificatoare exemple. Cazuri ca cel al lui Liu Xiaobin nu sînt puține. În 1978 un copil afgan, Sayed Jalal, în vîrstă de 8 ani, era student la universitatea din Washington. În 18 luni reușise să asimileze cît alți copii în 12 ani ! Ruth Lawrence, o micuță englezoaică, la 12 ani era studentă la Oxford. Cel mai tînăr absolvent de facultate din lume a fost Jay Luo, magna cum laude al Universității Boise State din Idaho în 15 mai 1982, la doar trei ani de la admiterea în această școală superioară, eveniment petrecut cînd avea doar 8 ani. Au existat și cazuri de copii superdotați pe care părinții, în nemăsurata lor ambiție, i-au distrus. James Sidis la 3 ani înțelegea dificile probleme de fizică și matematică, dar suprasolicitat de tatăl său a capotat. Ruth Slenczynska, considerată între 6 și 12 ani minunea pianului mondial, a dezvăluit nesfîrșitul calvar la care-o supunea tatăl ei cu cele 9 ore de repetiții zilnice. Liu nu este forțat de nimeni. Va izbuti el să fie și un adult minune ?

IOAN ROȘCA ■

Consumator de alcool

În localitatea braziliană San Hose do Campos a fost experimentat primul avion din lume al cărui motor consumă doar alcool. Combustibilul folosit este etanolul obținut din trestia de zahăr. Aparatul este un monomotor de două locuri și el a efectuat o cursă de jumătate de oră deasupra aeroportului „Centrului Tehnic Aerospațial Brazilian".

Stepul se învață și la 64 de ani

În perioada 14—25 februarie va avea loc în Berlinul occidental cel de-al 36-lea Festival al filmului. Printre filmele înscrise în agenda festivalului figurează „La messa e finita" de Nanni Moretti (Italia), „Caravaggio" de Derek Jarman (Marea Britanie), „Ann Trister" de Lea Poll (Canada). Manifestarea se va deschide cu filmul regizorului italian Federico Fellini intitulat „Ginger Rogers și Fred Astaire" avîndu-i ca... interpreți principali pe Giulietta Massina și Marcello Mastroianni. Un articol apărut în „Le nouvel observateur" o caracterizează pe creatoarea Gelsominei astfel : „Ginger Rogers era o blondă plină de farmec care dansa minunat. Giulietta nu este blondă

dar dansează fantastic. Dînd dovadă de o voință extraordinară și de un orgoliu fără egal, ea a învățat să danseze step. La 64 de ani rezultatul este pur și simplu fantastic...".

O nouă formulă la San Remo ?

Agitația și comentariile precedă și însoțesc orice fel de festival. „Superfestivalul" de muzică ușoară de la San Remo care va avea loc în perioada 6—8 februarie a suscitat însă o adevărată polemică în presa italiană. Francesco de Gregori promovează ideea unui nou festival „care să asigure garanția unei orientări artistice autentice, debarasată de scopuri pur comerciale, și care, dimpotrivă să încurajeze noi forme de expresie, să stimuleze noile talente".

„Raiul" lui J.R.

Serialul „Dallas — Compania petroliera Ewing" aduce beneficii serioase nu numai producătorilor. „Rămășițe" considerabile de la masa lor îi revin proprietarului ranch-ului Southfork, „raiul" lui J.R. Anul sosesc la Southfork cam 350 000 de turiști. Marea majoritate trebuie să se mulțumească doar cu privitul casei căci accesul în interior este rezervat celor cu pungi foarte bine garnisite.

ELENA GRECESCU ■

La 2 grade de recordul secolului !

● Februarie a debutat capricios, cum au prevăzut meteorologii în precedenta ediție a „ultimei ore". Singura deosebire față de prognoză e că iarna s-a grăbit cu cîteva zile să se înăsprească și să-și arate colții, obligînd plugurile de zăpadă să intre în actualitate.

Meteorologul Constantin Mareș ne-a furnizat următoarele date despre viscolul care a afectat la începutul săptămînii mai multe zone ale țării.

Vîntul a viscolit zăpada sufiind, în regiunile sudice, cu o viteză de 40 pînă la 70 km/h. Au existat zone, ce-i drept izolate, unde vîntul a bătut cu peste 100 km/h, iar la munte a atins chiar 145 km/h. Stratul de zăpadă a măsurat luni la Bilea Lac 140 cm, la Stîna de Vale 125 cm, pe Semenic și la Cozia 114 cm, la Obîrșia Lotrului 110 cm, iar la Vlădeasa 93 cm. Aerul deosebit de rece de origine polară la care s-a adăugat răceala radiată de stratul de zăpadă au determinat scăderi importante de temperatură. În noaptea de 3 spre 4 februarie mercurul termometrelor a scăzut la —25°C la Mierc urea Ciuc, apropiindu-se la numai 2°C de valoarea record de —27°C atinsă în acest secol.

● La mina Lonea, în aceeași brigadă lucrează patru frați : Grigore, Vasile, Pătru și Nicolae Mîndruț. Toți își poartă numele cu mîndrie situîndu-se printre fruntași în bătălia pentru mai mult cărbune.

O furnică și o sifonărie

Furnica asa zisă secerătoare — spun specialiștii — poate fi, la nevoie, un ajutor prețios în descoperirea surselor de apă pentru fîntîni. Cum ? Fiind foarte prevăzătoare, ea își face galerii sub pămînt în care își depozitează hrana pentru iarnă. Dar aceste depozite sînt amplasate întotdeauna, fără excepție, deasupra apelor freatice. Concluzia ? Este suficient să urmărești galeriile furnicilor pentru a descoperi pînza de apă. Ceea ce, se pare vechii fîntînari chiar și făceau. Am amintit de prevederea furnicii-secerătoare deoarecere împărtășim mirarea colegilor noștri de la „Dobrogea Nouă" că în Piața Tomis III din Constanța s-a deschis o sifonărie la o depărtare de circa 200 de metri de sursa de apă. Motiv pentru care apa este adusă la sifonărie cu bidoanele. Să nu fi avut cei care au ales locul cîteva furnici la îndemînă ? S-ar putea. Că din sifoane, după umplere, nu curge decît apă fără nici un pic de acid, nu mai are însă nici o explicație. Sau poate că are ?

Înainte de a apela la medicamente

Un sfat util, de sezon, citim în același ziar, sub titlul „Dacă sîntem cumva răciți". Înainte de a apela la medicamente, e bine să încercăm și ceea ce ne recomandă în astfel de cazuri specialiștii de la Plafar. Pentru prima fază a răcelii, au un bun efect ceaiurile din frunze de pătlagină, din florile și frunzele de nalbă sau de luminărică. Pentru cea de-a doua fază rămîne trebuie favorizată expectorația, se recomandă ceaiurile din florile și rădăcinile de ciubotica cucului, rădăcinile de săpunariță, fructele de fenicul, coriandru și cimbru. Din flori și fructe se fac infuzii, iar din rădăcini decocturi.

● Într-una din nopțile de la sfîrșitul lunii ianuarie, constructorii hidroenergeticieni care realizează salba de noua uzine hidroelectrice, de la Ostrovu Mic la Hațeg, au trăit emoția și bucuria unui eveniment. A fost conectată la sistemul energetic național prima turbină de la U.H.E. Ostrovu Mic. Pînă la sfîrșitul anului, vor fi finalizate alte două uzine hidroelectrice. Cele de la Ostrovu Mare și Pălișa.

Un nou tip de tractor

Recent, un nou tip de tractor s-a adăugat tractoarelor românești. Este vorba de tractorul universal U-300 IF dotat cu un echipament produs la Întreprinderea mecanică din Codlea: cupă pentru cereale, cupă pentru pietriș, dispozitive pentru încărcat și descărcat, fîn, îngrășăminte organice și lamă de plantat. Prin performanțele sale, noul tip de tractor realizat de constructorii brașoveni se situează la nivelul celor mai bune tractoare de acest tip din lume.

Copacii, oxigenul și noi

Dragostea, grija pentru pădure, pentru copaci, mai au oare nevoie de explicații ? Pentru cei mai mulți dintre noi, nu. Iată, totuși, două argumente care îi vor invita — sperăm — la meditație și pe cei care încă socotesc că scrijelirea scoarței sau ruperea crengilor n-are nici o importanță. Primul : un fag, unul singur, produce, într-o oră, 1 700 de grame de oxigen : calculat pe durata unei zile, oxigenul produs asigură nevoia de oxigen a 64 de persoane. Tot un singur fag prelucrează într-o oră 2,35 kg de bioxid de carbon conținut în gazele de eșapament, purificînd astfel 4 800 mc de aer. Al doilea : copacii (fapt dovedit) sînt niște adevărate aspiratoare de praf. S-a calculat că pe 50 km² de pădure există 50 de tone de praf, pe cînd pe aceeași suprafață de teren neîmpădurit cantitatea de praf este de 500—700 tone.

● Medicii spun că eficacitatea maximă a curei de aer sulin, recomandată suferinzilor de astm bronșic și cu bronșite cronice, se obține în acest sezon. La stațiunea Slănic Moldova sînt asigurate serviciile de cazare, masă și transport pentru cei care vin să coboare în sulină, timp de patru ore zilnic, pe baza prescripțiilor medicale.

● Ne face și nouă plăcere să consemnăm o realizare a studenților de la Institutul de marină „Mircea cel Bătrîn", realizare răsplătită cu premiul I la concursul de creație științifică și tehnică studențească desfășurat sub semnul Festivalului național „Cîntarea României". Ne referim la cuterul cu vele, școală, „INMAR" destinat instruirii studenților și efectuării practicii marinărești fără cheltuială de carburanți și lubrifianți. Să mai adăugăm că acest cuter, confecționat din fibră de sticlă și rășini sintetice, a fost construit în exclusivitate cu posibilitățile institutului.

● Strict autentice, următoarele reclame văzute de un colaborator al ziarului „Înainte" din Brăila : „Aici puteți comanda pantaloni pentru bărbați lungi și scurți" ; „Avem la preț redus țesături pentru toate sezoanele de lînă și bumbac" ; „Nu primim sifoanele clienților defecți".

Fără să consume nici un fel de energie

La Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Botoșani s-a trecut la execuția prototipului unei pompe cu șoc hidraulic. Denumirea nu spune, probabil, prea mult unui nespecialist, dar dacă adăugăm amănuntul că pompa funcționează fără să consume nici un fel de energie, oricine poate înțelege că e vorba de o inițiativă meritorie. Respectiva pompă funcționează pe un principiu cunoscut și reactualizat în condițiile economiei de energie, cel al berbecului hidraulic sau al „loviturii de berbec". Altfel spus, folosind diferența de nivel dintre luciul apei din bazinul de alimentare și locul amplasării pompei, apa este împinsă în sus fără nici un fel de energie printr-un sistem de conducte și supape. Prototipul, realizat la I.U.P.S. Botoșani, care are o capacitate de pompare de 120 de litri pe minut și ridică apa la o înălțime de 8 metri, va fi foarte util mai ales în irigații pentru grădinărit.

● La Brăila se află în probe tehnologice, amenajată de Inspectoratul silvic județean, o secție de unbătut sucuri din fructe de pădure. Le așteptăm în magazine.

● Celor cărora le plac ridichile de lună, le semnalăm faptul că la Complexul de semințe Alba a fost realizat, prin ameliorarea materialului provenit din bazinul legumicol Blaj, un nou soi de astfel de ridichi denumit chiar „Blaj". Să mai notăm că rădăcina noului soi are o greutate de 50 de grame față de cea a soiului „rotunde-timpurit" care cîntărește în medie 10—15 grame.

● Pentru tulcenii care nu au vizitat încă retrospectiva „Nicolae Grigorescu", un anunț : ea mai este deschisă pînă în 9 februarie în secția de artă a muzeului „Delta Dunării".

● Aflăm că s-a redeschis, după reamenajări funcționale, Muzeul etnografic Singeorz-Băi. În sălile muzeului sînt expuse două mii de piese etnografice reprezentînd artă populară, obiecte de uz casnic, din domeniul ocupațiilor tradiționale : agricultură, păstorit, apicultură ș.a. Vizitatorii pot admira aici o selecție rigoroasă de artă populară de pe Valea Someșului, țesături de casă, ciopliturl și cresțături în lemn, ceramică.

● Interesantă inițiativă la Oradea : o expoziție-concurs de ex-libris pe tema „Scriitori,

opere și personaje din literatura română", la care au participat 35 de amatori cu peste 200 de lucrări.

Salvamontiștii se antrenează

Pentru această primă parte a lui februarie a fost anunțat raliul național „Salvamont", ediția 1986. Locul de desfășurare: Bucegi. Nu știm dacă viscolul care s-a abătut și asupra munților la începutul acestei săptămîni va influența calendarul raliului, sau, dimpotrivă, va supune la o probă mai exigentă pe participanți. Ne bucură să aflăm însă că salvamontiștii se antrenează asiduu pentru a fi de folos în caz de nevoie.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Ultima oră

O poezie necunoscută a lui Shakespeare?

Shakespeare este, se pare, cel mai cercetat și cel mai comentat autor de pe mapamond (numai despre „Hamlet" s-au scris circa 30 000 de studii). Oricum, e greu să i se găsească, din acest punct de vedere, pereche în lume, iar shakespeareologi găsești pretutindeni. Tocmai de aceea s-a considerat că este imposibil ca în zilele noastre să se mai descopere pe undeva vreo operă nestiută a genialului scriitor. De altfel, așa ceva nu s-a mai întîmplat de mai bine de două secole. Dar iată că spre sfîrșitul anului trecut a explodat bomba : faimoasa Universitate din Oxford a anunțat descoperirea unei poezii shakespeareiene despre care nimeni nu auzise pînă acum.

După cum aflăm din „International Herald Tribune", totul a pornit de la pregătirea, de către editura „Oxford University Press", a unei noi ediții de opere complete ale marelui Will, care urmează să vadă lumina tiparului anul acesta. La lucrările pentru realizarea acestei ediții participă de peste șapte ani și cercetătorul-shakespeareolog american Gary Taylor. În etapa finală a muncii la ediția menționată, verificînd pentru ultima oară lista operelor shakespeareiene aflate în Biblioteca Bodleian din Oxford (cel mai mare depozit de cărți din Marea Britanie, fondat în 1598, al doilea ca importanță după Biblioteca de la British Museum din Londra), Taylor a dat peste o fișă în care era indicat, sub formă de titlu, primul vers dintr-o poezie : ca autor figura William Shakespeare. A cerut, firește, volumul în care se afla scrierea menționată în fișă, fără să-i treacă prin minte că se afla în fața unei descoperiri de importanță extraordinară.

A doua zi i s-a adus cartea. Era vorba de un in-folio, cuprinzînd 50 de poezii scrise de mînă, lăsat prin testament Bibliotecii Bodleian de către cunoscutul bibliofil Richard Rowlinson, mort în 1755. În antologie, Taylor a găsit un scurt epitaf, cunoscut deja de shakespeareologi, și o operă de mai mare întindere — o poezie de 90 de versuri —, scrisă în maniera liricii erotice din epoca elisabethiană. Cum poezia îi era total necunoscută, Taylor a avut atunci revelația unei descoperiri extraordinare. Trebuiau însă făcute cu atenție verificările necesare. Mai întîi, cercetătorul american a studiat grafia scriptorului necunoscut, de mîna căruia era caligrafiat, dedesubtul poeziei, numele lui Shakespeare. Scrisul era, indubitabil, identic cu cel al întregii poezii : aceeași cerneală neagră, aceleași litere drepte, egale, totul coincidea. Posibilitatea ca numele autorului să fi fost scris mai tîrziu era, așadar, exclusă. Dar dacă greșise cel ce transcrisese poeziile ? Pentru a înlătura și acest dubiu, Taylor s-a întors la Biblioteca Bodleian și a cercetat cu atenție toate cele 50 de poezii din culegere. Printre ele se aflau opere ale unor poeți bine cunoscuți în epocă, printre care John Donne, Robert Garrick și Ben Jonson. Copistul nu scrisese niciodată greșit numele autorului. Taylor, care descifrase textul poeziei găsite și-l transpusese în engleza de azi, s-a adresat în final tuturor instituțiilor deținătoare de manuscrise din acea perioadă : Bibliotecii de la British Museum din Londra, Bibliotecii Fogger din Washington, Fondului Huntington din California, arhivelor Universității din Yalle și altora, încercînd să obțină date suplimentare cu privire la scrierea pe care o depistase. Răspunsul a fost, din toate părțile, același: poezia respectivă n-a fost menționată de nimeni nicăieri și nu figurează în fișiere. Și numai după aceste cercetări minuțioase Universitatea din Oxford a anunțat descoperirea.

Dar oare nu mai începe nici o îndoială ? E vorba într-adevăr de o operă necunoscută a marelui de la Stratford-upon-Avon ? Îndoieli, firește, mai încap, deocamdată. Însă, după cît se pare, descoperirea făcută de Taylor este larg acceptată în lumea savanților ca fiind o scriere shakespeariană. „Poezia îmi place, a spus, de pildă, John Pitcher, de la St. John College, cu toate că nu este, desigur, cea mai bună lucrare a lui William Shakespeare. Cred că descoperirea lui Taylor are o importanță imensă pentru shakespeareologia contemporană. Ea demonstrează că sînt posibile și alte descoperiri, că pot ieși la iveală și alte scrieri ascunse în paginile arhivelor de tezaure literare".

În ceea ce-l privește pe Taylor, el pune totul, cu modestie, așa cum îi stă întotdeauna bine oricui a realizat ceva important, pe seama faptului că lucra la ediția amintită și deci, prin forța împrejurărilor, era mereu în căutare de scrieri ale lui Shakespeare. „Mulți au răsfoit antologia manuscrisă din secolul al XVII-lea, a spus Taylor, printre care și cercetători ai literaturii elisabethiene. Dar, așa cum se întîmplă adesea, găsim doar ceea ce căutăm, celorlalte lucruri neacordîndu-le atenție". Într-adevăr, de două ori, în 1895 și în 1969, făcîndu-se inventarul manuscriselor Bibliotecii Bodleian, s-a consemnat că unul din în-folio-uri conține o poezie scrisă de Shakespeare. Orice specialist ar fi putut să la și să citească textul fără nici un fel de piedici. Însă nimeni pînă la Taylor n-a făcut-o.

Pînă la urmă însă poezia a ieșit la iveală. Și cu toate că nu-i imposibil ca paternitatea operei scoase la lumină după aproape două veacuri și jumătate de popas între scoarțele unei cărți manuscrise să fie încă disputată, iubitorii de Shakespeare, care sînt foarte mulți, nu concep că autorul ar putea fi altul.

ION D. GOIA ■

Pentru ca cititorul să facă o primă cunoștință cu scrierea descoperită de Taylor, publicăm traducerea în românește a începutului poeziei.

Oare-am să mor ?

Oare-am să mor ? Sau voi putea să sfîșii
Ispititoarea pînză de-amăgiri
Pe care dragostea viclean o țese,
De grele chinuri să mă izbăvesc ?
Dar cum să-mi lecuiesc rănitu-mi suflet ?
Putea-voi eu din nou să cred în mine
Și să fiu iar eu insumi, cum mă știu,
Să-mi duc senin de-aci-nainte viața
Ne-avînd păreri de rău pentru trecut ?
Al ei angelic chip și-a dat măsura :
Pe veci îi voi fi rob smerit, supus.
Dar dac-o vrea, haina, joc să-și bată
De simțămintele ce le nutresc,
O să m-apuce, sigur, nebunia,
Și disperată soarta îmi va fi,
Iar fericirea nu-mi va mai surîde.

Florăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
7
VINERI 14 FEBRUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Un mod superior de a face istoria

A MUNCI CU RĂSPUNDERE

In cuvîntarea rostită la recenta ședința a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit cu o rigoare limpede și profundă cum trebuie să înțelegem responsabilitatea, pentru a face din această valoare morală un factor intr-adevăr dinamizator al dezvoltării societății noastre. Fiecare, sublinia secretarul general al partidului, trebuie să acționeze pentru a-și îndeplini în cele mai bune condițiuni misiunea încredințată, nu să găsească justificări pentru nerealizarea atribuțiilor și răspunderilor ce-i revin ! Aceasta înseamnă că responsabilitatea nu este o problemă abstractă, bună doar pentru tratatele de morală, și că modul ei de manifestare nu este, cum cred unii, asumarea **ulterioară** a neajunsurilor, după ce ele au adus deja daune. Responsabilitatea este un stil de muncă **activ, cu funcție preventivă**, unicul stil de muncă în stare să garanteze progresul economic și social al țării la nivelul posibilităților și al dorințelor noastre. Ea reprezintă un stil **militant** de a privi nevoile dezvoltării, singurul în conformitate cu interesele noastre, ale tuturor, un stil **revoluționar** de a acționa, de a refuza pasivitatea, intervenind prompt în procesul viu de făurire a viitorului, a istoriei. Ea trebuie să găsească soluții, nu explicații pentru neajunsuri. Trebuie să vegheze permanent la bunul mers al activității, nu să se mulțumească, pur și simplu (și comod !), cu recunoașteri ulterioare ale greșelilor. „Trebuie să înțelegem — arăta pe bună dreptate secretarul general al partidului — că nu ne mai putem mulțumi cu declarații, cu faptul că unii tovarăși spun : «recunosc că sînt vinovat, recunosc că nu am făcut aceasta»". Căci a dovedi cu adevărat răspundere înseamnă a ști că progresul nu vine de la sine. El trebuie înfăptuit. Prin muncă exemplară. Prin dăruire, a fiecăruia și a tuturor. Adevărata responsabilitate se măsoară nu cu vorbe, ci cu fapte, cu rezultatele obținute în locurile unde muncim. Tocmai de aceea, departe

(Continuare în pag. 2)

ALEXANDRU ȘERBAN

Bilanțuri care apropie viitorul

După cum este cunoscut, la sfîrșitul săptămînii trecute a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985, însuflețitor tablou al muncii avîntate a întregului nostru popor. Așa cum se relevă în chiar textul documentului menționat, în perioada 1981—1985 România a obținut rezultate importante în înfăptuirea obiectivelor și a sarcinilor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională din 1982 ale partidului, în realizarea unei etape importante a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. În toată această etapă la dezvoltarea economiei naționale, la elaborarea și înfăptuirea întregii politici a partidului și a statului nostru, bazată pe aplicarea principiilor și adevărurilor general valabile ale socialismului științific la condițiile concrete ale României, un rol hotărîtor l-a avut conducătorul partidului și al statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a desfășurat permanent o activitate revoluționară pentru soluționarea problemelor cardinale ale creșterii economice în ritm susținut, pentru progresul continuu al societății românești. În cel de-al 7-lea cincinal, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți cetățenii țării, strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, au desfășurat o activitate susținută pentru realizarea prevederilor de plan, obținînd succese remarcabile în dezvoltarea economico-socială a patriei, fapt ce reflectă forța creatoare a întregului popor, hotărîrea sa de a transpune integral în viață obiectivele politice stabilite de partid.

Cu toate condițiile grele economice internaționale și cu toate că au existat unele contradicții interne în dezvoltarea unor sectoare ale economiei naționale, în cincinalul 1981—1985 s-a asigurat înfăptuirea programelor de ridicare a României pe trepte tot mai înalte de civilizație și de progres. Industria, ca factor dinamizator al creșterii tuturor ramurilor economiei naționale, a continuat să se dezvolte și să-și îmbunătățească structurile de producție. În 1985, producția industrială netă a reprezentat 128,7 la sută față de nivelul din 1980, ritmul mediu anual de creștere în cincinalul 1981—1985 fiind de 5,2 la sută. În același timp, agricultura, a doua

(Continuare în pagina 3)

ION CODRU

Precizia, o față a calității

Tehnica de vîrf devenită mod de a fi la I.A.E.M. Timișoara a însemnat transformarea inițialelor întreprinderii în denumirea unei firme de prestigiu

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Sadova, unul din satele românești din nordul țării, în care recensămîntul animalelor a prilejuit o adevărată mîndrie a bunilor gospodari. Redactorii noștri consemnează, în paginile 6–7, **efortul crescătorilor de animale de a spori efectivele — o avuție totdeauna la mare cinste în lumea satului**

STAREA MATERNITĂȚII

Un dialog peste timp cu publicistul F. Brunea-Fox

Paginile 12–13

Cînd tarafistul Dumitru Fărcașu urcă în același timp și pe aceeași scenă cu Tudor Gheorghe are loc un adevărat eveniment muzical. Așa s-a întîmplat și la Slatina, la Festivalul „Doine și balade", ajuns acum la a XIII-a ediție

Viața în natură

Acad. prof. NICHIFOR CEAPOIU

Civilizația industrială are incontestabil o influență favorabilă asupra vieții materiale a omului, dar din nefericire nu aceeași și asupra psihicului uman. Viața din ce în ce mai trepidantă, solicitările din ce în ce mai intense, avalanșa de informații, poluarea mediului înconjurător, graba cu care se cer rezultatele în muncă impun omului eforturi continue de adaptare la noile situații. Omul modern este într-o continuă grabă, agitație și tensiune. Procesele de cunoaștere — memoria, gîndirea, atenția — sînt supuse mereu eforturilor iar cele afective se desfășoară la nivele tensionale ridicate.

Toate acestea pot produce asupra omului, asupra psihicului său influențe și perturbații neașteptate și nedorite, care, la rîndul lor, pot împieta asupra sănătății omului, diminuînd capacitatea de rezistență a organismului la boli.

Desigur, în ciuda asalturilor stresante ale vieții moderne, trebuie să depunem eforturi pentru prevenirea dereglărilor menționate. Acest lucru se poate realiza printr-un constant autocontrol, prin ordine și disciplină în muncă, prin respectarea perioadei minime de somn și odihnă și în general printr-o viață ordonată și echilibrată.

Prima măsură care trebuie luată pentru înlăturarea influențelor nefaste despre care am vorbit este înlăturarea cauzelor care le-au generat. În cazul cînd este posibil. Efecte salutare asupra sănătății psihice au : desfășurarea unor activități agreabile, pasionale, concretizate prin realizări care să ne aducă satisfacții, înconjurarea de prieteni și persoane care să ne încurajeze, să ne stimuleze spre activități plăcute. Inactivitatea, căderea pradă gîndurilor sumbre, descurajarea nu fac decît să agraveze stările depresive. Utilizarea diferitelor medicamente cu efect tranchilizant, sedativ, hipnotic, trebuie lăsată pe ultimul plan și numai dacă este

(Continuare în pagina 21)

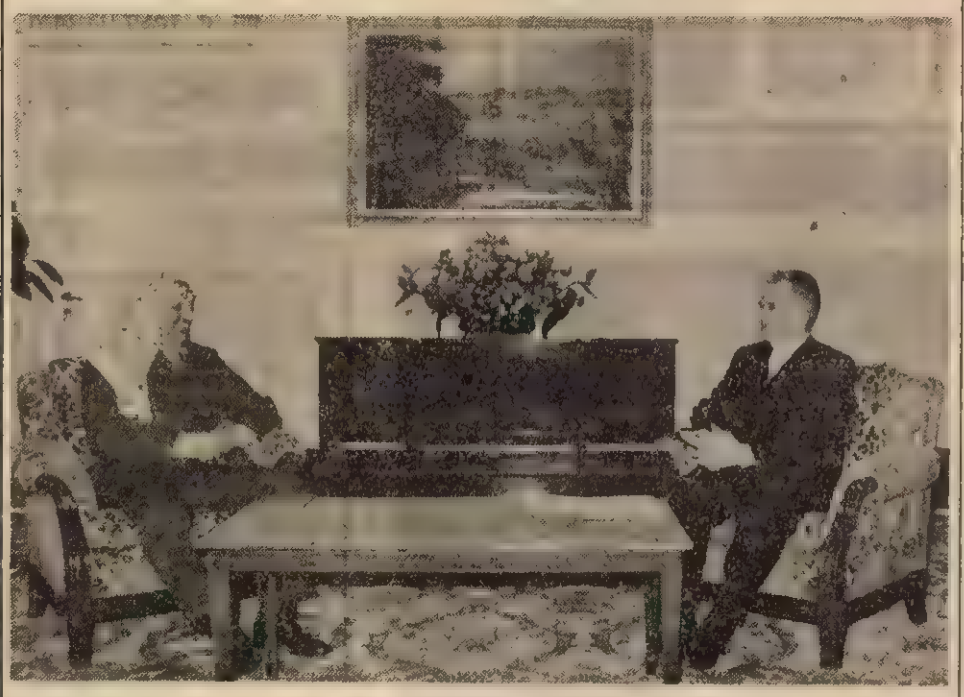

Convorbiri între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Yasser Arafat

Într-o atmosferă de cordialitate și de caldă prietenie, simbătă și duminică tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întilnit cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, aflat într-o vizită în țara noastră.

În cadrul convorbirilor, tovarășul Yasser Arafat, referindu-se la evenimentele din ultimul timp petrecute în Orientul Mijlociu, a prezentat poziția Organizației pentru Eliberarea Palestinei față de aceste evenimente, subliniind că O.E.P. a inițiat și a desfășurat o serie de acțiuni pentru găsirea de soluții în vederea rezolvării politice a problemelor complexe din această zonă, a intensificării procesului de instaurare a păcii în Orientul Mijlociu.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune să fie intensificate acțiunile politice și diplomatice, să fie promovate noi inițiative și acțiuni pentru rezolvarea globală, pe calea tratativelor, a situației din Orientul Mijlociu, pentru realizarea păcii în această regiune. Reafirmînd și cu acest prilej poziția consecventă a României privind soluționarea pe cale politică, prin tratative, a problemelor din Orientul Mijlociu, pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, a rezolvării problemei poporului palestinian — prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat propriu, independent —, a asigurării existenței, a integrității și a suveranității tuturor statelor din zonă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat însemnătatea și necesitatea organizării unei conferințe internaționale, convocate și desfășurate sub egida O.N.U., care să ofere un cadru favorabil de tratative directe, și la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei, precum și U.R.S.S. și S.U.A., ceilalți membri permanenți ai Consiliului de Securitate, alte state care pot aduce o contribuție pozitivă la soluționarea politică a problemelor, la procesul de pace în Orientul Mijlociu. Arătînd că s-a ajuns la o situație care permite să se ajungă la organizarea unei astfel de conferințe, la intensificarea eforturilor de pace în Orientul Mijlociu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat hotărîrea partidului nostru, a României socialiste de a acționa în continuare pentru slujirea cauzei drepte a poporului palestinian, pentru soluționarea justă și durabilă, pe cale politică, a problemelor din această regiune.

Cu același prilej, a fost scoasă în evidență importanța întăririi unității și a forței organizatorice ale O.E.P., a dezvoltării colaborării dintre țările arabe, ca o condiție esențială pentru rezolvarea situației din Orientul Mijlociu. Președintele Comitetului Executiv al O.E.P. a dat o înaltă apreciere acțiunilor și inițiativelor întreprinse de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, în vederea instaurării păcii în Orientul Mijlociu, a înfăptuirii deziderateloг poporului palestinian. El a exprimat profunde mulțumiri Partidului Comunist Român, guvernului și poporului român, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru poziția principială și constantă de sprijinire a luptei duse de poporul palestinian pentru cucerirea drepturilor sale.

ION DUMBRAVĂ ■

A munci cu răspundere

(Urmare din pag. 1)

de a fi facultativă, ea este o datorie, o obligație morală, civică, patriotică, pentru toți. Numai așa, acționînd în acest spirit, pătrunși de imperativele orei pe care o trăim în istoria națională, ne putem dovedi dragostea de patrie, care prin chiar natura ei nu poate fi nici abstractă, nici pasivă. De altfel, întreaga cuvintare la care ne referim este străbătută de ideea, înalt patriotică și mobilizatoare, că generația noastră își va dovedi iubirea de țară muncind fără preget, cu nestirbită răspundere, pentru dezvoltarea și înflorirea țării, pentru ridicarea nivelului tehnic calitativ al producției, pentru sporirea avuției naționale. Înaintarea spre viitor nu se poate obține, în ritmurile impuse de interesele vitale ale țării și de nevoile societății noastre, decît prin efortul comun, al tuturor, prin instaurarea în toate domeniile și în toate locurile de muncă a unei responsabilități autentice atentă permanent la nevoile producției, intransigentă cu neajunsurile și cu jumătățile de măsură, gata să pună capăt, oriunde s-ar ivi, stărilor de delăsare, de birocratism, de inerție, și să promoveze perfecționarea continuă a activității.

Firește, responsabilitatea e în același timp personală și colectivă, dar caracterul colectiv al răspunderii nu trebuie să ducă la difuzarea, la diminuarea răspunderii personale. Cu alte cuvinte, în efortul nostru comun, al tuturor, pentru înălțarea patriei pe treptele noi de progres, fiecare are partea sa de răspundere de la care nu se poate sustrage fără să încalce astfel una din normele morale esențiale ale societății noastre. Nu e un secret pentru nimeni că, difuză, răspunderea devine confuză. După cum, formală, ea devine o simplă vorbă, fără acoperire practică.

În fond, buna înțelegere a responsabilității are o covîrșitoare importanță practică, fiind, totodată, o problemă de optică absolut definitorie pentru calitatea participării la vasta operă de construcție în care e angajat poporul nostru. Responsabilitatea bine înțeleasă, reală, nu e o simplă oglindă, ci un motor al progresului social. Ea trebuie să asigure bunul mers al activității în toate domeniile, valorificarea superioară a tuturor resurselor și energiilor creatoare, evitarea întîrzierilor în bătălia cu timpul. Altfel spus, adevărata responsabilitate trebuie să determine, să acționeze, să intervină acolo unde trebuie, cînd trebuie și cum trebuie pentru ca nici o șansă de a aduce viitorul mai aproape să nu se piardă. Ea reprezintă o condiție necesară pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, de Programul partidului pentru ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, pentru trecerea României la un stadiu nou, de țară socialistă mediu dezvoltată. Ceea ce înseamnă că responsabilitatea reprezintă, în ultimă analiză, un mod superior de a face istorie.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

În ședința de săptămîna trecută a Comitetului Politic Executiv, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost examinate și aprobate Raportul și Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985. Comitetul Politic Executiv a subliniat că în 1985 și în întreaga perioadă a celui de-al VII-lea cincinal au fost obținute, per ansamblu, o serie de rezultate importante în dezvoltarea economică și socială a patriei, România parcurgînd în acești ani o nouă și importantă etapă pe calea progresului și a civilizației, a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Pe această bază s-au asigurat dezvoltarea în continuare a forțelor de producție ale țării, consolidarea realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Analizînd rezultatele obținute, Comitetul Politic Executiv a dat și cu acest prilej o înaltă apreciere rolului hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și fundamentarea planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială a patriei, în stabilirea măsurilor corespunzătoare menite să asigure mobilizarea largă a forțelor și a energiilor creatoare ale națiunii pentru realizarea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, în organizarea și conducerea vastei opere istorice de edificare a socialismului și a comunismului pe pămîntul României.

Pe baza documentelor dezbătute, s-a apreciat că în anii 1981—1985 au continuat să se dezvolte industria, agricultura, celelalte ramuri ale economiei naționale, au sporit avuția țării și venitul național. Întreaga activitate a fost orientată spre lărgirea bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, spre modernizarea agriculturii, spre accentuarea factorilor calitativi ai dezvoltării intensive a economiei — creșterea productivității muncii, a nivelului tehnic al produselor, valorificarea superioară și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, diminuarea costurilor și a cheltuielilor de producție, sporirea generală a eficienței economice. S-a subliniat că dezvoltarea forței economice a României în perioada 1981—1985 a făcut posibilă participarea tot mai activă a țării noastre la schimbul mondial de valori materiale și la diviziunea internațională a muncii. Pe baza creșterii forțelor de producție, a sporirii venitului național și a avuției socialiste s-a asigurat înfăptuirea programului partidului de ridicare în continuare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Au fost obținute, de asemenea, realizări importante în domeniile învățămîntului, culturii și artei, ocrotirii sănătății. Comitetul Politic Executiv a apreciat că rezultatele obținute în perioada 1981—1985 au creat o bază bună, pentru trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare socialistă, pentru înfăptuirea cu succes a importantelor obiective economico-sociale prevăzute pe anul 1986 și pe întregul cincinal pe care l-am început. În același timp, Comitetul Politic Executiv a subliniat că realizările obținute în 1985 și în întregul cincinal precedent puteau să fie și mai bune dacă în toate domeniile s-ar fi acționat cu întreaga răspundere pentru respectarea strictă a disciplinei de plan, pentru valorificarea deplină a potențialului tehnic și uman, a tuturor resurselor de care dispune economia națională, pentru realizarea producției planificate, pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și eficiență.

Luînd cuvîntul în cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că în perioada 1981—1985 s-au obținut, comparativ cu alte state, o serie de rezultate relativ bune, însă nu la nivelul posibilităților. Legat de aceasta, secretarul general al partidului a reliefat existența unor nerealizări și deficiențe, care se cer neîntîrziat lichidate. Făcînd o analiză temeinică a activității desfășurate în cincinalul trecut, conducătorul partidului și al statului a subliniat necesitatea îmbunătățirii activității în toate sectoarele, a îndeplinirii sarcinilor de plan la toți indicatorii, cu un accent deosebit pe producția și pe activitatea de export, pe promovarea criteriului calității și al eficienței, pe continuarea efortului de modernizare a economiei naționale. În cuvîntare s-a remarcat că rezultatele obținute în prima lună a actualului cincinal arată posibilitățile care există pentru îndeplinirea în bune condiții a planului pe 1986. „Aș dori — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — să mă refer la faptul că realizările pe care le-am obținut demonstrează forța și capacitatea economiei noastre, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității. Consider că este bine ca și în cadrul Comitetului Politic Executiv, acum, cînd discutăm rezultatele obținute, să apreciem în mod deosebit activitatea desfășurată de oamenii muncii, de întregul popor, care acționează cu toată hotărîrea pentru realizarea Programului partidului. Consider că este necesar să adresăm, o dată cu aprecierile și cu felicitările noastre pentru oamenii muncii, pentru toți cei care au contribuit la realizările obținute în cincinalul trecut, apelul de a face totul, de a uni toate eforturile pentru a asigura îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an la toți indicatorii, punînd astfel o bază trainică înfăptuirii întregului cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea, de Programul partidului, pentru ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, pentru trecerea României la un stadiu nou — de țară socialistă mediu dezvoltată". În spiritul cerințelor și exigențelor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului, ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, organelor și organizațiilor de partid să ia măsurile necesare pentru a se asigura o îmbunătățire radicală a activității în toate domeniile, în scopul îndeplinirii în cele mai bune condiții a planului pe anul în curs și pe întregul cincinal 1986—1990.

În aceeași ședință au fost analizate și aprobate Propunerile cu privire la dezvoltarea cooperării economice și tehnice între Republica Socialistă România și celelalte țări socialiste. Aceste propuneri au în vedere asigurarea unei baze stabile și de lungă durată a raporturilor economice cu toate țările socialiste și trecerea la o etapă calitativ superioară a colaborării reciproce, în special prin stabilirea unor legături durabile în producție, pe calea realizării în colaborare de obiective complexe, precum și prin adîncirea cooperării și a specializării, pe temeiul principiilor deplinei egalități în drepturi, al respectării independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Propunerile urmăresc, de asemenea, accelerarea colaborării tehnico-științifice, în vederea realizării de instalații, de echipamente și de tehnologii de înalt nivel tehnic și calitativ, competitive pe piața mondială, menite să asigure creșterea continuă a productivității muncii și a eficienței economice, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, reducerea consumurilor de combustibili, de energie, de materii prime și de materiale.

P. NICOARĂ ■

BILANȚURI CARE APROPIE VIITORUL

(Urmare din pag. 1)

ramură de bază a economiei, a adus o contribuție tot mai mare la satisfacerea cerințelor de consum ale populației, la aprovizionarea industriei cu materii prime, precum și la acoperirea altor nevoi. Creșterea în cincinal a producției globale agricole a fost de 110,2 la sută (perioada 1981—1985 față de perioada 1976—1980), iar ritmul mediu anual de creștere a acelciași producții a fost de 2 la sută. Totodată, s-a realizat un important volum de investiții (reprezentînd 106,6 la sută față de cincinalul precedent, cu un ritm mediu anual de 1,3 la sută), acordîndu-se prioritate extinderii bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, dezvoltării în ritmuri înalte a domeniilor tehnicii de vîrf și modernizării ramurilor economiei. Progrese importante s-au făcut și în ceea ce privește accentuarea laturilor calitative, de eficiență, ale dezvoltării economiei. Astfel, venitul național a crescut, în 1985 față de 1980, cu 24,1 la sută, ritmul mediu anual de creștere fiind de 4,4 la sută ; veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist au crescut, în perioada menționată, cu 34,3 la sută, avînd un ritm mediu anual de creștere de 6,1 la sută ; toate acestea au asigurat creșterea pe întregul cincinal a veniturilor reale ale oamenilor muncii : cu 8 la sută ale personalului muncitor și cu 12 la sută ale țăranilor cooperatori ; cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat au crescut, în 1985 față de 1980, cu 27,3 la sută, ritmul mediu anual de creștere fiind de 4,9 la sută.

Creșterea forței economice a țării și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor au asigurat participarea mai activă a României la diviziunea internațională a muncii ; s-au extins relațiile de cooperare și colaborare economică și tehnico-științifică cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii — componente importante ale politicii generale a partidului și a statului nostru de pace, de prietenie și de solidaritate internațională. O realizare importantă a cincinalului 1981—1985 este asigurarea unei balanțe comerciale active care a permis reducerea substanțială a datoriei externe.

Și în perioada 1981—1985 creșterea economică a fost fundamentată pe sporirea aportului științei și pe extinderea progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, potrivit programelor elaborate sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Succese de seamă s-au obținut, de asemenea, în domeniile învățămîntului și culturii, factori de însemnătate deosebită pentru progresul general al patriei.

Așa cum s-a anunțat, și cum se consemnează detaliat într-un alt articol din numărul de față al revistei noastre, Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985 a fost dezbătut și aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cu acest prilej, s-a apreciat că rezultatele obținute au creat o bază bună pentru trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară, de dezvoltare socialistă, pentru înfăptuirea cu succes a importantelor obiective economico-sociale prevăzute pe anul 1986 și pe întregul cincinal actual. În același timp, Comitetul Politic Executiv a subliniat că realizările obținute în 1985 și în întregul cincinal puteau fi și mai bune dacă în toate domeniile s-ar fi acționat cu întreaga răspundere pentru respectarea strictă a disciplinei de plan, pentru valorificarea deplină a potențialului tehnic și uman, a tuturor resurselor de care dispune economia națională, pentru realizarea ritmică, integrală a producției planificate, pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și de eficiență. Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv constituie un program de acțiune de o excepțională importanță pentru întreaga activitate economico-socială. Analiza pe care această cuvîntare o cuprinde scoate în relief atît semnificația profund pozitivă a rezultatelor obținute în cincinalul trecut, cît și neajunsurile și lipsurile care s-au manifestat — din care trebuie trase toate învățămintele —, trasînd pe această bază principalele direcții de acțiune și măsurile ce trebuiesc luate urgent în toate ramurile, de toate ministerele, centralele și întreprinderile pentru a se asigura o îmbunătățire radicală a activității în toate domeniile.

Avînd în față această oglindă pe care o reprezintă datele și cifrele din Comunicat, răspunzînd îndemnurilor adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, înțelegînd exact imperativele momentului, ale etapei noi în care au intrat societatea și economia românească, desprinzînd toate învățămintele din activitatea din cincinalul trecut, atît din succese, cît și din lipsuri, toți oamenii muncii din patria noastră au datoria de a acționa cu fermitate și cu spirit revoluționar, cu toate energiile și capacitățile creatoare pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții, la toți indicatorii, a planului pe acest an și a programului suplimentar în industrie, punînd astfel o bază trainică înfăptuirii întregului cincinal actual, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Industria, pivotul progresului general al țării

Cu mîndrie patriotică și deplină satisfacție am luat cu toții cunoștință de comunicatul dat recent publicității cu privire la îndeplinirea cincinalului 1981—1985. La loc de frunte sînt puse realizările remarcabile din domeniul industriei care constituie elementul fertilizant al întregii dezvoltări economice, pivotul progresului general, multilateral al țării, este tocmai ceea ce ne face să înțelegem corect uriașul drum parcurs de România socialistă de la stadiul de țară slab dezvoltată la cel de țară industrial-agrară, capabilă să producă azi, la două decenii după Congresul al IX-lea al partidului, ceea ce altă dată nici măcar nu îndrăzneam să visăm.

Puternica și moderna industrie a României realizează o gamă de produse dintre cele mai diverse, începînd de la ceasornicele electronice pînă la modernul ROMBAC, de la frigidere, aparate de radio, televizoare, autoturisme, tractoare și autocamioane, pînă la roboți, calculatoare electronice sau nave de mare tonaj, mașini și utilaje-gigant etc. care, prin performanțele lor tehnice și calitative, se situiază la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Cel de al 7-lea cincinal nu demult încheiat se înscrie ca o etapă însemnată pe drumul devenirii industriei noastre. În ultimii cinci ani producția-marfă industrială înregistrează o creștere de aproape 22 la sută, un singur procent în progresul industrial al țării echivalînd, la nivelul anului 1985, cu peste 12 miliarde lei, adică de peste zece ori mai mult decît valoarea aceluiași procent în anul 1965 ! Și încă un argument convingător : datorită efortului susținut pe care l-au depus, în cincinalul trecut, milioane și milioane de muncitori și specialiști, în prezent industria constructoare de mașini asigură peste 90 la sută din volumul de mașini și instalații necesare economiei naționale.

Cifrele comunicatului privind realizarea planului pe perioada 1981—1985 confirmă, de asemenea, o dată în plus, statornica preocupare a oamenilor muncii din industria noastră pentru creșterea continuă a eficienței economice. Sînt sugestive în acest sens chiar și numai două date : ritmul mediu anual de creștere a producției nete — 5,2 la sută, pe ansamblul cincinalului trecut — devansează simțitor ritmul de creștere al producției-marfă — 4 la sută. Cu alte cuvinte, acestea înseamnă că au sporit, deopotrivă, gradul de complexitate al produselor și gradul de valorificare al materiilor prime și, totodată, ca urmare a dezvoltării intensive, industria și-a consolidat poziția de ramură conducătoare în economie, participarea acesteia la crearea venitului național sporind de la 58,6 la sută în 1980 la peste 60 la sută în 1985 !

Se relevă ca un merit incontestabil al partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu faptul că, în condițiile unei crize adînci și de durată, care dezvăluie brutal atributele anacronice, profund inechitabile ale economiei mondiale, a știut să găsească modalități de rezolvare a problemelor pe care le implică aceste fenomene, nu prin frînarea procesului de industrializare, a creșterii economice, ci prin restructurări semnificative ale producției industriale în direcția accentuării elementelor ei calitative, prin valorificarea superioară, intensivă, a tuturor resurselor de care dispune economia noastră națională.

Acum, după mai bine de două decenii, la sfîrșitul celui de-al 7-lea și începutul celui de-al 8-lea cincinal, se poate afirma, că viziunea strategică unitară și de largă perspectivă a tovarășului Nicolae Ceausescu de dezvoltare puternică, pe baze moderne, a unei industrii naționale s-a dovedit pe deplin realistă.

MIHAI MERIȘANU ■

Mai mult în balanța recoltei

Și agricultura — după cum relevă recentul Comunicat — a evoluat în anul trecut — și în cincinalul pe care l-am încheiat — sub semnul acelei noi calități care, din clipa în care a fost formulată de secretarul general al partidului, a devenit platforma națională de muncă și existență a tuturor fiilor acestui pămînt. S-au accentuat, în această densă etapă a dezvoltării noastre, laturile calitativ-intensive ale vitalei ramuri — a doua ramură de bază a economiei patriei —, au fost amplu mobilizate și puse în operă resursele ei tehnice și materiale, știința, conștiința și iscusința truditorilor pămîntului, astfel că, în ciuda secetei, a condițiilor climatice grele, producția globală agricolă a sporit în cincinalul 1981—1985 cu 10,2 la sută față de cincinalul precedent. Mari investiții de stat, de la mașini (86 400 de noi tractoare și 26 700 de noi combine pentru recoltarea cerealelor) și îngrășăminte chimice (peste 7 milioane de tone substanță activă), la îmbunătățiri funciare de o unică anvergură (în numai 5 ani a fost amenajat pentru irigații un teritoriu de aproape 707 mii de hectare !), au dat oamenilor cîmpiilor, în această etapă de nouă și complexă edificare a politicii agrare a partidului, o teafără certitudine a temeliilor pe care clădesc.

Acei ce s-au dovedit, în această etapă, buni — și s-au dovedit destui, numeroase unități agricole raportînd producții vegetale și animaliere superioare — nu pot însă modifica tabloul unor încă nevindecate carențe, care fac ca vigurosul și modernul potențial al agriculturii noastre să rămînă — în cazul altor unități, nici ele, din păcate, puține — stăvilit doar în etapa virtualității. Recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a reliefat, în acest sens, o seamă de neajunsuri ținînd de organizarea muncii, de aplicarea tehnologiilor avansate, de valorificarea fondului funciar, de recoltarea și conservarea producțiilor vegetale, de furajarea și îngrijirea animalelor etc. ; neajunsuri care au afectat, deopotrivă, activitatea unor unități și a unor organe de stat și obștești, ale căror lacune la capitolul ordine și organizare, spirit de disciplină și de răspundere nu-și pot găsi nici o explicație admisibilă. Nu pot fi tolerate „justificări" cînd e vorba de pîinea țării, de forța economiei, de viața oamenilor, cu atît mai mult cu cît agricultura noastră, grație eforturilor depuse de stat pentru modernizarea și dezvoltarea ei și grație unui sistem organizatoric de apăsată eficiență, este astăzi cu totul aptă să facă față, indiferent de condițiile vremii, marilor sarcini dictate de nevoile dezvoltării noastre. Nerealizarea producțiilor agricole stabilite pentru anii 1981—1985 invită astfel la un sever examen retrospectiv al muncii, la reevaluarea decisă a tuturor forțelor ignorate sau slab folosite, la depistarea fermă a lipsurilor și a erorilor și la procedarea în consecință, prin măsuri radicale.

Noile și complexele exigențe puse în fața agriculturii în 1986 și în cincinalul 1986—1990 reclamă o și mai strînsă fructificare a tuturor rezervelor acestei ramuri, astfel încît nimic din ce constituie valoare, sursă de bogăție, potențial dinamic de sporire a producțiilor vegetale și animale, atît în unitățile socialiste cît și în gospodăriile populației, să nu scape din raza prospecției ci, dimpotrivă, să fie atent cîntărit și grijuliu așezat în cămara obștească a țării. Decisivă, ca totdeauna, este și acum munca oamenilor, de sus pînă jos, pînă la fiecare unitate și formație de lucru, pe întregul flux — deloc simplu, dar vital pentru țară — la capătul căruia se naște pîinea.

Bătălie a vrednicei noastre țărănimi, a specialiștilor, a întregului popor, deci bătălie **națională**. În deplina accepție a cuvîntului, cuprinsă într-un ansamblu de relații ce încercuiește însuși ansamblul societății noastre, bătălia pîinii — are toate șansele de a cuceri aceio victorii înscrise cu slove de aur în planurile partidului. Cifrele recentului Comunicat, cu aurul împlinirilor și cu învățămintele care se desprind din neîmpliniri, o confirmă. Există, după cum ne spun aceste cifre, după cum noi înșine ne-o spunem, căci toți ținem un creion în mînă și toți știm să facem socotelile muncii noastre, condiții în întregime prielnice ca, încă din acest an de debut al cincinalului 1986—1990, să culegem de pe cîmpiile României producții cu mult mai mari ca anul trecut. Totul depinde de noi, și, cum n-avem pe lumea asta alt sprijin decît pe noi, ne îmbărbătăm cu credința în noi, în capacitățile noastre validate de timp și major renăscute în anii din urmă, mobilizîndu-le integral întru binele țării și al fiecăruia dintre fii ei.

ILIE PURCARU ■

Pentru binele patriei și al oamenilor ei

Anii cincinalului de curînd încheiat au marcat — fapt ce se evidențiază cu limpezime în **Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985** — o creștere accentuată a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Creșterea fondului de retribuire a muncii personalului muncitor (fond cu o treime mai mare în 1985 față de 1980), a veniturilor bănești ale țărănimii (ajungînd, în ultimul an al cincinalului la 22,1 miliarde lei, cu 17 la sută mai mult decît în primul an), a fondurilor destinate finanțării acțiunilor social-culturale (reprezentînd, la nivelul anului 1985, peste 107 miliarde lei) constituie dovezi concrete, exprimate prin cifre exacte, de necontestat, ale modului în care s-a acționat, în acești ultimi ani, în direcția realizării obiectivului fundamental al întregii activități a partidului și statului nostru, al socialismului însuși : creșterea bunăstării oamenilor muncii.

Urmînd neabătut linia trasată de partid, îndemnurile și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, anii din urmă au evidențiat și o continuă modernizare și dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, fondurile destinate transpunerii în viață a acestui scop fiind de 88 miliarde lei, cu 7 miliarde mai mari decît în precedentul cincinal. Școala — ca principal factor de instruire și educare a tineretului, de calificare superioară a forței de muncă — a reușit să pregătească, în perioada 1981—1985, peste 1 216 mii cadre prin învățămîntul profesional, de maiștri și liceal și 184,2 mii ingineri, economiști, medici, profesori și alte cadre cu pregătire superioară.

Rezultate de seamă s-au obținut și în domeniul ocrotirii sănătății, asistența medicală a populației fiind asigurată, în 1985, de 47 400 de medici, fiecărui medic revenindu-i 480 de locuitori.

Toate aceste date, alături de altele (cum ar fi lărgirea bazei materiale a culturii și artei — prin darea în folosință a noi case de cultură, cinematografe, cluburi și cămine culturale —, sporirea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin unitățile comerțului socialist, creșterea veniturilor din pensii etc.) întregesc un tablou al României contemporane în care elementul cel mai de seamă, subiectul căruia îi sînt dedicate marile succese din toate domeniile vieții economico-sociale este Omul, omul făurar, proprietar și beneficiar al roadelor muncii sale.

Expresii edificatoare ale acestei permanente griji pentru om — o grijă reală, validată de fapte și nu de afirmații circumstanțiale — o reprezintă și numărul mare de apartamente (peste 706 mii) construite în ultimul cincinal, ceea ce a determinat ca, la nivel național, problema cererilor de locuințe să fie, în linii generale, rezolvată. La fel, în contextul aceleiași griji pentru bunăstarea, vigoarea și viitorul națiunii, au fost majorate, în medie cu 35 la sută, alocațiile de stat pentru copii, numai în anul 1985 revenind celor aproape 5 milioane de copii ai țării circa 14 miliarde lei.

Oglindă fidelă a marilor realizări ale poporului nostru, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general —, Comunicatul la care ne referim oferă nu doar o retrospectivă a rezultatelor încă mari eforturi, încununate de mari și firești împliniri, ci și imaginea unui suport trainic pentru continua creștere a nivelului de trai al oamenilor țării. Bunăstarea, se știe bine și de către oricine, își are rădăcinile în truda noastră a tuturor. De modul în care se va munci pe mai departe, de tot mai înalta calitate și productivitate a acestei munci depind, în chip decisiv, realizările viitoare.

DAN MUCENIC ■

Sensul fiecărei zile de muncă:

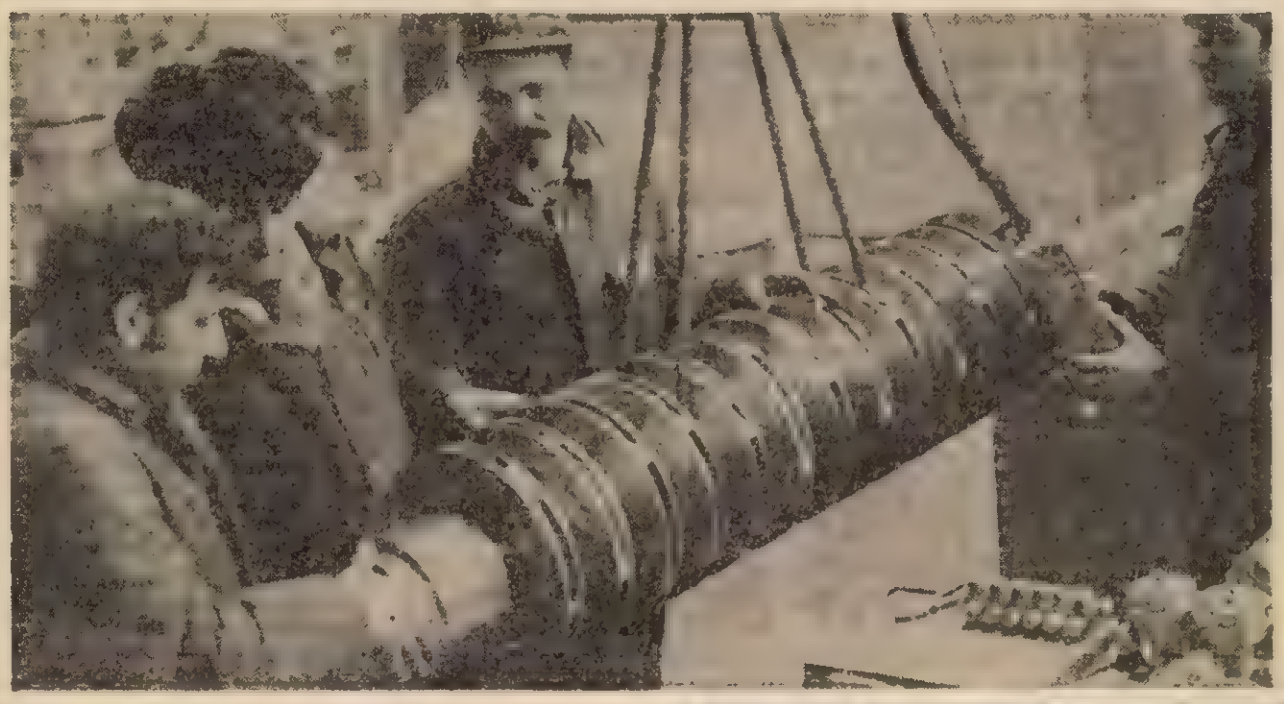

Unicat la Aversa

E aproape noapte deşi e doar ora 18,20. Inginerul Dan Dumitrescu, şeful secţiei prelucrare-montaj pompe energetice şi de proces a întreprinderii bucureştene „Aversa", se opreşte la unul din cele trei grupuri de muncitori, rămase peste program, uitînd de ora înaintată. Cel în dreptul căruia ne-am oprit lucrează la o pompă unicat, de fapt un agregat cu mii de repere, cu panouri proprii de comandă automatizată. Complexitatea problemelor pe care le ridică lucrarea cere nu doar timp, ci mai ales muncă de o calitate superioară. Nicolae Bercea, la 33 de ani, are cea mai mare categorie de specializare, urmează Vasile Tache şi Aurică Spiridon cu categoria a şasea şi Gh. Florea cu a patra, toţi patru recunoscuţi ca fiind dintre cei mai buni muncitori ai întreprinderii.

ELENA GHERA

Nopţile albe de la Doiceşti

Iarna nu se numără, oricît de îngăduitoare s-ar arăta, printre prietenii acelora care muncesc la termocentrale. Deci, nici pentru cei din Doiceşti. Problema numărul unu este transportul şi descărcatul vagoanelor de cărbune. Aici, la Doiceşti, cărbunele soseşte din Valea Jiului, din bazinul Olteniei de la Filipeşti, Şotînga şi, mai ales, Cîmpulung. Vine după cum îl lasă starea căilor ferate şi gerul, care-l transformă în piatră de stîncă lipită de pereţele vagonetilor. Cine-i gospodar — îşi face stoc din vară şi, în caz de nevoie, apelează la rezerve. Energeticienii cu experienţă, cei de la Doiceşti au strîns ceva cărbune pentru zile negre şi acum, cînd ritmul de livrare a cărbunelui bate spre andante, au soluţiile în buzunar, adică în depozite. Şeful secţiei combustibil, inginerul Corneliu Sala, lucrează aici din '59. A uitat, în anii care au trecut de la primul său contact cu termocentrala (sau poate n-a ştiut niciodată) ce înseamnă imposibil. Sau ce este somnul atunci cînd grijile se abat grindină asupra termocentralei. Cînd cu ninsorile şi viscolele începutului de februarie a stat, alături de oamenii săi, o zi, o noapte şi încă o zi întreagă pînă la normalizarea întregii situaţii. A fost nevoie să se sudeze o bandă transportoare. Operaţia s-a efectuat în aer liber şi a durat peste 16 ore. S-a făcut şi totul a mers mai departe. Şi a mers bine, aşa cum merg, de la începutul anului, treburile Întreprinderii Electrocentrale din Doiceşti. În ianuarie, producţia realizată, pe cărbune, peste plan a fost de 10 milioane kWh. Şi în februarie se înregistrează, constant, producţii mari de energie electrică. La momentul cînd scriem aceste rînduri, termocentrala Doiceşti este printre primele, dacă nu chiar prima, între termocentralele ţării din punct de vedere al producţiei de energie. Este, desigur, meritul celor peste 1 500 de oameni care lucrează aici, dar şi al eforturilor cu totul aparte pe care le depune echipa de conducere a unităţii.

Directorul întreprinderii, inginerul Zoldi Micloş, are o alură de adolescent din cale-afară de serios, care nu prea ştie să zîmbească şi n-are chef de glumă. E din Tîrgu Mureş, a făcut facultatea la Iaşi, s-a căsătorit cu o vrînceancă şi a fost repartizat, în '67, la Borzeşti, atunci cînd se punea în funcţiune termocentrala Borzeşti II. A stat 13 ani acolo, după care a venit la Doiceşti, ca inginer şef, fiind numit apoi, în 1982, director. Aceasta este, pe foarte scurt, povestea vieţii unui bărbat de 42 de ani care, după cum spune, în afară de a face lumină, ştie foarte puţine alte lucruri. Îl îngrijorează acum (şi nu tocmai) iarna care s-a aşezat, se pare temeinic, în zona Doiceştilor. Grija e legată de ritmicitatea aprovizionării cu cărbune şi de dificultăţile pe care le ridică descărcarea acestuia. Optimismul se datorează încrederii pe care o are în cei din subordine, în puterea lor de a depăşi, fără văicăreli, momentele grele. Circulaţia în triaj decurge normal. În acest an este proiectată reconstruirea morilor de cărbune, astfel încît cantitatea de combustibil introdusă să fie mai mare pentru ca energia rezultată să fie mai multă. În decembrie s-a încercat cu o primă moară şi rezultatele au fost bune. Acum se definitivează cercetarea şi se va trece masiv la modificări.

Directorul Zoldi îşi mai aprinde o ţigară. Nu fumează decît atunci cînd e la lucru, deîndată ce a ieşit pe poarta termocentralei nu mai trage nici un fum pînă la întoarcere. Acum e într-un moment bun, adică îşi permite să lase cîteva clipe problemele de moment ale întreprinderii şi să privească puţin în viitor. Dar şi aceste gînduri nu se pot desprinde de realul de fiecare zi, un real care impune o mare rigoare a muncii şi o disciplină de fier. Centrala de la Doiceşti este una dintre primele construite în anii socialismului. Acum 35 de ani, altul era nivelul tehnic. Saltul — de la centrala veche la cea nouă — a avut darul să şocheze pe unii dintre muncitori, ba chiar şi pe unii specialişti. Nu atît partea de exploatare şi, cea de reparaţii au ridicat dificultăţi, ci aceea de automatică. Acum este în curs de montare un calculator care să urmărească procesele postcalculatorii funcţionării, pentru a se vedea mai repede unde se greşeşte, mai ales din punct de vedere al economicităţii funcţionării. Introducerea tehnicii de calcul este absolut necesară în această etapă — accentuează tînărul director —, mai ales în condiţiile în care, conform indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, producţia de energie electrică, trebuie să crească necontenit. Va urma montarea unui alt calculator pentru chestionarea combustibililor, calculator care va deţine toate datele privind cantitatea de cărbune vehiculat pe oră, pe schimb şi pe zi.

Ţigara s-a terminat şi directorul Zoldi Micloş se întoarce la cele de fiecare zi şi de fiecare clipă. Nu s-ar zice că e prea odihnit. Împreună cu inginerul şef asigură, zilnic, permanenţa la „cartierul general". Această permanenţă este chiar ceea ce spune cuvîntul, adică de la 5 de dimineaţa pînă a doua zi la 5 de dimineaţă. Lumina e pretenţioasă. Cere nopţi albe. Nopţi pe care, generoşi, energeticienii le oferă întru binele semenilor. E seară deja, asta însemnînd că ziua de muncă de la Doiceşti continuă. La cîteva kilometri, la Tîrgovişte, platforma industrială lucrează cu întreaga capacitate.

DAN MUCENIC
Fotografie de
SORIN POSTOLACHE

Începe, iată, o nouă zi de muncă pusă în slujba luminii

Ce e greu şi frumos la dumneavoastră?

Tehnoton: o firmă care vine tare

Au fost suficienţi doar cîţiva ani pentru ca tînăra întreprindere ieşeană Tehnoton să treacă de la producerea modestului aparat de radio Milcov, cu o lungime de undă, primul produs electronic realizat pe meleagurile moldovene în începutul anului 1975 la radiocasetofoane stereo, portabile sau auto, cu design reuşit, fidelitate înaltă şi bandă largă de frecvenţă, echipamente de televiziune industrială şi de radiocomunicaţii pentru nave.

Deşi pieţele externe sînt suprasaturate cu diferite tipuri de radioreceptoare, radiocasetofoane, combine muzicale stereo şi quadrofonice şi alte produse similare realizate de firme din Japonia, R.F.G. şi Olanda, cu veche tradiţie în acest domeniu, printr-o alegere atentă a gamei sortimentale, a modelelor şi a culorilor, a performanţelor şi în special a preţului extern de livrare, Tehnoton a reuşit să exporte 150—200 mii aparate de diverse tipuri pe an. Numai această reuşită ar putea să ne convingă de calitatea şi competitivitatea produselor româneşti.

Gabriel Galan, directorul general al întreprinderii are 36 de ani şi o înfăţişare de inginer stagiar. A început să lucreze aici imediat după terminarea facultăţii. În toamna lui 1972 se băteau primii ţăruşi ai şantierului. Nucleul de conducere îşi desfăşura activitatea într-o încăpere a unei unităţi învecinate. Atunci a început şi recrutarea forţei de muncă, viitorii montatori piese radio şi semiconductori, depanatori şi reglori radio, bobinatori etc.

Gabriel Galan a lucrat în toate sectoarele de producţie. A fost responsabil de produs pentru Milcov, inginer de reglaj final la staţii navale, şef de colectiv al sectorului de radio comunicaţii, şef de atelier plaere centralizată radio, şef secţie montaj radioreceptoare, director tehnic şi, de cîteva luni, director general.

— Ce e greu şi în acelaşi timp frumos în ceea ce faceţi aici?

— În electronică progresul este atît de rapid încît trebuie să citeşti totul, să fii la curent cu ultimele noutăţi. Un tren pierdut e irremediabil pierdut. N-ai altă soluţie decît să te mulţumeşti cu următorul. Concurenţa este acerbă. Nu e suficient ca un aparat de radio, de exemplu, să fie bun din punct de vedere tehnic. El mai trebuie să fie plăcut, frumos, elegant. Dacă în domeniul tehnic aproape s-a atins perfecţiunea, în ceea ce priveşte modul de prezentare căutările sînt permanente, diversificarea — formă, culoare, materiale noi — e mare. De la început am avut de rezolvat toate aceste probleme. S-o recunoaştem, în primii ani produsele noastre n-au fost prea reuşite. A trebuit să ducem o luptă susţinută pentru promovarea lor, pentru impunerea lor pe piaţă. Într-un timp foarte scurt, 5 ani, între 1975 şi 1980, am reuşit să ne maturizăm şi după această dată consider că a avut loc o adevărată explozie de calitate: design şi performanţe. De la înfiinţarea întreprinderii s-au pus în fabricaţie în jur de 150 de tipuri de radioreceptoare de diverse caracteristici, forme de prezentare şi performanţe, peste 40 de tipuri de echipamente de televiziune în circuit închis. Începînd cu anul 1981 am realizat unele produse de înalt nivel, premiere naţionale, competitive pe piaţa externă. Mă gîndesc la radiocasetofonul auto stereo demontabil, la radiocasetofonul portabil stereo şi combina muzicală. De asemenea am reuşit să producem instalaţii de televiziune antiex pentru mine sau care să funcţioneze în condiţii de temperaturi mari, pentru supravegherea proceselor tehnologice în cuptoare şi furnale. Avem pe banda de fabricaţie instalaţii de radio-recepţie pentru navele fluviale şi alte echipamente industriale: relee de frecvenţă, releu în infraroşu, instalaţia specială pentru pretratarea foliei de mase plastice şi de spălare cu ultrasunete. Cel mai complex produs realizat în prezent de întreprinderea noastră îl reprezintă consola de radiocomunicaţie pentru nave, care conţine un număr de peste 19 echipamente, produse de mare complexitate, cu condiţii speciale de exploatare. Pînă în prezent am livrat peste 50 de console, care au dotat flota noastră maritimă şi vase destinate exportului. Spuneam că în prima perioadă a activităţii noastre a trebuit să ducem o luptă susţinută pentru înlăturarea neîncrederii unora în calitatea produselor noastre. Cel mai bine ne pleda cauza tocmai această calitate, dar nu întotdeauna era deajuns. Prima consolă radio pentru nave am instalat-o pe minerelierul de 55 000 tone Buziaş.

Partea grea este aprovizionarea. Sîntem practic în conexiune cu toată ţara. Nomenclatorul nostru de aprovizionare cuprinde mai mult de 200 mii de poziţii. Cantităţile sînt relativ mici. Majoritatea furnizorilor sînt la distanţe mari de Iaşi: Bucureşti, Zalău, Urziceni, Curtea de Argeş. Lipsa unui singur sortiment de sîrmă te împiedică să finalizezi un aparat. Uneori sîntem nevoiţi să stocăm sute şi mii de aparate în aşteptarea unei simulităţi sau a unui banal tranzistor. Această situaţie ne-a obligat la un grad mare de integrare, ceea ce afectează productivitatea şi preţul de cost, încarcă dotarea şi capacităţile. Deci, spunem noi, într-un timp foarte scurt am reuşit să facem multe lucruri bune, să acoperim un larg domeniu al economiei care pînă nu demult se sprijinea pe importuri. De la noi se aşteaptă mult. Ştim asta şi faptul ne întăreşte ambiţia.

OPREA GEORGESCU

datoria, aşa cum se cere!

Ar fi putut exclama directorul întreprinderii miniere Voivozi, ing. Mihai Iosub, un uriaş de aproape doi metri care ar putea, cu uşurinţă, să sape singur o galerie întreagă cu tîrnăcopul în oricare mină din nordul Bihorului, la aflarea veştii că întreg colectivul de peste 4 000 de ortaci ai săi cu feţele înnegrite de soarele de lignit din adîncurile pămîntului a fost distins cu Ordinul Muncii clasa I, iar pe cele 11 luni ale anului trecut s-a situat tot pe locul I în ramura extracţiei cărbunelui.

„Împlinirea unui secol şi încă a unui pătrar de mineri pe aceste plaiuri nu ne-a lăsat deloc indiferenţi, îmi spune directorul I. M. Voivozi, ing. Mihai Iosub. Anul trecut 1985 a constituit un an aniversar, dar şi un examen extrem de dificil, o încercare grea pe care am trecut-o însă cu bine. Pentru a recupera unele restanţe din cursul întregului cincinal 1981—1985, anul trecut s-au extras peste prevederile iniţiale de plan 258 000 tone lignit, în medie realizîndu-se extragerea a 4 000 tone lignit zilnic, 240 tone nisip bituminos, 30 tone bitum din cele 6 sectoare cu activitate de subteran : Suplac, Vărzari Iurteana II, Iurteana III, Cuzap II, Budoi Nord. La I. M. Voivozi, îmi spune directorul, se practică un minerit la nivelul tehnicii mondiale prin aceea că toate fazele procesului de producţie începînd cu tăierea cărbunelui în abataj, încărcarea pe transportoare, transportul pînă la suprafaţă şi încărcarea lui în vederea expedierii către beneficiari se execută sută la sută mecanizat. Întreprinderea are în proprietate utilaje de genul complexelor mecanizate de abataj şi a combinelor de înaintare la nivelul ultimelor realizări din tehnica mondială. Aici, la Voivozi, se aplică în premieră absolută pe ţară „Metoda de rabatare a complexelor mecanizate pentru recuperarea pilierilor", metodă care conduce la o foarte bună gospodărire a rezervelor şi la exploatarea lor integrală. Datorită modernizării întreprinderii noastre putem raporta că în primele nouă zile ale lunii ianuarie am extras peste sarcinile de plan o cantitate de 3 940 tone de cărbune, iar către Întreprinderea „Electrocentrale" Oradea am livrat, în plus, o cantitate de 4 118 tone cărbune".

Cum astăzi s-a întîmplat să vină la întreprindere şi o echipă de filmare de la Televiziune, directorul şi inginerul şef Emil Pătruică ne duc pe toţi cu un TV al întreprinderii pînă la mina de lignit din satul Budoi, după ce ne-am echipat cu cizme de cauciuc.

Ajungem la mina din Budoi. Coborîm. Bate un vînt rece, tăios, electricienii şi mecanicii de întreţinere de la suprafaţă întind un cablu îndărătnic, avem mare noroc cu cizmele pe care ni le-a dat directorul, noroiul e mare, negru, cleios. În răstimpuri, dintr-o ţeavă ţîşneşte, minioasă, apa tulbure din mină împinsă cu pompele, ca dintr-un izbuc, straniu, făcător de minuni.

„Vreţi să intraţi în mină ?", mă întreabă directorul. Tresar ca şi cum cineva mi-ar fi rostit, neîngăduit, cu voce tare gîndul. „Da", răspund, şi atunci maistrul Cuc Liviu, secretarul organizaţiei de bază nr. 3 îmi aduce un fel de centură cu acumulator şi un bec, o cască, mă încing ostăşeşte peste paltonul civil în timp ce el îmi ţine o lecţie laconică de protecţie a muncii, îmi pun casca pe cap şi vîntul fluieră prin găurile de aerisire, intru în mină după maistru şi secondat de ortacul înalt Bigaz Ioan, de 36 de ani, miner mecanizator din Budoi, tată a 2 copii. Casca nu mai fluieră. Vîntul a încetat brusc. Coborîm în şir indian pe partea stîngă a galeriei principale pe un fel de scînduri în latul cărora s-au bătut în cuie nişte bete să nu alunece minerii. Parcă ag-intra printr-un tunel al Timpului spre un ţinut pe care încerc să mi-l închipui cam cum ar arăta, călăuza tăcută din faţa mea mă opreşte şi îmi arată o nişă de refugiu, simt un fior, dar îl surprind un surîs uşor maliţios şi mă gîndesc că numai a vrut să mă intimideze, aşa că mă iau iar pe urmele lui spre necunoscut, luminîndu-mi drumul cu lanterna legată de acumulator printr-un cablu ca printr-un cordon ombilical prin care primeşte binefăcătoarea putere ce risipeşte şi alungă întunericul prin colţuri misterioase, galeria tăcută pare un pîntece de balenă iar şinele semicirculare coastele ei pe sub care mă aventurez ca un Iona spre gura balenei care muşcă cu dinţi încovoiaţi din mărunţaiele de lignit ale pămîntului.

Îmi vine să-l întreb pe maistrul Cuc cît mai avem de mers, picioarele îmi tremură de încordarea celui neobişnuit să meargă pe o scîndură, adesea udă, să nu alunece şi în întunerec, dar tac, mai arunc din cînd în cînd jetul de lumină în dreapta şi-n stînga în pereţii încrementi ai galeriei.

În sfîrşit, ajungem la abataj unde echipa condusă de maistrul Slovac Ioan lucrează cu combina de tăiat lignit. Mă cheamă Demian Gavril din Bogei, zice unul şi combina îşi repede caninul în muşchiul înţepenit al lignitului, eu sînt Ferche Carol din Tria, şi cărbunele lovit de dinte crapă în bucăţi, pe mine mă cheamă Sabău Emanuil din Voivozi, şi combina mugeşte ca un titan aruncat de stăpînul zeilor în Tartar, sînt Slovac Carol din Derna, şi maxilarul declanşează revoluţia prăbuşirii orînduirii terţiare în împărăţia cu picioare de lignit, mă numesc Furic Iosif din Budoi, şi un praf negru se înalţă ca praful de pe gura carabinelor în spatele baricadei, sînt Mendea Teodor din Bogei, şi stratul de lignit este învins, eu sînt Bonca Gheorghe din Culeşd îmi spune ultimul, pe care îl aud mai bine, uitaţi-vă ce fain îi lignitul nostru cînd cade pe banda transportoare, după ce l-am rupt cu dinţii din strînsoarea de piatră a pămîntului. Se şterg cu toţii de sudoarea neagră de pe frunte şi privesc liniştiţi acest miracol zilnic. Mai vin şi Ianceu Augustin din Spinuş, tatăl a 4 copii, îmi spune că faţă de 15 tone pe post s-a realizat 23 de tone şi a avansat cu echipa lui 103 metri în stratul de cărbune, Ciotoc Gavril de 49 de ani din Popeşti a cîştigat luna trecută 9 300 lei, iar într-o lună a cîştigat şi peste zece mii.

„Cum e munca în mină ?" îmi repetă maistrul Cuc întrebarea. „Vara, pe cînd ceilalţi de la suprafaţă se perpelesc, aici e răcoare, iar iarna cînd îngheaţă tun, aici e căldură", şi toţi izbucnesc în hohote de rîs cu dinţii albi puternici, sfredelind pe chipurile negre ca nişte fulgere. Îmi dau seama că minerii abia au intrat în schimb, sînt bine dispuşi, dar la ora cînd ies sînt negri de praf de cărbune din cap pînă-n picioare şi parcă bătuţi cu maiul de oboseală. Dacă temperatura e de 27—32 de grade cum îmi spunea directorul, e suficient doar să stai în mină, să nu mişti un deget şi deja eşti lac de sudoare. Dar minerii nu stau. Şi cînd ies poţi stoarce hainele de pe ei ca şi cum ar fi trecut pînă la gît printr-un riu de sudoare neagră.

Stratul de lignit uscat străluceşte la lumina becului. Combina îl taie cu sapele care-l aruncă direct pe banda transportoare ce-l cară spre suprafaţă şi-l deşartă în uriaşele buncăre. Din loc în loc sînt difuzoare şi microfoane şi se poate vorbi oricînd cu centrala, cu cei de la suprafaţă sau cu minerii din alte galerii. O legătură rapidă, perfectă. Armăturile, îmi spune maistrul Cuc, împreună cu scoabele care le fixează în galerie se recondiţionează pe loc în mină şi se reutilizează.

Urăm „Noroc bun" minerilor din abataj şi ne întoarcem printr-o altă galerie, spre ieşire.

Îndrept jetul de lumină spre tavan. Maistrul Cuc parcă bănuieşte gîndul meu şi-mi spune că anul trecut în întreaga întreprindere, datorită unei protecţii a muncii deosebită, nu a fost nici un accident. Din spate ne ajunge, cu mustaţa fîlfîind, tînărul subinginer stagiar Dan Cristian din Budureasa de lîngă Beiuş care vine după noi să-şi recupereze casca şi acumulatorul cu lanterna.

Ne oprim la o răscruce de galerii în mină să mai răsuflăm. Gheregi Gavril caută nişte şuruburi ca şi cum ar fi vrut să semene manual boabe de porumb la mare adîncime. Nu rideţi, le spune el celorlalţi, că dacă ar auzi celălalt Gavril v-ar arăta el vouă. Aflu pe urmă că-i vorba de cazul lui Lazăr Gavril care a optat pentru misia de miner în trei schimburi, dar nu se consideră un ghinionist, ba din contră, e iubit şi apreciat de colegii săi de muncă, cîştigă bine şi este mulţumit. De-altfel maistrul Cuc îmi spune că tot a 11-a familie de mineri posedă un autoturism, minerii trăiesc în coloniile de la Derna, Tătăruş, Voivozi, în colonia de tip oraş Popeşti, au legături cu Marghita şi Oradea, li s-a construit o impozantă casă de cultură pe care ar invidia-o şi primarii unor oraşe cu o sală mare şi frumoasă şi o scenă largă în stare să găzduiască peatru cîteva ore şi trupa renumită de la Teatrul de Stat din Oradea.

De undeva, din întunerec răsună semnalul unei sonerii. Minerii îmi string puternic mîna, îmi urează „Noroc bun" şi se topesc prin galerii şi ape numai licărul de lumină ne mai trădează prezenţa ca unor licurici pierduţi în pădurea întunecată şi incrementă de lignit. Se face liniştе. Urc cu precauţie sporită de unul singur, scîndura se lipeşte cu burta de pămînt sub paşii mei şi după cîteva zeci de metri iea, cu lumina din mine, în lumina de afară.

PAŞCU BALACI

NOROC BUN LA VOIVOZI!

Dialog cu oameni printre maşinile care scot cărbuni

Medalie de aur pentru „Miss Otilia"

În fiecare an, în iunie, la Bratislava, cînd se scutură magnoliile şi înfloresc rozele, se întîlnesc, ca într-o competiţie cu natura însăşi, sintezele fine ale chimiei lumii într-un reputat Tîrg internaţional de specialitate. Se etalează şi se confruntă cele mai noi descoperiri, cercetări, invenţii şi realizări din domeniul tehnologiilor celor mai suple şi mai complexe pentru produse chimice de mic tonaj dar cu randamente incomparabile faţă de industriile gigant de pînă acum atît de mari consumatoare de resurse. În 1984, „Medalia de aur" a Comisiei internaţionale de chimie C.A.E.R. a fost atribuită unui astfel de produs original românesc pentru uz cosmetic — crema de noapte „Miss Otilia", un nou titlu de marcă. Oricît ar interesa şi fascina pe frumoasele mele contemporane trebuie să le spun că, în cele ce urmează nu va fi vorba despre miracolele ce le pot produce asupra obrazului lor această extraordinară cremă (pe care, fie vorba între noi, nici n-o prea găsim uşor în magazine), ci despre un **complex biostimulator de regenerare a epidermei** ce îi conferă respectivele virtuţi, cosmetica fiind doar una dintre posibilele şi multiplele lui aplicaţii. Este o sinteză originală obţinută în anii de studii şi cercetări de laborator de către doctorita — cu dublă licenţă, în Medicină şi Biologie, cu doctorat în Farmacologie biochimică — Otilia Chiculescu de la Institutul de ştiinţe biologice din Bucureşti, o vreme asistenta distinsului profesor doctor farmacolog Valentin Stroescu de la Facultatea de medicină generală din Capitală. Ca şi în urma unor laborioase studii asupra mecanismelor celulei ţesutului epidemic. Viaţa, întîmplările ei ciudate au făcut ca prima experimentare clinică a produsului să-l efectueze asupra sa. Într-un moment absolut dramatic şi nu pentru a impresiona ori a imita mari corifei ai medicinei, de la Pasteur la Hahnemann. Pe scurt, acum cîţiva ani a suferit un grav accident de circulaţie care îi mutilase faţa şi-i pericolitase vederea la un ochi. Ochiul i l-a redat profesorul Mircea Olteanu printr-o intervenţie chirurgicală cum numai înaltul său profesionalism poate să atingă, dar îi rămîneau rănile îngrozitoare cu serioase pierderi de ţesut fără nici o şansă de recuperare şi astfel era condamnată la iremediabile cicatrice în faţa cărora, oricîtă forţă morală ar avea un om, suferinţele psihice sînt iminente. Cu atît mai mult pentru o femeie, cu atît mai mult pentru o tînără care nu trecuse cu prea mult de pragul a 30 de ani. Sigur, pînă să se gîndească la ce va fi mîine, trebuia să învingă ce era azi, rănile, să le vindece şi să nu se infecteze. Şi-a aplicat propriul produs la care lucra, pe care îl testase pe animale de laborator, pentru care avea un brevet de invenţie. Cine putea să aibă cel mai bine încredere în el?! O privesc atent şi nu-mi vine să cred ce-mi povesteşte. Pielea feţei sale este absolut intactă, netedă, pură, transparentă, fără un rid, fără o asperitate, de o prospeţime demnă de invidiat pînă şi de adolescente. Nu exagerez cu nimic, nu pot să compromit un asemenea om, o cercetătoare cu autoritate. Martor a fost reputatul şi exigentul prof. dr. Olteanu. A încurajat-o apoi şi a îndemnat-o să persevereze în cercetările sale, drept pentru care îi este pe deplin recunoscătoare, l-a salvat astfel nu numai ochiul dar şi forţa interioară, încrederea în sine. Marele pedagog, se vede, ştie să susţină un om, atunci cînd voinţa îi cedează. I-a adus un caz, mai disperat ca al ei. O adolescentă de 18 ani cu arsuri de gradul III pe aproape întregul corp şi în cea mai mare parte suprainfectate ; e greu de presupus că mai avea şanse de viaţă. Otilia Chiculescu începea să redevină din pacient medic şi cercetător. I-a aplicat biostimulatorul său regenerator de epidermă şi, curînd, a văzut apărînd insule de viaţă pe trupul numai rană, insule de piele sănătoase care, treptat, treptat, au luat locul rănilor iar faţa a reînviat. Duce azi o viaţă normală ca a tuturor tinerilor sănătoşi de vîrsta ei, învaţă, se bucură, se întristează, iubeşte, într-un cuvînt trăieşte. Nu este o poveste facilă pentru a impresiona cititorul (sau medicii mai reticenţi faţă de descoperirile confraţilor lor), există cazuri în dermatologie, unde predomină atîtea suferinţe cărora nu li s-a găsit încă rezolvarea. „M-au condus logic la încercări în tratarea unor forme de psoriazis cronic, unde am obţinut rezultate surprinzătoare pe o casuistică, dacă nu suficientă statistic pînă în prezent, deosebit de relevantă privind efectele produsului regenerator pe care l-am sintetizat. E vorba, în realitate, nu despre un singur produs ci de un biocomplex fiziologic activ şi am vizat pe parcursul cercetărilor o plajă mai largă de utilizări terapeutice. Sper să ajung la o metodă unitară şi eficientă de tratament în psoriazis, fără recidive. Am tratat cazuri vindecate clinic de alţii, dar care, după un timp, au recidivat impresionant". O nouă speranţă, iată, pentru suferinzii de această boală pe cît de necunoscută pe atît de incurabilă ce invalidează numeroşi oameni. Perspectivele noului produs sînt însă mult mai îndrăzneţe ; autoarea l-a experimentat şi în ciroze hepatice (atît uscate cît şi cu ascită), obţinînd efecte promiţătoare dar, surpriză cea mai impresionantă o constituie rezultatele asupra unor copii handicapaţi, cu sindrom DUCHENE, boală gravă de cauză genetică „prin deformarea braţului perechii a 8-a de cromozomi, aşa cum au dovedit-o geneticienii". Ceea ce a determinat-o să-l experimenteze şi asupra unor adulţi „suferinzi de anumite defecţiuni genetice cu implicaţii neuro-musculare, unde am înregistrat, de asemenea, ameliorări substanţiale". Dacă experimentări viitoare, pe o casuistică relevantă statistic le vor susţine pe acestea atunci descoperirea dr. Otilia Chiculescu este, fără exagerare, uluitoare, şi nu ne ferim de termen, chiar epocală, pentru medicină, remedii în bolile genetice nefiind prea multe în lume, deşi se efectuează intense cercetări. Cercetătoarea noastră are convingerea că „se pot remedia maladiile genetice, dar cu condiţia cunoaşterii temeinice a mecanismului intim al acestora şi determinării factorilor care pot influenţa în sensul dorit respectivul mecanism". Deci, prin produsul său regenerator întreprinde „un fel de microintervenţie chirurgicală cu instrumente biochimice la nivel infracelular", cum ne lămureşte. Trebuie să mai subliniem că nu este vorba despre un singur biostimulator-miracol, ci despre biostimulatori specifici pentru fiecare din grupele acestor maladii amintite, cercetaţi în funcţie de organele şi ţesuturile cărora se adresează, a rolului acestora în organism, ca şi a mecanismelor lor intime. La fel cum mai ţinem să precizăm că asemenea cercetări de fineţe şi îndrăzneală ştiinţifică se desfăşoară într-unul din cele mai dotate laboratoare — **de biologie celulară** — din Institutul de ştiinţe biologice din Bucureşti, de unde au pornit şi s-au afirmat nu puţine idei originale şi brevete româneşti, dintre care 21 aparţin cercetătoarei dr. Otilia Chiculescu. De fapt, iată ce a fost distins cu aur la Bratislava, în apriga competiţie a microsintezelor : **biostimulatorul regenerator** care, prin structura şi efectele sale, prezintă o noutate pe plan internaţional cu nebănuite şanse de viitor nu doar pentru cosmetică — această pe nedrept cenuşăreasă a medicinei —, ci pentru medicina însăşi. Vom reveni pe parcurs ce experimentările clinice vor avansa şi vor aduce noi dovezi.

CICI IORDACHE-ADAM

În Ţara de Sus a Moldovei, la Sadova, la oameni bogaţi

O statistică în care se vede mîndria şi care sporeşte ambiţia bunului gospodar

Reportaj : DUMITRU ELIADE
Fotografii : VICTOR RĂDULESCU

Din pragul caselor noi, lumea se vede, totdeauna, frumoasă.

Ochiul stăpînului îngraşă vita, nu-i aşa ? —

La începutul fiecărui an îşi cumpără, cu cîtiva lei, o agendă cu coperţi de vinilin şi cînd nu are ce face răsfoieşte plin de interes primele ei pagini, dornic să ştie care e capitala vreunei ţări de la capătul pămîntului sau care este cel mai lung fluviu din lume sau distanţa dintre Pămînt şi Soare. Prietenii, dornici la rîndul lor să-l necăjească, au făcut să umble vorba că dacă într-o bună zi i-ar dispărea agenda el n-ar mai şti nimic dar Anton Filaret nu s-a supărat, a zis doar atît mda, aşa cum obişnuieşte a zice tot după trei cuvinte şi nu s-a supus, în nici un caz, vreunei verificări, adică n-a dat agenda din mînă nici unui examinator de ocazie. Pe filele acelei agende se află tot felul de însemnări şi calcule gospodăreşti asupra cărora el nu are nici un chef să se abată privirea unui ochi străin, nu pentru că ar avea secrete un om ca el, care a trăit pînă la 64 de ani în văzul întregului sat, ci pentru că înţelesul care se adună din acele calcule rămîne unul ştiut dinainte : dacă stai în mediul rural, spune Anton Filaret, trebuie să te străduieşti să nu dai falliment. Cu alte cuvinte, să ai o gospodărie înfloritoare. Or, această credinţă, în ce-l priveşte, datează cu mult înainte de apariţia agendelor cu coperţi de vinilin. Altfel n-ar fi reuşit el să-şi ridice o casă de-a dreptul impunătoare în Sadova, unde competiţia în această privinţă se poate bănui că a fost destul de aspră de vreme ce case noi, mari, cu un etaj iar multe dintre ele chiar cu două etaje se pot vedea oriîncotro te-ai întoarce să priveşti. La temelia tuturor stau, bineînţeles, aceleaşi calcule pe care ţăranii le-au înşirat fie pe agende, în stil modern, ca Anton Filaret, fie pe cîte o bucată de hîrtie smulsă din caietul de şcoală al copilului, fie de-a dreptul în minte. Oricum, bogăţia fiecărei case s-a strîns tot de pe urma numărului de vite, cît mai mare, pe care s-a străduit să le crească fiecare ţăran. Primăriţa Maricica Ţiprigan spune, dealtfel, că ţăranii din Sadova împreună cu cei din comunele alăturate, Pojorîta, Fundul Moldovei, Breaza, Moldova Suliţa şi Izvoarele Sucevei, predau lapte şi carne de vită mult peste contractele iniţiale. Numai comuna Sadova a contractat şi a predat la fondul de stat, în cursul anului trecut, 8 200 hectolitri de lapte, în total, şi 245 tone de carne. Planul pe acest an fiind de 8 600 hectolitri de lapte şi 287 tone de carne, ceea ce e destul de mult dacă ţinem seama că Sadova nu e o comună prea mare. Ea nu are decît 835 de gospodării, cu 2 500 de oameni. Între aceste gospodării, 23 aparţin unor oameni prea vîrstnici ca să le mai poată pretinde cineva să contribuie la realizarea planului de livrări către fondul de stat, ei ar putea să nu contracteze nimic şi totuşi,

M-am întors nu de mult din Insula Mare a Brăilei, din comuna mea natală, Mărăşu. Am stat, ca de obicei, de vorbă cu gospodarii satului : cu Gheorghe Pană, preşedintele cooperativei agricole de producţie, cu Nicolae Purice, preşedintele cooperativei de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, cu primarul Nicolae Dumitraşcu şi, firească, cu alţi săteni. De la ei am aflat că recoltele au fost strînse de pe cîmpuri în întregime, sînt aşezate în hambare, că roadele toamnei au fost bune totuşi, faţă de secetă care a bîntuit şi prin insulă. Erau mîndri, de pildă, că au obţinut producţii mai mari, la porumb, mazăre, fasole, soia, orz, floarea-soarelui, decît vecinii lor de la Complexul agroindustrial Zăton, al I.A.S. Sigur, nu o mîndrie nechibzuită, ci un fel de mică satisfacţie, ţinînd cont că acolo, la Zăton, sînt mai mulţi specialişti, mai multe îngrăşăminte şi maşini. Trei ani la rînd, aveam să aflu, au obţinut frumoase beneficii, circa şase milioane şi jumătate ! Datoriile către stat le-au plătit şi se gîndesc acum, după ce le plătesc drepturile ce li se cuvin oamenilor, să-şi dezvolte zestrea cooperativei :

— Avem, zice preşedintele Gheorghe Pană, pe lîngă cele patru ferme vegetale, la Mărăşu, Băndoiu, Tacău şi Măgureni, şi două ferme zootehnice cu 10 000 de oi. Dar pentru că noi toţi iubim oile, din tată în fiu am crescut aici animale, multe oi, am hotărît să mai construim o fermă nouă, modernă, pentru alte 5 000 de capete. Oamenii au fost de acord, s-au bucurat chiar, pentru că oile sînt, în condiţiile noastre, rentabile. Din beneficiile obţinute anul trecut, unii cooperatori, cei harnici mai ales, au obţinut pînă la 1 300 lei.

De la primarul Nicolae Dumitraşcu mai aflu ceva : continuînd ideea în discuţie, ne spunea, cu registrele de evidenţă în mînă, că în comună mai există, la cetăţeni, alte 11 470 de oi, aproape 6 000 de porci, din care 1 085 scroafe de prăsilă, aproape 800 de bovine, peste 20 500 de păsări şi altele, la un număr de 1 156 de gospodării. Firească, la atîtea animale, cantităţile de carne, lînă, lapte, ouă şi alte produse contractate cu statul, predate de pe acum, au fost mari.

Existînd o astfel de avere, a început, însă, să se simtă în comună necesitatea unor unităţi de prelucrare a produselor :

— Noi, zicea Nicolae Purice, preşedintele cooperativei de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, obţinem cam 36 de tone de lînă pe an numai de la cetăţeni. Predăm la stat 25 de tone şi mai rămîn în comună încă 11 tone de lînă. Ne-ar trebui aici un darac mai bun şi o maşină de tors, pentru că oricît ar mai toarce sătencile noastre, ele nu pot s-o prelucreze pe toată. Şi atunci, sătenii sînt nevoiţi să meargă cu lînă tocmai la Sibiu, să o toarcă acolo, la sute de kilometri. Vin apoi cu ea acasă şi ţes abale, covoare, carpete, împletesc pulovere şi alte obiecte de îmbrăcăminte. Avînd atîtea oi, şi porci, avem, se înţelege, şi piei. Nu avem însă unde le prelucra. S-ar putea, deci, înfiinţa în comună cîteva unităţi de prelucrare a acestor produse : atelier de tors, de ţesut şi împletit, de gojocărie şi tăbăcărie, o cîşărie, unde să prelucrăm laptele, altele. Oamenii n-ar mai fi nevoiţi să meargă la sute de kilometri să le prelucreze, să piardă timp de la muncă, să cheltuiască bani. Ne gîndim apoi că avînd în comună cîteva asemenea ateliere, am păstra în sat mai mulţi tineri, am oferi de lucru unor femei.

Averile satului — cum le gospodărim?

Vestile aflate au avut darul, pe de o parte, să ne bucure, am constatat atribute ştiute : hărnicia acelor oameni dragi inimii mele, statornicia lor în rosturile de totdeauna ale satului românesc, chiverniseala gospodărească, interesul pentru binele satului şi al ţării, prin aceea că nu aşteaptă de la nimeni nimic, ci dimpotrivă cresc, prin truda lor, atîtea animale, obţin producţii, nu mai au datorii şi vor ca roadele muncii lor să fie pe mai departe prelucrate în satul lor, de aceleaşi mîini harnice ale lor. Pe de altă parte, vestile lor m-au făcut să mă gîndesc şi la alt aspect al problemei : la un fel de păgubitoare inerţie, la neiniţiativa, ca să nu spunem nepăsarea, unora dintre aceia care, cunoscînd aceste aspecte stringente ale satului, nu au mişcat încă un deget pentru aşezarea acestor temeiuri, pentru valorificarea la un nivel superior al atîtor resurse locale, materii prime de milioane, acolo, la locul producerii lor.

De ce ?

Un sat devine, iată, ca rezultat al unei politici înţelepte, ca rezultat al unor eforturi făcute din partea statului, a oamenilor lui, devine, zic, mai bogat, mai bine aşezat în temeiurile lui, decît ni l-a lăsat trecutul. Faptul nu este, deci, întîmplător, ci este rezultatul unor investiţii : de politică economică, de politică socială. De ce să nu valorificăm mai departe rezultatele acestor costisitoare eforturi ? Doar satul bogat înseamnă, în cea mai elementară judecată, ţară bogată.

N. GRIGORE MARAŞANU ■

zice primărița, în vatra comunei nu se află nici măcar o casă al cărei stăpîn să nu vrea să aibă o vită în bătătură. Sigur că e adevărat ceea ce zice, că dacă e pustie curtea pasei tot pustie ajunge și viața omului, dar se vede că la Sadova se trăiește chiar pînă la capăt cu această credință, nu numai cît omul simte că se află în toate puterile. Iar asta parcă spune ceva despre oamenii de pe-aici. Maricica Țiprigan a venit ca primar la Sadova în urmă cu patru ani. Și dacă are 31 de ani acum, înseamnă că pe-atunci avea exact 27. Localnicii, după cum au recunoscut pe urmă și o spun și astăzi fără să se ferească, n-au prea știut la început ce să creadă despre întîmplarea că pentru prima oară în istoria comunei lor venise ca primar o femeie. I-a cuprins, pur și simplu, o mare sfială, mai cu seamă cînd le-a trecut prin minte că de la fereastra biroului primăriței se vedea perfect intrarea în restaurant. De primăvara pînă toamna, frunzișul unui șir de arbori întruchipa un camuflaj perfect dar ce te faci de toamna pînă primăvara ? Proiectul de a se face altă intrare în restaurant a căzut pînă la urmă, din mai multe motive, înainte de toate pentru că el nu fusese decît un fel al oamenilor de a se răsfăța, la o adică, și pentru că ei s-au convins că nimeni n-o să-și facă o impresie greșită despre ei doar dacă-i vede cu o sticlă de bere în mînă. Sadova fiind o comună în care nu se bea în nici un caz mai mult decît în altele, ba poate chiar mai puțin. Între poveștile locului se află dealtfel și una care ne spune că în urmă cu un veac și jumătate cei din Sadova au îngropat cu tot alaiul cîte un butoi cu vin sau cu rachiu la capătul de sus și la capătul de jos al satului, ridicînd deasupra și cîte o cruce ca să pecetluiască definitiv hotărîrea de a îndepărta de vatra lor un năravaș care se știe, de cînd lumea, că nu duce la nimic bun. Primărița cunoaște această poveste veche și crede că înțelesul ei nu s-a pierdut nicidecum, astăzi, la Sadova. Aflînd această impresie favorabilă despre ei, cum zice și Anton Filaret, oamenii s-au dezbărat cu-ncetul de sfiala care-i cuprinsese într-un fel atît de neașteptat și au început să uite că primărița nu e de fel chiar din Sadova. Și dacă în 1982 comuna avea 2 000 de vite iar numărul acestora a crescut de-atunci, în fiecare an, cu cîte 100, fără îndoială că o anume importanță va fi avut și străduința primăriței ca oamenii să-și cîștige, pînă la centimă, toate drepturile lor de pe urma contractelor pe care le-au încheiat cu statul și să primească, în general, orice ajutoare ar fi de folos gospodăriilor lor de țărani de munte. Bunăoară, să nu rămînă fără făină sau mălai. În cursul anului trecut, comuna a primit ca pe un eveniment important în viața ei încredințarea pe mîinile unui om cinstit a funcției de „centraș". Omul se numește Constantin Coca iar funcția lui de responsabil al centrului în care se adună zilnic tot laptele predat de gospodăriile țăranilor din Sadova presupune înainte de toate corectitudine în măsurarea grăsimii laptelui. Ceea ce se și întîmplă, de la un timp încoace, de cînd țăranii nu se mai simt „pișcați" cu nici un procent din grăsimea laptelui pe care-l aduc. Măsurătoarea se face pe față iar banii se dau după lege. Mai bine nici nu se poate, zic oamenii.

Recensămîntul animalelor s-a încheiat. La Sadova, el a adus numai veşti bune.

Prima ninsoare a acestui an a venit în ianuarie. A nins binișor, de vreo două palme, dar repede au venit niște zile călduroase și zăpada a pierit fără urmă. Apoi a mai nins la începutul lui februarie, ceva mai puțin, doar cît să se afunde piciorul pînă la gleznă. Tocmai începuse de o zi recensămîntul animalelor. Opt zile mai tîrziu, cînd recensămîntul se încheiase, primărița Maricica Țiprigan a știut că rezultatele lui erau, într-adevăr, îmbucurătoare față de cele înregistrate anul trecut. Poezia iernii, cît și-a putut îngădui să se lase în voia ei, o zăvorîse în suflet ca pe o carte citită pe jumătate și aruncată în raftul bibliotecii cu grabă omului pe care-l cheamă, urgent, alte treburi. Cînd ninge, e adevărat, parcă, se-ntîmplă că pe neașteptate nu mai e loc și pentru altă bucurie și cu toate acestea, zice primărița, cînd știi că bogăția unui sat cum e Sadova a crescut în ultimul an cu 100 de animale nu se poate să nu te gîndești și că bucuria de-a afla această veste nu are cum să piară fără urmă, ca zăpada, după cîteva zile cu soare.

La Sadova, viața a mai păstrat prea puțin din idilicul tablou al zilei de iarnă petrecute într-o navetă somnoroasă între gura sobei și fereastră. Oricît de gros ar fi stratul de zăpadă și oricît ar umbla gerul printre nămeți ca un cîine scăpat din lanț, cînd e frig că a-nghețat apa în căldare și rîul Sadovei între maluri, cineva trebuie să se îngrijească și să aducă vitelor și hrană și apă iar dacă nu uităm că lîngă muncile astea se adaugă și altele, ca mulsul vacilor sau curățenia zilnică a grajdurilor, înțelegem de ce oamenii spun că ziua le pare încă prea mică. Nicolae Simion Coca îngrijește de cele 18 vite ale lui, între care 8 vaci, mai sus cu vreo zece kilometri de vatra comunei, aproape de locul de unde izvorăște, din lacul Iezer, rîul Sadova. Acolo, pe Obcina Feredeului, stă ca un bătrîn soldat în post și veghează la respectarea regulamentului pe care singur l-a fixat pentru tot ceea ce mișcă în cuprinsul taberei instalate de el în mijlocul terenurilor pe care le ține ca finețe. Ori ca el, în tabere de iarnă, ori pe lîngă casă, dacă au vrut să-și aducă fînul pînă jos, în vatra satului, Vasile Sturza are de îngrijit 33 de vite, Gheorghe Zbranca 30, Toader Coca 14, Aurelian Gavrilescu 15, Viorel Coca 22.

Primărița Maricica Țiprigan nu e un om al locului dar parcă ar fi.

La Sadova, cum spuneam, recensămîntul s-a încheiat dar viața merge înainte, cu fiecare zi, iar asta înseamnă bunăoară că în gospodăria cu 35 de oi a lui Ion Zbranca se tot repetă, aproape zilnic, miracolul viu și fraged al mieilor care au venit să se alăture și ei celor mai bine de un miliard de oi cît spun cei ce se pricep că s-ar afla în toată lumea.

Acum, în zi de iarnă, cînd în livezile satului chiriașe se rupe de pe crengile pomilor cu înzări de bijuterii de preț, țăranii din Sadova sînt bucuroși să afle că se vorbește despre ei ca despre niște oameni care-și fac datoria și mulțumirea aceasta e tot atît de adevărată, cinstită și curată pe cît este de curată și înaltă și cuprinzătoare lumina însăși a zilei, lumină hrănită cu zăpezi.

Opinia unui alegător

În miezul iernii, cu gîndul la primăvară

Cînd bat la mașină aceste rînduri viscolul love ște iar nemilos în fereastra mea, cerul e vînăt, o ninsoare deasă, ca o sare de ghiață, albește pămîntul amenințător, însă nu știu de ce eu nu mai pot să cred în puterea iernii, mai sînt, bune, de fapt, două săptămîni și vine 1 martie și la 1 martie începe, sigur, primăvara, nu mai am răbdare pentru poveștile iernii, abia aștept să văd colțul grîului răsfățîndu-se sub primele raze ale soarelui — chiar cu dinți — dar din ce în ce mai stăpîn pe rostul lui și încep să mă gîndesc ca țăranii, la calendarul muncilor agricole.

Nu cred deloc că greșesc prea mult, dar așa cum îi mai la pe cîte unii iarna prin surorîndere, încît abia la cea dintîi ninsoare își aduc aminte că vara își face sanie omul gospodar — și dacă întîmplările astea ar fi tare și dacă nu s-ar fi repetat prea adesea prin destule locuri n-ar merita să ne oprim asupra lor — tot astfel, la începutul primăverii, parcă văd prin gazete interviurile care, de fiecare dată, ne lasă stupefiați, interviuri cu oameni în toată firea, cu ranguri administrative și cu diplome inginerești bine parafate care află, **de la reporter**, că a venit, însfîrșit, ceeace se aștepta din toamnă, ca urmînd firesc după iarnă, adică primăvara. Dacă stăm strîmb și judecăm drept, povestea primăverii, **a primăverii descoperită la 1 martie**, a început și ea să cam obosească și totuși sînt destul tovarăși ai noștri din agricultură, unii din ei chiar fii de țărani ajunși ingineri agronomi, pentru care ea rămîne de fiecare dată nouă, absolut nouă !

Să ne gîndim bine însă și la faptul că niciodată pînă acum țăranul n-a rămas surprins de apariția primăverii așa cum rămîn, totuși, unii dintre diriguitorii lui direcți cu diplomele frumos înrămate.

Deși și eu sînt de la țară și, firește, nu sînt defel străin de chestiunea agrară, ceeace ar trebui să presupună măcar o undă de înțelegere față de pomenita surpriză, paradoxala surpriză, mărturisesc că m-am găsit total descoperit în fața uimirii jenate cu care un inginer agronom, fiu de țăran, și specializat în zootehnie, a aflat de la mine, spus pe șleau, ca să zic așa, că tatăl său, ca orice țăran gospodar și cu ambiție să stea în rîndul lumii, știa să socotească mult mai bine ca el de cît fîn avea nevoie la începutul toamnei ca să scoată vitele sănătoase din iarnă și mai ales boii, în stare să înceapă aratul cu spor !

Aș vrea să mai observ, pornind de la acest caz, că și în agricultură — nu spun desigur noutăți — se cer calcule la fel de exacte ca și în industrie, chiar mai fine m-aș hazarda eu să spun, fiindcă o bară de fier mai poate fi îndreptată în timp util, pe cînd unei biete vaci îi trebuie mult ca să mai ajungă să dea laptele pe care l-a dat cînd era podul cu fîn, plin. Mă gîndesc, așadar, la primăvara care se apropie și se apropie mai curînd decît ne lasă să credem acest viscol de la mijlocul lui februarie și visez bărăganul răsuflînd ostenit sub biciul usturător al vîntului de martie, cînd cerul se face la asfințit ca o cerneală iuliachie și pe aripile lui reci vine, pînă în mijlocul orașului, mirosul reavăn al brazdei întoarse cu speranță.

Mi-e dor de lumina farurilor la care tractoriștii ară și noaptea, săgetînd întinderile fără sfîrșit și m-aș dori iar reporterul frenetic care vrea să afle și să spună, pînă la capăt, povestea acestor oameni cu adevărat de nădejde, în puterea și voința și meseria cărora se află, în bună măsură, soarta recoltei și nu pot să nu-mi amintesc o întîmplare dintr-o vară nu prea îndepărtată, cînd însoțind, la un treierat, pe o căldură de foc, un prieten cu serioasă răspundere într-un județ, am descoperit amîndoi că se uitase să li se aducă mîncare tocmai lor, tractoriștilor, și trecuse bine de prînzul cel mare, în timp ce primarul se trăsese la o umbră deasă cu toți ai primăriei ca să întocmească raportul acelui treieriș și să se și laude cu nădușala lor !

Nu e nici întîmplarea asta chiar izolată și recunosc, acum, că mă uitam la primarul grijuliu cu umbra lui răcoroasă cu niște ochi păgîni bine înțeleși de el, fiindcă nu era deloc prost, însă **„noi plecam"** — cum zicea prietenul meu — și el rămînea liniștit.

Nu mai are, sigur, putere mare iarna asta, două săptămîni ne mai despart, totuși, de 1 martie, vine timpul aratului și al semănatului, se desface cerul din chingile lui albe, iese soarele, parcă văd brîndușile în Valea cu pietrele, la stejari : atunci e o clipă cînd parcă se petrece iar facerea lumii și-mi amintesc că din copilărie am rămas cu credința că luna lui martie e ca un început de viață.

Nici un gest nu m-a impresionat mai mult ca gestul țăranului apăsînd zdravăn pe coarnele plugului și nici o lumină nu m-a fulgerat mai fericit dureros ca lumina sapei plugului scoasă ca un fulger din brazdă de țăranul care, iată, nu-și epuizează nici rostul, nici înțelepciunea, nici simbolul, simbolul celei mai nobile ambiții, aceea de a stăpîni pămîntul și de a-l face să rodească, **în fiecare vară**, mai spornic.

Nu începuse încă viscolul dintîi al acestui februarie din care, repet, mai sînt două săptămîni, cînd am întîlnit, la mijlocul bărăganului, o turmă de oi trecînd dinspre baltă spre satele mele de munte. Un soare primăvăratec se grăbise să ne facă să credem că scăpăm mai ușor anul ăsta de iarnă, însă ciobanii citeau bine calendarul, ei nu se grăbeau, mînau oile încet dar cu credință și unul din ei și-a ridicat căciula și s-a închinat la lumina soarelui care aprinsese pămîntul.

Și pămîntul era spuzit de văpaia verde a grîului nou.

— Vine primăvara ? — m-am grăbit și eu să-l întreb.

— Ne îndreptăm către ea — mi-a răspuns el, senin.

Curînd, așadar, foarte curînd, vom auzi sapele plugurilor tăind adînc brazda pînă în mîine. E un prilej să ne amintim că, totuși, pe țăran primăvara nu-l ia niciodată prin surprindere. El a zămislit și proverbul cu gospodarul care își face iarna car. Poate anul ăsta izbutim să evităm interviurile cu agronomi care află la 1 martie că a venit primăvara !

DINU SĂRARU

Constructorii Porților de Fier își pun iscusința în serviciul duratei unui ilustru monument istoric

Un pod redat eternității

Un monument pentru eternitate sau cum va arăta, după reconstituire, Capul Podului lui Traian...

Istoria poporului nostru consemnează la loc de cinste un episod de epopee pe care-l știm încă de cînd eram copii în clasele primare, anume că, în pragul ultimului război daco-roman, între anii 103—105, din porunca lui Traian, vestitul arhitect Apollodor din Damasc construi un mare pod de piatră peste Dunăre. Vroia el, Imperatorul, să asigure o legătură ușoară și permanentă între cele două maluri, spre a facilita trecerea legiunilor sale pe pămîntul getodacilor, al „celor mai viteji și mai drepți dintre traci" — cum îi numea Herodot —, care nici cu prețul vieții nu se lăsau înfrînți. Locul ales a fost în dreptul municipiului Drobeta, azi Drobeta Tr. Severin, unde bătrînul Danubius măsura în lățime doar 1 127 metri.

Aici avea să se înalțe și să rămînă în istorie celebrul Pod al lui Traian.

Construcția s-a executat în răstimp de numai doi ani, pînă în primăvara anului 105. Pilonii care susțineau nobila suprastructură, în număr de douăzeci, au fost făcuți din piatră legată cu ciment roman și din cărămidă arsă. Ei se aflau la o distanță de 170 de picioare unul de celălalt, adică 56,74 m, socotindu-se din centrul unui pilon la centrul celuilalt. Cercetările de specialitate relevă că partea de deasupra podului era din lemn de stejar, iar lungimea lui totală, între cele două portaluri, de 1 134,90 metri. Înșiși stîlpii podului erau de o contrucție specială ; în zidăria lor erau practicate găuri în care fuseseră așezate birne groase (porțiuni din acestea rezistă și azi, relativ bine conservate, în străfundul apelor și în Muzeu). Cărămizile care acopereu stîlpii — cărămizi care, așa cum releva istoricul Constantin Giurescu, au de fapt consistența și soliditatea pietrei, fiind făcute, întocmai ca și cimentul roman, după o rețetă ale cărei taine încă n-au fost pe deplin dezlegate pînă astăzi — poartă sigiliile Legiunii a VII-a Claudia și ale unor cohorte independente. Așadar, la această mare construcție care l-a impresionat adînc, stîrnindu-i îndelung admirația, pînă și pe istoricul antic Dio Cassius, au lucrat, ostașii, cum era de altfel obiceiul la romani; ei erau și zidari, și dulgheri, iar ofițerii erau și arhitecți, nu numai luptători. Se poate spune pe bună dreptate că nu doar Dacia, ci întreg Imperiul roman a fost cucerit în timp de război cu sabia, iar în timp de pace cu ciocanul, dalta, plugul și mistria luptătorilor.

Romanii, conduși de împăratul Traian, au cîștigat, după cum prea bine se știe, războiul, dar dacii lui Decebal n-au putut fi îngenunchеați și nici înfrînți. Din conviețuirea lor simbiotică pe teritoriul străvechii Dacii s-a născut poporul român.

De atunci au trecut aproape două mii de ani...

Din falnicul pod de altădată, considerat drept una dintre cele mai ingenioase construcții ale antichității, o pildă vie de trăinicie și îndrăzneală, au rămas pe verticală, în picioare, ruinele actuale ale Podului Traian care pentru noi, românii, și poate nu numai, au fost și rămîn veșnic de înestimabilă valoare, nespus de dragi, pentru că ele vorbesc, în graiul lor anume, despre măreția faptelor strămoșilor noștri. Despre viața și lupta eroicului nostru popor stăpîn de milenii pe aceste meleaguri de legendă.

Dar, în pofida unor măsuri parțiale de conservare, vestitele relicve continuau să se deterioreze. Odată cu scurgerea implacabilă a timpului, vestigiile deveneau tot mai mici. Au venit însă anii socialismului, anii Epocii de aur, și o dată cu ei au prins contur în zonă, pe pămîntul strămoșesc, marile cetăți ale luminii — sistemele hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și Porțile de Fier II, edificii gigant, adevărate pietre de încercare ale iscusinței și măiestriei urmașilor lui Apollodor, constructorilor României de azi. Cotele apelor fluviului, sporite în amonte și aval de cele două baraje ale uriașelor bazine de acumulare, au crescut continuu, amenințînd grav relicvele sacre de pe malul dobrețan. Grație grijii pe care partidul și statul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat-o păstrării și punerii în valoare a moștenirii noastre culturale, conservarea complexă a ruinelor Podului lui Traian, a acestui excepțional monument istoric de a cărui importanță credem că nu mai e cazul să convingem pe cineva, a devenit o necesitate stringentă, ce nu mai putea suferi amînare. Totul a fost conceput într-un cadru mai amplu, de amenajare complexă și consolidare a întregului mal românesc al Dunării.

Am aflat cu bucurie vestea că lucrările au început să se desfășoare din plin încă de anul trecut.

Acceleratul 124 cu care mă îndrept spre Drobeta Turnu-Severin a și intrat iată pe viaductul Topolnițel... Ca și mulți alți călători, mă reped la fereastră, să revăd (oare, pentru a cita oară ?) ruinele. Nu trec decît cîteva minute și iată-le conturîndu-se enigmatic în peisajul pestriț al începutului de iarnă și defilînd lin prin fața ochilor. Trecem printr-un adevărat șantier și trenul își încetinește vizibil mersul... Privit mai de departe, obiectivul pare o stîncă demult pietrificată...

Experimentații specialiști de la T.C.H. Porțile de Fier II, cei care au preluat din mers lucrarea continuă acum turnarea betoanelor în cămășile de forță ale pilelor intermediare care îmbracă resturile fostului pod. Așa-numita pilă culee, cea din buza fluviului, păstrează încă imaginea cu care școlarii s-au obișnuit din cărțile de istorie. Poate doar că e nițel mai erodată de vreme. Alături de cioata celei de-a patra șurate abia descoperită sub vechiul amplasament al căii ferate, ea, culeea, și-a scos la iveală și talpa masivă, din aceeași piatră și cărămidă roșie, care pînă mai ieri zăcuse sub pămînt, nefiind văzută niciodată. În cuva din juru-i, adînc de aproape doi metri și mai bine, se pompează din cînd în cînd apa ce continuă, totuși, să se infiltreze din Dunăre. Tocmai pentru o astfel de treabă a rămas de veghe, peste noapte, fierarul-betonist Florică Vilvoi. Arheologul Mișu Davidescu, directorul Muzeului Porțile de Fier, custodele de drept și de facto al Monumentului și al întregului complex de vestigii romane, ne răsoune povestea reconstituirii Capului de pod.

— Conservarea și păstrarea ruinelor, ca și reconstituirea în întregime a capului Podului Traian — spunea arheologul-director — e o treabă din cele mai migăloase, cu un grad sporit de dificultate. Totul a fost prevăzut să se facă însă pe baza unui proiect, aprobat de Comisia centrală a Patrimoniului cultural național din cadrul C.C.E.S. și organele locale, proiect întocmit cu rigoare științifică, cu respect pentru autenticitate, pentru adevăr.

— Am auzit că v-ați bucurat în această privință de colaborarea și înțelegerea unei somități în materie...

— E adevărat. Da, am primit un mare sprijin din partea conf. univ. arhitect Aurel Teodorescu, de la Institutul de arte plastice din București. După un studiu temeinic, dumnealui ne-a oferit un proiect în două variante de execuție. Amîndouă economice și posibil de înfăptuit, vizînd deopotrivă atît conservarea și păstrarea vestigiilor, cît și reconstituirea în ansamblu a Capului de pod de pe malul nostru. Prima variantă — care consta în esență în tăierea de la sol a părții vizibile a ruinelor cîntărind cîteva sute de tone și ridicarea lor pe un fel de piedestal de beton-armat sore a le cuprinde apoi în lucrările de reconstituire — a căzut pentru simplul motiv că ruinele nu au putut fi tăiate cu tehnica de care dispunem la ora actuală. Datorită durității deosebite, de diamant, a materialului din care au fost făcute, toate filourile (ferăstrae din oțel, cu siliciu) — cei de la Cooperativa de construcții „Smeura" de Argeș, cu care contractasem inițial lucrarea, v-o pot proba !... — n-au izbutit să taie, în trei zile de încercări, nici măcar doi milimetri, că au fost făcute bucată-parcea. Atunci s-a recurs hotărît la cea de-a doua variantă de proiect, care s-a dovedit, pînă la urmă, a fi cea mai chibzuită. Iat-o, aceasta-i, care se materializează la ora de față. Conform acestui proiect aprobat definitiv, ruinele rămîn neclintite de pe propriul lor amplasament. Așa cum sînt, vor fi protejate prin includerea lor în construcția Capului de pod care va fi reconstituit aidoma celui original, realizat de Apollodor.

— Totuși, ceva deosebiri trebuie să fie.

— Nici nu încape îndoială. Mai întîi că la reconstrucția lui se vor folosi nu numai pietrele sau cărămizile recuperate originale, cu sigiliul Legiunii a VII-a Claudia, pentru că au rămas destul de puține — fie că s-au măcinat de intemperii, fie că au dispărut fără urmă — ci, cum ați și văzut, se folosesc intens betoanele. Cimentul roman a fost, firește, și el înlocuit cu cimentul nostru românesc.

— Apropo, oare s-a găsit formula cimentului roman ? Știam că...

— Enigma a fost dezlegată. Mortarul sau cimentul era făcut din marnă arsă în cuptoare deschise în amestec cu var gras într-o anumită proporție, la fața locului. Despre asta am scris chiar eu un articol în ziarul județean.

— Să revenim, rogu-vă, la Monument. Cum ziceați că va arăta în final Capul de pod reconstituit ?

— Așa cum l-a realizat Apollodor din Damasc. Și cum îl vedeți aici, în schițele și proiectele acestea... Parcă le și fotografiaserăți și dumneavoastră, împreună cu Sandu Schinderman, mai pe vară...

Și zicînd așa, doctorul în științe istorice, descoperitorul faimosului Tezaur de la Hinova, îmi desfășură larg pe birou aceleași schițe și proiecte pe care le mai văzusem încă o dată, decuseară, în baraca de pe șantier. Își plimbă grijuliu mîna în susul și-n josul schițelor releveu și profil, apoi cu glas puțin tremurat de emoție și de fiorul mîndriei ce i se citeau pînă și în mișcări, reluă :

— Vedeți ? Asta-i pila portal... Cea de alături e pila culee.. Celelalte sînt pilele sau picioarele intermediare, pe lîngă care va trece trenul... Sus, e tablierul cu grile, cu dreve cu tot...

— Dar nu văd ruinele !... Unde-s ruinele ? am exclamat eu intrigat.

— Ei, tocmai alci vreau să vă pun la încercare perspicacitatea !... zîmbește larg și înțelegător interlocutorul. Pur și simplu sînt adăpostite, incluse și protejate în interior. Adică, cele patru picioare reconstruite din beton sînt goale pe dinăuntru și ele vor îmbrăca, precum o cămașă sau un manșon, cum am mai spus, ruinele așa în starea în care sînt, fiind astfel ferite de orice vicisitudini sau intemperii. Încăperile sau nișele ce le adăpostesc sînt prevăzute, desigur, cu un sistem de iluminat, cu orificii de aerisire... cu ferestruici și scări pentru accesul optim al vizitatorilor.

— Sus, deasupra portalului, văd că apare un fel de statule...

— Întocmai, nu v-ați înșelat : E Mars Ultor, divinitatea soldaților romani, încadrată de două însemne ale puterii romane.

— Ingenios și impresionant de-a dreptul !

E și aceasta o dovadă că știm să ne păstrăm cu sfințenie moștenirea pe care ne-a lăsat-o însăși istoria. Clevetitorii de ocazie să știe că păstrarea și conservarea monumentelor, cum este și acest Cap de pod ce face parte integrantă din Patrimoniul culturii noastre naționale, este la noi nu doar problema unui singur om, sau a unui grup de oameni, ci o importantă problemă de stat. Cine nu crede, să vină să se convingă ! În epoca noastră pentru păstrarea și conservarea monumentelor, se depun eforturi, se acordă importante fonduri bănești, deși chestiunea nu face acum parte din rîndul priorităților absolute.

— Cam cît costă reconstituirea ?

— Cu lucrările de conservare cu totul costă peste 10 milioane de lei. Statul ne-a acordat 9,9 milioane, restul lucrărilor vor fi acoperite prin folosirea posibilităților locale, prin muncă patriotică. Trebuie să vă mai informez că, lîngă Capul de pod, este prevăzută, pentru etapa următoare, amplasarea unui amfiteatru construit în stil roman, care va fi folosit pentru organizarea de spectacole în aer liber.

— Cine-s constructorii și restauratorii ?

— ...Sînt, de astă dată, fiți sigur, demni urmași ai lui Apollodor : meșterii A.C.H. Porțile de Fier II, conduși de maistrul Grigore Bădescu — pentru prima fază, cea actuală, de realizare a părții de structură, iar suprastructura propriu-zisă a fost încredințată I.C.F.-ului Craiova, o firmă de mare prestigiu, cu multă experiență. Proiectele tehnice de execuție sînt semnate de inginerii Beșu și Stoiculescu. Menționez că am primit un foarte prețios sprijin din partea autorităților locale, ca și din partea C.C.E.S.

— Și cînd va fi gata ?

— Dacă totul va merge bine, cel mai tîrziu la sfîrșitul anului viitor.

Pe șantier munca este în toi. Informația oferită de tînărul fierar-betonist s-a dovedit exactă : echipa de dulgheri și de fierari betoniști condusă de Nicolae Scinteie e la datorie. Deși-i frig și burnițează mărunt, oamenii au și coborît în cuvă prima structură metalică peste care, pînă acum, la vremea prînzului, au turnat cîțiva metri cubi de betoane. Automacaraua TAKAF își înalță o dată, și încă o dată, gîtul ei de cocostîrc, plimbîndu-și brațul peste pilonii albi în plină devenire. Închid pentru o clipă ochii și văd parcă alevea cum trec peste pod, strunindu-și greu caii și zăngănindu-și armurile, legiunile și cohortele romane. De undeva, din ascunzișuri nebănuite, luptătorii bravului Decebal încearcă zadarnic să închidă drumurile spre Sarmizegetusa. Revin la realitate trezit de fluierul strident al unui tren cu ferestrele încărcate ciorchine de curioși. Mai privesc o dată șantierul și în gînd îmi revin, ca o dulce șoaptă, cuvintele lui Iorga. Pentru mine, ca și pentru noi toți cei ce sălășluim aici de milenii, ruinele romane de la Drobeta-Tr. Severin reprezintă, sigur, mai mult decît oricare din cele șapte minuni ale lumii.

MIHAI STĂNESCU
Fotografii de
SANDU SCHINDERMAN

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

UN GRANDIOS PORTRET AL ŢĂRII

Și-a scest început de an, ca de fiecare dată cînd sărbătorim cîte un eveniment de seamă, reprezentativ pentru ființa însăși a devenirii noastre, prestigioasele spații expoziționale ale sălii Dalles au găzduit o amplă și impunătoare imagine a chipului de suflet al țării, a noilor sale ctitorii ridicate în epoca pe care cu mîndrie o numim epoca Nicolae Ceaușescu.

Turnate-n marmură și-n bronzuri nepieritoare, întrupate în fibra caldă a lemnului ce păstrează încă vuietul pădurilor, topite în mirifica simfonie a culorilor, a cerneluriilor tipografice, ori în linia somptuoasă a desenului, sau izvodite din jocul rafinat al firului de lînă alcătuind superbe tapiserii, privelиștile noi ale țării, cu tot ce are ea mai frumos, mai înalt, mai măreț și mai luminos, fac dovada unor adînci și semnificative prefaceri pe care ochiul artiștilor plastici le-a surprins în tot ceea ce au ele mai semnificativ, mai emoționant, mai adevărat.

Accentul cade, în astfel de expoziții cu caracter omagial, pe calitatea însăși a însemnării, a notației, a mijloacelor de expresie specifice fiecărui artist în parte, a subordonării universului său plastic la necesitatea de-a se alcătui și ca o cronică vie, pur afectivă, a unor trăiri eminamente colective. Și, din acest punct de vedere, expoziția a fost, cu adevărat, o trecere în revistă a tot ce are arta plastică românească mai limpede și mai clar conturat la ora actuală.

Am întîlnit, deci, pe simezele din Sala Dalles, nume consacrate, sau aflate în plină afirmare, artiști ce au impus un stil, o viziune, o atitudine. Lucrările lor, dialogînd unele cu altele, instaurînd o unitate tematică, dar totodată, o largă diversitate în ceea ce privește abordarea realului, realizează imaginea de ansamblu a peisajului pe care țara îl dezvăluie ochiului și inimii noastre. Prezenți pe marile șantiere ale țării, în mijlocul oamenilor muncii, relatînd întîlnirile de lucru ale conducerii de partid și de stat cu toți cei ce înfăptuiesc idealurile acestei mărețe epoci, ilustrînd viața de zi cu zi a patriei, a orașelor ei, mereu înnoite, dominate de turnurile înalte ale macaralelor și de silueta zveltă a blocurilor albe, grațios decupate pe cerul senin, sau aflați pe-ntinsul nesfîrșit al ogoarelor, în inima satelor, vetre în care s-a plămădit de peste milenii și veacuri ființa poporului nostru, conștiința artiștilor plastici a vibrat profund și patriotic, a consonat cu înaltele comandamente sociale ce le-au fost adresate și pe care arta lor le-a onorat cu promptitudine, cu talent, cu dăruire, cu înaltă măiestrie artistică.

Printre cei ce semnează acest grandios portret al țării, am întîlnit, așa cum am mai spus, nume unanim recunoscute, sau aflate în plină afirmare, precum Doru Rotaru, Viorel Mărginean, Lucreția Paces, Ovidiu Maitec, Constantin Blendea, Horia Flămându, Costel Badea, Gh. Iliescu-Călinești, Ion Bițan, Petru Popovici, Gabriela Adoc, Vasile Pop Negreșteanu, Marcel Beju, Vasile Grigore, Sabin Bălașa, Elena Greculesi, Vladimir Setran, Constantin Piliuță, Ion Musceleanu, Ovidiu Pașina, Dimitrie Grigoraș, Octav Grigorescu, Cornel Brudascu, Victor Postelnicu, Ion Grigore, Georgeta Năoărus, Iulia Hălăucescu, Iosif Matyas, Angela Pop Brădean, Brădui Covaliu, Ion Sălișteanu, Ion Gheorghiu și mulți alții firești, pictori, sculptori, graficieni și artiști plastici, decoratori, tot ceea ce are mai reprezentativ la ora actuală arta plastică românească.

VICTOR NIȚĂ ■

Omagiu — EUGEN PALADE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și copiii — ION BITAN

Vizita de lucru — EUGEN PALADE

Întîlnire de neuitat

Sîmbătă, 8 februarie, în același elegant Salon Albastru (ca și în anii trecuți ai ospitalierului hotel Fiora, într-un cadru mai degrabă emoționant decît festiv, adjective care, de bună seamă, au se exclud, ci mai curînd se completează într-un mod cît se poate de fericit, colectivul redacției noastre, împreună cu prieteni și colaboratori apropiați i-a sărbătorit pe laureații anului 1985 ai premiilor revistei Flacăra.

A fost pentru noi toți, cel mai frumos, cel mai odihnitor și mai împlinitor din attea alte momente ale unei obișnuite săptămîni de muncă și viață, un moment în care începem să gustăm din dulceața vieții, în care începem să visăm, să facem planuri, să ne bucurăm de clipele trăite împreună cu cei dragi, cu cei pe care îi iubim și îi respectăm. Am trăit bucuria de-a ne afla în apropierea unor oameni a căror viață a fost pusă în slujba vieții, a căror ființă, cu tot ce are mai frumos mai înalt mai luminos și mai adevărat în ea ființa umană, a fost pusă în slujba semenilor lor. Iar semenii lor, iată, prin noi, întorc acest prinos al inimii, al inteligenței și-al talentului lor, dăruindu-i cu înaltă și, totodată, adîncă gratitudine. Recunoscînd și apreciind valorile timpului nostru, recunoaștem însăși dorința noastră de-a fi, de-a ne împlini, de-a năzui, de-a crede, cu toată convingerea, că vom realiza tot ceea ce ne-am propus. A prețui valorile în preajma cărora trăim, a fi mîndri de contemporaneitatea noastră cu ele, a ne înclina, în semn de respect, în fața trudei lor, a reușitei lor, înseamnă, în ultimă instanță a ne simți solidari cu uriașul efort al întregului nostru popor pentru afirmarea plenară a geniului românesc într-o epocă pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu.

Uneori, aplauzele celor prezenți în Salonul Albastru, stîrnite doar de simpla rostire a numelui laureaților, au acoperit, în parte, motivele pe care redactorii revistei le-au formulat în vederea acordării premiilor. Vom transcrie, deci, în ordinea în care au fost înmînate premiile, argumentele revistei noastre. Poetului Nicolae Dragoș, pentru poezia sa angajată, de un înalt suflu patriotic și civic. Prozatorului Radu Cosașu, pentru larga deschidere a scrisului său față de problemele timpului nostru. Criticului literar Edgar Papu, pentru profunzimea comentariului său asupra omului și culturii acestei țări. Istoricului literar Niculae Gheran, pentru pasiunea și profesionalismul cu care s-a ocupat de ediția Rebreanu. Dramaturgului Platon Pardău, pentru radiografia fidelă pe care plesele sale o fac societății noastre. Profesorului doctor inginer Kelemen Arpad, și conferențiarului doctor inginer Ioan Boldea, pentru însemnatele lor contribuții la dezvoltarea gîndirii tehnice și originale. Compozitoarei Liana Alexandra, pentru mijloacele sale echilibrate puse în slujba inovației în limbajul muzical contemporan. Pictorului Vasile Grigore, pentru plusul de frumusețe adăugat inimii și ochiului nostru. Regizorului Mihai Manolescu, pentru inspiratele sale opțiuni repertoriale. Regizorului Mircea Veroiu, pentru modul veridic în care filmele lui surprind complexitatea atitudinii omului în fața vieții. Academicianului Alexandru Rosetti, pentru întreaga sa viață închinată culturii și limbii române. Profesorului doctor Dan Alesandrescu, pentru o viață dedicată mamei și copilului. Istoricului Alexandru Zub, pentru o viață închinată restituirilor unor opere fundamentale ale istoriei românilor. Maiorului doctor Ioan Codorean și doctorului Gheorghe Bugeag, pentru promovarea unor tehnici de vîrf. Matematicianului Gheorghe Păun, pentru originalitate și creativitate în gîndirea matematică românească. Publicistului Leon Kalustian, pentru credința cu care a slujit mai bine de o jumătate de veac cuvîntul fierbinte al presei. Publicistului Neagu Udrolu, pentru gazetăria sa de înalt nivel, care reflectă diversitatea lumii contemporane. Artistei Sofia Vicoveanca, pentru pledoaria sa artistică în favoarea autenticității folclorului românesc. Artistului Alexandru Mica, pentru talentul și migala cu care repune în circulație vechi cîntece populare românești. Actriței Olga Tudorache, pentru vibrația cu care însuflețește rolurile sale de o mare diversitate. Actriței Melania Ursu, pentru căldura cu care a dat viață unor personaje de neuitat. Actorului Marin Moraru, pentru marele său talent de a descoperi gravitatea umorului. Actorului Gheorghe Dinică, pentru forța și luciditatea întruchipărilor sale artistice. Colectivului de autori ai lucrării „23 August — Documente", vol. III și IV, pentru meritul de-a fi pus în adevărata sa lumină un moment istoric crucial pentru țara noastră. Colectivului de autori ai lucrării „Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României", pentru restituirea unor dovezi elocvente și zguduitoare privind vicisitudinile istoriei noastre și inegalabila putere de rezistență a poporului român, impresionanta sa capacitate de jertfă în ideea unității de patrie și neam. Atletului Sorin Matei, pentru înaltele sale performanțe sportive care relevă sugestiv una din aspirațiile dintotdeauna ale omului, înălțimea. Fotbalistului Rodion Cămătaru, pentru calitățile sale de luptător în arena sportivă, pentru splendidul său spirit de sportivitate.

În laureații anului 1985, revista și-a cîștigat noi și prestigioși colaboratori, a căror competență și audiență va facilita publicației îndeplinirea în și mai bune condiții a atribuțiilor ce-i revin. Ca prim beneficiu, publicăm astăzi — în paginile 14—15, — o parte din textele, pe teme diverse, încredințate redacției chiar la evocata întîlnire.

A fost, așa cum spuneam, o zi de sîmbătă, la prînz, cînd am trăit din plin bucuria și gîndul că piscurile sînt falia munților, așa cum stejarii sînt fala pădurilor, așa cum oamenii, cei ce se pot asemui piscurilor și stejarilor, sînt fala și nădejdea cetății.

Un poem pentru patrie

de MIHAI BENIUC

Stăpînii

Zăpada cade parc-ar fi confeti
La baluri presărați în părul fetei,
Dar albi sînt toți, mai albi decît ninsoarea
Ori cînd e albă și curată sarea,
Dar fata, nu e fată, ci e țară
Cînd stele multe populează cerul seara
Și țara-i vechea noastră Românie
Ca patrie unită pe vecie.
Și-nveșmîntată-n alb ea pare-o zînă,
Dar nici oleacă nu pare bătrînă.
Subt blana-i albă grîul înverzește
Și pentru-ntreg poporul pînea crește,
De știe cum să-l secere și care
Și să-l așeze bine în hambare.
Dar cum n-o știi ? Că el l-a semănat
Pe-ogorul ce din toamnă l-a arat.
Iar țara : șes, Carpații, Apusenii,
A lui e doar, de veacuri, de milenii,
Ba și mai mult cînd el călca pe arie
Și l-au călcat străini, cum a fost Dorie,
De ne cerură apă și pămînt...
Dar stai și te întrebi : azi unde sînt ?
Căci după Decebal, Traian, stăpînii
Ai țării lor, pe veci, își sînt Românii.

18 ian. 1986

Eseuri cu multe întrebări

Există cărți care-și slujesc în primul rînd obiectul și altele, menite să vorbească mai ales despre subiect. Nefiind un volum de beletristică propriu-zisă, ne-am fi putut aștepta de la **Echidistanțele** (Editura Eminescu, 1985) lui Paul Cortez să ilustreze mai ales prima afirmație. Fapt este însă că acest cu totul aparte jurnal de idei artistice își află echilibrul tocmai în circumscrierea aventurii estetice și de gîndire în limitele eului, altfel spus, în realizarea ei în profunzime. „Echidistanțele," concluzie stenică — după fiecare re-verificare — a unui consens subtil între eu și lume, cartea d-lui Paul Cortez este spectrul capacității de cuprindere a unei structuri de cultură a unui spirit extrem de alert, viu, asociativ, plin de fericitul (și nevinovatul) „orgoliu" de a regîndi totul pe cont propriu. Pe autor îl interesează în egală măsură etimologia și evoluția cuvîntului snob, ca și motivul creațiunii în literatură și artă, gustă cu aceeași plăcere anecdota afurisită și cugetarea filozofică, supunîndu-le condiției de argumente pentru demonstrațiile sale. Aflăm în **Echidistanțe** o splendidă diversitate de teme, risipite precum culorile pe un evantai, dar pe care un singur gest (al închiderii, ca să rămînem în limitele comparației) le comprimă într-un admirabil compendiu de idei.

Sub aparențele safe dezinvolte, ludice, cartea lui Paul Cortez ascunde o secretă aspirație spre rigoarea sistemului — reflex al profesiunii științifice (psihiatria) în care autorul s-a distins. Mari întrebări ale gîndirii omenești a tuturor timpurilor — viața, moartea, dragostea, raporturile genialității cu anormalitatea, creațiunea, risul, șansele de viitor ale umanității etc. — sînt abordate aici cu o gravitate pe care ironia, teribilul simț al umorului (și al ridicolului) le disimulează aproape etanș. Ca și într-o altă carte a sa, **Echivalențe** (1983), problema morții ocupă un loc însemnat în **Echidistanțe**. Scrieri extrem de diverse își răspund peste veacuri și peste mări și țări. Între Legendele Olimpului și statisticile O.M.S. nu e o distanță chiar atît de mare. Așa s-ar explica de pildă faptul că slujitorii lui Hades cereau instituirea morții repetate, iar Organizația Mondială a Sănătății consideră dovedit un deces numai atunci cînd s-au putut stabili trei cauze (!). La fel, o ingenioasă acoladă unește teoriile indice ale reîncarnării și scrierile profesorului Petre Botezatu despre metempsomatoză (migrația trupului).

Caratele erudiției

Toată verva moralistului este pusă însă în joc în capitolele dedicate lui „Eros în lume". Aici, cugetările aforistice au — toate — o încîntătoare alunecare ironică, iar parodia este și ea la loc de cinste. „A-ți pierde capul din dragoste" nu e numai o vorbă de toate zilele, ci face parte, iată, din categoria „modificărilor anatomofiziologice" generate de acest nobil simțămînt. Gelozia s-ar putea defini, după Paul Cortez, ca „o tulburare de schemă corporală în care bolnavul are impresia existenței unor coarne 'cu localizare frontală chiar în absența lor". Chiar dacă am ales spre citare cu precădere din oazele de umor, trebuie subliniat faptul că nota dominantă a eseurilor lui Paul Cortez rămîne totuși cea cogitativă.

Extrem de interesantă, alăturarea de nume din paginile cărții — Arhimede, Švejk, Caragiale, Confucius, Marcus Porcius Cato Censorius Maior, Topîrceanu, Diogene, Dostoievski, Mahomed, Macterlink, Jean Genet, etc., etc. — compune o hartă a lecturilor și informațiilor culturale absolut bulversantă, pe care inclinația asociativă notează neașteptate „echidistanțe".

În loc de punct, volumul ne oferă o confesiune de admirabilă vibrație — **Ignoramus** — ce ține foarte bine loc și de cheie pentru plăcutele labirinturi ale lui Paul Cortez și al cărei laitmotiv este setea de cunoaștere. De la înălțimea emoției ce hrănește aceste pagini, un gînd cum este „Niciodată nu am rămas singur : totdeauna am fost cu mine" aureolează în culorile adevărate — ale spiritului măsurabil în caratele erudiției, sensibilității, rigorii morale și mobilității intelectuale — o carte nu de toate zilele, dar pentru toate zilele îndrăgostiților de frumos.

TANIA RĂDU ■

Cartea de istorie

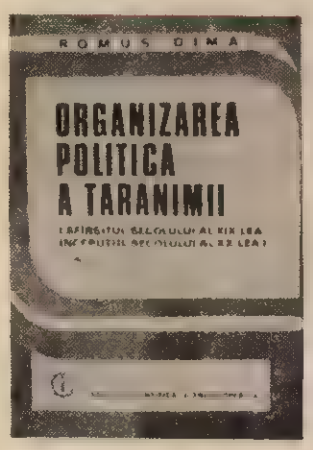

Țăranul în istorie

Considerat de curentele poporanist și semănătorist drept eroul predilect al literaturii, țăranul nu a intrat în sfera de interes a vechii istoriografii românești decît în măsura în care investigația situației sale de-a lungul secolelor explica geneza „problemei agrare", adică a repartiției inechitabile a fondului funciar al țării și a setei de pămînt a țăranului. În marile momente ale evoluției raporturilor agrare apelul la istorie nu a lipsit : în dezbaterile Comisiei proprietății, instituită de guvernul revoluționar muntean în 1848, în discuțiile privind reforma agrară a lui Cuza-Vodă, în polemicile declanșate de ascuțirea contradicțiilor sociale în lumea rurală la începutul secolului al XX-lea, a fost mereu evocată situația țărănimii în societatea medievală și interesul social-politic pentru această problemă a dat impuls cercetării istorice (să amintim doar lucrările lui Gh. Panu, R. Rosetti, N. Iorga și C. Giurescu).

Raportîndată la această tradiție — ilustrată de scrieri care au marcat momente de progres al cercetării științifice — noua istoriografie românească, întemeiată pe concepția materialist-istorică, a abordat istoria țărănimii cu o informație documentară de o abundență fără precedent — grație explorării sistematice a fondurilor arhivistice — și cu un aparat conceptual capabil să reflecte pe cît de amplu pe atît de profund relațiile agrare. Și în acest domeniu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a inaugurat o fază fecundă în realizări.

O lucrare recent apărută **„Organizarea politică a țărănimii (sfîrșitul sec. XIX — începutul sec. XX)** a lui Romus Dima, îmbogățește remarcabil literatura consacrată istoriei țărănimii române. Autorul făcuse dovada aleselor sale însușiri de investigator al fenomenelor de istorie socio-economică și politică în contribuțiile anterioare, între care pe primul loc se așază, desigur, **Mișcarea muncitorească din Oltenia** (1982). În noul său volum, autorul studiază primele începuturi de organizare politică a țărănimii din România, la sfîrșitul veacului trecut și la începutul celui actual, problemă abordată numai succint în solida cercetare a lui Ioan Scurtu, **„Din viața politică a României (1926—1947). Studiu critic privind istoria partidului național-țărănesc"**, apărută în 1983.

Cartea lui Romus Dima este clădită pe o largă documentație ce include, alături de o întinsă bibliografie, un bogat material documentar inedit, extras din fondul Arhivelor Statului din București, dar și din Craiova, Rîmnicu Vîlcea, Slatina și Turnu Severin. Informație nouă, date noi, astfel ar putea fi caracterizată succint această carte care este, sigur, înnoitoare. Meritele ei științifice vor fi discutate, evident, de specialiști în perioadele lor. Ceea ce dorim să subliniem aici este readucerea în reflectorul interesului științific a unor figuri generoase ale luptei politice a țărănimii, despre care s-a scris puțin și nu întotdeauna exact.

Romus Dima a îmbinat în cercetarea sa ancheta desfășurată cu metodele specifice istoriei — detectarea surselor, critica lor, prezentarea și interpretarea datelor oferite de ele —, altfel spus obiectivitatea cercetătorului autentic cu o mare iubire pentru țăran. În primele pagini ale cărții sale, îndată după Nicolae Bălcescu și Nicolae Iorga, este citat Liviu Rebreanu cu admirabilul său discurs de recepție la Academia Română, **Laudă țăranului român.** Excepționalul rol pe care l-a jucat țărănimea de-a lungul mileniilor de istorie, în progresul societății românești, constituie fundamentul întregii lucrări : țăranul, cultivator al pămîntului ; țăranul-apărător al vetrei strămoșești ; țăranul, creator al culturii și artei populare. Acest Țăran, pe care secole la rînd, s-a rezemat întreaga societate, era ținut însă la marginea ei, supus oprimării și umilinței, exclus, practic, din viața politică a țării. Izbucnirile paroxistice ale nemulțumirii țărănești — răscoalele — au zguduit de fiecare dată temeliile acestor structuri inechitabile, au adus, uneori, anumite ameliorări în condițiile materiale de existență a țăranului, dar nu i-au dat locul cuvenit în societate.

Acesta era contextul istoriei de la sfîrșitul secolului trecut, cînd o luminoasă figură țîșnită pe neașteptate din mediul rural a purces la încercarea de a da clasei țărănești o organizare politică : învățătorul Constantin Dobrescu-Argeș din comuna Mușetești (Argeș), întemeietorul în 1895 al „Partidei țărănești". Romus Duma îl reînvie pe acest energic, combativ și cult luptător pentru emancipărea socială și politică a truditorilor ogoarelor. Omul a avut mari calități personale care i-au cîștigat prețuirea și admirația unor personalități precum Nicolae Iorga. Înverșunarea adversarilor politici, îndeosebi a liberalilor, l-au împiedicat pe Constantin Dobrescu-Argeș să valorifice în beneficiul țărănimii marea sa capacitate de organizator și animator politic. Victimă a unei mașinații odioase, menită să compromită un om de mare cinste, Constantin Dobrescu-Argeș a fost silit să abandoneze lupta și a sfîrșit în descurajare și uitare. Acțiunea lui a fost continuată de colaboratorul său cel mai apropiat, Alexandru Valescu, care — arată autorul — „are marele merit că a asigurat apariția în continuare a «Gazetei țăranilor» și, cu prețul unor sacrificii financiare extraordinare, a reușit să dețină recordul de longevitate în sistemul presei țărănești" (p. 306—307). Împreună cu Vasile Kogălniceanu, el a întemeiat un Partid Țărănesc, în 1906, dar represiunea care a urmat răscoalei țărănești din 1907 a marcat și sfîrșitul noului partid. Bogăția de idei și informații a cărții se refuză rezumării. Se întîlnesc în paginile ei date despre activitatea cluburilor socialiste la sate, despre poziția partidelor politice față de problema agrară, o analiză critică a vederilor lui Ion Mihalache etc.

Concluzia ce se desprinde din citirea acestei valoroase cărți este că numai alături și sub conducerea clasei muncitoare, țărănimea avea să găsească locul meritat în societatea la al cărei progres a contribuit prin muncă și luptă. În așteptarea încheierii marii lucrări de sinteză, în curs de elaborare, sub conducerea academicianului Ștefan Pascu, **Istoria țărănimii române**, cartea lui Romus Duma aduce o contribuție vrednică de un cald elogiu.

FL. CONSTANTINIU ■

Cartea de poezie

„Un veac de poezie aromână"

Astfel se intitulează recenta (cea mai cuprinzătoare) antologie de poezie aromână cultă, apărută sub îngrijirea unui reputat critic, Hristu Cândroveanu, și a unei cunoscute poete, Kira Iorgoveanu. Lucrarea stringe între coperțile ei tot ce este mai reprezentativ în poezia aromână, de cînd se scrie în grailul, parcă de cronică veche, al românilor trăitori sau originari din Peninsulă. Prin 1880 în locurile de baștină ale aromânilor, încep să apară primele lor publicații literar-culturale. Limba lor, ca și a fraților lor români, este fără îndoială, multimilenară. În cintec, prin care se deschide și antologia de față, vine parcă din negura vremii să depună mărturie de această vechime : „Din adîncuri ne răsună / Diata veche și străbună — / Poruncă, să dăinuiască / Limba noastră, românească. / De sub lespezi de morminte / Strigă bunii : „Luați aminte, — / Crunt blestem să aibă-n casă / Cel ce graiul lui și-l lasă... **(Demîndarea părinteasă** de C. Belimace). O astfel de limbă, care-și păstrează iubirea prin autoanatemă, nu putea să nu treacă vămile mileniilor.

Exponenți ai unui neam de păstori prin excelență, „oameni ai munților", „casa noastră-i muntîi", cum însiși mărturisesc, poeții aromâni au cîntat muntele, viața lor de oieri. În **exod**, poem de Marcu Beza, transpus în românește de Hristu Cândroveanu, devine text emblematic în această direcție : „Se scoboară turme-n jos, / Tot prin raristi de aluni. / Încotro le tot mînați, / Oameni buni ? / Încotro vedem cu ochii, / Că de-o vreme, pe la stînă, / Numai crivățul și jalea / Se îngînă ! / Vine iarna peste culmi / Și mioarele ne pier, / De-o rămîne locul gol / Și stingher ! / Amurgește. Trec mereu — / Pîlcuri, turmă după turmă ; / Le petrece codrul, trist, / De din urmă..." Firul existențial, aici, are același izvor cu al doinei și al Mioriței. Nu e o exagerare în ce spunem — drumurile aromânilor din Balcani, Macedonia și Pind s-au întretăiat și suprapus nu o dată cu ale păstorilor din Carpați, iar necazurile, dorurile și nostalgiile le-au fost aceleași. Păstoritul, dragostea de turmă, unica lor avere, de codru, de munte s-au răsfrînt larg în creația lirică a multor poeți aromâni : la Dimitrie Bolintineanu, în poemul **San-Marina** ; la Nida Boga, în peste 150 de sonete, în care se vorbește nu numai despre avatarurile păstorilor întemeietori ai faimosului oraș Moscopole, ci și despre o-ntreagă civilizație și cultură a aromânilor sud-dunăreni. Din același filon existențial se inspiră Nușî Tulliu, liric profund, autor de balade de rară frumusețe, Zicu A. Araia, George Ceara, Marcu Beza, liric reflexiv, pînă la cei de azi : Teohar Mihadaș, Nicolae Caratană, Atanasie Nasta, Kira Iorgoveanu, Vasile Tode și alții.

Dorul, în echivalentul lexical **xinitia**, ecourile acestui sentiment le găsim în multe poeme din antologia de față, aparținînd lui George Murnu, inegalabil traducător al poemelor homerice, inegalabil nu numai în literatura noastră, ci chiar în ansamblul literaturilor moderne ale lumii, cum remarca G. Călinescu ; alte poeme aparțin lui Tache Caciona, Nacu D. Scrima, George Perdichi, pînă la Kira Iorgoveanu, al cărui **Cîntec pentru bunicul meu**, este, în opinia lui Hristu Cândroveanu, „o pregnantă reconstituire a existenței străbunilor din munții Balcani". Și alte sentimente domină, ca expresie, poemele din antologia în cauză : dragostea la N. Velo, Ioan Cutova, mai amplificat acest sentiment la Kira Iorgoveanu ; apoi vitejia, lupta împotriva dominației otomane, sentimentul înstrăinării, ca și gluma, ironia sau sarcasmul, excelînd aici Nicolae Batzaria, ironist, fabulist de excepție și de mare talent.

Spre deosebire de alte antologii, autorii celei în discuție, Hristu Cândroveanu și Kira Iorgoveanu, au fost conduși, constatăm, de o bună idee : de a da echivalente artistice în limba română literară (uneori superioare originalului) și nu o traducere justă (lineară), care ar fi sărăcit mesajul liric. Antologia **Un veac de poezie aromână** adună, fată de cele anterioare, un număr dublu de autori, de la cei dinții, pînă la cei de azi. Prin ea, literatura aromână se integrează organic în ansamblul creației spirituale românești, căreia de fapt și de drept îi aparține.

N. GRIGORE MĂRĂSANU ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

V. Vasilescu : Citeva lucruri bune, mai ales „Pling cuvintele", „Puncte de reper". Ce păcat, însă, că (meteahnă mai veche) vă fuge condeiul prea mult și prea des pe o pantă de cronică rimată facilă și băscălioasă, „raiduri" în care ucideți cu mîna dv. bunătate de poeme hărăzite (din „plecare") unei cu totul alte soarte (cum ar fi, de pildă, „Filipică", unde, după prima terțină, care anunță o meditație gravă, majoră, condeiul o ia „pe miriște" și pe două cărări... Sau chiar în „Poem", care se termină în aceeași săltăreață jovialitate ușurică... (Vă amintim că textele trebuiesc bătute la mașină).

Pygmalion : „Cîntec", „Ninsoare", „Poemul" — pagini interesante, în perspectiva căutărilor de care vorbiți. (Ne referim la cele scrise de mînă, considerînd că celelalte au mai fost pe la noi. Dacă nu e așa, semnalați-ne ! Acum, și pe viitor).

F.K. : Pe aceeași linie, nestrămutat, conservator, cîteva pagini ceva mai practicabile : „Oglinda", „Pupile", „Claun", „Identitate".

I. Craiova : O tematică parcă mai variată. La „Versul minz", ceva neclar : „Pe brazde răsturnate nori de plug" și următorul, cu niște imagini forțate (ori, poate, chiar niște greșeli de transcriere ?...) ce se refuză înțelegerii obișnuite. E cazul că intervenim.

G.Jir : Dezolante, aceste ultime pagini (cu unele aproximative excepții : „Iubire", „Ecou" „Voal de zăpadă"). Trebuie să citiți, să studiați, să vă educați gustul și spiritul critic, să vă alcătuiți o cultură temeinică, etc. Altminteri, aceste încercări răzlețe, primitive, vor rămîne în veci departe de poezie.

R.N. Ciosun : Lucrurile s-au angajat pe un drum aberant, înfundat, fără perspectivă. Ceea ce faceți acum e un soi de manufactură, inertă, neinsuflețită, lipsită și de lirism, și de spirit. Oarecare „mișcare", incipientă (dar finalmente compromisă), în „Stare", „Ploaia".

V. Ionescu : Scădere gravă a substanței nobile, multe pagini inerte, uscate, (unele, de nerecunoscut !), semn al unei prea lungi inactivități a condeiului (?). Cîteva pagini mai amintesc, mai mult sau mai puțin, de reușitele de altă dată : „Vata de zahăr", „Muntele robit", „Cota 2 000", „România" (probabil, cu unele greșeli dactilografice (de punctuație?) care fac primele versuri de neînțeles).

Em. Petrescu : „Așteptăm", „Relativitate" (oarecum...).

M. Tălan : Sînt și cîteva pagini mai aproape de poezie („Ardere", „Tîrziu", poate și „Cîntec de leagăn") printre multe versificări sonore, dar cam fără miez.

Const. Savin : Se confirmă promițătoarele înzestrări, dar nu sînt, în pagini, noutăți remarcabile. Se pare că scrieți prea mult, la o vîrstă cînd trebuie să primeze lectura, acumulările. Cîteva pagini mai răsărite : „Ciocîrlia", „Haiku", „Îngemănare".

Iolanda T., Dan Tudoșă, Olga Epeder, Anca Ene, R.M. Klauss, Mădălina David, Sorin Boga, Panait P. Panait, Mircea Puiu, Viorel Stănilă, Alexa Teo, Vali Scripcanu, Cr. Noreanu, Fl. Comșa, Doina Moldoveanu, Laurențiu Enache, V. Vancea, Alex. Miron, Adam Vivi, Marin Cagnea, Azertyuiop (dacti !), **Șt. Barbu** (ceva, în „Păsesc"), **Iulian Bunu, Daria Bertzi, Camelia Vinea** (mai citeț !), **Fl. Oancea, M.M. Băjănescu, Iosif Brad, C. Daniel, Natalia N., F. Tiriș Țăranu, Tudora Avram, Fl. Ștefănescu, I. Poescu, Sorin Ionescu, J. Francesco, G. Lucinescu, M. Marcis, M. Dodoi, S. Bodacio, M. Scînteioară, L.F., D. Micicoi, Doriana D., E.M. Amariei** („Toamnei"), **Raluca Vasilescu, D. Crișan** („Să umbli"), **Basil, Soledad, G. Tanul, L. Negruțiu, Z. Sigmirean, V. Zgorobete; F. Boețiu, Corina Andreescu, Em. Soare, C. Tigănele :** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

NINSOARE

Pe străzi pustii,
Tîrzii,
Tăcută nuntă îndelungă.
Degeaba alerg,
Degeaba rămîn
Tot mai grea
Mireasa dalbă
Mi se adună în brațe
Și mă sărută
Și mă adoarme.
E noaptea nunții
Și nu mai pot fugi.

OVIDIU CLANCA

IGNORANȚĂ

Din toată această zbatere înfrigurată,
Din toată această pilpîire speriată,
Din toată această dulce teroare,
Din brațul întins înspre tine
ca un timid semn de exclamare
Nu va mai rămîne decît
Profilul filigranat al poemelor mele
(Absolut neimportant că
magnifica-ți ființă e închisă în ele).
Nu ești decît un pretext de literatură
superb
Menit să facă să tremure lacrima unui verb
Doar tu nu știi și-aproape
Mi-e milă de-atîta ignorantă
Cum mi-e milă de strugurul
strîns în teasc fără pic de speranță...

Mult timp după ce voi înlănțui
spre tine o anesteziată retină
Va rămîne să ardă filigranul
acestor cuvinte fără rușine.

ILEANA BIJA

TABLOUL DE IARNĂ

Se vînd flori nemuritoare
Toate mașinile duc acasă
În geamuri vremile — aburese
Pe șosea copii
Imitație la clasicul sănius
Monologul mamei
Se desfășoară
După lexicul familiei :
Ce repede a trecut timpul
Nu mai văd să bag în ac
Și mîine va fi azi
Mai devreme de opt.

NINA VODĂ

NATURĂ MOARTĂ

Un suspin. Oftează aerul.
O clocănitură. Pocnește mobila.
Se moare de urît
în casa plină cu huse albe.

O păpușă de porțelan
privește invidioasă.
cățelul cu covrigi în coadă.

Praful pîndește cu spaimă
întoarcerea stăpînilor.

Crinii prizonieri,
își dezbracă petalele
pe măsuța lustruită.
într-un alb și pudic
strip tease.

OANA KADAR

Țară, nu țărișoară

Trebuie să-mi declar de la început idiosincrasia față de diminutive, chiar dacă le cunosc valoarea estetică. Oricum, saltul, marele salt istoric pe care l-a făcut poezia noastră la începuturi și îndeosebi prin Eminescu, a fost renunțul la abuzul de diminutive. Chiar în domeniul atît de „răsfățat" al antroponimiei prefer să-i spun pe numele înscris pe certificatul de naștere unei persoane de sex feminin, chiar dacă acesta nu a fost prea inspirat ales din punctul de vedere al unor gusturi moderne „mănoase". De ce să apelăm la diminutive dacă pe iubita noastră — și cu atît mai mult pe tovarășa de viață — o cheamă Paraschiva, Gherghina sau Filofteia, să nu i ne adresăm ca atare ?

Idiosincrasia mea pornește de la un anume diminutiv care, folosit ca atare, mi se pare chiar jignitor, atingător în însăși mîndria mea națională. Nu mai e de suportat, indiferent care ar fi interpretul sau canalul de difuziune, să auzi în elucubrațiile mai mult sau mai puțin versificate cuvîntul „țărișoară", ceea ce vrea să denumească, vezi doamne, cu gingășie, ceea ce se cheamă ȚARĂ. Las la o parte faptul că din mîl și mit de diminutive nici unul nu mi se pare atît de dulceag, de schimonosit precum „cuvîntelul" (iată că m-a prins și pe mine boala „diminutivei" ! „ȚĂRIȘOARĂ".

E adevărat, prin întindere, România nu e prea mare cu cei 237 500 kilometri pătrați ai săi, fiind considerată o ȚARĂ MIJLOCIE, dar o ȚARĂ. Nicăieri în afară de insuportabilele cîntece aminitite, — fală populare sau de muzică ușoară —, nu e denumită „țărișoară". Dacă n-ar fi de prisos, aș putea demonstra că România cu munții, cîmpiile sau ciurile sale — ca să nu mai amintim că al doilea fluviu ca lungime al Europei îi scaldă pe cea mai lungă distanță hotarele — nici nu permite să fie astfel denumită de niște neghiobi zaharisiți (fiindcă nici măcar doar „dulcegi" nu pot fi taxați).

Apoi : să nu uităm, prieteni, că o ȚARĂ, în denumirea ei, nu poate fi limitată la întinderea ei geografică, la reliefu său. O ȚARĂ înseamnă în egală măsură și istorie — și încă una glorioasă —, înseamnă virtuțile cetățenilor săi, modul cum s-au afirmat acestea, cum au înflorit de-a lungul secolelor, cum s-a materializat în fapte de civilizație materială și spirituală durabile, cum se împlinesc ele azi.

Desigur, filologii și lingviștii în genere ar găsi încă multe alte criterii pentru inacceptarea ab initio a acestui diminutiv. Nu e în intenția noastră să purtăm o discuție filologică de specialitate, ci să invocăm mai ales cîteva argumente cultural-educative, de bun-simț lingvistic și de ardoare patriotică.

Sîntem, ca atare, de părere că în primul rînd interpreții — mai ales cei de muzică ție ca populară sau ușoară — să-și controleze repertoriile din acest punct de vedere, renunțînd fără milă la folosirea acestui diminutiv de-a dreptul ponegritor la adresa ființei care ne e cea mai scumpă. Cum, de asemenea, responsabilii canalelor de difuziune a cîntecului și verbului românesc în general ar trebui să vegheze această acțiune, care e una cultural-patriotică. Am saluta cu tot entuziasmul și nu numai noi — ci întregul public dovada de înțelegere maturâ a problemei abordate.

Dar, furat de aceste considerații, era să uit tocmai argumentul argumentelor, acea înțelepciune a transilvănenilor care și-au dorit de secole UNIREA CU ȚARA. Zice o veche vorbă românească, izvorîtă din această lungă reflecție, nu o dată eroică, luptătoare : MARE-I LUMEA D-APĂI ȚARA ! Este o expresie atît de adîncă pe care, deși am folosit-o ca laitmotiv într-o poezie, nu mă mai satur s-o aud iar și iar.

Să vi se împietrească limba în gură, convorbitori de limba română, ori de cîte ori vă vine să pronunțați în loc de ȚARĂ, „țărișoară", numai amintindu-vă cît zbucium și dor e în această expresie transilvană „MARE-I LUMEA D-APĂI ȚARA !"

NICULAE STOIAN ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Un poet în blugi

Cînd un poet nu scrie împins de „instinct", cînd literatura nu emană din el ca o „secreție spirituală" a corpului, cînd versurile sale nu sînt doar un strigăt misterios și visceral, sîntem înclinați să presupunem că opera sa este un **„product"** programat, o artă combinatorie susținută de inteligență, cultură și, eventual, **gust.**

Nu știm cît de întinsă este cultura lui Mircea Cărtărescu, dar de la lectura versurilor sale mai vechi pînă la cele actuale **(Totul,** Editura Cartea Românească, 1985), **se simte în el poetul făcut, nu născut.** Aceasta este însă doar o constatare, un început de situare categorială, nu un repros. În epoca noastră, cînd cultura este într-o evidentă expansiune, cînd scriitorii în mod firesc citesc în mai multe limbi și cunosc mai multe **modele literare,** cînd mașinile de calcul **„fabrică poezie",** ni se pare normal ca poeții să **„producă"** versuri în sensul ales de inteligența lor programată într-un anume fel. Evident că scara versurilor fabricate poate să înceapă de la o textualizare elementară (Paul Miclău) dar poate ajunge pînă la un mare rafinament artistic (P. Valéry).

Prima impresie care se degajă din genul de poezie adoptat de Mircea Cărtărescu este voința feroce de originalitate. El știe că / **„nu poți schimba poezia / continuînd cu imaginea și metafora"** /, așa cum este deplin conștient de faptul / **„cît de mult sens are permanentul efort estetic, veșnica invenție / chinul de a fi nou pe fiecare vers."**/

Mircea Cărtărescu pare să fi studiat harta poeziei, așa cum savanții cercetează tabelul lui Mendeleev, cu scopul evident de-a găsi un spațiu (artistic) liber în care să se instaleze cu succes. Cînd scriitorul se găsește într-o competiție nemărturisită cu unele modele literare (Eminescu, Arghezi, Prévert, Minulescu, Bolintineanu, Dimov), subminarea modelelor vine din interior. Ingeniozitatea verbală practicată de Mircea Cărtărescu este remarcabilă. Cuvintele cele mai eteroclite intră în același context, și strălucesc ca un frumos foc de artificii. Dar cînd aglutinarea lexicală iese de sub cenzura eului, textualizarea cultivată de el vizează un „parler" indoielnic, nu un public cu adevărat nou și cultivat, capabil să înțeleagă mica sa „revoluție" artistică : / **„tu ești speranța mea, ești sofia mea deznădejde, / tu ești femeia cu nume de recamier / ne potriveam ca sacul și vanzetti, ea lase și petică / eram ca turcul și revolverul, ca tătarul și abbeyroad /".**

Spiritul parodic prezent în poezia lui Mircea Cărtărescu nu vizează stilul decît arareori. El ține de comportamentul existențial și se instituie ca o categorie estetică. În universul său poetic „realismul" apare ca o poezie a străzii, a micului fapt cotidian sau ca o viziune a lumii pe dos, menită să întrețină efecte hilare, uneori obținute prin mijloace excesiv de facile. Spiritul parodic presupune o fermă superioritate artistică, iar cursa după efecte comice este plină de riscuri. **Garofița** întoarce multe situații din Bolintineanu pe dos. Poezia este hazoasă, dar atracția ei credem că se va exercita cu precădere asupra lăutarilor amatori de la periferie. / **„— Mumă-mea, duduie, astăzi m-a trimis / Să îmi dai pachetul cu 1 l-ai promis / patru excelenturi, două amandine / și lionе șase, glazurate bine, / cinci cutii de frișcă, albă ca zăpada / și fursecuri unse gros cu șocoladă".** / Funcția intertextului nu este întotdeauna benefică pentru poezia lui Mircea Cărtărescu. „Intertextul" poate viza doar titlul unei poezii **(La o artistă,** Eminescu) dar atmosfera creată este total diferită. **Cunoști tu țara unde înfloresc lămîi** ne aduce aminte de Goethe. Peisajul cotidian creionat de autor este strict local, iar efectele urmărite sînt hilare prin contrast. / **aștept tramvaiul 25 în stația la circul de stat, / toată șoseaua e aurie, iar copacii verzi, verzi și cu atîtea frunze / că nici un renascentist nu le-ar putea picta pe toate / mă holbez după tipe cu blugi și tricouri foarte largi / — pe țîțica uneia scrie Jogging".**

Mircea Cărtărescu este prin excelență un **poet al privirii,** iar ochiul său, asemenea unui aparat de filmat se fixează cu precădere asupra peisajului urban. Pe retina sa se proiectează tramvaie, troleibuze, bălți, gagici explozive cu sînii mari, fete în blugi, mașini Skoda și Dacii, vitrine cu stele de hîrtie, deodorante și lame de ras, cofetării cu lăzi de pepsi, trotuare cu lume multă etc. Privirea scriitorului alunecă mereu de la exterior spre interior, apoi se sucește spre confrați pe care îi așază generos în muzeul său literar. Privirea care fotografiază selectiv strada e mai fidelă cu interiorul. Barul este un semn al civilizației urbane. Decorul este desenat riguros prin cuvinte / **„merg la berlin ca să ure în salonul roșu cu bere și lilieci / și arlechini și căpcăuni și balerine pe fototapete / și un urs de faianță între măsuțele cu brichete"** /.

Sedus de **„antipoezie",** Mircea Cărtărescu este tentat, de fapt, să caute poezia în zonele cele mai puțin obișnuite. Ca și G. Benn, dar la o scară estetică mai mică, scriitorul român realizează o adevărată literatură pe marginea anatomiei viscerelor. Printre cuvintele desprinse din științe definite (aminoacizi, enzime, ribozomi, sistemul osteo-muscular, adrenalină etc.) **„ochiul"** vede inima în marea ei mișcare și poezia se înfiripă discret printre organele corpului uman. / **„Și brusc bătu inima, brusc începură ganglionii să lumineze / Brusc începură venele, ca niște curcubele de orgă, / să gîlgîie și să cînte. Brusc începu creierul să gîndească"** /. Geneza se împlinește **„brusc omul deschide ochii".**

Erosul funcționează în poezia lui Mircea Cărtărescu în maniere diferite. El poate genera un simplu delir verbal, menit să sugereze dorința de identificare / **aș vrea să fiu amicul tău / aș vrea să fiu boala lui basedof / aș vrea să fiu trompa lui eustache...** / Alteori poezia erotică devine un strigăt visceral, destinat să releve nu simpla dereglare prin dragoste, ci aneantizarea totală / **„iubește-mă, distruge-mă ciolan după ciolan, vină cu vină / orbește-mă, fă-mă să nu mai prisep nimic, nimic"** /. Cine va studia motivul erosului în poezie de la Petrarca și Dante pînă la Mircea Cărtărescu (pentru care Laura este și ea doar o biată făptură bună de mușcat), va constata cum s-a schimbat (?) motivul iubirii cu superlativul său existențial în opera poetului nostru din spațiul carpato-dunărean.

Ca toți poeții manieriști, Mircea Cărtărescu vrea să șocheze, să producă stupoarea, să irite. Totul i se pare astfel bun pentru a se insinua în conștiința cititorului. Poantele lui brutale (verbale, stări de comportament) sînt concepute în acest scop.

De la antropofogia erotizată pînă la bulimia intelectuală, voit snoabă, totul pare cu putință pentru un poet ludic preocupat excesiv de efectele de șoc, adeseori slab acoperite estetic.

Scriitorul **„obsedat de poezie"** sau **„fanatizat de poezie"** (Bere și frig), îngrozit de maturitate și intimidat de exterior, se întreabă cine este sau cine va fi el și alți semeni. / **„mă întreb și cine voi fi în 1985, cînd imi va apărea poate acest poem, și cine va fi tudor, cine va fi dan, cine va fi lumea în '85, nu știu, nu știu..."** / Îndoielile lui Mircea Cărtărescu despre Mircea Cărtărescu sînt legitime. Cred că statutul său literar este încă indecidibil, deci nu clasat.

Un dialog peste decenii : F. Brunea-Fox și dr. Dragoș Serafim

Ziaristul F. Brunea-Fox, în 1934, și medicul-ziarist Dragoș Serafim, în 1986, în fața întrebărilor viitoarei mame:

UNDE SI CUM VOI NASTE?

...Deci primul nostru interlocutor este F. Brunea-Fox, celebrul ziarist interbelic, „prințul reportajului", cum i s-a zis (și mai cu seamă, oricît ar suna de bizar, „prințul anchetelor", al anchetelor sociale de mare răsunet în epocă). Citatele din rîndurile care urmează sînt desprinse dintr-o astfel de anchetă, apărută în ziarul „Dimineața" din 1934 și reprodusă într-o recentă antologie din opera publicistului *. E ancheta cu care se deschide antologia, intitulată „Unde voi naște ?" și subintitulată „Drama maternității fără ocrotire". E un cutremurător extract de viață, încercînd să-nțeleagă viitoarele mame de condiție nevoiașă (tinere muncitoare, slujnice, somere etc.), a căror obsedantă întrebare-strigăt, fără răspuns sau cu răspuns penibil în condiția epocii, e cea din titlu.

Al doilea interlocutor este dr. Dragoș Serafim, medic pediatru la Spitalul județean din Rîmnicu Vîlcea. Dr. Dragoș Serafim e și un redutabil cercetător în domeniul mortalității infantile (cu rezultate pe care le-am prezentat în articolul „Pentru sănătatea copiilor noștri" din „Flacăra" nr. 2 a.c). e vicepreședintele Comisiei județene de demografie, e prozator și ziarist. (Cititorii gazetei vîlcene „Orizont" îi cunosc articolele și eseurile pe teme inspirate din viața familiei, a copiilor și a tinerilor.)

Am despins cîteva citate din ancheta lui F. Brunea-Fox și l-am rugat pe dr. Dragoș Serafim să le comenteze. Comentariul medicului-ziarist constă, precum se va vedea, în prezentarea apropie nudă a unor fapte — fapte ale zilei de azi — în dialog peste decenii cu cele care l-au oripilat pe F. Brunea-Fox.

Dar să le dăm cuvîntul celor doi.

F. BRUNEA-FOX

*„Au venit la redacție, în delegație, pentru a-mi spune că maternitatea «Mașina de pîine» a fost închisă. Azi dimineață, ducîndu-se din nou, toț închiși cu gășt-o și portarul le-a comunicat că nu se știe cînd își va relua activitatea **)... De ieri nu mai funcționează — mi-au spus femeile. În fața maternității, afară, stau și așteaptă o sumedenie de gravide. E singură mare maternitate din București — cea de pe strada Avrig e rudimentară. Ce pot face niște biete femei nevoiașe? Unde să nască? Una din ele mai are doi copii, soțul e internat în spital... Cealaltă — o vezi cît e de tînără, nici n-a împlinit optsprezece ani — e din provincie, a slujit la niște bucureșteni... Au alungat-o. Nu-i vorba numai de întîmplarea odioasă cu închiderea maternității de la «Mașina de pîine», ci, în genere, de întreaga problemă a mamei fără ocrotire, a copilului. De cumplita dramă a femeii care nu are unde să nască"...*

DRAGOS SERAFIM :

„Ce să vă spun pe marginea tragediei de acum cinci decenii ? Că azi asistăm cîteodată la inexplicabile atitudini, în cazul gravidei care nu vrea să nască «la spital» (deși starea în care se află reclamă spitalul !), ci «în patul ei», cu mîna cui a adus-o pe lume și maică-sa ? Teamă, răsfăț, carență de educație sanitară ? Dar dați-mi voie să vă dau niște elemente concrete, ca răspuns la întrebarea «Unde voi naște ?». Ca în întreaga țară, în Vîlcea s-a dezvoltat enorm, în ultimele două decenii, baza materială a sănătății, implicit a ocrotirii maternității. Cel ce vă vorbește lucrează într-un spital județean modern, cu 705 paturi și policlinică, inaugurat în 1972. Județul mai posedă și 125 de dispensare, din care 21 ar(mențești, (15 sînt numai în Rm. Vîlcea), 78 la țară, 16 în întreprinderi. Numărul medicilor vîlceni trece de 820, cel al cadrelor medii se ridică la 2 540. Dar să ne oprim la evenimentul — prooriu-zis al maternității și al întrebarea de la care am pornit. Ar fi multe de spus aici, nu știu cu ce să încep. Să începem cu faptul că vechile «case de nașteri» aiuțite de «moașa noastă» și rămîte pe coclauri, au dispărut de ochiul doctorului. cîndva bune și ele o chestiune de înaltă răspundere pentru destinul neamului. Măsurile stabilite recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din nobila inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt elocvente în această privință. În Vîlcea, ca pretutindeni, sînt în plină desfășurare ample programe, antrenînd multipli factori (medico-sanitari, educativi, obstetși etc., sub coordonarea consiliilor F.D.U.S.), pentru îmbunătățirea indicatorilor demografici, în primul rînd prin creșterea natalității. Voi aminti doar cîteva acțiuni în acest sens. Notați, vă rog, că prelucrarea pentru natalitate a femeii începe foarte de timpuriu. Toate fetițele sînt luate în evidență de un cabinet special de ginecologie infantilă, care se îngrijește și de normala lor dezvoltare ca viitoare mame. Toate femeile în stare să aibă copii sînt, de asemenea, în evidența atentă a dispensarelor, inclusiv a celor de întreprindere, supravegheate și, cînd e cazul, îngrijite în mod diferențiat, ca să-și poată împlini suprema lor chemare de femei. Peste 90 la sută din gravide (cifră care nu stagnează, dimpotrivă !) sînt luate în evidență spitalicească încă din primele 8 săptămîni de sarcină și supravegheate îndeaproape, criteriul principal al supravegherii fiind «factorii de risc» care pot afecta pe viitoarea mamă sau pe viitorul copil. Cuplurilor tinere care, după doi ani de căsnicie, încă nu au urmași, le e deschisă ușa unui alt cabinet special, care depistează și corectează (cu rezultate bune în peste 70 la sută din cazuri !) cauzele sterilității sau infertilității. Să menționăm că aceleași cupluri au trecut, la constituire, printr-un așa-numit «cabinet de sfat premarital», unde au primit o seamă de noțiuni despre viața familială și despre însemnătatea copilului, ca bucurie a casei și stîlp de boltă al neamului. Toț lor, acestor cupluri, în orașe ca Rm. Vîlcea sau Drăgășani le e dedicată o instituție care se numește «Sfatul tinerilor căsătoriți» ; o instituție în cadrul căreia acești tineri se întîlnesc și discută, săptămînal, cu medici, cu juriști, cu profesori, cu oameni de știință și de artă etc., pe tema familiei și a copilului. Faptul că în 1985 s-au născut în Vîlcea mai mulți copii ca în 1984 (sporul fiind de peste 500, din care 200 în Rîmnic, unde trăiește un sfert din populația județului) e, după toate semnele, numai un început. Trebuie totuși să remarcăm aici că, dacă zone cum e cea a Perișanilor, ca și altele, indicii de natalitate sînt printre cei mai înalți din țară, avem și locuri în care soldul demografic e mai lent sau, din păcate, inexistent. În ultimele se concentrează, desigur în mod diferențiat și cu largă desfășurare de forțe, acțiuni de educație sanitară, culturală, juridică, patriotică în ultimă instanță, menite a înfrîni mișcarea ascensională a fenomenului demografic.

F. BRUNEA-FOX :

„Acest oficiu de asistență (e vorba de maternitatea din strada Avrig, n.n.) ființează în același local de douăzeci și cinci de ani. E o clădire veche, incomodă, cu totul nepotrivită scopului ce i-a fost atribuit... Într-un spațiu restrins se înghesuie bolnave și convalescente, gravide în ajunul facerii și mame care abia au născut, femei operate și paciente ce așteaptă intervenția chirurgicală. Întreg fîlmul spitalicesc se desfășoară în văzul tuturor, fără putință de sustragere, Nu-i loc. Cel mai mic spațiu trebuie folosit. Sărăcimea își se multumească cu atît. Altminteri va fi constrînsă să se descurce singură, acasă, în bordeiul înzăpezit sau unde-i dă brinci ghiontul facerii".

DRAGOS SERAFIM :

„Cu voia dv., replica noastră nu va mai fi, de data asta, a datelor sau a factelor cu caracter general, ci a unor întîmplări, a unor episoade particulare. La «îngrijirea» — cum s-o numim, să-i zicem «deavalma», cum ne sugerează F. Brunea-Fox ? — a bietelor ființe ajunse în ceea ce, desigur cu un eufemism, se chema altădată «maternitate», noi opunem o îngrijire «pe cale», «pe mamă», pe viața ei și a copilului pe care îl poartă în pîntece. Dar vorbeam de niște întîmplări. Iată una, petrecută în ziua de 29 ianuarie. Protagoniștea se numește Vasilica Tătuț Gantă, are 27 de ani și e din satul Stollesti. Un sat izolat, pierdut în niște locuri mai greu accesibile. Ei bine, în ziua aceea de 29 ianuarie Vasilica a trebuit adusă de urgență la Rîmnic (era la a treia sarcină, o sarcină care, după datele medicului curant, se anunța dificilă), și «salvarea» spitalului de obstetrică-ginecologie, înotind prin nămeți, a adus-o. S-a constituit pentru Vasilica o echipă complexă de medici : trei obstetricieni-ginecologi (dr. Daniela Rancea, dr. Honorius Circa, dr. Gheorghe Ristescu), un anestezist (dr. Gabriela Trușcă), un medic de laborator (doctorița Șahinian), un medic pentru transfuzii de sînge (dr. Mihai Cristescu). Nașterea a fost dramatică, dar copilul, un băiat, s-a întetrat în limitele de greutate și în cele de sănătate, la ultimele primind nota maximă. Toate bune pînă aici, dar iată, în ceea ce numim medical «perioadă de» Vasilica a căzut victimă unei hemoragii fulgerătoare, care a pus problema unei masive transfuzii (nu mai puțin de 72 de flacoane !) de sînge rar, din grupa zero. O transfuzie nu doar masivă, ci și sub presiunea acută a timpului, îngele neavînd voie să depășească «vîrsta» de sase ceasuri de la recoltare. Ei bine, cei 72 de donatori de sînge s-au găsit (în marile întreprinderi ale orașului, în spital și chiar pe stradă) și, după alt laborios și extenuant efort medical, Vasilica a fost salvată. Acum, și ea, și băiețelul ei sînt bine mersi. Cam în aceleași zile, echipa de medici numită mai sus a salvat-o pe Maria Rădulescu din Slătioara, o tînără de 24 de ani, aflată la a doua naștere. A născut o fetiță de 2,9 kg și cu «nota zece» la sănătate, dar în urma unei intervenții chirurgicale complexe, de înaltă competență și dăruire, provocată de o complicație hemoragică. Și ea, acum, e în afară de orice pericol, ca și copilul. Ziceam că n-o să mai pluțim în date cu caracter general, dar aici se impune una. Și anume că dispunem azi, în județ, de 1 pat de obstetrică-ginecologie la 500 de femei. O situație ca să zic așa, confortabilă, cînd este confortabilă pentru medic. O situație care face ca fiecărui medicului specialist să-i fie degajat, să se poată concentra în voie asupra actului pur al profesiei, astfel ca nașterea să nu mai fie o «problemă»."

DRAGOS SERAFIM :

„...Iată o altă întîmplare, din ziua de 1 februarie. Ea are ca protagoniști pe Maria Ștefănescu, de 19 ani, din Bujoreni, și pe dr. Ion Ștefănescu, medic la Spitalul din Horezu. Maria a născut un băiat, în condiții bune, dar, la cîteva ceasuri după naștere, a început să aibă dureri de cap, să vomite, să aibă convulsii. Diagnostic : eclampsie. Ce e de făcut ? Să fie transportată de urgență la Rîmnic, unde există condițiile necesare pentru o intervenție de urgență. Dar cum ? Cu mașina ? Cu trenul ? Cu avionul ? Nu, cu elicopterul. Și așa a și fost. Maria a fost transportată cu elicopterul la Rîmnic, unde a fost operată de o echipă de medici specialiști, condusă de dr. Ion Ștefănescu, și unde a fost salvată. Acum, și ea, și băiețelul ei sînt bine mersi. Cam în aceleași zile, echipa de medici specialiști a salvat-o pe Ioana Ilie din Bujoreni, în vîrstă de 24 de ani, care a născut o fetiță de 3,5 kg și cu «nota zece» la sănătate. Și în acest caz, ca și în celelalte, a fost vorba de o intervenție de urgență, de o operație complexă, de înaltă competență. Și ea, acum, e în afară de orice pericol, ca și copilul. Ziceam că n-o să mai pluțim în date cu caracter general, dar aici se impune una. Și anume că dispunem azi, în județ, de 1 pat de obstetrică-ginecologie la 500 de femei. O situație ca să zic așa, confortabilă, cînd este confortabilă pentru medic. O situație care face ca fiecărui medicului specialist să-i fie degajat, să se poată concentra în voie asupra actului pur al profesiei, astfel ca nașterea să nu mai fie o «problemă»."

F. BRUNEA-FOX :

„...Am descris odiseea tinerei muncitoare care vrea să fie mamă, dar nu avea posibilitatea să-și crească pruncul : m-am ocupat de soarta acelor fete de la țară exploatate de stăpîni neomenoși, batjocorite și alungate cu să nască apoi în tutăriș rodul unui «păcat» de care nu sînt vinovate. Am pomenit și de modul «generos» cum înțeleg forurile răspunzătoare să se intereseze de maternități, chestiune asupra căreia nu mi-am spus încă ultimul cuvînt.

N-am uitat însă niciodată să desprind din această umilitoare și degradantă dramă socială calvarul strigăt, strigătul ce se preîungește dincolo de actul nașterii : al copilului. Din nefericire nu e auzit decît de ființa desnădăjduită care-l ține în brațe : mama. Desnădăjduită fiindcă nu-i trebuie mult ca să se convingă cît de surdă e societatea la strigătele ei. Eroinele reportajelor mele — și alte, mii, înrudite prin destin — au experimentat acest lucru".

DRAGOS SERAFIM :

*„Aici replica zilelor noastre. Înseamnă un întreg univers de fapte. Decretul Consiliului de Stat privind majorarea alocației pentru copii și a ajutoarelor băneși acordate lunar e ultima strălucitoare verigă dintr-un lanț de măsuri de o amploare și o intensitate unice. Strigătul copilului nou născut reverberează azi, din inima mamei, în ceea a întregii țări, la picioarele gîngașe ale puiului omului depunîndu-se totul : asistență medicală atentă, creșe și grădinițe, deci sănătate, instructie, educație, semn de zîmbet : cu un cuvînt : **copilărie**, cu toate prerogativele ei.*

De o atenție specială se bucură vîrsta cea mai fragedă, cea cu scadentă la 1 an, care pe vremea lui F. Brunea-Fox dădea un procent de mortalitate ce nu atinge unor neguroase zone din Asia sau din Africa. Aici, cu inadmisibila dv.. voi reveni la Vîlcea, ținut care, în 1980, deținea încă un trist record : cel mai ridicat (luați, vă rog, termenul în sensul lui relativ, «ridicat» însemnînd de nu știu cîte ori mai coborît ca înainte !) procent al mortalității infantile pe țară. Începînd însă din 1980 Vîlcea raoorta, alături de Sibiu, cel mai redus indicator national la acest capitol. Vă mirați ? S-au mirat și alții, inclusiv O.M.S., de această vertiginoasă răsturnare de planuri, drept care la noi, în Vîlcea, și anume la Călimănești, în 1983, a avut loc un seminar international dedicat examinării protocmei. „Ceea ce avut cinstea să prezint atunci, în fața unor notorii specialiști din țară și din străinătate, referatul central, intitulat «Strategie regională (stil : vîlceană) de diminuare a mortalității infantile, fondată pe cuantificarea riscului». Despre ce este vorba, în ce constă «strategia» Vîlcii pe acest plan ? Constă într-o viziune sistemică a așa-numiților «factori de risc» provocați mortalitatea, completată cu o metodă originală, «metoda scorului», de selectare a copiilor a căror stare de sănătate îi expune unor riscuri mai mari. E și firesc, zicem noi, să facem o astfel de selectie (și o facem prin bilanțuri speciale bine puse la punct), cu consecințele care se impun. Căci dacă tuturor noilor născuți sîntem datori să le asigurăm servicii optime, medicale și sociale, trebuie să avantajăm mai pe cei care au cea mai mare nevoie de aceste servicii. Nu intru în detalii, spațiul tipografic nu ne dă voie, consemnații numai că factorii sănătății și factorii sociali, în acțiuni conjugate, le acordă acestor copii o gamă complexă de ajutoare, de la medicamentele și hrană speciale la îngrijiri ce merg pînă la bana lor zilnică prelucată adesea de soră de ocrotire. Acești copii sunt «scumpi» lui, fiind cei mai puțini, se pot bucura din plin de atentie. Deci o treabă ușoară ! veți spune. De acord, dar cu un amendament. Între multe altele : copiii în cauză sînt risipiți prin județ uneori prin sate îndepărtate, prin cringuri de case cocotate pe munți, ceea ce le pretinde amînuntilor factori eforturi pe care, cu permisiunea dv., le-aș numi nu o dată eroice".

*) **F. Brunea-Fox : „Memoria reportajului", antologie alcătuită și îngrijită de Lisette Daniel-Brunea, prefață de Dan C. Mihăilescu ; Editura Eminescu, 1985.**

) **Cauza, ne relatează tot reporterul, era o „dispută politicianistă", a cărei „soluție" a fost zăvorîrea sine die a respectivei maternități !*

Fringem aici, poate cam brusc, discuția, căci pe tema copilului la români se poate glosa la infinit, se pot aduce munți de mărturii revelatoare despre contrastul ieri-azi, aflî de ascuțit încît ai zice că ai de-a face nu cu două epoci, ci cu două planete.

Prin calda grijă a președintelui României, mirifica planetă a copiilor ariei se confundă astăzi cu însăși steaua neamului, a viitorului lui. Și de aici începe totul. Tot uriașul efort pe care l-i dedicăm.

ILIE PURCARU ■

Florile vii ale pămîntului

E greu să crești copii ? Bineînțeles, dar bucuria e inegalabilă. Între reportajele mele am făcut, într-una din călătoriile prin țară, și o anchetă socială privind familiile cu mulți copii. Le-am numit „Mările familii". O femeie dintr-un sat din Gorj care avea 12 copii și nu mai rămăseseră cu ea decît cei mici, îmi mărturisise că, uneori, seara mai-mai că le făcea paturile, văzîndu-i pe toți în jurul ei. Deși unii se căsătoriseră și aveau, la rîndu-le copii, deși unii lucrau la oraș, avîndu-și acolo apartamente frumoase, ea îi simțea mereu în casa din sat, „bătrînească". Întinerită la propriu nu numai prin renovare și adăugirea unor odăi noi, ci și prin spiritul ce sălășluia în inima ei. Cînd veneau și se strîngeau la cîte-o sărbătoare, sufletul ei se umplea de fericire. Tinea la toți, îi iubea pe toți și se mîndrea pretutindeni cu scumpa ei comoară. Am continuat ancheta la oraș unde am cunoscut o familie cu șapte copii. Locuiau în patru camere, iar cei doi soți munceau într-o fabrică și nu m-am lăsat pînă n-am desprins mecanismul în virtutea căruia viața acestei familii decurgea într-o armonie cărcia i-am spus atunci mubliină. Ca într-un stup, cei șapte copii își aveau o preocupare continuă pentru învățătură (toți erau la școală, cel mic avea șapte ani, iar cel mare 18 ani), dar și pentru bunul mers al gospodăriei. Așa încît părinții mi-au declarat că fiecărle și fiîl lor nu numai că nu le sînt o piedică în munca lor a uzină, ci, dimpotrivă, primesc din parte-le un sprijin substanțial. Fetele pregăteau zilnic masa, frații cel mari îi ajutau pe cei mici în activitățile lor de copii șiliori. Părinții cîștigau destul de bine, bucurîndu-se totodată și de îndemnizațiile acordate de stat. Era interesant că această familie numeroasă își întîndea adesea grija și asupra vecinilor. Cînd el erau în fabrică, copiii din bloc veneau, ca într-o clasă, verificîndu-și lecțiile împreună, copii mai singuratici își găseau în casa lor o atmosferă tonică, iar atunci cînd unei mame mai tinere i se întîmpla ceva, aleargă în primul rînd la mama celor șapte copii : „Ai dumneavoastră au trecut prin cutare boală ? Ai dumneavoastră au avut cutare predispoziție ? Cum ați procedat într-un caz ca acesta ? Dar ca acesta ?" Era, iarăși, interesant că mama celor șapte copii îi iubea și pe ceilalți copii „din vecini". Și iubim pomii, iubim florile, iubim animalele — dar iubim oare și ființele umane ? Mă mărturisea cîndva un om care mi s-a părut că nu-i plăceau copiii, pe chiar că-i ura. Am rămas uluit și contrariat : e oare posibil ? Mă aflam într-un concediu la Lacul Roșu. Eram vecin de cameră cu Ion Băieșu și deseori de zor, noaptea și zi, la o piesă de teatru. Scriam și eu la o carte care era chiar despre și pentru copii, **întîmpiări din primul** vîrsta. În statiune se zbenguiau pe toate alelle o mulțime de copii ajungînd adesea și sub fereastra mea. Dar nici pe mine și nici pe Băieșu nu ne deranjau, dimpotrivă în ideea ce unele privea, cîntecele și jocurile lor neostoite îmi stimulau imaginația. Băieșu mi-a spus și el că vocile și clinchetele lor îi făceau bine. De obicei, s-a destăinuit el, acasă cel mai bine scria pe fundalul sonor al unei simfonii. Acolo, în statiune, a surîs el, larma voioasă a copiilor ținea locul unei simfonii optimiste și simțea cum se apropie de deznodămîntul piesei sale de teatru pe care o și vedeam împreună pe scenă (ceea ce, de fapt, s-a petrecut în toamna următoare). Dar ne-a socat pe amîndoi purtarea omului acelula care părea să nu suporte prezența copiilor nici în parc, nici pe malul lacului, nici în sala de mese. Crea mereu senzația că nimerise greșit în locul acesta pe care-l socotise, probabil, înainte de a se fi bo-

tărît să vină aici, cufundat într-o liniște deplină. Nu se manifesta prin gesturi violente și nici prin admonestări verbale ci atît doar că ori de cîte ori îi ieseau în cale grupuri de copii se întorcea brusc, dispărînd pe dată. În sala de mese privirile sale erau mereu întunecate și uneori se ridica fără să servească pînă la capăt meniul. Se încrîncena, se ridica și pleca. M-am hotărît să-l întreb, să aflu ce se petrece cu el, de ce, adică, nu iubea copiii ? Băieșu a fost de acord, dar mi-a atras atenția să nu cumva să-l irit cu iscodiriile mele : „Cine nu iubește copiii, mi-a zis el zîmbind, îi fu augur că nu iubește nici scriitorii !" N-am să povestesc cît timp și cită iscusință mi-au trebuit să întru în vorbă cu el, ba chiar să mi-l apropii. „Plec, mi-a mărturisit el, trebuie să plec de-aici !" Apoi mi-a spus o întîmplare zguduitoare. El să nu iubească, și încă din toată inima, copiii ? De unde-am scos eu ideea asta diabolică ? Îi iubea mai mult decît pe ei însuși și tocmai din pricina asta era profund îndurerat. Avusese doi nepoței care muriseră într-un accident de mașină. Nu-și putea scoate din suflet chinul cumplit și acum cînd vedea alți copii simțea cum se prăbușește ceva în el. Nu-i rămînea decît să-și ducă prin păduri, să nu mai știe de ei. M-au podidit lacrimile. L-am sărutat și regăsindu-mi glasul l-am certat. L-am certat cu vorbele pe care le-am avut atunci, pe loc, încercînd să-l scot din starea aceea de adîncă tristețe în care întîmpla, bătut de soartă. Nu era deloc bine cum proceda. Nu-ți poți înăbuși durerea în acest chip, în acest chip ți-o amplifici și mai mult și, cum există la noi asemenea încurajări, i-am spus că prin ceilalți copii trăiesc și nepoteii săi. L-am ținut pe lîngă mine și, ca și cum ar fi fost el însuși un copil îi citeam cîte ceva din cartea mea. Și-a făcut concediul pînă la sfîrșit și ne-am despărțit cu greu, prieteni buni, obligîndu-ne să ne scriem din cînd în cînd. I-am spus lui Băieșu cruntul adevăr și el m-a îndemnat să scriu ceva pe tema asta. N-am scris ceva special, dar sentimentul de dragoste a crescut, ca izvorul printr-o cîmpie, în toate cărțile mele despre și pentru copii.

Copiii sînt florile vii ale pămîntului, și adevărata familie se naște cu adevărat odată cu ei. Și iată și o maximă plină de substanță : „Oricît am idealiza dragostea, nu putem să nu vedem că natura le-a dăruit oamenilor acest minunat sentiment nu atît pentru fericirea lor, cît pentru perpetuarea speciei umane". Și acest proverb românesc : „Cu copii ai grijă, fără ei le îngrijești".

VASILE BARAN ■

Gîndind la ceasul ce-a trecut,

Liana Alexandra

Cu ochii minții

În urmă cu puțin timp, revista Flacăra, m-a solicitat să scriu ceva, să așternu niște gînduri, orice doresc eu, care să vină din inimă. Este poate cea mai generoasă și originală invitație, din cîte colaborări am avut pînă acum, la diverse reviste, de a scrie din adîncul inimii, ce cred eu, despre orice, despre tot sau nimic. Este un veritabil test psihologic, pe care revista mi-l propune cu discreție, parcă pentru a prelungi dialogul nostru dintr-un număr anterior, lăsîndu-mi întrebarea-cheie suspendată, pentru că, deși nu mă întreabă nimic, îmi cere un răspuns, poate unul profund, ce s-ar vrea cît de cît adevărat, de parcă mi-ar solicita un autoportret.

Iată-mă deci în dilemă, căci „cu toată inima" fac multe lucruri, poate și unele peste care ar trebui să trec mai ușor.

Din noianul de gînduri, care mi se conturează, ca răspunsuri posibile la întrebări ce nu vin, l-aș alege, de exemplu, de această dată, pe cel legat de necesitatea existenței vocației muncii la un creator autentic.

M-aș referi la acea muncă, ce capătă valențele unei pasiuni, ce nu cunoaște limite, ce reprezintă un simbol ancestral, proiectat către zenit, al verticalității spirituale, al permanenței umanului, al zborului gîndului către înalte altitudini.

M-aș referi la acea vocație a muncii dublată de putere de sacrificiu, de dragoste, de prietenie, de simțul datoriei, fără terifiante ostentative, dar acută prin fapte energice, ce pot avea șansa de a dăinui peste timp.

M-aș mai referi la o natură imaginară, cel puțin la fel de frumoasă ca și cea care ne înconjoară, una pe care să o trăim permanent și cu ochii minții și ai sufletului, care să ne asigure solidaritatea existenței, fantezie în inspirație, știință în cunoaștere, continuitate în ștafetele pe care le luăm și le predăm unul altuia.

...Sînt doar cîteva schițe pentru un răspuns la o întrebare care nu mi s-a pus...

Radu Cosașu

Debussy

(Addenda la Logica)

Acuzația era gravă. Petricel o formulase clar: „atitudine ciocoiască", mie îmi veni să rid și mi se făcu, pe dată, frică: am simțit senzația vinei dureroase din prima zi cînd cunoscusem foamea, undeva, la Ortișoara, într-o manevră: nu știusem pînă atunci ce-i foamea, dar nici ciocoi nu fusesem vreodată: fusesem mic-burghez, intelectualist, negativist, idilic, dar ciocoi — nu, de unde ciocoi, n-aveam urmă de ciocoi în autobiografie... Știa Petricel ceva? Pe de altă parte, clasele nu trăiesc întreprubete. Petricel — ca orice proletar care se eliberase din lanțuri — avea instinctul marxismului mai dezvoltat decît al meu care-l studiasem fără să simt la încheietura mîinii strînsoarea cătușii. Poate că există cazul în care mic-burghezii devin ciocoi și eu nu o știam — de ce aș fi ris? Masa își dă seama de fenomene pe care individul nu... Pe urmă, Petricel nu mai era de mult masă. Într-un singur an, într-un timp istoriceste scurt, '53—'54, el devenise reprezentantul ei. Eu îl descoperisem pe teren, într-o gazetă de perete satirică, el o scria, el o desena, avea și el humor, talent la caricaturi, l-am convins să vină cu mine la București, era nevoie de strungari în redacție, l-am luat, am călătorit o noapte de la Arad la București, l-am invitat la vagonul restaurant să mîncăm o omletă cu parmezan, mă refuzase — poate insistența pe care o pusesem în a-i recomanda parmezanul să-l fi șocat? „Tot ce-i pe parmezan e divin!" Prin expresia asta a lui tanti Posmantir, să fi ajuns la o analiză de clasă? Proletariatul victorios trebuie să se folosească de toate amănuntele pentru a înțelege situația. Totuși parmezanul acela aparținea Căilor noastre ferate... Existaseră, desigur, proletcultiștii care cereau ca revoluția să construiască alte căi ferate, alte vagoane restaurant, poate și alte mîne faici, am tras cu ochiul spre Petricel, nu reacționă, dar bineînțeles el două fete își mișcau, discret, încheieturile mîinilor drepte, cum le arătasem, ceea ce-mi dădu un nou avînt — și n-am să mint că mîncarea prost: era însă foarte rea, nemîncată și amestecă: se știe că nici o clasă socială nu trăiește în mizerabilă, adică în sine; de aceea era foarte posibil ca răutatea ei să mi se fi transmis, ca un microb, prin furia cu care-mi dădea peste mîini, peste degete de cîte ori cîntam Debussy. Încît — și mi-am strîns, într-o decizie de solist înainte de atacarea claviaturii, degetele drepteși într-ale stîngii — aceasta ar putea fi rădăcina atitudinii mele de alaltăieri, cînd am auzit-o pe fetița tovarășei curiere Camelița, la concertul din sala cantinei, atitudine ciocoiască, fie, dacă mai există ciocoi și argați cînd se masacrează „à la turca" lui Mozart...

Petricel — ca și cum la Ateneu cineva se ridică de pe scaun, în plin concert — îmi ceru brusc să încetez cu apolitismul și mă întrebă sumbru dacă știu cum tremură Camelița pentru viitorul acestei fetițe? Eu cred — oare — și aici deveni amenințător ca un vechi, dacă era vorba să păstrăm structura analizei de clasă — că oamenii simpli nu pot produce genii? Cum de mi-am permis să mă exprim că preferam parmezanul, cum...? Una din fetele de lîngă el emise un chiot neașteptat, de o spontaneitate curat anarhistă, își duse repede mîna la gură ca să-l suprime, dar hilaritatea se întinse stihinic în toată adunarea care începu să rîdă sănătos, nestăpînit, fără nivel, sperîndu-mă prin imprudența ei. Masa putea și ea greși. Petricel mă privi încordat, ca pentru a-l ajuta să restabilim seriozitatea principiilor parcă numai de noi deținute, am încercat să-i liniștesc ridicînd ambele brațe, dar atunci veni propunerea veselă să încheiem ședința, că mîine e ziua Republicii. Se cîntă cu mult suflet „Internaționala" și în timpul întîrzii — continuînd a fi urmărit de ochiul aprig al lui Petricel — m-am gîndit asiduu cum va trebui să răspund la viitoarea acuzație de provocator anarhist. Se mai văzuse însă ca un ciocoi să fie, totodată, anarhist? Trebuia cercetat. Forța studiului nu-mi lipsea.

Nicolae Dragoș

Pastel, noaptea

Sub stele, noaptea, în grădina casei.
Cîțiva pomi: un măr, un gutui
Și cîțiva metri între ei: Atît.

Umbra coroanei unuia
Să nu-i umbrească nicicînd
Coroanei altuia destinul
Ca floarea să trăiască
Pînă dincolo de fruct.

Sub stele, noaptea, în grădina casei
Doar cîțiva metri între pomi. Atît...

Cu pasul cerc să urc
De la un pom la altul.
Drumul, sub stele, pare nesfîrșit
De la un măr și pînă la gutui.

Mă rătăcesc pe nesfîrșite drumuri.

Dormea-ntre pomi copilăria toată
Și dintr-odată și-a trezit din somn
Drumurile, și visele, și, din neștiută umbră,
Coroanele ajunse la capătul dinspre fruct.

Sub stele, noaptea, în grădina casei
Doar cîțiva metri între pomi. Atît.

Ce drumuri lungi!
Și pași cum arcă în trecut
Pîndiți, din rădăcini, de amintiri.

Niculae Gheran

Ediții și condiții

La un târg internațional de carte, cu mii de exponate, unele mai arătoase decît altele, în multitudinea de titluri și culori, formate și grafici, un volum așezat la loc de frunte pe standul unei librării, reținea privirea vizitatorilor, îndeosebi a editorilor veniți de pretutindeni. Pe banderola lui se putea citi: „În această carte nu există nici o greșeală de tipar". Cît de exactă era afirmația, nimeni nu își putea da seama, cel puțin pentru moment, numai că în textul reclamei același slujitori ai lui Gutenberg inversaseră două litere.

De altminteri, nu inovau nici prin dezamăgirea ce vor fi încercat-o la descoperirea greșelii. După spusele lui Tudor Vianu — într-o prelegere de literatură universală, ținută la Universitatea din București — iscusiți tipografi din secolul al XVI-lea pătiseră cam același lucru, atenția cedîndu-le tocmai la ultima pagină a cărții, în colofonul menit să le consemneze izbînda.

Pînă deunăzi, cărțile erau însoțite de erate. Drept e că, indiferent de locul unde erau plasate — de regulă la sfîrșitul volumelor —, lăsau impresia unor petice cusute pe haine noi. Arareori mai pot fi văzute. Dispariția lor nu trebuie însă confundată cu lipsa greșelilor de tipar, după cum, uneori, importanța acestora nu trebuie exagerată. De ce ne-ar reține atenția încîlceala cîtorva litere și chiar a unor cuvinte, cînd „nu de puține ori, cărți întregi se dovedesc a fi „greșeli de tipar", de care zețarul nu se face cu nimic vinovat?!

Operele contemporanilor, cele hărăzite a avea viitor, sînt corectate cu prilejul reeditărilor, erata primei versiuni realizîndu-se în mers. Nu este și cazul „edițiilor definitive" al căror text urmează să constituie baza retipăririlor ulterioare. Cîți scriitori au beneficiat, încă din timpul vieții lor, de asemenea ediții?

Desigur, se cunosc și impresionante cazuri de scriitori, ca Tudor Arghezi și Mihail Sadoveanu, și-au „definitivat" de mai multe ori operele fundamentale. Prin 1959, autorul Cuvintelor potrivite se afla în fața celei de-a patra „ediții definitive", ceea ce-l făcea să se întrebe retoric „ce poate fi mai provizoriu decît definitivul". Aveau să-i mai urmeze altele.

Paradoxal, nici aceste excepții nu scutesc posteritatea de a medita la calitatea modificărilor efectuate în timp, la factorii generatori, de a studia cu migală întregul aparat de variante din manuscrise, periodice și volume, ceea ce presupune, înainte de toate, a le parcurge cu stoicism.

Depistarea urmelor bibliografice într-o presă cu peste 10 000 de periodice și compararea tuturor versiunilor antume ale unor opere cu trei pînă la unsprezeze ediții, făcută paralel cu cercetarea manuscriselor care au stat la baza primelor tipărituri, constituie doar o parte din operațiile filologice ce concură la pregătirea unei ediții critice consacrate unui scriitor interbelic. Între ei, Rebreanu ocupă un loc deosebit, făcînd parte dintre prozatorii care, spre fericirea și ghinionul editorilor săi postumi, și-a rescris adesea operele, păstrînd variantele în arhivă, și-a revăzut mai de fiecare dată spațiile diferitelor ediții — efectuînd, de regulă, modificări minime în textul anterior, suficiente totuși pentru a ne obliga să-i parcurgem, literă cu literă, toate versiunile. Căci, din nefericire, la reeditarea unor opere nu s-a avut în vedere ordinea lor firească, retipăririle, cu tot controlul efectuat de scriitor, pornind de la versiuni depășite. Volens-nolens, un roman ca Pădurea spînzuraților a trebuit colaționat/comparat de 16 ori, dacă la lectura celor 11 ediții antume adăugăm parcurgerea a două variante manuscrise, a unei dactilograme și a două rînduri de pagini tipografice. Ce poate fi mai atractiv, într-un veac în care variantele unui alt roman, Ulysses, se încearcă a fi depistate cu ajutorul ordinatorului? Poate numai plăcerea de a lua totul de la început cu celelalte opere, învățîndu-le, în cele din urmă, pe dinafară.

Curios, timpul ne obligă — cel puțin deocamdată — să continuăm practica din chiliile mănăstirești, căci, după proiectele cercetătorilor de la Institutul de Analitică al Universității din München, „revizia" celor trei milioane de cuvinte cuprinse în cinci ediții ale romanului aparținînd lui James Joyce urmează a fi încheiată în... cinci-șase ani.

În cazul nostru, cîmpul cercetării este mult mai larg, fiind atestat de circulația romanelor în epocă: Ion: 9 ediții; Pădurea spînzuraților: 11 ediții; Adam și Eva: 6 ediții; Ciuleandre: 6 ediții; Crăișorul Horia: 4 ediții; Răscoala: 5 ediții; Jar: 8 ediții; Gorila: 4 ediții; Amîndoi: 3 ediții.

Acestor 54 ediții ale romanului rebreanian li se alătură 18 de nuvele și trei de teatru, tipărite, exclusiv, în timpul vieții scriitorului. În total, 75 de volume ce au concurat la pregătirea ediției critice de Opere, din care, între 1968 și 1981, au apărut 11 tomuri, reproducînd integral creația nuvelistică, romanescă și dramaturgică a lui Liviu Rebreanu. Alte cinci cărți și broșuri — Răscoala moților (1919), Horia, Cloșca și Crișan (1919), Metropole (1931 și 1935), Lauda țăranului român (1940) și Amalgam (1943) — plus un imens volum de cronici teatrale, articole și interviuri urmează să alcătuiască materia mai multor volume de publicistică literară, urmate de altele bazate pe manuscrisele existente (jurnale, corespondență, schițe de laborator, „moloz").

Am schițat acest cadru pentru a sugera cititorului proporțiile șantierului pe care s-a pregătit și se pregătește în continuare prima ediție critică a operelor celui mai mare romancier român.

Prima, dar nu și ultima, căci este în tradiția cărții de pretutindeni ca, periodic, să se revină asupra aceleiași opere, fie doar pentru a corecta lecțiunile greșite, erorile de tipar, dacă nu și ale sumarelor, cu bază documentară în presă și manuscrise — fără a mai aminti comentarea operei, mereu de actualitate.

Problemele nu sînt noi. Ele

lucrînd la vremea care vine

au existat din momentul în care tipograful, iar mai tîrziu editorul și-au propus să reproducă în cele mai bune condiții un text literar, eliminînd, pe cît mai mult cu putință, arbitrarul oricăror proteze. Soluționarea lor s-a produs în evoluție istorică, varietatea ediților și editorilor spunîndu-și în cele din urmă cuvîntul. Să luăm, de pildă, cazul liricii eminesciene. Între ediția Maiorescu din 1883 (reluată de 17 ori, pînă în anul 1936) și ediția Perpessicius din 1939, au existat numeroase versiuni intermediare, datorate unor oameni de cultură care, nu o dată, au găsit de cuviință să revină chiar și asupra manuscriselor Poetului, din dorința unei cît mai fidele reproduceri a textului său. Să amintim, în ordine cronologică, pe A.D. Xenopol, Ilarie Chendi, Nerva Hodoș, Ion Scurtu, A.C. Cuza, Mihail Dragomirescu și dr. Constanța Marinescu, Gh. Adamescu, Nicolae Iorga, G. Bogdan-Duică, E. Lovinescu, G. Murnu, G. Ibrăileanu, Constantin Botez, din nou Mihail Dragomirescu, G. Călinescu, Ion Crețu, unii dintre ei cu mai multe ediții, enumerarea editorilor și prefațatorilor putînd fi îmbogățită. Unele ediții au apărut în același an, îngăduind o confruntare și mai aprigă în privința calității sumarelor și acurateței textelor publicate. În proză, același pluralism s-a verificat în cazul operei lui Creangă, bunăoară. Să ne amintim de excelenta ediție a lui Gh. Kirileanu — precedată, la rîndul ei, de alte versiuni — urmată de ediția lui Ion Crețu, G. Călinescu, Iorgu Iordan și Elisabeta Brîncuși.

Astăzi ne confruntăm cu noi înșine și, de ce să n-o spunem, nu o prea facem. Explicațiile sînt multiple și nu este cazul să insistăm asupra cauzelor. Mereu aceleași.

Mihai Manolescu

Responsabilitatea față de valori

Cred că ar fi util să încercăm a defini rostul și semnificația teatrului în viața spirituală a unei societăți civilizate prin afirmația că trebuințele culturale se dobîndesc tot așa cum gustul artistic se cultivă. Ei nu este un dat primordial al nici unui popor, chiar atunci cînd structura psiho-somatică include foarte mulți parametri favorabili iar matricea spirituală este astfel alcătuită încît se acordează lesnicios cu provocarea și consumarea actelor de cultură. Un demers artistic devine act de cultură abia atunci cînd apare în continuarea unei veritabile tradiții culturale care confirmă îndelungata trebuință a spiritualității.

În cazul teatrului, mai mult decît în alte domenii, rostul viabil al artei este acela de a se adresa unui număr cît mai mare de spectatori conșecvenți necesității de a consuma un spectacol și, în același timp, de a forma și educa gustul neinițiaților prin intermediul unor incursiuni sensibile, exprimate lizibile, în zone de tematică morală consonante cu preocupările cetățenești ale societății. Recunoașterea valorică a unui spectacol teatral nu se poate face postum. Aprecierile axiologice se referă la măsura în care, adresîndu-se sincron cu trebuințele publicului unor frămîntări fie actuale, fie actualizate prin reflex, determină, prin intermediul mijloacelor artistice, mutații sensibile în conștiințe și atitudini. Teatrul este justificat prin demonstrație și exclude rădăcinile axiomatice.

Spectacolul teatral este o formă de artă colectivă : un colectiv, acela al realizatorilor, se adresează colectivității spectatorilor, limitată în cadrul fiecărei reprezentații la un colectiv spectator. Publicul spectator al unei reprezentații este o entitate bine definită, analizabilă, în vreme ce colectivitatea spectatorilor este un concept sociologic în a cărei lărgire efectivă se poate citi utilitatea socială a spectacolului. Utilitatea culturală depinde de importanța mutațiilor produse în conștiința fiecărui spectator în parte. Statutul de spectator nu este individual. Participarea la un spectacol este un gest social și, ca atare, politic, este o experiență colectivă. Comunicarea se stabilește între grupul realizatorilor și cel al receptorilor în mod diferit, de la reprezentație la reprezentație, în funcție de mai mulți factori, astfel încît fiecare se constituie într-un act artistic irepetabil. Parametrilor invariabili stabiliți pe parcursul repetițiilor, li se adaugă procedee de expresie a căror intensitate depinde în foarte mare măsură de răspunsul de receptare primit de la spectatori. Toleranțele de variabilitate ale spectacolului pot fi stabilite la repetiții, dar cuantumul adecvat, care apare mereu altul cu fiecare reprezentație, reflectă gradul de inițiere al grupului spectator. Nu se poate realiza un spectacol fără să fie limpezi răspunsurile următoarelor întrebări : ce se comunică, de ce se comunică, în ce fel se comunică, și mai ales, cui se comunică mesajul. Misiunea foarte delicată de filtrare prin această grilă revine tuturor realizatorilor însă responsabilitatea nemijlocită revine regizorului care încearcă să fie „ambasadorul" publicului. O greșită estimare a capacităților de receptare a publicului, fie prin lipsă, fie prin adaos, poate avea efecte dezastruoase — comunicarea nu se mai face. Desigur, că, în dorința justificată de autodepășire, realizatorii unui spectacol iau în considerație conceptul de „spectator ideal", acela foarte familiarizat cu mijloacele specifice de comunicare teatrală. Putem aprecia ca moment bun din punct de vedere teatral acela în care un demers artistic cu tendințe novatoare găsește ecou imediat în mase largi de spectatori. Aceste cazuri nu se datorează unor concursuri de împrejurări favorabile ci încununează tiresc o activitate constient susținută pentru autodepășire și apare acolo unde există un program de ținută realist alcătuit și urmărit cu vocație. Ecourile de peste hotare provocate de spectacole românești par a dovedi că mișcarea teatrală românească se situează pe un loc fruntaș, în deplin consens cu celelalte activități ale inteligențelor creatoare și reprezintă cu aplomb un nivel cultural cu tradiție și de ținută. O bună școală de regie românească își face resimțită personalitatea pe meridiane îndepărtate înfățișînd o înțelegere intrinsecă a valorilor dramaturgiei universale și punînd în context expresiv calități actoricești invidiate. Această școală de regie s-a format în relație cu o dramaturgie de actualitate care a depășit de mult perioada schematică a începuturilor și încorporează din ce în ce mai complex aspecte sensibile ale unei realități deschise prefacerilor de substanță. Dar cum o cultură nu se definește suficient prin sine și în sine, abordarea unor piese valoroase din dramaturgia universală a prilejuit verificări strălucite ale mijloacelor de expresie cucerite, conferindu-le un plus de autoritate și prospețime în noile materializări scenice ale dramaturgiei românești clasice și contemporane. Responsabilitatea imensă a întrebuințării valorilor conținute de toți factorii constitutivi ai spectacolului, a determinat majorității regizorilor din generații diferite un consens de atitudine privitoare la misiunea de artist-cetățean care este dator să tatoneze cu mijloace sensibile realități provocate de complexul de prefaceri care caracterizează societatea românească actuală, deschizînd căi afectivă acelora care consonează cu o tradiție milenară de aspirații și luptă, tradiție mereu prezentă în cultura noastră, și asigurînd astfel prelungirea în viitor a unei culturi reprezentate de personalități universal recunoscute.

Gheorghe Păun

Împătimirea întru matematică

Matematica ? Cea mai frumoasă și mai importantă dintre științe ! Și chiar dacă topica acestei fraze „rimează" cu cea a unui vers de Minulescu, afirmația este cît se poate de serioasă. Orice matematician care se respectă — excepțiile nu fac decît să confirme regula — poate oricînd să demonstreze acest lucru. Eventual cu exemplificări din propria-i activitate, evocînd și valorificînd în acest fel incidente autobiografice care i-au marcat destinul profesional (a posteriori toate lucrurile capătă semnificație...). Tentația de a scrie un „discurs de recepție" al premiului revistei Flacăra cu iz personal este astfel foarte mare, în ciuda faptului că, de regulă, asemenea „ars marthematica" nu se comit (măcar nu se fac publice) la vîrste cînd serviciile B.T.T.-ului îți sînt „la numai cîteva luni distanță". Voi rezista însă, cel puțin în aparență, revenind la adevărul că matematica este, desigur, cea mai frumoasă și mai importantă dintre științe.

Un joc este matematica, un mare joc solitar, „împotriva naturii", o îndelungă și fascinantă încercare în descifrarea a ceea ce-mi place să numesc gramatica lumii. Toate științele caută regularități. Matematica este preocupată de regularitățile regularităților. În înțelegerea teribilei mașinării a materiei, în ipostaza ei de lume așa cum o știm, matematica este interesată de sintaxă ; semantica face obiectul altor științe. Dar semantica fără sintaxă nu „funcționează", ne învață lingvistica, și de aceea nici o știință nu „funcționează" fără matematică. De aceea matematica poate fi întîlnită peste tot, de la acoperișul înalt al caselor de munte, susținut de un „război" din bîrne savant-tradițional încrucișate, pînă la șantierele care leagă fluviile de mare, de la jocurile cu creața pe asfalt ale copiilor, pînă în laboratoarele de fizică atomică. De aceea este matematica frumoasă, de aceea este ea importantă !

Priviți-l însă pe acel matematician, da, acela cu ochelari, puțin ciufulit, puțin neras, puțin adus de spate, cel care scrie ceva pe o bucată de hîrtie, privește apoi lung pe geam, se încruntă, șterge, scrie din nou și așa de multe-multe ori, își aranjează inconștient ochelarii, se ciufulește, umerii i se adună spre foaia de hîrtie parcă pentru a o proteja, cel căruia îi tremură mîna și i se aprind timplele atunci cînd simte că „e pe aproape", cel care de bucurie uită să respire atunci cînd teorema pe care o caută de o zi, de un an, de o viață poate, prinde contur, prinde ființă. Iar cînd Teorema prinde cu adevărat ființă, ce ușurare, ce copleșitoare senzație de împăcare, de utilitate, de fericire ! O renaștere. Priviți-l deci pe acel matematician care de cincisprezece ani numai asta face, acasă, în gară, pe plajă, în avion chiar, în somn adesea, nici n-ar putea altfel, priviți-l și întrebați-l de ce e matematica cea mai frumoasă și mai importantă dintre științe. N-o să vă răspundă, pentru că nici nu s-a gîndit vreodată că există măcar o astfel de întrebare, dar el însuși e un răspuns. El și teoremele lui și aplicațiile teoremelor lui.

Sau treceți odată prin Facultatea de Matematică, priviți-i în ochi pe matematicieni și veți simți cum privirea lor vibrează, ascultați-i vorbind despre ceea ce-i preocupă și veți simți cum glasul lor vibrează, treceți printre portretele care fac din pereți „coridorului de la decanat" un sanctuar (și, doamne, cîte locuri goale mai sînt !...) și veți simți vibrînd de matematică aerul însuși din jur. Iar de-o veți face, probabil că n-o să vă mai intereseze întrebarea de ce este matematica frumoasă și importantă. Răspunsul se va impune în sine, fără a mai fi cerut de nici o întrebare. Pentru că însuși acest răspuns face parte din gramatica lumii, lumea n-ar fi lume altfel.

Astfel încît, în definitiv, incidentele autobiografice își pierd semnificația, iar „crezul matematic", conștientizat ad-hoc într-un număr de fraze niciodată suficiente, niciodată acelea, își pierde și el individualitatea, noima. Rămîne patima — dacă este —, rămîn rezultatele — dacă sînt. Rămîne matematica. Cea mai... și mai...

Edgar Papu

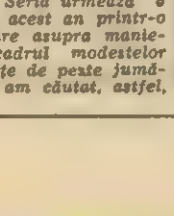

Problema stilurilor în cultura noastră

Este o problemă existentă la noi încă din veacul trecut. Totuși, abia în secolul nostru ea s-a bucurat de o privire mai amplă și mai atentă. Nici în acest veac, nu și-a făcut loc chiar din primele momente. În primele decenii această problemă s-a văzut umbrită de interesul acordat aproape exclusiv polarității tradiționalism-modernism. De cînd, însă, unii poeți de prestigiul lui Arghezi, al lui Blaga și, ceva mai tîrziu, al lui Ion Barbu au contopit aceste noțiuni, inițial polare, sub amprenta excepționalei lor personalități, o atare discuție și-a pierdut virulența. Ultima lovitură i-a fost dată în zilele noastre, de cînd conceptele de tradiție și inovație s-au dovedit, ambele, deopotrivă de necesare ca termeni obligatorii ai unor mari sinteze artistice.

Numai odată cu acest ultim fenomen din cultura noastră s-a lăsat teren liber unei serioase preocupări, cu profil de obiectivitate științifică. Contribuții fundamentale — fie în analizarea pertinentă a unui stil, fie a altuia — au adus Tudor Vianu, G. Călinescu, Adrian Marino, iar în cele din urmă I. Constantinescu, Romul Munteanu, Paul Cornea, Ion Ianoși, Const. Păcurariu și încă mulți alții.

În acest amplu context de interese actuale, cu largi orizonturi deschise către viitor, s-a integrat, în ultimii zece ani, și semnatarul rîndurilor de față. Așa se explică apariția lucrărilor mele consacrate succesiv barocului, romantismului și clasicismului. Seria urmează a se încheia în acest an printr-o succintă privire asupra manierismului. În cadrul modestelor mele străduințe de peste jumătate de veac am căutat, astfel, să semnalez contribuția pe care o cred mai importantă numai din ultimul deceniu (1977—1986).

Aș dori, însă, să adaug că eu nu consider absolute și definitive ideile mele. Ele pot fi oricînd retușate de alții ale căror vederi merită a fi respectate. Edificiul culturii românești se ridică perfecționîndu-se continuu, ca tot ceea ce are viață. În consecință nimeni nu poate pretinde că a spus ultimul cuvînt. Problema stilurilor nu face excepție.

Al. Zub

Mereu mai mult, niciodată totul

Trebuie să-mi pun singur o întrebare și să caut a răspunde ca și cum ea ar interesa și pe alții. Istoricul procedează adesea în felul acesta, dincolo de obișnuita retorică a interogației, spre a puncta căile de urmat sau pur și simplu pentru a rupe monotonia narațiunii. Care e deci rostul istoriografiei ? Ca să rezum în cîteva propoziții un răspuns ce reclamă dimensiunile unei cărți, voi spune doar că istoriografia e un domeniu pluridisciplinar, menit a restitui evoluția omenirii de la origini pînă în prezent, cu scopul de a-i oferi putința unei mai bune cunoașteri de sine, iar actualității puncte de sprijin în orientarea ei spre viitor. Definiție imperfectă, desigur, ca orice tentativă de a fixa o realitate fluentă și extrem de complexă, din care vom putea cunoaște mereu mai mult, niciodată totul. Aproape la fel de veche ca și istoria, chiar dacă inițial ea semăna mai mult cu inscripția funerară sau cu pomelnicul bisericesc, istoriografia e în adevăr o disciplină de extremă complexitate. Ca să ajungă la formele de azi (pluralul e de rigoare) ea a trebuit să parcurgă un drum lung și sinuos, să se apropie și să ia distanță, pe rînd, față de teologie, de literatură, de filosofie, de sociologie, să dorească restituții mărunte ori vaste sinteze, să instituie un sistem de auxiliare în jurul ei ori să se sprijine, orgolioasă și naivă, pe intuiție, să se creadă produs erudit ori mai cu seamă rezultat al divinației, să se intereseze cu precădere de eveniment sau de forțele profunde ale dezvoltării, să-și restrîngă ambițiile la un tărîm perfect controlabil cu instrumentarul de care dispune ori să accepte aventura pe spații întinse, să fie — în strategia ei secretă — restrictivă ori „imperialistă". Seria opțiunilor, însemnînd tot atîtea dileme sau false dileme, poate continua. Ea definește o disciplină ce aspiră la nomotetism, conștientă de tărîa, ca și de slăbiciunile proprii. Interesată a-și cunoaște devenirea, acceptă să se constituie în obiect de studiu pentru istoria istoriografiei, cu speranța de a revela astfel realități mai adînci, ținînd de mentalul colectiv. Un efort considerabil de autoreflecție îi caracterizează cele mai semnificative străduințe din ultimul timp. O disciplină venerabilă, deci, una al cărei traseu evolutiv formează deja un legitim teren de studiu. Ea denotă un spor de conștiință de sine din partea istoricilor, dispuși tot mai mult să vegheze asupra condiției proprii. A cerceta sistematic această istorie este, în fond, a proiecta istoria într-un registru mai înalt.

— Dați-mi voie să vă mărturisesc, stimate tovarășe profesor, că n-am nici un plan cu privire la acest interviu. Lasă-ne-o ieși !

— Mă indoiesc că ați nimerit bine : despre mine se spune că sînt tipicar.

— Și sînteți ?

— Numai în măsura în care sînt exact, meticulos. Nu mi-a plăcut niciodată să las ceva la voia întîmplării. La mine totul e scris, totul e precizat, totul e prevăzut. Vedeți acest carnet ?

— Să zicem că-l văd. Ce i cu el ?

— El cuprinde operațiile pe cord deschis pe care urmează să le abordăm în perioada următoare.

— Ultima zi „plină" pare a fi 18 septembrie, da ?

— Da. Pe de-o parte e bine, știm exact ce avem de făcut, pe de alta e rău, în sensul că așteptarea îl consumă pe bolnav. Aminarea e în detrimentul sănătății, care se deprecează cu fiecare zi. Dar nu așteaptă, firește, decît cazurile care pot aștepta. Urgențele merg imediat.

— Mă iertați că vă întreb : bolnavii vin la dumneavoastră, adică la o operație pe inimă, chiar cu zîmbetul pe buze ? Mie, ca să fiu sincer, mi-ar fi o frică grozavă !

— Vă înțeleg, frica e un sentiment omenesc. Nimeni nu se eliberează cu totul de ea, dar noi am cîștigat încrederea oamenilor. Încrederea, ca să fiu și mai clar, precumpănește.

— Ea provine din ce ?

— Din mai mulți factori. Clinica de chirurgie cardiovasculară de la „Fundeni", care împlinește anul acesta un deceniu de la înființare, fiind o cetățe de vîrf a Epocii Nicolae Ceaușescu, e din toate punctele de vedere competitivă pe plan mondial. Alături de cea de cardiologie, condusă de profesorul Costin Carp, ea constituie, fără nici o exagerare, cea mai mare unitate de acest fel din Europa. Dar nici asta nu spune totul. În condițiile unei dotări tehnice la cel mai înalt nivel, abordăm întreaga patologie a inimii, iar procentul de reușită e foarte ridicat. Anul trecut, de pildă, am efectuat 453 de intervenții pe cord deschis, pierderile fiind de 8 la sută. E și motivul pentru care am fost și sîntem solicitați nu doar de români, ci și de străini, din Bulgaria, Iordania, Iran, Cehoslovacia, Abu Dhabi, Guineea, Algeria și așa mai departe.

— Dumneavoastră, ca să vă lămuriți că totuși n-am venit cîine surd la vînătoare, v-ați specializat în Texas, la Houston, lucrînd cu celebrul profesor Cooley. Sînteți dealtfel și membru al lui Denton Cooley Cardiovascular Surgical Society, ca și al lui Michael De Bakey International Cardiovascular Society, De Bakey fiind un alt pionier al intervențiilor pe inimă...

— Așa e, și ce-i cu asta ? !

— O clipă : dac-ar fi să comparați „Fundenii" cu Houstonul, care ar avea cîștig de cauză ?

— Nu ezit nici o clipă cu răspunsul : facem sau am făcut, în funcție de cazuistică, tot ce face și Cooley la Houston, mai puțin transplant.

— Vom ajunge și la transplant, dar simt nevoia, față de ce discutam mai devreme, de o întărire : citi dintre bolnavii pe care i-ați operat la „Fundeni", ca să iau această ultimă perioadă a activității dumneavoastră, s-au reîncadrat în societate ?

— Indicele de succes s-a ridicat, pe 19 mii de operații înregistrate aici, la 98,2 la sută. Procent ferm, verificabil ordicînd. Din copiii cu cardiopatii congenitale am scos oameni întregi, care trăiesc, care muncesc, care au și uitat, cei mai mulți dintre ei, că au suportat cîndva o intervenție pe cord ! Operate, femeile din aceeași grupă au născut și nasc fără probleme, au copii sănătoși. Spuse așa, lucrurile par minore, dar sînt ? Gîndiți-vă că mama sau sora dumneavoastră s-ar fi găsit într-o situație asemănătoare.

— Cred că vă grăbiți, astfel de lucruri nu sînt, oricum ar fi spuse, minore ! Recomandați deci operația ?

— Cînd ea e singura soluție, nu trebuie zăbovit. Dealtfel, un bolnav neoperat cheltuiește înzecit mai mult, ca suferință sau material, medicamente, spitalizări concedii etc., decît unul operat care, după intervenție, se recuperează complet, redevenind om normal.

— Acum, cînd luați bisturiul în mînă, după atîtea și atîtea operații, vă mai încearcă vreo emoție ?

— Nu joc teatru : de fiecare dată. Tehnica e repetitivă, dar nici un bolnav nu seamănă cu altul. În bilanțul fiecăruia rămîne mereu un coeficient de necunoscut. Cît ar fi de moderne, și sînt, laboratorul și mijloacele de investigație tot mai lasă un secret. Tu, ca medic, n-ajungi să-l descoperi, trebuie să-l și stăpînești, în condițiile în care orice eroare, cît de mică, e exclusă. A greși e omenește, se zice, dar această maximă nu e valabilă în sala de operație.

— Bun, cine decide ?

— Experiența. Adel deja vu. Și sîngele rece, stăpînirea de sine. Iată, nu mai departe decît ieri am întîlnit un caz pe care nu l-am găsit nicăieri în literatură. O tumoră gigantică obstructivă în lumenul arterei pulmonare. Bloca sîngele care nu mai răzbătea la plămîn, provocînd crize de axfixie. Am intrat și, după 3 ceasuri și jumătate, am rezolvat. Primele semne sînt îmbucurătoare.

— Un chirurg mai tînăr și-ar fi pierdut capul ?

— În meseria noastră, cred că veți înțelege, grăitoare sînt numai rezultatele finale. Una dintre mulțumirile mele e că n-am lucrat niciodată cu ușile închise și așa se și explică, măcar în parte, faptul că am format atîtea cadre, poate chiar o școală. Generație spontanee în această disciplină nu există. Cei care se consideră chirurgi pe inimă înainte de a fi cu adevărat nu sînt, iertare, decît niște criminali cu diplomă.

— În cît timp se pregătește un chirurg cardiovascular ?

— În 10—12 ani. Uneori mai tîrziu, niciodată mai devreme. De aceea și specializarea trebuie să începă cît mai timpuriu, iar alegerea cadrelor să fie de competența profesorului responsabil. El e cel mai îndreptățit să se pronunțe. Sine ira et studio. În ceea ce mă privește nu că n-aș da, dau, dar aș putea da și mai mult. Acum am nevoie de tineri, să-i învăț, să-i formez, nu cînd voi fi de 70 de ani și cînd, dincolo de voința mea, puterile mi se vor împuțina.

— Nu mi-ați vorbit nimic despre talent. Cît garantează el din reușită ?

— Nu cred în talent.

— Poftim ? !

— Consider că talentul se face prin muncă. Se dobîndește. Constituțional, nimeni nu moștenește talent pentru chirurgie.

— Vreți să spuneți că dumneavoastră, care ați fost mereu primul, în facultate, la examene etc., n-ați fost mai dotat decît ceilalți ?

Ioan Pop D. Popa ; n. 6 octombrie 1927, Oradea ; profesor doctor docent, șeful Clinicii de chirurgie cardiovasculară de la Spitalul „Fundeni" ; aproape 500 de lucrări științifice ; cărți, tratate, monografii ; membru al Academiei de Științe Medicale a R.S.R., al Societății internaționale de chirurgie, al Academiei franceze de chirurgie, al Academiei de Științe din New York, al Uniunii internaționale de Angiologie etc ; 11 brevete de invenție ; ordine și medalii.

„Cu cît știi mai mult, cu atît îți dai seama că știi mai puțin"

— Tot timpul am muncit din greu. Nimic nu mi-a venit degeaba. Am început prin a sta 18 ore din 24 în clinică și la fel procedez și acum. Fără sudoare n-ajungi nicăieri.

— Dar fără dragoste ?

— Nici fără ea. Mai ales în meseria asta care reprezintă cea mai mare aventură a medicinei contemporane. Vine omul pe picioare și tu, un semen de-al lui, îi oprești inima. De milenii, oprirea inimii înseamnă moarte, dar nu, tu i-o oprești, i-o vindeci și-apoi i-o reașezi în piept ! Responsabilitatea e uriașă, fără egal. Jean Louis Faure, un ilustru precursor, considera că inima, numită de el „organul simbolic al vieții", va rămîne tabu. Pînă și el s-a înșelat !

— Vă cer scuze pentru ignoranță, singurul Jean Louis care îmi vine în minte e Barrault, actorul ! Pentru medicină, stimate tovarășe profesor, inima mai prezintă secrete ?

— Progresele sînt extraordinare, dar mai putem vorbi despre „pete albe". Nici nu-i de mirare de vreme ce oamenii i-au trebuit 2 000 de ani ca să înțeleagă cei 2 centimetri de liniuțe ai electrocardiogramei ! Patologia inimii e foarte complexă și nu toate afecțiunile ei, extrem de numeroase, sînt pe deplin elucidate.

— E inima cel mai fragil dintre organele omului ?

— La fiecare contracție, inima aruncă 80 de centimetri cubi de sînge, asta în stare de repaos. Inima unui om ar putea, în 70 de ani, cît e durata medie de viață, să golească de 20 de ori apa lacului din Cișmigiu !

— Săraca inima mea, fost-am la doctor cu ea...

— Cu energia ei, iarăși dintr-o viață, o locomotivă ar putea să urce 50 de vagoane pînă pe Coștila ! Calculați-i contracțiile : de 104 mii de ori pe zi, de 38 de milioane de ori pe an...

— În 70 de ani, de aproape 3 miliarde de ori, extraordinar !

— Și mai e o idee : fiecare om trebuie să învețe de la propria-i inimă. Ea se contractă un timp și se odihnește doi, așa trebuie să facă și omul.

— Adică ?

— Să păstreze o măsură în toate. Pînă la urmă, forțînd niște, fiecare are inima pe care o merită ! Stăm de vorbă de jumătate de ceas și dumneata ai și fumat 3 țigări ! Nu te pot opri, e treaba dumitale, dar trebuie să-ți atrag atenția : ferește-te !

— Numai una și gata ! Tovarășe profesor, cît durează o operație de cord ?

— Depinde de dificultatea ei. De regulă, între o oră și jumătate și șase. Uneori mai mult. Mai ales operația pe cord deschis. A ciel ouvert, cum zic francezii open hard surgery, la englezi.

— Ce frumos spun francezii : operație la cer deschis ! În ce constă ea ?

— Inima bolnavului, ca și plămînul, se exclude din circulație, care devine extracorporeală. Întreținută de mașini. Paralizată, printr-o substanță cardioplegică, inima se pune în gheață sterilă și, scoasă din circuit, se operează. După care se reconectează, mergînd un timp în paralel cu inima artificială. În fine, inima inimă rămîne singura responsabilă de viața bolnavului.

— Care bolnav, dacă am priceput, trăiește o vreme, o oră, poate chiar mai mult, fără inima lui !

— Da.

— Care e, în tot acest fantastic demers, momentul cel mai dramatic ?

— Repornirea. Fie că se produce spontan, fie că o provocăm printr-un șoc electric, de 70—80 de wați pe secundă. Un fel de minitrăznet care dă o contracție bruscă.

— Nu știu de ce, dar de cîteva minute încep să vă iubesc ! Ce faceți dumneavoastră e tulburător, pare de domeniul miraculosului ! Îi opriți omului inima și, după ce umblați la ea, i-o porniți din nou ! Apoi, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, inima își reia bătăile, merge ! Bun, și dacă toate astea vă stau la îndemînă, de ce n-ați realizat pînă acum nici un transplant ?

— Trebuie să vă răspund așa : un transplant e mai ușor decît o triplă înlocuire valvulară, operație curentă în această clinică. Am fi putut și putem face transplant, încă din 1980 avem condiții pentru o astfel de intervenție, dar nu ne-am confruntat în măsura necesară cu patologia lui. Părerea mea e că transplantul ajută, dar nu rezolvă. Operația în sine n-are decît caracter paleativ, iar suferința pe care o implică, înaintea investițiilor imense, n-o justifică decît rareori. Fără să fiu rău sau invidios, deși a adus beneficii științifice foarte mari, o asemenea operație vizează și scopuri publicitare. Nu transplantul, ca să fiu și mai explicit, e problema noastră. Sau nu e cea dintîi. Bolile cardiovasculare care nu presupun intervenții de excepție precum transplantul, cele vasculare, cele coronariene, cardiopatiile congenitale etc., continuă să fie „cap de serie" pe lista neagră a morbidității. Împotriva lor luptăm noi, acesta e „războiul" nostru.

— Tehnica deține un rol important ?

— Da. Dacă unui om trebuie să-i introduci în inimă o valvă, atunci o valvă trebuie să-i introduci ! Nimic altceva !

— Apropo, ați realizat au demult o valvă biologică de porc mistreț, așa numita „valvă Pop. D. Popa". Ce reprezintă ea ?

— Clasic, se implantează o valvă de porc domestic, dar mi-a venit ideea să încerc cu una de mistreț, care s-a dovedit mai rezistentă și cu calități biologice superioare. Am folosit-o pînă acum la 130 de bolnavi cu rezultate foarte bune.

— Cum v-a venit ideea ?

— La o vînătoare, văzînd niște mistreți cum urcă, ca o vijelie, o coastă. Toți trăgeau, numai eu am pus pușca jos, mirîndu-mă ce inimă or avea mistreții ăștia ! A trebuit să treacă o vreme pînă cînd, împreună cu doctorul Dan Gherghiceanu și cu inginerul Aristide Dodu, de la Institutul de cercetări textile, să punem valva la punct. Acum merge foarte bine și e solicitată și în străinătate. Nu-i slugura ispravă la care am contribuit. Mai sînt arterele artificiale, acele atraumatice, ochelarii pentru microchirurgie, altele, teme de cercetare, cîteva din cele implementate pe calculatorul clinicii. Chiar dacă ideile mi-au aparținut, totul s-a făcut și se face în colectiv.

— Sînteți pentru echipă ?

— Chirurgia cardiovasculară, și nu numai ea, nu poate fi gîndită în afara echipei. Toți pentru unul și unul pentru toți. Ca într-o orchestră, pe care o dirijează prim-operatorul. Poate chiar mai mult, ca într-o navă cosmică : fiecare cu treaba lui, pe care trebuie s-o știe la perfecție. Pentru că greșeala unuia împietează asupra reușitei generale. N-ajunge ca tu, ca prim-operator, să fii alfa și omega, trebuie să fie și ceilalți, toți, de care depinzi. De aceea mă întorc și zic : formarea cadrelor nu e facultativă, e obligatorie.

— Drumul dumneavoastră cînd a început ?

— Am făcut cea dintîi operație pe inimă la Cluj, în 1960, ajutîndu-l pe maestrul meu, profesorul Aurel Nana. Mă întorsesem de la „Fundeni", unde urmasem o perfecționare cu profesorul Voinea Marinescu.

— Ce fel de om era maestrul dumneavoastră ?

— N-aș putea avea decît cuvinte de respect pentru cel care mi-a pus bisturiul în mînă. Profesorul Nana avea multe calități dar, ca orice om, și slăbiciuni. Cînd îl-am putut să vorbesc de bine despre dînsul, am tăcut. M-a ajutat mult și îi datorez enorm. N-am așteptat însă numai de la dînsul. M-am ajutat și singur, fiind, n-am spus-o eu, au spus-o alții și notele, cel mai bun anatomist al promoției Cluj 1952. De aceea am și fost reținut în învățămîntul superior, ca asistent.

— Pentru a nu lăsa impresia că vă lăudați, să continui eu : asistent în 1952, șef de lucrări în 1962, conferențiar în 1964, profesor titular în 1968. Între 1962 și 1974 ați lucrat la Tîrgu Mureș, da ?

— Am întemeiat acolo, în 1966, prima clinică de chirurgie cardiovasculară din provincie, act de care sînt mîndru și azi. Tot la Tîrgu Mureș am efectuat, la 5 aprilie 1973, cea dintîi operație pe cord deschis dinafara Capitalei, operînd, pînă să plec, alte 15 cazuri. Din echipă făcea parte și actualul șef al clinicii, Radu Deac, crescut și promovat de mine încă din perioada studiilor, din Cluj-Napoca și mai apoi din Tîrgu Mureș, perioadă tratată de el amnezic. Desigur, asta nu-i scade cu nimic din meritele profesionale, dar mă întreb dacă e practic să-ți negi propriul certificat de naștere ?! Știți dumneavoastră povestea cu Cezar și Brutus...

— Vă socotiți dumneavoastră însivă un maestru ?

— Mi-e teamă că un răspuns ar fi sentențios. Să lăsăm timpul să judece, notînd numai ce se poate verifica. La Tîrgu Mureș, Mihai Iliițchi și Ion Liebhardt au învățat lucrînd cu mine. La fel s-a format Virgil Cândea, care conduce, și conduce bine, clinica de la Spitalul Militar Central. Ar mai fi cei de aici, de la „Fundeni", nu toți tineri, dar profesioniști de elită : Ilie Pavelescu, Francisc Proinov, Dan Făgărășanu, Ion Socoteanu, Mircea Birsan, Dan Gherghiceanu, Marina Păcescu, Mircea Cristescu. I-aș adăuga pe cei care, făcînd parte pînă la absolvire din cercul științific studențesc de specialitate, se vor integra, după posibilități, în unitatea noastră. Mă gîndesc la Horia Mureșan, la Dan Grigorescu, la Cornelia Roman, la Vlad Alexandrescu, la Ovidiu Nuțu, la Dan Iosifescu, la Daniela Herescu.

— Ce contează, după opinia dumneavoastră, în înființarea unei școli : cărțile sau elevii ?

— Una fără alta nu se poate Sînt strîns legate. Ca unul care, în 1976, am deschis această clinică, dintr-un compartiment existent în cadrul chirurgiei generale, trag nădejde să nu-mi închei cariera pînă cînd nu se vor înființa centre de chirurgie cardiovasculară la Timișoara, Cluj-Napoca, Iași și Craiova. Adică acolo unde există institute de medicină și unde studenții trebuie să ia, cît mai timpuriu, contact cu această disciplină. Cu atît mai mult cu cît, în toate statisticile, maladiile de inimă sînt pe locul 1, după care, după o pauză mare, urmează celelalte.

— Tovarășa profesor Ioan Pop D. Popa, mă întreb să vă întreb : sînteți un ex lui sivist sau le lăsați mînă liberă colaboratorilor ?

— Am fost și sînt pentru mînă liberă. Ceea ce, pe vremea fi nereții mele, nici nu se concepea. Profesorul era „m sacri" și nu admitea să facă ceva singur, fără „tutelă". Lucrurile s-au schimbat și, cred eu, s-au schimbat în bine. Am, ca să fiu și mai concret, cîțiva colaboratori, poate 5, poate 6, poate mai mulți, care operează la cel mai înalt nivel. Cînd ei intră în sală, stau fără emoții.

— Iertați-mă : ați pomenit adineaori și cîteva nume de femei ! E chirurgia o meserie pentru femei ?

— De ce n-ar fi ? !

— Alți profesori reputați susțin că nu.

— Prejudecăți ! „Sexul slab" e tot mai mult o formulă, probabil de politețe. E mai greu pentru femei, pentru că ți se cere robustețe și rezistență fizică, dar dacă le ai, se poate. Nu văd ce piedici ar fi. Pot să revin ?

— Sînt numai ochi și urechi.

— Dificil e momentul cînd îi permiți celui mai tînăr să opereze mîna-întîi. Trebuie să-l intuiești exact, ca să elimini și cel mai mic factor de risc. Promovarea trebuie făcută pe baze cît mai obiective, iar eu mă ajut, în această direcție, de o statistică fermă, trecută și pe calculator. Cunosc, în fiecare clipă, cînd a operat fiecare, ce și cum.

— Colaboratorii vă iubesc ?

— Credeți că e obligatoriu ? Toemai nefăcînd diferențe între ei, mi-am cîștigat respectul. Muncim împreună, învățăm împreună.

— Dumneavoastră ce mai învățați ?!

— Cu cît știi mai mult, cu atît îți dai seama că știi mai puțin ! Fără anatomie, de exemplu, un chirurg e doar un cîrpaci. Fără fiziologie, la fel. În plus, în meseria asta mai trebuie, pe lîngă clinică, să stăpînești noțiuni de anatomie patologică, de explorări funcționale, de anestezie-reanimare, de electronică, de reologie, de hemodinamică, de imunologie, de... de... E lesne de dedus că toată viața rămîi un învățăcel.

— Timp liber aveți vreodată ?

— Atunci, și între două operații, ies pe șoseaua de centură. Mașina mă destinde și mai văd, cînd se poate, un copac, o frunză. Mă mai eliberez de roșu, culoarea sîngelui, de care mă însoțesc zi de zi. Iată de ce echipamentul din sala de operație e albicu. Parcă mai îmblînzește culoarea sîngelui.

— Noțiunea de precursor nu vă incomodează ? Nu aduce a bătrînețe ?

— Am văzut tineri de 80 de ani și bătrîni de 30. Spiritul decide.

— Și altceva ?

— Sentimentul că-ți faci datoria. Că lași o urmă, că pui o cărămidă.

— Frumos spus. A ieșit ce-a ieșit din acest dialog, mie îmi place ! Vă mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Mîini de virtuoz

Între cei care acționează zi de zi, cu dăruire și meticulozitate, la hotarul atît de fragil și de riscant dintre a fi și a nu fi, călăuziți întotdeauna de ideea-forță, cu valoare ordonatoare, de a smulge din ghearele morții și a reda vieții active, bucuriei de a trăi, pacienții bolnavi de inimă, se numără colonelul dr. Vasile Cândea, șeful Secției de chirurgie cardio-vasculară a Spitalului Militar Central.

L-am văzut operînd și l-am admirat profesionalismul și talentul,respectiv eleganța și precizia, calmul și perfecta coordonare a mișcărilor, grija de a menaja, țesuturile, de a nu traumatiza inima mai mult decît trebuie. L-am văzut ostenit după actul operator, retrăgîndu-se discret în sine cu mulțumirea că a reușit și am înțeles cît de mare îi e umanitatea. L-am văzut așezîndu-și părintește mîinile pe umerii celor eliberați de amenințarea iminentă a morții ori ștergîndu-și pe furiș o lacrimă din colțul genelor și ni s-a dezvăluit cît de imensă poate fi fericirea unui chirurg de inimă.

Și ne-am bucurat să aflăm că aceste iscusite mîini, [redacted] chirurgul Vasile Cândea, drept consecință firească a ceea ce fac întru binele omului, stau și stima și elogiul unor eminente personalități medicale din țară și de peste hotare.

Profesorul dr. doc. Ioan Pop D. Popa, șeful Clinicii de chirurgie cardio-vasculară Fundeni, sub îndrumarea căruia cel despre care scriem a lucrat la început, nota : „Doctorul Vasile Cândea, ca și colectivul pe care-l conduce, reușesc să rezolve azi cu multă competență cazuri de afecțiuni grave de inimă. Apreciez în mod deosebit volumul și calitatea operațiilor, disciplina și seriozitatea medicilor militari. Sînt sigur că acest prieeput colectiv va înregistra succese și mai mari pe planul performanțelor spre lauda lui și prestigiul școlii românești de medicină cardio-vasculară". Profesor dr. doc. Ștefan Berceanu, șeful clinicii de hematologie din Spitalul clinic Fundeni : „Între chirurgii cu care cooperez perfect în realizarea splenectomiilor în bolile de sînge este și colonelul dr. Vasile Cândea. Deși asemenea operații comportă foarte mari riscuri și erau pînă mai deunăzi contraindicate, datorită măiestriei chirurgilor cu care colaborez aceste riscuri, au fost înlăturate încît în cele peste 500 de splenectomii efectuate pînă acum, motralitatea inter și post-operatorie este zero". Profesorul dr. George Litarczek, părintele anesteziologiei în țara noastră și cel care a făcut primele anestezii prin electroacupunctură în chirurgia cardiacă, adăuga : „Cu doctorul Vasile Cândea colaborez de multă vreme și cu mare plăcere. Eu am destulă treabă și la Institut și la Clinică, dar de cîte ori mă solicită să fac anestezie prin acupunctură las totul la o parte și răspund cu mare bucurie. Este un om serios, cu mîini de virtuoz și cu care mă simt întotdeauna bine să fac echipă". Profesorul Charles Dubost, unul dintre cei care a pus bazele chirurgiei cardiovasculare pe plan mondial, fostul director al Clinicii cardio-vasculare de la Spitalul „Broussais" din Paris, la care colonelul dr. Vasile Cândea a efectuat un curs de perfecționare, în 1979, completa „portretul" : „În timpul activității medicale în clinica noastră dr. Vasile Cândea a demonstrat un interes cu totul deosebit participînd nu numai la un foarte mare număr de intervenții chirurgicale, dar și la activitățile de învățămînt și reuniunile științifice. Domnia sa a lăsat o frumoasă impresie fiind apreciat de întregul corp medical al clinicii noastre".

Profesorul Armand H. Piwnica, un nume de prestigiu în chirurgia cardio-vasculară, de la Spitalul „Lariboisière" din Paris nu se sfia să declare : „Îl consider pe doctorul Cândea ca pe un chirurg complet și sper să mai am ocazia să operez împreună cu el". Elogii la fel de calde din partea profesorului Marius Barnard : „Apreciez răspunderea și devotamentul pentru tot ceea ce face echipa operatorie de sub conducerea dr. Vasile Cândea. De la medici la surori, cu toții depun un mare interes și un mare volum de muncă pentru ca bolnavii operați să fie reoperați cît mai grabnic și în condiții cît mai bune. Aș fi fost foarte fericit dacă aș putea face mai multe operații cu această echipă".

E de înțeles că toate aceste frumoase aprecieri venite din partea unor autorități care pun în lumină dreaptă probitatea profesională și morală a acestui valoros chirurg român nu sînt gratuite. Ele au acoperire în muncă și în fapte palpabile și controlabile, într-o activitate clinică și științifică polivalentă, cu largi deschideri către nou, într-un caracter integru a cărei virtute suverană este datoria față de bolnav. Spre edificare vom apela la cîteva date și momente din activitatea acestui chirurg.

Din 1961 și pînă în 1972 a practicat chirurgia generală în Spitalul Militar Central, sub îndrumarea generalului - doctor docent Eugen Marcș și a profesorului dr. doc. Iuliu Șuteu. În paralel s-a preocupat cu asiduitate și de explorarea sistemului limfatic în diferite afecțiuni făcînd între altele, și primele limfografii cervicale din țară. Cercetările din ce în ce mai adînci pe acest tărîm, unice și acum pe plan național, aveau să constituie baza documentară a lucrării de doctorat a chirurgului Vasile Cândea (întocmită sub conducerea științifică a prof. dr. . docent I. Teodorescu Exarcu) și a monografiei „Sistemul limfatic în șoc", scrisă în colaborare cu dr. Alexandru Bucur. Tot în această perioadă a participat cu un capitol la redactarea amplei monografii „Șocul", lucrare care a fost încununată cu Premiul Academiei R.S.R. și a fost tradusă în limbile engleză și rusă.

Atras de chirurgia cardio-vasculară, a început-o printr-un curs la Spitalul Clinic Fundeni, după care a continuat să se specializeze pe durata celorlalți ani, pentru ca în 1976 să obțină prin examen, cu profesorul Dan Setlacek, primariatul în chirurgia cardio-vasculară și, concomitent, conducerea Secției de chirurgie cardio-vasculară din Spitalul Militar Central. Tot în 1976 avea să abordeze, într-o colaborare de echipă interdisciplinară hematologică și chirurgicală, aspectele chirurgicale în bolile de sînge, activitate soldată cu îmbunătățirea tehnicilor de ablație a splinei și cu cea mai reprezentativă statistică, din țară și pe plan european, în privința splenectomiei. La cele peste 450 de operații nici un eșec, ceea ce constituie o performanță notabilă, ținînd cont de faptul că bolnavii de sînge sînt foarte fragili la intervențiile chirurgicale, avînd o rezistență foarte scăzută la infecții.

După ce și-a îmbogățit pregătirea de specialitate, experiența chirurgul Vasile Cândea s-a consacrat cu toată puterea operei de creație pe tărîmul chirurgiei cardio-vasculare, impunîndu-se cu realizări remarcabile, și ajungînd în ultimii doi ani să înscrie pe agenda activității operatorii aproape toată gama afecțiunilor chirurgicale cardiovasculare.

Din medici tineri, cu o pregătire medicală generală a făcut, prin instruire teoretică și practică, prin implicarea directă în actul operator, o redutabilă echipă de profesioniști, perfect sincronizată, în măsură să asigure reușita intervențiilor. Bucurîndu-se permanent de sprijin, a pus la punct o bază materială excelentă, care satisface toate exigențele în materie. Mai mult, în cadrul colectivului pe care-l conduce, desfășoară o prestigioasă activitate de cercetare științifică, care își găsește expresie în peste 250 de comunicări de larg interes prezentate la reuniunile de profil din țară și străinătate. Dintre acestea se pot menționa: procedee noi de protecție miocardică în timpul operațiilor pe cord deschis, cercetări infrastructurale ale celulei miocardice sub circulație extracorporală (în colaborare cu Institutul „Dr. V. Babeș"), abordarea chirurgicală a endocarditei bacteriene acute și subacute, precum și introducerea pentru prima oară în țara noastră a operațiilor pe inimă cu anestezie prin electroacupunctură. A mai realizat 8 filme medicale, dintre care cel ce s-a numit „Protezarea valvulară-mitrală" a primit Premiul doi în „Cîntarea României", în 1983, și Premiul întîi al ACIN-ului tot în acel an.

Am vorbit în rîndurile de mai sus despre chirurgul de inimă care este dr. Vasile Cândea, despre mîinile sale iscusite. Știm însă că și celelalte mîini ale colegilor săi de breaslă nu sînt cu nimic mai puțin merituoase, toate împreună și fiecare pereche în parte ocupîndu-se de prelungirea vieții pieritoare a omului scriu în fapt o operă nemuritoare.

IOAN STRUJAN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Personalități feminine

La 21 iunie 1890, revista franceză „L'Illustration", această extraordinară cronică în imagini a evenimentelor timpului, publica o gravură de un mare interes : În fața venerabilului și severului juriu al Facultății de Drept din Paris, o tînără româncă, Sarmiza Bilcescu, dobîndea titlul de doctor în drept — și acest titlu era acordat pentru prima dată în lume unei femei ! Teza ei trata despre condiția legală a mamei · în dreptul românesc și în cel francez și nu era o dizertație oarecare, ci un studiu erudit și masiv, însumînd 508 pagini. Lucrarea, menționează revista franceză, „a stîrnit admirația unanimă a comisiei examinatorii". Ceea ce publicația nu spunea era faptul că studenta Bilcescu a întîmpinat inițial mari animozități în frecventarea Facultății de Drept, studenții bărbați și profesorii privind-o cu adversitate și încercînd chiar să împiedice prezența ei la cursuri.

Nu vrem totuși să spunem că această incontestabilă prioritate mondială demonstrează afirmarea timpurie a femeii din România în înalte grade profesionale. O dovedește chiar cazul primei femei doctor în drept din lume. Dacă presa românească a salutat aproape unanim evenimentul, iar Baroul din București a primit-o în 1891 pe Sarmiza Bilcescu în rîndurile sale, Curtea de Casație, în urma raportului ostil al procurorului general, i-a respins dreptul de a pleda, astfel încît a trebuit să se resemneze să dea consultații juridice !

Am insistat asupra acestui caz, pentru că el prezintă similitudini cu acela al unei alte vrednice românce, Elisa Leonida-Zamfirescu, o pasionată a tehnicii și chimiei. Voia să devină ingineră, ca și fratele ei, venerabilul Dimitrie Leonida, numai că Școala Națională de Poduri și Șosele... nu primea femei. Ingineria era privită ca o îndeletnicire exclusiv masculină. A plecat deci în Germania, unde însă nu a fost primită prea bine. Cu greu a fost acceptată printre studenții faimoasei Școli Politehnice de la Berlin — Charlottenburg — ca primă studentă a acesteia. Era în 1909 și... mizeriile au început curînd... Colegi care nu o salutau și profesori care îi aminteau că femeia e făcută pentru cele „3 K" (Küche, Kirche, Kinder), adică bucătărie, biserică și copii. Dar curînd, Elisa a izbutit să se impună prin rezultate excepționale la învățătură, uluindu-și colegii și dascălii. În sfîrșit, în 1912, a obținut titlul de inginer diplomat al Facultății de Chimie și Metalurgie din cadrul Politehnicii. Era nu numai prima ingineră din România, ci din întreaga Europă. Întoarsă în patrie, această decană a numeroaselor ingineri române de astăzi a activat ca cercetătoare, timp de peste jumătate de veac (1912—1963), la Institutul Geologic, devenit ulterior Comitetul Geologic, conducînd aci 12 laboratoare și consacrîndu-se cu pricepere valorificării avuțiilor subsolului românesc, mai ales resurselor de cărbune, șisturi bituminoase, crom, cupru și bauxită.

Încă o premieră în știința feminină românească este prilejuită de Maria Ropală-Cicherschi. Ea și-a susținut teza de doctorat la Facultatea de Medicină din Iași, cu teza Contribuțiuni la studiul biologic al criminalității feminine sub aspect medico-legal (1907). Odată cu aceasta, ea devenea prima femeie medic-legist din lume. A fost șefă de lucrări la catedra de medicină legală din Iași și în același timp medic-legist al Tribunalului, fiind autoare a mai multor lucrări de această specialitate, precum și membră corespondentă a Societății de Medicină Legală din Franța. În sfîrșit, trebuie să menționăm că primele două femei arhitecte din România, Virginia Spiru Haret-Andreescu și Ada Zăgănescu, au fost în același timp cele dintîi din lume în profesiunea lor.

În ce privește matematica, cea dintîi femeie licențiată în această știință în țara noastră a fost, în 1895, Constanța Pompilian-Zossima, distins pedagog și membră fondatoare a „Gazetei Matematice", totodată cea dintîi română ale cărei lucrări științifice sînt consemnate într-o carte din străinătate, anume Les femmes dans la science de A. Rebière (1897). Primul doctorat în matematici susținut de o femeie la noi a fost în 1925 acela al Silviei Creangă, iar cea dintîi profesoară universitară într-o disciplină științifică a fost Vera Myller, care a obținut în 1918, la Universitatea din Iași, prin concurs, catedra de algebră superioară și teoria funcțiilor.

Medicina a fost un domeniu spre care s-au îndreptat multe femei, dar prima Școală Superioară de Medicină și Farmacie din București nu primea decît bărbați în rîndul celor doritori să studieze. Cea dintîi română doctor în medicină și-a susținut de aceea teza despre cancerul colului uterin la Paris în 1884. Este vorba de Maria Cutarida-Crătunescu, care a practicat apoi în țară ginecologia, a fost medic de întreprindere și a pus bazele primei creșe de fabrică din România. Cea dintîi femeie cu diploma de medic obținută în țară a fost, în 1890, Hermina Walch-Kaminski, eminentă reprezentantă a medicinei sociale la noi. Data este deajuns de timpurie dacă ne gîndim că prima absolventă a Facultății de Medicină din Budapesta a fost în 1900 Charlotte Steinberger — deci cu zece ani mai tîrziu decît la noi. În ce privește cea dintîi femeie profesor universitar de medicină ea a fost Elena Densușianu-Pușcariu (Iași, 1920), cu importante contribuții în domeniul oftalmologiei. Ar mai trebui să o amintim pe Cornelia Moga, cea dintîi medic radiolog din România (și printre primele pe plan mondial), care a murit ca o martiră a profesiunii ei, de pe urma iradierii cu raze X, de asemenea pe Maria Trancu-Rainer, prima femeie chirurg de la noi.

Și desigur că dintre aceste înaintașe n-ar trebui să scăpăm din vedere pe Maria Teohari, prima femeie-astronom din România, precum și pe Gabriela Chaborski, chimistă, cea dintîi femeie conferențiar universitar a Facultății de Științe din București și întîia de la noi care și-a înscris în 1919 numele în terminologia științifică internațională, prin descoperirea unui nou gen de levuri (ciuperci monocelulare), pe care profesorul ei de la Geneva, R. Chodat, le-a numit „cultura Chaborski". Și, desigur, „merite deosebite în rîndul pionierelor revin fizicienei Ștefania Mărăcineancu, care în anul 1924 a avut prioritatea semnalării celui dintîi fenomen de radioactivitate artificială. În „Neues Wiener Journal" din 5 iunie 1934, savanta Irène Joliot-Curie, care împreună cu soțul ei, Frédéric Joliot-Curie avea să primească în anul următor premiul Nobel pentru descoperirea radioactivității artificiale, declara cu onestitate : „Ne amintim că savanta română domnișoara Mărăcineanu a anunțat în 1924 descoperirea radioactivității artificiale".

Din nou nu vrem să spunem că această afirmare a femeii în știință s-a făcut ușor, fără impedimente. În secolul trecut mai ales era răspîndită pînă și prejudecata curentă că „femeia nu are nevoie de înaltă învățătură". Igienistul I. Felix nota cu firesc regret, că, în 1901, abia dacă profesau 20 de medici-femei în România, față de peste 1200 medici-bărbați. Un raport din același an înregistrează doar 21 licențiate în științe. În 1927 chiar, printre cei 598 membrii ai cunoscutei Societăți Politehnice din România, nu se număra nici o femeie. Cu atît mai mare, credem noi, este meritul acelora care au învins de timpuriu opreliștile, de altădată, izbutind să se impună, în folosul lor, al celorlalte femei și al întregii societăți românești.

I. M. ȘTEFAN ■

Iarna la Muzeul Satului

Un strat ușor de zăpadă se așezase cînd am intrat. Acoperișurile de șindrilă, țiglă, tablă sau stuf se îmbrăcaseră în alb.

Ningea.

Norii, atît de aproape de coșurile fără fum, își scuturau trecerea peste timp. Un croncănit de pasăre. Un susur de cișmea. Încolo, încoace ? Nimeni. Doare liniștea.

M-am oprit. Auzeam loviturile timide ale fulgilor pe crengi. Peste tăcere se întinsese zăpada.

La casa din Bistrița-Năsăud ușa se deschide. O curățenie desăvîrșită. Lăzile de zestre stau gata de oaspeți. Ce puțină lume !

Un **Dor** fără spaimă îmi bîntuie sufletul. Dorul de copilărie, dorul de fîntînile limpezite, dorul de lătratul unui cîine obosit de-atîta geruire.

Merg mai departe. Ici-colo o tresărire. Să fie amintiri ?

Prin colțuri de streșini s-au aciuit vrăbiile, care-și iau zborul din cînd în cînd ca niște gînduri viitoare. Un fîlfîit de aripi, un fîlfîit de cum te-ai dus copilărie.

Vreau să se deschidă o fereastră. Mi se face **Dor** să cred că dincolo de tăcerea fiecărui perete se odihnesc mîinile bătrînilor noștri.

Ninge.

La casa din Berbești de Maramureș, o femeie curăță zăpada. De pe porți, de pe acoperișul porții, de pe aleile ce duc la scară.

Trec mai departe. În apropierea unei anume case îmi vine să strig, să aștept „bună ziua", să intru în casă și fără ezitare neliniștile să le uit, iar zăpada să-mi lumineze trecerea. Dar nu. E prea departe **Dorul** meu.

Ningea la Muzeul Satului. Ningea mărunt, ușor,calm, așa cum merg țăranii peste brazda pămîntului cînd pun grîul la iernat.

Atîta liniște e-n acest loc încît trebuie să plec.

Pe întreaga măreție a acestui lăcaș al staroniciei și veșniciei s-a așternut încă o iarnă.

IOANA PROCA ■

Doamna Beti și trasul pe sfoară

La 87 de ani are un optimism uluitor. A scăpat dintr-un accident și plătește un profesor de gimnastică pentru un fel de exerciții la domiciliu. Prin mijlocul încăperii lungi a montat două balustrade între care face exercițiile de mers. La 87 de ani ține minte pașii și e convinsă că va reuși. Cataracta i-a umplu unul din ochi cu o lumină albă, păstoasă. Și ce dacă ? Ea zice : de-ar fi să mai trăiesc trei zile și tot mă operez să văd și cu ochiul ăsta ! În ultima vreme a dat împrumut aproape 500 000 de lei. Are chitanțele puse bine și dacă se enervează îți le arată. Lumea asta e nerecunoscătoare, haină și rea. O să le demonstreze ea tuturor ce înseamnă dreptate și corectitudine. De-aia sînt legi, să-i dea omului ce-i aparține și să-i ajute să lupte împotriva celor lacomi, do you understand? Yes, I do, lady, îi răspund și atunci vorbește mai departe în limba română. Singură recunoaște că nu a făcut nici o școală, că este autodidactă dar are așa-zisa școală de Bagdad, adică școala vieții și ca să mă testeze continuă conversația în franceză. Vă dați seama la ce încurcătură i-a pus pe ofițeri, pe procurori, pe nevoiași, unii dintre ei gata să zică yes, yes, numai ca lady să treacă mai departe. Ne înțelegem bine. Întreb, răspunde, numai că fiecare lucru are o poveste care începe de la plebiscit și trece pe la 1920 sau prin cel de-al doilea război. Își aduce aminte de marile figuri ale perioadei interbelice, de amintiri frumoase trăite în România și-n alte țări europene și povestește șarmant. Brusc o întreb de una din poveștile cu bani. Ceee ? Repet întrebarea. Ceeee ? Mai zic odată, aproape strigîndu-i în plinia urechii. Vai, maică, eu sînt bătrînă și nu aud, mi-a slăbit și vederea, și auzul, acum și beleaua asta cu piciorul. Strig iar. N-aud, zice ea, n-aud ! O întreb ceva despre copilărie. Asta aude cu plăcere, E chiar mîndră. A rămas singură de mică și s-a descurcat prin lume. Ba chiar a ajuns bogată. Primul ei soț a fost un bărbat în toată legea, și-mi povestește despre un ziar, despre francmasonerie, despre capitale europene, eu mi-s internațională, zice ea rizînd și îndreptîndu-și tichia de blană de astrahan, fixată pe vîrful capului cu o bucată de material legat sub bărbie. Încăperea e plină de lucruri vechi, de fotografii de peste 50 de ani, de obiecte demodate, unele inutile, păstrate în virtutea unui capriciu al memoriei. La capătul balustradelor lungi pentru reînvățatul mersului pe jos se află o scară care duce la un fel de balcon, legat de tavan de niște coloane de marmură. N-a mai urcat în acel amvon de aproape un an, de la nenorocirea cu piciorul. Acum are o tijă metalică în os și merge. Greu, dar merge. Și merge pentru că vrea, pentru că are voință, pentru că vrea să trăiască. Cheful ei de viață e mai puternic decît al unui adult. Doar uneori, și asta cînd o întreb de bani, de afacerile atît de discutate în oraș, abia atunci zice că nu aude, că e bătrînă, ei, acum eu sînt înainte de marea plecare, nu ca-n tinerețe, da nu mă mai interesează. Mîine poimîine mă duc la pretenii mei din tinerețe. Așa i-a păcălit și așa s-au păcălit mulți, că mîine poimîine se duce. Dar cînd venea ziua scadenței, hop, te și suna la telefon sau îți apărea la ușă și tu, mai mult de groază sau din lașitate, gîndindu-te că oricum nu mai are mult, semnai cu gîndul că peste cîțiva ani vei vedea ce-o mai fi, dar nu treceau cîțiva ani, cînd teancul de chitanțe devenea mărîncel și înainte de prescrierea lor te trezeai chemat la tribunal. Și te seca. În două, trei, cei mult patru înfățișări te rădea de la rădăcină. De cît ai semnat, atîta lua, indiferent cîți bani ai primit. Dar ea nu aude cînd e vorba despre bani. Adică atunci cînd o întrebi direct. Dacă e vorba de altceva, atunci da, aude perfect, își aduce aminte cu plăcere, zîmbește, mă trimite să văd o fotografie, să caut o amintire și timpul trece și ea mă perpelește cu amintirile ei, în timp ce mie îmi arde buza să aflu despre poveștile cu banii, despre procese, și despre moșteniri. La un moment dat mă trimite să caut o chitanță într-un sertar și chiar sînt gata s-o fac dar mă reține un gînd, în fond n-a cîștigat ea 30 de procese cu naivitate, ci cu șiretenie și cum voi deschide sertarul, cum va începe să strige, hoții, că la corzile vocale nu are nimic, și nu mai apuc să aflu mare lucru. Trebuia să mă duc să mă operez în America, zice ea, și tot ea zice, cum, doar noi avem aici chirurgi celebri, eu nu mă dau pe mîna străinilor ! Aduc vorba de moșteniri. Aude. A primit 600 000 de lei din S.U.A., zice ea, și a mai primit una, de la o rudă din Ungaria. Era în valoare de 700 088 de forinți (pfui, ce memorie fabuloasă poate să aibă la 87 de ani. Moștenirea a primit-o în urmă cu 18 ani și ține minte și cei 88 de forinți de la coada celor șapte sute de mii), și de atunci am rămas cu banii și eu aveam dinainte și-o vilă, un fel de cabană-castel pe care am cedat-o la stat. Și pămînt am avut, cîteva hectare la Lipova, cîteva la Ghioroc și-n locul lor mi-au dat un petecuț aici lîngă Arad, zice ea. E o poveste și cu acest pămînt, după cum mai sînt multe cu banii, cu singurătatea la 87 de ani, cu bolile, cu procesele, și apoi este o poveste cu acest optimism incurabil, frumos, plin de energie și speranță.

Elisabeta Langa s-a născut în secolul trecut, anul 1899, în Nădlac, județul Arad. Nimeni nu știe cîte procese a avut. Nu se mai păstrează dosarele. La o trecere fugară prin opisurile judecătoriilor par să tot fie vreo 30. Nu l-a pierdut pe nici unul. Sau pe cele pierdute le-a cîștigat în recurs. Ani la rînd a fost infailibilă, dovedindu-i pe toți cu calm, cu răceală, cu seninătate. Pe unii chiar cu părere de rău, sau mai corect spus mimînd regrete sfîșietoare. Dar nu a iertat pe nimeni. Un succint tablou al acestor victorii necruțătoare e greu de făcut. Vom încerca să prezentăm cititorilor cîte ceva din ultimii 20 de ani din viața acestei femei cu aer de personaj balzacian, vioaie, inteligentă, cu umor. Pe lîngă ea, Hagi Tudose, model în literatura română, nu este decît un dulce copil. El tremura pentru o jumătate de bănuț. Doamna Beti e generoasă, știe legile, te salvează dintr-un necaz spre a te duce la o nenorocire. Îți întinde o mînă ca să poată apoi să îți le ia pe amîndouă plus casa și hainele. Doamna Beti vorbește cinci limbi și știe literatură. Și beletristică, și juridică. Are om care-i spune ce paragraf o apără și ce paragraf îi dă dreptul să te scuture de bani. Ea știe ce înseamnă o hîrtie și cît valorează o semnătură. Dacă nu recunoști, ea știe că există un institut de criminalistică și acolo se poate stabili și în baza expertizei poate să cîștige. Și valoarea mărturiilor o știe. Ea nu discută decît între patru ochi sau în fața cuiva care tot speră că o va moșteni. Dar cel mai adesea te așteaptă la biserică. Toate problemele financiare le rezolvă pe scaunul de rugăciuni, închinîndu-se cu smerenie și șoptindu-ți cifrele de parcă le-ar spune pentru socotelile celui de sus. Și totuși, în multimea de afaceri, una pare mai veche decît toate. Prin anul 1966 Crăciun Tulcan își locuia în Arad. Stătea într-un sat apropiat și voia să-și cumpere o casă în celebrul oraș din vestul țării. A aflat de șălașul de la marginea orașului (o casă cu acareturi și 30 de ari de grădină) și a ajuns la Doamna Beti și la nepoata ei, Delia. S-au tîrguit și acasă la un avocat și în prezența acestuia s-au înțeles și au făcut o hîrtie de vînzare cumpărare. Doi țărani — Crăciun Tulcan și Ion Chebeu — dau 20 de mii pentru căsuța de la margine și cei 30 de ari de pămînt. Avocatul le-a promis că într-un an le va obține buletine de oraș și le va încheia contract de proprietate. Cei doi s-au instalat la mica moșie care nu era chiar atît de mică. Doamna Beti și nepoata ea le-au promis acte pentru 30 de ari, dar de lucrat ei urmau să lucreze aici nici mai mult, nici mai puțin de 8 hectare, recolta urmînd s-o vîndă și beneficiul să-l împartă cu „stăpîna" pămîntului. În timpul în care lucrau aici, cei doi țărani au fost avertizați să înceteze sămănatul și lucratul terenului care ar fi aparținut cooperativei din Micălaca. Cînd i-au comunicat „proprietăresei" avertismentele, aceasta i-a liniștit, spunîndu-le că merge ea la șefi mai mari și aranjează. Culmea e că n-au mai fost deranjați, toamna au împărțit recolta și beneficiile și totul părea a fi tîrg în adevăratul sens al cuvîntului. Numai contractul și buletinul n-au venit. Și după ce s-au împlinit cei trei ani de la semnarea hîrtiei de mînă, întocmită pe post de act de vînzare-cumpărare, adică imediat după încetarea valabilității, cei doi au fost dați afară de organele de ordine, întrucît nu aveau ce căuta în respectiva casă. Cine credeți că reclamase scoaterea țăranilor din casa vîndută cu hîrtii de mînă ? Exact Doamna Beti care pe atunci se apropia de 70 de ani și se pare că prinsese un gust deosebit al afacerilor. Evident cei doi țărani n-au revăzut cele 20 000 nici azi. Povestea pămîntului abia începe. Iată un fragment dintr-un articol apărut în ziarul județean Fiacăra roșie din 10 martie 1985 sub semnătura redactorului Mircea Dorgoșan : **„În urmă cu 15 ani, mai precis la 27 februarie 1970, printr-o decizie de expropriere, numitei E. Langa i se lasă în folosință din cele 8 ha teren arabil ce le deținuse pînă atunci suprafața de circa 45 ari. Terenul expropriat a fost inițial arondat I.A.S. Utviniș care însă nu l-a folosit aproape deloc datorită șicanelor și nesfîrșitelor certuri cu fosta proprietară. „Așa am ajuns să-i preluăm noi, ne spunea tovarășul Gheorghe Comșa, inginer șef al C.A.P. Sînleani. Era prin anul 1973. Terenul cu pricina a devenit curînd o adevărată pacoste pentru C.A.P. E. Langa împotrivindu-se în fel și chip, făcînd reclamații în stînga și în dreapta, deși exista un act legal de proprietate al C.A.P.-ului asupra pămîntului. Ce să vă spun ? Noi semănam și toamna E. Langa recolta. Cu toate sesizările noastre, de fiecare dată i se ierta sau i se treceau cu vederea faptele pe motiv că este femeie în vîrstă, neajutorată etc. Sincer să fiu, în 1982 cînd terenul a fost atribuit Inspectoratului școlar județean am fost bucuroși. Într-un fel, că ni s-a luat de pe cap o asemenea belea"... Astfel, în 1983, printr-o adresă (nr. 5279/25 februarie 1983) a Consiliului popular municipal se comunică Inspectoratului școlar județean că i s-a atribuit suprafața de 7,8 ha în strada Grădina Poștei care teren este apoi repartizat diferitelor școli din municipiul Arad. „Nouă ni s-a repartizat circa 1 ha de teren pe care l-am arat și semănat cu porumb, ne relata tovarășul Ioan Nădăban, directorul Liceului industrial nr. 2. Spre surpriza noastră, toamna, cînd am vrut să-i recoltăm, n-am mai găsit un știulete, cîțiva oameni de-ai fostei proprietare E. Langa întrînd în lan cu de la sine putere și culegînd tot porumbul. Ne-am adresat organelor de miliție, dar iată, a trecut o jumătate de an de atunci și nu am reușit să ne recuperăm paguba"... Aproape la fel s-au petrecut lucrurile și cu terenul și recolta Școlii profesionale U.C.C.O.M., ambii directori mărturisindu-ne că sînt hotăriți — dacă nu vor fi ajutați — să renunțe la terenurile cu pricina. Să mai precizăm că la șălașul din Grădina Poștei E. Langa crește de cîțiva ani buni mai multe vaci și cîteva scroafe cu purcei pe care le hrănește — zice ea — „cum poate". E o naivitate să-și imagineze cineva că porumbul șterpelit de la cele trei licee din Arad a fost restituit. Pămîntul pe care-l dădea la lucrat în parte era recoltat în clandestinitate spre toamnă și omul, după un an de muncă, rămînea cu buza umflată. În fond, ce-a căutat el să lucreze la pămîntul ceapeului ? Cine l-a pus să asculte de-o femeie bătrînă? Atîta doar că întrebări de genul acesta nu i s-au pus niciodată și Doamnei Beti. Ea era mereu ocupată. Pe la mica ei mosie trecea rar. Doamna Beti este o femeie cu simțul banului. Știe să-l investească și să-l pună la muncă în așa fel încît să scoată pui. Ea învîrtea și învîrte banii. Și cînd șmecherii se întîlnesc cu fraierii, banii se înmulțesc mai ușor. Pămîntul dă cît dă. Pe lîngă ce scotea din banii puși să circule, valoarea recoltei era un mizilic.

Doamna Beti era o femeie generoasă. Avea chiar orgoliu. Voia să se știe că te ajută cînd ești la mare înghesuială. Dar nu le întindea mîna decît oamenilor de nădejde. Erai într-o situație disperată ? Te duceai la ea. Te înțelegea. Te chema mîine. Ea nu are bani. Zicea că trebuie să vorbească a doua zi cu cel care-i are. A doua zi zicea că nu l-a găsit. A treia zi poate că-ți dădea, dar asta însemna că s-a aflat deja ce bunuri ai, ce leafă, cît de solvabil ești. Și cînd te duceai la ea îți spunea că omul cu banii dă, dar cu dobîndă. Ieși șase mii, semnezi o chitanță pentru opt mii. Dacă nu-i aduci într-o lună, mai semnezi o chitanță, dar pentru 10 mii. Și dacă luai nea să treci și să semnezi suma împrumutată, plus dobînda inclusă pe care-o semnai ca fiind tot sumă împrumutată. Și așa au ajuns în fața instanței Cornelia Vaida pentru 28 200 lei, Ana Păcurar pentru 37 000 lei, Cristici Valeria pentru 68 000, Orod Lia pentru 15 400, Vaida Cornelia pentru 29 200, Fildan Ecaterina pentru 35 600, Man Vasile pentru 180 000 lei, acesta din urmă împrumutînd de fapt doar 50 000 lei. Rînd pe rînd, proces după proces Doamna Beti i-a cîștigat pe fiecare. Au luat, nu importă cît, au semnat pentru atît, atît să plătească. Și nu i-a iertat pe nici unul. N-a avut de unde, i-a scos casa la mezat. Ciudat este că mulți s-au plîns. Cînd au descoperit că nu ei sînt cei șmecheri, că Doamna Beti e cu cîteva clase mai isteață (sau mai sfătuită) decît ei, s-au plîns la organele de miliție. La una din perchezițiile făcute la domiciliul ei de pe strada Cloșca nr. 14 au fost găsite chitanțe de la oameni care au împrumutat de la ea 444 645 de lei. În baza ploii de plîngeri și de martori Doamna Beti a fost și cercetată. În două dosare ea figurează pe post de pîrît sub învinuirea de înșelăciune, amîndouă le-a pierdut la fond. La primul i s-au dat 6 luni cu suspendare, la al doilea 1 an. La al doilea procuratura locală introduce recurs, considerînd pedeapsa prea mică. Dar la recurs Doamna Beti cîștigă fără probleme și rămîne nevinovată. Ba mai mult, pe două nevoiașe pe care le împrumutase și se plînseseră, după ce le convinge să-și retragă declarațiile că le iartă împrumutul și după ce ele și le retrag și Doamna Beti nu le dă banii, ele revenind și spunînd adevărul le duce în situația de a fi condamnate pentru mărturie mincinoasă și reușește să le încalțe cu cîte o pedeapsă de 6 luni fiecare. Asta după ce la semnarea chitanțelor le luase de fiecare dată cîte o sută de lei în plus ca să aibă de taxi că ea este bătrînă și bolnavă.

Ce e ciudat în acest șir de procese, dincolo de matematica tuturor chitanțelor calculate în dobînda lunară cu o precizie absolută, în ciuda declarațiilor, a unor probe care există, a vinovaților că au luat dar și mai vinovați că nu au plătit e slalomul incredibil făcut de o femeie de la 75 pînă la 85 de ani printre toate articolele de lege, rămînînd mereu nepedepsită, optimistă, compătimită pentru vîrstă și boli dar sîrguincioasă și meticuloasă în a-i executa cu precizie pe creditori. Misterul acesta e încă nedezlegat și poate că merită toată truda ca într-o bună zi să aflăm cum, în ciuda lungului șir de procese, de martori, Doamna Beti a rămas curată ca o domnișoară. Numai că în viață toate se plătesc. O păcălești la 30 de ani, la 50, la 70, la 80, la 85, dar într-o bună zi tot vine o scadență. Cînd mai avea de executat doar cîțiva păguboși, la ușa Doamnei Beti, a bătut iar cineva. Acesta descoperise că din anul 1966 Doamna Beti primește două pensii, una de urmaș și alta de bătrînețe, avînd două buletine, unul de Arad și unul de Lipova (cel fals), reușind să dea și în bugetul statului o gaură de 85 000 lei. După ce s-a mirat, zicînd, eu credeam că din moment ce mi le dați pe amîndouă le merit și deci e voie să le ridic pe amîndouă, și cînd i s-a spus că e infracțiune a încercat să o ia pe englezește, I am born in 19-th century, sir, dar, cînd și-a dat seama că nu mai are încotro, a recunoscut, a și semnat, a și spus că e de acord să restituie statului banii, dar nu din puținii pe care-i are, ea susținînd că n-are, ci din cei pe care îi are de primit de la datornicii încă în judecată. Într-o bună zi Doamna Beti ar trebui să urce într-o dubă și să ia calea penitenciarului. Dar e prea bătrînă. Așa spun toți. Cum să iei o femeie de 87 de ani și s-o duci într-un penitenciar ? Doar ea e optimistă. Zilnic face exerciții de mers. Și după ce va merge, se va opera. Așa zice, chit de-o fi să mai trăiesc numai trei zile, tot mă operez și la ochiul cu cataractă ! Și-i cîștig pe toți. Și nu mai las la nimeni nici un leu. Nici un leu nu le las, zice ea plină de ciudă pentru nerecunoștința oamenilor pe care a încercat să-i ajute. Și eu îi spun, complicată mai e lumea asta, Doamnă Beti ! și ea, cu privire ageră, îmi spune hotărîtă, dragul meu nu e complicată, e rea ! Pur și simplu e rea ! Și eu dau să plec și ea se ridică și printre balustrade începe iar să învețe să meargă, convinsă fiind că viitorul se află înaintea ei.

CORNEL NISTORESCU ■

Ce interes au ei? Interesul nostru!

Cu ce începe şi cu ce se termină
UN CONTROL SERIOS

„Electroaparataj"-ul, una dintre marile şi importantele intreprinderi ale Bucureştiului, numără 38 de echipe de control al oamenilor muncii, echipe care-şi desfăşoară activitatea in sectorul 2 al Capitalei. Peste 170 de oameni — muncitori, tehnicieni, ingineri, comunişti, utecişti şi membri ai O.D.U.S. — oameni de bine, cu un deosebit simţ civic, in stare să-şi sacrifice orele de odihnă pentru a răspunde unor sesizări sau pentru a controla bunul mers al uneia sau alteia dintre unităţile aflate in zona lor de indrumare şi control, au efectuat in 1985, numai in sectorul amintit, 806 controale, soldate, printre altele, şi cu numeroase propuneri, 286 la număr, rezolvate pe loc sau in zilele următoare, toate cu urmări benefice pentru intreaga obşte.

Consecinţă a sistemului democraţiei noastre socialiste, controlul oamenilor muncii se defineşte ca o formă de largă participare cetăţenească la traducerea in viaţă a hotărîrilor de partid şi de stat privind intărirea spiritului de ordine şi disciplină, precum şi mai buna gospodărire a avuţiei sociale.

Cu doi dintre cei mai buni oameni de control pe care îi are Capitala, Gheorghe Anghel şi Constantin Ivanovici, meseriaşi cu o inaltă calificare in „sdv"-uri, la Intreprinderea „Electroaparataj", ambii cu o bogată experienţă in munca de control obştesc, am stat de vorbă chiar in intreprindere, dialogurile oferindu-vi-le in continuare.

— Ce vîrstă aveţi, Gheorghe Anghel ?

— 31.

— Sinteţi un om curajos ?

— O fi bine sau nu, imi place să-i spun omului ce am de spus despre el. In munca de control obştesc, dacă nu eşti mai ferm, iţi pierzi vremea de pomană şi îi mai minţi şi pe alţii că faci treabă. Uneori, in comerţ, intilneşti inşi cărora dacă nu le spui in faţă cam ce crezi despre ei, şi cind spun in faţă am in vedere alcătuirea procesului verbal care urmează controlului, iţi vin cu „argumente" care te pot compromite pentru tot restul vieţii. De aici, zic eu, reiese o calitate importantă a membrului unei echipe de control al oamenilor muncii : corectitudinea.

— Care ar fi şi celelalte calităţi ?

— Un ochi foarte atent la tot ce inseamnă buna desfăşurare a activităţii fie intr-o alimentară, fie intr-o unitate de prestări servicii, fie intr-un magazin nealimentar, mă rog, in orice domeniu pe care-l controlăm. Desigur, ochiul acesta foarte critic se poate opri doar asupra curăţeniei, halatelor, asupra ecusoanelor şi cu asta gata, ca in perioada romantică a controalelor oamenilor muncii...

— Cum era atunci ?

— De prins, n-am prins-o, o ştiu din auzite. Erai dat pe lingă un tovarăş cu experienţă şi incepeai, boneta, ecusonul, halatul şi cu asta se cam termina controlul. In momentul in care activitatea de control al oamenilor muncii a trecut sub directa indrumare a Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, s-a dat un nou statut echipelor de control. S-a trecut la controale serioase, in detaliu, care, desigur, nu omit boneta şi halatul, dar nu se opresc aici.

— Cu ce incepe un control serios ?

— Un şef de unitate te ia in serios in momentul in care-i ceri actele. Asta e proba cea mai importantă pentru el. De aici incolo trebuie să fii moral. Nu sintem făcuţi să dăm cu barda, ci avem un rol de indrumare. Apoi trecem la procesele verbale.

— Vă poate păcăli un şef de unitate ?

— Mai poate. Atunci cind are foarte multe spaţii de depozitare, foarte multe boxe. Neavind un plan al unităţii, iţi mai poate scăpa cite ceva. Dar, rar. Ca să fim obiectivi, in majoritatea cazurilor, colaborăm cu unităţile pe care le controlăm.

— Uneori, insoţind unele echipe de control ai oamenilor muncii, am avut impresia că erau primiţi oarecum in glumă, in ciuda aerului sobru al membrilor echipei. Cit adevăr e aici ?

— Adică nu prea erau luaţi in serios ?

— Parcă da.

— Asta depinde de echipă. Şi eu am surprins uneori zimbete care dispar cind apare miliţia economică sau direcţia comercială. Dar, tot cu zimbetul pe buze, chiar glumind, mi-am văzut de treabă. Cu cîţiva ani in urmă, la o alimentară din Pantelimon, intre un zimbet şi o glumă am incheiat un proces verbal şi am sesizat inspecţia comercială. Adevărul e că zimbetul şefului de unitate ascunde, citeodată, o anume stare de siguranţă, stare care nu este neapărat urmarea cinstei lui deosebite. El mă lasă să pricep că are pe unul, pe altul. Recent am făcut parte dintr-o echipă de control mixtă, o echipă complexă şi ne aflam intr-o acţiune ordonată de primarul general al Capitalei. Ne-a fost repartizată Piaţa Traian cu unităţile din jur, Complexul comercial agroindustrial Poarta 1 de la „23 August" şi Piaţa „23 August". Controlul, care a cuprins intreaga Capitală, fiind, desigur, mai multe echipe similare, a durat patru zile şi a scos in evidenţă o seamă de neajunsuri : dosiri de mărfuri, ambalaje neridicate, magazii degradate care duceau la deprecierea mărfurilor. Să ştiţi, că intre cei controlaţi, puţini aveau chef să zimbească.

Dincolo de anecdotica unor fapte, trebuie văzută răspunderea echipelor de control al oamenilor muncii faţă de avuţia intregii obşti. Ne străduim ca prin activitatea noastră să sporim calitatea muncii in unităţile controlate.

— Care este eficienţa unui control obişnuit ?

— In urmă cu cîţiva ani, pe Şos. Pantelimon, in apropiere de Terasa „Brateş", controlam o alimentară. Niciodată echipele de control nu sesizaseră ceva important aici. Noi am descoperit că nu se scoseseră unele mărfuri la vinzare. Am revenit. Am constatat că in continuare nu se scoteau toate mărfurile la vinzare şi, in plus, se vindea şi cu lipsă la gramaj. Directorul I.C.L. Alimentara 2, la sesizarea noastră, a făcut ordine in unitate. Am vorbit mai mult de unităţi alimentare, insă echipele de control al oamenilor muncii acţionează pe o arie mult mai mare. Chiar şi la frizerii.

— Ce se poate controla la o frizerie ?

— De la curăţenie pină la corecta ridicare a materialelor din dotare.

— Există vreun interes să nu se ridice aceste materiale ? Cum îşi pot face oamenii meseria altfel ?

— Nu demult, am constatat că la unitatea din strada Eminescu, la un ras, se lua cu patru lei mai mult ; la „Ciufulici", din Pantelimon, doi lei in plus, bani trecuţi pe bon.

— Care-i misterul ?

— Îl afli numai dacă te razi intr-o asemenea unitate. N-om fi noi niste Colombo, dar uneori prinde bine, capeţi experienţă. Pe bon nu sint trecute şi operaţiile executate ca să se vadă clar manopera şi valoarea materialelor folosite. Multi frizeri folosesc briciuri cu lamă şi lamele le cumpără chiar ei, justificindu-se prin calitatea slabă a briciurilor clasice.

— Unde este mai dificil controlul ?

— In prestările de servicii. Iţi trebuie timp. Dimineaţa, la unitate, afli că o parte din lucrători sint pe teren. Pe teren nu-i găseşti. Pierde şi unitatea, pierde şi cetăţeanul. De pildă, o echipă a I.C.R.A.L.-ului care lucra la Alimentara, Şos. Pantelimon bl. 7, ajungea la lucru la ora 10 şi pleca la 12, neflind niciodată in formaţie completă.

— Sint unităţi in care nu prea vă vine să intraţi, să faceţi control ? In care vă incearcă un fel de lehamite.

— Da. In unele unităţi de alimentaţie publică. Aici „colaborarea" cu unitatea se incheie de cele mai multe ori cu sesizarea miliţiei. Cu colegul meu Ivanovici am constatat nu demult, la „Riviera", că se punea in sticle de trei sferturi vin la litru. Cazul a fost preluat de miliţie, firesţe.

★

— Repet intrebarea şi pentru dv., tovarăşe Ivanoviei, sint eficiente acţiunile intreprinse de controlul oamenilor muncii ?

— Sint. Dovadă că oamenii ne sesizează un neajuns sau altul. Deci au incredere in noi. Apoi fiindcă sintem in permanenţă sprijiniţi de forurile de partid de la sector, de la municipiu. De altfel, in urma sesizărilor noastre, lucrurile se rezolvă.

— Colegul dv., Gheorghe Anghel, spunea, la un moment dat, că siguranţa, ingimfarea unui şef de unitate se datorează faptului că acela „are pe cineva", cum se exprimă el.

— Ştiţi care cred eu că este adevărul ? Că foarte mulţi mint. Merg la intimidare. Iar celui care are, totuşi, pe „cineva", nu-i foloseşte prea mult. Făcind parte dintr-o echipă mixtă, ca şi colegul meu, la Piaţa Elefterie, un lucrător de miliţie ne-a impiedicat să ne exercităm atribuţiunile. Am anunţat imediat organul de partid al municipiului şi tovarăşul a fost trecut imediat in rezervă. In urmă cu doi ani, la berăria „Căprioara", in timpul unui control, doi dintre membrii echipei au fost loviţi de niste indivizi instigaţi de un ospătar. La intervenţia directă a primarului sectorului 2, au fost luate măsuri drastice : destituirea intregului colectiv al unităţii. E drept că, recent, ospătarul cu pricina a reapărut la doi paşi, adică la „Brateş"... Dar, apropo, de berăria „Căprioara", vreau să arăt că ea se află in imediata apropiere a unei şcoli şi, de multe ori, copiii privesc spectacolul degradant oferit de consumatorii in stare de ebrietate sau sint chiar victimele unor invective. Sesizind conducerea I.A.P.L.-ului Bistriţa, s-au luat de fiecare dată măsuri imediate. Dar, de vreme ce faptele se repetă, cred că interventiile respective nu sint suficiente.

— Ştiu că Electroaparataj a contribuit foarte mult la amenajarea complexului comercial agroindustrial „Delfinului-Pantelimon".

— Echipele de control al oamenilor muncii sesizează, dau termene, aduc la cunoştinţa organului ierarhic al sectorului de care aparţin. Aşa e peste tot. Sesizăm, de pildă, că, uneori, alimente ca piinea, laptele etc. n-au sosit la vreme. Telefonăm la direcţia respectivă, dar anunţăm şi organul de partid. Zilele trecute, viscolul blocase cu zăpadă rampa de descărcare de la „Delfinului-Pantelimon". Echipa noastră de control, cinci la număr, a mobilizat intregul personal din piaţă şi, cu ajutorul a două utilaje trimise de primăria sectorului, am deblocat intrările, tot primăria intervenind prompt şi pentru venirea unor specialişti in ascensoare. Acolo, dacă stau lifturile, suferă aprovizionarea. Dar nu ne oprim la control. La acest complex echipele noastre au contribuit foarte mult. Am sudat, am pus geamuri, am făcut curat, am dezafectat vechea piaţă. Am fost şi pompieri, dacă vreţi să ştiţi. Eu şi colegul meu Anghel, aflaţi in control la Piaţa „Elefterie", am inceput acţiunea cu un stingător. Ieşea fum din camera de serviciu a pieţei. Am spart uşa, am oprit curentul, cam cum se procedează in astfel de situaţii, şi am stins focul. Apoi am inceput controlul.

— In ce măsură vă ajută sesizările oamenilor privind o situaţie sau alta ?

— O bună parte din activitatea unei astfel de echipe se bazează pe sesizările şi propunerile cetăţenilor. Promptitudinea este prima cerinţă. De curind, la alimentara din str. SoculUi, şeful unităţii n-a scos unele mărfuri la vinzare. Am ajuns acolo imediat. Cunoscind legile, fiind corecţi şi acţionind prompt reuşim să ne facem datoria. Să fim eficienţi, să ne cîştigăm increderea oamenilor şi respectul celor pe care-i controlăm. Aici cred că se situează intr-un fel statutul nostru, un statut ce decurge din reala şi eficienta noastră democraţie socialistă.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„Amănunte" esenţiale

Centrul Buzăului este, in acelaşi timp, o reuşită arhitectonică şi un mare vad comercial. Magazine, unităţi de alimentaţie publică sau prestatoare de servicii ocupă largi spaţii la parterul blocurilor sau localuri anume destinate bunei desfăşurări a activităţii fiecăreia dintre ele. Fiind vorba de un perimetru suprapopulat, de o zonă unde atit locainicii, cit şi trecătorii ocazionali îşi fac o mare parte din cumpărături sau vin să servească masa, centrul este, ca in orice urbe, un spaţiu reprezentativ pentru grija cu care este privit şi tratat cetăţeanul aflat intr-una dintre cele mai obişnuite ipostaze ale sale: aceea de solicitant de mărfuri. Tocmai din această pricină ne-a fost cu atit mai mare satisfacţia, constatind pe viu că cele mai multe dintre unităţile comerciale din centrul Buzăului sint veritabile exemple de solicitudine a lucrătorilor, de aprovizionare corespunzătoare, un merit substanţial revenind şi echipelor de control al oamenilor muncii, care au trecut — aşa cum arată registrele unice de control — prin toate unităţile. Firesţe, unul dintre cele mai de seamă efecte ale acestui control a fost sporirea autoexigenţei celor verificaţi, fapt ce explică bunul mers al activităţii comerciale din acest cartier al oraşului. Asta in mare. De ce „in mare"? Pentru simplul motiv că mai pot fi sesizate incă destule amănunte care pot reuşi să strice firma unora dintre unităţi, amănunte care au scăpat echipelor de control sau care, poate, nici nu au fost luate in consideraţie.

La magazinul de scule şi unelte agricole (şef de unitate Maria Rada), ultimul control (efectuat de o echipă de oameni ai muncii de la Intreprinderea de contactoare, echipă avind legitimaţia 51) a avut loc pe 6 august 1985, dată la care nu s-a constatat nici un fel de neregulă. E drept, magazinul arăta bine in general, dar pentru un loc unde lucrează numai femei, este de neadmis stratul gros de praf care acoperă toate galantarele, semn al unui spirit gospodăresc nu suficient de exersat. Aceleaşi aprecieri elogioase am intilnit şi in registrul unic de control al cofetăriei „Pietroasa", in urma constatărilor făcute la 6 noiembrie '85: unitatea este bine aprovizionată, avind produse proaspete şi frumos aranjate, cu preţurile afişate la vedere; personalul poartă halate şi ecusoane şi are carnetele de control periodic la zi. Acestea sint notaţiile echipei (sau, mai exact, cele pe care ni le-a citit responsabila Elena Danciu, sărind, probabil din neatenţie, peste observaţia legată de lipsa produselor zaharoase). Nimic despre starea de curăţenie a localului (unde, la momentul trecerii noastre pe acolo, cinci din cele opt mese erau nedebarasate, fără ca la ele să mai fie vreun client, asta in vreme ce, intr-o incăpere din spatele tejghelei, se desfăşura o intensă activitate de... ghicit in cafea). Despre preţuri afişate — nici vorbă, iar in privinţa ecusoanelor — exemplul cel mai edificator fi oferă chiar şefa unităţii, care, pentru a ne convinge că se numeşte aşa cum a declarat, scoate ecusonul din-tr-un străfund de geantă.

In apropiere, la restaurantul „Miorita", primele relaţii cu privire la locul unde poate fi găsită responsabila unităţii — Stela Flueraru — le-am primit de la un ospătar care fuma de zor lingă masa unor consumatori. Infruntind mirosul greu de pe coridoare, am reuşit să discutăm cu şefa unităţii. Şi aici e totul in ordine. Echipa de control al oamenilor muncii avind legitimaţia cu numărul 50 (alcătuită din Constantin Dragomir, Gheorghe Diaconescu şi alţi doi colegi), este, din cele consemnate, o obişnuită a localului, efectuind, la 14 decembrie '85, al treilea control consecutiv in această unitate, despre care scrie negru pe alb că este bine gospodărită şi aprovizionată, aflată intr-o stare de ordine şi curăţenie desăvirşită, avind lucrători plini de solicitudine, o bucătărie curată şi o magazie unde nu pot fi găsite produse alterate sau ascunse. Principala probă la care cei patru membri ai echipei i-au supus pe oamenii localului a fost gramajul la patru sute de grame de votcă, gramaj care corespundea. La restaurantul „Pietroasa", lucrurile se mai schimbă puţin. Responsabilul — Gheorghe Frincu —, om cu mare vechime in comerţ, conştient de faptul că unitatea sa este una etalon pentru oraş, ne vorbeşte pe larg despre sprijinul primit din partea echipelor de control al oamenilor muncii : „Ne sint de mare ajutor, pe cuvint. De multe ori, mai ales la restaurantul cu autoservire, au intervenit, luindu-i la rost pe cei care fumau acolo. Şi apoi, sint un stimulent şi pentru ospătari. Eu le spun mereu — fiţi atenţi, nu puteţi şti cine stă la masă ! Nu, n-au venit să ne sperie, ci ne-au intrebat despre necazurile pe care le avem, promiţindu-ne că le vor comunica forurilor competente. Mai caută citeodată şi prin magazie şi e foarte bine, pentru că eu, obişnuit cu oamenii şi cu localul, o fac, recunosc, mai superficial. Consemnările lor ? Păi, au intocmit niste procese verbale pe care au zis că le duc la municipiu". In local este o adevărată harabaură. Pe uşile deasupra cărora e inscris anunţul „Intrarea oprită" şi pe care scrie, intru întărire, „intrarea interzisă", circulă cine vrei şi cine nu. Sint serviţi cetăţeni in stare de ebrietate. Se vorbeşte tare şi urit, iar lipsa unei mături se simte de departe. Aceeaşi e situaţia şi la café-barul din vecinătate, loc unde sortimentul minimal inscris pe un afiş cu litere de-o şchioapă, pare o simplă glumă pentru inveselirea consumatorilor de bere de la mesele pe unde, rareori, trece cite o ospătăriţă mestecind de zor.

Am avut curiozitatea să vedem ce scrie in registrul unic de control al marelui magazin „Dacia", dar a fost imposibil. De la ghişeul de informaţii ni s-a spus că şeful de unitate poate fi găsit la etajul IV. De acolo am fost trimişi la III. Ni se comunică insă că lipseşte, aşa că să mergem pină la II, la tovarăşa Dabija, şefa de etaj, care trebuie să ştie ceva in direcţia asta. Dar tovarăşa Dabija nu ştie. Ceea ce ştie este că la etajul pe care-l conduce n-a trecut vreo echipă de control, dar amănunte imi poate oferi tovarăşa Gurgui de la etajul III. Inapoi acolo, dar la biroul din spatele unei draperii nu e decit o veioză aprinsă. Revenim după un ceas şi mai bine. Aceeaşi situaţie, cu deosebirea că pe biroul luminat al tovarăşei Gurgui şi-a făcut apariţia o piine... Albă.

Şi incă ar mai fi de observat. Fapte care ţin atit de interesul acelora care lucrează in diferite unităţi comerciale (privind aprovizionarea, ordinea şi curăţenia), cit şi de modul in care sint trataţi cumpărătorii. Parcă nici nu-ţi mai vine să intri intr-un magazin — aşezat şi el in plin centru, intr-un local nou-nouţ — de materiale sportive, unde două vinzătoare stau de vorbă (una dintre ele aşezată chiar pe o masă) luindu-şi, in acelaşi timp, cu nonşalanţă, in văzul tuturor, gustarea.

Ce-ar mai fi de spus ? Nimic altceva decit că activitatea echipelor de control al oamenilor muncii trebuie ferită de pericolul formalismului. Inscrisurile din registrele unice sint expeditive şi parcă trase la indigo. Este limpede că acei care au efectuat controlul au trecut in mare grabă, fără a privi cu atenţie in jur, fără a avea niste obiective precise. Eficienţa unui asemenea control e, desigur, minimă. O instruire mai atentă, schimbarea periodică a zonelor unde se efectuează controlul, apelul la inspectoratele de specialitate, precum şi observarea mai atentă şi mai responsabilă a realităţilor pot determina, intr-un viitor cit mai apropiat, o necesară schimbare in bine a stilului de muncă al echipelor de control, adică o luare in considerare a „amănuntelor" esenţiale, trecute, pină acum, cu vederea.

DAN MUCENIC ■

Ultimele pregătiri înaintea mondialelor de handbal

● La Kikinda și Zrenjanin, fără Stingă și Marian Dumitru ● Maricel Voinea, accidentat ● În 21 februarie, la Brașov : România — Cuba ●

După cum am mai anunțat, la 25 februarie urmează să înceapă în Elveția cea de a XI-a ediție a campionatelor mondiale de handbal masculin, prevăzute a se desfășura pînă la 8 martie, ziua finalei, în 13 săli din 12 orașe. Făcînd parte din grupa C, echipa României va juca după următorul program : cu Cehoslovacia la Geneva (25 februarie), cu Coreea de Sud la La Chaux de Fonds (26 februarie) și cu Islanda la Berna (28 februarie). Dacă va ocupa locul 1 sau 2 în grupă, formația antrenată de Lascăr Pană și Cezar Nica va trece în seria semifinală, avînd de înfruntat pe primele clasate din grupa D, alcătuită din Danemarca, Suedia, Ungaria și Algeria.

La ora de față, procedînd la ultimele retușuri, handbaliștii tricolori se găsesc la Arad, pregătindu-se pentru dubla întîlnire amicală cu Iugoslavia, 15 februarie la Arad, 16 februarie la Timișoara, contînd ca revanșă a meciurilor disputate zilele trecute în deplasare. Noutăți cu privire la ele, știri proaspete despre antrenamentele tricolorilor am aflat, luni la prînz, într-o scurtă convorbire telefonică avută cu antrenorul principal Lascăr Pană. Iată stenograma ei :

Vasile Stingă pregătindu-se cu ambiție pentru primul său titlu de campion al lumii

Fotografie : IORGU BĂNICĂ ■

— Din cîte am auzit, ambele partide din Iugoslavia au fost pierdute ! Semnele bune întîrzie, tovarășe Pană !

— Am pierdut de fiecare dată, 21—25 la Kikinda și 23—25 la Zrenjanin, dar n-am aliniat decît jumătate din echipă ! Au lipsit, între alții, Stingă și Marian Dumitru, ambii accidentați.

— Accidente grave ?

— Au și trecut, la această oră cei 2 antrenîndu-se cot la cot cu restul lotului. Stingă a avut o ruptură de fibre musculare, iar Dumitru, mai grav, o entorsă cu smulgere de ligamente care l-a ținut, cîteva săptămîni, în ghips.

— Cu ei, alta ar fi fost situația în Iugoslavia ?

— Fără îndoială. Au lipsit „tunurile".

— Cum a jucat echipa ?

— Am urmărit, în absența celor două „piese" grele, mai ales jocul în apărare. Din păcate, lucrurile bune au alternat cu cele rele, arătîndu-ne că mai avem destule de pus la punct. Ne trebuie mai multă decizie în apărare.

— Ce formulă ați folosit ?

— Am rulat aproape întreg lotul, mai mult jucînd Buligan și Simion, Berbece, Drăgăniță, Ghimeș, Boroș, Fölker, Maricel Voinea, Mirică, Vasilica și Mocanu. Cei mai constanți au fost Buligan și Drăgăniță. Restul cu oscilații, Berbece mai bine în meciul 2, Fölker meciul 1 și așa mai departe.

— Totuși, la telefon, nu prea păreți în apele dumneavoastră !

— Nici n-aș avea de ce : azi s-a accidentat Maricel Voinea. O întîmplare stupidă : a căzut pe piciorul lui Mocanu și s-a ales cu o entorsă. Doctorul Eugen Craioveanu tocmai i-a pus ghips ! Pentru 15 și 16 februarie nu vom conta pe Maricel, care va avea piciorul imobilizat o săptămînă.

— Din cîte știu, zilele trecute ați urmărit, la Zrenjanin, Iugoslavia — Ungaria, meci cîștigat de unguri cu 23—22. Posibilii noștri adversari din grupa semifinală au cîștigat acolo unde noi am pierdut ! Iarăși zic : semnele nu-s prea îmbucurătoare !

— Amicalele sînt amicale, campionatele încep abia în 25 ! Unguru mi s-au părut în progres, disciplina lor tactică fiind remarcabilă, dar nu mă sperie. Normal, îi vom bate. Aceste verificări spun și nu spun mare lucru, fiecare antrenor păstrînd măcar o „mutare", două pentru Elveția.

— E adevărat că Suedia a întrecut R.D.G. cu 24—20 ?

— Da, la Upsalla. Acum, în verificări, repet, multe sînt posibile. Verdictul însă îl vor da mondialele.

— Care e atmosfera la lot ?

— Foarte bună. Lucrăm intens, neuitînd că am promis să facem totul pentru cucerirea celui de al cincilea titlu suprem.

— Ce știți despre Cehoslovacia ?

— N-am mai văzut-o de mult, dar ăm auzit că, săptămîna trecută, ar fi învins R.F.G. în 3 meciuri. Sperăm să primim, cît de curînd, înregistrările video ale partidelor respective.

— Ce prevede ultima parte a programului de pregătire ?

— În 21, o întîlnire, la Brașov, cu Cuba. Apoi, în dimineața zilei de 23, duminică, vom pleca spre Elveția, avînd să ne stabilim „cartierul general" la Berna, într-un hotel care poartă numele capitalei helvete.

— O ultimă chestiune, tovarășe Pană : continuați să vă păstrați optimismul ?

— În ciuda accidentărilor, care ne pun bețe în roate, nu dau nici un pas înapoi : mergem la mondiale cu gîndul la titlu ! Nu e doar părerea mea, ci a tuturor băieților. Păcat că nu-i puteți vedea la antrenamente : nu se menajează deloc !

— Drum bun și mult, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Scurt, foarte scurt

Înotătoarea băimăreancă Noemi Lung (în imagine) a stabilit la Boulognet Billancourt, lîngă Paris, un frumos record național la 200 m mixt. Cîteva zile mai tîrziu, la Bonn, într-o companie și mai selectă, eleva lui Gheorghe Dimeca și-a îmbunătățit recordul, coborîndu-l la 2 : 15,00. Felicitări ! ● Fostul internațional craiovean Ion Oblemenco a preluat conducerea tehnică a divizionarei B Sportul muncitoresc Slatina. ● Fotbal. Iată cîteva transferuri aprobate de F.R.F.: Badea (Metalul Alexandria), Alexoi (Victoria Călan), Tudor (C.F.R. Caransebeș), Stef (Victoria Someșeni) și Cocîrlă (Victoria Călan) pentru Corvinul Hunedoara. ● AFLĂM CU STUPOARE CĂ FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE RUGBY NU ȘI-A ȚINUT ȘEDINȚĂ DE ANALIZĂ ANUALĂ A ACTIVITĂȚII DIN 1985! CONDUCEREA C.N.E.F.S. CHIAR NU ȘTIE? ● Răspundem cititoarei Aneta Cosma din București : dacă promovat anterior secund, mureșeanul Ispir va continua să și joace la A.S.A. Aveți dreptate: în privința antrenorilor-jucători părerile sînt împărțite. Numai federația nu pare să aibă vreuna! ● În vederea returului, F.C. Olt s-a întărit cu Despa (C.S.M. Reșița), Saioc (Universitatea Craiova), Andrei (Steaua) și Dănuț (Strungul Arad). ● Între memoriile depuse la F.R.F. în vederea unei eventuale soluționări : Bartales (I.U.P.S. Chitila) pentru C.S. Botoșani, Oprea (Progresul Brăila) pentru Dunărea C.S.U. Galați, Cojocaru (Rapid) pentru Petrolul, Margelatu (F.C. Argeș) pentru Steaua Mecanică Fină etc. ● Florin Grigore (Sportul studențesc) va juca din primăvară sub culorile Progresului Vulcan. ● Lista completă a transferurilor depuse (și validate) de Steaua: Vlad de la Metalul București, Ceaușilă de la Chimia Rîmnicu Vîlcea, Moldovan de la Metalurgistul Cugir. Echipa campioană urmează să revină din Italia în 19 februarie. ● „PLOAIE" DE VICTORII ROMÂNEȘTI ÎN ATLETISM! La Sofia au cîștigat Mihaela Loghin și Cleopatra Pălăcian, la Budapesta Liliana Năstase, Mitica Junghiatu, Iulia Besliu, Liviu Giurgian și Petru Drăgoescu, iar la Ottawa, în Canada, Maricica Puică și Cristieana Cojocaru-Matei. Cu 4 : 14,17 pe 1 500 m, Maricica și-a trecut în cont cea mai bună performanță mondială pe teren acoperit. ● Simbătă, printre laureații „Flacăra" pe 1985, și unul care schiopătă ușor! Datorită unei întinderi musculare Cămătaru a fost (și mai e) indisponibil cîteva zile, poate chiar o săptămînă. ● La Dinamo, pe lîngă Damaschin I și Mihăescu (anunțați mai demult), au mai venit Vasile Jărcălău (Unirea Urziceni), Daniel Sava (Victoria București) și Cristinel Sava (Metalul). Între ultimii nu e nici o legătură de rudenie. ● NAȚIONALA ÎN EGIPT ȘI IRAK? Pe adresa F.R.F. au sosit invitații ca o echipă selecționată, de preferință națională, să joace cîte două partide în Egipt (28 februarie și 2 martie) și, respectiv, Irak (14 și 16 martie). Reamintim că reprezentativa Irakului e calificată la C.M. din Mexic și a învins recent Danemarca (2—0). ● Din aceeași agendă : România — Grecia în 19 martie și Scoția — România în 26, la Glasgow. În aceeași zi, la Baku, U.R.S.S. — România (olimpici). ● Din lotul de rugby care se pregătește în vederea meciului cu Portugalia lipsește „linia a 3-a" Costică Florea, accidentat la genunchi.

La peluză

Declarații

Campioana mondială a fost înfrîntă pe teren propriu de formația vest-germană într-un meci amical în care după fiecare gol jucătorii exultau de parcă ar fi disputat o mare finală. Vreau să spun că deși amical, meciul a stîrnit un interes deosebit în țara deținătoare a trofeului și că partida s-a jucat fără menajamente. În bucuria și deopotrivă tristețea de la sfîrșit, un singur om a rămas egal cu el însuși, antrenorul învinșilor, Enrico Bearzot, îl mai țineți minte, proscrisul presei italiene înaintea campionatului mondial din Spania, adulatul aceleiași prese după...„Înainte", ambele tabere își făcuseră datoria : presa să fie gălăgioasă, nemulțumită și analitică ; antrenorul să tacă. A tăcut și a urcat pe muchie de cuțit pînă la momentul cînd bomba trebuia să explodeze și a explodat în una din frumoasele răscoale sportive care împing fotbalul mereu mai aproape de sublim...

După recenta înfrîngere, bătrînul Bearzot a zîmbit și a spus : **Altfel se vor petrece lucrurile în Mexic...** Nu știu dacă vreodată controversatul antrenor și-a expus în lungi și sclipitoare interviuri concepția pe care se întemeiază geniul său profesional. Bănuiesc eu că nu a făcut-o. În fotbal ca și în viață, tocmai cînd crezi că știi foarte multe, reușești puțin. Bearzot însuși a demonstrat-o în etapa postmondială.

Lapidaritatea declarației mele îmi face frig, apoi cald și iarăși frig într-o prelungită emoție proprie. Îmi spun eu, clipei care ar urma faptului de a fi reușit să citesc un roman în cîteva secunde. Și spun : autorul acestei cărți știe totul despre existență !... Cărămizile sînt puse fiecare la locul ei, nici o ostentație, simplu, curat, profund... Includ Italia printre favorite și îmi aduc aminte de Kuusisi Lahti despre care n-am scris nici un cuvînt, fiindcă, adevărat vă spun, declarațiile oficialilor finlandezi m-au pus pe gînduri. Ce zic ei, zic plini de modestie : recunosc deschis că Steaua are prima șansă. Ca și cum dacă sorții ar fi decis să joace cu Juventus, Anderlecht sau Barcelona ea totul altă ar fi fost situația.

Elimini campioana Iugoslaviei cu dublă victorie, elimini campioana Uniunii Sovietice și ghiont ! — în turul următor trebuie să joci tocmai cu campioana României față de care ai desigur șansa a doua. Resemnarea e semnul smereniei !

În liniștea care se lasă auzi iarba crescînd la Utrecht. Și pe Bearzot declarînd : Altfel vor sta lucrurile în Mexic !...

Înainte de tragerea la sorți, juventusiștii au declarat că preferința lor ar fi Steaua... Steaua, deci, nu Kuusisi Lahti...

Ce-aș fi putut scrie decît că nu mai înțeleg nimic, că nu vreau să înțeleg ceva și picioarele încep să tremure de parcă aș ști că după colțul străzii m-așteaptă o surpriză...

NICOLAE CRISTACHE ■

Serial Flacăra

O FATĂ IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

12.

Noi credem, ne place această iluzie, că alergăm repede. Firește, nu mai repede decît alte viețuitoare sau mijloace de locomoție. Dar alergăm pe cît putem și, dacă luăm etalon un sprinter, cam cu 36—38 km/h. Iată însă, poate v-ați convins și dumneavoastră, că anii aleargă și mai repede decît noi. Asadar, totul e „relativ" cum demonstra cu ani în urmă Einstein și, în anii noștri, cosmonauții.

„Ei aleargă. Noi alergăm. Să vedem ce rămîne din noi și pentru cîtă vreme", spunea cîndva Maricica, completînd : „Nu sînt pasionată de statistică. Singura și marea mea vocație a fost alergarea și m-am dăruit ei total, fără nici o rezervă. Poate și de aceea m-a și răsplătit, pe deplin." Și totuși, fără să iubească statistica, Maricica se converti, din curiozitate. „Cred că îmi face plăcere să văd, să vedem cu Nelu și cu prietenii apropiați, ce-am făcut în acești ani, în care ne-am «grăbit» pe cît am putut !"

Am încercat s-o îmbunăm cu cuvinte „înțelepte", dar n-a prea mers.

— Nu mă ispitește o fișă tehnică, cu tot ce am alergat în aceste aproape două decenii, dar știind că mi se pregătește una, altfel nu se poate, m-am resemnat.

— Vezi, recunoști și tu...

— Da, recunosc. Aceasta este soarta campionilor în timp ce aleargă și mai ales după aceea și, de ce să fiu ipocrită ?, este plăcut și pentru mine să văd cum am evoluat în ani și cîtă pulbere am stîrnit în urma mea...

Anii au trecut, trec... Ne maturizăm, devenim alții, mai buni, mai sensibili, mai înțelepți. Iar pe pistă, mai rezistenți, mai puternici, cu mai multă gîndire tactică și cu o concepție de viață mai matură.

■

Scurt bilanț, cîteva recorduri personale, neobișnuite, care ne vor da partial, dar inedit, imaginea Mariciței Puică în această alergare contratimp, a anilor cu care a concurat alături și, uneori chiar, înaintea lor.

Primul record și poate cel mai valoros în sportul de performanță în acest secol al vitezei rămîne cel de longevitate.

Aproape două decenii de activitate și pasiune atletică. Mai precis, în 1984, optsprezece ani ! Și pentru că merită, priviți în jur, în lumea sportului, și reflectați...

Participînd anual în cîte 20—25 de întreceri era firesc ca Maricica să adune un număr impresionant de concursuri, peste 400. Și aproape totdeauna cu 2—3 starturi, pentru că aceasta este „șansa" alergătorilor de fond, care fac și semifond și cros. De fapt, ea a concurat în cariera ei în șase probe atletice — 800, 1 500, milă, 2 000 și 3 000 m, cros — fiecare cu specificul și tempourile sale.

A fost selecționată de trei ori în echipa Europei, la Düsseldorf, Montreal și Roma și de peste 50 de ori în echipa națională, de fiecare dată reprezentînd-o cu devotament și cinste. Este o veritabilă recordmană a recordurilor. Unsprezece recorduri naționale în sală și în aer liber, dintre care mai deține astăzi șapte, două dintre ele, de sală, stabilite la Milano. Un record european, la milă, reușit în Italia, la Viareggio, două recorduri mondiale, la 2 000 m și la o milă (1 809 m), obținute în curse splendide la București și Rieti. Să fie aceasta, în parte, explicația pentru care Maricica iubește cerul Italiei, iar sotul ei vorbește bine și cu plăcere italiana ? Alergînd anual, în medie, cîte 5 000 de km, campioana noastră a ajuns astăzi, după 18 ani de alergare, la cifra uimitoare de 81 500 km, ceea ce pentru pasionații de calcule și fantezie ar însemna... de două ori ocolul Pămîntului ! Mai rămîne să spunem că Maricica a concurat în patru continente în aproape o sută de orașe mai mari de pe planeta noastră, albastră, cum spun cei care iubesc culorile și au o fire optimistă.

Stil de campion

Strălucitele rezultate sportive ale marelui maestru Mihai Şuba au făcut ca valoarea internaţională a reputatului jucător de la A.E.M. Timişoara să crească treptat. Cota Elo-ului personal s-a ridicat deasupra barierei ce desparte pe majoritatea şahiştilor noştri de primii şahişti ai lumii, peste 2 500 p, prin cumularea de puncte preţioase în nenumăratele turnee la care a participat şi, de foarte multe ori, s-a impus ca învingător. Presa de specialitate nu a fost întotdeauna convingătoare cînd a relatat şirul victoriilor jucătorului nr. 1 al echipei naţionale. Chiar şi rubrica noastră nu a amintit prea des numele marelui maestru, poate şi pentru că Mihai Şuba, fiind foarte ocupat, nu răspunde cu dragă inimă celor doritori să afle cu cită trudă se obţin marile rezultate. Deşi cu ziaristul Mihai Şuba nu comentează prea mult, el se simte atras vesnic de misterele tablei de şah, şi descoperă mereu cîte o idee îndrăzneaţă, pe care o împărtăşeşte cu plăcere colegilor de analize teoretice.

La palmaresul său bogat, Mihai Şuba şi-a adăugat nu demult cel de-al treilea titlu de campion al României şi al „Daciadei". E adevărat, recunoaşte jucătorul timişorean, „trei titluri nu înseamnă prea mult, dar în ultimii ani, cînd forţa mea şahistă a crescut considerabil, nu am putut participa la toate finalele de campionat. Oricum, doresc şi sper că voi cuceri încă multe alte titluri !" Urindu-i noi şi noi realizări în activitatea competiţională, răspundem cititorilor noştri prin a exemplifica marea forţă şahistă a lui Mihai Şuba printr-o partidă jucată în finala de la Timişoara din decembrie 1985. Cu albele a încercat să conducă ostilităţile speranţa şahului de la Politchnica Bucureşti, talentatul Mihai Marin, iar cu negrele s-a întrecut pe sine însuşi Mihai Şuba. S-a jucat Apărarea Nimzowitsch. **MARIN — ŞUBA : 1.d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cc3 Nb4 4.e3 b6** (Ultima mutare a negrului reprezintă a noutate în repertoriului marelui maestru.) **5.Cge2 Nb7 !?** (Teoria modernă a deschiderilor recomandă 5...Na6 6.Cg3 şi acum 6...Nb7, ceea ce înseamnă o pierdere de tempo şi întrarea în recomandarea 7.Nd3 h5 8.h4 Ng2 9.Tg1 Nb7 10.e4 ! cu mic avantaj pentru alb. Să urmărim planul imaginat de M. Şuba, care ar putea îmbunătăţi substanţial această variantă.) **6.a3 Ne7 7.d5 00 8.e4** (Albul mută prea mult din pioni, neglijînd dezvoltarea pieselor uşoare. Înaintarea pionilor nu-l deranjează pe negru, care pregăteşte o contra ofensivă.) **8...Te8 9.g3 ? !** (Inexact. Trebuia 9.Cg3. Greşit ar fi fost 9e5 Cg4 10.Dd4 f5 şi negrul declanşează lupta în centru prinzînd regele alb nerocat.) **9... h5 !** (Un sacrificiu de pion calculat foarte departe are darul de-a întîrzia şi mai mult acţiunea pieselor albe.) **10.C:h5 C:e4 !** (Un nou sacrificiu dar de această dată, temporar, de piesă.) **11.C:e4 e:d5 12.Cd2 d4 13.f3 d3** (Uluitor este marşul pionului din e6 prin d5-d4-d3 cu capturarea piesei pasivizate în e2 ! La 12.Cc3 urma, desigur, tot d4 !) **14.Rf2** (14.Cc3 Nc5 15.Ce4 d5 !) **14...d:e2 15.N:e2 a6 16. Te1 Nf8.** (Deşi negrul are toate piesele sale pe linia 7 şi 8, acţiunile sale se constată a fi foarte periculoase.) **17.Tb1 Df6 18.b:a6 C:a6 19.b4 Te6 ! 20.Nb2 Db6 21.Cf1 Te8 22.Dd2.** (Mai slab era 22.D:d7 Db5 cu ideea T:e2 şi D:f3 cu mat.) **Db3 ! ?** (Mai rapid era 22...Db5!) **23.Ne4 Db5** (Negrul a sesizat inexactitatea cauzată de criza de timp ce se profila.) **24.Df4 Cc5 !** (Suba pune cu bună ştiinţă o piesă „în priză" ! **25.b:c5 Nc5 26.Nd4 N:d4 27.D:d4 Df3 şi, apoi, mat) 25.g4** (Nu mergea 25.Dg4 D:g4 27.f:g4 Ce4 28.Rg1 Cg5 ! ! şi negrul cîştigă.) **25...Dh1 26.Dg3 D:g3 27.C:g3 T:e1 28.T:e1 T:e1 29.R:e1 Ca1** (Negrul a efectuat mai multe schimburi în vederea trecerii într-un final superior în care va cîştiga şi un pion. Atacul s-a transformat într-un final avantajos pentru M. Şuba.) **30.Ne5 d6 31.Nd4 N:f3 32.Nb5 Cb3 33.a4 Cd5 !** (Poanta negrului !) **34.Rf3 N:g4 35.a5 Nc8 !** şi albul se recunoaşte învins deoarece pionul a5 nu poate să se transforme, iar pionul b4 se pierde. Partida reprezintă o bună realizare a marelui maestru, una dintre cele mai frumoase din turneu.

MARGARETA MUREŞAN

Tinereţea!

În ultimele două seri de joi, obişnuita emisiune **Invitaţie în studiourile Radioteleviziunii** a fost extraordinară. Realizatoarea Luminiţa Constantinescu ne-a invitat pe noi, toţi telespectatorii, la un concert extraordinar, în care tineri laureaţi ai festivalurilor naţionale şi internaţionale ne-au dovedit cu prisosinţă că au binemeritat aprecierile juriilor care le-au acordat importante premii. Strălucitori reprezentanţi ai şcolii muzicale româneşti, talente cultivate cu muncă şi dăruire de străluciţi profesori, aceşti artişti, a căror medie de vîrstă este de 23—24 ani, au urcat pe scena Studioului de concerte al Radioteleviziunii pentru a demonstra publicului şi telespectatorilor maniera interpretativă în care e-au situat printre cei mai buni. Luminiţa Constantinescu a alcătuit şi a prezentat fişa fiecăruia, neuitînd niciodată numele profesorilor lor. A mai fost extraordinară această emisiune şi pentru că echipa de realizatori şi-a făcut în întregime treaba, de la imagine (îmbietoare primele secvenţe cu care am pătruns în holuri, apoi în sală) şi sunet (fără cusur), pînă la montaj (de la detaliu pînă la ansamblul scenei, cu Orchestra simfonică a Radioteleviziunii, dirijată de Cristian Brâncuşi).

REGHINA VÂRVICI

Viaţa în natură

(Urmare din pag. 1)

strict necesar. Însănătoşirea trebuie să vină din interior.

Refugiul în mijlocul naturii constituie un factor foarte important de redresare psihică, mai ales dacă ştim să valorificăm eficient frumuseţile şi binefacerile ei. Pentru ca natura să exercite un efect constructiv asupra noastră se impune să fie îndeplinite o serie de condiţii.

În primul rînd este necesar să cunoaştem natura în toată complexitatea şi diversitatea ei fizică şi biologică : frumuseţile ei determinate de variaţiile formelor de relief, de prezenţa riurilor şi a lacurilor, de variaţia zonelor de vegetaţie, să cunoaştem plantele şi animalele precum şi relaţiile acestora cu mediul înconjurător şi cu omul.

În al doilea rînd trebuie să ştim să preţuim natura, să avem conştiinţa utilităţii ei. Pentru om ca şi pentru celelalte vieţuitoare natura înseamnă aer, apă, lumină, căldură, hrană şi adăpost. Natura ne dăruieşte viaţă şi asigură continuitatea existenţei noastre. În vremuri de restriste şi bejenie, omul a găsit în codru, element preponderent al naturii, un refugiu sigur care l-a salvat de la pieire.

În al treilea rînd, trebuie să fim conştienţi că natura prin acţiunea factorilor evoluţiei, îndeosebi prin acţiunea selecţiei naturale, transformă, modelează continuu fiinţele vii în direcţia adaptării şi supravieţuirii. Complexa organizare morfo-anatomică şi imensa diversitate a fiinţelor vii este opera selecţiei naturale. Este imposibil ca acest act al naturii să nu trezească în noi un sentiment de veneraţie faţă de ea.

Înzestrat cu inteligenţă superioară omul poate transforma natura în folosul său şi al celorlalte vieţuitoare. Această putere sporeşte sentimentul de încredere a omului în propriile forţe.

În sfîrşit — şi acesta este lucrul cel mai important — trebuie să iubim natura nu numai pentru considerentele arătate mai înainte ci şi pentru faptul că ea ne oferă splendorile cele mai autentice care ne umplu sufletul de bucurie, admiraţie, uimire şi extaz.

Trăind nemijlocit şi permanent în mijlocul naturii, fiind obişnuiţi cu ea, nu-i acordăm atenţia cuvenită.

Nu putem aprecia un lucru înainte de a-l cunoaşte. Nu putem iubi natura înainte de a-i cunoaşte tainele. De multe ori trecem indiferenţi pe lîngă. Natura ne dă totul, fără să ceară nimic. Binefacerile ei asupra sănătăţii noastre fizice şi psihice sînt imense. În ea găsim limştea de care omul zilelor noastre are atît de mare nevoie. Dar pentru aceasta omul nu trebuie să stea pasiv în mijlocul naturii. El trebuie să încerce să cunoască manifestările ei, intimităţile ei, frumuseţile ei, să se integreze în viaţa ei, să se identifice cu natura.

Cronica şoselei

Viraj tardiv

Omul de la volan lua pe rînd în dezbatere analizînd pe toate feţele, colegii, vecinii, şefii, personalul de la birouri, pe cel operativ ba chiar şi pe inginerii care veneau în control la unitatea lor. În concluzie, şoferul Filipescu se pronunţa chiar asupra faptului dacă respectivul sau respectiva merită o promovare ori invers. De exemplu : „Şeful nostru de coloană este un individ care nu face nici cît o ceapă degerată. Culmea pedagogiei că-i învaţi pe alţii ceea ce nu ştii tu. De altfel, n-are nici carnet. La capitolul „Depăşirea" a copiat din lege, cuvînt cu cuvînt, în caietul lui şi apoi ne-a citit faimoasa lui „operă". Parcă noi nu puteam citi şi singuri. Nu tu, schiţe pe tablă, nu tu explicaţii, probleme de interpretare, nimic!"

Apoi a început trecerea în revistă a personalului feminin de la birouri. „Ce mai, aici totul se rezumă la cafele, birfă, dezbateri despre modă şi telefoane interminabile „cînd ne vedem?", „cînd ne întîlnim ? unde ?" Sînt nişte bucăţele. Eheo !"

Interlocutorul asculta cu interes cele spuse de Filipescu care, vorbind, tot întorcea capul spre colegul de serviciu şi gesticula. Acesta tăcea şi încuviinţa doar, dînd aprobator din cap. Într-un tîrziu, îşi spune şi el părerea : „Vederile noastre coincid, da, aşa este, „Pestele de la cap se împute". Dacă nea Brujan bate berbunca toată ziua, învoiri, plecări d-astea misterioase, sprituri, 7, 21, pe mize nu chiar mici, nopţi pierdute... Toate le lăsate pe seama şefilor de compartimente care fac ce pot şi mai ales ce vor". După un scurt răgaz, convorbirea reîncepu pe altă temă.: comparaţii între unităţi. „Sînt autobaze bune şi chiar foarte bune. Unde şefii îi ca lumea şi unităţile sînt model. Uite la Vlaicu, totul la ei merge ca cenuşă şi nimeni nu-i suflă în ciorbă. De cinci ani statistica lui n-a înregistrat nici măcar o zgîrietură la vreo maşină. Stau bine cu planul şi cu ceilalţi indicatori".

De cei doi se apropie un bărbat, cam aşa, de vreo 50 de ani, îmbrăcat într-un costum de pădurar. „Nu vă supăraţi, n-aţi putea opri aici, nu departe, unde se despart drumurile şi începe cel forestier ? „La zmeuriş", cum i se mai spune". Vădit iritat că a fost întrerupt tocmai cînd discuţia era mai interesantă, şoferul întoarce capul spre cel care a îndrăznit să-i deranjeze. „Măi, omule, mata crezi că asta-i maşina mea, ori e taxi, să opresc unde vreau ? Autobuzul ăsta are un mers fixat şi scris uite în cartea asta albastră", şi-i agilă pe sub nas micul volum din care se degajă un nor uşor de praf. Omul se retrage puţin spre a se feri de pulberea fină care îi provoacă un zdravăn strănut. „Zi mai bine ce ai în găleata aia, sub ramurile de brad?". Întreabă şoferul. „Păi... nişte păstrăvi. Vreţi cîteva bucăţi ?" „Ce întrebare, pune aici în ziarul ăsta cîte te lasă inima". Uitîndu-se din cînd în cînd la şosea, şoferul numără din ochi frumoasele exemplare pătate cu puncte roşii. „Mai pune doi, să fie o duzină, mata mai prinzi, dar eu... Drept e că nici nu-mi place peştele". Călătorul îşi face reproşuri în gînd pentru solicitarea făcută. L-a costat cam mult !

Autobuzul opreşte la „Zmeuriş" şi bărbatul coboară. „Drum bun şi să mai poftească pe la mine, dar nu ulta căldarea şi, mai ales, să fie plină".

Încetul cu încetul, amurgul dispare, făcînd loc întunericului. O noapte frumoasă, cu lună plină. Se vede binişor chiar fără lumină.

„Cum se face, totuşi, că în asemenea condiţii dv. n-aţi observat pe şosea ruloul compresor ? Ce-i drept, lăsat de nişte inconştienţi pe asfalt şi, în plus, fără nici o semnalizare, fără nici o lumină".

„Aţi sesizat bine, adevăraţii vinovaţi sînt conducătorul ruloului şi şefii lui. A lăsat cîteva tone de fier pe drum, asta este într-adevăr inconştienţă. Eu, pur şi simplu nu l-am văzut. Am încercat să-l ocolesc, dar a fost prea în scurt, n-am reuşit!"

Şoferul încearcă, fără succes să se disculpe şi ocoleşte punctul cel mai critic al problemei : discuţia cu Vornicu, care i-a distras atenţia de la conducerea maşinii. Colegul său tocmai îi arăta fotografiile de la nunta Floricăi, fata sa. „Vino mai aproape Vornicule, că nu văd nimic. A... a, fotografii colorate, ce surpriză. Mă, da frumoasă s-a făcut Florica". În clipele cît a durat trecerea fugitivă a privirii peste poze, maşina s-a apropiat mult de obstacol. Cînd şoferul a revenit cu privirea la drum, era prea tîrziu. Virajul disperat la stînga, în extremis, n-a putut salva de la moarte viaţa celor patru muncitori care urmau să intre în schimbul trei la uzina mecanică. Autobuzului i-a fost smulsă toată partea dreaptă. Oamenii s-au amestecat cu tabla, cu bagajele. Un braţ amputat de la pasagerul care ocupa un loc pe primul fotoliu din dreapta, imediat lîngă uşa pliantă de intrare, a trebuit căutat ore întregi.

În timpul reconstituirii făcute în condiţii similare cu cele din seara accidentului, operaţie care arată fără putinţă de tăgadă că totul era perfect vizibil în faţa maşinii, la lumina farurilor, iar un obstacol similar a fost observat de la 300 de metri, şoferul a venit cu varianta orbirii pe care n-a putut să o susţină pentru simplul motiv că n-a existat în realitate. Şi chiar dacă lucrurile s-ar fi întîmplat aşa, Filipescu avea îndatorirea să reducă substanţial viteza, de aşa manieră încît să nu pună cu nimic în pericol viaţa pasagerilor.

„Adică, noi, ce trebuia să facem, unde să ducem ruloul compresor ? Dv. nu vedeţi că nu sînt drumuri laterale ? Doar nu era să-l cărăm pe cîmp, să se afunde un metru în pămîntul moale şi apoi să-l scoatem cu imensa macara care lucrează la viaduct? Şi la urma-urmei, namila asta de maşină se vede, doar nu-i un ac". Degeaba îi se explică riscul lăsării, pe asfalt, mai ales nesemnalizate, a unor asemenea obstacole, maistrul şi omul care conduce utilajul respectiv. nu înţeleg ori se fac mai curînd că nu pricep despre ce-i vorba.

„Nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase".

VICTOR BEDA

Serial Flacăra

Ne amintim oricînd primele noastre performanţe, spaima, disperarea, dar şi speranţa cînd vedeam unde trebuie să ajungem pe plan internaţional şi mondial. De la 2:21,7 am ajuns, prin zăpezi, eforturi maxime şi sute de concursuri, la 1:57,8 pe 800 metri şi de la 4:40,4 la 3:57,22 la 1 500 metri, record românesc. Asta ca să nu mai vorbim de alergarea de 3 000 m (de asemenea record românesc 8:31.6), considerată suprem efort feminin pe stadion şi care, alături de maraton, vor deveni premiere olimpice la Los Angeles.

Titlurile naţionale şi unele victorii în concursurile internaţionale nu mai mulţumeau pe nimeni şi în primul rînd pe noi. Deşi poate că a stringe dinţi şi pe merit 25 de titluri, nu-i chiar atît de uşor, la îndemîna oricui... Dar ce puteam face ? În atletism, performanţele mari nu vin peste noapte. Ele trebuie pregătite, muncite, aşteptate. Sigur, aşa este, chiar şi în secolul nostru, căruia îi spunem, fără să greşim, secolul vitezei.

Am visat o medalie balcanică. Am cucerit-o şi apoi încă multe altele, douăzeci şi una, la cros şi pe pistă. Apoi, ne-am înversunat pentru un titlu european. Am luat în două rînduri, la Milano şi Atena, argint, dar aurul a rămas un vis neîmplinit, ca multe din visele noastre omeneşti. A urmat lunga poveste a campionatelor mondiale de cros — Glasgow, Roma, New York — şi participările onorabile, succese depline în finalele Cupei Europei. Recordurile pe o milă şi pe 2 000 m, şi vis de aur împlinit, Los Angeles, cu medalii olimpice de aur şi argint.

Cum şi cînd au trecut acesti ani de tinerete năvalnică, incosţientă, superbă, nu mai ştim. Ştim doar atît : că am muncit imens, la nesfîrşit, zile şi ani, milioane de secunde pentru cîteva secunde mai puţin. Dar merită, a fost frumos !..

Nu pot privi în urmă — vorbeşte Maricica — fără să nu-mi amintesc de disputele mele cu Grete Waitz, atleta pe care o preţuiesc cel mai mult dintre adversarele mele, ca sportiv şi ca om. Cred că eu o înţeleg cel mai bine pentru munca ei titanică, statornică, necruţătoare şi performanţele ei într-adevăr excepţionale. Este femeia care a alergat de nenumărate ori cu bărbaţii, alături de ei, curse de fond şi maraton, pe mulţi, pe foarte mulţi învingîndu-i. Şi pe mine, în trei rînduri, ca şi eu pe ea, dealtfel...

Mă gîndesc că îţi trebuie mult caracter şi spirit de sportivitate ca să rămîi prieten cu cineva care te întrece într-o cursă pe care speri sau ai certitudinea că o vei cîştiga.

Este greu să spui, aşa cum ne îndemna scriitorul francez Paul Vialar : „Prietene, victoria ta este şi a mea ; să ne bucurăm de ea !" Dar trebuie să faci totul să poţi. Acesta este de fapt sensul sportului şi, dacă vreţi, al vieţii.

■

Privim în urmă, în anii care au alergat.

Ne reamintim de emoţii : temeri, calcule — infinite, nesfîrşite, obsedante calcule — victorii, eşecuri, speranţe. Oraşe, drumuri, competiţii, sportivi, mari campioni, serii şi finale, zile şi nopţi, anotimpuri şi ani. Şi puţine clipe de calm, bucurie, fericire.

Între care, strălucitoare, ca o stea, medalia de aur de la Los Angeles. Dacă-i întrebaţi pe soţii Puică ce a însemnat pentru ei această victorie, după ce vor rămîne o clipă pe gînduri, emoţionaţi, vă vor spune că... „A fost cursa vieţii noastre, visul cel mai înalt al «tinereţii» noastre atletice."

...Simţeam că vom cîştiga, că trebuie să învingem, că toţi ai noştri doresc acest lucru. Dar a cîştiga, cu adevărat, în cursă, pe stadion, este altceva şi niciodată nu se ştie ce se poate întîmpla. Aşa cum a fost cu Decker... Fiecare cursă, ca şi fiecare zi de viaţă, este unică, imprevizibilă, şi merită trăită cu tot ce avem mai bun în noi, cu toată fiinţa noastră. Ce a însemnat pentru noi acea victorie ? Răsplata tuturor anilor noştri de muncă, aurul cel mai de preţ cucerit tîrziu, în a treia olimpiadă, dar cu atît mai preţios, după ce am făcut pentru el de două ori ocolul Pămîntului !

Întrebată iscoditor nu demult, într-o zi însorită şi cu munţi ninşi, ce i-ar place să facă, Maricica a răspuns uimitor de simplu : „mi-ar place să fac o călătorie de plăcere, dar aşa, calm, visător, fără gînduri şi obiective de performanţă. Mi-aş dori să alerg la Iaşi într-un «cros al amintirii», pe aceeaşi distanţă şi cu aceiaşi parteneri — măcar în parte — de atunci, din septembrie '66. M-ar bucura mult, foarte mult, să se organizeze, tot la Iaşi (ce vreţi, oraşul copilăriei şi tinereţii mele), o alergare tradiţională, un fel de «Fifth Avenue». S-ar numi «Cursa Iaşului» şi s-ar alerga dinspre Ţicău spre Copou şi Piaţa Unirii, cam 3 000 metri, cît îmi place mie să alerg, distanţa care m-a consacrat. Şi m-ar coplesi ceva frumos scris despre mine, alergătoarea de cursă lungă — 81 500 km în 18 ani de atletism. O carte poate, dacă ar vrea Nelu, promisă de el, pe care s-o facem în dar mai ales fetelor cărora le place să alerge şi să se viseze campioane."

În fond, ce dă sportul omului care l se dăruie ?

Sigur, prietenia.

Bineînţeles, bucuria victoriei.

Fără doar şi poate, celebritatea, plătită însă din greu.

Totodată, cunoaşterea lumii, călătoria, o concepţie de viaţă.

Şi, înainte de toate, satisfacţia datoriei împlinite, a faptului că, alergînd şi învingînd, ai contribuit cu o părticică, cît de mică, la gloria ţării tale.

Merită ? Noi sounem, acum, la încheierea acestei evocări, cu tot sufletul că da ! Dumneavoastră ce credeţi ?

ION PUICA

Sfîrşit

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În urmă cu citva timp, revista Flacăra revenea asupra excelentelor rezultate obținute de dr. Ladislau Elthes din Oradea în tratarea cirozelor hepatice decompensate. Suferind de această boală necruțătoare, m-am adresat printr-o scrisoare apreciatului doctor orădean care, binevoitor, mi-a răspuns că singura modalitate de a intra în tratamentul dumnealui este internarea mea în Spitalul județean Oradea și îmi făcea recomandarea de a trimite în acest sens o cerere către Direcția sanitară a județului Bihor spre a mi se aproba internarea în secția 3 interne, unde lucrează chiar dr. Elthes. Am făcut cererea precum am fost povățuit și, cu recomandata expres 634/6 decembrie 1985, am expediat-o direcției sanitare bihorene dar nici pînă azi n-am primit răspuns. Cum se poate oare explica tăcerea unei asemenea onorabile instituții? Vă rog din suflet dați-mi o mînă de ajutor. **(Georgeta Ciobanu, Ploiești, str. Crizantemelor nr. 4, bl. 10, sc. A, ap. 7, telefon 3 27 80).**

■ **Întreprinderea de anvelope Caracal**, ca răspuns la scrisoarea tov. Mihai Mudric din Bacău, care reclama calitatea necorespunzătoare a unei anvelope auto cumpărată din comert : Cu avizul de expediție nr. 3054/2.XI. 1985, petentului i s-a trimis o anvelopă nouă. Vă mulțumim pentru sprijin și vă asigurăm că întregul nostru colectiv are și va fi mereu în centrul atenției realizarea unei producții de calitate, în măsură să satisfacă exigențele tuturor cumpărătorilor, astfel încît să eliminăm complet întîmplările de asemenea natură.

■ Mai mulți cetățeni din Poiana Micului, comuna Mănăstirea Humorului, județul Suceava, în numele cărora semnează **Ileana Stodeliță, Ghizela Symanski, Adoly Jinasec, Gheorghe Sfaiter, Ioachim Sfantar, Rozalia Orosceac și Iosif Drozdec**, ne sesizează că gestionarii Valerian și Veronica Morosan de la Magazinul mixt din sat se poartă foarte urît cu cumpărătorii, vînd produsele la prețuri mai mari decît cele oficiale, oferă tot ce e mai bun doar pe sub mînă, prietenilor și cunoscuților preferați. Pe scurt, au transformat magazinul într-un fel de proprietate personală, dau lipsă la cîntar, închid și deschid magazinul după bunul lor plac. Toate sesizările făcute pe plan local n-au dus la nici un rezultat, cei doi continuînd nestingheriți comportarea lor necorespunzătoare.

■ **Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Timiș**, referitor la scrisoarea noastră nr. 10444/24.09.1985, prin care ni se semnalează unele deficiențe în activitatea Trustului horticol Timiș : Din cercetarea celor sesizate a rezultat că este vorba de o cantitate de aproximativ 1200 tone cartofi de sămînță aduși în cursul lunii mai 1985 din județul Suceava pentru a fi plantați în CAP-urile din județ, întrucît pe plan local nu s-a putut asigura necesarul de sămînță. Deoarece cartofii au fost expediați nesortați, în vagoane deschise, fără prelată, pe drum au fost surprinși de ploile puternice din luna mai și au putrezit în bună parte. Situația aceasta a fost cercetată de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în sarcina căruia cade stabilirea vinovaților și recuperarea pagubelor.

Așteptăm deci un răspuns complet din partea M.A.I.A.

■ O veste bună pentru locuitorii satului Cișlița din comuna Somova : doleanța lor privind redeschiderea liniei de autobuz Tulcea — Cișlița a fost satisfăcută. **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Tulcea** ne înștiințează că începînd cu luna decembrie 1985, traseul respectiv a fost acoperit cu autobuze corespunzătoare și se execută curse regulate între orele 6—8 și 13—18. Prin aceasta s-a rezolvat definitiv și problema deplasării copiilor la școlile din Tulcea, precum și a oamenilor muncii care fac naveta.

■ **Consiliul popular al județului Teleorman, Comitetul executiv** : Prin scrisoarea adresată revistei Flacăra cetățeanul Arsenie Ion din comuna Botoroaga reclamă că nu a primit drepturile de cereale cuvenite pentru un porc predat la fondul de stat. Din verificările efectuate a reieșit că, pe 20 februarie 1985, a primit cantitatea de 200 kg porumb boabe de la C.P.A.D.M. Botoroaga, reprezentînd cotă-parte cereale pentru porcul predat. Sub semnătură proprie confirmă că, într-adevăr a intrat în posesia cantității respective și nu mai are nici o pretenție.

■ **Mă numesc Nicolae Alexandrina din Craiova, cartierul Valea Roșie, bl. K, sc. 4, ap. 17**, și am expediat un colet și un mandat poștal fiului meu Nicolae Emil Cristian, ce lucra în cadrul I.A.S. Dudești, ferma 7 Bărăganul, județul Brăila. Avizele au sosit la Dudești în ziua de 20.XI.1985, conform ștampilei oficiului, și se returnează la Craiova cu mențiunea că destinatarul e plecat din localitate, ceea ce nu este adevărat, întrucît fiul meu a părăsit localitatea pe 25.XI ; deci, din 20.XI pînă pe 25.XI.1985, pachetul și banii au stat în poșta Dudești. Oare, nu-i revoltător ? Și mai revoltător : ca să pot ridica pachetul a trebuit să mai plătesc 24 de lei pentru returul coletului : în total 48 de lei pentru un pachet plimbat din vina acelor funcționari care nu-și îndeplinesc constiincios atribuțiunile de serviciu încredințate.

■ Spicuim din răspunsul trimis de **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Tulcea**, la memoriul adresat nouă de Adrian Răileanu din Sulina, str. Deltei, bl. 51, sc. E, ap. 2 : Cele sesizate de ing. Răileanu Adrian sînt adevărate și pentru remediere s-au luat următoarele măsuri : 1. pînă la data de 6 decembrie 1985 s-au executat lucrările de revizuire a tîmplăriei apartamentului, s-a schimbat ușa de la bucătărie, s-a montat geamul de la fereastră, s-au refăcut vopsitoriile în ulei la tîmplărie și pereți și s-a schimbat linoleumul în sufragerie ; 2. pînă la 11 decembrie s-au înlocuit prizele duble, comutatorii și întrerupătorul defect. Urmare efectuării acestor lucrări, petiționarul s-a declarat mulțumit și a semnat procesul-verbal de recepție, fără a mai avea alte pretenții.

■ În satul Seculeni, centrul administrativ al comunei cu același nume din județul Bacău, s-au dat în folosință, spre bucuria multor specialiști, mai multe blocuri : primul în 1976, apoi al treilea la sfîrșitul anului 1983. Toate bune, numai că locatarii întîmpină serioase dificultăți în privința alimentării cu apă, deși pentru aceasta s-a făcut ceea ce era necesar, adică : s-a săpat un put la mare adîncime, s-a construit un bazin de retenție de mare capacitate, s-a executat canalizare etc. În pofida tuturor acestora, cele peste 20 de familii locatare sînt nevoite să care în continuare apă cu găleți de la fîntîni aflate la mare distanță. **(Vasile Leahu, comuna Seculeni, jud. Bacău).**

■ **Consiliul popular al județului Gorj** răspunde unui grup de oameni ai muncii din orașul Rovinari care ni s-a adresat prin memoriul nr. 9928 : Cele semnalate se confirmă în bună parte, pentru remedierea lipsurilor luîndu-se o serie de măsuri, între care : schimbarea din funcție a gestionarei de la magazinul GOSTAT, a întendentului de piață Vasile Boiansiu ; atenționarea conducerii unității GOSTAT asupra mai bunei aprovizionări ; repararea instalației sanitare vizate ; obligarea I.M. Urdari de a întreține în condiții de viabilitate drumul neasfaltat din Fărcășești, deteriorat de mașinile grele ale întreprinderii.

■ Mă numesc **Naghel Alexandru**, inginer mecanic la Întreprinderea „Neptun" din Cîmpina. Fiind posesorul unui autoturism Dacia 1300, anul trecut am achiziționat din comert un turometru electronic și l-am montat la bord conform recomandărilor din cartea tehnică. La revizia tehnică anuală a autoturismului am fost obligat să demontez turometrul pe motiv că este „dotare suplimentară". L-am demontat și numai după aceea mi s-a efectuat revizia tehnică. În luna noiembrie a.c., revista „Tehnium" nr. 11 face reclamă Motortesterului 1 MT-o și 2 MT-o, recomandînd montarea acestuia pe bordul autoturismului. Aș vrea să știu dacă acest aparat este permis a fi montat pe autoturisme și care sînt condițiile legale.

■ Primim de la **Inspectoratul școlar al municipiului București** : Cei 4 elevi ai Școlii profesionale de pe lîngă Liceul industrial nr. 10, semnați pe scrisoarea nr. 2254 trimisă dv. (e vorba de Nicolae Pîrvu, Filip Stoica, Ion Sanda și Stan Ion — n.n.) nu recunosc că au semnat și trimis un asemenea memoriu. Din declarațiile lor rezultă că au efectuat orele de conducere auto pe simulatoare, deși le-au început pe autocamion. Unele ore s-au efectuat în vacanța de vară din cauza numărului mic de autocamioane de care dispune școala. Orele de conducere nu s-au putut desfășura cu regularitate pe parcursul întregului an școlar din cauza opririi circulației auto și a lipsei de combustibil. Se confirmă faptul că împegatul de mișcare Tudor Viorica a lipsit din unitate fiind în concediu medical de două luni de zile. S-au dispus conducerii școlii măsuri care să conducă la îmbunătățirea acestei activități.

■ Subsemnații **Constantin Murariu, Cojocaru Ion, Tărină Maria, Cojocaru Maria, Boltaru Silvia și Cenușă Vasile**, toți cu domiciliul în Suceava, aleea Nucului nr. 8, cu apartamentele la parter, etajele I—II, semnalăm dv. și, prin dv., celor în drept că, în fața blocului în care locuim, bloc aflat în plin centrul municipiului, încă mai există două clădiri dărăpănate și insalubre care ne fac viața amară. Pe lîngă faptul că strică întregul aspect al străzii, cele două clădiri aparținînd Liceului Ștefan cel Mare împiedică pătrunderea soarelui și luminii în apartamente, iar una dintre ele adăpostește și un circular de tăiat scînduri care, cît e ziua de mare, stîrnește un zgomot insuportabil, încît copiii noștri nu-și pot pregăti nici lecțiile pentru școală. Propunem ca, în locul celei mai insalubre dintre ele, după demolare, să se amenajeze un solar pentru copiii cartierului, care și așa pînă în prezent n-au unde să se joace.

■ **Întreprinderea balneară și de turism Băile Herculane**, referitor la scrisoarea tov. Ion Bordei din București, publicată în Flacăra din 4.I.1986, ne răspunde printre altele : Întîrzierea cazării s-a datorat suprasolicitărilor turismului internațional, dar și recepționerei de serviciu Cionca Elena, care nu a fost receptivă și destul de abilă să rezolve cazul. Din aceste motive recepționera respectivă a fost îndepărtată din turism și nu mai lucrează la întreprinderea noastră. Cazul ei a fost prelucrat în toate colectivele de muncă din cadrul unităților noastre de cazare și turism prilej cu care întregul personal a fost atenționat asupra respectării stricte a atribuțiunilor de serviciu ce îi revin la locul de muncă.

■ Prin intermediul unei cărți poștale, **Ioan Pavel din Oradea, str. Tractoriștilor, bloc PB-80, ap. 10**, ne aduce plăcuta veste că în municipiul de pe malul Crișului Repede ființează, pe lîngă Casa de cultură a sindicatelor, prestigioasa formație corală „Camerata Felix". Această formație, condusă de înimosul și talentatul dirijor prof. Avram Geoldeș, a cîștigat de-a lungul anilor numeroase premii la concursurile din țară, ani de-a rîndul s-a situat pe locul I la Festivalul „Cîntarea României". Continuîndu-și seria succeselor, anul trecut, în august-septembrie, ea a participat la Concursul internațional de la Gorizia — Italia, unde a ocupat locul II, întrecînd formații de renume.

■ Reținem din răspunsul **Consiliului popular al județului Călărași** la scrisoarea 7 691/1985, trimisă de noi spre competență rezolvare, că, în vederea evitării neregulilor comise de unii cărutași, Direcția comercială a județului a transmis, prin adresa nr. 3950 din 20 ianuarie 1986, întreprinderii de resort (ICS Mărfuri Industriale Călărași), unele precizări printre care și aceea de a se încheia convenții de căruțele cu toți deținătorii de atelaje cu tracțiune animală care efectuiază transporturi de combustibil de la depozit la domiciliul clienților. În momentul încasării contravalorii combustibilului, cumpărătorul va plăti de acum încolo, pe bază de chitanță, și transportul, conform prețului stabilit. De asemenea, cărutașilor li s-a atras atenția de a respecta tarifele stabilite. Nedindu-se nume concrete în sesizare, nu s-au putut identifica acei cărutași care au pretins prețuri mai mari decît cele stabilite.

■ Referitor la răspunsul dv. din Flacăra nr. 27/5.VII.1985, în legătură cu repararea copertinei de la intrarea scării B a blocului 139 din str. Rapsodiei nr. 12, ICRAL Ploiești ne-a trimis un răspuns (pe care-l anexez în copie) prin care se angaja să efectueze reparația solicitată pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul semestrului II al anului trecut. Mă simt obligat să vă informez că pînă azi (15.I.1986 — n.n.), ICRAL-ul împricinat n-a mișcat nici un deget, deci nu și-a respectat angajamentul nici față de dv. și nici față de noi, locatarii blocului. Ușa de la intrarea B este tot blocată în poziția deschis, caloriferul de pe hol este tot spart, iar noi trăim cu speranța că iarna va fi totuși mai blîndă decît cea de anul trecut. **(Alexandru Morariță, Ploiești, str. Rapsodiei nr. 12, bloc 138, ap. 21).**

■ Urmare scrisorii adresată nouă de către Zamfira Morut din Moldova Nouă, județul Caraș Severin, **Ministerul Sănătății** ne transmite că fetița petentei în vîrstă de 9 ani, aflată în evidență cu diagnosticul „Distrofie musculară progresivă tip Duchenne", a fost invitată pentru consult în vederea precizării stării de sănătate actuală și a măsurilor terapeutice ce vor trebui, eventual, luate în continuare.

■ Tot de-ale medicinii este vorba și în cele ce urmează. Pentru apărarea sănătății oamenilor, județul Bacău, asemenea tuturor ținutelor țării — ne informează colaboratorul nostru statornic, **ing. Ioan Stănciugel** — dispune de un puternic detașament de cadre medico-sanitare și de o solidă bază tehnico-materială. Între altele, în orașele și comunele județului moldovean există 8 spitale cu aproape 5000 de paturi, 13 dispensare cuplate cu policlinici, 153 dispensare sătești și de întreprinderi în care, pînă mai decurînd, lucrau 1 200 de medici și peste 3 300 cadre cu pregătire medie sanitară. Recent, efectivele de oameni în alb de la dispensarele medicale din comunele județului Bacău au sporit din nou prin prezentarea la posturi a aproape 100 de tineri medici care și-au încheiat anii de stagiatură.

■ Potrivit sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat, în baza documentațiilor de sistematizare, în prezent se prevede o regrupare a gospodăriilor situate în localitățile mici și fără posibilități de dezvoltare în perspectivă în localitățile ce prezintă astfel de condiții. Din cele 10 localități care compun comuna Bulzești se vor menține astfel pentru etapa de perspectivă numai 3, și anume : Bulzești, Gura Raculuî și Înfrățirea. Cît privește localitatea Prejoi — la care se referă petentul —, avînd o populație sub 250 locuitori și fără o bază economică corespunzătoare, nu se justifică a fi menținută în perspectivă și, cu atît mai puțin, ca sat reședință a comunei Bulzești. Fată de situația de fapt, comitetul executiv al Consiliului popular al județului Dolj are în vedere întocmirea unui proiect de decret pentru modificarea prevederilor Legii nr. 2/1986, în sensul schimbării reședinței comunei Bulzești din satul Prejoi în satul Bulzești. **(Din răspunsul Consiliului popular al județului Dolj, Secția arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții, la scrisoarea lui Ilie Gavrilescu din Înfrățirea).**

■ Am două nedumeriri. Întreprinderea de antibiotice Iași produce medicamentul „Instamixt" granulat, în flacoane de 35 g, realizat din 4 plante medicinale autohtone : Anghinare, Păpădie, Rostopască și Sunătoare. Pe două din fetele ambalajului este imprimat cu litere cursive denumirea medicamentului, iar sub fiecare denumire sînt scrise plantele medicinale în limba latină. Cum nu toată lumea cunoaște denumirile latine ale plantelor medicinale, se naște prima mea nedumerire : de ce nu s-a tipărit pe una din fetele ambalajului denumirea respectivelor plante medicinale în limba română ? Mai departe, pe ambalaj scrie valibilitatea : 2 ani, iar pe prospectul din interiorul ambalajului... Termen de valabilitate : 1 an. Întrebarea mea : care este adevărul, 1 an sau 2 ani ? Mă numesc **Șerban Marin, Constanța, Bd. Tomis nr. 287, bloc T 12, scara C, ap. 89.**

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Radu Alexandru — sat Lunca, com. C. A. Rosetti, jud. Buzău : Adresați-vă Filialei Arhivelor Statului Brăila, str. Călărași nr. 16 ● **Vasiu Florica** — Sebeș, jud. Alba, **Popa Traian** — Cluj-Napoca, **Toma Claudia** — București : Informația publicată în revista noastră privind aparatul dr. Gavriil Ilizarov (pentru lungirea oaselor) a fost luată dintr-un articol apărut în nr. 17 al revistei Aurora, al cărei sediu este în Alcea Alexandru nr. 40, sector 1, București. ● **Lăscărache Ana** — sat Soci, com. Pincești, jud. Bacău : Ați fost căutată în mai multe rînduri la domiciliul declarat pentru a fi ajutată de către factori de conducere și comunei și de la județ. ● **Nițu I. Ion** — sat Piatra, com. Ciofrîngeni, jud. Argeș : Conform Decretului 70/1984, puteți primi furaje concentrate pentru un porc predat sub greutatea de 110 kg viu numai dacă dovediți cu certificat eliberat de organele sanitar-veterinare că e un caz de excepție (boală, accident etc.) ● **Moldovan Anton** — sat Toldal, com. Voivodeni, jud. Mureș : Decretul 68/1976 nu prevede nici o excepție de la prevederile art. 4. ● **Lupan Lisimah** — com. Fulga, jud. Prahova : Acceptînd internarea în spital, poate ați fi ajutat mai mult decît prin dispensarul medical. ● **Petre Veronica** — Rovinari : Numai instanța de judecată poate rezolva problema la care vă referiți. Dacă vă veți recăsători, soțul va primi alocația de stat pentru copil. ● **Nicolae Valerica** — Băicoi : Conform Legii 3/1977, soțiile urmașe pot primi pensie de invaliditate numai dacă afecțiunile prezente se încadrează în gradul I sau II de invaliditate. ● **Szakacs Alexandru** — Turda : Mecanicii de locomotive cu abur de pe căile ferate uzinale au fost încadrați în grupa a II-a de muncă pînă la 18 martie 1969, iar după această dată se încadrează în grupa a III-a de muncă. ● **Ion Elena** — Tg. Jiu : Aprecierile și calificativele se acordă de către un colectiv stabilit de organul de conducere colectivă al unității căruia i se pot adresa și eventualele contestații ● **Mihalache Mihai** — București : Decretul 130/1985 se referă numai la repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt cursuri de zi, promoția 1985.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Moartea „omertei"

Început zilele trecute la Palermo, procesul împotriva Mafiei siciliene va dura, după cît se pare, mai bine de un an. Acuzații, în număr de 474, sînt judecați într-o sală special construită în incinta închisorii Ucciardino. Au fost luate cele mai drastice măsuri de securitate cu privire atît la locul de desfășurare a procesului și la persoanele care participă la el, cît și la orașul Palermo, prin care patrulează peste 2 000 de polițiști și deasupra căruia zboară cu regularitate elicoptere ale poliției. La această mare acțiune judiciară, numită deja „procesul secolului", se folosește și tehnica de ultimă oră. Printre altele, un computer a memorat datele privitoare la proces, în frunte cu dosarul acuzării, care are circa 9 000 de pagini ; datele respective vor fi proiectate, la momentul necesar, pe un imens ecran instalat în sală. Vor fi audiați 415 martori, iar numărul avocaților va depăși o mie.

S-ar putea da, evident, o mulțime de alte detalii despre proces. Ele ar aduce un plus de culoare și de spectaculos, însă n-ar putea face ca evenimentul, oricît de răsunător ar fi el, să treacă dincolo de faptul divers. Ceea ce are o semnificație aparte este factorul care a declanșat vastele acțiuni, soldate cu un succes de seamă, împotriva Mafiei.

Scrîind, cu cîțiva ani în urmă, despre Mafia siciliană; arătam că numărătoarea inversă a zilelor acestei organizații a crimei va putea începe cînd oamenii nu se vor mai supune așa numitei legi a tăcerii, cînd, prin urmare, îi vor divulga pe mafioți și vor da în vileag fărădelegile acestora. Și încălcarea amintitei legi a tăcerii (a „omertei"), impuse de mafioți, avea să se întîmple curînd. Nu că anumite revolte în contra „omertei" nu s-ar fi înregistrat și mai înainte. Atunci era vorba însă de cazuri izolate, de persoane provenite exclusiv din rîndul populației, al victimelor Mafiei, puțin informate, și ale căror mărturii erau, de aceea, insuficiente pentru a determina acțiuni de seamă anti-Mafia. Cei ce vorbeau sau rudele lor erau supuși aproape totdeauna represaliilor mafiote. Dar în ultimii doi ani încălcările „omertei" au devenit un fenomen de dimensiuni tot mai ample. Și, fapt deosebit de important, tăcerea a fost ruptă și de unii mafioți bine situați în ierarhia „onorabilei societăți", deci și bine informați. Relatările acestora, precum și ale multor cetățeni, hotărîți să nu se mai supună Mafiei, au permis arestarea și punerea sub acuzare a cîtorva sute de căpetenii ale sinistrei confrerii. Așa s-a ajuns la procesul de la Palermo.

Autoritățile italiene consideră — după cum a declarat premierul Bettino Craxi — că procesul de la Palermo este o dovadă a înfrîngerii Mafiei (evident, nu a desființării ei ; pentru lichidarea totală și definitivă a acestei organizații vor mai trebui date și alte bătălii). Dar ce a dus, în cele din urmă, la o astfel de înfrîngere ? Nimic altceva decît moartea „omertei", echivalentă cu înfrîngerea fricii de moarte, de represalii. Aceasta și este calea pentru ducerea la eșec și a altor confrerii și formații de tip mafiot, printre care organizațiile teroriste de orice nuanță. Pentru lichidarea oricărei mafii, numărătoarea inversă începe o dată cu renunțarea la tăcere.

ION D. GOIA ■

Prototipul unui echipament dentar, premieră mondială, care permite concepera și fabricarea unei proteze fixe (punți) în decurs de mai puțin de o oră, fără mulaj. Aparatul a fost realizat de dr. François Duret (Franța).

Liviu Rebreanu la New York

După încheierea anului în care în întreaga lume a fost marcat sub auspiciile marilor aniversări înscrise în calendarul UNESCO centenarul Liviu Rebreanu, este firesc să ne punem și întrebarea care a fost și este ecoul operei sale în metropola americană.

Un prim răspuns l-a oferit însuși Liviu Rebreanu. Astfel, într-un interviu apărut în „Gazeta Transilvaniei" la 19 aprilie 1931 marele romancier informa că la New York și Londra a apărut simultan „Pădurea Spînzuraților" care „a fost primită favorabil de toată presa anglo-americană". Publicistul V. Milorian, care luase acest interviu, își exprimă la sfîrșitul convorbirii cu L. Rebreanu admirația sa față de „acest om ale cărui opere au început să ducă faima talentului românesc peste hotare, din Anglia, cea veșnic învăluită în ceață, pînă în America, cea plină de afaceri comerciale, de case de editură și de spirit practic."

Cu un an înainte, la 6 iunie 1930, L.Rebreanu nota în „Jurnalul" său : „Acum două zile mi-au sosit de la Londra 39 $ 10 ', constituind partea mea din avansul asupra onorariului de la New York pentru traducerea **Pădurii Spînzuraților**. Să fie într-un ceas bun. Dacă ar avea succes în englezește, un succes real, s-ar putea să-mi revie și un beneficiu bănesc mai însemnat. Fanny are multă încredere. Eu n-aș putea prooroci nimica. Depinde. Cărțile de război sînt iar la modă. Dar pentru mine **Pădurea Spînzuraților** nu e o carte de război, ci de suflet."

Pentru completarea răspunsului la întrebarea de mai sus vom investiga în aceste însemnări modul în care opera lui Liviu Rebreanu a fost tratată de critica literară americană la New York.

Într-un volum de aproape 1 300 de pagini intitulat **„The Book Review Digest"**, editat la New York în 1931, în editura The H. W. Wilson Company, sînt prezentate primele recenzii apărute în S.U.A. la romanul **„Pădurea Spînzuraților"**, publicat în traducere engleză la New York. Romanul poartă în engleză titlul de **„Forest of the Hanged"**, a apărut în editura Duffield în versiunea lui A.V.Wise, are 406 pagini și costa în 1930 suma de 2,50 dolari.

Cititorii sînt informați mai întîi despre conținutul romanului pe baza rezumatului apărut în publicația **„Boston Transcript"**, rezumat de 230 de cuvinte, inserat în numărul din 24 decembrie 1930 al revistei amintite. În continuare, sînt redate extrase din recenzia publicată în **„The New York Times"**, la 28 septembrie 1930, la p. 6 a suplimentului **„The New York Times Book Review**. Recenzia numără 650 de cuvinte.

Am consultat originalul suplimentului amintit, care are 40 de pagini format mare. Primele 5 pagini sînt ocupate de recenzii consacrate unor lucrări din afara beletristicii. La pagina 6 locul central îl ocupă recenzia la **„Pădurea Spînzuraților"**, publicată sub titlul **„Un roman românesc"**. Recenzia, nesemnată, ca și toate celelalte recenzii, ceea ce permite atribuirea acestora echipei de critici literari de la **„The New York Times"**, se deschide astfel : **„Pădurea Spînzuraților"** introduce publicul cititor american în opera unui veteran român al romanului, autor al mai multor cărți și piese de teatru care s-au bucurat de succes." Romanul pune în lumină talentul, finețea și maturitatea romancierului, precum și o tehnică rafinată. Cu toate că acțiunea are loc pe fundalul războiului, **„Pădurea Spînzuraților"** nu este, strict vorbind, o carte despre război. Optica în care apare războiul în acest roman este nouă și interesantă. Această optică este prin ea însăși o reușită remarcabilă, dacă ținem seama de tratarea exhaustivă care s-a făcut problematicii războiului în ultimii doi ani. În general, războiul apare mai degrabă ca un motiv subsumat și nu ca un factor imediat în drama pe care o trăiește Apostol Bologa. Conflictul pe care se întemeiază romanul este un conflict care trebuie să se fi produs de nenumărate ori pe Frontul din Răsărit. Prin profunzimea și realitatea sa, un asemenea conflict oferă un material corespunzător pentru o scriere tragică în cel mai înalt grad."

În continuare autorul recenziei prezintă pe larg acțiunea romanului, stăruind asupra cuvintelor **„Nu uita niciodată că ești român"**, spuse lui Apostol Bologa de tatăl său, cuvinte care-i vor suna tot timpul în minte eroului romanului. După încheierea narațiunii, autorul recenziei subliniază că „Drama lui Bologa este povestită de Rebreanu în termeni mișcători. Rebreanu izbutește să atingă o performanță de supra-măiestrie în descrierea ororii, a execuțiilor și a „pădurii spînzuraților."

Revenind la informațiile pe care ni le oferă despre Liviu Rebreanu **„The Book Review Digest"**, se cuvine a semnala faptul că într-o altă recenzie de 150 de cuvinte, apărută în revista new-yorkeză **„Outlook and Independent"** la 15 octombrie 1930, recenzentul afirmă că „romanul este scris cu o mare sensibilitate."

La rîndul său, recenzentul aceluiași roman românesc scrie la 29 noiembrie 1930 în **„Saturday Review of Literature"** următoarele : „Pădurea spînzuraților" atestă o anumită intensitate. Dar aceasta derivă mai puțin din narațiunea propriu zisă. Opera este tulburătoare de la un cap la altul, de un exces emoțional și moralizator, care ajunge pînă la isterie."

Numele lui Liviu Rebreanu este prezent și în marile enciclopedii literare publicate la New York. Astfel, în **„Columbia Dictionary of Modern European Literature"**, New York, Columbia University Press 1980, la p. 656 este inserat un articol de 27 de rînduri consacrat lui Liviu Rebreanu. Se afirmă că în **„Ion"** autorul oferă o „caracterizare de neuitat care consacră în mod definitiv locul lui Rebreanu în literatura română." În articol sînt făcute trimiteri la studiile lui A. Piru și L. Raicu dedicate marelui romancier.

În **„Cassell's Encyclopaedia of World Literature"**, publicată la New York, în editura William Morrow and Co., Inc., la p. 391—392 este inserat un articol de 27 de rînduri despre viața și opera lui Liviu Rebreanu. Articolul este semnat de F.J. Barnett, care subliniază, între altele, că romanele lui L. Rebreanu „care demonstrează un înalt și permanent standard de măiestrie artistică, se numără printre cele mai bune din literatura română. Rebreanu excelează în zugrăvirea vieții satului și în minuirea scenelor de masă".

În consens cu opinia criticii literare românești, încheiem aceste însemnări cu sublinierea convingerii că Liviu Rebreanu este un scriitor român cu adevărat universal. În anul în care a fost sărbătorit pe toate meridianele, în cadrul marilor aniversări UNESCO, opera sa este o nouă și puternică mărturie a capacității creatoare a poporului român, a contribuției sale la îmbogățirea tezaurului spiritual al umanității.

IOAN VOICU ■

Tinerețea Sofiei

Săpăturile adînci pe străzi, utilajele grele ale constructorilor, frecventele devieri ale traficului rutier, zgomotul de șantier au făcut ca vizitatorul străin să sesizeze mai greu, în ultimul an, farmecul specific al Sofiei, una dintre metropolele cu cele mai mari spații verzi din Europa. Însă, încă în cursul toamnei trecute, acest oraș ce are înscrisă în blazonul lui deviza „A crește fără a îmbătrîni", a început să-și dezvăluie noul său chip. În sectorul sudic al zonei centrale a capitalei — pe bulevardele Skobelev, Patriarh Eftimi și Tolbuhin — semafoarele au început să semnalizeze din nou liberă trecere pe o porțiune de peste doi kilometri. De asemenea, și Vitoșa, arteră cunoscută atît ca loc de promenadă, cît și ca mare aglomerare de magazine, este din nou plină de pietoni, pe această stradă tramvaiele circulă acum pe linii renovate, silențioase, iar traficul automobilelor a fost interzis. Noile cafenele și restaurante, magazinele de desfacere a mărfurilor, în special a celor furnizate de industria textilă și a pielăriei, dar și de industria articolelor din sticlă sau marmură, au făcut să apară, aici ca și pe alte străzi reconstruite, o nouă imagine cu trăsături mai moderne, mai tinerești.

Inginerii și constructorii sofioți se află în prezent abia la începutul unei ample și ambițioase „cure de întinerire" a Sofiei. Planificatorii, arhitecții și constructorii au în vedere realizarea unei armonii arhitectonice între construcțiile istorice și clădirile moderne, precum și asigurarea echilibrului ecologic al frumosului lor oraș. De pildă, deși pe magistrala sud vor fi scoși din rădăcini circa 180 de arbori, în aceeași zonă vor fi nou plantați 450 de alți arbori.

Activitatea constructorilor este îngreunată îndeosebi de faptul că frumoasa capitală bulgară se află situată pe o adevărată comoară arheologică. Foarte frecvent, constructorii întîlnesc în cursul lucrărilor, importante vestigii ale istoriei orașului și îi cheamă pe arheologi. O parte din vestigiile istorice descoperite și restaurate au fost transformate, mai ales la poalele muntelui Vitoșa, în pasaje de nivel, magazine și restaurante. Capitala Bulgariei trăiește așadar un proces de înnoire, menit să facă din acest oraș un nou simbol al transformărilor de amploare vizînd ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Care, totuși, pe care?

N-a fost în intenția mea să-mi sperii foștii colegi din Dorobanți sau Nuferilor, ștergînd roua de pe frunzele unde s-au chivernisit păreri atît de stimulatoare pentru Ziua de mîine a ziarului și a revistei. Dar nici nu pot să mă fac că nu bag de seamă zîmbetul înflorat din colțul gurii celor ce ne spun cu toată convingerea că, presa scrisă va rămîne încă mult timp axa universului comunicației, ea fiind un instrument ce permite organizarea și integrarea tuturor rețelelor și asigură astfel o mai bună depozitare, o mai bună circulație, o mai bună utilizare a informației. Autorul acestei păreri este Bernard da Costa și, deconspirîndu-i numele, o facem cu gîndul ca tot omul să știe de unde vine convingerea cu care ținem, în mînă, la ora dimineții, ziarul.

Și ca să îl credem, autorul lansează în direcția noastră cîteva rachete trasoare și ne invită să ne ținem după ele. Presa scrisă pretinde din partea cititorului efort și atenție. Radioul, televizorul sînt din acest unghi de vedere mai ușor de urmărit. În primul caz se cere participare, implicare. În al doilea se tolerează o stare pasivă, limitată la urmărire. Mai intervine dificultatea deprinderii lecturii, lipsa de spectaculozitate a cititului comparativ cu efectele sonore de pe banda de magnetofon, cu seducția cadrului de televiziune.

Cu toate acestea, afirmă da Costa, scrisul va rămîne, mult timp de acum încolo, forma de comunicare cea mai bogată în posibilități de expresie, cea mai suplă, mai surprinzătoare. El este capabil să ofere mai multă informație pe unitatea de timp, decît audiția radio sau emisiunea tv. Și nimic mai bine ca scrisul nu poate reda nuanțele gîndului, diversitatea realității. Iar eu, unul, auzind toate acestea, merg mai departe, fără să ating, de plăcere, pămîntul.

NEAGU UDROIU ■

Statuia lui „The King"

La 16 august, ziua morții lui Elvis Presley, la Harajuku, cartierul la modă din Tokio, va fi dezvelită statuia din bronz a cîntărețului, în mărime naturală și cu chitara în mînă. Pentru realizarea acestui proiect fanii Clubului „Elvis Presley", din capitala niponă au strîns unsprezece din cele cincisprezece milioane de ieni necesari. Responsabilii clubului prevăd organizarea permanentă de spectacole la picioarele statuii, mai ales că Harajuku este locul în care în fiecare duminică adolescenții din Tokio vin să danseze sub cerul liber.

„Familie" mărită

O familie care și-a sporit numărul membrilor este cea a spărgătoarelor de gheață cu propulsie atomică. Cel de-al patrulea membru al „familiei" se numește Rossia, a fost construit la Leningrad și a părăsit de

curînd portul de reședință — Murmansk îndreptîndu-se spre Arctica pentru o cursă de probă. Deosebitele posibilități ale acestor nave permit navigația tot timpul anului, în sectorul arctic.

Peripețiile unui document

Un document din sec. IX a fost vîndut de curînd în cadrul unei licitații, la Londra, pentru suma de 1.43 milioane de lire sterline. Documentul este, de fapt, o carte cu conținut religios donată de împăratul Charlemagne unui nepot. Acest document este cunoscut sub numele de „pergamentul St. Hubert" și a fost scris de călugării unei abații de lîngă Valenciennes. Documentul dispăruse în timpul Revoluției franceze, cînd averile mănăstirești au fost secularizate. Acum în ce seif o să dispară ?

ELENA GRECESCU ■

ȘASE BĂIEȚI ȘI ȘASE FETE!

În fotografie, Maria Badea din comuna Vulcana-Băi, județul Dîmbovița, împreună cu ultimul ei copil. O fetiță, o cheamă tot Maria, născută la Spitalul orășenesc Pucioasa. Este al 12-lea copil al Mariei Badea care are acum 6 băieți și 6 fete.

Fotografie de MIRCEA HUDEK ■

Ce Aninoasă este în „Hora de la Aninoasa" ?

O controversă interesantă face obiectul unui articol publicat în paginile ziarului „Gazeta Gorjului". Este vorba de locul unde s-a inspirat Theodor Aman cînd a pictat „Hora de la Aninoasa". Controversa pornește de la faptul că există mai multe localități cu același nume în diverse județe. Pornind de la o presupunere făcută de prof. Virgil Cercelaru în lucrarea „Monografia comunei Aninoasa", conform căreia Theodor Aman ar fi vizitat această localitate gorjeană alături de alte personalități, colegii noștri din Tîrgu Jiu au întreprins o serie de investigații. Pentru început au solicitat părerea citorva specialiști, inclusiv din București. Nu vom repeta numele lor, dar vom reproduce cîteva din opiniile exprimate : „Deși ferestrele sînt cam mari, casa din tablou este specifică arhitecturii gorjenești". „După costumație, cu vîlnic, e sigur din Oltenia". „E sigur din Gorj". „Poate fi și din Dîmbovița". „Improvizație". După cum se vede, părerile au fost împărțite. Un amănunt descoperit recent pare totuși să încline balanța în favoarea Aninoasei din Gorj. Lîngă Aninoasa, la Poiana (sat care aparține astăzi comunei Turburea din județul Gorj), fratele pictorului, Alexandru Aman, a avut o proprietate. E foarte posibil, deci, susține articolul ca, vizitîndu-și fratele, pictorul să fi trecut riul Gilort și să fi străbătut cei numai trei kilometri care despart cele două localități învecinate pentru a vizita Aninoasa. Poate vom auzi și alte opinii.

„Cameleonul"

Strict autentic. Din rubrica „Cu și fără comentarii" a aceluiași ziar aflăm că în Tîrgu Jiu, pe strada Tudor Vladimirescu, există un magazin numit, cum credeți?, „Cameleonul". În prima clipă ne-am imaginat că este vorba de o eroare. Am recitit nota. Da, așa scrie : „Cameleonul". Să fi cunoscut oare sensul cuvîntului vreo modificare ? Am luat repede Dicționarul explicativ al limbii române. La pagina 113, în dreptul cuvîntului „cameleon" stă scris : „s.m. 1. Reptilă arboricolă și insectivoră din regiunile tropicale, cu gheare ca un clește, care o ajută să se prindă de copaci, și cu proprietatea de a-și schimba culoarea pielii potrivit mediului înconjurător (Chamaeleo vulgaris). 2. Fig. Persoană care-și schimbă purtarea și convingerile după împrejurări". Așadar nu există decît trei posibilități : 1. Cel care au botezat magazinul au vrut să facă o glumă. 2. Ei au vrut să atragă atenția că purtarea vînzătorilor din acest magazin se schimbă după împrejurări și clienți. 3. Nu există nici o legătură între firmă și magazin și, în acest caz, nu mai pricepem nimic.

Noi apariții în Editura Didactică și Pedagogică

Semnalăm cîteva din cele mai recente apariții în Editura Didactică și Pedagogică :

— „Fizica" — autori conf. univ. dr. Paul Sterian și șef de lucrări dr. Mircea Stan. (Lucrarea cuprinde într-o formă unitară și cvasicompletă principalele cunoștințe de fizică necesare viitorului inginer).

— „Chimie macromoleculară" de acad. Cristofor Simionescu împreună cu un colectiv. (Lucrarea realizează într-o formă sintetică problematica fundamentală a chimiei compușilor macromoleculari. Ea se adresează în primul rînd studenților facultăților de chimie, dar și specialiștilor fiind elaborată la nivelul ultimelor noutăți în domeniu).

— „Chimie generală" — autor Costin D. Nenițescu. (Lucrarea cuprinde principiile de bază și faptele esențiale ale chimiei fizice și chimiei anorganice, prezentate astfel încît cititorul să-și poată forma o viziune clară asupra ansamblului. Ea se află la a V-a ediție și reprezintă o reeditare a tratatului după care au învățat multe generații de studenți).

De șase ori distanța de la Pămînt la Lună

Taximetriștii îi concurează pe astronauți ! Da, căci taxiurile din județul Cluj au parcurs în anul care a trecut 2 200 000 de kilometri. Cu alte cuvinte, de șase ori distanța de la Pămînt la Lună.

La Operă

● Vineri, 14 februarie, ora 18 — Spectacol de balet cu **Anotimpurile** de A. Vivaldi, **Tristan și Isolda** de R. Wagner, **Simfonia clasică** de S. Prokofiev și **Secvență** de Doru Popovici. În distribuție : Alexa Mezincescu, artistă emerită, Ștefan Banică, Maria Cumbari (debut), Cristina Teodorescu, Mihai Tugearu, Rose Marie Both, Luminița Dumitrescu.

● Sîmbătă, 15 februarie, ora 18 — **Răpirea din serai** de Wolfgang Amadeus Mozart. În distribuție : Marina Mirea, Silvia Voinea, Ionel Voineag, Pompei Hărăștcanu, Ștefaniță Lascu, Ștefan Teodorescu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Duminică, 16 februarie, ora 11 — **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta. Distribuția cuprinde pe Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Elvira Cîrje, Lucia Cicoară, Cristian Mihăilescu și corul de copii „Voces primavera". Conducerea muzicală : Claudiu Negulescu.

● Duminică, 16 februarie, ora 18 — **Giselle** de Adolphe Adam. Din distribuție notăm pe Cristina Teodorescu, Laurențiu Gulnea, Doina Acsinte (debut), Mihaela Țigănuș (debut), Gabriel Opincaru. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Marți, 18 februarie, ora 18 — **Madame Butterfly** de Giacomo Puccini, cu Sanda Șandru, Gabriel Năstase, Nicolae Constantinescu, Adriana Alexandru-Pop. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Miercuri, 19 februarie, ora 18 — **Rigoletto** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Florin Georgescu, Vasile Martinoiu, Victoria Bezetti, Ion Grigorescu. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Joi, 20 februarie, ora 18 — **Seară venețiană.** În distribuție : Alexa Mezincescu, artistă emerită, Mihai Tugearu, Cristina Teodorescu, Gheorghe Anghelus, Anne Marie Vretos (debut), Mihai Spiridonescu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

Umor involuntar

Un confrate constănțean redă, catalogîndu-l drept „umor involuntar", conținutul unor etichete care însoțesc bibelourile raionului de porțelanuri al magazinului „Tomis". Iată ce stă scris pe aceste etichete : „Bețivi calitatea I". „Pirandă calitatea I". „Cai calitatea IV". Avem o singură nedumerire. Cum or fi arătînd „Bețivii calitatea III ?".

„Alo, București ?

Aici Bucurescii Bradului"

Ne-a frapat acest titlu în ziarul care apare la Deva. O nouă localitate a fost racordată la sistemul telefonic automat interurban, ne-am spus. Continuînd lectura articolului, am avut însă surpriza să aflăm că nu acesta era de fapt scopul lui. Desigur, s-a realizat și racordarea, dar altceva reprezenta elementul inedit care l-a determinat pe colegul nostru să-și intituleze articolul așa. În această localitate din județul Hunedoara a fost montată în premieră o centrală telefonică de întreprindere modificată după un proiect propriu al specialiștilor din județ și transformată astfel într-o perfectă centrală telefonică pentru localități din mediul rural. Ca dovadă că ideea specialiștilor din Deva este extrem de valoroasă citățm și faptul că întreprinderea „Electromagnetica" din București a solicitat proiectul pentru a produce asemenea instalații în serie.

● Un fenomen ecologic mai puțin obișnuit. În lacurile de acumulare de la Bîtca Doamnei și Pîngărați, în județul Neamț, și-au făcut apariția, în miezul iernii, pe luciul apei cîrduri de rațe sălbatice și chiar o lebădă !

● Încă o surpriză pentru sezonul estival ? La Delfinariul din Constanța se anunță lansarea unei noi „stele". Foca Peggy care acum, în timpul repetițiilor, dă dovadă de un real talent. Ea va apărea în spectacole alături de deja consacrații delfini Marina, Tommy, Cristi și George și de simpaticul pinguin Bobiță.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Noi nave românești

Flota maritimă comercială românească a primit recent în dotare trei noi nave : „Posada", un cargou multifuncțional de 15 000 tdw, „Nicorești", vas pentru transportul mărfurilor generale cu o capacitate de 8 750 tdw, ambele construite de navaliștii gălățeni și mineralierul „Baraolt" de 65 000 tdw.

Pentru cei care nu știu să schieze

Nu știm dacă se poate învăța schiul în șase zile. Pentru cei care însă doresc să încerce îi informăm că I.T.H.R. București organizează în colaborare cu O.J.T. Brașov astfel de cursuri la Predeal.

În turnul de control de la București-Triaj

Dacă ar fi puse cap la cap vagoanele care trec zilnic pe aici ar forma un tren lung de peste 5 km ; este una din cele mai mari stații de cale ferată din țară ; are peste 100 de linii ; aici se lucrează acum la modernizări de „ultimă oră"... sînt doar cîteva din argumentele care m-au determinat să cobor într-o dimineață cu cer senin în Stația de cale ferată București-Triaj. Nu mai văzusem niciodată un triaj. Tot ceea ce știam era că acolo se desfac și se formează garniturile.

Primul contact. Paradoxal, cu o voce, nu cu mișcarea vagoanelor. Prin difuzoare sînt enumerate cifre și indicative într-o succesiune atît de alertă încît îmi sugerează finalul pasionant al unei curse. „Se anunță vagoanele și liniile pe care acestea vor fi îndrumate" — mi se spune. Imaginea despre triaj cu care coboram în stație începe să se destrame. După alte cîteva sute de metri, văd pentru prima oară vagoanele în mișcare. Au aceeași cadență cu vocea pe care o auzisem prin difuzoare cu cîtva timp înainte. Vagoanele sînt împinse în grupuri pe culmea unei ridicături de pămînt, o „cocoașă" cum o numesc feroviarii. De aici, se „reped" pe pantă, în plină viteză, pentru a se despărți, fiecare intrînd pe linia ce corespunde viitoarei direcții de mers. De aici, de jos, totul pare atît de simplu ! Te impresionează mai mult forța pe care o degajă vagoanele prinzînd o viteză aparent incontrolabilă. Și roțile care gem sub greutate. Ceva însă trebuie să controleze această forță, trebuie să dea un sens acestei mișcări, îți spui observînd că printre zecile de linii abia vezi, ici, colo, cîte un om.

Într-adevăr, există un „creier" al triajului, iar el se află într-un turn de control. Un turn asemănător cu cel al unui aeroport. Am urcat, deci, acolo și, pentru cîteva minute, am privit trierea de sus. Întreaga operație este controlată și dirijată de cîțiva oameni așezați în fața unui pupitru de comandă. Mișcarea vagoanelor și a macazelor se face mecanizat. Au dispărut acarii care mutînd o contragreutate de circa 10 kg mișcau acele macazelor. Întregul program de triere este memorat pe bandă perforată, macazele fiind manevrate automat, pe măsură ce sînt triate grupurile de vagoane.

Efortul de modernizare al feroviarilor bucureșteni nu se oprește însă la atît. Și cu aceasta am ajuns la noutatea de ultimă oră pe care vroiam s-o consemnez. Se lucrează acum la punerea în funcție a unui calculator electronic care va prelua pe un plan superior comanda și controlul trierii, în această stație aflată la doar cîțiva kilometri de Gara de Nord pe unde trec și sînt triate zi și noapte toate trenurile de marfă care intră și ies din București.

Întîmplare vînătorească

N-avem prejudecata că orice întîmplare vînătorească ieșită din comun e suspectă și, la urma urmei, puțină fantezie dă mai mult farmec acestui sport, învăluind cu o aură de mister măiestria vînătorului. Îndemnul din cunoscuta poezie „La vînătoare" a lui Topîrceanu, „Dumneata ești mai aproape / Ia-l de mînecă puțin !" nu trebuie exagerat și, în orice caz, nu se cuvine să fie rostit pe un ton acru, deoarece, în rețeta succesului de care se bucură vînătoarea, realitatea și imaginația nu sînt de neîmpăcat, ca focul și gheața, dimpotrivă coexistă foarte bine, spre gloria celor care povestesc și spre încîntarea celor care ascultă. Cu toate acestea, să fim sinceri, nu știm ce să credem despre o întîmplare relatată de colegii noștri de la Petroșani. Ion Negoi, electrician la I.M. Lonea, stînd la pîndă noaptea în Botu Piscului, a reușit cu **un singur** foc de armă să doboare **trei** lupi. Să fie de vină oare ignoranța noastră în materie cinegetică ?

Ultima oră

Revenind la reportajul din numărul trecut

Un mesaj tulburător din preistoria planetei Pămînt

Descifrarea a început.

Reportajul nostru a incitat lumea științifică. Au reacționat, cum era și firesc, specialiști de la Muzeul „Antipa" iar reputatul paleontolog Costin Rădulescu, de la Institutul de speologie, s-a oprit din mersul activității sale (descoperirea surprinzîndu-l într-un moment

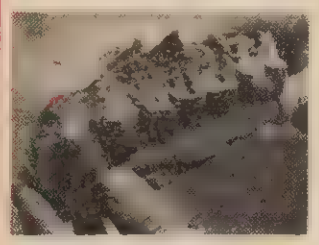

cînd era foarte acaparat de o altă lucrare), aplecîndu-se, cu luciditatea, cum ne spune, absolut necesară cercetătorului. Muzeograful Costin Șova n-a mai avut răbdare să-i aștepte sosirea la Bacău ; luni, 10 februarie, a pornit spre București, aducînd într-o servietă cîteva dintre piesele descoperite (și posibil de transportat) — o mandibulă, maxilarul, a cărei imagine a apărut în articolul anterior, alte cîteva fragmente — poposindu-i în pragul laboratorului din str. Frumoasă. Ajunse sub „lupa" competenței sale recunoscute — dovedite în peste 30 de ani de experiență, concentrați în numeroase studii și lucrări de referință în literatura de specialitate din țară și de peste hotare —, după primele observații confirmă că ne aflăm în fața unor descoperiri importante pentru paleontologie, pentru istoria vieții pe Pămînt. Încă nu se poate pronunța asupra speciilor — pentru asta mai e nevoie de timp și de cercetări comparate —, dar din probele aduse la București rezultă că este vorba de un dinte de mastodont din familia pahidermelor și de un maxilar de proboscidieni (strămoși ai elefantului) nu chiar așa de impresionant ca **Dinotherium gigantissimum** aflat la „Antipa" posibil să fie însă contemporan cu acesta și, prin urmare, să fie chiar dintr-o epocă și mai străveche față de prima datare și prima ipoteză emisă de profesorul băcăuan. Vă vom informa pe parcurs, pe măsură ce demersul științific va pune în lumină date noi.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 212, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export- import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca ...
...U.I.E.S
TIRGU-MURES

flacăra

anul XXXV
8
VINERI
21 FEBRUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

paginile 12–13

Măria-sa, puiul omului
de Ilie Purcaru

Casa cea adevărată
de Aurelian T. Dumitrescu

Îndemnul președintelui țării, sarcină de onoare pentru toți lucrătorii ogoarelor

Producțiile record să devină producții obișnuite!

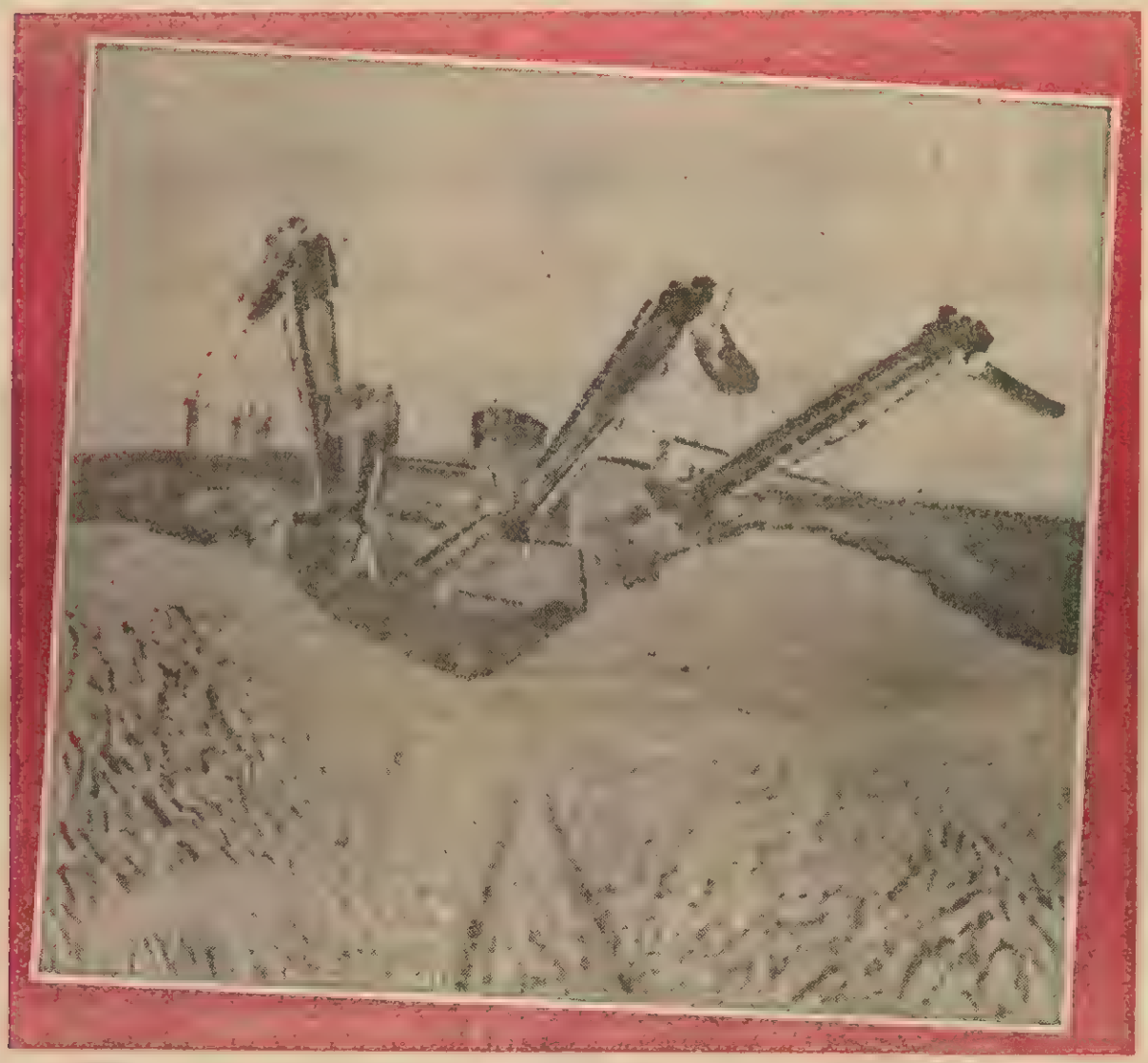

VLADIMIR ȘETRAN : „Aurul toamnei"

DEMOCRAȚIA FAPTEI

Astăzi, cînd întregul popor a trecut cu toate forțele la realizarea celui de-al 8-lea cincinal și a orientărilor de perspectivă pînă în anul 2000 stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, este necesar ca în toate sectoarele și domeniile de activitate să se facă totul pentru întărirea ordinei, disciplinei, respectarea legilor și hotărîrilor de partid și de stat pentru înfăptuirea neabătută a planurilor. Adevărata democrație de partid și de stat, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu înseamnă ca fiecare dintre noi să ne facem datoria la locul de muncă.

Îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea privind trecerea la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare economico-sociale, trecerea României într-o nouă etapă de dezvoltare nu se pot realiza decît prin fapte exemplare la locul de muncă.

Într-o economie planificată armonios, cu programe și prevederi definitorii pentru prezentul și viitorul țării, rămînerea în urmă a unui sector de activitate afectează progresul general al economiei, nivelul tehnic și calitativ al producției din celelalte sectoare. Astăzi, mai mult ca oricînd, puși în fața unor sarcini de maximă importanță sîntem obligați să ne gîndim ce înseamnă nerealizarea lor, să înțelegem că neîndeplinirea unui indicator de plan într-o unitate sau alta are multiple repercusiuni asupra altor domenii de activitate.

Discutam nu de mult cu directorul unei întreprinderi ieșene, în al cărei nomenclator de aprovizionare erau cuprinse 200 000 de repere. Nelivrarea la timp și în condiții de calitate a unuia dintre ele duce la imposibilitatea finalizării aparatelor, solicitate la export sau necesare progresului tehnic în alte ramuri ale economiei și pentru crearea cărora țara a făcut serioase eforturi financiare, a investit inteligență. Ne-a arătat la capătul liniei de montaj cîteva sute de aparate stocate în așteptarea unui banal tranzistor sau a unui sortiment de sîrmă. Stocul acela de aparate, întîrzierea livrării lor erau ca un tăcut reproș la adresa celor care pe o filieră oarecare nu-și făcuseră datoria la timp. Directorul, un tînăr inginer de doar 36 de

(Continuare în pagina 7)

OPREA GEORGESCU ■

Viața marilor șantiere

Această scenă de muncă reprezentînd doi constructori de pe șantierul amenajărilor hidroenergetice Riușor — Argeș prefațează viitorul nostru fotoreportaj :

GALERIILE LUMINII

acad. ION FĂGĂRĂȘANU :

„Nu ești medic cu ora, ești medic cu viața"

Un nou dialog cu o personalitate de seamă a medicinii românești

pagina 8

Știința pîinii

Semnul cel mai limpede și mai de preț al iubirii de țară este gîndul — în plină iarnă — la grîu. Imaginea lanului, a recoltelor viitoare, a muncii din fiece anotimp (o muncă plină de răspundere, o muncă aprigă, o muncă nelipsită de cel mai riguros spirit științific) reprezintă acum, iarna, atît dovada grijii pentru viața, mereu mai bună, a semenilor, cît și o pildă de optimism dătător de liniște și încredere pentru ziua de mîine a patriei. Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — document de covîrșitoare însemnătate pentru mai bunul mers al unor sectoare de activitate de care depind progresul și bunăstarea întregii națiuni — constituie, înainte de orice, un imbold dat modului în care este concepută munca în agricultură, în care trebuie să se gîndească, de acum înainte, în trecerea hotărîtă la un mod de lucru axat pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, la un mod de lucru îndrăznet, vizionar.

„Este necesar — spunea secretarul general al partidului — să gîndim ceva mai îndrăznet în știința agricolă, în genetică — și să folosim ceea ce a creat natura la alte plante pentru a obține altele noi, pe o cale nouă, prin intervenția omului". Un asemenea îndemn, pornit de la ideea obținerii a două recolte de grîu dintr-o aceeași sămînță, este cel mai elocvent argument în favoarea libertății rodnice de gînd și faptă a fiecărui om al muncii sau specialist din domeniul agriculturii. Există, știm bine, dar mai trecem citeodată cu vederea acest fapt, o veritabilă știință a pîinii, o cale nu tocmai lesnicioasă de a determina planta să se supună cerințelor și dorințelor noastre. Implicarea științei în truda agricolă, utilizarea, la scară largă, a rezultatelor cercetării în tot mai bunul mers al treburilor de pe mii și mii de hectare înseamnă cu adevărat eficiență, dragoste de profesie și de cei din juru-ți.

Președintele țării a accentuat în mod deosebit asupra responsabilităților ce revin tuturor celor ce lucrează în agricultură pentru a face din acest sector ceea ce el trebuie să fie : un teritoriu al introducerii noului, al marilor recolte, al demonstrației eficiente că am fost și rămînem — mîndri de aceasta — un popor de plugari, adică de oameni care cunosc îndeaproape rosturile pămîntului, ale grîului și, în același timp, gustul pîinii bune, curate.

A gîndi, iarna, la grîu înseamnă a fi plin de grija mersului pe mai departe al nației, un semn de sănătate morală care spune totul despre destinul unui neam. Credința că tot ceea ce s-a realizat pînă acum poate fi depășit, încrederea în cei care vor da vieții concretizarea unor mari și fruc-

(Continuare în pagina 7)

DAN MUCENIC ■

Oameni ai muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură, din domeniul gospodăririi apelor, să facem totul pentru pregătirea în cele mai bune condiții a apropiatei campanii agricole de primăvară, pentru îndeplinirea exemplară a programelor adoptate de plenara noastră lărgită, să acționăm neabătut pentru transpunerea în viața a orientărilor și indicațiilor cuprinse în magistrala cuvîntore a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a sarcinilor ce ne revin din documentele Congresului al XIII-lea !

Să facem ca 1986, primul an al celui de-al optulea cincinal, să fie anul unor producții bogate în toate sectoarele agriculturii, anul unor noi și importante progrese pe calea înfăptuirii noii revoluții agrare în România !

din Hotărîrea-Apel adoptată de

Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

În a doua jumătate a săptămînii trecute, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și-a desfășurat lucrările plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii, și Gospodăririi Apelor. În cadrul plenarei, atît în raportul de activitate prezentat, cît și în luările de cuvînt, s-a dat o înaltă apreciere rolului esențial al tovarășului Nicolae Ceaușescu în dezvoltarea intensivă și în modernizarea continuă a agriculturii noastre socialiste, în fundamentarea și înfăptuirea noii revoluții agrare, în vederea realizării unor producții mari, sigure și stabile, în vederea ridicării nivelului de viață și de civilizație a satului românesc. S-a exprimat, de asemenea, deosebita stimă și înalta prețuire față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, pentru contribuția pe care o aduce la elaborarea și la înfăptuirea planurilor și a programelor de dezvoltarea economico-socială a țării, la înflorirea științei, a învățămîntului și a culturii românești.

Plenara a prilejuit, în spiritul indicațiilor, al orientărilor și al exigențelor formulate de secretarul general al partidului, analiza critică și autocritică a activității din agricultură, din industria alimentară, din silvicultură și gospodărirea apelor în 1985, dezbaterea aprofundată a căilor și a direcțiilor de acțiune menite să ducă la înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor prevăzute pe 1986 și pe întregul cincinal. Cei ce au luat cuvîntul au înfățișat eforturile depuse și producțiile obținute, care au asigurat aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și au acoperit alte necesități ale societății. În același timp, au fost analizate deficiențele existente în organizarea muncii și a producției agricole, deficiențe care au făcut ca în 1985 rezultatele să nu se situeze la nivelul posibilităților de care dispune agricultura noastră socialistă. Avînd în vedere atît realizările obținute, cît și lipsurile care s-au manifestat, vorbitorii s-au referit pe larg la măsurile întreprinse pentru ca întreaga muncă din agricultură să fie îmbunătățită, pentru ca în acest prim an al noului cincinal să se înregistreze o creștere substanțială a producției agricole vegetale și animale. În acest sens, s-a subliniat necesitatea ca în fiecare unitate agricolă să se acționeze cu toate forțele pentru buna pregătire și desfășurare a campaniei de primăvară, punîndu-se astfel o bază trainică recoltei din 1986. A fost evidențiată, de asemenea, atenția deosebită care trebuie acordată executării la timp și la un nivel superior de calitate a tuturor lucrărilor agricole, utilizării cu randament sporit a întregului parc de tractoare și de utilaje, a mijloacelor de transport, strîngerii și depozitării în bune condiții a recoltei, livrării cantităților prevăzute la fondul de stat. Plenara a hotărît convocarea Congresului al III-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară și din domeniul achiziționării produselor agricole, din silvicultură, și gospodărirea apelor în a doua decadă a lunii mai 1986.

În cuvîntarea rostită în cadrul plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, pornind de la dezvoltarea intensivă a agriculturii, în cel de-al 8-lea cincinal va trebui să se acționeze cu toată fermitatea în vederea realizării noii revoluții agrare, care presupune o transformare a organizării și a producției în agricultură, creșterea puternică a producției și transformarea a însuși modului de gîndire, de viață și de muncă al tuturor celor ce muncesc în agricultură, al întregii țărănimi. Secretarul general al partidului s-a

O agricultură a eficienței și a belșugului

referit la toate sarcinile importante care stau în fața oamenilor muncii din agricultură în momentul de față: dezvoltarea în continuare a producției de cereale, de plante tehnice, realizarea programelor și prevederilor privind dezvoltarea legumicolturii, a viticulturii și a pomiculturii, creșterea puternică a efectivelor de animale, a producției produselor animaliere, dezvoltarea bazei furajere, folosirea cît mai rațională a pămîntului, creșterea fertilității și a productivității solului, buna organizare în toate unitățile agricole, îmbunătățirea activității în întreprinderile agricole de stat, perfecționarea activității stațiunilor pentru modernizarea agriculturii, cheltuirea judicioasă, eficientă, a fondurilor investite în agricultură, aplicarea mai fermă a principiilor cointeresării materiale, ale acordului global în agricultură, folosirea judicioasă a cadrelor, a forței de muncă. În ceea ce privește industria alimentară, conducătorul partidului și al statului a arătat că unitățile acestei industrii au obligația de a acționa cu toată hotărîrea pentru valorificarea cît mai bună, superioară, a produselor agricole, pentru realizarea contractării, a achiziționării produselor agricole vegetale și animale. Referitor la silvicultură, în cuvîntare se arată că trebuie făcut totul pentru ca pînă în 1990 să se încheie reîmpădurirea suprafețelor care au rămas pînă acum neîmpădurite, urmînd ca ulterior să se asigure reîmpădurirea imediată a tot ce se taie în mod eșalonat anual. Lucrătorilor din domeniul gospodăririi apelor le revine răspunderea de a acționa pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile pe care le au în acest domeniu : lucrări de aducțiuni, de îndiguiri, de regularizări, de canalizări, de baraje, de lacuri de acumulare, de irigații. Un rol important revine activității de cercetare științifică și tehnologică în agricultură. Înfăptuirea revoluției agrare, agricultura intensivă — se spune în cuvîntare — presupun o angajare mai fermă, mai hotărîtă a științei agricole în toate sectoarele în realizarea în mod corespunzător a programelor ce urmează a fi înfăptuite. În momentul de față, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să intensificăm lucrările de pregătire a însămînțărilor, a celorlalte munci agricole, pentru a însămînța imediat ce se creează condițiile bune, cît mai timpuriu, pentru a face toate celelalte lucrări care se impun, pentru că numai așa vom pune o bază solidă pentru recolta din acest an.

Un accent deosebit se pune în cuvîntare pe cunoașterea exactă a ceea ce are de făcut fiecare unitate, fiecare om al muncii. Adresîndu-se țăranimii, oamenilor de știință, secretarul general al partidului a subliniat că înfăptuirea revoluției agrare, agricultura intensivă presupun din partea lucrătorilor din agricultură mai multă îndrăzneală, o angajare mai fermă, mai hotărîtă în realizarea programelor din toate sectoerele. Aceasta obligă la cunoașterea amănuntită a acestor programe și la stabilirea, în funcție de ele, a sarcinilor precise pe fiecare unitate și pe fiecare lucrător.

Prin bogăția de idei și de probleme abordate, prin rigoarea expunerii, prin întregul ei conținut, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor constituie un adevărat program de activitate pentru toți lucrătorii din domeniile respective. Puternic mobilizați de îndemnurile adresate de secretarul general al partidului, participanții la plenară au reafirmat — după cum se menționează și în Hotărîrea-Apel adoptată — voința lucrătorilor ogoarelor, a oamenilor muncii din industria alimentară, din silvicultură și din sectorul gospodăririi apelor de a acționa, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, cu înaltă responsabilitate pentru transpunerea în viață a hotărîrilor plenarei, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor speciale, a prevederilor planului pe anul 1986 și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a prevederilor Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION CODAU

Luminos şi cuprinzător îndreptar în înfăptuirea noii revoluţii agrare

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

■ Aşa cum reiese din Comunicat, în cincinalul 1981–1985, producţia industrială marfă a crescut cu peste 21 la sută, venitul naţional cu peste 24 la sută, iar producţia agricolă cu peste 10 la sută. S-au dezvoltat în mod corespunzător şi celelalte ramuri ale economiei naţionale. Progrese importante au fost obţinute în ştiinţă, învăţămînt şi cultură — factori de importanţă deosebită în dezvoltarea patriei noastre, în făurirea socialismului şi comunismului.

■ Toate aceste realizări sînt, fără nici o îndoială, expresia cea mai grăitoare a forţei economiei, a superiorităţii orînduirii noastre socialiste, a justeţei politicii partidului, care aplică în mod creator adevărurile general valabile, principiile socialismului ştiinţific, ale materialismului dialectic şi istoric la condiţiile şi realităţile ţării noastre, acţionînd în aşa fel încît să se aibă în vedere permanent realizarea unei concordanţe cît mai depline între forţele de producţie şi relaţiile sociale, să se asigure dezvoltarea armonioasă a întregii societăţi.

■ În actualul cincinal va trebui să trecem de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de ţară mediu dezvoltată. Este necesar să ne angajăm cu hotărîre în înfăptuirea noii revoluţii tehnico-ştiinţifice în toate domeniile.

■ Trebuie să fim pe deplin conştienţi că orice rămînere în urmă în domeniul ştiinţei şi tehnicii va avea repercusiuni mari, nu numai asupra realizării prevederilor planului pe acest cincinal, dar şi asupra dezvoltării, pentru o lungă perioadă, a patriei noastre.

■ Ne aflăm într-o asemenea epocă a dezvoltării societăţii omeneşti cînd ştiinţa şi tehnica, cele mai noi cuceriri ale cunoaşterii umane din toate domeniile constituie factorul fundamental, hotărîtor al progresului general şi, cu atît mai mult, al construcţiei socialiste şi comuniste.

■ În cadrul dezvoltării generale a patriei noastre, agricultura ocupă un loc important, ca una din ramurile fundamentale, hotărîtoare ale construcţiei socialiste şi comuniste. Pornind de la dezvoltarea intensivă a agriculturii, în cel de-al 8-lea cincinal va trebui să acţionăm cu toată fermitatea în vederea realizării noii revoluţii agrare, care presupune o transformare a organizării şi producţiei agricole, creşterea puternică a producţiei şi transformarea a însuşi modului de gîndire, de viaţă şi de muncă al tuturor oamenilor muncii din agricultură, al întregii fărănimi.

■ Pămîntul reprezintă avuţia naţională a întregului popor, indiferent că el este folosit într-un mod sau altul de proprietate. El nu este proprietatea personală a nimănui, este al întregului popor, este proprietatea întregii naţiuni — şi societatea, statul au răspunderea pentru buna gospodărire şi folosire a pămîntului.

■ Trebuie să înţelegem că avem obligaţia să facem totul pentru a folosi cît mai raţional pămîntul, pentru a cultiva fiecare metru de pămînt şi a aplica cu fermitate legea după care nimeni nu poate să deţină, sub nici o formă, pămînt dacă nu-l munceşte.

■ O atenţie deosebită trebuie să acordăm activităţii din întreprinderile agricole de stat. Trebuie ca, încă în anul acesta, ele să-şi cîştige locul de unităţi cu producţiile cele mai bune şi cu eficienţa cea mai înaltă.

■ Trebuie să îmbunătăţim activitatea în cooperativele agricole de producţie, să întărim forţa economică a fiecărei unităţi, dezvoltînd în mod corespunzător toate ramurile de activitate şi obţinînd producţiile corespunzătoare.

■ Este datoria fiecărei unităţi de stat, a fiecărei unităţi cooperatiste, a conducerilor, a specialiştilor, a S.M.A.-urilor şi, nu mai spun, a direcţiilor agricole să ia toate măsurile şi să analizeze temeinic problema cheltuielilor pentru fiecare domeniu de activitate, a fiecărui leu care se are în vedere să fie cheltuit.

■ Este necesar ca toate consiliile de conducere, specialiştii, ţărănimea, muncitorii din I.A.S.-uri să fie ei înşişi mai activi şi să tragă la răspundere conducerile care nu acţionează în mod corespunzător.

Să aplicăm cu mai multă fermitate principiile cointeresării materiale, ale acordului global în agricultură, veniturile fiind determinate neapărat de producţiile care se obţin. În general se impune îmbunătăţirea şi perfecţionarea conducerii în toate sectoarele agriculturii, creşterea rolului adunărilor generale în cooperativele agricole, în întreprinderile agricole de stat, în staţiunile de maşini şi tractoare, a funcţionare mai bună a consiliilor de conducere colectivă în toate aceste unităţi.

■ Activitatea în agricultură nu se desfăşoară în capitalele de judeţe, cu atît mai mult în Bucureşti. Ea trebuie desfăşurată în unităţi, în ferme, în cîmp de fapt! Inginerul agronom trebuie să fie de dimineaţa pînă seara — şi, cînd este nevoie, şi noaptea — în cîmp! Trebuie să înţeleagă şi să cunoască pămîntul, să înţeleagă şi să cunoască planta, să înţeleagă şi să cunoască animalele! Acesta este un bun specialist agricol, un bun agronom, zootehnist, veterinar şi aşa mai departe! Din birou, nu poţi să sesizezi nevoile plantei sau animalului! Numai dacă cunoşti, dacă vezi care este situaţia, poţi să stabileşti ce trebuie făcut într-un moment sau altul.

■ Problema asigurării fondului de stat cu produse agroalimentare este obligatorie, aşa cum obligatorie este şi asigurarea fondului de furaje pentru efectivele de animale. Trebuie să punem ordine şi în acest domeniu, pentru că asigurarea furajelor este o necesitate pentru a realiza programele pe care le avem.

■ În toate domeniile trebuie să acţionăm cu hotărîre în vederea aplicării cuceririlor ştiinţei, a intensificării activităţii de cercetare ştiinţifică şi tehnologică.

■ Avem soiuri bune de grîu; dar dacă am reuşi să strîngem recolta la grîu pînă la 15 iunie, aceste soiuri ar fi cele mai bune, pentru că am evita perioada arşiţei în care avem pierderi foarte mari. Ştiinţa trebuie să privească cu mai multă îndrăzneală mai departe! Ar fi foarte important dacă noi n-ar mai trebui să facem arături de grîu în fiecare an şi să obţinem, cu aceeaşi sămînţă, două recolte. Deci, este necesar să gîndim ceva mai îndrăzneţ în ştiinţa agricolă, în genetică — şi să folosim ceea ce a creat natura la alte plante pentru a obţine altele noi, pe o cale nouă, prin intervenţia omului.

■ Înfăptuirea revoluţiei agrare, agricultura intensivă presupun o angajare mai fermă, mai hotărîtă, a ştiinţei agricole din toate sectoarele în realizarea în mod corespunzător a programelor pe care le avem. Am în vedere inclusiv industria alimentară. Este necesar să analizăm toate acestea cu întreaga Academie agricolă, cu toate sectoarele — şi să stabilim ce trebuie făcut pentru a schimba în mod radical situaţia şi a spori rolul ştiinţei agricole în înfăptuirea noii revoluţii agrare.

■ Comuniştii din agricultură — ca şi cei din alte sectoare — trebuie să înţeleagă că trebuie să facă totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programelor, respectarea legilor, a hotărîrilor, că îndeplinirea rolului de forţă politică conducătoare presupune unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii din agricultură, ale ţărănimii, în vederea bunei desfăşurări a întregii activităţi.

■ Rolul hotărîtor al partidului este de a asigura înfăptuirea programului economic de dezvoltare a forţei materiale a patriei noastre. Aceasta va asigura victoria socialismului şi comunismului. Fără aceasta putem vorbi mult de comunism, dar nu vom ajunge niciodată la comunism! Dar noi sîntem hotărîţi să ajungem la comunism — şi trebuie să facem totul pentru a grăbi realizarea acestui obiectiv în ţara noastră, lucrînd mai bine, unind întregul popor în jurul partidului, pentru a asigura realizarea neabătută a hotărîrilor Congresului, a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare fermă spre comunism.

Democrația laptelui în lumea satului

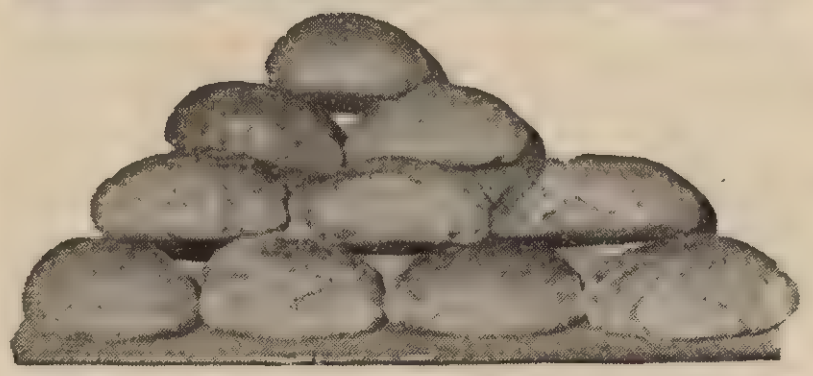

O pîine mai mare, mai multă sudoare!

1. Aflasem că, la Birlad, deci la 14 km de Tutova, este o piață care se numește Piața Tutovenilor. Acesta este punctul cel mai aprovizionat al orașului. Duminica, vin tutovenii și desfac marfa : animale mici, ouă, brînză, lapte, uneori piei de animale, vara zarzavaturi de toate felurile etc. Comuna Tutova este de cîțiva ani fruntașă în mai toate felurile de a se munci, este fruntașă deci și la contractările de animale. Dar numai de cîțiva ani, ca pretutindeni în țară, contractările de animale au trecut și în preocupările primăriei, existînd și în acest domeniu o întrecere între consiliile populare. Plecasem hotărît să scriu despre crescătorii de animale mari și considerăm că această atît de bogată piață a Birladului poate constitui un bun început pentru articolul meu.

2. În 1985, în luna iunie, Tutova a fost inundată. Aproape de Bîrlad există un cot al rîului din care apa scapă și vine spre comună. Se lucrează la îndiguiri. Pentru că, înainte, s-a lucrat prea încet, rîul, ieșind din matcă, a nivelat pămîntul împins de buldozere în eforturile pentru îndiguire. Lucrarea a fost luată de la capăt. Se avansează repede și atent. Suprafețele recunoscute de ADAS la inundația din 1985 : 70 ha însămînțate cu porumb, 25 ha însămînțate cu grîu, 10 ha însămînțate cu tutun, 15 ha cu legume. Din august și pînă în ianuarie, a fost secetă. Precipitațiile nu s-au ridicat peste 50 l pe m². Inundațiile și, apoi, seceta au atins în bună parte și culturile furajere, au pus în pericol, prin consecințele lor, și animalele, în primul rînd pe cele mari. Totuși, comuna, care, în 1984, fusese distinsă cu locul întîi pe județ la întrecerea între consiliile populare, așteaptă și în acest an primul loc și crede că punctajul îi va permite să se „înscrie" la concursul pe țară.

3. Seceta a determinat activități deosebite, un efort special al mecanizatorilor la pregătirea terenurilor și la însămînțarea culturilor de toamnă. Am fost interesat cu precădere de modalitățile prin care consiliul popular a asigurat furajele crescătorilor de animale. Consiliul are o suprafață de 287 ha, din care 17 ha sînt pășune. Hectarele de pășune sînt cultivate de obicei cu lucernă și cu porumb. Nefiind o suprafață prea mare în raport cu cerințele, pășunea, toamna, tîrziu, este aproape distrusă. Iată de ce trebuie însămînțată an de an. Fiind pe un teren deluros, cu un sol nu prea bun, ar putea fi și capricioasă. Primăria a dat-o pe mîna inginerilor agronomi care, împreună cu cooperatorii interesați, o amenajează cu îngrășăminte naturale produse în gospodăriile acestora. Astfel, pășunea devine rentabilă. Ce înseamnă cooperatori interesați ? Crescătorii de animale sînt toți membri cooperatori. E drept, animalele pe care le contractează anual depășesc ca importanță, chiar în economia comunei, producțiile de cereale sau legume pe care tot ei le obțin la cîmp. Programul de acțiuni pentru contractarea și achiziționarea produselor agricole vegetale și animale pe anul 1986 adoptat la Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, se dovedește a fi și aici, la Tutova, un puternic imbold pentru harnicii crescători de animale care, cu pasiunea lor au făcut faima bogatei așezări de lîngă Bîrlad. Am consultat cîteva liste cu fruntași și am observat că aceia care sînt primii la producția de animale sînt primii și la producția de cereale.

O altă sursă de furaje este chiar acordul global. Articolul 24 din Legea 1 permite celui care lucrează în acord global să primească o cotă procentuală de pînă la 20 la sută din producția obținută. Cultura porumbului dă furajul de bază.

Apoi, între „ceapeuri" și „laseuri" există contracte prin care „ceapeurile" participă cu oamenii lor la diferite lucrări ale „laseurilor", acestea urmînd să se achite de obligații nu numai cu bani, ci și cu o parte din producție.

Tot legea mai sus amintită permite ca, din pămîntul consiliului popular să se dea temporar în folosința membrilor cooperatori porțiuni de teren. Primăria Tutovei a hotărît să dea crescătorilor de animale mari (viței, vaci, porci) cîte 5 ari.

Așa se face că, în situația în care nu au fost nici precipitații atît cît să intre în reacție îngrășămintele chimice administrate ogorului, recensămîntul arată că numărul animalelor este tot mai mare, că fiecare membru cooperator are cel puțin o vacă.

4. Unde să îi găsești pe crescătorii de vite ? Ziua sînt la C.A.P., seara, pînă tîrziu, muncesc în gospodăriile lor. Repet, poate mai clar, una din cheile succesului în această meserie constă în aceea că, sub toate aspectele, cîmpul, cu tot ce poate prilejui el vieții omului, nu are secrete pentru oameni, că nu sînt numai crescători de animale, ci și cosași, plugari, cultivatori de viță-de-vie etc. Se poate pune întrebarea : bine, dar în timpul în care ei muncesc cîmpul, cine are grijă de animale ? Ajungem acum la al doilea aspect important al problemei : meseria de agricultor este o meserie care se sprijină mai mult decît oricare alta pe familie. Așa se face că, născut în casa unui țăran adevărat, copilul ajunge țăran adevărat, oriunde ar fi el și oricît de sus ar ajunge, și țăran adevărat, adică om cu gospodărie.

I-am căutat duminica, gîndindu-mă că atunci poți sta de vorbă mai pe îndelete cu ei. Nu puteam să mă întîlnesc cu toți din comună, așa că am ales satul Crivești. Dimineața, în zi de duminică, după ce curățăm bine adăposturile de animale, dau hrană și apă vițelor, le îngrijesc, de gîndești că există și o duminică a animalelor, prin drept-tul orei 10, crescătorii de animale din Crivești se întîlnesc în centrul satului. Aproape toți sînt și cultivatori de viță-de-vie, dar într-un fel se bea acasă, în alt fel la restaurant. Eram cu vicepreședintele consiliului popular cînd am intrat. Ne-am așezat la masă cu trei crescători de animale. Dacă aș scrie aici cît contractează ei anual cu statul, ar trebui să umplu cîteva pagini. Așa că mă las păgubaș. Rugasem proaspăta mea cunoștință să nu mă recomande ca fiind gazetar, să spună doar că sînt o rudă de-a lui din altă parte, să întrebe el oamenii despre ce voiam să aflu eu și să întreb și eu din cînd în cînd, numai acolo unde aș fi vrut să se insiste în discuție.

Cînd am dat mîna cu ei, mi-au spus aceste nume : Mușat I. Gheorghe, Mușat I. Nicolae, Dobraniște C. Vasile.

Ceea ce m-a impresionat în primul rînd la ei este disciplina. Dovedesc pe de-a-ntregul un echilibru de neclintit. În orice clipă, mă așteptam să spună „prezent", se vedea asta și din faptul că făceau cu seriozitate maximă un lucru oricît de neînsemnat. Din vorbă în vorbă, am aflat că școala lor cea mai înaltă a fost armata. În două cuvinte, mi-au spus ce era de spus : nu e greu pentru ei să crească animale, dacă statul are nevoie cresc și mai multe. În fața statului, a acestei autorități supreme, nu se cuvine să ai alte opinii. Dacă ești de acord cu asta, poți discuta cu ei orice altceva. Iată că pretextul cu Piața Tutovenilor nu era bun pentru acest reportaj. Am plecat trăgîndu-mi căciula pe ochi și spunîndu-mi : „Uite, frate, ce țară mare e România !"

TITU DUMITRESCU

Din belșugul fiecărei gospodării — belșugul întregii țări

TUTOVA ÎȘI RESPECTĂ TRADIȚIA

Opinia unui alegător

Apostolat medical

Inima mă îndeamnă să scriu iarăși despre țărani. Îmi amintesc, din copilărie, o întîmplare cu un viitor, pe atunci, erou al romanului meu de suflet, scris într-o primăvară și într-o toamnă cu o lăcomie care era, în aceeași vreme, și a celui convins că a ajuns la capătul timpului și nu mai are nici o scăpare și nici o iertare. Sînt în viață asemenea împrejurări cînd crezi că timpul nemilos nu vrea să-ți mai lase nici amînarea unei răsuflări. Așa scriam în urmă cu 16 ani, sugrumat de spaima că nu voi mai apuca să scriu eu, înainte, „Sfîrșit". Eroul meu era, firește, în copilăria mea, un bărbat tînăr încă, cum se întîmplă cu țăranii, devenise bunic la o vîrstă cînd alții, la oraș, abia se gîndesc, leneș, să se însoare sau dacă a venit, într-adevăr, timpul să se însoare și nu cumva se grăbesc. Gheorghe Oțăt stătea cu nepotul în brațe pe treptele dispensarului și aștepta un rînd care lui nu-i mai venea, doctorul era nou, n-avea nici un gînd să rămînă în sat, se chinuia cu cîte o mașină de ocazie, de două sau de trei ori pe săptămînă, cu ochii pe ceas să nu piardă întoarcerea într-un tîrg vecin unde, față de satul meu, viața nu era deloc mai interesantă și nici mai bogată.

Spre prînz, cu copilul în brațe, a intrat și Gheorghe Oțăt în cabinetul doctorului iar copilul era spuzit de o blîndă roșietică, nici ochii nu i se mai vedeau și ars de febră abia își ținea capul pe umeri.

— Ce are ? — a întrebat nedumerit doctorul făcîndu-i semn lui Oțăt să stea mai departe să nu cumva să se atingă copilul de el.

— Păi „de ce are" am plecat eu de acasă — a răspuns negru Oțăt, și văzînd că doctorul se ține mereu la distanță, cerîndu-i lui să-l dezbrace ca să-i arate și pieptul la fel de spuzit de blînda ca o pecingine și a ieșit pe ușă, cum intrase, cu căciula ascunsă la subțioară, acum însă convins definitiv că pe țăran nu e nimeni pe lume ca să-l asculte și să-l considere om.

Sigur, asta s-a petrecut în copilăria mea și chiar și atunci erau atîția medici cu inimă mare, mîstuiți de patima sfîntă a meseriei lor și unul din ei a stat ani buni și la mine în sat, devenise „al satului", și era vestit pentru ușa lui necontenit deschisă și pentru liniștea îndatoritoare cu care asculta durerile unei lumi simple dar nu lipsită de sensibilitate și suflet, mult mai bogată în suflet și în sentimente decît atîția școliți în goana după o iute înavuțire.

Nu cred să fi rămas eu prizonierul unei viziuni idilice cu privire la *apostolatul medicului de țară*, știu bine și azi cîte greutăți mai sînt în lumea satului. Îmi dau bine seama că nu e ușor să vii dintr-o clinică într-un biet dispensar nu prea rareori uitat de primarul sănătos sau cu dare de mînă temeinică încît să nu se urce într-o mașină și să nu se ducă la oraș să se caute, știu bine iar că nu e ușor să întemeiezi o gospodărie nouă într-un loc străin și știu și că nu te ia nimeni chiar în brațe de la început, viața e aspră pentru un începător pînă și în satul cel mai bogat, e și înstrăinarea care își spune cuvîntul, toate le știu, însă nu uit nici acea poveste din copilăria mea care mă obsedează.

La sat se muncește încă din greu, dincolo de toate avantajele mecanizării agriculturii și zootehniei munca la țară nu e deloc ușoară, la țară încă te mai plouă și te mai ninge pe cîmp, asfaltul nu ocrotește încă toate potecile, o zi la arat te usucă, oricît ai fi de sănătos și de învățat, secerișul se petrece sub vipia de foc a soarelui de care n-ai cum te ascunde, sînt de înțeles, din păcate dar și mai de înțeles se cuvine să fie nevoia țăranului de medic. În ultimii ani s-a făcut nu mult, s-a făcut enorm pentru modernizarea rețelei sanitare sătești, au apărut stațiunare, dispensare, farmacii, spitale chiar în lumea satului, procesul civilizației sanitare se află în plină expansiune, sînt în zeci, în sute, în mii de sate, doctori buni, nimeni nu contestă progresul. Pe mine mă interesează progresul unui anume tip de spiritualitate medicală. În favoarea lui pledez eu aici și în numele lui îmi place să rămîn în ipostaza idilică, dacă vreți. Am citit și eu ca și dumneavoastră, într-o gazetă, despre un medic care s-a așezat într-un sat pentru o viață întreagă și a devenit reperul de conștiință al acelei lumi. Reportajul a făcut, știu, senzație. De ce ? De ce trebuia să ne minunăm că un om a ales în viață drumul firesc al unei cariere nobile ? ! E oare imposibil să rămîi medic într-un sat și să ajungi specialist, și medic primar, și doctor în științe ? ! Nu spun noutăți cînd afirm că încă mai sufocă direcțiile sanitare o puzderie de cereri de transfer, majoritatea îndicînd un oraș, cît de mic, un tîrg, cît de obscur, o margine de tîrg. Aș fi ipocrit dacă n-aș înțelege și unele rațiuni măcar, dar oricît m-ar condamna poate cineva citind aceste rînduri nu mă pot opri să nu spun că autentica ridicare a vieții satului stă și în puterea medicului și foarte mult depinde de el.

E mai ușor, sigur, la oraș, dar e mult mai nobil să te bucuri de orgoliul de a fi contribuit la civilizația unui colț de lume. Am cunoscut și cunosc multe tîrguri cu o viață destul de mediocră ca să fie preferată unui sat ambițios și unde se poate mult mai bine și mai nobil materializa voința de mai bine. Știu bine și ce înseamnă nopțile singur sau singură, într-un dispensar pe care trebuie să-l încălzești tot singur, știu însă foarte bine și ce înseamnă respectul unei vieți care a înscris, la capătul ei, biruința greutăților. Nu știu de ce am rămas cu imaginea rolului hotărîtor al medicului în viața satului și mi se pare că nici azi el n-a șlăbit deloc. Sănătatea poporului își află încă, la țară, rezervorul el cel mai viu ; copilul de țăran nu e neapărat mai sănătos decît cel de orășean. Vedeți, sînt atît de convins că apostolatul medicului la țară nu s-a încheiat, e încă necesar, încît mă bucur să spun că la mine în sat s-a întors doctor o fată de țăran și n-a făcut încă cerere de transfer la oraș. Înaintea ei, alt fiu al satului și-a făcut aici ucenicia și ajungînd cadru universitar n-a încetat să fie al satului.

„E doctorul nostru" — mi-a spus odată un țăran bătrîn care nu-i era nici rudă, nici vecin, iar în glasul lui era o bucurie care semăna cu o adevărată biruință. Ajunseseră și ei, țăranii, să aibă doctorul lor, din șingele lor, în stare să înțeleagă mai bine decît oricine cum bate inima lor de țăran și să înțeleagă cuvintele lor puține cu care ei ocrotesc rușinoși durerea !

DINU SĂRARU

„Pînă la urmă, omul e acela care hotărăşte"

Orgoliile unui milionar

Din cînd în cînd se aude tăcănitul creionului în geam. Cel care trece, întoarce capul. Îl vede pe ferestruică, cu pălăria în cap, cu ţigara aproape lipită de buza de jos, aproape spînzurată. Face semn cu creionul şi asta înseamnă că e ceva de lămurit. Ceau, baci Ioţa, zice altul care trece pe bicicletă, şi baci Ioţa ridică mîna cu creionul chimic. El este un fel de oberşef la poarta cooperativei. Scrie toate căruţele, toate tractoarele, dă pîine celor întîrziaţi, care n-au mai prins magazia deschisă. Din cînd în cînd iese cu un măturoi şi face curat în faţa cabinei şi în preajma porţii, pune lemne pe focul palid din soba de tuci şi bate iar cu creionul în geam, bă, un' te duci ? Cînd apare vicele îi zice scurt, o vînt Terente şi-o lăsat vorbă să meri mine după lemnele de la cărămidă ! Şi vicepreşedintele C. Damian îi mulţumeşte. Baci Ioţa, cum îi spun mai toţi, e un bărbat solid, cu un pui de mustaţă sub nas, tăcut şi cu un mers greoi. Pare să sufere la fiecare pas, deşi el se străduieşte să meargă frumos, fără nici o ezitare. Ar putea fi din cauza bătrineţii, dar el, un bărbat în toată firea, încă puternic, s-ar mai descurca el cu bătrineţile într-un fel şi tot n-ar rămîne în cabina portarului. Nu-i place să privească lumea dindărătul acelui gemuleţ. Asta se simte şi cînd spune, eu mi-s portar în schimbul de dimineaţă, şi o zice cu un fel de jenă, de parcă şi-ar cere scuze. La Pecica nu e o mare cinste să încălzeşti un scaun. Aici bărbaţii sînt bărbaţi. Toţi sînt mari şi par crescuţi ca pentru povară. Şi tăcuţi, scurţi la vorbă, groşi în mijloc şi cu ochi tăioşi. Au ceva din aerul lui Lică Sămădău şi nu te invită la prietenie. Au o treabă, o rezolvă şi se duc. Şi mersul lor e puţin greoi, apăsat, mohorît, mera de bărbat care foloseşte şi drumul la chibzuitul zilei de mîine. Pecicanul e făcut să aibă şi să stringa, să nu ceară şi să nu dea. Şi să nu vorbească mult. Şi cînd tace, stă într-un anume fel, bazîndu-se ca un judecător pe cartea din mînecă, în cazul lui sălaşul cu ce are în el. Sălaşul este casa însoţită de acareturi. Pe ele îşi sprijină pecicanul şi tăcerea, şi puterea, şi gîndurile. Iar Ioţa baci, cum îi spun pecicanii lui Iosif Ţicu, deşi munca lui e să stea îndărătul ferestrei de la poartă şi să fie un fel de oberşef al intrării ceapeului, e salutat în stil de om important. Nu pentru scaunul de lîngă soba de tuci, ci pentru ce are acasă, pentru cine a fost el. Avea pămînt înainte. Scotea cît scotea, dar pămîntul nu era nici mult, nici bun, era „seteos" şi n-avea tragere. Poate că asta l-a făcut ca după ce l-a dat să nu mai treacă pe la el. Ultima dată cînd l-a văzut era semănat cu iarbă de Sudan şi nu ieşise cine ştie ce. El, Iosif Ţicu, cunoscut mai mult sub numele de Ioţa baci a lui Curea, şi-a luat caii şi a lucrat la cîmp. Tăcut, minios, monosilabic, nelnerezător, dar harnic. Avea caii lui, Neli şi Zina, mama cu fata, şi el, pe atunci căruţaş, nu se despărţea de ei nici o clipă. Căra tinul, căra grîul la batoză, căra porumb, sfeclă, mai toate se făceau cu „motocăruţa" şi abia cînd lepcle lui au îmbătrînit, cînd se opinteau din greu ca să poată scoate o căruţă încărcată cu roata intrată într-o brazdă, atunci el, care nu voia să le vadă cum se duc la reformă, s-a lăsat de căruţă, a zis că mai bine le lasă să mai tragă o vreme la birjă, şi s-a dus în zootehnie. A luat un lot de viţei şi a mers. Îi lua de la „zero la 6 luni" şi-i îngrăşa şi-i preda şi lua alt lot şi „scoteam 2 500 de kile de grîu, porumb, bani pă lună. În doispe ani am crescut 700 de viţei" şi mai crestea dacă nu venea seara de 13 decembrie 1980. Se întunecase binişor şi el venea de la grajd, călare pe bicicletă. N-a simţit decît izbitura puternică şi saltul de pe bicicletă. Cînd s-a trezit în şanţ îl durea piciorul. Îl lovise un tractor. „Era unul prăpădit, venit p-aicea la lucru. Mi-o făcut o fisură la şold. Ar fi trebuit să-i dau în judecată, că am stat în spital Da' dă-l focului, nu l-am dat, are şi el copii şi poate că n-o vrut. N-am vrut să-mi fac de lucru cu el. Aşa-m ajuns io la poartă", zice el în vreme ce cu coada ochiului se uită la un ceas cu aeroplanul lui Aurel Vlaicu pe cadran şi scrie apoi ora şi numărul maşinii în caietul lui cu pătrăţele. Şi pentru liniştirea oricui, dar mai mult a lui, zice, dacă nu aveam necazul cu piciorul şi azi eram la zootehnie ! Adică şi azi ar mai fi adăugat ceva. A adăuga pentru el înseamnă a avea mai mult. Iar a avea e verbul care defineşte psihologia ţăranilor din pusta Aradului, şi mai ales a celor din Pecica. Pecicanul care lucrează la „Ogorul" nu te scapă pînă nu-ţi zice că „noi am scos şi opt mii opt sute de kile de grîu la hectar, voi cît aţi scos ?" Şi-n întîrzierea aceasta e tot verbul a avea. Noi avem atît ? Voi cît aveţi ? Şi contabila şefă, Cruceanu Eniko, spune, la porumb am scos 20 757 de kilograme, şi după ce spune cifra aşteaptă cîteva secunde, ca să savureze reacţia. Cel mai scurt i-o poţi reteza unul pecican spunîndu-i că tu ai mai mult decît el, că tu ai scos mai mult grîu sau mai mult porumb. Din păcate asta e cam greu. Dacă ai fi reuşit o asemenea ispravă ar fi ştiut şi el, asta pentru că în toate hîrtiile scrie că Pecica e prima. Şi dacă scrie înseamnă că şi el e şi dacă e, tu n-ai cum să fii mai bun ca el. Plînea ta cît e de mare ? La Pecica se face cea mai mare pîine din ţară, poate şi pentru ca nimeni să nu poată zice că a lui e şi mai şi. Şi cînd te gîndeşti că un om, cînd a auzit că altul a acceptat să vină la „Ogorul", cooperativa a cărei poartă e acum păzită de Ioţa baci, i-a zis, ai acceptat să te duci? Atunci spală-te pe cap cu el ! Şi i-o spunea cu sinceritate, pentru că în cluda faptului că Pecica e una din cele mai mari comune ale ţării — poate chiar cea mai mare — nu auzise şi nu văzuse nici măcar zona prin care se afla sediul cu numele acesta banal. Şi cînd a venit prima dată, a intrat în noroi, un noroi adînc şi cleios, care l-a ajuns pînă la glezne. În curte era un şopron prăpădit, un pătul plin cu oşti vechi şi stricate de căruţă, şi chiar în mijlocul curţii un veceu cu uşa strîmbă. Cum se împăcau toate acestea cu spiritul de oameni bogaţi ai satului ? Fiecare trăia ca să aibă el. Încă nu învăţaseră că toţi la un loc pot să adune, fără să se simtă cîtuşi de puţin lezaţi în spiritul lor de oameni pentru care sărăcia este supremă ruşine. „Nu tu nimic pe sfînta asta de lume, doar pămîntu' şi sediu. Şi oamenii. Şi cizmele care erau prea mici. Nici telefon nu era. Nu-l plătiseră şi îl se tăiase legătura". Ciudat este că această imagine nu prea optimistă nu are o vechime prea mare. Cine o descrie o datează cu aproximaţie dîndu-l mică în primele luni ale anului 1980. Şi cînd s-a pus pe demolat cîrpelile, pe betonat curtea, pe zidit şi pe construit pivniţe, paiioturi, dormitoare pentru muncitori, unii au zis că o fi ceva, dar nu ţine. În cel mai rău caz, e o păcăleală. Şi pe atunci inginerul şef al „Ogorului" a încercat să-i convingă pe toţi că doar altă faţă a vieţii îi poate ţine la suprafaţă. Pe brînci, cu iuţeala minţii, cu un pic de cinste nu se poate pierde. Marea lecţie pe care au învăţat-o pecicanii cu un om iute, nervos, scurt şi pus pe fapte a fost una simplă. Ştii care-i treaba ta ? Atunci fă-o, nu te băga în treaba celuilalt că moare ! Şi s-au oprit cursele fetelor care plecau cu camionul la Arad la coafor şi ale băieţilor care plecau la meci, fiecare cu hardughia lui. Lucrurile au început să capete altă faţă şi totul a fost (şi mai este) judecat în virtutea leului. Un leu păstrat sau cîştigat e un leu lîngă ceilalţi şi-e mai aproape de suta de lei decît cel dinainte. Şi lucrurile au început să sporească, pămîntul să asculte şi oamenii să descopere că valul ţine, că nu e trecător şi nu seamănă cu o păcăleală. Spiritul lor de oameni deprinşi să aibă putea să înflorească şi în formula aceasta, atîta vreme ignorată cu sinceritate dar şi cu discreţie. Şi acum trece un an şi după ce fac socotelile, pecicanii de la „Ogorul" tot mai rămîn cu cîteva milioane puse de o parte, pentru anul viitor. Şi sînt ani cînd nu le ajung toate degetele unui om ca să-şi arate milioanele şi, de cum se lasă iarna, de pe la jumătatea lui noiembrie, îşi pun hainele de panură groasă şi căciulile de miel, lăsate pe-o ureche, şi se învîrt de colo pînă colo, umblînd ca nişte boieri. Aproape că-şi cheltuie ziua de iarnă pe nimicuri. Mai selectează un ovăz, aduc zahăr, montează nişte uşi, mai aruncă nişte gunoi. Doar la ferma zootehnică e foc continuu. Acolo e ranch-ul inginerului Ţuţurigă, un oltean care s-a mulat perfect pe tăcerea pecicanilor, el fiind omul cu vorba, cu organizarea şi cu disciplina. Zootehnia e sacul fără fund cu mălai de clasă. Acolo se cîştigă şi se face un rost. Grajdul e un fel de furnal nestins al comunei. Tot bagi, tot trudeşti, dar şi scoţi. Şi de-asta zice bătrînul Iosif Ţicu, oberşef la poarta cooperativei, „dacă nu aveam necazul cu piciorul şi azi eram la zootehnie". Ceea ce înseamnă că valul început atunci, prin 1980 de cei doi ingineri Vasilescu nu a fost o păcăleală. Era doar primul mare pas înainte.

BOGDAN NISIPOIU ■

Să schimbi faţa pămîntului schimbînd faţa semenilor

Să mizezi pe el într-o asemenea situaţie e ca şi cum ai paria pe o maşină care are pe pistă, chiar la plecare, un zid înalt. Şi zidul acesta ar fi acea pagubă de 20 de milioane cu care a preluat el asociaţia. Atîta doar că e o structură de cîştigător, de om care ori cîştigă, ori crapă. Sau îi duce pe oameni la cîştig, sau în situaţia de a zice, ulte-l pe nebunu'. În fond nu e mare nenorocire. O vreme chiar i s-a mai zis aşa. Poate şi pentru faptul că este printre foarte puţinii nemţi care vorbesc mult, repede, agitat. Şi cînd vorbeşte îşi răsfrînge mînecile cămăşii, de parcă ar munci. A fost tîmplar, întîi un fel de tîmplar băgător de seamă, apoi tîmplar-tîmplar, trăind din uşi, din ferestre şi chiar din mobilă. La un moment dat, prin 1960 a făcut 36 de cereri de angajare ca să poată găsi un loc de muncă în Sînnicolau Mare. Şi n-a găsit şi s-a pripăşit pe la Dudeştii Vechi, pe un insignifiant post de contabil. De acolo a ajuns contabil şef în satul său natal, Cenad, încercînd să ţină o dreaptă socoteală a conturilor cooperaţiei meşteşugăreşti. Abia prin 1965 a ajuns la Sînnicolau. Valurile l-au dus pînă acolo încît într-o bună zi a devenit chiar directorul întreprinderii comerciale de stat din oraş. Pe furate şi-a făcut şi A.S.E.-ul, iar în oraş a lăsat nişte urme. A fost şi vicepreşedinte al consiliului popular orăşenesc, şi, în mod firesc, după logica mersului înainte, ar fi trebuit să ajungă la Timişoara. Nu s-a dus din motive care-l privesc. Dar din ce motive a acceptat să preia asociaţia e greu de spus. În primul rînd era o întreprindere care lucra pentru ziua de ieri. Semăna cu ,un om bolnav, din cap pînă în picioare. Nici fermele nu aveau cîte o clădire. Sediul fiecăreia era în geanta şefului. Jena financiară avea discreţia pe care o pot da 20 de milioane risipite". Şi nici nu este de meserie. La pămînt nu s-a prea zdrobit. N-a cultivat nici legume, nici fructe. Meseria lui e legată de cifre, nu de cultură. Anul trecut toată prodrumului. Şi acum zice, ar fi pentru prima dată în viaţa mea cînd aş pierde. Dar nu mi-aş ierta-o.

Adevărul este că în aceste zile la Asociaţia economică intercooperatistă din Sînnicolau Mare toată lumea, în cluda frigului, trăieşte încă pe jeratic. Schmelzer, căci despre el e vorba, a luat-o gospodăreşte, sau nemţeşte cum zic unii. A citit, a întrebat, a tras cu urechea şi apoi şi-a făcut nişte planuri. Le-a ordonat frumos şi le-a trecut pe panouri cartonate. Uneori se aşază adînc în scaun, prinde cu dinţii capătul creionului şi se uită la ele. Dacă a greşit ceva ? Ce-ar trebui schimbat ? Care e următorul pas ? Chiar dacă nu recunoaşte, tot asta se întreabă din ianuarie 1985, de cînd a preluat instituţia. Mie nimic nu-mi cade de sus, zice el. Nici măcar ploaia, atunci cînd îmi trebuie. Şi ar mai fi încă o sută sau o mie de motive ca să piardă, adică asociaţia să rămînă cam tot pe unde a fost. Şi totuşi încercarea lui seamănă cu un pariu enorm. Pentru că n-au lucrările la 5 sedii de fermă. După un an sînt aproape gata. Patru mai trebuie începute. Numai în 1985 a început 17 obiective. „Îmi trebuie 160 de vagoane de boltari şi 17 000 de tone de balast. Plus miile de tone de bălegar. Apoi necazurile cu pămîntul. Cînd a venit i-au spus că au 790 de hectare frigate. I-a luat din scurt. Pînă la urmă au recunoscut că nu au decît 390. Dar cînd le-a măsurat s-au dovedit a fi aproape 200. Pămîntul lor necotropit de ploi murea de sete de mai mulţi ani. De sete şi de foame. De peste 30 de ani pămînturile acelea nu mai văzuseră bălegar. Şi nimeni nu avea o evidenţă a culturilor. Puneau usturoi după usturoi, ani la rînd şi a doua sau a treia oară planta creştea de parcă ar fi fost cultivată pe un loc în care a căzut o bombă chimică. A pus la cale, pe puncte, ordonat, un program de dezvoltare a producţiei horticole. A comandat o agrocartare a terenului. Caută aproape 200 000 de tone de bălegar. El zice că va scoate o producţie horticolă cu 30% mai mare decît pînă acum. Cu ce ? Şi-a organizat un sector special de chimizare. Caută cu infrigurare un specialist. Apoi a pus la cale un program pentru îmbunătăţirea bazei tehnice. Avea utilaje pe care de 10—11 ani nimeni nu le reparase decît cu dalta, ciocanul şi aparatul de sudură. Şi unele noi, absolut inutile, iar altele necesare dar puţine. A pus la cale construirea atelierului de reparaţii. Şi dacă scoate producţie, ce face cu ea ? A mai făcut un program de reorganizare totală a producţiei industriale. A început cu contractarea şi achiziţiile. Le-a pus la punct. Apoi a pus ordine în valorificare. Depozite, livrare, conserve, răcoritoare. A deschis un nou magazin în oraş. În plus, a mai deschis două în întreprinderi. Le aprovizionează direct din cîmp. Vrea să mai deschidă două magazine în oraş. Pentru cîte are nevoie şi-a organizat şi un sector de construcţii. Acum are o echipă de 30 de oameni care lucrează în foc continuu. Vrea s-o mărească la 60 pentru a putea face faţă zilelor de primăvară, cu vreme bună. În plus, în primăvară vrea să înceapă construirea a 50 de apartamente pentru specialiştii şi oamenii muncii de la asociaţie. Tot cu aceştia trebuie să scoată la capăt programul pentru sere şi solarii. Calul e alt program. Numai în 1985 a cumpărat 40 de cai. Anul ăsta umblă după încă 40. Pămîntul bănăţean, zice el, s-a făcut rodnic cu puterea cailor. Şi le-a pus în vedere tuturor fermierilor să purceadă la organizarea gospodăriilor - anexă. Şi pentru toate acestea se întîlneşte cu toţi. Cinci minute dimineaţa, cinci minute seara şi aleargă mereu. Toţi stau ca pe jeratic. Dacă pierd ore, pierd trenul pe care îl mai pot prinde cu acest om. Şi el, Nicolae Schmelzer, zice mereu, ori o scot la capăt, ori ajung singur şi incapabil. Apoi rîde. Prima staţie de calcul în Sînnicolau tot băiatul a făcut-o ! Şi primul simpozion de informatică în cooperaţie tot băiatul l-a făcut ! Şi după cum merge, sînt semne că acest om, alături de cei pe care a reuşit să-i convingă că toate aceste planuri sînt realiste, nu va pierde pariul, dimpotrivă, va cîştiga, chiar mai repede decît se aşteaptă unii, deşi deficitul care îi trage înapoi poate frîna şi un oraş, darmite o asociaţie. Dar în fiecare seară echipa de bază se adună pentru un bilanţ scurt al zilei respective. Vine Teofil Buruian şi şeful de centru de la Cenad, Gheorghe Bir, Alexandru Petruţ, de la industrializare, Ionel Biaş, şeful depozitului nou, Biegelsteiber Walter, şeful investiţiilor, Toma Ciociltea, şeful fermei gospodăria anexă, şi încă vreo cîţiva oameni de nădejde, dintre cei care au început să creadă. Şi prima dovadă că va ieşi e chiar această gospodărie anexă. A fost doar o cărămidărie părăsită din care au adunat vagoane întregi de cărămizi şi pietre. Au lucrat la ea aproape 120 000 de ore. Şi au reparat totul. Şi în şoproanele şi în cărămidăria părăsită încă de la război de bătrînul Fuleiter au făcut o ciupercărie, o creşcătorie de păsări, au cumpărat o turmă de 440 de oi, au adus porci şi i-au sporit ca să ajungă la 150, au adus iepuri, nutrii, vaci, albine, cai, au pus vie şi pomi. Pe lac au crescut 4 000 de raţe, au făcut o seră pentru garoafe şi cînd îi auzi cum zic, în cealaltă clădire veche deschidem un han turistic şi o cantină cu 400 de locuri. Facem şi bureţi pe spalier. Nu-ţi vine să crezi cîte idei prind contur în fiecare zi şi cu ce îndărătnicie le transpun în practică.

VASILE M. TOMUŞ ■

Înscrisuri în cartea de muncă a noului cincinal:

La Iași, cercetarea și producția în fața unui imperativ al modernizării

ROBOT, GRĂBEȘTE PASUL!

Cu siguranță, nu va trece mult timp și roboții vor intra în deprinderile noastre. Pe ici pe colo, nu în multe locuri deocamdată, lucrul acesta s-a și întîmplat. Să mai amintim odată de ce sînt necesari și folositori în viața noastră prezentă și viitoare: lucrează mai repede și mai exact decît noi, asigurînd o creștere uneori spectaculoasă a productivității muncii, atît de importantă pentru o economie; ne poate suplini în cadrul proceselor tehnologice care degajă noxe și temperaturi înalte. Întrebarea nu este dacă ne sînt sau nu necesari, ci cum să procedăm pentru a avea roboți cît mai mulți și mai eficienți și într-un timp cît mai scurt.

Vom încerca în cele de mai jos să evidențiem sensurile unei inițiative ieșene pe care o considerăm demnă de a fi generalizată.

Ne aflăm, deci, la Institutul Politehnic Iași și tema discuției pe care o propunem, pentru început, **prof. MIHAI GAFIȚEANU**, șeful Catedrei de de Organe de Mașini și Mecanisme este tocmai robotica ieșeană.

— Consiliul județean pentru coordonarea și valorificarea cercetării științifice a avut inițiativa formării unor comisii de specialiști din diverse domenii tehnice. Comisia de construcții de mașini, metalurgie și robotică, al cărei președinte sînt are mai multe sarcini: realizarea unirii forțelor de cercetare și proiectare din institute și întreprinderi, depistarea priorităților, asigurarea valorificării mai rapide a cercetării prin atragerea unor specialiști din diferite locuri de muncă.. Altfel spus, de roboți nu se vor ocupa un cerc restrîns de specialiști, ci, un număr cît mai mare de ingineri, tehnicieni, maiștri, muncitori de înaltă calificare. În acest domeniu pretențiile sînt mari și ele sînt o urmare a nivelului ridicat atins pe plan mondial. Robotizarea și automatizarea duc la creșterea substanțială a productivității și asigură prin repetabilitate o calitate sporită a produselor. Plenara Comitetului județean de partid din mai 1985 care a analizat cercetarea științifică a pus un accent special pe aceste probleme. În centrul atenției au stat sectoarele unde automatizarea și robotizarea sînt necesare și eficiente, tipuri, dimensiuni, termene. Planul mai larg de acțiune a fost defalcat pe etape. Împreună cu Cabinetul județean pentru organizare economică și socială, specialiști din producție, proiectare și cercetare au inventariat opțiuni și locuri cu prioritate în acțiunea de automatizare și robotizare. S-au reținut în această primă etapă 72 de locuri de producție în care automatizarea și robotizarea să fie considerate ca primă urgență. Cîteva dintre ele au intrat în studiu. Colaborează, pe lîngă catedra noastră, Catedra de mașini unelte și scule și Catedra de acționări electrice, filialele ieșene ICSIT Titan, ICPE și ICSITPSC. În anul acesta vor fi finalizate cîteva teme la Nicolina, Întreprinderea de mase plastice, Combinatul de utilaj greu, IMAMUS. Cerințele mari ale acestor acțiuni ne-au obligat să extindem preocupările în această direcție la un număr cît mai mare de specialiști. În cadrul Institutului Politehnic Iași, în paralel cu lărgirea colectivului de cadre didactice și mărirea numărului de lucrări de diplomă ale absolvenților, am dirijat preocupările spre tematici superioare: roboți care să folosească prelucrarea imaginilor în recunoașterea formelor, roboți inteligenți, module de transport cu motor linear, etc. Nu trebuie să-i evităm, ci dimpotrivă. Sînt numeroase locurile în care pot fi folosiți. Unii dintre ei sînt proiectați de studenți în cadrul proiectelor de diplomă.

Pentru informații privind realizările Institutului Politehnic Iași apelăm în continuare la **conf. dr. LORIN CANTEMIR**, șeful Catedrei de acționări și mecanizări a Facultății de Electrotehnică:

— În institut s-a înființat, încă din anul 1980, un colectiv interdisciplinar format din cadrele didactice ale Facultăților de mecanică și electrotehnică. În anul 1981 am realizat un prototip experimental de robot industrial cu 4 grade de libertate, cu acționare hidraulică, destinat alimentării mașinilor unelte și preselor. A fost unul din primele de acest gen din țară. Este în funcțiune în laboratoarele noastre și este destinat studiului studenților și efectuării unor cercetări privind posibilitatea conducerii prin calculator. Recunoaște piesele dintr-o matrice de piese. Un altul, asemănător ca performanțe, conceput pentru alimentarea a două prese de brichetat șraifuri de tablă este în funcțiune la IAMAIA Tecuci. Înlocuiește munca a 4 muncitori. În curs de definitivare a proiectului este un sistem flexibil robotizat — un grup de 3 mașini unelte, asistat de un robot cu 6 grade de libertate, destinat prelucrării unor piese de tipul axelor. Va executa transferul pieselor între sistemul de mașini și depozite. Urmează să fie executat de IMAMUS Iași pentru Nicolina. De altfel, sistemele flexibile, care se pot adapta la mai multe tipuri de piese asemănătoare tehnologic și geometric din aceeași familie este unul din punctele importate din programul județean privind robotizarea. În paralel se lucrează la realizarea de noi sisteme de acționare a roboților industriali, a unor componente pentru roboți industriali evoluați și a unor sisteme de comandă specializate sau consacrate. În curs de cercetare avem un robot evoluat cu sistem de recunoaștere a formelor. Din seria de roboți acționați cu motoare electrice liniare am finalizat seria Roblin 01, 02 și 03, de 5.15 și 50 kg/f sarcină utilă. Sînt în curs de omologare. Fiecare dintre ei au alți parametri, principii de comandă și poziționare. Destinația lor este transportul cu mare precizie a pieselor sau subansamblelor pentru deservirea roboților staționari sau pentru transportul roboților staționari în cadrul unui proces tehnologic.

În planul de perspectivă avem complexele tehnologice robotizate, capabile să asigure alimentarea mașinilor robotizate. Roboții vor fi conectați la un creier general care analizează comenzi în funcție de starea fluxului tehnologic. Am primit deja în avans comenzi pentru export. În acest domeniu sîntem cu o jumătate de pas înainte. Prin performanțele obținute putem concura cu ce s-a realizat în alte țări. Am obținut performanțe de poziționare cu precizii sub 0,5 milimetri, foarte bune pe plan mondial. Firma Tungsgram oferă precizii de 5 milimetri, iar firmele japoneze nu dau în prospecte preciziile de poziționare. Deci la această clasă de roboți sîntem în față. Ne interesează construcția lor în serie, beneficiari și producători care să capete o experiență specifică acestei activități. Pentru realizarea unor prototipuri colaborăm cu 3 întreprinderi, două din Iași și una din Botoșani. Este știut că pentru întreprinderi nu este rentabil să realizeze unicate. Lipsește experiența, produsele au valoare mică, interesul financiar este aproape inexistent. Credem că rezultatele cercetării de pînă acum la Botoșani, Timișoara și la noi ar putea îndreptăți crearea unei întreprinderi specializate în producerea roboților. Partea electrică de comandă, de control și alimentare a motorului au fost realizate în cadrul atelierului nostru de microproducție. Roblin 04, al cărui proiect mecanic este terminat, este rodul colaborării cu Electromotor Timișoara care construiește pentru deservirea lui. Robototul REMT 05. Perspectiva diversificării gamei acestor tipuri de roboți este extrem de tentantă. Au multiple posibilități de întrebuințare și se pretează la operații de diverse grade de complexitate. Avem toate motivele să credem că, după o perioadă inerentă de căutări, robotica ieșeană va avea rezultate din cele mai spectaculoase.

OPREA GEORGESCU

Scurte operații pe inima unei întreprinderi

La început, ni s-a cam ris în nas: „Vreți să cunoașteți Electromureșul? Păi, ca să vedeți totul ar fi trebuit să veniți cu elicopterul! Cu mașina, v-ar trebui vreo patru ore, în care să umblați fără să vă opriți nicăieri și fără să puneți nici o întrebare!"

Mai tîrziu aveam să înțelegem că se proceda cu noi ca și cu toți cei șapte mii de oameni ai întreprinderii: „V-ați propus să faceți o treabă, descurcați-vă singuri! Asta e și... bună ziua!" Nu era de loc un mod de a ne da pe ușă afară, dimpotrivă, tonul lăsa, cum s-ar zice, loc în continuare de „bună ziua"

Singura „declarație" pe care reușisem s-o obținem de la ei suna cam așa: „Vreți să vă spun că «mațele» noastre sînt introduse în toate «jucăriile» țării?"

Ce fel de om este acesta, pe care l-am studiat cu interes, zile la rînd, fără a putea afirma că se poate încadra într-un tipar, cum a ajuns să se facă atît de iubit de cei din jurul său, e greu de spus, dacă n-ai stat lîngă el ani în șir, precum oamenii de la „Electromureș". Dar, o exclamație ca aceea a tînărului inginer Mihai Gheorghe, șeful atelierului de întreținere electrocalorice: „Sînt fericit că am avut șansa de a lucra alături de directorul Ioan Oltean!" nu poate să nu-ți rămînă întipărită în minte. „Oltean a stat doi ani la masa de lucru să se specializeze într-o ramură care nu este a lui: electronica." Nici cei cu părul mai înspicat nu ezită să recunoască: „Anii 1981—1982 au însemnat pentru noi o cotitură și inițiator a fost, fără doar și poate, directorul Oltean. Hobby-ul lui e electronica. S-a creat un laborator și am început să încercăm. Am făcut primul aparat stereo. Din mers, fără timp de școlarizare, s-au născut casetofoanele, radiocasetofoanele, deck-ul, apoi amplificatorul. Așa a apărut combina muzicală, s-a rdicat „turnul" — zicem noi. De la mașina de calculat pînă aici, mai adaugă Alexandru Gyorbiro, inginer șef cu probleme de producție, au fost și produse care s-au născut și au murit. Etape intermediare". Cît despre Ioan Oltean, dă din umeri: „I-am zgîndărît pe cologi. Acu' cîțiva ani am fi putut fi certați, că nu știam face. Uite, azi știm... că nu le-am dat doar o găină moartă. Peste zece ani, cine știe, poate o să rîdem de ce fleacuri ne-am ocupat, așa se dezvoltă tehnologiile. Dar, pomul, pînă se face pom, nu-i trebuie ore!"

Venisem la Tîrgu Mureș știind și noi, cum știe toată lumea, că e puțin probabil să existe o casă în care să nu se găsească un obiect cu emblema întreprinderii mureșene: măcar un fier de călcat, sau un cordon electric. Mai știam că nu există ramură a economiei naționale în care produsele sale să nu-și facă prezența. Aveam se aflăm la „Electromureș" că toate astea sînt considerate de ei, mereu, etape intermediare. Și asta, pentru că cei șapte mii de oameni vizează, mereu tehnica de vîrf. Așa a fost de la început, de cînd nu erau decît vreo 170, prin anii '50 și se adunaseră într-o cooperativă meșteșugărească, pe care o numiseră „Ciocanul". Erau bogați, pe atunci, doar în visuri și în planuri măreațe și încredere în viitor. Lucrau mașini de tocat roșii, broaște pentru uși, balamale, burlane și vroiau să învețe, să știe, a face mai multe. Au ajuns la mașini de calculat manuale și apoi electromecanice. Li s-a părut, mereu, prea puțin. În '69 înființau cele trei secții, de fapt trei fabrici, care, luate la un loc, înseamnă astăzi „Electromureșul": electrocalorice, conductori, mașini de calculat. De la balamale, broaște sau burlane, au ajuns la mașini electrostatice de copiat, la elemente de conexiune electrice și terminale pentru calculatoare. Le deschid ușa, ca beneficiari, industria nucleară și chimică, minieră și metalurgică, aviația, electronica, industria autovehiculelor.

„Dezvoltarea întreprinderii noastre — ne spune secretarul comitetului de partid, inginerul șef Ion Toader — este rodul politicii industriale a partidului, al sprijinului pe care l-am simțit permanent din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, care ne-a vizitat în mai multe rînduri de-a lungul anilor. Fiecare vizită de lucru în unitatea noastră a însemnat un moment cheie în orientarea, dezvoltarea și modernizarea producției".

„Electromureșul" se numără și el, astăzi, printre „cologii" industriei românești, pe care, nu cu mulți ani în urmă își propuseseo „să-i zgîndărească". Iar relațiile „de la egal la egal" au depășit de mult hotarele României, întinzîndu-se cu repeziciune, pe toate continentele lumii. Iată, doar un exemplu, aflat, nu de la un om al întreprinderii. Recent, au fost folosite într-o clinică din Franța primele valve cardiace artificiale biologice create la „Electromureș".

Este cum nu se poate mai adevărat, ți-ar trebui pe puțin vreo patru ceasuri în care să umbli cu mașina, fără să te oprești nicăieri și fără să pui nici o întrebare, ca să apuci, doar să vezi ceea ce înseamnă „Electromureș". Iar ca să știi mai multe despre oameni, ți-ar trebui ani. Nu-ți vorbesc despre ei și poate că au dreptate în fond, vorbește de la sine firma pe care au ridicat-o. N-au nici o pornire spre laudă, ci, mai degrabă, își fac un soi de reproș, că, uite, mai e ceva de făcut. Cînd, însă, inginerul Carol Orban se întreabă: „N-am înțeles, de ce trebuie importat, cînd putem face noi?" — e ușor de priceput că muncitorii din secție, care au și executat cu mîinile și din capul lor zece utilaje care le erau de trebuință și ar fi trebuit aduse de departe, mai gîndesc și altele, tot mai sofisticate, pe măsura produselor pe care le dau. Sau, cînd afli că Ioan Oltean este „închis" în atelierul de prototipuri (singurul loc unde nu poate fi deranjat)' împreună cu alți cîțiva „pasionați", poți fi sigur că, acolo, mai meșteresc la vreo viitoare mașinărie. După cum, la fel de sigur poți fi, n-o să scoți de la ei nici măcar un sunet despre ceea ce au făcut, nici chiar cînd minunăția asta s-a întrupat aievea.

În rest, dacă nu răsare ca din pămînt în fața ta prin întreprindere, pe Ioan Oltean îl găsești în anticamera biroului cu ușa veșnic proptită cu o scrumieră de perete. Semn că oamenii îi pot trece oricînd pragul.

LIANA MOLNAR

productivitate, calitate, eficienţă

„AUTOBUZUL" pe traseul noului

Fotografii de DANIEL GORA ■

De aici, prin '59, cu 340 oameni o pornea la drum uzina „Tudor Vladimirescu", profilată pe maşini agricole. De aici, din micile ateliere apărute la intretăierea şoselei Giurgiului cu Ferentarii, i se punea temelia pentru a se răspunde uneia dintre stringentele nevoi ale ţării : dezvoltarea agriculturii care nu putea să-şi ia avint fără batoze, fără dispozitive pentru trelerat . sau maşini pentru împrăştiat îngrăşăminte. Asta, pînă prin '56, cînd, pornind de la alte necesităţi presante, au inceput să facă, învăţînd din mers, remorci dormitor pentru echipe, basculante pentru transportarea produselor agricole, autobasculante, autoizoterme, pînă şi autovidanjoare. Abia în '57 apărea primul autobuz bucureştean — MTV-ul pentru pasageri, de la care au ajuns azi să cucerească lumea. Istoria s-a repetat şi pentru troleibuze şi pentru autoutilitare. Azi „Autobuzul" are peste 6 000 de oameni care duc pe umerii lor o sarcină pe cît de complexă, pe atît de dragă sufletului lor, oameni care, poate mai mult decît altădată, învaţă din mers pentru a ţine pasul cu noul, pentru a face faţă concurenţei pe pieţele lumii...

Viaţa lui Dan Becheru — şi ca a lui a altor cîtorva mii de oameni — s-a legat de „Autobuzul" bucureştean. În ce-l priveşte, poate spune fără rezerve că a crescut odată cu intreprinderea, devenind unul dintre cei mai destoinici electricieni ai ei. Azi îl regăsim la montaj final autobuze, ca şef de brigadă. Împreună cu cei 34 de oameni din subordine — dintre care doar 7 bărbaţi, restul fiind femei — reuşesc să execute toată gama de produse — confecţionare, pregătire instalaţii electrice — pentru autobuze. Ciştigul acestor ani ? — reia intrebarea noastră cu seriozitate — ar fi, zice, faptul că toată lumea, fără excepţie, lucrează cu documentaţia pe masă. Altfel spus, sintem lăsaţi să înţelegem, toţi cei 34 lucrează numai după desen — „hărţi" pe care dacă i-ai pune le-ar descifra şi în somn. „Şi ca ai mei (n.n. — adică, cei 34 !) sînt cei mai mulţi din această intreprindere. O spun ca un om trecut prin mai toate secţiile. Prindeam, după ureche, pe vremea începutului. Azi însă trebuie să învăţăm temeinic, zi de zi, ceas de ceas ! Multe familii s-au închegat aici, la „Autobuzul". Problemele lor de viaţă tot aici s-au rezolvat — casă, creşă, grădiniţă... E firesc deci ca în cazuri de excepţie, să răspundă fără rezerve".

Iar cazuri de excepţie se ivesc ! Viaţa intreprinderii depinde nu numai de oamenii ei, ci şi de cele aproape o sută de unităţi din ţară cu care cooperează. 80 la sută din valoarea planului intreprinderii e plan de cooperare. Despre piedicile provenite de aici ne-au vorbit nu numai Dan Becheru, ci şi alţii, precum Gheorghe Marcu de la secţia mecanică, şef de echipă la o brigadă complexă, om care nu intră niciodată „în conflict cu şefii" (vrea să spună cu cererile complexe ale intreprinderii !) pentru că băieţii lui, policalificaţi, ştiu să ia taurul de coarne, în orice situaţie ! ; şi Marian Ionaşcu, sudor, la secţia presaj, şi Macarie Chilbucuteanu, şeful brigăzii la secţia caroserie şasiuri. Sînt piedici care apar rar, dar cînd apar, sînt înlăturate prin răspunsul la apel, fără rezerve...

...Ne aflam la începutul acestui an. Intrase în montaj final, în brigada lui Dan Becheru, un nou produs pentru export — troleibuzul 317 pentru Bulgaria. Toţi cei 34 stăteau şi se uitau neputincioşi la el, nu aveau cablajele electrice necesare. Întîrzîaseră cei de la Tg. Mureş să le trimită. „După cîteva zile de întîrziere, care ne-au stat ca un ghimpe pe suflet, au sosit maşinile cu cablajele. Era trecut de miezul nopţii. Prin telefon am lansat apelul. Au venit cu toţii, au pus mîna, le-au descărcat direct în secţie — nu mai era vreme pentru adăpostirea lor în magazii — după care au trecut la treaba lor de zi cu zi, dar cu un adaos de efort. Nimeni, adică, n-a stat să socotească orele suplimentare, nesomnul care s-a adunat, planul trebuia realizat, contractul respectat la timp. Altfel cum credeţi că am putea ieşi pe piaţă, cu atîtea noutăţi care să facă faţă nu numai cerinţelor pieţei interne, ci mai ales a celei externe unde, cum bine ştiţi, concurenţa este foarte mare ? !"

Despre noutăţi cu adevărat impresionante aflăm de la şeful filialei Institutului de cercetări şi proiectări pentru autovehicule, Cornel Vladu. Anul 1986 a debutat cu introducerea în fabricaţia de serie a unei clase de autoutilitare denumită TV 35. 100 din microbuzele acestei clase sînt destinate pentru maxi-taxi. De cîteva zile, 10 dintre ele se află deja pe traseele bucureştene. Spre deosebire de cele vechi, noul maxi-taxi are un acoperiş supraînălţat realizat din poliester armat cu fibră de sticlă. Ei, călătorul, poate sta, la nevoie, în picioare fără a fi obligat să se aplece, ca în cele vechi. S-a intervenit şi la partea mecanică, ni-l prezintă, în continuare interlocutorul nostru, prin introducerea unei punţi motoare noi, fabricată la „Autobuzul", mai mare decît cea a lui ARO Cîmpulung, folosită pînă acum. Şasiul a fost şi el consolidat, maşina urmînd să reziste cu brio şi în situaţii de suprasarcină. Alte amănunte, precum pornirea mai uşoară a motorului pe timp de iarnă, blocarea şi deblocarea uşii prin comanda conducătorului auto ş.a. — nu fac altceva decît să sublinieze că s-a muncit mult pentru naşterea acestui nou autovehicul, mai confortabil, mai fiabil şi mai durabil decît cele de pînă acum. Încă un fapt : o variantă a acestui tip de microbuz, prevăzut însă cu aer condiţionat, este gata pentru a o porni în lume. Şase bucăţi aşteptau să fie expediate în ziua vizitei noastre.

Tot ca o noutate a anului este şi furgonul sau camioneta cu semiremorcă la care tractorul derivat din tipul TV 35 tractează o semiremorcă amenajată pentru distribuirea de mărfuri în oraşe, precum mobilă, navete cu produse generale, produse alimentare (au adaptat şi un tip de semiremorcă izotermă). Cu un motor mic, de 68 cai putere, se face transportul a 3 tone marfă în condiţiile unei importante economii de combustibil — 30-40 la sută pe tona/km. Şi dacă pînă acum însoţitorii de mărfuri erau mai degrabă „amestecaţi" cu mărfurile, noul furgon le oferă 3 locuri comode în cabină.

Nici clasa autobuzelor nu a rămas mai prejos. Atenţia însă, în ce le priveşte, ne spune Tiberiu Dosseffy, şeful atelierului proiectare-tehnologie, este îndreptată în primul rînd, spre export. Erau deja pregătite pentru expediere în Bulgaria primele 50 de noi troleibuze articulate tip 317 ETr DAC-CEAV-DAR, pe cît de confortabile, pe atît de rezistente. Se aflau în fabricaţie şi primele 10 troleibuze articulate cu bloc logic de comandă care urmează să fie exportate în U.R.S.S.

În sfîrşit, numeroase sînt noutăţile lui '86 la „Autobuzul". Ne oprim însă aici cu prezentarea lor din motive de spaţiu. La plecare facem cunoştinţă cu prototipul denumit 211 U.D. — primul dintr-o nouă generaţie de autobuze urbane care în cursul actualului cincinal va lua locul celor vechi. Arată splendid ! Confortabil ! Lumina parcă izvorăşte din acoperiş, fiind fluorescentă, cabina şoferului, complet închisă, seamănă cu bordul unei complicate nave. Cel mai mult impresionează însă spaţiul larg pe care ţi-l oferă, cu toate că este prevăzut cu mai multe scaune, 34 la număr, largheţe dată prin fixarea motorului în spatele autobuzului. Oricine l-ar vedea n-ar putea spune decît ca noi : îl aşteptăm cu nerăbdare pe traseele vieţii noastre !

GEORGETA ŞTEFĂNESCU ■

Ştiinţa pîinii

(Urmare din pag. 1)

tuoase idei spun totul despre felul în care, în România acestui sfîrşit de veac, sînt privite marile, esenţialele probleme ale omenirii întregi. Cultivarea grîului, ideea însăşi de grîu este antirăzboinică, vorbind, de la sine, despre linişte şi speranţă în viitor.

Da, sîntem şi vom rămîne un neam de agricultori, de plugari, de iubitori de grîu. Da, avem, în plină iarnă, nostalgia cîmpului alintat de molcoma unduire a spicelor. Da, sîntem ai grîului nostru, nu ne ferim să spunem, să credem asta şi să facem tot ce ţine de puterile noastre pentru bogăţia, veşnic biruitoare, a bobului de grîu. Da, ne visăm — şi întreprindem întru atingerea de către realitate a pragurilor acestor visuri — producţii mari, adică ne ancorăm gîndul în speranţa bogăţiei, a plinului din hambare.

Acum, cînd înserarea veacului ce-i aproape petrecut ne duce gîndul şi imaginaţia către zorii altui mileniu, noi, oamenii României socialiste, noi, plugarii încrezători în ştiinţă, dornici de-a fi mereu, ca vîrfurile brazilor dintr-un codru românesc, vîrfuri, noi proclamăm încrederea în grîu şi în ştiinţa pîinii drept singură şi sigură temelie a progresului, a apropierii — cît de necesare ! — a omului de marile semnificaţii ale trecerii lui prin lume.

Într-o eră a conflictelor şi încercărilor de aplanare a lor, patria noastră provoacă întreaga lume cu adevărat civilizată la competiţia loială a pîinii. A liniştii şi trudei roditoare, adică. Marele bărbat din fruntea naţiunii este — acum, ca de fiecare dată — promotorul unei idei îndrăzneţe : aceea de a ne lega mai strîns de pămînt şi de relele sale nevoi. De a pune ştiinţa pîinii în centrul dorinţelor şi intereselor noastre. Încolo doar e poveste istorisind despre grîu. Lucrul la care trebuie să meditäm îndelung : în ştiinţa cea mare a pîinii nu există scuze ori popasuri. Totul este orînduit după mersul, mereu acelaşi, mereu elegant şi pur al stelelor de vară, al aştrilor pe care-i putem, de acum, imagina traversînd bolta de deasupra unui lan proaspăt de grîu, unduit de boarea unei veri pe care s-o putem numi — ca pe toate verile noastre — a belşugului.

Iarna, gîndul la grîu este începutul marii poveşti de dragoste care precede şi domină apoi logodna omului cu natura.

Democraţia faptei

(Urmare din pagina 1)

ant, deloc copleşit dar constient de răspunderea ce i se încredinţase, definind în cîteva cuvinte activitatea întreprinderii cu conducerea căreia fusese investit spunea : „Timpurile pe care le trăim, ritmul în care lucrăm, planurile de perspectivă pe care ni le-am propus ne obligă să fim buni, să fim la curent cu tot ce e nou în domeniul nostru, să decidem chiar înălţimea la care ridicăm ştacheta noului. Nu se poate altfel". Argumentele inginerului Gabriel Galan, directorul Întreprinderii Tehnoton Iaşi, sînt valabile nu doar într-un domeniu de vîrf ca electronica, ci în oricare altul.

În balanţa care cîntăreşte rezultatele muncii noastre, eroismul şi competenţa, răspunderea şi efortul de autodepăşire se rostesc în limbajul viu şi concret al sarcinilor îndeplinite. Existenţa noastră, existenţa fizică şi cea morală nu pot avea alt punct de sprijin. Apelul permanent, întîlnit pe alocuri, la autocritică, la justificări, n-are consistenţă, nu înlocuieşte cu nimic rezultatele aşteptate ale muncii noastre. Adevărata autocritică înseamnă în cele din urmă tot faptă. Înseamnă să sesizezi la timp o lacună de organizare, o imperfecţiune în stilul de conducere, un neajuns sau o contradicţie şi să acţionezi cu fermitate în spiritul îndreptării lor.

Fapta înseamnă printre altele iniţiativă, bună organizare, conducere fermă şi suplă în acelaşi timp, receptare a noului, dăruire pentru binele colectiv, disciplină, spirit constructiv. Iată de fapt şi criteriile după care sînt apreciaţi oamenii muncii din ţara noastră. Tot după aceste criterii ei sînt retribuiţi, promovaţi, aleşi într-o funcţie sau alta, investiţi cu o răspundere sau alta. Adică după fapte.

Baza materială pe care cu eforturi uriaşe statul a asigurat-o în toate domeniile de activitate : industrie, agricultură, învăţămînt, ştiinţă este din cele mai bune. Îndeplinirea obiectivelor pe care ni le-am propus depinde numai de felul cum vom munci.

Un adevăr faţă de care conştiinţa noastră îşi susţine primul examen : nu avem nevoie de o democraţie în care să justificăm lipsurile şi să le recunoaştem şi să nu facem totul pentru a le îndrepta. Avem nevoie de o democraţie care presupune asumarea sarcinilor încredinţate cu toată responsabilitatea, îndeplinirea lor cu maximă răspundere pentru a justifica încrederea acordată de partid, de stat şi popor.

Democraţia înseamnă libertatea opţiunii. Opţiunea noastră nu poate fi alta decît fapta pusă în slujba idealului pe care singuri ni l-am ales.

„Nu ești medic cu ora, ești medic cu viața"

O străduță care se taie din Brezoianu și care sfîrșește în Cișmigiu. Imediat pe stînga ei, retrasă din trotuar, casa pe care o caut. Mai degrabă modestă. Sun. Aud cîțiva pași grăbiți pe scări și-mi deschide un bărbat despre care aș zice, la prima vedere, că e între două vîrste. Mă tem c-am greșit, dar nu-i așa ! Îmbrăcat într-un costum impecabil și usor amuzat de deruta mea, academicianul Ion Făgărășanu mă invită să intru. Îl am în fată pe „unul dintre cei mai reprezentativi chirurgi români din ultima jumătate de secol" („Enciclopedia Oncologică", vol. 13, Cluj-Napoca, 1984)

— Spuneți-mi, v-ați pus acest costum special pentru mine ?

— Nu. Urmează să merg la cîțiva pacienți. Prin Policlinica „Batiște", continui să dau consultații, ba chiar mai fac și unele mici intervenții. Polipi, lipoame etc. După-amiaza, de regulă scriu, uneori pînă noaptea tîrziu. Pregătesc o monografie dedicată maestrului meu, profesorul Ernest Juvara, pe care îl puteți vedea aici, în acest crochiu realizat de Pallady. Juvara însuși era un desenator talentat.

— Ca și dumneavoastră dealtfel, tovarășe academician. Vom ajunge să discutăm și despre desenele dumneavoastră, dar pînă acolo v-aș întreba altceva. Nu vi se pare, ce formulă să aleg ?, sub demnitatea dumneavoastră de deschizător de drumuri în chirurgia românească și, deopotrivă, în cea mondială, să dați și azi consultații, cînd acestea sînt, nu-i așa, la îndemîna unui medic obișnuit ?

— Gresești amarnic.

— S-ar putea, dar faceți-mă să pricep.

— Vezi dumneata, contează faptul că nu pot să stau. N-am stat niciodată, tot timpul am lucrat. Dar mai contează ceva, în primul rînd : faptul că oamenii au nevoie, că le ești necesar, că experiența ta îi ajută. În meseria noastră, indiferent de grad și indiferent de onoruri, n-ai voie să te tragi de-o parte. Nu ești medic cu ora, ești medic cu viața. Poți fi tentat să crezi c-o faci pentru bani. Te înșeli. Am tot ce-mi trebuie, dar nu mă pot rupe de muncă. Sentimentul că sînt util mă înălțește.

— Nu poate fi asta și o iluzie ?

— Vrei să fii crud ? Poate fi, de acord, dar e o iluzie necesară. Întreține.

— Pictura aceea e cumva un Grigorescu ? Acolo e un Aman, dincolo un Maxy, cel dinspre balcon e un Ciucurencu...

— Da.

— V-a atras pictura ? Ați avut prieteni printre pictori ?

— Din păcate, n-am prea avut timp de prietenii. Cunoști cum se întreține, la o sucă, la un pahar, la o piatră... Nu mi-a ars niciodată de așa ceva și n-am știut decît un drum : de acasă la spital și înapoi. Am fost de cîteva ori în anturajul lui Titulescu, dar n-aș putea spune că am fost prieteni. Nici cu Tudor Arghezi, pe care l-am tratat, n-am fost, deși am de el cîteva dedicații măgulitoare. Dintre pictori, l-am avut mai aproape pe Steriadi, care locuia în vecinătate și pe a cărui soție, Letiția, am operat-o. Culmea e că tocmai de la Steriadi n-am nici un tablou !

— Și dumneavoastră ați desenat, așa ?

— Mult și, s-a zis, cu talent. Dealtfel, exprimată și pe această cale, manualitatea e obligatorie în chirurgie.

— Talentul adică. Credeți în el ?

— Firește. Se poate și forma, dar e mai bine să-l ai. Se spune că bisturiul e instrumentul numărul 1 în chirurgie, dar mă îndoiesc că e așa. Tot mîna decide.

— Vă îndoiți sau sînteți sigur ?

— Nu-mă socotesc atît de înțelept încît să afișez verdicte. Păreri dă, verdicte nu. Legat de asta, am să-ți mărturisesc că nu urea îmi vine să-i cred pe cei care, deveniți nume de referință într-un domeniu sau altul, pretind c-au avut de mici o chemare irezistibilă către domeniul respectiv. Care, pasămite, tocmai îi așteptă pe ei, ca pe Mesia ! E frumos așa, dar neadevărat. Vanitatea e bună, dar cu măsură.

— De ce e neadevărat ?

— Pentru că, din cîte am băzat de seamă, în viață merg de cele mai multe ori pe calea care ți se deschide. Raroori o apuci pe unde vrei. Începutul e cel mai adesea incert și pus sub semnul întîmplării. Abia ce urmează se supune unei legi. Spune-mi, bei o cafea ?

Citez din „cartea de vizită" a academicianului Ion Făgărășanu : doctor în medicină și chirurgie (București, 1927) ; profesor, șef de catedră la Timișoara (1945—49) și București (Spitalul „Carol Davila", 1949—67) ; chirurg șef al Spitalului „Elias" (1938—67) ; dublu laureat al Academiei Române, Premiul Oroveanu (1938), Premiul Grozovici (1940) ; Marele Premiu „Minerva Medica", Torino, 1965, pentru filmul științific „Radiomanometria electronică în chirurgia căilor biliare", prioritate mondială ; membru titular, emerit sau de onoare al Societății internaționale de chirurgie, al Asociației chirurgilor din Marea Britanie și Irlanda, al Academiei franceze de medicină, al Societății franceze de ginecologie etc., etc. ; decorat, între alte ordine și medalii, cu Ordinul Muncii clasa I ; medic emerit.

— Mulțumesc. Cărei legi ?

— Ca să reușești, trebuie să tragi. Să înveți și să fii serios. Perseverent. Disciplinat. A prezice însă, revin, mă tem că e imprudent. Detectînd o înclinație sau alta, părinții au datoria să-și orienteze copiii, dar greșesc dacă-i forțează. Personalitatea joacă, și în alegerea meseriei, un rol imens.

— Dumneavoastră n-ați visat să deveniți medic ?

— Copil fiind și plăcîndu-mi cai, am vrut să mă fac birjar. Apoi, căpătînd patima cititului, aproape că învățasem pe dinafară „Cei 3 muschetari", mi-am propus să ajung librar. N-am avut, la început, un plan limpede. Dar cînd l-am conturat, m-am ținut de el cu strășnicie, mundnd ca un pălmaș.

— Vorbeam despre desenele dumneavoastră.

— Privește aici : în 1924, pe cînd eram student în anul al IV-lea, am publicat în „România Medicală" caricatura profesorului Thoma Ionescu, rectorul de atunci al facultății. I-am arătat revista și a rîs. Nu s-a supărat.

— Obișnuia să bea ? Nasul îi e mare și rosu.

— Avea o acnee, atîta tot. Deși șef de școală, întemeietor al chirurgiei românești moderne, Thoma Ionescu era blînd și apropiat de studenți. De aceea am și îndrăznit. I-am făcut de pildă, o caricatură și profesorului Francisc Rainer, marele anatomist, dar nici nu m-am gîndit să i-o dau ! N-avea simțul umorului.

— V-ați limitat la caricaturi ?

— Am făcut și desen științific. Cînd am tipărit la Paris, în 1938, la Masson, „Recherches anatomiques sur la veine rénale gauche", am realizat și cele 33 de desene. Lucrarea a produs senzație, ea luminînd patologia varicocelului, la acea dată o boală enigmatică. Ulterior, cîțiva francezi, Gillot, Franz, mai știu eu care, au încercat să-mi șterpelească ideile, pretinzînd c-ar fi fost ale lor ! Ca să repun adevărul în drepturi, am primit sprijin și, în 1980, în „Probleme de chirurgie și anatomie clinică", am demonstrat că prioritatea ne aparține, că e românească. Nu m-am sfiit, ci am trimis cartea la Paris.

— Și ?

— În fața evidenței, s-au înțrecut în elogii. Președintele Academiei franceze de medicină, André Sicard, mi-a scris că „vous etes un grand travailleur auquel la chirurgie doit beaucoup", iar Philippe Monod Broca, secretarul general al Academiei de chirurgie, n-a fost mai puțin îndatoritor.

— Un mare muncitor, dar și, grăiesc ?, un mare luptător !

— Nu luptam atît pentru mine, înțelegi ?, cît pentru prestigiul școlii românești de medicină, de atîtea ori nedreptățită. Pentru că ea deține, cu dovezi, priorități multe și incontestabile. Nu mai zic de Paulescu, treaba e cunoscută, dar Constantin Daniel și Aurel Babeș ?

— Ce-i cu ei ?

— Au descris tehnica depistării precoce a cancerului uterin prin examenul citologic al secreției din jurul colului cu mulți ani înaintea lui Papanicolau și, în loc să se numească Daniel-Babeș-Papanicolau, citodiagnosticul continuă să se cheme numai Papanicolau ! Mă întorc la Thoma Ionescu și zic : citi știu că el, mai întîi chirurg general, apoi ginecolog, a creat cea mai radicală tehnică pentru operația de cancer uterin ? A supralicita valoarea e, desigur, o eroare. Dar una și mai gravă e să stai cu brațele încrucișate cînd alții, ignoranți sau mai curînd șmecheri, caută s-o minimalizeze, trăgînd spuza pe turta lor. Merită să te bați ca adevărul să triumfe ; pentru adevăr nu e niciodată prea tîrziu !

— „Enciclopedia Oncologică" scrie că „în chirurgia radicală a cancerului academicianul Ion Făgărășanu are numeroase contribuții și priorități". V-aș ruga să vă referiți la ele.

— Puțini cunosc faptul că România e între primele țări din lume în care problema cancerului a fost foarte serios luată în atenție de autoritățile medicale. La Cluj, imediat după primul război mondial, a fost întemeiat unul dintre cele dintîi institute din lume contra cancerului. Sigur, pus sub conducerea unui ginecolog-obstetrician, doctorul Constantin Stanca, el avea în vedere în special cancerul genital, la femei dar se poate vorbi, și acum, despre tradiție ? Se poate. De ce e extrem de utilă „Enciclopedia" despre care amintești ? Meritul profesorului Ion Chiricuță și al colaboratorilor săi constă tocmai în aceea că se adresează cu informații noi, de ultimă oră, tuturor medicilor din rețeaua sanitară. În lupta împotriva cancerului oncologul tine, cum se zice, frîiele. Și la noi, unde se investesc fonduri mari pentru cadre și pentru aparatură, le tine bine. Dar asta e, după mine, doar un aspect al problemei. În vederea unei depistări cît mai timpurii, și celorlalți medici, indiferent de specialitate, le revine un rol deosebit. Ei trebuie să tragă semnalul de alarmă.

— Și totuși boala canceroasă nu iartă !

— Azi, cu mijloacele moderne de depistare precoce și cu tratamentul adecvat fiecărui caz în parte, proporția de cancere vindecate definitiv a crescut și crește mereu. În cancerele de sîn, între cele mai frecvente la femei, vindecările totale pentru formele operate în stadiul I depășesc 85—90 la sută. Procentul e la fel de ridicat și în cancerele colului uterin.

— Haideți să discutăm despre ceva mai vesel ! Aveți doi fii care fac medicină, nu ?

— Dacă îi ai în vedere pe Radu și pe Dan Făgărășanu, medici primari la „Fundeni", nu-mi sînt decît nepoți, de la fratele meu care s-a pensionat, ca economist. Necazul nostru e că n-am avut copii. Nu s-a putut, deși altfel mariajul a fost și este ideal.

Academicianul Ion Făgărășanu a publicat, în țară și în străinătate, peste 400 de lucrări științifice. Cartea „Chirurgia ficatului și a căilor biliare", Editura Academiei, 1967, a fost tradusă în 1972 în engleză (la St. Louis, Statele Unite, și Londra) și în japoneză, iar în 1976 în rusă. Au urmat : „Probleme de chirurgie și anatomie clinică", Editura Academiei, 1980, „Contribuții la progresele chirurgiei și anatomiei clinice", Editura Academiei, 1982. A mai contribuit, în calitate de coautor, la „Diagnosticul precoce al tumorilor maligne", Editura Medicală, 1964, „Depistarea și diagnosticul precoce al cancerului", Editura Medicală, 1973, etc.

— Am nimerit din lac în put !

— Ai atins o coardă sensibilă, e drept, dar asta e. În ce zi cade 20 februarie ?

— Într-o joi, de ce ?

— Împlinim 50 de ani de la căsătorie.

— Mulți înainte ! Au trecut repede ?

— Toată viața trece repede, nu-ți fă griji. Eu însă n-am simțit cînd a trecut, am fost prea ocupat pentru a-mi da seama. Mă liniștește ideea că anii s-au dus cu folos. Cu cărți, cu elevi.

— Ce-a însemnat pentru dumneavoastră timpul liber ?

— Cînd eram mai tînăr, mă mișcam mult. Ajunsesem să cunosc Bucegii ca pe buzunarele tunicii. Și azi umblu, mai ales prin Cișmigiu : fac 2—3 kilometri pe zi. Cișmigiul m-a ajutat, a fost ca un al treilea plămîn pentru mine. Păcat că azi tinerii vin în parc nu atît ca să se aerisească cît ca să fumeze. Ești contra ?

— Prefer să tac.

— E și vina noastră. Poate că nu vă explicăm destul.

— Sportul e obligatoriu pentru un chirurg ?

— Nu ca să fii campion, ci ca să îți păstrezi forma. Mișcarea e, în meseria asta, la fel de necesară ca și anatomia. Chirurg fiind, anatomia nu-ți dă numai o cunoaștere în plus, ci mult mai mult : respectul pentru om. Pentru țesuturile și organele lui, pe care trebuie să le păstrezi cît poți. Eu am învățat anatomie topografică și chirurgie experimentală de la Dimitrie Gerota, savant căruia i-am fost asistent și șef de lucrări. La mine, nu se vedea sînge în plagă, iar vindecările per primam erau curente. Poate că o asemenea comparație te va șoca, dar un chirurg bun e ca un hoț de clasă : nu lasă urme după el.

— Dintre elevii dumneavoastră care vă seamănă cel mai tare ?

— I-am format, între alții, pe Dan Gavriliu, pe Dumitru Burlui, pe Ilie Pavelescu, pe Mihai Cîrstea, pe Branko Ștefanovici, deveniți la rîndul lor profesori, șefi de clinici. Înțelege-mă, mi-ar fi peste putință să-i clasific !

— Nici nu v-am cerut, să-i clasificați, v-am întrebat doar care credeți că v-a urmat mai fidel, ca stil, ca metodă.

— Nu m-am ascuns niciodată să îi le-am dat cît am putut. Nici ei n-au luat, e sigur, la fel, dar toți au ajuns sus. Mă mîndresc cu asta. Am tot dreptul, nu ?

— Să pun problema altfel : care a luat mai mult ?

— Cred că Mitică Burluș care era, săracul, mai îndemînatic. Mie mi-a displăcut totdeauna brutalitatea actului operator.

— Ați profesat blîndețea și în afara sălii de operație ?

— Cît s-a putut. Doar invidia și calomnia mi s-au părut inacceptabile. Restul defectelor le-am considerat slăbiciuni omenești trecătoare și mai ușor de îndreptat [illegible]

— Ați nedreptățit vreodată cu bună-știință ?

— Oi fi făcut-o nu zic nu, dar fără voia mea. În general, am avut fler. La ultimul mare concurs de primariat la care am fost președinte de comisie, i-am clasificat primii pe Mandache, pe Ion Juvara și pe Dan Gerota, chirurgi de elită mai tîrziu, nume strălucitoare.

— Fată de Juvara și de Gerota aveați și unele datorii !

— Nu înțeleg. Cum ?

— Fuseseți elevul unchilor lor, nu ?

— În știință, s-o știi de la mine, nu-i loc pentru nepotisme. Mai devreme sau mai tîrziu, impostura se demască.

— Am glumit, iertați-mă. Cînd v-a fost pacient Tudor Arghezi ?

— În toamna lui 1955, dar boala lui era mai veche. O boală cu cintec, declanșată prin 1939. Poetul avea dureri atroce în regiunea lombară, cu iradiații în membrele inferioare și, la un moment dat, cu fenomene de paralizie. În 1939, l-au luat în tratament cîteva somități, între care și Dimitrie Bagdasar, distinsul neurolog și neurochirurg, elev al lui Cushing la Baltimore și, după aceea, dascăl al nu mai puțin renumitului profesor Constantin Arseni. Bagdasar s-a gîndit la o tumoră și, ezitînd să intervină chirurgical, a instituit un tratament radioterapic. Nesimțind însă nici o ameliorare, Tudor Arghezi s-a adresat doctorului Grigoriu-Arges, care pretindea că deține un lichid „secret".

— Și, brusc, maestrul s-a însănătoșit !

— Da, dar fără ca injecțiile lui Grigoriu-Arges să fi avut vreun efect. Pur și simplu a fost o coincidență. Numai că Arghezi a rămas convins că Grigoriu-Arges l-a vindecat și a scris o piesă de teatru, „Seringa". În care a făcut praf medicina oficială, ridiculizîndu-l în slăvi pe „tămăduitor".

O altimă paranteză. În afară de varicocel, academicianul Ion Făgărășanu a adus un aport original, unanim recunoscut, în depistarea falselor imagini chistice ale ficatului, stabilind și un tratament adecvat. A descris și executat, în premieră, noi tehnici de tratament în icterele mecanice, în chistele hidatice etc. A efectuat, ca prioritate mondială, radiomanometria electronică a căilor biliare. A fost primul chirurg român care a introdus examenul radiologic al căilor biliare pe masa de operație, procedînd la cele dintîi explorări cu radioizotopi în chirurgie etc, etc.

— Ne întoarcem în 1955 ?

— Cînd, după 16 ani, poetul s-a reinternat la „Elias", cam cu aceleași simptome. Aflînd că în 1939 i se electrocoagulase un polip stngerînd, m-am gîndit că poate fi vorba despre o infecție a căilor urinare provenind de la vezică, dar am mai observat ceva : că fosa iliacă dreaptă era mai plină, mai păstoasă și deloc dureroasă. Am recurs la o puncție și am scos de acolo 40 de centimetri cubi de puroi. Am injectat apoi streptomicină și, starea generală ameliorîndu-se văzînd cu ochii, Arghezi a părăsit spitalul în cîteva zile.

— Știu că ați numit acea afecțiune „Boala Tudor Arghezi", comunicînd-o la cel de al XXIV-lea Congres internațional de chirurgie din 1971, dar nu înțeleg care e legătura între 1955 și 1939.

— Ce se întîmplase ? Radioterapia profesorului Bagdasar lichefiase puroiul care trecuse, prin găurile de conjugare ale vertebrelor, în teaca psoasului, de unde fuzase și se închistase în fosa iliacă. Grigoriu-Arges nu intervenise de fapt cu nimic, paralizia fiind provocată de puroiul din canalul vertebral. După ce acesta a migrat, paralizia a dispărut de la sine.

— Cum a reacționat poetul ?

— Era mîndru și, ca pacient, foarte dificil. Dar s-a plecat în fața argumentelor. Mi-a oferit o dedicație ditirambică pe volumul „Pagini din trecut" : „Profesorului Ion Făgărășanu, închinăciunea unuia pe care harul intuițiilor sale și mîinile-i binecuvîntate l-au ridicat din neant". N-a fost însă singura noastră întîlnire. În 1959, i am operat soția de un icter grav. Deși Paraschiva era în vîrstă, totul a decurs normal și Arghezi, încîntat, m-a întrebat „cînd nula profesor, ce pot să fac pentru dumneavoastră ?".

— Ce i-ați răspuns ?

— Mi-am permis o glumă, invitîndu-l să scrie încă o piesă, în care să reabiliteze seringa ! N-a scris-o, dar, din cîte am aflat, a revăzut-o și a modificat-o mult.

— Zic și eu așa, fără nolmă : v-a fost frică de ceva în viață ?

— Ca student, m-am temut că nu voi rezista la disecții ! A fost marea mea teamă, de care m-am eliberat însă repede.

— De moarte nu vă e teamă ?

— Deși sînt împăcat cu mine însumi, nu sînt pregătit pentru ea. O poftesc să mai aștepte.

— Tovarășe academician, o ultimă întrebare : ce le recomandați chirurgilor mai tineri ?

— Să muncească din răsputeri, munca fiind prima și poate singura garanție a reușitei. Să nu uite că ce știu azi, mîine poate fi, ba chiar e, depășit. Și să învețe măcar o limbă străină. Decît să mergi la un congres, la Paris sau la Moscova, și să nu înțelegi nimic, mai bine stai acasă !

— Îmi retrag cuvîntul. Ați circulat destul prin lume, unde v-a plăcut mai mult ?

— În Mexic.

— Ați asistat la o coridă ?

— Da, dar la una chirurgicală. L-am întîlnit acolo pe De Backey, unul dintre cei mai mari chirurgi vasculari din toate timpurile, un precursor în adevăratul înțeles al cuvîntului. M-a întrebat de Pius Brînzeu, pe care-l știa de la Strasbourg, de la profesorul Lériche. Atunci m-am simțit mîndru că sînt român. Cît despre De Backey, l-am invitat în România și a venit, conferențiind la București.

Coborîm scările împreună. Ne despărțim la fel de sobru cum ne-am întîlnit. În afară de bună-ziua nu zic nimic. Doar rememorez a doua dedicație dăruită de Tudor Arghezi : „Profesorului doctor Făgărășanu, doftor plin de haruri și dătător de viață și sănătate, odată cu admirația și recunoștința celui care îi sărută mîna binefăcătoare". I-o săvîrșit și eu.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cîntarea României"

Un oraș iubește teatrul

Dragostea pentru teatru a călărășenilor este veche și statornică și a dat, de-a lungul timpului, superbe roade. În 1906, ca să începem cu începutul, s-a inaugurat în Călărași „somptuoasa" clădire a **Teatrului Comunal**, pe a cărui scenă aveau să evolueze mai toți marii artiști ai vremii. Astfel, unul din ziarele locale scria : „Într-o singură săptămînă am avut două reprezentații teatrale și amîndouă au fost cercetate de un public care ocupase pînă la refuz sala Teatrului Comunal. Dacă avem în vedere că spectacolele au avut loc în anul 1932, înțelegem că Teatrul Comunal nu avea, nici după aproape trei decenii de la inaugurarea sa, dotarea necesară. Dar asta ar fi totuși, o altă problemă. Importantă era, pe-atunci, ca și astăzi, de altfel, dragostea pentru teatru a călărășenilor. O dragoste care avea să se materializeze, după cum atestă documentele, abia în luna noiembrie a anului 1946, cînd un grup de iubitori ai Thaliei, au înființat o mică formație de teatru din care avea să se nască mai tîrziu, primul Teatru Popular din țară. De-a lungul celor 40 de ani de activitate neîntreruptă, **Teatrul Popular din Călărași** a montat aproape 250 de piese, a susținut peste 2 200 de spectacole, iar numărul total al spectatorilor aproape că atinge milionul. „Între cei ce-au pus în scenă primele piese, ține să precizeze **Emilian Șerban**, directorul Casei de cultură a municipiului și, totodată, unul din marii „suflețiști" ai Teatrului Popular, i-aș aminti pe **Ilie Mița, Sofia Suzan, Alexe Popescu, Florin Dumitrescu, Lucia și Barbu Mihăilescu, Mihai Nițescu, Dumitru Dădîrlat, Aurel Boboș, Cicerone Ionescu**, iar mai apoi, ca într-un schimb de ștafetă, pe **Irina Rădulescu, Aurel Șerbănescu, Ana Negreanu, George Grigorescu, Iolanda Dain, Vasile Mihalache, Georgeta Arghiriadis, Puiu Bercea**... La loc de cinste, desigur, se cuvine să amintesc numele lui **Aurel Eleftheresou**, cel care timp de trei decenii a fost regizorul teatrului nostru". De-altfel, ca să lămurim în sfîrșit lucrurile, această trecere în revistă a începuturilor **Teatrului Popular din Călărași** se datorează faptului că la cea mai recentă ediție a **Festivalului Național „Cîntarea României"**, actorii amatori ai Călărașului au cucerit mult invidiatul loc I cu piesa **„Băiatul cu floarea"**, de **Tudor Popescu**, un spectacol în care au strălucit **Ion Anghel, Gheorghe Dudescu, Gheorghe Paraschiv, Elisabeta Neagu, Silvia Bocioacă, Liliana Gidea** și **Maria Frătescu**. După cum se vede, o a treia generație de artiști amatori, de iubitori ai Thaliei. Totodată consemnarea noastră se mai datorează și faptului că, de curînd, artiștii amatori ai Călărașului au inaugurat noua clădire a teatrului, un teatru în toată puterea cuvîntului, apt să primească pe scena sa cele mai pretențioase spectacole. Au mai participat la inaugurare, ca invitați de onoare, **Cleopatra Melidoneanu, Daniela Vlădescu** și **Dorin Teodorescu** și un grup de balerini ai Operetei, acestora adăugîndu-li-se și actorul „Național ului" bucureștean Constantin Dinulescu. Este fără doar și poate momentul să notăm că în același spectacol festiv au evoluat și cîteva din formațiile Casei de cultură, precum corul „Camerata" și corul bărbătesc „Freamătul", ajuns la frumoasa vîrstă de 75 de ani și ansamblul folcloric „Balada Dunării", de mai multe ori laureat al „Cîntării României". Revenind la teatru, această veritabilă pasiune a unui oraș aflat în inima Bărăganului, să mai notăm că-i revine Călărașului cinstea și bucuria de-a găzdui, în luna martie a acestui an, primul festival al teatrelor populare și muncitorești din toată țara. O mai potrivită alegere nu se putea. Timp de cinci zile, între 24 și 28 martie, cetatea grîului și-a oțelului, statornică și veche iubitoare a teatrului, va fi capitala tuturor actorilor amatori ai țării.

N. VICTOR ■

Scriitorul — conștiința a vremii sale

AUREL RĂU :
„Mă impresionează pulsațiile istoriei transilvane spre toate punctele cardinale"

— Aurel Rău, vă pun o întrebare de o simplitate covîrșitoare : cum ați devenit scriitor ? Există o anumită rețetă ?

— Să mă gîndesc, poate, la vreo rețetă. Dar nu, la o metaforă : urmînd un drum al magilor, după o rază. Printre cuvintele frumoase ale altora, respectiv atracția Literaturii, și printre promisiuni de miraje jucîndu-se de-ascunsul printre cuvintele dimineților și nopților mele. Printre fel de fel de capcane și lighioane. Te trezești, așa, printre ani, de salutat sau de întrebat...

— În multe din poemele dumneavoastră e invocată firesc Transilvania. Ce ați reținut, încă de timpuriu, din istoria ei ? Ce particularități credeți că are ca în contextul istoriei românilor ?

— În primii mei ani literari îmi impuneau mai mult peisajele, realitățile de limbaj, întîmplările din istorie, părțile — cu puține excepții — exterioare ei. Aceasta, probabil, printr-o aspirație firească spre totalitatea românescului. Cu anii, am încercat pe undeva ca un regret că n-am forat mai particular în perimetre restrînse din această enclavă de o individualitate distinctă, de rezonanțe europene și mondiale. Cred, între altele, că Transilvania poartă ca un blestem, obsesia dreptății și obiectivității, o repulsie pentru versatili și un gust de luciditate, o gravitate care-i vine din zăcămintele nu numai etnografice ci și metalifere. Unele din aceste trăsături își au corespondentul în faptele istoriei, altele în matca spiritualității românilor.

— Vă impresionează ceva anume din această istorie ?

— Din secole, cum să vă spun, mă impresionează pulsațiile ei spre toate punctele cardinale, care au dat legendele descălecărilor, pulsații cu atît mai energice cu cît energic au presat concentric asupră-i săgețile tuturor deplasărilor de alte populații, în căutările lor de patrii sau de popas. Mi se mai pare interesant momentul statal Burebista, în care un fluviu nu este o graniță naturală, deci daco-trac, și respectiv sentimentul Ioan de Hunedoara, pe drumurile Balcanilor, în arme, că Europa poate fi sustrasă Asiei.

— Scrieți o poezie senină, echilibrată, rareori bîntuită de mari neliniști. E vorba aici de o pudoare care vă interzice să vă faceți cunoscute în gura mare frămîntările ? Să fie acesta un semn de împotrivire la ravagiile secolului ?

— Nu vă reproșez că folosiți clișee, nici nu știu dacă ale criticii.

— Sînt proprii mele clișee.

— Într-adevăr, nu sînt făcut pentru „în gura mare". Spun aceasta cu toată admirația pentru strigătele care să poată fi auzite prin vuiet. Dar cînd în loc de vuiet e multă tăcere, multă stăpînire a stihiilor, cînd Eol a legat bine sacul... În sfîrșit, Poezia, ca și alte arte, e tot ce vreți și e un dans cu măști. O întrebare ar putea fi dacă întotdeauna masca senin ului e pusă pe senin, și a echilibrului pe echilibru. Cînd echilibrul e rezultat al voinței, de multă laudă se poate învrednici. Cînd noaptea nu se lasă întrevăzută, cărcia i se spune cu fiecare pas „Nu !"

— Dar acest sentiment de confort pe care-l creează poezia dumneavoastră prin echilibru, prin limpezime de cleștar, nu înseamnă o ignorare a marilor contradicții din lumea contemporană ?

— Și ce-i cu ele, cu contradicțiile ? Sau ce le pasă lor de contradicțiile lor cu mine ? Nu se văd prea multe semne, din păcate, că evenimentele istorice ascultă de cuvîntul poetic. Însă formele de convorbire cu oamenii, deci și cu făuritorii de istorie, contemporanii noștri, înfinite sînt. Depind, toate, de condiția de a se fi născut cu poetul odată : dacă sînt scrise, cum spunea V. Hugo, nu cu înaintașii, cu formule gata elaborate, nu „cu ceea ce s-a scris, ci cu sufletul și cu inima ta". Patetismul ăricărui discurs trece întîi pe la acest atît de lipsit de sofisticări dacă.

Dar fiindcă vorbim de contradicții, sintagme ca „limpezime de cleștar" nu intră în contradicție cu altele, cum ar fi o „încifrare excesivă" ? Nu vreau să ne despărțim de acest punct al discuției fără a-mi reafirma prețuirea pentru o poezie care pune sub întrebare, ironică, sau aforistică. E cazul și al multor din micropoemele mele, dar și al altor metafore, de un plins „intern", unde oficiile critice nu sînt mai puțin aenine și echilibrate, enunțînd calificativul „ludic" trecînd, cum ar spune Blaga, „de grea răscruce".

— Există un vers în poezia dumneavoastră care să vă exprime ca o parolă în fața celorlalți ?

— Există. Dar vi-l spun altădată. Cînd mai veniți la Cluj.

— Totuși...

— Fie. „Era bun, / huiduiți-l cu blîndețe..."

GEORGE ARION ■

Salonul municipal

Dialoguri cromatice

EUGEN POPA : „Magistrala albastră"

Ceea ce-și propune recentul **Salon Municipal de pictură, sculptură, grafică, arte decorative și design**, găzduit de generoasele și prestigioasele spații expoziționale ale **Muzeului de Artă al R.S.R.**, este o trecere în revistă nu numai a întregii suflări artistice bucureștene, cît și o evaluare a tendințelor, a orientărilor, a modalităților de expresie plastică etc. ce se manifestă în clipa de față în peisajul atît de divers și bogat al artei plastice din Capitală. Și dacă vom spune că, privit numai din acest punct de vedere, actualul Salon nu se deosebește de celelalte, nu vom greși cu nimic, întrucît orice manifestare de acest gen, cu o cît mai largă participare, va ilustra, de la sine, liniile de forță ale unui moment dat din evoluția însăși a artelor plastice bucureștene. Cu toate acestea, actualul Salon se singularizează, totuși, prin marele număr de tineri artiști, prezenți pentru a doua sau a treia oară pe simezele unei atît de prestigioase manifestări, fapt ce vrea să însemne un asalt colectiv pentru afirmare, pentru impunere în atenția opiniei publice, a iubitorilor de frumos. Pe de altă parte, o altă singulară notă a actualului Salon ar putea fi considerată expunerea unor lucrări mai vechi sau de dată foarte recentă. Ne referim la acele lucrări ce au fost de curînd expuse la Dalles, într-o expoziție omagială de amplă deschidere și semnificație. În fine, ca să limităm întrucîtva lista particularităților ce definesc Salonul, vom remarca spațiul larg oferit plasticienilor care beneficiază de-această dată de trei săli, la parter (pentru pictură și sculptură) și de alte cîteva săli, la etaj, pentru grafică, arte decorative și design. Cu un atît de mare spațiu la dispoziție, actualul Salon a reușit să mulțumească aproape pe toată lumea, fără a face vreun rabat la calitatea artistică, la exigențele juriului. În profida unei impresionante diversități, expoziția etalează totuși, o unitate ce se traduce într-un dialog calm, fără emfază sau false ostentații, iar meritul instaurării acestei atmosfere revine, firește, celor ce-au meditat asupra panotării (operație extrem de dificilă atunci cînd este vorba de-un mare număr de artiști, inclusiv expresii plastice), dar și juriului ce-a înțeles și acceptat compatibilitatea unor atît de diverse viziuni plastice. Firește, accentul cade și de-această dată pe marile compoziții apoteotice, mărturisind marile ctitorii ale socialismului în ultimele două decenii, drept pentru care vom consemna lucrările semnate de Constantin Nițescu, Vladimir Șteran, Vasile Pop Negreșteanu, Geta Mermeze, Eugen Palade și alții. În rest, cu excepția cîtorva portrete, datorate în special sculpturii de mici dimensiuni, Salonul face un elogiu adus peisajului sau naturii statice, semn că artiștii au redescoperit frumusețea clipei, a dialogului cu natura, dulceața unei reverii interioare, cît mai familiare cu putință. Dorința de mărturisire a gîndului intim, șoptit cu delicatețe și căldură, cu o cuceritoare sinceritate, au scos în evidență cîteva zeci de lucrări ai căror autori, mai tineri sau mai vîrstnici, impuși pe deplin atenției, sau aflați în plină afirmare, fac dovada că artiștii sînt pe cale să recucerească un teritoriu liric de anvergură. Fără pretenția că am putea trece în revistă toate lucrările ce ne-au atras în mod deosebit atenția, vom consemna totuși cîteva nume, așa cum le-am descoperit pe simeze, deci nu neapărat într-o ordine valorică : Eugen

(Continuare în pag. 11)

VICTOR ȚIȚA ■

Viața culturală la zi

Alba Iulia

Alba Iulia, Iulia Alba,
Mireasa disperării noastre,
Mireasa deșteptării noastre,
În grația neamului meu te-ai gătit.

Pe sub brațele tale intră pe cal alb
Mihai cel Viteaz.
Ce nuntă divin românească !
Ce cununie din veac așteptată !

Colina ușor ridicată pe vîrfuri
E Muntele nostru cel Sfînt.
Pelerinaj face fiecare român
Să semneze-n țărînă cu fruntea
La picioarele tale.

Ca orbit se ridică apoi.
Și trăiește
Din lumina ta albă, de nuntă.

CAROLINA ILICA ■

GHEORGHE NICOLAE : „Peisaj"

Pasiunile criticii

Într-una din paginile ultimei sale cărți, Scene din romanul literaturii („Cartea Românească", 1985), Lucian Raicu declară că-i convine soluția propusă de Roland Barthes, aceea a biografemelor, ce ar consta în studierea vieții și operei unui scriitor prin mici fragmente, frînturi, fărîme semnificative : „în ele, și nu în prea zdravăna «biografie», nu neapărat romanțată, găsim ceva semnificativ, ceva rapid și profund revelatoriu, dacă vrem cu tot dinadinsul să ni-l reprezentăm pe «autor» ; și adesea vrem, adesea trebuie". În această predilecție, manifestată și în Practica scrisului și experiența lecturii, Reflecții asupra spiritului creator sau Fragmente de timp, nu trebuie să vedem o infirmitate, absența sintezei bunăoară (ironizată flaubertian chiar în cartea de față), ci plăcerea de a savura finețurile operei. În afara oricăror constrîngeri de metodă, ba chiar un refuz declarat al tuturor proiecțiilor teoretice care ar putea stîlci percepția critică. Modul acesta al divagației libere, lipsite de prejudecăți și de rigoare, atinge în acest volum limita cea mai înaltă, căci autorul e hotărît să rupă cu orice perspectivă consacrată asupra criticii, căutînd, cu o înfrigurare pe care doar patetismul confesiunii o poate da, o manieră cu totul personală de a comenta literatura, la limita dintre eseul liber și jurnal, dintre reflecție și mărturisire, în fapt un fel de proză a cărei temă este căutarea sinelui, a propriei identități. Literatura îi servește lui Lucian Raicu, mai ales în Scene din romanul literaturii, ca pretext de elucidare a creației, față de care el însuși nu mai are atitudinea gomoasă și circotașă a criticului, ci aceea sensibilă și vibrantă a scriitorului frămîntat de problemele fundamentale ale existenței. Tolstoi, Gogol, Rebreanu, Thoman Mann, temele constante ale autorului, sînt priviți prin statutul lor de spirite creatoare aflate în confruntare dilematică și, într-un fel, exemplară, cu determinările exterioare, în care se includ limitele biologice, libertatea, atmosfera morală etc. Ființa din spatele cărții e, așadar, țința majorității reflecțiilor lui Lucian Raicu, ceea ce face posibil miracolul creației îl interesează cu precădere. În răspăr cu semiologia textului, care acreditează ideea că literatura se naște din literatură, autorul ocolește cu deferență această tot mai tiranică opinie, încredințîndu-se că opera e o formă de viață. Nu se sfiește, în acest sens, să-l contrazică și pe venerabilul Borges, desigur cu eleganță tacticoasă.

Care este secretul marilor opere, cum se încheagă ele din existența, adesea contradictorie, a autorilor, iată întrebările la care Lucian Raicu revine frecvent, cu o tenacitate provocată nu doar de curiozitate, ci de neliniștea propriei sale ființe. Explicațiile, cîte le găsește, se organizează pe o temă goetheană : numai insuficientul este creator. În sens mai larg, autorul vede în această carență un gol de ființă, o frustrare existențială : „Stările de : inspirație, iluminare ; cele creatoare și productive ; cele de revelație, de intensitate și sporire a ființei — sînt imediat precedate de (și citeodată seamănă cu) imaginea lor răsturnată. Mare atenție, deci, la stările de : gol, pustiire, absență, neputință, incapacitate, neliniște sterilă, negăsire a locului, plictiseală, panică interioară, nerăbdare, agitație fără obiect. Precum și la cele de : umilință, proastă părere de sine, precaritate, remușcare (provocată de trecerea vană a timpului), depresiune, deprimare, pierdere a senzației de «rost» (în lume) și a speranței (...) Plînurile din goluri se ivesc". E aceasta o temă romantică a creației ? E adevărat că suferința a fost exaltată de romantici, dar Lucian Raicu precizează degrabă (a mai făcut-o și în cărțile precedente) că nu mai crede în mitul mizeriei materiale, nici în acela al bolii fizice, care vexează creatorul, consumîndu-l în mod steril. Autorul Scenelor vorbește, cum am zis, de golurile ființei, un chin mult mai subtil și mai năpraznic cu care scriitorul luptă în fața hîrtiei. Unghiul de analiză nu e nici sociologic, nici psihopatologic ; interesează aici doar fenomenologia creației, traiectul întortocheat al devenirii operei, pe parcursul căruia vede aliniindu-se și mult repudiata inspirație, desigur fără a elimina din calcul doza de artificialitate pe care crea ia o presupune, poietica adică : „Nici scrierea, nici consumul scrierii nu sînt activități de rutină, întoarcerea la înțelesurile autentice ale actului (de «inspirație» în scriere și deopotrivă în lectură) se impune ca o necesitate măcar în conștiința unora, a celor care păstrează și transmit (mai departe)". A scrie, a crea, în viziunea lui Lucian Raicu, nu e deloc un lucru simplu. Atitudinea e întotdeauna de respect, de mirare nesfîrșită.

Tema goetheană, de care vorbeam, pare să se fi răsfrînt de astă dată și asupra autorului cărții. Reflecțiile de aici parcă nu mai au acea jubilație discretă din volumele anterioare, tonul însemnărilor nu mai e atît de optimist și de încrezător. Investigația criticului trece dincolo de opera comentată, găsindu-și obiect în propria-i existență. O notă de melancolie aspră, de dezabuzare și scepticism, de retractilitate în fața vieții străbate cartea de la un capăt la altul și în această modificare de umoare trebuie să vedem o identificare tot mai pronunțată a scrisului cu existența, o asimilare a literaturii cu viața. Cine vorbește în aceste reflecții, criticul sau scriitorul ? Desigur, scriitorul : „Cît de puține lucruri mă mai interesează, puține, din ce în ce mai puține, dar cu o forță a interesului încă mai acaparatoare. Vreme rece, ger sufletesc, aproape întuneric". Tema creatorului, descifrată la Thomas Mann, la Tolstoi, la Rebreanu s-a mutat, încet și insidios, la Lucian Raicu.

Fie că relatează în ton reflexiv, confesiv ori analitic, autorul Scenelor din romanul literaturii păstrează un stil adulator, cu cadențe și inflexiuni ciudate ale frazei, prin care izbutește marea performanță de a reda demnitatea creației și de a ne convinge de această demnitate.

RADU G. ȚEPOSU ■

Nostalgii ardelene

Trei par să fie temele principale ale poeziei din volumul Ceremonia de trecere („Albatros", 1985) de Dorin Sălăjan, poet încă tînăr al cărui debut cu Nașterea cea mare (1980) vestea un remarcabil talent în direcția unui expresionism post-blagian, marcat de vizionarismul pietros al unui Ion Gheorghe din cea mai bună poezie a sa.

Să numim aceste teme pentru a le discuta, apoi, pe rînd : tradiționalul sentiment al dezrădăcinării, tipic ardelenesc ; cronica mitologizată a unei copilării-adolescențe-tinereți pentru care satul cu valorile lui spirituale este mater, materia, matrix ; viața la oraș.

Dezrădăcinarea. E o temă al cărei paradox l-a observat Marin Preda în Imposibila întoarcere. Dorin Sălăjan îl trăiește din plin „Peste memorie aplecat cu evlavie", descoperindu-se un Ianus bifrons : pe de o parte, copilul crescut lîngă coarnele plugului, lîngă coasă ori țapină, iar pe de altă parte, cel de azi „închipuind / Paradoxale destine de eroi literari". Altă dată acest sentiment ia forma binecunoscutei huliri a vieții la oraș : „Iată-mă cîine surd la vînătoare / În Capitala asta egolatră / Totul este cîștig și o pierdere / Desfid viața de îndoială / Micile meschinării interesul primează / Urăsc uneori această viermuială acest Babel / Liota de trepăduși de la porțile redacțiilor". Eticismul subtextual al unei asemenea atitudini nu este mai puțin ardelenesc și nici, cu atît mai puțin, lipsit de contradicții. Paradoxul lamentoului de dezrădăcinare (stare-sentiment pe care Goga a ridicat-o la puterea unei semnificații simbolice — ruperea de transcendența locului natal) apare atunci cînd acesta este rostit din interiorul unei forme culturale pe care a făcut-o posibilă chiar dezrădăcinarea. Marin Preda n-ar fi scris Moromeții dacă ar fi rămas cu Bîsnica, iar Dorin Sălăjan n-ar fi scris volumele sale de versuri dacă... Irezolvabil în limbaj, ca orice paradox autentic, și acesta continuă să lumineze o contradicție creatoare de lirism, iar poezia acestei contradicții n-așteaptă ca valoarea să i fie măsurată în kilometri. La orice distanță geografică de rădăcinile tale, ființa ta le poartă în ea. Dezrădăcinarea e aparentă, dar născătoare de poezie. Autenticitatea acestei poezii nu poate fi alta decît aceea a puterii de a-ți asuma pînă la capăt propria ta ființă, cu paradoxul ei aparent cu tot. Dorin Sălăjan are acest bun simț existențial, tot așa cum are și bunul simț al limbajului, care să-i aproximeze drama cea fără de dramatism, care e una a gîndirii, iar nu una a existenței.

Cronica satului. Da, satul e mamă, materie și matrice. De altfel, imaginea mamei este cea mai frecventă în Ceremonia de trecere. A mamei reale și a mamei, așa-zicînd, transcendente. Tatăl real nu lipsește, dar cel trancendent e doar invocație. Materia lumii natale e depusă în memoria subiectiv-personală și în cea impersonal-mitică a poetului. Dorin Sălăjan scrie în vecinătatea modalității din La lilieci-i lui Marin Sorescu, dar o face cu tonul solemn, pavat cu suavități de piatră, al ionghеorghicelor. Întîmplări, simboluri, mituri și personaje. O materie care formează o matrice. Despre aceasta din urmă vorbește, de fapt, poezia lui Dorin Sălăjan. Matricea unui nostos, natal, firește, adică al firii rătăcind odiseic în memoria pasivă a anilor de-acasă. Nostalgie, în aducerile aminte ale eului poetic, acest nostos nu mai poate fi recuperat decît ca poezie.

Viața la oraș. În ultimă instanță, și această temă e tot tema vieții la sat. Aceasta e perspectiva tuturor tablourilor de stare din poezia lui Dorin Sălăjan : „O boală domnească s-a strecurat în mărunțaie / Rîndunica s-a încuibat în creierul mic / Dîntele de aur e un străin în propria gură / Merg de parc-aș veni și visez de-a-n-picioarele / Aud cuvinte de nerostit provenite din al nouălea cer / Gesticulez de unul singur pe stradă / Luat de mașina vieții cum se spune / E dureros de greu să rămîi tu însuți". Prezentă mai ales sub infățișarea unor meditații neliniștite și a unei abstractizări a dramei spirituale, tema citadină e la fel de aparentă în Ceremonia de trecere ca și paradoxul dezrădăcinării în psihologia creației.

Dorin Sălăjan se află deja pe calea de acces către o remarcabilă conciliere a temelor unei tradiții interiorizate subiectiv și a acelora ale unei subiectivități care își caută exteriorizarea cea mai personală.

IOAN BUDUCA ■

CAP LIMPEDE

● **Discul Electrecord de cîntece pentru copii** intitulat sugestiv : **„PUI DE MEȘTERI MARI"** (în interpretarea corului de copii **Voces primavera**, dirijat de Claudiu Negulescu) este o înmănunchere a 16 bijuterii muzicale semnate de profesorul și compozitorul **NELU IONESCU.** Ele fac parte dintr-o vastă și valoroasă operă didactică și concertistică pe care ilustrul dascăl a închinat-o cu dragoste, blîndețe, pasiune și — nu în ultimul rînd — îndemn metodic, „celor mici", celor care fac parte din „marea lume a sincerității", cum o caracteriza un alt mare iubitor al cîntecului pentru copii : **Ioan D. Chirescu**

A prezenta analitic cele 16 cîntece imprimate pe acest disc ar fi o încercare absolut inutilă, atîta vreme cît ele au străbătut — din glas în glas, din școală în școală — lungul și latul țării decenii întregi, fiind prezente, atît la lecții, cît și pe scenele de concerte pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii : Japonia, Australia, Germania, Uniunea Sovietică ș.a. Valoarea lor — și nu aprecierile subiective — le-a înaripat și le-a îndreptat zborul către inimi și către cugete. Atributele instructiv-educative de care maestrul, strîns legat sufletește de activitatea didactică, a știut să le selecteze și să le includă în conturul artistic bine precizat, au făcut ca ele să fie prezente în foarte multe manuale, culegeri, îndrumări metodice... Cunoscător, pînă la amănunte, al folclorului copiilor, **NELU IONESCU** a turnat în tipare aproape autentice întreaga sa creație. Se înțelege, din acest adevăr, că autorul a dorit — și a reușit — să dea copiilor din țara noastră un repertoriu românesc, strîns legat de viața lor afectiv-patriotică.

Structura cîntecului dă la iveală o concepție comună, o sensibilitate comună, un îndemn comun către rezolvări artistice din cele mai fericite ! Păcat că ascultătorul și, implicit, cititorul prezentării este lipsit de posibilitatea de a ști că — se pare — toate cele 16 cîntece imprimate pe acest disc sînt scrise pe versurile poetului **I.U. Soricu**, colaborator apropiat al compozitorului. **(D.D. Stancu).**

● **CENTENAR MARIA VENTURA.** Muzeul Literaturii Române inaugurează, în cadrul tradiționalei manifestări „Rotonda 13", un nou ciclu — **Rotonda T** — dedicat evocării unor personalități de seamă ale scenei românești. Prima manifestare de acest fel a fost consacrată marii interprete a teatrului românesc Maria Ventura, de la a cărei naștere se împlinesc o sută de ani. Au fost invitați : Silvia Dumitrescu-Timică, Ileana Berlogea, Nicolae Brancomir, N. Carandino, Jean Georgescu, Al. Raicu, Marieta Rares, Mihai Vasiliu, Ion Zamfirescu. A prezidat Dina Cocea — președinta Asociației Oamenilor de Artă din Instituțiile teatrale și muzicale. Rotonda a avut loc joi, 13 februarie a.c., orele 17,00.

● **Unica publicație periodică** (două numere pe an) consacrată culturii populare românești „Revista de Etnografie și Folclor", se află în al 30-lea an de existență și pune, ca de obicei, la dispoziția cititorilor un material bogat și divers.

● **În numărul 2/85,** secțiunea de **Studii** se deschide cu investigația lui Ion T. Alexandru privind „rădăcinile folclorice" ale

atelier literar

de G. Dumitrescu

O. Clanca : Din nou cîteva lucruri interesante : „360 de grade", „Stingere", „Erezie" (nefinisată pînă la capăt).

Cristi Oprescu : Din ce în ce mai slab (le-ați stricat pînă la urmă și pe cele care aveau ceva, un semn, un punct de plecare...). Se pare că am păcătuit prin exces de optimism în ce privește evaluarea puterilor și perspectivelor dv.

Mugurel Grosu : Prăpădiți prea mult timp cu așa-zisele dv. poezii, bătaie de cîmpi, fără înțeles, cu multe vorbe al căror sens nu-l cunoașteți etc. La această vîrstă e mai avantajos să citești (cît mai mult) să te pui la punct cu ortografia și, în general, cu cerințele școlii, acordînd exercițiilor literare un loc mai puțin acaparator și ...cronofag !...

Rupai : E un plus de densitate și de echilibru, cu unele rezultate demne de atenție (mai ales „Autoportret", dar și „Fiule nu rătăci", „Singurătăți MDMCCCXXVI"). Cîteva piese rămîn simple ghirlande metaforice, efemer și indoielnic delectabile. Dar această manie de a colecționa și juxtapune în neștire metafore, fără valoare funcțională, ajunge să compromită cîteva texte interesante, cum ar fi, mai ales, „Deschideți brațele" (unde firul central al poemului este neîncetat „brulat", sicîit, pînă la urmă sufocat, de o vervă metaforică voioasă și facilă, care aglomerează, îndeasă, o cantitate incredibilă de poante și gaguri, cele mai multe, neinspirate, centrifugale, ieftine uneori — „desuuri verzi", „poșeta albastră", etc. etc.), ori „Goana spre" (vers. 4—9, un „ghem" similar, încă mai deplasat și mai grosier) și „Cine vă leagă" (cu „fracul" și „duelul" etc.). Probabil că senzația „balastului" de-aici vine, dar indiferent cum i-am spune, aceasta pare să fie principala problemă cu care aveți a vă confrunta (de pe acum, ziceam mai sus, cu unele rezultate fericite). Așteptăm să ne retrimiteți dactilografiate textele pe care le-am remarcat.

A. Filip : Recoltă slabă. Doar două pagini de menționat. (oarecum) : „Marea", „Testament".

Tim, Ionică Bucă, Iacob Roman, Iuliu Drăghici, Suzana Mitaca (? Indescifrabil), **Elena H. Titulescu, Lia Bilt, Nicolae R., Cintec Cilia, Andreea Pătrașcu, A.-L. Dunkler, R. Bălșanu, Mădălina Bădulescu, Șergiu Danielescu, Lucian Soare, Dobrin Fănică, Liucore Taliun, Const. Nic. Petrescu, Elena Domoleanu, Iasi Albertina, Dan Stăncu, David Schuster, Maria Csizmadi, D. Niță-Dimbovițeanu, Gh. Iordache, Nicușor David, Ana Ivanovici, C. Dev.-Mehedinți** : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N. B. Manuscrisele au se înapoiază.

ERATĂ : La „Atelierul" din numărul trecut, din cauza unui rînd sărit, prima jumătate din coloana de nume (pînă la **Camelia Vinea**, inclusiv) nu primește răspunsul cuvenit. Care este : „încă nu, mai trimiteți !"

Vă propunem un nou poet: Celia Bănuț

DESCÎNTEC

Ascultă ghiocul. Nu auzi o mare ?
Și totuși, dacă încerci cu degetul, nu
e ud.

Nu e nimic în ghioc.
Mai puțin decît nimic — e
o mare cu semnul minus, marea
care-ar fi trebuit să fie
și nu e.
E o înșelăciune.

PRELUDIU LA NEBUNIA FAUNILOR MEI

Seară de seară, sub geamul meu
apar faunii
(cu ochi castanii cu părul inele)
și încep să danseze saraghios pe
copite —
să rîdă, să cînte...

Cîte unul mai leneș
întins în iarbă își uită acolo parfumul
(ca de trifoi ca de urzică)
iar eu vin, prind seama cuibire și
v-o arăt.

Cîtă poezie ! spune cineva.
O, și așa nu-i nimic,
dacă-ați vedea faunii !

BUCURIE

Pe cîmpul fără sfîrșit
plouă
din aspersor. Rozile rămîn
brumate, transpirate,
gîfîind ca de hîrjoană.

Cîte una prea coaptă — sau prea
nebună
sare în frunze, bufnind.

Entuziasmul ei
se rostogolește în cercuri concentrice
pînă la mine.

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

Triumful poeziei

În toamna anului 1945, pe străzile centrale ale Ploieștiului, sau mai bine zis pe acele străzi care mai rămăseseră după atrocea suită de bombardamente ce distrusese, desfigurase, mutilase și uritse orașul, putea fi văzut un elev de vreo șaisprezece-șaptesprezece ani, înalt, uscățiv, cu părul veșnic fluturînd în vînt, totdeauna grăbit, privind undeva în depărtare, desprinzîndu-se cît se poate de repede de cei ce se plimbau pe strada Franceză, în așteptarea ziarelor de după amiază. Schimba cîteva vorbe și se precipita parcă spre casă, avînd sub braț un teanc de cărți. Din toată înfățișarea și gestica sa, din privirile sale distrate, se recompunea imaginea unui poet. Așa credeam noi, cei mai mici, că trebuie să fie un poet. De la vărul său, dirijorul de cor de atunci, medicul de astăzi Gheorghe Mihăileanu, am aflat că elevul cu numai un an mai mare decît noi, deși părea mai matur, era într-adevăr poet și mai poseda pe deasupra și o frumoasă voce de tenor. L-am cunoscut imediat, și cîțiva ani am frecventat aceleași cenacluri, cercuri unde dezbăteam, cum ar fi zis Bacovia, „probleme sociale", aceleași ședători și festivaluri și mai ales redacția ziarului **Flamura Prahovei.** Ne plimbam pe bulevardul ai cărui castani mai reușeau să ascundă rănile orașului. Mi-am dat de atunci seama că e un suflet de poet, un om pentru care contingentul era redus la un minimum necesar vieții cotidiene, pe care nici el nu-l prea lua în seamă, restul plutind în sferele poeziei, ale artei, ale muzicii. Cînd, cum și de unde acumulase cultura sa atît de vastă, era un mister. Aveam într-adevăr profesori foarte buni și de la ei am învățat foarte mult. Cărțile din biblioteca Ploieștiului fie dispăruseră, fie erau pe cale de dispariție, fie erau dispersate, fie zăceau prin funduri de pivnițe. De aceea, astăzi cînd îi citesc volumul selectiv în „Biblioteca pentru toți", intitulat **Magnolii și fum,** volum însoțit de o temeinică prefață semnată de Eugen Simion, îmi dau seama că trăsătura esențială a scrisului său a fost dată de acest contact permanent al poetului cu lumea ideilor și a frumosului.

Și-a tipărit primul volum de versuri elev fiind, căutînd cu foarte puținii săi bani de adolescent venit dintr-un sat de pe valea Teleajenului la tipografiile lui Dimitrescu-Toboc, Ionescu-Savantu și Lenuța Pavelescu, pînă cînd și-a văzut versurile înmănuncheate în placheta **Liturghii negre,** sub egida tipografiei Presa noastră. G. Călinescu, care-i publicase o poezie în **Națiunea** nu putea fi insensibil la acest timbru poetic, care, deși naviga în apele lui Bacovia, vădea o elevație a gîndului, o maturitate a meditației și, repet, o cultură care îmbrățișa toate domeniile frumosului și care, dădea versului său gravitate și maturitate. A urmat apoi o perioadă de studii în filosofie și „al doilea debut", cu volumul **Enescu. Suită lirică.** Era în 1959, la cîteva luni de la primul Festival Enescu și, deși în strofele poemului mai aflăm ecouri ale unei înțelegeri folclorizante a operei celui ce a scris **Oedip,** recitindu-le acum ne dăm seama că viziunea sa depășea net înțelegerea epocii și că multe din cele ce s-au spus mai tîrziu despre Enescu erau conținute în metafore de o mare puritate și vibrație.

De atunci a început cariera poetului Vasile Nicolescu, a cărui producție o analizează comprehensiv Eugen Simion și care nu a avut drept principiu fecunditatea, omniprezența, ci o exigență față de sine care ne face astăzi, cînd îi recitim selecția din întreaga sa creație poetică, să-l considerăm nu numai un poet în adevăratul înțeles al cuvîntului, ci unul din poeții reprezentativi ai ultimelor decenii, unul din glasurile poetice distinse, de o elevație a gîndului și a sentimentului tulburătoare. Să nu ne sfiim să spunem acest adevăr într-un moment cînd zgomotul riscă să copleșească sunetul propriu al poeziei, cînd cuvintele așezate în vrac pe hîrtie nu mai au nimic din vibrația sufletească a imaginii, cînd cantitatea ce se răstoarnă agresiv spre noi tinde să asfixieze ideea de calitate. Poezia lui Vasile Nicolescu, așa cum ne apare din volumul **Magnolii și fum,** așa cum s-a alcătuit de-a lungul a patru decenii, s-a născut la confluența unui suflet de poet cu ardoarea unui intelectual ce a asimilat organic o cultură care a fost însăși viața lui. Nu e o poezie cerebrală, uscată, nu e o poezie de transcriere seacă a unor impresii dintr-o expoziție. Vasile Nicolescu a vibrat la tot ceea ce e frumos, la tot ceea ce geniul uman a creat mai ales și mai subtil surprinzînd esențele. De aici nobletea poeziei lui, acea noblețe interioară, acel suflu înălțător de frumusețe pe care-l simțim prezent, fie că se oprește în fața pînzei unui maestru flamand, fie că se întoarce la universul copilăriei sale de la Podenii Prahovei, fie că poposește pe Acropole, fie că descifrează taincle lumii animale. De aceea, din titlurile volumelor și ciclurilor acestei culegeri de poezie în adevăratul înțeles al cuvîntului aș alege ca reprezentativ pentru creația sa poemul numit **Lumea diafană.** Dacă prin diafan înțelegem suprema transfigurare a ideilor și a trăirilor unui intelectual sensibil la tot ceea ce frămîntă sufletul omenesc, la tot ceea ce reprezintă chemare către culmile împlinirii sufletești prin frumos și în numele frumosului.

Am în față cînd scriu aceste rînduri primul său volum de versuri tipărit cu exact patruzeci de ani în urmă, în orașul nostru natal, pe strada M. Kogălniceanu nr. 12, și culegerea **Magnolii și fum,** ce constituie nr. 1 239 al „Bibliotecii pentru toți". Le privesc, le recitesc și văd între ele drumul parcurs de la modesta plachetă apărută într-un modest atelier artizanal, la volumul aflat într-o colecție de mare tradiție și care consfințește triumful poeziei.

La Operă

● Una din cele mai îndrăgite opere din repertoriul mozartian, **Flautul fermecat,** pe afiș vineri 21 februarie (ora 18), are ca interpreți pe Florin Diaconescu, Eleonora Enăchescu, Elena Simionescu, Elvira Cîrje, Mihaela Agachi, Lucian Marinescu ș.a. Dirijează Lucian Anca.

● **Trubadurul,** unul din monumentele creației lui Verdi, reunește în distribuție, sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu, pe baritonul Nicolae Urziceanu (De Luna), soprana Sanda Șandru (Leonora), mezzosoprana Lucia Cicoară-Drăgan (Azucena) și tenorul Constantin Ene (Manrico). Spectacolul va avea loc simbătă 22 februarie, ora 17.

● Inepuizabilul Figaro din **Bărbierul din Sevilla,** interpretat de Lucian Marinescu în matineul (ora 11) de duminică 23 februarie, este întovărășit, în distribuție, de Ștefăniță Lascu (contele Almaviva), Marina Mirea (Rosina) și Alexandru Moisiuc (Bartolo). La pupitru Carol Litvin.

● Duminică seară, la ora 18, **Lacul lebedelor.** În fruntea distribuției (Odetta-Odillia) stă balerina Daniela Constantinoiu omniprezentă în slujirea muzei Terpsichora, alături de Florin Brînduș în Siegfried, Mihai Spiridonescu în Rotbart și Viorel Berinde în Bufonul. Dirijor Petre Sbîrcea, de la Filarmonica de Stat din Sibiu.

● Iarăși din repertoriul verdian **Traviata,** marți 25 februarie (ora 18). În conducerea muzicală a lui Carol Litvin principalii interpreți vor fi Victoria Bezetti, Florin Diaconescu și Lucian Marinescu.

● Miercuri 26 februarie (ora 18) un spectacol coupé de balet compus din **Rapsodia Română nr. 1** de George Enescu, **Bolero** de Ravel și **Carmen** de Bizet-Scedrin. Principalii interpreți sînt Madeleine Vasilescu, Mihai Spiridonescu, Daniela Constantinoiu, Mihai Tugearu, Ștefan Bănică.

● Din repertoriul german în această săptămînă figurează opera **Freischütz** de Weber. În rolurile principale : Monica Teodorescu, Gerda Radler-Anca, Adrian Ștefănescu și Anatol Covali (debut în rolul Max). Dirijor Lucian Anca.

Dialoguri cromatice

(Urmare din pagina 9)

Crăciun, Cercel Florica, Uta Elena Chelaru, Darie Dup, Florica Horciung, Alice Palodian, Mircea Buzuca, Luminița Tudor, Alexandru Nancu, Gheorghe Anghel, Marin Gherasim, Vlad Ciobanu, Gheorghe Șaru, Corneliu Ionescu, Luca Mihu, Narcis Teodoreanu, Constantin Pacea, Rodica Xenia Constantin, Radu Costinescu, Filip Dragoș, Andrei Romoșan, Pavel Bucur, Victor Postelnicu, Constantin Foamete, Aurelian Bolea, Romeliu Copilaș, Doru Drăgușin, Horia Cucerzan, Viorel Mărginean, Ion Alexandru Boanchiș, Gabriela Adoc, Ion Popescu Negreni, Vasile Grigore, Ion Grigore, Spiru Vergulescu, Rodica Lazăr, Nicolae Drăgușin, Margareta Sterian, Benone Șuvăilă, Pavel Codiță, Brăduț Covaliu, Bogdan Pietriș... Ne-am referit, după cum ușor se poate vedea, doar la sălile de jos, la pictură și sculptură, urmînd ca în numărul viitor să ne exprimăm și în legătură cu grafica, artele decorative și designul.

CAP LIMPEDE

prozei lui Ștefan Bănulescu (p. 91—110). Meritã reținut aici efortul de a depăși simpla inventariere a elementelor folclorice din scrierile lui Ștefan Bănulescu, evidențiindu-se modul în care acestea sînt integrate în operă, cum funcționează ele acolo, modul de resemnificare și de poetizare sub pana autorului cult. ● În **Ucenicia lăutarului.** Sonerița Rădulescu întreprinde o cercetare de tip sociologic, bazată pe informații de teren și de arhivă asupra modului de învățare a muzicii de către lăutarii din mediile tradiționale și din zonele cele mai renumite pentru această profesie, scoțînd la evidență fazele „ucenicției" în procesul formării unui bun instrumentist. ● O serioasă cercetare aplicată, cu metode și tehnici moderne, oferă studiul Nicoletei Coatu, **Mecanismul combinatoriu al basmului tip 300 cu basmul tip 303 A. Th.,** în

perspectivă comparată în care modelul propian de analiză structural — morfologică este aplicat unui mare număr de variante, stabilindu-se raporturile existente între cele două tipuri de basme, provenite din arii culturale (geografice) diferite ● **Kitschul ca tradiție** (p. 135—141) de Irina Nicolau și Ioana Popescu propune o perspectivă incitantă, prin noutatea ei, asupra acestui fenomen văzut, de regulă, ca un produs contemporan, de prost gust, de cele mai multe ori, opus formelor tradiționale. Or, demonstrează autoarele, Kitschul are el însuși o tradiție, determinată din punctul de vedere al cercetătorilor culturii, nu al consumatorilor acesteia. ● În cel de al IV-lea set de **Fișe pentru un dicționar de folclor** (p. 142—151), Nicolae Constantinescu se ocupă pe rînd de **Anecdotă, Descîntec, Funcție, Funcționalism, Funcționalitate,** iar în secțiunea de **Materiale,** regretatul Adrian Fochi consemnează împlinirea a 100 de ani de la apariția colecției antologice **Doine și strigături din Transilvania** (1885), de I. U. Jarnik și Andrei Bîrseanu, a cărei ediție critică a fost realizată de chiar autorul consemnării în 1968. ● Din rubrica de **Note și recenzii** reține cu precădere atenția ampla prezentare făcută de prof. Tiberiu Alexandru cărții : Constantin Brăiloiu, **Problems of Ethnomusicology,** Edited and Translated by A.L. Lloyd, Cambridge University Press, 1984. ● Ca o întregire, pe un alt plan, a profilului savantului vin **Amintirile lui Ion Diaconu despre Constantin Brăiloiu,** consemnate de Iordan Datcu. În totul — un număr cu un sumar complex, echilibrat, cu contribuții de certă valoare științifică. **(Const. Nicolae)**

Printre mugurii crescuți, Să-l mîngîi și să-l săruți

Tudor Arghezi

Fotografii de ELENA GHERA ■

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

Grijă părintească pentru viitorul țării

Mămica zice că fetița ei este cea mai frumoasă!

Boișoara, sat din miazănoaptea Vîlcii, sat bătrîn, scris în hrisoave încă din 1394, este, ca altîtea sate ale românilor, un sat al copiilor. E un fel de țară a lor (nu-i casă fără patru-cinci, iar cele cu șapte-opt ori mai multi se numără nu pe degete, ci cu circiurile), deci un pămînt de gingășie și frăgezime ; altfel cuprins într-o natură mărească, cu creuri vaste și munți sălbatici, acoperiți de zăpezi eterne. E ca un „Fairy Land" sau un „Dienoviand" al Carpaților, în care stăpîni peste peisaj sînt parcă nu munții, ci omulești care mișună pe sub streașina lor.

Am trăit această senzație în larna asta, în seara ajunului de An nou. Ninsese în valuri și, sub razele ferestrelor aprinse sărbătorești te toate casele, înotau prin zăpada înaltă sute și sute de copii colindători. La Boișoara, ca în atîtea așezări străvechi, cîndva colinda tot satul. Acum, de ani și ani, colindă numai copiii. Dar ce frumoase, ce tulburătoare, ce unice mai ales unice, sînt aceste colinde ale copiilor, nemaivăzute prin alte părți ! Merg cu colindul, de Anul Nou, toți copiii satului, ei fac o ceată pe care uita mare abia o ființei ei, dintre ei, cîțiva intră în case cu „colindețele" (un fel de toiegele sculptate, făurite de ei), lovind cu ele cerdacul, stîlpii și vatra, înteținînd cu ele focul. Gospodari care de ani și ani nu folosesc aragazul acum fac focul în vetrele răcite de mult. Colindatul cu „colindețe", spun folcloriștii, e cel mai „roman" dintre colindele românești, la fel se colinda și pe vremea strămoșilor de pe Tibru, de calendele lui ianuarie. Așadar ei, acești copii ai Boișoarei, răscolind focul latin din vetre, ne leagă de-a dreptul cu colindul-matrice, cu glasul dintîi al ființei noastre.

„Să vă fie casa casă / Și cu mulți copii la masă !" urau mulții copii, într-o variantă locală a străbunei povești despre Bădica Traian.

Era în zilele în care, la București, în Piața Palatului, în fața milior de soli ai noilor generații ale țării veniți să-i închine tradiționala urare de sănătate și viață lungă, prosecătorii României dădea glas emoționantei sale chemări — „Cula lui Dacebal", de destinul neamului — „pentru ca, așa cum se spune în poveștl, să avem permanent un popor tînăr, un popor cu tinerețe fără bătrînețe".

În Boișoara Vîlcii, acest satmuzeu al vechimii noastre, dar atît de viu și de proaspăt prin fragedul său aluat uman, prin miile de copii care-l umplu cu soare casele ingropate acum în gînd, prin poveștea tinereții fără bătrînețe e la ea acasă. Sat frumos, sat-bijuterie de arhitectură și artă rustică, sat-feerie a spectacolelor naturii, dar sat de munte, cu pămînt slab și rece, nevoinic pentru recolte ; sat în care truda și existența omului au fost aspre dintotdeauna, dar sat al copiilor, satleagăn al vieții. „Noi n-am fi dăinuit pe stîncile astea, ne spunea unul dintre țăranii locului, pe numele lui Ion Ruhat, dacă n-am fi făcut copii, mulți copii, care să ne ducă numele și puterea pe pămînt și prin vremuri". Neamul Ruhaților se știe aici, neclintit din rădăcini, de peste cinci veacuri. Într-un inscris din 1451, dat de Vladislav voievod mogneilor Boișoarei, e pomenit un Dumitru Ruhat, cu fiii și cu nepoții lui. De peste cinci veacuri, stirpea bărbătească a Ruhaților nu s-a stins, puritată prin cronică și în calea față de aur, ci în umilă dar zdravănă căruță de țară, minată de aprigi fecIori peste bolovanii munților și ai timpurilor. Ion Ruhat are șase fecIori, fecIorii au și ei copii, cei mai mari dintre copiii lor sînt ei ai părinți. În seara ajunului, în casa lui Ion Ruhat, tată de băieți și „tată de fintini" casa în care zice în Boișoara, căci e mare meșter la săpatul fîntînilor), s-au scos din știini toate unile gi s-a întins, din mesele puse cap la cap, o lungă masă serpuind prin toate odăile, ca să încapă în jurul copiilor, nevestele lor, nepoții și strănepoții. Cu totul, peste 60 de suflete.

Sîntem, cum spuneam, într-un sat bătrîn, bătrîn ca și timpul, hrisovul din 1394 încoronînd de fapt o străfungă istorie, cu începuturi la izvoarele neamului. (În vatra Boișoarei e și o peșteră care se cheamă „Cula lui Decebel", marele rege avîndu-și pe-aici una din taberele de regrupare și odihnă a oștilor după înfruntările cu dușmanii.) Matrice a vechiului sat pastoral românesc, crescut direct din trunchiul dacic, cu cununa latinității purtată mîndru și teafăr pe frunte, acest sat ne spune, prin povestea lui și a fiilor lui, povestea neamului, în nestrămutata-i și fatnica-i devenire.

Ne aflam acum cîtva timp într-o comună din Oaș, Ghirța Mare. Era la ceasul amiezii, sunaseră clopoțelele școlilor, și pe ulițe (de fapt pe străzi, străzi asfaltate sau pavate, vegheate de case mari, toate frumos zugrăvite sau scump amăiținte cu plăci de ceramică) era o învăzie de copii. Ne-a atras atenția un grup de nouă voinici, cel mai mare să fi avut 10 ani, cel mai mic 6—7. Cei nouă mergeau ținîndu-se de mîini, bărînd strada ca un lanț. Un lanț viu, mișcător, zornăind de chicote și de risete. În fața cîrciumii trecătorii, zîmbind, se dădeau la o parte. „E o ceată de «haiduci», ne explătanuie în fruntea lor ne-am zis, amintindu-ne de jocurile copilăriei, și, știrniți de frageda amintire, ne-am luat după ei. Da, erau «haiduci» dar erau în același timp și frați, nouă frați de vîrsta școlii, prinsiea într-a-n-tia, cel mai mare într-a noua. „Te pomenești — ne-am mirat —că-i mai fi și alți pe-acasă ?" „Om mai fi — ne-a răspuns cel mare, fixîndu-ne cu ochi severi. Sîntem cinspe frați. Ai mai mici în acasă, nu-e de școală". I-am urmat în casa lor cea mare. Înfiorînd și ea în zugrăveli măiestrite, în pragul căreia îl aștepta o țînără femeie trupeșă, mama. Era acasă și tatăl, Ion Sfîrcioc, cam de 37 de ani, țăran înavuțit cu știința minții, și el bine clădit, care ne-a poftit la masă. Ne-am trezit iar în plină copilărie, în cercul ei magic, din care viața ne-a expulzat de mult, dar la care ne întoarcem mereu, fie și numai în vis, ca la o sursă vie de vrăjitoare puteri. Ne-am ospătat cu bucate alese, cu plăcinte minunate, cu poliție de ștejar pentru ochi.

„Fericiți sînt oamenii cu progenitură" — exclama într-o tabletă scriitorul Paul Anghel — căci pentru ei „ideea de crestere se exprimă patri și matriliniar, iar îmbătrînirea au e un accident tragic, ci un reper al tinereții mutînd în. Această „idee de creștere", de sporire și devenire în timp a familiei, ca element conductor prin care trec energiile neamului, a prezentă în sufletul omului de la noi mai profund decît se poate închipui.

Am realizat aceasta și în Dodeștii Vasluiului, locul de nastere al lui Victor Ion Popa. Loc pe care scriitorul l-a descris și văzut de sus, într-un abur fantastic, într-un fantastic al zborului unui om cu aripi de pasăre, în acea carte a „Sfîrîezei cu foteze" pe care, poate, am citit-o toți.

Eroul cărții lui Victor Ion Popa, un pui de țăran (despre care odosteni zic că a existat cu adevărat, că a trăit cîndva printre ei), ei-a prins pe umeri aripi de sfîrîită și a zburat. Acest Vlaicu moldav ar fi zburat nu de ici pînă colo, ci la înălțimea cocorilor, contemplînd locurile și destinul lor de sfaară ani. Dar aripile lui (sau ale vremii lui) erau prea fragile, s-au rupt și fiăcăul s-a prăbușit în neant. Se mai zice că l-au imitat într-u zbor și alții, sau că numai au încercat, dar că numai au vrut, dar de aici întrăm în legendă, adevărul și nălucirile se amesteacă; au insistăm, ne ajunge atît, ne ajunge că legenda există, că oamenii locului au, asupra lor și locului lor, și revelația unui unghi de sus.

Dodeștii este un sat micuț, un trup al comunei Vlișoara, dar locul, între alte intemeieri ale noului, are și un liceu. Căci în Dodești, ca și în Vlișoara, se încing cite 40—50 de munți pe toamnă și se nasc cîte 150—200 de copii pe an. (Fără să-i socotim, zice primarul Vîtoianu, și pe copiii cu părinți de aiurea, dar muncitori-navetiști la oraș, care ca oameni, deci „cu prețenții", își duc nevestele gravide la spitalele mari și moderne ale orașului și își înregistrează noii născuți acolo.) Care copii umplu mai întîi grădinițele, apoi școlile, apoi liceul, unii din ei ajungînd și în facultăți, fiindcă azi „pot zbura", pot ajunge „oricît de sus". A „zburat" din sat Ivănica, fată de țăran, și, după niște ani, s-a întors „toavarăsa doctor Ivănica Pîrciu", medic la noul dispensar. A zburat de-aici Emil al lui nea Bălan și s-a întors ca inginer al C.A.P.-ului. Unii, firește, nu s-au mai întors, sînt prin București, prin Iași, prin Suceava, sau cine mai știe pe unde, dincînd acolo tot dorul de neciuprinsul ale unui sat care, prea legat cu prisosire istorice de glia din care se naște și în care se ingroapă, se bucură totugi cînd vreo odrasiă de-ai lui se avîntă „sus". Așa cum s-a întîmplat de moarte cînd fiăcăul cu aripi de lemn s-a prăbușit în neant.

„Vedeți dv., ne spunea primarul, omului nostru i-a fost drag de cînd se știe să albă copii, mulți copii, să-i știe toată în jur, să-i tragă de haină ori să i se cațăre pe grumaz (nu mai sus, căci a știut și știe să-i creească în respect și cuviință!). Cum să nu-ți fie drag, azi mai mult ca oricînd, să albă plozi, cînd nu mai e țarcul care-i ținea legați de sărăcie și foame, cînd are cu ce să-i cresească și cînd statul nostru le stă alături în creșterea lor; și cînd mai știe și că, dacă plodul are un dar al lui, o isteține a lui, o stea în frunte, poate ajunge «cineva» pe lumea asta !" Sigur, s-ar putea zice că e mod cam pragmatic, cam prea „terestru" de a privi chestiunea (și asta tocmai în satul fiăcăului-zburător intrat în legendă!), dar faptele rămîn totuși de primar aint totuși fapte.

Dodeștii, sat micuț dintr-o zare a Prutului. Văzut de sus, din unghiul cocorilor, e și mai mic, e cît un punct. Un punct, unul din multele de pe harta țării, din care se nasc, la tulburătoare dimensiuni, viața și viitorul nostru. Se nasc copii, mulți copii.

„Fericiți sînt oamenii cu progenitură", fericit neamul care are, căci prin ei, prin acești oameni cu drag de copii și cu dreaptă răspundere față de ziua de mîine a vetrei și țării, neamul trece în mîine puternic și spornic, cucerindu-și sub soare un loc al lui.

ILIE PURCARU ■

Mămica zice că fetița ei este cea mai frumoasă !

Fotografie de MARIANA AGARICI ■

CASA CEA ADEVĂRATĂ

Ei umblă de pe la 15 sau 16 ani să se însoare, la poartă, cu fetele, dar era luat în rîs. Există în această parte a Moldovei, la Bădeana Vasluiului, un fel de drept moral pe care ți-l dă satul, prin părinți, să umbli cu fetele. Ai voie să le cauți și să stai în poartă în văzul lumii, de vorbă cu ele, dar numai atunci cînd știi și poți să construiești o casă. Așa că Ion Butucanu, în urmă cu 30 de ani, cînd a pornit să umble cu Adela, femeia sa de atunci și de azi, în văzul lumii, știa să construiască singur o casă. Și o dovedise. Avea casă făcută de el și femeia îl privea cu admirație.

Atît aș vrea să mai spun, în șoaptă. Înainte de a trece mai departe : casa — casa cu enciclopedie a meseriilor esențiale, ca drept de a stăpîni și de a te lăsa condus, ca examen de intrare într-o ierarhie socială — s-a păstrat pînă azi în Bădeana. Casa, casa ca punct de plecare într-o odisee. Adela, și asupra acestei observații voi mai reveni, n-a ieșit decît arareori din granițele comunei (niciodată din granițele ei morale), dar de cîte ori a venit vorba, în lunăa duminică, despre momentul căsătoriei, mi-a spus ce era de spus începînd cu verbul „a porni". Călătoria asta a ei, lungă cît viața, străbate — prin echivalente — întreaga planetă. Scurtă sau lungă, atît cît va fi, viața unui om, privită de el însuși cu un imens respect și cu pudoare, reprezintă, la vreme de nacaz, un eșafod al oricui, reprezintă, pe orice fel de vreme, o investiție pentru eternitate.

Adela (are 45 de ani și se consideră o femeie foarte tînără) s-a născut într-o casă cu mulți copii. Ea nu are decît 9, dar mai vrea : „cîți or hi, atîția facem". Paraschiva, soră-sa, are 10 copii. Adela are și frați care au făcut facultate și au făcut și copii. Bădeana este, în Vaslui, satul cu cele mai multe familii cu copii multi.

Născută într-o asemenea familie, crescîndu-și frații mai mici, Adela a învățat de la mama sa „rostul de viață" al unei femei : să aibă copii și să-i încrunească. Și a mai învățat ceva : să și ajute la munică bărbatul, cînd îi e lui mai greu, dar să-i și facă s-o iubească, să și-i păzească, să nu se mai poată despărți de ea.

Cînd s-au căsătorit, ea avea 17 ani. Iar el, Ion, 25. Cei care a oficiat căsătoria a mai luat în anii lui Ion și a mai pus la ea, căci, după lese, nu aveau voie. Deci satul le-a dat voie pentru că el făcuse o casă și ea întocmese cu bine din armată. Iar ea venea dintr-o casă cu copii multi. nu îsi supărăsse părinții și era sata să-și urmeze, la o adică, bărbatul chiar împotriva părinților și a lumii întregi.

Au avut împreună trei case. Casa făcută de el de flăcău a fost luată de apă. Din a doua s-au mutat cînd le-a crescut familia. Au avut împreună și au crescut copii : Gelu (28 ani), Aurel (26), Lenuța (24), Sîndîta (18), Geta (16), Marcel (14), Fănica (11), Mariana (9). Adi (6).

I-am întrebat cîți copii au. Mi-au răspuns că sase. Nu făceau o șiumă. Știam că au nouă și i-am întrebat iar. Au încercat să înțeleagă ce vreau să spun și mi-au spus că nouă. ca mă mir așa ?, dar că au sase, trei fiind înșurați. La ei, copiii înșurați este privit ca un eșaf. Se uită trecutul prin care l-ai îndatorat, nu se așteaptă de la ei să-și achite vreo datorie, părinții se bucură să-i vadă că le calcă pragul și îi tratează cu atenția și sfiala cu care tratezi un străin cărula, odată, la greu, i-ai făcut un bine, și vezi că, după ce s-a ajuns, nu te uită, că trece deseori să te vadă.

M-au poftit înăuntru, spunîndu-mi că, dacă îi adună pe ai lor toți într-o zi, e nuntă, și dacă nimerosc la un prînz, dau peste cumetrie. În această oficiere continuă pe care o prilejuiește o casă plină de copii, am auzit atîtea cu tîlc, încît abia pot să aleg și să-mi odihnesc sufletul lăsînd cîteva sub condei : vorba de revoltă a Adelei către bărbatul ei (în tinerețe) : „mă duc înapoi la mama, că sînt mai mulți". Ion (spunîndu-mi mie) : „mai mergeam și eu să mănînc la ei acasă, că unde sînt atîția, e mîncarea mai bună".

Tuturor copiilor, părinții le spun băieți. Fetele nu se supără. Cînd unei fete i se spune „băiet", se simte alintată.

Cea mai grea încercare : să ne lămurim asupra vîrstei fiecărui copii în parte. Celor înșurați îi se cunoștea cu exactitate vîrsta. Cu ceilalți am procedat din aproape în aproape. Asta nu e considerată o chestiune importantă. Asupra vîrstei unui copil, a lunii în care s-a născut, în special, existau păreri ouse : a mamei, a tatălui, a fraților de

CASA CEA ADEVĂRATĂ

vîrste scroniate. Pînă la urmă, s-au pus certificatele pe masă.

Oamenii știa n-au făcut copii pentru bani. Adela are 10 frați. Ea a primit prima alocație la al cincilea băiet". Femeia e cheia lumii. Cum au crescut ? „Uite. mă uit la ei și nu știu, spune Ion. Cînd erau mici, toate erau tăbărîte. Dup-aia, îi mari i-or crescut pe cei mici". Mădicul veacu și pleca imediat atunci cînd se năștea el. Adică n-avea ce face. Femeia este puternică și curată. Înainte era o rușine să vină medicul. Acum trebuie să vină, n-ai ce-i face, dar e bine să nu albă nimic de făcut. Cu vremea, „e-au chiruit" cu atîtia copii. Îi luau cu ei la cîmp de cînd erau de țîță. Ea îi hrănea. Îi adormea și ea întorcea la ei cînd îi auzea plîngînd.

Această familie este o familie obișnuită în Moldova. După feliul cum a-au luat ei și aiu de vîrsta lor, se iau și cei tineri de azi. La un an de zile după ce s-a mărtiat, a făcut primul copil. „Pentru primul este cel mai greu, nici la mîncare nu se prea îndeamnă cînd e unul singur". Cel mai respectat este întotdeauna fratele mare, ăla care are grijă de toți. Cel mai iubit este cel mai mic. Dar toți sînt învățați să fie cinstiți de părinții lor, care sînt oameni cinstiți. „Am muncit prea mult, spune Ion cu năduf și cu mîndrie ascunsă. Vagoane de lapte am ridicat". Și-au învățat fetele să fie cum a fost Adela. Cînd Ion trecea pe la tatăl Adelei să o cheme la horă, acesta îi răspundea că o trimite imediat, dar ore în șir nu mai ieșea nimeni în curte. Adela știa că fusese chemată, dar îsi întreba tatăl cu glasul îndoit a ruzăminte : cine fusese la poartă ? „Niste drumeți. Cereau să-i primesc în sezătă". Dacă Adela insista, primea cîte un „cardinal", asta însemnînd, în vorba lor, sudulală.

Casa lor pe lîngă camerele mari și încăpătoare mai are și un chiler. Chilerul este o cameră mai scundă. Aici dorm fetele, că e mai călduros. „Oastea" doarme în camere. Cei mici dorm cu mama. „Astia-s ai măicuței, să-i iubească".

Ion n-a vrut să plece la oraș. Nici nu l-ar fi dat voie femeia. Crește animale de lîngă casă. Au vacă, vitel, cîteva oi, taie doi porci pe an. Ultimul pe care l-au tăiat avea 300 kg, „cît un ghițăl". Au crescut și două-trei vaci. Le trebuia lapte pentru copii. Păsări au 70. Fac multe ouăle la C.A.P. fiindcă muncesc tot anul.

Ei a mai fost prin țară. S-a dus la Galați și la București. Dacă bărbatul trebuie să colinde ceva înainte de a se însura, atît cît să știe unde e satul lui pe hartă, femeia — e dreptul ei moral, de care nu se înstrăinează — călătorește în primul rînd la copiii care plecă de acasă, căsătorindu-se pe alte meleaguri. Fata cea mare a Adelei s-a măritat la Galați. S-a dus s-o vadă. A călătorit 3 ore, i s-a părut imens.

Se gîndesc că ar fi să modifice casa. Dar nu e nevoie urgentă. Copiii au crescut și trebuie să-i poarte. „Dacă ei au tot, nouă nu ne lipsește nimic".

Băieții învață de mici să ridice plugul. Ion îi întreabă cît au arat. Ei răspund : „o grapă". O grapă înseamnă doi metri lățime. Ion spune cu plăcere : „ncumva e bine să muncești, că fără muncă nu faci nimic în viață".

Duminica și cumpără bere, fac plăcintă și stau la masă între „băieți". Seara, „băieții" fac lecții. Ei mai pleacă din cînd în cînd „la deal". La deal, înseamnă la C.A.P. C.A.P.-ul nu e pe deal. Această vorbă, ca pretutindeni, indică locul unde se muncește. Ei e înzrîitor la vite. La 6.30 se duce să dea grunduri să să le bună de mîncare.

Stă acasă de la 10 la 14. De la 14 la 18, se duce iar la deal. După ce se întoarce, aduce o căldare de apă la păsări, își supraveghează „băieții" cînd se joacă (îi supraveghează jucîndu-se cu ei), mai taie un braț de lemne. În fiecare duminică îsi învață copiii cîte ceva. Îi învață cît e ceasul. Îi mai învață ca, atunci cînd trec pe lîngă un om, „c-a ni străin, c-a ni neam, c-a hi străin", să îi dea respectuos salutul. Străinul, neamul sau vecinul o să știe că pe copii asa l-au învățat părinții. Altfel, o să zică : „Mă, Butucanu alela are băieți multi și nu le mai dă altolnire".

Privesc o partidă de șah între Ion și Gelu, fiul cel mare. Copiii și nepoții stau pe lîngă un lighean cu floricele din păpușoi și mănîncă veseli, cu gura plină. Apoi plăcintă cu bostan și cu mere.

Ion : „Înfrumusățăsc bătrînetile cocoșhii ăstia".

Adela : „Bucuriile noastre numai de la cocoșhi vin".

AURELIAN TITU
DUMITRESCU ■

Gîndind la ceasul ce-a trecut,

Dan Alessandrescu

Cel mai frumos cîntec din lume

Mi se solicită, în calitate de laureat „Flacăra", un text. Ca unul care sînt mai familiarizat cu hîrtiul și cu pensa decît cu condeiul, privesc cu sfială la coala de hîrtie și ezit. Despre ce să scriu? Despre faptul că, de pildă, asistînd atîtea și atîtea nașteri, m-am convins că nu există bucurie mai mare pe lume decît aceea de a fi mamă, de a avea copii, cît mai mulți copii din care să scoți, cu nesfîrșită dragoste și cu grijă, cetățeni de nădejde pentru patria ta. Pe care s-o faci și astfel mai puternică, mai respectată. Momentul în care proaspăta mamă își vede pentru prima oară copilul, uitînd de toate încleștările nașterii, e unul fără egal, satisfacția aceea sublimă dîndu-ne nouă medicilor, o mereu reînnoită încredere în viață, întinerindu-ne.

Despre ce să scriu? Despre faptul că, acordînd o înaltă atenție mamei și copilului, partidul și statul le-au creat, cu precădere în ultimii 20 de ani, și le creează continuu cele mai bune condiții. Ar fi la acest capitol multe de spus, dar am să mă limitez la a menționa că în 1956, cînd mi s-a încredințat conducerea Maternității „Polizu", aceasta avea abia 200 de paturi și, provenind dintr-un fost spital de traumatologie, cuprindea destule improvizații. Azi, în urma modernizărilor succesive, ultima din 1982, ea numără 576 de paturi, iar serviciile pe care le asigură, grație personalului și dotării tehnice, nu sînt cu nimic mai prejos decît cele oferite de cele mai pretențioase clinici de oriunde.

De care ce să scriu? Poate că am și scris, nu? Închei prin a vă spune, iubiți contemporani, că nu există cîntec mai frumos pe lume decît primul țipăt al noului-născut, semn că dintr-o viață s-a înfiripat o alta și că ele îngemănate, dau un sens mai adînc și trăinicie demersului nostru pe pămînt. Numai așa, prin cît mai mulți copii, vom avea o țară și mai mîndră, și mai înfloritoare.

Ioan Codorean

În slujba sănătății

Transformările de esență pe care le-a cunoscut țara noastră după Congresul al IX-lea al P.C.R., de cînd la conducerea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au reflectat benefic și în planul ocrotirii sănătății poporului. În acest context, al unei griji permanente și deosebite pentru sănătatea oamenilor, au fost înființate pe întreg teritoriul țării, unități spitalicești utilate cu aparatură modernă și încadrate cu personal de înaltă calificare, în cadrul cărora laboratoarele de medicină nucleară constituie un adjuvant prețios, capabil să ofere medicului practician de diferite specialități informații diagnostice de mare sensibilitate. Se răspunde astfel dezideratului de a depista diferitele boli în faze incipiente, cînd intervenția terapeutică este salutară.

Referindu-ne succint la posibilitățile de investigare a patologiei prin intermediul medicinei nucleare, domeniu în care școala românească s-a dezvoltat prin contribuția unor distinși specialiști ca Benedict Gheorghescu, Gheorghe Jovin, Alexandru Constantinovici, Tiberiu Pop, Ligia Simionescu, Marcel Micluțea, Sabin Cotul, Leonard Dimitriu, Nicolae Voiculeț, Gheorghe Bugeag, trebuie menționat că ea își oferă datele prin tehnicile scintigrafică, radioimunologică și radiochimică, fiecare dintre acestea fiind în măsură să furnizeze informații precise, obiective, repetabile și reproductibile ce completează și amplifică performanțele diagnostice. Astfel, scintigrafia permite în prezent abordarea diagnostică a unui spectru larg al patologiei, de aportul ei beneficiind practic medicii de toate specialitățile — interniști, oncologi, cardiologi, endocrinologi, urologi, neurochirurgi și neurologi, etc. Spre exemplu, într-un domeniu strict de referință cum este cel al afecțiunilor pulmonare, scintigrafia permite studiul perfuziei pulmonare, furnizînd date care nu pot fi obținute prin alte mijloace de mare valoare în decizia operatorie pentru maladiile care necesită intervenție chirurgicală. Subliniem și aportul prioritar al acestei tehnici în evidențierea trombo-embolismului pulmonar, urgență medicală și chirurgicală majoră în care stabilirea rapidă a diagnosticului și instituirea promptă a intervenției terapeutice sînt esențiale pentru salvarea vieții bolnavului. În aceeași măsură, scintigrafia îngăduie urmărirea seriată a evoluției bolii și eficacitatea tratamentului instituit precum și depistarea eventualelor recidive.

Prin racordarea calculatorului la camera de scintiație este posibilă în prezent vizualizarea dinamică atît a circulației cerebrale, cît și a rinichilor sau altor organe, cu valoare deosebită în depistarea unor afecțiuni cum sînt hemoragia intracraniană, hematomul subdural, accidentul cerebrovascular major, atacul ischemic tranzitor, cancerele primitive și metastazele intense vascularizate, leziunile arterei renale etc.

Nu putem să nu amintim, chiar foarte pe scurt, că descoperirea procedeului de marcare in vivo a hematiilor circulante (1977) și studiile dinamice în sistem computerizat au deschis cardiologiei posibilități nebănuite de evaluare scintigrafică neinvazivă, precisă și rapidă, a unor parametri cum sînt fracția de ejecție a ventriculului sting, cinetica globală și regională a peretelui miocardic ventricular, volumele ventriculare, debitul cardiac etc., indicatori de mare valoare în supravegherea bolnavilor de inimă și care permit aprecierea performanței cardiace atît în repaus, cît și la efort.

În ceea ce privește analiza radioimunologică, menționăm că ea nu necesită administrarea unor agenți radiofarmaceutici, determinările efectuîndu-se în afara organismului din lichidele biologice prelevate. Testele radioimunologice prin dozarea unor substanțe de interes biologic (hormoni, enzime, antigeni tumorali, anticorpi circulanți etc.) oferă date diagnostice de mare acuratețe în evidențierea unor boli suspicionate clinic, cum ar fi diferite endocrinopatii, cancere cu diverse localizări, afecțiuni cardiovasculare, hepatopatii, boli reumatismale etc.

Gama informațiilor datorate investigațiilor puse la dispoziție de medicina nucleară este întregită de tehnica radiochimică. Ea asigură explorarea sistemului hematopoetic cu referințe edificatoare în determinarea duratei de viață a hematiilor, locul de producere și de distrucție a acestora, aprecierea dinamică a metabolismului fierului (ferocinetica), facilitînd identificarea organelor în care are loc acumularea fierului și gradul de încorporare a acestuia în hemoglobină, precum și stabilirea volumului sangvin circulant, plasmatic și hematic, cu relații deosebite în stabilirea mecanismelor de producere a diferitelor anemii și sindroame hematologice.

Pentru efectuarea tehnicilor scintigrafice se utilizează în prezent radiofarmaceutice care induc efecte radiobiologice minime admise de normele internaționale de radioprotecție (C.I.R., M.I.R.D.) și de cele din țara noastră, valoarea informațiilor diagnostice depășind cu mult eventualul risc. Reținerea față de aceste investigații, atunci cînd sînt indicate, ar priva pacientul de o explorare avantajoasă într-un moment hotărîtor pentru viața lui. Altfel în țara noastră radiofarmaceuticele recomandate și dozele maxime admise sînt reglementate prin acte normative ale Ministerului Sănătății.

Desigur, cum este lesne de observat, referirile asupra domeniului de aplicabilitate a medicinei nucleare au avut un caracter succint, ele urmărind să ofere o imagine de ansamblu asupra posibilităților de explorare a patologiei prin tehnicile pe care le oferă în prezent această specialitate medicală, care rămîne susceptibilă de reale perfecționări, sub toate aspectele, în funcție de descoperirile obținute în domeniile adiacente. De altfel, de puțin timp s-au introdus în practica clinică tomografele computerizate de emisie, care înlesnesc explorarea scintigrafică a diferitelor organe în plan tridimensional. Efectuarea de secțiuni tomografice la diferite niveluri de profunzime a organelor cercetate oferă date de ordin morfologic și funcțional de mare sensibilitate în depistarea precoce a unui mare număr de boli. Este numai un exemplu care dovedește însă din plin că scintigrafia nu și-a epuizat întregul potențial diagnostic, că este capabilă să-și amplifice performanțele și să-și lărgească sfera de aplicabilitate. Concomitent cu perfecționările ce pot fi aduse în continuare aparaturii de detecție și de prelucrare computerizată a datelor obținute, descoperirea unor noi radiofarmaceutice elective va deschide posibilități nelimitate de identificare țisulară sau a unor activități biochimice celulare.

Alexandru Mica

Cîntecul popular românesc — o profesiune de credință

Cu mai bine de un deceniu în urmă, după ce zăbovisem un timp printre milenii de civilizație și spiritualitate orientală, japoneză și coreeană, ca bursier al statului român la Universitatea „Kim Ir Sen" din Pyong-Yang — R.P.D. Coreeană și, mai apoi, în spațiul cultural slav, în perioada studiilor [illegible] de la București [illegible] despre ipostazele fantasticului [illegible] (N. V. [illegible] și E. T. A. Hoffmann), [illegible] de o dragoste fierbinte, înmuguriță încă din anii copilăriei, petrecută pe meleagurile vlăscene ale Putineiului, pentru poezia și muzica populară tradițională din sudul țării, am poposit, nu fără o oarecare sfială, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Capitală, unde distinsul prof. univ. Harry Brauner conducea laboratorul de etnomuzicologie.

Ascultîndu-mă, cu receptivitatea și intuiția niciodată dezmințite, profesorul a hotărît fără șovăială să-mi îndrume pașii în fascinanta aventură a cunoașterii și a dezvăluirii sufletului ingenuu al țăranului român, în care mă relansam cu o pasiune ardentă, de nestăvilit.

Au urmat ani de neostenite căutări în arhiva sonoră a Institutului de cercetări etnologice și dialectologice, prin alte arhive și publicații uitate de vreme sau colecții celebre, în care înaintașii adunaseră, lăsîndu-le mărturie vie în timp, nestemate folclorice poetico-muzicale, dovezi emoționante ale trecerii noastre prin istorie.

Am început cu Daniel Speer (1653—1658), codexul lui Ion Căianul (1680), codexul Vietoris, colecția Academiei cehe (1730), Istoria Daciei Transalpine (1781) a elveținanului F. J. Sulzer, Algemeine Muzikalische Zeitung — Leipzig (1818 — 1814 — 1822), Eftimie Murgu (1831), ajungînd la celebra culegere a lui Anton Pann, „Spitalul Amorului sau Cîntătorul Dorului" (1830) și la culegerile elevilor săi: Gheorghe Ucenescu, Pană Brănescu, Oprea Dimitrescu, ardelean, Inochentie Kitzulescu, Demetriad etc., continuînd cu cele 4 caiete de melodii valahe (62 de piese) ale lui I. A. Wachman, cîntecele și jocurile române ale lui H. Ehrlich (15 melodii), cele 9 caiete de melodii române (41 de piese) ale lui Al. Berdescu (1860—1862) și încheind cu vestita culegere de melodii și poezii populare muntenești a lui D. Vulpian (1885—1891), cuprinzînd 1 931 de piese.

Au urmat înregistrările pe fonograf din primele decenii ale secolului nostru efectuate de D. G. Kiriac, Gh. Cucu, G. G Breazul, Ion Chirescu, Constantin Brăiloiu, Harry Brauner, Mihai Pop, Paula Carp, Ilarion Cocișiu, T. Alexandru, Emilia Comișel, V. D. Nicolescu și pe benzi magnetice datorate folcloriștilor M. Kahane, E. Nestor, Ghizela Sulșteanu, Adrian Vicol, Adrian Fochi, Al. Amzulescu și Dumitru Stancu.

Conștient de valoarea incontestabilă, documentară, dar și artistică a multora din creațiile cuprinse în aceste colecții de cîntec românesc, am hotărît a readuce la lumină o parte din ele, într-un moment cînd am socotit că această întreprindere poate umple un gol în cunoașterea ce mi se părea insuficientă, îndeosebi de marele public, a trecutului istoric al cîntecului nostru popular, gîndind că aceasta ar putea produce chiar un revirament, o autentică primenire a cadrului general de afirmare a cîntecului folcloric actual, confruntat, din ce în ce mai insistent, cu atentări de tot soiul la conținutul său valoric.

Am selectat astfel cu grijă și migală, păstrîndu-le pure, neintinate, peste 300 de melodii reprezentative pentru zonele folclorice ale Cîmpiei dunărene și cele subcarpatice, însoțite de texte poetice dintre cele mai izbutite, apropiindu-mi-le intim, retrăindu-le cu incandescență și dăruire pînă la confundare patetică, valorificîndu-le interpretativ într-un efort artistic de temeritate creatoare.

Reînviindu-le, alături de virtuozi ai artei noastre folclorice, între care violoniștii Florea și Marin Cioacă, cobzarii Ion Zlotea și Marin Cotoanță sau dirijorul Florian Economu, prin înregistrări în studiourile RTV și la casa de discuri „Electrecord" (unele din piese intrînd în „fonoteca de aur" a RTV) am putut retrăi înfiorați înfierbîntatul an 1821, alături de vitejii panduri ai lui Tudor din Vladimiri, atmosfera clocotitoare de răscruce pregătită și declanșată de luptători revoluționari de la 1848, clipe primei uniri de la 1859 momentele de exaltare a voinței naționale de la 1877, anul marilor răscoale țărănești de la 1907, primul război mondial, în care efortul jertfei noastre supreme a fost încununat de făurirea statului național unitar român, precum și eroicul moment al izbăvirii naționale din 1944.

O veritabilă frescă a societății românești a prins astfel contur [illegible] în reconstituiri sonore fără precedent, prin reeditarea modalităților de interpretare, acompaniament (armonizare) și organologie specifice fiecărei epoci parcurse.

Unele din aceste momente (1877, 1907, 1944), astfel tălmăcite, au constituit coloana sonoră a unor filme de scurt-metraj pentru marele și micul ecran realizate de Studioul Cinematografic al Armatei și, respectiv, de Televiziune.

Dar pasionanta noastră aventură în universul simțirii naționale nu se încheie aici. În primul trimestru al anului, sub cupola bătrînului Ateneu, vom inaugura un nou ciclu de concerte sub genericul „Mari culegători de folclor poetico-muzical românesc". Tot în cursul acestui an casa de discuri „Electrecord", sperăm, va edita primul album de 10 discuri, cuprinzînd o parte din înregistrările efectuate cu cîntece populare din Valahia, pînă la începutul secolului, în care vom include și mai multe texte populare culese de V. Alecsandri pe melodii notate de un anonim și descoperite, în ultimii ani, de muzicologul Viorel Cosma în biblioteca „V. A. Urechia" din Galați.

Am fost întrebat, nu o dată, de ce un om cu o astfel de pregătire intelectuală găsește necesar să se preocupe atît de insistent de abordarea științifică a procesului de culegere și valorificare a tezaurului nostru folcloric ce s-ar părea rezervată în exclusivitate, specialiștilor în domeniu.

Întrebarea nu m-a mirat foarte mult, deoarece, era firesc ca și demersul nostru, ca orice lucru care n-a mai fost făcut, să producă multora o explicabilă nedumerire.

„Arheologia muzicală" a fost determinată de nevoia acută a revenirii la izvoare, căci nu trebuie să uităm cum am încolțit și cum trebuie să creștem, dăinuind prin veacuri.

Oricare ar fi orizontul cultural spre care tindem, niciodată nu trebuie să ne îndepărtăm de trăirile artistice ale propriului popor, să ne înstrăinăm de noi înșine, ci, dimpotrivă, prin prisma unei deschideri spirituale cît mai largi, să ne cunoaștem mai adînc istoria și tradițiile, să ne prețuim țara și neamul mai mult.

Marin Moraru

Actorul în lume

Chiar dacă încerc sentimentul că mă repet și că am mai vorbit aproape în aceiași termeni despre profesia mea, nu pot rezista ispitei de a consemna cîteva dintre etapele care marchează întîlnirea actorului cu personajul său, cu ambianța în care trăiește, cu publicul căruia i se adresează. Voi afirma, mai întîi, un adevăr al meu, care multora li se va părea neverosimil. Fiecare rol înseamnă pentru artist o compoziție. Chiar și acele roluri care, din afară, par a se plia perfect personalității interpretului. Dar cine dintre noi își dezvăluie adevărata, intima sa personalitate? Oare nu sîntem cu toții supuși dorinței de a apare în fața celorlalți altfel decît sîntem? Nu din întîmplare, iată, lecțiile de actorie încep prin a te învăța să mănînci, să vorbești, să mergi, să gesticulezi în fața spectatorului. Și nu din întîmplare această ființă cu mii de ochi, cu mii de urechi, care devine partenerul tău principal, te stimulează, dar te și transformă.

Pentru a ajunge la persona), trebuie să începi prin a-i cunoaște: cercetînd mai întîi din lecturi și iconografie epoca, punînd personajul în relație cu mentalitatea timpului, răspun-

lucrînd la vremea care vine

Platon Pardău

Memorie

Caietul acesta l-am găsit
la Stralsund, te iubeam,
Gertrude,
mici pescărușI de infinit
țipau că Polul Nord se-aude.
Și gloanțele curgeau nu-n gol,
tăiau cu aripi ca oțelul,
căci blestematul cel de Pol
încă n-a încheiat rezbelul.
Ne ascundeam prin răchitișuri
închiriate pe secunde
iubirea plină de-ocolișuri :
vinat de-aici și de oriunde.
Era și-o limbă ilegală
spre care năpustit-a chipuri
tembelitatea cea fatală,
pînd am pierit pe sub nisipuri.
Sîntem și-acum îmbrățișați
pe cel de mare țărm pustiu.
Dar nu săpați ! Dar nu săpați !
Sînt doar schelete și-i tîrziu.

Al. Rosetti

Gînd despre limba literară

Vigoarea și supletea limbii literare este determinată de limba poporului. De altfel, B.P. Hasdeu afirma cu îndreptățire : „Limba unui popor se confruntă și se identifică cu naționalitatea lui". De aceea limba română, în formele ei cele mai înalte, constituie expresia specifică spiritualității sale, aportul la tezaurul culturii sale. De-a lungul veacurilor, limba literară și-a sporit necontenit strălucirea prin opere în care originalitatea gîndirii, a imaginației și-au găsit corespondențe desăvîrșite în creația estetică. Începînd cu marii noștri cronicari, aspirația spre desăvîrșirea cuvîntului scris sub îndemnul nobilelor idealuri umaniste, și pînă în contemporaneitate, generații succesive de scriitori au contribuit la ceea ce constituie astăzi patrimoniul literaturii naționale.

Fără a transforma opera marilor scriitori în fetiș, exemplul lor va fi întotdeauna îndemn la meditație, fiind menită să dăinuiască în viitor.

Melania Ursu

Înfrîngerea, niciodată

Se împlinesc în acest an 25 de stagiuni de cînd am absolvit Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" din București. Experiența adunată în toți acești ani de viață și scenă mă îndreptățește să spun că nu mi-am trădat crezul de-a „face" teatru, cu dragoste, pasiune și dăruire, străduindu-mă să lupt continuu cu inerția, comoditatea, cu imposibilul. În toată existența mea artistică am adunat în sufletul bucurii și tristeți, succese și insuccese, perioade de vîrf și stagnare, dar niciodată nu am acceptat înfrîngerea, pentru că am crezut și cred în teatru, acest „TEMPLU AL ADEVĂRULUI" ! Ca orice adevăr, nici acesta nu poate fi contestat. El există în noi, prin noi, pentru noi !

Teatrul cere slujitorilor săi TALENT. Talentul este un dar. Fără muncă, fără seriozitate, fără pasiune, fără responsabilitate față de actul artistic, totul se risipește în neant.

Atunci cînd treci concret „să lucrezi" la ceea ce se cheamă a fi un fapt artistic, ceea ce ți se părea a fi lucruri de mult bine știute devin tot atîtea necunoscute, afirmațiile devin întrebări, aceleași cuvinte încep să însemne altceva ! Din străfundurile memoriei răzbesc incredibil de vii anumite clipe ale vieții tale. Aparente capricii ale memoriei devin deodată instrumente ale muncii artistice. Începi să construiești, apoi strici din nou și iar construiești. Ți-e frică de tine că s-ar putea să nu poți. Te cuprind întrebările, e peste puterile tale să stăvilești îndoielile. Vin mai multe răspunsuri la o întrebare și iar te întrebi care o fi oare cel adevărat sau măcar cel mai aproape de adevăr...

Una peste alta, muncile lui Sisif îți par o dulce joacă de copil.

În toată această muncă destinată procesului de creație intervin luciditatea, pasiunea și dăruirea. Actorul nu apare ca un simplu executant, ci este un creator. El vine în întîmpinarea regiei cu datele sale, cu talentul și personalitatea sa.

În cei 25 de ani de teatru am avut șansa de a lucra cu regizori importanți ce au contribuit la modelarea și perfecționarea mijloacelor mele de exprimare scenică. Un gînd pios pentru cei dispăruți : Moni Ghelerter (profesorul meu), Radu Stanca, Marietta Sadova, Crin Theodorescu, Gheorghe Harag ; adevărate succese în muncă am realizat cu Sorana Coroamă-Stanca, Victor T. Popa, Zoe Anghel, Alexa Visarion, Kincses Elemér, Dan Micu, Alexandru Tatos, Mihai Măniuțiu.

Din primul meu an de teatru (cu o absență de două stagiuni, jucate la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, unde am și predat arta actorului la Institutul de teatru), joc pe scena Naționalului clujean, cea dintîi și marea mea dragoste. Am interpretat pînă acum aproximativ 90 de roluri din dramaturgia clasică și contemporană, românească și străină. Dintre personajele cele mai dragi mi-au rămas în amintire Lina („Să nu-ți faci prăvălie cu scară" de Eugen Barbu), Ea („Nu sînt turnul Eiffel" de Ecaterina Oproiu), Corifea („Ifigenia" de Euripide), Otilia, Gologan Niculina și Maricica Tunsu („Opinia publică" de Aurel Baranga), Katherina („Femeia îndărătnică" de W. Shakespeare), Sonia („Unchiul Vanea" de Cehov), Ecaterina („Pasărea Shakespeare" de D.R. Popescu), Nora („Casa care a fugit pe ușă" de Petru Vintilă), Lizzie („Omul care aduce ploaie" de R. Nash), Fedra („Fedra" de Racine), Reporterca („Interviu" de Ecaterina Oproiu), Madame Ubu („Ubu rege" de Jarry), Lady Macbeth („Macbeth" de Shakespeare), Adelaida („Sosesc deseară" de Tudor Mușatescu), Ea („Cerul înstelat deasupra noastră" de Ecaterina Oproiu), Antigona („Antigona" de Sofocle). Ultimele trei roluri sînt și cele pe care le joc în prezent și care mi-au adus nenumărate bucurii.

Din filmele în care am jucat, cel mai însemnat pentru mine este Doamna Chiajna din „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu", în regia Malvinei Urșianu, și Palaghia Roșu din „Munți în flăcări", în regia lui Mircea Moldovan. Celelalte roluri din filmele „Muntele ascuns", „Mere roșii", „Misterul lui Herodot", „Președinta" au constituit pentru mine experiențe mai mult sau mai puțin interesante.

În tot ce-am mărturisit pînă acum n-am făcut decît să dovedesc încă o dată dragostea mea statornică pentru teatrul nostru, de al cărui tezaur trebuie să ne îngrijim ca de propriii noștri copii.

Neagu Udroiu

Torentul de semne

Planează, în jurul informației, adevăruri binecunoscute. Ele privesc acuitatea nevoii de informare, caracterul vital al acestui proces — la scara individului, a societății — demersul pus în serviciul dinamizării traseelor informaționale. În paginile de istorie ale civilizației umane se distinge fără dificultate filigranul devenirii comunicării, în anevoiosul efort de a găsi cărările limpezi către echilibru. Ne-ar fi greu să privim informația și trăirile ei în afara ambițiilor de progres ale omenirii. Tumultul existenței a dimensionat risul în cascadă al informației, preocupată să-și taie drum spre cutiile de rezonanță ale utilității. O informație depozitată în ascunzișuri inaccesibile este, pînă una alta, anulată de incapacitatea noastră de a o folosi. Un om înzestrat cu asemenea lingouri, de nepus în valoare, nu este cu nimic mai bogat decît cel ce nu le are deloc. La fel de adevărată — teorema inversă. Despre informație ca putere se vorbește și se scrie în avalanșă, fiind aduse în discuție argumente de incontestabilu forță pentru a demonstra ceea ce de fapt toată lumea știe. Deținătorul de informație aparține unei caste privilegiate, existența sa fiind marcată de avantajele ce decurg de aici. Clasa proprietarilor de informație, clasa săracilor la acest capitol... Orice am zice, radiografia la zi a situației existente, la scară planetară, ne dezvăluie și o astfel de față a lucrurilor. De la datele privind starea vremii, la cele despre proprietățile distructive ale focoaselor nucleare, de la ultimele cunoștințe referitoare la războiul pe frontul comerțului la cunoștințe despre bogățiile minerale, potențiale, de pe Lună, de la cursul bursei la gradul de toxicitate al pesticidelor. O uriașă listă de subiecte condiționează pulsul normal al vieții pe pămînt, etalonînd cotele sale de calitate. Accesul la informație se definește drept una din premisele esențiale.

Epoca modernă a reușit să acrediteze un statut nou informației ca parametru al civilizației, să-i confere ample și profunde valențe modificatoare.

Informația, vorbind de cea tehnică, este născută din virtejul frămîntărilor creativității și se dovedește combustibilul de necontestat al noilor ascensiuni tehnico-științifice. Explozia informațională a apărut ca o expresie particularizatoare a unui anumit timp al realizărilor umanității. Ca o problemă de rezolvat. Se insistă asupra forței de taifun a fenomenului informațional. Ni se dezvăluie amplitudinea fără precedent a undei de șoc, presiunea extraordinară a năme ților de informații născuți de jur-împrejurul nostru. Rata de creștere a numărului de documente tipărite în domeniile științifice, tehnic și economic este aproximativ de două ori mai mare decît rata oricărui alt fenomen social sub formă de activitate umană.

Ce ne facem ? Încotro o apucăm ? Unde se află cheia rezolvării tuturor angoaselor venind din nevoia de a face față, cu foloase maxime, torentului informațional ? Cum ne descurcăm în dorința de a cuvrinde totul, de a valorifica totul ? Informația a încetat de mult să existe — dacă a fost vreodată în această postură — ca obiect al indeletnicirilor de timp liber. Dar acum, ca niciodată, provoacă dureri de cap, troianul de întrebări legate de colectarea, selecția, prelucrarea, stocarea și difuzarea informației.

Cînd în birourile funcționarilor și gazetarilor de acum un veac apărea cu coafură de domnișoară scoasă la bal, pretinzînd a fi declarată regină, mașina de scris constituia o promisiune. S-a vorbit exaltat despre elanul de necrezut pe care l-a imprimat practicii de a dicta. S-a născut o nouă atitudine în comportamentul oamenilor zilei : vorbitul în fața mașinii de scris, ca și cum aceasta ar fi fost în stare să preia inflexiunile vocii, oftaturile, ridicările din sprîncene, grimasele, mersul brațelor prin aer, toate făcute pentru a sublinia sensul și reliefu frazelor. Mașina de scris era decretată drept unealta salutară în învățarea lecturii, scrisului, ortografiei și punctuației. Multe s-au crezut. Multe s-au și întîmplat. Dactilografele au pătruns cu dezinvoltură în spațiile de lucru din oficii și redacții, pe vasele de război și în birourile romancierilor. Industria textilă a tresărit cu plăcere la solicitarea de a-și dezvolta un departament special pentru îmbrăcămintea proaspătului regiment profesional. Poeți precum Eliot și Pound și-au modelat glasul interior al versului pe ritmul și inflexiunile mașinii de scris. Dar lucrurile au rămas aici : mașina de scris n-a devenit, afirmă McLuhan, careta de aur care să ne încinte privirile. S-a retras în cele din urmă sub o husă de duzină, pentru a-și rumega speranțe într-o longevitate fie și precară.

Pentru a-și îndeplini acest rol de catalizator al schimbării informația trebuie să ajungă acolo unde este nevoie de ea. Să circule. Să pătrundă prin uși îndeobște închise. Să sară garduri de regulă înalte. Să aibă pașaport la universalitate. Aici se nasc obsesiile tehnologiei. Din înțelegerea necesității de a face față unor pretenții oricînd catalogabile drept exagerate dar niciodată satisfăcute îndeajuns. Era o vreme cînd ambițiile circuitului informației conteneau în registrul coordonatelor de duzină. Sîntem de mult în zodia extraordinarelor ofensive ale informației exercitate asupra cîmpului tehnologic. Acolo stau dispuse reușitele de ultimă oră sub ochiul necruțător al pretențiilor. Se dorește mai mult. Se cer performanțe mai înalte. Se pledează pentru înțelegerea imperativelor reale ale vremii. Tehnica îndubitabil avansează. O face cu privirile furișate în urmă, acolo de unde, amenințător, evaluează rezultatele și formulează pretenții, torentul informațional. Cuvîntul de ordine : nimic nu trebuie considerat a fi ultimul cuvînt !

Mircea Veroiu

Credința în film

Bineînțeles existența mea se contopește cu filmul. Dar acum, la maturitate (ca om, nu ca cineast), încep să cred că adevărata credință în film se manifestă cînd nu-l faci ! Paradoxul acesta cere o mică explicație. Vreau deci să spun că foamea dureroasă de cinema începe cînd termin un film. Așa încît, dacă, la rîndul meu ar trebui să dau sfaturi (poate prea devreme) aș povățui între conservarea „de dintre filme", între visarea amară la lucruri dorite și nefăcute.

Cîndva, ele ajung totuși pe ecran, cel puțin în cazul meu așa s-a întîmplat. Nu întotdeauna ajung cînd trebuie, sînt de multe ori obosite, sau forțate în context, dar devin vizibile, atît pentru tine cît și pentru ceilalți. Această vizualizare a unora dintre obsesii mi se pare drumul spre cinema-ul acela al „tău", uneori chiar de neconfundat.

Sofia Vicoveanca

Buiară de dor

Mi-am imaginat că mi-e greu, că trebuie să fac popas și să-mi scot un spin din călcîi, după ce-am alergat desculță, buiacă de dor și frumos pe lume, prin roua unei pajiști din obcinele noastre. Aceasta a fost trăirea cînd m-ați premiat dumneavoastră și oamenii cei aleși și buni. Apoi am visat că trebuie să mă ridic și să-mi pun opincile, să-mi scot din trăistuța mea de azi și de demult comoara de grai și de soapte ale vieții. M-a îndemnat să alerg mai departe datoria față de muncitorii, țăranii, mamele cu mulți prunci, pentru care cînt de aproape douăzeci și șapte de ani. Fie ca ei să mă ajute ca trecerea anilor să nu mă doboare și să le mai bucur încă toate sărbătorile de obște și de suflet.

CULTUL ADEVĂRULUI

Intre științele umaniste, istoria revendică un loc privilegiat. Nu se poate concepe un patriotism veritabil în afara culturii istorice și, de asemenea, nu se poate concepe o cultură istorică menită altui țel decît acela de a fortifica permanent sentimentele patriotice. Aceste adevăruri nu sînt acceptate numai între hotarele noastre și nu sînt proprii doar conștiinței noastre, pentru că nu există națiune fără trecut și patrie indiferentă la temperatura devotamentului fiilor ei. Însă aici, la Dunăre și Carpați, unde fiecare clipă de dăinuire a oamenilor și a întocmirilor lor instituționale nu s-a îngăduit altfel decît prin jertfă, ele au o putere de seducție și înrîurire mult mai profundă. Nu întîmplător, literatura română cultă începe prin cronicarii înfiorați de nestatornicia cumplită a vremurilor. Nu întîmplător, în cultura română modernă, istoriografia reprezintă un capitol fundamental. În sfîrșit, nu întîmplător, și în zilele noastre, cărțile de istorie dispar din vitrinele și rafturile librăriilor ca și cum n-ar fi fost, iar în bibliotecile țării, mereu, cele mai frecventate volume sînt cele ce deschid o fereastră spre frămîntatul calvar românesc.

Avem în acest domeniu o tradiție făurită de personalități de prim rang. Și este firesc să fie așa. Marii istorici nu s-au născut niciodată acolo unde pacea și liniștea fac zilele să semene unele cu altele pînă la indistincție. Totuși, orice tradiție își epuizează fermenții atunci cînd generațiile succesive nu îi adaugă și nu îi sporesc substanța și semnificațiile, limpezindu-i în același timp orizontul și cărările spre viitor. Și în ceea ce ne privește, nu încape vreo îndoială, putem afirma cu deplină certitudine și mîndrie că pleiada actuală a istoricilor români își împlinește datoria cu prisosință. Perpetuînd o tradiție, ei au îmbogățit-o în spirit. În prelungirea reputației unor ilustri înaintași, școala contemporană românească de istorie se bucură astăzi de autoritate și recunoaștere, pe temeiul unui corpus de opere în continuă desăvîrșire, întrucît beneficiază de un climat prielnic și stimulator. Caracteristica primordială a acestui climat fiind cultul adevărului.

Încă din 1965, în cadrul primelor sale întîlniri cu oamenii de știință și cultură de diferite formații, apoi în cuvîntările sale cu largi rezonanțe, prilejuite de aniversările unor momente importante din trecutul poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a așezat temeliile unui nou avînt al științei istorice românești. Pecetea concepției sale clarvăzătoare cu privire la lupta românilor pentru independență națională, libertate socială și progres multilateral o regăsim și în programul partidului și o reîntîlnim afirmată, cu o remarcabilă consecvență, întruna îmbogățită, în toate împrejurările care necesitau o poziție, o clarificare, o sedimentare a eforturilor comune pe un făgaș mai fertil. Din acest punct de vedere, un moment de culminanță l-a constituit mesajul adresat de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, participanților la congresul istoricilor întrunit cu cîțiva ani în urmă la București. Iar de atunci, însăși implicarea activă a istoricilor români în dezbaterile angajate în diverse foruri și reuniuni internaționale s-a desfășurat sub semnul aceleiași generoase concepții despre misiunea în timp a națiunii române, despre idealurile ei pașnice, despre unitatea dialectică dintre trecutul, prezentul și viitorul ei.

După 1965, imperativul rescrierii istoriei românilor, în principalele ei secvențe, era mai actual ca oricînd. Nu numai în virtutea inerentei acumulări de date și cunoștințe noi, destinată ea însăși să provoace un salt calitativ în dezvoltarea oricărei științe, ci și ca o reacție vigurosă la oticile deformatoare care rezervaseră poporului nostru un rol subaltern în istorie și ne împovăraseră țara cu vinovății care nu i-au aparținut. Meritul deosebit de a argumenta și de a încuraja această necesitate i-a revenit tovarășului Nicolae Ceaușescu. Nu numai opera sa teoretică l-a incitat pe istoricii să adopte o nouă viziune, ci și activitatea sa practică, de zi cu zi, îndemnul de a-i cinsti la adevărata valoare pe oamenii de

ideologic și ținută etică. Dincolo de controverse obiective, determinate de insuficiența datelor cu privire la un aspect sau altul al unei intersecții istorice dată, ea tranșează cu curaj și controverse subiective, create mai aproape sau mai departe de noi prin tenacitatea suspectă a promotorilor unor interese tulburi. Pe fața aceasta a lucrurilor, adevărul nu a rămas niciodată dator mincinului și ipocriziei. Faptul este verificabil.

Și s-ar mai cuveni ceva spus : în anii glorioși ai Epocii Nicolae Ceaușescu istoria s-a vrut și se vrea mai mult decît un teren de dispută pentru cercuri înguste de specialiști. Nicidecum împotriva acestor cercuri de specialiști, ci în deplin acord cu aspirațiile lor, istoria a devenit o cauză a celor mulți, a întregii națiuni. Poporul și-a reamintit cîntece pe care unii le-ar fi dorit uitate rostește în libertate cuvinte și nume care păreau abolite, omagiază la lumina zilei întîmplări și eroi cărora nimeni nu mai îndrăznește să le tulbure nemurirea. Secretul adînc al acestui larg partizanat popular constituindu-l, înainte de toate, puterea de persuasiune a unei demnități militante, a climatului de adevăr încetățenit în știința istorică în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului. Climat care a îngăduit și un spor considerabil al conștiinței civice românești, în toate straturile sociale.

Implicit, ne aflăm înaintea unuia dintre cele mai importante cîștiguri ale Epocii Nicolae Ceaușescu. Înaintea unui cîștig în patriotism, deci înaintea unui cîștig de esență, menit prin excelență duratei.

MIHAI PELIN

Dacă în 1940, Nicolae Iorga putea să considere că „Istoria Banatului nu s-a scris pînă acum", de atunci, dar mai ales în ultimele două decenii, istoriografia română s-a îmbogățit cu un șir de ediții de izvoare și lucrări fundamentale despre trecutul acestei provincii românești. Damaschin Mioc a dat ediția integrală a **Cronicii Banatului**, redactată de Nicolae Stoica de Hațeg (1751—1833), scriere ce oferă informații de cel mai mare interes într-o limbă savuroasă, făcînd din cronicarul bănățean (era născut la Mehadia) un scriitor român vrednic de toată atenția, iar Costin Feneșan a editat un volum de **Documente medievale bănățene (1440—1653)**, texte esențiale pentru cunoașterea structurilor socio-economice ale societății feudale în Banat.

Același inimos Costin Feneșan îi datorăm tipărirea unui izvor de mare însemnătate : raportul întocmit în anul 1774 de Johann Jakob Ehrler, înalt funcționar al administrației austriece, **Banatul de la origini pînă acum...**, imagine atotcuprinzătoare a acestui colț de pămînt românesc, intrat, după pacea de la Passarowitz (1718), sub stăpînirea Imperiului habsburgic. Cu un ochi atent și cu o minte ageră, Ehrler a înregistrat conștiincios și riguros aspectele de bază ale Banatului — populație, economie, administrație etc., depășind prin bogăția, varietatea și seriozitatea informațiilor și datelor transmise pe contemporanul său Francesco Griselini, autorul unei **Istorii a Banatului timișorean**, apărută în 1780.

Tînărul medievist Alexandru Diță, care, la începutul de drum în istoriografie, face dovada stăpînirii unui bogat arsenal de erudiție, a început publicarea în revista „Transilvania" (1985/11) a unui serial intitulat **Banatul în 1774. Contribuții demografice și statistice**. Investigația lui se înscrie în noua direcție de cercetare reprezentată de demografia istorică. Concepția materialist-istorică și, sub influența ei, școala de la „Annales" (prestigioasa revistă franceză fondată de Lucien Febvre și Marc Bloch) au relevat însemnătatea cunoașterii numărului, structurii, repartiției teritoriale și mișcării populației pentru înțelegerea fenomenelor istorice. Din acest interes s-a născut o adevărată disciplină, cu tehnici de investiga de și concepte specifice, ilustrată astăzi printr-o literatură bogată în întreaga lume. Istoriografia românească s-a arătat deosebit de receptivă față de această nouă direcție de cercetare, preocupările ei pentru demografia istorică reflectîndu-se într-o lungă serie de contribuții importante.

Alexandru Diță, la curent cu întreaga problematică și mînuind cu ușurință terminologia acestei discipline (densitatea populației, indicatorul de arealitate etc.) a pășit, pe baza textului întocmit de Ehrler, la examinarea datelor privind populația Banatului pentru a reconstitui structurile geodemografice

Istorie și demografie

(Țara Banatului)

ale acestui teritoriu românesc, așa cum ele apar în anul 1774.

Prima parte a studiului său este consacrată structurii teritoriului și geografiei așezărilor rurale. Pe temeiul unei minuțioase analize, el relevă „ponderea copleșitoare a terenului agricol" de 64,26% din ansamblul fondului funciar și desprinde un șir de constatări importante precum absența marii proprietăți nobiliare, adică a sistemului domanial cu întregul său mecanism de exploatare a țăranilor cultivatori aflați pe teritoriul său ; preponderența micii proprietăți țărănești libere ; largile posibilități oferite de configurația socio-geografică a teritoriului pentru creșterea populației.

În ceea ce privește habitatul bănățean, autorul consideră drept trăsătură caracteristică „caracterul esențial rural" al provinciei, care, la acea dată, avea un singur oraș-cetate : Timișoara. Deși nu a existat ceea ce Alexandru Diță numește sugestiv „foamea de spațiu", se observă că în fapt comunitățile rurale — care dispuneau, deci, de posibilități largi de extindere — au limitat spațiul de locuit (vatra satului este numită la Ehrler terenul intravilan) în beneficiul terenului agricol, ceea ce explică — arată autorul — media redusă de 66,794 ha/locuitor deși, sub aspectul densității, era de circa 3 așezări la 100 km², raportul între terenul intravilan și ansamblul teritoriului fiind de 1 la 50.

Datele oferite de studiul lui Alexandru Diță — aflat, repetăm, la începutul unui „serial", ce se anunță valoros — vor trebui, desigur, examinate, comparate și valorificate de specialiști. Semnalarea lui acum și aici are rostul de a atrage atenția asupra trecutului, atît de interesant, al Banatului, ca parte integrantă a ariei de formare și dezvoltare a poporului român. De la mărturiile privindu-i pe geto-dacii din aceste părți, prin informațiile referitoare la românii medievali (se știe că notarul anonim al regelui Bela semnalează în cronica sa existența în Banat a voievodatului lui Glad, menționîndu-i pe români în armata acestuia), la luptele românilor bănățeni pentru emanciparea socială și unitate națională. Eftimie Murgu este un fiu al Banatului — toate aceste mărturii pun în lumină o impresionantă continuitate de viețuire românească în această parte a ariei străvechii Dacii.

Revista **„Transilvania"** ne-a oferit și ne-a obișnuit cu serialе incitante (să-i amintim doar pe acel al lui A. Riza). Cel care face obiectul semnalării de față se anunță și el ca o valoroasă contribuție și — sîntem convinși istorici și demografi vor profita de concluziile sale pentru a le integra viziunii de istorie unică și unitară a poporului român. Să subliniem, încă o dată, că orice investigație de istorie regională trebuie concepută și văzută ca un demers al cărui ultim țel nu poate fi decît integrator : istoria pămîntului și a poporului român este una și cercetările în istorie locală nu sînt decît părți ale unui întreg.

FL. CONSTANTINIU

Cartea de istorie

ROMÂNII ȘI LUMEA NOUĂ

S-a tipărit la New York un studiu istoriografic de la București privind istoria relațiilor țărilor române cu Statele Unite ale Americii

În ciuda depărtării geografice și a atîtor deosebiri între cele două țări și popoare — de structură social-economică, politică, culturală, confesională, mentalitate etc. — se poate vorbi de o îndelungată vecinătate a raporturilor dintre țările române și a ceea ce avea să devină, în 1776, republica nord-americană. Este ceea ce demonstra, în urmă cu aproape un deceniu, o primă monografie înregistrată de istoriografia românească pe această temă : **Imaginea Lumii Noi în țările române și primele lor relații cu Statele Unite ale Americii pînă în 1859** (București, Ed. Academiei, 1977). Autorii acestei lucrări — dr. Paul Cernovodeanu și dr. Ion Stanciu, cercetători ai Institutului de istorie „N. Iorga" — au reușit să ofere, pe baza sintetizării unei bogate literaturi de specialitate și a despuierii unor importante fonduri arhivistice românești și americane, o contribuție științifică reală, dublată de o pledoarie implicită pentru cauza înțelegerii, prieteniei și colaborării între cele două țări și popoare. Dubiul mesaj al cărții a fost corect receptionat în cercurile specialiștilor de peste Ocean, care au manifestat interes față de autentica și moderna cercetare istorică românească. La dispoziția istoricilor americani, dar și a publicului cititor din S.U.A. dornic a cunoaște istoria raporturilor țării lor cu o țară din răsăritul Europei care-și afirmă tot mai răspicat vocația ei de independență și de promotoare a păcii și colaborării între toate statele lumii, se află, de puțină vreme, versiunea în limba engleză a lucrării menționate : **Distant Lands — The Genesis and Evolution of Romanian — American Relations** (New York, Columbia University Press, 1985, 282 p., colecția East European Monographs, nr. CXCV).

Nouă și meritorie manifestare internațională a școlii istorice românești contemporane, lucrarea, în noua sa ediție ce extinde ancheta de specialitate pînă la 1880 — an marcînd „începutul relațiilor politice și comerciale regulate între cei doi parteneri ca state egale" — păstrează caracterul de cercetare imagologică armonios împletită cu cronica raporturilor dintre cele două „meleaguri îndepărtate" pînă la data menționată. Astfel, capitolele de început înfățișează din perspectivă imagologică (reflectarea imaginii unui popor — în acest caz — în conștiința altuia) atît modalitățile variate prin care au pătruns în țările române, de la mijlocul sec. al XVI-lea, „primele noțiuni despre descoperirea și existența Americii, desprinse din vechi atlase, cosmografii și relatări de călătorie", cît și „reversul medaliei", surprinderea știrilor „despre țările române — mici principate din acel sud-est al Europei dominat de puternica împărăție otomană — care au putut ajunge în sec. al XVII-lea pînă în coloniile engleze din America de Nord" ce au constituit nucleul viitoarelor State Unite. Se reține sublinierea autorilor că, deși țările române își concentrau, la mijlocul sec. al XVI-lea, totalitatea forțelor proprii în scopul salvgardării integrității teritoriale, a autonomiei și independenței, serios amenințate de ofensiva cuceritoare a imperiului otoman, mediile lor cărturărești — în special, din Transilvania — au receptionat de timpuriu știrile despre noul continent descoperit de genovezul Cristofor Columb, intrat mai apoi în conștiința umanității cu numele florentinului Amerigo Vespucci.

Celelalte secțiuni ale lucrării examinează, cu aceeași rigoare științifică, primele contacte directe ale țărilor române cu tînărul stat american născut în urma războiului de independență (1775—1783). Ponderea revine, cum era și firesc, sec. al XIX-lea, corespunzînd unei „constante amplificări a legăturilor Statelor Unite cu lumea apuseană", iar pentru Principatele dunărene cu începutul procesului „de modernizare a structurilor instituționale și administrative care a permis integrarea lor în structurile economice internaționale". „Acestea au accelerat posibilitățile de contact direct între Moldova, Țara Românească și Statele Unite ale Americii. În această epocă (al patrulea deceniu al sec. XIX — n.n.) chiar dacă nu fără fluctuații, se pune baza economică stabilă a relațiilor politice dintre România și Statele Unite. Urmarea, ca un corolar firesc, a fost înființarea primelor reprezentațe diplomatice americane în România" (11 iunie 1880). Realizarea statului național în 1859 — primul pas în cadrul procesului de unificare națională a tuturor românilor — și dobîndirea de către România a independenței de stat deplină, în 1877—1878 precum și începutul revoluției industriale la capătul căreia S.U.A. vor deveni una din marile puteri mondiale au amplificat raporturile lor bilaterale, integrate „în ansamblul firesc al relațiilor internaționale moderne".

În totul, noua ediție a lucrării lui Ion Stanciu și Paul Cernovodeanu constituie o excelentă retrospectivă istorică a acestei epoci în care „spiritul prietenici a fost descoperit atît de poporul român, cît și de cel american".

MIRCEA SUCIU

Ce să fac, nu-mi pot îndepărta din memorie „clipa astrală" a tînărului scoțian Alexander Fleming, cînd a descoperit mucegaiul ce salvează în fiecare zi pe Pămînt milioane de oameni. În autobuzul 12 cu care străbat Păcurarii Iașilor în drum spre „Antibiotice", revăd filmul cărții lui André Maurois și resimt atmosfera din laboratorul furtunosului dr. Wright, detector și magnet de talente, genii și inteligențe inegalabile, unde nu se putea pătrunde fără deosebite virtuți științifice. Analogia mă acaparează mai mult, cînd pătrund în munca și biografia inventatorului Ștefan Luca, inginer chimist, unul dintre zecile de mii de cercetători ai lumii care și-au legat viața de acest miracol al secolului XX, mereu în avalanșa noului, aducîndu-i prinos harul său. (În lume ființează azi peste 150 de laboratoare mari unde se sintetizează anual circa 10 000 de compuși din clasele antibioticelor mai noi din care doar unul are șanse să ajungă medicament. Se editează chiar o reputată revistă internațională — **Jurnalul de antibiotice** — a cărei redacție se află în Japonia, pentru a nu mai vorbi despre numeroasele fabrici, firme și chiar concerne producătoare, aflate într-o concurență tot mai ascuțită, concurența poate cea mai profitabilă pentru știință și pentru om). Ștefan Luca s-a născut într-o familie de țărani din comuna Ivești, județul Galați iar în viața sa, ca și în aceea a fiului de fermier din nordul Scoției, întîmplarea, un șir de întîmplări a jucat roluri însemnate. A ajuns la Facultatea de Chimie industrială din Iași fără o înclinație anume, fără olimpiade ori antrenamente pe parcursul școlarității pentru această disciplină, constrîns de anumite împrejurări și de spiritul său aplecat spre științele pozitive. Acolo, pe băncile amfiteatrelor, i-a descoperit intimitatea, frumusețea, însemnătatea, precum și-a descoperit însușirile proprii ca intelectual — curiozitatea, tenacitatea, puterea de dăruire unei idei, puterea de acțiune — ce s-au „sintetizat" într-o pasiune pentru o știință pe cît de veche pe atît de nouă și de fabuloasă, niciodată cunoscută îndeajuns. N-a terminat cu 10 — acel 10 uneori, dacă nu de mai multe ori, suspect —, ci în jurul acelui 8 serios, muncit. A fost repartizat, alături de mai mulți colegi, la Întreprinderea de antibiotice Iași care atunci, în 1969, făcea pași importanți în alinierea la stadiul mondial. O șansă foarte mare pentru generația tînără de ingineri chimiști ce-i trecea pragul. Nu mai știe, nu-și mai aduce aminte prin ce s-a putut remarca în secția de producție unde a fost trimis ca stagiar, se pare că de vină să fi fost neostoita sa curiozitate ce lăsa urme și care să fi atras atenția inginerului șef de atunci al fabricii, Sabin Ionescu, răspunzător în această calitate și de compartimentul de cercetare ce se înfiripa. Cu alte cuvinte, l-a cooptat pentru ceea ce va deveni curînd de la un modest serviciu la un complex Centru de cercetări pentru antibiotice Iași. Sabin Ionescu s-a dovedit a fi un Mecena al nucleului de cercetare „a avut ochi, spune Ștefan Luca, dovedit de faptul că niciunul dintre tinerii pe care i-a recrutat, nu i-au dezmințit așteptările, nu l-au dezamăgit. Sarcinile noastre erau să elaborăm tehnologii de fabricație și să perfecționăm tehnologii pentru noile antibiotice pe care întreprinderea începea să le abordeze, din ultimile generații ce-și făceau loc pe plan internațional. Noi veneam de pe băncile școlii cu acele cunoștințe teoretice de ultimă oră, cu entuziasmul specific, cu dorința de afirmare și cu ambiții mari de a atinge piscurile, ori, pe aceste însușiri și date a mizat mentorul nostru, și, parcă, n-a greșit". Peste 3 ani ajunge, cam în același mod, în aceeași echipă de cercetare un nou absolvent de la Chimie industrială, Eugen Diaconu. A lucra alături de Ștefan Luca ajunsese, un fel de favor, era deja inventator, — la 28 de ani deținea, singur ori în colaborare, cîteva brevete — își legase numele și munca, de cea a colectivului care a izolat și a purificat pentru prima oară în România, printr-un procedeu original, **nystatina** și **oxitetraciclina**, tipuri noi de antibiotice la ora respectivă. Îi va lega o prietenie demnă de marile cupluri științifice. O prietenie înfiripată pe afinități și temperamente comune, dar mai ales pe concepțiile privind rostul și răspunderile cercetătorului, înfiripată în zilele și nopțile dăruite laboratorului și eprubetelor, absorbiți de fenomene și reacții, dincolo de scurgerea timpului, cînd un covrig ori un corn împărțit în două însemnau de-a dreptul un festuș dineu... Cine nu știe că în știință, mai ales în chimie, dacă n-ai surprins un fenomen atunci cînd el s-a petrecut, ponte să nu se mai repete identic niciodată iar o importantă descoperire să nu aibă loc ori să fie cine știe pentru cît timp amînată ? ! „Sînt anii noștri romantici, frumoși dar și rodnici". Acei ani — cît au lucrat împreună — nu sînt mai mulți de 6—7, dar pentru ei se numără în intensitatea lor, în acumulări, în ceea ce ei au făcut, și au făcut atîtea lucruri cîte pot să încapă cam în 20 de brevete de invenții pentru fiecare. Practic, au pus la punct tehnologii pentru **oxatetraciclina** românească, pentru **ampicilina sodică**, **ampicilina trihidrat**, pentru obținerea **meticilinei** ca și pentru o serie de produse din clasa cea mai modernă a penicilinelor lumii de azi, clasa cefalosporinelor, cu o importantă terapeutică deosebită, cu un spectru antibacterian foarte larg, nesperat și nevisat chiar nici de marele Fleming, cu proprietăți calitative superioare. Antibiotice semnalate în literatură, dar procedeele lor de obținere industrială rămîninneed teritoriul celei mai acerbe competiții. „Degeaba faci un produs bun, astă nu mai este suficient azi dacă îl faci scump; la o licitație te înlătură cel care asigură și indicii economici. Aici este bătălia cea mai ascuțită. A variantelor tehnologice menite să dea indici superiori de calitate, adică o puritate cît mai înaltă, unui antibiotic dar la un preț de cost mai redus". Aici s-au aliniat, se aliniează și cercetătorii români prin care „Antibiotice" Iași a ajuns o firmă de prestigiu pe piața mondială. Aici au lucrat, cu toată dăruirea și pasiunea lor cuplul Luca-Diaconu, ca și numeroasele colective ce s-au tot diversificat de la primul nucleu și pînă azi, profesionalizîndu-se pe tipuri, clase, generații de antibiotice mereu în multiplicare. Fiecare țară, fiecare firmă aproape, a ajuns să stăpînească tehnologiile ei de fabricație, să dețină întîietate pentru unele grupe de peniciline, iar unele dintre tehnologii au perfecționat înșeși produsele, ajungînd astfel chiar la antibiotice noi. O serie de peniciline noi, naturale, care diferă de penicilina clasică G, și superioare acesteia, au apărut în urma unei descoperiri făcute în cadrul unor demersuri tehnologice, descoperire socotită la fel de importantă ca însăși descoperirea lui Fleming. Și anume aceea că nucleul de bază din structura penicilinei poate fi **acilat**, cum se spune în chimia antibioticelor, poate fi manipulat prin alte reacții. Așa a pornit și demersul tinerilor noștri cercetători în obținerea **ampicilinei sodice cristalizate** ca produs mai pur și mai valoros terapeutic de cît se cunoștea pînă atunci, putînd fi administrat **parenteral**, adică injectabil. Cum se obțineau în lume? Pentru a vă face o idee, desfaceți o capsulă de ampicilină și lăsați-o o vreme descoperită. Avînd higroscopicitate mare veți observa că se granulează, atrage apa ceea ce o și impurifică iar efectul terapeutic scade. Este o explicație extrem de simplificată, desigur, dar destul de sugestivă pentru a înțelege unde și cum au acționat cei doi cercetători. Apa ce rezultă din reacție la sinteza ampicilinei se îndepărta prin evaporare, prin distilare în instalații speciale, pe fluxul tehnologic, dar evaporînd apa nu se asigura și puritatea produsului, prin urmare nu i se confereau proprietățile farmacologice la nivelul cerut de medicină și absolut obligatoriu în materie de medicament. În plus, tehnologia scumpea produsul, evaporarea termică însemnînd consum de energie. Ideea cercetătorului român, atît de tînărul chimist Ștefan Luca, a fost de a cristaliza ampicilina prin concentrarea într-un solvent organic inert, eliminînd apa prin distilare sub vid. „Am obținut astfel un produs într-o stare de puritate mult mai avansată, eliminînd dintru început posibilitatea apariției agenților de degradare, deci cu efecte terapeutice ridicate și totodată mult mai ieftin. Fără instalații noi, doar prin adaptări la ceea ce aveam, cu alte cuvinte o tehnologie robustă, valabilă, încă multă vreme. La început n-am fost conștienți de valoarea tehnologiei, știam doar că nu este cuprinsă în literatură. Abia cînd O.S.I.M. ne-a brevetat-o, după analizele comparative întreprinse cu tehnologiile aflate în băncile internaționale de brevete, și ne-a acordat titlul de invenție am înțeles că am mers pe o cale proprie, a noastră. Pe noi ne interesau atunci mai puțin titlurile, și brevetele, aveam de amplasat fabrica noastră și antibioticele românești în competiția de valori a lumii. Să asigurăm oamenilor din țară, din producție proprie, medicamente de valoare dar să și cucerim piața externă".

Brevetul s-a publicat în 1976, cercetarea se încheiase și începuse să se producă după acest procedeu, cu 4 ani în urmă. Expoziția mondială de la Plovdiv din 1985 îi confirmă încă noutatea internațională și valabilitatea. Gîndiseră pentru viață lungă tinerii noștri cercetători. Școala de chimie românească își găsește cu fiecare generație discipolii în chiar ramurile ei cele mai noi. În orașul lui Petru Poni, tradiția nu putea avea alt destin. Cei doi s-au despărțit. Sînt azi maturi — Ștefan Luca a împlinit 40 de ani, Eugen Diaconu, 37. Fiecare conduce alt laborator și fiecare s-a înconjurat de tineri. Tocmai de aceea gîndul nostru aduce iarăși în prim plan imaginea și analogia micului laborator, modest și retras în care lucra un tăcut și încăpățînat scoțian, Alexander Fleming.

CICI IORDACHE-ADAM

La Expoziția mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv

ROMÂNIA — 8 MEDALII DE AUR

Ampicilina sodică

Imagine privind tezaurul de aur descoperit la Hinova (în Mehedinți) aparținînd tracilor nord-dunăreni de acum 3 milenii

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Condeiul portăreț fără sfîrșit"

Poporul român se poate mîndri cu faptul că primul brevet de invenție românesc cunoscut are drept obiect un instrument de cultură. Este vorba de tocul rezervor al lui Petrache Poenaru, a cărui istorie deplină se dezvăluie abia acum, cînd am izbutit să obținem întregul corp al brevetului (în arhiva Bibliotecii Academiei figura doar actul de atribuire — 2 file și o parte din memoriul descriptiv — 1 filă). Rostind în 1869 o cuvîntare consacrată lui Poenaru, pe care îl socotea pe drept cuvînt „părinte al școalelor noastre românești", Alexandru Odobescu, îl schițează copilăria și adolescența, apoi participarea sa la „zavera" din 1821, ca secretar al lui Tudor Vladimirescu, pentru a evoca după aceea anii studiilor sale la Viena și Paris, cînd „subvenționea" modestă ce primea din țară nu îi ajunge pentru trai și cheltuielile de studii. Aici un pasaj din cuvîntarea lui Odobescu ne atrage în mod special atenția :

„Petrache Poenaru se ocupă la Paris și cu scorniri în micile industrii practice. Am văzut cu mirare că, la 26 mai 1827, el obține de la guvernul francez un brevet de invențiune pe cinci ani, pentru un condei portăreț fără sfîrșit, alimentîndu-se însuși cu cerneală ; **une plume sans fin, s'alimentant d'encre d'elle même** ! Ce păcat că desemnele anexate la acel curios document oficial nu mai există, căci am fi cercat să tragem folos din invențiunea compatriotului nostru".

Acum „desemnele" le avem, față de cele 3 file cunoscute anterior, dispunem de totalitatea celor 9 file care alcătuiesc întregul document. Ele includ cererea de brevetare, adresată Ministrului de Interne al Franței, la 26 aprilie 1827, memoriul descriptiv integral (3 file), planșa cu cele două figuri, avizul pozitiv al Comitetului consultativ al Artelor și Manufacturilor de pe lîngă Ministerul de Interne, datat 8 mai 1827 și semnat, între alții, de ilustrul chimist și fizician francez J.L. Gay-Lussac, în sfîrșit, Certificatul de atribuire a brevetului, — acesta, cum arătam, cunoscut, purtînd nr. 3208 din 25 mai 1827.

Studiind memoriul descriptiv în raport cu planșa, rezultă că tocul rezervor, stiloul, conceput de Petrache Poenaru, adică condeiul care „poartă călimara în el", era conceput ca un instrument ușor și perfect etanș, maleabil, cu un rezervor mare, pentru o folosință îndelungată ; mai mult, capacul se fixa modern, prin presiune și nu prin înșurubare, iar penița era interschimbabilă.

Prin **A** este notat rezervorul, vizibil atît în fig. 1, cît și separat în fig. 2 (dreapta), realizat dintr-o pană de lebădă, material elastic, prezentînd, totodată, un orificiu natural. Pe acest corp al stiloului apasă degetele în cursul scrisului, așa încît cerneala să se scurgă continuu spre peniță. Rezervorul **A** este introdus cu capătul său inferior în bucșa metalică **D** ; atunci cînd tocul este închis, această bucșă se fixează în capacul **H**, reprezentat și separat, în mijlocul planșei, jos. Acul conic **I** este fixat în fundul capacului **H** și în vîrful acestuia pătrunde, cînd tocul e închis, într-un orificiu, blocînd scurgerea inutilă a cernelii. Cu capătul său superior, rezervorul **A** pătrunde în bucșa filetată metalică **B**, deasupra aflîndu-se bușonul **C**, prin care se introduce cerneala (la desurubarea bușonului). În fig. 2, pe lîngă corpul-rezervor, sînt reprezentate cele trei piese concentrice **D, E, F,** — dintre care ultima primește, tot prin presiune, penița **G**.

Lectura documentelor dovedește că primul nostru inventator cu brevet a avut de luptat, ca atîția alții după el, pentru a-și vedea acordată invenția. Aceasta se vede din chiar cererea de brevetare, în care Poenaru arată că „trebuie să previn dinainte pe Excelența Voastră, că, indiferent care ar fi observațiile ce mi s-ar putea face în această privință, persist cu anticipație în cererea pe care am onoarea să v-o adresez..." Care ar fi fost aceste „observații" ? Această rezultă dintr-un alt pasaj al cererii, căci solicitantul brevetului spune : „...cunosc perfect alcătuirea diferitelor instrumente care au fost concepute pentru a se ajunge la același rezultat ca al meu și le-am studiat defectele, pe care le-am remediat..." La același aspect se referă și avizul favorabil al Comitetului consultativ al Artelor și Manufacturilor, care concluzionează că „nimic nu se opune eliberării acestui brevet", dar precizează că „petiționarul a declarat că el cunoaște diversele instrumente de același fel care au fost concepute pentru a se ajunge la același rezultat". Comisia „omite" să adauge că „petiționarul" **declară a fi remediat defectele** de funcționare ale unor instrumente anterioare. Dar oare avizul era obligatoriu pentru acordarea brevetului ? Însuși textul actului de atribuire dovedește că nu, căci într-o notă se arată că brevetele de invenție se acordă de către guvernul francez „fără o examinare prealabilă" ! Cu alte cuvinte, în cazul lui Poenaru, s-a adoptat o procedură „specială".

În mod firesc, ne întrebăm : Este sau nu este Petrache Poenaru inventatorul stiloului, cum s-a scris la noi de atîtea ori ? Să dăm cuvîntul faptelor, evitînd atît exagerările, cît și deprecierile. Încă din 1636, D. Schwenter a construit un condei din lemn care „își purta călimara în el". C.F. Nicolai, la rîndul său, a realizat un stilou (de astă dată din metal). La începutul veacului XIX sînt înregistrate și primele **brevete** pentru un toc rezervor (Anglia — 1809, Franța — 1815). Toate aceste instrumente prezintă însă deficiențe care le fac inutilizabile : sînt neetanșe (deci curg), se înfundă, trebuie scuturate pentruca cerneala să ajungă la peniță, sînt incomode prin greutatea lor excesivă, abia scriu cîteva cuvinte și apoi nu fac decît să zgîrie hîrtia. Intenția e deci bună, realizarea o anulează. Oamenii care scriu preferă încă mult timp să folosească pana de gîscă, uneori având în vîrf o peniță metalică. **Stiloul lui Petrache Poenaru este cel dintîi care remediază toate aceste deficiențe.** După 1827, au mai urmat o serie de perfecționări : peniță de aur cu vîrf de iridiu (M. Mallet — 1841), tocul rezervor din ebonită (C. Goodycar-1853). În 1884 inventatorul L.E. Watermann realizează un stilou care întrunește calitățile cerute unei scrieri curente, pe care izbutește să-l producă în serie (însușirile acestuia sînt tocmai acelea pe care le-am menționat la instrumentul lui Petrache Poenaru).

Concluzia noastră rezultă din cele ce am arătat pînă acum. Tocul rezervor prezintă situația multor invenții moderne, asemenea radioului sau televiziunii. El este rodul unui lanț de idei și perfecționări, care au dus pînă la urmă la instrumentul curent folosit. Analiza brevetului lui Poenaru arată însă că inventatorul a realizat **principala verigă a acestui lanț**, că a dat **cea dintîi soluție eficientă, practică și funcțională, destinată scrisului modern, adevărată cărămidă a civilizației noastre.**

I. M. ȘTEFAN

Cîți ani merită așteptat un fiu?

Scarele lor s-a șters demult. Seamănă cu o pată ciocîlită. Parcă n-ar fi strălucit niciodată. Și drumurile lor sînt mai scurte. De ici pînă colo. Abia ajung dintr-un capăt la altul al curții. Nu pot să traverseze strada. Alții abia ajung dintr-o parte într-alta a încăperii. Se împiedică de ce nu te aștepți. Sparg. Încurcă. Și întrebările îți provoacă rîsul. Erau valabile pentru o altă lume. Și părerile lor stîrnesc zîmbetul. Sînt corecte. Dar erau bune pentru altă viață. Aceea s-a dus. Sînt pisălogi. N-ai cum să le explici că noi, în criza asta nebună de timp, am simplificat viața, complicînd-o enorm. O iau de la capăt cu părerea lor. Și cînd schițezi cel mai înfricoșătorul semn de dezinteres, încep să-și aducă aminte. Pentru ei memoria e singurul astru care mai strălucește. Dar și aceasta le alunecă. Așa a vrut natura, după ce am lăsat nefolosită o enormă capacitate a creierului, la bătrînețe să nu ne mai amintim corect nici ce știam. Și corpul și-a pierdut liniile curate. Le-a intrat la timp, e firav, vinețiu, slab. Viața lui seamănă cu o pilpîire. Se plîng de o mie de boli. Uneori toate sînt adevărate, alteori sînt numai închipuite. Poate că nu sînt decît durerile de care le este frică. Dar de la o vreme toate devin amarnice. Îi dor și ochii, și unghiile, și coatele, și degetele, și capul, și urechile, și mijlocul. N-ai unde-i atinge ca să nu dai de o durere. Și n-au unde fugi să se ascundă. Bătrînețea e ca o fundătură fără acoperiș, e ca o prăpastie enormă care te absoarbe mereu. Fără copii, bătrînețea e ca o agonie pe un tărîm singuratic. Nici o corabie nu trece, nici un drum spre un loc liniștit nu se mai deschide. Numai cei care au norocul să se stingă senin, fără durere, ca o flăcără care nu mai are din ce arde, numai aceia își trăiesc senectutea ca pe un amurg împăcat. Ceilalți se zvîrcolesc. Mai mulți în durerile trupești și mai puțini n-au încotro, trebuie să îndure și altele, mai aprige, adevărate terori psihice. Dună ce jumătate de viață s-au zdrobit ca fiii lor să se ridice mai sus, văd că omeneasca lor strădanie a prins contur, le-a dat copiilor putere și încredere, le-a dat bani și curaj și aceștia s-au ridicat, dar s-au și îndepărtat de părinți, așa cum rachetele părăsesc spațiile pentru a atinge ținta. Numai că omul nu este rachetă, nu este nici măcar o nemuritoare mașinărie. Legat de părinți și devenit părinte, el dă vieții un sens prin iubire și prietenie, prin muncă și speranță. În căutările sale adesea disperate de a înfrunta nimicul, omul a încercat să nege pe rînd sau toate odată aceste valori și s-a întors mereu la ele ca la niște povești netrăite îndeajuns. Unii, pe sfîrșite, cu cîteva clipe înainte de marea plecare, tot mai speranță ceva. Încă mai pîlpîie în ei speranța, gîndul că vor reuși să ajungă la limanul la care n-au ajuns o viață. Așa și el.

Cînd a intrat, adus de brat de o bucătăreasă, s-a lovit de un scaun. Avea un gol în privire, o față albă, fără nici o expresie, golită de orice durere. Și era solid, cu mîini mari, puternice, de parcă ar fi avut 50 de ani. I-am spus numele. A spus, bine. Se uită prin mine ca printr-un geam dincolo de care nu e nimic. O clipă am crezut că nu mă vede deloc. Dar nu se mișcă. Așa ca o pată, zice el. Dar dincolo de aceste pete e o noapte adîncă. Ultimele raze de lumină le-a văzut cînd a intrat la căminul de bătrîni. Atunci mai putea spune cam în ce direcție se află soarele pe cer. Dar cînd a simțit mînerul ușii, o ușă veche, de fier forjat, pe care intrase de mai multe ori de-a lungul deceniilor, acolo funcționînd primăria, solgăbirăul, judecătoria și, mai încoace, raionul, nu avea nevoie să mai și vadă. Cunostea mînerul ușii după formă și mîna i-a alarmat mintea, i-a spus ceea ce bănuia, că a aluns la cămin și mînerul acela rece și lustruit al azilului de bătrîni e printre primele lucruri pe care a început să le „vadă" cu degetele. De durere, de amărăciune, de tristețe, boala pe care o avea la ochi i s-a agravat. Sau poate că dintr-o străfundă voință a refuzat să mai vadă. Pentru el oamenii au devenit ceea ce merită, adică niște pete. Așa crede el din cauza fiului său. Altfel nu are nimic cu lumea. Dimpotrivă, a fost un om optimist, cu putere. În primul război mondial a luptat la Piave și în momentul începerii ofensivei, cînd apele s-au pornit, l-a văzut pe căpitanul său cum, cuprins de valuri pînă la genunchi, pînă la mijloc, se sinucide cu calm. Și în timp ce el povestește despre front și despre întoarcerea acasă, eu răsfoiesc dosarul lui, singura sa „avere" dintr-un dulap închis al conducerii căminului. Citesc „Ancheta socială" în care scrie **„locuiește singur întrucît a fost dus de fiul său la București și nu s-a putut acomoda s-a căzut la înțelegere cu acesta să revină la Pecica ca să se înscrie în căminul de pensionari. Pecica 24 mai 1979".** Sorb o gură din ceașca de cafea și zgomotul pămîntului ars îi face să întoarcă urechea și pipăie masa în fața lui, gîndindu-se probabil că are și el o ceașcă, dar știuta mușcă e lucioasă și rece și el stă imposibil și așteaptă întrebări. Parcă n-ar vrea să înceapă. Chiar și atunci cînd ești părăsit de 6 ani, nu e chiar atît de ușor să îți acuzi fiul. Și-l întreb iar despre război și strînge ochii cu care nu vede, încercînd să-și alunge o imagine, eu am fost frizer, zice el, n-am tras decît atunci cînd n-am mai avut încotro, și după război tot frizer am fost și m-am ținut de pămînt. Aveam puțin și nu scoteam mare brînză, și povestește iar despre război și despre greutățile pe care le-a avut de-a lungul anilor. Întîi i-a murit o fetiță, a paralizat la vîrsta de 5 ani și au rămas singuri, el și nevasta lui, și eu citesc următoarea filă din dosar, cererea lui de internare la cămin: **„deoarece am un fiu care domiciliază în București, are familie cu copii și eu nu pot să mă acomodez în oraș, vă rog să-mi aprobați internarea mea în căminul de pensionari Pecica pe care l-am vizitat și mie-a plăcut este mediul meu de viață. 23 mai 1979".** Semnătura indescifrabilă. Dumneata ai scris asta? Ce? Cererea de intrare în azil! Nu, zice el. Atunci cine a semnat-o, întreb eu. Nu știu, răspunde el. Știi să semnezi? Știu, răspunde el. Îi întind o coală albă. Îi potrivesc un pix între degete. Se uită undeva pe perete la un tablou și cu o mînă fixează coala, cu cealaltă caligrafiază frumos, cu litere tremurate Igrișan Ștefan, și zice, asta-i, și semnătura lui e cu totul alta decît cea de pe cererea pe care scrie că **„mi-a plăcut este mediul meu de viață".** Și la 12 ani după ce mi-a murit fetița am avut un băiat, dar nu mai este. N-a murit, zic eu, parcă spuneați că locuiește în București. De, da pentru mine nu mai este, zice el. Prin 1960 a închis frizeria și a pus foarfecele în sertar și s-a dus la calea ferată. Ce-ați făcut la cefereu, îl întreb din politețe, și el răspunde, la tîrnăcop, dragă, ca să-mi ajut băiatul să suie mai sus în viață. De sărbători, baba mea se ducea încărcată la București și o dată s-a întors necăjită. Cînd a plecat i-a dat doar un corn să aibă de drum. M-am gîndit eu că nu-i bine. Da am vîndut prima casă și i-am dat și lui 10 000 ca să se suie mai sus și m-am mutat la altă casă și după ce mi-o murit dirii vechi, de la începutul veacului. Dar înainte de-a intra a mai întors o dată capul. Deși e nevăzător, i se părea că îșl vede fiul cum vine și el pe sub bolțile desfrunzite.

În București am sunat la toți abonații telefonici cu numele Igrișan. Nici unul nu avea un tată la Pecica. Pînă la urmă, pe strada Borșa, în zona Pipera, am găsit o familie Igrișan. Fiul se născuse la Pecica. E și el un tată în vîrstă. Nu era acasă. Am lăsat un număr de telefon. Și cînd a sunat, am pus o întrebare scurtă:

— Nu vă supărați, ce mai știți despre tatăl dumneavoastră? A urmat o tăcere cam lungă.

— Din păcate, mai nimic, a venit răspunsul după o vreme.

Cîteva zile mai tîrziu a venit la redacție. Un om în vîrstă, cu fața brăzdată de riduri, puțin abătut, purtînd și el o invizibilă povară. Are doi copii, ba chiar are și un nepot. Este bunic. N-ar fi exclus ca într-o bună zi nepotul său să-i întrebe, noi n-am mai avut un bunic? Tatăl lui, bătrînul nevăzător, zicea că acum trebuie să se fi pensionat. Greșeala bătrînului în socoteala anilor. Fiul său lucra. Avea chiar leafă bună, cu ceva peste cinci mii. Și fiul era bolnav. Și plin de griji. Cînd a aflat că ne interesăm de tatăl său a dat imediat telefon la Pecica. „Am întrebat dacă are nevoie de ceva și ni s-a spus de la cămin că are de toate", zice fiul devenit și el bunic. Îi spun de suta de lei. Fiul se ridică și mi-o pune pe birou. O jenă cruntă îl încurcă mișcările. E atît de greu de aflat ce se ascunde în viața oamenilor. E atît de trist să-ți întinzi aminturile pe sîrmă. Parcă ți-ai pune sufletul în vînt. Și fiul zice, cît l-am ținut în București mereu era nemulțumit. Zicea că nu se acomodează la bloc. De fapt, nu se înțelegea cu soacra mea. Ea îmi creștea copiii. De aici a plecat cu niște discuții în familie. L-am dus acasă. Acolo era singur. Imediat a început cu telefoanele, că nu mă interesează ce mănîncă, cine-l spală, cum trăiește. Mă suna mereu. Zicea că nu se descurcă. Am încercat să găsim pe cineva care să-l îngrijească în schimbul casei. Greșeala mea cea mare a fost că am acceptat să vindem casa. Și am vîndut-o și a rămas cu cei care a cumpărat-o, urmînd ca peste cîteva săptămîni să vină la București. În urma unor telefoane pe care le-a dat și a unor discuții telefonice avute cu soția nu mai putea veni. Așa am ajuns la soluția cu căminul. I-am zis să stea o vreme la cămin. Se uită și discuțiile care au fost și poate îl iau iar la București. Dar el suna mereu, o suna pe soția mea, pe fiica mea. Vorbea 40 de minute cu taxă inversă. Nu-l mai puteam aduce aici.

Fiului, devenit bunic, îi scapă o lacrimă. El zice că de 3 ani n-a mai ajuns să-și vadă tatăl. Că i-a lăsat niște bani, dar degeaba că bătrînul i-a băut, i-a tocat pe toți la o circiumă aflată peste drum de cămin. Anul trecut în primăvară i-am trimis niște bani, zice fiul devenit bunic. Cît, întreb eu? Cam 120 de lei. Dar și pe ăia cred că i-a băut! Îl spun că personalul de la cămin, inclusiv directorul căminului din Pecica, Dan Crucean, a povestit că bătrînul e mereu singur, nu-l caută nimeni, în afara celui căruia i-a vîndut casa, că nu primește nici un leu de cînd este el director (de doi ani — n.n.), și că nu l-a văzut niciodată beat. Ba dimpotrivă, la o sărbătoare, o cunoștință sau o rudă îndepărtată i-a adus o sticlă de țuică și bătrînul lui tată, acum străbunic la azil, a vîndut-o unui cunoscut ca să-și procure niște bani de bomboane și mărunțișuri.

Fiul, devenit bunic, scapă încă o lacrimă. Numai eu sînt de vină, zice el, dar bani i-am trimis. E drept că nu i-am mai văzut de trei ani și că nu i-am mai trimis nimic de buzunar de anul trecut. Eu sînt de vină, zice fiul, devenit bunic, șovăind și el între necazurile lui și gîndurile despre tatăl său. Dar i-am trimis, vă pot arăta chitanțele. Le am pe toate acasă, lipite frumos într-un caiet. Mă așteptam ca într-o bună zi să vină cineva să mă întrebe, să mi le ceară. L-am rugat să le aducă la redacție. A promis că vine într-o zi sau două. N-a mai venit. Dar înainte de-a pleca mi-a pus o întrebare: bătrînul avea un ajutor social pentru anii lucrați la cefereu. Ăia nu se majorează? Că de cînd s-a internat bătrînul, pensiile s-au majorat de două ori. De ce-l interesează majorarea ajutorului social pentru bătrîn? Ca în fiecare lună să trimită mai puțin în contul căminului pentru întreținerea tatălui, pe care trebuie s-o suporte.

Greu să-i povestești unui om ceva despre durerea lui. E trist să-ți vezi sufletul pe sfoară, ca rufele întinse la uscat. Căci în viața omului sînt multe, unele mici, altele mari, multe urîte și multe frumoase. Dar să nu îi le știe nimeni. Nici amărăciunile, nici lipsurile, nici clipele în care ți-e rușine de tine. Îți ajung ție și tu te chinui să le împarți, să le împaci pe toate. Oricum, într-un sentiment de respect pentru bătrînul străbunic de la cămin și pentru mai tînărul bunic, bătrîn și el, cu fața marcată de necazuri, am mai sunat o dată la căminul din Pecica, să-mi limpezesc o nedumerire, bea bătrînul străbunic, așa cum îi acuză fiul deveniț bunic? Cine l-a căutat ultima oară? Cîți bani a primit? Și de la Pecica, directorul Dan Crucean ne-a comunicat că, după discuțiile cu personalul, a aflat că ultima vizită primită de bătrînul Igrișan a fost la un an după internarea în cămin, că de multă vreme n-a primit nici un leu, că nu bea și nu își blestemă fiul. Stă toată ziua în curte pe bancă și, dacă-i frig, stă pe marginea patului, cu fața la perete. Și înainte de încheierea convorbirii telefonice, directorul căminului a pus o întrebare. În ea poate că este cheia unei povești de viață.

— Dar ce s-a întîmplat? Ieri a sunat cineva din familie și ne-a întrebat cine i-a scris bătrînului reclamația către revistă, că el nu putea s-o scrie pentru că nu vede!

Pe o margine de pat, un bătrîn stă cu fața la perete, de parcă ar sta cu spatele la lume. Și chiar prin zidul acela parcă își vede fiul venind.

CORNEL NISTORESCU ■

O poveste cu muncă, dar fără pîine

Are 31 de ani și nu o duce prea bine cu sănătatea. Și arată cam strîmtorat, necăjit chiar, și zice că se descurcă destul de greu. Povestea care urmează i-a creat neplăceri și în familie. Tot mereu era întrebat de nevastă pe unde umblă, unde muncește dacă se tot duce la slujbă, dar de adus nu aduce nici un ban. Este electrician și a lucrat la Combinatul Chimic Arad, unde s-a îmbolnăvit și de unde i s-a recomandat schimbarea locului de muncă. A trecut la Energopetrol, unde a lucrat pînă în anul 1985. Dar sănătatea i-a făcut necazuri în continuare și i s-a propus să lucreze la formația 3 Vest Arad, o formație aparținînd de S.U.T. București, aceasta din urmă fiind o secție a I.A.M.R.C.T. București, o întreprindere profilată pe montaj și reparații centrale termice. Maistrul principal al formației de la Arad i-a întocmit adresa de transfer către Energopetrol, Gheorghe Șerban și-a luat lichidarea de la fosta sa instituție și a venit la muncă. Maistrul Petru Pantea și șeful de echipă Cornel Vancu i-au spus că problema transferului și angajarea se vor rezolva mai tîrziu, că actele trebuie trimise la semnat la București. Și pînă atunci el să facă bine să muncească pentru că va fi plătit nu de cînd se vor semna actele, ci de cînd a început lucrul. Și Gheorghe Șerban (Calea Aurel Vlaicu, bl. X23, ap. 13, Arad) s-a prezentat la slujbă în ziua de 13 noiembrie, 1985. I s-a făcut delegație și a plecat pe teren fără nici un avans, a bătut localitățile și unitățile arondate punctului de lucru de la Arad, ajungînd la sute și sute de kilometri de drumuri, adunînd un șir lung de delegații cu ștampilele unităților în care a efectuat intervenții. De fiecare dată cînd revenea la punct, întreba de angajare și de leafă. Șeful de echipă Cornel Vancu și maistrul Petre Pantea îi spuneau mereu, nițică răbdare, se rezolvă curînd. A trecut o lună de zile și Gheorghe Șerban nu a primit nici un sfanț. N-a primit nici după două. „Cei de la punct, maistrul și șeful de echipă îmi ziceau să nu merg la București că se duc ei și îmi rezolvă mai repede. Pînă la urmă n-am mai avut încotro și am plecat la București. M-am dus la tovarășul inginer Paul Soare, șeful secției S.U.T. de care aparținem. Dînsul m-a întrebat de pontaje. Am cerut pontajele de la Arad și mi le-a adus cineva. A doua zi le-am arătat. Dînsul a zis că lucrez de prea multă vreme și nu mă poate plăti din urmă".

Am lăsat lucrurile să curgă, în speranța că promisiunile făcute electricianului Gheorghe Șerban din Arad vor fi onorate. În fond, a muncit 2 luni pentru întreprinderea sa, a fost corect, și-a îndeplinit sarcinile de serviciu, a plătit din buzunarul său mai multe deplasări și la urmă să nu i se dea un ban, dar nici mulțumesc nu i s-a spus. Cînd, pe 17 februarie, am bătut la ușile I.A.M.R.C.T.-ului din București, în speranța că fusese, trecuse destul timp ca omul să-și primească banii, am descoperit că inginerul Paul Soare, șeful secției de care depinde punctul din Arad, nici nu-și aducea aminte de această poveste. Dînsul spunea că munca lui Șerban e nulă pentru că nu era angajat. Cine-i de vină dacă a fost fraier și-a făcut ce i-a zis un maistru care nu avea dreptul? Să-i plătească ăla! Ăla nu mai e. Și apoi serviciile făcute în cele două luni de muncă n-au fost făcute aceluia, nici unui C.A.P. sau unui magazin, ci chiar întreprinderii. Se poate să muncești fără să ți se plătească? Se poate, dacă ești fraier!

În discuția pe care am avut-o cu directorul tehnic al I.A.M.R.C.T. București, inginerul Dumitru Meculescu spunea: „E mult să lucrezi două zile fără să ți se plătească, darămite două luni. O să încercăm să plătim. Din păcate n-am știut de această poveste." Și e povestea unui om simplu, tratată fără respect. Și fără răspundere.

BOGDAN NISIPOIU ■

Însoțind echipele de control al oamenilor muncii

Da, avem probleme. Dar și soluții!

Ochiul mereu treaz al obștii

„Cu privire la modul în care a fost conceput și s-a desfășurat controlul oamenilor muncii, faptele spun totul — au fost cele dintîi cuvinte ale tovarășei **Silvia Cojocariu,** președinta Consiliului județean Galați al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Satisfacerea, într-un timp foarte scurt, a unor doleanțe legitime ale cetățenilor, eradicarea unor stări de lucruri care n-aveau nimic de-a face cu etica și echitatea socialistă — iată numai cîteva dintre efectele cele mai lesne de constatat ale modului serios în care și-au privit îndatoririle cele mai multe dintre echipele de control". Aveam să ne convingem de adevărul acestor vorbe constatînd că, în urma observațiilor și sugestiilor echipelor de control s-au luat măsuri menite să vină în întîmpinarea cerințelor gălățenilor, să îmbunătățească activitatea din multe domenii. Iată, de pildă, în piața din cartierul Micro 38, nu era suficient spațiu — vara, mai ales — pentru expunerea produselor, ceea ce a condus la extinderea ei, lucrare finalizată în vara trecută; perioadă în care, și în zona Mazepa, a fost deschisă, tot la solicitarea cetățenilor, (prin intermediul informărilor echipelor de control) o micropiață. Au mai fost, apoi, reprofilate o serie de magazine, în funcție de spațiul și condițiile de care dispuneau ca și de necesitățile cartierelor unde erau amplasate. Echipele de control și-au adus o însemnată contribuție și în ceea ce privește o cît mai echilibrată repartizare a fondului de marfă. Prin informări prompte, adesea telefonice, ele transmit Consiliului Popular existența unui surplus de produse (cartofi, de exemplu) în cartierul Micro 19 și absența altora (ceapă, mere), care se găseau din abundență în Micro 40, ceea ce conduce, rapid, la rezolvarea situației și, implicit, la buna aprovizionare a cetățenilor. Una din modalitățile de lucru cele mai eficiente s-a dovedit a fi crearea, de către echipele de control al oamenilor muncii a unor nuclee de opinie publică determinînd, între altele, o judicioasă distribuire a bunurilor alimentare, evitîndu-se, atunci cînd e cazul, supraaprovizionarea unora dintre cetățeni în detrimentul altora.

Dar nu numai în domeniul comerțului au acționat cu bune rezultate echipele de control, ci și în ceea ce privește modul în care este îngrijit și administrat fondul locativ de stat. S-au putut constata, cu prilejul investigațiilor efectuate, destule neregului legate de modul în care I.J.C.L. se preocupă de creșterea nivelului calitativ al lucrărilor efectuate, de grija arătată de I.G.L. cu privire la starea apartamentelor, precum și de felul în care cetățenii se achită de sarcinile prevăzute în Legea 5/1973, adică de întreținerea fondului locativ. Au fost luate măsuri ferme privind toate aspectele semnalate, mergîndu-se pînă la sancționarea sau înlocuirea unor șefi de sectoare I.G.L., la schimbarea sectoarelor agenților de fond locativ (activitatea anuală de predare-preluare obligîndu-i să cunoască, în amănunt, starea locuințelor din sector) și, în final, la darea unor teste privind cunoașterea responsabilităților ce le revin tuturor agenților și șefilor de sectoare.

Transportul în comun a fost și rămîne una din marile probleme (dar nu nerezolvată) ale municipiului Galați. Activitatea economică este concentrată aici în două mari zone, dintre care platforma Combinatului siderurgic adună, zilnic, 47 000 oameni în trei schimburi. Sugestiile și propunerile echipelor de control al oamenilor muncii, fondate pe cele ale cetățenilor, au condus la completarea și restabilirea judicioasă a unor stații și a fixării graficelor de circulație celor mai potrivite. S-a ajuns astfel ca, în numai trei sferturi de oră, să fie preluați, din toate cartierele orașului, toți cei care trebuie să ajungă, la ora de începere a programului de lucru, pe platformele industriale. În zona centrală, unde exista o singură stație, ceea ce conducea adesea la strangularea circulației, au fost înființate încă două.

Exemplele de acest gen pot continua — mergînd pînă la verificarea respectării orarelor de consultație de la policlinici (fapt ce a dus la evitarea aglomerațiilor), pînă la înființarea unei policlinici pe platforma Combinatului siderurgic sau pînă la ajutorul dat tot mai bunei aprovizionări a cantinelor-restaurant și diversificării meniurilor. Important este însă de văzut ce se află în spatele acestor fapte. Convorbirea avută cu tovarășa **Victoria Popescu,** prim vice-președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Galați, a scos în evidență o preocupare aparte pentru modul în care se desfășoară controlul oamenilor muncii, considerat a fi, pe bună dreptate, un factor dinamizator al activității din multe sectoare de mare însemnătate pentru întreaga viață economico-socială a orașului. Am aflat, astfel, că — în funcție de perioada din an în care se desfășoară marile acțiuni de control — sînt stabilite, pe baza unei tematici elaborate cu grijă, obiectivele principale ale controlului, se efectuează o instruire serioasă, iar controlul se desfășoară cu participarea în cadrul echipelor, atît a reprezentanților oamenilor muncii, cît și a activiștilor Consiliului popular, împuterniciților primarului și reprezentanților inspectoratelor de specialitate. Față de anii trecuți, se poate evidenția, în prezent, o mai bună cunoaștere a legislației de către toți cei care efectuează controlul, precum și un substanțial spor de experiență. Săptămînal, membrii echipelor elaborează informări amănunțite, care sînt analizate la nivelul Consiliului popular, iar apoi sînt dezbătute împreună cu șefii unităților controlate și urmate de măsuri concrete. Echipele sînt trimise în zone precis delimitate, la trei luni aceste zone fiind schimbate. Directorii de unități, șefii diferitelor sectoare sau gestionarii au apoi obligația de a pune în discuția consiliilor de conducere sau a consiliilor oamenilor muncii toate aspectele sesizate de către echipele de control. Mai mult chiar, atunci cînd au apărut probleme de importanță majoră (cum a fost cazul controalelor ce au urmărit buna gospodărire a fondului locativ de stat) a avut loc o sesiune deschisă a Consiliului popular, în urma căreia a fost adoptată o hotărîre cuprinzînd măsuri concrete de remediere a unor lipsuri și de soluționare a unor propuneri.

Este demnă de remarcat — fapt subliniat de către tovarășa **Lavinia Simion,** membră a biroului executiv al Consiliului municipal Galați al sindicatelor, — participarea la aceste ample acțiuni a membrilor tuturor organizațiilor ce alcătuiesc Frontul Democrației și Unității Socialiste — comuniști, uteciști, membri O.D.U.S. etc. — ceea ce conferă o bază largă, deplin democratică acestui necesar control.

Transcriem, în încheiere, opinia formulată de către tovarășul **Mișu Dobrotă,** președintele comisiei județene de coordonare a controlului oamenilor muncii, opinie ce sintetizează, de fapt, modul de acțiune al acestor echipe: „Pe baza și în lumina sarcinilor și orientărilor formulate de către Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, cele peste o mie de echipe ce acționează pe teritoriul Galațiului, cuprinzînd mai bine de cinci mii de membri, realizează — în baza unui îndrumar elaborat în mod special la nivelul județului — un control amănunțit, urmărind rezolvarea unor probleme prioritare ridicate de cetățeni. Dialogurile purtate cu oameni de toate vîrstele și profesiile, analizele aprofundate efectuate ne-au permis luarea de măsuri operative și eficiente. Dezvoltarea democrației muncitorești în direcția soluționării diferitelor aspecte deficitare din viața economico-socială este un proces pe cale de adîncire, un proces pe care îl privim cu atenție, acordîndu-i importanța pe care o merită, cu adevărat. Pe scurt — cele mai multe dintre soluțiile oferite de conducerea de partid și de stat a județului unor situații care afectau buna mers al treburilor dintr-un domeniu sau altul de activitate au avut la bază informațiile primite din partea echipelor de control al oamenilor muncii, purtătoare de cuvînt autorizate ale cetățenilor. Este, deci, de neimaginat luarea unor măsuri pe deplin conforme cu realitatea în absența unei largi consultări cu oamenii muncii și, în special, cu cei desemnați să-i reprezinte în ceea ce privește controlul și, de aici, remedierea unor neajunsuri."

DAN MUCENIC

Semnale recepționate

Pornim de la „Autobuzul" cu un microbuz al întreprinderii însoțiți de membri a trei echipe de control al oamenilor muncii. Oamenii nu-și explicau unde se împotmoleau parte din propunerile lor, privind unitățile ce urmau să fie controlate, cîtă vreme le semnalau și în registrele unice de control și le trimiteau și mai departe, respectînd circuitul legal.

Aveau dreptate să ridice o asemenea problemă! La Autoservirea din complexul Zețari ultimele două controale ale echipei figurau pe 21 și 25 I 1986. (Controlul nostru avea loc în ultima zi a lui ianuarie). Cu toate acestea nimeni din conducerea I.C.L. Alimentara 5 nu luase cunoștință de sesizările prinse în registrul unic, prin urmare, nici măsurile ce s-ar fi impus nu-și făcuseră apariția. Lucrurile nu se schimbaseră deloc în bine. Dimpotrivă! Descoperim în unitate un adevărat... stoc de portocale. Primiseră pe 24 ianuarie 4 200 kg. La acea dată — constatase și șeful unității, Mihai Frunzache — starea deloc comercială a multor fructe dar gîndise că le va prinde la scăzăminte. Numai că procesul lor de depreciere a continuat. Ne întrebăm și noi și membrii echipei de ce s-a întîmplat așa? De ce au fost ținute în depozit pînă la deprecierea lor? De ce i se repartizase unei singure unități o cantitate atît de mare, spre deosebire de altele din același sector? De ce să se meargă pe scăzăminte, chiar dacă legea permite, și nu pe cîștiguri realizate printr-o mai bună gospodărire și desfacere a mărfurilor? — întrebau, pe bună dreptate, membrii echipei de control.

O altă problemă este și starea ambalajelor. Sacii de iută nu se ridică decît după ce se adună vreo 3 000, cifră la care se ajunge acum în trei luni. În vremea asta, rozătoarele, care dau iama din subsoluri, au cu ce se desfăta. Borcanele, vreo 11 mii la număr, stau neridicate de 4 luni de zile, în schimb, există o avertizare foarte serioasă din partea conducerii întreprinderii pentru nerealizarea planului la achiziționat borcane. Cartoanele de la detergenți se distrug și ele văzînd cu ochii. Tovarășul Pompiliu Tătulescu, șeful sectorului comercial din cadrul Consiliului popular al sectorului 5, ne asigură că problema ambalajelor a fost, în sfîrșit, urnită din loc — acționînd declanșîndu-se nu de mult timp și începînd cu unitățile care nu aveau spațiu de depozitare adecvat.

Întreprinderea „Tricotajul Roșu" își are o... reprezentanță în Piața Ferentari. E vorba de o rulotă tip automagazin. Am găsit-o și de această dată închisă, lacătul care o ținuia ruginînd de atîta așteptare. De două ori au avut „noroc" s-o găsească deschisă, numai că la vînzare nu se afla gestionarul-remizier al „Tricotajului Roșu", ci nevasta acestuia care, în lipsa soțului, nu le-a dat nici un fel de act spre verificare care să dovedească legalitatea mărfurilor existente în desfacere. O dată, i-au găsit și pe el dar a refuzat să le pună la îndemînă. Spre a descoperi misterul acestei rulote ne-am adresat întreprinderii căreia îi aparține. Șeful serviciului desfacere, Manta Panciu, rămîne uimit de cele aflate. Ei nu au primit pînă acum nici o sesizare privindu-l pe remizerul Ștefan Dencovici (cu toate că echipa a sesizat aceste aspecte); firește, și rulota trebuie să aibă un program fixat, prin înțelegere cu cei de la administrația Pieței Ferentari, după cum, i se pare nefiresc că remizerul lor sau soția acestuia — care nu avea voie să vîndă singură, ci doar să îl ajute — nu au prezentat echipei documentele intrărilor de marfă...

Intrăm în restaurantul „Măgura". După mai bine de o jumătate de oră de așteptare în fața unor mese murdare, cu fețe de masă nescuturate și neschimbate de cine știe cînd, întrebăm o debarasoare cine ne servește. „Nu avem ospătari aici — ni se răspunde — mergeți direct la bufet și cereți ce vreți!" Stela Georgescu, pe post de bufetieră (de fapt, ospătăriță în schemă!), primea marfă. Ne spune scurt că nu are timp să ne servească. Insistăm că vrem ceva cald, eventual niște oltenești la grătar. Cînd, în sfîrșit, ni se aduc comenzile, ospătărița Stela Georgescu ține să-i anunțe pe toți cei din local că nu se servește la mese. Nouă deci din pricina insistențelor, ni se făcuse o... favoare. Ieșim din haina clienților și începem controlul. Urmărim, pentru început, condica de prezență. Șeful unității era în concediu de odihnă; o muncitoare, Ioniță Dumitara, era detașată la „Scăricica". Erau prezenți în tura din ziua controlului Stănică Eugenia, barman, chemată din concediu de odihnă din lipsă de personal, Ștefan Constantin, ospătar, care venise abia la orele 12, întrucît vine zi de zi, Stela Georgescu, ospătărița-bufetieră și o muncitoare. Să mai amintim faptul că bufetiera avea în grijă și grătarul din fața unității, că celălalt ospătar urma să se ocupe doar cu desfacerea berii și vom înțelege că localul urma să rămînă și după plecarea noastră în aceeași stare de izbeliște în care-l găsisem. Motiv pentru care clienții veneau cu băutura din afară, cu pachetelul de mîncare de acasă, localul devenind o sală de așteptare dintr-o mare gară. Iar ei, cei ai localului, vindeau direct de la bar sau de la bufet, fără boniere. Oricum, marfa primită recent — carne de porc, pastă pentru mici, cîrnăciori oltenești — fusese adăpostită direct în frigiderele de la subsol. Tot acolo, cițiva pui frumoși, îl așteptau pe „șefu'" să vină din concediu să și-i ia...

În rest, toate bune la restaurantul „Măgura", cu excepția unei crase lipse de respect față de cei care-i trec pragul!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

În fiecare zi, un tren

Trenul cursă de persoane nr. 1 588 circulă de la Timișoara la Lovrin. Pleacă dimineața la ora 8 și 10 minute și se întoarce după-amiaza, în funcție de posibilități. Cînd pleacă din Timișoara mai la cu el și cîteva vagoane de marfă pe care le lasă pe drum sau le manevrează în gara din Lovrin. Oricum, faptul că adeseori jumătate e tren de marfă, jumătate cursă de persoane nu e un argument pentru asemănarea între vagoanele de marfă și cele destinate călătorilor. Acestea din urmă sînt vagoane pentru că sînt pe roți și au frînă. Celelalte auxiliare figurează de la caz la caz. Dar mai ales lipsesc. Două geamuri sînt și le poți număra. Al treilea a fost. Două ușî se închid, a treia, ba. Becuri are? I-am întrebat pe Florian Nemțuț, șeful trenului? Poate că numai din greșeală, a răspuns el. Culmea e că în toate cele 6 vagoane nu am găsit nici un bec. Și geamuri sparte, cîrpite cu cuie (e și asta o performanță a Reviziei de la Timișoara), o mizerie demnă mai degrabă de un vagon de marfă și un frig util mai mult pentru un frigider. Și cînd trece prin cîmpia Banatului, trenul cursă de persoane numărul 1 588 lasă în urma lui o dîră bogată de aburi. De ce nu sare căldură dacă aburi sînt?. Are, a zis șeful de tren. Dar e frig ca într-o pivniță, am zis eu. Abur dă! Și cu ce folos? Dacă sînt eu de serviciu bagă abur că știu că eu scriu în procesul verbal. Nu vedeți cît abur e în jurul trenului-? Și totuși e frig! S-au stricat și s-au înfundat caloriferele, a zis șeful de tren. Nu e treaba mea, e treaba revizie. Am încercat să stăm de vorbă într-un compartiment de clasa întîi, într-un loc cît de cît mai curat. Era beznă și acolo și doi oameni, înfofoliți în cojoace se ascundeau de frigul care îl găsea fără prea mare greutate. Nu se poate, aici sînt organe superioare de control!, a zis șeful de tren. Și ce dacă, să știe, și dînșii cum e trenul, dacă tot nu ies din compartimentul de clasa I. De fapt nici șeful trenului nu mai controla. Îl era prea frig și prin geamurile sparte se strecura zăpada. Nu-și mai făcea de lucru cu crîntănitul biletelor. Ieșea doar prin stații ca să arate impegaților că este prezent la datorie. Și apoi se adăpostea și el. Pînă la urmă și organele superioare de control au început să protesteze în legătură cu întreținerea trenului. În fruntea lor era chiar șeful de tren. El o ținea cel mai tare, că vagoanele-s vechi, că nu le mai verifică nimeni, că toate caloriferele sînt pietrificate și aburul care se dă iese pe la încheieturi și face mai mult impresie decît căldură. Și apoi eu cum să țin în mînă un tren cu 7 vagoane de călători și cîteva de marfă?

Trenul cursă de persoane 1 588 taie Banatul de la Timișoara pînă la Lovrin, Beregsău și prin Jimbolia. Cine are ghinionul să bată mereu această rută are de-a face cu un frigider pe roți, întunecat că o pivniță și traversînd cîmpia într-un val enorm de aburi, ca un cal nărăvaș care suflă foc pe nări pentru că înghează pe dinăuntru. E un spectacol al lucrului de mîntuială, al nepăsării pe roți. Toți se poartă cu el de parcă l-ar uri, fiind inamicul principal care trebuie subminat prin spargere, tăiere, descompletare, sau desăvîrșită ignorare. Am încercat s-o luăm metodic, să vedem cum e pregătit la formare. Din păcate, imediat după ce-a ajuns în gara din Timișoara i-au fost schimbate plăcuțele cu itinerarul și a fost trimis la Remetea cu numărul 22 48. Dar a doua zi am luat un bilet pentru Baia Mare la un accelerat care se forma în Timișoara și părăsea urbea în jurul orei 15,45. Și acel accelerat arăta ca un personal întors de la Lovrin, ceva mai complet, dar fără nici o urmă de mătură, cu ce lăsaseră în el călătorii din zilele precedente. Abia atunci m-am convins că beleaua venea de undeva de la formare și revizie, unde de bună seamă cineva se mai întreabă ce-i mai greu, să formezi un om sau un tren de persoane?

CORNEL NISTORESCU

[illegible] — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

● Sînt inginer mecanic — ne scrie **Marius Dumitrescu din comuna Jamu Mare, nr. 544, județul Timiș.** Cu nr. A/1 249, am depus în 9 iulie 1985 un memoriu la revista dvs., prin care semnalam unele nereguli de la Întreprinderea agricolă de stat Jamu Mare (Timiș). În 17 decembrie 1985 am lăsat un alt memoriu pentru revenire, înregistrat la dvs. cu nr. 11 068. Din nefericire au trecut, iată, 8 luni și nu s-a întreprins nici o constatare la fața locului și nu s-a luat absolut nici o măsură. Ba, dimpotrivă, situația mea s-a înrăutățit vădit în vremea din urmă, datorită unor oameni care vroiau cu tot dinadinsul să mă vadă purtat pe drumuri. De ce tac chiar și factorii de resort cărora le-ați trimis memoriul spre dreaptă evaluare și competentă soluționare ?

● Mă numesc **Cătălin Cărare,** în vîrstă de 11 ani, și sînt din **comuna Lunca Hanului, județul Vaslui.** Mama mea, Cărare Maricica, a plecat de-acasă în data de 23 noiembrie 1985 și nu a mai venit nici astăzi. Sîntem cinci frați în viață, al șaselea a murit în timp ce mama era plecată. Nici nu știu dacă a aflat trista veste. Tătăicul a căutat-o peste tot, dar nu a fost chip să dea de ea. Cercetările miliției au rămas de asemenea fără rezultat. Avem mare nevoie de mama noastră și nici nu vă imaginați cît de mult o iubim. Eu și frații mei mai mici vă mulțumim din suflet.

● **Consiliul popular al județului Satu Mare,** analizînd situația inginerului agronom Andrei Gere din Tășnad, a hotărît să-l dea acestuia sarcina de a munci șef de fermă într-o unitate a agriculturii cooperatiste. Astfel, conducerea D.G.A.I.A. Satu Mare a aprobat ca Andrei Gere să fie numit șef de fermă la C.A.P. Săuca, cu decizia nr. 8/1986. În același timp, Andrei Gere și-a luat angajamentul că va depune tot efortul pentru a realiza integral sarcinile pe care le are ca șef de fermă.

● **Traian Moldovan, șeful secției de artă a Muzeului județean Maramureș** ne înștiințează că pentru prima oară s-a restaurat clădirea și s-a amenajat la Baia Mare o expoziție permanentă de artă. Așadar, în reședința de județ morișană s-au asigurat condiții optime pentru păstrarea și expunerea întregului patrimoniu de artă existent în zonă. Sala de prezentare are peste 200 piese de pictură, sculptură, grafică, artă decorativă. Într-un cuvînt, muzeul bălmărean se poate lăuda cu o frumoasă tradiție și continuitate în centrul artistic demult recunoscut al orașului de pe malul Săsarului.

● Despre unele neregului repetate în serviciile către populație ne scriu mai mulți cetățeni. Spicuim din scrisorile sosite pe această temă : **Dorin Cherț, Cartierul Roș, str. Școlii nr. 2, bl. F, ap. 22, Iași :** cu bonul de comandă 08117,1985, am dat spre reparare un aparat de radio la centrul de reparat nr. 51 din Cartierul Podul Roș, dar, spre marea mea nedumerire, mai rău mi l-a stricat, descompletînd unele piese ; **Mircea Davidescu, str. Turda nr. 129, ap. 16 București :** unitatea nr. 74 de reparat sifoane și autosifoane, aparținînd de cooperativa „Prestarea" din str. Popa Tatu nr. 31, are, ce-i drept, un orar afișat, dar el nu este respectat de către meseriași, cu șeful de unitate în frunte. La a cincea prezentare am făcut cuvenita observație cu orarul. Știți cu ce m-am ales ? Cu sifonul defect și cu o îmbrîncire afară din unitate ! ; **Pintea Mihai din Botoșani, aleea Liceului nr. 7, bl. B-7, ap.66,** a dus televizorul la reparat la centrul arhicunoscut de reparat televizoare din chiar centrul orașului. În luna noiembrie 1985 a plătit suma de 164 lei. În luna decembrie anul trecut alți 192 lei. În 22 ianuarie curent a achitat 1 032 lei pentru schimbarea tubului cinescop. Televizorul a funcționat în total 50 de ore ! Un vecin priceput în ale „mărunțaielor" televizorului i-a sugerat ideea că i s-a montat un cinescop uzat ! Responsabilul de unitate, tovarășul Hulenicu, a dat din umeri, neuitînd însă să solicite alți 1 032 lei pentru un alt tub cinescop !

● Adresîndu-se revistei, pentru a-și clarifica situația profesională, **Mircă Gh. Constantin din Miercurea Ciuc** a fost încadrat la Întreprinderea minieră Bălan, iar **Vasile Aciobăniței, din cartierul Drumul Taberei nr. 54, bl. F—3, București,** a rămas în continuare în aceeași meserie de mecanic auto la Autobaza 2 „Transcom" din Capitală, astfel că unitatea mai susnumită — la intervențiile noastre — a revenit asupra hotărîrii și, deci, și a preavizului.

● Situația mea a mai apărut în coloanele revistei dvs., dar cel în drept n-au luat încă nici o măsură. Din cauza unei judecăți nedrepte, pentru o mejdină, cu martori mincinoși — este vorba de un proces civil pentru servitute, posesie și grănițuire, cu Ion Dumitrescu Zaveică din Corabia, str. Florea Geară nr. 46 — am ajuns într-o situație disperată — ne înștiințează **Gheorghe Băiețică, str. Florea Geară nr. 48 Corabia, județul Olt.** Aici nu este vorba de casa mea, construită încă în anul 1926, și nici de cei 30 40 cm de pămînt cît măsoară în lățime mult discutata mejdină, ci este vorba de o acțiune profund partinitoare și nedreaptă. Prin relațiile sale, I.V. Zaveică a ajuns să-mi țintuiască în scînduri două geamuri — singura noastră sursă de lumină naturală.

● Inginerul **Horia Liviu Pop din București, Cartierul Colentina,** aduce cîteva detalii lămuritoare cu privire la „Teiul Unirii" din comuna Băsești, numit și teiul lui badea George. Sînt interesante cîteva date biometrice ale acestui arbore-colos : circumferința trunchiului 4,13 m, înălțimea 40 m, iar circumferința coroanei 55 m. Are venerabila vîrstă de 200 de ani și este socotit monument al naturii. Aici, în Dealul Malului, la vie, se întîlneau adesea fruntașii mișcării ardelene pentru emancipare națională. Profesorul **Ioan Nădișan din Baia Mare** consemnează că memorabila zi de 1 Decembrie prilejuiește evocarea momentului solemn al Unirii prin vizitarea arborelui-monument cu atît de semnificative rezonanțe istorice. De altfel, printr-o descindere la fața locului ne-am convins de cele relatate, notînd în plus că în chiar curtea casei lui „badea George" au fost plantați 5 castani de către Ioan Rațiu, Vasile Goldiș, Dimitrie Comșa, Vasile Lucaciu și, firește, George Pop de Băsești, intelectuali de frunte care și-au închinat viața pentru înfăptuirea nobilului legămînt de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. Unirea tuturor românilor într-un singur stat național unitar. Dar despre George Pop de Băsești și idealul unității naționale vom reveni, probabil, într-un reportaj viitor.

● **Primim de la Ministerul Sănătății** răspuns la scrisoarea Elenei Pastramă din satul Malu, județul Giurgiu : În legătură cu starea dv. de boală, în urma cercetărilor întreprinse de către organele Direcției sanitare județene Giurgiu, vă comunicăm că, la data de 23 ianuarie 1986, o comisie de medici specialiști v-a examinat clinic și a analizat documentele medicale prezentate. Întrucît suferința dvs. necesită investigații suplimentare, comisia a hotărît internarea la Institutul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă București.

● Încerc să nu fiu vehementă și să-mi păstrez pe cît posibil și simțul umorului — ne scrie **Constanța Băciuț din Brăila.** Iată ce surpriză ne oferă I.M.P.P.F. Galați. Într-o cutie de FIDEA CU OUĂ, care poartă mențiunea interesantă „fragil", găsești tot ce vrei și ce nu vrei, dovadă că la respectiva unitate este slab controlul C.T.C. Mai mult chiar, respectivul produs are termenul depășit.

● Profesorul **Ioan Băicu, str. Abrud nr. 18, ap. 12, Timișoara,** face cîteva referiri la gramatica tradițională și la cea transformațională. Nu există o istorie a lingvisticii — relatează dumnealui — care să sugereze ori să demonstreze că gramatica e aceeași de la Aristotel încoace ! Asemeni altor științe, gramatica s-a schimbat necontenit, semănînd tot mai puțin cu gramatica antichității europene. Completările ori limpezirile aduse gramaticii tradiționale au fost pînă acum de natură distribuțională ori transformațională. Rezultatul fiind o gramatică actuală, suplă, modernă, despre care nu se poate spune cu precizie cît este tradițională și cît transformațională. Aceleași păreri le împărtășesc și **profesorii Ion Mihai din Păunești (Vrancea) și Cornelia Bala din orașul Carei,** ultimul aducînd completarea : în gramatică nu există cineva care să dețină monopolul părerilor juste și neamendabile, întrucît chiar Gramaticii Academiei i s-au adus unele completări. Disputele dintre lingviștii clujeni și bucureșteni au intrat deja în tradiție. Este însă cît se poate de adevărat că în gramatică nu-și au defel locul argumentațiile lipsite de logică și acoperire științifică. Ca oricărui om de știință, gramaticianului i se cere disciplină și rigoare științifică.

● **Primim de la Direcția asistenței medicale din cadrul Ministerului Sănătății :** În legătură cu scrisoarea lui Ioan Petrea din Albac, vă comunicăm că, în colaborare cu Direcția sanitară a județului Alba, s-au luat toate măsurile necesare pentru internarea bolnavului în Spitalul de recuperare din Cluj-Napoca și apoi într-o stațiune balneară.

● **Ioan Grigore din Tîrgoviște, aleea Renașterii, bl. 13, ap. 51,** s-a prezentat la ghișeul Oficiului P.T.T.R. 7 din Tîrgoviște pentru a-și reînnoi abonamentul la revista „Flacăra". Oficianta nu numai că l-a privit de sus și i-a răspuns impertinent că e treabă de poștaș, dar l-a condiționat abonarea, adică, va fi abonat la revista „Flacăra" numai dacă se va abona și la alte publicații pe care el nu le dorea.

● Pornind pe urmele scrisorii lui **Alexandru Davidescu din Pitești,** care ne relata că în restaurantul „Național" din București a fost „clupit" cu 15,50 lei în plus la nota de plată și că ospătarul a fost irevorențios, iată-ne în ziua de 10 februarie a.c., la orele 18,30 făcînd o scurtă „escală" la „Național". De reținut, local categoria Lux. Nici nu a fost nevoie de multă așteptare pentru a asculta, în plin public, cum Florea Marinică a adresat cuvinte jignitoare colegei sale Boierescu Maria, cuvinte triviale pe care hîrtia le repugnă. Sîntem curioși să aflăm ce fel de măsuri vor lua cei doi șefi de unitate — Emil Constantinescu și Nicoline Caramihai — împotriva unui atare comportament.

● Numeroase sînt scrisorile care ne cer lămuriri în plus despre extractul fluid de ghimpe (Xanthium sp.), produs numit ADENOSTOP și realizat de către un grup de cercetători clujeni în frunte cu conf. univ. dr. Pavel Petcu de la I.M.F. Cluj-Napoca. Redăm cîteva dintre însemnările decupate din prospectul medicamentului care, deocamdată, se află în microproducția Laboratorului galenic din Cluj-Napoca : Se administrează de trei ori pe zi cîte 30 de picături, cu 30 de minute înainte de principalele mese. Extractul fluid de ghimpe se diluează în 30 ml apă potabilă, se bea, iar după aceasta se mai consumă 150—200 ml apă. În timpul tratamentului se vor evita : sarea (admisă doar 4 gr/zi) ; de asemenea, nu se vor consuma produse cu un conținut piperat, iute, acru, nu se vor consuma roșii, bulion, borș, lapte acru, sana, citrice (sau orice alte fructe acre), precum și răcoritoare din conservante. Durata tratamentului este de 6—18 luni în adenomul de prostată : 3—5 luni în prostatite și cistopielite. Bolnavii care suferă de colite de fermentație vor lua medicamentul în 6 reprize a cîte 15 picături pe zi, înainte de mese.

● **Consiliul popular al orașului Mizil** ne răspunde cu privire la consemnarea „Un elev premiat la Olimpiada de matematică se mai joacă cu bărcuța ?" : În adevăr, cele semnalate s-au confirmat. Pentru a evita în viitor situații de acest gen, s-a dispus celor două lucrătoare ale librăriei în cauză să nu mai facă asocieri nejustificate de mărfuri și să respecte prevederile legale privind activitatea din comerț. În sensul de a nu condiționa vînzarea unor produse de cumpărarea altora.

● **Mihai Marton, Florica Malinaș, Rozalia Budai, Ștefan Boloș,** precum și alți cetățeni din **comuna Branițte, județul Bistrița-Năsăud,** ne semnalează comportamentul necorespunzător, de-a dreptul huliganic, al lui Albert Francisc (Branițte nr. 58). În stare de ebrietate, el a lovit în mai multe rînduri persoane nevinovate. Pentru o astfel de lovire și alte abateri grave a fost condamnat 6 luni închisoare. Discutînd cu conducerea comunei, ni se confirmă că, într-adevăr, un astfel de element turbulent este un real pericol pentru liniștea și securitatea oamenilor pașnici. Așteptăm ca organele de drept să ia urgente măsuri pentru a readuce liniștea și buna convețuire la Branițte.

● Primim din partea **consiliului popular al județului Mehedinți** răspunsa la scrisoarea Paulinei Păcuraru din Orșova : În urma măsurătorii, s-a stabilit că Paulina Păcuraru folosește suprafața de 2,47 ha teren finețe și vie, Constantin Păcuraru 1,47 ha, iar Ioan Păcuraru suprafața de 0,68 ha. Deci, în total, o suprafață de 5,09 ha, cu 1,02 ha mai mult față de cel consemnat de declaranți în registrul agricol. Au fost luate măsuri de înregistrare și impozitare a terenului în suprafață reală.

● Relele sînt, din păcate, și modalitățile de a compromite un om. Că omul își construiește viața cu trudă, cu migală, cu toate cele bune ori rele ale vieții, este știut. Vă fac propunerea — ne scrie profesorul **Aurel Murgan din Satu Mare** — să inserați în paginile dvs. de sorginte socială din cînd în cînd și cazuri de martori mincinoși, a căror număr în loc să scadă, sporește. Vă previn că nu este vorba de un caz particular, ci este vorba de unele observații desprinse din discuțiile cu prieteni juriști. Acești martori mincinoși se torcmesc pentru cîteva sute de lei și, prin acțiunile lor înjositoare, degradante, pot compromite un om, pot anatemiza o viață de om. Categoria aceasta infimă și infamă, plevușca aceasta socială, această drojdie a societății, cum i se mai zice, liota aceasta de martori mincinoși trebuie negreșit stîrpită. Legea pedepsește cu pînă la 5 ani infracțiunea de mărturie mincinoasă. Însă rare sînt cazurile de pedepsire exemplară a martorilor mincinoși.

● **Iosif Mandache, Al. Munteanu, Constantin Ștefănescu, Zamfira Raicu, Gheorghe David și Ion David din Vălenii de Munte (Prahova)** ne roagă să intervenim pe lîngă factorii județeni de resort pentru a proteja zona de nord a orășelului montan, începînd cu chiar bulevardul Nicolae Iorga. Sînt case arătoase, recent construite, lîngă cele vechi poartă însemnele unui stil arhitectural montan, deci, poartă pecetea trainică a tradiției. Proiectul de sistematizare — ne scriu vălenenii — ar fi util să poarte sigiliul tradiției pentru această frumoasă așezare de pe Valea Teleajenului.

● Pictorul **Vasile Pop Negreșteanu din București** ne adresează cîteva fraze de suflet despre Ansamblul „Maramureșul" din Baia Mare, cu o mențiune specială pentru orchestra dirijată de Alexandru Viman. Zilele acestea s-au aflat în București pentru înregistrări la Radio, T.V. și la Casa de discuri „Electrecord". Înregistrări s-au făcut cu apreciații cîntăreți de muzică populară : Dumitru Sopon, Maria Marcu, Gheorghe Turda și Frații Petreuș. Dintre maramureșeni au fost invitați în fața microfoanelor doi soliști de real talent și de frumoasă perspectivă solistică : Grigore Leșe Opriș din Lăpuș și Anghelina Tamaș din Borșa. Dintre rapsozi și instrumentiști s-au impus : Ioan Pop, Vasile Pipaș, Vasile Serea, Gheorghe Șoponaru și alții. Urîndu-le succes, să-i regăsim cît mai curînd — prin lungimile de undă ori prin discuri originale — în casele noastre !

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN

Poșta redacției

Matei Sevastița — com. Brazi, jud. Ialomița : După absolvirea treptei I de liceu, puteți să vă prezentați cu fiica dv., pînă la 20 iunie a.c., la Comisia județeană de orientare și diagnostic pentru stabilirea meseriei pentru care este aptă. ● **Vasile Maria** — București : Direcția asistenței medicale din cadrul Ministerului Sănătății a luat legătura cu Direcția sanitară a județului Iași pentru internarea dv. la Spitalul de recuperare Iași. ● **Vasile Georgeta** — București : Soțul dv are dreptul să solicite locuință în întreprinderea unde este încadrat. ● **Ababei Dumitru** — com. Scheia, jud. Iași — Pensia dv. a fost corect stabilită, conform actelor normative în vigoare, la 1 mai 1975. ● **Constantin Domnica** — București : Nu puteți fi pensionată de boală dacă nu sînteți încadrată în muncă. ● **Eftenie Petre** — București : Aveți dreptul la concediul de odihnă. ● **Coifas Simion** — Topliță : Radioteleviziunea Română. ● **Andrei Viorel** — Bacău : Încercați la Editura Junimea din Iași. ● **Morun Vasilica** — com. Scheia, jud. Galați : Răspunsul D.P.M.O.S. este conform legii. ● **Procopie Virgil** — Craiova : Adresați-vă Oficiului farmaceutic Craiova, str. Tabaci nr. 3. ● **Pop Sorin** — Baia Mare : Numai după ce veți susține examenul de bacalaureat. ● **Zbîrnea Pavel** — com. Cudalbi, jud. Galați : Dacă bolile de care suferiți se încadrează în gradele I sau II de invaliditate. ● **Constantin Lucia** — com. Asău, jud. Bacău : Soluția e simplă : abonați-vă la revista dorită prin oficiul poștal. ● **Satir Vasile** — București : Adresați-vă cu cerere întreprinderii respective. ● **Panaitescu Constantin** — Piatra Neamț : Dacă nu a trecut termenul legal de un an de cînd a rămas definitivă ultima hotărîre, adresați-vă din nou Procraturii Generale. ● **Galea Maria** — com. Roșia, jud. Bihor : Schimbul de teren între consiliile populare nu este supus cenzurii instanțelor judecătorești. ● **Berezovski Simion** — București : Potrivit Legii 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, persoanele incapabile de muncă, datorită vîrstei sau bolilor cronice, invalizii și deficienții de toate categoriile, lipsiți de mijloace proprii de existență și care nu au susținători legali, beneficiază, în condițiile prevăzute de lege, de ajutor social sau de îngrijire în instituțiile de ocrotire și asistență socială, precum și de alte forme de asistență socială. În ce vă privește, urmează să vă adresați D.P.M.O.S.-ului din str. Gutenberg nr. 1, cu o cerere pentru internarea fiicei dv. într-o unitate de asistență socială.

REGHINA VÂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

O nouă campanie europeană

Poate că și în asta constă una din atracțiile irezistibile ale fotbalului : că a fost și a rămas o poveste fără sfîrșit, mereu reînnoită ! La o oră la care multe echipe (păcat că nu și a noastră !) își fac planuri peste planuri în vederea mondialelor din Mexic, iată că, vinerea trecută, întreaga suflare fotbalistică a bătrînului continent și-a îndreptat privirile către opera din Frankfurt pe Main, unde s-a efectuat tragerea la sorți a grupelor preliminare pentru europenele din 1988, cu turneu final în R.F.G. Că s-a tras la operă, ceea ce i-a determinat pe unii să forțeze tot felul de apropieri savante între artă și sport (care există, dar nu aici !), ni se pare că a avut mai puțină importanță. A contat însă, mai mult decît altădată, modalitatea strictă, riguroasă, în care s-au stabilit urnele valorice, căutînd să se elimine, și eliminîndu-se chiar, orice subiectivism : s-au introdus pe calculator toate rezultatele oficiale (C.E. și C.M.) din ultimii ani ale celor 32 de formații înscrise, care s-au văzut repartizate în 7 grupe, 3 cu cîte 4 echipe, 4 cu cîte 5. Menționînd că numai prima clasată (indiferent de numărul formațiilor din grupă) obține dreptul de a juca la turneul final (la care R.F.G. e calificată din oficiu), pînă și campioana europeană en titre, Franța, participînd la preliminarii (ceea ce nu se întîmplă cu campioana lumii, care merge direct la C.M.), să reamintim că echipa României face parte din grupa I, avînd de înfruntat, de pe a doua poziție valorică (dovadă că fotbalul nostru a urcat cîteva trepte în ierarhia continentală !), reprezentativele Spaniei, Austriei și Albaniei.

O grupă deci de 4. O grupă „mică", fără ca asta să însemne neapărat (după opinia noastră) un avantaj. De ce nu ? Tocmai pentru că uneori echipa cea mai prost cotată, din ultima grupă valorică, te poate ajuta (sau încurca !) într-o competiție de lungă durată, cum s-a și întîmplat cu Cipru care (în precedentele calificări, în serie cu noi) a luat cîte un punct mare Cehoslovaciei și Italiei, facilitînd într-un fel ascensiunea tricolorilor spre Euro '84.

Sigur, în ceea ce-i privește pe viitorii noștri adversari e prematur de judecat. Nu doar după urnă și după „cartea de vizită", vicecampioană a Europei la zi, cît după, în general, clasa ei, Spania pare favorita grupei. În meciuri directe (9), palmaresul îi e ușor favorabil, ibericii fiind creditați cu trei victorii, față de două ale noastre (și patru egalități). Numai că după acel 0–6 din 1962 (Madrid), raportul de forțe s-a echilibrat sensibil, scorurile fiind edificatoare : 3–1 (București) în 1962, 1–1 (Madrid) și 2–2 (București) în 1975, 0–1 (Valencia) în 1978 și 2–2 (Craiova) în 1979, 1–0 (București) și 0–2 (Madrid) în 1977, cu excepția ultimei „duble" (contînd pentru C.M.) restul partidelor disputîndu-se în preliminariile europene. De altfel, singura confruntare desfășurată pe teren neutru, la Euro '84, a consemnat tot o egalitate, 1–1 (Saint Etienne), la care și-a adus contribuția, vă mai reamintiți ?, și acea uriașă ratare a lui Rednic ! Îndrăznim să afirmăm că, deși vicecampioană continentală și, mai nou, calificată la Mexic, echipa Spaniei n-are de ce să ne sperie ! Am mai bătut-o și, ca să zicem așa, nu vedem de ce n-am mai bate-o ! De o precauție însă trebuie să ținem seama : de faptul că, invariabil, de cîțiva ani, Spania obține calificări prețioase în extremis, fie prin scoruri neobișnuite (12–1 cu Malta după 1–0 la pauză ?!), fie prin șansa unor rezultate indirecte (Țara Galilor — Scoția 1–1). Numai că, vorbă veche, nici ulciorul nu duce de multe ori la apă ! Gîndind așa, adică bine, Mircea Lucescu, prezent (alături de vicepreședintele F.R.F., Mircea Pascu) la tragerea la sorți, n-a răspuns invitației federației spaniole de a fixa la Madrid „țintarul" partidelor din preliminarii, această operație căzînd în sarcina austriecilor, reprezentanții celor 4 foruri interesate urmînd a se întîlni la Viena, în 3 martie.

Mergînd mai departe, să scriem cîteva cuvinte despre echipa Austriei, cu care nu ne-am întîlnit niciodată într-o întrecere oficială, toate cele 3 partide disputate pînă acum (0 2 1 3–6) avînd caracter amical : 1–4 (Viena) în 1924, 1–1 (Linz) în 1968, 1–1 (Craiova) în 1972. Deși cu oarecare prestigiu internațional, reflectat și prin participările la mondialele din 1978 și 1982, formația austriacă (incredințată de cîtva timp cehoslovacului Elsner) pare într-o prelungită eclipsă de formă și rezultate, ea traversînd (prin renunțarea la Koncilia, Pezzey, Krankl etc.) o perioadă de schimb de generații. În privința ei, sîntem de acord cu Mircea Lucescu care aprecia că „față de Austria, pornim cu șanse egale".

Ar mai fi outsiderul grupei, Albania, pe care o recomandă mai ales recentul și surprinzătorul 2–0 cu Belgia. O echipă, se știe, tenace, ambițioasă, capabilă să se autodepășească pe teren propriu și cam atît ! Chiar dacă în progres, cu o formație de tineret pătrunsă în sferturile C.E., fotbalul albanez n-ar trebui, în mod normal, să ne pună probleme, mai ales că tricolorii au de partea lor și un palmares net favorabil : 7 victorii din 10 partide. În ultimele confruntări, tricolorii au învins de fiecare dată : 2–1 (București și Tirana) în 1971 (J.O.), 2–0 (București) în 1972, 4–1 (Tirana) în 1973 (C.M.).

Asupra acestei ediții a europenelor, ce abia urmează să înceapă, vom mai avea firește prilejul să zăbovim. E greu de precizat, și nici nu ne încumetăm s-o facem, dacă sorții ne-au surîs. De acum depinde în primul rînd de noi, de modul în care, cu mai multă responsabilitate și cu mai multă dăruire, fotbaliștii tricolori vor ști să abordeze fiecare partidă, evitînd surprizele neplăcute de genul acelui dureros (și dificil de șters din memorie) eșec din meciul cu Irlanda de Nord. Orice capăt de drum, cum a fost ratarea Mexicului, e și un început de drum, cum sînt europenele 1988. Pe acesta, fotbalul românesc are datoria să se reabiliteze și să confirme. Îi stă în puteri.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

Obiectivul nostru...

Uf !... Nu e deloc ușor să pui mîna pe adevăr și să-l faci să vorbească !... Sorții au fost blînzi cu noi, îți zici, și imediat te gîndești că de fapt rolul care ne convine cel mai mult este cel de buturugă mică și că pe noi surîsul destinului ne-a intimidat întotdeauna. Sigur, surîsul este doar schițat și înșelător. Dacă șansele noastre ar fi fost mai mici în grupa cu Portugalia, Elveția și Italia, nu înseamnă că de acum putem răsufla ușurați. Croind cu măsurile Europei, echipa lui Lucescu are chiar și în grupa noastră șansa a doua. Europa nu ține seama de iubirile noastre. Judecata ei este computerizată și orice computer acordă prima șansă Spaniei. Firește, visăm și noi la fel cu toți outsiderii de pe continent ca de data asta, în piesa care abia se pune în scenă să jucăm, în sfîrșit, rolul Danemarcei de la ediția trecută. În toamnă, am fost la un pas. Dar la un pas au mai fost și alții, să nu ne lăsăm înșelați de orgoliu. Deosebirea începe cînd pasul acesta trebuie făcut.

S-a spus la precedenta ediție că pentru noi europenele nu sînt decît o etapă de trecere spre Mexic. Așa a fost, mai puțin amănuntul că n-am ajuns în Mexic. Ne pregăteam apoi să intrăm în competiție cu cele mai bune echipe din lume și am exultat de bucurie și ne-am pus poalele în cap fiindcă am remizat cu Anglia la noi acasă. A urmat meciul cu Irlanda de Nord, fiindcă întotdeauna urmează un meci cu Irlanda de Nord.

Ne credem îndreptățiți să fim optimiști fiindcă nu putem uita Bratislava sau Stockholmul... Faptele dovedesc însă că echipa de atunci s-a urcat pe creasta valului unei echipe de club și s-a prăbușit o dată cu acesta. Putem să învingem Spania la Madrid ?... În cazul că Spania învinge la Viena, putem învinge la rîndu-ne Austria la Viena... Teoretic, da !... Practic însă, întrebarea trebuie să sune altfel : Poate Mircea Lucescu să alinieze pînă în toamnă o echipă care să învingă Spania la Madrid ...

Dacă începem să numărăm iarăși mărunțișul din buzunare și să gîndim un punct la Madrid și poate o surpriză la Viena și așa mai departe pe arma contraatacului nu vom face decît să croim puchinos haina pentru gala finală. Părerea mea este aceeași de ieri : echipa trebuie gîndită și pregătită pentru a cuceri titlul de campioană a Europei și să fim triști dacă nu vom reuși decît locul al treilea, al patrulea... Numai astfel calificarea poate surveni în chip necesar și firesc. Năzuind astfel, alta e înălțimea curajului de la care judecăm lucrurile, altele sînt măsurile care se impun, altul este efortul pe care trebuie să-l gîndim, altele sînt prejudecățile pe care trebuie să le învingem, alții sînt actorii care trebuie să interpreteze rolurile principale...

Plecăm din start cu șansa a doua. Computerele și-au spus cuvîntul lor care numai rareori este infirmat de excepții care mai tîrziu se dovedesc a fi însăși regula. Nu-l putem păcăli, strecurîndu-ne printre date, ci doar pregătindu-ne să devenim regula pe care mai tîrziu o va recunoaște lumea întreagă. Obiectivul nostru trebuie să fie deci titlul de campioni ai Europei.

NICOLAE CRISTACHE ■

ȘAH cu Margareta Mureșan

Simultanul campionilor la Lugoj

Nimic nu poate fi mai interesant într-o localitate în care activitatea șahistă competițională nu mai excelează (comparativ cu alte discipline sportive) decît o acțiune publicitară de amploare pentru recîștigarea iubitorilor sportului minții. Lugojul, oraș altădată cu bogate tradiții șahiste, a dat echipei României doi jucători de talent, pe Adolf Pichler și pe Constantin Raina, care ne-au reprezentat cu cinste la Olimpiada din 1936. Tot în cercurile de șah de pe malurile Timișului s-a dezvoltat personalitatea șahistă a prof. dr. doc. Pius Brînzeu, a prof. univ. Virgil Șchiopescu, doi animatori ai mișcării culturale și sportive bănățene, a maestrului internațional Ioan Mărășescu. Dar trebuie spus că în ultimul timp concursurile de șah au fost mai rare și, ca urmare, rezultatele au scăzut. Din dorința amplificării activității pe eșichier, Comisia județeană precum și CJEFS Timiș au organizat la Lugoj, într-o frumoasă duminică a lunii februarie, simultanul campionilor. Într-o atmosferă cu adevărat festivă, s-au adus elogii celor care s-au impus în activitatea competițională, s-au subliniat meritele și strădaniile lugojenilor în depistarea și creșterea de tineri jucători. Cu sincere aplauze a fost întîmpinat cuvîntul rostit de primarul municipiului, Gheorghe Leucuța, care, la începerea simultanului, a anunțat și deschiderea noului Centru de șah al orașului.

La simultanul campionilor, marele maestru internațional Mihai Șuba și semnatara acestor rînduri au înfruntat 25 șahiști locali. Cu toate că simultanul s-a desfășurat la concurență de... public cu prima etapă a diviziei A a campionatului național al seniorilor la lupte greco-romane (gazdele ieșind victorioase în cele două meciuri susținute), sala de șah s-a bucurat de un numeros public. Peste 200 spectatori au urmărit cu mare atenție cele aproximativ 1 000 mutări efectuate, comentînd cu voce joasă, fără a deranja, combinațiile ce au „trăit" o clipă. La fel ca și în finala campionatului național desfășurată la Timișoara la sfîrșitul lunii decembrie, Mihai Șuba a demonstrat că totdeauna este setos de victorii. Jucînd în atac într-o manieră tactică excepțională, la capătul a mai bine de trei ore de luptă, marele maestru de la AEM Timișoara a stabilit un rezultat excelent : 15 victorii și o remiză, egalitate smulsă de Vasile Cheran. Campioana națională a înscris 6 victorii, a remizat cu Ioan Mărășescu și Camilo Totros și a suferit o înfrîngere în fața lui Iosif Wolf.

Discuțiile înfiripate după simultan, comentariile șahiste au demonstrat că, victorioși sau învinși, cei prezenți la simultanul campionilor României au cunoscut clipe de satisfacție și relaxare. Îmbucurător este, la Lugoj, sprijinul pe care activitatea sportivă de performanță îl primește din partea organelor de partid și de stat. Există dorința de-a se acționa pentru ca șahul să prospere și să cîștige un loc în inimile lugojenilor, aidoma acelui de care se bucură luptele greco-romane. David Aurel, președintele Consiliului municipal pentru educație fizică și sport, precum și iubitorii șahului din localitate au invitat pe simultaniști și, prin ei, și pe alți șahiști din loturile naționale să vină la Lugoj, oraș în care mișcarea șahistă promite o mare dezvoltare. Să-auzim cît mai repede despre Centrul de șah lugojan !

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Erou anonim

După ce a parcurs, cu mii de precauții, cei 50 de km de drum acoperit cu zăpadă bătătorită, gheață, alternînd cu porțiuni de șosea unde șleaurile adînci făceau calea aproape impracticabilă, șoferul microbuzului a scos un oftat de ușurare cînd în parbriz au început să strălucească razele unui soare care aducea în suflet speranța, optimismul. La bucuria stîrnită de soare se adăuga cea a unui drum curățat complet de zăpadă, cu asfaltul negru și perfect uscat. Omul a oprit la un loc de parcare și s-a dat jos din mașină, scoțînd din buzunar o basma portocalie, cît un prosop, cu care, calm, metodic, a început să-și șteargă fața de broboane de sudoare ce se prelingeau șiruri, șiruri.

„Colega, l se adresează un tînăr blond, cu ochi albaștri, mititel de statură, slăbuț, dar cu o privire ageră, inteligentă, îți propun ceva util : să facem un schimb de experiență. Eu să-ți povestesc cum e drumul din direcția din care vin, iar dumneata să-mi istorisești ce am de pățimit pe șoseaua pe care ai parcurs-o. Îmi dau seama, după modul cum arată microbuzul dumitale, zăpada înghețată de jur-împrejur pînă și pe marginile parbrizului, spatele mașinii, cu lămpile de semnalizare cu tot, blindat de zăpadă bătută, că nu ți-a fost ușor. O spun pînă și mutrițele chinuite ale copiilor pe care îi transporți în mașină. Ce mă mir, însă, mult e că în ciuda gerului crunt de afară, a atmosferei din microbuz, care nu-i ca în luna iulie, dumneata îți tot ștergi transpirația exact din clipa în care ai coborît din mașină !" Cel interpelat continuă să-și frece obrazul cu basmaua, dar broboanele apar din nou. Nu răspunde nimic. Apoi, după cîteva momente, timp în care admiră cerul azuriu și soarele vesel, îi răspunde : „Conduc de 25 de ani, dar așa ceva nu mi s-a întîmplat. Nu credeam că apuc să mai văd soarele, după ce-am pățimit. M-ai întrebat de ce sînt transpirat ? De eforturi și, de ce să nu recunosc, de emoție. Nu uita că în mașină am 15 copii, scoși cu greu dintr-un autobuz pe care l-am găsit înzăpezit în plin cîmp. Șoferul autobuzului, aici de față, pur și simplu, la un moment dat nu mai știa dacă merge pe șosea ori pe ogor. Noroc că a nimerit pe un drum lateral, și a avut inspirația să nu se îndepărteze prea mult, că nu-i mai observam. Viscolul ne înfășura ca o pînză albă, de nepătruns, împungîndu-ne cu mii de ace și parcă ne trăgea în sus. Pe copii i-am dus, cîte unul, în brațe. Nu se puteau ține pe picioare, atît de puternică era vifornița. Ne-a doborît și pe noi, oameni mari, vorba aia. Jumătate din drumul de la autobuz la mașina mea îl făceam de-a bușilea. Mă îngrozeam la gîndul că voi rămîne undeva întroienit, cu micuții ăștia neajutorați. Cîțiva au început să plîngă. Am reușit, prefăcîndu-mă vesel, să-i potolesc. Nu realizau, săracii de ei, pericolul prin care treceam.

Apoi ne-am trezit că stratul de zăpadă se micșorează, vîntul slăbește și, uite-ne, după o noapte de infern, cu soarele în față și cu o șosea ca-n plină vară".

„Eu, dragă colega de breaslă, am mai puține să-ți spun. Ți se deschid în față 35 de kilometri pînă la municipiu, curați lună. Eu, în schimb, mă pregătesc să înfrunt nămeții răscoliți de crivăț. ARO-ul cu dublă tracțiune, care înaintează precum tancul, nu mă va face însă de rușine, sînt sigur ! Ai însă grijă, după o noapte de chin și nesomn, să nu aținești la volan. Razele astea splendide ale soarelui au avantaje, dar îl și aduc uneori pe „Moș Ene" pe la gene, păcălindu-i mai ales pe cei extenuați".

„Mersi, îți doresc să ajungi cu bine la destinație, ai scăpă bună. te descurci !" „Și eu, ție, la fel". „Altă viață ! Ce înseamnă o șosea bună. Apare imediat și buna dispoziție. La cîntați voi ceva frumos, copii ! Vă propun un cîntec pe care-l știe toată lumea : „Vine, vine primăvara". Curînd, glăscioarele copiilor, la început puțin cam răgușite, altele timide, s-au reunit și au căpătat curaj. Au cîntat melodia o dată, apoi încă o dată. „Copiii îmi dau bună dispoziție și putere. Tot ei mă ajută să nu aținesc", își spunea șoferul microbuzului de pe care gheața și zăpada începeau să fie învinse de razele soarelui.

Totul părea în ordine, pînă cînd mașina, parcă rămasă fără direcție, a început să lunece spre marginea drumului. Cu greu, experimentatul șofer a reușit s-o repună pe traiectoria inițială. A tras pe dreapta, la vreo sută de metri de locul unde evitase perfida capcană. Copiii nu sesizaseră pericolul. Cîntau în continuare. „Să nu fi observat din cauza oboselii pata de polei". El începu să examineze asfaltul șoselei. Lucrurile s-au clarificat curînd : nu era vorba de gheață, ci de altceva. Probabil, din neglijența unui șofer sau tractorist, pe drum, se scursese niște motorină. Urmele duceau undeva, spre comuna din apropiere. „Treaba mea cea mai urgentă nu-i să caut unde duc urmele, ci să semnalizez primejdia mare care s-a ivit pe șosea." Bărbatul, în mină cu cele două triunghiuri reflectorizante, e la la fugă spre pata maronie care se întinde insidioasă pe o porțiune bunicică de șosea. Nu apucă să ajungă la capătul ei, că aude trei bubuituri surde. O camioneță, un ARO și o autodubiță. Toate trei au și făcut cunoștință cu tulpina unui stejar bătrîn, aflat nu departe de șosea. Fuge, fuge mai departe. Așază triunghiul cu mișcări repezi și apoi, cu broboada portocalie, transformată ad-hoc în fanion, semnalează pericolul, tuturor celor care se îndreaptă spre pata buclucașă. Cei avertizați întreabă curioși : „Ce-i, ce s-a întîmplat, doar drumul e curat ?" „Mergeți foarte încet, e motorină pe șosea !"

Microbuzistul (m-a rugat să nu-i dezvălui nici măcar prenumele) a salvat de la înghet, ori poate chiar de la moarte, 15 copii și cîteva zeci de mașini de la accident. Tot el a dat primul ajutor celor doi tineri cu picioarele fracturate, victime ale coliziunii ARO-ului cu pomul. Cei trei șoferi au căzut la testul, nu ușor, pe care l-a trecut cu brio, microbuzistul, în ciuda nopții nedormite și a chinurilor suferite.

Un erou care a dorit să rămînă în anonimat. Să-i mulțumim pentru nobilele sale fapte.

VICTOR BEDA ■

Fluxul și refluxul umbrei la Kogaion

Calc pe pămîntul Sarmizegetusei Regia și îmi vin în minte din nou cuvintele lui Iordanes : **„Deceneu, demonstrîndu-le teoria celor douăsprezece semne ale zodiacului, le-a arătat (geților — n.n.) mersul planetelor și toate secretele astronomice, cum crește și scade orbita Lunii, cu cît globul de foc al Soarelui întrece măsura globului pămîntesc ; le-a expus sub ce nume și sub ce semne cele 346 de stele trec în drumul lor cel repede de la răsărit pînă la apus, spre a se apropia sau depărta de polul ceresc... Putem vedea pe unul dintre aceștia cercetînd poziția cerului, pe altul însușirile ierburilor și ale fructelor, pe acesta creșterea și scăderea Lunii, pe celălalt observînd eclipsele Soarelui".**

Supun apoi aceste afirmații ale lui Iordanes unei judecăți simple și mă întreb :

Ce l-a determinat oare pe istoricul got să vorbească astfel despre strămoșii noștri ? Nimic altceva, cred, decît **cunoștințele pe care le posedau, prestigiul „științific"** de care se bucurau ei, geto-dacii, în rîndul popoarelor antichității.

Nu se poate, mi-am zis mai apoi, ca strămoșii noștri, într-atît de prețuiți de lumea lor, într-atît de cunoscători în ale astrologiei și astronomiei, să fi studiat cerul fără **instrumente** adecvate, fără un fel de **baze**, unde aceste instrumente să fi fost amplasate. Trebuiau să fi avut deci **observatoare astronomice** dotate, desigur, la nivelul „tehnicii" de atunci, **observatoare de tip dacic** probabil — pentru că dacă erau recunoscuți ca fruntași în acest domeniu, ai astronomiei, de ce n-am accepta și ideea impunerii ori a producerii unei tehnici proprii în direcția aceasta în care excelau ?

Și încă o întrebare să ne punem : unde să se afle aceste observatoare astronomice, dacice ; să nu fi rămas oare nici o urmă din ele ? Ele se află, așa cum arheologii au dovedit-o, așa cum alți cercetători au întărit cu noi dovezi argumentația acestei idei, în primul rînd la Sarmizegetusa Regia, unde sanctuarele de aici, unice în lume pînă acum, da, unice în lume, pot sugera măcar ideea, prin numărul lor și prin interrelațiile lor lucrative, că la Sarmizegetusa Regia este vorba de o bază centrală de observare a bolții cerești și de măsurare a timpului. Spunem centrală pentru că strămoșii noștri nu citeau bolta înstelată numai dintr-un singur loc, ci din mult mai multe locuri, așa cum ne dovedește sau măcar ar putea să susțină această ipoteză numărul mare de sanctuare descoperite în celelalte cetăți dacice din munții Orăștiei.

Atunci, dacă așa stau lucrurile, de ce să ne mirăm că strămoșii noștri, deținători a nu meroase cunoștințe astronomice, așa cum ni-i desemnează probele istorice ale timpurilor, ar fi cunoscut unde se află nordul și sudul, meridiana locului, că ar fi știut să calculeze eclipsele de Lună, echinocțiile și solstițiile și încă multe altele ? Nu avem temei să ne mirăm ori să ne îndoim de aceasta, Iordanes însuși ne-o spune. Singura datorie a cercetătorilor de azi a fost și rămîne aceea de a dovedi practic ceea ce izvoarele scrise ne transmit despre strămoșii noștri cu care ne putem mîndri. Să căutăm mereu în mărturiile și urmele trecutului nostru, să intuim și să cunoaștem, să demonstrăm apoi cunoștințele profunde pe care „cei mai drepți și mai viteji dintre traci" le-au lăsat posterității. Fiindcă la dreptate și la vitejie proverbiale nu s-a ajuns și nici nu se va ajunge altfel decît prin înțelepciune, iar la înțelepciune se ajunge doar prin cunoaștere.

Într-un prim articol, din Flacăra nr. 52/25 dec. 1985, demonstram și noi, printr-o convorbire cu matematicianul și astronomul **Florin Stănescu**, că dacii puteau calcula, cu ajutorul Soarelui de andezit, instrument complicat, aflat în relație strînsă cu celelalte instrumente existente și azi la Sarmizegetusa Regia, puteau calcula, deci, **meridiana locului.**

Astăzi, interlocutorul nostru, cercetătorul Florin Stănescu, ne va demonstra cum strămoșii noștri geto-daci calculau în complexul astronomic de la Sarmizegetusa Regia echinocțiile și solstițiile, precum și înclinația eclipticii.

— Arătam în articolul anterior că pe discul Soarelui de andezit există marcate (prin diametrele cercurilor respective) trei lungimi : raza cercului central (0,73 m), raza cercului cu T-uri (3,04 m) și raza discului propriu-zis (3,49 m). Aceste mărimi au fost culese din teren, la descoperirea discului, de regretatul Hadrian Daicoviciu. Luîndu-le în studiu, noi ne-am pus următoarea întrebare : ce reprezintă ele ? Simboluri cultuale, arhitecturale sau reprezintă o limită pînă la care dacii au putut construi ?

— De ce v-ați pus o astfel de întrebare și nu alta ?

— Pentru că, dacă această rază de piatră ar fi fost construită numai din zece blocuri, ori din douăzeci de blocuri, și nu din 16, din cîte este construită în realitate, ea ne-ar fi indicat cu aceeași precizie tot nordul.

— Înseamnă, deci, că toate cele patru dimensiuni (razele celor trei cercuri, cît și lungimea razei din exteriorul Soarelui de andezit, care indică nordul, în lungime de 9,60 m) au o anume semnificație, ne ascund nouă o taină ?

— Să răspundem unei astfel de întrebări, pe care ne-am pus-o și noi, am apelat la gnomon : instrument cu care în antichitate și mult după aceea era observată mișcarea Soarelui (pe ecliptică). Gnomonul este instrumentul cel mai simplu pe care l-a cunoscut antichitatea : este compus dintr-o tijă înfiptă în pămînt, în poziție strict verticală, căreia i se urmărește umbra. Umbra cea mai scurtă dintr-o zi oarecare ne arată momentul amiezii, adică trecerea Soarelui la meridian, moment în care umbra este riguros orientată pe direcția nord-sud ; umbra cea mai scurtă dintr-un an, a aceluiași gnomon, ne determină solstițiul de vară (aproximativ 21 iunie), adică începutul verii astronomice. Umbra cea mai lungă dintr-un an ne arată, ne indică momentul solstițiului de iarnă (aproximativ 22 decembrie), adică începutul iernii astronomice.

— Pomeneați mai sus de „mișcarea Soarelui pe ecliptică". Ce este ecliptica ?

— Ecliptica este drumul **aparent** al Soarelui printre stele ; zic aparent pentru că, așa cum se știe, Pămîntul este acela care se învîrtește în jurul Soarelui. Dar, să revenim : pe ecliptică, în afara celor două puncte care determină solstițiile de iarnă și vară, mai există alte două puncte, tot opuse pe orbita Soarelui, care marchează începutul primăverii astronomice (21 martie) și al toamnei astronomice (23 septembrie) — numite puncte echinocțiale sau pur și simplu echinocții.

— Dar aceste mărimi astronomice se modifică în timp : dv. ați ținut cont de aceasta ?

— Ecliptica este înclinată față de ecuatorul ceresc cu un unghi de 23°27' — mărime care acum 2 000 de ani avea o valoare ceva mai mare. Ținînd cont de faptul că într-un secol înclinația eclipticii variază cu 47",6, am aflat, prin calcule, înclinația de acum două mii de ani a eclipticii : egală cu 23°43'. Am folosit apoi această valoare la calcularea umbrelor pe care le-ar fi putut arunca un gnomon acum două mii de ani, la Sarmizegetusa Regia (latitudine geografică 45° 40'), la solstițiul de iarnă (umbra cea mai lungă) și la cel de vară (umbra cea mai scurtă).

—Trebuia să știți, presupun, și înălțimea gnomonului : ce înălțime credeți că avea un astfel de gnomon ?

— Am folosit, pentru înălțimea gnomonului de atunci, mărimea razei cercului cu T-uri, respectiv 3,04 m, mărime pe care o considerăm reprezentativă pentru tot ansamblul sanctuarelor de la Sarmizegetusa Regia. Și am constatat că diferența dintre lungimile umbrelor gnomonului (cu înălțimea de 3,04 m) la solstiții este egală — practic — cu diametrul discului Soarelui de andezit. A fost pentru noi un prim indiciu că dimensiunile discului Soarelui de andezit, precum și cele ale cercului cu T-uri nu sînt întîmplătoare și că ele reprezintă valori astronomice. Observații că pentru efectuarea acestor calcule nu am folosit nici o dimensiune, nici o mărime care să nu fie conținută, înscrisă într-un fel sau altul pe disc !

— Înseamnă că pe discul Soarelui de andezit sînt înscrise și punctele echinocțiale și chiar solstițiale ? Ați calculat mărimea umbrei lor ?

— Da, am calculat ! La echinocții, se știe, distanța de la amiază (zenitală) a Soarelui este egală cu latitudinea locului. Se dovedește astfel faptul că strămoșii noștri puteau poziționa cu ajutorul gnomonului, pe discul Soarelui de andezit, punctele echinocțiilor și ale solstițiilor.

— Ați putea să ne spuneți cum lucrau ei practic cu aceste instrumente ? Să pătrundem cu imaginația noastră în cetate și să observăm mișcările unui sacerdot, preot, astronom să-i zicem !

— De acord ! Să ne imaginăm, deci, un sacerdot, un preot dac însărcinat cu astfel de treburi, care, în diferite momente ale zilei și ale anului, dorea sau era obligat, prin natura funcției sale în cetate, să observe cînd se produc astfel de evenimente astronomice : de pildă, echinocțiile sau solstițiile. Ei bine, cînd sacerdotul constata că umbra gnomonului atingea marginea discului Soarelui de andezit, știa că a sosit vara, vara astronomică, adică solstițiul de vară. Evenimentul era, probabil, urmat de ceremonii, de sărbătoare, și el anunța, credem, declanșarea unor activități : pregătirea secerișului, de pildă, a altor lucrări agricole sau pastorale. Cînd umbra gnomonului atingea ocalalta extremitate a discului, tot pe direcția nord-sud, era semn că a sosit iarna astronomică, solstițiul de iarnă adică, marcat, de asemenea de ceremonii, de începerea altui gen de activități, precum și de începerea, bănuim, a sărbătorilor de iarnă, a Crăciunului.

— Cum stabilea sacerdotul punctul echinocțial ?

— Lua o distanță egală cu diametrul cercului central de pe disc și o așeza pe diametrul discului Soarelui de andezit, începînd de la cercul cu T-uri, (așa cum se va putea vedea pe o figură pe care o vom publica în numărul viitor — n.n.). Obținea, astfel, un punct în care, atunci cînd ajungea umbra aceluiași gnomon (cu înălțimea egală cu raza cercului cu T-uri), știa că a sosit primăvara și, respectiv, toamna, momente care declanșau, de asemenea, unele ceremonii și activitățile anotimpurilor respective.

— La ce concluzii v-au condus aceste constatări ?

— Toate aceste observații demonstrează un fapt : că elementele trasate pe discul Soarelui de andezit reprezintă distanțe și mărimi astronomice cu ajutorul cărora, plecînd de la mărimea de bază (3,04 m), care e raza cercului cu T-uri, se pot determina punctele solstițiale de iarnă și de vară, precum și punctele echinocțiilor, fără alte elemente străine, neîncorporate discului.

— Cum credeți că erau folosite aceste cunoștințe de către populația obișnuită și la ce anume le foloseau ?

— În bună parte am răspuns, pe parcursul acestui dialog, la o astfel de întrebare ; completînd răspunsul, vom spune că astfel de cunoștințe le erau destul de la îndemînă și foarte utile unei mari părți din populație : cînd păstorul dac, de pildă, înfigea bita în pămînt și vedea că umbra ei, la amiază, era cît bita de lungă, păstorul știa că începe primăvara sau toamna, după caz, puteau începe, deci, activitățile cunoscute de oricine. Din cîte știm există și azi unele zone în care această „practică" este folosită, mai ales tot de păstori.

(Va urma)

N. GRIGORE MARAȘANU

(Urmare din pagina 24)

de turnee. Altfel, falimentul e iminent.

— Așa este. Ca spectator de circ nu v-a dată mi-a fost dat să aud : numărul acesta l-am văzut acum 20 de ani.

— Vă asigur că ceea ce a văzut spectatorul Y era cu totul altceva. Număr asemănător, dar perfecționat. Numai un ochi avizat poate sesiza diferența. Apoi, să nu uitați : un actor de teatru are la dispoziție două ore pentru a convinge, iar noi doar cîteva minute. Ori cucerești, ori... Trebuie să mai insist puțin. Munca noastră este grea, foarte grea. Nu ai timp liber. Dimineața antrenamente, după-amiaza spectacol. Știți ce sentiment de amărăciune te cuprinde, la finalul numărului, cînd faci reverența, obosit și cu sufletul în gît, și vezi pe cîte unul care te privește cu sentimentul lucrului deja văzut ?

— Hai să nu exagerăm. Mai vedeți ceva atunci cînd primiți sau nu aplauze ?

— Nu spunea Brunea-Fox că „spectatorii sînt un singur ochi, un singur sistem nervos" ? Să știți că este o realitate. Noi vedem totul și pe toți. Asta se învață cu timpul, dar se învață. Așa se capătă și personalitatea. Poate o să vi se pară curios, dar cel mai greu lucru nu e dublul salt, ci crearea și menținerea personalității. Reverența și zîmbetul fac parte din personalitate. Un adevărat artist nu cerșește, ci impune aplauzele.

— Nu am nostalgia trecutului, dar mi-e teamă că circul, cu întreaga lui tradiție de altădată, riscă să fie înghițit de tehnică, de electronică. Parcă sînt pe cale de dispariție numerele detrucate, care să pună în valoare bicepșii și pectoralii, într-un cuvînt forța și cîrjaul omului.

— Circul trebuie să țină [illegible] vremurilor noastre și un [illegible] conducător trebuie să știe cum să îmbine tradiția cu noul. Vă rog să rețineți un lucru : indiferent de drumul pe care-l parcurge în manej, artistul trebuie să știe perfect A.B.C.-ul meseriei. Poate el să folosească toată electronica din lume, fără abecedar nu poate face nimic.

— Care-i A.B.C.-ul unui artist de circ ?

— Statul în mîini, în cap și saltul la saltea. Rețineți : ajungi aproape de perfecțiune după trei ani de muncă nsiduă.

— Părinții dumneavoastră au lucrat în circ. De mic ați intrat în arenă. Atunci erați „copilul de cauciuc". Apoi, cu trecerea anilor, ați devenit contorsionist, pentru ca în final să optați pentru bascula. Aveți circul în sînge. Știu că turneele lungi și obositoare, de altădată, vă țineau departe de școală. Cum se explică, totuși, că ați terminat facultatea ?

— Pînă la 20 de ani nu am iubit circul. Chiar l-am urît. Viața era cumplită și grea. Făceam turnee în bou-vagon. Mai multe familii la un loc. Acolo dormeam, acolo repetam, acolo se gătea, acolo țineam alimentele. Circul este o mare familie, dar întîmplările exacerbate mă înspăimîntau. Doream evadare. Doream copilărie. Visam să mă joc. Citeam mult, foarte mult. Literatura mi-a alimentat dorul de evadare. Dar tot ea, literatura, m-a făcut să-l reîndrăgesc, să revin definitiv la circ. În turnee citeam pe unde apucam. Să vă mărturisesc o nostimadă : eram în turneu și mă obseda o carte. N-o lăsam din mînă. Citeam pînă în ultima clipă, adică pînă la intrarea în arenă. Devenisem un mic automat. Într-o seară însă... Mi se dă intrarea, regizorul se obișnuise cu pasiunea mea pentru citit, iar eu, în loc să renunț la carte, am intrat în arenă citind. Aveam experiență și astfel am putut transforma gafa într-un succes. Atunci cînd circul m-a cucerit definitiv, am început să-l privesc cu alți ochi. Mă impresionau colegii trecuți de o anumită vîrstă, pentru care intratul în arenă devenise o problemă. Lipsa de cultură își spunea cuvîntul.

— Și ?

— Mi-am zis : [illegible] nostri.

Circul

nejului. Dar mai sînt și altele. În lumea acrobaților, accidentele au dispărut astăzi. Au apărut luxațiile de siguranță. Din păcate, dresorii mai cad victime. Cazul Lidiei Jiga e cunoscut. Nu de mult a mai fost un accident. Nu atît de grav, dar a fost. Ne puteți lămuri de ce și, mai ales, cînd atacă animalul ?

— Nu sînt de specialitate, dar sînt de acolo. Îmi exprim doar un punct de vedere. Animalele atacă în arenă și mai rar în menajerie. Dar mai întîi notați o lege : cînd animalul face un pas înainte, dresorul trebuie să facă doi către el. Obligatoriu. Este o lege de aur. Dresate de mici, animalele știu lecția perfect. Indubitabil. Dar au o pretenție : dresorul să [illegible]. Animalele îi cer lui aceeași exigență pe care el, dresorul, le-o cere lor. Accidentul de care amintiți s-a datorat faptului că dresorul a greșit. S-a împiedicat. Leii nu știau nu învățaseră această mișcare și au atacat, mai mult dintr-un instinct de conservare, de apărare dacă vreți. Refăcut după accident, dresorul și-a reluat munca, fără să îndepărteze leul „atacator", căci el știe bine că animalele nu au nici o vină. În cazul Lidiei Jiga, lucrurile stau puțin altfel. Preocupată de diverse lucruri, a cam neglijat animalele. Casa și masa dresorului sînt obligatorii lîngă cușcă. Dintotdeauna. Animalele cer dragoste și mîngîiere nu numai în spectacol. Erau neglijate. Prezența dresoarei doar la spectacol nu le mulțumea. Și s-au răzbunat.

— Animalele sînt geloase ?

— Ascultați o tristă poveste adevărată. Eram în Italia. O dresoare de elefanți din familia Medrano avea drept mascotă o oaie. Tot timpul mergea însoțită de ea. Elefantul ei preferat o gelozea. Lucrurile erau evidente din care motiv toți specialiștii îi spuneau să renunțe la oaie. În arenă elefantul se comporta normal și tandru cu dresoarea. Într-o dimineață, dresoarea a mers să-și vadă elefanții. Cu oaia în brațe. Gelosul nu a mai răbdat. A ridicat trompa înainte de a se apropia dresoarea de el, a prins-o în ea și nu i-a dat drumul decît atunci cînd a știut că totul este ireversibil. Vedeți că nu e prea ușoară viața noastră.

— Ați făcut turnee în toate țările de democrație populară, apoi în Spania, Franța, Anglia, Norvegia, Suedia, Danemarca, R.F.G., Grecia. Mă opresc ?

— Da.

— Dar continuă. Ce au însemnat aceste vizite pentru cultura și pentru destinul dumneavoastră ?

— Vorbesc bine franceza, italiana, germana ,rusa, sîrba și poloneza. Din păcate, nu am văzut prea multe.

— Vai de mine ! Cred că glumiți !?

— Iar vorbiți din afara circului. Iată, am avut în Franța un turneu de 11 luni. Minunat, ați zice, numai că în aceste luni am străbătut 300 de orașe. În multe din ele am avut și cîte două spectacole pe zi. Să vă relatez cum se desfășoară munca într-o zi : dimineața — antrenamente, apoi probleme [illegible] : întreținerea mașinilor, a rulotelor etc. Spectacol după-amiaza, spectacol seara. Legea noastră : în arenă cu stomacul gol și mintea limpede. După două spectacole cazi leșinat de foame. Mănînci. Apoi nu poți dormi că-ți este stomacul plin.

— Cine nu vă cunoaște viața poate crede că drumurile rulotelor sînt presărate numai cu trandafiri. Mergem mai departe cu toate că ne apropiem de final. Cum se comportă, cum reacționează publicul din alte țări ?

— Francezul are multă imaginație ; nordicii sînt exploziv și participativi ; spaniolii trăiesc efectiv executarea unui număr, își dau seama, exact, de dificultatea execuției și chiar o nereușită este aplaudată ; nemții cer rigurozitate și precizie ; italienii... Dar să vă povestesc o întîmplare. Conduc o trupă de bascule. Aici măiestria nu este a celui care este catapultat, ci a celor care fac bătaia. Într-o seară, s-a îmbolnăvit unul dintre săritori. L-am înlocuit. Orchestra cînta o sîrbă de-a noastră, noi, veseli, umpleam arena. Vine rîndul fetei care trebuia să încheie numărul. Se urcă pe bascule, se uită la cei doi de la bătaie (unul era schimbat), privește la mine și cînd să dau comanda, fuge. Nu a avut încredere în noul partener. Publicul italian a intuit perfect adevărul și eșecul s-a transformat — din nou — în victorie. La nemți aceeași situație s-ar fi terminat cu fluierături.

— Jucați — oriunde ați fi — zilnic. În zilele de sărbătoare, cîte două și chiar trei evoluții. Chiar nu aveți sărbători ?

— Nu. Și această situație, curioasă, face parte tot din legile nescrise, dar dure, ale circului. Dimpotrivă, de sărbători toate locurile sînt ocupate. E cea mai mare bucurie a noastră.

— Doresc să pun punct discuției, dar n-am un titlu. Mă ajutați ?

— Un trib al secolului XX : Circul ! sau dacă vreți : O meserie fără granițe : circul.

— Vă mulțumesc.

Necesara dinamizare

Firește, în cele aproape două luni care au trecut de la începutul lui 1986, Anul Internațional al Păcii, în lume au avut loc numeroase manifestări și s-au desfășurat importante acțiuni care privesc toate cele trei teme ale A.I.P. : „Pace și dezarmare", „Pace și dezvoltare", „Pregătiri pentru viață în pace". Cum dimensiunea cea mai importantă o reprezintă dezarmarea, atenția și eforturile tuturor popoarelor se concentrează, natural, asupra acestei probleme vitale pentru existența omenirii, asupra stadiului în care se află în prezent negocierile de dezarmare.

În viziunea revoluționară, profund novatoare a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pacea și securitatea prin dezarmare constituie opțiunea fundamentală a actualității, impusă în egală măsură de evoluțiile de azi și de liniile de perspectivă ale desfășurărilor din lume, opțiune pe care România socialistă o promovează cu convingerea că este singura cale de evitare a unui război termonuclear. Concepția românească asupra dezarmării este profund marcată de realism și are calitatea de a evidenția perspectivele unei treceri treptate spre obiectivul dezarmării generale, cu prioritate a celei nucleare. În locul „echilibrului" prin suprainarmare, România insistă pentru un autentic echilibru, întemeiat pe dezarmare, pe reducerea continuă a arsenalelor, în paralel cu măsuri menite să genereze încredere între state. Un asemenea proces poate fi înfăptuit cu participarea, în deplină egalitate, a tuturor statelor, fără a nega sau a subaprecia răspunderea pe care o au statele posesoare de mari potențiale militare. Propunerile românești pun un accent firesc pe pericolul nuclear, vizînd, în consecință, încetarea

Comentariul săptămînii

producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a celor existente, pînă la lichidarea definitivă a tuturor armelor nucleare, precum și a celorlalte arme de distrugere în masă. România consideră necesare interzicerea tuturor experiențelor cu arme nucleare, prevenirea militarizării Cosmosului, a folosirii noilor descoperiri științifice în scopuri militare.

Întrucît pe mapamond situația continuă, în pofida unor aspecte pozitive conturate de evoluțiile din 1985, să fie deosebit de gravă, se impune, după cum accentua președintele Nicolae Ceaușescu, să se valorifice toate posibilitățile existente în momentul de față și în perspectivă, pentru ca 1986, Anul Internațional al Păcii, să-și justifice această denumire printr-o cotitură radicală în abordarea problemelor dezarmării și edificării păcii, aceasta realizîndu-se prin depășirea stadiului declarațiilor de bune intenții, al promisiunilor, și prin trecerea la măsuri practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest sens, posibilități însemnate oferă forurile multilaterale sau bilaterale de negocieri în problemele dezarmării : Conferința de la Stockholm pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, care și-a reluat activitatea la 28 ianuarie ; negocierile de la Viena privind reducerea forțelor armate și a armamentelor și măsuri adiacente în Europa centrală, care la 30 ianuarie au intrat în cea de-a 38-a sesiune ; Conferința pentru dezarmare de la Geneva care și-a inaugurat noile lucrări la 4 februarie ; convorbirile bilaterale sovieto-americane de la Geneva care au intrat în cea de-a 4-a rundă la 16 ianuarie. Este însă stringent necesar ca activitatea în toate aceste foruri să fie dinamizată, să se acționeze cu toată fermitatea pentru ca negocierile din cadrul lor să se soldeze cu rezultate cît mai bune, menite să contribuie într-o măsură importantă la îmbunătățirea climatului internațional, la crearea condițiilor pentru realizarea unor progrese reale pe calea dezarmării și a păcii.

ION CODRU ■

Moscova : planuri pînă în anul 2000

Asprimile iernii nu au ocolit nici anul acesta capitala Uniunii Sovietice, făcînd să se stringă pe străzi mari cantități de zăpadă care au fost însă repede înlăturate. În fața celor însărcinați cu deszăpezirea au fost puse sarcini mai mari decît în oricare altă mare capitală a lumii, datorită așezării sale nordice și dimensiunilor gigantice. Și aceasta cu stringență deoarece peste două treimi din totalul moscoviților locuiesc în cartierele de la marginea orașului, unde se află 90 la sută din locuințele noi construite în ultimii 15 ani. Astfel, zilnic aproximativ 500 000 de călători folosesc mijloacele de transport în comun în direcția centrului și înapoi. Alte adevărate fluvii de călători străbat metropola în alte direcții : în total în decurs de un an folosesc mijloacele de transport ale orașului 14 miliarde de călători. O parte dintre aceștia, 2,4 miliarde, folosesc metroul, peste un miliard trenul urban, restul recurgînd la troleibuze, autobuze, sistemul maxi-taxi, taxiuri și tramvaie. În actualul cincinal este prevăzută crearea de linii de trenuri rapide, cu o viteză medie de 25—30 km/oră, cu stații situate la distanță mai mare, care să poată transporta aproximativ 15 000 de călători pe sens, într-o oră.

A fost deja elaborat un proiect al dezvoltării complexe a sistemului de transporturi al capitalei U.R.S.S. Pînă în anul 2000, rețeaua mijloacelor de transport va fi lărgită, atît prin amplificarea rețelei raionale de transport prin noi legături, cît și prin sporirea ritmului de trafic. O atenție specială va fi acordată liniilor spre cartierele de la periferie. Moscoviții vor avea posibilitatea de a ajunge mai repede la locul de muncă, dar și de a avea acces mai rapid la sfîrșit de săptămînă, spre locurile de agrement. S-a calculat că în prezent locuitorii Moscovei au nevoie în medie de 40 de minute pentru a ajunge la locul de muncă. Prin cei trei milioane de metri pătrați de suprafață locuibilă ce vor fi predați noilor locatari anul acesta, capitala se va apropia și mai mult de obiectivul stabilit pentru anii '90, fiecare să aibă propria lui locuință. Totodată, proiectele prevăd pentru 1986 deschiderea a 110 magazine noi, cu o suprafață totală de 50 000 de metri pătrați și a 630 de mici bufete. Bugetul de 3 miliarde de ruble va permite multe alte noi construcții, dar și o serie de renovări, modificări, îmbunătățiri.

Cu acest an, a început un nou cincinal, cel de-al 12-lea, care prevede un ritm înalt de dezvoltare economică pînă în 1990. Pretutindeni, în fabrici și în întreprinderi cuvintele de ordine sînt sporirea calității muncii, îmbunătățirea disciplinei și a ordinii, precum și intensificarea inițiativelor oamenilor muncii. În cinstea celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., care își va începe lucrările peste cîteva zile, numeroase colective din metropola de pe rîul Moscova și-au luat importante angajamente pe care le-au îndeplinit și depășit. Însăși fața orașului s-a schimbat mult în ultima perioadă. Astfel, s-au încheiat complexele lucrări de restaurare a Kremlinului, ce au durat un deceniu și jumătate. Ghizii recomandă cu căldură turiștilor și o plimbare prin vechiul Arbat, care și-a reînnoit și el vesmintele, redobîndind prin micile și cochetele sale magazine, importanța sa de vechi nod comercial al capitalei. Moscova întîmpină apropiatul eveniment, Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S., în straie sărbătorești.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Ce mai faci, Mireille Mathieu ?

Să mai arătăm cine este Mireille Mathieu e inutil. Limpede, inconfundabil, însă amintind pe undeva de vocea Edithei Piaf, glasul lui Mireille Mathieu, ciopot de argint cu vibrații de miracol, care țes punți vrăjite peste continente și peste timp, picură în sufletul nostru elixire de dor, de răscoală, de tihnă și de împăcare, aducîndu-ne în geană lacrima bucuriei de a trăi.

Întoarsă de curînd în Franța, după un turneu de mai mulți ani în străinătate, Mireille Mathieu a acordat un interviu ziarului **l'Humanité**, din care publicăm mai jos cîteva fragmente. Așadar :

— Ce mai faci, Mireille Mathieu ?

— Au trecut 12 ani de cînd am apărut ultima oară pe o scenă pariziană. În tot acest timp am cîntat peste hotare, unde m-am străduit, așa cum am putut, să fac cunoscut oamenilor din diferite țări și de pe diferite continente cîntecul francez. Se poate spune că am izbutit să fac înconjurul lumii. Am cîntat în Statele Unite și în Mexic, în Canada și în Brazilia, în Uniunea Sovietică și în multe alte țări.

— După concertele din februarie de la Paris, urmează să pleci în China. Știu că vorbești curent engleza și germana...

— Dar cînt, de regulă, în franceză. Pentru turnee, pregătesc unul sau două cîntece în limba țării unde urmează să mă duc. O cere curtoazia franceză. În esență, mă străduiesc să popularizez adevăratul cîntec francez. Am imprimat recent un disc cu cîntece pe care le putem numi tezaur național, aparținînd unor glorii cunoscute tuturor, cum sînt Piaf, Brel, Prévert, ale altor autori și interpreți talentați. Intenționez să realizez și alte asemenea discuri.

— Ești, desigur, bucuroasă că popularitatea „fetei din Avignon" a depășit cu mult granițele Franței. Cîntecele cu care te produci pătrund în inimile oamenilor din toate colțurile lumii. Cum a fost începutul ?

— Pe data de 21 noiembrie 1965 am participat pentru prima dată la un concurs organizat de televiziune. Am avut succes. Acea Mireille Mathieu pe care o știu toți datează de atunci. De cîntat am cîntat însă de mult, dintotdeauna, toată viața. Am cîntat la școală. N-am fost o elevă prea strălucită. Tatăl meu a fost cioplitor în piatră, și am avut treisprezece frați și surori. Cei mai mari îi ajutau totdeauna pe părinți, făceau și ei treburile care le stăteau în puteri. Locuiam atunci într-un cartier alcătuit din case sărăcăcioase, populate de familii de muncitori. Cînd am împlinit paisprezece ani, am început să lucrez într-un atelier de papetărie. Eram cea mai mare dintre frații și surorile mele și trebuia să am grijă de cei mici. Trăiam pe atunci în mare sărăcie, însă eram cu toții uimitor de mărinimoși, fiind mereu gata să sărim în ajutorul celor din jur.

— Cum îți explici marele tău succes ?

— Cred că am realizat datorez în proporție de 99 la sută ostenelii permanente de autodepășire, muncii, cu care am fost obișnuită din fragedă copilărie.

— Ce părere ai cu privire la ce scrie presa despre Mireille Mathieu ? După cît se pare, nu prea ții pasul cu moda în domeniul show-ului...

— După părerea mea, în viață trebuie să rămîi tu însuți. Moda se schimbă extrem de repede. Tu însă trebuie să-ți vezi de munca ta. Sînt fericită că pentru mine cîntecul a devenit lucrul cel mai important, pasiunea vieții mele. În rest, să decidă publicul. Pe cînd participam la concursurile organizate de televiziune — lucru care, vă rog să mă credeți, nu-i deloc simplu — cineva a afirmat că Mireille ar fi o păpușă pe care o poți manevra ușor. Nu-i adevărat ! Eu sînt artistă, și sînt un om viu. La fel ca imensa majoritate a oamenilor, sînt împotriva războiului, a rasismului. Sînt alături de cei care se pronunță împotriva militarismului, împotriva asupririi, pentru pace, pentru un viitor luminos al tuturor locuitorilor planetei.

Prezentare și traducere
ION D. GOIA ■

Computerul cosmetician

„Nu există femei urite !", decretează unul din cele mai sofisticate computere produse de industria japoneză. Datorită lui, orice femeie poate descoperi acel truc mărunt care dintr-o prezență nesemnificativă poate face o stupefiantă apariție. Este adevărat, și asta o remarcăm noi, bărbații, că uneori o culoare nepotrivită, o trăsătură de penel prea apăsată, tunsoarea sau culoarea rujului pot avea un efect de-a dreptul dezastruos asupra moralului feminin, atît de vulnerabil, uneori, la aspectul exterior. Acest vrăjitor numit „Video make-up simulator" conceput și realizat de cea mai mare firmă japoneză de cosmetice „Shiseido" este, echipat cu un creier electronic și un sistem video color care constituie ultimele minuni ale electronicii de avangardă. El poate răspunde, infailibil și cît se poate de obiectiv, la toate întrebările pe care fiicele Evei le pot pune în interminabila lor acțiune de căutare a propriului eu estetic. El reproduce pe un ecran chipul împricinatei și propune, una după alta, sute de variante de machiaj și pieptănătură. Solicitatoarea va aprecia rezultatele și se va convinge, cu proprii ei ochi, dacă este bine sau nu să-i urmeze sfatul.

Uneori propunerile computerului sînt atît de radicale încît femeia nu se mai recunoaște, este șocată și refuză cu oroare chipul oferit. Ca pînă la urmă, după reflecții mai mult sau mai puțin îndelungate, să revină asupra refuzului implorînd competența electronică a acestui zeu al frumuseții. Cum lucrează calculatorul ? Persoana în cauză se așează în fața unui pupitru, sub ochiul unei camere TV care preia imaginea feței, o transmite computerului, iar acesta execută o fotografie color pe care o transferă pe ecranul display-ului. În continuare, creierul electronic analizează principalele caracteristici ale chipului și începe să ofere variante de machiaj și coafură. Schimbările propuse nu se vor opera deci asupra chipului real, cum s-ar întîmpla la un institut de înfrumusețare ci, pe ecran, fără ca pielea sau părul să fie atinse.

Nu mai este deci necesară nici părerea și nici mîna cosmeticianului sau a coafurului de unde, de cele mai multe ori, consoartele noastre vin îngrozitor de nemulțumite și abia așteaptă să ajungă acasă pentru a distruge cu pieptenul esafodajul de bucle savant și migălos construit și betonat cu fixativ. Pe ecran apar acum două figuri, cea martor și cea îmbunătățită asupra căreia se poate interveni în continuare cu ajutorul unui creion optic și corija eventualele stîngăcii ale calculatorului. Cu ajutorul lui se trasează o nouă linie a sprîncenelor, se schimbă nuanța rujului de obraz sau culoarea rimelului, se pudrează sau nu fața...

De multe ori femeilor le este extrem de greu să se decidă pe loc — ciudat ar fi să fie altfel — așa că Video make-up le oferă cîteva fotografii color cu variantele care au întrunit cele mai multe aprecieri urmînd ca acasă, după consultări repetate cu oglinda și, eventual cu soțul, să fie aleasă înfățișarea optimă. În plus, pe o imprimantă apare lista cosmeticelor necesare pentru realizarea efectului dorit, bineînțeles japoneze, dar care alături au corespondentul fabricat de marile firme europene sau americane. Într-un turneu triumfal care a avut ca puncte de referință New York-ul și Parisul, computerul a fost solicitat de mii de femei și ce credeți ?... bărbați ! Interesați să știe dacă le sta mai bine cu barbă sau fără, cu sau fără plete, cu părul creț sau neted. Cele mai multe femei au exclamat cu modestia caracteristică : „Vai, nu știam că sînt atît de drăguță" ! așteptînd confirmarea, probabil a calculatorului, care cu sobrietatea-i electronică nu și-a expus nici o părere.

Pentru moment, declara ing. Nishiko, acest computer este extrem de scump pentru a putea pătrunde masiv în magazine sau în case de mode. În curînd sperăm să-și facă drum, la prețuri convenabile, atît spre casele de frumusețe, cît și, de ce nu, spre domiciliul femeilor care-l vor dori.

IOAN ROȘCA ■

Ce conține o mină de opal

Cu prilejul unor lucrări de excavare la o mină de opal din sudul Australiei a fost descoperit osul fosil al unui brahiozaur, specie ce putea atinge înălțimea de 15 metri. Uriașul a trăit acum 110 milioane de ani, cînd acele locuri făceau parte dintr-o imensă mare, care, pătrundea în interiorul continentului.

Mapamond în miniatură

Printre exemplarele rarisime ale Bibliotecii universitare ale R.D. Germane se află cel mai mic atlas geografic din lume. El a fost confecționat într-un atelier de litografii din orașul Rostock, în anul 1831. Dimensiunile lui sînt de 47×60 mm. Tot în sfera recordurilor se înscrie și o altă „piesă" a bibliotecii. Este vorba de „Marele atlas din Rostock" ale cărui dimensiuni 1,66m/2,04 m îl situează printre

ACCENTE IN LUME

cele mai mari din lume.

Cu bicicleta pe Himalaya

Cu bicicleta se fac plimbări, se participă la concursuri, se poate face înconjurul pămîntului... se obțin recorduri inedite. Un grup de doisprezece cicliști vest-germani au parcurs un traseu din Himalaya atingînd o altitudine de 5250 metri.

Traducător ultra rapid

O firmă japoneză a realizat un sistem computerizat care reușește să traducă într-o oră cam 1,5 milioane de cuvinte din japoneză în engleză. Deși materialul de tradus este foarte bogat, traducătorul greșește „puțin". Nivelul de exactitate este estimat la aproximativ 85 la sută ceea ce înseamnă în general o „traducere perfectă"

ELENA GRECESCU ■

Serbările zăpezii '86

Cea de-a 8-a ediție a „Serbărilor Zăpezii", manifestare de anvergură cu tinerii și pentru tineri, a avut loc la sfîrșitul săptămînii trecute, la Cîmpulung Moldovenesc, în județul Suceava. Pe pîrtia de pe dealul Runc, la poalele căruia se desfășoară, de-a lungul malurilor rîului Moldova, panorama acestui oraș — stațiune, s-au derulat, timp de trei ore și mai bine, secvențele unui film pasionant în care protagoniștii au fost schiori de mare performanță din partea locului și din județele învecinate — Bistrița Năsăud, Iași, Maramureș — care au făcut demonstrații de virtuozitate, executînd sărituri acrobatice și de la trambulină, au prezentat celor peste 20 000 de spectatori adunați într-un adevărat amfiteatru natural, cu o imensă scenă în decor de iarnă, jocuri distractive care au provocat hazul și buna dispoziție. A fost, pentru toți cei prezenți o zi de neuitat în care momentele educative s-au împletit armonios cu divertismentul de calitate, cu fantezia și umorul.

DUMITRU MAICAN ■

La deszăpezire

Cu cîteva zile în urmă, într-o dimineață, pe Bulevardul Eroilor din Capitală și-a făcut apariția o echipă de lucrători înarmați cu lopeți, însoțită de un responsabil înarmat cu o mapă. Lucrătorii au început să degajeze rigolele de zăpadă. Operație, desigur, utilă și necesară. Numai că în loc să așeze zăpada în troienele formate pe marginea trotuarelor, unii o aruncau direct pe trotuarele curățate cu o zi înainte de cetățeni. Drept care am asistat la următorul dialog între un locuitor de pe acest bulevard și unul dintre „glumeți" : „Dumneavoastră nu vedeți că umpleți din nou trotuarul cu zăpadă ?" „Ei și ?" „Păi, pietonii nu mai au pe unde trece". „Ce ne pasă nouă ?". „Ar trebui să vă pese". „Știți ce ? Dacă dați un litru de țuică înlăturăm noi zăpada !" „Pe care o aruncați tot dumneavoastră ?" Și discuția a continuat pe același ton, în timp ce responsabilul cu mapa nu auzea nimic, iar zăpada de pe marginea străzii era aruncată înapoi pe trotuarele abia degajate. Cam ciudată glumă, dacă era glumă. Dar ne temem că faptul acesta divers ar merita o discuție serioasă despre nepăsare.

● Pe rîul Topolog, din județul Argeș, a intrat în funcțiune microhidrocentrala Șuici I, prima din salba de unități energetice care urmează să fie construite în această zonă.

Casă electronică de marcat

Specialiștii Întreprinderii „Electromureș" anunță intrarea în fabricație a unui nou produs : o casă electronică de marcat. Dintre performanțele tehnice, notăm în primul rînd viteza de marcare. Respectiva casă electronică de marcat poate emite un bon în mai puțin de 10 secunde. În plus, greutatea ei este cu 50% mai mică decît a caselor electromecanice fabricate pînă acum la Tîrgu Mureș.

Iată încă un exemplu, de data aceasta de la Orăștie, unde pe o firmă mare scrie cu litere groase și foarte vizibil TUTUN. Ortografic, totul e în regulă, nu lipsește nici o literă din cuvînt. Dar, dincolo de geam, lipsește... tutunul. Căci, în realitate, firma este așezată deasupra intrării unui atelier de croitorie de comandă. Așa ca să se mai înveioreze monotonia corectitudinii străzii ! Se oprește omul, compară firma cu ceea ce vede, se miră și, gata, a ieșit din rutină. Asta au urmărit autorii acestei croitorii de comandă, traverstită în tutungerie?

Noi medicamente românești

Anunțăm, la rîndul nostru, prezența în farmacii a unor noi medicamente românești : Pentoxifilin (drajeuri și fiole) indicat în tulburări circulatorii periferice, arteriale, venoase și cerebrale (echivalent cu produsul Trental) ; Pentiflin retard (comprimate) indicat în tulburările circulatorii cerebrale, oculare și periferice (echivalent cu produsul Cosaldon retard); Ferglurom soluție buvabilă de gluconat feros indicat în anemii seriprive ; Conecama E5, fiole, recomandat în insuficiențe epifizare.

Din cetină de brad

Cetina de brad a fost prezentă în poezie, în muzică, în aura de sărbătoare a zilelor de la cumpăna anilor. Iat-o, acum, prezentă și în industrie. În cadrul secției de industrializare a lemnului Sebeș a fost pusă de curînd în funcțiune o instalație de prelucrare a cetinii de brad, prelucrare în urma căreia se vor obține uleiuri eterice pentru industria cosmetică și farmaceutică și făină proteică pentru zootehnie.

● Și acum o știre dintr-un loc unde vînătorii sînt doar spectatori. Cei mai mici pensionari ai parcului zoologic din Piatra Neamț, veniți pe lume la sfîrșitul anului trecut, doi ursuleți, au luat contact pentru prima oară în viața lor cu zăpada. Ursoaica, după ce l-a lăvățit cîteva minute prin zăpadă, l-a băgat însă repede la loc în culcușul de frunze. Să nu răcească!

De pe Valea Prahovei

— Popasul Azuga a fost complet renovat. Motiv de satisfacție pentru toți cei care poposesc aici, fie și numai pentru cîteva ceasuri.

— În ultimii doi ani, telecabinele dintre Bușteni și Babele (cel mai lung — măsoară 4 351 de metri — și mai spectaculos traseu pe cablu din țară) au transportat peste două milioane de turiști.

O meserie fără granițe: Circul

— „Iubesc circul. E un spectacol ce nu pretinde ceăţeanului nici majorat, nici cunoștințe specifice. E pentru toate vîrstele. Ca pîinea, ca aerul, ca lumina. Aici, publicul — demarcat de alte manifestări artistice prin atîtea diferențieri constituind «individualitatea» spectatorului — e un singur ochi, un singur sistem nervos. E ca o baie generală de soare. Tonică, înviorătoare, optimistă. Iubesc circul pentru nealterata lui tinerețe. Pentru modestia lui. Pentru respectul ce-l poartă spiritului breslei... Pentru misterul lui, pentru parfumul lui de aventură și vagabondaj".

Iată, iubite Mihail Stroici, de scria în urmă cu circa 50 de ani marele reporter bucureștean F. Brunea-Fox despre curajoasa meserie pe care „o practicați. Și, pentru că și eu iubesc circul, socotindu-l o treaptă a artei, primul contact al viitorului om cu „scena", îmi amintesc, supleţea și aparenta agresivitate a artistului, m-am gîndit la o discuție pe această temă, pentru că, oricît s-ar fi spus, niciodată subiectul nu va putea fi epuizat.

— Aveți foarte multă dreptate. În meseria noastră, ca și în sport, se pare că nu există granițe, limite. Iată, în 1977, cînd împreună cu trupa mea de bascula am cucerit, la Madrid, „Oscarul", credeam că am atins plafonul maxim. Astăzi numărul laureat ieri nici nu mai poate intra în competiție.

— Cu voia dumneavoastră, să purcedem, așadar, la discuția pentru care v-am invitat. Pentru lămurirea noastră și, poate, și a cititorilor, vă rog să-mi spuneți de ce vi se spune profesor ? Este un titlu obținut după mulți ani de arenă sau ca urmare a absolvirii unei facultăți ?

— Sînt absolvent al Institutului de educație fizică și sport, promoția 1967. Printre alții, am fost coleg cu Țopescu și Otelea.

— Este necesară o facultate pentru un „circar" ? Iată, folosesc un termen cu o rezonanță puțin peiorativă !

— Din păcate, copiii oamenilor de circ nu prea frecventează facultățile. În trecutul mai îndepărtat, școala se reducea, pentru mulți dintre ei, la cele patru clase primare. Să fim bine înțeleși : această anomalie nu se datora unei slabe dotări intelectuale, ci faptului că, poate, nicăieri, viața nu este mai dură, mai chinuitoare pentru un copil ca-n circ.

— Bizară situație. Copiii artiști, care fac deliciul arenei în majoritatea situațiilor, n-au capitolarie. De ce oare ?

— Foarte simplu, aș zice, și tare complicat, aș adăuga. Dacă ați observat, la noi familia constituie o unitate indestructibilă. Sigur că mai există divorțuri, despărțiri de cupluri, dar cînd zic familiile mă gîndesc la faptul că noi avem o lege nescrisă (de fapt mai multe) : cel ce se naște în arenă n-o mai părăsește niciodată. Să vă dau un exemplu : celebrul Krateyl, circar la început, apoi patron, a vrut să rupă tradiția. Și-a trimis băiatul la politehnică. Dar el s-a reîntors în arenă, chemat de acea pasiune care-ți încrețește fruntea și-ți face ochiul ginditor. Repet : asta nu înseamnă că nu au fost, nu sînt și nu vor fi și excepții.

— Dacă acceptăm ideea — și o acceptăm — că toți copiii din circ sînt, în general, dotați, cum se explică că nu merg la studii?

— În trecut se vehicula ideea aceasta : ce-ți trebuie școală, că tot în circ rămîi ?! Apoi viața noastră are un specific aparte. Bintuim țara, colindăm continentele. Și nu dintr-un capriciu ci dintr-o necesitate.

— Care anume ?

— Un artist singur sau o trupă au nevoie de cel puțin doi ani pentru realizarea unui număr nou. Și cîte numere poți pregăti într-o viață ? Ca să poată supraviețui, el sau ei au nevoie

(Continuare în pagina 22)

DAN BARLĂDEANU ■

Ultima oră

Atenție, părinți !

Într-o dimineață doi copii se jucau cu sania pe gheața subțire a Oltului, în zona sa vîlceană. Nimic nu părea să le strice voia bună. Brusc, gheața s-a rupt și unul din puști a alunecat în apă. Șansa s-a numit de această dată Ion Teleșpan care, aflat prin apropiere, a auzit strigătele de ajutor și a reușit să-l salveze pe copil folosindu-se de un cablu și de o prăjină lungă.

Poștași maratoniști

Iată cîteva cifre capabile să ne facă să privim cu respect spre poștași. Gheorghe Niculicioiu, factor poștal la Oficiul 4 din Rîmnicu Vîlcea, a parcurs în 36 de ani de meserie 162 000 de kilometri, distribuind peste 486 000 de corespondențe și 1 512 000 ziare, și reviste. Mai „tînărul" său coleg, Gheorghe Ungureanu, de la Oficiul Călimănești a bătut cu pasul în 25 de ani de activitate peste 125 500 de kilometri pentru a distribui 375 000 de corespondențe și 1 285 000 de publicații. Recordul județean pare să-i aparțină însă, pînă la proba contrarie, curierului de telegraf Ioan Crețu, acum pensionar, care după 34 de ani de muncă se poate lăuda că a parcurs 437 400 de kilometri pentru a duce la destinație 332 480 de telegrame.

Ah, firmele

Ni se pare inutil să dizertăm despre funcția firmelor. Ea e multiplă, comercială în primul rînd, firește, dar și estetică și — de ce nu ? — pedagogică. Dar unii responsabili de magazine, și unii responsabili de responsabilii magazinelor, nu se arată deloc sensibili la acest adevăr banal. Numai așa ne explicăm că a fost nevoie de sesizarea unui elev din clasa a VIII-a din Tîrgu Jiu pentru a se constata absența unei litere pe firma magazinului de jucării „Pinochio", cum era scris, greșit, cu un singur „c". (Stimați tovarăși, nu e nimic de făcut așa a vrut autorul, un oarecare Carlo Collodi să-și boteze eroul. Pinocchio, cu doi „c", acum mai bine de un secol !) De fapt, ca să fim sinceri, nu știm dacă eroarea a fost înlăturată de pe firma bucucașă. Știm numai (din ziarul județean) că un elev, priceput și la povești și la ortografie, a atras atenția asupra delictului onomastic. Și mai știm (de aceea consemnăm faptul) că acesta nu e singurul caz în care firmele se află în culpă.

În ultimul moment

Aflăm din ziarul ce apare la Bacău o întîmplare petrecută cu puțin timp în urmă pe calea ferată între stațiile Văratec și Suceava la kilometrul 444 + 200. Protagoniști : trenul accelerat 521 care venea dinspre București, îndreptîndu-se spre Suceava, și un buldozer cu nr de inventar 151552, aparținînd Șantierului C.F.T. Suceava. Accelerat era în plină viteză cînd mecanicul de locomotivă și ajutorul său au observat buldozerul care tocmai încerca leneș să traverseze calea ferată. Semnalele sonore de avertizare lansate de sirenele locomotivei nu l-au impresionat pe cel ce „conducea" calm buldozerul (ulterior avea să se constate că se găsea în stare de ebrietate). Numai prezența de spirit a mecanicului de locomotivă și a ajutorului său, care au reușit să frîneze trenul în ultimul moment, a schimbat epilogul acestei întîmplări ce putea deveni tragică.

Rubrică realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 212, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export- import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

TIRGU-MURES

flacăra

anul XXXV
9
VINERI
28 FEBRUARIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În cuprinsul revistei :

GALERIILE LUMINII

fotoreportajul unor noi prefaceri în geografia Argeșului

București,

Sectorul 1

Reportaj la Tribuna Democrației

Modalitate nouă și originală de exercitare a drepturilor și libertăților cetățenești, născută din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Tribuna Democrației se afirmă tot mai mult ca formă de participare tot mai largă și mai eficientă a cetățenilor la discutarea și rezolvarea problemelor de interes general, la antrenarea lor în spiritul îndatoririlor ce le revin față de obște, la înfăptuirea politicii partidului. Astfel, Tribuna Democrației se constituie într-un mijloc concret de perfecționare a vieții, de creștere a calității ei, fiind o formă largă, revoluționară de participare a oamenilor muncii la viața țării, prin inițiativa și fapta fiecărui cetățean. Despre o fructuoasă dezbatere desfășurată sub acest generic la Clubul „Grivița Roșie" din sectorul 1 al Capitalei relatează echipa noastră de reporteri în pagina 2 a numărului de față.

Repere economice, repere morale

Nivelul tehnic și calitatea

Acesta este subiectul preponderent abordat de reporterii noștri în grupajul din paginile 4—5 consacrat pulsului viu al democrației în această perioadă cînd la orașe și sate se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii.

Oțelul, o formă de viață

Cercetători și doctori în științe la catedra unei școli de țară

La Liceul agroindustrial din Dăbulenii Doljului, comună mare (aproape 15 000 de locuitori), se desfășoară o experiență cu valoare de un tat. Cel puțin așa ni se spune iar cel ce ne-o spune e unul dintre renumiții savanți ai acestei țări. Este prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice și, de peste două decenii, directorul Stațiunii centrale de cercetări pentru ameliorarea nisipurilor, al cărei sediu e în hotarul comunei.

Ce caută profesorul universitar Petre Baniță la liceul din Dăbulenii ? Treaba domniei-sale e (cu intermitență, firește) la Universitatea din Craiova și e (cu permanență, cu permanență unei vieți) la stațiunea de care o păstorește și pe care, împreună cu cercetători-colaboratori care l-au urmat aici, a făcut-o celebră. O stațiune care, întemeiată acum un pătrar de veac în ceea ce se cheamă „Sahara oltenă", adică în inima unui deșert de nisip de 200 000 de hectare, a făcut, în timp, o operă de cercetare și de producție de o unică anvergură, elaborînd tehnologii originale, de o spectaculoasă eficiență, pentru plantele aclimatizabile pe nisipuri, transformînd soluri decretate drept „moarte" în uriașe tipsii de recolte (de recolte-record !), în livezi și grădini și podgorii, în redutabile rezervații ale noului în agricultură.

Ce caută deci prof. univ. dr. ing. Petre Baniță la liceul din sat și ce-a vrut să ne spună prin ce ne-a spus ?

(Continuare în pag. 8)

ILIE PURCARU ■

Tinerețe, ce frumoși sînt anii tăi!

În reptică la prima parte a Serbărilor desfășurate la Cîmpulung Moldovenesc, în ultima simbătă și duminică, în decorul feeric din zona Suior — Mogoșa a legendarului Maramureș, a avut loc cea de a doua repriză a amplei acțiuni organizate de C.C. al U.T.C. — Biroul de Turism pentru Tineret și Ministerul Turismului, intitulate pe scurt „Serbările Zăpezii". Devenite tradiționale aceste zile au reușit să adune mii de tineri, de diferite profesii, cu preocupări diferite, sub binecunoscuta deviză : Bucurie, Turism, Tinerețe.

Fotografie de DUMITRU MAICAN ■

Cine vrea să zboare la Pucioasa

Pînă aproape de 18 ani a zburat cu două săculețe cu nisip alături, altfel n-ar fi avut dreptul să urce la bordul planorului fiindcă nu avea greutatea reglementară. Îi lipseau cîteva kilograme și să fi încercat să mănînce peste măsură ca să se îngrașe repede n-ar fi fost nicidecum o faptă de om cuminte așa că dreptul de a zbura și l-a cîștigat la urma urmei, cum zice el, tot cu ajutorul pămîntului.

Ce-l împingea să se desprindă din strînsoarea nevăzută dar perceptibilă în orice clipă a uriașului magnet care e pămîntul aproape că nici n-ar fi în stare să spună, o explicație putea să fie plăcerea de a zbura, desigur, dar dacă te-ai fi întrebat cum de ajunsese să scapere gîndul acesta în mintea unui copil de tată tîmplar și mamă casnică începea să fie nevoie ca explicația să devină mai cuprinzătoare și să nu scape din vedere lecturile adolescentei, despre zburători temerari, și înainte de toate ceea ce se știa și se auzise despre numele bun al românilor în istoria aviației. Ca om, zice Dumitru Diaconescu, a fost copilul părinților lui, dar ca îndrăgostit de știința și arta zborului și aparatelor de zbor a fost copilul acestei tradiții la gloria căreia au lucrat, ca să spunem așa, și prinți și țărani. Și nu numai în perioada de pionierat a aviației...

(Continuare în pag. 8)

DUMITRU ELIADE ■

Reportaj la Tribuna Democrației

Școală a autoeducației cetățenești

Credeam că iarna, reînsprită în ultimele zile, va îngreuna participarea mai numeroasă a reprezentanților cetățenilor la lucrările Tribunei Democrației organizate de Consiliul Frontului Democrației și Unității Socialiste, din sectorul 1 al Capitalei marți 25 februarie, la Clubul muncitoresc „Grivița Roșie". N-a fost așa. Sala era plină. Să reflecte oare, această majoră participare, încrederea în esență, în eficiența dialogului ce se poartă timp de cîteva ore, în fiecare lună, între reprezentanții organelor puterii și administrației de stat și între cetățeni, prin reprezentanții lor? Răspunsul l-am așteptat pînă la încheierea acestui dialog și, mărturisim, n-a fost altfel decît afirmativ. Se dovedește aceasta prin numărul relativ mare al problemelor ridicate la Tribuna Democrației de luna trecută și raportarea lor ca rezolvate în ședința de marți, de către tovarășii Remus Iana, director adjunct la ICRAL Pajura, Ion Marcu, director adjunct la Alimentara sector 1, Ion Coman, director la I.L.F. sector 1, de alți reprezentanți ai unor unități economice. În pagina de față a revistei noastre, dedicate acestui fructuos dialog democratic, redăm cîteva dintre aceste probleme soluționate.

Ce s-a dezbătut, însă, în Tribuna Democrației, desfășurată marțea trecută, în sectorul 1? Sau, mai concret, care a fost miezul, să zicem astfel, al noului dialog? Ca de fiecare dată, viața cu tot ce implică ea: cu aspectele muncii, ale convietuirii cetățenești, ale întreținerii în bune condițiuni a fondului locativ, ale altor bunuri și valori obștești, ale moralei cetățenești, ale atitudinii față de muncă, de colectivitate. Ceea ce spunem noi acum este, de fapt, partea de esență a acestei forme a democrației noastre participative, mai teoretică și poate mai abstractă pentru unii. Aspectul de lucru, însă, al Tribunei Democrației a fost ca de fiecare dată foarte concret. Atît de concret încît sîntem siguri: în situația în care unii reprezentanți ai unor întreprinderi, unități economice, instituții, nu sînt poate prea obișnuiți cu replica, cu gustul opiniei publice, sîntem convinși, spuneam, că au simțit acut faptul că în și dincolo de perimetrul activității lor, a noastră, a fiecăruia, există un ochi de veghe, „ochiul public", căruia nu-i scapă nici eroarea, nici înșelăciunea, nici inactivitatea, nici hipoacuzia unora sau altora la nevoile oamenilor, la cerințele pe care ni le impun, muncii și vieții noastre, cu claritate și rigoare, programele dezvoltării noastre, hotărîrile partidului nostru, legile țării. Și, în consecință, problemele dezbătute în acest dialog lunar trebuie rezolvate, soluționate, asigurîndu-ni-se, astfel, mersul înainte.

Sigur, au fost și probleme care au rămas nerezolvate: ambalaje din sticlă, circa 500 de navete, neridicate de angajații de la ICRA, de la diferite unități comerciale din sector; un bloc cu 6 etaje care se tot zugrăvește, zugrăvește un fel de a spune, din anul 1979 și nu s-a terminat nici azi; un container care stă de 3 luni pe o stradă: acoperișurile unor vile și blocuri din cartierul Steaua, prin care plouă în ciuda angajamentelor unor gospodari de fond locativ și altele. Aceste urgențe au primit, desigur, alte termene, dar principalul e ca ele să fie soluționate, să nu mai fie amînate sine die, pentru că ele vizează starea de fapt a unor bunuri și a unor valori obștești, comune, de care nimeni nu trebuie să rămînă indiferent, cu atît mai puțin cei care au obligația să le gospodărească direct.

„Ochiul public", însă, interesul cetățeanului pentru mai binele vieții noastre de fiecare zi, merge mai departe, își răsfrînge privirea și asupra unor aspecte de etică, de morală, de atitudine față de muncă, demonstrîndu-se, astfel, că nu-i rămîne indiferentă manifestarea care nu numai că nu se încadrează în regulile noastre de drept și de morală, dar devine piedică în derularea pe care ne-o dorim: faptul că s-a afirmat și demonstrat, aici, în cadrul Tribunei Democrației, că cetățeanului cutare nu-i place munca și duce o viață parazitară, că vecinul cutare nu respectă regulile de convietuire cetățenească sau tulbură liniștea publică, faptul că un copil a scăpat de sub supravegherea părinților și dezvoltarea lui e în pericol, faptul că un responsabil sau altul al unei unități comerciale dospește marfa, vinde preferențial, condiționează vînzarea unor obiecte sau alimente de cumpărarea altora, că o vînzătoare se poartă necivilizat cu cumpărătorii, ne scoate în evidență caracterul profund educativ al Tribunei Democrației. Și poate tocmai acest aspect, această funcție educativă, ridicarea Tribunei Democrației la nivelul unei adevărate școli de educație cetățenească, trebuie dezvoltate, adîncite, perfecționate. Vom face astfel din Tribuna Democrației, formă nouă printre alte forme noi democratice, ceea ce ne cerea președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste: o înaltă școală de autoeducație cetățenească!

Esența acestei democrații nu trebuie înțeleasă însă simplist și nu trebuie să funcționeze numai într-o singură direcție: adică să sesizăm numai întreprinderea, unitatea cu o anumită obligație, să facă, să rezolve cutare sau cutare problemă. Esența acestei democrații cere implicare, conlucrare, mobilizare la acțiuni comune, cu caracter larg cetățenesc. Ne-a prilejuit această observație următorul aspect discutat în Tribuna Democrației din sectorul 1: cetățeanul Ilie Puiu, președintele O.D.U.S. din circumscripția electorală 38, sector 1, relata felul în care s-au organizat membrii acestei organizații în acțiunile de dezăpezire. Acționase cu promptitudine, bine, circulația pe străzile lor a putut, astfel, să se desfășoare normal. Și l-am ascultat și pe Mircea Dumitrescu, secretarul O.D.U.S. nr. 49. Spunea: „Avem străzi pline cu zăpadă. Pe strada Veronica Micle, de pildă, nu se poate circula. Fiindcă mașinile care colectează reziduurile menajere nu pot pătrunde pe stradă, diferiți cetățeni adună gunoiul în pungi de plastic și-l aruncă pe stradă, e pericol de infestare". Iată deci un aspect pozitiv: unii cetățeni se mobilizează, se organizează, își deszăpezesc strada, reușesc să asigure o circulație, o viață normală, o activitate normală. Și iată și celălalt aspect, pe care ne e greu să-l definim: cetățenii altei străzi, prin reprezentantul lor, se plîng că n-a venit nimeni să le deszăpezească strada, împrăștie gunoiul pe stradă. E firească, e normală o astfel de stare de lucruri? Nu. Am văzut în această iarnă, care încă persistă, mulți cetățeni lucrînd la dezăpezire: lucrînd bine, organizat, cu destulă rîvnă, încît îți venea să le spui: bravo vouă cetățeni harnici ai Capitalei! De ce o făceau? Din obligație? Poate și din obligație, fiindcă o Hotărîre a Consiliului popular al municipiului București ne însărcinează cu o astfel de obligație: „acolo unde nu există mijloace de transport în comun, cetățenii au obligația de a curăța trotuarul, rigola cît și partea carosabilă pînă în axul străzii". Credem, însă, că majoritatea covîrșitoare a cetățenilor nu și-au deszăpezit străzile numai din obligație, ci și dintr-un spirit gospodăresc, în firea românului de totdeauna, și dintr-o responsabilitate civică. Cel de-al doilea aspect din comparația de mai sus se exclude din esența acestei democrații.

Putem, credem noi, reliefa în dialogul fructuos, democratic al Tribunei Democrației morala unor astfel de întîmplări, și nu tocmai întîmplări. Putem muta o viitoare dezbatere tocmai acolo unde se constată că e nevoie de reliefarea acestor aspecte de educație cetățenească. Și încă o constatare: e nevoie să invităm, să atragem la un astfel de dialog mai mulți tineri; să-i implicăm, să-i determinăm să-și asume esența și forma unei astfel de democrații, tocmai pentru că sînt tineri, cei ce vor duce mai departe, mai profundă și mai perfecționată democrația noastră socialistă sub toate formele ei de manifestare.

NICOLAE GRIGORE

Eficiența ultimei întîlniri

(de unde se vede că problemele ridicate de cetățeni la „Tribuna Democrației" sînt studiate cu grijă și rezolvate)

Într-adevăr, atmosfera în care a debutat dialogul a fost tonică. Participanții la întîlnirea din sala clubului Grivița Roșie au avut de la bun început sentimentul că n-au fost invitați la un schimb de fraze generale, abstracte, în care propunerile, sesizările, observațiile cetățenilor să se piardă, fără urmă și fără rezultat. Dimpotrivă, organizatorii au consacrat prima parte a întîlnirii unei adevărate dări de seamă responsabile și concrete. Punct cu punct au fost înfățișate problemele ridicate de cetățeni la precedenta „Tribună a democrației" din sector (care a avut loc în decembrie 1985), arătîndu-se ce anume s-a rezolvat și cum anume, ce nu s-a rezolvat încă și de ce, fixîndu-se termene precise, precum și ce sesizări nu s-au dovedit întemeiate sau ce propuneri nu s-au dovedit, pe teren, realizabile. Întreaga gestiune de probleme a precedentei întîlniri a fost, astfel, trecută în revistă, fără să se escamoteze eventualele greutăți, unele obiective, altele nu, ceea ce le-a dat cetățenilor, cum spuneam, sentimentul tonic, legitim, că reprezentanții organelor locale respectă spiritul ce trebuie să definească „Tribuna Democrației". Am avut noi însine dovada că toate, dar absolut toate problemele ridicate de cetățeni sînt notate cu grijă, sînt studiate și trecute în sarcina instituțiilor sau întreprinderilor de care depind și care, prin reprezentanții lor, dau socoteală la următoarea întîlnire de rezolvarea lor. Ceea ce, firește, face ca „Tribuna Democrației" din sectorul 1 să fie un dialog sincer, deschis, fructuos, capabil să pună în aplicare tot ce este constructiv și să ducă la înlăturarea unor neajunsuri ivite temporar într-o serie de activități.

Să exemplificăm, pentru a sublinia stilul concret, aplicat, neformalist în care se desfășoară discuțiile, cu rezultate s-a încheiat precedenta întîlnire, așa cum a reieșit (firește, mai larg) din răspunsurile date acum de reprezentanții instituțiilor și întreprinderilor competente.

— Cetățenii prezenți au fost informați că din cele 12 probleme concrete ce vizau activitatea ICRAL-ului Pajura, 5 au fost deja rezolvate, iar pentru alte 5 a fost întocmită documentația necesară sau se așteaptă îmbunătățirea vremii ca să se execute unele lucrări ce nu pot fi efectuate iarna. Într-un caz sesizarea nu s-a dovedit întemeiată, iar în altul urmează să se ia din nou legătura cu locatarii pentru unele clarificări.

— Direcției de poștă și telecomunicații a municipiului i se propusese înființarea unui oficiu poștal în incinta autogării Grivița (Chitila). Analizîndu-se situația la fața locului, s-a ajuns la concluzia că nu există un spațiu liber suficient de mare pentru a se da curs propunerii, dar cetățenii au fost informați că în detaliul de sistematizare a zonei respective este cuprins și un viitor oficiu P.T.T.R. care va dispune de toate serviciile necesare.

— Pentru I.C.L. Alimentara-1 au fost formulate 9 întrebări, propuneri și sesizări. O sesizare nu s-a confirmat, iar restul au fost rezolvate. De pildă: un cetățean a sesizat că la magazinul alimentara din Piața 16 Februarie, margarina era condiționată la vînzare și de unele cantități de pește oceanic. Răspunsul dat: „Pentru astfel de abateri și pentru minus în gestiune, gestionara unității a fost destituită".

Mai mulți cetățeni au cerut explicații cu privire la refuzul centrelor de achiziționare a ambalajelor din sticlă, de a primi borcane de mazăre, fasole și pastă cu circumferință de deschidere mai mare. Răspunsul: „S-a revenit asupra dispoziției date de către noi tuturor centrelor de achiziții și magazinelor din subordine care au sarcină în această privință să primească de la populație toate tipurile de borcane și sticle menționate în anexa la Ordinul 96/1981 M.A.G.F.".

— Administrația Domeniului Public din sectorul 1 a răspuns la 9 probleme ridicate de cetățeni. Iată două dintre ele: S-a emis părerea că plantarea florilor la rădăcina pomilor este contraindicată, întrucît acestea nu permit săparea periodică pentru facilitarea absorbției umidității. În răspunsul dat (singurul, e drept, care ni s-a părut mai evaziv și nu înțelegem de ce) se arată că în pregătirea plantărilor din primăvara aceasta tehnicienii A.D.P. vor lămuri chestiunea. Administrația Domeniului Public a fost sesizată că în strada Moldovei 27 A, cetățenii au tăiat, fără autorizație, coroanele pomilor. S-a răspuns că respectivilor cetățeni li se vor aplica sancțiunile prevăzute de normele în vigoare.

— Întreprinderea de Salubritate București a răspuns la 4 întrebări, propuneri și sesizări, iar Întreprinderea Canal Apă București a comunicat măsurile luate în 3 cazuri semnalate de cetățeni, pentru remedierea unor deficiențe.

Noi întrebări, noi propuneri

(de unde se vede că eficiența „Tribunei Democrației" stimulează spiritul civic al cetățenilor care iau parte la aceste întîlniri)

După ce am constatat, cu satisfacție, pe de o parte, caracterul de lucru al dialogului, iar, pe de altă parte, grija organelor locale de a da acestor întîlniri o eficiență maximă, în spiritul în care ele au fost concepute (între alte „semne" îl menționăm și pe acesta: în sală se aflau, pentru a răspunde problemelor ridicate, nu reprezentanți „decorativi" ai unor unități din sector — adică nu în măsură să dea explicații concrete — ci conducători, directorul adj. al ICRAL-ului Pajura, directorul ILF, oficiul sectorului 1, directorul adj. al ICL Alimentara 1 ș.a.), nu ne-a mirat să vedem că în ciuda vremii nefavorabile (o zi geroasă și cu ninsoare viscolită), în sala clubului Grivița Roșie au venit foarte mulți cetățeni și că ei și-au asumat un rol activ. Au cerut lămuriri, atunci cînd răspunsurile date nu erau îndeajuns de precise, au pus întrebări noi, au făcut propuneri și sesizări noi.

Să ilustrăm și acest aspect al întîlnirii la care am fost martori, sperînd că, din exemplele date, cititorii noștri își vor face o idee despre încrederea cetățenilor din sectorul 1 că problemele concrete ridicate de ei vor fi studiate și rezolvate cu aceeași atenție ca pînă acum.

— Gheorghe Popovici a solicitat conducerii ICRAL-ului să nu mai aplice sancțiuni înainte de a discuta cu președinții asociațiilor de locatari. Aceasta deoarece, „iată, acum la deszăpezire, deși majoritatea cetățenilor au înțeles obligația de a participa la degajarea trotuarelor și rigolelor de zăpadă, au existat și excepții. Dar în loc să fie sancționați cei care nu și-au îndeplinit această îndatorire cetățenească, sancțiunea s-a răsfrînt asupra președinților de asociații". Gheorghe Popovici a adus în discuție și un caz concret, al unui președinte de asociație care, după ce împreună cu mai mulți cetățeni a degajat trotuarul timp de șase ore, a fost sancționat pentru cei cîțiva care au absentat fără nici o scuză (în loc să fie sancționați „absenții"). Același vorbitor a arătat că există un bloc de pe Calea Griviței unde lucrările de reparare a fațadei durează de mai mulți ani și că această tergiversare nu este admisibilă, în consecință e necesar să fie luate măsuri pentru finalizarea cît mai grabnică a lucrării.

— A fost solicitat sprijinul ICAB-ului pentru desfundarea gurilor de canal imediat ce vremea o va permite, pentru a se evita băltirea apei, odată cu topirea zăpezii (Alexandru Gheorghe).

— A fost sesizat faptul că există în sector case cu acoperișuri de țiglă defecte unde apa se infiltrează înăuntru. Pentru evitarea degradării acestor case, e nevoie să se repare urgent acoperișurile respective. „N-ar fi păcat ca reparațiilor să le vină rîndul abia după ce zidurile s-au deteriorat? E și aceasta un aspect al grijii pe care trebuie să o manifestăm cu toții față de avutul obștesc" (Vișan Frincu).

— S-a solicitat ca atunci cînd se fac sesizări scrise asupra unor chestiuni ce comportă rezolvare, unde sînt specificate și numele altor persoane care pot ajuta la clarificarea situațiilor în cauză, cei ce se ocupă cu soluționarea să discute și cu aceste persoane (Vasile Surcel).

— Mai mulți cetățeni au semnalat abateri ale lucrătorilor din comerț de la regulile privind buna servire a populației. S-au dat exemple de magazine unde se pun la intrare anunțuri de genul „Închis pentru curățenie", în timp ce în interior vînzătorii stau și-și beau cafeaua, precum și de magazine unde condica de sugestii și reclamații e ținută sub cheie.

ALEXANDRU ȘERBAN

În dorința unei cît mai bogate reflectări a acțiunilor desfășurate sub genericul Tribuna Democrației și pentru ca această pagină să poată deveni ea însăși o tribună a experienței înaintate în dialogul dintre cetățeni și autorități în autoeducarea spiritului civic, redacția revistei noastre adresează consiliilor locale ale F.D.U.S. rugămintea de a ne comunica data și locul de desfășurare ale acțiunilor organizate sub acest generic. De asemenea, adresăm cetățenilor invitația de a trimite pe adresa redacției propuneri sau amănunte legate de problemele cetățenești ridicate spre a putea, cu promptitudine și eficiență, să le prezentăm în revistă, să le reflectăm în modul lor de îndeplinire.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

în fruntea delegației Partidului Comunist Român participă la lucrările celui de al XXVII-lea Congres al P.C.U.S.

La plecarea din București

Participînd la lucrările Congresului

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, participă, în fruntea delegației Partidului Comunist Român la lucrările Congresului al XXVII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, care se desfășoară zilele acestea la Moscova. Din delegație fac parte tovarășii Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Ion Stoian, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Traian Dudaș, membru al C.C. al P.C.R., ambasadorul României la Moscova.

La ordinea zilei

în economia românească

Accentuarea factorilor intensivi

Este cunoscut că în actuala perioadă de dezvoltare a țării un accent deosebit se pune pe laturile calitative, intensive ale creșterii economice. Accentuarea factorilor intensivi este o cerință legică, pentru că numai astfel se poate asigura valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și umane ale țării, precum și lărgirea continuă a participării României la schimbul internațional de valori. În esență, accentuarea factorilor intensivi, de eficiență este calea cea mai sigură a progresului economico-social al țării, a ridicării competitivității produselor românești pe plan mondial. Pentru România, o cerință fundamentală în actuala etapă este obținerea unei productivități tot mai mari, egalarea, în această privință, a țărilor avansate din punct de vedere economic. Atingerea acestui scop presupune o mai bună valorificare a mijloacelor tehnice și a fondului de timp de muncă ale națiunii, optimizarea succesiunii și sincronizarea tuturor activităților, a tuturor proceselor de muncă. Folosirea cu randament maxim a potențialului tehnic, a timpului afectat de poporul nostru realizării producției materiale a devenit acum, pentru actualul cincinal, nu doar o cerință imperioasă, ci o obligație. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza : „Avem obligația să realizăm o productivitate superioară, mai înaltă decît cea pe care o realizează capitalismul. Comunismul nu se poate realiza decît pe baza celei mai înalte tehnici, dar și a celei mai înalte productivități a muncii în toate domeniile".

Cerința economică majoră a creșterii productivității muncii a fost pusă încă o dată în evidență de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședința de vineri trecută a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care a analizat un ansamblu de probleme de mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a țării și, totodată, a reafirmat poziția consecventă, constructivă a partidului nostru, a României socialiste față de o serie de probleme fundamentale ale vieții internaționale contemporane. Din **Raportul privind îndeplinirea planului productivității muncii în industria republicană, construcții-montaj și transporturi în anul 1985, comparativ cu anul 1984**, examinat la ședința Comitetului Politic Executiv, rezultă că în anul 1985 s-au înregistrat, față de anul precedent, niveluri de productivitate superioare în aproape toate ramurile industriale, întregul spor de producție din 1985 fiind obținut pe seama productivității muncii. Cu deosebită exigență, pornind de la rezultatele obținute și de la necesitatea imperioasă de a realiza o creștere mai puternică a productivității muncii încă din acest an al noului cincinal, conducătorul partidului și al statului, criticînd lipsurile care s-au manifestat în perioada avută în vedere de raport în problemele creșterii productivității muncii, a cerut tuturor factorilor și forurilor competente să analizeze cu toată răspunderea modul în care s-a acționat pentru realizarea acestui important indicator și să se întocmească, în cel mai scurt timp, programe de măsuri concrete pentru înlăturarea lipsurilor manifestate și pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor de creștere a productivității muncii în 1986. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca în fiecare ramură, sector și unitate economică să se acționeze cu toată hotărîrea și răspunderea în vederea realizării unei productivități cît mai înalte, pentru dezvoltarea dinamică, intensivă a economiei. Toate aceste concluzii și sarcini ilustrează grija statornică a partidului, a secretariului său general pentru asigurarea îndeplinirii integrale a prevederilor Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii pe perioada 1983—1990, pentru aplicarea consecventă a Legii cu privire la creșterea productivității muncii, perfecționarea organizării normării producției și a muncii — votată de Marea Adunare Națională în noiembrie 1985. Pentru traducerea în viață a cerinței fundamentale a creșterii productivității muncii, în spiritul exigențelor formulate de secretarul general al partidului la ședința menționată, pe primul plan al preocupărilor trebuie să stea promovarea largă a tehnologiilor noi, avansate, perfecționarea structurilor de producție, extinderea mecanizării și a automatizării, utilizarea cu eficiență superioară a capacităților existente, a timpului de lucru, reducerea consumurilor specifice de materii prime, de materiale și de energie, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. În același timp, o atenție deosebită trebuie acordată îmbunătățirii continue a organizării producției și a muncii, întăririi ordinii și a disciplinei, a spiritului de răspundere în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, ridicării calificării profesionale a personalului muncitor.

Pornindu-se de la imperativul abordării globale a problematicii creșterii eficienței economice în toate ramurile economiei naționale, în cadrul careia sporirea în ritm susținut a productivității muncii reprezintă una din căile esențiale, Comitetul Politic Executiv a analizat și un **Raport cu privire la stadiul realizării, la 31 decembrie 1985, a principalilor indicatori tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție industriale puse în funcțiune**, stabilind sarcini urgente pentru toți titularii de investiții, pentru institutele de proiectări, pentru furnizorii de echipamente și pentru beneficiari, în scopul realizării integrale a parametrilor tehnici și economici proiectați ai noilor obiective, recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă și obținerea producției planificate. Și în legătură cu acest aspect secretarul general al partidului a indicat ca programele speciale de măsuri în vederea realizării parametrilor din proiect la fiecare capacitate de producție să fie incluse în cadrul acțiunii de organizare și de modernizare a producției.

Tot din unghiul abordării globale se cuvine să fie privită și examinarea și aprobarea de către Comitetul Politic Executiv a **Raportului privind evoluția prețurilor și a tarifelor pe anul 1985**. După cum se menționează în comunicatul ședinței, Comitetul Politic Executiv a apreciat că și în cursul anului trecut prețurile și tarifele au cunoscut o evoluție pozitivă, că ele s-au încadrat în prevederile de plan, în unele domenii fiind chiar sub această limită, fapt care demonstrează caracterul sănătos al economiei naționale, justețea măsurilor adoptate pentru perfecționarea tuturor categoriilor de prețuri și așezarea lor pe principii economice, pentru desfășurarea unei activități rentabile în fiecare unitate de producție și pentru aplicarea, în condiții bune, a noului mecanism economico-financiar, pentru menținerea sub un control strict a evoluției prețurilor și pentru aprovizionarea corespunzătoare a populației cu bunuri de consum. Pornind de la ce s-a realizat, Comitetul Politic Executiv a trasat sarcină Comitetului de Stat pentru Prețuri, ministerelor economice, tuturor factorilor competenți să acționeze în continuare cu toată răspunderea pentru aplicarea măsurilor stabilite și pentru a găsi noi căi și posibilități de reducere a prețurilor și a tarifelor.

Mărturii ale unui stil dinamic, novator de conducere a societății, ale preocupării permanente a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a asigura progresul neîntrerupt al țării, aceste noi sarcini cu privire la accentuarea factorilor intensivi, de eficiență ai dezvoltării economiei noastre, sînt menite să stimuleze inițiativa creatoare a oamenilor muncii, mobilizarea tuturor energiilor lor pentru a-și spori contribuția la înflorirea continuă a României socialiste, la ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de civilizație și de progres.

ION CODRU ■

■ Cu firească autoritate de stăpîn în casa lui

■ Cu meticuloasă grijă de gospodar al întregii averi

■ Cu îndelung socotită răspundere pentru ziua de azi și de mîine

AȘA ÎȘI CONDUC ȚARA OAMENII MUNCII

Instituție fundamentală a democrației noastre muncitorești-revoluționare, adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economice, fie ele industriale sau agrare, reprezintă un fapt concret de exprimare a puterii poporului, de participare a maselor la conducere. În acest cadru, esențiale sînt dezbaterile care contribuie la stabilirea direcțiilor de acțiune în vederea înfăptuirii sarcinilor de plan. Iată de ce problemele ridicate în adunările generale ale oamenilor muncii, soluțiile propuse, criticile și autocriticile pot constitui un important punct de plecare pentru mai bine, mai mult, mai eficient. Exercițiul concret al democrației — răspundere, competență, spirit revoluționar și atitudine intransigentă față de lipsuri, față de inerție, față de comoditate. Iar rostul adunărilor generale ale oamenilor muncii este nu atît de a deveni un bilanț al izbînzilor, ci dezbatere deschisă asupra căilor de urmat, asupra modalităților de înfăptuire a sarcinilor de plan. Pentru că, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, dincolo de orice fapt de democrație stă obligația elementară a fiecăruia dintre noi de a ne face corect datoria. Și numai cu sentimentul datoriei împlinite putem intra într-un dialog constructiv cu semenii noștri, numai așa participăm în mod efectiv la construirea unui drum de viitor. Relatările redactorilor noștri de la adunările generale ale oamenilor muncii, desfășurate în diferite unități economice din țară, au în vedere tocmai un asemenea lucru: exercițiul concret al democrației muncitorești revoluționare privit prin prisma faptelor, a modului de a-ți face datoria.

Niște bucureșteni de nădejde

Împlinise șase ani cînd a văzut prima dată Bucureștii, piața Obor, unde taică-său venise să vîndă o căruță cu pepeni. Dînd ocol prin preajmă a ajuns în fața unei clădiri mari și întrebînd ce e acolo un bătrîn i-a spus că e fabrica de avioane. Acolo a zis că ar vrea să muncească atunci cînd va crește mare și s-ar putea înțelege că s-a ținut de visul ăsta așa cum se ține de sfoara zmeului pe care-l înalță la marginea satului lui, Dridu, pe malul Ialomiței. Pe urmă a rămas cu sfoara în mînă iar zmeul s-a pierdut, dar asta avea s-o afle mai tîrziu, că elev la școala profesională și ca ucenic la întreprinderea de mecanică fină care începuse a face pe vremea aceea tot felul de aparate de măsură și control. În urma unor comasări de secții a ajuns să lucreze la întreprinderea vecină, „Aversa", tot lîngă piața Oborului, și după ce s-a însurat cu o conășeancă și a făcut nuntă cu sănii, cu cai și cu zurgălăi într-un ianuarie plin de zăpadă, viața lui Ștefan Boränescu a început să se așeze, zi după zi, întotdeauna cu muncă și uneori cu bucurii iar alteori cu necazuri, zi după zi după cum lasă țăranii din satul lui, cînd ară, brazdă lîngă brazdă.

De curînd, la „Aversa" s-a ținut adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii. Între cei 20 de oameni care s-au înscris la cuvînt s-a aflat și Ștefan Boränescu. Apoi, după adunarea generală, cînd am ținut să stau de vorbă mai pe îndelete cu el, în timp ce povestea ceva despre niște electrocare s-a oprit la jumătatea unui cuvînt și mi-a spus: azi împlinesc 50 de ani. La o asemenea virstă, cum zice Ștefan Boränescu, orice om își face „recepția" vieții lui și se întreabă dacă ea a avut sau nu vreun defect de calitate. El pare, în general, mulțumit de sine. Și nici nu e nevoie să privească în urmă ci, alături de el ca să știe că fiul lui, Dan, după ce-a absolvit în urmă cu cîtva timp liceul de electrotehnică, a venit să lucreze tot la „Aversa". Cum a crescut sub ochii lui copilul acesta așa a crescut și întreprinderea, spune Ștefan Boränescu, fiindcă de pompe a fost și este și va fi nevoie mereu. Asta a știut-o el încă de pe cînd avea virsta de azi a băiatului lui. Și de aceea a crezut întotdeauna că a munci într-o asemenea întreprindere este o onoare, fiindcă singurul loc din țară unde se produceau pompe a fost „Aversa". Între timp, o serie de pompe de puteri mai mici au început să fie fabricate la Botoșani și Strehaia, dar asta nu înseamnă că răspunderea celor de la „Aversa" s-ar fi micșorat. Dimpotrivă. Întreprinderea se profilează, din ce în ce mai mult, pe fabricația pompelor speciale, a așa-numitelor „pompe de proces", a căror necesară însușire trebuie să fie aceea de a nu-și modifica în nici un fel caracteristicile în timpul funcționării lor. Într-adevăr, răspunderea celor de la „Aversa" n-a fost niciodată mai mare decît acum și despre această realitate ne-am putea lămuri fie și prin faptul că întreprinderea este antrenată în realizarea a 10 programe prioritare pentru economia națională. Or, tocmai în perspectiva acestei răspunderi s-au înscris și luările la cuvînt ale celor 20 de oameni care au vorbit în adunarea generală.

Dar cu electrocarele acelea ce este?, îl întreb pe maistrul Ștefan Boränescu. Noi avem, zice el, și electrocare și electrostivuitoare, așadar nu se poate susține că nu dispunem de mijloace de transport interuzinal, dar problema este că nu funcționează toate, unora le lipsesc piese de schimb sau anvelope și în acest fel pierdem un timp prețios pentru deplasarea pieselor de la un loc de muncă la altul sau pentru depozitarea în magazii. Ori noi trebuie să cîștigăm timp pe orice cale, adaugă el.

Lîngă cei mai bine de 60 de muncitori din subordinea sa, împărțiți în două formații, de probatori și de lăcătuși, maistrul Ștefan Boränescu a montat sute de tipuri de pompe, dintre care unele au luat drumul multor țări ale lumii și despre felul cum cei care au lucrat și lucrează cu pompele acestea sînt ori nu mulțumiți depune mărturie, la urma urmei, și faptul că în 1985 nu s-a înregistrat nici o reclamație din partea beneficiarilor externi. Nu numai pentru secția în care muncește maistrul ci pentru toată întreprinderea 1985 a fost un an, în general, bun; chiar dacă normele de consum de materiale, de exemplu, au fost micșorate cu 5 la sută față de cele din 1984, ele au fost respectate în întregime și s-a reușit chiar o economie de 427 tone de metal. Aceasta a contribuit, desigur, la reducerea cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă. Astfel, a fost obținut un beneficiu mai mare cu aproape 2 milioane decît cel planificat, ceea ce a dus la constituirea unui fond de participare a oamenilor muncii la beneficii mai mare cu peste o jumătate de milion față de 1984. Tot în '85, productivitatea a crescut față de anul anterior cu 12 la sută. Cam atît urmează a crește și în acest an față de 1985 iar în acest scop se întreprind o serie de măsuri privind perfecționarea organizării și modernizarea producției.

Această acțiune de importanță deosebită pentru dezvoltarea intensivă a economiei și creșterea eficienței se află în plină desfășurare, după cum se știe, în întreaga țară. Așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pe baza sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, întreaga acțiune se va desfășura în două etape. Într-o primă etapă, ce se va întinde pînă la jumătatea acestui an, se va porni de la dotarea existentă, perfecționînd unele utilaje și dispozitive de lucru. După aceea se va continua acțiunea prin dotarea cu mașini și utilaje noi, prin aplicarea unor noi tehnologii și prin introducerea automatizării și robotizării în sectoarele unde acestea sînt necesare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că, acționîndu-se perseverent, va trebui ca în linii generale, în anul viitor, pînă la Conferința Națională a partidului, să fie realizate în întregime aceste măsuri în toate sectoarele de activitate.

Acestea sînt obiective și termene asupra cărora s-a discutat pe larg și în cadrul adunării generale de la „Aversa". Întreprinderea se află în pragul unei virste noi a posibilităților ei tehnice. Încă din acest an, după cum se spunea în darea de seamă prezentată în fața adunării, la „Aversa" se vor introduce 45 de tehnologii noi, mai productive. Iată una dintre veștile bune pe care Ștefan Boränescu a avut să le ducă oamenilor cu care lucrează el în secția a 2-a.

Poate cel mai greu în viață, spune el, a fost să dobîndească un dram de stimă din partea tatălui lui, Gheorghe, țăran din Dridu. Ștefan Boränescu ajunsese să aibă o meserie, se însurase, avea o casă, avea un copil, fusese distins cu Medalia Muncii, dar toate acestea la un loc nu-l împiedicau pe taicăsău, cît a mai putut să aducă pepeni în piața Obor, să facă doi pași și să se intereseze la întreprindere ce fel de om mai e băiatul lui. Nu pentru că n-avea încredere în ce-i spunea chiar el, dar vroia să audă și de la alții că este așa, că a ajuns, cum s-ar zice, un bucureștean de nădejde. Altfel nici nu se putea întîmpla. El a muncit toată viața într-o întreprindere al cărei muncitori sînt, cu toții, niște bucureșteni de nădejde.

DUMITRU ELIADE ■

„Făuritorii de vetre siderurgice"

Știam că la adunarea generală a oamenilor muncii de la Centrala industrială pentru produse refractare și abrazive Brașov vom găsi reprezentanți din toate cele 13 întreprinderi aie centralei, „plantate" în mai toată țara „de la Aleșd, pînă la Bicfad, din Cluj-Napoca, pînă în fierbințea Oltenie, Tg. Jiu, alte fire de legătură ducînd la Baia Mare și spre moicova deltă, Brăila". Știam deci că purtau cu ei mesaje și angajamente la care cei de „acasă" europeniseră îndelung, cunoscîndu-și puterea, cunoscînd nevoile țării și, cu ele odată, marile cerințe în fața cărora sînt puși. Era firesc să ne pregătim pentru această întîlnire, să încercăm să pătrundem munca acestor oameni de excepție, mai înainte de a-i regăsi adunați într-o obișnuită sală de ședințe unde, cu simțul unei înalte răspunderi aveau să-și analizeze munca depusă, complexele sarcini care le stau în față.

Am reușit să-l cunoaștem înainte de adunarea generală. Prin intermediul unui film, o peliculă color despre munca lor, cu secvențe vii din mai toate întreprinderile centralei, film intitulat „Făuritorii de vetre siderurgice" care ne introduce în această lume deosebită. „Omul, îndeletnicindu-se cu topirea metalelor că să le modeleze după vrerile sale avea să se încoroneze în istoria civilizației cu blazonul de demiurg. Căci tot ce a dat milenara civilizație umană are la origine acest efort, acest demers făcut spre stăpînirea tainelor meșteșugului prelucrării metalelor... Dar pentru ca magmele minerale să poată fi domolite, să poată fi supuse vrerii omului, a mai fost nevoie de ceva. În spatele lui homo faber care a creat siderurgiile pe mapamond s-a aflat și se află mereu alt demiurg. E cel care face aceste bandaje obladuitoare pe care le numim produse refractare sau, și mai sumplu, cărămizi refractare". Pe peliculă descoperi, precum un laitmotiv cum se clădește o sarfel de vatră din cărămizi refractare, fără zidirea cărora „n-ar fi fost posibilă nici o combustie siderurgică, nici o combustie termică după cum nu s-ar fi putut coace nici un banal covrig".

Fiecare din cele 13 întreprinderi ale centralei, ni se atrage atenția, s-ar putea prezenta ca o „vedetă" în industria românească (și nu numai !). „Răsăritul" Brașov este producătorul unic al cărămizilor termoizolatoare, unitatea din Alba Iulia are ca specialitate a „caști" produsele pentru oala de turnare, întreprinderea din Plești e un fel de centru al Europei, ea fabricînd cea mai complexă structură de produse din cîte se realizează pe continentul nostru, ceramica tehnică este apanajul fabricii de la Comarnic... „Vedete" permanent aflate în bătaia cîștigării performanțelor — Institutul de inginerie tehnologică de pe platforma de la Brașov deținînd prioritatea acestora. De aici — ca din toate unitățile centralei — au pornit îndrăznețe proiecte privind refractarele speciale pentru elaborarea oțelurilor inoxidabile, a oțelurilor pentru tehnica nucleară, a tuburilor de imersie pentru turnarea continuă a oțelului, teci pentru termocuple, corpuri abrazive superdure și superdense... De aici s-a pornit lupta cu modernizările, cu reducerea importurilor de materiale refractare.

Îi priveam cu alți ochi pe acești „făuritori de vetre siderurgice" care nu veniseră, din toate colțurile țării, să-și laude, cum s-ar spune, marfa, să se bată în piept cu procentele depășirilor la planul producției marfă industrială, la productivitatea muncii sau la producția marfă vîndută și încasată. Analizau în acest cadru democratic cu simțul unei adînci responsabilități, în spirit critic și autocritic, munca pe care au depus-o în anul care a trecut. „Centrala — se sublinia în darea de seamă — nu a realizat producția fizică de cărămizi silico-aluminoase, după cum nu a realizat planul fizic la argilă — fiind nominalizate întreprinderile restanțiere. Nerealizarea producției fizice s-a datorat și unor cauze de ordin obiectiv, precum greutățile în asigurarea ritmică a unor materii prime, a unor importuri dar, se recunoaște, ponderea cauzelor ține de unități și centrală. Se putea face mai mult și în privința realizării investițiilor care, pe ansamblul anului trecut, deși realizate, au produs necazuri — unele capacități fiind decalate cu implicații asupra realizării planului fizic. Și productivitatea muncii putea fi mai ridicată. S-a realizat - ca indicator de plan, s-au obținut pe fiecare persoană încadrată circa 16 000 lei. Nivelul acestui indicator a fost însă influențat și de factori negativi precum folosirea, în unele locuri, de personal în plus. În altele, sînt, am putea spune, impresionante : anul '85 a însemnat aproape 800 000 tone produse refractare și abrazive, mase și betoane, materiale antreținere — din care, peste 40 la sută produse noi, reproiectate și modernizate. Faptul că un procent de 3,2 la sută din produse intrau la declasări, rebuturi, devenise pentru acești oameni un semnal de alarmă, căutîndu-se, mai în adînc, cauzele unei atari situații : abateri de la disciplina tehnologică, neaplicarea consecventă și în întregime a măsurilor stabilite prin programele de calitate de către unități, uneori exigența redusă a unor conducători de secții, sectoare, formații de lucru, a personalului C.T.C.

Directorul general al Centralei, tovarășul Bujor Roșca, trage o linie : gărzini complexe le stau în față în acest prim an al noului cincinal, la finele căruia vor trebui să raporteze că peste 95% din produsele refractare și abrazive vor deveni produse de nivel mondial ! O sarcină cărcia

gradul de mecanizare și automatizare rămînînd sub cerințe la unele fluxuri de fabricație.

În dugul rece al analizei a intrat și calitatea produselor, cu toate că rezultatele obținute vor trebui să-l facă față exemplar, păstrîndu-și în același timp, tradiția de centrală fruntașă pe țară.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Descoperirea de la Bodești

E istă, așa se vede de la început, și este și bun de vorbă. Abia ne cunoscuserăm și a găsit imediat prilejul să rostească una dintre înțelepciunile lui : problema este să descoperim grăuntele de aur din om ! Așa, i-am zis, ați mai spus-o și altădată, am citit eu undeva. N-a ezitat să încuviințeze pe loc. Cînd și o credință, n-o rostești doar într-o singură zi. O rostești mereu, de cîte ori se ivește prilejul. Bunăoară, povestea asta cu grăuntele de aur el a spus-o oricui s-a nimerit sa-l asculte. Și dacă descoperim grăuntele acela, zic ce se întîmplă ? Atunci sîntem mari, zice el, și e bine pentru toți.

Vasile Tomescu are 54 de ani și din '73 încoace este președintele C.A.P.-ului Bodești. Mai înainte, timp de zece ani, a fost primar în comună. Încă de pe atunci țăranii din Bodești începuseră a-și face case despre care se dusese vestea, cum s-ar zice, peste șapte sate. Case cu un etaj, case cu două etaje. Și nu una ici, alta cine știe unde, așa cum se mai poate vedea prin atîtea sate, ci multe la număr și aliniate la șosea ca soldații la paradă. Și cu toate acestea, un observator atent ar fi ajuns repede la încredințarea că era întructva cam exagerat sau nepotrivit a se vorbi despre bogăția țăranilor din Bodești. Mai corect era să se vorbească despre bogăția muncitorilor din Piatra Neamț care locuiesc la Bodești. Bineînțeles că nu era deloc rău ca oamenii să cîștige bine în industriile orașului aflat aproape, dar oricine ar fi fost de acord că nu era firesc nici ca la terfelitele trupoaselor lor case să se afle prea puțin din ce-ar fi putut să fie cîștigurile rezultate de pe urma datoriei lor de-a munci în agricultură.

Comuna era bogată, dar cooperativa era sărncă. Și oricum am întoarce lucrurile, zice Vasile Tomescu, asta nu putea să însemne decît că satul, la urma urmei, își cam fura căciula. Încît a trebuit să vină și ziua cînd cei care se îndeletniceau la Bodești numai cu agricultura să se hotărască a face, cu siguranță, cea mai importantă construcție prin partea locului. Pînă atunci fuseseră construite doar ziduri pentru casele acelea mîndre, ziduri groase și sănătoase, dar construcția despre care vorbește Vasile Tomescu nu era doar un efect ci o sursă a unei bogății rivnite. Această construcție, zice el, a fost pămîntul satului. Bodești se află pe drumul ce leagă Piatra de Tîrgu Neamț, într-o zonă deluroasă, iar producțiile obținute pînă atunci erau ca vai de lume. Și ca să fie limpede că Vasile Tomescu nu este omul care să răsucească în așa fel cuvintele încît ele să poată face cît mai mult zgomot pentru nimic ci că el vorbește, de fapt, despre cel mai important eveniment care s-a petrecut în anii din urmă în viața acestui sat, ajunge să spunem din capul locului că producțiile obținute înainte pe pămîntul de la Bodești erau cam de 10 la sută din cele ce se obțin acum. „Pămîntul nostru nu aparține unor categorii superioare de fertilitate. Dar a trebuit să ne străduim ca pămîntul acesta să fie cît mai bun. Am executat drenaje, am corectat aciditatea, am fertilizat cum scrie la carte. În munca noastră am fost ajutați de o seamă de specialiști. Dacă tot cheltuim, neam zis, e bine să fim siguri că nu aruncăm în nici un fel banii pe fereastră. De 10 ani încoace, investițiile de creștere a capacității de producție a pămîntului s-au ridicat la vreo 40 de milioane de lei. Cam trei sferturi din acești bani i-a dat C.A.P.-ul iar pentru diferență am apelat la ajutorul statului. Sporurile de recolte arată, zic eu, că merităm să fim ajutați. În zona noastră, care nu e o zonă cerealieră, recoltele obișnuite de grîu și de porumb au ajuns să fie cam de 4000 de kilograme la hectar. Noi spuneam că pe pămînturile noastre crește bine cartofii dar adevărul acesta abia acum se vede, cînd culegem cam 35 000 de kilograme la hectar. Vreau să subliniez că producțiile astea nu reprezintă anii buni sau întîmplările norocoase. Ele reprezintă media ultimilor cinci ani. Altfel aș fi putut să amintesc de cifre mai mari. Problema este însă că am izbutit să ne facem pămîntul mai bun doar pe două treimi din suprafață și că trebuie să continuăm această investiție care, după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, este de importanță vitală pentru munca noastră. Toți cei care au obținut rezultate bune în agricultură, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, au avut grijă mai întîi de calitatea pămîntului lor. Creșterea puterii productive a pămîntului duce, între altele, și la dezvoltarea unui sector zootehnic puternic, iar noi am avut motive îndeajuns de multe ca să ne convingem de valabilitatea acestui fapt în urmă cu zece ani, abia mulgeam de la o vacă 780 de litri de lapte. În 1985 producția medie a fost de 4 202 litri, ceea ce începe să fie mulțumitor, nu-i așa ? În treacăt fie spus, redresarea cooperativei a avut drept urmare și creșterea numărului de vite din gospodăriile populației. Satul crește 2000 de bovine și 4000 de oi. Pentru ele, cei care au muncit în cooperativă au primit pentru această iarnă 1000 de tone de coceni și 1000 de tone de fîn. Se vede, așadar, că bogăția la Bodești a început să însemne ceva mai mult decît se adună doar din cîștigul oamenilor pentru munca lor în industrie. Și dacă lîngă toate acestea vom aminti și că noi am dezvoltat aici și un puternic sector de industrie mică, de pe urma căruia obținem cam 10 milioane de lei pe an va putea înțelege oricine cum am izbutit ca în 1985 plata unui om să fie, pentru fiecare zi de muncă, 100 de lei".

Cei din Bodești au înțeles că n-are rost să-și aștepte norocul din altă parte și de acea s-ar putea zice că ei nu-și mai așteaptă norocul ci îl cunosc dinainte în măsura în care lucrează pentru ei. Însă hotărîrea de a se așterne la o asemenea muncă a pornit și merge mînă în mînă, zice Vasile Tomescu, cu descoperirea grăuntelui de aur din om. Oamenii au prins să aibă încredere și aceasta s-a văzut, de curînd, și din felul cum au vorbit la adunarea generală. Au vorbit ca niște oameni care sînt interesați de ce au de vorbit și care chiar au ce să spună. „Înainte, zice Vasile Tomescu, luam oamenii de pe stradă și din stația de autobuz și făceam adunarea generală. Acum s au schimbat de tot lucrurile Nu poate să participe, ca delegat, decît acela care a făcut 50 de norme peste numărul minim și obligatoriu de 150. Cooperativa se află în mîna celor care sînt cu adevărat interesați de soarta ei".

DUMITRU ELIADE

Oameni care plămădesc pîinea

— După părerea mea, ne spune Ștefan Manoliu, directorul Fabricii de pîine Pajura din București, într-un articol de gazetă despre munca noastră trebuie amintit în primul rînd despre felul cum au muncit oamenii noștri în timpul vîscolului de acum cîteva zile. Deși mulți dintre ei veneau pe jos pînă în Pajura din Titan sau Berceni nici unul n-a lipsit de la lucru. Nici unul dintre ei n-a plecat de la locul de muncă pînă nu i-a venit schimbul. Cîteva tinere muncitoare, care făceau naveta cu trenul, dîndu-și seama să nu se mai pot întoarce a doua zi, au dormit în Gara de Nord. Zilele următoare nu dormit la colege sau prietene. N-a fost primul exemen de conștiință muncitorească pe care l-a trecut colectivul nostru. Și tot în zilele în care circulația încă nu se reglementase, mașinile care transportau pîinea au circulat tot timpul. Asta înseamnă ceva. Altele mai pot lipsi, dar pîinea de pe mesele oamenilor, nu.

Iată, am început acest articol așa cum ne-a sugerat directorul Ștefan Manoliu. În continuare să spunem că nu doar în acele zile s-a muncit din greu la fabrica de pîine. În ultimii 10 ani, Fabrica de pîine Pajura, una din cele 9 ale Bucureștiului, a fost mereu printre primele. În anul care a trecut, a doua. Realizările cu care a încheiat ultimul cincinal, raportate de Adunarea generală a oamenilor muncii care a avut loc la începutul lunii, sînt mai mult decît remarcabile : producția marfă 182,8 la sută, productivitatea 168,9 la sută, rentabilitatea a crescut cu 3,4 la sută, nivelul cheltuielilor totale a scăzut cu 165,50 lei la mia de lei producție, beneficiul a crescut de 6 ori.

Din mîinile celor 1000 de oameni ai muncii de la Pajura ies în fiecare zi în jur de 200 tone de pîine și specialități de panificație.

— Brutarii, să le spunem așa, ne amintește Carmen Mirea, președinta sindicatului, ea însăși în meserie de aproape 30 de ani, trebuie să fie în orice moment la datorie. Lucrăm în trei schimburi permanente, foc continuu, o expresie după cum am văzut des folosită. Doar duminica întrerupem producția pentru 4 ore, pentru curățenie generală și dezinfecție. În fabrica noastră lucrează peste 70 la sută femei. Avem multe probleme : concedii prenatale, natale, programe reduse pentru alăptare. Oamenii înțeleg situația. Bineînțeles sînt remunerați în acord global, iar cîștigul mediu suplimentar a fost în jur de 15 la sută. Munca noastră nu e ușoară. E o meserie grea care nu se învață de pe azi pe mîine. Mulți au impresia că nu e complicat să faci o pîine. Sînt zile cînd lucrăm și cu cîte 3 sorturi de făină. Din fiecare trebuie să faci o pîine de aceeași calitate, adică foarte bună. Lucrăm la comanda fermă a comerțului și sîntem foarte grijuliu cu sortimentele dietetice. Deși munca e grea, în fabrică avem familii întregi de brutari. Părinții și-au adus copiii să lucreze tot aici. Tinerii se feresc de panificație tocmai din cauza timpului liber. Lucrăm în 1 ianuarie, în toate sărbătorile. Cei din București ne cam ocolesc. În adunarea generală a oamenilor muncii am discutat despre posibilitatea de a avea un cămin de nefamiliști. Multe fete au terminat liceul de specialitate sau școala profesională și fac naveta. Cele mai multe dintre ele stau cu chirie în cartier.

— În Adunarea generală a oamenilor muncii, completează tovarășa Liliana Dumitrescu, secretara adjunctă a Comitetului de partid, am analizat felul cum s-a lucrat, dar mai ales ce avem de făcut de acum înainte. Vom continua cîteva din inițiativele noastre, în paralel cu acțiunile susținute de modernizare a tehnologiilor. Mecanizarea tuturor operațiilor va crește pînă în anul 1990 productivitatea muncii de aproape două ori și jumătate. Va începe anul acesta la Bănesa construcția unei fabrici de pîine cu o capacitate de 50 tone pe zi, la care vor lucra tinerele muncitoare care se formează acum la noi. Avem în perspectivă o moară de făină de 100 tone pe zi. Am realizat multe din lucrările de modernizare și uz curent în regie proprie, ceea ce a dus la reducerea cheltuielilor de producție : trecerea cuptoarelor pe alimentare dublă, combustibil lichid sau gaz metan ; repararea cuptoarelor Dampf ; igienizări în valoare de 1,5 milioane lei, piese de schimb în atelierul propriu în valoare de o jumătate de milion. Prin măsuri organizatorice, printr-o urmărire atentă a proceselor tehnologice, prin înlăturarea rebuturilor de făină și pîine am reușit ca în anul care a trecut să realizăm o economie de 250 tone făină, 200 tone combustibil convențional și 100 MW. Trecerea uzinei termice pe gaz metan în loc de combustibil lichid va reduce la jumătate costul energiei și va tripla durata de funcționare a cazanelor. Containerizarea transportului va rezolva multe din problemele fabricii. Productivitatea va fi simțitor îmbunătățită. Afară de asta, munca oamenilor va fi mult ușurată. Un distribuitor de pîine pleacă în cursă de cele mai multe ori la 5 dimineața și se întoarce acasă seara, timp în care manevrează 8 — 10 tone.

Într-adevăr, o pîine ajunge pe masa noastră după ce mulți oameni trudesc din greu pentru ea. În anii care vin, așa cum am înțeles, pentru o pîine la fel de bună ca cea pe care o mîncăm astăzi va fi necesară mai puțină sudoare.

OPREA GEORGESCU

Un cuvînt IN EXTENSO

„Fără gustul victoriei, pîinea rămîne un simplu furaj"

De vorbă cu Eroul Muncii Socialiste, PAUL DINU, de la „Electroputere" — Craiova, despre cîteva probleme muncitorești la ordinea zilei.

— Cum vă apar, tovarășe Paul Dinu, sarcinile de producție ale noului an și ale noului cincinal? Ne referim, în primul rînd, la sarcinile întreprinderii dv. și ale secției de transformatoare mari, pe care o conduceți.

— Sînt, ca pretutindeni, sarcini mari. Sarcini sporite.

— Vă înfiorează?

— Pe mine unul, nu.

— Dar pe alții?

— E drept, unora le e cam frică să nu le îndoaie umerii. De fapt, aceste sarcini sînt realist concepute, deci întru totul realizabile. Ele țin seama și de nevoile țării, ale mersului ei înainte, științific fundamentat în planurile partidului, dar și de posibilitățile întreprinderii noastre, de zestrea ei tehnică, de puternica ei forță muncitorească. Sîntem 13 000 de inși la „Electroputere", toți meșteri mari, sau aproape toți. Firește însă că nu posibilitățile noastre dictează nevoile naționale, ci invers. Nevoile sînt totdeauna superioare, și e normal să se întîmple așa, căci altfel nici țara, nici uzina noastră n-ar progresa.

— Deci aceste nevoi — superioare posibilităților dv. — vă obligă să le ajungeți din urmă.

— Exact. Ne obligă sau, mai bine zis, ne mobilizează.

— Adică vă cer să faceți, cu un cuvînt, noi eforturi. Poate chiar mari. Poate chiar de excepție.

— Și de excepție, dacă e cazul... De ce nu? Colectivul nostru s-a dovedit nu o dată apt să facă față unor împrejurări excepționale, reclamînd eforturi excepționale. Vă amintiți, Congresul al IX-lea al partidului ne-a trasat sarcina, expres stipulată în Directivele marelui forum, să făurim locomotive electrice, adică să ne luăm pe umeri răspunderea electrificării transporturilor din România. Ne-am luat-o și am dus-o la capăt, cu eforturi care n-au fost de toată ziua. Nu vă mai dau și alte exemple, sînt prea multe.

— Mai dați-ne totuși. Dați-ne și din secția dv.

— Secția mea e doar o secție dintr-o fabrică. Într-o uzină cu mai multe fabrici.

— Dar secția dv., după cîte știm, e singura încintă industrială din România care produce transformatoare mari. Și încă asimilate într-un timp record!

— E adevărat. Cei dintîi transformator la care am lucrat, nu cu foarte mulți ani în urmă, avea 20 MVA. Acum construiesc, cu băieții mei, transformatoare de 400 MVA, pentru tensiuni de 400 de kilovolți. Firește, toate astea au însemnat, cum ziceți dv., efort de excepție. Colectivul nostru are însă azi capacitatea — sau maturitatea, cum vreți să-i spuneți — de a nu transforma excepționalul în permanență. Adică de a fi în stare să-și regăsească, oricît de mari și de complicate ar fi problemele ce-l confruntă, suflul normal, ritmul, orarul înțelept și organizat al muncii, singurul înăuntrul căruia se află cheia succeselor durabile. Iar dacă mai facem totuși și eforturi ce les din granițele obișnuitului, le facem cu conștiința că e nevoie de ele tocmai pentru a grăbi normalizarea. Și cu conștiința, desigur, că nu sîntem singurii în lume care lucrăm cu astfel de înalte măsuri ale muncii.

— Adică?

— Adică trăim, știți bine, într-un timp în care dezvoltarea se plătește, înaintarea se plătește, așa cum și rămînerea în urmă se plătește, se plătește cumplit, prin scoaterea din cursă. „Confortul stagnării" nu mai există azi pentru nimeni. Cei ce vor să cîștige cursa spre viitor au o singură alternativă: să plătească prin eforturi și să fie răsplătiți. Iar la noi, la români, chestiunea se pune mai apăsat ca aiurea.

— De ce?

— Fiindcă noi a trebuit — vedeți cazul uzinei noastre! — să cucerim, în ani sau numai în anotimpuri, ceea ce oamenii de prin alte părți au dobîndit în decenii sau poate în secole, prin lente și liniștite acumulări cantitative, odată cu fiecare pas în știință și tehnică asimilat și aplicat. Eu am intrat la „Electroputere" în 1950, cînd uzina abia se năștea. Aveam 17 ani și veneam de la țară. Veneam din epoca lămpii cu gaz. Ce-mi putea spune mie noțiunea de „energie"? La ce răspundea ea în universul meu de reprezentări și imagini? La nimic sau la aproape nimic. A trebuit să mă zbat, să învăț pe rupte, cu cheltuială de nopți, cu dureri de cap (primele dureri de cap din viața mea, prima oară cînd am cunoscut antunevralgicul!), ca să izbutesc să introduc firele de cupru în borna minus și în borna plus. Să le introduc cu îndemînare, așa cum virî ața în ac, apoi să le string bine cu șurubelnița, apoi să pun dispozitivul în după și să scapăr prima scînteie. Pe vremea aceea, firma austriacă „Elin", de același profil cu noi (vă dau exemplu ei fiindcă o știu, am vizitat-o mai tîrziu), avea vreo 50—60 de ani de experiență în spate. Și era vestită în toată lumea pentru transformatoarele ei de mare putere.

— Dar cînd ați vizitat „Elinul" erați deja „cineva": bobinator expert, tehnician cu fală în branșă, șef de secție la „Electroputere" și, din 1972, Erou al Muncii Socialiste.

— Nu eu eram „cineva", uzina. Deci iată nevoia ca noi, aici, să facem eforturi mai mari ca alții. Eforturi care sporesc mereu, și prin sarcinile ce le provoacă, și — cum să vă spun? — prin însăși desfășurarea lor. Căci efortul e mai dur cu fiecare pas nou, cu fiecare cotă cîștigată, prin acea lege a fizicii prin care kilogramul devine tonă la o anumită înălțime, prin care tona devine apoi megatonă, iar megatona cîne mai știe ce, pînă la Lună. Ne trebuie deci puteri de rachetă, ca să înfrîngem gravitația întîrzierii, ca să punem mai sus niște cărămizi ale construcției noastre, ca să impunem mai sus niște idei. Ca să ajungem în acest cincinal, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„la un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată"**. De-aia, cum ziceam la începutul discuției noastre, avem sarcini mari. Or fi ele mari, dar cînd, la sfîrșitul etapei, vom pune alături bilanțul trudei și cel al roadelor ei, vom vedea că, oricît de greu au apăsat pe umerii noștri eforturile, darul de biruințe va atîrna și mai greu. Firește, cu o condiție: ca efortul să nu bată niciodată în gol. Adică fiecare picătură de energie, de gîndire sau de sudoare, să rodească. Să rodească înzecit și însutit. Adică efortul să fie eficient.

Despre disciplină și răspundere

— Ce i se cere efortului ca să fie eficient?

— Tot ce știți: știința și iscusința de a munci, deci productivitate și calitatea prestației, perfecta sincronizare cu cei din jur, cu efortul lor, deci bună organizare, disciplină, răspundere.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, despre disciplină. Și despre răspundere.

— Munca într-o fabrică e un efort colectiv. În secția mea sînt mai multe ateliere (șase din ele pregătesc doar montajul transformatorului!). Bobinatori, impachetatori, izolatori, montatori, mecanici etc. își împletesc și își întrețes eforturile, pînă la micron (în spațiul muncii) și pînă la fracție de secundă (în timpul ei). O infimă neatenție comisă într-un punct al procesului tehnologic se poate repercuta cu consecințe amplificate pe tot traseul. Ca să vă faceți o idee mai exactă, gîndiți-vă la un grup de alpiniști, prinși în escaladarea unui munte. Ei trebuie să se ajute — nu-i așa? — în sus, numai în sus. (Sau spre punctul maximei calități, ca să traducem povestea în secția noastră.) Deci trebuie să urce după cei mai îndrăzneți (după fruntașii întrecerii, în cazul nostru), care bat, undeva, sus, bornele, care fixează corzile, care trimit îndemnuri, care asigură de fiecare dată că doar începutul e greu. Și e greu. E greu după numai cîteva zile, uneori după numai cîteva ceasuri de încordare, cînd ești ispitit să te relaxezi, să te uiți înapoi, deși făcînd asta ai putea să amețești și să cazi. Ar fi grav. Și nu doar pentru tine. Căderea ta ar putea antrena un șir întreg de căderi, și vai de cei de jos, de la capătul corzii! Între toți cei cuprinși în această ispravă trebuie deci să existe o solidaritate a fringhiei, a cățărării, a gesturilor, a respirației, clătinarea unuia fiind alarmantă pentru întregul șir.

— Și totuși, cîte unul se mai poate și clătina. Om e!

— Atunci toți ceilalți trebuie să-l ajute. Să uite că-i noapte și că piscu-i departe (deci că programul de lucru s-a încheiat), să uite că ei, în ce-l privește, și-au făcut datoria (căci datoria lor se măsoară în opera colectivă, în biruința ei), și să-i dea camaradului mîna de sprijin trebuitoare. O mînă pe care, de fapt, și-o dau lor înșiși.

— Dv., Paul Dinu, de cîte ori ați lipsit de la program în cei 36 de ani de cînd lucrați la „Electroputere"?

— Eu?!

— Dar de întîrziat, ați întîrziat vreodată?

— Eu?!

— Cîte concedii medicale v-ați luat în acest răstimp?

— Unul singur. Cînd am făcut un infarct.

— Ce mai înseamnă, după dv., disciplina muncitorească?

— Integrarea perfectă în legile și legitățile muncii. În exigențele ei. În structurile ei organizatorice. E de spus aici că avem — și în industrie, ca în întreaga noastră societate — un cadru organizatoric bun, o formă care face eficiente munca și dăruirea omului. În industrie, această formă se numește nou mecanism economico-financiar.

— Și ce mai înseamnă disciplina muncitorească?

— Să nu spui „nu" la nici o cerință a muncii la care știi că poți răspunde pozitiv. Și chiar dacă ai unele îndoieli privind priceperea ta de a împlini acea cerință, tot „da!" să spui. Asta înseamnă, evident, să lupți. Să lupți pentru propria ta perfecționare, ca să ajungi la înălțimea cerinței. De fapt, disciplina muncitorească înseamnă să-ți schimbi — sau să-ți adaptezi — atitudinea față de muncă în funcție de schimbările muncii, de pretențiile ei, de noile și tot mai complexele sarcini ale producției.

— Dar răspunderea — cum o vedeți?

— Amintiți-vă, vă rog, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Secretarul general al partidului condamnă, pe bună dreptate, un anume fel de a „răspunde" pentru neajunsuri sau greșeli, aparent cît se poate de „democratic": prin „autocritică". **„Trebuie să înțelegem** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că nu ne putem mulțumi cu declarații, cu faptul că unii tovarăși spun: «recunosc că sînt vinovat, recunosc că nu am făcut aceasta»".** Noi livrăm în străinătate peste 50 la sută din transformatoarele secției. Cum ne-ar sta să ne facem „autocritica" în fața străinilor pentru mărfuri proaste? Și cît ne-ar costa această „autocritică"? Numai grele penalizări în valută? Sau și restrîngerea, poate chiar anularea pieței noastre externe, ca legitimă sancțiune pentru niște parteneri economici neserioși? Răspunderea adevăratului revoluționar, așa cum ne învață secretarul general al partidului, se măsoară prin faptele sale, și nu prin vorbe.

— Ce se întîmplă totuși cînd mai și greșim? „Cine nu muncește, nu greșește" — așa se zice.

— Zicerea asta eu aș arunca-o la coș. Și știți de ce? Fiindcă face teoria greșelii planificate. Cei ce nu sînt buni de nimic, cei ce știu că-i pîndește greșeala, o planifică, ascunzîndu-se după zicerea asta. Sigur, îi mai ierți omului cîte o greșeală, două, dar nu mai mult. Greșelile care se repetă nu mai pot fi iertate, căci ele nu mai sînt greșeli, ci nepricepere sau indisciplină.

— Ce mai înseamnă, după dv., răspunderea?

— V-am spus-o, ea se măsoară în fapte, nu în vorbe.

— Foarte bine, oferiți-ne fapte.

— Nu există hidrocentrală, termocentrală sau nod energetic din România în care să nu funcționeze transformatoarele noastre. Ele sînt centri vitali ai acestor complexe amenajări, supuși unor solicitări perpetue, intense și de durată. Un transformator de 190 MVA, de exemplu, trebuie să „trăiască" vreo 12 ani. De regulă, toate transformatoarele noastre, cele de la Porțile de Fier, de la Lotru, de oriunde vreți, „trăiesc" peste viața pe care le-au dăruit-o proiectele. Și „trăiesc" astfel fiindcă noi, autorii lor, le „trăim", cînd le facem, cu maximum de răspundere, pe toate gamele operațiilor. Și dacă o să adaug că toate aceste transformatoare sînt de concepție românească, o să fiți, cred, lămuriți asupra modului nostru de a munci. De a munci cu răspundere.

— Nu sînteți un modest, Paul Dinu, nu-i așa?

— Aș vrea să fiu, dar timpul nu-mi prea îngăduie... **(Ride)**: Conduc vreo opt sute de oameni, am pe cap un plan de producție mare, înțesat totdeauna de premiere, de tot felul de agregate noi... Cînd să mai fiu și modest?

Despre știință și conștiință

— Dv. sînteți unul din oamenii care au învățat foarte mult. Ați pornit-o de la lopată, ați făcut apoi și școala profesională, și liceul, și școala de maiștri, ați trecut și prin alte forme de studiu, v-ați reciclat din mers de nu știu cîte ori... Știm că proiectanții noilor produse vă consultă de la primele lor desene, știm că dv. însuvă sînteți autor de proiecte, ca și de prețioase inovații în materie de transformatoare; ceea ce, firește, înseamnă că sînteți stăpînul unor cunoștințe invidiabile de către mulți. V-a plăcut de mic să învățați, nu-i așa?

— N-aș zice. Am învățat fiindcă am fost silit să învăț, m-a silit viața. (Iată că acum sînt modest!) Altceva mi-a stat la inimă în primul rînd, învățătura a venit pe urmă. Am avut, așa, un orgoliu al meu, de muncitor și de român. Cum adică, dom'le, îmi ziceam, încă de cînd eram băiețandru, cum adică, neamțul din mahalaua Craiovei știe să facă fel de fel de fiare și de mașinării, iar eu nu știu? Mi s-a explicat că, de!, asta-i situația, că neamțul e „țară mare", e „firmă mare", e „faimă mare". Vreau să zic că noi, românii, am trăit multă vreme, prea multă vreme, sub teroarea „faimelor mari" (uneori, numai a fumurilor mari), băgîndu-ni-se mereu în cap zicala aia, știți dv. care, cea cu „vezi-ți de lungul nasului!". Adică o întreagă dădăceală în înfrîngere și înapoiere! Cînd, să tot fie vreo 10—11 ani de atunci, am fost trimis în vizită la firma „Elin", cea cu decenii de tradiție în construcția de transformatoare, cei de-acolo au vrut să mă uluiască. Mi-au arătat, încă din prima zi, realizarea lor cea mai mare, „vîrful de lance", spuneau ei, al producției: un autotransformator de 10 000 MVA. M-am uitat la el, n-am zis nimic, dar am început să fierb. Cînd m-am întors acasă și am povestit, ce-am văzut, toți colegii mei au început să fiarbă. Am pus mîna pe carte, pe documentații, ne-am frămîntat, am căutat, după care am fabricat primul autotransformator de 15 000 MVA, integral de concepție românească. O să ziceți iar că stau prost la capitolul modestie, dar haideți să vă dau și un alt exemplu, care nu-i legat de persoana mea. Prima locomotivă de 3 500 C.P. marca „Electroputere" a fost făurită în colaborare cu firme din Anglia. Ei bine, n-au trecut decît niște ani și noi, cei de-aici, am asimilat-o, și încă atît de bine încît ni s-a cerut în străinătate. Știți cine ne-au cerut-o?

— Englezii!

— Chiar ei, încîntați de performanțele mașinii noastre! Inteligența tehnică românească nu e vorbă în vînt. Ea există, ea s-a afirmat strălucit în ultimele două decenii. Dar tot ea, la ceasul de față, se află în fața unui nou și drastic examen. Ca să ajungem, în acest cincinal, ca 94—95 la sută dintre produsele noastre industriale să fie competitive pe plan mondial, iar 4—5 la sută deasupra celor mai bune din lume, efortul înnobilării acestei inteligențe cu cele mai moderne cuceriri ale științei, ale cunoașterii, ale noului se impune ca o somație. Așa cum se impune dezvoltarea conștiinței, a crezului patriotic și revoluționar, ca supremă condiție a oricărei înălțări a omului. A omului și a faptelor lui. Congresul științei și învățămîntului a pus aceste probleme în cei mai stricți mai și limpezi termeni.

— Pentru difuzarea științei există varii forme de instrucție. Dar pentru dăltuirea conștiinței?

— Există — cum bine se știe — educația prin muncă și pentru muncă.

— Cum funcționează ea la „Electroputere"?

— Între altele, ne străduim să le insuflăm oamenilor uzinei, celor tineri în primul rînd, nevoia de victorii.

— Nevoia de victorii?

— Nevoia sau setea de victorii, ca piedestal al mîndriei muncitorești. Al mîndriei de muncitor român, de muncitor al **Epocii Ceaușescu**, detașat de trecut prin victorii fără pereche. Sigur, nevoia de victorii e o nevoie dintotdeauna a omului. Oamenii au avut și au nevoie de victorii ca și de pîine. Uneori, ba chiar deseori, o victorie de muncă sau de viață poate suplini un aliment mediocru. Oricum, pîinea e lipsită de sare fără acest adaos constitutiv care e gustul victoriei. Altfel spus, fără victorie pîinea rămîne un simplu furaj. Ce ne-am face — ne străduim să-i învățăm pe tineri — fără această extremă nevoie umană? Ce ne-am face fără acest înalt etalon al umanității din noi? Și ce s-ar face țara fără victoriile muncii care scînteiază pe chipul ei? Cum ar arăta acest chip? Fără victorii o colectivitate se șterge în anonimat, își pierde identitatea, viața își destramă strălucirea și agonizează în cenușiu. Fără ei, fără acest oxigen vital al victoriilor, arderile mașinăriei noastre sociale ar fi nule sau incomplete. Poate că de înaintat am înaintat, dar foarte lent și scoțînd mult fum.

Despre mai mult și mai bine

— Deci ați vrea ca toți să fie ca dv., autori de victorii?

— Ca mine și ca alții. Ca foarte mulți alții, ca sutele de fruntași ai întrecerii de la „Electroputere".

— Dar poate că tînărul muncitor care ne citește va riposta: „Bine, frate, dar pentru voi asta ai nevoie de un anume dar, de o vocație, de un talent. Ce mă fac dacă nu le am? Ce mă fac dacă nu pot ajunge un «nume mare» al întrecerii? E

ruşinos să fiu doar, acolo, un «escu», adică un nume simplu ? Un nume simplu şi, firește, onest ?".

— I-aș răspunde : dar ce ce înseamnă să fii onest ? Înseamnă să nu trăiești pe spatele nimănui, să fii fiul propriilor tale merite. Deci să muncești prob, dar pentru asta trebuie să fii pregătit ; deci să muncești din răspunderi, ca să nu intinezi măcar criteriul de onestitate pe care ți l-ai propus inițial. Iar pentru ca munca să nu-ți fie o povară, trebuie să muncești inteligent. Inteligența te obligă însă la fantezie, la căutare, ceea ce, dacă perseverezi (fiindcă onestitatea e și perseverență !), te poate impinge pe marginea unei invenții sau a unei fapte de seamă în domeniul în care trudești. La ce distanță te mai afli acum de un «nume mare» ? L-ai și dobindit !

— Frumoasă demonstrație !

— Mulțumesc. Dar nu e a mea, am învățat-o și eu de la muncitori mai în vîrstă.

— Dv., Paul Dinu, ați crescut odată cu uzina, sînteți profund atașat de uzină, sînteți îndrăgostit de uzină. Ce înseamnă dragostea de uzină ? Cum ați defini-o, în două cuvinte ?

— Dragostea de țară. Cum altfel ?

— Sînteți „șef" la „Electroputere" de multă vreme. Cum se conduce un colectiv muncitoresc, ca să meargă bine ?

— Cum se conduce o armată. O armată, nu o oaste de adunătură.

— Cum se conduce o armată ?

— Mai intîi, să-i instruiești bine pe toți, dar pe toți, nu numai pe generali. Să știe să lupte și să știe de ce luptă. Lecția de strategie și de tactică nu trebuie să stea în sertarul meu, ci în mîinile lor. Ce spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară lărgită a Consiliului național al agriculturii e perfect valabil și pentru noi, cei din industrie. Toate programele și măsurile dedicate promovării noului — sublinia cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie **„concretizate pînă la ultima unitate și chiar la ultimul om"**. Atunci, da, ne putem transforma într-o adevărată armată a noului, cu tot ceea ce presupune aceasta ca ordine și eficiență.

— Cînd le vorbiți muncitorilor tineri despre obiectivele actualei etape, ce le spuneți ?

— Că ele înseamnă, simplu, **mai mult și mai bine.**

— Asta nu-i simplu. Explicați, vă rugăm !

— Explicația o găsiți în documentele Congresului al XIII-lea, în cuvîntările secretarului general al partidului. **Mai mult** rămîne un indicator important, un criteriu de frunte al muncii, el însemnînd satisfacerea cu bunuri materiale a nevoilor țării. În producția de energie electrică, de pildă, sau în asigurarea cu materii prime, **mai mult** e criteriu major, e o cerință fără limite. Dar în toate cazurile, în evoluția tuturor ramurilor economiei, **mai bine** e condiția de esență, condiția suverană, condiția dezvoltării calitativ-intensive, condiția înnoirii, a racordării la exigențele lumii și ale timpului, a cuceririi rivnitelor noastre ținte. **Mai bine** este problema problemelor muncii noastre, e chestiunea de fond a ceea ce discutam mai adineaori : eficiența efortului, rodnicia lui. De cîte ori ne-a vizitat-o în 10 rînduri ! — tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a atras atenția asupra acestei fundamentale relații a dezvoltării : **mai mult — mai bine,** cu accentele care se impun pentru fiecare din termeni.

— Stimate Paul Dinu, trebuie să punem punct convorbirii, spațiul tipografic ne constringe... Și încă n-am discutat despre o mulțime de lucruri la ordinea zilei. Despre progresul tehnic, despre randament, despre rentabilitate, despre economii, despre...

— Cu un cuvînt : **noua calitate !** Această formulă — care a devenit, din însăși clipa în care a fost rostită de secretarul general al partidului, platformă națională de muncă și existență a întregului nostru popor — le implică pe toate, în inedită și strălucită sinteză. Implică tot ce am discutat și tot ce ar fi trebuit să mai discutăm.

— Să încheiem deci aici, cu această formulă-cotă de ideal a înaintării noastre.

— Mai mult : comandament vital, factor motor al acestei înaintări !

ILIE PURCARU

Fotografii de **ELENA GHERA**

Pentru omul harnic ghioceii răsar mai devreme

N-am cercetat de unde ar putea veni numele comunei Vărăști, dar mă gîndesc că trebuie să vină de la faptul că locuitorii ei l-au transformat spațiul, fără nici un echivoc, într-un perpetuu sezon de vară. O vară la care trudesc, cu vestita lor iscusință de grădinari, în toate cele patru anotimpuri. Comună din județul Giurgiu situată în imediata apropiere a cenurii agricole a Capitalei, i-a procurat întotdeauna bucuria trufandalelor și surpriza roadelor de vară, pe cînd afară abia dă colțul ierbii și înfloresc caișii. Cine își pierde pașii — acum în anotimpul încă alb și dominat de nămeți — pe ulițele satului ca o reședință turistică, bordisite de mîndre case cu etaj ori case-vile, întîlnește această „stare la zi" a muncii țăranului din Vărăști și a bogăției sale. Aproape în fiecare curte de sătean există un solar ori verițabile sere, mai mici sau mai mari — așa cum se pot vedea la Nicolae Zamfirescu, Petre Olaru, Anastasia Petrescu ori Dumitra Simion și la cîți alții... —, unde, dincolo de folia din plastic ori de pereții din sticlă, în intimitatea caldă și umedă a pămîntului se ridică dimineața suavă a grădinilor. Cresc răsadurile sub mîinile harnice, sub truda de zi și noapte a celor ce le îngrijesc pentru trufandalele de mîine de pe mesele noastre. Ca o laudă a iscusinței țăranului român care oriunde s-ar afla, sfințește locul și mai ales pămîntul.

CICI IORDACHE-ADAM

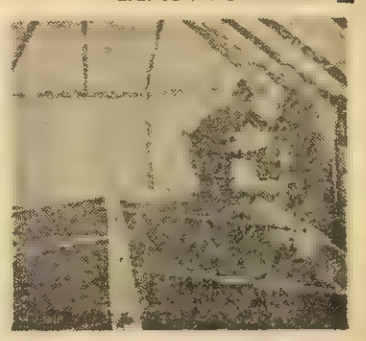

I.T.B. pe aceeași lungime de undă

cu cerințele publicului

„Ne suflecăm mînecile și trecem la treabă"

Atmosfera de lucru, seriozitatea, dorința de a schimba o anume stare de lucruri, iată care mi s-au părut a fi trăsăturile importante ale adunării reprezentanților oamenilor muncii de la Întreprinderea de transporturi București. Adunările în care toată lumea laudă sînt cronofage și la fel de nefolositoare ca adunările în care critica sare peste cal ; ele pot lua cel mult ochii, abătînd atenția de la treburile care merită într-adevăr timp și atenție. Darea de seamă a itebiștilor a avut de toate, dar lauda era ponderată, critica era constructivă, deși oamenii nu erau singuri, nu erau doar în familie, unde rufele se mai amestecă fără ca asta să deranjeze. Or, ei asta au vrut, să deranjeze, să schimbe. Cu simț de răspundere, cu aprecierea corectă a realității, cu dorința evidentă de a rezolva, întreprinderea bucureșteană a invitat la adunarea sa reprezentanți ai conducerilor primăriilor, ale altor întreprinderi din Capitală, a invitat presa. Nu din curtoazie, ci din necesitate, din realitatea faptului că transportul Bucureștiului nu aparține doar I.T.B.-ului, ci este o cauză a tuturor, din credința că neajunsurile pot fi înlăturate umăr lîngă umăr. Toate acestea mi s-au părut un semn de putere, urmare a unei democrații adevărate, de lucru.

O dare de seamă, cărcia cu greu îi puteai aduce un reproș ne-a pus în față cam tot ce știam, nu știam sau bănuiam despre I.T.B. : noi linii de troleibuze sau tramvaie, prelungiri de trasee, dotări, tehnologii noi, prelucrare a datelor pe calculator, reconditionări, reactualizare de programe, autodotări, ore de staționare pe trasee, dar și indisciplină, accidente, „căderi" ale mijloacelor de transporturi datorate reparațiilor slabe, apartamente date în folosință, cantina, locuri în creșe și grădinițe, economii de combustibil etc. etc. Nu astfel amestecate, ci ordonate, dînd impresia a ceea ce e : viața oamenilor de la I.T.B., cu bucuriile și neîmplinirile lor, viața noastră alături de I.T.B. Au venit discuțiile. Oamenii aceștia care nu au decît jumătăți de noapte în paturile lor, care mai au probleme personale de rezolvat (să recunoaștem cinstit, cîți dintre noi ne-am gîndit ce urmări poate avea asupra transportului în comun faptul că familia unui conducător de tramvai sau auto așteaptă mai mult decît s-ar cuveni apartamentul pe care întreprinderea nu îi poate oferi încă ?) își spuneau cuvîntul despre problemele întreprinderii, o făceau în detaliu, nu băteau apa în piuă, aveau propuneri, soluții. Soluții care, ne făceau să pricepem că se poate conta pe ei, pe inteligența, pe bunul lor simț, pe cuvîntul lor muncitoresc.

Animați de dorința de bine a întreprinderii care numără 73 de ani de existență și „molipsiți" de exigența și fermitatea reprezentanților itebiștilor, vom aminti cîteva dintre lucrurile pe care fiecare bucureștean le-a gîndit măcar o dată în viață, nu neapărat într-o stație de autobuz sau de tramvai, unde vorba-i mai scurtă și mai nervoasă, pe care apoi le-a așternut pe hîrtie, fie pentru a le expedia unul for, fie întreprinderii de transport, fie presei.

Din multele probleme discutate la adunare ne rezumăm la trei. Prima dintre ele se referă la o înțelepciune pe care I.T.B.-ul a descoperit-o, în sfîrșit, și anume aceea de a acționa în funcție de condițiile existente și nu numai în virtutea unor principii de circulație valabile în oricare alt loc din lume, dar care invocate la noi, apar ca simple justificări. Și știm bine ca de ani de zile, în ciuda progreselor evidente, faptul că noi nu avem străzile ca în nu mai știm care oraș din Europa motiva nerealizările întreprinderii. Dar tocmai acesta ni se pare a fi rostul specialistului în transportul urban de călători : să gîndească cele mai adecvate soluții plecînd de la specificul orașului. Ritmicitate, optimizarea traseelor, disciplină de trafic etc., cu mijloace de transport capabile să facă față solicitărilor, aici intervenind, firește, și sprijinul întreprinderilor furnizoare de piese de schimb, a celor care contribuie la fabricarea mijloacelor de transport. Bucureștiul se primenește în fiecare zi, sistematizarea schimbă nu doar fața unor cartiere sau a unor artere de largă circulație, ci privește dezvoltarea pentru viitor a capitalei, pregătind-o să trăiască ca un mare oraș al secolului care bate la ușă, schimbînd mentalități, gusturi. În acest context, efortul întreprinderii de transport de a se adapta din mers la efortul general de înfrumusețare a capitalei ni se pare salutar.

A doua chestiune privește, adevărul că I.T.B.-ul nu face agrement sau o simplă prestare de servicii. Activitatea sa are un amplu efect în plan social, viața și munca noastră fiind influențate într-o măsură importantă de transportul în comun. Faptul că în 1985, I.T.B.-ul a înregistrat, printre altele, un număr mare de accidente, peste o mie de ore de circulație blocate, foarte multe, mult prea multe chiar, revizii de mintuială care au condus la defectarea unor vehicule la doar 300 km de rulaj, la acte de indisciplină soldate cu peste 17 000 de sancțiuni sau la absența zilnică a 180 de lucrători se leagă direct de nemulțumirile cetățenilor sau ale unor întreprinderi vizavi de activitatea de transport.

Și, în sfîrșit, ultima vizează deopotrivă viitorul apropiat cît și perspectiva, ambele ilustrînd dorința de a înlătura grabnic neajunsurile dar și modernizarea activității în consens cu efortul general de înnoire a Capitalei. Astfel, hotărîrile luate prevăd pentru anul în curs o creștere a capacității de transport, reducerea lungimii unor trasee, orientarea transportului de suprafață către stațiile de metrou, corelarea capacității cu cererea de transport, înființarea unor microdispecerate zonale pentru îmbunătățirea ritmicității etc. Perspectiva privește, în primul rînd, introducerea noului pe scară largă, cîncinalul calității, al progresului tehnic aliniind în fața întreprinderii de transport imperative deosebite ca în toate celelalte domenii de activitate.

„Să ne suflecăm mînecile și să trecem la treabă", sună apelativul directorului general al I.T.B., și ni s-a părut că aceste cuvinte exprimă limpede nu numai hotărîrea conducerii, ci a tuturor oamenilor muncii celei mai mari întreprinderi bucureștene, aceea de a pune la dispoziția Capitalei, locuitorilor săi un transport civilizat, modern, altfel spus, transportul pe care îl merită.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Trei veterani de la „23 August" despre:

Ce face omul ca să se simtă om

Constantin Florea e parcă de cînd lumea în uzina „23 August". Tuturor le-a devenit atît de familiară imaginea frezei cu omul mic de statură și iute ca argintul viu executînd cu precizie operații de finețe, încît nu pot concepe „mașinăria" fără nea Florică. Parcă profectantul halei l-a prins în calcule și desene ca unul din pilonii de rezistență ai uzinei. Absența părului fără un fir alb, glasul energic și căutătura jucăușe din priviri ne fac să ne cerem scuze că-l considerăm între bătrînii de aici.

„Lasă dom'le, poți să mă faci bătrîn, că eu nu mă simt așa și mai am poftă să mai fac ceva cu freza asta. De altfel, cînd un puști mai lucrează cu incetinitorul, îi strig eu : Bătrîne ! E gata dosarul de pensionare ?" Povestește frumos. În septembrie '44, la porțile uzinei, pe atunci Malaxa, se prezenta un adolescent venit de pe meleagurile Tîrgoviștei cu trenul plătit din banii strînși într-un colț de batistă. Comitetul sindical, de curînd constituit, l-a ajutat să se angajeze ucenic, i-a dat bon de cantină și i-a cumpărat haine. S-a prezentat apoi ca voluntar în divizia Tudor Vladimirescu aflată pe front în Ungaria și cînd mai-ul lui 45 a adus seninul păcii s-a grăbit să se întoarcă lîngă freza pe care n-a mai părăsit-o pînă astăzi, la 58 de ani. Un fel de-a spune, fiindcă freza simplă de atunci este mașina automată de azi. Ca să-l facă față, să nu se facă de rușine, Constantin Florea a studiat seara acasă pînă la ore tîrzii și făcînd din fiecare piesă o mică bijuterie, a ajuns unul dintre cei mai buni frezori din țară, azi executînd lucrări de mare complexitate și pentru alte fabrici. Lîngă noi se oprește un bărbat în halat, care după scuzele de rigoare, desface un plan și începe să discute cu bătrînul frezor. Este inginerul proiectant Cornel Smaranda, fost ucenic al meșterului. „Deseori, ne spune, la proiectele delicate pentru prototipurile de locomotive, eu și alții venim să-l întrebăm pe nea Florică atît: E bine ? Ne-a învățat meserie cu generozitate, ne-a învățat toate subtilitățile acestei sculpturi în metal, fără pic de egoism. Peste 20 de ucenici au devenit profesioniști de primă linie sub mîna meșterului, Constantin Udroiu, maistru și secretar de partid, Alexandru Mantu, ctitorind acum el altă școală de frezori la Alexandria, fiind doar cîțiva dintre ei. Uneori vin la nea Florică fără un plan în mînă, doar să-i spun : Bună dimineața!, fiindcă mă plec cu recunoștință în fața profesorului meu de tinerețe". „Da, Constantin Florea a fost profesor pentru elevii săi nu numai în dragostea pentru meserie, ci de la catedra lui care este freza, a predat și lecțiile omeniei, tăriei de caracter, seriozității. I-a învățat că așa cum nu trebuie să rebutezi nici o piesă, așa nu trebuie să rebutezi nici o zi din viață. Cînd doi ucenici ai săi, un băiat și o fată, s-au căsătorit, și uneori, ca la început, familia cam scîrțîia, nu s-a lăsat pînă cînd n-a angajat neexperimentatul cuplu pe drumul cel drept, mai cu dojană, mai cu înțelegere și diplomație regizînd firescul happy-end cu copii și liniște. Bătrînul frezor, cu Medalia Muncii și alte cîteva distincții puse pe un șervețel frumos într-un sertar de acasă, cu dragostea celor din jur într-un tainic sertar al sufletului lui, cu elevii lui ajunși meseriași și oameni dintr-o bucată, cu cei 4 copii și 10 nepoți, ne spune : „În această aproape o jumătate de secol de muncă n-am făcut nimic special, decît datoria față să rosesc." Începem să ne dăm seama că am cam greșit cu etichetarea de bătrîni, căreia urgent trebuie să-i ajustăm niște ghilimele, fiindcă oamenii aceștia, care au adunat ceva ani în secțiile uzinei, muncesc la turație maximă alături de tineri de 20—30 de ani.

Îl căutăm pe șeful secției Locomotive-uzinaj în biroul său. Ca de obicei biroul e gol și cineva ni-l arată în hală. „Mihai Colentuș !" „Nu se recomandă cu titulatura de inginer pe care a obținut-o greu, după ani de somn pe furate atunci cînd ochii se înroșiseră de învățat pînă după miezul nopții, după ani de fugă nebună după timp. Viața inginerului de 58 de ani este de fapt drumul unei generații. Venit în 42 la 15 ani în București din Satu-Mare cu familia, refuzînd prin propriul destin supunerea față de ruperea Ardealului din trupul țării, s-a angajat ca ucenic la uzină, a fost strungar pînă în 1955, a făcut apoi școala de maiștri și ulterior facultatea la seral. „Strungăria, această artă a exactității de microni, am iubit-o la fel și atunci cînd cu propria mînă manevram cuțitul în carnea metalului, și acum cînd răspund de zeci de strunguri. Din mîinile și gîndirea noastră au ieșit toate locomotivele cu marca uzinei. Bucuria care am avut-o la prima locomotivă de abur, apoi la cea de mină, cea forestieră, o păstrăm nealterată și acum cînd coloșii diesel de 2 400 CP pe care lucește plăcuța „Made in Romania" aleargă dezinvolt pe drumurile de fier ale lumii". Dar pînă să se ajungă aici, inginerul Colentuș nu spune, din modestie, cît suflet au investit, cîtă pricepere, cîte frămîntări ! „Uneori găseam o soluție, cei mai tineri săreau în sus de entuziasm, dar noi, cei mai în vîrstă, mai căutăm și altele, poate vreuna erau mai judicioasă. Cîte calcule și schițe au luat drumul coșului, pînă cînd, în ecasuri de seară, o rezolvare ne declara mulțumiți. Trebuie totdeauna, la sfîrșitul zilei să pui capul pe pernă cu satisfacția lucrului cît mai bine făcut !" Viața lui Mihai Colentuș a mers pe o linie paralelă cu locomotivele uzinei, iar cum ele suiau spre vîrfurile tehnicii, tot așa și el a atacat pantele nu tocmai ușoare ale instruirii, perfecționării. L-am întrebat cum a făcut față maratonului unei zile începute la 6 dimineața în hală și sfîrșită la 10 seara pe băncile Politehnicii. Ne răspunde că a fost greu, dar că pasiunea de a cunoaște, dorința de a te autodepăși, dragostea de munca ta, merită orice sacrificiu. A avut multe ocazii să plece în posturi mai bune, dar n-a făcut-o, căci așa cum nu-ți poți părăsi familia, așa nu poți pleca nici din uzină, unde ți-ai investit tinerețea, maturitatea și ultimii ani, nu te poți rupe de viața ta, nu poți dezerta de la visul din copilărie. I-a plăcut să lucreze cu oamenii, i-a respectat și a fost respectat pe baza singurei cărți de vizită adevărate care este munca. Din aceeași hală, în care acum 43 de ani a pășit sfios puștiul plin de vise, va ieși în curînd cu fruntea sus pensionarul, care a lăsat aici o viață curată și demnă, pe fiica lui economistă, pe zeci de muncitori inițiați în tainele meseriei, și de ce nu, în viitor pe nepotul de-o șchioapă ce-l crește în aceeași dragoste de muncă. De altfel, este o adevărată tradiție a celor de aici, care și-au reglat încă din adolescență ceasul biologic cu ora 6 de intrare în schimb, de a preda ștafeta nu numai învățăceilor cărora le-au pus cu răbdare în mîini meseria, ci și unor membri din familie.

Tot aici, în secția mecanică, aveam să-l întîlnim și pe maistrul mecanic Alexandru Radu, și el intrat ca ucenic, și acum unul din „căruții" uzinei. „În cei 37 de ani de cînd am legitimația 518, fiecare piesă făcută de mine, fie simplă, fie complicată, am plămădit-o cu dragoste, i-am pus ce aveam mai bun în mine." Nea Sandu lucrează și acum în atelierul de unicate pentru Hunedoara, Galați, Tîrgoviște, acolo unde fiecare piesă nu seamănă cu cea dinainte, de aceea te solicită, te face să gîndești. Vîrsta nu l-a alterat setea de nou, dorința de a inova, nu l-au făcut să-și doarească un loc călduț, unde rutina să-l facă să se odihnească. Ar fi fost moartea spiritului lui, a entuziasmului, adevărata moleșeală ce te face bătrîn, nu vîrsta. Meseria brățară de aur n-a considerat-o o bijuterie personală, i-a plăcut să strălucească și la mîna ucenicilor lui. Elevii lui, Constantin Dinică și Ion Văcăroiu ne spuneau că și acum, cînd au o problemă mai spinoasă, cer ajutorul „sfatului bătrînilor".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Omul noii revoluții agrare — omul științor de agricultură mare

(Urmare din pagina 1)

Dar să-l ascultăm.

Experiența-unicat ce și-a ales ca sediu liceul din Dăbuleni își are sursa, ne povestește, în vizita pe care, în 1972, a făcut-o aici secretarul general al partidului. Analizînd experiența stațiunii și promisiunile, de fapt certitudinile de viitor deschise din proiectul acestei experiențe, aflată de pe atunci la primele mari rezultate notabile, tovarășul Nicolae Ceaușescu a decis crearea — în cadrul liceului din comună — a unei platforme de cercetare-învățămînt-producție avînd ca scop, între altele, de fapt înainte de altele, pregătirea de muncitori-specialiști pentru valorificarea superioară a nisipurilor din Sudul Olteniei și, în consecință firească, stimularea pe noi coordonate a cercetării, printr-o mai strînsă legare a ei nu doar cu viața pămîntului, ci și cu aceea a viitorilor lui slujitori. O primă etapă, o primă și inedită culoare în peisajul învățămîntului românesc, a însemnat-o ziua cînd la catedra unui liceu de țară a apărut, ca nou dascăl, cercetătorul științific. Chiar ca dascăl, nu ca musafir de zi festivă, ca dascăl cu materie de predare înscrisă în zilnicul și obligatorul orar școlar, pe întreaga lui componentă „agricolă" (firește, deloc neglijabilă la un liceu cu profil agricol !). Modernul local al liceului, construit în 1980 și dotat cu toate anexele tehnico-științifice adecvate noului scop, permite ca, la ceasurile „de teorie", cercetătorul-profesor (ades, nu numai cu diplomă, dar și cu experiență universitară) să predea lecții pe care cadrul însuși le face sensibile celor din bănci. Lecțiile sînt legate de obiectivele de producție ale stațiunii, colportînd noutatea științifică în funcție de valoarea ei pentru nisipurile din Dăbuleni. Lecția teoretică e urmată, în cimp sau în vie, în grădină sau în livadă, de lecția tehnologică, prin care copiii „văd" noutatea, o pipăie, participă cu mințile și cu mîinile la integrarea și la desăvîrșirea ei practică, sub îndrumarea aceluiași profesor-cercetător. (Unul din elementele cele mai prețioase ale „experienței Dăbuleni" ni se pare tocmai această „lecție tehnologică", extrem de utilă în condiția în care agricultura și, în general, economia noastră asimilează și creează tehnologii moderne în ritm alert și la ample proporții; tehnologii pentru care învățămîntul, prin forța împrejurărilor, nu pregătește, n-are cum pregăti din vreme cadre calificate. Dar copiii Dăbulenilor, iată, cunosc aceste tehnologii concomitent cu apariția lor !). Se obține astfel o pregătire a viitorului muncitor-specialist pe care liceul, singur, oricît de dotat material și tehnic și cu profesori oricît de capabili, n-ar fi putut-o asigura. Căci una e să faci experiențe în eprubetă și alta e să le desfășori pe un „cîmp experimental" de 3 000 de hectare (atîta e moșia stațiunii), în care cuceririle de ultimă oră ale științei agricole au căpătat statut de practici curente. Iar un profesor, repetăm, oricît de capabil, de pregătit, de bine intenționat rămîne, fatal, la orizontul catedrei, în tarcul (mai îngust sau mai larg) al programei școlare, dincolo de care lucrurile îi scapă. Pe cînd cercetătorul stațiunii

Cercetătorul stațiunii, care nu-i numai cercetător ci și om al producției, investit cu răspunderi adesea copleșitoare și pe acest tărîm, vede în elevii Dăbulenilor nu doar, sau nu atît niște „elevi", ci în seama lui pentru cîțiva ani, ci pe înșiși oamenii cu care va lucra, pe care se va sprijini în viitor. El știe că așa cum îi crește așa o să-i aibă. Drept care se străduiește să le transmită tot ce este mai bun în experiența lui. O face, pedagogic vorbind, în chip ideal, adică diferențiat, urmărind la fiecare copil capacitatea de receptare a noului, înclinațiile, pasiunile. Treptat, își selectează dintre elevi pe cei care-i vor fi principalele ajutoare. Același cercetător-profesor patronează atent cercurile științifice ale elevilor, stimulează efervescența ideilor și a căutărilor, căci opera valorificării nisipurilor nu e una de toată ziua, pretinde nu numai capete bogat mobilate cu cunoștințe, ci și capete care să gîndească ager. Una e să scoți recolte mari pe cernoziom, după legi ale muncii de-acum știute, și alta e să le scoți aici, pe soluri nu numai „moarte" ci și des vizitate de tot felul de vitregii (furtuni de nisip, geruri polare, arșițe de Sahară, etc.), care impun reorganizarea din mers a întregii activități.

La fiecare început de an școlar, în funcție de obiectele de studiu, profesorul doctor Petre Baniță și profesoara de biologie Viorica Preda, directoarea liceului, întocmesc fișele de încadrare ca profesori a cercetătorilor stațiunii. La ceasul de față, la liceul din Dăbuleni, un liceu de țară, predau — fapt unic ! — 26 de cercetători, între care 6 doctori în științe. Un specialist ca dr. ing. Tudor Alexandru, unul dintre „membrii fondatori" ai stațiunii, predă cultura pomilor pe nisipuri, un autor de inedite tehnologii agricole ca dr. ing. Toma Vasile, ține cursuri despre cultura legumelor, dr. ing. Alisa Mărinică le deslușește elevilor secretele producțiilor mari de cartofi etc. Din cele 2 200 de ore care constituie norma anuală de lucru a unui cercetător, 400 sînt hărăzite, la Dăbuleni, activității didactice.

„Nu se poate face agricultură modernă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii — fără cadre, fără un învățămînt de toate gradele bazat pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, fără o strînsă legătură a învățămîntului cu cercetarea, cu producția !... Deci este necesar să revedem întregul sistem de învățămînt și să aducem rapid îmbunătățirile corespunzătoare, pentru a ridica nivelul de cunoștințe al oamenilor, al cadrelor, al întregii țărănimi. Aceasta constituie factorul hotărîtor pentru revoluția agrară, pentru o agricultură avansată !"

În Dăbulenii Doljului — prin grija personală a secretarului general al partidului — acest vital deziderat e în majoră înfăptuire.

Cine vrea să zboare la Pucioasa ?

(Urmare din pagina 1)

Dumitru Diaconescu are 50 de ani și e de meserie lăcătuș. Brevetul de absolvent al Școlii de zbor fără motor l-a obținut la Arad, la scurtă vreme după ce împlinise 18 ani și ajunsese să aibă greutatea reglementară pentru a se putea urca la bordul planorului. În același timp și-a luat și atestatul de aeromodelist, după ce-a reușit performanța de-a ține în aer și-a dirija un avion-jucărie pe distanța de 53 de kilometri, între Arad și Sohodol. Apoi s-a stabilit în județul Dîmbovița, unde conduce de mai bine de treizeci de ani Aeromodel Club Pucioasa. Activitatea acestui cerc de aeromodelisti se desfășoară în cadrul Casei orășenești a pionierilor și soimilor patriei. Întrucît calitatea oricărei activități de acest fel depinde în primul rînd de calificarea celui ce-i îndrumă pe copii, ar fi de amintit că în 1970 Dumitru Diaconescu obținea titlul de maestru al sportului și că în anii următori el a început să aibă ajutoare de nădejde : în '71 obținea același titlu și soția lui, Aurelia, iar în '80 au devenit maeștri ai sportului și Cristian Necula și Mircea Chira, acestora adăugîndu-li-se în '84 Ion Șerban. Faptul e important, zice Dumitru Diaconescu, pentru că orice maestru al sportului poate fi instructor și asta înseamnă, drept vorbind, că la Pucioasa a crescut numărul celor de la care copiii înclinați spre această pasiune au ce să învețe.

În urmă cu zece ani, de aici a pornit inițiativa organizării unui concurs internațional de aeromodelism ce poartă numele marelui Coandă. Însă concursul acesta nu reprezintă nicidecum singurul prilej cu care copiii din Pucioasa își pot dovedi îndemînarea în văzul lumii întregi. Dumitru Diaconescu are o colecție de șepci, fiecare avîndu-și istoria ei și aducîndu-i aminte că el a purtat-o fie la Cardington, în 1980, în Anglia, fie la Paris în '84. Într-o latură a aeroportului Le Bourget, cei din Pucioasa au pilotat atunci, își amintește el, modelul unui IAR 27, primul avion de școală românesc, printre primele din lume cu aripă joasă și reprezentînd în domeniul construcției aparatelor de zbor concepția academicianului Elie Carafoli. Tot atunci ei au pilotat modelul unui IAR 80, avion de luptă cunoscut la vremea lui ca făcînd parte din seria celor mai bune patru aparate de acest tip din lume.

Este incontestabil că avioanele românești s-au impus adeseori prin performanțele lor, prin concepția originală, prin temeritatea soluțiilor constructive. Însă nu e mai puțin adevărat că, după aceea, industria aeronautică românească nu putea să trăiască numai din amintiri iar din această perspectivă se cuvine să subliniem că efortul de relansare a industriei noastre aeronautice, începînd de pe la sfîrșitul anilor '60, odată cu edificarea unor ramuri industriale de înaltă tehnicitate, își dezvăluie semnificația unei străduințe nobile : aceea de a consolida un renume și a da o faimă nouă unei tradiții vechi. Altfel zis, ceea ce era de făcut — și s-a făcut — era de a insufleți această tradiție cu fapte, argumente și certitudini noi.

De-a lungul anilor, aeromodeliștii din Pucioasa au participat la 150 de competiții în cadrul cărora au obținut 150 de medalii de aur, argint sau bronz. La cercul condus de Dumitru Diaconescu se înscriu, în fiecare toamnă, aproape 200 de copii. Dintre ei, pînă la sfîrșitul anului școlar rămîn pe poziție vreo 10 sau 15, dar aceștia sînt definitiv cîștigați de frumusețea ideii de zbor. Cei mai buni intră în componenta echipelor pentru concursuri iar palmaresul acestor echipe este, cum arătam, remarcabil. Și cu toate acestea, Dumitru Diaconescu nu este un om care să-și piardă capul, adică nu este un om care să vorbească apăsat, cît mai apăsat, despre rezultatele directe ale muncii lui, bunăoară despre trofeele cîștigate la tot felul de concursuri. Ar mai încăpea în discuție și faptul că unii dintre învățăceii lui au ajuns muncitori în fabrici de avioane sau piloți, unul dintre aceștia fiind chiar băiatul lui cel mare, Alexandru, care urmează o școală de ofițeri de aviație civilă. Dar el, cum mărturisește, nu se așteaptă ca toți elevii lui să ajungă să aibă astfel de profesiuni. Aici, zice el, e ca la un cenaclu literar. Un cenaclu poate să ajute să apară cîțiva scriitori buni. Încolo, rostul lui e de a spori numărul iubitorilor de literatură și de a-i apropia de lumea cărții. Elevii lui cei buni rămîn oricum apropiați, măcar sufletește, de lumea aviației. Altfel, deprinderile pe care le învață ei, seriozitatea care trebuie să încapă în orice lucru bine făcut, le vor fi de folos în viitor, cu siguranță, chiar dacă vor ajunge otelari, horticultori sau juriști.

Trăind în lumina unei tradiții ce se îmbogățește mereu, Aeromodel Club Pucioasa este o modestă însă reală dovadă că o tradiție reprezintă în plan spiritual, ca să zicem așa, ceea ce în plan natural înțelegem prin ereditate.

Iată, ca niște furnici, învățăceii lui Dumitru Diaconescu au cotropit avionul adevărat ce se află, ca piesă de muzeu, în curtea Casei pionierilor.

O tradiție — parcă vrea să spună această imagine — impune idei, hotărăște pasiuni și destine, lămurește vocații, fortifică opțiuni, dă un plus de fertilitate și șansă energiei fiecărei noi generații.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Cînd mi-ați dat întîlnire la teatru, m-am temut, Horațiu Mălăele, c-o să vă întrați în rol și-o să-mi jucați o farsă. Știu că vă place comedia.

— Nu sînt un actor de comedie, în viață. De fapt, nici nu sînt un actor prin excelență de comedie. Prejudecata asta o aveți de la specialiștii care m-au etichetat astfel. Mie îmi face plăcere să joc orice. Deunăzi citeam într-o publicație de teatru despre un actor de comedie care a fost pus să joace într-o tragedie. Ei bine, a refuzat, pe motiv că nu e genul lui. Această specializare e o stupizenie, de nu o infirmitate. În principiu, un actor trebuie să facă de toate. Eu aș fi foarte bucuros dacă aș putea juca în fiecare teatru cîte ceva, colo o dramă, dincolo un vodevil, în altă parte pantomimă, să deschid apoi o expoziție și să dau un interviu.

— În pantomimă aveți rivali ?

— Îi am pe Mihai Mălaimare și pe Radu Gheorghe, care sînt mai buni decît mine. Primul excelează în pantomima clasică, al doilea în cea descriptivă. Am avut și eu o perioadă foarte bună și, de cîte ori apelez la această artă, o fac cu plăcere, deși nu e tocmai ușor, pentru că mimarea trebuie să aibă un conținut, nu e simplă scălămbăială. Iar parabola poate fi obținută în nenumărate feluri : unul era cel al lui Marceau și altul al lui Lecocq, doi stîlpi ai genului.

— Să coborîm puțin de pe scenă și să ne întoarcem la institut. Cum a început consacrarea ?

— Am terminat la clasa minunatului profesor și actor Octavian Cotescu și, după inițierea din timpul studiilor, am plecat la Piatra Neamț, unde a fost excelent cel puțin dintr-un motiv. Am găsit acolo o colectivitate superbă, care o prelungea pe cea din institut, așa că, în ceea ce mă privește, nu s-a ivit nici o prăpastie între studenție și scenă. Colectivul de la Piatra Neamț a fost o adevărată punte de legătură și o rampă de lansare pentru mulți actori tineri. Efervescența, emulația, spiritul inovator se aflau acolo la mare cinste. Cu timpul, acel teatru s-a stabilizat și s-a mai pierdut din prestigiul pe care și-l crease.

— Ce-ați mai cîștigat în acei ani ?

— Experiență și disponibilitate. M-am simțit legat de toate rolurile pe care le-am jucat. La început, în **Tinerețe fără bătrînețe**, spectacol cu care am fost și la Nancy, apoi în **Slugă la doi stăpîni**, cu care am obținut marele premiu de interpretare la Galați, **Muntele**, pentru care am fost premiat la Piatra Neamț. Atunci, prin 1971, cînd în țară și străinătate se propuneau tot felul de experimente, cînd Grotowski și Peter Brook se aflau în ofensivă, mișcarea teatrală de la Piatra Neamț a însemnat un punct de sprijin enorm. Întreg colectivul trăia o adevărată bucurie a teatrului, cum în puține alte părți am mai văzut.

— Dacă tot ați adus în discuție cultura teatrală, pot să vă întreb ce înseamnă ea pentru un actor ?

— Pînă într-o anumită perioadă s-a practicat un soi de teatru mimetic, în care actorul funcționa ca un mecanism. Acum, concepțiile regizorale s-au diversificat, cîți regizori, atîtea idei, iar actorul nu mai poate juca precum o păpușă. Trebuie să colaboreze cu regizorul, iar pentru aceasta e dator să se inițieze în estetica teatrului, să fie la curent cu noutățile. Actorul are mereu nevoie de diversitate. Dacă joacă într-un singur stil, se înăbușă. Eu așa pățesc.

— N-aveți totuși un stil preferat, de care vă simțiți mai aproape ?

— N-am. Din păcate, unii regizori și directori de teatru plasează actorii nu după disponibilități, ci după rolurile în care au avut succes la public, împingîndu-i într-o inerție neplăcută. De curînd, cu ocazia unui film, n-am fost acceptat într-un anumit rol pe motiv că n-am față de învingător. Știu eu ? M-am uitat în oglindă și aș putea spune că n-am nici figură de înfrînt. De altfel, în **Muntele** am jucat rolul lui Dromichete și mira-m-aș ca acesta să nu fi fost un învingător verosimil. Ceea ce vă spun sînt prejudecăți în care chiar regizorii se complac, din păcate, și trebuie să vă spun că mulți își dau cu părerea fără a merge, de fapt, la teatru. Te văd o dată la televizor, într-un moment vesel, și-apoi te-aruncă într-un insectar, neștiind dacă locul în care te-au fixat e cu adevărat potrivit.

— Neavînd nici figură de învingător, nici de învins, ați ajuns totuși la București, la Teatrul „Nottara". Ați înfrînt, cum ar veni ?

— „Nottara" a fost teatrul care m-a sprijinit încă dinainte de a pleca la Piatra Neamț și legătura mea sentimentală a rămas tot timpul vie. De fapt, la Piatra Neamț mi-am făcut stagiatura, fiind convins de la început c-o să mă întorc aici, unde m-ați găsit astăzi.

— Și unde ați făcut cîteva roluri de succes. Cele mai recente sînt cele din Acești îngeri triști și Scapino. Sînteți mulțumit ?

— În cea mai mare măsură, da. Trebuie să vă spun însă că au fost și momente în care n-am avut mulțumirea pe care mi-aș fi dorit-o, n-am fost încîntat adică de ce-am făcut. Dar asta ține de natura artistului, e un sentiment necesar care te împinge din spate și te ajută să scapi de autosuficiență, care e o boală foarte grea pentru actor.

— Văd că sînteți un actor lucid. Tot la fel sînteți și pe scenă ?

— În jocul unui actor sînt cel puțin trei planuri pe care

(Continuare în pagina 14)

RADU G. ȚEPOSU

Horațiu Mălăele:

„Teatrul este o instituție politică"

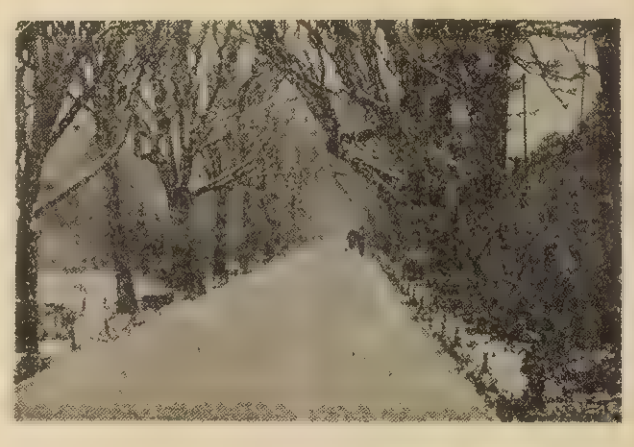

Din insomnii albastre

Ninge.

Umblă prin plaiurile gheții catargul păunului alb pe care mi-l împrumutase, în tinerețe, viața, ca să mă fandosesc cu el prin cîmpia Bărăganului. Acum mă simt ca vinul întors din fermentație, pentru că atunci cînd ninge se deschide timpul cu o carte frumoasă. Și iată, eu l-am deschis cu volumul de povestiri „Mireasmă și pelin" de Vasile Rebreanu, apărut la editura Dacia. Ninge, cerul se sprijină pe melancolii întîrziate, în jocul amplu și fascinant pe care-l încearcă viscolul pe spații aproape intangibile gîndului, se amestecă fie și numai prin rupturile drumurilor, puțină mireasmă de cîntec furat din dorul ce-l pun în tiparele lumii oamenii care ne inspiră sufletul pentru a privi larg în ninsoare, în lumina iubirii, în casa unui arbore. Cînd ninge și citești povești minunate, cum ar fi „Între ape — o pensiune stranie", „Printre lupi, pe zăpada luminată de lună", „Lacrimi în ochi, privire rătăcită", simți că ziua nu poate muri decît dintr-o piersică și lași să-ți doboare fruntea-n vis o tristețe aurită. Vasile Rebreanu, alături de Bănulescu, D. R. Popescu, Velea, locuiește în timpul, pe colina și-n miracolul darului de-a ști să povestească. Pe ochiul ăla de pămînt, legănat de ape, înconjurat de brazi, colindat de ninsori, plin de greieri nerozi, bîntuit de vuietul salcîmilor, umblat de insomnii albastre, care-s starea de veghe a spiritualității unei generații ce se vrea înscrisă în istoria neamului, cuvintele se încarcă, vrăjite, cu mirare, izbînzi, suferință, cîntec și tot ceea ce viața, în inconfundabila ei stăruință de-a fi, are mai aproape de inimă, și pornesc să se aștearnă ca umbre sfinte în pacea odăilor, sub ochii îndurerați de frumos, pe cînd afară trece, prin plaiurile gheții, catargul păunului alb.

FĂNUȘ NEAGU

Un poem pentru patrie

Datina

...acel divin de cîntece — odoare :
iluminări din suflet către soare,
pînză de vis țesîndu-se-n armură
înnobilînd adîncul din făptură
ce tăinuit se-nchipuie-n izvoare :
acel divin de cîntece — odoare...

(...leagăn de dor apusa mea pruncie :
iubiri și nunți cu-alai de veșnicie,
colinde la a timpului fereastră
și pomeniri : lumina lor albastră
între cei morți și vii o punte vie —
leagăn de dor apusa mea pruncie...)

...ce foc de neam : putere din putere,
ce clopote vuind întru veghere
lin legănînd în armonii Carpații,
cu aripi mari urcînd în constelații,
ce frumuseți în ceea ce nu piere,
ce foc de neam : putere din putere...

RADU CĂRNECI

Miine, de ziua Mărțișorului

Imaginea de față, reprodusă după tabloul intitulat „Primăvara", se vrea a fi un Mărțișor pentru toate cititoarele revistei noastre. Și se mai vrea a fi în același timp o invitație adresată tuturor iubitorilor de frumos la vernisajul de mîine, 1 martie, al expoziției Atelier '86, la Galeriile de Artă ale Municipiului, expoziție prin care autorul ei, pictorul și graficianul Sabin Ștefănuță, aduce un luminos și pur elogiu frumuseții eterne, chipului uman, un veritabil poem de gînd duios și culoare curată preamărind acum, la început de primăvară, chipul blînd al mamei, al iubitei sau al fiicei, ființe unice cărora iată, le dăruim o clipă de adîncă visare. **(Victor Nițâ)**

Viaţa culturală la zi

PROZA

Scena turnantă

Noapte, frig — dincolo de ferestrele închise. Înăuntru, lume. Lumea... Gesturi, vorbe, fizionomii, expresii — un întreg scenariu. Un excelent exerciţiu de perspicacitate pentru cei aflaţi dincolo de ferestrele închise. Aceasta ar fi, pe scurt, formula scriiturii pe care ne-o propune Dumitru Popescu în nou său roman, **Vitraliu incolore** (Editura Eminescu, 1985). Dacă în celelalte cărţi prozatorul ne-a vorbit din fotoliul personajului, fie el şi ocupat incognito, de această dată a preferat să se strecoare în vîrful picioarelor, pe nesimţite, afară din încăpere, oferindu-şi şi oferindu-ne o altă perspectivă. Privit prin geam, mai exact spus prin vitraliile sale devenite pentru un timp incolore (titlul ne avertizează că şi aici anatomia socială a prozei lui Dumitru Popescu se interesează de umanităţi selectate), spectacolul capătă adîncime, perimetrul ficţiunii se autonomizează, trăieşte de la un punct încolo pe cont propriu şi devine, în cele din urmă, real prin credibilitate.

În **Vitraliu incolore** lentila moralistului prinde în focar o lume înrudită cu cea din **Muzeul de ceară** sau din trilogia **Pumnul şi palma**, dar care, ca orice înrudire, sparge un cerc, un model, ducînd mai departe. Aşadar, un demnitar în probleme de finanţe, Antonică Poteraşu, îşi prelungeşte o tinereţe revoluţionară plină de sacrificii şi privaţiuni într-un sfîrşit de maturitate confortabil, pus la adăpostul unei funcţii importante, al unei meritate vile şi al unui automobil într-o foarte sobră culoare, alături de o soţie care consimte cu augustă suficienţă la noul statut. Cuplul, tipic prin efortul onest şi permanent, dar nu mai puţin minat de omeneşti slăbiciuni, de a nu compromite un cod etic declarat, se izolează totuşi în fundalul romanului, predînd ştafeta (epică) fiului, medicul oftalmolog Relu (Viorel) Poteraşu. Problemele lui — şi, implicit, ale grupului uman şi de vîrstă pe care-l reprezintă — coboară mai aproape de generalitate, sînt probleme de viaţă, probleme ale adevărării unei personalităţi în formare la modelul complex al unei lumi noi.

Lumea lui Relu Poterasu tinde să schimbe natura elitei. Ea crede în profesiune şi se îndoieşte uneori de valoarea ireductibilă a principiilor, ajungînd totuşi să li se supună, să le accepte, dar nu ca **lecţie**, ci numai ca **lecţie de viaţă**. Astfel, o eră a puterii face loc unei ere a competenţei, iar generaţia lui Relu Poteraşu, această generaţie-verigă — trăieşte o curioasă, inconfortabilă atitudine faţă de principiile moştenite. Dacă abuzul de principii a golit în bună parte de viaţă, de adevăr, existenţa lui Ică şi a Dorei Poteraşu, fiecare mascîndu-şi în alt fel dedublarea, Relu suferă din lipsa principiilor. De cele vechi se îndoieşte, altele noi nu este capabil să-şi instituie şi sfîrşeşte prin a se întoarce tot la cele dintîi, cu un dureros sentiment de aminare. Pe aceste trepte urcă şi coboară, o vreme, ezitînd, tînărul şi strălucitul chirurg oftalmolog, definindu-şi profilul moral într-o tardivă înfruntare cu viaţa.

Tardive sînt şi iniţierile sale de altă natură, nu atît senzuală, cît sentimentală. Această inerţie a adolescenţei este şi ea simptom comun al generaţiei respective, generaţia-verigă, cum am numit-o. Important este însă că, la aproape treizeci de ani, moştenind apartenenţa la o categorie privilegiată, el refuză totuşi să intre în viaţă cu bilet de favoare. Medicina nu este, din această perspectivă, un act de caritate, cu atît mai puţin sursă de venituri, ci devine, iată, un principiu, un principiu viu. De altfel, crochiul sever pe care Dumitru Popescu îl face în roman lumii spitalului (această „scenă turnantă", cum o numeşte undeva), cu medici-apostoli cum sînt Relu şi Jana Galescu, dar şi cu trepăduşi, ca Haritun Chiaua, ori de-a dreptul bisnitari în halat alb, ca Paţi Moscu, crochiul deci este în fond parabola unei stratificări mai generale, prezentă în orice alt tip de colectivitate. Valoarea micro-modelului social propus în **Vitralii incolore** constă însă în sugerarea forţei lui centrifuge cu care îşi aruncă la periferie rebuturile. Căci, să nu uităm, ne aflăm într-o eră a competenţei.

Pretextul epic de prim plan ar fi, pe scurt, cam acesta : paralel cu pasiunea ezitantă, punctată de stranii contratimpuri, cu care Relu Poteraşu o inconjoară pe balerina Cornelia Jalova, tînărul i se pregăteşte o „partidă". În persoana graţioasă (dar foarte calculată) a unei colege de spital, Jana Galescu. În final, partida se oficializează. Recîştigat pentru o perspectivă socială şi profesională mai mult decît promiţătoare. Relu se află totuşi în situaţia unui învingător înfrînt.

Dacă ar fi să discutăm romanul lui Dumitru Popescu în termenii binomului ibrăilean creaţie-analiză, ar trebui să spunem că **Vitralii incolore** reprezintă mult mai mult în ambele sensuri faţă de cărţile anterioare ale autorului. Galerie de portrete excelent creionate, cu siguranţa intransigentă, uşor cinică, binecunoscută — romanul se hrăneşte cu adevărat din reala pătrundere psihologică. Optînd pentru o formulă narativă ingenioasă — alăturare de dialoguri eliptice, din care lipseşte deci consemnarea replicilor unuia dintre parteneri, de monologuri „altruiste", pentru că fiecare personaj monologhează despre... alt personaj, şi de scurte alunecări dialogale în adevăratul sens al cuvîntului, menite să împingă mai eficient către deznodămînt epica — prozatorul alege postura observatorului neimplicat altfel decît prin privire. Dincolo de ferestrele închise, spectacolul relaţiilor umane desencază portretul unui timp în care, vrem, nu vrem, ne regăsim cu toţii. Numai că jubilaţia ludică, ironică a creatorului, care-şi botează personajele cu nume curioase (Heberling, Haritun Chiaua, Drina Urdă, Credu Pieptan etc.) ori de tot comune (Ică, Relu, Gelu) se întrerupe, generoasă, în acest proces de posibilă identificare a realului cu ficţiunea, asigurîndu-ne că avem în faţă nimic altceva decît un model perfectibil.

TANIA RADU

Profil

De vorbă cu poezia

Marin Sorescu a început prin a-şi parodia confraţii la gazeta de perete a facultăţii, exersîndu-se pe pielea altora cu simpatice tatuaje lirice. După ce poetul a devenit autor de sine stătător, s-a văzut că spiritul parodic îi venea ca o mănuşă, indiferent că la mijloc era un joc de cuvinte ori unul de idei, semn că Marin Sorescu nu poate scrie decît polemic, cu o permanentă irnitare, ca şi cum ar avea mereu de înfruntat un obstacol pe care, de nu-l află în cărţi, îl găseşte în inerţiile vorbirii. Timid cum e în viaţa de fiecare zi, scriitorul se răzbună în scris pe toate comodităţile, le sicaneză şi le face de ris cu voluptatea sănătoasă a calamburghezului, căci nu e mai mare plăcere pentru el decît aceea de a se juca, perfid, cu inteligenţa care e adevărata stare lirică a poetului. La fel cum alţii trag starea poetică din visare, Marin Sorescu o extrage din persiflare. Pentru a se naşte, poemele sale au nevoie de un bobîrnac, ele însele nefiind decît grimasa pe care o face spiritul la aţîtarea acestuia cu gîndul.

Nu există un stil propriu-zis al poeziei soresciene, deşi felul acesta de a scrie a devenit atît de popular, încît s-ar putea spune că numărul epigonilor e mai mare decît numărul poemelor autorului. Aceasta fiindcă poetul scrie împotriva tuturor canoanelor şi prejudecăţilor artistice, alternînd oralitatea cu anecdota metafizică, calamburul cu descîntecul în doi peri, descrierea neutră cu încantaţia. Întrucît se raportează mai mult la formele poetice decît la stări şi sentimente, Marin Sorescu e un postmodern, un spărgător de norme literare, un foarte dibace minuitor al convenţiilor pe care le topeşte în cerneala propriului stilou sau, mă rog, în pasta propriului pix.

Nu altceva decît o căutare a identităţii prin confruntarea cu ceilalţi este şi recentul **Tratat de inspiraţie**, în care autorul stringe un număr impresionant de convorbiri cu cei mai reprezentativi scriitori contemporani (cei mai mulţi poeţi) şi numeroase tălmăciri (unele în colaborare) din lirica zilelor noastre. Farmecul dialogurilor stă în felul inimitabil al lui Sorescu de a discuta cu interlocutorii săi, ca şi cînd aceştia ar vorbi într-o românească neaoşă, efect, desigur, al puternicei personalităţi soresciene care nu se lasă acaparată de diversitatea stilurilor ce-i ies în cale. Deşi pretinde că interviul e „un fel de animal ciudat (...), făcut din două dihanii diferite, jumătate vizibile şi jumătate invizibile", care, „se sprijină pe un răspuns şi poartă în spinare o întrebare", Sorescu pare le fiecare dată o călugăriţă, o mantis religioasa, care-şi devora partenerul, ieşind mereu învingător. Nu ştim cum vorbesc Herlinghetti, Borges, Rosewicz şi ceilalţi, dar ştim cu siguranţă că felul de a discuta în aceaste dialoguri e curat sorescian şi, indiferent de meridianul pe care are loc convorbirea, impresia e că interlocutorii au dat o raită şi prin Bulzeşti, unde se dezbate problema creaţiei, a inspiraţiei. Se inspiră Sorescu din poeţii contemporani ? Aş zice că mai degrabă îi inspiră, îi trage în piept odată cu aerul tare al poeziei, pentru a-i expira apoi în ritmul inconfundabil al propriei vorbiri. Ce să mai vorbim, Sorescu este întotdeauna el însuşi şi trebuie să concedem că singurătatea lui printre poeţi înseamnă de fapt originalitate dusă pînă în pînzele albe.

Dar la fel procedează autorul şi cînd traduce din lirica universală. După **Panorama** lui Baconsky, **Tratatul** lui Sorescu e cea mai cuprinzătoare antologie din poezia contemporană, însă avem aici nu atît o diversitate de stiluri, cît o suită de variaţiuni, ca şi cum poetul nostru s-ar fi multiplicat deodată în zeci de ipostaze care trebuiau să poarte un nume. Un singur nume. **Tratatul de inspiraţie** arată, în schimb, un foarte bun cunoscător al poeziei de azi şi e o mare bucurie să vedem că un poet român a ajuns să fie cunoscut în lume cum puţini alţii au izbutit, şi asta nu la bătrîneţe, ci acum, în plină maturitate, cînd poetul a împlinit cincizeci de ani. O vîrstă care aduna, deopotrivă, multă inspiraţie şi transpiraţie, care nu pot încăpea într-un tratat, fie el cît de mare.

RADU G. ŢEPOSU

PLASTICA

Patru artişti

Ceva ca un sunet...

O expoziţie în care ne-am simţit ca într-un muzeu (datorită lucrărilor, datorită prezentării ?!) este cea găzduită de **Simeza : Cornelia Moldoveanu, porţelan.** Este vorba de-o expoziţie în care figurinele de porţelan etalează nu numai o rafinată delicateţe, cît mai ales un inefabil mister, o gestică elegantă, hieratică. Ceva nelămurit pare să se întîmple în jurul lor, ceva ca un sunet straniu, ca o lumină abia sesizată, ca o frunză-n cădere, ca o respiraţie întreruptă brusc, anume pentru a înţelege bine, cît mai exact, ceea ce se întîmplă, pentru a nu scăpa cumva, tocmai esenţialul.

Contrast interior

La Orizont, aflat la cea de-a şaptea expoziţie personală, **Dan Bota** trece în revistă un incitant univers plastic în care motivul principal îl reprezintă vegetalul : flori, plante, frunze, răsaduri... O lume pe care, în pofida elementelor ce presupun o frumuseţe în sine, o fragilitate şi-o poezie oarecum suavă şi firavă, pictorul o tratează cu tuşe energice, ferme, chiar violente pe-alocuri. Nu este vorba, deci, de-o stare eminamente lirică, nici de-o gamă cromatică îndulcită, ci de-o încrîncenare interioară a aţîtstului, de-o răbufnire ce se oglindeşte, iată, în verdele contorsionat al plantelor pornite să cucerească, parcă, tot spaţiul, toată liniştea ce le-nconjoară doar aparent.

Bucate dăruite pămîntului

Galeriile de Artă ale Municipiului au găzduit recent o amplă expoziţie de naturi statice semnate de **Mihai Chiuaru**, pictor ale cărui lucrări fac dovada, profesional vorbind, a infinitelor posibilităţi de paginaţie a unui grup aproape fix de elemente compoziţionale (pîine, sticle cu vin, mere, brînză, ceapă, cuţite, ulcele cu luminări etc., toate risipite în devălmăşie pe un ştergar aşternut direct pe pămînt, de unde şi titlul citorva dintre ele, **Ofrandă pămîntului**), dar care lucrări, în celălalt plan, al mesajului, etalează un straniu sentiment de abandonare a bucatelor, a hranei, undeva, pe un cîmp oarecare, la îndemîna oricui, dar mai ales dăruite pămîntului, sentiment evidenţiat de o gamă cromatică austeră, cu griuri de alb şi branuri disloacate uneori de cîteva pete de verde şi galben, tuşe ce dau lucrărilor un aer firav de viaţă, freamătul abia simţit al unui fir de iarbă.

Gînd întrupat în culoare

O expoziţie unitară, îndelung şi minuţios pregătită, cu un acut rafinament coloristic, în care griurile atestă nu numai o atentă preocupare pentru atmosfera de ansamblu a compoziţiilor, ci şi o reală, efectivă plăcere de-a valorifica şi pune în pagină virtuţile unei game cromatice de excepţie, severă, dar cu largi posibilităţi picturale, ne oferă Galeria „Simeza", prin **Marinela Mantescu Isac**. Dincolo de sensibilitatea culorii, ea însăşi, în sine, demnă de toată atenţia iubitorilor de frumos, artista impresionează totodată prin acurateţea îndeciziei (premeditată, fireşte) faţă de real.

VICTOR NIŢĂ

TEATRU

Cercuri concentrice

Premieră absolută în limba română, pe scena Studioului de teatru al I.A.T.C., piesa englezului **Tom Stoppard Rosencrantz şi Guildenstern** (în original, **Rosencrantz şi Guildenstern sînt morţi**) reprezintă o piatră de încercare din mai multe puncte de vedere : pentru un regizor debutant (lucrarea de diplomă a tînărului absolvent al clasei de regie a prof. univ. Ion Cojar, Radu Băieşu)', pentru o trupă tînără, studenţească, precum şi pentru un public cu o structură aparte, chiar dacă nu întotdeauna aceeaşi (publicul de la „Casandra"). Textul dificil, este de altfel unul din best seller-urile ultimilor douăzeci de ani de

CAP LIMPEDE

● **Istorie... nu numai literară.** După ce, mai bine de doi ani, „foiletonul" **Revistei de istorie şi teorie literară** a fost consacrat publicării tezei de doctorat a lui Mircea Eliade o altă iniţiativă, din mai multe puncte de vedere lăudabilă, a aceleiaşi reviste merită a fi relevată : odată cu nr. 2/1985, revista publică **Jurnalul politic** (1931) al lui Octavian Goga, un document care, după cum arată istoricul Mircea Muşat în argumentul, sobru, exact şi elocvent, ce prefaţează acest prim grupaj, constituie „un izvor istoric de primă mînă (alături de memoriile lui N. Iorga, de ale lui Zaharia Boilă, ş.a.), „cea mai vie ilustrare cunoscută a celei dintîi încercări a regelui Carol de a instaura în ţară regimul său personal" N. Iorga, C. Argetoianu, I. G. Duca, N. Titulescu, Gh. Brătianu, I. Maniu, Al. Averescu, N. Lupu, regele şi camarila palatului, partide şi combinaţii politice de tot felul, zvonuri, reflecţiile amare sau vitriolante ale omului politic O. Goga oferă deopotrivă o lectură captivantă iubitorului de istorie, dar şi psihologului, moralistului ca şi sociologului, politologului sau celui preocupat de evoluţia mentalităţilor.

Textul **Jurnalului** a fost stabilit de Ioan Şerb, care, într-un preambul, reliefează „minuţia, nuanţarea şi spiritul acid, ce amintesc de genul caragialian". O lectură ce se anunţă, aşadar, palpitantă. Din sumarul acelaşi număr, recent apărut, al **Revistei de istorie şi teorie literară**, mai notăm prefaţa (inedită) a lui Mircea Eliade la o ediţie de texte filosofice Lucian Blaga, studiile dedicate lui Eminescu (Zoe Dumitrescu - Buşulenga), Slavici (G. Munteanu), I. L. Caragiale (Roxana Sorescu), Azorin (Alonso Zamora Vicente), Strindberg (Patrick Griolet), Geo Bogza (Liviu Călin, N. Mecu), confesiunile lui Michel Butor, Adrian Marino, şi, mai ales, Heinrich Schirmberk, răspunsurile Anei Blandiana şi ale lui Adrian Popescu la întrebările „De ce scriu? În ce cred ?", contribuţiile substanţiale semnate de Hans Robert Jauss, Arnold Rothe, Renate Mohlenkamp, Dan Petrovanu sau Mihai Moraru, comentariile lui Marin Sorescu la versuri de Cîrlova, Nicoleanu şi C. Stamati, precum şi bogatul sector polemic al numărului, care-i cuprinde pe Z. Ornea, D. Vatamaniuc, Pavel Tugui şi desigur... Aristarc. **(Tania Radu)**

● **Carte frumoasă.** Ieşita de sub teascurile **Editurii Sport-Turism** încă de acum aproape o jumătate de an, monografia dedicată pictorului **Tanasis Fappas**, artist ce a impus o inconfundabilă expresie plastică şi, totodată, a cucerit un binemeritat loc de frunte în peisajul picturii noastre contemporane, se-arată a fi o lucrare de excepţie, o deplină reuşită pentru iubitorul cărţilor de artă, al cărţilor pe care le dorim cît mai frumoase şi mai folositoare cu putinţă. Intrat în circuitul expoziţional de peste 30 de ani, Tanasis Fappas s-a bucurat de-o unanimă şi caldă apreciere din partea criticilor de artă, din partea publicului larg. Era şi momentul ca arta sa, un veritabil poem de lumină şi culoare închinat omului, eternei sale frumuseţi, cu deosebire femeii — adică mamei, iubitei, fii-

teatru european, înscriindu-se în linia polemică inaugurată de teatrul acestui secol care dialoghează adesea în răspăr cu textul clasic, silindu-l să elibereze sensuri în acord cu sensibilitatea și cu aria problematică a timpului nostru. De la Shakespeare, **Rosencrantz și Guildenstern** întinde o neașteptată punte către teatrul absurdului, căruia îi asimilează, dar și depășește mecanica sterilă. Punînd problemele libertății individului față de cauzalități exterioare și interioare (problema opțiunii), făcînd din motivul prințului Hamlet prilej de meditație pe ideea manipulării destinului, a morții, iar din cei ai teatrului în teatru, expresie elocventă a labilității adevărurilor acestei lumi, piesa lui Stoppard se încheie cu un apel răscolitor către solidaritate (ca termen în dualitatea camusiană solitar/solidar).

Traducerea în românește a textului lui Tom Stoppard aparține regizorului Radu Băieșu și implică în mod evident și un oportun travaliu de adaptare. Decupajul pe care îl face traducătorul-regizor descărcind textul de unele dezvoltări greoale și problematice ca posibilitate de rezolvare scenică, are unitate, forță de impact la public, gradare firească, într-o creștere a tensiunii dramatice dublată de o accelerare a ritmului interpretării, ce devine spre final tot mai acută, mai solicitantă pentru actori. Viziunea scenografică a lui Ștefan Maitec construiește două spații concentrice — al realului scenic și al ficțiunii scenice (scena actorilor ambulanți) înșurubate la rîndul lor în arhitectura complexă a semnificațiilor textului. Replicile și personajele glisează necontenit de pe un plan pe altul, fiecare gest slujește mai multe sensuri, configurează mai multe relații, fiecare actor interpretează cel puțin două roluri, marcîndu-se sumar prin schimbări de costume trecerea de la unul la altul. Purtînd în mod evident greul, Doru Bandoi și Dan Aștileanu (Rosencrantz și respectiv Guildenstern) compun un cuplu condus cu abilitate de către regizor într-un permanent gliasando de la comicul burlesc (sugerat și prin calchierea vagă a siluetelor lui Stan și Bran) la cel absurd (ca în scena jocului cu banul, care cade totdeauna „cap"), de la iritarea și hîrjoana cinică la tremurul spaimei existențiale. Implantarea situațiilor comice în scene de mare tensiune creează în spectacol scurte pîlpîie false, solicitînd un slalom al atenției spectatorului extrem de participativ. Actorul (și respectiv Hamlet) capătă în interpretarea lui Claudiu Stănescu un desen aproape statuar, cu momente de incandescență convingătoare. El este secondat de un fel de „personaj colectiv", actorii, interpretați de studenții Mircea Rusu, Carmen Ionescu, Mihai Bica, Cerasela Stan. Jucată mai mult pe pantomimă în prima parte, partitura actorilor pune culoare și mișcare, „umple" scena, cum se zice, echilibrînd dinamica spectacolului.

Meritul principal al regizorului Radu Băiesu este, firește, acela de a fi dat un ax inteligibil piesei, care debutează beckettian, dar se încheie în tonul unei sinteze stilistice personale. Debutul său demonstrează pe lîngă talentul incontestabil, pe lîngă capacitatea de asimilare și transfigurare a unui text, și o remarcabilă competență culturală, de care cariera sa ulterioară va beneficia din plin.

TANIA RADU ■

Vorbiți și scrieți românește

Nume proprii

Poate n-aș fi așternut pe hîrtie aceste reflecții dacă n-aș fi înregistrat cîteva greșeli de pronunțare, nume proprii rostite atît de nefiresc încît mi-au zgîriat urechile.

Apropo chiar de aceste nume, aș menționa în treacăt două lucruri : cineva vorbea la radio despre succesul cîntăreței Giulietta Simionetо (de fapt Giulietta Simionato) în această ultimă operă, numind-o **La Somnambùla** (adică un fel de **mixtum compositum**, căci ori spunem pe românește **somnambùla**, normal, ori ne luăm în serios rolul de cultivatori ai publicului, și-i învățăm pe români să spună pe italienește **La Sonnàmbula**. În cazul lui Domènico Scarlatti însă, nu mai avem de ales : în italiană se accentuează Domènico, de la substantivul **domènica**, firește pronunțat **duminică** în română literară (că doar „de la Rîm ne tragem", vorba cronicarului — dar nu muzical). Mi-aduc aminte cum ne chinuiau crainicii pe vremea cînd ni-l anunțau pe cîntărețul Domènico Modugno. Azi le-au mai rămas ca victime compozitorii Domènico Scarlatti și Domènico Cimarosa.

Ba nu : le-au mai rămas Niccolò Paganini (măcar că, în mod excepțional, accentul e marcat și în scris), tenorul de pe vremuri Aureliano Pèrtile, politicianul Màuro Giuliani (schimbarea accentului mi se pare contra naturii, dat fiind că și în română se spune corect **màur**, — ca **aur** și **taur** — și numai de curînd a venit moda adversă, tot contra naturii — „maûr") și vasul „Achile Làuro". Revenind la muzică, un alt glas de aur, rival al lui Modugno, era Clàudio Villa, dar crainicii îi aplicau același tratament. Mi se pare cu atît mai ciudat cu cît pe vremuri toată lumea pronunța (corect) numele românești Clàudiu și Clàudia, iar astăzi mulți le rostesc cu diftongul -âu- în schimb spun „parc auto" (pe cînd o să auzim și „caût-o", „flaût", „plaût" ?) deși, din fericire nimeni nu spune „aùtomobil", „aùtoritate" etc. — dar, oricum, cîte contradicții ! Ciudat, aceiași oameni care spun „Clàudiu Bléont", zic „Claùdia" Cardinale. La radio am auzit accentele inversate în amîndouă numele dirijorului astăzi celebru Clàudio Abbàdo, iar pe planistul, e drept . chilean, Clàudio Arràu, l-am auzit prefăcut, acum la bătrînețe, într-un autovehicul românesc de teren.

Capriciile au efecte nezative și la oameni mai puțin deprinși cu nume sau cuvinte străine. Nazalizarea -în Lyon, Dijon, Avignon, Long, pare o dificultate dacă nu ni se atrage atenția că avem un fenomen asemănător și în română, în cuvinte ca **ding-dong, bang, bancă, lingă, lungan, cringuri, înșiruindu-i.** Că Renault se pronunță rònă trebuie să ne învețe cineva, sau să aflăm din dicționare. Dar la pronunțarea „bloemaren" — cu sau fără nazalizare — nu s-a putut ajunge decît prin confuzie sau ifose (care se propagă ca și undele), căci cuvîntul-sursă, ușor de înțeles, este **bleu marine** (rostit ca numele nostru Marin).

Altă surpriză : crainicii (sportivi, mai ales) au început să-și rotunjească parizian buzele cînd spun cuvintele — de mult românizate — **anvergură** și **postură**, pronunțîndu-le cu ü ! Să fie la mijloc vreo prejudecată ? O „hiper-francizare", ca atunci cînd spun „rügbi", „rùibi", „ruibi", „regbi", „ruibi", „roibi" — mă rog, orice în afară de pronunțarea englezească (cu a scurt, cam ca în cuvintele românești **papi, taci,** — sau chiar **rag, ragi**) — cînd ar fi mult mai simplu să pronunțe românește **rugbi**, așa cum recomandă de altfel și dicționarele noastre. Credeam că stadiul mai vechi de „franțuzire" a numelor englezești, determinat de condițiile de pe vremuri, a fost depășit, din moment ce nimeni nu-i mai zice lui Huxley **ökslei** ci **hăksli** (deci ar fi posibil și **ragbi** !).

Oricum, mai bine să zicem cum putem Shakespeare, (mutînd accentul pe a doua silabă, așa cum apare și în poeziile lui Eminescu), Dickens (de fapt **dikinz** în engleză), Maugham (corect ar fi pur și simplu **mom,** — rimează cu **legea lui Ohm**), Steinbeck (preferabil cu s, nu cu ș), Faulkner (aproximativ **fôcnă**), s.a.m.d. Orice om cu scaun la cap, înțelepciunea populară în primul rînd, ne-ar învăța că e mai normal (1) să nu ne scălîmbăiem ; (2) să nu cădem din greșeală în greșeală pronuntînd numele englezești franțuzește, pe cele japoneze rusește, maghiarizîndu-le pe cele franceze (sau invers).

ANDREI BANTAȘ ■

RADIO T.V.

Multă fantezie !

De la **Serbările zăpezii**, programul duminical a cuprins nu selecțiuni înregistrate la manifestările cultural-artistice și sportive cu caracter educativ organizate la Cîmpulung-Moldovenesc de C.C. al U.T.C. prin Biroul de turism pentru tineret și Ministerul Turismului, ci un scurt reportaj care ne-a convins că cei peste 15 000 de tineri, din toată țara, au sosit acolo pentru a se distra și că, de exemplu, cei veniți cu „capra" au fost în cunoștință de cauză cu privire la participarea lor la serbări. Parcă a fost prea puțin. Telespectatorii ar fi fost bucuroși mai curînd să admire efectiv secvențele din a 8-a ediție a acestei manifestări anuale, care adună într-o zi, cu fantezie neînfrînată, toate jocurile închipuite de oameni în iernile vieții lor. Din transmiterea la radio în reluare a piesei marelui Will, **Nevestele vesele din Windsor**, am deosebit două momente mai rare chiar în comedii, acelea în care regizorul a dat frîu liber celor două urzitoare ale farsei să se bucure de reușita lor. Și rîsul celor două mari actrițe, care nu știu să fi jucat cu predilecție comedie, artistele emerite Tanți Cocea și Elvira Godeanu, s-a dezlănțuit uriaș și sănătos, cutremurător și tonic, răzbunător și mai ales molipsitor, ca o cascadă de hohote biruitoare. ● Ne emoționează în continuare delicata atenție cu care sînt alese și prezentate pe micul ecran momentele de poezie.

REGHINA VĂRVICI ■

Cronica literară

de Al. Piru

Introducere în poezia contemporană

Introducere în poezia contemporană (Cartea Românească, 1985) de Eugen Negrici nu poartă indicația pe copertă că ar fi primul volum dintr-o serie, este probabil, chiar în intenția autorului, o introducere în studiul „proceselor declanșate în ultimii ani înlăuntrul fenomenului poetic românesc".

De la început se aruncă gratuit o piatră în grădina istoricilor literari. „Cînd îți fundamentezi tipologiile pe modalitatea diferită a poeților de a înregistra realitatea, adică de a-i conferi o formă, ești somat astăzi să apelezi la organizările clare ale gîndirii semiotice. Altfel, nu poți evita capcanele istorismului și ale determinismului simplist în care au căzut nu o dată comentatori mai vechi, sau mai noi ai fenomenului artistic". Cum Eugen Negrici este printre primii noștri semioticieni în critică, înseamnă că toți criticii anteriori pe care el însuși îi citează (G. Călinescu Ov. S. Crohmălniceanu, Eugen Simion, N. Manolescu, Gh. Grigurcu, Mircea Iorgulescu, Petre Poantă, Mircea Martin), au greșit, n-au făcut decît clasificări tematiste și acelea cu intermitență.

În demersul său taxinomic, Eugen Negrici pleacă de la conceptul antic de mimesis, conform căruia arta este imitarea realului (transfigurarea artistică a ceea ce este semnificativ în realitate). Nu se împiedică de faptul că imitarea presupune o preexistență, în vreme ce poeții mai noi vorbesc de o naștere a poeziei în același timp cu cunoașterea (la Claudel cunoașterea este o co-naștere). În această concepție, subiectul producător și existentul sînt unul și același lucru, nu doi factori deosebiți. În cealaltă ipoteză, împărțășită de Eugen Negrici, după raportul ce se stabilește între subiectul producător (poet) și existent distingem trei categorii de creatori : sînt poeți care prelucrează, poeți care transfigurează și poeți care substituie. Cum termenul de transfigurare este în estetică echivalent cu acela de imitare (mimesis), Eugen Negrici îl mai numește și destructurare. Ambiguitatea nu este înlăturată. Prelucrarea, modificarea realului, nu e și o destructurare, iar destructurarea nu e și ea o prelucrare în vederea altei structurări ? Substituirea existentului, metamorfozarea lui, poate fi obținută altfel decît printr-o nouă structurare (prelucrare, transfigurare) ? Eugen Negrici susține că numai în a treia categorie subiectul devine obiect, noi credem că în toate cel e recognoscibili nemijlocit în obiect, adică în creație. Aceasta fiind situația, se înțelege că repartizarea unui număr de 10 poeți la cele trei categorii stabilite este cît se poate de discutabilă. După Eugen Negrici prelucrează Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Mircea Dinescu, Constantin Abăluță și Mircea Ivănescu, transfigurează Vasile Vlad și Virgil Mazilescu și substituie Emil Brumaru, Ileana Mălăncioiu și Mircea Ciobanu. Selecția e bizară în cazul lui C. Abăluță și Vasile Vlad. Cît despre ceilalți, i-aș fi clasificat mai curînd la fanteziști și ironici pe Marin Sorescu, Mircea Ivănescu, Emil Brumaru și Mircea Dinescu, la meditația existențială pe Ioan Alexandru și Ileana Mălăncioiu și la manieriști (în sensul lui Hocke) pe Virgil Mazilescu și Mircea Ciobanu. De altfel, practic, observațiile critice ale lui Eugen Negrici merg în aceeași direcție. Recunoaște la Marin Sorescu o „nestăvilită fantezie asociativă", o „incomparabilă disponibilitate de fantazare", „efecte ironice cînd se întemeiază pe demitizarea solemnului și pe mitizarea banalului". La Ioan Alexandru descoperă „meditația uneori gravă, dar pătrunsă de sentimentul plenitudinii, al trăirii exaltate (exuberante) a formelor vieții", „postura eroică și gravă". La Mircea Dinescu vede o „prelucrare imagistică, spectaculos metaforică, negativă, deci ironică, a unor întîmplări și fenomene sociale". Mircea Ivănescu e un „observator ironic și rezoneurul propriilor inscenări". Definiția lui Virgil Mazilescu s-ar potrivi și, cu toate că nu-i amintit, modelului său Saint-John Perse. El „destramă tendințele de închegare, sparge și risipește cioburile unei cristalizări, nu dispersează atenția prin sîcîitoare alunecări, recurge la colaje disonante, voit artificiale, ne împinge în neașteptate coridoare labirintice, deschide diversiuni parantetice aparent spontane". Emil Brumaru are „disponibilități ironic-afective" prin intermediul cărora creează o altă realitate, „un fel de mitologie a derizoriului — o minimitologie". La Ileana Mălăncioiu avem însă o mitologie a morții, o explorare a spațiului oniric „unde viața și moartea își pierd granițele", dar și un „jind al vieții, al realului, al terestrului". În fine, iată și confirmarea manierismului lui Mircea Ciobanu : „Dacă vedem în poezia aceasta, împreună cu cîtiva critici remarcabili, numai o pură retorică incantatorie, iar în autorul ei un caligraf impersonal, dacă socotim că ceremonialul abstract egalează însuși semnificatul și că expresia lirică devine scop în sine, îi stabilim poetului o ascendență mallarmeană și o întreagă linie de înrudire". Paginile despre Ileana Mălăncioiu, cu unele abordări psihocritice, și cele hermeneutic-masoretice despre Mircea Ciobanu ni s-au părut cele mai bune din volum. Interesantă e observația că Ioan Alexandru și Ileana Mălăncioiu sînt și ațîtătorii de mînie lirice, mai mult sau mai puțin profane, că practică împreună cu Virgil Mazilescu un fel de metafizică a deznădejdii. Față de acestia, Constantin Abăluță se complace într-o „birocrație a intimității" și e doar un „catagraf de cartier", un „condicar de gesturi".

CAP LIMPEDE

cei — să se adune între coperțile unei cărți din care, dincolo de reproducerile ce reușesc o cromatică fidelă originalului (atît cît poate în clipa de față tehnica tipografică), să aflăm cît mai multe amănunte privind viața acestui pictor de-aleasă simțire și ardentă conștiință revoluționară, pictor pentru care demnitatea și libertatea ființei umane, inclusiv dragostea pentru pămîntul patriei, al Greciei natale, sînt tot atîtea idealuri pentru care n-a pregetat, adolescent fiind să lupte, în timpul celui de-al doilea război mondial, cu arma în mînă. Împlinirea sa artistică, însă, avea să se întîmple în România, țară care l-a primit și ocrotit cu toată dragostea, spațiul cultural în care talentul său s-a exprimat plenar, făurind o operă răspîndită în clipa de față în numeroase muzee și colecții particulare din aproape toată lumea. O carte frumoasă, deci, o carte folositoare, o carte rară, o carte de suflet.

(N. Victor)

● **Melancolie.** Așa s-ar fi numit probabil următorul roman al lui Sorin Titel, dacă autorul nu s-ar fi grăbit să ne lase în loc această fără obiect stare de creație, care l-a supraviețuit și care brănește gestul omagial al colegilor de breaslă : numărul 1—2/1984 al **Caietelor critice** ale revistei **Viața Românească** (alcătuit de Eugen Simion, Cezar Baltag, Mircea Iorgulescu, Ioan Buduca, Ion Bogdan Lefter, în colaborare cu Lucian Raicu și Valeriu Cristea), dedicat în întregime prozatorului Sorin Titel. Volumul este o veritabilă monografie, dar una eliberată de timorările fastidioase ale speciei, salvată de răceala minerală a documentelor prin formula afectuoasă a portretului literar, preocupat să ilustreze toate fațetele personalității scriitorului. Și pentru că, așa cum e firesc în cazul unui mare scriitor, de la un punct încolo opera ajunge să conțină biografia, într-un raport invers, instituit de primatul existenței creatoare, „Caietul" dedicat lui Sorin Titel se deschide cu o suită de rechemări în cuvînt ale celui plecat: **Gînduri despre Sorin Titel. Viața lui Sorin Titel povestită de Iosif Titel, tatăl scriitorului.** Sub acest titlu cu iz de narațiune medievală se ascunde o confesiune tulburătoare mai ales prin tonul său reținut, prin discreția admirabilă, prin superiorul efort de înălțare a suferinței părintelui la condiția datoriei de suflet față de memoria fiului său. Ca o addenda (greu de spus ce anume întregește pe cine) fragmentul de roman rămas în manuscris și intitulat **Melancolie** ne dă încă o idee despre cum s-a topit în operă, definitiv și durabil, biografia acestui mare scriitor. După alte **Amintiri, evocări,** selecția de fragmente critice despre proza, eseurile, dramaturgia și, în general, activitatea creatoare a lui Sorin Titel dovedesc (prin pagini uneori de o mare consistență) că omul, omul de mare calitate sufletească și spirituală, se amestecă încă dureros în obișnuita luciditate a actului critic. Semnează aici Ov. S. Crohmălniceanu, Ion Vlad, Ileana Mălăncioiu, Nicolae Ciobanu, Valentin Silvestru ș.a. Volumul — cu adevărat pasionant, dincolo de emoția pe care o transmite — mai cuprinde cîteva din ultimele interviuri acordate de Sorin Titel, precum și bibliografia completă a operei și a receptării operei sale. **(Tania Radu).**

GALERIILE LUMINII

Viața marilor șantiere

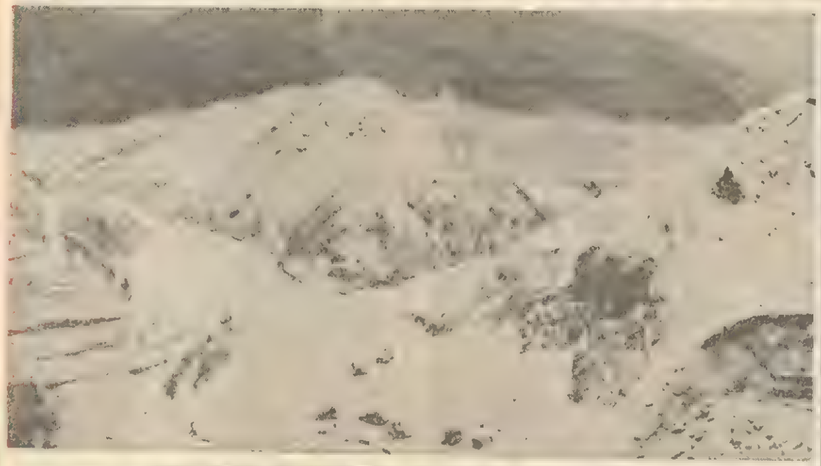

Curînd trecătorii prin această zonă vor avea de privit un mare lac : Riușor

Un veteran al muncii de pe șantiere, minerul Gheorghe Iordache, alături de mai tînărul său artaș Ion Grigore, șeful „brigăzii tineretului"

Înainte de intrarea în șut, ultimele amănunte ale programului de lucru din această zi

Mereu la datorie, în galeriile luminii

Fotoreportaj de DAN MUCENIC și PAUL AGARICI

Riul Tîrgului străbate subțire, coborînd dinspre lezer, o mică așezare cu nume aiintat : RIUSOR O așezare din barăci locuite de vreo mie de bărbați, femei și copii. Un fel de sat (chiar conducîndu-se după legile dinioldeauna ale satului : munca pămîntului — aici : a muntelui —, nașterea și creșterea puilor, îngrijirea gospodăriei), un sat cărunt, spre a fi de-a binelea considerat astfel, nu i-ar mai lipsi decît bătrînii și primarul. Dar, chiar în pofida absenței acestora, la Riușor viața își urmează, de opt ani și mai bine, cursul normal, chit că nici pe cele mai noi hărți localitatea Riușor nu apare. Există, însă, o apă cu numele Riușor, pe cît de neînsemnată la prima vedere, pe-atît de rea cîteodată, cînd aduce la vale zăpezile topite ale munților. Și va mai fi (i se pot zări de-acum contururile) un lac numit Riușor, născut în urma mutării unui perete de stîncă și transformării sale în baraj. Și, mai departe, există brigada complexă Riușor (parte a A.C.H. Argeș), aceea care populează așezarea sau, mai precis spus, colonia muncitorească Riușor, acolo unde scrisorile ce vin nu poartă pe ele vreun nume de stradă sau vreun număr, ci, pur și simplu — Riușor.

...Șantierul s-a constituit și s-a așezat cu încetul, pornit de la zero, nedizlocat din altă parte. Pînă o echipă de 20 de oameni, călită pe Transfăgărășan, care a ridicat și prima baracă. Apoi, de prin alte și alte părți — alți oameni. Pentru a lucra în subteran sau afară — la realizarea unui mare baraj (de peste trei milioane metri cubi de argilă și arocamenteci ce va da naștere unui lac avînd un volum de aproape șaptezeci de milioane metri cubi. Era multă nevoie de o asemenea zidire. Cînd și cînd, pîraiele (Riul Tîrgului și Riușor), cuminți de obicei, se umflau și veneau urlînd, înnegurînd zarea : atunci, toată zona Cîmpulungului era încă amenințată și apoi întotdeauna pe doi. Acum, în chiar această primăvară, se va începe umplerea lacului, prin prelucrarea viiturilor, ceea ce va însemna încă un capitol înscris în deplină regularizare a bazinului Argeșului, riu tutelar al ținutului, pînă către cele mai depărtate și firave ramificații ale sale. Și tot în acest an, după ce galeriile subterane vor fi isprăvite, se va pune în funcțiune și partea energetică. Așa stau, gata de a fi împlinite, lucrurile — privite din fața hărților zonei sau a graficelor. Dar miezul împlinirilor, o știm bine și se cuvine s-o știm mereu mai bine, tot în oameni stă. În mineri, în excavatoriști, în fierari, în șoferi, în betoniști.

Iată, minerii străbat drumul ce duce spre intrarea în galerie. Merg repede și apăsat, fără a schimba prea multe cuvinte între ei. La fel trascul, de cîteva mii de metri, prin inima muntelui, prin tunelul de ei săpat, pînă la punctul de lucru. Unor bărbați adevărați le displace moliciunea celor cu care se întrec, se luptă. Or, roca muntelui e uneori prea lesne de străpuns, e poroasă, apa curge șuvoaie prin ea. De-asta sînt morocănoși, în aceste zile, minerii. Îți trebuie, pentru a lucra sub ploaia fără odihnă, costume cauciucate, care nici ele nu rezistă prea mult timp potopului. Și îți mai trebuie și pămînt fermh sub picioare, dar și el se umflă, se mișcă, bălțește. Dar toate aceste obstacole (reale ca însăși galeria care a fost și e săpată pe mai departe) alcătuiesc firescul muncii, simburele istoricitor de mai tîrziu, cînd lucrarea va fi gata. Istorii în care nu greutățile sînt de evidențiat, ci un sentiment : solidaritatea. A unora cu ceilalți. A tuturor cu lumina pe care o plămădesc aici, în galeriile cu greu străpunse, feriți de culorile zilei. Galeria de aducțiune principală va măsura, în final, aproape șase kilometri, traversînd un munte. Cîteva echipe au pornit dinspre aval, altele invers, dinspre frontul Castelul către Valea Ursului. La toamnă se vor întîlni. Pînă atunci mai e de forat, de așezat fierăria și betoane, de învins slăbiciunea înșelătoare a rocii, de lepădat, tot la patru ceasuri, costumele bine înmuiate și de îmbrăcat altele, iar și iar...

Viața săditorilor de lumină din acest plept de munte este, simplu și exact spus — viață de sanatori. Pentru a o trăi fără reticeri sau văicăreli e nevoie de niște deprinderi care se consolidează cu timpul. Așa cum se deprinde o meserie. Sau răbdarea pentru lucrul bine făcut. E vorba de un mod de viață pe care, paradoxal, tocmai șantierul îl cultivă — șlatornicia. Apartenența sufletească la lucrare, hotărîrea de-a n-o părăsi indiferent de conjuncturile intime sau materiale ale existenței fiecăruia, dorința, transformată în postulat moral, de-a te considera liber să pornești oriîncotro (de obicei spre un alt șantier, spre o nouă șlatornicie în mișcare) numai cînd lumina clădită de mîinile tale a devenit afluent al fluviului de lumină ce scaldă țara. În rest, totul e cum nu se poate mai obișnuit. Viață de familie, lecturi, felurite distracții, lungi discuții pline de amintirile unora despre Bicaz, Argeș sau Lotru, grija pentru animalele și păsările din curte, pentru liniștea celor ce se odihnesc.

...Acum, la ceas tîrziu de noapte, între ferestrele unor barăci e ziuă. Minerii care intră în schimbul trei străbat drumul ce duce spre tunel cu pași apăsați și repezi. Intră în galeriile luminii viitoare ca niște adevărați întemeietori. Îi întreb pe unul dintre coordonatorii tehnici ai lucrării despre concediul său de odihnă din acest an. De pe culmea lezerului — zice — se poate vedea, în zilele clare, luminoasele ale toamnei, Marea. Acolo am să merg după ce barajul și hidrocentrala de la Riușor vor fi gata. Acolo. Pe lezer.

Aici, la poalele Alpilor Carpatici, va izbucni, în chiar acest an, lumina de Riușor, lumină nouă, țîșnită din mîinile, brațele și sufletele acelora despre care imaginile și cuvintele noastre vă vor fi spus cîte ceva — oamenii Riușorului. Oamenii eroismului adevărat, cel de dincolo de orice cuvinte și imagini, oricît de frumos alcătuite, și cel ce precede, întemeind-o, căutarea drumurilor grele de sens ale vieții. Cînd totul va fi gata aici, cînd lucrarea se va sfîrși, localitatea Riușor o să dispară precum a apărut — discret, neconsemnată decît pe hărțile de inimă și cuget ale celor ce iubesc lumina.

RIUȘOR — numele unui loc unde sporește lumina României.

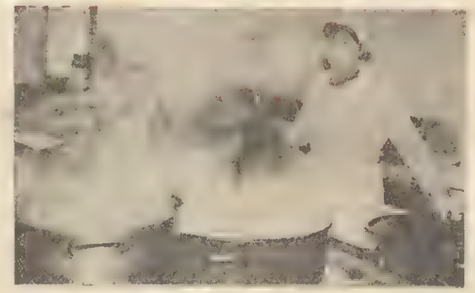

Cantina, deschisă încă de la 4 dimineața, îi așteaptă pe constructori cu mîncare caldă și gustoasă

Iarna, colonia pare o adevărată stațiune montană

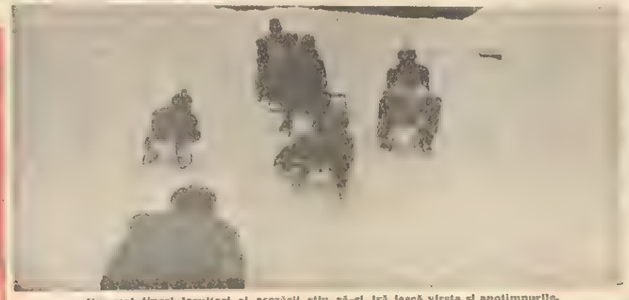

Cei mai tineri locuitori ai așezării știu să-și ia lasă virsta și anotimpurile.

Unul dintre numeroșii copii născuți la Riușor

Preambul la un viitor serial

33 de ani de dragoste

sau ce a făcut pînă acum Gheorghe Iordache

Gîndind la ceasul ce-a trecut, lucrînd la vremea care vine

L. Kalustian

Mame şi copii

Sint la Focşani — oraşul de unde mă obîrşesc — în casa din grădina copilăriei şi aud ca şi atunci, după 70 de ani, trosnind în vechile sobe sfintele lemne jertfite vlăvătăilor ca să nu simtă omul umilinţa şi ingerinţele viforniţelor şi pedepsele gerului de afară.

E bine; şi se îngrijesc să păstreze, ca să spun aşa, tradiţia patriarhală surorile mele.

De jur împrejur albul omătului, aşternut generos ca în iernile de altădată, a îmbrăcat totul într-o imensă şi protectoare mantie de aba: pomii, bătrînele tufe de liliac, de iasomie şi trandafiri ca şi multele lucruri de curte frecvente oricărei vechi gospodării.

Albul domină cu imaculareа lui. Şi din camera unde mi-am adunat gîrbovirile atîtor risipiri, atîtor peregrinări şi ale atîtor ani acumulaţi la care n-am năddăjduit niciodată, privesc spectacolul uliţei care de pe o parte te îndulceşază, iar pe de alta e de natură să te tonifice.

Pentru o mai lesnicioasă comprehensiune a puţinelor gînduri ce le vreau încredinţate hîrtiei trebuie să precizez aici că aşezarea noastră focşăneană rămasă de la părinţi ca să-i ţinem parcă mereu vii în amintire se învecinează — la cîţiva paşi distanţă doar, pe aceeaşi stradă care se numeşte „Nicolae Titulescu" acum — cu dispensarul medical nr. 4 unde un personal temeinic pregătit şi experimentat, sobru şi inimos asigură depistarea maladiilor şi tratamentul lor de specific pediatric.

Socotesc în genere că a alege ca specializare ramura aceasta fascinantă şi ispititoare din ştiinţele medicale şi a te dedica ei cu o statornică şi nescăzută devoţiune, implică din partea aceluia care a îmbrăţişat-o, o sensibilitate şi o structură umană în afara comunului, fiindcă ai de-a face cu o lume de pacienţi care n-au ajuns la stadiul de a şti să priceapă un cuvînt, necum să răspundă unei interogări: limbajul comitului rămîne ginguritul, scîncetul şi lacrima pe care numai mamele au darul să le tălmăcească şi să le afle ca-ntr-un vocabular semantica.

În fiecare zi, de cum se luminează, văd cum se duc şi se reîntorc mame cu odraslele lor în braţe — bine încotoşmate ca să fie apărate de intemperii — pentru tratament sau control la unitatea doftoricească menţionată. Şi de aici îmi vine dulcoşia de care am pomenit mai înainte şi tristeţea — pot zice aşa în deplină cunoştinţă de cauză — cînd constaţi că viaţa haină nu scuteşte de suferinţe nici neprihănirea, nici inocenţa; iar bucuria reconfortantă ne-o dă conştiinţa că neamul se perpetuează şi se înmulţeşte şi că vom continua să fim aşa cum sîntem din buni şi străbuni. Credem ca număr nu ca să ne vizităze megalomania vreunui imperialism pentru că un trecut întreg de secole la rînd depune mărturie că n-am fînduit niciodată la bunul altuia, că n-am asupriţ niciodată o seminţie omenească şi ne-am apărat numai întotdeauna fiinţa naţională, onorul şi prispa de nedrepte şi absurde rîvniri şi de sălbatice invazii.

Mame şi prunci din Vrancea mea natală, cu degetele mutate în azururi, bat zilnic în fereastra mea ca să ne-arate cu hotărîre şi neînduplecare — nici mai mult, nici mai puţin — decît că sînt vestitorii şi chezaşii viitorului; şi parcă nu te mai simţi nici bătrîn, nici istovit, nici singur cînd ei din nevăzutul şi neştiutul lui răspunde cu timbru ferm: Prezent!

Arpad Kolozsa

Un gînd despre creaţie

Gîndirea şi capacitatea de a crea reprezintă trăsăturile cele mai definitorii ale inteligenţei umane. Toate marile realizări ale omenirii nu reprezintă altceva decît rodul gîndirii conştiente a omului. Ba mai mult, gîndirea şi creaţia nu numai că au schimbat mediul înconjurător în favoarea oamenilor, dar au contribuit decisiv la îmbogăţirea acestei calităţi dobîndite care este inteligenţa. De-a lungul istoriei spiritul creator al individului a fost singurul mijloc de a depăşi momentele grele, iar dacă această creativitate a fost bine orientată în cadrul unei colectivităţi, în care forţele de creaţie individuale s-au reunit pentru un scop comun, aceasta a însemnat o etapă de avînt în dezvoltarea societăţii.

În conjunctura actuală de manifestare a efectelor crizei energetice şi de materii prime s-au căutat şi se caută o serie de soluţii. Cred că şi acest moment dificil din istoria dezvoltării societăţii poate fi trecut recurgînd la aceeaşi forţă supremă care a biruit întotdeauna — şi anume — spiritul creator al individului şi al colectivităţii. Problema nu este chiar atît de greu de rezolvat din moment ce avem numeroşi creatori. Totul este ca aceste forţe creatoare să se orienteze în toată plenitudinea lor spre o rezolvare a aceluiaşi ţel comun şi anume depăşirea momentului de criză. Concret, depăşirea actualei crize energetice şi de materii prime se poate obţine, aşa cum relevă programele noastre, prin modernizarea economiei, prin introducerea calculatoarelor şi a roboţilor şi prin crearea acelei industrii a ştiinţei intensive în care inteligenţa investită joacă un rol decisiv faţă de energia şi materia primă consumată. Aceste două căi aparent simple se lovesc din păcate de energia conştiinţei noastre bazată pe instinctul primar al conservării exprimată prin rutină, prin teama de schimbare. Este necesar în primul rînd să ne revizuim mentalitatea în sensul că în actualul stadiu de dezvoltare a tehnicii numai accelerarea creativităţii mai poate constitui calea de soluţionare. Dacă vom fi conştienţi odată pentru totdeauna că numai creaţia mai poate asigura mersul înainte şi societăţii, atunci cu siguranţă vom depăşi orice dificultăţi, împlinindu-ne aspiraţiile.

Creativitatea, ca orice altă calitate a omului, are o perioadă de pornire situată între 15 şi 20 de ani care dacă nu se produce atunci nu se mai poate dezvolta mai tîrziu niciodată. Dacă startul creativităţii se realizează la timpul potrivit şi pe baze corespunzătoare posibilităţii de dezvoltare creativitatea se poate menţine 3—4 decenii. Este evident că în tot acest timp aportul fiecărui creator la dezvoltarea societăţii poate fi imens. Pe de altă parte, munca de creaţie înnobilează şi pe om. Un creator este pasionat şi neliniştit, curajos, consecvent, şi receptiv, adică tocmai însuşirile de bază ale umanismului. Făcînd ca interesele creatorului, nu mă refer la cele materiale, să coincidă în mod deplin cu cele ale societăţii vom obţine în mod sigur contribuţiile aşteptate la noul avînt şi la dobîndirea prosperităţii generale scontate. Să luptăm deci, şi aceasta este o expresie a spiritului revoluţionar, pentru încurajarea creativităţii, pentru eradicarea mediocrităţii şi mediocrizării, pentru stimularea noului şi a dorinţei de a-l crea şi aplica, pentru cultivarea aspiraţiei spre înălţimile ştiinţei şi tehnicii, care sînt în vremea de azi pîlonii dezvoltării şi progresului.

„Teatrul este o instituţie politică"

(Urmare din pagina 9)

trebuie să le urmăresc cu luciditate. E întîi eul meu care nu mă trădează niciodată şi mă ţine treaz, apoi textul care trebuie supravegheat cu străşnicie şi, în fine, compoziţia personajului, care nu se poate baza numai pe instinct. Aşa-zisa pierdere a actorului în rol e numai o aparenţă, calea către autenticitatea artistică. Un paradox clasic de care ştie toată lumea.

— Înţeleg că sînteţi mereu cu un cap deasupra rolului, dar nu vi s-a întîmplat niciodată să vă regăsiţi într-un personaj, să aveţi impresia că vă jucaţi chiar pe dumneavoastră?

— Nu, nu mi s-a întîmplat. E adevărat însă că, atunci cînd joc, trag spre mine rolul, spre temperamentul meu şi, prin faptul că eu simt, eu vorbesc, iar nu ficţiunea pe care o întrupez, desigur că mă joc pe mine, chiar în sensul de joacă, de ludic, un termen care mi-e drag şi care nu e nici pe departe compromiţător. Jocul are un subtext extrem de grav, pe care doar nepriceputii îl interpretează peiorativ şi-l minimalizează. Dar şi acest lucru e un fel de clişeu. Să fim sobri!

— Dar în viaţa privată cum vă manifestaţi? Sînteţi tot actor?

— În momentul în care eşti popularizat, lumea te cunoaşte, e ca şi cînd ai fi foarte bogat şi acest lucru te obligă să te îmbraci somptuos. Tot aşa se întîmplă şi cu mine, e greu să renunţ la unele reacţii actoriceşti, chiar cînd merg pe stradă. Mi s-a creat o anume dependenţă de meseria pe care o practic. În sfîrşit, chestiunea e destul de delicată şi adesea neplăcută, dar n-am ce face, arta cere sacrificii!

— În paralel cu teatrul, faceţi şi caricatură. Nu sînt tocmai fără legătură aceste două pasiuni. Îmi închipui că aţi putea fi şi un bun scenograf.

— Am şi făcut scenografie la spectacolul **Sărbătoare prieţenă** de Teodor Mazilu, în care am şi jucat. A ieşit un spectacol excelent. Nu de aceeaşi părere a fost şi critica. Oricum, cred c-aş putea face decoruri destul de bune, dar nu vreau să concurez cu specialiştii...

— La început, ce-a fost, desenul sau actoria?

— Făceam desen de multă vreme şi-am plecat la Bucureşti cu gîndul de a da examenele la arte plastice. Cu totul întîmplător, am dat însă şi proba de preselecţie la teatru, care era mai devreme, am trecut-o şi-am început să mă pregătesc rapid pentru Institut. Aşa că desenul a rămas pe planul al doilea, fără ca asta să însemne că e doar un capriciu pentru mine. O fac la fel de serios ca şi teatrul. Caricaturi am început să comit din plictiseală, la o filmare. Spun că desenul e o pasiune serioasă, fiindcă merge foarte bine cu teatrul care e o artă sincretică.

— Trebuie să vă reamintesc că actorul nu-şi duce viaţa numai pe scenă, ci şi în societate, unde intră în contact cu evenimentele politice, cu chestiunile arzătoare ale zilei. Cum reacţionaţi faţă de ele?

— E minunat ca actor civil să te simţi implicat în lumea înconjurătoare, să participi la tot ce se petrece lîngă tine. A fi actor înseamnă a fi om politic, fiindcă desfăşori o muncă de formare şi educare a oamenilor, prin tot ceea ce presupune un spectacol. Teatrul însuşi e o instituţie politică.

— De ce, atunci, nu toate piesele inspirate din realitatea politică se ridică la autenticitatea vieţii?

— Vedeţi, cinematografia şi teatrul nostru suferă de o seriozitate stranie, de o vătuială a personajelor care nu se regăsesc întotdeauna în freamătul şi substanţa vieţii de fiecare zi. De cele mai multe ori realitatea pe care o trăim e superioară pieselor şi scenariilor în care jucăm. E o tendinţă de şablonizare de care e vinovată comoditatea autorilor.

— Aţi cunoscut, în particular, oameni care ar putea oferi modele în acest sens?

— Sigur că da. Am cunoscut persoane a căror biografie n-ar trebui decît să fie transpusă în scenă, comunişti nenumăraţi cu viaţă exemplară, în muncă, în familie, în societate. Ce personaje superbe ar putea ieşi din ei! Astfel de oameni găsim şi în jurul nostru, dar nu ştiu de unde această teamă de firesc, de adevărul psihologic care nu face decît să ni-i apropie, să-i simţim mai naturali. Nu te poţi apropia de valorile sociale şi politice prin clişee, trebuie să ţi le asumi cu toată fiinţa şi acest lucru nu e posibil fără autenticitate. Să coborîm în viaţă, sînt de acord, dar să luăm de acolo adevăruri, nu prejudecăţi. Altfel, oamenii care vin la teatru vor constata cu stupoare că una trăiesc şi alta văd.

— Să zicem că la unul din spectacole, în care jucaţi un rol tragic, veniţi foarte bine dispus, bucuros, pus pe glume. Cum reuşiţi să vă transformaţi?

— Pur şi simplu, îmi reprim veselia şi mă defulez după spectacol. Actorul trebuie să treacă rapid de la o stare la alta. Această transformare ţine de natura meserici, doar joc teatru, nu?! Dar jovialitatea e starea mea cea mai frecventă, deşi am înţeles că umorul nu face bine tuturor. Pe mulţi îi irită. Într-o seară, din pricina umorului meu, un regizor, împreună cu fata unui scriitor de nuanţă ruralistă, s-a hotărît să mă bată. S-a răzgîndit însă repede şi-a considerat că e mult mai nimerit să mă lase fără ochelari. Vedeţi, nu toţi acceptă joaca. Umorul e şi un mod de a-ţi conserva talentul. Dacă nu-ţi menţii în permanenţă atenţia trează, dacă uiţi de oamenii din jurul tău, dacă eşti tot posomorît şi nu-ţi iubeşti semenii, talentul se atrofiază şi, odată cu el, te atrofiezi şi tu. Poate că nu aceasta e soluţia ideală, dar eu aşa cred şi-mi place să sper că pînă acum n-am dat rateuri.

— Dumneavoastră propuneţi un actor vital, plin de energie. Dar cum putem noi afla ce se petrece în sufletul lui?

— În ciuda histrionismului cu care delectează publicul, actorii sînt extrem de timizi, hipersensibilizaţi. Jocul, scena îi fortifică, le dă siguranţă. Azi nu prea mai interesează starea lăuntrică a actorului, i se cere acestuia să joace, să dea spectacole, după care luminile se sting şi oamenii pleacă doar cu imaginea rolului. Ca să reziştii la această condiţie, trebuie să ai nervii oţeliţi, căci psihologia actorului a rămas doar o problemă a sa personală. Nimeni n-a auzit plînsul adevărat al actorului.

— De fapt, cum arată fericirea actorilor?

— Iată, aţi întîlnit un actor fericit!

„Casa cu trei fete"

Înainte de toate, iniţiativa conducerii Teatrului de Operetă din Bucureşti, de a familiariza pe spectatorul său obişnuit cu muzica lui **Franz Schuberi**, se cuvine a fi salutată. Într-adevăr, opereta „Casa cu trei fete", prezentată recent în premieră de Teatrul din Sniai, avînd la bază libretul lui **Alfred Maria Wilner** şi creată în 1916 de **Heinrich Berte**, povestind un crîmpei, poate nesemnificativ, din viaţa lui Schubert, foloseşte exclusiv muzica marelui compozitor austriac, aportul lui Berte constînd doar din aranjamentele, interludiile şi înlănţuirile orchestrale necesare clădirii şi conducerii acţiunii scenice. Aşadar, concluzionînd, vom scoate încă o dată în evidenţă **actul de cultură** al Operetei bucureştene. Ce contribuie la o educaţie muzicală mai solidă, căci Schubert, cu toată simplitatea sa aparentă, constituie parte integrantă din ceea ce se numeşte îndeobşte muzică clasică; ori, cu acest prilej, spectatorul observă că muzica „grea" nu este chiar atît de dificilă, ba mai mult, pe cît se pare, el chiar începe să o dorească, dovadă sălile permanent pline la acest spectacol ce nu beneficiază nici de balet, nici de „show-urile" obişnuite ale operetei, nici de costume prea fastuoase. Spectacolul are decoruri simple dar foarte sugestive — datorate arhitectului **Constantin Gheorghe** — întreaga realizare sprijinindu-se doar pe **muzică** şi, evident, pe regia fină a experimentatului artist care este **George Zaharescu.**

Întrebarea cheie care se poate pune la o asemenea manifestare, constă din felul în care interpreţii teatrului au putut să-şi apropie **stilul** schubertian, precum şi **modul** în care ei au reuşit — sau nu — să redea atmosfera Vienei începutului secolului al XIX-lea. Mărturisesc că, în această privinţă, aveam oarecari temeri, în mintea mea stăruind imaginile spectacolului de înaltă clasă al Operei Române, de prin 1946—1948 (care a avut loc chiar în acelaşi lăcaş!) avînd drept protagonist principal pe cunoscutul tenor Lucian Nanu della Pérgola, solist al primei scene lirice româneşti ani îndelungaţi, apropie neegalat în rolurile de compoziţie.

Vizionînd, consecutiv, cele două distribuţii, mi-am întărit convingerea că George Zaharescu, directorul instituţiei, este un cap limpede şi un bun cunoscător al talentului real. Deoarece, pe lîngă solişti mai vechi ai colectivului, ca Eugen Fănăţeanu (un Schubert cu deplin înţeles), Eugen Savopol (un Schober care ridică întreg spectacolul, şcoala Filarmonicii fiind aici foarte prezentă), Constanta Cimpeanu (o Grisi de excepţie) şi Corina Bărbulescu (buna doamnă Tscölli), a apărut o pleiadă de tineri teribili: Bianca Ionescu şi Simina Ivan (fiecare, o Hanneri aparte, dar cît de splendide amîndouă!), şi — mai ales — Ioan Suciu, cea mai proaspătă „achiziţie" a teatrului, care ne-a făcut să simţim fiorul autentic al liedului schubertian: cald, sfios, cu acurateţe şi plin de muzicalitate. Se vede, aşadar, că aceşti artişti, la care adăugăm şi pe ceilalţi protagonişti ai spectacolului: Dimitrie Dunea, Dumitru Trandafir, Margareta Niculescu, Rodica Trutică, Elizeu Simulescu, Daniel Eufrosin, Marta Savciuc, George Pănescu, Emil Spătaru şi alţii, fiecare cu meritele sale, ştiu ce înseamnă şi cum se cîntă **marea muzică!** Aparitiile episodice ale grupului coral, condus de Valentin Gruescu, ne-au relevat şi două voci foarte timbrate: Adriana Constantin şi Adriana Staicu-Gruescu. Mai omogenă, precisă şi simfonizată ca altă dată, a fost orchestra condusă de talentatul şi bine pregătitul dirijor Marian Didu.

Noua premieră a Teatrului de Operetă, „Casa cu trei fete", este, neîndoielnic, unul dintre cele mai valoroase spectacole bucureştene din stagiunea curentă.

CLAUDIU NEGULESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Cristina Dulea: Un început, cu semne bune (pe lîngă inerentele nesiguranțe și inexperiențe...), ca în „Stîlp de poartă" sau „Măr de dor". Să vedem, în continuare.

R. N. Ciosun: Uneori, semnalarea unor „virfuri" nu e decît un simplu indiciu (reper) pentru uzul respectivului corespondent, spre a ști „unde se află", unde a ajuns, eventual (comparativ cu propriile-i texte trimise) cel mai bun rezultat etc. Ceea ce, desigur, nu implică neapărat publicarea. (De obicei, dactilografierea se cere în mod expres, cînd e cazul).

Elena B.: Lucrurile sînt mai aproape de poezie (cu bune perspective) în „Nimeni", „Întoarcere", chiar și în „Fragment de toamnă", adică acolo unde bîrnele limpezimea și coerența, în dauna unor mimetice stridențe delirante (ca, de pildă, „Geografie", etc.). Reveniți, cu numele întreg și cu o mică autoprezentare, precum și cu textele menționate (și altele, eventual) bătute la mașină.

Titi Anonimu: De data asta, făcătură neinsuflețită, fără freamăt, fără ecou. În legătură cu cenaclul de care vorbiți, n-avem ce să vă sugerăm. Trebuie să vă întrebați singuri de ce l-ați înghebat și ce așteptați de la el. Dacă așteptați doar publicitate, e prea puțin, nici nu merită osteneala...

D.A. Trufașu: Încă nu se poate spune cu certitudine care sînt șansele dv. lirice, ca să zicem așa. Textele sînt mai degrabă reci, cerebrale, aproape lipsite de vibrație poetică, dar ceea ce vă face, pe bună dreptate, să definiți drept **sensibilă** poezia francează (într-adevăr reușită) pe care ne-o oferiți ca „supliment" (gest delicat, pentru care vă mulțumim). Să vedem, în continuare.

V. Vasilescu: Neașteptat de slabe, de data asta, improvizațiile pestrițe, facile, abia însăilate, din care nu se poate reține decît prima strofă din „Pe socluri".

Renée: Toate formele și soluțiile despre care vorbiți sînt valabile. Totul depinde de genul abordat, de context, de dozaj, de inspirație etc. Totul depinde de siguranța gustului artistic personal, de spiritul critic propriu, care se obține și se perfecționează prin întinse și aprofundate lecturi, studiu etc. Nimic nou, deocamdată, în versuri.

O. Cianca: Multe lucruri greoaie, confuze. „făcute", mai mult cu efort decît cu inspirație. Și cîteva „pete de culoare" reușite: „Copac înflorit", „Negru pe alb", poate și „Fantezie" (dacă „poanta" n-ar fi atît de plată, banală, lipsită tocmai de... fantezie !...)

M. Marin: Ne bucură vorbele dv.; firește că trebuie să ne păstrăm încrederea în valorile spiritului, să rămînem în slujba lor și să fim convinși că ele vor izbîndi, în ciuda tuturor adversităților. Trebuie să rămînem, nu mai puțin, devotați înzestrărilor noastre personale, vocației, atunci cînd am descoperit-o, și să nu precupețim nici un efort, nici un sacrificiu, pentru a o cultiva și a o pune în valoare. Ceea ce, se pare, faceți și dv., și bine faceți !.. (uneori, e drept, ușor mîhnită și descurajată de unele reacții de neînțelegere sau chiar obtuzitate din jur, cărora, însă, ați greși dacă le-ați acorda prea mare importanță !...). Dintre versuri, ne-au plăcut mai mult „Autosugestie", „Felinar", poate și „Peisaj ciobit" (de retrimis dactilografiate).

Sandi Alechis, Gabriel Tanul, Ștefan Cirjan (indescifrabil), **M. Scinteioară, Daniel Marcu** (mai bine, în „Dreptul de a purta"), **C. Țigănele, R. Bălșanu, Diana Dunăreanu, Iosif Brad, Călin Nebunul, N. Fulga, Florin Ștefănescu, Corina Stoian, Traian Andronesi, Aromân, Const. M. Damian** (ceva mai clar, în „Omul"), **Horia Țăru, V. Zgorobete, N. Coande, C.S. Aron:** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N. R.: Manuscrisele nu se înapoiază.

IARNA

Mi-amintesc chipul iernii :
O fată suavă
Cu cocoși albi de zăpadă
Pe umeri
Cu stele de gheață scîlpindu-i
În piele
Cu pași de balerină în piruete
Fără soare
Ușoară ca vîntul trecînd
Pe la ferestre
Și picurînd în somnul copiilor
Silabe cristaline.

Azi dimineață mi-am găsit visele
Sub un buchet
Enorm de flori de gheață.

CARMEN POPOVICI

VIS

Să stai în fața mea la o masă oarecare
Și să fim amîndoi frumoși
(Ca să nu fie nici un fel de obstacol între noi)
Să fii tu așa cum ești acum înaintea mea
Vis dulce al realității tale
Să stăm unul în fața altuia
Fără să fim stingheriți de cuvinte
Să ne privim
Și să ne dăm mîinile peste masă
Să fim atît de liberi și liniștiți
Încît să simțim fericirea
Asemeni celor fără speranțe
Și fără nimic.

DAN CRIȘAN

GARĂ

Te simt lîngă mine cum tremuri pe bancă
te aud cum respiri și îmi întorc brusc
nu ochii ci doar gîndurile,
dar nici ele nu reușesc să ajungă pînă la tine
și cad pe cimentul umed al peronului —
un ghemotoc pe care bătrînul ceferist îl lovește cu vîrful bocancului
și-l aruncă între linii privindu-mă o clipă bănuitor.
Ce poate fi pe lume în afara tristeții ?
Ce poate fi în afara lacrimii mele care
îmi îmbracă ochiul ca o lentilă
a neputinței ?
Trenuri care nu vor opri niciodată
trenuri grăbite care dispar în întuneric,
banca asta
și tu

THEODOR AI FRED

La Operă

● După 18 ani de la premiera anterioară Opera bucureșteană repune în scenă **Povestirile lui Hoffmann** de Offenbach, într-o complet nouă viziune regizoral-scenografică. Conducerea muzicală aparține dirijorului Cornel Trăilescu. Regia o semnează Hero Lupescu. Adaptarea scenografiei — Viorica Petrovici. Coregrafia divertismentelor de balet — Doina Andronache. Dirijorul corului — Stelian Olariu. În distribuție Silvia Voinea, Elvira Cîrje, Liliana Ciobanu-Văduva, Mihaela Agachi, Florin Georgescu (în rolul titular), Dan Zancu, Lucia Cicoară-Drăgan, Corneliu Fănățeanu, Cristian Mihăilescu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Bratu, Ion Grigorescu, Alexandru Moisiuc și actrița Silvia Popovici de la Teatrul Național „I.L. Caragiale". Vineri, 28 februarie, la ora 18. ● **Cavalleria rusticana** și **Paiațe** sînt programate simbătă 1 martie (ora 17). Sub bagheta lui Carol Litvin vor cînta Mariana Stoica, Adriana Alexandru, Constantin Ene, Nicolae Urdăreanu, Lucia Becar, Elena Simionescu, Anatol Covali, Nicolae Urziceanu, Ștefăniță Lascu, Nicolae Constantinescu.

● Matineul pentru copii de duminică 2 martie (ora 11) va prezenta opera lui Cornel Trăilescu **Motanul încălțat.** Din distribuție fac parte Daniela Vlădescu, Gerda Radler, Cristian Mihăilescu, Dan Zancu, Ionel Voineag ș.a. Dirijează Lucian Anca.

● Duminică seara (ora 18) **Ernani** de Giuseppe Verdi. În rolurile principale : Ludovic Spiess, Victoria Bezetti, Lucian Marinescu, Pompei Hărășteanu. La pupitru Lucian Anca.

● Marți 4 martie (ora 18) al doilea spectacol **Povestirile lui Hoffmann** cu distribuția de premieră.

● **Lakmé** de Léo Delibes — miercuri 5 martie, la ora 17. Vor interpreta : Eleonora Enăchescu (Lakmé), Ionel Voineag (Gerald), Dan Zancu (Nilakantha). Dirijor : Lucian Anca.

Adevărul despre ceangăi

Drumurile meseriei, datoriile de reporter, m-au purtat prin mai toate părțile țării. Mă mîndream că, reporter fiind din adolescență și bătînd toate ținuturile românești, știu totul despre români. Nu mi-am închipuit însă niciodată că satele județului Bacău, unde ochiul mi-a fost bucurat, ca în toate așezările țărănești, de coloritul portului popular românesc, ascund o taină ; și, după cum ne-a arătat-o cartea lui **D. Mărtinaș**, despre care s-a vorbit pentru prima dată în „Flacăra", ele ascund și o dramă. Adică acolo erau țărani români, vorbind românește, îmbrăcîndu-se românește, avînd aceleași vechi obiceiuri ale românilor, dar, pentru că trăgeau la altă biserică, nu erau „români". Și, din păcate, chiar vecinii lor credeau astfel. La fel i-au tratat de multe ori și oficialitățile, permanentizînd prejudecăți străvechi. Veniți de peste munte într-o epocă rămasă pentru ei cu mult în urmă, acești țărani români porecliți **ceangăi** au avut mult de luptat pentru a li se recunoaște originea lor românească. **„Ce fel de unguri sînt ceangăii, dacă ei vorbesc ca eroii din basmele lui Creangă ?"**, exclamă la un moment dat D. Mărtinaș, autorul cărții **Originea ceangăilor din Moldova**, Ed. științifică și enciclopedică, 1985, excedat în egală măsură de **„savanții"** care-i considerau pe ceangăi drept **unguri**, ca și de evidența spectaculoasă a caracterului lor românesc. Ce poate fi mai probant decît limba vorbită de acești locuitori ai satelor moldovene, care de altfel nu vorbesc moldovenește, ci așa cum vorbesc țăranii din Transilvania ? Exclamația pe care am citat-o, extrem de grăitoare pentru întreaga problemă, este așezată în capul dezbaterii pe care a tipărit-o revista „Luceafărul" în penultimul său număr, cu titlul ORIGINEA ROMÂNEASCĂ A CEANGĂILOR. ARGUMENTELE LIMBII ROMÂNE, în cadrul căreia un număr de filologi, de scriitori în același timp, discută pe larg, cu argumente desfășurate în timp și spațiu, **originea românească a ceangăilor dezvăluită de D. Mărtinaș.** Participă un lingvist cunoscut și experimentat, cu o bună cunoaștere a istoriei limbii române și știutor de maghiară, profesorul Gabriel Țepelea, participă un dialectolog de marcă, Valeriu Rusu, participă Ion Coja, a cărui pregătire filologică i-a permis să colaboreze la apariția cărții lui D. Mărtinaș și a cărei postfață o semnează, este prezent romancierul Mihail Diaconescu, ale cărui romane istorice au în vedere teme înrudite cu aceea a cărții lui D. Mărtinaș. Ca legatar al dispărutului autor D. Mărtinaș, ridicat dintre ceangăi, vorbește în cadrul mesei rotunde V.M. Ungureanu, și el provenit din rîndurile ceangăiești, îngrijitor și adnotator al cărții lui D. Mărtinaș, și care duce în această dezbatere de proporții argumentul indubitabil al conștiinței limpezi a propriei origini. Coordonatorul discuției din partea revistei „Luceafărul" este Mihai Ungheanu, pe care cititorii l-au mai întîlnit în această postură și altă dată. Ne bucură că șirul meselor rotunde de mare ecou al revistei „Luceafărul", întrerupt pentru o vreme, a fost reluat, și că el este ilustrat acum printr-o dezbatere a cărei coerență și argumentație îi conferă o forță de convingere puțin obișnuită. Temeiul afirmației lui D. Mărtinaș, întărit de Gabriel Țepelea și Valeriu Rusu, **este limba vorbită în așazisele sate de ceangăi ale Moldovei.** Ea este o limbă curat românească, dar ceea ce este un argument puternic și tulburător pentru prejudecățile osificate este că această limbă românească nu poartă caracteristicile moldovenești. Tezele unor contribuții, mai ales ungurești, care revendicau pe ceangăi pentru trupul etnic maghiar, se împiedicau de obicei în faptul că acești așa-ziși maghiari, adică secui, vorbeau curent limba română. Atunci s-a zis, din această direcție, că avem de-a face cu secui românizați. Or, dacă acești veniți de peste munți ar fi învățat limba română în Moldova, ei ar fi vorbit cu particularitățile graiului moldovenesc. **Ei vorbesc însă un grai curat transilvan, ceea ce înseamnă că au venit cu limba română de-acasă în această pribegie.** Ion Coja vorbește despre vechimea unui cuvînt latin ca **„ler"**, însemnînd **cumnat**, și care este un cuvînt de o mare vechime, păstrat numai la acești așazișii secui românizați. Cum ar fi putut conserva niște vorbitori ai limbii fino-ugrice ca secuii un cuvînt latinesc atît de rar și atît de vechi ? Argumentelor lingvistice, dezbaterea din „Luceafărul" le adaugă pe cele istorice. În acest plan de istorie socială, toți participanții la masa rotundă a „Luceafărului" au identificat. În această deplasare de populație din Transilvania în Moldova, un fenomen de demografie tipic românesc, care a alimentat cu populație românească atît Moldova, cît și Muntenia. Nedumerirea lui D. Mărtinaș era cu atît mai expresivă cu cît vedea în Creangă un termen de comparație. Or, la rîndu-i, Creangă, precizează Mihai Ungheanu, este venit și el, prin strămoșii lui, de peste munte, fapt care justifică cu atît mai mult exclamația lui D. Mărtinaș. Iată de ce **limba eroilor lui Creangă este tot una cu a sătenilor din locurile de naștere ale autorului cărții despre originea ceangăilor.** Mihai Ungheanu mai ține să sublinieze că acest fenomen demografic a fost plin de consecințe pentru literatura română, care l-a conservat în legende ca aceea a lui Dragoș Vodă, ori Negru Vodă, ca în amintirile lui Creangă, ca în epopea „Turmelor" scrisă de Eusebiu Camilar, care se inspiră chiar din frămîntările care i-au decis pe strămoșii lui Creangă, ai lui Mărtinaș și, respectiv, pe ai lui Camilar, să se stabilească în Moldova. Despre regimul de constrîngeri vechi și noi din Transilvania, care au determinat puternice bejenii de români în Moldova și Muntenia, vorbește la masa rotundă Mihail Diaconescu. El atrage atenția și asura procesului de secuizare a românilor în secuime, care explică de ce, la venirea lor în Moldova, unii dintre așa-zișii ceangăi erau bilingvi, adică vorbeau, pe lîngă limba română și un idiom maghiar. Participanții la masa rotundă au arătat cît de nefericite pentru acești români așezați în Moldova au fost prejudecățile după care a fi catolic înseamnă a nu fi român, ci străin ; de aici și refuzul pe care-l au pentru termenul de „ceangău", pe care-l consideră o ocară. Consecințele negative ale confuziei catolicungur le-au trăit acești români, veniți acum circa 200 de ani din Transilvania, atît înainte cît și după ultimul război mondial. Ei și-au făcut de multe ori singuri dreptate cerînd să fie considerați români-români, care au nevoie de școli românești și de preoți care să știe limba română. Toate tezele unui mic **„bloc etnic maghiar de răsărit"** vehiculate de o **propagandă interesată** cad în fața acestor realități. V.M. Ungureanu, ca intelectual provenit dintre ceangăi, sus îne la masa rotundă a „Luceafărului" cauza limbii române, cauza românească a acestui grup pe care istoria frămîntată a românilor și-a pus o pecete puternică. Mihai Ungheanu arată că în orice conflict de aspect religios, confesional trebuie căutată o cauză socială, politică. Și aici, în cazul ceangăilor, români catolici, cauza trebuie bine văzută. Este deci necesar să fie considerați ceea ce sînt, **„Nu putem fi decît ceea ce sîntem : români"**, afirmă răspicat V.M. Ungureanu, cerînd la fel de îndreptățit ca, peste tot unde sînt români, în instituțiile care-i privesc, fie laice, fie confesionale, să li se vorbească românește. Această justiție pentru ceangăi, „frații noștri" cum îi numește Mihail Diaconescu, a fost posibilă în climatul creat de Congresul al IX-lea. Faptul este foarte bine subliniat de Mihai Ungheanu în finalul mesei rotunde :

«Apariția cărții (lui D.M.) este legată de un nou context de dezvoltare a cercetării științifice în România. Principiile înnoitoare, spiritul revoluționar al Congresului al IX-lea au făcut posibilă apariția acestei cărți. S-a văzut că această lucrare e concepută modern, într-un spirit realist, de respect al adevărului, că ea se integrează într-o perspectivă materialist-dialectică și istorică asupra dezvoltării societății românești.

Accentuez aici că luptele religioase, conflictele religioase din Transilvania ascund profunde și grave conflicte sociale și politice și că viziunea marxistă asupra fenomenului, demitizînd aceste conflicte, dezbrăcîndu-le de haina lor „spirituală", ne ajută să înțelegem mai bine prefacerile sociale și politice din Transilvania, ca și, în ceea ce privește originea ceangăilor, exodul românilor din secuime și stabilirea lor în Moldova, precum și situația lor de aici mai departe». Marxismul, continuă M. Ungheanu, ne învață să nu ne împiedicăm de confesiuni, «ci să vedem problema socială și politică pe care o îmbracă, exploatarea economică pe care o ascund, exploatarea de clasă sau exploatarea națională. Pentru că dincolo de faptul că acești pribegi sînt una sau alta, au o etichetă sau alta, e mult mai important să știm de ce au plecat, din pricina cărora împrejurări și în ce stadiu de dezvoltare economică, socială, politică, națională se găseau. Strămoșii lui D. Mărtinaș, ca și al lui Ion Creangă, au pribegit din aceste pricini. Ieftinelor argumente propagandistice de revendicare a acestei populații, ilustrînd o politică veche și mereu nouă, dar întotdeauna certată cu adevărul și dialectica acestuia, trebuie să le opunem viziunea științifică, care pleacă de la realități și se întoarce la ele. Deși cu un obiectiv limitat, cartea lui D. Mărtinaș este profund revelatoare sub aspect cultural și istoric, deschizătoare de orizont și incitantă științific. Ea este expresia unei direcții de cercetare istoriografică, interdisciplinară, stimulată de politica culturală a partidului, alinîndu-se unui șir important de lucrări care în ultimii douăzeci de ani, de la Congresul al IX-lea încoace, își propun să ne arate în chip responsabil istoria noastră „așa cum a fost".

Firește, adeverirea originii românești a ceangăilor nu le schimbă acestora cu nimic statutul, într-o epocă în care problema națională a fost străluci și definitiv rezolvată de partidul și statul nostru. Români, maghiari, germani, de alte naționalități, toți sîntem fii aceleași patrii, trăitori cu drepturi egale și cu satisfacții egale ale muncii și vieții pe un pămînt numit România. „Problema" ceangăilor, ca și a altor etnii de la Dunăre și Carpați, rămîne, în aceste condiții, doar o problemă istorică, circumscrisă defunctelor vremi în care „naționalitatea" și cultul ei constituiau criterii de discriminare în viața publică. Ea este azi — așa cum au relevat participanții la dezbaterea „Luceafărului" — doar o problemă de interes științific, problema a cca. 200 000 de oameni care au dreptul să știe cine sînt și de unde vin. O culoare politică, o nedorită culoare politică îmbracă această problemă doar în măsura în care reprezentanți ai cercurilor iredentiste de aiurea o folosec ca „argument" al pretențiilor și ideilor lor nocive, fondate pe false „statistici naționale", măsluitoare de adevăr istoric.

ILIE PURCARU ■

...Intră ca o furtună în biroul de la mansardă al Casei lui Brătescu Voinești, ce îngăduie, deocamdată, alături de Muzeul scriitorilor dîmboviteni, și sediul Muzeului județean de istorie, strămutat pentru o vreme din incinta Casei Domnești aflată în restaurare. Năvălește în micul birou al direcției, umplînd literalmente spațiul, deși, paradoxal, statura sa nu este nici voluminoasă, nici impunătoare. Este, mai curînd, scund de statură, dar impresia vine de acolo că vorba sa, deși rostogolită, grăbită, este pătimașă și trădează o minte ca un stilet și o memorie prodigioasă, fermecătoare. Este Petre Diaconescu, muzeograful care de cîteva luni își consumă toate resursele și întreaga sa pasiune pentru istoria atît de bogată a locului, pe un nou șantier arheologic apărut de cîteva luni în plin centrul orașului Tîrgoviște, în grădina publică. În cursul lucrărilor de definitivare a sistematizării zonei centrale, ce prevedeau și reamenajarea inconfundabilului parc ce înconjoară una din emblemele medievale de faimă ale capitalei de odinioară a Munteniei, printr-un sondaj arheologic — obligatoriu prin Legea patrimoniului cultural național pentru toate localitățile — un sondaj făcut temeinic, cu seriozitate și bine dirijat de către istoricii locali — s-au descoperit, sub asfaltul secolului XX, importante monumente și mărturii dintr-o epocă de faimă și strălucire a evului mediu românesc. S-au descoperit ruinele vastului palat al Mitropoliei Țării Românești, unde vreme de un veac și jumătate — un veac eroic în care lupta pentru neatîrnare s-a succedat unor perioade de liniște, cînd s-a lucrat la înflorirea culturii naționale —, au fost unși iluștri voievozi munteni de la Radu cel Mare la Neagoe și Matei Basarab. Mărturiile, intrate în istoriografie ca un izvor prețios despre acele vremi, ale călătorului sirian Paul din Alep au imortalizat cu lux de amănunte strălucirea și fastul acelor construcții ca și temeinicia cu care se tipărea aici carte românească ori se învăța școală în limbile de circulație universală ale timpului, în greacă și latină, cu nimic mai prejos decît în marile centre feudale ale Europei sau Orientului. **„Tîrgoviște este un oraș mare, cam cît Alepul sau Damascul. Cu mare trudă Matei Voievod îl încurajase (îl înconjurase, n.n.) cu o palanță de lemn și cu șanț...". „Locuința mitropolitului Țării Românești se află la capătul orașului, înăuntrul palănci ; este foarte mare, cu trei îngrădituri de lemn și cu trei curți. Curtea din afară slujește pentru ereșcutul găștelor, rațelor și găinilor ; cea de a doua cuprinde grajdurile cailor și bucătăriile. Cea de a treia este închisă cu clădiri măreț de piatră la care se intră prin porți mari. ...În fața ușii se află o fîntînă frumoasă cu apă curgătoare, minunat** (de bună). **De asemenea, în fața porții curții se află o altă fîntînă. Chiliile din locuința mitropolitului se află în partea dinspre răsărit, ele sînt foarte înalte ; te poți sui pe o scară lungă să ajungi într-un pridvor mare cu arcade care dă spre biserică, spre curte și spre grădina cea mare. Toți pereții sînt acoperiți cu picturi minunate..."**

Muzeograful Paul Diaconescu spune modest că ar fi fost vorba de o șansă și de o întîmplare „să pice" cu sondajul exact pe zidurile de incintă ale vestitului palat. Este greu de crezut pentru acest încăpățînat frumos al profesiei care ani de-a rîndul a meditat de la suprafață, străbătînd parcul, și măsurîndu-i cu pasul dimensiunile, pe datele pe care mărturiile călătorului oriental — ce a poposit la curtea lui Matei Basarab, pe la 1653 le indica și raportate la cîtiva bizantină de azi înălțată și restaurată pe locul fostului lăcaș original, ctitorie începută sub Radu cel Mare, la 1503—1505 și terminată în vremea lui Neagoe Basarab, la 1520. Aflînd în arhitectul Cornel Ionescu de la Centrul județean de proiectări, un alt pasionat pentru strălucita istorie a Tîrgoviștei, au procedat cu atenție, cu grijă, fără grabă iar primul monument întîlnit a fost o bolniță, și ruinele unui spital din secolul XVIII, se pare, pentru epidemii ce decimau atunci lumea, ca și cimitire de ciumați și holerici. Apoi, au deschis 2 secțiuni, una cu un șanț de peste 30 de metri, o alta lungă de peste 70 de metri, mergînd exact pe zidurile marelui palat, descoperindu-se vestigii importante — vreo 10 încăperi, cuhnii (bucătării), apeducte pentru apă și canalizare. După cercetările arheologice de pînă acum, se presupune că în incinta veche se află construcții din timpul domniei lui Petru Cercel iar apeductele ar fi din vremea lui Matei Basarab.

Potrivit descrierilor lui Paul din Alep, se aducea la Curtea Domnească apa de foarte departe, de la 5—6 km dinspre nord, prin sistem de aducțiune construit solid. Săpăturile au pus în evidență, o parte din acest apeduct. Este din olane de ceramică îmbucate unele în altele și protejate cu manșoane de cărămidă pentru a rezista la presiuni. (Să nu uităm, există mărturii scrise și arheologice potrivit cărora Tîrgoviște a fost primul oraș din epoca medievală din sud-estul Europei alimentat cu apă.)

Palatul a fost construit și întregit de-a lungul a aproape două secole, fiecare domnitor, fiecare voievod adăugînd cîte ceva, fapt obișnuit în toată lumea medievală. „Noi am găsit curtea interioară, precizează Petre Diaconescu. Palatul lui Neagoe Basarab cu extinderi spre nord-est în vremea lui Matei Basarab (sec. XVII) din care am identificat pivnițele cu bolți specifice și foarte bine păstrate. Dacă Paul din Alep spune că în secolul al XVII-lea palatul mitropolitan ocupa o curte cît un oraș mare (din acele vremi, noi am identificat pînă acum din curtea interioară andurantele gospodărești cu grădinile, livezile lor și un heleșteu. În orice caz avem date ce confirmă că în acest secol de înflorire al lui era cît aproape teritoriul orașului de azi. Am mai cercetat, pe latura de vest, poarta impresionantă, descrisă de călătorul oriental, cu refaceri în secolele XVII și XVIII. Tot ceea ce am dezvelit pînă acum ne confirmă că ne aflăm în fața unui important monument care, restaurat și pus în valoare istorică și turistică, alături de Complexul monumental Stelea, unde s-au terminat de curînd de restaurat clădirile ce au adăpostit prima școală greacă și latină în Tîrgoviște (tot de sec. XVII) și alături de Curtea Domnească, întemeiată de ilustrul voievod urcat pe tron acum 6 secole, Mircea cel Bătrîn, va crea o imagine adevărată și mai completă despre ceea ce a fost nu doar Tîrgoviștea ca centru politic și cultural al Munteniei medievale, dar însăși epoca medievală românească". Un complex muzeistic al cărui proiect se află în curs de elaborare și care ne va întregi imaginea unei epoci de glorie din trecutul patriei noastre. Despre un oraș cu nimic mai prejos decît marile capitale europene medievale precum atestă izvoarele scrise ale călătorilor — oameni politici, ambasadori și chiar capete încoronate — despre inima de unde s-au organizat și condus mari bătălii ale neatîrnării și independenței, dar și proiecte pentru construcții pașnice. Astfel, Tîrgoviștea a avut două perioade majore ale dezvoltării ei — cea eroică, a marilor strategii și bătălii pentru păstrarea ființei naționale și a hotarelor, pentru libertate și suveranitate politică, prin Mircea cel Bătrîn, Radu de la Afumați, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul (care a purtat aici una din marile sale bătălii împotriva turcilor și de unde a emis numeroase acte de cancelarie chiar dacă nu și-a păstrat-o ca reședință mitropolitană și drept capitală a statului Muntenia) și epocile de cultură și de construcții, a unei veritabile Renașteri românești, ilustrată prin voievozi ca Neagoe Basarab, Petru Cercel, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu. Aici s-au tipărit cărți de căpătîi ale culturii noastre, Pravila cea mare de la 1652, în tiparnița înființată în timpul lui Matei Basarab, care a cunoscut o deosebită strălucire în vremea lui Antim Ivireanul, între 1709—1715, sub domnia glorioasă a lui Constantin Brâncoveanu. Fericit de istorie, spațiul dîmbovițean bucurindu-se astăzi și de neasemuitele zidiri brâncovenești palatele de la Potlogi și Dolcești, în întregime restaurate, ca și de palatul lui Vlad Țepeș și iată, tot atîtea repere de suflet ale neamului nostru în care grija pentru monumente este sensibilă, este majoră, este una de restituire a dreptului la istoria noastră încredințat odată cu fundamentalele deschideri inaugurate de Congresul al IX-lea al partidului. Într-o continuare de act, în curînd, în centrul orașului modern Tîrgoviște vom vizita un muzeu în aer liber din trecutul cald și glorios al poporului nostru.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Grija pentru monumente

În centrul orașului Tîrgoviște s-au descoperit noi mărturii despre faima și strălucirea fostei capitale medievale a Țării Românești întărită de marele voievod Mircea cel Bătrîn.

Palatul mitropolitan

IPOTEZE

Fluxul și refluxul umbrei la Kogaion

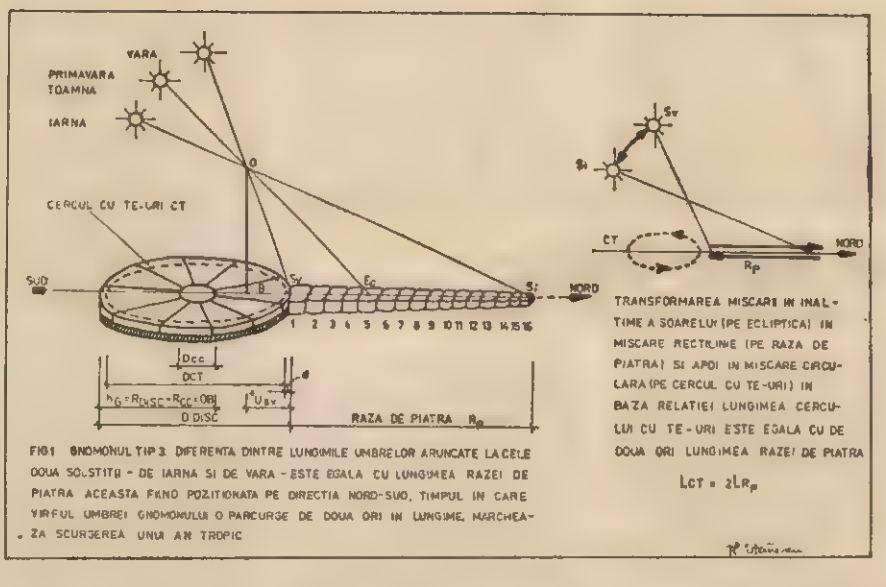

FIG1 GNOMONUL TIP 3 DIFERENTA DINTRE LUNGIMILE UMBRELOR ARUNCATE LA CELE DOUA SOLSTITII - DE IARNA SI DE VARA - ESTE EGALA CU LUNGIMEA RAZEI DE PIATRA ACEASTA FIIND POZITIONATA PE DIRECTIA NORD-SUD, TIMPUL IN CARE VIRFUL UMBREI GNOMONULUI O PARCURGE DE DOUA ORI IN LUNGIME, MARCHEAZA SCURGEREA UNUI AN TROPIC

2

Ciobanul din Carpați știa probabil mai dinainte de a se centraliza și concretiza aici, la Sarmizegetusa Regia, cunoștințele despre astronomie, știa, probabil, să folosească bita lui la măsurarea timpului, firește, poate nu cu precizia cronometrelor și a altor aparate electronice de azi, ci cu o toleranță știută de el, admisă în înțelepciunea lui și în accepțiunea sa față de scurgerea timpului. El purta această primă armă a sa nu numai pentru a se apăra de jivine mai mari sau mai mici, pentru a-și mina turma, ci, iată, și pentru a măsura vremea mulsului, a pornitului la păscut, a altor activități. Mai mult, el, izolat în infinitatea timpului, singur între pămînt și cer, și-a reprezentat pe această bită chiar o parte din bolta cerească : a sculptat în verticalitatea ei Soarele și Luna, Luceafărul de ziuă sau de seară, alte stele sau constelații cerești, fără să-și dea seama că face astronomie. Tezaurizînd apoi practica lui, învățătura lui, dezvoltînd-o și făurindu-și instrumente mai adecvate, sacerdoții au pus, la Sarmizegetusa Regia, bazele astronomiei poate, iar sanctuarele de azi sînt mărturii ale înțelepciunii lor.

Mă întorc însă la Florin Stănescu și-l întreb :

— Pomeneați mai sus de înclinația eclipticii — drumul aparent al Soarelui printre aștri : cum credeți că puteau înaintașii noștri să calculeze oblicitatea ei față de ecuatorul ceresc ? Foloseau în calcul aceleași valori sau altele înscrise în acest sistem de măsurat timpul, din care face parte și Soarele de andezit ?

— Ați intuit bine : pe discul Soarelui de andezit există suficiente date (mărimi), pentru a se calcula grafic — direct pe disc — înclinația eclipticii. Există două metode, dar am să vă prezint pe cea mai simplă : să afle oblicitatea eclipticii, considerăm că astronomul, hai să folosim acest termen, de la Sarmizegetusa Regia împărțea raza cercului mic de pe disc la raza discului și obținea ceea ce în trigonometrie se numește tangenta unghiului V (din figură) ; din considerente de geometrie elementară, unghiul de înclinație a eclipticii va fi de două ori mai mare decît unghiul V. Obținem astfel pentru înclinația eclipticii valoarea de 23°40', calculată, subliniem, tot numai cu elemente de pe disc. Amintim că Hiparc și Ptolemeu admiteau în epoca respectivă o valoare, pentru înclinația eclipticii, ceva mai mare, respectiv 23°50'.

— Deci o toleranță de 10' : e mare, e mică ?

— Am calculat valoarea reală a înclinației eclipticii pentru atunci și am găsit-o, după cum o aveți mai sus, de 23°43', deci destul de apropiată de valoarea pe care o admiteau Hiparc și Ptolmeu.

Raza de piatră
sau
fluxul și refluxul umbrei

Cît am stat la Sarmizegetusa Regia, am asistat, printre altele, și la o dispută între doi specialiști, confruntare de idei care mi-a reținut atenția și mi-a descifrat mie mai bine nevoia de conlucrare, de cercetare și studiu pluridisciplinar. Era vorba despre raza de piatră, acel ac indicator, cum îl numeam eu, al marii busole de piatră — care este Soarele de andezit. Stăteam pe un platou situat mai sus de platoul pe care se află Soarele de andezit și poziția din care priveam, de sus în jos, mi-a permis să văd Soarele de andezit în întreaga lui desfășurare și să-l asemăn, chestie de comparație doar, cu o mare busolă de piatră, al cărei ac indicator arată nordul ! Florin Stănescu a tresărit cînd am exprimat asta cu voce tare, pentru că el avea în minte o astfel de idee, venise cu ea de la Sibiu și acum o verifica practic, în teren. Da, acest ac indicator, format după cum se vede în figură din 18 segmente de piatră, în lungime de 9,60 m, arăta aici, de peste două mii de ani, nordul ! Am arătat asta într-un articol anterior. Disputa, științifică firește, între Florin Stănescu, matematician și astronom, și Adrian Rusu, arheolog, izvora de la utilitatea razei de piatră ; astronomul susținea că scopul ei este acela de a indica nordul și poate are și alte utilități, necunoscute încă, poate chiar și utilități cultuale ; arheologul susținea că e vorba doar de o cărare prin care sacerdotul sau preotul dac pătrundea în incinta Soarelui de andezit, al cărei scop și utilitate erau reduse doar la acele obiceiuri legate de cult ; se presupune că aici erau jertfiți solii care erau trimiși la Zamolxe, iar mai tîrziu, în locul acestora, erau jertfite animale. Dacă ar fi vorba numai de o simplă cărare, mă întrebam, de ce trebuia oare ca ea să indice cu exactitate nordul și de ce e realizată în formă de săgeată — fiindcă cuburile de piatră se subdimensionează spre vîrf ? Las răspunsurile pe seama cercetătorilor, eu rămîn doar la aspectul pluridisciplinarității. Ne-a părut la fel de interesantă, ca și celelalte idei, ipoteza astronomului Florin Stănescu, pe care o relatăm în continuarea acestui dialog :

— Veți demonstra, deci, că raza de piatră folosea ca ac indicator al busolei de piatră ; mai bine zis ați demonstrat asta în articolul anterior. Nu mai avea ea și alte utilizări ? În sens astronomic, desigur ?

— Am încercat să demonstrez că pe lîngă materializarea în piatră a direcției nord-sud, acest „zid curios" cum a fost numit de arheologi la descoperirea sa și căruia noi i-am zis **raza de piatră**, mai avea și o altă utilizare, foarte importantă, bazat tocmai pe proprietatea ei de mai sus. Pentru asta, să tratăm în continuare funcționarea ansamblului disc-rază de piatră. Noi bănuim că raza cercului cu T-uri (ori poate un submultiplu al acesteia) era în principal folosită pentru alte măsurători (de pildă oblicitatea eclipticii) și nu pentru urmărirea deplasării umbrei gnomonului. Variația lungimii umbrei meridiane a acestuia putea fi mult mai practic urmărită de-a lungul razei de piatră, fapt ce ar fi mărit traseul de deplasare și, deci, gradul de precizie al determinărilor. Se obține astfel, pentru a urmări deplasarea umbrei între cele două solstiții de vară și de iarnă, un traseu de aproximativ 10 m (mai exact 9,60 m) împărțit în blocuri. Evident, lungimea acestor blocuri de piatră nu este egală, fiindcă ar rezulta perioade neegale de timp. Retrăgîndu-se în lungul razei de piatră spre baza gnomonului, pe măsură ce ne apropiem de solstițiul de vară, umbra acestuia nu parcurge spații egale în același număr de zile. Nimic nu-i împiedică însă pe cei însărcinați cu urmărirea deplasării umbrei meridiane între vîrful razei de piatră și cercul cu T-uri, să folosească și alte marcaje (sau alte calcule) de-a lungul acestui traseu de aproximativ 10 m, marcaje corespunzătoare unor anumite perioade de timp, proprii cultului, pe care îl oficiau, necesităților cultivării terenurilor agricole, ale deplasării turmelor etc.

(Va urma)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Iaşi, un centru de referinţă al gastroenterologiei

Conf. dr. Carol Stanciu, şeful Secţiei de Gastroenterologie de la Spitalul Judeţean nr. 1 Iaşi. 48 de ani. Născut în comuna Nădăştia de Jos, judeţul Hunedoara. Între anii 1970—1973, obţine prin concurs un post de Research Fellow în gastroenterologie în Anglia. Doctor în medicină, deţinător al diplomei ECFMG (Philadelphia, S.U.A.) Autor al unor cărţi („Gastroenterologie practică" în 3 volume, „Boala Crohn") sau a unor capitole din diverse tratate publicate în ţară („Clinică Medicală" sub redacţia prof. C. Negoiţă, „Tratatul de medicină internă" vol. II, sub redacţia prof. R. Păun) sau în străinătate („Diseases of the esophagus", University Press, Odense, Danemarca). Publică peste 150 de lucrări în reviste din ţară şi străinătate. Visiting-profesor la Copenhaga, Napoli, Mannheim. Membru al multor societăţi de gastroenterologie din străinătate.

— Am înţeles că, deşi ardelean, una din iubirile dumneavoastră constante a fost Iaşul.

— Adolescent fiind, Iaşul a însemnat pentru mine mult: tradiţie, cultură, istorie. Este un centru al culturii naţionale care se bucură şi acum de o reputaţie ce va putea fi cu greu egalată în domeniul realizărilor spirituale. Aici m-am simţit întotdeauna bine. În 1976, spre mirarea celor care mi l-au oferit şi a prietenilor, am renunţat chiar la un post important la unul din spitalele de vîrf din Bucureşti. Am preferat Iaşul. În plus, aveam şi o datorie faţă de I.M.F. Iaşi, care mi-a oferit posibilitatea plecării la specializare în Anglia. Doream ca experienţa pe care o dobîndisem s-o pun în aplicare în primul rînd în Iaşi, deşi pe atunci, s-o recunoaştem, din punct de vedere al dotărilor în noi nu era mai nimic faţă de Bucureşti.

— Se poate vorbi despre o şcoală de gastroenterologie ieşeană ?

— Începutul l-a făcut prof. C. C. Dimitriu care, încă din 1945, iniţiază cercetări orientate îndeosebi pe problematica bolii ulceroase, profilul digestiv al Clinicii II Medicale din Iaşi fiind continuat şi amplificat de regretatul prof. C. Strat care formează un distins colectiv de cercetători şi practicieni. În ultimii ani, clinica a beneficiat de o dotare deosebită cu aparatură modernă, pandescoape, colonoscoape, înregistratoare de presiune intraluminală, ecografe etc., dovadă a grijii partidului şi statului nostru pentru ocrotirea sănătăţii. La Iaşi s-a format un colectiv cu o înaltă pregătire de specialitate şi cu preocupări deosebite în problemele majore ale gastroenterologiei. De altfel, gastroenterologia, ca specialitate, a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare enormă, cu o mare restructurare a cunoştinţelor. Această dezvoltare a fost urmarea, în primul rînd, a faptului că bolile digestive, prin frecvenţa lor crescută şi incapacitatea de muncă pe care o determină, constituie probleme de interes naţional. Bolile digestive au o incidenţă deosebit de ridicată, constituind primele cauze de solicitare a medicului, de internare în spital şi de absenteism profesional. Ele predomină la persoanele de vîrstă activă, încadrate în producţie, ducînd la pierderea a milioane de zile de muncă pe an.

— Cum a fost în Anglia ?

— Am obţinut postul prin concurs şi în cei trei ani cît am lucrat acolo, am abordat diverse probleme ale patologiei digestive, la unele dintre ele aducînd contribuţii originale, recunoscute pe plan internaţional. Împreună cu prof. J. R. Bennet, am introdus o nouă metodă de diagnostic a esofagitei de reflux, înregistrarea continuă de lungă durată a PH-ului esofagian, metodă care s-a dovedit cea mai exactă, fiziologică şi reproductibilă dintre toate pe care le avem la îndemînă şi care acum este larg folosită în diverse spitale din întreaga lume. Am evidenţiat acţiunea unor factori, anterior necunoscuţi, asupra refluxului gastro-esofagian. Pentru prima oară în lume am studiat motilitatea gastroduodenală prin înregistrări continue timp de 24 ore şi am descris aspecte necunoscute. Am introdus în terapeutică o nouă metodă de dilatare a stenozelor esofagiene benigne, în care dilatatoarele metalice erau folosite în conexiune cu un fibroendoscop.

— Şi după ce v-aţi întors acasă ?

— În clinica noastră, s-au introdus în premieră naţională următoarele tehnici de diagnostic şi tratament: Dilatarea stenozelor esofagiene benigne pe cale endoscopică, folosind dilatatoarele originale din material plastic, flexibile, realizate împreună cu un colectiv de la Fabrica de mase plastice Iaşi şi care înlocuiesc cu succes dilatatoarele Eder-Puestow din import; este singura metodă de tratament la bolnavii la care intervenţia chirurgicală dintr-un motiv sau altul este contraindicată. — Scleroza varicelor esofagiene şi gastrice pe cale endoscopică sau pe cale percutană transhepatică; ruptura varicelor esofagiene la bolnavii cirotici este extrem de gravă, cu o mare mortalitate, iar scleroterapia poate fi salvatoare; de remarcat că în ultimul an am înlocuit substanţa sclerozantă din import cu una ieftină şi uşor de procurat din ţară şi care dă, bineînţeles, aceleaşi rezultate. — Diagnosticul etiologic în urgenţă a hemoragiilor digestive superioare; precizarea cauzei unei hemoragii digestive este extrem de importantă ştiut pentru bolnav cît şi pentru chirurg, acest lucru fiind posibil prin efectuarea endoscopiei în primele 24—28 de ore de la episodul hemoragic. — Colangiografia, drenajul biliar şi protezarea coledocului, de fapt trei tehnici deosebit de importante în diagnosticul şi tratamentul icterului obstructiv. — Înregistrarea de lungă durată a PH-ului esofagian şi a motilităţii tractului digestiv superior şi inferior. — Gastrostomia percutană; înlocuieşte gastrostomia chirurgicală, reduce spitalizarea şi costul intervenţiei. — Protezarea esofagului în stenozele maligne cu proteze originale realizate la Iaşi. Trebuie să subliniez că unele dintre acestea reprezintă tehnici şi metode medicale de vîrf care se aplică în puţine centre de specialitate de pe continent. Ele au fost preluate în ultimul timp şi de alte centre medicale din ţară. Ca urmare a activităţii depuse de colectivul de gastroenterologi ieşeni şi a rezultatelor obţinute, la sfîrşitul anului 1984, Ministerul Sănătăţii a aprobat înfiinţarea la Iaşi a secţiei clinice de gastroenterologie. Deschiderea ei oficială a coincis cu Simpozionul Naţional de Gastroenterologie, la care au participat specialişti din toată ţara. Toate aceste realizări au fost posibile ca urmare a sprijinului actualei conduceri a I.M.F. şi Direcţiei Sanitare Judeţene Iaşi, dar mai ales a înţelegerii şi sprijinului direct acordat de factorii de conducere ai judeţului.

— Cum se regăsesc în practica de zi cu zi rezultatele cercetărilor colectivului dumneavoastră ?

— Eficienţa unei secţii clinice, ca de altfel a oricărui spital, se face cu ajutorul unor indicatori care se referă la folosirea fondului de paturi, durata medie de spitalizare şi costul îngrijirii acordate. Indicele de utilizare a patului a fost apropiat de cel propus. Utilizarea fondului de paturi este influenţată, printre altele, de accesibilitate şi adresabilitate, ambele crescute în secţia noastră. Avînd în vedere mijloacele moderne de explorare, în special endoscopia şi ecografia, adresabilitatea este mare atît în judeţul nostru, cît şi din alte judeţe, iar accesibilitatea uşoară, în principiu primind oricînd bolnavii cu trimitere din alte judeţe şi prin programare pe cei din teritoriu. În ultima perioadă, durata medie de spitalizare a fost de 4,7 zile, în comparaţie cu 10—12 zile, cît este obişnuit într-o clinică medicală. Probabil că este vorba de cea mai redusă durată medie de spitalizare din ţară şi este rezultatul investigaţiilor de rutină a bolnavilor în ambulator, a efectuării explorărilor deosebite în prima zi de internare, cu precizarea diagnosticului şi începerea tratamentului în acelaşi timp. În anul care a trecut, în laboratoarele de endoscopie şi ecografie s-au efectuat peste 6 000 de examinări, ceea ce ar însemna o medie de peste 20 de examinări pe zi. Acest lucru a fost posibil ca urmare a devotamentului întregului colectiv faţă de bolnavi.

— Politica sanitară a partidului nostru acordă o importanţă deosebită medicinei preventive. Ce acţiuni aveţi în vedere în acest sens ?

— Ponderea muncii noastre o deţine munca în cadrul secţiei, dar o latură importantă a activităţii noastre s-a desfăşurat în ambulator. Cabinetul de gastroenterologie din Policlinica nr. 1 face practic corp comun cu secţia. Numai anul trecut, medicii secţiei au acordat peste 2 600 de consultaţii în policlinică. Investigaţiile efectuate aici şi tratamentul urmat ambulator au contribuit semnificativ la reducerea duratei medii de spitalizare şi au făcut ca internarea a sute de bolnavi să nu mai fie necesară. Ne propunem şi în viitor ca o parte importantă a activităţii noastre să se orienteze tot spre ambulator.

Tocmai date fiind efectele economice negative ale acestor boli, acordăm o grijă cu totul deosebită asistenţei medicale în rîndul oamenilor muncii. Avem legături strînse, cu rezultate din cele mai bune, cu medicii din unele întreprinderi, cum ar fi Combinatul de utilaj greu, legături care se vor intensifica şi extinde în anul viitor. Avem un contract cu Combinatul de fibre sintetice Săvineşti, unde am pus în funcţiune un laborator de endoscopie digestivă, primul de acest gen la o întreprindere industrială din ţară. Medicii din secţia noastră se deplasează periodic la dispensarul combinatului, dau consultaţii şi preiau cazurile mai dificile în secţia din Iaşi. Pînă acum au fost efectuate aproape 150 de endoscopii. Este o iniţiativă interesantă şi utilă pentru toată lumea, o colaborare pe care o dorim amplificată. Colaborăm deasemenea cu alte centre sanitare — Suceava, Piatra Neamţ, Bacău, Galaţi, Focşani etc., care trimit bolnavi la noi pentru explorări şi tratament.

— Într-un timp foarte scurt, la Iaşi s-a făcut mult în gastroenterologie. Într-o posibilă hartă a centrelor cu bun renume în această specialitate, Iaşul ar figura la loc de cinste. Sînteţi mulţumit ? Ce aveţi trecut în planul de perspectivă ?

— Dacă în ultimii 10 ani colectivul nostru a fost practic prezent cu lucrări ştiinţifice la toate manifestările de acest gen din ţară şi de peste hotare, dacă peste 100 din studiile noastre au fost publicate în reviste, dacă, în fine, aici a fost scrisă prima carte de gastroenterologie înseamnă că am reuşit să facem cîte ceva. Ne-am străduit să reprezentăm cu cinste şcoala ieşeană de medicină, să finalizăm eforturile şi să justificăm încrederea care ni s-a acordat prin lucrări de înaltă ţinută, să acordăm asistenţă medicală la cel mai înalt nivel. Toate realizările noastre au un singur scop: bolnavul. Pentru viitor, ne gîndim cu atenţie la formarea şi creşterea numărului de specialişti, la întărirea asistenţei medicale în rîndurile muncitorilor, la dezvoltarea şi aplicarea tehnicilor de tratament şi diagnostic rapid şi economic. Nu în ultimul rînd, ne preocupă dezvoltarea gastroenterologiei preventive, fiindcă, nu uităm, este mult mai uşor să previi decît să tratezi.

— Vă mulţumim.

OPREA GEORGESCU

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Hübner şi Honigberger: aventurieri sau eruditi?

Despre **Israel Hübner**, un biograf al său, îndeobşte bine informatul Johann Seivert, scrie textual că a fost „un astronom, matematician şi astrolog, de obîrşie din Shneeberg, în Meissen, căruia i se cuvine un loc de frunte în casa de nebuni a învăţaţilor". O apreciere mai mult decît „severă", a cărei îndreptăţire vom încerca să o analizăm. Născut în Germania, unde a şi urmat studiile, Hübner s-a stabilit de tînăr la Sibiu, unde s-a integrat firesc în comunitatea intelectuală a oraşului. În 1653 a publicat lucrarea **Ephemerides Cibinii**, scriere astronomică riguroasă, dar în paralel s-a dedat la elucubraţii astrologice, mergînd atît de departe, încît a prorocit sfîrşitul iminent al lumii pentru anul 1666! Şi cum a avut nesansa de a trăi pînă în anul 1668, ultimii doi ani ai vieţii i-a petrecut înconjurat de furia celor care, crezînd balivernele sale, îşi dăruiseră întreg avutul bisericii, spre a-şi asigura un loc cît mai confortabil în lumea de apoi, ca şi de batjocura altora, cărora li s-a alăturat, cum arătam, Seivert, un biograf în general demn de încredere.

Şi totuşi... Dacă studiem opera lui Hübner dincolo de rătăcirile sale mistice, constatăm că ideile pe care le-a enunţat sînt extrem de interesante, unele chiar precursoare ale astronomiei moderne. Într-adevăr, el elaborează şi schiţează un nou sistem al lumii, în care considera, cu îndreptăţire, că Universul nu are nici un centru, că atît Pămîntul, cît şi Soarele nu sînt imobile, ci corpuri cereşti în mişcare, rotindu-se în jurul propriei axe şi parcurgînd de asemenea o orbită în Univers, că orbitele planetelor nu sînt circulare (cum credea de pildă Copernic), ci „ovale" (azi spunem eliptice). Hübner mai împarte în mod judicios planetele cunoscute în vremea lui în „interioare" şi „exterioare" faţă de Terra (în prima categorie — Mercur şi Venus, în cea de a doua — Marte, Jupiter, Saturn). Teza lui, după care Mercur şi Venus se rotesc în jurul Soarelui, iar Marte, Jupiter şi Saturn atît în jurul Soarelui, cît şi al Pămîntului, pare la prima vedere o încercare de „compromis" între sistemul geocentric şi cel heliocentric. De fapt, aşa cum a remarcat Hans Barth, „dacă prin aceasta Hübner a vrut doar să înţeleagă că cele trei planete mai îndepărtate de Soare se învîrtesc în jurul acestuia pe orbite care se află în exteriorul orbitei terestre, cu alte cuvinte că orbita Pămîntului se află «cuprinsă» în interiorul orbitelor lui Marte, Jupiter şi Saturn — ceea ce corespunde, de fapt —, atunci el are şi în această privinţă dreptate". Mai mult, H. Barth relevă că ideile lui Hübner cuprind elemente ale teoriei moderne a Universului în expansiune. Dacă în concepţiile astronomului sibian erorile crase de obîrşie astrologică au coexistat cu idei pe deplin valabile, unele de o mare forţă anticipatoare, ceea ce a rămas de la el pentru patrimoniul ştiinţei sînt fără îndoială acestea din urmă şi nu putem să îl considerăm decît drept un mare om de ştiinţă al vremii sale.

Figura lui **Johann Martin Honigberger**, evocată cu interes şi de Mircea Eliade în **Secretul doctorului Honigberger**, stîrneşte de un veac controversele specialiştilor care au auzit de activitatea şi opera sa, pe care însă prea puţini au studiat-o. Vorbea 12 limbi, avea o prodigioasă varietate de preocupări şi cunoştinţe, a fost un veritabil umanist al vremii sale, în acelaşi timp orientalist, explorator, arheolog, numismat, filolog, practicant al medicinei, chimist, botanist şi mineralog. Specialiştii nu îl puteau însă ierta lui Honigberger (1795–1869) faptul că nu şi-a putut permite, datorită lipsei mijloacelor materiale, să urmeze studii universitare; a absolvit doar gimnaziul în Braşovul natal, iar apoi a fost ucenic de farmacist la Braşov, Bistriţa şi Bucureşti. A fost, cu alte cuvinte un autodidact, asemenea inventatorului Edison, astronomului William Herschel sau pionierului aviaţiei mondiale Traian Vuia. Iată de ce într-un lexicon medical publicat în 1841, Honigberger este calificat drept „cunoscut aventurier şi şarlatan medical" (!), iar însuşi marele anatomopatolog şi medic Rudolf Virchow îl caracteriza ambiguu drept un curios „compositum de ajutor de farmacist, homeopat şi orientalist".

Dar să fim obiectivi, să dăm cuvîntul faptelor: Johann Martin Honigberger a întreprins, începînd din 1816, cinci expediţii în Orient, în Turcia, India, Afganistan, Egipt etc., unde a efectuat studii în cele mai diferite domenii. S-a angajat, cu succes în combaterea unor epidemii de holeră şi ciumă, a aderat la concepţia întemeietorului medicinei homeopatice, A. Hahneman şi a practicat această disciplină. A strîns bogate colecţii etnografice şi numismatice, a descoperit şi descris un mare număr de plante (prezentate în publicaţii de specialitate), a identificat şi adus în Europa minereuri necunoscute înainte de el. A elaborat un glosar de botanică medicală în nouă limbi, a indicat şi aplicat utilizarea extractelor de plante medicinale în bolile nervoase. Şi-a descris viaţa şi explorările într-o carte de largă circulaţie, intitulată **Früchte aus dem Morgenlande (Roadele Orientului)**, apărută în prima ediţie în 1851 la Viena. Valorificîndu-şi cunoştinţele de chimie, a pus la punct fabricarea unor explozivi care au servit armatei indiene într-un război împotriva englezilor. A fost membru al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, membru de onoare al Societăţii de Studii Asiatice din Paris şi al Societăţii Medicilor Homeopaţi din Leipzig. În prestigiosul „Journal Asiatique", E. Jaquet a comentat elogios piesele arheologice aduse de Honigberger din Orient şi donate diferitelor muzee europene.

Mai sînt oare necesare şi alte argumente? În ciuda calomniilor de care a avut parte în timpul vieţii, ca şi după moartea sa, Johann Martin Honigberger nu a fost niciodecum un şarlatan, ci doar... un erudit fără diplomă şi în multe privinţe un deschizător de drumuri, căruia nu văd de ce i s-ar reproşa gustul pentru exotism — incontestabil o trăsătură a acestui transilvănean. „Unchiul din India", cum era poreclit în Braşovul natal, mereu înveşmîntat în pitoreşti costume orientale, a fost, cum bine îl caracterizează H. şi S. Schawann „o figură fantezistă şi plină de farmec", dar în acelaşi timp o remarcabilă personalitate a vremii sale.

I. M. ŞTEFAN

„Avea o sticluță de 250 gr. cu o soluție albastră ca cerneala și un material cauciugat care a spus că se numește șarpilograf și se face bani cu el și am contrazis-o că nu se poate că asta e escrocherie curată, atunci ea a scos din geantă alt șarpilograf mai mic și 31 de hîrtii albe pe care le-a mînjit cu soluție albastră și le-a împăturit în șarpilograf. După 3 minute le-a scos și spre surprinderea mea erau 3 bagnote de 50 lei, una de 25 lei și una de zece lei. A plecat spunînd că se duce să le facă proba". Cînd a văzut isprava, Silvia Iordache era convinsă că Fetița este o artistă în confectionarea banilor. Dar nu a comandat nici un leu. Gheorghe I. Florescu, prietenul ei, comandase 600.000 și le era de ajuns la amîndoi. Nu voiseră să sară calul, cum făcuse Mitică. Mitică, după ce asistase la demonstrație, comandase fix două milioane. La ce îi trebuiau atît de mulți? Întîi să-și cumpere altă mașină, apoi o casă ca lumea, mobilă, televizor în culori, casetofon și să-i cumpere mamei sale altă butelie. Restul, pentru chefuri și pentru zile negre. Era la un pas de o altă viață. Din nefericire lucrurile s-au mai complicat. Și cînd se așteptau mai puțin s-au trezit nu mai aproape de fericire, ci mult, mult mai departe decît erau la început. Groaza cea mare a trăit-o unul dintre ei cînd a pus mîna pe pix și a scris „Subsemnatul Florescu I. Gheorghe, lucrînd ca conducător auto la IUGTC București Antr. Metrou din stația Bellu și groapa de descărcare Orășelu Copiilor pe strada Secerișului nr. 19 am găsit pe colegul meu Niță Dumitru la această adresă după ce am stat cu el de vorbă a venit și această cetățeană Ștefan Ileana". Ce să scrie mai departe? Dacă spune adevărul, lucrurile se încurcă mai rău. Fabulosul lor proiect de a fabrica bani îl privea și pe el. Așa că a continuat cu o poveste mai dulce. Cum că a cunoscut-o pe Ileana Ștefan „adică pe Fetița, în compania lui Dumitru Niță și Mitică i-a cerut niște bani și el, amabil i-a dat, și Fetița, recunoscătoare pentru gestul acesta, i-ar fi spus că îl place teribil așezarea, împărțirea și înfățișarea garsonierei lui și pentru asta îi va cumpăra un apartament cu trei camere. Le-a cerut niște bani, au dat cît au avut, au mai luat împrumut, au vîndut lucruri, au dat și alte obiecte de preț, verighete, cercei, covor, tacîmuri de argint, ceas, tot, ca să le procure apartamentul. Dar ea i-a înșelat. Și-a bătut joc de ei. I-a purtat pe drumuri, i-a umilit, i-a mințit, i-a dus cu vorba, i-a aminat, i-a ascuns. Le era o rușine cruntă să recunoască toată povestea. Adevărul este că Fetița avusese imaginație.

Într-o vară nu prea îndepărtată Mitică Niță se învîrtea pe la Sfînta Vineri. Nici ei nu mai știe pentru ce. Atunci a venit la el o femeie în vîrstă, cu niște mîini subțiri de babă, cu ochi mici de adolescentă, neașcunzînd că are 60 de ani. Încă nu știa că se numește Ștefan Ileana, încă nu știa că i se spune Fetița. L-a rugat să o ducă pe strada Ștefan Furtună la o fată a ei. A dus-o. L-a pus să aștepte. De acolo l-a purtat pînă în strada Maica Domnului. A dus-o. A așteptat-o. A vrut înapoi la Sfînta Vineri. Banu-i ban, n-are culoare. S-a conformat și a dus-o pe unde avea treburi. La urmă s-a ales cu 350 de lei. Era ceva. Bani de buzunar, bani de benzină, bani de-o bere. Cînd s-au reîntîlnit, Mitică a fost servabil cu femeia. Știa că plătește. Era dispus s-o ducă și-n turul țării. Dar Fetița i-a făcut o comandă mai scurtă. O cursă pe strada Ștefan Furtună, la fetița ei. Deja cunoscut, Mitică a fost invitat la umbră. Acolo, la o cafea amară, a văzut ceea ce urma să-i schimbe viața. Fetița i-a arătat un „șarpilograf", o sculă specială de făcut bani. „Nu cred". „Dacă vezi crezi", a zis Fetița și a scos șarpilografu. A pus în el hîrtiile albe, tăiate pe măsura suteilor, le-a învelit în șarpilograf, a turnat soluție specială de culoare albastră și i-a dat toată linia tehnologică de produs devize s-o pună sub fund. Mitică a stat pe ea preț de cinci minute și cînd s-a ridicat și a desfăcut pachetul a descoperit cu uimire că înlăuntru erau două bancnote de 100 de lei, noi noute. „Cîți poți face?" a întrebat el. „Oricîți", a răspuns ea. „Două milioane poți?" a întrebat el. „Pot", a răspuns ea. „Atunci îți fac și eu o comandă de două milioane. Bancher mă fac!" „S-a făcut", preparativele tehnologice. Fetița a scos șarpilografu, a pus soluția în farfurie, a sortat hîrtiile pe mărimi, pentru o sută, pentru 50, pentru 10 lei. Apoi a amestecat soluția cu praful de învechit bani. Și, în sfîrșit, a introdus primele bancnote în șarpilograf. Le-a învelit bine și a început să toarne ușor soluția albastră, adusă din Italia și cumpărată cu bani grei. Nenorocire. Dintr-o neatenție, Fetița a scăpat farfuria și toată soluția s-a vărsat pe dușumea. Au sărit cu toții. Care cu linguri, care cu tampoane de vată, care cu lama cuțitelor de bucătărie să mai adune ce se mai putea aduna din prețioasa substanță. Din păcate cea mai mare parte se strecurase prin crăpăturile dușumelelor. Cu ce-au reușit să stringă abia au izbutit să mai confectioneze douăzeci de hîrtii de o sută. Pe una a rupt-o, zicînd că nu a ieșit bine. Ce să facă? Trebuie bani ca să cumpere o altă soluție. De unde? După două zile Fetița a venit cu o veste bună. Omul el le dă materialul mai ieftin pentru că are nevoie de o butelie. Dumitru Niță și-a adus aminte de mama lui de la țară. Bătrîna avea o butelie. E drept că o ducea greu, că se mai ajuta cu butelia în zilele cînd se grăbea la cîmp și nu avea timp să înfăture concurenta, reprezentată în această investiție de chiar prietenul său Mitică. O lovitură nu trebuie știută de prea multă lume. Să nu răsufle, să nu lase urme. Ar mai fi ceva. Într-o seară venea de la socru-su de la Dăița de lîngă Giurgiu, și cînd trecea pe lîngă podul de la Călugăreni, a văzut o luminiță, o pîlpîire de ieratic. Trebuie să fie o comoară,! Categoric, a zis Fetița. La asta ar putea să-i ia părțas și pe Mitică. Mai ales că e de săpat. L-au chemat și pe el. Și au urcat toți patru într-o mașină. El, Fetița, Mitică Niță și Silvia Iordache. Au plecat pe înserate și abia după ce-ți scoteai ochii cu degetele s-au pus pe săpat. Orbește, au dat de o piatră. Fetița le-a spus că trebuie săpat dedesubt. Au săpat aproape toată noaptea. Mare le-a fost bucuria cînd cazmaua a zăngănit în metal. Au dat de o bucată de 2 kilograme. Au mai căutat și altele dar era sîngeră. Au învelit-o într-o cîrpă și au plecat la București. Aurul a rămas la Fetiță. Ea a zis că-l duce la analiză. După cîteva zile a venit cu vestea neplăcută. Lingoul „e slab la carată". Ar trebui întărît cu niște aur de 18 carate sau de 24. De unde? Mitică și Florescu au dat ce-au avut. Cercei, verighete, inele, sese paroxismul începe să pe ciatine. Parcă aveau° îndoieli. Parcă îl paște sărăcia. Lingoul dc aur nu era decît un rest de la turnarea bronzului, luat de pe la Neferal și aruncat în groapă cînd săpau de zor pe întuneric. Pierduseră aproape tot. Și butelie, și mașină, și inele, și cercei, și tacîmurile de argint ale lui Florescu. Adevărul e că Fetița voise să vîndă și tacîmurile. Se dusese cu ele la un argintar și, cînd a aflat că nu-s de argint și nu poate scoate pe ele cei 40.000, s-a înfuriat atît de tare că le-a rupt pe toate, bucată cu bucată. Abia mai tîrziu a aflat că erau din alpaca, nu erau chiar așa de ordinare cum crezuse, că valorau totuși ceva. Îngroziți de sărăcia care se profila, cei doi încep să recapituleze. Dăduseră tot, mașină, butelie, casetofon, bijuterii, covor, ceas, tot. Și nu rămăseseră decît cu posibilitatea de a valorifica aurul care și așa „era slab la carată". În cele din urmă, Gheorghe Florescu s-a gîndit că pînă valorifică aurul n-ar fi rău să-și recupereze una din verighete. „Am luat 3 500 salariu și banii e, odihnă și am plecat la Ștefan Ileana la Caterina unde este verigheta lăsată pentru 3.500 am dat banii de la mine 3.500 sămi dea verigheta și ea mea dat alta care cred că nu era din aur și eu am refuzat și a luato tot Ștefan Ileana și nu mi-a mai dat nici banii nici verigheta, da' a zis că dacă readuce aurul la normal, cu ceva aur mai puternic, atunci putem face și lucrarea cu făcutul banilor". Din păcate, n-au mai făcut-o. Poate că la a doua sau la a treia încercare ar fi văzut cum Fetița, cînd lucra cu „șarpilografu" strecura în pînză și cîteva hîrtii deo sută. Dar n-au mai apucat. Așa cum au relatat și alții, fabrica lor de bani a dat faliment. Fetița a luat 5 ani. Bronzul n-a mai ajuns la Auristu de la Popești Leordeni iar banii din aur dentar cu balaur, cal și călăreț au dispărut. De asta Gheorghe I. Florescu (str. Dr. Ralet, nr. 18, sector 3) n-a vrut să spună nimic despre grandiosul lui proiect de a se îmbogăți peste noapte, producînd sute cu șarpilografu Fetiței. Așa a apărut povestea cu apartamentul pentru care ar fi dat bani și obiecte în valoare de 150 000 lei. Mitică scăpase mai ușor. El nu dăduse decît 100.000 și butelia mamei lui de la țară. Dar a recunoscut că a făcut o comandă de 2 milioane, dar acum nu-i decît un bancher ruinat. Și în ultimul moment zicea „escroacă domnule, escroacă în toată legea, dar de făcut, îți făcea două sute la șarcilograf că nici nu le cunoșteai de alea bune". În schimb Florescu zice doar de apartament. Cu asta l-a înșelat, pentru asta vrea să se răzbune și să fie despăgubit, nerecunoscînd nimic despre producerea banilor. Nu numai pentru că încercarea de a produce ilicit bancnote nu-i mai dădea dreptul la o despăgubire, dar și pentru faptul că recunoscînd ce puseseră la cale, el cu Mitică și cu Fetița, n-ar face decît să semneze o hîrtie prin care ar certifica faptul că el și Mitică sînt printre puținii oameni din lume care au început să plătească un impozit cam piperat pentru plina de speranțe dar nemăsurata lor prostie.

Doi bancheri cu leafă mică

— poveste cu personaje adevărate —

Suzette

E o fată care tinde să facă parte dintr-o specie. Vorbește o brumă de engleză și o sfîrlie binișor în italiană, e cochetă, gînguritoare, curățică și îmbrăcată la modă. Cînd iese tulbură aerul cu miresme plăcute și savurează mirările celorlalți. Nu călătorește decît cu autoturismul și, foarte rar, cu taximetrul. Ea nu se aventurează niciodată cu autobuzul. Cînd îl vede strîmbă din nas și zice, eu nu merg cu chestia asta! Preferă să se întoarcă de unde a plecat decît să urce două scări și să se agațe de o bară. În plus, se pricepe la toate. A ciugulit și puțină cultură. Dacă aude vorbindu-se despre *Sfidarea mondială* caută o cunoștință care a citit-o și sfîrșește prin a o întreba, povestește-mi și mie esențialul, ce-i interesant în ea? Au apărut operele lui Nichita Stănescu. Și-a cumpărat și ea. A citit o poezie și jumătate și a strîmbat din nas. Asta nu e literatură! A găsit și un prieten cu o tonetă de carte și l-a amețit pînă l-a vîndut *Istoria literaturii de la origini pînă în prezent*. Dă bine în bibliotecă, zice Suzette care preferă televizorul. Cititul i se pare mai greu, o oboselește. Și apoi nici nu are timp. Mai uărc, adică slujba ei, unde cară o epruvetă și spală două borcane o chinuie. Suzette e nemulțumită și disprețuitoare. A vrut să se facă artistă. Zice că a picat la mustață din cauza aranjamentelor. A încercat să se lipească pe un post de manechin. N-au luat-o și asta a revoltat-o și mai și, auzi ce nesimțiți, mi-au zis că am picioarele prea grase! A dat și la medicină. A obținut note între 0, 2 și 1,5, zicînd că ea nu și-a tocat banii pe meditații. Și m-am și distrat. Acesta e un adevăr. Vara n-o prea arde soarele Bucureștilor. Toamna e mai mult la Snagov. Iarna e curiozitatea simpatică și colorată a pîrtiilor de schi și a restaurantelor din zona montană. Se duce cu lumea bună și alege mereu. E o armată de înși care se bate pentru Suzy, foști sportivi, reprezentanți de firme, șefi de unitate, copii cu material, o turmă diversă din care ea își alege cu dispreț omul care să-i plimbe cățelul, bălatul care s-o trambaleze de la o petrecere la alta, mascota pentru o plimbare. Suzette are oroare de transpirație. O consideră suprema rușine. Poate atunci cînd a încercat să înțeleagă o poveștire a simțit cum broboane imperceptibile îi îngreunează legăturile nervoase ale creierului. Cînd trece pe lîngă un om cu plasa încărcată se ferește puțin și schițează o grimasă. E semnul ei de noblețe cînd vede prostime sau un peizan. Ea trăiește doar în lumea bună, cu Rely Porsche cea care într-o vară i-a păpat unui neamț banii pentru o mașină Porsche super, cu Baby Cotor de măr, o fomistă care aduna cotoarele de măr pentru zilele fără meniu la Athenee, cu Mișu Gornistu, un piticot de 65 de ani care ține o iubită de 21, căsătorită și ea cu un fraier ceva mai tînăr, ajuns abia la 63 de ani, o faună nocturnă, o caricatură a lumii interlope din alte vremuri. Suzy, porecлită Suzette, avînd prin niște acte uitate un fel de nume semănînd cu Susana, nu e decît un șoricel speriat, speriat de vreme, un cîntec comic al derutei. Ea a trecut prin multe și acum zice că s-a maturizat. Acest proces moral s-a încheiat la ea cu identificarea interesului. În fapt, n-a făcut decît să descopere că sora ei a fost cu cîțiva ani mai isteață. A plecat în Italia și a venit înțolită, șopată după ultimul răcnet ca să la fața mahalalei. A apărut cu o blană scumpă ca să le taie tuturor respirația, ca să plătească toate momentele ei de mizer anonimat. Ba chiar a vrut să dea o palmă și celor care n-o văzuseră niciodată. „Pavazată" la ștaif a urcat într-un troleu leneș și friguros. A prins un loc și și-a aprins o țigară, aruncînd fum în rotocoale perfecta pe culoarul nu prea aglomerat. Unii au luat-o tare, i-au strigat, fă pațachina dracului, stinge țigareta, alții au zîmbit, unii au injurat-o, alții au glumit și sora Suzettei le-a strigat cu o voce disprețuitoare, Io sono italiana! și atunci șoferul i-a zis, te dracu de parașută! Mimi, sora Suzettei, a început să plîngă, țipțirînd isteric, porco miseria, Io sono italiana! Doar o băbuță din cartier, o vecină care o cunoștea de mică, tîrîndu-și plasele printre călătorii distrați, s-a apropiat de ea și a mîngîiat-o pe creștet, spunîndu-i cu o voce blîndă, Mărie, nu mai plînge, mai trage un fum că poate-ți trece! Dar Mimi și-a făcut interesul, e italiana gîă, și Suzette, în cursa ei spre țintă, a găsit un american. Plec în America, zice Suzy, mi-am depus actele. Cu cine, dragă? o întreabă companioții. Cu un țăcănit. E mișto, are bani da' e prostuț. Da' nici nu plec. Facem formele și-l pun să-mi plătească școala. Ce naiba, fac și eu medicina și după ce-mi fac interesul mai vedem. Și e convinsă că este simplu. Cu cartea nu are probleme. Ea știe și anatomie. De cîte ori n-a mîncat ciorbă de burtă și ciolan cu fasole. Și, în plus, nici n-o interesează. Dar are de plătit o poliță. Prea mulți i-au zis că e proasta și pațachina cartierului. Și vrea să le demonstreze că pleacă și face medicina și le dă o lecție, de inteligență, adică fără să părăsească mahalaua ei betonată, fără să facă un pas peste granițe, din proasta mahalalei va obține și diploma de deșteapta orașului.

Pagină realizată de
CORNEL NISTORESCU

Copilăria începe și la... „Materna"

Cînd o întrebi cum o cheamă, îți răspunde pe nerăsuflate: „Ioana Bogdana, blondă și adorabilă". Este cît se poate de serioasă cînd spune asta, e formula ei de prezentare de mult, „de cînd e mică". Așa i-a zis bunica și a avut dreptate.

S-a arătat extrem de încîntată de invitația de a colinda cîteva magazine și s-a îmbrăcat frumos ca pentru o vizită. Pentru ea, era de la sine înțeles că magazinele acestea prin care ne vom plimba nu vor fi din cele pentru oameni mari. M-am conformat dorințelor invitatei mele și ne-am îndreptat către „Materna" din strada Bărăției nr. 31, magazin cu firmă și tradiție. Ioana a alergat neobosită de la un etaj la altul și-a vîrît nasul pe la toate raioanele, a pus întrebări și a ascultat răspunsurile vînzătoarelor, în felul ei politicos, de copii bine crescut. A făcut ochii mari și s-a înroșit de emoție și plăcere cînd i-a plăcut cîte ceva, pentru ca atunci cînd vreun lucrușor nu-i spunea nimic să treacă mai departe, nepăsătoare. Privind-o, n-am putut decît să-i dau dreptate șefului magazinului, Ilie Vasile, care afirmase: „Nu există client mai pretențios decît copilul. Dacă nu-i place ceva, nu vrea să se îmbrace, se necăjește și, de cele mai multe ori își influențează și părinții".

În toată preocuparea care se vedea la vînzători pentru cei mici, în modul de aranjare și prezentare al magazinului, în culorile vii, vesele, care-ți furau ochii la fiecare pas, se simțea acolo o frîntură din minunata lume a copilăriei. Se vedea bine că oamenii cei mari de acolo sînt plini de dragoste pentru puștii la dispoziția cărora se pusesără.

Strădaniile lor pot fi răsplătite de cele cîteva vorbe simple ale Ioanei. „E ca la grădiniță". Asta înseamnă în concepția ei, un loc plăcut, unde vezi și înveți multe lucruri frumoase și ești înconjurat de dragoste.

Regretul fetiței evident în momentul în care am părăsit magazinul, dar a fost imediat dat uitării o dată ce i s-a promis că plimbarea nu s-a sfîrșit, că ne așteaptă un alt loc, la fel de frumos. L-am găsit pe calea Dorobanți nr. 126—130, unde s-a înălțat acum cîțiva ani un magazin cu același profil, tip „Materna". Nici una dintre culorile care-ți sugerează lumina, veselia nu par a lipsi aici. Se găseau din abundență, chiar și mult căutatele costumașe din flotir, materialul acela moale, pufos, poate cel mai potrivit pentru trupușoarele celor mici. Și, pentru că știam cît de repede dispar din rafturi aceste articole, am întrebat-o pe Rodica Vicol cum se face că la magazinul pe care-l conduce se găsește flotirul din belșug. „Dacă trimiți comenzile din timp și urmărești onorarea lor de către furnizori, nu se poate să nu ai mereu marfa care se cere".

Mi-am zis, decisă în continuare să-i fac plăcere micuței invitate, că trebuie neapărat să dăm o raită și pe la „Lumea copiilor". Dar, iată, tocmai în acest loc, Ioana a zis, numaidecît după ce a băgat capul pe ușă: „Nu, mulțumesc". Nici măcar peripețiile Caprei cu trei iezi, înfățișate pe panouri mari, n-au reținut-o: „Aici sînt haine pentru oameni mari și foarte triști". Înregistrase, dintr-o privire, abundența culorilor maro, gri, bleumarin, muștar. Cît despre măsuri, era, într-adevăr cam greu să-ți dai seama că-s doar pentru cei de-o șchioapă, modul de prezentare nefiind, nici el, prea fericit.

Acolo, la „Lumea copiilor", m-am întrebat de ce nu gîndesc toți creatorii ca Mircea Roșca,

pe care l-am cunoscut nu de mult la întreprinderea „Clujana" din Cluj-Napoca: „Orice produs trebuie să conțină o parte din sensibilitatea noastră. Am trecut prin școli și cursuri de artă, am învățat cîte ceva despre armonia liniilor, despre combinarea culorilor. Gustul trebuie cultivat de la cea mai fragedă vîrstă. Pentru copii, îmbrăcămintea și încălțămintea trebuie să fie vesele, să-i atragă în primul rînd prin culoare, forma o vor percepe mai tîrziu".

Cu Smilona Chira, directoare la I.C.L. Materna am purtat o discuție, cum ar fi zis Ioana Bogdana, „că între oameni mari", dar, despre cei mici. „Magazinele destinate mamei și copilului au prioritate în ceea ce privește aprovizionarea. Este necesar ca și la repartizarea materiei prime în cadrul industriei să funcționeze mai mult prioritatea. Pentru ei e nevoie de materii prime naturale. Din 1974, cînd primul magazin de acest tip a fost inaugurat personal de către secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu și pînă astăzi, s-au făcut progrese foarte mari. Doar în capitală există astăzi 43 de asemenea magazine, cu toate mărfurile necesare celor mici, chiar și mobilier și veselă. Avem relații cu 50 de furnizori din capitală și din țară, care lucrează pentru copii. Ne-am dori relații mai strînse cu întreprinderi ca „1 Iunie" — Timișoara, sau „Zimbru" Suceava, renumite pentru produsele lor. În privința magazinelor, este adevărat, mai sînt cîteva sub exigențele noastre, în special cele aflate în spațiile comerciale vechi. Aprovizionarea și aspectul unui magazin depind foarte mult și de oamenii care-l au în grijă, iar pentru noi, alegerea personalului este o preocupare permanentă. Cît despre paleta coloristică și structura sortimentală, ne-am dori și noi mult mai multă receptivitate din partea industriei. Mai avem sesizări, reale, în legătură cu măsurile antropometrice. A fost întocmit un studiu, măsurile nu se mai potrivesc, copiii de azi sînt mai viguroși, așteptăm înlăturarea acestui neajuns. Nu putem decît să ne bucurăm de faptul că avem copii frumoși și sănătoși".

Că industria știe și poate face lucruri minunate pentru cei mici, ne-a dovedit-o chiar și ultima ediție a „Tîrgului Internațional București". Dorința noastră ar fi ca acele lucrușoare atît de frumoase și utile să coboare cît mai des de pe manechine, să le regăsim purtate de către copiii noștri, să lumineze peisajul, să aducă bucurie și confort tuturor celor pentru care au fost concepute.

LIANA MOLNAR ■

Opinia unui alegător

Dă-i banii înapoi!

Formula, nefericită desigur, condamnabilă categoric, are destule șanse, ca să nu zic toate șansele, să prolifereze și să se instaleze ca o specifică mentalitate comercială dacă nu vom reacționa față de ea cu promptitudine, cu vehemență, fără milă aș putea spune. O cunoștință, cu simțul echilibrului și cu o mare, generoasă înțelegere a complexității procesului de adaptare la rigorile și exigențele comerțului socialist și, în ultimă instanță, ale moralității socialiste care presupune și un anume tip de solidaritate umană, superior subordonată idealului și luptei comune pentru înfăptuirea lui, îmi povestește stupefiată, deunăzi, că intrînd într-un magazin modern, dintr-un cartier și el foarte nou și foarte modern, s-a hotărît să cumpere un serviciu de masă inspirat proiectat de designerii unei fabrici și ea nouă și bine cotată de la început. Așadar, a achitat nota la casă, unde o casieriță tînără și elegantă într-un costum-uniformă și desenat și creat cu fantezie și cu gust, a întîmpinat-o destul de rece, ca să zic așa, dar, vorba cunoștinței, „nici n-avea de ce să-i zîmbească în mod special — modul special implicînd interesul comercial față de care ea, casieriță, n-avea de fapt nici un interes", apoi cu bonul s-a prezentat la vînzătoare care și ea tînără, și ea îmbrăcată elegant în costumul-uniformă croit cu ambiția de a se oferi cumpărătorului o imagine cuceritoare a ideii de comerț modern, s-a grăbit destul de încet să-i împacheteze altfel neglijent într-o biată și prea scurtă hîrtie de ambalaj. „Nu era cazul să pun în discuție hîrtia de ambalaj, sînt gata să pricep și să accept unele greutăți, n-aveam nici timp să mă dumiresc cum stau lucrurile cu adevărat și nu acolo era locul", îmi spune pomenita cunoștință, „însă recunosc că am rugat vînzătoarea și foarte frumos, să mai pună o hîrtie.

— Ca să nu pierd paharele pe drum" — m-am justificat eu cuviincios și îndatoritor. Tovarășa mea de viață și de drum spre mai bine s-a uitat la mine ca la un marțian, o secundă să zicem, apoi întorcînd capul spre casieriță a strigat tare ca să fie limpede și pentru ea, dar mai ales pentru mine:

— „Dă-i banii înapoi!" și desfăcînd paharele și cana din bruma de hîrtie, foarte tacticos le-a pus la loc în raft întorcîndu-mi pur și simplu spatele.

— „Bonul!" a zis casieriță, dorind să mai controleze o dată prețul și mi-a și numărat banii, părăsind și ea ghișeul, ca să nu mai pot avea nici un fel de contact cu magazinul.

— „Ce să mai adaug!?" — m-a întrebat buna mea cunoștință, om serios, cu simțul echilibrului, cum mai ziceam, gata să înțeleagă orice situație, grăbită sincer și cu bună credință să găsească argumente justificative logic pentru destule greutăți. Ce să mai spun?! A trebuit să-mi iau banii de la casă și să plec! Rămăsesem singur în magazin, nu mi se mai oferea nici măcar prilejul de a cere condica de reclamații sau de a mă ruga eu să mi se vîndă, totuși, serviciul de apă de care aveam nevoie.

În toată istoria comerțului, a comerțului autentic, nu cred că se cunoaște o astfel de replică, ilustrînd totala lipsă de interes pentru ideea de vînzare, contrazicînd rațiunea însăși de a fi a comerțului!

Chiar dacă această replică ar fi unică și s-ar fi consumat exclusiv în momentul acela — dar, cum bine se știe, e departe de a fi unică și întîmplătoare — și tot ar trebui să ne pună serios pe gînduri pentru că ascunde, acoperă, argumentează existența fie și numai a sîmburelui unei mentalități absolut păgubitoare. Construim, va să zică, un oraș întreg nou, construim magazine ultramoderne, construim fabrici care să producă mărfurile de cea mai bună calitate, imaginăm și creăm costume pentru vînzători ca să se considere și ei slujitorii unei meserii racordate cu toate antenele la noul tip de civilizație, iar mentalitatea se dovedește nu retrogradă ci direct primitivă.

Sigur, exemplul este unul din cele care presupun vîrful situației, însă situația există, mentalitatea rămîne, formele ei de manifestare sînt numeroase, chiar dacă nu ating acest vîrf capabil — să ne alerteze și să ne oblige să ne aplecăm cu mai multă stăruință asupra incalificabilei atitudini. Zic incalificabilă pentru că a spune că e vorba numai de lipsa de interes e puțin, de lipsă de educație e și mai puțin, de lipsa de civilizație, e doar o scuză.

A nu înțelege că indiferent de locul pe care îl ocupi în angrenajul social ești, totuși, și tu, hotărîtor pentru bunul mers al societății întregi, mi se pare o adevărată infirmitate morală, o periculoasă formă de indiferentism și tocmai de aceea nu se poate să fim și să rămînem indiferenți față de ea. Sensibilitatea cu care comerțul exprimă și el stadiul implicării, al conștiinței implicării și civilizația relațiilor, mi se pare demnă de a fi studiată în toate consecințele ei.

Pledoaria mea se face, astfel, în favoarea secundei de conștiință care, cum mai ziceam, nu poate fi egalată de un milion de cărămizi!

Această secundă de conștiință este imperios necesar să stea în centrul atenției noastre pentru că nimic nu ne poate exprima mai convingător decît ea.

DINU SĂRARU ■

Cronica șoselei

Curaj și omenie

În mai puțin de un minut, camionul făcuse ravagii considerabile. Mai întîi, vitrina magazinului de jucării, izbită cu spatele mașinii, a fost prefăcută în mii de bucățele care, zăcînd pe jos, străluceau la lumina puternicelor lămpi galbene. Apoi, tomberonul de gunoi, prins asemenea unei mingi în voie de către un fotbalist iscusit, fusese proiectat de roata din spate a vehiculului la vreo 10 metri pe trotuar. Întoarcerea autovehiculului, pe care un șofer o realizează, de regulă, din două mișcări, însul aflat în cabină o făcea acum din cinci. Nu pentru că omul de la volan n-ar fi avut experiență, doar conducea de 30 de ani, ci pentru simplul motiv că era beat. „Nimic nu seamănă mai bine cu un nebun decît cel beat", spune o veche cugetare. Mișcările dezordonate, nervoase, lipsite de control, ale șoferului, făceau ca fiecare manevră a sa să reprezinte un real pericol. Bătrînelul care tocmai trece pe trotuar se uită nedumerit la vitrina spartă, apoi vede camionul nemișcat, în poziție oblică. Mai observă pe șoferul din cabină care, injurînd, se forțează să introducă maneta de viteză în marșarier, pentru a da din nou înapoi. Își vede de drum, nebănuind că în cîteva secunde mașina îl va lovi cu spatele, și-l va trimite pe sus, prin vitrina fără geam, exact peste coșuletele din plastic aflate în interiorul magazinului. A scăpat cu viața datorită unor oameni de suflet, care l-au transportat la spital cît nu a fost prea tîrziu. Șoferul nu realizează ravagiile făcute și continuă să manevreze autovehiculul. Introduce pirghia în viteza întîi, apasă puternic pe accelerație și proiectează, cu roata din dreapta, cutiile cu inscripția „Păstrați curățenia orașului" pînă în mijlocul străzii. Următoarea mișcare, la fel de dezordonată, e cu totul de nepriceput, pentru un om treaz, bineînțeles. Doar șoferul era cu fața în direcția pe care se bănuia că dorește să o urmeze. Mintea lui tulbure probabil că nu realizează însă acest lucru. Mai dă o dată înapoi, de data aceasta luînd cu asalt chioșcul de ziare pe care, puternicul vehicul, îl doboară fără dificultate la pămînt. Foile de hîrtie se împrăștie în toate direcțiile, înhățate cu lăcomie de rafalele de vînt și purtate pe sus, spre blocurile din apropiere.

Tînărul șofer profesionist întors de cîteva minute dintr-o cursă îndepărtată, în drum spre locuința sa de burlac, privește întîi cu nedumerire, apoi cu îngrijorare, numerele de circ ale camionului. Nu se decide încă să intervină. Reflectă asupra riscurilor. „Dacă deschid ușa și mă arunc în cabină, pot fi azvîrlit, fără mari eforturi din partea șoferului, printr-o simplă împingere, eu neavînd prea multe puncte de care să mă sprijin. A doua variantă este să se debaraseze de mine strivindu-mă de un zid, pom ori parapet. Presupunînd, în cel mai fericit caz, că reușesc să mă mențin în cabină, va fi nespus de dificil să-i smulg cheia de contact și să opresc mașina. În timp ce mă voi lupta cu el, căci un nebun ca ăsta nu renunță ușor, ce traiectorie va urma camionul? Am garanția că voi putea evita un accident?" Șoferul trecea în revistă cu rapiditate variantele posibile, în timp ce-și punea din nou întrebarea: „Cine ar putea fi la volan?" Cunoștea majoritatea colegilor de breaslă din nu prea marele lor oraș. Nu, nu era străin. Se observau bine inițialele județului pe număr, ca și inscripția autobazei din oraș. Mașina se afla acum pe direcția combinatului. Ciudat, de ce nu pornea? „Ce să mai stau pe gînduri? Acum e momentul să sar în cabină. Cine știe ce ravagii e în stare ăsta să facă în continuare". Omul de pe trotuar face cîțiva pași și se apropie de cabina autovehiculului. Zăpada îi amortizează pașii. Pînă în dreptul cabinei mai sînt trei, patru metri. Se apleacă pentru a nu fi observat din interiorul mașinii, mergînd pe vîrfurile pantofilor cu talpă de crep. Omul din mașină nu dă semne că ar fi sesizat ceva. Acum, tînărul șofer e lîngă portieră. Înălțimea staturii sale îi dă posibilitate să-l observe pe cel aplecat. Părul cărunt care se revarsă peste reverul hainei ponosite, alinoase, n-a văzut de mult foarfecele frizerului. „Deschid repede ușa și îi înhață cheia!" Planul ar fi fost perfect realizabil dacă ușa s-ar fi deschis din prima încercare. Dar așa? Beat, beat, însă omul aude bine. Șoferul se întoarce brusc spre omul care se forțează să deschidă ușa și care reușește, în final, să ajungă cu un picior pe podeaua cabinei. „Cine ești, tu, mă? Ce vrei de la mine?" Cînd sesizează mîna vlăjganului care se îndrepta spre cheia de contact, îi aplică o lovitură peste braț, care îl face pe intrus să geamă de durere, dar nu să și renunțe la intenția sa. Abia cînd bețivul, cu ochii injectați, îi aplică a doua lovitură, mai puternică decît prima, omul își retrage mîna. Instantaneu, șoferul întoarce cheia și pornește mașina. Concomitent, îi împinge cu forță pe tînăr spre exterior. Nu reușește însă. Dimpotrivă, acesta cîștigă teren, apucîndu-se cu putere de volan. Își introduce și celălalt picior în cabină. Ușa întredeschisă, împinsă de curent, îi apasă spatele, ajutîndu-l cumva. Cel de la volan pare mai puțin preocupat de eliminarea intrusului. Privește spre stradă încercînd să-și mențină direcția, lucru care nu-i reușește, mașina făcînd un slalom cu bucle mari, aproape din bordură în bordură. Cînd e pe cale să intre într-un biciclist, care rulează liniștit, nedîndu-și seama de pericolul ce-l paște, intrusul trage cu putere spre stînga, trecînd la cîțiva milimetri de ghidonul vehiculului cu două roți. Teribila aventură nu s-a terminat. Bețivul apasă cu putere pe accelerație, împingîndu-l pe tînăr cu forță spre portieră. „Ori mă aruncă afară, ori intrăm cu mașina în pomul spre care văd că ne îndreptăm", gîndește tînărul. Cu un supraom efort reușește și de data aceasta să rotească volanul spre dreapta, evitînd iminenta coliziune cu trunchiul castanului de pe marginea stîngă a străzii. Forțele șoferului beat slăbesc. Licorile își spun cuvîntul. Tînărul reușește să ajungă pînă la cheia de contact pe care o smulge cu o mișcare rapidă din lăcașul ei. Mașina se oprește undeva, pe mijlocul străzii. Bețivul nu renunță la luptă. Îi aplică tînărului un pumn în barbă, care-l face să urle de durere. Apoi încearcă să-l ia în brațe pentru a-l arunca din mașină. Luptîndu-se, cad amîndoi din cabină.

Zgîriiat pe față, pe mîini, vlăjganul se ridică frecîndu-și bărbia. „Strașnică, profesională, totuși lovitura beținului!"

Bagă cheile în buzunar, ajutînd celui căzut pe asfalt să se ridice. „Copăcel, mamă, copăcel". „Norocul nostru că la ora asta tîrzie, n-am întîlnit decît un biciclist", reflectează tînărul. Cînd, cu ajutorul unei autodubițe, cei doi, șoferul treaz și cel beat, care între timp a început să sforăie, ajung la locul de plecare, apare imediat un bărbat între două vîrste. Se apropie de tînăr care își scoate cu greu colegul din mașină. „Eu l-am văzut ce făcea, dar să vă spun sincer, mi-a fost frică să intervin. Mai știi ce poți păți cu unul ca ăsta? Oricum, gestul dv. a fost de mare curaj". Și de mare omenie, adăugăm noi.

VICTOR BEDA ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● La sfîrșitul lunii ianuarie a.c., am participat la un concurs pentru ocuparea postului de tehnician cu protecția muncii la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb București. Din 3 concurenți eu am făcut lucrarea cea mai bună, motiv pentru care ingnerul șef al fabricii m-a trimis la serviciul personal pentru a perfecta formele de transfer, de la I.T.B. Aici, la personal, surpriză : mi s-au respins actele cu mențiunea că nu mă pot angaja deoarece sînt absolvent de liceu cu profil de istorie-filologie. Degeaba le-am dovedit că îndeplinesc toate condițiile, că sînt de meserie electrician cu 15 ani vechime, că am și liceul de matematică-fizică și școala profesională la bază, că dumneaolor au făcut tot ce au vroit. Dar, mă întreb eu, ce rost a mai avut atunci organizarea acestui simulacru de concurs ? **(Cricoveanu Ionel, București, bd. I.B. Tito nr. 3, bl. 13 A, sc. C, ap. 102, Sectorul 3).**

● La sesizarea unui grup de muncitoare de la Întreprinderea „Electrocontact" Botoșani răspunde **Consiliul popular al municipiului Botoșani :** Într-adevăr, în atelierul bobinaj al întreprinderii a existat o situație necorespunzătoare atît din punct de vedere al modului cum se acționează pentru realizarea sarcinilor de plan cît și în privința ordinii și disciplinii, datorită în primul rînd deficiențelor manifestate în munca șefului de atelier. Pentru remedierea situației a fost schimbat din funcție șeful de atelier și în locul lui a fost pus un om mai competent, iar maistrul împricinat a fost atenționat și sancționat pe linie administrativă. S-au luat și alte măsuri pentru mai buna desfășurare a muncii, pentru înlăturarea tuturor lipsurilor semnalate.

● Primim de la tînăra **Mioara Liliana Petre din Galați, str. Constructorilor nr. 19, bl. E4, ap. 67,** o scrisoare prin care ni se plînge că întîmpină nepermise greutăți la angajare. Am absolvit Liceul industrial nr. 3 cu profil siderurgic și m-am calificat în meseria de laminorist — o serie fată, printre altele — însă, prezentîndu-mă cu Dispoziția de repartizare la Combinatul Siderurgic Galați, cei de aici au refuzat să mă angajeze pentru simplul motiv că au primit indicație să nu mai angajeze femei. Menționez că liceul absolvit de mine este patronat chiar de combinat, iar eu m-am calificat într-o meserie pe care nu o pot practica în altă parte decît acolo unde a muncit și muncește și tatăl meu, adică la CSG, și de aceea vă rog din adîncul inimii să-mi dați și mie o mînă de ajutor, cum ați dat și altora, ca să lucrez în frumoasa meserie pentru care m-am pregătit cu dragoste și trudă.

● **Direcția de telecomunicații a municipiului București, Secția exploatare urbană și radioficare,** ca răspuns pentru Stancu Georgenici, care contestă contravaloarea convorbirilor additionale în contul postului său telefonic : Urmare sesizării adresată revistei, cît și altor sesizări adresate nouă direct, s-a dispus în mod excepțional scăderea sumei de 406 lei din contul postului 76 93 65, reprezentînd contravaloarea convorbirilor additionale greșit înregistrate în perioada 16.. VIII — 15.IX.1985.

● Subsemnata **Radu Maria, cu domiciliul stabil în București, str. Crizantemelor nr. 4, bl. Z, 10, sc. I, ap. 13, Sectorul 5,** vă aduc la cunoștință un necaz al meu. Sînt angajata Întreprinderii de confecții și tricotaje din str. Armata Poporului nr. 7 și tot timpul am lucrat corect, străduindu-mă să-mi realizez planul, să dau produse de calitate, dar mare mi-a fost surpriza luna trecută cînd am văzut că mi s-a reținut din chenzină. Am întrebat și nimeni nu mi-a spus de ce. Am fost în audiență la tovarășa directoare, dumneaei mi-a zis să mă duc și să-mi văd de treabă, dar maistrul nu vrea să mă primească nici măcar la lucru, și tot fără să-mi spună motivul. Aș vrea să întreb și eu : cine-l mai mare, cine hotărăște în întreprinderea asta? Directorul sau maistrul ?

● Cu deosebit respect, vă rog a mă ajuta să intru în legătură cu un centru de înregistrare a benzilor de magnetofon, dacă există la noi așa ceva. Menționez că eu am căutat un astfel de centru la Tg. Mureș, la Miercurea Ciuc, m-am interesat și la „Electrecord" București, dar pînă în prezent nu am reușit să intru în posesia unei adrese exacte pentru a începe colaborarea cu lucrătorii respectivului centru într-un domeniu care mă pasionează foarte mult. **(Cotfas Simion, Toplița, jud. Harghita).**

Încercați la centrele de specialitate de pe Calea Moșilor sau de pe Calea Plevnei din Capitală. Sau luați direct legătura cu Cooperativa „Radio-Progres".

● Reținem din răspunsul dat de **Fabrica „Steagul Roșu" București** la o notă semnată de mai mulți locatari domiciliați în zonă și apărută în nr. 1 al revistei noastre : Pentru diminuarea în continuare a zgomotului poluant, cu adresa nr. 11580/21 XI 1985, forul nostru tutelar, IMPPFB, a solicitat Centralei de profil fondurile necesare în vederea executării de către IPSCAIA, în colaborare cu ICPM, a unui studiu detaliat cu aplicare în 1986. În ce privește combaterea poluării cu fumul evacuat în atmosferă de la instalațiile de ardere, același for tutelar a obținut de la CSP avizul favorabil pentru înlocuirea combustibilului, urmînd ca și această lucrare să se execute în cursul acestui an.

● Desfăcîndu-mi-se ilegal contractul de muncă — ne scrie constructorul **Tudor Mavromalide din Constanța, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 183** —, am acționat în judecată unitatea al cărei angajat eram, adică TAGCM Constanța. În finalul unei îndelungi și temeinice dezbateri, mi s-a dat cîștig de cauză. Prin Decizia 512/27 decembrie 1985 a Tribunalului județean Ialomița, sentința pronunțată de Judecătoria Slobozia (unde mi s-a strămutat procesul spre rejudecare, ca efect al recursului extraordinar aprobat de Procuratura Generală) a rămas definitivă. Cu toate acestea, deși au trecut mai bine de două luni de la pronunțare, conducerea trustului îmi face tot felul de șicane și tergiversează în continuare aplicarea hotărîrii judecătorești, adică refuză să mă reîncadreze și să-mi achite o despăgubire de circa 60 000 lei, reprezentînd retribuția medie lunară pe perioada cît, nu din vina mea, n-am lucrat. Știu și eu că o hotărîre rămasă definitivă trebuie aplicată necondiționat.

● Tractoristul-buldozerist Nicolae Gh. Chiriță are, se pare, alergie la nuci. După cum ne scrie cetățeanul **Mardale Emanoil din Grozești, județul Mehedinți,** tractoristul cu pricina a culcat la pămînt toți nucii din zona de sud a satului. Au fost nuci pe rod, tineri și falnici, iar locuitorii satului sînt profund indignați de această faptă necugetată, pedepsită de lege. Tot el a distrus, anul trecut, plantația de nuci din Valea Lupului, proprietatea CAP, trecînd cu lama buldozerului peste aproape 2 000 de puieți. Deci nici măcar nu este vorba de nuci izolați, bătrîni sau uscați, ci de nucării în plină producție. Oare, cu-a cui aprobare a făcut el asta ? Că legea interzice.

● În iarna trecută, din cauza gerului, s-au spart foarte mulți elementi de la radiatoarele calorifere din părțile de folosință comună — ne sesizează **administratorul Asociației de locatari a blocului G 26 din București, str. Gura Vadului nr. 1.** Pentru remedierea s-a făcut de către secția termoficare un deviz estimativ în valoare de 11 480 lei, bani care s-au depus, cu dispoziția de plată nr. 10, în contul GIGC încă de la data de 12 septembrie 1985, dar nici pînă acum, deși va scriem, lucrările n-au fost executate în totalitate ; s-a cheltuit doar aproximativ 3 300 lei din întreaga sumă achitată, iar scările 2, 3 și 4 au rămas și acum tot fără căldură. Asociația a făcut mai multe adrese, a intervenit peste tot, dar degeaba.

● **Consiliul popular al județului Hunedoara,** ca răspuns la scrisoarea noastră nr. 10 149, ne informează că petentului Adam Liviu din Hațeg, str. Tudor Vladimirescu, bl. F3, ap. 28, i s-au oferit la alegere mai multe locuri de muncă la unitățile de producție ale industriei mici sau în cooperația meșteșugărească, dar a refuzat de fiecare dată, motivînd că starea sănătății nu-i permite. De asemenea, i s-a oferit șansa de a se califica în meseria de tapițer în cadrul Fabricii de mobilă din Hațeg, dar și de această dată a refuzat, solicitînd să lucreze numai acolo unde nu se depune efort fizic. În aceste condiții, cererea sa rămîne în continuare în evidența noastră, urmînd a fi repartizat cu prioritate cînd se vor ivi alte posibilități.

● Am citit în numărul 3/1986 al revistei dv. interesantul reportaj „Pescărușii vestesc Dimbovița cea nouă" și mi-a venit în minte o mai veche idee în legătură cu modul de turnare a betoanelor pe acest mare șantier. Concret, așa cum am observat și pe șantierul de la „Semănătoarea", ca să ajungă materialul din autobetonieră pînă jos, în fundul albiei, se folosește un fel de jghiab suspendat de macara. Datorită respectivei tehnici, destul de rudimentare, se risipește în jur foarte mult beton crud, înainte de a ajunge pe locul destinat. Iată de ce, fac propunerea către cei interesați să adauge, prin sudură, la partea superioară a jgheabului profilat, un fel de opreg sau pîlnie metalică semideschisă care ar putea prelua astfel complet materialul și ar evita orice risipă. Acest tip de jghiab ar putea fi, apoi cu cheltuieli minime, extins la toate punctele de lucru. **(Costin Anton, Sectorul 1, str. Pieții nr. 33—35, bl. A 7, București).**

● Urmare articolului „Pușt să vinzi apă minerală, ei se țin de sprîjuri !", apărut în nr. 46/1985 al revistei, **conducerea Fabricii de ape minerale Vatra Dornei,** de care aparține criticatul Magazin APEMIN din Iași, a hotărît sancționarea celor vinovați, după cum urmează : Bădiliță Mariana — avertisment ; Gîngu Petru — retragerea unei trepte de retribuție pe timp de 3 luni ; Ciomaga Ion și Ciosică Vasile — retragerea cîte unei trepte pe timp de 2 luni. La stabilirea și gradarea sancțiunilor s-a ținut cont de faptul că cei sancționați se aflau la prima abatere, cît și de prevederile art. 109, alin. 1, lit. b și c din Codul Muncii. „Apreciind ca deosebit de utilă intervenția revistei Flacăra — ne scrie în încheierea răspunsului directorul fabricii, chimist Popescu Mircea — vă mulțumim pentru aspectele pozitive constatate cît și pentru criticile constructive de care vom ține seama în activitatea noastră viitoare".

● După cum ne informează colaboratorul nostru **Dumitru Păpușoiu din Tîrgu Frumos,** colectivul Fabricii de încălțăminte „Aurora" din localitate a dobîndit de-a lungul anilor un binemeritat prestigiu, produsele sale fiind tot mai bine cotate, atît în țară cît și peste hotare. Printre beneficiarii săi externi se numără și firme din U.R.S.S. cu care a contractat și cărora le-a livrat, numai în decursul lunii ianuarie a.c., o însemnată cantitate de încălțăminte de damă produsă în 9 noi modele cu calități superioare. De subliniat că noile modele au fost create în atelierul de specialitate condus de ing. Gheorghe Grigorică și în care își desfășoară activitatea destoinicii modelieri Camelia Oancea, Ignat Girgea și Gheorghe Grigorică, precum și de specialiștii de la banda nr. 1 tras-tălpuit, din subordinea maiștrilor Ioan Micu și Costică Tărase.

● **Direcția pentru muncă și ocrotiri sociale Bihor :** În urma verificării celor semnalate prin scrisoarea adresată revistei de către Ioan Flus, s-a constatat că muncitorii centralei termice aparținînd C.I.L.R. Băile Felix trebuiau să fie retribuiți pe baza tarifelor prevăzute în rețeaua „Energie electrică", nivel B și C, cum greșit s-a stabilit inițial de către conducerea unității. Această eroare a fost corectată prin hotărîrea biroului executiv al COM din cadrul Oficiului județean de turism Bihor, luată în ședința din 17 decembrie 1985, care a ținut cont și de hotărîrile comisiei de judecată, nr. 3 și 23/1985, rămase definitive. Așa stînd lucrurile, Complexul de hoteluri și restaurante Băile Felix urmează să plătească muncitorilor de la centrala termică sumele stabilite în dreptul fiecăruia de pe tabel, în total 30 003 lei, ce reprezintă diferența de retribuție la care au avut dreptul pe perioada reclamată de 3 ani, cu respectarea termenului de prescripție pe perioada 15 august 1982 — 1 aprilie 1985, conform art. 176, al. 2 din Codul Muncii. Cu adresa nr. 6605/20 decembrie 1985, OJT Bihor a trimis către CIIR Felix tabelul aprobat.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU

NE SCRIE UN MARE FOTBALIST

Mă adresez revistei „Flacăra" și implicit cititorilor ei, cu emoția firească și respectul pe care îi am față de această publicație prestigioasă, care a avut, nu o dată, aprecieri generoase la adresa activității mele sportive și a echipei al cărei căpitan am fost aproape un deceniu. Aș vrea cu acest prilej să fac publice unele gînduri, răspunzînd astfel și multor scrisori care mă întreabă „Ce face jucătorul Ștefănescu ?"

Cum se știe, de la 1 ianuarie a.c. am preluat conducerea tehnică a echipei F.C.M. Brașov și trebuie să mărturisesc că încrederea acordată mă onorează, dar mă și angajează în mod deosebit, pentru mine această șansă de afirmare profesională constituind continuarea pe alt plan a activității de sportiv. Firesc, în echipa unde sînt antrenor aș dori să și joc, măcar pînă la vară, apropiindu-mă astfel de granița celor 500 prezențe în prima divizie, record pe care îl visează orice fotbalist de performanță.

Din păcate, conducerea echipei Universitatea Craiova refuză să-mi acorde această șansă la 35 ani (!) după ce i-am îmbrăcat tricoul în peste 400 partide, pentru mine acest fapt constituind o mare dezamăgire. La Craiova, de-a lungul a 13 campionate am făcut totul pentru a mă pregăti și a juca cît mai bine. Fiind atîția ani căpitan de echipă, m-am străduit să fiu, totodată, un exemplu și pe gazon și în afara lui, un factor de echilibru într-o formație care a trecut prin destule frămîntări. Nu-i o plăcere să vorbești despre tine, și o fac doar pentru a-mi manifesta regretul că se uită atît de ușor aceste lucruri. Eu nu am plecat pe furiș de la Craiova, am vrut încă din vară să mă retrag și am anunțat la timp, socotind normal să optez pentru cariera de antrenor la o vîrstă la care este firesc să lași locul altora, mai tineri. De aceea propunerea președintelui F.C.M. de a veni la Brașov (la care am făcut referire, chiar în „Flacăra", încă de anul trecut), m-a găsit pregătit pentru acest pas și cu examenele de antrenor trecute.

Aș vrea să mai spun că la fosta mea echipă trebuia mai de mult să mi se caute înlocuitorul. Dealtfel, într-un interviu apărut în 1984 făceam publice următoarele aprecieri în legătură cu necesitatea întineririi Universității Craiova : „În viziunea mea, dacă mi se permite să spun așa, întinerirea ar fi trebuit să înceapă cu doi—trei ani în urmă. Din diferite motive nu s-a procedat așa, oricum, nici din acest an nu e prea tîrziu"... Or, eu spuneam aceste lucruri în urmă cu doi ani ! Dar și cu alte prilejuri am atras atenția asupra necesității de a se căuta din timp înlocuitori de valoare pentru posturile cheie.

Craiova — campioana unei mari tuburi — este o echipă de reputație europeană și trebuie să-și respecte blazonul cum se cuvine. Am găsit că e mai bine să mă retrag cît încă mai figurez în clasamente printre fotbaliștii de valoare, decît să simt de pe margine privirea unui tînăr care ar putea să crească și chiar să mă depășească în valoare, dar n-ar putea intra în echipă din cauza mea. Cum să crească, dacă nu joacă ? Iar la toamnă vin cupele europene, unde Craiova nu se poate baza pe un libero care, la 35 de ani și jumătate, poate deveni oricînd indisponibil.

Eu nu uit că lîngă mine Geolrău a debutat la 15 ani, precum și Balaci, Ticleanu, Irimescu, Cămătaru, A. Popescu, Bicu și alții cînd încă nu împliniseră 18 ani ! Unii dintre ei, mă refer la Balaci, la Crișan, la Donose, la Beldeanu, la Ticleanu etc. au și găsit, de-a lungul timpului, înțelegerea pe care, iată, eu, cel mai vîrstnic dintre toți și slujind cel mai mult culorile echipei, n-o găsesc ?!

Craiova a fost și va rămîne pentru totdeauna echipa mea do suflet. Acolo am trăit clipe minunate, satisfacții unice, ca și imense amărăciuni, cum a fost eliminarea noastră, fără să fim învinși, de către Benfica, la ora aceea noi avînd o echipă mai bună, capabilă să cîștige Cupa U.E.F.A. ! Tot la Craiova, în 13 ani de viață am cunoscut mulți oameni minunați atît în rîndul extraordinarului public oltean, cît și la nivelul organelor locale. Tocmai de aceea îmi lasă acum un gust amar refuzul de a mi se permite să joc la echipa unde sînt antrenor și pe care aș putea-o ajuta și ca jucător să nu retrozradeze. Sper totuși că pînă la începutul campionatului voi găsi înțelegerea necesară. Sînt la Craiova destui oameni de bine care nu au uitat ce am realizat eu pentru Universitatea.

COSTICĂ ȘTEFĂNESCU

Poșta redacției

Tripoi Maria — com. Tăuțu Măgheraus, jud. Maramureș. Veți primi răspuns din partea conducerii C.A.P. ● **Lupean Simona** — Ilva Mică : În cazul accidentelor produse în afara procesului de muncă, personalul muncitor poate beneficia de pensie dacă la data accidentării are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani. Numai în aceste condiții și urmașii pot fi înscriși la pensie de urmaș. ● **Dănilă Mariana** — Brăila : Meseriile de lăcătuș și conducător auto nu se asimilează și nici nu se înrudesc cu cea de primitor-distribuitor. ● **Florea Florentin** — Cluj-Napoca : Puteți primi pensie de urmaș pînă la terminarea studiilor superioare, dar nu după vîrsta de 25 de ani. ● **Mihăilescu V. Maria** — sat Dozești, com. Fîrtățești, jud. Vîlcea : Conform art. 40 din Legea 3/1977, copiii urmași care înainte de a împlini vîrsta de 16 ani au devenit invalizi de gradul I sau II, după încetarea plății pensiei de urmaș la împlinirea vîrstei de 16 ani (dacă nu continuă studiile), primesc pe toată durata invalidității un ajutor lunar. ● **Botnar Nicolae** — Cîmpulung Moldovenesc : Activitatea respectivă nu se încadrează în nomenclatorul din anexele 1—5 la Instrucțiunile 170 013/1971 date în aplicarea Legii nr. 13/1968, deci nu vi se poate elibera autorizație. ● **Artenie Theodor** — Oravița : Cererea dv. nr. 44/3780/1971 va fi rezolvată în semestrul II/1986. ● **Marin Și. Mariu** — com. Bărcănești, jud. Ialomița : Răspunsul este corect. ● **Moldovan Constantin** — com. Mîrșa : Înființarea Humorului, jud. Suceava. Problemele acestea pot fi soluționate numai de către instanța de judecată. ● **Mănăilă Dorel** — Comănești : Este corect. ● **Tudor Aurelia** — com. Dridu, jud. Ialomița : Dv. sau soțul trebuie să faceți cerere pentru locuință la întreprinderea unde lucrați. ● **Țesan Dumitrie** — Timișoara, **Biriș Ioan, Beke Brigitte** — Cluj-Napoca, **Străinu Cornel** — Rm. Vîlcea, **Popescu Luminița Maria** — Pitești, **Dinu Cafiopi Alina** — Alexandria, **P. V. Sandy** — București, **Stăncuiea M. Margareta** — Fetești Gară, **Petre Cornelia** — Alexandria : Urmăriți răspunsul la Atcher literar. ● **Oanes Nicolae** — Ludoș : Lucrările de [illegible] vor începe odată cu îmbunătățirea vremii. ● **Săndulache Lucica** — Slănic Moldova : Prezentați-vă la sediul Cooperativei „Munca" din Tg. Ocna în vederea angajării la noua secție de covoare din orașul dv., unde aveți posibilitatea să vă calificați. ● **Buliga Maria** — București : Cazul a fost încredințat Procuraturii jud. Dolj.

REGHINA VĂRVICI

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

De la un campion la altul

In palmaresul sportiv al Nonei Gaprindașvili cifra cinci a jucat, se pare, un rol special. Marea maestră gruzină a cîștigat de cinci ori campionatul mondial, în cinci dintre participările sale olimpice a luat premiul I la prima masă și, acum, a devenit pentru a cincea oară campioana Uniunii Sovietice. Ultimul succes a fost obținut la Erevan, la capătul a 17 runde Nona totalizînd 12,5 p (+9, =7, —1) și lăsînd în urma sa pe Marta Litinskaia 11,5 p, Nina Gurieli și Svetlana Matveeva 11 p. La final de concurs Nona s-a destăinuit divulgînd secretul marilor sale performanțe: „De la principiul meu de bază — acela de a juca numai pentru victorie — nu mă abat niciodată!" ● Campioana ediției precedente a fost Svetlana Matveeva, care nu a reușit să redebuteze strălucita sa performanță din cauza unui start slab. În continuare a jucat mai sigur, nu a mai putut fi învinsă și s-a bătut cu multă ambiție pentru o medalie. La cei 16 ani ai săi, S. Matveeva este considerată drept o candidată potențială la titlul de campioană a lumii. Marea sa ambiție și excepționalul talent de care dă dovadă sînt o excelentă carte de vizită pentru maestra internațională din Frunze. Recomandăm cititorilor noștri să-i urmărească evoluția în mult așteptatul campionat

de junioare al Europei, ce va avea loc la Băile Herculane începînd cu 10 martie. Svetlana este, desigur, favorita nr. 1. ● În campionatul U.R.S.S., finalista meciurilor candidaților la titlul mondial, Lidia Semenova, a dezamăgit. Se aștepta ca ea să lupte pentru o medalie și, cînd colo, a jucat slab, a fost învinsă de cinci ori și nu tocmai de vedetele întrecerii. Rezultatul final s-a ridicat doar la 50%. Cam puțin pentru un concurs pregătitor al turneului candidatelor! ● O deviză precum „Toreador, cura!" nu are nimic comun cu șahul. Cu toate acestea ingenioșii organizatori ai celui de-al 50-lea campionat al Spaniei au folosit-o pe minunatul afiș al turneului în care au concurat 45 șahiști, ce și-au disputat titlul în 10 runde jucate în sistem elvețian. Deviza l-a stimulat cel mai mult pe José de La Villa, un curajos necunoscut ce a practicat cu orice preț atacul... Prin cele 8 puncte cîștigate, el a dobîndit nu numai mult rîvnitul titlu de campion al țării sale, dar și pe cel de maestru național! Curios este faptul că reputatul mare maestru internațional J. M. Bellon a rămas la 6,5 p... la fel ca alți cunoscuți jucători. Se întîmplă în turneele „elveției"! Proaspătul campion a jucat neașteptat de bine, presărînd jocul său cu sacrificii poziționale și tactice. Cea mai bună partidă a sa nu a fost, cum era de așteptat pentru un campion al Spaniei, o „spaniolă", ci . o scurtă „engleză". Iat-o! S. Reguera — J. de La Villa: 1. c4 Cf6 2. Cf3 c5 3. Cc3 d5 4. c:d5 C:d5 5. g3 Cc6 6. Ng2 Cc7 7. 00-e5 8. d3 Ne7 9. Cd2 Nd7 10. Cc4 00! 11. N:c6 N:c6 12. C:e5 Ne8 13. Ne3 Ce6 14. a4 Nf6 15. Cc4 b6 16. f4? Nc6 17. Nf2 Dd7 18. Ce4 Ta8 19. C:f6 g:f6 20. Ta3 Rh8 21.e3 C:f4!! 22. e:f4 N:e4 ! 23. g:f4 Nh7 24 Ne3 Dh3! 25. Rf2 Tg8 26. Re1 Tg2 27. Dc1 Te8 și albul cedează.

MARGARETA MUREȘAN ■

Gheorghe Constantin:

„Fotbalul nostru se uită mai puțin în teren și mai mult în buletinul de identitate al jucătorilor!"

— Probabil că vă mirați, tovarășe Gheorghe Constantin, că v-am ales pentru acest dialog dintre toți tehnicienii diviziei A de vreme ce Gloria Buzău e mai degrabă o echipă de mijloc.

— Mă văd silit să vă întrerup. Noi plecăm mîine spre Albania, urmînd să întîlnim pe Vllaznia Shkoder în Cupa balcanică.

— Înțeleg că vreți să spuneți că Gloria nu-i o echipă de mijloc, da? Dar bătrînă e?

— Asta da, sigur. Nu numai în țară, dar nicăieri în lume nu există, în primul eșalon fotbalistic, o echipă cu media de vîrstă a Gloriei! Trecînd în revistă formația standard, Cristian 33 de ani, Năstase 32, Florin Marin 33, Mircea 26, Tulpan 29, Șumulanschi 32, Balaur 28, Țică 30, Cramer 34, Dudu Georgescu 36, Marcu 36, obținem o medie de peste 33 de ani!

— Iată că am ajuns de unde trebuia să plecăm, tocmai sub acest aspect, al mediei de vîrstă ridicată, interesîndu-ne Gloria Buzău și, implicit, antrenorul ei.

— Am purtat, într-o viață de om, tot felul de discuții despre fotbal, dar niciodată una pe această temă. Deși eu o consider foarte importantă, dintr-un motiv cît se poate de simplu: jucătorii de peste 30 de ani reprezintă un tezaur pe care fotbalul românesc nu-l folosește la valoarea lui.

— Vedeți! Deci cine n-are bătrîni să-i cumpere!

— Nu neapărat, dar nici să nu se lepede de ei! Experiența lor cîntărește greu și ea poate fi utilizată.

— De acord. La Buzău, contează și faptul că fostul jucător Constantin a fost un longeviv, care a rămas pe gazon pînă la 36 de ani?

— Nu pînă la 36, cînd am evoluat ultima oară în națională, ci pînă la 39, cînd m-am retras din Turcia, de la Kaizeryspor! Și, să nu spun vorbă mare, cred c-aș mai fi putut juca! Ca să vă răspund la întrebare, contează, firește, și faptul că am constatat, pe pielea mea, că se poate. Dar problema mai trebuie pusă și altfel. Gloria n-a îmbătrînit cu mine, eu așa am preluat-o, în iulie 1984. Datoria mea a fost să caut și să găsesc soluții. Viața, ca să zic așa, m-a obligat, n-am încercat eu nici un experiment.

— Ați constatat că se poate. Bun, dar de ce se poate?

— Cu o condiție: jucătorul să nu-și piardă viteza. Alții susțin că fotbaliștii „mor" la 30 de ani din cauza rezistenței. Nu le împărtășesc opinia, servindu-mă de exemplul maratoniștilor, sportivii care se bazează cel mai mult pe rezistență. Dinu Cristea a alergat pînă la 50 de ani, dar o să-mi replicați că, spre sfîrșit, n-a mai realizat recorduri. Accept, dar Carlos Lopez, care a stabilit recent, la 37 de ani, cea mai bună performanță mondială?!

— Adică?

— Nu rezistența e cheia, ea se menține, viteza de joc e totul.

— Orice jucător poate să-și păstreze viteza de joc?

— Da, dacă se antrenează serios, dacă duce o viață ordonată și, în primul rînd, dacă vrea. Dacă nu cade el, cel dintîi, pradă prejudecății că e prea bătrîn! O prejudecată pe care, din păcate, o alimentează mulți tehnicieni!

— Cum, în ce mod?

— O să-mi aprind pale în cap, dar asta e: fotbalul nostru se uită mai puțin în teren și mai mult în buletinul de identitate al jucătorilor! Să fiu și mai concret: înaintea acestui campionat, mulți oameni de bi-

ne au ținut să mă avertizeze că există riscul ca echipa să nu mai țină, tocmai pe considerente de vîrstă. Nu că m-am speriat, dar nu puteam sta cu mîinile încrucișate, drept pentru care am promovat în lot o serie de puști, pe Stan, pe Teodorescu, pe Alexandrescu, pe Timiș etc. Cînd au văzut acei oameni de bine că nu-i bag în teren, iarăși s-au alertat: îi ai și nu-i folosești?!

— Chiar așa, de ce nu i-ați folosit, de ce nu-i folosiți?

— Pentru că întîlnirea de dragul întîlnirii ● un bluf, nu dă rezultate decît întîmplător. Nu eu, ca antrenor, trebuie să-l scot pe Marcu, de pildă, din formație, ci tînărul care vrea să-i ia locul. Iar pentru asta, trebuie să merite. Să ne referim la Hagi. Lucescu l-a introdus la 18 ani în națională pentru că era foarte tînăr sau pentru că avea valoare?

— Să-l întrebăm pe Lucescu?

— Vă răspund eu: pentru că avea valoare.

— Ați îndrăzni să mergeți pînă acolo încît să jucați și cu un Marcu de 40 de ani?

— Îmi permiteți o precizare? Eu vă spun cum fac, nu e obligatoriu ca și alții să procedeze ca mine! Ca antrenor, să-mi fie cu iertare dacă unii se vor simți vizați, nu-i bine să zici am făcut eu și să pui punct. Corect e să zici am făcut și eu.

— Ce ți-e și cu conjuncțiile astea! Observ că nu mi-ați răspuns la întrebare!

— Firește. Dacă va putea și dacă, pe postul lui, nu va apărea altul mai bun.

— Ca antrenor la o echipă virstnică, ce responsabilități în plus există?

— Aceleași: să obții cît mai multe puncte, să te clasezi cît mai bine, să lași o impresie cît mai plăcută etc. etc. Meșteșugul e însă altul, să joace cît mai mult echipa și cît mai puțin, exact cît e cazul, fiecare jucător în parte. Efortul să fie cît mai rațional repartizat pe toți componenții echipei, cerînd de la fiecare ce și cît poate.

— Să facă ce știe și să știe ce face, da?

— Cu o mențiune: că și experiența contează. Pierzi la un capitol, la viteză, dar compensezi la altul, la experiență. Dacă știi balanța, reușești.

— Antrenamentele Gloriei sînt de întreținere mai mult?

— Ideea mea e alta, să fie cît mai apropiate de joc. Luîndu-ne cu vorba, iată că am nimerit peste o altă mare eroare a fotbalului nostru, pe care, ca să fiu sincer, și eu am comis-o la începuturile meseriei. Aș numi-o excesul de antrenamente primare, de învățare, de perfecționare a procedeelor tehnice. În divizia A sau B, unde jucătorii au, de regulă, 25 de ani, mi se pare tîrziu pentru așa ceva.

— Lucrurile neînvățate la vreme, la copii și juniori, nu se mai pot învăța?

— Da, dar nu cînd te presează etapa, cînd te presează rezultatul! Se mai spune, iarăși frumos, dar neadevărat, că antrenamentul trebuie să fie mai tare decît jocul. Cum adică?! Datorită mizei, datorită adversarului, datorită publicului etc., meciul și numai meciul te poate solicita la maximum.

— Antrenamentul trebuie să placă jucătorilor?

— Nu. Nu trebuie să fie o corvoadă, dar nici nu trebuie să placă. Rolul lui e să atingă un scop, să fie util.

— Am observat ceva, fără să vă elogiez: și cînd cîștigă, și cînd pierde, Gloria Buzău are o „partitură", se simte că e o echipă „lucrată". Greșesc?

— Asta vine din instruire și din cît mai atentă studiere a adversarului. Uneori, acesta e superior, jos pălăria, dar pînă acolo căutăm să nu lăsăm nimic la voia întîmplării. Cît se poate, căci fotbalul e totuși un joc, în care neprevăzutul deține un mare rol.

— Nu credeți, dacă tot sîntem în aria mărturisirilor, că în fotbalul nostru se joacă încă prea mult la întîmplare?

— Ca antrenor n-am voie să spun asta.

— Dar ca fost jucător?

— La un moment dat, nu mă ascund, nu l-am înțeles pe Mircea Lucescu cu desele și lungile lui convocări ale lotului național. Socoteam, și m-am schimbat, că jucătorul trebuia cît mai puțin scos din mediul lui. După aceea însă, i-am dat dreptate, văzînd că sînt jucători care n-au, nici la nivelul lotului, știința jocului. Dintre două rele, el a ales-o, cum să mă exprim?, pe cea mai bună. La această știință, cam ce intuia Mateianu, avem noi, tehnicienii, datoria să umblăm mai mult, să ne preocupăm.

— Aș fi vrut să vă întreb pe ocolite, dar am s-o fac direct: Ștefănescu e un fotbalist bătrîn?

— Nici vorbă, iar eu, ca și Lucescu, sper să nu se retragă din națională. Cred că și Craiova are dreptate, prea a cedat mulți jucători fără să ia ceva în schimb, dar eu i-aș da dezlegarea lui Ștefănescu. Mă gîndesc la Sivori care, din rezervă la Juventus, a devenit în anul următor, sub culorile lui Napoli, jucătorul numărul 1 al Italiei, fiind de vîrsta lui Costică. Trecerea l-a stimulat, de ce nu l-ar stimula și pe Ștefănescu?

— În paranteză fie spus, unde considerați că s-a greșit în campania pentru Mexic?

— Oho, nu-i greu: în urma războiului mulți viteji se-arată! Eu am un principiu, fac așa sau invers, dar n-am pretenția să mă imite nimeni! Nu mă cred alfa și omega, căci știu bine, dintr-o viață de om petrecută pe stadion, că fotbalul e parșiv. Te ridică în timp, în 5 ani, în 10, dar te coboară într-un singur meci!

— Cînd v-ați lămurit de asta?

— Pot uita? Am plecat la Tokio, la Olimpiadă, cel mai bun, ca mine nu mai era nimeni, și m-am întors cel mai prost, arătat cu degetul! De ce? Pentru că ratasem un 11 metri! M-am ridicat, sigur că da, dar am tras ca la galere. Aș zice așa: că fotbalul n-are numai două culori, alb și negru. El, ca și viața, e plin de nuanțe.

— Frumos spus. Ce urmează, și cu asta încheiem, pentru Gloria Buzău?

— Meciul de la Shkoder, pe care trebuie să-l trecem cu bine, fiindcă intră în discuție fotbalul românesc și pentru că e de datoria noastră să le arătăm albanezilor, înaintea preliminariilor europene, cîtă nădejde pot trage. Apoi, nu mă amăgesc, un retur infernal.

— Tot cu bătrînii dumneavoastră?

— Tot cu ei, căci nu și-au spus încă ultimul cuvînt!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La peluză

O perpetuă primenire

Neașteptat, spectaculos și pe merit a trecut Progresul Vulcan București în etapa următoare a Cupei României, competiție organizată sub egida Daciadei, filon de vigoare și prospetime nu îndeajuns pus să lucreze la moara prosperității fotbalului de prejudecăți de sistem. „Cea mai populară competiție" nu e nici pe departe atît de populară cît i-ar permite generosul ei cadru. Cu etape programate printre cele ale campionatului, ea răzbate la suprafață la începutul fiecărui retur, pe care-l precede, și apoi mult mai tîrziu, spre vară, cînd se dispută semifinalele și finala. Din Cupă nu se retrogradează și eliminarea nu se amendează. Este specificul acestei întreceri și intrucîtva și farmecul ei și prin urmare e bine că este așa. Pe lîngă specific și plăcere. Cupa mai este și muncă și pentru orice muncă există o răsplată. Pentru marile cluburi ale fotbalului, Cupa reprezintă rezerva, revanșa, dreptul de a repeta lovitura ratată (sau nu) în campionat. Care ar fi răsplata pentru osîrdia și abnegația cheltuite de Progresul, Jiul sau Oțelul dacă una din ele, după ce a ajuns alături de primele trei echipe ale țării în semifinale, ar fi, cum e firesc, eliminată... Numărul întrebărilor care pot fi formulate pornindu-se de la această idee este nelimitat fiindcă nelimitate sînt variantele de lucru. Vă las pe dumneavoastră să le găsiți. Reținem esențialul: sistemul de recompense, așa cum l-am copiat de aiurea, mecanic, nu este stimulatoriu și este oarecum inechitabil. Gloria Buzău, de pildă, nu ocupă în clasament locul pe care-l merită dintr-o eroare de programare: după o restanță programată cu Steaua într-o miercuri, a urmat imediat, duminică, meciul cu Dinamo. Două înfrîngeri consecutive, una atrăgînd-o după sine pe cealaltă. La fel s-ar putea întîmpla cu una din aceste trei echipe care, după un meci de Cupă cu Steaua, să zicem, ar urma să întîlnească în deplasare, la numai cîteva zile, principala contracandidată la primul loc în grupă. Sigur, cine aleargă după doi iepuri... Dar e drept?... Și e în interesul fotbalului de performanță?

Pentru că, de fapt, pe mine nu învelișul justițiar al problemei mă interesează, ci condiția fotbalului românesc în partea ei de performantă. Am fost impresionat de ceea ce am auzit vorbindu-se despre echipa Progresul Vulcan. Golaverajul ei în Cupă este de 15 : 5. Jocul ei la Sibiu a entuziasmat. Paul Popescu și elevii lui lucrează anonim și brav la obiectul performanței. Nu altfel trebuie să stea lucrurile la Galați, Petroșani, Bistrița... Ce se alege din această muncă? În ce fel poate fi ea adăugată la avuția națională a sportului?... Foarte frumos a vorbit Mircea Lucescu într-un interviu exemplar luat de Ioan Chirilă. Erau niște copii, spune el. Dumitrache, Dinu, eu... Visez să recreez atmosfera aceea, cu Daniel și Cristian Sava, Iordache, Răducioiu... La Dinamo ca la Corvinul! (am citat din memorie). Îi mulțumesc lui Mircea Lucescu pentru vorbele astea minunate, pentru spiritul din care au emanat. Dar e de-ajuns?... Copii sînt și la Progresul, și la Bistrița, și la Galați... Și ei lucrează performanța în timp ce la coada clasamentului primului eșalon al țării se ridică baricade peste noapte, sînt racolați jucători fără perspective, se deschid și se închid culoare noi în culise. Pentru ce? În folosul cui?... Ca să se salveze mediocritatea și neputința, balastul? Ce bine aduc aceste echipe sportului de performanță!

Am mai vorbit despre șansa fotbalului nostru pe plan european și mondial. Dorințele și declarațiile nu ajung. Primul eșalon al fotbalului are nevoie de coridoare largi de primenire și aerisire. De la locul 12 în jos ar fi bine poate să se lucreze în condiții de laborator, un laborator deschis spre țara întreagă. De cîte ori a ajuns în prima divizie, Progresul a propulsat jucători cît trei naționale la un loc. Galațiul l-a dat pe Majaru, Orac, Stoica, Vlad..., E suficient să te salvezi în ultima clipă pe locul 15 ca să rămîi în prima divizie? Este, poate fi aportul unei astfel de echipe mai util decît al unei divizionare B ajunsă în semifinalele Cupei? Cred că n-ar trebui să excludem barajele sau oricare altă idee menită să deschidă ferestrele și să cheme în sprijinul performanței, al marii performante, toate valorile, într-o perpetuă primenire.

NICOLAE CRISTACHE ■

Comentariul săptămînii

Program de urgență

Cît timp a fost posibil, marile puteri, în general țările dezvoltate au ținut sub stăpînirea lor cu forța armelor teritorii străine, sub formă de colonii, pe care le-au jefuit vreme îndelungată. Dar nici după ce sistemul colonial s-a prăbușit, țările cu mare forță economică și militară, cele mai multe dintre ele foste deținătoare de colonii, n-au renunțat la ideea obținerii de venituri mari pe spinarea țărilor slab dezvoltate. Firește, de astă dată nu prin administrarea directă a unui teritoriu sau a altuia, ci prin mijloace noi, „moderne". Așa s-a născut neocolonialismul. Fără să excludă constrîngerile economice, realizate prin fel de fel de manevre de culise, prin comploturi, prin amenințări și șantaje, practicile neocolonialiste țin, în esență, de zona economică : prețuri inechitabile, bariere protecționiste și discriminatorii în comerțul internațional, monopolul tehnologiilor, dobînzi exorbitante, societăți supranaționale și altele. Aceste practici au dus în perioada postbelică, și cu deosebire în ultimii 15 ani, la schimburi de neechivalente, la transferul gratuit de valori din țările în curs de dezvoltare în țările dezvoltate, la aruncarea de către acestea din urmă a unei bune părți din efectele crizei în sarcina, și așa supraîncărcată, a statelor slab dezvoltate. Ca urmare, țările bogate și-au sporit și mai mult avuția, iar cele sărace au sărăcit și mai mult.

De toate acestea trebuie să se țină seama cînd se abordează problema dezvoltării și, în acest context, a redimensionării factorului extern, în sensul sporirii lui substanțiale. Pentru că sprijinirea legitimă a țărilor în curs de dezvoltare se revendică în momentul de față ca reparare nu numai a unei injustiții a trecutului, ci și a unei flagrante inechități a ultimilor ani. „**Asemenea consecințe negative** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se reflectă, după cum este bine cunoscut, în situația majorității statelor lumii, practic a tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În 1935, situația acestor țări s-a înrăutățit considerabil, tocmai ca rezultat al unei asemenea politici. Această necesită să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a determina o schimbare radicală a situației din economia mondială, pentru o nouă ordine economică, pentru rezolvarea problemei datoriilor externe, pentru raporturi echitabile, de egalitate între state și pentru înlăturarea politicii de jaf neocolonial pe care o practică îndeosebi marile țări capitaliste, monopolurile imperialiste, capitalul financiar și bancar. Lichidarea acestei stări de lucruri necesită eforturi serioase, intensificarea activității pentru schimbarea cît mai rapidă și radicală a situației create în economia mondială, în sistemul financiar internațional. Și trebuie să ne angajăm cu toată hotărîrea în această activitate**". În viziunea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, se impune adoptarea unor măsuri concrete pe linia deschiderii piețelor, în special pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare, a renunțării la bariere protecționiste și la discriminări, a promovării unor prețuri echitabile, a aducerii dobînzilor la rate rezonabile, a practicării, în general, a unor relații de credit normale, a asigurării accesului, în condiții avantajoase, al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, pe calea orientării spre dezvoltare, spre sprijinirea țărilor rămase în urmă, a resurselor irosite astăzi în aberanta cursă a înarmărilor. Unele dintre aceste măsuri trebuie să aibă caracterul unui program de urgență : anularea datoriilor externe ale țărilor celor mai sărace, reducerea generală a datoriilor externe ale celorlalte țări în curs de dezvoltare și reeșalonarea pe termen lung a restului de plată, cu o perioadă în care să nu se efectueze plăți. Înfăptuirea acestor măsuri, menite să ducă la redresarea economică a țărilor în curs de dezvoltare și, prin aceasta, la relansarea întregii economii mondiale, va însemna totodată și eliminarea din viața internațională a practicilor neocolonialiste.

ION CODRU ■

Automobilul centenar

Anul acesta automobilul împlinește o sută de ani, vîrstă respectabilă, matusalemică chiar, dacă o raportăm la alte realizări și invenții de seamă, cum ar fi trenul sau aparatul de fotografiat.

În general, se consideră că automobilul are două date de naștere, ambele din 1886 : 29 ianuarie, cînd Karl Benz a obținut brevetul imperial nr. 37 435 (această cifră, se-nțelege, nu are nici o legătură cu numărul real de brevete eliberate de forul competent al Germaniei de atunci) de invenție a automobilului cu motor în patru timpi, și 3 iulie, cînd Benz a făcut prima demonstrație cu „trăsura cu motor" — o călătorie la Manheim. Insolitul vehicul, care înainta cu nebunească viteză de... 13 kilometri pe oră, a speriat cai înținiți pe drum și a provocat o criză de nervi unei doamne sensibile. Mulțime de oameni, strînși ca la urs de-a lungul întregului traseu, scuipau în sîn și se cruceau de asemenea „drăcovenie". Prima femeie care a urcat la volan a fost chiar nevasta inventatorului, Bertha Benz. În august 1888 a scos, fără știrea bărbatului ei, automobilul din curte (în treacăt fie zis, trăsura fără cal, încă nu-și găsea cumpărători) și a pornit cu el, avîndu-i în mașină și pe cei doi copii, spre Phorzheim, unde locuia mama ei, străbătînd un drum de 120 de kilometri. Călătoria a constituit o bună reclamă pentru acest nou mijloc de transport. Totuși, autoritățile germane au rămas multă vreme ostile vehiculului. Un timp, în apropierea atelierului lui Benz a făcut de strajă un jandarm cu misiunea de a-l opri pe inventator să-și scoată automobilul din curte. De-abia la 1 august 1888 Benz a obținut un „permis temporar" pentru călătoria cu automobilul, permis confirmat abia cinci ani mai tîrziu. Acesta a fost primul „permis de conducere" din istorie. Concomitent, au fost introduse și primele reguli de circulație pe drumurile publice. Astfel, lui Benz i s-a prescris să nu depășească viteza de 12 kilometri pe oră pe șosea și de 6 kilometri pe oră la viraje și în localități. S-a stabilit că șoferul „poartă răspunderea pentru toate daunele ce ar rezulta ca urmare a folosirii automobilului". Lui Benz i s-a impus obligația de a instala deasupra motorului un înveliș de protecție care să împiedice explozia vaporilor de benzină din cauza bătăii directe a razelor de soare ; i s-a impus, de asemenea, să instaleze la mașină un mijloc de a produce „un semnal sonor nu prea strident", pentru a preveni „cai și pietoni". Acestea au fost primele reguli de exploatare a automobilului.

Benz a fost, după cum am arătat, primul. Însă cam în același timp, și în alte țări din Europa ingineri pricepuți și iscoditori lucrau la aceeași invenție. Către 1893, în Franța erau așa de multe automobile, încît poliția pariziană a fost nevoită să introducă permise de circulație tip. E adevărat, nicăieri nu se specifică dacă pentru obținerea unui permis trebuia să dai examene și la ce materii anume. Dar adevărata înflorire a circulației cu automobilul a început abia după ce medicul veterinar scoțian John Dunlop a inventat pneurile. În zorii erei automobilistice, mașinile se aprovizionau cu carburant la farmacii, unde benzina se vindea în sticle, ca mijloc de curățire a petelor și pentru alte nevoi gospodărești. În 1905, la Saint-Louis, în Statele Unite, a fost creat un „depozit de canistre cu benzină de automobil", iar ulterior, la Sittle, s-a deschis prima „coloană de benzină" — un bazin cu furtun, instalat pe o platformă ; benzina curgea în rezervoarele mașinilor prin cădere. Prima benzinărie care a folosit pompa (evident, o pompă de mînă) a fost construită în 1922 la Berin.

Acum sîntem foarte departe de acele vremi de pionierat. Automobilul a cucerit lumea și a devenit nu numai una din componentele de bază ale vieții în secolul nostru, ci chiar copilul teribil al acestui secol.

ION D. GOIA ■

Neuitata Lotte

La aniversarea zilei de naștere, la începerea celui de-al șaptelea deceniu al existenței sale atît de furtunoase și, totuși, cu un traseu atît de drept și solid, Lilli Palmer demonstra că și-a păstrat integral extraordinara sa vivacitate spirituală ce-i era atît de caracteristică. Într-adevăr această încîntătoare doamnă a teatrului și filmului universal avea acea capacitate unică de a ignora pur și simplu trecerea timpului. Și nu manifestînd orgoliu, deltfel întrutotul justificat, ci prin interesul ce îl arăta vieții în general și nu în ultimul rînd artei. Pentru că Lilli Palmer, marea actriță care a încetat din viață recent la Los Angeles, la vîrsta de 71 de ani, nu a fost numai un prestigios om de teatru și film, ci a reușit să se detașeze de fascinația meseriei sale pentru a se dedica și altor activități ale spiritului și, în primul rînd, picturii. Și, pe lîngă tablourile sale pline de fantezie și originalitate, s-au impus publicului și cîteva dintre mostrele talentului ei literar.

Pe numele adevărat Lillie Marie Peiser, viitoarea Lilli Palmer s-a născut, la 24 mai 1914, la Posen și și-a făcut ucenicia teatrală cu Lucie Hoflich la Berlin. Nevoită să emigreze în Anglia, în 1933, ca urmare a prigoanei fasciste, ea își va face aici debutul într-o artă nouă, în plină dezvoltare, arta filmului, unde își va cîștiga curînd un frumos renume. La mijlocul anilor '50, ea activează în R.F. Germania, unde turnează „Foc de artificii". Alături de primul ei soț, Rex Harrison, Lilli Palmer realizează adevărate triumfuri artistice pe Broadway, la New York, printre altele cu „Cezar și Cleopatra" și la Hollywood, cu filmul „Patul ceresc".

În total va juca în peste 50 de

filme, printre care se numără și marile succese de public „Profesiunea doamnei Warren", „Julia, ești minunată!", „Operațiunea Crossbow", și „Lotte la Weimar", după romanul cu același titlu de Thomas Mann, film realizat în 1975 de studiourile DEFA. Acest ultim film a fost o adevărată demonstrație a marelui ei talent actoricesc, interpreta rămînînd în memoria spectatorului prin profunda ei interiorizare, ironia fină și siguranța cu care au fost exprimate cele mai neînsemnate nuanțe ale psihologiei eroinei.

În ultima perioadă a vieții sale, Lilli Palmer a trăit în Elveția, alături de soțul ei, scriitorul și actorul Carlos Thompson. Aici a scris cartea sa de amintiri „Plînuța Lilli — copii cuminte" (1974), precum și mai multe nuvele și romane printre care „Nasul cel lung" (istoria unei operații estetice, 1984), ce s-au bucurat de un deosebit succes de public. Lilli Palmer a plecat dintre noi, însă prezența ei artistică va continua, atît prin filmele sale cît și prin celelalte opere ale omului de cultură complet care a fost marea actriță.

ROMEO NADAȘAN ■

Apărută nu de mult la Editura Albatros, cartea lui Constantin Chifane-Drăgușani „Peisaje în mișcare" constituie unul din acele cazuri fericite în care o scriere se potrivește, atît prin titlu cît și prin conținut, cu autorul ei ca o mănușă împletită pentru cel drag de o față de 16 ani. Argint viu, spirit iscoditor, de o curiozitate funciară, tonică, de ziarist născut iar nu făcut, stăruitor, picătură care găurește piatra, Constantin Chifane-Drăgușani a călătorit mult și ar fi putut să scrie volume întregi de note de drumeție ; o va face poate de acum înainte. Însă în cartea pe care am amintit-o n-a lăsat deloc să se înțeleagă că mai multe din „peisajele" despre care a scris le-a văzut și le-a străbătut el însuși. În chip deliberat a vrut și a izbutit să realizeze o lucrare de informare, gen care cere ca autorul să se tragă cu modestie în umbră. Așa a procedat, se-nțelege, și Constantin Chifane-Drăgușani, însă cartea și-a făcut-o gospodărește, cu dichis și cu ceremonial, ca secerătorul de azi și de acum șapte mii de ani.

Secțiunile „Peisajelor în mișcare" se cheamă altfel, însă noi

Stilul este omul

am putea, după exemplul unei cunoscute scrieri a lui C.W. Ceram, să restructurăm materia în chipul următor : **cartea șoselelor**, în care e vorba de Transamazonia, de Transsaharian și de alte căi rutiere sud-americane sau africane ; **cartea drumurilor de fier, a tunelurilor și a metrourilor** : despre Transsiberian, Magistrala Baikal—Amur, despre Simplon, Seikan, despre Metroul din Moscova și alte construcții asemănătoare ; o secvență densă este consacrată Metroului bucureștean ; **cartea turnurilor** (Turnul Eiffel, Ostankino, Tokio Tower, Turnul de televiziune din Canada) ; **cartea barajelor hidroenergetice**, cu un substanțial capitol consacrat sistemelor hidroenergetice Porțile de Fier I și Porțile de Fier II ; **cartea podurilor**; **cartea canalurilor**, unde își găsește cuvenita înfățișare și Canalul Dunăre — Marea Neagră. În treacăt fie zis, aceste ultime secțiuni sînt cam expediate ; ce prilej bun ar fi fost să se vorbească de Podul de la Cernavodă, de canalele Suez și Panama, dacă nu cele mai importante, în orice caz cele mai cunoscute din lume.

Socotim că după această consemnare, fie ea și succintă, a conținutului cărții, cititorul a înțeles că, în fond, este vorba de un omagiu adus lui homo faber, care prin puterea geniului și prin iscusința mîinilor sale a potențat, a înnobilat, a îmbogățit și a înfrumusețat Terra. Dar, zugrăvind cu meșteșug și cu probitate întîmplări de simbioză a omului cu natura, Constantin Chifane-Drăgușani s-a zugrăvit, fără s-o vrea și fără să bănuiască, pe sine, într-o autobiografie sui-generis. Ca urmare, la galeria peisajelor în mișcare din carte, și ca o sinteză a acestora, se adaugă de la sine, firesc, și „peisajul" pe care îl reprezintă și îl oferă autorul însuși — o patimă fără sațiu a cunoașterii și înțelegerii, o panoramă sufletească vastă și multicoloră ca un vitraliu.

ION D. GOIA ■

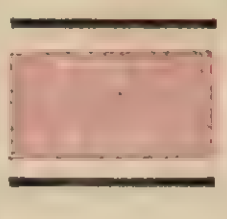

„Parfum" de valeriană peste sat

Odoleanul sau valeriana a cărui rădăcină servește la producerea popularului medicament folosit în bolile de inimă, este una din plantele pe care le cultivă sătenii din Wierzchowiska (Polonia). Toamna, aproape fiecare casă din sat te întîmpină cu miros de ...valeriană. Statisticile arată că starea sănătății locuitorilor este deosebit de bună, iar bolile de inimă sînt foarte rare, grație tocmai odoleanului al cărui „secret" de cultivare se transmite din tată în fiu.

Flota napoleoniană

În anul 1789 la Abukir, în apropiere de Alexandria, a avut loc bătălia navală în urma căreia flota lui Napoleon a fost scufundată. Anul acesta, în luna iulie vor începe lucrările de scoatere la suprafață a rămășițelor flotei, vizîndu-se în special corabia l'Orient, nava-amiral a flotei napoleoniene care, cu un echipaj de 1 000 de oameni, trei punți și 120 de tunuri a fost cea mai mare navă de război din acea perioadă.

Disneyland în Europa

Renumitul parc de distracții, Disneyland, își va trimite o parte din eroi în Europa, mai precis în Franța. Inițial societatea Walt Disney productions a ales Spania ca loc de găzduire ca apoi să-și schimbe hotărîrea. Presa spaniolă încearcă să motiveze schimbarea, acestei decizii arătînd că „profesionalismul și seriozitatea francezilor" le-a adus cîștig de cauză. Deci, Eurodisneyland pentru copiii francezi și desene animate pentru cei spanioli.

Cum devenim longevivi ?

Laptele de capră băut în loc de apă, hrana moderată, și o îmbrăcăminte nu prea călduroasă ar fi o rețetă pentru toți cei care doresc să depășească vîrsta de 100 de ani. Ema Begoevici, cea mai vîrstnică locuitoare a Iugoslaviei (119 ani) crede că a ajuns la această vîrstă datorită rețetei mai sus pomenite. Ea nu a fost niciodată bolnavă, vede și aude bine și duce încă o viață activă.

ELENA GRECESCU ■

Cînd cei bogaţi vor să fie şi mai bogaţi

Jaf de proporţii într-un panteon al culturii

Gangsterismul, care a luat proporţii monstruoase în ţările cu regimuri bazate pe asuprire şi inechitate, a încetat demult a mai avea graniţe, tabu-uri. N-au fost cruţate nici operele de artă. Produs al societăţii în care domneşte cultul banului, colecţionarii particulari, de obicei magnaţi ai finanţelor, plătesc sume exorbitante pe creaţii artistice furate de gangsteri din muzee şi din alte locuri, pentru a le înmormînta în încăperi tainice, sustrăgîndu-le astfel valorilor aparţinînd întregii umanităţi. Aşa s-a întîmplat recent în Mexic : în noaptea de 24 spre 25 decembrie 1985 de la Muzeul Naţional de Antropologie au fost furate 176 de piese inestimabile. Într-o ţară unde trecutul este venerat asemeni semizeilor, această sustragere este considerată ca o adevărată profanare, ca atentat la patrimoniul spiritual mexican, la înseşi rădăcinile poporului. Iată de ce în momentul de faţă recuperarea nepreţuitului tezaur jefuit a devenit în Mexic o cauză naţională.

Cele 176 piese arheologice dispărute acum din trecutul Mexicului, reprezentînd 4 grupuri etnice, înseamnă 176 absenţe din viitorul său şi — dacă nu vor fi recuperate — mai înseamnă şi un spor echivalent de ignoranţă pe care autorii atentatului au însămînţat-o în istoria culturilor precolumbiene. Afirmaţia nu-i deloc hazardată, căci datele adunate pînă în prezent din orizonturile precolumbiene, uneori din piese precum cele 176 sustrase acum din muzeul amintit, au început să capete fir logic, sens şi semnificaţie, vorbindu-ne despre o lume pe care Europa nu a înţeles-o nici cînd a ajuns aici, nici după aceea, decît fragmentar, de multe ori cu deliberată eroare. E adevărat, la data descoperirii Americii, în aceste pămînturi mai existau popoare care trăiau la nivelul primitivităţii (urme mai există şi astăzi), iar unele din marile aşezări urbane, mai ales în Mexic — Teotihuacan, Uxmal, Chichén Itzá, Palenque, Bonampak etc. — fuseseră părăsite de foarte mult timp, devenind ceea ce sînt şi astăzi : ruine pentru vizitatori, biblioteci sub cerul liber pentru cei pasionaţi de cunoaştere şi teritorii de tranzit pentru tot felul de aventurieri, spoliatori ai tezaurelor arheologice.

Indiferent de motivele acestei abandonări, aşezările respective ilustrează cicluri de civilizaţie, lumi care în multe domenii ne surprind şi azi prin gradul înalt de cunoştinţe. Lumi care ajunseseră la o extraordinară stăpînire a ştiinţei cerului, la un calendar, cel puţin la fel de exact cu al nostru, la o arhitectură cu uluitoare elemente de construcţie, inginerie şi estetică şi, nu în ultimul rînd, la o scriere care parcursese fazele pictografice şi ideografice, apropiindu-se de foneme. Scriere pe care învăţaţii n-au reuşit s-o descifreze decît parţial (Eduard Seler a murit, în 1922, desenînd în aer cu degetul hieroglife misterioase), pentru că Europa a distrus cărţile Precolumbiei (Juan de Zumárraga se lăuda, în 1531, că a incendiat arhivele de la Texcoco, adevărată Alexandrie din aceste pămînturi, iar Diego de Landa l-a imitat, în 1562, la Mani, lîngă actuala Mérida), aşa cum l-a distrus, rînd pe rînd, idolii, templele, iluziile.

Atari cunoştinţe ne îndreptăţesc să considerăm că, în alte condiţii, întîlnirea culturii europene cu vechile culturi precolumbiene ar fi putut să însemne un eveniment fără egal în istoria omenirii.

Astfel, Europa ar fi părăsit poate mai devreme eroarea ptolomeică şi ar fi aflat, înainte de a-i spune Copernic, că nu Pămîntul, ci Soarele e centrul universului : toate popoarele de aici ştiau acest lucru, cultura şi civilizaţia lor bazîndu-se, în primul rînd, pe acest adevăr. Tot aşa, Europa n-ar fi aşteptat pînă în 1609 pentru a afla de la Kepler cum se rotesc planetele (în acelaşi an Galileo inventează luneta astronomică, telescopul aşteptîndu-i pe Newton, pînă în 1672) sau cum se produc eclipsele, pentru că astfel de taine par să fi fost dezlegate de multă vreme în Precolumbia. Un tabel cu eclipse (datorat lumii maya) continuă să funcţioneze cu precizie. În 1600 orice sacerdot maya (şi nu numai) l-ar fi salvat, poate, pe Giordano Bruno de la moarte, stingînd rugul de sub el printr-o demonstraţie foarte simplă, şi obligîndu-i pe sacerdoţii catolici să-şi recunoască ignoranţa sau ipocrizia.

Dar de unde să ştie Europa de atunci lucruri pe care refuză să le cunoască, distrugîndu-le, astfel că nici acum, cu toată truda atîtor învăţaţi, nu putem spune că le cunoaştem pe toate ? Dacă ar fi fost însetată de cunoaştere, deşi nu ar fi putut să aibă delegaţi la Congresul de astronomie celebrat la Copán, în ziua de 9 16 12 5 17 — 8 Caban, 10 Mol (adică 1 iulie 763 era noastră...) ar fi aflat mai devreme de acest eveniment (şi nu în 1920), iar Neper nu ar fi stat pînă în 1604 pentru a descoperi logaritmii.

În anul 1492, cînd Columb a aruncat ancora pe celălalt ţărm al Atlanticului, Rafael avea 9 ani, Michelangelo 17, iar Leonardo 40. Primul avea să fie pasionat de arheologie, al doilea de arhitectură, iar ultimul de toate ştiinţele, în primul rînd de inginerie şi fizică. Ar fi avut ce învăţa din ceea ce Europa distrugea chiar în anii aceia în Lumea Nouă ? Azi putem să răspundem, afirmînd că ar fi putut învăţa lucruri extraordinare. La Tiahuanaco, în Anzi, Leonardo ar fi rămas uluit în faţa uriaşelor blocuri de piatră (unele cîntărind peste o sută de tone) cioplite perfect şi ridicate pe verticală unor edificii (pînă la 8 m), operaţii dificile şi azi. Michelangelo s-ar fi putut deplasa la Tabasco, în La Venta, pentru a vedea templele de aici, cu faţade pe care se aflau capete gigantice (pînă la 3 m), învăţînd sculptura în piatră, de la

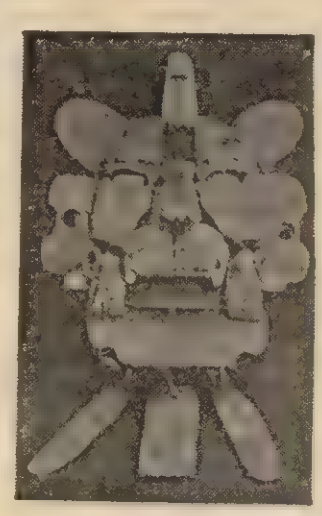

olmeci, iar de aici ar fi putut merge la Bonampak pentru a privi Capela Sixtină lucrată cu aproximativ opt secole înaintea sa. Iar Rafael, dacă n-ar fi trăit atît de puţin, ar fi putut călători la Palenque, Tajín sau Teotihuacán, făcînd descoperiri arheologice senzaţionale sau privind frescе pe care şi le-ar fi dorit semnate de ei, după cum şi Botticelli, dacă n-ar fi murit în 1510, ar fi rămas pe gînduri sub splendoarea lungilor primăveri de aici, din Precolumbia.

Astfel de miracole nu s-au petrecut. Nu s-au putut petrece. Şi nu pentru că ar fi fost într-adevăr miracole. Din universul culturilor precolumbiene — acesta e singurul miracol — lipsea o dimensiune pe care cultura europeană o avea cu prisosinţă : violenţa. Iar din spiritul popoarelor de aici lipseau cîteva atitudini pe care europenii le cultivau cu mult zîrg : ipocrizia, minciuna, egoismul şi neiubirea.

Aşa se explică de ce întîlnirea dintre cultura europeană şi culturile precolumbiene n-a însemnat un eveniment fără egal în istoria omenirii, ci doar distrugerea acestora din urmă de către cea dintîi, distrugere care a continuat şi pare să nu sfîrşească niciodată. Aşa se explică de ce, într-un singur secol (1500—1600), Europa şi-a dublat puterea economică, trăind în acelaşi timp o extraordinară înflorire spirituală. Să fie, oare, o simplă coincidenţă istorică faptul că Renaşterea a atins tocmai în această perioadă apogeul său ? Nu cumva, măcar într-o măsură modestă, scufundarea într-un crepuscul definitiv a templelor precolumbiene a făcut ca aici, în Europa, construcţiile renascentiste să albă atîta lumină ?

O însemnare pe care Albrecht Dürer a făcut-o în jurnalul său, în ziua de 26 august 1520, după vizitarea expoziţiei, deschisă de Carol V la Bruxelles, cu obiecte provenind exclusiv din spaţiul mexican, îndeosebi din cultura zapotecă, ar putea fi un răspuns : „În toată viaţa mea — notează Dürer — nu am văzut lucruri care să-mi fi bucurat inima mai mult ca acestea". Nici nu avea să mai vadă : piesele acestea, reprezentînd cinci încărcături de corăbii, au fost topite imediat după închiderea expoziţiei, devenind nişte simple şi banale lingouri de aur şi argint.

La 6 ianuarie 1932 — istoria reţine multe date — marele arheolog mexican Alfonso Caso, după lungi cercetări în teren, la Oaxaca, fascinat de cultura zapotecă, a deschis mormîntul 7 din Monte Albán şi a scos la lumină 500 de obiecte lucrate din aur, argint şi pietre preţioase. Greutatea materiei a cîntărit 4 kg, dar spiritul nu poate fi măsurat cu astfel de unităţi. Pectorale, pandantive, coliere, podoabe pentru buze, idoli de jad, vase de cult.

Multe dintre aceste piese, din aceeaşi familie cu cele admirate de Albrecht Dürer, se aflau la Muzeul Naţional de Antropologie din Mexic şi acum nu se mai află, pentru că fac parte din cele 176 de piese sustrase la sfîrşitul ultimului decembrie.

O piesă zoomorfă, un vas în formă de maimuţă (**mono**), de dimensiuni modeste, a dispărut şi ea tot acum. Specialiştii o consideră ca fiind cea mai de preţ şi o estimează la 20 milioane dolari. Nu-i nici o greşeală : vasul respectiv este lucrat din obsidiană, iar perfecţiunea execuţiei rămîne un mister, alături de cel al faimosului craniu de cristal de stîncă aflat la British Museum (în treacăt fie spus, tot aici se află şi masca lui Ce-ácatl Quetzalcoatl, regele sacerdot din Tollan, lucrată în mozaic, pe segmente anatomice, şi dăruită lui Hernán Cortés, în 1519, de însuşi Moctezuma). Mijloacele moderne nu sînt capabile de o prelucrare asemănătoare a obsidianei sau cristalului de stîncă şi mulţi se gîndesc la procedeul topirii (imposibil pe atunci).

La Teotihuacan, oraşul părăsit cu aproximativ 750 de ani înainte de sosirea lui Hernán Cortés în Valea Mexicului, existaseră cîndva în jur de 400 de ateliere pentru prelucrat obsidiana. Oraşul (e vorba de faza maximă, **Ilamimilolpa**) avea peste 250 000 de locuitori. Aflat la numai 50 km de capitală şi distrus cîndva (de acelaşi Zumárraga), Teotihuacanul ar fi putut produce un astfel de vas din obsidiană. De altfel, de aici se presupune că ar proveni un alt vas (poate din Veracruz ?), din tecali, un fel de alabastru, vas care — minune mare ! — reprezintă tot o maimuţă (**mono**), mergînd aproape de copiere. Amănuntul acesta a scăpat ziariştilor şi specialiştilor care au comentat furtul celor 176 piese arheologice şi dacă e vorba de estimări, ca în domeniul filateliei, exemplarul salvat îşi dublează valoarea. Chiar dacă nu se ştie care dintre ele a fost cel dintîi. În expresia sa, acest vas, ca şi cel furat, are ceva de Sfinx. Nu vreau să susţin prin aceasta nici o comunicare între cele două geografii. Astfel de teorii duc numai la ridicol (unii mai cred că mayaşii descind din caldeeni..)., dar la nivelul gîndului predispus asociaţiilor, o comunicare tot trebuie să funcţioneze. Am privit, cîndva, îndelung acest vas — simbol al nordului şi al celei de a unsprezecea zi din calendarul aztec — şi apoi am urcat pe Piramida Soarelui de la Teotihuacán, rămînind pe ultima platformă (65 m) pînă la asfinţit, sub emoţia unui amănunt pe care astronomii îl pot verifica foarte uşor : atunci cînd pe Piramida Soarelui de aici se sting ultimele lumini ale amurgului, undeva, lîngă Nil, chiar în clipa aceea, pe faţa Sfinxului apar primele raze ale dimineţii.

DARIE NOVACEANU ■

Racul

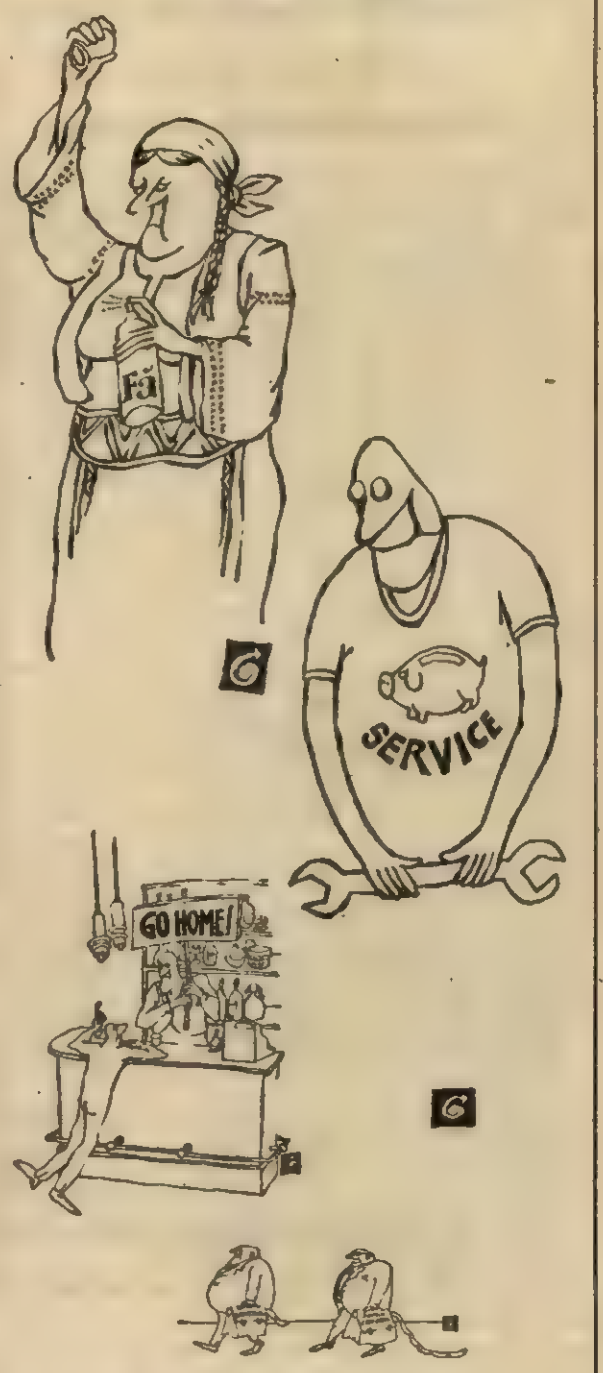

ION BARBU ■

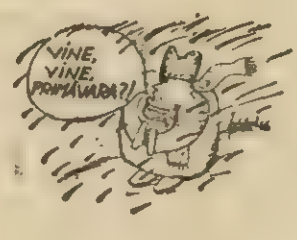

SORIN POSTOLACHE ■

Aforisme

● **Nu trebuie să aşteptăm indiferenţi zorile. Mai putem mişca şi noi pămîntul spre ele.**

● **Am coborît din copaci, cînd au început să mi se înalţe aspiraţiile.**

● **Cînd tîrîtoarele nu-şi dau pace, nu ai încotro, trebuie să zbori.**

● **Demnitatea a fost creată salopetă, nu frac.**

● **Fă-ţi din visuri vise ! Şi insula va ieşi la lumină.**

● **E foarte bine să arzi. Dar nu ca să ajungi funingine.**

● **Aş vrea să am permanent conştiinţa de dimineaţă, nu pe cea de seară.**

● **Aspiraţiile nu pot decola cu aripi de împrumut.**

● **Să nu ne pierdem capul ! Poate ne mai trebuie.**

● **A ajuns la podium. Restul drumurilor îi [illegible] închise.**

● **Visurile mele — manuscrise din care timpul va tipări cîteva rînduri.**

● **Pe visuri nu trebuie pus praf de copt. Ci pur şi simplu soare.**

● **Penele de struţ ale adolescenţei năpîrlesc foarte uşor.**

● **Aspiraţiile multora dintre noi sînt ca hainele de gata.**

● **Spectrul pasiunii se poate întinde de la căldură pînă la pîrjol.**

● **În orice eşec înmugureşte microscopic grăuntele unei victorii.**

● **Dacă nu ajunge la pînza freatică a transpiraţiei, vrejul talentului se usucă.**

● **Cea mai cumplită instanţă ar trebui să fie obrazul celor pe care îi stimăm.**

VASILE GHICA ■

Campionatul mondial de handbal

Prima victorie

De la trimisul nostru special la Geneva

Intr-o Genevă scăpată „ca prin minune de rigorile iernii care copleşeşte nordul Elveţiei (din cauza ceaţa, duminică, a trebuit să aterizăm la Londra şi la Basel in loc de Zürich !), echipa de handbal a României a păşit cu dreptul în Campionatul mondial. Meciul cu Cehoslovacia, disputat marţi seara la Palatul sporturilor din Geneva, era socotit de specialişti drept o adevărata piatră de încercare în drumul spre semifinale. Şi aşa a şi fost. Formaţiei române i s-a opus o garnitură deosebit de redutabilă cu un gabarit ieşit din comun şi cu o dorinţă de a învinge împinsă nu o dată, din păcate, dincolo de limitele regulamentului. Aşa s-a şi făcut că la 5 minute de la începerea partidei golgeterul echipei României şi al ultimului campionat mondial, Vasile Stingă, a fost lovit grav şi obligat să părăsească terenul ! La ora la care transmit aceste rinduri, marţi noaptea, el se află în drum spre Berna, urmind să fie operat pentru o fisură de maxilar. Rămine de văzut dacă Stingă va putea fi utilizat în continuare deşi, după primele aprecieri ale medicilor, speranţele sint minime. Accidentarea lui Stingă s-a produs la scorul de 3—1 pentru tricolori. Ieşirea lui din joc, ca şi rănirea imediată a lui Drăgăniţă (care a urmărit restul meciului de pe bancă) au făcut ca echipa noastră să treacă prin cîteva momente de descumpănire, cehoslovacii ajungind să conducă la pauză cu 9—8, după ce noi ratasem două superiorităţi numerice şi, prin Berbece, o lovitură de la 7 metri. Imediat după pauză, cehoslovacii au mărit diferenţa la 11—9. Din acel moment însă echipa României parcă s-a trezit, s-a dezlănţuit şi, cum se spune în sport, a rămas singură pe teren ! In numai 12 minute, tricolorii au răsturnat rezultatul şi s-au detaşat la 16—12, vădind o superioritate netă faţă de adversar pe toate planurile. In absenţa celor doi lideri ai ei, echipa Românţei şi-a făcut lideri din Maricel Voinea (8 goluri) şi din acest spiridus care se cheamă Ghimeş, irezistibil în cîteva faze. In toată această parte a meciului, apărarea noastră a funcţionat ca un ceas elveţian, toate încercările cehoslovacilor de a reechilibra jocul dovedindu-se zadarnice. Scorul final 23—18, a marcat superioritatea clară a echipei române, pentru care au înscris 8 din cei 10 jucători de cimp folosiţi : Maricel Voinea — 8, Marian Dumitru, Ghimeş — 4, Berbece — 3, Stingă, Drăgăniţă, Folker, Mocanu — 1 (au mai jucat Boroş şi Roşca). Fără să strălucească portarii Buligan şi Simion şi-au făcut datoria.

Această victorie, pusă dincolo de orice îndoială, este apreciată aici drept foarte preţioasă, ea deschizind echipei noastre drumul spre etapele superioare ale competiţiei. Aseară chiar, televiziunea elveţiană înclina să creadă, prin specialiştii invitaţi în studio, că finala mondialelor, programată în 8 martie la Zürich, se va disputa între formaţiile Iugoslaviei şi României. De ce a României, am încercat să vă explic. De ce a Iugoslaviei ? Pentru că garnitura plavilor a spulberat în primul meci echipa U.R.S.S. : 26—22. Deşi aprecierile de la televiziune ne-au flatat, nu e cazul să confundăm dorinţa cu realitatea. Izbinda în faţa cehoslovacilor a fost evidentă, dar şi plătită foarte scump, absenţele lui Stingă şi Drăgăniţă (al cărui genunchi s-a umflat ca un pepene) avind să conteze mult în continuare. Greul abia începe, iar antrenorii Lascăr Pană şi Cezar Nica par foarte conştienţi de asta. La conferinţa de presă care tocmai s-a terminat, ei au păstrat măsura, afirmînd că într-o astfel de competiţie orice partidă e dificilă. De altfel, aşa vor sta lucrurile şi mîine (n.r. miercuri) cînd handbaliştii tricolori vor avea de înfruntat, la Chaux des Fonds echipa Coreei de Sud, care foarte agilă şi ingenioasă, a întrecut ieri pe cea a Islandei la o diferenţă de scor, 29—21, neaşteptat de mare !

Oricum, primul pas a fost un pas reuşit şi, după această izbindă, speranţele noastre cresc. Atît pentru astăzi, pe săptămina viitoare, cînd sper să vă ofer, stimaţi cititori, veşti cît mai bune.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Mărţişoare, mărţişoare !

De 1 martie, prin tradiţie, vom dărui mărţişoare. Pe străzi, în aceste zile, se văd frecvent tineri, mai ales (dar nu numai tineri), înghesuindu-se în faţa tarabelor pe care sînt expuse mărţişoarele, cu clasicele lor fire, unul alb, altul roşu, şi alegind, cu clasicele ezitări ale celui ce vrea să facă un dar, pe „cel mai frumos".

Despre gusturi, se ştie (deşi nu toată lumea ştie, probabil, că binecunoscutul „De gustibus et coloribus non disputandum" nu e o zicală a strămoşilor noştri romani, ci un proverb al filozofilor scolastici din evul mediu) despre gusturi, deci, nu se discută. Dar cît de vechi e oare obiceiul „mărţişoarelor" ? Am pus această întrebare unui specialist, cercetătoarea Stanca Ciobanu, care ne-a spus că mărţişorul e o veche datină românească, deschizind obiceiurile de primăvară, încheiate cu sărbătorirea Armindenului. Iniţial, mărţişorul (de fapt, două fire de arnici, unul alb, altul roşu) era purtat la mină, şi numai de copii, fete şi băieţi. Fetele îşi prindeau şi la git aceste fire de care legau o para de argint. Aceste mărţişoare — dăruite odinioară numai de mame — simbolizau urarea adresată copiilor de a creşte frumoşi şi curaţi ca argintul. Uneori, ele erau purtate 12 zile, după care erau legate de pomi tineri. Alteori, erau purtate pînă la înflorirea primului pom (şi puse pe flori pentru ca — zicea datina — să fie copiii frumoşi ca florile), sau pînă la venirea berzelor (cînd copiii aruncau mărţişorul în sus şi se adresau berzelor astfel : „Na-ţi negreţele şi dă-mi albeţele"). Dacă în ziua de 1 martie mărţişorul se punea înainte de răsăritul soarelui, la sfîrşitul perioadei de purtare era scos şi aruncat spre soare, căruia copilul îi cerea „Fă-mi faţa ca o floare". De altfel, cele două fire tocmai asta simbolizau, dorinţa mamelor de a-şi vedea copiii crescînd mari, frumoşi, sănătoşi, cu faţa albă ca laptele, îmbujorată ca trandafirii. Dorinţă eternă, ca eternitatea dragostei şi a speranţei.

● La Tulcea s-a anunţat „balul vînătorilor şi pescarilor sportivi" la care nu vor lipsi, sintem convinşi, povestirile unor întîmplări nemaivăzute şi nemaiauzite. Care vor fi mai picante ? Ale vînătorilor sau ale pescarilor ?

Fenomen ecologic

Semnalăm şi în acest număr un fenomen ecologic mai puţin obişnuit. In Valea Vişei, la Mîndra, judeţul Sibiu, a fost văzută o raţă de gheţuri, pasăre care în mod normal cuibăreşte în regiunile circumpolare, iar iarna şi-o petrece în special la ţărmurile mărilor nordice. O singură dată au mai consemnat pînă acum observatiile ornitologilor apariţia unei raţe de gheaţă în Transilvania. Asta în urmă cu 75 de ani. Să existe oare vreo legătură între această curiozitate şi capriciile meteorologice ?

● Suveniruri, suveniruri, dar niei aşa. In ultimul timp, de la restaurantul cu autoservire Berbeşti, Vilcea, au dispărut mai mult de 100 de cutite. Au fost luate, ei da, au fost luate, drept „suvenir" de consumatori ai localului. Pe cînd furculiţele şi linguriţele ? Nu de alta, dar să fie tacimul complet. Bizară manie !

Un nou tip de strung

La Întreprinderea de utilaj greu din Craiova a fost realizat un nou tip de strung destinat prelucrării pieselor cu diametre pînă la 2 metri, lungimea de 8 metri şi greutatea de 25 de tone. Dotată cu comandă numerică, noua maşină, ce îmbogăţeşte gama de strunguri grele realizate în ţara noastră, este de concepţie românească.

Electrificarea liniei ferate Ciulniţa — Călăraşi

A fost pusă sub tensiune linia electrică de contact între staţiile Ciulniţa şi Călăraşi, pe o distanţă de 27 kilometri. Tot cu acest prilej s-a dat circulaţiei încă un fir de cale ferată, dublindu-se astfel capacitatea de transport pe distanţa amintită. Prin electrificarea căii ferate Ciulniţa — Călăraşi, aprovizionarea cu materii prime a celei mai tinere cetăţi de foc a ţării, precum şi expedierea către beneficiari a produselor siderurgice realizate aici se vor îmbunătăţi substanţial.

Cum va fi vremea în martie ?

Ne răspunde meteorologul Constantin Marcu.

Din punct de vedere termic, luna martie va fi ceva mai caldă decît în mod obişnuit, mai ales în regiunile nord-vestice. Regimul pluviometric va fi deficitar, excepţînd Muntenia şi sudul Moldovei, unde va fi apropiat de normal.

Şi acum cîteva caracteristici ale evoluţiei vremii. Între 1 şi 10 martie, vremea va fi schimbătoare, cu cerul temporar noros. Vor cădea precipitaţii, atît sub formă de burniţă şi ploaie, cît şi sub formă de lapoviţă şi ninsoare : în sudul ţării, nebulozitatea va fi mai accentuată şi se vor semnala îndeosebi ninsori. Vintul va spulbera trecător zăpada în sudul şi estul ţării. Temperaturile minime vor fi cuprinse între —7 şi +3°C, mai coborîte în centrul şi nord-estul ţării în a doua parte a decadei, iar cele maxime între —2 şi +8°C, local mai ridicate. Izolat se va produce polei în prima parte a perioadei. Decada 11—20 martie va debuta printr-un proces de încălzire. Cerul va fi variabil. Vor cădea precipitaţii slabe, izolat, sub formă de ploaie. In nord-estul ţării, precipitaţiile vor putea fi şi sub formă de lapoviţă şi ninsoare. In sfîrşitul decadei, temperaturile minime vor fi cuprinse între —6 şi +4°C, izolat mai coborîte în centrul şi nord-estul ţării. In ultimele zile ale perioadei, iar cele maxime se vor situa între 5 şi 15°C, pe alocuri mai ridicate în Banat şi Crişana. Dimineaţa şi seara se va semnala ceaţă. In sfîrşit, ultima decadă a lunii se va caracteriza printr-o vreme schimbătoare. Cerul va fi temporar noros. Vor cădea precipitaţii slabe, izolat, sub formă de ploaie. In nord-estul ţării, precipitaţiile vor putea fi şi sub formă de lapoviţă şi ninsoare. La sfîrşitul decadei, temperaturile minime vor fi cuprinse între —3 şi +7°C, iar cele maxime între 10 şi 20°C, mai ridicate în vestul ţării.

Ultima oră

Cazinoul din Constanţa, viaţa a doua

Prin anii '30, un călător de ocazie, francez de baştină şi om, de bună seamă, civilizat, înclinat a privi cu simpatie şi a alege vorbe prietenoase şi de laudă despre ceea ce văzuse pe litoralul românesc al Mării Negre, mărturisea că nu-i place Cazinoul. Era dreptul lui să-şi exprime această impresie, chiar dacă el, de fapt, n-avea deloc dreptate. Şi nu poţi să nu te întrebi, la urma urmei, fie şi în treacăt : dacă nu-i plăcuse Cazinoul, ce ar fi putut să-i placă, altceva, mai mult ? Albul Cazino, zicea el, este construit „în cel mai îngrozitor stil 1900", este „pretenţios de complicat" şi „încarcă ţărmul mării".

Poate francezul călător pe la noi pornise în căutarea unor imagini de ţărmuri de început de lume, de ţărmuri sălbatice, şi fusese contrariat de a nu le găsi întocmai cum le proiectase în visările lui, dar într-o ţară care-şi cucerise cu atîta efort şi dreptul şi ambiţia şi, într-o oarecare măsură, posibilitatea de a construi monumental timpul nu mai putea să privească decît înainte, odată cu oamenii, asta e sigur, şi cel mai bun argument în această privinţă este că mai încoace, spre anii noştri, litoralul avea să continue a-şi preschimba înfăţişarea într-un ritm şi în proporţii spectaculoase de-a dreptul. Însă, lîngă modernitatea clădirilor prin care a prins strălucire sălbatica staţiunilor construite mai cu seamă prin anii '60 şi '70, Cazinoul din Constanţa a rămas ca un burlic în ale cărui amintiri vacanţele petrecute pe litoralul românesc al Mării Negre se învăluie într-o aură romantică de-al cărei farmec, în ciuda oricăror aparenţe, această lume grăbită a veacului XX nu s-a îndepărtat nicidecum. Cazinoul continuă să fie, cum a fost, o emblemă a litoralului nostru el reprezintă una dintre operele de referinţă ale arhitecturii art nouveau în România.

Fotografie de DUMITRU ALEXUŢĂ ■

Dar albul şi venerabilul Cazino este supus acum unei operaţiuni de întinerire. O etapă a lucrării, după ce va veni şi ziua cînd constructorii vor spune că şi-au îndeplinit pînă la capăt datoria. Deocamdată, după ce i-au consolidat structura de rezistenţă, cei vreo 80 de meşteri muncesc sub atenta supraveghere a inginerilor Ion Renea şi Marin Bozdog şi a arhitecţilor Gabriel Banciu şi Constantin Bocuneseu şi au de lucru deopotrivă, aş se spune, zidarii Constantin Avram, Florea Deacu sau Silvestru Tronaru din echipa lui Dumitru Picu ori meşterii Ion Spătaru şi Gheorghe Picu din echipa de modelori a lui Petre Mladinţov, cărora li s-a încredinţat munca de refacere a stucaturilor din interiorul şi exteriorul Cazinoului. In cele din urmă se va construi şi un dig care va proteja Cazinoul iar, spre deosebire de proiectul iniţial al bătrînei clădiri, în pas cu cerinţe de confort şi gusturi noi, de pe terasa de la parter turiştii se vor putea îmbarca direct pentru un volaj pe mare. Tot la parter vor fi amenajate o sală de restaurant cu 200 de locuri, încă un salon cu vreo 80 de locuri, o cofetărie şi 6 baruri. La subsol se vor afla o discotecă şi laboratoarele culinare. Iar la etaj se vor deschide o sală polivalentă cu mai bine de 200 de locuri pentru recepţii, întruniri sau jocuri de societate şi un bar de noapte al cărui număr de locuri va fi de aproximativ 250. Tot la etaj, pe terasă, se vor deschide o cofetărie şi o berărie.

După cum ne spunea Petre Ariton, directorul general al Oficiului Naţional de Turism „Litoral", această muncă de restaurare se ridică la un preţ de cîteva zeci de milioane de lei.

Cazinoul din Constanţa îşi începe viaţa a doua.

DUMITRU ELIADE ■

Revista „Flacăra". Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 31, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei : 3 lei

41 505

flacara

10 ... MARTIE 1988

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Biblioteca Județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

În acest număr noi reportaje despre sarcinile noului cincinal sub genericul

Repere economice, repere morale

8 Martie — Ziua femeii

BINEMERITATUL OMAGIU

Omagiul pe care-l aducem femeilor în această zi de 8 Martie este în fond omagiul cuvenit pentru faptele lor de muncă și viață din tot restul anului, din fiecare zi a anului. Înălțată la rangul unui simbol, ziua de 8 Martie încearcă de fiecare dată să comprime într-o convenție calendaristică multitudinea incomensurabilă a sentimentelor noastre față de cele cărora omenirea le datorează dintotdeauna cel puțin un drept fundamental, deopotrivă tulburător și înălțător, care condiționează, inițial și decisiv, tot ceea ce numim existență : dreptul la viață.

Predestinată să întemeieze și să întrețină latura naturală a realității și a existenței umane, femeia timpurilor moderne este implicată profund și tot mai plenar în latura socială a acestei realități, la configurarea căreia are un aport tot mai proeminent. Deplasarea dinspre natural spre social a rolului femeii în societate este supusă condiționărilor istorice și, din acest punct de vedere, crearea condițiilor afirmării depline a femeilor în toate domeniile de activitate reprezintă, în țara noastră, cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o mare cucerire a socialismului, înscrisă la loc de cinste în carta valorilor morale ale societății pe care o edificăm. Sentimentele noastre față de prezența complexă și completă a femeii în societate vor rămîne întotdeauna deasupra cuvintelor care le exprimă și ele se întemeiază, în ultimă instanță, tocmai pe fondul principal de posibilități create afirmării femeilor și care le deschide acestora un orizont de participare fertilă și creatoare la viața întregii societăți. Obiectivele programatice ale partidului nostru, proiectele de dezvoltare a țării în actualul cincinal includ cu prisosință domenii, ramuri și sectoare de activitate în care aptitudinile și trăsăturile specifice de personalitate ale femeilor se pot pune pe deplin în valoare, tot astfel cum, în aceleași documente de partid, un loc primordial îl ocupă atenția constantă ce se acordă permanentei îmbunătățiri a condițiilor de muncă și viață ale femeilor, ale tuturor oamenilor muncii. Vasta operă de construcție socialistă a validat pe deplin justețea orientării partidului nostru spre continua lărgire a cadrului democratic de participare a tuturor cetățenilor țării la viața socială, politică și economică, femeilor conferindu-li-se în acest context atribuții consfințite constituțional și instituțional.

Și cum poate fi altfel decît generoasă și demnă și umană o orînduire în care se acordă egala importanță femeii mamă, femeii soție, femeii muncitor, femeii savant, femeii cercetător, femeii activist politic — componente indestructibile ale unei fizionomii de integralitate și completitudine morală și socială pe care societatea noastră o făurește programatic și consecvent. Exemplul vieții și activității tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu este, cu strălucire pilduitor pentru modelul programatic al unui întreg proces de devenire socială a femeii în patria noastră. Principiul acestei edificări umane a rolului și statutului femeii în societatea noastră își găsește deplină acoperire în practica de fiecare zi, dovedindu-se benefic nu numai pentru afirmarea unor criterii superioare în ordine social-istorică, ci și pentru aspirațiile noastre concrete de progres și civilizație. Munca și hărnicia femeilor, tenacitatea și forța lor de creație reprezintă astăzi unul din temeiurile convingerii întregului popor că aceste aspirații vor deveni certitudini, tocmai prin înglobarea în efortul general a componentei distincte și distinse care este aportul femeilor. Unitatea de măsură a acestei înglobări este una a faptului cotidian — și de aceea omagiul din această unică zi de 8 Martie îl ridicăm la puterea reală a zilelor unui întreg an. Numai astfel putem tinde spre o echivalență între ceea ce se cuvine femeii pentru ceea ce ea este în societatea românească de astăzi.

În prag de 8 Martie, de ziua lor, binemeritatul omagiu al țării !

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Drumul cel mai scurt spre mai bine

MODERNIZAREA

Cela Grigoraș-Neamțu și Costin Neamțu : „Hrisov 2050" (tapiserie-detaliu)

Primăvara e, totuși, pe aproape

Cel mai expresiv răspuns la un extemporal de dragoste

„ZIUA MAMEI ESTE MEREU"

Paginile 12—13

Tactica de viață a unui savant :

„Am introdus în calcule greul, ca să-l răzbesc"

pagina 8.

Fără prejudecăți despre

CĂMINELE MUNCITOREȘTI DE TINERET

paginile 18—19

O primăriță tînără pentru un oraș tînăr

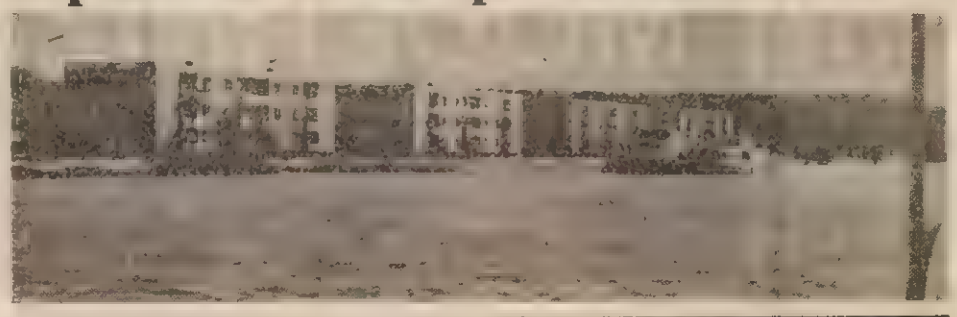

„Pasagerul" n-a plecat la timp, girofarul — spune comandantul — nu-i suficient în a străpunge pînza de ceață revărsată peste canal. M-am cuibărit într-un scaun din dreptul unui hublou și urmăresc ploaia torențială, cufundînd totul în plumbul unui cer răsturnat. Avem timp de reverii ; anul trecut pe această vreme mă aflam tot aici, pe cheiul Dunării, la Tulcea, în aceeași așteptare surescitată de plecare spre Sulina. Pe un ger de minus 20 de grade, la bordul unui spărgător de gheață, peste încremenirea de iarnă polară.

Cu un ceas întîrziere, pornim. Nu prea mulți pasageri, în schimb, multe portocale, stive de lăzi cu portocale pentru copiii de la capătul fluviului. Sosim pe înserat, într-o Sulină acaparată și ea de trîmbe de ploaie, încît ai senzația că înoți într-un ocean fantastic ce poartă pe umerii valurilor case de oameni. Primăria, clădire solidă cu etaj, se află implantată pe chei. Urc la etaj. E primitoare, chiar elegantă, cu covoare moi și plante verzi. Nici n-ar trebui să fie altfel, din vreme ce primarul este o femeie. O femeie ce se înalță de la masa de lucru, cu statură impunătoare, cu grație, cu feminitate, îmbrăcată sobru dar cu rafinament, ce denotă inteligență și simțul măsurii. De șase ani — mai întîi ca vicepreședintă a consiliului popular, apoi ca președintă — este răspunzătoare de destinele acestui oraș în creștere, grăbit să lase spre secol din lentoarea lui patriarhală, întors în sine altă vreme, către faima de odinioară. După ultimul război, din 12.000 de locuitori mai rămăseseră doar cîteva familii, începe dialogul Florica Iordache, urmărindu-și logic demonstrația despre orașul de azi și despre cel ce va deveni mîine. Cîteva familii ce se stingeau și ele precum casele, străzile, pietrele caldarîmului și cheiurilor ce avansau în ruină. Un univers în crepuscul ale cărui tăceri erau sfîșiate doar din cînd în cînd de cîntecele triste ale flăcăilor din satele de peste ape, veniți să se îmbarce și s-o pornească în susul fluviului, spre alte puncte cardinale ale țării, în căutare de meserii noi, ori verile, de turiști zgomotoși, amatori de soare și peisaj exotic. Florica Iordache este fiică a acestor locuri, s-a născut pe un grind de nisipuri, în satul ce a dat numele vestitei și ciudatei păduri Letea, iar copilăria i-a fost marcată de poveștile nostalgice ori cu iz tragic despre Sulina cîndva fremătătoare. „Europolis"-ul înfloritor, deschis către întreaga planetă, plin de contraste și pitoresc, despre Sulina ce s-a stins sub bombele și minele ce explodau în fiecare clipă, în bătăliile disperate de pe mare și de la gurile Dunării. O copilărie nu prea îndepărtată, Florica Iordache s-a născut în 1954, o copilărie fascinată de paginile lui Jean Bart. A fost să fie, spune, ca destinele ei să se interfereze atît de mult cu ale orașului — planetă din centrul universului Deltei spre care gravitează oameni, locuri, resurse. Ca fațetele aceluiași cristal. Era în 1972, și ea împlinea 18 ani, pragul închiderii copilăriei, pragul deschiderii maturității, „cînd trebuia să fac ceva, pentru a nu îmbătrîni ca o «femeie a nisipurilor» în satul ridicat pe nisipuri, singur și departe de lume". Chiar atunci a bătut aripa unui zvon peste așezările de pe grind, de la capătul lui de nord, de la Periprava și Chilia la cel de sud, la micul Cardon, unde mai rămăseseră doar vreo 10 case și unde mai locuiau vreo 5 familii. (Celor obișnuiți cu creșterile exponențiale ale orașelor, cu ritmurile fantastice ale industrializării le pot părea o falsă literatură aceste întîmplări din viața unei tinere fete din Delta Dunării. Și totuși, e adevărat, e viață trăită, e realitate). Zvonul era simplu, cum că se caută forță de muncă, mai cu seamă femei pentru o fabrică de conserve de pește în Sulina. Florica Iordache a fost între primele 20 care au pornit spre Constanța să se califice în meseria de preparator conserve iar peste doi ani, au demarat o industrie ce va aminti lumii că Sulina există din nou, ieșe din anonimat, cu toate cotele în creștere. Sintem la 4 ani după reîmpărțirea administrativ-teritorială a țării, cînd noua deschidere politică a partidului de înflorire a tuturor zonelor și regiunilor rămase în urmă revitalizează viața atîtor orașe uitate cum era Sulina. Șase ani cît a rămas în fabrica din an în an mai mare, a muncit cu un soi de înverșunare, nu doar din respectul pe care orice vlăstar de țăran îl poartă muncii, dar mai ales din datoria lucidă a ridicării rapide a Sulinei la o nouă faimă. Ceea ce o detașează și o remarcă și astfel începe drumul promovării. Este mai întîi selecționată pentru o școală de cadre de partid, după care este aleasă primar în comuna din care face parte satul ei — C.A. Rosetti. La 24 de ani, primar pentru 5 sate cu 2.800 de locuitori, legați între ei mai mult prin drumuri de ape decît de uscat, cu multe probleme în izolarea lor și care așteaptă, nu odată, de la cel ce-i conduce, totul. O lume aparte lumea Deltei iar ea știa atît de bine felul de a fi al acestor oameni blînzi, uniți, dar neîndurători cu cei ce încearcă să-i tragă pe sfoară ori să-i creadă la marginea lumii dacă sînt la marginea țării. Calul și șareta i-au fost prietenii care deseori au scos-o la liman, cînd se rătăcea prin hățișuri de pădure ori printre dunele de nisip, venind serile ori nopțile din satele depărtate, cale de 15—18 km, de la Periprava ori Sfiștofca, de prin pășunile dinspre marginile grindului, unde se refugiau vara cîrdurile de vite, ca în preerii, de prin amenajările piscicole, unde pescarii reveneau tîrziu la cherhanale și cînd puteau discuta cu primărița problemele lor de muncă și de viață, sau de pe nisipurile mișcătoare, unde niște bărbați aprigi și niște femei pe măsura lor le fac să rodească. În iernile grele, cu izolări de luni și luni, cei 2.800 de locuitori au tot soiul de nevoi. Dar nu numai iernile. Satele au început, în sfîrșit, să înflorească, au început să se nască prunci și astfel apar alte și alte probleme. Nevoia de școli, de educatori, de medici, de biblioteci, de cultură, de dispensare, ca și de specialiști pentru zootehnie și agricultură, căci economia comunei se întărește și se diversifică. Le-a fost primarul pe măsura lor, dîrză, aprigă, muncitoare, curajoasă, înțelegătoare și înțeleaptă, le-a dat dar le-a și cerut, în 4 ani făcînd satele de nerecunoscut. S-au înălțat școli, dispensare, casa de nașteri, au venit medicii, dascălii, zootehniștii, veterinarii care se cereau și se impuneau. Sub conducerea Floricăi Iordache, pentru prima dată planul economic al comunei s-a realizat integral ca și contractele pentru fondul central de lapte, carne, ouă, lînă, din toate cele ce poate să producă o localitate de deltă.

În 1981, drumul promovării urcă spre Sulina. În orașul-planetă în jurul căruia trăiește, se mișcă, se rotește existența localităților Deltei Dunării. Sulina a ajuns astăzi, iată, ne declară cu mîndrie, la 6 000 de locuitori. A ajuns o veritabilă cetate industrială, cu un dezvoltat șantier naval, un centru vestit pentru covoare orientale, unde femeile pescarilor, femeile muncitorilor de la șantierul naval și femeile lucrătorilor din porturi — din portul fluvial și portul maritim au nu numai un loc de muncă, au un loc pentru un renume. A ajuns unul din marile porturi-libere ale Europei, a ajuns nu doar mirajul unor turiști solitari ci spațiu turistic internațional. Privită din atîtea unghiuri ale noii ei realități Sulina ridică alte probleme în fața unui primar. De la cele economice la cele sociale, de la cele prezente la cele de viitor, cincinalul opt fiind marea răscruce a acestui oraș, precum se conturează în planul teritorial ca și prin Programul național de valorificare a resurselor naturale din Delta Dunării. S-a pus temelia unei fabrici de brînzeturi, spre exemplu, căci Delta Dunării urmează a fi un important bazin zootehnic al României, amenajările piscicole de la Popina urmează a deveni și mari producătoare de păsări de apă, de rațe și gîște, iar dincolo de „baia" de sud a orașului s-a înălțat, anul trecut, prin mîinile cetățenilor cel mai important și mai mare dig al localității. Pentru a putea asigura dincoace o lucrare fără precedent din istoria Sulinei — „centura ei agricolă", un bazin legumicol propriu cu 200 hectare. Suprafață care, din această primăvară începe a fi smulsă dintre ape, șmircuri, stufăriș și remodelată pentru grădini. O lucrare-miracol a locuitorilor înșiși, propusă de ei în adunările civice din cadrul Tribunei Democrației și realizată de ei prin muncă obștească, precum ne informează Florica Iordache. Mai mult poate decît în alte zone ale țării, oamenii de-aici sînt mai uniți, pe ei natura îi supune deseori la examene totale de omenie, de civism, de întrajutorare, de altruism, de forță interioară, de rezistență, de iubire pentru spațiul în care trăiesc și pe care nu l-ar părăsi pentru nimic în lume. De aceea, ei știu mai mult decît alții, poate, valoarea muncii unite pentru întreaga obște. Dacă dîrzul a fost unul dintre acele lucruri făcute de toți pentru toți, dacă „centura agricolă" este un altul, ca și noile localuri de grădinițe și creșe de copii, străzile, urbanizarea lor rămîne o alta, dintre aspirațiile și ambițiile „la zi" ale sulinenilor. Primărița ne așează în fața procesele-verbale de la dezbaterile din cadrul forumului public al Tribunei Democrației. În cincinalul 1986—1990 toate străzile vor fi asfaltate, se va dubla capacitatea uzinei de apă, se va extinde rețeaua de apă și canalizare, se va înălța o Casă a tineretului, o policlinică, un spital orășenesc cu secții pentru maternitate și pediatrie. Iar numai în primii doi ani încă 800 de apartamente. Sînt indicatori ai unei vieți în mișcare, ai unui oraș de durată și pentru durată. Ai unui oraș tînăr. Sînt, în același timp, agenda de lucru a unui primar care poate să lase în urmă amintiri.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Doi membri O.D.U.S. de la Dacia

Ecuația fiecărei zile: calitatea

Rebutul în mare scădere

Costică Lehăduș este președintele organizației democrației și unității socialiste nr. 6 de la Întreprinderea textilă Dacia, din Capitală ; are 33 de ani, s-a născut în comuna Murgeni, județul Vaslui, a făcut școala de tesători în București, a plecat în armată, s-a întors din armată și din 1976 lucrează la Dacia. Zice fără să-l întreb : „La noi, economia de materie primă e pe primul plan".

— Cum se economisește ? împing eu ideea mai departe.

— Mai întîi, învățînd să fim buni gospodari : adică adunînd fir cu fir de urzeală, stringînd bobinele cu defecte și bobinîndu-le din nou. Apoi, mai există încă la noi un fel de rebut admis : cînd montez un articol, o țesătură viitoare, pe mașină, se rulează cam doi-trei metri cu defecte, pînă ce mașina se reglează bine. Ei bine, înainte această lungime de rebut admis era de 4—5 metri. Prin reglarea mai bună a mașinilor încă de la pornire, prin sporirea atenției în manevrarea lor, am reușit să reducem această lungime de rebut admis la doi-trei metri, așa cum vă spuneam. Am recuperat, deci, material, țesătură, pentru o cămașă sau pentru două fuste. Ceea ce nu a puțin deloc, dacă ținem cont de numărul mare de mașini de țesut de la noi.

— Ar mai putea fi redusă această lungime de rebut admis? Întreb.

— Cred că da, zice Lehăduș ; eu mă tot gîndesc la asta. Tot la reglaj trebuie să umblăm, cu mai multă știință, cu mai mare profesionalism, cu mai multă responsabilitate.

— Depinde numai de aceste calități ale lucrătorului sau și de mașină, treaba asta ?

— Depinde în primul rînd de om : să nu întîrzie, să nu lipsească de la lucru, ci dimpotrivă e nevoie să vină cu 10 sau 15 minute mai devreme, să la masina în primire, să intre în acea atmosferă de lucru a mașinii, să se deprindă repede cu mișcările, cu ergonomia muncii ; apoi să-și întrețină bine mașina, s-o exploateze rațional și cu destulă grijă, știut fiind că o defecțiune a mașinii produce, mai departe, o defecțiune în produs, adică în țesătură.

— Dar de mașină nu depinde deloc ? De tehnicitatea, de modernitatea ei ?

— Avem mașini moderne, care funcționează acum cu micro-suveici metalice, un fel de suveică-proiectil. O mașină lucrează acum cu 13 astfel de suveici. Saltul e spectaculos dacă ne gîndim că pînă nu de mult lucram cu suveici din lemn, de aproape jumătate de metru. Și, firește, nu ne-am oprit aici : în prezent ne ocupăm de ridicarea tehnicității mașinilor noastre, de perfecționarea lor continuă.

— O mașină mereu perfecționată, cu grad înalt de tehnicitate cere să fie mînuită de un om pe măsură : cu un înalt grad de profesionalism. Ce se face în cadrul organizației dumneavoastră în această direcție ?

— Am perfecționat și oamenii : am realizat asta prin cursurile de perfecționare, de ridicare continuă a calificării, de specializare pe mașini, pe faze de lucrări, pe lucrări și articole. Într-o întreprindere intră mereu tehnică nouă, o întreprindere nu este și nu rămîne niciodată ceva dat, înghețat, ci e un lucru viu, dacă vreți, mereu în evoluție. Nu poți rămîne niciodată tu, muncitor cu pretenții, la nivelul dat de cunoștințe. Trebuie, — Și ceea ce nu vă prea lasă în pace este, bănuiesc, în primul rînd calitatea !?

— Chiar săptămîna trecută am stat de vorbă cu țesătoarele, în cadrul organizației noastre, despre asta : am ridicat problema acurateții produselor. Chiar așa ! Am luat măsuri ca marfa noastră, țesătura, să ajungă cît mai curată în finisaj.

— De ce s-a impus această măsură ?

— Am sesizat pe ici, pe colo, o anume toleranță față de calitate, de albul țesăturii : mai apăreau bucăți de țesătură cu pete de ulei, cu fire de urzeală pe margine. Acum am redus mult aceste aspecte și sîntem în măsură a le înlătura în întregime.

Iar aceasta se cheamă muncă de la om la om, o muncă de educație prin muncă și pentru muncă. Iar la urmă de tot, educația aceasta, vom observa, ne va face mai buni, mai competitivi cu inteligența și produsele noastre pe piața lumii, mai avuți și, firește, mai liberi și mai puternici.

Metronomul progresului

Elena Gheorghe, are tot 33 de ani, e mamă, soție, și are și un renume : este una dintre cele mai bune țesătoare de la Dacia. Nu pot să spun cea mai bună, pentru că un astfel de calificativ se potrivește multor țesătoare de aici. Dar dacă stai de vorbă cu dînsa, dacă o privești și-i urmărești gesturile care însoțesc cuvintele, accentuarea unora și înmuierea altora, expresia mereu în mișcare a feții, greul cuvîntului, adică încărcătura lui de înțelepciune, de cunoaștere, atunci îți dai seama că exteriorizînd bogat e un om încărcat de cunoaștere în ale meseriei, în ale vieții. S-a născut la Mogoșoaia, îl știe pe Fănuș Neagu, se uită pe fereastră, afară și zice : „Of, să vină odată primăvara asta ! Iarna ne aduce numai greutăți !" O întreb despre ce greutăți ar fi vorba și aflu de la dînsa că vremea rece de afară, care influențează bunul mers al mașinilor, nu în bine firește, le face necazuri : destul de fine în dimensiunile lor, mașinile se contractă și uneori se rupe firul. Atunci ea este nevoită să oprească mașina pentru cîteva secunde, iar aceste secunde pentru dînsa înseamnă foarte mult.

— Cît de mult ? o întreb.

— Eu lucrez la șase războaie duble, adică ar veni 12 războaie cu o singură pînză sau simple. Planul meu zilnic nu se măsoară în metri de pînză, ci în bătăi de spată, ca să zic așa. Fiecare întrerupere de funcționare a războiului înseamnă o bătaie, două, zece mai puțin, ceea ce înseamnă că-mi diminuează planul de bătăi.

— Și ce dacă : doar dumneavoastră nu aveți, ca scop, faptul de a produce bătăi, ci metri de pînză ?!

— Da, dar bătăile astea înseamnă metri de pînză : o mașină, un război de țesut, trebuie să-mi bată mie, în opt ore, de 68 de mii de ori. Eu am o ecuație a mea, pe care trebuie s-o rezolv zilnic.

— Care e ecuația ?

— Păi, e simplă, dar nu e prea ușor de rezolvat ! Adică : 68 000 de bătăi pe schimb = 27 metri lineari de țesătură, pe schimb, la o mașină, pe o mașină simplă.

Ecuația asta, ca așezare în pagină sau ca raport de termeni, destul de simplă, n-a lăsat-o astăzi, în ultima zi a lui februarie, să mănînce pînă la ora 12. Ea, bătaia războiului, e atît de imperioasă pentru realizarea metrajului de pînză, încît Elena Gheorghe, ca și alte țesătoare, cum sînt Mariana Voinea, Mariana Mîrză, nu pot nici mînca pînă ce n-o aud, pînă ce nu atinge ritmul acela aproape draconic de succedare la fracțiune de secundă. Ați înțeles, deci, și pentru care alt major motiv, în afara ghiocelului, țesătoarele de la Dacia mai așteaptă primăvara. Iar ecuația despre care ne vorbea Elena Gheorghe, despre care ne-a vorbit, cu aceeași responsabilitate și conștiinciozitate, mai ales, și Maria Voinea, este o ecuație a muncii, este cred fără să forțăm exprimarea, o ecuație a bunăstării lor. Bătaia aceea ritmică, repetată la fracțiune de secundă, devine, într-o accepțiune mai generală, un fel de metronom al progresului, al mersului nostru înainte pe calea unei tot mai puternice industrii, a unei tot mai mari productivități. Și e tot mai bine că tot mai mulți oameni ai muncii membri de partid, de sindicat sau ai O.D.U.S., sînt conștienți de confruntarea cu ea.

NICOLAE GRIGORE ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

În cuvîntarea rostită la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a evidențiat succesele obținute de țara noastră în cei 40 de ani de construcție socialistă. În cuvîntare se arată că în această perioadă industria românească s-a dezvoltat de peste 160 de ori, agricultura de aproape patru ori iar venitul național de peste 32 de ori. Într-o țară agricolă slab dezvoltată, România a devenit în anii socialismului o țară industrial-agrară socialistă care se dezvoltă continuu. Poporul român a trecut acum cu toate forțele la înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, a obiectivelor celui de-al 8-lea plan cincinal, care își propune realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregii națiuni, trecerea României într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare economică și socială, de înfăptuire a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism. În întreaga noastră activitate, se spune în cuvîntare, pornim de la faptul că rezultatele obținute de fiecare țară socialistă în dezvoltarea sa economico-socială sînt o contribuție nemijlocită la cauza generală a socialismului, la creșterea forței și a prestigiului său în lume, la cauza păcii. În acest sens, realizările țărilor socialiste, în rîndul cărora Uniunea Sovietică ocupă un loc deosebit, demonstrează că numai socialismul oferă omenirii calea dezvoltării economico-sociale rapide, a lichidării înapoierii și a asigurării bunăstării popoarelor, a independenței lor.

Conducătorul partidului și statului nostru a evocat relațiile trainice îndelungate, cu vechi tradiții în istoria popoarelor noastre, colaborarea statornicită de-a lungul anilor între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, afirmînd hotărîrea de a face totul pentru ca aceste relații să cunoască o dezvoltare continuă, spre binele și interesul ambelor țări, al cauzei generale a socialismului și a păcii. În întreaga sa politică externă, se spune în cuvîntare, România acordă o atenție deosebită dezvoltării relațiilor de prietenie și de colaborare cu țările socialiste, în primul rînd cu țările vecine. În acest cadru, țara noastră acordă o mare însemnătate întăririi colaborării și conlucrării cu Uniunea Sovietică. România acționează pentru transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate la Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R., a Programului complex de colaborare tehnico-științifică pe termen lung, pînă în anul 2000, ceea ce va duce la dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări, la realizarea programelor și a planurilor adoptate de congresele partidelor din țările respective. În acest context, cuvîntarea subliniază că trebuie făcut totul ca relațiile de colaborare dintre țările membre ale C.A.E.R. să constituie un model de relații noi, de deplină egalitate și avantaj reciproc. Se evidențiază, de asemenea, că țara noastră extinde colaborarea și cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. La baza relațiilor sale internaționale, România situează ferm principiile deplinei egalități, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. a cuprins și probleme ale situației internaționale. Arătînd că această situație continuă să se mențină deosebit de gravă și de încordată, ca urmare a cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, a politicii imperialiste de forță și de amestec în treburile interne ale altor state, secretarul general al partidului a subliniat că problema fundamentală a lumii de azi o constituie apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, de lichidare a armelor nucleare. „Salutăm și sprijinim pe deplin — se spune în cuvîntare — inițiativele și propunerile Uniunii Sovietice în direcția reducerii cu 50 la sută a armelor nucleare, a încetării experiențelor nucleare și opririi militarizării Cosmosului. Apreciem ca deosebit de important programul propus de Uniunea Sovietică privind lichidarea pînă la sfîrșitul acestui secol a întregului arsenal de arme nucleare și considerăm că nu trebuie precupețit nici un efort pentru realizarea lui. Popoarele așteaptă ca Statele Unite ale Americii și aliații lor din N.A.T.O. să adopte o atitudine realistă și să treacă — pe baza propunerilor prezentate de ambele părți — la realizarea unor acorduri corespunzătoare pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear și oprirea militarizării spațiului cosmic. Realizarea unui echilibru între cele două părți din punct de vedere militar trebuie înfăptuită nu pe calea măririi arsenalelor militare, ci pe calea reducerii la cel mai scăzut nivel a înarmărilor. Aceasta corespunde intereselor popoarelor întregii lumi". Se precizează că în același timp este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru reducerea substanțială a trupelor, a armelor clasice și a cheltuielilor militare, pentru renunțarea la forță și pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. În vederea înfăptuirii dezarmării și a păcii, este necesar să se facă totul pentru încheierea cu succes a Conferinței de la Stockholm consacrate întăririi încrederii și pentru dezarmare în Europa, a negocierilor de la Viena pentru reducerea trupelor și a armamentelor în centrul continentului, precum și pentru desfășurarea cu rezultate pozitive a conferinței de dezarmare de la Geneva. Cuvîntarea relevă, de asemenea, că România se pronunță și militează ferm pentru crearea unei zone denuclearizate și lipsite de arma chimică în Balcani și sprijină realizarea unor astfel de zone în nordul și în centrul Europei, precum și în alte regiuni ale lumii.

Întîlnire prietenească între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care în fruntea unei delegații de partid a participat la lucrările Congresului al XXVII-lea al P.C.U.S., s-a întîlnit cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere lucrărilor celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., raportului politic prezentat de tovarășul Mihail Gorbaciov, apreciind că lucrările congresului au o mare însemnătate pentru înfăptuirea programelor privind construcția socialistă și comunistă în Uniunea Sovietică, pentru cauza generală a socialismului și a păcii. În cursul întîlnirii a fost exprimată satisfacția reciprocă față de dezvoltarea pe linie ascendentă a colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, au fost exprimate perspectivele extinderii raporturilor economice în direcțiile prioritare ale programului tehnico-științific pe bază bilaterală, precum și pe baza Programului complex al țărilor membre ale C.A.E.R. S-a convenit ca organele corespunzătoare din cele două țări să continue activitatea pentru găsirea de noi posibilități în vederea extinderii relațiilor de colaborare economică și de cooperare în producție. A fost reafirmată linia constantă a celor două partide privind adîncirea relațiilor româno-sovietice în toate domeniile de activitate, pe baza principială a marxism-leninismului și a internaționalismului socialist.

Abordîndu-se probleme ale situației internaționale, s-a exprimat părerea unanimă că evoluția acestei situații impune întărirea continuă a unității și coeziunii țărilor socialiste, impune acțiuni intense, convenite, ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, impune eforturi constante din partea tuturor forțelor iubitoare de pace, dezvoltarea unui dialog politic fructuos între statele cu orînduiri sociale diferite. În acest context, a avut loc un schimb de păreri cu privire la căile de realizare a programului prezentat de Uniunea Sovietică privind lichidarea, pînă la sfîrșitul acestui secol, a armamentelor nucleare. Secretarul general al Partidului Comunist Român a reafirmat sprijinul deplin al României față de acest program și a subliniat necesitatea intensificării eforturilor în vederea înfăptuirii dezarmării, a întăririi păcii și securității internaționale. A fost evidențiată, totodată, însemnătatea creării în diferite regiuni ale Europei și ale lumii, inclusiv în Balcani, de zone denuclearizate și libere de arma chimică.

Oaspeți ai unui mare colectiv muncitoresc din Moscova

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți membri ai delegației noastre la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., a fost oaspete al colectivului de oameni ai muncii de la Uzina de Linii Automate „A 50-a Aniversare a U.R.S.S." din Moscova. După vizitarea uzinei, secretarul general al partidului nostru a participat la mitingul prieteniei româno-sovietice organizat la Casa de cultură a întreprinderii. Sutele de participanți au făcut o călduroasă primire tovarășului Nicolae Ceaușescu, au ovaționat îndelung pentru prietenia dintre partidele, popoarele și țările noastre. Deschizînd mitingul, secretarul comitetului de partid a declarat : În numele întregului colectiv al întreprinderii, al Moscovei muncitoare, vă salutăm călduros pe dumneavoastră, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, pe membrii delegației Partidului Comunist Român. În persoana dumneavoastră, noi salutăm poporul României frățești, care, sub conducerea partidului său comunist, construiește societatea socialistă. Din toată inima, dorim comuniștilor români, tuturor oamenilor muncii din România noi realizări în opera de construcție socialistă, pentru înfăptuirea cu succes a sarcinilor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R.. Exprimînd satisfacția pentru cursul ascendent al relațiilor dintre Uniunea Sovietică și România, vorbitorul a subliniat că acest fapt se înscrie ca o contribuție la întărirea forței socialismului, la afirmarea păcii în întreaga lume.

În cuvîntarea rostită la miting, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evocat relațiile bune de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice, relații cu adînci și îndelungate tradiții, care în anii socialismului s-au ridicat la un nivel nou și se bazează pe lupta comună pentru socialism, pentru bunăstarea popoarelor noastre, pentru pace în întreaga lume. Referindu-se la colaborarea cu Uniunea Sovietică, cu alte țări socialiste, la activitatea în cadrul C.A.E.R., secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat că aceste colaborări și activități au o contribuție de seamă la dezvoltarea fiecărei economii naționale, la înaintarea fiecărei țări pe calea socialismului, la creșterea prestigiului socialismului în întreaga lume. Sîntem ferm hotărîți, se spune în cuvîntare, să acționăm în vederea realizării programelor adoptate în comun în domeniul dezvoltării economice, a Programului tehnico-științific pînă în anul 2000, considerînd că aceste programe asigură țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. posibilitatea de a realiza un progres mai rapid, de a lichida unele rămîneri în urmă și de a putea să ocupe, pînă în anul 2000, primul loc în lume în ceea ce privește producția și nivelul tehnic și științific al producției. Abordînd probleme ale situației internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea fermă că, acționînd unite, popoarele lumii, în rîndul cărora țările socialiste ocupă primul loc, vor reuși să obțină victoria în lupta pentru dezarmare, vor reuși să impună pacea și să salveze omenirea de un război nuclear, care ar duce la dispariția vieții pe planeta noastră. „Sîntem ferm hotărîți — se spune în cuvîntare — să întărim solidaritatea cu toate țările socialiste, cu toate popoarele lumii și avem ferma convingere că victoria va fi a popoarelor, că vom asigura pacea pe planeta noastră".

Pagină realizată de
ION CODRU ■

Drumul cel mai scurt spre mai bine

MODERNIZAREA

Acțiune de majoră importanță pentru progresul multilateral al patriei, organizarea și modernizarea producției implică o puternică angajare a tuturor cadrelor de conducere, a specialiștilor și a tuturor oamenilor muncii din toate întreprinderile, centralele și ministerele de resort. Acum, cînd se pune un accent deosebit pe calitatea producției, pe realizarea ei în regim intensiv, organizarea și modernizarea devin imperative stringente pentru toate unitățile economice. Potrivit indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în întreaga țară se desfășoară o vastă campanie pentru perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție. Programul unitar privind această amplă acțiune oferă cadrul unor schimbări radicale în domeniul organizării și desfășurării proceselor de producție și creșterii substanțiale, pe această bază, a eficienței întregii activități economice. Dar, în același timp, aplicarea acestui program implică valorificarea condițiilor existente la nivelul fiecărei unități, a resurselor materiale și creatoare, a potențialului complex, existent la fața locului. Ridicarea nivelului calitativ al produselor, sporirea competitivității acestora, cu diminuarea substanțială a consumurilor energetice și de materiale, a cheltuielilor de producție în general — aspecte concrete ale modernizării — constituie subiectul paginilor de față, o încercare a revistei noastre de a surprinde un proces viu în toate aspectele lui concrete, în diferite unități economice cu experiență înaintată.

Chimia și reacțiile în lanț ale noului

La recenta adunare a oamenilor muncii de la Combinatul chimic Rm. Vîlcea, în bilanțul evenimentelor de producție consumate în '85 a intrat, firesc, și chipul în care problemele, propunerile, sugestiile supuse discuției la adunarea de-acum un an și-au găsit locul viu în atenția celor în drept. O astfel de problemă a fost ridicată anul trecut de ing. Grigore Arnăutu, de la Secția PVC II. O problemă care, prin importanța ei deopotrivă imediată și de durată, s-a dovedit chiar „problemă" : modernizarea producției, sporirea gradului de puritate a sortimentelor PVC, a calității și competitivității acestora, printr-o mai strînsă valorificare a materiilor prime, prin stoarcerea acestor materii de tot ce au ele mai bun, mai nobil și mai eficient ca potențial dinamic. O problemă care, în spiritul recentelor sarcini trasate de secretarul general al partidului pentru perfecționarea organizării și modernizarea producției — sarcini care, la ceasul de față, constituie și aici, ca în toate unitățile economice naționale, obiectul unor programe ample și cu strictă desfășurare în timp — și-a revelat o dată în plus ardența.

Cînd intri în Secția PVC II a marelui combinat vîlcean te izbește liniștea. Urechea nu aude decît această liniște, liniștea facerii și desfacerii materiilor, liniștea fierberilor secrete, măsurate de ciudate ornice și manometre, iar ochiul nu vede decît acele calme, imperturbabile, mereu egale lor însele, trepidații de gigantice și sofisticate mașini acționate de comenzi electronice. Singurul accent încordat, în acest tablou, îl pun oamenii. Oamenii care, pătrunși de conștiința marilor lor răspunderi accentuate de sarcinile secretarului general, pun la bătaie pasiune, pun la bătaie inteligență, inteligență intelectuală în sensul cel mai înalt al cuvîntului, ca să salte zilnic mai sus calitatea muncii, imprimînd-o ca atare pe produsele ce le poartă ișcălitura. Modul în care s-au angajat în acțiunea modernizării e semnificativ din acest punct de vedere.

Stăm de vorbă cu ing. Grigore Arnăutu, cu ing. Rodica Davidoi, cu operatorii chimiști Nicolae Popescu și Constantin Pisică, cu mulți alții. Succesele și proiectele lor în acțiunea de care vorbeam sînt cu totul deosebite, dar cum aici se profesează pudoarea față de exclamări (sîntem într-o incintă industrială ultramodernă, deci pe teritoriul exactității extreme, unde nu te poți juca cu vorbele !), renunțăm la semnele de exclamație și transcriem datele acțiunii cu punctuația modestiei. S-a pornit, ni se spune, de la premisa, de fapt de la adevărul tehnic, necîntibil ca orice adevăr de acest fel, că în reacțiile chimice se și cîștigă, dar, fatal, se și pierde, nu tot ce intră în aceste reacții (materii prime, materiale) fiind decontabil la miligram în produsul finit. Dar s-a mai luat ca punct de pornire și o altă premisă, mai mult sau mai puțin ideală, conform căreia reziduurile reacțiilor chimice, printr-o valorificare atentă, pot fi, dacă nu anulate, reduse cît mai temeinic. S-a început prin ceea ce se cheamă „recuperarea avansată" (a se citi : prin tehnici speciale, de mare eficiență) a clorurii de vinil care scapă din raza reacției în momentele polimerizării. O astfel de „recuperare avansată" a pretins o firească organizare nouă, superioară a muncii și modernizarea, săvîrșită cu forțe proprii, a instalației de recuperare. Modernizare care, la rîndu-i, a antrenat o seamă de prețioase reacții în lanț ale noului, răsfrînte asupra tehnologiilor de fabricație. O îmbunătățire a acestora este așanumita „demonomerizare", grație căreia în paleta sortimentelor PVC s-au ivit culori noi, adică produse de nouă și înaltă tehnicitate. Produse pe care beneficiarii externi, începînd cu țări-campioane ale industriei chimice ca Anglia, S.U.A. și Japonia, s-au și grăbit să le comande, apreciindu-le calitățile. Lista produselor noi apărute ca urmare a acțiunii modernizării s-a extins cu bogate promisiuni pentru industriile electrotehnică, alimentară, de medicamente etc.

Prima etapă a perfecționării organizării și a modernizării producției, cu scadență la 30 iunie, e, așadar, în plină și fertilă desfășurare în secția de care ne ocupăm, inclusiv pe ansamblul marelui combinat vîlcean. În supliment, din aceeași grijă pentru precizie, pentru exactitatea extremă, care le guvernează munca, interlocutorii ne vorbesc și despre preocupările pentru următoarea etapă, care, avînd ca termen sfîrșitul anului, își are, firesc, rădăcinile în aceste zile. Chiar în aceste zile se pune în punct, în colaborare cu oameni de știință, tehnologia obținerii PVC-ului reclamat de programul energetic nuclear ; tot în aceste zile se lucrează intens la sala calculatorului (da, secția va beneficia în curînd de un calculator electronic !) și se finalizează ultimele detalii legate de introducerea unui robot la instalația de ambalare a produselor. Deci, sarcinile stabilite de secretarul general al partidului pentru a doua etapă a marii acțiuni naționale a perfecționării organizării și a modernizării producției — sarcini care pun un viu accent pe mecanizarea, automatizarea și robotizarea proceselor de fabricație — își vor avea și aici ziua lor bună, ca unele ce sînt asumate de dimineață.

ILIE PURCARU

Totul pe o singură sursă

Are 65 de ani dar păstrează înfățișarea surizătoare și tinerească a omului de inițiativă și întreprinzător, aflat mai întotdeauna în căutarea unui drum nou și reușind a-l întrezări, s-ar putea zice, fără efort, ba chiar cu o anumită bună dispoziție care vrea să însemne o necîntîtă încredere în succes. Face parte din soiul acela de oameni care, de s-ar putea, ar fi în stare să-și dea o zi sau o lună sau un an din viață pentru o idee bună dar el știe că ideile vin, dacă vin, și nu cer în schimb decît dreptul la viață. Însă atunci este nevoie ca oamenii să muncească oricît de mult pentru a le netezi calea prin care ele să devină folositoare. Ducerea pînă la capăt a muncii fiind o însușire a omului în care inginerul Vasile Blejușcă nu are cum să nu creadă: Pe cînd juca fotbal, pînă mai anii trecuți, în echipa fabricii, întrucît avea viteză i se încredințase postul de extremă, pe dreapta, și era știut că dacă avea mingea la picior se îndrepta spre poartă chiar dacă în urmă cineva ar fi rămas în mînă cu o bucată din tricoul lui.

După ce absolvise la Iași facultatea de industrie ușoară, secția de mecanică textilă, a fost repartizat la Întreprinderea de postav din Buhuși. N-a trecut multă vreme ca să descopere că niște maiștri bătrîni îl fentau, cum zice el. Înțelegea ce vrola să spună vechea teorie că meseria nu se învață, ci se fură, dar vremea acelei teorii cam trecuse iar maiștrii aceia ultaseră și ei că n-au de-a face cu un puștan venit să deprindă o calificare ci cu un inginer ce-și iubea meseria altfel decît ar fi iubit-o cineva pe Sophia Loren, de la distanță. Inginerul Blejușcă e o natură optimistă și o fire luptătoare dar mărturisește că nu-i place să lupte cu morile de vînt și atunci i-a lăsat pe maiștrii aceia care-și țineau sub pălărie secretele ca pe o minune a lumii și într-o bună zi s-a dus la conducere cerînd să i se dea de lucru ceva concret. A fost trimis să lucreze în schimburi și, în urma strădaniei lui de-a fi aplicat 15 soluții tehnice prin care încerca să mai întremeze niște mașini obosite de timp, după un an i s-a încredințat șefia unui atelier. Apoi, pentru că i s-a tot dus vestea că știe bine mașinile, a ajuns șef de secție. Iar în '61 i s-a adus la cunoștință că va fi director la Întreprinderea de stofe „Proletarul" din Bacău. La Bacău trebuia să se prezinte într-o zi anume și la oră exactă. Dar chiar în ziua aceea a întîrziat trenul. A tocmit o birjă și-a dat bice la cal dar tot a întîrziat cinci minute. Ca să se poată spune că tot asta face, de 22 de ani încoace, caută să recupereze cele cinci minute, într-o luptă cu timpul care înseamnă a ști să răspunzi pe loc și cu precizie la chemarea lui. Însă în '64, atunci, răspunsul nu putea să vină nici pe loc și nici cu precizie, pentru că utilajele întreprinderii erau vechi și dacă vorbeai despre calitatea produselor era imposibil să nu începă să te doară capul. În urma unei sesizări primite de un ziar cineva a scris urgent un foileton în care directorul abia numit al întreprinderii părea a fi lupul hotărît s-o mănînce pe Scufița Roșie ce reprezenta, evident, însăși noțiunea de calitate. L-a cam mîhnit afacerea asta din pricina cărcia a fost sancționat și administrativ și politic dar a avut puterea, zice el, să se ridice de jos și să-și reia locul în echipă. În scurtă vreme a făcut rost de niște tablă inox și-a meșterit cu oamenii lui alte pive, mașini de spălat și aparate de vopsit. O asemenea faptă a început să se cheme, mai tîrziu, autodotare. Și e sigur că în urma ei nu s-a mai întîmplat niciodată să iasă vopseaua din stofă, chiar dacă ar fi stat cineva în ploaie cu palton din stofă de Bacău. Apoi, prin '66, spre sfîrșitul anului, a primit niște fonduri și cum era obligat a le folosi chiar în acel an, pentru că altfel le-ar fi pierdut, lucrările pornite cu acei bani au fost terminate chiar în seara zilei de 31 decembrie. A lucrat pe brînci, împreună cu 20 de oameni, și cu o oră înaintea schimbării anului au ajuns cu toții la revelion, la cantina întreprinderii, unde alții începseră cheful. Dar anul pe care l-au întîmpinat acolo, cu toții, a fost un an bun. Întreprinderea a primit Ordinul Muncii clasa I și asta înseamnă că ea pornise pe drum bun. Un drum pe care nu l-a mai părăsit niciodată, nici măcar în anul cînd Vasile Blejușcă a fost detașat la întreprinderea „Argeșeana" din Pitești, unde el s-a străduit să nu se poată spune că înșelase încrederea celor ce-l trimiseseră acolo pentru a da o mînă de ajutor. La întoarcere a fost ajutat la rîndu-i să rezolve ceea ce continua să fie una dintre problemele întreprinderii din Bacău. Era vorba despre subrezenia corpului de clădire moștenit de la un patron care, se zice, din cînd în cînd își dădea foc la fabrică și, cu banii luați de la societățile de asigurări, peste clădirea pe care incendiul n-o atinsese prea mult mai ridica un etaj. Despre asemenea matrapazlîcuri care la Bacău se pare că aveau o frecvență chiar mai mare decît prin alte părți, presa de prin anii '20, mai cu seamă, relata amănunțit. Însă lucrarea executată după proiectul și sub supravegherea profesorului Miu, șeful catedrei de beton armat de la Facultatea de construcții din Iași, a rămas ca model de consolidare, cum zice directorul întreprinderii. La cutremurul din 1977 clădirea n-a avut nici cea mai mică fisură. Cam în aceeași vreme au fost alocate însemnate fonduri pentru dezvoltarea întreprinderii în perimetrul căreia s-a construit o țesătorie nouă, pentru producerea țesăturilor fine. Apoi, prin '81, printre primele întreprinderi textile din țară, întreprinderea din Bacău a juns să aibă o secție de valorificare a materialelor refolosibile. Lucrează în această secție vreo 300 de oameni. „Preluăm, zice directorul, tot ceea ce rămîne de la fabricile de confecții și tricotaje și sortăm pe culori și proveniențe, apoi destrămăm materialul și-i facem fibră. În diferite procente, folosim fibrele obținute astfel în fabricația produselor noi. Secția produce vreo 3 000 tone de fibre pe an și din acestea cam două treimi la vindem altora, la Buhuși, Azuga, Prejmer, București ori Suceava". Cît privește calitatea, ea n-ar mai putea fi comparată în nici un fel cu Scufița Roșie ce stă să fie mîncată de lupul cel hapsîn. Fie direct, fie prin intermediul fabricilor de confecții, întreprinderea exportă cam trei sferturi din produsele ei și nu înregistrează refuzuri și reclamații. Și este important să amintim că performanța aceasta se obține în condițiile în care eficiența muncii a crescut simțitor în ultimii ani. În locul războaielor vechi, care nu îngăduiau o productivitate prea bună, întreprinderea a fost înzestrată cu mașini noi de țesut, fără suveică, a căror productivitate e de patru ori mai mare. „În continuare, adaugă inginerul Vasile Blejușcă, ne străduim a fi pe măsura imperativului de perfecționare a organizării muncii și de modernizare a producției. Așa cum a stabilit Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pe baza sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această acțiune se va desfășura în întreaga țară în două etape, una pînă la mijlocul acestui an iar a doua, în linii generale, pînă la Conferința Națională a partidului. Partidul nostru a subliniat cu claritate : pentru progresul și bunăstarea țării nu aveam decît o singură sursă, munca noastră mereu mai sporită, mai bine organizată, mai eficientă".

Cînd omul lucrează cu mașini vechi, zice inginerul Blejușcă, parcă îmbătrînește și el mai repede. Ar fi în stare cineva să spună că-i altfel ? Dar asta poate și să explice de ce, la 55 de ani, inginerul Vasile Blejușcă are o înfățișare surizătoare și tinerească.

DUMITRU ELIADE

De la simplu la dublu

Ovidiu Mafteiu, inginerul șef al Întreprinderii de fabricație și montaje ascensoare București, coordonează acțiunile care vizează modernizarea acesteia. În biroul dînsului îi întîlnim și pe inginerii Nicolae Lupu și Alexandru Birzu. Crezînd că rezolvă o problemă curentă propunem să așteptăm. Zîmbete. Ar trebui să așteptăm o lună, poate chiar mai mult.

— Să discutăm despre modernizarea întreprinderii noastre, spune inginerul Mafteiu, înseamnă de fapt să vedem, ce este astăzi I.F.M.A. și mai ales ceea ce va deveni. Exact la asta lucrăm. Nu doar noi, bineînțeles. Tot ce înseamnă concepție în întreprindere se ocupă de

această problemă. Din existența de 25 de ani a întreprinderii, ultimii doi ani au fost cei mai importanți. Ei prefigurează de fapt o nouă întreprindere, cu activități noi și de mare anvergură. Ca urmare a celor două vizite de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 mai 1984 și 27 iulie 1985, cît și după vizitele de lucru de la începutul lunii mai 1985 legate de sistematizarea zonei Calea Giulești cuprinsă între Podul Grand și Șoseaua Orhideelor s-au luat hotăriri de mare importanță pentru noi. S-a stabilit lărgirea activității prin adăugarea unui nou profil : executarea și montarea de instalații electromecanice și jocuri de agrement, întreprinderea devenind din trimestrul II al acestui an proiectant și furnizor general al acestora, organizîndu-se fluxuri de fabricație optime precum și dezvoltarea activității proprii de concepție care să permită testarea și probarea echipamentelor fabricate în poligonul specializat. Tot cu această ocazie s-a hotărît să se execute și să se monteze ascensoarele pentru dotarea complexului de clădiri administrative și de locuit din noul centru civic în paralel cu modernizarea întregii fabricații de ascensoare încît acestea să se situeze la cel mai înalt nivel atins pe plan mondial la produse similare. Sîntem în plină activitate de reproiectare a produselor, tehnologiilor și a modului de organizare a producției. Reproiectarea are în vedere creșterea nivelului performanțelor — viteză, acționare cu viteză variabilă, comenzi cu memorare, selectare și colectare, electronizare a echipamentelor. Asta se va traduce în fiabilitate sporită, dimensiuni mai mici. Noul turn de probă, în construcție, va permite verificarea tuturor parametrilor de funcționare a ascensoarelor speciale, îndeosebi partea lor de comandă și acționare. De asemeni, va fi posibilă verificarea produselor noi și de lot în vederea omologării și a probelor tip. Reorganizarea fluxurilor tehnologice necesită investiții, utilaje și gîndire. Sînt în derulare două investiții importante care urmăresc diversificarea și modernizarea producției. Mașinile specializate, roboții, reorganizarea fluxurilor tehnologice, finalizarea reproiectării vor permite pe lîngă calitate sporită și parametrii ridicați ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal să dublăm productivitatea muncii. Dezvoltarea întreprinderii va duce și la dublarea producției pe baza asimilării de noi produse.

Deci, în paralel cu lucrările de modernizare, întreprinderea trece printr-o totală reorganizare și într-adevăr peste puțină vreme ea va deveni de nerecunoscut, bineînțeles, în bine. Fără a spune cîteva cuvinte despre ce a fost și este astăzi I.F.M.A. București, despre înalta pregătire a muncitorilor și specialiștilor ei, ceea ce se dorește să se realizeze într-un timp atît de scurt ar părea poate de domeniul fanteziei. Ridicarea calificării și specializării cadrelor de muncitori, ingineri și tehnicieni precum și formarea unor cadre de specialiști în problemele de concepție au creat premisele realizării ascensoarelor românești pe bază de concepție proprie, fără a apela la licențe cum au făcut majoritatea țărilor vecine. Să amintim doar cîteva dintre ultimele produse asimilate aici : ascensoare pentru mediu tropicalizat, ascensor de mare viteză acționat cu motor de curent continuu fără reductor, ascensor de materiale pentru funcționare în mediu cu pericol de explozie, ascensoare avînd comandă cu elemente de comutație statică, ascensoare pentru nave și pentru centrale nucleare. Nu e puțin lucru dacă ne gîndim că prețul unui ascensor special din import poate ajunge pînă la 100 000 dolari. Nu numai că s-a redus în totalitate importul de ascensoare dar întreprinderea bucureșteană exportă ascensoare în U.R.S.S., Iugoslavia, Libia, Liban, Siria, Irak, Albania, Iran, R.P. Chineză etc. Pe linia diversificării producției și creării celui de-al doilea profil, aici, în colaborare cu I.C.P.E., au fost realizate primele mașini electrice speciale. În ultimii doi ani s-au asimilat 23 de produse, din care trebuie amintite micromotoarele cu rotor disc tahogeneratoare, motoare pas cu pas și servomotoare pentru tehnica de calcul. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal se va ajunge la o producție de circa 60 000 motoare anual, destinate acțiunii de robotizare și automatizare pentru piața internă și mai ales pentru export.

Sperăm că am reușit să oferim o imagine apropiată de ceea ce înseamnă înnoirea prin care trece în această perioadă nu numai o întreprindere de vîrf a economiei noastre, ci mai ales ce implicații vor avea asupra economiei acțiunile de modernizare care se desfășoară în toate domeniile de activitate.

OPREA GEORGESCU ■

Permanența stare de veghe

Discut despre modernizarea unei fabrici cu doi oameni aparținînd unor generații diferite : inginerul Salco Laszlo are 69 de ani și a fost, din 1962 pînă anul trecut, șeful atelierului de proiectare tehnologică din întreprinderea „Electrotehnica" București. Dezinvolt, amabil, purtînd cu distincție și ușurință însemnele senectuții, inginerul Șalco cunoaște prea bine și a contribuit prea mult la destinul acestei fabrici pentru a fi putut reteza dintr-odată toate firele invizibile care-l leagă de activitatea ei actuală. A fost printre cei care au pus bazele și au „croit", acum 25 de ani, drumul pe care „Electrotehnica" a ajuns să fie astăzi o firmă cu prestigiu în țară și chiar peste hotare. Celălalt interlocutor are puțin peste 30 de ani, a absolvit facultatea în 1974, cînd a și fost repartizat aici, pentru ca din august anul trecut să fie numit inginer șef cu pregătirea fabricației pe întreprindere — lucru pe care ing. Octavian Hurubaru l-a primit cu firescul oricăreia din sarcinile de serviciu ce-i fuseseră încredințate pînă atunci. Discut cu ei despre problemele noului și m-am convins ușor că nimerisem pe numitorul comun al preocupărilor lor, pe elementul care unește generațiile din „Electrotehnică" și care constituie chiar unul din „secretele" pentru care această fabrică, pe scurt, merge bine. Acum se produce într-o lună cît într-un an al perioadei de început, producția a crescut de aproape 15 ori iar numărul de oameni doar de 2,5 ori : de la zero la export s-a ajuns ca peste 45 la sută din producție să fie exportată direct sau indirect.

Creșterea performanțelor în ritmul dovedit de cataloagele internaționale, reducerea consumului de materii prime și materiale, creșterea productivității pe unitatea de produs, reducerea gabaritelor și miniaturizarea produselor au constituit un prim set de jaloane pe drumul introducerii noului ; apoi sînt anticipate și luate în considerare tendințele de evoluție și necesitățile viitoare ale tuturor ramurilor economiei naționale, care apelează din ce în ce mai mult la „ceva" care să modernizeze și acolo producția, acest „ceva" fiind tocmai echipamente de soiul celor produse la „Electrotehnica", pe baza unor serioase studii de perspectivă asupra transformărilor ce se vor produce într-un domeniu sau altul de activitate de la metalurgie la mașini-unelte și tehnică de calcul. Temeinicia unei asemenea strategii în organizarea și conducerea fabricii e dovedită și de faptul că „Electrotehnica" a ajuns în 1985 să realizeze peste 85 la sută produse noi și modernizate față de nomenclatorul de la începutul precedentului cincinal (față de un plan de 73,9 la sută), unele grupe de produse cunoscînd de-a lungul acestui interval de timp transformări succesive corespunzătoare la trei generații tehnologice. Schimbarea parametrilor unei componente „infinitezimale", cum ar fi tiristorul, de pildă, implică un întreg cortegiu de transformări în întreg echipamentul electronic și, mai departe, în utilajul care este comandat sau include acest echipament. Ca atare, o permanentă stare de veghe presupune această muncă în electrotehnică, o stare de veghe la tot ce este nou și, mai ales, la cum poate fi folosită cît mai repede noutatea respectivă, pentru că „Electrotehnica" este o fabrică-tampon între vîrful cercetării și proiectării, pe de o parte, și marea producție de utilaje industriale, pe de altă parte. Principiul de a nu refuza comenzi și de a devansa întotdeauna rutina sau limitele tehnologice de la un moment dat ale domeniului face ca aici să se protecteze și să se realizeze echipamente unicat, pentru laminoare sau fabrici de ciment, de pildă, la care efortul este compensat numai în ceea ce privește fabricația propriu-zisă, nu și proiectarea care se face tot aici, prin niște oameni cu evidente disponibilități novatoare.

„Electrotehnica" este angajată acum într-un obiectiv extrem de ambițios, care decurge din documentele de partid, și anume acela ca pînă în 1990, cca 95 la sută din produse să fie la un nivel mondial de competitivitate, iar la unele să deținem chiar o prioritate științifică și tehnică mondială. Acest obiectiv general a fost defalcat la „Electrotehnica" pe șapte grupe de produse, la fiecare fiind prevăzute trei etape de parcurgere a acestui drum pînă în vîrful ierarhiei mondiale. Privesc la graficele respective, văd naturalețea cu care-mi sînt descrise ce și cum se va face și-ncerc să mă conving că acel viitor este, totuși, numai peste patru ani, în ciuda proporțiilor pe care le au transformările comprimate în acei indicatori sintetici. De exemplu, cum va ajunge convertizorul de curent alternativ de frecvență ridicată produs la „Electrotehnica" la un nivel mondial ?

La „Eelectrotehnica" treburile merg bine — și este așa în primul rînd prin importanța care se dă noului, devenit aici un veritabil mod emblematic de a fi al acestei întreprinderi. Lucrurile s-au putut petrece astfel și pentru că (există un consens în această privință) fabrica a putut beneficia la mijlocul deceniului trecut de aportul a peste 40 de absolvenți dintre vîrfurile facultăților de profil din țară ; este generația aflată acum în plină maturitate profesională, care dă întreaga măsură a pregătirii de specialitate dobîndite în anii facultății. Davidescu Crișan, Popescu Dan Silvestru, Deleanu Silvestru, Teianu Georgeta, Tamara Grigore, Morărescu Liviu, Săndulescu Cristian sînt numai cîțiva din cei care se despart frumos de prima fază a tinereții pentru a intra demn și temeinic în perioada cînd se așteaptă de la ei maximum de randament profesional, cînd greutatea întregii întreprinderi începe să se deplaseze imperceptibil dar ferm spre umerii lor.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

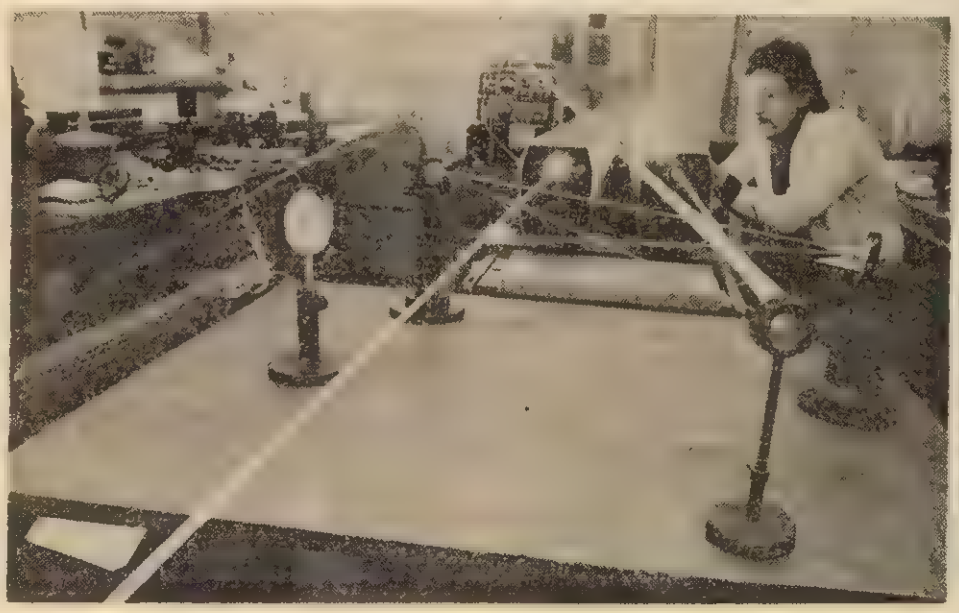

Opinia unui alegător

Morala calității

Mă roagă cineva din îndepărtata mea Oltenie de sub munte să-i cumpăr, „de unde oi ști", o lampă cu gaz. Împrejurări ale vieții lui țărănești cereau un astfel de obiect și trebuie să recunoasc că nu mi-a fost deloc ușor să intru în posesia acestui argument al amintirilor copilăriei mele, însă ambiționîndu-mă am izbutit și am izbutit să aflu și că se mai fabrică încă, deși a spune „se fabrică" mi se pare, azi, o exagerare pentru că toată lampa nu e, industrial vorbind, decît o bagatelă. Însă ambiția mea, nu mai puțin țărănească, a mers pînă la capăt, așa că înainte de a pune obiectul la poștă l-am verificat foarte atent. Mașinăria jucărie, presupunînd un fel de ghivent ce ar fi trebuit să se înșurubeze pe corpul lămpii și suportul nucii și al sticlei, din tablă oarecare, nu reușea în nici un fel să funcționeze. Ghiventul era abia schițat și, deci, exclus să se înșurubeze, nuca, și ea din tablă, care ar fi trebuit să ocrotească fitilul, nu intra cu piciorușele în lăcașele aflate la alte distanțe decît cele presupuse, sticla de lampă nu se potrivea nici ea cu coroana, rotița de care trebuia să învîrtă ca să ridici fitilul juca liberă în osia ei minusculă. Cum să-i trimit omului un astfel de obiect ? Dar seria lui respecta erorile tehnice sau tehnologice cu o drăcească consecvență încît am ajuns la concluzia că, îndeminatec cum e prietenul va mai meșteri și el nițel și o va scoate la capăt.

Nu e o poveste, lampa există, și m-am decis să-mi fac timp să mă duc la „fabricanți" și să stau de vorbă cu ei, să aflu cum au ajuns la o asemenea performanță. Și o voi face, fiindcă merită. Pînă atunci vă invit să medităm împreună la morala calității.

A discuta despre calitatea vieții, astăzi, în afara unui sever raport la calitatea muncii, a producției, a Conceptiei despre muncă este, în mod categoric, un nonsens, dar mai este și o crasă demagogie. După cum, a discuta despre calitatea vieții fiecăruia dintre noi fără o strictă, imediată raportare la propria activitate mi se pare, de asemenea, a ilustra o morală cel puțin precară.

De mai multă vreme sînt și eu, ca orice om al acestei țări, preocupat de imperativele firești ale civilizației presupusă de progresul general înregistrat, în întreaga lume, la sfîrșitul acestui veac din care nu mai sînt decît treisprezece ani și jumătate ! Nu-mi sînt, evident străine, nici mie, complexele și chiar gravele probleme care confruntă economia mondială și, care, neîndoielnic, influențează și propria noastră economie aflată într-o expansiune fără precedent. Nu pot, însă, face abstracție de anume realități care, dincolo de greutățile cunoscute și recunoscute de noi toți, reflectă în mod păgubitor o îndoielnică constiință a datoriei împlinite.

Sînt și eu convins, de pildă, că independent de capriciile naturii, o producție agricolă se revendică în mod categoric de la calitatea muncii lucrătorilor din acest domeniu. Nu fac acum inventarul acestor lucrări, se cunosc, adaug la ele și morala raportării corecte a situației, morala angajamentului, morala țăranului adevărat care știe că nu se poate înșela și minți decît pe ei însuși.

Fără morala și constiința că o arătură făcută la timp prespune propria ta bună stare și că nimeni altcineva nu poate face asta în locul tău, dialogul pe tema calității devine inutil. Un tractor reparat de mîntuială, un autobuz care vine din an în paște, o fereastră de bloc strîmbă, un șofonier ale cărui uși nu se închid nici cu forța, un stilou făcut la Flaro și care n-a ajuns nici pînă acum la performanțele inventatorului său, Petrache Poenaru secretarul lui Tudor Vladimirescu, un caiet liniat strîmb, o... lampă care... ca să nu uit de unde am plecat, ilustrează foarte bine faptul că orice nemulțumire cu privire la calitatea vieții trebuie să ne implice în mod cinstit și neapărat pe noi înșine. Astfel încît amplul Program privind modernizarea întregului proces de producție impune cu necesitate un acut dialog despre morala investiției de inteligență, de muncă directă, concretă, despre morala angajării și despre morala cea mai firească, a răspunderii individuale.

Succesele economiei românești socialiste sînt azi, pentru toată lumea indiscutabile, ele au creat o puternică bază pentru progresul civilizației noastre, progres ce se cuvine conoretizat prin calitatea nivelului nostru de trai, ele reprezintă o impresionantă rampă de lansare spre viitor, argumentează și fac posibile proiectele de anvergură ale actualului cincinal. Dar proiectele și programele nu mai pot fi realizate la nivelul anvergurii lor, desprinse de exigențele mai severe ca niciodată ale unei munci ridicate la rangul de act de creație. E vorba, trebuie să înțelegem, de un salt de gîndire, de un salt de concepție, de un nou mod de a te angaja. Întreaga noastră societate e preocupată de complexitatea acestui salt, iar el nu poate deveni realitatea pe care o merităm decît prin propria noastră ambiție de a demonstra practic, în toate ipostazele vieții noastre, faptul că sîntem conștienți că numai de noi depinde totul.

Iată de ce mă întorc la biata mea lampă. E inadmisibil să acceptăm ca, în paralel cu performanțele ingineriei electronice să spunem, să mai funcționeze nestingherită nepedepsită, moral și material, mentalitatea lucrului de mîntuială raportat în cifre și date a căror eficiență nu depășește îmbătarea cu apă rece. Mi-aș permite să cred și să sper — că morala calității vieții devine acum hotărîtoare.

DINU SARARU ■

În stînga, un turn de apă de modă veche parcă străjuieşte ca o ciclopică santinelă curtea îngrijită, măturată ca o farmacie, dichisită cu straturi de flori, arbori ornamentali şi brazi răzleţi unde nu se vede tipenie de om. În faţă, peste crestetele brazilor se vede moderna hală de producţie care leagă între ele cele două foste aripi ale cazărmii, acum secţii ale întreprinderii. O iau la dreapta, aproape la întîmplare, în nădejdea că mi-o sări cineva în ajutor. Dar se vede treaba că aici oamenii îşi văd cu osîrdie de misia lor, nu au timp de pierdut cu mine. Dacă ei nu mă vor, eu îi vreu, îmi zic în gînd ca regretatul vodă Lăpuşneanu, însă fără să am intenţiile lui răzbunătoare. Brusc, îmi aduc aminte de zvonurile care circulă în oraş pe seama directorului şi anume că, după ce toată TESA ieşe grăbită şi gălăgioasă după cele 8 ore de program, numai directorul Zoica Traian mai rămîne încă la cîrma grea a corăbiei cu aproape trei mii de suflete la bord şi n-o părăseşte decît ultimul ca un lup de mare cu vorba înceată, dar cu fapta energică. „Lupul de mare" e căsătorit, are un băiat student şi o fată în ultimul an de liceu la Marghita, nu s-a născut nicidecum pe malul mării, cum am fi înclinaţi să credem, ci tocmai într-un sat din Munţii Apuseni, Crişiorul de Sus, vara, pierdut într-o mare de otavă, iarna într-una de omăt.

Între 1960—1963 fabrica a fost o simplă secţie a întreprinderii de tricotaje „Mioriţa" din Oradea, cu un personal de circa 250 de oameni. Între 1963—1965 a funcţionat pe profil de confecţie pe lîngă I.C. Oradea. Din 1965 devine independentă cu un personal de 500 de oameni. Tovarăşul Zoica Traian este director al întreprinderii din 1965 cînd se realiza o producţie de peste 36 milioane de lei pe an. Întreprinderea are o producţie Acum, în 1986, întreprinderea are o producţie de peste 35 de ori mai mare din care peste 95% este destinată în întregime exportului.

Deci, după 20 de ani de muncă necurmată s-a ajuns la cinci paşi de... absolut.

„Care-i taina ?" îi întreb. Omul din faţa mea cu părul nins are un surîs încurcat. Întrebarea i se pare fără noimă şi tot atît de naivă ca şi cum l-aş fi întrebat care-i secretul mersului pe jos. Îmi explică că oamenii acestia au crescut odată cu întreprinderea. Ca şi cu o casă sub streşinile căreia s-au adăpostit. Un copil sădeşte un arbore de mic, îl udă zilnic, îl îngrijeşte, copilul creşte şi arborele odată cu el. Aşa şi cu întreprinderea care şi-a format oameni prin muncă neîntreruptă. Actuala primăriţă a oraşului, tovarăşa Furic Maria s-a format la întreprindere unde a îndeplinit, rînd pe rînd, funcţiile de secretar al comitetului U.T.C. şi P.C.R. Cu ani în urmă o modestă, dar capabilă economistă, Lup Doina Matilda, venită de la Cluj, a rămas aici, azi fiind director adjunct. Inginerul stagiar Vancea Vasile, de altădată, este acum inginerul şef al întreprinderii. Tot un fost inginer stagiar al întreprinderii îndeplineşte acum funcţia de director la întreprinderea de confecţii „Bega" din Timişoara, Şandor Cornel. Directoarea adjunct a Şcolii interjudeţene de partid Bihor, tovarăşa Moldova Viorica, preşedinta consiliului orăşenesc al sindicatelor din municipiul Oradea, tovarăşa Danciu Gheorghina sau primăriţa comunei Balc, tovarăşa Chereji Eugenia şi altele au muncit înainte în acest colectiv. Acum s-ar putea răspunde la întrebare : omul. Omul e secretul oricărui succes. Mai precis, oamenii. Uniţi într-un colectiv unde domneşte respectul faţă de personalitatea celuilalt, cinstea, atasamentul faţă de întreprindere, dragostea faţă de muncă, entuziasmul proaspăt şi mobilizator care sparge închistarea şi umileşte automulţumirea. Ne-am lovit de mari greutăţi, continuă

„Şcoala femeilor" din Marghita

el. Chiar ne-am întrebat odiniooară dacă eforturile noastre ar putea să facă din anonima Marghită un oraş cunoscut pentru cămăşile sale. Dar n-am aşteptat pe nimeni ca să ne răspundă la întrebare. Poate că n-am fi aflat răspunsul nici azi. Noi trebuia să răspundem. Şi am răspuns. Printr-o muncă fără preget. Şi în 1971 eforturile întregului colectiv s-au văzut încununate de o mare izbîndă : am cucerit cu produsele noastre — rodul muncii acestor femei minunate — poate cea mai exigentă piaţă : Franţa. Odată trecut acest „examen" de capacitate, colectivul nostru a început să mărească producţia pentru export în R.F.G., S.U.A., Suedia, Danemarca, Norvegia, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă, R.D.G., R.P.U., Libia. Prevederile celor patru cincinale au fost îndeplinite înainte de termen, ale cincinalului 1980—1985 în luna august 1985. În primii 10 ani de existenţă am produs şi uniforme şcolare, rochiţe pentru fete, pantaloni pentru bărbaţi, capoate pentru femei, pijamale pentru bărbaţi şi femei şi bluze pentru femei. Totodată, I.C. Marghita — cea mai mare întreprindere de profil din judeţ — este şi o „inimă" care pulsează căldura prin centrala sa termică atît la întreprindere cît şi la vecinele ei — Întreprinderea de încălţăminte „Bihoreana" şi Întreprinderea de maşini unelte".

„Probleme mai spinoase aînt ?" întreb. „Bineînţeles, mi se răspunde. Şi directorul descuie un dulap metalic de unde extrage un dosar şi începe să-l răsfoiască. În primul rînd o anume fluctuaţie a personalului muncitor, legată şi de specificul feminin al activităţii întreprinderii ceea ce determină o certă instabilitate care ne-a necăjit. Problema a constituit şi obiectul temei mele de studiu".

Citesc în studiul diagnostic, cap. I.3. următoarele : „Fluctuaţia este schimbarea locului de muncă spontan, neprevăzut sau neplanificat de întreprindere cu consecinţe economice negative (perturbare a personalului întreprinderii)".

Pentru aflarea cauzelor care determină fluctuaţia directorul a întocmit şi un chestionar („Vă rugăm ca răspunsurile Dvs. să fie cît mai sincere, precise şi corecte, ele ajutîndu-ne să depistăm deficienţele ce determină dorinţa de părăsire a locului de muncă") chestionar care nu se semna pentru a garanta sub protecţia anonimatului libertatea de a arăta care sînt „baiurile". Şi „baiurile" se pare că au fost dibuite, acest chestionar şi-a îndeplinit cu succes misiunea din moment ce pînă în 1975 fluctuaţia se menţinea la cote îngrijorătoare de 15—17%, ca în momentul de faţă să scadă uimitor la 2,5%. Mulţumesc directorului pentru consultarea acestui chestionar şi ies cu îndrumarea lui, făcută la rugămintea mea, de a găsi atelierul de creaţie, ca să văd cămăşile.

Aici, Silvia Şanta şi Emilia Tecău povestesc despre faptul că în atelier lucrează 12 femei, pricepute modeliere, care au realizat în cursul acestui an peste 381 de modele din cele mai diferite de cămăşi, numai pentru extern fiind concepute peste 160 de modele. Îmi face cu ochiul o cămaşă în carouri roşu cu negru, mai lungă şi mi se explică că este o cămaşă matlasată tip jachetă, care reclamă, indiscutabil, un proces tehnologic special şi o mare atenţie, cu buzunare aplicate la piept şi în părţile laterale, încheiată cu nasturi pînă sus, contractată şi livrată în cursul acestui an în S.U.A. Cînd mă gîndesc că din New York pînă în San Francisco şi din zona Marilor Lacuri pînă la vărsarea fluviului Mississippi, americanii poartă cămăşile confecţionate la Marghita sînt convins că, după cum spuneau romanii „homos alit artes" (onoarea hrăneşte artele"), tot aşa, onoarea exportului stimulează, negreşit, munca în această întreprindere, de sus pînă jos.

Mai arunc o privire iscoditoare în curtea întreprinderii. Fata de la început apare din nou, tăcută, purtînd pe braţe, ca pe o ofrandă pentru un altar, o altă cămaşă, de data asta ca şi cum ar fi cusută, fir cu fir, din petalele a mii şi mii de trandafiri galbeni.

PASCU BALACI ■

Povestiri pentru Libelula

La început a simţit o spaimă nebună. Nu avea de loc siguranţa omului de şantier, era pentru prima dată „în deplasare". Înaltă şi subţire ca o trestie, şi clătina în vînt pletele lungi şi grele. Oamenii o pîndeau pe sub sprîncene, ea trebuia să zică da sau ba şi muncitorii să facă după cum va hotărî. I-au simţit starea, aha — şi-au zis, domnişorica asta ingineră se teme. Numai că spaima ei de atunci avea alt temei. Trebuia să se urce într-o şalupă ca să treacă Dunărea. N-a spus la nimeni că n-a mai fost niciodată cu şalupa. A trecut Dunărea cu ochii închişi. La urma urmei, nu poţi să faci poduri fără să treci peste ape. Nu băniuiau muncitorii ce frică-i fusese. I-au „aranjat" şi ei o mică spaimă. Au poftit-o să se urce pe „pilă" — picioru podului — să vadă dacă s-a construit aşa cum a făcut dumneaei proiectul pe hîrtie. Sigur că s-a urcat, a verificat armăturile cu atenţie şi seriozitate, zicîndu-şi că-i pun la încercare priceperea. A înţeles, însă, repede că nu cunoştinţele îi erau verificate, ci curajul. Nişa care ducea la scări se închisese pe neobservate. Inginera cea tînără rămăsese cătărată la cîteva zeci de metri înălţime, pe „pila" viitorului pod, cu pletele bătute de vîntul Dunării, cu ochii aspriior bărbaţi ai şantierului aţintiţi asupra ei. N-avea decît să scîncească un piculeţ acolo caraghios cocoţată şi nişa ar fi fost deschisă imediat. S-ar fi închis, însă, poate definitiv, poarta spre încrederea şi sufletul lor. Trebuie să cobor singură — şi-a zis. A strîns din dinţi şi s-a lăsat să alunece uşor pe barele de fier care traversau din loc în loc uriaşul picior al podului. Muncitorii l-au zîmbit. Cîştigase ! Era la Borcea. Apoi a cîştigat mereu : la Cernavodă şi la Canalul Dunăre-Marea Neagră, la Poarta Albă şi Midia-Năvodari, peste tot unde mintea şi priceperea ei au fost de folos.

Astăzi, inginera Mihaela Sărăcin este consideratăunul dintre specialiştii de bază ai „Institutului de proiectări căi ferate". Din codana de acum 16 ani, speriată de o biată şalupă, a rămas o fotografie, pe care femeia sigură astăzi de puterile ei ţi-o arată rizînd, de parcă n-ar fi chiar imaginea ei acolo, pe bucăţica de carton. Îţi mai arată şi alte fotografii, dar nu mai rîde. Sînt „pilele" ei, poduri, viaducte, tunele, cărora le-a dat în 16 ani tot ce-a simţit că are mai bun în ea : dragostea de meserie. Le-a gîndit, le-a proiectat, le-a văzut conturîndu-se mai întîi pe hîrtie, apoi le-a supravegheat naşterea din pămînt. Sînt răspîndite în toată ţara, le-a dat celor care trec în goana trenului sau a maşinii fără să ştie că o femeie le-a adunat cu grijă fotografiile, ca pe ale unui fiu departe plecat, se uită la ele şi zice „copiii mei".

— N-aş vrea să înţelegeţi că le-am făcut eu singură toate astea. Este munca unui colectiv mare şi toţi, în egală măsură, ne simţim un pic părinţi. De altfel, încă de la început, eu „m-am ţinut" mereu după Elena. Ea face trasecle.

Inginera Elena Iaşciurjinschi arată ca un bibelou. N-ai zice că sub trăsăturile delicate, de minionă mereu elegantă, drăguţă, zîmbitoare, se ascunde conducătorul priceput şi ferm a peste 400 de oameni. Taiorul elegant şi pantofiul cu toc fin sînt înlocuite des, foarte des, de salopeta şi cizmele de cauciuc, capabile să înfrunte drumurile, locurile unde natura trebuie corectată. Proiectează traseele de cale ferată şi constructorul merge „pe mîna ei", iaa cînd e nevoie, ei, constructorul, mai strigă şi „Help". Pămîntul nu iartă dacă nu l-ai cunoscut bine, dacă nu l-ai bătut cu pasul şi n-ai gîndit de şapte ori. Se surpă. Cîte mii de kilometri a străbătut, nu s-a gîndit niciodată. Nu-i suficient să mergi, nu eşti în excursie şi te uiţi „după miel". Trebuie să ştii „să vezi", să ştii la ce să te uiţi. Proiectul trebuie „legat" de teren.

— Cînd se dă în folosinţă un obiectiv, constructorul e în faţă. Dar pe noi nu ne supără. Aşa se întîmplă şi la un spectacol de teatru. Actorul este aplaudat. Cîţi spectatori ştiu cum arată regizorul ? Dar am şi eu marea mea bucurie. Cînd merg cu trenul, mi se întîmplă deseori să aud părinţi arătîndu-le copiilor pe geam : „Uite un tunel, uite un pod, uite un viaduct". Ştiu că la traseul ăsta am muncit şi l-am bătut cu pasul, metru cu metru. Atunci, îi spun fetiţei mele, încet, la ureche : „Aici a lucrat şi mama". Libelula mea se simte foarte mîndră, iar eu sînt fericită.

LIANA MOLNAR ■

Biografie fără odihnă

Cum poate să arate o femeie la 66 de ani, după ce toată viaţa s-a chinuit cu pămîntul ? Adusă de umeri, slabă, tăcută, cu batic negru, mîini cu o poveste trădată de obrazul tăiat, ca nişte crengi, un mers discret şi un suflet de om bun. Asta a fost întotdeauna marea trădare a ochilor ei blînzi şi a vocii calde. Sublimează o biografie de femeie care azi şi-a cîştigat pîinea pentru mîine, după ce ani la rînd şi-o cîştiga abia pe cea pentru ziua de ieri. Copilăria ei a fost infinitul care poate încăpea într-o Casă a copilului. La 6 ani îşi merita măcar masa de prinz. Îngrijea o fetiţă de 3 ani. De cum s-a ridicat puţin n-a avut un loc al ei în care să-şi aducă aminte. A lucrat pe la tot felul de gazde, oameni cu pămînt, mai cu dare de mînă, care aveau nevoie de hărnicia cuiva. În urmă cu 45 de ani s-a căsătorit. De atunci se numeşte Heacşan. Prenumele : Saveta. Virsta 66 ani. Domiciliul : Comuna Pecica, judeţul Arad. Şcoală — Profesiunea : ţăran. Au avut doi copii. Doi copii şi o casă — toată bogăţia vieţii lor. Copiii i-au purtat prin şcoli, i-au învăţat ce-i bine şi ce-i rău şi i-au ajutat să-şi aleagă un drum. Casa au spoit-o în fiecare primăvară, i-au reparat acoperişul, au îngrijit curtea şi peticul de grădină. Cînd s-a făcut colectivul, zice ea, care s-a dus cu boi, care cu căruţa, cu cai, cu ce-au avut. Eu m-am dus cu mîinile. Şi ce-aţi lucrat ? am întrebat eu. La cîmp, la cîrpit saci, la plivit, la secerat, la cules, la gunoi, la ce ne-o dat de lucru. La grajd n-am lucrat niciodată ! De ce ? Dragul meu, eu nu ştiu să merg cu bicicleta ! Şi ce legătură are bicicleta cu grajdurile ? Păi are pentru că grajdurile sînt departe, la marginea satului şi eu nu ştiu să merg cu bicicleta şi picioarele nu mă ajută. Mie mi-a plăcut să culeg, să sap, să plivesc, să stea cerul la mine pe cap. Dar nu mă mai poartă picioarele. Acu, de mă duc şi nu vine maşina să ne ia, acolo rămîn. Din ce îţi se trage ? De la vînturi, de la ploi, de la pămînt, zice ea. Bine-i cînd te poţi purta, să nu faci griji la nimeni.

E o femeie în vîrstă, cumpătată şi tăcută. N-o dă optimismul afară din casă. Bărbatul ei are sănătatea unui om la 78 de ani. E şi mai tăcut decît ea. Se duc dumineaţa după pîine. Cînd o dor picioarele, merge el. Cînd îl taie durerile, pleacă ea. De cîţiva ani Saveta Hedeşan a ieşit la pensie de la cooperativa agricolă. Numai că ţăranul nu scapă de pămînt cum nu scapă peştele de apă, oricît l-ar spune legile şi lumea, gata, ţi-ai făcut datoria, de acum eşti liber, plimbă-te, dormi, adu-ţi aminte, fă ce vrei ! Cu acte în regulă, el rămîne la ce i s-a dat prin naştere ca să-şi plătească cinstit sfîrşitul. Viaţa lui şi-o scrie cu sapa, cu grebla, cu furca şi bogăţia lui sînt spatele şi mîinile. La 66 de ani şi cu destule dureri, femeia aceasta se zbate, aleargă, dă fuga de colo pînă colo, iese la cîmp, la lucrurile mari sau la lucrurile mici, tăcută, silitoare ca o furnică, puţină la trup şi fără odihnă. Cei de la Cooperativa Ogorul vorbesc despre ea aşa cum ar vorbi despre o mamă a tuturor, o mamă a pămîntului. Şi copiii ei se adună şi acum pe lîngă ea ca în preajma unui foc nestins de atîtea decenii. Sînt muncitori la Arad şi vin la Pecica doar pentru cei doi bătrîni.

Nu este bogată. Nu este măreaţă. Casa ei e măsura discreţiei şi curăţeniei cu care a trecut prin lume. Şi pare a fi venit din singurătate spre a munci cu mîinile ca oamenii, şi între ei cei doi copii ai săi, să nu mai aibă parte de o durere, aceea de a fi singur pe lume.

Pentru atîtea zile şi pentru atîtea nopţi în slujba pămîntului, pentru această biografie scrisă cu sapa şi cu grebla, pentru această viaţă fără nici o clasă care poartă în ea strălucirea academiei nepieritoare a pămîntului, sărut-mîna !

CORNEL NISTORESCU ■

Singurătatea inventatorului de cursă lungă

Mircea Ivanovici, 52 de ani, avocat la Craiova, este autorul unor invenții al căror ecou în conștiința publică (nu, după cum vom vedea, și în cercurile specialiștilor) e disproporționat de mic în raport cu valoarea lor. Fapt curios, întrucît aceste invenții nu țin de stratosfera științei, inaccesibilă omului de pe stradă, ci se așază, prin toate datele lor, chiar în calea acestui om, invitîndu-i să se servească de ele. S-ar zice că în jurul inventatorului nostru s-a țesut un fel de complicitate benignă a ignorării, de vreme ce prețuitorii isprăvilor lui, adică specialiștii, le înghit lacom, dar pe tăcute, nemaisocotind necesar să le consemneze public. (Citeodată, atitudinea unora față de M. I. nu ni se pare chiar inofensivă și chiar benignă, dar despre asta vom mai vorbi).

Prima invenție a avocatului craiovean, atestată prin certificatul de inventator nr. 65 851 din 24 II 1976, e un așa-numit **vitezometru cu memorie.** E un aparat electronic care, pentru prima oară în lume, rezolvă, se pare, fără putință de dubiu problema culpabilității (sau nonculpabilității) șoferului în accidentele de circulație săvîrșite în condițiile aplicării frînei. (Adică în peste 95 la sută din accidente !). Aparatul acesta nu putea fi imaginat decît de un avocat, care, înnebunit de conducătorii auto care îl implorau să-i apere după astfel de accidente, jurîndu-se că n-aveau nici o vină în comiterea lor (și că nici frîna „n-avea nici o vină !"), s-a hotărît să cerceteze mai atent chestiunea. A cercetat-o pe toate fețele, avînd ca teren de investigație cîteva sute de cazuri, și a ajuns la niște concluzii. În stabilirea vinovăției șoferului se aplică, în amintitele cazuri, o unică și inflexibilă formulă, avînd ca bază „lungimea urmei de frînare", chestiune desigur esențială, dar nu de tot. Scapă din această formulă factori ca impactul mașinii cu vîntul, cu bombamentul drumului (care nu-i o orizontală perfectă, n-are cum fi, căci pămîntul, să nu uităm, e totuși rotund !), ca și alți factori, pe care omul de la volan, cu omenești lui puteri, nu-i poate nici stăpîni, nici controla. Între aceștia, și fenomenul de „acvaplanare", pe care M. I., primul la noi, l-a descris și l-a explicat pe larg în 1966, în Buletinul Procuraturii Generale a R.S.R. Așa s-a născut **vitezometrul cu memorie,** care discerne și reține cu precizie vina șoferului (dacă și cîtă e) într-un accident de circulație întîmplat în condițiile aplicării frînei. Brevetul invenției a fost acordat cumpărătorului ei, Laboratorului central de expertize criminalistice al Ministerului Justiției, laborator condus de renumitul specialist dr. Nicolae Dan (maestrul desăvîrșirii profesionale a lui M.I.), care, la al X-lea Congres al Asociației internaționale de științe juridice, ținut în 1984 la Oxford, a prezentat invenția, culegînd la adresa ei elogii din care cuvîntul „fascinant !" n-a lipsit. (Elogii scrise, provenind din 42 de țări !).

Același Mircea Ivanovici, între două procese sau între două cercetări științifice pe lunecosul tărîm al avocaturii, fixate de regulă în interesante comunicări, a pus la punct, în colaborare cu inginerul Florea Mladin, un aparat destinat măsurării automate, și fără contactul cu ochiul, a presiunii intraoculare. (Acest aparat, firește, trebuia inventat mai degrabă de un oftalmolog, dar Mircea Ivanovici, care din tinerețe are probleme cu ochii, pe nasul lui călărind acum ochelari cu nu știu cîte dioptrii, și-a făcut în timp o pregătire invidiabilă în domeniu.) Și această invenție i-a adus elogii, un specialist de talia profesorului Petre Vancea neezitînd s-o califice drept „deosebit de valoroasă" și să acorde întregul său sprijin pentru biruirea unor greutăți legate de construcția prototipului aparatului.

Greutăți în impunerea acestor invenții au fost, aflăm, destule, și, cu excepția mîinii de ajutor întinse de dr. Nicolae Dan, de prof. univ. dr. Petre Vancea și de alți cîțiva oameni de știință (și de inimă), Mircea Ivanovici a trebuit să se bată singur cu ele. Ceea ce, ne spune el cu umor, a fost normal, ba chiar a fost, la urma urmei, obligatoriu, și noi, apreciindu-i umorul, zicem că da, așa e, așteptînd să ne spună de ce e normal și obligatoriu să te bați, și încă de unul singur, pentru acreditarea unor idei al căror preț e vădit. Mi s-a explicat, povestește Mircea Ivanovici, de către tovarăși în drept să-mi explice astfel de lucruri, că asta-i soarta inventatorului, că el trebuie să se bată pentru invenția lui, să piardă zile, luni, ani cu o astfel de luptă, fără, desigur, să se plîngă, să umble cu vorbe, cu pretexte, că timpul costă și alte asemenea. Un om care face invenții, așa i s-a explicat, trebuie să aibă entuziasm și să se bată. Să se bată, obligatoriu, singur. Păi cum, tovarășe, i-a zis cineva, dumneata ce-ai vrea, să înființăm un serviciu special în care alții să se bată pentru ideile altora ? Așa că bate-te, nu te lăsa, că numai cine se bate cîștigă ! Și nu mai umbla cu vorbe și cu jelanii că timpul ăsta l-ai putea folosi pentru altceva, pentru alte invenții, cum zici dumneata, că nu-i frumos. Inventatorii sînt oameni mari, nu se coboară la chestii mărunte, ca foloase de timp sau mai știm noi ce.

La ceasul de față Mircea Ivanovici trudește la o altă invenție și, natural, e pregătit să se bată și pentru ea. Numai că...

Numai că, zice el, bătălia asta ar fi trebuit, nu ?, să înceapă odată cu sfîrșitul invenției, pînă atunci truda lui, a celui ce cheltuie zile și nopți făcînd scheme și calcule, cuvenindu-se a fi cruțată de parazitii unor întîmplări perturbante, ca să se poată concentra asupra actului el pur. Acasă e bine, are condiții, e armonie și pace, satisfacțiile familiale nu lipsesc (fiică-sa a reușit, în toamnă, a treia la examenul de admitere la Facultatea de drept), dar la slujbă lucrurile se complică. Conducerea Colegiului avocaților n-a scăpat nici o vorbă bună despre succesele lui de inventator (deși, precum am văzut, **vitezometrul cu memorie** nu e excentric preocupărilor în materie de justiție, dimpotrivă !), iar unii nu pierd ocaziile de a-l înțepa pe avocatul care, blasfemie !, nu-și vede numai de bara lui, ci comite invenții. Evident, formal nu poate fi acuzat de asta, dar poate fi sancționat regulat cu astfel de aprecieri.

Să fim înțeleși, nimeni nu cere derogări de la datoria cotidiană a muncii, nimeni nu cere un statut special, deosebit de cel al celorlalți muritori, pentru omul de invenție, de creație. Dar a-i asigura acestuia, ca tuturor muritorilor — și, poate, cu un plus, fie și infim, de grijă —, un climat de lucru cu aer bun, respirabil, este o datorie.

Altminteri, aspra singurătate a inventatorului de cursă lungă, cu tot ce comportă ea ca sacrificii și renunțări, nu mai cade doar în „culpa" lui (cum cred unii, zicînd că cine l-a pus, dom'le, să se angajeze în cursa asta ? !), ci și într-a noastră.

De fapt, dacă stăm și ne gîndim bine, singurătatea asta cade totdeauna în culpa noastră.

ILIE PURCARU ■

Patru bărbați și o femeie — viața unei echipe, viața unui șir de invenții, viața unei mari prietenii

La expoziția mondială a tinerilor inventatori: România — 8 medalii de aur

Generația inteligenței artificiale

...Mă uit la acești tineri bărbați și mă fascinează. (Fac parte din generația pentru care electronica rămîne unul dintre cele mai frumoase mistere ale minții omenești.) Niciodată nu mi-a fost ispita mai mare de a ști cum arată pe dinăuntru creierul unui om, de a afla, de a „vedea" cum se combină schemele logice într-o gîndire creatoare de scheme logice, de mașinării capabile să-l suplinească pe homo sapiens. Se spusese la un moment dat că, în marele spectacol al lumii, fizica ar fi aceea a cărei prezență „uimește, dă speranță sau tulbură pe omul contemporan". În măsura în care electronica se întemeiază și pe știința fizicii, am fi de acord, căci, mi se pare, explozia acestei discipline este cea care ne marchează într-un mod definitoriu secolul. Mai putem trăi fără această „obligație conștientă" a epocii noastre ? Se pare că nu, după cum sîntem înconjurați de produsele ei, după cum, implicit, ne răspund acești tineri în discursul, de cîteva ceasuri, privind munca lor pasionantă și atît de implicată în civilizația omenirii. Ne demonstrează că întreaga noastră viață este dependentă de electronică. Nu mai există proces tehnologic, proces industrial, proces științific, proces social — de la cele mai tradiționale, pînă la cele mai de avangardă (între care se situează însuși noi ramuri ale electronicii precum microelectronica sau optoelectronica...) — în care „miracolul" înălțat pe diode, tranzistori, semiconductori, circuite integrate etc. etc. să nu fie prezent.

Tinerii cu care vorbesc — și despre care voi vorbi în cele ce urmează —, slujitori din uriașa armată de slujitori ai acestei tehnici atît de revoluționare încît modifică însuși structurile economice ale tuturor țărilor, oferind astfel și una din soluțiile pentru ieșirea din crizele mondiale ce păreau fără ieșire, au nume simple românești. **Ovidiu Popescu, Marcu Bușe, Niță Codreanu, Viorica Ileana Popescu, Florin Roiu.** Toți, ingineri electroniști din generația deceniului opt și a deceniului nouă, cînd materia muncii lor evoluează exponențial, în ritmuri parabolice. Sînt toți între 39 și 31 de ani.

Cînd absolvea Ovidiu Popescu, de pildă, în 1970, stadiul componentelor electronice era încă al generației 1—1½, iar cînd absolvea Florin Roiu, în 1981, lumea depășise generația a doua, cu care a atins incredibile precizii ori miniaturizări de aparate și aparatură, ajungînd la televizorul pentru ceasornic sau calculatorul cît o foiță de țigară, pentru a da exemple din necuprinsul domeniu al obiectelor de larg consum, mai aproape de cunoștințele tuturor. Ei sînt cercetători la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru componente electronice, întrupat din nevoile industriei noastre de componente, pentru a ține pasul mondial. N-are importanță, îmi spun, cum a ajuns fiecare pe băncile facultății de profil unde s-au pregătit, și la porțile cărora bat an de an tot mai mulți candidați, ca o expresie firească a mirajului ce-l exercită asupra copiilor născuți sub zodia computerelor și casetofoanelor, cert este că și pentru ei a constituit un miraj și o dorință fermă de a-l atinge și stăpîni. N-are importanță, mai precizează, nici faptul că au gîndit niște aparate inteligente — electronice, firește — menite să „radiografieze" starea de calitate și starea de performanță a oricărei componente, fie diodă, fie tranzistor, semiconductor, ori plăcuță cu mii și zeci de mii de asemenea minipiese înseriate în anumite scheme pentru diverse funcțiuni tehnice, era datoria lor profesională. Și n-ar avea importanță nici chiar faptul că acestea s-au dovedit a înmagazina un mare procent de originalitate, procent din gîndirea lor creativă. Iarăși ar fi vorba de o datorie. Față de diploma ce-o au în buzunar, față de statutul pe care îl au, de cercetători științifici principali. Pînă la un punct, sîntem de acord, chiar ne place modestia lor sinceră și netrucată. De la un altul însă, nu mai putem fi. Să nu uităm că starea de excepție a muncii lor a fost remarcată într-o Expoziție mondială a invențiilor aparținînd tinereții, vîrstei de la care se așteaptă idei, îndrăzneală, creativitate, depășirea tuturor stachetelor. În fond, invenția distinsă la Plovdiv, în Bulgaria, se referă nu la un singur brevet ci la trei — nr. 75 646, 79 032, 81 893 — unind o familie de instalații automate pentru testarea, pe fluxul tehnologic, a componentelor electronice. Trebuie să precizăm că pînă nu demult, și nu doar în copilăria electronicii, asemenea laborioase și extrem de complicate testări de dispozitive (tot mai numeroase, mai diverse, mai specializate, mai destinate) se executau manual, ori cu un minimum de aparatură, în largi plaje de precizii. Dar, nu o dată, o singură infinitezimală piesă cu cel mai inobservabil defect sau fără o singură caracteristică din numeroasele pe care trebuie să le aibă, poate să diminueze ori să compromită performanțele funcționale sau de rezistență ale unui aparat sau instalații și astfel, în ianț calitatea altor și altor produse. Prin urmare, producția de componente trebuia să-și imagineze și să-și creeze propriile unelte și instrumente de lucru. De cea mai mare finețe, de cea mai înaltă precizie pentru a măsura precizii și caracteristici de o fantastică finețe. Controlul de calitate este aici mai mult decît farmacie, este dincolo de puterea ochiului și simțurilor umane, trebuie pătruns în „carnea" invizibilă a materiei. Așa se face că instalațiile pentru testarea și controlul parametrilor celor mai diverse tipuri și sisteme de componente sînt dintre cele mai înalte produse ale gîndirii electronice și de aceea sînt licențe și tehnologii extrem de scumpe și apărate cu strășnicie. Iată unde și-au făcut apariția cele 3 brevete românești, gîndirea și travaliul echipei conduse de inginerul Ovidiu Popescu. Era încă stagiar cînd a abordat o astfel de temă de-a dreptul de baraj această treabă grea, fără să-i treacă prin minte, ba, mai mult, sfidînd acea prejudecată-frînă, „n-au făcut pînă acum alții și-o să facem noi ? !", stînd nopțile cu nasul în cărți și desenînd scheme peste scheme pe hîrtie. Avea nevoie de echipă (cercetătorul solitar nu mai poate realiza azi nimic, sau aproape nimic, obiectul muncii sale, indiferent de domeniu, ajungînd foarte complex) iar echipa s-a format repede. Se aflau în juru-i atîția colegi pe care îi știa de pe culoarele facultății sau din vremea cercurilor științifice studențești. În zilele și serile lor lungi de discuții aprige și de controverse, ori de tăceri netulburate, grave, cînd își impuneau deviza „5 minute pentru o idee serioasă", ei netezeau nu numai drumuri în electronică dar și spre sufletele lor. S-au înfiripat și sentimente. De prietenie, profundă prietenie între 5 bărbați și o femeie (unul din echipă, Daniel Moldoveanu, a dispărut tragic, nu demult, într-un absurd accident de circulație) și chiar de dragoste între un bărbat și o femeie. O poveste frumoasă și suavă din secolul nostru în care nu ne putem lăsa deposedați de suflet, pentru electroniști. Se vede treaba că viața confirmă ceea ce spunea Hans Selye, parafrazînd un alt remarcabil savant, cum că „marea productivitate intelectuală începe în medie la vîrsta de 25 de ani", și că o idee originală se naște, de obicei, în cursul primilor ani de activitate științifică, întrucît „inventivitatea descrește în general repede cu vîrsta". Cu atît mai mult electronica este apanajul tinereții cu cît ea are nevoie, pe lîngă pregătire și cunoștințe la zi, de multă, multă inventivitate și curaj, superbele trăsături ale vîrstei tinere. Deci Ovidiu Popescu s-a apucat de ci în care putem transfera, poate, într-o zi, chiar roboților căldura sentimentelor. Acești 5 bărbați și o femeie, în 1979, ofereau electronicii românești prima **„Instalație automată** (de concepție originală n.n.) **pentru sortarea finală a dispozitivelor semiconductoare"** care și intra în aventura producției. În 1980 li se publica brevetul, an în care puneau la dispoziția industriei de componente un alt model, **„Instalație automată pentru testarea diodelor de comutație"**, al cărui brevet se publica doi ani mai tîrziu, cînd era gata **„Instalația electronică automată pentru testarea pe placheță a dispozitivelor semiconductoare"**, invenție confirmată chiar în 1982. „Sînt, cum ne precizează Ovidiu Popescu, niște scule inteligente, cuplate cu creier de comandă logică, capabile să măsoare numeroși parametri, să înregistreze dar să și prelucreze datele obținute. Dacă un lot de componente, de pildă, este format din cel puțin 10 000 de dispozitive, pentru fiecare dispozitiv execută în jur de 20 de măsurători, și astfel poate să ofere dintr-o dată producătorului 200 000 de rezultate. Sînt dotate cu programe de analiză statistică implementate în memoria microcalculatorului de comandă punînd la îndemînă curbe statistice de distribuție pe lot a parămetrilor, ceea ce înseamnă că introspectează întreaga viață și istorie a oricărui lot de produse, putînd spune unde s-a greșit și prin urmare cînd posibilitatea optimizării producției, orientării ei corespunzătoare". N-ar putea face toate acestea nici o armată de oameni, deși electroniștii noștri, în calculul de eficiență au luat și acest indicator al productivității. Se reduce manopera la testări de peste 20 de ori, pentru a nu mai vorbi de efectele asupra calității dispozitivelor și asupra economiei de materiale electronice, se știe, deficitare, scumpe, prețioase. Fără asemenea „paznici" severi și inteligenți, o industrie de componente nici nu mai poate fi concepută la ora actuală. Cu atît mai mult cu cît pentru noi, cincinalul opt înseamnă o extraordinară creștere și dezvoltare a ei pentru a putea asigura, în toate domeniile, automatizarea, robotizarea, introducerea tehnicii de calcul, în scopul ridicării eficienței întregii activități economice.

Aparatele echipei de la CCSITCE, mai trebuie să precizăm, au în alcătuirea lor în proporție de 99 la sută, componente asupra cărora își exercită virtuțile lor, deci din producție românească.

CICI IORDACHE ADAM ■

PETRE AUGUSTIN:

Petre Augustin : n. 13 noiembrie 1923, Cehu Silvaniei ; profesor doctor docent la Facultatea de aeronave a Institutului Politehnic Bucureşti ; titularul cursului de calcul şi construcţia avionului, de aeroelasticitate şi dinamica structurilor ; peste 200 de lucrări ştiinţifice publicate în ţară şi peste hotare ; 20 de cărţi, manuale, tratate, între care „Teoria aeroelasticităţii. Statica", Editura Academiei 1966, „Teoria aeroelasticităţii. Fenomene dinamice periodice", Editura Academiei 1973, „Calculul structurilor de aviaţie", Editura Tehnică 1984 ; fellow al Institutului American de Aeronautică şi Astronautică ; expert al Organizaţiei Internaţionale de Aviaţie Civilă (Canada) şi al Organizaţiei Internaţionale de Analiza şi Prevenirea Accidentelor (Statele Unite) ; brevete de invenţie ; premii, româneşti şi străine ; ordine şi medalii.

„Am introdus în calcule greul, ca să-l răzbesc"

— Care e numele dumneavoastră de familie ?

— Petre.

— Bănuiam şi-mi pare rău : parcă Petre Augustin sună mai bine şi are mai mult ritm decît Augustin Petre, dar asta-e. V-aţi născut, tovarăşe profesor, într-o zi de 13, v-a purtat ghinion ?

— Sînteţi cumva superstiţios ?

— Nu e o superstiţie, e o întrebare.

— Nu doar că a fost 13, dar a căzut şi într-o marţi ! Dar ce-a contat ? Norocul şi-l face fiecare singur şi ei înseamnă muncă. În afara muncii, eu n-am crezut şi nu cred în nimic.

— Dar în tradiţie ? Aţi ajuns dascăl, un profesor universitar tot asta se cheamă, nu ?, după ce bunicul şi tatăl dumneavoastră au fost profesori.

— Tata a fost profesor de liceu, la Cehu Silvaniei, unde am văzut lumina zilei, şi la Tîrgu Mureş. Era un om bun şi un adevărat patriot, care a urmărit cu perseverenţă să creeze o generaţie robustă de intelectuali români în Transilvania în timpul şi imediat după funestul dictat de la Viena. A fost parcă şi predestinat pentru asta.

— În ce fel ?

— Deschiderea cursurilor şcolare, 15 septembrie, coincidea cu ziua lui de naştere. Atunci, din aceste două motive, casa noastră era în sărbătoare, cu uşile larg deschise. Întîmplarea a făcut să se şi prăpădească, în 1982, tot în ziua de 15 septembrie.

— De unde ştiţi că era un bun ? Nu cumva toţi idealizăm, cît de puţin, chipul părinţilor noştri ?

— Şi nu-i frumos ? Nu-i omenesc ? Ca director la Cehu Silvaniei, bătrînul avea în sarcină şi încasarea taxelor şcolare. Dar nu toţi părinţii puteau plăti. Unul, care venise să mai ceară o păsuire, avea la subţioară o vioară. Văzîndu-l, tata l-a rugat să cînte. Cînd a terminat, i-a zis : gata, mergi în pace, cu această baladă românească ai achitat taxele băiatului.

— Aţi trăit momentul acela ?

— Poate, dar nu mi-l aduc aminte, eram mic. Mi l-a povestit chiar omul în cauză, la înmormîntarea tatei.

— Cît au contribuit poveţele părinteşti ca să ajungeţi ce-aţi ajuns, de 36 de ani în învăţămînt, de exact 20 profesor titular ?

— Tata a vrut, săracul, dar parcă a depins de el ? Şi eu am vrut, nu zic nu, dar parcă mai tîrziu fie-mea m-a ascultat ? S-a făcut arhitectă. Treaba asta e, în general, delicată. E bine să îndrumi, în funcţie de înclinaţii, dar nu să impui.

— Aviaţia a fost pentru dumneavoastră o atracţie timpurie ?

— Nu.

— Cum aşa ? !

— Eram în ultimul an de liceu şi mă pregăteam pentru medicină. Cel mai apropiat coleg al meu, Marian Negrea, fiul compozitorului Marţian Negrea, se dădea în vînt după avioane şi nu mai contenea să mi le laude. Că aşa, că pe dincolo, c-o să văd eu cînd o ieşi el inginer de avioane. Apoi drumurile noastre au apucat-o care încotro şi ne-am revăzut după 20 de ani.

— Ca-n Dumas ! Şi ?

— El era medic, iar eu inginer de avioane !

— Bănuiesc că totuşi tehnica v-a interesat. Să nu-mi spuneţi că nu, lăsaţi-mi măcar o iluzie !

— Am urmat, simultan, 3 facultăţi : electromecanica, secţia de aviaţie, matematica şi filozofia, care cuprindea pe atunci şi literele. Cînd le-am terminat, în 1947, aveam mai mulţi ani de şcoală decît de viaţă ! După cum şi, în sesiuni, avusesem nu o dată mai multe examene decît zile rezervate acestora !

— O clipă, să socotesc : 12 ani de liceu, 5 de politehnică, şi cîte 4 de matematică şi filozofie, fac 25. La ce vîrstă le-aţi absolvit ?

— La 24. N-am mînţit, nu ?

— E clar, dar cum de v-aţi descurcat ? Era mai uşor decît azi,?

— Cum m-am descurcat ? Trăgînd din greu şi drămuindu-mi timpul pînă la secundă. Nu exagerez cu nimic, dar eu ştiam, joia, de pildă, la culcare, că proximul timp liber îl am luni, 10 minute, de la 9,30 la 9,40 ! Locuiam la căminul politehniştilor, pe Kiselef, de unde tramvaiul 20 făcea un sfert de ceas pînă la Polizu, sediul facultăţii. Anumitor cursuri, mai puţin dificile, le dedicam răgazul din tramvai. M-a ajutat însă, recunosc, şi faptul că puteam trece de la un domeniu la altul. Cînd mă plictiseam de filozofie, treceam la matematică şi aşa mai departe.

— Cu alte cuvinte, vă eliberaţi de o muncă apucîndu-vă de alta !

— Cam aşa ceva. E şi motivul, dacă interesează, pentru care am învăţat să dansez spre 40 de ani ! Dacă ceea ce îndrăznesc eu, şi azi, se poate numi dans !

— Aproape că regret că nu vă pot verifica, invitîndu-vă la un tangou ! Lăsînd gluma, de ce nu v-aţi fixat la filozofie ?

— Să nu comiteţi eroarea să credeţi că nu mi-a fost de mare folos în tot ce-a urmat ! Stiind filozofie, am înţeles mai uşor matematica, pentru că matematica, de fapt, ce e ?

— Nu mă întrebaţi pe mine, vă rog, logaritmii au însemnat marea povară a adolescenţei mele ! Parcă nici acum n-am scăpat de ea !

— Ei bine, matematica e un capitol de logică, o ficţiune.

— Ce spuneţi ? !

— Ce să fie altceva de vreme ce operează cu noţiuni care nu există în realitate, care sînt, toate, abstracţii ? Se acceptă, de exemplu, că o suprafaţă e formată din mai multe linii, numai că linia însăşi, în asta constă paradoxul, n-are grosime ? ! Adică o infinitate de grosimi zero fac o suprafaţă, dar zero înmulţit cu orice dă, nu-i aşa, tot zero ? ! Să luăm apoi punctul. Cel material e, din punct de vedere filozofic, o absurditate, pentru că materia trebuie să aibă, obligatoriu, dimensiuni, ori punctul n-are ? ! Graţie filozofiei, mi-a fost mai uşor să abordez matematica şi, ulterior, aerodinamica.

— Din cîte cunosc, dumneavoastră sînteţi specialist în aeroelasticitate, cursul respectiv, care vi s-a încredinţat în 1955, devenind obiect de studiu pentru studenţii noştri mult înainte ca ei să pătrundă în universităţile din alte ţări, corect ?

— Da.

— Numai că acum vorbiţi despre aerodinamică !

— În facultate, cu ea am început şi a fost singurul obiect pe care nu l-am înţeles din primul foc ! Tocmai pentru a-l înţelege, am optat, în anul IV, pentru aviaţie.

— Şi l-aţi înţeles atît de bine încît cartea dumneavoastră „Teoria aeroelasticităţii. Statica" a stîrnit senzaţie încă de la apariţie, în 1966. Am să vă citesc ceva : „Teoria aeroelasticităţii a avut darul să răstoarne toate datele disciplinei, aşezînd-o pe baze noi şi făcînd ca studiile de pînă atunci să devină cazuri particulare şi de multe ori nu dintre cele mai importante". Ca la Cine ştie, cîştigă : din ce v-am citit, tovarăşe profesor ?

— Cred că din prefaţa cărţii din 1966.

— Aveţi dreptate şi nu numai atît, aveţi memorie !

— Nu confundaţi memoria cu puterea de abstracţie ! Cu prima nu m-am lăudat niciodată, v-aţi şi mira cît de puţine poezii ştiu ! Ca să vă răspund la o întrebare de mai devreme, tocmai înlănţuirea matematicii, ca şi a ingineriei, m-a fascinat. Faptul că nu trebuia să învăţ nimic pe dinafară, că totul pornea de la cîteva idei din care decurg celelalte. Aşa a fost, aşa a rămas : nu s-a schimbat nimic. Ce înseamnă, de fapt, să fii inteligent ?

— ? !

— Să apelăm la latină : Intus legere, a lega intim, a combina adică de la simplu la complicat, pe cale logică. Dacă vrei să verifici cît ştii o chestiune, încearcă s-o explici. Dacă poţi s-o faci într-un singur fel, nu ştii mare lucru ! Dacă ai pretenţii, ca profesor, de pildă, trebuie să poţi schimba cît mai multe căi.

— Apropo. Dumneavoastră sînteţi şi om de ştiinţă, şi profesor. Cînd urcaţi la catedră, care dintre aceste două laturi precumpăneşte ?

— Ele se leagă între ele, fără discuţie. La fel de adevărat e însă, că, după mine, 80 la sută dintr-o lecţie o dă pedagogia. E simplu ce ai de expus, poate învăţa oricine, cheia reuşitei constă tocmai în organizare, în structură etc. N-ajunge că eşti tobă de carte. Trebuie să transmiţi, să dai, asta decide.

— Mai concret, se poate ?

— Noţiunile trebuie să fie rînduite logic, sistematic, nu să stea ca într-o claie de fîn.

— Să zicem că am priceput, după care să ne întoarcem la teoria elasticităţii. În 1974, aţi publicat partea de dinamică a acesteia, obligîndu-l pe reputatul profesor japonez Ko Tamada, de la Universitatea din Kyoto, să afirme, că ea e „de importanţă unică pentru ştiinţa noastră". Ca să nu mai spun că şi alţii, americanul Ashley, indianul Sreekanth etc., somităţi în materie, s-au întrecut în elogii, acoperind teoria dumneavoastră referitoare la aeroelasticitate de superlative ! Chiar aşa, ce-aţi făcut dumneavoastră, stimate tovarăşe profesor Petre Augustin, de i-aţi uluit pe toţi ? !

— Simplu : am contribuit la reformularea aeroelasticităţii, introducînd în calcul, pe lîngă efectul portanţei, care era recunoscut, şi pe acela al rezistenţei la înaintare, forţă neglijată pînă atunci.

— De cine şi de ce ?

— De toată lumea, inclusiv de Bisplinghoff, Ashley şi Halfman care, în 1955, scriseseră o „Aeroelasticitate" apreciată de specialişti drept o carte de căpătîi, un fel de „biblie" a domeniului. Ei au presupus că rezistenţa la înaintare n-are mare efect, renunţînd să insiste. Au încercat s-o facă, dar s-au dat bătuţi : forţa respectivă era de abordat matematic.

— Dacă dumneavoastră aţi izbutit s-o evidenţiaţi, înseamnă că n-aţi contribuit la reformularea disciplinei, ci chiar aţi reformulat-o ! Nu mi se pare acelaşi lucru !

— Măsura e bună în toate, deci şi în vorbe. Să ne ferim de cele mari ! S-a întîmplat să fac eu, primul, acest lucru. Putea fi şi altul...

— Dar n-a fost ! Sînteţi un om cu adevărat modest sau jucaţi această modestie ?

— Cercetările mele au fost apreciate ca un aport substanţial la creşterea siguranţei în proiectarea şi realizarea avioanelor moderne : asupra acestui fapt s-a căzut de acord. Dar eu nu trebuie să uit, şi nu uit, că aparţin unui popor care, avînd vocaţia zborului, a oferit lumii titani de mărimea lui Vlaicu, lui Vuia, lui Coandă. Chiar dacă am făcut ceva, şi accept că am făcut, am eu atîta orgoliu nebunesc încît să uit de realizările lor istorice, să mă compar cu ei ? Ce e dealul pe lîngă munte ?

— Nu v-a cerut nimeni asta ! Ştiu că, în calitate de vissiting scientist, aţi lucrat 3 ani la Stanford University, în California, şi că aţi condus o masă rotundă la N.A.S.A. N-am să vă solicit decît atît : care dintre momentele petrecute în America v-a impresionat cel mai tare ?

— Cînd Garrick, nu-i mai reţin prenumele, şeful sectorului de aeroelasticitate de la N.A.S.A., m-a rugat să-i dau cîteva amănunte despre teoria mea. Ne-am aşezat la o masă şi el a scos un volum din „Aeroelasticitate", în româneşte. Jerpelit, ca val de el, scris printre rînduri, cu semne de întrebare, muncit. M-am simţit mîndru, nu atît eu ca persoană, cît eu ca reprezentant al ştiinţei româneşti, ca mesager al ţării mele. Ca să-mi înfrîng emoţia, am ieşit pentru o clipă, pretextînd că am de luat o pastilă !

— Dintre profesorii pe care i-aţi avut, care v-a marcat în mod deosebit ?

— Cel mai mult l-am admirat pe Elie Carafoli, cel care a introdus la noi cursul de aerodinamică. Avea o minte ca un brici.

— Credeţi că omul a vrut dintotdeauna să zboare sau e numai o legendă ?

— Cu siguranţă. Se afirmă dealtfel că zborul în imponderabilitate, trăit de astronauţi, e o reminiscenţă din starea fetală, cînd viitorul copil pluteşte în lichidul amniotic. În plus, omul visează că zboară numai cînd îi e foarte bine, cînd e perfect sănătos.

— Dumneavoastră aţi zburat ?

— Mult. Am făcut de toate : acrobaţie, fără motor, zbor de noapte etc. etc.

— Şi nu v-a fost frică ?

— De ce să-mi fie ? Cu avionul e infinit mai sigur decît cu maşina.

— Da, da, da...

— Doza de risc, la avion, e de zero şi. 7 de 9, adică sub 0.1. Un accident se produce la 10 milioane de ore de zbor, iar siguranţă absolută pe pămînt nu există. De cînd te naşti eşti, sub o formă sau alta, expus.

— Ştiu, mergi pe stradă şi îţi cade o cărămidă...

— În privinţa asta nu sînt păreri, ci statistici, dintre cele mai ferme : cel mai sigur mijloc de transport e avionul.

— Diferenţa e că, spre deosebire de maşină, în caz de defecţiune nu poţi trage pe dreapta şi aştepta depanarea ! Sînteţi de acord ?

— Eu sînt prea pătimaş ca să mă convingi, e şi foarte tîrziu pentru aşa ceva, iar dumneata eşti prea temător ca să te conving ! Dacă nu cumva, iartă-mă, o faci pe nimicul !

— Aha, s-au inversat rolurile ! Altceva : cei care se urcă în rachete sînt, zău aşa, oameni normali ?

— Firească, cei mai normali cu putinţă, doar că foarte bine pregătiţi, cei mai mulţi sînt doctori în fizică, şi foarte bine antrenaţi. Ei sînt încunoştinţaţi asupra riscului la care se expun, dar şi-l asumă. Iar jertfa lor, cazul recent al navetei „Challenger", nu rămîne zadarnică : omenirea o foloseşte pentru a merge înainte. Aşa s-au petrecut lucrurile şi cu Vlaicu al nostru, în epoca de pionierat.

— Dumneavoastră aţi cuteza să vă urcaţi într-o rachetă ?

— Şi mîine ! Teoretic vorbind.

— Altceva : fiind expert al Organizaţiei internaţionale de analiza şi prevenirea accidentelor, mi-aţi putea explica motivele care au condus la explozia „Challengerului" ?

— Nu pot fi sigur, nu deţin toate datele, dar din ce am citit, şi am citit tot, îmi pot da cu părerea. Nu atît din punct de vedere tehnic, cît ca manieră. Cred că, urmărind să prindă cometa Halley, care nu aştepta, americanii au forţat. S-au grăbit. Foarte riguroşi şi precauţi în faza „Apollo", cînd s-a permis aselenizarea abia după 10 programe experimentale, ei s-au simţit ceva mai siguri în faza de navetă. Iar relaxarea s-a plătit. În materie de cosmos, nu poţi să zici merg eu şi-oi vedea. Trebuie să mergi la sigur, sută la sută, luîndu-ţi toate măsurile. Orice imprudenţă, cît de mică, costă imens.

— Tovarăşe profesor, cum se vede lumea de sus ?

— Din avion ?

— Nu, mă refeream la faptul că sînteţi un bărbat foarte înalt.

— Am avut, poate mai am şi acum, 1,93. Asta mi-a conferit, ca să păstrez limbajul, o vizibilitate superioară şi nimic mai mult. Pe studenţi i-am tratat totdeauna ca pe colegii mei mai tineri, adresîndu-mă chiar aşa, colega. Dealtfel, eu îi iau în anul IV şi îi las după absolvire, în calitate de colegi.

— Cum sînt studenţii de azi ?

— Ca şi cei din totdeauna. Înclin să cred că ei nu se schimbă, comportîndu-se în conformitate cu vîrsta respectivă. Cei mai mulţi sînt dornici să ştie şi îşi optimizează timpul. Trebuie însă să se şi bucure, pentru că, aşa e viaţa făcută, nu se vor mai întîlni niciodată cu 20 sau cu 25 de ani ! Din păcate, cei care par dispuşi să se sacrifice sînt mai puţini. Nu exclud însă nici posibilitatea ca eu să fiu foarte pretenţios.

— Sînteţi ?

— Am fost şi am rămas. Cerînd însă, am cerut întîi şi întîi de la mine. Am introdus în calcule greul, ca să-l răzbesc, dar niciodată imposibilul. În ei nu cred. Cît de severe, nu există culmi inexpugnabile.

— Le-aţi cucerit chiar pe toate ?

— Poate că era loc şi pentru mai bine, dar nu m-aş şfii să trag linie. Nu m-ar deranja un bilanţ. N-am întreprins nimic întîmplător şi am urmărit mereu, imperturbabil, logica. Între ce trebuia şi ce mi-ar fi plăcut, n-am ezitat. Am optat pentru prima variantă. Asta le şi spun studenţilor : munciţi cît încape pentru că nimic nu pică din cer !

— Aveţi, sau mă înşel, o fire rece, calculată ?

— Nu sînt un aventurier, sînt un echilibrat, nimic mai mult. Aş zice chiar că nu regret nici măcar faptul că sînt un om obişnuit.

— Un om obişnuit care a descoperit un lucru neobişnuit, extraordinar !

— Prin muncă, prin strădanie, prin perseverenţă. Fără ele, nu e nimic. Mi-am fixat un scop şi l-am urmărit cu încăpăţînare, bucurîndu-mă în toţi aceşti ani, cu precădere în ultimii 20, de cele mai bune condiţii de studiu. Dar nimic, repet, nu mi-a venit de la sine. Nici succesele, nici elogiile.

— Aţi lucrat, ca să zic aşa, în numele eternităţii ?

— Dumneata, care eşti mai tînăr, încă te joci cu cuvintele ! Cîţiva ani mai merge, te prinde bine. Ce e eternitatea ? O fată morgană, o ispită şi, să-mi fie cu iertare, o amăgire. Am urmărit să las un semn, asta da, şi poate că am şi reuşit. Zic poate, vom vedea.

— Cu cine v-a plăcut să vă însoţiţi ?

— Cu oamenii deştepţi, chiar şi în situaţiile în care opiniile noastre n-au coincis. Am observat că, în marea majoritate a cazurilor, cei deştepţi sînt şi cei muncitori. Mulţi dintre studenţii mei sînt aşa. Nu m-am sfiit să-i stimulez, oferindu-le unora prilejul să ţină cursuri în locul meu. Au făcut faţă, deşi unii, auzind de intenţiile mele, au strîmbat din nas. Din nefericire, după terminare, destui dintre foştii studenţi de excepţie se pierd. Din vina lor, dar şi dintr-a noastră, pentru că nu-i urmărim suficient. Poate că n-ar strica, e o părere, să se mărească numărul locurilor la doctorat.

— Fiecare cu destinul lui, fiecare cu răspunderea lui, de ce să aşteptaţi de la altul ?

— E o datorie să-i urmărim mai atent întrucît, dintre toate felurile de materie, materia cenuşie e cea mai scumpă.

— După cum vă priviţi ceasul, înţeleg că trebuie să ne despărţim. Înainte de a vă spune mulţumesc şi la revedere, v-aş mai întreba ceva : care e, după dumneavoastră, cea mai ilustră personalitate din istoria aviaţiei româneşti ?

— Cel mai mult îl iubesc pe Traian Vuia, care a realizat cea dintîi decolare fără catapultă, avînd elice.

— N-ajunge să-mi spuneţi că-l iubiţi, trebuie să-mi spuneţi şi de ce. E ultima favoare pe care vi-o cer.

— Pentru că, după primul zbor, a fost silit să renunţe, tinjind toată viaţa să mai zboare o dată. N-am ce să-ţi mai explic : adevăratele sentimente sînt mute.

— Vă mulţumesc şi la revedere.

OVIDIU IOANIŢOAIA

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Difuzarea filmului sau arta de a ajunge în inima oamenilor

— De fapt, stimate Al. Gavrilescu, ce face o întreprindere cinematografică județeană ? Preia peliculele de la „România-film" și le împrăștie prin cinematografele din județ, nu ? Întreprinderea vrînceană — al cărei director sînteți — mai face și altceva ?

— Mai face, ca toate întreprinderile de profil, tot ce se poate face pentru ca o asemenea împrăștiere să fie eficientă.

— Adică să aducă oameni în sălile de spectacol ? Să aducă venituri ?

— Desigur, un prim aspect al problemei — cel economic — acesta este.

— Dar filmul bun, ca și cartea bună, ca și muzica bună, se recomandă și se susține singur, n-are nevoie de contraforții reclamei.

— Credeți ?

— Nu-i firesc ?

— Propaganda filmului, ca și a cărții sau a muzicii, e totuși altceva decît reclama.

— Dar propaganda asta o face critica de specialitate. Ea îi spune publicului ce să aleagă și ce să evite. Apropo, cum vă ajută critica de film în munca dv. ?

— Nu spun o noutate, e cel mai prețios aliat al nostru. El face, mai exact spus îmbogățește, emancipează, investește cu sens și direcție cultura cinematografică a publicului. Cultură fără de care, ca în orice domeniu al artei și al cunoașterii mesajul operei bate în gol, negăsindu-și rezonatorul. Firește aceasta doar în condiția în care critica respectivă este o critică ce-și slujește corect menirea, îmbrățișînd fenomenul creației dintr-o înaltă și cuprinzătoare perspectivă ideologică și estetică, nu o critică diletantă, subiectivă sau de serviciu.

— Mi-ați dat un răspuns general, dar eu v-am pus o întrebare concretă.

— Ar fi multe de spus la ce-mi cereți, dar...

— Bine, vă acord un răgaz ca să meditați la răspuns. Să trecem la altceva. Munca dv., cum spuneam, pare doar una de rutină, o simplă operație de transfer a peliculei cinematografice către public. E loc aici și pentru inițiativă, pentru idee ?...

— Eu zic că da. N-o să spun vorba aceea mare — știți care, că marea nu se măsoară cu metrul —, o să spun doar că munca noastră își măsoară eficiența și altfel decît strict economic.

— S-ar părea, într-adevăr, că faptele vă confirmă. Am citit în ziare că anul trecut a avut loc, sub auspiciile întreprinderii dv., un schimb de experiență la nivel național, cu cadre de conducere din rețeaua cinematografică și din centrala „România-film". Un schimb care, din cîte am înțeles, și-a ales ca sediu Focșanii tocmai fiindcă experiența dv. s-a impus ca termen de referință, ca purtătoare de inițiative și de idei a căror valoare a fost validată de practică. Concret, ce a însemnat acel schimb de experiență, de la ce a pornit ?

— A fost un schimb de experiență și de opinii pe probleme metodologice. Le-am prezentat invitaților noștri o serie de forme de difuzare a filmului și de întărire și întregire a lucrării sale educative asupra publicului pornind de la principiile de ordin teoretic-politic, științific — care le-au generat și le guvernează.

— Adică ?

— Adică am descris și am propus discuției forme ca **amfiteatrul cinematografic** (axat pe problematica specifică a tinerei generații), **microcinematograful muncitoresc** (care fixează centrul de interes al muncii cu filmul în unitățile economice, pe marile platforme industriale, prilejuind dezbateri și manifestări cultural-educative complexe), **șezătoarea cinematografică** (desfășurată la sate și încadrînd și ea filmul în bogate manifestări cultural-artistice) și altele. Înfățișate așa, telegrafic, aceste forme v-ar putea părea aride, poate chiar artificiale și deci sterile prin hibridarea manifestărilor. Dar să știți că ele s-au dovedit eficiente, căci, vă rog să notați, sub fiecare din explicațiile mult prea eliptice pe care le-am pus între paranteze a stat o diversitate de procedee, modalități, acțiuni, nu divergente, ci convergente la film, întregind, de pildă, filmul cu tematică științifică prin expozeul specialistului în materie, sau, ca să luăm alt exemplu, organizînd concursuri de cultură cinematografică pe subiecte și pe idei propuse celor din sală de chiar filmul pe care tocmai l-au urmărit.

— E interesant ce spuneți, dar nu vi se pare că ne întoarcem la întrebarea de adineaori, cea referitoare la „contraforții" meniți să susțină valoarea prea fragilă a unor filme ?

— Este, desigur, și un adevăr în cele ce spuneți, dar formele de care v-am vorbit au izvorît, în intenția noastră, nu din dorința de a ambala o marfă proastă în poleiala atracțiosă, ci din aceea de a folosi prezența omului în sala de cinema pentru a-i oferi, cultural, cît mai mult. Altminteri, această sală, cu tot ce comportă ea pe plan instructiv și educativ, n-ajunge să dea, în unele cazuri, de-it un randament scăzut, confundîndu-se cu videoteca, unde planul în cauză mi se pare încă în suferință.

— Nu vă contrazicem, lăsăm

(Continuare în pag. 15)

ILIE PURCARU

Festivalul național „Cîntarea României"

Cu ușile deschise

Pentru cei mai mulți, o casă de cultură nu e decît o construcție mai mult sau mai puțin inspirată, asaltată în zilele de discotecă de grupuri pestrițe și impetuoase ori, în restul săptămînii, ticsită cu oameni cărora li se prezintă filme documentare. În închipuirea acestora deci, o casă de cultură nu e mai mult decît o instituție de circumstanță, încălzită sporadic de respirația celor adunați aici. Astfel de gînduri nu ocolesc, la prima vedere, nici Casa de cultură a municipiului Satu Mare, numai că, în construcția cam lipsită de personalitate, forfota nu mai este semnul unui elan întîmplător ci o probă că activitatea culturală cunoaște aici o formă de organizare eficientă și stimulativă, care o face competitivă în confruntările locale și naționale. Cei patru instructori culturali care lucrează sub îndrumarea directoarei Ileana Kacso, George Vulturescu, Dioszeghi Marta, Gigi Molnar și Alexandru Bazarath, au izbutit ca în ultimele două ediții ale Festivalului Național „Cîntarea României" (a IV-a și a V-a) să propulseze Casa de cultură sătmăreană pe locul întîi la nivel național, de fiecare dată. În ultima ediție, instituția a obținut nici mai mult, nici mai puțin decît 16 premii în faza republicană, înțelegînd prin asta o performanță de excepție, întrucît aici activează o secțiune de teatru, alta de recitări, de cenacluri literare, de muzică și coregrafie. Varietatea este deci cel dintîi punct de atracție în această instituție care a reușit să stringă tineri din toate întreprinderile orașului. Talente s-au găsit pretutindeni, dar pentru instructori cei mai dotați pentru activitatea culturală par a fi Lidia Ciorba, de la Industria cărnii, Sergiu Negrea și Dumitru Boje, muncitori la **Unio**, ori Ana Lihet, de la aceeași întreprindere. Pentru aceștia, și pentru toți ceilalți, prezența la Casa de cultură înseamnă o pasiune la fel de temeinică, precum propria lor meserie.

Nu doar instituția propriu-zisă a obținut, însă, performanțe în cadrul festivalului, ci și Universitatea cultural-științifică de pe lîngă Casa de cultură, de care se ocupă Alexandru Bazarath, pentru activitatea ireproșabilă de răspîndire a cunoștințelor. Prin diverse întîlniri, simpozioane, filme documentare, participanții au izbutit să înțeleagă ceva din enigmele vieții de fiecare zi.

Teatrul a constituit una din marile pasiuni ale instituției. Sînt multe fotografii cu secvențe din piesele jucate în Casa de cultură. Într-una din ele, o imagine melodramatică, amestec de spaimă infantilă și maliție șmecherească, de asprime și candoare, reprezentînd o scenă din spectacolul **Milionarul sărac** de Tudor Popescu. În rolul maliționului, cu capul lăsat complice pe spate și cu arătătorul îndreptat insidios către partener, îl recunosc pe poetul George Vulturescu, instructorul răspunzător de activitatea teatrală. Cu acest spectacol, trupa sătmăreană a dat reprezentații în opt localități, reușind cu entuziasm să depășească toate dificultățile ivite. De spectacolele secției maghiare se ocupă Dioszeghi Marta care, în ultima vreme, a trecut în repertoriu piesele **Directorul se pensionează** de Gyorffi Kalman, **Siciliana** de Aurel Baranga și **Dragostea unei bătrîne** de Csonkonsi Vitez Mihaly. Din mantaua teatrului, au ieșit însă și cîteva recitaluri de poezie, în regia aceloraș instructori, spectacole îngrijite de un bun profesionalism.

Spectacolele Casei de cultură din Satu Mare sînt încă și mai numeroase. Scena găzduiește și cele două grupuri de muzică folk „Zodiac" și „Atlas", îndrumate de Gigi Molnar, și trupa de dans tematic și balet, cu fete simpatice și drăguțe, și ansamblul de cîntece și dansuri „Cununița", prezent chiar în emisiuni televizate din care fac parte Marcela Todea și Nicolae Mureșan, acesta din urmă laureat al concursului „Floarea din grădină" (1985).

În clădirea de pe strada Al. I. Cuza are loc însă și o vie mișcare literară, care strînge în cenaclul județean „Afirmarea" pe cei mai talentați scriitori sătmăreni, cei mai mulți autori deja de volume. Poeții Radu Ulmeanu, Ion Vădan, Ion Ghiur, Al. Pintescu, Anamaria Pop, Emil Matei, ori prozatorii Tudor Danes, Ion Biedea și Ilie Sălceanu citesc frecvent alături de viitorii debutanți Alexandru Zotta, Grigore Scarlat, Dumitru Păcuraru, Ion Baias, Ion Bala, Viorel Vladimirescu, ale căror poeme au și fost publicate în parte în suplimentul literar **Pagini sătmărene**, care apare pe lîngă revista **Tribuna**. Lor li se alătură istoricul literar Nae Antonescu și traducătorul din limba maghiară Corneliu Bala, în totul o echipă de literați bine cunoscuți în țară.

Dacă mai adăugăm la toate aceste diverse acțiuni culturale sătmărene și cenaclurile de satiră și umor, de literatură S. F. ori cercul de rebus și enigmistică „Sfinxul", toate încununate de cîteva manifestări de acum tradiționale în județ, precum „Săptămîna teatrului de amatori", „Salonul sătmărean de caricatură" ori „Biblioteca de poezie contemporană", avem o imagine și mai limpede asupra a ceea ce se petrece în Casa de cultură din Satu Mare, unde sălile de spectacole și repetiții nu apucă să fie luate în stăpînire de liniștea pustiitoare, căci mereu alte activități umplu de freamăt și mișcare această instituție, care te întîmpină întotdeauna cu ușile deschise

RADU G. ȚEPOSU

Semnal

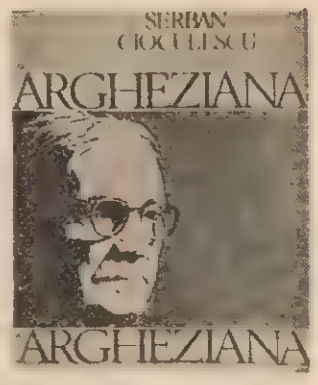

Ilustrul critic academician Șerban Cioculescu s-a dovedit timp de cinci decenii cel mai fidel exeget al celui mai mare scriitor român din secolul XX, Tudor Arghezi, fapt care ne îndreptățește să considerăm volumul **Arghezi**ana (publicat în colecția „Biblioteca Eminescu") atît ca indispensabil instrument critic, fundamental în aria fenomenului receptării operei argheziene, cît și un incontestabil document al consecvenței conștiinței critice. Impresionează declarația autorului : „preluînd foiletonul critic la ziarul **Adevărul** m-am făcut campionul literaturii lui Arghezi împotriva tuturor detractorilor săi". Exprimînd profesiunea de credință a promovării valorilor literaturii române, confesiunea citată relevă un exemplu de atitudine patriotică.

În orizontul cuprinderii tematice, lucrarea deține meritul cercetării creației argheziene în multipla ei diversitate — poezia,proza, publicistica, dramaturgia, cronica de teatru, traducerile etc. — la nivelul științific recunoscut criticului și istoricului literar Șerban Cioculescu. Studiile și articolele incluse în volum (primul, datat 1926, precede apariția **Cuvintelor potrivite**), indiferent de anul publicării se mențin pe meridianul analizei sagace, datorată în primul rînd informației vaste a istoricului literar. Investigația creației argheziene se completează cu date de istorie literară privind portretul scriitorului, realizat ca profil viu colorat care dezvăluie într-un stil captivant aspecte surprinzătoare.

Cartea echivalează o amplă monografie.

MARIANA IONESCU

Un poem pentru patrie

Pămîntul meu

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă fierul plugului
Sub strălucirea fierbinte a soarelui ;
Așteaptă ropotul cald al ploilor
Care să-i mîngîie pîntecul ;
Așteaptă neastîmpărul omului
Care să-i umple singurătatea.

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă colțul verde al ierbii
Care să-i acopere goliciunea ;
Așteaptă sămînța anotimpului
Care să-i împlinească rodul din inimă ;
Așteaptă să-i înflorească neliniștea
Și primăvara din surîsul copiilor.

Liniștit, pămîntul meu așteaptă :
Așteaptă ploaia livezilor albe
Jucîndu-se prin zulufii nostalgiilor ;
Așteaptă risipa toamnelor
Și strugurii buzelor tale ;
Așteaptă desfrunzirea trupului meu
Și cea de pe urmă noapte a ochilor tăi.

ION SOFIA MANOLESCU

Viața culturală la zi

Argument de Cristian Livescu

Omul armonios

Un important act de restituire realizează colecția „Biblioteca de filosofie a culturii românești" a Editurii Eminescu, prin publicarea — sub titlul **Kalokagathon.** Antologie de Dan Grigorescu și Florin Toma. Studiu introductiv de Dan Grigorescu și o mărturie de Valeriu Râpeanu — a unei masive antologii de studii și eseuri ale lui Petru Comarnescu risipite prin revistele deceniilor patru-cinci, împreună cu lucrarea de estetică fundamentală a acestuia, care de altfel împrumută și titlul volumului. Dintre tinerii de mare dotație intelectuală, nerăbdători să-și spună cuvîntul — la începutul anilor '30 — asupra mersului culturii românești (și este de ajuns să-i amintim, între ei, pe Mircea Eliade, Emil Cioran, Mihail Sebastian, Eugen Ionescu, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Anton Golopenția, Ionel Jianu ș.a.) Petru Comarnescu venea nu numai cu un doctorat în filosofie, susținut la Universitatea Southern California din Los Angeles (S.U.A., în 25 mai 1931), unul din primele titluri de acest fel obținute de cercetătorii noștri peste ocean, dar și cu o frenezie a verbului, de o coloratură eseistică inconfundabilă, care l-au adus lesne în prim planul vieții spirituale autohtone. Și i-ar fi dorit oricare din universitățile americane, ținînd cont de ecourile favorabile pe care teza sa **The Nature of Beauty and Its Relations to Goodness (Natura frumuseții și relațiile ei cu binele)** le-a stîrnit, văzînd o bună stăpînire a conceptelor filosofice antice grecești și moderne dar și o vastă cultură, pusă la încercare prin asocieri surprinzătoare de autori și cărți. S-a întors, firesc, acasă, printre colegii de generație — o generație avidă să dea profunzime izvoarelor tradiției și să ofere o perspectivă nouă, neinhibată de prejudecăți, asupra situării și originalității sufletului românesc în lume. O generație căreia războiul și post-războiul aveau să-i spulbere coeziunea, dar ale cărei individualități au continuat să se contureze, să strălucească distincte.

Neîndoielnic, și fără publicarea în țară a studiului de corolar al perioadei americane, Petru Comarnescu ar fi rămas un autor cu un relief inconfundabil între „criterioniști" („Criterion" fiind o asociație de arte, literatură și filosofie, înființată la un moment dat). Se pare că nici nu l-a interesat o atare celebritate epatantă, de vreme ce versiunea în limba română a apărut abia în 1946, deci după 15 ani de la elaborarea ei, cu unele adăugiri neimportante, într-o traducere cristalină, de mare fluență, sub titlul **Kalokagathon. Cercetare a corelațiilor etico-estetice în artă și în realizarea-de-sine.** În finalul unei prime perioade de activitate, **Kalokagathonul**-ui venea să lumineze sistemul de referință al unui cronicar al fenomenului literar-artistic, căruia îi plăcea să-și risipească scriitura „agățîndu-se" de pretexte din cele mai diverse, de o mobilitate derutantă, pline de un nerv să-i spunem „americănesc". Actuala ediție de restituire face bine că atașează lucrării-pilon a lui Petru Comarnescu studiile, eseurile și recenziile acelui deceniu și jumătate de neliniștită dispersie răvășitoare, dînd friu liber **autenticității** de a fi în lume și de a experimenta, la care întreaga generație făcea referire. Era vorba de un consum neîndulgent de concepte, dar și de o verificare — de o **realizare-de-sine,** cotinuind sau mai bine zis aplicînd una din tezele cardinale ale **Kalokagathon**-ului, potrivit căreia în acest proces „eul este și creator și mediu", avînd mereu ca argument „libertatea descoperirii" care nu e altceva decît „o statornicire concretă a imaginilor armonizate de rațiune". Pentru Petru Comarnescu — și aici nu facem decît să subliniem o idee scumpă acestui gînditor, la aplicarea căreia se va dărui cu toată credința — „omul estetic este un om moral, atunci cînd acceptînd lumea așa cum este în imaginația lui, încearcă să fie o unitate finală armonioasă în varietatea sa". Or, moralitatea nu este un concept suspendat în lăuntricitate, ci o relație a acesteia cu lumea, o adecvare în virtutea unui ideal. Cred, de aceea că argumentele moralității — concomitente celor ale înfrumusețării eului — l-au obsedat o perioadă îndelungată pe Comarnescu, critica (pentru care a părăsit domeniul speculației filosofice) oferind tocmai acest spațiu al punerii la încercare, al implicării decizionale în viața operelor. „În cadrul vieții sau al existenței fenomenale, omul estetic este un om moral, dacă e luat drept un creator conștient de sine" — „lege" pe care autorul **Kalokagathon**-ului a dorit să o aplice prin propria existență. Cu asta, ne aflăm în miezul sistemului comarnescian și, implicit, al imboldurilor ce încearcă să-l lămurească devenirea spirituală. Criticul nutrind o aviditate, o febrilitate a probării sensului unui principiu, va avea mereu în vedere că „Binele nu poate însemna numai bucuria existenței, dar și găsirea unui sens rațional și a unei obligații în aprecierile noastre" — chestiune ce este și azi de actualitate, în critica noastră, decupajul din urmă putînd figura ca temei în oricare din dezbaterile legate de actul moral al criticii „în autonomia ei de a orienta destinul literaturii și artei, prin revelarea Binelui împlinit în Frumos. Tezele clasiciste ale lui Petru Comarnescu puteau părea „depășite", în 1931, cînd avangarda se afla în apogeul demersurilor ei, dar se înfățișau ca oportune, în 1946, cînd practica artistică nutrea nostalgii neo-clasiciste (vezi, de pildă, manifestul și producțiile predominant baladești ale Cercului literar de la Sibiu). Poate că la început de deceniu patru o idee ca aceasta : „Imaginația este viață, în timp ce rațiunea și alegerea ea morală nu sunt nimic altceva decît **conștiința de a trăi viața.** Viața morală este **re-examinarea vieții ca imaginație"** — (subl. aut.) — vădea o înțelepciune vetustă, dar ea devenea deosebit de oportună la mijlocul deceniului următor și demnă de toată reflecția în ziua de azi, cînd moralitatea autorului, ca demnitate a imaginației sale, este pusă în paranteză de interese conjuncturale ori decalaje nevirtuoase între vorbă (citiți : imaginație) și fapte (adică „alegere morală").

Dezinvoltura harismatică și voluptatea de a îmbrățișa subiecte incomode caracterizează eseistica lui Petru Comarnescu. Referința constantă rămîne aceea a unui umanism, caracterizat prin „imaginația largă, plină de diferențieri și idealuri, legarea de transcendent ca și de imanent, sensibilizarea întregii experiențe omenești și capacitatea de-o continuă personalizare a lumii" (v. eseul **Dez-umanizarea poeziei**), spre tărîmul căruia este asimilat fenomenul artei moderne. Eseistul cucerește prin stilul său adaptabil oricărei situații — critica sa, cîtă este, ar fi, de altfel o critică „de situații" —, cultivînd metaforismul și ironia rece, uneori, digresiunea și înflorarea sensului prin împrejurări de agreabilă trimitere la viața lumii și a cărților, alteori, erudiția lăsîndu-se filtrată întotdeauna, de un cult al valorilor adevărate, ca acțiune și contemplație, dar mai ales ca „expresie satisfăcută", cum o numește chiar autorul undeva.

Prin repunerea în circulație a multora din textele publicistice, dar mai ales a lucrării sale **Kalokagathon**, una din cele mai importante lucrări de estetică din patrimoniul culturii noastre, posteritatea critică a lui Petru Comarnescu se află pe un drum drept.

Atitudini și ipostaze lirice

Poeme-idei

În poezia Anei Blandiana a existat întotdeauna o senzualitate **gîndită.** Feminitatea frenetică (cine nu-și amintește poemul **Dans în ploaie** din placheta de debut ?) se asociază cu luciditatea. De-a lungul timpului, această luciditate s-a agravat, a devenit parcă rațiunea însăși a existenței. Poeta nu mai cîntă — nici măcar în modul ei, intelectualizat — beția simțurilor, ci găsește un fior pur în actul reflecției. Acest stadiu, al maximei asceze, îl ilustrează volumul recent apărut, **Stea de pradă** (Editura „Cartea Românească", 1985). Autoarea nu-și mai îngăduie nici măcar livresca voluptate de a găsi rime delicate, ca niște clinchete sau de a desfășura bogate ghirlande de imagini. Textele sînt, asemenea unor mesaje, strict funcționale, iar darul de a inventa imagini se subordonează unui principiu al eficienței comunicării. Fiecare poem este o **idee** și de aceea se poate rezuma (ceea ce înseamnă, implicit, și că se poate traduce). Emoția estetică iradiază nu din cuvinte, ci din ideea, adeseori paradoxală, pe care cuvintele ne-o transmit.

Este un gen de poezie care seamănă — și nu trebuie să vedem nimic peiorativ în această apropiere — cu umorul. Adică de fiecare dată reușește sau nu reușește, are sau n-are efect asupra noastră, fără să existe și o situație intermediară. Este ca și cum ai scăpăra un chibrit și ai constata, pur și simplu dacă se aprinde sau nu. Poeta riscă folosind această formulă, al cărei succes depinde atît de mult de inspirație, ca și de receptivitatea publicului. Fiindcă nu este deloc ușor să te avînți în exprimarea a ceva neapărat „memorabil" fără să știi dacă lumea va fremăta de admirație sau va tăcea stînjenită.

Adevărul este că, după lectura unora dintre poemele incluse în **Stea de pradă,** tăcem stînjeniți. Iată un exemplu. Plecînd de la observația că, uneori, țipătul „urcă" din adîncul ființei umane și în cele din urmă se stinge, fără să devină propriu-zis țipăt, poeta construiește un fel de reprezentare dramatică a situației ; țipătul apare personificat, transformat într-un om deznădăjduit care încearcă să suie dintr-o prăpastie: „Țipătul / Încercînd să se-agațe cu unghiile / Și lunecînd mereu înapoi / Pe pereții de sticlă, / Încercînd să urce / Rup în bucăți / Clădite una peste alta, / Echilibru nesigur, / Pînă la dinți / Încleștați cu sălbăticie / În tăcerea fără sfîrșit." (**Țipătul**). Este evident că toată această dramă laringo-psihică, orice semnificație i-ar fi atribuită, n-are nici un haz.

Dar ar fi nedrept să căutăm (doar) pete în soare. Cele mai multe dintre poemele-idei incluse în **Stea de pradă** sînt percutante și de bun gust. Impresionează în mod deosebit reflecțiile asupra condiției umane. O adevărată bijuterie este — în aria acestei teme — scurtul poem **Definiție** : „Să fii frunză / Și obligată / Să te porți / Asemenea tuturor frunzelor, / Deși înțelegi / Și chiar poți / Cu totul și cu totul / Altceva ; / Fapt din care / — Uluitor — / Să nu tragi concluzia / Că ești altfel decît frunzele, / Ci că ele, frunzele, / Sînt altfel decît ele însele, / Iată o definiție." Vechiul motiv, romantic, al solitudinii artistului printre oameni este remaniat ingenios, sugerîndu-se faptul că omul excepțional — nu omul mediocru — satisface noțiunea de om.

Interesant și de efect este adeseori contrastul între atitudinea sfioasă a poetei și cruzimea chirurgicală a adevărurilor pe care le enunță. Fără vehemență, chiar cu o anumită reținere, ca și cum i-ar fi mereu teamă să nu-și afirme prea mult prezența și să nu brusche pe cineva, ea spune totuși ce are de spus, pînă la capăt. Se poate identifica în poezia sa o artă a folosirii abstracțiilor, o capacitate de a construi din abstracții — ca din niște cărămizi transparente — viziuni, uneori, halucinante. Așa este de pildă imaginea de coșmar a unei lumi în care toți oamenii ar dormi (**Remember**).

Frisonul erotic mai apare foarte rar, în jocuri complet intelectualizate. În poemul **Urme**, de exemplu, poeta mărturisește că se înfioară pășind în urmele mai mari lăsate în zăpadă, de un bărbat necunoscut. De un bărbat asu poate de destin.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Viața teatrală

Nimic despre final

Înscriind în repertoriu piesa de factură polițistă „Capcană pentru un bărbat singur", Teatrul de Comedie a dovedit o inspirată opțiune, căci, iată, și astăzi, la cîteva luni de la premieră, procurarea unui bilet este o problemă. Romanul polițist (ca și piesa polițistă) cunoaște un public ambițios, pasionat, gata să judece opera mai puțin ca valoare artistică și mai mult în funcție de abilitatea cu care este condusă acțiunea. Din acest punct de vedere, piesele polițiste sînt un bun exercițiu al creierului căci, vrînd-nevrînd, ele te obligă, spectator sau cititor, la numeroase supoziții. Pe această linie, piesa lui Robert Thomas este perfect construită, vinovatul fiind aproape imposibil de anticipat. Tocmai această calitate a operei dramatice l-a catapultat pe autor (actor la origine) la o mare vedetă. Piesa s-a jucat cu succes de peste 1500 de ori în Franța postbelică, pentru ca apoi să fie reluată mai pe toate scenele lumii.

Traducerea, cursivă și alertă, precum și regia spectacolului și le-a asumat un împătimit om de teatru (și el actor la începuturile carierei), Mihai Berechet — care în această stagiune este prezent, ca regizor, și pe alte scene bucureștene. După părerea noastră, piesa care „i-a ieșit" cel mai bine este tocmai „Capcana..." de care ne ocupăm în rîndurile de față. Departe de noi ideea a socoti genul polițist un gen facil. Dimpotrivă, credem că — regizoral — comedia polițistă l-a solicitat cel mai mult, căci în cazul dat, nimic nu are voie să-i scape, orice greșeală putînd fi, la rîndul ei, o capcană pentru regizor. Spuneau cineva că succesul unui regizor se numește distribuția. Ai ghicit-o — ai cîștigat. După noi — distribuția este aproape perfectă.

În economia piesei, autorul vehiculează șase personaje : două femei și patru bărbați. Vinovatul — unul dintre ei.

Două foarte talentate artiste dau viață scenică personajelor feminine : Stela Popescu și Sanda Toma. Prima ne înfățișează chipul unei femei energice (și artista știe să fie), dominatoare și acaparatoare. Se mișcă cu dezinvoltură și inteligență în scenă, încît prezența ei este derutantă și pentru partener, dar și pentru spectator. Sanda Toma, extrapolînd rolul, a greșit. Artista nu trebuia să recurgă nici la ingrosări evidente, nici la „cîrlige" inutile. Rolul este destul de generos și-l putea face cu brio, căci talent are cu carul.

În rolul comisarului — Aurel Giurumia este excepțional. Personajul său este placa turnantă a întregului spectacol și pentru a conduce ostilitățile, talentatul actor folosește întreaga gamă actoricească de care dispune. Iată-l dur și implacabil ; iată-l viclean și credul ; iată-l prostănac și milos ; iată-l ferm și sentențios. (Îi urmărim evoluțiile de ani buni și ceea ce este demn de subliniat la el este că, în ciuda asemănării uluitoare cu Michel Simon, nu-l imită niciodată).

În rolul pastorului, Silviu Stănculescu vine în scenă cu aparentă liniște monahală, vegheată de o anumită malițiozitate. El mulează perfect personajul tramei, din care motiv, prin el, pentru spectator, povestea se complică.

Vladimir Găitan străbate un rol greu, cu stări euforice sau deznădăjduite, cînd discret, cînd exploziv.

În rolul lui Merluche, Mihai Pălădescu este senzațional. Specializat parcă în roluri de mică întindere, actorul ne arată că acolo unde este har, orice rolișor poate deveni rol de primă mînă. Merluche este un pictor căzut în darul beției, ratat din toate punctele de vedere, gata pentru un pahar să facă orice compromis. Mihai Pălădescu, bijutier de roluri mici, ne trimite cu gîndul la doi mari actori : Jenică Constantinescu și Tomazoglu.

În final, urmăm îndemnul lui Mihai Berechet, înscris în programul de sală : „Spectatorilor care vor urmări reprezentația Teatrului de Comedie, le adresez personal (ca cititor de roman polițist) o singură rugăminte : să nu povestească piesa și mai ales finalul ei".

DAN BÎRLĂDEANU

CAP LIMPEDE

● **Mărțișoarele și parada modei.** Prima ediție a Tîrgului de Artă din acest an, manifestare demarată anul trecut, înregistrează o neobișnuită afluență de vizitatori, în mod special tineri, mai mult curioși decît interesați să cumpere obiectele de artă expuse. Marile vînzări, dacă le putem numi astfel, s-au înregistrat la... mărțișoare (situație care întrucîtva ne miră, întrucît străzile Bucureștiului au fost invadate de tarabe improvizate, pline de tot felul de mărțișoare, unul mai frumos și mai ingenios decît altul, realizate îndeosebi de studenții de la „arte plastice" sau de la „arhitectură"), la articolele de marochinărie, porțelan și sticlă, inclusiv cravate, la rîndul lor un fel de mărțișoare, dar ceva mai consistente. În rest, deși au trecut aproape 10 zile de la vernisajul Tîrgului, tatonările dintre cerere și ofertă continuă și s-ar părea că tranzacțiile se vor încheia în ultimele zile. Un număr mereu sporit de vizitatori, de la o zi la alta, cunosc reprizele de „parada modei" și sîntem convinși că pentru zilele de 8 și 9 martie, cînd organizatorii și-au propus și vor realiza două ample asemenea acțiuni, Sala Dalles va fi plină ochi, mai ales că modelele prezentate, în general unicate, vor fi puse imediat în vînzare. În rest această ediție de primăvară a Tîrgului de Artă nu se deosebește de celelalte, afirmație ce vrea să însemne că și de-această dată s-a instaurat un cadru adecvat pentru un cît mai viu dialog între artiști și iubitorii de artă. Mai exact spus, cadrul este realizat, dar, din motive ce se cer cu de-amănuntul analizate de organizatori și artiști, dialogul întîrzie să se-nfi-

Tablouri din expoziții

Salonul Municipal (II)

Etajul, sub nivelul parterului

Referindu-ne, așa cum am promis, la partea a doua (cuprinzînd grafica, artele decorative și designul) a Salonului Municipal, vom consemna mai întîi și-ntîi faptul că uriașa sală dedicată artelor decorative și, în principiu, designul (extrem de slab reprezentat, dar acest lucru nu credem că ar fi doar punctul de vedere al artiștilor privind designul, ci situația de fapt, adică soarta oarecum vitregă a designerilor care mai mult nu sînt, decît sînt, în atenția acelor întreprinderi ale căror produse ar putea beneficia de un plus de frumusețe, funcționalitate și de ce nu, de competitivitate), găzduiește, în același timp, și cîteva piese ce-ar ține de sculptura mică : Acvilă, de Mircea Enache, Sămînță, de Răzvan Mincu, Dialog, de Bogdan Hrojbotă, Zbor, de Nicolae Moldoveanu, Florelă, de Adrian Nicolae Adam, Ancoră, de Leon Mocanu, Lucrări menite să dea sălii o notă de opulență artistică, să-i confere cîteva accente spațiale. Acest lucru, însă, se putea realiza, după părerea noastră, prin montarea cîtorva suporturi pe care și-ar fi putut găsi locul cele două remarcabile lucrări ale lui Costel Badea (Conversație și Pasăre trofeu), plasate nea.lecvat, sau cele cîteva seturi de sticlă semnate de Dan Băncilă, Irina Asztalos, ori Cătălin Hrinciuc, ceea ce nu înseamnă că sculpturile mai sus menționate nu-și au rostul lor, dar locul lor real era în salonul de pictură și sculptură. Dincolo de-aceste cîteva considerații privind organizarea spațiilor, am remarcat viziunea picturală a cîtorva tapiserii de anvergură, ample panouri decorative intitulate ca atare, de Ioana Oncescu, Georgeta Adam, dar mai ales cele intitulate Mișcare întreruptă, de Mariana Ionescu, Simfonia toamnei, de Leontina Mailatescu, Păsări, de Livia Cîltia, Pradă, de Șerban Dragoescu, Drumul luminii, de Gabriela Levinția, Zbor, de Viorica Slădescu, Compoziție, de Gabriela Cristea, Vară, de Mariana Mancaș, Fluture, de Sanda Bucur, Zbor însingurat, de Ileana Balotă. Intercalate printre aceste panouri ce dau ținută întregii săli prin sugestia plastică ideatică și, totodată, afectivă, cîteva articole de vestimentație, în general rochii, ce pun în valoare rolul materialelor accesoriale, al catifelurilor, al paletelor, al imprimeurilor, al dantelurilor de sorginte folclorică. În mijlocul sălii, cîteva podiumuri pe care sînt întrucîtva îngrămădite, dacă putem să ne exprimăm astfel, o sumedenie de piese ce țin de artele decorative (inclusiv design), soluție ce anulează în bună măsură valoarea în sine a obiectelor. Vitregită ni se pare a fi, ca spațiu (foarte mic, un fel de antecameră la sala artelor decorative), grafica, văduvită ca și pictura sau sculptura de absența cîtorva nume de marcă ale domeniului. În ordinea în care am lecturat simezele, fără a stabili, deci, o anume ierarhizare valorică, ne-au impresionat lucrările semnate de Doina Botez, Ion Mincu, Fred Micoș, Mihaela Bedivan, Teodor Stăvărescu, Sorin Tutoiu, Petru Vintilă jr. Delia Sechel, Ileana Ploscaru, Silvia Muntenescu, Victor Ilie, Elvira Micoș, Dan Mihăitian, Elena Moariu, Cristian Bădescu, Carmen Florica Tapu, Raluca Grigorcea. Și lista ar putea continua, dar ne grăbim, totuși, a spune că partea a doua a Salonului Municipal, deși aflată la etaj, este sub nivelul sălii de la parter, dedicată picturii și sculpturii, nu neapărat, artisticește, cît mai ales ca organizare a spațiului, sau ca imagine reală a forțelor, a orientărilor, a curentelor ce se manifestă în peisajul graficii bucureștene, cu deosebire, sau al ceramicii, de exemplu, ori al designului. Cu toate acestea, în pofida unor neîmpliniri, Salonul Municipal este, așa cum se-arată a fi, oglinda fidelă a unui domeniu în care există încă mult loc pentru mai bine.

VICTOR NIȚĂ ■

Realitatea în oglinzile prozei

Nostalgii psihedelice

Ca toate cărțile lui Tudor Vasiliu (dar, poate, mai ales ca acel teribil — și teribilist — **Proiect de cîine** din 1970), **Vînătoarea de perne** (Editura Cartea Românească, 1985) se oferă, în evantai, ca un cumul de disponibilități, pe care le cimentează și le acreditează un talent nedezmințit nici de „cumințirile" pe care maturitatea a impus-o acestui scriitor precoce. Spiritul prozei sale îl proiectează în ecuația scepticilor umoriști (Ion Băieșu, Tudor Octavian, Dumitru Dinulescu, Ioan Groșan etc.). În acest moment, el stăpînește la fel de bine tehnica reportajului de senzație (**Un breloc pentru Tone, Catinca, Weed-end la Teiș, Poveste de dragoste**) dar și narațiunea de vînătoare, calmă precum luciul înșelător al unui lac adînc (**Vînătoarea de perne**), schița tăioasă, grăbită, ca un decupaj cinematografic (**Vulpea**), dar și nuvela cu aparențe clasice, pe care le spulberă însă fără milă un final în poantă (**Capcana**), proza de atmosferă (**Dezamorsaj**) dar și turnirul dialogului ș.a.m.d.

Vînătoarea de perne propune, drept liant, dincolo de mozaicul ca și aleatoriu al temelor, scriiturilor, dimensiunilor bucăților componente, propune un personaj. Esența lui este cea auctorială. Prezent sau nu în narațiune, privirea lui aceptică traversează cu efect de laser toate situațiile, distrugînd convenții incipiente, idilisme mimate, vesnic în căutarea luminii adevărate a lucrurilor. O piesă cu adevărat antologică este schița **Vulpea**, care numără doar trei pagini și jumătate. După savuros-paradoxala frază de început — „De cînd se îndrăgostise de Mădălina prinsese o ură, pe ea, ceva de speriat" —, aflăm că funcționarul Zamfirescu-Flaps e gelos și că a inventat un sistem de control al folosinței patului conjugal prin conectarea lui la un bec plasat pe acoperiș, vizibil de la fereastra institutiei unde lucra bănuitorul soț. Pînă aici — totul anunță o proză umoristică. Dar, după cîteva amănunte aparent fără importanță (cei patru copii se joacă zgomotos prin casă), finalul cade ghilotinat : copiii fac salturi în pat becul semnalizează, gelosul devine furibund, soția bănuită este împușcată. Proza are ritmul scheciurilor în genul filmului mut. Epica este redusă la minimum, aproape pînă la a deveni ritm pur. **Vulpea** are concentrarea unui microfilm. Volumul cuprinde și alte texte demne de atenție (**Poveste de dragoste** — o proză admirabil condusă în tehnica plină de surprize a transfocării; **Dragoste și ambiție, Un breloc pentru Tone** — un fel de „cîntec țigănesc" în proză ș.a.). Și totuși, în ciuda faptului că tehnica suspansului, a dozării ingenioase, a păstrării surprizei face deliciul prozelor lui Tudor Vasiliu, în **Vînătoarea de perne** găsim și texte laxe, practic nestructurate, simple înnodări de situații și întîmplări cu prea vagă legătură. Așa este bucata titulară, un fel de lung prolog stilistic, din cînd în cînd animat de cîte un crochiu scăpărător, de cîte un dialog sprinten. O parafrază în falset la celebrul titlu beckettian este **Așteptîndu-l pe tovarășul Godeanu**, o proză de un realism cinematografic, care construiește fără scop evident, ca într-un joc al refacerii lumii de toate zilele.

S-ar putea spune că realismul lui Tudor Vasiliu, cu alunecările sale în grotesc, în absurd, în patetic ori derizoriu are ceva din plastica metamorfotică psihedelică. Într-un cuvînt, un prozator inventiv, stăpîn pe o claviatură amplă, promițătoare.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

ripe. Să fie de vină, oare, prețurile care, la pictură, de exemplu, ni s-au părut nici prea-prea, nici foarte-foarte, adică în general echilibrate ?!, între 1 500 și 8 000 de lei lucrarea ? Să fie de vină absența artistului, cu care, îndeobște, cumpărătorul ar vrea să schimbe cîteva cuvinte ? ! Ce-ar fi, ne gîndim, adică sugerăm, ca în absența artistului, fiecare lucrare să fie însoțită de un catalog de expoziție, din care posibilul cumpărător să afle aproximativ ceea ce l-ar interesa ?! Ce-ar fi ca, prin intermediul stației de amplificare, după o repriză de două sau trei cîntece, vizitatorul să fie îndrumat, cu un comentariu vioi — artistic și comercial totodată — spre diversele standuri ale tîrgului ?! Și tot așa, pe linia sugestiilor, dacă ne este permis, am considera că, luptînd împotriva kitschului, a artel de gang, cum i se mai spune, ar fi interesantă organizarea unui stand cu astfel de produse adunate sub un titlu edificator : Nonartă, de exemplu, sau Pseudoartă. Ridiculizarea prin Tîrgul de Artă, gazdă bună pentru arta adevărată, a unor produse ce iau cu asalt diversele tîrguri populare, sau își lățesc tarabele în numeroase stațiuni balneo-climaterice și de odihnă, inclusiv pe insoritul nostru litoral, ar avea, bănuim noi, un efect educativ, cu o bătăile ceva mai lungă decît perioada destul de restrînsă a Tîrgului de Artă. Firește, sugestiile noastre nu sînt altceva decît simple sugestii pe care le-am formulat doar pentru că, insinuîndu-ne, ca să zicem așa, printre vizitatorii și eventual cumpărătorii tîrgului, am simțit nevoia unei atmosfere cît mai vii cu putință, cît mai diverse. **(Victor Nițâ)**

Cronicar literar — de Romul Munteanu

Atenție, se uită la noi ochiul critic!

Cînd făcea această afirmație **(La Fanion, 1939)**, Liviu Ioan Stoiciu se programase să fie un poet de avangardă, cu toate riscurile cunoscute ale situării în primele rînduri ale unui grup de scriitori dintr-o anumită generație. Se știe doar că, în literatură, avangarda forțează prezentul pentru a-l face să intre cît mai repede în viitor. Se produce, așadar, o mișcare de scurtcircuit. Anumite idei sau procedee, existente într-o stare embrionară (trecut, prezent) sînt **supradimensionate**, iar în creația artistică se configurează un **nou val**. Fiindcă, la urma urmei, se cuvine să recunoaștem că nimic nu se naște din nimic. Cînd reflectă asupra **ochiului critic**, Liviu Ioan Stoiciu își duce enunțul mai departe, punînd accentul pe micul fapt cotidian decupat din realitate (fasolea și poezia) pentru a ajunge în cele din urmă la elogiul poeziei involuntare **(in-ve-lun-ta-ră... aha înțelegi ?... a, da !... ă... așa...)**. La acea dată, fără îndoială că el trebuie să fi știut că **dicteul automat** în literatură reprezentase o descoperire a unora dintre scriitorii suprarealiști, iar practicarea sa pînă la serițle de **asociații libere**, preluate de la Freud, se dovedise, dacă nu de-a dreptul imposibilă, oricum lipsită de mari șanse estetice în spațiul poeziei. Prin urmare, o nouă „**revoluție literară**" nu se putea realiza prin aducerea unui trecut nu prea îndepărtat în prezent și proiectarea lui în viitor. Liviu Ioan Stoiciu știa, desigur, și el toate aceste lucruri despre avangarda care nu poate fi doar o simplă repetiție a unui anumit trecut, indiferent care este valoarea artistică a acestuia. Dar între timp au apărut **gramaticile generative și transformaționale**, cărora li se poate adăuga experimentul realizat prin **poezia concretă**. Asociațiile libere și dicteul automat nu mai erau în acest context atît de spontane cum păruseră a fi pentru unele generații anterioare de scriitori. „**Memoria involuntară**", cu toate fluxurile sale de informații eteroclite, intra și ea într-un anumit **joc calculat** al artei combinării cuvintelor și ideilor. Liviu Ioan Stoiciu nu încerca astfel să refacă un experiment literar consumat, ci unul asemănător, rezultat din noi grile de cultură. Tehnica incoerenței, asociațiile digresive, inserțiile de elemente aparent inutile într-un anumit context de **logică a poeziei**, reprezintă procedee pe care autorul se străduiește să le acrediteze într-o manieră proprie : **„din loc în loc pe terasament, ciorile, pietre / mai mari, ascuțite, mă tăiau în tălpi : / mergeam tot / descult, din traversă în traversă, pe linie, după / ce trecea un marfar, pă / săruică, înaltă cît un copil, tot ciugulind bobițe, / pînă ajungeam în cer". (Din loc în loc pe terasament).**

Dizlocările sintactice lasă liber modul de intrare într-o suprarealitate imaginară, iar pe traseul gîndirii poetului sînt aglutinate elemente cît mai disparate cu putință. Dar să vedem cum procedau scriitorii din alte mișcări de avangardă. Tehnica asociațiilor libere funcționase la fel și la Tristan Tzara : **„Trece frigulițe coridoare cînd inserează / Ca un șarpe foarte lung tîrîndu-și coada pe lespezi. / Lacul e cusut cu ață / Înecații ies la suprafață — rațele se depărtează" (Duminică).** La Gellu Naum o singură metaforă obsedantă se dilată excesiv, copleșind toate obiectele din spațiul ambiental, erotizat : **„Iată părul tău care suge lucrurile / seva paturilor și a dulapurilor /și ele devin scămoase și cad / părul tău fluturînd în toată odaia ca un steag mare..."**

Fără îndoială că reluarea unor procedee stilistice de ordin general nu reprezintă un repros, atîta vreme cît se constituie ca o **manieră personală**. Dintre contemporanii noștri mai tineri semnalăm experimentele lui Șerban Foarță, bazate pe răsuciri de cîmpuri semantice și reguli de gramatică transformațională : **„Par- / fumurile unor / crinoline par / fumurile unor / crini ! O, line / par fumurile / unor crinoli- / ne. (Placă [puțin] defectă).** La Gavril Ședran capătă o semnificație deosebită retorica pauzei, dispunerea grafică a textului, micile alternanțe semantice : **„se rotea un glas roșiea o veste a nimănui / ultă ulte în lumina incertă au despărțit / tăcuți lumina" (Se rotea).** Experimentul suprarealist fundamental este distorsionat de unii dintre tinerii poeți contemporani în cele mai diverse feluri. Coeficientul de poeticitate este variabil, în general redus, efectul stăruind pe ostentația lexicală și de comportament.

Ultimul volum publicat de Liviu Ioan Stoiciu **(Cînd memoria va reveni**, Cartea Românească, 1985) era în mare măsură previzibil ca manieră de scriitură. Uneori, întîmplarea (stereotipia ?) face ca întîlnirea dintre conștiință și obiecte să funcționeze în același fel ca și în poezia lui Mircea Cărtărescu : **„Dulcele haos... Mîine / dimineață. Ce / întîlnire : voi obiecte dragi ale mele, pe unde ați / rătăcit ? O să le întreb. Pe rînd. Ce dor îmi / era de voi : pat de sub mine, și de tine, garoafă, veioză..." (Îi ceru umbra pomului).**

Sintagme scurtate sau lungite, potrivit **fluxurilor de conștiință**, versuri întrerupte înainte de încheierea unor enunțuri, dorința de întreținere a stării de stranietate etc. fac parte din recuzita literară fixată a scriitorului. Dar nimeni nu poate susține că poezia cultivată de Liviu Ioan Stoiciu reprezintă un simplu spectacol de cuvinte. Preocupat de fluxul **existenței cotidiene**, dornic să găsească în imagini șocante banalitatea vieții ca repetiție, capabil să audă și să reprezinte întîlnirea dintre regnuri, Liviu Ioan Stoiciu a traversat o fază relativ lungă, cînd în poezia sa ideile erau rarefiate, iar sentimentele erau privite mai ales prin funcția lor ludică. **Cînd memoria va reveni** marchează în itinerarul creației sale o întoarcere spre interior, o asumare mai evidentă a condiției umane ca trăire individuală. Sentimentele generate de mișcarea în spațiul labirintic, înțelegerea vieții ca o trecere permanentă conferă acestui volum un caracter mai pronunțat de **proiect existențial**. Prin interogațiile despre **hrana singurătății** sau despre **căile somnului**, a căror investigare poate duce spre **adevăr**, poetul conferă creației sale un caracter abisal mai evident. Transferată pe plan critic, **trecerea** sugerează epuizarea, stingerea. Dar cum unii dintre poeții contemporani refuză tragicul în mod direct, ei percep existența ca o relație absurdizată cu conștiința : **„Cînd mîinile se strînseră lîngă mine, de o parte și de alta a / corpului și nu te mai puteam îmbrățișa deeît în gînd / în spațiile acestui decor / mișcător tu / nu reprezinți decît / efilirea / anuală... !" (Aud, cînd mă concentrez, timpul).**

Și Liviu Ioan Stoiciu este obsedat de **„O, speranță / a găsirii unei poteci / libere"**. Este firesc să fie așa, fiindcă întotdeauna drumurile în poezie au părut ocupate, iar revoluțiile artistice se înfăptuiesc cu privirile ațintite spre **viitor**, nu cu ochii întorși spre trecut.

Ca orice poet manierist, Liviu Ioan Stoiciu aduce în creația sa elemente reziduale, dar născute să rămînă căutarea porților de intrare în viitor. De aceea, cînd am terminat lectura acestui volum de versuri îmi venea să spun : **Liviu Ioan Stoiciu, și-acum, încotro ?** Trecutul gare ocupat și zăvorît, iar viitorul nu-ți oferă încă un traseu personal fertil pe care să te poți situa în mod definitiv.

Să nu uităm: orice am fi, pentru cineva rămînem toată viaţa un copil

„Ziua mamei este mereu“

Sărbătorirea zilei femeii depăşeşte cu mult semnificaţia unui moment solemn prin însuşi faptul că între meritele care o aşază în focarul nemărginitei noastre consideraţii este calitatea ei de mamă. Căci femeia naşte fii, ea naşte popoare şi vocaţia ei de a da viaţă, de a asigura neîntrerupta existenţă a lumii îi conferă o frumuseţe inegalabilă, o măreţie simplă şi cosmică în acelaşi timp. Biografia fiecăruia dintre noi începe cu cuvîntul mamă şi cel mai adesea se încheie tot cu el, căci calitatea de a fi mamă e fără vîrstă, e fără uitare. Ea este sprijin moral şi speranţă, e alfabetul devenirii umane, descoperirea gesturilor fundamentale şi simple. Mama înseamnă mersul, mama înseamnă dragostea, mama înseamnă speranţa. Fericirea mamei de a avea copii n-o egalează nici unul din marile bucurii care i-au fost hărăzite omului, după cum pentru ea, nici o satisfacţie nu se poate măsura cu aceea de a-l auzi pe puiul său rostind acest cuvînt încărcat de tot inefabilul existenţei : mama.

Acum, la 8 Martie omagiul nostru este deplin. De aceea şi politica românească are ca piatră de temelie preocuparea de a asigura femeilor ţării toate condiţiile spre a împlini această menire, de a-şi putea creşte fii şi fiice, de a munci pentru educarea şi formarea lor în spiritul valorilor nepieritoare : cinste, muncă, dîrzenie, curaj şi dragoste de patrie. Un pui de om încă mirat de forma literelor a pus mîna pe un stilou şi a scris : „Ziua mamei este mereu“. Adevărul acesta este copleşitor, este chiar sensul iubirii, consideraţiei şi respectului pe care le datorăm tuturor femeilor, mamele noastre de ieri, de azi şi de mîine.

Două generaţii la un extemporal pe aceeaşi temă: Fiinţa cea mai dragă

Mama este substantivul comun cu care începe povestea omului. În toate limbile pămîntului, cuvîntul sună aproape la fel. În lacrima mamei există cu toţii, după cum în pîntecul ei am luat fiinţă. Am cunoscut cu ani în urmă, într-un sat de munte, un învăţător pensionar, om trecut prin multe încercări în viaţa lui lungă, între care, nu chiar cele mai grele, ambele războaie mondiale făcute din prima pînă în ultima zi. Avea suflet de apostol şi privirea unui copil mirat. A scos dintr-un sertar o foaie îngălbenită de caiet „dictando“. În stînga, o linie dublă şi cam tremurată trasă cu creionul sprijinit de capacul penarului (care se mai numea şi plumbuieră), litere cam şchiopăte, cerneală mult decolorată. Era o compunere, clasa a doua, a treia ?, numele elevului în stînga, sus, o pată de cerneală peste care se pusese sugativa şi, mai jos, tema : Scrieţi o compunere despre mama voastră. Mi-am notat textul. Îl transcriu aici : „Mama mea umblă desculţă prin ogradă şi este foarte frumoasă. Ea nu este bătrînă. Eu am visat un vis că mama mea cînd o să ajungă bătrînă va fi tot tînără ca acuma. Ea mulge vaca şi ne îngrijeşte pe toţi. Bunica a zis fată hăi mai stai în loc că e duminică dar mama a zis că are timp cînd o muri. Noi am supt laptele ei cînd am fost mici şi aşa am crescut. Noi nu o iubim cît putem pe mama noastră, fiindcă ea ne iubeşte şi ne doreşte cel mai mult. Cînd ea m-a bătut miercurea eu am zis în gîndul meu că mă fac eu mare şi vede ea dar mi-a fost ruşine şi am plîns tare şi nu am mai spus nimic. Dă doamne să ajung bătrîn şi să am grijă de mama mea iubită după cum şi ea are de noi acuma...“

Lipsesc cîteva rînduri, foaia s-a rupt, cine ştie cum. Comentariul meu ar fi de prisos. Destul că aceste cuvinte scrise sînt străbătute de o iubire fără margini. Care, mai mult ca sigur, n-au fost rostite niciodată. Ele rezumă o stare umană fundamentală şi exprimă în parte rezistenţa speciei.

GEORGE BĂLAIŢA ■

Scrisoare deschisă

Cînd mi-a fost mai greu pe lume
Am venit la tine mamă
Să-mi alini truda şi dorul
Şi-am venit fără de teamă

Mi-am lăsat tîmpla fierbinte
Între mîinile-ţi curate
Şi-am simţit cum mă-ntăreşte
Inima ce-n pieptu-ţi bate

Precum raza de lumină
Lină-n ramuri primăvara
Şi sînt fericită mamă.
Mamă-mi eşti doar tu şi ŢARA !

MARIA A. PETRE ■
Prof. Şc. gen. nr. 1
ALBA IULIA

Ea nu este bătrînă. Eu am visat un vis că mama mea cînd o să ajungă bătrînă va fi tot tînără ca acuma. Ea mulge vaca şi ne îngrijeşte pe toţi. Bunica a zis fată hăi mai stai în loc că e duminică dar mama a zis că are timp cînd o muri. Noi am supt laptele ei cînd am fost mici şi aşa am crescut. Noi nu o iubim cît putem pe mama noastră, fiindcă ea ne iubeşte şi ne doreşte cel mai mult. Cînd ea m-a bătut miercurea eu am zis în gîndul meu că mă fac eu mare şi vede ea dar mi-a fost ruşine şi am plîns tare şi nu am mai spus nimic. Dă doamne să ajung bătrîn şi să am grijă de mama mea iubită după cum şi ea are de noi acuma...“

Lipsesc cîteva rînduri, foaia s-a rupt, cine ştie cum. Comentariul meu ar fi de prisos. Destul că aceste cuvinte scrise sînt străbătute de o iubire fără margini. Care, mai mult ca sigur, n-au fost rostite niciodată. Ele rezumă o stare umană fundamentală şi exprimă în parte rezistenţa speciei.

GEORGE BĂLAIŢA ■

„Mama este în preajma noastră chiar cînd nu este lîngă noi. În exemplul ei frumos mă învaţă de toate. Mă păzeşte de ce este rău. Şi în fiecare an, de 8 Martie, pe lîngă notele mele bune mi-am pus în gînd să-i fac un dar făcut cu mîinile mele. Mama este gîndul meu cel mai bun“. (Cristina Marin) „Mama nu se poate schimba. Cînd eu sînt bolnav, mama suferă, pentru că eu sînt cel mai drag copil al ei. Cînd voi fi mare doresc să ajung inginer, ca să nu zică lumea că ea a muncit degeaba“. (Mihai Ene) „Eu o iubesc foarte mult pe mama mea. Oare ea mă iubeşte pe mine ? Am întrebat-o odată şi mi-a spus că toate mamele îşi iubesc copiii“ (Nicoleta Ştefan) „Mama este o fiinţă cumsecade şi bună. Eu am observat că mama a albit. Eu o iubesc ca pe o floare.“ (Raluca Priceputu) „Mama pentru mine este o îndelungată fericire“. (Diana Vulpe) „Fiinţa care ne-a întrupat, ne-a dat viaţă este mama. Orice clipă rea am petrecut-o împreună, orice clipă bună, în veselia glasului de mamă. Iar cînd voi fi mare şi ea cărunţă, să ne aducem aminte că ea ne-a crescut, că ne-a dat fiinţă.“ (Magdalena Mache) „Lucrezi la I.P.A.C. ca muncitoare, dar pentru mine eşti ca o zînă. Cel mai frumos dar pentru mine toată viaţa o să fii tu, mamă !“ (Robert Badea) „Gîndurile mele fierbinţi pentru tine nici nu pot fi scrise, ci trebuie parcă să le scriu doar cu faptele care-ţi pot mărturisi gîndurile mele./ Tu ai o faţă caldă şi parcă plină de fericire pentru meritele învăţăturii mele, iar ochii calzi şi plini de bucurie şi duioşie, parcă-ar plînge de fericire“ (Lelia Dumitrescu) „Îţi dăruiesc inima mea de copil caldă şi jucăuşă ca un pui mic şi fricos, pe care o îngrijeşti ca pe propria ta viaţă, împreună cu sufletul meu.“ (Elena Mihaela Barbălată) „Mama mea are un păr bălai ca nimeni alta. Şi nişte ochi negri ca două mărgeluşe. Mîinile ei aspre m-au îngrijit zece ani. Şi cît or să mă mai îngrijească...“ (Anamaria Haranaciu) „Ziua mamei este mereu“. (Oana Roman). „Mamă, vreau să scriu cu litere de aur pentru tine. Sînt literele mele, ce m-ai învăţat să le scriu în prima clasă cînd am păşit pragul şcolii. Vreau să-ţi arăt că acum sînt şi eu mare şi pot scrie despre tine“. (Mariana Candidatu). „Mama este foarte respectată. Ajută oamenii dacă poate. Ea este foarte apreciată la serviciu. Cînd mă duc acolo sînt dornică să aflu şi să cunosc oamenii care o apreciază pe mama şi care muncesc alături de ea. Sînt mîndră că sînt fiica ei. Cînd o să fiu mare o să muncesc la fel ca ea, să fiu şi eu respectată de oameni.“ (Diana Rotaru) „Gîndul pentru mama este de a trăi aproape de sufletul ei bun şi îndurător. Cînd stau şi mă gîndesc la mama, la înfăţişarea ei, înţeleg că fără ea lumea ar fi pustie pentru mine şi pentru toţi ai mei. Gînduri pentru mama avem toţi copiii, dar unul singur mă frămîntă de fiecare dată, cînd stau de vorbă cu ea. Că n-o să pot sta toată viaţa alături de ea.“ (Adrian Gaiu) „Pentru mine mama este viaţa mea, gîndul meu, copilăria mea. Mama este ce am mai scump în viaţă, ce nu pot să dau. Pentru mama nu este un singur gînd, ci nenumărate gînduri din care nu poţi să alegi decît toate gîndurile la un loc.“ (Adrian Sabău) „Mama este primul om din viaţa mea. Mereu mă ajută şi se străduieşte să înţeleg. Şi o înţeleg.“ (Vlad Tocan) „Mama este zîmbetul cel mai drag al copiilor din lumea-ntreagă.“ (Eugenia Coadă) „Şi toţi veseli parcă, ne-ntoarcem din poveste, cu ghiocei în mînă : o mamă, mamă, mîine 8 Martie este !“ (Luminiţa Petre) „Dînsa este cea care mi-a dat viaţă. I-am pregătit un dar, o felicitare şi cîteva garoafe. Mama a rămas plăcut impresionată. Mîinile ei catifelate au luat darul şi l-a dus în camera ei. Dar am uitat să vă spun ceva : mama mea este ingineră proiectantă. Aş vrea să-i urmez meseria. Dar pentru aceasta mai trebuie să învăţ. Pentru ca să-i mai fac o surpriză i-am pictat chipul. L-am făcut cam caraghios, dar mamei i-a plăcut.“ (Ioana Vasilescu) „Eu îi doresc mamei mele să fie sănătoasă, să aibă puteri să ne crească mari, să ne vadă la casele noastre, să aibă putere de muncă.“ (Adela Păcurariu) „Aş vrea să fie mereu tînără şi frumoasă ca astăzi.“ (Anca Radu) „Cînd mama mea zîmbeşte parcă se aude un clinchet cristalin“. (Cosmin Itoafă).

MARIA BOGDAN ■

Stîlp al casei părinteşti

Mi se pare că s-a născut într-o haltă de tren. Ba nu, într-un apus de soare. Şi nici atunci, mai curînd în geana zorilor. Prima mea amintire despre ea o am din starea nelinişti. Pleca departe, în necuprins, după un soldat pe care mi-l arăta într-o poză sepia, învăţîndu-mă în faţa ei cuvîntul „tată“. După acela de la care nu mai primise demult „poştala“ cu „eu sînt / bine sănătos, ce fac copii, ai arat pămîntul ?“, citită grav de „domnu' învăţător“. El era pe front, se zicea, undeva pe linia întîi, dar nu apărea pe lista de „morţi“ ori „dispăruţi“ ce se afişa în fiecare zi la primărie. Ea voia să ştie, cu orice preţ, cu orice risc. (Cînd fusese concentrat, mă aflam în leagăn, cînd s-a întors, din Tatra, eram în clasa a II-a primară şi nu mai era nevoie să alergăm la domnu' învăţător cu „poştala“). Am dus-o pe mama la haltă, tremurînd de frica despărţirii şi, mai mult, văzînd-o înghesuită pe scara unui vagon de clasa a III-a, înţesat de soldaţi şi de civili pînă pe acoperiş. Cum tremuram în fiecare zi, din martie pînă în noiembrie, după apusul soarelui de frica întunericului, cu urechea încordată să aud din depărtare sunetul roţilor căruţii noastre. Cînd se apropia de poartă, sărea ca un bărbat, cu biciul în mînă şi mîngîia întîi crupele cailor, apoi capetele noastre, în ordinea vîrstei, pentru a nu fi motiv de gîlceavă, după care deschidea şi intra în ogradă. Se ducea să mulgă vaca, să închidă cloştile, să fiarbă laptele, să coacă plăcinea ori să pună căldarea pe pirostrii să spele rufe. Adormeam aşteptînd-o şi nu ştiu cînd se furişa lîngă noi, adunîndu-ne alături de trupul trudit. Cu o mînă mesteca mămăliga iar cu cealaltă ţinea în braţe pe cel mai mic ori pe cel mai plîngăcios copil de dorul ei.

Şi cum tremuram în fiecare dimineaţă, cînd apăreau zorile, ce ne-o smulgeau tărăşi. Lua la rînd treburile curţii, biciul, înhăma caii, arunca în căruţă uneltele şi o traistă cu merinde şi, tărăşi, ca un bărbat, se azvîrlea pe capră, pornind spre Rede, unde trebuia arat, secerat, treierat grîul, strîns meiul, cules porumbul, din nou arat grîul...

Apoi, o ştiu tot prin gări. Aşteptînd un tren să urce ea, aşteptînd un tren să coborîm noi. Un du-te-vino perpetuu, cu viaţa sub povara bagajelor şi sub tainica bucurie a revederii. Ar fi înconjurat Pămîntul de zeci de ori, cît a bătut drumurile spre noi, spre trei puncte cardinale, dar asta e forţa ei. Ne-a trimis de-acasă pentru a cuceri muntele pe care, sub zodia ei o fată de ţăran n-avea asemenea sorţi : învăţătura de carte. Icoana ei.

Albită, mică, fragilă, cît o statuetă străveche, aşteaptă şi azi, la trei sferturi de veac, un tren ori coboară dintr-un tren. Sub dulcea povară a revederii pentru a ne strînge pe toţi lîngă sufletul neînvins de marmoră caldă. Lîngă stîlpul casei părinteşti unde cresc eterne bucuriile lumii.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Peste o mie de femei produc peste un milion și jumătate de păpuși de toate tipurile. Cifra este impresionantă dacă avem în vedere că fiecare păpușă trebuie turnată, are nevoie de ochi, de șprîncene, de îmbrăcăminte, de încălțăminte și, la urmă, mai trebuie și coafată. Numai femeile care au copii și știu ce fabuloasă lume se naște în jurul unei păpuși, numai ele pot avea răbdarea necesară. Dar numai ea nu ajunge. Nici priceperea. Ca să faci o păpușă ai nevoie de o anumită dragoste, de o căldură și ea nu poate veni decît din gîndul la destinatarii acestor jucării. Privindu-le cu atenție descoperi că lumea păpușilor nu este numai industrie, este și pasiune, și gingășie, și pricepere. Și încă un fapt.

Prima păpușă lucrată la Arad, prin anul 1959 era confecționată din carton presat și vopsit. Trebuie că arăta comic și știrnea risul adulților și mirarea copiilor. Abia din anul 1966 a apărut prima păpușă din policrorură de vinil plastifiată, o jucărie mai cochetă, rapid intrată în lumea celor mici. Cuimea este că atunci, la inceput, marii pasionați ai păpușilor erau doi bărbați, Adalbert David și Ioan Pop. Dar grija pentru dezvoltarea întreprinderii Arădeana, semn al preocupării pentru bucuriile copiilor, a crescut, s-a dezvoltat în mai multe etape și această îndeletnicire de suflet a intrat aproape în exclusivitate în grija femeilor. Inginera Elena Șiclovan a preluat conducerea întreprinderii cu mulți ani în urmă. Băiatul ei era mai tînăr. Era prea tîrziu pentru a-i mai oferi o păpușă. Dar pasiunea directoarei pentru micile jucării din fabuloasa lume a copilăriei nu erau alimentate de o destinație familială, ci de una mai largă. În primul rînd de interesul pentru meserie, căci un om serios și cu șansă își clădește profesia pe marea pasiune a vieții sale. Apoi și din dragoste pentru cei mici, pentru nevoia lor de joc. Și păpușile confecționate la Arădeanca au început „să simtă" un aer proaspăt, să prindă viață din acea aplecare ciudată care le înnobilau cu trăirile lor cotidiene. Parcă lucrau pentru copiii lor. Cum îmbracă Elena David o păpușă cînd știe că acasă are patru copii ? Evident, cu o grijă pe care altii o acordă marilor utilaje sau mașinării complicate. Sau Voichița Bacs, și

Călătorie în țara păpușilor

ea confecționeră la implantatul părului, cu trei copii acasă ? Într-o întreprindere cu peste o mie de femei, majoritatea mame a mai mulți copii, respectul pentru jucării nu poate fi decît enorm. Ele muncesc cu gîndul la chipul copiilor ajunși în fața păpușilor. Și Anica Unguraș, confecționeră, cu 3 copii, și Ketta Emilia, mamă și ea a 5 copii, sînt legate de aceste păpuși nu numai prin profesie. Cînd intri în secțiile întreprinderii simți cum te cucerește un zîmbet, o viorîciune care urcă din adîncul tău și din lumina lucrurilor de afară. Cutii enorme cu păpuși pieptănate, benzi pe care păpușile urcă în fața unei goliciuni nostime spre a cobori îmbrăcate, fardate, coafate, chiar și cu ochelarii puși, spre a poposi în cele din urmă în cutii frumos colorate. În ele își incep marea călătorie, spre sate, spre orașe, chiar și peste mări și țări, spre a ajunge în lumea copilăriei de pretutindeni. Căci păpușile sînt un limbaj universal prin care se descoperă lucrurile mari și simple. Această întreprindere de păpuși din Arad este rodul unei împletiri a profesionalismului cu dragostea pentru copii. Căci fără ele, nu poți să-ți imaginezi o păpușă, n-o poți lua în serios. Fără să crezi în motanul Silivester sau în eleganța păpușii Liliana (cea mai veche în producție), fără să-l iei în serios pe Dino, pe Tom și Jerry, lupul sau cucu nu poți să entuziasmezi copiii. Ca atare, confecționatul păpușilor este o meserie de mamă. Să te chinui să creezi un nou model de îmbrăcăminte pentru o păpușă, trebuie mai intîi să crezi în ea, să fii convins că în jurul ei se poate țese o minunată poveste. Cornelia Pîrv încearcă să-și imagineze cum poate fi iubită o păpușă îmbrăcată frumos. Și din tot felul de materiale începe o costumație de oameni mari, redusă la scara unei jucării. O păpușă care nu este convingătoare e un nimic inutil, un rebut caraghios.

Dar cea mai grăitoare răsplată pentru această muncă au văzut-o abia cînd cineva a avut ideea să adune cîteva zeci de copii și să-i lase singuri în sala de expoziție a întreprinderii, în compania a sute și sute de exemplare. După un prim moment de uimire, copiii au scos un chiot și au tăbărît asupra lor, rizînd de bucurie, botezîndu-le și luîndu-le în brațe, începînd să le legene. De peste tot îi priveau mamele lor. Acesta era argumentul.

hqlo--zu-pSdrațuă a

VASILE M. TOMUȘ ■

O poveste ca atîtea altele

O chema Maria Budac și era de fel din Cîrțișoara, satul lui Badea Cîrțan, satul de la marginea căruia începe să urce spre Bilea Transfăgărășanul. Pămîntul e bolovănos și rece. Sînt veri cînd grîul n-are răgaz să se coacă.

A trăit din plin amîndouă războaiele. A avut norocul să nu-i intre moartea în casă, dar în schimb, cîte despărțiri și spaime ? De cîte ori nu i s-a oprit inima în loc ținînd în mînă plicurile încă nedeschise sosite de pe front.

Băiatul cel mare nu se născuse cînd omul ei, Octavian, plecase în primul război. Apoi fusese luat prizonier și dus tocmai în Italia. Se întorsese de acolo cînd băiatul, tot Octavian, s-ar fi putut altfel ?, avea șase ani. Doar țăranul sau cine a fost cu adevărat țăran vreodată, născut și muncit și făcut om din munca pămîntului, știe cît de greu îi e unei femei să rămînă singură cu pămîntul, cu vitele, cu grija casei.

Cîțiva ani au trăit cu toții împreună. Ei erau tineri, copiii mici și fără griji. Aceleași patru mîini bătucite de sapă, de coarnele plugului, de coasă făceau totul pentru că băieții, cînd se făcuseră aproape bărbați și puteau să le fie de ajutor, au fost trimiși la școală. Toți patru. Au fost trimiși la școală cu disperarea omului care știe că trebuie să răzbată spre lumină. Și trebuie din nou să fii sau să fi fost țăran să înțelegi ce înseamnă să ai tăria să nu ții măcar pe unul dintre ei pe lîngă tine, să-ți fie reazem la bătrînețe, să rămînă pe curte cînd tu nu mai poți să înfrunți munca sau să-ți ia locul cînd nu vei mai fi. Să trăiești și să mori așa cum au făcut-o toți dinaintea ta sau cei deodată cu tine.

Cînd și-au dat seama că nu-și pot ține băieții la școală, au avut tăria și nobițea să-și lase din ale lor, ceea ce înseamnă, poate, suprema înțelegere a vieții. Au vîndut vitele, au lăsat casa și toate cele în grija neamurilor și a vecinilor, s-au rupt de singurul loc din lume unde se simțeau cu adevărat oameni în rîndul oamenilor și au plecat la Gheorghieni îngrijitori la liceul de băieți. Să poată copiii să învețe. Toți patru. Octavian, medic veterinar, a ales facultatea militară, să poată ai lui să se întoarcă acasă, să nu mai fie o povară pentru ei și să-și poată ajuta frații mai mici să învețe mai departe. A terminat facultatea ca șef de promoție. „Tavi, mamă, de ce te-au pus în fotografie chiar în mijloc ?" „M-au văzut, mamă, mai înalt și mai arătos".

Doar în timpul războiului, cînd oamenii nu mai depind de ei ci de nebunia care a cuprins lumea, frații n-au putut veni în mijlocul lui august, de ziua mamei, acasă. În vacanțe și în concedii se strîngeau cu toții în jurul părinților, oriunde ar fi fost, orice s-ar fi întîmplat. Cînci brazde la coasă. Lemnele erau aduse de pe munte, tăiate și stivuite pentru iarnă. Casa s-a umplut de fotografii de la absolvirea liceelor, a facultăților, apoi de la nunți, botezuri.

Băieții veneau acasă și după ce mama n-a mai fost și după ce tata n-a mai fost și după ce fratele cel mai mare nu mai este.

Și ceea ce mama i-a învățat pe toți : să iubească oamenii și să-i ajute cînd au nevoie, să muncească cinstit, să țină fruntea sus printre oameni, seara să pună capul pe pernă liniștiți și mulțumiți, i-au învățat mai departe pe copii și nepoții.

OPREA GEORGESCU ■

Colțea, o ușă totdeauna deschisă

Cînd asistentele se strecoară, pe nesimțite, cu termometrele în mînă, de la un pat la altul, pentru înregistrarea temperaturii de dimineață — asta se întîmplă pe la ora 6 — mai toate pacientele sînt amețite de somn și multe dintre ele adorm la loc, încă vreun ceas. Ei, „medicul șef" umblă deja pe coridoare și se pregătește pentru raportul de gardă. Cînd iarăși se lasă întunericul și liniștea peste spital, cînd, în marea majoritate femeile sînt, din nou, adormite — pe la orele 22 — tăcut și cu același pas repezit, el pleacă acasă. Asta, în cazul în care nu rămîne, peste noapte de gardă. Sau în cazul în care nu intervine o naștere sau vreo altă urgență. Ca să-l vezi cînd vine și cînd pleacă, trebuie să te pască vreo insomnie, pentru că este întotdeauna întuneric afară.

De ce se grăbește așa doctorul Gigi Patti Subțirelu ? Poate, acesta îi este temperamentul. Dar, sigur, pentru că ar vrea să ajute cît mai multe femei care au nevoie de priceperea și experiența lui.

Cu repeziciunea cu care stabilește un diagnostic îți spune că... n-are ce să-ți spună. Poate, doar că în luna ianuarie s-au născut în Spitalul Colțea 173 de copii. În rest, asta îi e meseria și datoria. Spitalul în care lucrează este o unitate de referință a Direcției Sanitare a municipiului București, cu vechi tradiții, clădirea monument a istoriei medicinii românești. Teoretic, deservește teritoriile dispensarelor Panduri și Vitan din sectorul 5, ca și întreprinderile din acest sector. Practic, însă, la Colțea vin numeroase cazuri de urgență. „Orice femeie care are nevoie de noi găsește ușa deschisă de dimineață pînă seara și de seara pînă dimineața. Medicii noștri nu știu ce e aceea normă sau program, nu-i interesează decît mama și copilul, pentru care fac tot ceea ce le stă în putință. Nu-și fac treaba doar în spital, merg și în întreprinderile cu pondere feminină din sector, pentru depistarea tuturor afecțiunilor, pentru preîntîmpinarea sterilității, a infertilității. Grija mare este pentru femeile cu diferite afecțiuni, în scopul menținerii sarcinii. Nu e munca unui singur om, punem umărul cu toții. Gravida cu riscuri este investigată și în celelalte clinici ale spitalului, e o colaborare între toți medicii, indiferent de specialitate, ne ajutăm unii pe alții pentru că pentru noi toți, importantă este sănătatea mamei și a copilului. Colțea are și renume, e și în centrul orașului. De multe ori cazurile de urgență la noi nimeresc. Îmi amintesc, a fost adusă o dată o femeie gravidă pe care o apucaseră durerile în troleibuz. Șoferul a mers cîteva stații fără să mai oprească, pînă în fața spitalului. Au adus-o cîțiva călători. Abia după ce a născut am aflat cum o cheamă și de unde vine. De obiceiuri, noi ne cunoaștem cu mult înainte de naștere pacientele, urmărim sarcina încă din primele luni, ne străduim să le asigurăm confort și liniște, dar mai ales încredere. Femeia trebuie pregătită îndelung pentru naștere, să știe cum va fi, să nu se sperie. Mai ales dacă este la primul copil. O femeie timorată naște mai greu și apoi refuză ideea unor sarcini viitoare. Cînd ne cunoaștem de luni de zile și știu că am așteptat împreună copilul, momentul nașterii este depășit mult mai ușor și de mamă și de medic.

— Cîți copii ați adus pe lume în cei 30 de ani de meserie, doctore Subțirelu ?

— Habar n-am ! Puteam să-i număr, da' uite că sînt neglijent. Important este că au venit pe lume și vor mai veni.

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părinții, să se bucure țara!

Pledoarie pentru frați

Ecaterina Lazăr, medic pediatru, inspector la Direcția Sanitară a Municipiului București și-a petrecut toată viața printre copii, are și tonul specialistului care-ți relatează rezultatele unor teste științifice și căldura femeii care-i iubește pe cei mici.

— Cînd intri într-o creșă, îți poți da seama dintr-o privire dacă un copil are sau nu frați. Cei singuri la părinți nu știu să se îmbrace sau să se încalțe singuri, mănîncă mai încet, sînt foarte nedescurcăreți, mulți nici nu vorbesc corect. De ce ? Pentru că sînt prea răsfățați acasă. Universul întreg se mișcă numai în jurul lui, se face totul pentru el — în detrimentul lui, de fapt — pentru că așa, copilul nu învață să facă nimic singur și e total nepregătit pentru viața în care va intra. Bunicii, în dragostea lor, de multe ori exagerată, se alintă mai rău decît copiii, vorbesc pelticr, crezînd că așa se fac mai bine înțeleși, că sînt mai apropiați de nepoți. Nu-și dau seama că asta cauzează copilului, cei mai mulți nu vorbesc corect din cauza unor astfel de bunici. Un copil unic în familie nu-i niciodată în stare să acționeze ca unul care are frați și surori. Și, mai ales, își doresc cu ardoare frați, pentru că, oricît s-ar strădui, părinții, la un moment dat, nu mai pot ține ritmul copilului. Cînd vine vîrsta adolescenței, de multe ori se întîmplă să intervină și fisura între generații. Adolescentul simte nevoia să aibă lîngă el pe cineva apropiat ca vîrstă, mai mare sau mai mic. Dacă are un frate sau o soră, sînt legați, își dezvăluie micile lor taine și marile lor întrebări, pe care cred că părinții nu le-ar putea înțelege. Dacă e singur, adolescentul îl caută pe cel apropiat de vîrsta lui în afara familiei și nu întotdeauna anturajul pe care-l găsește este cel mai potrivit. Cei care au fost singuri la părinți își doresc întotdeauna să aibă mai mulți copii, tocmai pentru că știu că de multe ori s-au simțit singuri, în ciuda dragostei cu care au fost înconjurați. Cînd sînt mai mulți copii într-o casă, întotdeauna cel mai mic este cel mai descurcăreț, se dezvoltă cel mai repede. Etapele sînt parcurse de el mult mai repede decît de frații mai mari. Asta și pentru că părinții au o experiență mai mare în creșterea copilului, dar și pentru că frații mai mari se erijează, din joacă, în profesori și fac, de fapt, în serios, un lucru bun. Un preșcolar știe mai întotdeauna să scrie atunci cînd are frați care merg la școală. Învață de la ei și nu vrea să se lase mai prejos. Și limbajul este mai bogat, chiar dacă mai colorat decît ar trebui pentru vîrsta lui, pentru că e învățat tot de la cei mari. Într-o casă cu mulți copii, niciodată femeia nu va răzbi să facă toate treburile singură, îi va învăța întîi pe cei mai mari, apoi și pe cei mai mici s-o ajute la gospodărie, fiecare face cîte ceva după puterile lui și — ceea ce este foarte important — copilul va înțelege de mic ce înseamnă să ai o responsabilitate. Poate ar mai fi multe argumente de amintit, dar o singură concluzie : Un copil înseamnă o bucurie, mai mulți copii — mai multe bucurii !

Cine nu-și dorește mai multe bucurii ?

Din dragoste se naște, de dragoste va avea parte!

Teoretic, programul de lucru la „Direcția Sanitară a Municipiului București" ar fi pînă la ora 17. Dar, pentru că niciodată, acolo unde este vorba de sănătatea omului nu se mai pune problema timpului sau a programului, la orele 8 seara se muncește ca la 8 dimineață.

Biroul directorului Stelian Ivașcu este supraaglomerat de o mulțime de cadre medicale, venite, toate, cu probleme privind sănătatea iar la dicetorul adjunct Silvian Daschievici, discuția între cei cîțiva medici care au ieșit din gardă și nici gînd n-au că s-a lăsat seara, este cît se poate de aprinsă. Subiectul : mama și copilul.

A fost făcută o analiză a fenomenelor demografice din cursul anului 1985 și, pe lîngă cele bune, oamenii în halat alb discută despre o serie de lipsuri pe care le-au sesizat. Rețeaua de obstetrică-ginecologie a capitalei beneficiază de 2 570 de paturi, cea de pediatrie de 1 650 de paturi, iar locurile din creșe sînt în număr de 10 503. Corpul medical este preocupat de responsabilitățile legate de asistența profilactico-curativă în sectorul materno-infantil. Medicii Direcției Sanitare își reproșează, în legătură cu anul care a trecut, unele deficiențe organizatorice legate de luarea precoce în evidență a gravidelor de către personalul medico-sanitar din teritoriu ca și unele cazuri de lipsă de solicitudine în relațiile cu pacienții. Sînt de domeniul trecutului și trebuie să rămînă ale trecutului. Acum, gîndul lor merge spre o serie de activități care să devină preocuparea de căpătîi a tuturor celor ce au în grijă sănătatea și viața viitoare. Pentru urmărirea unitară a stării de sănătate a familiei, se efectuează o nouă rearondare teritorială și comasarea dispensarelor de adulți și copii din toate sectoarele municipiului București. Se trece, totodată și la o mai judicioasă arondare a teritoriului la nivelul unităților spitalicești de profil, care duce la o mai bună urmărire a stării de sănătate a femeii în general și a celor gravide în special. Pentru dispensarizarea și supravegherea viitoarelor mame s-a introdus un „Carnet al gravidei", în care sînt consemnate examenele medicale, rezultatele lor, evoluția sarcinii. Pentru reducerea numărului de avorturi, femeile cu potențial abortigen beneficiază de o fișă de dispensarizare și de o îngrijire cît se poate de atentă. În întreprinderi și instituții, în numeroasele întîlniri care se organizează între cadrele medicale de specialitate și femei, sînt discutate în amănuntime, pe baza unor filme proiectate, repercusiunile grave suferite de acelea care s-au supus voluntar unor manopere empirice abortive soldate cu intervenții mutilante sau, chiar cu decese.

Conștienți de importanța pe care o reprezintă îmbunătățirea indicatorilor demografici, conștienți de misiunea nobilă pe care o au, pe care și-au asumat-o din chiar momentul alegerii profesiunii, oamenii care au îmbrăcat halatul alb sînt pregătiți mereu pentru a sta de gardă. Mii de femei, zeci de mii de copii cer de la ei sprijin, pricepere și multă, multă afecțiune. Un copil se naște, întotdeauna, din dragoste și trebuie înconjurat, din prima sa zi, de dragoste.

LIANA MOLNAR ■

O componentă a libertății – concepția științifică despre lume și viață

Universitatea

Reținem dintr-o discuție cu tovarășa **Victoria Dumitrescu**, doctor în filozofie, directoarea Universității cultural-științifice București : „Ideea că educația trebuie să se deschidă către problematica lumii, evoluînd în acord cu ea, către o învățare continuă nu este nici nouă, nici recentă. Ceea ce este specific perioadei pe care o trăim, viitorul apropiat nu este atît creșterea vitezei și ritmului de derulare a evenimentelor culturale, ci creșterea complexității lor".

Această complexitate este, deci, încă un argument în sprijinul necesității educației permanente a oamenilor, a unei educații materialist-științifice continue, globale și integrale. Și ne-am dat seama că aici, la Universitatea cultural-științifică din București, lucrurile stau astfel nu numai pe hîrtie, ci și realitate, adică în fapt. Fiindcă, pentru a răspunde afluxului de solicitanți, numărului mare de oameni ai muncii care bat la porțile cunoașterii, care simt tot mai acut nevoia de a ști, a afla, a pătrunde mai adînc cu mintea și a înțelege lumea în care trăiesc, universul ei, colectivul Universității a elaborat, din cîte am putut reține, tematici pentru 362 de cursuri : 95 de științe sociale, filosofie și educație în spiritul normelor de viață socialistă ; 49 de științe tehnice și științe ale naturii ; 26 de cursuri tehnice cu aplicații în activitatea direct productivă ; 192 de cultură generală. Preocuparea a fost aici pentru a acoperi acele domenii ale cunoașterii de stringentă actualitate, legate de sarcinile pe care ni le pune în față cincinalul actual. Cum s-a materializat o astfel de cerință ? Răspunsul l-am aflat în existența celor 39 de cursuri concepute special pentru unitățile industriale ale Capitalei, la cererea acestora, cursuri ce vin să sprijine înțelegerea dimensiunilor politice și economice ale prefacerilor sociale pe care le trăim și edificăm. Anul acesta, cursurile Universității cultural-științifice sînt frecventate, ni se spunea, de aproape 14 500 de cursanți, dintre care 40 la sută sînt tineri sub 30 de ani. „Scopul nostru principal, ne spunea tovarășa Victoria Dumitrescu, este acela de a ieși din spațiul tradițional de învățare și de a ne deplasa spre unitățile productive, în paralel cu atragerea oamenilor muncii din aceste unități la sediile noastre. Progrese am făcut în acest sens, peste 30 de cursuri se desfășoară acasă la beneficiari, în timp ce 65 de unități economice au încheiat contracte cu noi, pentru programele noastre desfășurate la sediu. Am reușit ca peste 70 la sută din cursanții noștri să facă parte din populația activă".

Chiar și la o analiză sumară, ne putem da seama că, aici, la Universitatea cultural-științifică din București, programele, cursurile destul de variate nu au altceva în vedere decît educarea cît mai completă a oamenilor muncii, educarea materialist-științifică, revoluționară, ca parte integrantă a procesului de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, a omului.

GR. NICOLAE

Nebiruita putere a cunoașterii

Conflictul inconciliabil dintre știință și religie, milenara aventură a cunoașterii ce avea să opună filosofia materialistă, ideile ateiste, conceptelor retrograde, fixiste, fataliste — constituie și tema de cercetare a unei mai recente lucrări închinate tiparului sub auspiciile Editurii Militare. „Omul, știința și religia", volum apărut sub semnătura lui Simion Asandei, își propune o asemenea retrospectivă ambițioasă, întreprindere dificilă avînd în vedere vastitatea materialului bibliografic, cu atît mai mult cu cît lucrarea se dorește utilă marelui public, cetățeanului cu pregătire intelectuală medie, cu o prezătire filozofică de același nivel.

Cartea debutează cu prezentarea unor scrieri de factură sau tendință materialistă, datorate antichității egiptene, hinduse și greco-romane, moment de început în geneza noțiunilor conceptual materialist-ateiste. Impresionanții pași făcuți de om în micro și macrocosmos, în descifrarea realității interioare și exterioare lui sînt urmăriți în continuare prin operele filozofice și descoperirile științifice ale unui Avicena, Roger Bacon, William Occam, Nicolaus Copernic, Giordano Bruno, Spinoza, ca și prin cele ale materialiștilor francezi și filozofiei clasice germane ; compendiereа incluzînd deopotrivă idei iluministe, antireligioase din perioada premarxistă a culturii și științei românești. Este marcat în continuare momentul decisiv al apariției ateismului revoluționar științific, odată cu elaborarea materialismului dialectic și istoric, singurul în măsură să indice rădăcinile gnoseologice și sociale ale religiei, să descifreze scopul adevărat și finalitatea operațională a preceptelor ecleziastice privind grația divină, predestinația, mîntuirea, îndurarea, pocăința și mila divină, credința oarbă în forțele supranaturale — instrumente de lucru ale politicii de clasă, destinate înstrăinării omului, supunerii claselor exploatate ideilor fataliste. Sînt revizuite în acest context religiile, grupările și confesiunile religioase contemporane, un spațiu distinct fiind rezervat sectantismului mistico-religios, grupărilor dezidente desprinse din principalele religii ale globului, adevărate maladii endemice cu implicații dramatice ce au ajuns să pună în stare de alertă chiar guvernele unor state din Europa occidentală și din cele două Americi. Este meritul autorului de a fi adus în atenția cititorilor, printr-o critică virulentă, concentrică, atotcuprinzătoare, evenimentele tragi-comice notate în publicațiile mondiale ale ultimelor decenii ; este vorba de demascarea afacerilor veroase, nu de puține ori marcate cu victime omenești, puse la cale de mai noii concesionari ai divinității, escroci subtili și întreprinzători, urmăriți de poliția internațională, dar care, în pofida intervenției puterii de stat, au izbutit să adune în jurul lor zeci de mii de proseliți. Între aceștia, Sun Myung Moon, părintele spiritual al așa numitei „Biserici a unificării", șarlatan notoriu, implicat în scandaluri de talie internațională ; David Berg, creatorul sectei religioase „Copiii domnului", dar mai ales cunoscut pentru delicte de șantaj, viol, corupere de minori, ca să nu mai vorbim de fiorosul James Thurman Jones, celebru în întreaga lume prin secta de tristă amintire „Templul poporului", a cărei activitate meteorică avea să se termine prin oribilul genocid din jungla Guyanei, prin masacrarea și sinuciderea colectivă a unui număr de 700 de preacredincioși. Din acest templu al ororii, amoralității și fanatismului feroce, lucrarea mai scoate la lumină activitatea nocivă a „Bisericii scientologice", „Asociației internaționale pentru conștiința lui Krishna", „Meditației transcendentale", „Misiunii lumii divine", ideologii iraționale, mistice, antisociale, produse tipice ale contradicțiilor și crizei societății capitaliste.

Capitolul cel mai vast al lucrării este rezervat analizării genezei, evoluției și structurii creștinismului, religia cea mai răspîndită și cu cei mai mare număr de credincioși, una din ideologiile mistico-defetiste „cu carte", bazate, deci, pe reguli și precepte stricte de comportament și conviețuire, potrivnice oricăror tendințe de libertate în gîndire, ostile informațiilor oferite prin armele de lucru ale investigației științifice. Cititorul este invitat în principal la o revizuire de pe pozițiile cunoașterii științifice a celor două subdiviziuni ale Bibliei, Noul și Vechiul Testament, scrieri închistate de concepte imuabile, dogme și adevăruri „absolute", incapabile de a oferi omului cunoștințe valabile în legătură cu apariția vieții pe pămînt, universalitatea materiei, interrelația dintre individ și natură, veritabile temnițe ale spiritului prin proliferarea ideilor defetiste, potrivnice progresului, efortului de rezolvare rațională, prin mijloacele științei, a principalelor probleme ale existenței. Este relevat deopotrivă caracterul irațional al ritualurilor, practicilor de cult și sărbătorilor creștine, autorul oferind în principal argumente în descifrarea esenței politice a acestora, a tuturor manevrelor de înstrăinare, de condamnare a omului în presiunea ideilor fataliste. Nu este trecută cu vederea nici actuala opoziție dintre știință și religie, la o oră cînd biserica este nevoită să elaboreze, între altele, interpretări concesive asupra realității de fapt, în „acord" cu unele cuceriri ale disciplinelor științifice, manevră subtilă începută odată cu prima enciclică papală „Rerum Novarum" și continuată prin noile și falsele reconcilieri propuse în acest sens de ultimul pontif al catolicismului.

Ultimul capitol este dedicat poziției ferme a partidului nostru față de fenomenul religios din țara noastră, a preocupărilor constante pentru desfășurarea unei educații materialist științifice a oamenilor muncii, obiectiv de frunte în activitatea organelor și organizațiilor de partid, de tineret.

Intențiile autorului au fost, spuneam la început, ambițioase și riscante, reclamînd un travaliu imens de selectare, sinteză și comprehensiune a unui material risipit prin lucrări ce pot forma, ele singure, o întreagă bibliotecă. „Omul, știința și religia" rămîne totuși o carte izbutită, am parcurs-o, mărturisim, cu mult interes, bogăția informației, comentariul atent, la obiect, recomanînd-o nu numai ca pe o lucrare instructivă, ci și ca pe una captivantă, capabilă de a cuceri interesul oricărui cititor. Ea va fi fără îndoială un aliat de preț în promovarea unei atitudini combative, militante împotriva concepțiilor mistico-religioase, împotriva mentalității înapoiate, un instrument util pentru educarea și formarea omului nou al societății socialiste românești.

LIVIU TIMBUS

(*) Simion Asandei : „Omul, știința și religia", Editura Militară.

Halley, mai multă lumină !

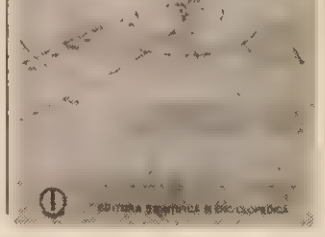

„A venit timpul cînd cercetarea perseverentă a omului a ajuns să ridice vălul de pe unele dintre cele mai enigmatice corpuri cerești — cometele", ne avertizează în introducerea volumului „Cometa Halley" Cornelia Cristescu, Gabriela Oprescu și Magda Stavinschi, autoare ale primei cărți consacrate în țara noastră celei mai celebre comete. Într-adevăr, omul care a fost întotdeauna înfiorat, cum spunea Pascal, de tăcerea infinită a spațiilor siderale, simte nevoia să-și explice enigmele bolții înstelate. Pentru a înțelege mai bine lumea în care se află și, desigur, pentru a se înțelege mai bine pe sine însuși. Excelentă sinteză științifică, utilă însă și nespecialiștilor, cartea ne oferă posibilitatea de a afla multe date interesante despre istoria descoperirii și observării cometei Halley, despre mișcarea cometelor, despre natura lor fizică, despre corpurile cerești înrudite cu ele.

Volumul se deschide cu acest citat din Seneca : „Va veni o vreme cînd aceste lucruri, care astăzi sînt necunoscute, vor ieși la lumină prin trecerea timpului și printr-o cercetare perseverentă. Urmașii se vor mira cît de neștiutori eram în lucruri atît de clare". Seneca avea dreptate. Răsfoind paginile consacrate cometei Halley și cometelor în general, ni se întîmplă nu o dată să surîdem. Isidor din Sevilla socotea prin secolul VII că lumina cometelor „vine din părul lor". Suetoniu părea încredințat că o cometă apărută în timpul lui Nero explica multe din teribilele capricii ale împăratului. În 1456 (trecuseră trei ani de cînd turcii invadaseră Constantinopolul) cometa Halley era văzută de turci ca o cruce, iar de creștini ca un iatagan, dovadă că fiecare tabără proiecta în nevinovata cometă panica sa subiectivă. Alfons al VI-lea, regele Portugaliei, nu și-a putut reține impulsul de a trage cu pistolul asupra unei comete apărute în timpul lui. Iar la moartea lui Charlemagne (814) a fost pur și simplu inventată apariția unei comete pentru a lămuri, chipurile, astfel moartea suveranului. Dar, în fond, de ce să mergem atît de departe în urmă ? Chiar în secolul XX (e adevărat pe la începutul lui) un ziarist, extrem de tulburat de trecerea cometei Halley, vorbea într-un articol despre o boală nouă „cometita", și se temea, la modul serios, că lumea va fi inevitabil măturată de coada cometei. Și cîte altele s-au pus de-a lungul timpului în seama acestor „adevărați vagabonzi ce călătoresc prin spațiu", cum erau numite cometele de către Apollonios din Mindos ! O superstiție — de data aceasta optimistă — acreditată de cînd vinul e mai bun în anii cu comete. Dar să oprim aici lista exemplelor și să subliniem din nou că această primă carte închinată la noi cometei Halley rezervă cititorilor o lectură instructivă despre modul în care omul a reușit să dezvăluie tainele acestor, altădată ciudate apariții pe bolta cerească, înlăturînd, treptat, superstițiile, prejudecățile, și făcînd să triumfe interesul științific ; interes care înregistrează acum, la reîntoarcerea cometei Halley, o normală efervescență, întrucît spiritul nostru simte nevoia să-și extindă limitele cunoașterii.

ALEXANDRU ȘERBAN

Vorbiți și scrieți românește

Alte probleme și... o soluție!

După intervenția noastră în această rubrică, intitulată **Trei probleme** (3 ianuarie 1986), numeroși cititori ai revistei **Flacăra** — cărora ne simțim obligați să le mulțumim și pe această cale — au ținut să ia legătura cu noi, comunicîndu-ne și alte greșeli în adaptarea termenilor străini intrați de o bună bucată de vreme în limba română. Faptul cel mai imbucurător ni se pare a fi tocmai acest larg interes pentru problemele limbii, pentru folosirea ei corectă, sesizarea greșelilor dovedind nu numai spiritul de observație al majorității vorbitorilor, ci mai ales cunoașterea normei.

Un cititor ne semnalează, de exemplu, numeroasele grafii ale cuvîntului englezesc **sandwich**, desemnînd cunoscuta gustare formată dintr-o felie de carne, brînză sau legumă, pusă între două felii de pîine. Să menționăm în treacăt că este vorba de o metonimie (ca și în „Am văzut un Grigorescu splendid", pentru „un tablou de Grigorescu"), denumirea englezească venind de la cel de-al patrulea duce de Sandwich (în aceeași familie a existat și un prim-lord al Amiralității cu al cărui nume marele explorator Cook a botezat insulele descoperite în Pacific în 1777, cunoscute azi sub numele de Hawaii) care, pe durata unei partide de cărți care a ținut 24 de ore (!), a mîncat numai acest fel de mîncare. Așadar, preparatul ca atare era cunoscut dinainte, dar a trebuit să vină viciosul nobil ca să capete un nume ! Normele ortografice recomandă forma **sandviș**, dar acceptă și varianta **sandvici**, cu pluralul **sandvișuri** și, respectiv, **sandviciuri**.

O cititoare, de data aceasta, ne întreabă dacă este corect scris **macrameu**, și, dacă da, de ce așa. Este corect, deoarece majoritatea cuvintelor de origine franceză terminate într-un **e accentuat** (în original cuvîntul este **macramé**) și-au găsit loc în limba română în rîndul substantivelor neutre de la care, prin analogie, au luat acest -u la singular.

Un alt cititor atrage atenția asupra nenumăratelor, după părerea sa, variante de scriere ale cuvîntului **whisky**. Sîntem de acord cu el, adăugînd că aceste variante (greșite) apar chiar și în lucrări literare și, desigur, nu ne referim la grafiile cu intenție ironică vădită.

Cuvîntul nu este românesc și nici nu va fi. Trebuie deci să-l scriem ca în limba de origine, deci **whisky** sau, în varianta americană, din irlandeză, **whiskey**, nicidecum **whisiky, whysky, visky**, etc. cum ne semnalează cititorul nostru. Istoria cuvîntului e interesantă și merită să fie înfățișată pe scurt : la origine se află o expresie gaelică, **uisge beatha**, cu rădăcini latinești, interpretată ca „lichid al fericirii" (o fericire... efemeră!); de aici s-a ajuns la un **usquebaugh**, forma veche care, prescurtată, a devenit **whisky**.

Nu ni se pare însă a fi menirea acestei rubrici aceea de a indica formele corecte pentru diferite ezitări de scriere și pronunție pe care le întîlnim încă. Am mai spus și cu alte ocazii că ne stau la îndemînă o mulțime de lucrări normative în această privință. De exemplu, pentru toate cuvintele tratate mai sus, se poate consulta **Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**, editat de Academia R.S. România în 1982, care consemnează norma în uz pentru româna actuală.

Și totuși, dacă apar probleme? În loc de răspuns, permiteți-mi să vă relatez o întîmplare adevărată. Cu ani în urmă, îmi făceam serviciul obișnuit de permanență în încăperea catedrei de Limba română a Universității din București. Cineva a bătut la ușă și un bărbat cărunt, oarecum jenat, a intrat în cameră. Mi-a spus că este funcționar la o întreprindere centrală comercială și că ar dori să consulte un specialist în privința unui nomenclator de produse pe care trebuia să-l introducă în circulație, preîntîmpinînd astfel eventuale greșeli. Nu l-am putut răspunde la toate întrebările. Am consultat împreună dicționare, am căutat lucrări de referință, am mai întrebat și pe alții... Mi-a părut că a plecat mulțumit.

Vorba proverbului : „Întrebarea moarte n-are !"

CEZAR TABARCEA

atelier literar

G. Dumitrescu

L. Speranța : Cîteva lucruri mai echilibrate : „Sînt din ce în ce mai palid", „Bătrîne Einstein", „Edictul împăratului roman". (Retrimiteți-le dactilografiate, împreună cu cele semnalate anterior și cu semnătura cuvenită).

Sorin Pătrașcu, Ion Pîrvănescu: Adresați-vă unor reviste unde se publică proză, sau direct unei edituri.

R. — Lugoj : Anemie, inconsistență, obscurizare. (În general, paginile sînt sub măsura cunoscută a puterilor dv.). Multe lucruri scrise fără inspirație, cu simplu efort grafic, altele scrise, cum se zice, „cu gîndul aiurea", fără concentrarea, tensiunea, încandescența supremă a creației. Multe se lasă în voia unui murmur încantatoriu, halucinant (în genul... Ofeliei, dacă se poate spune...), un fel de transă, ușor delirantă, care ajunge, din cînd în cînd, fragmentar din păcate, la grație și inefabil liric adevărat. (Ar trebui, poate, reconsiderate „la rece"). După cum, ar trebui, în general, revizuite toate paginile, inclusiv cele menționate mai jos, care suferă adesea și de lipsa migalei și a scrupulozității artistice. Putîne, de altfel, de semnalat și nu cu optzeci foarte ferme, ci, de multe ori, pentru un vers, o metaforă, un punct de plecare promițător, etc. Nu ne-au plăcut de loc așa-zisele proze, prelungiri (abundent siropate, uneori) ale aceluiași primejdios (și oarecum morbid) abandon în voia halucinației, delirului, evaziunii. Asadar : I — 22, 49, 53, 64, 66, 67, 86. Mai pot intra în discuție : 2, 44, 46, 47, 60, 70, 72, (metafora finală), 76. De asemenea : II — 2, 13 (distihul final), 14, 16, 27.

M. Dir. : „Datornic", „Exercițiu", „Anturaj", „Nepotul" (cu ultima strofă chinuită, greoaie, neinspirată).

L.C.M. : Cîteva pagini de demne de atenție : „Transparență", „Lacrimi", „Chaplin". Și „Aerostat" ar fi de reținut, dar o serie de lungimi, de metafore fără substanță („ochii tăi '... „iarba verde"..., „pustiul de mine"... etc.) îl subrezesc în mare măsură.

Fana Lișn, Doina Vlăduceanu, Darie Mihai, Ovidius Picco (partial indescifrabil), **Elena** (București), **Mihaela Oană, Sorin Tofan** (teatru — nu), **Sorica Velinta, Liana Lüthber, Liana Ivănescu,** („Binecuvîntare", „Alb, roșu"), **Silvia, Florentina Comșa, Al. Cernega, Liliana B., Gabi Timiș** (mai citeț !), **Corina Paraschivescu :** Încă nu. Mai trimiteți.

D. Micicoi : Nu trebuie să vă descurajați (știți vorba : „tot răul e spre bine"...). Nimeni nu e scutit de asemenea dezamăgiri și eșecuri și nu toate gîndurile și idealurile se împlinesc dintr-odată... Uneori, e nevoie de multe încercări, întotdeauna de răbdare, de încredere și speranță și mai cu seamă de înțelepciunea și tenacitatea de a urmări pas cu pas și realizarea celorlalte planuri fundamentale (școală, profesie, etc.). Nu puneți, deci, la inimă („pe suflet") toate „petele" mărunte și trecătoare ale vieții (de care au parte toți muritorii !...).

E. Vernescu : Am înțeles : e ceva așa, ca un fel de „mal du siècle"... (dar „secolul" e pe sfîrșite, se pare — slavă Domnului !...). N-am găsit, de data asta, printre versuri, noutățile (calitative) așteptate. Poate data viitoare...

V. Vancea : Se confirmă impresiile anterioare (și cu „plus", și cu „minus"...) în pagini cu „Banalități", „Purificare", „Regăsire", „Mîinile" (printre cele mai aproape de reușită).

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Cunoscîndu-mi vina

Spune-mi și tu
Ce să fac
Dacă irișii mei
Sînt mereu uzi
De „ceva-ul" acela
Pe care uitat l-aș vrea
Pe totdeauna ?
Și mai spune-mi
Cunoscîndu-mi acuma
Vina
De-al fi văzut
Ce nu trebuia să se întîmple
Niciînd
Dacă mai pot
Însămînța flori de-ale soarelui
Măcar în gînd ?

ANCI DAN

Alegere

Să mai aștept — am zis
liniștit
pe iarba mea
ca un bob de rouă
desenînd o stea
cu n-am rîvnit niciodată
chemarea vreunei stele
prefer să merg la cer
cu aripile mele.

EMIL ACHELĂRIȚEI

Voal

Azi-noapte am visat
că era nunta ta
și că voalul tău
acoperea întreg cîmpul
am ieșit afară
să-mi șterg lacrimile cu el
dar nu era decît zăpada.

GAVRIL BĂLE

Bun rămas

Mulțumesc tuturor
pentru ospitalitate și căldură
sufletească

îi mulțumesc soarelui
și lunii și stelelor
le mulțumesc

pămîntul însă
e o gazdă ciudată
ei mă reține chiar dacă
îl părăsesc.

NICU SILADE

Radio-TV

Cîteva propuneri

Primim de la cititorii noștri, în același timp radioascultători și telespectători, scrisori care cuprind aprecieri și sugestii cu privire la programele radio și TV. Ne referim astăzi la două dintre ele. **Ioan Surugiu** din Mărcești, comuna Dobra, județul Dîmbovița, a constatat că la radio „dacă nu zilnic, dar săptămînal se repetă același repertoriu muzical". Nu are nimic de reproșat „celor care ne delectează zilnic", dar crede — pe bună dreptate — că ar trebui ca realizatorii programelor să ruleze un număr mai mare de înregistrări, chiar dacă pentru asta este nevoie să caute în rafturi ale fonotecii care nu sînt imediat la îndemînă. **Florin Anghel** din Pitești ne scrie organizat, pe puncte : „Apreciem susținutele eforturi ale realizatorilor de programe TV pentru îmbunătățirea calității serialelor de luni și miercuri. Pentru unele chiar îi felicităm. Dar aceste realizări constituie, implicit, și o obligație : aceea de a nu coborî ștacheta valorică sub, să zicem, „Sorell și fiul" și „În căutarea adevărului". ● Remarcăm și încercările — mult mai timide însă — de a înlocui acele pelicule vetuste, unele de-a dreptul penibile, de simbătă și duminică seara. Dar cu o floare, două... ● Televiziunea Română ne-a demonstrat că poate realiza filme foarte bune, lucrate cu o deosebită știință a „facerii" unui serial. Este, după părerea mea, inexplicabilă părăsirea unui drum pe care s-au făcut pași siguri. ● Aproape fără cusur emisiunile care ne-au prezentat pe cîțiva tineri muzicieni și cîntăreți premiați la diverse festivaluri naționale și internaționale. Aceste emisiuni s-ar putea continua, contribuind la grăbirea speranțelor spre certitudini. Aș propune ca și acel „performeri ai spiritului" din rîndul inginerilor, arhitecților, medicilor, matematicienilor, fizicienilor, profesorilor, elevilor etc. să fie prezentați pe micul ecran în aceeași proporție cu aparițiile îndrăgitelor „stele" ale muzicii ușoare și sportului. Fiindcă și cu pilduitoarele strădanii și împliniri ale acestor „stele ale inteligenței" avem a ne mîndri. ● Ce mai fac o seamă de cîntăreți care ne-au încîntat nu prea de mult ?" Mulțumim și noi corespondenților noștri, pentru că sîntem „gînd la gînd cu bucurie".

REGHINA VĂRVICI ■

Difuzarea filmului sau arta de a ajunge în inima oamenilor

(Urmare din pag. 9)

să vă contrazică videotecile, dacă au cu ce. Dar, spuneți-ne, e nevoie de astfel de forme complementare — sau compensatoare — ale valorii chiar și în cazul filmelor cu succes de public ?

— V-am spus, vrem să-l oferim omului din fotoliul sălii de cinema cît mai mult. Cît privește filmul „de succes", aici s-ar impune o precizare. Uneori succesul de public e în contrazicere cu valoarea filmului.

— **Explicați-vă !**

— Există — cum să vă spun? — un succes „pe orizontală" și unul „pe verticală". Sînt filme care, în prima lună de difuzare, aduc în săli zeci de mii de spectatori, după care, extrem de repede, cad în desuetudine, devin caduce, nu mai interesează pe nimeni, artisticește mor. Altele aduc, la început, mai puțini privitori, dar cariera lor e de durată, se prelungește ascensional prin ani, atrăgînd în timp nu zeci de mii, ci milioane de spectatori.

— Ce fel de filme sînt primele, ce fel de filme sînt ultimele ?

— Primele sînt cele care flatează imediat înțelegerea publicului și, nu în ultimul rînd, dorința lui (care de altfel nu trebuie ignorată, dimpotrivă !) de relaxare și de divertisment. Celelalte sînt filmele de idei, de mesaj profund, de răspunsuri (nu totdeauna la îndemîna imediatei percepții) la mari întrebări existențiale. Sînt filme care se încarcă în timp cu noi și tot mai intense iradiații, căci „bateriile" lor sînt tefere, nu se epuizează după cîteva proiecții pe ecrane. Cît privește așa-zisul „succes de public" al unor filme slabe, el trebuie să dea de gîndit. Cineaștilor, criticilor, psihologilor, sociologilor, tuturor factorilor educativi, inclusiv nouă, difuzorilor.

— Mă bucur că o spuneți ! Nu de alta, dar dv., difuzorii, cam mergeți de obicei pe linia minimei rezistențe, promovînd peliculele de „succes" lesnicios, de „rețetă" imediată.

— E adevărat. N-o spun ca să mă scuz, dar, nu uitați, avem de realizat un plan economic. Și încă unul care sporește anual cu cel puțin un milion de lei !

— Asta așa-i... Dar numiți-mi, vă rog, cîteva filme din ambele categorii pe care le-ați semnalat.

— Cine-și mai amintește titlurile acelor pelicule care, cu ani în urmă, erau, zice-se, „de succes" ? Nu-mi cer acest efort inutil. Cît privește filmele în cariera cărora cred, notați, între altele, filmul istoric „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu" și filmul de mesaj politic contemporan „Lumina de la etajul zece", ambele semnate de Malvina Urșianu, „Proba de microfon" și „Cursa" de M. Danieliuc și, firește, și altele.

— Unii afirmă că filmele cu cea mai rapidă și cea mai sigură priză la public sînt cele zise „senzaționale" (vezi filmele polițiste !), filmele-șoc, de bruscare sau de epatare a publicului. Am avea de-a face, în această concepție, cu un public leneș și adormit, pe care nu-l trezești decît cu mijloace „tari". Să fie oare publicul nostru „leneș", receptiv doar la spectacolul „de senzație", în dauna celui de idei ? Filmele pe care dv. le-ați numit „de carieră" și pe care le-ați evidențiat prin cîteva titluri sînt mai cu seamă filme de idei.

— Publicul nu e o entitate-monolit, cu un unic nivel de receptare, există categorii ale lui cu capacități diferite de interes, de înțelegere și de asimilare a operei. Dar de aici și pînă la a decreta acest public ca fiind în totalitate „leneș" e un pas grav, de snobism elitist, care ofensează marile mase de iubitori ai cinematografului. Acești împătimiți dovedesc contrariul, ei resping peliculele facile ; firește, în condiția în care și pregătirea lor, cultura lor cinematografică, îi face apți să aleagă ce-i de ales.

— Deci publicul — dv., ca foarte aproape de el, o știți mai bine ca alții — nu doarme !

— Mai degrabă aș zice că dorm — dorm pe propriile lor idei fixe — cei care își închipuie că știu ce, cum și mai cu seamă cît înțelege publicul din opera de artă pe care i-o pui sub ochi.

— Vă referiți la critici ?

— Și la ei.

— V-am acordat un răgaz ca să vă gîndiți la un răspuns. Vă amintiți, cel privitor la modul în care critica promovează valorile filmului românesc, ajutînd astfel și filmul, și publicul, și munca dv.

— V-am mai spus-o, întrebarea dv. obligă la un prea lung răspuns.

— Bine, s-o mai scurtăm, s-o circumscriem unor elemente concrete. Cine și cum vă ajută în munca dumneavoastră ?

— Mi-aș permite să sugerez interesantei reviste „Cinema", care e singura noastră publicație de specialitate, să-și încline mai generos balanța în favoarea filmului românesc, a slujirii lui. Aș mai cere îngăduința să sugerez redacției o astfel de distribuție a spațiului revistei în care, măcar cînd și cînd, să se găsească, acolo, un colț de pagină dedicat muncii cu filmul, succeselor sau vicilor ei ; și în care, tot cînd și cînd, să ni se dea cuvîntul și nouă, activiștilor domeniului, care — dv. ați spus-o — sîntem aproape de public, îi cunoaștem cerințele și le-am putea exprima.

— Sub raport calitativ, ce propuneri ați adresa nu doar colaboratorilor revistei la care v-ați referit, ci și celorlalți autori de cronici cinematografice din presa noastră ?

— Mi-aș lua îndrăzneala să le propun o aplicare mai largă și mai atentă asupra filmului politic (ca și a celui istoric, care în ultimă instanță e tot politic !), modelator de conștiință patriotică și revoluționară. Nu prin articole festiviste, de care nu ducem lipsă, ci prin judecăți de valoare, prin considerarea acestor filme din unghiuri și de la altitudini de extremă cuprindere, care să folosească și respectivilor creatori, și ideii de film politic. Apar în publicațiile noastre destule cronici corecte, bune, adesea de adîncime, stimulatoare de efervescență în domeniu. Dar mai apar și unele care, cred eu, dezorientează publicul, insuflînd un sentiment de snobism față de anumite filme. Filme la care oamenii, făcuți curioși, se duc, și, deși nu se atașează de ele, le aplaudă, ca să nu pară, vezi doamne !, „înapoiați". Propun deci criticii un plus de judiciozitate, de efort pentru propagarea în mase a peliculei de calitate.

— Dar cinematografiei noastre ce i-ați propune ?

— Mă cam înghesuiți cu întrebările, stimate Ilie Purcaru ! Suridați și îmi întindeți un declanșator nuclear cu butoane colorate ! De ce tocmai mie ? Știu, o să-mi replicați că eu îmi sumi m-am erijat — dar la sugestia dv. ! — în „cunoscător" al publicului. Ei bine, o să vă răspund. Cinematografiei noastre i-aș cere mai multe filme politice, mai multe filme de dezbatere a problematicii omului românesc al acestui ceas. (Firește, filme de artă, de autentică artă, calitate subînțeleasă, dar care nu trebuie transformată într-una, nu știu dacă mai e nevoie s-o spun, suficientă. Căci prin film, nu se difuzează doar valori estetice, în sens restrîns, ci mai ales idei, doctrine, se sugerează atitudini, comportamente.) I-as mai cere cinematografiei noastre mai multă **creație**, în deplina accepțiune a termenului. Mă gîndesc, cînd zic asta, și la producțiile terne și insipide, și la cele, „à la manière de" cutare regizor străin, dar nu numai la ele. Iată, de la o vreme sînt la modă ecranizările, demne de salutat, desigur, dar nu și atunci cînd, prin aglomerare, tind să acopere creația propriu-zisă. O cinematografie națională nu se poate susține prin ecranizări. Spectatorul român încă așteaptă marele film, marea creație a acestor ani (vestită de numeroase peliculă de ținută !) ; este momentul să-i fie dat.

— Într-un interviu pe care mi l-a acordat nu demult, un regizor constata faptul că în noi studiourile cinematografice sînt concentrate exclusiv în București. Dar creația cinematografică se face și în provincie, vezi, de exemplu, cinecluburile. Iar la dv., în Vrancea, știu că o astfel de creație a făcut obiectul unor eforturi organizatorice speciale.

— Vă referiți, desigur, la tabăra de creație a studenților-operatori și regizori ai I.A.T.C., deschisă acum trei ani, pentru prima oară, nu în București, ci în provincie. Adică la noi, în Vrancea. A fost o întreprindere temerară, cei 15 viitori cineaști găzduiți de noi fiind primii, în istoria institutului, care s-au despărțit de oamenii și de cadrul de viață ai Bucureștilor, renunțînd la Calea Victoriei, la Intercontinental și la Herăstrău, care de ani și ani fac fundalul, deseori sugerînd și materia peliculelor I.A.T.C.-iștilor. De data asta, ei și-au căutat întruchipările temei-examen în locuri mai puțin frecventate de aparatul de luat imagini, deci mai proaspete pentru ochi și mai incitante pentru talent.

— Cu ce vă ocupați la ora asta, stimate Al. Gavrilescu ?

— Între altele, cu modernizarea difuzării filmului la sate, prin extinderea rețelei de 35 mm. Ne pregătim, în aceste zile, și pentru tradiționalul festival al artelor vrîncene „Miorița", la care și întreprinderea noastră, în colaborare cu Arhiva națională de filme, participă cu o serie de acțiuni (printre care și un curs de cultură cinematografică pentru public).

— Proiecte ?

— Visez un festival anual al filmului românesc, o sărbătoare a acestei arte, avînd ca sediu Focșanii, dar nu doar Focșanii, ci și alte centre muncitorești, deci un festival itinerant, cu peliculele reprezentative și cu participarea creatorilor de filme, a criticilor și, firește, a publicului. În ce-l privește pe ultimul, l-aș vedea invitat la acest festival nu numai în calitate de spectator, ci ca factor activ, cu opinia decisivă în judecarea filmelor.

— Cum ați ajuns la „activitatea cu filmul", Al. Gavrilescu ? Vă știam publicist, autor de cronici literare, teatrale, muzicale... și cinematografice, ce e drept !

— Iubesc filmul de cînd mă știu, văzînd în el — iertați-mi patetismul — un cristal în care se adună și din care iradiază cu o intensitate unică tot ce poate sluji la desăvîrșirea umană. N-am putut deveni cineast, m-am făcut deci „comerciant" de film, cum îi se spune de regulă celor cu meseria mea. (Deși răspîndirea filmului, cu tot ce implică ea, nu cred că poate fi așezată sub o astfel de etichetă. Nu poți „vinde" la modul „comercial" sensibilitate, inteligență, filosofie, creație, trăire artistică. Cinematograful, am mai vorbit despre asta, nu-i doar o sală ca una de prăvălie, avînd drept tejghea ecranul, ci poate deveni — trebuie să devină ! — un veritabil ateneu al artelor și al științelor despre om, un templu interior al omului, dacă termenul nu vi se pare prea pretios.) Cînd am intrat în ceea ce se cheamă „activitatea cu filmul" încă nu cunosteam toate astea, deși, într-un fel, le intuiam, așa cum nu cunosteam nici eforturile — de muncă și de idee — care se cer acestui „comerț" insolit. Nu vă ascund, la început am trăit și clipe de derută. Cînd, în urmă cu un deceniu, am intrat în clădirea de pe strada Iulius Fucik din București, tovarășul Marin Stanciu, directorul „Romînieifilm", un veritabil dăltuitor de caractere, după ce mi-a ascultat descumpănirile juvenile, m-a întrebat brusc : „Tovarășe Gavrilescu, ce vă curge prin vene ?" I-am răspuns : „Sînge". „Ei bine, mi-a replicat, vă aștept în ziua în care vă va curge acetonă". M-am străduit să ajung aici, adică la acea chimie care să precipite și să sublimeze actul eficient al muncii mele. Încă mai am — vă imaginați — destul de străbătut din acest drum !

I

Oameni care trec prin munte

Stă pe un scaun, rezemat de peretele barăcii și zice într-una că a fost și e fericit, fără a fi deloc surprins cînd îl întreb de cîți ani locuiește prin barăci, el zice că de peste 33, iar eu zic — păi atunci, de unde-atîta fericire ? Măi omule, păi dumneata crezi că de la pereți vine mulțumirea cuiva ? Nu, sigur că nu doar de la asta, dar de la mai ce ? De-aici ! — spune scurt și-și privește mîinile mari și frumoase, mîini de bărbat adevărat, expresive, care de la o primă vedere, arată că știu ține bine tîrnăcopul, dar pot și mîngîia dulos un creștet de copii. Și de-aici ! — și-și îndreaptă arătătorul spre piept și spre tîmplă. Mi-am dus traiul prin barăci, continuă, dar numai eu știu ce-am visat aici și ce-am lăsat în urmă atunci cînd am plecat dintr-una pentru a mă muta în alta.

GHEORGHE IORDACHE, bărbatul acesta, abia trecut de cincizeci de ani, voinic, liniștit și chipeș, Eroul Muncii Socialiste Gheorghe Iordache este de profesie șantierist. Nu păstrează, printre puținele amintiri-document pe care le deține, fotografii de prin locurile pe unde a trecut. Nici jurnal nu s-a gîndit vreodată să țină. Și vrea să sugereze că nici n-a dus o viață zbuciumată, „de roman", ci n-a făcut altceva decît să trudească, temeinic și pătimaș, în cinci locuri din țară : la casa părintească, la Bicaz, pe Argeș, la Transfăgărășan și aici, la Rîușor. Atît. E destul pentru a te declara fericit ? — pisez în continuare ideea de la care am pornit. Oho ! — exclamă el în loc de răspuns, se ridică de pe scaun, pornește spre un colț al încăperii, scoate de-acolo o cutie cu trei-patru poze și zice, în timp ce mi le întinde : știi, acu' mi-a venit în cap vorba asta, că vorbele din vorbe se ivesc, or, eu dacă nu prea mă dau la istorisit, nici vorbe prea multe nu știu, da' asta-i bună, că-i adevărată : atunci cînd ai muncit într-o viață cît să poți spune că ai dus un munte în spate și încă te mai ții drept și ți-e drag să trăiești și ai mai lua încă un munte în circă de-acu' înainte, asta e, zic eu, toată chestia cu fericirea.

Pe la începutul lui septembrie '52, într-o duminică încă mirosind a vară, flăcăii și fetele care horeau în centrul satului băcăuan Mînăstirea Cașin s-au oprit cîteva clipe din jucat pentru a-l asculta pe bărbatul, tînăr ca și ei, care le spunea despre o lucrare la care sînt chemați și ei să participe. Era nevoie, la Bicaz, de brigadieri voluntari, era nevoie de mînă de lucru vînjoasă. Peste douăzeci de băieți s-au hotărît s-o pornească într-acolo. Printre ei — și Gheorghe Iordache. Nu împlinise încă 17 ani și era cel mai mare dintre cei nouă copii ai familiei sale.

N-o dusese tocmai rău printre ai săi. Avea părinți harnici, trăind în bună înțelegere, lucrînd pămîntul, crescînd ceva oi și vite și aducînd pe lume, tot la doi ani, cîte un prunc. Șapte băieți și două fete. N-a durat prea mult tocmeala atunci cînd Ghiță a zis, așa cum o face și acum, cu puține cuvinte — eu plec. Taică-său era încă în putere, frații mai mici se înălțaseră și ei, binișor, puteau pune umărul la treburile gospodăriei, așa că Ghiță a zis — eu plec.

„Lume multă în tabăra de la Bicaz. Să fi fost mai bine de 1 200 de oameni veniți de prin toate colcăurile. Am primit haine și încălțări, loc de dormit și așternuturi și am trecut la muncă fără prea multe discuții. Începeam stagiul de brigadier, care dura patru luni. În prima dintre lunile astea am lucrat afară, la canalul de evacuare. Adică săpam. Dar săpat, nu jucărie. Cînd se dădea semnalul de încetare, puteai să fierbi pe palme un ou. Mergeam la lucru și ne întorceam de-acolo încolonați, cu cîntec, așa cum s-a tot povestit. Ce să spun, era frumos, te simțeai mare și folositor. Iar cînd îți mai și auzeai numele strigat, la careurile zilnice, printre evidențiați, îți venea să te săruți singur pe obraji, la spălător.

Apoi am intrat în subteran, într-o formație de dulgheri. N-am făcut, cîteva săptămîni, decît să le aduc apă celor care munceau acolo. Cam două-trei găleți pe schimb. Trebuia, pentru asta, să străbat un tunel de vreo doi kilometri, pe unde trecea și o linie ferată dublă. Intrau și ieșeau vagonetii, iar eu mă strecuram pe lîngă ei. Am fost întotdeauna un om ascultător, nu m-am supărat pe muncă, oricare ar fi fost, și nu m-am speriat de ea. Căram apă și credeam sincer că fac o treabă bună. Și mai ales utilă. Ceva pentru oameni. Apoi am început să învăț și meserie. Întîi — ajutor de dulgher, apoi, după ce-am terminat o școală de calificare, dulgher. Eram bine privit, mă număram mereu printre fruntași. Pentru asta, am primit dreptul să am pat într-un dormitor mai mic, de numai patruzeci de oameni, unde aveam și fișet separat. Ceilalți stăteau în dormitoare de 70—80 de paturi suprapuse. Eu, însă, eram stahanovist. În numai doi ani și ceva de la venire, am fost numit șef de schimb și am primit garsonieră, adică o cameră separată, firește că tot în colonie, tot în baracă. Atunci mi-am dat eu seama că am aflat drumul pe care trebuie să merg.

Totul mi se părea minunat : și ceasuri orele de muncă — istovitoare, e drept, dar în care puneam tot sufletul —, și tovarășii de echipă... Mergeam și pe-acasă : în concedii și în încă două-trei învoiri pe an. Eram decis să-mi aduc și frații mai mici pe santier, dar ziceam că e mai bine să se mai coacă. Nu-i lucru de ascuns : nu era prea simplu să reziști la Bicaz. Îți trebuiau oase tari, sănătate de fier și încredere în tine. Dacă trăgeai și te țineai de treabă, cîștigai bine. Dar atunci, la început, nu exista nici un fel de mecanizare a lucrărilor. Lopata și tîrnăcopul erau singurele „utilaje". Vagonetele se basculau cu spinarea și se împingeau cu mîinile. După ce-am săpat noi vreun kilometru de galerie, ni s-au adus și niște cai pentru trasul vagonetilor. Parcă-l luasem pe dumnezeu de picioare. Nu era chiar mecanizare, dar măcar era... ceva ! Încărcatul vagonetilor, însă, tot manual se făcea. Aveam niște lopeți uriașe, cam de două ori mai mari decît cele de azi ; le ziceam „inima lui Stalin". Cu lopețile astea, doi inși care aveau de-acum un an-doi de Bicaz, încărcau un metru cub și jumătate în cinci minute".

Gheorghe Iordache se oprește din povestit și merge către o masă pe care se găsesc teancuri de discuri. Nu, pe cele vechi nu le are aici, le păstrează acasă, la Pitești. Sînt discuri de patefon, din acela cu manivelă. Le-a cumpărat după ce-a ieșit pe leafă. Asta a vrut să aibă mai întîi : ceas de mînă și patefon. Ceasul era o Pobedă, costa 975 de lei, aproape trei salarii, dar a strîns, a mai luat și niște prime și și l-a cumpărat. La fel și patefonul. Primele plăci erau cu melodiile cîntate de Alexandru Grozuță (celebra „Pe Mureș și pe Tîrnave") sau altele, ca „Zăzărică, zăzărea". Vara, Ghiță scotea patefonul între dormitoare și punea plăci. Un fel de discotecă. Ba chiar discotecă în regulă, pentru că se dansa și se fredona continuu. Se mai dădeau și alte petreceri, erau baluri mascate, la cîteva luni, se alegea, pe baza însrisurilor de pe cărțile poștale, regina balului...

„Distracția ca distracția — pentru că exista, nici vorbă, doar eram tineri —, dar munca era unde era. Se apropiau momentele mari, evenimentele, cum li se zicea. Astea îți rămîn în minte și dacă ai trăi o mie de ani. Era în '54 și trebuia să aibă loc străpungerea tunelului. Nici nu-mi venea să cred, deși lucram acolo. Cum adică, să treci printr-un munte ?! Echipa mea perfora dintr-o parte, alte echipe din partea cealaltă. Nimeni nu mai știa de somn. Directori generali, țin minte că cel mai mare se numea Burlescu, stăteau tot în mijlocul nostru. Visam tunelul ăsta ! Visam, dar nu-mi venea să cred că o să-l văd cu ochii. Au venit și unii cu aparate de filmat, totul era pregătit, îi auzeam pe cei de dincolo săpînd și bocănind și mai țin minte că a venit la mine un ziarist, tot ca dumneata, și m-a întrebat — știi, tovarășe Iordache, ce faci nici ? Cum să nu știu ?, am sărit eu în sus, știu : sap. Și cu săpatul ăsta o să ajungem noi să străpungem ditamai muntele. Bine, bine, sapi, dar să mai știi ceva : aici se face istorie.

DAN MUCENIC ■

Belelele cele mari vin totdeauna de la aritmetică

Ce somn poate avea un om vinovat ? De cîte ori se zvîrcolește în vis ? Ce simte cînd aude pași în urma lui ? Cum suportă întîlnirile cu fiecare străin în care ar putea fi chiar cel în drept să-l tragă la răspundere ? Cum ține minte toate minciunile pe care trebuie să le întindă ca o plasă, menită să ascundă adevărul ? Singurătatea la proporțiile unei hăituieli. Se teme și de cei din familie. Frica și suspiciunea înalță un zid de sticlă între el și ceilalți. E ca o fugă nebună, cu zimbetul pe buze, e o pîndă în care vînătorul e chiar vînatul, iar prețul iluzoriu — îmbogățirea — nu-i decît un trofeu inutil, e chiar nenorocirea pe care și-a agonisit-o cu sîrg, muncind și pregătindu-și singur capcana care îl așteaptă. Perna lui nu e decît un amestec de spini și cloburi, de șerpi și zgomote venite dintr-un infern imaginar și, pe măsură ce cercul se strînge, e cuib de viespi și cutie de rezonanță pentru toate spaimele. Drumul de întoarcere nu mai există. Cel de scăpare e o iluzie corectată mereu de frică și îndoială. Ca un hamster într-un bol de sticlă, el caută colțul întunecos în care să se poată ascunde. Dar oriunde ar fugi, nu se mai poate ascunde de sine și atunci încearcă să se amăgească că poate scapă. Că nu îl găsesc. Iar el se calmă doar într-un singur fel. Cînd își întindea pe pîine o felie de lebăr. O mînca tacticos și mai lua una. Totdeauna avea o bucată pusă de o parte. Chiar și carmangierul care îi dădea carnea știa de pasiunea lui specială pentru lebăr. De fiecare dată cînd îi făcea pachetul nu uita de bucățica de rigoare. Dar spre surprinderea tuturor, cînd i-au deschis fișetul, nu avea nici măcar o felie din acest preparat. Doar bani și diferite lucruri. Unii au zis, dacă n-are în fișet, atunci are în mașină. Dar nici în mașină nu i-au găsit. Doar bani și cecuri, însumînd 150 000, cîteva pachete de țigări și niște băuturi. Le-a arătat pe toate cu un aer resemnat, sătul, renunțînd să mai lupte pentru a se acoperi. Parcă ar fi așteptat asta. Dar alții zic că nu, că în ciuda vîrstei de pensionare, în ciuda bolilor care îi măcinau trupul, directorul comercial al unui celebru complex hotelier bucureștean (celebru ca și cercul lui Arhimede), el, în ciuda celor 60 de ani, era un avar tînăr, viol și neiertător. Strîngea cu sîrguința unui om aflat la început de drum. Parcă nu avea decît un pat pliant și un ibric de cafea. Dar nici acasă nu avea curajul să ascundă. Dacă i le găsesc ai lui ? De teamă, își ținea banii în portbagaj și în fișet. La urmă a zis că după pensionare voia să-și cumpere o casă undeva la țară. Să uite sau să se odihnească ? Poate că pentru amîndouă. Să se odihnească întîi, pentru că în ciuda mijlocului prea gros, era viol și alerga între parter și etajul 21. A alergat enorm și pentru bani și pentru necazurile slujbei. El zice că „cea mai mare parte din aceste sume, în jur de 4 000 de lei lunar, le-am dat la rîndul meu (mai exact produse de această valoare) pentru aprovizionarea unității cu mărfurile necesare". Deci alerga mereu și zicea că nu vrea să plătească din buzunarul lui. La cît se ridicase suma ? Fiecare se gîndește în raport cu experiența sa de viață. Directorul comercial al acestui hotel adunase de la barmani peste o jumătate de milion. E mult ? E puțin ? Este enorm în raport cu o leafă, dar e puțin dacă ne gîndim că șeful unui birou comercial de la I.C.L. Textila 1, Ion Gheorghișor, a primit un milion de la Elena Purcărea, o vînzătoare megalomană, asta numai și numai ca să-i înlesnească o aprovizionare substanțială pentru un magazin prăpădit de prin Capitală. Dar asta e o altă poveste. Ion Dăogaru (cine știe cine o fi greșit acum cîteva decenii, la întocmirea certificatului de naștere) nici măcar nu cerea. „Pe parcursul timpului sau făcut mai multe schimbări de Personal în sensul că mulți barmani au fost restructurați sau dați afară pe diverse motive. Am observat că directorul comercial Ion Dăogaru îmi făcea unele aluzii la cea ce s-a întîmplat cu alți barmani. Pentru a-și da seama această situație îmi dădeam seama că dir. urmărea să mă dea afară. Am discutat cu alți barmani care miau sugerat ideia să dau diferite atenții directorului comercial pentru a mă lăsa în pace. Am discutat cu colegul meu Tănase Adrian care a fost și el de acord să dăm bani directorului. După ce neam interesat cîți dau alți barmani neam hotărît. Eu și Tănase Adrian să dăm directorului cîte 400—500 săptămînal, bani pe care acesta îa primit foarte mulțumit", zice Gheorghe Veșcă, de profesie barman. Ce-i ciudat în această afacere este că toată lumea încurcă gramatica mai rău ca la balamuc, dar invirte cifrele cu o specială aplicație pentru matematica în favoarea lui. E ca în povestea aceea în care un ins, întrebat cît fac doi și cu doi, a răspuns, dacă ai de dat, face 3,5 și dacă ai de luat, face 4,5. Directorul stătea și el prost cu gramatica, dar stătea bine cu socotelile. Deși avea de luat de la mai mulți barmani, trecea pe la fiecare cu o precizie de ceasornic. Dacă nu era omul, revenea și nu-l ierta decît în luna de concediu. A barmanului, nu a lui, pentru că el nu-și lua concediile ca oamenii să nu-și piardă reflexele în răstimpul în care lipsea. Și totuși, directorul comercial n-a cerut nimănui un ban. Alt barman, Vasile Soare, a zis : „După circa cinci-șase luni am observat că directorul comercial venea zilnic în bar și stătea ore întregi fiind zile cînd venea și de 5—6 ori stînd 20—30 de minute. În aciastă situație am întrebat pe colegul meu dacă în tura lui se procedează la fel și mia spus că toți barmanii îi da Țigări străine și mai și că Trebuie să îi dau și eu". Culmea e că din aproape nimic datul banilor a devenit un reflex și o discretă tradiție a instituției. Emil Axinte, și el barman, susține că : „de comun acord cu ceilalți barmani sa stabilit tacit între noi ca săi dăm lui Ion Dăogaru cîte 500 lei săptămînal cînd lucram la barul Luna la et. 21 și Intermeto și 600 cînd lucram la Belvedere. Cunosc faptul că toți ceilalți barmani dădea săptămînal sume de bani lui Dăogaru Ion". Cu cît a „cotizat" Axinte la directorul comercial ? După un calcul aproximativ, pînă în 1985, ar fi dat 110 000. Lei, nu boabe de fasole. Și pentru ce ? „După primirea banilor, zice Ion Dăogaru, eu aveam grije de barmani, de aprovizionare, de curățenie, ordine și disciplină". Și în fiecare lună omul își stringea suma, după principiul spic cu spic se face snop. Și dacă punem în funcție această aritmetică a avantajului, iese că barmanul Constantin Sandor i-a dat bani și țigări în valoare de 61 800. Vasile Soare a cotizat la directorul comercial cu 96 800 Omul mai avea de dat doar 3 200 ca să atingă suta de mii. Adrian Tănase n-a dat decît 70 000. Gheorghe Veșcă tot atît, iar Mircea Berbece doar 53 000. Snopul a crescut încet, încet și ajunsese o adevărată claie de bani. Din ce scoteau bieții oameni mărunțișul pentru Dăogaru ? Gheorghe Veșcă zice că „sumele de bani date lui Dăogaru provin din retribuția personală și o mică parte din ceia ce lăsau clienți după ce îi serveam". Soare a fost mai sincer. A spus-o pe șleau : „bani care îi dădeam lui Ion Dăogaru proveneau din bacșiș lăsat de clienți la întocmirea notei de plată și toți obișnuia să lase bacșiș". Mai lăsau clienții (vorba unui ospătar, dacă e mai mulți de 25 se scrie cu doi dă i) și se mai descurcau și ei. Dar și directorul face o mică aluzie. El zice că „am primit de la barmani diferite sume de bani pentru a le facilita aprovizionarea preferențială cu produse indigene și în special din import cît și pentru ai menține în funcți și a-le trece cu vederea unele nereguli pe care le comiteau aceștia în activitatea zilnică". La ce se referă ? Pentru ce ținea cele 14 seturi de fiole alcooscopice ? Doar nu le trecea cu vederea tot felul de nereguli ca ei să plătească din leafă și să meargă acasă cu buzele umflate. Ar fi fost prea de tot. Și incorecți și calici. Culmea e că dacă dădeau toți, toți erau „aprovizionați preferențial", adică egal. Sau acest preferențial o fi un cuvînt care are un sinonim mai ocolit. Oricum, sistemul funcționa în virtutea reflexului deja cîștigat. Cînd clienții s-au mai împuținat „și nu ne mai lăsa bacșiș", unii dintre barmani nu s-au mai grăbit să dea. S-au făcut că uită, că nu-și aduc aminte. Dar directorul era prompt. Le aplica o primă măsură „educativă". Venea cu cîțiva prieteni și se așeza la bar. Comanda o tură pentru fiecare și se întindea la povești. După un timp mai cerea un rînd și continua poveștile cu amintiri, anecdote și planuri de viitor. La urmă, zicea, gata, vine omul, mai stă cît stă, dar mai și pleacă. Se ridica și spunea mulțumesc frumos, la revedere și pleca bine dispus, lăsînd în urma lui o gaură în gestiune de cîteva mii. Asta pentru ca barmanul să nu-și uite datoriile de onoare. Și după ce termina cu barmanii trecea pe la carmangerie. Avea întotdeauna la el o plasă goală pe care i-o dădea omului de la carne. Acesta nu uita niciodată de lebăr. I-o dădea plină și directorul comercial zicea mersi și pleca zîmbind. O felie de lebăr face mai mult decît o căruță cu portocale. Și mai dădea și la carmangerie o gaură de 15 kilograme în fiecare lună. Directorul comercial zice : „probabil că toate produsele pe care mi le dădea proveneau din plusuri". Plusurile din ce ? Cine îi lăsa ciubuc carmangierului Gheorghe Teodorescu ? Oricum, și el a contribuit cu „furaje" în valoare de 42 000. E ceva dacă împarți suma asta pe kilograme și prețuri. Ies mușchi de pe cîteva animale.

Au trecut 60 de ani din viața unui om. Următorii 13 nu mai contează. Eventual, după aceea. Dar atunci va fi tîrziu. Cînd va deschide portbagajul nu va mai găsi banii ascunși. Apoi s-ar putea ca mașina să nu mai existe. Și dacă va rezista pînă atunci, oricum va fi a altuia și noul proprietar ar putea să strige, hoții, hoții ! Și atunci ce sens a avut ? Din toată agoniseala n-a mai rămas nimic. Toată claia de bani s-a împrăștiat. N-a rămas decît un munte de amărăciune. Și primii care au dat bani și următorii, probabil că de fiecare dată cînd își aduc aminte scapă cîteva cuvinte usturătoare. Unii nu se simt vinovați cu nimic. Cinstiți și devotați, muncesc în continuare. Au dus o viață grea. Abia acum au toate condițiile de afirmare. Problemele de gramatică nu-i neliniștesc. Iar fișa postului pentru directorul comercial, elaborată de Direcția de alimentație-băuturi și aprovizionare cu mărfuri, spune clar că acesta „coordonează, îndrumă și i-a măsurile necesare pentru realizarea indicatorilor de plan la desfacerea de mărfuri". Nimeni n-a încurcat-o din cauza gramaticii. Belelele cele mari vin totdeauna de la aritmetică. Cît privește somnul, abia acum, după ce s-au încheiat socotelile, el devine profund, odihnitor, ca o ploaie binefăcătoare.

CORNEL NISTORESCU ■

Precizare

Întrucît mai multe persoane ne-au solicitat informații cu privire la sursele documentare în realizarea foiletonului „Suzette" publicat în revista nr. 9 din 28 februarie a.c., facem precizarea că reporterul C. Nistoresc nu a avut în vedere anumite persoane și că orice asemănări de nume și fapte din articol cu realitatea sînt absolut întîmplătoare.

Fluxul și refluxul umbrei la Kogaion

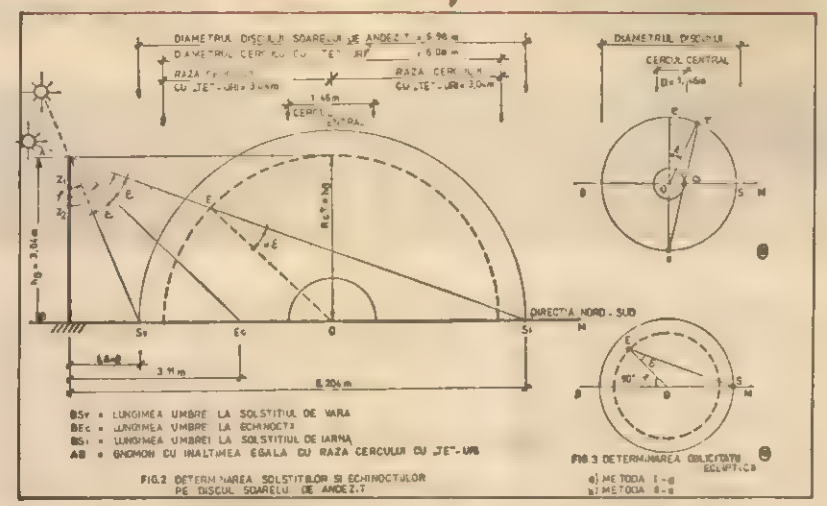

FIG.2 DETERMINAREA SOLSTIȚIILOR ȘI ECHINOCȚIILOR PE DISCUL SOARELUI DE ANDEZIT

FIG.3 DETERMINAREA OBLICITĂȚII ECLIPTICEI

a) METODA I-a
b) METODA II-a

3

— Există astfel de marcaje ?

— Se pare că da. În acest caz e nevoie însă de un gnomon de o altă înălțime. Să calculăm înălțimea acestui gnomon, e nevoie mai intîi de o observație, simplă în fond, dar cu consecințe importante : calculînd lungimea cercului cu T-uri, precum și dublul lungimii razei de piatră, vom obține 19,10 m și respectiv 19,20 m. Rezultă că cele două lungimi sînt aproape egale. Această lungime de 19,20 m ar reprezenta drumul parcurs într-un an întreg de vîrful umbrei gnomonului — în ipoteza că vîrful umbrei s-ar mișca numai pe raza de piatră. Adică punctul solstițial de iarnă ar fi în vîrful razei, iar cel de vară la baza ei, în punctul de racord cu discul Soarelui de andezit. Altfel spus, se poate urmări astfel, așa cum dv. spuneați, fluxul și refluxul umbrei. Faptul că un parcurs rectiliniu este egal, ca mărime, cu un parcurs circular ne poate sugera modul în care mișcarea Soarelui în înălțime (pe ecliptică) se poate transforma foarte simplu, în mișcare rectilinie (pe raza de piatră), și apoi în mișcare circulară (pe cercul cu T-uri, susceptibilă de a fi urmărită cu ajutorul marcajelor cu piese **T**, existente pe acest cerc.

— Care credeți că era legătura de funcționare dintre Soarele de andezit și celelalte sanctuare ?

— Fiecărei piese în formă de **T**, poziționată pe disc, îi corespundea un număr de piese în celelalte componente ale sanctuarelor, uriaș „mecanism" de piatră ; o mișcare făcută pe disc, la împlinirea unui segment de timp, determina altă mișcare sau mișcări într-un etaj superior, să zicem, al acestui uriaș mecanism de piatră.

— Îmi imaginez funcționarea acestui mare mecanism ca un fel de ceasornic uriaș, pus în mișcare cu ajutorul Soarelui. Fiecare sanctuar, marcat cu stîlpi sau cu blocuri de andezit, mai ales cele rotunde, e pentru mine un fel de roată din interiorul unui ceasornic, pusă în mișcare cu ajutorul alteia, funcționînd numai în raport cu o altă piesă. Dar asta mi-o imaginez numai cît e soare ; cînd dispărea Soarele ce se întîmpla oare ? Cumva sistemul, acest străvechi mecanism al ceasornicului, nu mai funcționa ?

— Nu, pe timp noros se simula mișcarea unui soare mijlociu și întreg ansamblul continua să funcționeze, să măsoare timpul prin amplasarea de piese T pe cercul cu T-uri.

— La cît timp credeți că se amplasa o piesă T, pe cercul cu T-uri ?

— Ritmul era de o piesă T, la cinci zile. Dacă ținem cont că sînt 73 de piese T și la cinci zile se plantă una în acele scobituri ale cercului, avem : 5 înmulțit cu 73 este egal cu 365 de zile !

— Deci, numărul de zile dintr-un an ! Dar ce se întîmpla cînd reapărea Soarele ?

— La reapariția Soarelui, sacerdotul, omul care lucra cu acest complicat și totodată simplu sistem, avea posibilitatea să corecteze, cu ajutorul gnomonului și al umbrei acestuia eventualele abateri pe care le-ar fi generat simularea mișcării soarelui pe timp noros.

— Considerați că era importantă, pentru calcul, și înălțimea acestui gnomon ?

— Conform aceleiași metodologii de calcul (care ține cont de configurația cerului de acum 2 000 de ani), înălțimea gnomonului (pentru care diferența dintre lungimile umbrelor la cele două solstiții era egală cu lungimea razei de piatră) este de 4,22 m. Elementele existente pe discul Soarelui de andezit (trasate de strămoși)' ne permit aflarea înălțimii lui : adunînd raza discului cu raza cercului central obținem lungimea de 4,21 m, deci practic egal cu 4,22 m. Deci și această înălțime este ușor accesibilă oricărui „operator", preot sau inițiat, fiind inscrisă pe discul de piatră.

— Deci, iată o formă nepieritoare, în timp, de înregistrare a informației. Să fie vorba chiar de așa ceva ?

— Este chiar despre asta vorba. Dar nouă ne mai rămîne să determinăm amplasarea punctului echinocțial pe raza de piatră ; să vedem cum era el marcat.

— Bănuiți că ar fi putut fi săpat, marcat în piatră și acest punct ?

— Avem o oarecare speranță pentru aceasta. Calculul ne-a arătat că punctul echinocțial pentru acest gnomon este poziționat pe blocul nr. 5 al razei de piatră, al acelui ac indicator al busolei, cum îi spuneați dv. Am analizat atent acest bloc : pe fața sa laterală, privindu-l de la est către vest, la circa 35 cm de capătul dinspre disc, se află (se pot vedea) două linii paralele săpate în blocul de piatră, de forma următoare : (II). Lungimea de la discul de andezit pînă la aceste semne este egală cu distanța de la disc la punctul echinocțial.

— Ce spune această egalitate ?

— Constatăm astfel că cele două semne (linii paralele pe verticală) de pe fața blocului nr. 5, puteau sluji drept marcaj pentru punctul echinocțial, în deplasarea umbrei gnomonului de-a lungul razei de piatră.

— Au mai fost găsite și alte semne săpate în piatră ?

— Este cunoscut faptul că în incinta zidurilor de la Sarmizegetusa Regia, au fost găsite blocuri de piatră pe care sînt săpate litere aparținînd alfabetelor grec și latin, cum și alte caractere care nu se știe în prezent cărui alfabet aparțin.

— Poate e vorba de scrierea strămoșilor noștri, de litere ale alfabetului mult disputatei limbi protolatine, pe care, cum zic unii istorici, o vorbeau și, probabil, scriau strămoșii noștri geto-daci ?

— Problema trebuie studiată. Noi mai adăugăm că și pe alte blocuri ale razei de piatră există semne de tipul celor de pe blocul nr. 5, mai mari sau mai mici. Nu intrăm acum în detalii privind semnificația fiecărui semn de pe fiecare bloc din punct de vedere astronomic, calendaristic, al ritualurilor etc. O vom face într-un dialog viitor, dacă veți dori.

— Oricum, considerați că ele, aceste semne săpate în piatră, ne transmit informații ?

— Sînt convins de aceasta. În plus, trebuie să subliniem că ar fi pentru prima dată cînd unor semne (litere ?) de pe niște blocuri de piatră din Sarmizegetusa Regia, din sanctuarele de aici, li s-ar determina sau li se determină chiar, ceea ce am făcut noi acum, un sens clar, demonstrat cu metode matematico-astronomice : marcarea pe blocul nr. 5 al razei de piatră, marele ac indicator al busolei, a momentului echinocțiilor.

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU ■

Citesc în ziarul „Făclia" din Cluj-Napoca un anunț tulburător : la Palatca, un sat situat la vreo 30 de kilometri de oraș, a încetat să mai bată inima ultimului supraviețuitor al masacrului horthyst de la Moisei, din Maramureș. A murit omul-legendă Vasile Petean ! Și mi-e atît de vie imaginea primei și ultimei întîlniri cu acest erou încît mi-e foarte greu să cred că și această ultimă și emoționantă mărturie vie s-a retras în legendă.

Era 14 octombrie 1984. O zi mohorîtă. Rece. Ploioasă. Urîtă. La Moisei, autocarele își mai găseau cu greu loc de parcare. Hotelurile din stațiunea Borșa din apropiere, deveniseră și ele neîncăpătoare, iar casele oamenilor din zonă își deschiseseră larg porțile pentru toți oaspeții. Și aveam să cunosc printre oaspeții Moiseiului soțiile, copiii, nepoții și strănepoții bărbatilor în floarea vîrstei omoriți în acel blestemat septembrie 1944, oameni care au trăit încordarea acelor zile dramatice acolo, în preajma Moiseiului...

Și ce poate fi mai tulburător decît momentul cînd însoțit de el, pătrunzi în Casa-muzeu și asculți cu gravitate povestea ultimei crime săvîrșite de horthyști ? Parcă-l aud : „Ne-au dat ordin de îmbarcare, după trei săptămîni de foame. Voiseră mai întîi să ne omoare prin inanițiie, dar am rezistat. Eram

A plecat un om rămîne o legendă

însă sleiți de puteri. Ne-au spus că ne duc în gara Borșa să descărcăm vagoane, dar am înțeles că ne duc la moarte".

Și parcă-l văd pe Vasile Petean, atunci, în ziua cînd se împlineau patru decenii de la masacrul de la Moisei, oprit la podul de pe apa Moiseiului :

— Vedeți ? — ne explica celor prezenți. Aici au vrut prima oară să ne omoare. Ne-au dat jos din camioanele cu prelate, voind să simuleze fuga noastră, dar pînă la urmă au renunțat, amînînd momentul cu cîteva zeci de minute.

Acolo, în casa în care au fost împinși cu patul puștii, sleiți de putere, li s-a ordonat să se culce. Și-au pornit rafalele. Vasile Petean, țăranul din Palatca, a fost lovit în cap și în umăr. A rămas acolo în nestire. Cînd s-a trezit, apărea zorii. Era 15 octombrie 1944, iar pe-aproape mult așteptata zi a eliberării. S-a uitat jur-împrejur, a-ncremenit, apoi a-ntrebat dacă mai trăiește cineva. Și nu i-a mai răspuns nimeni. Se uscase și balta de sînge iar în jurul casei, liniște. Cînd s-a mai întremat, a plecat, oamenii de bine ajutîndu-l să se spele, să mănînce, să reziste... Și a bătut Vasile Petean, cu pasul. Transilvania spre a anunța familiile celor omoriți, lăsîndu-ne mărturii tulburătoare pentru civilizația acestui secol XX.

...Și-l revăd iarăși pe Supraviețuitor. Un om vesel, frumos, harnic, mereu cu gîndul la cei patru copii, pe care-i iubea ca pe lumina ochilor. Și gîndul mă poartă din nou spre Moisei.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Ingrata memorie a lumii

Știința românească a fost adesea frustrată în istoria civilizației mondiale de merite evidente care îi reveneau. Realizări care sînt opera unor fii ai României au fost și mai sînt, destul de des, atribuite unor savanți sau ingineri din alte țări. Vina este, cel puțin în parte, a noastră. Semnalam, cu cîțiva ani în urmă, Directorului Muzeului Capodoperelor Științei și Tehnicii din München cîteva omisiuni flagrante, dar răspunsul pe care mi l-a dat m-a amuțit : „Unde sînt cărțile dv. de sinteză, în limbi de circulație internațională, care să vorbească despre realizările remarcabile și prioritățile care susțineți că lipsesc la noi. Iată, în biblioteca mea, astfel de cărți ale altora. Și nu mă refer la americani, ruși, francezi, englezi, germani, italieni, ci chiar la alții, mai mici". Mărturisesc că m-am rușinat. Iar dacă în unele domenii, mai ales medicina și matematica, realizările noastre sînt destul de bine cunoscute (deși nu fără omisiuni — vezi cazul insulinei), în general s-ar putea scrie o carte întreagă despre premiile Nobel pentru știință care ni s-ar fi cuvenit sau la care am fi trebuit măcar să fim asociați, cum este cazul radioactivității artificiale, despre care am făcut mențiune într-un trecut articol.

Dar cînd au început aceste frustrări ? Primul frustrat, identificat de neobositul istoric al biologiei care a fost regretatul acad. Emil Pop, a fost, după cîte știu, **Constantin Manolescu**, cel dintîi naturalist care a explorat sistematic flora și fauna Peninsulei Balcanice. Nu se cunoaște data nașterii și nici a morții sale, nici chipul său, nici instrucțiunea pe care a primit-o. Născut la Mehadia, în Banat, știm că în 1830 își făcuse stagiul militar la regimentul grăniceresc din Caransebeș. Vicecustodele Muzeului din Pesta, Emeric Friváldszky l-a întîlnit colectînd plante pe Valea Cernei și, impresionat de cunoștințele lui, i-a propus să devină preparator și asistent muzeal. Astfel Manolescu a dobîndit experiență în prepararea animalelor și plantelor.

În anul 1833 Friváldszky a organizat, pe propria sa cheltuială, o expediție naturalistă care a durat trei ani, în zona cuprinsă între Munții Balcani și Marea Egee. Pe lîngă Manolescu, la ea au luat parte maghiarul Andrei Füle și germanul K. Hinke, dar singurul care a activat în tot acest interval a fost bănățeanul, întrucît atît Füle, cît și Hinke au decedat în decursul desfășurării ei. Recolta de floră, faună și minerale, colectată și preparată corespunzător, a fost impresionantă. În condiții uneori foarte grele (inundații, epidemii etc.) au fost strînse, în regiuni practic necercetate anterior, 1 900 specii de plante, 2 000 specii de insecte, melci, fluturi, pești, păsări — acestea fiind expediate, în mai multe etape, la Pesta. Pe baza lor, s-au identificat zeci de specii noi, ca și genul nou **Haberlea**, cu specia **Rodopensis**, o plantă crescînd pe stînci.

Materialul astfel acumulat, observă acad. Radu Codreanu, „de o valoare excepțională, a alcătuit substratul documentar pentru senzaționale descoperiri floristice, semnate însă, ca autor, conform contractului, de Friváldszy". Emil Pop face precizări, arătînd că vicecustodele muzeului pestan, care a studiat și publicat inestimabila colecție, nu i-a menționat niciodată pe expediționari, nu i-a trecut nici pe etichetele ierbarelor alcătuite și „nu-i citează măcar în calitate de colectori". Nu știu de ce, termenul de „frustrare" mi se pare prea blînd, eufemistic. N-ar fi mai potrivit cel de furt științific ?

C. Manolescu și K. Hinke au reușit totuși să publice în revista „Flora" din Regensburg, binecunoscută specialiștilor, un valoros articol care enumeră și descrie 149 plante deosebit de interesante strînse în 1833—1834 în Balcani și Rodopi : **Antrag des im Jahre 1833 und 1834 in der europäischen Türkei, namentlich in Rumelien, auf dem Balkan und Rhodope gesammelten wildwachsenden Pflanzen**, („Flora", I, 1835). Este prima contribuție de specialitate a unui botanist român într-o publicație de specialitate și este îmbucurător faptul că acaparatorul, vicecustode nu a apreciat această publicare drept... o încălcare a contractului. Din păcate, date ulterioare despre Manolescu, după această campanie, lipsesc.

Se împlinește anul acesta o jumătate de veac de la apariția uneia dintre cele mai originale lucrări românești de biologie, intitulată **Asupra configurației moleculare a materiilor albuminoase grase și a hidraților de carbon** (Iași, 1936). Autorul ei era profesorul de chimie agricolă al Universității din Iași Haralambie Vasiliu (1880—1953), cunoscut și prin alte contribuții importante în știință, privitoare la studiul și experimentarea rolului cuprului în viața plantelor și animalelor, metabolismul substanțelor proteice, biochimia acizilor organici în sol, radiațiile energetice emise de organisme (pe care le-a și înregistrat) etc. În lucrarea din 1936 amintită, H. Vasiliu emite, primul în lume ipoteza privind structura spiralată a substanțelor proteice din nucleul celulei vii, (spirala fiind formată din grupările caracteristice ale acizilor aminici legate peptidic), el referindu-se la „o coloană vertebrală formată din o spirală de atomi, la care sînt atașate niște catene laterale" ; această viziune este chiar reprezentată grafic, pe o planșă, de către savant. Existau e drept și unele lacune, de pildă structura spiralată era extinsă nejustificat asupra grăsimilor și polizaharidelor, iar legăturile de hidrogen erau ignorate.

Cu toate acestea, prioritatea lui H. Vasiliu era incontestabilă. El descoperise aranjarea spațială tridimensională în spirală a substanțelor macromoleculare proteice (structura helix), iar mecanismul general al spiralării moleculei proteice fusese întrevăzut de el foarte exact, corespunzător concepției moderne. Patru premii Nobel au fost acordate în 1954, 1958, 1959 și 1962 unor merituoase echipe de cercetători (L. Pauling, Fr. Sanger, J. D. Watson, etc). ale căror investigații și descoperiri privind structura celulei vii porneau de la aceeași viziune remarcabilă ca și a lui Haralambie Vasiliu. Și totuși, savantul român a fost „uitat", nefiind cel puțin asociat vreunuia dintre aceste premii, așa cum s-ar fi cuvenit.

Mai mult decît regretabil, întrucît, așa cum s-a dovedit și în cazul insulinei (cînd oamenii de știință români de notorietate au făcut demersuri corespunzătoare), nu există un mecanism adecvat prin care Fundația Nobel să-și corecteze erorile sau omisiunile. Și astfel, spre a conchide nume ca acelea ale lui Const. Manolescu sau Haralambie Vasiliu, nu sînt deloc sau rareori citate în lucrările străine de specialitate. Pînă cînd noi vom izbuti să le impunem, la nivelul pe care îl merită în orbita științei mondiale.

I. M. ȘTEFAN ■

Fără prejudecăți despre:

Căminele muncitorești de tineret

■ Cămine model și cămine problemă ■ „Cînd spun acasă, mă gîndesc la cămin" ■ „Plătesc 108 lei și strică de un milion" ■ Cît de bine e să nu faci nimic ? ■ Mai mult ca oricînd, la cămin, gestul frumos și gîndul bun sînt molipsitoare ■ „Noi cheltuim mereu, ni se strică mereu" — un impas din care mulți nu știu cum să iasă ■ Aici, ca și „la bloc", gospodarul se cunoaște de la intrare ■ Celor șapte ani de acasă li se adaugă anii de cămin ■

Căminele muncitorești pentru tineret au, în ciuda vîrstei lor fragede, un istoric și, mai ales, o problematică aparte. Nu trebuie să fii foarte vîrstnic pentru a-ți aminti munca plină de speranțe care s-a depus pentru ridicarea primelor asemenea cămine, precum și marea satisfacție pe care construirea lor a produs-o tinerilor, care vedeau în ele cel dintîi semn de așezare într-un trai cu toate atributele confortului urban. E adevărat, proiectele primelor cămine n-au fost prea fericit alese, linia lor neproducînd ochiului cine știe ce plăcută surpriză, dar, cu timpul, lucrurile s-au schimbat în bine, căminele devenind, și din punctul de vedere al soluțiilor arhitectonice, și din cel al gradului de confort oferit locatarilor tot mai aproape de exigențele tînărului de azi, mult mai pretențios, pe bună dreptate, decît acela de acum trei decenii. Căminele muncitorești pentru tineret au apărut dintr-o necesitate stringentă — aceea de a asigura condiții de trai civilizate celor pe care orașul i-a chemat spre a face industrie.

Ce este, așadar, un cămin muncitoresc pentru tineret ? În primă și esențială instanță — un extrem de util spațiu de cazare, o soluție fericită și viabilă oferită celor care pătrund în orașe, încadrîndu-se în unități economice. Dar el mai este — trebuie să fie — și un spațiu al formării tinerilor, atît pentru viața într-un colectiv de tip muncitoresc, cît și pentru aceea din mediul urban.

Problematica acestor cămine a constituit obiectul de studiu al sociologilor, dar, nu în măsura în care s-ar fi cuvenit, avînd în vedere faptul că realitatea căminelor muncitorești oferă un spațiu larg de investigație ce poate conduce la descoperirea unor soluții pentru probleme ce par, și acum, insolubile. Cu excepția unui studiu serios, apărut în 1970 și analizînd aspecte ale vieții tinerilor din căminele muncitorești ale Brașovului, precum și al cîtorva încercări sporadice și timide — investigarea vieții de cămin muncitoresc nu pare a-i fi atras pe sociologi. În prezent, filiala Brașov a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului efectuează o investigație mai amplă, necesară în condițiile unei localități unde circa 40 000 de tineri locuiesc în astfel de cămine.

Este lumea căminiștilor o lume aparte ? Desigur. Ea diferă de aceea a internatelor pentru elevi sau a căminelor studențești. Este, întîi de toate, mai eteroclită, atît din pricina vîrstei acelor care o compun (între 16 și 30 de ani, citeodată chiar și mai mult), a

preocupărilor lor, a nivelului cultural. Apoi, trecerea prin cămin a unui tînăr poate fi, după caz, meteorică sau de foarte lungă durată. În fine, deoarece din pricina componenței locatarilor și a caracterului pasager al trecerii lor pe aici aceste cămine au început să fie privite, în mod obișnuit, ca niște veritabile probleme pentru a căror rezolvare nu se prea grăbește nimeni să intervină ori să ofere soluții. Se impune însă o realitate : există cămine bune și cămine-problemă. Ce anume conduce la această situație ? Cum s-a ajuns aici ? Cum trebuie intervenit ? Sigur, există și în această privință o lege (Legea 5/1973 cu modificările ulterioare privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași), există un Regulament-cadru privind organizarea și funcționarea căminelor muncitorești pentru tineret (elaborat — în 1983 — de Uniunea Generală a Sindicatelor din România și Uniunea Tineretului Comunist) ce trebuie respectate. Cu toate acestea — cu toate condițiile de trai bune, omenești, pe care căminele le oferă tinerilor la un preț extrem de convenabil — încă se poate vorbi despre o insuficientă grijă pentru starea căminelor, atît din partea celor care le locuiesc, cît și a celor care au atribuții legate de bunul mers al lucrurilor de aici.

Asupra vieții din aceste cămine, asupra modului în care este privit statutul de căminist și asupra felului în care se gîndește și se intervine pentru îndreptarea unor stări de lucruri (uneori în contradicție flagrantă nu doar cu normele de conviețuire în colectivitate, ci chiar cu legea) de-am propus să ne îndreptăm atenția în rîndurile de față, plecînd de la situațiile întîlnite în cămine muncitorești pentru tineret din București, Pitești și Cîmpulung pe care le-am vizitat împreună cu echipe de control ai oamenilor muncii.

Cum îți așterni, așa dormi

Cele cinci cămine ale Întreprinderii ARO din Cîmpulung numără aproape 1 500 de locuri. Dar, deși toate cinci sînt noi și construite după același tip de proiect, starea lor e diferită, ajungînd să semene între ele ca degetele unei mîini. Cel mai vechi, datînd din 1972, are și cea mai plăcută înfățișare. Cu toate că e cămin de băieți, pe zidurile sale nu se zărește scris nici măcar „Tarzan" și nici nu prezintă, chiar de la intrare, semnele de degradare ușor observabile la celălalt cămin din imediata apropiere a întreprinderii. Și băieții mai au încă un cămin, dar el se află deja în reparații, ca urmare a modului în care a fost întreținut. Diferențele dintre cămine sînt lesne de sesizat, ba sînt și bine cunoscute de întreaga echipă de control al oamenilor muncii, constituită ad-hoc din oameni ai întreprinderii cu responsabilități directe în această direcție (Toma Neagu, președintele comitetului sindical, Viorel Frăcea, secretarul organizației de tineret, și Ion Pitulan, șeful serviciului administrativ). Motivele se găsesc lesne : dezinteresul unor tineri față de înfățișarea căminului, pe care nu-l consideră ca pe propria lor locuință, ci ca pe un loc de tranzit, educația precară a altora dintre ei, timpul scurt pe care majoritatea îl petrec în cămin, acestia fiind elevi sau studenți la seral.

Cu totul alta este situația căminului de tineret al Întreprinderii „Argeșana" din Pitești. Una dintre explicații, dar nu singura, ar fi aceea că acest cămin e locuit de fete care, se știe, sînt mai liniștite, mai gospodine mai... Aflăm că nu demult un control al echipelor de control al oamenilor muncii de la municipiu a vizitat căminul și pentru cîteva coji de cartofi încă nemăturate, într-o bucătărie de palier, au calificat starea de curățenie drept precară. Exigența controlului a dat roade : bucătăriile strălucesc azi de curățenie.

Dar de la aceste coji și pînă la degradarea la care a ajuns un cămin aflat azi în reparații capitale e o mare distanță, cu toate că și acesta din urmă a beneficiat de atenționările ferme ale echipelor de control similare, din București. Greu de imaginat cum arată căminul de nefamiliști al Întreprinderii de avioane, dar și mai greu de povestit cum a ajuns aici o construcție solidă, cu toate izolațiile făcute ca la carte, astfel încît nici ploile, nici iernile grele n-au lăsat urme pe pereții camerelor. De truda și conștiinciozitatea constructorilor, de banii și eforturile statului și-au bătut însă joc unii dintre chiriași. Cu ură am zice, cu o răutate greu de închipuit. Reparațiile au început de curînd, astfel că urmele violenței celor care i-au locuit sînt și azi la îndemîna oricui. Aflăm de la o femeie de treabă, portăreasă la căminul cu pricina, că devastarea, acesta e termenul, ar fi început în momentul în care locatarii au fost anunțați că vor începe remedierile, reparații firești după 12 ani de la darea în folosință. Și tot ce era firesc pînă în acel moment, a devenit nefiresc în zilele următoare. Instalațiile de apă tăiate au deteriorat pereți sănătoși, băile au fost sparte, geamuri și uși au fost smulse și călcate în picioare, la cîteva camere ferestrele au fost scoase cu totul, mașinile electrice de gătit au ajuns de nefolosit, iar o parte din mobilier a fost distrus cu atîta aplicație încît e nevoie de un talent și o migală cel puțin egale pentru a mai recupera ceva. „Veneau din fabrică să pună geamurile, explică femeia, și imediat le spărgeau. La 108 lei, cît plăteau pe lună, au stricat de milioane. Știți cîte sticle s-au scos din camere ? Mașini întregi." O clădire atît de bine făcută, atît de trainică, cu camere călduroase, club și bibliotecă a ajuns într-o stare vrednică de milă. Cum s-a ajuns aici, cine a tolerat această situație sînt întrebări la care vom încerca să răspundem în capitolul următor. Pînă acolo vă înfățișăm însă opiniile indignate ale celor doi membri ai echipei de control al oamenilor muncii, bărbați maturi, care au văzut și au trăit multe. Alexandru Vlad : „E incredibil. Nu pot să realizez că aici e mîna unor oameni cărora întreprinderea le-a făcut numai bine, i-a învățat o meserie, le-a dat un loc de muncă și o casă". Ioan Roșca : „Sincer să fiu, mă dor toate pagubele astea, sînt băgați aici mulți bani, multă muncă, multă dragoste, o casă se face și cu dragoste, dar mult mai mult mă doare rău pe care-l poate produce un individ care-și distruge masa și patul, rău pe care-l poate face el semenilor lui. Știm cum e la cămin : ultimul venit, cel mai mic, învață de la ceilalți, cu mai multă experiență. Va învăța lucruri bune sau va fi trimis mai întîi după țigări, apoi după băutură și așa mai departe. Nu sînt mulți dintr-acestia. Căminul își datorează starea cîtorva inși, dar alții n-au mișcat nici un deget ca să-i împiedice. Primăvara trecută făcusem un control aici. Atenționasem pe atunci întreprinderea asupra modului în care este întreținut căminul. Ce a urmat însă, a agravat mult starea căminului".

Este reconfortant, după cele de mai sus, să amintim de frumoasele cămine din Drumul Taberei (stația „Romancierilor") și în special de căminul Întreprinderii de confecții și tricotaje București, în foarte multe privințe asemănător celui de la Întreprinderea „Policolor" despre care revista noastră a mai scris. Înțelepciunea „dormi cum îți așterni" ilustrează foarte exact starea unei camere de cămin, bunul simț și hărnicia celor care o locuiesc. Administratoarea Geta Miron de la căminul Întreprinderii de confecții este convinsă că tînărul care intră într-un cămin, indiferent ce moștenește de la părinți, mai are multe de învățat : „Meserie, spune ea, învei destul de ușor, în șase luni, un an, pentru celelalte însă e nevoie de mai mult. Pot să mă consider o mamă fericită cu cele trei sute de fete ale mele. Cu unele sînt mai aspră. În orice familie, de copiii poznași te ocupi mai atent. Cît despre buna gospodărire, ce să vă spun, se vede cu ochiul liber. Ne-am cumpărat chiar și o pompă mică și ne zugrăvim singure".

Desigur, căminul nu înseamnă doar camerele de locuit. O cameră-dormitor nu e de invidiat, chiar dacă locatarii sînt inimoși și harnici. Într-un asemenea spațiu, clubul și biblioteca au importanța lor. Un club bine dotat și aranjat dar ținut sub cheie este la fel de nefolositor ca unul deschis, dar sărac și lipsit de farmec. Clubul își atinge scopul cînd este viu, cînd trăiește. Cel al Întreprinderii de confecții și tricotaje le are pe amîndouă. Este frumos și util. Dichisit cu gust, el găzduiește nu doar „vizionările la televizor", care umplu programele celor leneși și lipsiți de imaginație, ci și diverse întîlniri cu oameni din fabrică, cu specialiști din diverse domenii, medici, juriști, întîlniri menite nu să umple un timp, ci să orienteze, „să le dea tinerilor cît mai mult din cît au nevoie la vîrsta lor".

Dacă la căminul amintit, utilul se îmbină atît de exact cu plăcutul, la cel al Întreprinderii „Laromet", ele nu se îmbină deloc, fiindcă nu există club. Cîțiva băieți isteți, veniți tocmai din Moldova să facă industrie pe malurile Dîmboviței, ne explică pe îndelete de ce nu au club : „păi, nu e spațiu". „Problema e mai veche decît mulți dintre noi pe aceste meleaguri, zice Costică Holman, secretar U.T.C. la organizația 5 din Întreprindere. Altfel, ne descurcăm cum putem, un film, o carte, un fotbal pe terenul fabricii. Timp însă avem puțin — uzină, casă și școală la seral". Așa cum spuneam, o cameră cu o singură virtute, aceea de dormitor, nu încîntă prea multă lume. Tot atît de adevărat este însă și faptul că nici o sală de club, asemănătoare în multe privințe cu o sală de așteptare a unei halte în care nu prea opresc trenurile, cum este clubul întreprinderii „Tehnometal", nu bucură pe cineva, deși e înzestrat cu un televizor defect, o pufoaică și o pereche de pantofi stilciți, obiecte de neclintit în cameră, indiferent de oră și anotimp.

Am fost și la un cămin de fete din Pitești, într-o simbătă seară. Liniște deplină. Cîteva lucrau, alte cîteva erau în bucătărie. Fete harnice, pline de bun simț, pregătindu-se să devină bune gospodine. Ceea ce nu e rău dar nici suficient. Singur, într-un oraș mare, aștepți o mînă întinsă. Dar nu una întinsă cu indiferență, din obligație, ci una prietenoasă. Cluburile oferă prilejul unei asemenea mîini. Fie și dacă amintim de obligațiile pe care le au întreprinderile respective privind „organizarea activităților politico-educative, cultural-artistice, sportive și turistice pentru tinerii din căminele muncitorești", ca să preluăm exact titulatura Programului alcătuit prin grija Consiliului central al U.G.S.R., al Comitetului Central al U.T.C. și al Consiliului Național al Femeilor, program căruia, dacă i s-ar da viață cu pasiune și inteligență, ar schimba existența monotonă a multor cămine de tineri nefamiliști.

Cîteva răspunsuri

Să revenim, așadar, la întrebările generice ale grupajului nostru : de ce există cămine bune și cămine-problemă ? Cui se datorează starea care le diferențiază ? Pentru că, oricît am teoretiza pe marginea lor, este limpede, unele sînt bine gospodărite și altele nu, între acestea din urmă intrînd și căminele „pedepsite", de genul celui aparținînd Întreprinderii de avioane. Poate că lucrurile nu se pun atît de tranșant, viața este plină de nuanțe doar, iar căminul este un spațiu de viață, dar simplificăm puțin pentru că, pînă la urmă, pe gospodar îl simți încă de la ușă. Deci, ce îi determină pe unii să fie gospodari și ce le permite celorlalți să nu fie ?

Iată ce ne spune Geta Miron : „Administratorul este omul de care depind multe în cămin, începînd de la înfățișarea camerelor, a anexelor și pînă la disciplina, la moralitatea tinerilor. Depind în sensul că el pune mereu problema. Nu rezolvă singur totul pentru că nu poate. Dar atrage atenția tuturor factorilor din fabrică, de la sector, asupra problemelor importante care se ivesc. Asta, în principiu. La noi, întreprinderea este mereu alături. Comitetul de partid, comitetul sindical, U.T.C.-ul, conducerea întreprinderii sînt cu ochii pe noi. Nu ne pindesc, ne sprijină. Căminul, obrazul lui, este rodul acestei colaborări. Avem grădină, am făcut gard, ne-am cumpărat din fondul nostru tot felul de lucruri, mai mari sau mai mici, ne-am zugrăvit singure cîteva camere și în curînd vom avea și o microcantină. În fiecare săptămînă ne vizitează cineva, din întreprindere, de la sector. Vine și controlul oamenilor muncii destul de des. Am propus ca din comitetul de cămin să facă parte mai multe fete. Sper ca el să numere chiar 30 de membre. În felul acesta vor avea mai multe responsabilități precise. Am propus, de asemenea, ca din comitet să facă parte și fete care ne mai creează probleme uneori. Să știe și ele ce înseamnă să bați la toate ușile și să faci o mobilizare. Important este ca în fiecare zi să facem ceva util. Multe sînt la seral. Sînt diverse acțiuni la clubul întreprinderii sau la cel al sectorului. Nu întîmplător, cînd spun acasă fetele se gîndesc la cămin și nu neapărat la casa părintească".

Aflăm de la președintele comitetului sindical al Întreprinderii de avioane, Gheorghe Nițuică, foarte sincer în privința responsabilităților față de starea căminului de nefamiliști, că respectivul cămin „beneficiază" de un deviz ce depășește un milion de lei. Firește, aici nu intră și mobilierul. „Căminul nostru a fost dotat cu absolut tot ce trebuie pentru a se număra printre construcțiile moderne de acest fel. La început a mers bine, apoi a fost scăpat din mîini, au început greutățile. Am schimbat cîțiva administratori, participam la schimburi de experiență, dar n-am reușit să-i educăm pe toți cei ce-l locuiau. Știți cum e, vin din diferite colțuri de țară, unii mai educați, alții nu. Să fim sinceri, primii vinovați sîntem noi, cei din întreprindere, care avem responsabilități directe. Folosesc pluralul, deși eu sînt de curînd președinte de sindicat. Vina, zic eu, e a tuturora. Majoritatea erau băieți buni, cîțiva însă și-au făcut de cap și pe aceștia n-am știut să-i strunim. Îi vom reface și vom încerca formula cămin-hotel. Vom selecționa oamenii, întrînd doar tinerii pentru care va garanta colectivul în care lucrează. Îi vom obliga pe toți să mănînce la cantină, pentru că vom avea o fabrică de mîncare, a noastră. De asemenea, costul stricăciunilor va fi imputat vinovaților."

Sinceritatea președintelui comitetului sindical poate fi de

bun augur. Şi, de fapt, nu ne îndoim, că viitorul cămin-hotel se va bucura de o îngrijire pe măsura investiţiei. Dar, deocamdată, devizul ICRAL-ului se ridică la un milion. Imputaţii, se spune, s-au făcut vreo zece, însă nu există nici un semn că tinerii cu pricina au înţeles exact dimensiunile bătăii lor de joc. Deşi aflăm că faptele s-au prelucrat în colectivele lor de muncă observăm că în acest moment preşedintele comitetului sindical nu ştie unde sînt găzduiţi tinerii care au părăsit căminul. „Majoritatea sînt la gazdă, ciţiva, puţini, s-au dus, cred, la căminul Liceului industrial". Ne interesăm, împreună cu dînsul şi cu secretarul comitetului de partid la şcoală. Nici un tînăr nefamilist nu locuieşte în cămin. Era interesant, de văzut, pe de altă parte, cum se comportă aceiaşi băieţi la gazdă (şi asta intră, în bună măsură, tot în atribuţiile celor ce trebuie să se îngrijească de starea căminului) fiindcă, pînă la urmă, cu toată selecţia, cam aceiaşi vor locui şi la căminul-hotel. În ceea ce priveşte simţul gospodăresc al unuia sau altuia se poate vorbi mult şi bine. El e calul de bătaie preferat atunci cînd este vorba de justificări.

Secretarul comitetului U.T.C. de la Întreprinderea „Tehnometal" este fost căminist. S-a căsătorit tot cu o căministă şi acum stau în gazdă. Cunoaşte bine viaţa de cămin şi spune „cînd am venit eu aici, am nimerit în cameră cu unii care nu puneau mîna pe mătură, să-i pici. Am măturat cu. O zi, două, trei, nu suportam mizeria, dar băieţii se obişnuiseră aşa. Am stat de vorbă, i-am bătut la cap şi au reuşit să capete o obişnuinţă în plus. La fel fac şi acum. Intru în camere, mai muştruluiesc cîte unul, pe cei ce strică îi punem în discuţia colectivului ; ştiţi cum e, ciţi vin, atîtea obiceiuri, unii mai educaţi, alţii nu prea". Gheorghe Zotta, preşedintele comitetului sindical de la aceeaşi întreprindere ne face o mărturisire : „În 1985, nu prea ne-am ocupat de ei". De băieţii de la cămin, adică. Pînă în 1984, căminul tinerilor nefamilişti de la „Tehnometal" se număra printre cele mai bune din capitală. „Alţii au făcut cămin sistem hotel, continuă Gheorghe Zotta. Am făcut şi noi, a fost jale ! Cheltuim mereu şi ei strică mereu. Am schimbat administratorul, am făcut programe. Am zis fiecăruia, la început, nu intri în cămin fără prosop, papuci, săpun, periuţă de dinţi. Mi-am zis, dacă ei văd că aici e altă concepţie de viaţă, le vom imprima şi lor asta. Anul trecut, serviciul administrativ nu prea şi-a făcut datoria. Pe unii trebuie să-i baţi, adică să fi mai aspru. Trebuie să lucrăm mai mult cu oamenii, pe unii să-i dădăcim. Avem şi imputaţii." Secretarul comitetului U.T.C., Sebastian Arsene, recunoaşte că în multe camere „e mizerie". „Vin două, trei zile la rînd, controlez, ei fac curat, dar după o săptămînă iar ultă. Pentru viitor s-au alocat fonduri pentru ca echipe complete de instalatori, zugravi, tîmplari să la fiecare cameră la mînă şi să repare ce e de reparat. De cîteva zile avem şi un nou administrator, un băiat tînăr care, sînt convins, va îndrepta multe lucruri".

Trăgînd linie, vom observa că interlocutorii noştri fac ce fac şi se opresc tot la educaţia sau simţul civic al tinerilor care se integrează mai greu în colectivitatea unui cămin. Că unul e gospodar sau nu, e problema lui. Problema celor ce se ocupă de viaţa căminiştilor (şi nu numai cu pusul geamurilor în locul celor sparte) este, printre altele, să şi educe. Mijloacele ţin de inteligenţa, tactul şi priceperea lor. În cămine se bea mult. La căminul „Tehnometal"-ului sînt balcoane pe care nu mai poţi ieşi din cauza sticlelor ; de la Întreprinderea de avioane sacii plini cu sticle s-au cărat cu camionul. Poţi să faci totul, dar nu ce trebuie. Şi de fapt, amintindu-ne de colaborarea administrator-întreprindere, de la căminul întreprinderii de confecţii, se observă uşor că în multe alte cămine, vizitele celor care le tutelează, sînt formale de vreme ce ele constată, dar nu schimbă mare lucru.

O lume în mişcare

Într-un cămin, prieteniile se leagă greu sau nu se leagă deloc. Vedeta, în sensul frumos al cuvîntului, modelul, altfel zis, se impune fără ostentaţie. El este important pentru ceilalţi şi tot ce face, felul cum umblă sau vorbeşte, cum îşi aranjează lucrurile sau cum se poartă sînt calităţi lesne de preluat. Căminul apropie, fiind un loc de învăţat mai cu seamă din privit. Iuliana Bobonea e de şase ani în cămin şi e propusă să facă parte din comitet. Lucrează într-o secţie unde „sînt doar trei bărbaţi, şefii" (la „costume bărbăteşti"), chestiune care n-are nici o legătură cu fermitatea ei. Nu are încredere în vedete. Zice că ea ţine la toate fetele din cămin, gătesc şi se gospodăresc împreună. Cînd pleci devreme de acasă, înveţi multe. „În fiecare nou venită mă văd pe mine. Ştiu ce înseamnă o mîină întinsă la vreme Am puţin timp liber ; fabrica, vin acasă, spăl, gătesc, citesc, simbăta plec la munte. Nu cred în vedete, fie ele şi autentice. nu din orgoliu, eu am învăţat multe de la fetele care sînt azi la casele lor, ci pentru că sînt convinsă că fiecare dintre noi este altfel. Poate că din afară, toate arătăm la fel, dar noi ne cunoaştem mai bine. Aşa şi trebuie, altfel viaţa ar fi monotonă". Căminul nu uniformizează, cum spunea cineva. Fetele de la „confecţii", băieţii de la „Laromet" pot avea deprinderi comune. Din respect pentru efortul de a li se pune la dispoziţie un cămin, îşi îngrijesc casa aşa cum au învăţat în primii şapte ani ,dar şi cum au învăţat unii de la alţii. Binele şi răul se adună adeseori în viaţă, mai ales într-un cămin care nu înseamnă doar spaţiul, ci şi timp comprimat. Înveţi în doi ani cît alţii în cinci. Ce înveţi ? De la cine ? Gîndul bun şi gestul frumos, ca şi obiceiurile, îţi se apropie. Ciţi vor învăţa ceva ca lumea de la acei băieţi deloc minunaţi care au făcut praf un cămin ?

De ce există cămine bune nu doar pentru înfăţişarea clădirii, ci şi pentru ceea ce petrece între pereţii lor ? De ce există în anumite cămine adevărate grupuri de prieteni, iar în altele tinerii se simt singuri ? Iată-l, e slăbuţ, blond şi părul îi cade în ochi. Nu-şi găseşte locul şi se pare că-l stinge. Vrea să scape de noi şi vorbele nu se leagă. E din Albeşti, la 45 kilometri de Botoşani. Din leafă şi-a cumpărat pînă acum un cojoc de blană şi nişte blugi. Acasă n-a trimis nimic şi nici nu se simte obligat. Încerc să-l înţeleg. Deşi geamurile uşii de la balcon sînt sparte (o pătură oprind vîntul, care aici, la ultimul etaj, e mai puternic) în încăpere e cald. Ceva nu e ca în celelalte camere. Timpul trece, Ion aşteaptă să treacă. Are o nemulţumire surdă. N-a mai citit nimic în ultima vreme. Nici nu se prea omoară. Are o lehamite că umple tot apartamentul. Se întinde pe pat şi stă într-o rînă. Ioan Roşca, unul din membrii echipei de control. Îi atrage atenţia că sînt ani buni între virstele lor. Se scoală şi se aşază ca lumea. Ce face el toată ziua ? Munceşte în schimb. În rest, umblă. La „Excelsior", la „Înfrăţirea între popoare", la alte case de cultură. Are o amorţeală care provoacă milă, dar şi iritare. E bine să nu faci nimic ? Aş pleca acasă, dar nu pot decît prin lichidare. Ţi-e dor de casă ? Uneori, da. Îţi place căminul ? Îmi, dar ce contează ? Să se mai dea cu var. Cine ? Păi, cine trebuie. Mie mi-e totuna. Azi aici, mîine în altă parte. Şi discuţia ar putea continua aşa pînă ar intra Ion în schimb. Nu ştim cît bine i-ar putea face lui Ion Turcu comitetul de cămin, dar dacă ar încerca măcar ceva, poate că el nu s-ar mai gîndi la lichidare, poate tot el ar da şi cu var, poate că şi pătura din geam... dar cîte nu se pot schimba într-o viaţă de 23 de ani în care nu se întîmplă mare lucru.

Mariana Meianu a venit la Piteşti dintr-un sat vîlcean. De zece ani e căministă. Fată extrem de serioasă, privită cu respect de colegele din preajmă, aleasă de ele preşedinta comitetului de cămin. Are o personalitate puternică, judecă matur, se exprimă decis. Spune — în fiecare colectivitate, cît de restrînsă numeric, deci şi într-un cămin, există aceleaşi şi aceleaşi roluri, pe care le îndeplinim, fiecare după cum poate şi cum gîndeşte. Sînt şi buni şi răi, sînt şi harnici şi leneşi. Nu există reţete pentru ca un cămin să fie bun, cum este al nostru, al „Argeşeanei". Totul depinde de modul în care tinerii în care toţi îşi pun speranţele, îşi iau răspunderile, rolurile în serios.

Căminul de băieţi din preajma întreprinderii ARO, într-o dimineaţă de duminică. Pustiu. Uşi încuiate, semn că locatarii au plecat prin satele zonei. Pînă la urmă, tot e cineva acasă. Într-o cameră din capătul unui coridor, trei băieţi încă teribil de somnoroşi. În odaie — o dezordine care doar anevoie poate fi descrisă. Un aer greu, de loc închis, care n-a prea ştiut ce-l lumina zilei şi de îmrăcăminte care nu s-a mai întîlnit demult cu săpunul. Mereu e aşa, ni se spune, în camera asta. E şi asta o formă de vedetism : să nu te intereseze părerea altora, ba nici chiar propriu-ţi confort. O primă acţiune de îndreptare a situaţiei : sub ochiul necruţător al obiectivului fotografic, cei trei învaţă să mînuiască o măturâ.

De ce sînt cămine frumoase şi cămine urîte ? În loc de concluzii, redăm răspunsul Florinei Ilie, ţesătoare din Piteşti : pentru că aşa sînt şi oamenii. Iar oamenii sînt acei care alcătuiesc colectivităţile. Important este ca nu acel urît să decidă sau influenţeze decisiv această lume, o lume care se construieşte continuu. O lume în mişcare. O lume în care se poate trăi bine. Totul depinde, şi în acest caz, de felul în care îţi gîndeşti şi ordonezi viaţa.

Problema căminelor de tineret — reală şi cuprinzînd în ecuaţie multe destine de oameni în formare — este, oricum ai privi lucrurile, simplă şi complicată în acelaşi timp. Ca viaţa. Nu există soluţii general valabile. Posibilele concluzii alcătuiesc un larg evantai de nuanţe, de la albul pur şi pînă la foarte întunecat. Repetăm : despre viaţă este vorba. Adică despre ceva ce se cere cu stăruinţă respectat. Această lume în mişcare îşi poate afla, de la caz la caz, drumul pe care se cuvine cu adevărat să-l parcurgă. Singurii adversari : lenea şi indiferenţa. Ale celor ce locuiesc în cămine şi ale celor ce veghează la starea civilizată şi la sănătatea acestor cămine. Scurt, limpede şi sincer spus, căminul pentru tineret nu trebuie să fie altceva decît îl spune numele : Un cămin. Un spaţiu care să adune şi să formeze oameni după legile dintotdeauna ale omeniei şi moralei.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■
DAN MUCENIC ■

În Gara de Nord se schimbă secolul!

100 000—150 000 de călători se perindă zilnic prin Gara de Nord. Şi, firește, toți (sau aproape toți) se grăbesc. La urma urmei, o gară nu e un parc. În afară de așteptările specifice unui asemenea loc (o legătură, un tren întîrziat) restul e grabă. Iar gara ține seama de febra călătorilor, ajutîndu-i să obțină ceea ce doresc cît mai repede. Vrei o informație cu privire la cea mai apropiată legătură spre Suceava ? O obții pe loc. Vrei să știi de la ce linie pleacă trenul cu care urmează să călătorești ? E suficient să-ți ridici privirea spre unul din numeroasele monitoare instalate în gară. Sau vrei să afli la ce linie sosește un tren pe care-l aștepți ? Aceleași monitoare îți vin în ajutor. Ai uitat să-ți cumperi țigări? ai la îndemînă o tutungerie. Vrei să-ți cumperi o gustare pentru drum ? Cîteva chioșcuri instalate pe peroane îți rezolvă problema. Vrei un ziar ? Îl poți cumpăra din mers spre tren. Şi lista de exemple ar putea continua. Poate, însă, cea mai mare presiune a timpului o simți în fața caselor de bilete. Ciți dintre noi n-am fost puși, măcar odată în viață, în situația de a trebui să cumpărăm pe loc, un bilet, cu numai cîteva minute înaintea plecării trenului, privind nelinișliți la ceas ?

Ei bine, ultimele modernizări care se preconizează să fie introduse în Gara de Nord au în vedere tocmai eliberarea mai rapidă a biletelor la cele 36 de ghișee ale gării. Vor fi, deci, introduse niște aparate electronice de concepție românească pentru eliberarea legitimațiilor de călătorie. Aceste aparate au un sistem de tipărit bilete, cu 361 de relații fixe pentru tot atîtea stații din țară, precum și o claviatură asemănătoare celei de la mașina de scris pentru celelalte destinații. Dacă pentru relațiile fixe biletele sînt gata tipărite, pentru celelalte casiera formează la claviatură numele stației dorite de călător. Pe baza memoriei calculatorului, biletul va ieși gata tipărit cu toate elementele (relație, ruta, distanța kilometrică, timpul de mers, preț, dată, etc.). Mai mult, cu ajutorul noului procedeu călătorii vor primi un singur bilet, în loc de două sau trei ca pînă acum, pentru trenurile cu locuri rezervate.

În holurile caselor de bilete vor fi instalate și niște automate pentru eliberarea biletelor pe distanțe de pînă la 60 de kilometri (pînă la Ploiești, Videle Urziceni, Giurgiu, etc), Cu ajutorul lor, călătorii vor putea obține biletul introducînd în aparat monede corespunzător contravalorii biletului pentru distanța pe care vor să călătorească.

ALEXANDRU ŞERBAN ■

PUNGA DE PLASTIC

Chiar dacă face parte din categoria lucrurilor „de doi bani", încet, încet a intrat în viața noastră, insinuîndu-se cu discreție în cele mai ciudate feluri, banala și translucida pungă de plastic, strînsă și înghesuită în autobuzele aglomerate, dîndu-și duhul în cele mai neașteptate momente și punînd gospodinele în situații stupide ; și ambalaj și bagaj, ea nu este decît o poveste multiplicată și retrăită de fiecare, fiind totuși o oglindă în care viața se vede cu o incredibilă acuratețe. Și dacă o pungă ar avea glas ar povesti de cîte ori a fost folosită și refolosită, cîte zile a stat în poșeta unei femei sau în buzunarul de la spate al unui bărbat, ce trofeu a cărat în ce zi, de la cine și cu ce a ajuns la cine și cu cît, ce traseu a urmat pînă a poposit la coșul de gunoi sau a pornit în călătorie, fluturată de vînt pe maidanele periferiei. De cîte ori n-am văzut pungi din plastic ținute în brațe ca un copil adorat, asta pentru că li se rupseseră urechile, de cîte ori n-am cumpărat banale pungi care au capotat la jumătatea drumului și toată cumpărătura a ajuns să-și recapete libertate. Am văzut bărbați și femei blagoslovind calitatea pungilor de plastic exact la ieșirea din magazine, acolo unde stăteau încremeniți privind folia mingiiată de curent, goală, ușoară, transparentă, fluturînd ca o batistă în semn de adio pentru conținutul ajuns pe jos. Am văzut o bătrînă țărancă zîmbind în fața pungii rupte. Borcanul de dulceață căzuse în mijlocul trotuarului și se rostogolea vioi spre rigolă, în vreme ce femeia zicea mirată, iete ce plasă am luat ! Adevărul este că pungile de plastic au tras semenilor noștri atîtea plase încît chiar ar merita judecate. Știu un bătrîn care s-a gîndit să mai cîștige un ban din confecționarea lor și în două luni a cîștigat 4 000 de lei și cînd și-a făcut socotelile a trebuit să plătească toate agoniselile lui de-o viață, așa pentru că a descoperit că îi lipsea materialul în valoare de 50 000. Prin alte locuri cei care s-au apucat de confecționat pungi au crezut că pun la cale o afacere și pînă la urmă s-au ales cu o detenție pentru că proporția ciupelii întrecea cu mult limitele legilor. Mai sînt și pungile de plastic colorate și încărcate cu tot felul de reclame sau fotografii pe care unii le poartă ca pe un semn de noblețe, mai sînt și pungile strecurate discret în mîna sau în mașina cuiva, mai sînt și pungile grosolane, confecționate din folie de sac, și pungile vîndute pe șoptite în preajma Pieței Unirii și pungile care nu sînt exact atunci cînd îți trebuie, și cele pe care le vîndem fără nici o reclamă, fără să folosim acest spațiu care, la o adică, atinge sute de kilometri pătrați. Unii dintre noi au devenit maniaci, colecționează pungi de plastic așa cum ai colecționa timbre sau vederi, alții zic că punga e un lucru de nimic și merită făcută oricum, totul e să te ții pînă acasă, unii fac afaceri cu ele și alții le tratează ca pe un fleac. Dacă l-ai întreba pe un producător de pungi despre calitatea muncii lui îți-ar rîde în nas. Ce calitate vrei de un leu și ciîva bani, vrea să zică el, ultînd și cît cîștigă el cu acest nimic, și cît pierzi tu dacă te aventurezi să-l folosești. Sînt oameni sobri, care nu s-au coborît pînă acolo să ducă nici măcar o franzelă într-o pungă de plastic, sînt alții care își părăsesc cu discreție locul de muncă spre a se întoarce cu o pungă plină (dacă ține). după cum sînt unii care pe seama acestor hulite pungi își cîștigă bani buni. Chiar dacă e un nimic de fiecare zi, poate că ar trebui să avem curajul să-i spunem omului sau instituției care produce (și vinde) pungi ceva în genul unei parafraze după o reclamă celebră, păi dacă faci o pungă, ala-i pungă ! Cum de multe ori am luat o pungă de plastic și ne-am trezit că am luat o plasă, n-ar fi rău să acceptăm și ideea că amăritul acesta de obiect perisabil, oricîte necazuri ne face și oricît de insignifiant este, chiar dacă tace, el poate spune o mulțime de povești despre viața noastră de zi cu zi și despre importanța lucrului mărunt.

CORNEL NISTORESCU ■

La Operă

● Pateticul poem pușkinian, subintitulat **scene lirice** de către Ceaikovski, — **Evgheni Oneghin**, cu Lucia Becar, Elena Simionescu, Mihaela Agachi, Adina Iurașcu, Lucian Marinescu, Ionel Voineag, Dan Zancu ș.a. —, simbătă 8 martie (ora 17). Dirijează Carol Litvin.

● În matineul pentru copii de duminică 9 martie (ora 11), baletul **Spărgătorul de nuci** cu Cristina Teodorescu, Anne Marie Vretos, Gheorghe Angheluș și Florin Brinduș în rolurile principale. Dirijor Lucian Anca.

● Tot duminică, la ora 17, **Liliacul**, opereta lui Johann Strauss. În conducerea muzicală a lui Lucian Anca, vor interpreta Florin Diaconescu, Cornelia Angelescu, Silvia Voinea, Constantin Gabor ș.a.

● Marți 11 martie, la ora 18, este programată opera **Hamlet** de Pascal Bentoiu. Protagoniștii sînt Florin Diaconescu (Hamlet) și Gerda Radler-Anca (Ofelia). Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Aflată la al treilea spectacol, opera **Povestirile lui Hoffmann**, de miercuri 12 martie (ora 18), înscrie în distribuție pe Silvia Voinea, Elvira Cirje, Liliana Ciobanu- Văduva, Mihaela Agachi, Ionel Voineag, Dan Zancu etc. La pupitru Cornel Trăilescu.

● Joi 13 martie, la ora 18, **Rigoletto** cu baritonul Ioan Soanea de la Opera Română din Iași în Rigoletti și Victoria Brezetti în Gilda. Dirijează Lucian Anca.

• Sistăm prepuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ De pe meleaguri argeșene, **profesorii Maria și Dan Dimulescu** ne adresează cîteva rînduri frumoase : „Poenița, satul cunoscut pînă la mari depărtări grație iscusiților săi meșteri olari, puternic ancorat în realitățile societății noastre socialiste, trăiește, la fel ca întreaga țară, prefaceri fără precedent. Totuși ceva lipsește, parcă, din tonica sa înfățișare actuală și anume, tocmai păstrarea fidelă a interesului pentru acel meșteșug străvechi care este olăritul. Cum media de virstă a acelora care au rămas fideli acestei profesii depășește în prezent 55—60 de ani, iar majoritatea tinerilor nu s-au gîndit să preia tradiția milenară a modelării lutului, propunem crearea, în cadrul C.A.P.-ului din Băilești, comună de care aparține Poenița, a unei secții-anexă de olărit, unde noi și copiii satului să poată deprinde acest frumos și util „meșteșug".

■ Prin intermediul adresei numărul 129/1986, **D.P.M.O.S. Galați** ne înștiințează că scrisoarea semnată de **Bajoreanu Constantin din Galați, microraion 16, bl. E 2, apart. 26**, prin care solicita sprijin pentru încadrarea în muncă a fiului său, Ion Bajoreanu, a fost soluționată, în sensul că acesta a fost încadrat la Oficiul farmaceutic Galați.

■ „În luna decembrie a anului trecut — ne scrie **Paul Iliescu din Ciolănești, jud. Teleorman** — am cumpărat, la prețul de 390 de lei, o pereche de cizme de la magazinul de încălțăminte al I.C.S.M. Roșiori, încălțări cărora, după numai trei zile, li s-au tăiat tălpile în trei... Ca atare, după ce am revenit la unitatea respectivă, unde mi s-au întocmit forme pentru a fi returnate producătorului, pe data de 11 decembrie am expediat cizmele buclucașe Întreprinderii de încălțăminte „Banatul" din Timișoara. Exact după zece zile, am primit confirmarea de primire semnată de delegatul fabricii, dar de atunci, despre cizme nici vorbă. Vă rog, deci, pe dumneavoastră să interveniți".

Să fie oare adevărat că tăcerea... e uneori de aur ?

■ O lăudabilă inițiativă au avut oamenii dintr-o echipă de lucru din cadrul sectorului 10 al I.A.C. „Casa Scinteii", care, în frunte cu maistrul Ion Constantinescu, s-au prezentat la o unitate sanitară pentru a dona din singele lor acelora pentru care un asemenea nobil gest înseamnă viață. Și nu s-au dus doar cîțiva, ci mai bine de douăzeci. Printre ei, Ion Drăgan, Savu și Marian Iordache, Traian Rădulescu, Niculina Găman, Costică Petrescu, Floarea Morlova, Năstase Manda, Margareta Onoiu, Constantin Leonte. Cu alte cuvinte, niște **OAMENI** adevărați.

■ Spicuim din scrisoarea pe care ne-a adresat-o **Comitetul asociației de locatari a imobilului din București, str. Zboina Neagră nr. 9, bl. 147** : „Blocul nostru, aparținînd fondului locativ de stat, este amplasat într-un cartier pe cît de nou, pe atît de frumos : Cringași. Apartamentele sînt funcționale, spațioase, dar, din păcate, după un an de la darea blocului în folosință, nu am reușit încă să determinăm constructorul — I.C.P. București — să facă remedierile necesare. Sincer vorbind, nu putem rămîne nepăsători asistînd la degradarea casei noastre numai pentru simplul motiv că, cei cărora ne-am tot adresat ne poartă cu vorba de aproape un an. Părțile comune ale instalațiilor sanitare prezintă defecțiuni, instalația de încălzire nu a fost revizuită, pereții apartamentelor au devenit igrasioși datorită distanței optime de îmbinare a panourilor, în timp ce conductele de apă caldă au rămas neizolate la subsol, automatele de scară nici nu există, astfel încît energia termică și cea electrică se risipesc... pe apa simbetei. Deasemenea, spațiile de acces în bloc arată ca niște vulcani noroioși, pe care copiii îi tot „explorează", probabil, pînă cînd cei însărcinați cu amenajarea lor se vor hotărî să intreprindă ceva".

■ **Liviei Vărzaru din Hunedoara, b-dul Dacia, nr. 25, apart. 64**, îi aducem vestea că forurile competente de resort ne-au informat, în privința cererii sale, că a fost încadrată la secția „Vidra" — Hunedoara, unde are posibilitatea să se califice în meseria de confecționer.

■ Un „împătimit" al lecturii, după cum ni se recomandă **Victor Lavraniuk din Birlad, str. Victoriei nr. 11, sc. A, et. 3, apart. 8**, readuce în atenție problema vînzărilor condiționate : „...În municipiul Birlad funcționează, pe lîngă alte cîteva librării, și una purtînd numele poetului Alexandru Vlahuță, unde, din păcate, cărțile cunosc un circuit cel puțin ciudat, pentru că în raft noutățile nu mai ajung, cele 4—5 vînzătoare invocînd mereu motive deloc plauzibile. În schimb, practica „pachetelor surpriză" este la modă : departe de mine gîndul de a minimaliza importanța oricărui volum, dar cumperi „Furtună deasupra Orientului", te pomenești și cu un volum de versuri. Sau îți dorești cartea „Vrăjitoria de-a lungul timpului", te-ai ales și cu o lucrare despre vitamine și enzime..." Oare ce „vitamine" le-ar fi de folos acelora care încalcă în mod deliberat legile unui comerț civilizat ?

■ „Cu prilejul cercetărilor efectuate — se subliniază în răspunsul primit din partea **Consiliului popular al județului Hunedoara** — s-a constatat că, în anul 1985, retribuțiile calculate personalului muncitor de la calea ferată Deva-Brad au fost superioare nivelului de realizare a sarcinilor de plan, neconstatîndu-se situații în care unor persoane să li se fi diminuat din cîștiguri ca urmare a unor dispoziții ilegale sau a unor greșeli de calcul. Dimpotrivă, s-a constatat că unui număr de opt, din cele unsprezece persoane semnatare ale scrisorii adresată dv., li s-a acordat, cu titlu de retribuție, suma totală de 13 714 lei, ca urmare a aplicării incorecte a prevederilor Decretului 93/1974 și a celorlalte dispoziții privind acordul global".

■ **Hincu Petre Cornel din Timișoara, str. Oboiului nr. 3, bl. 40, apart. 9**, ne scrie : „În 25 iulie 1985, Direcția județeană de Poștă și Telecomunicații m-a înștiințat că cererea prin care solicitam instalarea unui post telefonic a fost aprobată, motiv pentru care imediat am achitat taxele necesare. După aproape 80 de zile, doi delegați au montat în apartamentele blocului aparatele telefonice, și instalațiile aferente, dar de atunci nu ne-a rămas decît să le privim ca pe niște bibelouri mute și reci".

■ Nu ne propunem să reproducem prea multe amănunte, scrisoarea trimisă de **Sergiu Dan Stroescu din București, str. Alex. Locusteanu, nr. 37, sect. 5**, fiind destul de amplă, ci doar să „punctăm" cîteva momente semnificative care au generat neliniștea unei familii, pricinuită de indisciplina și nepăsarea unora care nu își îndeplinesc, așa cum ar trebui, firești îndatoriri : „...Cu prilejul demolărilor efectuate în zonă, pe 20 iulie 1985, un excavator cu șenile, purtînd numărul 1 201, proprietatea I.C.E.D. București, a dărîmat o bună parte din gardul de beton armat și pereții anexei aparținînd imobilului (care nu este demolabil), cărămizile rezultate fiind valorificate pe loc unor amatori de ocazie. Au urmat săpăturile începute din 10 ianuarie 1986, în vederea construirii unui bloc alăturat, care au reținut din precipitații mari cantități de apă. Pentru rezolvarea situației, reprezentantul A.C.M. nr. 3 a ales ca soluție spargerea geamurilor din subsolul corpului principal al clădirii și deversarea apei. Sesizată în 14 și în 21 ianuarie, conducerea Antreprizei amintite a luat măsuri urgente : de cîteva zile a mai fost demolată o parte a gardului din beton..."

■ **D.P.M.O.S.-București** răspunde scrisorii semnată de Clement Maiovschi, str. Turda, nr. 129, bl. 1, sc. C 3, apart. 118, Sectorul 1, în care petiționarul semnalează faptul că i se refuză primirea dosarului de pensionare : „Cererea dv. a fost aprobată de către Oficiul de pensii al Sectorului 1 și vi s-a stabilit pensia pentru muncă depusă și limită de virstă prin decizia 79 595".

■ „În 1983, Grupul de șantiere Construcții-Instalații Turceni, în cadrul căruia îmi desfășuram activitatea, prin decizia nr. 296 mi-a imputat suma de 2 400 lei. Adresînd o contestație comisiei de judecată, s-a constatat (dosar nr. 16/1983) că această reținere din retribuție nu s-a făcut pe un temei legal, eu nefăcîndu-mă vinovat cu nimic și urmînd, ca atare, să mi se restituie banii. Și iată, în prezent am ieșit la pensie, dar banii tot nu i-am primit." (**Ilie Mihai, str. Brazda lui Novac, bl. G 5, apart. 137, Craiova**).

■ „Pe data de 2 octombrie 1985 am cumpărat o baterie auto fabricată la Bistrița, județul Bistrița-Năsăud. Bucuria mea a fost de scurtă durată, pentru că, numai după trei zile, ea a devenit inutilizabilă, la fel ca și cea veche. M-am prezentat, deci, la subunitatea din str. Ada Marinescu, a Cooperativei „Avintul" din Galați, care asigură garanțiile, iar magazionerul, înregistrînd reclamația mea, m-a asigurat că ...deocamadată nu se poate face nimic. De atunci tot bat drumurile degeaba, de mi-a pierit tot... avintul" (**Alexandru Moscu, str. Siderurgiștilor, bl. SD 1-B, sc. II, et. 4, apart. 39, Galați**).

■ **Ileana Eremia din Pucioasa, str. Avram Iancu, nr. 32, bl. 3, et. 1, apart. 8, jud. Dîmbovița**, ne scrie printre altele : „Nu mică mi-a fost mirarea, cînd, primind în data de 14 decembrie anul trecut două colete, am constatat că unul dintre ele era rupt, iar celălalt arăta jalnic. Coincidența a făcut ca, tocmai în timp ce mă aflam la Oficiul poștal (Pucioasa), să sosească și mașina mesageriei pentru a descărca un nou transport de colete. Privind cum se petrec lucrurile, nu mi-a fost deloc greu să înțeleg de ce ajunseseră în acea stare pachetele mele, pentru că cei care le „descărcau", de fapt le aruncau... de la o poștă. Oare nu se poate face aceeași operație cu mai multă grijă ?"

■ **Direcția sanitară a județului Bacău**, ca răspuns scrisorii adresată revistei noastre de Fodor Didia din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Jupiter, bl. 5, apart. 61, ne informează că neregulile semnalate au fost analizate temeinic de către colectivul de conducere al spitalului municipal, împotriva lor s-au luat măsurile disciplinare cuvenite. Cererea Didei Fodor de a fi readusă de la Dispensarul 2 urban la acest laborator este inoportună, întrucît ar genera o atmosferă de lucru necorespunzătoare.

■ Doi oameni în virstă, pensionari, **Anton Peimuș și Constantin Crăciun din comuna Siriu, județul Prahova**, ne solicită sprijinul în rezolvarea unei situații care îi necăjește de aproape doi ani. Dincolo de aparențe sau de interese materiale ce pot părea uneori meschine la prima vedere, problema lor vizează însă mai mult aspectul moral al lucrurilor. De fapt, despre ce este vorba : un tînăr consătean de-al lor, pe nume Decuseară Ștefan, de fel din satul Gîrbești, aparținînd comunei Țibana din județul Iași, a obținut un împrumut destul de consistent din partea Băncii de credit din Pătîrlagele — Buzău. Numai că împrumutul i-a fost condiționat de existența a doi giranți. Și pe cine credeți că a găsit, decît pe cei doi bătrîni care s-au gîndit să-l ajute, că „de, taică, pe tinești trebuie să-i ajuți !" Drept mulțumire, flăcăul a dispărut din sat fără urmă, lăsîndu-i pe cei doi să-i plătească datoria. Dacă-l întîlniți, dați-le bătrînilor un semn.

■ Memoriul adresat revistei noastre de **Rodica Popa din Moinești, str. Luminii, bl. F 1, apart. 8, jud. Bacău**, prin care semnatara solicita sprijin pentru obținerea unui nou loc de muncă, a fost înaintat Comitetului orășenesc de partid Moinești, care, cu solicitudine și competență, a rezolvat cererea sa, astfel încît Rodica Popa a fost încadrată la secția de jaluzele a Cooperativei „Arta Meșteșugarilor».

■ Într-o situație oarecum deosebită se află **Marian Rădulescu din București, str. Uverturii, bl. P 21, apart. 24, Sector 6**, care ne aduce la cunoștință că administrația blocului 43 B din str. Mureșana nr. 2, unde a domiciliat pînă la efectuarea schimbului de locuință, refuză să-i restituie fondul de rulment, pentru simplul motiv că noul locatar nu vrea să plătească suma necesară achitării acestui fond.

■ **Petru Mihai Csiki din Cluj-Napoca, str. Crizantemelor nr. 17, apart. 14** : Referitor la scrisoarea pe care ne-ați expediat-o, vă comunicăm că Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Cluj ne-a adus la cunoștință că s-a luat legătura cu conducerea Cooperativei „Arta jucăriilor" și vi s-a aprobat încheierea unui contract civil în vederea producerii sau, mai de grabă, montării la domiciliu a diverselor articole din material plastic. Urmează ca, pe parcurs, în funcție de posibilitățile cooperativei, să vi se întocmească contract de muncă pe perioadă nedeterminată.

■ Din binecunoscuta stațiune Olănești, județul Vîlcea, inginerul **Valentin Popescu**, aflat la odihnă și tratament, ne-a transmis vești nu tocmai îmbucurătoare. Ne relatează, de pildă, că autobuzele I.T.A., la sosire, au ultima stație amplasată undeva departe, în afara stațiunii propriu-zise, oaspeții, în majoritate virstnici și suferinzi, fiind nevoiți să parcurgă distanțe mari, cu bagajele în mîini, pînă la locurile de cazare și masă. De asemenea, celor veniți cu bilete O.J.T. achitate cu multă vreme înainte li se refuză adesea cazarea pentru o zi sau două, motivîndu-se că locurile au fost ocupate de grupuri, oamenii fiind nevoiți să reia periplul cu geamantanele în brațe. Și poate ei ar fi mai înțelegători dacă la dispecerat, în locul unui „bun venit" rostit cu zîmbet cald, nu li s-ar reproșa cu aplomb „Da" mai veniți și-n alte luni !". Și nu de alta, dar ar fi mai mare păcatul ca renumele Olăneștilor să fie pătat de asemenea situații neplăcute care pot fi evitate fără vreun efort deosebit.

■ Într-o scrisoare, **Asociația locatarilor blocului PC4, Intrarea Ion Sulea nr. 9, Sectorul 3, București**, ne trimite spre rezolvare o ecuație cu mai multe necunoscute, cărcia, de aproape patru ani nu-i poate afla soluția. Ea se derulează cam așa : 1982 + A.C.M.3 + R.E.C. + PC4 + LN + C.C.M.B. + C.A.C.C. = O. Ce reprezintă această ciudată formulă aflăm tot din scrisoare. Iată și decodificarea ei : încă din anul 1982, Antrepriza Construcții-Montaj nr. 2 s-a angajat ferm să efectueze unele reparații pentru eliminarea condensului ce și-a făcut apariția la blocul PC4, lucrările întreprinse fiind total necorespunzătoare. După nenumărate intervenții la conducerea Antreprizei, la fel de nereușite, s-a apelat la Centrala Construcții-Montaj a municipiului București și la Centrala Antreprizei Centrale de Construcții și, în ciuda tuturor apelurilor și insistențelor, rezultatul a rămas, după cum se poate vedea și din ecuație, **ZERO**. Probabil că nu fără temei se spune că birocrația merge mînă în mînă cu indiferența, neglijența și indisciplina.

■ Un cititor al revistei noastre, din mîinile căruia poșta ne-a adus pe masă un manuscris de cinci file, își încheie astfel epistola : „Aceste modeste gînduri au fost scrise de mine un muncitor al marelui Combinat Siderurgic Galați. Mă numesc **Constantin Ungur** și locuiesc într-un bloc modern de pe **Strada Laminoriștilor, blocul G5, apartament 156**". Rîndurile la care dinsul se referă, nu reprezintă altceva decît o emoționantă scrisoare de apreciere adresată întregului colectiv de redacție al revistei Flacăra, pe care, din lipsă de spațiu, nu le vom publica integral. Oricum, bucuria noastră e mare, ori de cîte ori simțim că ne apropiem de inimile tuturor acelora pe care îndeobște îi numim făuritori și stăpîni ai tuturor bunurilor materiale, oameni ai zilelor noastre. Și asta, pentru că dincolo de toate pornirile umane, deseori înălțătoare, uneori meschine, rămîne viața care pulsează necontenit. Vă mulțumim, Constantin Ungur !

■ O veste bună pentru **Kostyalovszky Daniela, Alcea Crizantemelor, nr. 10, bl. 9, sc. 2, apart. 7, Vulcan, jud. Hunedoara.** Din partea Consiliului Popular al județului Hunedoara, vă transmitem că Întreprinderea cinematografică județeană a dispus reîncadrarea dvs. cu o normă întreagă de casieră la Cinematograful „Luceafărul» din localitate, decizia prin care se prevedea reducerea la jumătate a normei fiind anulată.

■ **Nicolae Dinu din satul Picior de Munte, județul Dîmbovița** ne semnalează că mamei sale, domiciliată în aceeași localitate, deși i s-a acordat pensie de urmaș din anul 1969, din luna iunie 1985, aceasta nu și-a mai primit drepturile bănești. În pofida faptului că în repetate rînduri a adus în scris la cunoștință această situație Oficiului de asigurări sociale și pensii din Tîrgoviște, situația a rămas neschimbată.

Pagină realizată de CONSTANTIN BĂLĂCCIU ■

Poșta redacției

Ristea Gabriel — Constanța : Retragerea plîngerii de către partea vătămată, cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 181 din Codul Penal este irevocabilă. Eventualele pretenții bănești le puteți revendica pe calea acțiunii civile în fața instanței de judecată. ● **Novac Ana** — București : Nu mai aveați dreptul. ● **Ureche Marian** — Craiova : Pentru funcția de pregătitor-completator trebuie să aveți o calificare într-o meserie specifică sectorului unde vă desfășurați activitatea. Adresați-vă serviciului personal-învățămînt-retribuire referitor la posibilitatea calificării. ● **Drăgoi Maria** — com. Avrig, jud. Sibiu : Puteți să vă adresați organelor de justiție care vor hotărî în sensul legii și echității sociale. ● **Buzatu Teodor** — București : Conform Decretului 335/1983, anexa 3, cap. V, personalul încadrat în categoria conducători auto pentru parcul normat, cît și alte categorii de personal prevăzute expres, nu este cuprins în forma de retribuire în acord global. ● **Țurcanu Neculai** — Brașov : Drepturile dv. de pensie au fost corect stabilite în conformitate cu art. 8, 49 și 51 din Legea 3/1977 și cu dovezile de vechime în muncă. ● **Andrei Dumitru** — Băilești : Sînteți îndreptățit, să primiți butelie, dar trebuie să lămuriți situația schimbului de locuință pe care l-ați făcut la Direcția comercială a județului. ● **Vlaicu Gabriela** — satul Rusăvățu, com. Viperești, jud. Buzău : Cereți instanței majorarea pensiei alimentare. ● **Encea Ilie** — com. Timboești, jud. Vrancea : Dacă nu ați declarat recurs, adresați o cerere de revizuire. ● **Grigoriu Constanța** — Giurgiu : Vi se poate scădea numai o parte din cheltuielile de întreținere la care ne-am referit pe larg în nr. 2 din acest an al revistei noastre. ● **Ștefan Costache** — Ploiești : Cartea Românească, str. Nuferilor 41, Sectorul 1, București. ● **Sandu Elena** — Botoșani : Încercați cu rețetă la Oficiul farmaceutic Suceava, str. Gheorghe Doja nr. 45, cod 5800. ● **Munteanu N. Neculai** — satul Bilieți, com. Surala, jud. Vrancea : Dacă bolile de care suferiți se încadrează în gradul I sau II de invaliditate. ● **Radu Ioan** — Aiud : Numai dacă obțineți aprobarea Comitetului executiv al Consiliului popular județean Sibiu și vă încadrați în prevederile decretului dat în acest sens. ● **Rusu Ion** — Stolniceni, Rm. Vîlcea : Potrivit art. 2 din Decretele 69 și 70/1984, locuitorii din mediul rural și urban care dețin terenuri agricole au obligația să le cultive, să crească animale și păsări pentru nevoile proprii de consum și să contracteze pentru fondul de stat.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Și totuși, e ora Stelei!

Ca un pom lăudat a fost acest meci al Stelei, pe care iubitorii fotbalului l-au privit cu speranța de a mai pune ceva în sacul golit în urma dezamăgirilor produse de fotbalul nostru în toamna trecută. Steaua devenise depozitara dorinței tuturor de relansare a fotbalului nostru în arena internațională, și chiar de revigorare a echipei naționale, meciul cu echipa campioană a Finlandei urmînd să aducă o primă certitudine și o încredere în această privință. Fotbaliștii militari n-au reușit să răspundă decît pe jumătate la așteptările legate de această primă evoluție a lor într-o primăvară fotbalistică europeană, păstrînd însă intacte șansele de a oferi satisfacția deplină printr-un rezultat corespunzător în meciul retur, de la Helsinki.

Desigur, putem pune acest 0—0 pe seama unei situații care începe să devină o meteahnă a fotbalului nostru în confruntările internaționale — și anume lipsa de concentrare în fazele de finalizare ; din acest punct de vedere, „sindromul Irlanda de Nord" s-a manifestat cu prisosință și în jocul de miercuri : ratări repetate, incredibile din 7, 12, 16 m (Stoica, Balint, Pițurcă), mingi scoase de pe linia porții (min. 52) sau care au lovit bara (min. 65), o presiune formidabilă, veritabil asediu al porții adverse (în primul sfert de oră al reprizei secunde) etc. Dar toate acestea nu pot fi un paravan pentru a ascunde și acele slăbiciuni de fond din jocul Stelei, care au făcut să nu tranșeze rezultatul în favoarea ei și asupra cărora sîntem convinși că antrenorii vor zăbovi mai îndelung în răstimpul rămas pînă la meciul retur. Ne-am referi aici doar la două aspecte : primul, că în jocul de miercuri travaliul lui Pițurcă a fost sub norma de efort a unui virf de atac într-o întîlnire internațională, și chiar sub ceea ce face el însuși în campionat, fără a mai recurge la o comparație cu jocul unui Cămătaru sau Coraș din partide similare ca miză și desfășurare. Al doilea aspect a fost că Majaru, un important „schimbător de viteză" în angrenajul echipei, a rupt ritmul mai ales spre treptele inferioare ale evoluției jocului.

Steaua a abordat această partidă în stilul ei obișnuit ceea ce, în principiu, este pozitiv pentru o echipă cu personalitate. Numai că acest stil trebuia pliat la condițiile concrete, cum se spune — la cele oferite de teren și la cele ridicate de adversar. Or, din ambele aceste puncte de vedere se pare că pregătirea din Italia n-a putut include similitudini cu ceea ce avea să fie pe Ghencea, miercuri. Terenul (pregătit, totuși, la maximum de posibilități prin grija acelorași renumiți gospodari ai stadionului) n-a putut să susțină maniera de abordare a jocului aleasă de Steaua, virtuozitățile tehnice la care jucătorii militari au fost parcă mai predispuși decît oricînd, eșuînd nu o dată în situații care, pe altă stare a terenului, le-ar fi adus desigur și eficiența și efectele scontate. Așa însă, „talentele" steliștilor n-au putut clinti cu nimic robusta apărare și disciplinata așezare în teren a finlandezilor, despre care antrenorii Stelei n-au putut afla, se pare, decît dintr-o nerelevantă înregistrare pe video a unor meciuri ale adversarilor de miercuri. Siguranța și lipsa de emoții de dinaintea meciului ale jucătorilor steliști erau umbrite doar de inevitabila teamă de necunoscut, de ce putea fi, în carne și oase, această echipă Kuusysi Lahti. S-au putut convinge și ei, odată cu toți cei care au privit meciul, că echipa finlandeză este suficient de atletică pentru a fi considerată tehnică și suficient de tehnică pentru a nu fi considerată doar bătăioasă. Este o echipă care a venit să-și facă la București propriul joc cerut de circumstanțele acestui meci, un excelent joc de apărare, dar cu serioase disponibilități pentru contraatac. De altfel, meciul lor pe Ghencea este singurul din cele cinci disputate pînă acum în C.C.E. în care n-au înscris (reamintim că au eliminat campioana Iugoslaviei, F.C. Sarajevo, prin dublă victorie, iar campioanei U.R.S.S., Zenit Leningrad, i-au înscris patru goluri). Fără să strălucească și fără să albă vreun nume vehiculat în elita fotbalului european, Kuusysi Lahti este un exemplu tipic pentru noua scară a valorilor și pentru mutațiile care se produc în ierarhiile fotbalului, ca și în cele ale altor sporturi practicate pe bătrînul continent. Este o echipă conștientă, se pare, de propriile sale aspirații, pe care și le urmează fără crîcnire chiar și atunci cînd, asemenea unui boxer prins în corzi, primește lovitură după lovitură (cum a și pățit în meciul cu Steaua) dar, exasperant pentru adversar, rămîne și termină meciul în picioare. La Helsinki, Steaua va trebui să-l surprindă măcar o dată cu garda deschisă. Acest 0—0 conține mai multe șanse de calificare decît un 1—1. Dincolo de speculațiile care se pot face pe seama rezultatului de miercuri, mai important ni se pare faptul că Steaua are, grație stilului și forței sale de joc, șanse reale de calificare. Kuusysi Lahti este o echipă cu care se poate juca fotbal — or, Steaua a arătat că știe mai mult și mai multe din acest joc decît tenacele său adversar.

De aceea, pentru încă două săptămîni, să ne menținem convingerea că, în fotbalul românesc al actualei perioade, este ora Stelei — o echipă care în aproape 30 de meciuri oficiale (campionat, cupă, C.C.E.) n-a pierdut decît unul singur, o echipă care, după mulți ani de căutări, a-a stabilizat (ca lot și stil de joc) la un nivel competitiv deosebit, în sfîrșit, o echipă care are, deci, toate datele să poarte cît mai demn și cît mai sus povara unei responsabilități de reprezentare internațională de la care fotbalul nostru a abdicat prea ușor în destule cazuri.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Decizia se amînă

Deziluzie, vorbe de zeflemea, oșări de inimă rea, cam tot ce se poate auzi pe un stadion după un meci care n-a satisfăcut gustul de victorie și de spectacol și în starea de blazare care se scurge pe străzile din jurul incintei de joc profeția unui spectator, pe un ton doct și grav, către un cunoscut de ocazie : Ascultă la mine, dumneata din Sibiu și cu din Călărași o să ne mai vedem pe Ghencea în primăvara asta și tot într-un meci internațional ? Într-adevăr, sentimentul general, cu variațiunile de ton și limbaj, este că Steaua a fost urmărită de ghinion, că mingea n-a vrut să intre în poartă, că echipa a mers bine, mai ales în repriza a doua, că unii jucători au pă-rut, e adevărat, ieșiți din formă, dar alții au muncit foarte mult, că au fost ocazii mari, că s-a ratat copilărește, dar că totuși Kuusysi Lahti nu este o echipă de neînfrînt, că ea poate primi gol chiar la ea acasă, unul sau mai multe și mai ales la ea acasă unde va fi nevoită să atace, să dea drumul la joc, că orice s-ar spune Steaua este mai valoroasă, iar mie, fiindcă îmi place să ascult, mi se pare că toți au dreptate, că meciul calificării a fost doar aminat cu două săptămîni și totuși...

Și totuși, în ciuda ratărilor copilărești, a ghinionului, a tacticii previzibile, de betonare a apărării, a unor jucători aparent apatici și a altora care s-au zbătut mult cu rezultate puține, a condițiilor de joc, teren moale și alunecos, care a avantajat echipa în apărare și mai robustă, mie mi se pare că jucătorii steliști, exceptînd lipsa șuturilor de la distanță, au jucat inteligent și metodic, organizat, și-au creat situații clare de gol și dacă n-au înscris este pentru că n-au putut s-o facă în fața unei echipe-miriapod, cu jucători care răsar ca din pămînt, cu lansări de contraatacuri rapide și periculoase și meciul din deplasare se anunță foarte greu. În cîteva rînduri, la începutul primei reprize și spre finalul meciului, jucătorii de la Kuusysi au dezvăluit felul unei echipe și al unui potențial de joc cu totul altul decît cel arătat, în general, pe Ghencea. Echipa este capabilă să marce, capabilă să se apere organizat, calm, chiar elegant. Dacă este imbatabilă sau nu, eu n-o pot spune și n-o spun măcar pentru motivul că nu există echipe imbatabile. Kuusisi a venit să se apere și s-a apărat magistral. Acasă la ei, vor dori să bată și eu îi simt în stare pe finlandezi să-și organizeze jocul în acest scop. Cum o vor face e greu de spus, dar o vor face cu siguranță. Faptul că noi am atacat iar ei s-au apărat nu dovedește că sîntem mai valoroși, dovedește numai că scopurile noastre au diferit, altele ne-au fost obiectivele de atins. În plus, în vreme ce ei au realizat ce și-au propus, noi nu am izbutit și de aici trebuie pornit.

N-am ce reproșa antrenorilor, Steaua a stăpînit jocul, a condus ostilitățile, a impus ritmul și schimbările de ritm, dar n-a putut face mai mult în condițiile de joc date, în cea mai dificilă, în cea mai sîcîitoare partidă din această campanie europeană. Dar dacă ea n-a putut cîștiga partida de pe Ghencea, nu înseamnă că în Finlanda, în alte condiții de joc, nu va putea înclina balanța șanselor în favoarea ei. S-a vorbit pe stadion despre Bălăci și Bărbulescu, Pițurcă și Majaru ca fiind cei puțin neconvingători, dacă nu chiar ieșiți din formă. N-a muncit nici unul mai puțin, nereușitele le-au fost provocate de stilul surprinzător al unei echipe de care nu s-a putut trece. Nu s-a putut trece la București, atît. Meciul are 180 de minute. Urmează repriza a doua în cunoștință de cauză.

Printre lucrurile bune amintesc rigoarea și vitalitatea lui Bumbescu, în strălucită formă, siguranța lui Belodedici și jocul inteligent al lui Bălan, chiar dacă mijloacele tehnice nu-l ajută întotdeauna. A lucrat din păcate puțin cu Balint. Partea dreaptă a echipei rămîne mai departe un lucru nesoluționat, insuficient lucrat și gîndit — fiindcă jucători există. Chiar dintre cei mai buni. Mergem mai departe fără să punem nici un punct, nici un accent. Încă nu este cazul. Nu facem decît să amînăm discuția cu două săptămîni.

NICOLAE CRISTACHE ■

ȘAH
cu Margareta Muresan

De la un campion la altul

● Șahul computerizat preocupă intens pe pasionații electronicii. Sînt unii care speră că jocul de șah va fi practicat foarte exact numai de „mașinile de jucat șah" avînd în vedere latura exactă și logică a raționamentelor șahiste. Există optimiști care doresc ca tehnica să evolueze într-atît încît campionul mondial „en titre" să ajungă „să la notițe" după partidele robotului-campion al lumii, ba chiar să se strecoare în sufletele jucătorilor teama de-a juca împotriva... mașinilor. ● Computerele ce „practică la rece sportul gîndirii" sînt tot mai solicitate, concurează cam peste tot și, culmea, nu au... fluctuații de formă sportivă ! Special s-au organizat turnee open în Florida, se înscriu computerele în turneele europene contînd pentru „Grand Prix" concurînd jucătorii. În scurtul lor timp de... „pregătire" competițională este atent testată memoria, se apreciază... „atenția distributivă", se îmbunătățește procesul deliberărilor, se luptă cu secundele, se selectează cunoștințele de joc de mijloc și finaluri. Se fișează sute de partide model ale marilor campioni. Se muncește enorm și, deocamdată, toată această muncă se face pentru niște „spirite reci", cum le-a denumit odată un gazetar sufletist, pentru niște mașini ce anunță sistematic apusul șahului ca joc logic, ca sport pentru a-l trece la... „știință" exactă...

● Se consumă multă energie, inteligență și bani iar computerele nu sînt competiționale la fel cu omul. Și apoi, bine nu le cade, desigur, nici jucătorilor văzînd strădaniile exagerate depuse în acest domeniu, mai ales cînd se avansează cu pași... milimetrici și „forța de joc" calculată prin Elo, Ingo sau CIV este slabă. Jucătorii ar fi preferat să găsească în computere un real sprijin în pregătirea teoretică, în sistematizări, dar... deocamdată... ● Ce s-au gîndit „teoreticienii" mașinilor de jucat șah ? Să cîștige campionatul mondial absolut ! Pentru că, acum, imediat nu se poate, specialiștii au construit un robot aidoma campionului mondial și l-au denumit SciSys Turbo-Kasparov sau Turbostar Kasparov. Ne îndoim de faptul că acest robot ar avea cunoștințele campionului. „Fratele metalic" al lui Garri Kasparov nu joacă prea bine, nu ține seama de principiile de bază ale dezvoltării . Iar matematic vorbind, are... scăpări în calcul și de vină nu e mașina ci faptul că intuiția tactică nu se... învață De fantezia creatoare a robotului nu poate fi vorba ! O calitate are, e adevărat, numai din cînd în cînd : aceea de tehnicist cu... pretenții. Că l-a făcut praf într-un mini-meci pe Jerry Hanken, jucător american modest cu Elo 2290 sau că Joel Benjamin l-a lăudat pe Turbo-Kasparov, asta nu înseamnă foarte mult. Noi îl preferăm pe Garri Kasparov ! Concurența nu e periculoasă !

MARGARETA MURESAN ■

Un lanț întreg de dezamăgiri

Geneva, 5 martie (prin telefon). După două meciuri mai bune, cu Cehoslovacia și Coreea de Sud, reprezentativa noastră de handbal masculin s-a cufundat pînă la gît în mediocritate, pierzind surprinzător și consecutiv următoarele trei partide : 23—25 cu Islanda, 20—25 cu Suedia și, aseară, 17—19 cu Ungaria. Ea a ajuns astfel în trista situație de a nu mai viza fotoliul de orchestră la aceste mondiale, acel fotoliu îndelung și repetat promis de conducerea tehnică !, trăgînd acum nădejde la o strapontină, dacă nu cumva, pierzînd și meciul de joi cu Danemarca, va încheia într-o lamentabilă „finală" pentru locurile 11—12!? Dacă au nemulțumit rezultatele, într-o măsură și mai mare a nemulțumit comportarea în ansamblu a formației române, aflată în cel mai prost moment al participării ei la vreun campionat mondial. Sînt prea mîhnit și prea departe de țară pentru a proceda acum la o analiză completă a cauzelor care au condus la acest eșec fără precedent. Voi reveni săptămîna viitoare, dar se cuvine să precizez, fie și în treacăt, că această situație are cîteva explicații și nici o scuză, gîndind că în toată perioada premergătoare mondialelor handbaliștii români au beneficiat de excelente condiții și de întreaga încredere. Între explicații, m-aș opri, în primul rînd, asupra absenței lui Vasile Stingă, care n-a reușit să joace în Elveția decît 5 din cele 300 de minute consumate pînă acum. Accidentat chiar în întîlnirea de debut, Stingă a fost supus, miercurea trecută, unei intervenții chirurgicale care a durat 3 ceasuri. Operația de triplă fractură de maxilar, efectuată în clinica „Insel" din Berna, de către echipa profesorului Von Graffenriet, a reușit, Stingă a ținut și el să reintre, dar proteza (pentru pometul sting) ce i-a fost executată, un fel de mască asemănătoare celeia a portarilor de hochei, n-a fost acceptată de Federația Internațională. Lipsa golgeterului ei, agravată și de accidentările lui Drăgăniță (entorsă la genunchi), Folker (aleă pe unul din degete) și Boroș (nefolosit în meciul cu Ungaria), a cîntărit greu, mai greu decît m-aș fi așteptat, căci o echipă care joacă este exact aceea care intră în teren și nu cea care ar fi putut s-o facă ! Drept urmare, impresionîndu-i neplăcut pe specialiști, formația noastră a practicat un handbal demodat, subaltern, nearătînd decît puține din calitățile care au condus-o, mai de mult, spre cele patru titluri mondiale cu care ne mîndrim atît. Jocul nostru pe contraatac a fost ca și inexistent. Pivoții, mai ales Mocanu (care a ratat enorm), n-au pus decît rareori în pericol semicercul advers. S-au irosit nenumărate situații de superioritate numerică. Dacă ar fi să dau note de trecere, le-aș da numai portarului Buligan (senzațional în meciul cu Ungaria) și, parțial, lui Maricel Voinea (al treilea pe lista golgeterilor înaintea partidei de ascară) și lui Folker, cel mai bun jucător al nostru în întîlnirea cu ungurii. În rest, handbaliștii români n-au arătat mai nimic și, mai condamnabil, nu s-au bătut cu acel devotament, cu acea ambiție și cu acea bărbăție de care au dat altădată dovadă. Echipa noastră, ca să nu mă mai lungesc, a fost una fără idei și fără vlagă, înfrîngerile ei fiind, o spun cu regret, pe deplin meritate, chiar dacă produse, invariabil, către finalul partidelor.

Am pierdut aici, în Elveția, unde am sosit în postură de favoriți, titlul suprem, despre care antrenorii și jucătorii, rupți parcă de realitățile handbalului actual, s-au grăbit să ne ofere atîtea asigurări și atîtea speranțe. Am pierdut, pentru că minunile sînt tot mai rare (teoretic mai dețineam unele șanse minime), și calificarea pentru olimpiada din 1988. Dar am pierdut, sînt tentat să afirm, infinit mai mult decît atît: o poziție în handbalul internațional cîștigată în timp, cu sudoare și inspirație. Pînă nu demult o echipă de elită, temută de orice adversar și tratată cu respect, echipa de handbal a României a părut una oarecare, marginală, ușor de stăpînit și de învins. Vinovații, antrenorii și jucătorii deopotrivă vor trebui să fie trași la răspundere pentru acest cel mai dureros rateu din istoria handbalului românesc. Meciul de joi, cu Danemarca, mai poate îndrepta ceva, dar nu mult. Zarurile sînt că și aruncate și ele s-au dovedit a fi păguboase pentru handbalul nostru. Atît pentru azi, cu mîhnire și deziluzie din Geneva.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

Am mai arătat și cu alte prilejuri că cele trei teme fundamentale ale Anului Internațional al Păcii sînt: „Pace și dezarmare", „Pace și dezvoltare", „Pregătiri pentru viață în pace". În cele ce urmează ne vom referi la prima din ele.

Fără îndoială că tema „Pace și dezarmare" este și componenta de bază a programelor de acțiune din cadrul A.I.P., avînd în vedere că dezarmarea constituie dimensiunea cea mai importantă a păcii. Acest adevăr se cuvine subliniat mereu, cu tărie, avînd în vedere că deseori declarațiile de bune intenții privind asigurarea păcii sînt însoțite de ideea că trăinicia păcii depinde de forța militară. De fapt, această concepție profund dăunătoare este punctul de pornire, temelia și justificarea cursei înarmărilor, care a demarat chiar a doua zi după încheierea celui de-al doilea război mondial și a continuat fără întrerupere timp de mai bine de 40 de ani, ajungînd la cotele aberante și intolerabile de astăzi. Divizarea planetei în state cu interese puternic divergente, depistabile dincolo de propriile lor frontiere, a stimulat decisiv competiția militară în toate compartimentele ei. O armă creată într-o parte a atras realizarea unei contraarme în partea cealaltă, totul degenerînd într-o funestă competiție a capacităților de distrugere, în frunte cu cele nucleare, în urma căreia s-a ajuns în zilele noastre la stocuri, tipuri și puteri de distrugere cu mult mai mari decît ar fi nevoie pentru nimicirea vieții pe Pămînt. În consecință, situația internațională a devenit și se menține deosebit de gravă și de încordată, a crescut pericolul unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-o catastrofă nucleară.

Toate acestea duc la o încheiere de nezdruncinat: pentru făurirea unei păci reale și durabile, pentru înlăturarea pericolului unui război nimicitor, se impun drept condiții obligatorii oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare, de lichidare a armelor nucleare. Analizînd cu luciditate impactul negativ pe care cursa înarmărilor îl are asupra climatului internațional actual, conducătorul României socialiste, președintele Nicolae Ceaușescu, a formulat teza profund umanistă, de largă recunoaștere internațională, a primordialității încetării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, a trecerii la dezarmare, respingînd concepția, fundamental eronată, a păcii înarmate, a asigurării acesteia prin multiplicarea forței militare. „Realizarea unui echilibru între cele două părți din punct de vedere militar — a spus conducătorul partidului și statului nostru în cuvîntarea la Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. — trebuie înfăptuită nu pe calea măririi arsenalelor militare, ci pe calea reducerilor la cel mai scăzut nivel a înarmărilor. Aceasta corespunde intereselor popoarelor întregii lumi". În viziunea României, a președintelui ei, dimensiunea prioritară a procesului dezarmării este dezarmarea nucleară. Eliminarea pas cu pas, pînă la lichidarea completă, a armelor nucleare este o acțiune de o importanță covîrșitoare, vitală, care îndepărtează spectrul distrugerii totale; dar ea singură nu poate asigura și pacea trainică de care omenirea are atîta nevoie. În vederea realizării unei astfel de păci, este necesar ca, o dată cu înlăturarea pericolului nuclear, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru reducerea substanțială a armelor clasice, a efectivelor militare, pentru lichidarea bazelor și retragerea trupelor de pe teritoriile străine.

În prezent, cînd Anul Internațional al Păcii este în plină desfășurare, există în privința dezarmării unele semne încurajatoare. Se pare că factorii politici se conving tot mai mult de necesitatea asumării mai pregnante a responsabilităților în ceea ce privește interesele naționale și imperativele păcii planetare. Inițiativele și propunerile Uniunii Sovietice în direcția lichidării pînă la sfîrșitul secolului nostru a întregului arsenal de arme nucleare; alte propuneri și luări oficiale de poziție pot naște încrederea că tratativele care au loc în domeniul dezarmării — terestre, cosmice, nucleare și convenționale — se vor solda cu hotărîri concrete, că se va putea trece, în sfîrșit, de la vorbe la fapte.

ION D. GOIA ■

U.R.S.S.

Preocupări în domeniul energeticii

La cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., problemele legate de dezvoltarea energeticii au ocupat un loc de seamă. Cu acest prilej, agenția sovietică de presă **Novosti** a transmis mai multe informații referitor la acest sector de importanță excepțională al economiei. Potrivit agenției citate, Uniunea Sovietică își va asigura și de acum înainte necesarul de energie din resursele proprii. U.R.S.S. îi revin un sfert din producția mondială de petrol și de cărbune și o treime din producția mondială de gaze naturale, ocupînd, în ceea ce privește extracția de gaze și de țiței, primul loc în lume.

Sursă de energie cea mai importantă o constituie gazele naturale. Recent a fost dată în exploatare conducta Vilnius — Kaliningrad, în lungime de 350 de kilometri, care a devenit încă una din verigile sistemului unic de aprovizionare cu gaze a economiei sovietice și a populației țării. După cum a declarat ministrul industriei gazelor din U.R.S.S., conductele acestui sistem, cel mai mare de pe mapamond, puse cap la cap ar înconjura Pămîntul pe la Ecuator de patru ori. În sistem intră, de asemenea, stații puternice de compresoare, precum și rezervoare subterane de gaze, situate în apropierea marilor centre industriale. Sistemul este dirijat dintr-un centru unic printr-un serviciu de dispecerat, fapt care permite manevrarea operativă a distribuirii combustibilului. Producția de gaze în 1985 a fost de 642 de miliarde de metri cubi. În balanța energetică și de combustibili a U.R.S.S., gazele naturale ocupă un loc de frunte. Prin utilizarea lor, în Uniunea Sovietică se realizează peste 92 la sută din producția de oțel, 60 la sută din producția de ciment și circa un sfert din producția de metale neferoase. În același timp, toate îngrășămintele azotoase se obțin prin folosirea gazelor. Acest combustibil este larg utilizat și pentru nevoi casnice, de el beneficiind peste 200 milioane de oameni (aproape trei sferturi din populația U.R.S.S.).

În ceea ce privește cărbunele, el va fi extras cu precădere în regiunile răsăritene ale U.R.S.S. Întrucît cărbunele este privit în lume ca una din alternativele petrolului, producția lui pe plan mondial a început să crească în ultimii ani, ajungînd la 3,7 miliarde de tone anual, în care sînt cuprinse și cele 700 de milioane de tone ale U.R.S.S. În Uniunea Sovietică este concentrată o parte importantă a rezervelor de combustibil solid, cele mai importante zăcăminte fiind situate în răsărit. Și fiindcă zonele tradiționale de extracție din partea europeană a țării sînt pe cale de epuizare și producția pe care ele o dau nu poate ține pasul cu necesitățile dezvoltării economiei, accentul se pune în prezent pe exploatarea cărbunelui din zonele estice. Documentele adoptate de Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S. prevăd o sporire substanțială a extracției de cărbune, cu toate că aceasta necesită importante investiții. În regiunile răsăritene se dezvoltă și se va dezvolta mai ales extracția la lumina zilei. Prețul de cost al cărbunelui obținut astfel este de 4—5 ori mai redus, iar productivitatea muncii de 4—6 ori mai ridicată față de prețul de cost al cărbunelui extras prin exploatarea în subteran. În prezent, în U.R.S.S. prin exploatarea la lumina zilei se obțin 42 la sută din producția de cărbune, programul energetic prevăzînd ca spre anul 2 000 procentul să se ridice la 56.

ION D. GOIA ■

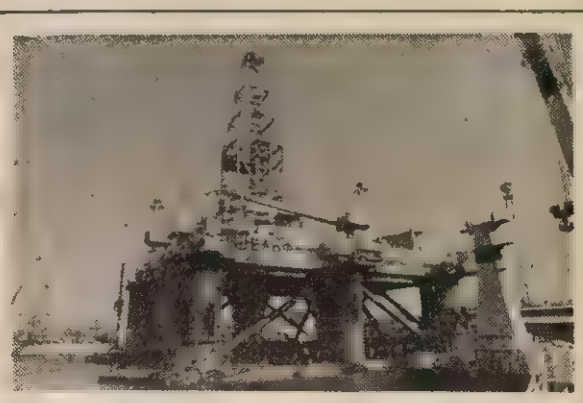

Platforma „Șelf-3", construită la Întreprinderea de Foraj Marin din Astrahan (U.R.S.S.), urmează să fie instalată și să foreze în Marea Caspică

Un cercetător american afirmă că a testat cu succes pe cobai un sînge artificial și consideră că experimentele pe oameni vor putea începe în următorii doi ani, în special asupra victimelor congestiei cerebrale și atacurilor cardiace. Profesorul Anthony Hunt, cercetător în farmacologie al Universității California, arată, într-un articol publicat de revista „Magazine Science" că a pus la punct globule roșii artificiale, sfere microscopice compuse din țesut adipos îmbibat cu hemoglobină, pigmentul respirator al globulelor roșii naturale. Globulele artificiale sînt capabile să hrănească organele și țesuturile cu oxigen, dar ele nu pot asigura și celelalte funcții ale globulelor roșii naturale — reglarea acidității sîngelui și transportul de gaz carbonic. Dar, precizează specialistul american, ele pot fi utilizate temporar și în cazul accidentelor soldate cu pierderi mari de

Sînge artificial

sînge. Aceste globule, de 12 ori mai mici decît cele naturale, pot furniza oxigen și celulelor canceroase, ceea ce pentru hematii este imposibil. Administrate rapid unui pacient al cărui creier riscă să fie neoxigenat din cauza unui blocaj arterial, ele pot preveni daunele ireparabile cauzate creierului sau inimii de congestiile cerebrale sau atacurile cardiace. Cobaii al căror sînge a fost înlocuit în proporție de 50 la sută cu substitutul artificial au supraviețuit o lună, organele lor nefiind afectate cu nimic de circulația sîngelui artificial.

Este un pas foarte important spre utilizarea la om a sîngelui sintetic, a afirmat Liubomir Giorgievici, șeful departamentului de anestezie al spitalului St Luke din Chicago, cel care, în octombrie 1984, afirma că este descoperitorul formulei sîngelui de înlocuire. El a precizat însă că deși globulele concepute de el sînt identice cu cele ale dr. Hunt, acesta din urmă are un avantaj — a dovedit că ele pot fi utilizate. Sîngele artificial poate fi conservat timp de 6 luni, față de 21 de zile cît este termenul de garanție pentru omologul său natural și, mai ales, poate fi transfuzat pacienților fără să se țină seama de grupa sanguină a acestora.

Un sînge artificial de tip diferit, denumit Fluosol, un produs alb, obținut din derivați de petrol a fost testat începînd din 1979 asupra oamenilor, fără însă a primi aprobarea oficială a autorităților americane.

IOAN ROȘCA ■

Fabricanți de diplome

Se completează un formular, se trimit 1810 dolari și patru lucrări, eventual elaborate chiar de solicitant, și după numai cîteva luni se primește un certificat de „doctor" în filozofie", fără a fi nevoie să urmezi nici un fel de studii și fără a trece vreun examen. Bogătașii din S.U.A., dar și escrocii mărunți reușesc prin acest procedeu să obțină contra cost ceea ce nu ar fi reușit poate niciodată să realizeze prin forțele proprii. La prima vedere, pare a fi vorba doar de o găselniță destinată satisfacerii unor orgolii deșarte. Dar nu este chiar așa. O anchetă oficială efectuată la nivelul întregii țări a făcut ca în S.U.A. să fie depistate 7400 de persoane care exercitau, cu diplome false, licențe medicale și alte documente obținute contra cost, diferite profesiuni ce necesită studii superioare, printre care și cele de... energetician atomist, arhitect, medic, farmacist sau zoolog! Și acesta nu este decît vîrful aisbergului, pentru că estimările se ridică la cifra de aproximativ 500 000 de asemenea falși „titrați". Vorbind în fața unei comisii a Congresului S.U.A., congresmenul Claude Pepper a apreciat concluziile comisiei de anchetă drept „neliniștitoare". În acest context, el a relevat că publicitatea pentru acordarea de titluri academice false și „desfacerea" lor este foarte răspîndită. Se estimează că în prezent există între 150 și 500 de asemenea „fabrici de diplome", care promit, în anunțurile inserate în reviste de largă circulație, „cursuri universitare rapide și ieftine". Prețurile variază între 575 de dolari pentru o diplomă simplă și 28 000 dolari pentru un „serviciu complet" — diplomă, titlu academic și scrisoare de recomandare.

Comisia Congresului S.U.A. avertiza că, în urma cercetărilor, s-a stabilit că această practică este extrem de nocivă deoarece posesorii de diplome astfel obținute sînt „incompetenți și chiar periculoși pentru viața și interesele clienților". Astfel, în 1983 un fals medic a recomandat un tratament care a provocat pacientului leziuni cerebrale. La New York a fost construit un hotel, după planurile unei persoane ce se dădea drept arhitect. Pînă în prezent clădirea nu s-a prăbușit. Dar acesta ar putea fi meritul constructorilor și nu al „arhitectului". La Nashville (statul Tennessee) un așa-zis medic a practicat nobila artă a vindecării oamenilor timp de mulți ani, pe baza unei diplome obținute în schimbul a 8000 dolari. În cele din urmă soția sa nu a mai rezistat temerilor de zi cu zi și a mărturisit autorităților adevărul. Înainte de a fi prea tîrziu și soțul ei să se facă vinovat de omucidere! Așa-zisa liberă inițiativă a întreprinzătorului particular, atît de elogiată de apologeții sistemului capitalist, duce și la asemenea „roade".

ROMEO NĂDĂȘAN ■

ACCENTE ÎN LUME

Replica electronică a reptilei

Recent, specialiștii americani, bazîndu-se pe rămășițele fosile ale unei reptile uriașe, au construit un „pterodactil electronic" acționat prin computer. Replica este gata de zbor. Uriașa reptilă are 5,5 metri, iar anvergura aripilor, care vor fi acționate de niște electromotoare, este de 11 metri. După testarea care va avea loc în cavitatea unui lac secat din deșertul Mojave, se pare că specimenul „quetzacoatles northtropi" va fi admirat și de public.

„Regele clopotelor"

„Ride pin' la lacrimi clopoțelul" celebrul vers ar putea figura pe frontispiciul celui mai recent muzeu deschis la Beijing — Muzeul clopotelor. De la gingașele clopote ce cîntăresc abia 150 de grame pînă la „regele clopotelor" cu o greutate de 46,5 tone, totul poartă amprenta măiestriei vechilor artiști chinezi. „Uriașul", turnat acum 500 de ani, are diametrul de 3,67 m. În bronzul lui sînt gravate atît pe partea interioară cît și pe cea exterioară inscripții ce cuprind peste 230 000 de idiograme.

Ajutor medical în orice condiții

Întreprinderea de tehnică medicală și de laborator Ilmenau (R.D.G.) a construit un container special „OPC 20" dotat cu o masă de operații, aparate pentru respirație artificială, măști de oxigen și alte instrumente complexe necesare efectuării operațiilor. Containerul mai dispune de un agregat de producere a curentului electric, un rezervor de aprovizionare cu apă (150 litri), o instalație de climatizare. El este destinat intervențiilor medicale urgente din zone greu accesibile, putînd fi transportat cu camioane speciale sau cu elicopterul.

Memoria nu ne va mai juca feste

Într-un viitor nu prea îndepărtat, specialiștii vor obține un nou medicament ce va permite combaterea senilității și pierderile de memorie. În acest sens, Leslie Iversen, director al Departamentului de neurologie al Laboratoarelor Merck, Sharp și Dohme, din Londra, arată că punerea la punct a acestui medicament ar fi cea mai importantă provocare lansată industriei farmaceutice, realizarea lui avînd consecințe sociale imense.

ELENA GRECESCU ■

Pasiuni de rangul doi

Zece mii de poduri într-un apartament

Nu. Nu-i nici o eroare ! Vă invit să pătrundem împreună în apartamentul inginerului constructor **Eduard Ionescu**, din Cluj-Napoca :

— Ce e de fapt în viziunea Dvs un pod, Eduard Ionescu ?

— O legătură între două maluri, permiţînd trecerea unor vehicule sau idei. Sau, sub influenţa lui Ivo Andric, aş zice că e speranţa de a ajunge pe malul celălalt !

— Şi cîte poduri aveţi azi, 1 septembrie 1985, în apartamentul din str. Soporului 61 ?

— Peste zece mii de poduri, podeţe şi pasarele, în aproape 14 000 de ilustrate. „Drumurile" mele sînt dedicate aproape exclusiv podurilor. La fel şi corespondenţa mea internă şi internaţională...

— Zece mii? Şi tot nu vă „astîmpăraţi ?",

— E fantastic ce se face în acest domeniu la noi, dar şi aiurea, în lume. Şi cînd bănuieşti cam cîte-ţi lipsesc din cele executate pînă acum, cînd ţi-ai transformat meseria în pasiune, e foarte greu să te astîmperi !

— De cînd datează ilustrata cu cel mai vechi pod ?

— Din 16 august 1894. Reprezintă un pod metalic — grindă cu zăbrele — la Niederwald. Alta, contemporană cu prima, reprezintă o pasarelă din lemn peste Hermannshöhle şi se pare că a circulat cu un an mai devreme...

— ...Şi podurile „ruină" de ce le-aţi colectat ?

— Ca să le pot vorbi mai concret studenţilor despre duşmanii podurilor ! Pentru simplul motiv, că alături de război, cel mai mare duşman al oamenilor şi al podurilor, mai este încă unul : ignoranţa ! Altfel spus, ştiinţa şi neştiinţa de a şti cît de adînc să fundezi infrastructurile pentru a nu fi „spălat" de ape, sau cît de sus să le ridici pentru a nu fi dărîmate de apele mari...

— De cînd datează primul vis despre poduri ?

— Poate din ultimul an de studenţie. La liceul internat din Iaşi — „C. Negruzzi", unde am început şi mai apoi la Sighişoara unde aveam să-l termin, visam altceva. Aşa am ajuns de altfel la Şcoala politehnică din Bucureşti, unde am urmat Institutul de Construcţii. După reforma învăţămîntului, în 1949, cînd eram în ultimul an de facultate, am intrat în producţie, la Institutul de proiectare a construcţiilor din Bucureşti. Despre poduri ştiam destul de puţin : învăţasem cîte ceva despre cele de lemn şi cele metalice. Dar am fost angajat la Atelierul de poduri, şi asta m-a pus pe foc ! Podurile au început să-mi umple tot universul. În 1958 am venit la Cluj. Era mare sete de poduri şi aici, dar şi-n zonele limitrofe. La scurt timp se înfiripa şi secţia de Drumuri şi poduri a Facultăţii de construcţii din Cluj şi am avut şansa de a fi chemat să ţin cursul de Poduri speciale, iar după 3 ani pe cel de Bazele proiectării podurilor. Aveam maro nevoie de material ilustrativ cît mai interesant. Era un incitant concurs între dascăli, declanşat de profesorul Mircea Mihăilescu. Aşa a început acesată pasiune. În primii 15 ani, am colectat cam 500 de ilustrate cu... poduri, iar apoi aproape 1 000 pe an ! Şi lucrurile s-au complicat : noi achiziţii, punerea la punct a sistemului de clasificare, orele cu studenţii, activitatea profesională !

— Şi cum „găsiţi" aceste poduri ?

— Greu. Chiar foarte greu. Dacă la reuniunile de schimb filatelic şi la... „talcioc" lucrurile sînt simple, rezumîndu-se la operaţiile de vînzare-cumpărare, cu podurile mele e mai greu. Corespondenţa e foarte delicată. Trebuie să ţii minte ce-i trebuie fiecărui corespondent, de la ilustrate cu măgari sau pisici, pînă la ilustrate cu monumente,

scene de stradă, industrie sau personalităţi. Pentru a obţine lucruri bune, trebuie să dai tot lucruri bune. Adică, să-i dai fiecăruia ce-l interesează. Vă daţi seama că în aceste condiţii drumul nu e simplu...

— Ce „poduri" lipsesc din colecţia de... 10 000 ?

— Enorm de multe chiar din ţară ! E apoi o obsesie că n-am pînă azi, de exemplu, podul de la Zhao Zhu, din China, vechi de 1 300 de ani ! Valoarea lui artistică, la fel ca şi a celor noi, cum este cel de la Jinan, peste Huanghe, cel mai mare pod hobanat din Asia, sau altele din S.U.A., este excepţională ! N-am apoi ilustrate cu poduri din Nepal, Iordonezia, Angola, Pakistan, Honduras, adică din ţări cu care corespondenţa este mai redusă. Dar mai sînt destui ani. Şi vine apoi şi vremea pensiei !

— Parcurgînd podurile de odinioară, sînt tentat să vă întreb şi despre ce-au „uitat" podarii de azi...

— Ce-au uitat „podarii" de azi ? În primul rînd că din vremea Renaşterii podurile sînt numite „lucrări de artă" ! Că trebuie bine încadrate în mediul ambiant şi că aceeaşi grijă trebuie acordată detaliilor celor mai mici. Au mai uitat cîteodată şi că materialele întrebuinţate trebuie să fie de cea mai bună calitate, pentru ca viaţa lor s-o întreacă pe cea a podurilor române sau chineze de odinioară !

— N-au „uitat" cumva şi faptul că au existat cîndva şi splendide poduri... acoperite ?

— Mai sînt şi azi. Acoperişurile permiteau o bună protecţie contra intemperiilor, atît pentru lemn, cît şi pentru oameni. Erau destule cazuri cînd deveneu chiar amfiteatre şi săli de spectacole. Sigur, construcţia lor cere un mare profesionalism al dulgherilor, pe care eu i-am mai prins la începutul carierei de constructor. Ar merita însă întreţinute cele — foarte puţine — rămase. Şi întreţinerea lor să nu fie dată pe mîna oricui, ci a celor ce se ocupă şi cu întreţinerea monumentelor istorice şi de artă. Vă spun sincer — şi nu pot crede că cineva a putut avea o astfel de idee ! — cînd am auzit zvonul că cineva se gîndeşte la demolarea podului de lemn de la Năsăud, atît de frumos cîntat de Liviu Rebreanu, am avut însomnii !

— Cele din anul 2100 vor arăta altfel decît cele de azi ?

— Poate chiar nici nu vor mai fi ! Putem accepta ideea că omul va putea avea mijloace proprii de propulsie, iar vehiculele viitorului vor putea deveni un fel de helicopter. Vorbind însă serios, azi s-au depăşit deja deschiderile de 1 200 de metri la podurile suspendate, iar deschiderea la boltă a trecut de 400 de metri. Pînă nu demult aceste cifre erau considerate utopii. Betoanele uşoare şi armătura de sticlă au deschis apoi alte orizonturi. Sau o altă idee-revoluţie : cureaua de beton pe cabluri, inventată de dr. ing. Finsterwalder. Azi se aplică doar la construcţia pasarelelor, dar pasul spre marile poduri rutiere se întrevede deja...

— Podurile lui Saligny ?

— Saligny n-a construit numai complexul de poduri de la Cernavodă. A proiectat, construit şi reconstituit multe altele din cele făcute de concesionari străini. Posed foarte multe ilustrate cu podurile sale, unele datînd încă de la sfîrşitul secolului trecut. Oricum, alături de marele său contemporan Elie Radu, a pus bazele proiectării podurilor din ţara noastră. Şi multe din podurile lor sînt şi azi falnice, modele de originalitate şi trăinicie !

— Şi viitorul colecţiei ?

— Deocamdată colecţia mea este un laborator de studiu. Am destule poduri pentru care trebuie să mă documentez ca specialist. Asta dincolo de materialul documentar pe care-l pregătesc pentru a-l oferi studenţilor. Mă gîndesc apoi la organizarea unor expoziţii de maximafilie sau chiar de cartofilie care să ilustreze evoluţia podurilor. Sper să am şi răgazul elaborării unei cărţi. Şi, sper, de asemenea, ca peste ani, pasiunea şi truda mea să-şi găsească locul într-un viitor muzeu al colecţiilor. Dar nu pot încheia aceste gînduri fără a vă spune şi o mare tristeţe a mea...

— Generată de această insolită colecţie ?

— Da. E vorba de Anticariate, unde drumurile de colecţionar mă poartă adesea. Gîndiţi-vă : e de-a dreptul grosolan modul cum aplică pe ilustrate ştampila. La fel şi pe cărţi ! Pentru un bibliofil, o astfel de ştampilă este neplăcută, nedorită, dar pentru cel ce colecţionează ilustrate, e o catastrofă. Sînt practic stricate. Pe ilustrată nu o vole să existe decît ştampila poştală sau diverse ştampile de cenzură în caz de război. Atît ştampilele anticariatelor cît şi ale colecţionarilor care vor astfel să-şi imortalizeze numele, fac mari deservicii ! Am obţinut ilustrate de la anticariate străine, pe care preţul era scris discret, cu creionul, într-un colţ! Cui îi poate folosi informaţia că o ilustrată veche de peste 20 de ani a trecut şi pe la anticariatul „X" din Bucureşti unde a stat 5 zile ? Sau de pildă, 5 ani în colecţia... Zozo Florescu...

CONSTANTIN MUSTAŢĂ

Racul

VIRGIL MILITARU

Cronica şoselei

Iarăşi beţia

Cu toţii ne gîndim şi ne vom gîndi mereu la mamele noastre, fie că trăiesc sau nu. Pe măsură ce trece vremea, nutrim pentru ele tot mai multă dragoste şi recunoştinţă. Le iubim pentru că ne-au dat viaţă, pentru că ne-au hrănit, ne-au îndrumat paşii, ne-au crescut ne-au călăuzit pe drumul generozităţii, al omeniei, al muncii şi al respectului faţă de muncă, au făcut din noi oameni în adevăratul înţeles al cuvîntului.

Citeam recent că genialul Columb, după ani de peregrinări, atunci cînd a descoperit America, a ridicat mîinile sus şi a strigat „Ce bucuroasă o să fie mama !" Primul gînd după epocala sa victorie s-a îndreptat tot spre mama.

Literatura, teatrul, cinematografia abundă în subiecte despre mama şi e firesc să fie aşa deoarece în viaţă nimic nu-i mai scump, imposibil de înlocuit, decît cea care ne-a adus pe lume.

Cei patru copii ai Corneliei, o femeie în jur de 40 de ani, toţi băieţi, au 22, 14, 10 şi, respectiv, trei ani. Cînd Daniel, băiatul cel mai mare, se plimbă de mînă cu prislea familiei, cei din jur, care nu cunosc familia, nici nu bănuiesc că e vorba de doi fraţi. Întrebările sună cam aşa : „Nu ştiam că aveţi un băieţel aşa frumos. Şi ce bine seamănă cu dumneavoastră !" „Cred şi eu, dacă sîntem fraţi !" „Cum aşa, n-aş fi crezut !" „Ce curaj la mama dv. De necrezut !" „Adică ce mare curaj îi trebuie unei femei de 37 de ani să nască un copil ?" îşi zice Daniel în drum spre casă. Cînd mama îşi ascultă feciorul cel mare povestind despre întîmplările din timpul plimbării celor doi, care pe stradă arată ca Pat şi Patachon, face un haz nemaipomenit, pentru ca apoi expresia feţii să capete o mină serioasă, chiar severă. „Or fi avînd şi ei dreptate. Parcă îs prea bătrînă pentru a fi mama unui copil de trei ani". „Asta-i bună ! La 55 de ani voi avea o frumuseţe de băiat, major chiar". „Oricum, să fii convinsă că o să-ţi urmez exemplul în casă la noi e veselie mereu. Acolo unde nu-s copii, e însă trist. Ia, de pildă, situaţia de la tanti Olguţa, la care buna dispoziţie apare în casă, doar odată cu sosirea noastră, a copiilor. Apoi, la plecare, nu-i observi lacrimile pe care şi le şterge pe furiş cu şorţul ?"

Cît de cinic sună aprecierea „Au pierdut un copil. Aveau patru, le-au mai rămas trei. Îs tineri, pot să mai facă". Cînd prislea din povestirea noastră a fost acroşat şi luat pe capotă de un autoturism, literalmente de lîngă maică-sa, care îl ţinea de mînă, şi sub privirile lui Daniel, care întîrziind într-un magazin, rămăsese mai în urmă, la cîţiva metri în spatele lor, toţi trecătorii din jur s-au oprit stupefiaţi. Totul s-a derulat în cîteva secunde şi părea neverosimil şi înfricoşător, ca basmul cu balaurul care, cît ai clipi din ochi, face să sufere oameni, iar ei, arătare fără suflet, dispare satisfăcut, lăsînd în urmă numai durere. Mama micuţului şi-a pierdut cunoştinţa. Doar băiatul cel mare şi-a păstrat calmul. I-a îmbarcat cu ajutorul cetăţenilor într-un ARO şi i-a dus la spital. Mama şi-a revenit. L-a vegheat pe cel mic opt zile pînă ce a trecut criza. Doctorii îl vor salva de infirmitate. „Nu suport gîndul că l-aş fi putut pierde" mărturiseşte Cornelia, colegelor.

Autorul : un ins care e cumsecade 364 de zile pe an, care devine turbat după ce bea în neştire doar într-o singură zi. Are şi el patru copii, pe care îi iubeşte la fel de mult, cum îşi iubeşte Cornelia pe ai săi. S-a smuls din braţele colegilor care n-au vrut să-l lase la volan, mai ales că n-avea nici permis. Băutura îi luase mintile. Nu mai era om. Nu mai asculta de nimeni. Toţi erau porniţi împotriva lui, iar el îi ofida. Nişte neputincioşi !Auzi ! Să i se oprească pe el să plece cu maşina ! Asta-i bună ! O să vadă ei de ce este în stare la volan ! Acum regretă, se umileşte, roşeşte îndurare. „Doar am şi eu copii. Mă înţelegeţi ?" Numai o şansă ieşită din comun, o piedică care a împiedicat lovirea frontală a copilului, mărind cu cîteva grade unghiul traiectoriei maşinii, a schimbat soarta familiei micuţului, l-a ferit pe el de la moarte, iar pe autorul acestor rînduri de descrierea unui final tragic.

VICTOR BEDA

Fotbal : Cupa Campionilor Europeni

Steaua — Kuusysi, mai puțin decît am sperat!

După cum arată imaginile, a fost o partidă dîrză, de mare angajament în care campionii noștri au făcut destulă risipă de energie. Prea puțin însă pentru a satisface așteptările iubitorilor fotbalului care continuă să creadă în calificare

comentarii în pagina 21

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Orășel al copiilor la Năvodari

La Năvodari, în vecinătatea cunoscutei stațiuni Mamaia, numeroși constructori edifică în această iarnă un veritabil orășel al copiilor, care va găzdui în fiecare vară peste 100 000 de reprezentanți ai celei mai tinere generații din România, precum și oaspeți de aceeași vîrstă din alte țări. În acest perimetru funcționase pînă acum o tabără de odihnă pentru pionieri și școlari ale căror capacități se cereau dezvoltate și îmbunătățite.

La inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a vizitat tabăra în luna august 1985, a fost realizat un nou proiect și, în toamna aceluiași an, au demarat lucrările de construcție. În numai cîteva luni au început să se înalțe vile cochete, să se amenajeze piscine în aer liber, tobogane acvatice, cantine moderne, cabinete medicale, pavilioane pentru grupurile anexe și de gospodărie. Nu au fost uitate dotările de agrement și sportive. Aici sînt în faze diferite de construcție un stadion pentru 6 000 de spectatori pe lîngă cele 16 terenuri mai mici care sînt gata, precum și o sală polivalentă destinată activităților artistice și sportive. De un interes deosebit se va bucura cu siguranță „trenulețul vacanței" cu un traseu de 6,8 km., prevăzut cu 4 stații, ce va înconjura acest oraș de basm. Pentru membrii cercurilor „Micii naturaliști" se vor crea loturi de pomi fructiferi, grădini de flori și legume. Orășelul de la Năvodari este împărțit în cinci zone : Delfinul, Albatros, Perla Vacanței, Pionierul și Lebăda. Inaugurarea splendidului complex de vacanță destinat copiilor este așteptată în vara acestui an. (Agerpres).

Au apărut ghioceii !

Sînt fragili, plăpînzi, delicați, umili, modești. N-au luxul, cochetăria, eleganța altor flori. Sînt simpli, frunze liniare și un mic clopoțel alb, aplecat în jos : floarea. N-au nimic ostentativ și, parcă, nu vor să rivalizeze cu nimeni. Dar ei, ghioceii, sînt primii care străpung zăpada, primii care au curajul să înfrunte frigul și să anunțe primăvara. Și ce paradox ! Cea mai modestă, cea mai sărăcăcioasă dintre flori este cea mai temerară. Poate fiindcă întreg efortul ei se concentrează în confruntarea cu pojghița de zăpadă pe care o străpunge, poate fiindcă întregul ei și vanitatea (dacă acceptăm că florile pot fi curajoase și vanitoase) se consumă în graba de a fi primul mesager al primăverii, prima victorie vegetală împotriva frigului. Am trecut, în ultimele zile, de cîteva ori prin Cișmigiu. În jurul copacilor, la rădăcină, s-au format petice rotunde, negre, de pămînt dezgolit din zăpadă. Iar în ele se văd ghioceii. Unii n-au încă floare. Tulpinile firave, subțiri, abia vizibile, tremură în bătaia vîntului rece. Dar în multe locuri, clopoțeii albi, ca niște lacrimi de porțelan, semnalizează că primăvara se apropie. Ghioceii aceștia sînt mici manifeste ale naturii. Ei ar merita să fie admirați pentru temeritatea lor, nu smulși de trecători grăbiți. Pentru că, din păcate, odată cu apariția ghioceilor a început și vînătoarea pentru smulgerea lor din parcuri.

Noutăți la „Plantavorel"

Aflăm că laboratorul „Plantavorel" din Piatra Neamț are în pregătire o serie de noi medicamente care vor apărea în farmacii în cursul acestui an. Printre acestea: Plavobil (pentru afecțiuni hepatobiliare, cu acțiune hepatoprotectoare), Plavosedil (cu acțiune sedativă la nivelul sistemului nervos central), Plavothym (eficient în afecțiuni bronho-pulmonare acute și cronice, adjuvant în astmul bronșic), Plavocool (cu acțiune la nivelul aparatului digestiv, folosit în colite cronice și de fermentație), Plavovenol (pentru afecțiuni vasculare cronice), Plavosept (dezinfectant al căilor respiratorii superioare, cu acțiune profilactică și curativă), Plavogastrin (deosebit de eficient în boala ulceroasă, gastrică și duodenală și gastritele cronice).

● Strict autentic. Colegii noștri din Constanța au descoperit că unele sticle de vin din Podgoria Ostrov (Cabernet Sauvignon) au fost îmbuteliate pe data de... 30 februarie! Nici în anii bisecți nu există această dată. Sau, poate, la Podgoria Ostrov se folosesc alte calendare ?

Semnalomani

Și pentru că a venit vorba de calea ferată, mărturisim stupoarea pe care ne-a produs-o o scurtă însemnare apărută în coloanele ziarului din Petroșani. Aproape în fiecare zi, pe traseul Livezeni — Petroșani, există călători care trag semnalul de alarmă al trenurilor ! Acestui „obicei" îi cad victime atît trenurile personale, cît și cele accelerate. Numai în cursul lunii ianuarie, pe această rută semnalele de alarmă au obligat trenurile să oprească de 64 de ori. Da. Ați citit bine. De 64 de ori. Iar în zilele de 9 și 10 februarie semnalul de alarmă a fost tras la trenul 2 085 (de două ori) și la acceleratele 243 și 244 (o dată). Nu știm ce motive îi fac pe acești semnalomani să se agațe zilnic de semnalele de alarmă. Cu certitudine nu unele cu adevărat serioase, grave (așa cum de altfel se stipulează în regulamentul feroviar). Ceea ce știm sînt urmările : întîrzierea trenurilor respective cu 15—20 de minute, perturbîndu-se astfel și orarul altor trenuri, riscul de accidentare a unor călători. Să nu existe oare nici o modalitate de a stopa drastic „jocul" irresponsabil cu semnalele de alarmă ?

● Pe gardul unei curți din Pitești și-a făcut apariția un anunț bizar : „Nu mai furați găinile, le veți plăti !" Înțelegem dorința (legitimă) a posesorului găinilor. La logică ne încurcăm!

Jocuri și jucării noi

... 25 000 de unități de producție și 24 de întreprinderi, beneficiind de o rețea proprie de desfacere a produselor prin 35 000 de magazine; un plan, prevăzut pentru anul în curs, cu peste 50% mai mare decît cel realizat în anul care a trecut; și un program ambițios : pînă în anul 1990, producția și desfacerea jocurilor și jucăriilor pentru copii (și adulți, adăugăm noi) să ajungă la valoarea de 1 miliard lei. Sînt cîteva date înscrise în activitatea CENTROCOOP care a inițiat și în acest an — reflectoare pe Mărie Sa Copilul ! — cîteva măsuri demne a reține atenția. Intrucît în rîndurile ce urmează ne-am propus să ne ocupăm de jucării, ne-am adresat directorului RECOOP, Gh. Fețeanu, pentru a ne pune la curent cu noutățile prezente în domeniu, în ceea ce dînsul obișnuiește a numi „programul industriei mici — pentru cei mici". Și am aflat, iată : în prima lună a acestui an, CENTROCOOP a organizat o expoziție (din care vă reproducem cîteva aspecte), însumînd exponate de jocuri și jucării realizate de RECOOP — și unitățile din sistem — cu scopul de a stimula opinii și opțiuni în ceea ce privește producția, desfacerea și diversificarea, calitatea, designul produselor. Specialiști ai Ministerului Sănătății, precum și ai Ministerului Educației și Învățămîntului au fost invitați să aleagă și să comande un număr de jocuri și jucării pentru următoarele grupe de vîrstă : a. — de la zero, la trei ani, b. — de la 3, la șase ani și c. — de la 6 ani în sus. Interesul de

care s-a bucurat această expoziție a fost deplin, dincolo de comenzile efectuate, reprezentanții ministerelor venind cu numeroase propuneri pentru noi tipuri de jocuri.

Dintre noutățile oferite de RECOOP (majoritatea acestora fiind produse sub marca de-acum cunoscută a „jocurilor logice educativ-colective JECO"), am notat pentru cititorii acestei pagini cîteva dintre ele, unele apărînd pe piață în chiar aceste zile : „IMPAS" (un joc de strategie, pe tablă cu pioni); „OLIMPIADA" (joc de competiție, tip Flipper); „INTERSECT" (deasemeni un joc de strategie, dar manevrabil prin piese decupabile); „TANGRAM" (joc de piese geometrice prin îmbinarea cărora se pot obține nenumărate figurine tip „umbre chinezești", dar în culori — Gh. Fețeanu ne asigură că acesta va avea mare căutare la cele mai diverse categorii de vîrstă); o serie de jocuri mecanice și electronice (roboți, mașini cu lumini și instalație fono, conduse prin telecomandă, un pistol de tir, electric, folosind o rază „gen laser", animale cîntătoare). Într-o fază avansată se află un „binoclu cu vederi în relief", precum și un extrem de nostim „vizor mecanic tip pistol pentru filme de desene animate pe bandă îngustă", filme schimbabile prin casete cu durată de cîteva minute. Și să mai reținem, în încheiere, calitatea grafică, designul acestor jocuri și jucării care ating cote net superioare anilor trecuți. (Horia Pătrașcu).

● La întreprinderea de tricotaje „Moldova" din Iași continuă în ritm susținut procesul de modernizare a producției. Între cele mai noi realizări se numără procedeul de imprimare prin electropulsare a confecțiilor din tricot, procedeu care va conferi un substanțial spor calitativ produselor finite.

Ultima oră

Lucrări de artă noi în patrimoniul muzeului din Tulcea

O surpriză plăcută pentru cei care vizitează secția de artă a muzeului „Delta Dunării". Recent, patrimoniul muzeului s-a îmbogățit cu noi și valoroase lucrări achiziționate din colecțiile particulare. Între ele se disting o pictură în ulei și două desene în tuș de Nicolae Tonitza, peisaje de Dumitru Ghiață, un peisaj dobrogean de Lucian Grigorescu, un „tîrg dobrogean" al lui Francisc Șirato, un tablou din 1934 semnat de Alexandru Ciucurencu (născut pe aceste meleaguri) și trei compoziții aparținînd lui Victor Brauner, executate în perioada 1923—1924.

● În atenția soților și a logodnicilor din Deva: se fac ultimele pregătiri pentru deschiderea unei Case de modă în localitate.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV

11 VINERI 14 MARTIE 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Un adevăr pe înțelesul tuturor, o datorie pentru fiecare

CREȘTE PRODUCTIVITATEA MUNCII, CREȘTE VENITUL ȚĂRII!

(paginile 4–5)

Se împlinesc anul acesta, în luna mai, 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, eveniment ce reliefează o lungă și măreață istorie, eveniment de excepțională însemnătate pentru toți comuniștii români, moment de fructuos bilanț al tuturor oamenilor muncii, al poporului întreg, al țării aflate acum, sub zările deschise larg de Congresul al XIII-lea al partidului, într-o amplă și profundă prefacere.

Sînt 65 de ani de cînd Partidul Comunist Român, la început înfruntînd multă vreme prigoana regimului burghezo-moșieresc, devenit la puțin timp după 23 August 1944 partid de guvernămînt, și-a asumat măreața misiune istorică de a transforma România, dintr-o țară secătuită economicește de exploatare și de război, într-o țară dezvoltată, cu o industrie puternică și diversificată, cu o agricultură modernizată, cu un om nou — proprietar, producător și beneficiar, a cărui personalitate, ridicată din uitare și ignoranță, l-a așezat acum într-o plenară demnitate umană.

Sînt șase decenii și jumătate de la făurirea Partidului Comunist Român, dar partidul vine de departe, mult mai de departe. „Adevăratele începuturi ale Partidului Comunist Român — care continuă cele mai înalte tradiții de luptă ale poporului și își are rădăcinile implintate adînc în mișcarea muncitorească, socialistă din a doua jumătate a secolului trecut — coincid cu începutul activității partidului muncitoresc călăuzit de teoria revoluționară marxistă, creat cu opt decenii în urmă", arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sărbătorirea a opt decenii de la crearea, în 1893, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Acest moment ni se relifează, deci așa cum spunea secretarul general al partidului nostru, „de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea mișcării revoluționare din țara noastră, pentru evoluția națiunii noastre, pentru afirmarea independentă a României".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin viziunea sa asupra Istoriei, găsea izvorul cu adevărat măreț al vitalității partidului, cînd spunea : „Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele și luptele desfășurate de-a lungul vremilor ; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor, de a-i făuri un viitor demn și liber, viitorul comunist".

Acest măreț viitor a început după 23 August 1944, după ce, victorioasă, Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a deschis calea înfăptuirii năzuințelor milenare ale poporului nostru. De acum înainte, rolul conducător al partidului, încercat în focul marilor bătălii de clasă, s-a manifestat și mai puternic. Iar perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, cînd prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în fruntea conducerii partidului și statului, s-a dovedit a fi cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga noastră istorie. În acești ani, în această epocă, pe care din recunoștință oamenii muncii, poporul întreg a numit-o „Epoca Nicolae Ceaușescu", s-a făurit cea mai puternică industrie, cea mai modernă agricultură, s-au făurit cele mai frumoase și mai durabile edificii. Și toate acestea poartă pecetea gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu,

Mai harnici, mai puternici, mai uniți în jurul gloriosului partid

conțin esența gîndirii și de mare conducător politic. Această misiune istorică, în continuarea ei, este conținută azi într-un mod concret, științific, este garantată azi și redimensionată în obiectivele celui de-al VIII-lea cincinal, care își propune și ne propune să transformăm România, prin munca întregului popor, într-un stat mediu dezvoltat, ca o premisă necesară pentru ridicarea ei, pînă în anul 2000, la condiția de țară socialistă multilateral dezvoltată.

Iată de ce partidul nostru și-a identificat idealurile sale cu idealurile milenare ale poporului nostru ; iată de ce timp de 65 de ani, ciți se împlinesc la acest glorios jubileu, Partidul Comunist Român, prin membrii săi care au înfruntat teroarea, închisorile, moartea, n-a încetat o clipă de a fi inima fierbinte și conștiința militantă, centrul vital de la care emană toate ideile înnoitoare, strategia clarvăzătoare ce a călăuzit de la început, călăuzește în prezent și va călăuzi în viitor națiunea pe drumul luminos al comunismului.

Anul acesta, însă, printr-o semnificativă coincidență, se împlinesc și 50 de ani de la Procesul militanților comuniști și antifasciști judecat la Brașov, în primăvara anului 1936. Evenimentul ne arată nouă, celor de azi, le va arăta și celor de mîine, că jertfa comuniștilor luminează istoria ca toate marile jertfe ale acestui frămîntat popor. Printre cei judecați la Brașov se afla și tînărul comunist Nicolae Ceaușescu, iar împotriva lui se îndreptau cele mai multe și cele mai grave capete de acuzare. Dar nici acuzațiile, nici anii grei de închisoare, nici teroarea, nu i-au oprit pe comuniști de la lupta lor eroică. În următorii ani, în organizarea și desfășurarea demonstrației antifasciste de la 1 Mai 1939, cît și a altor acțiuni revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au avut un rol determinant. Lupta comuniștilor, pentru înfăptuirea idealurilor de totdeauna scumpe poporului nostru, căpătase proporții, faptele de luptă ale comuniștilor deveniseră, așa cum le calificau chiar cei îngroziți de ele, **incendiare.**

Evocarea acestor măreațe evenimente este și va continua să fie un fierbinte omagiu adus comuniștilor, celor ce au făcut, în lunga și zbuciumata istorie a drumului nostru parcurs, dovada ardentului lor patriotism, tovarășului Nicolae Ceaușescu, exemplarei sale conștiințe de om politic și gînditor în slujba țării, a poporului pentru a cărui fericire s-a ridicat încă din adolescență, făcîndu-și din dreptatea celor mulți cauza întregii sale vieți, oferind, totodată, generațiilor noi pilda dăruirii depline, exemplul generos al unei staturi morale neclintite, de adevărat luptător pentru demnitate și adevăr, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului în lume.

Iată de ce gloriosul jubileu — împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român — constituie, așa cum se sublinia în Ședința Comitetului Politic Executiv, de vineri, 7 martie, pentru întregul nostru partid un prilej de a intensifica munca politică și ideologică, de educare și dezvoltare a conștiinței socialiste a întregului popor, de mobilizare largă a energiilor creatoare ale națiunii în munca și lupta pentru înfăptuirea exemplară a planurilor de dezvoltare economică și socială a țării, a hotărîrilor istorice adoptate de Congresul al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Este chipul magnific în care se împlinește omagiul adînc și înălțător al întregului nostru Front al Democrației și Unității Socialiste.

NICOLAE GRIGORE ■

CRONICA NOILOR TRADIȚII

Cum ajungi să fii cineva

Anul 1970 parcă a fost alaltăieri și ei abia atunci începeau să aibă un gard. Încă mai cărau apa cu gălețile de prin vecini, încă mai încurcau halele care erau de fapt niște țăruși sau niște fundații, noii veniți încă îl mai considerau pe șeful de șantier ca fiind directorul întreprinderii. Și cei care veneau, aducînd cu ei hîrtiile de transfer priveau cu neîncredere acest șantier, imaginîndu-și cu greu viitoarele lor locuri de muncă. Unii aflaseră de ei din ziare, alții de la cei chemați și alții de la alții care se pregăteau și ei să se apropie de casă, fiind de prin satele din preajma Albei Iulii. Au venit, au văzut o clădire înconjurată de pămînt răscolit, au dat hîrtiile și le-au luat pe altele prin care erau trimiși la specializare pe aiurea, pînă cînd se vor ridica și celelalte ziduri. Și cînd s-au întors, au găsit secțiile goale, ăuind a pustietate, fără mașini, fără oameni. Abia se aduceau utilajele. Fiecare și-l alegea, ajuta echipa de montori la instalare și l : lua în primire mașina, un strung, o freză, tot mașină în cele din urmă, cu nimic mai breaz decît cele cunoscute prin alte locuri. Aurel Zaharia s-a întors de la calificare cînd era doar o clădire. Mai erau cîțiva muncitori la această întreprindere de utilaj din Alba Iulia, și el făcea naveta cu mocănița pînă la Zlatna și își imagina că așa trebuie să fie în orice fabrică, el nemaitrecînd prin altele în schimb, bătrînii vulpoi ai Cugirului erau apro.. pe dezolați. Voiseră să fie mai aproape de casă și acceptaseră să vină, luînd promisiunile ca pe o gălușcă. Cugirul rămîne o mare școală de meseriași, de artiști ai oțelului cum în puține locuri există

(Continuare în pagina 6)

CORNEL NISTORESCU ■

Pulsul sondei, ca o bătaie de inimă

(foloreportaj în paginile 12–13)

Femeile — uriașă forță dinamică a societății noastre

Sărbătorirea zilei de 8 Martie a fost marcată profund semnificativ de *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu* adresat femeilor din patria noastră cu prilejul „Zilei internaționale a femeii", document care subliniază încă o dată, în acest moment festiv, importanța deosebită și atenția constantă pe care partidul și statul nostru le acordă femeilor, condițiilor lor de muncă și viață, participării lor activă la întreaga viață economico-socială din țara noastră. Apreciind că „la toate marile realizări obținute de poporul nostru în această perioadă, femeile — uriașă forță dinamică a societății noastre — au adus și aduc o contribuție deosebit de însemnată", Mesajul evidențiază vastul cîmp de activitate creatoare, mărețul program de dezvoltare economică și socială a țării fundamentate de Congresul al XIII-lea al partidului, program la a cărui înfăptuire femeile sînt chemate, alături de întregul popor, să aibă un aport substanțial și multilateral, în toate direcțiile concrete de acțiune economică și socială.

Cadrul în continuă extindere și adîncire al democrației noastre muncitorești-revoluționare, apartenența instituționalizată a organizațiilor de femei la Frontul Democrației și Unității Socialiste creează toate condițiile ca, alături de bărbați, femeile să ia parte activă la dezbaterea și soluționarea problemelor care privesc mersul înainte al patriei, să participe nemijlocit la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, a întregii societăți. Reliefînd că această deplină egalitate în drepturi reprezintă o mare cucerire a socialismului și o dovadă elocventă a profundului umanism al societății pe care o edificăm, participanta la adunările festive organizate în această perioadă au folosit prilejul zilei de 8 Martie pentru a exprima sentimentele de aleasă stimă și deosebită prețuire pe care milioanele de femei din România le nutresc față de secretarul general al partidului nostru, strălucit militant revoluționar și patriot înflăcărat, de a cărui neobosită activitate este legată cea mai fertilă perioadă din istoria patriei, perioadă de mărețe împliniri socialiste, pe care poporul nostru o denumește cu justificată mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Anii acestei epoci au însemnat și pentru femeile din patria noastră arcul de timp al unor împliniri fără precedent. Prezente pretutindeni în munca pentru dezvoltarea neîntreruptă a țării, în activitatea tuturor organismelor democrației noastre muncitorești-revoluționare, femeile României socialiste au drept strălucit exemplu viața și activitatea creatoare, multilaterală a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, savant de renume mondial, care, în înaltele calități de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim vicepremier-ministru al guvernului și președinte al Consiliului Național pentru Știință și Învățămînt, aduce o contribuție de inestimabilă valoare la dezvoltarea multilaterală a patriei. Pentru întreaga sa activitate consacrată elaborării și înfăptuirii politicii interne și externe a țării, înfloririi învățămîntului artei și culturii, pentru grija și prețuire pentru luminosul său exemplu de muncă și viață.

Exprimarea acestor gînduri și sentimente față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu, față de partid reprezintă pentru femeile din patria noastră, cum se spunea în telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de participantele la adunarea festivă din Capitală, o aleasă îndatorire de onoare și o cinste deosebită și de aceea, se arată mai departe în telegramă, „într-o deplină și indestructibilă unitate cu întregul popor, milioanele de femei de la orașe și sate își reafirmă acum, în preajma glorioasei aniversări a șase decenii și jumătate de la crearea eroicului și încercatului nostru partid comunist, deplina aderiune și devotamentul nețărmurit față de politica internă și internațională a României socialiste, angajamentul ferm de a acționa cu întreaga energie și putere de muncă pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor primului an al celui de-al 8-lea cincinal și a programului suplimentar de producție aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.".

Omagiul adus femeilor pretutindeni în țară în această perioadă este, totodată, omagiul adus tocmai acestei hotărîri a lor și acestei contribuții a lor la înfăptuirea politicii partidului, la edificarea socialistă a României.

„Partidul nostru va acorda întreaga atenție afirmării plenare a femeii în toate domeniile de activitate, va crea toate condițiile ca ele să fie, întotdeauna, o prezență activă în viața țării, să-și aducă întreaga contribuție atît în creația de bunuri materiale, cît și în familie și societate, în întreaga operă de construcție socialistă și comunistă din patria noastră".

(Din Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU adresat femeilor din Republica Socialistă România, cu prilejul „Zilei internaționale a femeii").

DOUĂ EXEMPLE DIN ATÎTEA MILIOANE

„LUMINA DE LEREȘTI SE VA NAȘTE ȘI DIN TRUDA TINEREȚII MELE"

E tare dimineață. Siluetele acelora care urcă panta spre gura galeriei abia se disting. Gabriela Țarcă se străduiește să țină pasul cu bărbații voinici în mijlocul cărora se află. Nu-i chiar așa de ușor cînd încă n-ai împlinit 25 de ani și, mai ales, cînd ești femeie. Dar Gabriela vrea să fie (și să dovedească celor din jur că este) miner. Miner adevărat. Nu doar cu numele acestei meserii înscris pe cartea de muncă. Acesta i-a fost gîndul atunci cînd a plecat dintre ai ei, dintr-un sat prefirat între Dorne, și a luat trenul de Baia Mare pentru a deveni studentă la Institutul de mine. Și, la 22 de ani, era subinginer miner. Lucrează acum ca maistru de schimb. Funcție ce incumbă multă pricepere și răspundere. Cel mai greu a fost pînă cînd oamenii au recunoscut-o ca fiind de-a lor. Adică a subteranului. Adică netemătoare, fără a număra în fiecare clipă orele pe care le mai are de stat acolo, în întunericul jilav al galeriei de la Valea Ursului, aceea prin care, spre sfîrșitul acestui an, se va prăvăli apa care o să dea viață hidrocentralei de la Lerești.

Lucrarea grea și — au zis mulți la început — nepotrivită pentru o femeie. Dar nu știau (sau poate bănuiau și au făcut-o, cu abilitate, într-adins) că tocmai aceste temeri ale lor o ambiționau mai tare pe fiica de țăran din Țara de Sus. Acasă, printre ai ei, tot asta auzise, ca mai mare între cei cinci copii din ograda părintească : ei, ce bine-ar fi fost dacă aveam un flăcău de vîrsta ta ! De-atunci și-a pus în minte să-și afle o meserie bărbătească. Și-a aflat-o.

Într-o galerie, zilele se numără după metri cîștigați în competiția cu muntele. Mîndria muncitorului din subteran aceasta este, înainte de orice : să avanseze cît mai repede și mai sigur. Zumzăitul turbinei, vestind nașterea luminii, de această înaintare depinde. S-a zis că termenul ultim de punere în funcțiune va fi, la Lerești, noiembrie '86. Va fi ! — își zice, stringînd din dinți Gabriela Țarcă. Are încrelere în acei pe care-i coordonează. Bărbați cu mulți ani de șantier în spate. Deprinși cu disciplina aspră a trudei din galerii. Așa cum, peste ani, va fi considerată și ea. Pînă atunci își vede liniștită de treabă, numără în gînd metrii săpați și betonați zilnic și, cînd numărul acestora se potrivește sau depășește cifra de plan, spune : „Încă un spațiu de galerie ; încă 70 sau 80 de metri săpați ; Vom ajunge la o sută ? Vom ajunge."

Viața ei — aceea din afara ceasurilor de muncă — este de-o simplitate proprie mai curînd adolescenților. Acum, cînd zăpada încă mai stăpînește cîteva coaste de munte, merge, către seară, la sănius. După care se întoarce în camera ei dintr-o baracă a coloniei și citește. Pe pereți — poze cu cai. Cai frumoși, în mișcări ample și grațioase. Așa cum a văzut în copilărie alergînd pe colinele bucovinene. Cîteva scînduri suspendate imaginează o bibliotecă. Lucrări de artă, filosofie. S-a apucat să învețe, de una singură, limbi străine. Se vrea, chiar în izolarea la care un asemenea șantier obligă, un om al vremii. Și dimineața — iarăși drumul spre galerie.

Parcurge, în fiecare zi, kilometri buni de galerie. Un ortac mai hîtru va fi zis, cînd a văzut-o, la început, călcînd cu atenție și ocolind bălțoacele din drum: nu-i prea convine domnișoarei asfaltu' ăsta. E moale și-o s-o doară gleznele. Dar s-a învățat și cu asta. Alci e altceva. Răspunzi nu doar pentru mersul tău, ci și pentru al celor din preajmă și încă, mai presus, de toate, răspunzi pentru lumina semnelor. Atunci cînd cineva ajunge să gîndească astfel, se poate zice despre el că e miner adevărat. Iar cînd, alături de gînd, faptele spun același lucru, omul acela se poate bucura de încrederea vechilor mineri.

Încrederea aceasta nu-i doar așa, o vorbă spusă în treacăt. Felul în care Gabriela Țarcă a înțeles să-și facă datoria de maistru de schimb în subteran i-a determinat pe cei din jur să o considere demnă de a intra în rîndurile comuniștilor. Așa încît, în chiar ultima zi a lui februarie, a devenit membru al Partidului Comunist, unul dintre cei exact o mie cîți numără organizația Antreprizei de construcții hidroenergetice Argeș.

Odată sfîrșită hidrocentrala Lerești, Gabriela are în față două posibilități : sau să pornească mai departe, alături de oamenii de care s-a legat în cei trei ani de la absolvirea facultății, sau să se întoarcă acasă, acolo, în apropierea Cîlțmanilor, munții care-i sînt cei mai dragi din lume și care, de fapt, au constituit și subiectul lucrării ei de stat. Oricum ar fi, ea tot miner este și va rămîne. Și tot un om al marilor ambiții. Al rigorii pe care o impune această meserie aspră. Al exactității cifrelor de plan pe care să le vrea mereu depășite.

Șeful ei, inginerul Nicolae Țincu, zice că își potrivește ceasul, în fiecare dimineață, după apariția Gabrielei la gura galeriei. Iar minerii spun că nimic nu se mișcă în subteran fără ca ea să știe. În fine, dintre multele vorbe frumoase pe care le-am auzit rostite despre ea, una se mai cuvine amintită, aparținînd unui veteran al minereului : femeia care a ajuns să cunoască rosturile pămîntului, știe perfect și rosturile vieții ; nu rămîne decît să le înfăptuiască.

Cînd tunelul la care lucrează acum va fi gata, iar Lereștiul va fi încă un nume dat luminii românești, Gabriela Țarcă va împlini un sfert de veac. O vîrstă la care viața se privește în ochi, cu atît mai mult cu cît întunericul din subteran îți ascute privirea. O vîrstă care, odată împlinită, deschide calea marilor împliniri ale unei existențe demne și fructuoase. Sub semnul unei feminități autentice, alăturînd gingășia fizică tăriei morale și purității de conștiință. Ceea ce Gabriela își și visează, spunînd că un om într-adevăr puternic poate face din viața sa o zi nesfîrșită împotrivindu-se ideii însăși de înserare. Cu atît mai mult unul care clădește lumină.

DAN MUCENIC

„SÎNT MEDIC DE DISPENSAR, DAR DISPENSARUL MEU E FERMA"

Totul a pornit de la un cal alb. L-a iubit cu dragostea copilului de țăran pentru animale, fascinată de grația și puterea lui.

Dragostea asta i-a decis drumul în viață. Mai tîrziu a pornit spre București, hotărîtă să intre la facultate, la medicină veterinară.

— De unde vii dumneata ?

— Din Oltenia.

— Ai acasă animale ?

— Am : cal, porc, vacă...

— O să ieși un medic veterinar bun — a mai zis la examen profesorul.

Astăzi, Valentina Burlacu e capabilă oricînd să la taurul de coarne , a și făcut-o de multe ori, la propriu și la figurat. Cu toată forța pe care i-o bănuiești, ființa ei degajă o sensibilitate și o timiditate pe care tot încearcă să le ascundă. Nu se simte la largul ei decît atunci cînd îți vorbește despre animale.

— La terminarea facultății am fost repartizată la C.A.P. Gheboaia. Știți, circula o glumă printre studenți despre Gheboaia. Nu numele m-a speriat, ci ceea ce am găsit acolo : 300 litri de lapte pe cap de vacă furajată. Șoțul meu, care are aceeași specialitate, m-a prevenit : „Să nu te sperii, dar să știi că ești pe ultimul loc". Am tras un plînset... Numai cu lacrimi nu faci nimic. Am muncit, am muncit în primul rînd ca să avem discipliná. În al doilea an am dat 1 150 litri lapte pe cap de vacă.

Din 1977 Valentina Burlacu s-a mutat la ferma zootehnică de la C.A.P. Finta. A făcut și aici treabă. Producția ei o situa la începutul lui 1985 pe locul doi în județul Dîmbovița. Mîndria celor din comuna Finta sînt vacile, cărora li se mai zic și acum „austriece". Prin '76 fuseseră aduse din Austria 120 de capete de animale cu valoare biologică mare. Acum, la fermă sînt 300 de vaci, austriece doar cu numele, animale obținute la noi, prin reproducție.

La C.A.P. Finta „vaca recordistă" a dat 9 000 litri lapte într-un an. Ferma vinde tăurași și viței pentru reproducție, cîștigînd pînă la 2 milioane lei. În medie, s-au obținut în ultimii ani 4 200 litri lapte pe cap de vacă furajată. Cel mai mare animal din grajd, cu numărul matricol 1, „febleța" Valentinei Burlacu este prima vacă fătată în țară din cele austriece și a luat locul I la expoziția organizată în Maramureș cu prilejul „Centenarului Rasei Brune".

— La noi, în zootehnie nouăzeci la sută sînt femei. Nu cred să fie una măcar care să nu iubească mult animalele. Nici nu e, cum se zicea înainte, „ca la vaci". Totul e mecanizat, evacuarea dejecțiilor, instalații-le de mulș. N-o vezi pe una să vină cu aceeași rochie pe ea de două ori într-o săptămînă. Sînt femei curate și muncitoare. Nu găsești un gunoi. Ferma am preluat-o de la șoțul meu și multe am învățat de la el. Nu suporta bălegar în grajd pentru nimic în lume. Animalul, ca să-ți dea, trebuie îngrijit, urmărit tot timpul. Dacă are ceva, dacă-l doare, nu poate să-ți spună. Cînd am un „bolnav", mă duce șoțul și noaptea, din 6 în 6 ore pentru tratament. Țin minte, mi-a murit o dată un animal. Țineam mult la el, simțeam și durerea eșecului, nu știam s-o salvez. Acasă aveam musafiri. Am stat mai mult prin curte, să nu se vadă că nu pot să-mi stăpînesc plînsul. M-am și îndepărtat o dată de vaci. Am făcut o boală profesională și era să-mi pierd viața. Nimeni nu credea că am să mă mai apropii vreodată de ele, nici chiar eu. Dragostea a fost mai puternică și... am uitat. Simțeam că au nevoie de mine, că mă așteaptă.

— Cîtă treabă are o doctoriță veterinară ?

— De dimineață pînă seara, dacă vreți să știe tot. Sînt medic de dispensar, dar dispensarul meu este la fermă. Mai avem aici și 800 de oi. În comună sînt 1 000 de vaci, 150 de cai, 2 000 de porci, 1 500 de oi, peste 20 000 de păsări. Toate sufletele astea necuvîntătoare sînt pe mîna mea și a patru tehnicieni. Nu e simplu, dar nu m-am plîns niciodată că mi-e greu, că sînt obosită. Nu simți oboseala dacă ai satisfacții. Seara, după ora 8 mă ocup de cele două fetițe ale mele. Mă ajută mult șoțul meu, ne înțelegem perfect și profesional și în căsnicie. Cred că sînt un om norocos. Fac ceea ce mi-am dorit din copilărie și munca este o bucurie.

Cînd am cunoscut-o pe Valentina Burlacu, faima i se dusese de mult în județ. Se știa ce înseamnă dragostea ei pentru animale. Nu mințeaște nici din orgoliu, nici din ambiție, ci pur și simplu pentru că-i place. Animalele îi răsplătesc iubirea prin iubire. Un animal bine îngrijit, ocrotit, îți dă tot ce aștepți de la el. Planul stabilit la începutul lui 1985 la ferma zootehnică C.A.P. Finta a fost de 3 400 litri de lapte pe cap de vacă furajată. La sfîrșitul anului, cînd s-au încheiat socotelile, rezultatele au fost cu mult peste ceea ce se plănuise : 4 501 litri de lapte pe cap de vacă. Asta înseamnă locul I pe județul Dîmbovița. E rodul muncii de un an a femeilor din Finta și a dragostei de meserie a doctoriței veterinare. E iubire, cîtă încape, pentru toate necuvîntătoarele din lume.

LIANA MOLNAR

Sedința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Despre calitate s-ar putea scrie o bibliotecă întreagă, și tot n-ar fi de-ajuns pentru reliefarea deplină a importanței acestui factor economic. Pentru că numai prin îndeplinirea noilor comandamente ale calității și ale nivelului tehnic înalt o economie se poate alinia, de pe poziții de competitivitate, în competiția mondială pe care a declanșat-o și o întreține revoluția tehnico-științifică actuală. Numai prin producție de înalt nivel tehnic și calitativ, realizată în condiții de înaltă eficiență, se poate supraviețui din punct de vedere economic. În momentul de față, fără calitate, fără valoare, fără performanță tehnică, eforturile oricărui colectiv sînt zadarnice. Criteriul valorii, al calității, al eficienței a devenit astăzi primordial în sfera producției materiale. El este o dovadă de sănătate a unui mecanism economic, de maturitate a unei industrii, a unei economii în general, este o probă de respect față de cerințele beneficiarilor interni și externi, un argument al stării de competitivitate. Se știe, ne-am propus ca în anul 1990 majoritatea covîrșitoare a produselor realizate la noi în țară să se situeze la nivelul tehnic mondial. Aceasta înseamnă că la nivelul unităților economice asemenea prevederi trebuie să fie aduse la dimensiunile realului, cu toate detaliile necesare, astfel încît fiecare om al muncii să știe cu exactitate ce are de făcut pe planul calității și al nivelului tehnic al producției.

Problemele privind calitatea au fost din nou abordate în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.. Cu acest prilej, s-a apreciat că activitatea desfășurată anul trecut a fost mai ferm orientată în direcția îndeplinirii hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a sarcinilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv privind ridicarea continuă a calității și a nivelului tehnic al produselor, privind întărirea controlului în toate fazele proceselor de fabricație. Pornind de la rezultatele obținute pînă acum și de la exigențele tot mai mari privind calitatea produselor de pe piața internă și externă, Comitetul Politic Executiv a cerut tuturor factorilor și forurilor competente să ia toate măsurile ce se impun pentru a se asigura ridicarea în continuare a nivelului tehnic și calitativ al produselor românești, creșterea competitivității lor. În mod deosebit s-a cerut să se acționeze cu toată energia în direcția întăririi disciplinei tehnologice, a conducerii tehnice a proceselor de producție, să se asigure buna funcționare a standurilor de probe, exercitîndu-se un control riguros științific, pe fiecare fază de producție, astfel încît nici un produs să nu mai poată ieși pe poarta întreprinderii dacă nu corespunde din toate punctele de vedere normelor de calitate stabilite. În același timp, este necesar să se asigure buna depozitare și buna păstrare a produselor, precum și expedierea lor în cel mai scurt timp și fără degradări către beneficiarii interni și externi.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare despre participarea și despre activitatea delegației Partidului Comunist Român la lucrările celui de-al XXVII-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în perioada în care s-a aflat la Moscova, modului în care a afirmat, în cuvîntarea de salut rostită, precum și în cadrul întîlnirii cu tovarășul Mihail Gorbaciov, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., poziția partidului și a țării noastre în problemele fundamentale ale vieții internaționale, ale mișcării comuniste și muncitorești și în mod deosebit ale întăririi colaborării și solidarității țărilor socialiste, a popoarelor și a forțelor înaintate de pretutindeni în lupta pentru progres social și pentru pace în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat însemnătatea obiectivelor cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Mihail Gorbaciov privind dezvoltarea accelerată economico-socială a Uniunii Sovietice, perfecționarea întregii activități de conducere, de planificare, de dezvoltare continuă a democrației socialiste — obiective prin realizarea cărora popoarele Uniunii Sovietice vor parcurge încă o etapă importantă pe calea socialismului dezvoltat, a înfăptuirii societății comuniste. S-a apreciat, de asemenea, accentul deosebit pus în documentele și în dezbaterile Congresului P.C.U.S. pe necesitatea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, a intensificării eforturilor pentru asigurarea păcii și securității popoarelor. Au fost subliniate încă o dată bunele relații de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre poporul român și popoarele sovietice și a fost reafirmată hotărîrea de a se acționa și în viitor pentru continua lor adîncire și diversificare, în interesul popoarelor țărilor noastre, al cauzei generale a păcii și a colaborării internaționale. Aprobînd întru totul activitatea delegației P.C.R. la cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., Comitetul Politic Executiv a apreciat că participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările acestui congres și întîlnirea sa cu tovarășul Mihail Gorbaciov constituie o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea și la întărirea continuă a bunelor relații dintre partidele, țările și popoarele noastre, la cauza socialismului, a progresului și a păcii pe tot globul.

ION CODRU ■

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Cu vorba și cu fapta cetățeanul își înalță cetatea

O tribună care a venit la timp

La Alba-Iulia, în cadrul Tribunei democrației, am aflat de un sfat al bătrînilor. Este vorba de un grup de mai bine de 70 de pensionari care participă la dezbaterea tribunei obștești nu numai lunar, odată cu cetățenii de alte vîrste, ci, de cîte ori socotesc necesar. De cîte ori observă ceva ce trebuie soluționat, imediat se adresează conducerii municipiului. Pornindu-se de la faptul că ei au cel mai mult timp și bazîndu-se pe tradiția adîncă a zonei și pe un fel propriu al bărbaților de aici de a-și concepe vîrsta, municipiul l-a reîntegrat în fluxul său ca „observatori", ca arbitri imparțiali, ca specialiști ai observației. Deși la Alba-Iulia e încă iarnă, am aflat că unii dintre ei se întîlnesc dimineața în parcul din centru. În una dintre diminețile săptămînii trecute, l-am întîlnit aici pe liderul incontestabil al acestui sfat, pe Viorel Bimbea, pensionar C.F.R. Este un om care a făcut sport și aceasta se cunoaște la orice vîrstă. Are mîna de două ori mai mare decît a mea, o candoare a privirii care ține de o forță constant generoasă, o mobilitate în discuție care te poate surprinde.

După ce a socotit că putem sta de vorbă, am avut cu el acest dialog :

— Cît de bine cunoașteți orașul ?

— Înainte îl știam și mai bine. Pînă după război, Alba-Iulia nu avea mai mult de 1 500 de locuitori. Ne cunoșteam om cu om. Cît despre străzi, și un orb putea să meargă pe ele neînsoțit.

— Cine v-a învățat orașul ?

— Singur l-am învățat. Cînd eram copil, mă jucam cu alții de vîrsta mea prin tunelele de sub cetate. Știu unde dă fiecare tunel.

— Se mai țin tunelele ?

— Atunci se mai țineau.

— Ce fel de oraș era Alba-Iulia în vremea tinereții dumneavoastră ?

— Un oraș eminamente istoric. Cetăți și ruine. Case cu curți și grădini mari. Orașul de jos era așezat pe o mlaștină. Cînd, în 1939, a venit o delegație de la București să dezvelească **Obeliscul Horia, Cloșca și Crișan**, primăria a izolat orașul de cetate cu un gard mai înalt de 3 m, pentru a nu vedea oficialitățile bălțoaca. Așa se făcea politica pe atunci. Terasamentul căii ferate ținea loc de dig. Apa potabilă a ajuns în oraș după '50. Era și o „mocăniță" care mergea la Zlatna și exista chiar și un depou pentru ea.

— Care credeți că a fost momentul crucial în dezvoltarea orașului ?

— Anul 1968. Pînă atunci Alba-Iulia a fost raion și a fost condusă de Deva. Ne era ciudă pentru că noi aveam un muzeu mai mare. După aceea, cînd țara s-a întors acasă, și Alba Iulia a devenit Alba-Iulia.

— Cînd ați început să nu mai cunoașteți așa de bine orașul ?

— Cînd a început să crească de nu ne mai dădeam seama. Au venit și revenit oameni, perimetrul s-a extins. Socoteam că e bine, chiar dacă nu știam întotdeauna ce se întîmplă.

— Cum se muncea înainte de '68 la Alba Iulia ?

— Uite-așa : era cursa de navetiști Teiuș-Cugir, Cugir-Teiuș, care avea 26 de vagoane. Mai tîrziu, cînd am aflat de ce e aia o conștiință europeană și am devenit, am aflat că a fost cea mai lungă de pe continent.

— Cum au fost primiți cei care au venit din alte părți ?

— Aproape toți au venit din Munții Apuseni. Dar puteau veni de oriunde, că Alba-Iulia are atîta istorie, încît încape toată țara în ea.

— Am la dispoziție cifre. Vreți să le folosim pentru a se înțelege mai bine ce vreau să vă întreb ?

— Desigur.

— În 1965, municipiul avea 20 206 locuitori. Populația s-a triplat. În 1968, 25 223, în 1975, 33 000, în 1985, 65 000. Întreprinderile nu devin uneori oraș în municipiu, acordînd, involuntar, o anumită autonomie care rupe cetățeanul de viața urbei ? 70 % din personalul întreprinderilor este format din tineri. Cum participă tinerii la Tribuna democrației și ce propun ei ? Asta întreb și pentru că tinerii reprezintă 55 % din populație.

— Că oamenii care au venit mai de curînd în municipiu locuiau dintotdeauna cu sufletul în Alba-Iulia. Nu pot rămîne indiferenți la felul în care se dezvoltă municipiul.

Apoi, este și o întrebare care îmi place. Dacă tinerii înseamnă și oameni între 35—45 de ani, vin la Tribuna democrației mulți. Cei mai tineri sînt mai rari. Asta se întîmplă din mai multe motive. Întîi și întîi, pentru că au convingerea că tot ce se întîmplă este bine. Conducerea municipiului ne-a explicat că dezvoltarea de orice fel este în strînsă legătură cu dezvoltarea economiei, a industriei. Cei mai tineri înțeleg că acționează și în interesul lor. Apoi, ei sînt cu adevărat pretutindeni, au mult mai puțin timp ca noi. Cei care au venit în oraș nu au adus cu ei și bătrînii.

Ar trebui, ca tinerii să-și reprezinte ei înșiși interesele. Au fost la mai multe alegeri de deputați. Cînd este propus unul, se mai spune și că „tovarășul, pe lîngă faptul că e bun și bine orientat, are și mai mult timp, fiindcă e mai în vîrstă etc." Poate să fie bun, dar să nu fie cel mai bun. Pentru că trebuie să te și pricepi. Îmi amintesc că, prin '50, nici nu prea știam bine ce înseamnă democrație.

Nu cred într-o democrație a sărăciei. De-aia nici n-am știut să fim democrați mult timp. Ce era să discutăm ? Cum să împărțim gardul ? Tribuna democrației a venit exact cînd putem să discutăm.

Apoi, eu pot să văd ceva care este în neregulă, dar de unde să știu eu să-mi dau cu părerea cum se poate face.

— Orașul s-a dezvoltat în trei etape care corespund unor perioade istorice mai largi. Orașul antic și feudal, care s-a dezvoltat pe platoul de deasupra Mureșului, corespunde ca zonificare cetății medievale de acum și constituie în prezent centrul de greutate fizică al orașului. În jurul acestui nucleu se dezvoltă orașul comercial de azi, în lungul arterelor principale de circulație care s-au păstrat și care sînt drumurile Sibiu — Cluj și ramificația spre Zlatna, zona aurului.

— Această zonă s-a dezvoltat mai puțin controlat, în funcție de interesele de moment. În perioada din urmă, să zicem 20 de ani, pe baza unor studii de specialitate efectuate în dialog permanent cu noi, cetățenii, s-a dezvoltat un organism complex, care, atît din punct de vedere urbanistic cît și social-economic, corespunde cerințelor actuale de oraș.

— A treia etapă de dezvoltare a dat naștere orașului nou. Aceasta s-a făcut controlat, avînd la bază studii de sistematizare teritorială. Etapa a început din '68. M-ar interesa să discutăm în paralel dezvoltarea orașului și dezvoltarea democrației, să vedem cum s-au implicat prin opțiuni cetățenii în schimbarea municipiului lor.

— În perioada din urmă, cetățeanul a participat ca un colaborator, ca un consilier, la creșterea Albei-Iulia. Această implicare s-a făcut din proprie inițiativă...

— Cred că implicarea în democrație se poate face numai din proprie inițiativă.

— Da, dar pe măsură ce cadrul oferă posibilitatea. Cetățeanul a optat pentru amplasare a noului centru civic, care nu a fost construit încă, dar în funcție de amplasamentul căruia a fost conceput noul oraș. A intervenit amplasarea bazelor sportive pe platou, le-a modificat de cîteva ori proiectele, asigurînd, de fiecare dată, prin muncă voluntară și prin contribuții, posibilitățile de înfăptuire ale „abaterilor" de la proiectul inițial. Cît despre propunerile noastre avem de fiecare dată ușa deschisă.

Rezervorul inepuizabil al orașului

Parîul. În fața unui panou de afișaj de pe o stradă din Blaj, am intrat în dialog cu profesorul pensionar Emil Nireșteanu. L-am întrebat dacă știe cumva care este cea mai mare realizare a orașului în anii din urmă. Mi-a vorbit despre introducerea conductei principale cu apă potabilă și și-a amintit că a fost printre cetățenii care au făcut propunerea. De ce ? Pentru că, înainte, Blajul era alimentat cu apă, parțial din puțuri forate, parțial din Tîrnava Mare. Apele din cele două surse se întîlneau undeva la 4 km de intrarea în Blaj, și treceau printr-o stație de filtrare. Necazul era următorul : în amonte de Blaj, la Copșa Mică, se deversau (și se mai deversează) reziduuri care ajungeau în oraș. Să scape de acest necaz, au captat două izvoare de apă care țîșneau chiar în Blaj. Dar ele nu rezolvau încă problema apei potabile. Profesorul merge de mai bine de două decenii la toate întîlnirile cetățenilor cu edilii. Cele mai multe dintre discuții erau prilejuite de lipsa apei potabile.

Povestea izvorului. Circulă chiar o mică legendă. Șeful proiectului și șeful șantierului, înainte de a opta pentru o soluție, au rămas peste noapte în casa lui Teofil Moldovan, un cetățean trecut acum de 70 de ani, care crește împreună cu soția sa opt vaci cu lapte. Teofil este vînător. El știe bine locurile. Se spune că le-ar fi dat ideea să tragă apă din Sebiș. E clar că oamenii vor ca ei să hotărască.

Instalația. Barajul este la Petrești. Stația de alimentare, tot la Petrești. Apa vine prin cădere pînă la stația de pompare Galda. De-acolo, se pompează în rezervoarele orașului. În prezent, sînt două rezervoare de înmagazinare de cîte 1000 m³ și se află în construcție alte două de cîte 2500 m³. La sfîrșitul anului, Blajul nu va mai primi doar 2000 m³, ci 7000 m³ de apă potabilă.

Profesorul mi-a spus că el, poate din pricina faptului că această instalație fusese atîta vreme întîrziată, pariase împotriva voinței sale, încercase să se convingă de imposibilitatea realizării ei. Acum, se bucură mult, dar continuă să parieze astfel : nu crede că va ajunge canalizarea pe strada sa. Se vrea înțeles : a trăit atîția ani în Blaj, sînt decenii de cînd își dorește apă potabilă și, spre partea de sus a vieții sale, reușește să vadă făcut ce i se părea imposibil.

Alte propuneri, alte realizări. În urma propunerilor de la Tribuna democrației, au apărut, în ultimii ani, în Braj, noi obiective : Complexul sportiv școlar „Avram Iancu", noul sediu al casei pionierilor, fîntîna arteziană din centrul orașului, o haltă pentru navetiști pe platforma industrială. Au fost amenajate incintele muzeului și bibliotecii județene. Se lucrează la un parc de agrement în pădurea Cărbunari.

Tot cetățenii au propus ca Piața 1848 să rămînă o piață istorică. Este piața în care au vorbit revoluționarii, în care au avut case marii cărturari ai Transilvaniei în care a fost adăpostit Mihai Eminescu. Casa lui Timotei Cipariu va deveni casă memorială.

Curînd, vor fi amenajate întrările Blajului. Valoarea muncii patriotice a cetățenilor se ridică la 56 milioane lei.

Calitatea conștiinței — Romeo Dumitru, vi se spune „primarul din Veza".

— Da. Cînd Dionisie Heljoni, primarul de azi, a venit, la 1 martie, în urmă cu 10 ani, în această funcție, oamenii i-au spus că, în cartierul Veza, există un primar.

— Voiau să spună că sînt ani mulți de cînd le reprezentați interesele.

— Nu sînt singurul. Profesorul Vasile Blaga, neîntrecut în timiditate, este cunoscut ca fiind cel mai insistent în urmărirea propunerilor cetățenilor. Tehnicianul constructor Florin Zaica, cel care cu mîna sa a desenat toate cartierele noi ale orașului, a făcut și cele mai multe propuneri în cadrul Tribunei democrației.

— Ce credeți că determină calitatea unei propuneri ?

— Calitatea conștiinței cetățeanului.

— Care au fost anii cei mai buni pentru dezvoltarea orașului ?

— Ultimii. Dar, observ că și eu m-am întrebat asta de mai multe ori în ultimele decenii. Și mereu mi-am răspuns : „Ultimii".

Am trecut pe la primarul Dionisie Heljoni doar să-l salut, vorbele oamenilor îmi păreau o felicitare pentru cei 10 ani de cînd conduce orașul, zece ani împliniți chiar în ziua aceea.

TITU DUMITRESCU ■

Un adevăr pe înțelesul tuturor,

o datorie pentru fiecare:

CREȘTE PRODUCTIVITATEA MUNCII, CREȘTE VENITUL ȚĂRII!

Hărnicia și priceperea femeilor sînt argumente importante pentru creșterea productivității muncii la „Independența" Sibiu

La „Mecanica" Sibiu, productivitatea muncii este direct proporțională cu forța de a folosi eficient utilaje de înaltă complexitate

Ce și-au propus și cum acționează două întreprinderi din Sibiu

În bătălia pentru mai mult și mai bine, esențiale sînt resursele proprii

M-a interesat foarte mult cum se vede problema productivității muncii la nivelul conducerii unei întreprinderi. Este veriga [illegible] responsabilitatea realizării acestui indicator se regăsește la scara unu pe unu. Din tratatele de economie politică aflăm totul despre „căile și mijloacele", despre „rolul și locul", despre „condițiile și factorii" creșterii productivității muncii, după cum realitatea curentă a întreprinderilor noastre ne relevă suficiente fapte de [illegible] subordonate acestui imperativ. Conducerea oricărei întreprinderi este însă poarta prin care aceste fapte individuale intră în marea sinteză care compune eficiența unei întregi ramuri economice, și totodată, în sens invers, este veriga-filtru prin care un imperativ și o exigență de maximă generalitate se transformă, cum spunea interlocutorul nostru, în „obiect concret al muncii" — de metamorfoza organizatorică, de gîndirea și ideile existente la acest nivel depinzînd, în ultimă instanță, tot ceea ce se face, bine sau rău, în acest domeniu.

Așadar — despre productivitatea muncii, cît mai concret cu putință ; o discuție cu un director de întreprindere, o discuție ce subînțelege principiile unanim cunoscute și planurile de măsuri unanim aprobate, dar care vrea să exprime mai ales ceea ce face și gîndește conducerea unei întreprinderi în legătură cu obiectivul, pe cît de general la scara socială, pe atît de concret la cea a unei întreprinderi, al creșterii productivității muncii.

Dacă discuția de mai jos e prea mult pentru a fi considerată „un „seminar de economie politică aplicată", ea are meritul de a ne dezvălui cel puțin programul de lucru, concret și personal, pe care directorul Întreprinderii „Mecanica" din Sibiu, care este și președintele Comisiei Inginerilor și Tehnicienilor din județ, ing. Nicolae Popescu, îl are în legătură cu creșterea productivității muncii colectivului pe care-l conduce.

— V-am enunțat subiectul, vi se pare interesant ?

— Mai degrabă important, pentru că productivitatea exprimă chiar rodnicia muncii noastre, este raportul dintre cît producem și cît cheltuim.

— Și ce anume determină acest raport în întreprinderea pe care o conduceți ?

— Îl determină mașinile-unelte pe care le avem, sculele cu care lucrăm dar mai ales oamenii — educația lor, gradul de perfecționare și responsabilitatea lor. Productivitatea este în mod fundamental legată de om și, prin asta, dintr-o problemă pur tehnică ea devine una de ordin moral. Din acest punct de vedere, mai avem încă serioase resurse.

— De pildă ?

— De pildă, resimteam lipsa unor oameni calificați în operațiunile de aschiere, la care înregistram productivitate mai mică decît era normal. Am răscolit în toată întreprinderea și am găsit 80 de oameni calificați în astfel de operațiuni. Am stat de vorbă cu fiecare și am verificat personal cauzele care făcuseră să se rătăcească în alte locuri de muncă decît erau pregătiți. Am recuperat pentru aschiere 40 dintre ei.

— Și care erau aceste cauze ?

— Foarte diverse. Unii mi-au spus că au terminat liceul dar nu văzuseră încă vreun strung. Erau și cauze organizatorice, în sensul că lucrările de aschiere se pot norma riguros, în timp ce la celelalte există o anume marjă, o anumită elasticitate în cuantificarea efortului. Asta e de reținut.

Principiul este că omul devine productiv atunci cînd are și pregătire profesională și aptitudini pentru ceea ce face. Avem două clase de lăcătuși-matrițeri, dar după ce îi se vor testa îndeminarea și aptitudinile vom fi mulțumiți dacă măcar jumătate vor putea lucra ca matrițeri.

— Înțeleg că încercați să așezați oamenii potriviți la locurile potrivite. Nu vor mai rămîne inadvertențe ?

— Acestea țin mai ales de șocul față de nou, de contactul cu noile generații de mașini pe care le vom introduce și care tind să devină adevărate centre de prelucrare. Trebuie să ținem pasul și în pregătirea oamenilor cu ceea ce tehnica nouă ne obligă să facem. Pe lîngă o multiplă specializare (un lucrător la mașini-unelte va trebui să fie și electronist și hidraulician), importantă rămîne însăși atitudinea față de nou. Învingerea acelei inerții orîn care cu ce s-a învățat, cu aia se lucrează. Pragul dintre brevetarea unei invenții și aplicarea ei este, știți și dumneavoastră, în primul rînd de natură psihologică, și el trebuie învins pornind de la educație.

— Înainte de a ajunge la problema asta, ce mai puteți face dv. pentru creșterea productivității muncii oamenilor, în condițiile actuale, nu viitoare ?

— Fundamentală este asigurarea condițiilor de lucru la timp. Oamenii trebuie să aibă în permanență obiectul concret al muncii și sculele corespunzătoare. Alergătura după piese după scule sau după materiale la magazie, „plimbarea cărucioarelor", cum se spune, generează stress și afectează productivitatea muncii pe care o deoun. Din acest punct de vedere, problema nouă cu care ne confruntăm este mecanizarea organizării locului de muncă astfel încît energia omului să se consume exclusiv, dacă se poate, în scopuri și operațiuni directe productive.

— Care este profilul uzinei „Mecanica" ?

— Facem parte din sistema de mașini-unelte — și anume a acelora de deformare plastică la rece. Lucrînd fără șpan în procese tehnologice automatizabile și cu utilaje de mare productivitate, ramura noastră are prevăzut pentru actualul cincinal unul din cele mai mari ritmuri de creștere din domeniul mașinilor-unelte.

— Cum se traduce acest ritm pentru uzina dv., care este conținutul lui concret ?

— Sîntem avantajați de cîmpul larg de aplicabilitate a utilajelor pe care le producem. Ritmul de dezvoltare va fi dat de ritmul în care vom reproiecta produsele noastre. În anul trecut, 82 la sută din produsele fabricate erau complet noi față de 1980. Vom merge pe ideea adăugării unor funcții noi la utilajele pe care le producem, vom mări, deci, complexitatea și eficiența acestora. Ca să vă dau un exemplu, în prezent, peste tot în lume preselе se plătesc după greutatea lor. Noi vom amplifica funcțiile preselor pe care le vom face astfel încît să vîndem nu kilograme ci funcții tehnologice — ceea ce este mult mai eficient.

— Am văzut că aveți un substanțial plan de creștere a productivității muncii. Vreți să-l sintetizați ?

— El a și început să fie aplicat, etapa întîi încheindu-se, conform indicațiilor secretarului general al partidului, odată cu primul semestru al acestui an.

Concret și practic, facem trei lucruri : tipizăm subansamblele (axe, carcase, elemente de rotație), astfel încît să le putem folosi la mai multe utilaje, care sînt și vor rămîne unicat sub raportul funcțiilor ; vom realiza o dotare tehnologică adecvată, cu ceea ce numeam centre de prelucrare și, în al treilea rînd, rezultatîv va fi un nou sistem de organizare a întreprinderii, în care obiectul muncii va fi transportat mecanizat de la intrare la ieșirea din uzină.

— Nu-mi spuneți nimic de robotizare și roboți ?

— Sînt realist. În legătură cu acești roboți, prefer să „mănînc bătaie" pentru că nu-i introduc și nu ca alții, pentru că nu-i folosesc. Așa cum aprecia secretarul general al partidului, pînă la roboți, avem de pe acum suficiente mijloace și resurse la îndemînă pentru a crește productivitatea muncii de cel puțin două ori — numai prin organizare și prin acțiune asupra oamenilor. Avem și noi un program de introducere a roboților, dar am pornit de la acel stadiu în care operațiunea aceasta este fezabilă și eficientă, în etape descrescătoare, pînă la stadiul în care ne aflăm în prezent. Prefer să văd întîi robotul funcționînd și apoi să pot conta pe el, și nu invers.

— Care vi se pare cel mai delicat aspect al acestei ample acțiuni de creștere, dublare chiar, a productivității muncii ?

— Acela al tentației sorei cheltuieli mari, făcute pe utilaje și tehnologii cu adevărat productive, dar care trebuie folosite cu atare, integral și la capacitate maximă. Altfel, vom rămîne cu cheltuielile și cu productivitatea de pe acum, sau chiar mai [illegible].

— Constat că optați mai mult pentru identificarea unor resurse interne, încă nevalorificate, pentru creșterea productivității muncii.

— Sînt cele mai sigure — apoi așa este și etic să procedăm. Speranța mea sînt oamenii, pentru că de productivitatea muncii lor e vorba. Și cînd vorbesc de om, mă gîndesc la agentul colectiv al unei acțiuni sau operațiuni tehnologice, pentru că nimic nu se mai face de unul singur. De pildă, era o acțiune a sindicatului prin care ni se cerea să raportăm cîți specialiști sînt prinși în activitatea de cercetare și inovare tehnologică. Nu sînt convins de astfel de procente. Inițiativa corectă este să găsim temele, problemele, ideile ce se cer abordate, apoi acestea să devină obiect concret al muncii noastre, apoi să identificăm oamenii și colectivele, chiar interdisciplinare, capabile să le abordeze, apoi să creăm acestora condiții adecvate de lucru — și numai așa putem avea certitudinea că vom rezolva ceea ce avem de rezolvat. Statisticile vor rezulta ulterior, de la sine. Pe acest traseu este importantă și satisfacția omului sau a grupului care lucrează.

— Ce ați mai dori întreprinderii pe care o conduceți ?

— Să ajungem la ceea ce se cheamă dezvoltare de produs, care este tendința fundamentală a producției moderne. Adică să putem specializa colective care să se ocupe de fabricația unui produs începînd cu piața

și terminînd cu piața. Știind care sînt cerințele și tendințele de evoluție ale pieței, inclusiv interne, să putem modela producția astfel încît ciclul să se încheie acolo de unde a plecat, cu eficiență maximă atît pentru noi cît și pentru beneficiar.

— Ce face C.I.T. din județul Sibiu ?

— E o sarcină dificilă să conduci un batalion de 10 000 ingineri și tehnicieni, cîți numără județul. În condițiile în care pentru fiecare sînt decisive propriile sarcini de serviciu.

Am făcut, totuși, un lucru bun, în cadrul acțiunii „Protehnica" — o suită de simpozioane și ședințe de comunicări prin care am urmărit un lucru simplu dar foarte important : să ne cunoaștem ceilalți realizările și preocupările. Apoi, printr-un „Itinerar tehnologic aplicativ", treceam să vedem ce se întîmplă pe o aceeași temă în mai multe locuri : era un fel de dezbatere în reluare. Prin aceste două tipuri de acțiuni vizăm evitarea paralelismelor și extinderea experiențelor valoroase, a tehnologiilor de vîrf. Ar mai fi o a treia etapă : ajutorului nemijlocit pentru introducerea într-o întreprindere a ceea ce era mai valoros în alta. Dar C.I.T.-ul nostru nu poate, nu trebuie și n-are cum să se substituie organelor de decizie din fiecare întreprindere : rolul nostru se oprește doar la o mediere ale cărei virtuți, totuși nu sînt folosite totdeauna pe deplin.

Dosarul energiei

CINE CAUTĂ, GĂSEȘTE!

Trei argumente din Bihor

- **Prețul fiecărui grad**
- **Caloriferul subpămîntean**
- **Tehnologia betonului aparent**

În cîmpul activității generale de economisire a energiei pe orice căi, o realizare remarcabilă la Oradea, în premieră pe țară, dacă nu cumva chiar pe plan mondial : un întreg cîmp de sere — 21 de hectare — este încălzit cu apa folosită în procesul tehnologic al unei uzine. Uzina de aluminiu. Această apă încălzită în numitul „proces, mai demult, se pompa (cheltuială, nu ?) în turnuri de răcire — sistemul numit al gospodăriei de apă recirculată, recunoscut ca energofag, dar acceptat îndeobște ca un rău necesar, pînă la fericita probă contrară a orădenilor — apoi, ea, apa revenea în procesul tehnologic. Lucrul acesta nu se întîmplă numai la aluminiu ; așa se face și în prezent într-o foarte mare mulțime de fabrici. Ei bine, cineva — un activist de partid — desigur un impătimit al undei de bucurie care își poate găsi loc și în această activitate, atunci cînd gîndul la țara ta și la soarta mai bună a copiilor ei primează în infrastructura păienjenișului de gesturi, de acte mărunte, diurne care fac totuși viața — acest om, nici măcar profesionist al tehnicii așa cum spuneam, a avut ideea de a ieși din corsetul practicii generale al vechii gospodării de apă recirculată. La gîndul lui bun și-a aliat, mai întîi, un colectiv de ingineri. Gîndul era realizabil. Deosebit de ceea ce făceau toți pînă atunci, neașteptat, neobișnuit, dar realizabil. Și, mai presus de orice, însemna o soluție de mare eficiență. Cele 21 de hectare de sere încălzite în acest sistem la Oradea economisesc anual 6 000 de tone de combustibil convențional. Asta însemnînd mult mai multe tone de cărbune lăsat pentru alte nevoi ale țării. Apa care cedează căldura în beneficiul plantelor din sere, riscul fără turnuri costisitoare, reia circuitul în procesul tehnologic al fabricii. Se exclude însă și orice risc al întreruperii încălzirii serelor.

Toți acești constructori au realizat încă un lucru menit să scutească țara de o parte de eforturi în domeniul obsedant al energiei. Geologii găsiseră un izvor de apă termală care țîșnea din pămînt cu peste 100 de grade Celsius. Întîmplător, cea mai apropiată de acel punct era Întreprinderea de Industrializare a Laptelui, unitate care, prin specificul proceselor tehnologice, este un mare consumator de agent termic. I-l furniza o centrală electrică de termoficare. Acum, fabrica de lapte a devenit complet independentă de C.E.T., lăsînd și cărbunii pe care îi consuma altor întrebuințări. Mii de tone de cărbuni. Enorma cantitate de căldură necesară țîșnește din pămînt. În mai puțin de patru luni, efortul constructorilor a fost finalizat. Sigur, ape geotermale nu ai oriunde. Dar, cînd le ai, le ai. Aceste izvoare nu trebuie să le fabrici. Le ai de la natură. Căldura lor poate să fie folosită sau nu. La Oradea, ea economisește deja multă energie fabricată de om, pentru care nu se mai consumă nici un gram de cărbuni. Și încă un amănunt. Apa utilizată astfel în procesul tehnologic de fabricare a laptelui își continuă drumul și încălzește caloriferele întreprinderii, după care — la o temperatură adecvată — alimentează un strand termal în cartierul Rogerius. Nu peste multă vreme, va produce chiar și energie electrică, înainte de a ajunge doar apă de strand termal. Asta datorită unui alt om exemplar, conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, decanul Institutului de învățămînt superior din localitate, omul apelor termale, cum îi zic unii, cunoscut cititorilor revistei „Flacăra" din prezentarea, în numere trecute, a realizărilor sale pentru a da un sens util generozității ascunzișurilor pămîntului. Și mai adăugăm că apa fierbinte a acestui izvor, prin compoziția ei chimică, exclude riscurile de coroziune și depuneri la care ne-am obișnuit să ne gîndim cînd e vorba de conducerea prin conducte a apelor geotermale. Dar, dincolo de sarcinile obișnuite de plan, oamenii amintitului trust fac mereu cîte ceva nou care îmbogățește zestrea de gîndire inginerească a României. Iată, de pildă, betonul vacuumat. Ceea ce specialiștii numesc astfel este un beton obișnuit, dar care, prin tehnologia vacuumării, — extragerea forțată a apei din masa betonului proaspăt turnat — se realizează cu un consum de ciment diminuat cu 15 la sută. Este mai rezistent la agenți chimici, la îngheț-dezgheț repetat, se dă în exploatare la numai 7 zile în loc de 28 de zile de la turnare și are un aspect de toată splendoarea : absolut incomparabil cu betonul clasic. Asemenea betoane prin tehnologia vacuumării s-au turnat prima oară în România la Oradea, acum vreo șase ani bună și timpul ; în întreaga lume această tehnologie se impune. „La noi, zice tovarășul director Petru Cîrmăzan, este, din iulie 1981, bun cîștigat, iar în prezent a devenit lege în întregul trust". Trust care realizează programul de investiții industriale în județele Bihor, Satu Mare și Maramureș, ca să nu mai vorbim de subunități mai mici pe care le are și în alte județe. Dar preocuparea inginerului Cîrmăzan și a colegilor lui — „foarte buni colegi" — pentru tot ce este nou în lume, în lumea acestui domeniu, a devenit o fericită maladie incurabilă. Îmi arată cîteva panouri așezate în biroul dînsului, sub tabla de pe un perete. O tablă de școală, doar ceva mai mică, pe care dă chip alb, în linii de cretă, gîndurilor sale și ale colegilor săi, căutînd mereu soluții noi. Ce sînt aceste panouri ? Îl întreb. Și învăț, de la acest ciudat profesor cu cretă și tablă, într-un birou de director de trust industrial, ce este betonul aparent. Pentru cititorii care nu știu, notez că însemnă „un element spațial de închidere, complet finisat din turnare, avînd un negativ cu diverse modele basoreliefate și care exclude după montaj orice manoperă". Cu alte cuvinte, un perete care nu se mai zidește, nu se mai tencuiește și nu se mai zugrăvește niciodată, păstrîndu-și acuratețea. El este alcătuit din panouri prefabricate. Datorită elementelor decorative ce se prelează la o diversitate practic infinită de modele, betonul aparent ocupă astăzi în lume un loc important de la fațade de clădiri pînă la holuri fastuoase de teatru. „Foaierul Operei Regale din Madrid, construită în acest deceniu, are pereții dintr-un ferneceător beton aparent. Oamenii au tratat întotdeauna betonul doar ca pe un lucru cenușiu. Prin noua tehnologie — zice inginerul Petru Cîrmăzan — el, betonul, se dezvăluie acum lumii ca un lucru de basm. Mai ales că poate fi și colorat." Trustul ale cărui fire nevăzute de dăruire omenească și profesională pornesc de la tabla de școală a „profesorului Cîrmăzan a început, de anul trecut, să utilizeze curent betonul aparent „Acest beton, cu noua lui tehnologie, servește excelent transpunerea în practică a sarcinii puse în fața constructorilor de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd ne-a cerut să depășim sistemele clasice, mari consumatoare de manoperă. Acum, într-adevăr, pereții de beton aparent răspund acestei cerințe. Nu mai cer absolut nici o finisare. Betonul vacuumat, betonul aparent, o serie întreagă de alte tehnologii pe care am început să le aplicăm, utilizînd și buna experiență a colegilor de la celelalte trusturi din Ministerul Construcțiilor Industriale, vor conduce la dublarea productivității muncii pînă în 1990, așa cum ne-a cerut președintele republicii". Noi mai adăugăm că Trustul Antreprize Generale de Construcții Industriale Oradea atinge, de cîțiva ani buni, niveluri înalte de productivitate și realizează — ceea ce pentru specialiștii planificării este expresie consacrată — o bună corelare a tuturor indicatorilor de plan. Și tot drept este să mai spunem că unul din lucrurile la care ține în cea mai mare măsură directorul Petru Cîrmăzan — și pentru care cei care îl cunosc știu că n-a obosit niciodată să gîndească și să lucreze — a fost și este să asigure condiții cît mai bune de muncă și viață tuturor oamenilor muncii cu care construiește în această țară de aproape 27 de ani, de cînd a devenit inginer. „E boală, adaugă surîzînd : tata a fost dulgher, soția mea este inginer constructor, cei doi băieți ai noștri sînt studenți la construcții, cel mare, care își dă examenul de diplomă anul acesta, s-a căsătorit cu o colegă de an." Deși de altă specializare, trustul a construit și 1 234 de apartamente pentru proprii săi muncitori. La Oradea, aceste blocuri sînt o mîndrie a orașului, atît sînt de frumoase și de bine finisate.

DORIN GHERGHINESCU

Tehnologiile ocolitoare — o verigă slabă în lanțul productivității

O zi este un fleac. Cînd mai multe zile trebuie să facă un lanț, lucrurile încep să se complice, iar cînd lanțul cu pricina pune în mișcare zeci de tone, angrenînd roți și pinioane la precizia de sub un milimetru, ziua primordială devine extrem de importantă. Fără a face „teoria zalei", trebuie să spunem că această mică piesă esențială este compusă din două eclise între care se fixează o bucșă și o rolă. Într-un metru de lanț convențional (cu un singur rînd de zale, la dimensiunea medie de un țol) fabricat la „Independența" Sibiu intră 80 de eclise, 40 de bucșe și 40 de role. Uzina fabrică lunar 100 km de lanț convențional de un rînd (în realitate, producînd lanțuri cu pînă la 8 și chiar 10 rînduri de zale, la diferite dimensiuni ale pasului între aceștea). Rezultă că numărul ecliselor, bucșelor și rolelor necesare producției de lanțuri dintr-o lună depășește cîteva milioane. Dar milioanele acestea se fac bucată cu bucată și de aceea productivitatea muncii poate fi privită numai prin „ochiul de zală" al fiecărui lanț.

Eclisa este ca un pișcot, ca un 8 culcat și se decupează dintr-o bandă de tablă. Cîtă vreme a existat un anumit tip de tablă, printr-o singură operațiune se decupau trei eclise care intrau direct în montaj. Acum, din tabla asimilată se poate decupa numai cîte un pișcot dintr-acesta, care este frezat mai întîi pe o parte, apoi pe cealaltă parte (pentru a fi subțiat la standardul necesar), apoi este găurit și apoi este marcat. Au apărut ceea ce specialiștii de la „Independența" numesc tehnologii ocolitoare. Consumul de metal a crescut cu 50 la sută (cît se aruncă în șpan la fiecare pișcot obținut), iar timpul în care oamenii și mașinile lucrează la astfel de piese a crescut de 5 ori (sau, în termenii grupajului de față, productivitatea a scăzut de 5 ori).

La bucșa zalei a trebuit de asemenea să se recurgă la tehnologii ocolitoare (frezare laterală, rectificare la exterior, strunjiri frontale etc.). Manopera s-a dublat (209 la sută) iar consumul de metal a crescut cu 23 la sută.

Nici rola, a treia componentă a afurisitei zale, nu mai este scutită acum de operațiuni ocolitoare (alezare la interior, strunjire la exterior), manopera înglobată crescînd cu 41 la sută iar consumul de material cu 20 la sută.

Lanțurile cu role reprezintă cam 15 la sută din producția întreprinderii „Independența" — și dacă la fiecare lanț și la fiecare za a fiecărui lanț se produc asemenea atentate la adresa productivității muncii se înțelege că acest indicator suferă pe ansamblul întreprinderii. Tehnologiile ocolitoare amintite au devenit strict necesare, lanțurile respective fiind folosite la instalațiile petrolifere, în diferite angrenaje din construcția de mașini și în toată sistema de mașini agricole. Cei de la „Independența" nu se pot juca : a lăsa zalele și lanțurile la dimensiunile care ies din materia primă furnizată înseamnă un lucru inutil, întrucît ele nu mai „pică" pe rolițele și pinioanele angrenajelor cărora le sînt destinate. A produce aceste lanțuri la precizia cerută de standarde este o obligație morală, în primul rînd, de care întreprinderea sibiană se străduiește să se achite, cum s-a văzut, cu prețul afectării propriei productivități a muncii, mai ales că beneficiarii așteaptă cu sufletul la gură respectivele lanțuri, pe care le îmbarcă în mașini cînd încă nici nu s-au răcit bine din ultima operațiune tehnologică. În situația dată, o soluție ar fi — ca să glumim puțin — ca toți acești beneficiari să-și modifice angrenajele după dimensiunile la care lanțurile de la „Independența" pot ieși mai repede și în condiții rezonabile de productivitate ! Asta dacă specialiștii din întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice nu-și vor pune mai mult la inimă și nu vor rezolva problemele asimilării acelor repere care acum sînt livrate „Independenței" la standarde de calitate și dimensiuni care angrenează aici un întreg lanț de tehnologii ocolitoare.

Cu alte cuvinte, cum opinau Ștefan Vasiu, secretarul Comitetului de partid din întreprindere, și ing. Ioan Știr, șeful Serviciului organizarea muncii, productivitatea muncii la „Independența" a devenit o problemă morală a acelor unități ale M.I.M. care furnizează sibienilor materia primă așa cum o furnizează. Etica socialistă ar fi în acest caz un principiu activ menit să-i determine pe acești furnizori să nu mai expedieze, la propriu și figurat, cu atîta ușurință aceste materiale cu care sibienii, nu-i așa, n-au decît să se speie pe cap. Ei le prelucrează, totuși, de la zero, pentru a-și îndeplini cum se cuvine obligațiile față de beneficiarii lor, dar nici aceștia și nici cei care-i pun în această situație nu se prea gîndesc la prețul plătit pentru acele tehnologii ocolitoare. Între expedierile furnizorilor și cerințele beneficiarilor, „Independența" este unitatea tampon, și muncită și cu bani luați.

Din gaura care le-o face la productivitate producția de lanțuri, oamenii muncii de la „Independența" încearcă să mai recupereze ceva în celelalte sectoare. Adunarea oamenilor muncii a dezbătut luna trecută un sever și foarte strict program de măsuri pentru creșterea productivității muncii la fiecare loc de muncă, astfel încît, realist, se estimează, pentru acest an față de anul trecut, un progres de 5,9 la sută la acest capitol, indeosebi prin măsurile identificate la producția de unicate și de serie mică ; la producția de serie, cum o reprezintă aceste milioane de zale, încă nu s-au găsit soluții la nivelul prevederilor de plan. Întreprinderea vecină, „Mecanica", s-a angajat — cum ne spunea directorul acesteia, ing. Nicolae Munteanu — să realizeze niște utilaje care să mai elimine din tehnologiile ocolitoare ce sufocă productivitatea muncii la „Independența". În condițiile în care furnizorii de la M.I.M. (unde acum se află și specialiști de la „Independența" tocmai pentru a clarifica tehnologic situația materiei prime incriminate) vor continua să facă sprijinul celor de la „Mecanica" va atenua sensibil pierderile de productivitate la fiecare za fabricată la „Independența".

OCTAVIAN ȘTIREANU

Nicolae Boriga (în dreapta), șeful atelierului III de proiectare de la „Independența" Sibiu, la punctul de plecare și de întoarcere a activității de inovare tehnologică — producția.

Noul nu vine de la sine. Îl creează oamenii!

„Din îndemnul conștiinței"

Trei prieteni – trei inventatori

Au aceeași meserie, îți face impresia că sînt trei frați, se ajută unul pe altul și se înțeleg foarte bine.

Ioan Avram, inginer chimist — cercetător științific principal la secția C.C.I.T.A.C. de pe lîngă Întreprinderea „23 August" din Satu Mare, Iosif Tași, chimist — cercetător științific principal și Tiberiu Kovacs, inginer chimist — cercetător principal la aceeași secție. De multe ori îi vezi împreună, discutînd, fie în laboratorul de cercetare, fie pe locul de muncă al secției acoperiri, fie în drum spre casă, despre ce e nou în tehnică, cum pot să realizeze tehnologii noi de acoperire a tablei cu email sau cum să reducă consumurile de materii prime și materiale din import...

Pe cei trei prieteni i-am întîlnit deunăzi într-o împrejurare cu totul deosebită. Se felicitau reciproc pentru reușită. Aveau și de ce. Totul le reușise. Noul email colorat pentru fontă cu aplicabilitate directă pe tablă corespunde pe deplin rețetei cu destinația pentru produsele care vor fi exportate în Franța. Dar, nu numai pentru atît. Cu cîtva timp în urmă după orele de program, Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs au conceput și realizat diferite rețete de emailuri colorate pentru plăcile frontale ale produselor, solicitate de partenerii străini...

Zîmbeau fericiți. Pentru a progresa în tehnica emailării se impune un studiu permanent al lucrărilor științifice apărute, care oglindesc și determină introducerea unor procedee tehnologice noi în producție. Aceste lecturi ca și ajutorul tovărășesc dat de tovarășii : Mihai Dorner, Ilie Părău, Ion Secan, Paraschiva Cozma, Valer Cadar, Alexandru Hegedus, Nicolae Pop, Vasile Cosmuța și alți tovarăși de muncă, au făcut ca aceste studii și cercetări să capete noi contururi în producția de aragaze.

Deunăzi, am surprins doi muncitori tocmai cînd discutau despre niște inventatori, despre felul în care se ajută și cum îi ajută, pentru o calitate nouă a muncii. Mi-am dat seama că discută despre cei trei, despre Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs. De altfel, mă obișnuisem să aud despre ei numai lucruri frumoase. Dăruire, pasiune, suflet în tot ceea ce fac, bucuria cu care își oferă sprijinul tuturor celor care îi solicită la introducerea ideii de invenție sau inovație în producție. De fapt acesta este secretul pentru care cei trei inventatori sînt iubiți de oameni.

Caracterizați de un permanent neastîmpăr, de dorința de a realiza ceva deosebit, inventatorii Ioan Avram, Iosif Tași și Tiberiu Kovacs au devenit în ultimul timp autori a mai multor invenții, aplicate cu mult succes în producție. Bunăoară, Ioan Avram și Iosif Tași în ultimii ani au realizat 8 invenții, iar Tiberiu Kovacs 6 invenții, din care 5 împreună. Eficiența economică a acestora depășește valoarea de 18 milioane lei, din care 8,8 milioane reducerea importului de materii prime.

— Cum s-au născut ideile materializate apoi în invenții ? Cred că nu numai în cazul nostru invențiile sînt rod al voinței, al dorinței de a realiza ceva util, cu aplicabilitate și rezultate economice imediate, mărturisește cu modestie Ioan Avram.

După care continuă : La noi la Întreprinderea „23 August" din Satu Mare, există un cîmp fertil de afirmare a creativității tehnice. Obiectivele de cercetare științifică și planurile tehnice sînt cunoscute pentru anul 1986 și pe întregul cincinal 1986—1990 și de aceea ne sporim eforturile și capacitatea de gîndire în realizarea acestora avîndu-se în vedere, indicațiile și orientările date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala cuvîntare la Congresul științei și învățămîntului. În prezent, ne ocupăm de aplicarea unei tehnologii noi legate de scurtarea duratei de ardere a pieselor emailate, prin care se obține o creștere substanțială a productivității muncii și reducerea simțitoare a consumului de gaz la cuptoarele tunel. De asemenea, ne preocupăm de îmbunătățirea și modernizarea tehnologiilor de emailare colorată pentru producția de export, a vopsirii și galvanizării pieselor.

...Trei inventatori, trei prieteni, care muncesc cu pasiune și entuziasm, desfășoară larg lupta pentru introducerea noului, pentru calitate, pentru progresul tehnic în producție.

Aceasta o fac din conștiință și pasiune.

IOAN GHEORGHE
secretar adjunct al comitetului de partid al întreprinderii „23 August" din Satu Mare

Arborele vieții unui desenator tehnic

De 32 de ani este Fluieraș Drăgman desenator tehnic la „Independența" Sibiu. În vremurile cînd era el prin liceu se trăia greu, avea talent la desen, a început să facă planșele colegilor, mai cîștiga un ban, mulți dintre ei sînt acum oameni mari și desigur nu-și mai aduc aminte de munca și de talentul cui se evidențiau ei la desen, banii erau ai lor, dar pe Fluieraș nu-l mai interesează și nu l-a interesat niciodată acest soi de recunoștință fortată. Important este că a putut subzista grație talentului și nopților pierdute în fața planșetei — un preț mare plătind și ei eforturilor din acei ani, prețul decisiv al sănătății, astfel încît problema curentă a subzistenței materiale se transformase într-una gravă a existenței, a însăși vieții, boala să fiind una dintre cele mai rare și mai pernicioase și mai parsive. Noroc că mai trăia marele Parhon și noroc cu întreg colectivul de la endocrinologie (nici o multumire adresată profesoarei Pitiș nu i se pare suficientă), a fost printre primii pacienți tratați în țară de sindromul Cusching fără a fi operat, a fost pus pe linia de plutire, din grăuntele acesta de viață încoltind arborele unei voințe uriașe și izvorînd o morală pe care noi, oamenii obișnuiți care trăim în situații obișnuite, o neglijăm adesea, o morală pe care Fluieraș Drăgman o exprimă simplu și cam în următoarele cuvinte — „cît ești, să fii activ, pentru că așa e bine și pentru tine și pentru alții".

Prin grija statului, prin prevederile sociale a fost trimis să facă această școală de desenatori tehnici, pe care a absolvit-o la Sebeș Alba. La repartizare a optat pentru Sibiu, pentru că în Teleormanul natal, la vremea aceea, nu era prea multă industrie ca el să facă ceea ce vroia să facă, și a rămas pînă astăzi în acest fief al industriei care este Sibiul, deasupra tuturor prejudecăților care se pot naște în legătură cu aptitudinile tehnice ale unui fiu de țărani din Dobrotești-Teleorman. Trecînd pentru sine un sever examen de ambiție și voință, Fluieraș Drăgman a reușit în acești treizeci de ani să ofere colorialiți un indirect și prețuitor model de morală față de profesie, extrem de benefică în acest timp în care problemele generale și obiectivele generale ale societății noastre reclamă tot mai intens și tot mai ferm aportul și abnegația și dăruirea fiecăruia dintre noi. A ridicat privirea de pe planșeta de desen numai cînd prin minte l-a trecut vreo idee — și acest lucru i s-a întîmplat destul de des. Are pînă acum vreo 20 de inovații și trei brevete de invenție în domeniul decupării și găuri în table și piese de tablă în croire economică. Una din aceste invenții ale sale a stat ani de zile nefolosită din diferite motive și mai ales din cauza clasicei nereceptivități la nou, pînă cînd, într-o zi, a venit inginerul Radu de la cazangerie și i-a zis „unde-i scula aia, mai Fluieraș, că nu ne mai ajunge tabla de inox" și Fluieraș i-a arătat-o într-un colț și s-a dus și-a luat-o și s-a apucat de treabă. Toți au fugit din secție, priveau de după paravane, că dacă le sare în cap ?, a rămas numai el cu un alt muncitor, era transpirat tot, dacă se face de rușine ?, dar nu s-a făcut, primul rînd de discuri a ieșit perfect, apoi al doilea, al treilea pînă au terminat de decupat toată folia de tablă — și toți au răsuflat ușurați și au izbucnit în urale și s-au repezit să-l felicite. „Scula" aia merge și azi, e folosită la decuparea capacelor la filtrul cu saci și aduce economii cu 33 la sută mai mari față de sistemul clasic de decupare. Știa el pe ce se bazează, invenția sa rezistase la comparații cu brevete similare din R.F.G. și U.R.S.S. și de aceea a încercat s-o dea și la alții s-o folosească, la Medgidia ori Craiova, dar pe nimeni nu interesează să plece urechea mai atent la ce zice Fluieraș despre șanța sa. Odată a văzut pe stradă niște rebuturi de la astfel de decupări și s-a interesat de unde pot proveni ele. Erau de la fabrica de conserve „Scandia", aflată la nici un km distanță, care lucrează cu astfel de decupaje și numai din tablă de import. Nimeni și nimic în afara moralității sale nu l-au îndemnat pe Fluieraș să bată la poarta vecinilor săi și să le arate că scula ce o avea el sub brat le aducea economii de trei milioane lei valută pe an. S-a ajuns pînă la ministru cu problema aceasta, dar totul s-a năruit cînd trebuia să se decidă : Fluieraș stă la „Independența" și lucrează la proiectul necesar „Scandiei", sau trece drumul la aceasta din urmă continuînd să „figureze" la „Independența" ? O dilemă „uriașă" din care nu s-a ieșit nici astăzi : ba, mai mult decît atît, un inginer istet de la „Scandia", văzîndu-i minile lui Fluieraș și aflînd că el nu este „decît" desenator tehnic i-a zis în bătaie de joc, „tovarășe, știi ce să-mi faci dumneata ? Să-mi faci să dispară spațiul dintre capacele de conserve !", i-a cerut, adică, să deseneze un cerc cu colțuri, dar Fluieraș nu s-a intimidat, i-a zis „tovarășe, eu am venit cu o problemă rezolvată, nu cu una de nerezolvat !". Și-a luat schițele și stanța sub brat și nu i-a mai călcat piciorul pe-acolo, „Scandia", cu inginerul ei istet cu tot, continuînd și acum să tale prețioasa tablă din import tot după procedeul dinainte.

Desenatorul tehnic Drăgman Fluieraș s-a întors la planșeta sa modestă, care iar a fost iluminată de o idee. Tocmai se vorbea de productivitate și că anumite piese trebuiau găurite mai repede și în număr mai mare, altfel se producea strangulări în fluxurile de producție. Și Fluieraș a făcut exact ceea ce trebuia : un agregat automat de găurit, care înlocuiește complet munca manuală și care are un caracter universal. Proiectarea a durat un an, execuția agregatului alt an dar anii aceștia se recuperează repede dacă socotim că ceea ce înainte dura 8 minute acum durează 40 secunde. În plus, elementul cap de forță al agregatului este o realizare tehnică excepțională, se poate încadra în alte dispozitive de prelucrări, după cum, pe lîngă acest agregat s-a putut asocia un altul, acționat pneumatic în care omul doar pune piesa și la piesa, fără nici un efort sau operații suplimentare. Agregatul de găurit al lui Fluieraș a luat premiul I de creație pe uzină, și a fost un mare triumf moral pentru autorul lui, nu puțini fiind cei care, în timp ce lucra la proiect, mai trăgeau cu coada ochiului pe planșeta lui, fiind mai degrabă sceptici decît încurajatori pentru tentativa lui Fluieraș. Dar desenatorul tehnic a mai învins o dată, de neclintit în superioara moralitate spre care, din nefericire, l-a adus o dramatică situație-limită și care l-a convins că, în adevăr, grăuntele său de viață merită trăit și poate fi trăit numai dacă îl plantează pe solul fertil al interesului altora, fără chiar ca aceștia să-și dea seama totdeauna de acest lucru.

OCTAVIAN ȘTIREANU

(Urmare din pagina 1)

Cum ajungi să fii cineva

Acolo dai de muncitori care se joacă și cu calculul integral, de bătrîni care în fața unei soluții căutate ani și ani prin alte orașe își țuguiază buzele și, pocnind din degete, îți propun o rezolvare, o companie de tipi care și atunci cînd stau valorează mai mult decît zece armate de silitori, care nu te primesc pînă cînd nu-ți verifică stofa, pînă nu te evaluează ca la un tîrg, de parcă ar vrea să afle cîți bani faci și cîte parale se mai pot scoate din tine. Dacă ai lucrat 10 ani la Cugir și nu te-au dat afară te poți socoti un fel de doctor în mecanică, ești cineva, și pe unde te duci e de ajuns să zici de unde vii. Mulți oameni a făcut orașul acesta și multe întreprinderi mecanice au crescut din coasta lui, de ici un om, de colo altul, ademenindu-i spre a se lăuda apoi cu ei. La crema meseriașilor ajungi mai greu. Ea nu se mișcă din acea strînsoare a munților cumințiți de întîlnirea cu Mureșul. Cei de la Alba Iulia au reușit să aducă la acel început de lume și cîțiva meseriași de Cugir. Mare le-a fost dezamăgirea acestora în acele zile de început. Ei știau ce este o ceasornicărie de proporțiile unei întreprinderi, aveau termen de comparație și poate că se simțeau păcăliți. Și apoi nu era așa mare nevoie de mîna lor de artiști. În fond nu prea se înghesuie micronii cînd este vorba de utilaj de construcție sau de cel necesar industriei lemnului. La o adică strungul de lemn e bun și dacă scoate un milimetru sau doi precizie, uneori e suficient să aibă și-o toleranță de-o șoseau primii oameni și cînd firma publica anunțuri peste anunțuri în căutarea de oameni. Ba una dintre primele sarcini profesionale ale inginerului Beca, acum șeful secției prelucrări mecanice, era să se îmbarce într-o mașină și să colinde Apusenii în căutare de băieți pe care să-i convingă să vină la utilaj. El pornea cu mașina pe un traseu, și o altă echipă bătea munții pe partea cealaltă. Și cu excepția bătrînilor vulpoi veniți de la Cugir, toată lumea a început acolo, a învățat să trăiască și să crească mare, să-și facă un rost în meserie și-n viață, să meargă pe picioarele lui în același timp cu firma. Mirarea lor a fost că, la puțin timp, oameni din toate domeniile economiei au năvălit peste ei, comandînd la început acele ifroane într-un fel banale, dar extrem de necesare în palmă. Apoi Ifronul Diesel 204 e un fel de tractor cu cupă și din moment ce motorul vine gata făcut, mare artă nu-ți trebuie să faci o caroserie. Acestea erau gîndurile bătrînilor vulpoi ai Cugirului, veniți la Alba Iulia doar din motive de apropiere de casă, regretînd însă această veritabilă academie de mecanică unde crescuseră și dobîndiseră un oarecare prestigiu de meseriași de elită. Inginerul Ioan Beca venise și el tot în acele zile de început, cînd palmă, nici cu „ochiometrul", așa cum au crezut pe la începuturi primii veniți. Cei de la utilaj din Alba Iulia în scurtă vreme au ajuns ca de la nimic să fie și ei cineva. Au doar două sute de furnizori și livrează pentru 2 100 de beneficiari, fiind o întreprindere integrată, cu uzinare, turnătorie, tratament termic, montaj, atelier de prototipuri. Și culmea, această firmă de numai 15 ani, a început să aibă orgolii meritate. Școala unicatelor a format destui artiști. Apoi deviza, dăm casă oricui vrea să muncească, și grija pentru noii veniți i-a legat într-un fel. Parcă nu mai erau chiar la marginea lumii o armată de începători care căutau cu disperare un reazem. Marea lor satisfacție, un fel de revanșă pentru orgoliul începătorului, a fost atunci cînd cei de la Cugir au venit cu rugămintea să le strunjească și lor o piesă de mari proporții. Să vină să te roage Cugirul e ca și cum ar veni muntele la Mahomed. Un maistru venit la Alba de la celebra școală mecanică a fost întrebat la plecare, mă Mermezan, tu nou, fabrica ala goală, ce să faci acolo ? Și maistrul Zeno Mermezan n-a putut răspunde mare lucru și rugămintea celor de la Cugir a fost mai mult decît o gîdilare de orgoliu pentru cei plecați de acolo, maistrul Petru Năsui, Gheorghe Stremțan, Anton Grulan și ceilalți întorși acasă. Crescuseră și ei mari și asta era dovada că deveniseră cineva. Nu mai aveau de ce să roșească, chiar dacă unii, mai tineri, aici învățaseră să țină în mînă o pilă sau o cheie de 19—22. Și pentru ei adunarea lor generală e un fel de bilanț de sfîrșit de drum pentru a începe un altul. Și ce trebuie să răspundă ? În acest an debutează cu funiculare complexe, cu alte utilaje cu statut de unicat. Anul trecut au scos un spor de 16 milioane la producția marfă, au depășit productivitatea muncii cu 5 119 lei pe fiecare muncitor, și-au realizat exportul pe care l-au livrat pînă la 30 septembrie și acum o iau de la capăt. Cum ? Soluțiile îți privesc. Directorul Alfred Zatoschil le spune doar ce trebuie făcut, și cei între două vîrste, începătorii de ieri și bătrînii vulpoi veniți de la Cugir își țuguiază acum buzele în stil de mari meseriași și apoi pocnind din degete sau învîrtind un creion încep să contureze soluțiile. Apoi se împart pe secții și pe schimburi, se string pe echipe și discută, se întorc la mașini și în atmosfera aceea cenușie cu miros aparte se concentrează. Salopetele sînt înnegrite, șepcile sau bășlițe sînt tăbăcite de praf și mașinile fluieră dar nu atît de strident cum ți se pare cînd vii din afara acestei lumi. Căci dacă praful fin de fontă și-a intrat în porii pielii, ne mai ieșind nici după frecatul cu piatra de polizor sau cu rumeguș îmbunătățit cu săpun, dacă lichidul de răcire, moale și răcoros ți-a stropit încheieturile, atunci și mașina te ascultă, merge cu avans rapid pînă lîngă piesă și acolo se oprește la țanc fără a se trozni de metal, atunci și uleiul îmbibat în asfalt, și grătarele de lemn, așezate în fața mașinilor au un parfum aparte, și torsul mașinilor începe să aibă în el ceva muzical iar piesele de pe margine, unele în lucru și urîte, altele terminate și vopsite ca o domnișoară fardată, și ele încep să aibă o siluetă agreabilă, să-ți bucure ochiul, să te liniștească chiar. Dar pentru aceasta trebuie să fii înăuntru și această lume aparent banală să fie chiar viața ta, să-ți intre în memorie ca un cîntec și să-ți dăruie amintiri din care să ieși frumos și să începi să trăiești și tu cu sentimentul că acolo, printre mașini, printre piese, lîngă un strung la fel cu alte mii sau sute de mii de strunguri, într-o hală cu sute de oameni, chiar și acolo ai început să fii cineva.

Din partea unui îndîrjit tăuditor al cărbunelui,

transmitem către ortacii și șefii lui din bazinul Gorjului

întrebarea pe care, cu adevărat spirit revoluționar, și-o pune sieși:

„Cîte ierni grele trebuie să mai vină, ca să învățăm să ne pregătim pentru ele?“

— Dv., tovarășe Ion Cucu, comandați un excavator cu rotor, un așa-zis „excavator gigant“, care e chiar un gigant. E înalt cît un bloc cu 19 etaje și greu de 2 000 de tone. Are și un grad extrem de complexitate tehnică, este de fapt o uzină, o ultramodernă uzină, și, slujit de o brigadă de 51 de inși, păstorită de dv., dă zilnic cîte 14 000 de metri cubi de lignit. Iar dv., șeful cel mare, n-aveți decît 37 de ani ! Și, după cîte știm, piuă prin anii '65 erați un flăcău de țară, hăladuind cu oile pe dealurile Rovinarilor !

— Nu sînt cel mai tînăr „șef mare“ peste excavatoarele Rovinarilor, sînt destui mai tineri ca mine. Și toți sîntem primii din neamul nostru încălțați cu cizme de muncitori.

— La cărbune tînăr, oameni tineri !

— Chestia cu „cărbunele tînăr“ ar trebui, cred eu, explicată, așa încît cititorii dv. să înțeleagă mai bine ce înseamnă Gorjul minier, ce înseamnă politica energetică a partidului și datoriile noastre, ale celor chemați s-o înfăptuim.

— Vă ascultăm.

— Cărbunele nostru e tînăr nu doar ca descoperire, ca așezare a sa în planul valorificării avuțiilor naționale, ci și ca vîrstă. Ca vîrstă geologică. O să vă zic aici o poveste, una adevărată. Să tot fie vreo 20—21 de ani de atunci, abia îmi descălțasem opincile și venisem la mină, cînd un specialist străin, nu mai știu ce era, parcă englez, aflat în vizită pe la noi, și-a arătat o nedumerire, o mirare a lui. S-a mirat, în fața șefilor noștri, de „graba“, zicea el, cu care românii n-au mai stat să aștepte niște milioane de ani ca să recolteze un cărbune mai „matur“, mai ales în calități ca și vinul vechi. Eu cred că, la ceasul ăsta, specialistul acela străin ne aplaudă, zice „bravo vouă, românilor !“ Căci criza energetică nu ne-a surprins nepregătiți. O politică energetică realistă și de bătaie lungă, gîndită de secretarul nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a mai micșorat acestei crize din efectele care fac ravagii prin alte părți. Chiar dacă nu putem fi — n-avem cum fi, ca trăitori în această lume ! — scutiți de niște necazuri ca dau de furcă întregii lumi.

— Ce cunoștințe I se cer unui excavatorist ?

— De electronică și de mecanică, în primul rînd. Dar și de minerit, de geologie... Da, nu vă mirați, de geologie, căci pămîntul e plin de secrete, nu știi ce-ascunde, te trezești cu tot felul de roci sau de materiale eterogene, alandala dispuse, sub botul excavatorului, și ce te faci ? Și mai trebuie să fii și hidrolog, căci legătura între fragmentele rocilor e făcută adesea printr-un așa-numit „ciment“ sau „beton“, adică printr-un amestec de gresii, marne, argile, depuneri de carbonat de calciu etc. Apele îl pot străbate lesne, betonul ăsta primitiv se dizolvă, apar „chei“ subterane, da, „chei“ cum sînt cele ale Bicazului sau Sohodolului, iar rocile rămîn într-un echilibru atît de nesigur încît ți-ar fi frică să spargi de ele un ou, darmite să le străpungi cu excavatorul. Eu m-am bătut cu apele chiar acum, în februarie, am înotat cu excavatorul prin ele, a trebuit să le alung, Iată-mă deci și „hidrolog“, deși n-am patalama pentru meserla asta. Patalamale am pentru trei meserii, pentru cea de excavatorist, de lăcătuș și de miner. Toți cei de pe excavatoarele cu rotor sîntem policalificați, altfel n-am reuși să răzbim ce avem de răzbit.

— E mare planul întreprinderii dv. pe anul ăsta ?

— Cu 1,5 milioane de tone mai mare ca anul trecut. Și cu 5 milioane de tone peste realizările noastre din '85.

— Se poate îndeplini ?

— Se poate. Brigada mea l-a depășit, în ianuarie, cu 50 la sută, iar în februarie cu 20 ; asta din pricina apelor, altfel făceam mai mult.

— V-a întrecut cineva ?

— Nu știu... Aici m-ați prins, ar fi trebuit să știu. Poate că m-o fi întrecut Constantin Căldărușe, e mai vechi excavatorist ca mine, ori vreunul din Vlădoieni. Sînt doi Vlădoieni, frați gemeni, zmei ai excavatorului, care se bat între ei și se bat cu noi toți pentru locul fruntaș al întrecerii.

— Sincer, fără să vă jignim, cine e cel mai bun excavatorist din I. M. Rovinari ?

— Tovarășul director Nicolae Bercea.

— Directorul întreprinderii ? !

— Mai răbdați o poveste ?

— Desigur.

— Eu n-am fost de față la ea, cum n-am fost nici la cea cu specialistul acela străin, dar la noi, în cărbune, lucrurile se află repede, mai cu seamă cînd e vorba de recorduri în meserie. Noi prin asta trăim, prin recorduri ; chiar Gorjul carbonifer, cu tot ce înseamnă el pentru România, e un record. Cine s-ar fi gîndit, pe vremea cînd intram eu în mină, că noi, gorjenii, o să dăm, cum dăm azi, de peste 30 de ori producția națională a branșei din '65 ? Dar să vă spun povestea. S-a întîmplat cînd tov. Bercea era mai tînăr. Și-acum e tînăr, e cu numai 3 ani mai mare ca mine, dar atunci abia ce ieșise din facultate, avea 25 de ani. Dovedise dînsul niște prieperi care-l împinseseră pe scaunul de șef mecanic al carierei Beterega. Într-o dimineață, telefonul de pe birou l-a vestit că excavatorul cu rotor, inima carierei, se oprise. Cei de față la clipele alea îl și vedeau pe tov. Bercea alergînd disperat într-acolo, cale de cîteva dealuri, deci de cîteva ceasuri, timp în care producția ar fi stagnat. Numai că tov. Bercea, prinzîndu-l prin stația-radio pe omul de pe excavator, l-a pus să spună exact, pe secunde, ce anume făcuse, ce mișcări, ce manevre, în ultimele 15—20 de minute. Apoi l-a pus să repete, l-a oprit la niște vorbe, l-a trimis îndărăt, la niște gesturi pe care celălalt se pare că le uitase, și, după ce s-a gîndit niște clipe, i-a ordonat să se ducă la panoul automat, la un anume buton din mille de butoane ale comenzii electronice a mașinii. Și să apese pe butonul acela. Omul a apăsat și excavatorul, imediat, s-a urnit din loc. Martorii întîmplării erau, și de data asta, niște specialiști străini, reprezentanți ai firmei care cooperase la fabricarea excavatorului. Toți au rămas cu gura căscată, s-au mirat de știința și de iuțeala cu care acționase tov. Bercea. Ca și specialistul acela ce se mirase de „graba“ cu care românii se apucaseră să valorifice energiile inculate în solul lor.

— Cît costă excavatorul pe care-l aveți în primire ?

— Aproape 200 de milioane de lei.

— Și nu vă sperie răspunderea asta ?

— De ce să mă sperie ?

— Iarăși n-am vrea să vă jignim, dar (povestea cu tovarășul director Bercea e elocventă !) nu credeți că asemenea mașini-uzine, extrem de complexe și foc de scumpe, s-ar cuveni să stea sub comanda unor cadre cu pregătire înaltă ? A unor ingineri, să zicem ?

— Sînt șapte ani de cînd s-a hotărît ca mai mulți ingineri, subingineri și tehnicieni cu calificare înaltă, toți oameni tineri, de viitor, să fie scoși din producție, de țapt din birouri, și școlarizați, prin cursuri de cîte-o lună, pentru comanda excavatoarelor cu rotor. Dar după școlarizare, toți, sau aproape toți, au fugit, unii cît mai departe de Rovinari. Eu nu-mi permit să-i judec pe acei tovarăși ingineri, dar cred că dv., ziariștii, i-ați putea căuta și întreba de ce au fugit, de ce s-au temut de excavator ? Ar fi învățat, conducîndu-l, cît în trei facultăți, v-am spus cu cîte științe și iscusințe are de-a face însul de pe „rotoare“ ! Nu mai vorbesc de partea materială, care nici ea nu-i de colea. Odată urcați pe excavatoare mari, dînșii ar fi fost încadrați ca muncitori specialiști treapta a doua, cum sînt eu, cea mai înaltă dintre categorii, pornind de la 4 200 de lei retribuție tarifară. Într-o fabrică, un inginer ajunge abia după 7—8 ani la banul ăsta, și numai dacă trage, nu glumă ! Apoi ar fi cîștigat și mai bine. Eu nu mă duc astăzi acasă fără șase-șapte mii de lei pe lună, de multe ori iau cîte nouă sau cîte zece.

— Care sînt, după dv., problemele-cheie ale anului, ale cincinalului, ale bătăliei pentru forța energetică națională ?

— Sînt mai multe, dar m-aș opri la două : calificarea și disciplina.

— Cum stați la I. M. Rovinari cu calificarea oamenilor ?

— Stăm cum stau toți, toate întreprinderile miniere din Gorj, adică nu chiar grozav, deși în unele laturi, zic eu, stăm mai bine ca alții. Nu stăm grozav în ce-i privește pe absolvenții cursurilor de calificare. Învață la aceste cursuri, nimic de zis, carte bună, vreau să spun teorie, dar prea puțin despre problemele mari, unele grele și foarte grele, cu care se ciocnesc în carierele de cărbune. Știu bine legile lui Kircoff, dar nu știu să dreagă avarii, să facă reparații la liniile tehnologice importante, și asta-i grav. Excavatorul sau mașina de haldat nu stau din cauza lui Kircoff, ci a unor defecțiuni mecanice sau electrice. Nu se învață la cursuri tehnologiile reparațiilor, drept care fiecare le face așa cum îl taie capul, nerespectînd ordinea strictă a operațiilor, stabilită încă de fabricantul sculei ! Ades, băieții ăștia nu se pricep să facă nici măcar o vulcanizare ca lumea a covoarelor de pe benzile transportoare. Adică o fac cum o fac, dar cînd să zici și tu, acolo, dă doamne !, numai ce-i vezi că se urcă pe benzi cu cizmele negre de mil, și atunci adio vulcanizare ! Deci teoria ca teoria, iar practica... Nu zic, în viitor toți acești tineri vor trebui să fie doctori în științe, tobă de carte, dar pînă atunci... La noi, la Rovinari, s-au luat în privința asta niște măsuri. Cei mai buni specialiști ai I.M.R.-ului iau loc la catedrele cursurilor de calificare, înlocuindu-i sau completîndu-i pe profesorii-maiștri. Adică dîndu-le celor din bănci cunoștințele de care au nevoie aici și acum.

— Ziceați că în unele laturi ale calificării stați bine, la asta vă referiați ?

— Și la asta, dar mai ales la ridicarea calificării. Anual, din octombrie și pînă în iunie, două ceasuri pe săptămînă, toți oamenii cu calificare urmează cursuri de perfecționare a cunoștințelor, predate de vîrfurile tehnice ale întreprinderii. Se dau apoi examene și testări, în fața unor comisii deloc dispuse la indulgență. E și normal, căci oamenii noștri, ai I.M.R.-ului, au în grijă fonduri fixe în valoare de vreo 6,4 miliarde lei. O avere ! O avere ce nu poate fi dată decît pe mîini pricepute ! Sînt incluși în aceste testări și maiștrii, și inginerii, chiar și șefii de cariere, „frecați“ de o comisie pe care o patronează directorul. Tot dînsul patronează și comisiile care acordă categorii de la a 5-a în sus, căci, cum ați spus, umiliți. S-au învățat, îi rog să mă ierte că le-o spun, cu gîndul că dînșii sînt „așii“, „corifei“. Gîndul ăsta le-a rămas de pe vremea cînd fruntașii întrecerii se cerneau prin sita cu găuri mari. Unii, deprinși mai mult să stea în prezidii decît să se înhame la greu, au văzut în testele astea ceva ca un fel de jignire. Au reclamat în dreapta și-n stînga, dar nu le-a mers. Au fost siliți să pună mîna pe carte și să se-așeze în banca examenului, ca să recucerească niște epoleți cuceriți prea ușor. Cine nu face față rămîne cu umerii goi.

De vorbă cu excavatoristul-șef de brigadă ION CUCU, de la Întreprinderea minieră Rovinari.

— Chiar așa ?

— Chiar așa. Cine nu acoperă cu ce știe categoria în care e încadrat, sal'tare neică, își ia rămas bun de la ea !

— Spuneați că o problemă acută, alături de cea a calificării, o constituie disciplina.

— Disciplina, da. Este vorba, înainte de toate, de absențele de la lucru. Dar și de „învoiri“, smulse încă din mîini prea largi, și de ore furate programului, deci de neregulî care trec prin conștiința omului. Vă zisei adineaori, noi, cărbunarii din Gorj, sîntem primii din neam încălțați cu bocanci sau cu cizme. Cei din Valea Jiului sînt la a nu știu cîta generație de muncitori, au altă conștiință. Un miner din Lupeni, chiar dacă întîrzie cu prietenii pînă la două din noapte, în zori e la șut, treaz și ager, pe cînd omul meu... Vedeți dv., acest om al meu încă nu știe, încă nu e convins întru totul de un lucru pe cît de simplu, pe atît de neasemuit ca preț pentru munca noastră : că minerii sînt ca ostașii, sînt chiar ostași, ostași ai marelui front energetic, adică în prima linie a înaintării țării. Ca și pe front, defecțiunea unuia lasă descoperit un întreg sector. (Cum zicea tovarășul secretar general al partidului : e deajuns o fisură, o portiță deschisă haosului, și unitatea economică nu mai e, cum ar trebui să fie, ca o redută, totdeauna puternică și victorioasă în luptă !). Dacă-mi lipsește un om din brigadă, brigada stă, excavatorul stă. La fel, dacă un [illegible] face doar că muncește. Și cine să-l vadă, cine să-l tragă de mînecă ? O carieră de cărbune nu-i ca o hală industrială, din ușa căreia inginerul sau meșterul să observe ușor cine lucrează și cine fumează. În întreprinderea noastră oamenii, cu utilajele lor, sînt răspîndiți pe vreo 30 de kilometri pătrați. Mulți n-au în juru-le decît cărbune, pămînt și cer, își sînt lor înșile paznici ai muncii. Dacă, să zicem, nu un excavatorist, ci un muncitor necalificat, străjer la punctul de deversare al unei benzi de lignit, se lasă furat de un pui de somn, se poate întîmpla ca banda să se sfîșie. Deci ca excavatorul să încremenească, iar în golul producției să dispară milioane de lei. Milioane de lei pentru un pui de somn !

— După părerea dv., cum s-ar putea întări disciplina ?

— Prin educație, în primul rînd. Dar și prin niște măsuri organizatorice al căror cadru legal există, numai că noi cam uităm de el. Se tot vorbește de fluctuația oamenilor, de „plimbăreții“ prin întreprinderi, s-au scris tot felul de studii pe tema asta, dar s-ar părea că fenomenul ne scapă, încă nu-l putem stăpîni. Însă fluctuația asta provoacă, zic eu, doar jumătate, poate că nici atît, din belelele întreprinderilor în cauză. Cealaltă jumătate, pe care o putem stăpîni, provine dintr-o altfel de fluctuație, cea internă, adică din mișcarea nechibzuită a oamenilor în incinta uneia și aceleiași întreprinderi. Te pomenești cu cîte-un șef de sector care zice : hei, dumneata, cel de colo, de pe excavatorul ăla sau de pe banda aia, la vino cu mine ! Îl ia pe om din formația lui și îl duce în alta, care merge mai prost, ca s-o „întărească“. Dar cum o „întărește“ ? În dauna celei slăbite prin pierderea unui om ? Și cu un om care, intrînd în noua formație, e nevoit s-o ia de la zero, avînd de-a face cu alte probleme, cu alți colegi, cu alt stil sau sistem de lucru ? Și care om, pe deasupra, văzîndu-se mutat de colo-colo ca o păpușă, mai capătă și un simțămînt de nesiguranță, care numai bine nu-i poate face în munca lui ?

— Vorbeați de un cadru legal pe care nu-l folosim.

— Mă gîndeam la noul mecanism economic-financiar și la autogestiunea muncitorească pe care el o implică. Oare folosim noi cum trebuie această democratică și puternică pîrghie a progresului ? Eu, Cucu Ion, am în primire, nu-i așa ?, cu gestiune în regulă, excavatorul cu rotor 1 400,1, în valoare de aproape 200 de milioane de lei. Dar eu, Cucu Ion, dacă mă cred buricul pămîntului, ăl mai mare și mai deștept din toți, ori dacă nu cunosc, nu binevoiesc să cunosc (tot fiindcă mă socotesc ăl mai mare și mai deștept !) legile noului mecanism, importanța lor, păstrez gestiunea doar pentru mine. N-o mai împart și la șefii de schimb, la electricieni și la lăcătuși, nu-i dau fiecărula dintre ei, cu act de predare-primire, cîtimea lui de răspundere, măsurată în bani. Și prin asta nu mai sînt deloc deștept. Una, fiindcă îi din juru-mi, cu care împart și bucuriile, și necazurile, la necazuri ar putea să mă lase singur, căci nu simt răspunderea și în buzunarul lor. Și nici eu nu-i pot sancționa pentru nerăspundere, pe ce bază legală să-i sancționez ? A doua, că dacă vine vreun șef ca să-i transfere pe vreunul din ei în altă parte, dezorganizîndu-mi formația, cel ce se vede în pericolul de a fi smuls dintre noi nu poate să zică : rogu-mi-te frumos, tovarășe, eu de-aci nu mă las clintit, eu răspund aci de o gestiune, iar o gestiune nu se schimbă de azi pe mîine, cum schimbi o batistă !

— Cum ați ieșit din bătălia cu iarna ?

— V-am spus, planul pe ianuarie și pe februarie l-am depășit. Făceam și mai mult, dar, știți, zăpezile mari, apele, viscolele... Vă citesc o întrebare în ochi, păi bine, tovarășe, o să ziceți, ce, a fost prima dată cînd ați dat piept cu o asemenea iarnă ? N-a fost prima dată, a fost a doua. Au fost, cum spunea cineva, două „ierni inedite“ pentru mineri, cea de anul trecut și cea de acum. Dar se pare că va trebui să mai pice cîteva ierni de același soi, ca să învățăm să ne pregătim pentru ele.

— Mai spuneți-ne, vă rugăm, ceva despre oameni. Despre oamenii Rovinarilor.

— Întreprinderea noastră este cea mai mare din branșă. Dăm vreo 17 procente din planul național de cărbune, la lignit dăm și mai mult. Avem, ca atare, o forță muncitorească zdravănă, de vreo 3 800 de oameni. Oameni care știu ce li se cere și procedează în consecință. Vorbeam despre iarnă. Ei bine, știați că în iarna trecută oamenii noștri au trudit și la minus 30 de grade ? Nemții, la minus 15, închid carierele, le pun călușuri ce vor fi scoase doar odată cu primăvara, căci la astfel de geruri covoarele benzilor transportoare devin casante, se sfărîmă cînd nu te-aștepți. Ai noștri le-au tot lipit și le-au meșterit și au muncit fără istov cu ele. Deci conștiința muncitorească a luat și la noi un avans, un avans bun, așa cum a luat și calificarea. Ce ne rămîne încă de făcut este să folosim mai mult mintea omului, capacitatea lui de creație, de idee. Noi, pînă azi, i-am folosit mai cu seamă puterea fizică, dar puterea asta e mărginită, se pare nu trece de 100 de wați. Pe cînd puterea minții... De ce să exploatăm mărginitul cînd am putea să exploatăm nemărginitul ?

— Vă mulțumim. Noroc bun !

— Noroc bun !

ILIE PURCARU ■

ONORATA INSTANTA A MORALEI

Viața a mers mai repede

E greu de crezut că la douăzeci și ceva de ani, binele și răul sînt doar noțiuni cu sferă largă și lesne de încurcat una cu alta atunci cînd caracterizează niște fapte de viață. Și este cu atît mai greu de înțeles cum acest lucru li s-a putut întîmpla unor oameni instruiți, trecuți, ani buni, prin școli. Departe de noi, deci, gîndul de-a accepta drept scuză — din partea unor bărbați în toată firea, cărora statul și familiile lor le-au asigurat cele mai bune condiții pentru a învăța, pentru a-și împlini vocația — necunoașterea fermei demarcații între bine și rău, între ce este și ce nu este admis de lege. Momentul pe care cei trei despre care vă vom vorbi l-au traversat este, întrucîtva, inexplicabil. Superficialitatea, gîndul că tinerețea își poate permite orice au condus la comiterea unei fapte pe bună dreptate sancționată de codurile noastre de norme morale, de legile noastre. Un moment, așadar, în care niște tineri s-au dovedit exagerat de risipitori cu propria lor virstă. Dar, să reținem, un singur moment.

★

În dimineața zilei de 26 octombrie 1984, miliția i-a găsit — într-una din camerele căminelor studențești din Regie — pe politehniștii Adrian Lungu și Vili Gheorghiu împreună cu Marian Danielescu (A.S.E., anul III) jucînd zaruri pe bani (românești și nu numai). Anunțat de către administratorul căminului, rectoratul Politehnicii bucureștene dispune exmatricularea lui Adrian Lungu și Vili Gheorghiu (la A.S.E. neaflîndu-se nimic despre această întîmplare, Marian Danielescu nu este pedepsit în vreun fel, permițîndu-i-se, la cerere, transferul, împreună cu soția sa, la Iași, unde se mutaseră socrii săi). Sancționarea celor doi a fost, incontestabil, o măsură de-o extremă asprime. Mai gravă decît oricare alta — în cazul unor studenți care intraseră în facultate pentru a o absolvi, pentru a-și croi un drum drept și sigur în viață. Sancțiune severă, exemplară, dar — o spunem și noi, o recunoaște și ei — pe deplin meritată. Un duș rece urmat de un teribil sentiment de rușine față de cei de-acasă, de colegi, de toți cei ce investiseră în ei speranțe. Prezența lor printre studenți devenise, în acele momente — au înțeles foarte bine — de netolerat. Au priceput apoi, cu luciditatea pe care clipele de cumpănă ne-o oferă, că trebuie luat totul de la capăt, că, pînă cînd vor putea iar să pătrundă într-un amfiteatru, trebuie să-și ispășească vina și să demonstreze tuturor că au putut învinge clipa aceea de rătăcire.

★

Sigur că, înainte de toate, pe Adrian Lungu l-a bătut gîndul să plece acasă, la ai lui, la Tîrgu Mureș. Are părinții ingineri. Dar cum să cazi, la 24 de ani, pe capul alor tăi, spunîndu-le, pur și simplu, că, după ce ai mai rămas o dată repetent și ei ți-au refuzat ajutorul, împingîndu-te (cel puțin așa înțelegi și procedezi tu) să-ți deschizi în camera de cămin dugheana unde să-i servești pe toți întîrziații cu pepsi, bere și țigări, și chiar să-ți permiți ca, din toată sărăcia, să joci table pe cartușe de țigări greu de găsit și să pierzi nu unul, ci zece —, cum să pleci, așadar, acasă, convins că vei fi admonestat (eufemistic spus), negat ca personalitate etc. ? Mai bine o apuci încotro vezi cu ochii. Și vezi un șantier. Devii muncitor necalificat al Antreprizei de instalații electrice și automatizări București, șantierul 2, Băneasa. Ești un fel de copil de casă. Inițial — lucrezi într-un birou (știndu-se că ai fost student și, ca atare, meriți mai puțin praf pe salopetă). Apoi, cînd colegii se mai obișnuiesc cu tine și nu mai sînt așa impresionați de vechiul tău statut, treci la o magazie, ca manipulant. În continuare — merceolog prin unitățile din Capitală și chiar delegat la Gheorghieni, cu care ocazie îți revezi și părinții. Prilej de a te comporta demn, sobru, ca unul care-și cîștigă existența din muncă, cinstită și grea. În fine, ajungi ceea ce te-ai gîndit de la început că vei ajunge, membru al unei echipe. Inițial, numești asta o nesansă, pentru ca, în timp, ea să-ți apară drept contrariu. O echipă urma să meargă la Lehliu pentru o lucrare la un siloz, unde trebuiau puse la punct niște instalații electrice la motoare. Ai fost cooptat în această echipă. De ce ? Pentru că ești bun ? Pentru că se poate conta pe tine ? Pentru că trebuie să simți pedeapsa ? Nu mai contează. E greu. Te trezești zilnic la 5, mergi în gara Obor, iei trenul care te aduce după 12 ore înapoi. Cei din jur nu se plîng, așa încît nu poți protesta. Nici n-ai avea de ce. Te simți util. Te simți de-al lor. Dar gîndul la fosta studențiie nu-ți dă pace. Știi că ești în stare să faci o facultate, s-o iei din nou de la capăt. Vrei să dai la Universitate, la geologie-geografie. Ai avea nevoie de cîteva săptămîni, măcar două ,de concediu fără plată. Șeful de echipă nu e de acord. (Asta n-ar fi trebuit scris, așa-i ?). Sînt, înțelegi bine asta, și oameni care nu-ți tartă nimic, pentru care viața nu e o simplă cursă cu obstacole, ci un traseu pe care n-ai voie să ratezi. Pînă la urmă, concediul ți-a aprobat. Ai învățat pe rupte. Știai deja ce înseamnă munca, orele puține de somn. Ai reușit. La zi. Dar te-ai reintors între cei deveniți „ai tăi". N-ai mai fost primit în aceeași echipă. Nu e bine, citeodată, să mizezi prea mult pe alții. Chiar și atunci cînd nu mai consideri că viața e un simplu zar. Hai să fim cinstiți, acum, iarăși student, puteai merge acasă, în Ardeal. Dar ești mîndru. Ai cîștigat după o muncă în stare să-l doboare pe un altul. Ești mîndru. N-ai mai fi în stare să vinzi, pentru cîțiva lei în plus, bere și țigări. Ești studentul Adrian Lungu. Un student care lucrează chiar și după ce-a luat admiterea la facultatea care-i este dragă. Ești un om pentru care timpul și-a acordat un răgaz neașteptat. Ești mai mult decît ai fost. Și mai puternic. Ai dovedit că poți. Că exiști. Că ai oasele tari și mintea ageră. Bună dimineața, studențiie !

★

Copleșit de aducerile aminte, Vili Gheorghiu își roagă soția să mai facă o cafea. Stam de vorbă în bucătărie, singura încăpere mai mobilată din apartament. Sînt mulțumiți că l-au găsit de închiriat, plătind numai întreținerea și telefonul. S-au căsătorit în '83. Erau amîndoi studenți. Făcuseră cerere pentru căminul de familiști, dar degeaba. Li s-a născut apoi fetița, chiar atunci cînd ei — jucătorul ocazional de zaruri — fusese, ca și colegul Adrian Lungu, exmatriculat. Soția întrerupsese și ea facultatea, din cu totul alte pricini, legate de copil. Momente grele, de căutare a busolei, de lipsuri, de alergătură. Cine să-l angajeze ca muncitor necalificat ? Dar pruncul nu știe și nici nu e bine să afle legile dure ale traiului în doi. Și cînd spune „doi", gîndul îi aleargă imediat spre fosta (ce să-i faci, oricît i-ar fi fost de dragă, tot „fosta" era) facultate, unde numai două luni îi mai despărțeau de absolvire. Bate orașul în lung (și e lung !) și-n lat (la fel) pînă găsește un post la I.I.R.U.C. Se integrează repede și bine. Lecțiile primite pînă acum de la o existență cam în dodii l-au marcat. Mai întrerupsese facultatea, dar din cauză de boală. Acum, însă, scuza aceea nu mai rezista. Voia să revină la Politehnică, merita asta, dar pînă atunci... Muncitor necalificat fiind, a reușit o asimilare deosebit de importantă pentru întreprindere : a instalația care comută automat niște semnale video pe diferite ieșiri. Comutatorul lui e folosit în prezent la camerele de luat vederi și în televiziunea cu circuit integrat. Pînă să se apuce el de această lucrare, întreprinderea folosea materiale deficitare, din import. Vili le-a înlocuit cu piese românești. În tot acest timp, fetița crește la părinții lui — doi bătrîni care-și mai îndulcesc amărăciunea pe care le-o provocase singurul lor fiu, îngrijindu-și nepoțica. Lasă — spun ei —, băiatul nostru tot o să termine facultatea, chiar la seral, a pornit pe drumul unei vieți cinstite și nu mai vrea să dea înapoi. Așa a fost. Vili Gheorghiu a reluat studiul Politehnicii, reintegrîndu-se în anul al III-lea, la seral. A pierdut, adică, doi ani : cel din care a fost exclus și cel pe care îl face în plus, ca seralist. Dar cine, în aceste condiții, mai stă să numere boabele din ciorbă ? Victoria, chiar așa condiționată și, am putea spune, incompletă, e — totuși — victorie. Asupra unui mod de-a fi excesiv de lejer. Asupra tuturor prejudecăților care învăluie mersul prin lume al unui exmatriculat. Vili își bea cafeaua întrerupînd șirul unei povești în care e vorba despre un alergător de cursă lungă, neîmpăcat cu gîndul de a ieși al doilea dintr-o cursă la care doar el participă.

★

Al treilea risipitor, Marian Danielescu, are vocația de-a pierde. Brăilean, elev bun (poate nu chiar așa de bun ca fratele său mai mic, laureat al fazelor naționale la olimpiadele de matematică, (dar, oricum, un candidat serios și mereu cu șanse la orice facultate a Politehnicii) Marian optează inițial pentru automatică. Îi place cum sună. În primii doi ani, totul e O.K. În cel de-al treilea — nu mai dă pe la cursuri decît pentru a-și întîlni amicii și a mai schimba o vorbă cu ei. Pe la examene — deloc. Rămîne repetent. Bisează anul cu gîndul că a comis o greșeală. Între timp, fratele mai mic renunțase la Politehnică și luase, primul, la matematică, la Iași. Marian nu abandonează. Se duce la cursuri, dar pierde un examen din pricina întîrzierii cu care se prezentase cu o lucrare. Furios, renunță și pleacă acasă. Tatăl (mama era trimisă, în interes de serviciu, în străinătate) plînge, dar n-are cum îndrepta lucrurile. Marian devine lucrător topo. Poartă, pe coclauri, un băț gradat în mînă. Se căsătorește și nu acceptă ideea numeroaselor deplasări pe care i le-ar impune noua sa profesie. De muncă nu se teme. Ba chiar i se pare plin de pitoresc gîndul de-a munci cu adevărat. Cu spinarea. Se duce , în Insula Mare. Traversează, zilnic, Dunărea cu bacul. Poartă, în servieta unde își ține pachetul cu mîncare pregătit de acasă, cărțile pe care le studiază cu gîndul unei noi admiteri. Mută aripile aspersoarelor. Cară saci. Nu-i rău. Îi e îngăduit să învețe și învață. Îl duce capul. La admitere la A.S.E. Ajunge, fără probleme, pînă în anul al treilea. Știe ce înseamnă să renunți la studențiie și nu mai are intenția să reediteze vechea experiență. Dar cum să străbați tu, înotător contra curentului, drumul lin al unei ape care nu-ți creează probleme ? Era necesară, pentru o mai deplină tensionare a tinerei sale biografii, seara de 25 octombrie '84 ? Se pare că da. Altfel, Marian Danielescu nu s-ar fi înhățat cu înginerul Niculescu, nu l-ar fi reținut, la un joc de zaruri, pe Adrian Lungu (răpindu-l unei întîlniri cu o fată), nu l-ar fi stîrnit pofta de cîștig lui Vili Gheorghiu (venit la cămin doar pentru a cumpăra niște blugi de ocazie) și nu s-ar fi bucurat atît de norocul său de scurtă durată. A plecat acasă și n-a șoptit nimănui o vorbă despre cele întîmplate. În noiembrie — a făcut, împreună cu soția, cerere să fie transferat la Iași, unde se mutaseră socrii lui. Cererea e aprobată. Marian pleacă și, crede el, e bun plecat. Dar cercetările continuă. În februarie e chemat la miliție. În mai — la procuratură. În timp ce Lungu și Gheorghiu sînt muncitori necalificați, el este, în continuare student. Viața e mai cumsecade cu acela care era învățat s-o ia în rîspăr. Dar, în ciuda clemenței, mai privește citeodată pieziș. Lungu face naveta, Gheorghiu gîndește la inovații, Lungu se apucă de șah, poate și pentru a uita gustul altor jocuri, Gheorghiu se gîndește la fetița lui. Timp în care Danielescu învață, învață bine, cu îndîrjire chiar, astfel încît apare în fața instanței de judecată cu media 9,66 în sesiunea de iarnă a acestui an. Dar tatăl că, la 17 februarie 1986 dosarul penal purtînd numele celor trei foști (și actuali) studenți ajunge din urmă viața. Lungu, Gheorghiu și Danielescu sînt condamnați la cîte un an de închisoare, cu obligație la muncă corecțională pentru încălcarea legii. Coșmarul reîncepe. Danielescu, aflat cu puține luni înainte de sfîrșitul facultății, obține amînarea pedepsei pînă la finele anului de învățămînt. Ceilalți doi sînt debusolați. Îi pindește o nouă exmatriculare. O mai merită ? Vor ști să depășească și acest moment, mai greu decît precedentul ? Îi vor mai ține puterile? Le va mai rezista moralul? Sînt, cu toții, oameni în toată firea. Cel mai tînăr, Lungu, are deja 24 de ani, în vreme ce Gheorghiu a trecut de 30. Știu, iarăși, cu toții, ce înseamnă munca. Munca brută. Aceea care-ți îndoaie spinarea spre a te învăța să mergi drept prin lume. Dar — gîndesc ei și citeodată mai și spun — iarăși ?

★

Desigur, viața are meandrele ei ; viteza de rulare a unor documente nu poate fi schimbată după voia și așteptările fiecăruia. Litera legii — hotărînd condamnarea celor trei la un an, pedeapsă ce trebuie executată la locul de muncă — a fost făcută cunoscută lui Adrian Lungu și Vili Gheorghiu la peste un an de la acea întîmplare nefericită, timp în care cei doi au muncit, conformîndu-se întru totul spiritului legii. Au muncit cu seriozitate, dovedind că acea sancțiune, care le-a întîrziat absolvirea facultății, le-a oferit șansa de a putea privi altfel lumea, de-a deveni mai tari, mai stăpîni pe ei și pe fiece clipă a existenței lor. Fără îndoială, hotărîrea e dreaptă, așa gîndesc chiar ei, dar anul pe care trebuie să-l muncească a fost o dată muncit, dovedindu-le celor doi că a lucra în mijlocul unui colectiv muncitoresc reprezintă cel mai direct și mai eficient mijloc educativ. Viața, iată, merge mai repede decît hîrtiile în care a fost consemnată fapta lor nechibzuită. Cei doi au probat că și-au înțeles vina și că au făcut totul pentru a și-o repara, fapt reieșit cu claritate din aprecierile date de către unitățile în cadrul cărora au muncit. Au arătat tuturor și și-au arătat lor înșile că o pot lua, fără ezitări, de la început.

★

Trei bărbați așează în cumpănă unei întregi tinereți o singură noapte. Și noaptea trage mai greu la cîntar. Ei spun că au învățat din ea mai mult decît dacă ar fi fost nu doar să asculte, ci chiar să trăiască toate isprăvile din „1001 de nopți". Duelul dintre viață și fotografia ei de la un moment dat continuă. Risipitorii noștri par să-l arbitreze. Arbitri loiali care știu că adevărul e de partea legii și că atunci cînd ești vinovat nu-ți poți alege singur pedeapsa. Marea lor tărie, încrederea cu care privesc viitorul sînt urmarea unui alt mod, dobîndit nu fără eforturi, de a vedea lumea — bărbătește, siguri că nici o încercare nu mai poate fi pentru ei de nebiruit, chiar dacă viața li se arată atît de aspră încît le cere să plătească de două ori pentru același lucru.

DAN MUCENIC
GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Opinia unui alegător

Bună ziua!

Rămîn la convingerea, deloc conservatoare și deloc retro — ca să nu mă îndepărteze prea mult nici de subiecții subiectului meu — că morala civilizației raporturilor inter-umane începe cu BUNĂ ZIUA și se întemeiază pe BUNĂ ZIUA. Vreau să spun, și secretul nici nu trebuie ținut, că așa cum este azi imperios necesar să ne preocupăm de cultivarea limbii, a limbii vorbite și scrise, față de care avem mari datorii pentru că e serios amenințată de o „exploatare" grav-neglijentă în mai toate straturile societății și pînă și în literatură, tot astfel e cazul să nu mai fim indiferenți la încetățenirea unui comportament la fel de neglijent în cadrul raporturilor noastre de toată ziua.

Să observăm întîi faptul pitoresc (!) — deși eu folosesc un eufemism, — că foarte puțini oameni zicînd Bună ziua *mai socotesc firesc să-și scoată și pălăria sau șapca pentru a onora salutul. E de mirare, atunci, că tinerii abia au timp, „din mers", să ridice un deget la închipuitul cozoroc al șepcii ? ! Că zicînd, „din mers", Salut, abia au timp să-ți înregistreze nu răspunsul, dar măcar figura ? !*

Nu e vorba numai de graba societății supusă, și ea, grabei altei epoci față de „timpul retro" cînd un salut era un gest de recunoaștere și de respect și de angajare!

E vorba, cred eu, de „o carență de dirigențe", ca să nu spun deschis de educație. De la salutul „din mers", la răspunsul „din mers" sau în doi peri, și apoi la schimbul de replici „dure", din tramvaie, troleibuze, autobuze, magazine, piață etc. pasul nu e greu de făcut și așa se și explică.

Nimeni nu contestă un ritm trepidant al vieții noastre cotidiene față de care reverențele invocate de mine pot părea, ca toate reverențele, pînă la urmă ridicole, dar nu e mai puțin adevărat că nici ritmul, nici stressul, nici galopul timpului, nici sufocarea zilei de muncă și de viață cu atîtea „evenimente", nu pot îndreptăți lipsa de atenție față de propria noastră condiție umană. De mult n-am mai văzut pe cineva sărind ca un arc de pe scaun în fața unui cetățean mai în virstă sau chiar în fața unei doamne. O amicalitate prea puțin inspirată se insinuează și prin școli în raporturile dintre elevi și profesori, foarte străină de ideea de democrație ; vinzătoarea e rar dispusă să treacă dincolo de „Alege ce vrei", în favoarea lui „Alegeți ce doriți", la alimentara, „Mai repede", fine loc de „Poftiți", „Hai tovarășe", la oricare rînd nu lasă loc decît prea rar lui „Vă rog" și așa mai departe.

Dar eu sînt preocupat de ora de diriginție unde cred că se poate face mult mai mult pentru civilizația zilei de mîine. Am asistat nu odată la discuții între virstnici și tineri petrecute astfel încît tinerii, lejer instalați în scaune sau fotolii, ascultau perorația virstnicului aflat, bineînțeles, în picioare, cu o „detașare" care m-a întristat. Nu cred că se poate gîndi în poziție de drepți cu mîinile lipite de vipușca pantalonului dar nici nu cred că pot argumenta democrația mîinilor virite în buzunarele pantalonilor, pînă la cot, în timpul unei conversații. Nu mai e nimeni, azi, cu deosebire sus pus numai pentru faptul că are o diplomă universitară, învățămîntul obligatoriu de zece clase a creat toate premisele unui anume tip de civilizație comună: nu trebuie să ai neapărat șapte facultăți ca să dai respectuos bună ziua sau să vorbești gramat. De aici și nevoia exigenței pe care o reclam eu. Dar totul pornește din școală și, apoi, totul pornește din familie și din școală pentru că azi toate familiile sînt școlite. Pretențiile de a se vorbi corect și frumos românește, de a se apăra cu severitate chiar și limba și civilizația raporturilor are un temei serios, social și de standard de viață. Între vorbirea agramată și BĂ ! este o foarte strînsă legătură.

Așadar, stimate cititorule, BUNĂ ZIUA.

DINU SĂRARU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Brâncuși 110

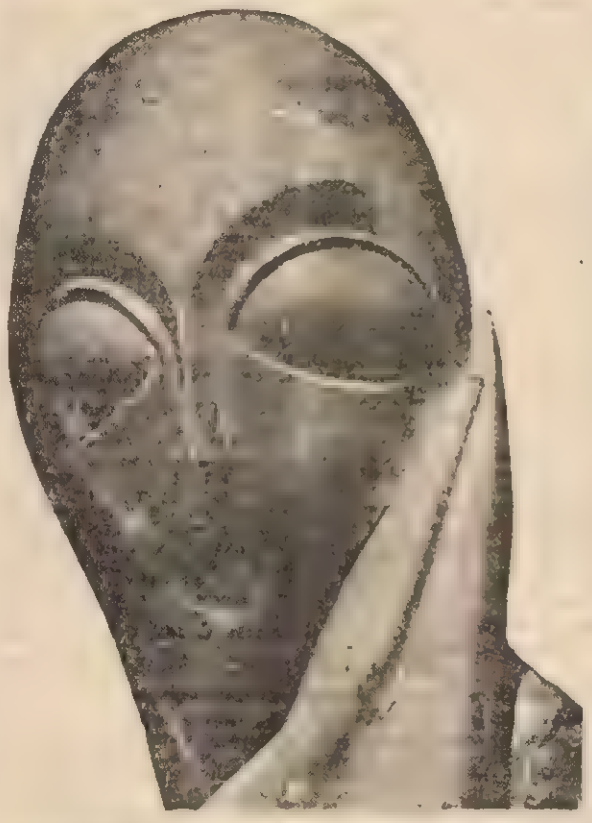

„Nu vă pot spune cît de fericit sînt să pot face ceva la noi în țară !“

(Dintr-o scrisoare către Milița Petrașcu, în 1936, cu un an înainte de inaugurarea ansamblului monumental de la Tg. Jiu).

Omagiu gorjean

Cu prilejul aniversării a 110 ani de la nașterea lui Brâncuși, aniversare petrecută în acest februarie, ne-am dus din nou în Gorjul lui natal, la Tîrgu Jiu, „lîngă pietre și lîngă fier“, cum spunea un cercetător-poet, lîngă adevărurile elementare și sublime ale artei lui, trăind surpriza redescoperirii unor obîrșii de gînd, a unei țări scufundate — țara din dedesubturi, țara-matrice a ființei și ființei noastre artistice — pe care opera geniului din Hobița a întors-o spre noi, smulgînd-o beznelor amniotice, așezînd-o vie și teafără în lumină, punînd-o în centrul de foc al cugetului nostru. E universalitatea întruchipării unui gînd românesc, pe care acest aniversar februarie ne-a revelat-o aici, în orașul „Coloanei fără sfîrșit“, odată mai mult.

Ne-au dăruit această revelație cîteva pagini din cotidianul „Gazeta Gorjului“. Un distins confrate, Xenofon Iacob, vechi și delicat admirator și al lui Brâncuși, a inserat în această gazetă un serial (compus din patru ample episoade), intitulat „Brâncuși în amintirile dr. Nicolae Hasnaș“. Medic celebru în Gorj, cu memoria păstrată pios de discipoli, dr. Hasnaș a fost contemporan cu marele sculptor (erau cam de aceeași vîrstă) și, în epoca făuririi „Coloanei“, a „Mesei tăcerii“ și „Porții sărutului“, i-a stat pe-aproape, curios față de ce se petrece și față de personajul care dădea insolita petrecere. În 1965, la vîrsta de 90 de ani, dr. Hasnaș și-a așternut amintirile pe hîrtie, intenționînd să le prezinte într-o conferință. Se pare că motive exterioare lui i-au împiedicat s-o facă. Recuperate de Xenofon Iacob, aceste pagini de amintiri aduc o seamă de informații, unele inedite, despre arta lui Brâncuși și mai cu seamă despre omul-artist. Căci, cu discreția și cu ezitarea celui ce nu se socotește un mare specialist în artă (ce lecție pentru tinerii și chiar pentru virstnicii improvizați peste noapte în „exegeți ai lui Brâncuși“!), dr. Hasnaș se abține să comenteze „artistic“ ansamblul din Tg. Jiu, deși impresia pe care i-o produce acesta este cu totul covîrșitoare, oferindu-ne în schimb o seamă de informații, stoarse chiar de la sculptor, în legătură cu ideea nașterii monumentului și a așezării sale sub umbra Paringului.

Despre semnificația ansamblului monumental de la Tg. Jiu s-a scris o întreagă literatură, sugerîndu-se cercetătorului de azi și de mîine al operei multiple și fertile ipoteze de interpretare. Amintirile dr. N. Hasnaș despre această creație de maturitate a sculptorului (ca și despre alte creații, unele rămase în stadiu de proiect) vin să lumineze, cu un plus de exactitate, niște sentimente și gînduri ale artistului, pentru unii încă obscure. Citind rîndurile lui Nicolae Hasnaș și aplicatele comentarii ale lui Xenofon Iacob, ne fortificăm în ideea că Brâncuși, dăruind României sale cel mai impunător ansamblu din întreaga-i operă, l-a consacrat trăirii veșnice a eroilor, a strămoșilor săi din veac. Trăirii veșnice a românilor.

De unde se vede, odată mai mult, că omagiul gorjean al lui Brâncuși, rămîne — ca întotdeauna — mereu proaspăt, prin el vorbind de fapt omagiul nostru, al tuturor.

ILIE PURCARU ■

Un poem pentru patrie

Prima brîndușă

Floarea de brîndușă
Este ca o ușă
Pentru-o primăvară
Ce-i dat să răsară
Cu flori și verdeață
Pentru-o nouă viață
Dată tuturor
Din acest popor
Cu-al verii belșug,
Nu cu boi la plug,
Ci cu mari tractoare
Pe-ntinse ogoare
Și semănători
La treabă din zori,
Din zori pînă-n noapte,
Meșteri buni în fapte.
Brîndușă cu tine,
Altă floare vine,
Nu una, o mie,
Căci natura-nvie
La vale, la munte
În țară, oriunde,
Ș-auzi glas de coasă
La tine acasă
Și-ncep să-nflorească
Toate și să crească
Toate-n țara-ntreagă —
România dragă.

MIHAI BENIUC ■

Artiștii în conștiința timpului

D.D. STANCU

„Muzica este esența ordinii“

— Din atîția profesori pe care i-am avut, de ce credeți că ați rămas în memoria mea, D.D. Stancu ?

— Trebuie să vă spun, cu toată sinceritatea, că nu mă așteptam să începeți cu o asemenea întrebare ! Ea mă tulbură, mă emoționează, mă pune pe gînduri... Îmi dau foarte bine seama că trebuie să răscolesc amintirile semănate în cei aproape cincizeci de ani, de cînd am stabilit primul contact cu învățămîntul, ca suplinitor necalificat, să realizez o sinteză a miilor de ore de muncă desfășurată, diversificată de la preșcolari pînă la profesioniști, și, nu în ultimul rînd, să stabilesc gradul de afectivitate, de respect, de prețuire, care, în mod firesc, se stabilește, pe parcursul întregului proces de muncă, între elev și profesor. Cred că aici trebuie să găsesc izvorul răspunsului pe care trebuie să-l dau. De altfel, la această întrebare, chiar dacă nu mi-a fost pusă direct, în felul acesta, am căutat un răspuns în urma deselor întîlniri pe care le-am avut cu foștii elevi și studenți din seriile cele mai vechi, respectiv 1940—1941, pînă la cei care „și-au luat zborul în viață“ acum 10—15 ani. Din atitudinea lor — în general —, din atenția cu care m-au înconjurat, din „surprizele“ artistice-muzicale cu care m-au întîmpinat, din amintirile pe care unii din ei le-au depănat sau din cuvintele pline de dragoste, de respect și prețuire pe care mi le-au adresat, am înțeles că, în conștiința lor, eram orînduit alături de ceilalți colegi care le-au predat obiectele așa-zise „importante“. Foarte mulți dintre acești foști elevi, foști studenți, foști profesori veniți la cursurile de perfecționare organizate și conduse de mine mi-au întărit credința că în mintea lor nu exista o „ierarhie“ a obiectelor de studiu, ci un mod propriu de prețuire a dascălilor care predau diversele discipline, indiferent de faptul că unele erau socotite ca fiind „de bază“ și altele ca „auxiliare“, „secundare“ sau, pur și simplu, „dexterități“ ! Prețuirea pe care ei o acordau muzicii, ca obiect de studiu, era, de fapt, prețuirea celui cu care, împreună, încercau să dezlege miracolul născut din lumea sunetelor.

— De fapt, ce înseamnă cîntecul pentru copii ? Din structura lui, ce are primordialitate : textul, melodia sau îmbinarea dintre aceste două elemente de structură ?

— Cîntecul pentru copii — după părerea mea — este, în primul rînd, un mod și o cale de afirmare a viitorului cetățean într-o lume a trăirilor afective, în care se fac descoperite anumite valențe ale personalității lui în devenire sau, de ce nu ?, formate chiar ! Este un mesaj prin care forța lui sensibilă comunică cu lumea exterioară, dînd la iveală idei, sentimente filtrate în propria-i conștiință și transformate, în cele din urmă, în atitudini, în fapte — mai mult sau mai puțin — conforme cu codul etic al lumii în care trăiește și căreia i se adresează. În ceea ce privește cele două elemente de structură, **textul și melodia**, nici unul și nici celălalt — după părerea mea — nu poate avea primordialitate. Textul literar este purtătorul de idei, care vine să îmbogățească „bagajul“ intelectual al copilului — pe de o parte —, iar pe de altă parte, să trezească imagini generatoare de sentimente superioare, de sentimente profund umane menite să-l însoțească cît mai sus în scara valorică a regnului; să-l îndepărteze de manifestările născute din instincte și să-l apropie de cele bazate pe gîndire, pe judecată, pe împletirea forței sensibile cu trăirile concrete, într-o societate civilizată... Melodia nu este altceva decît o „haină“ sonoră care îmbracă întreg conținutul de idei izvorîte din gîndirea și fantezia poetului și turnate în mesajul literar. Imaginile pe care le sugerează melodia, fără contribuția textului literar, sînt strîns legate de gradul de emotivitate caracteristic copilului de vîrstă școlară. Ele sînt izvorul sentimentelor, trăirilor interioare și — mai departe — al manifestărilor individuale și de colectiv. Să ne gîndim, doar, la felul în care reacționează o clasă de copii ascultînd melodia unui marș patriotic, apoi a unui cîntec de leagăn și vom avea îndată concluzia asupra locului și rolului îndeplinit de cîntec în viața școlarului !

— De ce ați scris pentru cei mici ? Vi s-a părut că ar fi mai ușor ?

— Înainte de a vă răspunde, dați-mi voie să vă spun că activitatea mea componistică însumează foarte multe lucrări aparținînd unor genuri diferite: vocale, instrumentale, pentru „cei mari“, ca și pentru „cei mici“, lucrări didactice și lucrări concertistice, prelucrări folclorice, activitate de cercetare în domeniul etnomuzicologiei etc.

— Dați-mi cîteva titluri de lucrări !

— Ar fi de amintit aici **Cursa practic de solfegii**, realizare inedită prin abordarea sistemului modal ca prim pas în munca de formare a deprinderii solfegistice, lucrare de circa 700 de pagini, apoi **Manuale pentru clasele a V-a, a VI-a și a VII-a, Formații de instrumente populare de suflat. Modalități de lucru, Cinci volume de folclor teleormănean, Două volume de folclor vrîncean, Trei antologii de cîntece pentru școlari, Douăzeci de coruri polifonice**, scrise în dublu canon pentru formații mixte camerale, **Avem vîrsta sevei, 29** de coruri polifonice scrise în canon la 2, 3 și 4 voci egale, **Treizeci de coruri pentru formații de voci egale, Dincolo de crizanteme**, 40 de canoane la 2, 3 și 4 voci egale, pe versuri de Gheorghe Tomozei și multe altele. Este vorba de lucrări tipărite și de unele înregistrate pe discuri sau pe benzi magnetice, făcînd parte din fonoteca posturilor noastre de radio. După cum cred că puteți constata, n-a fost vorba de a merge în întîmpinarea comodității, de a fugi din calea responsabilității, de a-mi asigura, neapărat, un număr mare de lucrări care să impresioneze mai mult prin cantitate decît prin calitate... A scrie un cîntec pentru copii — afirm în deplină cunoștință de cauză, ca unul care servește acest gen de zeci de ani de zile — este un lucru foarte greu. Zic că e greu, pentru că în el trebuie concentrată esența a tot ce s-a acumulat calitativ pe parcursul multor ani de experiență componistică. Nu întîmplător, D.G. Kiriac, marele înaintaș al muzicii românești, afirma că, pentru a scrie un cîntec bun închinat copiilor, trebuia să mergă din școală în școală, să-l experimenteze cu copiii, adeseori să-l modifice potrivit cu tendințele pe care micii interpreți le manifestau în timpul procesului de asimilare. În același sens, I.D. Chirescu, ilustru pedagog și compozitor, ne îndemna la cursurile de la Conservator și, mai tîrziu, la secția corală din cadrul Uniunii Compozitorilor : „...copilul nu este o mașină de reprodus sunete și nici o bandă magnetică pe care poți înregistra tot ce dorești și care rămîne moartă atîta timp cît tehnica n-o pune în mișcare ! El este un corp viu dotat de na-

(continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Argument

Naționalul craiovean la zi

În 1985, Teatrul Național din Bănie a intrat în cel de al 135-lea an de ființare ! La mai mare ! Un spectator craiovean, cu o virstă aproape de jumătatea vieții teatrului, împărțea ultimii 30 de ani de teatru de la Craiova în... 3 perioade distincte : prima — a anilor '57, perioada celebrului grup de actori veniți la Craiova : Sanda Toma, Silvia Popovici, Amza Pellea, Gheorghe Cozorici, Ioana Bulcă, Victor Rebengiuc, Constantin Rauțchi, Vasile Nițulescu... A urmat perioada Manu Nedelanu. Și a treia perioadă — e drept, scurtă (22 martie '73—24 sept. '74) — a fost aceea de sub direcția regretatului Amza Pellea. Despre aceste trei perioade s-au scris pagini întregi, chiar cărți. Despre cea prezentă (din 1969 — cu excepția „directoratului lui A. Pellea — la conducerea Teatrului Național se află Al. Dincă) mai puțin.

„Personalitățile actoricești din actuala trupă craioveană mă... subjugă, ei sînt admirabili, dar lipsesc din presa centrală...“ Opinii de un patriotism local ? ! Să judecăm...

Cu prilejul „Zilelor Caragiale“ de la Craiova, Teatrul Național din Bănie ar putea prezenta **Integrala Caragiale**, adică prezentarea tuturor comediilor caragialiene (5), în plus drama, **Năpasta** și alte două spectacole inspirate din restul operei maestrului **(Pe-un franc poet** — recital Tudor Gheorghe și **Al matale, Caragiale)**. Această **Integrală Caragiale** are un singur regizor : Mircea Cornișteanu. Din cîte cunoaștem pînă în prezent, nici-un alt teatru din țară nu a făptuit așa ceva ! Mircea Cornișteanu a pus în scenă piesele lui Caragiale așa cum le-a scris EL.

● **Mircea Cornișteanu :** „E un poncif că orice mare text apare mereu același dar și mereu schimbat în raport cu epoca în care este din nou descifrat și cu personalitatea celor care încearcă să-l recitească...“.

Am revăzut, în acest februarie geros, **D'ale Carnavalului**. Spectacolul a fost primit ca la premieră !

Trecînd la... contemporani, să notăm că D.R. Popescu e jucat la Craiova cu o piesă care-l reprezintă. **Paznicul de la depozitul de nisip**, spectacol prezentat în finala pe țară a Festivalului național „Cîntarea României“ fiind distinsă cu premiul cel mai bun spectacol, iar actorul Ilie Gheorghe a obținut diploma de laureat și premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin (Hariton). Să mai reținem și amănuntul că piesa a fost, de fapt, încununată cu 13 premii ! Interpreții : Ilie Gheorghe, Mirela Cioabă, Iancu Goanță. Regia : Mihai Manolescu (n. 1951) — premiul A.T.M. pe '85.

Luna decembrie s-a constituit într-o adevărată... premieră. Două spectacole-eveniment **(Nu ne naștem toți la aceeași virstă**, de Tudor Popescu și **Prețul**, de Ion Băieșu), un prim „relief“ în dramaturgia scriitorului Valeriu Anania, în cadrul suitei de colocvii organizate de Teatrul Național și desfășurarea, pe scenele „Naționalului“, a etapei finale la teatru în cadrul celei de a XVI-a ediții a Festivalului artei și creației studențești. În juriu — D.R. Popescu și Marin Sorescu....

Despre cele două spectacole-eveniment (ambele în regia lui Mircea Cornișteanu, în ambele rolul principal deținîndu-l Ilie Gheorghe) să ascultăm părerea autorilor, prezenți la premiere :

● **Tudor Popescu :** „Dintre cele șapte sau opt versiuni scenice pe care le-am văzut pînă acum, aceasta este una dintre cele mai pasionante, cea mai interesantă. Spectacolul craiovean merge în prelungirea proprilor mele idei. E un spectacol de echipă, actorii craioveni sînt excelenți... (interpreții : Ilie Gheorghe, Smaragda Olteanu-Mărgineanu, Tania Filip, Ștefan Mirea, Rodica Radu, Nae Gh. Mazilu, Lucian Albanezu n.n.) Am impresia că, de acum, fiind la a patra piesă care mi se joacă la Naționalul craiovean (după **Dulcea ipocrizie a unui bărbat matur, Jolly Joker, Un suflet romantic**) aș îndrăzni să afirm că am și aici un public al meu. Mircea Cornișteanu a izbutit un spectacol de trăire, de stare. Și-a dat seama că această piesă, puternic realistă și profund ancorată în viață, trebuie să fie tratată așa — pe nuanțarea fiecărei replici. El știe să lucreze cu actorul, așa cum puțini din generația tînără știu să o facă“.

● **Ion Băieșu :** „Spectacolul prezentat de Naționalul craiovean cu piesa mea, **Prețul**, este o mare și foarte plăcută surpriză pentru autor. **Prețul** se joacă de 14 ani pe scena Teatrului de Comedie din București, s-a jucat în foarte multe orașe din țară și străinătate, dar trebuie să mărturisesc că ceea ce am văzut aici, la Craiova, mi se pare varianta regizorală cea mai izbutită. Este aici o întreagă antologie de gaguri regizorale, soluțiile lui Cornișteanu pentru descifrarea fiecărui personaj mi se par cu totul inedite și... personale. Este un spectacol care nu numai că mă mulțumește, dar îmi dă încredere în puterile mele de scriitor comic, descoperind astfel că **Prețul** nu este o piesă bătrînă și, că, dacă ea a fost scrisă în urmă cu mai mulți ani, stă în puterea regizorilor și interpreților să îi redea vitalitatea și tinerețea“.

În ultima zi a lunii ianuarie, o nouă premieră care a întrunit sufrageliile publicului : **Cerul înstelat deasupra noastră**, de Ecaterina Oproiu, cu actorii Smaragda Olteanu-Mărgineanu și Valeriu Dogaru. Regia : Remus Mărgineanu.

Publicul craiovean așteaptă premiera... craioveanului Ion D. Sîrbu : **Iarna lupului cenușiu** (regie : Mihai Manolescu), cu Tudor Gheorghe și alții.

Apropo, ce a mai făcut Tudor Gheorghe în ultima vreme ?

● **Tudor Gheorghe :** „În toamna anului trecut am fost în R.D. Germană, la Berlin, cu un spectacol al Radiodifuziunii române despre Lucian Blaga. Am fost împreună cu Adela Mărculescu și Ion Marinescu. Un duplex de poezie **Blaga**, noi și actori din Berlinul răsăritean. Un spectacol de succes. Reîntorcîndu-mă la Craiova, după cîteva spectacole prezentate în zona noastră, am luat apoi drumul sultanatului Oman, alături de ansamblul folcloric **Călușul** din Scornicești. A fost frumos, a fost inedit. Le-am prezentat folclor românesc, de care ei au fost plăcut impresionați. De fapt, întregul nostru program a fost mult aplaudat de spectatorii arabi, între care și Sultanul Omanului, spectacolele fiind susținute în capitala Omanului, Masqat. Eu m-am prezentat într-un frumos costum alb, un costum de-al nostru, de Dolj, o cămașă lungă care aducea ceva cu costumele lor tradiționale...

În loc de încheiere : iubitorii de poezie și teatru din Craiova au fost marți, 11 februarie, martorii unui eveniment cultural de excepție. Studioul de poezie al Teatrului Național din municipiu, în colaborare cu revista **Ramuri**, au oferit celor prezenți un spectacol intitulat **„Tinerețea lui Don Quijote“** — o selecție din opera scriitorului Marin Sorescu. După ce Alexandru Firescu, secretarul literar al teatrului, Patrel Berceanu, poet, critic de teatru, și Constantin Barbu, eseist, au prezentat pe Marin Sorescu, actorii craioveni au „susținut“, într-o viziune proprie — versuri, proză, cronică literară din opera soresciană.

Ultima oră : Cît de curînd spectatorii craioveni vor avea prilejul și privilegiul de a (re) vedea spectacolul cu, **A treia țeapă**, de Sorescu, în interpretarea, evident, a trupei Teatrului Național din Craiova.

Și, la toamnă, **Pluta Meduzei.**

ION JIANU ■

Festivalul național „Cîntarea României“

Clipe învinse și prin poezie

La numai o lună de zile, după ce tot în aceste pagini, sub genericul „Vetre de cultură“, consemnam bogatul Hronic al Făgetului așa cum se contura el din recentul Caiet literar-artistic editat de mai mulți ani cu pasiune, discernămînt și un înalt simț al calității spirituale de Cenaclul „George Gîrda“, iată-mă dator să revin cu un nou comentariu, de data aceasta pe marginea plachetei de versuri „Clipe învinse“ de Ștefan Marinconi, cel de al cincilea autor din această comună care apare cu o carte în librării. Fiind vorba, după cum o dovedesc paginile cărții, de un poet în toată puterea cuvîntului, nu sînt lipsite de interes unele date ale biografiei sale : Ștefan Marinconi este de baștină din Jupinești Făgetului, născut în 1950, absolvent al școlii de cultură generală numai, fost timp de nouă ani muncitor sticlar la vestita fabrică din Tomești, o localitate apropiată de comuna sa natală. Starea sănătății, respectiv inima, aflată într-o suferință vecină cu moartea, l-a minat, nu fără sprijinul obștii și al statului, către Spitalul din Grote Schur, unde marele chirurg cardiac Christian Barnard i-a făcut o operație salvatoare într-o perioadă cînd asemenea miracole se aflau încă la început. Rămînind credincios în cîntările sale poetice unei asemenea experiențe umane unice, Ștefan Marinconi, cu o temeritate exemplară ne poartă într-o permanentă veghe alături de el, în saloanele unde moartea se confruntă zilnic cu viața :

Departe, pierduți prin albul
fiord
pustiiți și învinși, de la sud
pin' la nord.
solitari peste-amurg și ascunși
într-un con,
ochii tăi exilați tind din nou
spre salon.

De departe pierduți, dinlăuntru,
de-afară,
ochii tăi rătăciți sînt acum
prima oară
spații mari cu, nemoarte,
străbătute de-un cord,
departe și-aproape, de la sud
către nord.

Departe de a cădea în deznădejde și disperare, ca să nu mai vorbim de absența oricărei tente a morbidității, poetul caută, „și cuvintele se adapă din stele“, postură ce ne amintește pe cea a rapsodului popular care spunde undeva „inima mi-e găurele, / Ca noaptea cerul cu stele.“ La acea margine de pămînt numai cerul cu stelele îi puteau fi aproape. Poate de aceea și într-un impresionant mesaj adresat „măicuței“ de acasă, punctul de referință rămîne aceeași boltă cu stele !

Dar poate pentru a marca acest amplu și impresionant capitol al clipelor învinse cu bărbăție și sensibilitate învecinată cu sublimul nu o dată să mai cităm în întregimea ei scurta poezie „Acasă“, scrisă la Grote Schur :

Acasă,
unde înflorește,
din tăcerea bolnavă
de așteptare,
lumina,
austeră priveliște
peste zboruri de cocori
înotînd spre țărmul veșniciei...

Acasă,
îmi zboară gîndurile,
la pămîntul în care
soarele își are sălaș,
Acolo rătăceam
pe sub cetini,
în vreme ce bătrînul meu sat
își deschidea cerul
și mă aștepta
cu inimi despicate de somn
și de veghe.

Ștefan Marinconi își dezvăluie astfel cu curaj și emoție secretul supraviețuirii sale eroice, obștea din care s-a născut și care-i dă viață din viața ei. Departe de a fi un pensionar compătimit al celebrului spital, poetul se afirmă azi cotidian ca un activist cultural de primă anvergură în satul și comuna sa, poezia fiindu-i nu o dată arma prin care a învins clipele grele prin care a trecut. L-am văzut odată interpretînd într-un montaj literar ce avea ca laitmotiv oîlăritul din Jupinești, cărula și în această plachetă îi închină cîteva versuri memorabile.

Plachetă „Clipe învinse“, care e mai mult decît un jurnal liric al momentului dintre moarte și nemoarte, un univers poetic complex și pregnant în care patria și locurile natale, cu oamenii lor atît de dragi poetului, e un act de cultură săvîrșit cu eroism, sinceritate și talent, ceea ce nu-i puțin pentru un autor dintr-un sat, fie el și prodigios, cum este Jupinești Făgetului. Cenaclul „George Gîrda“, care în acest an împlinește două decenii, repurtează prin plachetă de versuri a lui Ștefan Marinconi o nouă biruință, pentru care merită toate felicitările și prețuirea.

NICULAE STOIAN ■

Din peruzea în peruzea

Seria aventurilor lui Mărgelatu continuă imperturbabilă, ajungînd, iată, la a cincea ediție. **Colierul de turcoaze** (regia, Gheorghe Vitanidis, scenariul, Eugen Barbu și Nicolae-Paul Mihail) face să se desire și, la sfîrșit, să se „reconstituie“ (cuvîntul aparține scenariului) un colier de peruzele de la gîtul unei preagrațioase domnișoare vieneze (Marina Procopie) și, odată cu el, o afacere bancaro-politico-polițistă pe care, evident, o descurcă nu oamenii Măriei sale, ci Mărgelatu plus nedespărțitul sau prieten Buză-de-iepure. Un trimis al Băncii Austriei, împreună cu fiica sa, intră în țară și este răpit (tot împreună cu fiica) chiar la granița de oameni Agatei (Marga Barbu). Consulatul austriac din vremea lui Vodă Bibescu protestează și dă termen 6 zile pentru recuperarea străinilor, sub amenințarea cu intrarea în țară. Așadar, un fel de ...săptămînă a înțelepților, pentru că nici aga (Traian Stănescu), nici Vodă (Ion Besoiu) nu au vreo idee constructivă și trebuie să vină deșteptăciunea zeflemistă și sufletistă a lui Mărgelatu ca să salveze situația.

Florin Piersic (în rolul lui Mărgelatu) își joacă personajul cu vădită plăcere (lucru ce s-ar putea spune despre majoritatea rolurilor lui, fiind fără îndoială unul dintre dăruiții fără rezerve ai meseriei), chiar dacă, uneori, cu o copilărească plăcere. După cum știm, Mărgelatu se ferește de a fi frumos. (Anti) eroul care mestecă întruna seminițe cunoaște însă fair-play-ul, știe să fie curtenitor, fără să accepte prea repede avansurile (în **Colierul de turcoaze** dulcea Ursulă imperială — Marina Procopie — este de o mutenie mai mult decît expresivă în acest sens), nu-și pierde nici o clipă cumpătul, așteptînd întotdeauna să „se coacă“ momentul. Pe post de Sancho Panza și cal de bătaie (ai ironiilor amicale ale lui Mărgelatu) — Buză-de-iepure (Sobi Ceh) luminează cadrele cu strălucitoarele lui cămăși albe și cu prezența mai mult decît oportună în scenele „de specialitate“ (de bătaie).

Din peruzea în peruzea (descoperite te miri unde pe urmele celor doi austrieci), cei doi leagă aventuri felurite : o scenă a intrării la han din care mai lipsea numai mucavaua Far-west-ului hollywoodian, vreo două „bătăi“ bine făcute și „catharctice“ mai ales pentru tinerii spectatori (în virtutea legii că binele învinge rău), cîteva scene de interior cam înțepenite (acasă, la Agata, în casa conspirativă a Frăției, în saloanele domnești), dacă nu chiar puțin caricate (ca în întrevederile dintre domnitor și agă), precum și o scenă curioasă : la han, haiducul Mărgelatu — pesemne încă în „concediu“ la începutul filmului — chefuiește, trecînd dintr-o învirtită strașnică într-un... „zorba“ pătimaș. E drept, moda grecească nu era străină anilor Frăției, dar ne îndoim că prelucrarea celebrului dans de către semnatarul partiturii muzicale a filmului (George Grigoriu) este tocmai amănuntul care dă culoarea locală... În roluri mici (și multe), o distribuție sonoră ridică întrucîtva interesul față de film : George Motoi, Alexandru Repan, Jean Constantin, Alexandru Arșinel, Rodica Popescu-Bitănescu ș.a.

Flancat de o producție cinematografică diversă și consistentă, filmul lui Gheorghe Vitanidis (oricum, mai bine finisat și închegat în acest episod) și-ar găsi locul potrivit : acela cuvenit unui film de aventuri care a reușit să impună un personaj și care preia (uneori cu naivitate, alteori aproape ingenios) schemele idilice ale westernului clasic. Cum însă noul film urmează unei pauze oarecum prelungite în ritmul premierelor românești, „colierul“ strălucește prea tare, așa încît se pune întrebarea dacă e autentic.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

● **Confesiuni.** Știați că regizorul Liviu Ciulei este și arhitect-diplomat, proiectînd, în această calitate, Teatrul „Odeon“ (Nottara), pe care avea să-l construiască tatăl său ? În afara acestei izbînde, Liviu Ciulei a participat cu un proiect și la concursul pentru Teatrul Național din București și a colaborat, în calitate de consultant tehnic, la teatrul realizat de Cezar Lăzărescu, a cărui sală, „Atelier“, a devenit celebră. Omul de teatru Ciulei își descoperă astfel afinități cu o altă personalitate din domeniu, Erwin Piscator, celebrul regizor care în anii '20 a proiectat la Berlin, cu arhitectul Walter Gropius, primul „teatru total“ din lume. Legătura dintre cele două domenii ! se pare cu totul firească lui Liviu Ciulei, ale cărui argumente, subtile și convingătoare, nu pot fi puse la îndoială : „...în greaca veche, dacă stai să te gîndești, există un singur cuvînt, «techné», pentru noțiunile de tehnică și artă“. De unde aflăm aceste amănunte biografice ? Din foarte frumosul interviu realizat de R.G. Bruduș și publicat în revista **Tomis** (nr. 1/1986).

● **Addenda.** În aceeași revistă, Alex. Ștefănescu întocmește o bibliografie incompletă a operei lui Gheorghe Grigurcu, scriitor pe care-l comentează la rubrica sa **Istoria exactă a literaturii române contemporane.** Nu e o tragedie că exegetul pierde din vedere volumul **Critici români de azi** (1981), în care e adevărat că Gheorghe Grigurcu îl amintește pe Alex. Ștefănescu doar în cuvîntul preliminar, dar, la vreteriile unei asemenea istorii, maliția amicală nu mă lasă să nu-i semnalez omisiunea. Ca între critici, vorba lui Grigurcu !

● **Sfaturi pentru tinerii fumători.** Astfel ar fi trebuit să se intituleze articolul Irinei Chiriac din **Magazin** (nr. 9/1986), despre climatul de studiu al elevilor, în fapt o înșiruire de lucruri comune, căci, la un moment dat, lăsînd să se înțeleagă că tinerii școlari ar bea și tutun în timpul studiului, autoarea îi sfătuiește să evite aerul viciat : „Tot ca recomandare pentru îmbunătățirea randamentului școlar, înainte de începerea lucrului se aerisește bine camera, dar și după 1—2 ore de studiu. Alături de aerul viciat (fumul de țigară se include astăzi între noxele deosebit de primejdioase care diminuează puternic capacitatea de muncă intelectuală) se va evita și zgomotul (discuțiile cu glas tare, emisiunile de radio etc.)“. Să zicem că înainte de a se apuca de lucru va fi fumat altcineva în camera copilului, dar după două ore de

Tablouri din expoziții

Lacrimi preschimbate în stele

Să vorbim despre marele, neobișnuitul de marele număr de vizitatori ce trec zilnic, și la ore dintre cele mai diferite, pragul expoziției pe care **Sabin Ștefănuță** a deschis-o recent la **Galeriile de Artă ale Municipiului**, vizitatori pe chipul cărora se pot citi, deopotrivă, încîntarea și surpriza, sau despre acea noutate strict tehnică în pictura pe sticlă, adică impregnarea părților de umbră ale compozițiilor cu o pulbere strălucitoare ce dă desenului, atunci cînd este mișcat în varii cîmpuri de lumină, o anume delicată vibrație, sau despre demersul artistic al acestui pictor de-aleasă ținută cromatică, inclusiv grafician cu o linie a cărei sensibilitate atinge, nu o dată, cele mai înalte note ale unui lied profund interiorizat, sau, în sfîrșit, despre cavalcada de metafore ce cîntă, într-un limbaj plastic manevrat cu abilitate, frumusețea în sine, pură ca o lacrimă ce se preschimbă în stea, a chipului uman învăluit de o adîncă și netulburată visare ?! Și lista unor posibile direcții ale comentariului s-ar putea completa : pentru Sabin Ștefănuță pictura pe sticlă este, de exemplu, continuarea, într-un alt plan ideatic, al acestui meșteșug artistic practicat de iconarii de-altă dată din Mărginimea Sibiului, de unde artistul însuși vine ; majoritatea lucrărilor, o altă posibilă direcție a comentariului, sînt urmarea directă a unui îndelungat contact cu arta Renașterii, în urma unei fructuoase călătorii de studii și documentare în Italia ; și-ar mai putea fi vorba, nu în ultimul rînd, fireste, despre titlul însuși al expoziției, **Atelier-'86**, ceea ce vrea să însemne dorința artistului de-a purta un cît mai viu dialog (cu iubitorii de artă, cu criticii de specialitate, cu colegii) despre continua devenire a lucrărilor în drumul lor lung și greu spre ceea ce s-ar numi operă de artă. Cu alte cuvinte, această poate prea lungă introducere ar voi să atragă atenția asupra unui anume moment, extrem de complex, la care a ajuns, în evoluția sa, acest artist care, în pictura pe sticlă, a ridicat ștacheta valorică la o cotă foarte greu de atins. Pictura sa pe sticlă este artă în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Divertismentul decorativ a fost înlocuit de-o dezbatere gravă și la obiect asupra condiției umane, a lumii înconjurătoare. Aureolate de un veritabil roi de simboluri renascentiste, în aceeași măsură însă proprii basmelor și legendelor noastre populare, încremenite într-o atitudine hieratică, adîncite în sine, nostalgice, încărcate de-o melancolie copleșitoare, personajele lui Sabin Ștefănuță trăiesc clipa sublimă și pură în care lacrimile se preschimbă în stele, în timp ce povestea romanticei și suav desuetei Verone se desfășoară sub chiar ochii noștri.

VICTOR NIȚĂ

Tribuna tinerilor compozitori

Dar înțelesul?

Cea de-a opta manifestare a acestui ciclu, organizat cu ani în urmă de Filarmonica „George Enescu", ne-a oferit în concertul programat în această stagiune cîteva lucrări inedite, variate ca stil, concepție și mijloace de expresie, aparținînd unui mănunchi de cinci compozitori : **Viorel Crețu, Irina Hasnaș, Mihai Virtosu, Mihaela Stănculescu și Cristian Alexandru Petrescu**, păstrînd astfel ordinea cronologică a desfășurării manifestării.

Vom afirma, dintru început, că talentul fiecăruia este indiscutabil. Mai mult, că talentul le este dublat de temeinice cunoștințe compoziționale, rezultînd, deci, un bagaj solid pentru ca nobila, dar dificila profesie de compozitor să aibă o bază de pornire extrem de viguroasă. Cele afirmate mai sus s-au văzut, îndeosebi, în „Muzica pentru Foarță", a lui Mihai Virtosu, în interpretarea fără repros de către cunoscutul ansamblu **Musica Nova** (în noua sa alcătuire : Mircea Opreanu — vioară, Anca Vartolomei — violoncel, Leontin Boantă — clarinet, Viorica Ciurilă — percuție și Mihai Virtosu — pian, toți, instrumentiști de clasă), cu contribuția de excepție a mezzosopranei **Steliana Calos**. Pentru cei mai puțin avizați, titlul piesei amintite se referă la numele poetului timișorean **Șerban Foarță**, autorul a patru versuri mai neobișnuite : „Parfumurile unor crinoline / Parfumurile unor crini / Oh ! line par-fumurile / Unor crinoline...", așadar nu joc de cuvinte care l-a inspirat pe Virtosu într-un calambur muzical irezistibil, pornind de la repetarea silabelor (chiar dacă textul inițial își pierde însemnătatea pe parcurs) și pînă la profunzimea versurilor date, totul scris cu meșteșug, cu dialoguri certărețe între vocea umană și celelalte voci instrumentale, primind, din plin, aplauze meritate din partea întregului public. Pînă la urmă, Virtosu a adăugat piesei sale un subtitlu : „Placă (puțin) defectă", din aceasta, cel ce citește rîndurile de față, putîndu-și ușor imagina un disc defect care se învîrte, se învîrte, se învîrte... slăbe care se repetă **(voit)**, se repetă, se repetă... Sigur că experiența mai consistentă a compozitorului, printre altele premiat la Roma, în 1982, cu distincția „Valentino Pucchi", pentru lucrarea „Viitorul", (după Henry Michaud), autor al unei operete, al unui concert pentru flaut etc., a contribuit din plin pentru ca substanța creației să poată fi receptată de ascultători ; sigur că **melodica** este mai aparte, fiind total subordonată întregului ; sigur că, aici, nu avem de-a face cu un **do major**, ba dimpotrivă, cu o tratare complexă a tonalității ; dar ce interesează toate acestea, cînd omul din sală simte fiorul mesajului creator, chiar dacă — uneori — nu înțelege prea curînd plinătatea gîndurilor componistice, rămînînd însă **comunicarea**, obligatorie — credem — între podiumul de concert și stal !

Viorel Crețu știe multe ; știe chiar să fie ironic în creație, „Studiul de reduplicare I", prezentat prin intermediul violonistului Ioan Marius Lăcraru, vădind un fel de lecție de vioară în care arcușul are rolul predominant în expresie, acompaniat, din cînd în cînd, de zgîrieturile corzilor pianului, ori de sunete înfundate în registrul subgrav. Putem accepta orice, deci și acest umor, totul e ca lucrul să fie bine făcut ; și, în acest caz, răspunsul este afirmativ !

Grupul celorlalți trei compozitori, fiecare cu personalitatea și talentul său, ne-a ridicat însă multe semne de întrebare, cu toată străduința pe care și-au dat-o interpreții : Adrian Petrescu, Tiberiu Ungureanu și Remus Manoleanu, în „Evolutio II" al Irinei Hasnaș ; Virgil Frîncu (flaut și bandă magnetică) în „Metamorfoze II", de Mihaela Stănculescu ; violonistul Radu Ungureanu, în „Apochemata", a lui Cristian Alexandru Petrescu. În ce constau problemele ivite ? Mai întîi lipsa de înțeles a lucrărilor oferite. Nu sîntem refractari la nou, dar credem cu toată tăria că orice creație trebuie să pornească de la o idee, sau — măcar — de la un crez, în ceea ce are de spus compozitorul ; ori, din păcate, aici, acest fapt n-a ieșit în evidență. Apoi, sensul mijloacelor de expresie, cu care poți face orice cu instrumentul, poți folosi și benzi ajutătoare, aparate electroacustice, totul este, însă, să aibe o justificare și un sens, poate doar și acela al reliefării culorii timbrale, dacă nu altceva. Firește că publicul nu se acordă la unison, cu tonusul creatorului ; important este, după opinia noastră, să se găsească unda medie necesară comunicării, frecvența medie a recepției, chiar și pentru cei mai avizați, obișnuiții și fidelii participanți la astfel de concerte. Altminteri, totul este zadarnic !

Credem în tineri, în talentul și cunoștințele lor, în seriozitatea cu care ei se apleacă peste hîrtia cu portative, de la tinerețe, care — în mod normal — este vegnic frămîntată de găsirea noului și aflarea adevărului, căutînd să dezlege misterele artei, pretindem însă și înțelegerea a ceea ce reprezintă esențialul pentru care se făurește opera de artă : simplitatea de comunicare, modul sincer și direct de a te face înțeles de aceia pentru care trudești. Ori, în compoziția muzicală, credem că fiecare creator, tînăr sau virstnic, dorește ca mesajul său să ajungă la acela care îl ascultă și chiar plătește pentru asta. Altminteri, la ce-ar mai folosi însuși procesul de creație ?

CLAUDIU NEGULESCU

CAP LIMPEDE

studiu, cine să-și fi aprins narghileaua ? Desigur, Sfîrfilică !

● **Omologare.** După ce, timp de zece ani, a publicat, singur sau în colaborare, diverse producții umoristice în ziare și reviste, Lucian Perța e omologat acum și de revista de specialitate **Urzica. O spumoasă Scrisoare de la un proaspăt abonat**, apărută în nr. 2/1986, prefațează, din cîte am înțeles, o colaborare ce va deveni constantă a acestui hîtru care e și un subtil autor de proză pentru copii. Calcul umoristic și parodia sînt procedeele predilecte ale acestui autor care încheie astfel depeșa către redacție : „Deci rogu-te și te socoate, / Eu încă mai astept un an / Și dacă zici tu că se poate / Fă-mi cunoștință cu... **Stolan** !" **(Radu G. Țeposu)**

● **Zilele cărții pentru tineret.** În perioada 18—24 martie se desfășoară în întreaga țară o nouă ediție a Zilelor cărții pentru tineret, manifestare integrată Festivalului național „Cîntarea României" și dedicată anul acesta celei de-a 65-a aniversări a făuririi P.C.R. La case de cultură, cămine culturale, case ale științei și tehnicii pentru tineret, școli, biblioteci, librării vor avea loc o largă gamă de manifestări cu cartea : lansări ale unor recente apariții editoriale, simpozioane, dezbateri, mese rotunde, întîlniri ale cititorilor cu scriitori, oameni de știință, cultură și artă, editori. Vor fi prezentate lucrări care ilustrează marile realizări ale poporului nostru, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în cei peste 20 de ani de istorie nouă, revoluționară care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., cărți științifice, beletristice, de artă.

În scopul sprijinirii pregătirii profesionale a tinerilor, al informării cu privire la noile cuceriri ale științei și tehnicii, al aprofundării problemelor pe care le ridică aplicarea în practică a noului mecanism economico-financiar se vor organiza ample dezbateri pe marginea celor mai valoroase și recente apariții editoriale.

Deschiderea la nivel republican a Zilelor cărții pentru tineret va fi găzduită marți 18 martie, orele 14, de Biblioteca Centrală Universitară, în cadrul Ateneelor cărții. Cu acest prilej va fi prezentat simpozionul „Cartea pentru tineret — factor activ al formării culturii umanist-științifice, al spiritului revoluționar al tinerei generații". În țară vor avea loc manifestări cu sprijinul tuturor editurilor, al asociațiilor scriitorilor, al cercurilor și cenaclurilor literare. **(Radu Levărdă).**

Cronica literară

de Valeriu Râpeanu

O nouă ediție Sadoveanu

Cu prilejul centenarului nașterii lui Mihail Sadoveanu, Editura Minerva a avut fericita idee de a începe o nouă serie a operelor sale, proiectată în douăzeci și cinci de volume. În anul 1981 a apărut primul tom al acestei ediții critice de Cornel Simionescu, notele și comentariile aparținînd lui Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, tom însoțit de un studiu introductiv datorat eminentului exeget al operei lui Sadoveanu, criticul și istoricul literar Constantin Ciopraga. După patru ani de zile (1985) a apărut și volumul al doilea și, de la bun început, trebuie să spunem că numai rațiuni de ordin tipografic au dus la segmentarea unui tot unitar. Cele două volume însumează 1 600 de pagini și nu ar fi fost în nici un fel posibil ca ele să fie strînse între două coperți. Volumele cuprind, în afara **Începuturilor** (1897—1904), și cele patru volume apărute în anul 1904 : **Povestiri, Șoimii, Dureri înăbușite, Crișma lui Moș Precu și alte povestiri.** Volumele noii ediții Sadoveanu nu pot fi privite deci decît unitar, ele formează un tot ce reprezintă două etape ce se continuă : a dibuirilor, a începuturilor și aceea a momentului în care Mihail Sadoveanu se impune în literatura română ca o prezență de întîia mărime, deschizînd, simultan cu Octavian Goga și Ion Agîrbiceanu, calea cea mare a literaturii române. Aceasta urma unei perioade de criză de la sfîrșitul secolului trecut cînd literatura noastră își căuta noile făgașe ale identității sale. Sadoveanu tatonase, ca orice începător, toate tărîmurile scrisului. Fusese, la sfîrșitul secolului, poet, prozator, recenzent al cărților și comentator al producțiilor din reviste, traducător. Aflăm toate aceste ipostaze în primul volum al ediției pe care o discutăm acum și ele proiectează noi perspective asupra structurii personalității lui Sadoveanu, înainte de a fi marele Sadoveanu din 1904, cel elogiat constant și superlativ de N. Iorga și premiat de Academia Română în 1906 în urma unui raport de premiere prezentat de o personalitate opusă lui Iorga : Titu Maiorescu.

Însemnările critice ale lui Sadoveanu, unele extrem de lapidare, dovedesc că drumul său literar nu-l putea duce decît către paginile Sămănătorului și ale Vieții Românești, deci către ideologia lui N. Iorga și apoi către aceea a lui Stere și Ibrăileanu. Toate aceste mici recenzii, de proporții reduse, cum spuneam, uneori doar de cîteva rînduri, ne dovedesc faptul că între Mihail Sadoveanu și N. Iorga s-a produs o întîlnire firească, necesară am spune, drumurile lor nefiind paralele, ci convergente. S-au întîlnit în momentul în care N. Iorga prelua conducerea **Sămănătorului** de la prietenii săi Vlahuță și Coșbuc.

Ceea ce a însuflat literaturii lui M. Sadoveanu doctrina lui Iorga a fost radicalismul social. Oricine urmărește cele patru volume publicate de Sadoveanu în 1904, nu poate să nu observe cum, de la o viziune predominant sentimentală, el a evoluat în „anii de ucenicie" de la **Sămănătorul**, către o viziune dramatică și tragică asupra existenței oamenilor din lumea satului. Cele două volume pe care le avem în față vin să dovedească modul în care personalitatea lui Mihail Sadoveanu s-a constituit într-un interval scurt de timp și definindu-și structurile proprii încă din primii ani ai scrisului său. Bineînțeles afirmația ar putea întîmpina obiecții : oare Sadoveanu din cele patru volume de debut, apărute în 1904, este același cu Sadoveanu din **Baltagul, Creanga de aur, Zodia Cancerului sau Frații Jderi ?** Este același, dacă ne referim la faptul că toată structura fundamentală a scrisului său, toată perspectiva sa de viață, toate opțiunile sale sociale și umane, toate convingerile sale le aflăm aici. Și scrisul său de mai tîrziu nu a negat, nu a infirmat și nu a diminuat nici una din aceste trăsături. În același timp Sadoveanu este altul în operele sale de maturitate prin procesul de esențializare, de sublimare pe care opera sa l-a cunoscut în urcușul neîntrerupt către culmi. Ca și Liviu Rebreanu, cîțiva ani mai tîrziu, ca și Enescu și Brâncuși în același deceniu cu ei, Mihail Sadoveanu a pornit de la atmosfera literară a perioadei în care s-a format, care l-a marcat, contribuind însă la definirea ei, punîndu-și o amprentă puternică asupra ei și depășind-o, încă de atunci, prin profunzime, amplitudine, vigoare. Astfel, toată epoca respectivă se află încorporată în opera marilor artiști de atunci, dar nimic nu mai este identic cu ea. Continuitatea și organicitatea nu mai sînt deci două noțiuni abstracte, ci realitățile complete, fundamentale pe care evoluția operei lui Mihail Sadoveanu ni le demonstrează plenar. Din opera lui Mihail Sadoveanu au mai apărut pînă acum două ediții. Destinul lor nu a fost dintre cele mai fericite. Cea începută în 1940 a continuat în timpul războiului, apoi, în condiții modificate, cîțiva ani după aceea. Cele mai multe dintre volumele ei sînt astăzi rarități bibliofile. Cea de a doua ediție, începută în 1954, e numai parțial utilizabilă, fiind tributară unor limite ale momentului și cu un aparat critic redus. Cea începută acum de confrații Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu este o adevărată ediție critică. Impresionează înainte de toate prin oncstitatea alcătuirii ei. Autorii folosesc toate sursele bogatei bibliografii sadoveniene în mod selectiv, deși ar fi de dorit ca un spirit critic mai accentuat să se facă simțit atunci cînd se expun opiniile celor care au scris despre opera lui Sadoveanu. Avem acum pentru prima dată imaginea alcătuirii operei lui Sadoveanu în timp și în spațiu, a receptării ei, și prin această ediție începem să-l cunoaștem cu adevărat pe autorul **Baltagului.** În același timp se cuvine să amintim aici ceea ce au realizat pozitiv pînă acum pe tărîmul editării lui Mihail Sadoveanu, Profira Sadoveanu și C. Mitru.

Cele două volume ale noii ediții a operei lui Sadoveanu vin după celelalte ediții apărute în timpul vieții scriitorului. După cum am spus, destinul nu le-a fost favorabil. Iată că a intrat pe făgaș, recent, o întreprindere cu sorți de izbîndă, debutată sub cele mai bune auspicii. O singură nedumerire : ediția este proiectată în douăzeci și cinci de volume. Deocamdată între apariția primelor două au trecut patru ani. Dacă slabele mele cunoștințe de matematică nu mă înșeală, în acest ritm apariția ultimului tom al ediției va avea loc peste o sută de ani, ceea ce e cam mult și nici măcar cei ce învață acum să citească nu pot spera să o vadă integral. De aceea fără a aluneca nici pe panta ironiei, nici pe aceea a unei discuții organizatorice, trebuie să spunem că pentru ediții ale unor scriitori de valoare națională, cum este Sadoveanu, trebuie aflate soluții ca în spațiul a cîțiva ani, cel mult un deceniu, întreaga serie să vadă lumina tiparului. Altfel ne vom afla în situația multor ediții începute, întrerupte fără perspective de a fi încheiate sau continuate la mari distanțe de timp, după alte criterii decît cele inițiale. Pînă atunci, să salutăm în aceste două prime volume o reușită a editării științifice a nemuritorului Mihail Sadoveanu.

Zi de iarnă cu petroliștii cîmpiei

Pulsul sondei, ca o bătaie de inimă

Am mai umblat printre sonde lui Bărăganului, la Brăila.

Și tot așa sufla vîntul.

Și tot așa mușca gerul, că se lipea pielea palmei de fierul rece, de se stringea fierul în ei. Și vîscolea.

Și cînd nu vîscolea, cădea ploaie sau chiciura, sau dogoare de foc și din mărunțișele pămîntului izvora, să aline convulsiile vremii, aurul cel negru al luminii : țițeiul.

Se întîmpla, se întîmplă mereu asta pentru că acolo, în Bărăganul Brăilei, ca și aici, în Bărăganul Teleormanului, niște oameni și ei aceluși, sondori, podari, fochiști, motoriști, nu înfruntă neapărat toate manifestările *dure* ale vremii, ci le îndură, își văd de treabă în tăcere.

Lucrînd cu pămîntul care mereu tace și doar din cînd în cînd se mai scutură, să-și mai arunce din povara de pe ei, sfredelindu-l pînă în zarea chipului a adîncului, sondorii au deprins de la ei calmul, îndurarea, tăcerea, tenacitatea, izbucnirea spre bucurie.

„Doar trei zile în iarna asta n-am putut pătrunde pînă la sonde, ne spune unul din petroliștii de la Schela de producție petrolieră Videle ; că sufla vîntul în rafale de peste optzeci de kilometri pe oră, de te culca la pămînt".

Lovit în arborada sondelor, vîscolul mugește îndurerat.

Schelăria se clatină amenințînd, gheața. Îmbracă fierul și omul, pentru că e OM, stă sub vreme : dă coaja timpului la o parte și trimite săgeți spre fîntînile fără fund ale zăcămintelor de petrol.

„După trei zile însă n-am mai așteptat ; am pătruns cum am putut pînă la pompe ; se rupseseră țițele de pompare, se defectase echipamentul de fund ; am scos țițele rupte și le-am înlocuit cu altele ; am reparat urgent tot echipamentul ; cu ani în urmă ne trebuiau douăzeci și patru de ore să înlocuim o pompă ; acum, mai bine organizați, mai specializați, reușim s-o înlocuim în numai șaisprezece ore".

Și pămîntul e desfundat ; se agață ca o caracatiță cu mii de brațe de cizma de cauciuc ; omul trage piciorul, dar caracatița aceea nevăzută ține cizma zdravăn și, uneori, i-o anulează din picior ; dacă ar putea l-ar înghite piciorul cu cizmă cu tot.

„Odată, zice, am lăsat cizma în noroi și am alergat cu un picior descult la sondă : am evitat erupția !"

Și pămîntul e desfundat în toată cuprinderea lui, de la Ciolănești pînă la Bălăria, și de acolo mai departe, pînă la Căsoaia.

Și petroliștii de la Videle navighează prin cîmpia clisoasă ; se ambalează motoarele grele, roțile taie cîmpia în fețiș lungi, mașinile se afundă pînă la butucul roților în noroaie, tractoarele cu șenile trag de ele, cablurile se rup, cerul e brăzdat de tunete și fulgere, iar pămîntul, ca o mereu nesătulă plantă carnivoră, îi adună tot mai mult înspre el, îi învăluie.

Și oamenii, pentru că sînt oameni, injură și rîd ; rîd cu gura pînă la urechi de porniri le cerului și ale pămîntului, pentru că ei, precum iarba, ies mereu la suprafață.

Șoferii, cu trupuri aburinde și cu oțel în suflet, pornesc tar mașinile încărcate cu țevi de la *Republica*, țevi pe care le vor mereu mai bune, sînt sute, mii de țevi, cu schele metalice, navighează în tăcere ; din cînd în cînd se oprește, sondorii lipesc urechea de pămînt și unde aud clipocitul mineral al țițeiului — numai ei îl pot auzi — se opresc, plantează din nou arborii aceia metalici, sondele, și sfredelesc iar straturile geologice.

„Acum doi ani, zice, ne-am realizat planul în proporție de 102 la sută ; acum un an, în '85 adică, l-am realizat la un nivel de 101 la sută ; anul ăsta ne-am angajat să sărim peste aceste procente".

Progresul consumă tot mai multă energie !

Foamea de energie nu e încă astîmpărată !

Bursa petrolului urcă și coboară prețurile barilului, îmbogățind pe unii, sărăcind pe alții, dar aici, la Videle, ecourile acestui joc, atît de riscant uneori, îl mobilizează pe oameni doar în scopul atingerii, împlinirii îndatoririlor lor înțelepte : ei știu că trebuie să trimită în rezervoarele de petrol ale țării 13 la sută din producția de petrol !

Și înspre Ciolănești, pînă spre Bălăria și Căsoaia, cresc, tot cresc numărul sondelor ; crește și numărul parcurilor, al rezervoarelor, al conductelor magistrale, cresc mereu pînă înspre amurgul acestui secol convulsionat.

„Astă-vară, zice, am cîștigat pînă la cinci mii de lei pe lună ; n-am stat nici noi, n-au stat nici utilajele ; le-am exploatat intensiv, am mărit productivitatea muncii, am doborît normele, iar acum ne întrecem cu alte norme".

„Veți putea face față acestei dezvoltări ?" întreb.

Izvor al aurului negru : sonda nr. 2 251

Drum prin straturile geologice către orizontul minus 800

„Nu, zice ; oricît ne-am organiza, ne-am mecaniza lucrările, trebuie să sporim numărul formațiilor de lucru ; altfel nu-i chip !"

„Dar mai vin oameni în petrol ?"

„Mai vin ; la Liceul industrial de petrol de la Videle, unde predau mulți oameni de-ai noștri, ingineri, economiști, se fac anual înscrieri ; sigur, ca peste tot, nici aici nu vin toți cei ce termină liceul, la sonde ; meseria asta e frumoasă și, așa cum ați văzut, aspră, bărbătească ; se apropie de ea tinerii cu calități pe măsură ; cei mai romantici, mai bărbătoși, mai obișnuiți cu greul și severitatea vieții, a acestei munci ; și recunoaștem că sînt, se mai găsesc astfel de tineri de nădejde".

„De ce severitate ?"

„Sînt departe de asfalt ; locul lor de muncă, după cum se știe, este între pămînt și cer, dar cu toată asprimea muncii noi nu angajăm orice om, ci oameni cu calități, așa cum v-am spus : buni profesioniști ori pe cale de a deveni buni profesioniști, curajoși, în stare să decidă repede și să decidă bine într-o situație limită".

„Ce numiți o *situație limită* ?"

„Sînt cazuri, și nu puține la număr, cînd de priceperea, inițiativa, decizia unui singur om, prezent într-un anume moment, într-un moment critic, la sondă, depinde, așa cum de foarte multe ori a depins, evitarea unor accidente, a unor pagube de multe milioane de lei ; așa cum înțelegeți de ce fel de tineri, de oameni avem nevoie ?"

Și tinerii, oamenii cei romantici, cei buni, cei cu sufletul muscat de zarea înfiripată a adîncurilor, de somnul eroilor geologice, vin să se facă sondori, podari, fochiști, motoriști, petroliști, într-un cuvînt.

Vin, că meseria asta e tentantă prin rigorile ei, e provocatoare prin bărbăție și curaj și mai e modelatoare, formează mari și puternice caractere umane.

Vin, că acolo, în cîmpie, pămîntul e desfundat în toată cuprinderea lui, motoarele se ambalează la maximum, roțile taie cîmpia în fețiș lungi, mașinile se afundă pînă la butul roților în noroaie, tractoare grele, cu șenile, trag de ele, cablurile se rup, cerul e brăzdat de tunete și fulgere, pămîntul, mereu nesătulă plantă carnivoră, îi adună tot mai mult înspre el, îi învăluie.

Și oamenii rîd de poruncile cerului și ale pămîntului, pentru că ei sînt OAMENI și, precum iarba, ies mereu la suprafață...

Fotoreportaj de
N. GRIGORE MARAȘANU
și ELENA GHERA

Costel Butică la ora prînzului

Vasile Manea — un sondor de cinci mii pe lună

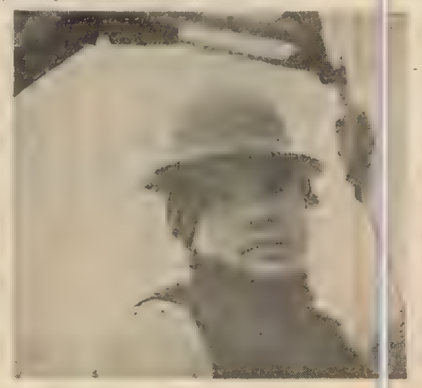

Marin Ciobanu, la începuturile carierei de sondor

Alexandru Mustăciosu, un sondor de la care se poate fura meserie

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

Să-și fericească părinții, să se bucure țara!

Un om egal un om

E probabil că nici măcar statisticienii să nu se simtă **procent** în studiile sociologice pe care le efectuează. Chiar și atunci cînd realizăm însemnătatea unor date statistice, datele acestea par să-i privească, mai ales, pe ceilalți. Cît despre părinți, ei nu-și pun niciodată problema că pruncii lor sînt, totuși, niște fracțiuni din cîmpul statistic. Titlul unei piese de Brecht spune că un om egal un om. Nici o statistică, oricît ar fi ea de optimistă, n-o consolează pe mama care își pierde, la naștere, copilul. De aceea, în maternități, deși statistica operează și aici — ba încă mai acut decît în toate celelalte domenii ale existenței social-economice — succesul global aproape că nu mai are sens cînd, din cauze ce ies din sfera fatalității, din cauze pe care obișnuim să le numim omenești, copilul, născut să ajungă om, se prăpădește în zilele în care ar fi trebuit să intre în viață. În maternități, lucrul statisticii are un înțeles numai cînd creșterile sau scăderile procentuale merg în direcția faceri de bine. În direcție contrară, orice procent se cheamă dramă. Într-o maternitate, procentul ratat nu e un procent dintr-o suferință întregă. Ei e toată suferința — și pentru mamă, și pentru doctori.

La Brăila, flințează de cîtva timp un nou spital de obstetrică și ginecologie. Unul dintre cele mai mari, pe acest profil, din țară ; în orice caz, un spital cu adevărat mare, dacă luăm în considerație realitatea că e, practic, spitalul pe specialitate al întregului județ.

Cînd vorbim despre dragostea pentru mamă și copil, despre grija societății pentru fiecare din membrii săi, ignorăm îndeobște faptul că dragostea cere dovezi. Fără dovezi, iubirea e retorică pură. O clădire nouă e o dovadă de iubire. Nu fiindcă înlocuiește o clădire veche. Un spital nou înseamnă un lucru cu funcțiile simțitor ameliorate, cu altele noi, o situație socială nouă, calitativ superioară. Venind aici, femeia care trebuie să nască are toate dovezile grijii ce i se poartă. Se simte unică. Multe femei află acum, pentru prima oară în viața lor, că sînt unice și că existența lor e ceva deosebit de important, că niște oameni, de care nu aveau cunoștință, străduiesc cu maximum de solicitudine, cu un soi de veghe sfîntă și încordată pentru ca acum și aici, iar mai departe, prin prunci, să le fie bine, să albă zilele și anii lor un chip, o bucurie.

La Brăila, spitalul nou a înlocuit, într-adevăr, unul vechi. În spitalul vechi, o seamă de rosturi se împlineau mai anevoios. E greu de spus ce a însemnat acest cuvînt — anevoios — în cazul concret al fiecărei nașteri. Statisticile sînt de astă dată probatoare.

Discutăm statistică, după ce vom fi văzut cum arată și pe dinăuntru noul spital, cu directoarea medic primar Ana Puschiță, cu medicul specialist Miriana Potlogea, șefa secției de reanimare, cu medicul primar Gheorghe Rădulescu. Și dumneavoastră, și eu avem copii, așa că sîntem foarte grăvi cînd ei-

tim cifrele. Aceasta-i situația : conducerea unui spital, ca și aceea a unei uzine, procedează în permanență cu cifre. Numai că, pe cînd la uzine cifrele sînt uneori curată convenție și acoperă, în loc să descopere, să adevereacă o realitate, la o „maternitate" realitatea suportă cele mai drastice inventare. Un om egal un om.

Noul spital e în funcțiune de doi ani. Are 500 de paturi și mai contează pe 200 în „spitalul vechi", și el în plin efort de înnoire. Creșterea, în sine, a numărului de paturi semnifică o nouă calitate, dar clădirea nouă e din proiect cu un spor de calitate verificabil. Trecerea cantității în calitate nu se întîmplă, adică, discret, fiindcă așa glăsuiește dialectica. Noua clădire are circuitele bine stabilite. Fluxurile nu se întîlnesc. E un fapt extrem de important pentru evoluția fiecărui caz. Fiindcă și o naștere normală e un caz. E cazul normalului care trebuie să rămînă normal. Internările se fac cu un lift, externările cu altul. Asta ca să se înțeleagă mai exact ce înseamnă separația fluxurilor. Și altele sînt remarcabile în noul spital. În primul rînd, împărțirea totalului de paturi pe funcțiuni — 190 la obstetrică, 170 la nou-născuți, 110 la ginecologie, 30 la reanimare — și dotarea corespunzătoare, pentru ca funcțiunile să se exercite eficient. Fie-mi iertat limbajul cam arid, dar povestirea unei clădiri începe întotdeauna astfel. Proiectarea ei nu e tocmai un prilej de voioșie, munca la construcția spitalului nu a fost nici ea o vesnică încîntare. Plăcut e rezultatul. E plăcută lumina din camere, sînt încîntătoare coridoarele, locurile de așteptare, intrările și ieșirile din spital, e un farmec toată clădirea. Într-un cuvînt, e nouă. Un nou ce spune că o și bine. Binele vine de acolo că spitalul are o stație modernă de sterilizare. Există și încă niște săli speciale pentru sterilizare. „La noi, spun doctorii, este esențial ca materialele să nu se amestece". Prin materiale se înțelege, firește, tot ce nu e om, ei cîtezdată și ce e om. Femeile consideră, alternînd-se în noua „maternitate", nu optimul de sterilizare, ci optimul de curățenie în tot locul. Un termen mai simplu și, pentru sufletul mamei, dătător de încredere. Miroase, cum s-ar zice, a curățenie. Miroase și a copii, dar a copii foarte curați. În planul statisticii, iată consecințele : procentul de „infecții intioare" — care apar în spital — a suferit o scădere semnificativă. Din cauza celor amintite, din cauză că serviciile de reanimare lucrează cum se cuvine — personalul fiind și el, desigur, stimulat de noile condiții de muncă — numărul „infecțiilor intioare" la secția „nou născuți" a scăzut de la 58 în anul 1984, la 18 în anul 1985. Au scăzut și procentele la hemoragiile meningo-cerebrale, traumatismele obstetricale au fost, în 1985, de două ori mai puține ca în 1984 iar mortalitatea a scăzut și ea

la un indice de 5,8% sub media pe țară. Un om egal un om.

Chiar și persoanele fără inițiative speculativă observă că un astfel de spital e un loc de unde multe, foarte multe femei învață să devină mame cu un procent bun — ca să nu ieșim din teritoriul statisticii — de încredere în cei din jur. Curățenie, riscuri minime, veghe autoritară, o veghe calificată și cu un procent de civilizație a relațiilor interumane ca atît. Statistica e operantă, totuși, și în treburile afective.

TUDOR OCTAVIAN

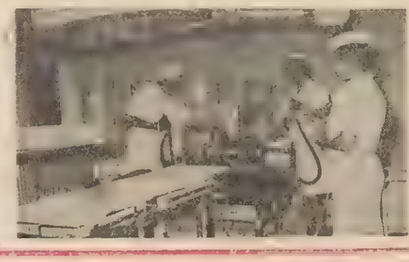

Lucruri grave și serioase

Am citit de curînd un volum de poezii care mi-a plăcut mult, deși nu mai auzisem pînă atunci de autor. Se numește **Triumful vieții** și este scris de Ioan Șerb. Mi-a plăcut pentru că poetul se exprimă clar și în imagini frumoase. Scrie în versuri clasice, cu rimă, ceea ce e mai ușor de înțeles. Dar nu numai din acest motiv m-a interesat volumul, ci și pentru că poetul scrie despre lucruri pe care și eu le-am simțit. Am găsit, de exemplu, foarte frumoase poezii de dragoste, de țară și de nautră, poezii care cîntă tinerețea și pe care le-am găsit potrivite cu vîrsta mea. Dar la fel de mult am simțit sinceritatea autorului cînd evocă satul natal, pe care îl închipuie ca un loc plin de povești, cu Feți Frumoși și Elene Cosînzene, rezemat în munți și ocrotit de codri. Și eu m-am născut într-un sat, în Prahova, și poate de aceea m-am simțit apropiată de felul acesta de a scrie. E mult dor în poeziile lui Ioan Șerb și eu cred că acest sentiment îl are orice om cu sensibilitate. Oricui dintre noi îi este dor, de anumite locuri din țară, de părinți, de frați. În carte chiar am găsit o poezie în care e vorba de dorul de prietenie, un alt sentiment foarte frumos cu care ne putem mîndri.

Aproape toate poeziile din carte pot fi recitate cu mare suflet fiindcă au un ritm ca și cîntecele. Probabil că cineva se va gîndi să le pună pe muzică. Datorită faptului că autorul vorbește numai de lucruri grave și frumoase pe care le trăiește omul și care explică sufletul omului, eu cred că e și o carte folositoare. Asta nu înseamnă că nu trebuie să citim și cărți în care descoperim diferite idei interesante care ne pot ajuta în viață, dar înainte de asta trebuie să avem un suflet frumos și acest lucru l-am descoperit în poeziile lui Ioan Șerb, care ne pot face mai buni și mai apropiați de ceea ce se întîmplă în jurul nostru.

CATERINA MIHALACHE
Cooperativa „Arta textilă", București

Constelația lirei

Culori de steag

De purpură, culoare dulce-n steag,
mai dulce decît mierea și nectarul,
s-a revărsat, din noi, curgînd cu drag,
să ne ridice, în etern, hotarul.

De grîu și orz, de struguri și gutuie,
culoarea galbenă-n drapele suie,
eseniele-n eter să-și veșnicească
poate ograda noastră românească.

De-azur, spălat de rouă și de ploi,
tot în stindard albastrul sfrălucește,
să nu uităm lumina din ei
cum, niciodată, nu îmbătrînește.

ION IANCU LEFTER

Tablou dintr-o expoziție

Știu că sînt aici,
Simt că sînt aici
Și totuși, de bună seamă,
Trecut-am dincolo de ramă
Unde nu sînt repere cardinale
Ci doar culori, tușe de roz,
Ploaie de roz,
Plecată pe fundalul chinorez.
Beția de culoare copleșește
Prim plan, buldozerul izbește,
Zidul bătrîn se clatină, se frînge
Sub lovitura de berbec,
Pietre ce cad, vremuri ce trec,
Lama reflectînd un soare roșu-sînge
În locul răscolit se naște-o groapă,
Culorile lucesc, mustesc de apă
Se sapă mai adînc ce-ascunde glia,
Deasupra-i zidul, jos e temelia.

CORNELIU ZEANA

O lume mai bună

Nimeni astăzi, cu atîția
strămoși,
nu mai poate fi inocent.
Sfinții fie însă ei, copiii,
feriți fie
de marasmul pe care noi, ceilalți
și ceilalți,
și ceilalți,
i-am cunoscut.

Poverile noastre
asupra lor să nu treacă.
Noi am vrut, noi am luptat
să le facem o lume mai bună...

Timp în timp

De cînd tot îmbătrînește
(mii, poate milioane de ani)
omul se poate crede aproape
nemuritor.
Imaginea aceasta încape într-un ochi
de copil, un zeu bucălaș, proaspăt
ițindu-se
din tufiș. Privește o clipă curios,
fără să înțeleagă. Apoi zîmbește. Și,
clipind,
a uitat totul.

GABRIELA NEGREANU

Misterul unor păpuși de ceramică

Formele ca formele, desenele ca desenele, dar păcat că în imagini nu se văd și culorile ! Pierdeți mult !

Fotografii de ELENA GHERA

De departe, tarabele îți iau ochii. Sînt în plină Piață a Națiunii, între alte tarabe, cele cu mere și castraveți murați. Îți iau ochii cu culorile lor orbitoare, ciai de culori orbitoare, dominate de roșu. Și ce roșu aprig, aprins, strident, violent ! Să fie oare niște fructe exotice, coapte de un soare cu intensități turbate, să fie miei, miei crescuți nu cu lapte, ci cu jăratic, și spintecați de cuțite ce n-au mai stat să aștepte legiuitul soroc al sacrificărilor primăverii ? Nu, sînt păpuși. Păpuși, adică figurine de ceramică. Vopsite cu duco. Dansatoare (mai ales dansatoare, surprinse în virtejuri de crinoline roșii, unele verzi, dansatoare „de epocă", tipe gingașe, cu purtări „de epocă", dezvelindu-și pudic, din crinoline, doar gleznele), floroși marinari-pirați (numai capotele) pufăind din țigări babane, cai, căluți, urși, ursuleți, parcă și alte jivine, parcă și niște plante... Forme barbare (gleznele dansatoarelor concurează cu grațiile glezne de elefant), dar, ce-i al lor e al lor, netremurate, nesovăite, trase „la șanță", în matrițe de calitate, n-o să găsești doi urși, doi pirați ori doi căluți care să nu fie perfect identici. Desene, la fel, barbare, dar nu, nu „barbar" e cuvîntul, să nu ne ducem cu gîndul la artele primitive !, e vorba, pur și simplu, de niște mizgălieli floroase, bune să sperie copiii. Iar culorile...

În dosul tarabelor, niște inși spătoși, mustăcioși, arși la obraz (of, gerurile !), strigă din cînd în cînd cu voci guturale : „Cădouri, cădouri, luna cădourilor!" (? !). Deci ce vînd ei sînt cadouri.

Kitsch ?

Ar fi încă bine — iartă-ne doamne ! — să fie doar kitsch.

Sînt vreo șapte tarabe și în spatele fiecărcia cîte trei-patru-cinci inși, cu nevestele. Zic, de-i întrebi, că sînt din Odorheiul Secuiesc, după o clipă se răzgîndesc, zic că sînt de undeva din Ardeal, n-are importanță de unde, după care nu mai zic nimic. Te privesc circumspect pe sub sprîncene groase și nu le mai smulgi decît prețurile „cadourilor". 25 de lei o dansatoare, 20 de lei o căpățînă de pirat. Ieftin ! Urșii, avînd și blană (tot din ceramică, firește), sînt mai scumpi: doi poli.

În jurul tarabelor foiesc clienții. Marfa se cumpără. După vreun ceas, dansatoarea își ridică pretențiile, cere și ea doi poli. Se supără piratii și urșii. Bărbați, dar mai ales femei, abia descinse din tramvaiele care le-au adus din periferii, viră în sacoșe și plase, lîngă pătrunjelul trist și limfatic al anotimpului, cîte-o explozie optimistă de duco. Ceva, totuși, nu pare în regulă, cei ce cumpără se uită întîi în toate părțile, dacă-i privești îți zîmbesc jenat, strecoară „cadoul" în plasă cu gesturi furișe și o iau mîntenaș din loc. Oricum, „cadourile" se cumpără mai departe, cererea crește, prețurile cresc. Sînt cerute în special dansatoarele. În fauna și flora de pe tejghele, aparținînd unor necunoscute și înfricoșătoare jungle, damele astea au, parcă, un aer familiar, parcă le-am știi de undeva, la să vedem... Sigur, asta era, sînt cópii, filtrate prin sensibilitatea „creatoare" a tarabagiștilor, ale faimoaselor statuete de Sèvres, reginele porțelanurilor din toate timpurile !

Practic, n-am mai avea ce spune, totul e clar. Nu mai e nevoie să ne legăm de formele, de desenele, de culorile de pe tarabe, e de ajuns să ne oprim la materialele care intră în alcătuirea „cadourilor" și care înseamnă tot atîtea substituiri ale celor clasice, dictate de modelul originar, de legile lui artistice indeturnabile și imprescriptibile. A înlocui porțelanul cu lutul ars, ca și culorile naturale cu duco, este același lucru cu a înlocui, să zicem, într-un costum popular, pînza țesută în casă cu pînza industrială, arniciul cu firul de nailon, fluturii metalici cu fluturi de plastic. Produsul rezultat (chiar dacă, în cazul costumului, motivul sau croiul se salvează) nu poate fi, din pornire, decît hidos, canoanele estetice ce comandă gestul de artă fiind date în lături prin simpla substituire a suportului material. Căci elementele materiale sînt, se știe, extrem de importante, hotărîtoare chiar în fixarea a ceea ce se poate numi gramatica artei populare. Înlocuind aceste elemente rezultă, în chip paradoxal, o artă agramată — și asta unde ? Într-un domeniu în care rigoarea canoanelor e decisivă !

„Demonstrația dv. e corectă, dar aici nu se aplică", ne spune cineva. Cel ce ne-o spune e un reputat specialist al creației populare, invitatul nostru la acest festin de orori, dr. Ion Vlăduțiu, cercetător științific principal la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice. „Demonstrația dv., continuă domnia-sa, se aplică doar kitschului, dar kitschul lucrează sub firma artei, chiar în numele ei, deși, firește, o ocolește. Ce vedeți pe tarabele astea, ororile astea, nu intră sub aripa kitschului, n-au nici o tangență cu arta, nici măcar prin ocolirea ei ; ar fi penibil, stînjenitor pentru noi, să le aducem spre zona «creației populare». De fapt, isprăvile astea nici măcar nu se revendică artei. Întrebați-i chiar pe meșterii ăștia, sau pe negustori, ce-or fi, și-o să vedeți".

„Nu, dom'le !" se încruntă un mustăcios, devenit deodată atent și volubil cînd apunem mele de lîngă ei, nevastă-sa, chiar asta face de cîtva timp, sparge cu dansatoarele nuci, sub ochii vrăjiți ai unor cliente [illegible] decid : merită banii, e material a-ntîia !).

Ce să mai zicem ? Verificăm la șefii pieței, și tot ce ne-a turuit mustăciosul se dovedește exact, limpede și curat ca lacrima.

Vărsăm o lacrimă pentru marii meșteri olari din Horezu și din Oboga, care niciodată n-au venit la București cu capodoperele lor de har și mireasmă, căci „nu se plătie". Deși un bilet de tren din Horezu sau din Oboga costă, mult mai ieftin decît unul din Odorhei ori din Corund. Chiar, de ce n-or veni cu „cadouri" la București și horezanii, și obogenii ? Încă un mister, pe lîngă cel al aprobărilor date cu atîta filotimie (de către fisc, de către comerț) pentru desfacerea unor chestii ce-ți strepezesc ochii și sufletul. Și cîte măcar kitsch. Să le zicem kirpitsch ?

ILIE PURCARU

P.S. Povestea nu-i nouă, am întîlnit-o sub diverse variante, chiar dacă nu într-una atît de extremă, de violentă, cum e cea mai de sus. O variantă a ei (pe care o retranscriem dintr-o mai veche documentare) ne-a oferit-o dr. Paul Petrescu, coleg de institut cu dr. Ion Vlăduțiu : „Fac parte, de cîțiva ani, din comisiile de specialiști care, odată cu primăvara, în ajunul sezonului estival, se deplasează pe litoral, unde vin să-și desfacă produsele creatori populari din toată țara. Scopul acestei deplasări e să închidem robinetele kitschului. Dar cum le închidem ? Să vedeți... Selectăm ce e valoros, respingem ce nu corespunde, după care dormim liniștiți... Pentru ca, în zilele următoare, tot ceea ce noi respinsesem, toate produsele kitsch să invadeze litoralul. Misterul ? Nu e nici un mister. Ceea ce făcusem noi fusese o operație pur platonică, fără temei legal. Temeiul îl aveau ceilalți, cei «selectați». Adică meșterii ori pseudomeșterii, toți posesori de «autorizații» sau «certificate» de producători, eliberate de organele comerciale ale locurilor de baștină și confirmate pe litoral, în urma achitării taxelor de rigoare. Certificate în virtutea cărora, cu sau fără avizul nostru, ei pot vinde oricînd, oricînd, oriunde. Dacă totuși se prezentau la comisie, o făceau fiindcă «omologarea» noastră le dădea dreptul de a avea o tonetă de «artiști populari», căci asta sună bine, atrage cumpărătorii, o tonetă pe care apoi o încărcau cu tot ceea ce noi respinsesem". (În cazul păpușilor din Piața Unirii n-a mai fost vorba de așa ceva : negustorii noștri au ocolit comisiile de specialiști, forurile de artă, și nezicînd că sînt «artiști», «creatori populari», ci zicînd că sînt, pur și simplu, «producători de bunuri de larg consum», și prin asta avînd tejgheaua asigurată ! n.a.). „Deci la mijloc e un viciu de legislație, care face ca «filtrul-nostru, al specialiștilor, să fie superfluu. Nu mai vorbesc de alte aspecte ale problemei, cum ar fi vehicularea pe piață, de către întreprinzătorul particular, a unor materii prime cum e arama, aflată strict sub controlul statului. Prin ce canale ajunge ea în mîna particularului ? Apoi, toată lumea a observat, de pildă, că în stațiunile litoralului, ca și în alte stațiuni și pe alte piețe, o anume ceramică (ce nu-i, vorba dv., din Horezu ori din Oboga) apare în cantități care copleșesc. Ea e produsul acestui mecanism de «cooperare» care face ca, între oamenii locului, adeș între membrii unei singure familii — din care unul e lucrător în industria de ceramică, altul în cooperativa artizanală, ceilalți producători particulari — să circule materialele, smalțurile, glazurile, în direcția, evident, a ultimilor".

Ca să revenim la oile noastre (negre), ne mărturisim îndoiala că persoanele din Piața Națiunii ar fi ei înșiși, după cum pretind, „producătorii" obiectelor pe care le etalează. Sînt, credem noi, mai degrabă niște negustori, care au cumpărat obiectele și le revînd. Căci prea sînt mulți, cîte trei-patru-cinci, în dosul fiecărei tejghele ! Dacă toți vin la piață, toată familia, cine mai rămîne acasă, cine lucrează păpușile-dansatoare, piratii, urșii și caii ? Și încă în asemenea cantități ? Căci, am uitat să vă spunem, în zilele documentării noastre (6 și 8 martie), pe tejghelele respective se aflau sute și sute de piese !

Dar asta e altă poveste. Sau alt mister.

LP.

atelier literar

de G. Dumitrescu

Victor A. : Citeva lucruri mai bune : „Aviz", „Adaptare", „Unde ?", „De-a fir a păr".

V. Neicu : Există o inclinație lirică și chiar o anumită îndeminare a versificării. Dar registrul mijloacelor e încă foarte sărac, limitîndu-se la imitarea servilă, mecanică, invariabilă, a versului eminescian. Intenția de a continua studiile e lăudabilă ; veți continua, desigur, și lecturile și experiențele lirice, extinzînd aria investigațiilor și asupra celor mai noi cuceriri ale poeziei contemporane. Dintre textele trimise, „Ajunsă în absolut", „Clipa serii" și mai ales ciudatul „Te-ai mohorît", întăresc impresia că drumul dv. spre poezie nu e lipsit de îndreptățire. Țineți-ne la curent.

P. Sîrbu : Aceleași probleme. Mai bine, în „Alerg mereu spre niciunde".

Matei Emil : „Manuscrisele nu se înapoiază", dar nici nu se păstrează (ce să facem cu ele ?), ci se predau imediat serviciilor de colectare a hîrtiei. Răspunsurile se dau numai în cadrul acestei rubrici, nu „eliberăm adeverințe, avize", etc., cum doriți dv. (nu e, și așa, destulă birocrație în lume ?... Și cum ar suna oare o asemenea năstrușnică adeverință, v-ați gîndit ?... Poate cam așa : ...„adeverim prin prezenta că am citit 17 poezii proaste și agramate ale cetățeanului Cutare... Drept care, s-a eliberat prezenta adeverință etc. etc.). În schimb, răspundem absolut tuturor scrisorilor și manuscriselor pe care le primim (firește, dacă putem desifra iscălitura !) și publicăm, în chenarul alăturat cele mai bune versuri din cele primite (singurele pe care le păstrăm „la dosar", tocmai în acest scop).

V. Sichitiu : În ultimul plic, predomină confecția, livrescă, adesea, care, cu laborioase stăruințe, ajunge uneori la meditative „limanuri", relativ curate, gen „După lectură" „Melcul", „Contemplație". „Eu sîntem noi".

C. G. Serghe : Nimeni n-ar putea să vă caracterizeze mai exact versurile decît o faceți dv. însivă în scrisoare ! (chiar cu oarecare exces negativ !..). Dar dacă vă știți atît de bine „hibele" (întrebare absolut firească !) de ce nu faceți nimic spre a le împuțina, spre a lăsa drum liber, de afirmare, incontestabilelor însușiri de care dispuneți ?... Cîteva pagini ni s-au părut totuși pe o cale mai bună : „Dincolo de zgomot" (finalul, însă, coboară, rămîne derizoriu față de tensiunea poemului). „Împiedicînd gerul", „De senectute", „Pogrom" (dar nu „în piept", probabil, ci „pe piept"?!„..). Așteptăm vești din ce în ce mai bune (sperînd că apelativul scrisorii nu face parte și el din „massa de vorbe depeizate" și „fără discernămînt"....).

Ion Todea : Trebuie să aveți mai multă răbdare, răspunsurile nu pot veni cu promptitudinea ideală. Sperăm să putem recupera cît de curînd întîrzierea.

Monica Melinte, L. Soare, M. Postelnicu, Abdul, L. Popescu, O. Corbei, Dragoș Irimia, Alexa Pașcu, P.P.D. Birlad, Ina Rădulescu, Ad. Prișcu, L. Țuțuianu, S. Virovia, E. Mălăescu, Leon. Georgescu, O. Olceanu, A. Virescu. Anonim, M. Arhire, Dan Sima, C. Baljo, S. Canostep, T. Laza, Doriana Dor, Cavy Meca, V. I. Cilineă, G. Cupăreanu, S. I. Rotaru, Trei De X, Veronica Stan, Val Păcurariu, D. — V. Mihăilescu, Carm. Ștefănescu (ceva, în „Tu și eu"), **I. Buzdugă, Li — Emin, Felician Lupu, Crist. Negrii, Meda Petrariu :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Prevedere

O porțiune de toamnă,
cu actele în regulă,
a fost repartizată în lunile.
„Nici clima..."
spune femeia pedalînd prin apă.
Eu îi urmăresc picioarele
mișcîndu-se ritmic
și o acumulez pentru visele viitoare.

CONSTANTIN BUICIUC

Scară

Lume măruntă de porțelan,
universitatea, teatrul
și alte bibelouri,
printre care mă strecor
stîngheră,
pașii mei bat cu uriașă luare aminte
drumurile pe care,
alergam ca o furnică,
între iubire și ură,
Lume măruntă de porțelanuri
afumate, prăfuite,
sufletului meu hartă.

IRINA ALEXANDRESCU

Desprimăvărare

Au murit mirajele albe
și-n streașină pling
sufletele oamenilor de zăpadă.
Nu-i nimic, spune bunica,
în curînd totul o să fie verde.

MONICA MARIN

Sînt nopțile noastre

Sînt nopțile noastre
mai scurte ca gîndul
cînd trupul se coace
în alb așternut
cu buzele încă mînjite de soare
ne pierdem grăbiți
și vorbim la trecut.

Sînt nopțile noastre
corăbii aprinse
ce ard în pustiul
oceanului mut
colarge ce sfîșie nemărginirea
etern căutînd
țărmul necunoscut.

AURICA HORINCAR

Drum

Ce lungă-i calea pînă la tine
Îmi simt puterea albind pe drum
Speranța totuși mă întreține
Femeie-umbră femeie-fum

Barba-mi albește părul îmi cade
Dulci intersecții mă mai corup
Cînd ziua-mi crește noaptea îmi scade
Femeie-suflet femeie-trup

Mă paște sigur și ghinionul
Rivali se-ntîmplă prin preajma mea
Tu ești regina eu sînt pionul
Femeie bună femeie rea

Și-n clipa-n care-ai fost lîngă mine
Poate vreodată poate acum
Lungă-a fost calea pînă la tine
Femeie-umbră femeie-fum ....

VIOREL MUNTEANU

Tîrziu

Tu nu mai semeni
cu frunza
și niri zborul
nu-ți mai face
cuib
în irisul tău desfrunzit
seara nu mai auzi
tremurul apei
sub nările fremătînde
ale cailor triști
jafuri de vise
nepedepsite
mă bintuie
noapte de noapte
tîrziu, prea tîrziu
am venit
să te întreb
despre ce taci.

MIRCEA ȚĂLAN

Vorbiți și scrieți românește

Neologisme la modă

Asimilarea neologismelor a ridicat deseori numeroase probleme privind forma sau/și sensul cu care acestea sînt întrebuințate în limba curentă. Printre cuvintele noi care sînt încă greșit folosite se numără și **a incumba**, un verb discutat în repetate rînduri din punctul de vedere al semnificațiilor care îi sînt atribuite.

Multă vreme n-am mai avut ocazia să îl auzim utilizat cu alte sensuri decît cele etimologice, pînă în ultima duminică din octombrie 1985, într-o foarte interesantă emisiune radio, consacrată dialogului dintre arte. Invitatul emisiunii din duminica respectivă, un student, l-a folosit de mai multe ori și de fiecare dată incorect. În „Dansul **incubă** (!) multă pasiune", de pildă, doar forma verbului se aseamănă cu **a incumba.** Căutînd verbul **a incuba** în lucrările lexicografice uzuale, am constatat că **Dicționarul explicativ al limbii române** (DEX) nu îl înregistrează ; în schimb l-am găsit, ca element specific terminologiei medicale, în **Dicționarul de neologisme** (DN ; ediția 1978), unde sînt notate două sensuri : „1. a se infiltra în organism și a începe procesul patogen. 2. a (se) supune operației de incubație."

În exemplul de mai sus, **a incuba** este, probabil, o creație analogică, rezultată prin apropiere (formală) de termenii — mai cunoscuți — **incubator** și **incubație.** Altfel spus, avem a face cu un caz de etimologie populară, din categoria celor semnalate, printre alții, și de Caragiale. Utilizarea lui **a incumba** sub forma **a incuba** nu este însă de dată recentă, iar astăzi reprezintă una dintre cele mai răspîndite greșeli de acest tip.

În ceea ce privește înțelesul, acad. Al. Graur semnalează întrebuințarea lui **a incumba** cu sensul greșit de „a pretinde, a cere". Este accepția, nejustificată etimologic, pe care acest verb o are și în contextul „Dansul **incubă** multă pasiune" și pe care nu o indică nici un dicționar românesc.

După reperele etimologice din DEX, **a incumba** provine din fr. **incomber** „a(-i) reveni cuiva (în mod obligatoriu) ; a se ataşa la", lat. **incumbere** „a se culca, a se întinde ; a se arunca, a se abate asupra ; a se îndeletnici, a lucra." Deci nici cele două etimoane nu cunosc sensul „a pretinde". Lexicografii români glosează termenul **a incumba** prin **„(despre sarcini, obligații) a se impune, a reveni cuiva."** După sensul pe care îl are în română, acest cuvînt este, prin urmare, de origine franceză, iar înțelesul „a pretinde" este greșit ; incorectă este și semnificația „a presupune", în : „Compararea a două lucruri **incumbă** o bază comună." Și dacă **a incumba** este un neologism „la modă", frecvența cu care apare nu ne scutește de obligația de a-l utiliza corect.

La modă este și **a implementa**, un cuvînt de curînd intrat în limbă. Aproape orice poate fi „implementat" și oriunde : „Trebuie **să implementăm** în școală disciplina." „În colectivul nostru **s-a implementat** o autentică atmosferă de lucru." „Dialogul pe care **l-am implementat** cu partenerii noștri s-a dovedit deosebit de fertil." „Importînd aceste linii, **vom implementa** astfel o nouă tehnologie în realizarea produselor noastre."

Deși este un împrumut recent, **a implementa** cunoaște o circulație deosebită de mare, dar rar l-am remarcat folosit corect. Fiind un cuvînt intrat în româna actuală, nu este inclus în DEX, dar apare în DN (1978) cu sensul „a pune în funcțiune : a duce la bun sfîrșit, a îndeplini a realiza", ca element de origine engleză **(implement** „a îndeplini, a executa, a realiza, a duce la bun sfîrșit, a pune în aplicare : a garanta realizarea/executarea . a dota cu instrumentele necesare"). DN înregistrează de asemenea și substantivul **implementare** „acțiunea de a implementa și rezultatul ei", pe care l-am mai găsit în **Dicționarul de cuvinte recente,** cu sensul „Îndeplinire, realizare."

Ca termen recent este notat și în dicționarele altor limbi romanice. Pentru franceză, de pildă, **Lexis** datează substantivul **implémentation** la 1970, ca element utilizat în terminologia informaticii.

Înțelesurile pe care trebuie să le aibă a **implementa** sînt, desigur, cele indicate în DN : „a instaura, a institui, a stabili, a introduce" sînt sensuri pe care, etimologic, **a implementa** nu le are.

Noutatea unui termen nu înseamnă și posibilitatea de a-l întrebuința la întîmplare.

COMAN LUPU ■

„Muzica este esența ordinii"

(Urmare din pagina 9)

tură cu capacități sensibil-intelectuale ; poate primi sau respinge, potrivit acestor capacități pe care compozitorul trebuie — este dator ! — să le cunoască. Deci, cunoașteți copilul în complexitatea lui, înainte de a începe să scrieți pentru el !"

— Cum și-au însușit pedagogii și creatorii acest îndemn ?

— Amintindu-mi de cuvintele lui I.D. Chirescu, mă gîndesc la unele colective pe care le văd pe micul ecran, chinuindu-se să suplinească, prin mișcări ale tuturor încheieturilor trupești, lipsa mesajului pornit din inima caldă și sinceră a copilului. Alte colective alcătuite — în majoritatea cazurilor — din eleve care au depășit cu mult vîrsta copilăriei, dar îmbodobite, totuși, cu cravata roșie de pionier încearcă să convingă cu glasurile lor aproape maturizate că sînt copii și interpretează un interpretoriu care le aparține. Și pe unii, și pe alții, văzîndu-i, îi compătimesc ! Acum, pentru a sintetiza ceea ce am dorit să vă răspund, este bine să vă spun că am scris cîntece pentru cei mici din dorința de a mă ști folositor complexului și atît de importantului proces instructiv-educativ organizat și desfășurat pentru lumea lor și în lumea lor.

— Explicați-mi, ce înseamnă a-l educa pe copil în bucuria muzicii ? Nu cumva pentru a-l întări în tot ce-i oferă viața ?

— Este prea bine cunoscut faptul că orice mesaj artistic-muzical reprezintă un episod de viață, un crîmpei din trăirile umane care au însuflețit viața creatorului, trăiri îmbrăcate în haină sonoră și transmise pe calea undelor. El, mesajul, poate fi recepționat și prelucrat în imagini, atitudini, fapte, idei, potrivit gradului de sensibilitate artistică-muzicală de care dispune — de la natură — ascultătorul, dar și de nivelul de educație și de bagaj intelectual la care el se găsește. Cu alte cuvinte, dacă omul de creație are nevoie de o pregătire specială pentru a da **contur** și **conținut de idei** și **sentimente** mesajului său, tot așa ascultătorul trebuie supus unui amplu proces de formare a deprinderilor de a „descifra", a asculta, a analiza, a pătrunde — în ultimă instanță — în sensul sau sensurile mesajului recepționat. Pentru aceasta, este nevoie de mult, de foarte mult exercițiu continuu și conștient în cunoașterea componentelor muzicii.

— Ce ați dorit întotdeauna să-i învățați pe cei mici ?

— Am dorit să-i învăț pe copii un lucru esențial, adică să devină oameni, ființe situate cît mai sus pe scara regnului uman, acolo de unde se poate privi viața în complexitatea de relații care se impun și de unde se poate acționa „i răspunde îndatoririlor de pe poziția cetățeanului-patriot.

— Ce rol a jucat muzica în această acțiune educativă ?

— Muzica mi-a înlesnit cultivarea sentimentelor de dragoste de patrie, de respect și admirație față de conducători, de atașament față de idealurile colectivității în care trăim, de prețuire a jertfelor celor care au scris cu sînge istoria patriei noastre, de respect și îndatorire față de familie, părinți, școală, profesori, de muncă și disciplină, de ocrotire și înfrumusețare a naturii înconjurătoare, de dragoste față de tradițiile și produsele spiritualității poporului nostru — străvechi leagăn mioritic, de optimism, de dragoste de viață etc. Pentru toate aceste obiective, mi-am ales exemplele muzicale cele mai potrivite. Acolo unde n-am găsit, activitatea mea de creator s-a făcut simțită — să-mi fie iertată lipsa de modestie ! — făcînd apel la versuri proprii și la melodii create de mine, în cele mai multe cazuri de inspirație folclorică. Așa se face că activitatea mea didactică s-a împletit fidel cu cea de creație. Și aș vrea să mai adaug că i-am învățat pe copii să nu uite, nici cînd vor îmbătrîni, că **au fost copii !** Că trăiesc într-o lume a „marilor sincerități", lume de care — sufletește — nu trebuie să se despartă niciodată.

— Nu-i așa că întotdeauna ați văzut în copii — admonestați uneori — niște prototipuri umane de care să fim mîndri ?

— În marea dragoste față de copii, mulți profesori văd în aceștia idealul omului, cetățeanul de mîine, neglijînd în acțiunile lor educative rolul pe care-l poate avea mediul de viață de dincolo de disciplina respectivă și de dincolo de școală. Adeseori, și eu am fost tentat să cred că a-i trata pe toți la fel, ignorînd procesul de diversificare, înseamnă a găsi calea cea mai sigură în cristalizarea unor prototipuri cu care să mă mîndresc. De multe ori m-am înșelat, situație în care a trebuit să insist pe individualități, iar în unele împrejurări făcînd loc chiar admonestărilor. Rezultatele obținute mi-au întărit credința că oricît de divers ar fi materialul uman cu care profesorul de muzică lucrează, el are obligația morală de a cerceta și descoperi în fiecare copil acele aptitudini demne de a fi explorate și exploatate în scopul întăririi personalității acestuia.

— După părerea dumneavoastră, s-a schimbat ceva în muzică ?

— Nu ! Categoric, nu ! În muzică nu se poate schimba nimic. Ea a fost, este și va rămîne, veșnic, aceeași : „o lege morală. Ea dă suflet universului, aripi gîndirii, avînt închipuirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțînd sufletul către tot ce este bun, drept și frumos". Am reprodus din spusele marelui filozof antic Platon.

— Ceea ce spuneți poate să intrige pe mulți. În ce sens nu s-a schimbat nimic ?

— Dacă gîndim mai profund și mai analitic asupra conținutului noțiunii, ne dăm seama că elementele muzicii structurează **viața însăși, armonia în univers,** dincolo de efectele — mai mult sau mai puțin bizare — ale materiei „în mișcare". Nu este cazul să reproduc aici constatările unor mari gînditori ai tuturor timpurilor. Se știe însă că, așa cum nimic nu poate schimba ordinea și armonia în incomensurabilitatea și ireversibilitatea timpului, așa nu se poate schimba nimic în muzică ! Ea e supusă unor legi care au făcut să se nască universul și, în acesta, să se nască viața.

— Și totuși, chiar nimic, nimic nu s-a modificat ?

— Se pare că ceva a început să se schimbe, datorită necunoașterii acestor mari adevăruri : unele mentalități care țin de „meșteșugul" utilizării elementelor componente ale muzicii pentru a le transforma în vehiculatoare ale așa-zișelor creații.

— Să înțeleg că incriminați experimentul, experiențele novatoare ?

— Nu este cazul să ne oprim mai mult asupra acestui subiect, deoarece el este vast și necesită argumentări ample. Să ne punem numai o întrebare legată de elementarul bun simț : dacă eu, creator, trăiesc într-o lume cu care trebuie să comunic, sînt dator să-mi fac simțită existența, măcar ca element de colaborare cu viața socială ! Vorbesc o limbă pe care nimeni n-o înțelege, dar argumentez că voi fi înțeles de cei din anul... 3000, pentru că, chipurile, aceasta s-a mai întîmplat și cu alți creatori din trecut. Atunci, pentru ce să mă mai intitulez „creator al zilelor noastre" ? Cred că este suficient ; s-a înțeles clar ce-am vrut să spun și nu pot fi acuzat că „strugurii sînt prea sus !"

— Ce-ați transmite generațiilor tinere ?

— Să nu uite că, așa cum seva hrănește arborele — oricît de uriaș ar fi — de la rădăcină și pînă la ultimul mugur din vîrf, tot așa tradițiile hrănesc înnoirile. Drumurile bătătorite sînt o dovadă că pe-acolo au mers oameni și că acestea duc, inevitabil, către oameni, către suflete, către colectivit[illegible] în care trebuie să te int[illegible].

II. Inelul logodnei cu viața

„Momentul acela, din '54, de la Bicaz — prima străpungere de munte la care participam — a însemnat pentru mine cam ceea ce înseamnă pentru un adolescent care scrie poezii, tipărirea primelor stihuri ale sale. Eram deja meserias, învățasem mult de la șeful meu de brigadă, Dionisie Saiu, bărbat tînăr, de prin părțile Buzăului — om aspru, energic, iute și avînd disciplina în sînge. Dar străpungerea a fost cu totul altceva. Insist asupra ei pentru că, sincer să fiu, nici azi nu m-am eliberat cu totul din emoția de-atunci. Cînd noi, cei care veneam dinspre Pingărați-Stejaru i-am văzut în fața ochilor pe ortacii care coboriseră (pe dinăuntrul muntelui, după cum și noi tot pe dinăuntru suiserm) de la Hangu-Potoci, puțini au fost ăi care n-au lăcrimat. Ne-am dat mîinile, ne-am îmbrățișat și ne-am pupat de parcă eram frați sau ne întîlneam — vii și sănătoși — după o mare și grea bătălie. De fapt, asta a și fost străpungerea aceea ; o bătălie cumplită. Tunelul era lung de vreo cinci kilometri și avea diametrul de excavație de 14 metri. Mult s-a zbătut natura pentru a ne împiedica să trecem pe sub creasta muntelui Botoșanu...“ Nea Ghiță tace brusc și-și privește pantofilor. Îi respect tăcerea, dar văzînd că liniștea se prelungește, încerc să reiau firul vorbei : deci a fost frumos, nu ? Da, zice, ne-au filmat, apoi a urmat o petrecere pe cinste la cantină, ba ne-au dat și cîte o primă de 800 de lei... Iar tace. „Aia nu-mi iese din cap, nenorocirea aia de la inelu' 66. Adică nu chiar nenorocire, dar era cît pe ce să fie. Am lucrat, cu echipa, la betonare, trei schimburi în șir, fără pauză. Nu mi s-a părut greu din cale-afară. Ba, cînd am ajuns în dormitor, am simțit că nu se mai lipește somnul de mine. Zăceam așa, din cauza epuizării. Toată noaptea bîntuisem prin tunel, ca furnicile. Știam că e slabă roca și că trebuie prinsă cît mai iute în menghina oțelului. Dar iată că dimineața, la 10, s-a surpat un inel de opt metri. Apoi încă două, unul în amonte, altul în aval. Aproape 180 de tovarăși erau complet închiși în miezul muntelui. Dacă s-ar fi prăbușit noaptea, cînd montam fiarele și puneam betonul, azi n-ai mai fi avut cu cine sta la taifas. M-a apucat groaza pentru cei de dinăuntru. Știam ce simțisem eu cînd auzeam lemnele trosnind sub apăsarea stîncii. Ne-am aruncat la muncă. S-au zdrelit multe brațe, a curs sînge mult din mîinile care, în graba disperată a datului la tîrnăcop, se izbeau de bolovani. În sfîrșit, după 12 ore s-a produs breșa prin care să poată ieși cei prinși de surpare. Și au ieșit teferi. Toți ! Pînă la urmă, 66 a fost un inel al logodnei cu viața. La fel, într-o lună de dimineață, cînd eram liber — că, trebuie să recunoac, mult și des m-a ajutat norocul —, s-a produs o explozie de gaze. Atunci am văzut și eu ce putere pot avea ele, nevăzutele. Șinele erau îndoite în forme stranii, vagonetele — zvîrlite cît colo. Au fost și răniți, dar noi știam, din ce vedeam și făceam, fără să mai fie nevoie să ne-o mai spună cineva, că orice mare construcție impune și mari rigori și solicită asumarea unui risc aparte.“

Bicazul a fost, vreme de aproape trei ani, cea mai prețioasă și severă școală de viață prin care a trecut tînărul Gheorghe Iordache. Aici a învățat prima lecție a vieții în colectiv. A fost, ca fiecare, de serviciu în dormitorul uriaș ; a măturat, a spălat pe jos, a cărat apă și lemne, pretinzînd asemenea tuturor celor ce îndeplineau, pe rînd, această sarcină, ca nimeni să nu intre la odihnă fără să fi adus mai întîi o bucată de lemn în spate. A înțeles iute — presat de timp și evenimente — legile dure ale muncii în subteran. A fost promovat șef de formație. N-a știut niciodată — asta în ruptul capului n-a vrut să învețe — ce-i aceea absență. A intronat în formația pe care o conducea o severă ordine, dar și decizia colectivă, discutarea fiecărui caz în parte, atunci cînd apărea delăsarea. În '55 a plecat militar și a muncit mai departe : la Ilva Mică, într-o fabrică de cherestea, la Baia Mare, în mină, la Ocna Mureș, în construcții. S-a liberat în vara lui '58 și, înainte de a se întoarce la Bicaz, a făcut un drum pînă acasă. I se făcuse dor de părinți, de frați, de sat.

„Am fost cu toții nouă. Eu, cel mai mare. Ceilalți, născuți din doi în doi ani. Cînd plecasem de-acasă, Lucica, mezina, abia avea cîteva luni. Acum i-am găsit pe toți crescuți și m-am gîndit că fratilor de după mine — Alexandru, Ion și Valeriu — nu le strică să vadă și să simtă ce-i Bicazul. Le-am spus : asta dacă vreți să ajungeți bărbați. Și au vrut. Au rămas în sat, lîngă bătrîni, Octav, Vasile, Maria, Nicolae și cea mică de tot, Ioana. I-am dus pe băieți în colonie, în dormitoarele cele mari, unde erau cazați noii veniți. Și s-au pus pe treabă. Pe mine, cînd m-a văzut inginerul Nicolae Florescu, șeful șantierului (cel care, la surparea inelului 66, muncise, împreună cu inginerul Iosif Hojda, șeful de tunel, cot la cot cu noi, de ziceai că numai la lopată dăduseră toată viața) mi-a zis atît : bine-ai venit și la-ți formația în primire ! Am pornit, iar, totul de la capăt. Și munca dar și frumoasele petreceri cu prietenii. În cîte o duminică, scoteam patefonul la iarbă verde, ne luam cîinele din dormitor și ne așezam în jurul unui butoiaș cu bere. Regula de piață — fiecare, partea lui, dar și în funcție de leafa pe care o avea. Mulți vorbeau despre bucuria de-a fi burlac, jurînd că n-au să se însoare vreodată (și toți au făcut, apoi, pasul ăsta !). Eu n-am gîndit așa niciodată. De fapt, la un an de la venirea din armată, în '59, m-am și însurat. Copiii...“

Știu, e nepoliticos — chiar și atunci cînd iei un interviu și vrei să-ți surprinzi interlocutorul cu o întrebare-șoc — să-l întrerupi pe vorbitor, dar hai să ne oprim puțin, doar ne-am propus să discutăm despre dragoste. Și tocmai cînd am ajuns chiar la capitolul ăsta, să trecem așa ușor peste el ? Măi băiete — așa mă alintă nea Iordache, mai ales cînd își aduce aminte de cele aproape două decenii dintre noi și ține să fie sfătos — în toată viața omului numai o mare dragoste există. Păi tocmai la ea mă refer — m-am îmbățoșat cu. Vezi că te grăbești ? Eu am iubit de-adevărat lucrările la care am pus umărul, le simt în mine și acum, pe fiecare. Îmi ard ochii de febră atunci cînd le revăd. Îmi vine să le mîngîi, dar sînt prea mari. Iar asta mă face să fiu și mai mîndru. Soția mea știe și nu s-a supărat niciodată cînd i-am tot spus vorbe dintr-astea.

Dintr-o cutie apăru o fotografie a unei fete îmbrăcate (cum altfel ?) în loden, cu părul aproape blond, scurt și creț, cu ochi deschiși la culoare. Pe o etajeră — aceeași femeie, după 27 de ani : aceeași privire, aceeași pieptănătură. Era tînără de tot atunci cînd a-nceput să-i stea tot mai mult în preajmă un bărbat cu trăsături plăcute, emanînd calm și hotărîre. Fata era chiar de lîngă Bicaz, de la Pingărați, din locul de unde Gheorghe Iordache a început lucrul la marele tunel. Erai timid, nea Iordache ? Deh, ca flăcăul de 24 de ani : nici prea-prea, nici foarte-foarte. Îi făceam curte așa cum se făcea pe vremea aceea și cum cred că o să se facă totdeauna atunci cînd îți-e cu adevărat dragă : o fată : cîteva flori, o vorbă caldă, o privire cu tîlc... Ei, dar nunta, nunta a fost ceva grozav...

— Meștere Iordache ! Meștere Iordache !

Vocea de-afară, puternică și marcată de spaimă, ne readuce în prezent, la Riușor. Gheorghe Iordache devine șeful de echipă cu acest nume. Se repede și deschide ușa.

— Vino repede, nea Ghiță, că-i bai mare ! S-a surpat în galerie !

DAN MUCENIC ■

La Expoziția mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv, ROMÂNIA — 8 MEDALII DE AUR

TRANZISTORI MOS

Cu siguranță nu și-au propus să ne demonstreze de la ușa că sînt inteligenți. Expresia acestui fapt este, aminu începeput, umorul lor. Intra ca niște școlari premianți cînemați la cancelaria. Fac glume, se tachinează, se ștrichiuie cu ironii subtile și fiecare are o repică pe măsură și contaminantă, își permit chiar să glumească pe seama propriilor invenții care le-au înscris numele — prin cea premiată la Plovdiv — între creatorii lumii din domeniul electronicii deceniului IX. Este, îmi dau seama mai tîrziu, momentul lor de relaxare, modul lor de a se deconecta și, într-un fel, de a-și descamota timiditatea. Timiditatea omului obișnuit cu stările de încordare, obișnuit să rămînă ore în șir concentrat asupra lumii sale interioare de idei și de preocupări. Îmi dau seama că sînt, totuși legăturile nevăzute ale trainicei echipei lor, ba nu, și sînt mai mult decît o echipă, sînt o familie spirituală, cu afinități comune și idealuri comune. Deși sînt din colțuri diferite de țară, îi unește pasiunea și puterea lor de creație, spiritul de luptători, forța de a nu renunța în fața barajelor interioare și exterioare, dar cîte nu-i unesc ?! Dumitru Gheorghe Sdrulla este ardelean, din Aiud, și a terminat Electronica la București, în 1971. Este, într-un fel, mentorul echipei. A debutat în cercetare, dar după 4 ani, a venit în producție, pentru a acorda asistență tehnică la implementarea unei licențe de componente. Atunci și-a dat seama că putem face singuri, că avem idei și forțe creatoare să ne asumăm tehnologii oricît de îndrăznețe, devenind, niciodată rostită, profesiunea sa de credință. Un deceniu și jumătate de muncă probează această întrecere cu sine și cu timpul. A rămas în producție, unde, are convingerea, un cercetător poate să fie mai util și unde se poate realiza și pe sine mai deplin. Sorin Georgescu este din Bărăgan, de la granița dintre Ialomița și Brăila, de la Făurei, de-acolo unde, nicicînd „cîmpia eminamente a plinii“ n-a aspirat la tehnici atît de înalte. Are 35 de ani, a fost coleg de facultate cu Tudor Dunca, născut pe meleaguri maramureșene, la Sighetu Marmației, moroșan tăcut și tenace. Ion Ghiță, de aceeași vîrstă cu ei, vine din spațiul Argeșului, de-acolo unde s-a înălțat primul autoturism românesc, dar nu și din domeniul electronicii. El a terminat Fizica, în 1974, pe Platforma Măgurele, acolo unde domină spiritul unor savanți de talie internațională, ca profesorii Agirbiceanu, Horia Hulubei, Dan Bădărău, Șerban Țițeica.

Întrebasem mai devreme, pentru a umple spațiul așteptării lor, pe Daniela Nicolescu, responsabil cu invențiile și inovațiile din I.P.R.S. Băneasa, ea însăși fiziciană, „ce face un fizician într-o întreprindere de componente electronice ?“. Mă privește contrariată. Chiar nu știu ? Componentele electronice propriu-zise sînt mai curînd domeniul fizicii decît al electronicii. Rolul inginerului electronist este să le îmbine, rolul fizicianului să le conceapă și să le formeze ; sînt materia unor capitole întregi din Fizica modernă. Cînd a venit la I.P.R.S., în 1975, ca absolventă, după ce a făcut „rondul“ fabricii, a constatat fericită cît de bine își poate afla locul aici. Vedea la scară industrială ce învățase în facultate teoretic ori văzuse doar în laboratoare — creșteri de cristale, difuzii de materiale (cu germaniu, siliciu și alte elemente chimice), structuri de materiale semiconductoare etc., etc. Pentru Ion Ghiță — care se află în concediu de odihnă —, ne răspunde camaradul său Tudor Dunca, „în spiritul echipei“, pe muchie, între glumă și ton grav, dar fără umbră asupra adevărului. „Dacă se numește Ghiță, face foarte mulți“. Urmează a-mi explica faptul că, în grupul lor, care a ajuns să depășească 10 brevete de invenții (pentru patru dintre ei, însemnînd un număr egal cu anii de la absolvirea facultății), fiecare a putut fi „vioara întîi“ la una sau alta dintre tehnologiile originale pe care le-au pus la punct. Fără îndoială, Sdrulla a fost punctul de pornire, sufletul și liantul lor. Practic, ei au înființat secția 2 500, secția de tranzistori și diode cu siliciu. Trebuie să înțelegem că s-au constituit ca o grupă de cercetare prin vocație, din resorturile unor opțiuni profunde, nu prin obligații de serviciu, ei sînt în primul rînd, tehnologi la locul de muncă. Și dacă acum 10 ani, cumpăram o licență pentru diode, acum fabricăm ori deținem tehnologii proprii, încorporate în brevete, pentru o diversitate de tranzistori, aceste componente electronice fără de care nu se poate vorbi și concepe astăzi tehnica computerelor, automatizarea, robotizarea, tot ceea ce implică progresul rapid al tuturor ramurilor industriale. Iată **Procesul tehnologic pentru fabricarea magnetodiodelor planare**, „o invenție cu un potențial virtual destul de important“, cum o definește Sdrulla, „cărora noi le prevedem un viitor foarte mare“ cum ne traduce mai pe limba noastră de profani în ale electronicii, Sorin Georgescu, „ne vine dinspre preocupările lui Ghiță“, precizează Tudor Dunca. Premiată la Salonul național al invențiilor de la Timișoara, ediția 1985, a stîrnit la Plovdiv un deosebit interes din partea a numeroși specialiști din lumea întreagă și din partea a numeroase firme de electronică. Ele reprezintă una din tendințele mondiale cele mai noi, mai de vîrf în domeniul componentelor electronice, aceea a senzorilor, clasă de viitor pentru care se depun importante eforturi de cercetare. Se postulează chiar că „cine zice automatizare, zice senzori“. Ori, diodele magnetice planare ale inventatorilor noștri (destinate să măsoare cîmpuri magnetice) deschid o largă clasă de aplicații, de la domenii industriale la cele mai delicate, mai fine domenii științifice. Dar nu aceasta este invenția distinsă cu aur la Plovdiv ; am numit-o fiind în directă legătură și nu doar cronologic, ele au decurs unele din altele. Cu **„Procedeul de realizare a tranzistorilor MOS de putere“**, brevet OSIM nr. 85 673 din 1971, invenția premiată, ei au atins o altă culme. Spre care au mers în trepte.

Prin 1979—1980, au ofertat propriei lor întreprinderi, la licitație cu A.E.G. Telefunken (cînd unele cadre de conducere deja optaseră pentru cumpărarea licenței) ideea de a-i lăsa pe ei să pună la punct tehnologia de fabricație a tranzistorilor de putere și comutație triplu difuzate, solicitați de numeroase nevoi ale economiei naționale (pentru acționările electrice la mașini-unelte, pentru robotică, pentru un întreg și vast program de automatizări). „Am licitat în modul cel mai serios și mai real, și am cîștigat noi. Firește, am avut prioritate, în primul rînd, fiindcă nu ne mai costa valută, dar și pentru că produsele noastre nu s-au dovedit inferioare ci comparabile și competitive“. În 2 ani, au pus la punct o gamă foarte diversă de tranzistori — ca puteri, tensiuni, funcționalitate. De aici, au îndrăznit să facă pasul următor. Spre MOS. Aproape concomitent cu primele realizări pe plan mondial. În 1979, apare pentru prima dată în lume un tranzistor MOS de putere, produs de o firmă din Statele Unite. În 1982, echipa românească, formată din tinerii despre care vorbim, publica primele ei rezultate într-o revistă de specialitate. Ei i-au obținut printr-un procedeu propriu, original. De la apariție și pînă azi, saltul în fabricația tranzistorilor MOS, de mari sau mici puteri, este senzațional. În timp ce în 1980 îi fabricau doar 2—3 firme, în anii următori — 30, acum nimeni nu le mai știe exact numărul. O astfel de curbă spectaculoasă se datorează, desigur, virtuților acestei noi familii de componente. Avantajele lor tehnice și economice sînt deosebit de mari și încă insondabile. Dau posibilități nebănuite la miniaturizarea dispozitivelor în care sînt înglobate, la viteze mari de comutație și astfel la pierderi foarte mici de energie. Pot fi, totodată, cuplate direct cu calculatoarele, ceea ce înseamnă că acestea pot să comande direct partea de forță, fără să mai aibă nevoie de circuite speciale. În condițiile exploziei de noutăți în domeniul componentelor la care asistăm astăzi sînt socotite drept „singurul dispozitiv discret căruia i se prevede un viitor ascendent“. Tehnologia tinerilor noștri specialiști are în plus avantajul de a folosi în fabricație aparatură și utilaje mai puțin complicate față de alte firme, care, în consens, le ridică exorbitant prețul. Totodată, pentru o mai largă accesibilitate industrială, ei au introdus ceea ce în limbaj de specialitate se cheamă o „pasivare“, adică un strat ce protejează structura tranzistorului față de contaminări exterioare, reducîndu-le în acest fel sensibilitatea la proces. Crește astfel plaja lor de utilizare și gradul de rezistență în funcționare. Se știe că una dintre alternativele de dezvoltare a componentelor electronice este la ora actuală puritatea extremă, ceea ce își are și ea reversul ei, o prea mare sensibilitate a produselor le îngustează, pînă la urmă, domeniile de folosință, cele industriale fiind, de regulă — oricît de bine ar fi protejate aparatura și dispozitivele electronice — medii impure.

Entuziasmați, dar și lucizi, conștienți de ceea ce au obținut, cei patru tineri au propus, atunci, în 1982, „o variantă de export total“, o variantă de reprofilare a unei secții întregi de fabricație pentru tranzistori MOS. Inerția este cel mai greu de învins, nimeni din cei în drept să hotărască n-a avut acest curaj. Astăzi viața e de partea lor. Programul național de automatizare, robotizare aplicare a tehnicii de calcul în întreaga economie, stabilit la Congresul al XIII-lea al partidului și, în consens dezvoltarea producției de componente electronice, le conferă un întreg cîmp de acțiune.

CICI IORDACHE-ADAM ■

În primul rînd tehnologiile de vîrf

Întreprinderea de aparataj electric industrial Titu este singura de profil din țară. Fabrică aparataj de joasă tensiune pentru industrie și, într-o măsură mai mică, 15 la sută, pentru uz casnic. Nomenclatorul întreprinderii cuprinde 450 de coduri și aproximativ 750 sortotipodimensiuni. O cooperativă din Oradea mai execută aparataj casnic. De curînd a intrat în funcțiune un nou I.A.E.I., la Focșani, care a preluat o parte din producția Întreprinderii Titu și care i-a copiat pînă la identificare și emblema.

Sîntem în biroul inginerului Paul Lungu, directorul Întreprinderii. E 7 martie, și conducerea întreprinderii, comitetul de partid, sindicatul, comisia de femei se pregătesc să felicite pe cele 2 600 de femei care lucrează aici. Găsim totuși răgazul să pornim o discuție despre una din sarcinile cele mai importante trasate industriei pentru actualul cincinal — dublarea productivității muncii.

— Sarcina este grea, însă noi credem că am găsit soluții pentru realizarea ei. În anii cincinalului care s-a încheiat, creșterea anuală a productivității muncii, obținută îndeosebi prin acțiuni interne de autoutilare, a fost de 8—10 la sută. Iată că ni se cere să dublăm acest ritm. Pe primele două luni ale anului am realizat o creștere a productivității de 15 la sută, față de 12 cît era planificat. Pentru realizarea acestei sarcini, în paralel cu creșterea calității produselor și cu diversificarea producției, activitățile din întreprindere au fost trecute printr-un filtru total, căutîndu-se toate căile și mijloacele de îmbunătățire a fluxurilor tehnologice existente și a punctelor-cheie din activitatea noastră, adică cele cu consum mare de energie, materiale și manoperă. Pentru îndeplinirea sarcinii de dublare a productivității muncii nu mai putem să ne bazăm doar pe autoutilare, care constituia principalul mijloc de creștere a productivității. Anul acesta vom pune în funcțiune o nouă capacitate, o secție de acoperiri metalice, Pe spațiile care se eliberează am reorganizat atelierul de producție, eliminînd din flux elementele care conduc la pierderi, scurtînd distanțele de transport, mecanizînd anumite procese. Noua secție de acoperiri metalice va fi dotată cu linii asistate de automate programabile, concepție românească, realizată la Automatica București. Automatizările vor constitui principalul mijloc de creștere a productivității. Au fost vizate îndeosebi procesele mari consumatoare de manoperă. Depozitul de produse finite și semifabricate va fi dotat cu translatoare pe verticală și orizontală conduse prin calculator. Gestionarul va alege produsul necesar după care activitatea va fi preluată de centrul de calcul. Se vor automatiza operațiunile, îndeosebi cele de alimentare, din secția de mase plastice. Atelierul de strungărie va fi dotat cu agregate specializate de prelucrare, capabile să execute mai multe operațiuni. Pentru secția de prelucrări prin ștanțare, după o concepție originală și în colaborare cu Institutul Politehnic București, vor fi proiectate SDV-uri modularizate, care vor executa o gamă de operațiuni. Ele vor asigura o creștere a productivității și economii de material și în secția sculărie. În secția de sculărie lucrează la ora asta 500 de oameni. Utilajele cu comenzi mecanice, mașinile de eroziune, centrele de prelucrare vor asigura, pe lîngă creșterea substanțială a productivității muncii și precizie și calitate superioare. Secția de montaj este deservită de 30 la sută din forța de muncă a întreprinderii. Este în centrul atenției noastre. În colaborarea cu Institutul de proiectări pentru automatizări, vom elabora o linie automată de asamblare pentru prize și fișe industriale. Tot aici, împreună cu I.C.P.E. București, avem în vedere realizarea unor linii de instalații de automatizare pentru umplerea siguranțelor cu nisip și controlul automat al parametrilor. Se va mări numărul agregatelor de asamblare. Va participa la această acțiune Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini. Turnătoria de metale neferoase sub presiune va fi prevăzută cu mecanisme automate de montat matrițe. Automatizarea turnării va rezolva pe lîngă creșterea productivității și problema locurilor de muncă care degajă noxe și temperaturi ridicate. Această acțiune va fi asigurată prin colaborarea cu un alt institut, I.C.I.T.P.I.E. După cum se constată, am trecut la o colaborare intensă cu institutele de cercetări și proiectări. Progresul va intra în întreprinderea noastră în primul rînd prin tehnologii de vîrf, unele din ele fiind încă pe planșete sau chiar în stadiu de cercetare însă accesibile la nivelul actual al industriei noastre. Important este în această acțiune să participe toate forțele de creație disponibile.

O altă cale pentru creșterea productivității muncii este cea a modernizării produselor. În atelierul de proiectare a I.A.E.I. Titu fiecare produs existent este reproiectat în scopul miniaturizării, ceea ce înseamnă evident consumuri mai mici. Avem în vedere butoane de comandă cu gabarite reduse, elemente de racordare și siguranțe ultrarapide miniaturizate. Ni se arată, de exemplu, două butoane de comandă, înainte și după reproiectare. Cel nou este jumătate din cel vechi. Gama bunurilor de larg consum va fi mult diversificată, vizînd utilitatea, designul, valorificarea mai deplină a materiilor prime, reducerea consumului de energie : întrerupătoare electronice de modificare a intensității luminii, automate de scară, veioze cu variator de intensitate, sonerii muzicale.

În încheiere să consemnăm un fapt relatat de directorul întreprinderii :

— De multe ori piața internă nu s-a arătat interesată de unele produse care vizau chiar scopul reducerii consumului de energie electrică și unele produse s-au impus mai întîi la export. Veioza cu variator de lumină este produsă de doi ani. E reușită și ca design. Comerțul n-a contractat-o, în schimb o delegație străină văzînd-o, a întrebat doar atît : Cîte bucăți ne puteți livra?

Deci, problema înnoirii produselor nu este numai una a întreprinderii din Titu, ci și a noastră.

Într-adevăr, după discuția avută cu inginerul Paul Lungu, îi dăm dreptate : Sarcina dublării productivității muncii nu este tocmai ușoară, însă perfect realizabilă.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Cea dintîi locomotivă care a circulat în statul român

Premieră tehnică

Dacă ar fi să definim un fir roșu în jurul căruia s-a dezvoltat cu precădere tehnica românească în secolul trecut, acesta ar trebui căutat în dezvoltarea căilor ferate. Necesitatea lor fusese de timpuriu evidențiată, atît de către cărturari, cît și de către oamenii politici ai vremii. De ce apărea introducerea și extinderea de căi ferate atît de vitală pentru întreaga economie românească ? Pentru cauza drumului de fier se pronunțaseră de timpuriu Petrache Poenaru, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, C.A. Rosetti, Mihail Kogălniceanu, domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Economistul Nicolae Suțu scria în 1854 că aducerea cerealelor, una dintre marile bogății ale țării noastre, din interiorul Moldovei și pînă la Galați, costă mai mult decît transportul lor din acest port și pînă în Anglia, datorită proastei stări a căilor de comunicații. Iată de ce și domnitorul Al.I. Cuza, în mesajul către Cameră din 6 decembrie 1859, sublinia necesitatea îmbunătățirii grabnice a stării comunicațiilor, căci „întîrzierile de transporturi adăugite pe lîngă alte cheltuieli, absorb la noi [...] mai mult de a treia parte din veniturî", fiind nevoie în primul rînd de căi ferate. Iar la 4 ianuarie 1865, în Adunarea electivă, Kogălniceanu caută să liniștească pe aleșii națiunii , nemulțumiți de tergiversări : „Oricum, sesiunea aceasta nu va trece fără ca guvernul să propuie cel puțin un început de rețea care să facă să șuiere locomotiva și în această parte a României". Într-adevăr, la 10 noiembrie 1865 apare în „Monitorul Oficial" decretul prin care Cuza Vodă autoriza construcția liniei București-Giurgiu, de 70 km, concesionată unui consorțiu englez. Actul de concesiune pentru prima linie ferată în Moldova s-a dat la 21 septembrie 1868, unor asociați vienezi și londonezi. Primele două linii ferate au intrat în funcțiune în statul român în 1869 (București-Giurgiu și Suceava-Roman).

De ce însă politica de concesionare ? În primul rînd fiindcă țara nu dispunea de fonduri suficiente pentru a finanța lucrările, apoi fiindcă nu avea încă destui specialiști.

Concesionarii au construit un mare număr de linii, folositoare economiei naționale, dar au dat naștere și, la nemulțumiri crescînde. Realizau trasee excesiv de lungi, cu bucle inutile (deoarece lucrările se plăteau pe kilometru.) Își ascundeau veniturile reale, pentru a nu plăti integral statului român drepturile ce-i reveneau. Încălcau prevederile exprese ale contractelor ca, după un număr de ani, cel puțin jumătate din impiegați „să fie pămînteni". Unele lucrări importante erau prost executate, se prăbușeau sau se deteriorau. Inginerilor români, care se formaseră între timp, nu le încredințau decît sarcini minore, de revizie și control a rețelei existente. Neglijențele, neregulile, abuzurile au fost date la lumină în presă, care a relevat adevărate scandaluri, dezbătute pînă la urmă și de corpurile legislative. Se cerea tot mai mult răscumpărarea liniilor concesionate și construirea celor noi de către specialiștii români.

Pînă la urmă ceea ce era firesc s-a întîmplat. A intervenit actul istoric al trecerii căilor ferate sub conducere unică românească și sub controlul statului român ; desigur nu fără opoziția vehementă a cercurilor financiare străine care îi susțineau pe concesionari. „La noi — citim în excelenta lucrare de sinteză *Epopeea feroviară românească* de C. Botez, Dem. Urmă, I. Saizu (1977) —, drumul de fier a trecut relativ repede sub conducerea statului, într-o înmănunchere unică, denumită pe scurt prin inițialele devenite simbol — C.F.R. — cîțite de aproape un secol în toată Europa pe vagoanele românești."

Mai era însă nevoie de o probă hotărîtoare de iscusință, în a cărei reușită mulți nu credeau — construirea unei linii ferate proiectate și realizate de ingineri și tehnicieni români. Aceasta a fost linia Buzău-Focșani -Mărășești, iar director al lucrării a fost numit Dimitrie Frunză (1830—1903), unul dintre primii români absolvenți ai celebrei Școli Naționale de Poduri și Șosele din Paris (1856). Sarcina ce-i fusese încredințată era o supremă misiune de patriotism tehnic. Caracterizîndu-l admirabil, profesorul-inginer Ion Ionescu (Bizet) a scris aceste cuvinte semnificative : „...era unul din inginerii cei mai reputați din vremea lui. El a avut de luptat mult cu concesionarii căilor ferate, care au încercat să-i zdrobească onorabilitatea. A fost însă o cetate morală fortificată, care nu a putut fi luată, cu toate armele de atac."

În fruntea a 12 ingineri cu vechime, a 7 ingineri stagiari și a 5 conducători tehnici, Dimitrie Frunză a realizat premiera tehnică națională ce-i fusese încredințată, între 1 mai 1879 și 1 iunie 1881, devansînd termenul de execuție prevăzut. Costul construcției a fost inferior celui ce îl pretindeau concesionarii, iar problemele tehnice ridicate de traseu au fost rezolvate cu ingeniozitate." Se dovedea peremptoriu — citim în volumul deja amintit — că țara nu avea nevoie de specialiști străini pentru a-și extinde rețeaua feroviară". Traficul de călători s-a deschis la 1 iunie, dar ceremonia oficială de inaugurare s-a făcut la 18 octombrie același an, la Focșani, orașul frontieră dinainte de 1859. În entuziasmul festivităților inaugurării, s-a întemeiat și Societatea Politehnică din România, cea mai însemnată asociație tehnică din trecut. Iar ziarul „Timpul" scria : „În ziua de 18 octombrie, se inaugurează prima linie de drum de fier construită în țara românească prin ea însăși, prima linie de drum de fier care leagă direct Moldova cu Muntenia. Deci și sub raport economic, și din punct de vedere politic, ziua de 18 octombrie 1881 este o zi memorabilă".

O zi a marii noastre tradiții tehnice.

I.M. ȘTEFAN ■

Idei multe și bune

Ni s-a spus că dacă vrem să aflăm lucruri interesante despre activitatea de invenții și inovații din municipiul Bacău ar fi bine să mergem la Combinatul de îngrășăminte chimice, iar acolo să vorbim, dacă se poate, cu maistrul Vasile Dascălu.

Și s-a putut. Treaba n-a fost din cele mai ușoare pentru că locul de muncă al lui Vasile Dascălu e întreg combinatul !

— Deși sînt maistru de structuri de rezistență, conduc o echipă care execută lucrări speciale de protecții antiacide. Într-un combinat chimic se lucrează cu tot felul de acizi și solvenți. Aceștia atacă betonul și metalul din fundații, structuri și pardoseli, care trebuie protejate prin lucrări speciale. Cît de bine ar fi executate, ele trebuie refăcute din cînd în cînd. Tocmai asta face formația mea. Mai e necesar să amintim două aspecte importante : lucrările speciale de protecție antiacidă sînt costisitoare atît din cauza prețului ridicat al materialelor folosite, cît și al manoperei prețențioase și, al doilea, se lucrează permanent sub semnul urgenței, mai ales în punctele cheie ale unei structuri sau în locurile unde procesele tehnologice sînt mai periculoase pentru aceasta.

Vasile Dascălu are în jur de 45 de ani. Poartă o scurtă îmbălnită, strict trebuitoare unui om care lucrează în construcții pe vreme de iarnă. Ne privește prin ochelarii cu multe dioptrii și după ce ne face scurta prezentare a îndeletnicirilor sale în cadrul combinatului, transcrisă mai sus, completează : Într-un combinat ca acesta avem un cîmp larg de acțiune. Din procesele tehnologice rezultă deșeuri, reziduri și subproduse, pe care am încercat și uneori am reușit să le facem folositoare.

Invențiile și inovațiile lui Vasile Dascălu nu numai că merită dar și trebuie cunoscute pentru că oferă soluții simple, ieftine, la îndemîna oricui și înlocuiesc materiale scumpe și deficitare.

Din cele vreo 20 de invenții și inovații, cîte a semnat pînă acum, 12 se aplică la C.I.C. Bacău. Generalizarea lor, cei interesați se vor convinge, merită să fie grăbită.

Iată cîteva din ele :

● Întîrzietor de priză pentru ipsosuri, aplicată în anul 1985 Valorifică total silicea, subprodus tehnologic rezultat din instalația de săruri de flour. Produsul a fost omologat de I.N.C.E.R.C. București.

● Copertină antiacidă pentru aticurile acoperișurilor tip terasă. Înlocuiește tabla zincată, a cărei viață la instalația de acid fosforic este de 7—8 luni, cu covoare de cauciuc scoase din uz de la benzile transportoare. Benzile de cauciuc, care pînă acum se aruncau, se comportă foarte bine. Copertinele de acest fel vor fi generalizate după ce au fost testate la toate punctele nevralgice ale combinatului băcăuan.

● Bitumurile de hidroizolație sînt materiale deficitare, mult folosite în construcții. Vasile Dascălu propune un înlocuitor format din smoală de cocserie, rezultat din distilarea gudroanelor (0,60 lei/kg.), bioxid de siliciu și uree, acestea din urmă intrînd în compoziție în procent mic. Acest nou amestec poate fi folosit în trei situații : intervenții la temperaturi joase în locul chitului de placare ; hidroizolarea acoperișurilor; înlocuitor al butaromului (un covor de cauciuc antiacid care costă 170 lei metru pătrat) în incintele unde temperatura nu depășește 50 grade Celsius. Prețul noului material necesar izolării unui metru pătrat de pardoseală este de doar 6,26 lei.

● Procedeul de obținere al chitului de etanșare și al chitului pentru protecții antiacide, aplicat cu rezultate din cele mai bune la repararea depozitului de produs finit în anul care a trecut. Noul chit este constituit în principal din silicați și grafit, ceea ce îi conferă o rezistență chimică mare. Este de 5 ori mai eficient decît chiturile cunoscute pînă în prezent. În plus, valorifică subproduse tehnologice din industria chimică sau termocentrale, făcînd posibilă obținerea lui în cantitățile necesare industriei. Înlocuiește Romtixul — 36 lei kilogramul — cel mai utilizat chit la ora aceasta. Noul chit costă doar 8 lei.

● Soluție originală — care folosește bioxidul de siliciu, deșeu chimic — pentru izolarea plăcilor de azbociment împotriva coroziunii.

● Dispozitiv manual pentru tăiat cărămizi. Este simplu, ușor de executat și manevrat.

● Mașină semiautomată de tăiat și croit grătare din polipropilenă.

● Liant pentru lipirea plăcilor de ipsos.

● Mașină de împrăștiat fosfogips umed pe terenurile agricole. Fosfogipsul, un deșeu al industriei de îngrășăminte chimice, care ridică mari probleme privind depozitarea lui în halde, (dar la combinatul din Bacău el formează o grămadă de mărimea unui deal) s-a dovedit indicat pentru ameliorarea terenurilor sărăturoase. Se punea problema împrăștierii lui în stare umedă. Uscarea ar fi costat prea mult și l-ar fi făcut nerentabil. Vasile Dascălu a brevetat o mașină capabilă să împrăștie fosfogipsul în stare umedă. A realizat și macheta și prototipul. Ele au fost duse la un institut de proiectări de mașini agricole din București. Din păcate, ea n-a fost preluată de M.A.I.A. Altă mașină care să poată face ce face mașina lui Vasile Dascălu încă nu există.

Iată, deci, o trecere în revistă a realizărilor acestui om cu idei. Așa cum a pornit-o, cu siguranță mai are în lucru încă multe altele. Întrebarea este dacă ele sînt cunoscute în toate locurile unde pot fi aplicate cu eficiență. Poate că un schimb de experiență, organizat la Bacău sau în altă parte, pe tema protecțiilor antiacide ale construcțiilor în industria chimică, la care Vasile Dascălu să vorbească colegilor de meserie despre ce a făcut și face ar fi binevenită. E o propunere, cine îi dă viață ?

OPREA GEORGESCU ■

Marile pretenții ale industriei mici

Despre ingenioșii oameni care țin pe umerii lor mica industrie a Bacăului s-a dus vestea. Și-au făcut o fabrică de profil pe porțile căreia curg noutățile spre lume ca apele unui riu. Adunate, toate aceste noutăți, ar putea vorbi despre marile pretenții ale industriei mici. De fapt pretenții s-au putut numi cită vreme s-au bătut cu ideile care nu le dădeau pace, pînă le-au dat astfel viață. Ar putea prelua, susține directorul Întreprinderii județene de gospodărire comunală și locativă, ing. Corneliu Croitoru, ținînd cont de experiența acumulată pînă aci, liniile tehnologice întregi de la industria republicană care uneori se împiedică de ele, în primul rînd prin slaba lor productivitate. Are la îndemînă numeroase exemple care să-i sprijine cauza. Exploatarea de gospodărie din Buhuși a preluat de la Întreprinderea de postav activitățile de întreținere și igienizare ale secțiilor de producție, precum și pe aceea de confecționare și reparare a navetelor necesare transportului materialelor pe fluxul tehnologic. Pînă la această experiență, productivitatea în aceste zone de muncă, era cu mult sub nivelul celei înregistrate de restul întreprinderii. De atunci procentul de creștere a ei a atins și 10 la sută. Pornind de la acest prim rezultat au extins cooperarea — lucrările de acest fel depășind, în anul care a trecut, 3 milioane lei — tot cei de la mica industrie acoperindu-le necesarul de garnituri de cauciuc pentru care, pînă aci, alergau în toată țara, cheltuind bani și timp cu nemiluita.

Buhușul nu este decît un exemplu. „Avicola" Bacău ajunsese la un moment dat, într-un serios impas : nu mai aveau posibilitatea să asigure fluxul tehnologic de alimentare mecanizată a păsărilor. Lipsea polipropilena, materie primă din import. Cablurile cu noduri de alimentare erau deci ca și moarte. Maistrul Ion Lupu, care conduce atelierul de matrițerie al Fabricii de mică industrie, își amintește cîte încercări au făcut pînă să dea de cap problemei ivite. Au înlocuit polipropilena cu relon românesc. Nu reușeau însă să asigure rezistența în exploatare. Prin încercări repetate în stația pilot, amestecînd relonul cu fibră de sticlă au reușit, în sfîrșit, să ridice rezistența cablului pînă la nivelul utilizării lui fără probleme. Aceasta a fost primul pas al colaborării. Odată porniți nu s-au oprit : au trecut și la recondiționarea cablurilor cu noduri, prin reinjectarea, direct pe cablu, a nasturilor care se distruseseră. În felul acesta le asigură și o viață mai lungă deci costuri reduse, sporirea productivității ș.a.

În sprijinul ideii „Cooperarea cu mica industrie — cale de sporire a productivității muncii" — vin și cele cîteva consilii populare comunale și C.A.P.-uri cu care au încheiat și în acest an contracte-convenții în vederea realizării împletiturilor din răchită și a măturilor pentru export. Procedeul va fi următorul : consiliile populare comunale și C.A.P.-urile urmează să asigure răchita și sorgul, spațiile de producție, forța de muncă locală — pe care fabrica este dispusă s-o califice — în vreme ce mica industrie își asumă răspunderea pentru portofoliul de comenzi (deci și pentru livrarea lor), oferă asistența tehnică, utilajele necesare executării produselor, după cum, tot lor le revine sarcina executării operațiunilor de complexitate mai mare, cum ar fi sulfatarea și lăcuirea produselor. Ni se face un calcul sumar al rezultantei acestei cooperări ; producția fizică va crește de două ori și jumătate iar valoarea produselor obținute din aceeași materie primă — de 4 ori !

Nu ar fi putut ajunge la aceste succese fără ingeniozitatea celor de la Fabrica de mică industrie. Maistrul Lupu și cei 50 de oameni ai săi dețin recordul la acest capitol. Ei au fost cei care au gîndit și executat, în atelierul lor de matrițerie, și mașina de injecție — care se aducea din import — și mecanismele pentru valorificarea deșeurilor din mase plastice, și mașinile pentru coșurile din răchită, și utilajele pentru prelucrarea PVC-lui, și presa mecanizată pentru ghivecele de ceramică... „Dacă băieții mei nu ar fi policalificați, nu ar rezista în atelierul de matrițerie. Noi, cei 50 reușim să realizăm cam 40 la sută din planul fabricii, nemaipunînd la socoteală aportul nostru la sporirea productivității muncii". Au în plan alte și alte gînduri de asimilări și invenții, după cum, au fel de fel de prototipuri gata să-și ia startul spre lume. Gheorghe Chirilă, unul dintre cei mai buni matrițeri, era aproape gata cu matrițele pentru „jocurile spațiale" pentru copii. O piesă urmează să aibă 5 grame, cît o jumătate de cutie de chibrituri, jucărioare care se vor vinde, fie în seturi, ambalate foarte frumos în folie vacumată, fie separat, la 8 lei bucata. Deja doar prezentat prototipul au și primit comenzi pentru 20.000 de seturi. Și poate, vorba maistrului Lupu, mîine, poimîine vor trebui să se pregătească cu o întreagă secție pentru astfel de jucării spațiale, pentru că sînt siguri, cererea va fi foarte mare pentru ele. Sînt, într-adevăr, frumoase aceste jucărioare atît de economicoase privind materia primă. Adevărate bijuterii din plastic !

De curînd au trimis Institutului de cercetări pentru inginerie tehnologică și proiectări în rafinării Ploiești niște mostre din parafină bituminoasă rezultată de la sondele de foraj din județ. Se ducea pe apa sîmbetei această parafină bitumioasă, nimeni negăsindu-i vreo valorificare pînă la ei. Au luat-o, au supus-o la fel de fel de probe, în final reușind să separe bitumul din parafină și creînd cîteva mostre de produse necesare consumului larg. De reținut încă un amănunt : aceste produse vor avea o valoare de o sută de ori mai mare decît costul materiei prime ! Așteaptă de pe o zi pe alta tehnologia de separare pentru a trece la producția de serie. Ingenioși oameni, nu ?

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Birturi și birtași

— Ce faci, coană Florico, ai adormit, bre ?

Prin geamul ghișeului se zăresc vase mari, aburinde și pătrunde miros de mîncare proaspătă. Cea strigată își face apariția, purtînd în mîini cîteva castroane pentru ciorbă.

— Nu mai aveai răbdare sau ți s-a făcut dor de mine ? Vino mai des și-o să-ți treacă !

E o femeie în vîrstă și zîmbește tot timpul. Majoritatea celor care i se adresează, cerîndu-i un fel de mîncare sau altul (e de ales, sînt afișate — pe două hîrtii acoperite cu un scris neîndemînatic, lipite de-o parte și de alta a ghișeului — numele a șase ciorbe, nouă feluri de mîncare și patru omlete) o cunosc și sînt, la rîndu-le, cunoscuți. Birtul 11 Iunie pare sufrageria simplu mobilată, dar de-o curățenie exemplară, a casei în care locuiește o mare familie. Sînt 13 mese. După plecarea fiecărui consumator, o femeie mărunță și iute în mișcări debarasează masa și o șterge cu grijă. Nu se fumează și nu se bea decît apă gazoasă și oranjadă. Încăperea e mereu plină, oamenii vin și pleacă spunîndu-le vînzătoarelor „sărut' mîna, tanti" acestea le răspund cu alte vorbe bune, mîncarea place, aici putînd fi găsite unele dintre cele mai bune ciorbe de burtă și sarmale din București. Prețuri mici, de categoria a treia. Numai birtășița nu e de găsit, „e dusă cu banii și încă nu s-a întors". Îmi arunc, la plecare, o privire pe sub mese, și-mi spun că, atunci cînd vrem și primim o mîncare ca la mama acasă, atunci așa trebuie s-o și consumăm, altfel hărnicia femeilor de aici e pusă la prea grea și, adesea, inutilă încercare.

Cu totul altfel, dar tot plăcut la înfățișare, se prezintă birtul **Cavafi** : mese joase, vreo opt la număr, acoperite cu fețe albastre, curate. Aici se poate fuma și bea o bere. Doi ospătari, atenți la tot ce se întîmplă în salon, iau comenzile cu repeziciune. Și aici există mulți obișnuiți ai localului. Îi recunoști lesne după modul în care, fără să i se mai ceară, ospătarul Ion Firu, le aduce bere la masă. Pentru consumatorii ocazionali, mîncarea e obligatorie. Și nu e rea, dar nu prea ai de unde alege. Pe listă sînt înscrise două feluri de ciorbe și două-trei de mîncare. Orice ai vrea, garnitura de fasole e obligatorie. Ba, dacă ești simțit ca un novice, în ale birturilor, devine obligatorie și salata de sfeclă. Cineva susține că șnițelul parizian nu face casă bună cu fasolea. E înțeles, i se aduce șnițelul (hai să zicem „parizian") însă fasolea nu-și abandonează poziția de emblemă a birtului, strecurîndu-se, pe nesimțite, în nota de plată. Nici aici nu-i de găsit birtașul, „nea Mircea" fiind ieșit „pe aici, pe-aproape".

Din teama de a nu-l pierde și pe șeful birtului din piața Buzești, întreb de el încă de la intrare. „E aici, stați să-l caut", zice bufetiera, timp în care pe lîngă mine se prelinge umbra unui bărbat pornind alene către ieșire. Salonul de aici e mai mare decît ale celorlalte două birturi văzute în această zi la un loc. Fum gros, încît chiar fumător pătimaș fiind, îți trebuie un timp destul de lung de acomodare. Se bea bere multă. Îl întreb pe unul dintre cei ce soarbe, la botul calului, o sticlă dacă știe ce e de mîncare.

— Aici mîncare, de-acasă, — vine răspunsul, rostit cu multe ezitări.

Ceva îmi spune că responsabilul trebuie să fie chiar acela care o ștersese englezește cu cîteva clipe în urmă. Ies din birt și îl zăresc intrînd într-o unitate loto-prono din apropiere. Îl aștept. Iese. Îmbrăcat într-un costum bleumarin, cu un cojocel pe sub sacou, cojoc în care își ține mîinile atunci cînd se plimbă, fără grabă, de colo pînă colo. Trece prin fața birtului, dar nu intră. Plimbarea continuă pînă pe Calea Griviței, unde intră într-o altă

Cote noi în turismul românesc

Marea

Autorul acestor rînduri (care abia a împlinit treizeci de ani) a fost prima oară la mare la Costinești. Într-un Costinești care pe atunci (adică acum douăzeci și cinci de ani) încă mai era un simplu sat. E drept, Costineștii se bucurau de faima de a avea cea mai bună plajă (nu știu nici azi cît de adevărată e această afirmație), dar, dacă întorceai spatele mării, nimic nu distingea satul de un sat dobrogean oarecare. Aceleași case rustice, ascunse, vopsite în alb, un alb secetos, care concura soarele orbitor, aceleași ulițe pe care vîntul ridica nori de praf, același cer limpede și fără virstă, boltit deasupra. Sentimental am păstrat această imagine în memorie, dar astăzi, vreau să zic vara, cînd mi se întîmplă să trec prin Costinestiul plin de entuziasmul vacanțelor studențești am impresia că imaginea aridă, patriarhală, a vechiului sat a rămas în urmă, undeva foarte departe, într-un fel de preistorie a acestor locuri. Mi-e greu să cred că într-un timp atît de scurt lucrurile s-au schimbat atît de radical.

Iar Costinestiul nu e decît un exemplu dacă ne gîndim că atîtea stațiuni, Neptun, Olimp, Jupiter, Cap Aurora, Venus, Saturn, ale căror nume au intrat atît de mult în „dicționarul" locurilor noastre de vacanță, încît par scrise acolo, pe hartă, dintotdeauna, nu existau acum douăzeci de ani. Să recunoaștem că ne-ar fi imposibil să ne imaginăm acum un litoral lipsit de aceste stațiuni. Și totuși nu mai departe decît acum două decenii în locul lor se aflau dune de nisip. Aceasta m-a determinat, într-una din zilele trecute, cînd am aflat că se împlinesc 50 de ani de la crearea Oficiului Național de Turism să compar, să confrunt cifre și realități mai vechi și mai noi care m-au dus la cîteva descoperiri interesante.

În fond, mai trăiesc oameni care au văzut la Mamaia un simplu țărm nisipos bătut de vînturi, unde dunele atingeau o înălțime de 4—5 metri. Asta se întîmpla chiar în secolul nostru. Și mai trăiesc oameni care au văzut, tot la Mamaia, prima amenajare „balneară", constînd dintr-o punte de lemn care înainta în mare, avînd cabine pe ambele părți. Sînt de atunci exact optzeci de ani ! Ei bine, între acel „debut" balnear și anul 1939, deci în peste trei decenii, Mamaia a ajuns să poată primi vara, în același timp, numai 500 (cinci sute) de vilegiaturiști. În 1944, erau 600 (șase sute) de locuri. Iar, astăzi, Mamaia are o capacitate de peste 34 000 de locuri !

La fel stau lucrurile și cu celelalte stațiuni. Eforie Nord avea în 1944 doar 156 de locuri. Astăzi are 17 300. Eforie Sud beneficia de o cifră ceva mai măricică : 5 300 de locuri în 1944. Dar și aici creșterea înregistrată e semnificativă : 12 000 de locuri, în 1986. Concluzia se impune de la sine. Deși aveam, cum se spune, ieșire la mare de două mii de ani, foarte puțini dintre înaintașii noștri au cunoscut marea. Litoralul a devenit ospitalier, democratic, abia în anii socialismului, iar creșterea cea mai spectaculoasă a accesibilității sale s-a înregistrat în ultimele două decenii cînd, de la 35 400 de locuri de cazare în 1965 s-a ajuns la 139 000 în 1985. Iar preocuparea pentru dezvoltarea ospitalității litoralului continuă. Anul trecut au fost modernizate, sporindu-li-se gradul de confort, 19 000 de locuri în popasurile din stațiunile Saturn, Jupiter, Eforie Sud și Eforie Nord.

La aceasta trebuie adăugată preocuparea pentru dezvoltarea și diversificarea agrementului, care nu poate lipsi din definiția turismului modern. Căci reușita unei vacanțe depinde, firește, nu numai de o cameră confortabilă, de un cer cu soare torid și de o mare caldă. S-au construit tobogane acvatice, 25 de baze de agrement nautic (yole, windsurfing, hidrobiciclete, instalații de schi nautic), bowlinguri, popicării electromecanice, roți panoramice, centre multifuncționale de agrement, terenuri și săli de sport, bazine de înot, săli de spectacole. Iar anul acesta va circula între Constanța și Mangalia un nou vas românesc de agrement, o navă costieră elegantă cu 400 de locuri; un alt vas nou va efectua plimbări pe lacul Mamaia cu oprire la insula Ovidiu. În iulie va intra în funcțiune un nou vapor de croazieră românesc, denumit „Steaua Dunării", navă elegantă, de un confort deosebit, care va circula pe Dunăre : pe Canalul Dunăre-Marea Neagră va face curse exclusiv turistice, un nou vas de agrement : în sfîrșit, tot pe litoral, la Mamaia și Eforie Nord, se vor mai înființa 3 centre noi de pescuit sportiv la mare dotate corespunzător (șcule pescărești, 20 de bărci, 1 cuter cu motor, etc.). Surprizele estivale ale acestui an nu se opresc aici. Se vor mai organiza 4 centre noi de sporturi nautice și plimbări pe mare dotate cu șalupe pentru schi nautic, yole de minimum 16 persoane, yole mici de 2—4 persoane și windsurfinguri pentru școală. Zece tobogane acvatice noi vor fi date în exploatare, iar parcurile de distracții vor fi dotate cu alte două tipuri de utilaje noi românești : „aviocar" și „curse de cai". Să mai amintim că în Mamaia de dinainte de 1944, singura distracție oferită turiștilor era 1 (un) teren de tenis ?

Mamaia sau devenirea spectaculoasă a litoralului

Argumente pentru frumusețea vacanțelor de iarnă : Stîna de Vale

Noile geometrii ale unei stațiuni celebre : Olănești

Munții

Că munții noștri au locuri de o frumusețe care uneori îți taie respirația, nu mai e nevoie s-o spunem. O știm cu toții. Că iubim acești munți, ale căror creneluri de cetate naturală se ridică spre cerul țării, nu încape nici o îndoială. Că dintotdeauna locuitorii acestor meleaguri au simțit ispita de a-și umple din cînd în cînd plămînii cu aerul ozonat al munților, e de la sine înțeles. Dar industria turistică montană are multe puncte comune cu aceea a litoralului. În multe locuri ea e de dată recentă sau chiar foarte recentă. Pe hărțile turistice ale anului 1986 găsim stațiuni noi, inexistente ca atare acum două decenii : Durău, Covasna, Semenic, Borșa. Și chiar în stațiunile mai vechi, noul și-a pus, în mod evident, amprenta. Hotelurile moderne care s-au construit, cu o linie arhitectonică elegantă, distinctă, au îmbogățit mult frumusețea acestor stațiuni și au permis creșterea importantă a numărului celor care își petrec vacanța la munte. Să menționăm o singură cifră, semnificativă pentru democratizarea turismului montan, pentru transformarea sa din ce în ce mai mult într-un fenomen de masă, îndeosebi în ultimii douăzeci de ani : de la 10 000 de locuri de cazare în stațiunile de munte, în 1965, s-a ajuns în prezent la peste 23 000 de locuri în hoteluri, vile și cabane. Capacitatea de a găzdui oaspeți a Sinaiei, a Predealului, a Buștenilor, a Poienei Brașovului a crescut din ce în ce mai mult. Un exemplu grăitor este Poiana Brașov, care în 1965 avea circa 300 de locuri, iar azi oferă oaspeților peste 3 000 de locuri de cazare. În anul trecut, față de 1965, numărul turiștilor a crescut la Sinaia de 6,7 ori, la Predeal de 5 ori, la Sovata de 7,2 ori, la Tușnad de 5,2 ori. Și exemplele ar putea continua.

În plus, pentru dezvoltarea drumeției și practicarea sporturilor de iarnă s-a acordat o deosebită atenție mijloacelor de transport pe cablu. Dacă pînă în 1965 existau numai 4 instalații de transport pe cablu, din care trei telescaune la Sinaia, Predeal și Poiana Brașov, și un singur teleschi la Poiana Brașov, în prezent avem 8 linii de telecabine cu o capacitate totală de 2 890 persoane pe oră, la Sinaia, Bușteni, Poiana Brașov, Peștera, Bilea ; 12 telescaune, cu o capacitate totală de 4 100 persoane pe oră, la Sinaia, Predeal, Poiana Brașov, Borșa, Păltiniș, Vatra Dornei, etc. ; 18 teleschiuri cu o capacitate totală de 10 460 persoane pe oră, la Sinaia, Predeal, Poiana Brașov, Borșa, Fintinele, Paring, etc. În majoritatea stațiunilor de munte, acolo unde relieful permite, au fost amenajate pîrtii de schi, sănius, patinoare naturale, centre de închiriere a materialelor sportive.

Pentru anul în curs se are în vedere finalizarea lucrărilor de modernizare a cabanelor Dochia, Lainici, Peștera, Gura Diham s.a. În acțiunea de modernizare sînt cuprinse și instalațiile de transport pe cablu de tip telescaun și teleschi din Sinaia, Predeal și din preajma cabanelor.

Băile

Pe teritoriul țării noastre se află o treime din apele minerale ale Europei, avînd o valoare terapeutică deosebit de ridicată. Apelor minerale și termale li se adaugă nămolurile sapropelice, nămolurile de turbă, mofetele, aerul bogat în ozon și aerosoli naturali. România are, de altfel, o veche tradiție în utilizarea acestor factori balneoclimaterici naturali. Încă de acum două milenii Herculanele erau vestite pentru efectele terapeutice deosebite ale apelor sale minerale (majoritatea termale). Și nu numai Herculanele. La Săcelu pot fi văzute și azi vestigiile unor băi construite în anul 275 e.n. de romani pentru folosirea în scopuri terapeutice a izvoarelor minerale și a nămolului. La Geoagiu Băi s-au descoperit două statui închinate lui Esculap și zeiței Hygiea (zeița sănătății). Apele minerale ale Olăneștiului au fost folosite de strămoșii noștri, iar faima tămăduitoare a unor izvoare s-a perpetuat și în Europa modernă. Ar fi suficient să amintim că Napoleon al III-lea bea apă de Căciulata ! La această tradiție se adaugă o alta, aceea a școlii balneare românești. Cu toată faima stațiunilor noastre, însă, despre crearea unui adevărat sistem balnear nu se poate vorbi decît în anii din urmă, cînd s-au ridicat complexele de cură balneară cu bază de tratament integrată în construcție (o formulă foarte modernă și eficientă, bazele de tratament putînd fi folosite și iarna). Exemplele sînt numeroase : Băile Felix, Băile Herculane, Eforie Nord, Mangalia, Covasna, Moneasa, Vatra Dornei, Buziaș, Amara, Căciulata, Sovata, etc. Iar această amplă bază de tratament a fost înzestrată cu aparatură modernă și cu personal medical de înaltă calificare, ceea ce a mărit vertiginos afluxul celor dornici să-și refacă forțele ori să-și îngrijească diverse afecțiuni în aceste locuri binecuvîntate de natură. Cifrele vorbesc de la sine. În 1985 față de 1965, numărul turiștilor a crescut la Băile Felix de 51 de ori, la Băile Herculane de 19,3 ori, la Singeroz Băi de 15 ori. Și, evident, și la acest capitol exemplele ar putea continua. Școala românească de balneologie și-a sporit prestigiul, atît datorită asistenței medicale de calitate acordată cît și folosirii unor produse originale românești : Gerovital și Aslavital (terapia Aslan este cunoscută în 67 de țări) ; Peli-Amar, extract natural de nămol, sau Boicil Forte.

La Ministerul Turismului ni s-a spus că se va acorda o mare atenție dezvoltării mijloacelor și formelor de cură balneară care urmăresc prevenirea bolilor, mijloacelor bazate pe terapie prin mișcare (gimnastică, sport, cură de teren, excursii, etc.) cît și pe proceduri termice contrastante, în special prin utilizarea factorilor naturali ai stațiunilor (ape termo-minerale, nămol, lacuri, hidroterapie, băi de aer, odihnă activă, etc.). Măsurile stabilite prin programul alcătuit cu Ministerul Sănătății vizează extinderea curei balneare profilactice active și a curei de reconfortare. Să mai menționăm că, pentru dezvoltarea turismului balnear, se prevede modernizarea bazei materiale dintr-un important număr de stațiuni cu tradiție și cu eficiență în tratarea unor afecțiuni : la Covasna, Băile Tușnad, Călimănești, Căciulata.

Și, în sfîrșit, o ultimă concluzie reținută din convorbirile avute la Ministerul Turismului : există o preocupare majoră pentru creșterea calității serviciilor și, în general, pentru creșterea calității în folosirea resurselor și posibilităților existente. Ceea ce nu poate fi decît în favoarea vacanțelor noastre. Și, firește, în favoarea prestigiului ospitalității românești.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● „Sînt din Drobeta T. Severin, pensionar. Am lucrat ca muncitor cu înaltă calificare (am învîrtit manivela strungului timp de 30 de ani, printre altele !). Cititor frecvent al revistei, mi-au atras atenția materialele publicate în luna iunie 1985 despre apele minerale **de la Ivanda, județul Timiș** : impresionat de cele relatate și avînd unele probleme cu rinichii și ficatul m-am hotărît să iau drumul spre izvoarele respective. Ajuns în localitate am luat legătura cu președintele C.A.P., tovarășul Cuzman Milivoi, de fapt omul care se ocupă, în măsura în care poate și cu mijloacele de care dispune, de îngrijirea și gospodărirea acestora : cu multă bunăvoință dînsul mi-a dat detalii privind indicațiile acestor izvoare tămăduitoare. Am plecat de acolo cu 7 (șapte) litri apă minerală magneziană de la izvorul „Mars", în luna august anul trecut, și am consumat 5 (cinci) litri, zilnic cîte : 50 gr., 100 gr., 150 gr., progresiv. Și miracol, eu suferind de 20 ani, tată că, după această cură, mă simt foarte bine, sînt cu totul alt om nu mă mai supără nici rinichii și nici ficatul. Aș ruga pe această cale organele de resort să se ocupe în mod serios de această problemă și să urgenteze darea în folosință publică a acestor ape minerale, după părerea mea un extraordinar **medicament al naturii**, pentru foarte mulți dintre noi" **(Eftimie Alexandrescu, b-dul Cerna nr. 3, bloc B. 2, scara 1, apartament 61).**

● **Primim, din partea C.M. „Radiotehnica" — Constanța :**

„Articolul **„Cine și ce recuperează ?"**, publicat în revista „Flacăra" nr. 1596 din 17 ianuarie a.c., a constituit una din problemele analizate în ședința comitetului executiv al cooperativei și concluziile organului nostru colectiv de conducere au fost că sînt reale cele relatate, juste, și că în timpul cel mai scurt posibil trebuie să trecem la livrarea de piese separate pentru transformatorii de linii. Vă informăm că „Radiotehnica" a livrat asemenea repere pînă în anul 1976, cînd beneficiarii noștri nu au mai solicitat bobine (primare și, respectiv, secundare) separat. În prezent resortul nostru de specialitate lucrează la întocmirea dosarului pentru obținerea ordinului de preț asupra pieselor deficitare menționate".

● „În ziua de marți 4 martie, în jurul orei 17, am reușit să mă urc în autobuzul 3256 — traseul liniei 334 — și m-am plasat cît mai în față, lîngă șofer, urmînd a cobori undeva lîngă magazinul „Bucur-Obor". Cel de la volan era un om încă tînăr, voinic, purta o căciulă din blană gălbui-roșcată. Vă mărturisesc că circul zilnic cu mijloacele I.T.B. și nu cred că am mai întîlnit un astfel de om : dădea indicații, extrem de amabil, asupra traseului și stațiilor unde puteau coborî unii pasageri, ba chiar la un stop aflat în dreptul Circului de Stat, primind lumina verde, a întîrziat puțin, așteptînd să urce două femei care, traversînd șoseaua Ștefan cel Mare, îi făceau disperate semne cu mîna. I-au mulțumit, urcînd, gîfîind din greu. „Nu prea aveți condiție fizică !" — și-a dat el cu părerea, dar nu cu răutate ci, dimpotrivă, cu simpatie ; aflînd imediat apoi că una dintre ele fusese operată, și din pricina asta nu putuse alerga mai repede. I-a găsit un cuvînt de consolare, a mai făcut o glumă (se sculase la trei noaptea, am înțeles, spre a ajunge la depou), pasagerii l-au simțit a fi un prieten al lor, și m-am trezit liniștit și bucuros că merg într-un autobuz, într-o oră de vîrf, condus de un astfel de șofer. „Ar trebui să-l rugăm **să ne deturneze** pînă acasă !", — a spus, mai în glumă, mai în serios, una dintre cele două femei, cea suferindă, eram în apropierea pasajului „Obor". Șoferul a oprit, deschizîndu-le ușa, el însuși neliniștit de ilegalitatea gestului. Stimați tovarăși de la I.T.B., nu știu cum se numește acest om, a refuzat să-și dea numele, vă rog însă, dacă se poate : sancționați-l zdravăn, **să simtă** : măcar numai printr-o strîngere de mînă !" **(Valeriu Al., Mașina de Fiine 20. C., bloc 4, ap. 39, București).**

● **Consiliul popular al județului Vîlcea — D.P.M.O.S. :**

„Referitor la scrisoarea adresată de **Floarea Vîlcu** din Rm. Vîlcea, prin care aceasta solicită sprijin în încadrarea în muncă, vă comunicăm că numita a fost îndrumată să se prezinte pentru încadrare la secția de împletituri a Întreprinderii județene de producție și prestări servicii Vîlcea".

● „Mă numesc **Ion Constantin**, locuiesc în comuna Popești, județul Argeș, și vă scriu în numele locuitorilor de aici : riul Teleorman, care trece prin comuna noastră, avînd o deosebită importanță în viața de zi cu zi a localnicilor — din el se ia apă pentru irigarea cîtorva sute de hectare de legume, — era curat ca lacrima, pînă în anul 1983. Începînd cu anul următor pe riu poate vedea oricine pelicule de petrol ce nu numai că au distrus fauna acvatică, dar periclitează însăși aprovizionarea cu apă potabilă a comunei. Ele provin de la extracția petrolieră din comuna Izvoru, județul Argeș, și toate demersurile noastre făcute către dinși au rămas fără rezultat. Poate că prin publicarea acestor rînduri... !?"

● **Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești** :

„Urmare articolului apărut în revista „Flacăra" (nr. 4/1986), cu privire la tovarășa **Stana Lambru** din București, vă informăm : conducerea Cooperativei „Arta textilă" i-a aprobat cererea înregistrată sub nr. 1231/17.11.1986, prin care a solicitat transferul la Cooperativa „Sporul" din Capitală".

● **Procuratura județului Bistrița-Năsăud** :

„Urmare sesizării apărute în numărul 8 din 21 februarie al revistei, referitoare la comportamentul necorespunzător al numitului Albert Francisc din comuna Braniștea nr. 58, județul B. Năsăud, vă comunicăm că, prin rechizitoriul din 24 februarie 1986 al acestei unități de procuratură, s-a dispus trimiterea în judecată în stare de arest preventiv a inculpatului A.F., pentru săvîrșirea infracțiunii de vătămare corporală gravă, prevăzută de art. 182 din Codul penal".

● „Pe cît de mare a fost bucuria obținerii unui cîștig de categoria III-a pe biletul nr. 4582765/seria S, eliberîndu-mi-se adeverința nr. 2289288 la tragerea din data de 27 octombrie 1965 — cîștig în valoare de 4851 lei sau o excursie în R.P.U. — cu atît mai mare este dezamăgirea cu care constat că, iată, a trecut atîta vreme de atunci, și, în ciuda repetatelor mele adrese scrise, nu am intrat în posesia cîștigului. Ultimele scrisori le-am adresat A.S. LOTO-PRONOEXPRES la sfîrșitul și respectiv, finele lunii ianuarie ; mi-a confirmat de primire o anumită tovarășă Puiu Elena. Conform adeverinței, data pînă la care trebuia să intru în posesia cîștigului — indiferent sub ce variantă — trebuia să fie 27 decembrie 1985... !" **(Gheorghe Popescu, Pietrari, strada Anghelești nr. 44, județul Vîlcea — cod 1013).**

● **Consiliul popular al județului Brașov** :

„În legătură cu scrisoarea adresată de către **Elena Floriska** din satul Purcăreni, comuna Tărlungeni, prin care solicită sprijin pentru încadrarea în muncă a nepotului său **Barko Mihail**, vă comunicăm următoarele : pe data de 15 februarie a.c., Oficiul forțe de muncă, productivitate și normare a muncii l-a invitat pe numitul B.M. și l-a repartizat la întreprinderea „Rulmentul" Bragov, cu repartiția A 1666, din aceeași dată".

● „Mă numesc **Elena Pavel** și locuiesc în Iași, cartierul Nicolina I, strada Gh. Doja nr. 5, blocul 842, scara B, apartamentul 2. În cursul anului 1985, în 25 aprilie, soțul meu, care lucrează la C.U.G., a împlinit vîrsta de 25 ani, vîrsta de la care, dacă nu ai copii, ți se reține o anumită sumă de bani. În cursul aceluiași an, la 13 noiembrie, s-a născut băiețelul nostru, dar oprirea sumei nu s-a sistat nici măcar în luna decembrie. Pe altă parte, depunînd dosarul pentru alocație pe data de 5 ianuarie, mi-s-a comunicat că nu o vom primi decît în luna februarie. Firește, nu este vorba de cine știe ce sume de bani, cred însă că, dacă am plătit în plus niște bani pe care nu mai trebuie să-i plătim, măcar atunci cînd este vorba de drepturile noastre, cei de la serviciile contabile, însărcinați cu minuirea actelor, aveau datoria să se manifeste ceva mai prompt !"

● **Consiliul popular al municipiului Brăila** :

„Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Niculița Casu** din Brăila, strada Sebeșului, blocul C, apartamentul 14, prin care solicită sprijin, în numele locatarilor, pentru remedierea unor instalații din subsolul blocului : din verificările efectuate s-a constatat justețea celor sesizate. I.J.C.L. Brăila a luat măsuri imediate de remediere, verificînd în același timp întreaga instalație hidro a blocului".

● „Întrucît am mai citit în această pagină și alte sesizări în legătură cu nedorita practică a vînzării condiționate de alimente, vă aduc la cunoștința pe această cale că și în Mizil întîmpinăm astfel de situații neplăcute : la alimentara de care aparțin de pildă, șefa unității, tovarășa Elena Niculiță, mi-a impus ca, pe lîngă o seamă de alimente strict necesare, să cumpăr și pește în valoare de 15 lei, ba a adăugat chiar că dacă nu-mi trebuie peștele, pot să-l las acolo, dar să plătesc suma respectivă la casă !... La o altă alimentară, condusă de tovarășele Sîrbu și Papainopol, am fost obligați să luăm, pe lîngă două cutii de pateu, și un borcan cu fasole conservată, foarte puțin aspectuoasă ! Cred că e de datoria noastră, a tuturor, să sesizăm ori de cîte ori apar astfel de aspecte ce nu au nimic comun cu regulile unui comerț civilizat" ! **(Ioana Minculescu**, str. N. Bălcescu nr. 31, blocul 38, scara B, apartamentul 33 — Mizil, Prahova).

● **Consiliul popular al municipiului București** :

„Cu privire la sesizarea tovarășei **Geta Tudor**, încadrată la A.C.M. nr. 2 : într-adevăr, suferind de o eczemă cronică a mîinilor, iar locurile anterioare de muncă neușurîndu-i petentei cu nimic această suferință, conducerea a propus ca ea să fie repartizată la Depozitul centralizat al unității, unde va lucra la evidența fișelor de materiale. Repartiția i-a și fost înmînată în ziua de 5 februarie a.c., fiind astfel pusă în posibilitatea de a-și menaja brațele în cea mai mare măsură."

● **Floarea Marin** din comuna Băiculești, județul Argeș — în numele mai multor familii — ne sesizează apariția în zona comunei a unor seminomazi care tulbură bunul trai al cetățenilor și, ceea ce este mai grav, îi acostează pe copiii care se duc la școală, maltratîndu-i, luîndu-le mîncarea sau mărunțișul din buzunare. Atragem în rîndul nostru atenția organelor județene în drept asupra pericolului pe care îl reprezintă acești indivizi certați cu normele traiului civilizat. E necesar să se acționeze cu promptitudine pentru înlăturarea unei atari situații considerată intolerabilă.

● **Consiliul popular municipal Baia Mare** :

„Referitor la scrisoarea prin care numita **Ana Păcurar** din Baia Mare, strada Bogdan Vodă nr. 5 b/29, reclamă desfacerea contractului de muncă de la Întreprinderea de confecții din localitate, vă informăm : colectivul care a analizat cazul a constatat că aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare muncitoarei în cauză s-a realizat fără ascultarea acesteia, fără cercetarea prealabilă a faptei incriminate și fără verificarea susținerilor făcute în apărare, avînd drept efect nulitatea dispoziției de desfacere a contractului de muncă. Față de cele de mai sus s-a dispus convocarea urgentă a conducerii colective unde, în baza unui referat din partea jurisconsultului întreprinderii, s-a hotărît reîncadrarea tovarășei Ana Păcurar în drepturile ei".

● Două scrisori sosite la redacție ne sesizează un același necaz : **poluarea fonică!** În prima, ing. **Marin Militaru** (din Buzău, strada Unirii, blocul O. 2, etajul 1, apartamentul 1) ne comunică instalarea la parterul blocului în care locuiește a unui bar de zi, dotat cu orgă de lumini și instalații muzicale de mare putere, care a transformat viața locatarilor într-un adevărat coșmar, făcîndu-le odihna imposibilă și creînd incidente între aceștia și anumiți consumatori „obosiți" de licorile lui Bachus, ce confundă holul blocului în cu totul altceva.... ! În cea de a doua sesizare, Asociația locatarilor din blocul R-15 (București, bulevardul Metalurgiei nr. 44, sectorul 4) prezintă o situație asemănătoare, de data asta fiind însa vorba de zgomotul provocat de instalațiile frigorifice ale I.C.L. Alimentara 4 Mic Gros, amplasate la nici 20 de metri de blocul respectiv. În ambele cazuri, se solicită organelor în drept să analizeze cît mai grabnic aceste situații și să ia măsurile ce se cuvin.

● **Consiliul popular al orașului Caracal** :

„În legătură cu cazul elevului **Dragoș Păun** din București, strada Robănești nr. 20, care solicită sprijin pentru ca tatăl său care locuiește în orașul Caracal să-i acorde alocația de stat și întreținerea legale : în urma discuțiilor purtate cu Păun Mihail — medic în specialitatea interne la Spitalul orășenesc Caracal — acesta s-a deplasat la Autoritatea tutelară de la Consiliul popular al sectorului 1, unde a depus dosar pentru luarea măsurilor cuvenite. Dosarul a fost depus la 10 februarie a.c. și înregistrat la nr. 1 600 la sediul Consiliului popular al sectorului 1, București".

● **Consiliul popular al sectorului 5** :

„În urma scrisorii adresate de către Asociația de locatari din Calea Rahovei nr. 327, blocul 11, prin care solicita sprijin pentru evacuarea familiilor Ion Neacșu și Vasilică Clement, care nu și-au plătit cotele de întreținere, vă comunicăm : în baza sentinței civile nr. 2686/1985, Biroul permanent, în ședința din 7 XII 1985, a pus la dispoziția Judecătoriei sectorului 5 două locuințe situate în strada Buturugeni nr. 3 și strada Zării nr. 11 pentru evacuarea acestora ; executorii judecătorești urmează a pune în aplicare sentința".

● Ținînd cont de necesitatea economisirii energiei și în special reducerea pierderilor de căldură din apartamente, am hotărît — ca și mulți alți vecini — să ne dublăm geamurile locuinței. În acest scop ne-am adresat Cooperativei „Constructorul", centrul 5 724 tîmplărie lemn — strada Tufănelelor nr. 3, sectorul 6, la data de **19 august 1985**, comanda 199, și am dat un avans de 1 000 lei. Termenul de livrare specificat pe comandă era de 90 zile. Iată însă că au trecut **trei luni de cînd lucrarea trebuia terminată** și nu s-a făcut nimic ! Am făcut nenumărate drumuri la sediu, am dat o mulțime de telefoane, de fiecare dată ni s-au promis că, într-o săptămînă două, lucrarea va fi executată. Practic, a trecut iarna. Cum putem interpreta asta altfel decît o totală lipsă de respect a celor ce la numita cooperativă, față de oamenii muncii, clienții ei ?" **(Vasile Curcă**, strada Tătulești nr. 1, blocul 103, apartamentul 20, sectorul 4, București).

● **Consiliul popular al municipiului Baia Mare**, referindu-se la sesizarea lui Sergiu Voloșciuc din strada V. Babeș nr. 31/5, ne informează că, deși vînzarea condiționată la care se referă autorul nu constituie o regulă în municipiu, totuși, „colectivul care a urmărit cele sesizate, a depistat în unele magazine practicarea vînzării unor produse în mod condiționat ; față de aceste situații s-au luat măsurile legale de sancționare...".

● În luna martie 1985, moștenind o casă pe strada Libertății 11, în Tg. Neamț, și întrucît eu dețineam un apartament proprietate personală, a trebuit, conform legii, să înstrăinez una din locuințe. Am înstrăinat casa din strada Libertății, deci, pe data de 4 aprilie 1985. Tot conform legii, vînzînd imobilul, terenul aferent construcției intră în proprietatea statului, vînzătorul — adică eu — trebuind să fiu despăgubit. Pentru această despăgubire, stimați tovarăși, umblu din luna aprilie și pînă astăzi, cînd, iată, se face anul de cînd bat drumurile la Consiliul popular orășenesc Tg. Neamț serviciul arhitectura și sistematizare, unde tovarășul Carcea mă întîmpină cu aceeași replică : „Veniți săptămîna viitoare !" ... Este curios, cît îi trebuie unei decizii a Consiliului popular orășenesc Tg. Neamț să parcurgă cei 42 de kilometri care ne despart de Piatra Neamț, și înapoi, căci despre asta este vorba ! ...Pe jos dacă aș fi mers, nefiind campion la maraton, nu cred că aș fi făcut mai mult de 8 ore dus și 8 întors ! **(C-tin Ungureanu**, strada Dobrogeanu Gherea, blocul 10, etajul III, apartamentul 16, Tîrgu Neamț).

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

Poșta redacției

Cobrescu Maria — Brașov : Depuneți cerere pentru a se stabili de către C.O.M. ordinea de prioritate pe serviciu și pe întreprindere. ● **Erica Mihai** — satul Agrișul Mare, com. Iratoșa, jud. Arad : Începînd activitatea în urmă cu 2 ani, nu puteți fi încadrat în pensie de invaliditate. La împlinirea vîrstei de 62 de ani puteți beneficia de pensie de limită de vîrstă conform vechimii în muncă. ● **Stăneulescu Stan** — București. Produsul Adenostop este în faza de experimentare și se va comercializa după întocmirea formalităților de înregistrare. ● **Cojocaru Elisabeta** — com. Negri, jud. Bacău : În conformitate cu prevederile art. 4 din Statutul C.A.P., tatăl dv. nu are drept la lot în folosință, nefiind în localitate. Soțul dv. are acest drept. Pensionarii de stat nu au dreptul să cumpere produse de la C.A.P., ci de la Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor. ● **Raileanu Vasile** — satul Slobozia, com. Schitu Duca, jud. Iași : Unitățile miniere din cadrul Combinatului minier Motru, județul Gorj, au posibilități de calificare în meseriile de miner, lăcătuș și electrician. În zilele de luni și joi adresați-vă delegaților acestor unități la Oficiul forței de muncă, str. Flamura Roșie nr. 4, Iași. ● **Ciufulică Constantin** — com. Cîndrești, jud. Buzău : Deoarece la data pensionării dețineați lot în folosință, beneficiați în continuare de acest drept. ● **Negrilă Angela** — Craiova : Pentru a putea fi încadrată într-o unitate comercială este necesar să fiți absolventă fie a liceului comercial fie a școlii profesionale comerciale. ● **Ciuperecă Mihai** — comuna 23 August, com. Fărcașu (jud. Neamț). Consultați revista Forțe ... ● **Vladu Gheorghe** — com. Bîrăseu, jud. Gorj : Beneficiați de asistență medicală gratuită în unitățile sanitare din județul Gorj. Potrivit dispozițiilor Decretului 249/1965 privind reglementarea asistenței medicale cu plată, „persoanele care doresc să li se acorde asistență medicală într-o anumită unitate sanitară cu paturi pot fi internate, la cerere, suportînd cheltuielile de spitalizare". ● **Chiriac Maria** — com. C.A. Rosetti, jud. Tulcea, **Buzoș Elisabeta** — Hunedoara : Ajutorul se acordă, pe tot timpul vieții, mamelor care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani sau pînă la 25 ani, în cazul în care își continuă studiile, la data stabilirii dreptului, prin cerere și documente. Există o singură excepție : dacă, deși minor, copilul este căsătorit la acea dată, el formînd o familie de sine stătătoare. Deci beneficiați de acest drept pentru fiul (respectiv fiica) dv. ● **Alecu Nicolae** — București, **Morogan Ilie**, com. Fundu Moldovei, jud. Suceava : Dacă mama care a născut 3 sau mai mulți copii a decedat, iar tatăl lor se recăsătorește, soția lui are dreptul la ajutorul acordat mamelor cu 3 sau mai mulți copii pe care îi au în îngrijire.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Miercuri, returul cu Kuusysi în C.C.E.

Mult succes Stelei la Helsinki!

După 0—0 la București, fotbaliștii de la Steaua urmează să susțină miercuri, la Helsinki, returul cu Kuusysi Lahti în cadrul sferturilor de finală ale Cupei campionilor europeni. Asupra meciului de la București, pe care îl știm cu toții, nu mai insistăm. Campioana noastră a dominat copios, dar pripeala, starea terenului și, firește, emoția dîrză (mai dîrză decît ne așteptam !) a finlandezilor au împiedicat-o să obțină victoria meritată. Dar Steaua continuă să dețină șanse considerabile de a realiza mult dorita calificare, fie și un rezultat egal (oricare în afară de 0—0) oferindu-i dreptul de a continua cursa. A fost 1—1 la Vejle, de ce n-ar fi și la Helsinki ? În tabăra jucătorilor noștri (pentru care meciul de campionat cu Argeșul contează ca o ultimă „repetiție generală", sperăm reușită), domnește o atmosferă bună, de lucru și optimism. Greșelile din întîlnirea tur au fost analizate și răsanalizate, spre a nu se mai repeta. Tudorel Stoica, acuzînd un traumatism la genunchiul sting, e în curs de recuperare, antrenorii Jenei și Iordănescu contînd totodată și pe Lăcătuș, a cărui suspendare (pentru cumul de cartonașe) a expirat.

În vederea partidei de miercuri, care se va desfășura pe Stadionul Olimpic, cu începere de la 18,30 (ora locală coincide cu a noastră), jucătorii români vor părăsi Capitala în cursul dimineții de luni, pe calea aerului. În ceea ce privește temperatura, la Helsinki sînt în jur de zero grade, bate vîntul, dar nu e zăpadă. Condurerea meciului va fi asigurată de o brigadă din Cehoslovacia, avîndu-i la centru pe M. Christov, un arbitru de prestigiu, care va oficia și la mondialele din Mexic.

Să-i însoțim cu gîndul nostru de bine pe campionii României, urîndu-le mult succes ! Îi așteaptă, e știu și ei, un examen dificil, dar posibilitățile lor de a se califica, posibilități de atîtea ori dovedite, sînt mari, cu nimic inferioare celora ale lui Kuusysi, chiar dacă formația finlandeză poate fi socotită una din revelațiile actualei ediții a C.C.E. Depinde numai de Tudorel Stoica și de coechipierii lui să-și stringă rîndurile și să realizeze pasul hotărîtor spre semifinale. Hai Steaua !

Un punct de referință : Petrolul Ploiești. Cuvîntul revelație s-a perimat. Revelația apare și dispare la fel de brusc precum a apărut. Punctul de referință rămîne. Anonimii Gușe și Nuță au adus pe stadionul din Ploiești la un meci anonim cu vreo cincisprezece mii de spectatori mai mult decît a reușit să stringă echipa din Slatina consacraților Donose, Crișan, Balaci într-un meci de mare spectacol, cu Politehnica Timișoara care continuă convingător marșul spre locul cinci unde Corvinul confirmă că putem vorbi cu îndreptățire astăzi de cinci mari, foarte mari echipe și toate tinere, cu jucători încă la vîrsta și aproape de vîrsta junioratului ca Daniel Sava, Burchel, Gică Popescu, Stroia, Badea, Mateuț, Pistol, Belodedici, Hagi și compania.

După o repriză ciudată, prima din meciul cu Dinamo, au urmat trei reprize în care Sport Club Bacău a mărturisit că locul ei, ca echipă tînără și talentată, se află undeva alături de Timișoara, Hunedoara și Ploiești.

Puțin contrariată ne apare „U" — Cluj, dar eu cred că nu pentru multă vreme. Ca și sora ei de vîrstă, A.S.A. Tg. Mureș, cu care poate alcătui împreună o veritabilă națională de tineret. Învinse, în ultima etapă. Dar cită deosebire. La Cluj-Napoca, stadionul a fost arhiplin ; la Tg. Mureș — arhigol. Marile orașe saturate de fotbal, Slatina, Tg. Mureș. Nu știu dacă Săndoi, craioveanul, este mai talentat decît mureșanul Botezan. Săndoi a înscris golul victoriei. Săndoi, Gușe, Bolba, Movilă. În marile orașe flămînde de fotbal, talentul este accesoriu spiritului colectiv. Galațiul, Baia Mare, Aradul, Consatnța, Sibiul, Bistrița, Iașii, Reșița, Petroșanii orice ar face, la rîndul unde s-au așezat nu se vînd decît trei bilete de trecere.

La peluză

Totuși, cinci!...

Minunatul Sportul Studențesc. Șapte goluri marcate. Două primite. Irezistibil. Coraș sprintează ca pe suta de metri. Hagi — un autentic talent. Ce păcat că de la club nu am primit un rînd referitor la gestul lui Iorgulescu de la Făgăraș. Mă gîndesc : unde și cînd va plăti echipa pentru lipsa de fermitate. Pînă acum a plătit mereu la mai. Nedrept de mult. Invit copiii pe stadionul din Regie.

Ca un boxer încă în neplenitudinea forțelor dar inteligent, Dinamo a punctat de două ori și va mai puncta cu o singură mînă. În celaltă ține balastul, din ce în ce mai puțin. Ca și Craiova. Adrian Popescu, Gică Popescu, Badea, Cioroianu, Săndoi, Bicu, Stănescu, resursele locale ale unei echipe care joacă peste valoarea membrilor ei individuali. Craiova, club mare. Rapidul, mare club. De ce atunci Cioroianu, Săndoi și Bicu împreună joacă altfel decît Goanță, Cioacă și Țîră. Cine poate să-mi explice asta ?

Ce n-a reușit Honved la Budapesta a reușit Corvinul la Hunedoara. Înfrîngerea Stelei este prea severă și mie mi se pare că e vorba aici mai mult de un răsfăț melodramatic. Nu s-a întîmplat nimic în meciul cu Kuusysi. Echipa a jucat bine, ordonat și la nevoie dezlănțuit, cu multe și clare ocazii de gol. Nu s-a marcat gol. Se întîmplă și la case mai mari. Meciul nu e terminat. Atitudinea față de meciul următor denotă imaturitate, mă refer la meciul cu Corvinul. Ce este alîntul ăsta ? E vorba de o campanie, nu de o tragere la țintă. Cîștigă cine are răbdare și cine știe să nu plîngă. Aveți o șansă în plus : meciul egal. Ce-ați vrut : să plîngem pe umărul vostru ? N-o să plîngă nimeni. Fiți bărbați !... Nu spun că sînteți mai buni ca ei, dar în mod sigur nu sînteți mai slabi. Și atunci ?

Deci, reținem : Corvinul Hunedoara, Politehnica Timișoara și Petrolul Ploiești. Și, o să vi se pară ciudat : Sport Club Bacău.

NICOLAE CRISTACHE

Mai periculos decît orice 7 metri:

AUTOMULȚUMIREA

Cu 3 victorii, 23—18 cu Cehoslovacia, 22—21 cu Coreea de sud, 25—21 cu U.R.S.S., și 4 înfrîngeri, 23—25 cu Islanda, 20—25 cu Suedia, 17—19 cu Ungaria, 16—18 cu Danemarca, reprezentativa noastră de handbal masculin a încheiat mondialele din Elveția pe locul 9, cel mai slab din istoria handbalului românesc! Dacă nu există, am spus-o și de la fața locului, nici o scuză pentru această comportare lamentabilă, care a avut darul să nemulțumească profund și să mîhnească pe toți iubitorii sportului nostru, există în schimb cîteva explicații, pe care voi încerca să le trec în revistă. A contat, mai întîi, accidentarea lui Stingă, golgeterul C.M. din 1982 (cînd am ocupat locul 5) jucînd numai 5 minute din prima partidă (a ieșit la 3—1 cu Cehoslovocia), o lovitură a lui Cerny (involuntară, intenționată?, cine ar putea preciza?!) provocîndu-i o triplă fractură de maxilar. Sigur că pierderea unui jucător de clasa lui Stingă atîrnă mult, buletinul informativ al mondialelor mergînd pînă acolo încît să afirme că „perdre Stingă, c'est perdre la moitié des effectives", deși la fel de adevărat e că alte înregistrări de anvergură, vezi J.M.U. din 1985, au fost cîștigate fără Stingă! Aici ar fi prima acuzație de adus antrenorilor Lascăr Pană și Cezar Nica : au gîndit (cît au gîndit) jocul întregei echipe pe aportul lui Stingă, omițînd din calcule o variantă posibilă (și, din păcate, întîmplată), aceea a absenței golgeterului ! Fără Stingă și, ulterior, fără Drăgăniță (utili mai ales prin spiritul său de mobilizare, prin dăruire), cu Marian Dumitru (hematom) și Fölker (atelă la un deget) numai pe jumătate valizi, formația noastră și-a pierdut complet capul, transformîndu-se într-o echipă oarecare, ale cărei intenții (declarate) de a reintra în posesia titlului suprem s-au dovedit, vai, fără suport. A mai fost apoi finalul nefericit din meciul cu Islanda, cel care a declanșat prăbușirea psihică a handbaliștilor noștri, care nu s-au mai regăsit decît în confruntarea cu U.R.S.S. (campioana mondială en titre!), obținînd o victorie, a orgoliului îndelung rănit, dacă vreți, care n-a reușit însă să salveze cîne știe ce dintr-o impresie generală derizorie. Am avut, în fața Islandei, 23—21 cu 4 minute înainte de final, pentru ca, la 23—24, cînd mai rămăseseră doar 24 de secunde, Berbece să rateze o lovitură de la 7 metri (după ce tot ei transformase 3!) și o, judecînd în ansamblu, meritată egalitate! În clipa aceea, încă încrezător în steaua echipei, am fost tentat să pun totul pe seama neșansei, sperînd că în partidele următoare, decisive, băieții noștri vor arăta ce pot. Ei însă, o spun cu regret, n-au mai arătat nimic. Jocul pe contraatac n-a funcționat deloc, irosindu-se multe situații favorabile. Pivoții, și mai ales Mocanu, au ratat imens, din poziții care de care mai clare. Extremele s-au ascuns după adversari, totul rămînînd pe seama șuterilor Maricel Voinea (40 de goluri) și Marian Dumitru (28), care însă, parcă a fost un făcut!, n-au strălucit niciodată simultan, ci cînd unul, cînd celălalt, în meciul cu Danemarca amîndoi fiind foarte șterși.

De fiecare dată s-a pierdut, e drept, spre sfîrșit. Cu Suedia, de la 17—17 în minutul 49, s-a ajuns la 17—20 în 58 de secunde! În fața Ungariei am avut, în minutul 54, 17—16, după ce Buligan (de departe jucătorul nostru numărul 1) apărase cîteva mingi extrem de grele! Cu Danemarca însă, deși condusi în permanență, ni s-a oferit (la 14—16) o ocazie unică: avantaj de 6 contra 4 în cimp. Nu numai că n-am marcat, Maricel Voinea (7 metri) și Mirică ratînd incredibil, dar am și primit gol, „performanță" demnă de orice echipă de începători?! Nu cred că trebuie să mai insist: pe lîngă toate celelalte lacune, între care o apatie strigătoare la cer, fiecare jucător așteptînd de la celălalt o rezolvare, neîndrăznind nimic, neîncrezînd din amintirea gloriei trecute, au mers în Elveția cu angajamente și pretenții justificate doar în raport cu tradiția (4 titluri mondiale, ultimul în 1974), nu și cu realitățile concrete ale handbalului de azi.

Tocmai această rupere de realitate, se poate imputa, întîi și întîi, antrenorului Lascăr Pană, care s-a grăbit să ne asigure, și nu o dată, că e posibil. Să fi fost el, cînd se întrecea în declarații optimiste, diplomat sau numai naiv? Greu de dat un răspuns, știind că Lascăr Pană e un tehnician competent (vezi obținerea titlului mondial universitar, a locului 3 la J.O. de la Moscova, a Cupei I.H.F. cu Minaur Baia Mare) și serios, dar pare mai verosimilă a doua variantă. Ceea ce nu-l face, firește, mai puțin vinovat. Pentru că e inadmisibil ca tu, antrenor cu renume și, totodată, cu posibilități concrete (dealtfel exploatate din plin, sub formă de turnee, meciuri bilaterale, casete video etc) de a cunoaște adversarii, să acorzi o atenție prioritară, specială partidei de debut cu Cehoslovacia (echipă care va eșua în grupa de consolare!) și să minimalizezi adversari ca Islanda (cu antrenor polonez și 7 jucători profesioniști, risipiți în R.F.G., Spania și Suedia!) sau Suedia (care ne-a bătut cel mai clar)! În necunoștință de cauză, fapt foarte grav, antrenorul și-a și pregătit echipa în consecință, jucătorii părînd să trateze, după succesul cu Cehoslovacia (e drept, scump plătit prin accidentarea lui Stingă), drumul spre finală drept o formalitate! Se apără acum Lascăr Pană, după ce totul s-a consumat, cu faptul că nu i-a avut suficient pe jucători la dispoziție și că s-a plecat la turneul din Spania împotriva opiniei sale, acoperindu-se cu meciuri o perioadă propice pregătirii specifice. A mai declarat acest lucru, chiar în „Flacăra", dar de la ratarea cîtorva zile (culpa federației, care n-a alcătuit cel mai fericit calendar) și pînă la lipsa de idei și de lumină, evidente în jocul handbaliștilor noștri la mondiale, rămîne un drum lung. Sigur că e mai greu de admis că o partidă sau alta se pierde din cauza tacticii în 2—3 minute, așa cum s-a întîmplat de regulă cu echipa română în Elveția. Dar nici în restul timpului, nu s-a văzut că formația noastră ar juca într-o manieră (viteză, imaginație, forță etc) care să-i permită să spere la mai mult! Ca să fiu și mai explicit: nici una dintre înfrîngeri nu se poate atribui arbitrilor care, cu excepția celora de la partida cu Suedia (care au îngăduit nordicilor un joc mai dur), au condus impecabil. Noi am pierdut, de fiecare dată, pe mîna noastră, plecînd steagul în fața unor parteneri care fie că au știut mai mult handbal decît noi, fie că au vrut mai mult, fie și una și cealaltă. N-am să mă erijez în ceea ce nu sînt, adică într-un mare specialist. Dar cînd vezi, și eu am văzut, că aliniezi, cazul lui Pană și al lui Nica, o formație încheată (unde-o fi fost celebra „morișcă" românească din anii lui Gațu și Oțelea?!), fără extreme (post pe care și Maricel Voinea a cam făcut figurație) și cu pivoți moi (procentul de reușită n-a depășit, la Mocanu, 10 la sută, socotind numai situațiile foarte numeroase de singur la semicerc !), atunci la ce să mai nădăjduiești?!

Este Lascăr Pană, indiscutabil, unul dintre primii vinovați, da nu e singurul. Jucătorii înșiși, prin atitudinea lor, prin superficialitatea lor în joc, au dezamăgit profund și, din cei 13 utilizați (fără Stingă și Drăgăniță), doar Buligan merită notă de trecere și, cu indulgență, Maricel Voinea, Fölker (după sfîrșitul întrecerii!) și Marian Dumitru (cu scuza accidentării). Puțin, nu-i așa, nepermis de puțin pentru o competiție la care se cerea, de la fiecare, mobilizare și dăruire la maximum. Să fi greșit Lascăr Pană și în selecție ? Firește, alte 2—3 nume mai puteau fi luate în considerare dar, în general, toți ceilalți specialiști (între care și posibilii adversari ai antrenorului din Baia Mare) au căzut de acord că s-a convocat cel mai judicios lot. Atunci? Fie că acceptăm, varianta cea mai lesnicioasă, lipsa de valoare a unora la acest nivel (Berbece, Mirică, Mocanu, Vasilca, Boroș și chiar Ghimeș, care a făcut cîteva faze superbe și o sumedenie de erori copilărești), fie că ne gîndim, parcă mai aproape de adevăr, la faptul că la ora actuală, handbalul nostru nu mai vădește ambiția care l-a urcat, cu 10—20 de ani în urmă, în vîrful piramidei. Fără să-l scuzăm pe Pană, nici nu-i putem acuza de asta. Nu-i vina lui că un întreg campionat se reduce, la noi, la 3—4 echipe (Steaua, Dinamo, Baia Mare și, uneori, Politehnica Timișoara) și, implicit, la 10—12 meciuri într-un an în măsură să-i solicite pe jucătorii susceptibili de a fi selecționați la nivelul unor exigențe care, pe plan mondial, au crescut și cresc necontenit. Nici faptul că, de pildă, de la lotul de tineret n-a fost și nu e nimeni, nici un handbalist, care să justifice promovarea în lotul A nu-i vina lui, ci a federației. Aceasta n-a știut să pună piciorul în prag, asistînd indiferentă la alunecarea handbalului românesc pe toboganul contrareformanței. În loc să îndrume și să controleze mai asiduu, avertizată și de valul de rezultate negative din ultimul timp (cînd ne-a învins pînă și Franța!), federația s-a mulțumit să îmbrățișeze optimismul exagerat al tehnicienilor - lotului, sperînd probabil într-o minune. O minune care nu s-a produs pentru că, în condițiile date, nici nu avea cum să se producă.

Am spus-o și telefonic de la Geneva: n-am pierdut numai un titlu. N-am pierdut numai un podium de premiere. N-am pierdut numai o calificare la Olimpiada din 1988. Am pierdut mult mai mult: un prestigiu acumulat în timp și cu sudoare. Sigur, cei vinovați de dureroasul eșec din Elveția, antrenori și jucători, vor fi trași la răspundere. Dar asta, cred, nu va rezolva fondul problemei. În lume se joacă azi, m-am convins, un handbal pe care noi nu-l prea jucăm, al nostru fiind, prin comparații (obligatorii firește), demodat, învechit. Ne-am obișnuit să zicem, și pe bună dreptate, că deținem cel mai frumos palmares din handbalul mondial, dar parcă trăim, greșesc?, prea mult din amintiri, uitînd că am cucerit ultima oară titlul suprem acum 12 ani!

Am fost primii în handbal, ani și ani de-a rîndul, atîta vreme cît tehnicienii noștri au căutat și găsit soluții, succesele de atunci explicîndu-se tocmai prin capacitatea lor de creație, prin efortul lor de gîndire. De la un timp însă, și nu de ieri, de azi, o păgubitoare stare de automulțumire s-a instalat la nivelul federației, al antrenorilor, însinuîndu-se în toate articulațiile acestui sport, pînă la jucători. Au început să ajungă jumătățile de măsură. Sălile au încetat să mai fie adevărate „laboratoare" de creație, din care să iasă talente cît mai viguroase și, totodată, idei, soluții, scheme tactice etc. Periculoase în orice domeniu de activitate, rutina, superficialitatea, automulțumirea sînt cu atît mai neiertătoare în sport, în handbal în special, cu cît aici, gloria, deși un prețios tezaur, nu se poate întreține numai din tradiție. Ea cere mereu și mereu rezultate. Or, tocmai această delăsare s-a plătit scump în Elveția unde în loc să mai surprindem noi pe alții, ca altădată, ne-au surprins ei pe noi! Automulțumirea antrenorilor nu doar a celor de la lot, s-a transferat și asupra jucătorilor, iar consecințele s-au văzut. E momentul deci ca handbalul nostru să-și schimbe mentalitatea, înhămîndu-se la o muncă cît mai disciplinată, cît mai riguroasă, cît mai dăruită. Numai pe acest drum, al muncii și al creației, el poate reveni în fruntea ierarhiilor, aducîndu-ne noi și noi bucurii.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Comentariul săptămînii

Pace şi dezarmare (II)

Lichidarea conflictelor armate

Am văzut cît de neîntemeiată şi cît de nocivă este concepţia cu privire la pacea înarmată, la pacea în condiţiile continuării cursei înarmărilor. La fel de lipsită de fundament şi de periculoasă este şi ideea că pacea ar putea coexista cu războaiele şi cu conflictele restrînse la o zonă sau la alta. În realitate, pacea nu înseamnă doar neizbucnirea unui nou război mondial, ci mai mult decît atîta : inexistenţa războaielor, a conflictelor armate. Din acest punct de vedere, anii care s-au scurs de la încheierea celui de-al doilea război mondial şi pînă în prezent nu pot fi apreciaţi ca o perioadă cu adevărat de pace, ţinînd cont că în acest timp au avut loc circa 120 de războaie, purtate pe teritoriul a zeci de state şi în care şi-au pierdut viaţa peste 21 de milioane de oameni. Dacă o asemenea stare conflictuală va continua, nu peste prea mulţi ani pierderile de vieţi omeneşti şi distrugerile materiale le vor egala sau poate chiar le vor întrece pe acelea cauzate de ultima confruntare armată la scară planetară. Şi sînt în prezent numeroase conflicte regionale sau „locale" : în Orientul Mijlociu, între Iran şi Irak, în America Latină, în Asia, în Africa şi în alte locuri. Practic, aproape că nu există zonă pe glob în care să nu se găsească focare de conflict, mai vechi sau mai noi. Conflictele întreţin o stare de încordare permanentă, cu influenţe dintre cele mai nefavorabile asupra stării propriu-zise de pace. Pe de altă parte, după cum existenţa unor uriaşe cantităţi de arme periclitează zi de zi pacea, aşa şi conflictele zise locale pot degenera oricînd, în virtutea ciocnirilor de interese ale unor state nebeligerante, într-o conflagraţie de proporţii, care se poate uşor extinde la scara întregului mapamond, trezind inevitabil tentaţia utilizării unor categorii de arme tot mai perfecţionate. Iată de ce stingerea acestor conflicte este o chestiune vitală pentru soarta păcii pe Pămînt. „În actualele împrejurări internaţionale — spunea preşedintele României —, ale interdependenţei tot mai strînse ce caracterizează întreaga evoluţie a evenimentelor mondiale, este necesar să se renunţe cu desăvîrşire la forţă şi la ameninţarea cu forţa în soluţionarea problemelor mondiale, să se acţioneze cu toată răspunderea pentru încetarea tuturor conflictelor existente în diferite zone ale lumii şi pentru trecerea la soluţionarea problemelor litigioase dintre state numai şi numai pe cale politică, prin tratative".

În acest spirit, ţara noastră a adus de-a lungul anilor contribuţii de seamă la adoptarea de către Organizaţia Naţiunilor Unite unor documente importante prin care s-au stabilit principiile şi modalităţile de reglementare paşnică a conflictelor din mai multe zone ale lumii. România a promovat cu consecvenţă ideea organizării sub egida O.N.U. a unei conferinţe internaţionale pentru Orientul Mijlociu, la care să participe toate părţile interesate, precum şi alte state capabile să aducă o contribuţie efectivă la instaurarea unei păci durabile în această regiune. După ce, la iniţiativa României, forumul mondial a votat „Declaraţia Adunării Generale a O.N.U. cu privire la reglementarea paşnică a diferendelor internaţionale", la sfîrşitul anului trecut Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, tot la propunerea ţării noastre, „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acţiunilor armate şi de soluţionare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor şi Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare şi conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abţine de la folosirea forţei şi de la ameninţarea cu forţa, de la orice intervenţie în treburile interne ale altor state".

Este de aşteptat şi de dorit ca în 1986, Anul Internaţional al Păcii, eforturile pentru încetarea fără întîrziere a conflictelor armate, pentru lichidarea focarelor de încordare, pentru soluţionarea exclusiv pe cale paşnică a problemelor litigioase dintre state să se intensifice şi să dea rezultate concrete.

ION D. GOIA ■

CORESPONDENŢĂ DIN BELGRAD

Un fenomen şi un monument

În Istria — cea mai mare peninsulă din litoralul Mării Adriatice — există un grup etnic de români, numiţi „românieşci", al căror strămoşi au venit pe aceste meleaguri iugoslave în urmă cu peste cinci sute de ani din cauza prigoanelor contopitoare. Recent, în satul Kubed din apropierea oraşului istrian Kopar, s-a găsit un zapis în care se menţionează prezenţa lor acolo din anul 1460.

Relatînd despre aceasta, ziarul **Novosti**, care apare la Belgrad, scrie că „pe românieşci din Istria îi despart de patria mamă cinci secole şi sute de kilometri, dar ei n-au uitat graiul strămoşilor. Acest grup, originar din România, locuieşte de mai bine de jumătate de mileniu în cîteva sate istriene de la poalele munţilor Cicearia şi membrii săi în continuare se înţeleg între ei în limba strămoşilor lor — români".

Aceeaşi limbă o vorbesc mulţi locuitori din satele Jeiane, Birdo, Şuşneviţa, Draga, Tîrkovţi, Zankovţi, Şkabici şi alte cîteva. Ziarul subliniază că „românieşci" vorbesc toţi croată. Mulţi dintre ei vorbesc şi slovenă şi italiană. Dar ei nu uită strămoşeasca limbă pe care o transmit din generaţie în generaţie numai prin graiul viu. A păstra graiul strămoşilor cinci secole întregi, într-o asemenea ambianţă în care se vorbesc limbi atît de diferite, este un adevărat fenomen.

Mai există şi o poveste despre „românieşci" care este tot atît de veche cît şederea lor în Istra. Ei s-au ocupat timp de secole doar cu agricultură, tăierea şi prelucrarea lemnului. Duceau produsele lor la pieţele din Kopar, Rieka şi Triest. Pe furtună, conducătorul caravanei de căruţe striga la ceilalţi să ţină bine căruţele pentru a nu le răsturna vîntul. De aici li se trage porecla de „ţinebini", cum îi numeau locuitorii de celelalte naţionalităţi din satele vecine. De altfel, trăiesc cu toţi în bună înţelegere şi prietenie.

În prezent, faţă de ocupaţia lor din trecut, românii din Istra lucrează la Rieka, Opatija, Podgrad, Ilirska Bistriţa şi alte oraşe. Mulţi dintre ei şi-au construit sau construiesc locuinţe şi gospodării noi.

La celălalt capăt al Iugoslaviei, în oraşul muzeu Cetinje — capitală a vechiului stat Zeta care a căpătat mai tîrziu numele de Muntenegru, există un monument românesc de artă ce datează din secolul al XV-lea ca semn al luptei comune duse împotriva invaziei otomane. Este vorba de „Biserica vlahilor" (cum sînt numiţi românii pînă la jumătatea secolului al XIX-lea de către alte popoare), situată chiar în mijlocul oraşului.

Potrivit unor izvoare scrise muntenegrene, biserica este ctitorită încă în anul 1450, fiind cel mai vechi edificiu din oraşul Cetinje care a fost o flacără de nestins a luptelor pentru apărarea libertăţii. Înfăţişarea ei de astăzi datează din 1864, an în care este complet reconstituită pe temeliile celei vechi. O atenţie deosebită atrage gardul cu care biserica a fost împrejmuită, el fiind confecţionat din circa două mii de ţevi de puşti capturate de la turci în timpul războaielor din a doua jumătate a secolului trecut, ceea ce conferă monumentului o importanţă şi mai mare.

În **Ghidul turistic Muntenegru** se arată că „prin originalitatea ei, Biserica vlahilor este cu siguranţă cel mai interesant monument din ţară şi probabil unic în lume".

R. P. DESPOTOVICI ■

Tehnofili şi tehnofobi

Am în faţă un clasament mai aparte. O piramidă apărută în urma sondajului efectuat de o revistă nord-americană printre cumpărătorii zilei de azi. Care credeţi că sînt cele mai interesante produse ale ultimului sfert de secol, cam aşa sună întrebarea, şi, iată, şi suma răspunsurilor : aparate de fotografiat tip polaroid (o importantă invenţie cu numeroase aplicaţii ştiinţifice) centura de siguranţă (valoroasă idee în salvarea vieţii), lentile de contact (rezolvă problemele de vanitate), echipamente video, telefonul celular mobil, maşina de scris electronică, aparatul de fotocopiere instantanee (au crescut viteza şi eficienţa muncii de birou). Urmează alte cîteva reuşite ale acestor ani : avionul supersonic, computerul personal, ceasul cu cuarţ.

Cu peste două decenii în urmă, anunţă revendicativ Toffler, puneam în gardă cu privire la sfîrşitul civilizaţiei industriale. Schimbările provocate se înrudeau, prin amploare şi efecte, cu cele degajate de revoluţia industrială. Mulţi au zîmbit. Prea semăna a melodramă. Să ne uităm mai de aproape pentru a vedea ce s-a întîmplat.

Revoluţia agrară a avansat dinspre Asia către Europa, în ritm de un kilometru pe an, timp de 9 000 de ani. Nomazii, vînătorii şi pescarii au devenit ţărani, fermieri. Revoluţia industrială izbucnea în apusul Europei şi lansa un al doilea val de schimbări, mai rapide, care avea să cuprindă cea mai mare parte a planetei. În 300 de ani, acest fenomen a dat naştere unui lanţ de cîteva zeci de ţări industriale, cuprinzînd un miliard de oameni. Împreună, acestea au dominat, eficace, lumea neindustrială. Azi ? Zîmţii unui al treilea val de schimbări îşi fac simţită acuitatea şi pofta devoratoare. Unda prefacerilor tehnologice şi socio-culturale pare a-şi avea epicentrul dincolo de marginile Europei. În Japonia, în S.U.A. Ea avansează cu violenţă în jurul planetei. Modificările aduse cu sine de noul val confecţionează o civilizaţie tehnologică, dar una neindustrială. Acesta este punctul de vedere tofflerian, ne amintim, şi el a fost susţinut cu argumente. E drept, nu puţine în marginea speculaţiei. Dar asta nu face mai puţin interesant dansul pe poante al eseistului american. Are loc deplasarea industriei dintr-o fază bazată pe muşchi în cea a producţiei bazată pe spirit — imposibilă fără calculatoare descentralizate şi de instrumente noi. Dezvoltarea rapidă a microprocesoarelor, biotehnologici, combinaţia computerelor cu telecomunicaţiile, crearea de noi materiale speciale, cucerirea spaţiului cosmic, inteligenţa artificială, iată noutăţi care nu reprezintă doar o prelungire în linie dreaptă a maşinilor din era industrială. Este un salt într-o etapă totalmente nouă a dezvoltării umane.

NEAGU UDROIU ■

Copii din Namibia, sosiţi într-o tabără internaţională de ajutor

O nouă Marianne

Pe vremea Revoluţiei Franceze de la 1789 multe ţărănci se numeau Marianne. Era şi motivul pentru care în cercurile nobiliare acest pronume nu era deloc folosit. De altfel, monarhiştii au numit în derîdere şi tînăra Republică Franceză tot „Marianne". Credeau că este un nume de ocară, însă, aşa cum s-a întîmplat în istorie nu o dată, din acest cuvînt ce se vroia negativ a fost făcut un simbol cu generoasă încărcătură pozitivă : Marianne, sub înfăţişarea unei tinere revoluţionare frumoase, şi-a găsit locul în inimile francezilor şi, monumentele ce o înfăţişează impodobesc pieţele publice ale acestora, ca un simbol al ţării, al revoltelor populare. O altă ipoteză pleacă de la premisa că o organizaţie secretă republicană din perioada celui de-al doilea imperiu (1852—1870) purta numele de „Marianne" şi, în cursul unui răsunător proces, a impus acest nume întregii Franţe.

Oricare ar fi sorgintea lui — disputele pe această temă izbucnesc periodic în Franţa şi se pare că nu se vor stinge vreodată — cert este că numeroşi artişti au fost fascinaţi de figura „Mariannei" cărora i-au dedicat lucrări celebre. De pildă, în muzeul Louvre din Paris, mai popular decît „Mona Lisa", este un tablou de Eugène Delacroix, în care, sub titlul „Libertatea conduce poporul", este înfăţişată o luptătoare pe baricade, cu bonetă frigiană, ţinînd o armă în mîna stîngă cu tricolorul în vînt în dreapta, plină de încredere în sine, luptînd cu curaj împotriva duşmanului. Este o „Marianne" aşa cum şi-o imaginează şi o venerează poporul.

Cercurile politice conservatoare au imaginat o altfel de „Marianne" — o femeie gezînd, liniştită, cu o coroană de lauri pe cap, cu cîntarul şi sabia în mîini, ca o zeiţă a dreptăţii. O asemenea figură nu se putea bucura de aceeaşi popularitate ca eroina cu boneta frigiană, impusă de revoluţie imaginaţiei artiştilor.

A vorbi de „Marianne" înseamnă în Franţa a vorbi de însăşi Franţa. Şi ţara păstrează şi cultivă acest simbol naţional cu atenţie şi dragoste. Ea este prezentă pretutindeni — pe mărcile poştale şi pe monede, pînă şi în caricaturile (de pildă, în lucrările lui Jean Effel), iar în toate comunele ţării — peste 35 000 — se află busturi din gips, teracotă sau bronz ale Mariannei.

În ultima perioadă, chipul „Mariannei" cunoaşte o schimbare. După ce, la începutul anilor '70, busturile respective aveau trăsăturile actriţei Brigitte Bardot, o altă actriţă a fost selectată ca model pentru „Marianne" : Catherine Deneuve, frumoasa blondă, gingaşă şi sensibilă în aproape toate rolurile sale. Imediat, 24 sculptori s-au pus pe treabă şi au creat, după imaginea ei, un bust pentru „Marianne" contemporană. În staţia de metrou Bastilla, deci chiar pe locul unde a început, în iulie 1789, Revoluţia a avut loc o expoziţie, alegerea publicului oprindu-se asupra lucrării (în imagine) sculptoriţei Marielle Polska. Este în curs multiplicarea, cu mijloacele tehnicii moderne, a acestui bust, care, în curînd, va împodobi coridoarele şi sălile administraţiilor din diferite zone ale Franţei. Firească, vor fi mulţi care se vor acomoda greu cu această schimbare. De altfel, la Paris circulă un joc de cuvinte: Marianne — Deneuve este o Marianne de neuve. În traducere : Marianne cu chipul lui Deneuve este o nouă Marianne.

ROMEO NĂDĂŞAN ■

ACCENTE ÎN LUME

Parfumuri şi timbre

Rita Lachmann, văduva proprietarului societăţii de cosmetice Revlon, a cumpărat, cu ocazia unei licitaţii care a avut loc la Hamburg, două timbre rarisime emise în sec. XIX, „Maurice bleu" şi „One penny orange-rouge". Ele au fost adjudecate pentru suma de 600 000 de dolari. Cele două timbre, descoperite odinioară la Bordeaux, în corespondenţa întreprinderii Bochard, şi-au schimbat pentru a treia oară, de la începutul secolului şi pînă acum, stăpînul.

Nave fără marinari ?

Cuceririle ştiinţei şi tehnicii se aplică şi în sfera construcţiilor navale. Specialiştii firmei Krupp-Atlas Electronic sînt pe cale de-a perfecta un sistem automat de navigaţie, care poate să conducă nava fără ajutorul omului, în orice condiţii meteorologice. Deşi ai fi tentat să crezi că în urma acestei descoperiri marinăria va fi o meserie pe cale de dispariţie, totuşi, omul este necesar căci orice sistem, oricît ar fi de perfecţionat nu-i poate înlocui în totalitate.

Mă numesc Amphipithecus Mogaugensis

O echipă de antropologi americani şi birmanezi, examinînd un fragment de maxilar inferior, în vîrstă de 40 de milioane de ani, descoperit în Asia, au ajuns la concluzia că a aparţinut unuia din primii strămoşi ai omului, un antropoid denumit Amphipithecus Mogaugensis. Ipoteza după care strămoşii omului ar fi fost antropoizi se confirmă prin această descoperire.

Paznicul pădurilor — televiziunea

Grija faţă de „aurul verde" se manifestă în Polonia şi prin angajarea unor paznici suplimentari în păduri. Aceşti paznici sînt de fapt nişte camere de televiziune instalate în codrii de la Kozienice, ce vor servi la depistarea şi deci la localizarea rapidă a eventualelor incendii.

„Tutunul fără fum"

Prizarea tutunului este un obicei despre care am aflat din romane că era folosit cu precădere în vremurile de altă dată. Iată însă că acest obicei a revenit în actualitate în S.U.A., fiind la modă mai ales în rîndul tineretului. Un grup de medici, făcînd cercetări în acest sens, a considerat că este necesar să arate publicului că prizarea „tutunului" este extrem de dăunătoare sănătăţii.

ELENA GRECESCU ■

Fotbal '86

Unul dintre cele mai cunoscute cluburi sportive românești — Sportul Studențesc — împlinește 70 de ani de existență, fiind între cele mai vechi cu echipă de fotbal în prima noastră divizie. Avîndu-i ca prim președinte pe marele matematician Traian Lalescu, clubul universitar bucureștean a fost, încă, din 1916, un purtător de drapel al echilibrului și cavalerismului, al fair-play-ului și sobrietății. Cu afirmarea acestor virtuți se deschide buletinul sportiv omagial „Fotbal 86" editat de C.F. Sportul studențesc. E vorba de o inspirată și diversă imagine a unui club care s-a bucurat de mai mulți admiratori decît spectatori, privit din toate unghiurile, al istoriei, al susținătorilor, al specialiștilor, al nostalgiilor și al planurilor de viitor. Dar dincolo de aceasta, *Fotbal '86* este o imagine fidelă, o radiografie fierbinte a stării fotbalului românesc. Căci între interviul cu arhitectul Barbu Emil Popescu, președintele clubului și artizanul discret al acestei echipe cu nume în fotbalul nu numai național, și dialogul cu Mircea Lucescu despre starea echipei naționale (în care studenții își au locul lor) e o panoramă vie a acestui subiect pătimaș : fotbalul nostru privit, analizat și gîndit de o seamă din personalitățile sale de frunte. De la profesorul Ascanio Damian la Gheorghe Popescu și Ion Mihăilescu, de la Eugen Banciu și Florin Dumitrescu, Fotbal '86 trece în revistă opiniile antrenorilor Constantin Ardeleanu și Tănase Dima, fără să uite personalitățile de ieri (Chevorc Ghemigean, Valentin Stănescu, Mircea Rădulescu, Dumitru Nicolae Nicușor). Dialoguri cu Gheorghe Ola, Ion Motroc, Angelo Niculescu, Andrei Rădulescu, Nicolae Rainea, Constantin Teașcă pornesc de la un subiect dat — Sportul studențesc — spre a ieși în arzătoarele probleme ale fotbalului nostru. Tot ele anima ancheta cu antrenorii echipelor divizionare A (de la cel al campioanei — Steaua, pînă la antrenorul lanternei) și cea făcută în rîndul cronicarilor sportivi, din mai toată presa noastră, reuniți fără resentimente în această publicație extrem de interesantă. Ea conține și un remember, două pagini dedicate marelui virtuos — Aurel Rădulescu — și cîștigă în culoare prin dialogul cu omul numărul 1 al echipei naționale — Gheorghe Hagi.

Prezentată frumos, cu imaginație și culoare, Fotbal '86 este un amestec palpitant de istorie și amărăciune, de speranță și umor pe seama unui subiect controversat, dar intrat în viața noastră pînă în cutele ei intime. Realizată în coordonarea ziaristului Octavian Știreanu, Fotbal '86 este istoria unui club și povestea sa în marea aventură a fotbalului românesc.

Ultima vizită

O vizită pe strada Poetului nr. 40—44, în blocul A 27, la apartamentul nr. 11 din Arad nu era de natură să provoace surprize. În fond cîtă lume nu trece pe la rude bătrîne spre a le întreba de sănătate și de nevoi. Și apoi ce surprize poți avea într-un apartament unei femei în vîrstă de 73 de ani, pensionară liniștită, fostă dactilografă ? Și cu toate acestea ofițerii care au făcut prima descindere au avut serios de lucru. Se spune că timp de 4 ore au numărat bani, li dureau mîinile de atîta frunzărit la sute. Se pare că nu e chiar atît de ușor să numeri aproape un milion și jumătate. Dărămite să-i muncești, să-i scoți din ceva ! Și apoi, pe lîngă bani, mai trebuiau măsurate, scrise, inventariate și alte lucruri. Bătrîna și modesta doamnă dactilografă fusese o adevărată inițiatică de vămuit prostia și naivitatea. Numai din asta, în cîțiva ani, poate patru sau cinci, a adunat pungile pline cu bani, o jumătate de kilogram de aur, trei televizoare color, un video, o combină muzicală, două radiocasetofoane, un picup, 10 kilograme de cafea, 9 de piper, opere de artă și mobilă veche, covoare și țigări, chiar și case. Elena Pop a fost pensionara cu cel mai mare cîștig din ultimii ani. Veneai la ea, îți arăta o casetă agățată într-un cuier, îți zicea psst, că doarme, și ospeții călcau pe vîrfuri și ea îi conducea într-o încăpere și-i întreba de necazuri. Și le alegea cu grijă. Te punea să scrii un memoriu pe care ea zicea că îl va trimite cui trebuie și va avea grijă de el. Pentru o simplă cerere lua treizeci de mii de lei. Și nu făcea decît să o dactilografieze, s-o pună într-un plic timbrat și să o pună la poștă. Cum o mare parte din aceste cereri, prin firea lucrurilor, erau aprobate, naivii credeau că rezultatul este opera demersurilor bătrînei doamne, cu sprijinul căsuței agățate în cuier (care nu era decît o capelă nevinovată de militar). William Baker a dat 105 000 pentru patru cereri. Elena Kirhener a dat 60 000 pentru două memorii dactilografiate pe care bătrîna doamnă dactilografă nici măcar nu le-a pus la poștă. În ultimul moment, pe lîngă bani, bijuterii, lucruri de valoare și mărunțișuri cîndate, au fost găsite și cîteva pungi cu cereri și memorii. Bătrîna doamnă lua banii și promitea. Nici măcar nu le mai dactilografia. Le arunca într-o pungă și aproape 70 de oameni așteptau cu sufletul la gură să primească un răspuns afirmativ la petițiile lor plătite cu aceste sume incredibile. Unii dintre ei, mai naivi, nu numai că plăteau cu vîrf și îndesat, dar se ocupau și de aprovizionarea doamnei. Îi cumpărau alimente, îi cumpărau porc, i-l tăiau și se ocupau de prepararea lui. Alții plăteau și mai tîrziu o copleșeau cu cadouri. Cadourile le consideră dreptul ei. În fond, zice ea, nu sînt decît dovezi de stimă. Că a luat și bani, e adevărat. Dar n-a luat decît un milion și o sută de mii. Restul au fost din muncă, din mileuri, din jersee tricotate, din anii ei trăiți pe șantiere, alături de soț. Un milion și niște aur, da „știți e luați așa dar restul e munciți" ar fi spus ea cu simțul proprietății.

Simțul l-a avut și îl are. Dar proprietatea s-a risipit. Și odată cu ea, și pentru cîțiva ani buni, și libertatea.

CORNEL NISTORESCU ■

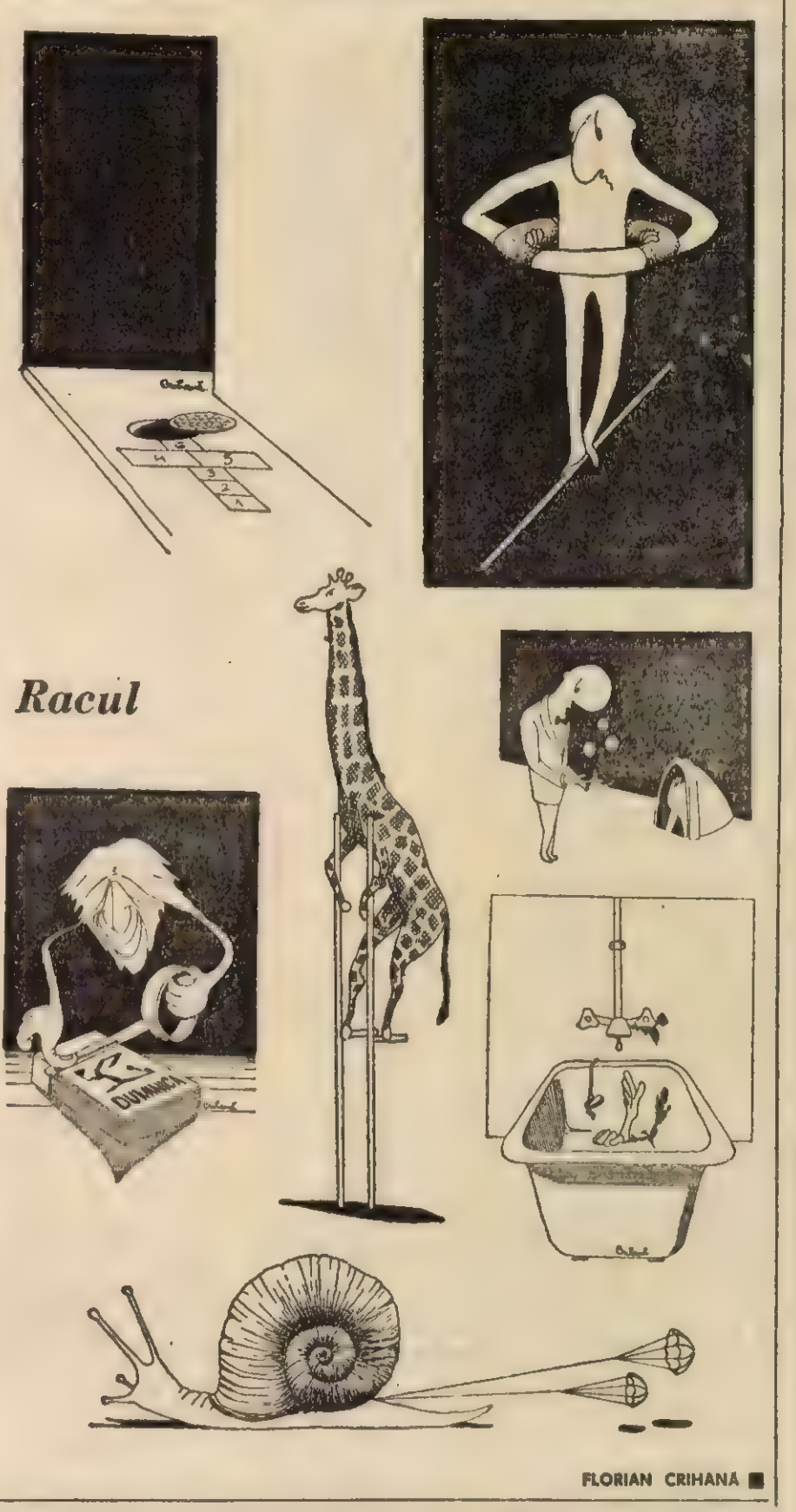

FLORIAN CRIHANĂ ■

Cronica șoselei

Drumul dintre vii

Priviți de departe, copiii păreau două puncte minuscule, colorate, unul gri deschis, iar altul portocaliu. O căciulă brumărie, imensă, aidoma cu cea a pustiului din „Iarna pe uliță", îi făcea pe piciul de 9 ani din ce în ce mai vizibil, pe măsură ce se apropia, iar o basma portocalie, pe surioara sa, o fetiță de 8 ani, cu tenul alb și părul bălai. În fiecare dimineață, înainte de a pleca la școală, maica-sa îi reamintea băiatului : „Ai grijă de Brîndușa ca de ochii din cap. Ne-am înțeles ?" „Da, mamă, ai încredere în mine. Nu știu de ce trebuie să-mi repeți același lucru zi de zi ?" „Îți reamintesc, pentru că nu mai departe decît ieri, fata a venit singură, la zece minute după tine". „Păi dacă a rămas în urmă discutînd cu colegele ei, eu ce vină am ? Or fi avînd și ele problemele lor. N-ai nici o grijă, mămică, e doar surioara mea mai mică. Uite, îți promit, mai ales că e lunecuș, să o țin numai de mînă". „Știam eu, Viorele, că ești băiat de ispravă. Bravo ! Îți mulțumesc". Mama scoate un oftat de ușurare și pleacă grăbită la ferma unde lucrează. Pe drum, gîndu-i zboară tot la cei mici. Școala e cam departe, au de mers pe scurtături, urmînd drumul dintre vii. „Am copii buni, învață bine. Iar Viorel e un puști energic, săritor și generos. Îl admir mereu perseverența, agerimea minții. E în stare să stea la lecții pînă la miezul nopții, dacă nu înțelege perfect ceva. În plus, își găsește timp întotdeauna să-și ajute și surioara".

Făgașele căptușite cu gheață, zăpada mare de pe marginile drumului, făceau mersul mastodontului, care transporta țevi de mari dimensiuni pentru sonde, destul de anevoios. Șoferul căuta să se mențină pe traiectoria șanțurilor adînci, săpate în zăpadă de alte mașini. Cînd i-a zărit de departe pe cei doi copii care se întorceau de la școală, a redus mult viteza și a devenit mai atent. Băiatul și fetița, instinctiv parcă, au făcut cîte doi pași lateral. Pustiul s-a uitat mirat la uriașa mașină. Nu mai văzuse așa ceva prin părțile locului. „Vino mai aproape de mine, Brîndușica". Micuța, cu obrajii îmbujorați, ușor speriată de imensul autovehicul, s-a oprit din mers, strîngîndu-se lîngă frățiorul ei. Abia cînd partea din spate a trailerului, lung de peste 10 metri, trecea pe lîngă ei, micuții și-au reluat mersul. Pășeau cu precauție pe coama dintre șleauri, băiatul în față, iar copila după el.

Roțile din spate ale platformei erau aproape în dreptul fetiței, cînd piciorul Brîndușei a alunecat brusc spre stînga și fetița pierzîndu-și echilibrul, s-a prăbușit în zăpadă, umărul sting fiindu-i prins și compresat între roată și peretele înghețat al făgașului. A scos doar un geamăt pe care agomotul puternicului motor l-a acoperit. Viorel n-a auzit nimic. Și-a văzut de drum, nesesizînd că surioara sa nu-l alătură de ei. Între timp gigantul s-a îndepărtat. Silueta lui se profila la orizont, asemenea unui bloc izolat, clădit undeva la periferia localității, ale cărui case se observau de-acum risipite printre livezile de vii.

„Brîndușa, dă-mi minuța ! De ce tot rămîi în urmă ? Brîndușa, unde ești ?" Băiețelul intră în panică E tot mai îngrijorat de dispariția surioarei. Se întoarce și o ia la fugă înapoi. După cîteva minute, zărește capul firav al fetiței căzut pe zăpada înghețată. Respiră greu, ochii sînt închiși și un firicel de sînge i se prelinge din colțul gurii spre bărbie. „Brîndușico, ce-ai pățit ? Răspunde !" Copilul, speriat la culme, nu știe ce să facă. Parcă o vede pe mama, în prag, cu șuvițele de păr alb, rugîndu-l să aibă grijă de mezina familiei. Ce-o să zică mama, dar tata, cînd se va întoarce diseară, istovit, de la munca lui grea din pădure ? „Ce să fac, cum să-mi ajut surioara ?" De jur împrejur nici țipenie de om. „S-o duc în brațe patru kilometri, nu pot, n-am atîta putere". Băiatul își ridică cu greu surioara și o așază pe zăpadă în apropierea gardului înalt de sîrmă care înconjoară plantația. Apoi o ia la fugă spre casa părintească. Prin minte îi trec fel de fel de gînduri negre. „Dacă mama n-a venit acasă ? S-au mai întîmplat asemenea cazuri. Ce mă fac, cine mă ajută ?" De acasă pînă la spital mai sînt încă trei kilometri. Noroc, ușa-i deschisă, înseamnă că mama îi acasă. „Mamă, mamă, trebuie s-o ajutăm pe Brîndușa. Cred c-a lovit-o remorca mașinii. Îi căzută jos". Femeia nu realizează la început despre ce-i vorba. Rămîne mută cîteva secunde, apoi întreabă precipitat : „Ce s-a întîmplat ? Unde-i Brîndușa ?" Băiatul, care după patru kilometri de fugă, abia mai poate vorbi, arată cu mîna spre drumul dintre vii. „Acolo, acolo !" Numai în rochie, cu șorțul de bucătărie legat peste ea, femeia o ia la fugă, pe scurtătură, spre școală. Cade, împiedicîndu-se printre șleauri, dar se ridică repede. Spaima, îngrijorarea îi dau puteri nebănuite. Cînd oamenii din ARO-ul de culoarea nisipului o văd, își dau repede seama despre ce-i vorba. Opresc mașina. Fetița se afla pe fotoliul din spate. „Am învelit-o bine cu pătura. Sînteți din familia ei, nu ?" „Da, îi sînt mamă !" „Urcați repede sus, o ducem la spital".

Medicii luptă fără răgaz pentru a salva copilul. Sperăm, vrem să credem că vor izbuti.

Dacă șoferul urmărea pînă la capăt cum sînt depășiți copiii, atenționîndu-i să se îndepărteze mai mult de mașină, fetița era acum teafără. Mai mult, cînd l-a văzut înaintînd cu greu printre făgașe, putea să-i urce în mașină. Nu-l condamna nimeni pentru gestul său omenesc, ci dimpotrivă..

VICTOR BEDA ■

„Copiii — primăvara vieții"

La Muzeul satului a fost deschisă recent o interesantă expoziție intitulată „Copiii — primăvara vieții". Am solicitat muzeografei Daniela Ligor o scurtă prezentare a expoziției. Iată ce ne-a declarat :

Mulți dintre locuitorii Capitalei simt nevoia să revadă uneori Muzeul satului, fie iarna, cînd este acoperit de ninsoare, fie primăvara, cînd ulițele sînt învăluite în parfumul liliacului, spre a-și aminti de lumea satului, de părinți ori bunici și, nu de puține ori, de primii ani ai copilăriei. Lipsa glasurilor de copii din gospodăriile muzeului este suplinită de prezența leagănelor, a scaunelor — special lucrate pentru ei — a jucăriilor: leagănuțe cu păpuși, coșulețe, roabe miniaturale etc.

Gospodăriile însele, atît de trainice încît au dăinuit zeci și uneori sute de ani, au fost gîndite de cei ce le-au înălțat nu numai pentru ei, ci și pentru copiii lor, și pentru alte multe generații ce aveau să le urmeze.

Și totuși aceste lucruri sînt insuficiente pentru a cunoaște lumea copilăriei într-o familie tradițională, de aceea am organizat expoziția „Copiii — primăvara vieții".

Am pornit de la cîteva idei tematice pe care le-am ilustrat cu ajutorul obiectelor din colecțiile muzeului, al imaginilor autentice surprinse de aparatul de fotografiat de-a lungul anilor în sate din diverse zone ale țării, texte folclorice, ca și prin expunerea unor obiecte lucrate astăzi de copiii din cîteva școli bucureștene, obiecte inspirate din arta noastră populară.

Primul moment prezentat este nunta, căsătoria trebuind să fie consfințită printr-o serie de obiceiuri menite să aducă tinerei familii o viață fericită, prosperitate, fecunditate.

Nașterea unui copil, eveniment important pentru familie și întreaga comunitate sătească, era însoțită de o serie de ritualuri și ceremoniale ; prima urare, prima baie, pregătirea scutecelor etc. Nici locul de cornit al pruncului nu era neglijat. Leagănul, fie că era împletit și atîrnat de grindă, fie că era pe țăpi, devine din obiect de uzință utilitate un obiect de artă. Rozete crestate în lemn, simbol străvechi al soarelui, al luminii, al vieții, împodobesc leagănele.

Costumul purtat de copii este prezentat în expoziție diferențiat, pe grupe de vîrstă : prima cămașă, apoi cele purtate pînă la vîrsta de șapte ani ca și costumul purtat după această vîrstă — cînd el devine o miniatură a celui purtat de părinți.

Din expoziție nu lipsesc nici jucăriile. Unele sînt miniaturi ale uneltelor folosite în gospodărie ,altele sînt lucrate de meșteri olari care nu au uitat că au fost și ei copii. Păpușile dorm în leagănuș sau sînt îmbrăcate în costume autentice, țesute cu migală de mame.

● Un nou număr de telefon, 069, la Salvare. Apelurile la acest număr se fac pentru asistența mamei și a copilului, îndeosebi a femeilor gravide și a copilului în vîrstă de pînă la 1 an. Pentru restul urgențelor, apelurile se fac în continuare la numărul 061.

● La Mangalia se află în fază avansată de construcție cel mai mare doc din țară destinat reparațiilor navelor de mare tonaj. Constructorii au încheiat deja montarea porții principale a docului și au început montajul instalațiilor și echipamentelor de la instalația de pompare.

Cu scăunelul...

la gară

Să recunoaștem că o asemenea imagine este cu totul insolită. Călători așteptînd trenul și avînd fiecare cîte... un scăunel ! De ce ? La ce servește scăunelul ? Să se odihnească în așteptarea trenului ? Nu, motivul e mai puțin prozaic, mai pitoresc. Călătorii au nevoie de scăunele... ca să se urce în tren, deoarece scara E 1 din cadrul complexului C.F.R. Caransebeș, soluționată în mai multe rînduri să rezolve problema pe mutul (absent) din gara Valea Timișului (județul Caraș Severin (unde se întîmplă minunea asta), nu se arată, se pare, sensibilă la

semnalări. Cel puțin așa s-a întîmplat pînă cînd povestea a ajuns în coloanele ziarului „Flamura".

Parbrize și oglinzi

Permanenta preocupare a specialiștilor Întreprinderii de geamuri din Mediaș pentru diversificarea producției s-a materializat recent în obținerea unor produse noi. Astfel, în domeniul parbrizelor pentru autovehicule au fost realizate un nou tip de lunetă spate pentru Dacia 1300, prevăzut cu încălzire și antenă radio, și parbrizul cu parasolar. Totodată, întreprinderea din Mediaș a obținut omologarea internațională pentru parbrizele duplex Dacia 1300, și duplex ARO 243 și ARO 244. În domeniul oglinzilor trecerea la realizarea prin aluminizare a dus la o amplă diversificare a acestora, printre ultimele realizîndu-se toate tipurile de oglinzi retrovizoare pentru autovehicule.

O arotă unde a stat ascuns Avram Iancu

În dreptul satului Nemeși, din județul Alba, pe partea stîngă a șoselei ce duce spre comuna Avram Iancu — la aproximativ 500 de metri de sat, peste apa Arieșului Mic, la poalele versantului Știrtul, se află o splendidă cădere de apă, străjuită de brazi seculari cunoscută sub numele de „Cascada din Nemeși". După ce s-au prăvălit în abisurile unei peșteri, apele ies din nou la lumină, parcurg vreo 150 de metri pe o pantă moale, după care se reped peste un prag stîncos înalt de vreo 15 metri. Dar nu frumusețea cascadei ne-a determinat s-o consemnăm acum, ci faptul că, după cum afirmă cole-

gii noștri de la ziarul „Unirea" din Alba Iulia, în vecinătatea ei s-a descoperit recent o grotă unde Avram Iancu a stat ascuns în lunile iulie-august 1849 pentru a nu fi găsit de cătanele împărătești.

● La Buzău s-a desfășurat concursul „cel mai bun vitrinier" la care au participat specialiști în materie din județele Brașov, Covasna, Harghita, Dîmbovița, Mureș, Prahova și, bineînțeles, Buzău. Rămîne de văzut cît de estetice vor fi vitrinele.

● Pe valea Dîrjovului a fost descoperit un important tezaur de monede bizantine datînd de la jumătatea secolului VII. Specialiștii apreciază că acesta ar fi cel mai mare tezaur din perioada respectivă descoperit în țară.

Are inima în partea dreaptă

Despre capacitatea extraordinară, aproape neverosimilă, de muncă a inimii noastre s-a scris mult : în 70 de ani inima unui om se contractă de 2 600.000 000 de ori, pompînd 250 de milioane litri de sînge; munca depusă de inimă timp de o viață poate fi comparată cu ridicarea pe Everest de către un excavator puternic a unui tren de marfă compus din 45 de vagoane încărcate ; în 24 de ore inima execută aceeași muncă pe care ar face-o niște oameni încărcînd 12 tone de marfă într-un vagon... De aceea ne vine greu să credem că inima poate bate în altă parte decît în locul consacrat. Și totuși există cazuri — e adevărat, foarte rare și majoritatea creînd probleme medicilor — de oameni care au inima în partea dreaptă. Ziarul „Cîmpotul" semnalează un asemenea caz. E vorba de Stelian Galan, originar de pe meleagurile Botoșanilor, în prezent tehnician la Combinatul chimic din Rîșnov-Brașov : un tehnician apreciat, trebuie să adăugăm. El e perfect sănătos, a jucat și fotbal, în divizia C la „Unirea" Săveni, apoi la „Chimia" Rîșnov, are două fetițe și inima sa bate cu aceeași emoție și dragoste pentru ele, ca la părinții cu inima în partea stîngă.

● A apărut ghidul Grădinii botanice din Iași.

Tramvaiul constănțean cîștigă teren

În acest an, mai precis pînă la deschiderea sezonului estival, tramvaiul constănțean va mai cîștiga încă 10 kilometri de linie dublă, unindu-se astfel marea cu zona industrială a municipiului (acoperind deci distanța cuprinsă între Faleza Sud, str. Zorelelor, B-dul Lenin, B-dul Tomis, str. Izvor, str. Steagului, str. Dezrobirii, podul de traversare a șoselei Filimon Sîrbu, str. Cumpenel, B-dul Aurel Vlaicu, str. Celulozei și depou).

● Nu avem nimic împotriva organizării unor concursuri de frumusețe. Așa cum nu ne îndoim de faptul că există destule fete frumoase și în comuna Grăjdana din județul Buzău unde s-a desfășurat recent un asemenea concurs. Ce părere aveți însă despre un trofeu care sună așa : „Miss Tisău '83" ? (au existat și alte propuneri „Miss Grăjdana", „Miss Valea Caprei", ce-i drept, repede abandonate, spre norocul competitoarelor). Și colac peste pupăză, „Miss Tisău '86" a fost aleasă o buzoiancă venită în vizită la bunici ! O fi avut vreun prieten în juriu ?

● O informație utilă cetățenilor distrați. Biroul de obiecte găsite în mijloacele de transport în comun (I.T.B.) s-a mutat din strada Grigore Cobălcescu nr. 12, în strada Petre Liciu nr. 11 A, sector 4. Sperăm să nu uite adresa !

● La Mediaș a fost, recent, inaugurat un nou spital. Capacitatea sa, 430 de paturi. Noul spital cuprinde secții de chirurgie, ortopedie, obstetrică-ginecologie, pediatrie și terapie intensivă.

● În Capitală vor fi plantați în această primăvară, din cîte am aflat, 4 000 de arbori de aliniament, 18 000 de puieți de arbori foioși și rășinoși și peste 154 000 de trandafiri.

● Aflăm că în fondul de reviste și cărți provenite din „Donațiunea General Teil", de la Biblioteca județeană Gorj, există cîteva exemplare rare de o deosebită valoare care au văzut lumina tiparului în secolul trecut în Tipografia lui Eliade Rădulescu, Tipografia Colegiului Național „Sfîntu Sava", Tipografia lucrătorilor asociați etc. Să enumerăm cîteva titluri : **„Curierul de ambele sexe"**, Periodicul 3—6 ; Ion Heliade Rădulescu **„Echilibru între antithesi"**, **„Spiritul și materia"** ; Chiriacu Ion, **„Plîngerea răzeșilor din Văscești către înalta locotenență domnească"** ; Dionisie Fotino, **„Istoria generală a Daciei sau a Transilvaniei, Terei muntenești și a Moldovei"**, **Tomul 1. Deputaților Romani din Moldova și Țiera Muntenească carii cu votul lor din 5—24 ianuarie 1859 au unitu Țierile Romane allegandu unu singuru Domnitoru pe măria sa Alessandru Ioanu I.**

● Semnalăm intrarea în fabricație la Întreprinderea de antibiotice Iași a unui nou medicament : Brofimen. Brofimenul se recomandă atît pentru adulți, cît și pentru copii, în bronșite acute, subacute și cronice, în astm bronșic și bronhopneumopatii, în alte afecțiuni ale căilor respiratorii.

Restaurare

Vor începe lucrările de restaurare la Curtea domnească a lui Ștefan cel Mare din centrul municipiului Piatra Neamț, aflăm din ziarul „Ceahlăul". După opiniile specialiștilor, Curtea domnească din vechea Piatră a lui Crăciun a fost durată în ultima perioadă a domniei lui Ștefan cel Mare, fiind menționată documentar în 1491. Tradiția a situat Curtea în apropierea Turnului zidit tot de Ștefan cel Mare în 1499. Cercetările arheologice au scos la iveală în vecinătatea liceului „Petru Rareș" ziduri cu bolți din cărămidă și piatră, utilizînd material și tehnică asemănătoare celorlalte edificii monumentale din vremea marelui Ștefan. S-au găsit, de asemenea, monede datînd din timpul lui Petru Musat, dovezi că aici exista un centru medieval puternic înainte de zidirea Curții. Proiectul de restaurare valorifică multiplu subsolul din imediata vecinătate a Liceului „Petru Rareș". În interior, sub arcurile de boltă ale Curții domnești, se va amenaja o amplă expoziție consacrată marelui domn moldovean, grupînd harta curților sale feudale, planul curții domnești după stampa lui Gh. Asachi din 1817, precum și

documente de atestare, obiecte de podoabă, arme, monede descoperite în această zonă. Se speră ca pînă în preajma sezonului estival acest punct muzeal să fie pus la dispoziția vizitatorilor din județ și din țară.

● Din nou despre „corectitudinea" firmelor. În Constanța, pe strada Cuza Vodă, există o unitate de lustragerie și vopsitorie piele care în loc de una are... două firme. Pe una scrie „Cooperativa Unirea", iar pe cealaltă „Cooperativa Înainte". Zicem și noi ca redactorul de la „Dobrogea Nouă" care semnalează acest fapt : poate se optează pentru una singură !

● Retrospectiva „Nicolae Grigorescu", despre a cărei călătorie prin mai multe localități din țară am mai făcut mențiuni în coloanele acestei pagini, este găzduită acum de Secția de artă a Complexului muzeal județean Bacău, unde va putea fi vizitată pînă la sfîrșitul lunii martie.

● Un corespondent din comuna Sadova, județul Suceava, ne scrie că de la o vreme calitatea coaselor le-a scos țăranilor de aici peri albi. Coasele acestea, spune el, sînt făcute parcă din fier mort și nu poți să le faci un tăiș ca lumea oricît te-ai strădui. Pînă-n primăvară nu mai e mult și cum primăvara iarba izbucnește pe coastele munților din jurul satului, evenimentul acesta ar putea să fie o bucurie, nu un necaz, pentru țăranii din Sadova care sînt, cam toți, mari crescători de animale.

Eterna epigramă

În colaborare cu Asociația scriitorilor din Cluj și cu revista „Urzica", sub egida Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Biblioteca județeană și Cenaclul epigramiștilor clujeni „Satiricon" organizează la Cluj-Napoca, în perioada 9—10 aprilie a.c., festivalul-concurs „Eterna epigramă". Tema pentru ediția din acest an este KITSCH-ul. Fiecare participant la concurs va trimite pînă la 25 martie cinci epigrame, dactilografiate în 3 exemplare, nesemnate, însoțite de un plic închis cuprinzînd datele personale. Pe filele cu epigrame și pe plicul cu datele personale se va scrie același motto. Adresa : Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Cluj, Piața Ștefan cel Mare nr. 1, cu mențiunea „pentru festivalul concurs de epigrame". Vă dorim succes ! (R.V.).

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Moda de primăvară — cu brațele deschise

Obișnuitele parade ale modei ce se țin în marile magazine nu sînt chiar atît de dese pe cît se pare. La Magazinul Bucur ele sînt doar patru pe an, cîte una la începutul fiecărui sezon. Cea desfășurată vineri, 7 martie, la acest magazin, a fost una dintre cele mai reușite de pînă acum, semn că ... ce va urma este așteptată ... ca mai mare nerăbdare. Ne-am plictisit de paltoane și chiar de blănuri ! Fișurile încă mai rezistă în zilele cu ploaie. Dar, din primele zile însorite vom purta mult roșu, verde și foarte mult alb. Pardesie, taioare de stofă și jerse, fuste pantalon din stofă și jerse. O surpriză plăcută : printre manechinele urcate pe podium, cele mai frumoase vînzătoare din magazin, alese după canoanele de rigoare în materie, a apărut o stea — Nadia de la televiziune — o adevărată manechină, născută parcă anume pentru a ne demonstra că cea mai formidabilă toaletă capătă un plus de atracție cînd este purtată și cu multă grație.

La Opera

● Mercu tînărul balet cehoslovakian, cu aura acelei legende a fetelor preschimbate în pasări, **Lacul lebedelor**, figurează pe afișul zilei de 14 martie, la ora 18. Protagoniști sînt Carmen Angheluș, Ștefan Bănică, Florin Brînduș și Gheorghe Angheluș. La pupitru Cornel Trailescu.

● Din repertoriul marelui Verdi, sîmbătă 15 martie (ora 17), **Trubadurul**. Cîntă Nicolae Urziceanu (De Luna), Sanda Șandru (Leonora), Lucia Cioară-Drăgan (Azucena), Anatol Covali (Manrico). Dirijează Lucian Anca.

● În matineul de duminică 16 martie (ora 11) este programată, pentru cei mici, opera **Inimă de copil**, după un fragment din romanul **Cuore** de Edmondo de Amicis. În distribuție, Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru-Pop, Nicolae Bratu, Paul Bascopol și copii din corul „Voces primavera". Dirijează Claudiu Negulescu.

● Tripticul de balet **Anotimpurile** de Vivaldi, **Tristan și Isolda** — pe fragmente din opera lui Richard Wagner — și **Simfonia clasică** de Serghei Prokofiev, în regia și coregrafia Alexei Mezinescu, — duminică seara la ora 18. Din distribuție notăm : Maria Cumbari, Nicolae Deneș, Cristina Teodorescu, Adrian Gheorghiu, Gheorghe Angheluș, Alexa Mezinescu, Daniela Constantinoiu, Ștefan Bănică.

● Marți 18 martie (ora 17) — **Carmen** de Georges Bizet, avînd ca principali interpreți pe Gabriel Năstase (Don José), Nicolae Urdăreanu (Escamillo), Mihaela Agachi (Carmen), Victoria Bezetti (Michaela). Dirijează Carol Litvin.

● Lucia Țibuleac cîntă Violetta, Florin Diaconescu — Alfredo și Nicolae Urziceanu — Germont în **Traviata** de miercuri 19 martie (ora 18). Spectacolul beneficiază de participarea distinsului dirijor **Volker Erben** din Republica Democrată Germană.

● Din nou balet, joi 20 martie (ora 18). Este vorba de **Cocoșatul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de Pugni-Glier-Vasilenko. În conducerea muzicală a dirijorului Lucian Anca, vor dansa în rolurile principale : Carmen Angheluș, Adrian Gheorghiu, Mihai Tugearu, Laurențiu Guinea, Irina Roșca, Madelaine Vasilescu.

Ultima oră

Ilacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețu revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

anul XXXV
12
VINERI
21 MARTIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Paginile
2—3

Primăvară! Renaște natura, renasc marile energii ale muncii!

O componentă majoră a democrației noastre socialiste

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII

Chip al democrației autentice și consecință directă a sistemului democrației noastre socialiste, controlul oamenilor muncii se afirmă ca o formă tot mai largă de participare a cetățenilor la desfășurarea vieții noastre economice și sociale, la înfăptuirea hotărîrilor de partid și de stat, la respectarea legilor, la apărarea avuției naționale.

Deosebita contribuție a controlului oamenilor muncii la mai buna gospodărire a valorilor încredințate de societate, precum și la întărirea spiritului de ordine și disciplină este pusă în lumină de perfecționarea continuă a comerțului, a prestărilor de servicii către populație, a construcției de locuințe, a asistenței sanitare, a tuturor sectoarelor definitorii pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Experiența dobîndită în acest domeniu, care angrenează la ora actuală peste 200 000 oameni ai muncii — muncitori maiștri, ingineri, tehnicieni, medici, juriști, profesori — oameni ai muncii aleși din rîndurile comuniștilor, uteciștilor, ai membrilor O.D.U.S., o uriașă forță menită să orienteze lucrurile spre foarte bine într-un sector sau altul, a fost sublimată cu pregnanță și cu prilejul consfătuirilor reprezentanților echipelor de control ai oamenilor muncii, care au avut loc la sfîrșitul anului trecut, în toate comunele, orașele și municipiile țării.

Desfășurate într-o atmosferă de lucru, de înaltă răspundere civică, consfătuirile au relevat faptul că această formă a democrației — controlul oamenilor muncii — se înscrie ca un moment deosebit în cronica acestor ultimi douăzeci de ani și s-au impus prin analiza exigentă a modului în care s-a acționat pentru înfăptuirea indicațiilor și a orientărilor secretarului general al partidului, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea și creșterea contribuției controlului oamenilor muncii la îndeplinirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. S-a remarcat, în cadrul generos al dezbaterilor, faptul că organele locale ale F.D.U.S., împreună cu consiliile controlului muncitoresc, cu sindicatele, cu organizațiile de tineret, de femei și celelalte organizații de masă și obștești, care au participat la activitatea de control, acordă o atenție sporită organizării activității de control al oamenilor muncii, contribuind la reușitele unei instituții deosebit de eficiente în munca de control, care a asigurat un climat de ordine și disciplină în unitățile spre care și-a îndreptat atenția. Fără îndoială însă, că mai sînt multe de împlinit, de îndreptat, de îmbunătățit, și analiza temeinică a ceea ce este bun și, deopotrivă, a ceea ce nu se ridică încă la nivelul cerințelor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decurge din necesitatea perfecționării activității de control al oamenilor muncii, din importanța deosebită pe care partidul nostru o acordă acestei exemplare forme a democrației, în virtutea înaltului adevăr că treburile obștei nu pot fi rezolvate în chip fericit decît prin larga participare a maselor, în consens cu marele principiu al societății noastre, potrivit căruia socialismul se construiește prin oameni, pentru oameni.

RĂZVAN BÎRBULESCU ■

Pe ogoare, grija cea mare : încheierea însămînțărilor

ORGANIZARE • RĂSPUNDERE • DĂRUIRE

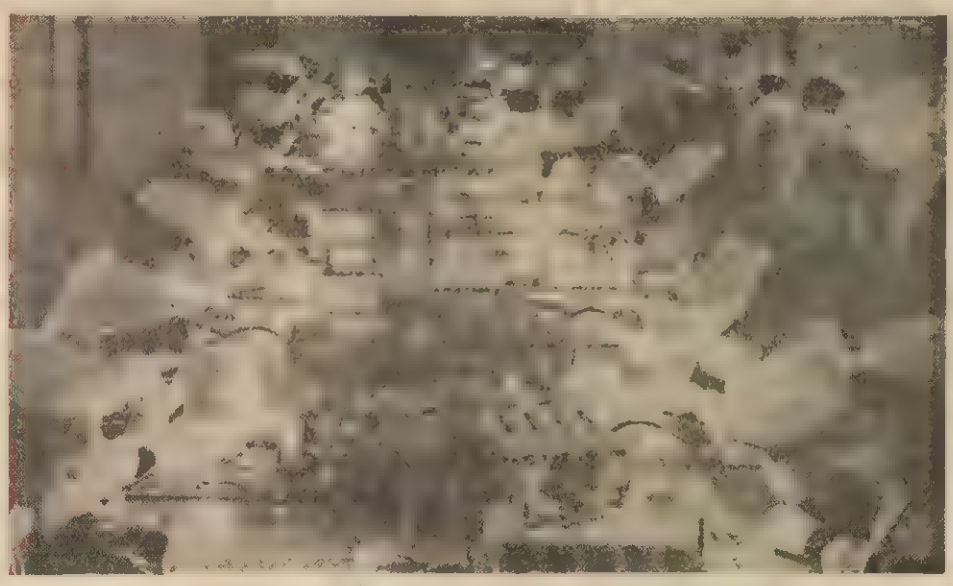

Priorități în industrie : producția fizică și exportul

Victorioasă în partida retur cu Kuusysi Lahti

STEAUA BUCUREȘTI
s-a calificat pentru semifinalele
Cupei campionilor europeni.

FELICITĂRI ȘI SUCCES MAI DEPARTE!

Relatarea trimisului nostru la Helsinki, Octavian Știreanu, în pagina 22

Desene pe asfalt

Pentru cei mulți

Există întrebări devenite clasice la care se răspunde cu plăcere tocmai fiindcă ți se pare că ai mai făcut-o de multe ori și există, evident, răspunsuri directe și mai ales indirecte, tarăși, de neocolit.

Scriitorul e întrebat „De ce scrii ? Pentru cine scrii ? și, replicînd, interogației i se oferă fraze ce „se repetă", spuse de mai mulți, cu aceleași cuvinte ce-ți răsar și ție în gînd. Iată de ce simt protejatul nevoia de a calchia în răspunsul meu cîteva cuvinte ale lui G. Călinescu definind decisiv rostul scrisei noastre : scriu pentru cei mulți, cu credința că astfel scriu pentru mai multă vreme !

Ocolesc, fără prea mult spor, cuvintele „mari" dar nu se poate altcum. Scris sau rostit, răspunsul la întrebări cu evidentă fundamentale nu se poate lipsi de un anume patetism.

Pentru cei mulți ?

Un truism, desigur, dar cine i

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE TOMOZEI ■

„Partidul e-n toate, e-n cele ce sînt, Şi-n cele ce mîine vor rîde la soare“

Calea Moşilor de azi, ca simbol al înfloririi întregii geografii a patriei, ca operă a oamenilor muncii conduşi de partid, strîns uniţi în jurul acestuia

Înalte biruinţe

Să ne cîntăm eroii cum ne cîntăm iubirea,
În ochii lor lumina mustește-a nemurire,
De n-ar fi fost eroii azi n-ar fi fost zidirea
Şi dragostea de ţară nu ne-ar trona în fire.

Eroii nasc întruna această zi senină
În care muncitorii curg falnici spre uzine
Cum a visat Partidul, în slavă de lumină
Să-nalţe-o ţară nouă, în viitorime.

Să ne cîntăm eroii cum ne cîntăm iubirea,
Istoria Partidului să ne pătrundă-n fiinţe,
Eroi ce s-au zidit în izbăvirea
Întregii ţări spre noi şi-nalte biruinţe.

CHIRIAC SAMOILĂ

Rădăcini adînci în trecutul de luptă revoluţionară a poporului

Aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român este un prilej binevenit de a evoca, pentru a fi cunoscut de noile generaţii, îndelungatul drum al partidului clasei muncitoare în istoria modernă şi contemporană a poporului român.

Partidele muncitoreşti, socialiste au apărut în arena politică a ţărilor europene în a doua jumătate a veacului trecut. În general, ele au fost rezultatul legic al dezvoltării social-economice şi politice, parcursă de societatea capitalistă, exprimată prin două fenomene caracteristice : creşterea numerică a clasei muncitoare, ca urmare a dezvoltării industriei şi afirmarea conştiinţei politice (de clasă) a acesteia, ca urmare a răspîndirii ideilor socialismului ştiinţific. La o privire mai atentă însă, se observă că fiecare partid s-a născut, totodată, cu trăsături specifice, imprimate de poporul în mijlocul căruia apărea, adică de trecutul istoric al acestuia, de problemele care îl frămîntau în acea epocă.

Asa se explică faptul, surprinzător în aparenţă, că mişcarea socialistă din România este una din cele mai vechi din lume, că în timp ce în ţările mai dezvoltate din occidentul Europei s-au afirmat teoriile socialismului utopic, în prima jumătate a veacului al XIX-lea, în Valahia s-a creat şi s-a experimentat practic un falanster — falansterul de la Scăeni, în anii 1834—1835, în spiritul ideilor utopistului Ch. Fourier, că revoluţia română de la 1848 era socotită, în documentele timpului, purtătoare „a duhului comunismului“. Desigur, revoluţia română de la 1848 nu a fost o revoluţie „comunistă“, cum o calificau reprezentanţii marilor puteri care şi-au trimis trupele s-o reprime, dar în ideologia ei se regăseau şi idei socialiste. Referindu-se la acest aspect, Ion Ghica scria în amintirile sale că „foarte mulţi din oamenii care au jucat un rol în ţară îşi datoresc lui Diamant (creatorul falansterului de la Scăeni — N.C.) ideile generoase şi patriotice“. Revoluţia românilor se deosebea de revoluţiile din occidentul şi centrul Europei prin caracterul ei naţional, popular, prin implicarea unor mari probleme, specifice poporului român în pragul epocii moderne, cum erau : unitatea şi independenţa naţională a poporului, forma republicană de guvernare, egalitatea politică a tuturor cetăţenilor, dreptul de proprietate asupra pămîntului a celor ce-l munceau. Nu este exclus ca acuzaţia de comunism să fi fost dedusă din cerinţa împroprietăririi ţăranilor formulată în programul revoluţiei din Muntenia care presupunea atacarea marii proprietăţi, a marilor latifundii feudale, boiereşti.

Unirea celor două ţări române a fost o continuare — reuşită de data aceasta — a revoluţiei de la 1848 şi evenimentele din 1857—1859 (Adunările Ad-hoc şi alegerea unui singur domnitor) au fost nu mai puţin populare, în sensul participării active a maselor, decît cel din 1848. Unirea Moldovei cu Muntenia era însă numai unul — e adevărat, foarte important —, din obiectivele formulate în documentele programatice ale revoluţiei de la 1848.

Dar „punctele“ înscrise în programele revoluţiei de la 1848, care hrăniseră ideologic o bună parte a poporului, rămăseseră neînfăptuite.

Meditînd la aceste aspecte pe care le înfăţişa societatea românească în deceniul al 8-lea, tînărul socialist Nicolae Codreanu scria că ţăranii români se aflau în situaţia de a aştepta reapariţia unui revoluţionar, ca Vladimirescu, care să-i organizeze şi să-i ridice la luptă împotriva boierilor. Asadar, în anii cînd ideile socialismului ştiinţific ajungeau în România ele erau puse în legătură cu problemele specifice societăţii româneşti. Şi una dintre marile probleme ale acesteia era, fără îndoială, situaţia ţărănimii, marea masă a poporului român, exploatată în chip feudalo-capitalist de cele cîteva mii de mari moşieri care deţineau mai mult de jumătate din suprafaţa arabilă a ţării. Parafrazînd o cunoscută formulă din istoria socialismului ştiinţific, se poate spune că unul din „izvoarele“ socialismului românesc a fost nevoia ţărănimii din România de ideile eliberatoare ale socialismului ştiinţific. În această privinţă, ne apare nu numai simbolic, dar chiar gîndit în chip necesar faptul că istoricul congres de constituire a Partidului social-democrat al muncitorilor din România din 31 martie 1893 a fost deschis de bătrînul ţăran Gheorghe Petrovici, ceea ce era, indiscutabil, un fapt fără precedent în istoria partidelor muncitoreşti.

Prezenţa ţăranilor la congresele partidelor socialiste din alte ţări, este total necunoscută, fapt de altfel întrutotul explicabil dacă se ţine seama cît de puţin interes au manifestat congresele internaţionale muncitoreşti de la Bruxelles (1891), Zürich (1893) şi Londra (1896) faţă de problema luptelor ţărăneşti, problemă pe care le-o propusese tocmai delegaţia partidului muncitorilor din România.

Se ştie însă că P.S.D. al muncitorilor din România nu numai că nu a rămas indiferent la frămîntările ţărănimii, dar a trecut la organizarea acesteia în ultimii ani ai veacului trecut. Cluburile socialiste la sate au avut o mare rezonanţă în viaţa politică a ţării. Partidele guvernamentale, atît cel liberal cît şi cel conservator, s-au speriat de pătrunderea ideilor socialiste în rîndurile ţăranilor şi au declanşat o violentă acţiune de interzicere a activităţii partidului muncitorilor la sate. În mod firesc, singura forţă politică organizată care s-a solidarizat cu luptele ţărănimii împotriva exploatării moşiereşti, lupte ce s-au materializat într-o salbă de răscoale endemice care au culminat cu marea răscoală ţărănească din 1907 a fost mişcarea socialistă, partidul muncitorilor — ceea ce a pus, încă de atunci temelia alianţei muncitoreşti-ţărăneşti ce avea să devină, după cum se apreciază în Programul partidului din 1974, „cea mai puternică forţă socială şi politică a societăţii noastre“.

Alături de problema agrar-ţărănească, a cărei rezolvare chema ideile socialismului ştiinţific în sprijin, o rădăcină puternică a partidului clasei muncitoare din România a constituit-o lupta poporului român pentru unitate şi independenţă naţională, pentru făurirea statului unitar român.

Publicaţiile socialiste au reflectat, încă de la începutul apariţiei lor, probleme legate de Unirea Munteniei cu Moldova, de necesitatea luptei pentru independenţa şi desăvîrşirea unităţii naţionale, făcînd ample incursiuni în istoria veche a poporului român. Astfel, revista socialistă „Dacia viitoare“, al cărei titlu sugera ideea unităţii teritoriului şi a poporului român pe vatra Daciei antice, sublinia faptul că dezvoltarea conştiinţei naţionale, a comunităţii originii, limbii şi sentimentelor a jucat un rol de prim ordin în realizarea Unirii din 1859.

Evocînd, în cadrul istoriei multimilenare a poporului nostru, gazeta scria că „astă unire e incompletă“, deoarece peste Carpaţi sînt „trei milioane de români care zic ca şi noi : sînt români, care vorbesc aceeaşi limbă şi au aceleaşi sentimente ca noi“. De aceea, conchidea revista, „vom spune dar verde şi lămurit cugetarea noastră : voim Dacia aşa cum fu“. Un punct de vedere interesant ce avea să se confirme exact era exprimat în legătură cu destinul istoric al statului dualist austro-ungar, creat în 1867. Tinerii socialişti români considerau, în 1883, Austro-Ungaria ca un stat „în stare de descompoziţiune“, „un monstru din alte timpuri“, „care ţine în robie de fier pe fraţii noştri de peste munţi“ şi care va dispare în faţa hotărîrii popoarelor asuprite de a se elibera.

O a treia rădăcină puternică şi-a avut partidul clasei muncitoare în necesitatea democratizării vieţii politice din România. Poporul român care s-a ilustrat în faţa Europei în 1857 prin cele mai democratice Adunări reprezentative (cu peste 30 de deputaţi ţărani, de exemplu) a fost lipsit de drepturi politice elementare prin Constituţia din 1866. Deşi lăudată pentru caracterul ei burghezo-liberal, în pas cu alte constituţii din Europa (se spunea că era inspirată după cea belgiană) Constituţia din 1866 stabilea un principiu electoral foarte puţin democratic limitat la clasele înstărite. Tărănimea, în conştiinţa căreia trăia amintirea lui Ion Roată şi Constantin Tănase din Adunările care votaseră unirea în 1857 era lipsită de drept de vot direct şi, practic, nu a mai avut nici un deputat din rîndurile ei în întreaga această perioadă, pînă după sfîrşitul primului război mondial. Lupta ţărănimii pentru pămîntul vital care îi lipsea era împiedicată, prin caracterul restrictiv al sistemului electoral. Răscoalele ţărăneşti care au brăzdat întreaga epocă au fost reflexul situaţiei grele materiale în care se aflau milioane de ţărani, dar ele se explică şi prin faptul că nici un reprezentant real al ţărănimii nu se afla în parlamentele ţării pentru a-i apăra interesele pe cale legală.

Mişcarea socialistă a văzut, după cum s-a arătat mai înainte, acuitatea problemei ţărăneşti dar în acelaşi timp a simţit, mai ales în timpul campaniilor electorale, cît de departe era ţinută ţărănimea de viaţa politică. Este motivul pentru care partidul clasei muncitoare a aşezat la loc de frunte în activitatea sa revendicarea introducerii dreptului de vot universal.

Această lozincă nu era specifică socialismului, dar mişcarea socialistă din România i-a simţit necesitatea şi a desfăşurat o îndelungată şi susţinută campanie pentru egalizarea politică a tuturor cetăţenilor ţării, pentru democratizarea sistemului politic din România. Nici un alt partid nu a desfăşurat o asemenea activitate care a contribuit efectiv, pe de o parte la pregătirea şi educaţia politică a maselor, iar pe de altă parte la introducerea dreptului de vot universal în sistemul electoral din România, în condiţiile de la sfîrşitul primului război mondial. Meritul istoric al legiferării acestei reforme democratice nu aparţine, fireşte partidului liberal care a fost nevoit s-o accepte, ci partidului care o ceruse de 30 de ani şi pregătise masele în acest scop.

Iată pe ce temeiuri social-politice şi economice s-a născut partidul clasei muncitoare din România. Actul lui de naştere este datat 31 martie 1893. Dar pînă la această dată făuritorii lui îşi pregătiseră principalele sale arme : organizaţii muncitoreşti în principalele centre industriale ale ţării, o influenţă relativ puternică în rîndurile intelectualităţii (realizată, mai ales prin intermediul revistei „Contemporanul“ (1881—1891), o ideologie unică.

La vremea lui, congresul de constituire a Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România a fost — chiar numai prin el însuşi — în afara consecinţelor produse — un eveniment însemnat în viaţa social-politică a ţării. Cu toate acestea, evenimentul, după cîţiva ani, a intrat într-un con de umbră, unde avea să rămînă timp de trei sferturi de veac, adică pînă după Congresul al IX-lea al partidului. În anul 1968 s-a sărbătorit pentru prima oară crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, din 1893. La împlinirea a 75 de ani, presa, radioul şi televiziunea au omagiat evenimentul. Cinci ani mai tîrziu, împlinirea a 80 de ani de la crearea P.S.D.M.R. a fost marcată printr-o mare adunare solemnă la care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a rostit o amplă cuvîntare. A fost pentru prima oară cînd secretarul general al partidului aducea un cald omagiu înaintaşilor care puseseră temelia acestui partid cu opt decenii în urmă.

De atunci, data de 31 martie a intrat definitiv în calendarul istoric al partidului nostru, al poporului. Ea este precursoarea datei de 8 Mai 1921.

Locul acestui partid în istoria modernă a României a fost fundamental pentru existenţa şi progresul poporului român, pentru viabilitatea, trăinicia, independenţa şi suveranitatea naţională a statului român.

NICOLAE COPOIU

„Vizita de lucru" — pictură de Eugen Palade

Cu poporul, pentru popor

Istoria, martor obiectiv și implacabil al evenimentelor și faptelor petrecute, consemnează elocvent că toate realizările unei națiuni au fost și sînt strîns legate de munca și creația oamenilor, că, în egală măsură, epocile de vîrf, „fierbinți", fără precedent, poartă amprenta înaltelor virtuți ale conducătorilor care au reușit să imprime vieții poporului lor un curs ascendent, superior, în toate planurile perioadelor istorice anterioare. O astfel de epocă, inaugurată cu două decenii în urmă de Congresul al IX-lea al partidului, caracterizează acum societatea românească, epocă pe care fiecare din noi o numim pe drept cuvînt și cu mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Privind retrospectiv asupra împlinirilor obținute în anii care au trecut de la istoricul congres, orice om de bună credință este vizibil impresionat de dimensiunile realizărilor, ale schimbărilor calitative survenite în toate sectoarele și domeniile de activitate, dar, în același timp, și de optimismul rațional al viitorului. Rememorînd azi nivelul de la care am pornit, greutățile cu care ne-am confruntat și pe care a trebuit să le biruim, succesele ni se înfățișează de-a dreptul fascinant. A fost o etapă de muncă asiduă, îndîrjită, uneori epuizantă, în care fiecare membru al societății și toți laolaltă au acționat cu dăruire și abnegație pentru edificarea construcției în care toți eram angajați. Acest unanim efort, acest exemplar devotament își trag seva din vrerea generală a oamenilor de a construi o societate nouă, diferită de tot ceea ce istoria a cunoscut, o societate care să se afirme în lume prin prezența ei industrială, prin participarea științifică și spirituală, prin originalitatea valorilor care ființează și stau la baza relațiilor dintre oameni.

Partidul Comunist Român — al cărui act de naștere a fost semnat în tumultuoasa primăvară a anului 1921 — este, de fapt, apogeul, împlinirea năzuințelor unui popor care și-a dorit un exponent fidel în lupta pentru împlinirea aspirațiilor de libertate și progres social. Cutezanța și forța ideilor sale revoluționare nu numai că nu și-au pierdut din vigoare, dar, pe măsura timpului scurs, ele au cuprins tot mai mulți oameni, mase întregi, au devenit țeluri proprii și colective ale fiecăruia și ale tuturor. Țelurile generoase înscrise în acele memorabile timpuri s-au amplificat și dezvoltat, astăzi România — sub conducerea gloriosului ei partid — prezentîndu-se ca țară puternic și multilateral dezvoltată, cu o economie înfloritoare, cu un prezent și un viitor care o situează în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii contemporane.

Partidul, în procesualitatea sa continuă, a cunoscut transformări cantitative și calitative, transformîndu-se dintr-un detașament de avangardă al clasei muncitoare într-un autentic centru vital al întregii noastre națiuni. Fizionomia, mărimea sa sînt azi în raport direct cu misiunea și rolul pe care-l îndeplinește în societate.

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism reprezintă, din acest punct de vedere, un document politic de o covîrșitoare importanță. El dă, într-un mod științific, dimensiunile viitorului României, drumul pe care trebuie să-l parcurgă societatea noastră pentru atingerea țelului înscris, străduințele care se cer a fi depuse pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Programul partidului — rod al dialogului viu, statornic, purtat cu poporul — exprimă de fapt vrerea acestuia, năzuințele și aspirațiile sale de progres multilateral.

În sulta înnoirilor concepute pentru dezvoltarea permanentă a capacității sale de conducere, principiile pe care, îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres, și le-a statornicit partidul sînt de primă mărime. Promovarea la toate nivelurile a muncii și conducerii colective, ca principiu suprem în întreaga viață a partidului nostru, folosirea fermă a criticii și autocriticii ca instrument de înlăturare a fenomenelor negative, elaborarea și aplicarea principiilor vieții și activității comuniștilor ca model de viață pentru întreaga societate, introducerea și generalizarea dreptului de control al partidului în toate sectoarele de activitate reprezintă doar cîteva dintre perfecționările aduse de partid vieții sale interne, perfecționări care, împreună cu cele de natură organizatorică, i-au sporit puterea de conducere.

Imaginea de azi a partidului este concludentă : un efectiv de peste 3 500 000 de membri, organizațiile sale de bază ființează la nivelul tuturor locurilor de muncă, conduc în fiecare unitate economico-socială procesele de înfăptuire a obiectivelor strategice și tactice pe care ni le-am înscris în Program. Deosebit de relevant este și faptul că partidul a reușit să creeze acea unitate moral-politică a oamenilor muncii, a întregii națiuni în jurul său, unitate ce exprimă de fapt însăși forța sa de atracție.

Unitatea moral-politică în jurul partidului, fundamentată pe comunitatea de aspirații și țeluri ale partidului cu cele ale poporului, este clădită și verificată de-a lungul anilor de muncă și luptă pentru edificarea noii societăți.

Unitatea poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o regăsim în munca plină de dăruire și patos revoluționar a clasei muncitoare pentru îndeplinirea obiectivelor înscrise în programul partidului, o regăsim în eforturile țărănimii pentru înfăptuirea sarcinilor pe care noua revoluție din agricultură le presupune, este prezentă în munca de creație științifică a intelectualității noastre, în angajarea generală a tuturora pentru făurirea noii societăți.

Această angajare totală, acest spirit revoluționar care caracterizează în prezent societatea românească reprezintă, de fapt, rodul nivelului de conștiință al oamenilor, conștiința răspunderii pentru progresul continuu.

Rememorînd evenimentele care au avut loc în această perioadă în societatea românească, este necesar să evidențiem marile eforturi și străduințele făcute de partid, de conducerea sa, personal de secretarul nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a da un nou curs vieții oamenilor, de a le crea condiții dintre cele mai bune, materiale și spirituale, pentru afirmarea deplină a personalității lor, pentru asigurarea unui ridicat standard de viață. La sărbătorirea împlinirii a 55 de ani de la istoricul eveniment, gîndurile fiecăruia din noi se îndreaptă cu recunoștință și căldură spre gloriosul partid al comuniștilor români, care în permanență a condus cu clarviziune și consecvență lupta poporului nostru pentru făurirea unui destin luminos — destinul socialist și comunist.

Conf. dr. ION COCIUBA

„Înmănunchind organizațiile de masă și obștești, toate clasele și păturile sociale ce alcătuiesc societatea noastră, Frontul Unității Socialiste dă expresie unității de interese și aspirații ale întregului popor, raporturilor de colaborare, frăție și solidaritate dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. El ilustrează schimbările profunde petrecute în structura socială a țării, precum și perspectiva apropierii tot mai depline a tuturor claselor și categoriilor de oameni ai muncii, a omogenizării continue a societății. Frontul Unității Socialiste este cu adevărat cel mai larg și reprezentativ organism al democrației noastre, în cadrul căruia se realizează unitatea maselor populare în jurul partidului — forța politică conducătoare a întregii societăți".

■

„Marile realizări obținute și în această perioadă demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru comunist, care se călăuzește ferm după concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică și aplică neabătut adevărurile general-valabile la condițiile concrete din țara noastră. Faptele, realitățile demonstrează că partidul își îndeplinește cu cinste înalta misiune istorică de a conduce poporul român pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității naționale.

Tot ce am înfăptuit este rezultatul muncii eroice, pline de abnegație, a minunatei noastre clase muncitoare, care își îndeplinește cu succes misiunea istorică de clasă conducătoare a societății socialiste românești, a minunatei țărănimi cooperatiste, care, în alianță cu clasa muncitoare, aduce o contribuție de seamă la întreaga dezvoltare a patriei, a noii noastre intelectualități, strîns legată de clasa muncitoare și țărănime, care are un rol tot mai important în transformarea revoluționară a societății. Mersul nostru neabătut înainte este rodul activității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, strîns unit în jurul partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste".

■

„Punem un mare accent pe dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare, înțelegînd prin aceasta participarea directă a clasei muncitoare, a intelectualității, a tuturor categoriilor sociale la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Socialismul nu se poate realiza decît cu participarea directă a întregului popor. Noi în România spunem că socialismul îl realizăm cu poporul și pentru popor — și trebuie să facem totul pentru dezvoltarea democrației socialiste — factor hotărîtor pentru victoria comunismului ! Poporul este constructorul comunismului — el trebuie să aibă rolul hotărîtor în conducerea întregii societăți".

■

„În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste, al perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare, la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste".

■

„Partidul reprezintă nucleul în jurul căruia graviteză întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicole de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Funcționarea normală a acestui centru reprezintă condiția sine qua non a dezvoltării continue a societății socialiste".

ZIUA BUNĂ SE CUNOAŞTE DUPĂ CUM ÎŢI FACI DATORIA!

În reportaj pe mari vetre ale industriei româneşti

Asigurarea tuturor condiţiilor materiale şi organizatorice pentru ca fiecare zi să însemne un pas măsurat şi energic spre realizarea tuturor sarcinilor de plan constituie dominanta preocupărilor din toate colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul ţării. În aceste eforturi se află chiar cheia realizării sarcinilor de plan şi a realizării prevederilor programului suplimentar de producţie industrială pe primul trimestru al anului. Recuperarea rămânerilor în urmă şi modalităţile folosite pentru a fi la înălţimea exigenţelor impuse de cifrele care materializează şi capacităţile şi sarcinile fiecărui loc de muncă dau un amplu tablou al muncii creatoare, al spiritului revoluţionar în acţiune, al spiritului gospodăresc confruntat cu organizarea de zi cu zi. Realizarea producţiei pentru export revine constant pe agenda de lucru a fiecăruia. Îndeplinirea integrală a sarcinilor pentru export, datorie de onoare şi sarcină de serviciu pentru fiecare la locul său de muncă, a determinat preocupări sporite, idei eficiente, modalităţi organizatorice noi. Acestea sînt chiar trăsăturile surprinse de redactorii noştri în reportajele realizate pe mari platforme industriale şi în unităţi economice reprezentative.

PLANUL, lege şi preocupare pentru toţi

Activitatea Întreprinderii de maşini electrice Bucureşti, I.M.E.B. cum e cunoscută, are o particularitate. Se realizează aici mai ales serii mici, uneori foarte mici sau chiar unicate. În plus, cele peste 900 de produse de concepţie proprie (motoare electrice, convertizoare, alternatoare, etc.) sînt necesare, indispensabile în nenumărate domenii : în industria extractivă (motoare pentru locomotive de mină, motoare antiexplozive), în industria chimică, în siderurgie, în transporturi (motoare pentru locomotivele diesel, motoare de navă, motoare pentru metrou, pentru tramvaie, etc.), în agricultură (motoarele pompelor folosite la irigaţii, etc.), în construcţii şi chiar în ocrotirea sănătăţii. Celor de la I.M.E.B. le place să spună, am constatat, că „toate aparatele care se învirt, din ţară, o fac cu ajutorul motoarelor produse aici". Se înţelege că, în aceste condiţii, realizarea exemplară a planului, ca şi la alte întreprinderi de altfel, încetează de a avea o importanţă locală, ea avînd, practic, ecouri în întreaga economie.

Din fericire ecouri benefice, trebuie să o spunem de la început, căci la I.M.E.B. îndeplinirea exemplară a planului este considerată o datorie, economică şi morală, zilnică şi imperioasă. Dovadă stă şi bilanţul de pînă acum. Pe primele două luni ale acestui an, producţia fizică a fost realizată în proporţie de 105,5%. La producţia marfă s-a realizat o depăşire de 7 milioane de lei. Se prelimină o creştere cu peste 62 de milioane la producţia marfă în acest trimestru faţă de trimestrul corespunzător din anul trecut. Şi toate acestea fără nici un rabat la calitate, fără să se depăşească normele de consum de materiale, de materii prime, combustibili şi energie, dimpotrivă obţinîndu-se o serie de economii importante. Să precizăm, de pildă, că s-a reuşit economisirea a 10 tone de metal, atenţia fiind îndreptată în principal spre materialele deficitare şi energofage. În incinta întreprinderii a fost amenajat un depozit de materiale refolosibile, bine evidenţiate pe tipuri şi dimensiuni. Acestea sînt utilizate la realizarea unor repere de mici dimensiuni. Numai pe primele două luni au fost valorificate astfel peste 5 tone de laminate feroase.

Explicaţiile acestor bune rezultate se găsesc, firesc, în buna organizare a muncii, iar maistrul Alexandru Radu ne-a dat o imagine foarte plastică a ceea ce înseamnă la I.M.E.B. o bună organizare: „La noi, ne-a spus el, planul nu este o preocupare doar a conducerii întreprinderii, ci a tuturor muncitorilor, a întregului colectiv".

- L-am rugat să ne dea amănunte şi am notat: „Fiecare muncitor ştie, înainte de a intra în secţie, ce are de făcut. Spre exemplu, el ştie înainte de a-i spune eu că în ziua respectivă are de bobinat două motoare. Eu, ca maistru, îi indic doar ce tip de motor să bobineze. Apoi, de la introducerea acordului global, muncitorii se interesează din proprie iniţiativă de realizarea producţiei. Tot timpul vin şi întreabă: Cîte milioane am făcut? Cîte motoare? Cît mai e de montat? În ateliere avem afişate şi normele de timp pentru fiecare lucrare. Şi vrem să afişăm cît i se cuvine fiecărula din tariful lucrării executate. Cît revine bobinării, executării conexiunilor, executării bobinelor. A devenit foarte clar pentru fiecare cît de normală e legătura dintre ceea ce primim ca venit şi ceea ce livrăm. Căci este important să producă, dar cel mai important este să livrezi. Livrarea este, de fapt, finalizarea muncii. Dacă montajul nu finalizează motorul pentru a fi livrat, nici noi nu ne putem încasa drepturile. De aceea, de multe ori, l-am surprins pe oamenii mei cerîndu-le celor de la montaj să grăbească lucrările, iar dacă a fost nevoie de un ajutor n-au pregetat să-l dea. Aşa s-a ajuns că unii au acum şi calificarea de bobinator şi pe aceea de montor".

De un preţios ajutor s-a dovedit şi introducerea proiectării asistate de calculator. Să dăm un exemplu. Era nevoie, pentru reducerea importului în metalurgie, să se realizeze mai repede un tip de motor ce figura în planul trimestrului al treilea din acest an. Răspunzînd pozitiv acestei urgenţe, cei de la I.M.E.B. au devansat planul şi au asimilat motorul în primul trimestru, folosind proiectarea asistată de calculator care oferă multe avantaje: creşterea calităţii, reducerea cheltuielilor de producţie şi scurtarea substanţială a termenelor. Specialiştii întreprinderii ne-au explicat că în trei luni se poate străbate un drum (de la începerea proiectării pînă la intrarea în fabricaţie a produsului) care, altminteri, ar fi cerut un an de muncă. Şi, bineînţeles, nu e totuna să alegi o variantă din 3 variante, cîte se făceau înainte, sau din 36 (ori chiar 52) cîte oferă folosirea calculatorului.

Maşinile electrice produse la I.M.E.B. sînt foarte apreciate nu numai pe piaţa internă. Dovadă, creşterea spectaculoasă a exportului. Dacă în 1961, I.M.E.B. exporta numai 3 tipuri de maşini electrice, în 2 ţări, astăzi se exportă peste 500 de tipuri de maşini, în 71 de ţări, multe dintre ele cu tradiţie (S.U.A., Franţa, Belgia, Italia etc.). Dacă în acelaşi an 1961, pe care l-am ales pentru că de atunci a început întreprinderea să fie cunoscută peste hotare, exportul nu reprezenta nici 1% din producţia I.M.E.B.-ului, astăzi, exportul direct şi indirect depăşeşte 40%. Iar din totalul producţiei exportate, peste 90% sînt produse noi şi modernizate. Să mai adăugăm că, practic, se exportă maşini electrice româneşti produse la I.M.E.B. în toate cele cinci continente, ceea ce vorbeşte de la sine despre prestigiul de care se bucură munca şi competenţa colectivului de aici, care înţelege să-şi respecte şi numele şi renumele. În acest scop, I.M.E.B.-ul se adaptează continuu la cerinţele mereu în schimbare ale pieţei, intervenindu-se de multe ori chiar într-o fază avansată a proiectării, urmăreşte să scurteze termenele de livrare şi se preocupă permanent de ridicarea calităţii produselor, a parametrilor lor tehnici. Testate în laboratoare specializate ale unor firme cu tradiţie din S.U.A., R.F.G. sau Canada, maşinile electrice produse la I.M.E.B. au obţinut atestări care le situează la un nivel optim pe plan mondial. Să mai notăm un continuu şi foarte firesc interes pentru cunoaşterea pieţei externe, a competiţiilor posibile, a performanţelor tehnice cu care se confruntă, precum şi faptul că graficele de export (incluzînd produsele ce urmează să fie realizate, datele tehnice, termenele de livrare) sînt difuzate în secţii, în ateliere, pînă la echipe de lucru, încît fiecare muncitor ştie ce-i revine lui personal din planul întreprinderii în următoarele 3 luni. Nu e de mirare, deci, că planul la export a fost depăşit în primele două luni ale acestui an cu 7%, deşi el este mai mare decît în aceeaşi perioadă a anului trecut. Încă o dată se verifică adevărul că succesul în economie nu e întîmplător. În cazul celor de la I.M.E.B. el se datorează în mare măsură faptului că aici, toţi, absolut toţi, de la muncitori la director se simt la fel de implicaţi în realizarea planului. Şi la fel de răspunzători.

ALEXANDRU ŞERBAN

A exporta înseamnă a fi competitiv

Acuma, seara, vă închipuiţi şi dumneavoastră că s-a terminat şi la noi programul — mi se spune la poartă şi neavînd încotro, dau să plec. Ezit, însă, cîteva clipe şi femeia, dorind să mă ajute, formează totuşi un număr de telefon, interesîndu-se de cîteva nume.

Peste nici zece minute constat că omul din faţa mea nu e prea vorbăreţ, ci e mai degrabă sobru, cumpănit la fiecare cuvînt. Pare puţin obosit, ceea ce mă împiedică să-i ghicesc vîrsta. Se foieşte în scaun şi-mi spune, încercînd parcă să se scuze, că a mai rămas să rezolve cîteva probleme de producţie. Că întreprinderea e mare, e foarte mare, că planul de producţie este şi el pe măsură, că exportul trebuie asigurat nu cu vorba, ci cu fapta, adică la termen, şi la cel mai înalt nivel tehnico-calitativ. Şi de altfel, la ora actuală, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti nu mai poate cobori ştacheta performanţelor de pînă acum. Atîta vreme cît mai bine de treizeci de beneficiari externi de pe aproape toate continentele aşteaptă utilajele petroliere produse aici, nimeni nu poate să-şi mai permită clipe de răgaz, pînă cînd toate contractele nu vor fi onorate la zi. Nivelul producţiei destinate exportului ? Peste 70 la sută. Şi asta înseamnă ceva, pentru că întreprinderea se numără printre principalii exportatori de utilaj petrolier din lume. Instalaţiile de foraj la mare adîncime, echipamentele de foraj, agregatele de cimentare, sapele de foraj cu role, instalaţiile de prevenire a erupţiilor sînt foarte solicitate pretutindeni. Cu alte cuvinte, sînt competitive cu toate produsele similare existente pe piaţa mondială, multe dintre ele avînd chiar performanţe superioare ce depăşesc normele tehnice de exploatare prevăzute în contracte. De pildă, instalaţiile de foraj la mare adîncime, proiectate pentru 6 000—7 000 de metri s-au comportat excelent şi la peste 8 000 de metri, aceasta constituind un adevărat record european. Nici sapele de foraj, repere ce comportă mari solicitări în exploatare, cu atît mai mult cu cît lucrează frecvent în medii corozive, nu sînt mai prejos. În ultimii doi, trei ani, nu numai că nu li s-a putut reproşa nimic, ba chiar au fost deosebit de apreciate, ca dovadă — numărul mare de scrisori de mulţumire primite din partea beneficiarilor externi. De altfel, puţine firme producătoare de utilaj petrolier pot face faţă condiţiilor tehnice de exploatare impuse în acest domeniu. A asigura buna funcţionare la parametri de lucru de mare dificultate, de la minus 40 şi pînă la plus 55 de grade Celsius, nu e o treabă uşoară.

Cristel Popeia, directorul general al întreprinderii, îmi vorbeşte, iată, despre giganţii tereştri ai explorărilor subpămîntene risipiţi pe mai toate meridianele, cu aceeaşi căldură cu care mi-ar povesti despre copiii săi plecaţi la grădiniţă. Discuţia despre „fierătaniile" sale care fac minuni îl acaparează, îl incită. Îmi reproşez în gînd că l-am judecat greşit la început, socotindu-l a fi mai puţin comunicativ. A fost numai o impresie de moment pentru că, firesc, orice om care are multe de spus, nu ştie cu ce şi cum să înceapă. Reia firul discuţiei, explicîndu-mi că „nimic nu a picat din cer". Totul a însemnat muncă, o muncă încordată de zi cu zi, din partea fiecărui om din întreprindere. Rămîne o clipă pe gînduri, apoi rosteşte o avalanşă de nume pe care abia prididesc să le notez: Toma Stroilescu, lăcătuş la secţia mecanică 1, Ion Radu, maistru, Ion Delescu, C.T.C.-ist, Ion Vilcov şi Gheorghe Zecheru, strungari, Gheorghe Lazăr, oţelar, Gheorghe Brăjban, lăcătuş. Aflu, de asemenea, cîteva amănunte din amplul program de măsuri tehnico-organizatorice care au condus în anul trecut la realizarea planului de export în procent de 103 la sută : reprofilarea unor secţii, policalificarea unui însemnat număr de oameni, reorganizarea producţiei şi, nu în ultimul rînd, reproiectarea unor instalaţii la nivelul tehnicilor de vîrf mondiale. Adică tocmai reperele înnoitoare la care s-a referit în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind modalităţile de impulsionare a producţiei destinate exportului, care, aplicate în practică, şi-au dovedit şi aici marea eficienţă.

Desigur, acest amplu proces a pretins o participare largă din partea tuturor muncitorilor, tehnicienilor şi specialiştilor din întreprindere, inteligenţa tehnică şi buna organizare avînd un rol primordial atît în realizarea acestor obiective, cît şi în ceea ce priveşte punerea în funcţiune şi întreţinerea în exploatare a instalaţiilor, utilajelor şi echipamentelor petroliere exportate. Iar gîndurile de viitor ale oamenilor de aici au căpătat deja contururi clare, avînd în vedere realitatea concretă, că pentru primele două luni ale acestui an planul producţiei marfă a fost îndeplinit, urmînd ca pînă la finele acestei luni să se realizeze o producţie în devans care să permită asigurarea peste prevederi a sarcinilor de plan.

Desigur, afirmaţia că la Întreprinderea „1 Mai" din Ploieşti treburile merg bine nu poate fi pusă pe seama întîmplării : faptele de muncă de pînă acum sînt o garanţie fermă a succeselor viitoare.

CONSTANTIN BALACCIU

O sarcină totdeauna prioritară : Să gospodărim cu grijă fiecare kilowatt !

Pași pentru ziua de mîine

De la început n-au vrut să facă umbră pământului de pomană. Asta se simte în toate. Spiritul acesta l-a imprimat fostul director, Gheorghe Karancsi, vreme de 31 de ani la cirma acestei întreprinderi. În fond, atunci cînd a preluat-o avea de ales, să se spele pe mîini sau să-și facă datoria. Nu era decît un atelier de produs nasturi la care lucrau 50 de oameni care nu prea aveau pămînt. Se spune despre el că era un om cu o putere de convingere ieșită din comun. Putea antrena cîteva sute de oameni chiar și în cea mai nesăbuită acțiune. Dar omul acesta, pe lîngă forță de convingere, a avut și caracter și această calitate a pus-o în slujba oamenilor și a prăpădiților de atelier producător de nasturi. Și voința de a fi, imprimată de acest om, acum retras de pe baricade, a stat la temelia uneia din cele mai mari fabrici de nasturi din Europa. Poate că în mintea noastră nasturele nu înseamnă mare lucru. E aproape un nimic. Atîta doar că acceptăm ideea că este necesar. Oricum, nimeni nu e dispus să se aplece ca să ridice un nasture căzut pe asfalt. Poate că socotim asta chiar un gest indecent. Din fericire, oamenii de la Întreprinderea de nasturi din Jimbolia n-au ținut cont de asta și și-au văzut de treabă. De la început a bătut un aer proaspăt, din primele zile s-a simțit această voință de a face mereu un pas înainte. Au schimbat utilaje, au renunțat la nasturii și la pieptenii făcuți din copite și au încercat să introducă și chiar au reușit, tehnologiile moderne de mare productivitate. Mai mult, atunci cînd lumea, sătulă de nasturi, cu toate hainele încheiate, a început să treacă la fermoare și să nu se mai intereseze de mărunțele accesorii de îmbrăcăminte, cei de la Jimbolia au preluat o mică producție de mase plastice de la o întreprindere din Făgăraș. Și cînd „criza" nasturilor (concomitentă cu invazia fermoarelor) a atins apogeul, cei de la Jimbolia s-au reprofilat cu discreție pe masele plastice. La un moment dat au ajuns ca acestea să depășească în bilanțul firmei producția de nasturi. Dar și pentru nasturi și pentru obiectele din mase plastice le trebuiau matrițe. De obicei, le aduceau de aiurea, la prețuri mari, cu pierderi de timp, cu nervi, cu belele. Dar matrițele nu sînt la îndemîna oricui. Nu le fac decît frezorii de clasă. Cei de la Jimbolia au adunat cîțiva meseriași de nădejde și au înghebat o sculărie mică, mai mult de încercare. A fost un fapt de curaj. Acum au una din cele mai bune matrițerii din ramura lor. Tot o chestiune de modernizare, adică de curaj a fost galvanoplastia. N-o făcea nimeni. Auziseră de ea doar de prin reviste. Și acum au ridicat acest procedeu la rangul de virtute. Se laudă și poate că, într-adevăr, sînt cei mai buni. Marele merit al fostului director, om simplu, zugrav de meserie în clipa în care a preluat atelierul de nasturi, a fost acela de a gîndi mai repede. El s-a gîndit la ziua de mîine și tot el, vreme de 31 de ani, fără să se teamă că tinerii care vin îl vor lua scaunul, fără să îi țină departe, în toți acești ani a avut grijă de meseriași de nădejde și a crescut specialiști de valoare. Și cînd a plecat, purtînd cu el discretul cupon de pensionar, a trebuit să ia și o jumătate de camion de flori pe care i le aduseseră toți cei care, alături de el, au trudit la existența mărunților nasturi de pe hainele bunicilor și părinților noștri. Erau flori pentru o viață trăită frumos, dar și pentru ce făcuse în această întreprindere. Mai corect spus, pentru ce a făcut și pentru ce spirit a întronat în toți acești ani. Căci întreprinderea de nasturi și mase plastice din Jimbolia este una din cele mai vii din cîte am cunoscut în ultima vreme. E un neastîmpăr, o căutare, o neliniște la fiecare dintre cei care calcă zilnic în perimetrul extrem de îngrijit al acestei instituții. L-am auzit pe noul director al întreprinderii, inginerul Gheorghe Motișan, spunînd „important este ca din minimul de materii prime să valorifici maximul posibil. Asta este modernizarea. Și să ai mereu în minecă o duzină de idei noi, de lucruri cu care să ieși în lume pentru ziua de mîine. Valoarea producției crește an de an iar materia primă scade. Ce faci atunci ? Cerșești, te lamentezi sau găsești o cale inteligentă pentru a merge înainte. Și asta implică modernizarea și valorificarea superioară a materiei prime". Două sînt aspectele modernizării care „ard" la Jimbolia. Modernizarea tehnologilor și modernizarea produselor. Cum modernizarea tehnologilor este o chestiune de atmosferă specialitate, privindu-i mai mult pe cei din domeniul în cauză, modernizarea produselor poate prezenta un interes mai larg. Ca să-ți găsești un loc al tău pe o piață în care masele plastice și așa nu creează crize de gelozie, de bună seamă că nu e atît de ușor. Și totuși mai există loc pentru inventivitate, pentru producția oamenilor isteți. Cei de la Jimbolia au pus la cale zeci și zeci de lucruri mărunte, aparent fără prea mare importanță, dar extrem de necesare. Ei au produs un set de vase de voiaj pentru 6 persoane, set cu dimensiuni extrem de practice. Din prima lovitură piața a și solicitat zeci de mii. Au conceput o lampă pentru depanare auto. Circulă. Au pus la cale niște skiuri mici, pentru copii. Se caută. Au scos o măsuță pliantă pe rotile. Se vinde. Scot poate cele mai frumoase sandale de plastic și acum se pregătesc să lanseze „aparatul" de scos sîmburi din vișine, cireșe și alte fructe mici. Costă o nimica toată și are productivitate pentru gospodine. Au mai omologat un aparat de infuzat ceai și filtrat cafea, au în proiect o pompă de desfundat chiuvetele și multe alte lucruri aparent mărunte. Nasturii sînt nasturi. Pînă nu se sfîrșește lumea va mai fi nevoie de ei. Și cu toate acestea cei de la nasturi caută soluții, formule, forme și metode noi. Pun la cale o metodă de folosirea resturilor pentru a obține produse mai ieftine, încearcă tehnologii noi de turnare a cataramelor în cochilii injectate. Au trecut la producerea jocurilor logice și la multe alte lucruri aparent mărunte din care ei adună sute de mii de lei. Pe mesele celor de la creație e mereu un set de lucrări noi care le amenință pe cele vechi. Mai mult, cu inventivitate și curaj, cei de la Jimbolia au ajuns să producă și utilaje specifice pentru toți cei care au nevoie. Și „nevoiașii" sînt destui. Îi poți vedea cum bat la poarta lor sau prin notele de comandă. Asta pentru că „ideile de modernizare, pasul înainte pentru ziua de mîine a fost întotdeauna un subiect la zi" în această întreprindere de-o mobilitate impresionantă. Cu timpul ea a devenit o adevărată sursă de surprize. Spre tot mai deplina satisfacere a nevoilor oamenilor.

BOGDAN NISIPOIU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Avionul „Vuia-I" („Liliacul")

80 de ani de la zborul lui Traian Vuia

Se împlinesc tocmai **80 de ani** de la acest remarcabil eveniment din istoria tehnicii mondiale. În acea zi, la 18 martie 1906, pe o șosea de la Montesson, lîngă Paris, bănățeanul Traian Vuia izbutea, pentru prima dată în lume, să se desprindă de la sol cu un aparat de zbor mai greu decît aerul — și aceasta numai prin propriile mijloace de bord, prin forța motorului său. Primul zbor mecanic era astfel înfăptuit. Referindu-se la acest zbor, modest în aparență (la o înălțime de 1 m., pe o distanță de 12 m.), dar epocal prin semnificația sa, cunoscutul istoric al aviației René Chambe avea să scrie trei decenii mai tîrziu : „În 1906, Traian Vuia a făcut ca bătrîna Europă să se trezească. El este primul în timp".

...Primul în timp. Într-adevăr, multe decenii partizanii aparatelor mai ușoare decît aerul, „baloniștii", dominaseră gîndirea aeronautică și repudiaseră orice proiect care preconiza un „mai greu decît aerul". Apoi în 1897, Clément Ader izbutise să facă primul salt de la pămînt, dar cu un avion dotat cu un motor cu aburi, sistem care s-a dovedit a nu avea niciun viitor în aviație. În 1903, frații Orville și Wilbur Wright reușiseră, la rîndul lor, să efectueze un zbor, dar cu lansarea prin catapultare, cu alte cuvinte aparatul nu se ridicase autonom, prin forța mijloacelor sale de bord, ci „ajutat" la pornire. Iată de ce performanța lui Vuia este excepțională : cuplul avion-motor a realizat zborul fără niciun adjuvant. La jumătate de secol după aceea, la 18 martie 1956, „Journal of the Aeronautical Society" scria : „La 18 martie este a 50-a aniversare a primului zbor mecanic, de aproximativ 12 metri, efectuat de românul Traian Vuia".

Pînă ce a ajuns aici, calea străbătută de inventatorul-zburător a fost însă lungă.

Traian Vuia s-a născut în satul Surducul Mic, comuna Bujor, în actualul județ Caraș-Severin, la 17 august 1872, într-o familie de țărani. A urmat liceul la Lugoj, devenind bacalaureat în 1892, pasionat încă din școală pentru fizică și mecanică, construind tot felul de aparate și instalații ingenioase. Se înscrie apoi la Școala Politehnică din Budapesta, dar e nevoit să se retragă după un an, din lipsă de mijloace, trecînd la Facultatea de Drept, unde frecvența nu era obligatorie și își poate cîștiga existența într-un birou avocațial ; în 1901 devine doctor în științe juridice, cu teza **Militarism și industrialism. Regimul de statu și de contractu.** Practică pentru scurt timp avocatura, dar tehnica este și mai departe marea pasiune a vieții sale. Construiește la Lugoj macheta unui „aeroplan-automobil", însă autoritățile austro-ungare îi refuză sprijinul pentru a-l realiza în mărime naturală.

În 1902, ajutat bănește de prieteni transilvăneni, pleacă la Paris, pe atunci o adevărată „capitală" a aeronauticii mondiale. Adresează Academiei de Științe din Paris un memoriu în care își expune proiectul. Academia, unde „baloniștii" aveau un cuvînt greu de spus, clasează însă memoriul, cu o rezoluție care astăzi ne apare de domeniul humorului involuntar : „Realizarea zborului cu un aparat mai greu decît aerul este o himeră. Această concepție nu poate să izvorască decît dintr-un creier bolnav..."

Dîrzul bănățean găsește însă forța de a nu se descuraja. Probabil că știa că aceeași Academie „decretase", cu un veac în urmă, că meteoriții sînt de origine terestră, întrucît din cer nu pot cădea pietre. Deci Traian Vuia începe construcția pretinsei „himere" și în 1903 obține brevetul francez nr. 332 106 pentru „aeroplanul-automobil". Aparatul său, poreclit de prietenii, după forma aripilor sale, „Liliacul", este un monoplan ușor, considerat de Ch. Harvard Gibbs-Smith, în lucrarea sa **Aviation. An Historical Survey** (London, 1970), drept „cel dintîi monoplan integral din istorie". Era înzestrat cu un motor „Serpollet" (sensibil transformat de Tr. Vuia), cîntărind doar 5 kg/CP și avînd trenul de aterizare sub forma unui cărucior cu roți pneumatice, pentru prima dată folosite. Cadrul era din țevi metalice ușoare, iar aripile din pînză (primul avion cu aripi pliante și cu incidență variabilă în zbor). A. Bié, un alt cunoscut istoric al aeronauticii, aprecia că era un avion „bine construit. Departe de a copia dispozitivele cunoscute pînă atunci, el inovase multe și concepția sa era mai largă decît a celor deja experimentate".

Primele experiențe de rulare s-au efectuat la Montesson, în decembrie 1905, dar Traian Vuia s-a îmbolnăvit și a fost nevoit să le întrerupă. Apoi, cum arătam la început, în ziua de 18 martie 1906, în prezența a numai cîteva persoane, a avut loc istoricul zbor, cînd un „mai greu ca aerul" a învins pentru prima oară, prin propria sa forță, gravitația. Astăzi celebrul aparat („Vuia I") se află expus la Muzeul Aerului din Paris, o copie a sa putînd fi văzută la Muzeul Militar Central din București.

Ne-am ocupat de geneza acestui zbor de glorios pionierat și mai puțin de Traian Vuia. Să mai arătăm totuși că ulterior inventatorul a construit alte avioane, mai perfecționate, cu care a realizat performanțe superioare („Vuia I bis", cu motor „Antoinette" și „Vuia II"), apoi s-a ocupat de zborul vertical și a realizat elicoptere ușoare, cu însușiri superioare. În sfîrșit, a inventat și construit un generator de aburi (1925), cu randament superior, brevetîndu-l în mai multe țări. În timpul primului război mondial, a susținut cu multă căldură cauza reîntregirii României, a publicat articole și manifeste în sprijinul cauzei „unirii cu țara" a fraților de peste munți, a fost în fruntea „Comitetului românilor din Transilvania și Banat" organizat la Paris. În cel de al doilea război mondial, deși trecut de 70 de ani, a participat, alături de alți compatrioți din Franța, la mișcarea de rezistență din această țară și a fost președinte al „Frontului Național Român". A murit la 2 septembrie 1950, la București. Să încheiem cu vorbele sale, nu o dată citate : „Eu nu lucrez pentru gloria mea personală, ci pentru gloria geniului uman".

I.M. ȘTEFAN

În plină desfășurare —

campania de primăvară

Cine seamănă la timp, acela culege mai mult!

Că primăvara a venit, nu mai există nici un dubiu declară, fără rezerve, mugurii din imagine. Dar pe pămînturile comunei Adunații-Copăceni zăpada și gheața au trebuit evacuate cu forța de pe canale

Cooperatorii din Călugăreni opresc la timp asfixia grîului : sparg gheața, mută zăpada și fac șanțuri Fotografii de ELENA GHÈRA

„Acum e de lucru pentru toată lumea"

Valuri de frig uscat se abat de-a lungul Văii Mureșului. Apele riului s-au umflat puțin, fără a se ridica atît de mult încît pămînturile din preajmă să-și poată trage toată umezeala necesară unei primăveri. Arăturile s-au fărîmat de frig și de uscăciune și afară stăpînește o vreme tocmai bună pentru semănat. Tot ce-a fost arat și răscolit de cu toamnă seamănă acum cu niște felii enorme, pe care, în loc de unt, natura a întins pămînt. Zăpezile iernii au nivelat totul. Și-n vreme ce iarna își schimba tonurile pe cureaua lungă de cîmpie, cei de la Vîntul de Jos și-au văzut de treburi, au trecut la lucrurile mai mărunte, la vie și la pomi, la alesul cartofilor de sămînță, la împrăștierea îngrășămintelor, la decontul sfeclei de zahăr și la pregătirea celor 52 de hectare de livadă care în această vară dau primul mare examen de fructe. Au terminat deratizările, au pus gardurile cu salcîmi sălbatici pentru a se apăra de iepuri, au pus în ordine locul secției de răchitărie unde va intra în acest an o primă producție de pe cele 6 hectare. Mijitul primăverii i-a prins cu tractoarele reparate, cu toate celelalte mașini gata de start. Și acum, cînd în sudul țării încă mai stăruie pete de zăpadă și urme de bălți, la Vîntul de Jos lumi, 17 martie, Nicolae Lasiău și Ion Vlad, doi dintre mecanizatorii care ajung acasă după ce se lasă întunericul, deci luni, ei s-au întors în sat obosiți, zicînd doar, gata, am terminat și cu cele 30 de hectare de mazăre ! Marți au început semănatul celor 17 hectare cu mărar și, ieri dimineață, au început campania cartofilor. Sămînța și arăturile erau gata pe 25 de hectare, și așteptau puțină căldură ca într-o zi sau două să înceapă și semănatul celor 50 de hectare cu sfeclă de zahăr. Apoi ceapa și celelalte, care sînt mai multe decît și-ar putea cineva imagina la o primă impresie. Asta pentru că la Vîntul de Jos ființează o cooperativă cu o putere aparte, care nu se împiedică de necazurile zilei, care a prins cheag de-a lungul unor ani de muncă. Auta doar că aici s-a muncit inteligent și cu dăruire. Președinta cooperativei din Vîntul de Jos este o femeie tăcîtură, voinică, îmbrăcată cu o scurtă groasă de fîș, cu baticul de lînă bine strîns sub bărbie și încălțată cu o pereche de cizme de cauciuc, pe care drumurile pe hotarul întins de-o parte și de alta a Mureșului au lăsat vizibile urme. Maria Mermezan, la 55 de ani, este bunică, dar se mișcă de parcă ar fi un bărbat în floarea vîrstei. E iute, hotărîtă, neiertătoare. În tot ce face are tăietura precisă a unui chirurg priceput. Și șefa fermei vegetale e tot femeie. Inginera Angela Plenar are doar 30 de ani și se poartă de parcă ar fi deprins știința pămîntului tot de la Președinta, cum i se spune Mariei Mermezan. A venit la Vînt în urmă cu 4 ani și, împreună cu soțul ei, șeful fermei zootehnice, s-a legat de comună de parcă ar fi crescut aici. Nu e ușor să izbutești ce au reușit cei de la Vîntul de Jos. Căci de-a lungul anilor au pus la cale o fermă zootehnică populată cu 1 500 de tăurași, cu 200 de porci și 500 de oi, reușind performanța de a nu cumpăra niciodată un kilogram de fîn, de a nu se teme de iernat, ba dimpotrivă, de a ieși din el cu animale de toată frumusețea. Iar pe pămîntul nu prea mult pe care îl au, nu tot întins pe valea riului, ci și pe dealurile calcaroase ale Apusenilor prelinși parcă pînă aproape de albie, au scos recolte deja etalon pentru multe cooperative din centrul și nordul țării. Numai anul trecut, în ciuda vremii, au reușit 8 000 de kilograme de porumb, 5 400 de kilograme de grîu, 4 800 de kilograme de orz la hectar, socotind acestea ca fiind producții modeste față de alți ani cînd au scos mult mai mult, ani în care au fost între primii pe țară. Din 1977 cooperativa din Vîntul de Jos deține titlul de Erou al Muncii Socialiste și o vitrină cu toate distincțiile de campioni la diferite culturi s-ar întinde pe mai mulți metri de perete. Și toate acestea obținute cu oamenii satului, o mare parte angajată și în orașele apropiate. „Noi nu avem ce să le dăm de lucru la toți cei care vor să lucreze pămîntul", spunea președinta Maria Mermezan. Și oamenii vor, convinși de un singur argument : ce rămîne toamna, după ce se onorează toate obligațiile. La Vîntul de Jos de mai multă vreme toate socotelile se încheie cu beneficiu. Iar beneficiul e factorul cel mai eficient în convingerea țăranilor. Și asta se vede și acum, cînd primăvara și-a întins faldurile pe malurile Mureșului, aducînd un vînt rece, aer uscat și puțină ploaie. Pămîntul e gata, a primit ce i se cuvine, semințele au fost așezate în patul umed și întunecat al solului, altele așteaptă în magazii, iar oamenii au devenit mai agitați, mai grăbiți, mai greu de găsit prin curțile caselor. Cu atît mai puțin poate fi văzut acest om în vîrstă, cu părul alb, un fel de inimă piston al întregului C.A.P., poate chiar turnul control al acestei fabrici de grîu, porumb, cartofi și alte cele. Lui i se spune în mai multe feluri, după natura relațiilor pe care le are cu prietenii sau cu sătenii. Dar pentru toți este inginerul șef și în acte se numește Dicu Pompiliu. În agitația lui și-n mișcarea din ce în ce mai agitată a tuturor celor implicați în soarta culturilor se vede că la Vîntul de Jos a mai început o bătălie pentru un titlu de campion al roadelor pămîntului.

VASILE M. TOMUȘ

„Oamenii n-așteaptă să le bată cineva în poartă"

Par niște pete mișcătoare pe cîmpul timid înverzit. E greu de ajuns la ei. Cismele, devenite uriașe, înglodate de pămîntul lipicios ca o plastelină, și mersul pe mai vechile urme (vechi de cîteva ore !); spre a nu strica rostul grîului abia ieșit la lumină, îți dau senzația deplasării pe o bîrnă. De sus, din posomoritul cer, se pornește o măzăriche care-ți șfichiuie obrajii fără milă. „Dar ei, cei de acolo, cum rezistă ?" — l-am întrebat pe însoțitorul nostru, Lazăr Ciobanu, președinte al C.U.A.S.C.-ului Călugăreni, județul Giurgiu. „Nu le-ar tihni altfel, zice, cîtă vreme știu că, unde apar ochiurile de apă, moarte de plantă înseamnă ! Ori aici unde ne aflăm, la C.A.P. Hulugești, au grîu ales din soiul de elită „Fundulea 29".

Greu să-l dibui pe șeful de fermă Anton Stoianof dintre ceilalți. Și el, cu lopata în mînă, îmbrăcat în aceeași șubă îmblănită și cu nelipsita căciulă mocănească, săpa șanțulețe pentru scurgerea apei alături de vreo 20 de cooperatori. Erau cam gata cu lucrarea aici. Urmau să se mute pe tarlaua Teiuș, mai spre șosea, unde alte ape își făcuseră cuib pe grîul lor. ...Neajlovul, în urmă cu vreo două săptămîni și ceva, își ieșise bine din matcă. Se lăbărțase, cotropind cam o sută de hectare cultivate cu grîu. Acum s-a retras cuminte în albia lui. Asta nu înseamnă că nu-i descoperi urmele pe întinderea cu grîu plăpînd abia ieșit din pămîntul mîlos cu zbiciurări de femeie bătrînă. Ei, cei din Călugăreni, n-avuseseră nevoie să le bată cineva de două ori în poartă spre a ieși la această acțiune. O făcuse o dată președintele C.A.P.-ului lor, Ion Logofătu. Venise însoțit de președintele O.D.U.S.-ului, medicul veterinar, Viorel Nicolaescu. Și, cum cei mai mulți dintre ei sînt membri ai Organizației Democrației și Unității Socialiste, au înțeles fără prea multe vorbe apelul. Pînă și o postată dacă s-ar pierde, ar fi necaz, dar cînd toate la un loc dau hectare, cu atît mai puțin poți sta cu brațele încrucișate. Așa că, după ce au dat gata zona din jurul Neajlovului, au trecut să le desece și pe celelalte, rătăcitele.

În punctul „Releu", lucrează peste 50 de oameni, bărbați și femei. Încearcă s-o ia mai înaintea apelor. Zonă în pantă fiind, a adunat ceva apă, dar și zăpadă, și gheață. „Ne-am gîndit că o să se asfixieze grîul — ne explică Ion Logofătu — și în situația asta avem vreo 5 hectare." Sparge gheața, cot la cot cu ceilalți. Parte din ei, sapă șanțulețe, femeile duc zăpada în marginea drumului sau cară apa cu găleți unde nu intră motopompa. Gheorghe Alexe, motopompist... de ocazie, este de fapt șofer. Greu să stai cu el de vorbă. Pe de o parte, uruitul motorului, pe de alta, obligația de a sta cu ochii în patru pe motopompa lui, altfel se înfundă. S-a rănit la un deget dar cine are timp de el. Vine ea primăvara și-o să-i treacă !

Printre cei 600 de cooperatori „de bază" ai C.A.P.-ului Călugăreni se află și moș Tudor. Dă zdravăn în crusta de gheață a zăpezii de parcă n-ar avea 81 de ani. Da, atîția ani are moș Tudor Constantinescu și nu pierde nici o ocazie să mulțumească pămîntului care l-a hrănit și pe el, și pe ai lui, inclusiv pe cei 5 nepoți pe care îi are. În C.A.P. doarilie Tata îl ia ca vîrstă. Are 63 de ani și conduce și azi cai ca și tineri. Se văzuseră de dimineață. Porniseră care încotro. Ilie Tata la dus bălegarul în cîmp, moș Tudor la descărcat. Bătuse drumul pe jos, pînă aici, la „Releu", împreună cu ceilalți. Mai departe, o echipă de femei condusă de un bărbat, Gh. Suță. Sînt încinse de atîta muncă, dar mîinile nu le stau de fel : vor să fie toate primele ! Și Rada Barbu, și Maria Băjenaru, și Rada H. Suța (insistă să-i trecem H-ul deoarece sînt două care se potrivesc la nume), și Iancu Necula, și Cristina Cristea, și Maria Anghel, și Maria Băjenaru, și Epure Ilinca...

La Adunații Copăceni, șeful fermei vegetale, ing. Nicolae Voinea, a ieșit cu vreo 30 de oameni să curețe canalul de evacuare de zăpadă și gheață. Ca și vecinii lor, și ei stau cu un ochi ațintit pe culturile de grîu și orz, cu celălalt pe pămîntul ce așteaptă sămînța holdelor viitoare. Știu că răspunderea față de pămînt nu poate fi împinsă cu nici o zi mai încolo, că ochiurile de apă înseamnă moartea grîului. Și de aceea ies la treabă, muncind din greu, cu apa pînă la glezne. „Se așteaptă întrarea la semănat, precum așteaptă însetatul o picătură de apă" — rezuma metaforic starea de fapt a țăranilor din C.U.A.S.C.-ul Călugărenilor și nu numai de aici ! Tovarășul Nicolae Chiriac, șeful secției propagandă a Comitetului județean al P.C.R. Giurgiu.

Multe grîi și multe cumpene sînt de răzbit pînă a trăi momentul bucuriei facerii plinii. Știu însă că le voi răzbi. Sînt pregătiți să o facă și chiar o fac.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Chirurgii pomilor din Milcoiu

Iarna asta cu vînturi aspre, cu spulber de ger în spic, cu zăpezi pînă la pieptul calului, ba pe deasupra muşcînd adînc şi din primăvară, a dat peste cap şi aici, la Milcoiu, tot ce oamenii hotărîseră, plănuiseră, rînduiseră, pregătiseră. Calendarul astral, zice Ion Stîngă, a luat-o anapoda, drept care lucrările în livadă au întîrziat şi s-au suprapus, greu le mai dai de capăt. Bătrînul Hesiod e supărat, sînt munci şi zile întregi care trebuie prinse din urmă.

Ieri a nins, azi cerul e de sticlă rece şi străvezie. Un cer prin care totuşi nu se vede nimic, nici o speranţă de soare, de primăvară. Cele 140 de hectare de meri ale Fermei pomicole Milcoiu 1 a I.A.S. Rm. Vîlcea (plantaţii intensive şi superintensive, ajungînd la peste 1 000 de pomi la hectar), sînt luate cu asalt de oameni. Nu-s oameni mulţi, doar vreo 17, cei 17 lucrători permanenţi ai fermei, dar imaginea „asaltului" se justifică. E o imagine militară, imaginea unei bătălii acerbe, dar nu disperate, căci, zice Stîngă, o bătălie disperată nu e o fericire, dimpotrivă. În calitate de comandant, de şef al fermei, el preferă, firesc, una organizată, cu lecţia de strategie şi de tactică în mînă. Fiecare din cei 17 (împreună cu ajutoarele lui) a fost îndrumat, aşadar, unde trebuie, fiecare ştie care-i e rostul şi ce se aşteaptă de la el. O parte din oameni, călări pe tractoare sau pe capra căruţelor, sînt ocupaţi cu fertilizările (operaţie pe sfîrşite), alţii cu desfundatul terenului şi cu săpatul gropilor pentru plantările primăverii (operaţie care, la fel, va fi în curînd bifată în jurnalul de front al fermei). Se trudeşte deci în numele primăverii, cu ochii spre primăvară, căci, zice Stîngă, primăvara poate pica dintr-o clipă într-alta, fără heralzi cu trîmbiţe înflorite care să-i vestească sosirea, tot aşa de neaşteptat, de neprevăzut, de tumultuos şi de exploziv cum a picat şi iarna asta de Groenlandă după o secetă de Sahară. Alţi oameni, cei mai dibaci, experţi între experţii fermei, „doctori în pomi", sînt ocupaţi cu ultimele tăieri. Tăieri de un soi anume, „tăieri speciale", adică, în limbajul doctorilor în pomi, „incizii inelare la ramuri", menite să stimuleze pornirea în vegetaţie a mugurilor îmbolnăviţi de ger şi să refacă „habitusul" pacienţilor vegetali, greu încercat de iarna amarnică. Vreo şapte muncitori-specialişti, avîndu-i în frunte pe Ion Toma şi Nicolae Radu, au operat, cu cuţitele-bisturie, cîte 3—4 „incizii inelare" la crengile fiecăruia din zecile de mii de Ionatani, Goldeni, Parmeni, Creţeşti etc. pe care-i au în subordine şi în aprigă grijă de zi şi noapte. Pomi „serioşi şi disciplinaţi", zice Ion Stîngă, cu desăvîrşită încredere în stăpînii improvizaţi în chirurgi, dovadă că se dau fără murmur pe mîna acestora, lăsîndu-i să le facă orice. Iar în ultima vreme li s-au făcut foarte multe. În ieri. Tăieri de un soi anume, „tăieri speciale", adică, în limbajul doctorilor în pomi, „incizii inelare la ramuri", menite să stimuleze pornirea în vegetaţie a mugurilor îmbolnăviţi de ger şi să refacă „habitusul" pacienţilor vegetali, greu încercat de iarna amarnică. Vreo şapte muncitori-specialişti, avîndu-i în frunte pe Ion Toma şi Nicolae Radu, au operat, cu cuţitele-bisturie, cîte 3—4 „incizii inelare" la crengile fiecăruia din zecile de mii de Ionatani, Goldeni, Parmeni, Creţeşti etc. pe care-i au în subsfîrşit, zilele astea o să înceapă din plin (pe alocuri a şi început) o altă operaţie chirurgicală dificilă şi delicată, extirparea crengilor degerate.

Ziceaţi, ne adresăm interlocutorului, că pomilor dv. „li s-au făcut foarte multe", ce anume li s-a mai făcut? Păi să vedeţi, ni se răspunde, întîi a fost seceta, care i-a uscat, i-a deshidratat, i-a făcut vulnerabili la boli şi la vreme. A trebuit să-i stropim masiv, să-i fertilizăm masiv, să sporim calitatea erbicidărilor, a discuitului şi a arăturilor. Noroc că avem şi aici nişte doctori în meseria lor, notaţi-i, vă rog, pe tractoriştii Paulin Chiriţă şi Constantin Pondiche, ale căror loturi în acord global (de 22 de hectare fiecare) au dat numai fructe de calităţile „întîi" şi „extra", deşi anul a fost aşa cum a fost. Tot seceta ne-a împiedicat să facem cum trebuie diferenţierea mugurilor florali, operaţie decisivă pentru recoltă, şi pe care am fost siliţi s-o împingem pînă în iarnă. Adică să hrănim foarte bine rădăcinile pomilor, fertilizînd terenul pînă cînd gerul i-a împietrit ca pe o nucă. Iar în zilele cu frig mai moale, ca acum, să luăm fertilizarea de la capăt, să împrăştiem pretutindeni bălegar şi substanţe chimice.

Ziceaţi, ne continuăm întrebările, că trudiţi în livada dv. zi şi noapte, povestea cu noaptea nu-i o poveste, nu? Sigur că nu, se încruntă uşor Ion Stîngă, sînt dese cazurile în care la două sau trei din noapte o să-i vedeţi pe oamenii mei în plantaţii, la treburi ce nu suferă să se aştepte zorii. O să-i vedeţi aprinzînd focuri mari, pălălăi de foc, ca să alunge brumele din epoca înfloritului, ori, ca în iarna asta, gerurile prea grele pentru gingăşia pomilor tineri. Bolile merilor, pufu albicios al „făinariei" ori bubele „rapănului", sînt, ca orice boli, nesimţitoare la zi sau la noapte, veghea la stîrpirea lor e permanentă.

Urmărim mai departe truda oamenilor, a celor ce execută ultimele tăieri sau administrează îngrăşăminte, trudă grea, de uzură, extenuantă la culme, solicitînd muşchi şi nervi, dibăcie şi rezistenţă fizică, solicitînd peste toate ştiinţa organizării, instinctul coeziunii, al ordinei şi al disciplinei, deci sentimentul social al omului. Celor 17 specialişti ai fermei li s-au alăturat în aceste zile, prin grija O.D.U.S.-ului din Milcoiu, şi alţi truditori. Ţărani din Milcoiu, şi ei iubitori de pomi, ştiutori de pomi, şi ei experţi în ceea ce am putea numi (Stîngă numeşte astfel) „chiromanţie vegetală", adică arta de a citi în palma mărului linia vieţii şi ce trebuie făcut pentru prelungirea şi rodnicia ei.

Încă un efort, oftează interlocutorul nostru, şi ne înscriem în legile anotimpului, prindem din urmă zilele şi lucrările care ne-au scăpat din mîini, punem piciorul pe acel prag — ferm şi înalt — din care zarea se limpezeşte, putîndu-i citi întîi vezi destinul pînă la capăt.

Ion Stîngă îl citeşte — cel puţin aşa s-ar părea, după zîmbetul ce-i destinde faţa — de pe acum. Şi-l găseşte rotund ca un fruct.

ILIE PURCARU ■

Un rebut ar însemna o viaţă

În Iernutul mureşan greu îţi vine a crede că te afli într-o comună. Nu pentru că primarul Vasile Cornea îţi vorbeşte despre stadiul avansat de urbanizare, ci pentru că vezi la fiecare pas că Iernutul arată ca un oraş cu industrie în plină dezvoltare, cu prestări de servicii de ultimă oră ,cu instituţii care arată preocuparea pentru sănătate, învăţămînt, cultură. Se mîndresc oamenii locului şi au şi cu ce. Întreabă-i însă, pe ei, ce par a călca doar pe bulevarde, despre animalele lor. Sufletul de ţăran iese pe dată la iveală, dragostea le-a rămas neştirbită, e pentru ei dintotdeauna, ca şi grija lor. Schimbată e doar viaţa animalelor, adusă şi ea la nivelul de civilizaţie pe care l-au impus omenirii. Pe scurt, eşti invitat la „Baby-beef". Te întrebi mirat ce o mai fi şi asta, ţi se explică, e vorba de „grădiniţă". Cum adică? te nedumereşti mai tare. Tineretul taurin de la I.A.S. este crescut la Iernut într-un complex special amenajat, iar denumirea îi vine din limba engleză. Sînt numai trei asemenea complexe de acest tip în ţară, iar la Iernut este primul înfiinţat, acum 16 ani. Are o capacitate de aproximativ 12 000 capete şi se ocupă de creşterea intensivă a viţeilor. Vîrsta de la care sînt admişi la „grădiniţă" este de 21 de zile. Cei mici sînt mai întîi alăptaţi. Se înţelege. laptele vine pe o conductă, iar viţeilor nu le trebuie mult pînă să înveţe „să sugă" la automat. Asta ar fi prima fază, în care se pune şi problema stress-ului prin care trec, a acomodării. Nu sînt cu nimic mai prejos decît copiii aduşi în prima zi la creşă şi-a „dădăciţi" ca nişte copii. În fiecare boxă sînt între 20 şi 40 de viţei. Se obişnuiesc repede unul cu altul, se au „ca fraţii", dar nu l-ar prinde pe un altul, dacă n-a fost de la început „în grupa lor". Se dezvoltă rapid, iar cel care e mai mare, mai puternic, devine pentru cellalţi un fel de conducător, pe care-l urmează cu toţii. Asta se întîmplă în faza a doua, cînd încep să primească furaje şi cresc văzînd cu ochii. Furajarea se face tot automat, ca şi evacuarea dejecţiilor, după un sistem propriu, de „tip Iernut", conceput de sectorul mecanic al I.A.S.-ului.

Mai sînt şi viţei care, despărţiţi de mama lor, de mediul în care au venit pe lume, nu reuşesc să se adapteze „la comun". Pentru ei au fost concepute cuşetele individuale şi, dacă e cazul, li se administrează medicaţia necesară. Numai că nu prea e cazul. Sînt toţi zdraveni, iar cînd îi simt pe medicul veterinar Aurel Turcu întinzînd spre el, în semn de recunoaştere, cîte un botic umed. E „dădaca" viţeilor de 16 ani, îi iubeşte pe toţi, dar parcă mai mult pe cei care sînt la început mai slăbuţi, mai neputincioşi. „Duminica nu pot să mănînc de amiază dacă nu vin pînă la ei să văd ce mănîncă. Viţeii nu ştiu de zile libere sau de sărbătoare. Atunci, nici oamenii noştri nu-şi mai aduc aminte că-i duminică. Sînt puternici, dar nu-şi cunosc puterea, ne aşteaptă pe noi, neajutoraţi ca nişte copii. Ionaş al nostru, omul de la grajd, n-ar pleca acasă să-l omori, pînă n-a mîncat „beby".

La „Beby-beef" nu există timpi morţi. Aici e mişcare, mişcare, mişcare. Viţeii mănîncă zi şi noapte. Furajarea se face în trei schimburi. „Sîntem o întreprindere cu foc continuu — declară economistul Ion Stan. „Un rebut ar însemna o viaţă. N-avem voie să dăm rebuturi". „Cămările" întreprinderii acestea sînt de-a dreptul uriaşe, pentru că aici se mănîncă 18—20 vagoane de furaje pe zi. Pentru silozare s-a făcut în fiecare an o campanie serioasă, de la care n-au lipsit nici primarul Vasile Cornea, nici contabilul şef Ioan Pastor, nici un funcţionar al consiliului popular, nici un om al comunei. Gîndul le-a fost la iarna pe care trebuiau s-o treacă viţeii — şi nu s-o treacă oricum, ci să crească. De crescut, au crescut şi-n iarna aceasta, ca în fiecare an. Sporul de greutate a fost de 400 de grame zilnic, la fiecare viţel. Asta, pentru că oamenii au reuşit din vara trecută să le asigure pentru tot timpul rece partea de grosiere şi suculente cerute „după carte". Au adunat pale, ciucălăi, orice buruiană de pe cîmp. La sfîrşit de toamnă, cămările greu de umplut erau pline. Viţeii sînt sătui, iar oamenii au o satisfacţie, le-au purtat de grijă, au crescut sub ochii lor mîndri şi voinici. Cînd vine trenul după ei, în ziua livrării „prizăriţii" care abia se ţineau pe picioare la intrarea în complex, pleacă cu o greutate de 400 de kilograme fiecare. Înseamnă că oamenii şi-au făcut datoria. Anul care s-a încheiat a arătat că şi-au făcut-o cu prisosinţă. Plănuiseră ei, la început, să dea 1 710 tone carne. Socotelile de la sfîrşit au arătat că şi-au depăşit planul cu 17 la sută. Pentru '86 au ambiţii şi mai mari. Cele peste două luni care s-au scurs deja din acest an probează, cu argumentul faptelor, al realizărilor că sînt pe calea cea bună. Disciplina şi ordinea, competenţa şi pasiunea sînt armele de bază în ducerea la capăt a datoriei pe care o au ,a proiectelor pe care şi le-au alcătuit. Vor, între altele, să mai adauge numărului de cuşete individuale existente, încă o mie. În frunta complexului este un nou inginer zootehnist, Gheorghe Simon". „Sîntem cu ochii pe el, zice primarul Vasile Cornea, să-l vedem ce poate, cît poate!"

Dragostea ţăranului pentru animale a rămas neclintită. Doar modul ei de manifestare este altul. Modern, ca şi viaţa pe care o duce astăzi omul pămîntului.

LIANA MOLNAR ■

Pe cîmp, munca n-are vîrstă!

Are chipul clasic de ţărancă, cel care este cusut pe stampe şi este de obicei în fotografiile ascunse în umbra florilor de cîmp agăţate în odăile fără pod, mirosind a pămînt curat, proaspăt stropit. Ţinuta ei vestimentară are acel discret acord cu portul orăşenesc al fetelor de 20 de ani, de vîrsta ei adică.

Se numeşte Gabriela Ciobanu. Ciobanu este numele soţului. S-a măritat cu cîteva luni în urmă. El este mecanic-auto şi lucrează în Alba-Iulia. Ea a terminat liceul-agricol în Blaj. A făcut şi cursul de contabilitate în Alba, la liceul economic. Ca orice fată de ţăran încăpăţînat, a locuit în Bărăbanţ pînă s-a măritat, în casa părinţilor ei.

Munceşte la C.A.P. Micesti. Ziua de lucru este între 12 şi 14 ore pe cîmp, numai pe cîmp. După ce se întunecă, vine la sediul C.A.P.-ului şi încheie actele.

„Asta mi-am dorit-o, părinţii n-au fost de acord, dar nu renunţ la meserie. Am iubit-o de cînd eram mică. Am învăţat-o de la mama care are şi acum solarii acasă.

Prima întîlnire cu oamenii din cîmp a fost grea. M-au văzut mai tînără, aveam 18 ani, eram mai timidă, cum să le spun eu ce să facă şi cum să asculte ei de mine?".

Şeful ei este inginerul Vasile Todea. A învăţat-o cu actele şi cu cîmpul. Răsadniţele de la C.A.P. nu se fac cum se fac răsadniţele de la mama de-acasă.

Din cei 150 de oameni care lucrează la C.A.P. Micesti, la legume, 60 sînt tineri. Din cei 160 care lucrează la C.A.P. Bărăbanţ, la legume, 50 sînt tineri. Tineri înseamnă mai mult fete măritate acasă. Bărbaţii lor muncesc la Alba, în întreprinderi, ele aici. Au avut o încăpăţînare (care ţine de natura lor specială) de a nu pleca nicăierea.

Pe cîmp, nu există conflict între generaţii. Bătrîn sau tînăr, fiecare îşi face norma, şi, dacă e soare şi au chef, se sprijină de coada sapei şi priveşte orizontul.

Dacă întrebi de vorbă pe un om de la ţară, din Ardeal, în timp ce stă rezemat de sapă sau de coasă, el se simte deranjat dintr-un ritual. Ascultă cu încredere cuvintele numai dacă au o anumită măsură. Dar, atunci cînd destinul lui se confundă cu contemplarea, cuvintele par a fi impudice şi nu-şi au locul.

Un şef de echipă, Aurel Mămăligan, are 69 de ani. O şefă de echipă, Lilica Beanga, are 30 de ani. Generaţii diferite, aceeaşi răspundere, aceeaşi sudoare. La Bărăbanţ Petru Brinduşă, pensionar de stat, lucrează la C.A.P. şi anul trecut a terminat primul de recoltat legumele. În cîmp, munca le dă vîrsta. De fapt, ei par că ştiu că vîrstele biologice ţin de ceva îndepărtat şi neimportant. Munca este cea care măsoară şi împarte totul. Pe Gabriela, au ascultat-o cînd şi-au dat seama că are ce să vorbească şi au luat-o în seamă cînd le-a arătat că poate munci la fel ca ei.

Ea, ca să încheiem, Gabriela Ciobanu adică, şi-a dat seama că viaţa ţăranului e pămîntul şi că locul lui e la ţară. Faptele ei sînt munca ei, iar mai încolo nu mai e nimic.

ITU DUMITRESCU ■

III. Visul unui bărbat care citește ziare

Abia mă pot ține după el. N-aș fi crezut ca un om de peste 50 de ani să meargă așa de repede. „Păcătoasă rocă ! Și pînă la străpungere numai de ea o să avem parte. Unde mai pui că, mergind spre adînc, apa se ține după noi...“ „Au mai fost, pînă acum, surpări aici, la Riușor ?“ „Fost. Dar fără probleme, adică fără accidente grave. Nenorocirea e că surpările astea ne întîrzie grozav, ne împiedică să ne facem metrii planificați. Au venit geologii, au constatat, dar sînt și situații în care, pentru a învinge natura, trebuie să procedezi cu binișorul, s-o lași să-și facă mendrele și abia după aia să-i rizi în față și să-i zici : ai văzut care-i mai tare dintre noi ? La Bicaz, pentru că tot vorbeam despre el, unde tunelul avea deschiderea de 28 de metri pătrați, pentru o remediere a unei surpări era nevoie și de cite trei luni. Aici, la numai 12 metri pătrați, problemele sînt mai mici. Dar cîteva zile tot ne fură. Și mai sînt și consumurile mari : aduci pompe în plus, lemne, armătură... Despre efortul oamenilor, ce să mai zicem ?“

În galerie se înaintează greu. Cizmele cîntăresc vreo cîteva kilograme. Costumele cauciucate ale minerilor sclipesc, ude, în lumina pilpiitoare a lămpașelor. N-am văzut niciodată, dar absolut niciodată, chipuri omenești mai marcate de încordare. Nu spaima se citește pe ele, nici ura împotriva mizeriei de munte ce nu s-ar fi bănuit atît de lipsit de consistență, ci o înverșunare teribilă, adîncind cutele obrazului și frunții și făcînd ca ochii să scîlpească pînă la fosforescență. Nu e vorba, din fericire, de o surpare prea gravă și nici de una care să se fi produs în spatele frontului de lucru. Dar ea obligă, totuși, la o trudă în plus. Ion Grigore, șeful de schimb, cel despre care Gheorghe Iordache spune că-l moștenește în privința calmului, îndrăznelii și puterii de muncă, a văzut, în cei șapte ani de subteran ai săi, surpări mai grozave. Una dintre ele l-a prins tocmai cînd monta armăturile la tavanul tunelului. Vedea trecînd prin fața lui bolovani și grohotiș. Nu-și mai simțea piciorul, la început, apoi a uitat de întregul corp. Părinții lui au fost convinși că întîmplarea asta l-a lecuit de dorul de-a mai lucra în subteran. Dar asta nu s-a întîmplat. A mai avut de traversat momente de tensiune. Odată, aflîndu-se în străfundurile galeriei și înaintînd alături de cîțiva ortaci, a primit vestea că se presimte o surpare. Și-a încordat auzul, dar n-a sesizat nici un zgomot care să-l alarmeze. A continuat să lucreze. La intrarea în tunel, inginera Mirela Costache îi așteptă să vină. Ei — nimic. Atunci, pentru a-i opri din muncă, a închis instalația de aer ce alimenta uriașele burghie cu care se străpunge stînca. Abia atunci au ieșit și, după scurt timp, surparea s-a produs. A întrebat-o pe tînăra ingineră ce-ar fi făcut dacă ei nu veneau. Ar fi mers după ei, nu putea concepe ca ea să fie afară, iar ei blocați în adînc. Și Ion Grigore ar putea povesti și despre cum a pătruns într-un puț măsurînd cîteva zeci de metri pentru a-i ajuta să iasă pe cei aflați acolo în pericol de a se asfixia, dar acum nu e vremea de povești.

Trecerea orelor nu mai e sesizată și nici nu interesează pe careva. „Asta îmi place mie cel mai mult la nea Iordache — îmi spune Ion Grigore —, are un curaj extraordinar, dar nu-și expune oamenii. Găsește într-o clipă soluțiile, pentru că aici nu-i loc și vreme pentru meditații filozofice, și are un simț de organizator ieșit din comun. Sigur, e vorba și de o mare experiență, dar și de altceva, de un soi de simț al subteranului pe care, dacă nu-l ai, poți rămîne o viață întreagă miner mediocru, fără inițiativă și personalitate.“

Acasă, nea Ghiță își leapădă costumul cauciucat, moale ca o cîrpă și pătruns de apă, face o baie zdravănă și revine în cameră avînd cu totul altă înfățișare decît acum cîteva ore, la intrarea în galerie. Dramatice momente ! — spun. „N-a fost cine știe ce. Schimbul care intră acum poate lucra normal. Eu am avut, printre meșterii de la Bicaz, pe unul Micloș Zoltan, mare dulgher, de la care am învățat cu adevărat meserie. El spunea că, oricît ai fi de entuziast, trebuie să-ți impui ca, atunci cînd faci un lucru, să-l faci temeinic, pentru a nu mai fi nevoit să revii asupra lui. Cînd ești tînăr mai cu seamă, așa, ca Ion Grigore, ești tentat să înaintezi repede, să spulberi norma zilnică, să dovedești că poți. Dar toate astea nu trebuie să te conducă la grăbirea peste fire a lucrării, la netemeinicie. Altfel, vorba celui de m-a strigat azi dimineață, e bai mare.“ Hai să vorbim de lucruri mai vesele. Povestește-mi cum a fost la nuntă. „Cum să fie ? Ca la nuntă. De fapt, am făcut două : una în colonie, la Bicaz, și alta la socri, la Pîngărați. Dar și acolo a venit toată echipa mea, vreo 25 de băieți. Au sosit primii, de simbătă ziua, și au plecat ultimii, luni noaptea. A fost bine, ca peste tot unde e veselie sinceră. Ne-am stabilit, apoi, în casa socrilor, dar, după o lună, ni s-a repartizat apartament într-o baracă și ne-am mutat acolo. Devenisem șef de brigadă. Acum, ca să fiu drept, o să-ți mărturisesc un lucru — abia după căsătorie mi s-a deschis viața cu adevărat. „Cum adică ?“ „A început să-mi meargă tot mai bine. Orice începeam, îmi ieșea perfect. De-asta-i bună familia : te mobilizează. Nu mai ești doar tu pe lume, să zici — ce-o fi, o fi, mă descurc eu, s-o iei într-o petrecere, trai pe vătrai, uitînd că viața nu-i un bal fără oprire. Simțeam, proaspăt însurat, că sînt cineva. Niciodată n-am considerat familia o povară. Dar nici n-am făcut, cum am mai auzit pe cite unii, caz de ea. Îl vezi că e leneș, că sare dintr-o gafă în alta și după aia vine la tine să te înduioșeze : ce vreți să faceți cu mine ? Am copii de crescut ! Dar cît ai dus-o ca un belfer, nu te-ai gîndit la prunci ? Acu' îți venii dorul de ei ? Pentru mine familia a fost întîi de toate sprijin moral. La un an de la nuntă, în '60, am primit și cea dintîi decorație, Medalia Muncii. Eram fericit. În camera din colonie aveam atît : o masă cu două scaune, un pat cu două perne și plapumă și-un dulăpior. Nici chiuvetă, nici grup sanitar. Ah, mai aveam o sobă și primeam rația pentru o iarnă 300 de kilograme de lemne. Pereții erau din placă de stuf, tencuiți ca vai de lume, dar, ți-am mai zis, nu ei contează în primul rînd. Ne-am cumpărat un radio — „Intim“ — pe care, uite, îl mai țin și-acum. Televizor am luat abia în '65, merge și azi, e „Grigorescu“, marcă serioasă...“

În 1959 se termină, la Bicaz, „centrala mare“. Dar lucrările continuă, pe Bistrița în jos, pînă la Bacău. Într-o zi, inginerul Ghiță Popescu îl oprește pe Iordache și-i zice : măi băiete, ai auzit ce lucrare începe acum ? Vino și tu acolo, pe Argeș. Se face o centrală la peste o sută de mertri sub pămînt, un baraj înalt de 160. E ceva ce nu s-a mai văzut la noi. Pe Gheorghe Iordache l-a entuziasmat ideea, le-a spus de ea și soției și socrilor. Cei din urmă, nici să n-audă. Plecați voi așa, hai-hui, prin lume ? N-aveți aici tot ce vă trebuie ? N-avem noi gospodărie frumoasă ? De ce să ne îndepărtăm unii de alții ? Nu ne-așteptam, Ghiță, la una ca asta din partea ta, să știi. Dacă ne spuneai ce ne-ai spus astăzi acum un an, nu mai dădeam fata după tine.

Între timp, primul eșalon de muncitori ai Bicazului pornise spre Argeș. Iordache rămîne pe loc. Se gîndește bine și se hotărăște — va pleca. „Dar directorul grupului de șantier, Mosora îi zicea, nu e de acord cu transferul. Mai avem destule lucrări în cascadă. Pleci tu, mai pleacă altul, noi cu cine terminăm aici ? L-am înțeles, dar eu îmi visam să particip la o lucrare importantă, mai aveam de învățat meserie. Și așa, a trecut anul '60, a început și '61, a venit și vara, iar eu tot la Bicaz eram. Despre Argeș nu aflam decît din ziare. Însă un gînd, atunci cînd e lăsat cu temei în capul omului, nu se dă repede dus.“

DAN MUCENIC ■

Douăzeci de pălării sau iluzia prieteniei

Era foarte modest, în aparență. Așa și-l amintesc oamenii. În cizme, în haine ponosite, cu cămașa neschimbată îndelung. „Așa e bine, așa umblă cine muncește“, ar fi replicat odată, cînd i-a sugerat cineva să-și pună măcar o cămașă curată. Așa mergea prin comună, prin I.A.S. — unde era director — și tot așa umbla și pe la județ. Imaginea este destul de ciudată cînd trebuie să admiți ceea ce toți par a ști și anume că acest om se bucura de faima aproape legendară a ușilor deschise în fața lui. În trei ani, cît a fost director, și-a construit o vilă bună de admirat și a mai ridicat în curte o construcție considerată **dependințe**, în lungime de vreo 70 de metri. Cu etaj. Plănuise acolo încăperi de locuit — pentru el și soție, la bătrînețe, pentru părinții lui, pentru părinții ei —, dar și ateliere, și spații în care să poată crește multe și diferite animale, păsări. Această a doua clădire a rămas netencuită. Vila — cu două apartamente, fiecare cu scară interioară, pentru fată și pentru băiat — nu a mai apucat s-o mobileze. Este de bănuit că, dacă reușea, nici n-ar fi încăput-o cu orice. Stejarul masiv al ușilor cerea nuc masiv în interior. Dar nucii după care umblase nu reușiseră să devină mobila visată de el. Mai aveau puțin. Era un om cu ambiții. Mai cu seamă la cumpărături. Șapte sau opt scurte de blană le ținea noi nouțe. Îi plăcea să le aibă. Să le știe acolo. De îmbrăcat nu le îmbrăca : el umbla jerpelit și murdar. Ținea să lase impresia unui om modest. Îi ajungea să știe el tot ce are. Nu voia să vadă oricine. Destul că se vedea ce construise. Așa, își adunase vreo 18 sau 20 de pălării. Îi plăceau pălăriile. Să le aibă. Noi. Nu le purta. Stringea. A cheltuit o enormă energie cu strînsul. Stătea cu familia într-un bloc din incinta întreprinderii. Apartament cu două camere. De fapt, nu avea prieteni de familie. Îi ajungeau neamurile pe care le încadrase — un fin, un frate al soției, un nepot al acesteia — și cărora le dăduse cîte un rol pe marea scenă a vieții lui. Pe soția sa Ana (șapte clase elementare) o făcuse șefa cantinei din întreprindere. Prindea bine. Minuia și, mai ales vămuia, cu ajutorul lor, mai multe gestiuni, transporta ce-i plăcea acolo unde dorea. În vilă n-a apucat să se mute de-a binelea pînă a bătut ceasul socotelilor. Cei care l-au cunoscut știu că era un om nervos. Îi sărea țandăra din te miri ce. La furie, dădea cu cărțile de masă ori de podea. Cînd înjura, o făcea fără adresă, supărat pe lume, pe viață, pe o încurcătură, nu neapărat pe omul care-i stătea în față. Dar omul acela trebuia să știe să se teamă de furia lui. Ceea ce se și întîmpla. Poate numai cu soția era mai sincer la necaz. Vorbele grele ei i le adresa direct, nu mai voia să li se încurce destinatarul și nu făcea economie de asemenea cuvinte. Șoferul său cobora repede la mașină, cînd se nimerea de față. „Era treaba lor, mie mi-era rușine să ascult“.

Ca să facă tot ce a făcut, directorul Ioan Bochiș, adică fostul director, al I.A.S. Inand, din comuna Cefa, județul Bihor, a comis multe ilegalități, a corupt mulți oameni și a folosit pofta de a se înfrupta gratis din orice a multora gata corupți. Faptele sale și ale complicilor săi au fost judecate în primă instanță de tribunalul județean, a cărui sentință este în prezent definitivă după respingerea recursurilor de către Tribunalul Suprem. Ioan Bochiș și-a însușit singur ori cu concursul altor persoane : cereale, furaje, materiale de construcții și alte bunuri, între 1981 și 1984, în dauna întreprinderii pe care o conducea. A mai dispus și utilizarea în interesul său personal a mijloacelor de transport ale unității. Și nu numai atît. A dat fără forme legale, gratuit ! — deși, azi, se știe că el nu dădea niciodată cu o mînă fără să ia cu două —, a făcut cadou, deci, unei ferme a altei întreprinderi (piscicole) 1 000 de tone de bălegar, în valoare de 50 000 de lei, pentru fertilizarea heleșteielor. A mai dăruit el multe și multora. Indubitabil s-a probat că a făcut cadou și 1 000 de tone de paie. Valorau 25 000 de lei. Le-a dăruit unui președinte de C.A.P. care le-a folosit în grajdurile acelei cooperative. Pe toate ? Poate. Dar ce mai conta, doar erau primite degeaba. Degeaba ? Poate. Dar să vedem. Iată cum stăteau, de fapt lucrurile. Același președinte îl ajutase, în anul precedent să-și însușească 5 600 de kilograme de ciment. Ciment pe care directorul l-a ridicat de la depozit cu documente de livrare către C.A.P., dar l-a dus direct la șantierul lui de acasă, lîngă restaurantul (sau hanul) de la Inand în marginea șoselei naționale, la intersecția cu drumul spre Cefa. Și tot Teodor Abrudan, președintele căruia îi dăruise tona de paie, a furat din unitatea pe care o conducea la acea vreme — și se credea că o apără ! — furaje, materiale de construcții, păsări, mă rog, ce a putut și i le-a vîndut lui Ioan Bochiș. Se înțelege că la preț de marfă furată. Ca și Aurel Guiu, șeful Bazei de recepție Cefa, care i-a dat cu 20 000 de lei materiale în valoare de aproape 220 000 și care, deci, nu dezinteresat l-a ajutat pe director să-și mai însușească alte aproape 12 000 de kilograme de ciment pentru ambițioasele lui construcții personale. S-a putut proba că, încă din 1979, cînd era doar inginer șef, Ioan Bochiș fura produse din unitate. Pentru asta și pentru a le transporta unde dorea a pretins, ani de zile, ca oamenii din subordinea lui să întocmească acte false. A semnat el însuși documente false ce acopereau abuzuri. Din stufărișul de incorectitudini și de atitudini imorale printre care fostul director și-a cuibărit infracțiunile pedepsite de instanța de judecată, atrage atenția un aspect care nu poate fi trecut cu vederea de nici un om cinstit. În toți acești ani, s-au făcut multe controale, verificări, revizii la I.A.S. Inand, dar neregulile n-au fost dezvăluite. Din incompetență — care și ea trebuie sancționată ! — sau din complicitate ? Încă nu se se știe. Dar, pînă la urmă se va face lumină. Sigur, nu sînt interesați în această cei care — așa cum ne relata șoferul omului cu douăzeci de pălării — plecau din controalele la I.A.S. Inand numai după ce erau ospătați din belșug și serviți cu băuturi străine de Ioan Bochiș ? Adică de omul unsuros — era admirat că e uns cu toate unsorile, că are numai prieteni, că tot ce face el e intangibil —, omul care stringea de unde putea. Vreo 40 000 de lei i-a luat de la cîteva persoane cărora le-a trimis să îngroape oile pe terenurile I.A.S. Pretindea mii de lei, chiar de la șefi de fermă ai întreprinderii ca să le repartizeze hamuri pentru caii fermelor. El nu mai aproba, nu mai repartiza, nu mai planifica. El dădea. Iar pentru asta pretindea să i se dea. Cu ocazia procesului s-au constituit părți civile în instanță, pentru a-și recupera pagubele — de la Ioan Bochiș, de la soția sa Ana, de la complicii lor, de la alții care făcuseră ca ei — mai multe unități economice. Soții Bochiș au tîrît în închisoare după ei alte 18 persoane. Fostul director a primit ca pedeapsă pentru faptele sale probate, în total, 58 de ani de închisoare, din care hotărîrea definitivă îl obligă să execute 20. De cojoace și de pălării se va fi despărțit mai greu. Se pare că le îndrăgise prea mult : nu le îmbrăca numai ca să le vadă noi. De tatăl său se va fi despărțit poate mai simplu. Îl interesase doar ca individ care îi putea da o mînă de ajutor la căpătuială. Îl mutase pe bătrîn din comuna natală și-i cumpărase o casă în marginea unui alt sat, alături de terenul întreprinderii în care se credea stăpîn. Acolo își ținea o parte din porci și alte animale care primeau furaje de la I.A.S. Acolo, la bătrîn, ținea ce nu încăpea la el. Iar la el regis-trul agricol al comunei înregistra în 1984 — numai la el ! — 46 de porci. Vindea produse pe piețe mai îndepărtate, pe la Beiuș, chiar la Cugir. Avea cu ce să transporte, că nu plătea nimic.

Dar, dincolo de cele lămurite de cercetarea penală, mai sînt încă de lămurit destule lucruri care nu interesau instanța. Fostul primar Ilie Pantea cu care Ioan Bochiș a lucrat mînă-n mînă, i-a aprobat să ridice casa și „dependințele“ pe un teren al C.A.P. Fără îndeplinirea condițiilor cerute de reglementările legale ! Dezinteresat ? Hai să vedem. Nicolae Benedek, ani de zile șofer la dispoziția lui Ioan Bochiș, ne-a relatat că, la un moment dat, directorul i-a cerut să ducă repede mașina la service-ul din Cefa. „Eu am semnat actele, iar ei le-au completat pe urmă, directorul meu și cu primarul. Am aflat abia la cercetări. Habar n-aveam că trecuseră piese și pentru mașina personală a primarului, figurînd la mine ca dubluri“. Cam așa se lucra. Ilie Pantea a fost aspru pedepsit : este președintele C.P.A.D.M. Cefa, care are în subordine și respectivul service. Nicolae Benedek — sau Miki, așa cum îl știe toată lumea în comună — zice că nu i-au fost prieteni lui Ioan Bochiș cei cărora directorul le trimitea daruri. Și el îi știe, că doar el le ducea acasă la fiecare. Și cînd te gîndești că Ioan Bochiș putea fi oprit de la început, dacă verificările unității se făceau corect, dacă fostul primar, ar fi vegheat să nu i se permită încălcarea nici unei reglementări valabile pentru toată lumea. Oricîtă abilitate și verva de afacerist ar fi etalat Ioan Bochiș, el n-ar fi putut înainta pe această cale dacă nu ar fi fost sprijinit și, implicit, încurajat prin acțiuni sau inacțiuni de către aceia care aveau obligația să-l controleze, să apere unitatea, să apere climatul moral din jur și chiar pe el să-l apere de propriile lui tentații care l-au dus unde se află.

Ce este uluitor e că tot ce a comis și a întreprins Ioan Bochiș s-a întemeiat pe iluzia unei extraordinare rețele de prietenie. Numai că el erau, în realitate, oameni care au profitat de el, uneori chiar l-au servit, strecurîndu-i — lui, un as al falsurilor — unul din cele mai înnebunitoare falsuri : iluzia prieteniei. Cum au văzut că se îngroașe gluma, au început să la distanță. Nici usturoi nu mîncaseră, nici gura nu le pronunța despre Bochiș decît cuvinte care să-i arate pe ei cît mai nevinovați. Tocmai pentru că nu erau. Teama le va fi înfiorat ceafa. Mai ales cînd au văzut că toate pălăriile lui au rămas fără cap. Acolo, în casa frumoasă de unde drumul spre Cefa părăsește șoseaua națională.

DORIN GHERGHINESCU ■

GAVRILĂ CONSTANTIN ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

STAGIUNE PARALELĂ

În cele cinci ediții deja încheiate, Festivalul național al muncii și creației „Cîntarea României" a fost (și este în continuare, în aceste zile în care se desfășoară etapa de masă a celei de a șasea ediții) teritoriul unor confruntări artistice deosebite, care au făcut să confluează într-un mod oportun activitatea artistică de amatori și cea profesionistă, într-un schimb de energie creatoare profitabil de ambele părți. Dacă am încerca să aflăm un spațiu concret în care aceste două domenii coexistă, acela n-ar putea fi decît cel al instituțiilor de învățămînt artistic.

La Liceul de artă din București (care are, după cum se știe, o secție de muzică și o alta de coregrafie), am aflat că „totul stă sub egida marelui festival". Directoarea liceului, profesoara Lavinia Coman, ne demonstrează, cu... dovezile pe masă, că fiecare din acțiunile artistice la care liceul participă sau pe care le organizează, reprezintă etape ale „Cîntării României". Micii profesioniști-amatori (mai degrabă în sensul etimologic, de „iubitori" ai artei) susțin, de pildă, o stagiune de concerte educative destinate tineretului capitalei, pe scena de concert a

Filarmonicii „George Enescu". Duminică de duminică, elevi ai liceului, laureați ai concursurilor naționale și internaționale, precum și elevi cu rezultate de excepție, deocamdată doar aspiranți la mult rivnitele premii, susțin recitaluri și concerte după o tematică elaborată atent, în scopul formării unei culturi muzicale mai bogate în rîndul tinerilor bucureșteni. De asemenea, obișnuiții spectacolelor de balet ale Operei Române sînt probabil la curent cu debutul cîtorva eleve ale secției de coregrafie, aflate deja foarte aproape de consacrarea (în calitate de profesioniști) a luminilor rampei.

Agenda „Cîntării României" este extrem de cuprinzătoare. Nu demult s-a încheiat concursul pe meserii între liceele de artă din țară, la care Liceul „G. Enescu" a participat cu 100 elevi (clasele de muzică), din care s-au selecționat 62 pentru faza pe țară a celei de a șasea ediții a festivalului și, respectiv, 60 de elevi (clasele de coregrafie), din care s-au selecționat 35. În curînd, municipiul Craiova va găzdui una dintre cele mai pasionante manifestări artistice — confruntările pentru faza pe țară a „Cîntării României", prilej cu care tînăra generație de talente în domeniul muzicii și coregrafiei își va da recitalul bienal. Și cum anul 1985, care a coincis cu finalizarea celei de a cincea ediții a „Cîntării României" a adus Liceului „Enescu" 46 de premii în faza finală, la care se adaugă și cele 36 de premii internaționale, la concursuri de prestigiu, speranțele pentru Craiova sînt mari.

Graiul cifrelor nu este însă totdeauna concludent. Mai mult spune poate faptul că vizita noastră la Liceul de artă al Capitalei a fost prilejuită de o sărbătoare într-adevăr deosebită: obținerea locului I pe anul 1985 în cadrul întrecerii socialiste dintre liceele neindustriale, cu un punctaj impresionant, cumulînd indicatori de cea mai mare importanță: învățătură, purtare, activitate artistică — rezultate pe plan național și internațional, munca de cercetare a cadrelor didactice etc. Așadar, o uzină a muzicii și coregrafiei românești o uzină în miniatură — un punct de reper absolut reprezentativ, în peisajul speranțelor noastre.

TANIA RADU ■

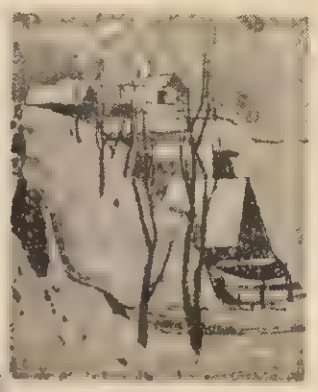

Un poem pentru pace

Țara de mîine

Țara se duce singură înainte
Pe drumul ei de clocote fierbinte.
Rămîn în urmă vetre de-oseminte
Clădite falnic mai de dinainte.
Ca și un riu ne curge ea de pară
Prin albia trupurilor rotundă.
Sîntem egali prin tot ce ne separă
În ființa ei aceeași vie undă.
Cu cerurile de deasupra noi,
Aceleași stele ochii ni-i inundă
De lacrimi prefăcute-n sloi
De gheață-n înălțimi să nu se-ascundă.
Căci țara-i matca visului profundă
Ce izvorăște dincolo de noi
Și ne unește, ba ne și confundă
Din noi în noi și iarăși în mai noi.
Doar drumul ei rămîne înainte
Printre izbînzi și printre-nvățăminte
Și printre numele de pe morminte
Care istoria le ține minte.
Pe cerul viitorului cuminte,
Ziua de mîine cînd se va aprinde,
Soarele nostru răsărit fierbinte
Cît roata pîinii îi va fi merinde.

MATEI GAVRIL ■

Artistul — conștiința vremii sale

PAUL SIMA:

„În frumusețea morală a țăranului văd însăși ființa poporului nostru"

Numeroase sînt clipele de gînd și înnobilare a ochiului și, deopotrivă, a sufletului, pe care le-am trăit, de-a lungul timpului, în fața unor pînze semnate de Paul Sima, pictor clujean în atelierul căruia aveam să intru pentru prima dată, într-una din zilele de februarie ale acestui an, prilej cu care l-am inițiat de-asemenea, tot pentru prima dată. Firește, a avut loc, mai întîi și-ntîi, un dialog telefonic: „Vă aștept, aveam să auzim la celălalt capăt al firului, vă aștept cu dragă inimă, cu tot ce-am lucrat mai de demult, sau mai curînd, chiar și cu ceea ce se află acum pe șevalet, atelierul meu, adică, vă stă la dispoziție, dar nu sînt pregătit, n-am încă putere, nu sînt, cum se zice, în formă, pentru un interviu".

Undeva, deci, la marginea bătrînului și totuși tînărului oraș, adevărată inimă în inima Transilvaniei, cam în dreapta șoselei ce duce spre aeroport, într-una din cele 10—15 case înconjurate de cele mai noi blocuri ale cartierului Gheorghieni. Nici nu apucăm să ne facem comozi, adică să ne despovărăm de paltoane, mănuși, fulare, căciuli vorbesc la plural, încît eram însoțiți de doi colegi de redacție, că amabila noastră gazdă intră direct în subiect și își continuă mărturisirea începută la telefon: „Nu. Interviu, nu! Și-apoi ce să spun eu cu vorbele?! Ce-am avut de spus, am spus cu..." și ne arată cu mîna făcută roată cîteva lucrări ce împodobesc pereții unui fel de antreu. Îi mărturisesc pe loc că, din parte-mi, nu va auzi decît două-trei întrebări, dar nici acelea cu aerul că ar putea face parte dintr-un eventual interviu. „Va fi, îi spun, un reportaj de atelier, ceva între și între. Noi vom privi, vom mai și întreba pe ici pe colo cîte ceva, dumneavoastră ne veți vorbi despre lucrări, despre obiectele din casă, cele ce țin de recuzita și decorul fiecărui atelier de pictor sau sculptor. Și cam așa ar fi totul. Iar dacă nu vom întîlni în atelier cîteva din acele lucrări ce ne-au atras atenția atunci cînd le-am văzut în expozițiile dumneavoastră, sau în expozițiile colective, aici, la Cluj-Napoca, sau la București, nu-i nimic, și le vom reaminti și pe cît posibil..." „Nu va fi nevoie să vă aduceți aminte. Veți vedea în atelier cîteva zeci de lucrări pe care le pregătesc pentru o retrospectivă pe care trebuia să o organizez încă de-acum patru ani, cînd împlinisem și eu vîrsta de 50 de, cum să le spun, toamne sau primăveri?, prilej cu care mai tot pictorul român își trece în revistă tot ceea ce crede că a făcut mai bine și mai bine, ceea ce crede că-l reprezintă. În ceea ce mă privește, am selectat și eu tot ceea ce am auzit, sau mi s-a spus, că a stîrnit atenția, că ar fi plăcut, că ar fi însemnat ceva".

Și iată-ne în atelier, despre care trebuie să spunem că este un uriaș cub de aer, adică o încăpere înaltă de aproape 5 metri și cu laturi puțin mai mari, unul din pereți alcătuindu-se, de la jumătate în sus, numai din geamuri prin care lumina de-afară pătrunde în voie. În mijlocul atelierului, două șevalete, amîndouă răsucite spre lumină. Pe unul din ele, aflată

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚĂ ■

Clasicii noștri

O încercare de a-l așeza pe Cezar Petrescu în raftul scriitorilor noștri reprezentativi poate fi considerată ediția de **Opere**, îngrijită de Mihai Dascal, în binecunoscuta colecție „Scriitori români". Argumentele sînt, deocamdată, de ordin istorico-literar, căci cercetătorul a preferat să înlocuiască pledoaria critică prin aceea a restituirii sistematice a operei, cu tot laboratorul de creație pe care aceasta o presupune (note, variante, comentarii). Nu e de mirare, prin urmare, că volumul întîi, cu care debutează ediția prefațată de Al. Piru, dublează textul propriu-zis (**Scrisorile unui răzeș** și **Drumul cu plopi**) cu un altul de note și variante. Proiectată în șase volume, ediția îngrijită de Mihai Dascal e nu doar un model de rigoare și temeinicie în cercetare, ci și o întregire a bibliotecii literaturii române cu opera unui scriitor de foarte mare popularitate, dar și acoperit de multe prejudecăți.

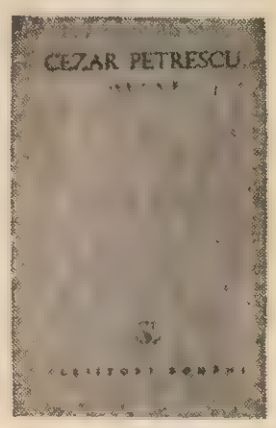

O altă apariție editorială este volumul de versuri și nuvele, intitulat chiar astfel, de Camil Petrescu, postfațat de Ion Cristoiu. O pasiune mai veche a îngrijitorului acestei cărți revine astfel sub forma unei noi rediții și a comentariului critic ce descoperă în nuvelistica scriitorului „semnificația unui gest... politic". Reproducînd texte din ediția de **Opere**, îngrijită de Al. Rosetti și Liviu Călin, volumul **Versuri. Nuvele** este o necesară reactualizare a unui scriitor de creația căruia se leagă în bună parte destinul literaturii noastre moderne. **(Radu G. Țeposu).**

Învățătorul, muzica și școala

„Învățați și iar învățați", îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat întregului tineret, povață de seamă cuprinsă în cuvîntarea memorabilă, ocazionată de deschiderea noului an de învățămînt 1985/1986, aceste adevărate sfaturi părintești, asociate cu imperativul **creșterii cadrelor de specialiști de înaltă calificare**, cu integrarea și aplicativitatea în producție a cunoștințelor căpătate în orele de clasă, conduc către supremul țel al școlii românești, acela al formării omului de un tip nou, cu o conștiință socialistă înaintată, înarmat cu deprinderi tehnice și umaniste ridicate la înaltul grad de înțelegere a contemporaneității.

În aceste zile, în perioada în care se lucrează intens la viitoarele planuri de învățămînt ce se vor pune în aplicare începînd cu anul școlar 1986/1987, planuri care trebuie să fie bazate tocmai pe concluziile ce derivă din hotărîrile și îndatoririle expuse în cele trei remarcabile cuvîntări ale secretarului general al partidului, acum, deci, să ne aplecăm atenția spre formarea acelor cadre care au menirea să călăuzească primii pași, decisivi, am spune, ai elevilor din primele patru clase : **învățătorii.** În acest context, liceelor pedagogice le revine, deci, unul dintre cele mai importante roluri și anume, înarmarea viitorilor învățători cu depline cunoștințe științifice și culturale, apte de a fi predate — mai departe — copiilor care trec pragul școlilor, unii pentru prima oară, cu emoție, sfiiciune, încredere și speranță, văzînd în omul de la catedră pe cel de-al doilea părinte spiritual al său !

O scurtă retrospectivă ne-ar arăta că primele **școli normale** (vechea denumire a liceelor pedagogice) au fost înființate încă din 1896, prin hotărirea lui **Petru Poni**, ministrul instrucțiunii publice din acea vreme, și că — mai apoi — planurile de învățămînt favorizau **disciplinele pe care urma să le predea viitorul învățămînt** : cititul și scrisul limbii române, aritmetica, științele naturii, **muzica**, desenul și educația fizică ; toate, izvorîte din concepțiile marelui cărturar care a fost **Spiru Haret**. Se poate afirma, fără teama de a greși, că actul de naștere al școlilor normale a însemnat o cotitură radicală, spre binele învățămîntului românesc și al iluminării neamului. Să ne gîndim doar la rolul dascălului **Ion Creangă**, în animarea scriitoricească a țării, sau la ce a însemnat pentru muzica românească un **Sabin Drăgoi, Ilarion Cocișiu, Nicodim Ganea, Achim Stoia** ș.a. Sau din contemporani, să dăm drept exemplu doar cîteva nume, pe scriitorul **Marin Preda**, ori pe strălucitii muzicieni **Marin Constantin, Vasile Tomescu, Lazăr Octavian Cosma, Nicolae Călinoiu, Teodor Bratiu** și alții, laolaltă, foști „normaliști" care și-au continuat studiile și au ajuns, iată, pe cele mai înalte trepte ale măiestriei artistice și ale cercetării muzicologice.

Amintind și rolul istoric, patriotic și cultural al învățătorilor, în organizarea atîtor formații artistice de amatori, de muzică, teatru, coregrafie, unele dintre ele avînd chiar un loc precumpănitor în marile evenimente politice petrecute în primii ani ai secolului XX, ne vom opri aici, în scurta noastră retrospectivă.

De aceea ni se pare neexplicabil faptul că astăzi, în pofida unei experiențe îndelungate, de aproape un secol, soldată cu cele mai bune rezultate, se observă în liceele pedagogice unele inadvertențe în ceea ce privește planul de învățămînt, raportat la predarea disciplinelor umaniste și — în special — a muzicii. Ce noțiuni artistice capătă, bunăoară, proaspătul elev admis într-un asemenea liceu ? **O singură oră pe săptămînă** și aceasta prevalîndu-se de faptul că muzica este un **obiect de specialitate**, pentru care, printre altele, se susține și un examen de admitere, asemănător unei probe eliminatorii ; să recunoaștem, ea constituie mult prea puțin pentru ca noțiunile, măcar elementare, ale artei sunetelor să poată fi însușite. Orele de **ansamblu coral**, sau de instrument, care existau pînă în 1978 nu mai figurează în planurile actuale de învățămînt ale liceelor pedagogice. Este, de exemplu, de observat faptul că în clasa a IX-a elevii primesc cîte un manual voluminos, necesar studiului violinei, manual pe care însă, din păcate, nu-l vor întrebuința niciodată pentru simplul motiv că, în cadrul **programei, nu există ore afectate pentru acest instrument !**

Dar să vedem cum pot răspunde acești **specialiști**, absolvenți ai liceelor pedagogice, în meseria pentru care ei au fost formați și îndrumați. Se știe, în primii doi ani, în clasele întîia și a doua, copiii învață citirea, scrisul, aritmetica, desenul, educația fizică și muzica, această din urmă disciplină avînd asigurate cîte două ore pe săptămînă, pentru întreg ciclul I, adică 240—270 ore în patru ani, ceea ce nu este nici mult, dar nici puțin. În sprijinul lecțiilor de muzică există manuale, iar spre ajutorul formării copiilor, pentru a înțelege cîntul într-un cor **organizat**, se pun la îndemînă numeroase cărți și culegeri de cîntece patriotice, create special pentru potența de receptare a vîrstei șoimilor și a celor mai tineri pionieri ai patriei noastre. Toate acestea sînt scrise, însă, în **limbajul muzicii**, deoarece muzica are și ea limba sa, care, ca orice limbă străină, trebuie mai întîi învățată și după aceea aplicată. Dar tînărul nostru învățător nu se poate folosi de manual, **sau — mai dificil — de caietele de coruri** pe care le deține pe catedră, deoarece el n-a obținut — la vremea cuvenită — cunoștințele necesare disciplinei pe care o va preda ; rezumînd, deci, cum pot ajunge elevii acestor dascăli — oameni minunați, altfel —să citească, să scrie și să cînte corect și științific, dacă însuși cel care trebuie să-i îndrume nu se descurcă în ițele graficii muzicale ?

Învățătorului i se mai cere să conducă o mică formație orchestrală, fapt pe deplin întemeiat, întrucît copiii sînt dornici să cînte la aceste mijloace de expresie, unele mai simple, cum ar fi chitara, mandolina, muzicuța, altele mai complicate, ca vioara, flautul, pianul, acordeonul etc. Cum își poate împlini misiunea tînărul dascăl, dacă el nu are nici cea mai vagă noțiune despre instrumente, explicații și deprinderi pe care — în mod logic — trebuia să le dobîndească încă de pe băncile liceului pedagogic ?

Iată cum atîtea și atîtea generații de elevi din ciclul I ar putea fi văduvite de însuflarea acelei minunate limbi muzicale, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o denumea „limbă internațională", dacă s-ar accepta o astfel de scăpare. Corelarea pregătirii cadrelor de specialiști cu aplicarea noțiunilor învățate în practică, orientare majoră a politicii noastre școlare, pretinde o viziune adecvată și asupra studiului și folosului muzicii în învățămîntul de toate gradele, adică asupra artei care poate însufla, emționa, da aripi tuturor și care contribuie din plin în procesul educației estetice și patriotice, mai ales a tineretului.

CLAUDIU NEGULESCU

POEZIE

Fără mască

De la **Portretul unui necunoscut** și mai cu seamă de la **Viața obligatorie** încoace, poezia lui Florin Mugur și-a lepădat măștile teatrale ale confesiunii, luminîndu-se la față de un zîmbet șiret. În fulgerul discret al maliției, par a se fi strîns bucuria sarcastică de a trăi și euforia dureroasă a penitenței, hohotul jovial și sfidarea calmă. Ultimul volum e un spectacol de autoflagelare ironică, de gesticulație perfidă, întreținînd de reflecții fulgurante despre condiția fragilă a poeziei, în fine, o bicîuire voluptoasă a propriei ființe : „să-ți bați joc de tine însuți, da, însă cu entuziasm !" Poetul pare acum un om fericit. Dar ce înseamnă fericirea pentru Florin Mugur ? Revelație la capătul puterilor, nostalgii cinice, veselie exasperantă, spaimă și rîs, erori delicate, amintiri din adolescență, jocul cu viperele, mirosul de fragi alunecînd peste zăpezi, iubiri defuncte, sforăitul păianjenului în ureche, copilăria cercetată de șoarecele rozalb, căderea ninsorii pe ochelari, efortul de a elibera de întuneric mormîntul și poemul. Versurile din **Spectacol aminat** (Cartea Românească, 1985), exaltă existența fără retractilitate și fără arta fricii, într-un joc abil și periculos pe marginea prăpastiei. Eschiva s-a întors în provocare, retragerea în exhibare, însă o exhibare tandră, ceremonioasă, cu reverențe bufone. Eul liric are de străbătut acum o cursă de obstacole, la capătul căreia va ajunge sleit însă copleșit de beatitudine. Va cădea după linia de sosire ? Nu se știe și nici n-are importanță, atîta vreme cît spectacolul nu s-a încheiat. Deocamdată, epuizarea e un triumf virtual.

Predilecția poetului pentru împletirea contrariilor într-o țesătură căreia nu i se văd nodurile este și mai explicită în acest volum și în această deturnare a sugestiilor, în coexistența lor aproape neverosimilă, trebuie să vedem o tehnică a oximoronului. Manieristă în fond, îmbinarea discordanțelor e, în fapt, un mod de a comprima toate nuanțele trăirii într-o stare verosimilă, de a desena fără teză chipul inclicit și paradoxal al ființei. Atitudinea lirică e una de acceptare insinuantă. Iată un naufragiu al bibliotecii (metafora cărții continuă să fie o figură obsedantă a acestei lirici), relatat pe ton de benedicțiune : „e pace și biblioteca încet se scufundă / c-un biet centimetru-ntr-o mie de ani de lectură / citim — orice carte e numai un vers retezat // un vers picurînd în urechea perversă a rimei / ce-l duce sfios de pe buzele pale pe buzele pale / vers dulce tăind alinat lungi milenii de lene" **(bibliotecă)**. Orî această declarație de dragoste impregnată de subtile anxietăți : „te iubesc, spun, și mi se face frică / ești atît de puțină / abia îți mai țin în palme ușoara, caldă cenușă" **(tu)**. Sau această foarte frumoasă și gravă viziune a somnului insidios : „și nebunul care pune urechea aici și aici / și nu mai aude nici un zgomot / și nu-și mai ascultă decît propria ureche plină de păr // în care doarme / sforăind ușurel / un păianjen" **(spital)**. **Spectacol aminat** e plin de astfel de poezii în care grația lirică nu e decît imaginea delicată a convulsiei, forma cizelată a seismului lăuntric.

De ambiguitatea confesiunii se leagă și contrastul imaginilor, descrierea picturală a senzațiilor, în culori tari, violente și calde totodată : „suflet fragil și ascuțit / macul — o imagine răvășită a sîngelui / o cărticică de amor cu paginile vraiște căzută-n zăpadă" **(iarna)**. Mai decis decît în celelalte cărți, poetul amestecă aici melancolia amară cu viziunile grotesc-diafane, intransigența morală cu toleranța vitală, ca în poezia unui Henri Michaux, de pildă, și acela sarcastic, sentimental și acid. Poemele lui Florin Mugur au însă o fizionomie impecabilă și e aproape stranie îzbinda de a concentra în versuri blînd-apoftegmatice, cristaline atîta tensiune latentă. În regimul diafan și ingenuu, autorul introduce, prin artificii secrete, simptomele stărilor fundamentale ; aluzia funcționează ca o perfuzie. Registrul stilistic rafinat trebuie citit ca o punere în scenă a metaforei, ca o retorică a insinuării. Acceptarea înseamnă, prin urmare, și o îmblînzire a maleficiilor, o suspendare a acestora în actul pur al rostirii poetice : „frig : cineva mi se iscălește pe inimă cu un țurțure" ; „sătulă de țipete, viața mea se stringe în jurul unei ultime erori delicate" ; „adevărul a murit de mult — tu, Julien, îi editezi memoriile". Astfel de „minute fericite", cum numește poetul aceste poezii miniaturale, nu sînt altceva decît superbe stări de spirit, plante rare într-un ierbar, care-și recapătă vitalitatea odată cu pătrunderea luminii.

Spectacol aminat, unul din cele mai frumoase volume de poezie apărute în ultima vreme, aduce în biografia operei lui Florin Mugur un subtil tratat de fericire poetică, deghizare a supliciului în extaz artistic, triumf al cărții în toată splendoarea ei.

RADU G. ȚEPOSU

TEATRU

Comedia în sine

Un spectacol cum este **Scapino**, ultima premieră a anului 1985 la Teatrul Nottara, ne pune pe gînduri asupra poziției noastre față de spectacolul de comedie. Cît de aproape mai sîntem de comicul pur, de comicul de limbaj, de gag-ul fără alte trimiteri decît la cea mai esențială schemă a omenescului ? În ce măsură nevoia noastră de comedie înseamnă și o deschidere față de mijloacele atît de directe, de elocvente, de eficiente ale comediei dell' arte ? Trebuia spus de la bun început că, așa cum a fost conceput, **Scapino** (în regia lui Alexandru Dabija) este un spectacol pur. De aceea, o montare cum a ales să facă Alexandru Dabija, folosind un text (adaptat și tradus de el însuși) atît de cunoscut ca **Vicleniile lui Scapin**, de Molière, reprezintă o probă de maturitate (alta, pentru că în fișa regizorală a lui Alexandru Dabija figurează deja mai multe succese) și totodată o miză curajoasă pe talentul actorilor din distribuție.

Scapino este un autograf al trupei tinere de la Nottara. În rolul titular, Horațiu Mălăele, Argante — Valentin Teodosiu, Geronte — Dragoș Pîslaru, Octav — Mircea Jida, Leandru — Valeriu Preda, Zerbinetta — Ioana Crăciunescu, Hiacinta — Elena Albu, Silvestre — Viorel Comănici. Subiectul, intrat deja în circulația liberă a motivelor (cum în lipsa părinților, fiii își cam fac de cap și cum se descurcă pînă la urmă ițele aventurilor lor așa încît toată lumea rămîne mulțumită) devine simplu pretext de recital actoricesc.

Horațiu Mălăele reușește acel joc dublu — cu un obraz către celelalte personaje și cu celălalt către public, încurcînd pentru a descurca, ajutînd pentru a pedepsi și pedepsind pentru a ajuta, totul cu acel savuros aer de nătăfleț adormit. Secondat îndeaproape de Valentin Teodosiu și Dragoș Pîslaru în multe scene irezistibile, el rămîne motorul tuturor situațiilor comice. La Valentin Teodosiu, tonul de farsă se îngroașă (pentru că, trebuie spus, fiecare personaj are „cheia" lui de interpretare), pentru a pune în valoare alura de Barnacle Bill și întreg jocul său inteligent caricat. Evident, scena număratului banilor rămîne cea mai izbutită, dacă nu cumva o alta — **Nu dau nimic !** — o întrece în cîteva momente în haz. Dragoș Pîslaru cheltuiește în acest spectacol enorm de multă energie, realizînd și el un rol foarte bun, al cărui comic nu vine din schimbarea umorilor, ci tocmai din păstrarea „tîfnei" care îl caracterizează pe Geronte. În cazul lui, trebuie amintită scena dezvăluirii de pungile cu bani. Lui Mircea Jida i s-a pregătit o partitură curat burlescă, gîndită să sublinieze inconsistența caracterului lui Octav, prin contrast cu istețimea valeților. Zerbinetta și Hiacinta sînt aici două încarnări ale drăgălășeniei pline de veselie. Cam fără culoare interpretarea lui Valeriu Preda (Leandru), ale cărui strădanii de a intra în tonul piesei rămîn destul de căznite.

Meritul principal al concepției spectacolului este acela că a oferit fiecărui actor momentul — sau mai bine zis momentele sale la rampă, compunînd un joc rotund, convingător. În decorurile (Sică Rusescu) abia sugerate de un sistem de practicabile, actorul trece în față, captînd întreg interesul, într-o nouă cuceritoare dispunere de accente. Păcat însă că în privința costumelor, lipsa de culeare văduvește intructiva ambianța.

Un spectacol cum este **Scapino** era necesar, fie și numai pentru a ne releva proporțiile nevoii noastre de comedie.

TANIA RADU

PLASTICA

De echinox

Apropiindu-ne de ziua echinoxului de primăvară, așteptată cu inima și gîndul, deopotrivă, ne-am gîndit să surprindem un anume posibil dialog între expozițiile acestui mijloc de martie, o relație nu neapărat insolită, cît mai ales asezonată, ca să-i zicem așa.

Am admirat, acum un an și jumătate, la galeria **Simeza**, o incitantă expoziție: **Nicolae Sirbu, pictură.** Pinzele sale, impregnate de o stare lirică de aleasă ținută, emanau nu doar un rafinament cromatic de excepție, cît și un aer aproape muzical, ba chiar și olfactiv în același timp, o lume de gînd și simțire proprie, poate, doar celor ce au privilegiul de-a visa color. Cîteva din acele pînze, plus altele, mai noi, dar executate în aceeași manieră, dau, în clipa de față, holului mare al studiourilor Centrale ale Televiziunii, un farmec aparte. Este, credem, darul pe care Nicolae Sirbu l-a făcut colegilor săi de muncă, acum, în prag de primăvară, cînd culorile vor înlocui zăpezile devenite cenușii de-atîta lungă iarnă. Ciudatele sale flori, mai mult închipuite, decît reale, cu petale diafane și sidefii, în mijlocul cărora arde intens, ca o inimă, miezul rotund al clipei, sînt semnele unui limbaj plastic nu numai original, ci și încărcat de adîncă trăire, un fel de visare exotică, artistul dezvăluindu-ne o lume pe care o poate zări doar ochiul întors spre înlăuntrul ființei noastre.

Într-un alt hol (ar fi aici, să zicem, o legătură cu spațiul expozițional de mai sus), de-această dată holul **Teatrului Foarte Mic**, tot un om din Televiziune (ar fi acum o altă legătură cu „televizistul" Nicolae Sirbu), **Ariana Macarie**, ne convinge (uimindu-ne și fascinîndu-ne, chiar) că arta tricotării firului de lînă, atunci cînd cunoști toate secretele acestei meserii, dar cînd al și pasiunea și puterea de-a inova în acest atît de vechi domeniu, poate atinge nebănuite culmi, inclusiv frumuseți. Au ieșit de sub mîna sau andrelele Arianei Macarie pulovere, jachete, rochii, mantouri, fuste pe care vizitatoarele expoziției ar vrea să le achiziționeze imediat.

Lîna țărănească, aspră sau moale, are uneori consistența stofei, alteori e ușoară și vaporoasă ca o mătase. Cît despre culorile cu care Ariana Macarie își vopsește minunile ce ni le înfățișează ele sînt demne de cea mai rafinată paletă a unui pictor-poet. „Împletesc și eu, tricotez de cînd mă știu, avea să ni se destăinuie o vizitatoare, dar niciodată n-am crezut că lîna poate să arate așa de frumos, așa de modern. Expoziția asta este, realmente, un vis, o încîntare". Subscriem acestei avizate păreri și credem că, prin Ariana Macarie, firul de lînă a început să cînte o doină veche și totuși nouă, sporind frumusețea eleganța și distincția oricărei femei ce prețuiește tricotajele confecționate din acest străvechi material.

Și iată-ne ajunși, vorbind despre frumusețe, eleganță și distincție, la expoziția de bijuterii pe care Marian Nacu a deschis-o la galeria **Galateea.** De jur-împrejur, cîteva vitrine sub sticla cărora ard, misterioase și insolite, zeci și zeci de bijuterii ce scot în evidență migala și rafinamentul, arta și talentul unui artist ce se exprimă într-un limbaj ale cărui cuvinte sînt metalul și piatra semiprețioasă. Medalioane, coliere, brățări, cercei, inele, paftale, broșe, agrafe, pandantive, adică o lume menită să dea un farmec în plus, o notă de eleganță și noblețe.

VICTOR NIȚA

Două scene lirice la unison

Cunoscut îndeobște ca „părinte al operetei", Jacques Offenbach a fost unul dintre cei mai îndrăgiți autori de astfel de lucrări în secolul trecut. Povestirile lui Hoffmann reprezintă un vîrf în creația sa, fiind singura operă pe care a semnat-o de-a lungul întregii cariere. Scrisă cu puțin înaintea morții, ea a rămas neterminată, fiind orchestrată după dispariția compozitorului de către alții și aducîndu-i-se unele mici modificări, adăugiri. În peste o sută de ani de viață scenică (premiera a avut loc în 1881), Povestirile lui Hoffmann au cunoscut succesul și montări excepționale, inclusiv pe scene lirice românești. Iată că și în această stagiune, două din scenele muzicale ale țării — Opera Română din București și Opera Maghiară din Cluj-Napoca — au inclus în repertoriile lor lucrarea lui Offenbach, prilejuind spectacole de succes, ce probează posibilitățile artistice ale ansamblurilor respective. Două consemnări ilustrează dubla premieră, cuprinzînd și ca invitații în ambianța acestor reputate săli de operă.

La București

Privit prin orice prismă, prin aceea a spectatorului obișnuit ori a criticului exigent, se poate afirma, cu deplină convingere, că cel mai nou spectacol al Operei Române din București constituie un succes incontestabil, valorile artistice, de preț, ale primei noastre scene lirice fiind puse în evidență, ele obținînd și adeziunea publicului, care, iată, stărue într-o afluență destul de neobișnuită — și cu atît mai îmbucurătoare. Meditînd îndelung la montarea aceleiași opere, realizată de el încă în 1968, și raportînd totul, în mod realist, la posibilitățile actuale ale Operei Române, Hero Lupescu a menținut costumele și cea mai mare parte din decoruri dar a adăugat două elemente substanțiale, scena turnantă și tavanul cu oglindă, amîndouă schimbînd, hotărît, datele problemei, modernizînd într-un mare procent întreg spectacolul. „Povestirile lui Hoffmann" pleacă deci, din start, cu o adaptare a scenografiei **(Viorica Petrovici)** sprijinită enorm de lumini **(Ion Cotîrlă)** care prin rotiri ingenioase creează lumi diferite, care — dincolo de întîmplările fantastice ilustrează convingător o anumită concepție, un anumit mod de a trăi viața, mod care îl apropie sau îl depărtează de sufletul spectatorilor.

În rolul Olimpiei, mareș noastră cîntăreață **Silvia Voinea** deține o valoare internațională, declarată de multe ori și în presa continentală. El i s-a alăturat o tînără studentă, **Liliana Ciobanu-Văduva**, care — în rolul Antoniei — a debutat senzațional pe scena Operei Române, promițînd o carieră de excepție. Alături de ele, experiența și cunoscutele calități artistice ale **Elvirei Cirje** (Giulietta) și **Mihaelei Agachi** (Niklaus). Tenorul **Ionel Voinea** a dat viață dificilului rol titular, Hoffmann, strălucind sub toate aspectele, scenic și vocal ; aceleași cuvinte elogioase i se cuvin și basului **Dan Zancu**, pentru interpretarea exemplară a lui Lindorf, Coppelius, Dapertutto și doctorul Miracol, **Cristian Mihăilescu** creionează patru personagii (Andreas, Cochenillo, Pitichinaccio și Franz) etalînd cu acest prilej marele său talent de creator de roluri de compoziție, ipostază de cîntăreț — actor, „rara avis" pe oricare scenă lirică. Ceilalți soliști, Cornelliu Fănățeanu, Nicolae Bratu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Alexandru Moisiuc, Ion Grigorescu și Adina Nițescu, au contribuit și ei, în rolurile episodice, la plinătatea satisfacțiilor estetice. Apariția actriței **Silvia Popovici**, în rolul Muzei este surprinzătoare, discutabilă. Cînd pe scena Operei se folosește un actor de dramă și încă de o mare valoare, cum este cazul în speță, trebuie să existe o motivație certă, crezîndu-se totodată condițiile necesare pentru ca versul să poată fi receptat. Aici, Hero Lupescu, s-a abătut de la libretul operei, creînd un personaj inexistent, Muza, văduvindu-l în același timp pe Niklaus de tîlcul și concluzia pe care trebuia să le exprime, fiind învestit în acest sens, chiar de către Offenbach. Sigur, vocea Silviei Popovici și felul în care dă glas versurilor tulbură, dar ea nu a reușit să treacă peste sonoritatea orchestrei (și nimeni n-ar fi putut)

Corul Operei Române, condus de **Stelian Olariu** (asistent Vasile Corjos), și-a bineme ritat și de această dată prestigiul cîștigat cu multă trudă. A impresionat nu numai amploarea vocilor, nu doar muzicalitatea și perfecta sincronizare, ci și — printr-un travaliu scenic gîndit și muncit cu osîrdie de fiecare membru al colectivului — integrarea actoricească în întregul țesut dramatic. După cum și grupului de balerini, condus de **Doina Andronache**, i se cuvin cuvinte măgulitoare pentru grația cu care au dansat în scurtele lor apariții. Dar poate cel mai important interpret al spectacolului a fost maestrul **Cornel Trăilescu**, el ținînd în mînă întreaga masă de participanți de pe scenă, cîntînd cu soliștii, sau „dansînd", de la pupitrul dirijoral, cu coriștii, înaripînd sau domolind tumultul orchestrei care s-a arătat a fi excelent pregătită și echilibrată.

CLAUDIU NEGULESCU ■

La Cluj-Napoca

La Opera Maghiară din Cluj-Napoca, premiera operei lui **Jacques Offenbach**, „Povestirile lui Hoffmann", (traducere în limba maghiară semnată de Hary Béla), se înscrie între momentele, în linii mari, pozitive ale stagiunii muzicale, anumite scăderi ale spectacolului fiind însă, într-un fel, redevabile partiturii muzical-dramatice. Astfel, o imagine a operei trebuie reconstituită de la bun început, ea avînd darul să șocheze într-o oarecare măsură. Partitura este intrucîtva o „mixtură" dacă ne gîndim la marile distanțe între atmosfera post-goetheană (mai bine zis post-faustiană) a subiectului, atît de specifică romantismului german de început, și o partitură dominată în mare măsură de spiritualitatea franceză, impunînd aici un anume convenționalism dramatic-muzical (nu folosim termenul în sens peiorativ) al epocii, care nu este în primul rînd de autentică extracție romantică. Ideea se clarifică imediat dacă menționăm că Robert Schumann și, în domeniul muzicii de operă, Carl Maria von Weber pot fi considerați ca fiind cei mai apropiați de un univers atît de specific, unde „legile" romantismului domnesc netulburat, exprimîndu-se în principal în categoria estetică a fantasticului (căruia are sens să îi subsumăm aici fabulosul). Opera compozitorului francez s-a impus în repertoriul universal în special datorită frumuseții multora dintre paginile sale muzicale (nu putem ignora nici calitatea libretului), fiind în egală măsură solicitată de interpreți pentru numeroasele momente, întrucît le pune în valoare vocea, jocul scenic, știința construirii rolului etc. Condiția însă a partiturii mi se pare evidentă așa cum evidente sînt greutățile puse în fața regiei din acest punct de vedere.

Soluția imaginată de regizorul **Anghel Ionescu Arbore** mărturisește aceasta, propunînd o variantă unde elementul fantastic este „tras în jos", spre realitate. Regizorul unește fără echivoc cele două planuri : eroul principal se găsește cînd în taverna unde povestește prietenilor săi peripețiile celor trei iubiri ale sale, cînd pe o „scenă în scenă" (amplasată central, ceva mai ridicat), unde se petrec momentele povestirilor propriu-zise. Asistăm la un spectacol (excelent servit de decorurile și costumele semnate de **Sz. Witlinger Margit**, colorate cu fantezie însă „prea puțin „exploatate" regizoral) în buna tradiție a reprezentațiilor, să zicem, verdiene, unde realismul este sprijinit de un subiect relativ „cuminte" față de celebrele convenții ale unității de timp, spațiu și personaje. După părerea mea, scăderile regiei trebuie semnalate însă în acest realism aproape neechivoc și ele nu țin de opțiunea regizorală în sine : atunci cînd subiectul introduce elemente fantastice pe care muzica nu le subliniază îndeajuns, ar fi fost interesant de imaginat „elemente de substituție". Acestea pot fi comicul și grotescul (destul de indirect și palid în momentele realizate de personajul servitorului Franz), fastul și opulența (scenele de bal), ipostazierea unei unice atitudini în fața vieții (personajul curtezanei Giulietta) etc. Notăm aici însă remarcabile realizări în domeniul travaliului cu artistul liric, transformat într-un veritabil actor, obișnuit să-și „dea replicile" în cele mai incomode (pentru emisia vocală specifică în canto) poziții și posturi. În privința realizării muzicale, valoarea contribuției orchestrei conduse de **Hary Béla** și a corului, îndrumat de **Debreczeni Károly**, este deosebită, într-o partitură nu chiar fără probleme. De asemenea, partea pur muzicală se sprijină pe cîteva creații remarcabile : a lui **Daróczi Tamás** în rolul principal, dus la bun sfîrșit cu siguranță și muzicalitate, a lui **Herez Péter**, bas de deosebită valoare, a lui **Varga Julia, Kirkosa Julia** și **Marton Melinda**, personaje feminine realizate fără cusur, a **Mariei Georgescu**, într-un expresiv rol secundar însă determinînd hotărîtor rezolvări scenice, menționînd aici și numeroase roluri mai mici însă creionate sigur, profesional.

VIOREL CREȚU ■

Radio TV.

Duminică de primăvară

A fost o bucurie pentru telespectatori să revadă și mai ales să asculte din nou, duminică, corul Madrigal, acest instrument minunat acordat de profesorul Marin Constantin. Așa ne-am dat seama că a lipsit cam mult de pe micul ecran. ● Centenarului nașterii poetului nostru clasic George Topîrceanu, ale cărui versuri dovedesc „umor, fantezie și fineță", cum aprecia Mihail Sadoveanu, i-a dedicat, deocamdată, Radiodifuziunea Română o **Ediție radiofonică** redactată de Ileana Corbea, un concurs **Cine știe cîștigă** (autorul chestionarului și examinator Petre Gheimez) și un scenariu scris de Arcadiu Marinescu Nour pentru emisiunea **Teatru la microfon pentru copii.** Bine venite aceste scenarii instructive și evocatoare, despre evenimente ale istoriei noastre sau personalități ale științei și culturii, ca și dramatizări ale unor pagini alese din literatura pentru copii. Am ascultat însă într-o duminică un scenariu al cărui erou principal era un elev — bun, dealtfel — căruia mintea mama neduhnoasă se la lecțiile de pian, lui plăcîndu-i electronica, și care, pentru a-și exercita această pasiune, a furat, nici mai mult, nici mai puțin, aparatul de radio stricat al unui vecin de palier, înapoindu-i-l, desigur, după ce l-a reparat. E păcat ca astfel de producții să ocupe cele 60 de minute săptămînale dedicate de redacția teatrului radiofonic în exclusivitate copiilor. Cui folosesc ele ? Poate doar autorului. ● Spectacolul de muzică și poezie de miercuri 12 martie, susținut la Palatul Sporturilor și Culturii din București de Tudor Gheorghe, a fost înregistrat, credem, în întregime de Televiziune, căci asta păreau să facă operatorii celor două camere de luat vederi. Programarea acestui recital care a cîntat toate iubirile — „petale ale minunatei flori care e iubirea de țară" — va constitui, cu siguranță, un dar, ca o duminică însorită și interesantă de primăvară, oferit telespectatorilor din toate colțurile țării.

REGHINA VÂRVICI ■

Cronica literară — de Al. Piru

Tinerețea lui Rebreanu

Cunoscutul editor al operei lui Liviu Rebreanu, Niculae Gheran, a publicat la finele anului 1985 un amplu studiu (478 p.) despre **Tinărul Rebreanu** urmărind ascendența, anii de formație și primele manifestări literare ale prozatorului ardelean pînă „în pragul marilor creații", aproximativ pînă în preajma vîrstei de 30 de ani. Cum ne așteptam, este o lucrare foarte bine documentată, bizuită pe o cercetare severă, îndelungată și încercînd să lămurească toate punctele rămase obscure din existența scriitorului. În măsura posibilităților, autorul a explorat toate sursele, arhive românești și străine, corespondența, presa, manuscrise, mărturii, atestări, totul în spirit critic. Respectul adevărului este principiul de bază al cercetării.

Strămoșii lui Rebreanu sînt din satul Chiuza din regiunea Năsăudului. Străbunic îi era Andrei Rebreanu care a trăit între 1803 și 1848 și a avut patru frați și șapte copii. Primul dintre aceștia, Samoilă Rebreanu, e bunicul scriitorului, născut în 1828 și mort în 1905. Samoilă a avut la rîndul său doi fii, pe Vasile Rebreanu (1862—1914), tatăl scriitorului, și pe Teodor Rebreanu (1864—1915). Liviu e primul copil dintr-un număr total de 14 ai lui Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi născută Diuganu. Astăzi nu mai trăiesc decît Maria (n. 1893),

măritată Strat, și Tiberiu (n. 1911), care are un fiu, Iliderim (n. 1952). Cei opt copii ai lui Teodor Rebreanu sînt toți decedați. Mai trăiesc fiica lui Gavriilă (1890—1961), Irina (n. 1925) și fiul Gavriilă Rebreanu (n. 1928), care are și el un fiu, Vasile Rebreanu (n. 1952), de o vîrstă cu Iliderim. Nu au legătură cu familia lui Liviu Rebreanu actualii scriitori Dan Rebreanu (n. Cluj, 1933) și Vasile Rebreanu (n. Florești, Bistrița-Năsăud, 1934). Sigur, vocația de scriitor a lui Liviu Rebreanu nu se explică genealogic. Ca de obicei, un singur individ absoarbe toate sevele creatoare ale unui neam. Genealogia satisface doar o curiozitate.

Niculae Gheran a lămurit și cauzele pentru care Liviu Rebreanu a părăsit în 1908 cadrele militare. Minuise neglijent niște sume ce-i fuseseră încredințate pe cînd era locotenent la Gyula, responsabil cu popota ofițerilor. Nu era un militar înnăscut. Intrase în armată de nevoie și a plecat fără regrete, mai ales că armata din care făcea parte nu era românească. Incidentul i-a cauzat însă destule necazuri, detenții și expulzări. Rigoarea legilor a funcționat. Mai rău : că a fost nevoit să suporte și jignirile unor conaționali. Singur profesorul Mihail Dragomirescu a avut față de Rebreanu în vremile lui de restriște o comportare admirabilă.

Avantajul ca și dezavantajul lui Liviu Rebreanu este de a fi trecut prin mai multe școli române și străine. A învățat bine limba maghiară și germană, ceea ce i-a înlesnit calea unor lecturi. Și-a perfecționat însă limba română abia după ce s-a stabilit în București. Niculae Gheran relevă regionalismele primelor scrieri ale lui Rebreanu, este totuși de părere că nuvelele sale din volumul **Frămîntări** sînt superioare nuvelisticii epocii, ceea ce nu se poate demonstra. Scriau atunci Mihail Sadoveanu, Agîrbiceanu, I.A. Brătescu-Voinești, I.-A. Bassarabescu, Emil Gîrleanu, C. Sandu-Aldea, Gala Galaction, C. Hogaș. Este adevărat că cele mai bune nuvele ale lui Rebreanu, absorbite în romane, și-au sporit interesul ca puncte de plecare, ca exerciții, în vederea marilor creații.

Dreaptă ni s-a părut integrarea lui Liviu Rebreanu nu la școala lui M. Dragomirescu și nici la aceea a lui E. Lovinescu mai tîrziu. Argument : „Primele caiete de creație ale viitorului romancier, cu numeroase conspecte după însemnările criticului de la **Viața Românească** (G. Ibrăileanu), după articolele sale teoretice privind arta obiectivizării artistice, stau la baza travaliului său inițial. Simple preferințe ? Afinități ? Cert este că, peste ani, cu diferite prilejuri, romancierul va repeta, aproape involuntar, unele teze preluate, cu mulți ani în urmă, din articolele criticului (criticilor) de la **Viața Românească**".

Sînt însă mai puțin de acord că nuvela **Hora morții (1916)** anticipează „o anumită optică specifică literaturii existențialiste din perioada interbelică", întrucît ar fi arătat că „perspectiva morții presupune interogația cu caracter demistificator pusă în fața oricăror relații sociale, demascîndu-le substratul alienator" (corect alienant). Angoasa existențialiștilor, tip Heidegger, Jaspers, Sartre sau Camus, este angoasa omului individual, aceea a lui „eu mor", a omului care se face pe el însuși, care e propria sa operă. Filosofia lui Rebreanu ține mai mult de aceea a lui Nietzsche, din care își extrage cunoscuta maximă din **Also sprach Zarrarthustra** : „ce e mare în om este asta, că el e o punte și nu un țel ; ce poate fi prețuit în om este asta, că el e o trecere și un apus".

Citatul extras de Rebreanu : „Plus ça change, plus c'est la même chose" amintit la p. 172 este din **Les Guêpes** de Alphonse Karr. Știa de el și V. Alecsandri care-l amintește într-o scrisoare către Ollănescu-Ascanio din 1889. Recenzia elogioasă la volumul **Frămîntări** semnată cu inițialele N.I.P. este de N.I. Porfiriu. Inițialele U.N. din **Rampa** sînt desigur ultimele litere din LiviU RebreaN. Autorul nu ne spune dacă actualul său studiu monografic va continua. Probabil.

În premieră, ceasul mecanic românesc, din clasa întîi de precizie

OREX

Să ne ascultăm inima. Bate ceasul vieții. Să ne ascultăm ceasul. Bate ca o inimă. De cînd se află ca homo sapiens, între totalele sale aspirații omul și-a dorit să zboare, să cucerească spațiul, plăsmuind întîi mituri și legende, născocindu-l pe Icar, apoi avioane și rachete cosmice. Din aceeași fascinație, a vrut să cucerească timpul, să-l măsoare curgerea, iar atunci, după modelul inimii sale, a inventat ceasul, din care a înălțat o întreagă tehnică, orologeria. Dintotdeauna, după ce a izbutit să miniaturizeze roata și s-o facă să se învîrtă în ritmul pulsului, dînd dimensiune clipei, ceasul — de la cele supradimensionate împlîntate în turnuri de cetăți și catedrale, vestind lumii existența, la cele ultraminiaturale, înlocuind cameele inelelor de logodnă —, a reprezentat și reprezintă o culme a ingeniozității și o măsură a virtuozității mecanicii fine. Electronica a încercat și mai încearcă încă să-l „uzurpeze" teritoriul dar, se pare, nu va reuși. Lumea preferă, totuși, această mică mare minune — ceasul mecanic. Sau o împăcare inteligentă — cum e tendința cea mai actuală, a orologiilor cu cuarț analogice — dintre cele două. De la ceasornicarii renumiți s-a ajuns, într-o ascensiune megalitică, la firme și mărci unde ingeniozitatea este fără limită. Miliarde de ceasuri se fabrică pe Terra. Cine are curajul să fabrice ceasuri are cu siguranță școală de mecanică fină. O tehnică de vîrf care atinge mereu alte și alte piscuri.

Anul 1985 este data de naștere a ceasului mecanic și cu cuarț analogic românesc. Din clasa întîi de precizie, clasa cea mai înaltă atinsă în lume. Marca **Orex.** În decembrie au fost livrate 50 000 de exemplare de ceasuri de mînă pentru femei și bărbați, în cîteva modele. Începînd cu 1990, vom produce 1 milion pe an. Ceea ce este acum o linie de fabricație și o clasă desprinsă din școala de orologerie industrială a Întreprinderii de mecanică fină din București, va fi, în curînd, o fabrică stăpînă pe tehnologii ultramoderne de producție. Biografia ei este, sub un anume unghi, spectaculoasă. Din unghiul luptei cu timpul. Pentru ritmul în care se însușește această tehnică-artă. Momentul de răscruce îl constituie 1 noiembrie 1984, vizita de lucru a secretarului general al partidului în întreprindere, cînd pe baza unor indicații date în vizite anterioare, iar primii pași fiind făcuți, s-au acordat investițiile necesare și s-au pus bazele fabricației de ceasuri mecanice și cu cuarț analogice. O expresie concretă a programului privind modernizarea industriei naționale, adoptat la Congresul al XIII-lea al partidului, și a capacității flexibilității acesteia De la inginerul Ștefan Blaier șeful noii secții, un bijutier în orologerie industrială, ca și în arta de a conduce oameni, cu o experiență de un sfert de veac în „Mecanică fină" și pînă la muncitoare ca Daniela Nistor — 23 de ani, absolventă a unui liceu cu profil mecanic, specializată în străinătate —, care a și ajuns la virtuozitate în montajul acelor, de pildă, toate cadrele au fost și sînt selecționate după criterii psiho-profesionale severe, de la care nu se admit abateri. Respectînd cronologia și adevărul, istoria ceasului românesc trece neapărat prin cabinetul de psihologia muncii al întreprinderii. Doctorul în psihologie Constantin Voicu zile întregi a muncit intens la testarea a zeci și zeci de tinere muncitoare — de la clasica probă „Craufordt" de manualitate, la numeroase și numeroase alte probe privind nivelul de aptitudini necesare unei asemenea industrii ; de inteligență generală și inteligență practică, privind capacitatea de învățare, de atenție concentrată, de discriminare perceptivă, de precizie a mișcării... —, conturînd un profil psihologic complex al fiecărei candidate. Au fost admise numai cele care au trecut cu mult peste limita critică a performanțelor. Se optează, ca în toată lumea, mai ales pentru femei, dat fiind înzestrarea lor nativă pentru lucruri mărunte și de finețe, se optează numai pentru absolvente de liceu, care să stăpînească bagajul de cunoștințe de fizică, matematică și alte discipline exacte, absolut obligatorii, se optează, nu în ultimul rînd, pentru cele pedante în curățenie, în ordine, în înfățișarea exterioară; ca și în microelectronică, în orologerie puritatea este una din condițiile sine qua non pentru asigurarea preciziei.

Istoria ceasului românesc trece apoi prin Atelierul nr. 5, de proiectări tehnologii. Trei încăperi cu planșete peste care se încordează voința, profesionalismul și dorința de a stăpîni domeniul a cîtorva zeci de tineri ingineri din diferite specialități — de la chimiști și metalurgi, la electroniști și, firește, de mecanică fină —, proiectanți, desenatori tehnici... Șeful atelierului, inginerul Radu Nedelcu, abia a depășit un deceniu de la absolvirea facultății de mecanică fină. Nivelul său profesional ? Ce mai putem spune, din moment ce facultatea unde a învățat îl solicită în calitate de conducător științific pentru proiectele de diplomă ale unor viitori specialiști în mecanică fină ? !

O industrie tînără, o tehnică de vîrf, un domeniu atît de subtil, este încredințată, nimic mai firesc, vîrstei tinere. S-o cucerească, s-o stăpînească, să creeze școală și tradiție. Acest colectiv încă modest numeric a și creat 30 de tipuri de ceasuri de mînă. Designerul Mitu Drăgănescu, absolvent al secției de profil din Institutul de arte plastice, n-a lucrat niciînd mai intens, forțîndu-și talentul, imaginația, ambiția și asta îl face fericit. Este menirea sa. Un ceas de mînă a fost dintotdeauna o bijuterie, nu numai în sens tehnic dar și estetic. Un obiect prețios, nu numai util ci și frumos.

Dincolo de atelierul cu planșete, trecem, printr-un tunel aspirator care ne desprăfuiește pentru a putea fi admiși, în secția de producție. Un imperiu al halatelor albe, al imaculării Fetele — între 18 și 23 de ani — lucrează cu degetare de plastic Un imperiu al unei aparaturi ca în cele mai prețioase laboratoare științifice. La fiecare 50 de minute, 10 — odihnă obligatorie Se stinge lumina și cîteva exerciții de relaxare fizică și intelectuală. De relaxare a ochiului Nu se admit abateri. Pauza lor de prinz este ceva mai lungă decît a muncitorilor din alte secții. Pentru curățarea impecabilă a mîinilor, a hainelor, pentru asigurarea climatului de lucru. Nu se admit neglijențe și erori. Precizia se naște din precizie.

Aici și astfel se naște în fiecare zi **Orex**, ceasul mecanic românesc, din clasa întîi de precizie. Ca o metaforă a mecanicii fine naționale. Ca o inimă a ei. În 1986 piața va primi 200 000 de exemplare. Rețineți, o nouă marcă de ceasuri a apărut, OREX.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Se știe că a crea nu este o faptă la îndemîna oricui. A păstra sănătatea creației, a operei de artă — prin conservare și reustaurare — înseamnă de multe ori creație la puterea a doua.

Medicii timpului

Fotografii de ELENA GHERA ■

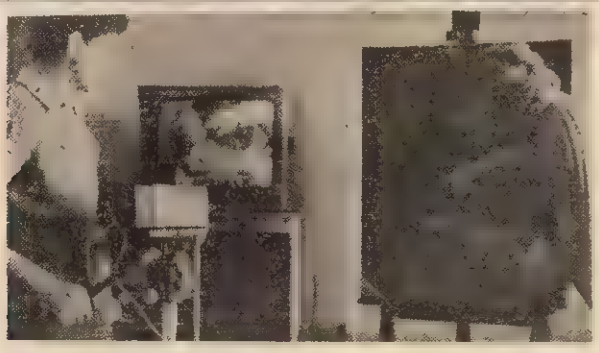

Marea utopie a medicinei

Marea utopie a medicinei dintotdeauna a fost — să nu ne temem de vorbe — nemurirea. Cum altfel s-ar putea numi acea nesăbuită speranță, fie ea și numai de-o clipă, care hrănește cutezanțele chirurgului, de pildă ? O viață salvată echivalează, desigur, pentru el cu punerea între paranteze a singurei boli incurabile : vremelnicia. Acest splendid exercițiu de eternitate dă o altă dimensiune timpului și faptelor noastre. Există însă un domeniu în care utopia eternității este încă mai întemeiată: cel al restaurării operei de artă. Și dacă medicul este un substitut al Naturii, restauratorul este, pentru un scurt răstimp din viața operei de artă, o sosie a creatorului.

În munca acestor neștiuți apostoli ai valorii, s-ar potrivi poate o cuminte parafrază: spune-mi pe cine restaurezi ca să-ți spun cine ești. Pentru că de priceperea lor, de talentul lor depinde integritatea mesajului operei respective către timpul prezent și viitor. O meserie ca oricare alta, am fi tentați să spunem. Sau, după o mai matură chibzuință, o artă ca oricare alta. Gîndind încă mai departe, va trebui însă să spunem: o artă ca toate artele, dar la un loc. Pentru că restauratorul este, înainte chiar de competența sa ca artist plastic, un teoretician, un cunoscător al istoriei artelor — înzestrare fără de care s-ar afla lipsit de mijloace în fața operei de artă care-i reclamă ajutorul. Intervenția lui în viața operei de artă se petrece în mai multe etape. Preliminariile teoretice, de multe ori pasionate, au uneori ca scop identificarea autorului, sau numai a epocii căreia îi aparține lucrarea. Întocmai cum actorul care se pregătește pentru un anume rol se familiarizează cu atmosfera ambiantă a personajului său, cu datele teoretice privitoare la intențiile autorului. Restaurarea propriu-zisă este încă mai aproape de esența artei actorului. Artistul plastic restaurator trebuie efectiv să intre în pielea ilustrului său mai puțin ilustrului artist, să refacă traseul stărilor lui creatoare, să-i decripteze și, pe cît posibil, să-i reproducă tehnicile de lucru, păstrînd în tot acest timp luciditatea tehnicianului, controlul asupra ansamblului. Adesea, munca restauratorului seamănă bine cu cea a arheologului, trebuind să reconstituie din cîteva sugestii detaliile unui tablou de pe care culoarea s-a desprins, ori gestul și expresia unei statui incomplete. Nu mai vorbim de migala aproape sisifică a restauratorilor din domeniul artei textile, unde finețea adesea de neînchipuit a unor vechi tehnici de execuție este refăcută milimetru cu milimetru.

În incinta Muzeului de artă al R.S. România funcționează cîteva laboratoare de restaurare, adevărate așezăminte de sănătate pentru valorile patrimoniului național. Chiar urmărind pas cu pas etapele de lucru și explicațiile specialiștilor (muzeografi-restauratori), există în sulta acestor complicate operațiuni — care se folosesc de tehnici foarte moderne : stereomicroscopie, examen cu raze infraroșii, cameră de televiziune pentru investigația în lumină infraroșie etc. — un moment anume în care tehnica propriu-zisă scapă observației, aducîndu-ne în fața ochilor o metamorfoză de ordinul miracolului: lucrarea integral reconstituită, luminată de un nebănuit chip, total imprevizibil pentru ochiul necunoscătorului, îndelung pîndit, scontat de cel al specialistului. Acest moment inefabil, această invizibilă placă turnantă care mută semnificațiile unei activități de meșteșug în perimetrul creației ascunde secretul fascinant al profesiunii de restaurator.

Aici, la Muzeul de artă al țării, se formează — aflăm de la muzeograful-restaurator Alice Poladian — specialiștii pentru toate instituțiile muzeografice din țară, în urma unor cursuri postuniversitare de trei ani. O opțiune care implică devotament, dar și har, pricepere, dar și curaj, gust al riscului (bine calculat), răbdare, dar și curiozitate de cercetător.

În mîinile lor stau destinele unor inestimabile valori, în compoziția cărora intră acest element neprețuit, numit **eternitate.**

TANIA RADU ■

Merele de Măracineni, ca un gînd bun pentru toamna care vine

Am văzut livada din eprubetă

Dincolo de largile ferestre, cîmpul e de-un alb subțire : infinită sclipire de lună. Iarna încă mai bîjbîie prin preajmă, dar vederea ei — aici, în acest ținut ce aparține doar primăverii, născînd el însuși primăvară — nu produce o impresie mai puternică decît ilustrata primită de la vreo cunoștință îndepărtată aflată la munte. Ciudat, în spațiul acesta — al unei ordini geometrice, al instrumentelor sterilizate, minuite într-o liniște mai amenințătoare decît a unei săli de operație, al unor aparate sofisticate, al formulelor științifice, exacte — simți nevoia să poetizezi. Ca în preajma unui miracol. Iar intuiția de nespecialist nu te înșală : în jurul-ți se produc miracole. Apare mai întîi o crenguță, suport al cîtorva muguri delicați, adică — în limbajul celor de la Complexul de culturi de țesuturi din cadrul Institutului de cercetare și producție pentru pomicultură Pitești-Măracineni — „materialul biologic". El este perfect dezinfectat, după care se trece la așazisa „prelevare a explantelor" — denumire barbar științifică dată unei operații de mare finețe și migală : mugurele e așezat sub microscop, într-un mediu total aseptic, iar cu ajutorul unui scalpel de bisturiu este secționat și curățat pînă cînd se ajunge la un grup de celule, un fel de scoică într-o perlă. Din aceste celule vor lua naștere noi plante. Dar pînă atunci, drumul e lung. „Explantele" sînt lăsate să crească, pe un mediu nutritiv, după care se trece, vreme de două săptămîni, la microînmulțirea în vitro. În funcție de potențialul biologic al plantei de la care s-a pornit, dintr-un mugure se pot obține 20—40 și chiar mai multe plante noi. Ele sînt înrădăcinate și, apoi, aclimatizate în sere. Astfel se obține superelita care, întrată unităților de cercetare și producție pomicolă Dolj, Iași și Satu Mare, dă naștere elitei necesare pentru înființarea de plantații productive. Avantajele acestei metode — inițiată, cercetată și perfecționată la Măracineni de-a lungul a zece ani — sînt uriașe. Între ele : scurtarea cu un an a perioadei de obținere a materialului săditor, obținerea unor plante perfect sănătoase, libere de boli virotice și agenți patogeni.

Complexul de la Măracineni este primul de acest fel din țară, fapt pentru care Institutul de aici este considerat, cu dreptate, inima pomiculturii naționale. Aici se produc anual 200 mii de plante de mur și 350 mii de căpșun, aici, odată cu darea în funcțiune a complexului de culturi de țesuturi (în '85) se produc, pe cinci hectare, superelite de căpșuni, iar alte suprafețe sînt destinate fortificării materialului săditor produs (mur, coacăz, trandafir pentru dulceață). În fine, tot aici se studiază viitorul pemilor fructiferi și poți afla că nepoții noștri nu vor mai mînca, peste cîțiva ani, gustoasele mere Golden, ci altele, încă mai gustoase, produse de niște meri pe care nu va mai fi nevoie să-i stropim, de niște meri care vor da mai multe fructe decît cei de azi, cu minimum de lucrări și tratamente.

Totul se întîmplă, la Măracineni, la timpul viitor. Explicațiile pe care ți le oferă inginerul horticol Viorel Stoiculescu și biologul Luminița Nicolae par fișe pentru o povestire S.F. Alături de ei și de ceilalți cercetători, printre cuvintele lor e o primăvară veșnică. Iar imaginea sălilor unde plantele cresc în liniște netulburate de vremea de afară este, la rîndul ei, tonică, spunînd, prin mii, și mii de frunze verzi, vii, despre nesfîrșita împrimăvărare a Măracinenilor și, prin ei, a țării întregi.

Totul e aici numai speranță și bucurie de-a visa făptuind, astfel încît, la ieșire, ai impresia că fulgii care te întîmpină sînt florile scuturate de pe creanga unui măr înventat și dăruit vieții la Măracineni.

DAN MUCENIC ■

Drumul de la fărîmele de viață din vîrful pensetei pînă la înșiruirea livezilor trece prin laboratoarele și serele complexului de țesuturi al Institutului

Fotografii de PAUL AGARICI ■

În dezbatere

EROII PROZEI CONTEMPORANE

Coloana vertebrală a unei opere literare în proză este, cu siguranță, personajul. Protagonistul, pe care unii l-au numit ființă de hîrtie, iar alții erou, trage după el nu doar acțiunea, coagulînd semnificațiile și întregind arhitectura ansamblului, ci însăși viața, cu tot registrul ei de semnificații (sociale și politice), mutînd esența realului în artă, decantînd, transfigurînd și înălțînd la rangul modelului comportamente, idealuri și viziuni pe care exponenții societății, oamenii zilelor noastre, le întruchipează firesc, în fiecare moment. Personajele nu fotografiază nediferențiat lumea din care răsar, ele nu ilustrează leneș niște realități, nu exemplifică pur și simplu, ci încheagă o sinteză din cele mai reprezentative manifestări umane, propunînd modele, intercîndu-se adică în viață sub forma deplină a reprezentativității. Intervențiile critice din acest număr sînt, în acest sens, o radiografie, limitată, în mod fatal, a celor mai reprezentative personaje din proza contemporană, a acelor protagoniști care se înscriu într-o tipologie, rupînd cu schematismul și comportamentul convențional. Aceste opțiuni, care sînt în fond niște propuneri pentru galeria de portrete a muzeului literaturii noastre, pot fi sporite, și e normal și necesar să fie astfel, fiindcă proza noastră contemporană, vitală, scrisă la cea mai înaltă tensiune, e, în fond, o creație continuă și nu încape îndoială că personaje exemplare vor continua să apară, așa cum viața însăși continuă să ne propună oameni de excepție, printre chipurile cărora vom întrezări, cu siguranță, reflexele modelatoare ale literaturii.

Personajul, între modele și exemple

Funcția modelatoare a personajului derivă din aderența sa la o tradiție culturală. Scriitorul nu apare din neant și nu se adresează, niciodată, unui public nediferențiat, existînd doar ca un receptor de literatură. El nu are înaintea sa doar un public indiferent, imun față de mesajul cărții, ci un public care iubește literatura. Care o cunoaște. Care o înțelege sau dorește să o înțeleagă. Opera va intra în contact nu cu mitologicii extratereștri, ci cu un cititor a cărui stare de așteptare poate fi, într-un fel sau altul, răsplătită.

Cu alte cuvinte, cititorul de acum al scriitorului nostru este și cititorul de ieri al lui Rebreanu, de la care a învățat cîte ceva, al lui Camil Petrescu, de la care a deprins un fel de a judeca modernitatea prozei. Cititorul de literatură, publicul literaturii, a trecut printr-o școală care i-a asigurat o minimă educație literară. El devine astfel o componentă a tradiției culturale.

Personajul modelator e o sinteză. În 1955, după ce diriguitorii literari glosaseră îndelung asupra eroului pozitiv cu sau fără pete, asupra eroului negativ, cu sau fără calități, Ilie Moromete venea să ridiculizeze frazele bombastice, cu desăvîrșire rupte de necesitățile reale ale literaturii și ale publicului, paginile „critice" lipsite de o elementară înțelegere a specificității creației artistice.

Odată cu **Moromeții**, intră în conștiința cititorului primul personaj cu adevărat modelator al literaturii noastre noi. Asistăm odată cu **Moromeții** la o nouă înțelegere a satului, dar și a vieții spirituale a personajului. Rebreanu și Sadoveanu, Zaharia Stancu și chiar Eusebiu Camilar puteau fi citiți altfel, personajul lui Marin Preda modela dar și stimula înțelegerea lor ! Marin Preda descoperea o verticală a spiritualității, dar și o nouă profunzime a romanescului. Dădea o nouă șansă literaturii cu și despre țărani. D.R. Popescu și Velea, Sălcudeanu și Mazilu, ca și numeroși alții, au fructificat descoperirea. Cititorul ce a descoperit lîngă marele personaj gustul replicii artiste, poate chiar pasiunea libertății, poate chiar mîndria de a aparține unei țări care nu era decît **o țară de sate.**

Dar eroul lui Marin Preda era modelator și prin investiția de inteligență. Propunea o civilizație a ideii, așa cum propunea și Ioanide, expulzat din literatură în 1953 și acceptat, cu amendamente, în 1960, așa cum vor propune alte personaje ale deceniilor șapte și opt.

Eroul lui Marin Preda, precum și eroii celor care l-au urmat în imediata apropiere, inaugurau o epică a autenticității și pregăteau un timp al reflecției. Ofereau cititorilor de proză personaje complexe. Înlocuiau gîndirea rudimentară din romanele proliferante altădată cu spiritul subtil, cu fervoarea analitică. Defineau noua tradiție a umanismului românesc și i se încadrau ca puncte de reper, îndepărtîndu-se de eroii cu sau fără pete care stîrniseră înainte dispute aprinse, așa cum s-a întîmplat în cazul poveștii, **În treacăt**, de N. Velea (1962) **sau Leul albastru** (1965). Teama în fața adevărurilor prozei de reală profunzime a caracterizat o seamă dintre amintitele dezbateri, privind personajul modelator.

Purtător al mesajului unui timp al literaturii, scriitorul vorbește, cine nu știe, în numele vremii sale. Personajele sînt purtătorii lui de cuvînt. Pentru a fi convingător, scriitorul trebuie să-și respecte arta, specificitatea limbajului său. Pentru a fi modelator, eroul trebuie să vorbească din interiorul și în numele unei opere majore. Evident, marile opere nu se nasc în fiecare zi. Dar ele vin, noi, **publicul**, trebuie să fim pregătiți a le recepta mesajul.

Fiindcă dacă funcția modelatoare a personajului derivă din aderența la o tradiție culturală, forța sa modelatoare e legată și de caracterul său novator. Să acceptăm că marea operă, creatoare de tradiție, necesită un efort de înțelegere, o nouă obișnuință a existenței într-o literatură. Dăruind, opera solicită, la rîndu-i, capacitatea cititorului, a publicului, de a fi în cultură.

CORNEL UNGUREANU ■

Din prezent

Intrucît politica nu e o dominantă doar a vremurilor noastre, ar trebui să admitem că nici romanul politic nu e o descoperire exclusivă a prezentului. Totuși, niciodată nu s-a vorbit mai acut despre romanul politic decît astăzi și aceasta, fiindcă omul contemporan nu mai înțelege politicul ca o fatalitate a istoriei, ci ca un act conștient ce emană din însăși percepția realității. Între **a face politică** și **a scrie istoria** nu mai este o prăpastie, căci ambele acte se determină reciproc, luptînd fiecare cu limitele și cu excesele specifice. Un roman cu adevărat politic nu se mai mulțumește să ilustreze, preferînd să problematizeze. Urmărind consecințele ultime ale politicului asupra ființei, un astfel de roman pleacă de la un mecanism pentru a sfîrși în configurarea unei viziuni asupra existenței. Urmărește, ca să zic așa, latura arhetipală a politicului, schema lui fundamentală ca mecanism înfășurat în istorie. Nu urmărește numai cum omul face politică, aspect ce intră în tangență mai mult cu romanul social și de moravuri, ci și cum acesta este determinat de niște structuri supraindividuale. Nu întîmplător Malraux este precursorul romanului politic, tocmai prin coeficientul de generalitate pe care-l extrage din evenimentul politic și prin afirmarea unei atitudini care alimentează o viziune. Un autentic roman politic trebuie să fie mai degrabă prospectiv decît reconstitutiv, mai mult avertizator decît eufemistic, să stîrnească meditația, să se situeze într-o simultaneitate reală cu evenimentul, nu într-una periferică și tendențioasă.

Cînd ne referim, prin urmare, la structurile politice în romanul actual, trebuie să concedem că ele graviteză și se coagulează în jurul personajului, al protagonistului care colorează subiectiv conjunctura epică și politică. În acest sens, personajul din romanul politic dobîndește calitatea eroului în măsura în care el adaptează transproblematicul, de care vorbea un filosof, în tensiune individuală, subiectivă, însă aflată totuși în rezonanță cu orizontul general. Valoarea de exemplu, reprezentativitatea unui astfel de personaj vin, prin urmare, din felul cum el se raportează la context. Idealismul îl definește, de pildă, pe Ștefan Dabija din romanul **Ucenicul neascultător** al lui George Bălăiță, răpit de credință precum Don Quijote ; politica e Dulcineea sa. Încercarea de înțelegere și asumare a doctrinei o aflăm la un alt personaj, Moromete, al lui Marin Preda, în ciuda îndărătnicei sale ironice în care mulți au văzut un soi de conservatorism. El pune sub lupa rațiunii întîmplarea istorică, nu pentru că ar refuza-o, ci fiindcă n-o poate accepta fără argumente. Moromete e un Hamlet care nu știe încă să-și pună întrebări radicale, dar care a ridicat luciditatea deasupra naivității. Într-un fel, acest personaj îl anticipează pe Manole Suru din **Fuiunul și palma** de Dumitru Popescu, protagonist care încearcă o conciliere a violenței politice cu demnitatea individuală și care aspiră să pună în echilibru elanul acțiunii cu intransigența conștiinței. Identificarea propriu-zisă a individualității cu idealul o aflăm, în schimb, în romanele lui Dinu Săraru. Personajele acestora izbutesc să adapteze politicul la necesitatea realității. Protagonistul din **Dragostea și revoluția**, Anghel Tocsobie, e, în fond, un Rastignac cu viziune materialist-dialectică și cu o înțelegere corectă a raporturilor politice pe care le urmează în spirit, dar le și amendează în literă. Îl definește o viziune mult mai matură, adică realismul politic.

Ceea ce trebuie să reținem din desfășurarea unei astfel de tipologii e faptul că nu doar identificarea mimetică a voinței cu idealul politic conferă protagonistului o imagine eroică, ci raportarea lucidă, asumarea conștientă și prospectiva sistematică a fondului politic îmbracă personajul în demnitate, care e o formă de nobilețe a conștiinței, un triumf al umanului adică.

RADU G. ȚEPOSU ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Mai mult decît atrăgătoare

N-aș putea spune că am prejudecăți de lectură și că citesc cu predilecție un anume gen de cărți. De aceea, nu m-aș opri la un roman, cum probabil v-ați fi așteptat, ci la niște însemnări de călătorie care sînt, de fapt, mai mult decît atît. E vorba de Meridianul Mississippi de Viorel Sălăjan, o carte admirabilă și instructivă, la care eu țin într-un fel aparte poate și pentru că e mai apropiată de domeniul meu. Evident că n-am urmărit aici numai latura pitorească a întîmplărilor relatate cu prilejul călătoriei autorului în lumea americană, ci în primul rînd atitudinea scriitorului față de aceste realități. Tonul sincer, uneori malițios, cu care descrie lumea de dincolo de ocean ține, cred eu, de luciditatea observatorului capabil să discearnă lucrurile bine de excesele pasagere. Și mai e de adăugat ceva : reporterul e dublat adesea și de un strălucit prozator, calitate pe care am sesizat-o în descrierea unei furtuni la Seattle, la care chiar autorul a fost martor. O asemenea carte care reușește să îmbine latura documentară cu analiza și care știe să facă acest lucru în cel mai agreabil stil este, cred eu, mai mult decît atrăgătoare ; e o carte necesară.

Daniel Stoica,
profesor de geografie
Școala generală Vama Buzăului
jud. Brașov

Viu și natural

Ultimul film pe care l-am văzut este Cotierul de turcoaze, care mi-a plăcut foarte mult, fiindcă eroii s-au descurcat într-un fel interesant care m-a ținut cu sufletul la gură. M-a atras acest film și pentru că are un subiect istoric și mie mi-a plăcut istoria. E un film de acțiune care se sfîrșește interesant, adică eroii apelează în final la Mărgelatu care a știut să se descurce foarte bine. El a dovedit calități de erou și eu cred că de la astfel de personaje trebuie să luăm curaj, isteție și putere de a lupta pentru salvarea celorlalți. Cotierul de turcoaze ne ajută să ne facem și o părere mai precisă despre anumite timpuri din istorie pe care noi le știm numai din cărți. În film, trecutul e mai viu și mai natural.

Nicolae Lebădă,
fochist
Fabrica de încălțăminte
„Dîmbovița"
București

Desene pe asfalt

Pentru cei mulți

(Urmare din pag. 1)

se poate abstrage ? Poți scrie pentru tine, pentru ființa oameni din jur, pentru un singur suflet ? Chiar cînd un text are adresă, „adresantul" nu poate fi doar o singură ființă. El nu există cu exclusivitate pentru o mină de interesați (inițiați). Cînd e vorba de pagina literară valorizată prin meșteșug și mesaj ideatic, acest adresant e topit în colectivitate, el viețuiește azi și în viitor.

Epica poemelor ni se adresează direct.

Cu noi e în veșnic dialog autorul „Divinei commedii".

Iubim cu poezia lui Eminescu pe buze.

Trăim anotimpurile lui Bacovia chiar dacă ele și-au pierdut frunza înainte de a ne naște.

Credem în Grecia niciodată văzută de Shakespeare, în Roma lui știută doar din cărți. Atlantida lui Platon ni se pare verosimilă în vreme ce o istorie fadă, ce se vrea și nu ajunge să fie o oglindă a timpului nostru nu ne convinge de autenticitatea ei.

A scrie pentru cei mulți înseamnă a-ți asuma o multitudine de vise și speranțe, a te întemeia pe înțelepciunea obștii, pe suma unor experiențe existențiale cu neputință de repetat cu o singură viață. Înseamnă a avea, corăbier, vînt la proră și, semănător de grîu, siguranța sub pași, a pămîntului. O zidire în destinul alor tăi, o participare la istorie. Opțiune, construcție lucidă și — cum spunea poetul spadei — „pohtă pohtită".

Cei mulți : ei ne sînt aleșii. Pentru ei scriem și nu pentru snobii cernelii și ai cafenelii. Truda e de totdeauna dramatică, solitară, bucuriile se întrezăresc cu greu dar știi că dincolo de tot ce exprimi mai există ceva : o instanță sobră, capabilă să discearnă fără greș între strălucire și impostură. Un semn de cadran indicînd binele, promisiunea duratei, a dăinuirii. Simți astfel că mai poți interveni în propria-ți scrisă tocmai fiindcă ea capătă norocul confruntării cu sensibilități multiple ce-i sporesc șansa de a vibra în timp și peste timp. Vorbe mari. Așa e, le-aș putea „traduce" convenient și în mărturisiri ce ar suna mai „modest" dar la ce bun ? Nu putem concepe ambițiile scriitoricești fără un anume aer spectacular. Vorbind despre rostul cărților nu poți ocoli emfaza barocă mai ales că scrierea nu ține de însușirea **doar** a unui singur meșteșug ci parcă de toate. Rebreanu era și un plugar desăvîrșit asemeni eroului său, Ion, tot astfel cum „generalul" Lev Tolstoi desfășoară în „Război și pace" planuri de bătălie în stare să-i îngenuncheze pe Napoleon.

A scrie pentru mai mulți e ambiția noastră supremă. Acești **mai mulți** ne-au ivit pe lume, ne-au dat graiul, cuvintele, istoria. În numele lor s-a înjghebat gospodăria fragilă de sub lampa de scris, ei au apărat-o de primejdii. Doar ei o pot apăra și pe mai departe.

Scriem cărți ce sînt ale lor.

Și ale lor.

Și cînd cei mulți sînt poporul român, știm că scriem pentru un neam mîndru, neîngenunchiat de vicisitudini, făurar de armonii cosmice. Iată una dintre ele, mărturisirea de credință a lui Mihai Eminescu : „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar...".

Ateliere literare

• G. Dumitrescu

FL. Oancea : În general, e bine să așteptați răspunsul, înainte de a trimite o nouă scrisoare (altminteri, se produc încurcături). Scrisoarea din decembrie, dacă n-a primit răspuns aici, înseamnă că n-a ajuns pînă la noi. Deocamdată, scrieți-ne amănunțit despre ce e vorba (prin telefon, nu se pot rezolva toate problemele).

V. Vancea : Am primit dactilogramele. (Dar, din răspunsul nostru anterior nu rezultă în nici un caz vreun îndemn spre... „încifrare" !...).

Vai : Pare să fie o undă lirică prin textele dv. (foarte greu și incomplet descifrabile !...) dar încă nu e clar și concludent. Reveniți (dar cu ajutorul mașinii de scris !). În cealaltă problemă, vom căuta datele necesare (deocamdată, nu le avem).

D.E.R. : „Avignon", „Mătasea".

Dorel S. : Delir verbal și simulare artizanală de poezie (adesea, stingace, cusută cu ață albă...). Singurul lucru mai adevărat, „Soldatul".

V. Ianculescu : Nimic nou, din păcate (aceeași confecție rigidă, uscată neinspirată). Dar, pentru cineva care minuiește (în scrisoare) un condei atît de sprinten, de spiritual, dar și echilibrat și propriu în formulări, unele explorări în domeniul prozei ar putea fi considerate drept o datorie firească.

W. Kramps : Încă tulburi, „crude", insuficient decantate și supuse armoniei, esteticului, rămîn (deocamdată) niște etape, „documente" semnificative, sîngerinde, în pragul poeziei. Mai aproape, „Cenușă vie", „Alexandria".

S.I. Rotaru : Se pare că nu lipsesc semnele unui posibil demers în poezie („Nostalgie", „Ab ovo", „Zbor"). Să vedem în continuare.

A.—A. Ionescu, I. Sfeta, Denis-Lugoj, Valentina Pavel, Em. Gheorghe, Adr. Morar, L. Boilă, Em. Nelega, Mirena Dumitrașcu, Lucica R.M., C. Boboc, A. Dănălață, Scarlat Andrei, A.C. Munceleanu, Jeanina G.T., Ariana, K. Wild, Cl. Bene (ortografia !), **Gabriel Sorger, T. Nicolae, Mircea Dinu, Natalia G., M. Mărculescu, Costel Catană, Ene Niculaie** (Ploiești), **Sanda Nechifor, L. Buzdugă, Virgiliu Popa, C.—C. Deliu, Ov. Purdea, D.A.—Turda, D. Dobron, Doru Angelescu, Ad. Păvăleanu, I. Ivan, I. Lungescu, G. Prepeliță, Rod. Sterie, Veli, G. Săvulescu, S.V. Aron, Dan Sima, Nae Aurel, H. Chiripuci, T. Vărzaru, M. Gemescu, D. Buligioiu, Mihai Daniel, D. Deladante, T. Mititelu, I. Adr. Pop, M. Artin, Mihai Popa, Em. Cogrici, Nina V., Mihail Dinu Romuleanu, A. Boeriu, M. Olariu, L.—S. Bănățeanul, Carmen, Dana, C., I.B. Ifrim, M.G.—Zuzu, Tudorel Radu, Mecor, Olga Stătescu, D.M.—Destecmen** (indescifrabile), **A. Tafran, St. Misticu, Dorian Fl., Sp. Florescu, Fl. Munteanu, Laur. Enache, I. Arțag, Ram. Enescu, Gh. Dumitrache, P.V. Sandy, N. Filip Bărăgan, M. Enescu** indescifrabil), **Dan Teodorescu** : încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Gînd

Dacă iubirea ar fi
O piatră care se rostogolește mereu
Și nu prinde mușchi niciodată,
Toți oamenii ar deveni impasibili
Ca stîlpii de telegraf,
Legați totuși între ei
Cu un fir foarte subțire
De singurătate.

CARMEN POPOVICI

Chaplin

Drepți ! îi explică
toți generalii și cadeții,
toate tunurile și mitralierele
venite la lecția de rîs.
Dar el se împiedică eroic,
dar el, într-o nepăsare
vecină cu veșnicia
șchioapătă mai departe
surizător
prin praful cerului.

LUCIAN CODRIN MĂNĂILESCU

Sărut

Veneam de acolo,
iar tu de aici ;
noi și umbrele.

Ochii tăceau în priviri,
umbrele tăceau în aur,
praful suna așezîndu-se.

Curînd,
foarte curînd,
va izbucni un cumplit zgomot
la atingerea buzelor noastre.

NICOLAE NEL DANILOV

Năzărire

Spărsesem zarea. Venea spre mine,
ca dintr-o sticlă goală,
ca dintr-o pipă scuturată,
răceala gîndului.
Nu mai aveam iarbă
să-mi acopăr picioarele,
nici umbră, să-mi ascund
veșmintele tocite.

Cu lentile tulburi
căutam cerul printre
bălțoacele norilor,
mă căutam pe mine,
cea trecută de zare,
și mă simțeam bolnavă
de neînsemnătate,
ca o virgulă bătută din
greșeală, între subiect
și predicat.

OANA KADAR

În seara asta

În seara asta vom bea
Cu ochii umezi
Eu voi povesti despre
Ulițele îmburuienate
Despre dealurile cu arini
Și țăranii trecuți
Tu vei povesti despre
Bunicile din Valea Frumoasei
Vom bea cu ochii toți mai umezi
Vorbind mai mult, neascultînd
Prin fum găsesc pe fața ta
Fișii subțiri din blîndețea de odinioară.

NINA VODA

Expunere de motive

Eu te caut pe tine
ca să fiu singur
să te fac orizont
între mine și toate cele din preajmă
să te desăvîrșesc în visul meu
de piatră ce plînge cu gînduri
în visul meu
de copac uitat la marginea cîmpiei
eu te caut pe tine
fiindcă este prea mult cer deasupra
pentru o singură pereche de aripi

MARIUS DUMITRESCU

PAUL SIMA:

(Urmare din pag. 9)

încă în stare de eboșă, o bătălie istorică „Istoria, mai veche sau mai nouă a țării, ține să ne declare Paul Sima, este pentru mine o temă permanentă. Aici este vorba de-o bătălie pe care o voi intitula Bătălia de la Vadul Vechi, o localitate inventată de mine. Mă interesează să rezolv cromatic și dinamic două mulțimi de personaje confruntîndu-se. Tot din imaginație, dintr-un gînd care m-a chinuit multă vreme, am făcut și portretul lui Burebista. Iată-l aici, pe perete, proiectat pe un fundal verde, cu o mantie de un verde mai stins, și purtînd pe cap un celebru coif de aur descoperit într-una din săpăturile arheologice de ultimă oră. Se pot citi pe chipul său, cred eu, fermitatea, inteligența, ba chiar și asprimea unui bărbat în floarea vîrstei și conștient că pe umerii săi apasă grijile și soarta unui întreg popor. Lîngă el, pentru că tot vorbim de istorie, o compoziție intitulată Personaje istorice, adică un bărbat și o femeie, de bună seamă daci, în fața unei porți maramureșene, o familie în care ea ține în mînă o floare, în timp ce pe cealaltă o duce în dreptul inimii, cît mai grațios cu putință, iar el, aidoma lui Burebista, cu care și seamănă, etalează o demnitate regală, neînchipuit de mîndră. De menționat că unul din stîlpii porții este marcat cu acel semn, cercul tăiat în două, întîlnit pe celebrul monument brâncușian de la Tîrgu-Jiu, pe Poarta Sărutului. Sau, dacă vreți să vedeți alt subiect istoric, iată, în cîteva variante, în cîteva compoziții de sine stătătoare, celebrul monument de la Densuș, construcție ce poartă în ea atîta mister, atîta veche istorie înfăptuită pe pămîntul Daciei noastre. Între Procesiune la Densuș și Densuș — două lucrări la care țin foarte mult, atît pentru ceea ce pot ele să spună despre plăcerea mea pentru temele istorice — o alta, Vestigii, cu o cromatică intruchipată mai deosebită decît cea pe care o practic în mod curent. Griurile de alb sînt ceva mai patinate, aproape albăstrui, iar cîmpurile de ocru sînt la rîndul lor mai întunecate. Lipsește, după cum v-ați dat seama, acel omniprezent albastru deschis pînă spre ceruleum, iar ocrul, de obicei deschis pînă spre galben auriu, are aici o tușă mai adîncă, mai pămîntoasă. Dar să trecem la altă lucrare, la acest Epilog 1907, un convoi de țărani escortați, parcă înfrînți, dar neclintiți, totuși, în hotărîrea lor de-a lupta pentru pămînt, neclintire ce se citește, zic eu, pe chipul țăranului care, legat cu mîinile la spate, ca și ceilalți, privește în urmă cu ochi amenințători, neîndupleca ți. Ceilalți, după cum se vede, sînt duși ca o turmă, acesta însă, singurul ce privește înapoi, are, în viziunea mea o forță teribilă, înspăimîntător de mare. Dar parcă spuneam că nu dau nici un fel de interviu !, tar dumneavoastră notați tot ce spun eu, nu-i așa ?") Îi încredințăm pe Paul Sima că notăm doar titlurile lucrărilor, stratagemă pe care se preface că nu o observă. Ne exprimăm mirarea că, pînă să intrăm în atelier, ni s-a părut a fi mai cumpănit la vorbă, mai puțin vioi, așa cum i se cade a fi unui ardelean născut chiar în Cluj-Napoca. „Chiar așa și sînt, dar nu atunci cînd intru în atelier. Aici mă cuprinde o neliniște pe care nu o pot stăpîni. Parcă devin altul. Mai ales atunci cînd vorbesc despre lucrările mele. La ce țin eu mai mult și mai mult ? La tot ce vedeți de jur-împrejur. La această lume a țăranului transilvănean, din care mă trag și o spun cu nedisimulată mîndrie, țăran pe care l-am pictat din cea mai veche istorie a sa, așa cum mi l-am imaginat eu, și pînă-n clipele de azi, la tîrg, la nuntă, la sărbătoare, la înmormîntare, chiar pentru că și momentele triste și grele fac parte din viața omului. Sigur că da, în jurul lucrărilor mele, luate pe ansamblu, se pot face o sumedenie de discuții, că am optat pentru o anume teorie, sau pentru o alta, că aștern tușele de culoare într-un fel sau altul, că îmi concep compozițiile astfel încît să ajung la o anume esențializare, la o anume monumentalitate, dar ceea ce aș vrea eu să rămînă cu adevărat ar fi să se vadă că am iubit viața, cu toate ale ei, că mai ales sînt fascinat de viața țăranului în a cărui frumusețe morală eu văd însăși ființa poporului nostru. Iată-i, ca să zic așa, pe acești Miri din Oaș, cum se numește lucrarea asta în care, într-un cerc dulce, plin de alb și puritate, el îi oferă ei un buchet de flori de cîmp. Vedeți, totul este conceput în așa fel încît să se simtă florul curat al unei nemaipomenit de frumoase iubiri... Dar dumneavoastră nu vă mai opriți odată din scris ? Eu tot vorbesc, adică mă las antrenat la vorbă, iar dumneavoastră, călcînd convenția, scrieți tot ce spun. Ei bine, atunci drept supărare, vă invit la o cafea !"). Astfel admonestați și lăsați singuri în atelier, admirăm mai întîi și-ntîi o impresionantă colecție de ceramică populară, adevărate șiraguri de bl.de, inclusiv două foarte frumoase lăzi de zestre. Între lucrările amintite și comentate chiar de Paul Sima, o superbă compoziție, tot cu caracter istoric, intitulată Legenda descălecării, în care vedem o posibilă amplă frescă, dialogînd cu o altă compoziție, Burebista și ai săi, din care răzbate aceeași mărturisită dragoste pentru istorie. În preajma lor, risipite cu rafinament, parcă pentru o expoziție, probabil viitoare retrospectivă, cîteva de-acum cunoscute peisaje mediteraneene, spațiu geografic și cultural pe care Paul Sima îl bate de cîțiva ani la rînd. Gama sa cromatică — de alb, albastru și ocru — a găsit în lumina atică sau egeeană o notă exuberantă, luxuriantă. Ne oprim mai ales în fața unui personaj intitulat Fată cu fluturi. Drapată într-un alb strălucitor, parcă zburător, într-atît de diafan este, fata, adîncită în frumusețea clipei efemere, ține-n căușul palmelor un fluture. Împrejurul ei, pete de ocru, adică fluturi, zboară în aerul de un albastru pur. Lîngă această compoziție, un alt portret, intitulat Horațiu, poate fiul artistului, lucrat cu aceeași curată căldură a inimii și-a gîndului. Undeva, mai într-un colț, parcă ruptă de lumea celorlalte lucrări, un grup de Bocitoare. În paranteză „o precizare : În memoriam Romul Ladea. Bocitoare, plasate în planul doi, deci văzute de departe, stau aplecate deasupra unei gropi. O austeritate cromatică în deplin acord cu momentul tragic. „Da, zice Paul Sima, surprinzîndu-ne în fața acestui tablou, am avut bucuria de-a fi prieten cu Romul Ladea. Aș zice că, într-un anume fel, el mi-a fost cel mai mare profesor într-ale artei, deși, evident, n-avea cum să-mi fie profesor. Aveam atelierele foarte apropiate și, pe nesimțite, între noi doi s-a legat o strînsă prietenie". Sîntem poftiți să gustăm cafeaua pe care ne-o oferă învîrtindu-ne împrejurul unei mese rotunde. „Masa asta, cu mozaic, am făcut-o chiar eu cu mîna mea, și de multe ori mă așez la ea și-mi întorc toate gîndurile cînd pe o față, cînd pe alta. Mă uit la șiragurile mele de blide, mă minunez de cît rafinament cromatic este în stare meșterul popular, artist ce ne-a lăsat o moștenire pe care trebuie să o păstrăm cu mare sfințenie, mă mai uit, de ce să nu o spun, și la lucrările mele, sau ale colegilor mei, dăruite în semn de prietenie". Ne bem cafeaua în liniște. Afară a început să ningă. A început să bată și vîntul care se-aude izbindu-se de geamurile înalte. Lumina a început și ea să scadă. Mă gîndesc că, în pofida dorinței lui Paul Sima de-a nu ne acorda, deocamdată, un interviu, el, interviul, s-a înfăptuit totuși. Lipsesc unele întrebări, lipsesc alte și alte mărturisiri pe care, în viteză, nu le-am putut nota cuvînt cu cuvînt, dar, din ceea ce-am reușit să scriu, aproape pe furiș, răzbate bucuria acestui om de-a picta viața, cu toate ale ei, așa cum foarte frumos a știut să ne-o spună. Viața în mijlocul cărora ard cele două mari iubiri ale pictorului Paul Sima, istoria, acest înălțător sentiment redat nouă, românilor, cu deosebire în ultima vreme, la adevărata sa strălucire, cu eroii și martirii ei, ziditi la temelia țării, și Măria Sa Țăranul Român, adevăratul făuritor al istoriei, împunător erou văzut în toate ipostazele deveniri sale, din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. Se simte din plin, credem noi, în acest atelier, ca în atîtea altele dealtfel, aerul tare și înnoitor al epocii, ideile majore și generoase ce călăuzesc arta și cultura acestui timp.

Opinia unui alegător

Amestecate...

Un drum în țară, la sfîrșitul săptămînii trecute, mi-a dat iarăși prilejul să constat cît de important este, și cît de economic, lucrul făcut temeinic, chiar dacă la început, cîteodată, ni se pare mai scump, dar numai aparent mai scump, cum repede se va vedea, și cît de păgubitor e lucrul făcut de mîntuială, grăbit și, chipurile, economicos, atunci pe loc, desigur.

O șosea care abia dacă a trecut de vîrsta majoratului de pe vremuri se lasă de cîțiva ani buni peticită și toamna și vara și primăvara și pe la toate cotiturile nu se mai isprăvesc zidirile de contraforți și de canale de scurgere și de piloni de susținere și mai știu eu ce și ea tot amenință să se prăbușească ba într-o parte, ba într-alta, și la un cot, undeva pe la jumătatea Dealului Negru sînt sigur cîțiva cantonieri care de la acel cot vor ieși la pensie iar biata panglică de asfalt tot nu va curge întreagă.

A făcut, credeți, cineva o socoteală băbească să vadă cît au costat și cît mai costă încă (!) reparațiile care nu se mai termină ? Nu cred că a făcut, altfel povestea ar fi trebuit să ajungă la un capăt. Țăranul român are o sănătoasă filosofie a lucrului făcut temeinic și la timp, adică la timpul lui, al lucrului, „fiindcă", zice țăranul „fiecare lucru are un timp al lui". La ei o temelie de casă se cuvine să țină nu numai o viață de om, ci o viață de neam întreg și parcă aud un zidar de la mine din sat judecîndu-și un copil mai pîrlălatec : „Mă băiete, vezi bine cum faci mortarul și cum netezești cu mistria să nu mai vină nimeni pe lume să dreagă după tine"! Pe lume, adică pînă la sfîrșitul pămîntului Șoseaua se întinde de la Pitești pînă aproape de Rm. Vîlcea.

Dar mai e și povestea chivernisirii lucrului bine făcut și a păstrării lui cum se cuvine, fiindcă nu e destul să zidești temeinic, mai e și cheltuiala întreținerii care, dacă nu e făcută la timp, costă mai mult decît lucrul întreg ! O superbă casă de cultură dintr-un oraș cu frumoasă tradiție și cu ambiții în spațiul spiritualității a ajuns, nu se știe cum, pe mîna directorială a unui neputincios, acesta e cuvîntul care-l încape și omul are pentru toate neputințele lui „argumente" însă „argumentele" nu țin loc nici de curățenie, nici de cîrpeli de la uși care nu se mai închid, nu țin loc nici de becurile care au dispărut, nu țin loc nici de scările ciobite, nici de culisele uitate de mătură, nici de nimic. Nu știu cît ne costă leafa directorului cu pricina dar sînt gata să particip la calcularea pagubelor produse de „argumentele" lui și ce mă mir e liniștea lui sfîntă că nimic și nimeni nu-i poate clinti din loc. Mai repede se vor clinti din țîțînile lor ușile clădirii peste care a fost pus să păzească cu praștia decît scaunul lui pe lîngă care mai pluteșe și cîte un damf de prună bine exploatată industrial... Nu-i dau numele din mare respect pentru edilii lui admirabili.

În alt loc am văzut și spiritul gospodăresc al unui om care ambiționîndu-se să i se dea pe drum bună ziua, cu tot respectul, de către concetățeni, a făcut din întreprinderea lui, tot ce se putea face ca un domeniu cum este aprovizionarea populației să se apropie măcar de ideea de demnitate. Etajul unui bloc oarecare a devenit astfel un spațiu de autentic bun gust și de extremă civilizație contribuind, astfel, eficient, la cultivarea raporturilor întemeiate pe rigoare și disciplină și exigență superioară astfel încît nici nu mai e de mirare că întreprinderea respectivă își face și din punctualitatea serviciilor un argument al muncii ei foarte spinoase. Directorul se cheamă Gheorghe Vlangăr.

Vine, totuși, primăvara, drumurile țării se vor afla iarăși pline de viață, intră în acțiune hanurile, popasurile turistice, nu mai trebuie să spun eu ce înseamnă, la un ceas de oboseală, o vorbă bună, spusă de un negustor curat îmbrăcat, o masă pusă cu suflet, un pahar strălucitor, o cameră aerisită, un pat ca zăpada (nu asta de care nu mai scăpăm, evident), o ciorbă fierbinte mirosind a toate buruienile care fac gustul mîncării, în sfîrșit, nu mai continui, știți bine ce vreau să spun...

Firește că nici nu-mi închipui că turismul n-a aflat că vine primăvara ; ce îmi permit eu să sugerez este o mai evidentă grijă pentru ținuta celor care slujesc sala de mese : Dom'le cît de bine se văd semnele felurilor de mîncare, pe pantalonii lor negri, pe vestele lor (ca la Hanul Ursului de lîngă Pitești), și cum se mai bagă de seamă degetele lor pe marginea farfuriilor ! Să nu izbutim noi să facem din curățenie un indicator de retribuție foarte sever în industria turistică ? !

Niciodată nu mi s-au părut cuiburile berzelor mai fascinante ca în aceste zile. Niciodată n-am bănuit cîtă speranță ascunde roata lor încă atît de pustie... Nu mai e mult și vor veni berzele... Povestea lor, și a cuibului lor făcut temeinic, mă încurajează...

DINU SĂRARU ■

„Fă ce dorești, dar fă bine!"

Valeriu Popescu ; n. 4 noiembrie 1924, Bragadiru, Teleorman ; profesor doctor, șeful Clinicii de pediatrie de la Spitalul de copii „23 August" din Capitală ; decanul Facultății de pediatrie din I.M.F. București ; 180 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare ; 26 de cărți, tratate (singur sau în colaborare), între care „Diagnostic clinic și radiologic în pediatrie", Editura Didactică și Pedagogică 1967, și „Electroencefalografia pediatrică", Editura Medicală 1973, au fost distinse cu Premiul „Gheorghe Marinescu" al Academiei R.S.R. ; președinte al Societății de pediatrie, filiala București; membru asociat al lui International Child Neurology Association ; ordine și medalii.

— Pot să vă fac un compliment ?

— Nu-mi plac, dar vă ascult.

— Mi se pare că semănați cu Zaharia Stancu : același chip daltuit, aceeași privire care trece prin om...

— Am mai auzit asta și mă gîndesc că, poate. Teleormanul și-a pus pecetea peste amîndoi. Dacă însă observația dumneavoastră e și o invitație la confesiune, v-aș mărturisi că, dintre scriitorii județului meu natal, mai aproape m-am simțit de Marin Preda.

— De ce, tovarășe profesor, pe ce considerente ?

— Nefiind critic literar, n-am nici velerități, dar pe Preda, cum să zic ?, l-am găsit mai sincer. Eu, ca fost teleormănean și ca om al unei anumite epoci, mai degrabă m-am descoperit în opera lui decît în aceea a lui Stancu.

— Nu știu dacă e un criteriu, dar mă rog. De ce ca fost teleormănean ?

— Pentru că, plecat demult, m-am întors tot mai rar acasă. La Bragadiru nu mai am pe nimeni, doar niște fini, care locuiesc în casa bătrînească. Ai mei, mama și tata, s-au prăpădit.

— Sînteți deci fiu de țăran ?

— Întocmai și, de cîte ori mi se ivește prilejul, nu mă sfiesc s-o recunosc.

— Ajungem la Blaga, pentru care veșnicia s-a născut la sat.

— Poate că și veșnicia, nu contest, dar istețumea, sigur. Anton Popescu, tatăl meu, trecut pe livretul militar Anton Popa, n-a avut decît 6 sau 7 clase, dar a privit totdeauna viața cu multă înțelepciune. A răbdat mult pentru ea și a luptat mult, moștenind o sfîntă îndîrjire de la bunicul meu, poreclit al Păunei, care a fost unul din capii locali ai răscoalei din 1907.

— Dumneavoastră ce-ați preluat din această zestre ?

— În primul rînd, sănătatea. Tata era un om de fier, care s-a stins brusc, ca o luminare, fără să fi suferit vreodată de ceva. Mi-a mai transmis respectul pentru muncă, un respect nemărginit pentru pîinea agonisită cu sudoare. Urmam, ca și sora-mea, Emilia, Școala normală din Cîmpulung Muscel și, cînd veneam pe-acasă, îl întrebam cum o mai duce, cum se mai descurcă. Nu-mi răspundea. Doar îmi arăta mîinile, care erau bătătorite, aspre, ca un lut întărit de prea multă arșiță.

— Cum se explică faptul că, deși urma să deveniți învățător, ați devenit medic ?

— La Bragadiru lucra un doctor, Țecu și nu-mi mai aduc aminte cum. Un vecin de-al meu, un băiețandru numit Ștefan Jainea, s-a îmbolnăvit de pneumonie, afecțiune care, pe vremea aceea, făcea ravagii, ca și pelagra, ca și frigurile. I-au aprins luminarea și, cum se zice, i-au pus cruce. Numai că Țecu l-a salvat. „Minunea" aceea m-a impins să mă fac medic.

— Ceea ce s-a și întîmplat, în 1951, da ?

— Exact. Cum apăruse facultatea de pediatrie, în urma reformei învățămîntului din 1948, am ieșit pediatru, după ce fusesem, pe rînd, extern și intern în diferite servicii, îndeplinind o excelentă ucenicie. În anul VI fiind, l-am întîlnit în Clinica de pediatrie de la Spitalul C.F.R. 2 pe profesorul Alfred Rusescu, care a jucat un rol hotărîtor în formarea mea și a generației mele. Patru dintre profesorii de pediatrie de azi, Răzvan Prișcu, Mircea Maiorescu, Mircea Georgeanu și, firește, Valeriu Popescu s-au format la școala lui, o școală despre care mi-aș permite să spun că n-a fost numai de pediatrie, ci și de caracter.

— Cum era maestrul dumneavoastră ?

— Un savant și, totodată, un om. Deși întemeietor al pediatriei românești moderne, ne trata pe noi, care eram cu 25—30 de ani mai tineri, de la egal la egal, dîndu-ne mînă liberă. Parcă ne alinta strigîndu-ne tăticule, dar la o adică întorcea foaia. Avea o vorbă de la care n-a abdicat niciodată : tăticule, cine n-are foc sacru, n-are ce căuta la mine !

— Ce înțelegea profesorul Rusescu prin foc sacru ?

— Patima pentru meserie, dragostea pentru copilul bolnav. Dînsul socotea că, înainte de orice, această dragoste e obligatorie.

— Și e ?

— De la ea pleacă totul : fiecare copil bolnav trebuie privit ca și cum ar fi copilul tău. N-ajunge deci știința, trebuie și mult suflet. Să te implici în fiecare caz, să trăiești fiecare boală.

— E frumos spus și cred că e și adevărat, dar simt nevoia să vă întreb : e și posibil ?

— Firește că e. În afara pediatriei, cum să fiu cît mai explicit ?, medicina are în mîinile ei prezentul. Pediatria poartă responsabilități infinit mai mari, ea ocupîndu-se, prima, și de viitor. Îi condiționează actele și frumusețea materialului uman cu care lucrează, copilul fiind purtătorul de lumină și de speranță al omenirii.

— Parcă am mai citit asta undeva !

— Sînt cuvintele lui Victor Hugo.

— Aha. Vă invit să continuați.

— Ce mai avea dascălul nostru ? Un cult al muncii fără egal și un optimism totdeauna robust. Nu-mi aduc aminte să-și fi luat vreodată concediu. După dînsul, un an avea nu 365 de zile calendaristice, ci 365 de zile de muncă.

— Tovarășe profesor, să fie pediatria cea mai dificilă ramură a medicinei ?

— Cea mai dificilă ? Poate. Cea mai delicată ? Sigur.

— Pentru că în multe situații bolnavul nu vorbește ?

— Unii chiar sar peste cal susținînd că, din acest punct de vedere, medicina noastră e mai aproape de cea veterinară decît de cea umană ! Dar e o glumă nesărată. Anamneza, istoricul bolii, are un rol deosebit, dar te bazezi pentru a căpăta cît mai multe informații pe ajutorul părinților. Înaintea acestora insă, vorbesc semnele clinice, pe care insiști, pe care le ostenești să le descifrezi.

— Dintre acestea, febra e cea mai periculoasă ?

— Uneori. Alteori însă, o vărsătură, la copilul foarte mic, poate fi un indiciu și mai neliniștitor. Ca și convulsiile. E și motivul, sau măcar unul dintre ele, pentru care orice copil bolnav înseamnă o urgență. Pentru părinți, care nu trebuie să aștepte, dar și pentru pediatri, care au datoria să intervină imediat. În meseria noastră e, fără exagerare, foc continuu.

— E pediatria o profesie întîi și întîi pentru femei ?

— Fiind mame și deci mai apropiate de copii, femeile sînt foarte bune practiciene, dar nu m-aș încumeta la o diferențiere netă. Eu sînt adeptul nuanțelor.

— Cum vă explicați atunci că virfurile pediatriei noastre, profesorii pe care i-ați enumerat, precum și Gheorghe Goldiș de la „Fundeni", Patru Melia de la „Grigore Alexandrescu" și așa mai departe, sînt bărbați ? !

— Pot invoca și o serie de profesoare de prestigiu, Iuliana Tîrlea, Eugenia Mihalca, Asia Chipail, altele, dar problema tot rămîne. Pretutindeni, nu doar la noi. Ca să fiu sincer, nu m-am întrebat niciodată de ce e așa și nu altfel.

— Întrebați-vă acum !

— Întrucît, ocupîndu-se de copii, sub toate aspectele, făcînd și gospodărie, soțiile, surorile, fiicele noastre ne-au lăsat nouă, bărbaților, răgazul necesar să abordăm mai atent știința medicală. Luați-o, dacă vreți, și ca un sacrificiu al femeii.

— Dacă nu mă înșel, și soția dumneavoastră e tot pediatră.

— A fost, de-acum e la pensie, și m-a ajutat mult. Sfaturile ei mi-au prins totdeauna bine, flerul ei. Ne-am căsătorit demult, încă din ultimul an de facultate, și am lucrat cot la cot.

— V-ați căsătorit din dragoste ?

— Firește, dar ea a avut și un motiv în plus.

— Anume ?

— Chemînd-o ca domnișoară tot Popescu, nu și-a mai schimbat numele.

— Altceva : cum se face că din generația dumneavoastră au ieșit atîția și atîția profesori ?

— De fapt, Prișcu a terminat cu 2 ani înaintea noastră, a lui Maiorescu, a lui Georgeanu și a mea. Dar am mai fost colegi cu Mircea Olteanu, cu Eugen Proca, cu Constantin Coman, cu Costin Carp, cu Ion Cîncă, toți profesori de elită, șefi de clinici, de școli, nume de rezonanță în aria medicinei românești actuale.

— Cu atît mai mult.

— Ne-au folosit, firește, externatul și internatul, care azi s-au generalizat, ceea ce e bine, cu toate că trebuie să ne preocupe mai mult aspectul calității. Numai că am și muncit pe rupte. Cînd am terminat noi, în 1951, se năștea o lume nouă și, ca să răzbați, trebuia să fii harnic, serios, perseverent, disciplinat. Noi am fost, fiecare în domeniul lui, o generație în care marea cu degetul, și talentul ?

— Talent poate fi, nu-l exclud, dar muncă trebuie să fie. Să-ți imaginezi o casă e ușor, dar s-o ridici e infinit mai greu.

— Așa e. La ce oră vă treziți ?

— De 30 de ani, n-am umblat la ceas ! El sună la 6, dar mă găsește mereu treaz. Poate că e un alt exemplu că obîrșia mea de țăran nu se dezminte.

— Spuneați că externatul ridică și probleme de calitate. În ce fel ?

— Înainte se intra prin concurs, care era o primă sită. Azi, însă, cînd numărul studenților e mult mai mare, element pozitiv, nu-i poți forma pe toți pentru performanță, din două motive mai mult arta de a preveni bolile. Esența medicinei profilactice, a omului sănătos, a fost intuită încă de Hipocrate, care scria, citez din memorie, că e mai ușor să previi o boală decît s-o tratezi. Pe această cale, pediatria are sarcini tot mai mari. Nu doar strict curative, de spital, ci și preventive, sociale, de îndrumare metodologică etc. etc. În disciplina noastră, legătura dintre dispensar și spital trebuie să fie, și e, foarte puternică, fiind în joc, repet, nu doar prezentul. Lucrînd azi, noi lucrăm, de fapt, și pentru mîine, într-o măsură mai mare decît ceilalți confrați. Îmbunătățirea fenomenului demografic și, în special, creșterea natalității și reducerea mortalității infantile ne preocupă în cel mai înalt grad, obligîndu-ne să căutăm și să găsim soluții. Găsim, dar nu într-o proporție care să ne mulțumească. Am făcut multe, dar putem face și mai multe. Răspunsul pediatriei, care beneficiază de condiții deosebite de acuitate, cu precădere în anii fertili ai Epocii Nicolae Ceaușescu, poate și trebuie să fie și mai convingător.

— Schimbul el de mîine e asigurat ?

— Fără teama de a fi contrazis, afirm că din plin. Aș putea să vă furnizez o sumedenie de exemple, dar mă limitez la ce știu mai bine. Numai alei, la „23 August", lucrează 2 șefi de lucrări, Constantin Arion și Dimitrie Dragomir, în jur de 43—45 de ani, care ar putea fi oricînd profesori ! Cînd am plecat de la „Emilia Irza", în 1977, am insistat să-i iau cu mine și n-am greșit : amîndoi sînt excepționali !

— Nu-i lăudați prea tare, într-o bună zi o să umble să vă ia locul !

— Viața nu stă pe loc, așa că va veni, mai devreme sau mai tîrziu, și momentul acela. Mă voi retrage însă cu cugetul împăcat, convins că am lăsat ceva în urmă. Poate că nu o casă, nu sînt atît de vanitos, dar măcar cîteva cărămizi.

— Vorbeați la începutul acestei discuții despre fler. Ce e el dacă nu e talent ?

— Oare ? Simțul clinic provine din experiență. Cu cît ai văzut mai mult, cu atît știi mai mult și, ca o consecință logică, greșești mai rar și mai puțin.

— Greșeala e admisă ?

— Admisă sau nu, ea se mai produce. Grav nu e să greșești, grav e să nu înveți din greșeală.

— Poate fi ceva mai rău decît asta ?

— Da, să crezi că știi totul, că ești alfa și omega ! Să fii surd la cei din jur, care pot avea, chiar dacă sînt mai tineri decît tine, o soluție mai bună, nu o dată salvatoare. O explozie, o lumină. Profesorul Rusescu mai iubea o vorbă : aplecă-ți, tăticule, urechea la oricine ! Ideile, ca și iepurii, pot sări cînd nici nu te aștepți ! M-am conformat și, puteți întreba pe oricine, colaboratorii mei au avut și au dreptul la cuvînt în această clinică, deciziile sînt colective. Fiecare caz mai complicat e analizat și întors pe toate fețele. Sînt dezbătute victoriile și, în egală măsură, eșecurile.

— Eșecurile nu vă descumpănesc ?

— Ele sînt puține, foarte puține, dar nu mă fac să-mi pierd luciditatea. Ideal e, nu-i așa, să cauți. Să cauți mereu și, chiar dacă nu lovești ținta dintr-o dată, să nu te consideri înfrînt. Să strîngi din dinți și s-o iei de la capăt, mai ambițios, mai perseverent. Ai pierdut, continuă. Ai cîștigat, continuă.

— Vă vine, iată, un bolnav de 2—3 ani care nu poate vorbi. Lăsați totul pe seama părinților și a intuiției dumneavoastră ?

— Mai sînt și ochii.

— Ochii cui ?!

— Ai copilului bolnav. Ei sînt pentru noi un important instrument de lucru. Dacă ești pediatru adevărat, ajungi să citești în ei ca într-o carte : îi privești și, în funcție de experiență, o apuci pe-o cale sau pe alta.

— În ochii mei ce citiți ?

— Că nu sînteți copil !

— Vă mulțumesc. Se spune că pediatrul trebuie să fie tot mai mult un consilier al familiei cu copii mici. E chiar așa sau numai se spune ?

— Așa ar trebui să fie și, de cele mai multe ori, și e. Pentru a se evita, ca să simplific, anumite erori care sînt, adesea, de alimentație. Tocmai riscul unei porniri greșite trebuie îndepărtat. Pornindu-se greșit, se va continua greșit.

— Cînd se comit aceste erori ?

— Cînd se trece la ceea ce numim noi, pediatrii, diversificare, cînd i se administrează copilului și altceva în afară de lapte. Te trezești că, la 4—5 luni, poate chiar mai devreme, copilului i s-a dat să mănînce sarmale ! Nu atît mama a hotărît, cît bunica, femeie care, nu-i așa ?!, a mai crescut copii și știe ce și cum mai bine decît oricine ? ! N-o fi moarte de om, se fălește bătrîna, să se obișnuiască băiatul și să crească mare ? ! De aceea trebuie să vegheze pediatrul : ca totul să vină la timp, ca nimic să nu fie forțat. Se impune deci, în rîndul tinerelor mame, o educație sanitară cît mai asiduă.

— Tovarășe profesor, chestiunea s-a dezbătut și se mai dezbate : laptele artificial îl poate suplini pe cel de mamă ?

— Au fost discuții, dar nu mai sînt, căzîndu-se de acord că laptele de mamă este alimentul ideal pentru sugar, fiind cel mai valoros din punct de vedere calitativ, prin conținutul lui de enzime, anticorpi, vitamine, săruri minerale. Acest lapte este perfect adaptat posibilităților de digestie și de asimilare ale sugarului, cît și nevoilor de întreținere și creștere. Din păcate, în afara excepțiilor justificate, mai sînt și cazuri, nu puține, cînd din cochetărie, din comoditate etc, unele mame se feresc să-și alăpteze copiii la sîn. Ele greșesc nu doar economic, oricare alt lapte este mai scump, ci și afectiv, refuzînd copilului un „schimb de semnale" care duce la o apropiere reciprocă.

— Cunoașteți latină ?

— Ce să cunosc ?!

— Limba latină.

— Vorbesc fraților și, din necesități de documentare, citesc englezește. Latină am făcut, dar am mai uitat.

— Care e dictonul dumneavoastră preferat ?

— Ante, mare, undae, în profesie și, în afara ei, uti, non abuti.

— Adică folosește, dar nu abuza. Fiind axioma moderației, cred că vi se potrivește. De ce însă undele, valurile înaintea mării ?

— Pentru că întotdeauna cauza precede efectul. Pentru fixarea unei atitudini terapeutice, trebuie să stabilești, interpretînd tabloul clinic, un diagnostic cît mai precoce. Ca și în militărie, începutul atacului poate garanta, împotriva bolii, izbînda. Sau, întîrzînd, o poate compromite.

— Cum vi se par studenții de azi ?

— La pediatrie fiind acum 90 la sută fete, e mai greu de îndrăznit o comparație. În ansamblu însă, cred că au mai puțină inițiativă decît aveam noi, așteptînd prea mult de la alții. Unii dintre ei sînt, din păcate, elevi în clasa a XIII-a și a XIV-a !

— Dumneavoastră pediatru, soția pediatră, iar băiatul va deveni, cît de curînd, inginer de aviație ? Nu regretați că v-a trădat profesia ?

— Am fi fost fericiți să ne urmeze, dar nu l-am silit. Cînd mi-a mărturisit că se simte atras de avioane, m-am întristat amarnic, dar n-am dus muncă de lămurire cu el. I-am zis doar atît : Mihai, fă ce dorești, dar fă bine !

— Spitalul acesta, plasat lîngă Pasajul Piața Muncii, e unul dintre cele mai vechi din Capitală și, totuși, unul dintre cele mai căutate ! Care să fie explicația ?

— Noi, niciodată nu s-a construit pentru pediatrie, în București sau în țară, ca în ultimii 20 de ani, sau vechi, spitalele noastre sînt corespunzător dotate. Dar ăsta e doar un aspect al problemei. Nu contează clădirea, contează cine lucrează în ea. Omul sfințește locul, deci și spitalul.

— Bănuiți cum intenționez să încheiu acest dialog ?

— Nu, nu bănuiesc.

— În numele sănătății copiilor noștri, dorindu-vă sănătate.

OVIDIU IOANIȚOAIA

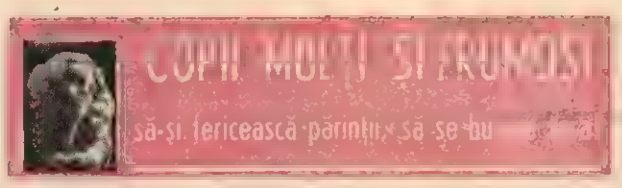

La scaunul domnului de rouă

Nica și Ene Rilea din Nereju au șapte copii, dar zice Nica, „sînt tînără, n-am decît 35 de ani, o să mai fac"...

Nerejul, așezare cu 4 000 de locuitori de pe apa Zăbalei, este cel mai stingher dintre satele Vrancei (s-a cățărat cu casele, cu știnile, cu pășunile, cu gurile de exploatare forestieră, cu joagărele și cu morile lui de apă tocmai sub culmea Lapoșului, pe niște țarcuri de piatră de la hotarul noros al Covasnei) și e, zic cercetătorii, „cel mai autentic". E vechiul sat devălmaș al românilor, rămas intact pînă în pragul vremurilor moderne, e, după cum îl decretau prin anii '27 cercetătorii echipelor monografice conduse de Dimitrie Gusti, o „rezervație de arheologie socială", o Dacie Felix neatinsă de timp, o lume a etnograficului pur și a psihologiei primordiale. Nerejul, pînă acum un sfert de veac, n-avea nici drumuri. Doar poteci prin păduri, doar șleauri de care și de căruțe tăind vadul apelor sau urmîndu-le peste prunduri întortochiate. Cîndva, distanțele dintre Nereju și Focșani ori dintre Nereju și alte localități ale Vrancei se socoteau, ni se povestește, nu în lungime, nu în kilometri, căci „kilometrul" era o măsură mult prea abstractă, neînțelegînd în nimic în universul de reprezentări și imagini al omului de aici ; se socoteau în „ceasuri de drum" sau în „zile de mers".

Urcăm spre sat cu o „salvare" a spitalului din Vidra, comuna de la poalele Țării Vrancei. Șoseaua e ferecată în zale aprige de zăpezi înghețate, ca în plin decembrie, arborii de pe margini sînt fantasme de promoroacă. Dacă ai sufla spre ei te-ar orbi niște pulberi scînteietoare, zburînd peste munți și dealuri în roiuri ca de albine. Cînd sînt pomii încărcați de promoroacă va fi un an bun. Urcăm spre Nereju, satul de sub culmea Lapoșului, dominați de această senzație proaspătă, augurală, de alb, anticipînd fastuos înfloririle lui aprilie.

În cabina din spate a mașinii, pe bănci tapetate cu perne, stau trei lehuze. Trei femei tinere care-și string la piept, înfofolite în plăpumioare roz sau albastre, odrasiele venite pe lume în această împărătească iarnă a munților. Au născut la Spitalul din Vidra, păstorul sănătății peste așezările din miazănoaptea Vrancei, adică peste nucleul istoric, al vechii „țări" (înglobînd cîteva zeci de sate de munte, 50 000 de locuitori și o treime din teritoriul județului). O lehuză va coborî în comuna Paltin, megiesa Nerejului, celelalte două vor coborî la Nereju.

În cabina din față, între noi și șofer, e doctorul Mihai Jalova-Racoviță, directorul spitalului. Excursia în „cel mai autentic" sat vrîncean domnia-sa ne-a propus-o, fluturîndu-ne prin fața ochilor niște cifre cu totul ispititoare. În Nereju, potrivit ultimelor statistici, natalitatea e de 24,4 la mie, printre cele mai înalte din țară, sporul natural al populației e de 17,8 la mie, deci iar un record, mortalitatea infantilă e minimă, mortalitatea generală e minimă (6,6 la mie). Ceea ce vrea să însemne o așezare robustă, o „rezervație de arheologie socială", desigur, un cuib străvechi și parfumat de viață, dar nerămas sub birna descălecătorilor, ci cu fața întoarsă spre ziua de mîine, cu o materie primă pentru viitoarea umanitate a locurilor la care nu poți privi decît cu jind. Nerejul e o țară a copiilor, continuă doctorul, din cei 4 000 de locuitori aproape 1 000 încă n-au împlinit 16 ani. Parcă vibrează în vocea interlocutorului un fel de mîndrie, la care zîmbim și noi ne putem reprima o glumă : „Doctore, vorbiți despre acești copii ca și cum ar fi opera dv." Dacă vreți să știți, ni se răspunde, aflați că un rol important în aducerea lor pe lume îl au serviciile medicale, cu atît mai prețioase într-un capăt de lume ca Țara Vrancei, cu sate, cătune, case și cringuri de case risipite pe toate zările. Nerejul, de pildă, călărește pe cîțiva munți, vatra satului are 48 de kilometri pătrați. Unele sate n-au în juru-le decît cerul, casa vecină lor e pe alt versant, legătura cu ea o face doar boncănitul tulnicului. „Salvarea" nu poate răzbi pînă la ele, mai ales cînd e iarnă, răzbește doar sania trasă de boi bolovănoși sau de cai hușuli ai locului, mici și păroși ca niște capre. Ei bine, urmează doctorul Racoviță, și nu-i mai putem comenta cu o glumă proastă mîndria din glas, căci ar fi o impietate, ei bine, chiar și în aceste aspre condiții gravidele, absolut toate gravidele, sînt asistate la naștere de personal sanitar, covîrșitoarea majoritate nasc între ziduri spitalicești. Măsurile luate recent de conducerea partidului pentru stimularea natalității și ocrotirea maternității aduc un plus de eficiență într-un domeniu pe care ultimele două decenii l-au vegheat cu o strînsă grijă. La Nereju s-a aprobat construcția unui dispensar pentru copii, în valoare de aproape un milion de lei.

Am lăsat prima lehuză în grija doctorilor de la dispensarul din Paltin și a unui soț fisticit, cu foc în obraji și în răsuflarea precipitată. A dat să-și ia pruncul în brațe, dar femeia l-a ferit. Căci omul, probabil că de emoție, fireste că de emoție, de ce altceva ?, se cam clătina pe picioare, iar zăpada era lunecoasă.

Nerejul ne întîmpină la hotar cu o moară de apă, o moară-miniatură, o rișniță cu pereți buretoși de lemn. O moară ce încă merge, învîrtită de vîscolul alb al valurilor Zăbalei și de presiunea sutelor de ani care se cheamă tradiție. Dincolo de ea, un sat de o aspră și nobilă frumusețe, un sat românesc de munte, cu ciopoare de case pe toate culmile, ca într-un afiș colorat de turism. Case vechi, încheiate din lemn cu mîgală de cariu, gingașe chivoturi de artă ale patriei „Mioriței", și case noi, sute de case noi cu pereți de zid și acoperișuri de țiglă, dar și cu broderie de scîndură traforată la „săceaful" din botul streșinii; deci în rimă cu suratele lor ninse de vremi, cu care compun un desen coerent și ales.

Oprim în fața dispensarului, clădire mai veche, dar strălucind din ziduri imaculate. Sîntem așteptați. O fată blondă, doctorița Tania Grou, și o fată brunetă, doctorița Lucia Burz, se reped să ia în primire lehuzele și fișele lor de spitalizare. Niște bărbați în dimii, cu obrajii în flăcări, stau deoparte, strînși unul în altul, cu aere parcă spășite ; niște copii care au chiulit de la școală își privesc cu ochi mari cînd mamele, cînd frățiorii ce dorm somn de îngeri sub plăpumioare albastre. Mamele le răspund cu surîsuri palide și distante, sînt conștiente că darul pe care-l aduc familiilor le-a înălțat urias în ochii acestora. Se vor odihni un pic în dispensar, după care „salvarea" le va duce la casele lor. Deci o să plece cu „salvarea", cu un băiețel în brațe, Sumoana Chiuchiur. Are 30 de ani și mai are acasă patru copii. O să plece și Păuna Stărțulală, de 34 de ani, strîngînd la piept pe cel de-al zecelea copil al ei, tot băiețel. Deseară, în casele lor de pe culmi se vor încinge năpraznice chefuri cu neamuri și lăutari.

Un ceas mai tîrziu, la Consiliul popular, stăm de vorbă cu Marian Vasile, primarul Nerejului, cu Gheorghe Crețu, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid, și cu Gheorghe Dudu, vicepreședintele Consiliului. Tustrei sînt oameni tineri, între 30 și 35 de ani. Stăm de vorbă despre viața familiilor nerejene cu mulți copii.

Avem multe realizări, ne declară primarul, cu planul economic stăm binișor, stăm chiar bine, dar cea mai mare realizare, oricum am luat-o, tot copiii rămîn, asta-i sfînt ! Iar această realizare a satului îi definește limpede și condiția. Nerejul, vedeți dv., e trup de „țară de piatră", cu solul sărac și rece, pe-aici primăverile sînt cu nea, verile sînt tîrzii, cireșele se înroșesc abia spre sfîrșit de iulie, grîul se nevoiește, porumbul se nevoiește, doar cartoful ce mai răzbate, iar munții „sînt slabi", cu pășuni puține și istovite de o amarnică folosință. Deci Nerejul ăsta nu e un loc bogat, dar e un loc fericit. Fericit prin copiii ce-i umplu casele, cum îi umplu fragii și cătina primăverii toate coastele și costițele. Ar fi, poate, de zis aici, crede Gheorghe Crețu, de zis doar așa, într-o paranteză, că bogăția n-a prea făcut niciodată copii, a avut treburi mai importante, dar să nu absolutizăm, nu asta-i problema. Problema o știm din moși-strămoși, fericiți pe lumea asta sînt mai cu seamă oamenii cu copii, cu copii mulți, intră în discuție Gheorghe Dudu (care are 12 frați și surori). Oamenii ăștia au de ce trăi și de ce trudi, iar cînd viața le amurgește ei nu se sperie. Nu se sperie cînd viața lor scade, căci crește, bucurîndu-i, viața copiilor. Știți dv., se însuflețește Gheorghe Dudu, cine-i nerejeanul nostru pe care n-o să-l vezi niciodată cu sprîncenele încruntate ori cu mustața pleoștită ? Ci numai cu ris pe față și cu semeție în ochi, trecînd prin grîji cu pieptul scos înainte ? Îl cheamă Radu Elenoiu, are vreo 50 de ani și 15 copii. Cei mari sînt la casele lor și la rostul lor, au și ei copii, cei mici încă se joacă pe vatră. Radu ăsta e muncitor forestier, stă cu săptămînile și cu lunile prin păduri, îi intră pustietatea în suflet, dar el n-o simte, îl bat ploile și îl mușcă gerurile, dar lui nu-i pasă. Și nu c-ar fi o namilă de om, că nu-i. Dudule, mi-a zis el odată, eu nu obosesc, mă, niciodată, că mă țin în putere copiii. O clipă numai să simțesc că mă clatin și gîndul la ei mă face zmeu.

Deci părinții sînt fericiți, conchidem, întocmai ! zic într-un glas cu cei de față. Dar copiii? Întrebăm. Cum trăiesc copiii în acest sat al copiilor ?

Păi cum să trăiască ?, vine răspunsul primarului Marian Vasile, trăiesc cum trăiesc toți copiii din România. Avem șase grădinițe și două școli, avem și internat, căci unii dintre copii stau departe, n-o să-i lași să vină la școală pe schiuri, peste munți și prin pădurile cu jivine. Le-am făcut și teren de fotbal, însămînțat cu gazon, de treaba asta s-a ocupat O.D.U.S.-ul. O să avem, auziți, și dispensar pentru ei. Dispensarul o să aibă și locuință pentru doctorul pediatru. Facem cu copiii și serbări, luăm toate premiile „Cîntării României" cu ele, i-am dus cu serbările astea și prin străinătăți. Trăiesc cum trăiesc toți copiii din România, ba eu aș zice, să nu se supere nimeni, că noi, aici, la Nereju, îi veghem, poate, cu mai multă grijă, căci copiii ăștia trudesc de mici. Ne-am zbătut ca toate familiile cu plozi să aibă și vaci cu lapte. Tot omul nostru, cînd își face casă nouă, odăile cele mai bune le dă copiilor. Le mobilează cu mobilă scumpă ori lucrată de ei și dichisită cu flori din daltă, una din mobile e neapărat bibliioteca, iar colțurile odăilor rămîn goale, ca ăi mici să-și trinteaască acolo caii de lemn sau păpușile. „Sălile de baie" încălzite cu hidrofoare sînt și ele, așa o să vă zică oamenii, dacă-i întrebați, „mai cu seamă pentru copii", ca să crească bine și sănătoși, să miroase a apă proaspătă și a săpun „Mărgăritar". Totu-i pentru copii, totu-i dragoste pentru ei, chiar și truda cu vițele la care sînt înhămați de mici, căci numai prin muncă omul ajunge om, iar părinții asta vor să scoată din prunci, oameni în rînd cu oamenii. D-aia la noi, la Nereju, puiul omului trebuie „să se țină singur", adică să-și cîștige singur existența, dreptul de a trăi, de cum se ține pe picioare. Nu din zgîrcenia părinților, ci dintr-o aspră dar dreaptă morală a vieții, care nu cruță lenea sau nerostul. Trudesc, da, de mici copiii noștri, nu numai la carte, ci, vă zisei, și la vite. Truda la vite începe odată cu cea a cărții. Adică pe la vîrsta de 6—7 ani. Atunci pui de nerejeni sînt în stare să dea oaia prin strungă și să ridice jugul de la pămînt, săltîndu-i pe greabănul boului. Sînt pui de ciobani și de văcari, se nasc cu bîta de corn în mînă. Cu bîta asta o să păzească oaia sau vaca și tot în ea o să-și sprijine trupul micuț, pînă cînd acesta se va face mare, va îmbătrîni și va muri, Neamurile o să înfigă bîta în pămîntul ce i-a cuprins stăpînul. Iar între timp pui de nerejeni, oameni la casa lor și la rostul lor, o să aibă și ei copii, mulți copii. Ca să știe de ce trăiesc, de ce trudesc. Ca să se gîndească la ei cînd umblă prin cele pustietăți cu turmele de mioare ori cu toporul tăietorului de păduri pe umăr și să-și aline astfel singurătatea. Ca să-și privească amurgul în ochii lor, descoperindu-se tineri. Și ca să ducă mai departe satul, neamul și țara.

Afară, sub geamurile consiliului, claxonează prelung „salvarea". E timpul să ne grăbim spre Vidra.

În cabina din spate e o gravidă tînără, învelită cu grijă în pături groase. O cheamă Dobrița Glăvan, ne spune doctorul Racoviță, e la a treia naștere și locuiește într-una din casele de pe culmi. Bărbatu-său e la pădure și ea a trimis veste la dispensar că „simte că-i vine timpul". „Salvarea" n-a putut urca pînă la ea, e pantă grea, cu ghețuș și alunecuș. Drept care pe Dobrița au pogorît-o în vale vecinii, cu sania lor, dînd aprige bice boilor, silindu-i să alerge ca armăsarii.

La Nereju, puiul omului înseamnă viața și viitorul și tot omul sare ca să-i ajute ivirea pe lume. La Nereju, la scaunul „micului domn de rouă" — copilul basmului românesc — vin să se-nchine toate darurile.

Nereju, un sat vrîncean, un loc ca atîtea altele din România acestei vremi.

ILIE PURCARU
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

Nerejeanca Simioana Chiuchiur (30 de ani), la spitalul din Vidra, cu al cincilea ei urmaș, un băiețel

Scurt consult între medici la dispensarul Nerejului, hotărînd grija ce va fi purtată lehuzelor și copiilor lor

„Bine ai venit sănătoasă !" Trei din copiii Păunei Stărțulală (34 de ani) îșt întîmpină cu bucurie și cu emoție mama și cel de-al zecelea frățior

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII

Trebuie scurtat drumul de la vorbe la fapte!

Municipiul Oradea mai are doar două din marile depozite de lemne și cărbuni. Pentru că, azi, în mare parte, orașul este format din cartiere noi de blocuri în care oamenii au calorifere. Comisia de control al oamenilor muncii pe care o însoțim este condusă de Alexandru Moga. Mai cuprinde pe Iosif Silaghi și pe Florian Baciu, toți trei muncitori la Întreprinderea de mașini-unelte „Înfrățirea". Se oferă să ne însoțească și tovarășul Vasile Sălăgean, directorul Întreprinderii comerciale de stat metalo-chimice, care are în subordine cele două depozite amintite. Aflăm de la dînsul, încă înainte de a ajunge la depozitul din cartierul Velența, că, în Oradea, există o casierie centrală pe strada Dumitru Petrescu. Solicitanții nici nu ajung la depozit, nici nu se văd cu oamenii de acolo, nu tratează direct nici cu aceștia, nici cu cei ce fac transportul. Ei vin la casierie de două ori: prima dată ca să fie programați cînd să plătească marfa și transportul — nu se înțelege de ce nu plătesc tot atunci !?! — și a doua oară ca să dea banii. Apoi așteaptă acasă să le vină combustibilul: asta nu li se mai spune cînd se va întîmpla. Cineva pare să fie convins că oamenii sînt nerăbdători numai ca să dea banii, nu și să primească lemnele ! „Lucrăm cu vreo 50—55 de căruțe particulare, ne mai spune tovarășul director. Uneori, căruțașii mai vînd pe drum marfa cui dă mai mult, ori nu o duc toată la destinatar. Dar, adaugă dînsul, eu cred că este destul de bine dacă în anul trecut, la 30 000 de bonuri, n-am avut decît vreo 400 de cazuri de astfel de incorectitudini". Asta înseamnă, însă, că aproape destui oameni din oraș sînt, totuși, de altă părere. Socotindu-i doar pe cei din familiile păgubite. Fără să ne mai gîndim și la cei care trebuie să alerge să-i prindă pe făptași. Optica tovarășului Vasile Sălăgean beneficiază, cert, de un însemnat grad de originalitate. La depozitul al cărui șef este Ioan Fodor, ajungem abandonînd Calea Clujului, pentru a prefera strada Micsandrelor. Traseul de acces în depozit este presărat cu hîrtoape pline de noroi și de apă. Șeful depozitului, Ioan Fodor, se strecoară printre ele ca un as al volanului, cu Dacia lui pe care numai la arat n-a folosit-o. La cîntar și în jurul lui, constatăm că mai sînt totuși cetățeni care fac drumul pînă aici. Unii vin să asiste la încărcare și să-i însoțească pe căruțași, alții să grăbească onorarea bonurilor. Nici vorbă de acea elegantă relație a publicului cu întreprinderea, conform căreia oamenii nu ar avea de făcut decît drumul pînă la casieria din centru. Bonurile, ni se spusese, se repartizează pe depozite, cam din două în două zile, de la întreprindere, în ordinea în care au fost plătite. Acum, aflăm că directorul stabilește și priorități, în urma audiențelor pe care le ține la dînsul la birou și grăbește onorarea celor pentru care se insistă mai convingător. Cîte drumuri face un om, pînă la urmă, dacă mai vrea să-l însoțească și pe căruțaș, pentru a nu fi nevoit să reclame că lemnele plecate din depozit, n-au ajuns la el ? Nimeni nu poate să spună. Imaginea frumoasă care ni se prezentase la început, arată, acum, ca o poză veche, de nerecunoscut, deși n-au trecut nici două ore de la prima discuție cu tovarășul Vasile Sălăgean. O situație din scriptele tovarășului director arată că numai la acest depozit, din 691 de bonuri plătite în ianuarie se onotaseră, pînă la întîi martie 235 și, tot pînă la acea dată, doar 32 din cele 737 plătite în februarie. Ritmicitatea sărbătorească de care ni se vorbise, a onorării acestor bonuri, se dovedește cu totul precară. Ioan Fodor apreciază cam la 1 200 de tone stocul de praf de cărbune care s-a adunat în incintă și care urmează să fie livrat centralelor electrice de termoficare ale orașului. Interesant, pentru că doi inspectori de la Inspecția comercială găsiseră, la 13 septembrie 1985, un asemenea stoc, tot de 1 200 de tone și, în documentul de constatare, scriseseră că „se impun măsuri de impulsionare către beneficiari în vederea eliberării terenului". Ei mai notaseră, încă de atunci, că drumul de acces era necorespunzător. Acestea sînt scrise în registrul unic de control. Directorul a văzut documentul și a notat : „Luat la cunoștință de cele constatate în actul de control". După care a semnat. Nici un cuvînt despre măsuri adoptate. Acum ne spune : „Am insistat la primărie să aducă balast, am insistat la C.E.T. să la din praful de cărbuni și au mai luat, dar nu puteam să scriu aici". De ce n-o fi putut să scrie aici, adică să procedeze cum trebuie, cum cere registrul unic de control ? Nu știe nici dînsul. Oricum, drumul e și mai deteriorat decît în toamnă, iar stocul de cărbune praf se menține în mormane uriașe. Sîntem anunțați că o căruță încărcată s-a împotmolit într-o groapă la ieșirea din depozit. Funcționarele depozitului se uită pe fereastră la încărcători și căruțașii care, înotînd prin noroi, pun umărul să o clintească. Pînă nu vor reuși, ni se spune, nici noi n-avem pe unde să ne întoarcem în oraș. Avem, deci, timp să răsfoim registrul unic de control. Întorcîndu-ne în timp, procesele verbale arată că ultimele trei controale s-au făcut la 13 septembrie 1985, la 21 martie 1983 și la 3 septembrie 1982. O echipă de control al oamenilor muncii n-a mai deschis acest registru de trei ani și jumătate ! Pînă la urmă, căruța împotmolită este scoasă. Cei care au pus umărul s-au înfierbîntat destul, beneficiind de acest original și eficient mijloc de încălzire. Fără să consume lemne și cărbuni! Ieri au fost scoase, și mai greu, două camioane care pățiseră la fel.

★

Cu echipa de control al oamenilor muncii condusă de Victor Borza ajungem, mai întîi, în cartierul Rogerius, la unitatea nr. 109 a Întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică, unitate care vinde și semipreparate de tip gospodina. Responsabila Florica Ivașcu preia niște lăzi cu mere sosite de la Baia Mare. Domină curățenia și ordinea peste tot. Aici preparatele și semipreparatele se primesc de la altă unitate (121), care are laborator. Azi au venit 15 kilograme lobătură de sarmale, alte 15 kilograme tocătură pentru chiftele, 5 kilograme sarmale nefierte. „Avem frecvent salată de cartofi, pastă de brînză și foarte căutata pastă de pește. Din păcate nu mai primim de vreo săptămînă, deși comand mereu la abator, congelate cu legume pentru ciorbă. Cînd primim, vindem zilnic vreo 200 de pungi". Senzația plăcută de îngrijire a localului și a celor care servesc este fără pată. Se poartă chiar și ecusoane.

Restaurantul cu autoservire din spatele gării este unitatea nr. 99 a I.C.S.A.P. Oradea. Pe șeful de unitate Adalbert Gardo îl găsim în biroul său, dormind adînc, pe caloriferul îndeajuns de lat peste care așezase o șubă. Ți-e și jenă să te mai oprești la faptul că nu poartă ecuson. Doar n-o să-l poarte și cînd doarme ?! Se dezmeticește, cu drăgălașă încetineală, apoi se scuză că a lucrat toată noaptea, de ieri dimineață, la preparatele cu care, azi, a deschis o expoziție culinară în local. „Aproape în fiecare lună facem cîte o asemenea expoziție", ne spune. Azi a expus drob de măduvioare, preparate din pește, friptură de iepure, friptură de gîscă. Domină exponate cîteva feluri de fripte întregi, decorate cu maioneză și legume. Comisia de control al oamenilor muncii, din care, în afară de Victor Borza, mai fac parte Ioan Barna și Ioan Pusta — toți de la Secția I. 5 C.F.R. — constată că vesela trebuie înlocuită în proporție de vreo 70 la sută. Registrul unic de control se prezintă de fiecare dată la serviciul comercial al întreprinderii (?!?). Procesele verbale poartă doar un număr de intrat, urmat de anul respectiv. Nu se trece nici măcar luna, necum ziua. Cineva are grijă să nu se mai poată ști la cîte zile după control ajunge registrul la

O zi dispecer la I. T. B.

S-a pierdut un autobuz

Dispeceratul central al Întreprinderii de transport București, joi, 6 martie. Ne-am zis că o zi petrecută în „statul major" al circulației mijloacelor I.T.B. ne poate oferi unele răspunsuri la cîteva din problemele pe care le ridică, nu de azi, de ieri, transportul bucureștean. Cum se „vede", de pildă, circulația, pe o linie sau alta, de la pupitrele dispeceratului și ce măsuri imediate se pot lua ? Care este calitatea informațiilor culese de dispeceri și care este calitatea deciziilor luate pe baza acestor informații ? Cum se desfășoară programele și graficele menite să ne asigure oră de oră (și nu la o oră) un transport civilizat, de fapt, transportul de care avem nevoie ?

Sînt cîteva dintre întrebările pe care ni le pusesem, înainte de a începe o zi de lucru alături de dispecerii I.T.B., cu sentimentul că de munca celor de la pupitru depinde, într-un fel sau altul și mai mult sau mai puțin direct, ziua de muncă a fiecărui bucureștean.

Ora 6,30.

Despre circulația pe linia de autobuze 131, linie asistată, experimental, pe calculator (atîta vreme cît durează experimentul, ni se pare potrivit cuvîntul asistat și nu dirijat), Nicoleta Dună, dispecer în schimbul unu, ne spune următoarele : „Primul autobuz a ieșit în traseu la ora 4,30, la ora 5, ultimele autobuze au completat parcul : 33 de autovehicule". După o oră și jumătate însă, parcul nu mai era complet, „căzuseră" 3 autobuze. Pe două dintre acestea, tururile 2 și 16 aveam să le căutăm o zi întreagă pentru a afla amănunte despre defecțiunile care le-au scos din traseu.

Ora 7,15.

Dispeceratul comunică A.D.P.-ului 1 că pe străzile Lemnea, Occidentului, Tudor Ștefan și Brîndușelor sînt mari praguri de gheață care împiedică circulația autobuzelor, 135 și 235 fiind chiar deviate. Oră de vîrf. Pe Bd. Magheru, la fiecare 10 secunde trece un vehicul I.T.B. Viteza comercială pe linia 131 este de 17 km pe oră. Sub acest plafon se înregistrează pierderi nu numai pentru călători, ci și pentru I.T.B. : în jur de un milion de lei.

Ora 7,30.

Institutul meteorologic comunică : „Vremea se va încălzi ușor ; cer variabil, nu se vor semnala precipitații ; vînt slab pînă la moderat ; temperatura în cursul zilei, pînă la 6—8 grade".

Ora de vîrf din circulație se simte și în cele trei încăperi ale dispeceratului. Cantitatea de informații crește și deciziile se înmulțesc pe măsura desfășurării evenimentelor din trafic. Un dispecer trebuie să fie sănătos, calm, inteligent, prompt, plin de tact și în orele de program, 12 cu 24, ca la C.F.R. Să uite că are familie, că trebuie să gătească, să facă piața și mai ales să nu uite că scuza „am întîrziat din cauza I.T.B.-ului" nu ține la I.T.B. ca să nu i se poată reproșa că n-a făcut el totul pentru ca linia cu pricina să meargă ca pe roate.

Ora 7,55.

Pe linia 131, pe lîngă cele 3 autobuze intrate la depanare, au mai ieșit două din traseu. La capătul de linie, în aceste situații, ar trebui să se facă redistribuiri, în funcție de mașinile rămase în circulație, mărindu-se astfel intervalul dintre autovehicule.

De la șeful de tură aflăm : „La 7,57, rețeaua de contact în punctul str. Dr. Sergiu a fost avariată : o sîrmă suplimentară a fost smulsă de pantograful unui vagon de tramvai. Pantograful avea joc la bază". Urmări : s-au blocat liniile de tramvai 3, 4, 6, 10, 20, 24, 27, 34, 35, 45 — cu sensul str. Sevastopol. Dispeceratul intervine și, în zece minute (vom afla apoi), se reia circulația. În grafic se reintră însă peste aproximativ o oră. Dacă se va reintra, ținînd seama de faptul că, după orele de vîrf, o bună parte din mijloacele de transport respective se retrag. Pînă una alta, liniile afectate (cele mai multe de o deosebită importanță pentru traficul bucureștean) sînt blocate, celălalt sens avînd și el de suferit. Mă întreb : jocul pantografului nu putea fi înlăturat din timp? Pe moment, la dispecerat află ce și de ce se întîmplă în trafic. Ce și de ce se întîmplă în exploatări e o cu totul altă poveste.

Ora 8.

Teleconferință pe întreprindere. Din raportul inginerului Nicolae Stoia, șeful secției, reținem că azi, 6 martie, au ieșit în traseu cu 2 tramvaie mai puține decît au fost programate, troleibuzele cu 2 mai multe iar autobuze cu 92 mai puține. (deși exploatarea respectivă a dat o diferență de numai 52 autovehicule)". Diferența, în ceea ce privește numărul de autobuze, poate avea mai multe explicații : defecte înregistrate în primele ore ale dimineții, întîrzieri la ieșirea din garaje. Cercetările dispeceratului vor lămuri lucrurile în ziua următoare. Pînă una alta, 92 de autobuze lipsesc din trafic și lămuririle ulterioare nu le pot ține locul. În această privință, lucrurile sînt clare : o zi pierdută nu poate fi recuperată. Ea rămîne așa cum e, o zi pierdută.

Ora 8,45

Pe 131 circulă 25 de autobuze, dintre care doar 12 au echipamente (stații) care permit urmărirea lor pe calculator. Practic, deci, numai cele 12 autobuze sînt „vizualizate" pe ecranul terminalului calculatorului, celelalte 13 putîndu-se afla oriunde, mai aproape sau mai departe de autovehiculele cu echipament. Deciziile dispeceratului sînt luate în consecință. Informațiile trunchiate duc la hotărîri pe aceeași măsură. Este motivul pentru care se vorbește despre introducerea calculatorului pe linia 131 ca despre un experiment. Motivul pentru care experimentul ține de aproape doi ani de zile este calitatea slabă a acestor echipamente, fabricate de Secția industrială automatizări și telecomunicații Brașov, echipamente pe care, sincer vorbind, nici șoferii nu le prea agreează, ca să nu spunem că nu le agreează deloc, fiindcă îi ține din scurt. Inginerul Călin Ștefănescu, șeful dispeceratului, spune : „Pînă acum trei ani, dispeceratul nostru era ca o cîrtiță, astăzi, posibilitățile noastre de informare au crescut. Avem nevoie de informații corecte, precise, calitatea deciziei ține de aceste informații. Traseul are 9 balize, un fel de emițătoare radio. Cînd autobuzul intră în raza ei de acțiune echipamentul de la bord recepționează codul balizei, îi memorează. Deci, fiecare autobuz echipat cu o asemenea stație apare pe ecranul display-ului. Nu insist asupra datelor tehnice. Pentru circulație este important că noi putem urmări, putem cunoaște în fiecare moment locul mașinii în traseu, putem interveni imediat. Din nefericire, fiabilitatea acestor echipamente aflate la bordul autobuzelor este foarte scăzută. Din această cauză nu toate autobuzele beneficiază de ele și experimentul nostru s-a prelungit. În acest an însă, întreaga autobază Șerban Vodă — parcul și dotările — vor fi trecute pe calculator. Deocamdată, legătura o ținem cu autobuzele ale căror echipamente funcționează. Prin ele aflăm și ce autobuze sînt defecte, gradul de încărcare, zonele de mare aglomerație, adică punctele de conflict. Cînd un echipament nu-și schimbă codul balizei, eu consider mașina blocată". Deocamdată, experimentul se arată a fi util pentru specialiștii dispeceratului, o școală pentru vremea cînd întreaga circulație va beneficia de calculator.

Ora 10,40.

Nicoleta Gună : „Este o zi grea pentru 131. Pînă la ora 10,30, „au căzut" 8 mașini cu echipament și două fără, deci 10 mai puțin din parcul prevăzut pentru ora aceasta". Inginera Lidia Lăzăreanu, care se ocupă de compartimentul urmărirea automată a autovehiculelor, descrie linia 131 : „Linie dificilă ,aglomerată, care preia un flux mare de călători, traversînd Bucureștiul printr-o zonă de mare aglomerație — Piața Unirii — Piața Romană — și legînd Șoseaua Olteniței de Piața Scînteii".

Dispeceratul continuă să culeagă informații, în principal, de la capetele de linie. Raportările se fac la orele 7, 13, 16, 18, 19 și 23. Cei care raportează, în primul rînd, sînt controlorii de la capătul de linie. În funcție de aceste raportări se iau și deciziile dispeceratului. Inginerul Călin Ștefănescu : „Pe liniile unde avem un singur controlor, de pildă, linia troleibuzului 85, luăm de bune informațiile acestuia. Este vorba de informațiile de rutină, care privesc traficul. Nesincerităta este amendată prin raportul la teleconferință și prin sancțiuni administrative".

Ora 13

Pe linia 131 circulă doar 10 autobuze din 21 cîte prevede programul. Timpul de așteptare se dublează și, dacă mai adăugăm circulația dificilă din centru, aproape de o nouă oră de vîrf, se și triplează. O întreb pe Nicoleta Gună cum vede această linie. „Este linia tineretului, media de vîrstă fiind de 35 de ani. Mașinile sînt mai îngrijite și se circulă mai bine, cred eu, deși

— NOI ÎN SLUJBA NOASTRĂ

Intransigenți față de lipsuri

Atrage atenția de la bun început, atunci cînd îți propui să privești cu luare aminte activitatea desfășurată de echipele de control al oamenilor muncii din județul Teleorman, seriozitatea cu care a fost ea concepută, exercitată și, în multe cazuri, finalizată. Înțeles ca un factor de educație civică, menit să vegheze asupra respectării legalității socialiste și a intereselor obștei, la creșterea continuă a răspunderii față de avutul societății, controlul oamenilor muncii a pus în evidență marile realizări obținute de județul Teleorman în procesul dezvoltării sale economico-sociale, precum și problemele care se cer în continuare rezolvate (mai ales în domeniile comerțului, serviciilor către populație, asistenței medicale și construcțiilor de locuințe).

Avînd obiective precise, rezultate din sarcinile stabilite de către Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste — îmbunătățirea activității de aprovizionare și servire a populației, repartizarea și folosirea judicioasă a fondului de marfă, a materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei, buna gospodărire a unităților etc. —, comisiile de coordonare a controlului oamenilor muncii au inițiat acțiuni de amploare, cu rezultate vizibile, au formulat mii și mii de propuneri și, după cum afirma tovarășul Ștefan Iancu, președintele comisiei județene pentru coordonarea controlului oamenilor muncii, au dovedit la cel mai concret mod cu putință, forța de care dispune opinia publică, valențele constructive ale unei democrații reale.

Echipele oamenilor muncii au semnalat cu promptitudine, de cîte ori a fost cazul, imperfecțiunile întîlnite în sfera comerțului de stat și cooperatist (slaba gospodărire a fondului de marfă, golurile în aprovizionarea cu anumite produse, unitățile care nu respectă regulile igienico-sanitare, practicarea de prețuri ilegale) ceea ce a dus la luarea de măsuri energice față de toți cei care s-au făcut vinovați pentru aceste abateri. Ori de cîte ori au constatat că anumite unități au pus în vînzare produse necorespunzătoare, că laboratoarele de carmangerie și cofetăriile — în special din cadrul ICSAAP Alexandria, ICSM Zimnicea, CPADM Roșiori de Vede și OJT Teleorman — n-au respectat gramajele și rețetarele sau că o serie de unități de desfacere din mediul rural (cele din Talpa, Scurtu Mare, Didești, Segarcea Vale, Răsmirești sau Plopii Slăvești) neglijează frecvent gospodărirea corespunzătoare a fondului de marfă și tolerează comportamentul neconform cu etica socialistă a unora dintre lucrătorii lor — echipele de control au informat cu promptitudine conducerile unităților și au cerut luarea măsurilor ce se impuneau. Aceeași intransigență s-a manifestat și în cadrul controalelor efectuate în domeniul prestărilor de servicii, scoțîndu-se în evidență lipsa unor servicii de calitate, insuficienta preocupare pentru asigurarea condițiilor materiale necesare unei activități la nivelul posibilităților și al exigențelor. S-au constatat — și s-au găsit grabnic căile de îndreptare — întîrzieri în executarea comenzilor precum și atitudini necuviincioase față de clienți în activitatea atelierelor de croitorie-comandă ale cooperativelor meșteșugărești „Răsăritul" din Alexandria și „Munca" din Turnu Măgurele, tarifarea cu suprapreț și întîrzierea comenzilor de spălătorie și curățătorie chimică (la Alexandria, Turnu Măgurele și Roșiori de Vede), precum și reparații de slabă calitate a obiectelor de uz casnic (la cooperativa „Progresul" din Roșiori, „Unirea" din Alexandria" și „Dunărea" din Zimnicea).

Exigența manifestată de oamenii muncii din cadrul echipelor de control se vădește și în semnalarea tuturor localităților în care nu sînt asigurate serviciile strict necesare către populație, ceea ce a făcut ca, pînă acum, aceste activități să fie lăsate pe seama particularilor care, adesea, au recurs la speculă, exagerînd prețurile și efectuînd lucrări de slabă calitate. Iată, așadar, că nu chestiunile de amănunt, „găselnițele" îi interesează pe membrii echipelor de control, ci lucrurile de fond, adevăratele probleme care trebuie rezolvate, precum, de pildă, starea transportului în comun, domeniu în care autobazele ITA Roșiori și Videle, precum și IJTL Turnu Măgurele nu creează condiții propice acestei activități, prin nerespectarea graficelor de deplasare, fixarea mașinilor pe rute cu puțin înainte de plecarea în cursă, lipsa de curățenie în autobuze și stații, neremedierea la timp a unor defecțiuni.

Consfătuirea județeană care a reunit reprezentanți ai echipelor de contol al oamenilor muncii, conducători ai unităților controlate, membri ai Consiliului județean al Frontului Democrației și Unității Socialiste a reprezentat un moment de minuțioasă analiză a activității desfășurate de către echipele de control. S-a remarcat, cu acest prilej, faptul că, deși au contribuit la rezolvarea multor probleme de larg interes cetățenesc, echipele de control au neglijat anumite secioare importante de activitate, fapt ce a condus la perpetuarea unor stări de lucruri nedorite. Astfel, deși erau cunoscute gravele deficiențe din administrația locativă a municipiului Alexandria și orașului Zimnicea — privind recepționarea, întreținerea și repararea locuințelor, precum și modul în care o serie de asociații de locatari nu își respectă atribuțiile —, în acest sector nu a fost efectuat, de-a lungul unui întreg an, nici un fel de control. Același lucru este valabil și pentru felul în care a fost controlată activitatea din unele unități ale industriei alimentare (de industrializare a cărnii și laptelui, de bere, de legume și fructe, de morărit și panificație), ce au livrat produse de calitate îndoielnică, acceptate cu ușurință de factorii de decizie din comerț, care au aprobat desfacerea lor către populație deși, spre exemplu, mari cantități de bere aveau termenul de garanție expirat iar sucurile răcoritoare se aflau la limita de depreciere. Nici în domeniul ocrotirii sănătății nu s-a exercitat un control prea riguros, ceea ce a permis unor medici să nu respecte programul de lucru — mai ales la dispensarele comunale — sau să manifeste lipsă de operativitate în acordarea asistenței medicale.

Minusurile — la a căror remediere s-a și trecut — atrag atenția asupra unui fapt demn de luat în seamă : acolo unde controlul oamenilor muncii se desfășoară la nivelul cerințelor, deficiențele dispar cu timpul, în vreme ce, în sectoarele unde acest control nu este prezent, ele se agravează și se perpetuează. Viața este, așadar, aceea care evidențiază un adevăr de necontestat — totul depinde de oameni. Așa cum au existat și există în județul Teleorman echipe care au controlat chiar și de cîte zece ori unitățile care le-au fost repartizate, au fost și echipe care n-au efectuat nici un control sau au efectuat puține și de mîntuială. Cele 847 de echipe de control al oamenilor muncii — cîte activează în județ — reunind peste trei mii de membri constituie o forță capabilă să contribuie decisiv la remedierea unor stări de lucruri, să sugereze soluții și să pună umărul la transpunerea lor în viață. O primă dovadă o reprezintă faptul, lesne de constatat pentru orice trecător prin reședința de județ, Alexandria, că activitatea comercială de aici se desfășoară într-un mod civilizat, fără minusurile pe care ne învățasem să le numim inerente și care nu erau, în fond, decît forme ale neglijenței și nepăsării față de cetățean, de solicitările și firești lui pretenții. Cu experiența cîștigată, cu sprijinul de care se bucură din partea organelor județene de partid și de stat, activitatea echipelor de control al oamenilor muncii din Teleorman se cuvine continuu perfecționată, pe linia unei mai mari responsabilități, a continuității și eficienței — caracteristice fundamentale ale unui control care să fie atît preventiv, cît și nelertător față de acei care-și permit să trateze cu ușurătate pe beneficiarii tuturor bunurilor create în țară — oamenii muncii.

D.M. ALEXANDRU

---

sînt foarte puține. Sînt dimineți cînd, la Piața Sudului, dacă 2 minute nu vine un autobuz, se strînge lumea ca la meci. Nu-mi place că echipamentele de pe mașini se defectează prea repede și, astfel, deciziile noastre nu pot fi întotdeauna corecte".

Ora 13,30

Zi de primăvară. Mă despart pentru două ore de încăperile dispeceratului. Îmi lipsea forfota străzii. Cum se văd stațiile pline la dispecerat ? Cum sîntem noi, călătorii, văzuți în aceste încăperi din mijlocul Bucureștiului, în care dispecerii se ambiționează să ne ofere o circulație civilizată și nu reușesc decît într-o măsură mai mică decît aceea pe care și-o doresc. Nu bănuiesc că unul din răspunsurile care se pot da îl voi primi peste exact două ore.

Ora 14,30

De 25 de minute, la capătul lui 85, str. BaiculuI, n-a apărut nici un troleibuz. La „Electronica", schimbul doi se așează la rînd și așteaptă. Troleibuzul 85 leagă două gări ale Bucureștiului, Gara de Est de Gara de Nord. Acum nu leagă nimic, pentru că nu vine. Este 14,40 și o întreb pe controloarea Mia Căpățînă ce se întîmplă. „Blocaj la Universitate toarăsu', eu, cînd am venit, la ora 2, așa am găsit, mai mult nu știu". În vremea asta, un ins cu două valize îi promite că îi dărîmă cosmelia, cosmelie în care se mai înghesuiau vreo cinci persoane pline de voie bună și cu totul insensibile la faptul că de trei sferturi de oră nu venise nici un troleibuz.

Ora 15,30

Din nou, la dispecerat. Relatez șefului de secție, inginerului Nicolae Stoia, întîmplarea de la capătul troleibuzului 85. Eram curios: cum a fost informat Dispeceratul central de controloarea Mia Căpățînă. N-a fost informat. Dispecerul Daniel Mirea telefonează controloarei: „A fost ceva deosebit în jurul orei 14,30 pe linia lui 85?" Răspuns: „Doar 15 minute în gol, de la 14,15 la 14,30". Fie și așa, faptul că între două troleibuze intervalul de 7 minute se dublase să însemne chiar „nimic deosebit"? Insist să se apeleze la memoria controloarei, menționînd că acolo, în discuția avută, mă prezentasem și precizasem că merg la dispecerat, „Și acesta era un lucru pe care trebuia să-l anunțe controloarea" — afirmă inginerul Nicolae Stoia.

Următorul telefon ne apropie de jumătatea adevărului, Mia Căpățînă „recunoscînd" un gol de 20 de minute. Cît despre blocajul de la Universitatea, nici vorbă, nu se înregistrase așa ceva.

După aproximativ o oră, controloarea de la capătul tramvaiului 1 (Abator) avea să piseze realmente dispeceratul, intrigată de faptul că nici un tramvai nu sosește de mai bine de 10 minute.

Două moduri de a-ți face datoria, două moduri de a respecta călătorii, ambele cu urmări asupra sistemului de informare al dispeceratului, ale căror intervenții, repetăm, depind de calitatea informațiilor primite, de calitatea controlorilor. În acest fel, ritmicitatea nu mai este aceea din programe, și nici nu se mai poate vorbi de ea, dacă adăugăm la faptele de indisciplină, blocajele datorate defecțiunilor sau aglomerației din orele de vîrf. Conducătorii auto, ni se spune, sînt plătiți la numărul de curse și în felul acesta este o adevărată goană, la capătul de linie, după ștampilele care să ateste cursele efectuate. Pentru calitatea cursei însă nu există nici o ștampilă. Autobuzele sau troleibuzele pot merge lipite „bară de bară", unele goale, altele pline, în indiferența unora dintre controlori care au și uitat să mai scadă cursele celor ce ajung, la capăt mai devreme decît prevede graficul, fapt care ar mărturisi și calitatea necorespunzătoare a cursei.

Ora 16

Din autobuzele programate, au rămas în traseu 640. Exploatarea de autobuze susține că ele sînt 674. Diferența de 34 trebuie cercetată. La troleibuze sînt în traseu 231. Tramvaiele stau cel mai bine: 402 la dispoziția călătorilor.

Pentru cel de-al treilea compartiment al dispeceratului — depanarea — ziua a fost de gravitate medie: 11 evenimente în rețea, toate cu influențe asupra ritmicității.

Din nou despre ritmicitate. Inginerul Călin Ștefănescu : „Sînt, în primul rînd, cauze obiective: stopuri, blocaje, evenimente mai mari sau mai mici. Cînd urmează după un gol mare, primul mijloc de transport este ajutat de un al doilea, dar se va crea un gol în continuare și așa mai departe. Teoria spune că abaterile de la ritmicitate se propagă în avalanșă. Noi căutăm să rupem această avalanșă la capetele de linie. Eficiența controlorilor de la capătul de linie depinde de priceperea, de conștiinciozitatea lor, dar și de posibilitățile de manevră pe care le au. El reface ritmicitatea mereu după sosiri, făcînd un calcul elementar". Cine îl face, zicem noi, gîndindu-ne că, așa cum arată, uneori, ritmicitatea nu e în nici un fel, nici refăcută, nici cîrpită.

Ora 16,30

Pe linia 131, din 33 de autobuze programate, circulă numai 26.

Îl întrebasem dimineața pe inginerul Ștefănescu dacă se poate „pierde" un autobuz. Se poate, ne răspunsese, invocînd imperfecțiunile sistemului informațional. Realitatea îl confirmă: nici pînă la ora aceasta nu reușim să aflăm unde au dispărut tururile 2 și 16. Acum se afirmă că dimineață nici n-au ieșit, unul din cauza cauciucului, altul din cauza electromotorului. E limpede că în privința primului avem de-a face cu o „informație eronată", mai puțin eufemistic exprimat cu o minciună, fiindcă un cauciuc se putea înlocui peste noapte, chiar și la garajul Șerban Vodă care se pregătește sufletește să-și aștearnă activitatea pe calculator. După 20 de minute, șeful de stație Șerban Vodă nu poate să ne spună nimic despre cele două autobuze. În plus, nu găsește nici raportul de dimineață.

Desigur, cele două autobuze n-au fost furate. Ele s-au „rătăcit" datorită lipsei de responsabilitate a celor ce trebuiau să le administreze. În acest caz, tehnica ultramodernă se va arăta cu totul inutilă, pentru că un calculator va programa ceea ce i se va da și nu va opera asupra conștiinței unuia sau altuia.

Ora 17

Pînă la această oră, s-au defectat 177 de autobuze (cele mai multe aparținînd garajului Titan — 57), 22 de tramvaie, 43 de troleibuze. Încă e bine. Ieri, din aproximativ o mie de autobuze, se defectaseră peste trei sute.

Tot în jurul acestei ore, un pantograf defect blochează circulația pe Mihai Bravu, între Șos. Iancului și Vatra Luminoasă. Este blocajul care o alarmase pe controloarea de la capătul liniei 1. Se va reveni la o circulație cît de cît normală în jurul orei 19.

Ora 18

Răsfoiesc notițele și observ că pînă la ora 14, 6 din 15 troleibuze, aparținînd de garajul Bucureștii Noi, au părăsit traseul. Îmi aduc aminte de un calcul al inginerului Ștefănescu, calcul din care reiese avantajul tramvaiului față de troleibuz: Un tramvai V 3 A transportă 300 călători, la capacitatea maximă, și are o lungime de 28 metri; un troleibuz articulat are 16,5 metri și transportă 162 călători. Deci 2 troleibuze — un tramvai. Dezvoltarea în viitorul apropiat a parcului mijloacelor de transport ține seama și de această realitate. El va crește cu 20 la sută pînă la 15 aprilie, cu pondere la tramvaie, autobuze și maxi-taxi, ultimele ajungînd la un număr de 125.

Ora 19

Spre seară, inginerul Ștefănescu face cîteva socoteli simple privind economiile de care s-ar bucura industria bucureșteană, dacă s-ar reduce numărul întîrzierilor datorate transportului, pe numai un an. Calculul, deși, aproximativ, este elocvent în privința pierderilor deși nu are în vedere și altele cum ar fi timpul și nervii cetățeanului. Cifra nu este în avantajul I.T.B.-ului, dacă am face un calcul superficial. Dar nu despre asta este vorba, ci de adevărul că întreprinderea care se străduiește să transporte zilnic o „populație" de peste 3 milioane de călători trebuie să fie o cauză a tuturor. Și ne gîndim doar la numărul mare de autobuze „căzute" în traseu, fie din pricina slabei calități a reparațiilor, fie din lipsa pieselor de schimb. Este un adevăr pe care unii dintre furnizorii I.T.B.-ului trebuie să-l aibă în vedere gîndindu-se că întîrzierile personalului propriu se datorează și acestui fapt.

Așadar, într-o singură zi, la Dispeceratul central I.T.B. află o mulțime de lucruri. Poți afla ce se întîmplă, dar nu întotdeauna de ce se întîmplă astfel. Nu știu, printre altele, cum s-a făcut că două autobuze, în loc să intre în trafic, au dispărut ca într-o scamatorie. N-am aflat, deasemenea, de ce există atîtea nepotriviri între ceea ce raportează exploatările și ceea ce efectiv pun ele la dispoziția călătorilor. După cum, n-am înțeles de ce controlorii de la capătul de linie nu sînt ei înșiși mai riguros și mai eficient controlați, spre binele cetățeanului, dar și al dispeceratului care s-ar bucura de informații corecte și, deci, utile.

În sfîrșit, ca să revenim la ceea ce ne propusesem, mărturisim că de la Dispeceratul central al I.T.B., lucrurile se văd cam la fel ca dintr-o stație de tramvai, autobuz sau troleibuz, spre lauda unor oameni ce nu vor să-și fure căciula — am numit dispecerii — oameni care vor să convingă, prin priceperea și corectitudinea lor, că azi e o bună experiență pentru mîine, dar care, uneori, sînt dezamăgiți să constate că, din punct de vedere al transportului în comun, zilele seamănă, totuși, între ele.

RĂZVAN BĂRBULESCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● Muncitorul **Tache Stoica** de la Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, tatăl fericit al unei fetițe de curînd adusă pe lume, ne atrage atenția asupra unui aspect doar aparent banal: lipsa din unele magazine de specialitate a sticluțelor gradate, foarte necesare, chiar indispensabile în alimentarea corectă a sugarilor. „I-am cumpărat fetiței mele tot ce i s-a trebuit — ni se destăinuie în continuare omul —, numai sticluță gradată n-am putut găsi în nici un chip în tot Ploieștiul, nici în comerț și nici în farmacii".

● Spicuim din răspunsul trimis de **Circumscripția financiară a municipiului Timișoara**, vizîndu-l pe Emil Gaurean, cîteva rînduri puțin cam hazlii: „...În luna martie 1985, verificîndu-se debitele și plățile efectuate, se constată la poziția respectivă o diferență de debit neachitată: la taxa de teren de 10 lei și la ADAS clădire de lei 10, fapt pentru care organele fiscale s-au deplasat de nenumărate ori la domiciliul debitorului (probabil, e vorba de E.G. — n.n.), în vederea încasării sumelor restante. Neființd găsit la domiciliu, i-au fost întocmite și introduse în cutia poștală înștiințări de plată. Debitorul nu a binevoit să se prezinte pentru a achita sumele restante nici pînă în prezent rămînînd cu un debit restant, la 31 XII 1985, de lei 20" ..

● Actorul **Dragoș Pislaru** din București, str. Dr. Lister nr. 52, în numele mai multor părinți din Sectorul 5, propune organelor în drept să reanalizeze măsura privind desființarea Grădiniței de copii „Aurora" și, eventual, să revină asupra hotăririi, întrucît i se simte acut nevoia, cu atît mai mult cu cît respectiva unitate era singura grădiniță cu program prelungit din întregul cartier.

● Referitor la adresa noastră nr. 1018/1985, privind memoriul formulat de numitul Anghelina Ion, prin care solicită aprobarea stabilirii domiciliului părinților săi în municipiul București, **Comitetul executiv al Consiliului popular al Capitalei** ne face cunoscut: Avînd în vedere numărul mare de pensionari existent în primul oraș al țării, precum și creșterea numărului de cereri din partea acestei categorii de persoane, Comisia municipală nu mai avizează favorabil schimbarea domiciliului din alte localități în municipiul București pentru persoanele vîrstnice care vor să se stabilească la copii sau la alte rude apropiate.

● Un răspuns prea puțin clar, mai bine zis în doidoni, primim din partea I.C.A.B. la articolul „Am lăsat-o baltă" publicat în nr. 3/1986 al revistei Flacăra. Printre altele, în respectivul răspuns se precizează: „Situația exactă de la blocul OD 1 din Drumul Taberei nr. 120 este cea din schița anexată (... dar care schiță lipsește cu desăvîrșire — n.n. —, fiind, probabil, uitată în birou la expeditor...). Scoaterea din funcțiune a rețelei electrice ce alimentează lămpile din zona parcării s-a făcut cu ocazia unor lucrări de deviere a canalului termic, lucrare ce nu a fost executată de întreprinderea noastră... (...), cei ce au executat canalul termic aveau datoria să repună în funcțiune tot ce au afectat odată cu executarea lucrărilor respective"... etc. etc. Sînt înșirate toate datoriile altora, numai ale I.C.A.B. nu, motiv pentru care sîntem îndreptățiți să solicităm un alt răspuns, mai complet, mai clar și mai ferm. Așa cum prevede legea, adică fără omisiuni.

● Am extras din referatul de cercetare asupra scrisorii Mariei Delescu, referat trimis ca răspuns de către **Consiliul popular al județului Suceava:** Prin decizia 132/8.XII.1985, petentei — muncitoare la Întreprinderea de tricotaje „Zimbrul" Suceava — i se face cunoscut că, începînd cu 6.01.1986, i se desface contractul de muncă, în condițiile art. 131, pct. 1 din Codul Muncii. În urma analizei efectuate la fața locului, conducerea unității a revenit asupra deciziei menționate și i-a prelungit contractul de muncă încă 3 luni, pînă la 1 aprilie 1986, timp în care M.D. se angajează să-și îndeplinească normele de muncă stabilite. Cauza propunerii desfacerii contractului de muncă fusese indicele slab de realizare a normelor de muncă în 1985 (85 la sută).

● Revenind, deunăzi, în satul său natal (Crivina, comuna Burila Mare, județul Mehedinți), **Ion Cocoroiu** ne-a sesizat că lucrători ai oficiului poștal local nu-și fac datoria. Alertată de noi, **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Mehedinți** analizează situația la fața locului și, ca răspuns, ne trimite o declarație a aceluiași Ion Cocoroiu care glăsuiește astfel: „... am fost indus în eroare de părinții mei. Mă declar satisfăcut de serviciile salariaților Oficiului Burila Mare, retrăgîndu-mi nemulțumirile ca fiind nereale". Întrebarea și nedumerirea noastră: Cînd a fost dumnealui, I.C., corect: atunci cînd ne-a scris sau după aceea?! De ce n-a reflectat bine înainte de a ni se adresa?

● Ne scrie ciobanul **Costică Vreme** din Certești, județul Galați, și ne spune că, în conformitate cu prevederile legale (Decretul nr. 29/1976), îngrijitor fiind de peste 24 de ani la turma de oi a C.A.P.-ului, are dreptul să crească, fără plată, în aceeași turmă a unității, 10 oi adulte și 3 mieluțe pentru înlocuire. Cu toate acestea, vreme de 2 ani, conducerea C.A.P. din localitate i-a reținut din retribuția lunară cîte 500—800 lei, cică pentru păsunat. În anii 1983 și 1984, pentru cele 12 oi ale mele — zice omul — am fost pus să plătesc pe nedrept cîte 70—100 lei de cap de oaie. Eu muncesc cinstit și corect, ducîndu-mi de fiecare dată la bun sfîrșit planul și angajamentul, și de aceea aș dori să știu și eu: de ce mi se opresc atîția bani din retribuție și de ce la noi, în C.A.P. (președinte Valentin Ghinea), nu se respectă legea?

● În ziua de 7 ianuarie 1986, m-am dus la depozitul de combustibil din localitate spre a cumpăra lemne și cărbuni pentru mama mea bolnavă. La rugămintea adresată șefului de depozit, tovarășului Bratu, de a-mi permite să încerc într-un loc unde cărbunii aveau mai puțin praf și impurități, dînsul s-a făcut roșu de mînie și mi-a aruncat în obraz aceste cuvinte jignitoare: „...eu nu cred că dumneata ești profesor; cred că ești geambaș!"... E puțin spus că am rămas perplex, mai ales că replica nemeritată a interlocutorului meu n-avea nici o legătură cu subiectul discuției sau cu tonul corect cu care i-am vorbit eu. Mi-a pierit cheful de a mai cumpăra orice fel de cărbuni și am plecat acasă, gîndind cu tristețe la o astfel de atitudine. Vă las pe dumneavoastră s-o apreciați. (Prof. **Arghir Dorin**, municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, aleea Crinilor nr. 4).

● Pierzîndu-și deunăzi husa de la umbrelă și negăsind să cumpere alta din comerț, pensionarul **Anton Dumitru** din București, str. Popa Soare nr. 33, s-a adresat directorului fabricii producătoare — Întreprinderea bunuri metalice din Arad. „M-au emoționat de-a dreptul — ne mărturisește omul — înțelegerea și promptitudinea manifestată față de mine: pe 22 ianuarie a.c., după foarte puțin timp de așteptare, am primit o husă nouă. Pentru acest gest frumos, vă rog să-i transmiteți directorului I.B.M. Arad și întregului său colectiv mulțumirile și urările mele de bine".

● Am citit cu simpatie și atenție, în nr. 52/1985 al revistei Flacăra, relatarea tovarășului Nițu Eugen despre efortul de voință cu totul remarcabil, extraordinar, al fostului bolnav de poliomielită Nicolae Petcov de la C.S. „Voința" București. Din păcate, dînsul (N.E — n.n.) nu ne-a relatat și metodele de antrenament folosite, pe care ar fi util să le afle și alte persoane. (**Georgeta Dana Andreescu**, București, str. Aluniș nr. 21).

● Iată și cîteva rezolvări favorabile pentru cei care ne-au solicitat sprijin în clarificarea problemei lor locative: **Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu** ne înștiințează că inginerului Low Tiber, om al muncii la Întreprinderea de mașini unelte pentru presare și forjare, i-a fost repartizat, pentru el și familia lui, un apartament cu 3 camere în blocul 64 din zona Abator; **Consiliul popular al municipiului Petroșani** i-a atribuit lui Iulian Ionescu, încadrat în muncă la Întreprinderea de utilaj minier, căsătorit, avînd copil mic, un apartament confort 1, în Petroșani, str. Aviatorilor, bl. 17; **Consiliul popular al municipiului Galați** răspunde că sudorul Constantin Baltariu, om al muncii la IACMRSG, este trecut pe lista de priorități la poziția 7, urmînd ca în acest trimestru să primească din fondul de stat un apartament cu două camere și dependințe.

● Ne scrie muncitorul **Mihai Maftei** din Fălticeni, aleea Trandafirilor, bl. 8, sc. B, ap. 17: În apartamentul pe care-l dețin cu chirie încă din anul 1980, pregătirea mîncării și întregul meu necaz l-am făcut la un aragaz cu butelie împrumutată de la socrul meu, domiciliat la țară, căruia i-am restituit-o la sfîrșitul anului 1984, eu și întreaga mea familie rămînînd să ne pregătim masa la un reșou electric. Faptul că respectiva butelie e proprietatea socrului meu o dovedesc prin acte eliberate de Consiliul popular, la fel cum pot dovedi, tot prin acte, că niciodată n-am avut sau cumpărat butelie proprietate personală, că în tot decursul anului 1985 nici n-am primit tichete pentru schimbarea buteliei. Cu toate acestea, mi se refuză sistematic și categoric racordul aragazului la conducta de gaz metan ce trece, începînd din ianuarie a.c., chiar prin propria-mi bucătărie. Motivul invocat mereu: să predau butelia. De unde — vă întreb eu pe dv. —, dacă eu n-am avut și nu am un asemenea obiect?

● Reținem din referatul **Direcției comerciale a județului Gorj** trimis ca răspuns (neoficial, întrucît nu-i parafat — n.n.) la scrisoarea noastră nr. 227/1986, prin care Vasile Cucu din Tg. Jiu ni se plînge că a fost sancționat pe nedrept de conducerea ICS Mărfuri-Industriale Tg. Jiu: În urma cercetărilor efectuate de juristul nostru, s-a constatat că petiționarul are dreptate, în sensul că: 1. personal tov. Cucu Vasile, șef de complex la Magazinul general „Paringul", nu a dispus și nici n-a ridicat mărfuri fără documente legale de la Magazinul 202 Chimicale și, deci, neavînd nici un fel de vinovăție, dispoziția de sancționare disciplinară este nelegală și netemeinică; 2. în mod nelegal, prin programul de lucru stabilit și transmis de conducerea întreprinderii, nu i s-a acordat petiționarului o zi liberă pe săptămînă la care are dreptul, ceea ce contravine prevederilor art. 124 din Codul muncii. Față de cele arătate mai sus s-a dispus conducerii ICS Mărfuri Industriale Tg. Jiu anularea dispoziției de sancționare disciplinară și stabilirea corectă a programului de lucru pentru angajatul său.

Toate bune, numai că „răspunsul" nu suflă o vorbuliță măcar despre măsurile luate (dacă s-au luat!) cu acei tovarăși din conducerea ICS care, lucrînd birocratic, lipsiți de răspundere, au abuzat de funcția pe care o au. Așteptăm, deci, un răspuns complet, conform legii.

● În anul 1984, AEIV Cogealac și-a realizat și depășit planul, iar eu mi-am realizat planul de investiții. La restituirea garanțiilor pe respectivul an am fost trecut pe șiat și eu celelalte drepturi care decurg din depășirea planului, drepturi ce mi se cuveneau conform prevederilor legale în vigoare, dar cînd statul a fost trimis la DGAIA Constanța pentru aprobare, am fost șters! În 1985 asociația nu-și realizează planul, iar eu am fost obligat să particip din garanții cu o sumă parte la pierderi, cu toate că îmi realizasem și chiar îmi depășisem planul. Vorba proverbului: „Cînd e bine nu-i de mine, cînd e rău hop și eu". Oare, e corect? (Tehnician constructor Trisina Constantin, om al muncii la Asociația economică intercooperatistă viticolă Cogealac, județul Constanța).

● **UJECOOP Suceava**, ca răspuns Iadvigăi Drozdec și altor peste 30 de consăteni ai săi, care reclamă comportarea necorespunzătoare a gestionarilor Veronica și Valerian Moroșan de la magazinul mixt din Poiana Micului: Cele reclamate se confirmă în parte, motiv pentru care s-a dat dispoziție conducerii Cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Mănăstirea Humorului ca Moroșan Veronica să fie scoasă din formația de lucru de la magazinul mixt. Precizăm că Moroșan Valerian a deținut gestiunea acestui magazin pînă în luna decembrie 1985, cînd a fost înlocuit pentru introducerea în gestiune a 6 900 pungi-sacoșe p.v.c., fără documente, infracțiune pentru care a fost anchetat de organele de cercetare penală, deferit justiției și, condamnat la 1,8 ani închisoare corecțională, cu executarea pedepsei la locul de muncă.

● **Ștefan Costescu** din Constanța, aleea Garofiței nr. 7, bl. L 74, sc. A, ap. 4, semnalează faptul că din multe unități comerciale de specialitate lipsesc de la o vreme obertheinele pentru robineți, ceea ce face imposibilă înlocuirea la timp a celor defecte și stoparea pierderilor de apă potabilă ce se înregistrează la ora actuală în numeroase imobile. Soluția cumpărării unei noi baterii nu-i întotdeauna la îndemîna oricui și de aceea omul propune furnizorilor să analizeze situația și, împreună cu comerțul, să la neîntîrziat măsurile ce se impun.

● **De la Ministerul Comerțului Interior, Direcția comercială mărfuri alimentare, alimentație publică și ambalaje,** primim pentru revizorul-contabil Gheorghe Lupescu din Rîmnicu Vîlcea un răspuns ce poate interesa și pe alții și din care, printre altele, reținem: Problema perisabilităților la mărfuri alimentare era reglementată de O.M.C.I. nr. 13 din 21 februarie 1974, în listele anexe nr. 1 și 2. Astăzi, norma de perisabilitate pentru depozitare este de 0,03 la sută, în conformitate cu prevederile HCM nr. 190/1984. Același act normativ reglementează perisabilitățile în timpul transportului cafelei prăjite. Conform prevederilor O.M.C.I. nr. 136/1985, norma de consum tehnologic pentru operațiunea de măcinare este de 1000,7 kg cafea boabe prăjită pentru 1 000 kg cafea; cafeaua boabe prăjită poate fi prelucrată — măcinată — cu umiditate de 4 la sută.

● **Primim la redacție.** Subsemnata, Dr. Irina Chiriac, domiciliată în București, str. Uranus 101, S.5, sesizez următoarele:

În revista **Flacăra**, nr. 1604 din 14 martie 1986, la pag. 10, rubrica intitulată „Cap limpede", a apărut nota **Sfaturi pentru fiecare fumători**, în legătură cu un articol, apărut în revista **Magazin**, nr. 1481 din 1 martie 1986, **Climatul de studiu** articol pe care l-aș fi scris eu.

Precizez că articolul din revista menționată nu-mi aparține, fiind o compilare a lui Daniel Cocoru după broșura mea de popularizare **Cum învățăm?** (Ed. Medicală, 1983) pp. 35—39. Textul din **Magazin** la care se referă „Capul limpede" de la **Flacăra** nu-mi aparține și nu are contingență cu nici una dintre publicațiile mele științifice — peste 150 de titluri — apărute atît în țară cît și în străinătate și cu atît mai puțin cu acele publicate sub egida Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.).

Vă rog, în virtutea dreptului la replică, să publicați în revista dv. cele de mai sus. (Dr. **Irina Chiriac**, doctor în științe medicale, medic primar).

● În răspunsul trimis de **DPMOS Dîmbovița** la scrisoarea petentului Victor Popescu din Tîrgoviște se pare că există o contradicție evidentă. Reproducem: „La scrisoarea dvs. înregistrată la redacția revistei „Flacăra", sub nr. 7697/1985, vă comunicăm că, potrivit art. 10, litera d, din Legea nr. 1/1970, se consideră că are vechime neîntreruptă în muncă și personalul care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 zile de la data ieșirii din cooperativa de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator, cu acordul conducerii cooperativei. Prin urmare în astfel de cazuri vechimea în aceeași unitate se întrerupe cu toate consecințele pe care aceasta le implică, respectiv pierderea sporului de vechime și a alocației de stat pentru copii". Mărturisim sincer că nu mai înțelegem nimic! Cu atît mai mult cu cît omul în cauză susține în scrisoare că a fost... transferat în interesul serviciului de la cooperativa meșteșugărească la AMRCT Bacău.

● **Tribunalul județean Arges** ne informează că, drept urmare a scrisorii ce ne-a fost adresată de Cristea G. Ion din Baia Mare, prin care se arată nemulțumit de faptul că nu s-a executat creanța sa împotriva debitorilor Turcu M. Gheorghe și Turcu Floarea din Pitești, această creanță a fost executată, debitorii expediind creditorului întregul debit, cu recipisa PTTR nr 91 din 8 februarie 1986.

● Deși termenul legal a fost demult depășit, încă n-au răspuns la memoriile trimise spre competentă rezolvare: **Ministerul Sănătății** (scrisorile nr. 167, 176, 6035, 6130), **Ministerul Muncii** (38, 183, 6083, 6116, 6117), **Ministerul Educației și Învățămîntului** (9, 6125), **Consiliul popular al Sectorului 6** (6017, 6061, 6113), **Consiliul popular al județului Dîmbovița** (6058, 6191), **Consiliul popular al județului Bacău** (29), **UJCAP Vîlcea** (6069), **Trustul SMA Dolj** (6120). Reamintim tuturor că termenul legal de rezolvare este de maximum 30 de zile de la data primirii scrisorii. Nu luăm în considerație răspunsurile neoficiale, adică neparafate și nesemnate de cei în drept, așa cum ni s-au mai trimis.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Poșta redacției

Păsărică Viorica — Drobeta-Tr. Severin: Dacă doriți cu adevărat să vă reluați activitatea, adresați-vă Întreprinderii miniere Mehedinți. ● **Stanciu Roze-Mary** — Iași: Art. 32 din Regulamentul privind activitatea profesională a studenților prevede că „studentul poate să repete un singur an pe toată durata studiilor. În caz că nu promovează anul repetat sau alți ani de studii, este exmatriculat din instituția de învățămînt superior". ● **Londroman Emil** — Alba Iulia: Conform prevederilor art. 73 din Legea nr. 62/1974, autorii inovațiilor care prezintă importanță cu totul deosebită pot beneficia de o premiere echivalentă cu cel mult 3 retribuții tarifare lunare. Eventualele contestații se soluționează numai de către comisia din cadrul O.S.I.M. ● **Achimescu Gheorghe** — Alba Iulia: Adresați-vă ziarului „Romînia liberă" pentru pagina de Mică publicitate. ● **Baduca Ilie** — S.M.A. Gorneni, comuna Iepurești, jud. Giurgiu: doctorul la care vă referiți lucrează la Secția de radiologie a Spitalului dermato-venerian Berceni, București, str. Șerban Vodă. ● **Ciorăscu Aurelia** — com. Avrămeni, jud. Botoșani: Conform prevederilor Legii 58/1974, terenul respectiv trece în proprietatea statului. Biroul executiv al consiliului popular comunal poate să-l atribuie altei persoane prin decizie, cu plata taxei anuale legale. ● **Birsan Iulia** — Sighetu Marmației: Necunoscînd amănunte, nu ne putem pronunța. Cel mai indicat este să vă adresați notariatului de stat. ● **Cristea Ion** — sat Streinic, com. Tg. Vechi, jud. Prahova: În conformitate cu Decretul 70/1984, trebuie să vi se asigure 15 kg tărîțe pentru fiecare sută de litri lapte predați. ● **Volon I. Eugenia** — sat Cîrlomănești, com. Vernești, jud. Buzău: Pentru a putea fi înscrisă la drepturile de pensie trebuie să prezentați la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat Buzău actele doveditoare de vechime în muncă de la unitățile unde ați lucrat, din care să rezulte perioadele și retribuțiile realizate. Reconstituirea cu martori a vechimii în muncă o puteți face, conform Decretului 90/1960, dacă la data reconstituir'i sînteți încadrată în muncă.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (III)

Securitatea europeană

O componentă de importanță esențială a temei „Pace și dezarmare" din cadrul Anului Internațional al Păcii este înfăptuirea securității europene. De ce este așa — se știe. Bătrînul nostru continent, leagăn al civilizației moderne, a fost în același timp și zona de pe glob cu cele mai complexe relații interstatale și cu cele mai puternice ciocniri de interese, care au împins în două rînduri omenirea în războaie distrugătoare. Este deci normal ca asupra acestei regiuni a Terrei să se concentreze și astăzi în mod deosebit atenția constructorilor de pace, în primul rînd a europenilor înșiși, a tuturor statelor de aici, fără deosebire de orînduire socială, în scopul de a bara, prin eforturi comune, calea oricărui conflict armat. O astfel de conlucrare general-europeană pentru izbăvirea continentului de arme și de războaie și pentru promovarea de relații prietenești, de colaborare reciproc avantajoasă este nu numai stringent necesară, ci și pe deplin posibilă, ținînd cont și de faptul că Europa occidentală, după circa un sfert de veac de supremație americană — pe plan politic, în sectorul militar, în tehnică, în știință, în dezvoltarea economică și în alte domenii — pare a-și fi regăsit în ultimii ani individualitatea, profilul ei distinct, cadența și suflul propriu.

Ca țară europeană, direct și vital interesată de evoluția situației din această parte a globului, România a înțeles perfect însemnătatea uriașă pentru pacea lumii a realizării păcii și securității pe continentul nostru și a militat, încă din perioada interbelică, pentru înfăptuirea acestei securități. Chestiunea se pune cu deosebită acuitate în zilele noastre, cînd înarmările, și în primul rînd cele nucleare, au atins niveluri aberante și cînd primejdia unui război nimicitor planează asupra Pămîntului. În viziunea românească, securitatea europeană — a cărei realizare presupune instituirea unor noi principii de relații între statele continentului, în cadrul unui proces multidimensional, vizînd domeniile politic, juridic, militar, economic, cultural — înseamnă un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete, capabile să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forța din relațiile dintre statele din Europa, să ofere tuturor acestor state garanții depline că se află la adăpost de orice act de agresiune și de amestec din afară în treburile lor interne. În acest sens a acționat țara noastră și pentru pregătirea și desfășurarea, în 1975, a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, și pentru definitivarea Actului final al acestei conferințe, și pentru luarea de măsuri în spiritul documentului menționat în cei peste 10 ani care au trecut de la adoptarea lui. După cum se știe, România a luat inițiative de amplu ecou internațional avînd ca obiective înțelegeri cu privire la încetarea cursei înarmărilor, ieșirea din criza provocată de amplasarea euro-rachetelor, participarea tuturor statelor europene la negocierile de dezarmare, promovarea păcii și cooperării în Balcani, printre care și Declarația-apel româno-bulgară cu privire la realizarea în această regiune a unei zone fără arme chimice. Este, de asemenea, cunoscut că țara noastră a sprijinit propunerile și inițiativele pozitive ale altor state — cum s-a întîmplat, de pildă, cu propunerile Uniunii Sovietice —, s-a pronunțat pentru dinamizarea lucrărilor unor foruri consacrate dezarmării și securității în Europa (Conferința de la Stockholm și altele).

Toată această activitate a fost desfășurată de România cu convingerea că înfăptuirea pe continentul european a unei zone a păcii și a bunei vecinătăți, a colaborării și a prieteniei, libere de arme nucleare, de arme chimice, de baze militare și de trupe străine, ar avea, pe lîngă o imensă valoare intrinsecă în contextul general al făuririi păcii, pe lîngă o valoare de exemplu pentru alte regiuni de pe mapamond, și meritul de a dovedi că oricît de complexe ar fi condițiile geopolitice și strategice, înțelegerea și conlucrarea în făurirea păcii sînt pe deplin posibile. Împărtășind această convingere, președintele României spunea : „Este necesar să facem totul pentru dezvoltarea prieteniei și a colaborării dintre țările europene, pentru o Europă unită, pe baza respectării diversității orînduirilor sociale, a dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea pe care o dorește, fără nici un amestec din afară. Să facem astfel încît Europa, care a avut un rol primordial în făurirea civilizației moderne, să poată contribui și în viitor la dezvoltarea liberă a omenirii, la realizarea unei civilizații superioare, menite să asigure popoarelor bunăstarea, fericirea, libertatea, independența și pacea".

ION D. GOIA ■

Cîntatul terapeutic

Doctorul Marc Judson de la Universitatea din New York propune tuturor locuitorilor acestei încă frumoase planete un tratament ieftin și eficient pentru ameliorarea capacității respiratorii și, nu doar pentru asta. Cîntați cît vă ține gura, chiar dacă răcniți sau behăiți, cîntatul nu costă nimic, nu cere nici un fel de aparatură, nici măcar voce sau ureche muzicală. Cîntați deci de la zero la 100 de ani fără să vă faceți false scrupule că vă deranjați vecinii, singura care contează este convingerea că plămînii voștri vor deveni mai puternici — își îndeamnă medicul american actualii și virtualii adepți ai acestei culturale activități. Într-adevăr, plămînul este organul care îmbătrînește cel mai repede. La 90 de ani, chiar dacă n-ai fumat nici măcar un Carpați toată viața, capacitatea respiratorie se reduce cu patru cincimi, consecințele, bineînțeles negative, asupra întregului organism fiind binecunoscute. Oricine poate să cînte precedînd lansarea primei arii de o profundă inspirație. Cîntatul, spunea specialistul mai sus amintit, este indicat cu precădere stresaților, persoanelor chinuite de neliniști existențiale, care au o respirație timidă, fața palidă și extremitățile reci.

Cîntatul terapeutic are efecte benefice asupra creierului, în fond asupra tuturor componentelor bioritmice (fizic, intelectual și emoțional) care concură la desfășurarea muncii propriu-zise, fie că este vorba de ziaristică, de metalurgie sau agricultură. Cîntatul stimulează nu numai creativitatea ci și afectivitatea, așa că pe măsură ce ne lansăm în exerciții vocale ne vom iubi definitiv între noi. Cine cîntă zilnic cîteva minute cu gura larg deschisă, lăsînd corzile vocale să emită n-are importanță ce frază pseudomuzicală, însoțită eventual de iodlere rafinat gîlgîite, poate fi sigur că-și prelungește viața cu 5 ani. În paranteză fie spus, cîntărețul trebuie să nu bea cafea, să nu bea alcool, să nu fumeze, să nu se enerveze, să nu se surmenеze, să nu se subalimenteze, să nu se supraalimenteze, să evite stresul, poluarea și multe altele. În cazul fericit că cineva izbutește să îndeplinească toate aceste condiții, el își va prelungi fără discuție viața, și poate cu mai mult de 5 ani, fără să mai cînte.

IOAN ROȘCA ■

MUZEU

Muzeul central de istorie a Chinei din Beijing va dispune de un depozit special, amenajat în subteran, menit păstrării obiectelor de artă și altor valori colectate de muzeu pînă în prezent (tablouri, porțelanuri fine, giuvaeruri și obiecte decorative din aur, argint, jad și pietre prețioase). Este vorba de o construcție cu trei etaje realizată sub nivelul solului, dotată cu instalații moderne de control al temperaturii și umidității, cu sisteme automate de alarmă și stingerea incendiilor.

SIMENON

Puține sînt țările prin care Georges Simenon, cel mai prolific autor de romane polițiste, să nu fi trecut, deoarece el s-a condus după deviza „totul trebuie cunoscut și văzut." După șaptezeci de ani de viață agitată, în vîrstă acum de 83 de ani, G.S. trăiește retras la Lausanne, departe de lume. În plină formă intelectuală. G. S. scrie treizeci pînă la șaizeci de pagini pe zi, asta însemnînd cinci-șase romane pe lună.

ACCENTE ÎN LUME

„TORNADA ALBĂ"

„Tornada albă" este, de fapt, supertrenul viitorului și el a fost experimentat la sfîrșitul anului trecut, în R.F.G., pe tronsonul Bielefeld—Essen, atingînd viteza de 317 km/oră. Trenul aerodinamic cu aspect futurist, a cărui culoare albă este întreruptă de o panglică roșie, răspunde cu ușurință celor mai înalte exigențe. Fotoliile elegante, căștile pentru ascultat și sistemul videotex autonom, dușumeaua încălzită, perdelele electrice sînt cîteva detalii care demonstrează grija față de confortul călătorilor.

ELENA GRECESCU ■

Vom putea să dirijăm starea timpului?

Începînd cu jertfele aduse cîndva divinităților și terminînd cu „însămînțarea" norilor cu cristale de argint iodat, oamenii au încercat, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre, să găsească modalitatea de a dirija starea timpului. Cauzele care îi împing la aceasta sînt clare : dacă ar fi posibil să provocăm ploaia și să îmblînzim furtunile, am putea obține o balanță climatică mai justă. Secetele nu i-ar mai supune la foamete pe africani și pe alții, musonii din Asia n-ar mai tîri în mare pe țărani împreună cu recoltele lor. Dirijarea stării vremii îi s-a părut posibilă cercetătorilor din anii '50—'60, cînd rachetele meteorologice și computerele le-au dat posibilitatea să privească „înăuntrul" atmosferei. Multe țări, printre care Uniunea Sovietică și S.U.A., au început să elaboreze programe de influențare a stării timpului ; în principal, accentul a fost pus pe amintita „însămînțare" a norilor cu argint iodat pentru obținerea de picături de ploaie. Chestiunea era de a afla dacă modificările semnalate după aceea în starea vremii erau rezultatul acestor „însămînțări" sau erau consecința schimbării naturale a stării timpului. Eforturile de cercetare au continuat pînă în anii '70, cînd savanții au început să înțeleagă că, în această problemă, omenirea cunoaște prea puține lucruri. De aceea, cercetările s-au deplasat de la încercările de dirijare a stării timpului la prevederea (prognozarea) schimbărilor stării timpului și ale climei. Folosind forța și rapiditatea în acțiune a computerelor, apărute între timp, oamenii de știință au elaborat modele de ansamblu ale circulației atmosferei, expresii matematice ale interacțiunii atmosferă-oceane-continente. Pe orbite circumterestre au fost plasate instalații sensibile pentru observații asupra dinamicii atmosferei, iar meteorologii au început să culeagă date despre curenții marini și despre temperatura apelor oceanelor. Ca urmare, a început să se contureze o nouă înfățișare a sistemului climatic al planetei noastre, a cărui complexitate nici nu putea fi bănuită mai înainte.

În prezent, modelele climatice se folosesc pentru analiza uneia din influențele globale asupra climatului. Este vorba de încălzirea ce apare ca rezultat al așa-numitului „efect de seră". Acest fenomen este provocat de creșterea continuă a concentrației de bioxid de carbon în atmosferă. Se presupune că „efectul de seră" este o urmare inevitabilă a arderii de către om a combustibililor fosili — cărbunele și petrolul. Din păcate, aceste modele nu sînt perfecte, starea lor reflectînd neștiința, în actuala etapă, în procese climatice fundamentale cum sînt circulația căldurii în oceane și din oceane și transmiterea acestei călduri de către curenții oceanici în diferite părți ale globului pămîntesc. De aceea, savanții nu pot încă ajunge la o părere unică referitor la caracterul, la dimensiunile și la momentul producerii schimbărilor climatice așteptate. Totuși, specialiștii în studierea atmosferei sînt convinși că în acest sector se deschid perspective însemnate.

Pe lîngă modelarea climatică la scară mare, speranțe se pun în îmbunătățirea substanțială a prognozelor meteo zilnice și săptămînale, precum și a previzionărilor pe termen scurt și la scară redusă a unor fenomene ca trombele, inundațiile bruște și vînturile distrugătoare. Computere pentru așa ceva există, precum există și mijloace de sondare de la distanță. Iată cîteva măsuri preconizate de specialiști pentru anii care vin : lărgirea accesului savanților la computere care modelează trombele și uraganele și prelucrează cantități imense de date meteorologice, culese zilnic pentru prognozele operative ; lărgirea culegerii de date pentru modelele generale ale circulației atmosferice (sînt necesare, de pildă, cercetări prin satelit pentru determinarea profilului termic al atmosferei) ; instalarea unei vaste rețele de stații de radiolocație Dopler, capabile să „examineze anatomia internă" a norilor de furtună, să perceapă semnele vînturilor puternice și să stabilească deosebirile, în prognozare, dintre ploaie și grindină.

Totuși, vom ajunge cîndva să putem dirija starea vremii ? Potrivit opiniei lui Edward Lorenz, profesor de meteorologie și creatorul unuia din primele modele ale atmosferei, cel mai greu lucru îl reprezintă, în această privință, obținerea unui efect destul de mare, adică dirijarea stării timpului pe teritorii întinse și pentru perioade lungi de timp. Aceasta ar necesita cheltuieli enorme de energie — cu mult mai mult decît se aliberează prin explozia unor bombe cu hidrogen. Poate că — apreciază specialistul american — acest lucru va deveni, în principiu, posibil într-un viitor îndepărtat, dar e puțin probabil ca să și fie pus în practică...

ION CODRU ■

Tezaur lingvistic

Există o limbă americană ? Imensa majoritate a lingviștilor răspund negativ : nu, nu există o astfel de limbă. Americanii (cetățenii Statelor Unite) vorbesc limba engleză, însă cu unele particularități, de unde și numele de „engleză americană" sau de „variantă americană a limbii engleze". Practic, un englez și un american se înțeleg fără nici un fel de dificultăți de limbă, atîta doar că în S.U.A. se spune despre un englez că vorbește „cu accent englezesc", iar în Anglia despre o persoană venită de peste ocean — că vorbește „cu accent american". Dar cu toate că particularitățile de care aminteam nu sînt, după cele mai răspîndite opinii, suficiente pentru a se putea vorbi de o limbă diferită, oamenii de știință le-au luat totuși în considerație, alcătuind chiar dicționare bilingve americano-engleze. Însă un dicționar explicativ, un dicționar-tezaur al englezei americane nu fusese publicat pînă în zilele noastre. Și iată că, de curînd, în Statele Unite a apărut primul volum al unei astfel de lucrări, cuprinzînd literele A, B și C.

Ideea alcătuirii dicționarului datează încă din secolul al XIX-lea, dar specialiștii au început să se ocupe de realizarea lucrării în 1965, la Universitatea din Wisconsin. Autorii dicționarului — cercetători și redactori — au colindat întreaga țară, au fost în mii de localități — în orașe mari și mici, în sate, au răscolit cele mai îndepărtate colțuri ale Statelor Unite, înregistrînd dialectisme, variante lexicale, idiotisme. Valorificînd materialul astfel adunat, noul dicționar va deveni cea mai mare „colecție de americanisme", de cuvinte care au aparut sub influența diferiților factori politici, sociali și culturali în cele mai diverse medii și zone geografice. Dicționarul cuprinde hărți pe care sînt marcate cu puncte acele regiuni în care este caracteristică utilizarea unor unități lexicale sau a altora. „Lucrarea noastră lexicografică va fi o operă sui generis — afirmă redactorul ei șef, Frederik Cassidi. Limba este cel mai de seamă mijloc de comunicare între oameni, și de aceea este deosebit de important să i se păstreze originalitatea și coloritul. Sperăm să terminăm lucrarea pînă la sfîrșitul anilor '80. Vor fi 4 volume de dicționar propriu-zis : A-C, D-I, J-R și S-Z, plus un volum în care vom include bibliografia și aparatul critic".

Cu rare excepții, americanii, indiferent din ce stat ar proveni, se înțeleg bine unii pe alții. În S.U.A. nu există un dialect central, să zicem new-yorkez, cum există în Italia așanumita „italiană romană", adică italiana vorbită la Roma. Dar, după cum arată reprezentanții Societății Americane de Studiere a Dialectelor, engleza americană este deosebit de autonomă și de bogată, cu construcții și cu expresii idiomatice proprii.

Prin proporțiile și prin importanța ei, noua realizare a lingviștilor americani poate fi comparată cu Marele dicționar de la Oxford, care cuprinde cuvinte a căror utilizare este atestată încă din secolul al VII-lea ; ea înseamnă o cercetare istorică și geografică unică și va constitui un aport de mare preț la tezaurul limbii engleze.

ION D. GOIA ■

Steaua București, între primele 4 echipe de

VICTORIE LA HELSINKI

Superiori la toate capitolele, lucizi și ambițioși, fotbaliștii noștri au învins în deplasare pe Kuusysi Lahti cu 1—0. Autorul golului: Pițurcă

Autorii din teren ai victoriei : **Duckadam — Iovan, Bumbescu, Belodedici, Bărbulescu — Balint, Majearu (Bălan), Stoica, Bölöni, Lăcătuș, Pițurcă (Radu II)**

De la trimisul nostru

Misiune îndeplinită

În sfîrșit, a ieșit soarele și pe ulița fotbalului nostru ! Evenimentul era „prevestit" aici, cel puțin pentru acest meci de la Helsinki, de o primăvară atmosferică veritabilă, de un teren și o vreme care au permis echipei noastre campioane să etaleze un fotbal de clasă. Pe de altă parte, locul gratuităților sterile din meciul tur a fost luat acum în evoluția de ansamblu a Stelei de un fotbal aplicat la condițiile tranșante ale unui meci de calificare. Asta a făcut ca prima parte a meciului să stea sub semnul unei temeri reciproce a ambelor echipe de a nu primi gol, un prim gol care ar fi contat enorm. În strategia desfășurării ulterioare a întîlnirii. Treptat, Steaua și-a impus propriul joc, dovedind că merita calificarea în primul rînd prin mentalitatea de învingător pe care fiecare jucător și echipa în ansamblu au reușit s-o contureze tot mai pregnant, pe măsura trecerii timpului.

Este inutil, stimați cititori, să insistăm în acest succint comentariu de la fața locului asupra detaliilor acestui joc extrem de tensionat în care vioara întîi a fost echipa noastră campioană, întrucît transmisia radiotelevizată a fost cu prisosință edificatoare asupra forței ofensive, asupra ocaziilor (mai clare și mai mari decît la București) avute de jucătorii noștri, asupra superiorității de ansamblu a Stelei. Ceea ce putem însă aprecia „la cald" este tocmai această consecventă a antrenorilor Jenei și Iordănescu în a-i determina pe jucători să-și impună propriul lor joc, astfel încît nu adversarul să conducă ostilitățile din teren ci, dimpotrivă, să fie obligat să se subordoneze tactic cadenței imprimate de echipa noastră. Din acest punct de vedere, se cuvine subliniat gestul antrenorilor de a-l introduce în teren pe Bălan (min. 57), jucător rapid, inteligent și care „vede" foarte bine terenul. Prin această schimbare, jocul Stelei a devenit mai exploziv în atac, Lăcătuș a putut avea un „servant" pe măsură, iar fazele din treimea adversă au căpătat mai multă limpezime. În plus, Balint s-a văzut suplinit mai mult în faza defensivă, putîndu-se implica mai des și mai eficace în atac, așa cum s-a întîmplat și la faza golului.

Dar dincolo de orice considerație asupra tacticii, important rămîne în acest moment triumful echipei noastre campioane pe terenul și în fața unei adversare ce nu cunoscuse înfrîngerea în actuala ediție a C.E.E. ! Meritele Stelei nu sînt deloc atenuate de faptul că victoria sa era de domeniul evidenței, inclusiv în anturajul adversarilor noștri din această seară, unde se recunoștea cu onestitate imensa șansă avută de Kuusysi Lahti în partida de la București, ca și valoarea deosebită a echipei noastre campioane. Un interlocutor avizat, Marti Kuusela, antrenorul echipei naționale a Finlandei care, în acestă zile, a fost prezent la fiecare antrenament al Stelei pregătindu-se pentru... comentarea meciului pe canalul 2 al televiziunii, aprecia realist și cu simțul proporției, tocmai aceste evidente ale întîlnirilor dintre cele două echipe. Jucătorii finlandezi au mers pînă la capăt în tentativa lor de a deveni revelația Europei fotbalistice, dar a trebuit să se recunoască învinși de o echipă care, ce să-i faci, pe ansamblu a fost mai bună. Am îndrăzni să spunem că ar fi fost păcat pentru însuși spiritul de competiție ca nu Steaua ci adversara ei să se califice, deși în fotbal totul este posibil ! De fapt, întreaga atmosferă din jurul acestui meci era pregătită pentru o astfel de lovitură de teatru, numărul record de spectatori — peste 32 000, cifră fără precedent la vreun meci de fotbal în Finlanda — vorbind de la sine despre starea de frenezie în care era așteptată victoria echipei finlandeze, ca și despre breșa neașteptată făcută cu acest prilej de jocul de fotbal în pășunile, tradiționale aici, pentru schi și atletism.

Așadar, a doua expediție nordică a Stelei (după cea de la Veijle) în actuala ediție a C.C.E. s-a încheiat cu succes, dar, după cum se recunoștea imediat după meci în rîndul grupării noastre sportive, veritabila competiție abia acum începe. Din cîte am putut afla aici, pentru semifinale s-au calificat două echipe tot din nord — Aberdeen și Göteborg — așa că, statistic, sînt mari șanse ca echipa noastră să revină pe aceste meleaguri, care se pare că-i sînt prielnice. Jucătorii noștri ar prefera-o pe cea mai nordică, vechea noastră cunoștință, Göteborg ; nu de altceva, spun ei, decît pentru a-și putea rezerva călătoria în sud cu prilejul finalei care, după cum se

---

SAH cu Margareta Mureșan

„Kasparov trebuie să-mi mulțumească !"

— Deși ne cunoaștem de mulți ani, domnule Florencio Campomanes, este prima oară cînd vă provoc la o discuție pe îndelete. Știu că nu întotdeauna acceptați bucuros interviurile. În ce raporturi sînteți cu presa mondială de specialitate ? Deciziile luate în C.M. au fost îndelung comentate și ecoul intervenției președintelui FIDE a făcut înconjurul planetei : și aprecieri, dar și multe critici...

— E adevărat. Am avut parte și de cuvinte de laudă și de opinii nefavorabile. Subiectivismul unor cronici apusene m-a întristat. Uneori lipsa de informații exacte a denaturat miezul problemelor. Mereu se comentează deciziile FIDE ca fiind hotărîrile mele personale, de președinte, și se uită că ele aparțin în egală măsură și Adunării generale reunită la Congresele FIDE. Indiferent nu voi fi niciodată în fața criticilor dar, atîta timp cît tot ceea ce fac e ca să slujesc interesele șahului fără a uita însă că „Gens una sumus" sînt convins că nu voi fi abătut din drum de opiniile altora.

— Cum au fost apreciate eforturile dumneavoastră de înnoire a regulamentelor de joc, de organizare și de desfășurare a meciurilor și turneelor, concretizate prin reducerea ciclului CM de la 3 la 2 ani și introducerea noului ritm de joc cu două controale ale timpului ?

— Ideea acestor schimbări este aceea de a da șahului tempoul epocii noastre. Jucătorii au niște firi curioase. Atîta timp cît ciclul CM era la 3 ani, se plîngeau că este prea lung, acum din contră, că e prea scurt ! De fapt, greu nu este pentru campionul lumii, cum se spune, ci pentru cel ce trece prin turneele zonale, interzonale, ale candidaților și devine șalanger. El este cel suprasolicitat și nu mai are timp de activitate competițională în afara CM. Dar acesta este doar unul singur ! Toți ceilalți jucători invocă tot felul de motive. Explicația nemulțumirii lor este alta și anume că, din cauza CM, jucătorii pierd o parte din turnee și ei ar vrea să le joace pe toate ! Încă nu s-a încheiat nici un ciclu de 2 ani. Dacă vor apărea probleme serioase, eu voi fi primul care voi lupta pentru modificarea duratei. Aglomerarea de acum din CM este cauzată de vechiul ciclu la 3 ani, iar „vina" este a jucătorilor, a excelenței lor tehnici, a perfecțiunii în joc atinsă de Karpov și Kasparov.

— Noua delimitare a timpului de gîndire în partida de șah reprezintă doar o formă experimentală sau, în ciuda faptului că a stîrnit comentarii justificate privind scăderea calității jocului, este definitivă și după Olimpiada din Dubai ?

— Am avut un an experimental 1984—85. Rapoartele asupra turneelor cu timp de gîndire modificat au fost favorabile, așa că hotărîrea adoptată este și pentru Olimpiadă și pentru toate competițiile FIDE. Este o măsură care duce la economii, la reducerea problemelor organizatorice, la scăderea numărului de întreruperi și la dinamizarea jocului prin faptul că partidele au o finalitate imediată crescută. Să ne aducem aminte că și în anul 1983, cînd s-a introdus pentru prima oară ceasul de control în turneul de la Londra, s-a pus tot astfel problema scăderii calității jocului, dar adaptarea și-a spus apoi cuvîntul.

— Care sînt rațiunile datorită cărora dreptul la meciul pentru titlu, meciul-revanșă și calea desemnării șalangerului la titlul mondial diferă în competiția masculină de cea feminină ?

— Am studiat atent calea rezolvării acestui diferend. Dorința mea este să nu existe nici o deosebire, dar problemele organizatorice ridicate de ciclul anterior al CM și chiar de ultimele „zonale" și „interzonale" ne-au obligat la aceste modificări. Nu este vorba de discriminare. Întîmpinăm mari probleme organizatorice pentru concursurile feminine. Poate că situația ar fi alta dacă șahul feminin ar înregistra un salt valoric brusc, aidoma situației din tenis, balanța nu ar mai atîrna în favoarea bărbaților. În România există o situație fericită pentru că se acordă în egală măsură condiții practicării șahului și pentru bărbați și pentru femei și rezultatele se văd.

— Ce ne puteți spune despre meciul-revanșă ? Cum apreciați declarațiile campionului mondial Garri Kasparov ?

— S-a spus de nenumărate ori că datorită inițiativei mele s-a ajuns la meciul-revanșă ca la un element nou pentru Karpov, ceea ce nu este adevărat. Dacă priviți în documentele F.I.D.E., propunerea a existat și în 1978, 1981 și 1984, revanșa a fost tot timpul un drept al campionului, dar Karpov nu l-a revendicat pînă acum întrucît nu a mai fost învins ! În cadrul lucrărilor Congresului F.I.D.E. de la Graz, din 1985, s-a confirmat acest lucru. Kasparov ? Este un jucător care face adesea declarații expansive. Cu timpul, cînd va selecta mai atent informațiile și se va maturiza, altitudinea sa se va schimba. Kasparov este opusul lui Karpov : care are mai mult calm, este mai calculat și, poate, mai informat. Karpov este un jucător corect și activ, care timp de zece ani a fost campionul lumii. Poate să era necesară o schimbare. Lumea se obișnuise prea mult ca Anatoli Karpov să nu piardă. Kasparov trebuie să-mi mulțumească mie pentru că azi este campionul lumii, deoarece atunci cînd Karpov a declarat și cerut să se reia meciul, eu nu am cedat, nu m-am lăsat influențat și cei de-al doilea meci a avut loc și Kasparov l-a cîștigat.

— De ce se joacă la Londra și la Leningrad ?

— Jucătorii au hotărît așa. Mă surprinde și pe mine opțiunea lui Kasparov pentru Leningrad. Mereu a spus că nu vrea să joace la Moscova, unde e terenul lui Karpov, dar mă mir și mai mult că a ales Leningradul, care e „țara de baștină" a lui Karpov.

— Cum apreciați visita în România ?

— După treizeci de ani de contact cu jucătorii români, am vizitat pentru prima oară România. Am fost plăcut surprins de căldura și ospitalitatea cu care am fost întîmpinat. Am apreciat în mod deosebit entuziasmul organizatoric al unor pasionați ai șahului ca dr. Ilie Cristescu la Băile Herculane și prof. dr. doc. Pius Brînzeu la Timișoara. Am asistat la deschiderea Campionatului european de juniori, am stat de vorbă cu ziariști, jucători și organizatori și am înțeles adevărata motivație a performanțelor sportivilor României pentru ale căror succese internaționale vă felicităm. Discuțiile oficiale avute au fost fructuoase și au dus la deschiderea a noi căi de colaborare între F.I.D.E. și F.R.S.. Voi reveni întotdeauna cu plăcere în România

— Vă mulțumesc.

MARGARETA MUREȘAN

fotbal ale Europei. Şi lupta continuă!

Cînd adresăm Stelei felicitările pe care le merită, se cuvine să ne gîndim (nu în ultimul rînd !) şi la antrenorii Emerich Jenei şi Anghel Iordănescu !

FELICITĂRI COLEGIALE de la Craiova şi Dinamo

Intrînd în semifinalele C.C.E., performanţă de răsunet în fotbalul continental, Steaua a rămas să poarte mai departe, sperăm că şi mai sus !, ştafeta Universităţii Craiova şi a lui Dinamo Bucureşti, primele noastre echipe care au izbutit, în ediţii precedente, să pătrundă (în Cupa U.E.F.A. şi, respectiv, Cupa campionilor) pînă în aceeaşi fază a competiţiilor europene. În această idee, a continuării şi dezvoltării tradiţiei, la cîteva minute după superba victorie a Stelei în Helsinki, am luat legătura (telefonic) cu Silviu Lung, portarul Universităţii Craiova, şi cu Mircea Lucescu, antrenorul echipei Dinamo, rugîndu-i să ne împărtăşească primele impresii. Le dăm cuvîntul.

Silviu Lung :

„Ca şi cînd s-ar fi calificat Universitatea !"

— Silviu Lung, ai urmărit meciul cu Kuusysi ?

— Auzi întrebare, firește că l-am urmărit ! Acum, cînd mi-au mai trecut emoţiile, căci am avut destule, mă bucur ca şi cînd s-ar fi calificat Craiova !

— Chiar aşa ? !

— Niciodată nu mi-a plăcut să par altul decît sînt, deci nici acum ! Chiar dacă, pe plan intern, între Steaua şi Universitatea există o rivalitate, şi nu de ieri, de azi, în asemenea momente, cînd Steaua a rămas să poarte mai departe prestigiul fotbalului nostru, nu mă pot declara decît suporter al ei ! De aceea şi zic : bravo, Steaua !

— Cum ţi s-a părut jocul Stelei ?

— Matur. Steliştii nu s-au repezit spre poarta lui Korhonen, acest portar bun, dar şi atît de norocos !, ci şi-au păstrat calmul şi, fiind superiori, au cîştigat partida. Normal ar fi fost, după cîte ocazii au ratat, să cîştige mai clar, dar a ajuns, nu-i aşa, şi 1—0 ! Cred că ei au pregătit minuţios meciul. M-au impresionat în mod deosebit puterea lor de muncă şi ambiţia.

— Ducadam ?

— A apărat impecabil, fii fericit ! Dar şi fundaşii, în frunte cu Belodedici, l-au ferit de întîmplări mai puţin dorite ! Cred că, pe viitor, voi avea de furcă cu el pentru naţionala. Din posibilul nostru duel avînd de profitat numai echipa şi, firește, fotbalul românesc.

— Mulţumesc şi noapte bună !

— Vă asigur că, în urma acestei calificări, noaptea mea va fi cu adevărat bună !

Mircea Lucescu :

„Steaua a jucat exact ce trebuia"

— Ce părere ai, Mircea Lucescu ?

— A fost un meci de mare tensiune, pe care Steaua l-a cîştigat pe merit. Ea a jucat exact ce trebuia, din toate punctele de vedere. Cu luciditate, cu dăruire, cu ardoare. Poate că alţii s-au aşteptat la un spectacol mai atrăgător, dar eu nu. Într-o asemenea fază a Cupei Campionilor, se urmăreşte mai puţin spectacolul şi mai mult rezultatul.

— Ce crezi că a atîrnat în balanţa victoriei ?

— Pregătirea şi experienţa campionilor noştri, evident superioare. Pe ansamblul celor două manşe, izbînda Stelei ar fi trebuit să fie mult mai limpede, acest scor minim neexprimînd diferenţa dintre echipe, pe care un 3 sau chiar 4 la 0 ar fi reflectat-o mai fidel. Dar ăsta e fotbalul şi e bine cînd totul se termină cu bine !

— Pe care dintre jucători i-au remarcat ?

— Pe Belodedici, pe Lăcătuş, pe Bumbescu şi, în mod special, pe Stoica şi Balint care, chiar dacă au fost mai puţin văzuţi, au făcut o extraordinară risipă de energie.

— Ce şanse consideri că are Steaua în continuare ?

— După această izbîndă, care e firească a Stelei, dar şi a întregului fotbal românesc, în creştere valorică, zic eu, campioanei noastre i se deschide o perspectivă frumoasă. Va fi mai greu, de acord, dar finala, ca prim obiectiv, mi se pare posibilă. Cu condiţia ca Steaua, o formaţie de valoare, omogenă, redutabilă, să continue fără complexe. O felicit pentru bucuria pe care ne-a produs-o şi-i urez succes în continuare !

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Următorul hop se poate numi:

Anderlecht, Göteborg sau Barcelona

Una din cele 3 echipe de mai sus va fi adversara Stelei în semifinalele C.C.E., programate a se desfăşura în 2 şi 16 aprilie. Pînă vom afla rezultatul tragerii la sorţi (ce se va efectua chiar azi), să notăm că Anderlecht Bruxelles a eliminat pe Bayern München (2—0 în retur, după 1—2). I.F.K. Göteborg pe Aberdeen (graţie golurilor din deplasare : 2—2 şi, miercuri, 0—0), iar C.F. Barcelona pe deţinătoarea trofeului, Juventus Torino (1—0, respectiv 1—1).

Adversari redutabili, de mare calibru, în compania cărora, pregătindu-se şi mobilizîndu-se exemplar, Steaua îşi poate continua seria succeselor.

La peluză

Jocurile

Iată, americanii au pierdut supremaţia în tenis. La volei, foştii outsideri îşi dispută astăzi întîietatea. Brazilienii se întorc din Europa cu un transatlantic de goluri încasate. Mari puteri ale handbalului, România şi Uniunea Sovietică s-au întîlnit ca să împartă între ele locurile 9 şi 10. În sport, nimic nu e consfinţit o dată pentru totdeauna. Urmează rugby-ul, se pregăteşte baschetul.

Zic : De ce nu şi Oţelea ? Trebuie regrupate toate forţele risipite. Important e nu să facem ceva, important e să facem totul. Hm, mi se răspunde. Ştim noi. Ni l-am pune pe toţi în cap.

Omul cu care stau de vorbă, pe care-l cunosc şi-l preţuiesc de vreo 20 de ani, ştie ce zice. Ştie tot. Ştie cel puţin la fel de mult ca oricare dintre omologii lui din oricare altă ţară. E sincer ca tăişul unui bisturiu şi tot la fel de incisiv.

Şi confort şi performanţă, spun, şi pace şi revoluţie ! e revoluţie în jocurile cu mingea, şi capra şi varza, e greu. Da, zice el, se măsoară fibra musculară, se tratează diferenţiat fortifierea celulelor de efort specific, se face ştiinţă !... Şi tu, întreb. Eu, zice, am făcut propuneri, aştept.

În troleibuz, în drum spre meci, un alt prieten. Unde eşti acum antrenor, întreb. Nu mai sînt antrenor, zice, sînt în comisia de propagandă. Propaganda propagandei, spun. Cea mai bună propagandă e chiar sportul. Da, zice, cea mai bună propagandă e chiar sportul. Şi? zic. Organizare, zice. Curaj organizatoric. Sfărîmarea închistării în gîndire... Şi tu, întreb. Eu, zice, dacă voi fi întrebat, voi spune. Spune de Oţelea, îi îndemn. Nu-i altul mai bun. Şi încă mulţi alţii... Ştiu eu, zice. Dacă nimeni nu zice nimic, e ceva. Nu-i nimic spun, e profesor. Zice : Chiar aşa ?

Da cum ? întreb. Oamenii onești şi cuminţi şi harnici de care îmi vorbeşti, înţeleg că nu au decît un cusur ? Da, răspunde şeful de compartiment. Nu-i doare. Ce nu-i doare ? zic. Nimic, răspunde el. Nu-i doare nimic. Muncesc, se zbat, aleargă, dar nu-i doare. Pierd un talent de excepţie, treaba merge şi fără talentul respectiv. Nici el n-a fost un talent de excepţie şi trăieşte ! Oricum, treaba să meargă !... Şi pe cine doare ? — întreb. O ! — zice.

Ne întoarcem la copii, rîd. Nu rîde, se supără el. Pe ei îi doare. Dacă e să ne întoarcem undeva, să ne întoarcem privirea către profesori.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica şoselei

Avatarurile gigantului

Nu e lucru de glumă cînd un autovehicul cît un munte derapează şi, în final, ajunge de-a latul drumului, promiţînd o blocare care va dura probabil mai multe ore. Colac peste pupăză, patru roţi din stînga ale gigantului miriapod înecaseră în şanţul drumului, sporind considerabil dificultatea operaţiunilor de aducere în poziţia normală a enormului mijloc de transport încărcat cu nişte agregate, la fel de uriaşe ca şi el. Privit de departe, vehiculul cu încărcătura lui pare un om îndoit de durerile provocate de o criză de sciatică ori discopatie.

În situaţii de genul acesta, cei aflaţi de o parte şi de alta a obstacolului, care împiedică trecerea, aleg una din două soluţii: ori rămîn aşteptînd cu paciență degajarea căii rutiere, ori se întorc din drum căutînd să ajungă la destinaţii pe şosele ocolitoare. Acestea sînt variantele care le adoptă oamenii cu minte. Păcatul este, însă, că sînt şi printre oamenii volanului, printre profesionişti, unii, puţin, ce-i drept, care nu se pot lăuda decît cu o cantitate mai mult decît modestă de materie cenuşie. Pus în faţa celor două variante, Pisică, şoferul unei basculante de 20 de tone, a optat pentru a treia. Înainte însă de a lămuri în ce constă această variantă, sîntem datori să explicăm, pe baza relatărilor bunicului şoferului, cum şi pe ce chestie au ajuns cei din numeroasa lor familie să fie supranumiţi „pisică". Cică cu mulţi ani în urmă, strămoşii lor erau apreciaţi de către sătenii din comună : vecini, prieteni, cunoscuţi, pentru o calitate deloc de neglijat şi anume aceea de a cădea întotdeauna în picioare, precum pisica. Cu alte cuvinte, de-alde Pisică se fereau să calce în străchini, cum e zicătoarea. Ştiau să ocolească cu diplomaţie situaţiile neplăcute, nu se raliau cu birfitorii, nici nu dădeau ocazii să fie ţinta acestora, nu se luau la sfadă pentru fleacuri şi nici chiar pentru lucruri serioase, preferînd să treacă peste ele cu o glumă plasată la timpul oportun. Ştiau să aibă relaţii bune cu oricine şi mai ales evitau pe cît posibil să-şi facă duşmani. Spuneau ei : „avem şi aşa destul, ce ne trebuie alţii în plus ?", deşi cine nu are deloc duşmani poate să se considere un om pierdut, insemnînd că nimeni nu-i mai bagă în seamă.

Să revenim însă la oile noastre, adică la cea de-a treia soluţie : „Nimic mai simplu, nu se poate pe drum, să mergem pe lîngă el" îi zice Pisică ajutorului său. „Păi pe unde, şefu, că în stînga îi prăpastie şi în dreapta e linie ferată ?" „Mă, Ghiţă, n-ai glagorie deloc ! Tu nu vezi ce forţă are basculanta asta : cît mii de tauri şi încă furioşi. Nu degeaba îi fixată pe capotă o emblemă în formă de zimbru !" „Ai dreptate, şefu! Am văzut-o cum urca panta abruptă, cum lese din noroaiele pînă în osie, dar să treacă peste şina de cale ferată, peste traverse, peste piatra spartă asta nu, n-am pomenit şi, să vă spun drept, nici nu mi-a dat prin cap că ar putea să fie pusă la o asemenea cazană. Şi pentru ca să fiu mai sigur, uite, eu cobor din cabină. N-am poftă să mor, aşa, din prostie. Dacă doriţi, încercaţi dv. Vorba aia, îi aveţi chiar în primire, cu acte. discuta !" Ajutorul priveşte sceptic la gigantul care se apropie de terasamentul căii ferate. Maşina trece cu uşurinţă prin şanţul destul de adînc care desparte şoseaua de calea ferată, se caţără la fel de sprinten pe taluzul platformei drumului de fier. Pare un tanc căruia nimic nu-i poate sta în cale. Contactul cu piatra al roţilor înalte ca un stat de om face un zgomot asurzitor. Şoferul accelerează şi izbuteşte să treacă peste prima şină. Se pare că totul merge perfect. Roţile din faţă escaladează şi a doua linie.

Mai rămîn cele din spate, pe care se văd ciorchini de noroi. Pilotul accelerează în continuare. Pasta de noroi depusă pe şine, care face de neobservat luciul liniei lustruite de trenurile care trec prin zona respectivă, unul după altul, reprezintă „buturuga mică care răstoarnă carul mare". Roţile se învîrt pe loc, nereuşind să propulseze basculanta. Şoferul dă maşina înapoi şi apoi brusc accelerează cu putere. Nu, nu-i chip să treacă peste obstacolul minor, dar numai în aparenţă. Se aude un şuier, apoi încă unul, după care locomotiva electrică emite un semnal sonor lung, lung, parcă în disperare.

Pisică îşi dă seama că totul e pierdut. Deschide portiera cabinei cu un gest grăbit şi sare cu cîteva clipe înainte ca maşina lovită teribil să fie transformată într-un morman imens de fiare torsionate. Între timp, pe şosea, două macarale uriaşe, aduse de la şantierul din apropiere, au reuşit să repună în poziţie normală convoiul agabaritic.

VICTOR BEDA ■

Cu să fim sinceri, credeam că (atît de așteptatul) echinocțiul de primăvară începe odată cu prima secundă din 21 martie. Astronomul Magda Stavinschi ne-a explicat însă că acest eveniment astronomic — debutul oficial al primăverii — are loc anul acesta la ora 0,2 minute și 42 de secunde (echinocțiul variază puțin de la un an la altul datorită duratei convenționale a anului de 365 sau 366 de zile, valori care aproximează durata reală a anului astronomic care este de 365 de zile, 5 ore, 48 de minute și 46 de secunde, timp în care Pămîntul face un tur complet în jurul Soarelui). Deci, odată cu echinocțiul în emisfera boreală începe primăvara astronomică, în timp ce în emisfera australă a început toamna. Magda Stavinschi ne-a amintit în continuare că, dacă axul de rotație al Pămîntului ar fi perpendicular pe orbita sa, ca la gigantica planetă Jupiter ziua pămînteană ar fi întotdeauna egală cu noaptea, linia de frontieră dintre lumină și întuneric trecînd totdeauna prin cei doi poli. Am avea, dacă se poate spune așa, o primăvară permanentă. Este tocmai ce visau să realizeze artileriștii lui Jules Verne (în cartea „De la Pămînt la Lună") care se străduiau să îndrepte axa Pămîntului. Dar axa de rotație a globului terestru este înclinată față de orbită cu un unghi de 66° și 33', ceea ce face ca emisferele planetei noastre să fie expuse, cînd una, cînd cealaltă, mai mult razelor Soarelui. Iar la 21 martie acea linie care separă lumina de întuneric trece exact prin cei doi

La 21 martie, ora 0,2 minute și 42 de secunde a început echinocțiul de primăvară !

poli, deci pe tot globul ziua este egală cu noaptea, de unde și numele de echinocțiu. La Polul Nord lunga noapte polară la sfîrșit, lăsînd loc unei zile care va dura șase luni. La celălalt pol începe noaptea. La Ecuator, cum se știe, ziua este egală cu noaptea pe tot parcursul anului.

Ziua echinocțiului mai are o particularitate legată de răsăritul și apusul Soarelui. Doar la echinocțiu Soarele răsare la toate latitudinile geografice, oriunde ne-am afla pe glob, exact în punctul cardinal Est și apune la Vest, jumătate din traiectoria sa diurnă fiind deasupra orizontului și jumătate dedesubt.

Cei mai puțin avizați în astronomie am putea crede — datorită încălzirii vremii primăvara — că Pămîntul în mișcarea sa pe o orbită eliptică s-ar apropia acum de Soare, urmînd să treacă mai tîrziu prin periheliu (punctul cel mai apropiat de Soare de pe orbita unei planete), ceea ce este cu totul fals. Dimpotrivă, Pămîntul a trecut prin periheliu la 2 ianuarie. Acum el se îndepărtează de Soare pentru ca la 5 iulie să ajungă la afeliu (punctul cel mai depărtat de Soare de pe orbita unei planete). Un paradox, nu ? Atunci la 5 iulie, Pămîntul va fi mai departe de Soare decît în ianuarie cu vreo 5 milioane de kilometri !

Un ultim amănunt. Tot pentru că orbita terestră este o elipsă, durata anotimpurilor este diferită. După 89 de zile de iarnă, urmează 92,8 zile de primăvară, 93,6 de vară, 89,8 de toamnă. Să ne bucurăm, deci, de minunata primăvară pînă la 21 iunie, cînd începe de fapt cel mai lung anotimp al anului, vara.

Un film românesc pentru copii laureat la Chicago (și nu numai)

„Cînd făceam la Buftea mixajul filmului, operație, se știe, foarte delicată, care îți cere multă atenție — povestește regizoarea Cristiana Nicolae — în sala unde lucram au pătruns cîteva persoane. Mă cam enervasem. Mă deranjau. Pe ecran se derula ultimul act, cînd ușa s-a deschis din nou și a intrat cineva. În ultimele secvențe, într-un singur plan apare Alexandra Duca. D.n spate am auzit deodată : „Whe is this girl ?" (Cine este această fată ?). Abia atunci am realizat că ultimul care mă deranjase era un celebru regizor american, Alan Pacula (cîștigător al unui Oscar) care se afla într-o vizită la Buftea. La sfîrșit, Alan Pacula și-a exprimat dorința să vadă întreg filmul de la capăt și, după vizionare, m-a întrebat unde o găsisem pe fetița și cum lucrasem cu ea. I-am spus că am ales-o pe Alexandra Duca (ea avea 12 ani în momentul turnării filmului) din 3 000 de copii care s-au prezentat la probe după anunțul publicat în ziar. De lucrat, n-a fost ușor. De fiecare dată, înainte de a începe filmarea, îi povesteam ceva, cu totul altceva decît se întîmpla în film, pentru a-i crea starea cerută de scena ce urma să fie trasă. Inventam continuu povești, dar cred că tocmai de aceea filmul nu minte, emoția eroinei mele fiind sinceră, autentică, străină de orice fals care se simte și la marii actori și cu atît mai mult la copii". Urmarea acestor eforturi ? O suită de distincții obținute de filmul „De dragul tău Anca", de care regizoarea sa, Cristiana Nicolae (scenariul Nicolae Cristache) poate fi, pe bună dreptate, mîndră. În 1984, această peliculă a primit premiul Consiliului Național al Pionierilor, după care la Festivalul național al filmelor pentru copii de la Piatra Neamț (septembrie 1984) un juriu al pionierilor i-a acordat premiul „Cel mai bun film de lung metraj", iar juriul oficial i-a acordat două premii : premiul de regie și premiul de interpretare pentru Alexandra Duca. Trimis la două festivaluri internaționale, filmul a cucerit, la ambele, lauri. La festivalul „Giffoni" de la Salerno (Italia), deși participa în afara concursului, a fost distins cu premiul „Stella d'Oro", Institutul special de juriu pentru „De dragul tău Anca", ne precizează Cristiana Nicolae. Apoi, la Festivalul internațional al filmului pentru copii de la Chicago, desfășurat la finele anului trecut, palmaresul acestei pelicule românești s-a îmbogățit cu două noi re-

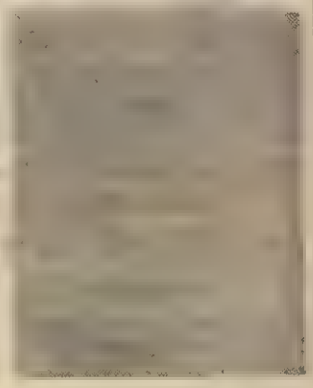

cunoașteri de prestigiu : premiul special al juriului și premiul de interpretare pentru Alexandra Duca. Evenimentul, dublat și de sosirea, cu puțin timp în urmă, a diplomelor ne-a prilejuit discuția cu regizoarea laureată. Am întrebat-o ce va prezenta nou pe ecran. Ne-a răspuns : „Ai patrulea gard de lîngă debarcader", film a cărui premieră va avea loc în aprilie, scenariul fiind semnat, ca și la „De dragul tău Anca", de Nicolae Cristache".

Fotoliul de senior

În viața unei culturi — vie, cum este a noastră — se întîmplă din cînd în cînd șansa unei generații compacte de talente. În teatrul românesc, vîrsta de aur s-a numit, la un moment dat, Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Ion Finteșteanu, Fory Eterle etc.

Li se adaugă acum, în filele istoriei teatrului românesc, Alexandru Giugaru.

Odată cu ei teatrul românesc a dobîndit o tradiție cu adevărat întemeietoare. Dacă tot ce înseamnă reușită în domeniul concepției regizorale se raportează, vrînd-nevrînd, fie și ca replică, la etalonul numit Sică Alexandrescu, nu credem să greșim spunînd că, în domeniul interpretării comice, și mai ales în acela al partiturilor caragialiene, orice nouă versiune conține într-un fel sau altul modelul instituit de Al. Giugaru. A fost și Trabanache, a fost și Pampon, a fost și Jupîn Dumitrache, a dat viață apoi atîtor alte personaje din schițele maestrului comediei, îmbrăcînd pentru totdeauna în ochii publicului toga de preț a personajului caragialian.

Cu joviala sa bonomie ursuză, în care încăpea adesea atît de subtil un fel cu totul aparte de șiretenie, în nuanțele ironiei inteligente, implicite — Al. Giugaru a întruchipat, pe scenă și pe ecran cam tot ce-ar putea compune o galerie de roluri dorite într-o fericită carieră de actor. A jucat în Molière, în Goldoni, în Shakespeare (Falstaff, firește), în Delavrancea și Gogol, fiind de fiecare dată el însuși și totuși altul, unind toate personajele interpretate într-o unică familie al cărei cap înțelept și înțelegător a fost.

A cunoscut bucuria temerară a începuturilor artei cinematografice la noi, încununînd-o cu reușite inegalabile. Și dacă aici numele său a figurat pe generic alături de mari regizori, pe afișele spectacolelor de teatru a însoțit nume ilustre, într-o competiție în care n-a pierdut niciodată. Lucia Sturza-Bulandra și Constantin Tănase sînt cele două repere ale începuturilor carierei lui Al. Giugaru, pentru ca mai apoi, pe scena Naționalului bucureștean să fie partenerul și magistrul tuturor marilor nume de aici.

„Aveți puțintică răbdare !" E una din replicile pe care nimeni nu le va mai rosti fără sentimentul că își insuflețește, în mod abuziv, o fărîmă din ființa maestrului. La 89 de ani, Al. Giugaru își ocupă încă — nu-i facem concesii — fotoliul de senior al comediei românești. Acum, fotoliul e gol.

TANIA RADU

Produse noi

Amîndouă exemplele sînt de la Iași :

— La Întreprinderea de morărit, panificație și paste făinoase a fost asimilat și introdus în fabricație un nou sortiment de biscuiți de tip aperitiv, în trei variante : „Unirea", „Cazino" și „Bucur".

— La Întreprinderea „Tehnoton" s-a trecut la fabricația de serie a interfonului de birou, instalație profesională complexă, prevăzută cu 20 de posturi secundare de emisie-recepție ; noul interfon, de gabarit mic și cu consumuri energetice reduse dispune de linii în lungimi de pînă la 10 kilometri, pe care se pot efectua convorbiri în cele mai bune condiții datorită sensibilității aparatului și a puterii mari de ieșire a sunetului ; sistemul de emisie-recepție se efectuează electronic, eliminîndu-se astfel comutatorul mecanic.

O întîmplare curioasă (la prima vedere)

Am citit, nu de puține ori, despre prietenia insolită a unor animale care în mod obișnuit nu se prea agreează (cîinele cu pisica, lupul cu căprioara etc.). Cazul pe care-l istorisește însă prof. Georgică Manole din Hănești într-un recent număr al ziarului „Clopotul" este pe cît de bizar, pe atît de original. Într-o zi, nu demult, Sandu Crețu din satul Sarata-Basarab, comuna Hănești, județul Botoșani, trebăluind prin curte a observat că Molda, cățeluța sa, a „făcut" un pui de.. găină. Puiul se afla în cușcă, aproape de intrare, ud, ca abia ieșit din ou. Molda îl lingea, dovedind o veritabilă grijă maternă. Gospodarul s-a apropiat și a întins mîna, încercînd să prindă puiul, dar cățeluța, care pînă atunci îi dăduse multe dovezi de credință, l-a mușcat de mînă. A mai întins o dată mîna, dar a fost nevoit, din pricina mîrîitului deloc prietenos al Moldei, să renunțe și să aștepte un moment de neatenție al cățelușei pentru a lua puiul, dîndu-i unei cloști care l-a primit în primele zile cu oarecare răceală. Și abia atunci s-a lămurit cum ajunsese puiul în cușca Moldei. Aceasta, fiind bolnavă, dormise în altă parte vreo săptămînă, timp în care o găină mai curajoasă intrase în cușcă și ouase. Apoi cățeluța revenise în cușcă, bolind acolo pînă ce s-a făcut sănătoasă. Avînd și temperatura corpului mai ridicată, a clocit oul. Și astfel s-a produs „minunea". După ce l-a fost luat puiul, Molda l-a căutat o jumătate de zi înainte de a uita de el.

Patru vulpi

Luna trecută, curtile gospodarilor din satul Mihălceni, județul Vrancea, erau aproape noapte de noapte „vizitate" de vulpi. Sătenii au încercat zadarnic să pună mîna pe ele, cu metrele scăpînd totuși de fiecare dată. Doar nu degeaba le-a lăudat istețimea La Fontaine în fabulele sale. Așa pînă într-o noapte, cînd a stat la pîndă și vînătorul Dumitru Iorgu. În bătaia puștii el a reușit să prindă patru vulpi. Vînătorul s-a ales cu patru frumoase blănuri, iar găinile cu liniștea.

Din nou despre folosirea energiei solare

Dintr-un articol sugestiv intitulat „Argumente pentru folosirea energiei solare", publicat în „Dobrogea Nouă", aflăm că, în județul Constanța, punerea la lucru a razelor soarelui a depășit deja faza de experiment. Peste 1 700 de apartamente din Mangalia beneficiară, cîteva luni bune din an, de apă caldă prin captarea energiei solare, alte 988 urmînd să fie racordate anul viitor aceluiași sistem. Hotelurile „Alfa", „Beta" și „Gama" din Saturn dispun de o instalație solară care furnizează apă caldă în tot timpul sezonului pentru toate cele 1 200 de locuri din stațiune, cu un volum de acumulare de 60 000 de litri. Operațiile fiind automatizate, prepararea apei calde se face fără supraveghere, iar cei 1 200 mp de panouri solare înlocuiesc, deopotrivă, rolul de acoperiș al parcajelor auto. Energia solară e folosită și la Jupiter, la Mamaia, la pavilioanele băilor reci de la Techirghiol, la taberele de copii de la Eforie Nord și la 10 hoteluri din stațiunea Neptun. Toate aceste instalații aduc, la un loc, o economie de două mii tone de combustibil.

De ce ?

Nu știm dacă și în alte părți e la fel, dar aflăm că la Ploiești biletele de autotaxare (cumpărate, eventual, tot în autogară!) sînt considerate valabile, numai dacă le folosești la urcarea într-una din stațiile de pe traseu. Dacă vrei să iei autobuzul chiar din autogară, bucăcașele bilete își pierd brusc valabilitatea. Nu-ți rămîne altceva de făcut decît să o apuci pe jos pînă la prima stație, unde biletele redevin, în mod miraculos, valabile. Ciudată optică ! Noi nu-i pătrundem misterul.

Ultima oră

„Salutări celor ce citesc „Flacăra", o revistă care ajută mult la răspîndirea jocului-știință, a șahului"

Interviul în pagina 21

După mondialele de handbal, așteptam la Zürich avionul de București, cînd am descoperit în aeroport o figură cunoscută din fotografii : Florencio Campomanes. Întrucît avionul (de la Londra) întîrzia, l-am descusut în fel și chip, mai bine de o oră, pe președintele F.I.D.E., care mi-a încredințat și textul alăturat. La sfîrșit, l-am întrebat, într-o doară, unde merge. Auzind că la București, m-am desumflat, bănuind că în țară colega Margareta Mureșan nu va scăpa prilejul unei convorbiri. Sportiv, am cedat „fără joc", recunoscîndu-mă învins de marea maestră : omul potrivit la interviul potrivit. Pe verso l

OVIDIU IOANIȚOAIA

La Operă

● Basul Nicolae Urdăreanu este interpretul rolului Olandezul din drama wagneriană **Olandezul zburător**, pe afișul Operei Române, vineri, 21 martie (ora 18). Din distribuție mai notăm pe Mariana Stoica, Adina Iurașcu, Ludovic Spiess, Pompei Hărășteanu, Nicolae Bratu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Lucia Țibuleac va debuta în rolul titular din **Tosca** de sîmbătă, 22 martie (ora 18). Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, Constantin Ene îl va interpreta pe Mario Cavaradossi, iar Nicolae Urziceanu — pe Scarpia.

● Matineul pentru copii de duminică, 23 martie (ora 11) : **Spărgătorul de nuci**. În Mașa mică debutează talentata Simona Șomăcescu, elevă încă la Liceul de artă „George Enescu". În rolurile principale mai figurează Maria Cumbari, Gabriel Oancaru și Florin Brinduș. Dirijează Lucian Anca.

● Duminică seara (ora 18) — **Bărbierul din Sevilla** de Gioachino Rossini. Tînărul tenor Ștefăniță Lascu va interpreta rolul contelui Almaviva, Mariana Mirea — Rosina, Lucian Mariescu — Figaro, Alexandru Moisiuc — Don Bartolo. Dirijor Constantin Petrovici.

● Un nou debut : mezzosoprana Ruxandra Vlad în Amneris din **Aida** de marți, 25 martie, ora 17. În rolul titular este distribuită Lucia Țibuleac, în Radames — Constantin Ene, în Ramfis — Pompei Hărășteanu, în Amonasro — Nicolae Urdăreanu. La pupitru Constantin Petrovici.

● Miercuri, 26 martie (ora 18), baletul **Giselle** de Adolphe Adam, cu Cristina Teodorescu și Ștefan Bănică protagoniști, mai reunește în distribuție pe : Mihai Spiridonescu, Doina Acsinte, Paraschiv Pieleanu, Lucia Ciubotaru, Madeleine Vasilescu, Florin Mateescu, Rose Marie Both, Viorel Berinde, Daniela Constantinoiu, Roxana Cursaru. Conducerea muzicală Carol Litvin.

● Sanda Șandru este Cio Cio San în **Madame Butterfly** de joi, 27 martie (ora 18). În aceeași distribuție figurează și Ludovic Spiess (Pinkerton), Adina Iurașcu (Suzuki), Lucia Becar (Kaethe), Nicolae Constantinescu (Sharpless), Nicolae Andreescu (Goro), Teodor Ciurdea (Comisarul imperial), Corneliu Fănățeanu (Yamadori) și Alexandru Moisiuc (Bonzo). Dirijor Constantin Petrovici.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

CINSTIND JUBILEUL GLORIOSULUI NOSTRU PARTID

1921 1986

„...„Adevărul să răsară
îmbrățișat cu Dragostea
și Pacea între oameni"

pagina 2

Destine eroice, destine împlinite
sub aura modelatoare
a înaltului titlu de comunist

paginile 6—7

flacăra

anul XXXV
13
28 MARTIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

ALBINELE ADUC BANI ȘI SĂNĂTATE

Idei și inițiative în sprijinul programului privind dezvoltarea apiculturii

pagina 13

Eveniment al democrației muncitorești-revoluționare

CONSFĂTUIREA PE ȚARĂ A REPREZENTANȚILOR CONTROLULUI OAMENILOR MUNCII

La ora cînd revista noastră intra în tipar, în Capitală s-au deschis lucrările Consfătuirii pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, eveniment important în afirmarea deplină a democrației noastre muncitorești, revoluționare, în viața Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub egida căruia este organizată și se desfășoară această multilaterală și specifică formă de activitate. Este cea de-a treia consfătuire de acest fel și ea se înscrie în șirul acțiunilor inițiate de conducerea partidului, chemate să stabilească măsuri concrete în fiecare domeniu de activitate pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor și obiectivelor actualului cincinal, a documentelor Congresului al XIII-lea al partidului.

Anotimpurile se schimbă, o datorie rămîne:

Să faci totul bine și la timp!

Un imperativ de mare actualitate pentru lucrătorii ogoarelor cărora le consacrăm reportajele din paginile 4—5.

Un îndemn decurgînd din exigențele noului cincinal pentru fiecare loc de muncă.

Marele Congres muncitoresc din mai 1921

„Adevărul să răsară îmbrățișat cu Dragostea și Pacea între oameni"

Aniversarea în zilele noastre a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, înfăptuită la marele congres din mai 1921 al reprezentanților organizațiilor politice muncitorești, revoluționare din întreaga Românie reîntregită, ne permite să evidențiem semnificația istorică deosebită a acestui eveniment din viața clasei muncitoare, a întregului nostru popor.

Făurirea în 1921 a Partidului Comunist Român — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste „a fost rezultatul unui proces istoric obiectiv, al particularităților dezvoltării noastre sociale, al luptei revoluționare a celor ce muncesc din România, al maturizării politico-ideologice a clasei muncitoare și al creșterii rolului ei în viața politică a țării".

După cum se știe, clasa muncitoare din țara noastră, născută din realitățile intime ale istoriei multimilenare a poporului român încă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, ca o necesitate firească, obiectivă a propulsării României în evul modern, a devenit forța social-politică cea mai viguroasă, revoluționară a țării, chemată la rolul de înfăptuire de eră nouă, de toți factorii lăuntrici, care generau și cereau mersul spre înnoirea fundamentală a societății românești.

Două caracteristici semnificative s-au manifestat la începuturile muncitorești din România și anume că ideile de bază ale întemeietorilor socialismului științific, K. Marx și Fr. Engels, au fost cunoscute în România, *la puțin timp* după apariția lor, cunoscînd o largă răspîndire, ceea ce a contribuit la înarmarea teoretică a organizațiilor muncitorești, iar o altă caracteristică esențială a mișcării muncitorești din țara noastră de la începuturile ei a constituit-o preocuparea pentru centralizarea organizațiilor revoluționare locale, crearea *relativ de vreme* a organizației politice la scară națională, bazată pe principiul luptei de clasă. Tocmai frămîntările muncitorești, răspîndirea literaturii socialiste, marxiste, apariția primului ziar muncitoresc „Tipograful român" în 1865, influența tot mai mare pe care o exercita asupra muncitorilor și intelectualilor înaintați, gîndirea înaintată a vremii, ideile lui K. Marx și Fr. Engels ca și mișcarea muncitorească din străinătate, activitatea Internaționalei I, precum și mișcarea comunarzilor francezi din anul 1871, la care au participat și mulți revoluționari români, toate acestea au impulsionat activitatea de creare și afirmare a acestei noi grupări politice, a celei socialiste, la scară națională, distinctă de cele conservatoare, liberale, sau radical-burgheze.

Perioada scursă de atunci și pînă la desăvîrșirea statutului național unitar român în 1918, în pofida faptului că gruparea politică distinctă a clasei muncitoare din România, a purtat diferite denumiri — printre care Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România, Comitetul Central al cercurilor „România muncitoare", Uniunea Socialistă, Partidul Social Democrat, Partidul Socialist — ea a acționat la scară națională, ca *unica formație politică a proletariatului român*, trăsătură care merită să fie subliniată, cu atît mai mult cu cît se știe că în unele țări existau tot în aceeași perioadă pe scară națională mai multe partide muncitorești cu diferite titulaturi care împiedicau afirmarea unitară a voinței întregii clase muncitoare, divizînd forțele proletariatului.

În același timp trebuie remarcat că pînă la marele Congres muncitoresc din mai 1921, partidul politic al clasei muncitoare din România a ținut mai multe congrese și conferințe naționale, în unele din acestea s-au discutat și adoptat statute și programe corespunzătoare fiecărei etape, precum și alte hotărîri importante privind o seamă de probleme cu care se confruntau clasa muncitoare, poporul român. Aceste parlamente muncitorești au constituit tot atîtea trepte de dezvoltare și întărire internă a partidului clasei muncitoare ca și o afirmare tot mai pronunțată a lui în arena social-politică a țării și pe scară internațională.

Inspirîndu-se de la ideile socialismului științific, adaptîndu-le la specificul realităților social-economice, politice și culturale ale țării în care își desfășurau activitatea, revoluționarii români recunoșteau în programele social-democrației române de pînă la 1918 necesitatea prefacerii tuturor instrumentelor de muncă în proprietatea colectivă a societății întregi", necesitatea „luptei pentru desființarea claselor, pentru desființarea oricărei inegalități politice și economico-sociale, inegalități de sex, rasă, naționalitate și religie", „prefacerea socială e menită s-o îndeplinească poporul muncitor organizat și luminat de social-democrație". În același timp, în programele partidului politic al clasei muncitoare de pînă la 1918 se preciza pe deplin justă că dat fiind faptul că România acelei perioade era o țară rămasă în urmă cu dezvoltarea ei economico-socială, că trebuiau înfăptuite încă o *etapă istorică* de dezvoltare. Acum pe prim planul vieții social-politice se afirma contradicția principală dintre muncă și capital, adică dintre masa muncitorimii pe de o parte și burghezia română pe de alta. În aceste împrejurări, ținînd seama de experiența proprie, ca și de experiența mișcării muncitorești revoluționare internaționale. În primul rînd de experiența victoriei marii revoluții socialiste din octombrie din Rusia, s-a impus ca o necesitate pentru mișcarea muncitorească revoluționară din România reîntregită, adoptarea unui program corespunzător noii etape de seamă de transformări burghezo-democratice, precum și făurirea statului național unitar prin unirea tuturor provinciilor românești, aflate sub dominația marilor imperii vecine, „lupta socialistă de la noi, — după cum se sublinia în Programul Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România din 1893 — nu poate viza transformarea *imediată* a ordinii sociale actuale (burghezo-moșierești — A.D.,". Ținînd cont de această situație, în Programul partidului din 1893 se aprecia că „principala datorie a social-democrației e prefacerea poporului muncitor într-o armată bună, conștientă și pătrunsă de menirea ei", că „principala îndatorire a social-democrației e organizarea politică a poporului muncitor, arătarea poziției lui actuale și a pozițiunii ce trebuie s-o aibă, ce este el și ce trebuie să fie, care e menirea lui istorică", sau într-un alt document al partidului „de a întări și ridica clasa muncitoare și a o face mai aptă pentru lupta finală : dezrobirea ei completă, economică și politică".

Partidul clasei noastre muncitoare, indiferent de denumirea lui în această lungă perioadă istorică de pînă la 1918 s-a achitat cu cinste, pe deplin de această sarcină istorică, reușind să răspîndească ideile socialismului științific în rîndurile maselor de muncitori de la orașe și sate, în rîndurile intelectualilor înaintați și în alte categorii sociale exploatate, a reușit să atragă în partidul muncitorilor și în mișcarea sindicală marea masă a muncitorimii, fiind în fruntea luptelor sociale și politice ale proletariatului român pentru drepturi și libertăți social-economice și politice, pregătindu-l pas cu pas pentru lupta cea mare cu clasele dominante, cu regimul politic al acestora.

După făurirea statului național unitar român, în 1918, la care partidul politic al clasei muncitoare și-a adus o remarcabilă contribuție, nu numai țara reîntregită dar și mișcarea muncitorească intrau într-o *nouă* dezvoltare, adică necesitatea organizării nemijlocite a luptei revoluționare decisive cu clasele exploatatoare, dominante.

Un asemenea program îl putea adopta numai un partid comunist. Astfel a fost chemat de istorie pe scena vieții social-politice a României Partidul Comunist Român.

Pentru făurirea lui însă a trebuit depusă în anii 1918, 1919, 1920 și 1921, — cînd se manifesta un puternic avînt revoluționar — o acțiune intensă în două direcții pirncipale : una, deosebit de importantă, aceea de a unifica și centraliza partidele muncitorești existente în toate provinciile după făurirea statului național unitar — partide autonome cu programe și conduceri centrale diferite — *într-un singur și puternic partid* care să reprezinte voința proletariatului unificat la scară națională și a doua direcție a fost înarmarea acestui partid centralizat cu un program revoluționar comunist corespunzător noii etape de dezvoltare, program care să indice cu claritate și hotărîre necesitatea luptei nemijlocite pentru cucerirea prin orice mijloace a puterii politice și economice din mîinile clasei exploatatoare și instaurarea dictaturii proletariatului în vederea îndeplinirii misiunii istorice a clasei muncitoare, de înfăptuire a idealului comunist, adică construirea societății socialiste, lipsită de exploatare și asuprire.

Această activitate titanică care a cuprins toate organizațiile muncitorești de pe teritoriul României reîntregite, oglindită în întîlniri organizate între reprezentanții tuturor organizațiilor politice muncitorești din toate provinciile de pe teritoriul țării reîntregite, în formularea încă în decembrie 1918 ca bază de program revoluționar de către secțiunea din București a Partidului socialist a *Declarației de principii*, cu un pronunțat caracter comunist, în congresele provinciale ale partidelor socialiste ținute în anul 1920 care s-au transformat în simple secțiuni regionale, lăsînd conducerii centrale a Partidului socialist din capitala României reîntregite, pe care au întărit-o cu reprezentanții lor aleși, rolul de unic conducător al Partidului socialist unificat, toate acestea au constituit momente semnificative, trepte care au jalonat drumul unificării depline, realizării unei noi calități în organizarea politică a clasei noastre muncitoare.

Toate aceste înnoiri calitative în sînul partidului socialist au fost încununate la marele și istoricul congres din mai 1921, cînd proletariatul român se prezenta cu reprezentanți aleși în toate secțiunile Partidului socialist din toate provinciile istorice împuterniciți cu mandat să hotărască afirmarea unui unic și puternic partid comunist la scara României reîntregite pe care l-au denumit Partidul Socialist Comunist, adoptîndu-se și programul comunist de acțiune corespunzător noii etape istorice.

De aceea prin hotărîrile sale, Congresul din mai 1921 se înscrie la loc de frunte în istoria mișcării muncitorești, în istoria poporului român ca marele Congres care a consfințit unificarea organizațiilor socialiste la scara României reîntregite și înarmarea partidului unic în programul acțiunii comunite.

După adunările naționale cu caracter plebiscitar din anul 1918 care au dus la făurirea statului unitar român, hotărîrea istorică a Marelui Congres muncitoresc din mai 1921 de a reașeza partidul politic revoluționar unic al clasei muncitoare pe temeliile României reîntregite, avînd organizații în întreaga țară, a reprezentat un act profund patriotic, primul printre partidele politice existente atunci, el fiind cheagul, liantul cel mai de preț pe care muncitorimea din întreaga Românie nouă îl reprezenta și-l manifesta pentru cimentarea și asigurarea trăiniciei unității acestui stat național român.

Partidul Comunist Român a vădit din primele momente ale făuririi sale o viziune a misiunii ce-i era încredințată în perspectiva istoriei. „Pe steagurile noastre va să strălucească — sublinia organul său central de presă „Socialismul" la 9 mai 1921 a doua zi după deschiderea lucrărilor Marelui Congres muncitoresc — soarele unei morale noi, morală de înălțare a ființei omenești din toate făgașele înguste și întunecoase ale stării sociale... Omenirea așteaptă de la noi mai mult decît dezrobirea economică și politică, așteaptă să-i dăm pilda unei morale adevărate omenești, din care *Adevărul* să răsară îmbrățișat cu *Dragostea* și *Pacea* între oameni".

Iată semnificația gloriosului eveniment istoric din mai 1921 cu ample rezonanțe în istoria României. Făurirea Partidului Comunist Român, *subliniază tovarășul* Nicolae Ceaușescu, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională. Tocmai de aceea apreciem acest moment ca pe un moment de răscruce în dezvoltarea României noi".

Istoria poporului român a validat semnificația deosebită a făuririi Partidului Comunist Român. În toate bătăliile de clasă împotriva regimului exploatator burghez, în lupta antifascistă și antirevizionistă, în perioada celui de al doilea război mondial, în înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă, Partidul Comunist Român a avut rol principal, organizînd și conducînd luptele maselor populare, îndeplinindu-și rolul istoric în conducerea clasei muncitoare, a forțelor progresiste din România, pentru lichidarea vechii orînduiri sociale, pentru trecerea la făurirea societății socialiste. „Putem spune cu îndreptățită mîndrie — subliniază secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — că partidul nostru comunist și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică, a asigurat conducerea întregului popor, în activitatea tumultoasă de înfăptuire a celei mai drepte și mai umane societăți socialiste".

Se cuvine a evidenția cu această ocazie aniversativă marile înfăptuiri în toate domeniile de activitate, realizate mai ales în cei peste 20 de ani de cînd în fruntea Partidului și Statului nostru socialist se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, perioadă în care poporul nostru a dobîndit cele mai de seamă succese din întreaga sa existență multimilenară, încît pe bună dreptate poporul a numit-o *Epoca Nicolae Ceaușescu*, epoca de aur a istoriei noastre multimilenare.

AUGUSTIN DEAC ■

O sinteză a marilor noastre adevăruri

PARTIDUL — CEAUŞESCU — ROMÂNIA

lucrare de Aurel Popa

O patrie liberă, independentă, un popor demn, stăpîn pe destinele sale

Năzuinţă pe care neamul nostru a purtat-o în suflet de-a lungul vremilor, pînă ce-a instaurat-o ca pe un drept întru totul meritat, în viaţa sa de fiecare clipă — libertatea a fost şi rămîne esenţa cuvîntelor vii ale drapelului românesc. Dor mereu proaspăt, credinţă necintuită. A cerut, încă din adîncul vremilor, jertfe multe această libertate. A cerut dîrzenie, patos şi iarăşi multe sacrificii. Şi poporul ivit pe lume semeţ, imposibil de învăţat cu gîndul că şi-ar putea pleca vreodată capul sau că şi-ar putea risipi pămînturile pe hărţile altora — a dat, pentru libertate, tot ceea ce soarta şi istoria i-au cerut. Oameni înţelepţi şi viteji — al căror nume şi ale căror fapte sînt de aflat nu numai în dreptele cărţi de istorie, ci, mai cu seamă, în inimile, cîntecele şi poveştile noastre — au trăit şi visat marea, adevărata libertate căreia, în vorba cea veche i se sacrificase, neasemuit de frumos şi de românească, neatîrnarea.

Născut din popor, alăturînd oameni între oamenii poporului, avîntîndu-se, de la început, în lupta pentru cauzele poporului, Partidul Comunist Român şi-a făcut din libertate ţel primordial. O libertate nu doar rostită, nu doar proclamată, nu doar recunoscută, în litera ei, de marile puteri, ci libertatea care să cuprindă cu adevărat poporul, o libertate pe care poporul, înainte de oricine, s-o recunoască şi s-o trăiască, s-o respire. Acest ideal, de care Partidul Comunist Român nu s-a dezis vreodată şi pentru care a militat neabătut de-a lungul a şase decenii şi jumătate a determinat întregul popor să vadă în comuniştii oameni de care patria avea într-adevăr nevoie, acei oameni care sînt, adesea, numiţi providenţiali, capabili să schimbe cursul istoriei, deşi ei, sînt, în fond, chiar oamenii istoriei, apărîndu-i cursul drept, creînd istorie, făurind, cu forţă şi încredere în semeni, destinul unei naţiuni.

Aflat în permanenţă în primele rînduri ale luptei poporului, iniţiind acţiuni de mare răsunet ale căror temeiuri erau însăşi libertatea şi independenţa naţională, stringînd în juru-i oamenii cei mai devotaţi cauzelor nobile ale demnităţii şi suveranităţii patriei, destăşurîndu-şi lupta în condiţiile grele ale ilegalităţii, înfruntînd teroare, închisori şi plutoane de execuţie, dînd dovadă de tărie şi conştiinţă înaintată, Partidul Comunist Român a fost port-stindardul marilor aspiraţii ale vremii sale. Grele bătălii sociale, procese intentate din dorinţa izolării celor aflaţi în fruntea mişcării, demonstraţii de proporţii împotriva nazismului, imperialismului şi războiului — precum aceea de la 1 Mai 1939, la a cărei organizare şi-a adus un aport esenţial şi tînărul comunist Nicolae Ceauşescu — şi, mai cu seamă, asumarea responsabilităţii de forţă conducătoare a revoluţiei de eliberare naţională, antifascistă şi antiimperialistă din august 1944, moment ce inaugurează lupta secular a poporului nostru pentru libertate şi independenţă — toate aceste momente reprezintă tot atîtea argumente ale modului în care partidul nostru şi-a înţeles misiunea istorică, de reprezentant al dorinţelor şi vrerilor oamenilor de bine ai ţării, de făurar şi garant al libertăţii şi independenţei României.

Partidul Comunist Român a demonstrat — prin fapte, în primul rînd, prin clarviziune şi participare directă la marile evenimente care au marcat, în ultimii 65 de ani, existenţa poporului român — că este un partid al poporului, un partid pentru popor, reprezentîndu-i aspiraţiile şi călăuzindu-i făptuirile. Aşa se face că, aflîndu-şi, în continuă luptă revoluţionară, cele mai adecvate metode de lucru, probîndu-şi, în momente de reală cumpănă istorică, puterea de mobilizare, luciditatea şi spiritul de sacrificiu, Partidul Comunist Român a devenit, în zilele noastre, centrul vital al societăţii socialiste româneşti, istoria sa fiind parte integrantă din marea istorie a poporului român.

Libertate şi independenţă, demnitate şi dreptul de a decide asupra propriului său destin — iată deziderate dintotdeauna ale poporului, devenite astăzi stări de fapt, bunuri ce se cer apărate şi oferite, spre veşnică neatingere, viitorimii.

O ţară, o ţară pe care să o poţi numi cu toată dragostea, cu toată fiinţa **patrie** nu poate înflori şi năzui cu îndrăzneală decît în libertate. Doar astfel se poate clădi, doar astfel se poate dura. Libertatea de a înfăptui a fiecărui om în parte şi a poporului în ansamblul său — iată emblema zilelor pe care le trăim, zile ale **Epocii Nicolae Ceauşescu**, zile ale unui timp în care toate aspiraţiile dintotdeauna ale naţiunii noastre îşi află adevărata împlinire.

Trăim un timp al încredeni poporului în forţa sa de a crea, în durabilitatea a tot ce construieşte, un timp în care naţiunea noastră caută să-şi dea măsura puterii sale de a zidi temeinic, de a anticipa limpede şi de a-şi apropia viitorul. Partidul Comunist Român, în fruntea căruia se află un comunist adevărat, temerar şi adînc iubitor de patrie, reprezintă chezăşia trecerii demne a României prin istoria aşa de agitată a acestui secol şi a continuei sale propăşiri în vremile ce vor veni.

Cîtorvile acestei Epoci, realizări fără precedent în întreaga noastră istorie — Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul, Transfăgărăşanul, alte mareţe zidiri, precum şi noua înfăţişare a oraşelor şi satelor ţării, tot ceea ce s-a clădit în România acestor vremi — constituie dovezi ale clarviziunii cu care partidul conduce destinele patriei. O ţară puternică din punct de vedere al dezvoltării sale economice este, în acelaşi timp, o ţară liberă. Independenţa unui popor depinde de modul în care acesta ştie să-şi rezolve, cu propriile-i puteri, problemele ivite în calea liberei sale dezvoltări. Să fii liber înseamnă, înainte de toate, să poţi munci şi învăţa. Acestea sînt drepturi — devenite îndatoriri-fundamentale ale cetăţenilor din România acestui timp. Departe de a fi un deziderat, libertatea este acum o stare ce îndeamnă la creaţie. Apărarea, prin muncă inteligentă şi bine făcută a acestei libertăţi este o obligaţie de care trebuie să ţină seama fiecare dintre noi. Cel mai de seamă argument al libertăţii în care trăim — forţa noastră constructivă, posibilitatea nelimitată de a face.

Izbînzile dobindite pînă acum de poporul român pe calea trasată de partid, participarea sa entuziastă la realizarea Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism au la origine strînsa legătură dintre partid şi popor, deplina democraţie în adoptarea şi transpunerea în viaţă a tuturor hotărîrilor de care depinde însuşi mersul ascendent al ţării.

Drumul prin istorie al unei naţiuni nu poate fi ferit de greutăţi, de încercări. O revoluţie reală, o stare revoluţionară autentică sînt acţiuni şi stări de spirit ce nu-şi pot afla încheierea. Niciodată nu se sfîrşeşte procesul de perfecţionare a societăţii, aşa cum niciodată cunoaşterea şi făptuirea în baza ei nu iau sfîrşit. Şi totul e luptă : cu inerţia, cu rutina, cu stavilele, adesea doar artificiale, care stau în calea noului, cu formalismul, cu birocraţia, cu cîte şi cîte greutăţi şi neajunsuri. Izbînda, spre a fi confirmată ca atare, cere timp. Timp şi multă energie, nu doar pentru a trece prin viaţă, ci pentru a modela viaţa. Cea mai de seamă izbîndă a partidului nostru aceasta este : modelarea vieţii, a oamenilor care o trăiesc, aşezarea în perspectiva cît mai curîndei atingeri, a unui model uman şi social în deplină concordanţă cu realitatea, dar nu doar cu acea de azi, ci cu aceea pe care vom avea a ne confrunta mîine. Tot ceea ce izbîndim este izbîndă pentru azi şi, în măsură şi mai mare, pentru mîine. Toate edificiile, întreaga reconstrucţie a pămîntului, modernizarea întreprinderilor, înnoirea întregii industrii, intensa muncă de cercetare — toate acestea şi încă altele care înseamnă, laolaltă, efortul nostru îndreptat spre mai bine şi încrederea noastră şi setea noastră de devenire, de tinereţe şi întreaga noastră trudă, investiţia noastră de inteligenţă şi sudoare — totul, aşadar, e făcut privind neîncetat spre orizonturile timpurilor spre care ne îndreptăm şi cărora le vom da înfăţişarea pe care o dorim. Istoria nu e insensibilă la dăruirea celor ce-o traversează. Istoria nu este, cum se spune, imparţială, ci ea ţine partea celor drepţi, celor cutezători şi celor în urma cărora pămîntul rodeşte mereu mai mult. Oamenii, e adevărat, fac istoria. Dar nu toţi. Istoria nu-şi înscrie pe răbojul ei numele laşilor, impostorilor, delatorilor şi fricoşilor. Istoria este a oamenilor-oameni. Şi tocmai de aceea istoria partidului comuniştilor este întipărită cu slove de aur şi foc în filele istoriei noastre naţionale.

Întreaga luptă a partidului, toate victoriile sale sînt bunuri ale poporului român. Dar drumul pe care-l avem de parcurs e nesfîrşit. Ceea ce edificăm noi acum, strîns uniţi în jurul partidului, al secretarului său general — Omul care ţine dreaptă cîrma istoriei noastre contemporane şi scrutează viitorul cu înţeleaptă bucurie a visării şi cu tonică luciditate —, ceea ce clădim noi acum n-ar putea fi conceput în afara luptei şi muncii înverşunate. Perioadă de veritabilă descătuşare a potenţelor creatoare ale poporului, **Epoca Nicolae Ceauşescu** este confirmarea justeţii întregii linii politice urmate de către Partidul Comunist Român, este o strălucită dovadă de patriotism, de înţelegere profundă şi acţiune temerară întru fericirea şi bunăstarea poporului. Dorinţa de libertate, de independenţă şi de viaţă demnă în rîndul naţiunilor demne ale lumii s-a împlinit. Numele României este rostit cu preţuire şi admiraţie pe întreaga planetă.

Iniţiativele româneşti de pace, apelurile adresate de poporul român, de preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tuturor popoarelor lumii, ne poartă înspre toate colţurile mapamondului dorinţa de linişte, de edificare, pretutindeni, a unei libertăţi reale, neamenînţate în niciun chip de primejdia vreunui război, a vreunei cotropiri. Nu poţi fi independent, nu-ţi poţi apăra demnitatea fără a pleda pentru dreptul la libertate tuturor celor din jur. Marşurile pentru pace, acţiunile îndreptate spre salvgardarea liniştii planetare — iniţiate şi conduse de către Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste — reprezintă tot atîtea luări ferme de poziţie în favoarea concordiei, a dezvoltării libere şi independente a fiecărei ţări, a fiecărui popor. Partidul nostru, exprimînd credinţa poporului întreg, afirmă cu tărie că nu poate exista conflict care să nu fie rezolvat pe calea paşnică a tratativelor, că nu există litigiu de neîmpăcat, că binele suprem al planetei constă în pace. Înţelegerea şi respectarea stării de libertate a naţiunilor.

Sîntem ceea ce am dorit să fim. Sîntem ceea ce am luptat să fim. Această dimensiune — a voinţei care a transformat un ideal în faptă de viaţă, un vis într-un adevăr de-a dreptul palpabil reprezintă ceea ce noi numim calea trasată de partid, cale urmată de poporul întreg, de ţara întreagă ce şi-a aflat, pe această cale, drumul pe care e neresar să-l străbată.

Istoria a confirmat vocaţia Partidului Comunist Român de a fi purtătorul de drapel al năzuinţelor patriei. Ţara întreagă trăieşte astăzi la lumina libertăţii depline.

DAN MUCENIC ■

Ceapa are culoarea aurului, dar este mai scumpă decît el, susţin muncitoarele

N-avem răgaz, maşinile nu aşteaptă

Şefa fermei legumicole Ana Iovrea şi inginerul şef Marin Napău de la C.A.P. Totoi cred de pe acum într-o recoltă bogată

Poate ploua, sămînţa este în pămînt

Primăvara s-a instalat mai degrabă în judeţul Alba decît la surutele din sud, ajutîndu-i pe oamenii ogoarelor de aici să purceadă la treabă mai repede ca de obicei. Să purceadă o muncă bine făcută, cum i-am surprins şi noi în imagini pe cei de pe Valea Mureşului, de la C.A.P. Totoi, C.A.P. Galda de Jos, A.E.S.C. Oiejdea, Centrul de încercare şi omologare a soiurilor Galda şi cum ne asigură şi directoarea adjunctă a Direcţiei agricole, inginera Lidia Dicu. Trebuie să mai amintim şi cîţiva oameni destoinici, întîlniţi aici, care nu apar în imaginile noastre şi care rostuiesc, şi ei, recolta anului 1986, pe Alexandru Corneanu, directorul serelor de la Oiejdea, pe Alexandru Duca, primarul comunei Galda de Jos, pe Alexandru Suhov, şeful Centrului de încercare a soiurilor şi mecanizatorii Victor şi Emilian Vlad, Francisc Tamaş.

La ora apariţiei revistei noastre, în judeţul Alba, s-au încheiat însămînţările, la culturile din epoca întîia, pe întreaga suprafaţă. Specialiştii ne-au mai spus că umiditatea este scăzută în sol, iarna vitregindu-i din acest punct de vedere. Aşadar este nevoie de o primăvară mai darnică în ploi.

Fotoreportaj de **VICTOR RĂDULESCU** ■

În urma lor va răsări viaţă, se va împlini recolta viitoare

Bucuria primăverii la ea acasă, prin „ecranul" tractorului

„Noroc bun ! Pe cîmpul neted"... E neted și nu tocmai neted acest cîmp al Burnasului care aici, la Putineiu, e cuprins în volute și bucle de dealuri, de măguri și curmături ce dau peisajului un balans ca de valuri de mare. Pămînt bun, pămînt harnic, cernoziom brun sau ciocolatiu, dar și podzol, pe alocuri și alte soluri, îngrămădiri de materiale eterogene, ca într-o pulpă de fructe de diferite culori. Dar sub lucrarea semănătorilor totul se ordonează parcă altfel. Totul devine omogen și armonic, geometric ca o foaie de calc, după o regulă care s-a transformat în ritm. Ritm pentru mii și mii de hectare. Pe moșia C.U.A.S.C.-ului sînt de însămînțat, în primăvara asta, peste 9 000 de hectare. O iarnă care i-a certat pe oameni cu grele zăpezi și cu grei geruri a cam dat peste cap calendarele muncii, dar, zice ing. Dumitru Mitran, directorul S.M.A.-ului, s-a trudit și se trudește, cu o înverșunare egală asprimilor vremii, „ca să se intre în ritm". Și, pare-se, s-a intrat. Semănatul culturilor din epoca întîi e ca și încheiat, semănătorile care se cațără pe curmături ca oile bat acum pe culturile din etapa a doua. Brazdele doldora de semințe par trasate pe harta cîmpului, pe creștetul lui larg dezvelit sub soarele încă palid al primăverii, cu un deget gigant, ca niște

Toate forțele, manuale și mecanice, de la C.A.P. Galda de Jos, se adună pentru a face pămîntul mai roditor

Din serele Oieșdea, plăpindele răsadniți pornesc în tot județul Alba, parcă o dată cu mugurii muncitoarelor

Mecanizatorii strunesc fierul și cu puterea brațelor dacă este nevoie

șanțuri în materia cenușie a pămîntului. Un tablou pe care omul l-a gîndit, l-a trudit, pînă cînd, iată, pămîntul a căpătat circomvoluțiuni, ca și creierul unei ins de geniu.

Agregatele se comportă bine, ne spune ing. Dumitru Mitran, căci iarna asta atît de lungă a însemnat, într-un fel, și un noroc. Un noroc, da, căci a fost timp destul pentru verificarea, revizuirea și repararea mașinilor, toate au fost dichisite, ferchezuite, făcute ca noi (minus cele de intervenție, pe care trînta cu iarna le-a cam lăsat fără viață). Deci a fost timp destul pentru pregătirea tehnică a campaniei, cu consecințe care se vor vădi în timp. Firește, însă, că „norocul" ăsta, zîmbind mașinilor, n-a mai zîmbit și lucrării lor, căci așa e „norocul" cînd depinzi de natură, azi e al tău, mîine nu mai e. Cînd a sclipit cea dintîi rază de senin și cînd tractoriștii au pătruns, primii, în cîmpul în care pînă atunci nu pătrunsese nici vietate, necum aburul răsuflării de om, s-a văzut că primăvara nu e decît o copie. În ciuda cerului care se încărca de soare, pămîntul rămînea înghețat, inert, de-l loveai cu unealta nu scotea o scînteie. Un accident, o întîmplare sau o calamitate din care, adaugă directorul Mitran, ne rămîne totuși o constatare utilă: cît de încert, cît de nedecis se despart la noi anotimpurile, punînd între ele hotare deloc statornice, așa fel ca oamenii să nu răsufle ușurați nici o clipă, ci zi și noapte să stea la pîndă.

Dar acum, de cîteva zile, e bine, e soare, e soare nu numai pe cer, ci și în pămînt, s-a putut și se poate lucra, chiar dacă nu pe toate tarlalele. S-a acționat pentru pregătirea solului în funcție de condițiile pedoclimatice ale fiecărei parcele, s-a acționat deci „științific", dar s-a acționat, ni se spune, și „cu curaj", bruscîndu-se niște obișnuințe, grăbindu-se niște ritmuri. Între însămînțarea culturilor din prima epocă și cea a sfeclei de zahăr, de pildă, care ține de epoca zisă a doua, se face deobicei o pauză, o obligatorie pauză de două-trei zile, dictată de niște tradiționale și pînă azi cu sfințenie respectate legi ale muncii și ale pămîntului. Niște tractoriști pe care-i cheamă Ștefan Mitică, și Costică Bălan și-au propus însă să încerce un pariu cu timpul, deci cu respectivele legi, sărind peste pauză. Au încercat și le-a mers, cîștigînd niște zile de semănat.

Cei numiți, ca și alții, trăiesc febra uneia dintre cele mai scurte și mai intense campanii din cîte au străbătut vreodată, decisă așa de aglomerarea de munci și zile a calendarului răvășit de iarnă. Practic, campania acestui sezon, constrînsă la doar 20 de zile („ba nici la atît !", se răzgîndește inginerul Mitran), înseamnă o viteză de lucru de 3 ori mai mare ca în primăverile „clasice", cu steaua recoltei bine propotită în zodiac, nu ca acum, mișcată de colo-colo în frămîntul cotidian al cerului.

Bine că soarele din pămînt, încheie Dumitru Mitran, arde ca lumea, căci acolo se coace pîinea. Arde, întreținut cu grijă de oameni.

Cînd a zis „pîinea", orizonturile de grîie plăpînde, abia ieșite de sub zăpadă, au și căpătat reflexe de aur.

ILIE PURCARU ■

Destine eroice, destine împlinite sub aura modelatoare a înaltului titlu de comunist

UN OM INTRĂ ÎN FOC

Cu doisprezece ani în urmă, tînărul inginer Nicolae Dinu, aflat departe de țară, a asistat la un spectacol pe care noi, ca profani în materie, îl vom numi, fără să șovăim la cuvînt, halucinant. Nicolae Dinu se afla în Algeria, într-o schelă petrolieră, lucra acolo, împreună cu alți specialiști români, la instalarea unei stații de fluide. Într-o noapte, una din sondele locului a scăpat din controlul oamenilor, a scăpat în „erupție liberă", cum se spune în jargonul specialiștilor, și a luat foc. Algerienii, ne povestește Nicolae Dinu, le zic sondelor „bruzi de iarnă", un scriitor le-a botezat așa și porcelа a prins ; potrivită porcelă, nu ?, dacă te gîndești la foeriile de lumini care scaldă, nopțile, marile crengi metalice împletite înalt și sever, ca niște etaje de conifere, deasupra izvoarelor de țiței. Sonda aceea scăpată în „erupție liberă" ardea chiar ca un brad, ca un gigantic brad uscat, cu o pălălaie cît cerul. Cu o pălălaie cît cerul și cu un vacarm țîșnit din adînceuri pînă la cer.

Nicolae Dinu mai văzuse incendii petroliere, dar nici unul de asemenea proporții. Era vorba de o sondă „de adîncime", săpată la o mare adîncime, și scăparea unei astfel de sonde de sub control pare o catastrofă de neștăvilit, ca și erupția unui vulcan. Dezastrul începe undeva, în străfunduri, începe mut, lin, insidios, nimeni nu bănuiește nimic, căci felescoapele care scaldă Luna sub ochi s-au inventat de mult, dar aparate cu care să vezi măcar orbul țiriș al unei cirițe la un lat de palmă sub sol, necum viața subpămînteană a unei sonde, încă nu există. Deci dezastrul începe tăcut, perfid, pentru ca, deodată, un urlet ca de cutremur să umple cerul. Monstrul de lut de milioane de tone în care este înfiptă sonda își abandonează brusc structura placidă, fixată în ere, devine fiară, fiară nebună, urlînd și sculptînd cu foc, cu gaze, cu apă sărată, cu materii industriale, cu tot ce poate scoate sonda din sine și din pămînt. Tot ce e-n jur ia foc, arbori, case, uneori materiile deversate din adîncurile în clocot năvălesc ca o lavă spre toate zările, alteori frumpturile subterane, care cresc, se lățesc, se fac băiți, se fac lacuri. În cîteva zile, uneori în cîteva ceasuri, se obține o modificare sinistră a geografiei locului, pentru care altfel ar fi trebuit detonate mii de tone de trotil sau depusă o muncă faraonică. Și peste toate, focul. Focul care înseamnă nu doar pierderea unei sonde ci, poate, a unui întreg și scump izvor de țiței. Cam așa se întîmplă cînd o sondă scapă în „erupție liberă" și ia foc, încheie inginerul Dinu. (Adică așa transcriem noi, cînd așternem pe hîrtie aceste rînduri, cele povestite de el, poate exagerînd un pic, poate forțind imaginea, ca profani ce sîntem).

Dar nu spectacolul sondei algeriene cuprinse de foc a fost cel mai „tare", ne face atenți inginerul Dinu, cel mai „tare" a fost spectacolul salvării acelei sonde. Atunci, urmează interlocutorul, l-am cunoscut pe faimosul Red Adaire.

A sosit acolo după cîteva zile. A sosit cu armata lui de elicoptere, cu armata lui de specialiști îmbarcată în ele. Aparatele s-au rotit o vreme deasupra sondei, periculos de jos, gata-gata să stea să flăcările. Nu știu de ce au făcut-o, poate ca să filmeze, ori poate din pur exhibiționism, ca să zicem noi, cei de jos, ia te uită, dom-le, ce tipi fantastici, ce curaj pe ei, ori mai degrabă ca să zică algerienii, cum de fapt au și zis-o, ăștia-s dați dracu, își merită banii. După ce au aterizat, cei dinții a luat-o spre foc Red Adaire. Și-a pus costumul de azbest aluminizat, care scînteia ca argintul, și-a tras pe cap bila enormă a unei căști ca de cosmonaut și a luat-o spre foc. Parcă-l văd, înalt, masiv, aparent grecoi, aparent numai, înaintînd cu pas calm, dar cu ceva de felină, tipul americanului sigur de sine, puternic, sportiv, un adevărat John Wayne. Avea pe atunci, ia să vedem, cred că avea 56—57 de ani și era socotit, cum e socotit și azi, specialistul numărul unu al lumii în stingerea și captarea sondelor scăpate în „erupție liberă". După el au intrat în foc și specialiștii lui. Toți trași după calapodul lui, înalți, voinici, scînteind din costumele lor lunare. I-am pierdut în flăcări, nu mai știu cît au stat acolo, mie mi s-a părut o vecie. S-au întors, au luat o gură de aer proaspăt, s-au sfătuit între ei, apoi iar au intrat în foc, apoi iar și iar. Erau teribili, erau nemaipomeniți ! După care le-au spus algerienilor ce scule le trebuie (așa lucrează Red Adaire, cu scule anume, cu dispozitive-unicat, potrivite sondei în cauză și împrejurărilor speciale ale incendiului) și cît îi costă operația de salvare. Tîrgul s-a încheiat, s-au comandat sculele (pe care, spune cineva, tot Red Adaire le-ar face, el fiind patronul sau acționarul unei industrii profilate pe așa ceva) ; și care scule, trebuie să vă spun, au sosit fulger, după numai cîteva zile; splendide scule, nu știu cît procent de oțel și cît procent de inteligență tehnică îngloba fiecare, cred că decisiv era ultimul. Operația salvării a costat enorm, n-aș putea să vă zic cîți bani a luat Red Adaire personal, știu însă, am aflat-o de la algerieni ,că pentru fiecare „oră în foc" s-au plătit pe cap de specialist 1 800 dolari. Da, a costat fabulos, dar s-a meritat. Incendiul luase proporții uriașe, prea puțini mai credeau c-o să poată fi stins, dar Red Adaire și oamenii lui l-au stins. Cu eforturi titanice, întinse pe cîteva săptămîni și împinse ades peste limita omenescului, dar l-au stins. Cam așa a fost, încheie inginerul Dinu.

Și mai departe ? îl întrebăm. Mai departe, vine răspunsul, ce să fie ? M-am întors în țară și mi-am văzut ca tot omul de ale mele. Am lucrat o vreme la Trustul de foraj-extracție din Km. Vîlcea, orașul meu natal, apoi am fost mutat aici, la Tg. Jiu, ca director cu probleme de foraj în cadrul trustului omolog.

Dar cu sonda de la Mitrofani cum a fost ? insistăm.

Inginerul Nicolae Dinu tace. Își trece degetele prin barbă (are o bărbuță frumoasă și îngrijită, cîndva roșcată, acum mai mult albă, prea albă pentru cei numai 47 de ani ai stăpînului ei) și își aruncă un ochi distrat spre fereastra biroului. Afară ninge, încărunțește văzînd cu ochii o zi posacă, aparent doar atît, posacă și plictisită, parcă fără chef de nimic, dar cine știe ce poate ascunde sub masca ei o astfel de zi. Ca atunci, la Mitrofani...

Ca atunci, la Mitrofani, cînd, cu mulți ani în urmă într-o zi posacă de iarnă, a scăpat în „erupție liberă" sonda 5 034. O sondă cu talpa la mii de metri, o sondă adîncă și cu erupții năpraznice (de condens, de țiței, de gaze) și, firește, cu foc, și încă ce foc, o flacără înaltă-înaltă-înaltă, de se vedea vipia roșie-galbenă peste șapte sate, și nu numai că se vedea, dar se simțea, alergau copiii pînă-n preajmă-i (unde-i ținea în frîu cordonul de paznici), se descălțau și țopăiau, țipind de plăcere, pe zăpada ce sfîrîia și-i ardea la tălpi. Acolo, la Mitrofani, în plin decembrie, au înflorit atunci corcoduși. S-a făcut mobilizare generală pe minister, s-a apelat la toate forțele de intervenție, la pompieri, la armată, la toți specialiștii petrolului, la toți oamenii de experiență și de gîndire, inclusiv la bătrînii sondori pensionari. S-au propus diverse dispozitive, nu s-a votat nici unul, s-a apelat și la Red Adaire, dar îi s-a spus să e prea tîrziu (prea tîrziu pentru ca ilustrul salvator de peste ocean să-și asume răspunderea stingerii unui foc ce proliferase imens, iar dacă totuși, îi s-a mai spus, și-ar fi asumat-o, ar fi cerut pentru asta o sumă exorbitantă) ; așa că s-a apelat la specialiști din țări mai apropiate, mai puțin faimoși, dar care, față în față cu catastrofa, au pretins și ei onorarii amețitoare, și încă fără acoperire în cine știe ce garanții. A triumfat pînă la urmă o soluție românească (la care și-a înscris un aport și N. Dinu), ispititoare și economic, și ca eficiență, adică ideea „montării inverse", pe baza „efectului Coandă", a unei turbine de avion care să bombardeze sonda cu substanțe consumatoare de oxigen, deci roînătoare de foc. Foarte bine, s-a hotărît, așa vom face, dar cine va intra în foc ca să pună la punct „ținta" bombardamentului ? Cine va degaja, la 1 400 de grade, gura puțului de fierotelurile ce ard mut, dar năprazinic ? Cine va înlocui „mosoarele" sondei, cine va face acolo, în flăcări, cele o mie și una de treburi pregătitoare sau complementare atacului chimic? Le voi face eu, s-a oferit Dinu. (Era pe atunci șef de secție la trustul din Vîlcea). Da, a continuat, inginerul vîlcean, le voi face eu, am văzut cum lucrează Red Adaire, am meditat asupra celor văzute, am și eu propriile mele idei, cred că știu cum trebuie să procedez". (Avea și alte atuuri, nu numai cunoștința cu Red Adaire. Se mai luptase cu incendii de sonde, le învinsese ; ce-i drept, nu cu unul ca acesta, dintre cele mai mari din cîte s-au întîmplat vreodată la noi). I s-a zis „bine", a fost acceptat, s-a mizat pe el. Drept care și-a verificat costumul de azbest aluminizat, confecționat nu în America, ci la Buzău, și-a procurat sculele de trebuință, nu noi, nu făurite expres pentru sonda din Mitrofani, ci luate de pe „rampa de salvare" de la Cîmpina, unde se odihneau după mai vechi bătălii cu incendii petroliere, apoi și-a numit ajutoarele, selectate dintre mai mulți voluntari, și a intrat, primul, în foc. Cellalți l-au urmat. (Firește, după ce repetaseră de o sută, de o mie de ori, nu numai că nu le e frică, frică neavînd de ce să-i caute pe un om care „știe sonda", care „o simte", dar și după ce repetaseră de o sută, de o mie de ori piesa pe care urmau s-o joace, pînă la ultimul amănunt și pînă la ultima surpriză posibilă, aberantă de la scenariu). Au lucrat perfect, s-au sincronizat perfect, pe gesturi și pe secunde, înțelegîndu-se doar din ochi. În vacarmul asurzitor al sondei în flăcări, cuvintele, chiar dacă ar fi scăpat din căștile de cosmonauți, tot nu s-ar fi auzit. Au lucrat așa ore în șir, zile în șir, 31 de zile. N-au pățit nimic, doar inerente arsuri ușoare și, cînd și cînd, niște grețuri și ameteli provocate de gazele inhalate. Au făcut lună gura puțului, „arma chimică" a soluției românești a retezat pălălaia, sonda a fost captată. Tot ei, Dinu și voluntarii lui, au montat, după stingerea focului, așa-numita instalație de prevenire în jet, înrăsi o operație de complexitate și risc. Cam așa s-a întîmplat la Mitrofani, încheie inginerul Dinu.

A vorbit cu exclamații admirative despre Red Adaire și specialiștii lui („erau teribili, erau nemaipomeniți !"), a vorbit reticent despre sine și voluntarii săi („am lucrat, am montat"), acum tace și se uită pe geam. Despre modestie, care adesea e pîinea de toate zilele a infatuatului, o să vorbim cu Nicolae Dinu, dar nu acum. Acum să-l lăsăm să-și tragă răsuflul și să se uite pe geam. Nu mai ninge, deci sondorii de pe dealurile Gorjului o să-și facă mai în voie grelele munci pe care le au de făcut.

Și mai departe, tovarășe inginer ? Mai departe ce-a fost? Ce să fie, vine răspunsul, n-a fost nimic, ne-am întors ca tot omul la ale noastre. Ba nu, tovarășe Dinu, au urmat erupția de la Virteju, apoi cea de la Bustuchin, ultima cu foc mare, apoi cea din Brădești, la care iarăși v-ați ilustrat. V-ați ilustrat la toate ca un salvator de elită, ca un ins de mare curaj, acel curaj despre care se zice că oamenii nu-l dobîndesc decît în clipele supremelor încercări, și ca un mare specialist, de o pricepere tehnică rară. Dacă-i vorba de „ilustrat", vine răspunsul, atunci ar trebui să-i cuprindeți în cuvîntul ăsta care-i destul de larg, nu rideți, mie așa mi se pare, larg și încăpător ca o ilustrată poștală (festiv ca și ea, dar asta-i altă poveste), ar trebui, zic, să-i cuprindeți pe foarte mulți. Avem, e adevărat, specialiști de elită în dresarea sondelor nărăvașe, puteți să-i notați aici pe inginerii Petre Popescu, Policarp Tomescu și Titus Mihăescu, din ministerul nostru, pe inginerii Ion Chiturlea, de la Comănești, Leontin Măciucă, de la Craiova, Ion Mărășescu, de la Cîmpina, Vasile Bercea, de la Moinești, și mai sînt și alții. O să vă rog să-i notați și pe cîțiva inși din echipa mea, cu care am lucrat și la Mitrofani, și la alte erupții : maistrul de foraj Ilie Nicolae, de la Schela Melinești, maistrul mecanic Ludovic Lazăr și Romică Bivolaru, de la Schela Cărbunești. Tustrei gorjenii ăștia sînt oameni tineri, au cîte 30, 30 și ceva de ani, și au și curaj, și pricepere, au știința sondei la degetul mic. Vedeți dv., cînd sari să salvezi o sondă scăpată în „erupție liberă" clipele sînt nu numai fierbinți, ci și numărate, nu-i loc în ele ca să înveți, trebuie să știi despre sondă totul și cît mai mult pe deasupra. Și trebuie să vă spun că băieții noștri, românii noștri, știu. Nu sînt cu nimic mai prejos ca oamenii lui Red Adaire, bă au, zic eu, o calitate în plus. Le e proprie o plămădă umană aparte, care nu-i de găsit pe toate drumurile, care, ar zice unii, nu-i de dorit, prin condițiile particulare în care îs născut, dar care-i de admirat atunci cînd se naște. Iar la noi s-a născut. Este vorba de calitatea eroică a românului, o calitate întemeiată astăzi pe o înaltă conștiință. Este deci vorva, cum să vă spun ?, de asumarea, nu, nu a riscului, e prea mult spus, a împrejurărilor de excepție, obligînd la eforturi de excepție, cu conștiința necesității acestor eforturi. A datoriei, dacă vreți, a datoriei față de supremul „patron" care e țara și care, prin asemenea eforturi, a înfrînt, iată, și continuă să înfrîngă tot mai spectaculos o veche, blestemată gravitație istorică, gravitația înapoierii, intrînd în orbita forțelor mari, a umanității mari, pe care le poți bizui.

Aveți perfectă dreptate, tovarășe Dinu, notăm cu emoție și mîndrie cele ce spuneți despre oamenii noștri. Avem însă, ca să zicem așa, o curiozitate, una „locală", gorjenească. Ați numit, printre „specialiștii de elită", muncitori din Gorj și ingineri din alte părți. Nici un inginer din subordinea dv. ! Adică dv., tovarășe Dinu, sînteți aici, în Gorj, fără seamăn, sau, ca s-o luăm altfel, n-ați dăruit nimănui din ce știți ? Adică dv., marele salvator de sonde și marele specialist în foraj, o să rămîneți un caz, nu și o școală?

În cuprinsul trustului nostru, vine răspunsul, sînt vreo 150 de ingineri. Dintre ei, vreo 100 sînt stagiari, deci ingineri cu 1—3 ani de producție, iar vreo 30—35 sînt oameni de vîrsta mea, cu experiența mea. N-am ce să-i învăț pe cei din urmă, ar trebui să-i învăț pe alții. Dar pe cine ? Ați sesizat, cred, că între stagiari și ingineri cu vechime se cască un mare gol. Ne lipsesc inginerii cu 5, 10 sau 15 ani de producție, adică tocmai oamenii pe care ne-am putea sprijini, încredințîndu-le mari răspunderi și formîndu-i în spiritul acestor răspunderi. Ne-am văzut puși în situații, deloc de invidiat, de a încredința, cu derogări speciale ale ministrului, răspunderea de șef de brigadă unor băieți foarte cruzi, abia săltați de pe băncile facultății. Am făcut-o cu inimă strînsă, căci noi, aici, lucrăm în condiții deosebite, forăm sonde adînci, avem utilaje complexe și foc de scumpe, dar am făcut-o, căci n-aveam de ales. Însă stagiarii, mulți dintre ei, cum își încheie contractul cu noi, cum se duc. Își cer transferurile, nu le dăm, își dau demisiile, nu le primim, le reținem cărțile de muncă, nu le pasă. Și se duc. Unde se duc ? Întrebați-mă, ca să vă întreb ! Despre unul din ei, de pildă, am auzit că ar fi profesor suplinitor de fizică pe undeva, prin Prahova. Sigur, munca la sondă e grea, grea și fizic, căci te bat toate viscolele și toate arșițele, grea și tehnic, mai ales tehnic, căci mereu te confrunți cu probleme neprevăzute, deci trebuie să înveți tot timpul, aici „nouă" și promovarea lui nefiind o cotă de ideal, ci o obligație zilnică de producție, iar răspunderea e covîrșitoare ; doar instalația unei sonde, fără carcasa ei de metal, costă vreo 60—70 milioane de lei. Sîntem de vină și noi, inginerii mai vîrstnici, că nu știm să le inculcăm celor tineri atașamentul față de o profesie de interes național extrem și cu mari șanse de acces la nou, deci de împlinire profesională și umană. Un tînăr căruia am încercat să-i explic aceasta mi-a aruncat malițios și superior : „Sînteți un naiv, tov' inginer, un romantic !" Firește, noua generație nu mai cunoaște romantismul nostru „naiv", și de ce l-ar cunoaște ? La întrebările noastre de ieri, atît de febrile, privitoare la muncă, la viață, ei, cei de azi, au primit deja răspunsuri calme și clare. Răspunsuri formulate de noi, cei mai vîrstnici, cei osteniți, cei neosteniți în a da răspunsuri. Dar poate că trebuie să facem mai mult. Să formulăm aceste răspunsuri nu atît individual, după capul fiecărula, cît prin inteligența obștească, prin răspunderea obștească, astfel încît răspunsurile să devină legi. Legi urmate de toți și de fiecare în parte. Vreau să spun că la capitolul educație sîntem încă datori față de tineri.

Deci sînteți un romantic, tovarășe Dinu, dar la spuneți-ne, vă rugăm, sînteți cumva și un modest ? Păi știu eu ce să zic, tovarășe reporter ? Sînt, îmi place să cred, un om normal, cu modestie și cu lipsă de modestie, după caz, dar de ce mă întrebați ? Vă întrebăm, tovarășe inginer, fiindcă într-o revistă cineva vă așază lîngă Red Adaire, zicînd că în lume sînt doi, Red Adaire și Dinu, ași de necontestat și fără rivali în stingerea și captarea sondelor scăpate în „erupție liberă". Ce ziceți, e corect clasamentul ?

Fleacuri ! vine răspunsul. Credeți că eu, cînd intru într-o sondă în flăcări, mă gîndesc ce loc ocup, dacă-s al doilea ori al douăsutelea în lume ? Credeți că mă gîndesc ce laude mi s-ar cuveni pentru ce fac ? Adulația, lauda, strălucirea flash-urilor, coroana ori coroniță pusă pe frunte îl hrănesc, nu spun o noutate, numai pe cabotin. Adică pe unul pe care, la urma urmei, nici măcar nu-l interesează victoria adevărată, succesul real în domeniul lui de activitate, ci numai lauda. Și-apoi, clasamentele sînt bune doar în sport. Pe mine nu mă interesează, eu nu fac sport, eu fac economie. Eu fac tot ce-mi stă în puteri pentru economia și pentru țara mea.

ILIE PURCARU ■

IV. PLOILE DE SUB ARGEȘ PENTRU CLIPELE DE NESOMN

Grea despărțirea de Bicaz. Iubire de adolescent, fără ezitări sau îndoieli. Dar Argeșul, ispită de tinerețe plină, nu-i lasă lui Gheorghe Iordache timp de melancolizat. E grăbit să plece. Zilele verii lui '61 se scurg anevoie. Echipa e, în mare, alcătuită : alături de nea Ghiță (cel mai virstnic, la cei 27 de ani ai lui) vor merge și cei trei frați mai mici ai săi, încă vreo patru băieți din brigadă, un cumnat... Într-o seară de august, pe peronul Gării de Nord puteau fi văzuți cu toții. Atrăgea atenția motanul ținut în brațe de soția lui Iordache. Ei — veseli, indiferenți la glumele care se făceau în jur pe socoteala culoiului — vorbeau despre o centrală, despre un baraj uriaș, despre ce va însemna pentru șantierul de-acolo altora care au școala Bicazului.

„Cu noi cu tot, grupul bicaziștilor număra vreo treizeci de nebuni tineri, învățați cu greul și cu spiritul de aventură eroică după cum i se zicea atunci de către gazetari. Dormeam pe unde apucam. La început, în școala de la Căpățineni, pe niște saltele, pe la Corbeni apoi, ba chiar și într-o frizerie. Eram, la momentul acela, vreo 3 000 — veniți de pretutindeni. Colonia cea mare a fost stabilită la Corbeni, unde era și grupul de șantiere. Parcă nici nu ne-ndepărtasem de Bicaz, într-atît de asemănătoare erau toate cele de-aci cu cele de-acolo : tot cu apă adusă de la puț, tot încălzire cu lemne, tot viață de baracă, tot echipă de dulgheri și tot greutățile — pentru noi, aproape de nebăgat în seamă — ale organizării de șantier".

Nea Ghiță lese din baracă și pregătește, pe un grătar, pastramă. Afară e-o ninsoare aiurită pe care omul o străbate numai în maleu, fără să simtă gerul. Îmbrăcat cu șuba, mă-nvirt în juru-i și caut să mă dumiresc". Miner, miner cînd ai devenit ?" „Acolo, la Argeș. Voiam să lucrez la centrala subterană și m-am calificat și ca miner și ca betonist. În '62. La locul de muncă. Am început o altă viață. Muncă grea. Cea mai grea dintre toate. Este extraordinar pentru un bărbat să se lupte cu stînca, să fie cel dintîi care dă piept cu ea. Față în față cu frontul. Atunci, în clipele cînd ești înăuntru, frontul nu e o metaforă. E luptă adevărată. Am lucrat la bolta centralei subterane, apoi la aducțiunea principală". E ca și cum asta ar fi totul și ar vrea să-și termine istorisirea. Întoarce pastrama care șfîrîie și miroase bine de tot. Începe să-mi înșire fel de fel de rețete culinare, e teribil de priceput. Puțin zis că viața te învață, nu, i-a plăcut să gătească, pentru un om care munceste din răsputeri în timpul zilei e o delectare fără seamăn să se aplece seara asupra cratițelor. Deci, ai participat la lucrările cele mai importante... „Am excavat, am armat și m-am îngrijit ca niciodată să nu pe prindă frontul din urmă. Știu ce vrei să mă întrebi, nu pentru că m-aș fi învățat cu reporterii, dar e firesc să te intereseze spectaculosul. Sigur că au fost și situații care, pe moment, mi s-au părut disperate. La puțul forțat, la nodul de presiune : apă multă, rezultat al unor ploi subterane fără început și sfîrșit. Nu se putea lucra decît în costume cauciucate, perfect închise. Mai mult de patru ore nu se rezista. N-ajungeam acasă cîte două zile la rînd. Șefii mei stăteau citeodată și mai mult. Nea Mișu Tarța, inginer, rezista nedormit chiar și trei zile. Ne luam cîte o jumătate de pîine și niște salam, mîncam în fugă și iar intram în subteran. Cînd venea schimbul, nici nu știa, citeodată, despre ce fusese vorba, atît erau toate de la locurile lor. Au fost surpări, momente critice adevărate, se înfundau pompele și conductele, tun se făceau, așa că era obligatoriu să fi acolo. Mi se părea, cum să zic eu, imoral să merg și să mă culc lăsînd lucrurile baltă. Zicînd că, la ieșirea din schimb, nu mai e treaba mea. De fapt, cinstit să fiu, și dacă aș fi plecat, tot n-aș fi fost în stare să dorm. În familie am avut pace și înțelegere deplină. Nevastă-mea nu era din cele care să spună mai stai și tu prin preajmă, doar n-o să-ți ridice statuie, cum știu că se mai întîmplă. Viața nu era ușoară. Dar acolo, la Argeș, am trăit bucuriile nașterii celor trei băieți ai mei. La doi ani cîte unul, așa cum s-a întîmplat și în familia mea, a părinților mei, adică. Gabriel a venit pe lume în '62. După el — Dan și, în sfîrșit, Gelu. Sănătoși, voinici, nu ne-au creat probleme. Numai bucurii. La fiecare eveniment — veneau, ca la nuntă, toți prietenii. Și nu erau doar doi-trei, ci cîteva zeci. Era minunat, pe cuvînt. Citeodată ne mai strîngeam noi și așa, fără vreun scop anume, doar de dragul de-a ne strînge și-a mai sta de vorbă. Fierbeam țuică, doar eram în țara ei, și povesteam. Țuica o fierbeam în tuci, are un' gust aparte. Apoi ne mai adunam și la televizor. Nu erau decît vreo trei sau patru în toată colonia. Vedeam, duminica, „Dialog la distanță", fiecare ținea cu regiunea lui. Abia aveam loc în cameră, dar, repet, era frumos, era tinerețe multă, era entuziasm..."

S-a făcut noapte și frigul strînge rău. Îi propun să intrăm în baracă. Suvoiul de amintiri continuă să-l poarte și vorbește parcă mai repede decît îi stă în obicei. Marile temeiuri ale vieții — acolo, la Argeș, s-au așezat. Bicazul a fost o necesară și romantică ucenicie. Argeșul a însemnat certificatul de maturitate. Aici a devenit familist în adevăratul înțeles al cuvîntului. Tot aici, în 1965, a fost primit în rîndurile Partidului Comunist. Și tot aici a lăsat în urmă o lucrare de proporții și de mare dificultate tehnică. „Atunci cînd am văzut gata hala subterană, de o sută pe douăzeci și încă pe douăzeci, nu-mi venea să cred că mîinile de om — și ale mele printre ele — au putut realiza așa ceva. Anul 1967 a fost unul dintre cei mai fericiți din viața mea. Cu puțin timp înainte a fost inaugurată centrala subterană de la Căpățineni — la 9 decembrie 1966, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu. M-am numărat, atunci, printre cei care au luat cuvîntul și printre cei care au primit Ordinul Muncii. Truda mea începea să fie recunoscută, să rodească. Nu-i cred pe cei care spun că nu-i interesează gloria. Sigur, așa spus, s-ar putea să nu-i intereseze. Dar nu cred că cineva poate fi atît de insensibil încît să nu poarte toată viața în inimă un moment precum acela despre care ți-am spus. Să vorbești primului om al țării despre izbînzile tale,să vezi că ești apreciat pentru asta, că multele tale ceasuri de muncă își află prețuirea în ochii unui mare conducător — iată satisfacții pe care le consider capitale pentru întreaga existență a unui om". Mîncăm și, un timp, niciunul nu mai scoate o vorbă. Îmi amintesc despre faptul că primele cuvinte pe care mi le-a spus Gheorghe Iordache astea au fost : **mă consider un om fericit.** Frumos spus. Și simplu spus. Dar chiar să nu se lege această senzație de fericire și de cele mai lumești ? Poți fi fericit numai pentru că ai muncit bine ?" Sigur că da. Din munca as'a bine făcută se ivesc și cefelalte bucurii. Am cîștigat — la Argeș, ca și la Bicaz — foarte bine. În cei doi ani, cît am lucrat — după terminarea centralei — la galeria de fugă, doar într-o singură lună n-am luat primă. De altfel, în '67 mi-am luat și mașină. Fiat 850. Doar inginerii Ghiță Popescu și Opriș mai aveau Moskviciuri, iar nea Ciocan un Renault. Nu mi-am refuzat aceste plăceri cărora și acum le zic daruri ale civilizației. În sinea mea spuneam — acum o spun și cu voce tare — că le meritam". „Rămăsesem în '67, nu ?" Ba da. Eram atunci în colonia de la Băiculești și începeau lucrările din aval, pînă aproape de Pitești. S-a lucrat într-un ritm de neconceput pe timpul acela. Pe aducțiune se înainta și cu cîte 80 de metri în fiecare lună. Eram șef de brigadă. Un șef nici prea sever, dar nici din cale-afară de blînd. Învățasem să lucrez cu oamenii pentru că știam foarte bine care e felul de-a fi al omului din subteran. Nu-i puțin lucru nici acum, cînd există atîta mecanizare, să muncești acolo, în străfunduri. Acolo e foc continuu, cum se spune la ziar". Ce tot ai cu vorbele de la ziar ? „Nimic, vai de mine ! Toată viața mi-a plăcut să citesc gazete. N-a trecut zi fără să le răsfoiesc. De-aia mi-au și rămas atîtea expresii în minte. Dar nu asta e problema noastră, ci, dacă vrei să-ți continui un gînd pe care l-am început ceva mai înainte, o să-ți mărturisesc ceva : am fost îndrăgostit de lucrările la care am participat, dar, atunci cînd ele au trecut de momentele culminante, de colele de vîrf, gîndul a început să-mi zboare spre altele, și mai și. Ei bine, atunci, prin anii '70, mi-a venit gîndul Transfăgărășanului".

DAN MUCENIC ■

Frumusețea gîndirii originale

„Cero" e poate cel mai tînăr institut al Clujului : s-a „născut" în 1972 dintr-un nucleu de cercetare al Întreprinderii de Porțelan „Iris" din Cluj. Marca sa e însă una deosebită, poa e chiar frapantă : într-un frumos medalion, alături de inițialele „Cero" (cercetare ceramică românească), figurează, într-o interesantă și sugestivă stilizare, imaginea gînditorului de la Hamangia. Și n-a fost o alegere întîmplătoare. Se voia o imagine a cutezanței, o sinteză a viselor cu care tinerii cercetători ceramiști din Cluj-Napoca porneau la drum atunci, de mult, cînd erau încă o mină de oameni. Azi, se vorbește chiar despre o școală de ceramică a Clujului ! Și consemnarea aceasta am găsit-o chiar în Dicționarul Ceramic apărut în 1984 în S.U.A., în elaborarea lui O'Bannon, fostul președinte al Societății Americane de Ceramică. Și chiar ideea acestui dicționar de circulație mondială s-a născut la Cluj, în timpul cît, ca expert O.N.U.D.I., O'Bannon ne-a vizitat țara timp de o jumătate de an, avînd prilejul să cunoască îndeaproape institutul clujean și pe conducătorul său, inginerul Nicolae Ciontea.

Și nici nu-nceputeră peatunci dezvoltările de azi ! E impresionantă și simpla enumerare statistică : se construiesc pe o nouă platformă, opt stații pilot deodată ! Ce-nseamnă asta ? Condiții optime de cercetare și experimentare a noilor tehnologii ce urmează a fi transferate producției. Și mi-am notat cîteva din primele ce vor fi abordate : monoarderea, ceramica termorezistentă, Vitroceram („Transilvanit"), decalcomaniile și cîte altele. Cercetări pentru tehnologii în pas cu noile cerințe : consum energetic redus, consum rațional de resurse, asigurînd parametri corespunzători de calitate și eficiență. Ce va însemna, în pildă, monoarderea ? O reducerea cu cel puțin 20% a consumurilor energetice ! La fel și vitroceramica : obținerea ceramicii din sticlă cristalizată dirijat... Cu alte cuvinte, „piloții" ce se ridică în acest an la „Cero" vor deveni veritabile fabrici de tehnologii. Și nu întîmplător, cu puțin timp în urmă, pe linia sarcinilor trasate de partid privind modernizarea proceselor de producție, Centrala industrială a trasat dr. ing. Nicolae Ciontea, șeful Filialei „Cero" din Cluj-Napoca, sarcina de a coordona realizarea acestor măsuri în întreg sectorul industriei ceramice.

■

Cu ani în urmă, o delegație dela „Cero", aflată în străinătate, a fost servită la masă cu cești albe, foarte transluciде. E a un porțelan englezesc. Atît. Nici o altă informație. Și, reveniți la Cluj, cercetătorii au început să „caute" rețete cu gîndul de a realiza ceva similar. Și au reușit ! Țin minte cu exactitate și data obținerii primei șarje românești de porțelan fosfatic : 21 februarie 1976. Era încă una din invențiile ceramiștilor de la „Cero". O invenție trecută cu succes prin etapa microproducției și transferată apoi fabricii de profil din Sighișoara.

E interesantă și povestea coloranților. Nu produceam nimic în țară. Importam de regulă de la două mari firme : Johnson din Anglia și Bitosi din Italia. Mai era printre ele și firma vest-germană „Degussa", cît și altele, ocazionale. Primele ginduri de a realiza în țară atît coloranții, cît și decalcomaniile s-au „născut" încă acum două decenii. Dar n-aveam nici utilaje, nici aparatură, nici experiență. Pe-atunci, chiar și gradul de măcinare îl determinam empiric — ne spunea o cercetătoare.

Dar cercetările au mers înainte, așa cum s-a putut atunci. Prin 1969, a venit și vremea primelor confruntări : se realizase deja o paletă de culori. Merită să transcriem aici chiar gîndurile cu care s-a-ntors atunci la Cluj dr. chim. Ciorica Tiniș :

— Cînd am văzut culorile noastre față în față cu cele străine, am trăit o mare decepție. Erau murdare, reci, urîte ! Nu credeam c-o să ajungem totuși vreodată să realizăm acest vis. Dar marele nostru noroc au fost încurajările pe care le-am primit, încrederea cu care au fost primite și sprijinite eforturile noastre. Ce să vă spun, am obținut pînă la urmă toate culorile spectrului, pe care am continuat permanent să le perfecționăm, pînă la încadrarea lor perfectă în normele internaționale. Azi, am ajuns la peste 22 tipuri de coloranți, cu peste 1 000 de culori și nuanțe...

Ce-nseamnă microproducție în acest domeniu al coloranților ? De fapt, producție în toată regula : peste 100 de tone de coloranți !...

Dar cercetările vizează și alte direcții. Iată cîteva dintre ele : tehnologiile de realizare a produselor din sticlă impun arderea decorurilor la temperaturi cuprinse între 500 și 750 de grade Celsius. E vorba de sticla de menaj, de obiecte decorative, becuri și altele. Dar e vorba și de viteza de ardere a colorilor, din dezvoltarea puterii de creație, a gîndirii creative. Și nu de mult, ziarele anunțau că între premiantele de la ultimul campionat național de juniore la judo se afla și o tînără care îmbrăca chimonoul cu emblema gînditorului de la Hamangia pe piept.

Dar între șah și cosmos mai sînt atîtea alte ginduri și preocupări ale ceramiștilor clujeni. Pictura, sculptura sînt preocupări firești, normale, deși un nume, plasticianul Ovidiu Avram, sparge zăgazuri, anunțîndu-se între cei ce vor avea foarte multe de spus. Ne îngăduie această afirmație expozițiile sale găzduite de orașul studențesc, Cluj-Napoca, dar și ilustrația de sărbătoare pe care a oferit-o cîtorva din lucrările la care a colaborat.

■

Nostime amintiri. Dr. Nicolae Ciontea terminase facultatea la Timișoara, dar o începuse în Cluj, la chimie pură. Aici era cea mai mare „bătălie". Dar de aici urma să devină dascăl, și credea că iubește altceva, ceva mai practic. Și cînd a aflat că-n anul următor la Timișoara va exista o secție de chimie industrială, s-a retras și a plecat spre o nouă admitere, evident, trecută cu succes. Așa a ajuns acolo, dar poate și chemat de bucuria de a fi „elev" al fraților Latiu, Victor și Emil, de undeva dintr-un sat vecin Crăciunelului natal și Blajului anilor de liceu. Și a ajuns la Cluj absolut întîmplător : fusese repartizat la Jimbolia, acolo n-a fost practic primit, s-a întors spre Blaj, oprindu-se mai întîi la Cluj... Setea de cadre era însă aici foarte mare, încît, chiar din ziua următoare devenea angajatul întreprinderii „Iris". Și așa, practic o viață de om a avut același loc de muncă.

Ce-i nemulțumește azi ? În primul rînd faptul că cercetarea științifică și ingineria tehnologică în domeniul ceramicii nu fac pași mai hotărîți, să devanseze activitatea economică, să ofere soluții noi, eficiente. Apoi, îl nemulțumește baza materiei prime, străduindu-se împreună cu colaboratorii să găsească soluții adecvate. Și primele au și fost „atacate" : la Surduc, în județul Sălaj, s-a trecut la amplificarea instalației existente pînă la un nivel de producție de 2 000 de tone argilă caolinoasă pe an, cu proprietăți prestabilite, obținute din amestecul rocilor argiloase-caolinoase de la Surduc cu cele de la Stejara, jud. Maramureș, în afara celor 12 000 de tone de nisip de sticlărie ce se produc în prezent.

Și-am reținut un gînd-nemulțumire ce-a fost transmis prin modul de rezolvare tuturor colaboratorilor. Era prezent la o nouă ediție a simpozioanelor de ceramică organizate în Italia, dar de data aceasta se utiliza pentru dezbateri sistemul de „postere". Cineva dintr-o țară apuseană a-ntrecut orice închipuire în modul cum s-a prezentat. Posterele erau la început și se știa prea puțin cum să se procedeze. Și chiar dacă multe alte comunicări erau de o ținută superioară, modul de prezentare era modest, nedînd posibilitatea unei corecte aprecieri. Și ing. Nicolae Ciontea s-a ambiționat, prezentînd la ediția ce a urmat un poster ce a uluit, care a fost fotografiat de toți. Era lucrat prin tehnica serigrafică...

La urma-urmei, cercetătorul — îmi spunea dr. ing. Nicolae Ciontea, trebuie să fie un nemulțumit. Numai așa va putea progresa. Și, evident, e și cazul Filialei din Cluj a Institutului de cercetări și proiectări tehnologii sticlă și ceramică fină.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Un drum care stimulează ambiția calității:

De la roabe, la centrale nucleare

...Pășesc dinspre stația C.F.R Tîrgoviște și împreună cu colegul meu de redacție Paul Agarici, pășesc pe „Bulevardul Castanilor", către centrul municipiului ; și ninge ! Ninge tare în această dimineața de 18 martie, zăpada mustind acid, ninge tare și cu fulgi mari, groși, Paul pozează grupurile compacte de oameni ce ne însoțesc și castanii cu crăcile albite de nea — peste niște ore, tîrziu în după-amiază, va poza din nou crăcile astea, din același unghi ; crăci uscate deja, a ieșit soarele, capricioasa primăvară a acestui an întîrzie, iată, să-și intre în drepturile ei. Nici urmă de fulgi acum !

„S-a dezvoltat pe locurile fonderiei de tunuri întemeiată pe o decizie a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza" — există marcat într-o expoziție sui-generis aflată în incinta marei întreprinderi, cea mai mare din județ ca organizație de partid și O.D.U.S., numai ea, singură, asigurînd peste 30 % din planul de export al județului. Și îmi mai notez, dintr-un volum omagial editat în 1972 — an în care ea a primit Ordinul Muncii clasa I-a — cum că tot aici, pînă prin anii '940 s-au produs roabe, paturi și butoaie metalice... **Roabe !** (și subliniez chiar cuvîntul în carnet, ne aflăm împreună cu **Ion Bărbieru**, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, se vor mai adăuga și alții, avem timp !) De la unelte simple și roabe — la armături pentru centrale nucleare și racorduri", piese varii ca dimensiuni, dar necesitînd o precizie de execuție greu de imaginat și un profesionalism aparte (șeful serviciului plan-dezvoltare, **Silvestru Scraba**, ne-a spus de pildă la un moment dat că armăturile mici de clopote tip VVER — pentru export nu sînt mai grele decît documentația necesară realizării lor !)

Sîntem în incinta Întreprinderii de Utilaj Petrolier Tîrgoviște, Ion Bărbieru este și președintele C.O.M. de aici — peste 13.000 de oameni știu cine este acest om. Peste treisprezece

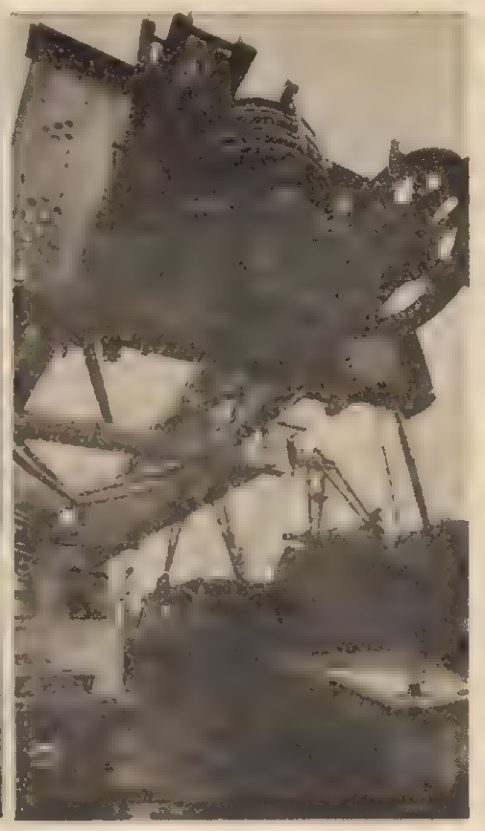

mii... ! Întregul municipiu, pentru o comparație, nu numără cu mult peste 90.000 de suflete !

De la livrarea produselor din fabrică, termenul de garanție al acestora este de **cel puțin 30 de ani.** O responsabilitate ieșită din comun așadar, și asta conform unor cerințe stabilite pe plan internațional. O mare familie de oameni ai muncii, realizînd piese și ansambluri destinate viitoarei forțe economice — electricitatea obținută prin centralele nucleare (spre lămurirea cititorului nostru, atragem atenția că, spre deosebire de înțelesul uzual, „armăturile industriale" — termen stabilit st[illegible] — sînt un fel de robineți sau vane, de dimensiuni divers[illegible] sau reducții pentru pra[illegible] țuburi ale sondelor, sau [illegible] complexe necesare for[illegible]).

O mare parte din această familie este compusă din navetiști, chestiunea asta a navetismului stă în centrul atenției Laboratorului de ergonomie al I.U.P.-Tîrgoviște, condus de către sociologul **Dan Mierluscă**, care este și președintele O.D.U.S. pe întreprindere. Acest laborator are o deosebită importanță prin studiile și măsurile concrete pe care le ia în scopul capacității forței de muncă, a asimilării de aparatură, sfîrșind cu deloc neglijabila ambianță climatică a diverselor sectoare. S-au asimilat — avînd drept obiectiv reducerea aproape integrală a importurilor — peste 220 „sortotipodimensiuni" destinate unor medii speciale puternic corosive, unor domenii foarte diferite de temperatură (coborînd pînă la minus 50° și urcînd la peste 570°). La construcția armăturilor de pildă s-au utilizat în ultimul timp și în multe cazuri oțeluri inoxidabile și înalt aliate cu dificultăți tehnologice de tratament și sudare, materiale realizate pentru prima oară la noi în țară ; a fost nevoie să se apeleze, revenind la armături și mai ales la condițiile deosebite în care urmează a lucra acestea, la aplicarea unor metode speciale de control cu ultrasunete, cu lichide penetrante, raze X sau gama. Pe primele două luni ale anului în curs, planul a fost îndeplinit ; stadiul de realizare al acestuia, problemele deosebite ce apar, se analizează săptămînal, și ori de cîte ori este nevoie, șapte zile din șapte, activitatea marei întreprinderi desfășurîndu-se în trei schimburi. Bătălia pentru realizarea planului nu este ușoară și un cuvînt greu de spus își are cooperarea dintre întreprinderi. Dincolo de dificultățile de transport, sau produse de necesitatea pe plan național a economisirii energiei — dincolo de uneori presiunea scăzută a gazelor (resimțită în special la sectoarele „fierbinți") s-au ivit unele greutăți în aprovizionarea „nisipului **de Aghireș**" (o localitate de lîngă Cluj-Napoca), necesar turnării pieselor și care se obține **numai** de acolo ; o altă problemă a fost cea a carbid-ului, întreprinderea tîrgovișteană fiind o mare consumatoare de carbid — circa 2 tone pe zi consum normal. S-au ivit așadar greutăți, și probabil că se vor mai ivi, o astfel de industrie de profil de performanță mondială nu se naște de la sine — există însă o permanentă preocupare și, poate că mai ales, „există un anumit fel de a fi al oamenilor de aici de la noi, s-au stabilizat în marea majoritate, știu că fac o treabă deosebită, iar asta îi ambiționează, îi încrîncenează chiar uneori !" (I. Bărbieru). Pentru combaterea unor lipsuri, mai mult sau mai puțin inerente în ceea ce privește transporturile, I.U.P. a contractat cu Aradul construirea a 20 vagoane de marfă, proprii, care vor fi exploatate — cu alte cuvinte de către însăși ea, întreprinderea în cauză.

Acestea sînt condițiile în care s-a realizat planul, **acestea** sînt condițiile și preocupările celor ce în lupta pentru realizarea lui, își consumă puterea de muncă, inteligența, spiritul de sacrificiu zi de zi, noapte de noapte — oră de oră.

De la roabe — la centrale nucleare : un drum nicidecum imposibil, dimpotrivă !

HORIA PATRAȘCU
Fotografii de
PAUL AGARICI

Războaie fără lacrimi și fără odihnă

La sfîrșit de iarnă, o ploaie voluptoasă de vară spăla acoperișurile și curțile interioare ale bătrînei doamne, o lume patinată, vie încă, cu pulsul estompat de susurul ploii abundente. De cum te apropii de ziduri, zgomotul de furnicar metalic îți populează auzul, și pe măsură ce înaintezi, concertul mitralierelor de pe un front îndepărtat îți spune că numai războaiele muncii sînt aproape. Și într-un colț, pe un scaun, frecîndu-și bărbia, stă un om de cincizeci și șapte de ani și zice, eu sînt maistru fără școală. Nu mă supăr pe nimeni. Citeodată pe mașinile care nu merg. Atît. Și cum țăcănitul războaielor se pierde în murmurul ploii, panglici enorme de pînză suie și coboară din cer, aducînd de sus o ploaie de flori, de modele colorate și vii. Sînt pînzele albe, imprimate cu modele. Și omul de pe scaun zice iar, cu privirea mingiiată de șiroaiele de apă prelinse pe fereastră, eu am învățat la particular, la o fabrică mitică. Nici acum nu știu cum au nimerit-o la bombardament. Dar s-a făcut praf și n-am mai avut unde să cîștig o pîine și am venit la UTA. La Arad, UTA e un nume mai frecvent decît Ion sau Maria. E și geografie pe harta orașului, e și istorie, și loc de muncă și poveste romantică, și cercetare, și viața de fiecare zi a orașului. Iar Mihai Vătran, așezat pe scaunul modest de atelier, nu este decît un crîmpei din această poveste. Lui i se spune Inventatorul. Nu pare un om cu idei. Are mîini obișnuite, ochi liniștiți, statură potrivită. Atîta doar că acum, cînd toți se zgribulesc de umezeala de afară, el pare fascinat de ploaia egală. Prin 1964 am făcut un polizor cu axă flexibilă, lungă. Arăta ca un cîrnat cu o piatră abrazivă la capăt. Acum e comic. Atunci era ceva. A mai pus la cale zeci de șmecherii și de mașinării. Cu una din ele se recuperează cositorul de pe spetele uzate, da acasă mi-am făcut un solar pentru apă caldă. Am un băiat mare și mă gîndesc la pensie. Un băiat mare înseamnă un tată mai bătrîn. A făcut un aparat de centrat flanșe și zice, tare mi-ar place ca după pensionare să mă fac ceasornicar și să mă ocup de grădină. Am vie și pun legume și aș pune mai multe flori. Acuma îi înțeleg privirea aceasta uimită în fața ploii. A realizat un aparat de injectat mase plastice, o „șmecherie" cu care sînt curățate șabloanele astupate de vopsea și zice, îmi pare rău că nu m-am făcut medic. Aș fi mers mult mai departe, aș fi făcut mult mai multe reparații. Dar nu mi-a ieșit. Tata s-a căsătorit a doua oară. Toți copiii au părăsit casa părintească. Doi dintre frații mei au și murit. Ce păcat că n-am putut să urmez medicina ! Cu mult mai mare plăcere m-aș fi uitat într-un om, decît într-o mașină. Dar asta e, UTA are personajele și legendele ei. Teba le avea pe ale sale. Nu cetatea, ci a doua mare firmă textilă a Aradului de după război. Era a baronului Neuman. Baronul era baron. Nu-l vedeai decît rar. Iar baronul părții mecanice era unul Gheorghe Andreicic. Se zicea despre el că este artist. Mină și minte de rasă. După el era Iosif Ratz. Omul avea în minte toate sîrmele și toate conducțele din pămîntul pe care se întindea împărăția textilă a bătrînei doamne. Cu ei doi nu te puteai certa. Știau prea multe și-n orice moment de cumpănă trebuia să-i chemi. Lipsa lor însemna totdeauna o incurcătură. Dar ei s-au dus. S-au pensionat sau s-au stins. Vătran face parte din galeria personalităților aparținînd celei de-a doua generații. La fel și Ion Varga. Chiar dacă s-a născut la Cernavodă, chiar dacă tatăl său a fost un frizer cuminte care a tuns mușterii și soldații pînă în timpul războiului. Au părăsit Constanța și s-au oprit în vest, la Arad și la Timișoara unde el și sora lui au urmat școli de textile și tricotaje. „Am 30 de ani la U.T.A." era pe vremea directorului Cociu, a meșterilor solemni ca niște directori, cînd încă bătrîna doamnă mai rivaliza cu Teba, cînd echipa de aur a Aradului purta cu glorie numele firmei prin toate țările Europei. La războaie scamele de bumbac se vînzoleau prin aer ca zăpada într-o zi viscolită de iarnă și zăpezile de bumbac au trecut și inginerul Varga zice, reluînd un gînd, am treizeci de ani la U.T.A. și am și eu o satisfacție, pe unde trec am lăsat o urmă cît de mică Am făcut modernizări, am schimbat utilaje, am crescut oameni. În toate am și eu o mică parte a mea. Cînd plecam la București, cei mai bătrîni ne spuneau, mă, să nu tragi la fiece hotel, să ne faci firma de rușine. Chiar și asta ne făcea să ne simțim nu un fitecine, ci un om de la Uta. În 60 de ani ne-am făcut și noi un nume. Poate că el e viața noastră, dacă aici ni s-a dus și puterea, și energia, aici ne-am împlinit sau irosit speranțele". Ion Varga, fostul muncitor Varga, a devenit cu anii inginerul Ion Varga și rînd pe rînd a trecut prin mai toate funcțiile și compartimentele. Cu ce bucurii ați rămas ? Că le-am trăit pe toate. Atît ? Atît, și asta înseamnă să ai parte de toate, de izbînzi și de înfrîngeri, de liniște și amărăciune.

Mulți oameni de la Uta (devenit la Arad aproape un substantiv comun, la fel ca și pîine, apă, asfalt, copac) au venit spre bătrîna doamnă atrași de nume, de siguranță care deriva din prestigiu. Sabin Iuga s-a născut la Hunedoara-Timișane. Erau 6 frați. Nu auziseră de uzinele textile. Abia mai tîrziu, spre sfîrșitul copilăriei, au auzit cîteva fete care povesteau despre U.T.A. ca despre o casă de aristocrați. Așa au ajuns să se înțeleagă între ei și să plece cîțiva. Și printre aceia și el, tînăr, ferice, încrezător în ziua de mîine. Și au poposit în Arad, s-au luptat să-și croiască un drum și, astăzi, Nicolae Trifa e ajutor de maistru pe lîngă Sabin Iuga, Miron Pintea lucrează la fotogravură, Timotei Mihăescu e și el maistru, Liviu Meza conduce un atelier de țesătorie și nu se mai întîlnesc decît la adunarea generală a oamenilor muncii, unde mai vin și alți hunedoreni, un nepot de-a lui Meza, unul de-a lui Mihăescu, toți plecați din sat pe acel drum spre Uta deschis de primii. Nevasta lui Sabin Iuga lucrează tot aici. E țesătoare. A fost promovată fără-reasă. Are doi copii. Au și doi nepoți. Acum sînt toți de-ai bătrînei doamne. Cu asta se laudă, căci întreprinderea în care și-au petrecut viața de la răsăritul pînă la asfințitul soarelui a ajuns să însemne aproape tot. Și Sabin Iuga zice, oricît de rău ar fi aici, ar putea fi mai bine. Dar, în mare, ce mi-am dorit am avut, am realizat. Atîta doar că atunci cînd am fost tineri n-am făcut școli mai înalte. Atunci se putea, dar nu ne-a îndemnat nimeni și noi eram copii necăjiți. Dar e bine și așa. Avem și noi cuibul nostru. Avem unde veni și de unde pleca.

La U.T.A. se muncește fără răgaz. O femeie se împarte între opt, zece sau douăsprezece războaie, aleargă ca boaba-n ciur, înnoadă fire, schimbă fuse, aduce bobine, se zbate mereu. Plinca și-o plătește cu sute de mii de kilometri de fir, cu kilometri de pînză, cu pașii mărunți și grăbiți în jurul războaielor care țăcăne flăminde, continuu. Numai pentru ele face parte din viața de zi cu zi. „Eu sînt de*17 ani aici. Fac pe trei schimburi, acasă am o mamă bătrînă și doi copii. Și fug la 8 mașini și nu am timp să mă gîndesc la ce-i acasă. Și cînd vine ora fixă, îmi aduc aminte de treburile mele. Bărbatul meu e maistru la vagoane. Și el lucrează pe schimburi. Pe schimburi am crescut copiii și tot pe schimburi, în tură inversă, am făcut o casă. Am alergat după materiale, am dat cărămizile la meșteri, am cărat gălețile cu mortar. De atîta alergat au început să mi se umfle și picioarele. Avem și grădină. Să tot fie 10 ari de pămînt. Ne punem de toate. De la vagoane, am mai luat o porție de grădină să o lucrăm. Tot pe jos, fuga fuga, de colo colo. Și nu știu să merg cu bicicleta și am muncit zi de zi, fără nici o duminică. Dar nu-mi pare rău de nimic. Mi-am făcut de toate, chit că am îmbătrînit fără să-mi dau seama. Dar eu mă aflu bine cu toată lumea și, aici, la noi la U.T.A., toți mă știu de femeie harnică", zice Elisabeta Popa, țesătoare din Craiova, de 17 ani în curtea bătrînei doamne.

Biografia acestei femei e simplă și limpede ca o picătură de apă. Numai lenea lipsește cu desăvîrșire din dosarul complet al existenței sale. Și atunci cînd inginerul Ioan Babău, directorul întreprinderii, spune, cu oamenii noștri putem să mergem înainte, să ne facem datoria, are în gînd cîte ceva despre cei care poartă cele 2 750 de războaie din curtea bătrînei doamne. Sînt singurele războaie fără lacrimi, și fără odihnă.

BOGDAN NISIPOIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

CENTENAR

TOPÎRCEANU

Subtila alianță

Despre George Topîrceanu, de la a cărui naștere s-au împlinit, iată, o sută de ani, s-au emis tot altfel de păreri contradictorii, pe cît ar fi suscitat o operă monumentală. Desigur, autorul **Rapsodiilor** n-a prea fost acceptat în elita poeziei românești, dar el continuă să rămînă viu în conștiința cititorilor și chiar a criticii cu [illegible] despre ea dată literară, se vede pusă în comica încurcătură de a nu putea lămuri pe deplin de ce este totuși prețuit Topîrceanu în ciuda unor prejudecăți la fel de vii. Prejudecăți ? Da și nu, fiindcă a spune despre scriitor că e lipsit de lirism tocmai din cauza inteligenței sale trufașe, cum a decretat Ibrăileanu, nu e tocmai adevărat, fie și pentru faptul că această cenzură e o formă de dirijare a emoției, iar nu de oprimare a ei. Însă a admite că Topîrceanu simulează inteligent poezia prin virtuți intelectuale, cum a zis Lovinescu, poate fi adevărat, cu adaosul necesar că însuși actul mimării e o formă de secreție lirică, provenind dintr-o separare de ordin mental între lirism ca substanță poetică și ocultare a lui ca efect artistic. Dar această distanță funcționează la Topîrceanu în mod genuin, e felul său de a fi jovial cu melancolie și trist cu umor. Prejudecățile, în cazul lui, vin din absolutizarea extremelor.

Farmecul poeziei lui Topîrceanu se bizuie, desigur, pe sinteza acestor disponibilități, pe alianța inefabilă dintre intenție și efect, pe consecințele incontrolabile ale propriilor țîșniri. Vrea cu orice preț Topîrceanu să ne amuze ? Rezultatul e viziunea caricaturală, îngroșarea proporțiilor din care se naște efectul, de tot artistic, al grotescului. Vrea el să fie un evocator tandru și elegiac ? În spatele tablourilor gingașe izbucnește degrabă jetul maliției, ca o provocare a spiritului critic. La Topîrceanu rareori se identifică impulsul cu premeditarea și în această perpetuă desincronizare stă toată originalitatea sa.

Călinescu s-a întrebat în **Istorie**, pe mai multe pagini, dacă autorul **Baladelor** este sau nu poet. Interogația sa e o formă eufemistică de acceptare, chiar dacă la înmormîntarea scriitorului i-ar fi șoptit lui Ionel Teodoreanu că e lipsit de această calitate. Imprevizibilitatea efectelor acestei lirici e însă semn sigur că Topîrceanu i-a scăpat printre degete lui Călinescu, fără să-i fi scăpat însă din mînă : criticul l-a numit mai mult decît un cronicar vesel, aminînd sentința pentru posteritate. La o sută de ani de la naștere, diagnosticul este limpede : poet.

RADU G. ȚEPOSU ■

Dans în lumea poveștilor

Un prilej de a vorbi despre ansamblul de balet contemporan și clasic „Fantasio" din Constanța este și turneul recent încheiat pe care balerinii români l-au efectuat în cîteva țări europene (R.F.G., Olanda, Belgia, Elveția, Austria și Berlinul Occidental). Timp de 75 de zile, ansamblul a prezentat 68 de spectacole, în mai multe orașe importante, precum Hamburg, Hanovra, Koln, Haga, Rotterdam și, mai cu seamă, Berlinul Occidental orașuri în care cele patru spectacole de balet oferite de români pe marea scenă de la Internazional Congress Centrum au adunat de fiecare dată un număr record de spectatori, sosiți aici la concurență cu Filarmonica și Opera. Regia, scenografia, calitatea interpretării, talentul indiscutabil al soliștilor, majoritatea absolvenți ai școlilor de balet de la București și Cluj-Napoca, selectați după cele mai exigente criterii, au arătat, cu acest prilej, că baletul românesc se află în elita artei coregrafice europene, poziție confirmată chiar de presă și specialiști, care n-au ezitat să vorbească despre acest turneu în termeni superlativi, cu un entuziasm care a înfrînt orice reticență.

Preocupat în egală măsură de baletul contemporan și de cel clasic, „Fantasio" a prezentat, de astă dată, integrala baletelor ceaikovskiene **Lacul lebedelor, Spărgătorul de nuci** și **Frumoasa din pădurea adormită**, integrală în care interpreții au cucerit publicul și pe specialiști, aceștia din urmă silîți să acorde, pentru a doua oară consecutiv, **Premiul excelenței** pe 1985 soliștilor români. Distincție a Clubului Teatrelor din Berlinul Occidental pentru cel mai bun spectacol de balet prezentat pe scena de la Internazional Congress Centrum în anul 1985, premiul acesta a pus în concurență pe reprezentanții Ansamblului „Fantasio" cu cei ai baletului sovietic și ai Operei Mari din Paris, situîndu-i într-o constelație care spune mult despre exigența cu care a fost privită trupa constănțeană. Totuși, în ciuda renumelui de care se bucurau ceilalți participanți, „Fantasio" a reușit să înalțe pe scena vestberlineză prestigiul dovedit cu alte prilejuri de interpreții noștri, sporindu-l aici și cu **Premiul excelenței pentru coregrafie**, obținut de maestrul Oleg Danovschi, artist emerit, conducătorul artistic al ansamblului.

Despre aceste izbînzi prea eclatante pentru a nu părea neverosimile, cel mai convingător argument îl aflăm în spicuirile din cronicile apărute în ziarele și revistele occidentale, puse la dispoziție de secretarul artistic al ansamblului, Nicolae Spirescu, cel care a însoțit pe artiștii români în turneu, radiografiind cu minuție receptarea de către public și de către presă a spectacolelor prezentate. **Berliner Morgenpost (1 dec. 1985)** vorbește despre „nivelul modelului clasic" al coregrafiei, despre „punctele culminante ale dansului" pe care le-au atins Cristina Teodorescu și Călin Hanțiu (în **Frumoasa din pădurea adormită**), despre impecabila interpretare a soliștilor Elisabeta Manolache — Lux și Dumitru Manolache. Un alt ziar vest-german, **Hannoversche Allgemeine Zeitung (6 ian. 1986)**, notează că, în ciuda ezitărilor pe care publicul le-a avut în momentele de început ale spectacolului, în cele din urmă a trebuit să recunoască „înalta clasă artistică" a românilor, sprijinită de regie și de scenografia lui Constantin Codoiu. Cu adevărat entuziasmante s-au dovedit aprecierile ziarului **Ostfriesen Zeitung** (28 nov, 1985) care și-a intitulat cronica în termenii cei mai expliciți : **Baletul „Fantasio" de clasă internațională, pur și simplu fantastic.** În fine, alte titluri precum **O seară de balet de înaltă clasă (Vorumberger Nachrichten), Baletul românesc demonstrează o clasă mondială (Aib Bote), Dans într-o împărăție de basm, o coregrafie originală (Badische Zeitung), A fost o încîntare (Trossinger Zeitung), Și de astă dată multe aplauze pentru „Frumoasa din pădurea adormită" (Die Glocke)** ori **O călătorie de vis prin lumea baletului (Rheinische Post)** arată că turneul ansamblului românesc n-a fost cîtuși de puțin unul de rutină, ci un bun prilej de a demonstra unui public larg clasa baletului românesc pe care tinerii soliști îl reprezintă cu netăgăduită competență. Deloc întîmplător, în urma acestor succese strălucite care au instalat ansamblul nostru pe podiumul artei coregrafice, soliștii de la „Fantasio" au și fost invitați într-un al doilea turneu în R.F.G., Olanda, Elveția, Austria și Luxemburg.

RADU GHEORGHIU ■

Un poem pentru patrie

Invocație

Întreabă-mă ce sînt, copile,-n zori,
cînd timpul însuși lacrimă candori

lovește-mă cu-o floare și apasă
rizînd lumina frunții tale-n Casă,

în simburele umed ce ne crește
pe fiecare-n propria poveste...

Întreabă-mă, copile, cît desemn
port în ființa mea de lemn

în marmora timidă ce propune
emblemele străvechi de-nțelepciune...

Dă-mi palma ta, copile, să desnod
din roiul visurilor tale, rod

să-alegem vîrsta care ne așează
în trunchiul țării — rază lîngă rază.

GHEORGHE ISTRATE ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Sculptură pe viu

Fără tutu-uri. Simplu, în costume de gimnastică deloc strălucitoare, strînse naiv pe trupurile mici, colțuroase încă. Strampii albi se întind ferm pe picioarele lor, cu tot cu hartu întîmplătoare a firelor destrămate și cusute cu strășnicie. Dulci maimuțăreli cochete : pe talia fiecăreia, bentița albă cu cataramă a devenit centură, iar părul își caută acum alte geometrii, cu tot conciul mititel care-l strînge pe ceafă. Sînt fragile, palide, numai ochi. Își înnoadă și deznoadă la nesfîrșit panglicile papucilor de pînză, își înalță mersul din șoldurile călduroase care string gleznele. Încăperea poditā cu parchet a fost cîndva o sală de clasă. Două șiruri de bare, marcînd simplu cele două stadii de virstă ale învățăturii lor — mici și mari — străjuiesc trei laturi, dintre care una ne oglindește pe toți. Douăsprezece fetițe de zece și unsprezece ani (clasa a IV-a, anul întîi balet) își caută firesc locul la bară. Începe programul de studiu zilnic.

De dimineață, au avut, ca toți copiii, patru ore de clasă. Să zicem, limba română, matematică, istorie și lucru manual. În recreații, s-au zbenguit probabil pe-afară. Încălțările aliniate într-un colț o arată. Nu sînt tocmai curate, dar ceva din atitudinea lor ne asigură că nu contează. Aici, asta nu contează așa de mult.

Cîteva acorduri ale pianului și prof. Maria Roncea începe să comunice cu elevele sale într-o limbă străină, muzicală, la fel de. înințeligibilă pentru mine ca și pentru un francez care ar avea ghinionul să nu fie balerin. A doua, a cincea, plié, assemblé, pas de bourré, stai, lasă șoldul jos, întinde piciorul, plié, a cincea, cealaltă mînă. Evident ceea ce am scris aici e mai mult o compoziție proprie alcătuită din cele cîteva silabe păstrate în memorie. O bulmăceală plăcută te cuprinde privind mișcările energice, ritmate, simetrice.

★

Despre elevii Liceului de artă „G. Enescu" s-a scris adesea, în paginile revistei noastre ca și în alte publicații. Am numărat cu toții, la finele fiecărui an premiile naționale și internaționale obținute de muzicieni de-o șchioapă. Am citit cu interes și admirație afișele din preajma sălilor de concert ale capitalei care anunțau manifestări artistice susținute de copiii de la Enescu. Am intrat să-i ascultăm. Am dat televizoarele la maximum în vreo duminică după-amiază cînd pe ecran a apărut un puști cu-o vioară sau un creștet de copil în prelungirea unor complicate armonii pe clape. Poate că nu ne-am oprit în drum să privim din urmă mersul plin de gravitate al unui astfel de copil care-și poartă vioara prin aglomerația marilor intersecții ale Capitalei. Poate n-am observat siluetele gracile, prelungi cu care se asociază adesea cunoscuta emblemă matricolă în formă de liră. Poate că nu știm cu toții că la Liceul „G. Enescu" există de mai mulți ani și clase de coregrafie, preluate prin reorganizarea învățămîntului mediu artistic.

În fiecare an, șaptezeci de fetițe și băieți care au absolvit clasa a treia, din toate părțile țării, trec probele aspre ale examenului de admitere la școala de balet din București (o alta, nu mai există decît la Cluj-Napoca). După prima treaptă de liceu, mai rămîn în cursă douăzeci și cinci. După a doua, douăzeci. În fiecare an, douăzeci de balerine și balerini sînt apți să strălucească pe scenele țării, să ne reprezinte chiar peste hotare. E mult ? Nu e mult. Teatrele muzicale, ansamblurile de dansuri, teatrele de operă și operetă au nevoie de dansatori. Cei patruzeci de balerini (fiindcă alți douăzeci vin de la Cluj) sînt foarte așteptați, pentru o carieră pe care meseria lor o vrea mai scurtă decît altele.

★

Sînt numai șase. Restul au gripă. Și Mirela, care e aici, pare să aibă. Nu par deloc de aceeași virstă și totuși gravitează în jurul celor 14 ani pe care îi atestă un carnet de note de clasa a VIII-a (E). Sînt deja balerine. Costume negre colante, ori, simplu, tricou și pantalon, strîns pe picior. Armonia trupurilor este absolut tulburătoare. După un fel de recitare melodioasă (ora este condusă de Alexa Mezincescu) — care indică ordinea mișcărilor. — muzica pianului și exercițiul desenează spațiul clasei. Diagonale de brațe și gambe, în căutarea acelui inefabil punct de echilibru care susține uneori statuile, umplu de îndată suprafața mică a sălii. Și totuși grupa are cincisprezece eleve !.

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

Însemnări de lectură

De dragul adevărului

La scurt răstimp, academicianul Șerban Cioculescu a fost prezent în librării cu două masive lucrări, dind la iveală, sub titlurile de **Eminesciana** și **Argheziana**, contribuțiile domniei-sale, consacrate de-a lungul deceniilor cercetării vieții și operei celui mai mare liric român precum și poetului **Cuvintelor potrivite**, așezat de altfel în proximitatea marelui clasic, într-un articol omagial din 13 iulie 1968. Aceste lucrări remarcabile, scoase la editura Minerva (redactor Iordan Datcu) și Eminescu (redactor Mariana Ionescu) urmează dipticului **Viața lui Caragiale. Caragialiana**, publicat de Șerban Cioculescu la editura Eminescu, inițiatoarea de drept și de fapt a acestui tip de volume (colecții).

Ideea reunirii articolelor, recenziilor și studiilor consacrate de un anume critic unui anume scriitor, favorizează, deloc paradoxal, impunerea unor lucrări monumentale. Cărțile astfel construite sînt asemeni mozaicului de mari dimensiuni. Ele reușesc închegarea figurativului din elemente inițial independente și aparent fără legătură, ba mai mult, grație jocului de interferențe și disparități, posedă acea libertate a canalizării investigațiilor istorico-literare și critice, menită să impună o imagine cvasi-totală asupra scriitorului studiat, pe principiul holografiei, dinamică, mereu alta, în funcție de unghiul din care-o privești. Senzația aceasta de proces (comentariu) cu ușile deschise pe care ți-o dă fiecare pagină scrisă de Șerban Cioculescu se răsfrînge benefic în studiile, pledoariile, polemicile, cercetările de arhivistică. **Eminesciana, Argheziana** sau **Caragialiana** nu au nimic dintr-o receptare reverențios-votivă, de tipul **Hommage à...**

Cele aproximativ două mii de pagini scrise despre Eminescu, Caragiale (plus Ion Luca și „fiul rătăcitor" Mateiu) ori Arghezi vădesc un interes constant al istoricului și criticului literar, o curiozitate neistovită, o imensă și benefică muncă de cercetare, soldată cu intervenții decisive, care nu elimină nici o probă și nici un document, povestindu-ne cu savoare odiseea descoperirii și punerii lor în vileag. Practicînd dezinvolt romanescul și erudiția, critica lui Șerban Cioculescu refuză tonul encomiastic, e circumspectă față de poncife și tabu-uri. Ironică și sarcastică, ea sancționează fără menajamente diletantismul, ignoranța și aproximațiile, amendînd pudibonderia sau incompetența, în relevarea datelor reale de istorie literară sau biografie, dovadă piesele aduse în discuție, privitoare la ascendența maternă a lui Arghezi **(Doctorala logică feminină, Aristarc a înviat)** sau condamnarea sub un titlu fără drept la recurs a gafelor unor pseudo-versiuni din lirica eminesciană **(Un masacru artistic și de limbă)**.

O privire superficială, atrasă de numărul de „revelații" și de „contestații" din aceste pagini ar putea să piardă din vedere acțiunea constructivă din exegeza cioculesciană, prezentă de-a lungul sutelor de pagini și-al deceniilor de cercetare prin biblioteci și arhive. Sumarul volumelor **Eminesciana** și **Argheziana** infirmă această înțelegere periferică a criticului. E suficient să amintim analiza relațiilor dintre Eminescu și Maiorescu (subminată o vreme de prejudecăți și „antimaiorescianisme"), studiile privitoare la Eminescu văzut de romancieri, cu marcante contribuții legate de biografie și contextul istoric-literar, social și politic, cercetarea cu lupa lexicografului și editorului de înaltă clasă a tuturor ediților eminesciene sau analizele pe sute de pagini consacrate în secțiunile **Poetul și Prozatorul** lui Tudor Arghezi. Arghezi e cercetat cu toate uneltele criticii și istoriei literare. E citit cu microscop de stilistician **(Probleme de metrică.... Metafora „stepei"..., O figură de stil, oxymoronul)**. Poetul e explicat vers cu vers celor striviți de preconcepția că Arghezi ar fi un liric obscur **(Este Arghezi un poet obscur ? sau Alte piedici în receptarea poeziei argheziene)**.

De dragul adevărului dar și din pricina plăcerii de a-și exhiba spiritul scormonitor căruia îi convine să „ergotizeze" (cum ar spune francezii, în spirit cioculescian), criticul e mobil și sagace, pedant și imprevizibil, iubind critica „dialogată" pe care n-o interesează singurătatea monologului aerian într-o carte, ci vibrația și febrilitatea vocilor încrucișîndu-se în agora. Dovadă sînt dialogurile purtate de Eudoxiu cu învățăcelul său, în paginile revistei **Ramuri**, reluate la sfîrșitul volumului **Argheziana**, unde se discută și se polemizează de dragul devizei **Amicus Plato, sed magis amica veritas** dar și de dragul dezarmării „adversarelor".

Organizarea pe secțiuni tematice a volumului **Argheziana** are meritul de a sublinia direcțiile de interes ale cercetării întreprinse de Șerban Cioculescu, privitoare la viața și opera lui Arghezi, al cărui „zăvod critic" fusese decretat, încă din 1929, de Vladimir Streinu. Aceeași fervoare critică, istoric-literară și arhivistică străbate și exegeza eminesciană. Sumarul de la **Eminesciana** nu mai este montat pe secțiuni, precum cel de la **Argheziana**, deși prezența lor ar fi organizat o materie, o logică lăuntrică a cercetării și o consecvență ce se cuveneau reliefate. De altfel, tipul acesta de exegeze ar cîștiga însoțite de o prefață care să arate cum plăcile fragmentare pot deveni plăci turnante și cum mozaicul este capabil să figureze monumental valorile literare.

Faptul că un critic și istoric literar a consacrat sute de pagini unui mare scriitor fără ca cercetarea lui să-și fi arogat titlul de monografie nu răpește studiilor și articolelor sale acel liant pe care-l dă opțiunea pentru o anume valoare. Fragmentarismul exegezelor cioculesciene vine, cred, și din oroarea de hagiografie. Și totuși „monografiile" sale se scriu chiar împotriva voinței afișate. Clădite din texte disparate, din studii tipărite la **Breviar**, din conferințe și articole polemice ori omagiale, „monografiile" își trăiesc (sau mimează) timp de decenii condiția de fragmentarium, pentru a rămîne deschise, vii, creditabile, disponibile în fața unor acumulări ulterioare. Ele au ceva din geologia achipelagului de corali care scoate la iveală mereu alte tărîmuri și cristalizări aparent solitare și disparate, în timp ce construcția și unitatea aparțin adîncimii tutelare, solidară cu părțile, cel puțin prin stilul și caracterul criticului.

Fragmentarismul este și un mod inteligent de a aduce în plină lumină elemente și piese ce pot să fie astfel mai bine „povestite", memorate, întoarse pe toate părțile și inventariate precum cioburile unei amfore, ce s-ar reconstitui din ele, răpindu-le însă gloria unei autonomii presumtive.

Subminînd ceremoniile anchilozate ale criticii și istoriei literare, Șerban Cioculescu ni se arată în **Eminesciana** și **Argheziana** același cercetător ce montează din rigoare un suport al ironiei și din ironie un suport al rigorii, încriminînd eclipsele spiritului critic și-ale informației și refuzînd acel mod de a iubi literatura care e totuna cu ditirambul și cecitatea sau, mai rău, cu un exercițiu de genuflexiuni.

DOINA URICARIU ■

POEZIE

Cuvintele însetate de real

Niciodată n-a fost mai sărac imaginația poetică a lui Marius Robescu decît în ultimul său volum, **Joc și înviere** (Cartea Românească, 1985), apărut postum, la scurtă vreme după ce autorul a încetat să mai fie printre noi. Observația aceasta nu vrea să însemne numaidecît un repros, ci vrea să spună că discursul liric și-a modificat substanțial înfățișarea, trecînd de la înflorescențele imagistice (din primele volume) la parabola și anecdota metafizică, de la melodicitatea confesiunii (din **Inimile de platină**) la fabula lirică și narațiunea candidă. De la poezia cu transparențe boreale, Marius Robescu a ajuns astfel la o lirică bazată pe structuri logice riguroase, pe enunțul limpede, aproape denotativ însă elegant și ceremonios. Iată o poveste de dragoste în care poeticitatea vine din franciscanismul gestului ipotetic : „Stringîndu-te în brațe / ți-aș face loc în mine însumi / prin poarta coastelor // în mine ai rămîne grea / și în mine ai naște / ca într-o iesle // drept răsplată / țeasta mea ar întineri / urechile s-ar îmblînzi / ochii mei s-ar umple de aur" **(Dragoste)**. Recunoaștem ușor acel hieratism al mișcării din poemele mai vechi și asemenea semne sînt încă mai numeroase, fiindcă parcimonia lui Marius Robescu rar lasă să scape o poezie fără s-o fi supus unui control artistic impersonal. Desenul fin, cu reflexe glaciale reapare și aici în peisaje grațioase, translucide : „Suprafața orbitoare a lacului / în dimineața însorită de iarnă / roiește de patinatori" **(Patinaj)**.

Totuși, starea lirică, vibrația cea mai apăsată vin din surprinderea eufemistică a extincției ridicate uneori la o eschatologie bufonă, abia sugerată însă : „nebunilor fruntea li se aprinde / unul după altul / se scufundă în adînc afirînd // eu mă trezesc / într-o plantație de chibrituri arse / cu degetele fripte !" **(Roata nebunilor)**. Impersonalitatea, provenind din bombardarea sistematică a emoției cu stări de luciditate, o aflăm cu precădere în definițiile lirice ale stării de extaz, ca în acest superb final de poem : „sîntem veseli, chiar fericiți ! / ne-am regăsit matricea / sîngele nostru sare coarda / prin vine" **(Bucolica a III-a)**. Însă impersonalitate nu înseamnă extirpare a lirismului din text, ci proiectare a stării la rang de spectacol vital. Frumusețea versurilor vine, prin urmare, din mitologia senzațiilor, din ruperea simultaneității dintre timpul trăirii și cel al mărturisirii. Efectul este totuși indubitabil, cu tot anacronismul percepției : „Eu, în tinerețe, am suferit mult din dragoste / acum, la maturitate, simt într-adevăr mingîierea femeilor / rana nevăzută din podul palmelor din tălpi din coaste / mi-o descoperă ele pe pipăite // și o redeschid" **(Rana nevăzută)**. Majoritatea poemelor sfîrșesc, de altfel, chiar în momentul de afirmare a crizei, după preparative lirice ale rememorării, însușindu-și astfel o tehnică a evaziunii, ce poate să însemne, în ordine empirică, discreție și un anume egoism al suferinței.

Aventura limbajului ca metonimie a ființei e o altă temă lirică a volumului. Identificată cu rostirea, viața nu e decît o formă subtilă de agresiune, sincopă a realului în cuvînt : „Vreau să spun a — dar nu spun decît a / și mă opresc ca la un plîns de durere / vreau să spun ap — dar nu spun decît ap / și tac pe loc asurzit de explozie / vreau să spun apă dar nu spun / decît apă / iar acesta este acum un cuvînt / altceva voiam eu să zic / ce contează / trebuie să port răspunderea vorbelor mele !" **(Sunete)**. Nu e mai puțin adevărat că sînt și poeme în care supravegherea prea orgolioasă a parabolei naște un agasant retorism al ideii **(Semnul, Clipă, Copilul și oglinda)** ori o gnomică de tot modestă, fără sugestiile strălucitoare din celelalte poezii **(Culoarea, Fulgerul incoviat, Biserica ascunsă)**. Nu ascund, de aceea, că prefer acele versuri în care grația subtilă a imageriei ori naivitatea malițioasă a jocului închid în ele o stare de incordare ce nu mai poate estompa fiorul : „casa are nu număr (cine nu-l știe) / strada are un nume : Strada Umbroasă / cine poate pe adresa aceasta să scrie / cine nu nu ne pasă !" **(Desen infantil)**. Chiar întreruptă alci, prin nefericita dispariție a autorului, nu încape nici o îndoială că poezia lui Marius Robescu a atins împlinirea, maturitatea.

RADU G. ȚEPOSU ■

PROZA

Și trufie, și umbră

Proza malului de Dunăre și a bălților de prin preajmă, citită s-a tipărit pînă astăzi, are ceva din vitalitatea modelatoare a creației mitologice. De aceea, un prozator de la Dunăre trebuie ori să fie dator în toate autorilor de pitoresc și de fantastic, ori de tot independent. Fiindcă a fi crescut sau așezat temeinic la Brăila, de exemplu, și a nu ținti la mit și la legendă seamănă niței a sacrilegiu. Din cînd în cînd însă, cîte un artist al locului procedează la o atentă cunoaștere de sine și încearcă și un altfel de scris, mai potrivit năzuințelor proprii, emancipat de cuvinele verbului, păstos și argintat, un scris lipsit de acreditările în alb ale metaforei, dar cunoscîndu-și parcă mai bine șansa. Exemplul lui Fănuș Neagu e teribil și pre mulți îi frămîntă, dar dacă ne place să observăm că textele sale au o expresivitate unică, să băgăm de seamă că experiența lor e greu de repetat ; cine nu înțelege asta la vreme își ratează, dacă îl are, talentul. Ce e unic, în artă, unic rămîne.

La prima sa carte, Corneliu Ifrim arată ce forță are aici, la Brăila, tradiția narațiunii mitice și a rostirii frumoase precum ne arată și modul de a o cinsti depărtîndu-se de ea. Povestirile adunate sub titlul **Trufie și umbră** — Editura „Cartea Românească" — cuprind, în chip firesc, o lume de caractere, dovedită în situații exceptionale, o trufie, adică, dar și o umbră, o neterminare, o dubitație la excepțional. Un scriitor, care crede prea mult în extraordinar, are numai un pas pînă la senzațional, iar din senzațional rareori se face artă. Sub lumina tare a unui reflector, lucrurile par indeobște mai interesante decît sînt, dar în afara razei reflectorului ele n-au cum să fie altfel decît interesante. Numele unei povestiri anunță, la Corneliu Ifrim, un fapt tensionat, un destin, o categorie umană și parcă o orientare stilistică : Gerul — Teama — Tilică — Gore — Marcela — Balta — Scrisori — Pedeapsa. Întîmplările au o abrupteță remarcabilă și, din primele fraze, darul autorului de a face din orice imagine, se manifestă din plin. La Corneliu Ifrim, spre deosebire de confrați, care, preocupați excesiv de culoarea cuvîntului nu izbutesc să ajungă a compune tablouri, vezi bine cu ochii minții ce citești. Și fiindcă scena se construiește destul de net, cu o tăietură viguroasă de gravură în lemn, începi curînd să discerni și calitatea detaliului. Tonul este exact, tușele sînt puse cu o anume rigoare, autorul știe bine de unde pornește și unde vrea să ajungă. Corneliu Ifrim pare a repovesti fluid și în unele puncte sobru niște întîmplări care altfel ar fi fost deteriorate de un folclor mărginaș. El aduce în spațiul literaturii și cu mijloace cultivate, pentru care a plătit un preț de gîndire și răbdare, povestiri „din popor".

TUDOR OCTAVIAN ■

Reîntîlnire cu fabula

„Mielul vărgat", prima carte a ziaristului **Vasile Mihai** (Ed. Dacia, 1985), este o carte de fabule. Lucru rar, de fabule în proză. De „micro și cvasifabule", cum o subintitulează autorul. (Ultimul termen e considerat de Aurel Dragoș Munteanu, semnatarul prefeței, ca „esențial" pentru formula artistică a autorului, piesele din volum fiind „mici parabole asupra unor imprejurări semnificative ale vieții noastre"). Oricum, fabulist sau „cvasifabulist", Vasile Mihai se vădește, de la primele-i rînduri, un condei exersat, extrem de fin, trecut prin filtrul unor experiențe literare pretențioase și ferme. Nici o ezitare, condeiul este de fapt un creion de sculptură a cărui incizie în materia fiecărei bucăți este condusă cu o mînă de maestru, făcînd ca sforile ce mișcă personajele să nu se vadă iar întîmplările să cadă perfect în rostul lor funcțional. Tehnica, de regulă, constă în a plasa buturuga mică exact în punctul din care un întreg edificiu de prejudecăți și clișee, de artificiu, de fals ori minciună, să se ridice deodată, pe o pîrghie nevăzută, în aer, pînă acolo unde, fără nici un reazim pe sol, acest edificiu să ne apară așa cum e, nelegitim, absurd. O bucată ca „Dialoguri pe platou" e semnificativă pentru această tehnică. Mai multe limuzine, parcate în fața unei „întreprinderi comerciale", bîrfesc, dimineților, așteptîndu-și stăpînii (gestionari, șefi de depozite) aflați „la lucru", bîrfesc așa azi, bîrfesc mîine, pe nesimțite se descoperă mai puține („într-o zi a lipsit un Opel, ba nu, și un Ford Taunus, în altă zi un Renault 16"), dar bîrfa continuă, intriga stă pe loc, autorul ne „rulează", pentru ca, brusc, finalul să arunce totul în aer, de fapt să așeze povestea pe sol, constituindu-se el însuși într-o microfabulă : „Într-o dimineață, pe platoul de parcare

CAP LIMPEDE

● **O școală de gazetărie.** Ar fi aproape imposibil să prezentăm în amănunt conținutul ultimului număr al revistei ieșene **Opinia studențească**, nu fiindcă materialele publicate aici sînt numeroase și de o mare diversitate, ci pentru că toate au o consistență și o relevanță publicistică pe care un scurt comentariu le-ar simplifica, fatalmente. Cînd într-o astfel de revistă sînt citite cu interes atît notele și instantaneele din viața studențească, precum și anchetele pe teme studențești (cum e aceea, extraordinară, intitulată **Dacă dragoste nu e, nimic nu e...**, realizată de Florin Zamfirescu), cînd se remarcă prin competență atît articolele și eseurile pe teme culturale **(Blaga și Cassirer de Liviu Antonesei, Eseu în limba povestirilor humulestene** de Luca Pițu, **Dogme despre ironie** de Ioan Buduca, **Giuduri despre firea românească** de D. Stăniloaie, **Degete zdrobite** de N. Steinhardt), cît și traducerile din literatura străină (Ernst Jünger, Jorge Luis Borges), cînd o asemenea revistă, așadar, strînge în paginile ei colaborări de cea mai înaltă profesionalitate, deși singura specializare în materie a redactorilor se numește talent și pasiune, impresia noastră se ridică degrabă de la admirația complezentă la prețuirea cea mai sinceră. Ștefan Berbece, Constantin Andrei, Florea Ionicioaia, Valentin Gora, Daniel Condurache, George Lazăr, Silviu Lupașcu, Doru Mateiciuc, Silviu Alupei, Valeriu Gherghel, Șterian Pricope, Puiu Mașneagu, Alina Sorohan, Radu Eugeniu Stan, Dorin Țigănaș, Camelia Varvara și Florin Zamfirescu sînt de acum nume pe care presa noastră se poate bizui fără nici o reticență, căci, prin ce au demonstrat de cîțiva ani, ei pot fi considerați gazetari cu înaltă calificare. La Iași, o școală de publicistică a arborat o firmă pe care, iată, nimeni nu se mai poate prefăce că n-o vede. **(Radu G. Țeposu)**

● **Publicitate ?** În penultimul număr din **Luceafărul**, la rubrica „Breviar" este remarcată schița **Călătoria** de Mariana Brăescu, apărută într-o publicație editată de B.T.T. Ciudat ni se pare că semnatarul notei a fost nevoit, pentru lectura respectivului text, să apeleze la o revistă ocazională, cînd mult mai simplu ar fi fost să-l fi citit chiar în coloanele **Luceafărului**, unde el a fost recent publicat, într-o a doua ediție, nerevăzută și neadăugită. **(D. Mucenic)**

a apărut un măgar. Își mișcă, într-o parte și alta, capul și coada, apărîndu-se de muște. O fi însemnînd parcare interzisă ? ! .".

Tema care are să-l obsedeze pe Vasile Mihai — vezi „Mielul vărgat", ca și alte bucăți, poate cele mai bune din carte — este cea a „lupului mîncat de oi". Povestea mielului convins de lup că lumea e o conjurație a oilor, constituită pervers și diabolic împotriva lui, a lupului, și că acest lăcăt al universului trebuie spart cu dinții (cu dinții lupului !), e antologică. La fel, povestea caprei care-și cumpără din Obor un lup (pare-se, pe prețul cîtorva iezi...), pe care-l duce, fericită, acasă, ca să-i vegheze din geam joaca puilor. (Ea, capra, n-are vreme de asta, ea e o ființă abstrasă cotidianului, visătoare, drept care se așterne pe visat și visează, visează...). Repovestite, bucățile par „morală pură", și, sigur, Vasile Mihai e un moralist, altfel n-ar scrie fabule, dar modul în care-l conduce pe cititor spre morala textelor e de o rară subtilitate, emancipînd-o din țesătura epică printr-un întreg labirint de efecte și de nuanțe. Îi repugnă virulența satirică, preferîndu-i tachinăria (cel mai adesea tandră), e blînd, e sfătos, e grav cu măsură, e liric, ironic, inteligent, de o inteligență iradiantă, mitraliind uneori (subtil) obiecte, personaje și întîmplări, dar detestînd totdeauna caricatura lor.

O carte plină de prospețime, reluînd, verificînd și argumentînd prin formule noi intuițiile clasice ale fabulei, fermecătoarele clișee care ne-au încîntat copilăria, reacomodîndu-ne neașteptat cu ele.

ILIE PURCARU ■

PLASTICA

O sepală, o petală și-un spin

„O sepală, o petală, și-un spin, bunăoară / Într-o zi oarecare de vară — / O cerșută de Rouă — o Albină ori două — / O Adiere de vînt — un frunziș fremătînd — / Și eu sînt o Roză !" Poezia, ați recunoscut-o, e scrisa de Emily Dickinson. Dar nu numai în această poezie și nu numai în celelalte poezii Emily Dickinson scrie tot felul de substantive cu literă mare. Și în corespondența pe care a purtat-o, poeta scria cu literă mare numele a tot felul de lucruri. Asta înseamnă că, în universul ei, o mulțime de lucruri sînt ființe ca toate ființele și poartă, ca toate ființele, **nume**.

Gabriela Agafiței* este, în pictură, o altă Emily Dickinson. În pictura ei o mulțime de substantive comune devin nume proprii. Dacă vezi un portret de copil, pe umărul lui vezi o Pasăre. Nu știi la ce să te uiți mai întîi și nu știi ce să scrii cu literă mare : Copilul sau Pasărea. În altă parte vezi o Broască Țestoasă, cu mult mai Mică decît „fata cu cercul". Dar îți vine să scrii Broasca Țestoasă cu litere mari și fata cu cercul cu litere mici.

Într-un foarte frumos autoportret, te uiți mai degrabă la umărul diafan, acoperit cu o Aripă de Libelulă. Umărul pare că se desfoliază de carne. Scrii și carne, cu toate că simți că trupul nu are „corporalitate". Insesizabilă, aproape absentă, și Carnea e un nume propriu, ca toate ficțiunile care se nasc atunci cînd lucrurile dispar. Pentru că acesta este secretul acestei picturi, ca, de altfel, și secretul poeziei lui Emily Dickinson : ca să devină ființe, lucrurile trebuie să dispară. Pînă și lucrul-om trebuie să dispară, pînă și lucrul-eu. Ca să poți să scrii Eu — trebuie să tai cuvîntul și litera mare s-o dai altui lucru : Roza.

Descoperisem, la Gabriela Agafiței, o mare aglomerare de lucruri și de întîmplări într-un tablou. Privindu-le, acum, constat că sînt foarte puține și totuși tabloul e plin. Aceasta pentru că la ea în tablou nu există lucruri, există numai ființe. Și, între ele, cîteva liniuțe de legătură sau cîteva cratime, ca în poezia lui Emily Dickinson. Acolo unde vedeți, în poezia citată, o liniuță, sînt o mie de lucruri absente și o mie de cuvinte în plus. Liniuța nu există acolo ca să faceți vreo legătură între o imagine și alta, ci ca să simțiți că, prin artă, eliminînd, adică, tot ce este în plus, în orice spațiu în care ne-am permite luxul să visăm ca într-un cîmp cu flori, ne putem înconjura cu **strictul necesar**. Dacă există acolo trei lucruri-ființă, e de ajuns.

* Gabriela Agafiței — expoziție de pictură și grafică, Galeria „Cupola" din Iași, martie, aprilie 1986.

VAL CONDURACHE ■

RADIO T.V.

Geniul omului practic

Din serialul științific *Civilizația metalului*, producție a studiourilor australiene, s-au transmis deja 11 episoade. Fiecare deosebit de interesant în felul lui și toate la un loc constituindu-se într-o sinteză a evoluției civilizației umane bazată pe crearea de către om a diferitelor tehnologii de prelucrare a metalelor. Cuprul, bronzul, fierul, oțelul, aluminiul s-au așezat pe rînd ca vertebre ale unei coloane care a înălțat ființa umană, dîndu-i forța de a aspira, concepe și realiza pentru sine o viață nouă. Realizatorii filmului au subliniat cu onestitate adevărul că multe din descoperirile și creațiile tehnice care au impulsionat la timpul lor dezvoltarea societății omenești sînt realizări de geniu ale omului practic. Astfel fierul Newcomen a soluționat problema scoaterii apei din minele de cărbuni — necesar pentru cuptoarele în care se topeau metalele — cu pompa acționată de forța presiunii atmosferice. Aurarul Gutenberg inventează literele mobile din metal și presa de imprimat, prezicerea lui adeverindu-se curînd : „Cu armata mea de 26 soldați de plumb voi cuceri lumea!" Faraday, fiu de fierar, ucenic legător de cărți, a dăruit semenilor cea mai folositoare formă de energie : electricitatea. Tot un fierar, Abraham Darby, „inventează" cocsul, inaugurînd o nouă eră a fierului. Frații Wright, negustori de biciclete, au experimentat un aparat pentru zbor prelungit, demonstrînd cum se poate zbura și cîrmi în atmosferă. Fiul unui fermier, Henry Ford, folosind noile surse de energie, a creat industria automobilului. Aceștia și alții încă și-au înscris numele în Cartea de aur a științei și tehnologiei mondiale. Așa cum în corpul uman toate organele și toate sistemele funcționează în interdependență, întreținîndu-i starea de viu, la fel toate cele născute din mintea și din mîinile omului formează un angrenaj care l-a condus și-l conduce pe calea civilizației și progresului. Prima locomotivă și primul automobil sînt borne importante pe acest drum. Aparent o fantezie, Turnul Eiffel a fost ridicat ca un simbol al optimismului și încrederii omului în progres. Să nu uităm nici Coloana lui Brâncuși de la Tg. Jiu !

REGHINA VĂRVICI ■

MUZICA

„Corina"

Moștenirea literară lăsată de **Mihail Sebastian** a incitat, de-a lungul vremii, mai mulți compozitori care s-au aplecat cu dragoste și cu respect asupra textelor scriitorului, dîndu-le prin muzică o a doua viață, dovadă și ultima realizare după „Steaua fără nume", care a devenit o operă importantă în creația lui **Emil Leresecu**, opus ce va stîrni, fără îndoială, numeroase discuții, mai ales cînd ea va vedea luminile rampei. Să recunoaștem, spiritul romantic și plin de poezie al scrierilor lui Sebastian invită, parcă, la abordarea lor de către muzicieni și muzicalități. „Corina", adaptare după „Jocul de-a vacanța", datorat experimentatului **Edmond Deda**, stă drept mărturie a faptului că o piesă teatrală de valoare poate deveni, oricînd, o lucrare a genului muzical-dramatic. Cu două condiții, însă : respectul față de textul literar și talentul compozitorului. Ori, în „Corina", acest preambul există la tot pasul, deoarece nu numai că fiecare cuvînt scris de Sebastian a fost menținut, dar el a căpătat valențe superioare prin sublinierea muzicală, pregnantă și accesibilă, văzută în melodiile cîntate ori în fondul muzical instrumental ce vine în sprijinul ideilor expuse în proză.

Sigur că **muzicalul**, gen în plină afirmare internațională (care — din păcate se confundă adesea cu **music-hall-ul**), era, poate, mai potrivit pentru „Jocul de-a vacanța", întrucît aici nu există „numere" separate, ci o înlănțuire perfectă a literaturii cu muzica. Spargerea convenției text — „număr" este tocmai ceea ce, de ani de zile, Edmond Deda experimentează în lucrările sale mai mari, din care amintim „Acul cumetrei Gurton", după T. Stevenson (în regia lui Iannis Veakis), „Dulce pasăre a tinereții", după Tennesse Wiliams (regia Mihai Berechet), „O noapte de carnaval", după Vasile Alecsandri, „Nu vreau să mă însor", după „Un om oarecare" de Horia Lovinescu etc., în total 10 muzicaluri care preced pe „Corina", muzicalul de referință, distins cu titlul de Laureat al Festivalului Național „Cîntarea României" și care nu întîmplător se joacă pe numeroase scene românești și străine.

Discutie, purtînd același titlu, ascultate recent de noi, ce s-au bucurat de succes pînă și la Salzburg, orașul festivalurilor mozartiene, probează în cele 100 de minute rezumatice, talentul și adaptarea firească la muzical a unor actori de înaltă clasă, ca **Florin Piersic, Matei Alexandru, Victor Moldovan, Vali Niculescu** și alții, dar — mai ales — intrarea în **teatru** pe ușa din față, în calitate de **actriță**, a **Angelei Similea**, în dificilul rol al Corinei. Să subliniem totodată și meritul incontestabil al regizorului Matei Alexandru, care a știut să o transforme pe populara noastră cîntăreață, într-o interpretă totală.

„Corina" a avut un destin fericit. În ciuda timpului scurt, care s-a scurs de la data cînd ea a fost scrisă, muzicalul a cunoscut numeroase montări, iar cea mai recentă dintre ele, la Teatrul „Constantin Tănase", a adus în scenă pe **George Paul-Avram** (Ștefan Valeriu), **Marina Scupra** (Corina), **Rodica Popescu Bitănescu** (Madame Vintilă), **Mircea Constantinescu** (Jeff) și **Ștefan Teodoriu** (Călătorul), restul distribuției rămînind aceeași ca în prima prezentare bucureșteană, ca și din emisiunea discografică a Electrecordului. Momentele „Viața e ca un izvor al fericirii", „Bună dimineața munților", „Vis de iubire" și „Dragoste", ce au devenit șlagăre cunoscute și reluate în diverse concerte, la care adăugăm prologul și epilogul, introduse și interpretate chiar de către compozitor, contribuie din plin la realizarea teatrală. Muzicalul este un gen iubit și apreciat de public, gen care — prin demonstrația splendidă a lui Edmond Deda — ar merita mai multă considerație și preocupare din partea creatorilor și, implicit, a instituțiilor de referință.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cărți și reviste

de C. Stănescu

„Idei și forme literare pînă la Titu Maiorescu"

Urmărind evoluția ideii de literatură în vechile scrieri românești (religioase și cronicărești), trezirea conștiinței literare, intîile încercări de normare, apariția gramaticilor și retoricilor, eterogenitatea normelor și separarea domeniilor (poetică — retorică), încercările de versificație, definirea stilului și avaturile limbii literare, teoria traducerii și rolul metodologic al imitației, sensul originalității și nașterea criticii literare etc. Al. Hanță ne dă probabil cea mai completă istorie a ideilor literare pînă la jumătatea sec. al XIX-lea propunînd, totodată, un model organic al dezvoltării literaturii și formelor ei de expresie. În centrul acestui model stă înțelegerea originalității ca permanentă asimilare și restructurare a tradiției, perspectivă din unghiul căreia este formulată o „normă" cît se poate de verosimilă a progresului literaturii române. Vreau să spun că întreaga sa cercetare, cu aparențe pozitiviste, utilizînd din plin descrierea și studiul comparativ, analiza tehnică mergînd pînă la detalii ce dau adesea cărții caracterul unui tratat doct și oarecum greoi pentru un cititor neprevenit este ferm orientată de un punct de vedere unificator. În lumina acestuia, luxul descriptiv și analitic al volumului ne apare ca o veritabilă restaurare a originalității acelei etape de început a literaturii române puse, de majoritatea cercetătorilor, sub semnul strivitor al modelelor împrumutate. Însă, precum se știe, a împrumuta nu este totuna cu a imita iar „legislatorii" marilor culturi n-au pus împrumutul sub semnul fatalității epigonismului ci al nevoii de instruire și educație prin influență și asimilare, potrivit unor norme și obiective interne. Originalitatea, relativă, este expresia interacțiunii dintre modelul împrumutat și structurile mentalității care îl utilizează. „Noi sîntem — scria Gustave Lanson — italieni, greci, latini, spanioli, înainte de a fi noi înșine în copodoperele noastre clasice (...). Punctul de vedere al lui Joachim du Bellay este cel just atunci cînd el compară cu o victorie transportul bogățiilor culturilor străine într-a noastră și invită tineretul francez la asaltul, la jefuirea Greciei, Romei și Italiei".

Ce au „jefuit" (împrumutat) primii noștri cărturari și literatori în truda lor eroică de a înzestra limba și scrisul românesc cu mijlocele apte să comunice idealuri și trebuințe naționale ? Răspuns exhaustiv la o astfel de întrebare, cartea lui Al. Hanță este un studiu de o rară acribie filologică și istorică al formelor împrumutate și al treptatei lor emancipări și prefaceri, pînă în pragul epocii critice și sintetice rezumată de acțiunea întstauratoare a lui Titu Maiorescu.

„Nu e popor care să nu fi împrumutat de la altele" — susține G. Ibrăileanu în „Spiritul critic în cultura românească" același care, în pofida acestei juste observații, scria : „Toată istoria culturii românești, de la sfîrșitul veacului de mijloc, pînă azi, e istoria introducerii culturii străine în țările române ; și toată istoria culturii românești din veacul al XVI-lea pînă azi, nu e decît istoria introducerii culturii apusene în țările române și a asimilării ei de către români". În consecință, G. Ibrăileanu fixează apariția spiritului critic în cultura românească abia în secolul al XIX-lea, în ambianața ideologică apărută în urma revoluției franceze. Acest punct de vedere restrictiv va fi îmbrățișat, în esență lui, de către mulți ideologi literari, inclusiv de critici de talia lui E. Lovinescu sau G. Călinescu. Reevaluarea, corectarea unei atari poziții restrictive va veni tîrziu și ea nu este dominantă nici astăzi.

Dificultățile de care s-au izbit istoricii literaturii noastre vechi au fost mereu absența ori „sărăcia" conștiinței ei teoretice, inexistența spiritului critic și modicitatea ideilor despre scrus și artă literară neobservîndu-se, însă, că acestea apar în număr considerabil dar în contexte cu finalități distincte, uneori străine la prima vedere de orice interes literar. Oferind o selecție bazată pe gust, G. Călinescu a „salvat" prin antologare o seamă de pagini „frumoase" din întîile noastre scrieri respingînd, în esență, ideea de literatură întrucît lipsea conștiința unicului criteriu admis, cel „beletristic" precum și „spiritul critic" în accepția lui maioresciană. Cercetările mai noi, redeschizînd paginile acestei oropsite „literaturi vechi" încearcă să le restituie ceea ce li s-a refuzat : funcționalitatea, capacitatea de a răspunde, în forme adoptate și uneori sensibil restructurate, unor cerințe organice, altele decît acelea cărora le-au răspuns modelele împrumutate în spațiile lor originare. Este exact ceea ce demonstrează, cu o largă desfășurare analitică și ideologică, lucrarea lui Al. Hanță. Ea abordează „literatura veche" prin prisma sistemelor de norme și reguli (embrionare, imperfecte, stîngace, pline de improprietăți, perifraze etc.) care o însoțesc în permanență, în fiecare etapă. Aceste, mai întîi, rudimente de retorică și poetică nu exprimă un instinct epigonic, o debilitate imitativă ci un dureros și eroic efort de a instrumenta, în vederea unei bune comunicări, idei și obiective naționale. Efectul lor suplinește absența capadoperelor. Literatura, cîtă este, se naște într-un context dominat permanent de necesități care o transcend și care dictează, totodată, împrumutul. Este o urgență patriotică, socială, națională ce stă mereu în spatele adaptărilor și care, tocmai de aceea, nu rămîn de la început, simple implantări, ornamentale și decorative. Meritul remarcabil al cărții lui Al. Hanță provine din stabilirea cu o rigoare rareori întîlnită a necesităților care au cerut o formă, un model sau altul precum și a modificărilor survenite sub imperiul acelorași cerințe. Aceste eforturi ale intîilor cărturari români de a dezvolta idei și mijloace corespunzătoare propriei lor evoluții și sincronizări cu nivelul universal nu pot fi imaginate (deși au fost !) „în afara unui proces intern de selecție, delimitare și sinteză critică, influențele fiind subordonate unor cerințe organice, grefate pe inițiative izvorîte din propriile noastre realități". Potrivit acestei înțelegeri, autorul relevă pe bună dreptate „spiritul critic" care patronează selectarea și adaptarea împrumuturilor. „Prin aceasta — arată Al. Hanță — nu negăm rolul stimulator al influențelor străine, normale mai ales în cazul unei culturi, aflată la confluența unor mari zone spirituale, cum este cea română. Dorim doar să atragem atenția asupra unei vechi erori, cu origini în aplicarea mecanică la realitățile noastre a unor fenomene petrecute sub orizonturi străine, și care ne plasează sub zodia unui epigonism de lungă durată, minimalizînd originalitatea uneia dintre cele mai caracteristice și eroice perioade din istoria înălțării noastre". Eroică, pentru că a „românit" limba și a pregătit structurile, ideile și formele literare ajunse apoi la maturitate. Ea însăși o pledoarie argumentată, bazată pe fapte de natură istorică, filologică, retorică și poetică, lucrarea lui Al. Hanță indică o solidă cale de acces către originalitatea unor secole minimalizate sub raport literar și cultural : secolele eroice ale unui mare dinamism spiritual ce închipuie trunchiul pe care se va înălța coroana culturii și literaturii noastre moderne.

Diploma

Primul gest pe care l-a făcut țărancă Ioana dintr-un sat al comunei Grivița, județul Vaslui, a fost să scoată Diploma de Mamă Eroină. Nu mai reține de unde a apărut diploma aceea în fața noastră și nu știu de ce, acum cînd scriu îmi vine să cred c-a scos-o din sîn cu gestul acela străvechi al țăranilor bătrîne care, neavînd portofele, genți, poșete, mape, plicuri și alte invenții ale mărvoshăriei moderne, își țineau cînd plecau la drum banii sau actele de valoare în sîn.

Îmi amintesc acum de povestea fabuloasă, veche și ea de aproape două sute de ani, a unei alte țărănci din Maramureș care a mers un an pe jos pînă la împăratul, la Viena, și a venit în celălalt an înapoi acasă, tot pe jos, cu diplomă și acte în regulă asupra pămînturilor strămoșești, și care în tot acest timp, în acești doi ani adică, și-a purtat actele dovedi-

toare ale dreptății ei asupra strămoșilor în sîn. Și nu avea decît 18 ani cînd a plecat la împăratul și 20 cînd s-a întors acasă.

Am fost așadar atît de surprins cînd am văzut re-mi arăta mama Ioana din Moldova încît n-am mai avut puterea să mă mai uit și să citesc ce scria în diplomă. Probabil că femeia aceasta, una din mumele numeroase ale pămîntului românesc, ascmănătoare tuturor femeilor născătoare de fii care au ținut verticalitatea Carpaților prin milenii cu jertfa lucrătoare a proprilor lor oase, femeia aceasta uscățivă și mărunță contrastînd violent prin înfățișarea sa cu puternica realitate de a fi adus pe lume 11 vieți omenești, își ținea Diploma de Mamă Eroină în casă, pe perete, cum unii intelectuali își țin diploma de absolvire a universității în sufragerie, în rame aurite, pînă la adînci bătrînețe. Diploma din mîinile și din casa femeii, acolo într-un sat mărunt al unei mari comune de la marginea județului Vaslui, îl atesta că făcuse și ea ceva în viața ei, absolvise și ea un fel de universitate în care trecuse de 11 ori examenul dintre viață și moarte și ieșise de fiecare dată învingătoare, ajutorîndu-se numindu-se nu mai trecute într-un carnet oarecare ci vieți omenești în carne și oase, alăptate la sînul ei, legănate de brațele ei, puse pe picioare și apoi trimise în viitoarele ființe ale comunității în mijlocul căreia văzuseră lumina zilei.

Diploma de Mamă Eroină, născerea a 11 copii. Acesta era arma ei de apărare și atac. Așa cum acestia a fost arma noastră secretă cu care ne-am apărat ca popor și am supraviețuit de-a lungul mileniilor în curțile rodnice ale Carpaților noștri.

La curțile dorului nostru.

ION ZUBAȘCU ■

Tablou de familie

Se numește Sever. Vătrălu Sever. Dar toată lumea din oraș îl cunoaște și îl spune : Severin. A împlinit, nu demult, prin ianuarie, patruzeci de ani. A plecat, în lume, ca să-și cîștige o bucată de pîine, din comuna Prunișor lăsînd acasă încă patru frați. A făcut școala profesională tocmai la Arad, devenind tîmplar de mobilă. S-a reîntors la Severin și a lucrat un timp la combinat. S-a simțit atras de viața marilor șantiere și s-a dus la Porțile de Fier. Aici s-a mai calificat în cîteva meserii, fiind pe rînd și montor, și fierar betonist. La Porțile de Fier, asta cu mulți ani în urmă, a cunoscut-o pe Ioana. Aici ar trebui să facem o paranteză. Ioana, pe numele ei de familie Aspru, s-a născut în același an ca și Sever, în comuna Iancu Jianu din județul Olt. Exact ca și numele viața i-a fost aspră și grea. A rămas de mică orfană și a picat, să spunem așa, în grija bunicilor. Dar, și aceștia s-au prăpădit înainte. Ioana și-a petrecut restul anilor de tinerețe la un cămin pentru copii. Statul a avut în continuare grijă de ea. S-a calificat în meseria de vopsitor și a fost repartizată la șantierul naval din Drobeta Turnu Severin. Era frumoasă și știa să danseze. De aceea a fost repede acceptată în echipa de dansuri populare și, rînd pe rînd, zile de zile, a prezentat diferite spectacole în multe locuri din țară. Așa a fost și la Gura Văii. Acolo l-a cunoscut pe Severin. De acum încolo povestea este mult mai simplă privită dintr-un punct de vedere. Exact ca și în filmele și cărțile de dragoste : cei doi s-au plăcut, cum se spune, la prima vedere și după ce Severin a prezentat-o pe Ioana părinților, l-a cerut mîna. Au făcut nunta într-o primăvară și s-au mutat într-un apartament de două camere. Pe atunci nu bănuiau că viața lor o să fie foarte trepidantă și o să aibe 11 copii. Rodica a fost prima fetiță care le-a bucurat existența. Acum are 19 ani. Lucrează la combinatul chimic din Craiova și este la casa ei. Mariana este în clasa a douăsprezecea și joacă handbal de performanță. Vrea să facă în continuare sport fiindcă se spune că este un veritabil talent. Și fiindcă tot am mai făcut o paranteză trebuie să mai spunem că Severin, odată cu copiii și-a continuat la seral studiile. A terminat liceul iar acum, el, este pedagogul lor...

Firuța este cea de a treia fată iar în prezent este elevă în clasa a noua. A făcut gimnastică chiar la Deva. A urmat Cristina Tudorița care este în ultimul an la generală. Primul băiat a fost de fapt cel de-al cincilea copil. Viorel. Este talentat la muzică și învață vioara. Florin este în clasa a cincea, învață bine și este și la un club sportiv unde face box. Laura este în a doua și, o spune toată lumea, este cea mai bună din clasă. Are numai note de 10. Urmează Dragoș Claudiu. Este în clasa întîi și a fost dat la șase ani la școală. Cel cu numărul nouă se numește George și face în aprilie patru ani. Urmează Alina care are doi ani și jumătate, iar Dănuț care are doar unsprezece luni... Asta-i pe scurt, dacă se poate spune așa, toată familia lui Severin...

Cînd am plecat de la Severin în apartament era gălăgie mare. Începeau să vină cei de la școală și se pregătea prînzul. Alții plecau. Era ca-ntr-un schimb dintr-o uzină. Cei mai mici se jucau peste tot cu zeci și zeci de jucării. Și fiindcă n-am putut să realizăm o fotografie cu toți copiii i-am sustras, și pentru aceasta ne cerem scuze, această fotografie din album. O fotografie pe care Severin (care a învățat să facă fotografii și este înțelnit de „cele mai multe ori pe la casa de cultură și stadioane cu aparatul de fotografiat) a confecționat-o ca pe o felicitare și a trimis-o rudelor. Și prietenilor, pe toată familia pe care n-a uitat să scrie : „La mulți ani !"...

SORIN POSTOLACHE ■

Programul național de dezvoltare a apiculturii

ALBINELE ADUC BANI ȘI SĂNĂTATE!

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Cercetătorilor români le revine meritul de a fi obținut, ei singuri și pentru întîia oară în lume, nu șapte, ci nouă produse ale coloniilor de albine, adăugînd celor cunoscute (miere, ceară, propolis, venin, păstură, polen, lăptișor) alte două : apiarnil și trituratul de albină. Este doar unul din exemplele ce recomandă apicultura națională pe plan mondial pentru meritele sale de excepție. Cunoscute și apreciate deopotrivă s-au făcut în continuare investigațiile vizînd genetica și ameliorarea albinelor, resursele melifere, patologia apicolă, precum și producerea și administrarea unor variate medicamente apiterapice. Recunoașterea internațională a acestor realizări este atestată, între altele, de înființarea în țara noastră a Institutului internațional de tehnologie și economie apicolă al Apimondiei și prin faptul că, timp de 20 de ani, președinția Federației internaționale a asociațiilor de apicultură a fost încredințată unui român, profesorului Venceslav Harnaj.

De curînd, a fost aprobat Programul de dezvoltare a apiculturii în perioada 1986—1990. Sub raport teoretic și practic noile măsuri și direcții de principiu destinate acestui important sector al zootehniei românești se subordonează unui concept de bază al politicii economice a statului nostru, preocupării sale constante pentru valorificarea deplină, la cotele superioare, a bogățiilor naturale din patria noastră, a resurselor și rezervelor naturale și umane, a inteligenței creatoare și spiritului novator. În acest larg context, programul amintit își propune — potrivit recomandărilor făcute de conducerea de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal — să concentreze într-o acțiune unitară producția, cercetarea și valoroasele tradiții existente, să le grupeze în jurul acestor minunate uzine vii care sînt coloniile de albine. La ora cînd încredințăm tiparului aceste rînduri, cititorii cunosc, desigur, principalele direcții și obiectivele ce vor asigura dezvoltarea și modernizarea acestui important compartiment economic. Reamintim totuși că pentru sporirea constantă și ritmică a patrimoniului apicol, un aport de o mai mare importanță revine în viitor unităților de stat și cooperatiste. Acestea împreună cu stuparii particulari au datoria de a asigura, de la an la an, creșterea producției de miere, polen, păstură, lăptișor de matcă, propolis și produse apiterapice, sau cel puțin de reclamă extinderea resurselor melifere naturale și cultivate, cuprinderea în această activitate a unui număr sporit de producători de toate vîrstele și profesiile, diversificarea producției apicole și o amplă muncă de cercetare științifică. Un obiectiv central : o mai activă valorificare a acestor produse pe piața externă.

Pentru început, un scurt popas în amfiteatrul Institutului de cercetare și producție pentru apicultură, acolo unde, cîteva zile mai devreme, s-a desfășurat Sesiunea anuală de referate și comunicări. Un colocviu larg, susținut prin prezența unui număr mare de cercetători, cadre universitare, dar și de crescători de albine din toată țara. Aceștia din urmă — mi-am permis să observ — erau în marea lor majoritate bărbați trecuți binișor de prima tinerețe, mulți peste 60 sau 70 de ani. Media de vîrstă a acestora am aflat-o însă din partea gazdelor, deoarece, la asemenea oameni, deprinși să trăiască sub cerul liber cîte 10—12 ore pe zi, granița dintre tinerețe și bătrînețe e uneori vag delimitată. Am putut constata din nou, cunoscîndu-i mai îndeaproape, și reamintindu-mi preceptele gerontologilor, cum nobila înfrățire dintre om și natură, sub fermentul activ al pasiunii, reprezintă cea mai dertită cură de tinerețe, de menținere a tonicității psihosomatice. De ce numai vîrstnicii, de ce nu se poate oare renunța la un obicei statornicit prin puterea tradiției ? Dar despre aceasta, poate cu altă ocazie.

Din cele 29 de comunicări prezentate, reținem pentru informarea cititorilor noștri cîteva exemple :

Problema însămînțării instrumentale a mătcilor, elaborarea unor metode eficiente în această privință — au făcut obiectul unui referat prezentat de cercetătorul Adrian Siceanu. De notat că în programul național de ameliorare a albinei este prevăzută în mod expres crearea de linii de hibrizi de albină românească în funcție de zonele geografice ale țării, de sporire prin aceasta a producției de miere. Lector dr. în biologie Maria Suciu și cercetătorul Călin Tesio au semnat rezultatul unor cercetări privind selecția albinei pentru rezistența la iernat. În domeniul extinderii culturilor de plante melifere (comunicare datorată unui colectiv alcătuit din cercetătorii Elena Grosu, Ilie Bălana, Grigore Fota și Gabriela Dobrogeanu), a fost evidențiată valoarea unor specii mai puțin cunoscute dar care, în urma experimentelor efectuate, au demonstrat că pot produce pînă la 700 kilograme miere la hectar. În legătură cu patologia albinei s-au apreciat ca foarte importante succesele obținute în combaterea parazitului Varroa (prezent în Europa în ultimii 12 ani), medicamentele create și folosite în România, SINECA-RUL și VARRACHETUL, dovedindu-se pînă la ora actuală cele mai bune din lume ! (autori : Mircea Marin, Ion Rusu, Dan Ionescu, Emilia Bursuc, Paul Agache). În sfîrșit, cercetătorii Elena Săvulescu și Paul Efremov au adus la cunoștința celor prezenți proiectul de realizare a unei linii mecanizate pentru fabricarea ramelor de stupi și o instalație de mare randament destinată dezbătrînirii mierii.

După aproape 70 de ani petrecuți în județul Bihor, profesorul pensionar Petre Ilea a fost nevoit, din motive familiale, să se mute în comuna Buftea de lîngă București. Un destin comun, viața e plină de semnțe și paradoxuri neașteptate, dar care, în cazul de față, al unui om obligat să-și strămute gospodăria la o distanță de peste 600 kilometri, poartă o semnificație particulară. În primul rînd, zona de cîmpie i-a oferit condiții schimbate pentru exploatarea celor 80 de stupi ai săi : în locul fînețelor întinse și bogate, o sonă meliferă mai săracă, alcătuită din culturi agricole și livezi. Asta l-a obligat să se ocupe în principal de extragerea lăptișorului de matcă și a apiarnilului (larve de trintori triturate). Apoi a constatat surprins că apicultorii din partea locului nu acordă decît o atenție modestă colectării polenului, considerînd că sărăcia floricolă obligă prisăcarii să absolve albina de acest efort suplimentar. „Albina, ne declară Petre Ilea, își dozează eforturile în funcție de bogăția vegetației melifere : unde e săracă, muncește mai mult. Albina trebuie pusă la muncă. Dacă omul îi fură polenul prin captatoare la urdiniș, ea va compensa această pierdere lucrînd de două ori mai mult". O observație ce și-a dovedit temeinicia. Din totalul celor 1000 kilograme de polen prevăzute spre contractare în Municipiul București, 500 au fost onorate numai de către Petre Ilea. În plus, el a mai livrat către fondul de stat 15 kilograme lăptișor de matcă, 150 kilograme triturat larvar, ceară, rolurî. În schimbul acestor produse, Petre Ilea a încasat 180 000 lei. E adevărat, pentru acești bani a muncit cîte 10—12 ore pe zi împreună cu soția și ginerele său. Cheltuielile de producție n-au fost nici ele de neglijat. Dar oricum, suma reprezintă o tentantă invitație pentru abordarea stupăritului. Și, deopotrivă, un răspuns concret indicațiilor din recentul Program de dezvoltare a apiculturii privind sporirea și diversificarea produselor apicole. Dar cel mai prețios rămîne, fără îndoială, în opinia profesorului Ilea, forța terapeutică a veninului de albine.

— Cu 42 de ani în urmă, m-am întors de pe front cu oasele blocate și închircite de reumatism. Am încercat toate remediile balneare, fizioterapice, dar suferința a continuat să se agraveze. Atunci m-am apucat de albinărit. Într-un an eu încasez, nolens-volens, cam o mie de înțepături. Miracol ! După cîțiva ani, boala mi-a dispărut cu desăvîrșire. Mai notez că prin specificul muncii mele, colectarea polenului, fac zilnic cam 160 de genoflexiuni. Sport de performanță ! La 72 de ani mă simt sănătos și în putere ca un flăcău.

Administrator sentimental al celei mai întinse și originale zone melifere din România, Gheorghe Pușcaru, președintele Filialei ACA din județul Tulcea, este deopotrivă și unul din cei mai cunoscuți și respectați prisăcari din țara noastră. Un om într-o meserie de legendă, fiindcă apicultura, în fel ca vînătoarea și pescuitul, este plină de povești și întîmplări eroico-romantioase. Iar aici în imensitatea labirintului lacustru, în armonia cromatică a decorului floral, chiar și cuvintele apar pastelate în nuanțele curate ale naturii. Iată cît de minunată, plină de o suavă poezie, apare această sumară descripție a Deltei Dunării, pe care interlocutorul nostru ne-o face spontan, în graiul său obișnuit : „La noi în Deltă, covorul melifer se schimbă de la o lună la alta și e o adevărată încîntare să vezi cum peste verdele vegetației de peste an se abate în martie galbenul florilor de salvie și rapiță, în mai și iunie, albul curat al butoiașului, iar din iulie pînă la căderea brumei stau și înfloresc mereu în violet țepuhul, lemnia și izma. E steagul melifer al Deltei, țesut din galben, alb și violet, iar străinul care trece pe la noi se miră, oftează și nu-i mai vine să plece".

Aici, în patria stufului, posesc anual stupari din toată țara, numărul prisăcilor instalate pe grinduri și de-a lungul canalelor trecînd de 80.000. La această zestre bogată se adaugă un unicat : Centrul de documentare tehnică apicolă de pe raza comunei Maliuc, administrat în comun de Ferma apicolă IAS Tulcea și Institutul de cercetare și producție pentru apicultură din București. În acest „sat de vacanță apicol", cum îl denumește interlocutorul nostru, mai funcționează o stație zonală de creștere, selecție și împerechere a mătcilor. Apicultorii tulceni porniseră, așadar, cu un avans serios în abordarea noului Program de dezvoltare a apiculturii. Iar în legătură cu aceasta, tovarășul Gheorghe Pușcaru a dorit să ne împărtășească aceste gînduri :

— Mierea din deltă are un gust al ei, de o savoare deosebită, și străinii care ne vizitează au simțit acest lucru și doresc să o cumpere îmbuteliată de la sursă. Cu toate acestea, produsul se comercializează prin Combinatul apicol din București, iar pe etichete e trecut ca miere din România. De ce să nu iesim în export cu miere de tei din Mehedinți, cu miere de rapiță din deltă și așa mai departe din moment ce trimitem pe piețele externe vin de la Drăgășani, de la Cotnari, de Tîrnave. Trebuie să fim și buni negustori, nu numai producători. Mai ales că în recentul Program se precizează că avem datoria de a valorifica în export o cantitate de 6360 tone în 1986 și 8500 tone în 1990. Și încă un gînd : a sosit vremea să facem pace între apicultori și reprezentanții fondului forestier. Aceștia din urmă fac și ei apicultură de aceea de multe ori interzic celorlalți stupari accesul în pădure sau îi obligă la suprafețe restrînse. Aș vrea să înțeleagă aceștii gospodari că nectarul pădurilor nu e o avere personală ci un bun al întregului popor. În codrii noștri e loc pentru toată lumea.

Programul de dezvoltare a apiculturii prevede realizarea pentru anul 1990 a unei cantități de miere de 26.460 tone la care se adaugă numeroase alte produse apicole. Vom ajunge la împlinirea acestor deziderate prin aportul științei și al unei mai bune organizări. Dar nu fără instrumentul cel mai de preț al stupăritului care se cheamă în toate limbile pastune. Nimeni nu poate face apicultură din obligație, e o meserie a dragostei de natură, de originalitatea ei ancestrală, de frica albinelor și mulțimea necunoscutelor. Iar o cale dreaptă spre acest tezaur de sănătate și adevăr o oferă neapărat apicultura. Să ne străduim — așa cum se indică în Program — să atragem cît mai multe persoane de toate vîrstele și profesiunile spre această nobilă îndeletnicire".

LIVIU TIMBUS ■

Cîntarea României

Amintire de tînăr

Ironic și dulce, cameleonic și sarcastic, plin de talent și făcînd o cuceritoare risipă de energie grupul de cincisprezece inginerii stagiari și studenți politehniști denumit „Vouă" are aerul gălăgios al trupelor ambulante din zilele bune, candoarea unei formații studențești, ironia inteligentă a unei reviste și vervea unei grupe de adolescenți care colorează strada. Sînt captivanți, molipsitori, jucînd și jucîndu-se cu o plăcere nebună, fără profesionalism în sensul riguros al termenului dar cu o poză la public demnă de mari capete de afiș. În fond, nu sînt decît o simplă trupă studențească, deja consacrată, care și-a depășit cu mult condiția. Înființată cu patru ani în urmă la inițiativa, pe atunci a studentului Adrian Fetecău, (acum inginer la Întreprinderea de Contactoare Buzău) trecînd prin mai multe formule și prin cîteva filtre de competiție studențească, „Vouă" a început să însemne ceva mai mult. Asta pentru că n-a tertut nici un loc în care a făcut cel puțin o dată ascultători, și în curțile școlilor pentru a convinge elevi, și pe stradă, ca-n vremea teatrului englez, vînzîndu-și singuri biletele, intrînd în sufletul oamenilor, fără să știe nimănui în gît, cîștigînd adepți și la Tîrgu Jiu, și la Cluj-Napoca, Găești, la Bușteni, și pe litoral, și pe scenele sau în holurile cămnelor studențești. Acest grup are ceva din verva nebună a brigăzilor de altădată a Academiei de Studii Economice (redusă acum doar la momentele de festival). Altă dată cîntă, dansează. În rest, mușcă răutăcios din mîndria prostului, rîde molipsitor pe seama treburiilor făcute pe dos și cîntă cu sensibilitate despre dragoste, despre prietenie, despre lucrurile eterne și trecătoare ale vieții. După două glume bune vine un cîntec cu Raul Cârstea sau un moment poetic de cea mai bună factură. Nimic de șușă, nimic de prost gust. Doar cîte o stîngăcie care nu face decît să sublinieze nivelul ridicat la care prin străduințe, pasiune și talent au ajuns niște animatori afirmați pe diferite scene ale festivalului Cîntarea României. Nu marea performanță artistică par să vizeze ei, ci un lucru mult mai simplu și omenesc, definit de niște cuvinte, socotite și credința lor „Cine n-are amintire de tînăr, o să fie singur mai tîrziu". Și pentru asta se reunesc mereu, în ciuda profesiilor, a locurilor de muncă nu prea apropiate, a familiilor și puținelor ferestre de timp. Și o fac pentru a-și pune la cale umorul, pentru a repeta cîntecele, pentru a recita din Marin Sorescu, din Adrian Păunescu, din Mircea Micu, din clasicii români sau din Kipling, împărțindu-și existența între sluțbe, trenuri și cămine. „Noi nu sîntem decît o stare de sfîrșit pentru care nu ești niciodată prea bătrîn", zic ei, gata să-și schimbe hainele după o perdea, să-și facă de lucrurile în două geamantane și să plece mai departe, cîntînd în vagon sau pe scene de teatre, dînd mereu prostiei cîte un pumn peste bot și ceremoniei cu haz caractere sau balastul vieții cotidiene. De curînd au susținut al 300-lea spectacol și au ținut să-l prezinte tot acolo unde au început, în holul unui cămin. Dar dincolo de pasiunile artistice, ce-l leagă pe cei cincisprezece memori, (în exclusivitate băieți) și cu ganse de a asigura durată acestui grup este prietenia, stropul de onestitate și pasiune care îi convoacă mereu. Căci ce altceva poate lega un inginer de la Buzău (Adrian Fetecău) un profesor de la Tîndărei (Fuiu Crețu), cu un inginer de la Schela de extracție Roata (Marin Tudoroiu), pe un proiectant din București (Gelu Ocnaru) cu un specialist de la Fundulea (Vasile Mincu), sau cu un talentat dascăl (Șerban Drăgușan), pe studenții Adrian Pătrașcu (ins cu harul rîsului), Dan Caramihai, Raul Cârstea, Eugen Baboi, Costas Filipidis și Constantin Rișnită (ultimii doi studenți la Iloiești) de cellalți, dacă nu acest sentiment mai frumos decît orice spectacol. Și faptul acesta se vede ușor. O simte și pensionarul, și muncitorul, și țăranul care îi aplaudă. Oricare din cele cinci formule de spectacol nu sînt decît variante ale aceluiași sentiment, prietenia unui grup simpatic, care își ia în serios vîrsta și rostul. Teatrul Maria Filotti din Brăila le-a oferit găzduire și, de anul trecut, aproape săptămînal grupul „Vouă" urcă pe scena teatrului dramatic spre a face săli pline, spre a da oamenilor o notă mai sus în gama speranțelor. Și de acolo se răsposc lar prin țară, pe la slujbele lor, spre a se refface mereu, săptămînal, cu convingerea declarată, așa cum o spun, parafrazînd un scriitor contemporan, că „pentru a ne ridica deasupra slăbiciunilor noastre, uneori sîntem gata să pierdem totul".

CORNEL NISTORESCU ■

Opinii și controverse

Despre obiectivitate și acuratețe

În colecția **Testimonia** a Editurii Dacia a apărut, spre sfîrșitul lui 1985, sub semnătura Letiției Rugescu, volumul intitulat **Cu Lucian Blaga.** Lucrarea oferă unele informații inedite și aruncă încă o lumină asupra vieții și activității unuia din titanii culturii române din toate timpurile. Urmînd cronologic firul evenimentelor, autoarea, nepoată de soră a poetului și filozofului, rememorează cîteva întîmplări interesante cu „Lulu" sau cu familia sa. Cartea este scrisă interesant, cu nerv, dovedind multă considerație față de marele cărturar, față de opera sa. Din păcate, însă, ea nu poate evita unele locuri comune, insistînd chiar și asupra unor fapte sau momente fără importanță pentru biografia lui L. Blaga. Ne referim în acest sens și la problema amplu prezentată (și ulterior disputată cu urmașii direcți ai poetului) privind amenajarea de către autoare, împreună cu L. Blaga, a casei de la Cluj a acestuia. Ni se pare aproape inutil, chiar dacă dreptatea ar fi de partea sa așa cum, de altfel, încearcă să ne convingă și în capitolul **Note** cu ajutorul unor documente încerte ca probe oferite de unele rude — cu siguranță la cererea sa — să insiste asupra unui asemenea moment care, pentru biografia spirituală a poetului, n-a însemnat nimic. Ba adesea, furată de povestire, L. Rugescu uită de poet și oferă în schimb date, din abundență — fără legătură cu acesta — despre membrii propriei sale familii.

Astfel, spre exemplu, stau mărturie capitolele despre mama și fratele autoarei, mult prea mari față de spațiul tipografic rezervat celorlalți membri ai familiei poetului, inclusiv părinților sau unchilor acestuia. Credem că este nepotrivit ca într-o carte despre poet să insiști în a prezenta amănuntit, în ciuda meritelor neîndoielnice ale omului de știință care a fost Dorin Pavel, activitatea didactică sau pe tărîm social a acestuia doar pe motivul că era „fiul Letiției, singura soră a lui Lucian" (p. 171). Cum se întîmplă de multe ori cînd rudele unei personalități devin autori de biografii (sau amintiri), nici L. Rugescu nu poate scăpa de subiectivism. Este credem cazul și în prezentarea Corneliei, soția poetului. Nu ne putem însuși punctul de vedere, exprimat dela de un prestigios istoric literar, în legătură cu obiectivitatea autoarei, care ar manifesta considerație și admirație sinceră față de Cornelia sau lipsă de subiectivism în cazul celorlalte „personaje" ale volumului. Ne îndreptățește și capitolul intitulat „Alte rude din familia Blaga". Aici, probabil, autoarea a fost ispitită să-și probeze talentul umoristic schițînd caricatural portretul celei pe care Lucian Blaga o numește în al său **Hronic,** verișoara V. Este vorba despre Veturia Goga de mai tîrziu. L. Rugescu afirmă (p. 182) : „Copiii Anei erau : Octavian (Tavi) Mureșanu preot în America (pe cînd eram încă fetiță de o șchioapă, acolo a imprimat plăci cu muzică populară românească, interpretate de el cu vocea lui frumoasă, de bariton), fiica lui Veturia (V), căsătorită prima oară cu Lazăr Triteanu (asesor consistorial și, după divorț, „Episcopul Lucian de Roman"), apoi a doua oară cu Octavian Goga. Veturia era, prin urmare, vară de gradul II a lui Lucian".

Se impune, credem, o rectificare. Atît autoarei cît și lectorului le-au scăpat faptul că Octavian și Veturia Mureșanu erau frați, nu tată și fiică. Tot pentru cunoașterea deplină a adevărului, este necesar să adăugăm că în afara celor doi, familia Zevedei și Ana Mureșanu au mai avut un băiat, Pompiliu (Pompiți). Autoarea pare să nu cunoască acest fapt de vreme ce nu-l pomenește, nici în text, nici în Tabelul I al cărții.

Credem că, în general, cu mici excepții, informațiile autoarei despre Veturia Goga sînt mai mult din auzite, din surse nesigure. De aici și unele afirmații vagi, imprecise. „Pe Veturia o cunoșteam bine de pe cînd locuia încă în București", spune ea. Autoarea nu știe sau nu vrea să știe nimic despre activitatea artistică a Veturiei, activitate elogiată în presa timpului și încununată cu participarea în 1914 la renumitul Festival Wagner de la Bayreuth.

Lelia Rugescu reține însă și transmite, „obiectiv", posterității „...mai ales lipsa ei de modestie, trăsătură complet contrară firii mele, și prin urmare de neînțeles pentru mine" (p. 184).

Spre necunoașterea L. Rugescu, între L. Blaga și Veturia Goga au existat sentimente de o deosebită sensibilitate și căldură. Pînă la moartea poetului, acesta venea frecvent la Cluj, de cele mai multe ori însoțit de „muze" sau prieteni. Niciodată însă, Veturia Goga n-a exagerat, așa cum se afirmă, în a arăta „vizitatorilor bancă pe care-l plăcea lui Lucian să stea cînd venea în vizită la Ciucea". Nu corespunde adevărului nici afirmația că îi „dăduse băncii numele de „Banca lui Lucian Blaga".

Cît privește familiaritatea dovedită de „eroină" cu Onisifor Ghibu, credem că aceasta nu este condamnabilă, cum vrea să arate autoarea, cel puțin din următoarele puncte de vedere : amîndoi erau de aceeași vîrstă (78 de ani), se cunoșteau de peste 60 de ani, erau vechi prieteni de familie, iar, în plus, Veturia era nașa fetei reputatului savant. Eu însumi am fost, mai tîrziu, martor la alte momente și întîlniri la Ciucea ale profesorului cu Veturia Goga, la amicița aleasă dintre cei doi.

Ni se par stranii și alte două afirmații ale Leliei Rugescu. Trebuie să facem precizarea că într-adevăr, Veturia Goga manifesta o justificată exigență față de ordine și curățenie nu doar în perimetrul proprietății Casei memoriale. Dar de la exigență pînă la scenă de furie pe care o sugerează autoarea referindu-se la cîteva „frunze uscate", e mare distanță. De asemenea, prin 1976, cînd L. Rugescu pare să fi făcut ultima vizită la Ciucea, Casa memorială era încadrată cu personal cu atribuții foarte precise în asigurarea îndrumării vizitatorilor, a pazei și curățeniei. Nu-mi amintesc ca între atribuțiile lor să fi fost inscrise și cele de constituire a unei „suite" folositoare pentru a întîmpina și impresiona pe vizitatorii amfitrioanei.

Nu trebuie uitat nici faptul că la data respectivă V.G. avea 93 de ani, vîrstă care justifică, prin tradiția multiseculară a poporului român, „costumația ei veșnic neagră" și nu, cum arată, malițios, autoarea pentru că ar fi pozat în „neconsolată văduvă, cu basmaua legată cam în genul unei călugărițe".

Furată de povestire, pe care o vrea cît mai caricaturală și necrutătoare, autoarea uită că este vorba de 1976 și nu de perioada dinainte de-al doilea război mondial, atunci cînd redă întîmplarea cu „șeful miliției din Ciurea". Organele de stat din comună n-au primit niciodată porunci de la V.G., nici aceasta nu a manifestat vreodată atitudini de acest fel. De ambele părți s-a manifestat însă în nenumărate rînduri înțelegere și solicitudine ori de cîte ori era necesar, în special după 1965. Raporturile între organele de stat și Veturia Goga au fost lipsite de obedиență și ploconirile pe care autoarea le prezintă ca autentice. Formula de „doamna ministru", mai rar, „prim-ministru", era, devărat, folosită de unii lingușitori veniți pentru a solicita diverse intervenții sau înlesniri, dar ea n-a fost impusă de Veturia Goga.

Desigur că, privită în ansamblu, făcînd abstracție de aspectele la care ne-am referit ceva mai pe larg în virtutea nevoii de respect față de adevăr, cartea Leliei Rugescu oferă o lectură plăcută, interesantă și emoționantă chiar. Scenele de interior, de mare intimitate dezvăluie nu odată un L. Blaga tandru, atent și sensibil, care s-a bucurat de afecțiune și dragoste în familie și din partea prietenilor. Emoționante ni s-au părut și paginile în care autoarea evocă tragica băjenire cauzată de acel banditesc Diktat de la Viena. Astfel ea completează cu o confesiune în a cărei obiectivitate și sinceritate credem pe deplin, tabloul sumbru al unei etape de mare gravitate din istoria Ardealului străbun. De altfel, în cuprinsul cărții, nu numai în capitolele consacrate poetului, autoarea evocă și alte momente în care membri ai familiei sale au fost în primele rînduri ale luptei pentru demnitate și unitate națională.

DAN BRUDAȘCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lazăr Edeleanu

„Este o mîndrie pentru țara noastră, sublinia inginerul chimist și istoricul științei Mihail Florescu în revista «Știință și tehnică» nr. 5/1959, că printre primii oameni de știință din lume care au văzut în petrol una din principalele surse de materii prime ale industriei chimice a fost și savantul român dr. L. Edeleanu..." Aceste cuvinte subliniază rolul important, prioritar, marcat de acest om de știință în *fundamentarea petrochimiei*, astăzi o ramură importantă a economiei industriale în numeroase țări. Edeleanu întrevăzuse limpede, de timpuriu, că țițeiul nu trebuie considerat doar drept combustibil, ci și ca una dintre cele mai eficiente materii prime. Iată de pildă cum exprima el acest gînd încă din 1910, inițial firește doar ca o ipoteză : „Deja există oarecari observații, scria atunci, care justifică în mod serios speranța că pădurea noastră să devie un izvor colosal de bogăție pentru țară, transformînd în derivate de valoare hidrocarburile care azi se ard sau se vînd pe un preț derizoriu".

Lazăr Edeleanu a fost, alături de Gogu Constantinescu și Henri Coandă, *unul dintre cei mai prodigioși inventatori români*, al cărui nume circulă și astăzi curent în lume, la 45 de ani de la moartea sa. În 1946 a apărut chiar o lucrare specială care enumeră invențiile sale, scrisă de O. Păduraru : *Bibliografia lucrărilor și brevetelor în limba engleză ale lui L. Edeleanu.* Dar acest „bilanț" nu este nici pe departe exhuastiv. În excelenta biografie pe care i-au consacrat-o în 1982, Solomon Benari și A.S. Banciu prezintă nu mai puțin de *212 brevete de invenții* obținute de savant, singur sau în colaborare. Dar mai însemnată decît numărul brevetelor este desigur valoarea și perenitatea contribuțiilor pe care ele le materializează. Lucrări publicate în toată lumea, ca *Modern Petroleum Technology* (1954) sau *Die Pertrolchemische Industrie* (1971), citează și descriu în detaliu nenumărate „procedee „Edeleanu", utilizate și astăzi în mod curent.

Despre locul ce i se cuvine în ctitorirea științei chimice românești și în afirmarea rolului ei în lume, o autoritate de talia lui C.D. Nenițescu scria : „Într-adevăr, alături de Petru Poni și Constantin Istrati, Lazăr Edeleanu face parte din generația de pionieri care au pus bazele chimiei românești [...] Edeleanu nu s-a mulțumit cu aplicarea metodelor cunoscute la vremea sa, ci a întreprins cercetări de o surprinzătoare originalitate. Cel mai însemnat rezultat al acestora, rafinarea petrolului cu bioxid de sulf lichid, primul procedeu de prelucrare a petrolului cu solvenți selectivi, avea să depășească cadrul local al industriei de petrol din România, dobîndind repede o importanță mondială".

Lazăr Edeleanu s-a născut acum 125 de ani, la 1 septembrie 1861, la București, într-o familie modestă, ca fiu al muncitorului strungar Sate Edeleanu. Luptîndu-se din greu cu sărăcia (locuia într-un subsol igrasios, se întreținea din meditații istovitoare, adesea n-avea bani de luminări și învăța la lumina felinarelor), a urmat Liceul „Sf. Sava", absolvit în 1882. Agonisește apoi cu greu mijloacele materiale pentrtu a-și continua învățătura. Urmează studii superioare de chimie la Universitatea din Berlin, unde își susține teza de doctorat sub îndrumarea lui A.W. Hofmann (1887) ; în cadrul tezei sale *descoperă substanța cunoscută azi ca benzedrină*, utilizată de medici ca stimulator al sistemului nervos. După un stagiu de specializare de un an în Laboratorul de chimie de la Woolwich (Anglia), revenit în țară în 1889, se bucură de sprijinul dr. C.I. Istrati, care îi recunoaște capacitatea. Este numit mai întîi asistent și șef de lucrări la catedra de chimie organică a Universității din București, apoi director al Laboratorului de Chimie al Serviciului Minelor, iar apoi la înființarea Institutului Geologic (1906) devine șeful Laboratorului de Chimie al acestei importante instituții, unde contribuie la valorificarea bogățiilor naturale ale țării. Concomitent, este numit director al rafinăriei „Vega", unde pune la punct o instalație de fabricare a uleiurilor de uns prin distilare în vid (o noutate pentru acea vreme), devenind prin aceasta *un pionier al tehnologiei vidului.*

Cercetările sale se orientează tot mai mult acum spre petrolului, în 1903 publicînd, în colab, cu I. Tănăsescu, lucrarea de referință *Studiul petrolului român*, iar în 1907 *Petrolul românesc, compoziția și proprietățile sale...* În același an, se numără, alături de L. Mrazec și C. Alimănișteanu, printre organizatorii celui de al III-lea Congres Internațional al Petrolului de la București. Experimentează cu succes disocierea termică a produselor de petrol la temperaturi ridicate (peste 500°), prin cracare termică, obținînd hidrocarburi aromatice și devenind un *precursor al aromatizării.*

Cea mai importantă invenție a sa — la care ne-am mai referit, a fost fără îndoială *„procedeu Edeleanu"* (1908), realizat după experimentări laborioase și constînd din rafinarea petrolului cu bioxid de sulf lichid ca dizolvant selectiv, la temperaturi joase, experimentat mai întîi la „Vega", apoi aplicat industrial în Franța, iar ulterior larg răspîndit în lume, pe baza instalațiilor concepute de inventator. Inițial utilizat la îmbunătățirea petrolului lampant românesc, procedeul s-a extins, în variante diferite, la deparafinarea uleiurilor, la desulfurarea unor produse, la rafinarea gudroanelor de semicocs, la obținerea de benzine superioare și de uleiuri lubrifiante, la rafinarea cerii montane, la extragerea produselor rezultate, la distilarea șisturilor bituminoase etc.

L. Edeleanu a realizat de asemenea rezultate însemnate în obținerea de gaze prin distilarea ligniților, elaborarea unei noi metode de preparare a acizilor nesaturați din seria aromatică, studiul asfaltelor din România ș.a. În 1932, Institution of Petroleum Technologists îi decernează Medalia Redwood — *fiind primul savant străin căruia îi este acordată*, cu acest prilej dr. Dunstan declarînd că dr. L. Edeleanu „este înainte de toate un mare chimist, cu nimic mai prejos de Devy și Faraday." După ce activează o vreme în străinătate, pentru a pune în valoare invențiile sale, revine în țară în 1936, izgonit de prigoana rasială nazistă. La moartea lui, la 7 aprilie 1941, la București, marele geolog român Ludovic Mrazec scrie : „Cu dispariția Lazăr Edeleanu dispare un om și un caracter, o podoabă a științei române", apreciind totodată că procedeul Edeleanu „este pagina cea mai însemnată, poate, în cartea progresului științific al industriei chimice de petrol".

I. M. ȘTEFAN ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Cu atenția trează

Citisem mai demult textul Rodicăi Ojog-Brașoveanu, care a stat la baza piesei **Cursa de Viena,** și-mi amintesc că n-am fost tocmai încîntat. Faptul că piesa se joacă de multă vreme și are un mare succes la public m-a făcut curios și, văzînd-o acum, mi-am dat seama că dramatizarea, punerea în scenă au schimbat complet imaginea pe care o aveam, adăugînd mult suspans și un final neașteptat. Piesa a scos în evidență și mai mult personajele, lucru firesc, fiindcă pe scenă le vezi altfel, le vizualizezi adică, piesa nu mai creează acele complexe de memorie pe care le-am avut la lectură. Un personaj pe care l-am reținut foarte bine este Val Iacobescu, poate și pentru că a fost excelent interpretat de Mihail Stan. Actorul a reușit să stringă în acest rol mai multe stări de spirit, cinism și optimism, luciditate și speranță. Deși știa deznodămîntul, ca personaj, Mihail Stan a sugerat în permanență o stare de calm care ne-a făcut tot timpul să ne așteptăm la alt final. Surpriza în piesă e un lucru foarte important, fiindcă teatrul trăiește tocmai prin aceste stări de tensiune care, în cazul **Cursei de Viena,** au ținut trează atenția spectatorului.

GHEORGHE MARIN
rectificator, IREMOAS
București

Un personaj autentic

Am citit abia acum romanul **Strigoiul** de Ion Agârbiceanu, reeditat cu puțină vreme în urmă. Cel mai interesant lucru în această carte mi s-a părut imaginea pe care o oferă prozatorul asupra satului ardelean, cu mulțimea de tradiții, credințe, obiceiuri și oameni foarte vii, ca și cînd i-aș fi avut tot timpul în față. Meritul scriitorului în aceasta constă, cred eu, în felul în care aduce în mintea cititorului o realitate. Personajul principal, pe care oamenii îl credeau un duh rău, pare foarte adevărat, chiar dacă noi nu ne putem lăsa convinși de acest lucru. Însă nu m-a interesat dacă el este pur și simplu o plăsmuire a oamenilor, a credințelor lor, ci cît de autentic este în carte. Din acest punct de vedere, Agârbiceanu cred c-a dovedit un talent indiscutabil ; el simte viața și cunoaște îndeaproape lumea în care a trăit, pe care o transfigurează cu multă pricepere.

MARIA BARBU
electromecanic T.T.R.,
Regionala C.F.
București

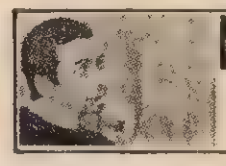

atelier literar

de G. Dumitrescu

F. Aldea : Pagini sensibile, inteligente, în care zvonul liric răzbate greu, adesea, printre meditații uscat-discursive, prozaice. Această concurență (între poezie și proză) caracterizează aproape fiecare text, deocamdată, dar e de presupus că, în timp, odată cu creșterea experienței, se vor produce sinteze sau opțiuni decisive, într-un sens sau în altul. Meritã, deci, sã continuați.

Diana Adrian : Nu se vãd, din pãcate, semnele poeziei. Poate cã e și firesc, ținînd seama cît de puțin ați citit și ați aflat despre poezie, cît de puțină curiozitate și cît de puțin efort ați depus pentru a pătrunde în „tainele" ei. Ați făcut (și faceți) o mare greșeală irosind, fără rost, cei mai buni ani, ai descoperirilor, ai acumulărilor, ai asimilării !... Ce poate însemna un roman scris la 14 ani, ce experiență ați avut de transmis oamenilor, ce trăiri nemaipomenite, ce filozofie adîncă a vieții, etc. ?... Apoi al doilea roman, apoi piese de teatru, nuvele, schițe, jurnal, poezii, etc. ! Ce autori cunoașteți, demni de acest nume, care să se fi afirmat la aceste vîrste ?.. „În afară de Eminescu, ziceți, n-am citit nici un mare poet în totalitate, ca să-mi dau seama ce s-a scris și ce nu s-a scris". Acest lucru se vede bine în textele dv. și nu se poate numi, cum spuneți o „năzuință pentru originalitate", ci mai degrabă o năzuință spre ignoranță, un fel de sinucidere intelectuală... E cazul să reflectați serios (cît încă nu e prea tîrziu !) și să vă orientați spre căile firești.

Oreste : Artizanat convențional, dominat de negura și confuzie, lipsit de tensiune lirică și vibrație. Ceva, în II, III.

Aldea Nicolae : Fragmente neconcludente, pîlpînd în vag și ambiguitate (nu întotdeauna intenționate, ci, uneori, parcă, rezultat al unor incapacități ori nesiguranțe ale condeiului !...), lectură plicticoasă, iritantă prin lipsa claritățil, a desfășurării, etc. Trebuie să luați legătura cu un redactor de specialitate (cu niște texte mai consistente, poate...) și să mergeți din aproape în aproape pînă la un rezultat edificator. Un dilentantism atît de „rafinat" și timid (= comod, plăcid) ca al dv. exprimîndu-se în frînturi (din 3 în 5 ani) nu poate duce la performanță literară.

V. Vasilescu : Din ultimele trei plicuri (coborînd parcă tot mai mult spre anecdotica usoară) se pot cita : „În general", „Literele se nasc", „Presimțire" (cu finalul deja în „poanta" ieftină).

Afro : Mai puțin reușite decît cele semnalate anterior. Sperînd că nu veți părăsi cu totul poezia, vă dorim succes în curajosul proiect de care vorbiți.

K. Filip : „Oglinda" „Metropolă", „Pupile"

V. P. Gaj : Însirări nesfîrșite, abuzive, de metafore, „la kilogram" cu efect discursiv, diluant monoton. O formulă manieristă, fără perspective. Ceva mai firesc, oarecum în „Să nu ai tihnă", „La acest semn", „E încă dimineață", „Cuvîntul".

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PRIMĂVARA

Verde nou.
Aseult primăvara
cum rupe
manualele de algebră
și caut
acel verb nerostit
care să mă înfrunzească.

MONICA MARIN

ȘI NU ȘTIU

Atît de mult
Am privit eu cerul
Pînă ce a-necput
Să mi se scurgă
Culoarea lui albastră
În ochiu-mi neclintit
Și nu știu de-ar fi fost mai bine
La verdele pădurii să mă uit
Ori pe aiurea,
Ca niciodată să nu fi greșit

ANCI DAN

AUTOPORTRET PE FOND ALBASTRU

Cine a făcut din ființa mea
o zburătoare căreia
îi e perfect egală fericirea cu
nefericirea și
care se teme mai puțin să
alunece în neant decît
să cadă pe pămînt ?
Nu te grăbi să-mi răspunzi
ascultă
articulațiile liniștii cum
troznesc în ritmul trecerii
cometei Halley
căreia pămîntul îi face cu
ochiul albastru ca
ochii tăi iubito
din care nu mai pot ieși.

CONSTANTIN RUPA

DESTIN

Va cădea optul
Prăbușit în nisip
Ca o coloană de templu.
Două inele pentru
Vreun fel de nuntă
Opt mediocru
Acest început de clepsidră
De om de zăpadă
De chitară de femeie
Acest început.
Știu va cădea optul
Aproape ca o stea
Ori ca o statuie de zeu blestemat.
Tristă mare mirare noaptea
Cînd carnea lui de număr
Potrivit și asemenea
Se va fi culcat într-o umbră
Amăgit
Și infinit
Și plus și minus infinit.

OVIDIU CLANCA

STARE DE INERȚIE

Cîte sărbători și cîte nunți au trecut
de cînd am călcat în picioare
toate fleacurile cumpărate din tîrguri !
Am rîs nebunește
și am chiuit, uiuiu,
și în pieptul meu au fierț anii !

Ce tandru cadou, singurătate !

O coajă de portocală
și inima mea care bate, bate
pe o plajă nesfîrșită,
lîngă un pește de aur,
într-o zi cu mult soare !

AURICA PELEA

Un artist care glumește serios

La începutul lunii octombrie 1985, galeria Eforie din strada cu același nume a Bucureștiului a cunoscut una din cele mai mari animații din istoria sa, de dimineața pînă seara prin fața simezelor perindîndu-se un numeros public dornic să admire desenele-sarjă ale lui Costel Badea, altfel cunoscut pînă atunci numai ca unul dintre cei mai talentați și mai destoinici ceramiști ai noștri. Titlul și tematica expoziției deschise mai întîi la Galeriile de artă din Constanța sună foarte modest ca formulare „A propos de colegi", la care n-aș ezita să adaug o notație pe care mi-a făcut-o artistul pe un afiș „Să mai stăm de vorbă". Mai ales în condițiile reunirii cîtorva sute de portrete sarjă ai sentimentul unui colocviu colegial cu o bună parte dintre cei mai valoroși artiști plastici ai noștri. Totu-i simplu, omenesc, plin de căldură și amabilitate, nici o poză, nici o artificialitate, nici un accent triumfalist, chiar dacă personajul portretizat cu o tandră ironie e un maestru de mare reputație.

Unanim întîmpinată cu entuziasm, și nu numai de colegi, ci și de critica de specialitate (Tudor Octavian, Horia Horșia, Mircea Deac, Radu Ionescu, Cristina Angelescu etc.), expoziția se anunța ca o operă editorială, idee pe care în entuziasmul evenimentului nu s-au dat în lături să o accepte, dacă-mi amintesc bine bine, și unii membri ai conducerii Uniunii Artiștilor Plastici. Printre cei care au pledat în același sens ne-am numărat și noi, exprimîndu-ne convingerea într-un comentariu consacrat expoziției că nu va trece mult timp și ceea ce am văzut pe simeze o să putem admira într-un volum. Era de fapt un fel de portret colectiv de familie a artiștilor plastici, destinat publicului larg. Ideea aceasta a fost subliniată de mai toți comentatorii. Iată două dintre formulări : „Din joacă, din răsfăț ironic se clădesc teancuri de ilustrații la o istorie a artei contemporane românești citită în stare de zîmbet". (Tudor Octavian). „Tot glumind, Badea și-a asumat seriozitatea propriilor sale glume care realizează o lipsită de ipocrizie oglindă spirituală și hazoasă, plimbată prin viața noastră artistică. Nu știu dacă, după spiritualul Jean Al. Steriadi, a mai fost vreun artist care să fi practicat desenul și umorul în același sens de comportament creativ complementar și cu aceeași reușită. (Horia Horșia). Dar ce să mai lungim vorba că toate opiniile converg și ceea ce părea evident și pentru conducerea Uniunii Artiștilor Plastici între timp a intrat într-o stare de confuzie și dezinteres total, ceea ce nu poate decît să ne mire. Fiindcă o asemenea inițiativă e cu atît mai mare cu cît Uniunea Artiștilor Plastici dispune de o agenție „Artis" care ar fi putut tipări acest album antologic pînă în Anul Nou, astfel că el putea deveni un dar de preț pentru orice iubitor de artă din țara noastră. Se prea poate să se invoce precaritatea unor mijloace materiale, dar „Artis"-ul tipărește lunar cîteva foi volante sub titlul înșelător „Haz", cuprinzînd caricaturi semnate de numai cîțiva membri ai secției de grafică a Uniunii Artiștilor Plastici, respectiv Matty Aslan, Neli Cobar, A. Poch și, din cînd în cînd, pentru a înșela aparențele, Constantin Ciosu sau Pompiliu Dumitrescu. Întrebarea pe care ne-o punem într-o formă populară este de ce „Artis"-ul și Uniunea Artiștilor Plastici sînt cu unii mumă și cu alții ciumă. Într-o epocă dominată de bătălia pentru calitate se pare că tipărirea unui album ca acela al lui Costel Badea (între timp numărul celor portretizați a ajuns la 1 000) ar trebui să fie prioritară. Evident că atît selecția cît și întregul proces editorial ar trebui să intre pînă la capăt în responsabilitatea artistului. Inițiativa îi aparține și ea trebuie onorată.

NICULAE STOIAN ■

Desene pe asfalt

Poema soldatului

Un soldat : o imagine obsesivă a istoriei noastre. Dar și a străvechimilor de dinainte de timp. Pentru mine chiar Ginditorul de la Hamangia e tot statuia unui „soldat", aflat între răgazul dintre două încleștări, aflat — cu capul între pumnii adunați în jurul timpielor — ca un strateg cîtind lutul (deci o hartă) gata să se înalțe spre lumină (spre victorie deci), ori spre sfîrșit...

Un soldat : piatra modestă asupra căreia urmează a se bolti, majestuoasă, piramida. Ori templul. Ori fîntîna.

Cu el — cu unul dintre el, totdeauna cu unul, cel ce piere cel dintîi — se începe îndeobște războaiele.

Cu el se începe pacea...

Soldatul : intră copilandru în „războiul de o sută de ani și iese, cu alt chip și cu alt trup, moș.

Soldatul : o statuie care nu e de fier și nu e de piatră, ci de pîine, fiindcă de pîine e carnea inimii lui și brațul lui apără pîinea și în cartușiera lui gloanțele sînt tăvălite în boabe de grîu.

Nu se bate numai cu armia pindindu-i umbra străină. El a deprins și eroismul de a se împotrivi stihiilor în fața cărora omul de rînd (dar și geniul de rînd) își pleacă grumazul a neputință, fie și vremelnică, el se bate cu fluviile revărsate, cu cutremurele de pămînt, cu focurile înghițind păduri și cetăți.

Dar ostașul vremii de pace — ipostază în care am voi să-l vedem așezat pentru totdeauna — e și un inspirat constructor, arhitect al grîului și stăpîn peste zeci de meșteșuguri ca peste arme sublime.

Soldatul român a fost și a rămas mîndrie a nemuritoarei noastre obști.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Sculptură pe viu

(Urmare din pagina 9)

Îmi este cunoscută intimitatea dificilă, labilă, dintre instrumentul muzical și interpret. De altfel, aici imaginația nu întîlnește prea multe obstacole. Iată însă un caz cu totul special : instrumentul este însăși această desăvîrșire care se numește trup. Baletul înseamnă înainte de toate autocunoaștere. Acești copii își străbat zi de zi trupurile într-o fascinantă disecție pe dinăuntru. Acest regal al autocontrolului, această lecție de autoanatomie ține de miracol.

La 13—14 ani, programa prevede zece ore de studiu de specialitate pe săptămînă : dans clasic, ritmică, dans istoric (forme ale dansului în secolele 16, 17 s.a.m.d.), dans românesc. Se adaugă orele de pian complementar, de educație muzicală, de istoria muzicii și a dansului. Se adaugă la toate acestea programa analitică așa cum este ea alcătuită pentru ciclul gimnazial al oricărei școli.

Un balerin nu face ore de studiu individual. Din primul an de balet și pînă la sfîrșitul carierei, pregătirea lui se petrece sub supraveghere. Existența concentrică a instrumentului și a interpretului ar crea prea mari riscuri de boicot reciproc. Și atunci ? Atunci, zece ore de studiu pe săptămînă înseamnă destul de puțin. Se face în fapt mult mai mult. În învățămîntul coregrafic, de multe ori etapele se devansează, urmîndu-se creșterea diferită a disponibilităților fizice și intelectuale ale copilului.

În clădirea din strada Principatele Unite — undeva sub colina Mitropoliei, mai multe clase au fost transformate în săli de balet. Lucrează aici, la parametrii performanței, atinși prin încrîncenarea autodepășirii și cu strădania uriașă a îndrumătorilor artistici, primii cinci ani de balet. Pentru cei mari, dimensiunile optime ale sălii de studiu devin indispensabile: 8/12 metri. Soluția a fost găsită în colaborarea simbiotică cu Opera Română.

În fiecare dimineață, de la 7,30 la 9,30 cînd încep repetițiile corpului de balet al Operei, elevii mari ai liceului de coregrafie studiază în sălile din Cotroceni. La ora zece, în mare grabă, ajung în str. Lt. Dumitru Lemnea, sediul liceului „G. Enescu" pentru clasele IX—XII, unde au program de cultură generală pînă la ora 14. De aici, imediat (!!) din nou la Operă, pentru alte ore de studiu. Uneori, seara, în Operă, pentru desele (și utilele) lor participări în spectacole. Ziua de muncă a unui liceean cu matricola „Liceul de artă" și cu elegantul mers, inconfundabilul mers al balerinului (balerinei) se încheie nu rareori după ora 21. Unul din criteriile de selecție în timp trebuie să fie, desigur, tenacitatea. Nu oricine rezistă la această cursă a voinței.

Băieți și fete, în care adolescența a biruit, sînt la ei acasă pe coridoarele Operei. De altfel, viața „de familie" are prelungiri pînă în sălile din Principate. Șapte din marii balerini ai Operei sînt și profesori colaboratori la liceul de coregrafie. Colaborarea e o tradiție veche, onorată de fiecare dată cu competențe excepționale. Tehnica dansului clasic, dans românesc, dansurile popoarelor (dans de caracter), duetul clasic, repertoriu, dans modern se numesc „materiile" prin care viitorii balerini se pregătesc. Pentru cei mari, deja foarte aproape de scenă (știut fiind că în țara noastră învățămîntul coregrafic nu prevede și institut superior), săptămîna numără 16 ore de specialitate. În fapt, mult mai mult...

După o jumătate de oră, pe fețele lor apare culoarea discretă a oboselii. Exercițiul zilnic a obișnuit corpul mic și încă plin de energie să sublimeze oboseala, să-i dea o aparență de tot estetică, disimulînd-o aproape perfect în fața privirii neexersate. Sînt deja obosite. Răspund totuși la unison comenzilor în nemiloasă succesiune. Mîna profesoarei corectează abia văzute imperfecțiuni. Glasul egal, calm corectează și el necontenit. Mai sus piciorul. Ana I Luminița, înaltă, înaltă ! nu din șold, întinde, întinde. Controlează spatele, umerii jos, vîrful etc. Mușchii tremură de efort. Iuliana, zisă „Veverița", se trage de ciorapul elastic ca piciorul să se ridice mai mult. Lîngă mine, Dalmena are ochii plini de lacrimi. Continuă însă, cu o expresie de fericită încăpățînare. Douăsprezece chipuri ale seriozității senine.

Obrajii supți de încordare, cu gropițe care abia așteaptă alunecarea în zîmbet : Dagmar, o fetiță din Timișoara care pare că n-a obosit deloc. Betty sare foarte bine, foarte înalt. Loredana, atentă, exactă, totul pare simplu și deja știut. Valentina, Carmen, Letiția, Elena, Natașa, Gabriela. Acum lucrează în mijlocul sălii. Problema echilibrului, fără bară și după mai bine de o oră de studiu, pare teribilă. Sînt încîntate însă. În această parte a lecției se simt deja balerine. Tot mai des privirile lor mă caută. Am devenit un spectator acceptat. Două grupe de cîte șase se succed la centru pentru alte exerciții. Celelalte — scurte minute de odihnă. Poziții grațioase. Veritabile Degas-uri, pe care dansul le-a modelat pentru totdeauna muzical, eteric.

Desigur, spectacolul exercițiului coregrafic e pasionant. Am venit totuși să înțeleg, cît se poate, întreg mecanismul. Îndărătul cortinei de trupuri melodioase, se ascunde o muncă de rafinată strategie, de perseverență progresie, de lucidă construcție : profesorul, maestrul de balet. La cîrma acestei sisifice munci stau, în prezent, Ana Caralanopol-Vilcu, Anca Mîndrescu, Constantin Marinescu, Raluca Ianegic, Adriana Marțiș, Elena Rădulescu, Alinta Vretos, Diana Mateescu. Ei sînt, la București, admirabilii sculptori ai acestor prețioase, fragile, minuni. Rezultatul ? Douăzeci de caligrafi ai mișcării, douăzeci de balerine și balerini, douăzeci de produse ale unei nebănuite, mirifice alchimii.

Am aflat, și vă spun și dumneavoastră, că vom mai auzi de numele lor : Meda Andrucovici, Alice Popescu, Șoimița Lupu, Mălina Andrei, Valsami Mugur, Laurențiu Tudorică, Valentin Ciortea — clasa a XII-a, Simona Somăcescu, Gabriel Marin — clasa a XI-a, Alma Munteanu, Corina Dumitrescu, Mihai Mihalcea, Florin Fierolu, clasa a X-a, Laura Mărgelatu, Simona Matei, Leonard Ghimpețeanu, clasa a IX-a s.a.

Cine vă spală vouă ciorapii și uniformele ? — Noi. Dar părul cine vi-l împletește ? Noi. Sau colegele mai mari.

Douăsprezece fetițe de zece și unsprezece ani, dintre care șapte vin din orașe mai mult sau mai puțin îndepărtate, locuind deci la căminul internat al liceului încă din clasa a IV-a. Întreg ritualul unei zile de școlar cunoaște pentru ele (cele mai mici „interne"), un singur regizor: seriozitatea. La început pling după mamele, tații, bunicii și frații lor. La început răcesc ușor, pentru că nu se îmbracă atent. La început, se simt singure. Apoi învață această solidaritate a muncii în colectiv, această stare definitivă în care se închide/deschide mica lor mare viață.

Am început și am încheiat cu ele, pentru că lecția lor de balet este una dintre cele mai adevărate LECȚII de care am avut șansa să mă bucur. Lecția artei.

Risipa e totdeauna nejustificată!

Convorbire cu inginerul ALEXANDRU FORJE, cercetător științific principal la Institutul de cercetări și modernizări energetice, autor a zeci de invenții în bună măsură aplicate care au produs economii de multe milioane și autor a zeci de comunicări în țară și străinătate, recunoscute și elogios apreciate.

— Tovarășe inginer Alexandru Forje, afirmați în cele spuse pînă în acest punct al discuției noastre că vorbind despre energie, materiale și materii prime este mai corect să insistăm asupra crizei de concepte și mai ales de mentalitate. Mai înțelegem că nenumăratele semnale de alarmă privind risipirea nejustificată a resurselor și diminuarea rezervelor existente n-au avut efectul sconțat și că nu s-a făcut încă un pas hotărîtor în direcția rezolvării acestor probleme. Înainte de a vă expune ideile și argumentele, să încercăm să stabilim din punct de vedere al energiei și al resurselor materiale în ce stadiu se află civilizația astăzi.

— Energia este motorul dezvoltării economice. Are deci și serioase implicații în viața socială. Se consumă și se produce enorm. În mai puțin de o lună se produc mai multe metale decît de la apariția metalurgiei încoace. În cîteva minute se produce mai multă energie decît în întreg secolul XIX. Rezervele de materii prime, materiale și purtători de energie din circuitul clasic au putut fi evaluate cu suficientă aproximație. Rezultatele sînt relativ îngrijorătoare. Folosesc termenul de relativ deoarece se au în vedere soluții de viitor și posibilități nu atît de control, cît de reglaj mai apropiate de posibilitățile noastre actuale.

— Ce înțelegeți prin viitor și actual în contextul discuției noastre?

— Actual sau prezent înseamnă următorii aproximativ 25 de ani. În cursul acestor ani se va ajunge la structuri noi în tehnologia de producere a energiei: fuziunea termonucleară dirijată și reactorii nucleari reproducători rapizi și posibil fuziunea termonucleară dirijată. Tot în această perioadă va deveni operațional calculatorul cu inteligență artificială încorporată din generația a cincea. Acestuia i se va da o listă de mărimi după care va stabili ecuația și natura ei astfel ca fenomenul să fie cît mai corect reprezentat. După părerea mea, în multe domenii teoria a rămas în urma experimentului. Utilizăm încă teoriile secolului XIX. Electrodinamica este guvernată în continuare de legile lui Maxwell, emise în urmă cu o sută de ani și care sînt o formă lineară de exprimare a relațiilor dintre mărimile electrice. La fel principiile I și II ale termodinamicii. Se simte nevoia unei colaborări totale între matematicieni, fizicieni și ingineri. Din păcate, inginerii continuă să fie hărțuiți de îndeletniciri extraprofesionale, activitatea de rutină le îngustează paleta preocupărilor, le îmbătrînește prematur inteligența tehnică. Spuneam deci că în următorii 25 de ani se va pune mai acut problema energiei, a resurselor. Acestor ani va trebui îndeosebi să le facem față.

— Prin soluții tehnice noi, prin schimbarea opticii cu care abordăm asemenea probleme ori printr-o sumă de metode?

— Soluții tehnice există însă ele nu se aplică deloc sau aplicarea lor este încă neconcludentă. Cred că schimbarea mentalității cetățeanului, fie el consumator obișnuit, fie specialist într-un domeniu sau altul va da rezultatele așteptate. S-a vorbit multe despre recuperare, s-au întreprins diverse inițiative într-o direcție sau alta, însă ele s-au oprit prea repede și nu și-au adus contribuția scontată. Ne-am obișnuit să măsurăm masa, energia, timpul și inteligența doar prin efecte, adică după ce ele s-au produs, consumat, deci cînd e prea tîrziu să mai reparăm ce am stricat sau să recuperăm ce am pierdut. Vorbind tot despre recuperare, avem la îndemînă o mulțime de soluții. Multora li se pare derizoriu să le aplice. La un calcul corect, cu o mentalitate nouă de abordare a unui aspect sau altul se constată că efectele aplicării acestor soluții sînt departe de a fi derizorii, ba dimpotrivă au efecte economice importante.

— Care ar fi după părerea dumneavoastră optica nouă cu care ar trebui rezolvată mai eficient problema recuperării?

— Trebuie să plecăm de la ideea că pentru a fi o acțiune care să aibă în mecanismul economic o pondere însemnată, recuperarea trebuie să fie industrializată. Pentru asta e nevoie ca toate forțele tehnice și organizatorice de care dispunem să fie angrenate ca într-o acțiune economică productivă. Proiectarea, cercetarea, factorii de decizie tehnică să aibă în vedere acest aspect. Sînt 3 feluri de a recupera un produs oarecare: funcțional, ca structură, ca material. Ele sînt enumerate în ordinea importanței lor.

— Se poate să mutăm discuția noastră în zona mai concretă a problemei?

— Putem da exemple cîte dorim. Din păcate ele sînt chiar prea multe. Recuperarea funcțională presupune reintegrarea în circuit a unui obiect prin modernizare sau prin folosirea unei părți din acesta. Costul unui obiect modernizat reprezintă în jur de 40 la sută din cel al unui produs nou, reproiectat, reomologat. Astăzi, multe obiecte se aruncă sub pretextul uzurii morale. Nu mai dau randament, nu mai sînt eficiente. Bună parte din aceste obiecte ar putea fi recuperate. Această posibilitate e necesar să fie avută în vedere la proiectarea oricărui produs. Proiectarea trebuie astfel îndrumată încît să permită modernizarea, acumularea unui plus de inteligență. La elaborarea unei documentații să fie prevăzută în mod obligatoriu posibilitatea de recuperare. Un proiect prezintă o mulțime de indici și indicatori tehnico-economici necesari desfășurării normale a activității economice. Ar trebui să cuprindă și un indice de recuperare ca urmare a unei soluții tehnice de recuperare. Pînă de curînd se folosea redresorul de înaltă tensiune cu semiconductori solidificat în rășini plastice. Cînd se deteriora una din cele cîteva sute sau chiar mii de diode, întregul redresor era aruncat. Inginer Adriana Valeria Armencoiu din ICEMENERG, institutul nostru, a conceput un redresor modulat imersat în ulei. Iese din funcțiune o diodă, este schimbată dioda și modulul defect redevine funcțional. Nu se mai aruncă, ci se înlocuiește. Economia adusă de această invenție este deosebită. În acest caz, a intervenit procarburant destinată transporturilor, s-ar ușura problema energeticii industriale. Și aici, dacă toți consumatorii, să le spunem tuturor astfel, ar căuta soluții problema ar putea fi în mare parte rezolvată. În fiecare zi, mașina unei întreprinderi face un drum cu casierul la bancă. Ce înseamnă așta în tone de carburant? Probabil nu s-a făcut un astfel de calcul. Nu s-ar putea intensifica folosirea conturilor curente sau introduce o altă metodă? Cu siguranță, da. Un material, un obiect oarecare se realizează printr-un consum de energie. O tonă de materiale plastice se fabrică prin consumarea unei tone de petrol. Și totuși paharele de plastic se aruncă. Anual în țara noastră se consumă vreo șută de milioane de mine cu pastă. Costul pastei reprezintă a cincea parte din prețul minei. Dacă am considera că dintr-o mină se recuperează doar un leu, economia adusă prin reintroducerea în circuit a tuburilor de plastic, a vîrfurilor ar însemna un minimum de 100 milioane lei.

— Exemplele pe care le dați sînt într-adevăr demne de luat în discuție. Am putea găsi cu siguranță multe altele asemănătoare. Ce se întîmplă la nivel industrial?

— Să începem de data asta cu exemple, urmînd ca după aceea să încercăm să desprindem unele concluzii. Industria consumă sute și mii de tone de nisip de turnătorie care se extrage la Vălenii de Munte și la Aghireș. După o singură utilizare este dat la haldă. Există tehnologii de recuperare în lume, una din ele se aplică și la Întreprinderea 23 August. Tona de nisip recuperat costă 40 la sută din tona de nisip nou. La nivel național se consumă și se cheltuie cu extracția și transportul cantități de carburanți și manoperă importante. Sînt uzine care au halde pe care dacă le-am industrializa ar acoperi nevoile pe 30—40 ani. Să nu mai vorbim de faptul că posibilitățile de extracție sînt limitate iar haldele înseamnă terenuri pe care le-am putea altfel folosi. Alt exemplu: pentru durificarea suprafețelor puternic solicitate la uzură — cuțite de strung, freze, burghie, roți dințate — se aplică tratamente termodinamice, băi de săruri chimice la temperaturi de 700—800 grade. În urma acestora, sulful și azotul în diverse componente pătrund în suprafața exterioară a pieselor dîndu-le duritatea dorită. Dr. ing. Cornel Șerban șef de lucrări la Universitatea Brașov a pus la punct un procedeu care constă în aplicarea în timpul tratamentului a unui curent de înaltă tensiune și frecvență, accelerîndu-se astfel procesul de electroliză suplimentară. Rezultatele sînt spectaculoase. Prin noul procedeu, durata de tratament scade de la 3 ore la 9 minute, productivitatea crește de 15 ori, consumul de energie electrică pentru o piesă standard scade de la 2,44 kWh, la 0,09 kWh. Ei bine acest procedeu nu se aplică încă. Care sînt motivele?

— Întrebarea este retorică așa că vă rog să răspundeți.

— Se pune tot problema difuziei ideilor noi în mentalitate. Motivele nereceptării noului sînt subiective și obiective. Orice invenție, noutate și progres tehnic implică un coeficient de risc și o bătaie de cap suplimentară. Cineva trebuie să și le asume. Nu toți sînt dispuși. Inventatorii sînt de multe ori înfatuați și proclamă și cînd e cazul și cînd nu că au descoperit oul lui Columb. 90 la sută din ei sînt falși inventatori sau au o importanță mai mică decît proclamă. Ei îi compromit și pe ceilalți 10 la sută. Lipsește un criteriu de selecție al invenției autentice. Institutele de cercetare fac munca de verificare și selecție a ideilor noi fără să aibă prevăzută această activitate. Este o muncă suplimentară. Aceste verificări ar trebui să constituie în multe cazuri adevărate teme de cercetare.

— Să înțelegem că proiectarea și cercetarea ar trebui să dea un statut de siguranță unei idei bune, adică factorul de risc de care vorbeați să și-l asume în primul rînd ele?

— Așa este, însă mai trebuie subliniat că sarcinile de modernizare nu trebuie lăsate exclusiv în seama cercetării și proiectării. Întreprinderile, unde există forțe tehnice redutabile, care sînt interesate în mod direct, trebuie să aibă preocupări în această direcție. În cele din urmă problema este a tuturor. Combinatele de celuloză și hîrtie consumă anual sute de mii sau milioane tone lemn. O tonă de hîrtie înseamnă 60 de tone de apă care se transportă și se pompează prin consumarea unei jumătăți de tonă de petrol, și totuși, nu recuperăm decît 5—10 la sută din maculatură. Populația nu participă la această acțiune așa cum ar trebui. Restul cantităților de hîrtie sau plasticurile de care vorbeam mai înainte ajung tot la groapa de gunoi. La turnătoriile de metal, mai mult de jumătate din cantitatea de metal turnat intră în rețeaua de turnare și maselotaj. Există tehnologii de vibrare care reduc cu 25 la sută metalul pierdut. Cele două exemple de mai sus arată că proiectarea și cercetarea n-au în acest caz nici o vină. În primul este vorba de organizarea recuperării unor „deșeuri", de găsirea unei structuri de recuperare adecvate și susținute. În al doilea trebuie să-și spună cuvîntul preocuparea întreprinderilor.

— Propuneați la începutul discuției noastre să fie avute în vedere, pe lîngă masa materiilor prime, materialelor și purtătorilor de energie, timpul de lucru și inteligența pe care le încorporează un produs.

— Toate aceste mărimi se pot măsura, programa și sînt, deci, conservabile. Se impune extinderea principiului de conservare tuturor acestor mărimi. Generalizarea să fie tradusă în fapt și timpului și inteligenței. Soluțiile noi întîmpină o dificultate firească la transpunerea în viață. Ele se blochează uneori sau au un ritm necorespunzător de aplicare datorită obișnuinței, birocrației și unei structuri neadecvate de implementare. Inteligența poate înlocui parțial consumul de materiale și energie. Aparatele cu circuite integrate reduc de 200 de ori consumul de energie față de cele cu lămpi. În țara noastră avem inteligență din plin. Este departe de a fi epuizată. Putem aborda la ora aceasta toate problemele tehnice majore ale lumii. Românii sînt deschizători de drumuri în multe domenii de vîrf ale tehnicii, avem contribuții importante în multe domenii de activitate. Lucrul acesta se știe. Sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat pe linia modernizării, a introducerii noului, a îmbunătățirii parametrilor și a calității produselor au în vedere aceste posibilități. Spirit revoluționar înseamnă în primul rînd receptarea noului, căutarea lui cu orice preț. O idee nouă trebuie privită la început, pînă la verificarea ei temeinică, din toate punctele de vedere, cu reticență, însă cu maximă seriozitate. Indicația secretarului general al partidului de a se renunța la importuri, de a se folosi în primul rînd inteligența românească a dat rezultate extraordinare. În activitatea noastră avem încă nebănuite resurse. Succesele vin însă odată cu participarea tuturor la aceste probleme și în primul rînd prin însușirea unei optici revoluționare în modul cum înțelegem noul și nevoia stringentă de progres. Fiecare dintre noi poate să-și facă o analiză personală a activității sale ca cetățean și ca om al muncii.

OPREA GEORGESCU ■

Opinia unui alegător

Anotimp fără aprobare

M-am grăbit înaintea primăverii, cum zice țăranul, și am dat o raită prin țară întîmpinat norocos de un soare care și el de mult aștepta cerul senin. E limpede că vine primăvara, nu se mai poate nimeni îndoi, au ieșit tractoarele la arat, se seamănă cu nădejde, ziua s-a lungit bine de tot, prin curți au început focurile de frunze uscate, se văruiesc pometurile, a început să se intre și în vii, abia aștept să aud un cuc în podgoria Drăgășanilor, la Belona, de unde se vede panglica Oltului ca o cale lactee pămînteană. Însă anotimpul cu pricina n-a convins pe toată lumea și sînt destule locuri și destui tovarăși ai noștri care așteaptă o circulară, un ordin, o adeverință că a venit primăvara și ei pot să acționeze în consecință. Nu i-a convins nici soarele, nu i-au convins nici albinele care au și cotropit grădinile înmugurite, nu i-au convins zambilele înflorite, nimic, o amorțeală noroasă îi ține morocănoși și sceptici, după obloanele neputinței lor bine ocrotite cu ștampile și parafe și numere de înregistrare. Am fost în cîteva piețe din orașe ambițioase altfel, am bătut străzi cu vaduri negustorești, slabă mișcarea, cum se mai spune, slujbași rămași rebegiți de astă iarnă se arată destul de nepăsători față de iuțeala anotimpului care n-are răbdare și nici nu poate să aștepte trezirea lor la realitatea zilelor însorite. Cineva ținea cu orice preț să mă convingă că el au un program cu privire la primăvară, e gata, se bate la mașină, însă pînă să se bată programul la mașină, primăvara se duce. Omul zîmbea cu aerul că mă grăbesc eu, pe cînd el e așezat temeinic pe scaunul lui, vrea să spună cu socoteală, cu judecată, adică nu se bate din palme și treaba e gata... „Tovarășul meu, am îndrăznit, totuși, să-i spun, părerea mea e că ești prea bine lipit de scaunul dumitale, vreau să spun și eu că am impresia că nu te mai poți deslipi de pe el și problema care se pune este să ieși la treaba cu care mă tot amenință, fiindcă programul bătut la mașină nu ține loc de fapte, el e bun cînd e transformat în realitate la timp și eficient, altfel oricît ar fi de frumos dactilografiat, nu te poate justifica".

Nu i-a convenit, bineînțeles, însă în orășelul cu pricina tarabele piețelor așteptau un gospodar cu o măturică bună, un timplar harnic, un negustor inimos.

Mie mi se pare că una din preocupările importante în aceste zile se cuvine să aibă în centrul atenției **ritmul desfășurării acelor activități pe care numai primăvara le poate sluji;** cine bate abia acum la mașină programul lor, a pierdut trenul, să fie sigur. E încă păgubitoare o anchiloză timpurie la unii concetățeni aflați în fața deciziei de a începe **practic** o anume activitate. Se mai fac, încă, prea multe ședințe pînă să se ajungă la concluzia punerii mîinii pe lopată, ca să mă exprim mai rustic. Iar picoteala din astfel de ședințe se prelinge și în timpul zilei de lucru, să nu ne fie rușine să recunoaștem, pe cînd anotimpul acesta năvalnic cere o desfășurare de forțe vitală, nu mai puțin galopantă în anume domenii cum e, spre pildă, agricultura.

Blîndajul cu adeverințe și ștampile de care vorbeam la început e încă și el o platoșă zdravănă pentru anchiloza pomenită și pentru fuga de răspundere.

Și nu sînt deloc puțini cei ce nu pot dormi liniștiți fără somniferul pe care îl-i asigură o adeverință că pot să se apuce de treabă.

N-am văzut, însă, niciodată pînă acum, vreun astfel de colecționar de apostile salvatoare de răspundere, anchilozat, sau neputincios, sau adormit, sau întîrziind leneș în fața statului de plată cînd vine ziua retribuției și el trebuie să semneze și să ia francul. Unul n-ar cere, atunci, o adeverință că și-a făcut datoria pentru care e plătit! Poate să fie iarnă, poate să fie toamnă, poate să fie vară de foc, el e atunci năvalnic și de nestăpînit, ca primăvara. E greu, să recunoaștem, dar primăvara vine fără nici o aprobare, vine și trebuie să îți pasul cu ea.

DINU SĂRARU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Adrian Oncescu din București, str. Bucegi nr. 14, sectorul 1,** ne sesizează situația neplăcută în care se află de cîteva luni locuitorii străzilor Carpați, Bucegi, Soveja, Dorna, Arad, Dej, Mureș și Mircești, din zona cuprinsă între Podul Constanța și Piața Chibrit, situație ce s-a creat ca urmare a săpării unui șanț ce face imposibil accesul pe străzile respective. Necazul s-ar fi oprit aici, dacă totuși conducta care urmează a fi instalată nu ar fi fost ridicată pe niște traverse înalte de un metru, astfel încît orice tip de autovehicul (cu roți sau pe șenile) nu poate escalada obstacolul. În final, semnatarul scrisorii se întreabă pe bună dreptate : „Cei care se ocupă de această lucrare s-au gîndit, oare, pe ce cale vor mai putea veni și pe la noi mașinile cu butelii, cu lemne de foc și cărbuni, sau cele destinate ridicării resturilor menajere ? Și asta, ca să nu mai vorbim de eventualele evenimente deosebite care ar impune accesul mașinilor Salvării sau ale pompierilor".

■ Aflăm de la **Cooperativa „Prestarea" din București, str. Pictor Tonitza nr. 11, sectorul 3 :** „Referitor la sesizarea apărută în nr. 8 al revistei, în cadrul rubricii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", prin care se atrage atenția asupra nerespectării programului de funcționare a unității noastre din str. Popa Tatu nr. 21 și asupra atitudinii irevorențioase a gestionarului unității față de Mircea Davidescu din str. Turda nr. 120, apartament 18, vă aducem la cunoștință că, pentru abateri repetate, gestionarului Gheorghe Jianu i s-a reziliat contractul de muncă, în conformitate cu prevederile Decretului 101 1980, începînd cu data de 1 mai 1986. Cazul a fost prelucrat în ședință cu toți gestionarii.

■ Mă numesc **Gheorghe Mocanu** și locuiesc în **Brăila, str. Unirii nr. 72.** Mărturisesc că îmi iubesc urbea și tocmai pentru acest motiv vă și scriu. Am aflat de curînd că vechiul castel de apă al municipiului, ce domină grădina publică amplasată atît de pitoresc pe malul Dunării, va fi reamenajat prin grija Oficiului județean de turism, urmînd să capete o nouă destinație : aceea de restaurant. Nu doresc să supăr pe nimeni, dar consider — și nu este numai părerea mea — că în locul unui restaurant, aici s-ar putea amenaja mai degrabă un planetariu, care nu numai că s-ar încadra armonios în specificul local, dar ar avea și importante implicații de ordin instructiv-educativ".

■ O veste bună pentru **Daniel Ștefan din Mizil, str. Spitalului nr. 44,** aflăm din răspunsul primit din partea **Consiliului Popular al județului Prahova :** „Urmare scrisorii adresate dumneavoastră de Daniel Ștefan, care solicită să fie sprijinit în obținerea unui loc de muncă în conformitate cu pregătirea sa profesională, vă facem cunoscut că semnatarul a fost încadrat la Filatura Balotești".

■ **Mihaela Nicolescu din București, bd. I.B. Tito nr. 14, bloc A 4, etaj 1, apartament 5, sectorul 3,** îngrijorată de starea sănătății mamei sale, ne-a trimis o scrisoare în care ne relatează că, în urma unei dificile operații la care a fost supusă în urmă cu aproape cinci ani, și-a pierdut capacitatea de a vorbi. Ne-a scris cu rugămintea de a-l sprijini în obținerea, contra cost, a unei baterii de 7,2 volți ce poate alimenta aparatul său „Servox", de care depinde posibilitatea să se comunice cu cei din jur. Socotim că apelul nostru va avea ecoul cuvenit în inimile acelor oameni de bine care i-ar putea ajuta.

■ Primim din partea **Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei :** „Ca răspuns scrisorii Mariei Vasilescu, prin care semnatara solicită schimbarea, din motive de sănătate, a locului de muncă, vă informăm că, reanalizînd situația petiționarei, conducerea Cooperativei „Muncă și Artă" a aprobat aceasta și, începînd cu luna martie a.c., Maria Vasilescu va lucra la unitatea nr. 70 Croitorie".

■ Despre o problemă căreia credem că forurile de resort i-ar putea găsi o grabnică rezolvare, aflăm din scrisoarea semnată de mai mulți **oameni ai muncii de la Școala de producție petrolieră Boldești — Scăieni, județul Prahova.** Iată despre ce este vorba : De peste 20 de ani, lîngă fostul dispensar a fost construit un spital care pînă nu de mult asigura cu competență asistență medicală tuturor lucrătorilor din zonă, implicit celor de la fabricile de geamuri, de mucava, de pîine, precum și întregului personal muncitor de la schelele de extracție Boldești și Scăieni. În ciuda faptului de netăgăduit că Boldeștiul s-a transformat din comună în oraș — orașul Boldești-Scăieni —, că noi întreprinderi au fost înscrise pe harta economică a localității sporind cu aproape încă 4000 de oameni numărul celor care lucrează aici, printr-o măsură neexplicabilă s-a hotărît desființarea mai multor secții, printre care, cele de oftalmologie, radiologie și O.R.L. Ba mai mult, se pare că aceeași soartă o va avea și secția de chirurgie.

■ Cu cîtva timp în urmă, **Voica Dumitrache din București, str. Polonului nr. 19, sectorul 6,** ne relata în scris despre dorința de a obține în urma demolării vechiului său imobil o locuință situată în același cartier cu întreprinderea la care lucrează de mai bune de 25 de ani... Adresînd scrisoarea **Consiliului popular al sectorului 6,** am primit un răspuns favorabil, în sensul că i s-a repartizat o garsonieră în str. Vlădeasa nr. 8, bloc C 48.

■ „Sîntem un grup de oameni ai muncii care activăm în cadrul secției din Vedea a Întreprinderii județene de producție industrială și prestări servicii — Argeș, secție care produce piese de schimb pentru tractoare. Deși avem contracte ferme cu aproape toate bazele de mecanizare a agriculturii din întreaga țară, ne vedem mereu puși în situația de a nu ne putea onora obligațiile asumate, pentru motivul că încă de anul trecut, uzina de autoturisme Pitești nu ne livrează la timp semifabricatele necesare. Campania agricolă de primăvară se află în plină desfășurare, tractoarele încă așteptă să fie reparate, iar noi... așteptăm și iar așteptăm să ni se asigure aceste semifabricate". (În numele formației de lucru semnează **Aurel Voica, Constantin Dobre, Ion Enciu, Constantin Ionescu, Marin Ursanu și Octavian Bîtu din Pitești).**

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brăila** ne informează că, în urma articolului apărut în revista noastră din data de 14 februarie a.c., referitor la neregulile semnalate de Alexandrina Nicolae din Craiova, cartierul Valea Roșie, bloc K 4, scara 4, apartament 17, s-a stabilit vinovăția lucrătorilor Oficiului Dudești, privind nerespectarea întocmai a instrucțiunilor de serviciu, motiv pentru care aceștia au fost obligați la plata taxelor poștale aplicate fără temei. De asemenea, pentru ca pe viitor să nu se mai repete astfel de situații, împotriva lucrătorilor vinovați au fost luate și alte măsuri disciplinare.

■ **Comitetul Asociației de locatari a blocului 4 A, din Șos. Giurgiului nr. 125, sectorul 4, București,** ne aduce la cunoștință o situație de excepție căreia nu i-a putut afla încă rezolvarea : „Dacă uneori se sparge o conductă, o remediem. Dacă liftul nu merge, se repară și ăsta. Dar ce putem face cu un acluit în blocul nostru, care, trecînd peste faptul că este rău platnic, ajuns la debite restante de peste 13 000 lei, nu se supune în nici un fel legilor scrise și nescrise ale conviețuirii în comun ? Chefliu, bătăuș, client permanent al tribunalelor pentru diverse înșelăciuni în dauna avutului personal, refuzînd mereu să muncească, Ion Mitulescu nu poate fi evacuat cu nici un chip, deși s-a dispus aceasta prin sentința civilă nr. 2315 din 22 mai 1985 emisă de Judecătoria sectorului 4.

■ **Direcția învățămîntului liceal, profesional și de maiștri din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului,** răspunde unor elevi din Pitești, care de mai multă vreme au fost transferați cînd la un liceu, cînd la altul, fără vreo motivație prea clară : „Urmare scrisorilor adresate redacției revistei „Flacăra", vă facem cunoscut că hotărîrea conducerii Ministerului Educației și Învățămîntului, în legătură cu transferarea unor elevi de la Liceul agroindustrial Mărăcineni, la Liceul de științe ale naturii „Zinca Golescu" din Pitești este definitivă".

■ „Constatînd cu deosebită satisfacție că luați în seamă și necazurile celor bătrîni și suferinzi, vă adresez astăzi aceste rînduri. Pentru dumneavoastră poate nu înseamnă altceva decît o scrisoare banală, dar pentru mine au o importanță vitală. Sufăr de cardiopatie ischemică, insuficiență cardiacă, hipertensiune arterială și discopatie lombară la trei vertebre și vă mai spun că sînt zile cînd nu pot cobori măcar să-mi cumpăr o pîine. Locuiesc în plin centru, pe strada 13 Decembrie la numărul 7, etajul 1, apartament 2 și dețin două camere spațioase totalizînd 41 mp. și dependințe, de unde, încă din 1983, intenționez să mă mut într-o garsonieră la parter, din motive lesne de înțeles. Dar toate demersurile mele de pînă acum adresate forurilor competente au fost zadarnice. Dacă cumva credeți că merit vreo atenție, vă rog să mă ajutați". **(Ing. Maria Simionescu, București, sectorul 1).**

■ **Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Turda, județul Cluj :** „Privind solicitarea Gabrielei Constantinescu din Cîmpia Turzii, str. Șoferilor nr. 2, de a fi încadrată în muncă, vă comunicăm că a fost încadrată ca trefilator la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii".

■ Referindu-se la scrisoarea adresată redacției de către **Tiberiu Pătran,** profesor la Liceul industrial nr. 5 Cîmpina, **Consiliul popular al orașului Cîmpina** ne comunică : „Din cercetările efectuate s-a reținut că sesizarea se confirmă parțial. Astfel, s-a constatat că C. Bănescu și Spiridon Blăndărău, conducători auto, nu opreau în stația Podul Vadului, fapt ce a dus la sancționarea acestora cu „mustrare" potrivit prevederilor articolului 100, litera „a", din Codul Muncii. Cazul a fost prelucrat în toate autocoloanele din cadrul Autobazei 5 Mixtă Cîmpina, aparținînd I.T.A.—Prahova".

■ **Gurică Spirescu din București, str. Ripiceni nr. 2, bloc 12, scara 3, etaj 2, apartament 149, sectorul 2,** ne scrie : „Necazul meu este că locuiesc într-un apartament în care, datorită unor defecțiuni de construcție... îmi plouă în casă. Am încercat soluția unei izolații interioare, dar apa continuă să se infiltreze. Sesizînd situația la ICRAL Colentina, mi s-a trimis un specialist care a constatat că afirmațiile mele sînt reale și cu asta... totul s-a încheiat. A fost tot ce am putut obține pînă în prezent. Și asta după zece ani de încercări".

■ Primim din partea **Inspectoratului județean de miliție — Buzău :** Privind rezultatul verificărilor efectuate în comuna Gura Teghii, județul Buzău, în baza sesizării adresată de Bogzoiu Maria din această localitate, vă facem cunoscut că numitului Bogzoiu Dorin i s-a întocmit dosar penal pentru vătămare corporală provocată petentei. În ceea ce privește punerea în executare a hotărîrii judecătorești prin care Bogzoiu Maria l-a obligat pe acesta la plata sumei de 4 400 lei, vă informăm că Judecătoria locală Pătîrlagele are competența soluționării cauzei".

■ Spicuim din scrisoarea care ne-a fost adresată de **Asociația de locatari a blocului 3-8-14, str. Alexandru Moghioroș nr. 16, Sectorul 6, București :** „De aproape o jumătate de an avem necazuri cu antena colectivă, care se încăpățînează să nu funcționeze normal. La sesizarea locatarilor, am trimis o adresă ICRAL-ului Giulești, str. Alex. Moghioroș, după care am achitat anticipat o taxă de verificare (chitanța nr. 287063/4 ian. 1986). În urma devizului întocmit (nr. 31609, în valoare de 602 lei (chitanța nr. 287066 6 ian. 1986), cei doi tehnicieni veniți să ne rezolve problema au adus un distribuitor pe care, în loc să-l monteze, l-au abandonat într-un colț, angajîndu-se ferm că vor veni în zilele următoare. Din acel moment și pînă la ora actuală, nimeni nu l-a mai văzut. Ne-am spus din nou „păsul" celor de la ICRAL, dar situația a rămas neschimbată".

■ **Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu,** analizînd memoriul semnat de Ion Mateoniu din Tîrgu Cărbunești, om al muncii la Întreprinderea de reparații Ploiești, prin care acesta solicită locuință din fondul locativ de stat, a dispus să i se acorde un apartament cu două camere în blocul 3, scara 2, apartament 33, de pe strada Mioriței din municipiul Tîrgu Jiu.

■ Pe 2 octombrie 1985 am cumpărat o baterie auto fabricată la Bistrița, județul Bistrița-Năsăud. Bucuria mea a fost de scurtă durată, pentru că, numai după trei zile, ea a devenit inutilizabilă, la fel ca și cea veche. M-am prezentat, deci, la subunitatea din str. Ada Mărinescu, aparținătoare de Cooperativa „Avîntul" din Galați, care asigură garanțiile, iar magazionerul de aici, înregistrînd reclamația mea, m-a asigurat că... deocamdată, nu poate face nimic. De atunci tot bat drumurile degeaba, de mi-a pierit tot... avîntul". **Alexandru Moscu, din Galați, str. Siderurgiștilor, bl. SD 1-B, sc. 2, et. 4, apart. 39.**

■ **Ileana Eremia din Pucioasa, str. Avram Iancu, nr. 32, bl. 3, et. 1, apart. 8, județul Dîmbovița,** ne scrie printre altele : „Nu mică mi-a fost mirarea cînd, primind pe data de 14 decembrie anul trecut două colete, am constatat că unul dintre ele era rupt, iar celălalt arăta jalnic. Coincidența a făcut ca, tocmai în timp ce mă aflam la oficiul poștal (Pucioasa), să sosească și mașina mesageriei pentru a descărca un nou transport de colete. Privind cum se petrec lucrurile, nu mi-a fost deloc greu să înțeleg de ce ajunseseră în acea stare jalnică pachetele mele, pentru că acei care le „descărcau" de fapt le aruncau... de la o poștă. Oare nu se poate face aceeași operație cu mai multă grijă ?"

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Ploiești** răspunde scrisorii adresată de Vasilica Elbogeanu din Ploiești, str. Diana, bl. 18, apart. 24, prin care petiționara solicită să i se repartizeze un apartament cu două camere. În schimbul celui cu patru camere confort III, deținut în prezent împreună cu fiul său : „Cererea dumneavoastră a fost analizată și s-a hotărît să vi se acorde apartamentul 17 din blocul 80 de pe strada Gheorghi Dimitrov, apartament cu două camere".

■ Primim de la **UJECOOP Constanța :** „Analizînd cele relatate de petentul Ștefan Catană din Constanța, str. Badea Cîrțan, nr. 20, bl. BC 7, apart. 27, rezultă că fostului contractant i s-a înmînat de către Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din comuna Ciobanu, o dovadă, purtînd nr. 101, în vederea ridicării cantității de 310 kilograme porumb. Cum nu s-a prezentat nimeni să ridice respectiva cantitate, mama petentului, Maria Catană, urmează să se adreseze Întreprinderii de industrializare a cărnii — Constanța spre a obține acest drept".

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Drăghici Elisaveta — Timișoara : Concluzia Judecătoriei Timișoara, precum și a tuturor celor care, urmare memoriilor dv. adresate diferitelor organe din 1977 încoace, au analizat întregul dv. dosar este că măsura luată a fost legală și temeinică. ● **Funduc Stan** — București : Numai dacă întreprinderea are locul respectiv disponibil. ● **Radu Lucia** — Sînnicolau Mare : Anul acesta în orașul dv. se vor construi circa 200 de apartamente și, conform listei de priorități, are șansa să beneficieze de un apartament și familia dv. ● **Pricop Ion** — București : Întreprinderea, în funcție de necesitățile producției, vă poate repartiza în oricare secție, cu condiția să vi se păstreze funcția (meseria) și retribuția sau să vă încadreze într-o funcție sau meserie echivalentă. ● **Moise Mona** — Galați : Adresați-vă Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. ● **Mihai Ilie, Gârlea Valentina, Mihai Constantin, Cernat Grigore** și alții — Iași : Legea 29/1978 reglementează că depunerile cooperatorilor la partea socială se fac pentru o perioadă de cel puțin 5 ani. Sumele depuse se pot restitui la cerere, integral sau eșalonat, în raport cu hotărîrea adunării generale a oamenilor muncii. ● **Babac Ecaterina** — Arad, **Negreanu Traian** — Constanța : Doctorița la care vă referiți lucrează la Institutul de științe biologice, București, sector 6, Splaiul Independenței nr. 296. ● **Ciugulitu Nicolae** — sat Deduleștl, com. Topliceni, jud. Buzău : Solicitați instanței de judecată încredințarea minorei și stabilirea pensiei de întreținere, dacă altă soluție nu există. ● **Eugenia și Terezia A.** — com Giurtelecul Simleului, jud. Sălaj : Cu actele ce le aveți adresați-vă Notariatului de Stat. ● **Roșca Gheorghe** — Bîrlad : Trebuie respectați termenii contractului. ● **Cojocaru Eftimie** — Breaza : Adresați-vă, eventual, revistei „Vînătorul și pescarul", București, Calea Moșilor nr. 128. ● **Tudor F. Mariana** — com. Dridu, jud. Ialomița : Chiar din felul cum formulați întrebările e limpede că dv. cunoașteți răspunsurile. Consultați și revista „Forum". ● **Neagu Ilie** — Fieni : Contractarea abonamentelor la locul de muncă se face prin difuzorul voluntar al unității la orice publicații din Catalogul de presă editat în R.S.R., acestea nefiind condiționate.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Rîndul la moară

Satul trăiește în umbra muntelui. De sus, de deasupra lui, din coasta unei stînci izbucnește în lumină Bigărul, pîriu a cărui apă înspumată ca șampania sare peste pragurile de piatră și pe fágașul îngust se avîntă, iute ca o săgeată, înspre vadul apropiat al Cernei. Pe firul Bigărului, morile de apă se întind una după alta ca mărgelele pe ață. Sînt niște mori mici fată de alte mori de apă, de prin alte sate, par ca niște jucării, dar în ele se macină grîul pentru pîinea țăranilor din Topleț iar asta se întîmplă demult și după rînduieli care sînt atît de vechi încît nu le mai știe nimeni începutul.

Totuși, se spune, fiecare moară va fi fost făcută de șase oameni, fie dintr-o familie, toți, fie vecini, fie prieteni. Din cele șase zile lucrătoare ale săptămînii revenea fiecăruia dreptul de a folosi moara o zi pe săptămînă, de fapt 24 de ore, din dimineața unei zile pînă în dimineața zilei următoare. Dreptul acesta s-a păstrat cu sfințenie și s-a transmis ca moștenire copiilor. Dacă în familie au existat doi copii, rîndul la moară s-a împărțit și el în două. Fiecare dintre copii avea dreptul să macine tot o zi și o noapte, dar din două în două săptămîni. În cele din urmă s-a ajuns ca la o moară să aibă dreptul să macine peste 30 de oameni, dar asta nu înseamnă că ei nu mai pot să macine decît din joi în paște. Dacă unul dintre soți a moștenit dreptul să macine, să zicem, numai o zi pe lună, celălalt putea să aducă în familie dreptul de a măcina, la altă moară, o zi în fiecare săptămînă.

Rîndul la moară se află înscris și la primărie, în acte oficiale, laolaltă cu partea fiecăruia de fîneață sau de livadă, cu averea lui mobilă și imobilă. De aceea, la Topleț, în județul Caraș-Severin, cînd se strigă zestrea la nuntă se face cunoscut tuturor că fiecare dintre tineri a primit, după cum e cazul, „un rînd întreg la moară", „o jumătate de rînd" sau „un sfert de rînd". Dacă bătrînii nu vor, zice Ana Suharu, nu dau nimic. Ana Suharu e femeie de 55 de ani, născută și crescută la Topleț, după cum zice ea, și de aceea e o bună știutoare a rînduielilor satului. Dar dacă ar fi venit prin măritiș la Topleț, o întreb, și dacă soțul n-ar fi avut nici el rînd la moară, ce-ar fi făcut ? Nimeni n-a murit în satul ăsta al nostru, zice ea, fiindcă n-a avut unde să-și macine. Rîndul la moară poate fi și cumpărat, cu cîteva mii de lei Dar prea puțini au vîndut, prea puțini au fost nevoiți să cumpere. Pentru că unul care are rînd la moară poate să îngăduie altuia care nu are un asemenea drept să vină și să macine în locul lui.

— Dar atunci, dacă el face vreo stricăciune, eu răspund, adaugă ea.

— Și ce stricăciune, ce necaz se întîmplă mai des ?

— Săritul din călcîi.

— Cum adică ?

— Adică săritul fusului din călcîi.

— Dar rîndul la moară în ce zi îl aveți ?

— Întotdeauna marțea. Eu am un rînd întreg.

— Și cum faceți, că morile astea am văzut că au ușile încuiate, de unde luați cheia ?

— Mă duc luni seara la cel

care are rînd la moară înaintea mea, la Niță Cunicel, și întreb de cheie. Dacă el nu macină în noaptea de luni spre marți, îmi dă cheia pe loc. Dacă macină în noaptea aceea, rămîne să iau de la el cheia mașii dimineața. La fel face și cel care are rînd la moară după mine, Pătru Belavici. Uneori lăsăm cheia la niște bătrîni care au casa chiar lîngă moara noastră, la Niță și Stana Cunicel. Ei sînt oameni care se apropie de 80 de ani și stau mai mult pe-acasă. La moara noastră avem rînd, cu toții, 12 oameni și niciodată nu s-a rătăcit cheia.

— Dar o moară nu merge o veșnicie, se poate să i se toceacă piatra, bunăoară, ce se întîmplă atunci ?

— Avem niște bătrîni în sat, unul se numește Nicolae Hrelea, are 78 de ani, și atunci cînd se tocesc pietrele bătrînii ăștia vin și le bat cu niște ciocane cu colțuri.

— Și de plătit cine-i plătește ?

— Plătim toți, după cum are fiecare rînd, o jumătate sau un sfert de rînd, cădem la învoială și dă fiecare partea lui. Numai o dată s-a întîmplat ca unul să nu vrea să plătească partea lui și l-am dat cu toții afară de la moară.

— Altcineva a mai încercat, altădată, să strice rînduiala ?

— Odată a intrat unul să macine cînd n-avea rîndul la moară și nici nu ceruse încuviințarea celui care avea rîndul în ziua aceea. A descuit ușa cu o cheie care nu era a morii ci una a lui, care se potrivea, o cheie pe care o folosea el ca să-și încuie pivnița. Dar s-a făcut de rîs în fața satului și s-a învățat minte. Nu strică nimeni rînduiala. De ce s-o strice ?

Morile acestea, cum ziceam, sînt mici, față de alte mori de apă sînt ca niște jucării. Nu macină nimeni la ele foarte mult, cantități foarte mari, dar important este că morile acestea merg aproape tot timpul, zi și noapte. Însă nimeni nu stă, la Topleț, să-și păzească sacul. Că macină ziua, că macină noaptea, rînduiala e aceeași omul se duce la moară, varsă sacul în coș, pornește moara, încuie ușa și pleacă să-și vadă de treburi. Mai vine la moară doar atunci cînd măcinișul, după un calcul destul de bine știut de toți, se apropie de sfîrșit. Numai o dată s-a întîmplat ca la Topleț morile să oprească, toate, în aceeași zi, dar asta s-a întîmplat în urmă cu vreo 30 și ceva de ani. Pentru rîndul la moară, țăranii din Topleț fuseseră puși să plătească niște dări care au făcut, s-ar putea zice, ca apa Bigărului să înghețe brusc ori tuturor morilor de pe firul lui să le sară fusul din călcîi. Unii și-au dărîmat atunci morile. Tot atunci și-a pierdut și Ana Suharu două dintre cele trei rînduri la moară la care avea dreptul. Pe unul, pe care-l păstrează și astăzi, l-a moștenit de la tatăl ei iar pe celelalte două le primise din partea unor unchi și mătuși. Însă celelalte două rînduri nu erau întregi, dovadă că din demolarea morilor acelora ea nu s-a ales decît cu cîteva țigle și cu cîteva scînduri. În aceeași vreme, o moară de la Topleț a fost luată și dusă la Muzeul tehnicii țărănești de la Dumbrava, lîngă Sibiu. Odată, mai zice Ana Suharu, cei din Topleț au văzut moara aceea la televizor. Apoi, în urmă cu vreo 20 de ani, ei au fost iertați de dările acelea și au prins curaj să înceapă a-și măcina iarăși grîul pentru pîine la morile lor La morile acestea vechi, care poartă și astăzi nume după numele familiilor care le-au pus temelia : moara Bileștilor, sau a lui Chige, Jărgea, Cojocariu, Călinan, Hașcă, Florean.

DUMITRU ELIADE

Cum s-a dizolvat un trust al descurcăreților

Era un bărbat impunător. Totdeauna apărea îmbrăcat în costum, purta cravată și cămașă albă și te privea dinădrătul unor ochelari cu ramă metalică. Se așeza pe scaun și își punea pe genunchi geanta diplomat din care scotea hîrtii frumos prinse în agrafe, ordonate, cu problemele de rezolvat. Își potrivea ochelarii pe nas și scria cu grijă toate amănuntele necesare. De obicei i' se spunea profesorul Georgescu. Era într-adevăr profesor. Uneori, cînd îl apuca nostalgia și era dispus să-ți facă o confesiune, zicea că el a terminat două facultăți. Unii nu îndrăzneau să-l contrazică. Și totuși, era adevărat. Terminase două facultăți. Unii îi ziceau, domnule arhitect. Arhitect nu era. Dar accepta și acest apelativ cu o oarecare plăcere. Probabil că în adolescență a visat foarte mult să se dedice acestei meserii. Dar cum nu întotdeauna intri unde îți dorești, el a făcut întîi geografia și mai apoi facultatea de istorie-filozofie. După ce discutau amănuntele afacerii și treceau la un pahar de vin și la o cafea, dacă omul din fața lui era dintre cei mai școliți, trecea la istorie, la viața lui Napoleon, la revoluția franceză sau la debarcarea trupelor aliate. Uneori, cînd venea împreună cu Iancu, îi zicea, spune tu directore, este că debarcarea în Normandia a fost o mare surpriză și o mare lovitură ? Celălalt aproba. El nu mai era de dragul istoriei. Un economist vrea eficiență, e presat de calcule. Și directorul îi zicea hai să trecem la chestiuni concrete. Directorul avea nonșalanța și disprețul celui care deține cheia. Tot el dădea și verdictul. Se poate sau nu. De cele mai multe ori tot el stabilea și prețul. E mult, e puțin, cu atît da, cu atît nu. Și nu se risipea în prea multe discuții, în șuete interminabile în care săreau de la fotbal la Alexandru Macedon, de la navetele spațiale la cutremurul din Peru. Se ridica și pleca. Zicea doar, mai ținem legătură prin domnul profesor. În cel mai bun caz dădea telefonul de la serviciu, precizînd într-o doară, spuneți-i secretarei să vă dea legătură cu directorul Iancu. Unii aveau o mică bănuială. Și dacă omul nu e director ? Sunau la telefonul în cauză și secretara răspundea amabilă. Le dădea legătura. Omul era într-adevăr director E drept că nu la o mare firmă sau la o centrală, ci la o instituție ceva mai mică. Întreprinderea de sucuri și răcoritoare din București, unde deținea portofoliul comercial. Profesorul Georgescu, în ciuda celor două facultăți, abandonase catedra. Nu vorbea niciodată despre asta. Și totuși, a lucrat prin mai multe locuri. Fusese și șef de serviciu la o instituție importantă, unde îl avusese subaltern chiar pe viitorul director.

De acolo se despărțiseră. O făcuseră lată și au fost obligați să-și facă bagajele. Unul — Iancu — a ajuns la primăria Capitalei de unde s-a mutat în funcția de director comercial la sucuri și răcoritoare, celălalt, profesorul, în ciuda faptului că avea două licențe, a ajuns la Biofarm. Drumurile lor s-au despărțit pentru un timp. N-au mai ținut legătura, nu s-au mai întîlnit. Amîndoi aveau slujbe, familii, treburi și cercuri diferite de prieteni. Și totuși, într-o bună zi, hazardul i-a adus față în față. Au băut o bere, apoi cîte o cafea. Directorul i-a zis că o duce mai greu. „Famelle mare remunerație mică". Ar mai putea scoate ceva dacă s-ar găsi ceva clienți. Ce fel ? Oameni care ar avea nevoie de un apartament, de o aprobare. Așa au pus la cale un incredibil trust al aranjamentelor. La urmă, profesorul Adrian Georgescu a zis, „această treabă am început-o pentru a mă distra pe seama prostiei omenești și pentru că marea majoritate a oamenilor aceștia dădeau bani obținuți prin cîștiguri ușoare, fiind în general ospătari, barmani, florărese, diverși afaceriști". În același timp, profesorul a zis : „Iancu mi-a spus că e într-o situație materială mai dificilă și mi-a povestit că are multe cunoștințe la Consiliul popular și că poate rezolva o serie de probleme locative". Deci, la treabă ! Ștefan Costache era barman la restaurantul Cișmigiu și avea nevoie de un apartament mai spațios. Profesorul i-a zis, te costă 40 000 Barmanul a mormăit că e mult. Dar, pentru că avea de dat, a dat, a scos suma și i-a zis profesorului, faci rost, dar pînă primesc apartamentul ce dovadă am ? Îți dau o chitanță. Cum nu se poate mai fair, acest profesor. S-a dus la notariat și a semnat o chitanță de împrumut pentru suma de 40 000. Dacă se rezolvă, e în ordine, rupe chitanța și rămîn cu banii. Dacă nu îi restituie și adios. Și ce faci cu banii, l-a întrebat barmanul ? „Îmi trebuie ca să-i mînjesc pe cei care îți rezolvă treaba". Și profesorul l-a prezentat directorului Petre Iancu (str. Grigore Alexandrescu nr. 100). Acesta i-a dat telefonul și i-a zis să-l caute. Cînd s-au întîlnit și i-a spus de cei patruzeci de mii, directorul a rămas căscat. E mult, frate. Mai bine îți iei banii înapoi, îmi dai mie douăzeci de mii, îți rămîne ție jumătate și rezolvăm treaba. Barmanul a făcut mai multe drumuri pe la primărie, la camera 27, a dus și o adeverință de la Întreprinderea de blănuri Republica unde îi lucra nevasta, a mai bătut pe la uși pînă în ziua în care la amintita întreprindere de blănuri a fost repartizat un apartament cu recomandarea de a fi distribuit soției barmanului. Cum cei care urmau să-l repartizeze nu știau nimic de combinația profesorului cu directorul de la sucuri și răcoritoare și cu alții de pe fișieră, au distribuit apartamentul celui căruia i se cuvenea. Barmanul s-a supărat. Dar tot profesorul a încercat să rezolve complicația. L-a dus pe barman pe strada Alexandru Orăscu, și voia să primească o locuință în cartierul Drumul Taberei în apropiere de fiul său. Profesorul cu directorul, în schimbul a două sticle de whisky „acompaniate" de 15 000 de lei au umblat pe unde trebuie și a doua zi femeia, deși era singură, a primit un apartament cu două camere pe strada Tîrgu Neamț din cartierul Drumul Taberei Culmea e că omul care a dus-o la profesor, Romeo Șerbănescu coleg cu ginerele Eleonorei Grant, spunea despre Adrian Georgescu : „bazat pe faptul că are două facultăți era îngîmfat și arogant. Pentru el nu exista nici o piedică pentru a interveni oriunde s-ar cere pentru a rezolva problemele solicitate. Adică ar fi fost un om influent". Îi faci omului un bine și la urmă te mai și vorbește ! Iar dovada faptului că era influent e chiar apartamentul cu două camere în care s-a mutat soacra prietenului său, în ciuda faptului că nu avea dreptul să-l ocupe. Doctorița Angela Cernat i-a dat profesorului o sumă modestă, doar 10 000 pentru a-i procura o locuință. A refuzat mai multe apartamente și, zice ea, „în cele din urmă mi-am rezolvat singură". De la Maria Geambașu, profesorul a luat 10 000 ca să-i rezolvte o casă tot în sectorul 4. Cu ei a fost cinstit. I-a spus că nu se poate și i-a restituit banii. De la Marilena Buhai a primit 15 000 tot pentru o locuință în același sector, dar pentru că nu a „rezolvat" i-a restituit suma. A mai cerut și de la alții. De la o femeie bătrînă Maria Cioacătă a vrut 20 000 ca să o angajeze bucătăreasă sau femeie de serviciu la o ambasadă, de la Vasile Stanciu a luat 7 600 pentru a-i aduce fiica pe un post de profesoară în București, de la Salamanian Havanes a luat 12 000 pentru a-i transfera fiul într-o întreprindere bucureșteană (l-a și transferat, dar pînă la urmă tînărul stagiar s-a răzgîndit, a vrut banii înapoi și un alt post). Pînă la urmă în această capcană a căzut chiar un prieten. Doctorul Cristian Caraman îl cunoștea pe profesor ca fiind un om cu relații care rezolvă tot. I-a prezentat mai mulți oameni. El i-a dus la profesor pentru „consultație" și pe Salamanian și pe Cioacătă. Și l-a văzut pe Adrian Georgescu cum îi descurcă și pe alții. Așa că a scos și el zece mii de lei pentru un post de medic în Sectorul Agricol Ilfov. A ajuns tot la directorul de la Întreprinderea de sucuri și răcoritoare și împreună au bătut tot felul de locuri importante, înaintînd cereri, obținînd doar promisiuni. Nu-și imagina ca are aceeași soartă cu cei care primeau de la trustul descurcăreților răspunsul ferm : nu se poate. Un asemenea răspuns a primit și Ilie Gheorghe, str. Anestinelor, nr. 19 din sectorul 3. Ilie Gheorghe avea un bătaș, Ilie Barbu, participant la un viol. Copilul se alesese cu 7 ani de detențe și tatăl voia să-i ușureze pedeapsa. Auzise de profesor de la un cunoscut care zicea că își rezolvă problema buletinului de București, prin intermediul „lu dom prof. Jorjescu". S-a învîrtit pînă a dat de el și i-a zis că dă și „80 000 numai să scoată copilul cu cîțiva ani la locul dă muncă". Profesorul a fost generos. A zis că e mult, că-i ajung 40 000. Rezolvă sigur. Și i-a dăt și o chitanță de mînă. Și dus a fost profesorul. Uneori dispărea în excursii lungi, ca să revpară brusc, să împrumute un 60 000 și să plece iar. Belelele rămîneau pe capul directorului. Cu cît îi dădea Georgescu, el trebuia să descurce încurcătura. Și uneori se enerva și zicea, eu nu știu nimic, nu cunoșc nici un Georgescu, nu mă interesează, pe urmă îți zicea să revii, să mai aduci o sticlă sau un cartus de țigări, să mai telefonezi, și în cele din urmă, sătul, de parcă ți-ar fi făcut o concesie, te lua și te purta prin tot felul de instituții și birouri de unde ieșea mai întotdeauna cu o soluție și cu o aprobare. Cu ce preț ? Nimeni n-a aflat. Dacă acești doi oameni au reușit să pună la cale un trust al descurcăreților cu care au produs o impresionantă sumă de bani, nu e mai puțin adevărat că mulți dintre cei care au apelat la el au avut noroc. Trustul a obținut și aprobările de rigoare, și repartiții pentru apartamente, și multe altele: Cît au luat, am aflat. Dacă la rîndul lor și ei au dat, cît au dat și cui, asta rămîne un mister. Probabil că e mai greu de limpezit hățișul de aranjamente țesut de doi oameni cu trei diplome. Chiar dacă în istoria acestui trust al descurcăreților, cei doi au pierdut și drumurile lor s-au reîntîlnit cu adevărat abia acum, la sfîrșit, în urma lor rămîn mai multe pete de umbră. La lumină stau păgubașii naivi. La umbră, cei care au profitat de pe urma unui cuplu al șmecherilor și cei care le-au dat o mînă de ajutor, din generozitate sau din interes.

CORNEL NISTORESCU

Un dialog deschis spre binele obștii

Controlul oamenilor muncii

Aurel Frone. Matrițer la „Electromagnetica". Un tînăr înalt, blond, dema, ferm. Marius Dumitrescu. Matrițer la „Electromagnetica". Are cam aceeași vîrstă, e ceva mai scund, brunet, tăcut, scrupulos, cu o mare putere de concentrare. Aurel Comșa. Maistru la „Electromagnetica".

Sînt trei din cei 14 000, de cele mai diverse profesii, care alcătuiesc cele 3 500 de formații de control ale oamenilor muncii din Capitală. Trei dintre cele 14 000 de perechi de ochi și 14 000 de conștiințe aplecate cu toată responsabilitatea asupra unui imens ansamblu de instituții și unități din angrenajul social al marelui oraș, pentru ca funcționarea acestora să fie conformă cu legalitatea, la înălțimea civilizației firești a timpului, consonante programelor adoptate de congresele partidului privind creșterea nivelului de trai al întregului popor.

Pe 20 martie, ne alăturăm celor trei, însoțindu-i în această felie de muncă împlinită cu rigoare, dincolo de programul de lucru din urmă, o muncă obștească, în timp ce atîția alții dintre noi ne vedem de treburile personale, de timpul nostru liber. Totodată, îi avem lîngă noi pe tovarășul Gheorghe Cîrstea, coordonatorul tuturor echipelor de control ale oamenilor muncii din București.

Ei știu cît de important este ca fiecare bucată de pămînt să fie cultivată, să producă, să ne hrănească. De aceea s-au gîndit să-și îndrepte acțiunea de control asupra modului cum se vînd semințele pe strada 30 Decembrie, la cea mai veche și vestită unitate AGROSEM din poarta Pieții Unirii. Lume multă. Bărbați și femei de toate vîrstele bordînesc trotuarul pînă departe. O cerere pe care, aproape, nu mi-o imaginam. Firesc, oamenii vor semințe selecționate pentru a folosi rentabil orice colț de grădină. Ne lăsă cu greu să pătrundem în magazin, crezînd că sîntem dintre cei cu... intervenții, ori dintre cei care sfidează ordinea civică și bunăcuviința. Testul îl pornisem de la ușă. Pensionara Clara Preda din str. Mitropolitul Iosif 61, sector 4, își privește mîhnită sacoșa. A cam venit la pomul lăudat, ne spune. N-a găsit toate semințele de care are nevoie. N-a găsit arpagic, sămînță de morcovi, de spanac, de bame, de conopidă, de mazăre, de leuștean, de varză timpurie, de ardei gras, de țelină, de hrean, nici chiar de lobodă. Gheorghe Constantin, ajuns în fața vînzătoarei, începe să citească de pe o lungă listă trimisă de-acasă, de la țară, de către părinți. (Cei mai ades, părinții de la țară ne trimit carte poștală nouă, fiilor de la oraș, să le căutăm prin farmacii „venin de șarpe", adică doctorii împotriva durerilor de oase, ori semințe de legume). Citește de pe listă, citește și deseori i se răspunde „n-avem !" sau „nu ținem" sau „am avut pînă ieri !" sau „mai treceți, am dat comanda, așteptăm să ne vină". Nu există sămînță de cepă, „nu ținem sămînță de lucernă", nici de năut, nici de bob, nici de linte, nici de iarbă... Deși sînt în rafturi alăturate, nu-i arată toate soiurile de roșii, mai ales mult căutatul Heintz 1370. El, muncitorul Gheorghe Constantin, forjor la „Vulcan", obișnuit de la locul său de muncă să-și exprime opinia, să vină cu o idee bună cînd o are, privind perfecționarea ordinii sau a producției, își îngăduie o sugestie „să se afișeze o listă cu produsele zilnice existente în magazin. Ar fi spre folosul cumpărătorului și al dumneavoastră lar servirea ar merge mai repede". Vînzătoarea — gestionară-șefă de unitate Marina Nită îl șfichiuie cu privirea. Nu-nghite sugestii, ea știe mai bine ce trebuie și ce nu trebuie să facă. La orice neregulă pe care echipa o constată, domină și predomină cu tonul și cu isonul „Să știți că nimic n-a fost cu intenție". Adică nu cu intenție a dosit, ci doar a uitat prin depozit, fie prin cel de jos, fie prin cel de sus, de la etaj, 3 cutii a cîte un kilogram de semințe de spanac, vreo 30 de pliculețe de morcov și cam 100 de sămînță de cepă perenă. Cinepa nu era nici ea scoasă la raft, pe motivul că „nu se cere". Dar disputa cea mai aprigă se poartă în jurul sacului cu mei, descoperit în harabaura de la etaj. Zice că-i al ei. Al ei personal. Pentru papagal. Al cui papagal ? Nu ne dă relații. L-a cumpărat cu bani peșin, trecuți prin casă, acum 2 ani, cînd era gestionară în „Obor". Ciudat, cînd s-a transferat, în mai anul trecut, și-a adus aici și sacul cu mei, deși papagalul ar fi acasă, nu în strada 30 Decembrie. În sac ar fi, zice, 6 kg., noi credem că ar putea fi ceva mai mult. N-are acte, dar cu abilitate îl scapă să nu fie pus, cum scrie în lege, imediat spre vînzare. N-are cîntar și n-are preț la kilogram. Cum n-are completat de peste o lună nici calculul cu valori personale, așa încît o verificare a încasărilor e greu de făcut. Încurcături ce se cer lămurite de către tutelar al magazinului. Magazin care arată ca și acela care îl „gospodărește". Marina Nită nu poartă halat, nu poartă ecuson. Își ascunde identitatea fără să-și dea seama că, de fapt, își subminează autoritatea. La parter, în magazin de după perdea, dar mai cu seamă în cea de la etaj troienește o fuioroasă dezordine. La etaj e chiar pericol de incendiu, depozitînd alandala stive de lăzițe din scînduri. Zice că l s-au repartizat drept combustibil pentru soba de jos. Dar lăzile sînt intacte, ele ar mai putea folosi ca ambalaje ! Dă din umeri, n-o privește, asta a primit, asta arde. Noroc că în sobă nu e foc. Geamurile de la etaj sparte, pîcloase, nespălate de-o veșnicie. Cele de la vitrină arată cam la fel. O vitrină în care troienește praful și niște mostre decolorate de pliculeț cu semințe. De cînd n-or fi schimbate, din care sezon ?! Tavanul nu mai are culoare, invadat de infiltrații de apă. Ne servește, la același diapazon, același refren „Să știți că nimic nu a fost cu intenție" și semnează apăsat, înfuriat „procesul-verbal"

Morala acestui control e una singură și limpede : **receptivitatea.** Se incumbă să discutăm mai mult despre receptivitatea celor controlați, în fața controlului oamenilor muncii. Altfel dialogul nu-și atinge scopul. Iar dialogul deschis dintre cei ce controlează și cei controlați este condiția primă a eficienței.

Primăvara într-un magazin „Agrosem"

O sesizare

Iată ce ne relevă un raid sumar.

La București Nord este, nu o sală de așteptare ci un model. Un exemplar mini-hotel pentru „mamă și copil", unul organizat remarcabil, dar, din păcate aproape singular în țară. Aproape n-am bănuit că se poate amenaja cu atîta confort și grijă tandră pentru petrecerea răstimpului unui tranzit. Trei încăperi — una pentru femeile însărcinate, cu paturi acoperite de cearșafuri imaculate și pleduri moi, o alta pentru mame cu copii mici, avînd pătuțuri adecvate, de asemenea, cu lenjeria cuvenită, o sufragerie cu o masă ca pentru recepții, un oficiu pentru încălzit laptele biberoanelor, un grup sanitar, totul respirînd curățenie și o civilizație deosebită. În încăperea „baby" mai multe mame cu prunci pînă la 2 ani — Doina Orășan Lucan din Căpîlna, jud. Alba, Claudia Refec din Constanța (în tranzit de la Băicoi), Elena Stoian din Medgidia, Viorica Romanescu din Sighetu Marmației... — beneficiind, gratuit, desigur, de acest confort al așteptării trenurilor ce aveau să le ducă la destinație. Fiecare „locuia" aici de la 2 la 5—6 ceasuri. Pe lîngă ele cu atenție, cu calm și bunătate, ca o veritabilă bunică, îngrijitoarea Smaranda Mihailă, cu o vechime de 31 de ani la CFR. Încălzește laptele pentru biberoane, urmărește ceasul și le anunță pe mame cînd e vremea să plece spre peron, supraveghează să nu-și uite ceva... Inginera Stuparu ne informează că „sala" e destinată numelor cu copii pînă la 5 ani.

Dar, dincolo de gara centrală a Capitalei, distanța pînă la celelalte gări este incomensurabilă. Nu se mai respectă aproape nici unde săli de așteptare cu adevărat cînd această generoasă destinație, și nu mai sînt îngrijite cum se cuvine. În gări și stații mari, dar și în gări și stații mici. I-am răspunde astfel, persoanel (care nu a voit să-și dezvăluie identitatea) de la cabinetul directorului general al Regionalei CFR București că nu numai la „Vasilați, unde nu e decît un călător", nu funcționează, dar nici în Gara Basarab (unde nu există nici măcar un colțișor cu 2 scaune), nici la „Progresul", nici în Gara de Est. Ar putea să constate aceeași stare de fapt și la Ciulnița și la Urziceni și la Roșiori și la Titu (noduri de cale ferată, noduri de tranzit), cît și în gări din orașe mai mari cum am constatat la Tulcea, la Pitești, la Iași, la Tîrgoviște.

Tradiția acestei componente a civilizației transportului de persoane pe Căile Ferate Române reprezintă, în prima și ultima instanță, o componentă a grijii instituțiilor noastre pentru starea de sănătate a copiilor și, prin urmare, este o problemă socială importantă pe care, este cazul, ca forurile competente ale CFR-ului s-o reconsidere.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Copilul îl adormise în brațe, cu mîinile stîrnind pe lîngă trupul mamei. Femeia se zbate să avanseze pe culoarul tixit de călători. Cu obrajii împurpurați de efort, de grijă pentru fetița pe care abia o externase dintr-un spital, repetă într-una „lăsați-mă să trec, copilul e operat, domnule, lăsați-mă să trec, am bilet de clasa întîi". Cei ce a-au urcat în trenul de persoane 7001, pe ruta București — Galați, în ziua de 7 martie, încă nu s-au relaxat după urcarea în vagoane. „Personalul" a tras la peron la ora cînd trebuia să plece și a pornit numai după 7—8 minute de staționare, dar asta-i o altă poveste. Sîntem unul dintre cei de pe culoar și ne oferim să căutăm împreună compartimentul rezervat pentru „mamă și copil". Nu există. Întrebăm în dreapta și în stînga și ne răspund de sus niște navetiști, să ne potolim zelul, întrucît ei n-au mai văzut așa ceva de ani, în tot trenul, nu numai în vagonul unde ne aflăm. Femeia renunță, rămîne în picioare pe culoar sub povara „coletului" viu din brațe. Nimeni nu i-a oferit locul nici măcar pentru 5 minute, pînă la stația Fierbinți, cînd trenul s-a golit de cohorta navetiștilor. Dar și asta e o altă poveste și ține de bunul simț al fiecărula. Ne-am gîndit că poate este un caz particular și întîmplător cu garnitura din 7 martie a trenului personal 7001, această abatere de la ceea ce a fost o tradiție în civilizația transportului pe căile noastre ferate, compartimentul rezervat pentru „mamă și copil" .Refacem testul pe alte garnituri și pe alte rute. Pe cursa 8402. Călărași — București Nord și pe alte cîteva trenuri de persoane pe distanța București — Pitești și București — Tîrgoviște și chiar în acceleratul 624 Iași — București. Aceeași situație. Nu mai există nici măcar inscrisurile respective și nu am văzut măcar un singur conductor ori șef de tren să facă uz de autoritate și îndatoririle sale de a plasa pe o banchetă o femeie cu un copil în brațe. Ne-am adresat cu întrebarea „de ce, cînd, și din dispoziția cui au fost desființate aceste rezervări ?", tovarășului inginer Nicolae Diaconescu, șeful Diviziei comerciale a Regionalei CFR București.

„Nu există nici o dispoziție, pur și simplu s-au pierdut din vedere. Erau la mijlocul fiecărui vagon, curate, îngrijite, respectate. Făceți-ne dumneavoastră o sesizare pentru a fi repuse în atenție". Iată, am și făcut-o.

„Dar nici sălile de așteptare cu aceeași destinație din gări și stații CFR nu prea mai există ?" „Eu știu că există în stațiile mari de pe raza Regionalei CFR București — la București Nord, la Ploiești Sud..."

BLOCUL FĂRĂ NOROC DIN CUJMIR

În urmă cu vreo zece ani, la Cujmir a fost ridicat un bloc de locuințe. Se auzise că în această comună mare, aflată în partea de miazăzi a județului Mehedinți, are să se construiască o fabrică de conserve de legume și în vederea unui asemenea eveniment ridicarea blocului cu 40 de apartamente n-a fost deloc o idee rea, bineînțeles, ba chiar s-ar fi putut crede că o să mai trebuiască să fie construite alături un bloc sau două. Dar cererea de locuințe n-a fost niciodecum atît de mare pentru că fabrica a fost făcută în cele din urmă la Calafat, în județul Dolj, iar dintre cele 40 de apartamente din Cujmir n-au fost închiriate niciodată mai mult de 12, chiar în perioada de glorie a acestui bloc, adică în primii ani cînd el începuse a face umbră pămîntului. Și dacă veniturile obținute de pe urma acestui bloc au fost atît de mici, se înțelege că nici întreținerea lui nu s-a mai putut face în bune condiții, ba chiar s-ar putea înțelege că munca de întreținere a acestei clădiri cu patru etaje a fost abandonată, pur și simplu. Ceea ce nu face decît ca umbra pe care o lasă peste pămînt acest bloc fără noroc să pară, s-ar putea zice, din ce în ce mai grea.

Blocul are două scări. Prima dintre ele rămîne inaccesibilă, ușa e încuiată cu un lacăt zăvorît a cărui cheie se află probabil la bobinatorul Gabor Francisc. Însă la această oră al cheiului de bobinaj, de la parter, e închis iar bobinatorul e plecat cine știe unde. Cum intri pe scara a doua, în apartamentele din dreapta și din stînga ar trebui să se afle, după cum ne avertizează niște tăblițe, Cooperativa de credit Cujmir și Centrul de confecționare și colectare a gogoșilor de mătase. Cum achizitorii și funcționarii sînt și ei plecați, întrevedem prin ușa deschisă a unui alt apartament pravelistea unui depozit de ginori îndesajuns de bine conținut încît mai departe să nu ne mai mire nimic. În pragul unei alte uși parcă te afli pe malul unei gîrle, dinspre fundațiile blocului se aude murmur de ape și după cum se vede, în treacăt fie zis, constructorii au uitat să facă treptele scării care duce la subsol, au uitat să le facă dar banii i-au încasat probabil, iar după aceea au plecat pe îci-colo ca să rîdă de alte blocuri. Urcăm la etajul întîi pe o scară a cărei balustrade metalice stă să se prăbușească, într-o luptă teribilă cu uriașul magnet al pămîntului. Într-un apartament se află sediul de creditorie a unei cooperative din Vinju Mare. Lucrează aici patru femei. Elena Birău, Ana Gogu, Constanța Bădoiu și Niculița Drăghici, toate din Cujmir. O vreme a muncit fiecare pe la casa ei, fiind tot angajate ale cooperativei, însă din vara anului 1985 li s-a zis să-și aducă mesele de cusut în acest apartament cu 3 camere unde stau în fiecare zi între 7 și jumătate dimineața și 5 seara și fac tot felul de fețe de masă, batiste, basmale, bluze. Șefui creditoreselor se numește, zic ele, Constantin Tenea, și acesta a aranjat ca lumina electrică să funcționeze cel puțin în camera unde ele lucrează. În tot blocul, aflăm, mai sînt ocupate doar două apartamente, pe aceeași scară și la același etaj. Într-unul stă inginerul agronom Pavel Broazu împreună cu soția lui, Maria, tot inginer agronom, iar în celălalt apartament profesoara Maria Pistrui. Profesoara e de fel din Baba Veche, tocmai de la capătul de apus al țării, și îi învață franceză pe copiii oltenilor de vreo 12 ani. După absolvirea facultății a fost repartizată în comuna Vinători iar de vreo doi ani s-a transferat la Cujmir. Alei i s-a oferit un apartament cu două camere pentru care plătește o chirie de ceva mai bine de patru sute de lei pe lună și ca surpriza să fie totală notăm că, spre deosebire de apartamentul vecin, al creditoreselor, în apartamentul ei apa curge nu numai la robinet ci și, uneori, pe pereți. Încă mai sînt vizibile urmele unei inundații de dată recentă, cînd s-au spart niște conducte în apartamentele de deasupra. Cum între timp apare și casierul de la cooperativa de credit, Gheorghe Dobre, el ne spune că într-una din zilele trecute „a venit fata asta străină, profesoara, a venit udă leoarcă" și l-a rugat să intre prindă el ceva ca să oprească apa. Păcat de blocul ăsta, zice casierul, fiindcă e bloc solid, de cărămidă. Ca și cum ar vrea să arate că așa stau lucrurile, nu altfel, prin apartamentele de la etajele de sus atinge încet cu virful ghetei, tencuiala ce se desprinde ușor, fărîmicioasă, dezvelind pereții care sînt, într-adevăr, de cărămidă. Însă de sus, de la terasa prin care apa se infiltrează mereu și pînă jos, la subsolul ale cărui legături cu rețeaua de canalizare se vede că s-au stricat din moment ce în el se adună tot ceea ce curge pe conductele blocului, reparațiile care ar trebui făcute sînt multe și ele ar trebui făcute urgent. Virgil Munteanu, vicepreședintele Consiliului popular, e de părere că în absența acestor revoltați blocul reprezintă, plasat chiar în centrul comunei, un adevărat focar de infecție.

Ion Mîndreci, șeful secției I.J.G.C.L. din Vinju Mare, secție care a construit și este stăpîna acestui bloc, ne spune că „idcea este ca blocul să fie predat comunei, după ce o să-l aducem la lumină ; blocul e prins în planul de reparații curente al secției și lucrările vor începe chiar în această primăvară". Ne-am îngăduit să-l întrebăm pe șeful secției din Vinju Mare și cîți bani are planificați pentru reparațiile acestui bloc. Vreo 25-30 000 de lei ne-a răspuns. Ceea ce nu lămurește nicidecum lucrurile pînă la capăt, fiindcă e limpede încă din capul locului că prin cheltuirea unei asemenea sume nu se va împlini ceea ce ne spunea la rîndul lui primarul comunei Cujmir, Aurel Filip : „noi luăm blocul ăsta în primire, dar cu o condiție : să fie reparat ca lumea". Pînă atunci, însă, cuvintele casierului Gheorghe Dobre ar trebui înțelese nu doar ca semn al unei, ca să zicem așa, deformări profesionale, ci pur și simplu ca semn al unei atitudini de bun cetățean : „Dacă eu am un leu în buzunar și-l pierd, îmi pare rău. Mă gîndesc că pentru construirea blocului ăstuia oi fi dat și eu un leu, nu-i așa ? Ce s-a întîmplat cu leul acela ?"

DUMITRU ELIADE ■

Luminile unei nopți albe

Pase printre

Deși sfîrșit cu bine, meciul cu echipa Kuusysi Lahti n-a fost așa de simplu ca să poată fi uitat repede. Dezvăluim mai jos cîte ceva din culisele acestei întîlniri de care depindea calificarea Stelei în semifinalele C.C.E. ● Echipa noastră a fost cazată la hotelul „Haaga", același care găzduise și naționala României cu prilejul meciului din preliminariile C.M. (6 iunie 1985) ● Gazdele au fost atente și amabile pe tot parcursul șederii noastre, de la primele gesturi de întîmpinare ale oficialităților la spontanele și caldele strîngeri de mînă pe care șoferul autocarului le-a făcut jucătorilor noștri, în ultimele clipe ale șederii pe aeroportul finlandez ● Presa a fost extrem de promptă în a prezenta pe larg (cu texte și fotografii) sosirea și activitatea din acele zile ale jucătorilor noștri ● Cei mai solicitați de ziariști și fotoreporteri au fost jucătorii din lotul național, care făcuseră aici o impresie excelentă cu prilejul acelui meci oficial de anul trecut ● S-a întrebat și de Hagi — destul de des amintit și acum în presă, finlandezii neuitîndu-l pe Gică al nostru, grație acelui gol senzațional marcat în aceeași poartă la care avea să marcheze și Pițurcă ● Un prim antrenament al Stelei s-a făcut tot la lumina reflectoarelor, într-un decor feeric: pe un teren cu „iarbă" sintetică de culoare verde înconjurat de omniprezenta zăpadă; al doilea antrenament — în condițiii de joc (teren ud) ● Aducerea terenului de pe stadionul Olimpic la un nivel mai mult decît practicabil de joc a presupus eforturi serioase și a fost apreciată de gazde ca un triumf al dorinței lor de spectacol sportiv. Cu cîteva zile înainte avusese loc chiar un fel de „inaugurare" (cu destul tam-tam : orchestră, conferință de presă, prezența echipei din Lahti etc.) a modului în care se prezenta stadionul ● De fapt, în orice ocazie gazdele noastre ne întrebau zîmbind semnificativ (un amestec de mîndrie și... tristețe) ce părere avem despre teren. Răspundeam că bună ● Tristețea provenea din faptul că știau ei pe cine avantajează un astfel de teren ● O surpriză de ultimă oră (pentru cei neavizați) a constituit-o mingea cu care urma să se joace: complet albă, mult mai ușoară decît cele cu care se joacă la noi și acoperită cu o peliculă cauciucată. Imperfecțiunile (cîte au fost) ale jucătorilor noștri în controlul acestei mingi se datorează, fără a-i scuza inutil, și neobișnuinței cu ea ● Un martor nelipsit de la antrenamentele steliștilor era antrenorul național finlandez, Marti Kuusela — afabil, sociabil, cult. Alături de crainicul profesionist el avea să și comenteze acest meci, netransmis în direct, dar din care televiziunea finlandeză a prezentat în aceeași seară un rezumat de 60 min. ● În Finlanda, fotbalul „mare" este în curs de descoperire; oamenii privesc și așteaptă cu interes tot mai crescut evenimentele fotbalistice, numărul spectatorilor la acest meci fiind cel mai mare de cînd se joacă fotbal pe aceste meleaguri ● Întîlnirea o dețin la nivel de performanță, dar, mai ales, la un impresionant nivel de masă, schiul și atletismul: indiferent de vîrstă și sex, locuitorii capitalei finlandeze (cel puțin ei, în rest n-am văzut) au program zilnic de jogging sau de schi (înlocuit vara cu bi-cicl ismul) ● Echipa din Lahti a sosit în capitală doar cu o oră înainte de meci. Se spune că, din cauza vremii, s-ar fi antrenat numai în sală, neavînd posibilitatea unei repetiții generale pe terenul unde s-a disputat meciul ● Înfrîngerea echipei lor a fost primită de gazde în cel mai sportiv mod cu putință. S-au grăbit chiar să ne felicite și să ne ureze să nu ne picăm în semifinală cu... Juventus (la Göteborg, ne-au declarat cîțiva interlocutori de ocazie, ei ar fi ținut cu noi).

„Am crezut în calificare!"

— La mulți ani, tovarășe Jenei — ați împlinit zilele acestea 49 de ani, dacă știu eu bine...

— Da, pe 22 martie. Mulțumesc frumos de urare.

— Sînteți cam cărunt pentru vîrsta asta, mă iertați că v-o spun.

— Natura „s-a ocupat" de treaba asta, dar și fotbalul i-a ușurat misiunea ! Ultima dată, la aceste meciuri cu Lahti.

— Vă așteptați să fie așa greu ?

— În general, sînt realist : ca lucru — să dau indicații pe echipa mea și pe jocul pe care ea îl face, fără a neglija, desigur, punctele forte și slabe ale adversarilor. Dacă noi reușim „să dăm tonul" în teren și să subordonăm jocul adversarilor jocului nostru înseamnă că avem o echipă europeană.

— Și credeți, tovarășe Jenei, că prin Steaua '86 aveți — și avem cu toții, de fapt — o echipă europeană ?

— Sînt convins că da. Pe lîngă echipele de mare performanță din anii trecuți, Craiova și Dinamo, pe lîngă saltul calitativ făcut de echipa națională, acum se poate vorbi de o oră a Stelei, cum scria revista la care lucrați. Este rîndul acestei echimult. În situațiile de gol pe care echipa noastră și le creează și la valoarea jucătorilor noștri, ar fi nefiresc să prescriem de la antrenamente cînd să pui „latul" și cînd „spițul", în faze elementare de finalizare...

— Cîți ani de fotbal aveți, tovarășe Jenei ?

— Din 1955 pînă în 1970, jucător numai în divizia A, după care, pînă astăzi, cînd stăm de vorbă — antrenor.

— După peste trei decenii de activitate, ce profesiune de credință v-ați format în legătură cu fotbalul ?

— De a-l trata și a nu uita că trebuie să rămînă, ceea ce prin excelență este — un joc. Din păcate depășim adesea accepțiunea de astăzi a jocului, care presupune, în primul rînd, bucurie, plăcere, voie bună. Fotbalul a devenit o pîrghie care se poate bascula de la agonie la extaz și retur.

Mă străduiesc pe cît pot să-i determin pe jucătorii mei să joace cu zîmbetul pe buze. De la această deconectare poate începe spectacolul pe care-l căutăm și-l dorim cu toții.

— Ne calificăm în finală, tovarășe Jenei ?

— Șansele sînt deschise, în mod egal, ambelor echipe.

Mult succes la Bruxelles!

Dintre cele 3 posibilități, Göteborg, Barcelona și Anderlecht, sorții au ales-o, se știe, pe ultima. Adică nici Göteborg, care ne-ar fi plăcut, pentru că stilul nordic, în forță, dar și ușor naiv, ne convine (vezi Vejle și Kuusysi), nici Barcelona, pe care n-am fi dorit-o, gîndindu-ne că spaniolii (nu doar cei din teren!) vor face totul pentru a onora cu o echipă „de casă" finala de la Sevilla, ci Anderlecht. Altfel spus, varianta cea mai neutră, de mijloc, față de care n-aveam, practic, nici un sentiment, de parcă o superstiție (absurdă ca toate) ne-ar fi impins să credem că și de data aceasta, ca totdeauna în ultimii ani, „urna" nu ne va scoate în cale o echipă belgiană.

Dacă ne-a scos-o, să privim adevărul în ochi: Anderlecht Bruxelles e, prin palmaresul ei răsunător (18 titluri naționale, două victorii în Cupa cupelor, una în Cupa U.E.F.A. etc), una dintre cele mai reputate „cărți de vizită" din fotbalul european. O formație puternică? Fără îndoială, dar la ce ne puteam aștepta ? Într-o asemenea fază a competiției nu pătrund decît formații de calibru. Steaua, calificată după mai multe încercări decît Anderlecht (1—0 și 3—1 cu Omonia Nicosia, tur liber, 1—2 și 2—0 cu Bayern München), fiind firește una dintre ele. Redutabil, e drept, palmaresul belgienilor nu trebuie să ne sperie, căci ar însemna o eroare să confundăm ce-a fost cu ce e! Pînă simbătă, cînd Jenei va afla amănunte (urmărind meciul de campionat cu Bruges), să notăm că Anderlecht nu prea strălucește în ultimul timp, nici în campionat (deși a redevenit lider), nici pe plan internațional, comentatorii observînd că mai ales după venirea ca antrenor a lui Arie Haan, unul dintre celebrii „olandezi zburători" ai epocii lui Cruyff, „expresia violetilor (n.n. culorile tradiționale ale lui Anderlecht) pare îmbătrînită și matematizată".

Primul reproș e, de bună seamă, obiectiv, de vreme ce fanezul Olsen, de pildă, n-are decît cu cîteva luni mai puțin decît antrenorul Haan, care va împlini curînd 38 de ani! Dacă Scifo, „copilul teribil" al fotbalului belgian, e de seama lui Hagi, el fiind excepția care confirmă regula, majoritatea celorlalți jucători de referință ai lui Anderlecht au depășit 30 de ani: iugoslavul Peruzovici are 34, Vanderycken are 32, Vercauteren (căpitanul naționalei Belgiei) are 31 și așa mai departe. De aici, ca o consecință logică, explicația stilului „rece" al echipei, unul precis, temeinic, bazat pe o excelentă tehnicitate, dar cel mai adesea lipsit (scrie cronicarii) de explozie, de elementul surpriză.

Evident mai tînără, dar deținînd suficientă experiență competițională, Steaua e, pe lîngă Anderlecht, echipa care vine. Dacă Anderlechtul coboară (sau măcar stă pe loc, cu aceeași cotă), Steaua urcă, valoarea ei continentală fiind demonstrată și elogiată. Mai direct vorbind, în ciuda unui palmares mai sărac, campioana noastră deține, după orice calcul, posibilități de calificare în finală (pisc încă neatins de fotbalul românesc) absolut egale cu ale prestigioasei sale adversare.

Nu spunem că, lepădîndu-se de complexe, operațiune obligatorie, Steaua va obține calificarea. Dar spunem, cu mîna pe inimă, că ea o poate obține, dispunînd de toate virtuțile necesare unei asemenea performanțe de vîrf. Va fi greu la Bruxelles, pe stadionul lui Anderlecht (nu pe „Heyssel"), de acord, dar va fi posibil. Pentru a intra (ca obiectiv imediat) în mult rîvnita finală a C.C.E., jucătorii Stelei vor trebui, înainte chiar să arunce în joc toată dăruirea și toată energia de care sînt capabili (și sînt!), să creadă în șansa lor care, repetăm, nu-i cu nimic mai mică decît a lui Anderlecht !

Mult succes la Bruxelles ! Hai Steaua !

OVIDIU IOANIȚOAIA

să ajungem în semifinale, trebuia să trecem de această Kuusysi Lahti, indiferent de prejudecățile noastre despre valoarea și forța ei de joc. De calificarea noastră nu m-am îndoit, însă, nici o clipă. Am fost doar îngrijorat de aceste ratări antologice, prezentate mereu în jocurile echipei noastre.

— Chiar nu v-ați îndoit niciodată de obținerea calificării ?

— Însemna să fi fost pierdut de la început. Astfel de meciuri se cer abordate cu o mentalitate de învingător. Numai victoriile.

— Frumos spus, dar după primul meci speranța în victorie se cam înjumătățise.

— Dar n-am putut — și cred că nimeni nu poate — să reproșeze jucătorilor că în acel meci n-au dorit victoria și că n-au luptat cu ardoare ca să și-o aproprie. N-am reușit — și nu vreau să enumăr pentru care motive. Important a fost că și în condițiile acelui 0—0 obținut de finlandezi echipa noastră a avut încredere totală în obținerea victoriei, dovedind — prin această stare de spirit și, ulterior prin rezultatul din retur — că merită să fie în elita fotbalului european.

— Dar numai faptul că Steaua merita nu-i putea aduce, sigur, calificarea. Care au fost, pentru aceste meciuri problemele dv. de specialitate, să zic înaintea meciului retur, de plidă ?

— Principala mea problemă — și pentru orice meci — este să impun jocul echipei mele. Mă lupt să vorbim mai puțin de adversari și mai mult de noi, de jocul nostru. Prea mulți ani meciurile internaționale ale echipelor noastre au fost privite dinspre numele și faima (uneori, exagerată de noi înșine) ale adversarilor — în loc să avem curajul să ne impunem noi jocul nostru, să-i obligăm pe adversari să se raporteze la noi, și nu invers. În ceea ce mă privește, la Steaua încerc tocmai acest lucru — să dau indicații pe echipa mea și pe jocul pe care ea îl face, fără a neglija, desigur, punctele forte și slabe ale adversarilor. Dacă noi reușim „să dăm tonul" în teren și să subordonăm jocul adversarilor jocului nostru înseamnă că avem o echipă europeană.

— Și credeți, tovarășe Jenei, că prin Steaua '86 aveți — și avem cu toții, de fapt — o echipă europeană ?

— Sînt convins că da. Pe lîngă echipele de mare performanță din anii trecuți, Craiova și Dinamo, pe lîngă saltul calitativ făcut de echipa națională, acum se poate vorbi de o oră a Stelei, cum scria revista la care lucrați. Este rîndul acestei echipe să se străduiască să ducă mai departe și mai sus făclia rezultatelor de prestigiu obținute de fotbalul nostru în ultimii ani și care au la origine — trebuie s-o recunoaștem — trena impusă de echipa națională, noul suflu care s-a resimțit în activitatea ei și care ne obligă și pe noi, cei de la echipele de club, să muncim mai bine și mai eficient.

— Ați fi preferat alt adversar decît Anderlecht în semifinală ?

—La stadiul acesta al competiției nu poți avea vreo preferință. Indiferent de aparențe sau, să zicem, de palmaresul unei echipe sau altela perspectiva unei finale de cupă europeană generează în fiecare candidată resurse și energii specifice, independente de orice calcul anterior. În mod obiectiv, la acest stadiu nu se poate face o ierarhie a preferințelor.

— Rămînem, și pentru această semifinală, credincios ideii de a căuta ca Steaua să-și impună jocul, „să dea tonul" în teren cum ziceați dv. ?

— Este singura cale și singura orientare benefică pentru obținerea unei performanțe cu adevărat mari. A reușit să-ți impui jocul înseamnă să ai valoare, să ții seamă de toți factorii de joc, să faci o pregătire tehnico-tactică adecvată, bazată pe o pregătire fizică foarte bună și susținută de o pregătire morală corespunzătoare. Vedeți ce simplu este ?

— N-aș prea zice. Nemaigîndindu-mă la restul, numai problema finalizării ocaziilor de gol mi se pare ca singură, destul de de acută mai ales după aceste meciuri cu Lahti.

— Din asta cred că mi-a ieșit ceva perj albi...Discutînd foarte riguros, trebuie să spun că antrenorul poate aduce echipa, prin combinații și pregătire tehnoc-tactică anume, pînă în situații de finalizare. De acolo, din zona de finalizare (care, la noi a fos de 10, 8 și chiar 6 metri !) răspunderea aparține jucătorului. Decisive sînt aici stările lui psihice, capitol la care, nu-i așa ?, va trebui să insistăm mai mult. În situațiile de gol pe care echipa noastră și le creează și la valoarea jucătorilor noștri, ar fi nefiresc să prescriem de la antrenamente cînd să pui „latul" și cînd „spițul", în faze elementare de finalizare...

— Cîți ani de fotbal aveți, tovarășe Jenei ?

— Din 1955 pînă în 1970, jucător numai în divizia A, după care, pînă astăzi, cînd stăm de vorbă — antrenor.

— După peste trei decenii de activitate, ce profesiune de credință v-ați format în legătură cu fotbalul ?

— De a-l trata și a nu uita că trebuie să rămînă, ceea ce prin excelență este — un joc. Din păcate depășim adesea accepțiunea de astăzi a jocului, care presupune, în primul rînd, bucurie, plăcere, voie bună. Fotbalul a devenit o pîrghie care se poate bascula de la agonie la extaz și retur.

Mă străduiesc pe cît pot să-i determin pe jucătorii mei să joace cu zîmbetul pe buze. De la această deconectare poate începe spectacolul pe care-l căutăm și-l dorim cu toții.

— Ne calificăm în finală, tovarășe Jenei ?

— Șansele sînt deschise, în mod egal, ambelor echipe.

La răscruce de gînduri

Mai mult decît o politețe elementară ne obligă să dăm cuvîntul celor care sînt, de fapt, eroii și personajele acestei aventuri colective care este o campanie de calificare în fotbal și care, în cazul Stelei, continuă atît de frumos. Iată din gîndurile și din stările lor de spirit, așa cum se înfățișau ele în timpul zborului spre casă după victoria de la Helsinki — independente, deci, de numele și renumele adversarei din această semifinală.

TUDOREL STOICA (destins și, contrar obiceiului său în astfel de situații, dispus pentru dialog) : „Normal, cel mai bun a cîștigat. Știam că sînt băftoși și am vrut să nu pățim ca ceilalți eliminați de finlandezi, care au ratat mai mult ca noi. Am avut încredere în posibilitățile noastre, băieții au dat-o de rușit exemplar, iar calificarea răsplătește o muncă de cîțiva ani. Va fi greu în continuare. Așteptăm mai multă înțelegere de la spectatori, care trebuie să fie conștienți că noi sîntem primii care ne supărăm de nereușitele noastre. Subliniez meritele și marea dorință a tuturor, de la jucători la conducători, în atingerea unui obiectiv cît mai înalt. DUCKADAM (scurt, foarte scurt) : „Calificarea este muncită și meritată. Cel mai greu e să asiști neputincios la niște ratări incredibile. Dac-am ajuns pînă aici, sperăm să ajungem și mai departe sau, cel puțin, să facem o figură frumoasă". IOVAN (încă încruntat, parcă ar fi dat un autogol) : „Am avut convingerea că ne putem califica. Toți am avut poftă de joc. Indiferent cu cine pică în semifinală, mi-aș dori mult să jucăm finala ; orice jucător trăiește cu un astfel de gînd...". BUMBESCU(contrar aparențelor — băiat delicat și cu umor) : „Era păcat să ratăm calificarea cu o echipă mai slabă ca Honved. Cu Dinamo (eliminată de Göteborg) și cu Craiova (eliminată de Borussia) n-am ajuns în semifinalele C.C.E. dar acum am reușit această premieră personală. Sper să avem și noi acum șansa care ne-a lipsit și să ne calificăm în finală. Ar fi o performanță unică în fotbalul românesc". BELODEDICI (discret pînă la timiditate) : „Greu începe de-abia acum, cînd trebuie să arătăm adevărata valoare. Nu m-am gîndit c-aș fi cel mai tînăr finalist. Mă interesează să joc bine, să-mi fac datorin". BĂRBULESCU (expansiv, ușor polemic) : „Am fost același despre care s-a zis că nu sîntem în formă. Pot să afirm că la ora actuală Steaua este una dintre echipele care au ajuns la o valoare și o maturitate de calibru european. Am cîștigat demonstrînd că sîntem mai buni...Deocamdată, știți la ce meci mă gîndesc ? La cel cu F.C. Olt ; cel mai greu meci e cel care urmează" BALINT (jovial, complet relaxat) : „Cînd am plecat, părinții mi-au zis să nu gîndim și la ei, la iubitorii fotbalului, la speranțele care le-au pus în noi. Sînt fericit că le-am produs această bucurie a calificării. Sperăm s-ajungem și-n finală !". BOLONI (sobru, inflexibil, deranjat de la lectură) : „Sînt bucuros că am ajuns pînă aici dar ar fi mai bine să mai facem un pas. Să nu supralicităm nici această calificare, nici dificultatea semifinalei. Porțile nu se închid aici, și cred că Dinamo și Craiova au greșit tocmai considerînd că și-așa prezența în semifinale este o performanță pentru noi, nemaifiind cazul să forțez intrarea în finală". MAJEARU (afectat de cătări, autoexilat într-un colț) : „Toată lumea a ju-

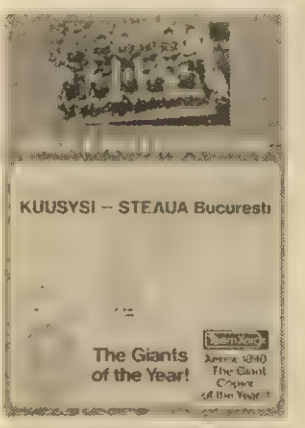

Afișul meciului Kunsysi — Steaua — avea în partea de sus fotografia echipei din Lahti, pe care, printr-un truc tipografic, am înlocuit-o cu cea a campioanei noastre ! Invățăminte cele cuvenite...

cat foarte bine, fiecare a încercat și a reușit să respecte indicațiile antrenorilor. A fost o calificare muncită, în care am sperat tot timpul. Acum, indiferent cu cine jucăm semifinala, am reușit să intrăm în inalta societate a fotbalului european. Aproape că nu contează cine ne va fi adversar". BĂLAN (simț al dialogului, mereu pe replică) : „Consider că oricine ne va fi adversară, experiența acumulată și valoarea de ansamblu a echipei noastre ne îndreptățesc să ne batem cu șanse pentru calificarea în finală". LĂCĂTUȘ (dezinvolt, cum îl e felul) : „După jocul nostru din ambele manșe, calificarea e meritată". PIȚURCĂ (abătut, cu gîndul la un adversar de care oricînd îi e frică : călătoria cu avionul) : „S-a încheiat un coșmar al ratărilor. Ne-am pregătit extrem de bine și echipa s-a ridicat aproape la valoarea ei. Acum sînt convins că ne relansăm și-n campionat, după un început cam neconvingător...Nu știu cum va fi în semifinală, dar vom lupta să jucăm la...Sevilla !"

OCTAVIAN ȘTIREANU

Noi speranțe pentru handbal

Mariana Țircă a marcat, duminică, 5 goluri, aducîndu-și o contribuție de seamă la victoria Științei Bacău în semifinalele C.C.E.

Fotografie de AUREL NEAGU ■

După „dușul rece" de la mondiale, handbalul nostru (masculin și feminin deopotrivă) pare decis să ne descrețească frunțile comportîndu-se excelent în cupele europene, în cadrul cărora au obținut, la sfîrșitul săptămînii trecute, victorii pe toată linia. Cea mai prețioasă e cea realizată, în deplasare, de Steaua, care a izbutit să întrecă, la Göteborg, pe I.K. Redbergslids în C.C.E. (m), cu 23—22. Reintrarea lui Stingă, după accidentarea de la mondiale, s-a dovedit salutară, el reușind să marcheze 7 goluri, care au dat siguranță și aripi unei echipe care, în general, s-a mobilizat exemplar, luînd astfel o serioasă opțiune pentru calificarea în semifinale. Nu altfel stau lucrurile cu H.C. Minaur Baia Mare. Întîlnind în Cupa cupelor (m) tot o formație suedeză, H.K. Drott Halmstadt, handbaliștii băimăreni, cu portarul Petran în zi foarte bună și cu Maricel Voinea „în mină" (9 goluri), și-au creat un avantaj de 8 goluri (scor final 26—18). Se pare însă că succesul a fost obținut cu destulă dificultate (oaspeții au avut 7—6 !), ceea ce-i obligă pe maramureșeni la tot atîta efort și concentrare în partida retur, programată (ca și cealaltă) duminică.

În sfîrșit, în C.C.E. la fete, Știința Bacău a dispus, acasă, la redutabila Buducnost Titograd (deținătoare a Cupei cupelor) : 30—23. Popa, Nițoiu și Țircă (în imaginea alăturată) au înscris cele mai multe goluri pentru Știința, care a oferit entuziastului public băcăuan un spectacol de calitate, dar care, cu mai multă atenție, ar fi putut să se detașeze și mai clar, avînd în ultimul minut 30—22 și mingea ! Oricum, izbînda campioanelor noastre (care vor susține returul în 6 aprilie) rămîne prețioasă, ea completînd un tablou dătător de speranțe.

La peluză

Stilul ca tactică

Am participat într-o sală fără nici un loc liber, cu trimbe de fum năvălind ori de cîte ori se deschidea ușa, la un meci de baschet între Dinamo și Steaua în care ultima echipă a învins la o diferență de trei puncte după cé a condus confortabil, după ce a fost condusă confortabil, după ce totul putea să fie răsturnat în ultimele secunde și n-a fost și după ce mai înainte asistasem, apucasem să asist la o repriză de baschet feminin între Universitatea Cluj-Napoca și Voința București : un spectacol care ar fi ținut cu respirația tăiată un stadion de vreo douăzeci de ori mai încăpător, o luptă sportivă de o neasemuită frumusețe despre care un ziar de a doua zi a însăilat două rînduri periferice, înaintea unui comentariu prin comparație destul de amplu despre meciul de fotbal Brazilia — Ungaria, iar telesportul a tratat cu și mai multă discreție evenimentul, neconsemnîndu-l nici înainte, nici după probele de schi alpin nu știu de unde. O mică și neprețuită bijuterie autohtonă a cărei descoperire a oferit privitorului bucuria ascunsă a inefabilului. O sărbătoare a sportului, unică în ultimul deceniu baschetbalistic irepetabilă, a cărei neînregistrare și neconsemnare pe măsura grandorii ei o trecem la pierderi, la acele fapte risipite în vreme ce nu încetăm să ne lamentăm de lipsa lor. Au învins clujencele despre care juniorul Mircea Cristescu afirmă că dacă ar fi nevoit să se pregătească după programul lor de antrenament, el s-ar lăsa de baschet, n-ar putea face față, ceea ce, desigur, nu este decît un mod băiețesc de a exprima o admirație și a face un compliment unor fete de talie europeană.

Asta la începutul săptămînii. La sfîrșitul ei, iubitorii de rarități și insolit s-au adunat pe stadionul din Giulești unde Dumitru a conferențiat despre rolul talentului în arta spectacolului fotbalistic. Am ales meciul din Grant și întrucît am fost sigur de victoria studenților bucureșteni pe stadionul lor din Regie. N-a fost așa, aflu dintr-un telecomentariu cu accente contrariante și de la martori oculari care se grăbesc să prevadă pericolul îngîmfării lui Hagi.

Rapidiștilor din țară le spun că echipa lor favorabilă nu e pregătită să joace un meci întreg, dar că au totuși motive de bucurie, motivele numindu-se Toader, Damaschin, mai ales Damaschin, Grigore, Bacoș, Rada, Goanță, Marinescu și desigur Dumitru în perspectiva revenirii lui Pușcaș. Ștefan Popa a încîntat, dar a jucat prea puțin. Pentru efortul cheltuit, Rapidul a meritat victoria la care și-a adus aportul și arbitrul Nește nesancționînd un fault asupra lui Klein și permițîndu-i lui Damaschin să marcheze un foarte frumos gol. Corvinul alături de Craiova, este cea mai frumoasă echipă din provincie, cu o clasă de joc indiscutabilă. Poli Timișoara a ajuns în sfîrșit pe locul cinci cu minus unu la adevăr. Ce să însemne asta ?... Buzăul, pe tobogan. Bacăul confirmă. Punctul smuls de A.S.A. la Buzău scoate în evidență noi semnificații ale victoriei Universității Craiova la Tg. Mureș, în etapa precedentă. Craiova egalează Sportul Studențesc la adevăr după egalul ei din Regie și ușurează misiunea Stelei în campionat. Dinamo urcă cu prudență. Și iată Piteștiul ! O echipă solidă, bine așezată în teren, despre care am vorbit nemeritat de puțin. Petrolul, învins, nu renunță la luptă. De aici în jos, orice este posibil.

Despre meciul cu Anderlecht ? Un meci cu scrîșnet de dinți între două echipe cu stil. Cîștigă cine reușește să-și impună punctul de vedere. Tactica e stilul.

NICOLAE CRISTACHE ■

Ultimii pași

La 23 decembrie în interviul său din „Le Figaro" campionul lumii declara : „Nici o revanșă !" comentînd că „în statutul F.I.D.E. nu este indicat că o revanșă trebuie să acorde campionul mondial." Și meciul-revanșă planificat să înceapă la data de 21 februarie nu are loc. Se pare că tradiția nu s-a schimbat : deși titlul de campion mondial depinde de jurisdicția Federației internaționale, pînă acum toți campionii lumii au dictat condițiile de desfășurare a meciurilor. Garri Kasparov refuza să joace invocînd faptul că pe parcursul a 14 luni l-a avut în față pe Anatoli Karpov împotriva căruia a susținut 72 partide în două meciuri și că nici un campion mondial nu și-a repus în joc titlul în mai puțin de un an de la cîștigarea lui. Cu toate acestea discuțiile despre revanșă au continuat. La 22 ianuarie actualul campion și ex-campionul au stat de vorbă. Conform declarației lui A. Karpov, totul s-a lămurit rapid în 30 de minute. Cei doi rivali au semnat un acord privind condițiile viitoarei lor întîlniri. Meciul-revanșă pentru titlul de campion mondial prevăzut de regulamentul din 1985 dat de F.I.D.E. va avea loc și va începe fie la sfîrșitul lunii iulie fie la începutul lui august. Super-finala, adică meciul dintre cîștigătorul finalei candidaților și excampionul lumii, va avea loc în februarie 1987, iar următorul meci pentru titlul suprem se va desfășura în august 1987. Garri Kasparov și Anatoli Karpov au stabilit că nici unul nu va angaja sau susține un meci cu învingătorul finalei candidaților pînă ce meciul-revanșă nu va avea loc. Învingătorul din meciul-revanșă garantează învinsului că nu va juca un meci cu finalistul candidaților la titlu pînă ce acesta nu va fi cîștigat meciul cu ex-campionul mondial.

Cei doi jucători aflați în vîrful piramidei mondiale și-au manifestat inițial dorința de-a susține noua lor dispută la Leningrad, urmînd ca după 1 aprilie să se stabilească locul definitiv și colectivul de arbitri. S-au deplasat apoi la sediul F.I.D.E. la Lucerna și au stat de vorbă și cu Florencio Campomanes, președintele Federației internaționale. S-a stabilit ca meciul să înceapă între 28 iulie și 4 august la... Londra, unde se vor juca primele 12 partide din cele 24 prevăzute, urmînd ca restul să se joace la Leningrad.

Deși meciul-revanșă nu este încă jucat se pune întrebarea cine va fi șalangerul actualei ediții a C.M. Finaliștii meciurilor candidaților A. Iusupov și A. Sokolov vor avea un cuvînt de spus. Șansele lui A. Iusupov sînt tot atît de mari ca și cele ale ex-campionului mondial de juniori, deși se pare că A. Sokolov debutează într-o competiție întotdeauna cu... dreptul precum arată statistica rezultatelor sale. Specialiștii (inclusiv antrenorii celor doi participanți la meciul-maraton) pronostichează că viitorul meci pentru titlu din august 1987 va fi jucat tot de cei doi K.

În competiția feminină lucrurile s-au limpezit. Aceasta și datorită faptului că regulamentul privind desfășurarea C.M. este altul decît cel din concursul bărbaților. Schimbările s-au făcut începînd cu ediția actuală. Turneul candidatelor desfășurat la Malmoe a desemnat prin învingătoare pe noua șalangeră la titlul mondial deținut de Maia Ciburdanidze. În turneul candidatelor Marta Litinskaia emisese reale pretenții la calificare prin execelentul său start. Speranța șahului european, suedeza Pia Cramling a jucat modest dovedind (la fel, desigur, ca la turneul internațional masculin de la Hastings, unde s-a clasat penultima) o slabă formă sportivă. Deocamdată pretențiile sale în competițiile feminine sînt mai mari decît rezultatele obținute. În ultimele runde ale puternicului turneu al candidatelor la titlul mondial Elena Ahmilovskaia a jucat cu mult calm și luciditate și s-a clasat pe locul întîi. Este cel mai bun rezultat din cariera marii maestre sovietice. Meciul pentru titlu va avea loc, probabil, la Tbilisi sau nu departe de aici, știut fiind faptul că atît campioana mondială cît și șalangera apară culorile clubului din localitate. Elena Ahmilovskaia a devenit gruzincă... prin căsătorie.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

Ciobănașul

Omul, mic de statură, plecat de spate, intră în birou cu pași timizi. Fața-i răvășită și mîinile îi tremură. Pare speriat și se uită cu frică la funcționarul care calm, dar cu o notă de curiozitate în privire, așteaptă să audă despre ce este vorba. Cu o voce care abia se aude, dă binețe și apoi intră în subiect. „Vă informez că am pățit un necaz mare, tovarășe inspector." „Îmi pare rău, dar despre ce-i vorba ? Vreo boală, deces în familie ?" „Nu, nu, bat în lemn, totul e în regulă". „Atunci, zic eu, necazul nu-i chiar așa de mare" răspunde inspectorul. Calmați-vă și luați loc. Văd că sînteți tare emoționat, frămîntat de ceva. Bineînțeles că vom face totul să vă ajutăm. De asta ne ocupăm, doar, cu asigurările. Domnișoara Gabriela ! Aduceți, vă rog, un imprimat pe care să-l completeze tovarășul". Omul întoarce hîrtia pe o parte și pe alta, își pune ochelarii și începe să citească textele rubricilor ce trebuie completate. Face acest lucru de cîteva ori, pentru ca, în final, să renunțe. „Nu înțeleg nimic. Sînt așa de zdruncinat, de întors în urma celor întîmplate, încît nu pot să mă concentrez deloc pentru a da un răspuns". „Nu-i nici o grabă, liniștiți-vă, puteți chiar să vă plimbați puțin, afară e plăcut, atmosfera de primăvară timpurie o să vă facă bine. Orășelul nostru nu-i poluat aproape de loc. Eu o să vă aștept. Se rezolvă lucrurile pînă la urmă, nu vă faceți griji".

„Totuși o să mărturisesc despre ce-i vorba. Sînt așa de emoționat, pentru că am trecut la un pas de moarte" „Cum așa ? Nu văd însă ce legătură are pățania dv. cu activitatea noastră, a asigurărilor, deși poate mă pripesc. Ar trebui, mai întîi, să aud povestea dv." „Nu-i poveste deloc, faptele sînt reale" sare omul, care și-a revenit, ca prin farmec, din starea de emoție în care se afla cu cîteva minute mai înainte. Funcționarul face o mină care ar vrea să însemne : „Mă rog, cum ziceți dv.".

„Mă aflam cu cumnatul meu în mașină. Mergeam acasă la el, s-o ducem pe sora mea la niște analize. Nu prea se simte bine în ultima vreme. Se pare că tot fierea e de vină. Fiecare din noi ne dădeam cu presupusul asupra diagnosticului, eram absorbiți de discuție. Motorul mergea bine, torcînd exact ca o pisică. Urcam în viteza a doua. În vîrful pantei era podul. Aveam cam 40—50 pe oră, cînd am ajuns pe el. Derapajul în care am intrat m-a luat prin surprindere. Nu mă așteptam la așa ceva, doar pînă atunci am rulat pe asfalt absolut uscat. Mi-am revenit totuși destul de repede. Mai pățisem așa ceva, nu era pentru prima oară. Am rotit volanul așa cum se practică, contra direcției în care derapam. Întîrziasem puțin manevra, deoarece n-am reușit să aduc mașina pe direcția inițială. M-a cuprins frica. Parcursesem de sute de ori traseul respectiv, doar mergeam aproape săptămînal, împreună cu soția, să o vedem pe sora mea și pe copii. Știam că imediat după pod, de fapt un fel de viaduct, urmează în partea stîngă a pajiștei, situată pe o pantă înclinată puternic, care se termina cu un perete argilos aproape vertical, și mă gîndeam cu groază că manevra mea bruscă de revenire poate schimba direcția autoturismului exact spre locul cel mai periculos. Așa s-a și întîmplat ! M-am trezit că mașina coboară din ce în ce mai repede. Fără să-mi spună nimic, cumnatul meu a deschis ușa și a sărit din mașină". Inspectorul ascultă uimit relatarea șoferului. „Și !, a exclamat el aproape strigînd, a pățit ceva ?". „Aș, de unde ! Asta știe să plonjeze. Doar în tinerețe a fost schior. Cîte trinte a luat el la viața lui ! Am constatat că nu pățise nimic abia în final. Parcă îmi ardea mie să văd ce s-a întîmplat cu el. De fapt, n-aveam nici cum. Eram concentrat la maximum să-mi salvez viața. În punctul acela înalt, situat cam la 800 de metri altitudine, iarba uscată din anul trecut era acoperită de un strat gros de promoroacă. Apăsarea mea pe frînă n-a avut nici un efect. Autoturismul nostru se transformase în sanie. A urmat apoi groapa. Am capotat aidoma unui avion care aterizează forțat pe un teren arat. Apoi am mai făcut, cred, vreo 2—3 tumbe. Cînd mașina, cu roțile în sus, s-a proptit în tufele de măcieș, care de fapt mi-au salvat viața împiedicînd mașina să cadă în ripa adîncă de 50 de metri, am rămas cîteva minute sub imperiul șocului teribil prin care trecusem. Nu-mi dădeam seama în ce măsură eram vătămat. Poziția era extrem de incomodă, eram prins între fotolii, volan și tabla înfundată a acoperișului mașinii. Simțeam dureri în zona pieptului și la genunchi. Șansa mea a fost că geamul din dreptul șoferului s-a putut deschide. Am ieșit din mașină tiriș. De la locul accidentului am venit direct la dv." „Mare minune că n-ați pățit nimic, nici măcar o ruptură la haină sau pantaloni. Arătați ca scos din cutie" „Mă luați și dv. peste picior, d-le inspector". Omul se dezbracă de pardesiu, apoi de haină și rămîne în cămașă. „Uitați-vă, cămașa descusută, mineca abia se ține". Se deschele la toți nasturii, și-și arată pieptul, pe care se zăresc într-adevăr cîteva vînătăi. Apoi își suflecă pantalonii pe care se observă cîteva dîre de praf. Genunchiul drept e și el puțin tumefiat. „Tovarășe inspector, eu is om serios, nu umblu cu prostii. Vă invit să veniți să vedeți mașina, o să vă convingeți. E vina mea că am avut noroc, că m-am născut a doua oară ? Puteam să vin la dv. într-un costum făcut ferfeniță. Ce nu se poate regiza la nevoie ? Adevărul e că hainele sînt de calitate foarte bună. Le port de cinci ani. Parcă-s de piele"

„Curios, tovarășe director, o mașină se transformă într-un balot de fier vechi, la fel ca acelea care se fac la presă înainte de expedierea lor la retopire și doi oameni ies din ea, bine mersi, cu hainele călcate frumos, parcă pregătiți pentru plimbarea de duminică pe corso." „Dar așa zisele leziuni cum se explică ?" „Păi schiorul, cică are o tehnică specială de a cădea în picioare, precum pisica". „Dar șoferul ?" „Asta se vede că și-a minjit pantalonii de praf, iar vînătăile de pe piept și la genunchi se observă de la o poștă că-s cam demult-!"

Convorbire interesantă între director și omul născut a doua oară. „Am văzut și eu mașina. Într-adevăr fereastra din dreptul șoferului e deschisă, dar prin ea dacă putea ieși un copil de cinci ani. Sînteți într-adevăr mic de statură, dar nici chiar așa". Omul se înfurie, devine insolent, țipă. „Adică tot eu să rămîn în pagubă. Am Casco. De ce am pățit ani de-a rîndul ? Și mai pretindeți că sînteți instituție serioasă. Am să reclam la București, peste tot. Mă duc pînă-n pînzele albe !..."

Verificările stabilesc că, pînă la un punct, regia n-a fost rea, mai departe însă cei doi s-au încurcat în propriile lor ițe.

Au neglijat niște detalii.

Cînd la marginea șoselei, după ce s-au asigurat că nu e nici un martor nedorit, au împins mașina pe panta abruptă, fără prea mari eforturi, privind cu satisfacție cum viteza autoturismului crește văzînd cu ochii, un ciobănaș, copil de 14—15 ani, s-a apropiat de cei doi bărbați. oamenii în cauză au rămas uimiți. „Ei drăcia dracului, de unde mai apăru și ăsta ?" Nemulțumit. enervat, șoferul îl ia la rost : „Ce vrei mă, ia cară-te de aci" „Nu vă supărați, nene, vroiam să vă întreb ceva" „Zi mai repede și lasă-ne în pace" „Păi, mă întreb și eu, de ce ați aruncat în ripă bunătate de mașină. Tudor de mult vrea să cumpere o mașină de ocazie. Tot ați fi luat ceva pe ea. Dar așa !". Cumnatul își dă seama că puștiul trebuie luat cu binișorul. „Ia vino la mine, puștiulică. Ai aici două sute. Uită tot ce-ai văzut și dacă te întreabă cineva ceva, spui că erai la stînă și nu știi nimic". Ciobănașul se uită bănuitor spre cei doi, se întoarce cu fața spre satul ale cărui case se zăresc prin ceața ușoară și înainte de a lua-o la fugă strigă în direcția celor doi bărbați : „N-am să uit nimic și nici de banii voștri n-am nevoie".

„De ce-am fugit ? Păi mi-a fost frică. Dacă au aruncat ei în ripă bunătatea de mașină și nu le-a fost milă, era să le fie milă de mine ! Bine că ați venit dv. aici. Noi, eu cu nea Tudor care mă crește, căci tata mi-a murit, tocmai ne pregăteam să vă facem o vizită. Și lui i s-a părut tare curioasă tărășenia asta".

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (IV)

Zonele denuclearizate

Asupra dezarmării — și cu deosebire, se-nțelege, asupra dezarmării nucleare — s-au purtat și se poartă discuții, au loc dezbateri în mai multe foruri internaționale și la întîlniri bilaterale. Despre aceste negocieri am scris de mai multe ori și vom mai reveni pentru a analiza stadiul desfășurării lor. Important este însă ca faza discuțiilor să fie depășită, să se treacă de la vorbă la faptă, inițiindu-se un proces efectiv de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Dar cum se poate declanșa un asemenea proces? Ideal ar fi ca el să se realizeze printr-un acord general de interzicere a armelor nucleare, a celorlalte arme de distrugere în masă, sumele economisite urmînd să fie reorientate în scopuri pașnice, pentru dezvoltare, pentru îmbunătățirea traiului tuturor locuitorilor Terrei, mai ales al acelora din regiunile rămase în urmă. Însă această cale, complexă și delicată datorită numeroaselor angajamente pe care le presupune, s-a dovedit — tocmai din această cauză —, deocamdată, dificilă (ceea ce nu înseamnă că, în timp, nu va deveni operantă). Iată de ce, pînă cînd se va putea încheia un acord general, se iau în considerație și se înfăptuiesc măsuri parțiale, tranzitorii: crearea de zone de pace și de colaborare, eliminarea riscurilor de război, de distrugere din diferite regiuni prin interzicerea accesului în ele al armelor nucleare, al armelor chimice, al altor mijloace cu forță colosală de distrugere.

Ce s-a făcut pînă în prezent? După cum este cunoscut, la 1 decembrie 1959 s-a semnat Tratatul de la Washington privind Antarctica, în care se stipula denuclearizarea continentului de la antipozi. A urmat, la 14 februarie 1967, Tratatul de la Tlatelolco privind denuclearizarea Americii Latine. Componente ale aceluiași proces sînt și Tratatul cu privire la principiile care guvernează activitățile statelor în materie de explorare și de utilizare ale spațiului cosmic, inclusiv ale Lunii și ale altor corpuri cerești (1967), Tratatul de neproliferare a armelor nucleare (1970) și Tratatul privind interzicerea amplasării de arme nucleare pe fundul mărilor și al oceanelor. În sfîrșit, la 7 august 1985 a fost semnat Tratatul de la Rarotonga privind denuclearizarea Pacificului de sud.

Și în privința zonelor denuclearizate România se află printre deschizătorii de drumuri. Încă de acum aproape trei decenii, țara noastră a propus transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare, propunere mereu reluată și îmbogățită și care se regăsește și în Declarația-Apel româno-bulgară din decembrie 1985 cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice. Balcanii zonă a păcii, a colaborării și a bunei vecinătăți, liberă de arme nucleare și de arme chimice, de baze și de trupe străine constituie unul din obiectivele de bază vizat de România prin repetatele ei propuneri și demersuri concrete, prin eforturi susținute, obiectiv ce constituie o latură însemnată a politicii externe românești. În același timp, țara noastră și-a afirmat constant sprijinul pentru crearea de zone similare și în alte regiuni ale continentului, ale globului, considerînd că în acest proces trebuie să se încadreze și retragerea armelor atomice, a rachetelor purtătoare din zonele unde au fost pînă acum instalate.

Pusă deja în practică, după cum s-a văzut, în mai multe locuri, realizabilă deci și în alte părți ale lumii, ideea zonelor denuclearizate este menită, prin scoaterea pas cu pas de sub amenințarea distrugerii nucleare a unor teritorii vaste, să aducă o contribuție substanțială la înfăptuirea, în final, a dezarmării generale și totale.

ION D. GOIA

Tehnofili și tehnofobi (II)

Tehnofili contra tehnofobi? Toffler, cel puțin, așa crede. El enunță în prealabil niște axiome. De fapt, denunță cîteva erori de interpretare. Primul sofism, de altfel larg răspîndit în rîndul oamenilor de știință, pus la zid: tehnologia determină viitorul. Ar fi aici sigla unui timp trecut, al doilea val, neputincios în ambiția sa de a se răsfrînge și prelungi în trăirile valului următor. Un alt sofism mecanicist contrazis: a privi avansurile tehnologice și științifice izolate între ele. Mai degrabă, acestea se întăresc reciproc, se autoaccelerează. În sfîrșit, ultima țintă a seriei de trei: părerea că doar marile investiții pot atrage după sine mari rezultate.

Tehnofilii gîndesc că în tehnologie se găsește cheia tuturor lucrurilor. Tehnofobil, în schimb, detestă tot ce a apărut pe lume de cîteva veacuri încoace. Războiul celor două roze se derulează astfel. În tranșee stau deoparte investitorii, oamenii de afaceri, tehnocrații preocupați de avansul tehnologic. De cealaltă, apărătorii mediului ambiant, politicienii radicali care văd roșu la auzirea cuvîntului tehnologie. Ei trăiesc încă pe banchizele celui de-al doilea val, cu industrii mari, fastuoase, costisitoare, centralizate, masive. Procesele tehnologice se diversifică și multiplică în ritmuri ridicate. Tehnologiile de pe terasele celui de-al doilea val se pretau la centralism. Prin contrast, micile computere personale, rețelele de comunicare locale, magnetoscoapele, televiziunea prin cablu, mașinile de copiat avantajează diversitatea și descentralizarea.

Și, urmărind această logică, era clar că vom ajunge în punctul unde ne întîlnim cu Toffler cel știut de noi și cu termenii ce-i sînt dragi. Revoluția industrială a creat societăți bazate pe producția de masă, pe consumul de masă, pe educația de masă, pe divertismentul de masă, pe mișcările politice de masă. Termenul societate de masă circumscrie societatea marilor fabrici. Acum se produce demasificarea. Masele se diversează în grupe din ce în ce mai mici și tot mai variate.

De pe această poziție, cîștigată, avansăm către marginile veacului și dincolo de ele.

NEAGU UDROIU

Specialiștii afirmă că este imposibil. Și, totuși, se întîmplă! Agențiile de presă, ziarele occidentale avertizează: un nou gen de criminalitate, legată de cea mai recentă cucerire a științei și tehnicii — computerul a apărut pe scenă. Și nu numai atît, această stranie formă de delincvență la amploare. Recent agenția DPA informa că Universitatea Cornell din New York a capitulat în fața knacker-ilor americani și hacker-ilor vest-germani, care au reușit să pătrundă în sistemul ei de computere. Acești „spărgători" moderni, a anunțat un purtător de cuvînt al universității respective, au reușit să perturbe în asemenea măsură activitatea de informatică încît centrul de calcul de la Cornell a fost deconectat definitiv din rețeaua de legături cu organismele similare din alte universități ale lumii occidentale. Prin canalele acestui punct de legături electronice, hackerii reușiseră să pătrundă mai ales în centrele de calcul ale instalațiilor de cercetări nucleare din SUA, Japonia, Canada și în Europa occidentală. Acest punct de legătură al universității permitea organizarea unor teleconferințe între centrele științifice ale lumii occidentale de la Tel Aviv pînă la Toronto, de la Dallas pînă la Bonn, de la Madrid la Drontheim. Participanții puteau schimba informații și purta dialoguri pe display. „Spărgătorii" au reușit să se conecteze la această rețea și să poarte dialoguri între ei. După informațiile furnizate de experții în prelucrarea datelor din Braunschweig și Hannovra, au fost identificate chiar și o serie de sabotaje în programele computerelor. O țintă favorită a „spărgătorilor" a fost computerul de la „Fermilab", un mare institut de cercetări situat la sud-vest de Chicago. Au fost identificate „pătrunderi" ilicite și la laboratorul nuclear Meso Facility din Vancouver (Canada), la centrul de accelerare a particulelor de la Stanford (California), precum și la Centrul european de cercetări CERN de la Geneva. Cel mai activ hacker și-a luat porecla de Zombie. Experții de la „Fermilab" au de furcă de asemenea, cu „Captain Hagbard", „Frimp" sau „Nighthawk" (Șoimul de noapte). La Hamburg există chiar și un club al celor ce provoacă haosul computerelor, „Chaos Computer Club". Un purtător de cuvînt al acestui club a condamnat însă practicile „spărgătorilor": „Acești hackeri, care aduc prejudicii rețelelor de date internaționale, pun în pericol schimbul liber de date". Un expert în computere de la „Fermilab", Greg Chartrand, a fost de acord, într-un recent interviu, că hackerii provoacă pagube programelor computerelor numai din neștiință, nu în mod intenționat. El a avertizat, însă că, deși „spărgătorii" au avut inițial intenția de a folosi rețeaua de la Cornell numai pentru a se amuza, ei ajunseseră pe punctul de a reuși să aibă acces la sistemul de computere „Arpanet", inclusiv la partea militară a acestuia, prin care comunică comandamentele unităților de bombardiere strategice din S.U.A., N.A.S.A., sau Statul Major al forțelor S.U.A. staționate în R.F.G. Și cine poate prevedea consecințele unui asemenea joc cu focul? O posibilă variantă în acest sens a fost imaginată în filmul american „Wargame", avînd ca subiect declanșarea accidentală de către un grup de tineri hackeri a unei conflagrații nucleare, tocmai prin „jocul" cu computerele prin care reușiseră să intre într-o rețea militară, dînd o falsă alarmă. Sînt știri alarmante care relevă periculozitatea imenselor arsenale existente la ora actuală pe glob. Orice reducere a lor ar însemna o mai mare securitate, diminuarea riscului unei greșeli fatale. Se impune cu stringență acest lucru, mai ales cînd în fața munților de praf de pușcă copiii se joacă cu chibritele!

ROMEO NADAȘAN

Jocul cu focul

Români globtroteri

Cărți cu privire la deplasările românilor pe meridianele globului s-au mai scris, începînd cu aceea, clasică, a lui Nicolae Iorga „Românii în străinătate de-a lungul timpului" și terminînd cu volume apărute cu totul recent. Se simțea însă lipsa unei scrieri sistematice, a unui dicționar al acestor călători. Este ceea ce ne-a dat Valentin Borda prin lucrarea sa „Călători și exploratori români" apărută nu de mult la Editura Sport-Turism.

Accepțiunea, în această carte, a noțiunilor de „călător" și de „explorator" este destul de largă. După cum arată chiar autorul, dicționarul său nominalizează personalități care, călătorind, și-au subordonat gestul lucrului în folosul patriei. Criteriul de bază al selecției — foarte severe, de altfel — a fost, prin urmare, existența unei finalități în profitul obștii de origine a călătorului: lupta pentru interesele naționale, realizarea unei opere de artă, reprezentarea țării în areopagul științelor și al culturii universale, redactarea unor memoriale de călătorie etc. S-a avut, de asemenea, în vedere prioritatea în spațiu și în timp a deplasării românilor pe Terra, semnificația politică, științifică ori literară a călătoriilor, neobișnuitul unor astfel de experiențe.

Între cele 215 personalități cărora Valentin Borda le-a consacrat substanțiale articole în corpul lucrării (alte 208 au fost amintite în postfață) se numără — peste tot e vorba numai de persoane cu opera încheiată, care nu mai erau în viață în momentul tipăririi dicționarului — mari exploratori și călători, geografi, geologi, scriitori, artiști și critici de artă, oameni politici, economiști, istorici, medici, profesori, precum și reprezentanți de frunte ai mișcării turistice românești, care au voiajat atît pe meleagurile patriei, cît și pe alte întinderi ale planetei. Iată cîteva nume (în ordinea alfabetică din lucrare): Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Martha Bibescu, Dimitrie Cantemir, George Călinescu, Petru Cercel, Timotei Cipariu, Ion Codru Drăgușanu, Nicolae Coculescu, Bucura Dumbravă, Nicolae Dunca, Elena Ghica, Ion Ghica, Octavian Goga, Dimitrie Gusti, Vasile Lucaciu, Petru Maior, Titu Maiorescu, Ion-Inocențiu Micu-Klein, Nicolae Milescu Spătarul, Vasile Pârvan, C. Pruncu, Emil Racoviță, Gheorghe Șincai, Gheorghe Ștefan, Mihai Tican Rumano, Nicolae Titulescu, Elena Văcărescu, Alexandru Xenopol.

De o ținută științifică fără cusur, tipărită în excelente condiții grafice, „Călători și exploratori români" a lui Valentin Borda, rod al unor eforturi îndelungate și migăloase, este o lucrare de informare autorizată, destinată atît specialiștilor, cît și unor cercuri largi de cititori.

ION D. GOIA

La izvoarele energiei

Cu toate că extragerea din gunoaie a deșeurilor reutilizabile pe scară industrială se practică de multă vreme, cel puțin de la începutul secolului nostru, pînă în anii din urmă folosirea gunoaielor stîrnea un fel de jenă, o anumită reținere, fiind considerată un semn al sărăciei. Criza energetică a pus însă capăt oricărei reticențe, a anulat orice prejudecăți. Astăzi în lume, și cu deosebire în țările dezvoltate, gunoaiele sînt folosite pe scară tot mai largă, tendința fiind spre utilizarea integrală. Evident, în primul rînd în scopuri energetice — pentru obținerea de petrol sintetic și drept combustibil. Această din urmă întrebuințare este cea mai răspîndită. Astfel, după cum scrie revista londoneză „New Scientist", în capitala britanică funcționează o centrală unde se ard anual 1 300 de tone de deșeuri industriale și casnice, producîndu-se energie electrică pentru obținerea căreia ar fi trebuit să se cheltuiască 4,5 milioane de lire sterline. Specialiștii au calculat că într-un oraș cu o populație de 500 000 de locuitori se string anual peste 150 000 de tone de gunoi, iar dacă numai două treimi din această cantitate s-ar folosi pentru încălzire, prin ardere, s-ar putea obține un milion de gigacalorii, care ar acoperi 10 la sută din necesitățile de energie ale orașului respectiv. Venitul unei astfel de centrale s-ar ridica la 1.5 milioane de lire sterline pe an. În altă țară dezvoltată, în Statele Unite, a fost realizat un tip de instalație capabilă să ardă 140 de tone de gunoi pe zi, producînd în acest timp energie electrică cu o putere de 0,7 megawați și abur industrial la o temperatură de 186 de grade Celsius. O instalație asemănătoare se construiește acum în Anglia; aceasta va arde zilnic 120 de tone de gunoi și va produce în acest interval de timp energie electrică cu o putere de 1,75 megawați, ceea ce reprezintă o economie anuală de circa 5 000 de tone de combustibil lichid.

Cum se procedează? Revista amintită arată că, înainte de toate, gunoiul se usucă pînă ajunge la o umiditate de numai 10—15 la sută. În continuare, se înlătură din el tot ceea ce ar putea deteriora utilajele de producție și se toacă la dimensiuni de 5—20 centimetri. În etapa finală a sortării are loc o trieră prin curent de aer și prin magneți a masei astfel obținute, pentru separarea unora de altele a principalelor ei componente: hîrtie, material plastic, metal, sticlă, zgură. Partea alcătuită din hîrtie, plastic și alte substanțe fibroase se macină din nou și poate fi folosită ca atare drept combustibil. Dacă în zona unde se montează instalația nu există cerere de energie electrică și de abur, gunoiul poate fi prelucrat în stare uscată, în granule, cărora uneori li se adaugă deșeuri petroliere lichide (în Anglia deja funcționează patru uzine de combustibil solid granulat obținut din gunoaie). Forța calorică a acestui combustibil este destul de ridicată, egală cu 50 la sută din cea a cărbunelui. De altfel, granulele obținute din prelucrarea gunoiului pot fi utilizate și în amestec cu cărbunele. Și astfel în contextul dificultăților energetice și de altă natură din ultimii ani, resturile menajere se instalează temeinic la izvoarele energiei.

ION CODRU

Mirări

Natura este cea care oferă mereu motive de uimire chiar și celor care au trăit destul de mult ca să se mai mire de ceva. Bătrînii pescari ce trăiesc în zona golfului italian Policastro s-au alăturat numerosilor curioși adunați pe plaja „Ulivetto" datorită prezenței pe plajă a unei caracatițe uriașe ale cărei tentacule depășeau lungimea de zece metri. Ei au afirmat că nu au mai văzut în regiune o caracatiță atît de mare.

Florența, oraș al păcii

După Atena, Florența este orașul care a fost desemnat de către Consiliul ministerial al CEE să fie, în anul 1986, „capitala culturii vest-europene". În acest cadru vor fi organizate numeroase manifestări cultural-artistice între care un loc de frunte îl vor ocupa cele dedicate împlinirii a 60 de ani de la nașterea lui Donatello. Deasemenea, se mai pot cita: festivalul liric de renume internațional „Mai muzical la Florența", sau ciclul de conferințe legate de viitorul astronomiei, susținut în localitatea La Colle di Arcetri (lîngă Florența), unde se află casa natală a lui Galileo Galilei. Massimo Bogianchino, primarul orașului, referindu-se la această hotărîre arată că, timp de un an, Florența va fi „un tărîm al păcii, deschis oricărui continent sau popor".

ACCENTE ÎN LUME

„La Lollo" din nou pe platou

După o absență de 14 ani, Gina Lollobrigida, sau La Lollo, în vîrstă acum de 58 de ani, revine pe platourile de filmare. Actrița, superstițioasă, se ferește să vorbească prea mult despre noul film însă a precizat că, „în sfîrșit a găsit rolul potrivit pentru o revenire dătătoare de speranțe".

Puterea aspirinei

Se pare că „banala" aspirină va veni în ajutorul celor care, din păcate, zic adesea „săraca inima me". După părerea unor experți americani o tabletă de aspirină luată zilnic reduce cu 20 la sută riscul de infarct și constituie un mijloc pentru tratarea cu succes a stenocardiei. Încă nu se știe precis dacă aspirina preîntîmpină apariția unor maladii cardiace la oamenii sănătoși, însă mulți medici iau cîte o aspirină pe zi în scop profilactic.

ELENA GRECESCU

Un profesor timişorean ne invită la o dezbatere despre:

COPIII ŞI STRADA

Problema accidentelor de circulaţie în rîndul copiilor rămîne una actuală pe plan mondial. La noi, unde există o preocupare permanentă pentru evitarea lor, unde se fac o intensă educaţie şi profilaxie în acest sens (de către miliţie, de către şcoli, de către organizaţiile de pionieri etc.), situaţia este incomparabil mai bună, dar problema, ca să zicem aşa, continuă să existe. Din acest considerent, socotim că nu e lipsită de interes intervenţia care urmează, aparţinînd unui distins cadru universitar timişorean, profesorul doctor Ignat Florian Bociort. Fără a ne pronunţa asupra utilităţii imediate a metodelor propuse de colaboratorul nostru, apreciem drept binevenită o asemenea luare de poziţie, înfăţişînd-o organelor cu responsabilităţi în domeniul circulaţiei rutiere şi firesc, celor direct interesaţi, copiilor şi părinţilor.

AUTOMOBILUL, ACCIDENTELE DE CIRCULAŢIE ŞI NEATENŢIILE COPIILOR

Organizaţia Mondială a Sănătăţii constată că automobilul ucide mai mulţi oameni decît bolile cardiovasculare sau cancerul. În medie, traficul rutier a omorît în fiecare an al acestui secol, pe întregul glob, 250 de mii de oameni, iar rata mortalităţii este în creştere[1]). Pînă în anul 2 000 vor fi murit asadar în secolul nostru 25 de milioane de oameni, mai ales tineri, în accidente de circulaţie, iar circa 150 de milioane vor rămîne cu diferite infirmităţi şi sindroame.

Pentru prevenirea accidentelor îşi concentrează eforturile lucrătorii din Inspecţia Auto, părinţii, şcolile, conducătorii auto, pietonii, opinia publică, presa, radioul. Legi, măsuri severe, articole, conferinţe, reportaje, panouri cu imagini tragice etc. Dacă, totuşi, numărul accidentelor creşte, datorită intensificării traficului, depăşirii „cenzurii psihologice" a contemporanului nostru şi multor alte cauze, cunoscute în fenomenologia accidentului rutier, înseamnă că problema trebuie regîndită, din etapă în etapă, şi **trebuie adoptate măsuri care să ateste iubirea noastră deplină pentru om şi refuzul a ceea ce, treptat, a devenit pentru unii fetişul maşinii şi al vitezei.**

Articolul, **Clipa de neatenţie** („Sănătatea", nr. 11/ 1985), arăta că, în 1984 la un singur spital din Bucureşti au fost înregistrate 465 de accidente de circulaţie în rîndul copiilor, majoritatea băieţi (66%), cei între 5—14 ani reprezentînd 83%. Dragostea noastră pentru copii, politica noastră demografică, umanismul concepţiei noastre de viaţă nu îngăduie să capitulăm în faţa acestui flagel modern.

SÎNT VINOVAŢI COPIII?

Îndurerat de tragedia atîtor copii, a căror „reparare" trebuie încercată uneori „bucăţică cu bucăţică", un medic afirma în articolul amintit: „În majoritatea cazurilor, aceştia au fost de vină. Sînt zburdalnici. Nu e rău, însă ţîşnesc în stradă cînd nici nu te aştepţi. După o minge, după prietenul cu care se joacă...", iar un alt medic concluzionează: „nu sînt suficient de educaţi în această privinţă".

Desigur, există copii de vîrstă şcolară vinovaţi de asemenea accidente: se agaţă în spatele vehiculelor, sar din mers, se urcă ciorchine pe scări după ce vehiculul a plecat, ba s-a văzut cazul cînd un copil, ca să pună în dificultate pe şofer, „face pe nebunul" şi se postează în calea maşinii. Ei sînt, evident, needucaţi. Dar nu atari situaţii sînt în discuţie acum, ci „clipa de neatenţie", cu urmări tragice, a copiilor zburdalnici şi a părinţilor cu copii de vîrstă preşcolară (unul avea un an şi 11 luni altul — trei ani etc.).

Ca filolog, poate nu aş fi persoana cea mai indicată pentru a pleda în faţa unor medici dreptul suveran al copiilor de toate vîrstele la joacă şi la zburdălnicie. Transcriu însă pentru cititori o recentă indicaţie medicală la îndemînă: „În procesul de creştere şi, ulterior, de menţinere a vitalităţii organismului şi a bunei funcţionări a tuturor părţilor lui, mişcarea joacă un rol de seamă. **Lipsa mişcării în copilărie, de exemplu, este de-a dreptul chinuitoare** (s.n.); şi atunci, ca şi mai tîrziu, duce la tulburări de dezvoltare, la o insuficientă funcţionare a diferitelor organe, la o rezistenţă scăzută faţă de agresiunea bolilor"[2]). Copiii trebuie aşadar să se joace, să alerge, să zburde, să strige cît vor, iar îngrădirile pe care le punem acestei tendinţe firesti trebuie privite cu toată grija, trebuie supuse ele însele unor îngrădiri pînă la limita anumitor considerente strict necesare şi inevitabile. Cum stau însă lucrurile **de facto** privitoare la dreptul copiilor la alergare şi joacă în aer liber? În articolul **Clipa de neatenţie**, o mamă al cărei copil a fost accidentat de o maşină pe o **alee între două blocuri** (!), **spunea**: „Nu au unde să se joace", la care autorul articolului replică: „Chiar real, **aceasta nu e un motiv suficient pentru a justifica expunerea copiilor la accidente**" — ceea ce, de fapt, înseamnă a eluda unul din aspectele fundamentale ale problemei. Vom reveni asupra lui. Deocamdată, urmărind chiar din faţa casei bucuria copiilor ieşiţi la aer, lumină şi mişcare, vom aminti că au loc adesea certuri între vecini pentru că copiii scapă mîngea pe un strat de legume sau pe iarba verde a unui vecin; şedinţele locatarilor multor blocuri se transformă în tribunale care judecă, cu vehemenţă şi invective, pe cei mai mici locatari pentru că „aleargă ca nişte zănateci", se joacă pe culoare şi pe scări, nu respectă liniştea bătrînilor etc.; jocul pe alei, pe zonele verzi dintre blocuri este interzis prin hotărîri ale Consiliilor Populare; străzile şi, precum se vede, chiar aleile sînt exclusiv ale maşinilor. În felul acesta, mai ales acum după ce toate spaţiile libere s-au transformat în grădini, copiii sînt alungaţi de pretutindeni, adeseori cu vorbe grele, ca şi cum n-ar trebui toleraţi în propriul cartier. Ei privesc neputincioşi sau reacţionează cum pot la această neînţelegere pentru ei, deşi nu-i pot aprecia dimensiunile. Nu vor renunţa, firesc, la mişcare, cum nu pot renunţa la hrană, şi nu vor ezita să se joace pe aleile dintre blocuri sau pe străzi. Pentru a evita fie accidentele, fie certurile, multi părinţi, foarte ocupaţi, îşi închid copiii în locuinţă, ceea ce nici pe departe nu înseamnă excluderea primejdiilor.

CÎTE TERENURI DE SPORT PENTRU COPII EXISTĂ ÎN ORAŞUL DUMNEAVOASTRĂ?

Citim în **Ghidul pionierului**, recent elaborat, în condiţii excepţionale de Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor: „În alegerea terenurilor de joacă (...) se va urmări de fiecare dată ca ele să fie pe cît posibil îngrădite şi, în mod obligatoriu, la distanţă suficient de mare de orice drum public". Asemenea îndemnuri înţelepte se dau în toate articolele, conferinţele sau lecţiile pe tema accidentelor rutiere, dar ele par a spune că esenţa problemei se reduce la evitarea părţii carosabile a drumurilor publice şi chiar a vecinătăţii lor: Îţi vine să te întrebi dacă există copii atît de „needucaţi" sau de iraţionali încît să lase în stînga terenul „special amenajat", îngrădit etc. şi să aleagă pentru joacă, în dreapta, locuri expuse primejdiilor. Am făcut o mică anchetă între studenţii timişoreni proveniţi din oraşe şi municipii pe tema: cîte şi ce fel de terenuri de joacă şi sport pentru copii există în oraşul copilăriei dumneavoastră? Concluzia: cu excepţia celor improvizate, **există cel mult** două-trei terenuri: „minifotbal, tenis şi baschet, în oraşe cu 200—300 de mii de locuitori. Mai există cîte un teren în curtea multor şcoli. Două Consilii Populare pe care le-am contactat, pentru verificare, mi-au confirmat datele anchetei, menţionînd că detaliile de sistematizare nu prevăd terenuri de sport decît într-o măsură cu totul insuficientă. **Există** terenuri de sport, în special de tenis, dar ele aparţin, de regulă, unor întreprinderi şi le pot vizita, cu taxă de intrare, doar cei cu carte de membru, **mai ales adulţi.** Pentru copiii mici există puncte cu balansoare, scrinciob, carusele. Dar ce oferim copiilor de 10—14 ani, în rîndul cărora se înregistrează multe accidente? Ei au „consumat" distracţiile preşcolarilor. În nomenclatura sportului există atîtea forme, unele tradiţionale, practicate odinioară chiar de bărbaţi şi de femei în satele noastre. Multe dintre ele nu comportă cheltuieli, altele ar putea fi amenajate prin munca voluntară a tinerilor — elevi, muncitori, studenţi. Terenurile pentru sportul de performanţă sînt ţinute, firesc, sub lacăt, dar să nu uităm că cel mai important lucru pentru performanţă este sportul de masă. Jocul cu mingea, în cele mai diferite forme, joc practicat cu plăcere, spun istoricii, chiar de un general atît de serios ca Iulius Caesar, **trebuie să fie larg accesibil tineretului nostru,** fapt de pe specifică lumii moderne. De cînd lumea orice părinţi nedenaturaţi şi-au ocrotit copiii, iubirea lor a atins cote maxime, iar dacă victimele în rîndurile copiilor au crescut atît de mult faţă de cele de odinioară, cu toate că mediul rural, de exemplu, expunea copiii la mai multe accidente decît este sau ar trebui să fie cazul în mediul urban modern, înseamnă că nu este realist să reclamăm o supraveghere care depăşeşte ceea ce este omeneşte posibil. Există şi părinţi vinovaţi de nepăsare faţă de sănătatea şi destinul copiilor lor, dar, precum se înţelege, nu aceştia intră în discuţie în cazul de faţă.

Avertismentul dat părinţilor ar putea fi privit ca o măsură eficientă dacă ei, avînd în familie membri ce ar putea supraveghea copiii, îi lasă pe aceştia nesupravegheaţi, şi avînd suficiente locuri îngrădite unde copiii se pot juca în siguranţă, i-ar lăsa, din superficialitate şi nepăsare, în locuri interzise jocului. Dar în absenţa acestor condiţii, a face vinovat un părinte **pentru că un copil de doi ani a fost călcat „pe o străduţă liniştită"** sau **„pe aleea dintre două blocuri"**, cum arăta articolul din „Sănătatea", este **nejustificat** şi **nedrept**, înseamnă a judeca doar din perspectiva unui drept suveran al maşinii nu numai asupra şoselelor şi străzilor, ci şi asupra tuturor aleilor, fundăturilor şi drumeagurilor lumii! În caz de accident, părinţilor nu le este destulă durerea, trebuie să li se atribuie şi culpa, în faţa propriei conştiinţe, a fiului sau fiicei lor şi a întregii societăţi, pentru tot restul vieţii! În numele iubirii părinteşti, această rînduială trebuie schimbată.

„MI-AS PUNE CLOPOTEI LA SANDALE..."

Se afirmă, că, în condiţii de trafic intens, conducătorului de la volanul unui automobil îi este mai greu decît unui pilot de avion sau unui mecanic de locomotivă. Să adăugăm apoi că un conducător auto poate fi obosit de rute lungi, enervat de conflicte anterioare sau de o pană care l-a întîrziat, poate fi un temperament violent, poate fi sub influenţa alcoolului sau a unor tranchilizante, ceea ce îl face să piardă controlul asupra maşinii — insuficient sau deloc verificată la plecare, poate că strada e umedă, vizibilitatea redusă, ori pur şi simplu, din slăbiciune omenească sau indolenţă, nu respectă el însuşi regulile de circulaţie. Care este deci condiţia fizică şi psihică a omului de la volan, cine este el de-a lungul miilor de kilometri, cine are el voie să fie? Nu cumva i s-a acordat superficial chiar permisul de circulaţie? Priviţi-i agresivitatea, spiritul de competiţie, pretenţia la prioritate ori de cîte ori nu se teme de sancţiune, ascultaţi-i vulgarităţile de limbaj şi meditaţi asupra faptului dacă toţi cei de la volan au dreptul să se erijeze în exponenţi ai civilizaţiei moderne şi să pretindă ca toţi bătrînii şi copiii, toţi cei bolnavi, necăjiţi ori, dimpotrivă, veseli, distraţi, toţi cei cu gîndul în altă parte decît la dreptul lui asupra străzii să poată fi acidentaţi „cu legea în mînă"! Simplificăm şi schematizăm aci întrucîtva lucrurile, evident, dar nu le schimbăm natura şi esenţa: omul de la volan tinde să se simtă stăpînul străzii, cînd scapă de sub control, iar controlul este inevitabil limitat. Reducerea vitezei admise în localităţi ar putea salva viaţa multor oameni, majoritatea — în primul rînd copiii — fiind sacrificaţi astăzi pe altarul unui zeu absurd, puşi în faţa unui bloc de metal. Rezultatul rămîne fatal, indiferent de concluziile anchetei ulterioare. Nu discutăm viteza circulaţiei pe autostrăzi special amenajate, ci pe aceleaşi drumuri ale pămîntului care, de cînd lumea, au fost ale oamenilor nevoiţi a merge pe jos ori bucuroşi a o face. Nu ne-ar ajunge dacă, circulînd comod în autoturism, feriţi de intemperii, de dificultăţile şi inconvenientele mersului pe jos, ne-am deplasa de circa 7—8 ori mai repede decît un pieton? Dacă ne gîndim că aceasta ar salva sănătatea sau viaţa atîtor copii, a atîtor tineri, nu ni se pare că am sacrifica un lucru de preţ pentru altul ce stă mai prejos. În ce mă priveşte, aş merge chiar mai departe cu această propunere: întrucît nu toţi conducătorii auto au aceeaşi siguranţă pe volan, fiecare ar trebui să-şi regleze viteza după gradul de siguranţă pe care îl are, **în limitele** permise de lege, astfel încît să poată evita accidentul chiar dacă unul sau altul a comis o eroare. Circulă oare pe stradă pietoni infailibili? Iar cei mai supuşi erorii sînt, evident, copiii. Sau şoferi infailibili? Pietonii nu trebuie să meargă pe linii de tramvai, de cale ferată, de metrou, pe şosele suspendate, pe autostrăzi prevăzute cu trotuare şi grilaje de protecţie etc., dar a le lua dreptul de a se simţi în siguranţă pe strada din faţa casei, pe aleea dintre blocuri, pe drumul de ţară, înseamnă a face prea mari concesii **instrumentelor** în dauna **omului.**

„ATENŢIE! STRADĂ PENTRU JOACĂ!"

Este foarte bine, că oferim copiilor noştri un sortiment bogat de haine, cărţi, dulciuri, că de ziua lor apar poezii frumoase şi articole calde în presă, au loc spectacole pline de humor şi fantezie etc. **Propunem să venim în întîmpinarea lor în acest an, cu un număr cît mai mare de terenuri pentru joacă şi sport, cu variate posibilităţi de a se mişca în aer, soare, lumină, apă.** Firesc, acestea nu pot răsări „ca din pămînt", peste noapte, şi poate nici n-ar fi bine. Nu ar fi nici funcţionale în sine, nici educative pentru ei nişte soluţii pripite, care azi sînt şi peste o lună dispar. Să ne grăbim, asadar, încet ca să construim durabil şi eficient.

Există însă o posibilitate, **alături de cele care vor veni pînă atunci**, de a ieşi în întîmpinarea dorinţelor legitime ale copiilor noştri: STRADA PENTRU JOACĂ! Sună straniu, nu-i aşa, cu toate că este vorba de o soluţie practicată de multă vreme în ţări cu probleme specifice marilor aşezări urbane. Există în toate oraşele multe străzi mici, puţin circulate, retrase, fie ele asfaltate sau nu, pe care le putem dărui copiilor. O tăbliţă la cele două capete: **Atenţie! Stradă pentru joacă** ar arăta conducătorilor auto care, dintr-un motiv ori altul, trebuie să intre pe strada respectivă, că aici se află în lumea copiilor. Deputaţii şi cetăţenii ar putea stabili pentru fiecare cartier străzile adecvate şi, destinate acestui scop. Zeci de străduţe „moarte" ale oraşelor ar primi numaidecît viaţă şi o funcţie nouă, extrem de importantă.

În propunerile de mai sus am făcut abstracţie de speranţele ce se pun în intervenţia calculatoarelor electronice pentru a frîna automat vehiculul în faţa căruia apare un obiect, precum şi de alte idei menite a reduce dimensiunile actualului flagel automobilistic. Toate măsurile de acest fel sînt binevenite, dar aplicarea lor, mai ales în proporţie de masă, rămîne un ideal îndepărtat şi incert. Avem nevoie de măsuri urgente şi, în ce ne priveşte, am înclina spre cele care implică înţelepciunea, omenia, conştiinţa. Acest drum ni se pare mai adecvat condiţiilor noastre, mai propriu sufletului nostru. Este bine, firesc, să se nască, aşa cum s-a propus, o nouă ramură a medicinii — medicina automobilistică — menită a lupta cu urmările accidentelor. Propunerile noastre ţin însă de „medicina preventivă" şi de drenurile imuabile ale omului la oboseală fizică sau spirituală, la boală, la slăbiciune şi, mai ales, la copilărie, la sănătate şi fericire. Propunerile noastre, ar dori să fie o modestă contribuţie la identificarea unor asemenea măsuri sau a unor **principii care ar trebui să stea, în mod necesar la baza lor în societatea noastră.**

[1]) **Circulaţia rutieră — o problemă majoră a lumii contemporane**, în „Calendar-1986", Ed. Politică, contrapagina 8 iunie.
2) Cf. „Magazin", nr. 6 din 8 februarie a.c., p. 8.

Prof. univ. dr.
IGNAT FLORIAN BOCIORT

Racul

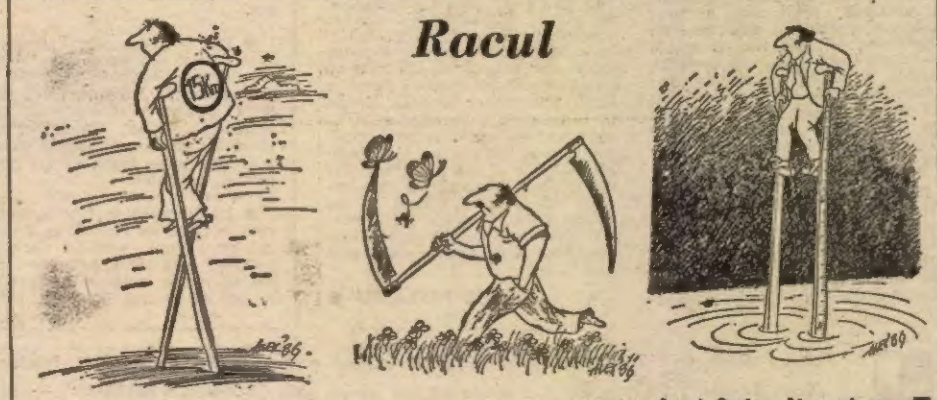

Aurel Ştefan Alexandrescu

Împăduriri

În întreaga țară au început să se desfășoare ample acțiuni de împădurire. Iată două exemple. În județul Prahova, pe șantierele de împăduriri din cadrul ocoalelor silvice Cimpina, Verbila și Ploiești se plantează acum mii de puieți de specii valoroase : stejar, paltin, frasin, ciseș de pădure ș.a. De altfel, silvicultorii prahoveni intenționează ca în această primăvară să planteze 3,2 milioane de puieți de diferite specii.

Fabrică de reparat nave

În cadrul Întreprinderii de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea, a luat ființă o Fabrică specializată în reparații de nave. Prin crearea ei se urmărește executarea mai operativă a tuturor reparațiilor necesare întregului parc de nave de pescuit oceanic românesc.

● Atragem atenția călătorilor care așteaptă trenul în gara din Bușteni că numai pe o parte a sa ceasul de pe peron arată ora exactă ! Pe partea cealaltă arată cu cinci minute mai puțin. Nu știm ce explicație are această extravaganță tehnică, dar ar fi păcat, dintr-un asemenea fleac, să pierdeți trenul.

● O Casă de mode a fost inaugurată, recent, la Alba Iulia. Momentul a fost marcat și de organizarea unei parade a modei. A modei de primăvară, bineînțeles.

Copiii și creația tehnică

Ne face plăcere să constatăm că realizările tehnice ale elevilor ce frecventează cercurile Casei pionierilor și șoimilor patriei din Șimleul Silvaniei demonstrează cît de bogată e capacitatea creatoare a copiilor cînd e, inventiv și atent, stimulată. În cercul de electronică, orientat spre construcții utile, în care noutatea să fie mereu prezentă, au fost realizate, printre altele, un detector de metale, un stroboscop (aparat optic ce permite observarea unor mișcări periodice foarte rapide), o instalație de urcare a apei fără energie ș.a. La cercul de modelism au fost puse la punct un aeromodel cu propulsie electrică (la care, aici e noutatea, motorul este alimentat prin intermediul cablurilor de pilotare de la un acumulator de 12 v) și un aeromodel propulsat cu arc (originală fiind confecționarea motorului cu arc dintr-un mecanism de ceas). Ambele modele constituie, spun îndrumătorii, premiere pe țară. La cercul de telecomunicații s-au concretizat multe idei ale copiilor privind construcția de aparate strict necesare învățării telegrafiei și radiogoniometriei operative. Prof. Traian Albu precizează astfel că manipulatorul electronic, avînd un consum redus de energie (la o baterie de 4,4 v funcționează aproximativ 58 de ore), poate fi acționat cu ambele mîini. Cînd se transmite cu mîna stîngă, cu dreapta se pot înregistra mesajele. La cercul de carting — unde s-au construit pînă acum mai multe carturi de concurs, un cart-școală cu dublă comandă etc. — se află în stadiu avansat de execuție o minimotoretă.

● Un sibian a avut surpriza să găsească într-o sticlă de Sicola (băutură răcoritoare) un nevinovat peștișor de plastic. Cum peștișorul e din plastic, e clar că nu poate fi vorba de un produs nou : „pește în suc de... Sicola". Și nici 1 aprilie n-a venit. Atunci ?

Mai mult respect pentru limba română!

Se știe ce este un neologism. Un cuvînt împrumutat de curînd din altă limbă sau creat recent prin mijloace proprii ale limbii în care e introdus. Se știe, de asemenea, că abuzul de neologisme are efecte negative, dar că uzul lor e cît se poate de normal, mai ales cînd lipsește un echivalent. Cum e cazul cuvîntului „picup", care provine din englezescul „pick-up". Dar o condiție se impune ! folosirea corectă. Pentru că, la urma urmei, neologismele acceptate în limbă fac parte din patrimoniul nostru de comunicare și de expresie, ca și cuvintele autohtone, și n-are importanță vîrsta unui cuvînt dacă el e prost folosit sau chiar stîlcit ; tot abatere de la normele cultivării unei limbi frumoase, corecte, se cheamă.

Aceste gînduri ne-au fost provocate mai întîi de un exemplu pe care ni-l dă, într-o scrisoare trimisă pentru „Ultima oră", Simona Alina Georgescu din Constanța. Corespondenta noastră ne semnalează că în orașul de pe malul mării, la intersecția străzilor Mircea cel Bătrîn și 30 Decembrie, o firmă anunță trecătorilor că acolo se fac „REPARAȚII (de) PIC-KU-PURI". Ceea ce, pe bună dreptate, îi (și ne) stîrnește mirarea. Pe ce limbă a scris cuvîntul „picup" ? Nici pe română nește, nici pe englezește ! Și să nu se spună că acesta e un amănunt fără importanță (mai ales că nimeni din cadrul cooperativei care patronează respectiva fantezie lingvistică nu s-a sesizat pînă acum !). Vrem sau nu vrem, ceea ce se scrie pe firme face parte din pedagogia străzii. Nu știm cîți deschid Dicționarul explicativ al limbii române pentru a vedea cum se scrie corect cuvîntul „picup", dar știm că pe strada în cauză trec mulți pietoni, care se pot lăsa contaminați de bizarul „pic-ku-puri". Dar iată și un alt exemplu, încă mai pitoresc, pentru a spune altfel. De data aceasta din Tulcea. În cofetăriile din acest municipiu (dar, poate, și din alte localități !) cumpărătorii „învață" citind etichetele care însoțesc fursecurile cu stafide că produsul se numește „furstafid". În prima clipă, am crezut că n-am citit bine. De unde pînă unde „furstafid"? Pînă la urmă ne-am lămurit că „fur" nu e o prescurtare a cuvîntului „fursec", cum s-ar părea la prima vedere, ci atenție! vrea să „adapteze" englezescul „four", „patru". Adică „fursecuri cu patru stafide" ! Și de ce, mă rog, nu se putea zice așa, simplu, respectîndu-se prea răbdătoarea noastră limbă ? Cu atît mai mult cu cît poate ne spune și nouă cineva cum se traduce „stafids", căci în dicționarul englez-român noi n-am reușit să-l găsim, iar din cel român-englez aflăm că englezii au cu totul alt cuvînt pentru stafide ! Da, e necesar mai mult respect pentru limba. Nu de alta, dar altfel drumul pînă la „furculisionul" lui Alecsandri se scurtează repede.

Ultima oră

„Plante tinctoriale"

Se pare că un vechi, meșteșug, cel al vopsirii firii cu extracte din plante (alior, arin, dobriță, lușcă, sovirv, brînduș etc.) nu a fost dat uitării. O dovadă este și recenta expoziție deschisă la Muzeul de istorie naturală din Sibiu intitulată „Plante tinctoriale" — și care prezintă zeci de rețete din tezaurul popular privind extragerea coloranților vegetali.

● Se află în curs de amenajare la Mangalia, în cadrul hotelului cu același nume, un modern cabinet de geriatrie care urmează să fie deschis în apropiatul sezon estival.

● O altă veste tot din Mangalia. În acest an vor fi organizate primele întreceri hipice pe noul hipodrom al vestitei herghelii de cai pur sînge arab din localitate.

2 097 de mostre de semințe în catalogul Grădinii botanice clujene.

Consemnăm și noi, în acest început de primăvară, citeva din informațiile furnizate ziarului „Făclia" de botanistul Felician Micle cu privire la modul în care Grădina botanică din Cluj-Napoca, una din cele mai mari și mai reprezentative din țară, își improspătează an de an patrimoniul floral.

Grădina clujeană are acum legături cu peste 500 de grădini similare din 80 de țări, realizînd schimburi pe baza cataloagelor de semințe. În recent întocmitul catalog de semințe pe anul 1985, editat de Grădina botanică din Cluj-Napoca, sînt menționate 2 097 de mostre de semințe sau butași împărțite în două grupe : 1 943 de mostre de semințe de la plante cultivate în Grădina botanică, restul semințe de plante recoltate în cursul anului trecut din diferite regiuni ale României. Anual pleacă spre alte grădini botanice din lume aproximativ 10 000 de mostre de semințe în plicuțe. Pînă acum, în 1986 au fost expediate deja peste 7 000 de mostre de semințe. Destinatarii ? Grădina metropolitană din Tokio, Grădina botanică a colegiului din Swansea, Grădina botanică din Nantes, Grădina botanică din Blanes (Spania). „Chelsea physic garden" din Londra, Grădina botanică a Universității din Oulu (Finlanda), Grădina botanică din Kiev ș.a. În schimbul lor, specialiștii Grădinii botanice din Cluj-Napoca au solicitat semințe din diferite zone fitogeografice ale globului, cu precădere semințe de plante exotice.

● Miercurea Ciuc are un nou complex hotelier : „Harghita". Construit pe șase nivele, hotelul are o capacitate de 300 de locuri.

Spal '86.

La cabana Mălăiești din masivul Bucegi a fost organizat cu puțin timp în urmă un inedit curs de inițiere în exploatarea speologică, intitulat SPAL '86 (speologie și alpinism hibernal). Iată citeva din temele cursului : noțiuni de orientare în zona carstică pe timp de iarnă, de practicare a schiului și de ascensiuni cu colțar și piolet, de tehnică fotografică în peșteri etc.

● Un nou sol de struguri „Purpuriu" din care se obțin vinuri roșii, curente, de masă a fost creat la Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească. Noul sol se caracterizează printr-o producție bună și un gust plăcut, acidulat.

● La Botoșani a fost inaugurată o Casă de cultură a sindicatelor. Noul edificiu are în dotare : sală de spectacole cu 800 de locuri, sală de conferințe cu 200 de locuri, un spațiu destinat activităților cultural-recreative și dansului capabil să primească 1 200 de persoane, sală de gimnastică și balet, bibliotecă (plus sală de lectură), săli pentru cercuri tehnico-aplicative.

● Într-una din zilele acestei luni, șoferului automacaralei cu nr. 31—HD—1733 i s-a făcut pe la ora prînzului foame. Și-a închis mașina și a plecat să mănînce. Dar unde credeți că și-a „ales" locul de parcare ? Ei bine, chiar pe mijlocul străzii Gheorghe Doja din Petroșani, macaraua biocind timp de o oră orice posibilitate de trecere a altor autovehicule. Nepăsarea pare să aibă uneori ambiții de tristă originalitate.

● Pe geamul de la intrarea unui centru de lapte și pline de pe strada Spitalului din Tulcea, în dreptul indicativului „responsabil", sînt menționate două nume. Există, deci, două șefe de unitate ? Încercînd să dezlege misterul, un coleg din Tulcea a constatat cu stupoare că în realitate există (doar) o a treia responsabilă al cărei nume nu era scris nicăieri. Originală ghicitoare pentru cumpărători, nu ?

Luni, 31 martie, a.c. la orele 18, un eveniment cultural pentru bucureșteni. După un lung turneu pe scene lirice străine, Ansamblul de balet contemporan și clasic „Fantasio" din Constanța revine pe scena Operei Române cu un spectacol de excepție, mult comentat în presa străină : Frumoasa din pădurea adormită de P.I. Ceaikovski, în regia și coregrafia artistului emerit Oleg Danovschi. În rolurile principale : Cristina Teodorescu (invitata ansamblului), Călin Hanțiu, Ingrid Lupescu, Delia Hanțiu, Monica Bârlea, Lili Meiuș, Daniela Zaharie, Carmen Manolache, Mariana Varga, George Postelnicu, Marcel Țabrea și alții. Prezintă criticul muzical Nicolae Spirescu.

Premiere industriale.

— Semnalăm un nou succes al navaliștilor gălățeni. Finalizarea lucrărilor la nava „Roman" de 15 000 tdw. Noua navă a și fost predată flotei noastre comerciale.

— La Filatura de lînă pieptănată Focșani a fost asimilat în fabricație un tip de fir de PNA cu caracteristici apropiate de firul de mohair.

— La Întreprinderea pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu a fost asimilată și introdusă în fabricație de serie o instalație pentru forat puțuri de apă, montată pe autoșasiu. Instalația va putea fi montată pentru foraj în orice loc accesibil autocamionului, acționarea ei făcîndu-se direct din priza motorului de la autoșasiu.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Un artist — un spectacol

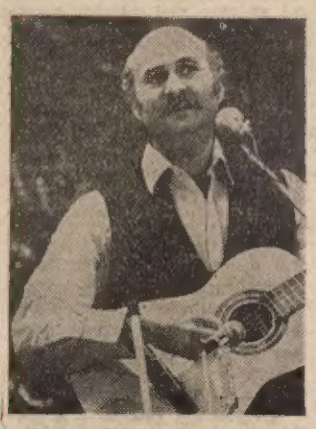

Recent, Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală a găzduit un remarcabil eveniment artistic : Teatrul Național din Craiova a prezentat un spectacol de muzică și poezie, susținut de... un singur om : ați ghicit, desigur, că este vorba de **TUDOR GHEORGHE !**

În fața a peste 4 000 de spectatori, acest extraordinar actor și cîntăreț inimitabil, a ținut sub vrajă publicul mai bine de două ore — fără nici o pauză — chiar și în astfel de condiții, lumea părăsind cu sîncere regrete foaierele. Și sînt convins că tot cu regret le-ar fi părăsit în zorii zilei următoare, dacă Tudor ar fi reușit să cînte toată noaptea...

Singur pe imensa scenă a „Polivalentei" (într-o ambianță grafică pe cît de simplă, pe atît de adecvată — și sîntem datori să mulțumim atît organizatorilor, cît și personalului de serviciu al marei instituții bucureștene pentru comportamentul deosebit de civilizat și plin de aplomb) — Tudor Gheorghe ne-a purtat într-o lume de cîntec și vis, într-o călătorie sui-generis pe meleagurile patriei, iubirea de moșie, iubirea de dragoste și iubirea față de părinți (și față de MAMA, mai ales). Fiind cele trei direcții principale pe care el și-a axat spectacolul-concert, susținut pentru întîia oară **de unul singur** (și poate că după îndelungi ezitări), pe această scenă.

Un spectacol-șnur — un spectacol fluviu — în care lacrima s-a împletit cu hohotul de rîs (vezi de pildă magistralele interpretări ale unor texte semnate de Marin Sorescu — veritabile cascade de bună dispoziție) ; o permanentă și surprinzător de originală valorificare a unor texte din clasici mai vechi sau mai dincoace, și chiar din poeții contemporani nouă ; momente fierbinți, de entuziasm colectiv ; și numai două (două, numai !) clipe de confuzie create de cîțiva „rătăciți" din public într-ale muzicii disco, risipite pe loc cu tact și caustic humor de către interpret, spre deliciul spectatorilor.

O seară de cîntec și simțire, de mare satisfacție estetică și împlinire literară, duse, toate, la cote rareori atinse într-un astfel de spectacol. „E printre puținele-n lume glasuri de-atîta forță artistică și de-atîta elevată frumusețe, Românească" — nota undeva, cu binecunoscuta-i concizione, Romulus Vulpescu. Într-adevăr și cu acest spectacol, Tudor Gheorghe a demonstrat că este un unicat — nu numai între hotarele țării, marile sale turnee din străinătate dovedesc acest lucru — dar mai ales aici !

HORIA PĂTRAȘCU

La Operă

● Celebra creație a lui Cervantes, **Don Quijote**, Cavalerul tristei figuri, vizionar care se automistifică prin înduioșătoare bufonerii este personajul unei lucrări romantice ce a fost transpusă coregrafic într-un balet nu mai puțin romantic. Opera bucureșteană prezintă acest balet vineri 28 martie, la ora 18. În distribuție Carmen Angheluș, Mihai și Ioan Tugearu, Maria Cumbari, Aglaia Gheorghe. Dirijează Lucian Anca.

● **Freischütz**, cunoscuta operă a lui Weber, simbătă 29 martie, la ora 18, cu Monica Teodorescu și Gerda Radler, Adrian Ștefănescu și Anatol Covali în rolurile principale. La pupitru Lucian Anca.

● În matineul de duminică 30 martie (ora 11) îi se prezintă copiilor opera **Micul coșar** de Benjamin Britten. În rolul titular micuțul Laurențiu Moise, înconjurat binevoitor de copiii generației lui din corul „Voces primavera". Oamenii mari sînt actorul Ion Caramitru care asigură comperajul interpretîndu-l pe Britten și cîntăreții : Cornelia Angelescu, Adina Iurașcu, Ștefan Teodorescu, Cristian Mihăilescu. Formația orchestrală și corul „Voces primavera" sînt dirijate de Claudiu Negulescu.

● Una din marile opere ale compozitorului Gheorghe Dumitrescu, **Orfeu**, este programată duminică seara, la ora 18. În rolul titular tenorul Constantin Ene. Elvira Cîrje este Euridice, iar Lucia Cioară-Drăgan debutează în Medeea. Dirijează Carol Litvin.

● Aflat la a patra reprezentație după premieră, baletul Peer Gynt cu Ștefan Bănică, Florin Brinduș, Daniela Constantinolu, Cristina Teodorescu, Doina Acsinte în distribuție, figurează pe afișul zilei de 1 aprilie (ora 18) și cu toate că prezentat în ziua farselor, vă asigurăm de seriozitatea spectacolului. **Honni soit qui mal y pense !...**

● Basul bulgar **Petăr Petrov** va cînta în **Ernani**, miercuri 2 aprilie (ora 18). Don Ruy Gomez de Silva. Rolul titular va fi interpretat de Ludovic Spiess, Don Carlos va fi Lucian Marinescu, Elvira — Victoria Bezetti, Giovanna — Ruxandra Vlad (în debut). Don Riccardo — Nicolae Bratu, Iago — Ștefan Teodorescu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Joi 3 aprilie, la ora 18, tripticul de balete **Francesca da Rimini** (regizor coregraf Doina Andronache), **Bufonul** și **Nunta însingerată** (puse în scenă de Ioan Tugearu). Din distribuția celor trei lucrări notăm pe : Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Ștefan Bănică, Florin Brinduș, Gheorghe Angheluș, Rose Marie Both, Adrian Gheorghiu, Madeleine Vasilescu, Aglaia Gheorghe, Ioan Tugearu, Viorel Berinde.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIĂ" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505